СРПСКО – РУСИНСКИ

РЕЧНИК

СЛОВНЇК

СЕРБСКО – РУСКИ

О – Ш

II

БЕОГРАД

ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ И НАСТАВНА СРЕДСТВА, БЕОГРАД
УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ – ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ –
КАТЕДРА ЗА РУСИНСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ
ДРУШТВО ЗА РУСИНСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ, НОВИ САД

СРПСКО-РУСИНСКИ РЕЧНИК

II
О – Ш

Главни уредник:
др ЈУЛИЈАН РАМАЧ

Уредници:
мр МИХАЈЛО ФЕЈСА и мр ХЕЛЕНА МЕЂЕШИ

Београд
1997.

ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ И НАСТАВНА СРЕДСТВА, БЕОҐРАД
УНИВЕРЗИТЕТ У НОВИМ САДЗЕ – ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ –
КАТЕДРА ЗА РУСКИ ЯЗИК И ЛИТЕРАТУРУ
ДРУЖТВО ЗА РУСКИ ЯЗИК И ЛИТЕРАТУРУ, НОВИ САД

СЕРБСКО-РУСКИ СЛОВНЇК

II
О – Ш

Главни редактор:
др ЮЛИЯН РАМАЧ

Редакторе:
мр МИХАЙЛО ФЕЙСА и мр ГЕЛЕНА МЕДЄШИ

Беоґрад
1997.

Обрађивачи:
Ксенија Варга, Марија Хорњак, Славко Сабо, Никола Скубан

Састављачи Лексиколошке картотеке русинског језика:
Јозефина Будински, Ксенија Варга, Љупка Варга, Снежана Харди, Владимир Хирјовати, Марија Хорњак, Марија Хорњак-Кухар, Ксенија Дудаш, Татјана Камењицки, Хелена Киш, Магдалена Кишјухас, Јаков Кишјухас, Мара Ковач, Хаврijил Колесар, Данијела Колесар, Наташа Макаји, Серафина Макаји, Хелена Међеши,Евгеније Међеши, Серафина Међеши, Васиљ Мудри, Ирина Нађук, Јаким Олејар, Јанко Павлович, Олена Папуга, Јасмина Прегун, Марија Прегун, Јулијан Рамач, Наталија Рамач, Емилија Рац, Јанко Рац, Владо Рускаји, Павлина Сабадош, Моника Сабо, Ксенија Сегеди, Хелена Скубан, Никола Скубан, Оксана Тимко, Наташа Фа, Вероника Фејса, Михајло Фејса, Блаженка Хома, Евгеније Чакан, Марија Ј. Чакан, Геновева Шанта

Аутор ґраматике:
др Јулијан Рамач

Стручни саветник у раду на Речнику и Картотеци:
др Митар Пешикан

Стручни саветници за избор одредница:
мр Слободанка Бошков, др Гордана Јовановић

Консултанти за терминологију:
о. Владислав Варга, о. Роман Миз (за црквене термине)
др Јован Плавша (за географске називе)

Рецензенти:
др Гордана Вуковић, др Александар Дуличенко, др Богољуб Станковић

Компјутерска обрада:
Славко Сабо

Издавачи:
ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ И НАСТАВНА СРЕДСТВА, БЕОГРАД
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ – КАТЕДРА ЗА РУСИНСКИ ЈЕЗИК
И КЊИЖЕВНОСТ, НОВИ САД
ДРУШТВО ЗА РУСИНСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

За издаваче:
проф. др Добросав Бјелетић, директор
проф. др Томислав Бекић
Ирина Папуга

Главни и одговорни уредници
мр Никола Стојанац
др Петар Пијановић

Уредник
Славко Сабо

Обробйоваче:
Ксения Варґа, Мария Горняк, Славко Сабо, Микола Скубан

Составяче Лексикологийней картотеки руского язика:
Йозефина Будински, Ксения Варґа, Любка Варґа, Снежана Гарди, Владимир Гирйовати, Мария Горняк, Мария Горняк-Кухар, Ксения Дудаш, Татжяна Каменїцки, Гелена Киш, Маґдалена Кишюгас, Яков Кишюгас, Мара Ковач, Гавриїл Колєсар, Даниєла Колєсар, Наташа Макаї, Серафина Макаї, Гелена Медєши, Йовґен Медєши, Серафина Медєши, Василь Мудри, Ирина Натюк, Яким Олеяр, Янко Павлович, Олена Папуґа, Ясмина Преґун, Мария Преґун, Юлиян Рамач, Наталия Рамач, Емилия Рац, Янко Рац, Владо Рускаї, Павлина Сабадош, Моника Сабо, Ксения Сеґеди, Гелена Скубан, Микола Скубан, Оксана Тимко, Наташа Фа, Вероника Фейса, Михайло Фейса, Блаженка Хома, Евґений Чакан, Мария Я. Чакан, Ґеновева Шанта

Автор ґраматики:
др Юлиян Рамач

Фахови совитнїк у роботи на Словнїку и Картотеки:
др Митар Пешикан

Фахово совитнїки за вибор одреднїцох:
мр Слободанка Бошков, др Ґордана Йованович

Консултанти за терминолоґию:
о. Владислав Варґа, о. Роман Миз (за церковни термини)
др Йован Плавша (за ґеоґрафски назви)

Рецензенти:
др Ґордана Вукович, др Александер Дуличенко др Боґолюб Станкович

Компютерски обробок:
Славко Сабо

Видавателє:
ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ И НАСТАВНА СРЕДСТВА, БЕОҐРАД
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ – КАТЕДРА ЗА РУСКИ ЯЗИК И ЛИТЕРАТУТУ, НОВИ САД
ДРУЖТВО ЗА РУСКИ ЯЗИК И ЛИТЕРАТУРУ

За видавательох
проф. др Добросав Бєлетич, директор
проф. др Томислав Бекич
Ирина Папуґа

Главни и одвичательни редакторе
мр Никола Стоянац
др Петар Пиянович

Редактор
Славко Сабо

СРПСКО–РУСИНСКИ РЕЧНИК
СЕРБСКО–РУСКИ СЛОВНЇК
II ТОМ
О – Ш

О

о[1] прим. I. зак. **1.** ридше з лок., указує на предмет на хтори ше дацо виша, приквачує на; **обесити ~ клин** обешиц на колок; **2.** указує на предмет зоз хторим ше дацо збива або на хтори ше дацо опера до, на; **лупити ~ зид** вдериц до мура; **одупрети се ~ камен** упрец ше до каменя; **ослонити се ~ ограду** опрец ше на ограду; **3.** указує на предмет за хтори ше дахто бори за (з ак., ридше з инстр.); **боре се ~ власт** боря ше за власц; **отимати се ~ нешто** однїмац ше за дацо (за дачим); II. з. лок. **1.** указує на предмет на хторим дацо виши на; **висити ~ клину** вишиц на колку; **2.** указує на предмет бешеди, сообщованя о, заст. за (з ак.), заст. о (з ак.); **причати ~ свом животу** приповедац о своїм живоце; **деда је причао унуку о страшном змају** дїдо приповедал унукови о страшним шарканьови (за (о) страшного шарканя); **2.** ридко з ак. о; **брига ~ деци** старанє о дзецох; **3.** указує на средствп хторе оможлївює даяку дїю **а)** на, о; **путовати ~ свом трошку** путовац на свой трошок (о своїм трошку); **б)** о; **радити ~ сувом хлебу** робиц о сухим хлєбе; **4.** указує на час на, под час; ~ **Новој години** на Нови рок; ~ **распусту** на роспуст; ~ **ручку** под час полудзенку; ~ **уштапу** под час полнї, под час полного мешаца; III. з виразами за количество указує на цену, нєжадани провадзаци зявеня при даякей дїї з[оз]; **желео је да прође ~ мање труда** жадал прейсц з менєй труду; ◊ **кладити се ~ нешто** ставиц ше о дацо; **ударити длан ~ длан** кляпнуц з руками (дланями)

о[2] *викр.* **1.** *за доволованє* гей; ~ **, Марко!** гей, Марко!; **2.** *за помоцньованє вислову* **а)** о; го; ~ **, где си, откад те нисам видео!** о, дзе ши, одкеди сом це нє видзел!; **б)** го; о; ~ **, како си пркосан!** го, яки ши упрекосни!; **в)** о-єй; **о, кад је то било...** оєй, кеди то було; **3.** *за застановянє коньох* гога, го-о

оаза *ж.* оаза

оба *х. и с.,* **обе** *ж. числ.* **1.** *х.* **а)** *з меновнїками хтори знача особи х. роду* обидвоме; ~ **брата** обидвоме браца; **б)** *з меновнїками хтори знача животинї* обидва, *ридко* обидвоме; ~ **зеца** обидва заяци; ~ **пса** обидва (обидвоме) пси; **в)** *и с., з меновнїками хтори знача нєживе* обидва; ~ **стола** обидва столи; ~ **корита** обидва корита; **2.** *с., з меновнїками хтори знача млади* обидвойо; ~ **детета** обидвойо дзеци; **3.** *ж.* обидва; ~ **жене** обидва жени; ~ **књиге** обидва кнїжки

обабати се -ам се **1.** остариц, постац баба; **2.** устариц ше, остариц, випатрац як баба

обабињати се -ам се породзиц [ше]

обабити -им **1.** помогнуц жени при породзеню, окончиц роботу бабици; **2.** *оп.* **обабати се**

обабити се -им се *оп.* **обабињати се**

обавеза *ж.* **1.** обовязка*, рид.* обовязок; **испунити своје обавезе** сполнїц свойо обовязки; **војна ~** воєна обовязка; **неизмирена ~** нєвимирена обовязка; **2.** *ист.* обавеза *(обовязне даванє у натури держави)*

обавезан -зна -зно обовязни, обовязкови

обавезати (се) -ежем (се) обовязац (ше), *заст.* под'язац (ше)

обавезивати (се) -зујем (се) обовязовац (ше), *заст.* под'язовац (ше)

обавезник *х. оп.* **обвезник**

обавезно *присл.* обовязно, обовязково

обавезност *ж.* обовязносц, обовязковосц

обавест *ж.* информация, обвисценє, повидоменє; сообщенє

обавестити -им (по)информовац, обвисциц, повидомиц, дац знац

обавестити се -им се **1.** *(о чему – распитати се)* поинформовац ше; розпитац ше, презнац ше; дознац ше; **2.** *(споразумети се, објаснити се)* зговариц ше, спорозумиц ше

обавештавалац -аоца *х.* информовач, обвисцовач, повидомйовач

обавештавање *с.* < **обавештавати (се)**

обавештавати -ам информовац, обвисцовац, повидомйовац, давац знац

обавештавати се -ам се **1.** *(о чему – распитивати се)* информовац ше, розпитовац ше, презнавац ше; **2.** *взаєм. повр.* информовац ше, обвисцовац ше, повидомйовац ше

обавештај *х. оп.* **обавест**

обавештајац -јца *х.* [тайни] информовач, [тайни] обвисцовач, [тайни] повидомйовач; аґент

обавештајни -а -о **1.** информуюци, обвисцуюци, повидомююци**;** ~ **служба** [тайна] информуюца (обвисцуюца, повидомююца) служба; **2.** информативни; ~ **биро** информативни биро

обавештач *х. оп.* **обавештавалац**

обавештен -а -о (по)информовани, обвисцени, повидомени; упознати

обавештеност *ж.* информованосц, обвисценосц; упознатосц

обавештење *с.* информация, обвисценє, повидоменє

обавешћивати (се) -ћујем (се) *оп.* **обавештавати (се)**

обавијати -ам **1.** *(омотавати)* окруцовац, закруцовац, обвивац; огульовац; **2.** *(обухватати)* облапяц, обвивац; **3.** *фиґ.* *(обузимати)* обнїмац

обавијати се -ам се окруцовац ше, закруцовац ше, обвивац ше

обавити[1]-им **а**) *(извршити)* окончиц, покончиц, поробиц**;** **б)** одбуц; препровадзиц; ~ **ручак** одбуц полудзенок

обавити[2] обавиjем **1.** *(омотати)* окруциц, закруциц, обвиц; огуляц; обнєсц; **2.** *(обухватити)* облапиц, обвиц; **3.** *фиґ.* *(обузети – о осећањима и сл.)* обняц

обавити се -им се окруциц ше, закруциц ше, обвиц ше

обављање *с.* < **обављати**

обављати -ам окончовац, *рид.* кончиц

обављач *х.* окончовач, окончователь

обагњити -њијем почац гнїц, погнїц

обагрити -им *заст.* офарбиц на червено

обад *х. зоол.* **1.** овад; **говеђи** ~ кравски овад; **2.** *(жаока)* жадло

обадати -ам штухац [до] коня з острогу *(при шедланю)*

обадати се -ам се *(бежати од обада – о говедима)* мухавиц ше

обадва *х. и с.,* **обадве** *ж. числ. оп.* **оба**

обадвоје *числ.* **1.** *оп.* **обоје**; **2.** *звич. мн.* обидвої; **обадвоја врата** обидвої дзвери; **обадвоје чарапе** обидвої ботоши

обадвојица *х*. обидвоме

обадрити -им *оп.* **ободрити**

обађати -ам *п*окр. *(посећивати, обилазити)* об(и)ходзиц, ходзиц

обазирати се -рем се **1.** *(окренувши се гледати)* оглядац ше, патриц за даким; **2.** обрацац увагу

обазнати -ам *(дознати, докучити)* дознац [ше], визнац

обазрети се -ем се **1.** *(окренувши се погледати)* огляднуц ше, обрациц ше; *(на све стране)* пооглядац ше; **2.** *(на што – обратити пажњу)* обрациц увагу; **3.** *(побринути се)* постарац ше

обазрив -а -о **1.** осторожни, домерковани; **2.** *(обзиран)* уважни

обазриво *присл.* **1.** осторожно, домерковано, меркуюци; **2.** уважно

обазривост *ж.* **1.** осотрожносц, домеркованосц; **2.** уважносц

обај *х. и* **обајање** *с.* **а)** *(неодољива привлачност, чар)* чаривносц**; б)** *оп.* **чаролија**

обајати -јем *(извршити врачање)* поробиц, начаровац, наврачац**;** зачаровац

обајатити -им зачерствиц

обакарисати -ишем *и* **обакрити** -им побакаровац

обал *и* **обао** обла обло округгласти, округляви, округли, овални**;** ролькасти; ◊ *мат.:* **обле заграде** округли заградзеня*;* **обла тела** ролькасти (овални) цела

обала *ж.* **1.** побрежє, *нар.* брег; **чамац плови уз обалу** чамец плїва коло побрежя (*нар.* коло краю); **брод је допловио до обале** ладя приплївала ґу побрежю *(нар.* ґу краю); **2.** жива ограда

обалавити -им **1.** *(слином)* ошлїнїц; **2.** *(балама из носа)* осмаркац

обалављивати -љујем **1.** ошлїньовац; **2.** осмарковац

обаларина *ж.* плаценє хаснованя пристанїща

обалац -лца *х.* пристанїщни роботнїк *(на утовару и под.)*

обалити[1] -им *оп.* **обалавити**

обалити[2] обāлим **1.** *(срушити)* звалїц; ~ **дрво** звалїц древо; **2.** *(снизити)* знїжиц; ~ **цену** знїжиц цену

обалити[3] обалиjем *оп.* **облити**

обалити се -им се звалїц ше

обалица *ж. дем.* побрежйочко

обални *и* **обалски** -а -о **1.** *(који се налази на обали)* побрежни, побрежйов[и]; ~ **држава** побрежна жем; ~ **2.** *(који се налази уз обалу)* прибрежни, прибрежйов[и]; ~ **пловидба** прибрежна плївба; ~ **разуђеност** прибрежна розчленєносц; ~ **риболов** прибрежни риболов; **3.** пристанїщни; ~ **радник** пристанїщни роботнїк

обаљивати (се) -љујем (се) валяц ше

обамирати -рем **1.** *(падати у дубоку несвестицу)* заумерац, замерац; млєц; **2.** *(трнути, кочити се)* омлєвац, замертвйовац, церпнуц; заслупйовац

обамрети -ем **1.** *(пасти у дубоку несвестицу)* заумрец, замрец; замлєц; **2.** *(утрнути, укочити се)* омлєц, замертвиц, зацерпнуц; заслупнуц; **3. а)** *(поумирати)* поумерац; **б)** *фиґ. (нестати)* щезнуц, скапац, нєстац; **4.** *(опустети)* замрец

обамрлица *ж. оп.* **обамрлост**

обамрлост *ж.* **1.** *(дубока несвестица)* заумартосц, замартосц, обмартосц;

замлєтосц; **2.** *(утрнулост)* омлєтосц, зацерпнутосц, замертвеносц; заслупнутосц

обамро -рла -рло **1.** *(који је у дубокој несвестици)* заумарти, замарти, обмарти; замлєти; **2.** *(утрнуо, укочен)* омлєти, замертвени

обангавити -им I. *нєпрех.* охромиц, постац хроми; почац храмац; II. *прех. (учинити бангавим)* подхромиц

обао обла обло *оп.* **обал**

обањати -ам окупац

обапети -пнем сциснуц; спутац; окруциц и сциснуц

обара *ж.* обарена желєнява

обарање *с.* **1.** < **обарати; 2.** *физк.* валянє

обарати -ам *нєзак.* *ґу* **оборити**

обарач *х.* **1.** *(ороз)* цвенчок, когуцик; **2.** *(рушилац)* валяч

обарача *ж. оп.* **обарач (1)**

обаривати -рујем бариц, обарйовац

обарити -им обариц; ~ **зелен** обариц желєняву

обасипати -ам *и* -пљем *нєзак.* **1.** засиповац; посиповац; обсиповац; **2.** облївац; полївац; ◊ ~ **кога питањима** почац ше дакому о шицким випитовац, засиповац дакого з питанями; **бити обасут питањима** нє старчиц дакому одвитовац на шицки питаня, буц засипани з питанями

обасјавати -ам ошвицовац

обасјати -ам I. *прех. (осветлити)* ошвициц; II. *нєпрех. (гранути, синути)* зашвициц

обасјати се -ам се зашвициц ше

обастрети -ем закриц, прекриц; обвиц; застрец

обасути -спем **1.** засипац; посипац; обсипац; **2.** обляц; поляц

обаталити -им **1. а)** *(запустити)* запущиц, занєдзбац; **б)** *фиґ. (дете)* розмазац, розпущиц; **2.** опустошиц; **3.** *(покварити)* погубиц

обаћи -ађем **1.** *оп.* **обићи**; **2.** *(извршити лекарски преглед)* препатриц

обачати се -ам се *покр.* операц ше**;** подперац ше

обашав -шва *х. покр. (поруб)* порубене *(за гачнїк и под.)*

обашашће *с. заст.* процесия, *беш.* просеция

обашка *присл.* **1.** *(посебно)* окреме; **2.** *беш.* нє беруци до огляду, на страну

обвеза *ж. оп.* **обавеза (1)**

обвезан -зна -зно *и* **обвезатан** -тна -тно *оп.* **обавезан**

обвезати (се) -ежем (се) *оп.* **обавезати (се)**

обвезивати (се) -зујем (се) *оп.* **обавезивати (се)**

обвезник *х.* обовязнїк; **порески** ~ порцийови обовязнїк

обвезница *ж.* облиґация

обвеселити (се) -им (се) розвешелїц (ше); зрадовац (ше), обрадовац (ше)

обвесељавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **обвеселити (се)**

обве́сти[1] *и* **обвести** -едем превесц (поводзиц) доокола

обве́сти[2] *и* **обвести** -езем *(украсити везом унаоколо)* вишиц доокола

обвијати (се) -ам (се) *оп.* **обавијати (се)**

обвикнути (се) -нем (се) *оп.* **обикнути (се)**

обвити (се) -ијем (се) *оп.* **обавити (се)**

обводити -им обводзиц, водзиц доокола

обвој *х.* обмоток, обвивка

обга *ж. кух.* **1.** *(округао комад теста)* цесточко, цесто; **2.** *(лист растегнутог теста)* розцагнуте *або* розогнате цесто

обгнати -ам прегнац доокола

обговорити -им побешедовац *(о шицким)*

обгонити -им гонїц доокола

обградити (се) -им (се) *оп.* **оградити (се)**

обграђивати (се) -ђујем (се) *оп.* **ограђивати (се)**

обгристи -изем огризц

обгрлити -им **1.** *(загрлити)* облапиц; **2.** *фиґ.* прилапиц

обдан *присл. (преко дана)* през дзень, воднє

обданити -им **1.** препровадзиц даґдзе дзень; **2.** *безос. (сванути)* розвиднїц ше

обданица *ж.* **1.** *(време од јутра до вечера)* дзень; **отишао је на обданицу у град** пошол на цали дзень до варошу; **2.** *покр.* полудзенок

обданички *и* **обданични** -а -о **1.** *руд. (површински)* поверхносни; ~ **вађење** поверхносне винїманє *(руди)*; **2.** < **обданица**

обданиште *с.* дзецинска заградка*,* дзецински яшелька, *заст.* захоронка

обдањивати -њујем **1.** препровадзовац даґдзе дзень; **2.** *безос. (свитати)* розвидняц ше, швитац

обдарен -а -о талантовани, обдарени, обдаровани

обдареност *ж.* талантованосц, обдареносц, обдарованосц

обдаривати -рујем даровац

обдарити -им подаровац, дац дакому дацо, обдаровац дакого з дачим; **народни борци обдарили су нас слободом** народни борци нам подаровали шлєбоду; **природа је обдарила човека великом снагом** природа

дала човекови вельку моц, природа обдаровала чловека з вельку моцу
обделавати -ам обрабяц, обробйовац
обделати -ам обробиц
обдржавати -ам *оп.* **одржавати**
обдржати -жим *оп.* **одржати**
обдукција *ж. мед.* обдукция
обдукцијски *и* **обдукциони** -а -о обдукцийни; ~ **налаз** обдукцийни наход (резултат)
обдуља *ж. покр.* обегованє на коньох; награда побиднїкови у обегованю на коньох
обдуљаш *х. покр.* обеговац[к]и конь
обдурати -ам *нар.* витримац
обдуцирати -ам *зак. и нєзак.* окончицжокончовац обдукцию, обдуковац
обевутити -им *покр. (ошамутити)* замрачиц
обегенисати -ишем *(заволети)* полюбиц; вибрац *(по своїм смаку, дзеки)*; попачиц ше; **обегенисао је једну девојку** вибрал себе єдну дзивку, попачела ше му єдна дзивка
обед *х. (ручак)* полудзенок
обеда *ж.* клевета
обедити -им оклеветац; обвинїц; направиц, наскладац на дакого
обедни -а -о полудзенков[и]; ~ **час** час полудзенку; **сести за ~ сто** шеднуц ґу полудзенку
обедница *ж. (трпезарија)* єдальня
обедовати -дујем полудньовац
обеђивати -ђујем клеветац; обвиньовац; направяц, складац на дакого
обезбедити -им обезпечиц
обезбедити се -им се обезпечиц ше
обезбеђење *с.* обезпеченє
обезбеђивати -ђујем обезпечовац
обезбеђивати се -ђујем се обезпечовац ше
обезбојити -им *(лишити боје)* обезфарбиц
обезбојити се -им се вибляднуц, страциц фарбу; *заст.* вибляховац, вибляхнуц
обезбратити -им остац без брата
обезбрижити -им ошлєбодзиц [од] бриґох; *(обезбедити)* обезпечиц, осиґурац
обезвољити -им вжац дзеку дакому
обезвредити -им обезвредзиц
обезглавити -им **1. а)** одрубац *(заст.* сцац, одоцац) дакому главу; **б)** *фиґ. (лишити вођства)* обезглавиц; **2.** *фиґ. (успаничити)* престрашиц
обезглавити се -им се *фиґ.* остац без глави, страциц главу
обезличити -им вжац (одняц) дакому знаки особносци, обезособиц дакого
обезљудити -им вжац (одняц) дачому чловечески (людски) характер, обезчловечиц дацо
обезљуђивати -ђујем *нєзак. ґу* **обезљудити**
обезматичити се -им се *пчол.* страциц матку, остац без матки *(о пчолох, кошнїци)*
обезнадити се -им се страциц надїю
обезнађен -а -о хтори без надїї
обезнанити -им *(довести у бесвесно стање; избезумити):* **ове речи су га обезнаниле** од тих словох (кед чул тоти слова) замлєл (страцел свидомосц); кед чул тоти слова, бул як нє при себе
обезнанити се -им се **1.** *(онесвестити се)* замлєц, страциц свидомосц; **2.** *(избезумити се)* страциц розум, буц як нє при себе
обезнањен -а -о *(избезумљен)* як без розума, як нє при себе
обезобличити -им *(учинити безобличним)* обезформиц**;** знєфурмасциц
обезобразити [**се**] им [се] постац безочлїви (безобразни), обезочлївиц; розпущиц ше
обезоружавати -ам *осн., фиґ.* обезоружовац, розоружовац
обезоружати -ам *осн., фиґ.* обезоружац, розоружац
обезочити [**се**] им [се] *оп.* **обезобразити** [**се**]
обезубити -им остац без зубох, страциц зуби
обезумити -им I. *прех.* **1.** *(одузети моћ расуђивања)* вжац дакому розум; **бог је обезумио њиховог непријатеља** бог вжал розум їх нєприятельови; **2.** *(залудети, занети)* заврациц дакому розум, зашалїц, омамунїц дакого; спреведнуц дакого; II. *нєпрех. оп.* **обезумити се**
обезумити се -им се страциц розум, зисц з розума, (п)ошалїц, похибиц; *(избезумити се)* буц як нє при себе
обезумљивати -љујем I. *прех.* **1.** *(одузимати моћ расуђивања)* брац дакому розум; **2.** *(залуђивати, заносити)* заврацовац дакому розум, зашальовац, омамуньовац дакого; спреведа дакого; II. *нєпрех. оп.* **обезумљивати се**
обезумљивати се -љујем се трациц розум, сходзиц (зиходзиц) з розума; *(избезумљивати се)* буц як нє при себе
обележавати -ам *и* **обележивати** -жујем **1.** *(стављати белег)* значиц, означовац; **2.** *з розл. знач.* означовац
обележач *х. техн.* означовач
обележавач *х.* означовач
обележити -им **1.** *(ставити белег)* означиц, позначиц; ~ **дрвеће за сечу** означиц древа

за рубанє; **2.** *з розл. знач.* означиц; ~ **годишњицу устанка** означиц рочнїцу повстаня; ~ **кривца** *(жигосати)* означиц виновнїка

обележје *с.* **1.** *(белег)* знак; **ставити** ~ положиц знак; **2.** ознака, означенє; **спомен-** ~ спомин ознака, памятна ознака; **3. а)** *(битна одлика)* знак, характер, прикмета; **наш културни живот у прошлости носио је сва обележја наше заосталости** наш културни живот у прешлосци ношел шицки знаки нашей заостатосци; **б)** *(суштина)* сущносц, характер; **4.** *(знамење)* пред‚знак, знак; **5. а)** *фолкл.* дарунок *(хтори леґинь дал дзивки як знак же є випитана)*; **б)** дарунок на памятку; **в)** предмет хтори служи як доказ, памятка и под.; **6.** *екон., правн.* означенє

обелети -лим **1.** *(побелети)* побилїц; **2.** *(оседети)* ошивиц, пошивиц; ◊ **душа ми обелела (очи ми обелеле) од чекања** барз длуго чекам

обелиск *х.* обелиск

обелити -им **1.** офарбиц на било, обилїц; **2.** *(окречити)* обилїц; **3.** *(огулити, оглодати)* огризц; ◊ ~ **образ** подзвигнуц угляд

обелити се -им се постац били

обелоданити -им **1.** винєсц пред явносц, одкриц; доказац *або* потвердзиц пред явносцу *(звич. дацо цо ше тримало у тайносци)*; **2.** *(прогласити)* преглашиц; **3.** *(књигу и сл. – објавити)* обявиц, видац; **4.** *(открити, пронаћи)* одкриц, пренайсц

обелоданити се -им се **1.** висц на явносц, указац ше, виявиц ше; буц явно потвердзени; **2.** зявиц ше, представиц ше; **млади песник се обелоданио књигом стихова** млади поет ше зявел з кнїжку стихох

обелодањивати -њујем **1.** виношиц пред явносц, одкривац; доказовац *або* потвердзовац пред явносцу; **2.** преглашовац; **3.** *(књиге и сл.)* обявйовац, видавац; **4.** *(откривати, проналазити)* одкривац, пренаходзиц

обенавити -им оглупиц, оглупнуц, отупиц

обенђелучити -им *и* **обенђијати** -ам **1.** опиц з опивацима травами; **2.** *фиґ.* *(омађијати)* поробиц, начаровац, наврачац дакому

óбер[1] *х.* *(главни конобар)* обер

обер[2] **1.** *(креста у петла)* гребень; **2.** гора; горски гребень

обер[3] *х. покр.* ярок *(коло драги)*

оберица *ж. церкв.* начальнїца

оберкелнер *х.* оберкелнер

оберкнез *х. ист.* оберкняз*,* висши княз

оберлопов *х. франт.* *(велики лопов)* обер-крадош. обертолвай

оберучке *присл.* **1.** з обидвома руками; щедро; **делити** ~ дзелїц з обидвома руками; **2.** *фиґ.* *(од свег срца)* з радей души, од шерца, барз дзечнє

обесветити -им поґажиц святосц (святиню), осквернїц

обесвећавати -ам *и* **обесвећивати** -ћујем ґажиц святосц (святиню), оскверньовац

обеселити (се) -им (се) *оп.* **обвеселити (се)**

обесити -им обешиц, *заст.* завишиц; *(све)* повишац, пообешовац; *(навући)* здзац; ◊ **добити умешено па обешено** *ир.* *(без труда)* достац пожуване, достац на дланї; ~ **коме што о врат** *фиґ.* здзац дакому дацо на карк; ~ **нос (брке, главу)** *(покуњити се)* спущиц главу, буц нє у дзеки; ~ **посао о (на) клин** *(занемарити)* занягац роботу, руциц криж на роботу; ~ **о велико звоно** *(разгласити, раструбити)* вибуґновац, розглашиц зоз шицкима *(дзвонами)*

обесити се -им се **1.** обешиц ше, *заст.* завишиц ше; **2. а)** *(опустити се)* опущиц ше; **б)** *фиґ.* *(малаксати духом)* окляпнуц; буц *одн.* постац покорни (потульни); ◊ ~ **коме о врат** *оп. фраз. под* **врат**

обескличити -им стерилизовац

обескрепити -им **1.** *оп.* **обеснажити**; **2.** зробиц безопасним

обескуражити -им обезхрабриц

обескућити -им одняц дакому хижу; привесц дакого до велького худобства, цалком охудобнїц дакого

обескућити се -им се остац без хижи; цалком охудобнїц

обесмислити -им зробиц безсмисленим

обесмислити се -им се страциц смисел, постац безсмислени

обесмртити -им зробиц безсмертним, овиковичиц

обесмртити се -им се постац безсмертни, овиковичиц ше

обеснаживати -жујем *нєзак. ґу* **обеснажити**

обеснажити -им I. *нєпрех.* **1.** страциц моц; **2.** *(о документима и сл.)* постац нєважаци; II. *прех.* *(оспорити)* оспориц, зробиц нєважацим, понїщиц; ~ **доказ** оспориц доказ

обесник *х.* *(обестан човек)* розбуйдошени, бесни

обеспаметити -им вжац дакому розум

обеспокојавајући -а -е знємирююци, обезпокоююци
обеспокојавати (се) -ам (се) знємирйовац (ше), обезпокоййовац (ше), знєспокойовац (ше)
обеспокојити (се) -им (се) знємириц (ше), обезпокоїц (ше), знєспокоїц (ше)
обесправити -им обезправиц
обесправљеност *ж.* обезправеносц
обест *ж.* **1.** *(силина, необузданост)* розбуйдошеносц, бесносц, бество; **2.** *(осионост, суровост)* насилносц, суровосц; **3.** *(охолост)* гербносц
обестан -сна -сно **1.** *(необуздан)* розбуйдошени, бесни; **2.** *(осион, суров)* насилнїцки, сурови; **3.** *(охол)* гербни
обестеретити -им зняц терху
обестијати -ам постац як жвир, подзивиц
обестрвити -им знїчтожиц (знїщиц) без шлїду
обесхрабреност *ж.* обезхрабреносц
обесхрабривати (се) -рујем (се) обезхрабровац (ше)
обесхрабрити (се) -им (се) обезхрабриц (ше)
обесценити -им понїжиц; *(потценити)* знєважиц, обезценїц, подценїц
обесцењивати -њујем понїжовац; *(потцењивати)* знєважовац, обезценьовац, подценьовац
обетати (се) -ам (се) *и* **обетовати (се)** -зујем (се) *оп.* **обећати (се)**
обећавати -ам обецовац; приобецовац ше
обећавати се -ам се обецовац ше; приобецовац ше
обећање *с.* обецунка, обецанка, обецанє; **испунити** ~ сполнїц (виполнїц) обецанє; ◊ ~ **лудом радовање** *оп. фраз. под* **луд**
обећати -ам обецац; приобецац ше; ◊ **обећана земља** обецана жем
обехарати -ам *и* **обехарити** -им розквитнуц, заквитнуц *(о овоцох)*
обе́чити[1] обечим: ~ **очи** вищириц очи
обе́чити[2] обечим *покр.* **1.** богато наградзиц; подплациц; **2.** *(размазити)* розмазац
обешеник *х. оп.* **обешењак (3)**
обешеница *ж.* **1.** *(она која се обесила)* обешена; **2.** *(неваљалица)* нєдобра жена; **3.** *(враголанка)* шурґут, гунцут; франтовнїца, фиґлярка, кепкарка
обешењак *х.* **1.** *(неваљалац)* скаранїк, поґан, дянташ; **2.** *(враголаст човек; спадало)* шурґут, гунцут; фиґляр, кепкар, франтовнїк; **3.** *(обешен човек)* обешени*, заст.* шибеняк
обешењакиња *ж. оп.* **обешеница (3)**
обешењаклук *х. оп.* **обешењаштво**
обешењаковић *х. оп.* **обешењак (1.** *и* **2)**
обешењачити -им вирабяц; вирабяц фиґлї (франти и под.), фиґляриц, кепкариц; паратовац
обешењачки -а -о < **обешењак**
обешењаштво *с.* **1.** *(неваљалштина)* скаранїцтво, нєдоброта, дянташство; **2.** *(враголанство)* шурґутство, гунцутство, гунцутшаґ; франтовнїцтво, фиґлярство, кепкарство
обештетити -им надополнїц чкоду
обештећење *с.* надополнєнє чкоди
обешумити -им вирубац лєс
обештећивати -ћујем надопольовац чкоду
обешчастити -им обезчесциц, поганьбиц
обешчашћавати -ам *и* **обешчашћивати** -ћујем обезчесцовац, ганьбиц
обешчашћење *с.* обезчесценє
обешчовечити -им позбуц чловеческих прикметох, обезчловечиц
обжећи -ежем опалїц доокола
обзидати -ам *и* -иђем омуровац
обзиђивати -ђујем омуровйовац
обзинути -нем положиц до устох
обзир *х.* **1.** *(пажња; разумевање)* увага, уважносц; розуменє; почитованє; **2.** почитованє моралних нормох; почитованє шора *(у справованю)*; **3.** *(повод, разлог)* причина; **4.** *(становиште)* погляд; ◊ **без обзира на што** без огляду на дацо; **доћиждолазити у** ~ присцжприходзиц до огляду; **с обзиром да...** з оглядом же...; **с обзиром на што** з оглядом (з огляду) на дацо; **узети у** ~ вжац до огляду
обзиран -рна -рно **1.** *(увиђаван)* уважни; **2.** осторожни**;** стримани**;** роздумани
обзирати се -рем се *оп.* **обазирати се**
обзирно *присл.* **1.** *(увиђавно)* уважно, з увагу, з вельо уваги; **2.** осторожно; стримано; роздумано
обзнана *ж.* **1.** *(проглас)* преглашенє, проклармация; **2.** сообщенє; **3.** *(оглас)* оглашка; **4.** *ист. (Обзнана)* Обзнана
обзнанити -им **1.** *(прогласити)* преглашиц, прокламовац; **2.** *(саопштити)* сообщиц, повесц; *(јавити)* явиц
обзнањивати -њујем **1.** преглашовац, прокламовац; **2.** *(саопштавати)* сообщовац, гуториц*; (јављати)* явяц
обзор *х.* **1.** *(видик, видокруг)* видогляд; **2.** горизонт
обзорје *с. оп.* **обзор (1)**
обиберити -им попопровац
обигравати -ам **1.** танцуюци обиходзиц коло дакого *або* дачого; **2.** *фиґ.* бегац, ходзиц,

круциц ше *(на вецей места, виражуюци почитованє, модляци дацо и под.)*

обиграти -ам **1.** танцуюци обисц; **2.** *фиґ.* побегац, обисц, збегац *(на вецей места, виражуюци почитованє, модляци дацо и под.)*; **обиграо је цео град да би стекао подршку** побегал по цалим варошу (збегал цали варош) же би здобул потримовку

обијати -ам **1.** *(насилно отварати)* розвальовац, обивац; **2.** *(пљачкати)* краднуц, плячкац; **3. а)** *(повређивати)* калїчиц, повредзовац; **б)** *(окрњивати)* отлучовац, отлукац; **4.** *(омлаћивати)* отресац, збивац; **5.** ходзиц, бегац, отлукац ше *(на вецей места, звич. глєдаюци дацо)*; **6.** *(тумарати, врзмати се)* блукац [ше], круциц ше; **7.** *(крунити):* ~ **кукуруз** лупац кукурицу; ◊ ~ **туђа врата (прагове, предсобља)** обивац (отлукац) цудзи (люцки) дзвери (праги)

обијач *х.* розвальовач, обивач; крадош, плячкаш

обијен -а -о **1.** < **обити;** **2.** *(насилно отворен)* розвалєни, обити; **3.** *(окрњен)* отлучени; ~ **лонац** отлучени гарчок

обикнути (се) *и* **обићи (се)** -икнем (се) навикнуц (ше), привикнуц (ше), звикнуц (ше)

обилажење *с.* < **обилазити (се)**

обилазак -аска *х.* **1.** *(заобилажење)* обиходзенє, заобиходзенє, керованє; **2.** *(разгледање)* обиходзенє

обилазан -зна -зно заобиходни

обилазити -им **1.** *(правити круг, пролазити са свих страна)* обиходзиц, обходзиц; **2.** *(пролазити унаоколо)* обиходзиц, обходзиц, керовац, заобиходзиц; **3.** *(избегавати)* керовац, обиходзиц, заобиходзиц; **4.** *(гледати је ли све у реду)* опатрац, обиходзиц, обходзиц; **5.** *(посећивати)* ходзиц до дакого, ходзиц опатрац, нащивйовац дакого**;** **6.** *(престизавати)* обеговац; **немој ~ колима на непрегледном путу** нє обегуй з автом на нєпреглядней драги

обилазно *присл.* **1.** *(дужим путем)* доокола, заобиходно; **2.** *(околишећи, увијено)* од далєй, колєшаци

обилан -лна -лно *и* **обилат** -а -о **1.** *(богат, препун)* богати, обилни; **река је ~ рибом** рика богата з рибу, у рики єст вельо риби; **2.** *(велик количином):* **из ране је текла ~ крв** з рани досц моцно чурела крев; ~ **брада** густа (буйна) брада; ~ **киша** вельки (добри) диждж; **3.** *(издашан, плодан)* богати; щедри; розкошни; гойни; ~ **природа** богата природа; **4.** *заст. (голем)* велїки, дужи

обилато *и* **обилно** *присл.* богато, обилно; вельо, у велькей мири, у вельким количестве; богато; щедро; розкошно; гойно

обилатост *и* **обилност** *ж. оп.* **обиље**

обилићевски *и* **обилићки** -а -о обиличовски, обилички

обиловати -лујем *(нечим, у нечему – имати што у изобиљу, бити пун чега):* **наш крај обилује воћем** у нашим краю єст вельо овоци, наш край богати з овоцу

обиље *с.* богатство, обилносц; достаток; щедросц**;** гойносц; численосц; множество, вельке количество, вельо дачого

обим *х.* обсяг

обиман -мна -мно обсяжни

обимати -ам *и* -мљем *(обухватати)* облапяц

обиња *ж. покр.* лукавство, гамишство

обир *х.* вибор; виберанє

обирак -рка *х.* остаток, тото цо остало *(кед лєпше вибране)*

обирати -рем **1.** *(бирати)* виберац; **2.** *(плодове и сл.)* оберац; зберац; **3.** *(павлаку с млека)* злївац, зберац

обирач *х.* *(избирач)* виберни, вибераци, виберач

обирити се -им се достац *одн.* позберац руковину *(о священїкови)*

обискати -иштем **1.** *(уништити ваши у коси, одећи и сл.)* поискац; **2.** *(претражити)* вшадзи поглєдац

обискивати [**се**] -кујем [се] *нєзак. ґу.* **обиснути** [**се**]

обиснути [**се**] -нем [се] **1. а)** *(коме око врата)* обешиц ше, *заст.* оключиц ше; **б)** моцно облапиц; **2.** *(повити се)* зогнуц ше; звишиц ше

обиста *присл. оп.* **одиста**

обистинити -им **1.** *(остварити)* зисциц, витвориц; **2.** доказац, потвердзиц

обистинити се -им се зисциц ше, витвориц ше; доказац ше, потвердзиц ше

обистињавати (се) -ам (се) *и* **обистињивати (се)** -њујем (се) зисцовац (ше), витворйовац (ше); доказовац (ше), потвердзовац (ше)

обистрити -им *(постати бистар)* розбистриц ше, вибистриц ше

обитавалац -аоца *х.* биватель, житель

обитавалиште *и* **обиталиште** *с.* биванє, место биваня, *рид.* обиталище

обитавати -ам *(становати; настањивати)* бивац, жиц

обитељ *ж.* **1.** фамилия, фамелия; **2. а)** *(калуђери једног манастира)* монахи, братство; **б)** манастир

обити -ијем **1.** *(насилно отворити)* розваліц, обиц; ~ **браву** розваліц замчок**; 2.** *(опљачкати)* покраднуц, окраднуц, оплячкац; **3. а)** *(повредити)* покалїчиц, повредзиц; **б)** *(окрњити)* отлучиц; ~ **каду** отлучиц кадзу; **4.** *(омлатити, отрести)* отресц, збиц; *(све)* поотресац, пообивац; **5.** походзиц, побегац, поотлукац ше, пообиходзиц *(на вецей местох, звич. глєдаюци дацо)*

обићи[1] **(се)** -икнем (се) *оп.* **обикнути (се)**

обићи[2] *и* **обићи** обиђем **1.** *(направити круг, проћи са свих страна)* обисц; ~ **око куће** обисц коло хижи; ~ **кога** *или* **што погледом** обисц дакого *або* дацо з попатрунком; **2.** *(проћи унаоколо)* обисц, обкеровац, заобисц; **3.** *(избећи)* обкеровац, обисц, заобисц; **4.** *(погледати што да ли је у реду)* опатриц, обисц; поопатрац, пообиходзиц; ~ **стоку** опатриц статок; **5.** *(посетити)*: **обишли су родбину** були у родзини, були опатриц родзину, нащивели родзину; **6.** *(престићи)* обегнуц; **7.** *(посетити више места)* обисц; сходзиц; пообиходзиц; ~ **цео свет** *(прокрстарити)* обисц цали швет; **обишао је цео град тражећи делове за кола** обишол (сходзел) цали варош глєдаюци часци за авто; **8.** *покр. (окусити, опробати)* покоштовац, попробовац

обичавати -ам *(чинити често, имати обичај)* робиц, мац обичай; **у нашем крају тако обичавају** у нашим краю так робя (ше так роби); **после ручка обичавао је мало оддремати** по полудзенку мал обичай дакус оддримац, по полудзенку звичайно дакус оддримал

обичај *х.* **1.** звичай, обичай; **2.** *(навика)* навикнуце, привикнуце, звикнуце; *заст.* сокаш; **3.** *(карактер)* обичай, натура; ◊ **имати** ~ мац звикнуце (обичай); **народни обичаји** народни обичаї (звичаї); **преко обичаја** гоч дахто нє ма обичай, гоч дахто нє звикол; **прећи у** ~ прейсц до звикнуца (обичаю)

обичајан -јна -јно **1.** хтори дацо звичайно (часто, по обичаю, по навикнуцу) роби, хтори ма обичай дацо робиц; ~ **је био касно легати** звичайно позно лєгал, мал обичай позно лєгац; **2.** *оп.* **обичан**; **3.** *(који се односи на обичаје)* обичайови, звичайови ◊ ~ **право** *правн.* обичайне (звичайове) право

обичан -чна -чно **1.** обични, звичайни; **2.** навикнути, хтори на дакого *або* дацо навикнул; **ми смо обични с туристима** ми навикли на туристох; ◊ ~ **дан** роботни дзень; ~ **одело** шмати на кажди дзень; шмати до роботи, роботни шмати; ~ **година** прости рок *(хтори ма 365 днї)*

обично *присл.* обично, звичайно

објава *ж.* **1.** обява, обявенє; обявйованє; ~ **рата** обявенє (обявйованє) войни; **2.** *(исправа)* документ; **3.** *(јавно обавештење)* оглашка; оглашованє; **4.** *рлґ.* одкровенє

објавилац -иоца *и* **објавитељ** *х. оп.* **објављивач**

објавити -им **1.** *(књигу)* обявиц, публиковац; **2.** *(рат)* обявиц; **3. а)** явиц; **б)** *(рећи; саопштити)* повесц, сообщиц; дац знац; **в)** *(јавно обавестити)* оглашиц; **4.** *заст. (прогласити)* преглашиц; **5.** *заст. (показати)* указац

објавити се -им се зявиц ше, указац ше

објављење *с.* **1.** < **објавити (се)**; **2.** *оп.* **објава (4)**

објављивање *с.* < **објављивати (се)**

објављивати -љујем **1.** *(књиге)* обявйовац, публиковац; **2.** *(рат)* обявйовац; **3. а)** явяц; **б)** *(саопштавати)* гуториц, сообщовац; *(јавно саопштавати)* оглашовац; **4.** *заст.* преглашовац; **5.** *заст.* указовац

објављивати се -љујем се зявйовац ше, указовац ше

објављивач *х.* обявйовач

објавница *ж.* **1.** *воєн.* **а)** предстража; **б)** *(осматрачница за предстражу)* розпатрачнїца; **2.** сообщенє *(писмене)*

објаснити -им потолковац, обяшнїц, пояшнїц; розтолковац; розповесц

објаснити се -им се **1.** буц ясни, повесц ясно; розповесц; **2.** *взаєм. повр. (расправити се)* побешедовац; обяшнїц ше; **3.** *безос. (постати јасно, синути)* постац ясне, блїснуц

објахати -ашем **1.** *(узјашити)* шеднуц на коня, ошедлац коня; **2.** *(опкорачити као при јахању)* ошедлац; **3.** *(јашући обићи)* обисц на коньови *(вецей места або доокола дачого)*

објахивати -хујем *нєзак. ґу* **објахати**

објачавати -ам I. *нєпрех.* замоцньовац, моцнїц, поставац моцнєйши; II. *прех.* помоцньовац

објачати -ам I. *нєпрех. (постати јачи)* замоцнїц, змоцнїц, постац моцнєйши; II. *прех. (учинити јачим)* помоцнїц

објашњавање *с.* < **објашњавати (се)**

објашњавати -ам *и* **објашњивати** -њујем толковац, обяшньовац, пояшньовац

објашњавати се -ам се *и* **објашњивати се** -њујем се *взаєм. повр.* обяшньовац ше; правоциц ше

објашњавач *и* **објашњивач** *х.* толковач, обяшньовач, пояшньовач

објашњење *с.* **1.** *(разјашњење)* пояшнєнє, толкованє; **2.** *(узајамно убеђивање)* обяшнєнє; правоценє

објашњив -а -о хтори (хторого) мож потолковац, обяшнїви

обједати -ам *(нагризати около)* оєдац

објединити[1] -єдиним обєдинїц, зєдинїц

објѐдинити[2] -им *покр.* остац сам

обједините се -им се обєдинїц ше, зєдинїц ше

обједињавати (се) -ам (се) обєдиньовац (ше), зєдиньовац (ше)

објек[**а**]**т** -кта *х.* обєкт

објекатски -а -о обєктов[и]; ◊ ~ **реченица** *ґрам.* обєктово виреченє

објектив *х. фот.* обєктив

објективан -вна -вно обєктивни

објективација *и* **објективизација** *ж.* обєктивация, обєктивизация

објективизам -зма *фил.* обєктивиз[е]м

објективизирати, **објективирати** -ам *и* **објективисати** -ишем обєктивизовац, обєктививовац

објективистички -а -о обєктивистични

објективитет *х.* обєктивитет

објективно *присл.* обєктивно

објективност *ж.* обєктивносц

објекција *ж. (примедба; сметња)* обєкция

објести -едем *(нагристи около)* оєсц

објести се -едем се *(прејести се)* оєсц ше, преєсц ше, охпац ше

објет *х. заст.* обецанє, обит

објужити -им *безос.* **1.** *(отоплити)* оцеплїц; **2.** *(испунити се влагом)* одвельгнуц, постац влажнєйши

објутрити [**се**] -три [се] *безос.* розвиднїц ше; **пробудио се кад се објутрило** зобудзел ше кед ше розвиднєло

објутро *и* **објутру** *присл. покр. (изјутра)* рано

облагање *с.* обкладанє

облагати[1] обла̄жем *нєзак.* **1.** обкладац, класц доокола; **2.** *(облоге на рану)* прикладац; **3.** *(омотавати)* окруцац, закруцац; **4.** *(даскама)* обивац

облагати[2] облажем *зак.* оклеветац, поогваряц дакого, нагуториц (направиц, наскладац) на дакого

облагивати -гујем клеветац, огваряц дакого, гуториц (направяц, правиц, складац) на дакого

облагородити (се) -им (се) облагородзиц (ше)

облагорођавати (се) -ам (се) *и* **облагорођивати (се)** -ђујем (се) облагородзовац (ше)

обладати -ам *оп.* **овладати**

облазак -аска *х. оп.* **обилазак**

облазити -им *оп.* **обилазити**

облазница *ж. заст.* окрипююци напиток

облазнути -нем *оп.* **облизнути**

облак *х.* хмара; **кишни** ~ дижджова хмара; **олујни** ~ бурйова хмара; **надвили су се облаци** спущели ше (наднєсли ше) хмари; **небо је прекривено облацима** нєбо зацагнуте з хмарами, нєбо похмарене; **црн** ~ чарна (белава) хмара; ◊ **а) бити (живети, лебдети) у облацима; бити с главом у облацима, а ногама на земљи** буц (жиц) у хмарох; буц з главу у хмарох, а з ногами на жеми; **запамтити као лањски** ~ швидко забуц; **киша је била на** ~ дижджь нєдлуго падал; **навукао му се (спустио му се)** ~ **(облаци) на чело (на очи)** *(намргодио се)* нахмурел ше, спущел хмури; **наднели се црни облаци** наишли (наднєсли ше) чарни хмари; **небу под облаке** *оп. фраз. под* **небо**; **провала (пролом) облака** барз вельки диждж (лєйба), диждж як кед би ше хмара утаргла**; б) гомиласти облаци** *ґеоґр.* громадасти хмари

облака *ж. оп.* **одело**

облакиња *ж.:* **вила** ~ хмарова русалка

облакодер *х.* солитер

облакшавати -ам *оп.* **олакшавати**

облакшати -ам *оп.* **олакшати**

обламати -ам одламовац, ламац

обланда *ж.* вощина, *коц.* още; **лек у обланди** лїк у вощини (ощу); ◊ **завијати у обланду** *(ублажавати непријатан утисак)* закруцац до злaтка

облањати -ам огобльовац

облапоран -рна -рно **1.** *(похлепан, прождрљив)* ґаладни, кварни; пажерни; **2.** *фиґ.* пажерни, жадни

обласкати -ам придобиц з облєсцу (з ласканьом)

обласни -а -о обласни; ~ **суд** обласни суд

обла̄ст[1] *ж.* **1.** обласц; край; зона; пасмо; **аутономна** ~ автономна обласц; ~ **истраживања** обласц виглєдованя; **2.** *заст.* власц, моц

област[2] -а -о округласти, округляви

облата *и* **облатна** *ж. оп.* **обланда**
облатити -им **1.** *(упрљати блатом)* заблациц; *(запрљати)* замасциц; **2.** *фиґ.* облациц
облац -аца **1.** *покр.* округла грубша паліца; **2.** *(грашак)* грацок
облачак -чка *х. дем. и гип.* хмарка, хмарочка
облачан -чна -чно похмарени, хмарни; ~ **време** похмарене
облачење *с.* < **облачити (се)**
облачина *ж. ауґм. и пей.* хмариска
облачионица *ж.* облєкальня
облачити[1] облачим облєкац
облачити[2] облачим закривац (зацаговац) зоз хмарами, хмариц; ◊ **он ведри и облачи** *оп. фраз. под.* **ведрити**; **онај што ведри и облачи** бог
облачити се[1] облачим облєкац ше
облачити се[2] облачим хмариц ше
облачић *х. дем. и гип.* хмарка, хмарочка
облачно *присл.* похмарене, хмарно
облачност *ж.* похмареносц, хмарносц
облевати (се) -ам (се) *оп.* **обливати (се)**
облежај *х.* **1.** *(љубав, миловање)* любов, любованє; **2.** *оп.* **обљуба**
облежати -жим *оп.* **обљубити**
обленити се -им се постац лєнїви, оподлїц
облепити -им **1.** олїпиц, олїпкац; **2.** *(блатом и сл. – премазати)* омасциц; оляпкац
облепљивати -љујем **1.** олїпйовац, олїпковац; **2.** *(премазивати)* омасцовац, масциц; оляпковац
облесавити -им ошалїц, пошалїц, похибиц, одуриц
облет *х. (летење унаоколо)* облєтованє; облєценє
облетавати -ам *и* **облетати** -ећем **1.** *(наоколо)* облєтовац; **2.** *фиґ.* **а)** *(мотати се око кога ради постизања каквог циља)* круциц ше, облєтовац; облєсковац ше, облїзковац ше; **б)** *(око девојке – удварати се)* облєтовац коло дакого; задзерац ше, репиц ше до дакого
облетети -тим облєциц
облетница *ж. (годишњица)* рочнїца
обливати (се) -ам (се) олївац (ше); облївац (ше)
облигатан -тна -тно *(обавезан)* облиґатни
облигаторан -рна -рно *правн. (који обавезује)* облиґаторни
облигација *ж.* облиґация
облигацијски *и* **облигациони** -а -о облиґацийни; ◊ ~ **право** облиґацийне право
оближњи -а -е хтори ше находзи блїзко (нєдалєко), нєдалєки, сушедни; **возе дрва из оближње шуме** вожа древо з лєса хтори ше ту нєдалєко находзи
облизавати (се) -ам (се) *оп.* **облизивати (се)**
облизати -ижем олїзац
облизати се -ижем се олїзац ше
облизивати -зујем олїзовац
облизивати се -зујем се **1.** *(језиком)* олїзовац ше; **2.** *фиґ. (улагивати се)* облєсковац ше, облїзковац ше
облизнити -им *оп.* **облизнити се (1)**
облизнити се -им се **1.** народзиц *одн.* окоциц (оцелїц, ожребиц) двойнят[к]а **2.** народзиц ше як двойнят[к]а
облизнути (се) -нем (се) *оп.* **облизати (се)**
облик *х. з розл. знач.* форма, *нар.* фурма ◊ **без облика** без форми, деформовани; **наука о облицима** *ґрам.* наука о формох; **у облику** *(као, налик)* у форми
обликач *х. спец.* формовач
обликован -а -о < **обликовати**; **лепо** ~ кращнє оформени, фурмасти
обликовање *с.* оформенє, оформйованє, даванє форми
обликовати -кујем **а)** *зак.* оформиц, формовац дацо, дац дачому форму; *беш.* офурмовац дацо, дац дачому фурму; **б)** *нєзак.* оформйовац, формовац дацо, давац дачому форму; *беш.* офурмйовац, фурмовац дацо, давац дачому фурму
обликовати се -кујем се **а)** *зак.* оформиц ше, формовац ше, достац форму; *беш.* офурмовац ше, достац фурму; **б)** *нєзак.* оформйовац ше, формовац ше, доставац форму; *беш.* офурмйовац ше, фурмовац ше, доставац фурму
облина *ж.* **1.** *(обла површина)* округлїна; **2.** *(заобљеност)* округлявосц
облити[1] облијем *зак.* оляц**;** обляц; ~ **кога водом** оляц дакого з воду; **облио га је зној** облял го зной
облити[2] -им *нєзак.* заокругльовац
облити се[1] зак. облијем се оляц ше**;** обляц ше
облити се[2] -им се *нєзак.* заокругльовац ше
облић[1] *х.* **1.** *оп.* **облица (1)**; **2.** округли камень (каменьчок, каменьче)
облић[2] *бот.* барилче, водова куґа (Schoenoplectuc)
облица *ж.* **1.** одрубане округле древо; **2.** *мат.* роля; **3.** полна, округла жена**; 4.** *физк.* ролька, розвалочка
обличаст -а -о *(помало заобљен)* округласти, округляви, округли
облòчити[1] обличим *зак.* дац дачому форму, оформиц

облȍчити[2] обличим *зак.* **а)** *(раскринкати)* розодкриц; **б)** *(окривити)* обвиніц, обтужиц
обличје *с.* **1.** форма; **2.** *(лик)* подоба; *(изглед)* випатрунок
обличке *присл. покр.* нараз *(попиц, прелїгнуц)*
облички[1] -ā -ō формови
облички[2] *присл.* по форми, у поглядзе форми (формох)
обловина *ж. древ.* округласти древови материял, обловина
облог *х. и* **облога** *ж.* **1.** *мед.* облога; **стављати топле облоге** прикладац (класц) цепли облоги (цепле); **2.** *(оно чиме је што обложено)* обкладка; ◊ **хладне облоге** *ир.* жимни облоги
облогуз -а -о **1.** хтори ма округли задок; **2.** *фиґ.* хтори вельо є, єсни; ґаладни
обложај *х.* деска на облаку; рам облака
обложити **1.** обкласц, обложиц, накласц доокола; **2.** *(облогама)* приложиц; поприкладац, наприкладац *(на вецей места)*; ~ **рану травама** приложиц на рану трави; **3.** окруциц, закруциц; ~ **руку крпом** окруциц ренду коло руки, закруциц руку з ренду; **4.** *(даскама)* обиц
обложити се -им се *заст. оп.* **опкладити се**
облок *х. покр.* облак
обломити -им одламац, зламац
облук[1] *х. покр.* **1.** *етн.* облук *(на глави випитаней дзивки)*; **2.** *(калуп за сир)* фурма за сир
облук[2] *х.* **1.** лук, звод; **2.** *оп.* **облучје**; **3.** *оп.* **облучац**
облутак -тка *х.* округли камень (каменьчок, каменьче) (*на сподку у рики, морю)*, валун
облуће *с. зб.* (< **облутак**) каменьчки, каменьча, каменьче *зб.,* каменє *зб.*
облучје *с.* предок шедла
обљуба *ж.* **1.** *(полни акт)* любенє, любованє; **2.** *(обешчашћење; силовање)* обезчесцованє, обезчесценє; силованє; зводзенє
обљубити -им **1.** *(обешчастити; силовати)* обезчесциц; силовац; звесц; **2.** *(изљубити)* обочкац; **3.** *(заволети)* полюбиц
обљубљен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **обљубити**; **2.** *(омиљен)* любени, облюбени
обљузгати -ам опирскац
обљутавити -им **1.** *(постати бљутав)* страциц смак, постац нєсмачни; **2.** *фиґ.* обриднуц; почувствовац обридлосц, допитосц
обмана *ж.* спреводзка, *рид.* обмана
обманљив *и* **обмањив** -а -о спреведаци
обманути -нем спревесц, спреведнуц; скламац, окламац; *рид.* обманїц
обмањивати -њујем спреведац, спреводзиц; кламац; *рид.* обманьовац
обмањивати се -њујем се спреведац ше, спреводзиц ше
обмањивач *х.* спреведач, спреводзкош; кламар
обмотавати (се) -ам (се) омотовац (ше), обмотовац (ше), окруцовац (ше)
обмотати (се) -ам (се) омотац (ше), обмотац (ше), окруциц (ше)
обнављање *с.* **1.** обновйованє; обновенє**; 2.** *шк.* повторйованє*;* ~ **градива** повторйованє материї
обнављати -ам **1.** обновйовац**,** обнавяц**; 2.** *шк.* повторйовац
обнављати се -ам се обновйовац ше, обнавяц ше
обнављач *х.* обновйовач
обнажен -а -о оголєни, розголєни; одкрити
обнаживати (се) -жујем (се) огольовац (ше), розгольовац (ше)
обнажити -им оголїц, розголїц; ◊ ~ **сабљу (нож и сл.)** вицагнуц з пошви шаблю (нож и под.)
обнародовати -дујем объявиц, преглашиц, обнародовац
обнашати -ам *оп.* **односити**
обневидети -дим **1.** *(изгубити вид):* **обневидео је а)** *(делимично)* ослабнул му вид, слабо видзи, страцел вид; **б)** *(сасвим)* страцел вид, ошлєпнул, ошлєпел; **2.** *фиґ. (од љутње и сл.)* ошлєпнуц, ошлєпиц
обнезнанити се -им се замлєц, страциц свидомосц
обнемети -мим онємиц
обнемоћи -огнем ослабиц, ослабнуц, страциц моц
обнести *и* **обнети** -есем обнєсц *(доокола дачого)*
обнизати -ижем наздзивац
обнова *ж.* обновйованє, обновенє, обнова; **послератна** ~ **земље** повойнова обнова жеми
обновилац -иоца *и* **обновитељ** *х.* обновитель, обновйовач
обновити -им обновиц
обновити се -им се обновиц ше
обновљење *с.* обновенє
обновљив -а -о хтори (хторого) мож обновиц, обновлїви
обнос *х.* обношенє
односити -им обношиц, обношовац; ◊ ~ **језиком** клеветац, огваряц; ~ **част** *(уживати част)* мац чесц
обноћ *присл.* вноци; по ноци; през ноц

обноћити -им I. *нєпрех.* преноцовац; II. *прех.* прияц дакого на ноц
обноћити се -им се **1.** *безос.* змеркнуц ше; **2.** *оп.* **обноћити (I)**
обњушити -им **1.** *(нањушити)* нанюхац, напахац; **2.** *(са свих страна)* онюхац, опахац
обоа *ж. муз.* обоа
обобати се -ам се *(добити бубуљице)* спирщиц ше
обогаљити -им покалїчиц, окалїчиц; очудациц
обогатити -им I. *прех.* збогациц, обогациц; II. *нєпрех. оп.* **обогатити се**
обогатити се -им се збогациц ше, обогациц ше
обогаћење *с.* збогаценє, обогаценє; **бесправно ~** *правн.* безправне збогаценє
обогаћивати (се) -ћујем (се) збогацовац (ше), обогацовац (ше)
обогаћивач *х. спец.* збогацовач
обоготворити -им обоготвориц
обод *х.* **1.** *(ивица, руб)* руб, рубец, орубенєц; **~ рова** руб декунка; **2.** *(оквир)* рам; **~ наочара** рам окулярох; **3.** *(шешира)* криса; **4.** *(сита)* луб; **5.** *(сенило лампе)* калап, щитнїк; **6.** *(крајњи део, периферија)* окраїско, край; **7.** *оп.* **ободац**
ободац -оца *частейше мн.* мендюша
ободница *ж.* **1.** *мат.* круг, кружнїца; **2.** *оп.* **острига; 3.** *оп.* **хоботница**
ободравати -ам шмелїц, одшмельовац, храбриц, охрабровац; подшмельовац
ободрити -им одшмелїц, охрабриц; подшмелїц**;** потримац
обожавалац -аоца *и* **обожаватељ** *х.* обожователь, обожовач
обожавање *с.* обожованє; велька любов
обожаватељица *и* **обожаватељка** обожователька
обожавати -ам обожовац; барз любиц
обојадисати -ишем офарбиц
обојак -јка *х.* онучка; ◊ **ком**[**е**] **обојци, ком**[**е**] **опанци** кому як (цо) ше уйдзе
обоје *зб. числ.* **1.** *за особи и животинї х. и ж. роду, за дзеци и млади животиньох* обидвойо; **~ , и муж и жена, раде** обидвойо, и муж и жена, робя; **~ деце школују** обидвойо дзеци школую; **2.** *за предмети и абстрактни поняца* обидва, и єдно и друге
обојен -а -о офарбени; ◊ **~ металургија** *технол.* офарбена металурґия**; обојени метали** офарбени метали
обојеност *ж.* офарбеносц
обоји -е -а *числ. мн.* обидвої; **обоје чарапе** обидвої ботоши; **обоја врата** обидвої дзвери
обојити -им *осн., фиґ.* офарбиц
обојити се -им се офарбиц ше
обојица *х. оп.* **обадвојица**
обол *х.* **1.** *(новчани и сл. прилог)* прилог; **2.** *(допринос)* доприношенє, допринос
оболевати -ам охорйовац; захорйовац
оболео -ела -ело хори
оболестити [**се**] им [се] *оп.* **оболети**
оболети -лим похориц ше; захориц, захоровац
обољење *с.* охоренє, хорота
обор *х.* **1.** *(свињац)* кармик, обор; **2.** *(тор)* аколь (*ґен.* аклю), *коц.* фанґ; **3.** *(двориште)* двор
обораты -рем виорац бразду доокола
оборен -а -о (*дїєприкм.* < **оборити**); **оборена светла** *тран.* штреднїжстреднї (спущени) шветла; **ићи оборене главе** исц зоз спущену главу
оборина *ж., звич. мн.* паданє
оборински -а -о: **~ вода** атмосферска вода
оборити -им **1.** *(срушити)* звалїц; **~ дрво** звалїц древо; **~ кога на земљу** звалїц дакого на жем; **~ кога на испиту** звалїц дакого на испиту; **~ рекорд** звалїц рекорд; **2.** *(одозго)* збиц; **~ авион** збиц авион; **3.** *(покосити; пожњети)* покошиц; пожац; **4.** *(устрелити)* заштрелїц, забиц; **оборио је два зеца** заштрелєл два заяци; **5.** *(свргнути)* зруциц, звалїц; **~ владу** зруциц владу; **6.** *(спустити)* спущиц; **~ поглед** спущиц попатрунок; **~ главу** спущиц главу; **оборити светла** *тран.* спущиц (скрациц) шветла; **7.** *(цене)* збиц, знїжиц, спущиц; **~ цене конкурентима** збиц цени конкурентом; **8.** *(савладати)* звладац; **оборио га је сан** звладал го сон; **9.** *(оповргнути, обеснажити)* побиц; **~ доказе** побиц докази; **10.** *(смакнути, скинути)* сцагнуц, зняц; **~ мараму с главе** сцагнуц хусточку з глави; ◊ **~ на кога кривицу** звалїц (зложиц) на дакого вину; **~ сидро** *ладь.* руциц (спущиц) котву; **~ на тло 1.** *(обалити)* звалїц на жем; **2.** *(сломити физички, духовно)* зламац; **~ с ногу** звалїц, збиц з ног (ногох); **~ у прах** цалком знїчтожиц
оборити се -им се **1.** *(на кога – напасти)* нападнуц, навалїц; **2.** *(о очима, погледу)* спущиц ше; **3.** спаднуц, звалїц ше; злєциц, скотуляц ше; **4.** *(о временским непогодама)* почац
оборни *и* **оборски** -а -о: **~ врата** дзверка на кармику; **~ капија** капура на аклю (фанґу)

оборужавати (се) -ам (се) наоружовац (ше)
оборужати (се) -ам (се) наоружац (ше)
обосити -им **1.** остац боси; **2.** *(о коњу)* страциц подкову
обости -одем **1.** *(боцнути остругама):* ~ **коња** штухнуц **(**до**)** коня, сциснуц коня; **2.** *(боцнути)* уштухнуц
обостран -а -о взаємни; двобочни, двострани, билатерални; ~ **љубав** взаємна любов
обочити се -им се *(опрети се)* опрец ше
обрада *ж.* **1.** *(уобличавање; сређивање)* обробок, *рид.* обробка**;** ~ **рукописа за штампу** обробок рукопису за пресу; **2.** *(обрађивање)* обрабянє, обробйованє, обробок; ~ **земље** обрабянє жеми
обрадак -атка *х. (подбрадак)* брада, подбрадок
обрадатити -им: **обрадатио је а)** виросла му брада; **б)** пущел браду
обрадвати -ам *и* **обрадвити** -им окресац зоз балту
обрадив *и* **обрадљив** -а -о обрабяци; ~ **земља** обрабяца жем
обрадити -им **1.** обробиц; ~ **рукопис** обробиц рукопис; **2.** *(земљу)* обробиц, оробиц; **3.** *(кожу)* виробиц, преробиц; **4.** *видр. (убедити)* навесц, нагвариц, обробиц; ◊ **политички** ~ *(придобити)* политично обробиц
обрадовати -дујем зрадовац, обрадовац; поцешиц
обрадовати се -дујем се зрадовац ше, обрадовац ше
обрађивати -ђујем **1.** *(рукопис и сл.)* обрабяц**,** обробйовац; **2.** *(земљу)* обрабяц**,** обробйовац, робиц; **3.** *(кожу)* вирабяц**,** виробйовац, прерабяц**,** преробйовац; **4.** *видр. (убеђивати)* наводзиц, нагваряц, обрабяц, обробйовац
обрађивач *х.* обробйовач, обрабяч
ображђивати -ђујем *(правити бразду наоколо)* образдовац
образ *х.* **1.** *(једна страна лица)* лїцо; **образи су му црвени од зиме** лїца му червени од жими; **човек великих образа** чловек з велькима лїцами, лїцати чловек; **2.** *(лице)* твар; **3.** слика, обращик; **4.** *фиґ. (част)* чесц; **5.** *буд.:* ~ **степеница** чоло ґарадичох; ◊ **бацити (метнути)** ~ **под ноге**, **изгубити (погазити)** ~ страциц чесц, страциц очи; *(слагати)* зачерац (пречерац) очи; **и он има још образа да то каже** и вон ше ище нє ганьби (и вон ище ма очи) тото повесц; **имати дебео** ~ [**као ђон**] мац грубу скору, нє знац ше ганьбиц; **немати образа** *(бити непоштен)* нє мац очи, нє мац чесци, буц нєчесни; **немати ни стида ни образа** *(бити бестидан, дрзак)* буц безочлїви, нє знац ше ганьбиц; **оцрнити (окаљати)** ~ **1.** *(оцрнити кога)* поганьбиц (очарнїц) дакого; **2.** *(изгубити поштење)* страциц чесц, страциц очи; **опрати** ~ змиц ганьбу; **осветлати** ~ поцешиц дакого; здобуц чесц и славу; **ударити коме на** ~ увредзиц дакого, повредзиц дачию чесц; **узети** ~ **коме** поганьбиц, обезчесциц дакого; **црн ти** ~ **био!** нє ганьбиш ше!; **човек чиста образа** чесни чловек; **чувати** ~ чувац чесц
образан -зна -зно чесни, шорови
образац -асца *х.* **1.** *(оно што служи као узор)* образец, модел; **2.** *(узорак)* прикладнїк, образец; **3.** формулар; **4.** *мат.* формула; **5.** *ґрам.* парадиґма
образдак -аска *х.* рендлап, фалат *(парцела поля оддзелєна з бразду хтора ше пооре скорей як ше прейдзе на нову парцелу)*
образдити -им *(направити бразду наоколо)* образдац; ~ **њиву** образдац польо *(пред ораньом)*
образина *ж.* **1.** *ауґм.* твариска; **2.** велька и бридка твар; **3.** маска; **4.** *ист.* визир *(рухома часц шлема хтора закривала твар)*; ◊ **бити под образином, метнути (узети) образину** *(скривати праве намере)* буц под маску, положиц маску; **здерати (скинути) коме образину** старгнуц (зняц) дакому маску
образит -а -о *оп.* **образан**
образлагати -ажем обґрунтовйовац**;** арґументовац**;** мотивовац**;** толковац, пояшньовац
образложење *с.* обґрунтованє**;** арґументованє**;** мотивованє**;** толкованє, пояшнєнє
образложити -им обґрунтовац**;** арґументовац**;** мотивовац**;** потолковац, пояшнїц
образни -а -о лїцов[и]; ◊ **образне кесе** *зоол.* лїцово мешки
образован -а -о образовани; учени
образованост *ж.* образованосц; ученосц
образова̄ње[1] < **образовати (се)**
образовање[2] *с. (образованост)* образованє; **опште** ~ обще образованє
образовати -зујем *зак. и нєзак.* **1.** образовац, створицжтвориц, направицжправиц, формовац; ~ **кабинет** *(формирати владу)* образовац (формовац) кабинет; **људи су образовали живи ланац** людзе направели живи ланц; **север образују питоми брежуљци** сивер творя питоми брещки; **2.** *(поучитижпоучавати)* образовац

образовати се -зујем се *зак. и нєзак.* **1.** образовац ше, твориц шежствориц ше, настацжнаставац, формовац ше; **2.** *(добитиждобијати знање)* образовац ше

образовни -а -о образовни

обрамбен -а -о *звич. одр., оп.* **одбрамбен**

обрамица, **обрамница** *и* **обрамњача** *ж.* **1.** *(мотка за ношење посуда с водом на рамену)* паліца, *беш.* обрамніца*;* **2.** торба *(хтора ше ноши на плєцу)*

обран -а -о **1.** < **обрати; 2.** ~ **млеко** препущене млєко; млєко з хторого злята (знята) шметанка

обрана *ж. оп.* **одбрана**

обранити[1] обрāним *оп.* **одбранити**

обранити[2] -им задац (нанєсц) рану, раніц

обрањавати -ам задавац (наношиц) рани

обраст *х. анат.* оброснуце, месентерий, месентериюм

обрастао -сла -сло зароснути, оброснути; пороснути

обрастати -ам зарастац, обрастац

обрасти -тем *прех. и нєпрех.* зароснуц, оброснуц; пороснуц; **трава је обрасла гроб** гроб зароснул з траву; **коса му је обрасла главу до обрва** власи на глави му виросли по оберва; **кућица је обрасла у коров** хижка заросла до ґазу

обрат *х.* **1.** *оп.* **обрт (2)**; **2.** *оп.* **обрт (5)**; **3.** *(покрет)* рух

обратан -тна -тно *(обрнут)* процивни, обратни; ◊ **послати писмо обратном поштом** одвитовац исти дзень

обрати оберем **1.** *(воће)* обрац; пооберац; ~ **грожђе** обрац грозно; **2.** *(кукуруз)* виламац; **3.** *(цвеће)* потаргац, отаргац; **4.** *(павлаку с млека)* зляц, зняц; позлївац, познїмац; **5.** *(изабрати)* вибрац; ◊ **сад си обрао бостан** *оп. фраз. под* **бостан**

обратити -им **1.** *(окренути; управити)* обрациц; **2.** *(у што – претворити)* претвориц до дачого; створиц, справиц на дацо; **3.** превесц *(на другу виру)*; ◊ ~ **пажњу (позорност) коме на кога, на што** обрациц увагу дакому на дакого, на дацо

обратити се -им се **1.** *(окренути се*) обрациц ше ґу дакому *або* дачому, на дакого *або* дацо; **његове очи обрате се пријатељу** його очи обрацели ше ґу приятельови (на приятеля); **2.** *(упутити речи коме)* обрациц ше [ґу] дакому; ~ **коме с молбом** обрациц ше [ґу] дакому з молбу; ~ **коме за савет** обрациц ше [ґу] дакому за совит; **слободно ми се обрати** шлєбодно ше ми обрац; **3.** *(у што)* претвориц ше до дачого; створиц ше, справиц ше на дацо; **4.** прейсц на другу виру, пременїц виру; пременїц способ живота

обратник *и* **обратница** *ж. ґеоґр.* повратнїк

обратно *присл.* **1.** *(обрнуто)* наспак, обратно; **2.** *(насупрот)* процивно, обратно; **3.** *(натраг)* назад

обраћање *с.* < **обраћати (се)**

обраћати -ам **1.** *(окретати; управљати)* обрацац; **2.** *(у што – претварати)* претваряц, претворйовац до дачого; **3.** преводзиц *(на другу виру)*

обраћати се -ам се **1.** *(окретати се)* обрацац ше ґу дакому *або* дачому, на дакого *або* дацо; **2.** *(упућивати речи коме)* обрацац ше [ґу] дакому; **3.** *(у што)* претваряц ше, претворйовац ше до дачого; **4.** преходзиц на другу виру, меняц виру; меняц способ живота

обраћеник *х. (нововерник)* преведзени на нову виру, нововирнїк

обрачун *х.* **1.** *фин.* обрахунок; **2.** *фиґ.* обрахунок, розрахунок

обрачунавалац -аоца *х.* обраховйовач

обрачунавање *с.* **1.** *фин.* обраховйованє; **2.** *фиґ.* обраховйованє, розраховйованє; **физичко** ~ физичне обраховйованє (розраховйованє)

обрачунавати -ам обраховйовац

обрачунавати се -ам се **1.** *фин.* обраховйовац ше*;* **2.** *фиґ.* обраховйовац ше, розраховйовац ше

обрачунати -ам обраховац

обрачунати се -ам се **1.** *фин.* обраховац ше; **2.** *фиґ.* обраховац ше, розраховац ше; **физички се обрачунати** физично ше обраховац (розраховац)

обрачунски -а -о обрахункови

обрашнити -им омучиц

обрашћивати -ћујем *оп.* **обрастати**

обрашчић *х. дем.* лїчко

обрва *ж.* **1.** оберво; **2.** *покр. (међа њиве)* меджа; ◊ **набрати (скупити) обрве** нахмуриц ше

обрват -а -о хтори ма вельки (густи) оберва, обервати

обрвавати -ам *нєзак. ґу* **обрвати**

обрвати -ам **1.** звладац; зваліц *(при пасованю)*; **2.** *фиґ.* зламац, звладац; обняц; **обрвала га је туга** зламал го смуток

обрвача *ж.* жена хтора ма вельки (густи) оберва, обервата

обрвица *ж. дем. и гип.* обервочко

обрвка *ж. ткац.* шпарґа *(на хтору ше привязую нїчельнїци)*

обрвни *и* **обрвски** -а -о обервов[и]

обрђати -ам **1.** заардзавиц, поардзавиц; **2.** *фиґ.* слабо (подло, нїяк) випатрац

обред *х.* обряд; церемония, ритуал

обредак -тка -тко досц ридки

обредан -дна -дно обрядови, обрядни

обредати -ам *и* **обредити** -им **1.** зробиц дацо шором (по шоре); **2.** обисц шицких (шицко) шором; **обредали су цео град тражећи га** обишли (походзели) цали варош глєдаюци го; **3.** вислужиц (понукнуц и под.) шицких шором

обредати се -ам се *и* **обредити се** -им се послужиц ше шором *(з єдзеньом и под.)*, вишоровац ше; **сви се обредаше ракијом** шицки шором попили палєнки *(з єдней фляши)*

обредник *х. церкв.* требник

обредом *присл. (редом)* шором, по шоре

обређивати -ђујем **1.** робиц дацо шором (по шоре); **2.** обиходзиц шицких (шицко) шором; **3.** служиц (понукац и под.) шицких шором

обређивати се -ђујем се служиц ше шором *(з єдзеньом и под.),* шоровац ше

обрежак -ешка *х.* брещок

обрежје *с.* брещковита жем

обрез *х.* обрез, орубенєц

обрезак -еска *х.* орезок *(одпадок при орезованю)*

обрезаник *х.* обрезанєц *(хлоп на хторим зробени обряд обрезованя)*

обрезати -ежем **1.** *(опсећи)* орезац; ~ **крошњу дрвета** орезац коруну древа; **2.** *рлґ.* обрезац *(зробиц обряд обрезованя – при муслиманох одн. Єврейох)*

обрезивање *с.* **1.** *(опсецање)* орезованє; **2.** *рлґ.* обрезованє

обрезивати -зујем **1.** *(опсецати)* орезовац; **2.** *рлґ.* обрезовац

обрезивач *х.* **1.** *(дрвећа и сл.)* орезовач; **2.** *рлґ.* обрезовач

обременити -им **1.** положиц на дакого терху, обтерховац дакого; **2.** *(зачети)* остац самодруга, зачац

обрести *и* **обрети** -етем **1.** *(наћи)* найсц; **2.** *(пронаћи)* пренайсц, винайсц, одкриц

обрести се *и* **обрети се** -етем се *(наћи се)* найсц ше, винайсц ше; вжац ше; **обрео се у затвору** нашол ше у гарешту; **како си се ти овде обрео;** як ти ше ту вжал (нашол);

обрет *х.* пренаходок, одкрице

обрећи (се) -ечем (се) *и* -екнем (се) обецац (ше)

обрецавати се -ам се *и* **обрецивати се** -цујем се *(осорно говорити, викати)* руцац ше, виставац на дакого

обрецнути се -нем се (*осорно проговорити, викнути)* руциц ше, вистац на дакого

обријати -јем **1.** обритвиц; **2.** *фиґ. (преварити)* спревесц, спреведнуц; *(оперушати)* обрац

обријати се -јем се обритвиц ше

обрис *х.* **1.** силуета, контура, обрис; **2.** *(црта)* линия; **3.** скица

обрисати -ишем **1.** *(мокар предмет)* поуцерац, утрец; посцерац; ~ **руке пешкиром** поуцерац руки до ручнїка; ~ **нос** утрец нос; **2.** *(почистити)* посцерац; зотрец; ~ **прашину са стола** посцерац прах зоз стола; ◊ ~ **нос коме** *оп. фраз. под* **нос**

обрисати се -ишем се **1.** *(од течности)* поуцерац ше, утрец ше; посцерац ше; **2.** *(од прљавштине)* посцерац ше; **3.** *(помирити се са остајањем без икакве користи)*: **нећеш добити ништа, обриши се** нє достанєш нїч, можеш гвиздац

обрити (се) -ијем (се), **обритвити (се)** -им (се) *и* **обричити (се)** -им (се) *оп.* **обријати (се)**

обрицати (се) -ичем (се) обецовац (ше)

обркатити -им *(добити бркове):* **већ је обркатио** уж му виросли баюси, уж ма баюси

обрлатити -им **1.** *(окренути кога на своју страну)* придобиц, *заст.* предобиц; звирлїц; навесц; **2.** *(обухватити)* облапиц; залапиц

обрлаћивати -ћујем *нєзак. ґу* **обрлатити**

обрљавити -им *(постати шашав)* пошалїц, ошалїц, похибиц, одуриц

обрљати -ам *покр. (упрљати)* замасциц*;* ◊ ~ **образ** поганьбиц ше, страциц чесц

обрљуга *ж. покр. (прљава жена)* люштава жена, льомпа

обрнут -а -о **1.** *дїєприкм.* < **обрнути (се)**; **2.** *(супротан)* процивни, обратни; **налазити се у обрнутом односу** находзиц ше у процивним одношеню; **обрнутим редом** по обратним шоре

обрнути -нем **1.** *(окренути)* обрациц; ~ **главу од кога** обрациц главу од дакого; **2.** *(упутити се)* рушиц [ше], пойсц, пущиц ше; **3.** *(у кога, што – претворити)* претвориц до дакого, дачого; справиц на дакого, дацо

обрнути се -нем се **1.** *(окренути се)* обрациц ше; **2.** *(осврнути се)* огляднуц ше; пооглядац ше *(вецей раз)*; **3.** *(осврнути се, потражити)* покруциц ше, пообрацац ше

обрнуто *присл.* процивно, обратно; наспак; напроцив
обров *х. (опкоп, јарак)* ярок
обровити -им викопац доокола ярок
обродити[1] обродим *(донети род)* зродзиц
обродити[2] обродим обисц, оплївац *(на ладї)*
оброк *х.* **1.** *(оно што се једе за време једног обеда)* єдзенє; **2.** *(порција)* порция; **3.** *(отплата, рата)* рата, квант; *правн.* оброк
обронак -нка *х. (благо нагнута страна брда, планине)* обрив, падина, схил
обронити -им *(порушити)* зваліц
обронити се -им се зваліц ше; одваліц ше
обрончић *х. дем.* мала падина, мали схил
оброњавати -ам валяц
оброњавати се -ам се валяц ше; одвальовац ше
оброћити -им офарбиц на червено
оброчан -чна -чно хтори ше плаци на рати (у ратох); ~ **плаћање** плаценє у ратох
óбрст[1] *х. оп.* **кајмак**
óбрст[2] *и* **обрстар** *х. воєн. заст.* полковнїк
обрстити -им отаргац, огризц, оєсц*;* попасц *(лїсце, конари)*; **козе су обрстиле воћке** кози огризли лїсце з овоцох
обрт *х.* **1. а)** *(занат)* ремесло; **б)** *(занатство)* ремеселнїцтво; **2.** *(преокрет)* обраценє, обрат; **3.** *(оптицај; промет)* обток, обрацанє, промет; **4.** *оп.* **обртај**; **5.** *(израз)* вираз, фраза; ◊ **пустити у** ~ пущиц до обтоку; **ствари су узеле рђав** ~ *(ствари су пошле рђаво)* нєдобре рушело, нєдобре ше поведло
обртај *х.* **1.** окруценє, окруцанє, обраценє, обрацанє**;** **2.** *тран., технол.* обраценє
обртаљка *ж. (вртешка)* фуркадло
обртан -тна -тно **1.** *(окретан, брз)* швидки*,* хитри, схопни, обратни; **2.** *оп.* **обртни**
обртањ -тња **1.** *(предњи део кола)* фергетьов, ферґетьов; **2.** *(двоструки покретни прстен за везивање стоке)* форґов-карика
обртати -рћем **1.** *(окретати)* обрацац; **2.** *(окретати укруг)* окруцац, обрацац; **3.** *(с ким)* поступац; **4.** *(кога – заваравати):* **обрћу га како хоће** робя з нїм як сцу; ◊ ~ **новац (пару)** обрацац пенєжи; ~ **кога око малог прста** *оп. фраз. под* **прст**; **ни главе не обрће** *(не мари, баш га брига)* анї нє твори*;* анї ше нє руши
обртати се -рћем се **1.** *(окретати се)* обрацац ше; **2.** *(укруг)* окруцац ше, обрацац ше
обртач *х. анат.* обрацаюци персцень
обртљив -а -о обрацаци; окруцаци
обртни -а -о **1.** *(занатски)* ремеселнїцки; ~ **школа** ремеселнїцка школа; **2.** *(који је у оптицају)* обрацаюци, обточни; ~ **капитал** обрацаюци капитал; **3.** *(који се окреће)* обрацаюци, окруцаци, ротацийни; ~ **тело** обрацаюце (ротацийне) цело; ◊ **обртна средства** *фин.* обрацаюци средства*;* ~ **моменат** *тран.* момент обраценя
обртник *х. (занатлија)* ремеселнїк
обртница *ж.* майсторска дозвола, майсторске писмо
обртнички -а -о *(занатлијски)* ремеселнїцки
обртништво *с.* ремеселнїцтво; ремеселнїки
обртометар -тра *х. тран.* обратометер
обруб *х.* **1.** *(поруб)* рубец; орубени край дачого; **2.** *(гајтан или ширит по ивици чега)* жинор; лайцна; **3.** *(ивица)* рубец, орубенєц, край
обрубити -им **1.** *(опшити)* орубиц; обшиц; **2.** *(опсећи)* орезац; орубац
обрубљивати -љујем **1.** *(опшивати)* орубйовац; обшивац; **2.** *(опсецати)* орезовац; орубовац
обружити -им **1.** *(учинити ружним)* зробиц бридким; згардзиц; **2.** *(осрамотити)* поганьбиц
обружити се -им се **1.** *(нагрдити се)* згардзиц ше; **2.** *(осрамотити се)* поганьбиц ше
обруканац -нца *х.* хтори ше поганьбел, поганьбени
обрукати -ам поганьбиц, оганьбиц
обрукати се -ам се поганьбиц ше, оганьбиц ше
обрунити -им *(окрунити, скинути с крајева)* отресц; отрушиц; *(о ветру)* одуц
обрунити се -им се *(окрунити се, осути се)* отресц ше; отрушиц ше; опадац
обруњавити -им *(постати руњав):* **штенад су обруњавила** щенятом виросла шерсц
обрус *х. оп.* **убрус**
обрусити[1] -им *нар. поет. оп.* **обљубити (2)**
обру́сити[2] обрусим **1. а)** *(брусом дотерати)* обрушиц, вишлифовац; **б)** *(брусом наоштрити)* вибрушиц, наоштриц; **2.** *фиґ. (оштро одговорити)* одоцац, одрубац; ляпнуц
обруч *х.* **1.** *(на бурету и сл.)* обруч *х. и заст. ж.;* **2.** *(халка, беочуг)* карика, каричка; огнїво; **3.** колєсо *(хторе дзеци гоня з палїчку)*; **4.** *фиґ. (круг, колут)* круг, обруч, коло; **5.** *фиґ. (окружење)* обруч *х.*, обколєшенє, окруженє*;* **извући се из обруча** вицагнуц ше з обруча; ◊ **затворити** ~ *воєн.* заврец обруч, обколєшиц; **стезати** ~ **око кога** сцискац (сцаговац) обруч коло дакого
обручати -ам класц обруч (обручи) *(на гордов и под.)*; сцискац до обруча (обручох)

обручити (се)[1] -им (се) *оп.* **обрукати (се)**

обру́чити се[2] обручим се **1.** *(верити се)* заручиц ше; **2.** обецац ше леґиньови *(о дзивки)*

обручје *с. зб.* обручи

обрушавање *с.* **1.** *буд.* паданє; валянє*;* **2.** *авий.* пикированє

обрушавати -ам *и* **обрушивати** -шујем **1.** *(бацати)* руцац; **2.** *(рушити)* валяц; ◊ ~ **авион** *авий.* пикир[ов]ац; нагло спущовац авион

обрушивач *х. авий.* пикир[ов]ач

обрушити -им **1.** *(бацити)* руциц; **непријатељ је обрушио на њих сву силу** нєприятель руцел на нїх шицку силу; **2.** *(срушити)* звалїц

обрушити се -им се **1.** *(бацити се)* руциц ше; **2.** *(срушити се)* звалїц ше; **3.** *авий. (о авиону)* пикировац; нагло и нїзко ше спущиц

обрчити -им *(добити бркове):* **обрчио је** виросли му баюси, уж ма баюси

обршавати -ам *и* **обршивати** -шујем **1.** *(обављати)* окончовац, кончиц; **2.** *покр.* подло (нєдобре) преходзиц *(доживйовац нєщесце и под.)*

обршити -им **1.** *(обавити)* окончиц, покончиц; **2.** *покр.* подло (нєдобре) прейсц *(дожиц нєщесце и под.)*

обршити се -им се окончиц ше, покончиц ше

обубати -ам *(смазати, изјести)* погамкац, подедвиц, полопотац

обубожати -ам охудобнїц, препаднуц

обубожити -им знїщиц *(материялно),* охудобнїц дакого

обувати -ам обувац; ◊ ~ **коње** *(поткивати)* ковац конї

обувати се -ам се обувац ше

обувача *ж.* ременьчок *(за вязанє бочкори ґу ноги)*

обудовети *и* **обудовити** -вим **1.** *(о мужу)* остац ґдовец; **2.** *(о жени)* остац ґдовица

обуздавати -ам **1.** *(коња)* зубадлац; **2.** *фиґ.* стримовац, сцаговац, зазубадловац, укроцовац дакого, зацаговац дакому дєплови

обуздавати се -ам се стримовац ше, звладовац ше

обуздати -ам **1.** *(коња)* зазубадлац; **2.** *фиґ.* стримац, сцагнуц, зазубадлац, укроциц дакого, зацагнуц дакому дєплови; ◊ ~ **свој језик** меркуй цо гуториш, меркуй на язик

обуздати се -ам се стримац ше, звладац ше, зазубадлац ше

обузети -змем **1. а)** *(обухватити)* облапиц; залапиц; **ватра обузме варош** огень залапел варош; **2.** *фиґ.* обняц, залапиц, обшеднуц; пренїкнуц; **обузе га страх** обнял го страх; **велика туга ме је обузела** барз сом жалосни; **што те је брига обузела;** яку маш бриґу; чом ше так стараш; чом ши ше так застарал;; **обузе је жеља за путовањем** пожадала путовац, обняло ю жаданє за путованьом; **обузе га умор** звладала го вистатосц

обузимати -ам *и* -мљем **1.** *(обухватати)* облапяц; залапяц, залапйовац; **2.** *фиґ.* обнїмац, залапяц, залапйовац, обшедац; пренїк[ов]ац

обузрочити -им *(окривити)* обвинїц

обујам -јма *х.* **1.** *(обим)* обсяг; **2.** *(запремина)* волумен

обујати -ам, **обујити** *и* **обујмити** -им *оп.* **обузети**

обујмица *ж. спец.* облапячка

обујмљивати -љујем *оп.* **обузимати**

обука *ж.* **1.** обука, обучованє; **2.** *(војна)* обука, *заст.* еґзецир; **предвојничка** ~ предвояцка обука

обукивати (се) -кујем (се) *покр.* облєкац (ше)

обуковни -а -о наставни, виучуюци; ~ **језик** наставни язик

обуљити -им *(зачинити уљем)* поолєйовац

обумера *ж.* мера

обумирати -рем *оп.* **обамирати**

обумрети -ем *оп.* **обамрети**

обурвавати -ам *(рушити)* валяц; *(гурати с висине)* дриляц

обурвавати се -ам се валяц ше, падац з треском

обурвати -ам *(срушити)* звалїц; *(порушити)* поваляц*; (гурнути с висине)* дрилїц

обурвати се -ам се звалїц ше, спаднуц з треском

обурити -и *безос.:* **обурило је** почала (пришла, настала) буря

обустава *ж.* **1.** застановенє, застановянє, застановка, претаргнуце; ~ **непријатељства** застановенє нєприятельства; ~ **рада** *(штрајк)* застановка роботи; **2.** одбиток *(од плаци)*

обуставити -им **1.** застановиц, зопрец, претаргнуц; ~ **рад** застановиц роботу; ~ **ватру** *(прекинути паљбу)* претаргнуц огень; **2.** *(задржати)* затримац; ~ **део плате** затримац часц плаци

обустављати -ам **1.** застановяц, зоперац, претарговац; **2.** *(задржавати)* затримовац

обути -ујем обуц; ◊ ~ **коња** подковац коня
обути се -ујем се обуц ше
обућа *ж.* обуй *ж.*
обућар *х.*ципелар, шуштер
обућарница *ж.* ципеларски (шуштерски) мигель, ципеларня, шуштерня
обућарски -а -о ципеларски, шуштерски
обућарство *с.* ципеларство, шуштерство
обући -учем **1. а)** *(одећу на себе)* облєчиц; пооблєкац; вжац на себе; **б)** *(децу и сл.)* облєчиц; пооблєкац; обдзац; **в)** *(набавити одеће):* **нема за шта да обуче децу** нє ма за цо облєчиц (ошмациц) дзеци; **2.** *(обућу)* обуц; **3.** *(навући):* ~ **рукавице** положиц (нацагнуц) рукавици на руки; ◊ ~ **мантију** постац паноцец, пошвециц ше за паноца, облєчиц реверенду; ~ **униформу** *(постати војник)* облєчиц униформу
обући се -учем се облєчиц ше; пооблєкац ше; обдзац ше
обухват *х.* **1.** *(обухватање, опкољавање)* обколєшенє, облапенє, обруч; обняце; **уништити непријатеља у убухвату** знїчтожиц нєприятеля у обколєшеню; **2.** *(опсег)* обсяг
обухватан -тна -тно **1.** *(опсежан)* обсяжни; **2.** *одр.* **а)** *(који опкољава)* обколєшуюци; **обухватни маневар** обколєшуюци маневер**; б)** *метал.* облапни, облапяци; ~ **шестар** облапни циркель
обухватати -ам **1.** облапяц; **2.** *(опкољавати)* обколєшовац; **3.** *оп.* **обузимати (2)**
обухватити -им **1.** *(обгрлити)* облапиц; **2.** *(опколити)* обколєшиц; **3.** *оп.* **обузети (2)**
обухватница *ж. буд.* сцискаци персцень
обухватност *ж.* облапеносц
обучавање *с.* обучованє
обучавати -ам обучовац, учиц
обучавати се -ам се обучовац ше, учиц ше
обучен[1] -а -о обучени
обу́чен[2]-а -о облєчени; обдзати
обучити -им обучиц, научиц
обучити се -им се обучиц ше, научиц ше
обушити -им: ~ **иглу** зламац ушко на игли
обушица[1] *ж.* игла з одламаним ушком
обушица[2] *ж.*: **из обушице** *(изненада)* нєсподзивано, нєздобачки
обушка *ж.* **1.** *оп.* **обушица**[1]; **2.** *анат. (доњи меки крај ушне шкољке)* мекушка
овај ова ово *мн.* ови **1.** *зам. указуюци* тот, тота, тото, *мн.* тоти; *заст.* тот, та, то, *мн.* ти; **2.** *як пригварка у х. роду* же тото, як бим повед; га, ша, а *(у препозициї), або ше нє преклада*; **ја, ~ ..., не знам** га,... я нє знам; я... нє знам; **3.** *у присловнїцкей служби, з ґен., лєм у с. роду єд.* тото кус; **ми немамо ништа до ово прња на себи** ми нє маме нїч окрем тото кус рондї на себе; ◊ **из ових стопа** такой, такой-енки, зместа; ~ **пут** тераз; теди; ~ **свет** *(живот на земљи)* тот швет
овајдити се -им се мац хасну; **од мене се нећеш овајдити** одо мнє нє будзеш мац хасну
овакав -ква -кво *зам.* таки
оваки -а -о *зам. оп.* **овакав**
овако *присл.* **1.** так; ~ **се више не може живети** так вецей нє мож жиц; **2.** *(какав јест)* таки; **дођох и ја ~ стар да помогнем** пришол и я таки стари помогнуц; ◊ ~ **или онако** *(на овај или на онај начин)* так лєбо иншак; **и ~ и онако** и так и так
оваковац -вца *х. гандр.* нїяки (гоч яки) чловек
овал *х.*: **у овалу** у елипсастей (овалней) форми
овалан -лна -лно елипсасти, овални, вайцасти
овамо *присл.* **1.** *(овуда)* тадзи; **2.** *(овде)* ту, *заст.* гевка; **дођи** ~ гибай ту; ◊ **а** ~ *(а међутим)* а, алє, а источасно; ~ **-онамо** тадзи-тамаль
овамодер *присл. нар.* гибай ту, ту гибай
овамоте *присл. нар.* гибайце ту, ту гибайце*;* поце
ован овна *х.* баран
оваплотити -им отїлотвориц, отїлеснїц
оваплоћавати -ам *и* **оваплоћивати** -ћујем отїлесньовац
оваплоћење *с.* **1.** отїлотворенє, отїлеснєнє; **2.** *(слика, лик)* подоба, отїлеснєнє; **он је ~ доброте** вон подоба (отїлеснєнє) доброти
овапнити -им **1.** *(окречити)* обилїц; **2.** *мед. (закречити се)* овапнїц
овапњење *с.:* ~ **жила** *мед.* овапнєнє жилох, артериосклероза
овапњивати -њујем **1.** *(кречити)* билїц; **2.** *мед. (закречавати се)* овапньовац
овапутити -им *оп.* **оваплотити**
оварij[**ум**] *х. анат. (јајник)* оварий, овариюм
оварисати -ишем *зак. (упутити се у чему, схватити)* утупиц, похопиц
овас овса *х.* овес**;** ◊ **дивљи** ~ *бот.* дзиви овес (Avena fatua o.)
овације *ж. мн.* овациї
овда *присл. заст. (онда)* теди
овда-онда *присл. (понекад)* дакеди, з часу на час, кеди-нєкеди
овдашњи -а -е тутейши
овде *присл.* ту
овдека, овден[**а**]**, овденак**[**а**] *присл. нар. оп.* **овде**

овде-онде *присл.* ту и там, местами
оведрити -им **1.** *(учинити ведрим)* вияшнїц; **2.** *безос. оп.* **оведрити се**
оведрити се -и се *(разведрити се)* вияшнїц ше
овејавати -ам вяц
овејан -а -о **1.** овяти; **2.** *фиґ.* чисти, прави; **3.** *фиґ.* знаходлїви, схопни
овејати -ејем овяц
овејотине *ж. мн. и* **овејци** *х. мн. (отпаци при вејању жита)* роштовина
овековечавати (се) -ам (се) *и* **овековечивати (се)** -чујем (се) овиковичовац (ше), увиковичовац (ше)
овековечити (се) -им (се) овиковичиц (ше), увиковичиц (ше)
овелик -а -о досц вельки
овељача *ж. оп.* **вељача**
овенчавати (се) -ам (се) квециц (ше)жквициц (ше) з венцом, овинчовац (ше)
овенчати -ам оквецицжоквициц з венцом, овинчац; ◊ ~ **круном** коруновац
овенчати се -ам се оквециц шежоквициц ше з венцом; ◊ ~ **славом (ловором, венцем, успехом)** овинчац ше зоз славу (ловором, венцом, успихом)
овењача *ж.* гачнїк
овера *ж.* **1.** *(потврда)* потвердзенє; **2.** *оп.* **оверавање**
оверавање *с.* оверйованє
оверавати -ам оверйовац
оверач *х.* оверйовач
оверити -им овериц
оверол *х.* комбинезон, оверол *(роботни шмати з єдней часци)*
овеселити -им розвешелїц
овеселити се -им се розвешелїц ше
овесити (се) -им (се) *оп.* **обесити (се)**
оветшати -ам *оп.* **овештати**
овећи -а -е *(овелик)* векши, досц вельки
овештавати -ам стариц
овештао -ала -ало **1.** стари, постарени; *(о одећи)* стари, виношени, зношени; ~ **капут** стари капут; **2.** *фиґ. (отрцан, баналан)* банални, рондяви
овештати -ам остариц, постариц
ови -а -о *зам. покр. оп.* **овај**
овидати -ам *покр.* поєсц
овијати[1] -јем *оп.* **овејати**
овијати[2] **(се)** овиј*ā*м (се) обвивац (ше), окруцовац (ше), омотовац (ше), обмотовац (ше)
овијач *х. воєн.* онучка *(у форми пантлїки, хтора ше окруца коло лїстох)*
овиксати -ам овиксац
овисан -сна -сно зависни
овисити -им *(зависити)* завишиц
овисност *ж.* зависносц
овисок -а -о досц високи
овитак -тка *х.* **1.** *(омот)* обвиток, обмоток; **2.** *покр. (игра)* коло
овити -ијем обвиц, окруциц, омотац, обмотац; ◊ ~ **тајном (велом тајне)** обвиц з тайну (з фатьолом тайни)
овити се -ијем се обвиц ше, окруциц ше, омотац ше, обмотац ше
овиши -а -е досц високи
овладавати -ам **1.** *(знањем, вештином)* овладовац; опановйовац; **2.** *(савлађивати)* звладовац; **3.** *(освајати)* заберац, залапйовац; **4.** *(настајати, преовлађивати)* наставац
овладати -ам **1.** *(знањем, вештином)* овладац; опановац; **2.** *(савладати)* звладац; **овлада га умор** звладала го вистатосц; **3.** *(освојити)* завжац, залапиц; ~ **градом** завжац варош; **4.** *(настати, преовладати)* запановац; **у соби је овладала тишина** у хижи запановала цихосц; ◊ ~ **собом** звладац ше, стримац ше, розказац себе
овлажити -им I. *прех.* овлажиц; помачац; II. *нєпрех.* **1.** постац влажни, поцагнуц влагу, одвельгнуц**; 2.** *оп.* **овлажити се**
овлажити се -им се овлажиц ше
овлаисати -ишем нападнуц, навалїц на дакого
овластилац -иоца *х.* овласцовач
овластити -им овласциц
овлаш *присл.* **1.** поверхово; на швидко; кус; сциха; ~ **се насмешити** кус ше ошмихнуц; ~ **прочитати писмо** на швидко пречитац писмо; ~ **се дотаћи теме** поверхово (лєм кус) дотхнуц тему; **2.** слабо, на бивно *(завязац)*; **3.** *(узгред)* лєм так медзи иншим (попри другим); ~ **се интересовати о догађајима** лєм так медзи иншим ше интересовац о подїйох
овлашан -шна -шно **1.** *(површан)* поверхови, нєподполни; ~ **приказ догађаја** поверхови приказ подїї; **2.** слабо, нєдзбало *або* на швидко зробени; **3.** *(незатегнут)* бивни
овлаштеник *и* **овлашћеник** *х.* овласцени
овлаштење *и* **овлашћење** *с.* овласценє
овлашћивати -ћујем овласцовац
овнетина *и* **овновина** *ж.* баранїна
овнећи -а -е *и* **овнујски** баранов, з барана; ~ **месо** месо з барана**;** ~ **шубара** шапка з барановей бунди (скори); ~ **звоно** баранов цинґалов

ововременски *и* **ововремски** -а -о терашнї, тогочасови

овогодац -оца *х.* тогорочне целє (гаче, коще и др.), целє оцелєне (гаче ожребене, коще окоцене и др.) того року

овогодишњи -а -е тогорочни

овоземаљски -а -о **1.** хтори ше одноши на тоту жем; домашнї; **овоземаљска администрација** администрация тей жеми; **2.** *рлґ. (земаљски)* тужемни, жемови, тогошветови; ~ **живот** тужемни живот

овој *х.* **1.** *(омотач)* обмоток; **2.** *(омот)* обкладка; **3.** *мед.* **а)** *(завој)* завой, фатьол; **б)** *(облог)* облога; ◊ **јајни** ~ *оп.* **водењак (3)**

овојак -јка *х. биол.* обмоток

овојница *ж.* **а)** *анат.* чепец *(коло ембриона у матернїци)*; **б)** *пож.* обмоток

оволики -а -о **1.** таки вельки, таки; **купио је** ~ **револвер** купел таки револвер; **2.** *(овако бројан)* телї; **где ће** ~ **свет;** дзе пойдзе телї швет;; ◊ **он** ~ **уста на њих** вон их барз огваря; вон барз рубе на нїх

оволико *присл.* тельо; ◊ **ни** ~ анї тельо, анї кус

оволицки, оволицни, оволички *и* **оволишни** -а -о *дем.* таки мали (малки, манди); **ти си био онда још** ~ ти теди бул ище таки мали

оволицко, оволицно, **оволичко** *и* **оволишно** *присл.* телько, тенцко, тельо; **не да он своје ни** ~ нє да вон свойо анї телько

овомесни -а -о того места; з того места

овонедељни -а -о тоготижньови

овосветски -а -о тогошветови

овосезонски -а -о тогосезонски

овостран *и* **овострански** -а -о хтори ше находзи з того боку; хтори з того краю

овоштити -им навосковац

овранити -им **1.** *(оцрнити)* зачарнїц, начарнїц; **2.** *фиґ. (осрамотити)* поганьбиц, оганьбиц, очарнїц

овратак -тка *х. оп.* **овратник (1)**

овратити -им *покр.* обрациц назад

овратник *х.* **1.** *(оковратник)* ґалєр; **2.** *(огрлица пса)* ременьчок; **3.** *(кравата)* машля; **4.** хусточка коло шиї; шал

овременити се -и се *(пролепшати се – о времену)* вихвилїц ше

оврљ *х. покр.* хусточка на главу

оврљина *ж. покр.* женска шапка подобна коньскому копиту

оврћи -ршем витлачиц; отлачиц

оврха *ж. правн. (присилна наплата дуга)* еґзекуция, *заст.* куция

овршак -шка *х.* верх

овршина *ж.* **1.** *(оно што је чему на врху)* верх; **ветар је скинуо овршину са стога** витор снял верх зоз слами; **2.** *оп.* **овршак**; **3.** *покр. (стабљика кукуруза)* кукуричанка; **4.** *мн.* конарчки *(орубани з древа)*; **5.** *(горњи слој комине)* квашуга

овршити -им *оп.* **оврћи**

овршни[1] -ā -ō (< **оврха**) еґзекуцийни; ◊ ~ **поступак** еґзекуцийни поступок; ~ **продаја** лицитация

овршни[2] -ā -ō (< **овршак**) верхови, поверхови

овсен -а -о овшани; **овсени хлеб** овшани хлєб; ~ **слама** овшанка

овсеница *ж.* **1.** овшани хлєб; **2.** *оп.* **вијук**

овсик *х.* дзиви овес (Bromuc arvencic)

овсиште *с.* овшиско

овуда *присл.* **1.** тадзи; **2.** ту

овула *ж. (јајна ћелија)* овула

овулација *ж.* овулация

овца *ж.* овца; ◊ **залутала (изгубљена, заблудела)** ~ заблукана (страцена) овца; **нисмо заједно овце (козе, свиње) чували (пасли)** нє пасол (чувал) я з тобу овци (крави, швинї); **поверити овце вуку** звериц овци вовкови (фаркашови); **сед као** ~ цалком шиви; **црна** ~ чарна овца

овчар *х.* югас, чобан, пастир, овчар; ◊ **пас** ~ югаски пес, бойтар

овчара *ж. оп.* **овчарник**

овчарина *ж.* **1.** югасова плаца; **2.** порция на овци

овчарити -им тримац (ховац) овци

овчарник *и* **овчарница** *ж.* овчи хлїв, овчарнїк

овчарство *с.* овчарство

овчевина *и* **овчетина** *ж.* баранїна, овче месо

овч[**и**]**ји** -а -е овчи; ~ **млеко** овче млєко

овчина *ж.* **1.** *ауґм. и пей.* овчиска; **2.** овча скора; **3.** *оп.* **овчевина**

овчица *ж.* **1.** *дем. и гип.* овечка; **2.** *бот.* овечкова трава; ◊ **божја** ~ **1.** *оп.* **бубамара**; **2.** *фиґ.* барз мегки и бояжлїви чловек; **изгубљена (залутала, заблудела)** ~ *оп. фраз. под* **овца**

огаван -вна -вно обридли, мерзени, одвратни; **поста(ја)ти коме** ~ (з)бриднуц дакому

огадити -им **1.** *(укаљати)* забрудзиц, замасциц; **2.** *(учинити одвратним)* зґадзиц; ~ **коме јело** зґадзиц дакому єдло; **3.** *оп.* **огадити се**

огадити се -им се зґадзиц ше

огађивати -ђујем **1.** *(каљати)* брудзиц, масциц; **2.** *(чинити одвратним)* зґадзовац, оґадзовац; **3.** *оп.* **огађивати се**

огађивати се -ђујем се зґадзовац ше

огаздити [**се**] -им [се] *(постати газда, обогатити се)* оґаздзиц ше
огазити -им поґажиц
огајтанити -им обшиц зоз шнуром
огаличити -им попирскац (пошприцовац) з белавим каменком *(лозу)*
огањ огња *х.* **1. а)** огень; **наложити** ~ розложиц (розкласц) огень; **б)** пламень; **2.** горучка, температура; **3.** *фиґ. (дом)* обисце, дом; **4.** *(средство за паљење ватре)* ширка, кремень з оцилку и под.; ◊ **блудећи** ~ блукаюци огень (огеньчок) *(слаби пламень хтори ше дакеди зявює над барами);* **горети на два огња** *оп. фраз. под* **ватра**; **живи** ~ *оп. фраз. под* **ватра**; ~ **небески 1.** *(муња и гром)* нєбесни (нєбески) огень, блїскавка и перун (гром); **2.** *(претерана врућина)* велька пекота, каникула; ~ **паклени** *рлґ.* пекельни огень; **огњем и мачем** з огньом и мечом; **предати нешто огњу** спалїц
огар *х. заст. лов.* харт
огаравити -им **1.** замасциц зоз садзу; окуриц; почарнїц, очарнїц; **2.** *фиґ.* поганьбиц, оганьбиц; ◊ **пушку није огаравио** нє борел ше; **наусница му је огаравила** виросли му баюски, зачарнєла ше му верхня ґамба; **сунце га је огаравило** огорел од слунка
огарина *ж. покр.* погоренїско
огарити -им *оп.* **огаравити**
огатити -им загациц
огвозденити -им затварднуц; скаменїц ше
огиб *х. физ.* дифракция
огиздати -ам оквециц, оквициц
оглабати -ам *(оглодати)* огризц
оглав *х.* **1.** *(део улара)* кефетик; **2.** верхня часц ципели
оглавак -вка *х.* брещок
оглавар *х. оп.* **оглав**
оглавина *ж.* **1.** *оп.* **оглав (1)**; **2.** скора зоз глави животинї
оглавити -им: ~ **коња** положиц (здзац) коньови кефетик
оглавичити се -им се *(увити се у главице – о купусу)* скруциц ше до главкох
оглавље *с.* **1.** хусточка *(на главу)*; **2.** *оп.* **оглав (1)**; **3.** *заст.* капител *(горня часц слупа)*
оглавник *х. оп.* **оглав (1)**
оглавница *ж.* скияшска волняна капуляча
огладнети -ним огладнїц, вигладнїц
огладнити -им *прех.*: ~ **кога** вигладнїц дакого
оглас *х.* оглашка
огласити -им **1.** *(објавити)* обявиц, оглашиц; **сирена је огласила престанак узбуне** сирена обявела конєц узбуни; **2.** *(прогласити)* преглашиц; ~ **кога вођом** преглашиц дакого за вожда; **3.** *(разгласити)* розглашиц, розхириц; **4.** *церкв. (објавити нечије венчање)* оглашиц; ◊ ~ **рат** обявиц войну
огласити се -им се **1.** *(изићи на глас)* розчуц ше, розхириц ше; **2.** *(дати знака о себи)* явиц ше, обявиц ше, оглашиц ше
огласни -а -о оглашкови, огласни; ~ **табла** оглашкова табла
огласник *х.* **1.** *(гласник)* гласнїк; **2.** оглашки *(у новинох)*
огласница *ж.* **1.** *оп.* **оглас**; **2.** *(књига огласа и наредби)* оглашкова кнїжка
оглашавати -ам *и* **оглашивати** -шујем **1.** *(објављивати)* обявйовац, оглашовац; виглашовац; **2.** *(проглашавати)* преглашовац; **3.** *(разглашавати)* розглашовац, розхирйовац; **4.** *церкв. (нечије венчање)* оглашовац
оглашавати се -ам се *и* **оглашивати се** -шујем се **1.** *(излазити на глас)* розчувац ше, розхирйовац ше; **2.** *(давати знака о себи)* явяц ше, обявйовац ше, глашиц ше
оглашавач *и* **оглашивач** *х.* оглашовач
оглашен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **огласити (се)**; **2.** *(чувен)* познати
оглашење *с.* **1.** < **огласити (се)**; **2.** *церкв.* оглашованє
оглед *х.* **1.** *(експеримент)* огляд, експеримент; **2.** *(проба)* пробованє, проба; **3.** *лит.* есей, огляд, огляднуце; **4.** *(узорак)* образец, оглядни прикладнїк; **5.** (*прегледање)* розпатранє, опатранє, препатранє; **6.** *дакеди у мн., фолкл.:* **извести девојку на** ~ вивесц дзивку же би ю видзел млоди *(пред свадзбу)*
огледални -а -о жвератков[и]
огледало *с.* жвератко; ◊ **криво** ~ криве жвератко; **гледати се у огледалу** опатрац ше у жвератку (до жвератка)
огледалски -а -о жвератков[и]
огледалце -ца *и* -ета *с.* жвераточко
огле́дати[1] огледа̄м *нєзак.* **1.** *(прегледати)* опатрац, препатрац; **2.** *(покушавати)* пробовац; **3.** *(у огледалу)* опатрац; **4.** *(поредити)* поровновац
огледати[2] -а̄м *зак.* **1.** *(пр̏гледати)* опатриц, препатриц; **2.** *(покушати)* попробовац
огле́дати се[1] огледа̄м се *нєзак.* **1.** *(показивати своју снагу, вредност)* указовац ше; *експр.* виказовац ше; **2. а)** патриц коло себе; **б)** *(освртати се)* оглядац ше, обрацац ше; **3.** *(у огледалу)* опатрац ше; **4.** *фиґ. (одражавати се)* одражовац ше

огледати се[2] -āм се *зак.* **1.** *(показати своју снагу, вредност)* указац ше; *експр.* виказац ше; **2. а)** попатриц коло себе; **б)** *(осврнути се)* огляднуц ше, обрациц ше; **3.** *(у огледалу)* опатриц ше

огледни -а -о оглядни; ~ **школа** оглядна школа

огледнути се -нем се **1.** *(у огледалу)* опатриц ше; **2.** *(сврнути се)* огляднуц ше, обрациц ше

оглобити -им **1.** *(казнити новчаном казном)* оштрофац, оштрофовац, покарац; **2.** *(отети)* одняц, оплячкац

оглодавати -ам огризац

оглодати -ођем **1.** огризц *(звич. месо з косци)*; **2. а)** *(оголити)* оголїц; **б)** *(узети коме све што има)* обрац; **в)** *(похабати)* виношиц, зношиц, згайскац

оглувети -вим **1.** оглухнуц; **2.** *фиґ.* цалком зацихнуц (уцихнуц)

оглувити -им зробиц глухим; **старост га је оглувила** од старосци оглух

оглупавети -вим *и* **оглупети** -пим *нєпрех.* *(постати глув)* оглупнуц, оглупиц

оглупавити *и* **оглупити** -им I. *нєпрех. оп.* **оглупавети**; II. *прех. (учинити кога глупим)* заглупиц

оглуха *ж. правн.* контумация

оглухнути -нем *оп.* **оглувети**

оглушавати (се) -ам (се) *и* **оглушивати (се)** -шуjeм (се) **1.** *(не испуњавати)* нє вислуховац, нє виполньовац; **2.** нє слухац, нє сцец послухац, правиц ше глухи, преслуховац; потупйовац

оглушак -шка *х.* нєслуханє, нєпослушносц, нєпослухносц; ◊ **купи (прима) оглушке** нє сце послухац *(такой кед ше му гутори)*, прави ше же нє чує

оглушити -им I. *нєпрех. оп.* **оглувети (1)**; II. *прех. (буком и сл.)* заглушиц

оглушити се -им се **1.** *(не услишити)* нє вислухац, нє виполнїц; ~ **о чије молбе** нє виполнїц дачийо молби; **2.** нє послухац, нє сцец послухац, направиц ше глухи, преслухац; потупиц

огнојити -им *(нађубрити)* погноїц

огнојити се -им се загноїц ше; **рана се огнојила** рана ше загноєла

огнусити -им *покр. (упрљати)* замасциц, забрудзиц, завлачиц

огњанка *ж. покр.* кухня

огњарица *ж.* югаска колїба *(у хторей ше кладзе огня)*

огњевит -а -о огняни, огньови

огњен -а -о **1.** *осн., фиґ.* огняни, огньови; ~ **поглед** огняни (огньови) попатрунок; **2.** *(пламене боје)* пламенїсти; **3.** *поет., як перша часц зложених словох* огень, огняни, огньови; ~ **-бич** огень-бич, огняни (огньови) бич

огњило *с. (кресиво)* оцилка; ◊ **вратити коме шило за** ~ врациц дакому як себе пожичел

огњица *ж. (врућица)* горучка

огњиште *с.* **1.** *(место у старој кући где се ложила ватра)* котлянка, огнїско; **2.** кухня; **3.** *(врста пећи)* камин; **4.** *фиґ.* **а)** дом, огнїско; **б)** родзени край; отечество; **5.** *фиґ. (жариште)* огнїско, жирячиско; ◊ **домаће** ~ родзени дом; **угасити** ~ знїчтожиц (знїщиц) дом

оговарање *с.* огварянє; огварки

оговаратељ *и* **оговарач** *х.* огваряч

оговарати -ам **1.** огваряц; **2.** *покр. (правдати)* вигваряц, оправдовац, бранїц

оговарати се -ам се **1.** *взаєм. повр.* огваряц ше; **2.** *покр. (правдати се)* вигваряц ше, оправдовац ше, бранїц ше

оговарача *ж.* огварячка

оговарачки -а -о огваряцки

оговор *х.* **1.** *оп.* **оговарање**; **2.** *(изговор, оправдање)* вигварка, оправданє

оговорити -им поогваряц; нагуториц, наприповедац, направиц на дакого

огодан -дна -дно *(којег је мање него што би требало)* нєдостаточни, хторого лєдво вистава, хторого єст мало, хторого нєт досц; **ове године храна је** ~ того року поживи єст мало (нє вистава, нєт досц)

огој *х. и* **огоја** *ж. оп.* **нега**

оголелост *ж.* оголєносц

оголео -ела -ело оголєни

оголети -лим **1.** постац (остац) голи; остац без шматох; **2.** *фиґ. (осиромашити)* охудобнїц; **3.** *фиґ.* постац празни, пусти

оголити -им **1.** *(учинити голим)* оголїц, розголїц; **2.** *(учинити сиромашним)* охудобнїц; **3.** *фиґ.* оголїц, розодкриц

оголитити -им *оп.* **оголити (1)**

оголузнити -им *(опљачкати до гола)* цалком обрац (оплячкац)

огарак -рка *х.* **1.** погорени фалат древа; погорени предмет; **2.** *(опушак)* циґарчок, ґибак, ґибачок

огоревати -ам огорйовац, гориц

огорелина *ж.* **1.** *оп.* **огарак**; **2.** *(ожеглина)* опечене место; **3.** *(згариште)* погоренїско

огорелиште *с. оп.* **огорелина**

огорети -рим **1.** *(бити оштећен од ватре)* погориц, огориц; **2.** *(загорети – о колачима и сл.)* погориц

огоретина *ж. оп.* **огорелина**

огорчавати -ам *и* **огорчивати** -чујем загорчовац

огорчавати се -ам се *и* **огорчивати се** -чујем се *(срдити се)* огорчовац ше; єдовац ше

огорчати -ам загорчиц; ◊ ~ **коме живот** загорчиц дакому живот

огорчен -а -о **1.** *(загорчан)* загорчени; **2.** *(љут; жесток)* огорчени; **бити ~ због нечијег поступка** буц огорчени пре дачий поступок; **водити огорчену борбу** водзиц огорчену борбу

огорченост *ж.* огорченосц

огорчење *с.* огорченє

огорчити -им **1.** *(учинити горким)* загорчиц; **2.** *(раздраж ути)* огорчиц

огорчити се -им се *(разљутити се)* огорчиц ше

огота *и* **оготина** *ж.* **1.** *(магарица)* ошлїца, магарица; **2.** *(неваљалица)* нєдобра жена, кобза

ограбити -им **1.** *(грабљама)* зграбац; позграбовац *(шицко)*; **2.** *фиг.* оплячкац

ограбуљати -ам пограбац *(з граблями)*

ограда *ж.* **1. а)** ограда; **гвоздена** ~ железна ограда; **жива** ~ жива ограда; **б)** *(од жице)* дрот, плот; ~ **од бодљикаве жице** коляци дрот, ограда з коляцого дроту; **в)** *(зидана)* мурик; **2.** *(на мосту, степеницама)* ограда, оградзенє, бок; **3.** *(ограђен простор)* заградка, двор, аколь и под.; **4.** *фиг. (ограничавање, резерва)* оградзенє; **прихватити нешто уз ограду** прилапиц дацо з оградзеньом

оградити -им **1.** *осн., фиг.* оградзиц; **2.** *(саградити)* направиц, вибудовац

оградити се -им се **1.** *осн., фиг.* оградзиц ше; **2.** настац, створиц ше; звесц ше

оградица *ж. дем.* оградочка; плоцик

оградни -а -о оградов[и], оградни

ограђивати (се) -ђујем (се) оградзовац (ше)

ограјисати -ишем *(награбусити)* настрадац, *беш.* наґрайцац, наґрайсац

огранак[1] -āнка *х.* **1.** *(мања грана)* конар, конарчок; кончик; **2.** *(нешто споредно; филијала)* конар(ч)ок

огранак[2] -āнка *х.* виход слунка

ограничавајући -а -е ограничуюци

ограничавати (се) -ам (се) *и* **ограничивати (се)** -чујем (се) огранїчовац (ше)

ограничен -а -о *фиг.* огранїчени*;* заглупани

ограниченост *ж. фиг.* огранїченосц; заглупаносц

ограничење *с.* огранїченє; ◊ ~ **брзине** *тран.* огранїченє швидкосци; ~ **грађанских права** огранїченє гражданских правох

ограничивач *х.* огранїчовач

ограничити (се) -им (се) огранїчиц (ше)

огранути -не I. *нєпрех.* **1.** *(синути – о сунцу)* зашвициц, блїснуц, висц; **свану и ограну сунце** розвиднєло ше и зашвицело слунко; **2.** *фиг. (освануть, настати)* настац, присц; II. *прех. (обасјати)* ошвициц

огрбавити -им огорбиц, достац горбу

огрдети -дим збриднуц, постац бридки, згардзиц

огрдити -им **1.** *(учинити ружним)* обридзиц, забридзиц; **2.** *оп* **огрдети; 3.** *покр. (изгрдити)* вигандровац, вилац

огреб *х.* **1.** *оп.* **огреботина; 2.** клоче *(хторе останє на щеци кед ше чеше конопу)*

огребати -бљем и -бем **1.** *оп.* **огребенати; 2.** *(огрепсти)* зодрец, подрапац

огребати се -бем се зодрец ше, поздзерац ше, подрапац ше

огребача *ж.* щец *ж. (справа за чесанє конопи)*

огребло *с. оп.* **огребача**

огребенати -ам очесац, почесац *(конопу на щеци)*

огребина *ж.* **1.** *оп.* **опгреботина; 2.** *мн. оп.* **огреб (2)**

огреботина *ж.* зодарте, удрапнуце, зодрапнуце, задрапнуце

огрев *х.* **1.** огрива; **2.** *(грејање)* зогриванє

огревати (се) -вам (се) огривац (ше), зогривац (ше), грац (ше)

огревни -а – о огривни; ~ **материјал** огривни материял

огрезнути -нем **1.** *(бити потопљен, утонути)* буц потопени, буц заляти; **река се излила и поља су огрезла у води** рика ше виляла и потопела (заляла) поля; **2.** буц шицок обляти зоз креву, слизами и под.; **3.** *(бити обасјан чиме)* буц обвити з дачим, буц зачирени до дачого; **куће су огрезле у зеленило** хижи зачирени до желєнїдла; **4.** *фиг. (у беду, грех и сл.)* зачириц ше (залєзнуц до биди, гриху и под.; **5.** *(у године)* мац досц роки, буц уж стари; **6.** *(набасати)* наисц, налєциц, набегнуц

огрејавати -вам огривац, зогривац

огрејати -јем **1.** (*загрејати)* зограц; **2.** *(о сунцу – гранути)* висц, зявиц ше, зашвициц, ограц; ~ **где ме (га итд.) је прво сунце огрејало** у моїм (його и под.) родзеним

(родним) месце (краю); **да и мене (тебе итд.) сунце огреје** же би и мнє (тебе и под.) слунко ограло

огрејати се -јем се зограц ше, ограц ше

огрепсти -ебем **1.** *(направити огреботину)* ударпнуц, задрапнуц; зодрец *(скору, цело);* подрапац, поздзерац *(на вецей местох);* **2.** оп **огребенати; 3.** *(остругати)* ошкрабац

огрепсти се -ебем се удрапнуц ше, зодрец себе руку и под.; подрапац ше, поздзерац ше *(на вецей местох)*

огрешење *с.* огришенє, згришенє, грих

огрешивати (се) -шујем (се) нєзак. ґу **огрешити (се)**

огрешити -им огришиц, привесц дакого до гриху; ◊ ~ **душу** прияц грих на душу

огрешити се -им се огришиц ше, погришиц, згришиц; **огрешио се о родитеље** згришел ґу родичом

огризак -иска *х.* огризок, чутак

огризати -зем огриз[ов]ац, окусовац

огризине *ж. мн.* **1.** остатки од єдзеня; **2.** *(од кукурузовине)* вигризки

огризотине *ж. мн. оп.* **огризине**

огристи -изем огризц, окусац

огркнути -нем постац горки, загорчиц ше

огрлина *ж.* няклов *мн.* няклови *(часц штверцох)*

огрлити -им облапиц, обняц

огрлица *ж.* **1.** *(оковратник)* ґалєр *(на кошулї, блузни);* **2.** *(ђердан)* пацерки *(коло шиї)*

огрљак -ка и -љка *х.* **1.** ременьчок) коло шиї *(на псови, целєцу и под.);* **2.** *оп* **огрлина; 3.** *оп.* **огрлица (1, 2); 4.** желєзна карички; **5.** **гарло** *(на фляши и под.)*

огрнало *с. покр.* **1.** *(жарач)* ожог; **2.** *(грнало)* кочерга

огрнути -нем **1.** *(набацити)* прикриц; заруциц *(капут, реклу на плєца);* **2.** *(пригрнути)* огарнуц *(рошлїну зоз глїну);* **3.** *фиґ.* **а)** *(огрлити)* облапиц; **б)** *(обузети)* обняц

огрнути се -ем се **1.** заруциц *(ш;мату на себе),* закруциц ше *(до дачого);* ~ **ћебетом** окруциц ше до покровца; заруциц на себе покровец; **2.** *з обєктом у инструменталє (бити у каквом стању):* ~ **сном** заспац; ~ **миром** умириц ше, змириц ше

огрозд *х. бот.* космачки *мн.*

огрозничавити -им: **огрозничавио је** почала го биц жима

огроман -мна -мно барз вельки, огромни, велїки; ~ **иметак** велїки маєток

огромно *присл.* огромно, барз вельо

огрт *х. покр.* огарталє *(кукурици, кромпльох и под.)*

огртање *с.* огартанє *(кукурици и под. зоз глїну)*

огртати се -рћем се нєзак. ґу **огрнути се**

огртач *х.* **1.** мантил *х.* мантла *ж.;* **2.** *фиґ.* покров, покривка; **снежни** ~ шнїгова покривка/шнїгови покров

огрубени -бим **1.** постац груби, рапави; **2.** *фиґ.* постац прости, сирови, нєзлюдни

огрувати и огрухати -ам **1.** олупац *кукурицу и под.);* **2.** *фиґ. (појести)* почамкац

огубавити (се) -им (се) постац лепрозни (ґубави), достац лепру (ґубу)

огуглати -сам отупиц, привикнуц ше, постац нєчувствительни

огуглати се -ам се *покр.* нє сцец чуц, нє сцец [дакого] послухац *(дакому помочи и под.)*

огужати -ам *покр. оп.* **оклевати**

огулине *ж. мн. покр.* лупи *(з яблукох, кромпльох и под.)*

огулити -им **1.** *(кожу)* одрец, зодрец; **2.** *(људску, кору)* очисциц; **3.** *(креч са зида и сл.)* орипац; **4.** *фиґ.* *(очерупати)* обрац, олупиц, одрец

огумак -мка *х. (грмић)* черячок

огуравити -им погнуц ше, похилїц ше, огорбиц, огорбациц, постац горбати

огушавити -им достац базедову хороту

ода *ж. лит., фиґ.* ода

одабирање *с.* **1.** *(бирање)* виберанє; **2.** *(селекција)* доберанє, селекция; ◊ **природно** ~ природна селекция

одабирати -ам **1.** *(бирати)* виберац; **2.** *(пробирати)* преберац, доберац, робиц селекцию

одабран -а -о **1.** *дїєприкм.* вибрани; **2.** *(квалитетан)* вибрани, виберани; **све одабрани момци** шицко виберани леґинє

одабраник *х.* вибранїк, прикм. вибрани

одабраница *ж.* вибранїца, *прикме.* вибрана

одабрати -берем вибрац

одабрати се -берем се вибрац ше

одавање *с.* < одавати; ◊ ~ **тајне** виданє тайни; ~ **поште** даванє почитованя

одавати -ајем **1.** *(изражавати)* указовац, виражовац, давац; ~ **част** указовац (давац) чесц; **2.** *(испуштати из себе)* видавац, пущац, випущовац; **3.** **а)** *(показивати)* указовац, видавац *(напр. думки з виразом твари);* **б)** *(обелодањивати)* одкривац, видавац, виволовац; **в)** *(поткazивати)* удавац, видавац, виволовац

одавде *присл.* оталь, отадз

одавле *присл. оп.* **одавде**

одавна, одавно *присл.* од давна, здавна

одагнати -ам одогнац, одплашиц; ~ **зле мисли** одогнац зли думки

одаднити -им отвориц гордов, вибиц дно (денко) з гордова

одадрети **-дерем** и -дрем **1.** *(одаламити)* бухнуц, бовкнуц, зрезац; **2.** ододрец; одщипиц; одтаргнуц; одвалїц

одазвати -зовем **1.** *(позвати)* поволац, виволац *(дакого);* **2.** *(отпоздравити)* одздравкац

одазвати се -зовем се **1. а)** *(на позив)* одвитовац, озвец ше; ~ **стражару** одвитовац стражарови, озвец ше на стражарово воланє *(птанє и под.);* **б)** *(у разговору)* одвитовац, одповесц; **в)** реаґовац; **2.** *фиґ. (изићи усустрет)* висц вочи, сполнїц; ~ **нечијој жељи** висц вочи дачийому жаданю, сполнїц дачийо жаданє; **3.** *(одразити се)* одражиц ше уплївовац

одазив *х. оп.* **одзив**

одазивање *с.* < **одазивати се** **1.** поволованє, виволованє *(дакого)* **2.** одгварянє, одврацанє *(дакого);* **2.** одгварянє, одврацанє *(дакого);* **3.** одвитованє *(на молбу, поволанку), реаґованє*

одазивати -ам **1.** *(звати)* поволовац, волац, виволовац *(вонка);* **2.** нар *(отпоздрављати)* одздравковац

одазивати се -ам се **1. а)** *(на позив)* одвитовац, озивац ше оздзивац ше; **б)** *(у разговору)* одвитовац, одповедац; **в)** реаґовац; **2.** *фиґ. (излазити усусрет)* виходзиц вочи дакому, дачому, виходзиц опрез дакого, сполньовац дакому дацо

одаја *ж.* хижа; простория

одајати -ам *покр.* пущац целє под краву

одајачити -им *покр.* вдериц, зрезац, ухмалїц

одајски -а -о хижни; хижни дзвери

одакле *присл.* **1.** *(са којег места)* одкадз, одкаль; ~ **си дошао** одкадз/одкаль ши пришол; **2.** *(како)* як, як то же; ~ **си ти стигао пре мене;** Зк ти сцигнул скорей одо мнєь; ~ **ти у Новом Саду;** Дзе ше ти вжал у Новим Садзеь; **3.** *(однекуд)* оддакадз, оддакаль; **може** ~ **наићи вук** може оддакаль оддакадз надисц вовк

одаламити -им бухнуц, бовкнуц, зрезац, дац єдну; ~ **жарачем** зрезац з ожогом; ~ **шамарчину** дац єдну позауха

одалек -а -о дальши, досц далєки, хтори ше находзи *(бива и под.)* далеко

одалеко присл. далєй, досц далєко

одалиска *ж.* рабиня, служнїца *(у гареме)*

одалити се им се *оп.* **одаљити се**

одаљен -а -о оддалєни, далєки дальши; *оп* **удаљен**

одаљивати (се) -љујем (се) оддальовац (ше)

одаљити (се) -им (се) оддалїц (ше)

одан -а -о **1.** *(привржен)* вирни, щири; ~ **пријатељица** щира приятелька; **2.** *(склон нечему)* подложни, хтори люби дацо; ~ **је пићу** люби пиц

оданак -нка *х. поет.* оддих, прерва

оданде *присл.* отамадз, отамаль

оданити – *безос.* розвиднїц ше; **већ се добро оданило** уж ше надобре розвиднєло

оданле *присл. оп.* **оданде**

одано *присл.* **1.** *(привржено)* вирно; ~ **служити** вирно служиц; **2.** *(склоно)* подложно, з любову; ~ **се дати пушењу** з любову ше дац до куреня

оданост *ж.* **1.** *(привржeност)* вирносц; **2.** *(искреност)* щиросц

одануги нем *оп.* **одахнути**

одапети -пнем **1.** *(откачити)* одквачиц, одпущиц, попущиц; ~ **стрелу** пущиц стрелу; **2.** *(окинути)* штрелїц, виштрелїц; **3.** *фиґ.* **а)** *(бубнути)* вирекнуц, вибулькнуц; **б)** ~ **поглед** руциц попатрунок; **4.** *вулґ. (умрети, погинути)* осушиц зуби

одапети се -пнем се одквачиц ше, одняц ше, ошлєбодзиц ше; **месец се одапео из грања** *поет.* мешац ше одквачел зоз конарох

одапирати рем оп. **одупирати**

одапрети – рем *оп.* **одупрети**

одар -дра *х.* **1.** *(мртвачки)* лєжиско *(за умартого),* труна; **свећа крај одра** швичка при труни; **2.** *заст.* и *покр.* лєжиско *(вообще),* посцель; **лежи на тврдом одру** лєжи на твардим лєжиску

одаргатовати -тујем одробиц *(зоз чежку роботу)*

одарем **-**а -о *покр.* обдарени, надарени, талантовани

одасвуд[**а**] *присл.* од вшадзи

одасипати -ам и -пљем одсиповац; *(о течности)* одлївац

одасланик *х.* висланїк, висланєц; посел *заст.*

одасланство *с.* висланство

одаслати одашаљем и одашиљем послац, вислац; ~ **гласника** вислац глашнїка

одастирати -рем *нєзак. ґу* **одастрети**

одастрети -ем подзвигнуц, дзвигнуц *(прекривач);* одцагнуц, прецагнуц *(завису);* одхилїц *(дзвери, облак)*

одасути -пем *(жито**,** песак)* одсипац; *(течност)* одляц, одсипац *заст.;* ~ **мало воде из чаше** одляц дакус води зоз погара

одати -ам **1.** *(изразити)* указац, виражиц, дац; ~ **признање** дац/указац припознанє; **2.** *(испустити из себе)* видац, пущиц, випущиц; ~ **топлоту** видац цеплоту; **3. а)** *(показати)* указац, видац; **лице није одало његова осећања** твар нє указала його чувства; **б)** *(обелоданити)* одкриц, видац, виволац; ~ **нечије намере** одкриц дачийо намири; **в)** *(потказати)* удац, видац, виволац; ~ **најбољег пријатеља** виволац на найлєпшого приятеля

одати се -ам се **1.** *(открити се)* указац ше, виволац *свойо думки),* одкриц *(тайну);* **2.** *(посветити се)* пошвециц ше *(дачому),* прилапци ше *(до дачого);* ~ **лову** пошвециц ше лову; ~ **послу** прилапиц ше до роботи; **3.** *(подлећи)* подлєгнуц, препущиц ше; ~ **пићу** подлєгнуц напою; ~ **весељу** препущиц ше вешелю

одатле *присл* **1.** *(са тога места)* отамаль, отамадз; **2.** *(на основу тога)* на основи того, зоз того

одахнути – нем **1.** *(са олакшањем)* оддихнуц, з олєгченьом здихнуц; **2.** *(ослободити се)* ошлєбодзиц ше, змириц ше; ~ **од посла** змириц ше од роботи

одахњивати -њујем одидиховац [себе]

одаџија *х. заст.* послужитель, слуга

одашиљати -љем писолац, одпосилац, розпосилац

одашиљач *х.* **1.** посилач, розпосилач, експедитор; **2.** *техн.* емитер, предайнїк; ~ **поште** розпосилач пошти

одбавити им **1.** *(одбити, одбацити)* одбиц, одруциц; ~ **непријатеља** одбиц нєприятеля; **2.** *(избавити)* ошлєбодзиц, вибавиц; **3.** *(отарасити се)* отресц ше

одбазати -ам одплянтац ше, одшпотац ше

одбауљати -ам одрачковац, пойсц рачкуюци, одцагнуц ше

одбацивање *с.* < **одбацивати (се)**

одбацивати -цујем **1.** одруцовац; **2.** *(потискивати)* одруцовац, одбивац; **3.** *(негативно решавати)* одбивац, нєприлапйовац

одбацити -им **1.** *(удаљити бацивши)* одруциц, руциц; одруцац (шицко); ~ **оружје** одруциц оружиє; ~ снег од зида одруцац шнїг од мура; **2.** *(потиснути)* одруциц, одбиц; ~ **непријатељске трупе на претходне положаје** одбиц нєприятельски єдинки на предходни положеня; **3.** *(нечију молбу* одбиц дачию молбу; ~ **предлог** нєприлапиц предкладанє

одбацити се -им се одскочиц, одруциц ше; ~ **устрану** одскочиц на бок

обичај *х.* **1.** *(нагао покрет)* одруценє, одскок; **2.** *(одбијање)* одруценє, одбиванє, одбиток; ~ **захтева** одбиванє вимоги

одбаченик *х.* одруцени

одбаченост *ж.* одруценосц, напущеносц; **осећај одбачености** чувство одруценосци

одбег *х. воєн. (дезертер)* ловґош

одбегао -гла -гло сцекнути; ~ **затвореница** сцекнута гарештанка

одбегнути и одбећи -игнем **1.** *(побећи)* сцекнуц, пойсц, напущиц; **2.** *(отрчати)* одбегнуц

одбијање *с.* < **одбијати (се)**

одбијати -ам **1.** *(одваљивати)* одбивац, одвальовац, одщиповац; **2.** *(одузимати)* однїмац, одбивац; ~ **од плате** одбивац од плаци; **3.** *(оправдати)* попущовац, оправдовац, енґедовац; **4.** одбивац; ~ **послушност** одбивац послушносц; **5.** *(не саглашавати се)* нє складац ше, нє приставац; **6.** *(дате од сисе)* одлучовац, одбивац

одбијати се -ам се **1.** *з розл. знач.* одбивац ше; ~ **од куће** одбивац ше од обисца; **2.** *(удаљавати се)* клонїц ше, поцаговац ше, сцекац; **3.** *(упућивати се)* пущац ше, рушац ше

одбијач *х.* одбивач

одбир *х.* вибор, виберанє

одбитак -тка *х.* одбиток, ~ **оп плате** одбиток од плаци

одбити -ијем **1.** *(одвалити)* одбиц, одвалїц, одщипиц; ~ **грлић флаше** одбиц гарло фляшки; **2.** *(одузети)* одняц, одраховац; оддзелїц; ~ **штету** одраховац чкоду; **3.** *(оправдати)* попущиц, оправдац, енґедовац; ~ **изостанак са часа** оправдац хибенє з годзини; ~ **коме на младосц** ен=едовац дакому пре младосц; **4.** одбиц; ~ **напад** одбиц напац; ~ **позив** одбиц поволанку; **5.** *(не сагласити се)* нє зложиц ше, нє пристац; **6.** *(одмаћи)* одцагнуц; ~ **кревет од зида** одцагнуц посцель од мура; **7.** *(дете од сисе)* одлучиц, одбиц; **8.** *(о сату)* вибиц, одбиц; ◊ ~ **кривицу на кога** зложиц хибу на дакого; ~ **краке** *(уморити се ходајући)* спаднуц з ног; ~ **коме рогове** оламац дакому роги; **одбиј!** *(губи се)* бер ше!, гонь!

одбити се -ијем се **1.** *з розл. знач.* одбиц ше; **од друштва** одбиц ше од дружтва; **2.** *(удаљити се)* склонїц ше, поцагнуц ше, сцекац ше нєзак; **одбиј се од мене!** сцекай одо мнє, сконь ш;е одо мнє; **3.** *(упутити се)*

пущиц ше, рушиц ше; **4.** *(напустити):* **одбио му се сан** страцел сон
одблебетати -ећем одфелєльовац
одблејати -јим одбечац, одбечиц *коц.*
одблесак -ска *х.* одблїск; ~ **воде на месечини** одблїск води при мешачку
одблескивати (се) -кујем (се) одблїсковац (ше)
одблеснути (се) -нем (се) одблїснуц (ше)
одблудети -дим одблудзиц, одблукац ше
одбојан -јна -јно одбиваюци; ~ **лице** одбиваюца твар; **одбојни угао** одбиваюци угел
одбојка *ж. спорт.* одбойка
одбојкаш *х.* одбойкаш
одбојкашица *ж.* одбойкашка
одбојкашки -а -о одбойкашски; ~ **сусрет** одбойкашске стретнуце
одбојник *х. техн.* одбойнїк, щитнїк, бранїк
одбојно *присл.* одбиваюцо; ~ **се држати** одбиваюцо ше тримац
одбојносц *ж.* одбиваюцосц
одболовати -**лујем** **1.** одхоровац; **2.** *(прежалити)* прехоровац, прехориц, преболїц; ~ **прву љубав** преболїц першу любов
одбор *х.* одбор; **извршни** ~ вивершни одбор; ~ **за сахрану** одбор за хованє
одборник *х.* одборнїк; **црквени** ~ церковни одборнїк
одборница *ж.* одборнїца
одборнички -а -о одборнїцки; ~ **мандат** одборнїцки мандат
одборски -а -о одборски; ~ **седница** одборска схадзка
одбравити -им одомкнуц; ~ **врата** одомкнуц дзвери
одбрајање *с.* одчишльованє, одчитованє
одбрајати -ам одчишльовац, одчитовац
одбрамбен -а -о охранєбни; ~ **рат** охранєбна война
одбрана *ж.* охрана, одбрана; **нужна** ~ нужна одбрана; **последња** ~ остатня охрана
одбранаш *х.* одбранаш
одбранашки -а -о одбранашски; ~ **став** одбранашске становиско
одбранаштво *с.* одбранашство
одбранити -им одбранїц; ~ **истину** одбранїц правду
одбранити се -им се одбранїц ше; ~ **од напасти** одбранїц ше од напасци
одбрзати -ам **1.** *(журно отићи)* одпонагляц; **2.** *(брзо учинити)* одбуц, одруциц од рук
одбродити -им одплївац *(на ладї)*
одбројавање *с.* одчишльованє, одчитованє
одбројавати -вам одчишльовац, одчитовац
одбројати -ам и **одбројити** -им одчишлїц, одчитац; ~ **коме паре** одчитац дакому пенєжи; ◊ **одбројани су му дани** одчишлєни му днї
одбрујати -јим **1.** одбрунїц, одбринїц; **2.** *(о чему бучном)* одгурчац, прегурчац, прегирмиц
одбрундати -ам од’жубронїц, од’жубротац
одбрусити -им **1.** *(скинути брусом)* одбрушиц; **2.** *фиґ. (оштро одговорити)* одрезац, одоцац
одбубњати -ам **1.** *(обавити бубњање)* одбуґновац, одбубновац коц.; **2.** *(огласити бубњем)* вибуґновац, вибубновац коц.; **3.** *фиґ. (одговорити мумлајући)* одмурчац
одбурити се -им се одбуриц ше, одгнївац ше
одвабити -им *(одмамити)* одлудзиц, одвесц, одцагнуц
одвагати -ам и -ажем **1.** одмерац, померац *(чежину);* **2.** *фиґ. (проценити)* розпатриц, оценїц, пресудзиц
одвагнути -нем *оп* **одвагати**
одвагнуто *присл.* **1.** одмерано; **2.** *фиґж* роздумано
одвадити -им одобрац, виняц
одваћати -ам одберац, винїмац
одважан жна -жно одважни, шмелиґ ~ **поступак** одважни поступок
одважити се им се одважиц ше, одлучиц ше, ришиц ше, ошмелїц ше
одважно *присл.* одважно, ришено, одлучно, шмело; ~ **приступити** шмело приступиц
одважност *ж.* одважносц, ришеносц, одлучносц, шмелосц
одвајање *с.* оддвойованє, оддзельованє, видвойованє, видзельованє
одвајати (се) -ам (се) оддвойовац (ше), видвойовац (ше), оддзельовац (ше), видзельовац (ше)
одвајкада *присл.* од вше, од давна
одвалити -им **1.** *(отргнути од целине)* **а)** одвалїц, одламац; ~ **део зида** одвалїц часц мура; **б)** одщипиц; ~ **летву од ограде** одщипиц деску з огради; **2.** *(шамар, ћушку)* дац, зрезац; ~ **по ушима** дац поза уха; **3.** *фиґ.* вирекнуц, одвалїц, булькнуц, вибулькнуц; ~ **не размишљајући** вирекнуц нєроздумано
одваљати -ам одкотуляц, одкотурбичац
одваљати се -ам се одкотуляц ше, оддалїц ше котуляюци
одваљивати -љујем **1.** *(одкидати од целине)* **а)** одвальовац, одламовац; **б)** одщипйовац; **2.**

(шамар); давац поза уха; **3.** *фиґ.* одповедац, вибульковац

одваљивати се -љујем се одвальовац ше, одламовац ше, одщипйовац ше

одвар *х.* виварене *(дацо у води),* обаровина, екстракт

одварати ам *оп.* **одвабити**

одвезати -ежем одвязац, розвязац; ~ **језик** прегвариц, почац бешедовац, розвязац язик

одвезати се -ежем се одвязацв ше, розвязац ше

одвезивати (се) -зујем (се) одвязовац (ше), розвязовац (ше)

одвејати -јем овяц *(зарно)*

одвејотине *ж. мн.* и **одвејци** *х. мн. (отпаци при вејању)* шмеце, плєва

одвека *присл.* од вика, од вик-вика, од вше

одверглати -ам **1.** одверґлац, одверґловац; **2.** *фиґ.* нашвидко вигуториц, видекламовац

одвеслати -ам одвеслац

одвести[1] и **одвести**[1] -едем одвесц

одвести[2] и **одвести**[2] -езем одвезц

одвести се -езем се одвезц ше

одвећ *присл.* барз, пребарз

одвечерати -ам одвечерац, навечерац ше

одвијати[1] одвијам **1.** *(одмотавати нешто савијено)* одкруц[ов]ац, одмотовац; **2.** *(скидати омот)* розкруц[ов]ац, одвивац; **3.** *(одштрафљивати)* одкруц[ов]ац, одшрубовйовац

одвијати[2] одвијам *(одагнати)* одогнац, одплашиц

одвијати се -ам се **1.** *(одмотавати се)* одкруц[ов]ац ше, одмотовац ше; **2.** *(одигравати се)* одвивац ше, случовац ше

одвијач *х.* одкруцач, шрафциґер *беш.,* шлосциґер *заст.*

одвијугати -ам одкривуляц, одкривулькац, пойсц кривуляюци (кривулькаюци)

одвика *ж.* одвикнуце, одвикованє

одвиковање *с.* одвикованє

одвикавати -ам одвиковац, одучовац

одвикавати се -ам се одвиковац ше, одучовац ше; ~ **од пушења** одучовац ше од куреня

одвикати -ичем **1.** одлярмац, одкричац; **2.** одвитовац, озвец ше *(на дачийо кричанє);* **3.** *оп.* **одвикнути**

одвикивати -кујем **1.** одкричовац, одлярмовац; **2.** одвитовац, озивац ше *(на дачийо кричанє)*

одвикнути[1] одвикнем *оп.* **одвикати (2)**

одвикнути[2] и **одвићи** одвикнем **1.** *(одучити)* одвикнуц, одучиц; **2.** *оп.* **одвикнути се**

одвикнути се нем се **1.** *(одучити се)* одвикнуц [ше], одучиц ше; **2.** *(изгубити навику)* одвикнуц [ше]

одвинути -нем задзвигнуц, подзвигнуц, одхиліц

одвинути се -нем се одняц ше, вицагнуц ше

одвирак -рка *х.* рукавок *(рики, потока)*

одвирати -рем одлївац ше, вилївац ше *(о чечуцей води)*

одвисан -сна -сно зависни

одвити -ијем **1.** *(одмотати нешто савијено)* окруциц, одмотац; **2. а)** розкруциц; **б)** *(завој са ране)* одвиц, одкруциц; **3.** *(одшрафити)* одкруциц одшрубовац

одвитлати -ам **1.** *(отерати)* одплашиц, одогнац; **2.** *(измаћи трчећи)* одбегнуц, сцекнуц

одвићи (се) -икнем (се) *оп.* **одвикнути**[2]

одвише *присл.* барз, пребарз

одвјетник *х. иєк.осн., фиґ.* адвокат

одвјетнички -а -о *иєк.* адвокатски; **приправник** адвокатски приправнїк

одвладати -ам одвладац, одпановац

одвлачити -им I. *прех.* одцаговац; **то га одвлачи од учења** тото го одцагує од учення; II. *прех. (са чиме)* одцаговац, розцаговац ше *з дачим;* ~ **са плаћањем** одцаговац з плаценьом

одвлачити се -им се одцаговац ше

одвод *х.* одвод, одводзенє

одводити -им одводзиц *з розл. знач.*

одводни -а -о одводни, одводзаци; ~ **канал** одводни беґель; ~ **цев** одводзаца цива

одводник *х.* **1.** *техн.* одводнїк, одводзовач; **2.** *мед.:* **жучни** ~ жовчова цивочка

одводњавање *с.* одводньованє

одводњавати -ам одводньовац

одвођач *х. оп.* **одводник**

одвођење *с.* одводзенє

одвожење *с.* одвоженє, одвожованє

одвоз *х.* одвоженє, одвоз

одвозити -им I. *прех.* одвожиц; II. *нєпрех.* ~ **се** одвожиц ше

одвојак јка **1.** *(развој)* розвой, розвиванє, розвице; **2.** *(гранање)* крок, оддзельок, конарчок

одвојен -а -о оддвоєни, видвоєни; видзелєни; роздвоєни; ~ **живот** роздвоєни живот; ~ **од света** видвоєни од швета; ~ **новац** видвоєни (видзелєни) пенєж[и]

одвојено *присл.* оддвоєно, видвоєно, одзелєно; видзелєно; роздвоєно

одвојив -а -о оддвоїви, видвоїви, видзелїви; роздзелїви

одвојити -им **1.** видвоїц, оддвоїц; ~ **овце од коза** видвоїц овци од козох; ~ **цркву од државе** оддвоїц церкву од держави; **2.** видзеліц, оддзеліц; ~ **новац за станарину** одзеліц пенєжи за квартеліну (жедлярину)

одвојити се -им се видвоїц ше, оддвоїц ше, оддзеліц ше, видзеліц ше

одвојни -а -о оддвойни, оддвоююци; оддзельни, оддзелююци; ~ **врата** оддзелююци дзвери

одвратан -тна -тно одвратни, мерзени, нєподношлїви, одбиваюци, ґадни

одвратити -им **1.** *(скренути)* обрациц; одцагнуц; ~ **лице на другу страну** обрациц главу на други бок; ~ **поглед** руциц очи инкадзи, индзей попатриц; ~ **пажњу са чега** одцагнуц увагу з дачого; **2.** *(одбити кога од чега; одговорити кога)* одбиц, одгвариц, одврациц; ~ **кога од намере** одгвариц дакого од того цо надумал; збиц дакого з драги; **3.** *(одвести)* одвесц; ~ **воду** одвесц воду; **4.** *фиґ. (узвратити)* врациц; ~ **коме поздрав** оддздравкац дакому; ~ **коме истом мером** врациц дакому

одвратити се -им се **1.** *(од чега: окренути се)* обрациц ше; **одвратио се од пића** престал пиц; **2.** *(удаљити се)* оддаліц ше, оддвоїц ше

одвратно *присл.* одвратно, мерзено, нєподношлїво, одбиваюцо, ґадно

одвратност *ж.* одвратносц, мерзеносц, нєподношлївосц, ґадота

одвраћање *с.* < **одвраћати**

одвраћати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **одвратити**

одвргнути -нем и **одврћи -ргнем 1.** *(одбацити)* одбиц; ~ **чију молбу** одбиц дачию молбу; **2.** *(отерати)* одогнац, одплашиц; ~ **своју жену** одогнац свою жену

одвргнути се -нем се **1.** *(од кога)* старгнуц ше, одліпиц ше; одняц ше; ~ **од хришћанства** одняц ше од християнства; **2.** *(одметнути се)* пойсц, сцекнуц, вимкнуц ше; ~ **у хајдуке** пойсц до гайдукох; ~ **од куће** пойсц од обисца (з дому)

одврлудати -ам одблукац, одшпотац ше

одврљати -ам *оп.* **одврлудати**

одврнути -нем **1.** *(одвити)* одкруциц, одшрубовац; ~ **завртањ** одкруциц шруб; **2.** *(отворити)* отвориц; ~ **славину** отвориц чоп; **3.** *(одвратити)* одбиц, одгвариц; ~ **кога од чега** одгвариц (одбиц) дакого од дачого; **4.** *фиґ. (откинути)* одкруци; **главу ћу ти** ~ главу ци одкруцим; **5.** *фиґ. (узвратити)* одвитовац, одповесц; врациц; ~ **срамоту срамотом** врациц ганьбу за ганьбу

одврнути се -нем се **1.** одкруциц ше, одшрубовац ше; **2.** обрациц ше ~ **и отићи** обрациц ше и пойсц; **3.** *(одметнути се)* пойсц; сцекнуц

одвратити (се) -рћем (се) *нєзак. ґу* **одврнути (се)**

одвртач *х. (одвијач)* окруцач, шрафциґер *варв.*

одвртка *ж. (одвртач)* одкруцач, шрафциґер *варв.*

одврћи (се) -ргнем (се) *оп* **одвргнути (се)**

одврх *прим. (од крајњег врха)* поверх, наверх; зверху; ~ **главе** з верху глави

одвући -учем **1.** *(вукући пренети)* одцагнуц, прецагнуц; **2.** *(силом одвести)* однац, прицагнуц; **3.** *фиґ. (примамити)* **тај ми је одвукао све муштерије** тот ми одцагнул шицки муштериї

одгађање *с.* одкладанє; ~ **војног рока** одкладанє воєного часу; **без одгађања** без одкладаня

одгађати -ам одкладац, *(за познєйше)* предлужовац *(дазку роботу);* ~ **исплату** одкладац виплацованє

одгађач *х.* одкладач

одгајалиште *с.* одховйоваліще; пестоваліще

одгајање *с.* < **одгајати**

одгајати -ам **1.** ховац, одховйовац, виховйовац;; пестовац; **2. а)** воспитовац; **б)** оспособйовац

одгајач *х. оп.* **одгајивач**

одгајеник *х. (васпитаник)* вихованєц, воспитанїк

одгајеница *ж. (васпитаница)* вихованїца, воспитанїца

одгајивање *с.* < **одгајивати**

одгајивати -јујем *оп.* **одгојати**

одгајивач *х.* **1.** *(васпитач)* виховйовач, воспитач, воспитовач; пестовач; **2.** одховйовач, ховач, хователь; ~ **ружа** одховйовач ружох; ~ **расне стоке** одховйовач расного статку

одгајилиште *с. оп.* **одгајалиште**

одгојити -им **1.** *(однеговати)* одховац, виховац; ~ **троје деце** одховац тройо дзеци; ~ **биљку** одховац (випестовац, допатриц) рошлїну; **2.** *(васпитати)* воспитац, научиц; **није одгајен за слугу** нє научени є служиц

одгалити -им **1.** *(средити)* привесц до шора, ушориц, пошориц; **2.** *(открити)* одкриц, одгаднуц

одгалити се им се *(скинути се)* зоблєчиц ше, зруциц ше, знзц зоз себе *(шмати и под.);* розкомоциц ше

одгацати -ам одшлзпка, одталзбац

одгегати (се) -ам (се) одплзнтац ше, одшпотац ше

одгласати -ам, **одгласовати** -сујем **1.** одгласа, вигласац; **2.** *(изаћи на изборе)* гласац

одгледати -ам одпатриц, препатриц; ~ **филм до краја** одпатриц филм до конца

одглумити -им одґлумиц, *и фиґ.* ~ **какву улогу** одґлумиц (одбавиц) дазку улогу; ~ **болесника** одґлумиц хорого

одгнати -ам *оп.* **одагнати**

одговарајући -а – е одвитуюци, прикладни; ~ **спрема** одвитуюца приготовка; ~ **начин** прикладни способ

одговарање *с.* < **одговарати (се)**

одговарати -ам I *прех.* **1.** *(што)* одвитовац, одповедац; ~ **историју** одвитовац историю; **2.** *(испуњавати очекивања)* приставац, швечиц, одвитовац; **овај капут ми не одговара** тот капут ми нє одвитує (нє швечи); **3.** *(одвраћати)* одгварз**ц**, одврацац; **он ме одговара од тога** вон ме одгварз од того; II *нєпрех. з розл. знач.* одвитовац; ~ **потврдно** одвитовац потвердзуюцо; ~ **на непријатељску ватру** одвитовац на нєпризтельски огень (штрельбу); ~ **чињеницама** одвитовац фактом; ~ **пред јавношћу** одвитовац пред звносцу; **немој ми** ~ нє одповедай ми

одговарати се -ам се **1.** *нєзак. ґу* **одговорити се; 2.** *(правдати се)* справдовац ше, бранїц ше; **3.** *мас.:* **тако се не одговара** так ше нє одвитує (одповеда)

одговор *х.* одвит; ~ **на питање** одвит на питанє; **какво питање такав** ~ яке питанє таки одвит

одговоран -ґан -ґно одвичательни; **одговорни уредник** одвичательни редактор; **он је** ~ **за то** вон одвичательни за тото

одговорити -им I. *прех.* **1.** одвитовац, одповесц; **шта ти је одговорио;** цоци одвитоваль; **2.** *(одвратити)* одгвариц; ~ **кога од чега** одгвариц дакого од дачого; I. *нєпрех.* **1.** *з розл. знач.* одвитовац; ~ **на питање** одвитовац на питанє; ~ **својим обавезама** одвитовац на (сполньовац) свойо обовззки

одговорити се -им се *(извинити се)* оправдац ше; модлїц за пребаченє

одговорно *присл.* одвичательно

одговорност *ж.* одвичательносц; **колективна** ~ колективна одвичательносц; **лична** ~ особна одвичательносц; **материјална** ~ материйална одвичательносц; **сносити** ~ **за што** зношиц одвичательносц за дацо

одгода *ж.* одкладанє, предлужованє; ~ **плаћања** одкладанє плаценє

одгодив -а -о одкладаци, одложлїви, предлужлїви

одгодити -им одложиц, предлужиц; ~ **војни рок** одложиц воєни час

одгодни -а -о одкладни, одложни, предлужни

одгој *х.* *(васпитање)* воспитанє, вихова; **физички** ~ физичне воспитанє; **породични** ~ фамилийне воспитанє

одгојак -јка *х.***1.** *(одгојеник)* воспитанєц, вихованєц; **2.** *(гај)* гай, лєшик

одгојан -јна -јно воспитни, виховни; ~ **метод** воспитна метода

одгојен -а -о воспитани, виховни; **лепо** ~ крашнє воспитани

одгојивање *с.* < **одгојивати**

одгојивати -јујем *нєзак. ґу* **одгојити**

одгојивач *х. оп.* **одгојитељ**

одгојилиште *с. оп.* **одгајалиште**

одгојитељ *х.* **1.** *(васпитач)* воспит[ов]ач; **2.** *(хранитељ)* хранїтель; **3.** *(одгајивач биљака)* одховйовач, пестовач/пестователь рошлїнох; **4.** *(одгајивач животиња)* одховйовач животиньох

одгојити -им **1.** *(одгајити)* одховац, виховац; **2. а)** *(васпитати)* воспитац; **б)** оспособиц; ~ **почетника** оспособиц початнїка

одгојиште *с. оп.* **одгојилиште**

одгојче *с.* вихованче, хованче, воспитанче

одгоненути -нем *оп.* **одгонентути**

одгоненути се -нем се **1.** *(решити загонетку)* одгаднуц ше, потрафиц ше, розришиц ше; **2.** *(добити обрт)* преобрациц ше, пременїц ше

одгонетање *с.* < **одгонетати**

одгонетати -ам одгад[ов]ац, садац, згадац; [по]трафзц

одгонетка *ж.* одгадка

одгонетљив -а -о одгадлїви, згадлїви

одгонетнути -нем одгаднуц, садниц, згаднуц; потрафиц

одгонити -им **1.** плашиц, одганзц, гнац; **2.** виганзц; ~ **стоку на пашу** виганзц статок на пашу

одговоре *присл.* од горе

одгорети -ґим **1.** *(изгорети)* згориц, погориц; вигориц; **2.** *фиґ.* *(отуђити се)* одцудзиц ше;

страніц *од дакого;* **одгореће људи од нас** людзе буду од нас страніц

одградити -им одградзиц, розградзиц; звалїц ограду

одграђивати -ђујем *нєзак. ґу* **одградити**

одграктати -кћем **1.** *(о вранама)* одкракац; **2.** *(о сови)* оджравчац

одграничити -им *(утврдити тржницу)* огранїчиц, розгранїчиц

одгризак -иска *х.* **1.** закушенє, закушене место; **2.** *(залогај)* одкушени фалаток; **дај ми један** ~ дай ми раз закушиц (одкушиц), раз до устох

одгризање *с.* < **одгризати**

одгризати -ам и **одгризивати** -зујем кусац, одкусовац, одгриз[ов]ац

одгристи -изем одкушиц, одгризц

одгрлити се -им однзц ше, вирвец ше, витаргнуц ше *(з облапенз)*

одгрмети -мим одгирмиц *и фиґ.*

одгрнути -нем **1.** *(открити)* одкриц, одгарнуц; ~ **виноград** одкриц (одгарнуц) винїцу; **2.** *(разгрнути)* розгарнуц; одгарнуц; одмесц; ~ **нег с пута** розгарнуц шнїг з драги; **3.** *(обнажити)* оголїц, розголїц; ~ **недра** розголїц перши

одгрунути се -нем се зоблєчиц ше, зруциц ше; розголїц ше, виголїц ше

одгртати -гћем *нєзак. ґу* **одгрнути**

одгртач *х.* одгартач

одгугутати -угућем одгуркотац *(о герлїчки) и фиґ.*

одгудети -дим **1.** одгушльовац: **2.** *фиґ. ппр.* одвитовац, одповесц [*з милим гласом*]

одгукати -у~ем одгуркотац, мило одвитовац

одгунђати -ам од'жуброніц, од'жубротац, оддудрец

одгуравање *с.* < **одгуравати**

одгуравати -ам *нєзак. ґу* **одгурати**

одгурати -ам I. *прех.* **1.** *(одмаћи)* оддрилїц, одцискац *коц.* помкнуц; ~ **сто** оддрилїц стол; **2.** *(одстранити)* видрилїц, вицискац *коц.;* **други људи га одгурују** други людзе го видрилз; II. *нєпрех. (тешко доспети)* досцигнуц, досзгнуц, дойсц *до дачого;* **војска је одгурала чак до реке** войско дошло аж по рику

одгуривање *с.* < **одгуривати**

одгуривати -гујем *нєзак. ґу* **одгурати**

одгурнути -нем **1.** оддрилїц, дрилїц, помкнуц; **2.** *фиґ.* занєдзбац, занягац; зохабиц; **одгурнуо ју је због оне балавице** зохабел ю пре гевту смаркошку

одгуслати -ам одгушльовац, одгрграц на ґуслох

одгушивање *с.* < **одгушивати**

одгушивати -шујем *нєзак. ґу* **одгушити**

одгушити -им **1.** *(отпушити)* одоткац, отвориц; ~ **цев** одоткац циву; **2.** *фиґ. (олакшати)* о[д]лєгчац; ~ **бол** олєгчац боль

одебелити -им *оп.* **одебљати**

одебео -ела -ело **1.** *(подебео)* тлустеньки, досц тлусти, клусти *коц.;* **2.** *(обиман)* грубави, досц груби; **одебеле књиге** груби кнїжки

одебљење *с.* *(задебљење)* огрубнуце, загрубнуце, загрубнуте место

одебљати -ам *(угојити се)* затиц, загрубнуц

одебљати се -ам се *оп.* **одебљати (1)**

одебљи -а – е *оп.* **одебео**

одевање *с.* < **одевати (се)**

одевати (се) -ам (се) облєкац (ше); ~ **по моди** облєкац ше (приберац ше, ношиц ше) по моди

одевни -а -о облєкаци; ~ **предмет** предмет за облєканє

одежда *ж. цсл.* **1.** одежда, ризи *мн.;* **свештеничка** ~ свзщенїцки (паноцовски) ризи; **2.** *арх.* шмати *мн.*

одекламирати -ам, **одекламовати** -мујем оддекламовац, видекламовац

оделит -а -о **1.** *(засебан)* оддзелєни, одвоєни, окремни; **2.** *(посебан)* иншаки, окремни поєдинєчни

оделити -им **1.** *(раставити)* оддзелїц, видзелїц; **2.** *(одвојити)* оддвоїц, видвоїц виокремиц

оделити се -им се оддзелї ше, оддвоїц ше, видвоїц ше, видзелїц ше

оделито *присл.* оддзелєно, оддвоєно, окреме; особлїво

одело *с.* шмати *мн.,* облєчиво; **цивилно** ~ цивилни шмати; **народно** ~ народне облєчиво; ◊ **одело не чини човека** нє шицко у шматох

оделотворити -им одїлотвориц, витвориц

оделце *с. дем.* шматки *мн.*

одељавати -ам *нєзак. ґу* **одељати**

одељак -љка *х.* **1.** *(огранак)* оддзельок; **2.** *(поглавље)* пасус, алинез, часц [текста]; **3.** *(купе)* купе *(у гайзибанє);* **4.** оддзелєнє; оддїл; **царински** ~ царинске оддзелєнє

одељати -ам окресац, викресац, скресац

одељен -а -о **1.** *дїєприкме.* < **оделити (се); 2.** *(нарочит)* окремни, особлїви; над'звичайни

одељено *присл.* оддзелєно, оддвоєно; окремно; роздвоєно

одељење *с. з розл. знач.* оддзелєнє; **пореско** ~ порцийне оддзелєнє; **хирушко** ~ хируржийне оддзелєнє

одељивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **оделити (се)**

оденути (се) -нем (се) облєчиц (ше), пооблєкац (ше)

одерати -ґем **1.** *(огулити)* одрац, зодрац, ~ **кожу** зодрац скору; ~ **јагње** одрац баранче; **2.** *(огрепсти)* одрапац, одрапнуц, зодрапнуц; ~ **красту** зодрапнуц храсту; **3.** *(поцепати)* подрац, ододрец, потаргац; счухац, згайскац; ~ **ципеле** счухац ципели; ~ **одело** зодрац шмати; ◊ ~ **кога живо** одрац дакого живого (на живо)

одерати се -ґем се **1.** зодрец ше, подрапац ше, поздзерац ше; **2.** захрипнуц *(од надзераня);* **3.** напиц ше, опиц ше

одерина *ж. оп.* **1. одеротина; 2.** *(поцепано одело)* рондї мн.

одеротина *ж.* зодарте место, здзеранїна; рубец

одећа *ж.* облєчиво, шмати *мн.;* **зимска** ~ жимски шмати; **топла** ~ цепли шмати

одећица *ж. дем.* шматки

оджалити -им оджалїц, оджаловац, прежалїц, прежаловац; ~ **своју тугу** оджаловац свой смуток

оджвалити -им одзубадлац *(конз)*

оджелети -лим; ~ **жељу** задоволїц жаданє

одживети -вим **1.** *(проживети)* од'жиц, дожиц, прежиц; поднєсц [у живоце]; **2.** *(престати живети)* од'жиц

одзад, одзада, одзади *присл. (одострага)* од задку

одзаманде *присл (одувек)* од давна, вше, од вик-вика

одзвањање *с.* < **одзвоњати**

одзвањати -ам I. *прех.* оддзвоньовац, дзвонїц, видзваняц; вибивац *(о годзини);* **сат одзвања у поноћ** годзина вибива на пол ноци; II. *нєпрех.* одзвиньовац, дзвинїц; **одзвања ми у ушима** дзвинї ми у ухох

одзвати (се) -зовем (се) *оп* **одазвати (се)**

одзвиждати -дим одгвиздац, одпискац; ~ **крај утакмице** одпискац конєц змаганя

одзвизнути -нем *(одговорити звиждуком)* одгвизнуц, загвизнуц, гвизнуц

одзвон *х. (одјек)* одгук, оддзивин, оддзвинєнє

одзвонити -им I. *прех. (огласити)* оддзвонїц, видзвонїц; ~ **подне** видзвонїц на поладнє; II. *нєпрех. (одјекнути)* одгукнуц, оддзвонїц; **глас је одзвонио** глас оддзвинєл; ◊ **одзвонило му је** йому оддзвонєло

одзврјати -јим одгурчац; одчерчац, одчерепчац

одзвук *х. (одјек)* одгук

одзвучати -~им *(огласити се звучањем)* одзвучац, одгукнуц

одзго, одзгор, одзгора *присл.* од горе

одздрав *х.* одздравк[ов]анє, здравканє; ◊ **какав поздрав, такав одздрав** зке здравканє, таке од'здравканє

одздравити -им *(одпоздравити)* одздравкац, поздравкац

одздрављати -ам *нєзак. ґу* **одздравити**

одздравни -а -о **1.** од'здравкуюци; ~ **скидање шешира** од'здравкуюце знїманє калапа; **2.** од'здравни; ~ **порука** од'здравне порученє; **3.** одвитник; *(проц. привитни)* ~ **говор** одвитна бешеда

одзевати -ам одживкац; оддримац *и фиґ.*

одзив *х.* **1.** *(одговор на дозивање)* одвит, звзнє, одоз[дз]иванє; **2.** *(одјек)* одгук; **наићи на леп** ~ буц крашнє прияти (прилапени); **3.** *воєн.* знак, лозинка

одзивање *с.* < **одазивати (се)**

одзивати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **одазвати (се)**

одзовнути се -нем се одозвац ше, одвитовац, звиц ше

одзрцавати се -ам се одблїсковац ше, одражовац ше, опатрац ше *(у жвератку)*

одзујати -јим **1.** *(о пчелама)* одбринїц; **2.** *фиж фам. (одмаглити)* одфуркнуц, одпирхнуц, сцекнуц

одива *ж.* нєвест[очк]а *(дзивка, шестра або друга родзина одата до другого места)*

одивљати -ам *оп.* **подивљати**

одивљачити -им *оп.* **подивљати**

одигнути и **одићи (се)** -иґнем (се) подзвигнуц (ше), дзвигнуц (ше), видзвигнуц (ше)

одигравање *с.* < **одигравати (се)**

одигравати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **одиграти (се); радња се одиграва на селу** подїз ше збува (одбува, случує) на валалє

одиграти -ам I. *прех.* **1.** *(отплесати)* одтанцовац, витанцовац; ~ **валцер** одтанцовац валцер; **2.** одбавиц; ~ **улогу** одбавиц улогу; ~ **утакмицу** одбавиц змаганє; II. *нєпрех. (удаљити се поигравајући)* одскакац, одшкинтац, одтанцовац *фиґ.*

одиграти се -ам се збуц ше, случиц ше; **како се одиграо тај догађај;** зк ше то збуло (случело)ь *оп.* **одигравати**

одизати (се) -жем (се) *нєзак. ґу* **одигнути (се)** и **одићи (се)**

одизван *присл. покр. (споља)* звонка

одиздаље *присл. покр. (подаље)* од далєй, здалєй
одилажење *с.* < **одилазити**
одилазак -аска *х. оп.* **одлавак**
одилазити -им *нєзак. ґу* **одићи**
одио, одјел *(иєк.) х.* **1.** *(одељење)* оддзелєнє, оддзіл; ~ **за просвету** оддзелєнє за просвиту; **2.** *(у возу)* купе; **3.** *(поглавље)* поглавє, оддзельок
одирати (се) -ґем (се) нєзак. ґу **одерати (се)** и **одрати (се)**
одисај *х. (издисај)* оддих, видих; **2.** *(предах)* предих, одпочивок; **3.** *(испарање)* випаренє, запах, пах; **4.** *(уздах)* задихнуце
одисање *с.* < **одисати**
одисати -ишем **1.** *(уздисати)* здиховац; **2.** *(чиме) (мирисати)* пахнуц на дацо; ~ **каквим мирисом** пахнуц на дацо; **3.** *(чиме) (заударати)* шмердзиц, чуц *безос.;* ~ **смрадом** шмердзиц на дацо; чуц го за дачим; **4.** *фиґ. (зрачити)* обнїцмац, зарйовац; ~ **духом поштења** обнїмац з духом чесносци; **5.** *(пушити се)* куриц ше, випарйовац ше; **из земље одише пара** зоз жеми ше кури
одисеја *ж.* одисея
одисејада *ж.* одисеяда, одисея
одискона *присл.* од давна, од вик-вика, здавендавна
одисконски -а -о прастари, прадавни
одиста *присл.* наисце, насправди
одистине *присл.* наисце справди
одистински -а – ор правдиви, прави
одистински *присл.* наисце, насправди, правдиво, поправзе; ~ **те волим** насправди це любим
одићи и одићи иђем **1.** *(отићи)* пойсц, одисц; **2.** *(отећи)* одчечиц; **вода никуда не одиђе** вода нїкадзи нє одцека
одићи **(се)** -иґнем (се *оп.* **одигнути (се)**
одјава *ж.* од'зва, одзвйованє; ~ **програма** од'зва програми
одјавити -им **1.** *(проц. пријавити)* од'звиц; ~ **радио** од'звиц радио; **2. (отказати)** ~ **представу** одказац представу
одјавити се -им се *(одазвати се)* **1. (одпоздравити)** од'здравкац, поздравкац; звиці ше; озвац ше; одозвац ше; **2.** *(исписати се)* од'явиц ше
одјављати (се) -им (се) *нєзак. ґу* **одјавити (се)**
одјављивање *с.* < **одјављивати (се)**
одјављивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **одјавити (се)**
одјавница *ж.* одява, одявнїца
одјажити -им отвориц, розтвориц; *(о устох)* ~ **брану** отвориц шлайсц; ~ **врата** отвориц дзвери нащежер
одјазити -им **1.** *оп.* **одјажити; 2.** одгациц, отвориц гац
одјармити -им одярмиц, випрагнуц зоз ярма
одјахати -ашем I. *прех.* **1.** *(одвести коња јашући на њему)* одшедлац; **2.** *проц.* **узјахати** ~ **коња** розшедлац; зняц шедло; зисц зоз шедла; II. *нєпрех. (одјездити)* одшедлац, пойсц шедлаюци; **2.** *(сјахати)* зисц зоз коня
одјахивати -ћујем *нєзак. ґу* **одјахати**
одјачати -ам *оп.* **ојачати**
одјашити -им *оп.* **одјахати**
одједанпут *присл. оп.* **одједном**
одједаред *присл. оп.* **одједном**
одједити се -им се однївац ше, престац ше жрец (секирац)
одједном *присл.* **1.** одразу, нараз, зразу; источашнє/источасно; **2.** нєсподзивано, нєобчековано
одједрити -м одплївац, пойсц на ладї [плахтарки]
одјездити -им одшедлац, пойсц, одпутовац, одвезц ше
одјек *х.* **1.** *(ехо)* одгук; **2.** *фиґ. (одраз)* одраженє; **3.** *фиґ. (одзив)* од'зив, одозванє; интересованє
одјекивање *с.* < **одјекивати**
одјекивати -кујем одгуковац; **сала адјекује** сала одгукує; **одасвуд одјекује песма** од вшадзи одгукує писнз
одјекнути -нем **1.** одгукнуц; **одјекнула је грмљавина** одгукло гирмотанє; **2.** *(јекнути)* здихнуц; зйойчац; **болесник јекну** хори зйойчал
одјести -едем **1.** *(начети јело)* од'єсц; **2.** *(свршити јело)* поєсц, жесц
одјужити -им оцеплїц, *(о жими)* попущиц, *(о мраяу)* одвельгнуц
одјурити -им I. *прех. (отерати)* одплашиц, виплашиц, вигнац; вируциц; ~ **кога из службе** вигнац дакого зоз служби (з роботи); II. *нє прех. (отрчати)* одбегнуц, сцекнуц; ~ **кући** сцекнуц дому
одјутрити (се) -им (се) *безос.* розвиднїц ше, ошвитнуц; **тек што се одјутрило** лєм цо ше розвиднєло
одлагање *с.* < **одлагати**
одлагати -а`ем одкладац *з розл. знач.;* ~ **одело** одкладац шмати; ~ **што од данас до сутра** одкладац дацо од нєшка до ютра; ~ **седницу** одкладац схадзку

одлажење *с.* < **одлазити**
одлазак -аска *х.* **1.** одход; ~ **у партизане** одход до партизанох; **2.** *(полазак)* рушанє; **3.** *(некоме)* приход, нащива
одлазити -им **1.** одходзиц, исц; **одлази одавде!** идз отадз! **2.** *(посећивати кога)* ходзиц *до дакого,* нащивйовац *дакого;* **ретко одлази својим родитељима** ридко ходзи до своїх родичох
одлазни -а -о одходни, одходзаци; ~ **време** час одходзенз
одлајавати -ам *нєзак. ґу* **одлајати**
одлајати -јем **1.** *(завршити лајање)* одбрехац; **2.** *фиґ. пейор. (дрско одговорити)* одбрехнуц
одлакавити -им оброснуц, зароснуц
одлакнути -нем **1.** одлєгчац; оддихнуц; **морам да одлакнем себи** мушим себе оддихнуц; **2.** *безос.;* **одлакнуло ми је срцу** оддало ми
одландарати -ам одвандровац, одблукац ше
одлане, одлани *присл.* од влонї, од тераз
одланути -нем одбрехнуц, одджавкнуц *(и фиґ.)*
одлевати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **одлити (се)**
одлегати (се) -е`е (се) *нєзак. ґу* **одлегнути се** и **одлећи се**
одлегнути -не *(одјекнути)* одгукнуц, зачуц ше
одледити (се) -им (се) одлздзиц (ше) одпущиц (ше), розтопиц (ше); одмарзнуц (ше)
одлеђивање *с.* < **одлеђивати (се)**
одлеђивати (се) -ђујем (се) одлздзовац (ше), одпущовац (ше), розтопйовац (ше), одмарз[ов]ац (ше)
одлежавање *с.* < **одлежавати**
одлежавати -ам *нєзак. ґу* **одлежати**
одлежати -`им **1. (провести лежећи)** одлєжац; **2.** *(одробијати)* одшедзиц; **3.** *(о напою)* одстац
одлемити -им одлетовац, одциновац, одлїпиц
одлепити (се) -им (се) одлїпиц (ше), одлїпнуц (ше), одвоїц (ше) *и фиґ.;* ~ **марку** одлїпиц марку; ~ **од кога** одлїпнуц ше од дакого
одлепљивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **одлепити (се)**
одлетање *с.* < **одлетати**
одлетати -ећем *нєзак. ґу* **одлетати**
одлетети -тим одлєциц *и фиґ.;* **одлетео ми шешир са главе** одлєцел ми калап з глави; **он је смењен, а одлетеће с посла и она** вон зменєни, а одлєци з роботи и вона
одлећи (се) -еґнем (се) *оп.* **одлегнути (се)**
одлив *х.* **1.** *(отицање)* одлїв, одлїванє; ~ **крви** одлїв креви; **2.** *(осипање)* осипованє, опадованє, зменшанє; ~ **радне снаге** осипованє роботней моци; **3.** ~ **и прилив** осека и плима; **4.** *техн. (одливак)* одлївок; **5.** *техн. (ливање)* вилїванє
одливак -вка *х. техн.* одлївок
одливати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **одлити се**
одливник *х.* одлївнїк, цива *за одлїванє*
одлика *ж.* **1.** *(особина)* одлика, прикмета, характеристика *У(позитивна);* **2.** *(признање)* припознанє, хвалєнє; **3.** *(одличје)* одликованє, орден; **4.** одлична оцена; **5.** *биол. (варијација)* вриєтет, подфайта
одликаш *х.* одликаш, одлични школзр
одликашица *ж.* одликашка, одлична школзрка
одликовање *с.* одликованє
одликовати -кујем *зак. и нєзак.* **1.** *(датиждавати коме одликовање)* одликовац *дакого;* **2.** *(издвојитижиздвајати)* характеризовац, видвойовац; розликовац; **то га одликује од других** тото го видвоює од других
одлити -ијем **1.** одлзц; ~ **воду** одлзц води; **2.** *(излити)* вилзц; ~ **кип** вилзц скулптуру
одличан -~на -~но **1.** одлични, ~ **ђак** одлични школзр; **2.** *(угледан)* углздни, почитовани
одличје *с.* одликованє
одличник *х.* одличнїк, достоїнственїк
одлично *присл.* одлично; ~ **обављен посао** одлично окончена робота
одложити -им **1.** *(одгодити)* одложиц, преложиц, *за другираз;* одказац; ~ **седницу** одказац схадзку; **2.** *(оставити)* зохабиц, одложиц, склонїц; ~ **оружје** зохабиц оружиє; **3.** *(скинути)* зоблєчиц, знзц, зруциц; ~ **капут** зоблєчиц (зруциц) капут
одлокати -о~ем *зак.* **1.** *(лочући отпити)* одхлїпнуц, одпиц; **2.** *(подрити)* одмиц *(глїну),* подмиц, подплокац, подриц; ~ **обалу** подриц побрежє
одлом *х.* одламованє, одриванє, отаргованє
одломак -мка *х.* **1.** одламок, фалаток, одламана часц; **2.** виривок, фражмент, деталь; ~ **из књиге** виривок зоз кнїжки
одломина *х.* одламок, фалат
одломити -им одламац; ~ **грану** одламац конар
одломити се -им се одламац ше
одлубити (се) -им (се) *(ољуштити)* оддвоїц (ше), одлупиц (ше), одпаднуц; очисциц (ше)
одлубљив -а -о оддвоїви, оддзелїви; очисцаци
одлубљивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **одлубити (се)**
одлука *ж.* одлука; ~ **општинске скупштине** одлука општинскей скупштини; **судска** ~ судска одлука; ◊ ~ **је пало** *беш.* ришене, одлучене

одлуњати -ам *(одлутати)* одблукац ше, одшпотац ше

одлупати -ам **1.** *(одволити)* виволїц, розволїц; розбиц; **2.** *(извршити лупање)* оддуркац, одлопоциц, одлопотац, оддубонїц

одлупити (се) -им (се) одлупиц (ше), оддвоїц (ше), одпаднуц; **малтер се одлупио са зида** малтер ше одлупел з мура

одлупљивање *с.* < **одлупљивати**

одлупљивати (се) -љуjем (се) *нєзак.* *ґу* **одлупити (се)**

одлутати -ам одблукац (ше), одвандровац; ~ **у непознатом правцу** одблукац ше у нєпознатим напрзме

одлучан -~на -~но **1.** одлучни, ришени; ~ **човек** одлучни чловек; **2.** пресудни, одлучуюци; ~ **битка** одлучуюца битка

одлучивање *с.* < **одлучивати (се)**

одлучивати (се) -~уjем (се) *нєзак.* *ґу* **одлучити (се)**

одлучити[1] -им **1.** *(донети одлуку)* одлучиц, ришиц; ~ **већином гласова** одлучиц з векшину гласох; **2.** *(некога) (приволети)* одлучиц, примушиц; **немири су одлучили краља да попусти** нємири примушели кралз попущиц

одлучити се -им се *(на што)* **1.** одлучиц ше, ришиц ше; **не могу се одлучити на тај корак** нє можем ше одлучиц на тот крочай **2.** *(определити се)* опредзелїц ше, одлучиц ше

одлучити[2] -им *(одвојити)* одлучиц *(од цицки),* видвоїц, оддзелїц; ~ **теле** одлучиц целє; ~ **неколико оваца од стада** видвоїц даскельо овци з чупору

одлучити се[2] им се видвоїц ше; ~ **из чупора** видвоїц ше з чупору

одлучљив -а -о одлучлїви

одлучно *присл.* **1.** *(енержично)* одлучно, ришено, енержично; ~ **поступати** одлучно поступац; **2.** *(пресудно)* одлучуюцо, пресудно; **то је** ~ **утицало на заузимање ставова** тото одлучуюцо уплївовало на заберанє становискох

одлучност *ж.* одлучносц, ришеносц

одлучујући -а – е одлучуюци, пресудни; ~ **утакмица** одлучуюце змаганє

одљуд *х.* *(нечовек)* одпаднїк, жад, нєчловек

одљудан -dна -dно **1.** нєдружтвени, нєдружелюбиви, сам свой; **2.** *(одвратан)* нєлюдни, мерзени

одљудити се -им се постац нєлюдни, омержиц людзох; одлюдзиц ше, одцудзиц ше

одљуљати (се) -ам (се) **1.** *(однеговати)* одховац (ше), виховац (ше); **2.** *(одњихати)* одколїсац (ше), одколїмбац (ше), одгойсац (ше), *коц.)* одгомбац (ше)

одљуснути -нем (се) одлупиц (ше), олупиц (ше), оддвоїц (ше), одзелїц (ше); **одљуснула се кора од хлеба** оддзелєла ше скорка од хлєба

одљуспати се – а- о олупиц ше; оддзелїц ше, оддвоїц ше; **пита се одљуспала** пита ше пооддзельовала

одљутити се -им се одгнївац ше, престац ше гнївац

одљуштити -им очисциц, олупиц; ~ **наранчу** очисциц помаранче; ~ **јаје** олупиц вайцо *(варене)*

одмагати -а`ем одмагац; **не помаже, већ одмаже** нє помага, алє одмага

одмагач *х.* одмагач

одмаглити -им *фам.* *(побећи)* сцекнуц, страциц ше, скапац

одмазда *ж.* вимсценє, помста; **мере одмазде** мири вимсценз, **напад из одмазде** напад пре вимсценє

одмаздити -им вимсциц ше; ~ **свога брата** вимсциц ше за свойого брата; ~ **чију смрт** вимсциц ше пре дачию шмерц

одмаздни -а -о вимсцительни

одмакао -кла -кло **1.** *дїєприсл.* < **одмаћиходмакнути; 2. у одмаклим годинама** у позних рокох

одмакнути -акнем I. *прех.* **1.** *(померити)* одцагнуц, поцагнуц, помкнуц, оддалїц; **одмакни га мало** одцагнї го дакус; **2.** *(одгодити)* одложиц, премесциц *(за познєйше);* < **рок** премесциц термин; II. *нєпрех.* **1.** вимкнуц, пойсц, одисц, сцекнуц; ~ **коме** вимкнуц дакому; . **време је одмакло** час прешол (пребегнул, прелєцел)

одмакнути се одмаћи се -акнем се вимкнуц ше, помкнуц ше, виступиц ше; ~ **коме са пута** виступиц ше дакому з драги

одмалена *присл.* од малючка

одмалопре *присл.* од первей

одмамити -им одцагнуц, овесц; ~ **животињу** одвесц животиню

одмамљивати љуjем *нєзак.* *ґу* **одмамити**

одмандалити -им отвориц, одомкнуц ~ **врата** одомкнуц дзвери

одмандаљивати -љуjем отверац, одмикац

одмаралиште *с.* одпочивалїще; **радничко** ~ роботнїцке одпочивалїще

одмарати -ам одпочивац; ~ **коње** одпочивац конї; ~ **своје живце** одпочивац свойо живци

одмарати се ам се одпочивац [ше]; **одмарам се сваки дан** одпочивам кажди дзень
одмаршира̄ти -ам одмаршовац
одматање *с.* < **одматати**
одматати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **одмотати (се)**
одмаћи (се) -акнем (се) *оп.* **одмакнути (се)**
одāх[1] *присл.* такой, уж; ~ **идем** такой идзем; ~ **на почетку** уж на початку
одмāх[2] *х.* одмахнуце; ~ **руком** одмахнуце з руку
одмахивати -хујем одмаховац, махац; **мачка одмахује репом** мачка маха з хвостом; ~ **главом** одмаховац з главу
одмахнути -нем одмахнуц, махнуц, змахнуц; ~ **руком** одмахнуц з руку; ~ **главом** махнуц з главу; ~ **репом** змахнуц з хвостом
одмекнути -нем **1.** *(одмекшати)* одмекнуц, одмехчац, овельгнуц; **2.** *фиґ. (разнежити се)* змекнуц, попущиц
одмена *ж.* одмена, змена, заменка, пременка; **материна** ~ мацерина одмена; ~ **страже** пременка стражи
одменити -им **1.** *(сменити)* зменїц; **2.** *(заменити)* одменїц, заменїц
одменити се -им се зменїц ше; одменїц ше, заменїц ше
одмењивање *с.* < **одмењивати (се)**
одмењивати (се) -њујем (се) *нєзак. ґу* **одменити (се)**
одмеравање *с.* < **одмеравати;** ~ **снага** одмерйованє моцох
одмеравати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **одмерити (се)**
одмерен -а -о **1.** *дїєприсл.* < **одмерити; добро** ~ **ударац** добре одмеране вдеренє; **2.** *(уједначен)* одмерани, ровномирни; ~ **тон** одмерани тон; **3.** *(умерен)* одмерани, стримани; **веома** ~ **човек** барз стримани чловек
одмерити -им **1.** *(извршити мерење)* одмерац, поверац, вимерац *и фиґ.;* ~ **жито** одмерац жито; ~ **речи** одмерац слова; ~ **кога од главе до пете** одмерац дакого од глави по пети; **2.** *фиґ. (опробати снаге)* померац моци, вимерац ше
одмерити се -им се **1.** *(строго погледати један другог)* одмерац ше, ошацовац ше; **2.** *(опробати снаге)* помоцовац ше, погамжиц ше, побиц ше
одмести -етем одмесц, замесц, позаметац
одмет *х.,* **одметак** -тка *х.* одруток, одпадок; **није на** ~ нє за одруц[ов]анє
одметати -ећем **1.** руцац, одруц[ов]ац; ~ **камен** руцац камень; **2.** по[д]буньовац, бунїц; ~ **народ** бунїц народ; **3.** преруцовац, надруцовац; ~ **копље другару** руцац коплю далєй як пайташ; **4.** брац, одоберац; **додавати и** ~ додавац и одоберац
одметати се -ећем се **1.** *(од чега)* одбивац ше, ~ **од вере** одбивац ше од вири; **2.** *(бунити се)* бунїц ше, процивиц ше; **3.** *(у што)* одходзиц, сцекац; ~ **у хајдуке** одходзиц до гайдукох (ґу гайдуком)
одметник *х.* одпаднїкґ бунтовнїк
одметнички -а -о одпаднїцки; бунтовнїцки; ~ **одред** бунтовнїцки одряд
одметништво *с.* одпаднїцтво; бунтовнїцтво
одметнути -нем **1.** *(одбацити)* руциц, одруциц; **2.** *(подбунити)* подбунїц, побунїц; **3.** *(пребацити)* преруциц, надруциц, руциц далєй *(як дахто други);* **4.** *(одузети)* вжац, одобрац; **не могу ни додати ни** ~ нє можем анї додац анї одобрац
одметнути се нем се **1.** *(од чега)* одбиц ше; **2.** *(побунити се)* побунїц ше, спроцивиц ше; **3.** *(у што)* пойсц, сцекнуц
одмигнути -нем одджмуркнуц, одклїпнуц
одмила *присл.* з любосци, любо; з милосци, мило; **име** ~ мено з любосци
одмилети -им одшмикац (ше), одцагнуц (ше)
одмиља *присл. оп.* **одмила**
одмиљити -им *оп.* **одмилети**
одминути -нем **1.** *(проћи)* прейсц, престац; **мука је одминула** трапеза прешла; **2.** *(скренути)* скруциц, скапац, вимкнуц
одмитинговати гујем одмитинґовац
одмицање *с.* < **одмицати (се)**
одмицати -ичем I. *прех.* **1.** одцаговац; ~ **сто од зида** одцаговац стол од мура; **2.** *(одгађати)* одкладац; **стално одмиче плаћање** нєпреривно одклада плаценє; II. *нєпрех.* **1.** *(пролазити)* преходзиц; **дан одмиче** дзень преходзи; **2.** *(напредовати)* исц, напредовац; **посао брзо одмиче** робота швидко идзе; **3.** *(пролазити)* преходзиц, исц,; **роба добро одмиче** роба добре идзе (преходзи)
одмицати се -ичем се *нєзак. ґу* **одмаћи се, одмакнути се**
одмолити -им одмодлїц, вимодлїц
одмонтирати се -ам се одмонт[ир]овац ше, розмонт[ир]овац ше, роздвоїц ше, розпаднуц ше
одмор *х.* одпочивок *з розл. знач.;* **дневни** ~ дньови одпочивок; **школски** ~ школски одпочивок; **годишњи** ~ рочни одпочивок
одморан -рна -рно одпочинути, випочинути

одморити -им одпочинуц; ~ **ноге** одпочинуц ноги
одморити се -им се одпочинуц [ше], випочинуц ше; **добро смо се одморили** добре зме одпочинули
одмориште *с.* **1.** место за одпочивок; **2.** *(на степеништу)* одпочивка *ж.*
одморник *х.* **1.** тот цо одпочива, одпочиватель; **2.** отоман, канабель; **3.** *(цезура)* одпочивнїк, прерва, цезура *(у стиху народних писньох)*
одморно *присл.* одпочинуто, випочинуто
одмотавање *с.* < **одмотавати**
одмотовати -ам *(о клупчету)* одмотовац; *(о пакету)* одкруц[ов]ац, розкруц[ов]ац
одмотавати се -ам се одмотовац ше, одкруц[ов]ац ше, розкруц[ов]ац ше
одмотати (се) -ам (се) одмотац (ше), розмотац (ше), одкруциц (ше), розкруциц (ше)
одмоћи -огнем одмогнуц; **немогу ни помоћи ни** ~ нє можем анї помогнуц анї одмогнуц
одмрзавање *с.* < **одмрзавати (се)**
одмрзавати (се) -ам (се) одмарзовац (ше), розпущовац (ше)
одмрзнути (се) -нем (се) одмарзнуц (ше), розпущиц (ше)
одмрмљати -ам од'жубронїц, од'жубротац
одмрсити (се) -им (се) одмервиц (ше), розмервиц (ше) *и фиґ.*
одмршивати -шујем одмерйовац, розмервйовац
одмудровати -рујем одмудровац, на мудро одповесц
одмумлати -ам од'жубронїц, од'жубротац
одмутити -им розбистриц, вибистриц
одмуцати -ам загакуюцо одвитовац
однадничити -им одробиц, врациц наднїцу
одназад *присл.* од задку; *(уназад)* задком
однапред *присл.* од предку, предком
однародити -им однародзиц; **пољски народ се није дао** ~ польски народ ше нє дал однародзиц
однародити се -им се однародзиц ше, одцудзиц ше
однарођавати (се) -ам (се) однародзовац (ше); одцудзовац (ше)
однарођивати (се) -ђујем (се) *оп.* **однарођавати (се)**
однатраг, однатрашке *присл.* од задку; задком
однашати -ам *оп.* **односити**
однеговати -гујем **1.** одховац, випестовац; ~ **цвеће** одховац квеце; **2.** одховац, виховац; ~ **дете** виховац дзецко; **3.** допатриц,; ~ **болесника** допатриц хорого
однедавна, однедавно *присл.* однєдавна
однејака *присл.* одмалючка
однекле *присл. оп.* **однекуд(а)**
однекнуд(а) *присл.* одкадзишик, одкальшик
однести -сем *оп* **однети**
однети -есем *з розл. знач.* однєсц; ~ **писмо на пошту** однєсц писмо на пошту; ~ **коме сав новац** однєсц дакому шицок пенєж; ~ **прву награду** однєсц першу награду; ◊ **ђаво га однео** чорт го однєс; **као руком однето** як з руку однєшене (одруцене); ~ **собом у гроб** однєсц зоз собу до гроба
однизати -ижем зняц; ~ **перлу** зняц перлу *(з ланцущка)*
однос *х. з розл. знач.* одношенє; **радни** ~ роботне одношенє; ~ **према раду** одношенє ґу роботи; ~ **снага** одношенє моцох
односан -сна -сно односни; ~ **заменица** односни заменовнїк
односилац -иоца *х.* одношитель
односити -им *з розл. знач.* одношиц
односити се -им се *з розл. знач.* одношиц ше; **добро се односи према раду** добре ше одноши ґу роботи; **два према три односи се као шетири према шест** два спрам три одноши ше як штири спрам шейсц; **то се односи на мене** тото ше нє одноши на мнє
односно *присл.* односно, то єст; **човек, односно жена** чловек, односно жена
одношај *х. оп.* **однос**
одношење *с.* < **односити**
одњихати -ишем и -ихам **1.** одколїсац, виколїсац, одгойсац, одгомбац; **2.** *фиґ. (одгојити)* одховац, виховац, *(дзецко)*
одњихати се -ихам и -ишем се **1.** *(отетурати)* одшпотац ше, одплянтац ше, одкивац ше, пойсц киваюци ше; **2.** *(одрасти)* одроснуц, вироснуц, нароснуц
одобравалац -аоца *х.* одобровач, одоброватель
одобравање *с.* одоброванє; ~ **боловања** одоброванє хорованя; **бурно** ~ одушевене одоброванє
одобраватељ *х. оп.* **одобравалац**
одобравати -ам одобровац; **ја то не одобравам** я тото нє одобруєм
одобрење *с.* одобренє; **добити ~ за што** достац одобренє за дацо
одобрити -им одобриц; ~ **коме кредит** одобриц дакому кредит; ~ **захтев** одобриц вимаганє (вимогу)
одобрити се -им се *(одобровољити се)* розположиц ше, постац (буц) добрей дзеки
одобровољавати (се) -ам (се) одобровольовац (ше), розположовац (ше)

одобровољено *присл.* одоброволєно, розположено
одобровољити -им одоброволїц, розположиц
одобровољити се -им се одоброволїц ше, розположиц ше, постац добрей дзеки
одовуд(а) *присл.* отадз, оталь
одозго, одозгор, одозгора, одозгоре *присл.* од горе, з верху
одоздо, одоздол, одоздола *присл.* од долу, зоз сподку
одојак -јка *х.* **1.** мале (младе) цо цицка *(найчастейше праше або целє);* **2.** *(дојенче)* дзецко цо цица
одојити -им **1.** надойчиц; ~ **дете** надойчиц дзецко; ~ **теле** надойчиц целє; **2.** *(отхранити)* оддойчиц; **3.** *(одбити од сисе)* одбиц од цицки
одојче *с.* **1.** беба, дзецко цо цица; **2.** *оп.* **одојак**
одока *присл.* од ока, намислом; **проценити што** ~ оценїц дацо од ока
одоле *присл.* од долу, од сподку, зоз сподку
одолевање *с.* < **одолевати**
одолевати -ам одуперац ше *дачому,* витримовац, звладовац *дацо;* **тврђава одолева** твердиня витримує
одолети -им *(чему)* одупрец ше *дачому,* витримац, звладац *дацо;* ~ **својим нагонима** одупрец ше своїм нагоном; ~ **непријатељским нападима** звладац нєприятельски напади
одољив -а -о одупераюци, витримуюци, звладлїви, звладуюци
одомаћивати (се) -ћујем (се) одомашньовац (ше)
одомнаћити -им **1.** одомашнїц; **одомаћена страна реч** одомашнєне цудзе слово; **2.** *(припитомити)* припитомиц; ~ **дивљу животињу** припитомиц дзиву животиню
одомаћити се -им се **1.** *(навикнути се)* одомашнїц ше, привикнуц ше, навикнуц ше, звикнуц ше; **2.** *(о животињама)* припитомиц ше; **3.** *(уобичајити се)* призвичаїц ше, укоренїц ше, розшириц ше; **4.** *(стећи дом)* змесциц ше, населїц ше
одомити се -им се *(основати породицу)* здобуц дом, *фиґ.* справиц гнїздо[чко]
оданда *присл.* од теди
одондашњи -а -е тедишнї, одтедишнї
одономад, одономадне *присл.* од теди, од гинта
одонуд(а) *присл.* отамаль, отамадз
одора *ж.* шмати, облєчиво; униформа; **свечана** ~ шветочни шмати
одоравати -ам **1.** одорйовац; **2.** доорйовац
одороти -рем **1.** *(орањем одузети)* одорац; ~ **бразду од нечије њиве** одорац бразду з дачийого поля; **2.** *(поорати)* доорац, поорац; ~ **још неколико бразда, па ручати** доорац ище даскельо бразди, та полудньовац
одостраг(а) *присл.* од задку
одоцнети -ним *оп.* **одоцнити**
одоцнити -им *(закаснити)* запожнїц
одрадити -им одробиц; ~ **дуг** одробиц длуство
одређати -ам *(од кога)* одродзовац *од дакого;* **одређа сестру од брата** одродзує шестру од брата
одрађати се -ам се одродзовац ше *(од роду)*
одређивати -ђујем одрабяц; **једно ради, а друго одрађује** єдно роби, а друге одрабя
одражавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **одразити (се)**
одражати -ам *оп.* **одражавати (се)**
одражљив -а -о одражуюци, одражлїви
одраз *х. з розл. знач.* одраженє, *физ.* **угао одраза** угел одраженя; *физ.* ~ **звука** одраженє гласу; *спорт.* **има добар** ~ ма добре одраженє; *фил.* **теорија одраза** теория одраженя
одразан -зна -зно *спорт.* одскочни; ~ **даска** одскочна деска
одразив -а -о *оп* **одражљив**
одразити -им *з розл. знач.* одражиц
одразити се -им се *з розл. знач.* одражиц ше; **одразиће се на његово здравље** одражи ше на його здравє; ~ **једном ногом** одражиц ше з єдну ногу
одрана *присл.* од давна, одмалючка, од вчасней младосци
одраније *присл.* од скорей, од давна
одрањати (се) -ам (се) одсиповац (ше), одламовац (ше). пдвпчьпвац (ше); **земља се одрања** жем (глїна) ше одвалює
одрапити -им **1.** зрезац, бовкнуц, ухмалїц, вдериц; ~ **кога штапом** вдериц дакого з палїцу; **2.** *(огрепсти)* удрапнуц, подрапац; **мачка ме је одрапила** мачка ме подрапала; **3.** *(одговорити)* одповесц, одбулькнуц; **4.** *фам.* одшедзиц; ~ **годину дана на робију** одшедзиц рок у робстве
одрастао -сла – сло одроснути; ~ **човек** одроснути чловек
одрастати -ам одрастац, нарастац, роснуц
одрасти -стем одроснуц, вироснуц, нароснуц
одрати (се) -дерем (се) *оп.* **одерати (се)**
одрачунавати -ам *нєзак. ґу* **одрачунати**

одрачунати -ам одраховац, одбиц *(од рахунки);* ~ **коме што од плате** одбиц дакому дацо з плаци

одрвати се -рвем се *(чему)* одупрец ше, одбраніц ше; ~ **искушењу** одбраніц ше од спокус[к]и

одрвенети (се), одрвенити (се) -ним (се) здревнїц, (ше), отварднуц (ше) *и фиґ.;* **2.** *(укочити се)* постац слути; **рука му је одрвенела** рука му постала слута

одред *х.* одряд; **извиђачки** ~ розвидзовацки одряд

одреда *присл.* шором; шицки, доєден, до остатнього; **легитимишу све** ~ леґитимую шицких шором; **луди су сви** ~ шалєни шцики (до остатнього)

одредба *ж. з розл. знач.* одредба; **законска** ~ законска одредба; **прилошка** ~ *прим.* прикметнїцка одредба

одредбен -а -о одредбови; ~ **реченица** *ґрам* детерминативне виречен є

одредбеница *ж.* одредбенїца

одредити -им *з розл. знач.* одредзиц; ~ **цену** одредзиц цену; ~ **кога за свог наследника** одредзиц дакого за свойого нашлїднїка; ~ **рок** одредзиц час (термин)

одредиште *с.* одредзиско; **стићи на своје** ~ сцигнуц на свойо одредзиско

одредљив -а -о одредлїви, одредзуюци

одредник *х.* одредзовач

одредница *ж.* одреднїца

одредски -а- о одрядни, одрядски; ~ **курир** одрядни курир

одређен -а- о *з розл. знач.* одредзени; ~ **време** одредзени час; **одређени придевски вид** *ґрам.* одредзени прикметнїцки вид; **до одређеног рока** по одредзени час

одређење *с.* одредзенє

одређивање *с.* < **одређивати;** ~ **цена** одредзованє ценох

одређивати -ђујем *з розл. знач.* одредзовац; **он одређује шта ће се радити** вон одредзує цо ше будзе робиц; **одређује га предзнак** одредзує го пред'знак

одређено *присл.* одредзено

одређујући -а -о одредзуюци; одлучуюци

одрезак -ска **1.** *(кришка)* фалат[ок]; ~ **хлеба** фалат[ок] хлєба; **2.** *(купон)* одрезок; купон, талон; **3.** *кул. (шницла)* шницла; **бечки** ~ бечка шницла; **4.** *мат. (дуж)* одрезок

одрезати -ежем **1.** *(одсећи)* одкрац, одрезац, одштигнуц; ~ **комад хлеба** одкрац (одрезац фалат хлєба; ~ **косу** оштригац власи; **2.** *(отестерити)* одпилїц; ~ **даску** одпилїц з дески

одрезивати -зујем *нєзак. ґу* **одрезати**

одрезина *ж (одсечак, парче)* фалат[ок]; одрезок

одрени -а -о **1.** *(постељни)* посцельови; ~ **рубље** посцелїна, пирнаґи; **2.** *(< одар)* трунови; ~ **покривач** рупки

одрети -ем и -ерем *оп* **одерати**

одрећи -ечем и -екнем **1.** *(коме што)* одрекнуц, одбиц; ~ **коме гостопримство** одбиц дакому госцопримство; **2.** *(порећи)* порекнуц, побиц; **способност му не можемо одрећи** способносц му нє можеме побиц; ◊ **што рекох, не одрекох** цо сом виректнул, нє одрекнєм

одрећи се -ечем се и -екнем се *з розл. знач.* одрекнуц ше; ~ **наследства** одрекнуц ше од нашлїдства; ~ **свога сина** одрекнуц ше свойого сина

одрецитовати -тујем одрецитовац, вирецитовац, видекламовац *беш.*

одречан -чна -чно одрекаюци; ~ **начин** *ґрам.* одрекаюци способ

одрешан -шна – шно *оп* **одрешит**

одрешен -а -о *дїєприкме.* < **одрешити; дати одрешене руке** дац розвязани руки

одрешење *с.* < **одрешити (се);** ~ **грехова** розришенє од грихох

одрешивати шујем *нєзак. ґу* **одрешити 1.** розвязовац, розґуижльовац; **2.** одвязовац; **3.** розришовац, ошлєбодзовац

одрешит -а -о отворени, розвязани, щири, одлучни, одважни

одрешити -им **1.** *(развезати)* розвязацв, розґужлїц; ~ **чвор** розвязац ґузел; **2.** *(одвезати)* одвязац; ~ **пса** одвязац пса; **3.** *(ослободити чега)* розришиц; ошлєбодзиц; ~ **кога од дужности** розришиц дакого од длужносци; ◊ ~ **кесу** ошукац ше, отвориц бутєлар; **одрешио му се језик** розвязал ше му язик, розприповедал ше

одрешити се -им се одвязац ше, розвязац ше

одрешљив -а -о **1.** розвязуюци, розґужлююци; **2.** одвязуюци; **3.** розришуюци, розришлїви

одрешница *ж.* розришнїца *(докумет о розришеню)*

одражавалац -аоца *х.* отримовач; ~ **уређаја** отримовач пошореньох

одржавање *с.* отримованє; ~ **инсталација** отримованє инсталацийох

одржаватељ *х. оп.* **одржавалац**

одржавати (се) -ам (се) отримовац (ше), тримац (ше); ~ **у животу** отримовац ше у живоце; ~ **равнотежу** отримовац ровновагу
одржати -жим *з розл. знач.* отримац; ~ **час** отримац годзину; ~ **реч** отримац слово; ~ **пријатељство** отримац (зачувац) приятельство; ~ **корак** отримац крочай
одржати се -жим се отримац ше; ~ **у животу** отримац ше у живоце
одржач *х. оп.* **одржавалац**
одржив -а -о отримуюци; **теорије нису одрживе** теориї нє отримуюци
одржљив -а -о *оп.* **одржив**
одригнути -нем *(подригнути)* ригнуц
одрикати -ичем, **одрикнути** -нем одричац
одринути -нем *(одгурнути)* оддриліц *(од себе)*
одрицање *с.* < **одрицати (се)**

одрицатељ *х.* одрекач
одрицати -ичем **1.** *(коме што)* одрекац; **одриче му пријатељство** одрека му приятель0ство; **2.** *(порицати)* порекац; **све одриче** шицко порека
одрицати се -ичем се одрекац ;е; ~ **наследства** одрекац ше [од]нашлїдства; **одричем се својих права** одрекам ше своїх правох
одричан -чна -чно одрекаюци; ~ **именица** одрекаюци меновнїк
одрилија *х. покр. (одрпанац)* розтарганєц, рондьош
одрљати -ам *(подрљати)* подерляц
одрндати -ам одлопотац, одчер[еп]чац, одчеркотац *(о кочу)*
одробијати -ам **1.** *(провести на робији)* одробийовац, буц у гарешту, одшедзиц *(у гарешту);* ~ **три године** одшедзиц три роки; **2.** *(одрадити)* одробиц, одслужиц; **ја сам своје одробијао** я свойо одлужел/одробел
одробити -им одрабровац, ошлєбодзиц, вишлєбодзиц *(з рабства)*
одробовати -бујем *оп.* **одробијати**
одрод *х.* одрод, одпаднїк *(од вири або роду)*
одродити (се) -им (се) одродзиц (ше), одцудзиц (ше)
одрођавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **одродити (се)**
одрођеник *х.* **одрод**
одрођивати (се) -ђујем (се) *нєзак. ґу* **одродити (се)**
одројити се -им се *(о пчелама)* вироїц ше
одрон *х.* одвольованє, одвал; ~ **земље** одвал
одронити -им **1.** одваліц; ~ **стену** одваліц стину; **2.** *(намрвити)* натрушиц; **3.** *(откотрљати)* одкотуляц; **4.** ~ **сузу** пущиц слизу
одронити се -им **1.** одваліц ше; ~ **камење** одвалєло ше каменє; **2.** *(скотрљати се)* скотуляц ше; **одрони се суза** скотуляла ше слиза
одроњавање *с.* < **одроњавати (се)** одвальовац; ~ **земље (земљишта)** одвальованє жеми (глїни)
одроњавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **одронити (се)**
одроњавити -им розпаздзер[и]иц (ше), розтаргац ше
одрКњити се[1] им се *(покуњити се),* потуліц ше, спущиц нос
одрКњити се[2] -им се *(постати дроњав)* розпаздзер[ч]иц ше, розтаргац ше, подрец ше
одрпанац -нца *х.* розтарганєц, подранєц, голодранєц
одрпанко *х. оп* **одрпанац**
одрпати -ам **1.** подрец, потаргац; **2.** *(о лицима)* **а)** *(о стварима)* подрапац, поздзерац; **б)** *(иштипати)* пощипац
одрпати се -ам се **1.** *(о стварима)* подрец ше, дослужиц, загайскац ше; **2.** *(о лицима)* **а.** пдрапац ше, поздзерац ше; **б)** *(иштипати се)* пощипац ше
одрпина *ж* и **одрпотина** *ж. (прња)* рондя, ренда, гандра
одрт -а -о **1.** одарти, подарти; **2.** згайскани, дослужени; **3.** *фиґ.* подлей дзеки, спрични, упрекосни, задарти
одртавети -вим, **одртавити** -им дослужиц, остариц; **одртавео му је коњ** дослужел му конь
одртина *ж.* **1.** *(дроњак)* гандра, рондя, ренда; **2.** *(кљусина)* раґа; **3.** *(рушевина)* розвалєнїско
одрубак упка *х.* одрубок; одрубане древо; пняк
одрубити -им **1.** одрубац *и фиґ.;* ~ **коме главу** одрубац дакому главу; **2.** *(раштити руб)* одрубиц, одпарац (розпарац) рубец
одрубљивати -љујем рубац, одрубовац
одручати -ам *(завршити ручак)* наполудньовац ше
одручити[1] -им *физк.* одручиц, випросциц (напросциц) руки
одручити[2] -им *(отпоручити)* одпоручиц, дац знац, явиц одвит, одвитовац
одсад(а), од сада *присл.* од тераз
одсадашњи -а -е одтерашнї; будуци, идуци
одсанкати се -ам се одсанкац ше, одсаночкац ше

одсањати -ам одшнїц, дошнїц; ~ **сан** одшнїц сон
одсвагда *присл.* одвше
одсвагде *присл.* одвшадзи
одсвакуд(а) одвшадзи
одсвирати -ам **1.** одграц; ~ **сонату** одграц сонату; **2.** одпискац; **одсвирао је крај утакмице** одпискал конєц змаганя; ◊ **он је одсвирао своје** вон свойо закончел (прекартал)
одсвојити -им *(отуђити)* одцудзиц
одсвуд(а), одсвукуд(а) *присл.* одвшадзи
осев *х.* *(одсјај)* одблїск
одсевати -ам **1.** одблїсковац; **2.** *фиґ.* блїщац ше, швициц шеґ **лице му одсева као** *фиґ.* **сунце** твар ше му блїщи (швици) як слунко
одседати -ам *нєзак. ґу* **одсести**
одседети -дим одшедзиц; ~ **у затвору** одшедзиц у гарешту
одседлавати -ам *нєзак. ґу* **одседлати**
одседлати -ам розшедлац, зняц шедло
одседнути -нем оп. **одсести**
одсек *х.* **1.** оддїл, оддзелєнє; **војни** ~ воєнє оддзелєнє; ~ **државне управе** оддїл державней управи; **2.** *(стрма падина)* прикрина, схила
одсеком *присл.* вєдно, дютором *беш.;* **купити што** ~ купиц дацо дютором
одселе(н) *присл. (одсада)* од тераз
одселити (се) -им (се) одселїц (ше); ~ **у други град** одселїц ше до другого варошу
одсељавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **одселити (се)**
одсељеник *х.* одселєни, виселєни, виселєнєц
одсељенички -а -о одселєнїцки, виселєнїцки
одсести -еднем **1.** *(привремено се настанити)* змесциц ше; ~ **у апартману** змесциц ше у апартманє; **2.** *(сјахати)* зисц; ~ **са коња** зисц з коня
одсећи -ечем **1.** *(ножем)* одрезац *и фиґ.;* **2.** *(маказама)* одстригнуц, одштригнуц; **3.** *(тестером)* одпилїц; **4.** *(секиром)* одрубац *и фиґ.*
одсецати -ам *нєзак. ґу* **одсећи**
одсечак -чка **1.** *(комад)* фалат; **3.** *мат.* одрезок; **кружни** ~ кружни одрезок
одсечан -чна -чно оштри, одлучни, енерґични; ~ **глас** оштри глас; ~ **корак** одлучни крочай
одсечен -а -о **1.** одрезани; ~ **комад меса** одрезани фалат меса; **2.** *(стрм)* прикри, вертикални; ~ **стена** прикра стина; **3.** *фиґ.* **а.** *(строг)* строги, озбильни; ~ **однос** строге одношенє; **б.** *(крут)* стаємни, тварди, нєпременлїви
одсечит -а -о *оп.* **одсечан**
одсипати -ам одсиповац; одлївац *(чечносц)*
одсјај *х.* одблїск
одсјајити -им одблїснуц; зашвициц, заблїснуц, заблщац
одсјајивати јујем *нєзак. ґу* **одсјајити**
одскикати[1] ачем одскаковац; ~ **од свих у учењу** одскаковацк од шицких у ученю; ~ **својим знањем** одскаковац зоз своїм знаньом
одскикати[2] чем одбегнуц; **одскакао је из степенице** розбегнул ше по ґарадичох
одскакивати -кијем *нєзак. ґу* **одскакати**[2]
одскакутати -уђем подскакуюци одбегнуц; одшкинтац
одскандирати -ам *зак.* одсканд[ир]овац
одскитати (се) -ам (се) одблукац (ше), одвандровац
одскок *х.* одскок, одскоченє
одскокнути нем одскокнуц, одскочиц
одскора *присл.* нєдавно, однєдавна
одскорашњи -а -е нєдавни
одскоро *присл.* нєдавно, однєдавна
одскочити -им **1.** *з розл. знач.* одскочиц; ~ **на страну** одскочиц на бок; **сунце је одскочило** слунко одскочело; **2.** *(сјахати)* зисц з коня; **3.** *(искочити)* вискочиц, повискаковац; **жиле су му искочиле** жили му повискаковали
одскочни -а- о одскочни; ~ **даска** одскочна деска
одскочница *ж.* одскочнїца, одскочна деска
одславити -им одславиц, преславиц
одасле *присл. (одсад)* од тераз
одсликовати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **одсликати**
одсликати -ам *(представити у слици* одсликовац, насликовац; намальовац
одсловити -им одвитовац, одповесц
одслонити -им одоткац, отвориц
одслужење *с.* одслуженє, вислуженє; ~ **војске** вислуженє войска
одслуживати -жујем *нєзак. ґу* **одслужити**
одслужити -им одслужиц, вислужиц; ~ **вођни рок** вислужиц войско, присц споза катони *беш.*
одслушати -ам одслухац, вислухац; ~ **семестар** одслухац семестер
одсмејати (се) -јем (се) *(коме)* одшмеяц (ше) *з дакого*
одсмехнути се -нем се *(коме)* одшмихнуц ше *дакому*
одсмешити се -им се одшмишкац ше
одсољавање *с.* одсольованє; ~ **морске соли** одсольованє морскей солї

одспавати -ам **1.** одспац; ~ **добра два сата** одспац добри два годзини; **2.** *(преспавати)* преспац; ~ **вечеру** преспац вечеру

одспред(а) *присл.* од предку, з предку, спредку

одсредити (се) -им (се) одгнївац (ше)

одсркати -рчем одхлїпац, одсербац *беш.*

одсркнути нем одхлїпнуц, одсербнуц

одстојати тојим одстац; ~ **предавање** одстац на преподаваню; **тесто мора да одстоји** цесто муши одстац

одсто *присл.* одсто, посто; **сто** ~ сто посто; **пет** ~ пейц одсто

одстојање *с.* одстоянє, оддалєносц; **кратко** ~ кратке идстоянє; **остати на одстојању** остац на одстояню

одстојати -јим одстац; **остави да одстоји** зохаб най одстої

одстотак -тка *х.* одстоток, постоток, процент

одстраг(а) *присл.* од задку од остатку

одстражарчити -им, **одстражити** -им одстражариц, одстражовац; **он је своје одстражарчио** вон свойо одстражарел

одстранити -им**1.** *(уклонити)* одстранїц; ~ **кога са посла** одстранїц дакого з роботи; ~ ~ **препреке** одстранїц препреченя; **2.** *(скренути)* збиц; ~ **кога са првавог пута** збиц дакого з добрей драги

одстрањивати (се) -њујем (се) *нєзак. ґу* **одстранити (се)**

одстрел *х.* одфштрелєнє, одштрельованє, забиванє, лапанє, лови; ~ **дивљачи** одштрельованє дзивини

одстррелити -им заштрелїц, забиц, влапиц

одстрељивати -љујем *нєзак. ґу* **одстрелити**

одстрићи -ижем *(одрезати косу)* одстригнуц/одштригнуц

одстругати -ужем **1.** *(отесати)* о[д]гобльовац *(з гоблього);* **2.** *(рибати)* натрец, потрец *(на таркє);* **3.** *(отокарити)* одточиц *(на токарки)*

одступ *х.* одступ, одступанє, одступенє

одступак -пка *х.* одступок, одступенє

одступање *с.* одступанє, поцагованє; **тактичко** ~ тактичне одступанє

одступати -ам *з розл. знач.* одступац; ~ **два корака** одступац два крочаї; ~ **од народа** одступац од народу; ~ **од правила** одступац од правилох; ~ **од захтева** одступац од вимаганя

одступити -им *з розл. знач.* одступиц; ~ **на бољу позицију** одступиц на лєпшу позицию

одступни -а -о одступни

одступнина *ж.* одступнїна

одступница *ж.* одступнїца; **осигурати себи одступницу** осиґурац себе одступнїцу

одсудан -дна – дно *(пресудан)* одсудни, пресудни; ~ **битка** пресудна битка

одсудити -им одсудзиц; пресудзиц; досудзиц

одсудно *присл. (одлучно)* одсудно, пресудно, одлучно

одсуђивати -ђујем *нєзак. ґу* **одсудити**

одсукавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **одсукати**

одсукати (се) -ам (се) **1.** одсукац (ше), одмервиц (ше), одкруциц (ше); **2.** *(о рукавима)* одкасац (ше)

одсукивати (се) -кујем (се) *нєзак. ґу* **одсукати**

одсуство *с. з розл. знач.* одсуство; **у одсуству директора** у идректоровим одсустве; **неплаћемо** ~ нєплацене одсуство; ~ **духа** одсуство духа

одсуствовати -вујем одсуствовац

одсутан -тна -тно одсутни

одсути -спем одсипац, одляц *(о чечносци)*

одтуговати -гујем одсмутковац, оджаловац, одтужиц *заст.*

одубљи -а -е, **одубок** -а -о досц глїбоки

одувавати -ам *нєзак. ґу* **одувати**

одувати -ам **1.** оддуц, здуц; ~ **прашину** здуц прах; **2.** *фиґ.* одшедзиц *(у гарешту)*

одувати се -ам се оддуц ше, рознєсц ше *(з витром)*

одувек *присл.* од вше, од давна; **то је** ~ **било тако** то вше було так

одуг -а -о, **одугачак** -чка -чко **1.** *(о времену)* досц длуги; **2.** *(о простору)* досц длугоки

одуга *ж. дат.* -узи *(вересија)* борґ

одуговлачење *с.* одцагованє, розцагованє

одуговлачити -им одцаговац, розцаговац; ~ **игру** розцаговац бависко

одуговлачити се -им се одцаговац ше, розцаговац ше; **парница се одуговлачи** парнїца ше розцагує

одударати -ам **1.** *(враћати ударце)* врациц *(вдеренє),* биц *дакого;* **одударио му је два шамара** врацел му два пляски; **2.** *(од чега одскакати)* одбивац ше; **боје одударају** фарби ше одбиваю; **3.** *(наударати)* набиц, натрепац, набухциц *дакого*

одударити -им **1.** *(вратити ударац)* врациц *дакому (вдеренє);* **2.** *(ударити)* вдериц *дакого;* **3.** *фиґ. (одговорити)* одвитовац, одповесц, врациц; **4.** *(пасти у очи)* спаднуц до оч, буц замерковани

одужати -ам розцагнуц ше, предлужиц ше; **одужали су дани** днї постали длугши

одужи -а -е дакус длугши

одужИвати[1] **(се)** -жујем (се) *нєзак. ґу* **одужити (се)**[1]

одуживати[2]**(се)** -жујем се *нєзак. ґу* **одужити се**[2]

одужити[1] -им **1.** врациц; ~ **дуг** врациц длуство; **2.** *(испунити дужност)* одбуц, сполнїц, зробиц; **нека пева неко други, ја сам своје одужила** най шпива дахто други, я свойо одбула

одужити се[1] -им се оддлужиц ше, *и фиґ.* врациц *(длуство)*

одужити[2] **(се)** -им (се) одлужиц (ше), розцагнуц (ше), одцагнуц (ше), длуго тирвац; **седница се одужила до поноћи** схадзка ше одцагла до пол ноци

одуздати -ам *(разуздати)* од'зубадл[ов]ац, зняц зубадла; ~ **коња** зняц коньови зубадла, роззубадловац коня

одуздати се -ам се *фиґ.* розбуйдошиц ше, пущиц ше з ланца *фиґ.*

одузет -а -о *з розл. знач.* одняти; ~ **му је рука** однята му рука

одузети -змем **1.** *(коме што)* одняц; ~ **коме хлњб** одняц дакому хлєб; ~ **вид коме** *(ослепити кога)* одняц дакому вид; **2.** *фиґ.* вжац; ~ **коме реч** вжац дакому слово; ~ **коме власт** вжац дакому власц; **3.** *мат.* одняц; ~ **пет од седам** одняц пейц од седем

одузети се -змем се *мед.* одняц ше, постац одняти, парализовац ше, шлоґирац ше *беш.;* **од страха му се одузеле ноге** од страху ше му однали/одняло му ноги

одузимак -мка *х. мат.* однїмок, одняте число

одузимање *с.* **1.** одберанє, бранє; **2.** *(мат)* однїманє; **знак за** ~ знак за однїманє

одузимати *нєзак. ґу* **одузети**

одујмити -им **1.** *(одвојити)* оддвоїц, одорвец; ~ **од уста** одорвец од устох; **2.** *(отпити)* одпиц, одхлїпнуц; ~ **из бардака** одпиц зоз коршова; **3.** *(одузети)* одняц, одбиц *(при рахованю);* **4.** *(прекинути)* претаргнуц, престац; **док одујми ветар** док престанє витор

одука *ж. (одвика)* одучованє, одлук[а], одвикованє; ◊ **наука је једна мука, а одлука триста мука** наук[а] то єдна мука, а одлук[а] сто

одуларен -а -о *оп.* **разулаарен**

одуларити -им зняц кефетик, *оп.* **разулаларити**

одуларити се -им се *оп.* **разуларити се**

одуљати -ам *(одужати)* предлужиц ше, розцагнуц ше; **одуњали су дани** днї ше розцагли

одуљи -а -е **1.** *(о времену)* досц длуги, длугши; **2.** *(о простору)* досц длугоки, длугши

одуљивати (се) -љујем (се) одлужовац (ше), розцаговац (ше), предлужовац (ше)

одуљити (се) -им (се) одлужиц (ше), предлужиц (ше), розцагнуц (ше); **састанак се одуљио** сход ше розцагнул

одумилити -им *оп.* **одуминути**

одоминути -не *(стишати се)* сцихшац ше, зменшац ше, престац; **бол је одуминуо** боль ше зменшал; **олуја је одуминула** буря ше сцихшала (престала)

одумирање *с.* одумеранє; ~ **државе** одумеранє держави

одумирати -рем одумерац

одумити -им *(одустати од намере)* оддумац ше, предумац *од дачого;* **одумио је што је наумио** предумал ше од того цо надумал

одумрети -ем **1.** *(обамрети)* замрец, замрачиц ше, омрачиц ше; **2.** одумрец**3.** помрец, поумерац, вимрец

одунети -нем *оп.* **одухнути**

одупирати (се) -рем (се) *нєзак. ґу* **одупрети (се)**

одупирач *х.* одперач, одуперач

одупрети се -ем се **1.** подопрец ше, опрец ше; ~ **на штап** подопрец ше на палїчку (куку); ~ **о зид** [под]опрец ше на мур; **2.** *(чему)* одупрец ше, спроцивиц ше; ~ **насиљу** одупрец ше насилству

одуран -рна -рно ґадни, нєприємни, одвратни

одурати -ам покр. *(издржати)* витримац, поднєсц

одурити се[1] -им се одгнївац ше, престац ше гнївац

одурити се[2] им се *(постати одуран)* постац ґадни (нєприємни, одвратни)

одуставити -им **1.** *(оставити, напустити)* зохабиц, напущиц, опущиц *заст.;* **2.** *(зауставити, обуставити)* застановиц, зопрец

одустајати -јем *нєзак. ґу* **одустати**

одустати -анем I. *прех. (од чега)* одступиц, оддумац ше, предумац ше; ~ **од намере** одступиц од намири; ~ **од пута** оддумац ше од драги; ~ **од куповине** предумац ше од купованя; II. *нєпрех. (оставити)* зохабиц, напущиц, опущиц *заст.;* ~ **дом** напущиц дом; ~ **драгу** опущиц милу

одух *х. ґеорґ.* долїна, дзира, пуклєнїна, розпуклїна *(у краских предїлох)*

одуха *х.* **1.** *(дах)* оддих, дих, видих; **2.** *(за проветровање)* оддишка; **3. (за дим)** дзира

одухавати -ам *нєзак. ґу* **одухати**

одухати -ам *оп.* **одувати**

одухнути -нем **1.** *(одувати)* оддувац, здуц; **2.** *(духнути)* задуц; **3.** *(одахнути)* оддихнуц

одуховити -им одуховиц, унєсц дух

одуховити се -им се одуховиц ше, постац духовни

одуховљавати (се) -ам (се) *нєзак.* *ґу* **одуховити (се)**

одуховљен -а -о одуховени; ~ **биће** одуховене єство (существо)

одуховљивати (се) -љујем (се) *нєзак.* *ґу* **одуховити (се)**

одухотворавати се -ам се одухотворйовац

одучавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **одучити (се)**

одучити -им *(кога од чега) з розл. знач.* одучиц; ◊ **ласно је научити, него је мука одучити** лєгко научиц, алє мука одучиц

одучити се -им се одучиц ше

одушак -шка **1.** *(предах)* предих, оддих, одпочивок; **гонити непријатеља без одушка** гнац/гонїц нєприятеля без оддиху; **2.** *(олакшање)* оддихнуце, розтерхованє, олєгчанє; **дати одушка своме јаду** олєгчац себе биду

одушевити (се) -им (се) одушевиц (ше); ~ **слушаоце** одушевиц слухачох; **одушевио се филмом** одушевел ше з филмом

одушевљавати (се) -ам (се) *нєзак.* *ґу* **одушевити (се)**

одушевљен -а -о одушевени; ~ **публика** одушевена публика; **нисам баш** ~ **тиме** нє барз сом одушевени з тим

одушевљење *с.* одушевенє; **уз велико** ~ з вельким одушевеньом

одушити -им **1.** *(отпушити)* одоткац, отвориц *(вентил);* **2.** *(одахнути)* поддихнуц, одпочинуц; **3.** *(рећи нешто из душе)* виповесц, видац зоз себе

одушка *ж.* **1.** *оп.* **одушак; 2.** дзира, вентил

одушни -а -о *техн.* вентилацийни; ~ **окно** вентилацийни шахт; ~ **канал** вентилацийни канал; ~ **пара** вентилацийна пара

одушник *х.,* **одушница** *ж.* вентил, дзира, отвор

одшалити -им одфрантовац, од'жартовац

одшалица *ж.* франта, жарта, одвит на франту (жарту)

одшантати -ам одхрамац, *вулґ.* одшкинтац

одшанути -нем, **одшапнути** -нем одшепнуц, шепнуц

одшаптати -пћем, **одшапутати** ућем одшептац

одшарафити -им одшрубовац, одкруциц *(шруб)*

одшарафљивати -љујем *нєзак.* *ґу* **одштрафити**

одшепати -ам **одшепесати** -ам одхрамац, *вулґ.* одшкинтац

одшетати (се) -ам и -ећем одшпацирац ше, одшейтац ше

одшивати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **одшити (се)**

одшити (се) -ијем (се) одшиц (ше), одпарац (ше)

одшколовати (се) -лујем (се) одшколовац (ше), вишколовац (ше)

одшкринути -нем одхилїц, кус отвориц; ~ **врата** одхилїц дзвери

одшкрипати -ам и -пљем *(лоше одсвирати на виолини)* одшкрипац, одшкрипиц

одшлифовати (се) -фујем (се) одшлифовац (ше), вишлифовац (ше) вигладкац (ше)

одшрафити -м одшрубовац, одкруциц *(шруб)*

одшрафљивати љујем *нєзак. ґу* **одшрафити**

одштампати -ам оддруковац, видруковац

одштета *ж.* одчкодованє, намиренє чкоди; **ратна** ~ войнове одчкодованє

одштетити -им *(кога за што)* одчкодовац, *дакого,* намириц чкоду *дакому*

одштетни -а -о одчкодовни; ~ **захтев** одчкодовна вимога (вимаганє)

одшуљати се -ам се одцагнуц ше, прикраднуц ше, примкнуц ше

одшуњати се -ам се *оп* **одшуљати се**

одшутети -тим *оп.* **отћутати**

ожагрина *ж. (опекотина)* опечене место

ожагрити -им **1.** *(порумenети)* почервенїц, зачервенїц; **крвца му је ожагрила лице** крев му вдерела до твари;

2. *(испржити)* упражиц, упечиц, опукац; ~ **кукуруз** опукац кукурицу

ожа.ити -им **1.** *(оплакати)* оплакац; ~ **чију смрт** оплакац дачию шмерц; **2.** ожалїц, осмутковац; виношиц жалобу; **покопали су га и ожалили** поховали го и ожалєли

ожалостивити (се) -им (се) *оп.* **ожалостити (се)**

ожалостити (се) -им (се) ожалосциц (ше), засмуциц (ше), розжалїц (ше)

ожалошћавати (се) -ам (се) *нєзак.* *ґу* **ожалостити (се)**

ожалошћивати (се) -ћујем (се) *нєзак.* *ґу* **ожалостити (се)**

ожарити (се) -им (се) **1.** *(ожећи)* [п]опечиц (ше), опалїц (ше) **ожарила ме је коприва** [п]опекла ме покрива; **2.** *(осветлити)* ошвициц (ше), запалїц (ше)

ожбукати -ам омалтеровац

оживалавити -им, **оживалити** -им окуцикавиц, достац куцики
ожгати -ам *(ожећи)* опаліц; опечиц
ождерати се рем се ожрец ше, опиц ше
ожребити (се) – и (се) ождребиц (ше), *беш.* ожребиц (ше)
ождребљивати -љујем *нєзак. ґуи* **ождребити**
ожег *х.* ожог
ожеднети -ним, **ожеднити** -им осмияднїц, *беш.* ожаднїц
оженити (се) -им (се) оженїц (ше); ~ **сина** оженїц сина; ~ **распуштеницом** оженїц ше з розведзену
ожењен -а -о оженєти; ~ **човек** оженєти чловек
ожети -жмем *(исцедити)* вицадзиц, висцискац, виджамиц
ожећи -ежем и -егнем **1.** *(опећи)* опечиц, опаліц; **2.** *фам. (ударити)* зрезац, вдериц, бовкнуц *фам.*
ожећи се -ежем се и егжем се опечиц ше, опаліц ше
оживети -вим, **оживити** -им ожиц *и фиґ,;* ~ **успомене** ожиц памятки
оживљавати -ам оживйовац; ~ **сећ**
ања на старе дане оживйовац памятки на стари днї
оживљив -а -о оживююци, оживлїви
оживотворавати (се) -а -о *нєзак. ґу* **оживотворити**
оживотворење *с.* оживотворенє
оживотворитељ *х.* оживотворитель
оживотворити (се) -им (се) оживотвориц; ~ **идеје** оживотвориц идеї
ожигосати -ишем позначиц, штемблььовац, опечацовац
ожилавити -им ожилавиц, пущиц жили (корень)
ожилити се -им се пущиц жилки, ожиліц ше, ожилковац ше
ожиљак љка *х.* шлїд *(од рани),* рубец
ожимати -ам и мљем *нєзак. ґу* **ожети**
ожујак -јка *х.* марец
ожујски -а -о марцовски, марцови; ~ **време** марцовска (марцова) хвиля
ожуљати[1] -ам *(*окресати) окресац
ожуљати[2] -ам наглодац *(о обуї)* насцискац;
ожуљити -им *оп.* **ожуљати[2]**
ожут -а -о жовкави, дакус жовти, жовкасти; *коц.* жолкави, жолкасти, дакус жолти
ожутети -им пожовкнуц; *коц.* пожолкнуц
ожутити -им пожовциц, офарбиц на жовто; *коц.* пожолциц
ожучивати (се) -чујем (се) *нєзак. ґу* **ожучити**
ожучити им огорчиц, загорчиц; ~ **рибу** загорчиц рибу *(зоз розлятим жовчом)*
ожучити се -им се *(огорчити се)* нарушац жовч, огорчиц ше, нагнївац ше, розєсц ше
озад, озада, озади *присл.* од задку, зоз задку
озадина *ж.* задок, заднї бок
озаконити -им озаконїц; ~ **какво стање** озаконїц даяки стан
озакоњавати -ам озаконьовац
озакоњење *с.* озаконєнє
озакоњивати -њујем *нєзак. ґу* **озаконити**
озаравати -ам *нєзак. ґу* **озарити**
озаривати -рујем *нєзак. ґу* **озарити**
озарити -им **1.** ошвициц, розяшнїц, блїснуц; **2.** *фиґ.* розвешеліц, орозположиц
озарити се -им се розвешеліц ше, зрадовац ше; орозположиц ше
озбиљан =љна -љно *з розл. знач.* озбильни; ~ **човек** озбильни чловек; ~ **болест** озбильна хорота; ~ **задатак** озбильни задаток
озбилљно *присл.* озбильно, насправди, наисце; **схватити ~ своју дужност** похопиц озбильно свою длужносц; ~ ь наисцеь, насправдиь
озбиљност *ж.* озбильносц
озбиљски -а -о *оп* **озбиљан**
озваничити -им урядово потвердзиц *(припознац и под.)*
озвањати -ам *оп.* **одзвањати**
озвучавати -ам озвучовац; ~ **салу** озвучовац салу
озвучити -им озвучиц
озго, озгор(а), озгоре *присл (одозго)* о*д горе*
оздо, оздол(а) *присл.* од долу
оздравети -вим *оп.* **оздравити**
оздравити -им I. *прех.* оздравиц, вилїчиц *дакого;* II. *нєпрех. (преболети)* виздравиц; вилїчиц ше
оздрављати -ам **1.** *нєзак. ґу* **(оздравити; 2.** *(отпоздрављати)* од'здравковац
оздрављеник *х.* оздравени, виздравени *прикм.*
оздрављење *с.* оздравенє, виздравенє; ~ **привреде** оздравенє привреди; **желим ти скоро** ~ жичим ци же биш цо скорей оздравел
озебао -бла -бло прехладзени, замарзнути; ◊ **чека као озебао сунце** чека як каня дижджу
озеблина *ж. мед.* премаржлїна, змаржлїна, змарзнуте место
озелен -а -о досц желєни, дакус желєни, желєнкави, желєнкасти
озеленети (се) -ним (се) ожелєнїц (ше), зажелєнїц (ше), постац желєни

озеленити -им ожелєнїц *(дацо),* офарбиц на желєно

озелењавати I. *нєпрех.* ожелєньовац; II. *прех.* желєнїц

озепсти -ебем замарзнуц, прехладзиц ше; достац натху

озидати -ам и -иђем **1.** *(сазидати)* вимуровац; **2.** *(обзидати)* омуровац

озиђивати -ђујем *нєзак. ґу* **озидати**

озим *х.* єшеньске шаце *(о житу)*

озиман -мна -мно єшеньски *(о шацу)*

озимац -мца *х.* єшеньске шаце; **јечем** ~ єшеньски ярец; **лук** ~ єшеньска цибуля

озими -а -о єшеньски; ~ **усев** єшеньске шаце

озимити -ми захладнуц; **напољу је озимило** вонка захладло

озимица *ж.* єшеньске шаце; **пшеница** ~ єженьске жито

озимче ета *с. (назимче)* єшеньче *(целє, праше итд. перший жими свойого живота)*

озирати се -ґем се *нєяак. ґу* **озрети се**

озледа *ж.* рана; покалїченє

озледив -а -о ранлїви, калїчлїви; чувствительни

озледити (се) -им (се) **1.** ранїц (ше), покалїчиц (ше); **2.** *фиґ. (оштетити)* очкодовац, погубиц; ~ **биљку** очкодовац рошлїну

озледљив -а -о *оп.* **озледив**

озлеђеник *х.* покалїчени, ранєти *прикм.*

озлеђеница *ж.* покалїчена, ранєта *прикм.*

озлеђење *с.* **1.** рана, [по]калїченє; **2.** очкодованє

озлеђивати (се) -ђујем (се) *нєяак. ґу* **озледити (се)**

озлобити се -им се рояєсц ше, роягнївац ше

озловољавати (се) -ам (се) *нєяак. ґу* **озловољити (се)**

озловољити -им роягнївац, нагнївац, рояєсц *дакого*

озловољити се -им се роягнївац ше, погнївац ше, нагнївац ше, роєсц ше

озлогласити -им оялоглашиц; поогварзц *дакого;* рояглашиц *(дацо нєдобре) о даким*

озлоглашавати -ам *нєяак. ґу* **озлогласити**

озлоглашен -а -о оялоглашени, ялогласни; ~ **разбојник** вельки ябойнїк

озлоглашивати шујем *нєяак. ґу* **озлогласити**

озлоједити -им **1.** *(огорчити)* огорчиц; **2.** *(наљутити)* роягнївац, нагнївац, роєсц

озлоједити се -им се нагнївац ше, погнївац ше; рояєсц ше

озлојеђивати (се) -ам (се) *нєяак. ґу* **озлоједити (се)**

озлојеђивати (се) -ам (се) *нєяак. ґу* **озлоједити (се)**

озлоћудити се -им се погнївац ше, нагнївац ше, роєсц ше; онєрояположиц ше

Озна *ж* **скр.** Ояна *(Оддзелєнє яа яащиту народу)*

ознака *ж.* **1.** *(обележје)* янак, ояначенє; ~ **на путу** янак на драги; **фабричка** ~ фабрични янак; **2.** *(одлика)* прикмета, характеристика; **3.** *хем.* формула, символ; ~ **воде** формула води; ~ **гвожђа** символ желєяа; ~ **живе** формула живого стрибла

означавати -ам *нєяак. ґу* **означити**

означење *с.* ояначенє, янак

означивати -~ујем *нєяак. ґу* **означити**

означити -им ояначиц; ~ **што бројем** ояначиц дацо я числом

ознојити (се) -им (се) уяноїц (ше), вияноїц (ше)

озобати -бљем поджубац, поджубкац

озон *м. хем.* ояон

озонатор *х. фия.* оявнатор

озонирати -ам ояоновац

озонски -а -о ояонски, ояонови

озорити -им **1.** *(свануmи)* ошвитнуц, роявиднїц ше; **2.** *(поранити)* вчас станyц; **3.** *(сазрети)* почац ярец, дояревац; уярец, доярец

озрачивати (се) -~ујем (се) *нєяак. ґу* **озрачити**

озрачити -им ояарйовац ~ **болесника** ояарйовац хорого; **2.** *(обасјати)* ошвициц; **сунце је озрачило врх планине** слунко ошвицело верх гори

озрети се -ем се оглзднуц ше, обрациц ше

озрнати се -ам се, **озрнити се** -им се ояарнац ше, ояарнїц ше, достац яарна

озрњавати (се) -ам (се) *нєяак. ґу* **озрнити (се)**

озубити -ђим озубиц, направиц зубки *(на алату)*

озубљен -а -о озубени *(о алату),* яубкасти; ~ **полуга** зубкаста полуга

оивичавати (се) -ам (се) **оивичивати (се)** -~ујем (се) *нєяак. ґу* **оивичити (се)**

оивичити (се) -им (се) орубиц (ше); обточиц (ше); огранїчиц (ше)

ој *викр.* ой, йой, ей, гей

ојагњити -и озгнїц, окоциц *(о овци)*

ојагњити се -им се озгнїц ше, окоциц ше *(о овци)*

ојадити -им **1.** *(унесрећити)* унєщесциц, убиц; **2.** *(растужити)* розжалїц, розплакац

ојадити се -им се убиц ше; яасмуциц ше, рояплакац ше

ојађен -а -о засмуцени, розжалєни, унещесцени, уквилєни, убити

ојађеник *х.* уквилєни, нєщешлїви, убити *прикм. ;* бидни, бидняк, биднятко, сеґинь, сеґинзтко

ојађивати -ђујем *нєяак. ґу* **ојадити**

ојак -а -о **1.** *(прилично јак)* моцни, моцанїк; **2.** *(крупан)* вельки, косцати

ојаловити -им озловиц, постац злови

ојањити (се) -и (се) озгнїц (ше), окоциц ше *(о овци)*

ојарити (се) -и (се) окоциц (ше), окожиц (ше) *(о кояи)*

ојачавати (се) -ам (се) *нєяак. ґу* **ојачати**

ојачати -ам I. *прех.* ямоцнїц, помоцнїц; ~ **ђон ципеле** помоцнїц талпу на ципели; II. *нєпрех.* яамоцнїц; яачерствиц; **дете је ојачало** дзецко яамоцнєло

ојаче *присл. (прилично јако)* моцнєйше, черство

ојачивати (се) -~ујем (се) *нєяак. ґу* **ојачати**

оје *с.* друк *(на воловским кочу)*

ојевтинити -им потуньшиц

ојед *х.* оєд, оєдзене место *(на целу)*

оједати се -ам се *нєяак. ґу* **ојести се**

оједина *ж.,* **оједица** *ж. оп.* **ојед**

оједнак -а -о под'єднаки, скоро єднаки

оједрити -им ямоцнїц, яачерствиц

ојектичавити -им достац єфтику, похориц ше на єфтику

ојесенити (се) -и (се) яаєшенїц (ше), яєшенїц (ше)

ојести се -edем се випревац *(о скори)*

ојефтинити -им потуньшиц

ојкати -ам и ој~ем ойкац *(шпивац або ше докричовац наглашуюци #ой#)*

ојс *викр.* гайс, гойс *((при гнаню волох)*

ојужавати -ава *нєяак. ґу* **ојужити**

ојужити -и овлажиц, одтугнуц, омегчац, одмекнуц *(о хвилї)*

ојуначити (се) -им (се) ошмелїц (ше), оюначиц (ше)

ојутрити (се) – и (се) роявиднїц ше; **већ је ојутрило** уж ше роявиднєло

ока *ж. тур.* ока *(мера яа чежину, чечносц и волумен)*

окадити (се) -им (се) окадзиц (ше), покадзиц (ше)

ока

ивати (се) -ђујем (се) *нєяак. ґу* **окадити**

оказија *ж.* **оказион** *х.* оказия, оказион

оказионалан -лна -лно окаяионални; ~ **ред речи** *жрам.* окаяионални шор словох

оказиони -а -о оказийни; ~ **продаја** оказийне предаванє

окајавати -ам *нєяак. ґу* **окајати**

окајање *с.* оказнє, казнє; ~ **грехова** оказнє грихох

окајати -јем **1.** окаяц, покаяц ше; ~ **своју кривицу** окаяц свою вину; **2.** *(оплакати)* оплакац; ~ **своју мајку** оплакац свою мацер; **4.** *(осветити кога)* вимсциц ше *пре дакого;* ~ **свога брата** вимсциц ше пре свойого брата

окајивати -ам *нєяак. ґу* **окајати**

окајмачити -им *фиґ.* ~ **млеко** зняц (позберац) шметанку

окалајисати -ишем оциновац, поциновац

окалемити -им закаламиц

окалити -им огартовац, загартовац; ~ **гвожђе** загартовац желєяо

окалити се -им се очелїчиц ше, замоцнїц; ~ **против зиме** очелїчиц ше процив жими

окаљати -ам **1.** забрудзиц, зяавлачиц, затрепац, з[а]люштац; заблациц *и фиґ.;* ~ **што блатом** заблациц дацо з блатом; ~ **своју част** завлачиц свою чесц; **2.** *(осрамотити)* поганьбиц

окаљати се -ам се **1.** забрудзиц ше, залюштац ше, затрепац ше; заблациц ше; **2.** *фиґ.* поганьбиц ше

окаменити -им *(скаменити)* окаменїц, скаменїц *и фиґ.*

окаменити се -им се скаменїц ше, *фиґ.* заслупнуц; ~ **од чуда** скаменїц ше (заслупнуц) од чуда

окамењавати (се) -њавам (се) *нєзак. ґу* **окаменити (се)**

окамењен -а -о окаменєни, скаменєни; заслупнути

окамењивати (се) -њујем (се) *нєзак. ґу* **окаменити (се)**

оканик *х.* оканїк (мера од єдней оки)

оканити се -им се охабиц ше; **оканио се тужних мисли** охабел ше смутних думкох; **окани ме се!** охаб ме!, пущ ме!

оканица *ж. оп.* **оканик**

оканути се -ем се *оп.* **оканити се**

оканце[1] *с.* **1.** *де.* < **окно; 2.** очко *(на облаку);* облачок *(на пойдзе)*

оканце[2] *с. дем.* < **око** *з розл. знач.* очко

окапање *с.* **1.** окопованє, копанє; копачка; **2.** *(мука)* мученє, труд, чежкосц; **имати великог окапања око чега** мац вельки почежкосци коло дачого

окапарисати -ишем дац капару, капаровац, капариц, закапариц, закапаровац

окапати[1] -ам окоповац, копац *(з мотику);* ~ **виноград** окоповац винїцу

окапати[2] рљем и -ам **1.** *(искапати)* капац; **2.** *фиґ. (намучити се)* трапиц ше, мучиц ше; ~ **на неком послу** трапиц ше на дазкей роботи; **3.** *фиґ. (пропасти)* умрец, препаднуц; згнїц; ~ **у тамницу** знїц у цемнїци

окапити -им I. *прех. (испити)* випиц, попиц; витресц; ~ **чашу** попиц погар; II. *нєпрех.* умрец; препаднуц; згнїц; ~ **од глади** умрец од гладу; **презрело воће окапи на дрвећу** презрета овоц гниє на древе

окарактеризирати -ам, **окарактерисати** -ишем охарактеризовац

окарати -ам *(изгрдити)* вигандровац, вилац, висобачиц; опомнуц

окарина *ж. муз.* окарина

окарист(а) *х. муз.* окарист[а]

окаснити -им *(закаснити)* запожнїц; затримац ше

окасно *присл.* позно, досц позно

окаст -а -о **1.** *(који има велике очи)* окати; **2.** *(који личи на око)* окасти

окар -а -о окати

окатегоризирати -ам и **окатегорисати** -ишем окатеґоризовац, окатеґоровац

окатранити -им окатранїц, окатрановац

окачити -им **1.** *(закачити)* обешиц; **окачио је капут на чивилук** обешел капут на фожаш; **2.** *(опалити)* поцагнуц, зацагнуц *(цвенчок);* опалїц, штрелїц; **3.** *(подбости)* джобнуц, джажнуц; **окачио је коња стременом** джажнул конз зоз стременом; **4.** *(захватити)* залапиц, обнзц; **покрет је окачио све** рух залапел шицких

окашљавити -им достац кашель, почац кашлзц, похориц ше на кашель

окашљати -љем *оп* **окашљавити**

окашце -а и ета *с. дем.* **око,** очко

оквасити -им омачац, змочиц, змачкац; ~ **грло** омачац гарло

оквасити се -им се **1.** змачкац ше; овлажиц ше; **2.** *беш.* напиц ше

оквир *х.* рамик; ~ **слике** рамик слики; **у оквиру својих овлашћења** у рамикох своїх овласценьох

оквирац -ґса *х.* рамичок, мали рамик

оквиривати -ґујем *нєзак. ґу* **оквирити**

оквирити -им зарамиковац, положиц до рамика

оквалификовати -кујем, **оквалифицирати** -ам оквалификовац

оквирни -а -о рамиков[и]| ~ **план** рамикови план

окврґавити -им **окврґнути** -нем достац пильки (грудки, гирї, котульки) по целу

океан *х. жеожр.* океан

Океанија *ж. жеожр.* Океаниз

океанограф *х.* океаножраф

океанографија *ж.* океаножрафиз

океанографски -а -о океаножтафски; ~ **институт** океаножрафски институт

океански -а -о океански; ~ **вода** океанска вода

окер *х.* окер

окераст -а -о окерасти, жовточервенкасти

окефати (се) -ам (се) ощеткац (ше)

окивати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **оковати (се)**

окидање *с.* **1.** отарґованє, тарганє, одриванє; **инструменти за** ~ *муз.* инструменти за тарганє; **2.** штрелзнє, виштрельованє; ~ **из оружја** штрелзнє з оружия

окидати -ам **1.** *(тргати)* таргац, о[д]тарґовац; **2.** *(пуцати)* штреляц, виштрельовац; **3.** *(ударати)* биц, тлучиц, трепац, бухац, бухциц

окидач *х.* цвенчок, когуцик *(на пушки)*

окилавити -им пукнуц, достац #килу# (#брух#)

окинути -нем I. *прех. (испалити)* опалїц, штрелїц, виштрелїц; ~ **метак** виштрелїц кульку; **2.** *(откинути)* отаргнуц, старгнуц; **3.** *(ударити)* вдериц, лупнуц, бухнуц, бовкнуц; **4.** *(одапети)* пущиц, нацагнуц; ~ **стрелу** пущиц стрелу; **5.** *(прекинути)* претаргнуц, прервец; **6.** *фиґ. (попити)* попиц, випиц; II. *нєпрех. аржо (пасти)* опалїц, лзпнуц, цапнуц; 2**.** *(прднути)* пукнуц, опалїц, перднуц

окинути се -нем се **1.** отаргнуц ше, одорвец ше, старгнуц ше; **2.** виштрелїц ше

окиселаст -а -о кваскави

окиселити -им поквашнїц; пооцтовац, поесенцовац

окисело *присл.* **1.** *(киселкасто)* кваскаво, квашно; **2.** *(нерасположено)* нєрозположено; норовно

окиснути -нем **1.** змокнуц, помокнуц; **2.** *фиґ.* напиц ше

окитити -им **1.** *(украсити)* украшиц, нацифровац; ~ **песму** нацифровац шпиванку; **2.** *(цвећем)* оквециц, *коц.* оквициц; **3.** *фиґ.* надодавац, надокладац; насплєтац ше *(у бешеди)*

окитити се -им се **1.** *(украсити се)* украшиц ше, оквециц ше; **2.** *фиґ.* напиц ше, опиц ше

окишати (се) -а се, **окишити (се) –** і се задиджджиц ше, розпадац ше *(о дижджу);* **време се окишило** хвиля ше задиджджела

оклагија *ж.* розвалка
оклада *ж. оп.* **опклада**
окладити се -им се ставиц ше
оклапина[1] *ж.* даремщина *(тото цо ше задармо є и пиє)*
оклапина[2] *ж. (руина)* руїна
окласати -а виклашиц ше, викласкац ше; **жито је окласало** жито ше викласкало
окласити се -і се *оп.* **окласати**
окле *присл. покр.* одкаль, одкадз
оклевалац -аоса *х.* оклєвач
оклевало *с.* оклєвач
оклевање *с.* оклєванє; **учинити што без оклевања** зробиц дацо без оклєваня
оклевати -ам оклєвац; **није оклевао ни тренутка** анї хвильку нє оклєвал; ~ **у послу** оклєвац у роботи
оклеветати -ам и -іћем оклеветац, нацижанїц *(на дакого),* поогварзц *дакого*
оклембесити -им спущиц, зогнуц; ~ **нос** спущиц нос; ~ **главу** зогнуц главу
оклембесити се -им се опущиц ше; обешиц ше, завишац ше; **лишће се оклембесило** лїсце ше опущело; **оклембесила се мајци на руку** завишала ше мацери за руку
оклепати -ам наклєпац, виклєпац *(косу)*
оклесати -ешем окресац, орубац; ~ **камен** окресац камень
оклизнути (се) -нем (се) пошлїснуц (ше), вишлїснуц (ше), зошлїснуц (ше)
оклоп *х.* **1.** *ист.* и *воєн.* панцир; **непробојан** ~ нєпребиваци панцир; **војник у оклопу** возк у панцире; **2.** коритко; ~ **корњаче** коритнзвково коритко
оклопан -рна -рно панцирни, ~ **јединица** панцирна єдинка
оклопити -им **1.** *(поклопити)* закриц, положиц верх, заврец; **2.** *(оклопом)* оклопиц; **3.** *(опколити)* обколїц, обколєшиц; ~ **непријатеља** обколєшиц нєпризтелз; **4.** *(обложити)* обложиц, пообкладац; ~ **што златом** обложиц дацо зоз златом; **5.** *(савити, обавити)* зогнуц, окруциц
оклКпити -им *(опустити)* опущиц, окляпнуц, спущиц; ~ **обод шешира** спущиц крису на калапе
оклопљавати -ам *нєзак. ґу* **оклопити (се)**
оклопни -а -о *оп.* **оклопан**
оклопник[1] *х. ист.* панцирнїк, возк у панцире
оклопник[2] *х. зоол. оп.* **пасанац**
оклопнички -а -о панцирнїцки; ~ **бригада** панцирнїцка брижада
оклопњача *ж. помор. воєн.* панцирна
оклопњаче *ж. мн. зоол. оп.* **плочаре**
оклузија *ж.* оклузия
оклузив *х. жрам.* оклузив
оклузиван -вна – вно оклузивни
окљакавити -им I**.** *прех.* покалїчиц, скалїчиц *дакого (так же би остал без руки або ноги);* II. *нєпрех.* покалїчиц ше, скалїчиц ше, остац без руки або ноги
окљастити -им *оп* **окљакавити**
окљаштрити -им **1.** окресац, подрезац *(конари на древе);* **2.** *фиґ.* одстранїц
окљувати -ујем оджубац, виджубац, поджубац; **птице су окљувале воће** птици оджубали овоц
окнежити (се) -им (се) покнзжиц (ше), постац княз
окно *с.* **1.** *(прозор)* облак; **2.** *(стакло)* очко; **3.** *(јама)* шахт; **рударско** ~ рудокопни шахт; **4.** *(отвор)* отвор, облачок; **5.** *(преграда)* прежрада
око *с. з розл. знач.* око; **у четири ока** насамо; **на моје очи** на мойо очи; **смркло ми се пред очима** змеркло ше ми пред очми; **око за око, зуб за зуб** око за око, зуб за зуб; **у туђем оку види трн, а у своме не види гредежбалвана** у цудзим оку видзи церень, а у своїм нє видзи греду; **врана врани очију не вади** врана врани око нє виджубнє; **курије око** кура риц; **мачје око** маче око; **иглично око** ушко игли; **калемити на око** каламиц на очко, очкац; **испећи јаје на око** упражиц вайцо на цало; *бот.* **царево око** арвачка, *беш.* широтки (Viola tricolor)| **воловско око** волово очко (oeucanthemuм vulgare); **дикино око** фраєрово око (Coreopcic grandiflora)
око *прим. з розл. знач.* коло; **намотати што око врата** окруциц дацо коло шиї; **Земља се окреће око своје осе** жем ше обраца коло своєй осовини; **око поноћи** коло пол ноци; **око двадесет људи** коло двацец людзе; **има око тридесет година** ма коло (дас) трицец роки; **око четири сата** коло штирох годзин
оков *х.* **1.** оков, окованє; **бродски** ~ оков ладї; **2.** *(на точку)* шина; **3.** *(путо)* окови; ланци; **бацити кога у окове** руциц дакого до оковох, положиц дакому окови
оковати -кујем *з розл. знач.* оковац; ~ **у ланце** оковац до ланцох; ~ **буре обручима** оковац гордов з обручами; ~ **коња** оковац (подковац) конз; ~ **што златом** оковац дацо зоз златом
оковратник *х.* жалєр, газужа, газучка
оковратница *ж.* **марама** ~ хусточка коло шиї

оказити -зі (се) окожиц (ше), окоциц (ше) *(о кози)*

околина *ж.,* **околица** *ж.* **1.** околина, околїско; **2.** *(средина)* штредо/средок; **лош утицај околине** нєдобри уплїв штредку/средку

околиш *х.* **1.** *(круг)* круг; **2.** *(појас)* пасмо; ~ **земље** пасмо жеми; **3.** *(путања)* траєкториз; **4.** *(свет)* швет; **5.** *(крај)* край; **6.** *(околина)* околина, околїско; **7.** *(точак)* колєсо; **8.** *(оквир)* рамик; **9.** *(ограда)* ограда; **10.** *(опбим)* обсзг; **11.** *(кугла)* кулз; **12.** *(околност)* обставина; **13.** *(услов)* условиє; **14.** *(заобилазни пут)* обиходна дра,а обиходнїцащ **15.** *(територија)* территориз

околишавати -ам *нєзак. ґу* **околишити**

околишати -ам *зак. и нєзак.* I. *прех.* **1.** *(окружити, окруживати)* окружовац,; обколєшиц/обколєшовац; ~ **непријатеља са свих страна** обколєшиц/обколєшовац нєпризтелз зоз шицких бокох; **2.** *(обухватити, обухватати)* облапиц/облапзц, залапиц/залапйовац; ~ **што прстима** залапиц/залапйовац дацо з пальцами; **3.** *(обићи, обилазити)* обисц/обиходзиц;~ **сву земљу** обисц/обиходзиц цалу жем; II. *нєпрех.* **1.** *(заобилазити)* исц около, (наоколо), обиходзиц, заобиходзиц; керовац; **није ишао правим путем, већ околишући** нє ишол по правей драги, алє около (наоколо); **2.** *(оклевати)* предумовац ше

околишити -им *оп.* **околишати**

околишни -а -о **1.** *(заобилазан)* заобиходни, обиходни; керуюци; *и фиґ.* ~ **пут** заобиходна драга; **2.** *(околни)* околни; ~ **места** околни места, места з околини (околїска)

околни -а -о околини; ~ **путеви** околни драги, драги у околини (околїску)

околност *ж.* обставина, стан, ситуациз; **временске околности** хвилз; **под таквим околностима** под такима обставинами, у такей ситуациї

около 1. *присл.* около, доокола; наоколо; **иди ~ !** идз наоколо!; **около-наоколо** около-наоколо; **2.** *прим. (око)* коло, попри; **дошло је њих ~ две стотине** пришло их коло двасто; **намучио се ~ ње** напрапел ше попри нєй

оком -а -о *оп.* **окомит**

окомак -мка *х.* **1.** *(шапурика)* чутка *(олупана);* **2.** *(стрмина)* прикрина, прикри брег, зукоснїна

окомит -а -о **1.** *(стрм)* прикри; **2.** *(вертикалан)* вертикални

окомити[1] -им **1.** *(окрунити)* олупац; ~ **кукуруз** олупац кукурицу; **2.** *(ољуштити)* пощикац; очисциц, поочисцац; ~ **грашак** пощикац гращок

окомити[2] -им **1.** *(усмерити)* унапрзмиц, упрец; ~ **поглед** упрец попатрунок; **2.** *(поставити вертикално)* положиц стац (просто)

окомити се -им се **1.** *(на кога насрнути)* нападнуц, навалї, завжац ше *на дакого;* **што си се окомио баш на мене;** цо ши ше завжал праве на мнеь **2.** *(уздићи се усправно)* стац, дзвигнуц ше просто

окомито *присл.* **1.** *(стрмо)* прикро, зукосо; **2.** *(вертикално)* вертикално; **3.** *(нормално)* нормално

окомица *ж.***1.** *(стрмина)* прикрина, зукоснїна; **2.** *(вертикала)* вертикала; **3ж** *(нормала)* нормала

окомице *присл.* **1.** *(низбрдо)* долубрегом; **2.** *(вертикално)* вертикално; **3.** *(нормално)* нормално

окомишати -ам, **окомушати** -ам *оп.* **окомити**[1]

оконачити се -им се ноцовац, остац на ноц (на ноцнїку)

окончавати -ам *нєзак. ґуж* **окончати**

окончати -ам *(завршити)* закончиц, докончиц; ~ **рад** закончиц (докончиц) роботу; **ствар је окончана** ствар закончена

окопавати -ам *нєзак. ґу* **окопати**

окопати -ам окопац; ~ **кромпир** окопац кромплї; ~ **виноград** окопац винїцу

окопилити се -им се **1.** народзиц копильче; **2.** *(окотити се пре времена)* окопильчиц ше, скорей ше окоциц *(о овци)*

окопистити се -им *(узјогунити се)* упрец ше, нє одступиц *од дачого*

окопнети -нім **1.** розпущиц ше *(о шнїгу);* **снег је окопнео** шнїг ше розпущел; **2.** *фиґ.* ослабнуц, схуднуц; **3.** *фиґ.* скапац, страциц ше

окорео -ела -ело **1.** стварднути, зосхнути; **2.** упарти, задарти, твардоглави; **окорели противник** задарти процивнїк; **окорели пушач** тот цо упарто кури

окорети -rім **1.** *(скорити се* достац лупу, затварднуц, стварднуц (ше); **2.** *фиґ. (постати задрт)* постац упарти, (задарти, твардоглави0; **3.** *(навикнути се)* навикнуц ше, привикнуц ше, звикнуц; **окорео сам у овом животу** звикол сом ше на таки живот

окорети се -rім се достац лупу, стварднуц ше, затварднуц ше

окористити -им *(кога)* направиц приобриц дакому хасен, зробиц дацо на дачий хасен; **тиме је материјално окористио себе** з тим себе направел (приобрал) материзлни хасен

окористити се -им се *(чиме, од чега, у чему)* вицагнуц хасен, вихасновац; **умели су да се окористе заслугама** знали вихасновац свойо заслуги

окориштавати (се) -ам (се), **окоришћавати (се)** -ам (се), **окоришћивати (се)** -~ујем (се) *нєзак. ґу* **окористити (се)**

окоровити -им закоровчиц, зароснуц *(о полю)*

окосити -им I. *прех.* покошиц, скошиц; II. *нєпрех. (нагло појурити)* розбегнуц ше

окосити се -им се *(на кога)* видрец ше, злярмац *на дакого*

окосит -а -о оштри, зли, спрични

окосматити -им зароснуц *(од шерсци або власох)*

окосница *ж.* **1.** косцанїк; **2.** *фиґ.* главна думка, главна идея, основна нїтка

окоснути се -нем се *оп.* **окосити се**

окотити (се) -им (се) окоциц (ше)

окоштавање *с.* окосцованє; ~ **кичме** окосцованє похребцини

окоштавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **окоштати (се)**

окоштати (се) -ам (се) окосциц ше, постац косц, стварднуц ше зк косц

окошћивати (се) -ћујем (се) *нєзак. ґу* **окостити (се)**

окрадати -ам окрадац, краднуц

окрајак -јка *х.* окрайок; ~ **колача** окрайок колача; ~ **хлеба** кромка хлєба

окрајни -а -о *(оближњи, суседни)* блїзки, бочни, сушедни; ~ **комшилук** блїзке сушедство

окрајчити -им **1.** орубиц; окружиц; **2.** *нєзак. (прикривати)* скривац, таїц; **3.** *нєзак. (око чега – врзмати се)* круциц ше, мотац ше; ~ **око чије куће** круциц ше коло дачиєй хижи

окрајчић *х. дем.* окрайчок, країчок

окракатити -им **1.** *(постати кракат)* окраковиц, постац кракати; **2.** *(постати гранат)* розконариц ше

окраљити -им поставиц (меновац) *дакого* за краля

окраставити (се) -им (се) **окрастати (се)** -ам (се) охраставиц, постац храстави, достац храсти

окрасти -adem окраднуц, покраднуц; ~ **кућу** окраднуц обисце

ократак -тка -тко досц кратки, катучки

ократити -им скрациц, подкрациц; ~ **хаљину** скрациц шмату (сукню)

окраћати -ам скрациц ше, постац кратки

окраћивати -ћујем скрацовац, подкрацовац, крациц; ~ **говор** скрацовац бешеду

окрвавити -им окирвавиц, замасциц з креву; **2.** розкирвавиц, розоцац *(так же би ишла крев)*

окрвавити се -им се **1.** замасциц ше, забрудзиц ше з креву, окирвавиц ше; **2.** заляц ше з креву

окрварити -им *оп* **окрвавити**

окрезубити -им остац без зубох

окренути -нем *з розл. знач.* обрациц; ~ **главу** обрациц главу; ~ **што на шалу** обрациц дацо на франту; ~ **што на добро** обрациц дацо на добре; **окрену певати** обрациц шпивац; **окрену глад у земљи** обрацел (настал) глад у жеми; **уског ће окренути снег** нєодлуга обраци шнїг

окренути се -нем се **1.** обрациц ше; ~ **на добро** обрациц ше на добре; **2.** *(за ким)* оглзднуц ше *за даким;* **3.** округи ше; **свет се окренуо око мене** швет ше окруцел коло мнє

окрепа *ж* окрипенє

окрепан -пна – пно окрипни, окрипююци

окрепити (се) -им (се) окрипиц (ше)

окрепљење *с.* окрипенє

окрепљив -а -о окриплїви, окрипююци

окреплљивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **окрепити (се)**

окрепљујући -а – е окрипююци, ошвижуюци; ~ **пиће** ошвижуюци напой

окрес *х.* креснуце, блїск

окресак -ска *х.* окресани конар

окресати -ешем **1.** окресац, одкресац, одрубац, орубац; ~ **дрво** окресац древо; **2.** *(опалити)* опалїц; ~ **пушку** опалїц пушку; **3.** *фиґ. (скресати)* погуториц, вичитац *дакому дацо;* облац

окресати се -ешем се **1.** **(очешати се)** очухнуц ше, дотхнуц ше; **2.** *фиґ. (почаркати се)* поспричкац ше; почапкац ше, побиц ше *(нє барз)*

окресивати (се) -сујем (се) *нєзак. ґу* **окресати (се)**

окрет *х.* **окретај** *х.* **1.** обрат, обраценє; **2.** *(фигура у плесу)* окруценє; **3.** место за обрацанє *(на кочох, автох и под.)* на драги

окретан -тна -тно **1.** схопни, способни, вешти; вертки; ~ **човек** вешти чловек; **2.** обрацаци, окруцаци; ~ **бина** обрацаца бина; **окретне игре** обрацаци (окруцаци) танци

окретати (се) -ећем (се) обрацац (ше), окруцац (ше); ◊ **окреће се како ветар дува** окруца ше (обраца ше) зк витор дує

окретљив -а -о *оп.* **окретан**

окретница *ж.* место за обрацанє *(локомотивох, автох, автобусох итд.)*

окречити -им **1.** обилїц *(з вапном);* ~ **кућу** обилїц хижу; **2.** *(лице белилом)* набилїц ше; **3.** *фиґ. (прикрити)* замасциц, скриц

окржљавити -им запшец, стануц з ростом ослабнуц, схуднуц

окржљати -ам *оп.* **окржљавити**

окрзати се -ам се оштрамбац ше, слухац ше; згайскац

окрзнути -нем се очухнуц, заквачиц, удрапнуц; **метак га је само окрзнуо** кулька го лєм очухла

окривити -им обвинїц; ~ **кога за крађу** обвинїц дакого за крадзу

окривљен -а -о обвинєни

окривљеник *х.* обвинєни *прикм.*

окривљеница *ж.* обвинєна *прикм.*

окривљенички -а -о обвинєнїцки

окривљивати -љујем *нєзак. ґу* **окривити**

окрилатити (се) -лим (се), **окрилити (се)** -им (се) достац кридла *и фиґ.*

окриљавати (се) -љујем (се) доставац кридла

окриље *с.* защита, охрана; **под окриљем закона** под защиту закона

окринкати (се) -ам (се) замасковац (ше)

окремељавити -им, **окремељити** -им окаправиц, закаправиц

окрњивати -њујем *нєзак. ґу* **окрњити**

окрњити -им **1.** начац, одламац; очкодовац; **2.** *фиґ.* зменшац, одбиц, одобрац; ~ **плату** зменшац плацу

окрњити се -им се **1.** одщипиц ше, одламац ше, очкодовац ше, ощербиц ше; **2.** *фиґ.* зменшац ше; **буџет се окрњио** буджет ше зменшал

окројити -им **1.** скрац, поскравац; **2.** *фиґ. (одмерити, ударити)* одмерац, вдериц ~ **таксу** одмерац (вдериц) таксу; **3.** *фиґ. (смислити)* здумац, надумац; ришиц ше, одлучиц

окропити -им покропиц, пошкропиц, попирскац

окрочити -им **1.** *(опкорачити)* обкрочиц; **2.** *(узјахати)* ошедлац

окрп *х.* **1.** платанїна, рондя; *ист. заст. (пола харача)* нєподполни гарач *(надополнєнє за дзеци котре ше давало зберачом гарачу)*

окрпати (се) -ам (се) *оп.* **окрпити (се)**

окрпити -им **1.** *(закрпити)* оплатац, поплатац, заплатац; ~ **чарапу** поплатац ботошу; **2.** *(олакшати)* олєгчац, зменшац *(терху);* **3.** *(ударити)* вдериц, зрезац; одрец **неће ме** ~ **ни хиљаду динара** нє одре ме анї за тисяч динари

окрпити се -им се **1.** оплатац ше поплатац ше, заплатац ше **2.** *фиґ.* окрипиц ше, присц ґу себе *(материялни, здравствено и под.)*

окрстити -им окресциц, покресциц *и фиґ.*

окрстити се -им се покресциц ше; достац мено

округ *х.* округ; **војни** ~ воєни округ; **2.** круг

округао -гла -гло *з розл. знач.* округли; ~ **сто** округли стол; ~ **сума** округла сума

округласт -а -о округласти, округлїсти

округлина *ж.* округлїна

округлица *ж. кул.* ґомбовца, кнедла; **округлице са сиром** ґомбовци зоз сиром

окружење *с.* окруженє

окруживати (се) -жујем (се) *нєзак. ґу* **окружити (се)**

окружити (се) -им (се) окружиц (ше), обколїц (ше), обколєшиц (ше); ~ **град** окружиц город (варош); ~ **непријатеља** обколїц (обколєшиц) нєприятеля; ~ **способним људима** окружиц ше зоз способнима людзми

окружје *с.* **1.** округ; **2.** срез

окружни -а -о окружни; ~ **суд** окружни суд

окружница *ж.* розпис, циркулар; **тражити кога окружницом** глєдац дакого прейґ розпису

окрунити[1] -им **1.** олупац *(кукурицу);* **2.** оламац, потаргац *(квеце);* **3.** окусац *(погар)*

окрунити[1] **се** -им се оламац ше, орипац ше, начац ше

о**крунити**[2] -им *(крунисати)* коруновац *и фиґ.;* ~ **кога за краља** коруновац дакого за краля

о**крунити**[2] **се** -им се коруновац ше

окрњивати[1] **(се)** -њујем (се) *нєзак. ґу* **окрунити**[1] **(се)**

окрњивати (се) -њујем (се) *нєзак. ґуи* **окрунити**[2] **(се)**

окрупан -пна -пно *(доста крупан)* досц вельки, векши

окрупнити -им, **окрупњати** -ам, **окрупњети** -пним виросnуц, змоцнїц; загрубнуц, натиц

окрутан -тна – тно нємилосердни, сурови

окрутник *х.* нємилосердни чловек, силнїк, тиран

окрутница *ж.* нємилосердна жена, тиранка

окрутнички -а -о нємилосердни, зли, тирански

окрутништво *с.* тиранство

окрхати -ам **1.** *(оштетити)* очкодовац, одламац, одбиц; **2.** *(опсовати)* облац

окрхнути -нем одламац, очкодовац, начац, одбиц

окрчити -им **1.** *(искрчити)* викерчиц; ~ **шуму** викерчиц лєс; **2.** *(раскрчити)* розкерчиц; ~ **земљу** розкерчиц жем

окршај *х.* зраженє, битка; **дошло је до окршаја** пришло до зраженя

окршити -им одламац, очкодовац

окрштавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **окрстити (се)**

оксиген *х.* **оксигениј** *х.* **оксигенијум** *х. хем.* оксиґен

оксид *х. хем.* оксид

оксидација *ж. хем.* оксидация

оксидацијски -а -о, **оксидациони -а** -о оксидацийни; ~ **средство** оксидацийне средство

оксидирати -ам, **оксидисати** -ишем оксидовац

октав *х.* октав *(формат паперу)*

октава *ж. муз.* октава

октаедар -дра *х. мат.* октаедер

октар *х. хем.* октан

октански -а -о октански; ~ **број** октанске число

октет *х. муз.* октет

октобар -бра *х.* октобер

октобарски -а -о октоберски; ~ **револуција** октоберска револуция

октобрист *х. ист.* октобрист[а]

октогон *х. мат. (осмоугао)* октогон, осемугельнїк, осемкутнїк

октоих *х. церк.* октоїх

октопод *х. зоол.* октопод, гоботнїца

октосилабичан -чна -чно октосилабични; ~ **стих** октосилабични стих

октроирати -ам, **октроисати** -ишем октроировац

октроиран -а -о **октроисан -а** -о октроировани; ~ **устав** октроировани устав

окудити -им **1.** *(покудити, прекорти)* подоганяц, пригвариц; **2. (осудити)** осудзиц

окружити -им *зак.* **1.** *(кугом заразити)* заражиц зоз чуму; **2.** *(загадити)* заґадзиц, заґаладзиц, зашмердзиц;

окружити се -им се заражиц ше, обрац ше *од дакого*

окука *ж.* кривина, круцина; **нагло** ~ нагла кривина

окукати -ам I. *прех. (оплакати) (дакого);* II. *нєпрех. (закукати)* заплакац, зйойчац

окулар *х. физ.* окулар, лєнча *(на микроскопе, телескопе)*

окулист(а) *х.* окулист[а], очни лїкар

окулистика *ж. мед.* окулистика

окулистички -а -о окулистични

окултан -тна – тно *(тајанствен)* окултни, мистични, таїнствени

окултација *ж. астр.* окултация

окултизам -зма *х.* окултизем, празновирє

окултист(а) *х.* окултист

окумити -им **1.** вжац за кума; **2.** *(учинити кумчетом)* кресциц, покресциц

окумити се -им се *(са киме)* покумовац ше

окундачити -чим **1.** *(кога)* вдериц, бовкнуц, зрезац *(зоз кундаком);* **2.** *(пушку)* здзац, насадзиц кундак на пушку

окуп *х.* сход, збор; **звати људе на** ~ волац людзох на сход; **на окупу** вєдно

окупати (се) -ам (се) окупац (ше); **окупати дете** окупац дзецко; ~ **се у сопственом зноју** окупац ше у власним зною

окупатор *х.* окупатор; **фашистички** ~ фашистични окупатор

окупаторски -а -о окупаторски; ~ **војска** окупаторске войско

окупација *ж.* окупация

окупацијски -а -о **окупациони -а** -о окупацийни; ~ **зона** окупацийна зона

окупирати -ам окупировац; ~ **туђу територију** окупировац цудзу територию

окупити -им **1.** *(сабрати)* позберац, позазберовац; ~ **људе** позберац людзох; **2.** *(обузети)* обняц, облапиц, залапиц; ~ **рукама** обняц зоз руками; **3.** *(напасти)* навалїц, нападнуц; **окупио на њега** навалєл на нього

окупити се -им се зисц ше, позберац ше; ~ **на седницу** зисц ше на схадзку; ~ **око цркве** позберац ше коло церкви

окупљати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **окупити (се)**

окупљен -а -о; **сав је** ~ **својим мислима** шицок є обняти зоз своїма думками

окружити -им *(охрабрити)* ошмелїц, охрабриц

окружити се -им се ошмелїц ше, одшмелїц ше, постац шмели

окус *х.* **1.** *(укус)* смак; пах; **горак** горкави смак; ~ **дима** пах диму; **2.** *(проба)* коштованє

окусити[1] -им *(учинити кусим)* одрезац (подрезац) хвост

о**кусити**[2] -им **1.** *(што, чега, од чега)* поєсц, вжац до устох; **данас нисам ништа окусио** нєшка сом нїч нє єдол; **2.** *(пробати)* покоштовац; скоштовац; випробовац; ~ **вино** покоштовац вино; ~ **слатки живот** скоштовац сладки живот; ~ **своју снагу** випробовац свою моц

о**кусити**[2] **се** -им се **1.** *(опробати се)* опробовац ше, випробовац ше; ~ **у рату** опробовац ше

у войни; **2.** *(чега)* вжац до устох, поєсц; ~ **хл**єба вжац до устох хлєба

окућити -им **1.** *(удомити)* удомиц, створиц дом *дакому;* **2.** *(оженити или удати)* оженїц, *одац дакого;* ~ **ћерку** одац дзивцку

окућити се -им **1.** удомиц ше, достац дом, змогнуц ше; **2.** оженїц ше; одац ше

окућни -а -о колохижни, хижни; ~ **ограда** хижне оградзенє

окућница *ж.* жем коло хижи; заграда

окушати се -ам се *нєзак. ґу* **окушати (се)**

окушај *х. (покушај)* пробованє

окушати[1] -ам *нєзак. ґу* **окусити**[2]

окушати[2] -ам **1.** *(опробати)* опробовац, випробовац, спробовац, превериц; ~ **срећу** випробовац щесце; **2.** *(окусити)* покоштовац; *фиґ.* скоштовац; ~ **супу** коштовац юху; **3.** *(опипати)* омацац, помацац; **прстом је окушао зуб** з пальцом помацал зуб

окушати се -ам се опробовац ше, превериц самого себе; **окушао се у свим дисциплинама** опробовал ше у шицких дисциплинох

окце -а и -ета *с. дем. з розл. знач.* очко

олабавити (се) -им (се) обивнїц (ше), розбивнїц (ше), опущиц (ше), олабавиц (ше); ~ **мишиће** опущиц мускули

олаган -а -о *(олак)* досц лєгки

олагати -ажем *(оклевати)* оциґанїц, поциґанїц, нациґанїц *на дакого* поогваряц *дакого*

олајавати -ам *нєзак. ґу* **олајати**

олајати -јем оциґанїц, нациґанїц, *на дакого,* поогваряц *дакого*

олак -а -о **1.** *(доста лак)* досц лєгки; **2.** *фиґ. (површан)* поверхови; **3.** *фиґ. (непромишљен)* нєроздумани, лєгкодумни

олакнути -не олєгчац, одлєгчац, попущиц

олако *присл.* **1.** *(лако)* олєгко, лєгко; **неће проћи** ~ нє прейдзе так лєгко; **2.** *(лакомислено)* нєозбильно, нєроздумано; ~ **схватити радне обавезе** нєозбильно похопйовац роботи обовязки

олакшавајући -а -е олєгчуюци; ~ **околност** олєгчуюца обставина

олакшавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **олакшати (се)**

олакшање *с.* олєгчанєґ **примити вест са олакшањем** прияц вистку з олєгчаньом

олакшати -ам I. *прех.* **1.** олєгчац; ~ **коме посао** олєгчац дакому роботу; **2.** постац лєгчейши; **сабља му је олакшала у руци** шабля му постала лєгчейша у руки; II. *нєпрех.* одлєгчац; **олакшало ми је срцу** одлєгчало ми на шерцу

олакшати се *ьам се* **1.** поврациц *(єдло),* **2.** окончиц вельку нужду

олакшавати -ам *нєзак. ґу* **олакшати (се)**

олакшица *ж.* олєгченє, олєгчанє; полєгченє; **реска** ~ порцийне олєгчанє; ~ **у раду** полєгченє у роботи

оланчати -ам *(везати ланцем)* повязац до ланцох

олеандар -дра, **олеандер** *х. бот.* олеандер, *беш.* леандер

олеат *х.* **1.** *хем.* и *умет.* олеат

оледенити -им и **оледити** -им залядзиц, злядзиц; **зима ми је оледенила жиле** жима ми залядзела жили

оледенити се -им се и **оледити се** -им се злядзиц ше, змарзнуц ше, здревнїц

олеђивати (се) -ђујем (се) *нєзак. ґу* **оледенити (се)**

олеин *х. хем.* олєїн

олеински -а -о олєїнски; ~ **киселина** олеїнска квашнїна

оленити се -им се олєнївиц, постац лєнїви, оподлїц, сподлїц

олепити -им **1.** *(лепком)* олїпиц, облїпиц, олїпкац, облїпкац; **2.** *(малтером глином)* омасциц, омалтеровац

олепљивати -љујем *нєзак. ґу* **олепити**

олетити се -ти се настац лєто, почац лєто; **рано се олетило** вчас почало (пришло) лєто

олигарх *х. ист.* олиґарх

олигархија *ж.* олиґархия; **племићка** ~ дворянска олиґархия

олигархијски -а -о **олигархички -а** -о олиґархийни; ~ **владавина** олиґархине панованє

олигоцен *х. ґеол.* олиґоцен

олизати -ижем олїзац; ~ **усне** олїзац ґамби

олизати се -ижем се **1.** олїзац ше; **2.** злїзац ше, счухац ше, згайскац ше

олимпијада *ж.* олимпияда; **ђачка** ~ школярска олимпияда

олимпијски -а -о олимпийни, олимпийски; ~ **првенство** олимпийске (олимпийне) першенство

олимпски -а -о олимпски; ~ **богови** олимпски богове

олињао -ала -ало **1.** *(изгубљене длаке)* злєнєти; **2.** *(отрцан)* счухани, витрошени; **3**. *(ислужен)* устарени, дослужени

олињати (се) -ам (се) **1.** *(изгубити длаку)* злєнїц (ше); **2.** *(излизати се)* витрошиц (ше), счухац (ше); **3.** *(оронути)* устариц (ше), дослужиц

олистати -ам зажелєніц ше, достац лїсца; **олистала гора** лєс ше зажелєнєл

оличавати -ам *нєзак. ґу* **оличити (се)**[2]

оличење *с.* оподобенє, оцелотворенє; ~ **божанства** оподобенє божества

оличивати (се) -чујем (се) *нєзак. ґу* **оличити (се)**[2]

оличити[1] -им **1.** *(окречити)* обилїц; ~ **кућу** обилїц хижу; **2.** *(офарбати)* офарбиц; ~ **капију** офарбиц капуру

оличити[2] **(се)** -им (се) *(добити лик)* оподобиц (ше), оцелотвориц (ше); охарактеризовац (ше)

олишавити -им, **олишајивити** -им *оп.* **олишајити**

олишајити -им олїшавиц, достац лїшаї; **дете је олишајило** дзецко достало лїшаї; **стена се олишајила** на стини ше зявели лїшаї

олован -вна -вно **1.** оловни *и фиґ.;* ~ **облак** оловна хмара

оловаст -а -о оловасти, оловяни, подобни олову; оловней фарби

оловка *ж.* клайбас; **хемијска** . хемийни клайбас (пенкало)

оловница *ж.* **1.** *(висак)* кулька *(мулярска);* **2.** *(бродска)* оловнїца; **3.** *(на пушци)* оловне лєжиско

олово *с. хем.* олово; ◊ **ћутати као оловом заливен** буц цихо як з оловом заляти

оловчица *ж. дем.* клайбащок

оломак -мка *х. (одломак)* одламок, фалаток

оломити -им оламац, поодламовац; ~ **гране** оламац конари

ол**ош** и ол**ош**[1] **1.** одпадок, одруток; **2.** *(наплав)* шмеце, ґад, наношенїско *(цо вода нанєсла)*

ол**ош**[2] -а -о *(доста лош)* досц подли; **роба је** ~ роба досц подла

олошати -ам **1.** *(покварити се)* погубиц ше, сгубиц ше; **2.** *(ослабити)* препаднуц, ослабнуц; збриднуц

олтар *х.* **1.** *(у цркви)* олтар; **2.** жертвенїк; **на** ~ **слободе** на жертвенїк шлєбоди, за шлєбоду

олтарни -а -о олтарски -а -о олтарни; ~ **врата** олтарни дзвери

олужити -им олужиц, олуговац, умиц у лугу

олуја *ж.* буря *и фиґ.,* **приближава се** ~ приходзи (приблїжує ше) буря; **око тога се дигла велика** ~ коло того ше дзвигла велька буря

олујан -јна -јно бурйови, бурйовити *и фиґ.;* ~ **облак** бурйова хмара

олујетина *ж.* **олујина** *ж. auґм.* бурїска

олук *х.* **1.** цива *(за дижджовку);* **2.** *(жлеб)* ярчок

олупати -ам **1.** *(разбити)* розбиц, розтрепац; **2.** *(обити)* отлучиц, обиц; углїбиц

олупина *ж.* **1.** *(крнтија)* руїна, ламанїна *(ладї, авта);* **2.** *(љуска)* лупа

олупина -им **1.** *(ољуштити)* олупиц, очисциц *лупу;* ~ **банану** олупиц банану; ~ **јабуку** очисциц яблуко; **2.** *(огулити)* одрец, ошкрабац, ошкрабкац; ~ **кожу** одрец скору; ~ **млад кромпир** оштрабац (ошкрабкац) млади кромплї; **3.** пощикац; ~ **граћок** пощикац грацок; **4.** *(о лепу)* орипац; ~ **зид** орипац мур

олупити се -им се **1.** *(остати без љуске)* очисциц ше ошкрабац ше, ошкрабкац ше; пощикац ше; **2.** *(о лепу)* орипац ше

олучаст -а -о циваcти, ярчкасти

ол**учити**[1] -им *(луком зачинити)* нацибульовац

ол**учити**[2] -им **1.** положиц циви *(на хижу);*~ **кућу** положиц циви на хижу *(за дижджовку);* **2.** *(ижлебити)* виярчковац, направиц ярчки

олучић *х. дем.* цивка, цивочка *(за дижджовку);* ярчок

ољагати ам поогваряц, поганьбиц, поганїц, поганьчиц

ољољати се -ам се ольолькац ше, опиц ше

ољутити *им* **1.** огорчиц, загорчиц *(єдло);* **2.** напаприґовац *(положиц до єдла вельо горкей мелкей паприґи)*

ољуштине *ж. мн.* лупи, олупени фалатки, одпадки

ољуштити им **1.** олупиц, очисциц, ошкрабац, ошкрабкац; ~ **орах** олупиц орех *(од желєней лупи);* ~ **јабуку** очисциц яблуко; ~ **кромпир** ошкрабац, ошкрабкац кромплї *(млади);* **2.** пощикац; ~ **грашак** пощикац грацок; **3.** *(о лепу)* орипац; ~ **зид** орипац мур

ољуштити се – им се **1.** *(остати без љуске)* олупиц ше, очисциц ше, ошкрабац ше, ошкрабкац ше; пощикац ше; **2.** *(о лепу)* орипац ше

ом *х. физ.* ом

ома *присл. покр. (одмах)* такой

омагарчити се -им се поганьбиц ше

омаглити -им **1.** *(замаглити)* замолгавиц; **2.** *(ошамутити се)* омрачиц ше, заврациц ше, замлєц

омаглити се -им се омрачиц ше, заврациц ше, замлєц; заплянтац ше

омаглица *х.* **1.** *(измаглица)* ридка молга; **2.** *(мамурлук)* поспаносц, нєвиспаносц; вистатосц *(од напою);* **3.** *(вртоглавица)*

круценє у глави; **хвата ме** ~ круци ми ше у глави

омагљивати (се) -љујем (се) *нєзак.* *ґу* **омаглити (се)**

омад *ж. зб. мен.* < **оме** єднорочни гачата, гачури

омађијати -ам омаґийовац, омаґияц, заврачац; *нар.* зашлєпиц очи; **стоји као омађијан** стої як заврачани

омазати -ажем **1.** *(премазати)* омасциц, премасциц; **2.** *(оличити)* обилїц, омальовац; омасциц *(з блатом) омалтеровац;* **3.** *(умазати)* замасциц, забрудзиц, завлачиц, затрепац

омазивати -зујем *нєзак.* *ґу* **омазати**

омāк *х.* гачур, єднорочне гаче

ом**ак** *х.* **1.** *(удаљавање)* оддальованє; **2.** *(одгода)* одкладанє; **без омака** без одкладаня; **3.** *(измак)* конєц, закончене; **са дуваном сам на омаку** з доганом сом при концу; **болесник је на омаку** хори при закончению (кончини); **4.** *(окука)* кривила, круцина

омака *ж. (умокац)* мачанка

омакати -ачем *оп.* **умакати**

омакљати -ам *(отесати)* окресац, орубац

омакнути и **омаћи** -нем I. *прех.* *(опалити)* [ви]штрелїц, опалїц; ~ **пушку** штрелїц, виштрелїц з пушку; II. *нєпрех.* **1.** *(умаћи)* вимкнуц, сцекнуц, пойсц, скапац **2.** пошлїснуц ше

омакнути се -нем се **1.** *(посрнути)* спаднуц, *беш.* рапнуц, ляпнуц, льопнуц; **2.** *(исклизнути)* вишлїснуц ше *фиґ.* вилєциц; **омаче ми се нога** вишлїсла ше ми нога; **омакла ми се та реч** вилєцело ми тото слово; **3.** *(оклизнути се)* пошлїснуц ше, розшлїснуц ше

омален -а -о досц мали, нєвельки

омалити -им **1.** *(смањити)* зменшац, уменшац; **2.** *(оштетити)* очкодовац

омалити се -им се зменшац ше, постац менши

омало[1] *присл.* досц мало, нєдосц

омал**о**[2] *присл.* скоро, лєм цо нє

омаловажавање *с.* омаловажованє, подцеьованє; **говорити о коме са омаловажавањем** бешедовац о даким з омаловажованьом (з подценьованьом)

омаловажавати -ам *нєзак.* *ґу* **омаловажити**

омаловажити -им омаловажиц, подценїц

омалтерисати -ишем омалтеровац, омасциц

омаљавити -им оброснуц *(зоз шерсцу, власами),* зароснуц

омаљивати (се) -љујем (се) *нєзак.* *ґу* **омалити (се)**

омама *ж.* **1.** нєприсебносц, завраценосц, страценосц; **2.** **занньшеносц, омамуннньосц, мамуна**

омаман -мна -мно *оп.* **омамљив**

омамити -им **1.** *(ошамутити)* опиц, омамунїц, завраци; **2.** *(одушевити)* занєсц, возбудзиц, одушевиц; **3.** *(зачарати)* очаровац, оврачац; зашалїц

омамити се -им се омамунїц ше, опиц ше, завраци ше

омамица *ж. (вртоглавица)* круценє у глави;

омамљив -а -о заносни, умертвуюци, опиваюци; ~ **мирис** опиваюци пах (запах)

омамљивати (се) -љујем (се) *нєзак.* *ґу* **омамити**

омануть -нем *оп* **омахнути**

омањи -а -е менши, досц мали

омањивати – њујем *нєзак.* *ґу* **омањити**

омањити (се) -им (се) зменшац (ше), постац менши

омара *ж. оп.* **омарина**

омаран -рна – рно спарни, спройни, горуци *(о хвилї)*

омарина *ж.* спарносц, спройносц, спрагота, горучава

омасовити -им омасовиц; ~ **чланство** омасовиц членство

омасовити се -им се омасовиц ше

омасовљавати -ам *нєзак.* *ґу* **омасовити**

омасовњивати (се) -љујем (се) *нєзак.* *ґу* **омасовити (се)**

омастан -сна -сно масняви, досц масни

омастити (се) -им (се) омасциц (ше); ◊ ~ **конопац** обешиц ше

оматати (се) -ам (се) омотовац (ше), окруцац (ше), круциц (ше)

оматорео -ела -ело остарени, устарени

оматорети -рим, **оматорити** -им остариц, устариц ше

омаћи се *оп.* **омакнути се**

омахивати -хујем **1.** *(махати)* замаховац, вимаховац ше, махац з дачим; **2.** *(цимати)* кивац; **3.** *фиґ. (варати)* спреведац

омахнути -нем I. *прех.* **1.** *(цимнути)* покивац, закивац; **2.** *фиґ.* *(преварити)* спревесц, спреведнуц; **3.** *(протрти)* пречухнуц, пречухац, почухац; ~ **клас** пречухнуц (пречухац, почухац) класку; II. *нєпрех.* **1.** *(завитлати)* вимахнуц ше, замахнуц; ~ *сабљом* вимахнуц ше зоз шаблю; **2.** *(овлаш прећи преко чега)* очухнуц, прейсц; ~ **крпом** очухнуц (прейсц) з ренду; **3.** *фиґ. (не*

успети) подруциц; **пшеница је омахнула** жито подруцело
омацити (се) -ци (се) окоциц (ше) *(о мачки)*
омашан -шна – шно досц вельки, велькави
омашити -им **1.** *(промашити)* премахнуц, нєпоцильовац, нєпотрафиц, погришиц; ~ **мету** нєпоцильовац мету; **2.** *(подбацити)* подруциц; **кукуруз је омашио** кукурица подруцела
омашка *ж.* **1.** *(погрешка)* гришка, погришка, хиба, помилька; **2.** *(промашај)* премахнуце
омашћивати (се) ћујем (се) *нєзак. ґу* **омастити (се)**
оме -ета *с.* єднорочне гаче, гачур
омедити (се) -им (се) омедовац (ше), омедзиц (ше), засладзиц (ше) з медом
омеђавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **омеђити (се)**
омеђак -еђка *(жбуње на међи)* меджови черяк
омеђашити (се) -им (се) *оп.* **омеђити**
омеђивати (се) -ђујем (се) *нєзак. ґу* **омеђити (се)**
омеђина *ж.* **1.** меджови камень; **2.** розвалєнїско, розвалянїско
омеђити -им омеджиц; огранїчиц, оградзиц
омеђити се -им се омеджиц ше; огранїчиц ше, оградзиц ше
омекнути -нем змегчац, омегчац, одмекнуц
омекшавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **омекшати (се)**
омекшање *с.* змегчанє, розмегчанє, одмегчанє, одмекшанє
омекшати (се) -ам (се) одмекнуц (ше), одмегчац (ше), змегчац (ше)
омекшивач *х. хем.* змегчовач
омемлати -ам збутнїц, сплєшнїц
омер *х.* **1.** *(мерење)* мера; меранє; **2.** *(трака за мерење)* метер; центи; **3.** *(сразмера)* зрозмира, одношенє, релация
омера *ж.* **1.** *(мерење)* **2.** (*мера, величина)* мера, велькосц
омеравати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **омерити**
омерати (се) -ам (се) **1.** *(мерити)* мерац; **2.** (**намеравати)** сцец, плановац, мац намиру; **3.** *(гађати)* цильовац
омерити -им **1.** *(одмерити)* вимерац, померац, одмерац, вжац меру; **2.** *(проценити)* оценїц, предценїц; **3.** *(одмерити погледом)* одмерац, *беш.* ошацовац; **4.** *(нанишанити)* нацильовац, *беш.* вжац на мушку
омерка *х.* мера; велькосц; меранє
омести[1] -етем **1.** *(спречити)* зопрец, онєможлївиц; ~ **непријатеља** зопрец/онєможлївиц нєприятеля; **2.** *(збунити)* збунїц, помилїц, змилїц; **3.** *(преварити)* спревесц, спреведнуц
омести[2] -етем **1.** *(помести)* позаметац, замесц; **2.** *(побрисати)* почухац, посцерац, зотрец
ометати -ам *нєзак. ґу* **омести**[1] и **омести**[2]
ометиљавети -вим, **ометиљавити** -им, **ометиљати** -ам **1.** ометилявиц, достац метилї; **2.** *фиґ.* похориц ше, постац (буц) хорйовити
омилети -лим, **омилити** -им спачиц ше, попачиц ше; злюбиц ше; **то ми је омилело** то ше ми спачело
омиловати -лујем **1.** *(помазити)* погласкац, порозмазовац; **2.** *(заволети)* полюбиц
омилотворити -им рознїжиц, одмегчац
омиљен -а -о омилєни, облюбени, мили; ~ **јело** омилєнє єдло
омирисати -ишем *зак.* **1.** *(оњушити)* опахац, попахац; *(о животиньох)* онюхац; **2.** *(намирисати)* напахняциц
омирисати се -ишем се опахац ше; *(о животиньох)* онюхац ше
омислити -им надумац, ришиц ше; *безособ.* присц на розум; **омислио купити пушку** пришло му на розум купиц пушку
омислити се -им се **1.** предумац ше, оддумац ше; **2.** здогаднуц ше, надумац [ше]; *безособ.* присц на розум
омитарити се -и се **1.** *(изгубити перје или длаку)* омитариц ше, потрациц пирє *(о птицох),* злєнїц ше, потрацфиц шерсц *(о животиньох);* **2.** *(добити перут)* оперплявиц, достац парплї
омити се -ијем се сплокнуц ше, умиц ше, поумивац ше
омица *ж.* єднорочна кобула, кобулка
омицати -ичем **1.** *нєзак. ґу* **омакнути, одмаћи; 2.** *(разгртати)* розгартац; **3.** *(клизити)* шлїзкац ше; **4.** *(навирати)* приходзиц; вилївац ше; **омичу му сузе** вилїваю ше му слизи; ◊ **омиче се као масна кобасица** шлїска ше як масна колбаса
омишљати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **омислити се**
омлад *х. (изданак)* младнїк; фатюга
омладак -атка *х.* **1.** *(подмладак)* подросток, младеж; **2.** *(изданак)* младнїк
омладина *ж.* младеж
омладинац -нца *х.* омладинєц
омладинка *ж.* омладинка
омладински -а -о младежски; ~ **конгрес** младежски конґрес
омладити се -им се **1.** *(подмладити се)* подмладзиц ше, одмладнуц; **2.** *(изнићи)*

вигнац младнїки; **3.** *(о овци, кози)* окоциц ше
омлађи -а -о *(прилично млад)* досц млади, младши
омлађивати (се) -ђујем (се) *нєзак.* *ґу* **омладити се**
омлатити -им **1.** *(воће)* обиц, отресц, отлучиц; **2.** *(жито)* омлациц
омлаћивати -ћујем *нєзак. ґу* **омлатити**
омлет *х. кул.* омлєт, ратота *(зоз сиром, месом або зоз шунку)*
омлитавети -вим, **омлитавити** -им опущиц ше, ослабнуц, окляпнуц, оґенґлївиц
омнибус *х.* омнибус
омогућавати -ам *нєзак. ґу* **омогућити**
омогућивати -ћујем *нєзак. ґу* **омогућити**
омогућити -им *(коме што)* оможлївиц; ~ **повратак** оможлївиц врацанє (же би ше врацел)
омодрети -рим *(постати модар)* збелавиц, побелавиц, постац белави
омодрити -им *(учинити модрим)* забелавиц, обелавиц, офарбиц (обилїц) на белаво
омоловати -лујем фарбиц; омальовац
омометар -тра *х. физ., тех.* омометер
омора *ж. оп.* **оморина**
оморика *ж. бот.* оморика
оморикoвина *ж.* оморика, оморковина, оморикoво древо
оморина *ж. оп.* **оморина**
омот *х.* **1.** *(писма)* коверта; **2.** *(књиге)* обкладка, яаклатка; **3.** *(паковање)* пакованє, яакруцанє; папер; **без омота** бея пакованз; **4.** *(пакло)* пакло, пак[ет]
омотавати (се) -ам (се) *нєяак. ґу* **омотати (се)**
омотати (се) омотац (ше), яамотац (ше), окруциц (ше), яакруциц (ше)
омотач *х. я роял. янач.* обмок; **коренов** ~ *бот.* кореньов обмоток; **мождани** ~ *мед.* мояжови обмоток
омотни -а -о яакруцаци, яа яакруцанє, яа клатканє *(кнїжкох, текох и под.),* обмотни; ~ **хартија** папер яа яакруцанє *(предметох),* папер яа клатканє *(кнїжкох, текох и под.)*
омоћати се -ам се ямоцнїц, яамоцнїц, постац моцни
омочити -им **1.** *(умочити)* помачац, яамачац, омачац; **2.** *(поквасити)* ямачац, ямачкац
омражен -а -о омержени; ~ **у народу** омержени у народзе
омраза *ж.* **1.** *(мржња)* мержня; **навући омразу на себе** нацагнуц мержню на себе; **2.** *(завада)* звада, нєзлагода, нєзлога, нєприятельство; **он је у омрази са братом** повадзени є з братом; **3.** *(мрзост)* ґадзенє; **има омразу на рибу** ґадзи ше му риба
омразан -зна -зно, **омразит -а** – мерзени
омразити -им **1.** *(учинити мрским)* очарнїц, оґадзиц; поогварзц *дакого;* нациґанїц *на дакого;* **хтеле је да јој омрази заручника** сцела єй очарнїц яаручнїка; **2.** *(кога са киме; завадити)* яавадзиц, повадзиц; **мајку са сином** яавадзиц мацер зоя сином
омразити се -им се **1.** *(коме)* зґадзиц ше, оґадзиц ше; допиц; постац меряени; **омразило ми се то јело** зґадзело ше ми тото єдло; **2.** *(с ким: завадити се)* повадзиц ше, яавадзиц ше
омрестити -ти *(о птицох)* оплодзиц, *(о рибох)* трец
омрзнути -нем **1.** *(кога, на кога)* омержиц, замержиц *дакого;* **2.** постац меряени, допиц; **старац јој је ормзнуо** старик єй допил; **3.** оґадзиц, зґадзиц *дакому дацо*
омрзовољити се -им се страциц дяеку, буц подлей дзеки, онєрозположиц ше
омркнути -нем, **омрћи** -кнем зацмиц ше, змеркнуц ше; **ноћ је омркла** ноц ше зацмела; ~ **на путу** змеркнуц ше у драже
омрсак -ска *х.* масне єдло
омрсити -им **1.** *(огрешио се о пост)* нє посциц, потупиц пост; ~ **петак** нє посциц пияток; **2.** *(нахранити мрсом)* досц єсц меса (масного); **3.** *(дати соли)* посолїц *(кравом, овцом и под.);* **4.** *фиґ. (упрљати);* забрудзиц (звлачиц) руки з дачию креву, забиц *дакого;* **5.** *(смастити)* омасциц, замасциц *з масцу (судзину и под.)*
омрсити се -им се **1.** *(окусити)* наєсц ше масного, омасциц ше; **2.** *оп* **омрсити (1)**
омртвити -им *яак.* **1.** *(умртвити)* омертвиц, умертвиц (ше), ядревнїц; **2.** *(отупети)* отупиц, яацерпнуц; **3.** *(изгубити плодност)* визловиц ше, престац родзиц *(о жеми)*
омрћи -ґкнем оп. **омркнути**
омрчити -им *яак* **1.** *(обојити)* офарбиц *(на цмо),* **2.** *(огаравити)* яачарнїц, ожаравиц, яабрудзиц; **3.** *(опалити из пушке)* виштрелїц (штрелїц) я пушки
омршав -а -о досц худи, худши
омршавети -вим, **омршавити** -им, **омршати** -ам схуднуц, ослабнуц
омудрати -ам I. *прех. (учинити мудрим)* зрозумиц, научиц розума *дакого;* II. *нєпрех. (постати мудар)* змудриц, научиц ше розума, присц ґу розуму
омусити се -ам се *(покуњити се)* уцихнуц, занємиц; онєрозположиц ше; забановац ше

омутавити -им *јак.* занємиц, онємиц
омутити се -им се змициц ше, замуциц ше
омуцавити -им постац загаклїви, загаковац ше
омучити се -им се омучиц ше, замучиц ше, овалзц ше з муку; *фиґ.* напудеровац ше
омча *ж.* шилька
он, она, оно (они, оне, она) *зам,* вон, вона, воно (вони)
онај, она, оно (они, оне, она) гевтот, гевта, гевто (гевти)
онакав -ква -кво таки, гевтаки
онаказити (се) -им (се) обридзиц (ше), деформовац (ше), покалїчиц (ше)
онакарадити -им **1.** загубиц, наспак (наруби) поробиц; **2.** *оп.* **онаказити**
онако *присл.* так, гевтак иншак; **и овако и** ~ и так и иншак; **не може се то тек** ~ нє мож то лєм так; **ја сам то тек** ~ **рекао** з то лєм так гварел; **нећеш ти тек** ~ **проћи** нє прейдзеш ти лєм так
онамо *присл.* тамаль, тамадз, там; **негде** ~ **пре Божића** дзешка там пред Крачуном; **онамо и овамо** тамаль и тадзи; **свашта је обећавао, а** ~ **није ништа дао** вшелїзчини обецовал, медзитим, нїч нє дал
ономошњи -а – е тамтейши, гевтот
онда *присл.* вец, вецка; **тек** ~ аж вец; **а што је** ~ **било;** а цо вец булоь; **па шта** ~ **;** тацо вець; **кад је тако,** ~ **говори** кед так, вец гутор
ондан *присл. покр.* **а)** напоютре; **б)** *оп.* **наксутра**
ондашњи -а – е **1.** тедишнї; **упоређује садашње време са ондашњим** поровнує тедишнї час зоз терашнїм; **2.** *(тамошњи)* тамтейш;и, отамадз, отамаль, з гевтого краю
ондулација *ж.* ондулациз; **тајна** ~ тирваца ондулациз
ондулирати (се) -ам (се) ондуловац (ше)
оневеселити (се) -им (се) знєвешелїц (ше); онєрозположиц (ше), розжалїц (ше)
онемети -мим онємиц, занємиц; постац нєми
онемити -им *оп.* **онемети**
онемогућавати – ам *нєзак. ґу* **онемогућити**
онемогућивати -ћујем *нєзак. ґу* **онемогућити**
онемогућити -им онємождлївиц; ~ **чије намере** онємождлївиц дачийо намири
онемоћати -ам **онемоћи** -аґнем, **онемоћити** -им I. *нєпрех.* постац слаби, ослабиц, ослабнуц; II. *прех. (некога)* витрапиц, вимордовац *дакого*
онерасположити -им **1.** онєрозположиц, знєвешелїц, однзц дзеку *(дакому),* зармуциц *дакого*
онерасположити се онєрозположиц ше, знєвешелїц ше; зармуциц ше
онередити (се) -им (се) завлачиц (ше)
онесвеснути -нем **онесвестити се** -им се замлєц, страциц свидомосц
онесвештавати се -ам се *нєзак. ґу* **онесвеснути (се)**
онесвешћивати се -ћујем се *нєзак. ґу* **онесвеснути (се)**
онеспокојавати -ам знємирйовац
онеспокојити -им *зак.* знємириц, застарац
онеспособити -им онєспособиц, постац нєспособни; ~ **кога за рад** онєспособиц дакого за роботу
онеспособити се -им се онєспособиц ше
онеспособљавати -ам *нєзак. ґу* **онеспособити**
онижи -а – е, **онизак** -иска – иско нїзши, досц нїзки
оникс *х. мин.* **оникс**
онкологија *ж. мед.* онколожиз
оно *словко* **1.** *(па, јест)* ша гат; **оно, можда си у праву** ша гат, можебуц маш право; **2.** *(ипак)* заш лєм; **рекао је да ће доћи, а оно га нигде нема** гварел же придзе, а заш лєм го нїждзе нєт; **3.** *(истина)* воно; ~ **није да није** воно нє же нє
оновремени -а – о, **оновременски -а** -о тедишнї, гевточасни
оновчати -ам **оновчити се** -им се опенєжиц ше, дойсц до пенєжох
оногодишњи -а – е гевторочни, лоньски
ондобни – а- о гевточасови, тедишнї
онолик -а – о, **онолики -а** -о **1.** таки, таки вельки; **2.** телї; ~ **народ** телї народ
онолико *присл.* тельо, тельо вельо; ~ **колико треба** тельо кельо треба
онолицки -а -о **онолицни -а** -о таки мали, тачки
онолицно *присл.* тельо, телюндо, так мало
оноличкиi -а -о таки мали, тачки
ономад *присл.* **1.** гинто, теди, кедиш; **ја сам ти** ~ **писао** гинто сом ци писал; **2.** нєдавно
ономадашњи -а -о **1.** тедишнї, кедишнї; **2.** нєдавни
ономадне *присл. оп.* **ономад**
ономастика *ж. линжв.* ономастика
ономастички -а -о ономастични; ~ **грађа** ономастична материз
ономатопеја *ж. поет.* ономатопез; ~ **лавежа** ономатопез бреганз
ономатопејски -а -о ономатопейски, ономатопейни
ономлане, ономлани *присл. (преклане)* позавлонї, позалоньски, залонски

ономлаћски -а -о позалонски
иностран -а -о **1.** гевтобочни; **2.** *рлж.* нєбесни
иностранац -нса *х.* житель з другого боку *(гори, рики, граніци)*
онтогенеза *ж. биол.* онтоґенеза
онтогенетски -а -о онтоґенетни, онтоґенетични
онтологизам -зма *х. фил.* онтолоґиз[е]м
онтолошки -а -о онтолоґийни; ~ **доказ** онтолоґийни доказ
онуд, онуда *присл.* **1.** тамаль, тамадз; **случајно је** ~ **наишао** случайно тамаль надишол; **2.** там; ~ **је посадио дрво** там посадзел древо
оњушити -им *зак.* **1.** *(омирисати)* онюхац, онюхциц, понюхац; **2.** *фиґ.* *(испитати)* винюхац, випитац
оњушкати -ам *оп* **оњушити**
опадање *с.* **1.** опаданє, опадованє; ~ **животног стандарда** опадованє животного стандарда; **2.** випадованє; ~ **косе** випадованє власох
опадати -ам I. *прех.* **1.** опадовац, падац; знїжовац ше; **2.** випадовац *(о власох);* II. *нєпрех.* *(клеветати)* огварзц *дакого;* нападац *на дакого*
опадач *х.* огварзч, клеветнїк
опажај *х.* **1.** обачованє, замеркованє; **2.** осет; чувство
опажање *с.* обачованє, замеркованє; **моћ опажања** моц обачованз
опажати -ам *нєзак. ґу* **опазити**
опаз *х.* **1.** осторожносц; **2.** ганьблївосц, ганьбенє
опазити -им обачиц, збачиц, замерковац, увидзиц, видзиц; **пази да те не опазе** меркуй най це нє збача; ~ **грешку** обачиц гришку
опајати[1] -ам и -јем поометац, очувац, отрепац *(од праху)*
опијати[2] -ам опивац, напивац *дакого*
опијати се[2] -ам се опивац ше, напивац ше
опијати[3] -ам *(кога)* шпивац, на хованю *дакому;* ~ **покојника** шпивац покойному (усоб-шому)
опак -а -о **1.** *(зао)* зли, нєдобри; **2.** *(суров)* нємилосердни, страшни; **3.** *(погибељан)* опасни; **4.** *(жучан)* оштри, нагли; **5.** *(жесток)* моцни
опаклија *ж.* бунда, кожух
опал *х. мин.* опал
опала *ж.* опеклїна, опечене (спечене) место
опалити -им **1.** *(отећи)* опечиц, опалїц; **2.** *(опржити)* спражиц, спечиц; **3.** *(испалити)* штрелїц, опалїц; **4.** *фиґ.* *(ударити)* вдериц; ~ **шамар** плзснуц, дац позауха
опалити се -им се *(попуцати)* спукац, попукац *(од витру, влаги, мразу)*
опаљивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **опалити (се)**
опаметити (се) -им (се) змудриц, урозумиц (ше)
опамећивати (се) -ћујем (се) *нєзак. ґу* **опаметити (се)**
опанак -нка *х.* бочкора *ж.;* ◊ **изићи из опанка** попанщиц ше
опанчар *х.* бочкораш
опанчарски -а -о бочкорашски; ~ **занат** бочкорашске ремесло
опанчић *х. дем.* бочкорка *ж.*
опањкати -ам оклеветац, очарнїц, поогварзц
опао -ала – ало **1.** опаднути, схуднути; **2.** *(изнемогао)* вичерпани, ослабени
опаприти -им **1.** опопровац, огорчиц, загорчиц *(з попром);* **2.** напаприжовац *(з мелку паприжу)*
опаприти се -им се **1.** загорчиц ше; **2.** *фиґ.* спреведнуц ше, *беш.* прейсц ше, нашеднуц
опапучити се -им се *фиґ.* попанщиц ше
опарати -ам попарац, розпарац, одпарац, розшиц (ше)
опарити[1] **(се)** -им (се) **1.** опариц (ше) *(з горуцу воду);* **2.** *(опалити)* спечиц (ше) *(на слунку);* **3.** *фиґ.* *(ударити)* вдериц; ~ **коња бичем** вдериц конз з батогом
опарити[2] **се** -им се *(стећи паре)* дойсц до пенєжу, збогациц ше
опарница *ж. кул.* кукурични хлєб; жоргель; пита з кукуричней муки
опасан -сна – сно опасни; ~ **човек** опасни чловек; ~ **експеримент** опасни експеримент
опасати[1] -ам *нєзак. ґу* **опасти**[2]
опасати[2] -ашем **1.** опасац, припасац; **2.** *(обујмити)* облапиц, сциснуц; **3.** *(опколити)* обколїц, обколєшиц; **4.** *(оградити)* оградзиц;
опасати се -ашем се опасац ше; ~ **појасом** опасац ше з пасом (ременьом)
опасач *х.* опасач, ремень
опасача *ж.* фартух, *коц.* шурец
опасивати (се) -сујем (се) *нєзак. ґу* **опассати се**
опаска *ж.* **1.** п**ригварка, напомнуце; имам једну опаску** мам єдну пригварку; **2.** *(белешка)* призначка; **ставити опаску** призначиц
опасно *присл.* опасно
опасносц *ж.* опасносц; **смртна** ~ смерртельна опасносц; **живот му је у опасности** живот му у опасносци

опасти[1] -сем **1.** опасц, попасц, спасц *(о трави);* **2.** *(оплодити)* оплодзиц, *беш.* побегац; ~ **краву** побегац краву

опасти[2] -аdнем I. *прех.* **1.** *(спасти)* поопадовац, поодпадовац, опаднуц, опадац, спаднуц; **лишће је опало** лїсце опадало; **2.** *(о коси)* випадац, повипадовац; **коса му је опала** власи му випадали; **3.** *фиґ. (омршавети)* схуднуц, опаднуц; **опао је у лицу** опаднул у твари; II. *нєпрех. (оклеветати)* поогварзц, *беш.* накласц на дакого

опат *х.* монах, монаски настозтель *(при католїкох)*

опатија *ж.* манастир *(католїцки)*

опатијски -а -о манастирски

опатица *ж.* апаца, монахинз, монашка, *беш.* шестра **опатски -а** -о монашски

опаучити -им *фиґ.* ухмалїц, зрезац, вдериц

опахнути -нем **1.** *(ударити)* вдериц; **2.** *(замирисати)* запахнуц

опачина *ж.* пакосц, нєдоброта, злосц

опачити се -им се губиц ше, поставац зли, нєдобри

опаша *ж.* **1.** *(зимина);* **убио јуницу за опашу** забил зловку за жиму; **2.** паша, пасовиско; **3.** млада млєчна крава

опевати[1] -ам ошпивац; ~ **своју љубав** ошпивац свою любов

опЕвати[2] -ам *(опојити)* одшпивац покойному (усобшому)

опека *ж. (цигла)* цегла; **зид од опеке** мур з цеглох

опеклина *ж. оп.* **опекотина**

опекотина *ж. мед.* опеклїна, опечене место

опело *с. церк.* служба за умартих, панахида

опељешити -им *фиґ.* очутаковац, поспреведац, обрац *(од пенєжох),* окартац

опенити -им знзц пену

опепелити -им **1.** *(посути пепелом)* опирнїц, посипац зоз пирню (з жаром); положиц до лугу; **2.** *(претворити у пепео)* претвориц на пирню (жар)

опепелити се -им се **1.** *(упрљати се пепелом)* опирнїц ше, ожаровац ше, замасциц ше з пирню (жаром); **2.** *фиґ. (посути се пепелом)* посипац ше з пирню (з жаром); **не да се ни опепелити** нє сце анї чуц, нє да себе анї доповесц

опера *ж. муз.* опера

оператер *х.* **1.** *мед.* оператер, хирурж; **2.** *техн.* оператер; **кино – оператер** кино – оператер

оператерски -а -о оператерски

оператива *ж.* оператива

оперативан -вна -вно оперативни; ~ **зона** оперативна зона

оперативац -vса *х.* оперативец

оператор *х.* оператор

операција *ж. з розл. знач.* операциз; **рачунска** ~ рахункова операциз; **хируршка** ~ хируржийна операциз; **десентна** ~ десентна операциз

операцијски -а -о операцийни; ~ **дневник** операцийни дньовнїк

операциони -а -о операцийни; ~ **сала** операцийна сала

опервазити -им обрубиц, орубиц *(зоз шуйташом, паспулом и под.)*

оперета *ж. муз.* оперета

оперетни -а – о, **оперетски -а** -о оперетни; ~ **представа** оперетна представа

оперирати – ам *оп.* **оперисати**

оперисати -ишем зак. и нєзак. *з розл. знач.* оперовац; ~ **болесника** оперовац хорого; ~ **трупама** оперовац зоз трупами; **у возовима оперишу џепароши** у гайзибанох оперую толває (крадоше); ~ **бројкама** оперовац з числами

опернатити -им **1.** *(постати пернат)* достац пирє; **2.** *фиґ. (ојачати)* змоцнїц, замоцнїц

оперски – а- о оперни; ~ **певач** оперни шпивач

оперутати – ам *оп* **оперушати**

оперутати се – ам се олупиц ше *(о скори)*

оперушати -ам **1.** *(очупати)* оскубац *(пирє);* **2.** очисциц, поочисцац *(лїсце зоз чуткох кукурици);* **3.** *(воћку)* отресц, обиц *(овоц);* **4.** *фиґ.* очутаковац, одрец, окартац, оплзчкац

опет *присл.* **1.** *(поново)* заш знова, ознова; **ево ме** ~ ниа, знова сом ту; **2.** *(ипак)* заш лєм; **човек се учи док је жив, па опет луд умре** чловек ше учи док є живи, а заш лєм шалєни умре; **3.** *(још, још увек)* ище вше; ~ **ти не каза како је било** ище вше ши нє гварел зк було

опетак -тка *х.* плата, *беш.* байлаж *(на талпи зоднука у бочкори)*

опетовац -аоса *х.* повторйовач; ~ **разреда** повторйовач класи

опетовано *присл.* знова, повторено; ~ **рећи** знова повесц

опетовати -тујем *зак и нєзак.* повториц/повторйовац, поновиц/поновйовац, понавзц; ~ **лекцију** повториц/повторйовац лекцию

опетовни -а -о повторни, повторююци; ~ **разред** повторююца класа

опетовник *х.* *(ђак који понавља разред)* повторйовач, понавлзч, поновйовач

опетовница *ж.* **1.** *заст. (продужна основна школа)* повторительна, предлужна школа; **2.** *(девојчица понављач разреда)* повторйовачка, понавлзчка, поновйовачка

опећак -ћка *х. (запећак)* буджак

опећи -е~ем I. *прех.* **1. а)** *(ватром)* опечиц; **б)** *(паром)* опариц; **в) (сунцем)** опаліц; **г)** *(биљке)* спечиц, осушиц; **2.** *фиґ. (пецнути)* рушиц, потрафиц; **то га је јако опекло** то го барз потрафело; II. *нєпрех. (јако огрејати)* припечиц, барз ограц; **сунце је опекло** слунко припекло; ◊ **прсте** опечиц пальци

опећи се е~ем се **1.** *(задобити опекотину)* опечиц ше; **2.** *фиґ.* настрадац, подло прейсц, опечиц ше; **3.** *(сасушити се)* осушиц ше, спукац; **усне јој се опекле** жамби єй спукали

опечалити (се) -им (се) ожалосциц (ше), засмуциц (ше), зармуциц (ше)

опизмити се -им се почац нєнавидзиц дакого, завжац ше на дакого

опиј *х. оп.* **опијум**

опијање *с.* опиванє; ~ **до бесвести** опиванє док мож витримац

опијати (се) -ам (се) 1. *(алкохолом)* опивац (ше); **2.** *(падати у занос)* мамуніїц (ше), заношиц (ше); ~ **славом** заношиц (ше) зоз славу

опијеност *х.* **1.** *(алкохолом)* опитосц; **2.** *(занесеност)* занєшеносц, омамунєносц

опијум *х. хем.* опиюм

опијумски -а -о опиюмов[и], опиюмски ~ **рат** опиюмска война

опиљак -љка *х.* пиловина; **гвоздени опиљци** желєзна пиловина

опиоман *х.* опиоман

опиоманија *ж.* опиоманиз

опип *х.* **1. а)** *(додир) дотик, дотхнуце;* **б)** *(пипање)* мацанє; **опипом је осетио иглу на поду** з мацаньом почувствовал иглу на патосу; **2.** *(чуло пипања)* осет дотиканз

опипавати (се) -ам (се) омацовац (ше), мацац (ше)

опипати[1] **–** Gм омацовац, намацац; ~ **отечено место** омацац запухнуте место; ~ **било (пулс)** *осн. и фиґ.* намацац пулс; ~ **коме ребра** *ир. (премлатити)* омацац (намесциц) дакому реберка (ребра); ~ **терен** випитац терен

опипати[2] -опипам *зак. (чупкајући одстранити)* опипац, отаргац, обрац; ~ **бобице грожђа** опипац бобки грозна; ~ **месо с кости** обрац месо з косци

опипљив _а -о **1.** *(који се може опипати)* прави, правдиви, стварни, дійсни; ~ **доказ** правдиви доказ; **2.** *(уочљив)* очивисни, обачлїви; ~ **промена** очивисна пременка

опипљиво *присл.* обачлїво, очивисно, насправди, правдиво, зсно; ~ **доказати** сно доказац

опирати се -rем се **1.** *(упирати се)* операц ше *(на дацо);* ~ **на штаку** операц ше на каражулю; **2.** *(противити се)* сперац ше, процивиц ше; *(отимати се)* однїмац ше; ~ **окупатору** процивиц ше окупаторови

опирач *х.* **1.** *(ослон)* операч, операдло; **2.** *(подупирач)* подпорка; **3.** *(одупирач)* сперач, спроцивйовач

опирача и **опирњача** *ж.* помиток

опирити -им оддуц

опис *х.* опис; **лични** ~ особни опис; ~ **радног места** опис роботного места

описан[1] -сна – сно *оп.* **описни**

описан[2] **-а** -о описани; ~ **круг** описани круг

описаније *с. цсл. заст.* описаниє, описованє

описати -ишем **1.** *(представити)* описац, приказац, списац *заст.;* ~ **ситуацију** описац ситуацию; **2.** *(оцртати)* нарисовац, орисовац; ~ **круг** нарисовац круг

описивати -сујем орисоvac, pгиказоvac, срисоvac *заст.;* ~ **стање** описовац обставини

описивач *х.* описовач, опсователь *заст.*

описменити -им описменїц, научиц *(дакого)* читац и писац

описменити се -им се описменїц ше, научиц ше читац и писац

описмењавати -ам и **описмењивати** -њујем описменьовац, учиц *(дакого)* читац и писац

описмењавати се -ам се и **описмењивати се** -њујем се описменьовац ше, учиц ше читац и писац

описни -а -о описни, описови; ~ **граматика** описна жраматика; ~ **песма** описова писнз

описно *присл.* описно; ~ **приказати стање** описно приказац стан

опит *х.* **1.** *(оглед)* оглзд; ~ **на мишевима** оглзд на мишох; **2.** *(проба)* проба, пробованє, **био је то за њих тежак** ~ була то за нїх чежка проба

опитати -ам *(упитати)* опитац ше, питац ше

опитати се – ам се розпитац ше, презнац ше; **опитао се пошто је пшеница** презнал ше же почим жито

опити -ијем **1.** *(алкохолом и сл.)* опиц; **2.** *фиґ. (омамити)* омамунїц, занєсц, опиц

опити се -ијем се **1.** опиц ше; **2.** *фиґ.* омамунїц ше, занєсц ше, опиц ше; ~ **слободом** занєсц ше зоз шлєбоду; ◊ **као мајка** опиц ше зк швинз (зк пнзк)

опитни -а -о оглздни, експериментални; ~ **животиња** оглздна животинз

опитомити -им **1.** *(припитомити)* припитомиц, змириц; **2.** *(оплеменити)* облагородзиц

опитомити се -им се змириц ше, опущиц ше

опица *ж.* маймун, налпа *заст.*

опјанити се -им се *оп.* **опити се**

опкадити -им *оп.* **окадити**

опклада *ж.* ставзнка, ставзнє, заставка; **добити опкладу** достац (виграц) ставзнку; **изгубити опкладу** страциц (преграц) ставзнку

опкладити се -им се ставиц ше; ~ **у хиљаду динара** ставиц ше о тисзч динари; **у шта ћемо се ~ ;** о цо ше ставимеь

опклађати се -ам се и **опклађивати се** -ђујем се ставзц ше

опклоп *х. заст.* панцир, оклоп

опковати -кујем оковац

опколити -им **1.** *(поставити се у круг)* поставац доокола, окружиц; **2.** *воєн.* обколїц, обколєшиц; **3.** *фиґ. (притиснути)* прицисну ц; **зло га опколи** зло го прицисло

опкољавати -ам и **опкољивати** -љујем *нєзак. ґу* **опколити**

опконачити се -им се пойсц (зайсц, остац и под.) даждзе на ноц, (на ноцнїк[у]), преноцовац

опкоп *х. воєн. (канал)* обкоп, зрок, канал; **2.** *(насип)* гац, насип, мур

опкопавати -ам **1.** *(опасивати шанцем)* обкоповац, обкопйовац; **2.** *(окопавати)* огартац; ~ **виноград** огартац винїцу

опкопати -ам **1.** *(окружити шанцем)* обкопац; **2.** *(окопати)* огарнуц; ~ **виноград** огарнуц винїцу

опкопати се -ам се обкопац ше, викопац коло себе зрок

опкорачавати -ам и **опкорачивати** -~ујем обкрачовац, окрачовац, прекрачовац з єдну ногу

опкорачити -им **1.** обкрочиц, прекрочиц (з єдну ногу); **2.** *фиґ.* сциснуц, прицисну ц, приклєкнуц

опкрочити -им **1.** обкрочиц (прекрочиц з єдну ногу); **2.** *(узјахати);* ~ **коња** шеднуц на конз, ошедлац конз

опкруживати -`ујем *оп.* **окруживати**

опкружити -им *оп.* **окружити**

оплавак -vка *х. (тољага)* колїк, кизк, кизнз

оплавети -им збелавиц, побелавиц

опливити[1] -им офарбиц на белаво, обелавиц, набелавиц

оплавити[2] -им *(поплавити – о води)* залзц; **вода је оплавила рит** вода залзла рит

оплављивати -љујем *(плавити – о води)* залївац

оплаза *ж.,* **оплазак** -аска *х.,* **оплазина** *ж.* басовка *(при ораню)*

оплазит -а -о шлїзки, шлїзкаци

оплазити -им оголїц, розголїц

оплазити се -им се вивалїц ззик

оплазнути -нем направиц басовку *(при ораню)*

опликати[1] оплокац, виплокац; сплокнуц *(дакус)*

оплакати[2] **1.** *(ожалити)* оплакац; ~ **покојника** оплакац покойного; **2.** *(плачем пропратити)* одплакац, оплакац *(дацо);* **3.** *(расплакати се)* заплакац, розплакац ше

оплакивати[1]-кујем оплоковац, виплоковац, плокац; сплоковац *(дакус)*

оплакивати -кујем оплаковац

оплакивач *х.* оплаковач, нарикач

оплакнути -нем оплокнуц, сплокнуц; ◊ ~ **грло** сплокмуц гарло

опламенити -им опламенїц, очервенїц

оплата[1] *ж.* **1. а)** *(рам)* рам, рамик; ~ **прозора** рам облака; **б)** *(облога)* облога; ~ **чамца** облога чамца; **в)** *(калуп)* фурма; **2.** *(на точку)* шина, обруч

оплата[2] *ж.* клочане платно

оплатити -им **1.** урамиц, урамиковац; **2.** обложиц *(мури зоднука и под.)*

оплатити се -им се розцагнуц ше, престрец ше

оплаћивати (се) -ћујем (се) розцаговац (ше), пресцерац (ше)

оплачина *ж.* помиї мн. брудна вода *(у котрей дацо умите, вирайбане, сплокнуте)*

оплевити -им оплєц, виплєц, витаргац коровче

оплеменити -им облагородзиц, оплеменїц; ~ **човеков живот** облагородзиц чловеков живот; ~ **биљку** оплеменїц (облагородзиц) рошлїну

оплеменити се -им се облагородзиц ше, оплеменїц ше

оплемењавати (се) -ам (се) и **оплемењивати (се)** -њујем (се) облагородзовац (ше), оплеменьовац (ше)

опленити -им **1.** *(opљачкати)* оплзчкац, обрац; **2.** *фиґ.* занєсц, очаровац; ~ **девојку** очаровац дзивку

оплентрина *ж. (немарно начињен предмет)* скрабльована, збожалєна, склєпана ствар

оплеснивити (се) -им (се) сплєшнїц, поплєшнїц

оплести -етем **1.** *(исплести)* виплєсц; ~ **венац** виплєсц венєц; **2.** *(штрикањем)* виштрикац; ~ **чарапе** виштрикац ботоши; **3.** *(косу)* заплєсц; ~ **кике** заплєсц варжочи; **4.** *фиґ. (ударити)* зрезац, витхнуц, ухмалїц; ~ **прутом преко леђа** витнуц зоз прутом по хрибце; **5.** *фиґ. (распричати се)* розприповедац ше; **6.** *фиґ. (упутити се)* рушиц [ше], пущиц ше; ◊ ~ **кога језиком** вигандровац, вилац, висобачиц *(дакого)*

оплести се -етем се **1.** заплєсц ше, закруциц ше; **2.** заплєсц варжочи

оплета *ж.* плот *(з пруца)*

оплетати -ећем **1.** *(плести)* плєсц; **2.** *(штрикати)* штрикац; **3.** *(косу)* плєсц, заплєтац; **4.** *фиґ. (ударати)* резац, вицинац, ухмальовац

оплетати се -ећем се **1.** заплєтац ше, закруцац ше; **2.** плєсц (заплєтац) варжочи

оплећак -ћка *х.* оплєчко, *(женска)* кошулз; часц *(женскей)* кошулї коло плєцох

оплећатити -им постац плєцати

оплешивити -им постац лиси

опливати -ам **1.** *(пливајући обићи)* оплївац; ~ **око острва** оплївац коло остова; **2.** *(текући проћи)* пречечиц, одчечиц; **река оплива ка мору** рика одцека ґу морю

оплитак -тка – тко досц плїтки, дакус плїтки

оплитати (се) -ићем (се) *оп.* **оплетати (се)**

оплићавати -ам поставац плїтши

оплићати -ам и **опличати** -ам постац плїтши

опловити -им оплївац; обисц *(на ладї);* ~ **острво** оплївац острово; ~ **сва мора** обисц *(на ладї)* шицки морз

опловљивати -љујем оплї[й]овац; обиходзиц (на ладї); ~ **све луке** обиходзиц шицки пристанїща

оплодив -а -о и **оплодљив -а** -о оплодлїви

оплодилац -иоса и **оплодитељ** *х.* оплодитель, оплодзовач

оплодити -им *осн. и фиґ.* оплодзиц

оплодити се -им се **1.** *(бити оплошен)* оплодзиц ше, буц оплодзени; **2.** *(донети плод, родити)* породзиц [ше]

оплодљив -а -о *оп.* **оплодив**

оплодни -а -о **1.** *(који служи за оплођавање)* оплодни; **2.** *фиґ.* збогацуюци, умножуюци, звекшуюци

оплодник *х. оп.* **оплодилац**

оплодница *ж. бот.* оплоднїца *(на нашеньку)*

оплодња *ж.* оплодзованє

оплођавање *с.* и **оплођивање** *с.* оплодзованє; **вештачко** ~ штучне оплодзованє

оплођавати (се) -ам (се) и **оплођивати (се)** -ђујем (се) оплодзовац (ше)

оплођај *х. оп.* **оплођење**

оплођење *с.* оплодзенє

оплођивач *х. оп.* **оплодилац**

оплођивачки -а -о оплодзовацки

оплотити -им оградзиц зоз плотом

оплочити -им обложиц зоз цегелками, оцегелковац

оплошје *с. мат.* поверхносц *(жеометрийного цела)*

опљачкати – ам оплзчкац, окраднуц, обрац; ~ **банку** окраднуц банку

опљунути -нем плювнуц, сплювнуц; ~ **и шаке** плювнуц до гарсцох; ◊ ~ **дланове** дац ше до роботи

опљускати -ам оплюскац, поплюскац

опљускивати -кујем оплюсковац

опљуснути -нем плєснуц (на дакого, на дацо), оплюснуц

опљуцкати -ам оплювац, поплювац, оплювкац, поплювкац; ~ **око себе опљљвац коло себе**

опљуцнути -нем плювнуц, сплювнуц; ~ **кроз зубе** сплювнуц помедзи зуби

опљуцкивати -кујем оплювовац, оплювковац

опна *ж.* **1.** *биол. (кожица)* блана, бланочка, скорка, скорочка; **можданa** ~ могжова блана; **бубна** ~ бубенкова бланочка; **2.** *бот.* лупка; **на зрну** лупка на зарнє; **3.** *техн.* мембрана; **на слушалици** мембрана на слухалки

опница *ж. дем.* **(<опна)** бланочка, скорочка; лупка; мембраночка

опнокрилци *х. мн. зоол.* бланочкаре, бланочкови криделкаре (Zlymenoptera)

оповидети -dим обзвиц, розглашиц; обрациц увагу; призвиц

оповргавати -ам побивац

оповргнути и **оповрћи** -гнем побиц; ~ **нечије мишљење** побиц дачийо думанє

оповрћи -гнем *оп.* **оповргнути**

опоганити -им **1.** завлачиц, зажаладзиц, забрудзиц; **2.** *фиґ.* поганьбиц, осквернїц *заст.*

опоганити се -им се **1.** *(постати рђав)* погубиц ше, попшиц ше, постац погани; **свет се опоганио** швет ше погубел; **2.** окончиц нужду, накласц под себе, повлачиц ше

ододојчити -им *покр.* одлучиц *(баранче, целє и др. од цицки)*

опоетизовати -зујем опоетизовац

опозвати -зовем **1.** *(одузети звање)* оповолац, зменїц *(зоз длужносци);* **2.** *(укинути)* понїщиц, утаргнуц; ~ **реформе** утаргнуц реформи; **3.** *(повући)* поцагнуц *(слово, визву);* ~ **оставку** поцагнуц задзекованє

опозив *х.* **1.** оповоланка, оповоланє; зменьованє *(з длужносци);* ~ **посланика** *пол.* оповоланє посланїка; **2.** утаргованє, утаргнуце, розтаргованє, розторгнуце; понїщенє; ~ **наруџбине** понїщенє наручeня (наручeного)

опозиван -вна – вно и **опозивни** -вна -вно **1.** оповолуюци; **2.** утаргуюци, понїщуюци; поцагуюци

опозивати -ам и -вљем **1.** *(одузимати звање)* оповоловац, зменьовац; **2.** *(укидати)* утарговац, понїщовац; **3.** *(повлачити)* поцаговац; ~ **изјаву** поцаговац визву

опозит и **опозитум** *х.* опозит, опозитум

опозиција *ж. пол., астр.* опозициз; ~ **у влади** опозиция у влади

опозицијски -а -о опозицийни; ~ **крило** опозицийне кридло

опозиционалан -лна -лно опозиционални; ~ **лист** опозиционални новини

опозиционалац -лса *х.* *(опозиционар)* опозиционалєц; **уверени** ~ прешвечени опозиционалєц

опозиционар и **опозиционер** *х.* **1.** *(члан опозиционе странке)* опозиционер; **2.** *фиґ.* бунтовнїк, процивнїк

опозиционерски -а -о опозиционерски

опозициони -а -о опозицийни; ~ **посланик** опозицийни посланїк

опознити [**се**] -им [се] запожнїц, присц нєскоро

опозов *х. оп.* **опозив (1)**

опој *х.* **1.** *(опојна моћ)* опиваюцосц, опивацосц, опойносц; ~ **рузмарина** опиваюцосц розмарии; **2.** *(опојно средство)* напой, напиток; **у храну је ставио неки** ~ до єдла положел зкиш напиток | **3.** *фиґ.* занєшеносц, опитосц

опојавати -ам ховац умартого (зоз паноцом), шпивац панохиду

опојавити -им освидомиц, врациц ґу свидомосци

опојавити се -им се присц ґу себе, очутиц ше; **једва се опојавио** лєдво пришол жуи себе; **чекај да се опојави** чекай най ше очути

опојан -јна -јно **1.** *(који опија)* опойни, опиваци, опиваюци; ~ **пиће** опиваюци напой; **мирис** опойни запах; **2.** *фиґ.* возбудзуюци, чаривни; **опојне мисли** возбудзуюци думки

опојати -јем поховац умартого *(з паноцом)* одшпивац панахиду

опојити -им опиц; **опојила га вином** опила го з вином

опојити се -им се опиц ше

опојно *присл.* опиваюцо, опивацо, опойно

опојност *ж.* **1.** опиваюцосц, опивацосц, опойносц; ~ **политичких фраза** опиваюцосц политичних фразох; **2.** опитосц, пизносц; **тргао се из опојности** порвал ше з опитосци

опомена *ж. з розл. знач.* опомнуце; **последња** ~ остатнє опомнуце; **добити опомену из географије** достац опомнуце з ґеоґрафиї; **казнити кога опоменом** покарац дакого з опомнуцом

опоменути -енм **1.** *з. роз. знач.* опомнуц; ~ **кога да плати** опомнуц дакого най заплаци; **професор га није ни опоменуо** професор го анї нє опомнул; **2.** *(подсетити)* надпомнуц *дакому*, здогаднуц *дакого*; **опомени ме на то!;** надпомнї ми тото

опоменути се -нем се *(присетити се)* здогаднуц ше, *безособ.* присц на розум; **не могу се опоменути** нє можем ше здогаднуц

опомињати (се) -њем (се) *нєзак. ґу* **опоменути (се)**

опонашати -ам упатрац ше *на дакого;* имитировац *дакого;* ~ **чији глас** имитировац дачий глас

опонент *х.* **1.** *полит.* опонент; **2.** упрекошнїк, процивнїк

опонирање *с.* опонованє, процивставянє, упрекосценє

опонирати -ам опоновац, процивиц ше, процивставяц ше, упрекосциц; **једни другима опонирају** єдни ше другим процивя

опор[1] -а -о **1.** *(о укусу)* горкави, кваскoвити; **2.** *(о мирису)* чежки, давяци; **3.** *(о гласу)* груби, драпаци; **4.** *(о односу)* заєдлїви, оштри, нєлюбезни, нєприємни; **б)** *(о ставу)* тварди, одбиваюци, строги, нєчувствительни; **6.** *(о животу)* чежки, мученїцки

опор *х. оп.* **отпор**

опорав *х.,* **опорава** *ж. и* **опоравак** -вка *х.* **1.** окрипа, оздравенє, змоцнєнє; **2.** *фиґ.* богаценє, *(материялне)* моцнєнє

опојство *с.* пояносц, опитосц; *оп.* **опојност**

опомадити се -им се напомадовац ше

опомена *ж.* **1.** *(напомена)* напомнуце, замеркованє; **2.** *(прекор)* догварянє,

опомнуце; **3.** *(блага казна* опомнуце; ~ **разредног старешине; 4.** *(подсећање)* споминанє, здогадованє, памятка; **имај опомену** май на розуме

опоменути -ем **1.** *(подсетити)* здогаднуц, обрациц увагу; **треба га** ~ треба го здогаднуц; **2.** *(прекорити)* опомнуц; **није га ни опоменуо** анї го нє опомнул; **3.** *(изазвати сећање)* надпомнуц; ~ **да се држи реда** надпомнуц най ше трима шора; **4.** *(озбиљно казати)* загрожиц, пригрожиц

опоменути се -нем се здогаднуц ше; **опоменуо се где је то било** здогаднул ше дзе то було

опомињање *с.* **1.** *(давање опомене)* опоминанє; **2.** *(помињање)* споминанє; **3.** *(подсећање)* здогадованє

опомињати -њем опоминац, здогадовац

опомињати се -њем се здогадовац ше

опомињач *х.* споминач, опоминач

опона *ж.* **1.** зависа, фиронґа; **2.** *зоол.* дияфраґма; **3.** *оп.* **опна**

опонац -нца *х.* цвенчок, когуцик *(на оружију)*; **повући** ~ поцагнуц цвенчок

опонашалац -аоца *х.,* **опонашатељ** *х.* и **опонашач** *х.* имитатор

опонашање *с.* имитованє, имитация

опонашатељ *х. оп.* **опонашалац**

опонашати -ам имитовац *(дакого, дацо)*, правиц ше иншаки

опонашач *х. оп.* **опонашалац**

опоравилиште *с.* лїчилїще, одпочивалїще

опоравити се -им се змоцнїц, змоцнїц ше, залїчиц ше, окрипиц ше, присц ґу себе; **једва се опоравио** лєдво пришол ґу себе

опорављање *с.* лїченє, крипенє, моцнєнє

опорављати се -ам се моцнїц, лїчиц ше, крипиц ше, приходзиц ґу себе

опорављеник *х.* реконвалесцент *лат.*

опорављање *с. оп.* **опоравак**

опоран -рна -рно **1.** *(непокоран)* нєпокорни, процивни, одбиваюци; **2.** *(чврст)* тварди, моцни; **3.** *оп.* **опор**

опорба *ж.* **1.** процивенє, процивставянє; **2.** опозиция, опозицийна странка

опорбен -а -о процивни, процивставни, опозицийни, опозиционерски

опорбењак *х.* процивнїк, опозиционер

опорбењачки -а -о процивнїцки, опозицийни

опорбењаштво *с.* процивнїцтво, опозиция

опорезаник *х.* порцийни длужнїк

опорезивање *с.* опорцийованє, одредзованє порциї

опорезивати -зујем и **опорезовати** -зујем опорцийовац, одредзиц порцию

опорећи -ечем и -екнем порекнуц, побиц *(твердзенє)*, поцагнуц *(слово),* нє припознац

опорина *ж. оп.* **опорност**

опорист -а -о *оп.* **опор**

опорити -им опарац, попарац

опоритост *ж. оп.* **опорност**

опорицање *с.* порекованє, побиванє *(твердзеня)*, поцагованє *(слова)*, нєприпознаванє

опорицати -ичем побивац, пореховац, одрекац, поцаговац *(слово)*, нєприпознавац

опорник *х.* процивнїк, опозиционер, одуперач, спричнїк

опорница *ж.* процивнїца, опозиционерка, одуперачка, спричнїца

опорно *присл.* кваскаво, горкаво, сцаговацо

опорност *ж.,* **опорост** *ж.* кваскавосц, горкавосц, сцагвацосц

опорњак *х. оп.* **опорник**

опоро *присл.* горкаво, кваскаво, сцаговацо

опорост *ж. оп.* **опорност**

опортун -а -о опортуни, прикладни, прилагодзени

опортунизам -зма *х.* опортунизем, прилагодзованє

опортунист(а) *х.* опортунист

опортунистичан -чна -чно **опортунистички** -а -о опортунистични; ~ **начин** опортунистични способ

опортунистички *присл.* опортунистично

опортунистка *ж.,* **опортунисткиња** *ж.* опортунистка

опортунитет *х.* опортунитет, опортуносц

опортуно *присл.* опортуно, опортунистично

опортуност *ж.* опортуносц, опортунитет

опорука *ж.* тестамент, *беш.* тештамент; ~ **је нестала** тестамент скапал

опоручан -чна -чно тестаментни

опоручивати -ујем зохабяц *(маєток)*

опоручитељ *х.* тестатор, зохабяч *(маєтку)*

опоручити -им зохабиц *(маєток дакому),* тестаментовац; ~ **сав иметак** охабиц шицок маєток

опоручно *присл.* тестаментно, спрам тестамента, по тестаменту

опостити -им опосциц, очисциц *(од масного)*

опосум *х. зоол.* опосум

опотити се -им се узноїц ше

опочети -им почац, одпочац; *оп.* **отпочети**

опочивалиште *с.* одпочивалїще; место биваня, место змесценя; ◊ **задње** ~ гроб

опочивање *с.* одпочиванє

опочивати -ам одпочивац

опочило *с.* одпочивалїско

опочинак -нка *х.* одпочивок, одпочиванє
опочинути -нем одпочинуц, спочинуц
опоштенити се -им се постац чесни, виправиц ше, по тестаменту
оправа *ж* **1.** *(одело)* шмати, облєчиво; **2.** *(ратни материјал)* наоружанє; **3.** *(коњска опрема)* штверци, *заст.* серсан; **4.** *(исправа)* документ, оптвердзенє; **5.** *(оправка)* оправка, оправянє
оправак -вка *х.* оправянє
оправан -вна -вно *оп.* **исправан**
оправдањь *с.* оправдованє, вигварянє
оправдавати (се) -ам (се) оправдовац ше, вигваряц ше
оправдан -а -о оправдани, законї́ти, добри; ◊ ~ **изговор** оправдана/добра вигварка
оправдано *присл.* оправдано, основано; ~ **одсутан** оправдано одсутни
оправданост *ж.* оправданосц, основаносц
оправдање *с.* оправданє, вигварянє, вигварка; ◊ **писмено** ~ писмено оправданє
оправдати -ам **1.** *(отклонити сумњу)* оправдац, одклонїц *(нєдовириє);* **2.** *(објаснити)* обяшнїц, потолковац; **3.** *(доказати)* доказац, потвердзиц; ~ **поверење** оправдац довириє
оправдати се -ам се оправдац ше, вигвариц ше; найсц вигварку
оправити -им **1.** *(поправити)* оправиц; **2.** *(послати)* послац, одпослац, упутиц; **3.** *(спремити)* порихтац, пририхтац; **4.** *(обући)* облєчиц; **5.** *(урадити)* зробиц, справиц; **6.** *(о јелу)* приготовиц; **7.** *покр.* оправдац; **8.** *фиґ. оп.* **опоравити**
оправити се -им се **1.** *(дотерати се)* облєчиц ше, прибрац ше; **3.** *(упутити се)* рушиц ше, упутиц ше; **3.** *покр.* оправдац ше
оправица *ж. дем.* шматка
оправка *ж.* оправянє; ◊ ~ **каросерије** оправка каросериї; **генерална** ~ ґенералне оправянє
оправљање *с.* оправянє
оправљати -ам оправяц
оправљив -а -о оправлї́ви
опражњивати -њујем пражнїц, випражньовац
опразнети -ним постац празни, випражнїц ше
опразнити -им випражнїц; *фиґ.* охудобнїц
опраност *ж.,* **опранштина** *ж.* умитосц, чистосц, швижосц
опрасити (се) -им (се) *(о свињи)* опрашиц (ше)
опрати -перем **1.** *(умити)* умиц, змиц *(власи)*; **2.** *фиґ.* зняц *(ганьбу)*, одстранїц *(вину)*; **3.** ~ **се** умиц ше, змиц ше
опрашеност *ж.* **1.** *(о прашини)* запрашеносц, опрашеносц; **2.** *(о прашку)* опращкованосц, запращкованосц
опрашивање *с.* **1.** отрепованє *(о праху)*; **2.** копанє *(кукурици, кромпльох)*
опрашивати -шујем **1.** *(о прашку)* пращковац; **2.** *(окопавати)* окоповац, копац *(польо)*
опрашивати се -шујем се отреповац ше *(од праху)*
опрашити -им **1.** отресц, пoометац *(прах)*; **2.** окопац *(польо);* **3.** *бот.* опращковац, оплодзиц *(рошлїну);* **4.** *фиґ.* зрезац, ухмелїц, бовкнуц, вдериц
опрашити се -им се запрашиц ше, забрудзиц ше *(зоз прахом)*; отрепац ше (од праху)
опраштање[1] *с.* пребачованє; ~ **грехова** пребачованє/одпущованє грихох
опраштање[2] *с.* розходзенє, одпитованє
опраштати -ам пребачовац
опраштати се -ам се розходзиц ше, одпитовац ше
опрег *х.,* **опрега** *ж.* и **опрегљача** *ж. покр.* фартух, *коц***.** шурец
опредати -ам опредац, закончовац предзенє
определити (се) -им (се) опредзелїц (ше), одлучиц (ше), ришиц (ше)
опредељавање *с.* опредзельованє, ришованє, одлучованє
опредељивати (се) -ам (се) опредзельовац (ше), одлучовац (ше)
опредељен -а -о опредзелєни, ришени, одлучени, ясни
опредељено *присл.* опредзелєно, одредзено, ясно
опредељеност *ж.* опредзелєносц, ришеносц, ясносц, одредзеносц
опредељење *с.* **1.** опредзелєнє; **2.** утвердзованє, одредзованє; **3.** *(задужење)* задлуженє, задаток, розпорядок; ◊ **животно** ~ животне опредзелєнє
опредељив -а -о опредзелїви, ришлї́ви
опредељивање *с.* опредзельованє; **масовно** ~ масовне опредзельованє
опредељивати (се) -љујем (се) опредзельовац (ше)
опредељивост *ж.* опредзєлї́восц
опредљача *х. покр.* фартух, *коц.* шурец
опредметити -им опредмециц, витвориц, оствариц
опредмећивати -ћујем опредметовац, витворйовац, осотварйовац
опрежина *ж. покр.* фартух, *коц.* шурец
опрез *х.* меркованє, осторожносц, розумносц, будносц; **бити на опрезу** мерковац

опрезан -зна -зно осторожни, розумни, будни; ~ **тактичар** осторожни тактичар

опрезно *присл.* осторожно, розумно, будно; ~ **поступати** осторожно поступац

опрезност *ж.* осторожносц, розумносц, будносц; ◊ **недовољна** ~ нєдостаточна осторожносц

опрека *ж.* процивносц, процивсловносц, зраженє, опозиция

опрема *ж.* **1.** орудия, алат; **коњска** ~ штверци, серсан; **2.** оружиє, наоружанє; **ратна** ~ воєне наоружанє; **3.** ствари, тал; **4.** облєчиво, шмати; **5.** *(о књизи)* папер, друкованє, рамики

опремање *с.* **1.** *(опскрба)* набавянє, намирянє; **2.** рихтанє, приряхтованє

опремати (се) -ам (се) набавяц, намиряц, рихтац

опремач *х.* и **опремитељ** *х.* намиряч, рихтач, пририхтовач, намирйовач

опремити -им **1.** *(снабдети)* намириц, набавиц; **2.** *(о миразу)* видзеліц *(дзивку)*; **3.** *(оденути)* ушориц, облєчиц; **4.** *(урадити)* зробиц, покончиц

опремити се -им се **1.** *(опскрбити се)* намириц ше, обезпечиц ше; **2.** *(спремити се)* порихтац ше; **3.** *(оденути се)* облєчиц ше, прибрац ше, ушориц ше; **4.** *(упутити се)* рушиц, упутиц ше

опремљеност *ж.* намиреносц, обезпеченосц; **материјална** ~ материялна обезпеченосц

опреплести -етем преплєсц, попреплєтац *(зоз шицких бокох)*

опресија *ж. лат.* опресия, гнобенє, тиранизованє, прицисок

опрести -едем опресц, випресц, попресц *(до конца)*

опрети се -ем се **1.** *(ослонити се)* опрец ше, подопрец ше; **2.** *(упрети се)* упрец ше, унапрямиц ше

опретилити -им *покр.* натиц

опречан -чна -чно процивни; ~ **став** процивне становиско

опречник *х.* процивнїк, опозиционер

опречно *присл.* процивно

опречност *ж.* процивносц; ~ **погледа** процивносц поглядох/попатрункох

опржити (се) -им (се) *зак.* опражиц (ше), опечиц (ше), попечиц (ше), опаліц (ше)

опрзнити -им завлачиц, забрудзиц

опригати -ам *покр.* упражиц, попражиц

опријатељивати -љујем спriятельовац

опријатељивати се -љујем се сприятельовац ше, поставац приятель

опријатељити -им сприятеліц

опријатељити се -им се сприятеліц ше, постац приятель

опричати -ам *покр.* поприповедац, виприповедац, погуториц

опричник *х. ист.* **1.** опришок, збойнїк; **2.** ґардист, паж

оприптити се -им се спиркщиц ше, достац пирщки

опрлити -им *оп.* **опрљити**

опрљати -ам обрудзиц, забрудзиц

опрљаштити -им *розгв.* оплячкац, спревесц, окартац, одрец *(од пенєжох)*

опрљеност *ж.* опеченосц, опалєносц

опрљити -им **1.** *(опећи)* опечиц, опариц; **2.** *(о мразу)* помражиц; **3.** *фиґ.* очкодовац

опрљити се -им се опечиц ше, спечиц ше, опаліц ше, опариц ше

опрљотина *ж. оп.* **опекотина**

опробавање *с.* пробованє, опробованє; ~ **снага** опробованє моцох

опробавати -ам пробовац, опробовац

опробан -а -о опробовани, випробовани; ~ **средство** випробоване средство

опробано *присл.* опробовано, випробовано, сиґурно, насиґурно

опробаност *ж.* опробованосц, випробованосц, сиґурносц

опробати -ам **1.** *(проверити)* превериц, утвердзиц, опробовац, випробовац; **2.** *(окусити)* покоштовац, окоштовац; **3.** *(покушати)* попробовац, випробовац, прешвечиц ше

опробати се -ам се опробовац ше, випробовац ше, указац ше; ~ **на послу** указац ше на роботи

опролетити -и зяриц ше

опросити -им **1.** вижобрац; **2.** вимодліц, видайкац

опросни -а -о *оп.* **опроштајни**

опросник *х.* пребачовач

опрост *х.* **1.** пребаченє; ~ **кривице** пребачованє вини; **2.** *(на растанку)* одпитованє

опростачити се -им се постац прости

опростив -а -о пребачлїви; ~ **грех** пребачлїви грих, грих яки мож пребачиц

опростити -им пребачиц, одпущиц *(грих)*

опростити се -им се одпитац ше *(при розходзе)*

опростљив -а -о пребачлїви, пребачуюци

опростљиво *присл.* пребачлїво, пребачуюцо

опроштај *х.* **1.** *(опроштење)* пребаченє, амнестия; ~ **грехова** пребаченє грихох; **2.** *(на растанку)* одпитованє; **последњи** ~

остатнє одпитованє; **3.** *(ослобошење од дужности)* ошлєбодзенє

опроштајни -а -о одпитуюци, розходзаци; ~ **посета** одпитуюца нащива

опроштајно *присл.* одпитуюцо

опроштење *с.* пребаченє; ◊ **с опроштењем** з пребаченьом, най ше ми пребачи

опрсити се -им се *оп.* **испрсити се**

опрскати -ам опирскац, попирскац

опртити -им *оп.* **упртити**

опрћити -им *оп.* **напрћити**

опруга *ж.* федер, *беш.* фейдер

опруд *х. мед.* осипки, пирщки мн.

опрудити -им *(о сунцу)* припечиц, спалїц, спражиц, осушиц

опружан -жна -жно **1.** податни, елатични; **2.** федерови, *беш.* фейдерови

опружање *с.* **1.** *(истезање)* розцагованє, нацагованє; **2.** *(повећавање)* повекшованє, звекшованє, видлужованє; **3.** *(хитање)* понаглянє

опружати -ам **1.** *(истезати)* розцаговац, нацаговац; **2.** *(повећавати)* звекшовац, видлужовац; **3.** *(хитати)* понагляц

опружач *х. анат. (о мишићу)* нацаговач

опруженост *ж.* нацагнутосц, розцагнутосц

опружив -а -о розцагуюци, еластични

опруживач *х. оп.* **опружач**

опружити -им **1.** *(истегнути)* розцагнуц, нацагнуц; ~ **конопац** нацагнуц штранґ; **2.** *(повећати)* повекшац, видлужиц; ~ **корак** повекшац крочай; **3.** *(похитати)* попонагляц, *беш.* спарац; **4.** *фам.* вдериц, зрезац, ухмалїц

опружити се -им се **1.** *(лећи)* лєгнуц, розцагнуц ше; **2.** *фиґ.* *(пасти)* спаднуц, звалїц ше, *беш.* рапнуц; **опружио се колико је дуг** рапнул яки є длугоки

опружица *ж.* федерчок, *беш.* фейдерчок

опружљив -а -о *оп.* **опружив**

опружљивост *ж.* розцаговацосц, еластичносц

опружни -а -о федерови, *беш.* фейдерови, еластични

опружност *ж.* розцагуюцосц, еластичносц

опрућити се -им се розцагнуц ше, лєгнуц; *фиґ.* дзвигнуц шицки штири до горе

опрхнути -нем спрец, висхнуц, осушиц ше, вилєзнуц

опрхо *присл.* гнївно, нєзлюдно, хмурно; ~ **одговорити** гнївно одвитовац

опрчито *присл. покр. оп.* **опрхо**

опршњак *х.* **1.** *(горњи део хаљине)* першняк, оплєчко; **2.** *(убрус)* ручнїчок, партикла

опсада *ж. воєн.* обшеднуце, обколєнє, окруженє; ~ **града** окруженє вароша

опсадити -им **1.** обшеднуц, обколїц, обколїшиц, окружиц; **2.** *(оивичити)* орубиц, обрубиц

опсадни -а -о обшедни, обшедуюци; ~ **стање** обшедни стан, обшедни обставини

опсадник *х.* **1.** *(онај који опседа)* обшеднїк, обшедовач; **2.** *(онај који је опседнут)* обшеднути, обколєни

опсадница *ж.* обшеднїца, обшедовачка

опсаднички -а -о обшеднїцки, обшедовацки

опсађеник *х.* обшеднути, обколєни, обколєшени

опсађенички -а -о обколєшени, обколєни, обшеднути; ~ **живот** обшеднути живот

опсађивање *с.* обшедованє, обкольованє, обшеданє, обколєшованє

опсађивати -ђујем *воєн.* обшедац, обшедовац, обкольовац, обколєшовац; ~ **тврђаву** обшедац твердиню

опсађивач *х.* опшедовач, обколєшовач; *оп.* **опсадник**

опсевати -ам ошвицовац, облїсковац

опсег *х.* **1.** *(величина)* велькосц, ширина, мера; **свести на уобичајени** ~ звесц на узвичаєну меру; **2.** *(делокруг)* рамики, дїлокруг, гранїци; **у југословенском опсегу** у югославянских гранїцох; **у нашем делокругу** у нашим дїлокругу; **3.** *мат.* обсяг, периметер; ~ **круга** обсяг круга

опсегнути -нем **1.** *(обухватити)* облапиц, залапиц, обняц, облапиц; **2.** *(очима)* видзиц, обачиц, замерковац; ~ **погледом** облапиц зоз поглядом попатрунком

опседа *ж.* обшеданє, заберанє, обнїманє; *оп.* **опсада**

опседање *с.* обшеданє, обколєшованє, обкольованє; ~ **непријкатељских јединица** обшеданє нєприятельских єдинкох

опседатељ *х. оп.* **опсадник**

опседати -ам **1.** *(опколити)* обкольовац, обколєшовац, обшедац, обшедовац; **2.** *(салетати)* облєтовац, *беш.* ґнявиц, допивац; **3.** *(спопадати)* заношиц, мамунїц, обнїмац; **опседа га јад** обнїма го бида

опседач *х.* и **опседник** *х.* обшедач, обшеднїк, обшедовач; окупатор

опседнути -нем **1.** *(опколити)* обколїц, обшеднуц; ~ **тврђаву** обшеднуц твердиню; **2.** *(салетати некога) беш.* ґнявиц; ~ **човека својим јадима** ґнявиц чловека зоз своїма бригами; **3.** *(спопасти)* обшеднуц, занєсц,

замамуніц; **ђаво га је опсео** дябол го обшеднул

опседнутост *ж* обшеднутосц, обколєносц; занєшеносц, замамунєносц; ~ **новцем** замамунєносц зоз панєжом

опсажан -жна -жно обсяжни, широки, вельки; ~ **извештај** обсяжни звит

опсежно *присл.* обсяжно, нашироко; ~ **је причао** нашироко приповедал

опсежност *ж.* обсяжносц, широкосц, ширина; ~ **погледа** ширина попатрункох

опсезати -ежем облапяц, залапйовац, обнїмац, облапяц; **Аустро-Угарска је опсезала и Војводину** Австро-Угорска залапяла и Войводину

опсек *х. покр.* **1.** *(ограда око бунара)* паланки *мн.*; **2.** *(ивица)* руб, окрайок

опсена *ж.* **1.** *(обмана)* спреводзка, спреведанє; **била је то** ~ була то спреводзка; **2.** *(утвара)* приводзенє; **ушао је као нека** ~ вошол як даяке привидзенє; **3.** *(мађија)* маґия; **црна** ~ чарна маґия

опсенар *х.* **1.** спреводзкош, спреведач; **2.** маґионичар

опсенарка *ж.* **1.** спреводзкошка, спреведачка; **2.** маґионичарка

опсенарски -а -о спреведацки, маґийни

опсенарски *присл.* спреведацо, маґийно

опсенарство *с.* маґия

опсенатор *х. оп.* **опсенар**

опсенити -им **1.** *(занети)* занєсц, зашлєпиц; **опсенила га је лепота** занєсла го зоз красоту; **2.** *(заварати)* спревесц, спреведнуц, замумуніц

опсеница *ж. покр.* овшани хлєб; овшанїк

опсенути -нем занєсц, обшеднуц, зашлєпиц

опсењивање *с.* **1.** *(заслепљивање)* заплєєпйованє, заношенє, замамуньованє; **2.** *(варање)* спреведанє

опсењивати -њујем **1.** *(заносити)* заношиц, зашлюпйовац; **2.** *(варати)* спреведац, мамуніц, мунтац

опсерватор *х. лат.* обсерватор, припатрач

опсерваториј *х.*, **опсерваторија** *ж.* и **опсерваторијум** *х. астр.* обсерватория

опсерваторијски -а -о обсерваторийни

опсерваторски -а -о обсерваторски, припатрацки

опсервација *ж. (посматрање)* обсервация

опсервациони -а -о обсервацийни; ~ **одељење** обсервацийне оддзелєнє

опсервер *х. лат. (посматрач)* обсервер

опсервирање *с. (посматрање)* обсервованє

опсервирати -ам обсервовац

опсесивни -а -о обсесивни

опсесија *ж. лат.* обсесия

опсести -еднем **1.** *(опколити)* обколєшиц, обколіц, обшеднуц; **2.** *(салетати)* нападнуц, заґнявиц, допиц; **3.** *(обузети, заокупити)* обняц, обшеднуц; **бити опседнут црним слутњама; 4.** *рел. и празнов. (спопасти – о ђаволу)* замамуніц, обшеднуц

опсетити се -им се *франт.* огутац ше, обахтац ше, похопиц; **једва се опсетио** лєдво ше огутал

опсећи[1] -егнем *оп.* **опсегнут**

опсећи[2] -ечем обрезац, орезац

опсецати -ам обрезовац, орезовац

опсиговати -гујем *оп.* **опциговати**

опсизати -ижем *оп.* **опсезати**

описивање *с.* < **описивати**

опсипавати -ам обсиповац, осиповац

опсипати -ам обсипац, осипац

опскакивати -кујем обскаковац, скакац, заскаковац коло дакого, дачого

опскочити -им *покр. (хитро опколити)* нараз ше позберац (прибегнуц, згарнуц ше) коло дакого, нараз обколїц (обколєшиц) дакого

опскрба *ж.* **1.** тото цо потребне яа живот; **2.** *оп.* **опскрбљивање**

опскрбитељ *х.* подмирйовач, подмиряч, набавяч, серзовач *заст.*

опскрбити (се) -им (се) подмириц (ше), серзовац, обезпечиц *(цо треба за живот)*

опскрбљеник *х.* подмирени *прикм.*

опскрбљеност *ж.* подмиреносц, обезпеченосц

опскрбљивање *с.* подмирйованє, набавянє, серзованє, обезпечованє

опскрбљивати (се) -љујем (се) подмирйовац (ше), набавяц, серзовац, обезпечовац (тото цо потребне за живот)

опскрбљивач *х. оп.* **опскрбник**

опскрбљивачки -а -о подмирйовацки, набавяцки, серзовацки; ~ **установа** подмирйовацка установа

опскрбни -а -о набавни, подмирйовацки; ~ **одељење** набавне оддзелєнє

опскрбник *х.* подмирйовач, набавяч, серзовач; **војни** ~ воєни набавяч

опскуран -рна -рно **1.** обскурни, примитивни, заостати; ~ **средњи век** примитивни стреднї вик; **2.** обскурни, нєпознати, нєвельки, нєважни; ~ **песник** нєпознати поет; **3.** обскурни, озлоглашени, подозриви, проблематични; ~ **човек** подозриви чловек

опскурант *х.* обскурант, назаднїк, примитивец, заостати *(у идеолоґиї)*

опскурантизам -зма *х.* и **опскуризам** -зма *х. лат.* обскурантия[е]м, обскуриз[е]м

опскурист[**а**] *х. оп.* **опскурант**

опслуживање *с.* обслужованє, обслугованє, служенє

опслуживати -жујем **1.** обслужовац, обслуговац, служиц; **2.** *(у цркви)* служиц; ~ **службу божују** служиц службу божу

опслужити -им **1.** послужиц, обслужиц; ~ **госте пићем** послужиц госцох зоз пицом, напойом; **2.** *(одслужити)* одслужиц; окончиц, зробиц

опсовати -сујем облац

опстајати -јем и **опстојати** -јим **1.** *(постојати)* постояц, исновац, буц; **2.** *(одржавати се)* обстояц, отримовац ше, жиц

опстанак -нка *х.* обстоянє; **борба за** ~ борба за обстоянє

опстати -анем отримац ше, зачувац живот, витримац

опстинатан -тна -тно обстинатни, твардоглави, спрични, упрекосни

опстипација *ж. мед.* обстипация, заднутосц

опстојање *с.* **1.** *(постојање)* постоянє, иснованє, еґзистованє; **2.** *(одржавање у животу)* обстоянє, отримованє; *оп.* **опстајати**

опстојати -јим *оп.* **опстајати**

опстојност *ж.* **1.** *(околност)* обставина, стан; **у тим околностима** у тих обставинох; **2.** *(постојаност)* постояносц

опстрети -ем обвиц, закриц, престрец

опстрзати се -ржем се и -рзем се *покр.* оклєвац, предумовац ше

опструирати -ам и **опструисати** -ишем *(спречити, спречавати)* обструовац

опструкција *ж.* обструкция

опструкционист[**а**] *х.* обструкционист[а]

опступити -им обколїц, окружиц, обступиц

опсути -спем *оп.* **обасути**

опсцен -а -о *(непристојан, срамотан)* обсцени

опсценост *ж.* обсценосц

оптакати -ачем *оп.* **опточавати**

оптант *х.* оптант

оптатив *х. ґрам.* оптатив

оптативни -а -о и **оптативски** -а -о оптативни

оптерати -ам обгнац, обисц коло *(гоняци дацо, дакого)*

оптеретити -им *з розл. знач.* обтерховац; ~ **коња** обтерховац коня; ~ **дажбинама** обтерховац зоз даванями; ~ **послом** обтерховац зоз роботу

оптеретити се -им се обтерховац ше; ~ **обавезама** обтерховац ше з обовязками

оптерећавати (се) -ам (се) обтерховйовац (ше), терховац (ше)

оптерећен -а -о **1.** *дієприкм.* < **оптеретити; 2.** *(прожет)* обтерховани, обняти, обшеднути; ~ **национализмом** обшеднути з национализмом

оптерећеност *ж.* обтерхованосц

оптерећење *с. з розл. знач.* обтерхованє; ~ **кола** обтерхованє коча; ~ **порезом** обтерхованє зоз порцию

оптерећивање *с.* обтерховйованє, терхованє

оптерећивати (се) -ћујем (се) обтерховйовац (ше), терховац (ше)

оптесавати -ам обкресовац, окресовац

оптесати -ешем обкресац, окресац

опстећи -ечем **1.** *(текући обићи)* обчечиц; **2.** *(опколити)* обколїц, окружиц, обколєшиц

оптика *ж. физ.* оптика

оптималан -лна -лно оптимални; ~ **рок за сетву** оптимални час за шатву

оптимално *присл.* оптимално; ~ **уређен живот** оптимално ушорени живот

оптималност *ж.* оптималносц

оптимат *х. (аристократа)* оптимат

оптимизам -зма *х.* оптимиз[е]м

оптимист[**а**] *х.* оптимист[а]

оптимистичан -чна -чно и **оптимистички** -а -о оптимистични; ~ **дух** оптимистични дух

оптимистички и **оптимистично** *присл.* оптимистично; **гледати** ~ патриц оптимистично

оптимисткиња *ж.* оптимистка

оптимум *х.* оптимум; ~ **температуре** оптимум температури

оптирати -ам *лат. зак. и нєзак.* оптировац, опредзелїц ше, опредзельовац ше, одлучиц ше, одлучовац ше

оптицај *х.* обток; ~ **новца** обток пенєжу

оптицање *с. оп.* **оптицај**

оптицати -ичем **1.** *(текући обилазити)* обточовац; **2.** *(опкољавати)* обкольовац, обколєшовац; **3.** *(бити у оптицају)* циркуловац, кружиц, буц у току

оптичар *х.* оптичар

оптичарски -а -о оптичарски; ~ **занат** оптичарске ремесло

оптички -а -о и **оптички** -а -о оптични; ~ **стакло** оптичне скло

оптички *присл.* оптично

опткати -ам обткац, откац

опток *х.* **1.** *(обруб)* обточенє, о[б]рубенє, обшивка; **2.** *(оптицај)* обток, цирукулация; ~ **крви** циркулация креви; ~ **новца** обток пенєжу

опточавати -ам и **опточивати** -чујем **1.** *(оивичавати)* обточовац, о[б]рубйовац, рубиц; **2.** *(опкољавати)* обкольовац, обколєшовац, окружовац

опточити -им **1.** *(оивичити)* обточиц, о[б]рубиц; **2.** *(опколити)* обколїц, обколєшиц, окружиц

оптражити -им обисц (походзиц) глєдаюци, поглєдац, глєдац доокола (вшадзи)

оптрачити -им опантлїковац, о[б]рубиц зоз пантлїку

оптркати -рчим *оп.* **оптрчати**

оптркивање *с.* < **оптрикивати**

оптрикивати -кујем обеговац *(коло дачого)*; ~ **око камаре** обеговац коло брадла

оптрпати -ам *(нагомилати, натоварити)* натрепац, накласц полно дачого

оптрчавање *с.* обегованє *(коло дачого)*

оптрчавати -ам обеговац *(коло дачого)*; ~ **око дрвета** обеговац около древа

оптрчати -чим **1.** *(обићи трчећи)* обегнуц *(коло дачого)*; **2.** *(обићи у журби)* обисц, побегац; ~ **цело село** побегац цали валал

оптужба *ж.* **1.** *(окривљавање)* обвинєнє; **2.** *(тужба)* оптужба, тужба

оптужбен -а -о обтужбови, тужбови

оптуженик *х.* обтуженїк, обтужени

оптуженица *ж.* обтужнїца, обтужена

оптуженички -а -о обтуженїцки; ~ **клупа** оптуженїцка лавка; ~ **сести (доћи) на оптуженичку клупу** буц оптужени

оптужење *с.* обтуженє, обтужба, обвинєнє

оптуживање *с.* обтужованє, туженє, обвиньованє

оптуживати -жујем обтужовац, тужиц

оптужитељ *х.* обтужитель, тужитель

оптужитељка *ж.* обтужителька, тужителька

оптужити -им обтужиц, тужиц; ~ **пред јавношћу** обтужиц пред явносцу

оптужни -а -о обтужни; ~ **материјал** обтужни материял

оптужница *ж.* обтужнїца, обтужба; **судска** ~ судска обтужнїца

опће *присл.* и **опће-** *оп.* **опште, опште-**

опћенити -а -о **1.** *(уопштен)* пообщени, общи, нєконкретни; ~ **одговор** пообщени одвит; ~ **закључак** нєконкретни заключок; **2.** *(општи)* общи, заєднїцки; ~ **препорука** заєднїцка препорука

опћенито *присл.* пообщено, вообще, взагалї

опћи -а -е *оп.* **општи**

опћина *ж.* општина, общество; **црквена** ~ церковне общество

опћински -а -о општински, обществени; ~ **порез** општинска порция

опудати -ам и **опуђати -ам** *покр.* вииcкац, поискац *(блихи, уши)*

опузао -зла -зло мокри, змокнути; ~ **као миш** змокнути як миш[а]

опузати -ужем и **опузити** -им *(обићи пузећи)* обцагнуц ше, прейсц цагаюци ше *(коло дачого)*

иопузнуо -ула -уло *оп.* **отромбољен**

опузнути (се) -нем (се) (склизнути) зошлїснуц (ше)

опулентан -тна -тно богати, маєтни

опуљити -им *(опељешити)* опулїц, очутковац, обрац

опун -а -о и **опуначак** -чка -чко полнючки, дакус полни, полненьки; **опуни образи** полнючки лїчка

опундрати -ам *(очупати)* отаргац, оскубац

опуновластити -им ополновласциц, овласциц, ополномоциц

опуновлаштење *с.* и **опуновлашћење** *с.* ополновласценє, овласценє, полномоц

опуновлашћивати -ћујем ополновласцовац, овласцовац, ополномоцовац

опунолетити -им постац полнолїтни

опуномоћавати ам ополномоцовац, овласцовац

опуномоћен -а -о ополномоцени, овласцени; ~ **дипломатски представник** ополномоцени дипломатични представнїк

опуномоћеник *х.* ополномоценїк, овласценїк; ополномоцени, овласцени

опуномоћење *с.* ополномоценє, овласценє, полномоц

опуномоћивати -ћујем *оп.* **опуномоћавати**

опуномоћитељ *х.* ополномоцитель, ополномоцовач

опуномоћити -им ополномоциц, овласциц

опуномоћство *с.* полномоц, овласценє; ополномоцнена (овласцена) особа, ополномоцене (овласцене) цело

опупавео -ела -ело пупкати бачи

опупавити -им натиц, запупкавиц, достац (вельки) пупок

опупити се -им се опупчиц, достац пупча

опурити -им опариц, опечиц, опалїц

опус *х.* опус, дїло *(уметнїке)*

опустелост *ж.* опусценосц, пустосц

опустео -ела -ело опусцени, пусти; напущени; ~ **град** пусти варош

опустети -тим и **опустити** -им опусциц, постац пусти

опустити -им **1.** *(пустити да што слободно виси)* опущиц; ~ **руке** опущиц руки; **2.** *(олабавити)* попущиц, опущиц; ~ **притисак** попущиц прицисок; ~ **тело** опущиц цело; **3.** *(омекшати)* омегчац, одмегчац, змегчац; **4.** *покр.* *(занемарити)* занєдзбац, занягац, охабиц, зохабиц

опустити се -им се опущиц ше *(од напартосци)*

опустошавање *с.* и **опустошивање** *с.* < **опустошавати, опустошивати**

опустошити -им опустошиц

опута *ж.* шнурка, ременьчок *(за бочкору)*

опутар *х.* *покр.* бочкораш

опутина *ж.* **1.** подла драга; **2.** *(путељак)* дражка

опутити -им *нєзак.* препелєтац, плєсц *(бочкори з ременьчкох)*

опутњак *х.* и **опутњаш** *х.* бочкора *(преплєцена з ременьчками)*

опухати -ам и -ушем **1.** *(одувати)* оддуц; **2.** *фиґ.* висцерац, знїщиц, одстранїц

опухнути -нем оддуц; ~ **прашину** оддуц прах

опуцан -а -о < **опуцати**

опуцао -ала -ало спукани, попукани

опуцати -ам **1.** *(с апетитом појести)* змасциц, сладко поєсц; **2.** *(испуцати)* спукац, попукац; **3.** *(истући)* набиц, налопоциц, натлучиц

опуцнути -нем **1.** *(ошинути прутом)* зрезац, ухмалїц, витнуц; **2.** *(ошинути бичем)* чмиґнуц, пукнуц з батогом

опучина *ж.* пуклєнїна, розпукнуце

опучити -им **1.** *(почети)* почац, навалїц; **2.** *(упутити се)* рушиц ше, попонагляц, розвегнуц ше; **3.** *(потерати)* погнац; **4.** *покр.* *(откопчати)* одкапчац, одпущиц, одвязац; **5.** *(о зори)* розвиднїц ше, ошвитнуц; **6.** *покр.* *(учинити да што распукне)*; ~ **прстен** вдериц по персценю же би пукнул; **јако је терао коња, па је опучио** барз гонєл коня, та му коль пукнул

опучити се -им се **1.** *(сурвати се)* звалїц ше, спаднуц, злопоциц; **2.** *(откопчати се)* одкапчац ше, одвязац ше; **3.** *покр.* пукнуц, розпукнуц; **4.** *фиґ.* барз вистац, спаднуц *(од вистатосци)*

опушак -шка *х.* циґарчок, ґибак *коц.*

опуштање *с.* опущованє

опуштати -ам **1.** *(пуштати да што слободно виси)* опущовац; **руке** опущовац руки; **2.** *(олабављивати)* попущовац, опущовац; **тело** опущовац цело; **3.** *(омекшавати)* омегчовац, одмегчовац, змегчовац; **4.** *покр.* *(занемаривати)* занєдзбовац, охабяц, зохабяц

опуштати се -ам се опущовац ше

опуштено *присл.* опущено

опуштеност *ж.* опущеносц

опхађање *с.* *оп.* **опхођење**

опхађати (се) -ам (се) *оп.* **опходити (се)**

опход *х.* **1.** *(обилазак)* обход, обиход, обходзенє, обиходзенє; **2.** *церкв.* обход, процесия

опходити -им **1.** *(обилазити)* обходзиц, обиходзиц; **планете опходе око Сунца** планети обиходза коло Слунка; **2.** *(походити редом)* заходзиц, шором ходзиц; **лекар је опходио пацијенте** лїкар шором ходзел ґу пациєнтом

опходити се -им се обходзиц ше, одношиц ше, тримац ше, справовац ше

опходљив -а -о друштвени, сердечни, любезни, приязни

опходни -а -о *астр.* ; ~ **време** обиходни час *(час обиходзеня нєбесного цела у своєй орбити, револуция нєбесного цела)*

опходња *ж.* **1.** *оп.* **опхођење; 2.** *церкв.* обход, процесия

опхођење *с.* обиходзенє, одношенє, справованє *(ґу дакому)*

опциговати -гујем *зак. и нєзак.* одбиц, одбивац, одняц, однїмац, абциґовац *беш.*; ~ **стари дуг** одбиц старе длуство

опција *ж.* опция

опцијски -а -о опцийни; ~ **зајам** опцийна пожичка

опцртавати -ам описовац, обрисовац, орисовац

опцртати -ам описац, обрисовац, орисовац

опчаравати -ам обчаровац, очаровац

опчарати -ам обчаровац, очаровац

опчинитељ *х.* обчаровач, обчарователь *заст.*

опчинити -им **1.** *(омађијати)* омаґийовац, зачаровац; **2.** *(обузети)* обняц, занєсц, обшеднуц; **3.** *(прорешетати)* прероштовац; ~ **жито** прероштовац жито

опчињавати -ам и **опчињати** -ам *нєзак.* *ґу* **опчинити**

опчувати -ам *покр.* очувац, зачувац

опшав *х.* рубец, обрубенє; орубенєц

опшанчивати (се) -чујем (се) обкоповац (ше), оградзовац (ше), обкольовац (ше), обколєшовац (ше) *(з ярком)*

опшанчити -им обкопац, оградзиц, обколїц, обколєшиц *(з ярком)*

опшанчити се -им се окружиц ше, оддзелїц ше, оградзиц ше, обколїц ше *(з ярком)*

опшестарити -им окружиц, оциркельовац, описац круг

опшетати (се) -ам (се) обшпацирац ше, прешпацирац ше доокола

опшивати -ам *нєзак. ґу* **опшити**

опширан -рна -рно обширни; ~ **извештај** обширни звит

опшити -ијем обшиц; ~ **капут крзном** обшиц капут з бундичку

опште *присл.* обще, вообще; ~ **речено** вообще поведзено

опште- *преф.* обще-; **општепознат** общепознати; **општедржавни** общедержавни

општежитије, општежиће *с.* общежитиє, заєднїцки живот, интернат

општење *с.* общенє, одношенє, комуникованє, контактованє

општество *с.* общество, дружтво; **гркокатоличко црквено** ~ грекокатолїцке церковне общество

општи -а -е общи; ~ **акти установе** общи акти установи; ~ **интерес** общи интерес

општина *ж.* **1.** општина, общество *заст.*; **црквена** ~ церковне общество; **2.** *(зграда)* ; **градска** ~ городска хижа; **сеоска** ~ валалска хижа

општинар *х.* општинар, општински службенїк, општински старшина

општински -а -о општински; ~ **суд** општински суд; ~ **заједница** општинска заєднїца; ~ **тужилаштво** општинске тужительство

општити -им *(са ким)* общиц, дружиц ше, дружтвовац, мац роботи *з даким беш.,* контактовац, комуниковац; **са таквим људима ја не општим** з таким алюдзми я нє контактуєм

оразумити -им **1. (вратити разуму)** урозумиц, дац розума; **2.** *(просветити)* змудриц, присц ґу розуму

оразумити се -им се урозумиц ше, змудриц, присц ґу розуму

оракул(ум) *х.* оракул, пророчество

оралан -лна -лно орални, вербални, усни; ~ **глас** орални глас; ~ **казивање** вербалне приповеданє

орало *с. покр. (раоник)* плуг, желєзко на плугу

оран и **оран**[1] -рна -рно орни, ораци; ~ **плуг** орачи плуг; ~ **земља** орача жем

оран и **оран**[2] -рна -рно *(за што)* дзечни, розположени; готови, порихтани; ~ **за рад** готови до роботи; **увек ~ за шалу** вше порихтани франтовац

орангутан *х. зоол.* оранґутан

оранжада *ж.* оранжада, юшка з поморанчеца, помаранчецова юшка

оранжаст -а -о помаранчецови *(о фарби)*

оранити -им *(ранити)* ранїц, покалїчиц

ораница *ж.* оранїна, орача жем

ораничнии -а -о обрабяци, ораци, орачи; ~ **површина** обрабяца поверхносц

орањавати (се) -им (се) покалїчиц (ше), ранїц (ше)

орање *с.* оранє; ◊ ~ **дан орања** дзень ораня *(жем котру мож зорац за єден дзень)*, гольт, голт *коц.*

орао -рла *х. зоол.* орел; ~ **змијар** (Ciraetuc gallicuc) орел гадоєд; ~ **кликташ** (Aquila pomarina) мали орлїк; ~ **крсташ, крунаш** (A. heliaca) корунасти орел; **сури** ~ (A. chrycaotoc) скалов орел

орапавити -им *оп.* **охрапавити**

ора̄р[1] *х.* орар, пантлїка *(на священїцким облєчиве)*

ора̄р[2]**, орарij** и **орариjум** *х.* орар, орарий, розпорядок *(годзинох, вожeня итд.)*

орасположити (се) -им (се) орозположиц (ше), одоброволїц (ше), розвешелїц (ше)

орати -рем орац; ◊ **ни орао ни копао** нїч нє робел, а заробел

оратор *х.* оратор, бешеднїк

ораторij и **ораторијум** *х. муз.* ораторий

ораторски -а -о ораторски, бешеднїцки; ~ **пракса** ораторска пракса

ораћи -а -о ораци; ~ **плуг** орачи плуг

ораћица *ж.* ораца жем

орах *х. бот.* орех. *(древо и плод)*; **земни** ~ кикирики; **тврд** ~ нєпопущлїви чловек

орахов -а -о орехов[и]; ~ **лишће** орехово лїсце; ~ **уље** орехови олєй

ораховача *ж.* ореховача, орехова палєнка

ораховина *ж.* орех, ореховина, орехово древо

орација *ж.* орация, бешеда, бешедованє

орач *х.* орач

орашак -шка *х.* **1.** *дем.* орещок; **2.** *оп.* **грахор; 3.** *оп.* **орашчић**

орашаст -а -о **1.** *(облика ораха)* орахасти, ореховей фурми; **2.** *(величине ораха)* як орех

орашац -шца *х.* **1.** *бот. оп.* **орашчић; 2.** орехов лєс

орашик *х.* и **орашје** *с.* орехи, орехов лєс

орашчић *х.* **1.** *бот.* мускатов орещок; **2.** *дем.* орещок

орба *ж.* оранє, орачка, сезона ораня

орбит *х.* и **орбита** *ж. астр.* орбита

орбиталан -лна -лно орбитални; ~ **кретање** орбиталне рушанє

орвана *ж. оп.* **орфана**

оргазам -зма *х.* орґазем
орган *х. з розл. знач.* ораґан; ~ **за варење** орґан за претворйованє; ~ **управљања** орґан управяня; ~ **власти** орґан власци
органац -нца и **органет** *х. покр.* верґла
организам -зма *х.* орґанизем; **живи организми** живи орґанизми
организатор *х.* орґанизатор
организаторка *ж.* орґанизаторка
организаторски -а -о орґанизаторски; ~ **способност** организаторска способносц
организација *ж. з розл. знач.* орґанизация; ~ **рада** орґанизация роботи; **привредна** ~ привредна орґанизация
организацијски -а -о и **организациони** -а -о орґанизацийни; ~ **структура** орґанизацийна структура
организирати -ам орґанизовац
организованост *ж.* орґанизованосц; **друштвена** ~ друштвена орґанизованосц
организовање *с.* орґанизованє
организовати (се) -им (се) орґанизовац (ше)
органист(а) *х.* орґуляш
органон *х. фил.* орґанон
органски -а -о орґански; ~ **једињења** *хем.* орґански злученїни; ~ **болест** орґанска хорота
оргија *ж.* оржиз, вешелє, мулатованє, лумпованє
оргијати -ам оржизц, вешелїц ше, мулатовац, лумповац
оргијаш *х.* оржизш, вешельнїк, мулатовач, лумповач
оргуљар *х. оп.* **оргуљаш**
оргуљати -ам оржульовац, грац на оржульох (оржонох)
оргуљаш *х.* орґуляш, орґонист
оргуље *ж. мн. муя.* орґулї, орґони
орден *х.* орден; ~ **рада** орден роботи
орденић и **орденчић** *х. дем.* орденчок
орденоносан -сса *х.* ношитель ордена
орденски -а – орденски, орденови; ~ **лента** орденска пантлїка
ордење *с. яб.* < **орден** ордени
ордија *ж.* **1.** *воєн. (турска војска)* ордиз, турске войско; **2.** *фиґ. (руља)* громада, маса *(людзох)*
ординаран -ґна – ґно **1.** *(обичан)* ординарни, обични, звичайни; **2.** *фиґ. (вулжаран)* ординарни, вулґарни, прости, нєпристойни
ординариј *х.* ординарий, церковни достоїнственїк
ординаријат *х.* ординаризт, владически урзд
ординаријус *х.* ординариюс
ордината *х. мат.* ордината
ординатни -а -о ординатни; ~ **оса** ординатна оса
ординација *ж.* ординациз
ординацијски -а -о ординацийни
ординирати -ам ординовац; **лекар ординира од 9 до 11** лїкар (дохтор) ординує (роби) од 9 до 11
ординанс и ордонанц *х.* ордонанс, ордонанц *беш.*
ордуља *ж.* стара босорка
оребац -ерса *х. яоол. покр.* тащок
оредак -етка – етко досц ридки, перидзени
ордине *ж. мн. покр.* плєва
оредити -им перидзиц, розридзиц, на ридко пошац
оредити се -им се перидзиц ше, розридзиц ше, постац ридки
орећати – ам перидзиц ше, постац ридки
орезати -е`ем **1.** *(ножем)* орезац; **2.** *(секиром)* орубац; **3.** *(тестером)* ополїц; **4.** *(маказама)* оштригац, остригац *коц.*
орезивати -езујем **1.** *(ножем)* орезовац; **2.** *(секиром)* орубовац; **3.** *(тестером)* опильовац; **4.** *(маказама)* оштриговац, остриговац *коц.*
орезилити (се) -им (се) *(осрамотити се)* поганьбиц (ше)
орендисати -ишем огобльовац, остругац
ореол *х.* и **ореола** *ж.* ореол *и фиґ.*
орепак -рка *х.* **1.** подла овца; **2.** *(очинци)* роштовина; плєва
орепина *ж.* **1.** лїшкова бундичка *од штредку хрибта по хвост);* **22.** *фиґ.* ройтави хвост
оресити -им украшиц, оквециц, оквициц *коц.*
орехњача *х.* орехова пита, питка з орехами
орешац -шса *х. бот. оп.* **орашац**
орибати -ам **1.** огобльовац; очисциц; **2.** умиц, очухац *(зоз щетку)*
оригинал *х. з розл. знач* орижинал
оригиналан -лна – лно орижинални; ~ **паковање** орижиналне пакованє; ~ **идеја** ориґинална идея
ориж и **ориз** *х. (пиринач)* ризкаша, ришкаша *коц.*
оријаш *х.* **1.** оризш, див, колос; **2.** *аржо* валал
оријашки – а- о *(дивовски)* оризшски, дивовски
оријент *х.* ориєнт
оријенталан -лна -лно ориєнтални, восточни; ~ **посластичарница** ориєнтална цукрарнз
оријенталац -лса *х.* **1.** ориєнталєц, чловек з Востоку; **2.** ориєнталист[а]
оријентализам -зма *х.* ориєнтализ[е]м

оријентализирати – ам и **оријентализовати** -зујем ориєнтализовац
оријенталист(а) *х.* ориєнталист[а]
оријенталистика *ж.* ориєнталистика
оријенталистички -а -о ориєнталистични
оријенталски -а -о ориєнтални, восточнїцки
оријентатор *х.* ориєнтатор
оријентација *ж з розл. знач.* ориєнтациз; **оријентације ради** пре ориєнтацию, лєм зк ориєнтациз
оријентацијски и **оријентациони -а** -о ориєнтацийни
оријентир *х.* ориєнтир
оријентирати -ам и **оријентисати** -ишем ориєнтовац
оријентирати се -ам се и **оријентисати се** -ишем се ориєнтовац ше
Орион *х. астр.* Орион
орис *х.* **1.** контура; **2.** опис
орисати -ишем орисовац, нарисовац; намальовац
оритак -тка и **орићак** -ћка *х.* шкрабачка, стик *(лопатка з котру ше очисца плуг)*
орити -им **1.** *оп.* **орити се; 2.** валзц, руйновац, розвальовац
орити се -им се **1.** *(одјекивати)* розлєговац ше, розношиц ше, огуковац; **песма се ори** шпиванка ше розноши; **2. (рушити се)** валзц ше, розвальовац ше
орићак -ћка *оп.* **оритак**
оркан *х.* бурз, оркан, уражан
оркански -а -о оркански, уражански, бурйови, бурйовити
оркестар -тга *х. муз.* оркестер; **гудачки** ~ смикови оркестер
оркестарски -а -о оркестерски; ~ **дело** оркестерске дїло
оркестра *х. муз.* оркестра *(место за хор у старогреческим театре)*
оркестралан -лна – лно оркестрални
оркестрион *х. муз.* оркестрион
оркестрирати – ам *зак. и нєзак.* оркестровац, оконччовац оркестрацию
орлетина и **орлина** *ж. аужм. и пейор.* орлїско, вельки орел
орлињак *х.* орлово гнїздо
орлић и **орловић** *х.* орлїк, орелчок, млади орел
орлица и **орловица** *ж.* орлїца, самица орла
орловић *х. оп.* **орлић**
орловица *х. по.* **орлица**
орловски -а -о орловски; ~ **нос** орловски (орлов) нос; горбати нос; пульчи нос
орлон *х. хем* орлон *(файта синтетичного влакна)*
орлушина *ж. оп.* **орлетина**
орлушић *х. оп.* **орлић**
орлушица *ж. оп.* **орлица**
орљава и **орљавина** *ж. (бука)* гирмотанє, дубонь, тресканє
орљати -ам преходзиц з гирменьом (дубоньом, тресканьом), дуднїц, дубонїц; гучац
орљи -а -о *оп.* **орловски**
орма *ж.* штверци *мн.,* серсан *(коньски)*
орман и **ормар** *х.* орман; ~ **за књиге** орман за кнїжки
орманић *х.* и **орманче** *с.* орманчик
ормар *х. оп.* **орман**
ормарић *х.* орманчик, *беш.* наткасна; **ноћни** ~ наткасна, ноцни орманчик
орнамен(а)т -нта *х.* орнамент
орнаменталан -лна – лно орнаментални
орнаментика *ж.* орнаментика; **барокна** ~ барокна орнаментика
орнаментирати -ам и **орнаментисати** -ишем *зак. и нєзак.* орнаментовац
орнат *х.* орнат, паноцовске облєчиво
орни -а -о орачи, ораци; ~ **во** ораци вол
орнитолог *х.* орнитолож, фаховец за птици
орнитологија *ж.* орнитоложиз, наука о птицох
орнитолошки -а -о орнитоложийни; ~ **испитивање** орнитоложийне випитованє
орница *ж. оп.* **ораница**
оро *с.* оро, коло *(чарногорске и македонске народне коло)*
оробити -им окраднуц, покраднуц, обрац *дакого од дачого*
оробљавати -ам окрадац, краднуц, оберац; ~ **имовину** оберац маєток
орогенеза и **орогенија** *ж. геол.* ороженеза, орожениз
орогенетски и **орогени -а** -о ороженетски, ороженетични, орожени; **сила** орожена сила
орографија *ж. жеожр.* орожрафиз
орографски -а -о орожрафски
родити -им **1.** породзинац *дакого з даким;* **2.** *(некога плодом)* принєсц плод (урожай); **3.** оплодзиц
родити се -им се породзинац ше
орођавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **ородити (се)**
орожавети -им, **орожавити** -им, **орожити се** -им се и **орожнати** -ам **1.** достац роги; **коза је већ орожавила** кози уж виросли роги; **2.** затварднуц, стварднуц *(зк косц)*
ороз *х.* **1.** *(петао)* когут; **2.** *(обарач)* когуцик, цвенчок

оронуо ула -уло дослужени, препаднути, устарени, дотирвали; ~ **старац** устарени дїдко; ~ **кућа** дослужена хижа

ороснути -нем дослужиц, препаднуц, дотирвац, устариц ше; ~ **од старости** дослужиц од старосци

орољавати -ам *нєзак. ґу* **оронути**

оросити -им **1.** пошкропиц, попадац; **киша је оросила** дижджик пошкропел; **2.** орошиц, овлажиц, омачац; змачац, змачкац

оросити се -ам се оришиц ше, овлажиц ше, омачац ше; змачац ше, змачкац ше

оросица *ж.* росичка

ороспија *ж. оп.* **роспија**

орошавати (се) *нєзак. ґу* **оросити (се)**

оропинжтон *х.* орпинжтон *(файта курох)*

ортак *х.* сотруднїк, партнер, компаньон, цимбора *заст.*

ортакиња *ж.* сотруднїца, партнерка, компаньонка, цимборка *заст.*

ортаклук *х. оп.* **орташтво**

ортаклучити -им сотрудзовац, компаньовац, цимбориц ше *заст.*

ортаковати -кујем *оп* **ортаклучити**

ортачити (се) -им (се) *оп* **ортаклучити**

ортачки – а- о сотруднїцки, партнерски, компаньонски, цимборски *заст.*

ортаџбина *ж. оп.* **орташтво**

орташтво *с.* сотруднїцтво, партнерство, компаньонство, цимборенє *заст.*

ортогенеза *ж. биол.* ортоженеза

ортографија *ж.* ортожрафиз, правопис

ортографски -а -о ортожрафски, правописни; ~ **грешка** правописна гришка

ортодоксан -сна – сно **1.** *(правоверан)* ортодоксни, правовирни; **2.** *(истински)* правдиви, прави; **3.** *(православан)* ортодоксни, православни

ортодоксија *ж.* ортодоксиз

ортоепија *ж.* ортоепиз *(правилне вигварзнє)*

ортоепски -а -о ортоепски, ортоепийни

ортоклас *х. мин.* ортоклас

ортопед *х. мед.* ортопед

ортопедија *ж. мед.* ортопедиз

ортопедски – а- о ортопедски; ~ **завод** ортопедски завод

ортотонија *ж. жрам.* ортотониз (правилне наглашованє)

орубити -им орубиц, обрубиц

оруђе *с.* **1.** орудиє; **оруђа за производњу** орудиз за продукцию; ~ **у чијим рукама** орудиє у дачиїх рукох; **2.** *воєн.* оружиє; **артиљеријско** ~ артилєрийне оружиє

оружан -а -о **1.** *(наоружан)* наоружани; **2.** оружийни; ~ оружийне зраженє

оружана *ж.* оружарнз, арсенал, мажазин оружиз

оружаник *х.* наоружани чловек

оружар *х.* пушкар, майстор за оружиє

оружарница *ж.* оружарня, фабрика оружия

оружати (се) -ам (се) наоружовац (ше) *и фиґ.;* ~ **знањем** наоружац ше зоз знаньом

орожје *с.* оружиє *и фиґ.;* **хладно** ~ жимне оружиє; **ватрено** ~ огняне оружиє; ◊ **бацити** ~ одруциц оружиє, напущиц борбу; **дићи се на** ~ дзвигнуц ше на оружиє, дзвигнуц повстанє; **звецкати оружјем** керепкац з оружийом; **избити коме** ~ **из руку** вибиц дакому оружиє з рук

оружнети – им збриднуц, постац бридки

оружни -а -о оружийни; ~ **лист** оружийни лїсток

оружник *х.* **1.** наоружани чловек; **2.** жандар

оружница *ж.* **1.** оружнїца, арсенал; **2.** фабрика оружиз; **3.** сошка, штелаж за оружиє

орујити -им почервенїц, счервенїц

оруменети (се) и **орумените (се)** -им се почервенїц, зачервенїц ше, счервенїц

орунити -им *(окрунити)* олупац кукурицу

орутавети и **орутавити** -им зароснуц

орутати – ам **1.** *оп.* **орутавети; 2.** зисц ше, збиц ше, збегнуц ше *(о платну, штриканю и под.)*

орфана *ж* **1.** рабинз; **2.** *(сирота)* широт[к]а; сеґинь, сеґинятко

орфеум *х.* орфеум, орфей

орфеумски -а -о орфеумски, орфейски; ~ **певачица** орфеумска шпивачка

орхестар -стга *х. оп.* **оркестар**

орхестра *ж. оп.* **оркестра**

орхестрирати -ам *оп* **оркестрирати**

орхидеја *ж. бот.* орхидез

ос[1] *х. оп.* **оса**[2]

ос[2] *х.* осце *(джобаце на класкох жита)*

ос[3] *ж. з розл. знач.* осовина; **Земљина** ~ жемова осовина; ~ **на кочији** осивина на кочу (каруци)

оса[1] *ж.* осовина; **ротациона** ~ ротацийна осовина

оса[2] *ж. зоол.* оса (Vecpa); ~ **дрвенарица** (Sirex gigac) древова оса; ~ **потајница** (Ichneumon incubitor) оса гушенїцарка

осавременити -им осучаснїц, модернизовац

осавремењивати -њујем *нєзак. ґу* **осавременити**

осакатити -им **1.** *(нанети озледе)* покалїчиц; **2.** *фиґ.* зменшац *важносц),* погубиц *(шор),* очкодовац, погубиц *(текст)*

осакатити се -им се покалїчиц ше, остац покалїчени, постац калїка

осакаћивати (се) -ћујем (се) *нєзак. ґу* **осакатити**

осалити -им *(одебљати)* затиц, осадлавиц, достац садло

осам *ч.* осем; **пре ~ дана** пред осем днями; **у ~ сати** на осем годзин

осам *преф.* осем – ; **осасмсатни** осемгодзинови

осама *ж.* осаменосц; **живети у осами** жиц у осаменосци (осамено)

осаман -мна -мно самотни, осамени

осамаривати -рујем *нєзак. ґу* **осамарити**

осамарити -им I. *прех.* осамариц, положиц самар на коня (маґарца и под.); II. *нєпрех. фиґ. (изгрдити)* вигандровац, висобачиц *дакого,* вивадзиц ше *з даким*

осамдесет *ч.* осемдзешат

осамдесет *преф.* осемдзешатн – ; **осамдесетогодишњи** осемдзешатрочни

осамдесетак *присл.* коло осемдзешат

осамдесетеро и **осамдесеторо** *зб.* осемдзешацеро

осамдесети -а -о осемдзешати; ~ **страна** осемдзешати бок; **осамдесетих година прошлог века** осемдзешатих рокох прешлого вику

осамдесетина *ж.* **1.** *(осамдесети део)* осемдзешатина; **2.** *(осамдесетак)* коло осемдзешат

осамдесетица *ж.* осемдзешатка

осамдесето -с. ор. **осамдесетина**

осамдесетогодишњак *х.* осемдзешатрочни чловек

осамдесетогодишњи -а -е осемдзешатрочни

осемдесеторица *ж.* осемдзешацме

осамдесеторо *зб.* осемдзешацеро

осамити -им **1.** осамиц, охабиц самого; **2.** остац сам, буц осамени; **3.** видвоїц, изоловац

осамити се -им се осамиц ше, остац осамени; видвоїц ше; изоловац ше

осамица *ж. оп.* **осама**

осамљен -а -о осамени; ~ **место** осамене место

осамљеник *х.* осамени, самотни *прикм.*

осамљеница *ж.* осамена, самотна *прикм.*

осамљенички -а -о самотнїцки, самотиньски; ~ **живот** самотнїцки живот

осамљивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **осамити (се)**

осамнаест *ч.* осемнац

осамнаесторо *зб.* осемнацецеро

осамнаести -а -о осемнасти

осамнаестина *ж.* **1.** *(осамнаести део)* осемнастина; **2.** *(осамнаестак)* коло осемнац

осамнаестица *ж.* осемнацка

осамнаесто *преф.* осемнац -; **осамнаестогодишњи** осемнацрочни

осамнаесторо *зб.* осемнацецеро

осамосталити (се) -им (се) осамостоїц (ше), постац самостойни

осамостаљивати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **осамосталити (се)**

осамсатни -а -о осемгодзинови; ~ **радно време** осемгодзинови роботни час

осамсто *ч.* осемсто

осамсто -*преф.* осемсто -; **осамстометраш** осемстометраш

осамстоти -а -о осемстоти

осана *ж. церкв.* осана!, здраво!, витай!

осао -сла *х.* мажарец, осел

осапунати -ам и **осапунити** -им **1.** намидлїц; **2.** *фиґ.* вигандровац, висобачиц *дакого*

осапунати се -ам се и **осапунити се** -им се **1.** намидлїц ше; **2.** постац мидло, претвориц ше до мидла

осат -а и -ста *х.,* **осат** -ти *ж.* и **осаћ** *х. зб.* **1.** осце, оше *(на класки);* **2.** *бот. оп.* **бодаљ**

осахнути -нем осахнуц, висхнуц

осаш *х. зоол.* осоєд (Pernic apivoruc)

освада *ж.* **1.** клевета, огварзнє; **2.** обтужба; **3.** звада

освадити -им **1.** оклеветац, поогварзц; **2.** обтужиц, обвинїц

освадити се -им се повадзиц ше, завадзиц ше

освајати -ам *нєзак. ґу* **освојити**

освајач *х.* **1.** заберач; **2.** *фиґ. (заводник)* освойовач

освајачки -а -о заберацки, освойовацки; ~ **политика** освойовацка политика

осванак -нка *х.* швитанє, розвиднньованє, розвиднзнє

осванути -нем I. *безособ.* ошвитнуц, розвиднїц ше; **освануло је** розвиднєло ше; II. *нєпрех.* **1.** присц; **освануо је празник** пришло швето; **2.** зобудзиц ше; **како си освануо;** зк ши ше зобудзель; **3.** *фиґ. (појавити се)* ззвиц ше, присц; **одједном освану Петар** одразу ше ззвел Петар

освануће *с.* швитанє, розвиднньованє, розвиднзнє

освањивати -њујем *нєзак. ґу* **осванути**

осведочавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **осведочити (се)**

осведочен -а -о ошведочени; ~ **пријатељ** ошведочени призтель
осведочити -им *(доказати)* ошведочиц, доказац, прешвечиц
осведочити се -им се **1.** *(о чему)* прешвечиц ше, увериц ше, доисциц ше *до дачого;* **2.** доказац ше *у дачим*
освежавајући -а -е ошвижуюци; **напитак** ошвижуюци напиток (напой)
освежавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **освежити (се)**
освежење *с.* ошвиженє; **ветар је донео** ~ витор принєс ошвиженє
освеживач *х.* ошвижовач
освежити -им *з розл. знач.* ошвижиц; ~ **кога пићем** ошвижиц дакого з напойом; ~ **сећање** *фиґ.* ошвижиц здогадованє; ~ **боју** *фиґ.* ошвижиц фарбу
освежити се -им се ошвижиц ше; ~ **пивом** ошвижиц ше з пивом
освежујући -а -е ошвижуюци
освестити -им **1.** *(довести свести)* освидомиц, обаториц, отрезбиц, отрежбиц, отютиц *беш.;* **2.** *(уразумити)* уразумиц; **3.** *(поучити)* поучиц, научиц
освестити се -им се освидомиц ше, присц ґу себе, обаториц ше, отрезбиц ше, отрежбиц ше, отютиц ше *беш.*
освета *ж.* вимсценє; **крвна** ~ кревне вимсценє
осветитељ *х.* вимсцитель
осветити[1] -им *церкв.* ошвециц, пошвециц; ~ **цркву** пошвециц церкву
осветити[2] -им вимсциц, покарац; ~ **злочин** покарац злодїйство; ~ **брата** вимсциц ше за брата
осветити се -им се вимсциц ше; **то ће му се кад-тад осветити** то ше му кеди-теди вимсци
осветлати -ам *(углачати)* виблїщиц, виґланцац; ◊ ~ **образ** преславиц ше
осветлати се -ам се прибрац ше, поприберац ше
осветлити -им ошвициц *и фиґ.;* ~ **пут** ошвициц драгу; ~ **проблем са свих страна** ошвициц проблем зоз шицких бокох
осветљавати -ам *нєзак. ґу* **осветлити**
осветљење *с.* ош;виценє; **електрично** ~ електричне ошвиценє
осветљив -а -о *оп.* **осветољубив**
осветљивати -љујем *нєзак. ґу* **осветлити**
осветљивац -иоса *х.* вимсцовач, вимсцователь, вимсцолюбитель
осветни -а -о *оп.* **осветнички**
осветник *х.* вимсцитель, вимсцователь, вимсцовач; **тајанствени** ~ таїнствени вимсцовач
осветнички **-а** **-о** вимсцительски, вимсцительни, вимсцовацки; ~ **оружје** вимсцительне оружиє
осветно *присл. оп.* **осветнички**
осветољубив -а – вимсцлїви, вимсцолюбиви, вимсцовацки, вимсцительни
освећење *с. церкв.* ошвеценє, пошвеценє, швеценє; ~ **водице** швеценє води
освећивати[1] -ћујем *церкв. нєзак. ґу* **осветити**[1]
освећивати[2] **(се)** -ћујем (се) *нєзак. ґу* **осветити**[2] **(се)**
освештавати (се) -ам (се), **освешћавати (се)** и **освешћивати (се)** -ћујем (се) *нєзак. ґу* **освестити (се)**
освештати -ам *церкв. оп.* **осветити**[1]
освињити -им ошвинїц, зашвинїц
освињити се -им се залюштац ше завлачиц ше, зашвинїц ше; *фиґ.* опиц ше, ольоґдац ше
освит *х.,* **освитак** *х.,* **освитање** *с.* швитанє, розвиднянє, розвидньованє
освитати -ишем *нєзак. ґу* **осванути**
освојити -им **1.** (*заузети војном силом)* завжац, вжац, залапиц, освоїц; ~ **непријатељско утврђење** завжац нєпризтельске утвердзенє; **2.** *(отети, уграбити)* однзц, одобрац, вжац; уґрабнуц; завжац; ~ **туђ залогај** однзц люцки фалаток; ~ **боље место у гледалишту** уґрабнуц (завжац) лєпше место у патралїщу; **3.** *(нечију љубав и сл.)* освоїц; ~ **симпатије гледалаца** освоїц симпатиї патрачох; **4.** *(положај, степен)* освоїц, завжац; ~ **прво место у такмичењу** освоїц перше место у змаганю; **4.** *(савладати; опхрвати)* звладац; обнзц; прициснуц; залєгнуц; опановац; **освојио га сан** звладал го сон; **освојиле су ме бриге** прицисли (залєгли) ме бриґи; **5.** *(постићи урадити)* посцигнуц, бировац; **то је велик посао, она не може да га освоји** то велька робота, вона нє може посцигнуц (поробиц)
освојити се -им се *и* **освојтати се** -ам се *(ородити се)* породзинац ше
осврабати -ам *(пренети на кога свраб, шугу):* **осврабао је брата** брат ше од нього обрал (брат од нього достал) швербячку *одн.* шуґи
осврабати се -ам се *(добити свраб, шугу)* достац швербзчку *або* шуґи
осврнути -нем: ~ **главу** обрациц главу
осврнути се -нем се **1. а)** *(окретањем горњег дела тела)* обрациц ше; **осврнуо се и махнуо нам** обрацел ше и змахнул нам; **б)**

(окретањем главе) оглзднуц ше; **отишао је, није се ни осврнуо** пошол, анї ше нє оглзднул; **в)** *(телом, главом на све стране)* пообрацац ше, пооглядац ше; **2.** *фиґ. (оживети сећања на нешто)* огляднуц ше; ~ **на своју прошлост** огляднуц ше на свою прешлосц; **3.** *(на кога, што – поменути)* огляднуц ше на дакого, дацо, спомнуц дакого, дацо, повесц дацо о даким, дачим; **дозволите ми да се осврнем и на најновије догађаје** допущце ми же бим ше огляднул и на найновши подиї; **4.** *(повести рачуна о коме, чему)* огляднуц ше, попатриц; **треба се осврнути и на друге** треба ше огляднуц и на других

осврт *х.* **1. а)** *(окрет и поглед уназад)* обрацанє, обраценє; огляданє, огляднуце; **б)** *фиґ.* огляднуце; **критички ~ на прошлост** критичне огляднуце на прешлосц; **2.** *(кратак приказ)* огляднуце; **пише осврте и чланке** пише огляднуца и статї

освртај *х. оп.* **осврт (1)**

освртање *с.* < **освртати се**

освртати се -рћем се **1. а)** *(горњим делом тела)* обрацац ше; **б)** *(главом)* оглядац ше; **2.** *(оживљавати сећања на нешто)* оглядац ше; **3.** *(на кога, што – помињати)* оглядац ше на дакого, дацо, споминац дакого, дацо, гуториц (бешедовац) дацо о даким, дачим; **у излагањима се често осврће на своје критичаре** у викладаньох часто спомина своїх критичарох; **4.** *(водити рачуна о коме, чему)* оглядац ше, патриц на дакого, дацо *або* за даким, дачим; **док ради**, **никад се не осврће на друге** док роби, нїґда нє патри за другима

освуд *присл. оп.* **одасвуд**

осеба *ж. заст. оп.* **особа**

осебан -бна -бно **1.** *(особан)* особни, власни; **2.** *оп.* **особит**; **3.** *(засебан)* окремни

осебина *ж.* **1.** *оп.* **особина; 2.** *покр. (власништво)* власносц; **3.** *(посебност)* окремносц

осебит -а -о *оп.* **особит**

осебичити -им перши раз окопац виніцу *(хтора нє була огарнута)*

осебно *присл. (засебно)* окреме

осебност *ж.* окремносц

осебујак -јка *х.* тот цо ше оддзелєл (вишол) з фамилийней задруґи

осебујан -јна -јно особени, особлїви, окремни, характеристични; **сваки човек има своје осебујне особине** кажди чловек ма свойо особени прикмети

осебујно *присл.* особено, особлїво, окреме

осевабити се *и* **осевапити се** -им се зробиц добре дїло

осеверити -и *безос. (почети дувати – о северцу):* **осеверило је** почал дуц сиверни витор

осевина *ж.* **1.** *мн. оп.* **осевци**; **2.** *(бодљика на класу жита)* осце

осевци *х. мн.* **1.** *(мекиње)* отруби; **2.** *пож.* остаток на шитку, роштовина

осегнути -нем **1.** опаднуц; спаднуц; **2.** *фиґ. (о крви)* преляц ше, спаднуц

оседелица *ж. оп.* **уседелица**

оседети -дим пошивиц, ошивиц

оседити -им **1.** *(учинити седим)* зробиц шивим, пошивиц; **2.** *оп.* **оседети**

оседлавати -ам класц шедло на коня, *заст.* шедлац коня

оседлати -ам **1.** положиц шедло на коня, *заст.* ошедлац коня; **2.** *фиґ. (насамарити)* порихтац, спораїц; ◊ ~ **нос** *франт.* положиц окуляри на нос

осезати -ам **1.** опадац; падац; **2.** *покр. (опипавати)* мацац, омацовац, дотикац

осеин *х. анат.* осеїн

осеирити -им *(разгледати)* опатриц, розпатриц; попатриц

осејотина *ж.* поошивана мука

осек[1] *х. оп.* **осека**

осек[2] *х.* паушал *(плаценє одредзене за вкупну суму)*

осека *ж. ґеоґр.* осека, одлїв

осекати -ам *пом.* вируцац (вичерпац, випущиц) воду з чамца

осекивати -кујем < **осећи**

осекнути[1] -нем *и* **осећи** осčчем **1.** одгукнуц, зачуц ше *(о моцним предзераюцим звуку);* **2.** *оп.* **осекнути се**

осе́кнути[2] **(се)** *и* **осе́ћи (се)** лсекнем (се) **1.** *(о води)* опаднуц, поцагнуц ше*;* **2.** утрец (поуцерац) нос; видуц нос; висмаракац ше

осекнути се -нем се *(обрецнути се)* скричац, злярмац, вистац на дакого

осеком *присл.* шицки нараз

оселина *ж. (стрма страна)* прикри бок, прикрина, падина

осем *прим. оп.* **осим**

осеменити -им оплодзиц

осеменити се -им се достац нашенє (зарно) при зреню; **пшеница се већ осеменила** жито уж ма зарно

осемењавање *с.* оплодзованє

осемењавати -ам оплодзовац; **вештачки ~ стоку** штучно оплодзовац статок

осен *ж. (сенка)* цинь *х.*
осена *ж. (одсјај)* одблїск; слаба шветлосц
осенак -нка *х.* **1. а)** *оп.* **осен**; **б)** *(хладовина)* хладок*;* **2.** *оп.* **осена**
осенити -им **1.** закриц з циньом, руциц цинь, зацинїц; **2.** *(заклонити од светлости): ~* **руком очи** заклонїц з руку очи *(од шветлосци);* **3.** *(засенити)* заблїснуц, зашлєпиц
осенчавати -ам
осенчати -ам *оп.* **осенчити**
осенчење *с. (сенка, замрачење)* цинь, зацменє, зацемнєнє
осенчити -им **1.** *оп.* **осенити**; **2.** *(слику)* додац цмейши тони *(на слики),* зацинїц *(слику)*; **сликар је осенчио поједина места** маляр додал цмейши тони на даєдни места; **3.** *фиґ. (истаћи)* визначиц, зробиц релєфнєйшим
осењавати -ам *и* **осењивати** -њујем **1.** закривац з циньом, руцац цинь, зациньовац; **2.** закланяц од шветлосци; **3.** *(засењивати)* заблїсковац, зашлєпйовац
осет *х.* **1.** *(осећај)* чувство; **2.** *(осећање)* чувство, *рид.* почуванє
осетан -тна -тно **1.** *(приметан)* обачлїви; **из шуме долази ~ струја свежине** зоз лєса приходзи обачлїва струя швижосци; **2.** *(знатан)* обачлїви, значни; **непријатељ је претрпео осетне губитке** нєприятель прецерпел значни утрати; **3.** *звич. одр.* **а)** *(чулан)* осетови; **осетни нерв** *анат.* осетови нерв; **б)** *(телесни, путен)* тїлесни, сензуални; **осетна задовољства** тїлесни задовольства; **4.** *покр. оп.* **осетљив**; ◊ **осетне варке** *псих.* осетово спреводзки *(нєточни перцепциї)*
осетилан -лна -лно *звич. одр.* осетови; **осетилни утисак** осетови упечаток; ~ **сазнање** осетове сознанє
осетилност *ж.* осетовосц
осетило *с. (чуло)* осет; ~ **вида** осет виду; ~ **мириса** осет паху
осетити -им **1.** *з розл знач.* почувствовац, *нар.* почуц; ~ **хладноћу** почувствовац жиму; ~ **страх** почувствовац страх; **2.** *(постати свестан чега, приметити)* обачиц, увидзиц; **време пролази, а човек и не осети** час преходзи, а чловек анї нє обачи**;** **3.** *(у пуној мери доживети)* зазнац, дожиц, почувствовац; ~ **рат** зазнац войну; **4.** *(поднети нешто као терет)* обачиц, почувствовац; ~ **повећање норме** обачиц звекшанє норми; **5.** *(наслутити)* нагаднуц, почувствовац; **непријатељ је осетио да се припрема напад** нєприятель нагаднул же ше приприхтує напад; **6. а)** *(схватити)* похопиц, розумиц; **дао ми је смешком ~ да ме разуме** дал ми з ошмихом похопиц же ме розуми; **б)** *(упознати, схватити)* похопиц, почувствовац; **песник је осетио народну душу** поет похопел народну душу
осетити се[1] -им се **1.** почувствовац ше; ~ **увређеним** почувствовац ше увредзени; **после напада болова осетио се боље** после нападу больох почувствовал ше лєпше; **2.** *(сетити се)* здогаднуц ше, здогадац ше, присц на розум; **осетио се старог пријатеља** здогаднул ше старого приятеля, пришол му на розум стари приятель; **3.** *(постати бремeнита)* остац самодруга; почувствовац ґравидносц
осетити се[2] -им се *покр. (постати сетан)* зармуциц ше, засмуциц ше
осетљив -а -о **1.** чувствительни; **ова материја је ~ на сунчеве зраке** тота материя чувствительна на слункова зарї; **2. а)** *(пријемчив, изоштрен)* виоштрени, чувствительни; **животиње имају ~ слух** животинї маю виоштрени слух; **б)** *(прецизан)* прецизни, чувствительни; **осетљиви апарати за мерење** прецизни апарати за меранє; **3.** *(добро одмерен, опрезан)* осторожни; **овај рад тражи осетљиве покрете** тота робота вимага осторожни рухи; **4.** *(осећајан)* нїжни, чувствительни; **била је негована и ~ жена** була пестована и чувствительна жена; **5.** *(сујетан; недовољно отпоран)* чувствительни, кевельни; **бити ~ на хладноћу** буц чувствительни на жиму; **јако је ~ на неправду** барз є чувствительни на нєправду; **6.** *(знатан, осетан)* обачлїви, значни; **7.** *(стваран)* реални, дїйсни; ~ **стварност** реална стварносц
осетљивац -вца *х.* чувствительни, кевельни чловек
осетљивост *ж.* < **осетљив**
осетно *присл.* обачлїво, значно
осетност *ж.* < **осетан**
осећај *х.* **1.** *(чулни доживљај, осет)* осет, чувство; ~ **додира** осет (чувство) дотику; **осећаји температуре примају се преко коже** осети температури примаю ше прейґ скори; **2.** *(осећање)* чувство, *рид.* почуванє, *рид.* чуце; ~ **усамљености** чувство осаменосци; **имати добар ~ за време** мац добре чувство за час; **3.** *(намера, хтење)* намира, жаданє; **све је то радио с**

најбољим осећајима шицко то робел з найлєпшима жаданями

осећајан -јна -јно **1.** *одр. (који се односи на осете)* осетови, чувствови; **осећајне ћелије** осетово клїтинки; **осећајни мождани центри** осетово мозґово центри; ~ **нерв** чувствительни (осетов) нерв; **2. а)** *(емотиван; који снажно осећа)* чувствительни; **он је нежан,** ~ вон нїжни, чувствительни; **б)** *(који изражава осећања)* полни чувствох, чувствительни; ~ **опис природе** опис природи полни чувствох

осећајно *присл.* чувствительно; зоз полно чувства

осећајност *ж.* чувствительносц

осећало *с. оп.* **осетило**

осећање *с.* **1.** *(процес, радња)* чувствованє, *рид.* почуванє, *рид.* чуце; **2. а)** *(емоција)* чувство, *рид.* почуванє, *рид.* чуце; ~ **љубави** чувство любови; ~ **усамљености** чувство осаменосци; **б)** *(смисао, свест)* чувство; ~ **дужности** чувство длужносци; ~ **части** чувство чесци; **имати добар ~ за време** мац добре чувство за час; **3.** *(утисак, наслућивање)* упечаток, чувство

осећати -ам **1. а)** *(емоционално доживљавати)* чувствовац, *рид.* почувац; **уметник осећа јаче, финије** уметнїк чувствує моцнєйше, финше; **б)** *(чулима)* чувствовац, чуц; **осећам бол у нози** чувствуєм (чуєм) боль у ноги; **2. а)** *(имати представу)* похопйовац; **породицу је осећао сасвим необавезно** фамелию похопйовал цалком нєобовязно; **б)** *(имати смисао)* чувствовац; ~ **музику** чувствовац музику

осећати се -ам се **1.** чувствовац ше, *рид.* почувац ше, *рид.* чуц ше**;** ~ **увређен** чувствовац ше уквилєни; **2.** *(сећати се)* здогадовац ше, здогадац ше, приходзиц на розум; **3.** *(осећати бременитост)* чувствовац ґравидносц, буц самодруга; **4.** *(одавати од себе непријатан мирис)*: **вино се осећа на буре** вино чуц за гордовом (на гордов); **месо се већ осећа** месо уж чуц

осећи се -кнем се *оп.* **осекнути се**

осећи -ечем **1.** *оп.* **одсећи**; **2.** *покр. (клипати – о кукурузу)* вигнац чутки; **3.** *покр.* зменшац ше, опаднуц; **вода осекла** вода опадла

осећи се -ечем се *оп.* **осекнути се**

осехирити -им *оп.* **осеирити**

осецати -ам **1.** *оп.* **одсецати; 2.** *покр. (терати клипове – о кукурузу)* виганяц чутки; **3.** *по*кр. зменшовац ше, опад[ов]ац

осецати се -ам се **1.** *(обрецивати се)* кричац, лярмац, виставац на дакого; **2.** *покр.* оддзельовац ше, видзельовац ше; зявйовац ше

осечак -чка *х. оп.* **одсечак**

осечан -чна -чно **1.** паушални; **2.** одлучни, ришени; **3.** *оп.* **осечит (2)**

осечит -а -о **1.** *оп.* **осечан (2)**; **2.** *(стрм)* прикри

осечни -а -о (< **осека**) осекови; ~ **струја** осекова струя

осивети -вим *(постати сив)* пошивиц

осигуравајући -а -е осиґуруюци; ~ **завод** осиґуруюци завод

осигуравати (се) -ам (се) осиґуровац (ше)

осигуравач *х.* осиґуровач; осиґуратель

осигуран -а -о осиґурани

осигураник *х.* осиґуранїк

осигурање *с.* **1.** осиґуранє; **имовинско** ~ маєтково осиґуранє; **здравствено** ~ здравствене осиґуранє; **обавезно** ~ обовязне осиґуранє; **пензионо (мировинско) осигурање** пензийне осиґуранє; **2**. *(обезбеђење)* обезпеченє, осиґуранє

осигуратељ *х. оп.* **осигуравач**

осигурати -ам **1.** *(уговором о осигурању)* осигурац; ~ **имовину** осиґурац маєток; **2.** *(учинити сигурним*; *обезбедити)* обезпечиц, осиґурац; ~ **старост** обезпечиц старосц; ~ **одступање пред непријатељем** обезпечиц одступанє пред нєприятельом

осигурати се -ам се **1.** *(уговором о осигурању)* осиґурац ше; ~ **за случај несреће** осиґурац ше за случай нєщесца; **2.** *(обезбедити се)* обезпечиц ше, осиґурац ше

осигурација *ж. нар. оп.* **осигурање**

осигурач *х. ел., воєн.* осиґурач, безпечнїк; *(клин)* цворень

осигурача *и* **осигурачица** *ж.* игла осиґурачка

осигурнина *ж.* **1.** *правн.* осиґурнїна *(сума хтору осиґуровач виплацує осиґуранїкови як надополнєнє за предвидзени случай);* **2.** средства за живот; **оставио је жену без осигурнине** охабел жену без средствох за живот

осидрати -ам *и* **осидрити** -им руциц котву *(з ладї),* укотвиц

осијавати -ам ошвицовац

осијати -ам **1.** *(обасјати)* ошвициц; **2.** *покр. (одмаћи)* одисц, оддалїц ше

осилан -лна -лно *оп.* **осион**

осилити -им I. *нєпрех.* **1.** *(ојачати)* замоцнїц, змоцнїц; постац моцнєйши; **2.** *оп.* **осилити се**; II. *прех. (оснажити кога)* замоцнїц,

помоцнїц, зробиц моцнєйшим; **године су га осилиле** з роками замоцнєл
осилити се -им се *(постати осион)* осилїц ше, постац бесни
осиљавати -ам I. *нєпрех. (ојачавати)* замоцньовац, моцнїц; поставац моцнєйши; II. *прех. (оснаживати кога)* замоцньовац, помоцньовац, робиц моцнєйшим
осиљавати се -ам се *(постајати осион)* осильовац ше, поставац бесни, насилни
осиље *с. оп.* **осиљеност**
осиљено *присл. оп.* **осионо**
осиљеност *ж.* осилєносц, насилносц
осим I. *прим.* **1.** *означує видзельованє, виокремйованє* окрем, крем; **сви су ту ~ њега** шицки ту окрем нього; **2.** *означує паралелне, источасне постоянє вецей поняцох, начишльованє, додаванє* окрем, крем, попри; ~ **лепоте код жене је тражио и друге вредности** окрем краси при жени глєдал и други вредносци; **3.** *означує же ше дацо розликує од шицкого другого* иншаки як (од), окрем; **по начину живота њихова кућа је ~ свега света** по способе живота їх дом иншаки (їх дом ше розликує) од шицкого швета; **бити ~ света** *(бити друкчији од осталих)* буц окрем швета; **4.** *означує хибенє дачийого участвованя у дїї* без; **урадиће то ~ нас** зробя то без нас; **5.** *означує же ше дацо находзи вонка з даякого места* звонка, вонка з(оз); **на Цетињу и ~ Цетиња** на Цетиню и звонка Цетиня; II. *у присловнїцкей служби* **1.** *означує видзельованє, виокремйованє* окрем, крем; **где је хармонија, ~ у љубави;** дзе гармония окрем у любови;; **2.** *означує паралелне окончованє дїйох, начишльованє, додаванє* окрем, крем, попри; ~ **што је село довео у ред, уредио је и своју кућу** окрем (окрем того, крем того, попри тим) же валал привед до порядку, ушорел и свой дом
осинац -нца *х.* **1.** *мин.* азбест**; 2.** *зоол.* оса
осинити -им *(усвојити као сина)* вжац за свойого *(сина),* усвоїц
осинорити -им *(омеђити)* поставиц меджу, омеджиц
осињак *х.* **1.** осово (оше) гнїздо; **2.** *фиґ. (опасна средина)* осово (оше) гнїздо, лягло; **доспети у непријатељски ~** достац ше до нєприятельского осового гнїзда; **3.** *покр. (чир)* вред; ◊ **дирнути у ~** рушиц осово (оше) гнїздо
осињи -а -е осов; ~ **рој** осов рой, рой осох
осион -а -о насилни, насилнїцки, нагли, бесни
осионача *ж.* насилна (нагла, бесна) жена
осионик *х.* насилни (нагли, бесни) чловек
осионост *ж.* насилносц, наглосц, бесносц
осип *х.* **1.** *мед.* осип, осипаносц *(з пегами, пирщками, мехирками и под.)*; осипки; **2.** *(осути, срушени делови)* осипане, опадане
осипати (се) -ам (се) *и* -пљем (се) *нєзак.* *ґу* **осути (се)**
осипача *ж. бот. покр.* осиповаца лоза
осипљивити -им достац астму
осипни -а -о *(који има природу осипа)*: **осипне болести** осипково хороти
осиромашавање *и* **осиромашивање** *с.* охудобньованє, збидньованє
осиромашавати -ам *и* **осиромашивати** -шујем охудобньовац, худобнїц, збидньовац
осиромашење *с.* охудобнєнє, збиднєнє
осиромашити -им охудобнїц, збиднїц
осиротети -тим **1.** *(постати сироче)* остац (постац) широтка, ошироциц; **2.** *(осиромашити)* охудобнїц
осиротити -им **1.** *(учинити сирочетом)* ошироциц; **родитељи су својим одласком тако рећи осиротили децу** родичи зоз своїм одходом так повесц ошироцели дзеци, дзеци з одходом родичох остали так повесц широтки; **2.** *(учинити сиромахом; унесрећити)* охудобнїц; унєщесциц; **криза је осиротила многе људе** криза охудобнєла (унєщесцела) велїх людзох
осисати -ам *и* -ишем оцицац
оситан -тна -тно нєвельки, досц мали
осица *ж. дем.* **1.** (< **ос**[3], **оса**[1]) осовинка, *нар.* ошка; **2.** (< **оса**[2]) осочка
осичар *х. зоол.* осарка (Pernic apivoruc)
осичијавити -им *и* **осичијати** -ам I. *нєпрех. (оболети од сушице)* похориц ше на сухоти*;* II. *прех.* зробиц же би ше дахто похорел на сухоти
осјајити -им **1.** *(облити сјајем)* ошвициц; **2.** зробиц швицацим, виблїщиц
осјак *х. оп.* **паламида**
осјача *ж. бот.* **1.** осцате жито; **2.** дзиви ярец (oordeum murinum)
осје *с. зб.* осце
Осјечанин *х.* Оєчан
осјечки -а -о (< **Осијек**) осєцки
осјевине *ж. мн. иєк. покр. оп.* **мекиње**
осјенац -нца *и* **осјенач** -нча *х. иєк. бот. оп.* **пелен**
осјечина *ж. иєк. покр. (брвнара)* древена хижа (хижка)
осји -а -е осов, оши
оска *ж. оп.* **осовина**

оскврна *ж. оп.* **оскврнуће**

оскврнавити -им **1.** осквернїц, опоганїц, опаскудзиц, обезчесциц; **2.** *(девојку)* обезчесциц

оскврнитељ *х.* осквернїтель, оскверньовач; обезчесцовач

оскврнити -им *и* **оскврнути** -нем *оп.* **оскврнавити**

оскврнуће *с.* осквернєнє, опоганєнє, опаскудзенє, обезчесценє; *(девојке)* обезчесценє

оскврњење *с. оп.* **оскврнуће**

оскврњивање *с.* < **оскврњивати**

оскврњивати -њујем **1.** оскверньовац, опоганьовац, опаскудзовац, обезчесцовац; **2.** *(девојку)* обезчесцовац

осклизнути (се) -нем (се) *оп.* **оклизнути (се)**

оскора *и* **оскоро** *присл. оп.* **оскора**

оскорупити -им **1.** *(ставити скорупа у што)* пошметанковац, положиц шметанки; **2.** *(скинути скоруп)* зняц (познїмац, зляц, позлївац) шметанку

оскорупљен -а -о **1.** *(покривен скокрупом)* пошметанковани; *(покривен пеном)* спенєни; **2.** *(расут, расејан)* розсипани, розтрешени, розруцани

оскоруша *ж. бот.* куцкуруша (Sorbuc domectica)

оскорушњача *ж.* куцкурушова палєнка

оскорушовача *ж.* **1.** куцкурушова палїца; **2.** *оп.* **оскорушњача**

оскочити -им *оп.* **одскочити**

оскрбити[1] lск-бим *оп.* **опскрбити**

оскрбити[2] lск-бим ожалосциц

оскрвнити -им *и* **оскрвнути** -нем *оп.* **оскврнавити**

оскрнавити -им *оп.* **оскврнавити**

оскробити -им накрохмалїц, покрохмалїц

оскудан -дна -дно **1.** *(недовољан, штур)* слаби, лїхи, нєдостаточни, мизерни, худобни, худобеньки; ~ **знање страног језика** слабе знанє странского язика; **стање факата је врло оскудно** стан фактох барз мизерни; **2.** *(који оскудева*; *сиромашан)* хтори дачого нє ма досц; худобни; **за време рата смо били оскудни у месу** под час войни зме нє мали досц меса; **морамо помагати оскудне крајеве** мушиме помагац худобним крайом

оскудевање *с.* **1.** *(трпљење оскудице)* нєдостаток дачого; ~ **у храни** нєдостаток поживи; **2.** *(живот у немаштини)* бидованє, худобни живот, худобство, живот у нужди, псотованє; **3.** *(недостајање)* хибенє

оскудевати -ам **1.** *(трпети оскудицу)* нє мац досц дачого, мац мало дачого; **неке земље оскудевају у нафти** даєдни жеми нє маю досц нафти; **2.** *(живети у немаштини)* бидовац, буц худобни, жиц у нужди, псотовац; **3.** *(недостајати)* хибиц

оскудица *ж.* **1.** *(немање, недостатак чега)* нєдостаток дачого; **због оскудице хране у граду вратили су се на село** пре нєдостаток (прето же нє було) поживи у варошу врацели ше до валалу; **2.** *(немаштина)* бида, худобни живот, худобство, живот у нужди, псотованє

оскудно *присл.* слабо, лїхо, нєдостаточно, мизерно, худобно; похудобно

оскудност *ж. оп.* **оскудица**

оскулирати -ам *зак. и нєзак. (додирнути се)* оскул[ир]овац

оскуп -а -о *(прилично скуп)* досц драги

оскупети -пим *оп.* **поскупети**

оскупсти -убем *(очупати)* оскубац, отаргац

ослаб -а -о *(прилично слаб)* досц слаби, слабки

ослабети -бим *оп.* **ослабити (1)**

ослабити -им I. *нєпрех.* **а)** (*измршавити)* ослабнуц, ослабиц; вислабнуц, вислабиц; схуднуц; препаднуц; **јако је ослабила од болести** барз ослабла од хороти, барз є препаднута од хороти; **б)** *(постати слаб)* ослабиц; **вид му је ослабио** вид му ослабел; **притисак је ослабио** прицисок ослабел; **в)** *(олабавити се)* розцагнуц ше, попущиц, ослабиц; **ослабио ми завој** розцагнул ше (попущел) ми завой; II. *прех.* **а)** *(учинити слабим)* вислабиц, ослабиц; **ослабио га је напор** вислабело го напруженє; **б)** *(ослободити напрегнутости)* попущиц

ослабљеност *ж.* ослабнутосц, вислабнутосц, ослабеносц, вислабеносц

ослабљење *с.* ослабнуце, ослабенє

ослабљивати -љујем I. *нєпрех.* **а)** *(губити снагу; мршавити)* слабнуц, слабиц; **б)** *(постајати слаб)* слабиц, ослабйовац; **притисак слаби** прицисок слаби (ослабює); **в)** *(олабављивати се)* розцаговац ше, попущовац, слабиц, ослабйовац; II. *прех.* **а)** *(чинити слабим)* вислабйовац, ослабйовац; **б)** *(ослобађати напрегнутости)* попущовац

ослабљивач *х. фот.* ослабйовач

ослабо *присл. (прилично слабо)* досц слабо, слабко

ославити[1] lслāвим *(узети маха)* напредовац; розшириц ше; достац векши розмири

ославити[2] -им преславиц

осладак -атка -атко *(прилично сладак)* досц сладки

осладити -им **1.** *(учинити слатким)* пошладзиц, засладзиц; ~ **млеко** пошладзиц млєко; **2.** *фиґ. (учинити угодним)* засладзиц

осладити се -им се **1.** *(слатким јелом)* засладзиц ше; **2.** *(постати сладак, пријатан – о јелу)* буц (постац) сладши; **после напорног рада ручак им се осладио** по усиловней роботи полудзенок им бул сладши; **3.** *(постати примамљив, свидети се)* попачиц ше, постац сладки; **осладила му се пара** попачели ше му пенєжи

ослађивати -ђујем сладзиц, засладзовац

ослађивати се -ђујем се **1.** *(слатким јелом)* засладзовац ше, сладзиц ше; **2.** *(постајати сладак, пријатан – о јелу)* буц (поставац) сладши; **3.** *(постајати примамљив, свидети се)* баржей ше пачиц, поставац сладши

осланити -им **1.** посоліц; **2.** *(покрити ињем)* закриц з ину

осланити се -им се постац слани, достац слани смак

ослањање *с.* < **ослањати**

ослањати -ам **1.** *(наслањати)* операц; **2.** *фиґ. (поверавати, препуштати коме бригу о чему)* здавац дацо на дакого, облєговац ше, операц ше на дакого

ослањати се -ам се **1.** *осн., фиґ. (наслањати се)* операц ше; **2.** *(поверавати коме бригу о чему)* здавац дацо на дакого, облєговац ше, операц ше на дакого

ослар *х.* ослар *(чувар ослох, маґарцох)*

осларија *ж. (будалаштина)* глупосц

осласно *присл.* насладзуюци ше, сладко, з ужитком, з уживаньом; ~ **вуче дим из луле** з ужитком цага дим зоз пипки

осласт *ж.* насладзенє, ужиток

осластан -сна -сно хтори спричинює насладзенє, ужиток; досц сладки

ослачати -ам буц (постац) сладши; баржей ше попачиц, баржей смаковац

ослачити -им **1.** *(осладити)* засладзиц; **2.** *оп.* **ослачати**

ослачити се[1] lcла̄чим се *зак.* страциц соль *(и постац сладши)*

ослачити се[2] lcла̄чим се *нєзак. покр. (терати шегу с ким)* вирабяц з даким

осле *и* **ослек** *присл. покр. (одсада)* од тераз, одтераз

ослед *х. и* **ослека** *ж. покр. оп.* **осека**

ослепан -пна -пно *оп.* **ослепљив**

ослепети -пим *(изгубити вид)* ошлєпнуц, ошлєпиц, оцемніц

ослепити -им *(учинити слепим)* ошлєпиц; ◊ ~ **код очију** охабиц дакого нєученого (нєукого, нєписменого)

ослепљавати -ам *и* **ослепљивати** -љујем I. *нєпрех. (губити вид)* шлєпиц, шлєпнуц, цемніц; II. *прех. (чинити слепим)* ошлєпйовац

ослепљив -а -о зашлєпююци

ослећи -а -е ослов, маґарчи

осликавати -ам **1.** сликовито описовац (приказовац); **2.** *(украшавати сликама)* мальовац

осликавати се -ам се **1.** виражовац ше у слики; **2.** *(појављивати се, оцртавати се)* зявйовац ше, указовац ше

осликавати се -ам се

осликати -ам **1.** сликовито описац (приказац); ~ **историју града** сликовито описац историю варошу; **2.** *(украсити сликама)* омальовац; ~ **свод цркве** омальовац звод церкви

осликати се -ам се **1.** виражиц ше у слики; **2.** *(појавити се, оцртати се)* зявиц ше, указац ше

ослинити -им ошлїніц; пошлїніц

ослинкивати се -кујем се олїзовац ше

ослић *х.* **1.** *дем.* ошлїк, маґарчик; **2.** **а)** *зоол.* ошлїк (Merluciuc vulgaric); **б)** *кул.* ослич

ослица *ж.* ослица, маґарица

ослобађање *с.* < **ослобађати (се)**

ослобађати -ам **1.** *(из ропства и сл.)* ошлєбодзовац, вишлєбодзовац, *рид.* шлєбодзиц; **2.** *з розл. знач.* ошлєбодзовац; ~ **енергију** ошлєбодзовац енерґию

ослобађати се -ам се ошлєбодзовац ше, вишлєбодзовац ше

ослободилац -иоца *х.* ошлєбодитель, вишлєбодитель

ослободилачки -а -о ошлєбодительни; ~ **покрет** ошлєбодительни рух

ослободитељ *х. оп.* **ослободилац**

ослободитељица *и* **ослободитељка** *ж.* ошлєбодителька, вишлєбодителька

ослободити -им **1.** *(из ропства и сл.)* ошлєбодзиц, вишлєбодзиц; **2.** *з розл. знач.* ошлєбодзиц; ~ **кочницу** ошлєбодзиц гамовачку; ~ **пролаз** ошлєбодзиц преход; ~ **енергију** ошлєбодзиц енерґию; ~ **од дугова** ошлєбодзиц од длуствох; **суд га је ослободио** *(прогласио га је невиним)* суд го ошлєбодзел; **3.** *заст. (признати шегрту квалификацију)* ошлєбодзиц, *заст.* шлєбодзиц; ◊ **ослободи боже!** нє дай боже! захрань (сохрань) боже!

ослободити се -им се **1.** *(из ропства и сл.)* ошлєбодзиц ше, вишлєбодзиц ше; **2.** *з розл. знач.* ошлєбодзиц ше; ~ **терета** ошлєбодзиц ше од терхи; ~ **заграде** *мат.* ошлєбодзиц ше заградзеня; ~ **рђаве навике** ошлєбодзиц ше бридкого навикнуца; **био је стидљив, али се мало ослободио** бул ганьблїви, алє ше дакус ошлєбодзел; **3.** *заст. (стећи звање калфе)* ошлєбодзиц ше, *заст.* шлєбодзиц ше*;* ◊ ~ **бремена (порода)** породзиц [ше]

ослобођеник *х.* ошлєбодзени, ошлєбодзенїк

ослобођење *с.* **1.** ошлєбодзенє, вишлєбодзенє; **борба за** ~ борба за ошлєбодзенє**; 3.** *ист.* ошлєбодзенє

ословити -им **1. а)** *(обратити се речима)* обрациц ше (ґу) дакому, озвец ше ґу дакому; **б)** *(упутити коме позив, захтев)* поволац; повесц, гвариц *(дакому же би дацо зробел)*; **пријатељ га јеословио нека седне** приятель го поволал най шеднє; **в)** *(обратити се коме титулом и сл.)*ословиц дакого, обрациц ше (ґу) дакому; ~ **кога са "господине"** словиц дакого зоз "панє"; **2. а)** *(проговорити)* прегвариц, озвец ше; **б)** *(запитати)* опитац ше, питац ше, запитац ше

ословљавање *с.* < **ословљавати**

ословљавати -ам *и* **ословљивати** -љујем *нєзак. ґу* **словити**

ословљавати се -ам се *взаєм. повр.* ословйовац ше

ословски -а -о ословски, маґарчи

ослон *и* **ослонац** -нца *х.* **1.** *(подупирач)* подпорка; **2.** *(наслон столице и сл.)* хрибет, операч; **3.** *фиґ.* **а)** основа; **за то нема ослонца у закону** за тото нєт основи у закону; **б)** *(извор снаге, подршке)* подпора, подпорка; **кад је погрешио, тражио је** ~ **и одобравање** кед погришел, глєдал подпору и одоброванє; **4.** *(ослањање)* операнє

ослоначки -а -о **а) подпор(к)ов**; **б)** *буд.* операци; ~ **сила** операца сила

ослони -а -о: **ослоне тачке** *ґеоґр.* операюци точки

ослонити се -им се **1.** *(наслонити се)* опрец ше; ~ **о штап** опрец ше на палїчку; **2.** *фиґ.* **а)** *(стећи подршку; узети што за основу)* опрец ше; облєгнуц ше; **као сељачки син није имао на кога да се ослони** як селянски син нє мал ше на кого опрец; ~ **на доказе** опрец ше на докази; **3.** *фиґ. (поверити коме бригу, дужност)* здац дацо на дакого; облєгнуц ше на дакого; збизовац ше на дакого

ослузити -им ошлїжиц

ослухивати -хујем *оп.* **ослушкивати**

ослухнути -нем *оп.* **ослушнути**

ослушкивати -кујем слухац *(уважно)*, ослуховац, прислуховац

ослушкивач *х.* прислуховач

ослушнути -нем **1.** послухац *(уважно),* ослухнуц; **2.** кус послухац

осмагао -гла -гло *и* **осмагљен** -а -о *(преплануо)* огорени

осмагнути -нем **1.** *(преплануи)* огориц; **2.** *(ожећи – о сунцу):* **сунце га је осмагло** огорел на слунку

осмак *х.* **1.** животиня (звич. конь) од осем роки; **2.** хлапец од осем роки; **3.** школяр осмей класи; **4.** осмак *(мера за зарно або вино)*; **5.** осемшорова *(кукурица цо ма чутки з осем шорами зарнох)*

осмакати се -ам се *нєзак.* єсц дацо добре (смачне), засмачовац ше

осмакиња *ж.* **1.** животиня (звич. кобула) од осем роки; **2.** школярка осмей класи; **3.** гордов од осем акови

Османлије *х. мн. ист.* Османлиї *(назва хтора ше хасновала за Туркох од 14. по початок 20. в.)*

османлијски -а -о османлийски; ~ **царство** османлийске царство

османлук *х. оп.* **чардаклија (2)**

османски -а -о *(османлијски)* османски

осматрање *с.* розпатранє, припатранє

осматрати -ам опатрац; розпатрац; стрежиц, мерковац

осматрач *х.* розпатрач, припатрач

осматрачки -а -о розпатрацки, припатрацки; ~ **служба** розпатрацка служба

осматрачница *ж.* розпатрачнїца, припатрачнїца

осмаче -ета *с.* **1.** дзецко од осем мешаци *(вчас народзене)*; **2.** осмина акова

осмевати се -ам се *оп.* **осмехивати се**

осмеђити -им I. *прех. (учинити смеђим)* офарбиц на ґестиньово (кафово), дац дачому ґестиньову (кафову) фарбу; II. *нєпрех. (постати смеђ)* постац ґестиньови (кафови), достац ґестиньову (кафову) фарбу

осмеј *х. заст. оп.* **осмех**

осмејак -јка *х. оп.* **осмех**

осмејивати се -јујем се *и* **осмејкивати се** -кујем се *оп.* **осмехивати се**

осмелити -им одшмелїц, ошмелїц

осмелити се -им се одшмелїц ше, ошмелїц ше, одважиц ше; *(усудити се)* одчаяц ше

осмељивати се -љујем се одшмельовац ше, ошмельовац ше, одважовац ше; *(усуђивати се)* одчайовац ше

осмерац -рца *х.* **1.** *метр.* осемскладови стих; **2.** осмерец (*осемвеслови спортски чамец*)

осмерачки -а -о: ~ **стих** *оп.* **осмерац (1)**

осмеро *числ. оп.* **осморо**

осмерокут *х. мат.* осемугелнїк

осмех *х.* ошмих; ошмищок

осмехивати се -хујем се ошмиховац ше

осмехнути се -нем се ошмихнуц ше

осмешак -шка *х. оп.* **осмех**

осмешити се -им се *оп.* **осмехнути се**

осмешкивати се -кујем се ошмишковац ше, ошмиховац ше

осми -а -о *числ.* осми

осмиј[**ум**] *х. хем.* осмий, осмиюм

осмина *ж. з розл. знач.* осмина

осминка *ж.* осминка

осмислити -им дац дачому смисел**,** осмисловац, обдумац дацо

осмица *ж.* **1.** *з розл. знач.* осмица; **2.** *заст.* осем днї *(од даякей подїї)*

осмишљавати -ам давац дачому смисел, осмисловйовац, обдумовац дацо

осмишљеност *ж.* осмислованосц, обдуманосц

осмишљење *с.* даванє *або* доставанє смисла, осмислованє, обдуманєжобдумованє

осмогласник *х. церкв.* октоих

осмогодишњи -а -е осемрочни; ~ **школа** осемрочна школа

осмоза *ж. физ.* осмоза

осмократан -тна -тно осемразови; осем раз векши

осмолетка *ж.* осмолєтка *(осемрочна основна школа)*

осмолити -им осмолїц

осмологија *ж. (наука о мирисима)* осмолоґия

осмољавати -ам осмольовац, смолїц

осмољити -им *(опустити, отромбољити)* опущиц, спущиц, звишиц; випулїц; ~ **ли**це опущиц твар; ~ випулїц (опущиц, звишиц) уста; ◊ ~ **нос** *(посрамити се)* заганьбиц ше

осмометар -тра *х. физ.* осмометер

осморица *ж.* осемцме, осем; ~ **мушкараца** осемцме (осем) хлопи

осморо *зб. числ.* осмеро

осморо- осем-; **осморострук** осемнїсти; **осморократ** осемкраки

осмосатни -а -о осемгодзинови

осмостран -а -о осемстранови, осемстранни, осембокови; ~ **стуб** осемстранови слуп

осмострук -а -о осемнїсти

осмотритељ *х. заст.* надзорнїк, надпатрач

осмотрити -им **1.** *(разгледази)* опатриц, розпатриц; **2.** *(размотрити)* розпатриц; **3.** *(угледати)* обачиц, увидзиц

осмотски -а -о осмотски, осмозни; ~ **притисак** *физ.* осмотски прицисок

осмоугао -гла *и* **осмоугаоник** *х.* осемугелнїк, осемкутнїк

осмоуглат *и* **осмоугли** -а -о осемуглови

осмочасовни -а -о осемгодзинови

осмочити[1] осмочим **1.** *(зачинити)* засмачиц; **2.** *(презалогајити)* заєсц, прехвациц

осмочити[2] осмочим *(оквасити)* омачац, змочиц

осмочити се -им се *(окусити добро јело)* поєсц дацо добре (смачне), засмачиц ше

осмошколац -лца *х. (ученик осмог разреда)* школяр осмей класи, осмокласнїк, *беш.* осмак

осмошколка *ж.* школярка осмей класи, осмокласнїца

осмрадити -им *осн., фиґ. (загадити смрадом)* зашмердзиц

осмрађивати -ђујем зашмердзовац

осмртити -им *покр. (усмртити)* забиц

осмртница *ж.* **1.** *(смртовница)* смертовнїца; **2.** посмертна писня, бешеда *або* статя *(пошвецена покойному);* **3.** *(посмртно звоњење за мртве):* **данас је некоме звонила** ~ нєшка комушик предзваняло

осмудити -им **1.** *(опалити по површини)* опалїц; *(длаке, косу)* ошквирчац, ошквирчиц; **2.** *(копривом и сл. – ожећи)* опечиц, попечиц; **3.** *покр. оп.* **оглобити**

оснажавати -ам *и* **оснаживати** -жујем I. *прех.* **1.** *(чинити снажним)* змоцньовац, помоцньовац; **2.** *(давати законску снагу)* ополноважовац; II. *нєпрех. (постајати снажан)* замоцньовац, моцнїц

оснажење *с.* **1. а)** *(давање снаге чему)* змоцнєнє, помоцнєнє; **б)** *(јачање)* замоцнєнє, змоцнєнє; **2.** *(законска потврда)* ополноваженє

оснажити -им I. *прех.* **1.** *(учинити снажним)* змоцнїц, помоцнїц; **2.** *(дати законску снагу)* ополноважиц; ~ **пресуду** ополноважиц пресуду; II *нєпрех. (постати снажан)* замоцнїц, змоцнїц

оснажити се -им се *оп.* **оснажити** II.

оснежити -и почац падац *(о шнїгу)*

оснетити *и* **оснетљивити** -им *(учинити снетљивим)* заражиц зоз шнїцом; **ова магла ће нам жито** ~ од тей молги зарно нам достанє шнїц

оснетити се *и* **оснетљивити се** -им се *(заразити се снетом)* достац шнїц

осни -а -о (< **ос**) осни, осов[и]; ~ **симетрија** осна симетрия

осивалац -аоца *х. оп.* **оснивач**

оснивање *с.* снованє, *рид.* основанє, *рид.* закладанє

оснивачељ *х. оп.* **оснивалац**

оснивати -ам **1.** *(формирати)* сновац, *рид.* закладац; ~ **аматерска друштва** сновац аматерски дружтва; **2.** *ткац.* сновац; **3.** *заст. (намишљати, планирати)* надумовац ше, плановац; **4.** *заст. (узроковати)* правиц, виволовац

оснивати се -ам се *(заснивати се, темељити се)* сновац ше

оснивач *х.* снователь, основатель**;** фундатор; основоположнїк, основопокладач

оснивачки -а -о сновательни; ~ **скупштина** сновательна скупштина

оснизак -иска -иско *оп.* **онизак**

основ *х.* **1.** *оп.* **основа (1); 2.** *мн. (почетна, главна знања науке)* основи; **основи филозофије** основи филозофиї; ◊ **без основа** *(неосновано)* без основи; **имати добар** ~ **(из науке, струке)** мац добру основу (з науки, фаху); **на основу чега** на основи дачого; **положити (поставити, ударити)** ~ **чему** *(започети што)* поставиц (вдериц) фундамент (основу) дачому

основа *ж.* **1.** *з розл. знач.* основа; **утврдити што на научној основи** утвердзиц дацо на науковей основи; **презентска** ~ *ґрам.* презентска основа; ~ **нокта** *анат.* корень нохца; ~ **купе** *мат.* основа копи; **2.** *(замисао)* задумка, план; ◊ **на основу свега тога** на основи шицкого того, по шицким тим

основалац -аоца *х. оп.* **оснивач**

основан -а -о **1.** *дїєприкм.* < **основати**; **2.** *(заснован на разлозима)* основани; **моје сумње су биле основане** мойо сумнї були основани

основано *присл. (с разлогом)* основано

основаност *ж. (оправданост)* основаносц

основатељ *х. оп.* **оснивач**

основати -нујем **1.** *(формирати)* основац; ~ **породицу** основац фамелию; **2.** *ткац.* посновац; **3.** *заст. (намислити, намерити)* надумац, виплановац; **4.** *заст. (проузроковати)* направиц, виволац; ◊ ~ **огњиште** основац свой дом

основац -вца *х.* **1.** школяр основней школи; **2.** *фиґ.* початнїк

основачки -а -о **1.** *(који се односи на основце):* **седети у основачкој клупи** шедзиц у лавки як школяр основней школи; **2.** *виґ. (незрео)* початнїцки

основица *ж.* основа; основка; ◊ **без основице** *(неосновано)* без основи

основка *ж.* **1.** школярка основней школи; **2.** *оп.* **основа (1)**

основни -а -о основни; ~ **састојак** основни состойок; ~ **јединица мере** основна єдинка мери; **основна знања** основни знаня

основски -а -о *ґрам. (који се односи на основу речи):* ~ **самогласник** вокал основи, основов вокал

оснутак -тка *х.* **1.** *(оснивање)* снованє; **2.** *оп.* **основа (2)**; **3.** *ткац.* основа

особа *ж.* **1.** *(људска јединка)* особа; персона; **2.** *(људски лик, фигура)* подоба; ◊ **правна, јуридичка** ~ правна особа

особац -опца *х.* **1.** *оп.* **особина (2)**; **2.** *(јело које се оставља ономе ко не дође да једе с другима):* **оставити коме** ~ охабиц дакому єсц, охабиц дакому полудзенок (вечеру и под.)

особен -а -о **1.** *(нарочит; посебан)* окремни, особени, особлїви; **водити особени начин живота** водзиц окремни способ живота; **из особених разлога** пре окремни причини; **2.** *(својствен)* характеристични; розпознаваюци; **3.** *ґрам.* особни; ~ **име** особне мено

особено *присл.* на окремни (особени, особлїви) способ, особено; характеристично; нєзвичайно

особеност *ж.* **1.** *(посебност)* окремносц, особеносц, особлївосц; самосвойносц; **2.** окремна характеристика

особењак *х.* особеняк, сам свой; чудак

особењакиња *ж.* особенячка, сама своя; чудак

особењачки -а -о особеняцки, сам свой; чудни

особењаштво *с.* особеняцтво; чудацтво

особӥна *и* **особина**[1] *ж. (својство)* прикмета

особина[2] *ж.* власни маєток *(на хтори нє ма право фамелийна заєднїца)*

особит -а -о особлїви, особени, окремни; **била је чудновата и** ~ була чудна и особлїва; ~ **поштовање** окремне почитованє; ~ **труд** окремни труд

особито *присл.* **1.** *(нарочито)* окреме, особлїво, особено; ~ **задовољан** окреме задовольни; **то је** ~ **важно** то окреме важне; **2.** *заст. (одвојено)* окреме, кажди за себе

особитост *ж.* особлївосц, особеносц, окремносц

особље *с. (скуп запослених у некој служби)* персонал, роботнїки, заняти

особни -а -о **1. а)** особни; ~ **доходак** особни доходок; **бити с ким ~ пријатељ** буц з даким особни приятель; ~ **именица** *ґрам.* особни меновнїк **б)** *(сопствени)* власни; **имати своје особне циљеве** мац свойо власни цилї; **2.** путнїцки; ~ **аутомобил** путнїцки автомобил

особник[1] *х.* домашня животиня хтора припада одредзеному членови домашнєй заєднїци

особник[2] *х.* особнїк *(спис з податками о занятей особи)*

особница *ж. (женска особа коју неко узме за своју кћер)* усвоєна, вжата под свойо

особно *присл.* особнє

особност *ж. (посебне особине)* окремносц, особлївосц, особеносц

осован -вна -вно *(нагао, напрасит)* нагли, руцаци

осовина *ж.* **1.** *(на возилима, справама)* осовина, *заст.* ош *ж.*; **2.** *мат., ист., фиґ.* осовина

осовински -а -о осовинов, осовински

осовити -им дзвигнуц, подзвигнуц *(до вертикалного положеня);* ~ **главу** (по)дзвигнуц главу

осовити се -им се **1.** дзвигнуц ше, подзвигнуц ше, стануц; **он се осови на ноге** вон ше дзвигнул (вон станул) на ноги; **2.** *фиґ. (искрснути)* зявиц ше; **у мислима му се осовило питање** у думкох ше му зявело питанє; **3.** *фиґ. (материјално ојачати)* дзвигнуц ше, замоцнїц; **4.** *(ослонити се)* опрец ше; **осови се руком о сто** опар ше з руку на стол; **5.** *(окомити се)* нападнуц; ◊ ~ **на** [**своје**] **ноге** *(осамосталити се)* стануц на свойо ноги

осовито *присл. (усправно)* горе; просто; **дићи главу** ~ дзвигнуц главу горе

осовљи -а -е *(осињи)* осов, оши

осовљивати се -љујем се *нєзак. ґу* **осовити се**

осоја *ж.* жем у хладку (до хладку, на нєслунечним боку брега)

осојан -јна -јно *(који је у осоју)* нєслунечни, северни, у хладку, до хладку; ~ **страна брда** нєслунечни бок брега

осоје *с.* нєслунечни, северни бок брега, бок брега у хладку (до хладку); **у осоју му није родило** на нєслунечним боку му нє зродзело; **дрво се сручило низ каменито** ~ древо спадло по каменїстей нєслунечней прикрини

осока *ж.* **1.** *(животињска мокраћа)* гнойовка; **2.** *(излучена текућина)* сок, юшка

осоколити -им **1.** *(охрабрити)* одшмелїц, охрабриц; **2.** *покр. (истаћи се каквим делом)* указац ше, виказац ше

осоколити се -им се одшмелїц ше, охрабриц ше

осокољавати -ам *и* **осокољивати** -љујем **1.** *(охрабривати)* одшмельовац, шмелїц, охраббровац, храбриц; **2.** *покр. (истицати се каквим делом)* указовац ше, виказовац ше

осокољавати се -ам се *и* **осокољивати се** -љујем се одшмельовац ше, шмелїц ше, охрабровац ше, храбриц ше

осолити -им **1.** *(посолити)* посолїц; **2.** *фиґ. ир. (убедити)* прешвечиц*;* ◊ **не да се** [**ни**] ~ нє сце анї чуц *(за дацо);* ~ **коме чорбу (попару)** *(припремити коме неугодност)* запражиц дакому, направиц дакому баламути (паскуди, паради), порихтац дакого; ~ **стомак** *оп.* **осолити се (1)**

осолити се -им се **1.** поєсц дацо слане; **2.** *фиґ.* урозумиц ше

осопштина *ж.* **1.** власни (особни) маєток монаха у манастире *або* члена фамилийней задруги; **2.** *(посебне одлике)* окремносц, особлївосц, особеносц

осоран -рна -рно груби, нєзлюдни, оштри; руцаци, виставаци; здути

осорит *и* **осорљив** -а -о *оп.* **осоран**

осорно *присл.* грубо, нєзлюдно, оштро; руцацо, виставацо; здуто

осорност *ж.* грубосц, нєзлюдносц, оштросц; руцацосц, виставацосц; здутосц

оспа *ж.* **1.** *(осип)* пирщки, пеги и под. по целу; **дете се осуло оспом** дзецко ше осипало, дзецко ма пирщки и под. по целу; **2.** *звич. мн. (богиње)* поки; осипки; **3.** *(зној у облику капљица)* кропаї (капки) зною

оспав -а -о *оп.* **оспичав**

оспица *ж.* **1.** *мн. мед. (мале богиње)* осипки; *(богиње)* поки; **2.** *(чворић)* ґужлїк

оспичав -а -о **1.** хтори ма осипки *або* поки; **2.** *(који има по кожи трагове од богиња)* рапави

оспичавост *ж.* **1.** осипаносц з пирщками, пегами и под.; **2.** рапавосц *(од покох)*

оспокојавати -ам успокойовац, умирйовац

оспокојити -им успокоїц, умириц

оспоравалац -аоца оспорйовач**;** побивач

оспоравати -ам оспорйовац**;** побивац

оспорење *с.* оспоренє**;** побице; ~ **права** оспоренє права

оспорив -а -о оспорююци**;** побива(ю)ци

оспорити -им оспориц; побиц
оспособити -им оспособиц
оспособити се -им се оспособиц ше
оспособљавање *с.* оспособйованє
оспособљавати (се) -ам (се) оспособйовац (ше)
оспособљеност *ж.* оспособеносц
оспособљење *с.* оспособенє
оспријед *присл. иєк. покр. оп.* **спреда**
осрамити (се) -им (се) *оп.* **осрамотити (се)**
осрамотити -им **1.** *(нанети коме срамоту, обрукати)* поганьбиц, оганьбиц; **осрамотио си нас недоличним понашањем** поганьбел ши нас з нєшумним справованьом; **2.** *(посрамити, не указати част)* поганьбиц*;* **осрамотио га је, јер му није хтео пружити руку** поганьбел го, бо му нє сцел дац руку
осрамотити се -им се поганьбиц ше, оганьбиц ше
осрамоћење *с.* поганьбенє
осрамоћивати (се) -ћујем (се) ганьбиц (ше)
осрђе *и* **осрчје** *с. анат.* шерцова блана
осребрити -им пострибловац
осредње *присл.* стреднє
осредњи -а -е стреднї, штреднї; просекови; ~ **критичар** просекови критичар
осредњост *ж.* стредньосц, штредньосц; просековосц
остаблити се -и се розвиц ше до стебла *(о рошлїни)*
остава *ж.* **1.** *(за држање намирница)* комора, коморка; шпайз; шенк *(преградзена часц комори)*; **2. а)** чуванє; **дати новац на оставу** дац пенєжи на чуванє; **б)** депозит; **краткорочна** ~ краткорочни депозит; **в)** ствари дати на чуванє; **3.** *(уштеђевина)* зашпоровани пенєжи, зашпороване; **4.** *(остављање, смештај)* одкладанє; **барака за оставу алата** барака за одкладанє алату
оставилац -иоца *х. правн.* охабяч, оставитель
оставина *ж.* *(оставштина)* **а)** маєток покойного; ствари покойного; тото цо остало по даким; **иде да уреди очеву оставину** идзе пошориц тото цо остало по оцови**; б)** *оп.* **заоставштина**
оставински -а -о *правн.***:** ~ **спор** нашлїдствени спор*;* ~ **расправа** нашлїдствена розправа
оставити -им **1.** *з розл. знач.* охабиц, зохабиц; ~ **имање деци** охабиц маєток дзецом; ~ **незакључана кола** охабиц нєзамкнути авто; **за тренутак остависмо посао** на хвильку зме охабели роботу; **2. а)** *(ставити)* положиц, (з)охабиц; **веслач је оставио весло** веслач положел весло; **б)** *(похранити)* одложиц, положиц; **оставио је паре у фијоку** одложел пенєжи до фийовки; **3.** *(престати се бавити чим)* (з)охабиц, нягац, престац дацо робиц; ~ **занат** охабиц ремесло; ~ **дуван** престац куриц; **4. а)** *(напустити, прекинути везу)* (з)охабиц, напущиц, *заст.* опущиц; **оставила је мужа** зохабела мужа; **б)** *(одрећи се)* одрекнуц ше, (з)охабиц; ~ **своју веру** одрекнуц ше своєй вири; **в)** *(престати узнемиравати)* (з)охабиц, пущиц; **остави га на миру** пущ го на мире, дай му покой; **5.** *(изићи, одвојити се)* висц, пойсц; **била је ноћ кад оставише крчму** була ноц кед вишли з карчми; **није ни осетио кад је оставио град** анї нє обачел кеди вишол з варошу; **6.** *(изневерити)* напущиц; **остави га поуздање** напущела го сиґурносц; **7.** *(пустити, не уклонити)* пущиц; ~ **браду** пущиц браду; **8.** *(утисак и сл. на кога)* (з)охабиц, зробиц; ~ **на кога пријатан утисак** охабиц на дакого приємни упечаток*;* **9.** *(поклонити)* дац, подаровац; **10.** *(утрошити време за пут):* **оставили су готово два сата док су стигли до села** прешло скоро два годзини док нє сцигли до валалу; ◊ **ни узми ни остави** *беш.* цалком исти, исти истучки (истерни) *(як дахто други, як дацо друге);* **остав!** *воєн.* остав!; **остави га душа** дал богу душу; **остави га памет, сећање** страцел розум, паметанє; ~ **кога** [**далеко**] **за собом** пребрац дакого, обегнуц дакого, охабиц [дакого] далєко за собу; **остављен самом себи** *(без ичије помоћи)* охабени на самого себе
оставити се -им се *(оканити се)* (з)охабиц (ше); **остави се ти тога** *(шале, неозбиљности и сл.)* охаб ти ше того; ~ **коцке** охабиц коцку, престац ше коцкац
оставиште *с.* *(место где се што оставља, чува)* **а)** одкладальня; одлога; **б)** резервоар
оставка *ж.* задзекованє; **дати оставку на фукцију председника** задзековац на фукциї предсидателя; ◊ **у оставци** хтори задзековал *(на служби, положеню)*
остављање *с.* < **остављати (се)**
остављати -ам **1.** *з розл. знач.* охабяц, зохабяц; ~ **преко ноћи отворене прозоре** охабяц през ноц отворени облаки; **2. а)** *(стављати)* класц, (з)охабяц; **он на тренутак оставља оловку и замишља се** вон на хвильку кладзе клайбас и задумує ше; **оставља чекић и узима клешта** охабя млаток и бере клїщи; **б)** *(похрањивати)* одкладац, класц; **остављајте на сигурно место своје ствари**

одкладайце на сиґурне место свойо ствари; **3.** *(престајати се бавити чим)* (з)охабяц, заняговац, преставац дацо робиц; **већ двапут је безуспешно остављао пиће** уж два раз безуспишно охабял пице; **4. а)** *(напуштати, прекидати везу)* (з)охабяц, напущовац, *заст.* опущовац; **после сваке свађе оставља мужа** после каждей звади охабя мужа; **б)** *(веру, идеје и сл. – одрицати се)* одрекац ше, (з)охабяц; **в)** *(престајати узнемиравати)* (з)охабяц, пущац; **5.** *(излазити, одвајати се)* виходзиц, одходзиц; **6.** *(изневеравати)* напущовац; **оставља ме снага** напущує ме моц; **7.** *(пуштати, не уклањати)* пущац; **неки младићи остављају браду** даєдни леґинє пущаю браду

остављати се -ам се *(окањивати се)* (з)охабяц (ше)

оставштина *ж.* нашлїдство, спадщина

остајати -јем *з розл. знач.* оставац; ◊ **очи су им остајали на њој** *(привлачила их је својом лепотом)* нє верели (нє могли) ше напатриц на ню

остак *х.:* **пољски** ~ *бот.* шлїмак (Sonchuc arvencic)

остаклица *ж.* ґлейта; ґлазура; ~ **зуба** ґлейта зубох

остакљен -а -о склєняни; ~ **поглед** склєняни попатрунок

остали -е -а *мн. (зоз зб. мен. у єд.)* други, инши; ◊ **између осталог** медзи иншим

остан *х.* воловска паліца *(зоз желєзним концом, за гонєнє волох)*

останак -нка *х.* **1.** *(остајање)* оставанє; **2.** остаток; **3.** потомок; потомство; ◊ **добар, срећан** ~ *(одговор на поздрав „срећан пут")* дзекуєме, и ви здрави останьце

останити се -им се застановиц ше, затримац ше

останути -нем остац

останути се -нем се *(оканити се)* охабиц ше

остар[1] -тра -тро *покр.* оштри

остар[2] -а -о *(постарији)* [дакус] старши; *(подоста стар)* досц стари

остарати -ам *покр. оп.* **остарети**

остарео -ела -ело стари, остарени; *(старачког изгледа)* устарени, постарени; **прерано** ~ **човек** чловек хтори барз вчас остарел

остарети -рим **а)** остариц; **б)** *(добити старачки изглед)* устариц ше, постариц ше

остарији -а -е *оп.* **остар**[2]

остарина *ж. нар.* старши людзе

остарити -им **1.** *(учинити старим)* устариц; **рат га је остарио** война го устарела, од войни остарел; **2.** *оп.* **остарети**

остатак -тка *х.* **1.** остаток; **2.** фамилия (члени фамилиї) покойного; ◊ **посмртни (смртни, земни, земски) остаци** посмертни (жемски) остатки; **рачун без остатка** *мат.* рахунок без остатку

остати -анем *з розл. знач.* остац; ◊ **нека остане међу нама** нє поведз(це) нїкому, най останє медзи нами**; не остаје ти ништа друго** нїч ци друге нє остава; **остај(те) здраво** здрави оставай(це); **остај(те) (ми) збогом** збогом останьце

остварење *с.* витворенє *(планох и под.)*; зисценє *(жаданьох и под.)*; твор, дїло

остварив *и* **остварљив** -а -о витворлїви, витворююци, зисцуюци

остваривање *с.* витворйованє *(планох и под.)*; зисцованє *(жаданьох и под.)*

остваривост *и* **остварљивост** *ж.* витворлївосц; зисцуюцосц

остварити -им витвориц *(плани и под.)*; зисциц *(жаданя и под.)*

остварити се -им се витвориц ше *(о планох и под.)*; зисциц ше *(о жаданьох и под.)*

остве *ж. мн.* **1.** *риб.* гарпун; **2.** *покр.* кошарка *(хтора ше кладзе целєцу на писки же би нє цицало)*

остензориј[**ум**] *х. церкв. кат.* остензорий, остензориюм *(судзинка у хторей ше чува пошвецена причасц)*

остентативан -вна -вно *(који треба да буде запажен)* остентативни

остењак -њка *и* -ка *х.* гребень (скала) у морю, рики *або* озеру

остеологија *ж. мед.* остеолоґия

ости *ж. мн. оп.* **остве (1)**

остидети се -дим се заганьбиц ше

остија *ж. оп.* **хостија**

остика *ж. покр. (сирће)* есенц, оцет

остинути -нем *покр.* **1.** охладзиц ше; **јело је остинуло** єдзенє ше охладзело; **2.** *(озепсти)* прехладзиц ше, замарзнуц

остожје *с.* **1.** слуп, древо *(коло хторого ше кладзе копа шена);* **2.** *(стог)* копа, копка

остојке *присл. покр.* на стояци

остраг *и* **острага** *присл.* **1.** *(на задњој страни)* назадку, на задку; **2.** *(отпозади)* одзадку, од задку

остракизам -зма *ист.* остракиз[е]м *(у старей Атини: виганянє зоз жеми людзох хтори би ше могли наруциц як тиранє)*

остран[1] *прим. з ґен. (осим)* окрем, крем
остран[2] *присл. (у страну)* добока, до бока; набок, на бок
остраћати -ам *покр.* пойсц до швета
острастити -им *(учинити страсним)* острасциц
острашћен -а -о острасцени
острашћивати -ћујем *(чинити страсним)* острасцовац
острв *х. оп.* **острво**
острва *ж. покр.* слупчок *(на хтори ше вишаю пушки)*
острвити -им **1.** *(учинити да се ко помами)* здуриц; **2.** замасциц з креву, окирвавиц, закирвавиц
острвити се -им се **1.** *(намамити се, полакомити се)* полашиц ше, налашиц ше, попажериц ше; **2.** подзивиц, ожвириц *(од прелїваня креви),* постац кревожадни; **3.** замасциц ше з креву, окирвавиц ше, закирвавиц ше
острвљанин *х.* островян, житель острова
острвље *с. зб.* острова, архипелаґ
острвљивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **острвити (се)**
острво *с.* острово*, заст.* остров
острвски -а -о островски
острвце *с. дем.* островко, остров(о)чко
острвчић *х. дем. и гип.* островко, остров(о)чко
острига *ж. зоол.* остриґа, каменїца (Octrea edulic)
остригати се -ам се *покр. оп.* **острићи се**
остригаш црвеноноги *х. зоол.* остриґар червеноноги (oaematopuc octraleguc)
острижак -ишка *х.* фалаток *(одрезани, одштригнути)*
острижиште *с.* место дзе ше ховаю остриґи
острити -им *покр. оп.* **оштрити**
острићи -ижем **1.** *(ошишати)* оштригац, *коц.* остригац; **2.** *(одсећи маказама)* одштригнуц, *коц.* одстригнуц
острићи се -ижем се оштригац ше, *коц.* остригац ше
острица *ж. покр. оп.* **оштрица**
остримити -им *покр.* I. *прех.* положиц, нагнуц дацо до прикрого положеня; II. *нєпрех.* нагнуц ше
остримљивати -љујем *нєзак. ґу* **остримити**
остмоглавити -им обрациц гореногами (на главу)
острога *ж.* **1.** *оп.* **остругa; 2.** рачкасти слупчок за лозу
оструга *ж.* **1.** острога *(на чижми и у когута);* **2.** *оп.* **купина; 3.** *оп.* **острига**
остругар *х.* острогар
остругати -ужем **а)** *(грану и сл.)* окресац; остругац; **б)** *(сасушено блато и сл.)* орипац; ошкрабац*;* очухац
оструташ *х.:* **вивак** ~ *зоол.* бибич остроjжкар (ooplopteruc cpinocuc)
остружак -ушка *х. (струготина)* триска
остружине *и* **остружнице** *ж. мн. (струготине)* триски
остружити -им отвориц капуру *одн.* дзверка *(на аклю одн. торини же би овци могли висц)*
остружица *и* **остружница** *ж. оп.* **купина**
остручати -ам*:* ~ **грожђе** *покр. (измуљати)* поджамиц грозно
остудан -дна -дно *и* **остуден** -а -о досц жимни, досц хладни
остуденети -ним *(постати студен)* постац жимни (хладни), ожимнїц, охладзиц ше; **ноге су му остуденеле** ноги му постали жимни; **брише остуденео зној са чела** уцера жимни зной з чола
остуденети се -ним се замарзнуц, прехладзиц ше
остуденити -им **1.** охладзиц; **2.** *оп.* **остуденети**
остудети -дим *(постати студено)* зажимнїц, ожимнїц, охаднуц
остудети се -дим се *оп.* **остуденети се**
оступати -ам потлучиц *(зарно и под. у авану, у ступки)*
осуд *х. поет. оп.* **осуда**
осуда *ж.* **1.** *(пресуда)* пресуда; осуда; **ослобађајућа** ~ ошлєбодзуюца пресуда; **2.** *(неодобравање)* осудзованє; осудзенє; осуда; *нар.* посудзованє; **његов поступак наишао је на осуду свих** його поступок наишол на осудзованє шицких; ◊ **за осуду** за осуду, за осудзованє
осудбина *ж. покр. оп.* **осуда (1)**
осудити -им осудзиц *(дакого и заст. дакому)*; ~ **на затвор** осудзиц на герешт; ~ **на смрт стрељањем** осудзиц на штрелянє; ~ **нечије понашање** осудзиц дачийо справованє; **осуђен је на сиромаштво** осудзени є на худобство; ◊ ~ **у одсутности (у оглуси)** *правн.* осудзиц у одсуству; **осуђен на неуспех** осудзени на нєуспих
осуђеник *х.* осудзени; **политички** ~ политични осудзени
осуђеница *ж.* осудзена
осуђѐнички[1] -ā -ō: ~ **живот** живот осудзеного (осудзених)
осуђѐнички[2] *присл.* як осудзени
осуђивање *с.* < **осуђивати**

осуђивати -ђујем **1.** *(у судском поступку)* осудзовац; **2.** *(не одобравати, окривљавати)* осудзовац, *нар.* посудзовац*;* судзиц

осужбати -ам *покр. (ољуштити)* очисциц

осужњити -им **1.** заврец *(до гарешту);* зробиц рабом, зарабиц; **2.** *(запленити)* вжац, залапиц; **3.** *оп.* **осужњити се**

осужњити се -им се буц заварти *(у гарешту),* найсц ше у гарешту; буц зарабени, постац раб; буц залапени

осузити се -им се обляц ше зоз слизами *(о твари);* наполнїц ше зоз слизами *(о очох)*

осујетити -им **а)** *(онемогућити)* онєможлївиц; ~ **нечије планове** онєможлївиц дачийо плани; **б)** *(спречити)* зопрец; ~ **организовање демонстрација** зопрец орґанизованє демонстрацийох

осујећење *с.* онєможлївенє; зоперанє

осујећивати -ћујем **а)** *(онемогућавати)* онєможлївйовац*;* **б)** *(спречавати)* зоперац

осук *х. покр.* розцагнута *(по дужини)* громада людзох, колона; громада; ◊ **осуком** у громади

осукати -учем висукац *(шпарґу и под.)*

осукати се -учем се **1.** *(издужити се)* розцагнуц ше; вицагнуц ше; **2.** *(разнизати се – о нитима)* вицагац ше; **марама јој се на крајевима осукала** на крайох хусточки ше єй вицагали нїтки

осукивати (се) -кујем (се) *нєзак. ґу* **осукати (се)**

осулина *ж.* з брега наодвальоване (наопадоване) каменє

осуљати се -ам се *(склизнути)* зошлїснуц ше

осумњичити -им посумняц на дакого, оподозривиц дакого; **осумњичен је** сумняю (сумня ше) на нього, оподозривени є

осумпорити -им **1.** опращковац зоз сумпором *(напр. лозу);* **2.** *(винско буре – окадити сумпором)* аншлаґовац

осумрачити се -и се *безос.* почац ше змеркац

осунетити -им обрезац *(хлопске дзецко по вирских обичайох мусліманох)*

осунчан -а -о слунечни, полни слунка; ~ **дан** слунечни дзень

осунчање *с. буд.* инсолация, ослункованє

осунчати се -ам се буц ошвицени зоз слунком

осупкивати се -кујем се *(осецати се)* кричац, лярмац, виставац на дакого

осупнути -нем нєсподзивац, заскочиц, збунїц

осупнути се -нем се **1.** нєсподзивац ше, буц заскочени, збунїц ше; злєкнуц ше; **2.** *покр. (на кога – осећи се)* скричац, злярмац, вистац на дакого

осурети -рим пошивиц, постац ґарово-шиви

осурити -им зробиц ґарово-шивим, офарбиц з ґарово-шиву фарбу

осуровити -им постац сурови

осутак -тка *х.* **1.** *оп.* **осип (1)**; **2.** *(осипање)* осипованє

осути оспем **1. а)** *(обасути, покрити)* посипац; осипац; **пролеће је осуло воћњаке цветићима** яр посипала овоцнїки з квиточками; **б)** *(прелити)* обляц; **румен јој осу образе** червенїдло єй обляло лїца; **в)** осипац ше; **осуше га красте** осипал ше з храстами; **2.** *(почети засипати што чиме):* ~ **паљбу из митраљеза** почац моцно штреляц з митралєза; ~ **кога грдњама** почац дакого оштро наберац (гандровац, лац); **3.** *(почети лити):* **киша је осула** диждж почал ляц; **4.** *(поврвети)* рушиц ше у громади (громадох), почац ше гарнуц дакадзи; **народ осу низ чаршију** народ ше рушел у громади през варош; **5.** *(учинити да се што окруни)* отресц; згарнуц; отаргац; отрушиц; **6.** *(почети):* **оспе се причати о старим временима** почало ше приповедац о давних часох

осути се оспем се **1.** *(посути се, покрити се)* посипац ше; осипац ше; закриц ше; **ливада се осула цвећем** пажица ше посипала (закрила) з квецом; **девојчица се осула пегама** дзивче ше осипало з пегами; **2.** *(разлећи се):* **осуше се пушке** нараз почали штреляц пушки, загирмели (запращали) пушки; **осуше се грдње на њега** почали го барз гандровац; **3.** *(распасти се; окрунити се)* осипац ше; отрушиц ше; зменшац ше; розтресц ше; очухац ше, оштрамбац ше; **зими су се борачки одреди осули** вжиме ше борецки одряди осипали (зменшали); **зидови изнад земље осули су се од влаге** мури над жему ше осипали (отрушели) од влаги; **одело се осуло на рубовима** шмати ше очухали (оштрамбали) на рубох; **4.** *(сручити се):* **осу се пљусак** злял ше диждж; почал ляц диждж; **каменице су се осуле на њихове прозоре** каменьча почали лєтац до їх облакох; **5.** *(почети)* почац; **уз пиће се осуше приче о младости** при пицу почали приповедки о младосци; **6.** *(прекрити се оспом)* осипац ше; **девојчица се осула пегама** дзивче ше осипало з пегами; **7.** *(окосити се на кога)* нападнуц (на) дакого, почац ше вадзиц з даким, вистац на дакого

осушити -им **1.** осушиц, висушиц; **2.** осушиц ше, висушиц ше; **3.** *фиґ.* попиц, випиц

осушити се -им се **1.** *(сасушити се)* осушиц ше, висушиц ше; **опрани веш се осушио** вирайбани шмати ше осушели; **2.** *(по површини)* **а)** осушиц ше; засушиц ше; **уста су ми се осушила** уста ше ми осушели; **б)** *(од росе, кише)* осхнуц *(безос.)*; осхнуц ше*;* **сено се већ осушило, може се скупљати** шено ше уж осхло, мож го грабац; **в)** *(о земљи, тесту и сл.)* очеркнуц; **3. а)** *(угинути – о биљци)* висхнуц, осушиц ше; вигинуц; **садница се осушила** древко висхло; **б)** *(о органима тела)* осушиц ше, висхнуц ше; **плућа су му се осушила** плюца ше му висхли; **4.** *(јако смршати – о човеку)* осушиц ше, барз схуднуц

осцилатор *х. физ.* осцилатор

осцилација *ж.* осцилация

осцилирати -ам *и* **осциловати** -лујем осциловац

осцилограм *х. физ.* осцилоґрам

осцилограф *х. физ.* осцилоґраф

отабанати *и* **отабати** -ам *нар. (отићи лагано корачајући)* помали пойсц; одшапчиц *(цагаюци ноги)*

отава *ж.* отава (*трава хтора ше по други раз коши)*

отавић *х.* трава *(хтора нарошнє по покошеней отави)*

отад(а) *присл.* од теди, одтеди

отај ота ото *зам. покр. (тај)* тот

отајан -јна -јно тайни, таємни

отајно *присл. (потајно)* тайно, потайно, таємнє, потаємнє, *рид.* потутме

отајствен -а -о таїнствени

отајство *с.* **1.** тайна; **2.** *церкв. кат.* сакрамент, тайна; ◊ **свето** ~ *церкв. кат. (причест)* свята тайна

отак отка отко хтори ше лєгко тка

отакати -ачем *нєзак. ґу* **оточити**

отаки -а -о *зам. покр.* таки

отале *и* **отален** *присл. покр. оп.* **одатле**

оталити (се) -им (се) розпущиц (ше), розтопиц (ше)

отаљавати -ам *нєзак. ґу.* **отаљати**

отаљати -ам якош (лєдво якош, якош лєм, якош чежко) закончиц (поробиц, одбуц и под.)

отаман -мна -мно *(прилично таман)* досц цми

отамновати -нујем одшедзиц *(у гарешту)*

отанак -нка -нко *(прилично танак)* досц ценки

отандркати -рчем *(удаљити се тандрчући)* пойсц дирґаюци (черчаци), оддирґац; **кола отандркаше** коч пошол дирґаюци (черчаци)

отанчавати -ам *нєзак. ґу* **отанчати**

отанчати -ам **1. а)** постац ценши, сценкнуц; **б)** постац узши, зужиц ше; **стаза је отанчала и изгубила се** дражка постала узша и страцела ше; **2.** *(измршавити)* ослабнуц, ослабиц, сценкнуц, схуднуц; **3.** *(осиромашити)* охудобнїц; **4.** *фиґ. (изгубити моћ)* ослабиц, ослабнуц**;** постац слабши (менши и под.)

отанчати се -ам се **1.** *оп.* **отанчати**; **2.** *(проредити се, постати провидан):* **облак се отанчао, види се месец** хмара ше кус розишла, видно мешац; **мрак се био мало отанчао** уж нє було так цма

отањати -ам *зак.* постац ценши; *фиґ.* постац худобнєйши, охудобнїц

отањивати -њујем сценшовац, робиц ценшим

отањити -им сценшац, зробиц ценшим

отапање *с.* розпущованє, пущанє

отапати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **отопити (се)**

отар *х. оп.* **олтар**

отарак -рка *х.* **1.** *(пешкир)* ручнїк; **2.** *(крпа за брисање судова)* помиток

отарасити -им *оп.* **отарасити се**

отарасити се -им се отресц ше, ментовац ше, спросциц ше, позбуц ше, *рид.* стресц ше

отац оца *х.* **1.** оцец; **рођени** ~ власни оцец; ~ **модерне уметности** *фиґ.* оцец модерней уметносци; **2.** *мн. (предак)* предок, праоцец; **послушајмо глас наших отаца** послухайме глас наших предкох; **3.** *звич. при обрацаню (духовно лице)* отец, оцец; паноцец; **оче прото, молимо те...** паноцец, модлїме вас...; **оче игумане!** отец иґуман!; **4.** *при обрацаню ґу старшому хлопови* бачи, стари оцец; ◊ **Бог** ~ **((вишњи, небески)** *церкв.* Бог отец (небесни, нєбесни); **духовни** ~ духовни оцец; **и** ~ **и мајка** *нар. (нешто најмилије и од највеће користи)* и оцец и мац; **какав** ~ **, такав син** яки оцец, таки син; **народни оци** *(народни заступници)* народни оцове; **од зла оца а од горе мајке** барз нєдобри, барз нєвоспитани; **оца ти твога** *(у псовци)* бодай ци ище, оца ци ище; **предавати (чувати) од (с) оца на сина** *(чувати породично наследство)* придавац (чувац) од оца на сина; **свети** ~ *(папа, патријарх)* святи отецжоцец

отачанство *и* **отачаство** *с. заст.* отечество

отачаствен -а -о *заст.* отечествени

отачки -а -о нашлїдзени од предкох

отаџбеник *х.* **1.** патриот[а]; **2.** *(мештанин, староседелац)* старожитель
отаџбина *ж.* **1.** отечество, оцовщина; **2.** *покр. (очевина)* нашлїдство по оцови
отаџбински -а -о отечествени; ◊ ~ **рат** отечествена война
отварање *с.* отверанє; ◊ **средство за** ~ *мед.* средство за чисценє
отварати -ам **1. а)** *з розл. знач.* отверац; ~ **изложбу** отверац виставу; **б)** *(врата, прозор)* отверац, розтверац; **в)** *(уста, чељусти)* отверац, розтверац; рознїмац; **2.** *мед.* чисциц*;* **3.** *(радио и сл.)* отверац, уключовац; **4.** *покр. (пуштати кога затвореног)* пущац, випущовац; **5.** *(кишобран)* розширяц, отверац
отварати се -ам се отверац ше
отварач *х.* отверач; ~ **за конзерве** отверач за конзерви
отвор *х.* **1. а)** отвор; **б)** *(на тавану, на пећи)* дзира; **2.** *мед. покр. (пролив)* преганячка
отворати (се) -ам (се) *заст. оп.* **отварати (се)**
отворен -а -о **а)** *з розл. знач.* отворени; **б)** *(о вратима, прозору)* отворени, розтворени; ◊ **играти отворених карата (с отвореним картама** бавиц з отворенима картами; **имају (држе) отворену кућу** *(гостољубиви су)* їх дом вше отворени; ~ **град** *воєн.* отворени варош; ~ **слог** *ґрам.* отворени склад; ~ **рана** отворена рана; **отворена срца** зоз щирим шерцом; ~ **питање** отворене питанє*;* **отворене беседе, ~ на беседи** шлєбодни (отворени) и щири
отворено *присл.* отворено; ~ **рећи** отворено повесц
отвореност *ж.* отвореносц
отворити -им **1. а)** *з розл. знач.* отвориц; ~ **седницу** отвориц схадзку; ~ **продавницу** отвориц предавальню; **б)** *(врата, прозор)* отвориц, розтвориц; **в)** *(уста, чељусти)* отвориц; розняц; **2.** *(укључити)* отвориц, уключиц; ~ **радио** отвориц радио; **3.** *покр. (пустити кога затвореног)* пущиц, випущиц; ~ **овце** пущиц овци; **4.** *(појавити се)* зявиц ше, указац ше, настац; **још не беше зора отворила** ище ше нє розвиднєло, ище нє настало рано; **5.** *(кишобран)* розшириц, отвориц; ◊ ~ **коме апетит** отвориц дакому апетит; ~ **ватру (паљбу)** отвориц огень; ~ **душу** отвориц душу; ~ **жилу коме** пущиц дакому крев; ~ **карте** отвориц карти
отворити се -им се **1. а)** *з розл. знач.* отвориц ше; **рана му се отворила** рана ше му отворела; **б)** *(о вратима, прозору)* отвориц ше, розтвориц ше; **2.** *(започети)* почац; **отвори се жив разговор** почала жива бешеда; **3.** *(створити се, начинити се)* створиц ше, направиц ше; **после киша на ливадама се отворило читаво језеро** после дизджох на лукох ше направело праве озеро; **4.** *(указати се)* указац ше, зявиц ше; **пред њима се најзад отвори цео град** пред нїма ше на концу указал цали варош; ◊ **отворило се небо** урвала (утаргла) ше хмара, отворело ше нєбо
отврдли -а -о затварднути; стварднути; тварди
отврдлина *ж.* затварднуце
отврднути -нем I. *нєпрех.* **1. а)** *(постати тврђи)* затварднуц; **б)** *(прећи у чврсто стање)* стварднуц ше; **2.** *фиґ.* **а)** *(постати постојан)* затварднуц, очерствиц; **б)** *(огрубети)* огрубиц; II. *прех. фиґ. (учинити постојанијим)* затварднуц, очерствиц
отврднуће *с.* затварднуце; стварднуце
отврдњавати -ам *и* **отврдњивати** -њујем I. *нєпрех.* **1. а)** *(постајати тврђи)* тварднуц, затвардньовац; **б)** *(прелазити у чврсто стање)* ствардац ше; **2.** *фиґ.* **а)** *(постајати постојан)* затвардньовац, очерствйовац; **б)** *(постајати груб)* огрубйовац; II. *прех. (чинити постојанијим)* затвардньовац, очерствйовац
отврдоглавити -им постац твардоглави (упарти)
отврђивач *х. древ.* ствардовач
отврсти -рзем отвориц; розтвориц
отврсти се -рзем се отвориц ше; розтвориц ше; ◊ **отврзла му се крв на нос** вдерела му крев на нос
отеглити -им одцагнуц, одвлєчиц
отегљив -а -о *(који се може отегнути)* розцаговаци, розцагуюци
отегнут -а -о одцагуюци, одцаговаци, розцагуюци; ~ **брујање авиона** одцагуюце гурчанє овиона
отегнути -нем **1.** *(пружити у дужину; растегнути)* розцагнуц; ~ **уста на смех** розцагнуц уста на шмих; **2.** *(истегнути)* **а)** нацагнуц; ~ **врат** нацагнуц шию; **б)** понацаговац; ~ **ноге** понацаговац ноги; **3.** *(одужити)* одцагнуц; ~ **полазак** одцагнуц з одходом; **4.** *фиґ.* **а)** почац на широко приповедац; **б)** повесц на розцаговацо*;* **5.** *вулґ. (умрети)* виставиц ратици; ◊ ~ **папке,** ~ **све четири** *оп.* **отегнути (5)**
отегнути се -нем се **1.** *(издужити се; опружити се)* розцагнуц ше; **колона се**

отегнула колона ше розцагла; ~ **на кревету** розцагнуц ше на посцелї; **2.** *(израсти – о особи)* вицагнуц ше, виросnуц

отегнуто *присл.* розцагнуто, [на] розцаговацо, [на] одцаговацо; на длугоко

отеготан -тна -тно *оп.* **отежавајући**

отеготити -им обтерховац *(дакого з роботу и под.)*

отегоћивати -ћујем обтерховйовац, терховац *(дакого з роботу и под.)*

отежавајући -а -е очежуюци, обтерхуюци; ~ **околност** очежуюца обставина

отежавати -ам I. *прех. (чинити тешким)* очежовац; II. *нєпрех.* поставац чежки *або* чежши

отежак -ешка -ешко *(прилично тежак)* досц чежки

отежати -ам I. *прех. (учинити тешким)* очежац; ~ **коме рад** очежац дакому роботу; II. *нєпрех.* постац чежки *або* чежши*;* **отежала му глава** глава му постала чежка

отежити -им оценїц дачому чежину *(тримаюци у руки)*

отезање *с.* < **отезати (се)**; ◊ **без отезања** без одцагованя

отезати -ежем **1.** *(пружати у дужину; растезати)* розцаговац; **2.** *(истезати)* нацаговац; **3.** *(одуживати)* одцаговац *(з роботу и под.);* **4.** *фиґ.* **а)** на широко приповедац; **б)** гуториц на розцаговацо

отезати се -ежем се **1.** *(издуживати се; опружати се)* розцаговац ше; **2.** *(расти)* вицаговац ше, роснуц

отеклина *ж.* запухнуце, пухлєнїна, (за)пухлїна; *(од уједа инсекта)* охват

отелити -и оцелїц

отелити се -и се оцелїц ше

отеловити се -им се *оп.* **отелотворити се**

отеловљење *с. оп.* **отелотворење**

отеловљивати се -љујем се *оп.* **отелотворивати се**

отелотворење *с.* отїлотворенє, отїлесннєнє

отелотворивати (се) -рујем (се) отїлотворйовац (ше), отїлесньовац (ше)

отелотворити (се) -им (се) отїлотвориц (ше), отїлеснїц (ше)

отемељити се -им се утвердзиц ше

отепсти -епем *покр.* отресц, стресц

отепсти се -епем се *покр.* **1.** *(отрести се, ослободити се)* отресц ше, ментовац ше; **2.** *(рећи љутито, одбрусити)* одоцац

отерати -ам **1.** одогнац; ~ **стоку на пашу** одогнац статок на пашу; ~ **кола кући** одогнац коч *(з коньми)* дому*;* **2. а)** *(истерати)* вигнац; виплашиц; випратац; вишиковац; ~ **кога с посла** вигнац дакого з роботи; **б)** *(уклонити)* одогнац; одплашиц; **в)** *(птицу да одлети)* одплашиц; сплашиц; **3.** *(отпремити превозним средством)* одвезц*;* ~ **дрва на пијацу** одвезц древо на пияц; ◊ ~ **далеко 1.** *оп. фраз. под* **далеко; 2.** прейсц границу (меру); ~ **у гроб** одогнац до гроба

отѐретити (се)[1] -им (се) *оп.* **оптеретити (се)**

отѐретити (се)[2] -им (се) *(растеретити (се))* розтерховац (ше)

отерећѝвати (се)[1] -ећујем (се) *оп.* **оптерећивати (се)**

отерећѝвати (се)[2] -ећујем (се) *(растерећивати (се))* розтерховйовац (ше)

отеривати -ам (< **отерати**) **1.** одганяц; **2.** виганяц; **3.** одвожиц

отесан -сна -сно *(прилично тесан)* досц цесни; дакус цесни

отесати -ешем окресац

отесати се -ешем се *фиґ. (стећи лепо понашање)* вишулькац ше, *рид.* виробиц ше

отеснити -им **1.** постац цесни; **2.** зробиц цесним; ◊ **отеснило му око срца** *(осетио је неугодност, страх)* сцисло ше му коло шерца

отестерити -им *(одсећи тестером)* одрезац, одпилїц; *(све)* орезац, опилїц

отети отмем I. *прех.* **1.** *(присвојити туђе)* одняц; вжац; одобрац; *заст.* забрац; **отели су му све паре** одняли (вжали) му шицки пенєжи; **2. а)** *(применом силе)* одняц; **отела му је дете из руку** одняла му дзецко з рукох; **б)** *(отргнути, спасти*) одняц, виратовац, витаргнуц, вирвацжвирвец; ~ **кога од беде** виратовац дакого з биди; **3.** *(некоме жену)* одняц, одлюбовац; **отео му је жену** однял (одлюбовал) му жену; II. *нєпрех. (настати, наступити)* настац; **мркла ноћ је већ отела** цма ноц уж настала; ◊ ~ **забораву (од заборава)** одняц од забуца; ~ **коме што испред носа** одняц (вжац) дакому дацо спред носа; **отето проклето** одняте прекляте

отети се отмем се **1.** *(ослободити се силом)* одняц ше; витаргнуц ше, витаргац ше, вирвац шежвирвец ше; виратовац ше; **2.** *з розл. знач.* одняц ше; **омладина нам се отела** *(престала је бити послушна)* младеж ше нам одняла**; хоће ли овај посао да нам се отме;** однєє ше нам тота робота;; **3.** *(омаћи се – о осећањима и сл.)* вирвац шежвирвец ше, одняц ше, вилєциц; **уздах**

јој се оте из груди нараз здихла, здихнуце ше єй вирвало з першох; **4.** *фиґ. (отргнути се од болести)* очухац ше; ◊ **од човека (човеку) се ништа није отело** чловекови ше нїч нє одняло

отетурати -ам одплянтац ше

отетурати се -ам се *оп.* **отетурати**

отећи -екнем *и* -ечем **1.** *(о води)* одчечиц; **2.** *(натећи – о делу тела)* запухнуц; спухнуц; опухнуц; *(на више места)* попухнуц*; (због слабе циркулације – обич. о рукама и ногама)* набринуц; *(о наглом отоку)* вибегнуц

отечество *с. заст.* отечество

отешњавати -ам *и* **отешњивати** -њујем поставац цесни

отешњати -ам постац цесни

отештати *и* **отешчати** -ам постац чежки *або* чежши; **отешчале веђе падају на очи** чежки клїпки падаю на очи

отик *и* **отикач** *х. польопр. покр.* стик

отимање *с.* < **отимати (се)**

отимарити -им: ~ **коње** очесац конї

отимати -ам -мљем **1.** *(присвајати туђе)* однїмац, одберац, брац, *заст.* заберац*;* одсвойовац; **2. а)** *(физичком силом)* однїмац; **б)** *(отргавати, спасавати)* однїмац, ратовац, витарговац; **3.** *(некоме жену)* однїмац, одлюбовйовац

отимати се -ам се *и* -мљем се **1.** *(ослобађати се силом)* однїмац ше, витарговац ше; руцац ше; **2.** *з розл. знач.* однїмац ше; ~ **за улазнице** однїмац ше за уходнїци (уходнїцами); **3.** *(омицати се – о осећањима и сл.)* вививац ше, однїмац ше, вилєтовац

отимач *х.* однїмач

отимачина *ж.* **1.** однїмачка, однїманка; однїманє; плячка; **2.** *(оно што је отето)* одняте

отимачки -а -о однїмацки

отипати -ам отресац, стресац

отипкати -ам оддуркац *(на писацей машинки)*

отирати -рем *(брисати)* **1.** *(руке пешкиром)* уцерац; **2.** *(зној са чела)* сцерац, уцерац; **3.** *(прашину и сл.)* сцерац

отирати се -рем се **1.** *(брисати се)* уцерац ше; сцерац ше; **2.** *(скидати се – о боји)* счуховац ше, очуховац ше; **3.** *(очешавати се)* очуховац ше; **4.** *(обрецивати се)* виставац на дакого

отирач *х.* **1.** *(пешкир)* ручнїк; **2.** *(за ноге)* очуховач, уцерач, уцераче

отисак -ска *х. з розл. знач.* одцисок*;* ◊ **водени** ~ *оп.* **водени знак** *при* **знак;** ~ **прста** одцисок пальца

отискати -ам *(одштампати)* видруковац

отискивати (се) -кујем (се) *нєзак. ґу* **отиснути (се)**

отиснути -нем **1.** *(одгурнути)* оддрилїц*; беш.* одґурнуц; **2.** *оп.* **отиснути се (2)**; **3.** *(погнати, потерати)* погнац; ~ **коња** погнац коня; **4.** *(упутити)* послац; **5.** охабиц шлїд; охабиц одцисок; **6.** *(одштампати)* видруковац

отиснути се -нем се **1.** *(запловити – о броду)* заплївац, одплївац, рушиц ше; **2. а)** *(поћи, запутити се)* рушиц [ше], пущиц ше; **б)** *(нагло кренути)* швидко ше рушиц; розбегнуц ше; **3. а)** *(одмаћи се)* одцагнуц ше; **б)** *(одбацити се)* одруциц ше, оддрилїц ше; **4. а)** *(одронити се)* одвалїц ше, одпаднуц; **б)** *(свалити се)* спаднуц; **в)** *(испасти)* випаднуц; **5.** *(оставити отисак)* охабиц шлїд; охабиц одцисок

отићи одем, отидем *и* отиђем **1.** *з розл. знач.* пойсц**;** ~ **од куће** пойсц з дому; ~ **на занат** пойсц на ремесло; **отишла је за вољеног младића** *(удала се)* пошла за любеного леґиня; **све паре су већ отишле** *(потрошене су)* шицки пенєжи уж пошли; **2.** *(одселити се)* пойсц; висц; **син је са породицом отишао од оца** син з фамелию пошол (вишол) од оца; **3.** *(пружити се)* нацагнуц ше, розцагнуц ше; **село је отишло у дужину** валал ше розцагнул на длугоко; **4.** *(проћи, минути)* прейсц; **5.** *(почети)* почац; ◊ ~ **далеко** *(превршити меру)* далєко пойсц (зайсц), войсц до глїбокого

отицај *х. (отицање)* одцеканє, одцек

отицати -ичем **1.** *(о течности)* одцекац; счурйовац ше; **2.** *(натицати – о делу тела)* пухнуц

откад(а) 1. *присл.* од кеди; ~ **си ту;** од кеди ши ту;; **2.** *у служби злучнїка* одкеди; ~ **се оженио, уозбиљио се** одкеди ше оженєл, уозбилєл ше

отказ *х.* одказ; **добити ~ у служби** достац одказ на служби

отказати -ажем **1.** *(раскинути уговор и сл.)* одказац; ~ **стан** одказац квартель; ~ **предавање** одказац преподаванє; **2.** *(одбити)* одбиц, одказац; ~ **послушност** одбиц (одказац) послушносц; ~ **коме гостопримство** одказац дакому госцопримство; **3.** *(престати функционисати)* зрадзиц, попущиц, одказац; **нерви су му отказали** нерви му попущели; **4.** *(одговорити)* одвитовац,

одповесц; **5.** *(одредити)* одредзиц, утвердзиц
отказати се -ажем се *заст.* одрекнуц ше
отказивати -зујем **1.** *(раскидати уговор и сл.)* одказовац; **2.** *(одбијати)* одбивац, одказовац; **3.** *(престајати функционисати)* зрадзовац, попущовац, одказовац; **4.** *(давати одговор)* одвитовац, одповедац; **5.** *(одређивати)* одредзовац, утвердзовац
отказни -а -о одказни; ~ **рок** одказни термин
отказнина *ж. адм.* одказнїна *(пенєжна сума хтора ше дава з одказом)*
отказница *ж. (писмени акт о отказу)* одказнїца
откајати -јем випокутовац дацо, випокутовац ше за дацо; ~ **грех** випокутовац ше за грих
откако *присл. оп.* **откада (2); ~ је света и века** *оп. фраз. под* **свет**
откакотати -оћем одкоткодац
откале *присл. покр. оп.* **одакле**
откалити -им одгартовац *(челїк)*
откалити се -им се охладзиц ше
откнити се -им се *оп.* **оканити се**
откапати[1] lткāпāм *оп.* **откопавати**
откапати[2] -пљем *и* -пāм одкапкац; викапкац
откасати -ам оддрингац
откаскати -ам *дем.* оддрингац
откатанчити -им одомкнуц клатку на дачим
откати откам виткац
откачивати -чујем **1.** одквачовац; **2.** *(одвајати)* оддзельовац; одрепйовац, одривац
откачивати се -чујем се **1.** одквачовац ше; **2.** *(одвајати се)* одходзиц *(далєй)*, оддальовац ше
откачити -им **1.** одквачиц; **2.** *(одвојити)* оддзелїц; одрепиц, одорвец
откачити се -им се **1.** одквачиц ше; **2.** *(одвојити се)* пойсц *(далєй)*, оддалїц ше; ◊ **откачи се!** бер ше (пакуй ше) оталь!
откашљати -љем одкашляц
отквасити се -им се *(расквасити се)* розмочиц ше, розмокнуц
отквачити (се) -им (се) *оп.* **откачити (се)**
откивак -вка *х.* виковани предмет, виковок
откивати -ам **1.** *(скидати оков)* одковйовац; розковйовац; **2.** *(оштрити клепањем): ~* **косу** клєпац косу
откидак -итка *х.* фалаток *(одорвани або одламани)*
откидање *с.* < **откидати (се)**
откидати -ам **1.** отарговац; одривац; **2.** *(оодрубљивати)* одрубовац; **3.** *(одвајати)* оддзельовац, одвойовац; **4.** *(закидати, узимати)* брац
откидати се -ам се **1.** отарговац ше; одривац ше; **2.** оддзельовац ше, оддвойовац ше
откинути -нем **1.** одорвацжодорвец**,** отаргнуц; **2.** *(одрубити)* одрубац; **3.** *(одвојити)* оддзелїц, оддвоїц; **4.** *(закинути, узети)* вжац*;* ◊ ~ **очи (поглед)** одорвец очи (попатрунок)
откинути се -нем се **1.** одорвац шежодорвец ше, отаргнуц ше; **2.** оддзелїц ше, оддвоїц ше; **3.** *(омаћи се)* вилєциц; вирекнуц
отклањање *с.* < **отклањати**
отклањати[1] -āм **1.** *(одстрањивати)* одклоньовац; одстраньовац; ~ **недостатке** одклоньовац нєдостатки; **2.** *(одбијати извршити)* одбивац*;* **3.** *(удаљавати)* одводзиц *(далєй),* оддальовац
отклањати[2] -āм *зак. (завршити клањање)* одкланяц
отклапати -ам **1.** *(скидати поклопац)* знїмац *або* дзвигац верх (покривку); **2.** *(отварати)* отверац; **3.** *(одвајати)* оддзельовац, оддвойовац
отклапати се -ам се отверац ше
отклати -кољем одрезац
откле *присл.* **1.** *(одакле)* одкаль, одкадз; **2.** *(однекуд)* оддакаль, оддакадз
отклегод *присл. (однекуд)* одакаль, оддакадз
отклен *присл. покр. оп.* **откле**
отклесати -ешем одкресац
отклети -кунем *(порећи своју клетву)* одкляц
отклечати -чим одклєчац
отклизати се -ижем се **1.** одшлїзкац ше; одшмикац ше *(з цалим целом)*; **2.** *(на клизаљкама)* одкорчоляц ше, одшлїзкац ше
отклизнути се -нем се *(склизнути)* зошлїснуц ше
откликнути -нем *(одговорити кличући)* скричац
отклиматати (се) -ам (се) *оп.* **отклимати (1)**
отклимати -ам **1.** пойсц киваюци ше, одтачкац ше; **2.** одкивац
отклимнути -нем: ~ **главом** покивац (помахац) з главу *(на знак одвиту)*
отклон *х.* одклон; ◊ **угао (кут) отклона** *физ.* кут одклону
отклонити -им **1.** *(одстранити)* одклонїц, одстранїц; ~ **опасност** одклонїц опасносц; ~ **недостатак** одстранїц нєдостаток; **2.** *(одбити извршити)* одбиц; **3.** *(удаљити)* одвесц *(далєй)*; оддалїц
отклонити се -им се *(уклонити се)* сцекац ше, склонїц ше; вимкнуц ше

отклопити -им **1.** *(скинути поклопац)* зняц *або* дзвигнуц верх (покривку); ~ **лонац** зняц верх з гарчка; ~ **поклопац на лули** дзвигнуц покривку на пипки; **2.** отвориц; ~ **очи** отвориц очи; **3.** *(одвојити)* оддзеліїц, оддвоїц

отклопити се -им се отвориц ше

откључавати -ам одмикац; розмикац *(дацо моцно замкнуте)*

откључавати се -ам се одмикац ше; розмикац ше

откључати -ам одомкнуц; розомкнуц *(дацо моцно замкнуте)*

откључати се -ам се одомкнуц ше; розомкнуц ше

отковак -вка *х. метал.* виковок

отковати -кујем **1.** *(скинути оков)* одковац; розковац; **2. а)** *(наоштрити клепањем):* ~ **косу** виклєпац косу**; б)** виковац

отколе(н) *присл. оп.* **откле**

откомандовати -дујем одкомандовац

откоп *х.* одкоп

откопавање *с.* одкопованє

откопавати -ам одкоповац

откопати -ам одкопац

откопина *ж. оп.* **ископина (2)**

откопни -а -о одкопни

откопчавати (се) -ам (се) **1.** *(откачивати (се))* одкапчовац (ше)*;* **2.** *(о дугмадима)* одкапчовац (ше), розкапчовац (ше)

откопчати (се) -ам (се) **1.** *(откачити (се))* одкапчац (ше); **2.** *(о дугмадима)* одкапчац (ше), розкапчац (ше)

откорачати -ам одкрачац

откорачити -им *(устукнути)* одступиц крочай *(набок або назадок)*

откос *х.* **1.** *(покошени ред)* одкос, покосай *х.*; **2.** *(обронак)* падина, схил

откосити -им одкошиц

откотрљати -ам одкотуляц

откотрљати се -ам се одкотуляц ше

откотршкати се -ам се одкотурбичац ше

откотурати -ам одкотуляц; оддриляц, одцискац *(котуляюци)*

откочивати (се) -ам (се) одгамовйовац (ше)

откочити -им одгамовац

откочити се -им се одгамовац ше

откравити -им **1. а)** одмарзнуц; одпущиц; **б)** зограц; ~ **руке крај пећи** зограц руки при пецу; **2.** *(почети топити):* **сунце је откравило снег** шнїг ше на слунку почал пущац

откравити се -им се **1. а)** одмарзнуц; одмекнуц; одпущиц; **б)** почац ше пущац**;** розпущиц ше; **2.** *фиґ. (одобровољити се)* помекнуц, одмекнуц *(у гнїву, строгосци)*; присц ґу дзеки *(у нєрозположеню)*

открављивати -љујем **1. а)** одмарзовац, одмарзац; одпущовац; **б)** зогривац; **2.** *(почињати топити):* **топлота је открављивала лед** ляд ше на цеплоти починал пущац

открављивати се -љујем се **1. а)** одмарзовац ше, одмарзац ше; **б)** починац ше пущац; пущац ше; **2.** *фиґ. (одобровољавати се)* помековац, одмековац *(у гнїву, строгосци);* приходзиц ґу дзеки *(у нєрозположеню)*

открај *присл.* од краю

открасти се -адем се покрадзме пойсц (висц)

открачунати -ам отвориц *(дзвигаюци латку, желєзко и под. хторе служи на дзверох место клянки)*

откренути -нем **1.** *(окренути)* обрациц; **2.** *покр. (отшкринути)* одхилїц

откресати -ешем **1.** *(одсећи)* одкресац; **2.** *фиґ. (оштро одговорити)* одоцац

откривалац -аоца *х.* одкривач

откривање *с.* одкриванє

откривати -ам одкривац

откривати се -ам се одкривац ше

откривач *х. оп.* **откривалац**

откривачки -а -о одкривацки

откривење *с.* **1.** *оп.* **откриће; 2.** *рлґ. оп.* **Откровење**

открилити -им отвориц, розтвориц *(дзвери, облаки)*

открилити се -им се отвориц ше, розтвориц ше *(о дзверох, облакох)*

открити -ијем **1.** *(нешто покривено)* одкриц; **2.** *фиґ.* **а)** одкриц; пренайсц, винайсц; ~ **нечију тајну** одкриц дачию тайну; **б)** *(коме што)* одкриц; обявиц; ~ **коме истину** одкриц дакому правду

открити се -ијем се **1.** *з розл. знач.* одкриц ше**; 2.** *(показати се)* одкриц ше, виявиц ше

откриће *с.* одкрице; одкриванє; **научно** ~ наукове одкрице; **после открића Америке...** по одкриваню Америки...

открњивати -њујем одламовац (одбивац, отарговац и под.) часц з дачого; *(оштећивати)* очкодовйовац

открњити -им одламац (одбиц, одорвец и под.) часц з дачого; *(оштетити)* очкодзиц, очкодовац

Откровење *с. рлґ.* Одкровен(и)є

откровење *с.* одкровенє, одкрице

откројити -им **1.** одрезац, одкрац; **2.** *фиґ. оп.* **откресати (2)**

открхати -ам, **открхнути** -нем *и* **откршити** -им одламац

откуд(а) *присл.* **1. а)** *у опитним значеню* одкаль, одкадз; ~ **долазиш;** одкаль приходзиш;; **б)** дзе, як, як то же; ~ **ти овде;** дзе ти ше ту вжал;; ~ **ти знаш;** як же ти знаш;; ~ **би он тако што урадио**; дзе би вон таке дацо зробел;; **ма** ~ ! та дзе!~ **ти данас на послу;** як то же ти нєшка на роботи;; **2.** *у нєодредзеним значеню (однекуд)* оддакаль, оддакадз

откуд(а)год *присл. оп.* **откуд(а) (2)**

откужити -им знїчтожиц заразу, стерилизовац

откукурекати -ечем *и* **откукурикати** -ичем одкукурикац

откулучити -им одробиц на кулуку, одбуц кулук

откуп *х.* **1.** *(плата за избављење)* викуп; викупенє; **2.** *(откупљивање, куповање)* одкупйованє, одкуп; ~ **стоке** одкупйованє статку

откупитељ *х.* **1.** *(спасилац)* викупитель; **2.** *(Откупитељ) рлґ.* Одкупитель

откупити -им **1.** *(откупом избавити)* викупиц**,** *заст.* вименїц; ~ **кога из ропства** викупиц дакого з рабства; **2.** *(купити)* одкупиц, купиц; **трговци су откупили сву пшеницу** тарґовци одкупели шицко жито; ◊ ~ **душу** *рлґ.* спашиц ше

откупити се -им се **1.** *(откупом се избавити)* викупиц ше*, заст.* вименїц ше*;* **2.** *(за грешке)* викупиц ше

откупљеник *х.* викупени

откупљење *с. рлґ.* одкупенє

откупљивати -љујем **1.** *(откупом избављивати)* викупйовац*, заст.* вименьовац*;* **2.** *(куповати)* одкупйовац, куповац

оркупљивати се -љујем се *нєзак. ґу* **откупити се**

откупљивач *х.* одкупйовач; ~ **стоке** одкупйовач статку

откупни -а -о одкупни; ~ **предузеће** одкупне подприємство

оркупник *х.* купец

откупнина *ж.* викупнїна; одкупнїна

откуцавати -ам **1.** оддурковац, видурковац; дуркац; **2.** *(о сату)* биц, вибивац, одбивац; **3.** *фиґ. (достављати)* удавац

откуцај *х.* **1.** дуркнуце, дурканє, черкнуце, черканє; **чују се откуцаји ручног сата** чуц черканє годзинки на руки; **2.** *(удар пулса)* дуркнуце, дурканє, одбице

откуцати -ам **1.** оддуркац, видуркац; ~ **писмо на писаћој машини** оддуркац писмо на писацей машинки; **2.** *(о сату)* вибиц, одбиц; **сат је откуцао дванаест** годзина вибила дванац; **3.** *фиґ. (доставити)* удац

откучити -им **1.** *(врата, прозор)* отвориц; *(одшкринути)* одхиліц; **2.** *(одмаћи)* одцагнуц; ~ **завесу** одцагнуц занису

отле, отлем *и* **отлен** *присл. покр. оп.* **одатле**

отлукана *ж. покр. (сеник)* плєвнїк *(за шено)*

отмен -а -о **1.** *(фин)* отмени, фини, пански; ~ **понашање** отмене справованє; **2.** *(господствен)* аристократски, пански, отмени, углядни; **човек отмене крви** чловек аристократскей креви

отменик *х.* аристократ[а], пан, углядни чловек

отмено *присл.* отмено, фино, [по] аристократски, [по] пански

отменост *ж.* отменосц, финосц

отмица *ж.* однїманє, однїмачка; крадза

отмичар *х.* однїмач

отмичарски -а -о однїмацки

отоболити -им, **отобољити** -им *и* **отобоњити** -им *оп.* **отромбољити**

отовар *х.* знїманє (зруцованє и под.) терхи *(з превозки и др.)*

отоварити -им зняц (зруцац и под.) терху *(з превозки и др.);* ~ **кукурузовину** зруцац кукуричанку; ~ **коња** зняц терху з коня

отоич *и* **отоичке** *присл. нар. (малопре)* первей, первейка

оток[1] *х.* **1.** *(отеклина)* запухнуце, напухнуце, запухнуте; **2.** *(отицање воде)* одцеканє

оток[2] *х.* острово, *заст.* остров

отока *ж.* **1.** *(вода која се одваја од реке, мора)* одтока; **2.** ярок, канал и под. *(по хторим одцека вода)*

отоле, отолем *и* **отолен** *присл. покр. оп.* **одатле**

отоли *присл. покр. (некад, давно)* дакеди

отоман *х.* отоман

Отоман *х. (Турчин)* Отоман

отомански -а -о *(турски)* отомански

отомбољити (се) -им (се) *оп.* **отромбољити (се)**

отоп *х. (топљење)* розпущованє, пущанє, розтопйованє

отопина *ж.* розпущенїна

отопити -им розпущиц, розтопиц; ~ **лед** розпущиц ляд

отопити се -им се розпущиц ше, розтопиц ше

отоплити -им **1. а)** постац цепли *о*дн. цеплєйши, оцеплїц; **б)** *безос. (о времену):* **отоплило је** оцеплєло; **2.** *(загрејати)* зограц

отоплити се -им се *оп.* **отоплити (1.а, б)**

отопљавати -ам *и* **отопљивати** -љујем **1. а)** поставац цепли *одн.* цеплєйши; **б)** *безос. (о времену)*: **отопљава** почина буц цеплєйше, оцеплює; одмека; **2.** *(загревати)* зогривац

отопљење *с.* оцеплєнє; одмек

оториноларингологија *ж. мед.* оторинола-ринґолоґия

ототањити -им почац плакац (йойчац)

оточанин *х. оп.* **острвљанин**

оточити[1] оточим **1. а)** одляц, одсипац; одточиц; **б)** преляц, пресипац; преточиц; **2.** *(опустити)* опущиц, спущиц, звишиц; ~ **бркове** опущиц баюси

оточити[2] оточим наоштриц

оточић *х. оп.* **острвце**

оточје *с. зб. оп.* **острвље**

отпад *х.* **1.** *зб.* одпад, одрутки; **2.** *оп.* **отпадништво**

отпадак -атка *х. осн., фиґ.* одруток, одпадок

отпадати -ам *нєзак. ґу* **отпасти**

отпадити се -им се *(отуђити се)* одбиц ше, одстраніц ше

отпадни -а -о одпадни, одрутни; ◊ **отпадне воде** одпадни (одрутни) води

отпадник *х. (одметник)* одпаднїк, одступнїк, ренеґат

отпаднички -а -о одпаднїцки, одступнїцки, ренеґатски

отпадништво *с.* одпаднїцтво, одступнїцтво, ренеґатство

отпаднути -нем *оп.* **отпасти**

отпаковати -кујем **1.** *(распаковати)* одпа-ковац, розпаковац; **2.** *(отерати)* одпаковац, випаковац; випораїц; випратац, одпратац; вишиковац

отпаочити -им одгамовац *(колєсо на кочу)*

отпарати -ам одпарац

отпарати се -ам се одпарац ше

отпасати -ашем одпасац; розпасац; ~ **сабљу** одпасац шаблю

отпасати се -ашем се одпасац ше; розпасац ше

отпасивати (се) -сујем (се) одпасовац (ше); розпасовац (ше)

отпасти -аднем **1.** *(спасти)* одпаднуц; **отпашће ми руке држећи** одпадню ми руки тримаюци; **2.** престац; нєстац; **отпала је једна брига** єдна бриґа менєй, престала єдна бриґа; **3.** *(пасти у део)* припаднуц, достац; **свакоме је отпао један део** каждому припадла єдна часц, кажди достал єдну часц; **4.** *(одрећи се, напустити)* одступиц, опущиц, напущиц дакого; **5.** *(отрчати)* одбегнуц; **6.** *фиґ.* буц народзени, походзиц

отпаштати -ам **1.** *(постом окајавати)* покутовац ше з постом, посциц; **2.** *(проводити у посту)* посциц

отпевати[1] -āм *зак.* одшпивац; ◊ ~ **своје,** ~ **песму** *(не бити више ваљан за нешто)* одпискац, одробиц (доробиц, виробиц) свойо

отпéвати[2] отпевāм *нєзак.* **1.** одшпивовац; **2.** *церкв.* **а)** читац євангелию; **б)** шпивац за паноцом *(у церковних обрядох)*

отпељати -ам одвесц

отпентрати се -ам се видрапац ше, виґрабац ше, *беш.* випендрац ше

отпердашити -им *(отпремити кога, отарасити се кога)* випратац

отперјати -ам *(брзо отићи, умаћи)* сцекнуц, чмиґнуц, умкнуц, вимкнуц

отперјашити -им *покр. оп.* **отперјати**

отпети -пнем одквачиц, одкапчац; одпущиц *(дацо нацагнуте)*

отпетљавати -ам одмервйовац, розмервйовац, одмотовац; розґужльовац

отпетљати -ам одмервиц, розмервиц, одмотац; розґужлїц

отпечатити -им розпечатовац

отпечаћавати -ам *и* **отпечаћивати** -ћујем розпечатовйовац

отпешачити -им **1.** пойсц пешо; **2.** *(препешачити)* прейсц пешо

отпијати -ам **1.** *(пити део)* одпивац; **2.** *(пијући узвраћати здравицу)* наздравяц *(одвитуюци дакому на наздравянє), заст.* од'здравковац

отпилити -им одпилїц

отпиљак -љка *х. оп.* **опиљак**

отпиљивати -љујем одпильовац

отпињати -њем одквачовац, одкапчовац; одпущовац *(дацо нацагнуте)*

отпирати -рем отверац, розтверац

отпирач *х. оп.* **калауз (2)**

отпиривати -рујем *нєзак. ґу* **отпирити**

отпирити -им **1.** *(одувати)* оддуц; здуц; **2.** *фиґ.* швидко пойсц; страциц ше, нєстац; *(одмаглити)* сцекнуц, чмиґнуц

отпирлати -ам *(отерати)* одогнац

отпирнути -нем *оп.* **отпирити**

отпис *х.* **1.** *правн. (поништење)* одпис, одписованє, сцеранє; **2.** писмени одвит; **3.** *(владарева наредба)* розказ

отписати -ишем **1.** одписац; ~ **коме на писмо** (*писмено одговорити)* одписац дакому на писмо; **ми смо те већ били отписали** *(ми смо већ мислили да ниси наш, да ниси жив и сл.)* ми це уж одписали; **2.** *(дуг)* одписац, висцерац

отписивати -сујем **1.** *(на писмо; некога из живих и сл.)* одписовац; **2.** *(дуг)* одписовац, сцерац

отпити -ијем **1.** *(попити део)* одпиц; лїґнуц; **2.** *(пијући узвратити здравицу)* наздравиц *(одвитуюци дакому на наздравянє), заст.* од'здравкац

отплавити -им *(однети собом – о бујици, води)* однєсц*;* **велике воде су отплавиле земљу са њива** вельки води однєсли жем зоз польох

отплављивати -љујем *нєзак. ґу* **отплавити**

отплазити -им *(отпузати)* одцагнуц ше; *(о змији и сл.)* одцагнуц ше, одшмикац ше

отплакати -ачем одплакац

отплакнути -нем *(исплакнути)* оплокац; сплокнуц

отплата *ж.* **1. а)** одплата, одплацованє; ~ **купити на отплату** купиц на одплату; **б)** *(рата отплаћивања)* одплата; **2.** *(радња)* одплацованє, сплацованє; одплаценє, сплаценє; ~ **дуга** одплацованє длуства; **после отплате дуга је одахнуо** по одплаценю длуства оддихнул

отплатити -им **1.** *(дуг и сл.)* одплациц, сплациц; **2.** *(осветити се)* одслужиц ше, врациц, заплациц

отплатни -а -о одплатни

отплаћивати -ћујем **1.** *(дуг и сл.)* одплацовац, сплацовац; **2.** *(светити се)* одслужовац ше, врацац, плациц

отплашити -им *(одагнати)* одплашиц

отплесати -ешем одтанцовац

отплести -етем **1.** одплєсц, розплєсц; ~ **плетенице** розплєсц варґочи; **2.** одвиц, одкруциц, одмотац

отплетати -ећем **1.** одплєтац, розплєтац; **2.** одвивац, одкруц[ов]ац, одмотовац

отпливати -ам одплївац

отплитати -ићем *оп.* **отплетати**

отпловити -им одплївац *(о ладї)*

отпљувавати -ам *и* **отпљувати** -ам плювац

отпљунути -нем плювнуц

отпљуснути -нем одплюснуц

отпљуцкивати -кујем *дем.* плювац; поплювковац

отпљуцнути -нем *дем.* плювнуц

отповијед *ж. заст. (одговор)* одвит, *рид.* одповедз *ж.*

отповргнути -нем *и* **отповрнути** -нем *(одговорити)* одповесц, врациц, одвитовац

отпозади *присл.* од'задку, од задку

отпоздрав *х.* **1.** од'здравканє; одвит на здравканє (на привит, на поздрав); **прошао је не чекајући отпоздрава** прешол нє чекаюци же би му од'здравкали**; 2.** *воєн.* одпоздрав

отпоздравити -им **1.** од'здравкац; одвитовац на на здравканє (на привит, на поздрав)**; 2.** *воєн.* одсалутир[ов]ац, одпоздравиц

отпоздрављати -ам **1.** од'здравковац; одвитовац на здравканє (на привит, на поздрав)**; 2.** *воєн.* салутир[ов]ац, одпоздравяц

отпојати -јем *и* -јим **1.** *церкв.* одслужиц (одправиц) службу *(покойному);* **2.** одшпивац *(молитву, службу)*

отпола *присл.* од поли, од половки

отпонац -нца *х. (обарач на оружју)* цвенчок, когуцик

отпор *х.* одуперанє, одпор; сперанє; процивенє; процивдїйство; ◊ **оружани** ~ оружийне одуперанє; **покрет отпора** рух одупераня (одпору); **сломити нечији** ~ зламац дачийо одуперанє (одпор, сперанє, процивенє); **електрични** ~ електричне одуперанє; **линија мањег отпора** линия меншого одупераня; **пружити (дати)** ~ зопрец ше; **пружати** ~ одуперац ше, сперац ше

отпоран -рна -рно **1.** *(који пружа отпор)* хтори ше спера; хтори ше спроцивює; **2.** *(који испољава отпор):* **на лицу му се показа отпорни израз** твар му виражела жаданє процивеня; **3.** *фиґ. (издржљив)* одпорни; ~ **на болести** одпорни на хороти; **4.** *одр. (који се односи на отпор):* ~ **моћ** моц одупераня; ~ **тачка** точка одупераня**;** ~ **моменат** *технол.* момент одупераня

отпорити -им одпарац; розпарац

отпорник *х.* **1.** *техн.* одпорнїк; **2.** хтори ше спера, хтори ше спроцивює

отпорно *присл.* сператюци ше, спроцивююци ше

отпорност *ж.* **1.** одпорносц; ~ **према болести** одпорносц на хороту; **2.** сперанє, процивенє

отпорука *ж.* одпорученє, одвит на порученє

отпоручивати -чујем одказовац на дакого *и* дакому, поручовац дакому *(одвитуюци на порученє)*

отпоручити -им одказац на дакого *и* дакому, поручиц дакому *(одвитуюци на порученє)*

отпослати -пошљем *и* -пошаљем послац

отпостити -им **1.** *(постом окајати)* випокутовац ше з постом, одпосциц; **2.** *(провести у посту)* одпосциц

отпочетак -тка *х.* початок

отпочети -чнем започац, почац; розпочац

отпочети се -чнем се почац, *заст.* почац ше; **тако се отпочео један животни роман** так почал єден животни роман
отпочивати -ам *(одмарати се)* одпочивац
отпочинути -нем *(одморити се)* одпочинуц
отпочињати -њем започинац, починац; розпочинац
отправа *ж.* посиланє
отправак -вка *х.* **1.** тото цо ше посила; посилка, пак и под.**;** **2.** *адм.* препис судскей одлуки
отправити -им **1.** послац; **2. а)** *(одстранити)* одогнац; вигнац; **б)** *(из службе)* одпущиц; **3.** *(обавити)* окончиц; покончиц *(шицко, вецей роботи)*
отправити се -им се *(запутити се)* рушиц [ше], пущиц ше; ~ **на пут** рушиц ше на драгу
отправка *ж. правн.* одправка
отправљати -ам **1.** посилац; **2. а)** *(одстрањивати)* одганяц; виганяц; **б)** *(из службе)* одпущовац; **3.** *(обављати)* окончовац, кончиц
отправљати се -ам се *(запућивати се)* рушац [ше], пущац ше
отправљач *х.* **1.** посилач; **2.** *оп.* **одашиљач**
отправник *х.* **1.** окончователь; ~ **послова** *дипл.* окончователь дїлох; **2.** *жель.* одправнїк, одсилач; ~ **возова** одправнїк гайзибанох
отправнина *ж. оп.* **отпремнина**
отправништво *с.* **1.** *(агентура)* представнїцтво; **2.** *(служба која отпрема)* експедиция
отпразновати -нујем преславиц *(значни датум и под.)*; одшвециц *(швето)*
отпратити -им **1. а)** *(испратити)* одпровадзиц; **отпратили су их до станице** одпровадзели их по станїцу; **б)** *(до извесног одстојања)* запровадзиц; завесц *(дакого хто нє зна драгу або ше бої)***;** **отпрати ме мало, а онда ћу сама** запровадз ме дакус, а вец пойдзем сама; **2.** *(спровести стражарно)* одпровадзиц, одвесц; **3.** *(отпремити)* послац
отпраћати -ам **1. а)** *(испраћати)* провадзиц, одпровадз[ов]ац; **б)** *(до извесног одстојања)* запровадз[ов]ац; **2.** *(спроводити стражарно)* провадзиц, одпровадз[ов]ац, одводзиц; **3.** *(отпремати)* посилац
отпрашивање *с. технол.* одстраньованє праху
отпрашити -им **1.** *(умаћи)* чмиґнуц, спарац, миґнуц; **2.** пойсц даґдзе**;** **3.** *технол.* одстранїц прах
отпрве *присл.* **1.** од самого початку; **он ју је ~ јако волео** вон ю од самого початку барз любел; **2.** *(првим покушајем)* од (з) першого разу; перши раз; **акција није успела ~** акция ше нє удала перши раз
отпрво *присл. покр.* **1.** *оп.* **отпре (1)**; **2.** нєдавно
отпре *присл.* **1.** од скорей; **ја га ~ познајем** я го од скорей познам; **наставио је живот ~** предлужел скорейши живот; **2.** *(раније)* скорей; **људи овде живе као и ~** людзе ту жию як и скорей
отпрегнути -егнем випрагац, випрагнуц
отпреће *присл. покр. оп.* **отпре**
отпрезати -ежем випраговац
отпрема *ж.* посиланє, експедованє
отпремати -ам **1.** посилац; **2.** *(отпуштати; испраћати)* одпущовац; випровадзац
отпремити -им **1.** послац; **2.** *(отпустити; испратити)* одпущиц; випровадзиц
отпремити се -им се *(поћи, запутити се)* рушиц [ше], пущиц ше
отпремни -а -о експедицийни, одпосилни; **отпремни трошкови** трошки посиланя, експедицийни (одпосилни) трошки
отпремник *х.* **1.** посилач, експедитор; **2.** *оп.* **одашиљач**
отпремнина *ж. правн.* одпремнїна, трошки посиланя (одсиланя)
отпремница *ж.* одпосилни лїст, одпремнїца
отпресак -ска *х. технол., метал.* випресок
отпретати -ећем *зак.:* ~ **ватру** пошпиртац у огню (огень), розшпиртац огень
отпрети -ем отвориц, розтвориц
отпрећи -егнем *оп.* **отпрегнути**
отприлике *присл.* **1.** *(приближно)* дас; **колико ~ зарађујеш;** дас кельо зарабяш;; **2.** *(насумце)* намислом
отпримити -им: ~ **бога (божју помоћ, селам и сл.)** од'здравкац
отпркосити -им поупрекосциц *(тому цо упрекосци)*
отпрснути -нем одпирснуц; одпукнуц
отпртити[1] -им зняц *(терху з плєца, з хрибта);* **отпртили су торбе са рамена** зняли (познїмали) торби з плєцох
отпртити[2] *и* **отпртити** отпртим направиц чапаш (дражку) у шнїгу *(же би мож було ходзиц)*
отпртљати -ам *беш.* пойсц, одселїц ше
отпрћати -ам знїмац *(терху з плєца, з хрибта)*
отпрхнути -нем *(прхнувши одлетети)* одфуркнуц, одпирхнуц
отпудити -им *покр.* вигнац, одогнац
отпузати -ужем *и* **отпузити** -им одцагнуц ше

отпукнути -нем одпукнуц

отпусни -а -о одпусни; ~ **листа болесника** одпусни лїст хорого

отпуснина *ж. (отпремнина)* одпуснїна

отпусница *ж.* одпуснїца, *заст.* опшит

отпуст *х.* **1.** одпущованє *(з роботи, шпиталю и под.)*; **2.** *(прекид рада)* одсуство; одпочивок; **3.** *церкв.* одпуст

отпустити -им **1.** *(пустити кога да оде)* пущиц; одпущиц; **газда је отпустио раднике кућама** ґазда пущел роботнїкох дому; **2.** *(ослободити)* пущиц, випущиц; ~ **из затвора** пущиц з гарешту; **3.** *(дати отказ)* одпущиц; ~ **кога са посла** одпущиц дакого з роботи; **4.** *(пустити што да истече, изиђе)* випущиц, пущиц; **човеку некад треба отпустити мало крви** чловекови дакеди треба випущиц дакус креви; **5. а)** *(пустити да виси, опустити)* спущиц, звишиц; **б)** *(олабавити, попустити)* попущиц; одпущиц; ~ **коњима дизгине** попущиц коньом дєплови; **6.** *(опростити)* пребачиц; *заст.* одпущиц; **7.** *(одустати, пропустити)* опущиц, енґедовац; **није отпустио да још сутра не отпутује** нє опущел же би такой ютре нє одпутовал; **8.** *(препустити)* охабиц, препущиц; ◊ **време је отпустило** оцеплєло

отпустити се -им се **1.** *(престати се држати)* пущиц ше; **2.** *(отпасти)* одпаднуц; спаднуц; **3.** *(о пертли и сл.)* одвязац ше; одкапчац ше; **4.** *(постати лабав)* опущиц ше, звишиц ше

отпут *присл. покр.* нараз, такой

отпутати -ам одпутац

отпу́тити[1] отпутим послац; *(отерати)* випра-тац, вигнац

отпутити[2] -им одвязац; одкапчац

отпутовати -тујем одпутовац

отпући -укнем *оп.* **отпукнути**

отпућкати -ам: ~ **дим** пущиц (випущиц) дим *(при курењу)*

отпухавати -ам *и* **отпухивати** -хујем оддувац; здувац

отпухати -ам *и* -ушем оддуц; здуц

отпухнути -нем *оп.* **отпухати**

отпуцавати *и* **отпучавати** -ам одкапчовац, розкапчовац *(ґомбички)*

отпуцати -ам *и* **отпучити** -им одкапчац, розкапчац *(ґомбички)*

отпушавати -ам *и* **отпушивати** -шујем **1.** *(боцу с пићем)* отверац; **2.** (*запушену цев и сл.)* одтикац, чисциц

отпушач *х.* фуровик, фуров *(за виніманє дуґовох з фляшох)*

отпушити -им **1**. *(боцу с пићем)* отвориц; **2.** *(запушену цев и сл.)* одоткац, очисциц

отпуштати -ам **1.** *(пуштати кога да оде)* пущац; одпущовац; **2.** *(ослобађати)* пущац; випущовац; **3.** *(давати отказ)* одпущовац; **4.** *(пуштати да што истече, изиђе)* випущовац, пущац; **5. а)** *(пуштати да виси, опуштати)* спущовац, звишовац; **б)** *(олабављивати, попуштати)* попущовац, одпущовац; **6.** *(опраштати)* пребачовац; *заст.* одпущовац; **7.** *(одустајати, пропуштати)* опущовац, енґедовац; **8.** *(препуштати)* охабяц, препущовац

отпуштати се -ам се **1.** *(престајати се држати)* пущац ше; **2.** *(отпадати)* одпадовац, спадовац, падац; **3.** *(о пертли и сл.)* розвязовац ше; одкапчовац ше; **4.** *(постајати лабав)* опущовац ше, звишовац ше

отпуштеник *х.* одпущени; пущени

отраг *и* **отрага** *присл.* **1.** *(на стражњој страни)* назадку, на задку; **2.** *(на стражњу страну)* назадок, на задок; **3.** *(од задње стране)* од'задку, од задку; **4.** *покр. (пре):* ~ **десет година** пред дзешец роками, дзешец роки назадок, дзешец роки тому

отражак -ашка *х.* **1.** *(стражња страна)* задок; **с отрашка** одзадку, од задку; **2.** *заст.* потомство

отражбине *ж. мн.* остатки *(напр. од єдзеня)*

отражина *ж.* **1.** *(траг, слабо угажена стаза)* шлїд, шлїди, чапаш; **2.** *заст. оп.* **отражак (2)**

отражњи -а -е *оп.* **стражњи**

отрањати -ам *(постати дроњав)* постац рондяви, розтаргани

отрапавити -им постац нєлапшни (нєзґрабни, ґенґлїви, шлампавижшлямпави)

отрбатити, **отрбушатити** *и* **отрбушити** -им *пей.* постац брухати, пупкати

отргати -ам *зак.* **1.** *оп.* **отргнути (1); 2.** *(виноград)* обрац

отргнути -нем **1.** *(откинути, обрати)* одтаргнуц, старгнуц; ~ **цвет** одтаргнуц квиток; **2.** *(одвалити, одвојити)* одорвацжодорвец, одтаргнуц; **бомба му је отргнула комад меса** бомба му одорвала фалат меса; **3.** *(наглим покретом ослободити; нагло одузети)* витаргнуц, вирвацжвирвец; ~ **коме што из руке** витаргнуц дакому дацо з руки; **4.** *(почети)* почац, започац; дац ше до дачого; **он отрже**

причати вон почал приповедац; ◊ ~ **од заборава** одорвацжодорвец од забуца, вирвацжвирвец зоз забуца

отргнути се -нем се **1.** *(ослободити се)* **а)** *(везе, ланца и сл.)* одорвац шежодорвец ше, одтаргнуц ше; спущиц ше; **отргао се пас** одорвал ше пес; спущел ше пес; **б)** *(некоме из руку)* вирвац шежвирвец ше, витаргнуц ше; **2.** *(од посла и сл.)* одорвац шежодорвец ше; **3.** *(о сузама)* почац исц, пачац капкац; капнуц; **4.** *(омаћи се)* вилєциц, вишмикнуц ше; **отрже му се псовка** вилєцело му лаце

отребине *ж. мн. (отпаци)* одрутки, остатки; шмеце

отребити -им **1.** *(пасуљ и сл. – пребрати)* пребрац, попреберац; **2.** *(зрно од плеве)* овяц; очисциц; **3.** *(од вашију)* поискац, виискац; **4.** вилапац, позберац; знїчтожиц; **врапци су отребили парк од гусеница** тащки позберали гушенїци у парку; **5.** *(ољуштити)* очисциц; ~ **јабуку** очисциц яблуко

отребљивати -љујем *нєзак. и част.* *ґу* **отребити**

отрежњавање *с.* отрезбйованє, отрежбйованє, вирезбйованє, витржбйованє

отрежњавати (се) -ам (се) *и* **отрежњивати (се)** -њујем (се) отрезбйовац (ше), отрежбйовац (ше), витрезбйовац (ше), витрежбйовац (ше)

отрезнити -им **а)** отрезбиц, отрежбиц, витрезбиц, витрежбиц; **б)** *фиґ. (освестити)* обаториц

отрезнити се -им се **а)** отрезбиц ше, отрежбиц ше, витрезбиц ше, витрежбиц ше; **б)** *фиґ. (освестити се)* обаториц ше

отресати -ам **1.** отресац; ~ **одећу од прашине** отресац шмати од праху; **2.** отресац; стресац; ~ **плодове са воћке** отресац (стресац) плоди з овоцового древа

отресати се -ам се **1.** отресац ше; **2.** *фиґ. (осецати се)* виставац на дакого

отресине *ж. мн. (отресени отпаци)* отрески, витрески

отресит -а -о **1.** *(слободан у понашању)* розвязани, шмели, шлєбодни; **2.** **а)** *(окретан)* обратни; **б)** способни, валушни; **3.** *(осоран, оштар)* оштри, нагли, руцаци, виставаци

отрескати се -ам се *(добро се напити)* нацагац ше

отрести -есем **1.** отресц; отрепац; ~ **воћку** отресц овоцово древо; ~ **снег са капе** отресц (отрепац) шапку од шнїгу; **2.** отресц; стресц *(мање количество)*; ~ **плодове са дрвета** отресц плоди з древа; **отреси му неколико јабука** стреш му даскельо яблука; **3.** *фиґ. (скресати)* одоцац

отрести се -есем се **1.** отресц ше; отрепац ше; ~ **од прашине** отрепац ше од праху; **2.** *фиґ. (отарасити се)* отресц ше, спросциц ше, ментовац ше; збуц ше; позбавиц ше, позбуц ше; **3.** *(окосити се, осећи се)* вистац на дакого

отржит -а -о енерґични; одлучни

отрзати -ржем **1.** *(откидати, брати)* одтарговац, старговац, таргац; **2.** *(одваљивати, одвајати)* одтарговац, одривац; **3.** *(наглим покретом ослобађати; нагло одузимати)* витарговац, виривац; **4.** *(почињати)* починац, започинац; давац ше до дачого; **5.** *(полазити)* рушац [ше], одходзиц

отрзати се -ржем се **1.** *(ослобађати се)* **а)** *(везе, ланца и сл.)* одтарговац ше; *(о коњу, псу)* спущовац ше; **б)** *(некоме из руку)* витарговац ше, виривац ше; **2.** *(од посла и сл.)* одривац ше; **3.** *(о сузама)* починац исц, починац капкац

отркљати -ам *(ставити притке)* накласц тачки *(ґу парадичом, лози)*

отркнути -нем *(тркнути)* одбегнуц

отрлити -им витрец, потрец *(конопу, лєн)*

отров *х.* **1.** отров, *нар.* отрова; **2.** *фиґ. (опака особа)* отрова; ◊ **бојни отрови** бойово отрови

отрован[1] -вна -вно отровни

отрова̄н[2] -а -о *дїєприкм.* (< **отровати**) отровани

отровати -рујем *осн., фиґ.* отровац, *нар.* отровиц

отровати се -рујем се отровац ше, *нар.* отровиц ше

отровник *х. осн., фиґ.* тровач, трователь

отровница *ж.* **1.** *(она која трује)* тровачка, трователька; **2.** *зоол.* отровни гад

отровњак *х.* **1.** *оп.* **отровник;** **2.** *у атрибутскей служби:* **зуби отровњаци** отровни зуби *(гада)*

отрок *х.* **1.** *ист. (кмет; слуга)* отрок*, заст.* пахоль; **2.** *покр.* дзецко

отромбољити -им **1.** **а)** *(опустити)* звишиц, спущиц; ~ **нос** спущиц нос; **б)** *(усне)* одпулїц, випулїц; **2.** *(учинити млитавим, тромим)* опущиц

отромбољити се -им се **1.** **а)** *(опустити се)* звишиц ше, спущиц ше; **б)** *(о уснама)* одпулїц ше, випулїц ше; оддулїц ше; **2.** *(постати млитав, тром)* опущиц ше,

окляпнуц, оловґавиц; **прејео се и отромбољио** оєд ше и окляпнул

отромити -им I. *нєпрех.* постац нєрухоми (чежки, повольни, лєнїви, подли); **ноге му отромиле** ноги му постали чежки, чежко му ходзиц; **угојила се и отромила** затила и постала нєрухома; II. *прех.* зробиц дакого нєрухомим (чежким, повольним, лєнївим, подлим)

отромити се -им се *оп.* **отромити** (I)

отрпати -ам **1.** *(ослободити набаченог материјала)* одгарнуц; одруцац; одкопац; ~ **земљу** одгарнуц (одруцац) жем; **2.** *(одузети што од терета)* зняц; одобрац; зруцац; **3.** *(натрпати)* накласц; навишац; натрепац

отрпети -пим **1.** *(поднети ћутке)* поцерпиц, вицерпиц; **отрпео је и прећутао увреде** поцерпел и прецихнул квилєня; ~ **казну** вицерпиц кару; **2.** *(истрајати)* витримац, стримац ше; **није отрпео, него је све рекао** нє витримал, алє шицко повед; **3.** *(одржати се, издржати)* витримац; ~ **зиму** витримац жиму

отрсити -им **1.** *(обавити)* окончиц, покончиц; **2.** *(отпремити)* послац

отрсити се -им се *(бити готов с чим, отарасити се)* одбуц дацо, позбуц ше дачого

отрти отрем *и* отарем *(обрисати)* **1.** *(руке пешкиром)* поуцерац, утрец; **2.** *(зној са чела)* посцерац, поуцерац, утрец; **3.** *(прашину и сл.))* посцерац; зотрец

отрти се отрем се *и* отарем се **1.** *(обрисати се)* поуцерац ше, утрец ше; посцерац ше; **2.** *(избрисати се – о боји и сл.)* счухац ше, очухац ше; **3.** *(очешати се)* очухнуц ше, очухац ше; **4.** *(обрецнути се)* вистац на дакого

отрћи (се) -ргнем (се) *оп.* **отргнути (се)**

отруби *ж. мн. покр. (мекиње)* отруби

отрубити -им одтрубиц

отрулити -им *(иструнути)* погнїц

отрунити -им **1.** отресц, стресц; осипац, отрушиц; ~ **росу** отресц росу; **2.** *(испрљати)* замасциц, завлачиц

отрунути -нем *оп.* **отрулити**

отрусити -им *оп.* **отрунити (1)**

отрушница *ж.* отрубов хлєб *(за пса)*

отрцавати -ам *нєзак. ґу* **отрцати**

отрцан -а -о **1.** *(похабан)* очухани; оштрамба-нижострамбани; згайскани; виношени, зношени; рондяви; **2.** *фиґ.* *(баналан)* згайскани, оштрамбани, банални; **отрцане фразе** згайскани фрази

отрцанко *х.* розтарганєц, рондьош

отрцати (се) -ам (се) *(похабати (се))* очухац (ше), оштрамбац (ше), *коц.* острамбац (ше), згайскац (ше); виношиц (ше), зношиц (ше) *(о шматох);* **фотеље су се отрцале** фотелї ше очухали; **кожух се отрцао** з кожуха випадала волна, з кожуха ше очухала волна; **брада му се отрцала** брада ше му прециздзела

отрчати -чим одбегнуц

отршати -ам *нєзак. ґу* **отрсити**

отуд(а) *присл.* **1.** *(одатле)* отамадз, отамаль; **2.** **а)** *(тако)* так; **радио је много, па је ~ ишколовао децу** робел вельо, та так вишколовал дзеци; **б)** *(стога)* прето, зато; **слагао ме је једном, ~ ја њему не верујем** спревед ме раз, прето му нє верим; ◊ ~ **и одовуд** и з єдного и з другого боку; одвшадзи, од вшадзи; ~ **-одовуд** *(реч по реч, мало по мало)* слово по слово, од слова до слова, кус по кус

отуђен -а -о *дїєприкм.* < **отуђити (се)**

отуђеност *ж.* одцудзеносц

отуђење *с.* одцудзенє

отуђивалац -аоца *и* **отуђивач** *х.* одцудзовач

отуђивати (се) -ђујем (се) одцудзовац (ше); одбивац (ше); одлюдзовац ше

отуђити -им одцудзиц; одбиц; ~ **брата од брата** одцудзиц брата од брата; ~ **део имовине** *(пренети другом у својину)* одцудзиц часц маєтку

отуђити се -им се одцудзиц ше; одбиц ше; одлюдзиц ше; ~ **од људи** одцудзиц ше (одбиц ше) од швета (од людзох)

отужан -жна -жно **1.** *(који се без укуса – о јелу)* нєсмачни; **2.** *(непријатан)* нєприємни; од хторого ше ґадзи, одвратни, обридли; ~ **мирис** нєприємни пах; **3.** *(непријатно једноличан)* нєприємно єднообразни (монотони); *(незанимљив)* нєинтересантни, допити

отужати -ам постац нєсмачни, нєприємни и под. (*оп.* **отужан**)

отужити се -им се **1.** престац буц жалосни; **2.** *оп.* **отужати**

отужно *присл.* **1.** нєприємно; одвратно, обридло; **фабричка сирена ~ пишти** фабрична сирена нєприємно дує; **постало јој је ~** обридло єй; **2.** єднообразно; нєинтересантно, допито; **3.** жалосно, смутно

отумарати -ам пойсц *(без циља, блукаюци);* **отумарали су трбухом за крухом** пошли до швета за хлєбиком

отупавети -вим *и* **отупавити** -им *оп.* **отупети (3)**

отупео -ела -ело *(неосетљив)* отупени

отупети -пим **1.** *(постати туп)* затупиц ше; **2.** *фиґ.* **а)** *(постати неосетљив)* отупиц, постац нєчувствительни; ~ **на бол** отупиц на боль; **б)** *(изгубити духовну свежину)* отупиц*;* ~ **од старости** отупиц од старосци

отупити -им **1.** *(учинити тупим)* затупиц; ~ **оштрицу** *фиґ.* ублажиц, зменшац оштросц; **2.** *(учинити неосетљивим):* **стална запиткивања су је отупила** отупела од стаємних випитованьох; ◊ **отупио је зубе (говорећи, грдећи и сл.)** гарло го заболєло, язик го заболєл (бешедуюци, гандруюци и под.)

отупљивати -љујем *нєзак. ґу* **отупети** *и* **отупити**

отурати -ам *и* **отуривати** -рујем *нєзак. ґу* **отурити**

отурити -им **1.** *(одгурнути)* оддриліїц, одґурнуц; **2.** *(ставити, оставити)* положиц, охабиц; **3.** *(збацити)* зруциц; **4.** *(забацити)* заруциц

отурнути -нем *оп.* **отурити**

отурпијати -ам оресельовац

отући -учем **1.** **а)** *(оштетити површину)* отлучиц, обиц; ~ **лонац** отлучиц гарчок; **б)** *(ударцем нагњечити)* вдериц; **в)** *(ударањем скинути горњи слој)* орипац, обиц; ~ **жбуку са зида** орипац малтер з мура; **2.** *(оштетити зрнима – о граду)* збиц, побиц; **3.** *(омлатити)* витлучиц; ~ **пасуљ** витлучиц пасулю; **4.** *(окрунити)* олупац

отфикарити -им *беш.* одрубац, одрезац; одфакліїц; ~ **комад шунке** одфакліїц фалат шунки

отфрљити -им *нар.* одруциц

отхитати -ам пойсц понагляюци, одпонагляц

отхитити -им одруциц

отходити -им *оп.* **одлазити**

отхрамати -ам *и* -мљем одхрамац; одшкинтац

отхранитељ *х.* вихователь, одхователь

отхранити -им виховац, одховац

отхрањеник *х.* вихованєц

отхрањивати -њујем виховйовац, одховйовац, ховац

отхркати -рчем одхрапиц

отхујати -јим одлєциц, одгучац

отхукнути -нем здихнуц

отцветати -ам *зак.* *(прецветати)* одквитнуц, преквитнуц

отцедити -им одцадзиц

отцепити -им **1.** *(откинути)* отаргнуц, одорвацждодорвец; *(део даске*; *део територије)* одщипиц; *(део од хартије, платна)* ододрец; *(лист из свеске)* видрец; **2.** *(наглим ударцем одсећи)* одоцац; **3.** *нар.* *(ударити, одвалити)* зрезац, уцац, дац; **отцепио му је неколико шамара** зрезал му даскельо позауха

одцепљење *с.* **1.** < **отцепити**; **2.** *(одвајање)* одщипенє*;* **право на** ~ право на одщипенє

одцепљивати -љујем отарговац, одривац; одщипйовац; оддзерац; одцинац

отцурити -им одчуриц, одчечиц

отче́пити[1] отчепим одламац, одваліїц, одорвец

отчѐпити[2] отчепим **1.** *(извадити чеп)* виняц дуґов (затичку), отвориц; **2.** *(говорити, певати и сл. – започети)* почац, дац ше; ~ **песму** почац шпивац, дац ше до шпиваня

отчепљивати -љујем *нєзак. ґу* **отчепити**

отчинити -им *(скинути чини, чари)* одчаровац

отчињати -ам *нєзак. ґу* **отчинити**

оћелавити -им постац *або* остац лиси; буц лиси; страциц власи; **већ је оћелавио** уж є лиси; **оћелавићеш од брига** страциш власи од бриґох

оћопавити -им I. *нєпрех.* остац хроми, охромиц; II. *прех.* *(учинити ћопавим)* подхромиц

оћоравити -им I. *нєпрех.* ошлєпнуц, ошлєпиц; II. *прех.* *(учинити ћоравим)* ошлєпиц

оћорити -им *нар.* *оп.* **оћоравити**

оћут *х.* *псих.* *(осећај)* чувство

оћутати -тим **1.** *(ћутке поднети)* нє одвитовац, нє одповесц, ніч нє повесц, прецихнуц, стримац ше; ~ **увреду** нє одвитовац на увреду; **2.** *(прећутати, не изрећи)* прецихнуц, нє повесц; **оћутао је своје мисли** нє повед свойо думки; **3.** буц дакус цихо

оћу́тети[1] -тим **1.** *(осетити)* почувствовац, обачиц; **2** *(зачути)* чуц, учуц

оћу́тети[2] -тим **1.** *(ућутати)* уцихнуц; **2.** *оп.* **оћутати (1, 2)**

оћу́тети се[1] -тим се почувствовац ше

оћу́тети[2] -тим се *(зачути се)* чуц ше, учуц ше

оћуткивати -кујем **1.** *(ћутке подносити)* нє одвитовац, нє одповедац, ніч нє гуториц, прециховац, стримовац ше; **2.** *(прећуткивати)* прециховац, нє гуториц

оћутљиво *присл.* *(осетљиво)* обачліїво

офајдити се -им се *оп.* **окористити се**

офанзива *ж.* офанзива

офанзиван -вна -вно офанзивни

офарбати -ам офарбиц

офензива *ж. оп.* **офанзива**

оферирати -ам *зак. и нєзак.* понукнуцжпонукац, предложицжпредкладац

оферт *х. и* **оферта** *ж. (понуда)* понукнуце, понуканє

официје *х. и* **официје** *ж. мн.* **1.** *церкв. (служба; прописана молитва)* официй; **2.** молитвенїк

официјал *х. заст. (нижи службеник)* официял

официјалан *и* **официјелан** -лна -лно официялни

официр *х.* официр; **резервни** ~ резервни официр

официрски -а -о официрски

официрчић *х. дем.* официрчок

оформити (се) -им (се) оформиц (ше)

оформљавати (се) -ам (се) *и* **оформљивати (се)** -љујем (се) оформйовац (ше)

офркавати се -ам се *и* **офркивати се** -кујем се *(врзмати се)* круциц ше, гнєсц ше

офсајд *х. спорт.* офсайд

офсет *х. друк.* офсет; ~ **-штампа** офсет-друкованє

офталмологија *ж. мед.* офталмолоґия

офукати -ам *нар. (смазати, појести)* змасциц; полопотац

офурити (се) -им (се) опариц (ше); опечиц (ше)

офуцан -а -о **1.** *дїєприкм.* < **офуцати (се); 2.** *фиґ. оп.* **отрцан (2)**

офуцати се -ам се виношиц ше, зношиц ше; очухац ше; згайскац ше

ох *викр.* **1.** *виражує радосц, задовольство* га; **ох, ох! – трљао је задовољно руке** га, га! – чухал задовольно з руками; **2.** *виражує жаль* яй, ох, ах; **ох, јаднице моја!** яй, сиротко моя; **3.** *виражує гнїв* уф, ух, яй; ейнє; **ох, како је непослушан** уф, яки є нєпослушни; **4.** *виражує жаданє* ей; **ох, да ми је толико пара** ей, кед бим мал тельо пенєжи

оха *викр.* **1.** *за застановянє коньох* гога; **2.** *як вираз задовольства або импресионованосци з дачим* го-го

охвечати -ам *покр. (остарети, пропасти од употребе)* дослужиц

охладан -дна -дно *(прилично хладан)* досц жимни, досц хладни

охладити -им I. *прех.* **1.** *(учинити хладним)* **а)** охладзиц, зохладзиц; ~ **јело** охладзиц єдзенє; **б)** *(просторију)* вихладзиц, охладзиц; **2.** *(расхладити)* охладзиц, ошвижиц; **3.** *фиґ. (ослабити занос, осећање)* охладзиц; **4.** *(убити)* забиц; II. *нєпрех.* **1.** *(према коме)* охладзиц ше ґу дакому; **2.** *(утећи, умаћи)* чмиґнуц, миґнуц, спарац; **3.** *оп.* **охладити се (1)**

охладити се -им се **1.** *(постати хладан)* **а)** охладзиц ше, зохладзиц ше; **јело се охладило** єдзенє ше охладзело; **б)** *(о просторији)* вихладзиц ше, вихладнуц; **2.** *(расхладити се)* охладзиц ше, ошвижиц ше; **3.** *фиґ.* **а)** *(смирити се)* охладзиц ше; ~ **од одушевљења** охладзиц ше од одушевия; **б)** *(изгубити јачину – о осећању и сл.)* окляпнуц, охладзиц ше; **4.** *(престравити се)* престрашиц ше; **5.** умрец; ◊ **још се покојник није ни охладио** барз швидко по дачиєй шмерци, ище ше покойни анї нє охладзел; **ноге се пода мном охладише** ноги ше подо мну подоцали; **охладише му се пете** умар

охладнети -ним **1.** *оп.* **охладити се (1.а); 2.** *(озепсти)* замарзнуц; **3.** *(расхладити се)* ошвижиц ше, охладзиц ше; **4.** *безос. (постати хладније – о времену)* охладнуц, захладнуц; **охладнело је** охладло; **5.** *оп.* **охладити се (3)**; ◊ **охладнело му срце** постал нєчувствительни, охладзел ше

охладнети се -ним се охладзиц ше, зохладзиц ше

охладњивати (се) -њујем (се) *нєзак. ґу* **охладнети (се)**

охлађивати -ђујем I. *прех. (чинити хладним)* **а)** охладзовац, зохладзовац, хладзиц; **б)** *(просторију)* вихладзовац, хладзиц; **2.** *(расхлађивати)* охладзовац, хладзиц, ошвижовац; **3.** *фиґ. (ослабљивати занос, осећање)* охладзовац; II. *нєпрех. (према коме)* охладзовац ше, хладзиц ше ґу дакому

охлократија *и* **охлокрација** *ж. (владавина светине)* охлократия

охмак *х. (ждрепчић)* гачур

охмица *ж. (ждребица)* кобулка

охо *викр. за виражованє чудованя, нєсподзиваня* оѓо

охођа *ж. покр.* **1.** *(заобилазан пут)* заобиходна драга, драга наоколо; **2.** *(пут са завојцима)* кривулява (кривулькава) драга, драга з круцинами

охој *викр. оп.* **охо**

охол -а -о гербни, пишни, горди, возношлїви, випинаци

охола *ж. заст. оп.* **охолост**

охолит -а -о *оп.* **охол**

охолити се -им се буц гербни, пишиц ше, возношиц ше, випинац ше

охолица *х. и ж.* гербни (пишни, возношлїви, випинаци) чловек *одн.* жена

охоло *присл.* гербно, пишно, гордо, возношлїво, випинацо
охолост *ж.* гербносц, пишносц, пиха, гордосц, возношлївосц, випинацосц
охо-хо *викр. за виражованє задовольства, радосного нєсподзиваня* ого-го
охрабрење *с.* охрабренє, одшмелєнє
охрабривати (се) -рујем (се) охрабровац (ше), одшмельовац (ше); подшмельовац (ше)
охрабрити -им охрабриц, одшмелїц; подшмелїц
охрабрити се -им се охрабриц ше, одшмелїц ше; подшмелїц ше
охрабрујући -а -е охрабруюци
охрамати -ам *и* -мљем *оп.* **охромети**
охранити (се) -им (се) *заст.* зачувац (ше)
охрапавети -вим **1.** постац рапави, орапавиц; **2.** *(о гласу)* захрипнуц; постац як захрипнути
охрапавити -им I. *прех.* зробиц рапавим, орапавиц; II**.** *нєпрех. оп.* **охрапавети**
охридски -а -о (< **Охрид**) охридски
охромети -мим остац хроми, охромиц
охромити -им I. *прех. (учинити хромим)* подхромиц; II. *нєпрех. оп.* **охромети**
охронути -нем *оп.* **оронути**
оца *х. гип.* (< **отац**) тато, апо
оцаклина *ж. оп.* **цаклина**
оцаклити -им оґлейтовац, оляц
оцакљен -а -о оґлейтовани, оляти; склєнясти, швицаци
оцал *х. заст. (челик)* оцил
оцалан -лна -лно *(челичан)* оцилови
оцаринити -им оцаринїц
оцапарити -им *беш. (одсећи)* одоцац, одфаклїц
оцат оцта *х.* оцет, есенц
оцатни -а -о оцетов[и], осенцов[и]
оцвасти -атем **1.** *оп.* **оцветати (1)**; **2.** *оп.* **отцветати**
оцветати -ам **1.** *(процветати)* розквитнуц; **2.** *оп.* **отцветати**
оцеан *х***.** *оп.* **океан**
Оцеви *х. мн. оп.* **Очеви**
оцедан -дна -дно *оп.* **оцедит**
оцедина *ж.* одцадзене, вицадзене
оцедит -а -о: ~ **земља** жем *(нагнута, прикра)* зоз хторей вода швидко одходзи (одцека), жем на хторей ше вода нє затримує
оцедити -им **1.** *(кроз сито)* прецадзиц; **2.** *(исцедити)* **а)** *(стискањем)* вицадзиц, висцискац; **б)** *(увијањем)* викруциц; ~ **крпу** викруциц ренду; **3.** *беш. (попити)* витнуц; **оцедисмо по једну чашицу** витли зме по погарику; **4.** *фиґ. (исцрпсти)* витрапиц, вицадзиц
оцедити се -им се **1.** *повр. ґу* **оцедити**; **2.** *(процедити се отицањем)* одчечиц ше
оцеђивати -ђујем **1.** *(кроз сито)* прецадзовац; **2.** *(исцеђивати)* **а)** *(стискањем)* вицадзовац, висцисковац; **б)** *(увијањем)* викруц[ов]ац
оцеђивати се -ђујем се **1.** *повр. ґу* **оцеђивати;** **2.** *(процеђивати се отицањем)* одцекац ше
оцена *ж.* **1.** *(суд)* оцена, оцинка*;* **2.** *(школска)* оцена
оценилац -иоца *и* **оценитељ** *х. оп.* **оцењивач**
оценити -им *з розл. знач.* оценїц
оценљив *и* **оцењив** -а -о оценїви, оценююци
оценски -а -о *(који се оцењује)* оценьоваци; ~ **спорт** оценьоваци спорт
оцењивати -њујем **а)** оценьовац; **б)** шацовац
оцењивач *х.* оценьовач
оцењивачки -а -о оценьовацки; ~ **комисија** оценьовацка комисия
оцепак -пка *х.* ододрани, одорвани *або* одщипени фалаток
оцепити -им **1.** *(довршити цепљење)* повакциновац; довакциновац; **2.** *оп.* **отцепити**; ◊ *фиґ. (дати батине):* ~ **коме двадесет пет батина** дац дакому двацец пейц по задку, дац дакому двацец пейц палїци
оцепити се -им се *оп.* **отцепити се**
оцепљивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **оцепити (се)**
оцеубилац -иоца *х. оп.* **оцеубица**
оцеубилачки -а -о оцозабойнїцки
оцеубиство *с.* оцозабойство
оцеубица *и* **оцеубојица** *х.* оцозабойнїк
оцило *с.* **1.** *(огњило)* оцилка; **2.** оцило *(знак С у сербским гербу)*
оцинкарити -им удац, уявиц; висолькац
оцмољити се -им се буц жалосни, смутни
оцо *х. оп.* **оца**
оцоубица *х. оп.* **оцеубица**
оцрвенети -ним *(поцрвенети)* почервенїц
оцрвенити -им *(учинити црвеним)* зачервенїц, очервенїц
оцрвити се -им се *и* **оцрвљати се** -ам се: **рана се оцрвила** у рани ше зведли хробаци
оцрнети -ним *(поцрнети)* почарнїц
оцрнити -им **1**. *(учинити црним)* зачарнїц, очарнїц; офарбиц на чарно; **2.** *фиґ. (нанети јад)* ожалосциц, зармуциц, завиц до чарного; **3. а)** *(оклеветати)* очарнїц; **б)** *(осрамотити)* поганьбиц; ◊ ~ **образ** *оп. фраз. под* **образ**

оцрнити се -им се **1.** зачарнїц ше, очарнїц ше; офарбиц ше на чарно; **2.** *(осрамотити се)* поганьбиц ше; **2.** *взаєм. повр.* **а)** *(нанети јад)* ожалосциц ше, зармуциц ше, завиц ше до чарного; **б)** *(оклеветати се)* очарнїц ше

оцрњивати (се) -њујем (се) *нєзак. ґу* **оцрнити (се)**

оцрњивач *х.* очарньовач

оцрт *х.* контура**,** описана (орисована) подоба

оцртавати -ам *нєзак. ґу* **оцртати**

оцртавати се -ам се кус (нєдосц ясно) ше указовац (видзиц ше), обрисовйовац ше

оцртај *х. оп.* **оцрт**

оцртавати се -ам се видзиц ше

оцртати -ам **1. а)** *(насликати, представити)* приказац, намальовац; **б)** *(речима)* описац; **2.** *(нацртати)* нарисовац

оцртати се -ам се указац ше *(нєдосц ясно)*, обрисовац ше

оцтен -а -о (< **оцат**) оцтов[и], есенцов[и]

оцтика *ж.* барз квашне вино, вино хторе прешло на оцет

оцтити -им *(сирћетити)* оцтовац, есенцовац

оцурити -им *оп.* **отцурити**

очадити (се) -им (се) *и* **очађавити (се)** -им (се) окуриц; замасциц *або* закриц зоз садзу

очај *х. оп.* **очајање;** ◊ **до очаја** *(у највећој мери)* до Христа бога

очајавање *с.* паданє до розпуки

очајавати -ам падац до розпуки, очайовац; убивац ше

очајан -јна -јно **1.** *(пун очаја)* полни розпуки, очайни; ~ **плач** плач полни розпуки, барз жалосни плач**; 2.** *(веома рђав, ужасан):* **пут је** ~ драга барз подла (барз нїяка); ~ **време** барз бридка хвиля; **бити у очајној ситуацији** буц у барз чежкей (у очайней, у безвиходней) ситуациї; **3.** *(који се предузима уз највећи напор):* ~ **борба** очайна борба, борба на живот и шмерц, борба и з руками и з ногами

очајаник *х. заст.* **1.** *оп.* **очајник; 2.** нєрозпаднуте цело покойного *(у гробе)*

очајање *с.* розпука; очай, очаянє; ◊ **падати у** ~ падац до розпуки; убивац ше

очајати -ам спаднуц до розпуки, очаяц; убиц ше

очајати (се) -јем (се) *оп.* **зачамати (1)**

очајник *х.* **1.** чловек у розпуки, очайни чловек; **2.** *заст. оп.* **очајаник (2)**; ◊ **стоји као** ~ барз длуго чека, чека без надїї

очајница *ж.* жена у розпуки, очайна, одчаююца

очајнички -а -о очайни, очаююци; ~ **покушај** очайне пробованє; **пружити** ~ **отпор** очайно ше зопрец

очајнички *присл.* очайно, очаююцо, у розпуки

очајно *присл.* очайно, барз

очале *ж. мн. и* **очали** *х. мн. оп.* **наочаре**

очалин *х. покр. оп.* **дурбин**

очамати -ам *и* **очамити** -им буц (остац) осамени и убити (страпени); почувствовац допитосц *(чекаюци дацо и под.)*

очаник *х. заст.* мушка *(на пушки)*

очаравајући -а -е чаруюци

очаравати -ам **1.** *(зачаравати)* зачаровйовац; **2.** *(лепотом и сл. – опчињавати)* обчаровйовац, зачаровйовац

очаран -а -о обчаровани, зачаровани*;* ~ **лепотом** обчаровани з красу

очарапити -им *беш. (одаламити)* зрезац

очарати -ам **1.** *(омађијати)* зачаровац; **2.** *(лепотом и сл. – опчинити)* обчаровац, зачаровац

очаре *ж. мн. и* **очари** *х. мн. покр. оп.* **наочаре**

очас *присл.* **1.** *(одмах)* такой; *(за тренутак)* часом, барз швидко; **2.** *(мало пре)* первей, первейка

очатати -ам *и* **очатити** -им *заст. оп.* **очитати (1)**

очворнатити (се) -им (се) *и* **очворновити (се)** -им (се) *(постати чворновит):* **дрво се очворнатило** на древе наросли ґузли, древо постало ґузловате

очврснути -нем I. *нєпрех.* **1.** *(стврднути се)* стварднуц ше; **2.** *(постати јак, отпоран и сл.)* затварднуц, отварднуц; II. *прех. (учинити јаким, отпорним и сл.)* затварднуц, отварднуц; зачерствиц

очврснуће *с.* **1.** *(стврдњавање)* стварднуце, ствардзанє; **2.** *(здравља и сл.)* затварднуце, отварднуце; зачерственє, очерственє

очвршћавање *с.* **а)** *древ., технол.* ствардзанє**; б)** *метал.* очерств[й]ованє

очвршћавати -ам *и* **очвршћивати** -ћујем I. *нєпрех.* **1.** *(стврдњавати се)* ствардзац ше; **2.** *(постајати јак, отпоран и сл.)* затвардньовац, отвардньовац; зачерствйовац, очерствйовац; II. *прех. (чинити јаким, отпорним и сл.)* затвардньовац, отвардньовац

очебрснути -нем **1.** *(чалабрцнути)* прехвациц, заєсц; **2.** *(огрепсти)* задрапнуц; **3.** одорвацжодорвец, одламац

очев -а -о оцов

Очеви *х. мн. церкв.* св. Отцох *(православне швето, остатнєй нєдзелї пред Крачуном)*

очевид *х. правн. (увиђај)* вишлїдна увидка
очевидан -дна -дно *оп.* **очигледан**
очевидац -ица *х.* очевидец, шведок *(хтори видзел, бул присутни и под.)*
очевидно *присл. оп.* **очигледно**
очевина *ж.* маєток нашлїдзени од оца, оцов маєток
очевић *х.* син хтори *(по карактеру)* на оца; **он је прави** ~ вон барз на оца
очекивање *с.* обчекованє; ◊ **изнад (преко)** [**сваког**] **очекивања** баржей (вецей и под.) як би човек обчековал
очекивати -кујем обчековац; *(погледати)* випатрац
очекивач *х.* обчековач
очекнути -нем кус (дакус) причекац (почекац)
очеличити -им *осн., фиґ.* вигартовац
очеличити се -им се вигартовац ше
очемерити -им *осн., фиґ.* загорчиц
очемерити се -им се **1.** *(од јела)* щемериц ше; **2.** огорчиц ше; ожалосциц ше, розжалосциц ше, зармуциц ше
оченак -нка *х. (садница)* младе древко, саднїца
Оченаш *х. церкв.* Оченаш; ◊ **знати нешто као** ~ знац дацо як Вирую (як Оченаш); **као амен у Оченашу** цалком сиґурно (бизовно)
оченаши *х. мн. (бројанице)* пацерки
оченути -нем *оп.* **очехнути**
очење *с. аґр.* очканє
оче́пити[1] очепим **1.** стануц дакому на ногу; **2.** *(одвалити)* **а)** одвалїц, одбиц; **очепићеш му раме** *(ударцем и сл.)* одвалїш му плєцо *(з вдереньом и под.)*; **б)** *(грану)* одчакнуц; **3.** *(одаламити)* бовкнуц, бухнуц; **4.** *(почети, навалити)* почац *(у велькей мири)*, дац ше до дачого; **он очепи причати** вон почал приповедац; **киша очепи још јаче** диждж ше розпадал ище баржей; **5.** *(брзо отићи, дунути)* зобрац ше, швидко (цо скорей) пойсц; **очепи!** бер ше!; **6.** *фиґ.* **а)** *(увредити)* увредзиц, уквилїц; **б)** *(закон и сл. – нарушити)* потупиц
оче́пити[2] очепим **1.** *(ставити чеп)* заткац *(з дуґовом, затичку);* **2.** *(отчепити)* отвориц
очепљавати -ам *и* **очепљивати** -љујем *нєзак. ґу* **очепити**[1] *и* **очепити**[2]
очепрљати -ам *покр. оп.* **очешати (2)**
очерупати -ам **1.** *(птицу)* **а)** оскубац; очубрац; **б)** *(припремајући за кување)* обрац; **2.** *фиґ. (опљачкати)* обрац; обрац як куру до гарчка
очест -а -о *(прилично чест)* досц части
очетине *ж. мн. аґм. и пей.* очиска
очеткати -ам **1.** *(одећу)* ощеткац; **2.** *(коња)* очесац, окефовац
очеткати се -ам се ощеткац ше
очехати -ам *оп.* **очијати**
очехнути -нем одорвацжодорвец, отаргнуц; *(грану)* одчакнуц, одламац*;* заквачиц
очехњавати -ам *и* **очехњивати** -њујем *нєзак. ґу* **очехнути**
очешавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **очешати (се)**
очешати -ам **1.** *(окрзнути)* очухнуц; **тане га је очешало** кулька го очухла; **2.** *(огрепсти)* удрапнуц; пошкалїц *(руку, скору);* **3.** *(дотакнути)* дорушиц, дотхнуц
очешати се -ам се **1.** *повр. ґу* **очешати**; **2.** *(почешати се)* очухац ше; почухац ше *(дакус)*; **крава се очешала о дрво** крава ше очухала до древа
очешљати -ам **1.** *(косу)* зачесац; **2.** *(вуну, лан)* очесац
очешљати се -ам се зачесац ше
очи *с. мн.* очи
очиглед *присл. оп.* **наочиглед**
очигледан -дна -дно очиглядни, очивисни**,** *рид.* очевидни
очигледице *присл. оп.* **очигледно**
очигледно *присл.* очиглядно, очивисно, *рид.* очевидно
очијати -ам*:* ~ **перје** опарац пирє *(оп.* **чијати)**
очијукати -ам *(бацати заљубљене погледе)* попатрац, руцац попатрунки
очилити -им *(постати чио)* ожиц
очимити -им волац дакого "оцец"
очимкати -ам обрац, орезац *(месо з косци)*
очин -а -о оцов; ◊ **иди у** ~ идз до хвоста; идз до пшей
очинити -им *(ослободити од чини)* одчаровац
очински *и* **очински**[1] -ā -ō **1.** оцов; оцовски; **2.** *фиґ. (благ, нежан)* родительски, оцовски, полни любови; ~ **пажња** родительске старанє (допатранє)
очински *и* **очински**[2] *присл.* як оцец, як родитель, родительски
очинство *с.* **1.** *(порекло од оца)* оцовство; **утврдити** ~ утвердзиц оцовство; **2.** *оп.* **очевина**
очинци *х. мн.* ґаз, шмеце *(хторе останє кед ше зарно овеє)*; роштовина
очињи -а -е очни
очиравити (се) -им (се) *(добити чиреве)* достац (мац) вреди; **очиравио се** достал (ма) вреди, видали ше (вируцели ше) му вреди
очисни -а -о очисцуюци *(хтори чисци од грихох)*; ~ **жртва** очисцуюца жертва
очист *х. бот. (чистац)* чисцец
очистилиште *с. оп.* **чистилиште**

очистити -им **1.** *з розл. знач.* очисциц; ~ **одећу** очисциц шмати; ~ **земљу од криминалаца** очисциц жем од криминалцох; **2.** *(просторију – поспремати)* замесц, позаметац; попораїц, *коц.* попратац; очисциц, почисциц; **3.** *(обућу)* очухац, очисциц; **4.** *(зубе)* очухац; **5.** *(рашчистити)* очисциц, розчисциц; ~ **пут (пролаз)** очисциц драгу (преход); **6.** *фиґ.* **а)** *(украсти)* украднуц, однєсц; **б)** *(кога од пара и сл.)* обрац; **7.** *вет. (кастрирати)* вичисциц; ◊ ~ **тањир** виграбац (вимаскац) танєр, шицко поєсц

очистити се -им се **1.** *з розл. знач.* очисциц ше; **2.** *(након прасења, тељења и сл)* счисциц ше; **3.** *фиґ. (умаћи)* счисциц ше, чмиґнуц

очит -а -о **1.** *оп.* **очигледан**; **2.** явни; отворени; видлїви; **учинио је то без очита узрока** зробел то без видлївей причини

очитавати -ам *нєзак. ґу* **очитати**

очитати -ам **1.** *церкв.* **а)** *(молитву)* пречитац; **б)** *(мису)* одслужиц; одшпивац; **2.** *(здравицу и сл.)* повесц, вигуториц; **3.** *(изгрдити)* вичитац дакому; **4.** *(прочитати)* пречитац; ◊ ~ **коме буквицу (лекцију, вакелу)** *оп. фраз. под* **лекција**

очити[1] -им *оп.* **очимити**

очити[2] -им **1.** *(калемити, окулирати)* очкац; **2** *(гледати, пазити)* допатрац

очито *присл.* **1.** *оп.* **очигледно**; **2.** явно; отворено; видлїво

очитовати -тујем **1.** *(испољити/испољавати)* виражиц/виражовац, указац/указовац, манифестовац; **2.** виявиц/виявйовац, повесц/гуториц

очитовати се -тујем се **1.** *повр. ґу* **очитовати**; **2.** *(изјаснити се)* вияшнїц ше, повесц свойо думанє, ришенє и под.

очитост *ж.* очиглядносц, ясносц; реалносц

очица[1] *ж. (петља у плетиву)* очко

очица[2] *ж. бот. (видовчица)* видова трава

очице *ж. мн. дем. и гип.* очка

очиште *с. анат.* очна глїбка

очишћавати (се) -ам (се) *нєзак. и част. ґу* **очистити (се)**

очишћење *с.* очисценє

очји -а -е *оп.* **очни**

очкрњати -ам *оп.* **очимкати**

очни -а -о очни, оков; ◊ ~ **лекар** очни лїкар; *анат.:* ~ **дупља** очна глїбка; ~ **јабучица** очне яблучко; ~ **мрља** очна пега; ~ **сочиво** очна лєнча, кришталїк

очњак *х.* кловак

очовечавати (се) -ам (се) очловечовац (ше), гуманизовац (ше)

очовечити (се) -им (се) очловечиц (ше), гуманизовац (ше)

очуван -а -о **1.** *дїєприкм.* < **очувати**; **2.** очувани; **добро** ~ **мотор** добре очувани мотор

очување *с.* очуванє; ~ **мира** очуванє мира

очувати -ам **1.** *(задржати у добром стању)* очувац; ~ **здравље** очувац здравє; **2.** *(одбранити)* охранїц, очувац; *заст.* заваровац; ~ **од зла** охранїц од зла; **3.** *(сачувати од нестајања; сачувати одговарајуће стање)* зачувац, очувац; ~ **добре односе с ким** зачувац добри одношеня з даким

очувати се -ам се очувац ше; охранїц ше; заваровац ше; зачувац ше

очупати -ам **1.** **а)** *(траву)* оскубац, отаргац; **б)** *(перје, косу)* оскубац, очубрац, отаргац; **2.** *(откинути)* отаргнуц, одорвацжодорвец; **3.** *(извући, искамчити)* вицагнуц, витаргац

очурде *и* **очурине** *ж. мн. auґм. и пей. оп.* **очетине**

очути -ујем *(зачути)* учуц, чуц

очух *х.* мачох

оџа *х. оп.* **хоџа**

оџак *х.* **1.** *(димњак)* комин; **из оџака се пуши** з комина ше кури; **чистити** ~ виметац комин; **2.** *(огњиште у зиду)* котлянка, огнїско *(у муре)*; **3.** *(дом)* дом, обисце; **4.** *фиґ.* род, фамилия**; 5.** *(јамица у земљи за сађење кромпира и сл.)* гнїздо

оџаклија[1] *ж.* **1.** хижа з котлянку (огнїском); **2.** *оп.* **оџак (2)**

оџаклија[2] *х. и* **оџаковић** *х.* чловек зоз старей, углядней фамилиї

оџачар *х.* коминяр

оџачарски -а -о коминярски

оџачић *х. дем.* коминчок

ош *и* **оша** *викр. за одганянє пса* кест, нє идзеш

ошајдарити -им *беш. (одаламити)* зрезац, бухнуц, бовкнуц

ошакнути -нем одогнац, одплашиц пса *зоз словами "ош, оша" т. є. "кест, нє идзеш")*

ошамарити -им пляснуц, дац позауха

ошамутити -им **1.** *(ударцем)* замрачиц; омамунїц; **2.** барз збунїц, омрачиц; нє мочи присц ґу себе; **ошамутила их је његова смелост** барз их збунєла його шмелосц

ошамућен -а -о **1.** *(од ударца)* замрачени; омамунєни; **2.** *(јако збуњен)* барз збунєни, омрачени, як нє при себе, як заврацени

ошамућивати -ћујем *нєзак. ґу* **ошамутити**

ошантавити -им *и* **ошантати** -ам остац хроми, охромиц

ошанчити -им обкопац зоз ярком (декунком), викопац доокола ярок (декунк)

ошап *и* **ошаф** *х. покр.* варена овоц, компот

ошапити -им **1.** *(обухватити рукама)* облапиц, обняц; **2.** *(појавити се, ударити – о ветру, магли и сл.):* **по неколико дана ошапи густа магла** по даскельо дні була (спущовала ше) густа молга; **3.** *(узвикнути, грунути)* злярмац, моцно скричац

ошарати -ам I. *прех.* поцифровац; II. *нєпрех.* почац зрец, почац ше червеніц, запестриц ше *(о грозну)*

ошастан -сна -сно *правн.* хтори остал без нашлїднїка

ошацовати -цујем ошацовац

ошашавити -им постац дакус нє як треба, одуриц

ошваљити (се) -им (се) поганьбиц (ше), оганьбиц (ше)

ошве *ж. мн. покр.* файта вишивки на женскей кошулї

ошвице *ж. мн.* златни пантлїчки *(хтори дзивки ноша коло шиї)*

ошепавити -им *оп.* **ошантавити**

ошестарити -им *и* **ошестати** -ам померац

ошећерити -им поцукровац, посладзиц

ошибати -ам повицинац *(з прутом и под.)*

ошијавати -ам *(заокретати)* круциц, скруцовац

ошијавица *ж.* круцина, кривина *(на санїци, дзе фарикую, заноша ше на бок санки)*

ошијати -ам *зак. (заокренути)* скруциц

ошинути -нем **1.** *(шибом, прутом, бичем)* утнуц, уцац, витнуц, вицац, скуриц; *(бичем)* чмигнуц; почмиґац *(вецей раз);* повицинац *(вецей раз моцно)*; ~ **коње** почмиґац (повицинац) конї; **по лицу га ошину хладан ветар** по твари го витнул жимни витор; **живот га је добро ошинуо** *фиґ.* живот го добре вицал; **2.** *(јако, изненада ударити)* зрезац; **3.** *беш. (упутити се брзим корацима)* розпонагляц ше, розкрачац ше, швидко ше рушиц; **4.** *фиґ. (обузети)* подоцац; обняц; **стајао је ошинут болом** стал подоцати з больом; ◊ ~ **кога погледом (оком, очима)** оштро на дакого попатриц, прецац дакого з попатрунком (з очми); блїснуц на дакого; загромкац дакого *(же би бул цихо);* ~ **репом** *(захватити макар мало – о нечем непријатном)* зарвацжзарвец, заквачиц

ошит *х.* **1.** *покр. (преграда између соба)* преградзенє; **2.** *анат.* дияфраґма

ошићарити се -им се *оп.* **окористити се**

ошице *ж. мн.* шилька *(за лапанє птицох)*

ошишати -ам **1.** оштригац, *коц.* остригац; **2. а)** *(подвалити)* спораїц, подваліїц; **б)** *(опељешити)* обрац

ошкати -ам одганяц (плашиц) пса

ошкиљавити -им почац шкуліїц, постац шкуляви (шкуляци)

ошкопица *х. и ж. покр.* знаходлїви, лукави чловек

ошкопичаст -а -о *и* **ошкопнички** -а -о знаходлїви, лукави

ошкрбити -им вищербиц, ощербиц

ошкринути -нем *покр. оп.* **одшкринути**

ошкробити -им *оп.* **оштиркати**

ошкропити -им **1.** опирскац, попирскац, покропиц; **2.** *(у верском обреду)* попирскац зоз швецену воду, пошвециц

ошкропљавати -ам *и* **ошкропљивати** -љујем опирсковац, пирскац, кропиц

ошлифовати -фујем *осн., фиґ.* ошлифовац

ошљар *х. покр. оп.* **ослар**

ошљарити -им **1.** робиц помали, без дзеки, слабо робиц; фушльовац; **2.** *(оклевати, отезати)* одцаговац

ошљача *ж. оп.* **остан**

ошљемати -ам опиц, напиц *(дакого)*

ошљемати се -ам се *оп.* **ошљокати се**

ошљи -а -е *покр.* ослов, маґарчи, маґарцов

ошљокати се -ам се ожрец ше

ошмрк *х.* форґов *(хтори на морю дзвига воду до горе)*

ошмркнути се -нем се *(усекнути се)* видуц нос; висмаркац ше

ошпурити се -им се окоциц ше *(о овци);* оцеліїц ше *(о крави)*

оштавити -им виробиц *(скору)*

оштар[1] -тра -тро **1.** *з розл. знач.* оштри; ~ **нож** оштри нож; ~ **казна** оштра кара; ~ **тон** оштри тон; **оштре црте лица** оштри риси твари; ~ **око** оштре око; ~ **кривина** оштра (нагла) круцина; ~ **угао** *мат.* оштри угел (кут); **2.** *(шиљат)* оштри, кончисти; **3.** *(о хладноћи, мразу):* ~ **зима** тварда (оштра) жима; ~ **мраз** моцни мраз; **4.** *(крут, груб – о тканини)* тварди; драпаци; джобаци; оштри; шерсцани; **5.** *(крупније самлевен):* ~ **брашно** на грубо змлєта мука, ґрисова мука**; 6.** *(о пићу)* моцни; **7.** *(о накиселом укусу)* резаци; сцаговаци; **8.** *(о речи)* оштри, прикри

оштāр[2] -тра *и* **оштаријаш** *х. покр.* качмар

оштарија *ж. покр.* карчма

оштенити -им окоциц *(о суки)*
оштенити се -им се окоциц ше
оштета *ж.* **1.** *(учињена штета)* чкода; **2.** *оп.* **одштета**
оштетилац -иоца *и* **оштетитељ** *х.* очкодовач, очкодователь
оштетити -им **1. а)** *(нанети штету)* очкодовац, очкодзиц; ~ **предузеће лошим пословањем** очкодовац подприємство зоз слабим дїлованьом; **б)** *(ударцем и сл.)* очкодовац, очкодзиц; отлучиц, одбиц, одщипиц, покривиц, вдериц, орипац, поздзерац и под.; ~ **крчаг** отлучиц дзбан; одбиц з дзбана; **закачио је бандеру и оштетио кола** увадзел до телеґрафа и покривел авто; **2.** *(забадава утрошити)* задармо потрошиц (дац)
оштетити се -им се **1.** *повр. ґу* **оштетити; 2.** *(покварити се)* погубиц ше
оштећен -а -о **1. а)** *(којем је нанета штета)* очкодовани, очкодзени; **у овој трговини он је** ~ у тей тарґовини вон очкодовани; **б)** *(ударцем и сл.)* очкодовани, очкодзени; з хторого одщипена (одбита и под.) часц; отлучени, покривени, вдерени, орипани, поздзерани и под.; погубени; хибни; **оштећени клипови кукуруза** хибни чутки кукурици; **2.** *одр. правн.* очкодовани
оштећеник *х.* очкодовани
оштећење *с.* **1.** < **оштетити**; **2.** очкодованє, очкодзенє; **телесно** ~ тїлесне очкодованє
оштећивати (се) -ам (се) очкодовйовац (ше)
оштија *ж. покр.* **1.** *оп.* **хостија**; **2.** *викр. за виражованє укорйованя, чудованя и под.* бодай ци (му и под.) ище
оштиркати -ам накрохмаліц; покрохмаліц
оштрапак -пка *х.* дробни фалаток дачого
оштрац -аца *х.* **1.** *(оштрица)* оштре; **2.** *(бодља)* церень
оштрач *х.* **1.** брусар, оштрач; **2.** *(алат за оштрење)* брус
оштрачница *ж.* брусарня, оштральня
оштрбити -им *и* **оштрбнути** -нем очкодовац, очкодзиц; повредзиц; одорвацжодорвец, отаргнуц
оштрење *с.* < **оштрити (се)**
оштрик *х. бот.* оштрик (Carex elata All.)
оштрилица *ж.* брус; осла
оштрило *с.* **1.** *оп.* **оштрилица; 2.** *оп.* **оштрац (1)**
оштримице *присл. (оштрицом)* з оштрим *(ножа, шекери и под.)*; **ударити** ~ вдериц з оштрим

оштрина *ж. з розл. знач.* оштросц, оштрота, оштрина
оштрити -им **1.** оштриц; **2.** *(оловку)* заструговац; ◊ ~ **бркове** *(испољавати задовољство)* буц поцешени (задовольни), ошмишковац ше; ~ **језик** оштриц язик; ~ **уши** добре слухац
оштрити се -им се оштриц ше
оштрица *ж.* **1.** *(сечиво)* оштре *с.*, оштри бок; ~ **ножа** оштре ножа; **2.** оштри верх (конєц), кончик; ~ **жалца** оштри верх жадла; **3.** *фиґ.* **а)** *(заоштреност, жестина)* оштросц; **б)** поента; верх; **4.** *бот.* шаш (Cyperuc)*;* **5.** *мн. бот.* шаши, квашни барски трави (Cyperaceae); ◊ **ходати по оштрици ножа (бријача, бритве)** *оп. фраз. под* **нож**
оштрице *ж. мн. оп.* **оштрица (1, 2)**
оштрљаст *и* **оштрљат** -а -о *(шиљаст)* кончисти, закончисцени
оштро *присл. з розл. знач.* оштро
оштро- *як перша часц зложених словох хтори знача же оштре тото цо означує друга часц зложеного слова* оштро-
оштровид -а -о *и* **оштровидан** -дна -дно оштрого виду, оштровидни
оштродлак -а -о оштрей шерсци
оштроконђа *ж. (зла, свадљива жена)* оса, нєдобра жена
оштројити -им *(уштројити)* вишкопиц
оштролисти *х. мн. бот.* оштролїсти (Borraginaceae)
оштроугласт *и* **оштроугли** -а -о оштроугли, оштрокутни; ~ **кров** прикре закрице
оштроуман -мна -мно оштроумни
оштроумље *с. и* **оштроумност** *ж.* оштроумносц
ошугавити -им *и* **ошугати** -ам I. *прех.* заражиц дакого зоз шуґами; II. *нєпрех.* обрац ше (достац) шуґи
ошуљити -им *беш. (опељешити)* обрац
ошумити -им *оп.* **пошумити**
ошуперити -им заткац, позатикац *(дзири на ладї зоз насмолєну конопу)*
ошупљикати -ам подзирковац *(вишиванє)*
ошурити -им **1.** *(опарити и очупати)* обариц; ~ **свињу** обариц швиню*;* **2.** *(повредити кључалом водом)* опариц; ~ **руку** опариц руку
ошутети -тим *оп.* **оћутети**
ошце -а *и* -ета *с. дем. и гип.* (< **око**) очко

П

па I. злуч. **1.** вяже виреченя и часци виреченьох хтори висловюю тото цо ше случело после дїї главного виреченя вец, а вец; **испрва гробна тишина, па жамор** перше гробова цихосц, а вец галайк; **2.** вяже виреченє хторе висловює дацо цо би ше нє обчековало з поведзеного (а опет, па и поред тога) а; **људе затеку и јаче невоље, па не падају у очај** людзом ше трафя и векши нєщесца, а нє падаю до розпуки; **3.** вяже виреченє хторе висловює дацо цо настава як пошлїдок гевтого цо поведзене з предходним виреченьом та; **сматрао је да никоме не треба до краја веровати, па је тако и поступао** тримал же нїкому нє треба до конца вериц, та так и поступал; **4.** вяже виреченє у хторим ше виповедаю факти хтори нє можу пременїц цек дїї у главним виреченю [та] гоч; **неће да попусти, па да му не знам шта обећаш** нє попущи гоч биш му цо обецал; **5.** вяже исти слова хтори ше повторюю пре помоцньованє и, та; **бадава, ја нисам па нисам могао заспати** дармо, я лєм нє мог и нє мог заспац; **нема спаса, нема па нема** нєт ратунку, нєт та нєт; II. слов. за помоцньованє **1. а)** помоцнює значенє слова пред хторим стої (чак, штавише) та; **нико јој није био наклоњен: ни отац па ни мати** нїхто єй нє бул прихильни: анї оцец, та анї мац; **б)** спонука на дацо (дедер) ша, га, та, но та, заст. шак; **„Љутиће се ако не дођемо." „Па нека се љути!"** „Будзе ше гнївац кед нє пойдземе." „Но та най ше гнїва!"; **в)** стої на початку викричних виреченьох пре моцнєйшу виразносц а; ша, га, заст. шак; **Ах, па те очи!** Ах, а тоти очи!; **па рекао сам ти** ша гварел сом ци; **г)** (зар? је ли могуће?) озда; **шта кажеш! па то Милан да уради?** цо гвариш! озда би то Милан зробел?; **ґ)** у самостойним хасңованю з опитну интонацию кед ше жада же би собешеднїк виповед свою думку до конца (и шта је било? и шта онда?) но, та; **„Па?" „Нисам имао среће."** „Но?" „Нє мал сом щесца."; **е)** у самостойним хасңованю з опитну интонацию кед ше сце омаловажиц тото цо поведзене (па шта онда?) та, та вец; **„Шеф је љут на тебе." „Па?"** „Шеф нагнївани на це." „Та вец?"; **2. а)** кед виповеда подозривосц, нєдовирие (као, тобоже), нє преклада ше: **и ти си ми па неки јунак!** и ти ми якиш юнак!; **б)** часто розцагнуте (пааа), виражує страх, нєсиґурносц чи дацо мож повесц, зробиц та; ша, га, нар. шагат; **пааа, хоће ли бити нешто?** тааа, будзе дацо?; **„Јеси задовољан?" „Пааа, јесам."** „Задовольни ши?" „Ша, гей."; **в)** указує на нєсподзиваносц дїї, мож го преложиц з вецей присловнїками: нараз, лєм, швидко и др.; **„Шта је?!"- упита га дежурни. А он па у собу** „Цо же?!" – питал ше му дежурни. А вон швидко до хижи; ◊ **па дабо(г)ме** беш. (разуме се) правда [же так]; **па ипак** та заш лєм

пабирак -рка *х. (плод заостао после жетве или бербе)* чутка *(кукурици),* кромпля, цвикла, грозно и др. цо останє после збераня урожаю; **скупљају пабирке по кромпиришту** зазберую кромплї по полю, мезґелюю кромплї

пабирчар *х.* мезґельовач

пабирчити -им *(купити пабирке)* мезґельовац, зазберовац, зберац

паведрина *ж.* вияшнєти часци нєба *(медзи хмарами)*

павер *х. покр.* ґнот *(витрионовей лампи)*

павечера *ж.* заєданє по вечери, друга вечера

павијан *х. зоол.* павиян (Cynocephalus)

павиљон *х.* павильон

павит *х.,* **павита** *и* **павитина** *ж. бот.* брадичкар (Clematis)

павлака *ж.* **1.** *(на млеку)* шметанка; **купити павлаку** злїівац (зберац) шметанку); **ставити павлаке у јело** пошметанковац; **2.** *оп.* **навлака (5)**; **3.** *покр. (унутрашња навлака јастука, перине)* турбук

павлин *х. кат.* павлин

павловна *и* **павловнија** *ж. бот.* павловния (Paulownia)

павор *х. покр. оп.* **паор**

павта *ж. оп.* **пафта**

павуљица *ж. оп.* **пахуљица**

паган *и* **паганац** -нца *х. оп.* **паганин**

паганизам -зма *х.* поганиз[е]м

паганин *х. (незнабожац)* поган

пагански -а -о погански

паганство *с.* поганство

пагинација *ж. друк.* паґинация

пагинирати -ам *зак. и нєзак. друк.* паґиновац

пагода *ж.* паґода *(будистични храм)*

пад *х.* **1.** *з розл. знач.* паданє, пад; спаднуце; ~ **температуре** паданє (пад) температури; ~ **валуте** пад валути; **повредио се при паду** покалїчел ше при паду (паданю); **због пада на испиту може се изгубити година**; пре паданє на испиту мож страциц рок; **2.**

(рушење) валянє; **кућа је склона паду** хижа ше уж годна (може) звалїц; **3.** *(мрака, ноћи – спуштање):* **стигли су пре пада мрака** сцигли скорей як ше змеркло, сцигли до змерку; **4. а)** *(предаја)* пад, паданє; ~ **опседнутог града** пад обшеднутого варошу; **б)** *(пропаст; срозавање)* препасц, пад, паданє, упадок; ~ **царства** препасц царства; ~ **режима** пад режима; **морални** ~ морални пад (упадок); **5.** *ґеол. (нагиб земљишта)* нагнуце, схил

падавине *ж. мн. (оборине)* паданя

падавица *ж. мед.* епилепсия, падавица, падаца хорота

падавичав -а -о епилептични; хори на епилепсию (падавицу)

падавичар *х.* епилептичар, епилептик, падавичар

падајући -а -е: ~ **болест** *оп.* **падавица**

падалица *ж.* **1.** *астр.* падачка; **звезда** ~ гвизда падачка; **2.** опадана овоц, *заст.* планки

падалиште *с.* ноцнїк; дочасне биванє, табор

падање *с.* < **падати**

падати -ам **1. а)** *з розл. знач.* падац; **завеса пада** зависа пада; **поглед му често пада на њено лице** попатрунок му часто пада на єй твар; **у силовитом нападу падале су утврде** у силовним нападу падали утвердзеня; ~ **под нечији утицај** падац под дачий уплїв; ~ **у очај** падац до розпуки; ~ **у несвест** млєц, трациц свидомосц; **ала пада (киша)** алє пада, алє лєє, алє ше розпадал (диждж); **б)** *(склизавати због недовољне утврђености)* спадовац, падац; **наочаре му стално падају** окуляри му стаємно спадую; **2. а)** *(залазити – о сунцу, месецу)* заходзиц; спущовац ше; **б)** **пада мрак** змерка ше; **пала је ноћ** змеркло ше; **3.** *(слетати)* **а)** *(о птици)* злєтовац; **б)** *(о авиону)* злєтовац; спущовац ше; **4.** *(гинути у борби)* гинуц; **5.** *(бивати срушен – о држави, влади и сл.)* препадац, падац; **6.** *(смањивати се у снази, интензитету)* слабиц/слабнуц; зменшовац ше; падац; кляпнуц; **одушевљење пада** одушевиє слабнє (кляпнє); **7.** *(изненада се појављивати)* нєсподзивано приходзиц, нєсподзивано ше зявйовац; **8. а)** *(бити, дешавати се)* буц; случовац ше, трафяц ше; **празници често падају у време највећих радова** швета часто у чаше найвекших роботох; **б)** *(бити)* буц; **он ми пада рођак** вон ми родзина; **9.** *(чути се – о звуку, песми и сл.)* чуц ше; **падали су повици одобравања** чули ше крики одоброваня; **10.** *безос. (бити):* **мени је ово тешко падало** *(о неком послу и сл.)* мнє то чежко припадало (падало), я то чежко подношел (зношел)

падеж *х.* **1.** *ґрам.* припадок; **мењати реч по падежима** меняц слово по припадкох; **2.** *(водени атмосферски талог)* вода; **3.** *покр. (провалија)* бездна, препасц; ◊ **то је други** ~ *беш. (то је друга ствар)* то друге (инше), то друга приповедка

падежни -а -о припадкови; ~ **промена** припадкова одменка (пременка)

падина *ж.* схил, спадзиско

падишах *х. ист.* падишах

паднути -нем *оп.* **пасти**

падобран *х.* падобран

падобранац -нца *х. осн., фиґ.* падобранєц

падок *х. спорт.* падок

падомице *присл.* падаюци

паж *х. ист.* паж

пажљив -а -о **1. а)** *(који ради с пажњом)* уважни, хтори меркує, меркуюци, домерковани, пилни, *рид.* померковани*, заст.* позорлїви; ~ **провера** уважне преверйованє; **ученик је пажљив на часовима** школяр меркує на годзинох; ~ **руковање** уважне (домерковане) рукованє; **б)** (*предусретљив)* уважни; облєсни; **2.** *(опрезан)* осторожни, домерковани

пажљиво *присл.* **1.** *(пазећи)* уважно, меркуюци/меркуюцо, домерковано, *рид.* померковано, позорно, *заст.* позорлїво; **2.** *(предусретљиво)* уважно; облєсно; **3.** *(опрезно)* осторожно

пажљивост *ж.* **1.** уважносц, меркованє, домеркованосц, *рид.* померкованосц, *заст.* позорлївосц; **2.** *(предусретљивост)* уважносц; облєсносц; **3.** *(опрезност)* осторожносц

пажња *ж.* **1.** *(усредсређеност пажње; интересовање)* увага, *рид.* повага, *рид.* позорносц; **обратити/обраћати пажњу на нешто** обрациц/обрацац увагу на дацо, мерковац на дацо; **привлачити пажњу** прицаговац увагу; **с пажњом слушати** з увагу слухац; **посветити пажњу** пошвециц увагу; **2.** *(предусретљивост)* уважносц, увага, поважносц; **3.** *(наклоност, љубав)* прихильносц, любов; ◊ **бити (наћи се) у центру пажње** буц (найсц ше) у центре уваги; **пажња! а)** *(пазите)* увага! *заст.* позор; **б)** *(молимо саслушајте)* увага!, послух!

пазакуп *х. правн.* подаренда, под'закуп

пазакупац -пца *х.* подарендаш, под'закупец

пазалог *х.* и **пазалога** *ж. правн.* други (повторени) залог

пазар *х.* **1.** *(трговање)* тарґованє, тарґовина, *заст.* тарґовенє; купованє и предаванє; *(погађање)* єднанє, єднанка; **2.** пияц; вашар; **3.** роба *(виложена на предай);* **4.** пенєжи *(заробени на тарґовини)*; заробок; **газда броји** ~ ґазда чита пенєжи; **слаб** ~ слаби заробок; слаба тарґовина; ◊ **изнети/износити на** ~ **а)** *((по)нудити на продају)* дац/давац до тарґу; **б)** *фиґ. (изнети/износити на јавност)* буґновац, бубновац/вибуґновац, вибубновац; **носити главу (кожу) на** ~ викладац ше велькей опасносци; ~ **– љубав** при єднаню (тарґовини) ше нє треба гнївац; **тврдити** ~ *(тобоже не пристајати, а једва чекати)* нїби (почустом) ше унїмац (одмагац), а лєдво чекац

пазар-була *ж.* тарґовкиня

пазаривати -рујем *оп.* **пазарити**

пазарија *ж.* роба *(хтора ше рихта за пияц або вашар)*

пазарити -им **1.** *зак. и нєзак.* купиц/куповац; предац/предавац; тарґовац, *заст.* тарґовиц; **2.** *нєзак. (погађати се)* єднац ше

пазариште *с. (место где се држи пазар)* пияц; вашарище

пазарлија[1] *ж. оп.* **пазарија**

пазарлија *х.* купец; предавач; тарґовец; чловек на пияцу

пазарни -а -о: ~ **дан** пияц, пиячни дзень; ~ **гужва** гужва на пияцу, пиячна гужва

пазвук *х.* одгук, гук, дзвин, дзвон *(провадзаци звук хтори ше зявює у уху по моцним надраженю)*

пазикућа *х.* домар, *заст.* удварош, *заст.* удворнїк

пазилац -иоца *х. оп.* **пазитељ**

пазиља *ж. оп.* **пазитељица**

пазитељ *х.* чувар; merковач/меркователь

пазитељица *ж.* чуварка; жена цо чува дзеци; мерковачка/меркователька

пазити -им **1.** мерковац; **пази да не паднеш** меркуй же биш нє спаднул; **2.** *(на кога, на што – с пажњом надзирати)* мерковац, мац позор на дакого *або* дацо, чувац, *заст.* варовац дакого *або* дацо; ~ **на ред** мерковац на шор; **пазите на своје ствари** чувайце (меркуйце на) свойо ствари; **пази на тог неваљалца да што не напакости** меркуй (май позор) на тоту нєдоброту же би дацо нє напаратовал; **3.** *(кога, што – бринути се, чувати)* мерковац, чувац; обходзиц, допатрац; старац ше, дзбац, водзиц рахунку; **пазила му је децу и кућу** чувала му дзеци и обисце; **он пази своје старе родитеље** вон обходзи (вон ше стара о) своїх старих родичох; **4.** *(ценити, уважавати)* почитовац, уважно ше односиц; ◊ **пази(те)! а)** *(обрати(те) пажњу)* меркуй(це); **б)** *(чувај(те) се, склањај(те) се)* меркуй(це), сцекай(це) ше, чувай(це) ше*, заст.* варуйце ше; **пази!, пази га!, пази ти њега (ње итд.)!** *(гле)* пать!; пать ти ше його (єй)!; **пази свога посла** *(не мешај се у туђе послове)* пать ти свою роботу

пазити се -им се **1.** *(чувати се)* чувац ше, мерковац (ше), *заст.* варовац ше; **2. а)** *взаєм. повр.* **а)** *(показивати пажњу један према другоме)* почитовац ше, уважно ше односиц єден ґу другому, жиц у приятельстве, складац ше; **б)** любиц ше

пазмати -ам *заст.* **а)** *(клонути)* вистац, зуновац; **б)** *(шенути)* похибиц, пошалїц, зисц з розума

пазух *х. и* **пазуха** *ж. оп.* **пазухо**

пазухо *с.* **1.** пазуха; **ставити под** ~ положиц под пазуху; **носи пуно** ~ **књига** ноши полно кнїжки под пазуху; **2.** *бот. (удубљење између листа и стабљике)* пазушка

пазушица *ж. дем.* пазушка

пазушни -а -о пазухов[и], пазушни

пај *х. (део)* часц

паја[1] *ж. (линија, пруга)* смуга

паја[2] *х. гип.* (< **паун**) павурик, *заст.* пава

пајалица *ж.* метолка *(зоз пиркох, за сцеранє праху)*

пајанта *ж.* бант *х.*, банта *ж. (1. греда хтора злучує роги хижи; 2. латка у курнїку за шеданє живини)*

пајати -ам сцерац прах; трепац (витреповац) прах; ометац павучину

пајац -аца *х.* **1.** *(циркуски кловн)* паяц, дурнїло; **2.** *(лутка)* бабка; дїдко

пајван *х.* **1.** *(уже којим се коњима на паши вежу ноге)* путнач, штранґ; **2.** *(уже уопште)* штранґ, паньваш; паньващик

пајдаш *х. покр.* пайташ; цимбора

пајдашица *ж.* пайташка

паједница *ж.* пирщок

пајзл *х.* карчма

пајити *и* **пајкити** -им *дзец. (спавати)* чучац

пајпа *ж (славина)* чоп; *(цев)* цива

пајс *викр. за воланє швиньох* куца-куца-кц'о, кц'о

пајташ *х. оп.* **пајдаш**

пак I. *злуч.* **1.** *оп.* **па** (I, **1**); **2.** *постпозитивно* а; **он му се** ~ **у себи смејао** а вон ше му у себе шмеял; **3.** *нар. поез.* **а)** *(али)* алє; **б)** *(а ипак)* а заш лєм; II. *слов. за помоцньованє з опитну интонацию* и, та, но та; **обећао је да ће доћи,**

пак што? није одржао реч обецал же придзе, и цо? нє отримал слово
пака *злуч. нар. поез. оп.* **пак**
пакао *х. рлґ., фиґ.* пекло; ◊ **гром и** ~ *оп. фраз. под* **гром; врућина као у паклу а)** *(од сунца)* спрагота божа, горуцо аж да ше чловек влапи, права каникула, горуцо як у пеклє; **б)** *(у просторији)* горуцо як у пецу (як у пеклє)
пакати -ачем *(испуштати глас „па" – о патки)* ґравчац, рапкац
пакер *х.* пакер, паковач
пакет *х***.** пак, пакет; *рид.* пакунок *(менши пак)*
пакетар *х. оп.* **пакер**
пакетирати -ам паковац
пакетић *х. дем.* пакецик
Пакистанац -нца *х.* Пакистанєц
пакистански -а -о пакистански
пакла *ж. (пакетић)* пакло; паклочко
паклен -а -о **1.** *(који се односи на пакао)* пеклови; **2.** *(ужасан)* пекельни, пеклови; ◊ ~ **врућина** пекельна горучава; ~ **машина,** ~ **строј** *(експлозивна направа)* пекельна машина
пакленик *х.* дябол, чорт
паклено *присл.* пекельно
пакленьак *х. оп.* **пакленик**
пакленьача *и* **паклина** *ж.* смола
паклити -им смолїц, масциц зоз смолу
паклић *х. дем.* (< **пакла**) паклочко; ~ **цигарета** паклочко циґаретли
паклица *ж. оп.* **паклић**
пакло *с. оп.* **пакла**
пако *злуч. заст. оп.* **пак** (I, **2**)
паковање *с.* < **паковати**
паковати -кујем **1.** паковац; **2.** *фиґ. (теретити, подметати)* складац, направяц на дакого
паковати се -кујем се **1.** паковац ше; **2**. *фиґ. (одлазити)* паковац ше, брац ше
паколеч *ж.* вчасна желєнява
пакоручица *ж. оп.* **надланица**
пакосан -сна -сно *ж. оп.* **пакостан**
пакосник *х.* пакоснїк/пакошнїк, пакосни
пакосно *присл.* пакосно
пакост *ж.* **а)** *(злурадо расположење)* пакосц, злоба, злосц; **учинити што из пакости** зробиц дацо пре пакосц, зробиц дацо зоз злого; **б)** *(ружан поступак)* пакосц, псота; **направити коме пакости** наробиц дакому пакосци; ◊ **као за** ~ як упрекосц
пакостан -сна -сно пакосни
пакостити -им пакосциц, робиц пакосци (псоти)
пак-папир *х.* пак-папер
пакт *х.* пакт; ◊ ~ **о ненападању** пакт о нєнападаню
пактирати -ам *зак. и нєзак. (направити/правити пакт)* пактовац, заключиц/заключовац пакт
пакујац -јца *х. бот.* дзвончки, чинґибинґи (Aquilegia)
пакутњак *х. анат. (умњак)* розумов зуб
пала[1] *и* **пала** *ж. (кратак широк мач)* пала, меч
пала[2] *ж.* **1.** *(доњи део весла)* лопата весла; весло; **2.** лопата (*за копанє; за залїванє*)
палавра *ж. покр. (брбљивац)* плєтка, мерва, берблявец
паладиј[ум] *х. ист.* паладий, паладиюм
паладин *х. ист., фиґ.* паладин
паламар *х.* **1.** *пом.* штранґ, паньваш *(на ладї)*; **2.** *(клин)* клїнок
паламида *ж. бот. (стричак)* ґордон
паланачки -а -о провинцийни
паланка *ж.* **1.** провинцийни варощик, паланка; **2.** *ист.* паланка *(мале утвердзенє на драги за защиту путнїкох)*
паланкин *х.* паланкин *(закрита носилка у даєдних жемох Далєкого востоку)*
паланчанин *ж.* провинциялєц
паланчански -а -о провинциялни
палата *ж.* палата
палатал *х. линґв.* палатал
палаталан -лна -лно палатални
палатализација *ж. линґв.* палатализация
палатализирати (се) -ам (се) *и* **палатализовати (се)** -зујем (се) *зак. и нєзак.* палатализовац (ше)
палатин *х. ист.* палатин
палац[1] палца *х.* **1.** вельки палєц *(на руки и на ноги)*; **2.** *(стара мера)* цол; ◊ **вртети палчеве** *(не радити, дангубити)* забивац (лапац) мухи
палац[2] пsоца *х.* **1.** *(жбица на точку)* шпица; **2.** лопата *(на воденїцовим колєсу)*; **3.** видлїчка *(на чамцу або ладї, за прикапчованє весла)*
палац[3] *х. покр.* палата
палацати -ам **1.** *(брзо избацивати и увлачити језик – обич. о змији)* бегац з язиком; **2.** *(пламсати)* бовчац, на хвильки ше розгорйовац
палацка *ж. бот.* палька
палача *ж. оп.* **палата**
палачинке *ж. мн.* палачинки
палеж *х. (подметање ватре)* подпальованє, подкладанє огня
палента *ж. (качамак)* замешка
палео- *як перша часц зложених словох значи: хтори ше одноши на давну прешлосц* палео-
палеографија *ж.* палеоґрафия
палеозоик *х. ґеол.* палеозоїк
палеолит *х. (старије камено доба)* палеолит
палеолитски -а -о палеолитски

палеонтологија *ж.* палеонтолоґия
Палестинац -нца *х.* Палестинєц
палестински -а -о палестински
палестра *ж. ист.* палестра
палета *ж. маль., фиґ.* палета
палетак -тка *х. оп.* **пабирак**
палетковати -кујем *оп.* **пабирчити**
пали -лога *прикм. у меновнїцкей служби* **а)** погинути; ~ **борац** погинути борец**; б)** тот цо спаднул, спаднути
палигорка *ж. (зла жена)* кобза, оса
палидрвце -ета *с.* ширка, палїчка ширки
палија *ж. (полуга)* полуга
палијатив *х. фарм., фиґ.* палиятив
паликућа *ж.* подпальовач
палир *х. (надзорник зидара)* палир
палисад *х. и* **палисада** *ж. воєн.* палисад, палисада
палисадни -а -о: ~ **ткиво** *с. биол.* палисадна (палисадова) ткань
палити -им **1. а)** палїц; ~ **ватру** палїц огень; **сунце пали траву** слунко палї траву; **б)** *(спаљивати)* спальовац; **2.** *(извор светлости)* швициц, палїц; ~ **лампу** швициц лампу; **3.** *(изазивати осећање врућине)* печиц; **ракија пали** палєнка пече; **4.** *(из ватреног оружја)* штреляц; **5.** *(пушити)* куриц, *рид.* файчиц; ◊ ~ **вруће шамаре** *(шамарати)* пляскац, дзелїц позауха; ~ **и жарити** самовольно (деспотски) поступац; **то не пали** з тим ше нїч нє посцигує, *беш.* то нє палї
палити се -им се **1.** починац (ше) швициц, палїц ше; **на небу се пале звезде** на нєбе (ше) починаю швициц гвизди; **2.** *фиґ. (бивати захваћен јаким осећањем)* палїц ше
палица *ж.* **1.** *з розл. знач.* палїца; **2.** *(за подупирање при ходу)* палїчка, кука, *коц.* кривайла; **3.** *физк.* палїчка; ◊ **танак (сух) као** ~ *(врло мршав)* ценки (сухи, худи) як скоба (як хлїста, як харт, як палїчка, як поскона); **штафетна** ~ штафета
палиште *с. (згариште)* погоренїско, згоренїско
палма *ж. бот.* палма
палмин *и* **палмов** -а -о палмов
палок *х.:* **на палоку** *(при руци)* при руки, под руку
палоција *ж. покр.* **1.** худа швиня; **2.** тарґовец зоз швиньми
палош *х.* палош *(длуги и широки меч з двома оштрима)*
палуба *ж.* палуба
палуцати -ам *оп.* **палацати**
палучак -чка *и* **палучац** -чца *х.* пажица *(при води)*
палчан -а -о *(који се односи на палац):* ~ **нокат** нохец на вельким пальцу
паљ *х. покр. оп.* **исполац**
паља *ж. покр. оп.* **зубља**
паљавац -вца *х. (хлеб од мекиња)* отрубов хлєб
паљати -ам вичерповац воду з чамца
паљба *ж.* штрельба, штрелянє; огень; **топовска** ~ штрельба (штрелянє) дзелох; **почасна** ~ почесна штрельба; **плотунска** ~ плотунски огень; **отворити паљбу на непријатеља** отвориц огень на нєприятеля; ◊ **отворити (осути) паљбу на кога** оштро нападнуц (на) дакого; почац ругац (рубац) на дакого *(звич. у його одсустве)*
паље *ж. мн. покр. (мекиње)* отруби
паљевина *ж.* **1.** *(пожар)* огень; **2.** погорене, згорене, спалєне, палєне; погоренїско; **мирис паљевине** запах погореного; **заудара на паљевину** чуц на погорене; **3.** *(намерно изазивање пожара)* подпальованє; **4.** *оп.* **паљика**; **5.** *оп.* **паљба**
паљеница *ж.* **1.** приношенє жертви зоз спальованьом; **жртва** ~ жертва хтора ше спалює; спалєна жертва; **2.** хижа хтора гори
паљење *с.* **1.** < **палити (се); 2.** *техн.* палєнє
паљика *ж. (место у шуми опустошено од пожара)* спалєнїна
памет *ж.* розум; ◊ **бери** ~ *нар. (буди разуман)* май розум(а); **бити (имати) на памети (на уму)** буц (мац) на розуме; **бити кокошје (пачје) памети** мац розум як у крави бамбух; **бити лаке (женске) памети** буц лєгкого розума; **бити при здравој памети** буц при розуме; **далеко је од памети** нєможлїве, безсмислене; **да ти памет стане** аж ми розум става (ставал); **дошло (пало) му је на (у)** ~ пришло (спадло) му на розум, *заст.* пришло му до розума; **близу памети** *евф.* розумлїве, лоґичне; **доћи (дозвати се) (к) памети** присц ґу розуму; **довести (дозвати) кога (к) памети, научити кога памети, утерати кога у** ~ **, утерати коме** ~ **у главу** научиц дакого розуму; научиц дакого мореса (чловества); **где ти је била** ~ **?** *беш. (како си могао учинити такву глупост?)* розуме! розуме!; як ши могол таке поробиц?!; **имао је више среће него памети** *беш.* мал щесца; пришкапело ше му; мац вецей щесца як розума; **изашло ми је из памети** *(заборавио сам)* зишло ми з розума; **изгубити** ~ страциц розум; **изневерила (оставила) га** ~ **, потамнела му** ~ **, помутила му се** ~ помуцел ше му розум; **кренути (померити, пореметити, шенути) памећу, сићи с**

памети зисц з розума, похибиц; **не бити при** [**својој, здравој, чистој**] **памети** буц нєпевни, буц хибни, буц нє як треба; **не бити ни на крај памети** нє буц анї на край розума; **не иде ми из памети** *(непрестано мислим на што)* нє виходзи ми з глави; **однети (помешати, померити, помутити, узети, занети, завртети) коме** ~ *(залудити, завести кога)* заврациц дакому розум; **од памети, што је** ~ **људска** *(одувек)* вше; нїґда; **покупити** ~ **целога света** позберац мудросц шицкого (цалого) швета; **пребирати по памети** *(размишљајући тражити решење)* роздумовац, кумштирац; **просипају памет** мудрую, єден пред другим мудрейши; **солити коме** ~ *(обмањивати приказујући у повољнијој светлости)* ~ приповедац дакому; спреведац дакого; солїц дакому розум; **стећи** ~ *(опаметити се)* присц ґу розуму, урозумиц ше; **(ту) стаје** ~ *(то се не може веровати, то је немогуће)* нє можем себе вериц, то нє може буц; **тешко ономе ко за туђом памети иде** *прислов.* нїкого нє треба слухац; чежко тому хто нє штудира зоз свою главу; хто другого (люцкого) слуха, сам ше збуха; **увртети у** ~ **а)** урозумиц ше; **б)** *(бити сав обузет неком мишљу)* вжац себе до глави; [**узети**] ~ **у главу (узети у** ~ **, узети се добро у** ~ добре роздумац; **шта ти пада на** ~ **!** дзе ши таке видумал!

паметан -тна -тно мудри; ◊ **ала си** ~ **!** *ир.* яки ти барз мудри [а пешо ходзиш]!; чий ши таки мудри?; **јеси ли ти** ~ **?!** маш ти розум[а]?!; **не могу да будем** ~ нє можем себе порадзиц; **паметнији попушта** мудрейши попущує; **правити се** ~ правиц ше мудри, мудровац

паметар *х.* **1.** чловек хтори добре памета прешли подїї; **2.** *(летописац)* лїтописец; **3. а)** мудри чловек, мудерец; **б)** *ир.* *(мудријаш)* мудерец

паметник *х.* мудри чловек (хлапец и под.)

паметница *ж.* мудра жена (дзивче и под.)

паметно *присл.* мудро

паметњаковић *х. беш. ир.* мудерец

паметовати -тујем **1.** *(памтити, сећати се)* паметац; **2. а)** *(схватати)* розумиц, похопйовац; **б)** *(размишљати)* роздумовац; **в)** мудровац, правиц ше мудри; **3.** *(саветовати)* радзиц, совитовац

памеца *ж. дем.* (< **памет**) розумчок

памик *х.:* **у** ~ **зоре** додня рано

пампа *ж. и* **пампас** *х. ґеоґр.* пампа, пампас

памтивек *х.:* **од памтивека** од прадавна, з (од) давен-давна, од споконвику; од початку швета

памтилац -иоца *х. оп.* **паметар (1)**

памтило *с. и х.* тот цо добре памета; **слаб сам** ~ слабо паметам

памтити -им паметац, здогадовац ше; **ово ћу увек** ~ тото вше будзем паметац, тото ми вше останє паметлїве; ◊ **откад памтим (за) себе** одкеди ше паметам; **памти па врати** *прислов.* як пожичиш, так ци ше враци

памћење *с.* паметанє; здогадованє; **има добро** ~ добре памета; **механичко** ~ механїчне паметанє

памук *х.* памук; ◊ **мек(ан) је као** ~ мегкого є шерца, барз є добри

памуклија *ж. покр.* шмата з купчого памучного платна

памуклијаш *х.* **1.** майстор хтори вирабя памучне облєчиво; **2.** тарґовец хтори тарґує з памучну робу

памучан -чна -чно памукови, памучни

памучара *ж.* *(фабрика памучних тканина)* памукарня

памфлет *х.* памфлет

пан *х.* *(племић; господин)* пан

пан- *як перша часц зложених словох значи: шицко, всеоблапяюци* пан-

панада *ж. кул. покр.* панада

панађур *х. покр.* вашар

панађуриште *с.* вашарище

панама *ж. текст., фиґ.* панама

панамерички -а -о панамерицки, панамерикански

панамски -а -о (< **Панама**) панамски

панаследник *х.* нашлїднїков нашлїднїк

панахија *ж. оп.* **кољиво**; ◊ **појести коме панахију** над'жиц дакого, длужей жиц од дакого

пангалоз *х. гандр.* *(скитница)* вандровнїк, вандровкаш

панганет *х. заст.* байонет, панґанет

пангермански -а -о панґермански

пандан *х.* пандан

пандемија *ж. мед.* пандемия

пандур *х. осн., фиґ.* полицай, *беш.* пандур

пандурисати -ишем *и* **пандурити** -им буц полицай

панегирик *х.* *(хвалоспев)* панеґирик

панегиричар *х.* панеґиричар

паника *ж.* панїка

паникер *х. оп.* **паничар**

панихида *ж. церкв.* панахида, служба

паница *ж. покр.* глїняна миска

паничан -чна -чно панїчни

паничар *х.* панїчар

паничити -им правиц (дзвигац, шириц) панїку

панкреас *х. анат.* панкреас
пано -оа *х.* пано
панога *ж.* **1.** запшета нога; **2.** крак *(рики, зуба и под.)*
Панонац -нца *х.* Панонєц
панонски -а -о панонски
панорама *ж.* панорама
панос *х.* шветлосни сиґнал; факля
пансион *х. з розл. знач.* пансион
пансионат *х.* пансионат
пансионер *х.* пансионер
пансионски -а -о пансионски; пансионов
панславизам -зма *х.* панславиз[е]м
панславист[**а**] *х.* панславист[а]
панта *ж.* **1.** *оп.* **пајанта; 2.** *(део шарага)* панточка
пантале *ж. мн. покр. оп.* **панталоне**
панталоне *ж. мн. и* **панталони** *х. мн.* панталони, *заст.* надраґи
панталонице *ж. мн. дем.* панталонки, *заст.* надрачки
пантеизам -зма *х. фил.* пантеїз[е]м
пантеон *х. ист., архит.* пантеон
пантер *х. и* **пантера** *ж. зоол.* пантер
пантлика *и* **пантљика** *ж.* пантлїка, пантлїчка
пантљичаре *ж. мн. зоол.* пантлїчарки, пантлїково хлїсти (Cestodes)**; говеђа пантљичара** кравска пантлїчарка
пантљичица *ж. дем.* пантлїчка
пантомима *ж.* пантомима
пантомимика *ж.* пантомимика
пантомимичар *х.* пантомимичар
пантомимички *и* **ппантомимски** -а -о пантомимични
пантофле *и* **пантуфле** *ж. мн. оп.* **папуче**
панути -нем *оп.* **пасти**
панцир *х. ист., воєн.* панцир
панцирлија *х.* вояк у панциру
панцирни -а -о панцирни
панча *и* **панца** *ж. оп.* **канца**
пањ пања *х.* **1.** пняк; **2.** груби фалат древа *(за огриву)*; **3.** *(круна зуба)* коруна; **4.** *фиґ. (порекло)* род, лоза; ◊ **добићеш у пањевима** купак достанєш; **ја**[**г**]**њетина с пања** баранчецина (баранїна) печена на рожню; **одсећи као на пању 1.** *(брзо одговорити)* одрубац; одоцац; **2.** швидко и енерґично ришиц; **седети (стајати) као** ~ шедзиц (стац) як слуп; **срубити (уништити) до пања** цалком знїчтожиц, знїчтожиц до фундамента; **стари** ~ *(стар, оронуо човек)* стариґа
пања *ж. арґо* хлєб
пањача *ж.* млади (нови) лєс *(хтори вироснул з пнякох старого лєса)*
пањега *ж. покр. (ниша)* ниша, *заст.* карина
пањина *ж.* **1.** *ауґм.* пнячиско; **2.** *(стар, оронуо човек)* стариґа
пањити се -им се *(запрепашћивати се)* заслупйовац, слупнуц
пањић *х. дем.* пнячок
пањкало *х. и с.* огваряч, клеветач, клеветнїк
пањкати -ам огваряц, клеветац; ганїц
пањче -ета *с. дем.* пнячок
паома *ж. оп.* **палма**
паондан *присл. покр.* напоютре
паор *х. покр.* параст, селян
паорија *ж.* **1.** *зб. (сељаштво)* селянє; **2.** *ист. нар.* паория *(край звонка Воєней гранїци у Славониї и Сриме)*
паорина *х. ауґм. и пей.* парасциско
паорка *и* **паоркиња** *ж.* параскиня, селянка
паорлук *х. фиґ. (грубо понашање)* простацтво
паорски -а -о парастски, селянски
паоци *х. мн. оп.* **палац**^{2} **(1)**
паочаница *ж. (кочница на запрежним колима)* гамовачка, бренза/бремза
паочити -им *(кочити)* гамовац
пâпа *и* **папа**^{1} *х. церкв.* папа, *заст.* римски оцец
папа^{2} *х.* тато, *заст.* апо
папа^{3} *и* **папа** *ж. дзец. (јело)* хлєбик, млєчко, юшочка и др.
папагај *х. зоол.* папаґай; **пругасти** ~ смугасти папаґай (Melopsittacus undulatus); **ћубасти** ~ чубати папаґай (Cacatua galerita)
папагајисати -ишем повторйовац дачийо слова як папаґай
папаз *х. оп.* **папас**
папазјанија *ж.* **1.** *кул.* папазяния *(єдзенє з меса и желєняви)*; **2.** *фиґ. (збрка)* баламута
папак -пка *х.* **а)** ратица; **б)** *мн. кул.* ратички, ратици; ◊ **отегнути папке (папцима)** *гандр.* виставиц ратици, вирґнуц з ножку, осушиц зуби; **открити папке** *(одати се)* одкриц ше, видац ше; **пружати свуда своје папке** *(мешати се прикривено свуда у туђе послове)* вшадзи штуряц (хпац) свойо гарсци (пальци); **савити папке** *(повући се, склонити се)* поцагнуц ше, вимкнуц ше; **ту су његови папци** *(у то се он умешао)* то його робота; **забости папке (папак) у ледину** *франт. покр. (умаћи)* чмиґнуц, миґнуц, справиц ватькер
папалинка *ж. оп.* **срделица**
папар -пра *х. (бибер)* попер
папас *х. гандр. (поп)* поп
папати -ам *дзец.* папац
паперјаст -а -о мохоткави, мохоткасти
паперје *с. зб. (машак, пахуљице)* мохотка

паперта *ж. церкв. (предворје цркве)* притвор
папига *ж. оп.* **папагај**
папилот(н)а *ж.* папилот(н)а, виклер
папин -а -о (< **папа**[1]) папов
папински -а -о (< **папа**[1]) папски
папир *х.* папер; ◊ **вредносни папири** ведносни папери; **(мртво слово) на папиру остати** (мертве слово) на паперу остац
папирић *х. дем.* паперик; паперчок
папирнат -а -о паперови
папирни -а -о *оп.* **папирнат;** ◊ ~ **новац** паперови пенєж
папирница *ж.* папернїца
папирос *и* **папирус** *х. бот., ист.* папирус
папити -им *оп.* **папати**
папица[1] *х. дем.* (< **папа**[2]) таточко, апочко
папица[2] *ж. дем.* **папа**[3]
папкар *х. зоол.* ратицар
папконози *х. мн. зоол.* полуратицаре (subungulata)
папоњак -њка *х. покр. оп.* **папак**
папрад *ж. оп.* **папрат**
папрат *ж. (и рид. х.) бот.* папрат *х.*
папратиште *с.* папратнїк
папратнице *и* **папратњаче** *ж. мн. бот.* папратнїчки (Pteridophyta)
папрен -а -о **1.** *(зачињен паприком или бибером)* попаприґовани, горки; попопровани; **2.** *фиґ.* **а)** *(разуздан – о говору, речима)* розбуйдошени; **б)** *(љут, оштар)* оштри, присмачени; **в)** *(врло скуп)* барз драги, предраги; **3.** *(црвен као паприка)* червени як паприґа; ◊ **папрене цене** барз високи цени, велька драготня
папреница *ж. (посудица са бибером)* попернїк
папрењак -ака *х. кул.* колач з попром, попров колач
паприка *ж. бот.* паприґа; ◊ **љут као** ~ *(који се брзо расрди)* нагнївани як прайз; гнїваци як герчок; **црвен као** ~ червени як паприґа
паприкаш *х.* паприґаш; **пилећи** ~ паприґаш з курчеца, курчецов паприґаш; **говеђи** ~ паприґаш з говедзини
паприти -им паприґовац, горчиц; попровац
папричак -чка *х.:* **ни папричка неће остати** анї телько (анї кус, анї гарапаша) нє останє
папричица *ж. дем.* папричка
папрчина *ж. покр. (кукурузовина)* кукуричанка
папски -а -о папски, папов
папство *с.* папство
папула *ж. кул.* пире *(з пасулї, лєнчи або кромпльох)*, папула
папуча *ж. з розл. знач.* папуча; ◊ **он је под папучом** йому жена розказує, його жена ноши калап, вон под папучу; **она га држи под папучом** вона му розказує, вона ноши калап, вона го трима под папучу
папучар *х. осн., фиґ.* папучар
папучић *х. фиґ.* папучар
папучица *ж.* **1.** *з розл. знач.* папучка**; 2.** *зоол. (парамецијум)* папучкар
папучлија *и* **папуџија** *х.* папучар
пâр[1] *х.* **1.** *(два предмета или две особе)* пар *х.* (*и рид. ж.*), пара; ~ **ципела** пар (пара) ципели; **у паровима** по парох, по двойо (двоме); **2.** *нєпрем. (мала количина, неколико)* пар; ~ **дана** пар днї; ◊ **нема му (јој и сл.) пара** нєт му (єй и под.) пари; ~ **непар** *(врста игре)* пар нєпар; **у парове разброј с**'! на пари пречишлї ше!
пâр[2] *х. (тренутак):* **у један** ~ *(одједном)* нараз, одразу; **у неки** ~ *(напокон)* на концу, на остатку, конєчно
пара[1] *ж.* **1.** *(гасовито стање течности)* пара; **диже се** ~ дзвига ше пара, кури ше; **2.** *покр. (дах)* дихан**є**, дих; ◊ **под паром а)** *(спреман на полазак – о возу и сл.)* порихтани рушиц; **б)** *беш. (загрејан алкохолом)* под форґовом; **пуном (свом) паром** з полну пару**,** *беш.* аж ше кури
пара[2] *и* **пара** *ж.* **1.** *(новчана јединица)* пара; **2.** *звич. мн. (новац)* пенєжи*,* пенєж, ґрайцари**;** пенєщок, динарчок; **немам пара** нє мам пенєжи; **он чува сваку пару** вон чува кажди ґрайцар (кажди динарчок); ◊ **бацати (просипати) паре** розруцовац пенєжи; **беле паре за црне дане чувати** чувац пенєжи за нє дай боже (за чарни днї); **истерати (избити, ухватити) пару, наплатити (направити, згрнути) паре** *(зарадити много новаца)* згарнуц пенєжи; **крвава** ~ *(с муком зарађен новац)* кирвави (кирвачни) пенєж; **лепе (пусте, тешке) паре зарадити** шумни пенєж заробиц; **лежати на парама** мац пенєжи як плєви, мац вельо (полно) пенєжи; **на (у) пару вратити (исплатити)** до динара врациц (виплациц); **не вредети ни пребијене паре** нє вредзиц анї пипку баґова; **немати ни пребијене (кршене) паре** нє мац анї ґроша (марияша), мац пенєжи як у жида (як жид) плєви; **пару на пару стављати** *(много штедети)* кажди динар одкладац, динар ґу динару (динарчок ґу динарчку) складац; **тврд на пари бити, стезати паре** буц скупи, скуповац, буц тварди, твардовац; шедзиц на пенєжох
парабола *ж. лит., мат.* парабола
параван *х.* параван

Парагвајац -јца *х.* Параґваєц
парагвајски -а -о (< **Парагвај)** параґвайски
параграф *х.* параґраф
параграфски -а -о параґрафски
парада *ж.* **1.** *з розл. знач.* парада; **2.** *(свечана одећа)* сяточни/шветочни шмати; ◊ **лепа** ~ *ир. (глупости, којешта)* гоч цо, барз крашнє
парадајз *х.* парадича
парадан -дна -дно парадни
парадигма *ж. ґрам.* парадиґма
парадиз *х. (рај)* парадиз
парадирати -ам **1.** *(ићи парадним кораком)* парадовац, парадирац; **2.** *(истицати се, кочоперити се)* виказовац ше; ~ **ученошћу** виказовац ше з ученосцу
парадокс *х.* парадокс
парадоксалан -лна -лно парадоксални
паразит *х.* **1.** *биол.* паразит; **2.** *фиґ.* паразит, дармоєд
паразитирати -ам *(живети као паразит)* паразитовац
паразитски -а -о паразитни, паразитски
паразитство *с.* паразитство
парајлија *х.* хтори ма вельо (полно) пенєжи, пенєжни чловек
паракати -ам *дем.* < **парати**
параклисар *х.* церковнїк; дзвонар
паракувар *и* **паракухар** *х.* помоцнїк кухара, младши кухар
паралажа *х. и ж.* спреведач, спреводзкош *(хтори одвитує другому спреведачови зоз спреведаньом)*
паралела *ж.* паралела
паралелан -лна -лно паралелни
паралелизам -зма *х.* паралелиз[е]м
паралелограм *х. мат.* паралелограм
паралелопипед *х. мат.* паралелопипед
парализа *ж. мед., фиґ.* парализа
парализирати -ам, **парализовати** -зујем *и* **paралисати** -ишем парализовац
паралитик *и* **паралитичар** *х.* паралитик, паралитичар
параметар -тра *х. мат.* параметер -тра
парамециј[**ум**] *х. зоол.* парамециюм
парампарчад *ж. зб.:* **разбити (поцепати, здробити и сл.) у (на)** ~ розбиц (подрец, розтрушиц и под.) на дробни фалатки (триски и под.)
парампарче -ета *с.* дробни (мали) фалаток *(дачого розбитого, подраного и под.)*; **разбити у парампарчад** розбиц на дробни фалатки
паран -рна -рно парни, парови; ~ **број** парне число
паранак -нка *х. пом.* чиґа, дзвигачка *(за дзвиганє терхох, звич. на ладьох)*
парангал *х. покр. риб.* паранґал *(шпарґа на хтору навязани кратши шпарґи з циґонями на концу)*
параноик *х.* параноик
параноја *ж. мед.* параноя
парапет *х.* парапет *(1. ограда на балкону, мосце и под.; 2. гац як заклон)*
парасити (се) -им (се) *покр.* [з]охабиц (нягац) дацо; [з]охабиц ше дачого
парасник *х. покр. (сељак)* параст
парастос *х. церкв.* парастас, парастос, упокойна служба
парати -ам **1.** *(по шаву)* парац; **2.** *(правити огреботине)* драпац; парац; рипац; **3. а)** *(кидати у комаде)* дрец, таргац; **б)** *(откидати нешто прирасло)* одтарговац, одриповац; **4.** *мед.* обдуковац; **5.** *фиґ. (изазивати болно осећање):* **то ми срце пара** тото ми шерцо паре; ◊ **пара уво (уши)** *(звучи неугодно)* паре ухо (уха)
паратифус *х. мед.* паратифус
параф *х.* параф
парафин *х.* парафин
парафински -а -о парафинов, парафински
парафирати -ам *зак. и нєзак.* парафовац
парафраза *ж.* парафраза
парафразирати -ам *и* **парафразовати** -зујем парафразовац
парац[1] -рца *х.* **1.** *оп.* **парничар**; **2.** *оп.* **адвокат; 3.** *(такмичар)* змагатель
парба *ж.* **1.** судски спор, парнїца; **2.** *(препирка)* звада, спричканє, правоценє, преце
парбати се -ам се *и* **парбити се** -им се *оп.* **парничити се**
парвени -ија *х. (скоројевић)* парвени
пардон *х. и викр.* пардон
пардонирати -ам пардоновац
парење[1] *с.* < **парити (се)**[1]
парење[2] *с.* < **парити (се)**[2]
пари *ж. мн. покр.* пари, циґонї *(на штранґу, за лапанє єґульох)*
паризер *х. кул.* паризер
парија *х. ист., фиґ.* пария *(чловек найнїзшей класи у Индиї)*
парило *с. (лужина)* луг, луговка
Парижанин *х.* Парижан
парионица *ж.* судзина за виварйованє шматох
парип *х.* конь
парипче -ета *с. дем.* конїк
парирати -ам *зак. и нєзак. (одбити/одбијати ударац)* париповац

париски -а -о паризки; ◊ **Париска комуна** *ист.* Паризка комуна
паритет *х.* паритет
паритетан -тна -тно паритетни
парити[1] -им **1.** *(шурити заклану животињу)* бариц; **2. а)** *(ради уништавања заразних клица)* виварйовац, париц; **б)** *(грејати паром)* проїц; ~ **ноге** проїц ноги; **3.** *(поливати лужином)* золїц, озольовац; **4.** *древ.* париц; ◊ ~ **очи (зенице, срце)** *(уживати гледајући)* нє вериц (нє мочи) ше напатриц, уживац припатраюци ше
парити[2] парим *(састављати у пар)* паровац, спарйовац
парити се[1] -им се *(бити изложен јакој топлоти)* проїц ше
парити се[2] парим се *(о мужјаку и женки)* париц ше, водзиц ше
парић[1] *х. покр. (врапчић)* тащок; таще
парић[2] *х. оп.* **парица**[2]
парица[1] *и* **парица** *ж. дем.* < **пара**[1]
парица[2] *и* **парица** *ж. дем.* (< **пара**[2]) динарчок; пенєщок
парица[3] *ж. (један од пар предмета)* пара
парк *х.* парк
паркати -ам драпац; дражнїц
паркет *х.* **1.** паркет; **2.** *театр.* партер, паркет
паркетар *х.* паркетар
паркетирати -ам *и* **паркетовати** -тујем *зак. и нєзак.* паркетовац
паркетни *и* **паркетски** -а -о паркетни
паркинг *х.* паркинґ
паркиралиште *с.* паркиралїще, паркинґ
паркирање *с.* паркиранє; зохабянє превозкох
паркирати -ам *зак. и нєзак.* **1.** *(ауто)* паркирац; **2.** *(засадити/садити парк)* випарковац/парковац, засадзиц/садзиц парк
паркирати се -ам се *зак. и нєзак.* паркирац ше
паркић *х. дем.* (< **парк**) парчок
парковски -а -о парков[и], парковски
парламен[а]т *х.* парламент
парламентар *х. (опуномоћени преговарач)* парламентер
парламентаран -рна -рно парламентарни
парламентарац -рца *х.* **1.** *(члан парламента)* парламентарец; **2.** *оп.* **парламентар**
парламентаризам -зма *х.* парламентариз[е]м
парламентски -а -о парламентски
парлати -ам *(говорити страним језиком)* мондяц
парлог *х.* парлаґ, парлог
парложити -им *(остављати необрађену земљу)* охабяц жем парлаґом (парлогом)
пармак *х.* **1.** деска, латка и под. у огради; **2.** *(палац у точка)* шпица; **3.** *мн. (дрвене решетке на прозору)* роштелї; **4.** *(отвор на оделу који се затвара дугметима)* розпор
пармача *ж. (распор на панталонама)* клїн
пармезан *х. кул.* пармезан
Парнас *х. лит.* Парнас; **попети се на** ~ *(постати песник)* виґрабац ше на Парнас
пâрни[1] -а -о ~ (< **пара**[1]) парни, паров[и]; ~ **машина** парна машина, *заст.* огняна машина, огнянка; ~ **грејање** парне зогриванє
парни[2] -а -о (< **пар**[1]) *оп.* **паран**
парник *х. оп.* **парњак (1)**
парница *ж. правн.* парнїца, судски спор, судски процес; судзенє; ◊ **грађанска** ~ граждански процес; **(по)дићи парницу** (при)дац до суду
парничар *х.* парнїчар
парничити се -им се судзиц ше
парнички *и* **парнични** -а -о парнїчни; **парнички трошкови** трошки судзеня, парнїчни трошки
парнути -нем *(запарати ножем и сл.)* уджобнуц; урезац; розпарац, розоцац
парњак *х.* **1.** *(вршњак)* парняк; ровень (*ж. нєпрем. у функциї предиката)*; *заст.* ровеснїк; **2.** *(онај који с ким састављa пар)* пара
парњача *ж.* **1.** парни млїн; **2.** *оп.* **пароброд**; **3.** парна локомотива
пароброд *х.* парна ладя, *заст.* огняна ладя, *заст.* дамша
паробродарство *с.* транспорт парних ладьох
паробродски -а -о [з, од, на] парней ладї; за парни ладї
паровит -а -о (< **пара**[1]) паров[и]
паровод *х.* паровод
парог[1] -ога *х. оп.* **парожак**
парог[2] *х.* палїца з квачку *(з хтору мож дацо заквачиц и ношиц)*
пародија *ж.* пародия
пародирати -ам *и* **пародисати** -ишем пародировац
парожак -ошка *х.* **1.** рощок, рог *(як часц єленьового главного рога);* **2.** *(на вилама)* рог
паројак -јка *х. пчол.* млади рой
паројчити се -им се *пчол.* виройовац ше
парок *х. оп.* **парох**
парола *ж. з розл. знач.* парола
паролаш *х.* паролаш
паролаштво *с.* паролашство
паромер *х.* паромер
паромлин *х.* парни млїн
парон *х. покр.* пан; ґазда
пароним *х. ґрам.* пароним

пароплов *х. заст. оп.* **пароброд**
паростροј *х.* парна локомотива
паротина[1] *ж. (огреботина)* удрапнуте; пошкалєнє; урезане; розпаране, розоцате
паротина[2] *ж. покр. (цркотина)* здохлїна
парох *х.* парох
парохија *ж.* **а)** парохия, *заст.* фара**; б)** *(зграда парохије)* парохия, парохиялни дом, *заст.* фара
парохијалан -лна -лно парохиялни
парохијан *и* **парохијанин** *х.* парохиян
парохијски -а -и парохийски, парохийни; парохийов
парошчић *х. дем.* < **парожак**
парта *ж. фолкл. покр.* парта *(украс на глави дзивки)*
партаја *ж. заст.* **1.** *(политичка организација)* партия; **2.** ґрупа, партия; **3.** *(станар у кући са више станова)* жедляр, квартельош
партајичан -чна -чно пристрасни; себични
партер *х. з розл. знач.* партер
партизан *х.* партизан
партизанија *ж.* **1.** партизанство; **2.** партизанє; **3.** *(подручје у партизанској власти)* партизания
партизанка *ж.* партизанка
партизански -а -о партизански
партизанство *с.* партизанство
партизанчић *х. дем.* партизанчок
партизанштина *ж. гандр.* партизанщина
партија *ж. з розл. знач.* партия
партијац -јца *х. (члан комунистичке партије)* партиєц
партијски -а -о партийни
партикула *ж. ґрам.* партикула
партикуларан -рна -рно *(делимичан)* партикуларни
партитиван -вна -вно *(који показује део)* партитивни; ◊ **партитивни генитив** *ґрам.* партитивни ґенитив
партитура *ж. муз.* партитура
партицип *х. ґрам.* партиципп
партиципација *ж. (суделовање)* партиципация
партиципирати -ам *(суделовати)* партиціповац
партнер *х.* **1.** партнер; **2.** *(брачни друг)* партнер, *нар.* пара; **2.** *(у плесу)* партнер, танєчнїк
партнерица *и* **партнерка** *ж.* **1.** партнерка; **2.** *(у плесу)* партнерка, танєчнїца
паруштине *ж. мн. ауґм.* пенєжи, пенєжиска
парфем *и* **парфим** *х.* парфем, *нар.* пахняца водичка
парфимерија *ж.* парфимерия
пархет *х. текст.* порхет
пархетни -а -о порхетов
парцела *ж.* парцела; табла
парцелација *ж.* парцелация
парцелаш *х. (власник парцеле)* парцелаш
парцелирати -ам *и* **парцелисати** -ишем парцеловац
парцијалан -лна -лно парциялни
парцов *х. оп.* **пацов**
парчад *ж. зб.* < **парче**
парчати -ам *(делити на парчад)* дзелїц; фаластовац
парче -ета *с.* **1.** *(комадић)* фалаток, фалацик; **чаша се разбила у парчад** погар ше розбил на фалатки; **2.** *(део чега)* фалат, фалаток, *заст.* дараб; ~ **земље** фалат (фалаток) жеми; ◊ **на ~ радити** *(радити уз плату по комаду)* робиц на фалат; **на ~ живети** жиц од нєшка до ютра; ~ [**свога**] **хлеба** фалаток [свойого] хлєба
парченце -ета *х. дем.* фалаточок
парчетарити -им робиц на фалат
парчић *х. дем.* (< **парк**) парчок
пâс[1] *х.* **1.** *(опасач; струк)* пас; **2.** *покр.* поколєнє*;* ◊ **заденути кога за** ~ преруциц дакого прейґ плєца; надмудриц дакого
пâс[2] *х. спорт. и др.* пас
пас[3] пса *х.* пес; ◊ **гладан сам као** ~ яки сом барз гладни, гладни сом як пес (як вовк), гурчи ми у бруху; **има их као кусих (кусатих) паса** *(има их врло много)* єст их єден гундер, єст их полно (гоч кельо); **као ~ за пету ногу (марити за кога)** як пес за пияту ногу (дзбац за дакого); **као ~ на ланцу живети (осећати се и сл.)** *(немати никакве слободе)* як пес на ланцу жиц (чувствовац ше и под.); **као покисао ~ отићи** пойсц пшим лїцом (як пес з косцу, як з казаром); **морски** ~ *зоол.* морски пес; **на псу рана, на псу и зарасла** нє будзе ци (му и под.) нїч; **нема ни бесног пса** нєт анї живей (жадней) души; ~ **и на звезде лаје** вон ґу каждому нєдобри (зли); ~ **који много лаје не уједа** *прислов.* лєм приповеда (грожи и под.), а з того нїч; пес хтори вельо бреше, нє куса; **слагати се као ~ и мачка** злагодзиц ше (складац ше) як пес и мачка; **то ни ~ с маслом не би појео** то би анї пес на хвост нє позберал
пасаж *х. з розл. знач.* пасаж
пасажер *и* **пасажир** *х. (путник)* пасажир
пасаст -а -о хтори ма биле пасмо коло штредку цела *(о швинї, баранчецу и под.)*
пасати[1] пsшем *(доликовати)* швечиц
пасати[2] пsшем **1.** *(обухватати пасом)* опасовац, класц пас; **2.** *(носити оружје које се веша о пас)* ношиц шаблю, пиштоль и под. *(за пасом);* **3.** *(обухватати)* облапяц

пасати[3] пасам *(напасати)* чувац, *заст.* пасц
пасати[4] -ам *покр.* прейсц *(у просторе и часу);* **пасало три сата по подне** прешло три годзин пополаднюю
пасати *х. мн. ґеоґр.* пасати
пасатизам -зма *х.* пасатиз[е]м *(склоносц ґу описованю прешлосци)*
пасати се[1] пѕшем се припасовац шаблю (пиштоль и под.)
пасати се[2] -ам се *(оканити се)* [з]охабиц ше
пасаћи -а -е *(којим се опасује):* ~ **каиш** ремень *(коло пасу)*
пасаћи -а -е *(на којем се пасе):* ~ **поље** польо на хторим ше чува (на хторим паше) статок
пасеменик *х. анат.* надшеменїк (Epididymis)
пасив *х. ґрам.* пасив
пасива *ж. кнїжк., фиґ.* пасива
пасиван -вна -вно пасивни
пасивизирати (се) -ам (се) *зак. и нєзак.* пасивизовац (ше)
пасивност *ж.* пасивносц
пасија *ж.* пасия
пасијанс *х. карт.* пасиянс
пасиониран -а -о пасионовани
пасирати -ам *зак. и нєзак.* I. *нєпрех.* **1.** *нєзак. (одговарати захтевима, доликовати)* швечиц; одвитовац; **2.** *зак. и нєзак.* прейсц/преходзиц *(коло дакого або дачого)*; **3.** *(догодити се/догађати се)* случиц ше/случовац ше, трафиц ше/трафяц ше, *заст.* стац ше/ставац ше; II. *прех.* **1.** *кух. (процеђивати кроз густо сито)* давиц, джамиц, пасирац; ~ **кромпир** давиц кромплї; **2.** *спорт.* пасовац
пасиште *с. (пашњак, паша)* пасовиско, *заст.* пашков
пасјад *ж. зб.* пси
пасјак *х.* **1.** *(зуб очњак)* кловак; **2.** *гандр. (човек зле нарави)* пес
пасјалук *х.* **1.** злосц, злоба, пакосц; **2.** *оп.* **пасјак (2)**
пасјача *ж.* **1.** *гандр. (њушка, глава)* писки, нозґер, рило; **2.** *нар.* жима *або* горучка *(хтора длуго тирва);* **3.** *бот.* пшина (Brachypodium silvaticum)
пасји[1] -а -е псов, псовски, пши; ~ **кућица** псова хижка; ~ **живот** *фиґ.* пши (псовски) живот; ~ **син** *гандр.* пши син; ~ **поган** *гандр.* пша крев; ◊ ~ **зима** трескаца жима, така жима аж праци, жимно аж косци маржню
пасји[2] *присл.* **1.** як пес, по псовски; **2.** *фиґ. (гадно, ружно)* барз нєприємно; бридко
паска *ж.* **1.** старанє, чуванє, обходзенє; **дати дете коме на паску** дац дакому дзецко на старанє (же би ше о нїм старал); **2.** *(надзор ради контроле, заштите)* надпатранє, надпатрунок, меркованє
пасквил *х. и* **пасквила** *ж. лит.* пасквил, пасквила
паскурица *ж. оп.* **поскурица**
пасмина *ж.* раса, файта
пасмо *с. ткац., пом.* пасмо
пасовати -сујем *оп.* **пасирати (**I, **1, 2)**
пасом *присл. покр. (пасући)* пашуци; **стадо иде** ~ статок идзе пашуци
пасош *х.* **1.** *(путница)* пасош; **2.** *(за стоку)* пасош, писмо, *заст.* пасуш
пасошки -а -о пасошски; ~ **одељење** пасошске оддзелєнє
паспаљ *х.* паспаль *(дробни муков прах при млєцу жита)*
паста *ж.* паста
паства *ж. зб. церкв.* вирни, вирнїки, стадо
пастел *х. маль., лит.* пастел
пастелни *и* **пастелски** -а -о пастелни
пастеризација *ж.* пастеризация
пастеризирати -ам *и* **пастеризовати** -зујем *зак. и нєзак.* пастеризовац
пасти[1] пѕднем **1. а)** *з розл. знач.* спаднуц, *заст.* паднуц; ~ **на земљу** спаднуц на жем; ~ **под нечији утицај** спаднуц под дачий уплїв; ~ **на испиту** спаднуц на испиту; **б)** *(о киши)* спаднуц; падац; попадац; **2.** *(заћи – о сунцу, месецу)* зайсц; спущиц ше; **3.** *(слетети – о птици, авиону)* злєциц; **4.** *(погинути у борби)* погинуц, страдац; **5.** *(бити срушен – о држави, влади)* препаднуц, спаднуц; **6.** *(смањити се у снази, интензитету)* ослабиц, ослабнуц; зменшац ше; спаднуц, опаднуц; **ветар је пао** витор ослабнул; **7.** *(изненада се појавити)* нєсподзивано присц, нєсподзивано ше зявиц; **8.** *(бити, десити се)* буц; случиц ше, трафиц ше; **9.** *(чути се – о звуку, песми и сл.)* учуц ше, зачуц ше; **пао је први хитац** учуло ше перше штрелєнє; **10.** *безос. (бити – о неком послу и сл)*: **мени је ово тешко пало** мнє то чежко припадло (спадло), я то чежко поднєс[ол] (знєс[ол]); **11. а)** *(поновити разред)* остац, спаднуц; **б)** *(на испиту)* спаднуц; ◊ ~ **у дугове** загружиц ше до длуствох; ~ **у део** *(припасти):* **пало му је у део велико имање** достал (припаднул му) вельки маєток; ~ **у** [**дубоке**] **мисли** глїбоко ше задумац; ~ **у несвест** замлєц, спаднуц до нєсвидомосци; ~ **у заборав** спаднуц до забуца; ~ **у ватру а)** *(одушевити се)* розпалїц ше, запалїц ше, одушевиц ше; **б)** *(ражестити се)* розпалїц ше, запалїц ше, розєсц ше; **пала**

је крв *(неко је убијен)* преляла ше крев; **пала му копрена (мрена, завеса) с очију** постало му ясне, розяшнєло ше му; **пала му крв (мрак) на очи** зацмело ше му пред очми; ~ **болестан** похориц ше; ~ **мртав од смеха** зацинац ше од шмиху, *заст.* шмеяц ше до розпуку; ~ **на чија леђа (терет, врат)** спаднуц дакому на карк; ~ **на колена (ничице)** *(признати пораз)* спаднуц на колєна (долуніц); ~ **с ногу** спаднуц з ног; ~ **у очи** спаднуц до оч; ~ **у постељу** похориц ше, спаднуц до посцелї; ~ **на памет** присц (спаднуц) на розум, *заст.* присц до розума; **стани-пани** одлучуюца хвилька, лєбо (або)-лєбо(або)

пасти[2] *и* **пасти** пасем **1.** *(бити на паши – о стоци и др.)* пасц; **2.** *прех. (чувати стоку)* **а)** чувац, *заст.* пасц; **б)** *(у кутку са добром пашом)* випасац; ◊ ~ **очи (очима)** *(наслађивати се гледајући)* нєвериц (нє мочи) ше напатриц

пасти се пасем се *оп.* **пасти**[2] **(1)**

пастила *ж. фарм.* пастила

пастир *х.* пастир

пастирина *ж.* плаца за чуванє статку

пастирица *ж.* пастирка

пастирски -а -о пастирски; ◊ ~ **игра** *лит.* пастирске бависко

пастирче -ета *с. дем.* пастирчок

пастор *х. церкв.* пастор *(протестантски священїк)*

пасторак -рка *х.* **1.** мужов *або* женов син з першого малженства, син од першей жени *або* мужа; **2.** *фиґ. (који трпи неправде)* сиротка, широтка

пасторала *ж. лит. и др.* пасторала

пасторалан -лна -лно пасторални

пасторка *и* **пасторкиња** *ж.* мужова *або* женова дзивка з першого малженства, дзивка од першей жени *або* мужа

пасторче -ета *с. дем., фиґ.* < **пасторак, пасторка**

пастрва *и* **пастрвка** *ж. оп.* **пастрмка**

пастрма[1] *ж.* курене месо *(кравске, овче и др.)*

пастрма[2] *ж. покр. оп.* **пастрмка**

пастрмка *ж. зоол.* пеструшка, *беш.* пастрмка (Salmo fario)

пастрнак *и* **пастрњак** -ака *х. бот.* пастернак

пастув *и* **пастух** *х.* вайчак

пасуљ *х.* пасуля; **чорбаст** ~ пасуля на ридко; **густ** ~ пасуля на густо; **празан (посни)** ~ *(пасуљ куван у води без масти и меса)* подбита пасуля, пасуля з подбивку; ~ **приткаш** цагаца пасуля; ◊ **одрасти на пасуљу** одроснуц у худоби; **просто као** ~ барз просте

пасус *х.* пасус

Пасха *ж.* Пасха *(жидовске вирске и национални швето)*

пат *х. шах.* пат

пата[1] *ж.:* ~ **карте** *карт.* пата карти

пата[2] *ж. покр. гип.* (< **патка**) качочка

патак -тка *х.* качур

патарен *и* **патаренац** -нца *х. ист. (богумил)* патарен

патарица[1] *ж.* **1.** владикова палїца, жезло *(як знак духовней власци)*; **2.** *покр. (потпорна гредица)* подпорка

патарица[2] *ж., часто мн.* други дзень швета „слави"

патворина *ж.* фалсификат; имитация

патворити -им **1.** фалсификовац; **2.** подло (слабо) имитировац

патељак -љка *х. оп.* **патрљак**

патент *х. з розл. знач.* патент

патентирати -ам *и* **патентовати** -тујем *зак. и нєзак.* патентовац

патентни -а -о патентни

патер -тра*, ридше* -ера *кат. (калуђер)* патер

патетичан -чна -чно *и* **патетички** -а -о патетични

патика *ж., частейше мн.* патика

патилац -иоца *х. оп.* **патник**

патина *ж.* патина *(пасмо на поверхносци металних и др. предметох створене под уплївом атмосфери и влаги)*

патинирати (се) -ам (се) *зак. и нєзак.* (< **патина**) патиновац (ше)

патирати -ам *зак. и нєзак. шах.* патирац, патовац

патисак[1] -ска *х. (престанак*; *прекид)* преставанє, престаце; претаргнуце, преривка

патисак[2] -ска *х.* **1.** *(прештампавање)* предруковйованє; **2.** фалсификат

патисати -ишем *нєзак.* преставац

патити[1] -им I. *нєпрех.* **1. а)** *(од чега – имати какву болест):* **пати од главобоље** часто го болї глава, ма части главоболї; **б)** *фиґ. (имати какву ману):* **он пати од тога да друге ниподаштава** то му хорота же би других знєважовал; **2.** *(осећати патњу)* **а)** церпиц; смутковац; **душа пати** душа церпи; **б) он пати од љубоморе** мучи го любомора; **в)** *(због нечије несреће)* мучиц ше; **мајка пати због дечјих суза** мац ше мучи пре дзецински слизи, мацер муча (боля) дзецински слизи, мац барз санує дзеци кед плачу; **г)** *(због неприлика, тешкоћа)* трапиц ше, церпиц; **пате од студени** жимно им, маржню; ~ **од**

глади церпиц глад, буц гладни; II. *прех.* *(чинити да ко пати)* мучиц, трапиц; ~ **кога глађу** мучиц дакого з гладом; **патио их је страх** бали ше

патити[2] -им *(гајити стоку и др.)* ховац

патити се[1] -им се мучиц ше, трапиц ше

патити се[2] -им се множиц ше

патихнути -нем *зак.* (< **патисати**) престац

патицврк *х.* **1.** *покр. оп.* **стрнадица**; **2.** *(патуљак, кепец)* патульок

патка[1] *ж.* **1.** качка; **2.** *фиґ. (измишљена вест)* видумка, плєтка, блиха; **новинарска** ~ новинарска видумка (плєтка, блиха); ◊ *зоол.:* **батоглава** ~ качка глїбкарка (Bucephala clagula); ~ **глувара** дзива (широконоса) качка (A. platyrhynchos); ~ **кашикара** ложкаста качка (A. clypeata); ~ **кржуља** качка жимушнїца (A. crecca); ~ **ластарка** хвосцата качка (A. acuta); ~ **ледењарка** качка лядовка (Glangula hyemalis)

патка[2] *ж. (свежањ листова дувана)* звязка

паткица *ж. дем.* качочка

патлиџан *х. бот.:* **плави** ~ белава парадича (Solanum melongena); **црвени** ~ парадича

патлиџанлија *х.* **1.** тарґовец з парадичами; **2.** тот цо люби парадичи; **3.** *франт.* чловек з червеним носом

патни -а -о **1.** витрапени, вимучени; **2.** *у меновнїцкей служби оп.* **патник**

патник *х.* трапенїк

патница *ж.* трапенїца

патнички -а -о **1.** *(пун патње)* вимучени, витрапени, трапезни; **2.** *(о гласу и сл.)* хтори виражує церпенє

патња *ж.* церпенє, трапеза, трапенє, страданє, мученє

патока *ж.* водка (*остатня палєнка хтора накапка при печеню)*

патологија *ж. мед.* патолоґия

патолошки -а -о патолоґийни

пâтос[1] *х. (занос)* патос

патос[2] *х.* патос, дески; **земљани** ~ жем

патосати -ошем *зак. и нєзак.* положиц/класц дески у просториї, випатосовац/патосовац

патргати -ам тарґовац з дачим

патријарх *х.* патриярх

патријархалан -лна -лно патриярхални

патријархат *х. ист.* патриярхат

патријаршија *ж. церкв.* патриярший

патриот[**а**] *х.* патриот[а]

патриотизам -зма патриотиз[е]м

патриотичан -чна -чно *и* **патриотички** -а -о *оп.* **патриотски**

патриоткиња *ж.* патриотка

патриотски -а -о патриотични

патрити -им **1.** *(бити чија својина)* припадац, буц дачий; **ова земља мени патри** тота жем мнє припада, тота жем моя; **2.** *(користити коме)* хасновац дакому, буц на дачий хасен; **3.** *(кога, чега – бити дужност, надлежност)* буц дачия длужносц; буц у дачиєй компетенциї; **то патри виши суд** то у компетенциї висшого суду

патрице *ж. мн. (бројанице)* пацерки

патрициј *и* **патрицијe** *х. ист.* патриций

патрљ *и* **патрљак** -љка *х.* остаток, штилєц *(остаток з одрезаного длуговастого предмета або часци цела)*; ~ **прста** остаток пальца

патрљица *ж.* **1.** *оп.* **патрљ**; **2.** *(дршка пера)* стебелко, стеблочко

патрола *ж.* патрола

патролац -лца *х.* патролєц

патролирати -ам патроловац

патролни -а -о патролни

патролџија *х. (чувар јавног реда)* жандар, щетнїк

патрон *х. церкв, ист.* патрон

патрона[1] *ж. (заштитница)* патрона

патрона[2] *ж. (чаура с танетом, метак)* патрона

патронажа *ж.* патронажа

патронат *х.* патронат

патроним *х. ґрам.* патроним

патронка *и* **патронташа** *ж. (фишеклија)* патронка

патуљак -љка *х.* патульок

патуљ(к)аст -а -о патулькасти; ~ **воће** патулькаста (*нар.* голубкова) овоц

патуљче -ета *с. и* **патуљчић** *х. дем.* патульчок

патушан -шна -шно *(ситан, мали)* малки, дробни; *(патуљаст)* патулькасти

паћ *прикм. нєпрем.* чисти

паћел *х. и* **паћело** *с. покр. (невестински вео)* шлаєр *(на глави)*, фатьол

паћеник *х.* трапенїк

паћеница *ж.* трапенїца

паћенички -а -о трапенїцки, трапезни

паћење *с.* < **патити (се)**

паужина *ж. (закуска између ручка и вечере)* оловранти

пауза *ж.* пауза, *беш.* павза**,** *рид.* прекривка

паузина *ж.* груби колок (колїк)

паузирати -ам паузирац

паузница *ж. покр. (жиока)* кресана деска *або* лата

паук *х.* павук

пауков -а -о павуков; ~ **мрежа** павуков галов, павукова мрежа

паун *х.* павур
паунаш *х.* павурасти голуб, павураш
паунити се -им се *(шепурити се; разметати се)* пишиц ше, витримовац ше, випинац ше, стопорчиц ше
пауниħ *х. дем.* павурчок
пауница *ж.* пава
паунче -ета *с.* павурче
паупер *х.* паупер, худобни чловек
пауперизација *ж. (масовно осиромашивање сељака)* пауперизация
паур *х. оп.* **паор**
паус *х. друк.* паус
пауч[и]ји -а -е павуков
паучина *ж. осн., фиґ.* павучина
паучинаст -а -о павучинасти
паучити -им мучиц, ґнявиц
паучљив -а -о полни павучини; закрити з павучину; **таван је** ~ на пойдзе єст полно павучини, на пойдзе сама павучина
паушал *х. (глобално одређена сума)* паушал
паушалан -лна -лно паушални
паф *викр. хтори ше чує при моцним вдереню або штрелєню* бум, дум
пафта *ж.* **1.** карична на пушки; **2.** *церкв.* пояс; **2.** *(врста женског појаса)* пафта; **4.** *мн. (копче на појасу)* прецки
пах *х. (мирис)* пах, запах
пахаљ -хља *х. (прамен, чуперак)* кудла, ґуба, чомовчок, праменьчок
пахати -ам *и* -ашем **1.** *оп.* **пајати; 2.** *(повијати се)* зогинац ше; пирхац; **3.** *(заударати)* шмердзиц, буц чуц
пахнути -нем *нєзак. оп.* **пахати (3)**
пахуљ *х. оп.* **пахаљ**
пахуља *ж., звич. мн.* **1.** *(паперје; маље)* мохотка; **2.** *оп.* **пахуљица (2)**
пахуљав *и* **пахуљаст** -а -о **1.** *(пун пахуља (1); сличан пахуљама (1))* мохоткави, мохоткасти; **2.** *оп.* **пахуљичав**
пахуљати -ам *(падати у пахуљама – о снегу)* падац
пахуљица *ж., звич. мн.* **1.** *дем.* < **пахуља (1)**; **2.** *(кристал снега)* пахулька, шнїгова мохотка
пахуљичав *и* **пахуљичаст** -а -о **1.** *оп.* **пахуљав (1); 2.** пахулькасти
пац *х. покр. (расо, саламура)* розсоль *ж.*
пацати -ам тримац месо у розсолї, соліц месо
пацер *х. варв. (незналица, шепртља)* пацер
пацијен[а]т *х.* пациєнт
пацијентица *и* **пацијенткиња** *ж.* пациєнтка
пацифизам -зма *х.* пацифиз[е]м
пацифист[а] *х.* пацифист[а]
пацифички -а -о (< **Пацифик**): ~ **обала** побрежє Пацифика
пацка *ж.* **1.** *(ударац шибом по длану):* **делити пацке** биц з прутом и под. по руки (длані); **добити пацке** достац з прутом и под. по руки (длані); **2.** *(шиба којом се бије)* прут; палїчка; ленийка*;* **3.** *(мрља од мастила)* шплях
пацкати -ам *(правити мрље мастилом)* квацкац тинту, масциц (оквацковац) з тинту
пацов *х.* **1.** *зоол.* паткань; **2.** *фиґ. (крадљивац)* толвай, крадош; ◊ **мрки** ~ *зоол.* шиви паткань (M. rattus)
пацовати -цујем *оп.* **пацати**
пацовски -а -о патканьов
пацоловка *ж.* клїтка за паткані; желєзна мачка; патканьоловка
пачавра *ж.* **1.** *(крпа којом се што пере)* помиток; ренда; **2.** *(прљава крпа)* масна ренда (рондя)
пачалук *х.* пачалук *(долня часц ногавки коло косткох на турских панталонох або шалварох)*
пачариз *и* **пачарис** *х.* **1.** *(штета, квар)* чкода; **2.** *(неред, збрка)* парада, баламута
пачати се -ам се **1. а)** мишац ше *(до дачиєй роботи и под.);* **б)** *(прихватати се чега)* лапац ше до дачого; **2.** *покр.* пайташиц ше, дружиц ше, компаловац ше, *рид.* приставац з даким
паче[1] -ета *с. (пачиħ)* каче, качатко
паче[2] *ж. мн. (пиктије)* студзенїна
паче *и* **паче** *присл. (штавише, чак)* аж, цо вецей
пачевина *ж.* качи курячки
пачетворина *ж. ґеом.* паралелограм
пачетина *ж.* качково (каче) месо, месо з качки
пачији -а -е качи, качков
пачинити -им *оп.* **патворити**
пачињак *х.* хлївчок и под. за качки
пачист -а -о: ~ **недеља (седмица)** други тидзень вельконоцного поста
пачити -им *покр.* **1.** *(шкодити)* чкодзиц; **2.** *(спречавати, сметати)* завадзац, буц на завадзе
пачиħ *х. дем. оп.* **паче**[1]
пачји -а -е *оп.* **пачији;** ◊ **бити пачје памети** мац розум як у крави бамбух
пачмага *ж. оп.* **пашмага**
паша[1] *ж.* **1.** *(пасење, напасање)* паша; **2.** *(пашњак)* пасовиско, *заст.* пашков; паша
паша[2] *и* **паша** *х. (турска титула)* паша
паша[3] *х. гип.* (< **пашанац**) шовґрик, шовґричок
паша[ј]лија *х. (слуга у паше*[2]*)* пашов слуга
пашалук *х. ист., фиґ.* пашалук
пашанац -нца *х. оп.* **пашеног**

пашаница *ж.* дзивче (дзивка) женовей шестри
пашарина *ж. (новац који се плаћа за песење):* **платити пашарину** заплациц за пашу
пашевина *ж.* **1.** *оп.* **пашњак; 2.** *оп.* **пашарина**
пашеног *х. (муж женине сестре)* шовґор
пашинац -нца *х. оп.* **паша[ј]лија**
пашиница *ж.* пашова жена
пашински -а -о *(<* **паша**[2]) пашов, пашовски
пашити -им *покр. (заударати)* шмердзиц, буц чуц
пашић *х.* пашов син
пашканат *х. оп.* **пастрнак**
пашки -а -о (< **Паг**) паґски
пашмаг *х. и* **пашмага** *ж.* папуча
пашни -а -о **1.** хтори на паши, хтори паше; **2.** *(који се на паши добро нахранио)* напашени
пашник *х. оп.* **пашњак**
пашњак *х.* пасовиско, *заст.* пашков
пашњарство *с. польопр.* пашарство
пашњача *ж.* пас *(широки скоряни, за оружиє)*
пашњачки -а -о пасовисков
пашовати -шујем **1.** *(бити паша*[2]) буц паша, пашовац; **2.** *фиґ.* ґаздовац (управяц) по своїм; добре себе жиц
пашта *ж. покр. (резанци, макароне)* галушки
паштета *ж.* паштета
паштити се -им се **1.** *(журити се)* понагляц (ше); **2.** *(настојати, трудити се)* намагац ше, трудзиц ше; *(чинити напоре)* силовац ше
паштрнак *и* **паштрњак** *х. оп.* **пастрнак**
пашчад *ж. зб.* < **пашче**
пашче -ета *с.* **1. а)** млади пес, щенє, пшичок; **б)** пес; **2.** *гандр.* пес, щенє, пшина
пев *х.* шпив, шпиванє
певакати -ам *дем.* пошпивковац
певалац -аоца *х. оп.* **певач**
певалиште *с.* **1.** *оп.* **певница**; **2.** *(место где се пева)* шпивалїще
певало *с.* **1.** *анат. (птичји орган за певање)* шпивадло; **2.** *видр.* гарло
певаљка *ж.* **1.** *видр.* шпивачка; **2.** *(песма)* шпиванка, писня
певанија *ж. заст.* **1.** *(певање)* шпиванє; **2.** зборнїк писньох, шпиванїк
певанка *ж.* **1.** *(певање)* шпиванє; **2.** *(песма)* шпиванка, писня
певање *с.* **1.** *(извођење мелодије)* шпиванє, шпив; **2.** *(део епа)* шпиванє, писня; **3.** *(песничко стварање)* складанє писньох, шпиванє; **4.** *(школски предмет)* шпиванє
певати -ам **1.** *(изводити мелодију)* шпивац; **2.** *(опевати)* ошпивовац дакого *або* дацо, шпивац о даким *або* дачим; **3.** *(величати)* славиц, велїчац; **4.** *(састављати песме)* складац писнї, шпивац; ◊ ~ **исту (своју) песму** *(остајати при своме мишљењу)* шпивац исту (свою) новту; жадац на (по) своїм поставиц
певац -вца *х.* **1.** *(петао)* когут; **2.** *(који лепо пева)* **а)** *(човек)* шпивач, шпивак, новтош; **б)** *(птица)* шпивач; **3.** *церкв. (појац)* дзияк; **4.** *ир. (песник)* поет[а]
певач *х.* шпивач, *нар.* шпивак; **он је добар** ~ вон добри шпивач, *нар.* вон новтош
певачица *ж.* шпивачка; **она је добра** ~ вона добра шпивачка, *нар.* вона новтошка; ◊ **птице певачице** *зоол.* птици шпивачки
певачки -а -о шпивацки
певница *ж. церкв.* крилос
певнути -нем *(мало запевати)* зашпивац; дакус пошпивац
певуцкати -ам *и* **певушити** -им пошпив(к)овац [себе]
пега *ж.* **1.** *(обич. лети на лицу)* пега; **2.** *мн. (као знак болести)* пеги; платки, шпляхи; **осути се пегама** осипац ше; **3.** *(издвојена по боји од остале површине)* платка; **4.** *(упрљано место, мрља)* шплях*;* ◊ **сунчане, Сунчеве пеге** Слунково пеги
пегав -а -о **1.** пегави; **2.** платкасти; **3.** шпляхави; ◊ **пегави тифус** *оп.* **пегавац**
пегавац -вца *х. мед.* пегави тифус, *заст.* глушка
пегавичар *х.* тифусар
пегавост *ж.* < **пегав;** ◊ ~ **кукуруза** *бот.* кукурицова ардза
Пегаз *х. мит.* Пеґаз
пегаст -а -о *оп.* **пегав**
пегица *ж. дем.* пегочка; платочка; шпляхчок
пегла *ж.* пейґла, *коц.* пейґлас
пеглајз *х. оп.* **пегла**
пеглати -ам пейґлац
пеглер *х.* пейґлач
пеглерај *х.* пейґларня
пед *ж. и* **педа** *ж. оп.* **педаљ**
педагог *х.* педаґоґ
педагогија *ж.* педаґоґия
педагошки -а -о педаґоґийни, педаґожски
педал *х. и* **педала** *ж.* педала, *нар.* лапка
педаљ -дља *х.* пядз *ж.;* ◊ **ни за** ~ анї кус, анї гарапаша; ~ **по** ~ кус-покус
педантан -тна -тно педантни; акуратни
педантерија *ж.* педантерия; акуратносц
педантност *ж.* педантносц; акуратносц
педепса *ж. заст. (казна)* кара, штроф
педепсати -пшем *зак. и нєзак. (казнити/кажњавати)* покарац/карац, штрофац
педесет *числ.* пейдзешат

педесетак -тка *х.* коло (дас) пейдзешат
педесетеро *оп.* **педесеторо**
педесети -а -о пейдзешати
педесетина *ж.* **1.** *(педесети део)* пейдзешатина; **2.** *оп.* **педесетак**; **3.** пейдзешат *(єдинки)*
педесетица *ж.* пейдзешатка
педесетник *х.* *(старешина над 50 људи)* пейдзешатнїк
педесетогодишњи -а -е пейдзешатрочни
педесетогодишњица *ж.* пейдзешатрочнїца
педесеторица *ж.* пейдзешат, пейдзешатме
педесеторо *с.* пейдзешацецеро
педигре -еа *и* **педигри**[**ј**] *х.* педиґре
педијатар -тра *х.* педиятер
педијатрија *ж. мед.* педиятрия
педикер *и* **педикир** *х.* педикир
педикирати -ам педикир[ов]ац
педица *ж.* джобка, точка; платка
педичав *и* **педичаст** -а -о джобкасти, точкасти; платкасти
пезевенкуша *ж.* *(сводиља)* зводнїца
пезета *ж.* пезета *(пенєжна єдинка у Шпаниї)*
пеик *х. заст.* *(гласник)* гласнїк/глашнїк, *заст.* посел
пејгамбер *х.* *(посланик божји, пророк)* висланїк (посел) божи, пророк
пејзаж *х.* пейзаж
пејзажист[**а**] *х.* пейзажист[а]
пејоратив *х. ґрам.* пейоратив
пејоративан -вна -вно пейоративни
пејсаж *х. оп.* **пејзаж**
пека[1] *ж.* пека, верх *(глїняни або желєзни верх з хторим ше закрива хлєб же би ше лєпше упекол)*
пека[2] *ж.* бриґа, старосц
пека[3] *ж.* розмазане дзецко, розмазанєц
пекар *х.* пекар
пекара *ж.* пекарня
пекарина *ж.:* **платити пекарину** заплациц пекарови за печенє
пекарица *и* **пекарка** *ж.* *(пекарева жена)* пекарка
пекарна *и* **пекарница** *ж. оп.* **пекара**
пекарски -а -о пекарски**;** ~ **момак** шеґерт *(у пекара)*
пекач *х.* випекач
пеква *ж. оп.* **пека**[1]
пеке *и* **пеки** *викр.* *(добро, слажем се)* добре, право ми, у шоре
пекиншки -а -о (< **Пекинг)** пекинґски
пекмез *х.* маджун; ~ **од шљива** шлївков маджун; ~ **од кајсија** кайсов маджун
пекмезар *х.* **1.** маджунар *(майстор и тарґовец);* **2.** *фиґ.* чловек слабей дзеки
пекмезарство *с.* маджунарство
пекмезаст -а -о маджунасти, джамасти
пекна *ж. покр.* праше *(викармене за за печенє на Крачун)*
пекотина *ж. оп.* **опекотина**
пексијан *х.* **1. а)** пексиян *(у Сербиї и Босней назва християнох за Туркох);* **б)** *(неверник)* нєвирнїк, поган; **2.** *(покварењак)* поґан, плюґа
пексимет *и* **пексимит** *х.* *(двопек)* цибак
пексин -а -о *(нечист, поган)* бридки, брудни, масни
пектин *х. хем.* пектин
пелагонија *и* **пеларгонија** *ж. бот.* пела[р]ґония (Pelargonium)
пелегрин *х.* *(хаџија)* паломнїк
пелен *х. бот.* полїнче, полїн (Artemisia)
пелена *ж., частейше мн.* пелюха, пелюшка; ◊ **изаћи из пелена** вироснуц; **од пелена** одмалючка, од дзецка
пеленар *х.* дробни крадош
пеленаш *х. оп.* **пелинковац**
пеленгаће *ж. мн.* надраґи *(з платна грубого виробку, широки, по лїсти)*
пеленгир *х.* *(стуб срамоте)* пеленґир, слуп
пеленгири *х. мн. оп.* **пеленгаће**
пеленица *ж. дем.* пелюшка
пеленка *ж., звич. мн. оп.* **пелена**
пелерина *ж.* *(огртач)* пелерина
пелењак *х. и* **пелењача** *ж. оп.* **пелинковац**
пелеш *х. оп.* **перчин**
пеливан *х.* **1. а)** акробат *(хтори ходзи по штранґу у циркусу)*; **б)** *(комедијаш)* комендияш; **2.** юнак, витяз; **3.** добри конь *(за шедланє)*
пеликан *х. зоол.* пеликан (Pelicanus)
пелим *и* **пелин** *х. оп.* **пелен**
пелинковац -вца *х.* пелинковец
пелир *х.* пелир *(файта ценкого паперу)*
пелити -им *(живо препоручивати)* барз радзиц (раїц, препоручовац) дакому дацо
пелопонески -а -о (< **Пелопонез**) пелопонезки
пелтечити -им *покр.* *(замуцкивати)* загаковац ше
пелуд *х. бот. оп.* **полен**
пелц *х.* *(крзно)* бунда, бундичка
пелцер *х.* *(калем)* пелцер
пелцовати -цујем *мед.* пелцовац, вакциновац, *беш.* шприцовац
пељар *х. пом.* пилот *(на ладї)*
пељати[1] *и* **пељати** -ам *и* -љем *покр.* водзиц
пељати[2] пељам *(уједати)* кусац
пељешити -им *(лишавати кога пара и сл.)* оберац дакого од дачого, брац (однїмац, заберац) дакому дацо

пембав -а -о червенкасти
пембе *нєпрем.* красавица, красавка; красавец
Пемци *х. мн. пей. (Чеси)* Пемци
пена *ж.* пена; ◊ **ваздушна** ~ *(раствор за гашење)* воздушна пена; **прежива суве пене** *(гледа некога како слатко једе)* аж му шлїни иду; **убирати пену** *(купити најбоље)* зберац шметанку
пенал *х. спорт. и др.* пенал
пенаст -а -о пенасти
пендељити -им *(клатити се)* кивац ше (гойсац ше) при ходу, исц (ходзиц) на кивацо (на гойсацо)
пендрек *х.* пендрек, ґумача
пенези *х. мн. покр.* пенєжи, пенєж
пенетрација *ж. (пробијање, продирање)* пенетрация
пензија *ж.* пензия, *беш. заст.* пиндзия
пензијица *ж. дем.* пензийочка, пензийка
пензијски -а -о пензийни
пензион *х. оп.* **пансион**
пензионер *х.* пензионер
пензионерка *ж.* пензионерка
пензионерски -а -о пензионерски
пензиони -а -о пензийни
пензионирати -ам *и* **пензионисати** -ишем *зак. и нєзак.* пензионовац
пени -ија *х.* пени *(дробни анґлийски пенєж)*
пенити -им **1.** пенїц, спеньовац; **2.** *оп.* **пенити се**
пенити се -им се пенїц ше
пеницилин *х.* пеницилин
пенкала *ж. и* **пенкало** *с.* пенкало
пентагон *х.* **1.** *(петоугаоник)* пентаґон; **2.** *воєн. (Пентагон)* Пентаґон
пентати -ам *покр. (муцати)* загаковац ше
пентрати се -ам се ґрабац ше, драпац ше, пендрац ше
пенушав -а -о пеняци, пенїсти; спенєни; ~ **вино** пеняце (пенїсте) вино; ~ **млеко** спенєне млєко
пенушати се -ам се *оп.* **пенити се**
пенушац -шца *х.* пеняце вино
пенушити (се) -им (се) *оп.* **пенити се**
пенџе -ета *с. (ђон)* талпа
пенџер *х.* облак
пенџераш *х.* **1.** *(staклар)* склєняр; **2.** сушед просто драги (прейґ драги)
пенџерлија *ж.* файта твардого паперу *(з хторим ше облїпюю облаки)*
пенџерче -ета *с. и* **пенџерчић** *х. дем.* облачок
пенџетирати -ам *зак. и нєзак. (ставити/стављати ђонове на ципеле)* подталповац/талповац

пењалица *ж.* **1.** *(теретна дизалица)* дзвигачка; **2.** *оп.* **пењачица (2)**
пењало *с. техн.* спиначка
пењати -њем **1.** *(дизати у висину)* дзвигац; **2.** *(повећавати)* повекшовац, звекшовац; повисшовац
пењати се -њем се **1.** *(успињати се)* ґрабац ше, драпац ше, спинац ше, пендрац ше; **2.** *(дизати се, пружати се увис)* дзвигац ше; **3.** *фиґ. (расти; јачати)* роснуц; моцнїц; ◊ ~ **коме на главу** *(бити неподношљив)* (ви)ґрабац ше дакому на верх глави
пењач *х.* ґрабач, пендрач
пењача *ж. (направа којом се прави пена)* трепайзло
пењачица *ж.* **1.** ґрабачка, пендрачка; **2.** *бот.* цагаца рошлїна, цагаче
пењоар *х.* пеньоар *(женски домашнї заруцовач)*
пеонија *ж. бот.* божур, пеония
пепелити (се) -им (се) посиповац (ше) з ґаром (з пирню)
пепелиште *с.* **1.** *(згариште)* погоренїско; остатки погореного; **2.** *(део огњишта где се скупља пепео)* ґар/пирня, ґарнїк/пирнїк
пепелница *ж. бот.* пепелнїца, оидиюм (Oidium)
пепељав -а -о **1.** *(боје пепела)* ґарови, пирньови; шивкасти; **2.** *(посут пепелом)* од ґару/пирнї, посипани з ґаром/пирню
пепељавити (се) -им (се) *оп.* **пепелити (се)**
пепељак[1] -љка *х. покр.* **1.** *оп.* **машак (1); 2.** *(гар на пшеници)* шнїц; **3.** *(љушчице на крилима лептира)* лупки
пепељāк[2] -љака *х. оп.* **1.** *оп.* **пепелиште (2)**; **2.** *покр.* котлянка *(омуроване место при хижи у хторим ше пече хлєб под глїняну судзину)*
пепељара *ж.* пирньовка, пепелнїчка, *рид.* попелнїчка
пепељаст -а -о *оп.* **пепељав (1)**
пепељити (се) -им (се) *оп.* **пепељавити (се)**
пепељуга *ж.* **1.** *фолкл., презр.* пирнявка; **2.** *бот.* лобода (Shenopodium alba)
пепео -ела *х.* ґар, пирня, *заст.* попел; ◊ **бацати коме ~ у очи** *оп. фраз. под* **прашина**; **посипати главу** [**покајничким**] **пепелом** явно ше каяц
пепеоник *х. и* **пепеоница** *ж. оп.* **пепељара**
пер *х. ист.* пер *(титула припаднїкох найвисшого дворянства)*
перад *ж. зб.* дробизґ, живина
перадар *х.* одховйовач (ховач) дробизґу, живинар
перадарник *х.* курнїк, живинарнїк
перадарство *с.* одхов (хованє) дробизґу

пераја *ж.* **1.** *(у рибе)* пирко; **2.** *(чекиња на леђима свиње)* шерсц

перајари *х. мн. зоол.* водово жвири, пиркаре (Pinnipedia)

пераје *с.* **1.** *оп.* **пераја (1); 2.** *(лист лука и сл.)* пирко

перајевина *ж. (огреб)* клоче

перајити -им чесац *(конопу и под.)*

перајица *ж.* **1.** *(за гребенање кудеље и сл.)* щец *ж.;* **2.** *(за кречење)* щетка

пераљка *ж. (пратљача)* пранїк

пераст -а -о пирясти

перађи -а -е за (на) райбанє; райбаци, райбачи; ~ **сапун** райбаце/райбаче мидло, мидло своєй роботи

перач *х.* **1.** умивач; райбач; ~ **улица** умивач улїцох; **2.** *(крпа за прање суђа)* помиток

перачица *ж. (праља)* райбачка

перашки -а -о (< **Пераст**) перастски

Пераштанин *х. (човек из Пераста)* Перащан

перваз *х.* **1.** *(поруб)* рубец; **2.** *(руб, ивица)* руб, орубенєц; **3.** *(прозорска даска)* деска на облаку; **4.** ограда *(на лаḋї и под.)*

первазити -им *(обрубљивати)* орубйовац

перверзан -зна -зно перверзни

перверзија *ж.* перверзия

пергамена *ж. оп.* **пергамен**[**а**]**т**

пергамен[**а**]**т** *х.* перґамент

пергаментни *и* **пергаментски** -а -о перґаментни, перґаментов

пергола *ж. покр. оп.* **сеница**[1] **(2)**

пêрда[1] *ж. покр. (вео, застор)* зависа, фатьол

перда[2] *ж.* **1.** преградни мур; **2.** платняне надкрице; **3.** ограда; **4.** *(испуст на кључу)* пиро

пердашити -им **1.** розцаговац скору *(же би ше очисцела и вигладзела);* **2.** *буд.* пердашиц

пердашка *ж. буд.* пердашка, ровначка

перде -а *и* -ета *с.* **1.** *оп.* **перда (1-3); 2.** *мед. заст. (мрена на оку)* бильмо

перетак -тка *х. оп.* **перец**

перец *х. и* **переца** *ж. кул.* переца

перецар *и* **перечар** *х.* перецар

перзер *и* **перзијанер** *х.* перзер, перзиянер *(1. женски жимски капут; 2. персийски килим)*

перивој *х.* парк; заградка

перидерм *х. и* **перидерма** *ж. бот.* перидерм

перика *ж.* перика

перикард *х. анат.* перикард

перикарп *х. бот.* перикарп

перилац -иоца *х.* умивач; райбач

перило *с.* место дзе ше райбе *(на рики и под.); (просторија за прање)* райбальня

периља *ж. оп.* **праља**

перина *ж.* **1.** *(дуња)* перина; перинка; **1.** *(на којој се спава)* матрац; дерекаль

период *х. з розл. знач.* период

периода *ж.* **1.** *оп.* **период**; **2.** *мед.* менструация

периодизација *ж.* периодизация

периодика *ж.* периодика

периодичан -чна -чно *и* **периодички** -а -о периодични

периодни *и* **периодски** -а -о периодни

перионица *ж.* райбальня; умивальня

перипатетик *и* **перипатетичар** *х. фил.* перипатетик, перипатетичар *(прихильнїк Аристотеловей филозофиї)*

перипетија *ж.* перипетия

перископ *х. пом.* перископ

перисперма *ж. бот.* перисперма

перистил *х. архит.* перистил

перити -им *(усмеравати)* унапрямовац, цильовац

периферан -рна -рно периферни

периферија *ж.* **1.** *(насеља)* окарїско, периферия; **2.** *мат.* периферия

периферијски -а -о **1.** окраїсков[и], периферийов[и], периферийни; **2.** *мат.* периферийни

периферни -а -о периферни

перифраза *ж. лит.* перифраза

перифрастичан -чна -чно перифразови, перифрастични

перихел *и* **перихелијум** *х. астр.* перихел[ий], перихелиюм

периш *х. (перорез)* бичак

перјав -а -о *(посут, упрљан перјем)* од пиря; **одећа му је перјава** шмати му од пиря, ма пиря на шматох

перјан -а -о пирйов[и]; **перјани јастук** пирйови заглавок

перјаник *х. ист.* **1.** *(војник који носи перјаницу на капи)* пиркар; **2.** *(телесни стражар црногорских владара)* перяник

перјаница *ж.* **1.** *(на глави у птица)* чуба; **2.** *(накит од перја за шеширом)* пирко; пирка; **3.** *фиґ. (који је понос осталих)* пиха; **4.** *бот.* пирянка (Celosia pyramidalis plumosa)**; 5.** *покр. оп.* **перина**

перјанка *ж.* **1.** *оп.* **перјаница (2); 2.** *оп.* **перина**

перјаст -а -о пирясти

перјат -а -о *оп.* **пернат**

перјати -ам **1.** *(лан, конопљу)* чесац; **2. а)** *(трчати)* бегац; бежац; **б)** *(бежати)* сцекац; **3.** *(лепршати)* пирхац

перје *с. зб.* пирє; **раширити** ~ *(о пауну и сл.)* випириц ше, розшириц хвост; ◊ **китити се туђим (лажним) перјем** квициц ше з цудзим

(люцким, фалшивим) пирйом; **покисло (пало) му** ~ *(покуњио се због неуспеха)* покорни є, потульни є; **расте му** ~ *(поноси се успехом)* барз ше цеши

перкелт *х. кул.* перкелт

перкусија *ж. мед.* перкусия

перла *ж. оп.* **бисер**

перлан -а -о бисерни, перлови

перлинка *ж. оп.* **бисерка**

перлица *ж.* **1.** *дем.* < **перла; 2.** *мн. (стаклена зрна као украс)* перли, пацерки

перлон *х. хем.* перлон

перм *х. ґеол.* перм

перманентан -тна -тно перманентни

пермутација *ж. (промена)* пермутация

пермутирати -ам *и* **пермутовати** -тујем *зак. и нєзак. (изменити/мењати облик)* пермутовац

пернад *ж. оп.* **перад**

пернат -а -о **1.** *(обрастао перјем)* пиряти; **2.** *(окићен перјем)* зоз пирком (пирками) за калапом *або* на шапки; оквицени з пирком (пирками); **3.** *(напуњен перјем)* пирйови

перни -а -о *оп.* **пернат (1, 2); ◊ а)** *зоол.:* ~ **бадрљица** пиркова пошва; ~ **дршка** пирково పориско; ~ **жиока** пиркова ключка (квачка); **б)** ~ **буздован** джобаци буздовань/бузоґвань, буздовань/бузоґвань з джобаками

перница *ж.* **1.** *(кутија за пера)* шкатулка, *коц.* пирканїк; **2.** *(држаља за перо)* пошва; **3.** *оп.* **перина; 4.** *бот.* мохотка, власки

перо *с.* **1.** *(у птице)* **а)** *(велико – у крилу, репу)* пирко; **б)** *(мање, меко)* пирє; **лак као** ~ лєгки як пирє; **2.** *з розл. знач.* пирко; ~ **за писање** пирко за писанє; ~ **за шеширом** пирко за калапом; ~ **лука** пирко цибулї; **3.** *(цветни листић)* лїсточко; **4.** *(окрајак повезаче, мараме)* конєц; **5.** *(опруга)* федер; **6.** *(жбица на точку)* шпица; **7.** *(раоника, мотике)* оштре; **8.** *(зуб на кључу)* пиро; **9.** *(шиљак на буздовану)* джобак; **10.** *покр. (лист у књизи)* папер; **11.** пенкало; ◊ **бити човек (мајстор) од пера** буц майстор за писанє (майстор пирка); **имати оштро** ~ мац оштре пирко; **казивати (говорити) у** ~ диктовац

перовођа *х.* записнїчар

перолак -а -о: ~ **категорија** *спорт.* пирко-катеґория

перон *х.* перон

пероница *ж. оп.* **перница (1)**

пероноспора *ж. бот.* пероноспора

перонски -а -о перонски; ~ **карта** перонска карта

перорез *х.* бичак

перорешчић *х. дем.* бичачок

перпендикуларан -рна -рно *(вертикалан)* перпендикуларни

перпер *х. ист.* перпер *(пенєжна єдинка Чарней Гори до 1918. р.)*

перпера *ж.* **1.** *ист.* перпера *(византийски, дубровацки и др. пенєж);* **2.** *(паре)* пенєжи, пенєж

перпетуум мобиле *х. физ.* перпетуум мобиле

персекуција *ж. (прогањање)* персекуция

пер-си *с. (говорење некоме „ви")* пер-си; **бити с неким на** ~ буц з даким на пер-си, двоїц дакому

Персијанац -нца *х.* Персиянєц

персијски -а -о персийски

персирати -ам двоїц, персир[ов]ац

персифлажа *ж. (изругивање)* персифлажа

персифлирати -ам *зак. и нєзак. (изругивати се)* персифловац

персона *ж.* персона, особа; ◊ ~ **(нон) грата** персона (нон) ґрата

персонал *х.* персонал

персоналан -лна -лно персонални

персоналац -лца *х.* персоналєц

персоналије *ж. мн. (лични подаци)* персоналиї

персонификација *ж. (оличење)* персонификация

персонификовати -кујем *и* **персонифицирати** -ам *зак. и нєзак.* персонификовац

перспектива *ж.* перспектива; ◊ **из птичје перспективе** з птицовей перспективи; **из жабље перспективе** з жабовей перспективи

перспективан -вна -вно перспективни

пертл *х. и* **пертла** *ж. (узица)* шнурка

пер-ту *с. (говорење некоме „ти")* пер-ту; **бити с неким на** ~ буц з даким на пер-ту, гуториц дакому „ти", нє двоїц дакому

Перуанац -нца *х.* Перуанєц

перуански -а -о перуански

перука *ж. оп.* **перика**

перуљати -ам *оп.* **перушати (1)**

Перун *х. мит.* Перун

перуника *ж. бот.* лелийка, косаток, ирис (Iris germanica)

перут *ж.* **1. а)** *(у коси)* парплї, *коц.* порплї; **б)** *(на кожи)* лупки; **2.** *покр. (перо)* пирко; пирє; **3.** *покр. оп.* **перад**

перутање *с.* < **перутати (се)**

перутати -ам *оп.* **перушати**

перутати се -ам се **1.** *(о коси)* парплїц ше, *коц.* порплїц ше; **2.** *(о кожи)* лупиц ше

перутац -уца *х. мед.* екцем

перутица *ж. мед.* себорея

перуша *ж. оп.* **перушина (2)**

перушати -ам **1.** *(чупати перје с перади)* оберац; ~ **кокош** оберац куру; **2.** *(љуштити кукуруз)* чисциц (*заст.* лупац) кукурицу од лїсца; **3.** *фиґ. (гулити, пљачкати)* оберац, лупиц

перушина *ж.* **1.** *ауґм.* (< **перо**) пирїско; **2.** лїсце *(на чутки кукурици)*

перушка *ж.* **1.** *(перце)* пиречко, пирє; **2. а)** *(за брисање прашине и сл.)* метолка з пиркох; **б)** *(за подмазивање)* пирко *с.,* пирка *мн.;* **3.** *(перјаница)* пирко *с.*, пирка *мн.;* ◊ **лак (лаган) као** ~ лєгки (лєгучки) як пирє

перфек[**а**]**т** *х. ґрам.* перфект

перфектан -тна -тно перфектни

перфективан -вна -вно *ґрам. (свршен)* перфективни*;* ~ **глагол** перфективне дїєслово

перфектно *присл.* перфектно

перфектуирати -ам *и* **перфектуисати** -ишем *зак. и нєзак. (обавити/обављати)* перфектуовац

перфидан -дна -дно перфидни

перфорација *ж. мед.* перфорация

перце -а *и* -ета *с. дем.* пиречко

перцепција *ж. псих.* перцепция

перципирати -ам *зак. и нєзак.* перциповац

перчин *х.* **1.** *(плетеница косе у мушкараца)* варґоч; **2.** *(коса, власи)* власи; **3.** чулка *(як часц коньскей гриви на чолє);* **4.** *(лист лука и сл.)* пирко

перчинлија *х.* чловек з варґочом

першин *х. оп.* **першун**

першун *х. бот.* петрушка; ◊ **иди у** ~ *(блага псовка: иди до ђавола)* идз до хвоста, дука ци ище, ґайде ци ище

песак -ска *х.* писок; ◊ **бацати коме** ~ **у очи** *оп. фраз. под* **прашина; сипати ~ у море** *(радити узалудан посао)* у шитку воду ношиц, черпац воду з купаком; **живи** ~ живи писок

песан -сни *ж. заст. оп.* **песма**

песимизам -зма *х.* песимиз[е]м

песимист[**а**] *х.* песимист[а]

песимистичан -чна -чно *и* **песимистички** -а -о песимистични

пескаоница *ж. заст.* писковнїца *(справа з писком за посипованє буквох место упивача)*

пескар *х.* пискар *(чловек хтори копе и предава писок)*

пескарница *ж. оп.* **пескаоница**

песковача *ж. оп.* **пескуља**

песковит -а -о писковити, пискови

песковница *ж. оп.* **пескаоница**

пескуља *и* **пескуша** *ж.* пискова жем

песма *ж.* **1.** *(која се пева)* шпиванка, писня, *заст.* новта; **2.** *(уметничка)* писня; **писати песме** складац (писац) писнї; **написати песму** зложиц (написац) писню; **3.** *(певање)* шпиванє, шпив, шпиванка, писня; **из њихове куће још се чује** ~ зоз їх хижи ище чуц шпиванє; ◊ **другу песму певати** *(изменити поступак)* обрациц [иншак], другу (иншаку) новту шпивац; **лабудова** ~ лебедова писня; **певати** [**увек**] **исту песму** шпивац [вше] исту новту; **песма!** *(то је јако добро, лепо и сл.)* то нє гоч цо, то дацо; **стара (иста)** ~ стара (иста) новта

песмарица *ж.* **а)** зборнїк шпиванкох (писньох), шпиванїк; **б)** зборнїк писньох *(уметнїцких)*

песмица *ж. дем.* шпиваночка, писньочка

песмотворац -рца *х.* складач писньох, писньоскладач

песна *ж. заст. оп.* **песма**

песнарица *ж. оп.* **песмарица**

песник *х.* поет[а]

песникиња *ж.* поетеса

песница *ж.* песц; ◊ **лупити песницом по столу** вдериц з песцу по столє; **показати коме песницу** помахац на дакого з песцу, погрожиц [ше] дакому з песцу

песничар *х.* боксовач, боксер

песничати -ам биц з песцу (з песцами)

песничати се -ам се биц ше з песцами

песничење *с.* боксованє; боксмеч

песничити се -им се боксовац ше

песничке *присл.* зоз песцу

песнички -а -о поетични; поетов; ~ **душа** поетична душа; ~ **видовитост** поетова видовитосц; ◊ ~ **слобода** поетична (поетова) шлєбода

песништво *с.* поезия, поетична творчосц

пест *ж. оп.* **песница**

пестиња *ж. (дадиља)* пестунка

пестић *х. оп.* **тучак**

пестициди *х. мн.* пестициди

пестовати -тујем *(дадиљити)* чувац дзеци

пет *числ.* пейц; ◊ **ни** ~ **ни шест, ни** ~ **ни девет** *(без оклевања, одмах)* анї два анї три

пета *ж.* **1.** пета; **2.** *(део косе причвршћен уз косиште)* петка*;* ◊ **Ахилова** ~ Ахилова пета; **бити (налазити се) коме за петама** буц дакому за петами; **гори му (јој и сл.) под петама (ногама)** гори му (єй и под.) под ногами, прикро на ньго (на ню и под.); **лизати (љубити и сл.) коме пете** *(много се улагивати)* лїзац (бочкац и под.) дакому пети; **од главе до пете, од пете до главе (до темена)** од глави по пети; **потпрашити коме пете** *(натерати у бекство)* одогнац (одплашиц) дакого, нагнац дакого на ватькер;

сишло му срце (сишла му душа) у пете вошло му шерцо до петох

петак[1] -тка *х.* пияток; ◊ **доћи ће и њему (теби и сл.) црни** ~ придзе и на пса мраз; **о Ђурину петку** *(никад)* док на верби зродза грушки, на святого нїґда; **трајати од петка до суботе** *(врло кратко)* тирвац отадз потадз (оталь аж потамаль)

петāк[2] -ака **1.** *оп.* **петача; 2.** *оп.* **петакиња (1); 3.** конь од пейц роки

петакиња *ж.* **1.** гордов од пейц акови; **2.** кобула од пейц роки

петао -тла *х.* **1.** *(певац, ороз)* когут; **2.** *фиґ.* гнїваци (звадлїви, руцаци) чловек; **3.** *мн. (кукурекање петла):* **седели су ноћу до првих петлова** шедзели вноци док перши раз когути нє закукурикали; **4.** *покр. (окидач на пушци)* когуцик, цвенчок**;** ◊ **црвени** ~ *(пожар)* огень; **пустити коме црвеног петла под кров** запалїц дакому хижу

петарда *ж.* петарда

петача *ж. ист. (новац у вредности од пет јединки)* пейц ґрайцари (форинти и под.)

петељка *ж. (дршка листа, плода)* конарчок

петерац -рца *х.* пейцскладови стих

петеро *оп.* **петоро**

петеро- *оп.* **петоро-**

пêти[1] -а -о пияти; ◊ ~ **точак,** ~ **коло** [**у колима**] *(нешто сасвим сувишно, непотребно)* ! седме замахайло; таки як прищипок

пети[2] пјем *заст. поет. оп.* **певати**

пети[3] **(се)** *и* **пêти (се)** пњем (се) *оп.* **пењати (се)**

петина *ж.* **1.** *(пети део)* пиятина; **2.** *(петорица)* пейцме

петит *х. друк.* петит

петица[1] *и* **петица** *ж.* (< **пета**) **1.** *дем.* петочка, петка; **2.** *(задњи део обуће)* пета; **3.** *(део на коме се окрећу врата)* чоп, скоба

петица[2] *ж.* **1.** *з розл. знач.* петица; **2.** *оп.* **петача**; **3.** *оп.* **пета (2)**

петиција *ж.* петиция

петка *ж. покр. оп.* **петак**[1]

петлић *х. дем., фиґ.* когуцик

петлов -а -о когутов; ◊ ~ **креста** *бот.* когутов гребень (Celosia cristata)

петлован *х.* **1.** *гип.* когуцик; **2.** *зоол.* барски когуцик (Rallus aquaticus)

петља *ж.* **1.** *(на ужету и сл. за причвршћивање)* шилька; **2.** *(при плетењу)* очко; **3.** *(запонка, ушица на обући и сл.)* квачка; **4.** *(чвор)* ґузел, ґужлїк; **5.** *тран.* ґузел; **6.** *(завијутак, меандар)* кривулька, кривуля; **7.** *(обруч, обухват)* обруч; **8.** *оп.* **петељка; 9.** *оп.* **петица**[1] **(3)**; ◊ **имати (немати) петљу** (нє) шмец, (нє) мац шмелосци (храбросци), бац ше; **попустила му** ~ [**од страха**] злєкол ше, стацел шмелосц (храбросц); **стиснути (стегнути) петљу** одшмелїц ше, одважиц ше, одчаяц ше, набрац шмелосци

петљавина *ж. (замршена ствар, потешкоћа)* парада; бриґа; проблем, проблеми; баламута; байлаґованє; (по)чежкосц; **ја имам више петљавина с једним дететом, него ви са троје** я мам вецей бриґи (паради) з єдним дзецком як ви з троїма; **имао је пуно петљавина док није добио потребно уверење** мал полно баламути док нє достал потребне уверенє; **дошао је до карата за утакмицу без петљавина** без проблема дошол до картох за змаганє

петљанац -нца *х.* **1.** *(сплеткар)* плєткар, сплєткар; **2.** *(неспретњаковић)* малєй; нєлапшнїк

петљанија *ж.* **1.** *(сплетка)* плєтка, сплєтка; **2.** мишанє до люцкей роботи; **3.** *(неприлика, тегоба)* баламута, парада; **4.** *(брбљарија)* берблянє, мервенїна

петљанција *и* **петљарија** *ж. оп.* **петљанија**

петљати -ам **1.** *(правити петље)* правиц шильки (шильку), зашильовац; **2.** *(уплетати, мешати)* мишац; **не петљајте ме у ту работу** нє мишайце ме до тей роботи; **3.** *(сплеткарити)* правиц (робиц) (с)плєтки; **4.** *(заобилазно говорити)* викруцац; од далєй гуториц; колєшиц; **5.** *(испрекидано говорити)* загаковац ше; **6.** *(шепртљати)* трапиц ше, байлаґовац, марадловац*;* шипляц; **7.** *(тешко живети, кубурити)* чежко жиц, псотовац

петљати се -ам се **1.** *(мешати се у што)* мишац ше до дачого; **не петљај се у мој посао** нє мишай ше до моєй роботи; **2.** *(вртети се, мотати се)* круциц ше, мотац ше; **ми радимо, а деца се петљају око нас** ми робиме, а дзеци ше круца коло нас; **3.** *(бавити се, задржавати се)* байлаґовац; шипляц; забавяц ше

петљица *ж. дем.* < **петља**

петнаест *числ.* петнац

петнаестак *присл.* дас (коло) петнац

петнаестерац -рца *х.* петнацскладови стих

петнаести -а -о петнасти

петнаестина *ж.* **1.** петнастина; **2.** *(петнаестак)* дас (коло) петнац; **3.** *(петнаест)* петнац

петнаестица *ж.* петнацка

петнаестогодишњак *х.* петнацрочни хлапец

петнаестогодишњи -а -е петнацрочни

петнаестогодишњица *ж.* петнацрочнїца

петнаестори -е -а петнацецери, петнац; ~ **врата** петнацецери дзвери
петнаесторица *ж.* петнацецме, петнац
петнаесторо *зб. числ.* петнацецеро, петнац
петни -а -о петов, петни; ◊ **из петних жила 1.** *(напрезати се)* зоз шицку моцу, кельо ма (мал и под.) моци; **2.** *(дерати се)* на цале гарло, кельо ма (мал и под.) гарла, наверх швета
петница *ж. анат.* петова косц
петњак *х.* **1.** *(потпетица)* запетка; **2.** *оп.* **петница**
пето- пейцо-, пейц-
петобој *х. спорт.* пейцобой
петоврстан -сна -сно пейцфайтови
петогодишњи -а -е пейцрочни
петогодишњица *ж.* пейцрочнїца
петодинарац -рца *х. и* **петодинарка** *ж.* пейцдинарош
петодневни -а -о пейцдньови
петокатан -тна -тно *оп.* **петоспратан**
петоколонаш *х.* пиятоколонаш
петокрака *ж.* пейцуглова [гвизда]
петокрак -а -о пейцкраки; пейцуглови
петократ -а -о *оп.* **петострук**
петокут *х. оп.* **петоугаоник**
петолетка *ж.* пейцрочни план
петолиз *и* **петолизац** -исца *х. (удворица)* улїзнїк, подлїзнїк, улїзовач, подлїзовач
петолист[1] *х. оп.* **петопрста**
петолист -а -о *и* **петолистан** -сна -сно пейцлїсцови; *(о цвету)* пейцлїсточкови, пейцлїсткови
петомесечни -а -о пейцмешачни
петонедељни -а -о пейцтижньови
петопроцентни -а -о пейцпроцентни, пейцпроцентови
петопрсница *ж. оп.* **петопрста**
петопрст -а -о пейцпальцови
петопрста *ж. и* **петопрстац** -сца *х. бот.* *(стоузлица)* пальочнїк
петоредан -дна -дно пейцшорови
петори -е -а пецери; ~ **наочари** пецери окуляри; ~ **саонице** пецери санки
петорица *ж.* пейцме
петорка *ж.* **1.** пейцме людзе (роботнїки и под.); **њихова петорка је прва урадила** вони пейцме перши зробели; **2.** *оп.* **петакиња (1)**
петоро *зб. числ.* пецеро
петоро- *як перша часц зложеного слова* пейц-, пейцо-
петорци -рака *х. мн. (петоро близанаца)* пецеро дзеци, пецернята
петосложан -жна -жно пейцскладови
петособан -бна -бно пейцхижови, пейцхижни
петоспратница *ж.* пейцповерхови (пейцштокови) будинок
петостран -а -о пейцстранни, пейцстранови
петострук -а -о пецернїсти, пецераки
петоугао -угла *х. оп.* **петоугаоник**
петоугаони -а -о пейцуглови
петоугаоник *х.* пейцугелнїк
петохиљадарка *ж.* пейцтисячка, *нар.* пейцезровка
петочасовни -а -о пейцгодзинови
петочлан -а -о пейцчленни, пейцчленови
петошколац -лца *х.* школяр пиятей класи, пиятокласнїк
петпарац -рца *х. (новац од пет пара)* пейцпарош
петпарачки -а -о **1.** хтори кошта пейц пари, пейцпарови; **2.** *фиґ.* гоч яки, тунї, безвредни, пейцпарови; ~ **романи** гоч яки романи
петрифицирати (се) -ам (се) *зак. и нєзак.* *(окаменити (се)/окамењивати (се))* петрификовац (ше)
петровача *ж. бот., аґр.* петровка
Петровдан *х. церкв.* Петра
петровка *ж. оп.* **петровача**
петров крст *х. бот.* враново око (Paris quadrifolia)
Петрово *с. оп.* **Петровдан**
петровски -а -о *(који се односи на Петровдан):* **петровске врућине** горучави коло Петра; ◊ ~ **цвеће** *оп.* **хајдучка трава**
петролеј *х.* витрион, петролей
петролејка *ж.* витрионова лампа
петролејски -а -о витрионов
петролеум *х. оп.* **петролеј**
петрохемија *ж.* петрохемия
петрушин *х. бот. (першун)* петрушка
петсто *числ.* пейцсто
петстоти *и* **петстотините** -а -о пейцстоти
петунија *ж. бот.* петуния (Petunia)
пећ *ж.* пец *х.;* **ложити** ~ топиц [до пеца]; ◊ **висока** ~ *техн.* високи пец; **девете пећи омело (жарило)** *(врло далек род)* седме замахайло, *беш.* баби ше нам (им и под.) вєдно слунковали
пећар *х.* **1.** *(мајстор који зида пећи)* пецар; **2.** *покр.* пекар
пећарица *ж.* пекарка; колачарка
пећарница *ж. оп.* **пекара**
пећи печем **1.** *з розл. знач.* печиц; ~ **хлеб (колаче, месо)** печиц хлєба (колача, месо); ~ **ракију** печиц палєнку; **рана га пече** рана го пече; **2.** *(кукуруз, семенке)* пукац; **3.** *лєм 3. ос.* *(о сунцу)* печиц, припекац, жежиц; **сунце пече** слунко пече (жеже); **4.** *фиґ.* болїц,

печиц; **те речи су га пекле** тоти слова го болєли; ◊ ~ **кога на истиха (на лаганој, тихој ватри) помали пририхтовац** *одн.* придобивац дакого за дацо; **печене шеве (печени голубови) падају с неба** *(добива се нешто бадава, без труда и рада)* пада з нєба, пада Божа мана; **такву ми ракију пеци** так ми поведз

пећи се печем се печиц ше

пећина *ж.* **1.** *(спиља)* пещера; **2.** *(хридина)* скала, стина

пећинар *х. (онај који живи у пећини)* пещерар

пећинац -нца *х.* пещерски чловек *(у предисторийним чаше)*

пећински -а -о пещерски, пещеров

пећица *ж. дем.* пецик

пећка[1] *ж.* **1.** *оп.* **пећица; 2.** *(собна пећ)* пец *х.;* ◊ **девете пећке жарило** *оп. фраз. под* **пећ; не буди свакој пећки жарило** *(не мешај се где ти није место)* нє будз у каждей мачанки запражка, нє хпай (нє цискай) нос вшадзи, нє рий ше вшадзи

пећка[2] *ж. покр. (коштица у воћу)* маґочка, маґа

пећкар *х. оп.* **пећар (1)**

пећки -а -о (< **Пећ**) печски; **Пећка патријаршија** *церкв.* Печска патрияршия

пећни -а -о пецов; ~ **клупа** лавка коло пеца (при пецу)

пећница *ж.* релна, рерна

пећњак *х. (каљ на зиданој пећи)* цегелка

пећњар *х. (поклопац за затварање сеоске пећи)* брила

пех *х. (неприлика)* пех

пехар *х.* погар; ◊ **златни** ~ *спорт.* златни погар

пехарник *х. ист.* чашнїк *(лакей хтори на феудалцовим дворе на госцинох розношел, сервирал пице)*

пехарчић *х. дем.* погарик, погарчок

пехати -ам *и* пешем *покр. (боцкати)* штухац, джобкац

пехливан *х. оп.* **пеливан**

пец *дзец.* пече *(викричнїк з хторим ше дзецко опомина же ше може опечиц)*

пецав -а -о *оп.* **пецкав**

пецаљка *ж.* циґонь

пеца̄ње[1] *с.* лапанє рибох; **идемо на пецање** идземе лапац риби; **враћао се са пецања** врацал ше з беґелю (з рики и под.), врацал ше з лапаня рибох; **забрањено** ~ ! нє шлєбодно лапац риби!; ~ **је мој хоби** лапанє рибох мой гоби; ~ **је корисно за здравље** лапац риби (лапанє рибох) хасновите за здравє

пеца̄ње[2] *с.* < **пецати**[2]

пеца̄р[1] *х. оп.* **пецач**

пеца̄р[2] *х.* **1.** *(човек који пече ракију)* палєнчар; **2.** тот цо пече месо *(на рожњу и под.)*

пецара *ж.* **1.** *(за печење ракије и сл.)* палєнчарня; **2.** *(за прераду руде и сл.)* пец

пецарина *ж.* такса за печенє палєнки

пецарош *х.* циґоньчкар, рибар, *нар.* галас

пецарошки -а -о циґоньчкарски, рибарски, галаски; ~ **штап** палїца на (за) циґонь, рибарска палїца

пецати[1] -ам лапац риби; *фиґ.* лапац

пецати[2] -ам **1.** *(уједати жалцем)* кусац; **2.** *фиґ. (пецкати)* штухац, оштуховац, джобац, рушац дакого, задзерац ше до дакого; *(у јачој мери)* заджубовац

пецач *х. оп.* **пецарош**

пециво *с.* **1.** *(пекарски производ)* печиво; **2.** *(печено месо)* печене [месо], печенє; **3.** *(радња)* печенє; ~ **хлеба** печенє хлєба

пецкав -а -о **1.** *(који уједа жалцем)* кусаци; **2.** *фиґ.* штухаци, джобаци, задзернїсти

пецкало *с. и х. (задиркивало)* штухач, оштуховач; задзернїсти

пецкати -ам *дем.* < **пецати**[2]

пецкотина *ж. (ујед жалцем)* укушенє

пецнути -нем **1.** *(ујести жалцем)* укушиц; **2.** *фиґ.* уштухнуц, уджобнуц, рушиц дакого, задрец ше до дакого

печа[1] *ж.* **1.** *(комад)* фалат, фалаток; **2.** *(велики, наочит човек)* хлописко, хлопина, хлоп; **3. а)** *(марама за главу)* хусточка; **б)** *(вео муслиманки)* фатьол

печа[2] *ж. звич. мн.* шплях (платка) на целу умерающого

печал *ж. и х.* **1.** *(жалост)* жалосц, жаль, смуток; **2.** *(беда, невоља)* бида, бидованє, псотованє

печалан -лна -лно жалосни, смутни

печалба *ж. (најамни рад изван места становања)*: **ићи у печалбу** исц даґдзе робиц (на заробок), исц даґдзе за хлєбом (хлєбиком, заробком); ~ **је тежак начин зараде** робота у швеце (одход за хлєбом до швета) то чежки способ заробку

печалбар *х.* чловек хтори роби (хтори на роботи) у швеце, чловек хтори пошол за хлєбом (хлєбиком, заробком) до швета, печалбар

печалбарити -им робиц даґдзе *(звонка места биваня),* ходзиц по швеце за хлєбом (хлєбиком, заробком)

печалбарски -а -о: **тежак је ~ живот** чежки живот тих цо су на роботи (цо робя) у швеце (цо пошли до швета за хлєбом)

печалити -им **1.** жалосциц; задавац бриґи, бриґовац, мучиц; **2.** *(тешким трудом зарађивати)* чежко робиц (зарабяц)

печалити се -им се жалосциц ше

печат *х. (заст. ж.)* **1.** *(жиг)* печац *х., заст.* белєґ; **2.** *фиґ.* печац; **3.** *(мрља на телу, лицу)* шплях, платка; **4.** *ист. (тлака код властеле)* робота на панским

печатати -ам *заст.* **1. а)** *(штампати)* друковац; **б)** *(публиковати)* обявйовац, публиковац; **2.** *(обележавати)* означовац

печатити -им *(стављати печат од воска)* печацовац, *заст.* печетовац*;* класц печац, *заст.* класц белєґ

печатни -а -о печацов[и]; ~ **восак** печацов воск, воск за печацованє

печатник *х. пошт.* печатнїк

печатница *ж. заст. (штампарија)* друкарня

печатња *ж. заст.* **1.** *оп.* **печатница; 2.** *(штампање)* друкованє, друк

печатњак *х. оп.* **печатник**

печатовати -тујем *заст. оп.* **печатати (1)**

печаторезац -есца *х.* печацорезач

печаторезачки -а -о печацорезацки

печаторезница *ж.* печацорезацка роботня

печаћење *с.* < **печатити**

печен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **пећи (се); 2. а)** печени; **печено месо** печене месо; **б)** *(испечен)* упечени, випечени; **добро** ~ **хлеб** добре упечени хлєб; **3.** *(о кукурузу, семенкама)* пукани; упукани; **4.** *фиґ.* виучени, випечени, схопни, *заст.* пробовни; **5.** *у меновнїцкей служби ж.* праве (мудре) слово; ◊ ~ **и куван бити код кога** буц у дакого и печени и варени; **печене ране** опеклїни; **печени дани** найвекши лєтни горучави, каникула; ~ **сам** *(свршено је са мном)* готови сом, гуя ми

печеница *ж.* **1.** печене месо, печенє; **2.** швиньски ребра; **3.** фалат (фалаток) меса; ~ **пршуте** фалаток пршути; **4.** *(део човечјег тела између плећака)* медзи плєцами; **5.** праше и др. кармене за векши швета; ◊ **божићна** ~ праше, баранче и др. викармене за печенє на Крачун

печенка *ж. оп.* **печеница (1)**

печењак *х. покр.* млада кукурица виламана за пуканє

печењар *х. (онај који пече и продаје печено месо, кестене, колаче и др.)* **1.** печеняр; **2.** ґестиняр; **3.** колачар

печењара *ж.* шерпеня за печенє

печењарница *ж.* (< **печењар**) печенярня; ґестинярня; колачарня

печење *с.* печене [месо], печенє

печењце -ета *с. дем. и гип.* печене меско, печенє

печити[1] -им *зак. оп.* **пецнути**

печити[2] печим *(мазити)* розмазовац, премазовац

печити се -им се **1.** *(мазити се)* розмазовац ше, премазовац ше; *(умиљавати се)* облєсковац ше, буц облєсни; **2. а)** *(прсити се)* випинац ше, пишиц ше; **б)** *(понашати се дрско)* сперац ше, упрекосциц

печујац -јца *х.* печуйске вино

печурка *ж.* печарка; ◊ **ницати као печурке после кише** роснуц як печарки по дижджу, роснуц як з води

пеш *х.* **1.** *(крај у одеће, скут)* пола; **2.** угел корита *(за хтори ше трима кед ше ноши)*

пешадија *ж. воєн.* пешадия, *заст.* пешаки, *рид.* пехота

пешадијски -а -о пешадийски, пешадийни

пешадинац -нца *х.* пешадинєц, *заст.* пешак

пешак *х.* **1.** пешак; **2.** *оп.* **пешадинац**

пешачење *с.* пешаченє, ходзенє пешо

пешачити -им ходзиц пешо, ходзиц, пешачиц

пешачки -а -о **1.** пешацки; ~ **пролаз** пешацки преход; **2.** *оп.* **пешадијски**

пешице *и* **пешке** *присл.* пешо

пешкеш *х. (дар, поклон)* дарунок, дар

пешкир *х.* **1.** *(пешкир)* ручнїк; **2.** *(турбан)* турбан

пешкирић *х.,* **пешкирче** -ета *с. и* **пешкирчић** *х. дем.* ручнїчок

пешњавина *ж. (рђаво израђена или сашивена ствар)* скисинтоване, скрамбльоване, подло справене (зробене) *або* ушите

пешњати -ам *(рђаво што радити или шити)* кисинтовац, крамбльовац; подло правиц, робиц *або* шиц

пештански -а -о (< **Пешта**) пештски

пештера *ж. (пећина)* пещера

пешћај *х.* косци дланї

пешчан -а -о писков[и]; ~ **обала** пискове побрежє; **пешчане дине** писково дини; ◊ **пешчани сат** *оп.* **пешчаник (3)**

пешчаник *х.* **1. а)** *(врста таложне стене)* писковец; **б)** *(песковито тло)* пискова жем; **2.** место дзе ше копе писок; **3.** пискова годзина

пешчар *х.* **1.** *оп.* **пешчаник (1); 2.** *оп.* **пескар**

пешчара *ж.* писковина

пешчарка *ж. зоол. (зијавац)* бегунка

пешчењак *х. оп.* **пешчаник (1)**

пи[1] *мен. нєпрем. мат.* пи

пи[2] *и* **пи** *викр.* **1. а)** *за виражованє омаловажованя* яй; **пи, срам вас било!** яй, нє ганьбице ше!?; **б)** *за виражованє ґадзеня* фи, фуй, гуй; **пи, какав смрад!** фи, яки смрод!; **2.** *вецей раз повторене, за воланє курчатох* пи-пи

пивар *х.* пивар

пивара *ж.* пиварня

пиварница *ж.* пиварня *(карчма у хторей ше точи пиво)*
пиварски -а -о пиварски; пивски
пиварство *с.* пиварство
пивкати -ам *дем.* < **пити**
пивни -а -о **1.** *(који се пије као лек)* лїковити; **2.** *оп.* **пивски**
пивница *ж.* **1.** *(подрум)* пиньвица; **2.** *(гостионица)* карчма
Пивничанин *х. (становник Пивница)* Пиньвичан
пивничар *х. оп.* **подрумар**
пивнички[1] -а -о < **пивница**
пивнички[2] -а -о (< **Пивнице**) пиньвицки
пиво *с.* **1.** пиво; **2.** *(пиће)* пице
пивовара *ж. (пивара)* пивоварня
пивопија *х. и ж.* тот цо люби пиц пиво, любитель пива
пивски -а -о пивски, пивов
пигмеј *и* **пигмејац** -јца *х.* пиґмей, пиґмеєц
пигмент *х. биол.* пиґмент
пигментирати -ам *и* **пигментисати** -ишем *зак. и нєзак.* пиґментовац
пижама *ж.* пижама, пиджама
пиждрити -им *покр. оп.* **пиљити**
пизати -ам *покр. (тежити)* буц чежки, важиц; **џак пиза сто кила** мех чежки сто кили
пиздрити -им *оп.* **пиљити**
пизма *ж.* нєнависц, мержня; **имати пизму на кога** нєнавидзиц (мержиц) дакого, гнївац ше на дакого; **узети пизму на кога** замержиц дакого, завжац ше на дакого
пизматор *х.* нєприятель, гнївнїк
пизмен -а -о вимсцительни, вимсцуюци, нєдобри, пакосни
пизменити -им, **пизмити се** -им се *и* **пизмовати** -мујем *(имати пизму на кога)* нєнавидзиц (мержиц) дакого, гнївац ше на дакого
пијавица *ж.* **1.** *зоол.* пиявка, пиялка**; 2.** *(пијаница)* пиянїца, пияк; **3.** *покр.* водов форґов (тевчир) *(з витром закруцена вода хтора ше у форми тевчира спущує зоз хмарох)*
пијавка *ж.* **1.** *зоол.* цицалка; **2.** *оп.* **пијавица**
пијан -а -о пияни, опити, напити; ◊ **мртав ~ , трештен ~ , ~ као чеп (као секира, као пањ, као ћускија, као земља, као мајка, као смук)** пияни як целє (як швиня, як леле), цалком пияни**; у пијаном стању** у напитим стану
пијанац -нца *х.* **1.** пиянїца; **2.** *(пијан човек)* пияни
пијаначки -а -о *(својствен пијанцима):* ~ **понашање** пиянїцке справованє, справованє як пияного
пијандура *х. и ж. гандр.* пиянїца, лотька, локварда
пијанино *х. муз.* пиянино
пијанист[**а**] *х.* пиянист[а]
пијанистица *и* **пијанисткиња** *ж.* пиянистка
пијаница *х. и ж.* пиянїца, пияк
пијанка *ж.* пиянка, *рид.* пиятика
пијано[1] **1.** *присл. муз.* пияно; **2.** *х. (клавир)* пияно
пијано[2] *присл. (као у пијанца)* пияно
пијанство *с.* **1.** *(опијеност алкохолом)* опитосц, пиянство; **2.** *(склоност опијању)* пиянство; **3.** *(омамљеност)* омамунєносц, опитосц, пиянство
пијанчевати -чујем *оп.* **пијанчити**
пијанчина *ж. и х. ауґм.* велька пиянїца, вельки пияк
пијанчити -им пиц, опивац ше; ходзиц по карчмох; пиянствовац; мулатовац
пијанчура *ж. и х. оп.* **пијандура**
пијарист[**а**] *х. церкв. кат.* пиярист[а]
пијастар -тра *и* **пијастер** *х.* пиястер *(стриберни пенєж у даєдних восточних жемох)*
пијаћи -а -е: ~ **вода** вода за пице
пијац *х. оп.* **пијаца**
пијаца *ж.* **1.** *(тржница)* пияц; **2.** *(трг)* площа; **3**. *(тржиште)* тарґовище; **4.** *(трговина)* тарґовина, тарґованє; ◊ **бувља** ~ рондьош-пияц
пијач *х. (љубитељ пића)* пияк
пијачар *х.* **1.** предавач *або* купец на пияцу; **2.** тот цо бива на пияцу *або* при пияцу
пијачарина *ж.* пиячна такса, пиячарина
пијачарити -им ходзиц по пияцох *(предавајуци робу)*
пијачни -а -о пияцов, пиячни; **субота је ~ дан** всоботу пияц; **пијачним данима забрањен је саобраћај овом улицом** кед пияц, забранєни транспорт по тей улїци; **пијачне цене** цени на пияцу; ~ **ред** пиячни шор (порядок), шор (порядок) на пияцу
пиједестал *х.* пиєдестал
пијемонт *х. фиґ.* пиємонт
пијетет *х. (дубоко поштовање)* пиєтет
пијехати -ам *иєк. покр.* **1.** чежко дихац, дихциц; **2.** *(издисати, умирати)* видиховац ше, умерац
пијехнути -нем *иєк. покр.* видихац ше, умрец
пијехња *ж. иєк. покр.* астма, задихлївосц
пијук[1] *х. (будак)* будак, крамп
пијук[2] *х.* **1.** *(глас птица)* пищанє; чвиринканє; ~ **врапчића** пищанє тацатох; ~ **ластавица** чвиринканє ластовкох; **2.** *(пискав звук фруле, машине и сл.)* писканє; пищанє

пијукати -учем **1.** *(о птицама)* пищац; чвиринкац; **2.** *(о фрули, машини и сл.)* пискац; пищац

пијукнути -нем **1.** *(о птицама)* запищац; зачвиринкац; **2.** *(о фрули, машини и сл.)* запискац; запищац

пијуцкати -ам *дем.* попив[ов]ац, попивковац, запивац

пијуцнути -нем кус попиц, лїґнуц

пик[1] *х. карт.* пик

пик[2] *х.* нєнависц, мержня; ◊ **имати ~ на кога** *или* **што 1.** *(прогонити, мрзети)* завжац ше (упиц ше) на дакого *або* дацо; **2.** *(желети поседовати)* руциц око на дакого *або* дацо

пикавац -вца *х. (опушак цигарете)* циґарчок, *коц.* ґибак, ґибачок

пикадор *х. (борац с биковима)* пикадор

пикантан -тна -тно пикантни

пикантерија *ж.* пикантерия

пикати -ам **1.** *(ударати ногом)* копац до дакого *або* дачого; **2.** *(боцкати)* штухац; **3.** *(нпр. пса на кога)* штикац, пуйкац

пике -еа *и* -ета *с. текст.* пике

пикет *х. карт., ґеод.* пикет

пикирати -ам пикир[ов]ац

пикник *х.* пикник

пикнути -нем **1.** *зак. ґу* **пикати; 2.** *(ударити кљуном)* джубнуц; уджубнуц

пикња *ж. (мала пега, тачка)* джобка, точка; платка, пега; **лане с белим пикњама** сарняче з билима джобками

пикола *ж.* **1.** *покр.* дзивче; **2.** *муз. (мала флаута)* пикула

пиколо *х.* пиколо, хлапец *(хтори помага у погосцительстве)*

пикрин *х. хем.* пикрин

пикса, пиксла *и* **пиксна** *ж.* пиксла

пиктијаст -а -о *оп.* **пихтијаст**

пиктије *ж. мн. оп.* **пихтије**

пиктографија *ж. друк. и др.* пиктоґрафия

пикула *ж. заст. оп.* **пикола (2)**

пила *ж.* **1.** *(тестера)* пила; пилка; **2.** *покр. (турпија)* ресельов

пилав *х.* **1.** *кул.* пилав; **2.** *покр.* свадзба

пилад *и* **пиладија** *ж. зб.* (< **пиле**) курчата

пилана *ж.* пилярня

пилар *х. (радник на пилани; тестераш)* пиляч

пиластар -тра *х. архит.* пиластер

Пилат *х.:* **ићи од Понтија до Пилата** *(лутати за неким циљем, обијати прагове)* исц (ходзиц) од Понтия до Пилата; **прати руке као ~** *(скидати са себе одговорност)* умивац руки як Пилат

пилати -ам *оп.* **пилити**

пилац[1] пилца *х.* **1.** тот цо пиє; **2.** *покр. (пијаница)* пияк, пиянїца

пилац[2] -лца *х. покр. оп.* **пиле**

пиле -ета *с.* **1.** курче; **2.** *звич. мн., фиґ.* мале дзецко; ◊ **пристаје (личи) му (ти и сл.) као пилету сиса** швечи ми (ци и под.) як псови пията нога (дзвончок); **заплести се као ~ у кучине** замервиц ше як курче до клоча

пилеж *х. и ж.* **1.** *оп.* **пилићи; 2.** *фиґ.* мали (дробни) дзеци

пиленце -ета *с.* **1.** *дем. и гип.* курчатко; **2.** *фиґ.* дзецко; ◊ ~ **моје** дзецко мойо; злато мойо

пилетина *ж. кул.* курецина; курчецина

пилећи -а -е **1.** курчецов; куров, кури; ~ **печење** печене курче; ~ **паприкаш** паприґаш з курчеца; **2.** *у меновнїцкей служби (пилетина)* курецина; курчецина; ◊ ~ **памет (глава)** розум як у крави бамбух

пилећина *ж. оп.* **пилетина**

пилешце -ета *с. оп.* **пиленце**

пилити[1] пилим **1.** *(тестером)* пилїц; **2.** *(турпијом)* ресельовац

пилити[2] -им *(лећи пилиће)* вишедовац курчата

пилити[3] -им**: пилим ја њему** *(баш ме брига)* цо я дзбам, яка ми бриґа

пилићак *х. покр.* курнїк за курчата

пилићар *х.* курчаткар *(1. одховйовач або предавач курчатох; 2. крадош курчатох)*; ◊ **воз** ~ *фам.* гайзибан курчаткар *(гайзибан хтори превожи одховйовачох одн. предавачох курчатох)*

пилићарник *х. оп.* **пилићак**

пилићарство *с.* курчаткарство; живинарство

пилица[1] *ж. покр.* **1.** млада кура; **2.** *фиґ.* млада дзивка

пилица[2] *ж. дем.* пилочка; ресельовик

пилич[и]**ји** -а -е курчецов

пиличник *х. заст.*: **ни** ~ нїхто, анї єден (анї жадни) чловек

пило[1] *с.* **1.** *(пиће)* пице; **носи стоци ~** ноши статку води, напава статок; **2.** *покр. (појило)* поїско

пило[2] *с.* **1.** камена судзина за олєй; **2.** *(јама за смеће и сл.)* долїна, гной

пиловина *ж.* пиловина, *коц.* пильовина

пилот *х.* пилот

пилотажа *ж.* пилотажа

пилотина *ж. оп.* **пилотина**

пилотирати -ам пилотовац

пилотски -а -о пилотски

пилула *ж.* пилула, *нар.* ґомбичка*;* ◊ **прогутати** [**горку**] **пилулу** прелїґнуц [горку] пилулу

пилцика *ж. покр.* пилитька, пинцика *(древко у дзецинским бависку „пилитьканє")*

пилцикати се -ам се *покр.* пилитькац ше *(у дзецинским бависку: биц з палїчку древко хто далєй може)*

пиљак -љка *х.* пилька; **играти се пиљака** пилькац ше

пиљар *х.* тарґовец з овоцу и желєняву

пиљарити -им предавац овоц и желєняву

пиљарица *и* **пиљарка** *ж.* тарґовкиня з овоцу и желєняву

пиљарница *ж.* предавальня овоци и желєняви

пиљарски -а -о: ~ **радња** *оп.* **пиљарница;** ~ **посао** тарґовина з овоцу и желєняву

пиљати се -ам се *дзец. покр. (играти се пиљака)* пилькац ше

пиљевина *ж. оп.* **пиловина**

пиљеница *ж.* деска *(одпилєна зоз стебла)*

пиљити -им *(нетремице гледати)* нє клїпкаюци патриц; упатрац ше, вижерац очи, ужерац ше на (до) дакого *або* на дацо (до дачого), роздзерац очи

пиљуга *ж. покр. оп.* **кобац**

пиљцика *ж. оп.* **пилцика**

пимент *х. бот., кул.* найквирц

пимплати -ам *и* **пимпловати** -лујем *варв. спорт.* додавац кратки лабди, пимпловац

пинакотека *ж.* пинакотека *(явна ґалерия малюнкох)*

пингвин *х. зоол.* пинґвин (Aptenodytes)

пинг-понг *х. спорт.* пинґ-понґ

пинез *х. покр. оп.* **пенези**

пинокот *х. оп.* **наћвице**

пинта *ж.* **1.** *(старинска мера за течност)* пинта; **2.** *(боца од једне пинте)* пинтовка

пинтар *и* **пинтер** *х. (бачвар)* пинтер

пинути -нем **1.** *оп.* **пијуцнути**; **2.** *(опити се)* нацагац ше

пинцета *ж.* пинцета

пинч *х.* пинч *(файта малого пса)*

пинчи *х. и* **пинчика** *ж. фам. оп.* **пинч**

пиња *ж. покр. (шкртица)* скупенда, скупендра, скупи

пињав -а -о *покр.* тот цо ше вше поносує, поносоваци; допити

пињата *ж. покр.* гарчок; котлїк

пион *х. шах., фиґ.* пион

пионир *х. з розл. знач.* пионир

пионирка *ж.* пионирка

пионирски -а -о пионирски

пипа[1] *ж. покр. (лула)* пипка

пипа[2] *ж.* **1.** *(славина)* чоп; **2.** *покр. (кукурузни клип)* чутка

пипа[3] *ж. зоол.* пипа

пипав -а -о **1.** *(спор у раду, тром)* повольни, нєрухоми; тот цо помали роби; нєлапшни, нєсполацни; з окляпнутима рухами; **2.** *(који захтева много пажње, стрпљивости)* шипляви, пипняви; ~ **посао** шиплява (пипнява) робота, шиплянїна, пиплянїна**;** бабранїна, бабрачка**;** забавка

пипавац -вца *и* **пипавко** *х. (неспретан, спор човек)* повольни (нєрухоми, нєлапшни, нєсполацни) чловек, чловек з окляпнутима рухами; *гандр.* малєй

пипак -пка *х.* **1.** *зоол.* пипалка, дотикадло, *рид.* мацка; **2.** *(увојак, коврџа)* канджурка

пипалица *ж. биол., техн.* дотикачка

пипало *с. и* **пипаљка** *ж. оп.* **пипак (1)**

пипати[1] пипам **1.** *(чупати, тргати)* опиповац, таргац; ~ **грожђе са грозда** опиповац грозно з ґиризди; **2.** *(кљуцати)* джубац

пипати[2] -ам **1.** *(дотицати)* мацац, омацовац, дотикац; **2.** *(радити, кретати се сувише споро)* розцаговац ше, цадзиц ше

пипати се -ам се мацац ше, омацовац ше; дотикац ше; ~ **по џеповима** шукац ше

пипац[1] -пца *х.* **1.** *оп.* **пипа**[2] **(1)**; **2.** *оп.* **пипак (1)**

пипац[2] -пца *х. покр. (врабац)* тащок

пиперевка *ж. оп.* **пипиревка**

пипета *ж. мед. и др.* пипета

пипиревка *ж. фолкл. покр.* пипиревка *(файта народного танцу);* ◊ **играти пипиревку** танцовац як граю

пипица *ж. гип. покр. (млада кокош)* курочка, курка, млада кура

пипкав -а -о *оп.* **пипав (2)**

пипкати (се) -ам (се) *дем.* (< **пипати**[2] **(се)**) покус (ше) мацац (омацовац, дотикац)

пипле -ета *с. покр. оп.* **пиле**

пиплица *ж. оп.* **пипица**

пипљив -а -о *(опипљив)* видлїви, дотиклїви, дотикаци

пипничар *х. покр. оп.* **подрумар**

пипнути -нем дорушиц, дотхнуц

пипун *х. бот. покр.* диня

пир[1] *х.* **1.** *(гозба)* пир, госцина; **2.** свадзба

пир[2] *х. бот. оп.* **пиревина**

пираја *ж. оп.* **пирана**

пирамида *ж. мат. и др.* пирамида

пирамидалан -лна -лно пирамидални

пирана *ж. зоол.* пирана (Pygocentrus piraya)

пират *х. (гусар)* пират, морски розбойнїк (збойнїк)

пиратски -а -о пиратски

пирг *х. ист.* кула, турня *(при манастирох окружених з мурисками)*

пиргав *и* **пиргаст** -а -о **1.** *(шарен)* таркасти; писани; пестри; ~ **пас** таркасти пес; **2.** *(пегав)* сиркасти; пегави; джобкасти; ябари; ~ **кокош** сиркаста кура; **3.** *(рошав)* рапави

пирго *х.* пегави чловек

пире -еа *х. кул.* пире; **кромпир-** ~ кромпльов пире, пире з кромпльох, кромплї на пире

пиревина *ж. бот.* **1.** житняк (Agropyrum repens); **2.** пирнїца, сладка трава (Glyceria)

пирика *ж. бот.* пирнїца, пирика (Elytrigia Desv.)

пиринач[1] *х. бот.* рискаша, *коц.* ришкаша

пиринач[2] *х. хем. заст.* месинґ

пиринчани -а -о рискашов; ~ **поље** рискашово польо; ◊ ~ **арпа** *бот.* рискашов макух

пиринчиште *с.* рискашово польо

пирит *х. мин.* пирит

пирити -им I. *нєпрех.* **а)** *(о слабом ветру)* покус дуц, подуовац; цагац; **лахор благо пири** витрик благо подувує; **б)** дуц; **пирио је себи у недра да се расхлади** дул себе на перши же би ше розхладзел; II. *прех.* **1.** *(распиривати):* ~ **ватру** дуц до огня, роздувац огень; **2.** *фиґ. (потпиривати)* роздувац, розпальовац, розбовчовац

пиритни *и* **пиритски** -а -о пиритов[и]

пирја̄н *х. кул.* динстоване месо з кромплями и рискашу

пирјанити *и* **пирјати** -им *кух.* динстовац

пиркаст -а -о *оп.* **пиргав**

пиркати[1] -ам *дем.* < **пирити**

пиркати[2] -ам *дем.* < **прати**

пирлати -ам *покр. (јурити)* швидко бежац; **пирлај!** бер ше! ватькер!

пирлитати -ам ткац украси *(на платну)*

пирни -а -о *(свадбени)* свадзебни

пирник *х.* **1.** учаснїк пиру, госц на пиру; **2.** *(мушка званица на свадби)* свадзебни госц; **3.** видлаш *(чловек хтори нєповолани пришол на свадзбу и под.)*

пирнути -нем **1.** кус задуц (подуц); кус поцагнуц; **2.** прелєциц, пребегнуц

пировање *с.* **1.** пированє, госцина; **2.** свадзбованє

пировати -рујем **1.** пировац; **2.** правиц свадзбу, свадзбовац ше

пирога *ж. (индијански чамац)* пироґа

пироман *х. мед.* пироман *(чловек прихильни подкладаню огня)*

пиромани ја *ж.* пиромания

пиротехника *ж.* пиротехнїка

пиротехничар *х.* пиротехнїчар

Пироћанац -нца *х.* Пиротянєц

пирошки *х. мн. (єд.* пирожак -ошка) *и* **пирошке** *ж. мн. (єд.* пирошка) *кул.* пирожки *(єд.* пирожка)

пируета *ж. ум.* пируета

пируз *х. мин.* аметист

пирун *х. покр.* видлїчка

пис *викр. за одганянє мачки* шиц

писав -а -о *(шарен)* пестри, цифровани

писак -ска *х.* **1.** пищок *(часц музичного дуйного инструмента дзе ше твори звук)*; **2.** *(продоран глас, врисак)* **а)** *(детета)* врещанє, вреск; вищанє; **б)** *(птице и др.)* пищанє, писк; **в)** *(механичке направе)* писканє, писк; **г)** *(фијук ветра)* гвиждджанє; **3.** *(део луле и сл.)* цицок; **4.** *(цев)* цива

писаљка *ж.* **1.** *(оловка)* клайбас; **2.** *заст. (штапић за писање по таблици)* крейда

писамце -а *и* -ета *с. дем.* писемко

писан -а -о **1.** *дїєприкм.* < **писати; 2.** *покр. (шарен)* писани, пестри, цифровани; ◊ **писана слова** писани букви

писанија *ж. и* **писаније** *с.* **1.** *пей. (пискарање)* писанїна, писаниє; **2.** *заст. (сакупљање прилога)* зберанє прилогох *(пенєжних), нар.* виберанє пенєжох

писаница *ж. (ишарано ускршње јаје)* писанка

писанка *ж. (свеска)* тека, *коц.* кнїжочка

писање *с.* < **писати (се)**; ◊ **лепо** ~ краснопис, красне писанє

писар *х.* **1.** писар; **2.** державни чиновнїк (уряднїк) у початней фази своєй кариєри

писарка *ж.* писарка *(1. писарова жена; 2. женска особа писар)*

писарна *и* **писарница** *ж. (канцеларија)* писарня

писарски -а -о писарски

писарчић *х. дем. и пей.* писарчок

писатељ *х. заст.* писатель, автор

писати пишем **1.** писац; **2.** *(песме)* складац, писац; **3.** *(бележити)* записовац; описовац; **4.** *заст. (сликати)* мальовац; **5.** *(у војску и сл. – уписивати)* записовац, уписовац; ~ **војнике у чету** записовац воякох до чети; **6.** *(сматрати)* тримац, раховац; **с ким те виде, с тим те и пишу** *нар. прислов.* з ким це видза, за такого це и тримаю; **7.** *(исправом прилагати, поклањати)* даровац, офировац; ◊ **леп као писан** *нар.* красни як намальовани; **писано је** *(одређено је од судбине)* судзене; ~ **нешто некоме у заслугу** раховац (писац) дакому дацо як заслугу; ~ **нешто некоме у грех** раховац (писац) дакому дацо як грих; **пише му на челу** *(видљиво је на лицу)* пише му на чолє; **пиши [кући] пропало [је]** гуя тому, одпитай ше (одпиш ше) од того, уж ти

(вон и под.) по тим; **црно (зло, слабо) ми (ти и сл.) се пише** нє будзе добре, чежко (яй) мнє (тебе и под.), подло ше ми (ци и под.) пише
писати се пишем се **а)** *(називати се)* волац ше; **б)** подписовац ше
писаћи -а -е писаци, за писанє; ~ **сто** писаци стол; ~ **машина** писаца машинка (машина); ~ **прибор** прибор за писанє
писац -сца *х.* **1.** писатель, *заст.* пишменїк; **2.** автор; **3.** *заст. (сликар)* маляр
писка *ж. оп.* **писак (2)**
пискав -а -о **1.** *(о звуку)* пищаци, пискаци; сичаци; ценки; ~ **гласић детета** пищаци глащок дзецка; ~ **звиждук** пискаце гвизданє; **2.** *лингв.* сичаци
пискарало *с.* гоч яки писатель, шмаргач/шмарбач
пискарање *с.* писанїна; шмарґанє/шмарбанє
пискарати -ам *гандр.* койцо (гоч цо) писац; шмаргац/шмарбац
пискати -ам пищац; пискац; сичац
пискут *х.* пищанє; пискание
пискутав -а -о *оп.* **пискав (1)**
пискутати -ам *и* -уђем *оп.* **пискати**
пискутљив -а -о *оп.* **пискав (1)**
писличар *х. (ситничар, чангризало)* закуция, дошпинтовач
писличарити -им *(чангризати)* буц закуция, дошпинтовац
писмен -а -о **1. а)** писмени; ~ **саопштење** писмене сообщенє; **писмени задатак** писмени задаток *(у школи)*; **писмено изражавање** писмене виражованє; **б)** писани; **писмени извори** писани жридла; **2.** *(који уме да чита и пише)* писмени
писмена *с. мн. (єд.* писме -ена) букви, *заст.* лїтери
писменик *х. заст. оп.* **писац**
писменица *ж.* **1.** азбука; **2.** ґраматика
писмено[1] *с.* **а)** *(слово)* буква, *заст.* лїтера; **б)** *(акт, документ)* писмо, документ
писмено[2] *присл.* писмено
писменост *ж.* писменосц
писмо *с.* **1.** писмо; **2.** *(службена потврда)* потвердзенє, писмо; **3.** *(вештина писања)* писанє; **4.** *(начин писања)* рукопис, писанє; **косо** ~ зукоси рукопис; **5.** *(слово)* буква; ◊ **глагољско** ~ глагольске писмо; **клинасто** ~ клїнкасте писмо; **крштено** ~ *заст. (крштеница)* кресцене писмо; **опроштајно (опросно)** ~ одпитуюце писмо; тестамент; **отворено** ~ отворене писмо; ~ **са седам печата** писмо зоз седем печацами; **препоручено** ~ препоручене писмо; **слепачко писмо** писмо за цемних (шлєпих); **спроводно** ~ провадзаце писмо; **Свето** ~ Святе писмо, *заст.* Святе писанє; **ћирилско** ~ кирилске писмо; **цеховско (еснафско)** ~ *заст.* майсторска диплома
писмоноша *х.* поштар; ◊ **голуб** ~ голуб поштар (писмоношач)
писник *х.* пищок *(на орґульох)*
писнути -нем **1.** запищац; запискац; засичац; звврещац, зйойчац; **2.** *(проговорити)* озвец ше, дихнуц, киркнуц; **не сме ни да писне** нє шме анї киркнуц; **3.** *покр. (угинути)* угинуц, загинуц
писоар *х.* писоар
писта *ж. авий., спорт.* писта
пистон *х. воєн., муз.* пистон
пита *ж.* пита; питка; ~ **са јабукама** яблукова питка, питка з яблуками; ~ **са леденим квасцем** салакарова питка; ◊ **на здравље ти ~ !** *(кад се неочекивано догоди што неугодно)* ту сом ци; ту ци, Юло, замешка
Питагорин -а -о: ~ **правило** Питаґорово правило
питак -тка -тко **1. а)** хтори за пице; ~ **вода** вода за пице; **б)** *(добар за пиће)* добри, приємного смаку; ~ **вино** добре вино; **2.** *(пријатан)* приємни, лагодни; ~ **ваздух** приємни воздух
питалац -аоца *х. (који запиткује)* випитовач; питач
питалица[1] *ж.* фляшочка, склєнїчка *(зоз хторей малки дзеци цицаю, пию млєко)*
питалица[2] *ж.* **1.** *(врста загонетке)* опитованка, загадка; **2.** *(жена која запиткује)* випитовачка
пита̄н[1] -а -о *(дебео, угојен)* тлусти, добре викармени; ~ **крмак** тлусти вепер
питан2 -тна -тно *(хранљив)* поживни
питанче -ета *с.* дзецко хторе ше карми на цицок *(хторе мац нє дойчи)*
пита̄ње[1] *с.* **1.** *дєсл. мен.* < **питати**[1]; **2.** *(проблем)* питанє, *заст.* вопрос; **социјално** ~ социялне питанє; ◊ **бити под** [**великим**] **питањем** буц [вельке] питанє, буц под [вельким] питаньом; **бити у питању** *(радити се о нечему)* буц у питаню; **болно** ~ боляце питанє, боляк; **горуће** ~ горуце питанє; **довести што у** ~ *(довести што у несигурност)* привесц дацо до питаня; **животно** ~ животне питанє; **источно** ~ *(нешто чему се даје претерана вредност)* восточне питанє; **не правити ~ од чега** нє правиц питанє з дачого; **отворено** ~ отворене питанє; ~ **живота и смрти** питанє живота и шмерци; **пробити коме главу питањима** допиц дакому до мозґу з

питанями; **ставити под ~ (под сумњу)** посумняц; **спорно** ~ спорне питанє; **текуће** ~ чечуце питанє; **унакрсна питања** накрижни питаня; **шкакљиво** ~ прикре (нєзґодне, нєприємне) питанє

пита̄ње[2] *с.* < **питати**[2] **(се)**

питањце -а *и* -ета *с. дем.* мале питанє, питанько

питар *х. покр.* **1.** *(ноћни суд)* гарчичок, *беш.* шербли; **2.** *(саксија)* череп

питати[1] питам **1. а)** *(кога – обраћати се питањем)* питац ше дакому; **питао сам га како је** питал сом ше му як є; **б)** *(за кога, за што – обавештавати се):* **питали су за тебе** питали ше за це; **2.** *(проверавати чије знање)* питац, випитовац; **наставник ће данас да пита** наставнїк нєшка будзе питац; **3.** *(захтевати)* **а)** вимагац, глєдац, *нар.* жадац; **б)** *(цену за робу)* питац, глєдац; **колико пита за земљу?** кельо пита за жем?; **4.** *(молити)* питац, модлїц, глєдац; ~ **за реч** питац (модлїц) за слово; **5.** *(просити за жену):* ~ **девојку** питац дзивку; ◊ **бог те пита**[ј]**, питај бога** бог зна, бог би знал, ти боже знай**; да се ја нешто питам** кед би я бул власц; **ко те пита!?** цо тебе (цо ти маш) до того!? кому брига!? бриґа дакому!; **питаћу те после (сутра, други пут) за здравље** *(претња осветом)* увидзиме ище

питати[2] -ам **1.** *(хранити)* кармиц; **2.** *(живину – кљукати)* клюкац

питати се[1] питам се питац ше

питати се[2] -ам се кармиц ше; єсц

питач *х. оп.* **питалац**

пити пијем **1.** пиц; ~ **воде** пиц води; **он много пије** *(алкохол)* вон вельо пиє; **2.** *(упијати)* упивац; **3.** *фиґ. (одузимати снагу)* сушиц, пиц; **4. а)** *(удисати)* удиховац; **б)** *(мирисати)* пахац; **5.** *(слушати с пажњом, заносом)* слухац з увагу (заносом, занєшеносцу), упивац; **6. а)** *(гледати нетремице)* ужерац ше, упатрац ше, патриц нє клїпкаюци; **б)** уживац патраци (припатраюци ше); ◊ **не зна се ни ко пије ни ко плаћа** нє знац (нє зна ше) хто ґазда (хто пиє, а хто плаци); сабатвашар; **пију до бесвести** пию до безсвидомосци, пию док нє увидза трох дашох; ~ **даћу,** ~ **за душу** пиц за покой души; ~ **горку чашу** випивац (пиц) горки погар; ~ **за чије здравље** пиц за дачийо здравє

питија *х. и ж.* пития *(особа хтора прави нєясни, двосмислово заключеня)*

питије *ж. мн. оп.* **пиктије**

питијски -а -о (< **питија**) питийски

питица *ж. дем.* питочка, питка

питкост *ж.* < **питак**

питом -а -о питоми, питомни; **питоми зец** питоми заяц

питомац -мца *х.* **1.** питомец**;** ~ **војне академије** питомец воєней академиї; **2.** стипендист[а]; **3.** *фиґ.* вихованєц, воспитанїк, питомец

питомачки -а -о **1.** питомецки; **2.** стипендистски; **3.** вихованєцки, воспитанїцки, питомецки

питомина *ж.* **1.** питом(н)и край; **2.** *фиґ.* питом(н)осц

питомити -им **1.** *(чинити питомим)* припитомйовац; **2.** *(одгајати, просвећивати)* одховйовац, просвищовац

питомка *ж.* **1.** *покр.* питом(н)е яблуко *або* грушка; **2.** *оп.* **штавељ**

питомост *ж.* питом(н)осц

питон *х. зоол.* питон (Python reticulus)

питорескан -кна -кно *(сликовит)* питорескни

питуљица *ж. кул.* файта бухти (пампушки) зоз сиром *або* маджуном

питур *х. покр. (сликар)* маляр

пића *ж.* **1.** *(храна за стоку)* покарма; **2.** *заст. (храна за људе)* єдзенє, єдло, пожива

пиће *с.* **1**. *(пијење)* пице; **вода за** ~ вода за пице; **2.** *(напитак)* пице, напиток; **алкохолно** ~ алкоголне пице; **жестоко** ~ моцне пице; **освежавајуће** ~ ошвижуюци напиток; ◊ **бити одан пићу** [вельо] пиц; **бити слаб на пићу** лєгко ше опиц; **бити јак на пићу** мочи вельо попиц *(а нє опиц ше);* **учинити што у пићу** наробиц дацо пияни

пиф *викр. звич. повторени або у вязи* пиф-паф **1.** *(при шамару и сл.)* пляс; **2.** *(при пуцњу)* бум, дум

пих *и* **пиха** *оп.* **пи**[2]

пихтијаст -а -о студзенїнасти

пихтије *ж. мн. кул.* студзенїна

пица[1] *ж. покр.* маґочка *(черешнї, шлївки и под.)*

пица[2] *ж. кул.* пица

пицама *ж. оп.* **пижама**

пиш *х. оп.* **мокраћа**

пишало *с. вулґ.* **1.** *(мушки и женски орган за мокрење)* пипишка; **2.** *покр. оп.* **мокраћа**

пишањак -њка *х. и* **пишаћа** *ж. вулґ. (мокраћа)* шиклїна

пишив -а -о *оп.* **пишљив**

пишити -им **1.** покус мокриц; **2.** *дзец.* мокриц, пишкац

пишкати -ам *и* **пишкити** -им *дем.* пишкац

пишкота *ж. кул. (бисквит)* пишкота

пишла *ж. оп.* **пушла**

пишљив -а -о **1.** *(црвљив – о плоду)* хробачни; **2.** *фиг. (невредан)* подли, нїяки**; пишљивих сто динара** подли сто динари

пишман *прикм. нєпрем.* **1.** *(који се каје, који одустаје)* тот цо банує (кає ше, одрека ше, оддумує ше, одступа); **2.** *(на кога, на што)* лакомни, налашени на дацо, хтори дацо жада

пишманити се -им се *зак. и нєзак. покр. (покајати се/кајати се, одустати/одустајати)* побановац/бановац, покаяц ше/каяц ше; оддумац ше/оддумовац ше, предумац ше/предумовац ше, одступиц/одступац; потупиц/потупйовац; здуриц ше/здурйовац ше

пишманлук *х.* **1.** *(кајање, одустајање)* банованє, каянє; оддум*(*ов*)*анє, предум*(*ов*)*анє, одступенє/одступанє, потупенє**; 2.** штроф *(хтори ше плаци пре оддумованє од купованя або договарки)*

пишоња *х.* тот цо мокри под себе, тот цо ше помокрує; попишкани

пишора *ж. гандр.* подла палєнка

пиштав -а -о пискаци, пищаци; сичаци**;** ~ **локомотива** пискаца локомотива; ~ **глас** пищаци глас

пиштавина *ж. оп.* **пиштевина**

пишталина *ж.* мочарна жем, мочар

пишталица *и* **пиштаљка** *ж.* пищок

пиштање *с.* < **пиштати**

пиштати -тим **1.** *(цичати – о птицама, животињама)* пищац; сичац; **пилићи пиште** курчата пища; **2.** *(плакати, вриштати)* врещац, пищац; **дете пишти од бола** дзецко врещи (пищи) од болю; **3.** *(испуштати високе звукове)* пискац; **локомотива пишти** локомотива писка; **4.** *(фијукати – о ветру и сл.)* гвиждждац; **5.** *(изводити шум изливајући се у млазевима)* чвиркац; **6.** *(говорити у узбуђењу пискавим гласом)* сичац, пищац; **6.** *(о мокром предмету који гори)* сичац

пиштевина *ж.* гнойовка

пиштити -им *оп.* **пиштати**

пиштољ *х.* пиштоль; ◊ **го као** ~ цалком голи, голи-голючки

пиштољина[1] *ж. оп.* **пишталина**

пиштољина[2] *и* **пиштољчина** *ж. ауґм.* пиштолїско, пиштольчиско

пиштољић *и* **пиштољчић** *х. дем.* пиштольчок

пишчев -а -о писательов; авторов

пјан -а -о *оп.* **пијан**

пјаца *ж. оп.* **пијаца**

пједестал *х. оп.* **пиједестал**

пјеније *с.* **1.** *церкв.* пиниє; **2.** *заст.* шпиванє *(як школски предмет)*

пла̂в -а -о **1.** *(плаве боје)* белави; ~ **небо** белаве нєбо; **затворено** ~ цмобелави; **отворено** ~ яснобелави; **2.** *(од болести, удара и сл.)* збелавени, побелавени, белави; **3.** *(затворенији од плаве боје)* цмобелави; ~ **сутон** цмобелави змерк; **4.** *(светложут)* **а)** *(о коси)* сейкасти, били**,** биляви, шветли; **б)** *(о мушкој особи)* блондин, сейкасти, шветловласи, били; **в)** *(о женској особи)* блондинка, сейкаста, шветловласа, била; ◊ ~ **гробница** *поет., ист.* белава крипта *(морйо при острове Крфу, дзе у Першей шветовей войни руцани умарти сербски вояци);* **плави камен** *хем.* белави каменок; ~ **крв** *(племићки род)* белава крев

пла̂в[2] *х. заст. (брод)* ладя, *заст.* шифа

плаван -вна -вно **1.** *(водоплаван)* по хторим ше часто вилїва рика, хтори часто под вилївом; ~ **поље** польо по хторим ше часто вилїва рика; **2.** *(који поплављује)* хтори ше вилїва; ~ **река** рика хтора ше вилїва; вилята рика; **3.** *оп.* **плав**[1]

плавац[1] *и* **плавац** -вца *х.* **1.** конь белавей шерсци; **2.** *зоол.* белавнїк (Diloba caeruleocephala); **3.** файта чарного вина

плавац[2] *и* **плавац** -вца *х. ґеол. покр.* пемза

плавенкаст -а -о белавкасти

плавет *ж. оп.* **плаветнило**

плаветан -тна -тно *оп.* **плав**[1]; ◊ ~ **сеница** *оп.* **плавић**

плавети -вим *(постајати плав)* белавиц (*през.* -веєм)

плавети се -вим се белавиц ше *(през.* -веєм ше); **небо се плави** нєбо ше белавеє

плаветило *с. оп.* **плаветнило**

плаветникав *и* **плаветникаст** -а -о *оп.* **плавичаст**

плаветнило *с.* белавидло, белавосц; ~ **неба** белавидло нєба

плаветнити се -им се *оп.* **плавети се**

плаветњак *х. покр.* белави каменок

плавило *с.* **1.** *оп.* **плаветнило; 2.** *(средство за бељење рубља)* белавидло

плавина[1] *ж. оп.* **плаветнило**

плавина[2] *ж.* ричне наношенїско *(на подножју горох або на улїве)*

плавити[1] плавим *(чинити плавим)* белавиц *(през.* -им)

плавити -им **1.** вилївац ше, розлївац ше, залївац; **река често плави село** рика ше часто вилїва по валалє**; 2.** *(скидати скоруп с млека)* злївац (знїмац) шметанку

плавити се -им се **1.** *(бојити се плавом бојом)* белавиц ше *(през.* -им ше); **2.** *оп.* **плавети се**

плавић *х. зоол.* белавкаста цинка (Parus caeruleus)
плавица *ж.* **1.** *покр. (сеница)* цинка; **2.** *оп.* **различак**
плавичаст -а -о белавкасти, белависти
плавка *ж.* **1.** *оп.* **плавојка; 2.** крава жовкастей фарби; **3.** *покр. оп.* **плавица (1); 4.** *аґр.* **а)** файта лози и вина; **б)** файта белавей шлївки
плавкаст -а -о *оп.* **плавичаст**
плавкиња *ж. оп.* **плавојка**
плавко *х. оп.* **плавушан**
плављење[1] *с.* < **плавети (се)** *и* **плавити**[1] **(се)**
плављење[2] *с.* < **плавити**[2]
плавност *ж. (могућност поплављивања)* залївацосц
плâво[1] *присл.* [на] белаво; ~ **обојен** на белаво офарбени
плаво[2] *с.* -ога белаве, белавидло, белавосц
плавојка *ж.* **1.** *оп.* **плавуша; 2.** *оп.* **плавка (2)**
плавокос -а -о сейкасти, шветловласи, зоз сейкастима (шветлима, билима) власами, блондин
плавомиље *с. оп.* **споменак**
плавоња *х. оп.* **плавко**
плавоок -а -о хтори ма белави очи, белавооки
плавопут -а -о *(који је плаве пути)* сейкасти
плавоћа *ж.* белавосц
плавуља *ж.* крава шветлей шерсци
плавуша *ж.* блондинка, сейкаста (шветловласа) жена, жена зоз сейкастима (шветлима, билима) власами
плавушав -а -о **1.** *оп.* **плавичаст; 2.** дакус (кус) сейкасти
плавушан *и* **плавушац** -шца *х.* сейкасти (шветловласи) чловек, чловек зоз сейкастима (шветлима, билима) власами, блондин
плавушаст *и* **плавушкаст** -а -о *оп.* **плавушав**
плагијат *х.* плаґият
плагијатор *х.* плаґиятор
плагирати -ам *зак. и нєзак.* плаґировац
пладањ -дња *х. покр.* танєр
пладне *с. покр. оп.* **подне**
плажа *ж.* плажа
плаз *х.* **1.** *(плажење, гмизање)* цаганє, шмиканє, шлїзканє; **2.** *(падина, стрмина)* схил, падина; **3.** *(део саоница који плази по снегу)* санка
плазавац -вца *х. зоол. (гмизавац)* шмикач
плазајица *ж. покр. (точило)* валов, риза *(за спущованє вирубаних древох з горох)*
плазати -ам *оп.* **плазити (1)**
плазати се -ам се **а)** *(клизати се)* шлїзкац ше; **б)** *(клизити)* шлїзкац ше, шмикац ше, цагац ше
плазина *ж.* лавина *(каменя, глїни, шнїгу и под. цо ше шлїзка долу брегом)*
плазити -им **1.** *(пузити)* цагац ше; **змија плази** гад ше цага; **бршљан плази по зиду** блющ ше цага по муре; **2.** *фиґ. (кретати се ширећи се)* шириц ше; сцелїц ше; **око куће плази магла** коло хижи ше сцелї молга; **3.** *(спуштати се клизећи)* спущовац ше, шлїзкац ше, зошлїзковац ше; **4. а)** помали исц; помали преходзиц; **б)** *(по телу – о инсекту и сл.)* шамрец; **5.** *(додворавати се)* кланяц ше, подлїзовац ше, улїзовац ше дакому; ◊ ~ **језик** *оп.* **плазити се**
плазити се -им се вивальовац язик на дакого
плазма *ж. биол. и др.* плазма
плазматички, плазматични *и* **плазмични** -а -о плазмов[и], плазматични
плазнути -нем *зак. ґу* **плазити**
плајваз *х. покр. (оловка)* клайбас
плакавац -вца *х.* тот цо плаче, плакач; плакшиви
плакавица *ж.* **1.** *(нарикача)* нарикачка; **2.** тота цо плаче, плакачка; плакшива; **3.** *мн. етн.* знак жалоби на рукаве
плакар *х. (ормар у зиду)* плакар
плакарија *ж. (древни суд за кљук)* кадза
плакат *х. и* **плаката** *ж.* плаката
плакати[1] плачем **1.** *(за ким, чим, над ким, чим)* плакац; йойчац; **2.** *(кога или што)* оплаковац дакого, жаловац за даким; **3.** *(на кога)* поносовац ше, жаловац ше, скаржиц ше; ◊ ~ **иза гласа** нарату плакац (йойчац); ~ **тугу (жалост)** *поет. (туговати)* жаловац, смутковац, *заст.* смуциц ше**; сада ти не вреди плакати** *(касно је, пропало је)* тераз ци нє вредзи плакац, тераз можеш плакац до черепка
плакати[2] плачем **1.** *(прати, умивати)* умивац; **2.** *(испирати)* плокац; **3.** *(квасити)* мочиц; **4.** *(обалу и сл. – запљускивати)* заплюсковац, плокац, мочиц
плакати се плачем се купац ше
плакатирати -ам *зак. и нєзак.* виплакатовац/плакатовац
плакатни *и* **плакатски** -а -о плакатов[и], плакатни
плакета *ж.* плакета
плам *х. поет. оп.* **пламен**[1]
пламати -ам *оп.* **пламтети**
пламац -мца *х.* **1.** *оп.* **пламен**[1]; **2.** *мед.* червени витор
пламен[1] *х. осн., фиґ.* пламень
пламен[2] -а -о **1.** пламеньов[и]; **пламени језици** пламеньово язики; **2.** *(светао, блистав)* швицаци, блїщаци; ~ **злато** блїщаце злато; **3.** *фиґ. (врео)* горуци; **пламене сузе** горуци слизи; **4.** *фиґ. (плаховит, ватрен)* огньови**;**

полни заносу; **пламене очи** огньово очи; **пламени говор** бешеда полна заносу, страствена бешеда; **5.** *(који је боје пламена)* пламенїсти

пламенаст -а -о пламеньови, пламенясти

пламенац -нца *х.* **1.** заставка *(у медзинародней сиґнализациї)*; **2.** *оп.* **фламинго**

пламеник *х.* **1.** *хем. и др.* пламенїк; **2.** *оп.* **пламац (2)**

пламенит -а -о *оп.* **пламен**[2]

пламенобацач *х. воєн.* пламеньоруцач

пламенчић *х. дем.* пламеньчок

пламењача *ж. бот.* пламеняча

пламечак -чка *оп.* **пламичак**

пламињати *и* **пламисати** -ам клїпкац, кус (покус, слабо) гориц

пламити -им **1.** *(црвенети се од стида и сл. – о лицу)* червенїц ше; **2.** *оп.* **пламсати**

пламити се -им се *оп.* **пламсати**

пламичак -чка *х. дем.* пламеньчок

пламсав -а -о бовчаци; блїщаци, швицаци

пламсај *х.* **1.** *(блесак)* блїск; **2.** *фиґ.* *(снажно избијање, испољавање)* пламень, бовчанє

пламсати -ам *и* **пламтети** -тим **1.** *(горети пламеном)* гориц; бовчац; **2.** *(светлети се, блистати)* блїщац ше, швициц ше, *заст.* лиґотац; **звезде пламсају** гвизди ше швица

план *х. з розл. знач.* план; ◊ **бити у првом плану** буц у першим планє; **ставити у први ~ (ред)** положиц до першого плану (шора)

планарија *ж. зоол.* планария

пландиште *с.* место у хладку дзе статок одпочива на поладнє

пландовати -дујем **1.** одпочивац у хладку на поладнє *(о статку)*; **2.** *фиґ.* *(беспосличити)* лєнствовац, леґвариц, вилєговац ше

планер *х.* планер

планет *х. и* **планета** *ж.* планета

планетар *и* **планетариј**[**ум**] *х.* планетарий, планетариюм

планетни *и* **планетски** -а -о планетов[и], планетни; ~ **систем** планетна система

планиметрија *ж. мат.* планиметрия

планина *ж.* гора

планинар *х.* **1.** *спорт.* алпинист[а], горяк; **2.** *оп.* **планинац (1)**

планинарење *с.* алпиниз[е]м, горяцтво, ходзенє *одн.* ґрабанє по горох

планинарити -им ходзиц *одн.* ґрабац ше по горох

планинарка *ж.* алпинистка, горяк

планинарски -а -о алпинистични, горяцки; ~ **дом** алпинистични дом

планинарство *с.* алпиниз[е]м, горяцтво

планинац -нца *х.* **1.** *(горштак)* житель горох, горняк; **2.** *у атрибутскей служби (планински)* горски; **3.** *воєн.* горец

планиница *ж. дем.* горочка

планинка *ж.* **1.** *(горштакиња)* жителька горох, горнячка; **2.** жена хтора на горским пасовиску дої овци и прави сир; ґаздиня; **3.** *(припадница организације извиђача)* розвидзовачка

планинкиња *ж. оп.* **планинка (1)**; ◊ **вила ~** *нар. поет.* горска русалка

планински -а -о **а)** горски**;** ~ **ваздух** горски воздух; **б)** *(покривен планинама)* горски, горйовити*;* ~ **земља** горска (горйовита) жем

планинче -ета *с.* горске дзецко

планирање *с.* планованє

планирати -ам *з розл. знач.* плановац

планка *ж. покр.* груба деска

планктон *х. биол.* планктон

плâнски[1] -а -о плански; ~ **производња** планска продукция

плâнски[2] *присл.* плански, по плану

плантав -а -о вельки и нєзґрабни

плантажа *ж.* плантажа

плантажер *х.* плантажер

плантажни -а -о плантажни

планути -нем **1. а)** *(нагло се разгорети)* розгориц ше; збовчац; бухнуц; розбовчац ше; **он спотакне угарке и ватра плану** вон пошпиртал по жирячкох и огень ше розгорел; **б)** *(нагло изгорети)* збовчац, сфарчиц; швидко згориц (погориц); **2.** *(засветлети, синути)* зашвициц ше, блїснуц; **зеницама му је плануо срећни сјај** у жренкох ше му зашвицел щешлїви пламень; **3.** нараз почервенїц *(од возбудзеня и под.);* **4.** *(опалити – о ватреном оружју)* штрелїц, пукнуц; **5.** *фиґ.* **а)** *(нагло настати)* вибухнуц; **плану устанак** вибухло повстанє; **б)** швидко ше розшириц, згурчац, згуркнуц; **вест је брзо планула** вистка ше швидко розширела; **6.** *фиґ.* **а)** *(нагло се узбудити)* запалїц ше, бовкнуц; нараз ше розгнївац; **б)** *(с узбуђењем проговорити)* одоцац, люзнуц; **7.** *(о роби у продавници и сл.)*: **роба је зачас планула** робу часом розґрабали (покуповали, рознєсли)

пласа *ж.* **1.** *(одвојен део, количина чега)* фалат, часц; ґомуля, груда; **плава ~ неба** белава часц нєба; ~ **снега** шнїг, ґомуля шнїгу; **2.** *(навиљак)* видли

пласирати (се) -ам (се) *зак. и нєзак.* пласовац (ше)

пласман *х.* пласман

пласт *х.* **1.** *(сена, снопова)* копа; браделко, брадло; **2.** *фиґ. (хрпа)* громада; **3.** *(на плугу)* талпа

пластак -ска *х. бот.* анакамптис (Anacamptis pyramidalis)

пластелин *х.* пластелин

пластеник *х.* пластенїк

пластидба *ж.* зруцованє шена *(до копкох)*

пластика *ж. з розл. знач.* пластика

пластити -им зруцовац шено *(до копкох)*

пластић *х. дем.* **1.** копка, рудаш; **2.** громадка, стоцок

пластичан -чна -чно *з розл. знач.* пластични

пластичар *х.* пластичар

плата[1] *ж. оп.* **плахта**

плата[2] *ж.* плаца

платан *х. и* **платана** *ж. бот.* платан (Platanus)

платац плаца *х. оп.* **платилац**

платежни -а -о **1.** *екон.* за плаценє, плацаци; ~ **налог** налог за плаценє; ~ **средство** средство плаценя, плацаце средство; ~ **моћ** плацаца моц; **2.** тот цо плаци

платежник *х.* **1.** тот цо плацени за даяку роботу; **2.** службенїк

платежност *ж.* обовязка плаценя; способносц плаценя

платив -а -о *(који се има исплатити)* платлїви; **путни трошкови су плативи** драгово трошки платлїви

платилац -иоца *х.* плацач

платина[1] *ж. хем.* платина

платина[2] *ж.* фалат древа; щипанїца; деска

платински -а -о платинов[и], платински

платити -им *зак.* заплациц, виплациц, плациц; ~ **рачун** заплациц рахунок; ~ **порез** виплациц порцию; ◊ ~ **главом (животом)** заплациц зоз главу (животом)

платица[1] *ж. дем.* плацочка

платица[2] *ж.* деска

платиша *х. оп.* **платилац; није ни ~ ни вратиша** нє люби анї плациц анї длуство врациц

платка *ж.* банкрот

платнар *х.* платняр *(продукователь и тарґовец)*

платнара *ж.* платнярня*, беш.* платняра *(фабрика и предавальня)*

платнарница *ж. (продавница платна)* платнярня, *беш.* платняра

платнарски -а -о платнярски

платнен -а -о платняни

платни -а -о платни, плацов[и]; ~ **списак** платни список; ~ **промет** платни обток; ~ **књижица** плацова кнїжочка

платница *ж. оп.* **платица**[2]

платно *с.* **1.** платно; **домаће** ~ платно своєй роботи, домашнє платно; **2.** *(намењено за шивење одела)* платно, *заст.* постав; **3.** *(зид којим је што ограђено)* мур*;* ◊ **блед као** ~ бляди як мур

плато -оа *х.* плато

платонски -а -о платонски; ~ **љубав** платонска любов

платформа *ж.* платформа

платфус *х. (равни табан)* ровна талпа

плаћа *ж. оп.* **плата**[2]

плаћање *с.* плаценє*;* **безготовинско** ~ плаценє без готовини; **готовинско** ~ плаценє з готовим пенєжом

плаћати -ам плациц

плаћеник *х.* **а)** плацени вояк, найомнїк; **б)** *пей. (онај који се продао за плату)* плацени (предати) чловек, плаценїк

плаћенички -а -о найомнїцки

плафон *х.* **1.** *(таваница)* повала; **2.** *фиґ.* найвисша точка, горня гранїца, плафон

плафонирати -ам *зак. и нєзак. (утврдити/утврђивати горњу границу)* плафоновац

плафонски -а -о **1.** повалов; ~ **лампа** лампа на повали, повалова лампа; **2.** *(највиши*) найвисши, плафонски

плах -а -о **1.** бояжлїви; **2.** *(брз)* швидки, фришки; **плахе ноге** швидки ноги; **3. а)** силни, моцни; **б)** нагли; нєстримани; гнїваци, руцаци; ◊ ~ **киша** запор, лєйба, вельки диждж

плахнути[1] плахнем *оп.* **планути**

плахнути[2] -нем *(уплашити)* настрашиц, злєкнуц; сплашиц

плахнути се -нем се злєкнуц ше

плаховати -хујем **1.** *(плашити се)* бац ше; **2.** *(враговати)* буц бесни, буц гунцут

плаховит -а -о *оп.* **плах (3)**

плахта *ж.* **1.** *(поњава, чаршав)* плахта; *(креветски чаршав)* плахитка; **2.** *(столњак)* парток; **3.** *(колски кров)* поньва

плац *х.* **1.** *(грађевинско земљиште)* порта; **2.** *(пијаца)* пияц; **3.** *(простор, место)* место

плацарина *ж. оп.* **пијачарина**

плацента *ж. анат., бот.* плацента

плач *х.* **1.** плач; **2.** *фолкл.* нариканє *(за покойним);* ◊ **бризнути (ударити) у** ~ заплакац, розплакац ше; розйойчац ше; **говорити кроз** ~ гуториц плачуци (през плач)

плачан -чна -чно **1.** *(пун суза, заплакан)* уплакани, виплакани, полни слизох; **плачне очи** виплакани очи, очи полни слизох; **2.** *(који припада плачу):* **плачне сузе** слизи

плачу; **3.** *(сличан плачу)* плачуци, плакаци; ~ **глас** плачуци глас; **4.** *(који изазива плач, немио)* жалосни; страшни; **5.** *(тужан)* жалосни, смутни; ~ **срце** жалосне шерцо; **5**. *(јадан)* бидни, жалосни
плачеван -вна -вно *оп.* **плачан**
плачидруг *х.* товариш у нєщесцу
плачињати -ам *покр.* плакац; йойчац
плачка *ж.* плач, плаканє
плачкав -а -о *оп.* **плачљив (1)**
плачкеша *и* **плачко** *х. оп.* **плачљивац**
плачљив -а -о **1.** *(који често плаче)* плакаци, плакшиви; йойчаци; ~ **дете** плакаце дзецко; **2.** *оп.* **плачан (3, 5)**
плачљивац -вца *и* **плачљивко** *х.* плакаци (плакшиви, йойчаци) чловек (хлапец и под.)
плашив -а -о *оп.* **плашљив**
плашило *с.* страшидло, страшко
плашити -им **а)** страшиц; ~ **дете бауком** страшиц дзецко з бубушом; **б) плаше ме ове хладноће** боїм ше (од) тей жими
плашити се -им се бац ше
плашљив -а -о бояжлїви, страшлїви
плашљивац -вца *х.* бояжлїви чловек (хлапец и др.), страшлївец, бояжлївец; куриплах, виплах, страшко
плашљивица *ж.* бояжлїва жена (дзивче и др.), страшлївка, бояжлївка; куриплах, виплах, страшко
плашљивко *х. оп.* **плашљивац**
плашљивост *ж.* бояжлївосц
плашња *ж.* страх, злєкнутосц
плашт *х. з розл. знач.* плащ; ◊ **мртвачки** ~ *зоол.* мертвени плащ (Vanessa antiopa)
плаштаница *ж. церкв.* плащанїца
плашташи *х. мн. зоол.* плащаре (Tunicata)
плашћење *с.* зруцованє шена *(до копкох)*
плебанија *ж. покр.* парохия
плебанош *и* **плебануш** *х. покр.* парох
плебејац -јца *х. ист., фиґ.* плебей, плебеєц
плебејски -а -о плебейски
плебисцит *х.* плебисцит
плебисцитан -тна -тно *и* **плебисцитаран** -рна -рно плебисцитни, плебисцитарни
плебс *х. (народ)* плебс
плева *ж.* плєва; ◊ **бити (имати) чега као плеве (блата, мрава)** буц (мац) дачого як плєви (як брамушки, як блата, як на нєбе гвизди)
плевара *ж.* плєвнїк
плевач *х.* виплєвач
плевача *ж. (оруђе којим се плеви)* штухар
плевачица *ж.* виплєвачка
плевидба *ж.* плєце
плевити -им плєц
плевица *ж. дем., бот.* плєвка
плевљење *с.* плєце, виплєванє
плевна *и* **плевња** *ж. оп.* **плевара**
плевни -а -о плєвов
плевњак *х. оп.* **плевара**
плед *х.* плед, покровец
пледирати -ам *(бранити, заступати)* пледир[ов]ац
пледоаје -еа *х.* пледоає
плејада *ж.* плеяда
плексус *х. анат.* плексус
племе -ена *с.* **1.** племе; **2.** *(род, породица)* род, фамелия/фамилия, племе; **3.** *(нараштај)* потомки, поколєнє; **4.** *биол.* фамилия
племен -а -о *оп.* **племенит**
племеник *х.* член племена
племенит -а -о **1.** *(о човеку, осећањима)* благородни*;* **2.** *(о врсти)* благородни, доберани, племенити; **коњ племените расе** конь благородней раси; **3.** *(о металу)* племенити, драгоцини; **4.** *буд.* обогацени, племенити; ~ **малтер** обогацени малтер
племениташ *х. оп.* **племић**
племенити -им *(чинити племенитим)* облагородзовац
племенитост *ж.* благородносц
племенка *ж. аґр. (врста грожђа)* племенка
племенски -а -о племенски; ~ **уређење** племенске ушоренє
племенштина *ж.* **1.** *(племићко звање, титула или посед)* дворянство; **2.** *оп.* **племенитост**
племић *х.* дворян, *заст.* немеш
племићки -а -о дворянски*, заст.* немешски
племкиња *ж.* дворянка, *заст.* немешка
племство *с.* дворянство, *заст.* немеше, немешство
плен *х.* добиток, плєн
пленаран -рна -рно пленарни; ~ **седница** пленарна схадзка
пленер *х. маль.* пленер
пленидба *ж.* **1.** однїманє цудзого маєтку, однїмачка; **2.** *правн.* предконфискация, заплєньованє
пленилац -иоца *и* **пленитељ** *х.* **1.** однїмач цудзого маєтку; **2.** *правн.* предконфисковач, заплєньовач
пленити -им **1.** *(отимати)* однїмац, плячкац; **2.** *правн.* **а)** *(имање)* предконфисковац, заплєньовац; **б)** *(листове, часописе)* конфисковац, заплєньовац; **3.** *фиґ. (освајати, заносити)* обчаровйовац, заношиц, плєнїц; ◊ ~ **поглед** барз прицаговац дачий попатрунок, аж за очи лапац
пленум *х.* пленум

плењеник *х.* **1.** однїмач, плячкаш; **2.** *(заробљеник)* залапени, зарабровани
плеоназам -зма *х.* плеоназ[е]м
плеонастичан -чна -чно плеонастични
плес *х.* танєц; ◊ **крабуљни** ~ танєц под масками; **трбушни** ~ брухов[и] танєц
плесалиште *с.* *(место за плес)* танцоваліще
плесан -сни *ж.* *и ридше* **плесан** -сна *х.* **1.** плєшнєнїна**; 2.** *(мемла)* стухнутосц
плесати -ешем танцовац; ◊ ~ **како ко свира** танцовац як дахто грає; ~ **око кога** *(угађати коме да се што постигне)* буц барз облєсни ґу дакому, облєсковац ше (облїзковац ше) коло дакого
плесач *х.* **1.** *(онај који плеше)* танєчнїк; танцош; **он је добар** ~ вон добри танєчнїк, вон танцош; **2.** *(играч у колу и сл.)* танєчнїк, танцовач
плесачица *ж.* **1.** *(она која плеше)* танєчнїца; танцошка; **2.** *(играчица у колу и сл.)* танєчнїца, танцовачка
плесачки -а -о танєчнїцки, танцошски; танцовацки; танєчни
плесма *ж. ткац.* пасмо
плесмо *с.* *(летва)* лата, латка; узка деска
плесни -а -о: ~ **музика** танєчна музика; ~ **школа** танєчна школа; ~ **течај** курс танцованя; **плесне ципеле** ципели за танєц
плеснив -а -о сплешнєти; поплєшнєти; ~ **хлеб** сплєшнєти хлєб
плеснивити (се) -им (се) плєшнїц (*през.* -нєєм)**;** бутнїц *(през.* -нєєм)
плеснивост, плеснивоћа *и* **плесноћа** *ж.* плєшнєнїна, сплєшнєтосц**;** збутнєтосц
плести -етем **1. а)** плєсц; ~ **мрежу** плєсц галов; **б)** *(о пауку)* плєсц, точиц; **паук плете мрежу** павук плєце (точи) галов; **2.** *(штрикати)* штрикац; **3. а)** *(спремати нешто тајно)* сновац, рихтац; **б)** *(говорити неразговетно, бесмислено)* сплєтац [ше], плєсц, виплєтац ше; ◊ ~ **беле власи,** ~ **седе** остац нєодата; ~ **песму** *(о птици)* вишпивовац
плести се -етем се **1.** *(расти вијући се – о лози и сл.)* круциц ше, окруцац ше, заплєтац ше; **2.** *(врзмати се)* круциц ше, мотац ше; гнєсц ше; **3.** *(губити јасноћу мишљења)* трациц ше; **4.** *(у туђе послове и сл.)* мишац ше; риц ше; **5.** *(кретати се несигурно, с муком)* влєчиц ше; **6.** *взаєм. повр.* сплєтац ше, преплєтац ше; ◊ ~ **ногама** *(ходати несигурно, посртати)* шпотац ше, заплєтац з ногами, тачкац ше; **плете му се језик** заплєта з язиком
плет *х.* штрикани женски шал
плета[1] *ж.* *(плетеница)* варґоч
плета[2] *ж. заст.* плета *(пейц стриберни ґроши)*
плетак -тка *х.* *(врпца за косу)* пантлїчка; машлїчка
плетар *х.* **1.** *оп.* **плетер**; **2.** *оп.* **плетач (2)**
плетара *ж.* **1.** *(кућица од плетера)* хижка з пруца, пруцова хижка*;* **2. а)** оплєцени коршов, фляша и под.; **б)** *(корпа од шибља)* кошарка; **3.** *(дрљача од плетара)* тарчова (сцерньова, церньова) брана; **4.** плєцена кошнїца
плетарица *ж.* **1.** *дем.* < **плетара (1)**; **2.** *оп.* **плетачица (2)**
плетарски -а -о *оп.* **плетачки (2)**
плетарство *с.* плєтарство
плетаћи -а -е хтори служи за плєценє *або* штриканє; ~ **игла** иглїца
плетач *х.* **1.** штрикач; **2.** плєтач; кошаркар
плетачица *ж.* **1.** штрикачка; **2.** плєтачка; кошаркарка
плетачки -а -о **1.** штрикацки; **2.** плєтацки
плетва *ж. оп.* **плевидба**
плетвар *х. оп.* **плевач**
плетен -а -о **1.** плєцени; ~ **столица** плєцени карсцель; **2.** штрикани
плетеница *ж.* **1.** *(кика)* варґоч; **2.** колїба з пруца; **3.** *кул.* преплєтани колач; **4.** мур плєцени з пруца; **5.** *(сплетени клипови кукуруза)* вязанка; **6.** *(сплетен украс)* ройта, шуйташ; **7.** *воєн.* еполета
плетенка *ж.* **1.** оплєцена фляша (склєнка); **2.** *(котарица)* кошарка; кошарик, корпочка
плетењача *ж.* *(игла за плетење)* иглїца
плетење *с.* **1.** < **плести (се)**; **2.** *(плетиво)* штриканє
плетер *х.* **1**. плот *(плєцени з пруца)*; **2.** *оп.* **плетара (1); 3.** *(оно што је сплетено)* сплєценє, сплєценосц
плетерни -а -о плєцени з пруца
плетивача *ж.* **1.** кошарка *або* торбичка у хторей ше ноша предмети за вишиванє; **2.** *оп.* **плетењача**
плетиво *с.* **1.** *(оно што се плете)* штриканє; рукавица (ботоша и др.) хтора ше штрика; **узела је ~ и стаде плести** вжала штриканє и почала штрикац; **2.** волна и под. за штриканє; **3.** *(плетење)* штриканє
плетиља *ж.* штрикачка
плетичара *ж. бот.* пши уха (Xanthoria parietina)
плетка *ж. оп.* **сплетка**
плеткарити -им *оп.* сплеткарити
плеткарош *и* **плеткаш** *х. оп.* **сплеткарош**
плећ *ж.* бок (схил) гори
плећа *с. мн.* плєца
плећаст *и* **плећат** -а -о плєцати

плећаш *х.* плєцати чловек
плеће -а *и* -ета *с.* **1.** плєцо; **2.** *оп.* **плећка (б)**
плећи *ж. мн. оп.* **плећа**
плећина *ж.* **1.** *оп.* **плећка (б); 2.** *оп.* **плећ**
плећка *ж.* **1.** *анат.* лопатка; **2.** *(као део животињског трупа)* предня шунка; ◊ **положити на обе плећке** *спорт.* положиц на лопатки
плеура *ж. анат. (поребрица)* плеура
плеуритис *х. мед.* плеуритис
плех *х.* **1.** *(лим)* плех; **2.** *(тепсија)* тепша
плехан *и* **плехнат** -а -о плехови
плеша *ж. (ћела)* лисина
плешив -а -о **а)** *(ћелав)* лиси; **б)** *(који је без дрвећа – о брду)* голи, без древа
плешивац -вца *х.* лиси чловек
плешивити -им поставац лиси
плешина *ж.* **1.** *ауґм.* < **плеша; 2.** ридки лєс; голе место, место без древох
пливајући -а -е плїваюци; ◊ ~ **мресњак** *бот.* габова трава (Potamogeton natans)
пливалица *ж. риб.* плїваци галов
пливалиште *с.* плїваліще
пливање *с.* < **пливати**
пливарица *ж. оп.* **пливалица**
пливати -ам плївац; ◊ **плива као секира** *(не зна да плива)* плїва як шекерка до сподку
пливаћи -а -е плїваци
пливач *х.* плївач
пливачица *ж.* плївачка
пливачки -а -о плївацки; купаци; ~ **базен** плївацки базен; ~ **школа** школа плїваня, плївацка школа; ~ **костим** купаци костим
плик *х.* мехир; мехирчок
пликавац -вца *х.* *(врста бојног отрова)* мехиркар
пликаст *и* **пликовит** -а -о **1.** *(сличан плику)* мехирасти, мехиркасти; **2.** по хторим єст мехири, хтори ма по себе мехири
плима *ж.* плима, прилїв
плимски -а -о плимов, прилївни; ~ **талас** плимова габа
плин *х.* ґаз
плинара *ж.* газарня
плиновит -а -о ґазовити
плиновод *х.* ґазовод
плински -а -о ґазов[и], ґазни
плинути -нем *зак. и нєзак.* **1. а)** *(јурнути)* розбегнуц ше; **б)** нараз ше зявиц; **2. а)** *(почети плавити)* почац ше розлїївац (вилїївац); розляц ше, виляц ше; **вода је плинула по пољу** вода ше почала розлїївац по полю; **б)** *фиґ. (разићи се/разилазити се, раширити се/ширити се)* розисц ше/роз(и)ходзиц ше, розшириц ше/шириц ше; **плине песма по равници** шири ше писня по ровнїни; **3.** *(пливати)* плїївац
плисак -ска *х. оном.* плющанє, плюснуце
плисе -еа *и* **плисеј** *х. (набори на хаљини)* плисе
плисирати -ам *зак. и нєзак.* плисир[ов]ац
плиска *ж. зоол.* плїска (Motacilla)
плискавица *ж. зоол.* **1.** косатка (Orca gladiator); **2.** делфин
плискати -ам *(праћакати се – о рибама)* руцац ше, плюскац
плиснути -нем *(праћакнути се – о риби)* руциц ше, плюснуц
плитак -тка -тко **1. а)** *осн., фиґ.* плїтки; **б)** *у меновнїцкей служби* плїтке; **2.** *(о обући)* нїзки; **плитке** ципеле нїзки ципели**;** ◊ **бити плитког џепа (буђелара, кесе)** мац мало пенєжи, мац малу буксу
плитарица *ж. оп.* **плитица (1)**
плитати се -ићем се мишац ше *(до цудзей роботи и под.)*
плитвица *ж. (послужавник)* тацна
плити плијем *заст.* плїївац
плитица *ж.* **1.** плїтка мисочка (миска); **2.** плїтке углїбенє
плиткиш *х. покр. оп.* **плићак**
плиткост *и* **плиткоћа** *ж.* плїткосц
плиткоум -а -о *и* **плиткоуман** -мна -мно плїткого розума, плїткоумни
плићак -ака *х.* плїтке место, плїтке, плїцина; *(у којем је топла вода)* цеплїнка
плићати -а поставац плїтши
пличина *ж. оп.* **плићак**
плиш *х. текст.* блиш
плишав, плишан *и* **плишаст** -а -о блишови
плов *х. заст. (пловљење)* плїванє, плївба
плова *ж.* чупор риби
пловак -вка *х.* **1.** *техн., тран.* плївок; **2.** *риб.* дуґов, дуґовчок
плован[1] -вна -вно **1.** *(којим се може пловити)* плївни; ~ **река** плївна рика; **2.** *(који плива)* плїва(ю)ци; **пловни објекат** плїваюци обєкт; ◊ ~ **кожица** *зоол.* парка
пловāн[2] -вна *х. (патак)* качур
плован[3] *х. церкв. кат. покр.* парох
пловаија *ж. покр.* парохия
пловац -вца *х.* **1.** *риб.* дуґов *(на галове);* **2. а)** *(морепловац)* моряк; **б)** *заст.* плївач
пловећи -а -е плїваюци, плїваци
пловидба *ж.* плївба, плїванє; **обалска** ~ прибрежна плївба
пловидбени -а -о плївбови
пловило *с.* **1.** *(оно што плива)* плївадло; **2.** *зоол.* рибов мехир

пловити -им плївац; ~ **морима** плївац по морйох; ◊ ~ **коња** *покр.* весц коня през воду коло чамца
пловка *ж.* **1.** *(патка)* качка; **2.** *оп.* **пловак (1)**
пловућац -ћца *и* **пловучац** -чца *х. оп.* **плавац**[2]
пловуше *ж. мн. зоол.* плївачки (Natatores)
пловч[**и**]**ји** -а -е качков, качи
плод *х.* плод; ◊ **уродити плодом** дац (принєсц) плод, дац [добри] резултати, удац ше
плодан -дна -дно плодни, родни; урожайни; ~ **земља** плодна (родна) жем; ~ **рад** плодна робота
плодва *ж. анат. покр.* посцелка
плодина *ж.* **1.** плод; род; **2.** *(семе)* нашенє; **3.** *бот. (главница)* ражов шнїц
плодити -им **1.** *(рађати)* родзиц; **2.** *(оплођивати)* оплодзовац
плодити се -им се розмножовац ше, множиц ше, плодзиц ше; оплодзовац ше
плодиште *с. биол., пчол.* плодзиско
плодник *х. бот.* плоднїк, нашенїк (Ovarium)
плодница *ж.* **1.** жена хтора народзела вельо дзеци; **2.** *оп.* **плодник; 3.** *анат.* посцелка
плодност *ж.* плодносц; родносц; урожайносц
плодовит -а -о плодни, родни; урожайни
плодоносан -сна -сно плодоносни
плодоред *х. аґр.* розпорядок шацох, плодоряд
плодотворан -рна -рно плодотворни
пломба *ж.* бломба
пломбирати -ам *зак. и нєзак.* бломбирац
плосан -сна -сно *(равне површине)* ровни; *(спљоштен)* скляпчисцени, кляпчисти
плоска *ж.* кляпчиста фляша/склєнка
плоснат -а -о *оп.* **пљоснат**
плоснина *ж.* ровносц; кляпчистосц; скляпчисценосц
плот[1] *х.* плот; ◊ **држати се свога плота** нє мишац ше до люцких (цудзих) роботох; **градити плотове преко кога** *(не обазирати се на кога)* ґазловац (одзиц) по даким (по шицких); **држати се чега као пијан плота а)** нє оддзельовац ше (нє одлучовац ше) од дачого; **б)** *(тврдоглаво се држати свога става)* сцец (жадац и под.) лєм на (по) своїм поставиц, робиц лєм по своїм; **живи** ~ жива ограда; **уз** ~ **притиснути кога** *(довести кога у безизлазну ситуацију)* припрец дакого [ґу муру]
плот[2] *ж.* **1.** *(тело)* цело; **2.** *фиґ.* любовна (тїлесна) страсц, плот *ж.*
плотан -тна -тно *оп.* **плотски**
плотина *ж.* **1.** *ауґм.* плоциско; **2.** *покр. (грмље)* черяки, гущави
плотић *х. дем.* плоцик
плоткиња *ж. бот.* плодкиня
плотна *ж. покр.* плоча
плотњача *ж.* колїба з пруца и блата
плотски -а -о тїлесни, плотски
плотун *х.* плотун
плотунски -а -о плотунски; ~ **паљба** плотунски огень
плоха *ж.* **1. а)** *(спољна страна, површина)* поверхносц; **б)** фалат жеми, парцела; **2.** *мат., под.* плоха, поверхня; **3.** плоча; **4.** *покр.* **а)** *(пљусак)* запор, лєйба; **б)** *(облак)* хмара
плоча *ж.* **1.** *з розл. знач.* плоча; **бетонска** ~ бетонска плоча; **грамофонска** ~ ґрамофонска плоча; **2.** *(школска табла)* табла; **3.** метални украс на першох, ременю и под.; **4.** подкова; **5.** *биол.* плохочка; ◊ **спомен-** ~ памятна плоча, спомин-плоча
плочаник *х. оп.* **плочник (1)**
плочаст -а -о плочасти
плочати -ам *(калдрмити плочама)* викладац з плочами (цегелками), фластеровац
плочаџија *х.* **1.** *(израђивач плоча)* плочар; **2.** *фиґ. (муктаџија)* тот цо пита задармо догану, палєнки и под.
плочица *ж.* **1.** *дем.* < **плоча**; **2.** *(за облагање зидова, балкона и сл.)* цегелка; **3.** *шк. заст. (таблица за писање)* таблїчка; **4.** *физ.* плочочка; **5.** *биол.* плохочка; **крвне плочице** *биол.* кревни плохочки ◊ **глинене плочице** *ист.* глїняни черепки
плочник *х.* **1. а)** тротоар; улїчна дражка; **б)** *(место покривено каменим плочама)* фластеровани двор, драга и под.); **2.** *(надгробни камен)* камень, плоча
плочњак *х. (камен за поплочавање)* камень; цегелка; коцка
плошан -шна -шно плохов[и], поверхньов[и]
плошта *ж. (локва)* бара, барка
плоштимице *присл. оп.* **пљоштимице**
плоштимичан -чна -чно *и* **плоштимички** -а -о *оп.* **пљоштимичан**
плоштина[1] *и* **плоштина** *ж. оп.* **плоха (1)**
плоштина[2] *ж.* подводна ровнїна, лапош
плошчица *ж. дем.* (< **плоска**) кляпчиста фляшочка/склєнїчка
плуг *х. польопр. и др.* плуг; **једнобраздни** ~ плуг о єдну бразду, єднобраздни (єднїсти) плуг; **двобраздни** ~ двогач, двобраздни плуг; **шпартаћи** ~ параци (парачи) плущок (плуг); ~ **земље** *нар.* количество жеми пооране з єдним паром волох за єден дзень
плужење *с.* **1.** оранє; **2.** *спорт.* плуженє

плужина[1] *ж.* **1.** пастирска колїба; **2.** бразда
плужина[2] *х. ауҐм.* плугиско, плужиско
плужити -им **1.** *(орати)* орац; **2.** *спорт.* плужиц
плужни -а -о плугов[и]
плундре *х. мн. покр. (врста панталона)* плюндри
плурал *х. ґрам.* плурал; ◊ **мајестетички** ~ маєстатични плурал
плурализам -зма *х. фил.* плурализ[е]м
плуралија тантум *мн. ґрам.* плуралия тантум
плурални -а -о плурални
плус *х.* **1.** плус; ~ **пет степени** плус пейц ступнї; **2.** *мат.* плус; и; **два** ~ **три** два плус три, два и три
плусквамперфек[**а**]**т** *х. ґрам.* плусквамперфект
плут *х. оп.* **плутњак**
плута *ж.* дуґовово древо, плута
плутав -а -о дуґовасти, плутасти
плутајући -а -е верхомплїваюци; плїваюци
плутан -а -о плутов, дуґовов
плутати -ам *(држати се на површини воде)* плївац, тримац ше на води; ◊ **неком тону плута, а неком плутају олова** *прислов.* дакому ше шицко удава, а дакому нїч
плутац плуца *х.* **1.** *оп.* **плавац (2)**; **2.** *(пловак од плуте)* дуґов
плутача *ж.* **1.** *пом.* гордов; **2.** *(појас за спасавање)* плїваче *с.*
плутњак *х. бот.* дуґовов (плутов) дуб (Quercus suber)
плуто *с. оп.* **плута**
плутов -а -о дуґовов, плутов
плутовина *ж.* лупа дуґововоґо (плутового) древа
плутократија *и* **плутокрација** *ж. пол.* плутократия
плутониј[**ум**] *х. хем.* плутоний, плутонию́м
плућа *с. мн. (єд.* плуће) плюца *(єд.* плюцо); **упала (запаљење) плућа** *мед.* запалєнє плюцох
плућашице *ж. мн. зоол.* плюцарки
плућни -а -о плюцов[и]; ~ **дупља** плюцова глїбка; ~ **марамица** *анат.* плюцова хусточка; **плућни мехурић** плюцов мехирчок; ~ **куга** *мед.* плюцова чума**;** ~ **болесник** хори на плюца; **плућне болести** хороти плюцох, плюцово хороти; ~ **одељење** оддзелєнє плюцових хоротох
плућњак *х. бот.* медунка, плюцнїк (Pulmonaria officinalis)
пљас *викр. за подражовањє звука хтори ше чує при наглим вдереню або при паду дачого мегкого* дум; пляс; плюс; цап, чап
пљаска *ж. (пљаскање)* чапканє; чупканє; плюсканє
пљаскати -ам **а)** *(изводити шум чим меким, мокрим)* чапкац; чупкац; плюскац; цапкац; **босе ноге пљаскају по асфалту** боси ноги чапкаю по асфалту; **деца пљаскају по барицама** дзеци чупкаю по баркох; **пљаскале су крупне капи кише** цапкали вельки капки дижджу; **б)** *(падати* са шумом*)* рапкац
пљаснути -нем чапнуц; чупнуц; плюснуц; цапнуц; рапнуц
пљачка *ж.* плячка, ґрабеж, *заст.* рабованє
пљачкати -ам плячкац**;** обкрадац, розкрадац, розцаговац, оберац; *заст.* рабовац
пљачкаш *х.* плячкаш, ґрабежнїк; обкрадач, розкрадач, крадош, толвай
пљачкашки -а -о плячкашски, ґрабежнїцки
пљаштати -тим *оп.* **пљаскати**
пљеваљски -а -о (< **Пљевља**) плєвлянски
пљевика *ж. бот.* нотолена, фалшиви плащ (Notholaena maranthae)
Пљевљак *х. (становник Пљеваља)* Плєвлян
пљес *викр. оп.* **пљас**
пљесак -ска *х.* **1.** *(воде)* плюсканє, плющанє, плюск; ~ **весала** плюсканє веслох; **2.** *(аплауз)* кляпканє
пљескавица *ж. кул.* плєскавица
пљескалац -аоца *х. оп.* **пљескач**
пљескати -ам *и* -ешћем **1.** *(о води)* плюскац; плющац; **2.** *(мљаскати при жвакању)* чамкац; **3. а)** *(дланом о длан)* биц, кляпкац; **б)** *(аплаудирати)* кляпкац
пљескач *х.* кляпкач
пљеснути -нем **1.** *(о води)* плюснуц; заплющац; **2.** *(мљаснути устима)* чамкнуц, зачамкац; **3.** *(дланом и сл.)* вдериц, кляпнуц; чапнуц; **4.** *(пасти)* спаднуц, рапнуц
пљеснути се -нем се вдериц ше, кляпнуц ше; ~ **дланом по челу** вдериц ше з дланю по чолє
пљештати -тим плющац; **киша пљешти** дижджь плющи
пљосан -сна -сно *оп.* **плосан**
пљоснат -а -о кляпчисти; *(спљоштен)* скляпчисцени; ровни
пљошт -а -о *оп.* **плосан**
пљошта *ж. оп.* **плошта**
пљоштара *ж.* бара
пљоштимице *присл. (плосном страном)* плязом; з боком; **удари га** ~ **сабљом** вдерел

го плязом зоз шаблю, вдерел го з боком шаблї

пљоштимичан -чна -чно *и* **пљоштимички** -а -о *(који пада или удара равно)*: ~ **ударац** вдеренє плязом (з боком)

пљоштити -им *(чинити плосним)* зровновац; скляпчисцовац

пљуванак -нка *х. (испљунута грудвица пљувачке)* вихаркнуте, харковина, виплювнуте

пљуванка *ж. оп.* **пљувачка**

пљуваоница *ж.* плювачка

пљувати -ам **а)** плювац; ~ **кога** *или* **што, по коме** *или* **чему, на кога** *или* **што** плювац на дакого *або* дацо; **б)** *(грудвице пљувачке)* харкац; ◊ ~ **коме у лице** плювац дакому до твари; ~ **па лизати** *(грдити па затим хвалити)* перше ганїц, а вец хвалїц; плювац, а вец лїзац

пљувати се -ам се *взаєм. повр.* плювац єден на другого, оплювовац ше

пљувача *ж. оп.* **пљувачка**

пљувачка *ж.* **а)** шлїна; **б)** *(из грла)* харковина; ◊ **гута пљувачку** *(осећа јаку потребу за јелом)* аж му шлїни иду; **прогутати пљувачку** *(отрпети прекор)* цихо (без словох) вислухац; прелїґнуц; буц (стац и под.) як под венцом

пљувачни -а -о шлїнов[и]

пљувачница *ж. оп.* **пљуваоница**

пљувотина *ж. оп.* **пљуванак**

пљунут -а -о **1.** плювнути; **2.** *фиґ. (сасвим налик на кога)* исти, исти-истучки, прави; **син је пљунути отац** син исти оцец

пљунути -нем **а)** плювнуц; сплювнуц; **б)** *(из грла)* харкнуц; ◊ **можеш ми** ~ **под прозор** нє можеш ми нїч, цо ми можеш?; **пљуни па залепи** *(о нечему што је лоше урађено)* лєм так гоч як, барз нїяк, бодай було, шур-бур, як дябол на когутови; ~ **у длан (у шаке)** *(својски се латити чега)* поплювац до гарсцох (до рукох); ~ **у образ (у лице) коме** плювнуц дакому до твари

пљус *викр.* **а)** плюс; ~ **у воду** плюс до води; **б)** пляс; **он њему** ~ **шамар** вон му пляс позауха; **в)** бух, рап; **спотакне се и** ~ **на земљу** пошпоцел ше и бух на жем

пљусак -ска *х.* **1.** *(нагла и јака киша)* запор; лєйба; **2.** *(шум воде)* плюсканє, плющанє; **3.** *фиґ.* полно, вельо; ~ **шамара** полно пляски

пљуска *ж. оп.* **шамар**

пљускавица *ж.* **1.** *оп.* **пљусак (1); 2.** плюсканє (плющанє) габох

пљускати[1] -ам *(кога – давати шамаре)* пляскац дакого, давац дакому позауха

пљускати[2] пљускам **1.** *(тећи ударајући о што)* плюскац, заплюсковац; **река пљуска о обалу** рика плюска до побрежя, рика заплюскує побрежє; **2.** *(лити у млазевима – о киши)* плющац, ляц; **3.** *(грабити чиме воду и избацивати је или поливати што)* плюскац, виплюсковац; плюскац, сипац, ляц; ~ **воду из чамца** плюскац (виплюсковац) воду з чамца; ~ **воду на ватру** плюскац воду на огень; **4.** *(таласати водену површину)* дзвигац (правиц) габи

пљускати се -ам се **1.** *(преливати се преко ивице)* виплюсковац ше; **2.** *(поливати се, прскати се)* оплюсковац ше

пљуснути -нем **1.** *(ударити о што – о води)* плюснуц, заплюснуц; **2.** *(о киши)* почац плющац (ляц), розляц ше, розпадац ше; **3.** плюснуц; виплюснуц; шушнуц; **4.** *(ударити шамар и сл.)* пляснуц, дац позауха; дац єдну, зрезац

пљуснути се -нем се оплюскац ше

пљуца *ж. беш. оп.* **пљуваоница**

пљуцавица *ж. франт.* мала риба з вельо косцами

пљуцати -ам плювац

пљуцкавица *ж. покр.*: **ручак је закаснио, наврнула нам се** ~ полудзенок запожнєл, почали нам шлїни исц

пљуцкати -ам поплювовац, поплювковац, сплювовац; чвиркац *(през зуби)*

пљуцнути -нем плювнуц, сплювнуц; виплювнуц; чвиркнуц *(през зуби)*

пљушт *х. оп.* **бршљан**

пљуштати -ам **1.** *(о киши и сл.)* плющац; **2.** *(о великој количини чега)*: **пљуште шамари** чуц плясканя, дахто дзелї (дава) позауха; **са свих страна пљуште примедбе** зоз шицких бокох чуц (доруцую ше) приґварки; **пљуште меци** лєца (гвижджа) кульки

пнеуматик *х.* пнеуматик

пнеуматичан -чна -чно, **пнеуматички** *и* **пнеуматски** -а -о пнеуматични

по[1] *прим.* I. *з ак.* **1.** *означує циль* **а)** по *(з акузативом)*; **отишао је по робу** пошол по робу; **б)** *з партитивну компоненту* на *(з акузативом и ґенитивом)*, по; **идем по воду** идзем на воду (на води, по воду); **2.** *означує час* по *(з акузативом и локативом);* **по цео дан** по цали дзень, по цалим дню; **3.** *означує хасен або чкоду за особу наведзену у акузативе* за; **боље по те** лєпше за це; **опасно по здравље** опасне за здравє; II. *з*

лок. **1.** по **а)** *зоз значеньом места:* **по продавницама је гужва** по дутянох гужва; **б)** *зоз значеньом часу:* **по Ускрсу ће да отпутује** по Велькей ноци одпутує; **в)** *зоз значеньом способу:* **све му по истини рече** шицко му поправдзе повед; **г)** *зоз значеньом блїзшей характеристики:* **по изгледу није стар** по випатрунку є нє стари; **ґ)** *зоз значеньом „спрам”:* **поступити по закону** поступиц по закону; **д)** *зоз значеньом циля, намири:* **путују по истом послу** путую по истей роботи; **2.** пре *(з акузативом)* **а)** *зоз значеньом причини:* **по својој одлучности именован је вођом свих** пре свою одлучносц меновани є за вожда шицких; **б)** *зоз значеньом „цо ше дотика”:* **по мени може радити што га је воља** пре мнє може робиц цо лєм сце

по[2] *присл.* по; **дан по дан пролази** дзень по дзень преходзи; **иду по двојица** иду по двоме; **по други пут** по други раз

по *у меновнїцкей служби, нєпрем. (половина)* пол*;* ◊ **радник (јунак, књига итд.) и ~ а)** то нє гоч яки роботнїк (юнак, кнїжка итд.), *нар.* то роботнїк (юнак, кнїжка итд.) од видуму; **б)** *ир.* роботнїк (юнак, кнїжка итд.) и пол [и триферталї]; **у ~ дана** воднє, през дзень; **у ~ гласа** полугласно; **ни ~ јада** то ище нїч; **урадити што без ~ муке** зробиц дацо цалком лєгко**; година и** ~ рок и пол, *нар.* полдруга рока; **широк две и ~ стопе** широки шух и пол, *нар.* широки подруга шуха

поапсити -им *оп.* **похапсити**

поасити се -им се *(осилити се)* осилїц ше, постац бесни

побабати се -ам се остариц; устариц ше, постариц ше

побабити се -им се **1.** *(о жени)* породзиц [ше]; **2.** постац як баба

побадати -ам **1.** *(забадати)* заджобовац; задзивац, запихац; забивац; **2.** *(ударати роговима)* теркац, тукац

побакрити -им *(обложити бакром)* побакаровац

побалегати се -ам се вигаладзиц ше, вибридзиц ше

побалити -им *(упрљати балама)* осмаркац; ошлїнїц

побаталити (се) -им (се) занєдзбац (ше), запущиц (ше), занягац (ше)

побаучке *присл. (четвороношке)* оштверонож

побахатити се -им се постац бесни, постац нагли

побацати -ам *зак.* **1.** *(једно за другим)* поруцац; **2.** *(бацити као отпад)* поодруцац, поруцац

побацити -им **1.** *(пре времена родити):* **побацила је а)** *(о жени)* одишло єй, пошло єй (од нєй), страцела; **б)** *(о животињи)* вируцала, вируцела; **2.** *заст. (баталити)* (з)охабиц, (за)нягац

побачај *х.* абортус**,** вируценє, поруценє; **извршити** ~ зробиц (окончиц) абортус, *нар.* одробиц

побачајни -а -о абортивни

побашити[1] -им поставиц дакого за старшину

побашити[2] побашим *покр. (порећи)* одтаїц ше; порекнуц

побашка *присл. оп.* **обашка**

побегнути -нем *оп.* **побећи**

побегуља *ж.* **1.** тота цо сцекла *(за леґиня процив дзеки родичох);* **2.** жена хтора сцекла од мужа (хтора охабела мужа)

победа *ж.* **1.** побида**; 2.** *заст. (клевета)* огварка, огварянє, клевета; ◊ **Пирова** ~ Пирова побида

победан -дна -дно **1.** тот цо победзел, побиднїк; **2.** *(победоносан)* побидни*;* ~ **песма** побидна писня

победив -а -о хторого мож победзиц, побидиви, побидими

победилац -иоца *х. оп.* **победник**

победилачки -а -о *оп.* **победнички**[1]

победитељ *х. оп.* **победник**

победитељица *и* **победитељка** *ж. оп.* **победница**

победити -им победзиц; надвладац; *заст.* премогнуц, *заст.* превладац

победник *х.* побиднїк, *заст.* побидитель

победница *ж.* побиднїца, *заст.* побидителька

победнички[1] -а -о побиднїцки

победнички[2] *присл.* побиднїцки

победоносан -сна -сно побидоносни

победоносац -сца *х. оп.* **победник**

побеђивати -ђујем победзовац; надвладовац; *заст.* премагац, *заст.* превладовац

побележити -им попризначовац, позазначовац, позаписовац

побелети -лим **1.** *(постати бео)* побилїц -лєєм; *(од страха и сл.)* збилїц -лєєм; **2.** *(поседети)* пошивиц

побелити -им *(учинити белим)* побилїц *(през.* -лїм)

побенавити -им пошалїц, похибиц

побеседити -им побешедовац

побеснети -ним **1.** *(постати срдит, бесан)* розєсц ше, розбешнїц ше, побешнїц; **2.**

(постати обестан) постац бесни; **3.** *(оболети од беснила)* збешнїц ше

побећи -егнем сцекнуц; *(о свима)* посцекац; ◊ **не моћи ~ из своје коже** нє мочи сцекнуц зоз своєй скори; дармо кед на шиї ярмо; **побегла му реч из уста** вибегло (вилєцело) му, вимкло ше му

побиберити -им попопровац

побијати -ам **1.** *(забадати)* забивац; заджобовац; **2.** *(оповргавати)* побивац

побијати се -ам се *(потуцати се)* отлукац ше

побирати -рам *нєзак. ґу* **побрати**

побирач *х.* зберач

побискати -иштем (< **бискати**) поискац

побитанжити се *и* **побитанцити се** -им се постац битанґа

побити -ијем **1.** *(забости, забити)* **а)** забиц; заджобнуц, захпац; **б)** *(све)* позабивац; позаджобовац, позапихац; **в)** *(много)* назабивац; назаджобовац, назапихац; **2.** *(поразити у окршају; оповрћи)* побиц; **3.** *(поубијати)* позабивац; поштреляц; **4.** *(испребијати)* побиц, набиц; **5.** *(уништити – о леду)* побиц, збиц; **6.** *фиґ. (вредност, цене)* зменшац; збиц

побити се -ијем се *взаєм. повр.* побиц ше

поблаговати -гујем < **благовати**

поблебетати -ећем < **блебетати**

поблед -а -о дакус бляди; блядки

побледети -дим поблянуц, зблянуц

поблесавети -вим пошалїц, похибиц

поблесавити -им **1.** зробиц шалєним (хибним); **2.** *оп.* **поблесавети**

поближе *присл.* **1.** *(понешто ближе)* дакус блїжей; **2.** *(потање, тачније)* поблїжей, поблїзше; ~ **проучити што** поблїжей дацо преучиц

поблизу I. *присл.* досц блїзко, нєдалєко; II. *прим. з ґен. (поред)* блїзко при; **станују ~ центра** биваю блїзко при центру

побљувати -љујем **1.** *(бљујући упрљати)* облювац; **2.** *(избљувати)* виблювац, вируцац

побљувати се -љујем се *(повратити)* виблювац, вируцац, поврациц; блювац, руцац; **дошло му да се побљује** лємцо нє блювал

побогу *слов. и викр.* пребог це (вас и под.) питам (модлїм), пре бога милого

побожан -жна -жно побожни; богобойни; *(који често одн. редовно одлази у цркву)* церковни

побожник *х.* побожни чловек; богобойни чловек

побожност *ж.* побожносц; богобойносц

побожњак *х. оп.* **побожник**

побој *х.* **1. а)** *(мањи окршај)* битка, зраженє; **б)** *(пораз)* пораженє; **2.** *(траг у земљи)* шлїд, чапаш; **3.** *оп.* **довратак; 4.** клїнок з хторим ше бию обручи на гордови

побојавати се -ам се обавац ше

побојати се -јим се злєкнуц ше

побојни -а -о: ~ **тужба** *правн.* побийна тужба

побојник *х.* борец, вояк

поболети (се) -лим (се) похориц ше

побољи -а -е дакус лєпши

побољшавати (се) -ам (се) злєпшовац (ше), полєпшовац (ше)

побољшање *с.* злєпшанє, полєпшанє

побољшати (се) -ам (се) злєпшац (ше), полєпшац (ше)

побољшица *ж. оп.* **побољшање**

поборавити[1] -им *(све заборавити)* позабувац; попризабувац

поборавити[2] -им *(проборавити)* побуц

побораваљати -ам забувац; призабувац

поборити се -им се побориц ше

поборник *х.* прихильнїк; потримовач

побости -бодем **1. а)** заджобнуц, захпац, задзац; **б)** *(све)* позаджобовац, позапихац, позадзивац; **2.** *(поударати роговима)* потеркац, потукац; поджобац *(з рогами)*

побости се -одем се **1.** *(забости се)* заджобнуц ше, захпац ше, задзац ше; **2.** *взаєм. повр.* побиц ше з ножами, поджобац ше; **3.** *(сударити се роговима)* потеркац ше, потукац ше; поджобац ше *(з рогами)*

побочан -чна -чно **1.** *(који је са стране)* хтори ше находзи збоку, бочни; **2.** *(који није у непосредној вези)* побочни; ◊ ~ **сродник** *правн.* побочна родзина

побочина *ж. оп.* **бабушина**

побочке *присл.* набок, на бок; збоку, з боку; на боку; **лежати** ~ лєжац на боку

побочник *х.* **а)** *воєн.* ад'ютант; **б)** помоцнїк/помочнїк, *заст.* подбочнїк; провадзач

побочница *ж.* **1.** *воєн.* бочна защита; **2.** *(жена побочник)* помоцнїца/помочнїца, *заст.* подбочнїца; провадзачка

побра -е *х. оп.* **побро**

побрабоњати се -а се *(побалегати се – о козама и овцама)* виґаладзиц ше, вибридзиц ше

побравица *ж. покр.* менши чупор овцох

побрајати -ам **1.** *(бројити)* читац, чишлїц; **2.** *(по реду наводити)* шоровац, начишльовац

побранати -ам *польопр.* побранїц

побрати -берем **1.** *(обрати)* обрац, пооберац; ~ **виногради** пооберац виниїци; **2.** *(скупити)* позберац; ~ **разбијено суђе** позберац порозбивану судзину; **3.** *фиґ. (скупивши стећи)* назберац, здобуц; ~ **многа знања** назберац вельо знаня; **4.** *(спремивши понети са собом)* позберац, побрац, вжац; **побери своје ствари и одлази** позберай свойо ствари и идз; **5.** *(повести са собом)* вжац зоз собу; **6.** *(отети)* одняц, одобрац, вжац, *заст.* забрац; ◊ ~ **аплауз (ловорике)** достац (позберац) аплауз (ловорики, лаври); ~ **кајмак** позберац шметанку; ~ **шамар** достац позауха, достац пляску

побратим *х.* побратим; цимбора, пайташ

побратимити -им побратимиц**,** збратимиц, побратац

побратимити се -им се побратимиц ше**,** збратимиц ше, побратац ше

побратимство *с.* побратимство, *заст.* братимство

побратити -им **1.** *оп.* **побратимити**; **2.** повесц дакому *одн.* волац дакого „брату"

побратити се -им се *оп.* **побратимити се;** ◊ ~ **с врагом** *(учинити нечасно дело)* скомпаловац ше з чортом

побрашнити -им помучиц

побрвнати -ам обложиц *або* подопрец з древами (салфами)

побрђе *с.* **1.** *(брдовит крај уз планину)* предгорє; **2.** брещковити (грунковити) край

побре -е *х. оп.* **побро**

побрежје *с.* **1.** *оп.* **побрђе**; **2.** *(земљиште уз воду)* прибрежє, побрежє

побрзати -ам **1.** *(похитати)* попонагляц; **2.** *(убрзати)* пошвидшац

побрзо *присл.* досц швидко

побријавати -ам **1.** вибритвйовац; **2.** бритвиц

побријати -јем **1.** *(опет обријати да буде глађе)* вибритвиц; **2.** *(све редом обријати)* обритвиц

побринути се -нем се остарац ше, постарац ше; попровадзиц

побрисати -ишем **1.** *(бришући отрти)* посцерац, поуцерац; зотрец; **2.** *(избрисати)* висцерац

побркати -ам **1. а)** *(проузрочити пометњу, покварити)* погубиц; ~ **нечије планове** погубиц дачийо плани; **б)** *(пореметити редослед и сл.)* погубиц шор (порядок); помишац, змишац; **овај догађај побркао му је мисли** тота подія змишала му думки; **2.** *(замрсити)* помервиц; **3.** *(заменити)*: **побркао сам га с једним другим човеком** думал сом же то єден други чловек, заменєл сом го з єдним другим чловеком; **4.** *(омести кога у чему)* завадзац, позавадзац дакому; одорвец дакого од роботи и под.; **5.** *(одузети коме моћ расуђивања)*: **нису га побркале ни највеће невоље** нє страцел розум анї у найвекших нєщесцох

побркати се -ам се **1.** *(смести се, збунити се)* збуниїц ше; **2.** *(забунити се)* помилїц ше, змилїц ше; **3.** *(помешати се)* помишац ше, змишац ше, поплєсц ше; **мисли му се побркаше** думки ше му змишали; **4.** *(посвадити се)* поваดзиц ше

побрљавити -им страциц розум

побрљати -ам < **брљати**

побро -а *и* -е *х. гип.* (< **побратим**) побратим; цимбора, пайташ

побројати -јим *и* **побројити** -им **1.** *(избројити све)* почитац, пречитац, пречишлїц; ~ **овце у стаду** почитац овци у чупору; **2.** *(по реду навести)* вишоровац, нашоровац, начишлїц; **побројали су му све мане** вишоровали му шицки хиби

побројати се -јим се *и* **побројити се** -им се *(забунити се у бројењу)* помилїц ше

побрстити -им погризц; огризц; попасц, спасц, поскубац

побрукати се -ам се *(коме, чему – изврћи смеху и руглу)* вишмеяц, ошмеяц дакого *або* дацо, направиц шмих з дакого *або* дачого

побуда *ж.* порив, побудзенє, мотив

побудалити -им **1.** *(полудети)* ошалїц, пошалїц, одуриц; **2.** зробиц шалєним

побудити -им **1.** *(подстаћи, навести кога на што)* навесц, спонукнуц, дац порив; ~ **кога на размишљање** навесц дакого на роздумованє; **2.** *(бити узрок чему)* пребудзиц, виволац, побудзиц; ~ **нечији интерес** пребудзиц дачийо интересованє; ~ **сумњу** виволац подозривосц

побудити се -им се пребудзиц ше, зявиц ше, настац; **у њему се побудила радозналост** у нїм ше пребудзела любопитносц

побудни -а -о: ~ **генератор** *физ.* побудзуюци ґенератор

побуђавити -им *и* **побуђати** -ам поплєшнїц, сплєшнїц; збутнїц

побуђивати -ђујем **1.** *(подстицати, наводити кога на што)* наводзиц, спонуковац, поривац, давац порив, побудзовац; **2.** *(бити узрок чему)* будзиц**;** виволовац**;** побудзовац

побуна *ж.* **1.** *(буна)* бунт; **2.** (*збрка)* баламута, замишанїна, змишаносц

побунити -им **1.** *(подстакнути на буну)* побуніц; **2. а)** *(смести, збунити)* побуніц, знємириц; **б)** *(направити збрку)* направиц баламуту (замишаніну, змишаносц), збаламуциц **3.** *(воду – узмутити)* змуциц, замуциц

побунити се -им се *(дићи буну)* побуніц ше; дзвигнуц бунт

побуњеник *х.* побунєти, бунтовнїк

побуњенички -а -о бунтовнїцки; ~ **вођа** вожд побунєтих, бунтовнїцки вожд

побуњивати -њујем **1.** *(подстицати на буну)* буніц; **2. а)** *(збуњивати)* буніц, знємирйовац; **б)** *(правити збрку)* правиц баламуту (замишаніну, змишаносц), баламуциц; **3.** *(воду – мутити)* муциц

побуњивати се -њујем се буніц ше; дзвигац бунт

побусати[1] -ам *(покрити бусењем)* закриц зоз фалатами жеми з траву, закриц з травянку (травянками)

побусати[2] -ам *(забости у земљу)* заджобнуц

побушавати -ам *(покривати бусењем)* закривац з фалатами жеми з траву, закривац з травянку (травянками)

побушити -им подзиравиц

повабити -им < **вабити**

повагати -ам < **вагати**

повадити -им **1.** *(све)* повинїмац; **2.** *(извадити)* виняц; ◊ **очи да поваде** *(жестоко се завадише)* на ножи ше повадзели

повадити се -им се повадзиц ше

повађати -а: ~ **крава повађа** крава би ше заш бегала *(перши раз нє остала цельна)*

повађати се -ам се *оп.* **поводити се (2);** ◊ **повађа се крава** *оп.* **повађати**

поваздан *присл.* **1.** по цали дзень, по цалим дню; **2.** *(непрестано)* вше, нєпрерывно*, нар.* фурт

повајкати се -ам се < **вајкати се**

повалити -им **1. а)** *(оборити)* звалїц; ~ **и истући кога** звалїц и набиц дакого; **б)** *(претурити)* виврациц; *(све)* повиврацац, попреврацац, поваляц; ~ **лонце** повиврацац гарчки; **в)** *(кога да легне)* положиц; *(све)* покласц; ~ **кога на носила** положиц дакого на носилки; **г)** *(дрвеће)* звалїц; *(све)* поваляц; **ґ)** *(биљке на земљу – о киши и сл.)* повалїц; **олуја је повалила пшеницу** буря повалєла жито; **2.** *(побити из оружја)* забиц; *(све)* позабивац; **3.** *(животињу – заклати)* забиц, заклац, зарезац*;* **4.** *(обљубити)* пошориц; ◊ ~ **лозу (руже)** *агр.* завалїц лозу (ружи); ~ **на мацке (на клупу)** *(избатинати)* набиц на дереш

повалити се -им се **1.** *(испружити се ради лежања)* лєгнуц, звалїц ше*;* **повалио се на траву** лєгнул на траву; **2.** *(срушити се, пасти)* спаднуц, виврациц ше, звалїц ше

повањати -ам **1. а)** *(срушити све редом)* поваляц; ~ **дрвеће** поваляц древа; **б)** *(траву, жито – учинити да полегне)* повалїц; **повањан овас** повалєни овес; **в)** *(пожети)* покошиц; **повањаше пшеницу** покошели жито; **2.** *(поубијати)* позабивац; **3.** *(скотрљати)* скотуляц; **4.** *(поравнати ваљком)* пороляц; ~ **туцаник ваљком** пороляц каменьче з ролю

повањати се -ам се **1.** *(срушити се)* попадац; **повањаше се од умора** попадали од вистатосци; **2.** *(лећи)* полєгац; **3.** *(по земљи)* поваляц ше; **деца се мало повањаше по трави** дзеци ше дакус поваляли по трави; **4.** *(скотрљати се)* скотуляц ше; **5.** *взаєм. повр. (срушити један другог)* поваляц ше*;* ◊ ~ **од смеха** лапац ше за брух од шмиху, зацинац ше (заходзиц ше) од шмиху, *заст.* шмеяц ше до рузпуку

повањеница *ж. оп.* **положница (1)**

повањивати (се) -љујем (се) *нєзак. и част. ґу* **повалити (се)**

повањка *ж. физк.* повалька

повампирити се -им се **1.** постац вампир; **2.** *фиґ.* постац чудни, постац чудак, повампириц ше

поварати -ам поспреведац, поспреводзиц; окламац

поварити -им **1.** *(ковањем наоштрити)* виклєпац, наоштриц; **2.** *(ковањем спојити)* сковац

поварошанчити се *и* **поварошити се** -им се постац варощан, попанщиц ше

поведати -ам приповедац

повез *х.* **1.** *мед.* фатьол, повязка, завивка, завой; **2.** *(на књизи)* повязка, рамики; **тврд** ~ тварда повязка; **3.** *(везање)* вязанє

повезан -а -о **1.** *дїєприкм.* < **повезати (се); 2.** *(укоричен)* повязани, зарамиковани; ~ **књига** повязана (зарамикована) кнїжка; **3.** *(превијен завојем)* завити; ~ **рана** завита рана; **4.** *(који је у узајамној вези)* повязани

повезати -ежем **1.** *осн., фиґ.* повязац; **све је пожњео и сам повезао** шицко покошел и сам повязал; **2.** *(везати уз нешто)* повязац, привязац; поприязовац; **повезали су коње за дрвеће** повязали конї ґу древом (за древа); **3.** *(рану завојем)* завиц; **4.** *(књигу –*

укоричити) повязац, зарамиковац**; 5.** *буд.* скапчац, покапчац

повезати се -ежем се **1.** *осн., фиґ.* повязац ше; **2.** *(покрити главу марамом)* завязац хусточку

повезач *х. оп.* **брковез**

повезача *ж.* **1.** *(марама за главу)* хусточка [на главу]; **2.** платно хторе мусиманє обмотую коло глави и правя фес; **3.** била пантлїка на крижику на хованю

повезивати (се) -зујем (се) *нєзак. ґу* **повезати (се)**

повелик -а -о досц вельки

повеличак -чка -чко *дем.* (< **повелик**) кус (дакус) векши

повеља *ж. ист. и др.* повеля, грамота

повенути -нем *(увенути)* попрец

повенчати (се) -ам (се) повинчац (ше), пришагнуц (ше)

повератвати -ам **1.** *(коме што на чување, старање)* зверйовац, поверйовац дацо дакому, здавац дацо на дакого; **2.** *(саопштавати у поверењу)* зверйовац

поверавати се -ам се зверйовац ше, поверйовац ше

повереник *х.* **1.** *(опуномоћеник)* повернїк; **2.** *(особа поверења)* особа хторей ше дацо зверює, довирлїва особа

повереннички -а -о повереньїцки

повереништво *с.* **1.** повереньїцтво; **2.** филияла, оддзелєнє

поверење *с.* довирие; **имати у кога поверења** мац до дакого довирия, *нар.* буц [ґу] дакому поверени*;* **немати у кога поверења** нє мац до дакого довирия, *нар.* нє доверйовац дакому, *нар.* нє буц [ґу] дакому поверени; **рећи у поверењу** повесц у довирию; **изгласати коме** ~ вигласац дакому довирие

поверилац -иоца *х. (зајмодавац)* пожичкодавец, поверитель, кредитор

поверилачки -а -о пожичкови, поверительски

поверитељ *х.* **1.** *(издавач налога)* поверитель; **2.** *оп.* **поверилац**

поверити -им **1.** *(дати коме што на чување, старање)* звериц, повериц дацо дакому, здац дацо на дакого; збистатовац дацо на дакого; **2.** *(саопштити у поверењу)* звериц

поверити се -им се звериц ше, повериц ше

поверљив -а -о **а)** *(који се односи на тајне послове)* довирлїви/доверлїви, поверлїви, зверлїви; **поверљива документа** довирлїви документи; ~ **особа** довирлїва особа; **б)** *(пун поверења према коме)* довирлїви/доверлїви, довирююци/доверююци, поверлїви, зверлїви, зверююци; поверени; **њихов разговор је био** ~ їх бешеда була довирлїва; **он је** ~ **према мени** вон ми поверени, вон ґу мнє довирлїви

поверљивост *ж.* **а)** *(тајност послова)* довирлївосц/доверлївосц, поверлївосц, зверлївосц; **б)** *(поверење)* довирлївосц/доверлївосц, довирююцосц/доверююцосц, поверлївосц, зверлївосц, зверююцосц; повереносц

поверовати -рујем вериц, *нар. заст.* увериц, *беш.* повериц; **био је искрен, па су му поверовали** бул щири, та му верели

повеселити (се) -им (се) повешелїц (ше)

повесмо *с. (кудеља, лан или вуна што се веже око преслице)* влакно, пачески, вимичка и под.; лєн; волна

повесница *ж.* история

повесничар *х.* историчар

повест *ж.* **1.** история; **2.** *(прича)* приповедка

повестан -сна -сно историйни

повести[1] *и* **повести** поведем **1.** *(одвести; узети кога са собом)* одвесц; вжац зоз собу; **повео је дете кући** одведол дзецко дому; **повели су га у биоскоп** вжали го зоз собу (одведли го) до кина; **2.** *(поћи на челу као вођа)* стануц на чоло дакому и водзиц го; ~ **народ у борбу** стануц на чоло народу и водзиц го у борби (и почац борбу); **3.** почац, започац; ~ **истрагу** почац вишлїдзованє; ~ **рат** почац войну; **4.** *(у игри – постићи предност)* почац водзиц; **њихов тим је повео** їх тим почал водзиц; ◊ ~ **очима (очи) за чим** попатриц; ~ **рачуна о чему** водзиц рахунку о дачим; ~ **лопту** *спорт.* почац водзиц лабду

повести[2] *и* **повести** повезем одвезц; вжац зоз собу *(на превозки)*

повести[3] *и* **повести** повезем **1.** *(везењем искитити)* вишиц; ~ **пешкир** вишиц ручнїк; **2.** *(вести мало)* повишивац

повести се[1] *и* **повести се** поведем се **1.** *(за ким – угледати се на кога)* зробиц як и дахто други, пойсц за дачиїм прикладом, нашлїдовац дакого, упатриц ше на дакого; **2.** *(затетурати се)* заплянтац ше, закивац ше, загойсац ше

повести се[2] *и* **повести се** повезем се одвезц ше; рушиц ше

поветарац -рца *х.* витрик, благи витор (витрик)

поветарце -а *и* -ета *и* **поветарче** *с. оп.* **поветарац**

поветарчић *х. дем.* < **поветарац**

поветшати -ам *оп.* **повештати**

повећавати (се) -ам (се) звекшовац (ше), повекшовац (ше), *заст.* векшац (ше)
повећало *с.* звекшовач
повећање *с.* звекшанє, повекшанє
повећати -ам звекшац, повекшац
повећати се -ам се звекшац ше, повекшац ше
повеће *присл.* вецей; ~ **људи** вецей людзе
повећи -а -е досц векши; дакус векши
повечерак -рка *х.* заєданє по вечери, друга вечера
повечерати -ам **1.** *(појести вечеру)* навечерац ше; вечерац; **2.** *покр.* єсц (заєдац) по вечери
повечерје *с.* **1.** час по вечери; **у ~ је био плес** по вечери бул танєц; **2.** *воєн. (трубни сигнал за спавање)* вечарша труба; **3.** *церкв.* вечурня
повешати -ам повишац
повештао -ала -ало стари; *(о одећи)* виношени, зношени
повештати -ам остариц; *(о одећи)* виношиц ше, зношиц ше
повија *ж.* **1.** *мн.* место медзи обервами; **2.** *ґеоґр.* розвод'є, розводзиско *(у долїни або горским улєгнуцу)*
повијање *с.* **1.** < **повијати[1] (се)**; **2.** *буд.* угинанє
повијарац -рца *х.* **1.** *ґеоґр. (коса)* зукоснїна, схил; **2.** *оп.* **поветарац**
повијати[1] повијам *нєзак.* **1. а)** *(сагињати)* з[о]гинац, хиляц; **б)** *(к себи)* нагинац, прихильовац; **2.** *(у повоје)* повивац; **3.** *(рану)* завивац; **4.** *(увијати, умотавати)* закруц[ов]ац, завивац; **5. а)** *(чинити заокрет)* скруцовац, круциц; **б)** *(искривљавати)* скруцовац, кривиц
повијати[2] повијам *зак. (потерати)* **1.** почац оганяц; пооганяц; **2.** почац гонїц; погнац
повијати се -ам се *нєзак.* **1.** *(сагињати се)* зогинац ше, хиляц ше; **2.** *(над чим)* нагинац ше; надношиц ше; **3. а)** *(дизати се извијајући се у колутима – о прашини и сл.)* куриц ше; круциц ше, закруцац ше, викруцац ше; **б)** *(летети кружећи)* лєциц (лєтац) доокола, кружиц; ◊ ~ **према ветру** зогинац ше спрам витру
повијен -а -о **1.** *дїєприкм.* **повити (се)**; **2.** зогнути; похилєни; **повијена леђа** похилєни хрибет
повијуша *ж. бот.* цагаца (цагача) рошлїна, цагаче
повик *х.* крик
повика *ж. (изражавање незадовољства)* лярма; крики нєзадовольства (гнїву и под.); викрикованє

повикати -ичем **1.** *(викнути)* **а)** скричац*, рид.* закричац; **б)** *(јаче)* злярмац; **2.** почац кричац; почац лярмац; **3. а)** *(кога – гласно позвати)* скричац на дакого; **он повиче комшију** вон скричал на сушеда; **б)** *(на кога – наредити)* скричац на дакого *и* дакому**; газда повиче на раднике нека заврше с радом** ґазда скричал на роботнїкох (роботнїком) най закончa роботу
повикивати -кујем кричац; лярмац
повикнути -нем *оп.* **повикати**
повиленити (се) -им (се) *и* **повилити (се)** -лим (се) *оп.* **помахнитати**
повиновати се -нујем се *зак. и нєзак.* покориц ше/покорйовац ше, повиновац ше
повиривати -рујем **1.** *(у унутрашњост)* закуковац; **2.** *(напоље)* викуковац; **3.** *(гледати испод ока)* патриц (попатрац) спод ока, руцац попатрунок; **4.** *(навраћати)* заходзиц, забеговац; закуковац
повирити -им **1.** *(у унутрашњост)* **а)** закукунуц; **б)** *(на више места)* позакуковац; **2.** *(напоље)* **а)** викукнуц; **б)** *(на више места)* повикуковац; **3.** *(погледати испод ока)* попатриц спод ока, руциц попатрунок; **једна цура га је повирила** єдна дзивка попатрела на нього спод ока; **4.** *(навратити)* зайсц, забегнуц; закукнуц
повисивати -сујем **1.** *(повећавати)* звекшовац, повекшовац; **2.** *(плату и сл.)* повисшовац, подвисшовац; **3.** *(глас, тон)* повисшовац; **4.** *(премештати на вишу дужност)* унапредзовац
повисилица *ж. муз.* повисшовачка, крижик
повисити -им **1.** *(повећати)* звекшац, повекшац; ~ **своје приходе** звекшац свойо приходи; **2.** *(плату и сл.)* повисшиц, подвисшиц; **3.** *(глас, тон)* повисшиц; **4.** *(преместити на вишу дужност)* унапредзиц
повисити се -им се повисшиц ше; виросcнуц
повисок -а -о *(прилично висок)* досц високи
повитак -тка *х.:* **дете у повитку** дзецко у перинки
повити -ијем **1. а)** *(сагнути)* зогнуц, схилїц; ~ **главу** зогнуц главу; **б)** *(к себи)* нагнуц, прихилїц; **2.** *(увити у повој)* повиц; **3.** *(рану)* завиц; **4.** *(увити, умотати)* закруциц, завиц; **5. а)** *(учинити заокрет)* скруциц; **б)** *(искривити)* скруциц, скривиц; **6.** *покр. (родити)* породзиц [ше]
повити се -ијем се зогнуц ше, схилїц ше; нагнуц ше; наднєсц ше

повитица *ж. оп.* **гужвара**
повишавати -ам *оп.* **повисивати**
повише I. *присл.* кус (дакус) вецей; **до града има ~ од седам километара** по варош єст дакус вецей як (од) седем километри; II. *прим. з ґен. (изнад)* висше, над, понад, *заст.* повисше; **село је стотинак метара ~ ушћа** валал дас сто метери висше од уліву (над улївом); **унук је деду ~ рамена** унук дїдови висши як по плєца, унук дїдови понад плєца
повишење *с.* повисшенє; звекшанє, повекшанє
повиши -а -е **1.** *(прилично висок)* досц високи; дакус висши; **2.** дакус векши
повишица *ж. (плате и сл.)* повисшенє, подвисшенє
повлад *х. (одобравање, повлађивање)*: **климати коме главом у ~** примаховац дакому з главу
повладити -им одобриц, потримац, пристац; енґедовац
повлађивати -ђујем одобровац, потримовац, проставац; енґедовац
повлажити -им овлажиц, кус намочиц
повлак *х. (покрет при вучењу)* поцагнуце
повлака *ж.* **1.** *(павлака)* шметанка; **2.** *оп.* **навлака; 3. а)** *(копрена, вео)* фатьол; **б)** *(део свечане хаљине који се вуче као реп)* хвост; **4.** узки фалат жеми, пасмо; **5.** *(црта)* смуга, линия; **6.** *грам.* смуга; смужка; **7.** *фиґ. гандр. (неморална жена)* нєшорова; гамайда, гонюха, бегунка
повласни -а -о *правн.* повласни *(тот цо ма право хаснованя цудзей ствари)*
повласт *ж.* **1.** власц; **2.** *оп.* **повластица (1)**
повластити -им **1.** *(дати повластице)* повласциц, дац повласценя; **2.** *(овластити)* овласциц, дац овласценє
повластица *ж.* **1.** *(изузетно право)* повласценє; **2.** *покр.* власц
повлата *ж.* **1.** *(кров камаре)* верх брадла; **2.** *ґеол.* верхнє (горнє) пасмо; **3.** *бот.* стебло класки; ◊ **садети камару на повлату** скласц брадло так же би класки були вонка *(же би ше диждж лєгчейше злївал)*
повлачење *с.* **1.** < **повлачити (се)**; **2.** *воєн.* поцагованє, одступанє
повлачити -им **1.** *з розл. знач.* поцаговац; **2.** *(дим; ваздух)* поцаговац, уцаговац; удиховац; **3.** *(испијати)* лїґац, випивац; **4.** *(примамљивати)* прицаговац; **5.** *(утицати на кога)* вплївовац на дакого; **6.** *(водити силом)* цагац; **7.** *(кидајући разносити)* розцаговац; ◊ **~ последице** мац за пошлїдок
повлачити се -им се **1. а)** *з розл. знач.* поцаговац ше; **непријатељ се повлачи** нєприятель ше поцагує; **б)** *(са положаја, из службе)* поцаговац ше, одступац; **в)** *(уклањати се пред неким јачим)* виступац ше, поцаговац ше; **г)** *(натрашке)* поцаговац ше, одцаговац ше, цурикац ше, цофац ше; **ґ)** *(о изливеној води)* поцаговац ше; зиходзиц; **2. а)** *(кретати се споро, пузати)* цагац ше, влєчиц ше; **б)** *(пружати се, протезати се)* цагац ше, розцаговац ше, буц розцагнути; **дуж обале повлаче се шуме** коло побрежя розцагнути лєс; **3.** *пей. (тумарати беспослен)* отлукац ше; **4.** *(одуговлачити се)* розцаговац ше, одцаговац ше; **5.** *(вући се, постојати)* исновац, постояц, тирвац; **ове идеје повлаче се од почетка 20. века** тоти идеї исную од початку 20. вику; **6.** находзиц ше (стац, лєжац) даґдзе забути; **породичне слике повлаче се негде на тавану** фамелийни слики находза ше дзешка на пойдзе забути; **7.** *(прожимати што)* прецаговац ше през дацо; **овај мотив се повлачи кроз цело дело** тот мотив прецагує ше през цале дїло; **8.** *(бити с ким у недопуштеним љубавним односима)* тримац ше, водзиц ше з даким; **9.** *оп.* **поводити се (1)**
повлаштен *и* **повлашћен** -а -о повласцени
повлашћеник *х.* повласцени
повлашћивати -ћујем **1.** *(давати повластице)* повласцовац; **2.** *(овлашћивати)* овласцовац
повод[1] *и* **пивод** *х. (узрок)* повод, причина; ◊ **дати** ~ дац повод; **поводом тога** з нагоди того, у вязи з тим; **тим поводом** з тей нагоди
повод[2] *х.* **1. а)** *(улар)* наручок; **б)** *(уже којим се води крава и др.)* штранґ; штранджок; ремень, ременьчок; **2.** ловарски пси на ременю *(кед ше водза на лови)*; **~ је појурио кроз шуму** пси ше розбегли през лєс; **овај пас је најлепши у поводу** тот пес найкрасши *(медзи тима цо на ременю)*
поводан -дна -дно *(богат водом – о реци, потоку)* буйни, полни з воду
поводањ -дња *х. (поплава)* вилїв, *рид.* повень *ж.*
поводац -оца *х. оп.* **повод (1)**
поводити -им *нєзак. ґу* **повести**[1]
поводити се -им се **1.** *(за ким)* робиц так як и дахто други, исц за дачиїм прикладом, упатрац ше на дакого; падац под дачий уплїв; **2.** *(губити равнотежу, посртати)*

плянтац ше, заплянтовац ше, кивац ше, гойсац ше

поводљив -а -о **1.** *(који се лако поводи за другима)* податни уплїву, хтори лєгко идзе за дачиїм прикладом, хтори ше упатра на другого; хтори пада под дачий уплїв; **2.** *(сусретљив)* приязни, злюдни; **3.** *(заводљив)* зводлїви, зводзаци

поводљивац -вца *х. оп.* **поводљив (1)**

поводљиво *присл. (на поводљив начин*: **он** ~ **доноси одлуке** вон податни уплїву (идзе за дачиїм прикладом, упатра ше на других) кед приноши одлуки

поводљивост *ж.* податносц уплїву, шлїдзенє за дачиїм прикладом, упатранє на другого; паданє под дачий уплїв

поводник *х.* **1.** конь за кочом, резервни конь *(хтори ше прага кед упрагнути конь вистанє);* **2.** предводнїк; **ован** ~ баран предводнїк *(у чупору)*; **3.** *оп.* **повод**[2] **(1)**

поводница *ж. покр. (сплав)* дереґля, чайка

поводња *ж. оп.* **поводањ**

поводом *прим. з ґен.* з нагоди

повођење *с.* < **поводити (се)**

повозати (се) -ам (се) повожиц (ше)

повозити (се) -им (се) повожиц (ше)

повој *х.* **1.** *оп.* **завој (1)**; **2.** *(за повијање деце)* **а)** перинка, покровец и под.; **б)** пелюхи, пелюшки; ◊ **бити у повоју (повојима)** буц у зачатку; **од повоја** *(од раног детињства)* од дзецка, одмалючка/од малючка**; изаћи из повоја** *(постати самосталан)* вироснуц; **од повоја до покрова** од народзеня до шмерци

повојак -јка *х. дем.* < **повој (2)**

повојница *ж.* **1.** дарунок народзеному дзецку *(шматки и под.)*; **2.** *оп.* **повој (2)**

повојничити -им *(учинити војником)* повоячиц

повојче -ета *с. (дете у повоју)* дзецко у перинки

повољан -љна -љно **1.** *(подесан)* вигодни; благоприємни; придатни; прилаплїви; **2.** тот цо добрей дзеки

повољити -им зробиц дакому по дзеки

повоњати -ам *(помирисати)* попахац

повор *х.* **1.** *(прегиб; зглоб)* ставец; колєнко; **2.** *(кичма)* похребцина

поворка *ж.* колона; процесия; обход; **погребна** ~ хованє

повр *прим. оп.* **поврх**

повраз *х.* **1.** *(дршка ведра)* ручка; **2. а)** штранджок; порвазок; **б)** *(упрта)* ремень, порвазок и под. на торби; **3.** файта шпарґи на циґонь; ◊ **не треба сваком лонцу** ~ *прислов. (не ваља се у свашта мешати)* нє треба буц варежка у каждей запражки (запражка у каждей мачанки)

повразача *ж.* шпарґа, штранджок и под. *(з хторим ше дацо вяже кед ше ноши)*

повразити -им повязац *(дацо цо ше ноши)*

повранити -им **1.** офарбиц на чарно; **2.** *(постати вран, црн)* почарнїц

поврат *х.* **1.** *оп.* **повратак**; **2.** *правн. (поновно извршење кривичног дела)* рецидив, повраценє; **злочинац у поврату** *оп.* **повратник (2)**; **3.** *(посувраћени део оковратника)* ревер, ґалєр

повратак -тка *х.* **а)** врацанє, *заст.* повраценє**; по повратку кући...** по врацаню дому..., кед ше врацел (врацела и под.) дому...; **б)** *правн.* врацанє

повратан -тна -тно *звич. одр.* повратни, враца[ю]ци; ~ **дејство** повратне дїйство; ~ **возна карта** повратна гайзибанска карта; ~ **глагол** *ґрам.* повратне дїєслово; ~ **вентил** *техн.* врацаюци вентил

повратити -им **1.** *(довести натраг)* врациц, *заст.* наврациц; **2.** *(дати натраг)* врациц; **3.** *(стадо из туђе њиве и сл.)* наврациц; **4.** *(избљувати)* виблювац, вируцац, поврациц; **5.** *(из несвести)* очутиц

повратити се -им се **1.** *(доћи натраг)* врациц ше, *заст.* наврациц ше; **2.** *(од изненађења, умора, болести)* присц ґу себе, очутиц ше; обахтац ше; наврациц ше, поврациц ше; присц на место; ◊ **споменуло се и не повратило се** *(било па, на срећу, прошло – о чему неугодном)* нє дай боже заш таке

повратиште *с. оп.* **повратак**

повратљив -а -о **1.** хтори (хторого) мож врациц; **2.** хтори швидко приходзи ґу себе (хтори ше швидко змирює) од гнїву

повратник *х.* **1.** тот цо ше враца; **2.** *(злочинац у поврату)* рецидивист[а], повратнїк; **3.** *ґеоґр.* повратнїк

повратница *ж.* **1.** *пошт.* повратнїца; **2.** *мед.* рецидив

повратуша *ж. гандр.* жена хтора охабела мужа *(и врацела ше ґу родичом)*

повраћај *х. оп.* **повратак**

повраћање *с.* **1.** *мед.* блюванє, руцанє, поврацанє; **тера га на** ~ вяка ше му, сце ше му блювац; **2.** *дїєсл. мен.* < **повраћати (се)**

повраћати -ам **1.** *(доводити натраг)* врацац, *заст.* наврацац; **2.** *(давати натраг)* врацац; **3.** *(стадо из туђе њиве и сл.)* наврацац; **4.** *(бљувати)* блювац, руцац, поврацац;

повраћа му се вяка ше му, сце ше му блювац; **5.** *(из несвести)* очутйовац

повраћати се -ам се **1.** *(долазити натраг)* врацац ше, *заст.* наврацац ше; **2.** *(од изненађења, умора, болести)* приходзиц ґу себе, очутйовац ше; обахтовац ше; наврацац ше, поврацац ше; приходзиц на место

поврвети -вим **1.** *(почети долазити у гомилама)* почац ше гарнуц, наваліц; **људи су поврвели на стадион** людзе ше почали гарнуц на стадион; **2.** *(наћи се негде у великом броју)* зисц ше (згарнуц ше) у вельким чишлє; **у сали је поврвело од људи** у сали ше зишло полно людзох

повргнути *и* **поврћи** -вргнем **1.** *(оставити, одбацити)* (з)охабиц; **он повргне јело и устаде** вон охабел єдзенє и станул; **2.** *(метнути, ставити на страну)* положиц, (з)охабиц; **3.** *(занемарити)* (з)охабиц, занягац, занєдзбац

повреда *ж.* **1. а)** *(озледа)* покалїченє, калїченє, повредзенє; ~ **на раду** покалїченє на роботи; *(огреботина)* пошкаленє; **б)** *(увреда)* увреда, уквилєнє, укривдзенє, повредзенє; **2. а)** *(прекршај)* потупенє, преступ; ~ **правила** потупенє правилох**; б)** *(нарушавање)* повредзенє/повредзованє, нарушенє/нарушованє; ~ **ваздушног простора** повредзенє воздушного простору; **в)** *(наношење штете)* очкодованє; повредзенє; ~ **општих интереса** повредзенє общих интересох

повредити -им **1. а)** *(озледити)* покалїчиц, повредзиц; *(огрепсти)* пошкаліц; **б)** *(увредити)* увредзиц, уквиліц, укривдзиц, повредзиц; **2. а)** *(прекршити)* потупиц; ~ **закон** потупиц закон; **б)** *(нарушити)* повредзиц, нарушиц; ~ **нечији ваздушни простор** повредзиц дачий воздушни простор; **в)** *(нанети штету)* очкодовац; повредзиц; ~ **нечије интересе** повредзиц дачийо интереси

повредити се -им се покалїчиц ше; *(огрепсти се)* пошкаліц ше

повређен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **повредити (се); 2.** *тран.* покалїчени

повређивати -ђујем **1. а)** *(озлеђивати)* калїчиц, повредзовац; **б)** *(вређати)* уквильовац, укривдзовац, кривдзиц, повредзовац; **2. а)** *(закон и сл. – прекршивати)* потупйовац; **б)** *(туђу територију и сл. – нарушавати)* повредзовац, нарушовац; **в)** *(наносити штету)* очкодовйовац; повредзовац

повређивати се -ђујем се калїчиц ше

повремен -а -о почасови, хтори ше случує з часу на час, часови

повремено *присл.* з часу на час, на часи, почасово, на доривки, на преривки

поврза *ж.* **1.** *(подмладак домаћих животиња)* млади домашнїх животиньох; **2.** *(род, врста)* род, файта

поврзмати се -ам се покруциц ше, помотац ше

повриснути -нем зврещац, зйойчац

поврнути -нем **1.** *оп.* **повратити (1, 2)**; **2.** *(изнова што учинити)* повториц, повесц (зробиц и под.) ище раз; **3.** *(одговорити)* одвитовац, одповесц, *заст.* врациц; **4. а)** *(узврнути)* (по)дзвигнуц; ~ **јаку на шињелу** дзвигнуц ґалєр на шинєлу**; б)** *(рукаве и сл. – заврнути)* викасац; закасац

поврнути се -нем се **1.** *оп.* **повратити се**; **2.** *(окренути се)* обрациц ше

поврстати -ам **1.** *(разместити по реду)* пошоровац; **2.** *воєн.* построїц

поврсти -рзем *оп.* **повразити**

повртар *х.* заградкар

повртарски -а -о заградкарски

повртарство *с.* заградкарство

повртати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **поврнути (се)**

повртети (се) -тим (се) < **вртети (се)**

повртларство *с. оп.* **повртарство**

повртни -а -о заградков[и]

повртница *ж. оп.* **ротква**

повртњак *х. (врт за поврће)* заградка

поврћар *х. оп.* **повртар**

поврће *с.* желєнява, заградково рошлїни

поврћи -вргнем *оп.* **повргнути**

поврх *прим. з ґен.* **1. а)** *(изнад)* над; понад; ~ **главе** над главу; **б)** *(у непосредној близини, али више)* над; ~ **села** над валалом; **2.** *(преко)* поверх, прейґ; **облачи ~ капута кишни мантил** облєка поверх капута мантил од дижджу; **3.** *(осим)* (о)крем, попри; ~ **тога** окрем того, попри тим/того

површ *ж.* **1.** *(површина)* поверхносц, поверхня; **2.** *ґеоґр.* високоровнїна

површан -шна -шно **1.** хтори ше находзи на поверхносци; **2.** *фиґ.* поверхови, нєглїбоки; ~ **знање** поверхове знанє

површина *ж.* **1**. *(горња, спољашња страна)* поверхносц; *нар.* верх; **клизити по површини** шлїзкац ше по поверхносци; **пливати по површини воде** плївац по поверхносци води (по верху); **2.** *(део земљишта)* поверхносц; **зелене површине** желєни поверхносци; **3.** *(мера)* поверхносц; **израчунати површину круга** вираховац

поверхносц круга; **4.** *мат., под.* поверхня; ◊ **испливати (избити и сл.) на површину** виплївац (висц и под.) на поверхносц; **одржати се на површини** отримац ше на поверхносци

површински -а -о **а)** поверхносни, поверхносцов**;** ~ **коп** поверхносни коп; **б)** над'жемни; ~ **корен** *бот.* над'жемни корень

површити -им **1. а)** *(саденути до врха)* завершиц; ~ **камару (стог)** завершиц брадло (копу); **б)** *(покрити)* закриц; ~ **кућу сламом** закриц хижу зоз сламу; **2.** *(довршити)* закончиц

површица *ж.* скора на шнїгу *(кед шнїг змарзнути)*

површје *с. оп.* **површина (1)**

површно *присл.* поверхово, нєглїбоко; **учинити посао** ~ зробиц роботу поверхово

површност *ж.* поверховосц

повторавати -ам *заст.* повторйовац

повторити -им *заст.* повториц

повука *ж. оп.* **поузеће**

повукуша *х. и ж.* **1.** *(немаран радник)* нєдзбали роботнїк; *(забушант)* леґварош; **2.** *лєм ж. оп.* **повлака (7)**

повући -учем **1.** *з розл. знач.* поцагнуц; ~ **кола напред** поцагнуц коч напредок; ~ **црту** поцагнуц смугу; ~ **снаге са фронта** поцагнуц моци з фронта; ~ **молбу (предлог, реч, наредбу, потпис и сл.)** поцагнуц молбу (предкладанє, слово, розказ, подпис и под.); **2. а)** *(навући, натући)* нацагнуц; ~ **капу на очи** нацагнуц шапку на очи; **б)** *(извући, тргнути)* вицагнуц, хвациц; ~ **сабље** вицагнуц шаблї; **в)** *(кога за уво)* поцагац; **3.** *(с места на место)* прецагнуц; **4.** *(удахнути)* поцагнуц, уцагнуц; удихнуц; ~ **неколико димова** поцагнуц даскельо дими, поцагнуц даскельо раз до себе *(з циґаретли);* **5.** *(гуцнути, испити)* лїґнуц, попиц; **6. а)** *(примамити)* прицагнуц; **б)** *(утицати на кога)* вплїовац на дакого; **7.** *(страдати, бити изударан)* вицагнуц, зобрац; **8.** *(нагло повући, тргнути)* поцагнуц, порвац/порвец; потаргнуц; ~ **кога у страну** поцагнуц (порвац) дакого набок; ◊ **повуци-потегни** *(врло тешко, напорно)* чежко-нєлєгко, вшелїяк, [барз] чежко, геваль-тамаль

повући се -учем се **1.** *з розл. знач.* поцагнуц ше; **2.** *(на пар корака или у страну)* вимкнуц ше; поцагнуц ше, цурикнуц ше, цофнуц ше; **3. а)** *(уклонити се пред неким јачим)* виступиц ше, поцагнуц ше; **б)** *(у неодлучности, страху – устукнути)* стулїц (ше), поцагнуц ше; **в)** *(са положаја, из службе)* поцагнуц ше, одступиц; **4.** *(о изливеној води)* поцагнуц ше, зисц; одисц; **5.** *(прочути се)* розчуц ше, розхириц ше; **по селу се повукао глас** по валалє ше розхирело; **6.** *(за ким – повести се)* зробиц як и дахто други, пойсц за дачиїм прикладом, упатриц ше на дакого

повучен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **повући (се)**; **2.** *(који се повукао од света)* поцагнути

повучено *присл.* поцагнуто; **живети** ~ жиц поцагнуто

погађање *с.* **1.** < **погађати; 2.** *(о цени и сл.)* єднанє, єднанка

погађати -ам **1. а)** *(досећати се, одгонетати)* згадац, одгадовац, *заст.* гадац, *беш.* садац; **б)** *(наслућивати)* нагадовац; **2.** *з розл. знач.* потрафяц; ~ **у циљ** потрафяц до циля; **3.** *(наилазити неочекивано на што)* трафяц, потрафяц, натрафяц; **4.** *(налазити као резултат сналажења)* находзиц, потрафяц, трафяц; **5.** *(чинити погодбу)* єднац

погађати се -ам се єднац ше

погађач *х.* одгадовач; нагадовач; потрафяч

погазити -им **1. а)** *(изгазити)* поґажиц, походзиц; поґазловац; ~ **нечију њиву колима** поґажиц (походзиц) по дачиїм полю з кочом; **б)** *(згњечити ногама)* зґажиц; **2. а)** *(покорити у рату)* покориц; **б)** *(поробити)* порабиц; **3. а)** *(напустити, одбацити)* одступиц, одрекнуц ше; поґажиц, поґазловац; ~ **старе обичаје** одступиц стари обичаї, одрекнуц ше [од] старих обичайох; **погазио је мајчин савет** поґажел мацеров совит; **б)** *(одрећи се чега)* одрекнуц ше, одтаїц ше, поґажиц; ~ **нечију љубав** одрекнуц ше [од] дачиєй любови, поґажиц дачию любов; **в)** *(не испунити)* одтаїц ше, потупиц, поґажиц; ~ **обећање** одтаїц ше од обецаня, потупиц (поґажиц) обецанє

погāн[1] *ж.* **1.** *(балега, измет)* балєґи; гной; **2.** *(смеће)* шмеце; **3.** *фиґ.* **а)** *(мрска особа)* паскуда, паскуднїк, поґан *х.*, плюґа*;* **б)** *(оно што је гадно, одвратно)* бридкосц, брид

поган[2] -а -о **1.** *(прљав)* барз брудни; **2. а)** *(опак, рђав)* нєдобри, зли, плани, скоцени; ~ **човек** нєдобри чловек; **б)** *(ружан, срамотан)* бридки; **погане речи** бридки слова; **в)** *(горопадан)* бесни; **3.** *(погански)* погански; ◊ **бити погана језика** мац зли язик; любиц огваряц; ~ **болест** венерична хорота

поганац -нца *х.* **1.** *оп.* **поган[1] (3. а)**; **2.** *(који нема вере)* нєвирнїк, поган; **3.** *мед.* поколварови вред
поганија *ж. зб.* **1.** *(опаки људи)* паскуди, паскуднїки, поганє, плюґи; **2.** *оп.* **поган[1] (3. б)**
поганин *х.* **1.** *(паганин)* поган; **2.** *оп.* **поган[1] (3. а)**
поганити -им **1.** *(прљати)* брудзиц, масциц; **2.** *(прљати изметом)* ґаладзиц, бридзиц по дачим; **3.** *фиґ. (каљати)* бридзиц, брудзиц
поганити се -им се *(испуштати измет)* ґаладзиц, бридзиц; *(вршити нужду)* класц под себе
поганица *ж.* **1.** *(зла жена)* паскуда, паскуднїца, плюґа; **2.** *(вештица)* босорка
поганлук *х.* **1.** *(поквареност)* погубеносц; *(раскалашан живот)* розпусни живот, розпусносц; **2.** *(непристојне речи)* бридки (нєпристойни) слова; **3.** *(паганска вера)* поганство; **4.** *оп.* **поганштина (1)**
поганство *с.* **1.** *(паганство)* поганство; **2.** *(погано дело)* пакосц, паскуда
погануша *ж. оп.* **поганица (1)**
поганштина *ж.* **1.** *(прљавштина)* бруд; **2.** *оп.* **поганство (1, 2)**; **3.** *оп.* **поган[1] (3. а)**
погасити -им **1.** *(угасити све редом)* погашиц; **2.** *(угасити)* загашиц
погасити се -им се погашиц ше; погаснуц
погача *ж.* **1.** хлєб *(округли и кляпчисти, звич. без квасу, хтори ше пекол у ґару у котлянки);* лепинь, ланґош; осух; **2.** *покр.* файта вельконоцного колача; ◊ **дати погачу за проју** *(дати вреднију ствар за мање вредну)* спревесц ше/спреведнуц ше, обстац; **зрно по зрно** ~ [**камен по камен палача**] хто шпорує, тот зґаздує; **јести (ломити) с ким једну погачу** *(заједно живети)* єсц з даким хлєб(а)*;* **тражи (хоће) хлеба код (поред) погаче, тражи преко хлеба погачу** сцел би лєпше, нєдосц му тото цо ма
погачар *х., звич. мн. фолкл.* поґачар
погачица *ж.* **1.** *дем.* < **погача**; **2.** поґач; **погачице са сиром** поґачи зоз сиром; **погачице са чварцима** шкварково поґачи, поґачи зоз шкварками
погдегде *и* **погдегод** *присл.* ту и там, местами
погдекад(а) *присл.* дакеди, дзекеди, кеди-нєкеди
погдеко *зам.* дахто; ту и там дахто; дакеди (з часу на час) дахто; даєдни; **у селу још** ~ **држи старе обичаје** у валалє ище дахто трима стари обичаї
погдекоји -а -е *зам. (понеки)* даєден; ту и там даєден; дакеди (з часу на час) даєден; даєдни
погдешто *зам.* дацо; ту и там дацо; дакеди (з часу на час) дацо
погибан -бна -бно *оп.* **погибељан**
погибао -бли *ж.* **1.** *(пропаст)* погибель, загибель; **2.** нєщесце *(хторе грожи дакому)*, опасносц
погибати[1] погибам *нєзак. и част. ґу* **погинути**
погибати[2] погибам *нєзак. и част. ґу* **погнути**
погибељ *ж. оп.* **погибао**
погибељан -љна -љно погибельни; **погибељне последице** погибельни пошлїдки
погибија *ж.* **1.** *оп.* **погибао (2)**; **2.** забойство; шмерц; погинуце; **3.** катастрофа; погибель, загибель
погинути -нем **1.** *(изгубити живот)* погинуц, страдац, *заст.* загинуц; **2.** *(угинути)* угинуц, *заст.* загинуц; **3.** *(пропасти)* препаднуц; **4.** *(пасти у заборав, нестати)* нєстац, щезнуц, буц забути*;* ◊ **хтети** ~ **од смеха** лапац ше за брух (зацинац ше, заходзиц ше) од шмиху, *заст.* шмеяц ше до розпуку; ~ **за ким** *или* **чим** барз жадац (сцец) дакого *або* дацо
погињати (се) -њем (се) **а)** *(сагињати (се))* зогинац (ше); хиляц (ше); **б)** *(грбити (се))* похильовац (ше)
поглавар *х.* поглавар
поглаварица *ж.* **1.** поглаварка; **2.** *(манастира)* настоятелька
поглаварство *с. ист.* поглаварство; управа
поглавач *х.* заглавок; заглавчок
поглавит -а -о **1.** главни, найважнєйши; **наша** ~ **брига је...** наша главна бриґа то...; **2. а)** *(истакнут, угледан)* визначни, углядни; **б)** *одр. (титула виших чиновника)* почитовани, чесни, пречесни; **поглавити господине судијо** почитовани пан судия
поглавито *присл.* **а)** *(у првом реду, понајвише)* найвецей; найбаржей; **трговао је** ~ **стоком** тарґовал найвецей зоз статком; **б)** *(особито)* особлїво, окреме, особено
поглавица *х.* поглавар, старшина; поглавица
поглавље *с. (одељак у књизи)* поглавє, глава; ◊ **то је** ~ **за себе** то цошка окремне; то нє спада ту
поглавник *х.* поглавар, старшина; *ист.* поглавнїк
погладити -им **1.** *(гладећи поравнати)* загласкац; вигладкац; ~ **бркове** загласкац баюси; **2.** *(помиловати)* погласкац; **3.** *фиґ. (истући)* набухац, побиц; ~ **коме леђа**

набухац дакого по хрибце; **4.** *(помести, почистити)* позаметац, почисциц, попораїц

погласица *ж. и* **погласје** *с. (глас, вест)* глас, вистка, хир

поглати -ам *покр. оп.* **погледати**

погле *беш. (погледај)* палє, паля

поглед *х.* попатрунок, погляд; попатренє; ◊ **бацити** ~ руциц попатрунок (очи, погляд), руциц з оком; **бити** [**оку**] **на погледу** буц пред очми; **гутати нешто погледом** лїґац дацо з попатрунком (з очми); **делити с ким погледе** буц з даким єдней думки (думи), дзелїц з даким попатрунки; **изнети своје погледе** винєсц свойо попатрунки (становиска, думаня); **на први** ~ на перши попатрунок (погляд); **оборити** ~ спущиц попатрунок, попатриц долу; **пресећи кога погледом** пререзац (прецац) дагого з очми (з попатрунком); **скренути коме** ~ **на нешто** обрациц дакому увагу на дацо; **соба с погледом на море** хижа з попатрунком на морйо; **у сваком погледу** у каждим поглядзе; **у том погледу** *(с те тачке гледишта)* у тим поглядзе

погледавати (се) -ам (се) *оп.* **погледати (се)**[2]

погледан -дна -дно **1. а)** хтори од вшадзи видно; видлїви; **б)** *(леп, наочит)* красни, статочни, красней фиґури, шталдовни

погледати[1] -ам *зак.* **а)** попатриц; ~ **око себе** попатриц коло себе; **б)** *(кога)* попатриц на дакого; **погледао га је љутито** попатрел на нього нагнївано; **в)** опатриц; **погледај шта сам купио** опать цо сом купел; **мајстор је погледао кола** майстор опатрел авто; **г) погледај пажљивије како ја радим** опать (попать) лєпше (припатри ше) як я робим

погледати[2] погледам *нєзак.* **1.** *(бацати поглед)* попатрац; **2.** *(очекивати, изгледати)* випатрац

погледати се[1] -ам се *зак.* **а)** попатриц на себе; **б)** *взаєм. повр.* попатриц єден на другого

погледати се[2] погледам се *нєзак.* попатрац єден на другого

поглобити -им *(оглобити)* оштрофац

поглупети -пим оглупиц, оглупнуц

поглухнути -нем оглухнуц

погнати -ам *и* -женем **1.** *(отерати)* одогнац; ~ **непријатеља са своје земље** одогнац нєприятеля зоз своєй жеми; ~ **волове на вашар** одогнац воли на вашар; **2.** *(натерати на трчање)* почац гонїц, погнац; ~ **коње брже** почац швидше гонїц конї; **3.** *(појурити јашући)* розбегнуц ше [на коньови]; **4.** *(потрчати за ким ловећи га)* почац оганяц дакого *або* за даким

погнати се -ам се *и* -женем се **1.** *(појурити)* розбегнуц ше; **2.** *взаєм. повр.* почац ше оганяц

погнојити -им погноїц

погнут -а -о зогнути; схилєни; *(погрбљен)* похилєни, ухилєни, погнути

погнути -нем зогнуц; схилїц; *(згрбити)* похилїц, ухилїц, погнуц; ◊ ~ **главу (шију)** *(покорити се)* подац ше, покориц ше

погнути се -нем се зогнуц ше; схилїц ше; *(згрбити се)* похилїц ше, ухилїц ше, погнуц ше

погњечити -им < **гњечити**

погњити -ијем погнїц

погњурити -им *(заронити)* замуриц; зачириц

погњурце *присл. (ронећи)* муряюци ше

поговарати -ам **1.** *(понављати)* повторйовац; **2.** *(стављати примедбе)* препоминац, надпоминац; **3.** *безос.:* **поговара се** приповеда ше

поговор *х.* **1**. *(завршно објашњење писца)* послесловo, епилог; **2.** *(мањи приговор, замерка)* пригварка; **3.** *(говоркање)* погварканє; ◊ **без поговора а)** *(без сумње)* без сумнїву; **б)** *(слушати и сл. – безусловно)* без пригварки, без словох

поговорити -им **1.** *(прозборити, рећи)* побешедовац, повесц; **2.** *(поновити речено)* повториц; **3.** *(изговорити, изрецитовати)* вигуториц, видекламовац; **4.** *(замерити)* пригвариц

погодак -отка *х.* **1.** *(у циљ)* потрафенє; **2.** *(на лутрији)* добиток, вигране, виграце; **имао је** ~ **на лутрији** виграл на лутриї; ◊ **пун** ~ **1.** *(оружјем)* полне (подполне) потрафенє; **2.** *фиґ.* праве так, праве як треба

погодан -дна -дно вигодни**;** прикладни**;** зґодни**;** добри; *заст.* способни; *заст.* валушни; **време је погодно за сетву** хвиля вигодна за шатву; ~ **моменат** вигодна (прикладна, зґодна) хвилька; **ова земља је погодна за гајење винограда** тота жем вигодна (прикладна, *заст.* способна) за садзенє винїцох; **ово платно није** ~ **за везење** тото платно нє вигодне (нє добре, *заст.* нє способне, нє валушне) за вишиванє

погодба *ж.* **1.** *(погађање, ценкање)* єднанє, єднанка; **2.** *(уговор)* догварка, контракт; **3.** *(услов)* условиє

погодбен -а -о догваркови, контрактови; ◊ *ґрам.:* **погодбени начин** потенциял; **погодбена реченица** условне виреченє

погодити -им **1. а)** *(досетити се, одгонетнути)* зґаднуц, одґаднуц, *беш.* саднуц; **погоди ко је то** зґаднї хто то; ~ **нечије мисли** одґаднуц дачийо думки; **б)** *(наслутити)* наґаднуц; **2.** *з розл. знач.* потрафиц; ~ **унапред време** потрафиц напредок хвилю; **писац је погодио менталитет суграђана** писатель потрафел менталитет согражданох; **погодила их је несрећа** потрафело их нєщесце; **3.** *(наићи неочекивано на што)* потрафиц, натрафиц; **погодила је баш на свађу** потрафела (натрафела) праве на зваду; ~ **у јаму** потрафиц до дзири; **4.** *(наћи као резултат сналажења)* найсц, потрафиц; **не можемо да погодимо пут** нє можеме найсц драгу; **5.** *(у мету)* потрафиц, поцильовац; **6.** *(учинити погодбу)* поєднац; ~ **мајстора** поєднац майстра

погодити се -им се **1.** *(договорити се о цени; најмити се)* поєднац ше, *заст.* зєднац ше; **2.** *безос. (остварити се)* зисциц ше

погодишњи -а -е полрочни

погодност *ж.* < **погодан**

погодовати -дујем виґодно дїйствовац (уплївовац), хасновац, одвитовац

поголем -а -о досц вельки

поголицати -ам поґуцкац; поласкотац

погон[1] *и* **пигон** *х.* **1.** *физ., техн.* погон, порушуюца сила; **електрични** ~ електрични погон; **турбине су на водени** ~ турбини на водови погон, турбини вода гонї; **пустити у** ~ пущиц до погону; **2.** *(одељење фабрике)* погон

погон[2] *и* **пигон** *х.* **1.** *(подвоз):* **платити** ~ плациц [за] превоз; **2.** *покр.* гонєнє статку на пасовиска

погонити -им гонїц, гнац

погонич *х. лов.* гайчар, гайкач

погонски -а -о погонски; ~ **снага** погонска моц

погордити се -им се постац пишни, почац ше пишиц

погорелац -лца *х.* **1.** тот цо му хижа зґорела; **2.** *фиґ. (сиромах)* бидни

погорелина *ж.* тото цо остало дакому после огня

погорелиште *с. (згариште)* погоренїско

погорети -рим **1.** *(сагорети што ложећи)* потопиц; ~ **сва дрва** потопиц шицко древо; **2.** *(изгубити кућу и др. у пожару):* **прошле године су погорели** прешлого року им зґорела хижа; **3.** *(добити сунчане опеклине)* спечиц ше; **4.** *(бити упаљен неко време)* погориц

погоропадити се -им се постац бесни, розбуйдошиц ше

погоршавати (се) -ам (се) погоршовац (ше), *заст.* горшац (ше)

погоршање *с.* погоршанє; **доћи ће до погоршања времена** погуби ше хвиля, придзе до погоршаня хвилї

погоршати (се) -ам (се) погоршац (ше)

погосподити се -им се попанщиц ше

погостити -им погосциц

погостити се -им се погосциц ше

поготово *и* **поготову** *присл.* **1.** *(нарочито)* поготов; **2.** *(готово, скоро)* скоро; скоро цалком

пограбити -им **1.** *(зграбити)* хвациц, зґрабиц; **2.** *(отети)* одняц, вжац, *заст.* забрац; **3.** *беш. (спопасти):* **одједном ју је поглабила вртоглавица** нараз ше єй почала глава круциц; **пограбило га је за срце** сцисло ше му шерцо; **4.** *оп.* **пограбљати**

пограбити се -им се **1.** хвациц ше, зґрабиц ше; **2.** *взаєм. повр.* хвациц ше, зґрабиц ше; похватац ше, поґрабац ше; **пограбиле се за косу** похватали ше за власи; **3.** *фиґ.* повадзиц ше; побиц ше

пограбљати *и* **পограбуљати** -ам *(покупити грабљама)* пограбац

pоградити -им **1.** *(саградити; начинити)* направиц, справиц; понаправяц; ~ **куће** направиц хижи; **2.** *(починити)* наробиц, направиц; виконац, вистроїц; ~ **пуно зала** наробиц вельо зла

пограђивати -ђујем *нєзак. ґу* **пoградити**

пограјати -ам < **грајати**

пограничан -чна -чно **1.** приґранїчни, поґранїчни; ~ **село** приґранїчни валал; **2.** *одр. воєн.* поґранїчни; **пограничне трупе** поґранїчни єдинки

пограничје *с.* приґранїчє

погрбавити (се) *и* **погрбити (се)** -им (се) похилїц (ше), ухилїц (ше), погорбиц (ше), зґорбиц (ше), погербиц (ше)

погрбљавати (се) -ам (се) *и* **погрбљивати (се)** -љујем (се) похильовац (ше), ухильовац (ше), горбиц (ше), гербиц (ше)

погрда *ж.* **1.** *(грдња; псовка)* руганє; верестованє; гандрованє; лаце; **говорила му је погрде** ругала на нього; **2. а)** *(срамота)* ганьба; **б)** *(вређање; увреда)* ганьбенє; квилєнє, увредзованє; увреда; **3.** *фиґ. (грдоба)* бридота, потвора

погрдан -дна -дно гандруюци, ругаци, уквилююци, увредлїви; *(ружан, гадан)* бридки; ◊ ~ **реч** *ґрам.* гандруюце слово

погрдити -им **1.** *(учинити ружним, нагрдити)* очудациц, згардзиц; **2.** *(обасути погрдама)* поругац на дакого, вилац дакого; **3. а)** *(осрамотити)* поганьбиц; **б)** *(окаљати)* облациц; **4.** направиц (наробиц) чкоди
погреб *х.* хованє, *заст.* погреб
погребавати -ам **1.** ховац; **2.** загребовац
погребати -бем **1.** *оп.* **погрепсти (1)**; **2.** *(мало огребати)* подрапац
погребенати -ам почесац *(волну и под.)*
погребни -а -о: ~ **говор** посмертна бешеда, бешеда на хованю; ~ **друштво** погребне дружтво; ~ **марш** посмертни марш; ~ **кола** мертвени коч; ~ **поворка** хованє; ~ **тишина** цихосц як на хованю
погребник *х.* тот цо ноши труну з умартим; паноцец *(хтори хова умартого)*
погребнина *ж.* трошки ховања; **платити погребнину** плациц за хованє, плациц трошки ховања
погребуша *ж. польопр. покр.* брана; дерляча
погревци *х. мн. оп.* **подгревци**
погрезнути -нем **1.** *(упасти дубоко у што глибовито)* залєзнуц*;* **2.** *(сместити се свом тежином)* спущиц ше, звалїц ше
погрејати -јем **1.** *(мало грејати)* пограц; **2.** *(јело – подгрејати)* зограц
погрепсти[1] *и* **погрепсти** -ебем **1.** *(сахранити)* поховац; **2.** *(затрпати)* загребац
погрепсти[2] *и* **погрепсти** -ебем подрапац
погрешан -шна -шно погришни, помилькови, мильни, *заст.* (по)хибни**;** криви
погрешив -а -о хтори може погришиц
погрешити -им **1. а)** *(у поступку)* погришиц, схибиц, *рид.* похибиц; **шта сам погрешио, те си тако љут?** цо сом погришел (схибел) же ши таки нагнївани?; **б)** *(при набрајању и сл. – забунити се)* помилїц ше, змилїц ше, погришиц; **в)** *(при писању и сл.)* погришиц; **2.** *(сагрешити)* согришиц, зогришиц; **3.** *(промашити)* нє потрафиц; ~ **пут** заблукац
погрешка *ж.* **1. а)** *(у поступку; при писању)* хиба, гришка, *заст.* похибка*;* **б)** *(при набрајању и сл. – забуна)* помилька; **2.** *(мана)* хиба
погрешљив -а -о *оп.* **погрешив**
погрешно *присл.* погришно; помильково; *заст.* хибно; криво
погрнути -нем нагарнуц, пригарнуц
погром *х.* погром *(забиванє припаднїкох даєдней етнїчней або вирскей меншини з боку маси)*
погромаш *х.* погромаш
погрубети -бим *(постати груб)* огрубиц, постац груби
погрувати -ам *(халапљиво појести)* ґаладно поєсц, подедвиц, полопотац, погамкац
погрудати се *и* **погрудвати се** -ам се пооруцовац ше
погрудница *ж. анат.* плюцова хусточка (pleura)
погружавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **погружити (се)**
погружити -им **1.** *(сагнути, згурити)* зогнуц, схилїц; похилїц; **2.** *фиґ.* прициснуц
погружити се -им се *фиґ. (утонути)* замуриц ше, зачириц ше
погрузити -им *заст. (загњурити, потопити)* замуриц, зачириц
погрузити се -им се *оп.* **погружити се**
погуба *ж. (потпуно уништење)* препасц, погибель, загибель
погубан -бна -бно *(који доноси погубу)* погибельни; **погубне последице** погибельни пошлїдки
погубити -им **1.** *(лишити живота)* забиц, *заст.* загубиц; **2.** *(изгубити)* **а)** *(једно за другим)* потрациц; **б)** *(много, све)* страциц; **3.** *(упропастити)* упрепасциц, *заст.* запрепасциц
погубити се -им се **1.** потрациц ше; **2.** *(омршавити)* схуднуц, ослабиц/ослабнуц
погубљење *с.* **а)** *(извршење смтне казне)* (по)каранє зоз смертельну кару, вивершенє смертельней кари, *заст.* загубенє; **б)** *(убиство)* забойство, *рид.* забице
погубно *присл.* погибельно
погубност *ж.* погибельносц
погузијаш *х. (чанколиз)* улїзовач/улїзнїк, подлїзовач/подлїзнїк
погулити -им **1.** *(огулити, ољуштити горњи слој)* зодрец; очисциц; **2.** *(оглодати)* огризц
погумати -ам *вулґ. беш. оп.* **погрувати**
погунђати -ам подудрец*;* пожубротац
погуравити се -им се похилїц ше, ухилїц ше, згорбиц ше *(од старосци, хороти)*
погурати -ам подриляц, подрилїц, *коц.* поцискац, *беш.* поґурац
погурати се -ам се **1.** *(у гужви)* подриляц ше, *беш.* погурац ше; **2.** *взаєм. повр. (у свађи и сл.)* поодрильовац ше, подриляц ше
погурити -им схилїц, зогнуц; похилїц, ухилїц, згорбиц
погурити се -им се **1.** *(сагнути се)* зогнуц ше, схилїц ше; **2.** *(од старости, болести)* похилїц ше, ухилїц ше, згорбиц ше; **3.** *фиґ. (постати потиштен)* постац убити

погуркати -ам *дем.* (да)кус подриляц; (да)кус подриліц; (да)кус пошторпац (поштухац)
погуркивати -кујем *дем.* кус (покус) подрильовац; кус (покус) шторпац (штухац) до дакого, кус (покус) ошторповац (оштуховац) дакого
погурнути -нем **1.** *(погурати)* погриліц, поциснуц, *беш.* поґурнуц; **2.** *(мало гурнути кога ради обраћања пажње)* штухнуц (шторпнуц) до дакого, уштухнуц дакого
погуст -а -о досц густи
погутати -ам поліґац
погуцнути -нем *беш.* попиц, ліґнуц
погушати се -ам се *взаєм. повр.* полапац ше (похватац ше) за ґуши, давиц (гартушиц) єден другого
погушити -им подавиц, погартушиц; пофойтовац
погушити се -им се подавиц ше, погартушиц ше; пофойтовац ше
под[1] *и* **под** *х.* **1.** патос; жем; подлога; **паркетски** ~ паркет; **земљани** ~ жем; **пала му је књига на** ~ спадла му кнїжка на жем; **2.** *заст. (спрат)* поверх, шток
под[2] *прим. (з особнима енклитичнима заменовнїками и* пода) I. *з ак.* **1.** под; **а)** *означує место:* **сести** ~ **дрво** шеднуц под древо; **стигли су** ~ **само село** сцигли под сам валал; **б)** *означує стан:* **ставити** ~ **строг надзор** положиц под строги надпатрунок; **2.** *означує час* под, ґу, на; ~ **јесен** под єшень, ґу єшенї; ~ **старе дане** на (под) стари днї; **3.** *означує заменьованє дачого правого з дачим фалшивим* место; **продају рђаву робу** ~ **добру** предаваю подлу робу место добрей; II. *з инстр.* под; **седе** ~ **дрветом** шедза под древом; **поље** ~ **пшеницом** польо под житом; ◊ **имати кога под собом** *(бити коме старешина)* мац дакого под собу; **под изговором** под вигварку; **под утиском** под упечатком; **под условом** под условийом; **под претњом** под гроженьом; **узети дете под своје** вжац дзецко под свойо; **учинити што под морање (под мораш)** буц примушени (присиловани) дацо зробиц
пода *оп.* **под**[2]
подавати -дајем *(давати)* давац, *заст. рид.* подавац
подавати се -дајем се **1.** *(попуштати под притиском)* подавац ше, попущовац; **2.** *(потпуно се предавати чему)* придавац ше
подавити[1] подавим подавиц
подавити[2] подавијем *оп.* **подвити**
подавити се -им се подавиц ше
подавно *присл.* досц давно
подагра *ж. мед.* подаґра
подадуо -ула -уло *оп.* **подбуо**
подадути -ујем *оп.* **поднадути**
подаждети *и* **подаждити** -ди: **подаждило је** *(пало је мало кише)* дакус попадало, попадал диждж
подајник *х. оп.* **поданик**
подал -дла -дло *оп.* **подао**
подалек -а -о досц далєки, хтори ше находзи досц далєко
подалеко *присл.* досц далєко
подаље *присл.* дакус далєй
подаљи -а -е хтори ше находзи далєй, дальши; **подаљи нису чули шта је говорио** тоти цо були далєй нє чули цо гуторел; ~ **род** дальша родзина
поданак[1] -анка **1.** подножє; ~ **планине** подножє гори; **2.** *бот.* под'жемни младнїк (виросток)
поданак[2] -анка **1.** *(додатак)* додаток; **2.** *(данак, порез)* порция, даванє
подани *х. мн. (поданици)* поданїки, поддани
поданик *х.* поданїк, поддани
поданица *ж.* поданїца, поддана
поданички -а -о поданїцки
поданство *с.* **1.** *(држављанство)* державянство; **2.** *(стање поданика)* поданїцтво, подданство
подао -дла -дло *(непоштен, подмукао)* нїзки; бридки; паскудни, плюґави; **учинити** ~ **дело** зробиц нїзке дїло
подапети -пнем нацагнуц, зацагнуц; розцагнуц; ◊ ~ **замку** положиц мачку (замку); ~ **коме ногу** подложиц дакому ногу
подапињати -њем нацаговац, зацаговац; розцаговац
подарак -рка *х. (поклон)* дар, дарунок
подарити -им **1.** *(коме што – поклонити)* подаровац; **2.** *фиґ. (кога чиме – удостојити)* почест(в)овац, обдаровац
подаровати -рујем *оп.* **подарити**
подасипати -ам *и* -пљем посиповац; сипац
подастирати -рем **1.** пресцерац под дакого *або* дацо; **2.** *(стављати поставу)* футровац, поставяц
подастрети -ем **1.** престрец/прештрец под дакого *або* дацо; **2.** *оп.* **поставити (7)**
подасути -спем посипац; насипац
податак -тка *х.* податок
податан -тна -тно **1.** *(који се лако даје формирати; попустљив)* податни; **2.** *(издашан, дарежљив)* щедри

подати -ам *(дати)* дац*, заст. рид.* подац; ◊ ~ **коме руку** дац дакому руку *(1. дац руку при рукованю; 2. фиґ. помогнуц)*

подати се -ам се **1.** *(попустити под притиском)* подац ше; дац ше; **2. а)** *(препустити се чему)* препущиц ше дачому; ~ **судбини** препущиц ше судьби; ~ **нечијем утицају** препущиц ше дачийому уплїву; **б)** *(потпуно се поверити)* звериц ше, придац ше

податљив -а -о *оп.* **податан (1, 2)**

подашан -шна -шно *оп.* **податан (2)**

подбадати -ам **1.** *(притискати мамузама): ~* **коња** сцискац коня, штухац (до) коня *(же би швидше ишол);* **2.** *фиґ. (подстицати)* подштуховац

подбадач *х. (онај који подстиче кога на што)* подштуховач

подбан *х. ист.* подбан

подбаран -рна -рно мочарни, по хторим єст води; ~ **ливада** луки по хторих єст води

подбацивати -цујем **1.** класц *або* руцац под дацо; **2.** *(кришом подметати)* подкладац, подруцовац; **3.** подруцовац *(1. нє досяговац до циля; 2. знєверйовац обчекованя)*

подбацити -им **1.** положиц *або* руциц под дацо; **2.** *(кришом подметнути)* подложиц, подруциц; **3.** подруциц *(1. нє досягнуц до циля; 2. знєвериц обчекованя)*

подбачај *х.* подруценє

подбел *х. бот.* подбел (Tussilago farfara)

подбележник *х. ист.* подновтаруш

подбелити -им означиц древо *(одрезуюци часц скори як знак же древо одредзене за рубанє)*

подбељ *и* **подбео** *х. оп.* **подбел**

подбељивати -љујем *нєзак. ґу* **подбелити**

подбијати -јам **1.** *(прикуцавати одоздо)* прибивац; **2.** *(забијати испод чега)* забивац под дацо; **3.** *(нагњечивати, жуљати одоздо)* надавйовац, давиц; подбивац; **4.** *(стављати подупирач)* под(о)перац; **5.** *(спопадати, хватати)* хватац, ґрабац

подбијач *х.* **1.** *(подметач)* подкладач; **2.** *покр.* квачка *(клїнок на плугу з хторим ше реґулує глїбше або плїтше оранє)*

подбир *х.* споднї лїсца догану *(хтори ше перши оламую)*

подбити -ијем **1.** *(прикуцати одоздо)* прибиц; **2.** *(забити испод чега)* забиц под дацо; **3.** *(нажуљити одоздо)* надавиц; подбиц; **подбио је табане** надавело му талпи; **4.** *(ставити подупирач)* подопрец; ~ 8**зид** подопрец мур; **5.** *(спопасти, шчепати)* хвациц, зґрабиц

подбити се -ијем се *повр. ґу* **подбити (3)**

подбог *и* **подбогом** *присл.* **1.** *(сасвим, баш)* цалком; **нису имали** ~ **ништа** нє мали цалком нїч; **2.** *(нигде)* нїґдзе

подбој *х.* **1.** *(греда изнад врата)* греда над дзверми, наддзвернїк; **2.** убита жем у хлїве; **3.** *(набој, жуљ)* надавене; подбите

подбости -одем **1.** *(притиснути мамузама): ~* **коња** сциснуц (уштухнуц) коня *(же би швидше ишол)*; **2.** *фиґ. (подстаћи)* подштухнуц

подбости се -одем се *оп.* **подбочити се**

подбочити -им **1. а)** *(наслонити главу, браду на длан)* подопрец главу *або* браду з руку *(кед рука опарта з локцом на стол);* **б)** *(подупрети)* подопрец; **2.** *фиґ. (подстрекнути)* подшмелїц, подштухнуц

подбочити се -им се положиц руки на пас; **стоји подбочен** стої з руками на пасу

подбрадак -атка *х.* **1.** *анат. (предњи део доње чељусти на лицу)* брада; **2.** *(подвољак)* подгарлїна, подбрадок

подбрадач *х. и* **подбрадача** *ж.* **1.** *(рубац, марама)* хусточка на главу *(хтора ше вяже под браду)*; **2.** ременьчок *(з хторим ше под браду вяже вояцки шлем и под.)*

подбрадити -им завязац хусточку на главу *(хторей ше конци вяжу под браду)*

подбрадити се -им се **1**. *оп.* **подбрадити; 2.** опрец ше з браду *(на руку, палїцу и под.)*

подбрадни -а -о подбрадни

подбрадник, подбрадњак *и* **подбрадњик** *х.* подбраднїк *(1. нар.*: *пантлїка украшена зоз старим пенєжом, привязана коло глави; 2. часц шлема под браду)*

подбрађивати (се) -ђујем (се) *нєзак. ґу* **подбрадити (се)**

подбрђе *и* **подбрежје** *с. (доњи део брега)* подбрежє, подгорє

подбрекао -кла -кло *оп.* **подбуо**

подбрективати -тујем *(звецкати)* черкац, почерковац

подбријавати -ам оддолу *або* збоку кус бритвиц, подбритвйовац

подбријати -јем оддолу *або* збоку кус обритвиц, подбритвиц

подбрусити -им наоштриц *(на брусу)*, набрушиц; ◊ ~ **пете** *(побећи)* чмиґнуц, миґнуц, спарац, справиц ватькер

подбрцкивати -кујем *оп.* **подбадати (2)**

подбрцнути -нем *оп.* **подбости (2)**

подбулост *ж.* < **подбуо**

подбунити -им подбуніц
подбунути -нем *оп.* **подбухнути**
подбуњивати -њујем подбуньовац
подбуо -ула -уло *и* **подбухао** -хла -хло *(надувен, отекао)* спухнути, попухнути, запухнути, опухнути; надути, здути; ~ **лице** спухнута (здута) твар; **подбуле очи** спухнути очи
подбухнути -нем *(отећи, надути се)* спухнуц, попухнуц, запухнуц, опухнуц; надуц ше
подвајати (се) -ам (се) *назак. ґу* **подвојити (се)**
подвала *ж.* **1.** *(превара)* подвала, спреводзка, кламство; **2**. греда *(хтора ше при правеню хижи подклада под дацо)*
подвалак -лка *х.* дески, древа, цегли и под. подложени под дацо же би стабилнєйше стало *(напр. под гордов)*
подвалација *х.* подвальовач
подвалацијски -а -о подвальовацки
подвалити -им **1.** *(коме – послужити се подвалом)* подваліц, спораїц, спревесц/спреведнуц, окламац; **2.** подложиц дески, древа, цегли и под. под дацо же би стабилнєйше стало
подваљак -љка *х. (дебели кожни набор испод подбратка)* подбрадок, подгарлїна
подваљивати -љујем **1.** *(коме – служити се подвалом)* подвальовац, спорайовац, спреведац, кламац; **2.** класц дески, древа, цегли и под. под дацо же би стало стабилно *(напр. под гордов)*
подваљивач *х. оп.* **подвалација**
подварак -рка *х. кул.* печена капуста *(квашена)*
подваривати -рујем зогривац єдзенє; *(кувати)* вариц
подварити -им зограц єдзенє; *(скувати)* увариц
подвеза *ж.* **1.** шнурка, подвязка *(за вязанє ботошох под колєном); (гумена)* штрумпадла; **2.** файта женскей хусточки *(на главу)*; **3.** *пом.* риф *(за скрацованє плахти на плахтарки)*
подвезати -ежем **1.** привязац (*од долу*)*;* **2.** *фиґ. (склопити):* ~ **погодбу (уговор и сл.)** справиц єднанку (контракт и под.)
подвезати се -ежем се **1.** *(везати, учврстити на себи одећу)* повязац ше; **2.** *фиґ.* дац писмену обовязку, обовязац ше *(на виполнєнє дачого)*
подвезач *х. и* **подвезача** *ж. покр.* хусточка *(билей фарби, хтору жени и дзивки у даєдних крайох кладу прейґ шапки и привязую под браду)*
подвезивати (се) -зујем (се) *нєзак. ґу* **подвезати (се)**
подвезица *ж.* **1.** *дем.* < **подвеза (1)**; **2.** *оп.* **брковез**; **3.** *оп.* **подвеза (3)**
подвести[1] *и* **подвести** подведем **1.** увесц под дацо; **2.** *(краву, кобилу и др. ради спаривања)* привесц краву под буяка, кобулу под вайчака и под.; **3.** *(женску особу мушкарцу)* привесц; звесц, подвесц; **4.** *фиґ. (довести што у зависност од неке шире мисли)* подвесц; ~ **поступак под неко правило** подвесц поступок под даяке правило
подвести[2] *и* **подвести** подвезем угнац коч и под. под дацо
подвести[3] *и* **подвести** подвезем *(украсити везом)* повишивац, вишиц
подвече(р) *присл.* пред змерком, сами вечар; пред вечаром
подвиг *х.* подвиг
подвижник *х. (аскета из религиозних разлога)* подвижнїк, аскет[а]
подвижништво *с.* подвижнїцтво, аскетство
подвијати -ам **1.** зогинац конєц (конци) дачого; подгинац конєц (конци) дачого *(под дацо);* **2. а)** *(савијати испод себе)* подцаговац (уцаговац, класц) под себе; **б)** *(скупљати под што, између чега)* уцаговац; ~ **реп** уцаговац хвост медзи ноги; **3.** *(рукаве и сл. – посувраћивати)* викасовац; закасовац
подвик *х.* **а)** *(узвик)* крик, кричанє; **б)** *(узвик као опомена, претња)* строге опомнуце, громканє, *заст.* пригроз
подвикивати -кујем **1. а)** гласно кричац; **б)** *(заповедајући)* оштро (строго) кричац дакому *и* на дакого; **2.** *(изражавајући гнев, незадовољство и сл.)* кричац, лярмац; **3.** *(прекоревати повишеним гласом; грдити)* кричац на дакого; вадзиц ше з даким, гандровац дакого
подвикнути -нем **1. а**) гласно скричац; б) *(заповедајући)* оштро (строго) скричац дакому *и* на дакого; **2.** *(изражавајући гнев, незадовољство и сл.)* скричац, злярмац; **3.** *(прекорети повишеним гласом; изгрдити)* скричац на дакого; вивадзиц ше з даким, вигандровац дакого
подвилични -а -о подвидлїцови
подвинути -нем *оп.* **подвити**
подвиривати -рујем закуковац *(под дацо)*
подвирити (се) -им (се) закукнуц *(под дацо)*
подвити -ијем **1.** зогнуц конєц (конци) дачого; подогнуц конєц (конци) дачого *(под дацо)*; **2. а)** *(савити испод себе)* подцагнуц

(уцагнуц, положиц) под себе; ~ **ноге пода се** подцагнуц ноги под себе; **б)** *(скупити под што, између чега)* уцагнуц; **пас је подвио реп** пес уцагнул хвост медзи ноги; **3.** *(посувратити)* викасац; закасац; ~ **рукаве** викасац рукави; ◊ ~ **реп** *нар. (бити мање самоуверен)* буц покорни (потульни)

подвлак *х. и* **подвлака** *ж. (оно што се подмеће)* покладка

подвластити -им положиц под свою власц, подвласциц

подвлачити -им **1.** *(увлачити под што)* уцаговац, хпац, запихац; подцаговац; **2.** *(текст – потцртавати)* подцаговац; **3.** *фиґ. (наглашавати)* подцаговац, визначовац

подвлачити се -им се **1.** *(увлачити се под што)* уцаговац ше, хпац ше, запихац ше; подцаговац ше; **2.** *(привлачити се, пришуљавати се)* прицаговац ше; **3.** *фиґ. (улагивати се)* улїзовац ше, подлїзовац ше

подвлашћивати -ћујем класц под свою власц, подвласцовац

подводан -дна -дно подводни

подводач *х.* зводнїк; макро

подводачица *ж.* зводнїца, макро; мадам

подводачница *ж.* явна хижа

подводити -им **1.** уводзиц под дацо; **2.** *(краву, кобилу и др. ради спаривања)* водзиц краву под буяка, кобулу под вайчака и под.; **3.** *(женску особу мушкарцу)* приводзиц, водзиц; зводзиц, подводзиц; **4.** *фиґ. (доводити што у зависност од шире мисли)* подводзиц

подводник *х. оп.* **подводач**

подводница[1] *ж.* **1.** *оп.* **подморница; 2.** *бот.* подводнїк (Najas)

подводница[2] *ж. оп.* **подводачица**

подводништво *с.* зводнїцтво

подвођење *с.* **1.** < **подводити; 2.** *(женске особе са мушкарцем)* зводзенє

подвожњак *х.* подвожняк

подвоз *х.* **1.** *(возило)* превозка; **2.** *(вожња)* воженє; **3.** *оп.* **подвознина**

подвозити -им уганяц коч и под. под дацо

подвозни -а -о превозни; ~ **средство** превозне средство

подвознина *ж. (плата за подвоз)* превознїна

подвозница *ж. пошт.* товарни лїсток

подвојавање *с.* **1.** < **подвојавати (се); 2.** *(национално и сл.)* подвойованє

подвојавати -ам **1.** *(раздвајати)* роздзельовац, роздвойовац, розлучовац; **2.** *(удвојавати, појачавати)* два раз звекшовац *або* змоцньовац, удвойнїсцовац

подвојен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **подвојити**; **2.** *(различит)* розлични, подвоєни; **подвојена мишљења** розлични (подвоєни) думаня

подвојити -им **1.** *(раздвојити)* роздзелїц, роздвоїц, розлучиц; **2.** *(удвојити, појачати)* два раз звекшац *або* змоцнїц, удвойнїсциц; **3.** *(посумњати)* посумняц

подвојити се -им се *(раздвојити се)* роздзелїц ше, роздвоїц ше, розлучиц ше

подвољак -љка *х. оп.* **подваљак**

подворак -рка *х.* жридло на побрежю

подворан -рна -рно услужни, вислужни

подворба *ж.* **1.** *(дворење; услуга)* служенє; услуга, вислуга; **2.** *(јело)* єдзенє, послуженє; **3.** *(послуга)* слугове, послуга

подворе *ж. мн. (два коца за ношење сена)* дручки

подворење *с.* **1.** *(услуга)* услуга, вислуга; **2.** *(посета, поклон)* нащива; поклонєнє

подворити -им **1.** *(учинити подворбу, послужити)* послужиц; **2.** *(погостити)* погосциц

подворје *с.* **1.** *(поткућница)* жем коло хижи; **2.** церква хтора припада манастиру

подворник *х.* послужитель

подворница[1] *ж.* послужителька

подворница[2] *ж. оп.* **подворје (1)**

подвостручавати -ам *и* **подвостручивати** -чујем подвойнїсцовац, удвойнїсцовац

подвостручити (се) -им (се) подвойнїсциц (ше), удвойнїсциц (ше)

подвратак -тка *х.* **1. а)** *(заврнут крај на рукаву)* ґалєрчок, манжет[н]а; **б)** *(заврнут крај на панталонама)* манжет[н]а; **2.** *оп.* **подвратник**

подвратити -им *(подврнути)* зогнуц

подвратник *х.* скора под шию при рогатим статку, шия, карк

подвраћати -ам зогинац

подвргавати -ам **1.** *(чинити што објектом радње)* поддавац, подкладац, викладац, брац, *або ше цала синтаґма преклада з еквивалентним дїєсловом;* ~ **контроли** контроловац; **2.** *(стављати у замену за што, подметати)* подруцовац, подкладац

подвргавати се -ам се **1.** *(постајати објект какве радње)* поддавац ше, давац ше, подкладац ше, викладац ше*, або ше цала синтаґма преклада з еквивалентним дїєсловом*; **2.** *(покоравати се чијој власти, потчињавати се)* покорйовац ше, подавац ше, поставац подложни дакому

подвргнути *и* **подврћи** -ргнем **1.** *(учинити што објектом радње)* поддац, подложиц,

виложиц, вжац, *або ше цала синтаґма преклада з еквивалентним дієсловом*; ~ **критици** виложиц критики, критиковац; ~ **испитивању (преслишавању)** випитовац; ~ **казни** покарац; ~ **ревизији** ревидовац, подложиц ревизиї; ~ **закону** примушиц (нагнац) на притримованє закона; ~ **претресу** претресц, зробиц (окончиц) претрес; ~ **анализи** вжац на анализу; **2.** *(ставити у замену за што, подметнути)* подруциц, подложиц

подвргнути се *и* **подврћи се** -ргнем се **1.** *(постати објект какве радње)* поддац ше, дац ше, подложиц ше; подлєгнуц, подпаднуц; ~ **операцији** дац ше оперовац; **2.** *(покорити се чијој власти, потчинити се)* покориц ше, подац ше, постац подложни дакому

подврискивати -кујем звисковац

подвриснути -нем **а)** *(огласити се вриском)* звиснуц; **б)** *(вриштећи рећи)* зврещац

подврнути -нем **1.** *(уврнути крајеве)* **а)** *(унутра*) зогнуц конци нука; **б)** *(испод чега)* подогнуц; **2.** *(обрнути)* обрациц

подврста *ж.* подфайта

подвртати -рћем **1.** *(увртати крајеве)* **а)** *(унутра)* зогинац конци нука; **б)** *(испод чега)* подгинац; **2.** *(обртати)* обрацац

подвртница *ж.* жем под заградку (заграду) при хижи; заградка, заграда

подврћи (се) -ргнем (се) *оп.* **подвргнути (се)**

подвући -учем **1.** *(увући под што)* уцагнуц, ухпац; подцагнуц; ~ **главу под покривач** уцагнуц главу под покривач; **2.** *(текст – потцртати)* подцагнуц; **3.** *фиґ. (нагласити)* подцагнуц, визначиц; **4.** *(ускладити с чиме, сврстати под што)* усоглашиц, подвесц; ~ **што под параграфе** усоглашиц дацо з параґрафами

подвући се -учем се **1.** *(увући се под што)* уцагнуц ше, ухпац ше; **2.** *(привући се, пришуњати се)* прицагнуц ше; ◊ ~ **коме под кожу** уцагнуц ше дакому под скору

подгајати -ам *(одгајати)* ховац, одховйовац

подгајити -им *(одгајити)* одховац, виховац

подгара *ж. бот.* пламеняча *(на житу)*

подглавак -вка *х.* **1.** крижне древо *(на котлянки або жертвеніку на хторе ше складаю други древа)*; **2.** *оп.* **подглавач**

подглавач *х.* заглавок *(наполнєни зоз шерсцу)*

подглавити -им *(пришити потплат на обућу)* подталповац

подглавље *с.* **1.** *(део постеље где је глава)* подглавє; **2.** *(јастук)* заглавок

подглавњак *х.* **1.** *оп.* **подглавак (1)**; **2.** *оп.* **подглавач**

подговарати -ам *(наводити, подбуњивати)* наводзиц, нагваряц, подштуховац

подговарач *х.* наводз[ов]ач, нагваряч, подштуховач

подговорити -им *(навести, подбунити)* навесц, нагвариц, подштухнуц

подгојити -им **1.** *(одгојити)* одховац, виховац; **2.** *(угојити, утовити)* викармиц

подгонити -им приганяц; гоніц (гнац, наганяц) под дацо

подгорац -рца *х.* *(становник подгорја)* подгорец

подгорети -рим погориц долу (од долу)

подгорина *ж. и* **подгорје** *с.* подножє гори, подгорє

подграда *ж.* подпорки *(у тунелох и рудокопох, хтори зопераю одвальованє жеми)*

подградити -им **а)** положиц подпорки *(у тунелу, рудокопу);* **б)** приправиц, доправиц *(ґу дачому або ґу долнєй часци дачого)*; спущиц

подградња *ж.* приправени *одн.* спущени будинок

подграђе *с.* подгород'є; предгород, предместо, окраїско

подграђивати -ђујем **а)** класц подпорки *(у тунелу, рудокопу);* **б)** приправяц, доправяц *(ґу дачому або ґу долнєй часци дачого);* спущовац

подгревати (се) -ам (се) *оп.* **подгрејавати (се)**

подгревци -вака *х. мн.* зограте єдзенє

подгрејавати -ам **1.** *(мало грејати)* огривац, зогривац, грац; **2.** *(охлађено јело и сл.)* зогривац

подгрејавати се -ам се зогривац ше

подгрејати -јем **1.** *(мало угрејати)* дакус ограц (зограц); **2.** *(охлађено јело и сл.)* зограц

подгрејати се -јем се зограц ше

подгризати -ам под'єдац, подгризац

подгристи -изем под'єсц, подгризц

подгрлац -лца *х. анат.* долінка *(на шиї под гарлом)*; ◊ **душа му дошла у ~ а)** лєдво диха; **б)** *(упао је у тешку ситуацију)* у маку є

подгрлачни -а -о поддолінкови; ~ **жлезда** *анат.* щитни шлїжнїк

подгрлина *ж. покр.* *(сланина испод врата)* подгарлїна

подгрнути -нем **1. а)** подгарнуц; ~ **жеравицу** подгарнуц жирячки; **б)** дрилїц под дацо; **2.** *(стабљике биљке)* огарнуц; ~ **кромпир** огарнуц кромплї

подгртати -рћем **1. а)** подгартац; **б)** дриляц под дацо; **2.** *(стабљике биљке)* огартац

подгрупа *ж.* подґрупа

подгулити -им дакус ододрец (зодрец, задрец); дакус очисциц

подгуљивати -љујем дакус оддзерац (здзерац, задзерац); дакус чисциц (очисцовац)

подгуркивати -кујем штухац (шторпац) до дакого *(обрацаюци му увагу на дацо)*

подгуркивати се -кујем се *взаєм. повр.* оштуховац ше, ошторповац ше, штухац (шторпац) єден до другого *(обрацаюци себе увагу на дацо)*

подгурнути -нем дриліц (подриліц) под дацо

подгушни -а -о подгарлов[и], подґушов[и]

подгушњак *х. оп.* **подвратник**

подђакон *х. церкв.* поддиякон

подебео -ела -ело **1.** досц груби; **2.** досц тлусти

подевати[1] подевам I. **1.** *нєзак. (заметати)* (за)починац; зводзиц; ~ **свађу** започинац (зводзиц) зваду; **2.** *(губити)* трациц; II. *зак.* зруцац, складсц *(шено, сламу до копи, брадла)*

подевати[2] подевам *нєзак. (наговарати, подстицати)* наводзиц, нагваряц

подевојчар *х.* син народзени после даскелїх дзивкох

подевојчити се -им се постац дзивка, задзивчиц ше

подедачити се -им се постац нє як треба, одуриц

подејствовати -вујем подїйствовац

подела *ж.* **1.** *(деоба)* дзелєнє, дзелїдба, дзельба; ~ **плена** дзелєнє добитку; **2.** *(на врсте и сл.)* подзелєнє, дзелєнє; **3.** *(милостиња)* ал[а]мужна, милостиня; ◊ ~ **рада** подзелєнє роботи; ~ **власти** подзелєнє власци

поделак -лка *х. оп.* **подељак**

поделити -им **1**. *з розл. знач.* подзеліц; ~ **плате радницима** подзеліц плаци роботнїком; ~ **с неким тугу** подзеліц з даким смуток; **2.** *(признање, поклон и сл.)* дац; додзеліц; ◊ ~ **мегдан с ким** побиц ше з даким *(з оружийом)*; **подели па владај** подзель и пануй

поделити се -им се подзеліц ше

поделица[1] *ж. оп.* **подела (3)**

поделица[2] *ж.* подзелєни маєток

подељак -љка *х. мат. и др.* подзельок

подељивати -љујем *нєзак. и част. ґу* **поделити**

поденути -нем *(свађу и сл. – заметнути)* (за)почац; звесц

подеони -а -о: ~ **арматура** *буд.* дзеляца арматура

подеран -а -о **1.** подрани, подарти; **подеране ципеле** подрани ципели; **2.** *фиґ. (истрошен)* витрошени, виробени; *(отрцан)* згайскани; ◊ ~ **врећа** чловек хторому нїґда нє досц пенєжи

подеранац -нца *х. (одрпанац)* розтарганєц, подранєц, рондьош, голодранєц

подеранко *х. дем. и гип.* < **подеранац**

подерати -рем подрец

подерати се -рем се **1.** подрец ше; **2.** *фиґ. (истрошити се)* витрошиц ше, виробиц ше; згайскац ше

подерина *и* **подеротина** *ж.* **1.** *(дроње, прње)* подрани шмати, рондї, *заст.* лахи; **2.** *(подерано место на одећи и др.)* подране, дзира

подесан -сна -сно прикладни, придатни, зґодни

подесив -а -о: ~ **глодало** *древ.* приcподобююци фрез; ~ **лист** *древ.* намесцаци лїсток

подесити -им *(учинити подесним)* порихтац; нарихтац; намесциц; напасовац; приcподобиц, прилагодзиц; усоглашиц; ~ **брод за дугу пловидбу** порихтац (приcподобиц) ладю за длугу плївбу; ~ **своје држање према ситуацији** усоглашиц (намесциц, приcподобиц) свойо триманє спрам ситуациї

подесити се -им се **1.** порихтац ше; намесциц ше; приcподобиц ше, прилагодзиц ше; усоглашиц ше; **2.** *(наћи се; задесити се)* найсц ше; случиц ше, трафиц ше

подести *и* **подети** -едем *оп.* **поденути**

подетињавати (се) -ам (се) подзециньовац, поставац як дзецко

подетињити (се) *и* **подетити (се)** -им (се) подзецинїц, постац як дзецко

подешавање *с.* **1.** < **подешавати**; **2.** *тран. и др.* намесцанє

подешавати -ам рихтац; нарихтовац; намесцац; пасовац; приcподобйовац, прилагодзовац; усоглашовац

поджарити -им *(загрејати до жара)* розжирячиц, розпечиц

поджелудњача *ж. (гуштерача)* под'жалудков шлїжнїк, панкреас

поджећи -ежем **1.** подпаліц; запаліц; **2.** *фиґ. (подстаћи, побудити)* подштухнуц; розпаліц

поджигати -ам *и* **поджизати** -ижем **1.** подпальовац; паліц; **2.** *фиґ. (подстицати, побуђивати)* подштуховац; розпальовац

поджупан *х. ист.* под'жупан

поджупанија *ж. ист.* под'жупания
подзакуп *х. правн.* подаренда, под'закуп
подзакупац -пца *х.* подарендаш, под'закупец
подзалог *х. и* **подзалога** *ж.* под'залог
подзаповедник *х.* под'заповиднїк
подзвекивати -кујем почерковац; подзвиньовац; подзвоньовац
подземље *с.* под'жемє
подземни -а -о под'жемни; ~ **вода** под'жемна вода; ~ **извор** под'жемне жридло, фораш; ~ **железница** под'жемни гайзибан, метро; ◊ ~ **свет** *мит.* под'жемни швет
подземница *ж.* **1.** под'жемна простория; **2.** *оп.* **кикирики**
подзид *х. и* **подзида** *ж.* сек, орубенєц, мурик *(хтори служи як ограда процив одвальованя жеми)*
подзидати -ам *и* -иђем подмуровац; вимуровац защитни мур, утвердзиц з муром
подзиђивати -ђујем подмуровйовац; муровац защитни мур, утвердзовац з муром
подзимак -мка *х. покр.* єшень
подзол *х. ґеол.* подзол *(файта нєплодней жеми)*
подиванити -им побешедовац
подивљали -а -о подзивени
подивљалост *ж.* подзивеносц
подивљати -ам *осн., фиґ.* подзивиц
подивљачити (се) -им (се) постац дзиви, подзивиц
подигнути *и* **подићи** -игнем **1.** *з розл. знач.* подзвигнуц, дзвигнуц; ~ **руке** (по)дзвигнуц руки; ~ **цене** (по)дзвигнуц цени; ~ **глас** *фиґ.* (по)дзвигнуц глас; **2.** дзвигнуц, *рид.* подзвигнуц; ~ **устанак** дзвигнуц повстанє; ~ **кога из болести** дзвигнуц дакого з хороти; **3.** *(одгојити)* одховац, виховац, подзвигнуц; **везан је за баку, која га је подигла** вязани є за бабу, хтора го одховала; **4.** *(изградити)* справиц, направиц, поставиц, подзвигнуц; ~ **кућу** справиц хижу; **5.** *(скинути)* зняц; познїмац; ~ **чаршаве са столова** познїмац партки зоз столох; **6. а)** *(новац из банке и сл.)* виняц, вжац, (по)дзвигнуц; **б)** *(позајмити)* вжац; ~ **зајам** вжац пожичку; **7.** *(одвојивши од површине и сл.)* подзвигнуц, видзвигнуц ◊ ~ **руку на себе** дзвигнуц на себе руку; ~ **војску против некога** рушиц ше з войском процив (на) дакого
подигнути се *и* **подићи се** -игнем се **1. а)** подзвигнуц ше, дзвигнуц ше; **б)** *(на прсте)* (по)дзвигнуц ше, зопнуц ше, стануц; **2.** дзвигнуц ше; **народ се дигао у борбу** народ ше дзвигнул до борби; **3.** *(попети се)* виґрабац ше, видрапац ше; ~ **на спрат** виґрабац ше на поверх; **4.** *(устати)* стануц; **подиже се од стола** станул од стола; **подигне се да оде** станул же пойдзе; **5.** *(порасти – о биљкама)* виросснуц; **6.** *(упутити се)* рушиц ше, пойсц; **7.** *(појавити се, настати)* настац; дзвигнуц ше; **подигла се препирка** настало спричканє; **подигла се галама** настала (дзвигла ше) лярма; **8.** *(одвојивши се од површине и сл.)* подзвигнуц ше, видзвигнуц ше; **9.** *(узнапредовати)* подзвигнуц ше, *заст.* поднєсц ше
подигравати -ам **1.** *(у игри, плесу и сл.)* подскаковац; **коњ подиграва** конь подскакує; **2.** бегац (забеговац) коло дакого *(з цильом дацо посцигнуц)*
подизати -ижем **1.** *з розл. знач.* подзвиговац, дзвигац; ~ **цене** дзвигац (подзвиговац) цени; **2.** дзвигац; подзвиговац; ~ **устанке** дзвигац повстаня; **3.** *(одгајати)* ховац, одховйовац, подзвиговац; **4.** *(градити)* правиц, поставяц, подзвиговац; **5.** *(скидати)* знїмац; **6. а)** *(новац из банке и сл.)* винїмац, брац, виберац, дзвигац, подзвиговац; **б)** *(позајмљивати)* брац; ~ **зајам** брац пожичку; **7.** *(одвајајући од површине и сл.)* подзвиговац, видзвиговац
подизати се -ижем се **1. а)** дзвигац ше, подзвиговац ше; **б)** *(на прсте)* дзвигац ше, спинац ше, ставац; **2.** дзвигац ше; ~ **против угњетача** дзвигац ше процив гнобителя; **3.** *(пењати се)* ґрабац ше, драпац ше; **4.** *(устајати)* ставац; **5.** *(упућивати се)* рушац ше, исц; **6.** *(појављивати се, настајати – о галами, свађи и сл.)* наставац; дзвигац ше; **7.** *(одвајајући се од површине и сл.)* подзвиговац ше, видзвиговац ше
подизач *х.* дзвигач; **трактор са хидрауличним подизачем** трактор з гидрауличним дзвигачом
подиј[**ум**] *х.* **1.** подиюм; **2.** *(за музиканте)* подиюм, катєльнїца
подилажење *с.* < **подилазити**
подилазити -им **1.** приходзиц *або* уходзиц под дацо; **2.** *(долазити близу)* приходзиц, приблїжовац ше; **3.** *(обузимати, спопадати)* обнїмац; чувствовац; **4.** *(коме) фиґ. (ласкањем стицати наклоност)* улїзовац ше, подлїзовац ше, подиходзиц
подина *ж.* **1.** *(планине)* подножє; **2.** *(доњи део стога сена)* подено
подисати -ишем подихац

подићи[1] подигнем *оп.* **подигнути**
подићи[2] *и* **подићи** подиђем **1. а)** присц *або* войсц под дацо; ~ **под дрво** присц под древо; **б)** *(о крви)* надбегнуц, вдериц; **2.** *(доћи близу)* присц, приблїжиц ше; **3.** *(обузети, спопасти)* обняц; почувствовац; **подиђе га страх** обнял го страх; **4.** *(коме) фиґ. (ласкањем стећи наклоност)* улїзац ше, подлїзац ше, подисц дакому; ◊ **подишли га мрави (мравци, трнци и сл.)** *(осетио је језу)* прешол мраз през нього
подичити -им *(прославити, узвисити)* воздзвигнуц, преславиц
подичити се -им се поцешиц ше; попреказовац ше; **мајка је довела сина да се подичи њиме** мац приведла сина же би ше поцешела у нїм
подјаже *с.* одводни ярок, канал и под.
подјамчити (се) -им (се) *(примити јамство за кога)* ручиц, бистатовац, ґарантовац за дакого
подјаривати -рујем **1.** *(појачавати ватру)* докладац (класц) на огень; шпиртац до огня *(же би моцнєйше горел)*; роздувац огень; **2.** *фиґ. (појачавати, распаљивати)* розпальовац, розятровац
подјарити -им **1.** *(појачати ватру)* накласц на огень; пошпиртац до огня *(же би моцнєйше горел)*; роздуц огень; **2.** *фиґ. (појачати, распалити)* розпалїц, розятриц
подјарити се -им се розгориц ше; постац векши (моцнєйши)
подјармити -им **1.** *(волове)* запрагнуц до ярма, положиц ярмо; **2.** *фиґ. (под своју власт)* порабиц; покориц
подјармити се -им се покориц ше дачиєй власци
подјармљивати -љујем **1.** *(волове)* прагац до ярма, класц ярмо; **2.** *фиґ. (под своју власт)* порабйовац; покорйовац
подјармљивач *х.* порабйовач
подјачати -ам *(постати јачи)* замоцнїц, змоцнїц
подједати -ам под'єдац, подгризац; подточовац; подмивац
подједнак -а -о єднаки
подједнако *присл.* єднак
подједно *присл.* **1.** источасно; **2.** *(непрестано)* стаємно, нєпрерывно, *нар.* фурт
подјезични -а -о под'язиков[и]
подјемчити (се) -им (се) *оп.* **подјамчити (се)**
подјести -едем под'єсц, подгризц; подточиц; подмиц
подлагати -ажем **1.** *(подметати)* подкладац; **2.** ~ **ватру** розкладац огень; топиц
подлагач *х.* подкладач *(на писацим столє и под.)*
подлакатни -а -о подлокцови
подлактити се -им се опрец ше на локец (локци), подлокциц ше
подлактица *ж. анат.* подлокцова косц; подлокцова часц руки
подланица *ж.* **1.** длань; **2.** *оп.* **педаљ**
подлац *х.* нїчомнїк
подлачки -а -о нїчомнїцки
подлевати (се) -ам (се) *оп.* **подливати (се)**
подлегати -ежем **1.** *(легати; шћућуривати се)* лєгац; счупйовац ше; **2.** *фиґ.* **а)** *(чијој власти)* покорйовац ше, подавац ше, подлєговац; **б)** *(чијем утицају)* подавац ше, подлєговац, подпадац; **в)** *(бивати савладан, побеђен)* буц победзени; буц звладани; **г) то подлеже судској одговорности** то подпада под судску одвичательносц; **3.** *фиґ. (умирати)* умерац; здихац
подлегнути -нем *оп.* **подлећи**
подлежати -жим *(спадати под што – о делокругу надлежности)* подлєговац; **прекршај подлежи новчаној казни** потупенє ше каре з пенєжну кару, потупенє подлєгує пенєжней кари; ◊ **не подлежи сумњи** *правн.* нєт сумнїву
подлепити -им прилїпиц (залїпиц) од долу
подлетети -тим улєциц (прилєциц, подлєциц) под дацо
подлећи -ежем *и* -егнем **1.** *(лећи; шћућурити се)* лєгнуц; счупиц ше; **2. а)** *фиґ. (чијој власти)* покориц ше, подац ше, подлєгнуц; *(чијем утицају)* подац ше, подлєгнуц, подпаднуц; **б)** *(бити савладан, побеђен)* буц звладани; буц победзени; ~ **у борби** буц победзени у борби; **3.** *фиґ. (умрети)* умрец; здохнуц, угинуц
подлив *х. мед.* подлїв; надбегнута крев; **има ~ на прсту од ударца** надбегла му крев на пальцу од вдереня
подливати -ам **1.** *(заливати одоздо)* подлївац, подсиповац; **2.** *(заливати изнутра)* облївац; залївац; подлївац
подлизати -ижем олїзац *(од долу)*
подлизивати -зујем лїзац, олїзовац *(од долу)*
подлимача *ж. покр.* палїца *(хтора ше прейґ єдного плєца подклада под терху хтора ше ноши на другим плєцу)*
подлистак -тка *х.* подлїсток
подлистати -ам закриц з металнима *або* каменима плочами

подлити -ијем **1.** *(залити одоздо)* подляц, подсипац; **2.** *(залити изнутра)* обляц; заляц; подляц; **девојку обли руменило** дзивку обляло червенїдло; **очи подливене крвљу** очи заляти з креву

подлити се -ијем се *(залити се изнутра)* обляц ше; заляц ше; подляц ше

подло *присл.* нїзко; бридко; паскудно; плюґаво

подлог *х.* **1.** *оп.* **подлога**; **2.** *покр.* древо, шульок *(цо ше подклада под вельки камень же би ше лєгчейше дрилял)*

подлога *ж.* **1.** *з розл. знач.* подлога; **2.** *фиґ.* фундамент, основа

подлогач *х. оп.* **подлагач**

подложан -жна -жно **1.** *(подвргнут, изложен чему)* подложни; ~ **променама** подложни пременком; **2.** хтори ше находзи под дачию власцу, подвласцени, поддани; **3.** *техн.:* ~ **плоча** подклададаца таблїчка

подложањ -жња *х. (део сеоских кола)* подейма

подложара *ж. оп.* **подводачица**

подложити -им **1.** *(подметнути)* подложиц; **2.** *фиґ. (под своју власт)* покориц; подложиц под свою власц; **3.** *(наложити, запалити):* ~ **ватру** розкласц огень/огня, розложиц огень; натопиц

подложити се -им се покориц ше; поддац ше под дачию власц

подложник *х. (потчињени)* хтори ше находзи под дачию власцу, подвласцени, поддани

подлокавати -ам подмивац

подлокати -очем подмиц

подломити -им подламац

подлост *ж.* нїзкосц; бридкосц; паскудносц; плюґавосц

подлошка *ж. тран.* подложка

подлужје *с.* гущава *або* жем при лєше (под лєсом)

подлупити се -им се **1.** *(одоздо се одлупити)* оддулїц ше; **2.** достац рани на ногох од ходзеня; подбиц ноги

подлупљивати се -љујем се *нєзак. ґу* **подлупити се**

подљутити се -и се *(дати се на зло – о рани)* дац ше на зло, спримециц ше; розятриц ше

подмазати -ажем *осн., фиґ.* подмасциц; ◊ **иде као подмазано** идзе як подмасцене

подмазивати -зујем *осн., фиґ.* подмасцовац

подмазивач *х.* подмасцовач

подмакнути *и* **подмаћи** -акнем **1.** прицагнуц (поцагнуц) под дацо; подложиц; ~ **коме јастук** подложиц дакому заглавок; **2.** *фиґ. (подвалити)* намесциц, спораїц

подмедити -им *(засладити медом)* помедовац

подмерити -им **1.** *(измерити)* одмерац; померац; **2.** преконтроловац исправносц килашох и под.

подмесити -им положиц квас *(до цеста);* замишиц цесто *(з квасом)*

подместити -им положиц под дацо; подложиц

подмет *х.* **1.** *ґрам.* субєкт; **2.** *(врпца на доњем рубу сукње)* подклад

подметак -тка *х.* подруцене дзецко

подметати -ећем **1.** *(потурати)* подкладац; **2. а)** *(кришом метати коме што)* подруцовац, подкладац; **б)** *фиґ. (приписивати коме нечасно дело)* правиц (складац) на дакого; **3.** *(не добацивати до циља)* подруцовац

подметач *х.* подкладач *(1. за подкладанє под судзину и под.; 2. подпальовач огня)*

подметача *ж. покр. оп.* **подбијач (2)**

подметнути -нем **1.** *(потурити)* подложиц; **2. а)** *(кришом метнути коме што)* подруциц, подложиц; ~ **коме украдене паре** подруциц дакому украдзени пенєжи; **б)** *фиґ. (приписати коме нечасно дело)* направиц (зложиц) на дакого; **3.** *(не добацити до циља)* подруциц; ◊ ~ **коме ногу** подложиц дакому ногу

подмехурити се -и се *(добити мехуре):* **опекао се, па му се рука подмехурила** опекол ше, та му на руки вишли мехири

подмече -ета *с.* подруцене дзецко

подмешивати -шујем *нєзак. ґу* **подмесити**

подмигивати -гујем джмуркац *(дакому або на дакого)*

подмигивати се -гујем се *взаєм. повр.* джмуркац себе, джмуркац єден другому *або* єден на другого

подмигљив -а -о джмуркаци

подмигнути[1] -нем джмуркнуц *(дакому або на дакого)*

подмигнути[2] подмигнем *(вешто, брзо утећи)* вимкнуц, миґнуц, чмиґнуц

подмигнути се -нем се *взаєм. повр.* джмуркнуц себе, джмуркнуц єден другому *або* єден на другого

подмигуша *ж.* кокетка, джмуркошка

подмир *х. покр.* помиренє *(з даваньом фамелиї забитого пенєжох як надополнєня)*

подмира *ж. оп.* **подмирење**

подмирење *с.* подмиренє

подмиривати -рујем **1. а)** *(потребе)* подмирйовац, подмиряц, *рид.* намирйовац; **б)** *(обавезе)* вимирйовац, вимиряц; **в)** *(бити довољно за подмирење)* залєговац; **2.** *(задовољавати чија очекивања)* задовольовац дакого, видовольовац дакому;

3. *(стоку – хранити и појити)* кармиц; напавац; *беш.* намиряц; **4.** *(надокнађивати)* надополньовац

подмирити -им **1. а)** *(потребе)* подмириц, *рид.* намириц; **б)** *(обавезе)* вимириц; ~ **дуг** вимириц длуство; **в)** *(бити довољно за подмирење)* залєгнуц; **2.** *(задовољити чија очекивања)* задоволїц дакого, видоволїц дакому; **3.** *(стоку – нахранити и напојити)* накармиц; напоїц; *беш.* намириц; **4.** *(надокнадити)* надополнїц

подмирити се -им се подмириц ше, *рид.* намириц ше

подмита *ж.* подплацованє, подплаценє, даванє мита, мито

подмитилац -иоца *х.* подплацовач, давач/даватель мита

подмитити -им подплациц, дац мито

подмитљив -а -о хторого лєгко подплациц, подплацуюци, подмитлїви

подмитљивац -вца *х.* подплацуюци (подмитлїви) човек

подмитљивост *ж.* подплацуюцосц, подмитлївосц

подмићеник *х.* подплацени

подмићивати -ћујем подплацовац, давац мито

подмицати -ичем прицаговац (поцаговац) под дацо; подкладац

подмишка *ж.* часц руки под мускулу

подмладак -атка *х.* **1.** *(младо покољење)* подросток, *рид.* подмладок; **2.** *(младе животиње)* млади, подросток

подмладити -им подмладзиц, помладзиц

подмладити се -им се **а)** *(о човеку)* одмладнуц, подмладзиц ше, помладзиц ше; **б)** *(о становништву, насељу)* подмладзиц ше, помладзиц ше; ◊ **подмладило се небо** *(на ведрини су се изокола показали облаци као знак кише)* будзе падац, младзи ше

подмлађен -а -о **а)** *(о човеку)* одмладнути, подмладзени; **б)** *(о становништву, насељу)* подмладзени, помладзени

подмлађивати -ђујем **а)** *(човека)* одмладзовац, подмладзовац; **б)** *(становништво, насеље)* подмладзовац, помладзовац

подмлађивати се -ђујем се **а)** *(о човеку)* одмладзовац, подмладзовац ше; **б)** *(о становништву, насељу)* подмладзовац ше, помладзовац ше

подмлачити -им *(смлачити)* злїциц

подморница *ж.* подморнїца, подводна ладя

подморничар *х.* подморнїцар

подморнички -а -о подморнїцки

подморски -а -о подморски

подмост *х.* *(под од дасака у штали)* дилїни

подмостити -им *(направити подмост)* положиц дески *(як патос)*; положиц дилїни *(дески у хліве, оп.* **подмост***)*

подмотати -ам *(подвити)* скруциц

подмошћавати -ам *и* **подмошћивати** -ћујем *нєзак. ґу* **подмостити**

подмукао -кла -кло **1.** зрадлїви, лукави, подмукли, перфидни; злонамирни, зложичлїви; **2.** *(који наговештава зло)* зловисни; ~ **мир** зловисни мир; **3.** *(нејасан, пригушен)* придавени, тупи, нєясни

подмуклац -аца *и* **подмуклица** *х. и ж.* зрадлїви (лукави, подмукли, перфидни) човек; злонамирни (зложичлїви) човек

поднадзорник *х.* поднадзорнїк

поднадуо -ула -уло надути; подути; запухнути, попухнути

поднадути -дмем *и* -дујем *(отећи)* надуц ше; подуц ше; запухнуц, попухнуц

поднајам -јма *х.* под'закуп

поднајамни -а -о под'закупни

поднајамник *х.* под'закупец

поднајмилац -иоца *и* **поднајмитељ** *х.* даватель до под'закупу

поднајмити -им дац до под'закупу

поднајмљивати -љујем давац до под'закупу

поднапит -а -о нацагани, нашкрункани, под форґовом

поднапити се -ијем се *(умерено се напити)* нацагац ше, нашкрункац ше

поднаредник *х. воєн., ист.* поднареднїк

поднаслов *х.* поднаслов

поднашати -ам *оп.* **подносити**

подне поднева *и ридше* подна *с., часто нєпрем.* **1.** поладнє; **пре** ~ пред поладньом; **до** ~ пред поладньом, до поладня; **после** ~ пополадню, по поладню; **у** ~ на поладнє; **звони** ~ дзвонї [на] поладнє; **2.** *заст. (југ)* юг, поладнє

поднебесје *с. (простор под небесима)* поднєбесє, *рид.* поднебесне

поднебље *с.* поднєбє

подневак -вка *х. ґеоґр.* меридиян, поладнїк

подневачки -а -о **1.** *оп.* **подневни (1)**; **2.** меридиянов, поладнїков

подневни -а -о **1.** поладньови; **2.** *оп.* **подневачки (2)**

подневник *х. оп.* **подневак**

подневница *ж.* **1.** *оп.* **подне (1)**; **2.** *оп.* **подневак**

поднево *с. оп.* **подне**

поднесак -ска *х. адм.* поднєсок

поднети -есем **1. а)** *(дати, пружити)* дац; положиц; принєсц; ~ **коме столицу** дац дакому карсцель; **б)** *(пружајући послужити)* предложиц; ~ **гостима печење** предложиц госцом (пред госцох) печенє; **2.** *(ставити испод чега)* подложиц; **3.** *фиґ.* **а)** *(поднети на разматрање)* поднєсц; винєсц; ~ **нов предлог** поднєсц (винєсц) нове предкладанє; **б)** *(предати, упутити)* поднєсц; дац; задац; ~ **рапорт** поднєсц рапорт; ~ **молбу** поднєсц (задац) молбу; **в)** *(извештај и сл.):* ~ **реферат** поднєсц (*заст.* подац) реферат; **г)** ~ **оставку** задзековац *(на длужносци)*; **ґ)** *нєпрех. (отрпети)* поднєсц, знєсц, прецерпиц; ~ **критику** поднєсц критику; **ја такав живот не могу** ~ я таки живот нє можем поднєсц (знєсц)

поднимити -им *(подупрети)* подопрец; опрец; ~ **главу рукама** подопрец главу з руками, опрец (положиц) главу на руки; ◊ ~ **руке а)** *(прекрстити руке)* зложиц руки; **б)** положиц руки на пас

поднимити се -им се **1.** *(ослонити се лактом о што)* опрец ше; ~ **на руке** опрец ше на руки; **2.** *(подбочити се)* положиц руки на пас

подница *ж.* **1.** деска *(у патосу);* **2.** *(подијум)* подиюм; *(за музиканте)* катєльнїца; **3.** основа, база

подништавати -ам *(ниподаштавати)* знєважовац

подно *прим. з ґен.* **а)** *(испод)* под; ~ **брда** под брегом**; б)** на концу, поконцу

подновити -им обновиц, поновиц

подногу *присл. (низбрдо)* з брега, долу брегом

подножак -ошка *х.* **1.** *оп.* **подношка; 2.** *(за улажење у возило)* папуча; **3.** *(постоље)* постолє; подлога; подиюм; **4.** *(отирач за ноге)* очуховач, уцерач(е)

подножан -жна -жно **1.** подножни; **2.** *одр.* подножйов[и]

подножица *ж. (папучица за покретање справе)* лабка, талпа, папуча; подножай

подножје *с.* подножє

подножник *х.* **1.** *оп.* **подножица**; **2.** *оп.* **подножак (2)**

подноктица *ж. мед. (загнојеност корена ноктију)* обишка

поднос *х. оп.* **послужавник**

подносилац -иоца *и* **подноситељ** *х.* подношитель; ~ **жалбе** подношитель жалби

подносити -им I. *прех.* **1. а)** *(госту столицу и сл. – давати, пружати)* давац; класц; приношиц; **б)** *(јело и сл. – пружајући послуживати)* предкладац; **2.** *(стављати испод чега)* подкладац; **3.** *фиґ.* **а)** *(предлог и сл. – подносити на разматрање)* подношиц; виношиц; **б)** *(молбу и сл. – предавати, упућивати)* подношиц; задавац; давац; **4.** *нар. поез. (доликовати, пристајати)* швечиц; **5.** *безос. (одговарати жељама)* одвитовац; II. *нєпрех. (невоље, критике – трпети)* подношиц, зношиц, церпиц; ◊ ~ **рачун** подношиц (здавац) рахунок)

подносити се -им се **1.** *взаєм. повр.* подношиц ше, церпиц ше; **2.** *покр. (понашати се)* справовац ше

подноћ *присл.* пред змерком; саму ноцу

подношење *с.* < **подносити**

подношка *ж.* **1.** *звич. мн. (папучица на разбоју)* подножай; **2.** шамлочка, лавочка *(на хтору ше кладу ноги кед ше шедзи)*

подношљив -а -о подношлїви, зношлїви

подну *прим. оп.* **подно**

поднукати -ам *зак. (подговорити)* навесц, нагвариц; подштухнуц

подња *ж. оп.* **походња (3)**

подњивити -им *(одгајити)* одховац

подњискивати -кујем з часу на час регочац (зрегочовац), порегочовац

подоба *ж. (лик)* подоба

подобан -бна -бно **1.** *(сличан)* подобни, хтори здабе на дакого *або* дацо; **2.** *(повољан, прикладан)* вигодни, прикладни; **3. а)** *(кадар, способан)* способни, валушни; **б)** *(за какву дужност, функцију)* подобни

подобар -бра -бро *(прилично добар, јак, велик и сл.)* досц добри; добри; **одсече** ~ **комад** одрезал добри фалат

подобивати *и* **подобијати** -ам подоставац

подобност *ж.* < **подобан**

подобрити -им *(учинити бољим)* зробиц лєпшим, полєпшац

подобрити се -им се *(постати добар одн. бољи)* полєпшац ше, постац лєпши

подобро *присл.* досц добре

пододбор *х.* пододбор

пододел *и иєк.* **пододјел** *х.* пододдзелєнє

пододељак -љка *х.* подчасц, пасус

подозревати -ам сумняц

подозрење *с.* подозривосц, сумня

подозрив -а -о **1.** *(сумњив)* подозриви, сумнїви; **2.** *(сумњичав)* нєдоверююци, нєдоверлїви/нєдовирлїви

подозривост *ж.* подозривосц

подој *х. (храњење детета млеком)* дойченє

подојити -им **1.** *(дете)* надойчиц, дац дзецку цицкац; **2.** *(помусти)* подоїц

подојница *ж.* **1.** овца хтора остала без баранчеца *(хторе дойчела);* **2.** *заст.* перш *ж.*, цицка

подокница *ж.* писня хтора ше шпива под облаком *(звич. дзивки)*

подолазити -им поприходзиц

подоле *присл.* дакус нїжей

подоље *с.* ровнїна *одн.* долїна под гору

подомити -им (*поудати)* попристановяц, поодавац

подор *х. заст. (рушевина)* розвалєнїско, розвалїни, руїни

подоравати -ам **1.** орац; угориц; **2.** *(ђубре у земљу)* приорйовац, заорйовац

подорати -рем **1.** поорац, зорац; зугориц; **2.** *(ђубре у земљу)* приорац, заорац

подоста *присл. (прилично доста)* досц

подотавити се -им се: **ливада се подотавила** на лукох наросла нова трава (отава) *(после кошеня)*

подофицир *х.* подофицир

подофицирски -а -о подофицирски

подоцкан, подоцна *и* **подоцне** *присл.* досц позно, досц нєскоро

подочињи *х. мн. оп.* **подочњак**

подочни -а -о подочни; ~ **мишић** подочна мускула

подочњак *х. звич. мн.* подочнїк, подочняк, белаве под оком (очми)

подоштравати -ам оштриц; заструговац

подоштрити -им наоштриц; застругац

подравнатељ *х.* помоцнїк директора

подравно *присл.* єднак

подравски -а -о (< **Подравље**) подравски

подрагати -ам погласкац

подрадити -им пририхтац, приготовиц

подражавалац -аоца *х.* имитатор, имитовач, *рид.* нашлїдовач/нашлїдователь

подражавалачки -а -о имитовацки, имитаторски, нашлїдовацки

подражаватељ *х. оп.* **подражавалац**

подражавати[1] -ажавам **1.** *(надражавати)* надражовац, надражньовац; **2.** *(подбадати, раздраживати)* роздражньовац

подражавати[2] -ажавам *(кога, коме)* имитовац, *рид.* нашлїдовац

подражај *х. (надражај)* надраженє

подражати -ам *зак. (поскупети)* подрагшиц, *нар.* подражиц

подражбати -ам предац на лицитациї

подраживати -жујем *оп.* **подражавати**[1]

подражити -им **1.** *(надражити)* надражиц, надражнїц; **2.** *(подбости, раздражити)* роздражнїц

подраздео -ела *х.* подчасц

подразред *х.* подкласа

подразумевати -ам подрозумйовац, розумиц *(дацо под дачим)*; **шта ти подразумеваш под тим?** цо ти подрозумюєеш под тим? цо ти розумиш под тим?

подразумети -ем подрозумиц, розумиц *(дацо под дачим)*

подранак -нка *х.* над додньом; додня рано, вчас рано**; на ~ су кренули у град** над додньом ше рушели до варошу

подранити[1] -им стануц додня (вчас) рано

подранити[2] подраним *оп.* **потхранити**

подрањивати[1] -ањујем ставац додня (вчас) рано

подрањивати[2] -ањујем *оп.* **потхрањивати**

подрапати -ам *(искидати)* подрец, потаргац

подраслић *х. нар. (момчић)* хлапец, леґиньчок

подраслица *ж. нар. (девојчица од 10-12 година)* дзивуча, дзивуша, дзивочка

подраст *х.* **1.** рост; **високог подраста** високого росту; **2.** *мед.* запухнуце шлїжинки

подрасти -тем подроснуц

подревање *с. (надражај на повраћање)* вяканє

подред *х.* подряд

подредити -им подложиц, подредзиц; ~ **појединца друштву** подложиц поєдинца дружтву

подређен -а -о подложни; ◊ ~ **реченица** *ґрам.* зависне виреченє

подређеност *ж.* подложност, подредзеносц

подређивати -ђујем подложовац, подредзовац

подрезати -ежем *(режући скратити):* ~ **дрво** орезац древо; ~ **косу** подштригац ше/подстригац ше; оштригац ше/остригац ше; ~ **нокте** оштригац/остригац нохци; ◊ ~ **(подсећи) коме крила** подрезац (зрезац, оштригац, прикрациц) дакому кридла; ~ **перо** *(спремити се за писање)* застругац пирко

подрезивати -зујем подрезовац, зрезовац; подштриговац/подстриговац

подремати -ам *и* -мљем **1.** *(провести мало дремајући)* подримац, придримнуц; **2.** *(заспати – о свима)* задримац, поспац

подрепак -пка *х.* **1.** часц цела животинї под хвостом; **2.** *(део ама)* ремень под хвостом

подрепац -пца *и* **подрепаш** *х. гандр. (улизица)* улїзовач, подлїзовач, улїзнїк/улїжнїк, подлїзнїк/подлїжнїк

подрепашити -им улїзовац ше, подлїзовац ше

подрепаштво *с.* улїзнїцтво/улїжнїцтво, подлїзнїцтво/подлїжнїцтво

подрепина *ж.* **1.** *оп.* **подрепак (2)**; **2.** *гандр. оп.* **подрепац**

подрепити се -им се *фиґ.* **1.** уцагнуц ше дакому до задку; **2.** *(запети, не моћи даље)* стануц, нє мочи далєй

подрепљивати се -љујем *нєзак. ґу* **подрепити се**

подрепни -а -о подхвостов, подхвостни

подресити -им украшиц (оквециц/оквициц) з ройтами

подрети -ем **1.** *оп.* **подерати**; **2.** *(мач и сл. – потегнути)* хвациц, вицагнуц

подржавалац -аоца *х.* потримовач, прихильнїк

подржавати (се) -ам (се) **а)** *з розл. знач.* потримовац (ше); **б)** *(у борби, у раду)* потримовац (ше), подперац (ше)

подржавач *х. оп.* **подржавалац**

подржавити -им подержавиц

подржављење *с.* подержавенє

подржављивати -љујем подержавйовац

подржати -жим *з розл. знач.* потримац; ~ **чије мишљење** потримац дачийо думанє; **лепо време неће дуго** ~ хвиля нє потрима длуго

подржати се -жим се потримац ше

подривати -ам *осн., фиґ.* подривац, подкоповац

подривач *х. фиґ.* подривач, подкоповач

подривачки -а -о подривацки; ~ **делатност** подривацка дїялносц

подриг *х. и* **подригивање** *с.* риганє; ригнуце

подригивати -гујем ригац (ше); **стално подригује** нєпреривно ше му рига

подригивати се -гује се *безос. оп.* **подригивати**

подригнути -нем ригнуц ше *(безос.)*; **подригнуо је** ригло ше му

подријетло *с. иєк. (порекло)* походзенє

подримунак -нка *х. бот. (каћун)* орхидея

подрити -ијем *осн., фиґ.* подриц, подкопац

подрљати -ам подерляц

подрмати -ам потресц; потаргнуц; понатарговац; покивац

подрмусати -ам *оп.* **подрмати**

подробак -опка *х. покр.* **1.** *кул.* подробок *(єдло зоз на дробно порезаних и уварених нукашньосцох животинї)*; **2.** черева и печинка баранчеца и др. на дробно порезани и зашити у баранчецу и др. хторе ше пече

подробан -бна -бно подробни, *рид.* докладни

подробац -опца *х.* **1.** *оп.* **подробак (1)**; **2.** *(последњи остатак јела у посуди)*: **све је појео, ни** ~ **није оставио** шицко поєдол, анї кус нє охабел; шицко поєдол, аж и шерпенку вимаскал; **стигао је на ручак на** ~ пришол на полудзенок кед уж шицко поєдли; ◊ **откако је постао још није иза њега** ~ **остао** може вельо поєсц, вельо є, ґаладни є

подробити -им *(удробити)* подробиц; надробиц

подробно *присл.* подробно, *рид.* докладно

подровати -рујем подриц, подкопац; *(о води)* подмиц

подрожник *х. буд. (слемењача)* греда

подрожница *ж. буд.* градка, *коц.* гредка

подрок *х. празн.:* **да није** ~ нє врекнуц, най нє урекнєм; **не буди ти** ~ най це нїхто нє урекнє

подронити -им **1.** *(уронити под нешто)* замуриц ше под дацо; **2.** *(подлокати)* подмиц

подроњавати -ам **1.** *(зароњавати под нешто)* муряц ше под дацо; **2.** *(подлокавати)* подмивац

подрпати -ам подрец; розтаргац

подртина *ж.* **1.** *(рушевина)* розвалєнїско, розвалїни, руїни; **2.** *пом.* затопена ладя

подруб *х. оп.* **поруб**

подрубити -им **1.** зарубиц од долу, подрубиц; **2.** *нар. поез.* одрубац, одрезац, одоцац

подрубити се -им се *покр.* завязац хусточку на главу

подруг -а -о *часто нєпрем.* єден и пол, *нар.* полдруга; **ишли су** ~ **сата** ишли годзину и пол; ~ **године** рок и пол, полдруга рока*;* **он вреди за подруга човека** вон вредзи за чловека и пол

подругати се -ам се *(коме – наругати се)* повидрижньовац ше дакому, повишмейовац, повишмиховац дакого; повишмейовац ше, повишмиховац ше з дакого, *беш.* поподспердовац дакого

подругачица *ж.* видрижнююца (вишмихуюца) писня

подругивати се -гујем се *(коме – ругати се)* видрижньовац ше дакому, вишмейовац, вишмиховац дакого, робиц шмих з дакого, вишмейовац ше, вишмиховац ше з дакого, *беш.* подспердовац дакого

подругивач *х. оп.* **подругљивац**

подругљив -а -о видрижнююци, видрижняци, вишмеююци, вишмихуюци, *беш.* подспердлїви, подспердни

подругљивац -вца *х.* видрижньовач, вишмейовач, вишмиховач

подругљивост *ж.* < **подругљив**

подругнути се -нем се *оп.* **подругати се**

подругуша *ж.* **1.** *оп.* **подругачица**; **2.** *и х. оп.* **подругљивац**
подружни -а -о филиялни
подружница *ж. (огранак установе и сл.)* подружнїца, филияла
подрум *х.* **1.** пиньвица; **2.** *(стаја)* хлїв
подрумар *х.* винар
подрумарство *с.* винарство
подрумски -а -о **1.** пиньвицов; **2.** винарски
подручити -им влапиц попод руку
подручје *с.* подруче; обласц, зона; конар; ~ **вечног снега** подруче вичного шнїгу; **у подручју срца** у подручу (обласци, зони) шерца; **ново** ~ **науке** нови конар (нове подруче) науки
подручни -а -о **1.** подручни, подручов[и]; **2.** *(потчињен)* подложни
подруштвенити *и* **подруштвити** -им подружтвиц
подруштвљавање *с.* подружтвйованє
подруштвљавати -ам подружтвйовац
подруштвљен -а -о подружтвени
подрхтавати -ам потресац ше, тресц ше; покус *одн.* з часу на час ше тресц (потресац); *(о пламену и сл.)* поклїпковац, клїпкац; трепециц
подрхтати -хћем *и* -тим потресц ше; *(о пламену и сл.)* поклїпкац
подршка *ж.* потримовка, подпора, *рид.* потримка
подсавез *х.* подсоюз
подсавити -ијем **а)** *(савити пода што)* подогнуц; зогнуц (скривиц) под дацо; **б)** *(искривити под притиском)* угнуц
подсада[1] *ж. покр.* вайца хтори ше кладу под квоку
подсада[2] *ж. оп.* **опсада**
подсадити -им подсадзиц
подсађивати -ђујем подсадзовац
подсвајати -ам *нєзак. ґу* **подсвојити**
подсвесно *присл.* подсвидомо
подсвест *ж.* подсвидомосц
подсвестан -сна -сно подсвидоми
подсвојак -јка *х. оп.* **посвојак**
подсвојити -им *оп.* **посвојити**
подсвојкиња *ж. оп.* **посвојкиња**
подсвојче -ета *с. оп.* **посвојче**
подседати -ам *нєзак. ґу* **подсести**
подседлица *ж.* покровец под шедлом
подсејавати -ам подшевац
подсејати -јем подшац
подсек *х.* **1.** греда; **2.** праг
подсести -еднем *и* -едем **1.** *(опколити ради освајања)* обшеднуц; **2.** *фиґ. (заокупити)* нападнуц; **3.** *(подлити):* **лице му подсела крв** твар му обляла крев, до твари му вдерела крев; **подсела му крв испод нокта** надбегла му крев под нохец
подсетити -им **1.** *(кога на кога или што – довести у памћење)* здогаднуц, здогадац, пригаднуц, пригадац, припомнуц; **смех детета подсетио ме је на његову мајку** шмих дзецка здогаднул ме на його мацер, шмих дзецка пригаднул (пригадал) ми його мацер; **2.** *(напоменути коме да не заборави)* надпомнуц дакому, здогаднуц дакого
подсетник *х.* здогаднїк
подсетница *ж. (оно што служи за подсећање)* здогаднїк; здогаднїца
подсећати -ам **1.** *(кога на кога или што – доводити у памћење)* здогадовац, здогадац, пригадовац, припоминац; **2.** *(напомињати коме да не заборави)* надпоминац дакому, здогадовац дакого
подсећи -ечем подрезац, подоцац
подсећи се -ече се: **подсекоше му се ноге (колена)** подоцало му ноги
подсецати -ам подрезовац, под(о)цинац
подсиравати -ам *и* **подсиривати** -рујем кляґац сир
подсирити -им закляґац сир
подскакивати -кујем **1.** подскаковац; **2.** *(нагло устајати)* скакац
подскок *х. оп.* **поскок (1, 2)**
поскочити -им **1.** подскочиц; **2.** *(нагло устати)* скочиц
подскочица *и* **подскочница** *ж. фолкл.* подскочица
подскуп *х.* подмножество
подслонити се -им се *(наслонити се)* опрец ше
подслушкивати -кујем *(прислушкивати)* подслуховац, прислуховац
подсмевање *с.* вишмихованє, подшмихованє
подсмевати се -ам се *(коме)* вишмиховац ше, вишмейовац ше, нашмиховац ше з дакого, подшмиховац ше дакому
подсмевач *х.* вишмиховач, подшмиховач
подсмевачки -а -о вишмихуюци, подшмихуюци
подсмевка *ж. (подсмешљива шала, песма и сл.)* вишмихуюца (подшмихуюца) франта (писня и под.)
подсмејавати се -ам се *оп.* **подсмевати се**
подсмех *х.* подшмих, нашмишка; ◊ **бити (служити) на (за)** ~ буц (служиц) на (за) подшмих, буц (служиц) людзом на шмих
подсмехивати се -хујем се *оп.* **подсмевати се**

подсмехнути се -нем се **1.** *(рећи с подсмехом)* подшмихнуц ше дакому *або* дачому, вишмихнуц ше з дакого *або* дачого; **2.** *(осмехнути се)* ошмихнуц ше
подсмешљив -а -о вишмихуюци, подшмихуюци
подсмешљивац -вца *х. оп.* **подсмевач**
подсмешљивост *ж.* вишмихуюцосц, подшмихуюцосц
подспрдно *присл. (са омаловажавањем)* знєважуюцо, омаловажуюцо
подстава *ж. оп.* **постава (1)**
подставак -вка *х.* подставка *(метална плоча на хторей утвердзена скулптура на постаменту)*
подставити -им **1.** *оп.* **поставити (7); 2.** *(подметнути)* подложиц
подстављати -ам **1.** *оп.* **постављати (7); 2.** *(подметати)* подкладац
подстакнути *и* **подстаћи** -акнем **1.** *(чарнути да боље гори)* пошпиртац; прешпиртац; ~ **ватру** пошпиртац до огня; ~ **жеравице** пошпиртац (прешпиртац) жирячки; подуц до жирячкох; **2.** *фиґ. (побудити)* спонукнуц, дац порив, дац инициятиву, побудзиц, порушац; подштухнуц; одшмелїц, подшмелїц; дац векшу дзеку; ~ **кога да размисли** спонукнуц (побудзиц) дакого же би роздумал; ~ **свађу** подштухнуц зваду
подстанар *х.* подквартельош, жедляр; **живети као** ~ жиц як подквартельош, жедляриц
подстанарка *ж.* подквартельошка, жедлярка
подстанарски -а -о подквартельошски, жедлярски
подстаћи -акнем *оп.* **подстакнути**
подстицај *х.* спонукнуце, порив, импулс; побудзованє, побудзенє; порушованє, порушенє; подштухнуце; **давати** ~ давац порив
подстицајни -а -о спонука(ю)ци, порива(ю)ци, побудзуюци, порушуюци
подстицати -ичем **1.** *(да боље гори)* шпиртац; **2.** *фиґ. (побуђивати)* спонукац, давац порив, давац инициятиву, поривац, побудзовац, порушовац; подштуховац; одшмельовац, подшмельовац; давац векшу дзеку
подстрек *х. оп.* **подстицај**
подстрекач *х.* спонуковач, поривач, побудзовач, порушовач; *(на нешто лоше)* подштуховач
подстрекивати -кујем спонукац, давац порив, поривац, побудзовац; *(на нешто лоше)* подштуховац
подстрекнути -нем спонукнуц, дац порив, побудзиц; *(на нешто лоше)* подштухнуц
подстрешица *ж.,* **подстрешје** *с. и* **подстрешница** *ж. (простор под стрехом):* **испод подстрешице је била хладовина** под стреху бул хладок; **са подстрешја је спуштен олук** зоз стрехи спущена цива
подстриг *х.* **1.** *нар.* волна *(достата зоз штриганьом)*; **2.** *церкв.* **а)** *(рукоположење)* пошвеценє/пошвец(ов)анє за священїка *або* монаха; **б)** подстриг *(округле обритвене место на цемeню при католїцких священїкох)*
подстризати -изам *нєзак. ґу* **подстрићи**
подстрићи -ижем подштригац/подстригац; оштригац/остригац
подстришци -ижака *х. мн.* ґуби шерсци *(при штриганю)*
подстубиште *с.* простор под ґрадичами, подґрадичнїк
подступити -им присц (войсц) под дацо
подступити се -им се *заст. (усудити се, осмелити се)* одшмелїц ше, одважиц ше, одчаяц ше
подсукати -учем викасац; закасац; ~ **рукаве** викасац рукави
подсукња *ж.* сподня сукня; била
подсунчаник *х. покр.* заходни витор
подтајник *х.* подсекретар
подтекст *х. лит.* подтекст
подубок -а -о досц глїбоки
подувати -ам подуц
подувирати -рем дзвигац, подзвиговац *(з полугу и под.)*
подуврети -ем (по)дзвигнуц *(з полугу и под.)*
подуг -а -о *и* **подугачак** -чка -чко досц длуги (длугоки)
подуго *присл.* досц длуго
подударан -рна -рно поклопююци/поклоплїви; єднаки, согласни; конґруентни
подударати се -ам се поклопйовац ше; буц єднаки (согласни, конґруентни)
подударити се -им се поклопиц ше; буц єднаки (согласни, конґруентни)
подударност *ж.* поклопйованє, поклопююцосц/поклоплївосц
подужан -жна -жно: ~ **сила** *буд.* подлужна сила
подуже *присл.* дакус длужей; досц длужей
подужи -а -е дакус длугши; досц длугши
подуживати -жујем предлужовац
подужити -им предлужиц
подужице *ж. мн.* мали (менши) длуства
подузетан -тна -тно поднїмаци

подузети -змем **1.** *(предузети)* подняц, превжац; **2.** *(обузети)* обняц; залапиц, влапиц; **подузе га страх** обнял го страх; ◊ ~ **кораке (мере)** подняц (превжац) крочаї (мири)
подузетник *х.* поднїмач, поднїматель
подузеће *с.* **1.** *(подузета акција)* подняце; **2.** *(предузеће)* подприємство*, заст.* предприяце
подузимати -ам *и* -мљем **1.** *(предузимати)* поднїмац, преберац; **2.** *(обузимати)* обнїмац; залапйовац, залапяц, лапац
подузимач *х. оп.* **подузетник**
подузимљив -а -о *оп.* **подузетан**
подука *ж.* **1.** *(подучавање)* обучованє; подучованє; **2.** *(поучан савет)* поука, наук
подуљи -а -е *оп.* **подужи**
подумента *ж. покр. (темељ)* фундамент
подунавски -а -о придунайски, подунайски
подупачити -им *(подупрети доњим делом леђа)* подопрец зоз хрибтом (зоз задком)
подупирати -рем **1.** *(подметати подупирач)* под(о)перац; **2.** *фиґ. (пружати подршку)* потримовац, *рид.* подперац
подупирати се -рем се операц ше; под(о)перац ше
подупирач *х.* **1.** подпорка; под[у]перач; **2.** *фиґ.* потримовач
подупоран -рна -рно подпорни; потримуюци
подупорањ -рња *х. оп.* **подупирач (1)**
подупрети -ем **1. а)** *(подметнути подупирач)* подопрец; **б)** *(подбочити):* ~ **руке о бокове** положиц руки на пас; **2.** *фиґ. (пружити подршку)* потримац, *рид.* подопрец
подупрети се -ем се опрец ше; подопрец ше
подусница *ж.* власки под сподню ґамбу
подустајати -је *нєзак. ґу* **подустати**
подустати -ане: **подустала крв** *(направио се оток од крви)* надбегла крев
подухати -ам *оп.* **подувати**
подухват *х.* подняце
подухватан -тна -тно *оп.* **подузетан**
подухватати -ам **1.** лапац од долу; дзвигац од долу; **2.** *(захватати)* залапйовац, залапяц
подухватати се -ам се *(лаћати се, примати се чега)* лапац ше, прилапйовац ше; поднїмац ше
подухватити -им **1.** влапиц од долу; подзвигнуц од долу; **2.** *(захватити)* залапиц
подухватити се -им се *(латити се, примити се чега)* влапиц ше, прилапиц ше; подняц ше
подухваћати (се) -ам (се) *оп.* **подухватати (се)**
подухнути -нем почац дуц; задуц

подучавалац -аоца *и* **подучаватељ** *х.* подучовач/подучователь
подучавати -ам подучовац
подучитељ *х.* помоцни учитель, прецептор
подучити -им подучиц
подушити -им задавиц; загартушиц
подушити се -им се *фиґ.* нєстац, скапац, щезнуц, знїкнуц
подушје *с.* **1.** *церкв.* служба *(за покойного);* **2.** обед *(после хованя або на рочнїцу шмерци)*; **3.** подушє *(єдзенє и пице хторе ше кладзе на гроб после хованя)*
подВшни[1] -а -о **1.** *(учињен по души, поштен)* чесни; **2.** < **подушје**
подушни[2] -а -о *(који се налази под ухом)* подухов[и]
подушница *ж. звич. мн.* **1.** *анат.* подухов шлїжнїк; **2.** *мед. оп.* **заушке**
подушњак *х. (ушна јагодица)* мекушка
подшивати -ам подшивац
подшити -ијем подшиц
подшишавати (се) -ам (се) подштриговац (ше)/подстриговац (ше)
подшишати (се) -ам (се) подштригац (ше)/подстригац (ше)
подштапалица *ж. оп.* **поштапалица**
подштапати се -ам се операц ше на палїчку (палїцу и под.) *(при ходу и под.)*
подштапити се -им се опрец ше на палїчку (палїцу и под.) *(при ходу и под.)*
подштрикати -ам *(потплести одоздо)* надштрикац долу
подштуцати -ам подштригац/подстригац *(звич. баюси и власи)*
подшумар *х.* подлєсар
пођачити се -им се постац школяр
пођипати -ам *(поскакати)* поскакац; **одједном сви пођипали са столица** нараз шицки поскакали з карсцельох
пођонити -им подталповац
поегленисати -ишем побешедовац, поприповедац
поезија *ж.* поезия
поема *ж.* поема
поен *х.* поен
поента *ж.* поента
поентер[1] -ера *х. (нормирац)* поентер
поентер[2] *х. (пас птичар)* поентер
поентирати -ам *и* **поентовати** -тујем *зак. и нєзак. (нагласити/наглашавати)* поентовац
поет[**а**] *х.* поет[а]
поетеса *ж.* поетеса
поетизирати -ам *и* **поетизовати** -зујем *зак. и нєзак.* поетизовац

поетика *ж.* поетика
поетичан -чна -чно *и* **поетички** -а -о поетични; ~ **опис** поетични опис
поетски -а -о поетични; ~ **језик** поетични язик; ~ **таленат** поетични талант
пожала *ж. (жалба)* понос, поносованє; **отићи на пожалу** пойсц на понос
пожалити -им **1.** *(осетити сажаљење)* посановац, пожаловац; **немој да га жалиш, нека учи да ради** нє сануй го, най ше учи робиц; **2. а)** *(покајати се)* побановац, покаяц ше; **пожалио је што је то урадио** побановал же то зробел; **б)** *(изразити жаљење због поступака)*: **пожалио је увреде које ми је нанео** препитал ше ми (гварел ми же му жаль) пре увреди хтори ми нанєсол; **3.** *лєм одрек. (не бити жао због трошења чега)* сановац, посановац; **није пожалио новца за постизање свог циља** нє сановал пенєжи же би посцигнул свой циль; **4.** *(осетити жалост)* буц жаль; **пожалих што одлазим** було ми жаль же одходзим
пожалити се -им се **а)** попоносовац ше, пожаловац ше; **б)** *(о свему)* випоносовац ше, вижаловац ше; **не могу да се пожалим на њега** *(добар ми је)* нє мам хибу на ньго
пожапке *присл. (четвороношке)* оштвернож
пожар *х. осн., фиґ.* огень; **изазвати** ~ виволац огень; **у неким крајевима су чести шумски пожари** у даєдних крайох часто горя лєси (части лєсово огнї)
пожарити -им запалїц (виволац) огень
пожариште *с.* погоренїско, згоренїско
пожāрни[1] -а -о огньов[и]; ◊ ~ **бомба** *(бомба која изазива пожар)* огньова бомба**;** ~ **зид** огньови мур
пожāрни[2] -ог(а) *воєн.* пожарни
пожарник *х. (ватрогасац)* огньогашец *(ґен.* -асца)
пожарнички -а -о огньогасни
пожарство *с. воєн.* пожарство
пожарчити -им *воєн.* буц пожарни
пожбукати -ам омалтеровац, омасциц
пожвакати -ачем *и* -аћем *и* **пожватати** -аћем пожувац
пожгати -ам *(попалити)* попалїц
пожденути -нем почац гонїц; почац оганяц; погнац
пождерати -рем пожрец; зожрец
пождерати се -рем се *фиґ.* жрец ше; *вулґ.* скожлїц ше; ~ **од пакости** жрец ше од пакосци
пождерух *х. оп.* **прождрљивац**
пождирати -рем жрец; зожерац
пождити -им *покр. оп.* **пожгати**
пождрати *и* **пождрети** -рем *оп.* **пождерати**
пождрљив -а -о *оп.* **прождрљив**
пождрљивац -вца *х. оп.* **прождрљивац**
пожега *и* **пожегача** *ж. аґр. (врста шљиве)* пожеґа, пожеґача
пожеднети -ним *и* **пожедњати** -ам осмияднїц, ожаднїц
Пожежанин *х. (становник Пожеге)* Пожеґан
пожелети -лим **1.** *(испољити жељу)* пожадац; **2.** *(исказати коме добре жеље)* пожадац, зажичиц**;** повинчовац, завинчовац; ~ **коме сретан пут** пожадац (зажичиц) дакому щешлїву драгу**;** ~ **коме добродошлицу** привитац дакого
пожелити -им *покр. оп.* **пожелети**
пожељан -љна -љно **1.** *(који одговара жељама)* пожадани, жадани; **на састанку је пожељно и ваше присуство** на схадзки пожадане и вашо присуство, добре би було (любели бизме и под.) кед би на схадзки и ви присуствовали; **2.** *(који изазива осећање наклоности, страсти)* жадани, лакомни, жадани; **задевојчила се и постала је пожељна** задзивчела ше и постала жадана
пожељност *ж.* пожаданосц, жаданосц
поженити (се) -им (се) поженїц (ше); попристановяц (ше)
пожети -жањем *и* -жњем **а)** *(косом)* покошиц; скошиц; **б)** *(косиром, српом)* пожац; вижац
пожећи -ежем **1.** запалїц; попалїц; **2.** *(изазвати јак осећај жеђи):* **пожегла нас слана риба** барз зме осмияднєли (ожаднєли) од сланей риби; **3.** *фиґ. (подбости на што)* подштухнуц
поживети -вим **1.** почац жиц; **2. а)** *(провести неко време живећи)* жиц, пожиц; побуц; **б)** *(доживети одређене године старости – о покојнику)* пожиц
поживинчити -им I. *прех.* зробиц же би дахто постал як статок (як бидло); II. *нєпрех. оп.* **поживинчити се**
поживинчити се -им се постац як статок (як бидло)
поживити -им пожиц, дац здравя; **нека те Бог поживи** най це Бог пожиє, най ци Бог да здравя
поживотињити -им I. *прех.* зробиц з дакого животиню; II. *нєпрех.* постац як животиня
пожигати -ижем *нєзак. ґу* **пожећи**
пожиљак -љка *х. оп.* **ожиљак**
пожиочити -им пообивац дацо з кресанима дesками *або* латками

пожмирити -им < **жмирити**
пожњак *х.* позно народзене дзецко *(хторе ше народзело после дзевецмешачного термину)*
пожњака *и* **пожњакиња** *ж.* позна овоц
пожњети -жањем *и* -жњем *оп.* **пожети**
пожртвован -а -о пожертвовни, пожертвовани; ~ **рад** пожертвовна робота
пожртвованост *ж.* пожертвовносц, пожертвованосц, *рид.* жертвеносц
пожртвовање *с.* пожертвованє
пожртвовност *ж. оп.* **пожртвованост**
пожуда *ж.* жаданє, жадносц, жажда
пожудан -дна -дно жадни, пожадни; ґаладни
пожудети -дим барз пожадац
пожулити -им < **жулити**
пожунац -нца *х. ист. (житна мера)* пожонєц
пожуривати -рујем I. *нєпрех. (журно полазити или радити)* понагляц (ше); припонагльовац (ше); спонагльовац (ше); II. *прех. (потицати кога да пожури)* попонагльовац дакого, наглїц на дакого; *фам.* гайдекац дакого
пожурити -им I. *нєпрех. (журно поћи или учинити)* попонагляц (ше); припонаглїц (ше); спонаглїц (ше); II. *прех. (потакнути кога да пожури)* попонагляц дакого, *беш.* погайдекац дакого
пожурити се -им се *оп.* **пожурити (I)**
пожутети -тим пожовкнуц/пожолкнуц; зжовкнуц/зжолкнуц
пожутити -им *(учинити жутим)* пожовциц/пожолциц
поза *ж.* поза; ◊ **заузети позу** завжац позу
позабавити -им *(пружити коме мало забаве)* забавиц
позабавити се -им се **1.** *(провести неко време у забави)* позабавяц ше; **2. а)** *(обратити пажњу на што, латити се чега)* обрациц увагу на дацо, пошвециц дачому увагу; почац дацо робиц, влапиц ше до дачого; поробиц коло дачого; **син му је попустио у учењу, мораће мало да се позабави њиме** син му попущел у ученю, будзе муши дакус обрациц увагу на нього; **б)** *(расправљати о чему, занимати се чим)* позанїмац ше (занїмац ше, заняц ше) з дачим; **новинар се позабавио најновијим догађајима** новинар ше позанїмал з найновшима подїями
позаборавити -им **1.** *(делимично заборавити)* призабуц; **2.** *(све)* позабувац
позавадити -им повадзиц; позавадзовац
позавадити се -им се *взаєм. повр.* повадзиц ше; позавадзовац ше
позавидети -дим завидзиц, позавидзиц; **позавидели су му на успеху** завидзели му на успиху
позадевати -ам позаджобовац; позапихац; позадзивац
позади I. *присл.* назадку, на задку; **стоје** ~ стоя назадку; II. *прим. з ґен.* за *(з инструменталом)*; ~ **куће** за хижу; ◊ **оставити кога** ~ **а)** *(измаћи ходом)* обегнуц дакого; **б)** *(претећи у раду)* обегнуц дакого; пребрац дакого
позадина *ж.* **1.** позадина, захрибце; фон; **2.** *(наличје)* спак; **3.** *франт. (задњи део тела)* задок
позадинац -нца *х. воєн.* позадинєц
позадински -а -о позадински
позадремати -ам **1.** *(задремати – о свима)* подримац; **2.** *(с времена на време задремати)* подримовац
позадуго *присл.* досц длуго
позаимати -ам *и* -мљем жичац
позаимати се -ам се *и* -мљем се *взаєм. повр.* помагац себе *(у польских роботох)*, цимбориц
позајменик *х.* цимбора *х.*; помоцнїк, *нар.* помочнїк *(чловек хтори ше з даким другим взаємно помага у польских роботох)*; **он је мој** ~ вон мой цимбора, ми двоме цимборове (цимбориме), ми єден другому помагаме у роботи
позајменица *ж.* **1.** *оп.* **позајмица (2)**; **2.** *(жена позајменик)* цимбора *х.*; помоцнїца, *нар.* помочнїца
позајмити -им пожичиц
позајмица *ж.* **1.** пожичка; **дати коме што у (на) позајмицу** пожичиц дакому дацо; **узети што од кога у (на) позајмицу** пожичиц дацо од дакого; **живе од позајмица** жию од пожичкох; **2.** *(рад који позајменици један другом врше):* **иду код њега у позајмицу** иду до нього робиц, иду му помагац; **узети кога на позајмицу** вжац дакого на помоц
позајмице *присл.* **1.** *(узајамно)* взаємно, *заст.* взаїмно; **2.** *(узимајући или дајући на зајам)* жичаюци
позајмљеница *ж. линґв.* пожичка
позајмљивати -љујем жичац
позајмљивати се -љујем се *оп.* **позаимати се**
позајмни -а -о пожичков[и]; ~ **фонд** пожичкови фонд
позаконити -им *(учинити законитим)* озаконїц

позаљубљивати се -љујем се позалюбйовац ше
позамантер *х.* позамантер
позамантерија *ж.* позамантерия
позамашан -шна -шно досц вельки, *беш.* шорови
позамашно *присл.* у значней мири
позамрсити -им *(све замрсити)* замервиц, помервиц
позамрцати -ам *покр.* поспац
позан -зна -зно позни; ~ **кукуруз** позна кукурица
позаптити -им *(похапсити)* погарештовац, позаверац
позатварати -ам позаверац; позаперац
позауна *ж. муз. (тромбон)* позауна
позбацати -ам *и* **позбацивати** -цујем позруцовац
позван -а -о **1.** (< **позвати**) поволани; **2. а)** *(дужан, обавезан)* длужни, длужен, поволани; **б)** *(способан, спреман)* способни; **в)** *(надлежан)* поволани, компетентни
позваник *х.* поволани
позваност *ж.* < **позван (2)**
позвати -зовем **1.** *(некога да се одазове или приближи)* producing поволац, заволац; приволац *(ґу себе)*; **2.** *(упутити позив)* producing поволац; ◊ ~ **кога на одговорност** поволац дакого на одвичательносц
позвати се -зовем се *(на кога, на што)* поволац ше на дакого *або* дацо
позвекивати -кујем почерковац
позвекнути -нем почеркац
позвонити -им **1.** *(звоном)* подзвоніц; **2.** *(пред вратима, преко телефона)* побренкац, подзвоніц; забренкац, задзвоніц
поздер *х.* паздзерче, паздзере
поздерка *ж. (комадић поздера)* паздзерче
поздерљив -а -о *(пун поздера):* **кудеља је поздерљива** у конопи єст полно паздзерча
поздрав *х.* **1. а)** *(при сусрету)* здравканє; поздравянє; поздрав; **проћи без поздрава** прейсц без здравканя, прейсц нє здравкаюци; **назвати** ~ поздравкац; **б)** *(у знак добродошлице)* привит, витанє, поздрав; **2.** *(упућен преко посредничке особе)* поздрав, *заст.* поздравенє; **пренесите му мој** ~ пренєсце му мой поздрав, поздравце го; **3.** *воєн.* поздрав; ~ **надесно!** поздрав на право!
поздравити -им **1.** *(рећи поздрав при сусрету)* поздравкац; **при пролазу нас је поздравио** при преходу нам поздравкал; **2. а)** *(упутити поздрав преко кога)* поздравиц; **много их поздравите** барз крашнє их поздравце; **б)** *(у знак добродошлице)* привитац; **госте је у име свих поздравио директор** госцох у мено шицких привитал директор; **в)** *фиґ. (дочекати с наклоношћу)* привитац, поздравиц; **3.** *воєн.* поздравиц
поздравити се -им се **1.** *оп.* **поздравити (2. а)**; **2.** *взаєм. повр.* поздравкац себе; поздравиц ше; привитац ше
поздрављање *с.* < **поздрављати (се)**
поздрављати -ам **1.** *(при сусрету)* здравкац; **2. а)** *(упућивати поздрав преко кога)* поздравяц; **б)** *(у знак добродошлице)* витац, привитовац; **в)** *фиґ. (дочекивати с наклоношћу)* привитовац, поздравяц; **3**. *воєн.* поздравяц
поздрављати се -ам се **1.** *оп.* **поздрављати (2. а)**; **2.** *взаєм. повр.* здравкац себе; поздравяц ше; витац ше, привитовац ше
поздравље *с. поет. оп.* **поздрав (1, 2)**
поздрављење *с. церкв.* пацери
поздравни -а -о привитни; поздравни; ~ **говор** *(говор у знак добродошлице)* привитна бешеда; ~ **телеграм** привитна телеграма
поздраво *присл.* **1.** досц; барз; **2.** гласно; **3.** *(зацело)* сиґурно, бизовно
позеленети -ним *(постати зелен)* пожелєнїц *(през.* -нєєм)
позеленити -им **1.** *(учинити зеленим)* пожелєнїц *(през.* -нїм); **2.** *оп.* **позеленети**
поземљуша *ж.* **1.** нєвелька прижемна хижка; **2.** *бот. покр.* жемна ягода
позер *х.* позер
позив *х.* **1. а)** поволанка; ~ **на суд** поволанка на суд; **војници трећег позива** вояци трецей поволанки; **б)** *(позивање)* воланє, поволанє, поволанка, *рид.* воланка, *рид.* заволанє; **2. а)** *(склоност каквом занимању)* притока, склоносц; **б)** *(занимање, струка)* професия, фах, *заст.* званиє
позивање *с.* **1.** < **позивати (се)**; **2.** *(на кога, на што)* поволованє
позивар *х.* **1.** розношовач службених поволанкох; **2.** *(онај који позива)* поволовач
позивати -ам **1.** *(некога да се одазове или приближи)* волац; приволовац *(ґу себе)*; **2.** *(упућивати позив)* поволовац
позивати се -ам се **1.** *(на кога, на што)* поволовац ше на дакого *або* дацо; ~ **на нечију савест** поволовац ше на дачию совисц**; 2.** *заст. (звати се)* волац ше
позивац -вца *х. воєн.* резервист[а]
позивач *х. оп.* **позивар (1, 2)**
позивка *ж. оп.* **позивница**

позивни -а -о **1.** *(који служи за позивање)* поволанкови*;* поволуюци; ~ **телефонски број** поволанково телефонске число; ~ **знак** поволуюци знак; **2.** професийни; ~ **образовање** професийне образованє
позивница *ж.* поволанка
позивноусмерен -а -о професийноунапрямени
позида *ж. и* **позидак** -итка *х.* (*ниски зид као ограда и сл.)* мурик
позирати[1] позирам *нєзак.* поз[ир]овац
позирати[2] -рем *нєзак. (погледати)* припатрац ше, патриц
позирнути -нем *(бацити поглед)* попатриц, руциц попатрунок
позитив *х.* **1.** *фот., ґрам.* позитив; **2.** *(добит)* позитив, добиток, хасен
позитиван -вна -вно *з розл. знач.* позитивни
позитивизам -зма *х. фил.* позитивиз[е]м
позитивистички -а -о позитивистични
позитивно *присл.* позитивно
позитура *ж. оп.* **поза**
позиција *ж. з розл. знач.* позиция
позицијски -а -о позицийни
позлата *ж.* позлаценє
позлатар *х.* позлацовач
позлатити (се) -им (се) позлациц (ше), озлациц (ше)
позлаћен -а -о позлацени
позлаћење *с. оп.* **позлата**
позлаћивати -ћујем позлацовац, озлацовац
позледа *ж.* покалїченє, повредзенє; рана; вдерене; зодране, удрапнуте; пошкалєне; урезане
позледити -им **1.** *(причинити позледу)* покалїчиц, повредзиц; ранїц; вдериц; зодрец; удрапнуц; пошкалїц; урезац; **2. а)** *(рану, болно место)* повредзиц**;** розятриц; **б)** *фиґ. (несмотреним поступком)* повредзиц, ранїц; **3.** *(оштетити)* очкодовац, очкодзиц; ~ **чокот при копању** очкодовац чокот (зарубац и под. до чокота) при копаню
позледити се -им се **1.** *повр. ґу* **позледити; 2.** *(о повређеној рани)* знова почац болїц; розятриц ше
позлеђивати -ђујем **1.** *(причињавати позледу)* калїчиц, повредзовац; раньовац; здзерац; драпац; пошкальовац; урезовац; **2. а)** *(рану, болно место)* повредзовац; розятровац; **б)** *фиґ. (несмотреним поступком)* повредзовац, раньовац; **3.** *(оштећивати)* очкодовйовац, очкодзовац
позлити -зли *безос.* буц (присц) нєдобре; **позлило му је** пришло му нєдобре
позлити се 1. *оп.* **позлити**; **2.** постац зли
позлобити -им **1.** злобно повесц дацо о даким, оклеветац, поогваряц; **2.** *(омразити кога с ким)* замержачиц; повадзиц; **сталним мешањем позлобили су браћу** зоз стаємним мишаньом замержачели братох, пре їх стаємне мишанє браца ше почали нєнавидзиц (мержиц)
позлобице *и* **позлопце** *присл.* злобно, пакосно
познавалац -аоца познаватель, знавец; ~ **језика** язикознавец; познаватель язика (язикох); ~ **књижевности** литературознавец; познаватель литератури
познавање *с.* **1.** < **познавати**; **2.** *(знање)* познаванє, познанє; знанє; ~ **природе** *(школски предмет)* познаванє природи; ~ **страног језика** знанє странского язика
познаватељ *х. оп.* **познавалац**
познавати -ајем **1.** упознавац, *заст.* спознавац; **2.** *покр. (чинити да ко стекне знање о чему)* упознавац; **3.** *(препознавати)* познац, препознавац; **4.** *(схватати)* похопйовац, розумиц, зрозумйовац; **5.** *(искушавати)* зазнавац, спознавац; **6.** *(одређивати вредност)* оценьовац; **7.** знац за дацо; **није познавао страха** нє знал за страх; **8.** *(сматрати)* тримац; **познају га за поштењака** тримаю го за чесного чловека
познавати се -ајем се **1.** *(упознавати се с ким)* упознавац ше, *заст.* спознавац ше; **2.** *(препознавати се)* препознавац ше; **3.** *безос. (бити видљиво, видети се)* познац ше, буц видно
познанац -нца *х. оп.* **познаник**
познаник *х.* познати, знамец
познаница *ж.* позната
познанички -а -о *(који се односи на познанике):* **познанички односи** одношеня познатих (як познатих); ~ **разговор** бешеда з познатим
познанство *с. (познаничка веза)* познанство
познање *с. (сазнање)* сознанє, спознанє; ◊ **дрво познања** *рлґ.* древо сознаня (спознаня)
познат -а -о **1.** *дієприкм.* < **познати**; **2.** *(чувен)* познати; **он је ~ као добар стручњак** вон познати як добри фаховец; **3.** *(с чим – обавештен)* упознати; **4.** *у меновнїцкей служби (познаник)* познати
познати -ам *и* -адем I. *зак.* **1.** упознац, *заст.* спознац; ~ **нове крајеве и људе** упознац нови краї и людзох; **2.** *покр. (учинити да ко стекне знање о чему)* упознац; **познала нас је са приликама у селу** упознала нас зоз обставинами у валалє; **3.** *(препознати)*

познац, препознац; ~ **нечији рукопис** познац (препознац) дачий рукопис; **4.** *(схватити)* похопиц, розумиц, зрозумиц; **5.** *(искусити)* зазнац, спознац; **6.** *(одредити вредност)* оценїц; **људи брзо познаду нове људе у селу** людзе швидко оценя нових людзох у валалє; **7.** *(признати)* припознац; II. *нєзак. (познавати)* познац; **познаш ли ти мене?** познаш ти мнє?

познати се -ам се *и* -адем се **1.** *(упознати се с ким)* упознац ше, *заст.* спознац ше; **2.** *(препознати се)* препознац ше; **3.** *безос. (бити видљиво, видети се)* познац ше, буц видно

позница *ж.* позна овоц

позно *присл.* нєскоро, позно

позобати -бљем **1.** *(зрно – покљуцати)* поджубац; **2. а)** *франт.* поєсц; **б)** *фиґ.* пожрец; ◊ **кокоши ти мозак позобале** *(говориш којешта, изгубио си памет)* напил ши ше люльку

позов *х. оп.* **позив**

позовнути -нем поволац

позој *х. заст. (змај)* шаркань

позор *х.* **1.** *(пажња)* увага; меркованє; **2.** *оп.* **призор; 3.** *воєн.* позор; ◊ **позор!** *(пази)* меркуй!

позоран -рна -рно *(пажљив; готов)* уважни; готови, порихтани

позоришни -а -о театрални; ~ **комад** театрални фалат

позориште *с.* **1.** театер; **луткарско (марионетско)** ~ бабкарски театер; **2.** *(позорница)* бина

позорје *с. заст.* **1.** *оп.* **призор; 2.** *оп.* **позориште (1)**; ◊ **Стеријино** ~ Стерийово позорє

позорник *х.* полицай; милицаєц, милиционер

позорница *ж.* **1.** *(простор за извођење представа)* сцена, бина; **2.** театер; театрална уметносц; ◊ **сићи с позорнице** зисц зоз сцени; **ступити на друштвену позорницу** ступиц на друштвену сцену

позорно *присл. (пажљиво)* уважно

позорност *ж. (пажња)* увага, меркованє

позрети -рем попатриц; обачиц

позубати -ам *(подрљати)* подерляц

позубати се -ам се *фиґ.* повадзиц ше

поигравати -ам *нєзак. ґу* **поиграти;** ◊ ~ **коња** подскаковац на коньови

поигравати се -ам се побавйовац ше

поиграти -ам **1.** *(поплесати)* потанцовац; **2.** *(друштвену игру)* побавиц; побавиц ше; **3.** *(коња – разиграти)* розрушац, розиграц; **4.** *фиґ.* **а)** *(затрептати)* поклїпкац, заклїпкац; **б)** *(појавити се – о осмеху и сл.)* затанцовац; зявиц ше

поиграти се -ам се *осн., фиґ.* побавиц ше

поизбијати -ам повибивац

поизблиза *присл. (прилично изблиза)* досц з блїжей

поизбор *присл.:* ~ **-јунаци** найлєпши юнаки; ~ **-земља** найлєпша жем

поизваљивати -љујем < **извалити**

поиздалека *присл. (прилично издалека)* досц здалєка (з далєка); здалєй, з далєй, оддалєй, од далєй

поиздаље *присл.*: **почети** ~ *(говорити увијено)* почац од далєй, почац колєшиц

поиздеран -а -о досц подрани

поизмакнути *и* **поизмаћи** -акнем **1.** пойсц дакус далєй, дакус ше оддалїц; **2.** *(претећи)* обегнуц

поизмакнути се *и* **поизмаћи се** -акнем се *(одмакнути се)* поцагнуц ше, помкнуц ше; ~ **уназад** поцагнуц ше назадок, цурикнуц ше, *заст.* цофнуц ше

поизналазити -им понаходзиц

поизопијати (се) -ам (се) понапивац (ше), поопивац (ше)

поизостављати -ам повихабяц

поизостати -анем дакус заостац

поизразболевати се -ам се похориц ше *(о шицких)*

поимање *с.* < **поимати**

поимати -ам *и* -мљем **1.** *(схватати)* похопйовац, розумиц; **2.** *покр. (узимати)* брац; **3.** *лєм 3. ос. (бити на умору)* видиховац ше, умерац, *заст.* конац

поимати се -ам се *и* -мљем се **1.** *(машати се)* нацаговац руку за дачим, доставац, долапйовац, брац дацо; **2.** *(придизати се)* подзвиговац ше, придзвиговац ше

поименице *присл. оп.* **поименце**

поименичавати (се) -ам (се) субстантивовац (ше)

поименичан -чна -чно менови; по менох; поєдинєчни; ~ **списак** менови список; ~ **гласање** поєдинєчне гласанє

поименичити (се) -им (се) субстантивовац (ше)

поименично *присл. оп.* **поименце**

поименце *присл.* **1.** по мену; **прозвати сваког** ~ преволац каждого по мену; **2.** *(нарочито, пре свега)* особлїво, окреме, насампредз

поинатити се -им се повадзиц ше

поисецати -ам повирезовац; повиштриговац/повистриговац

поискакати -ачем повискаковац
поискати[1] поиштем *(побискати)* поискац
поискати[2] поиштем **1.** *(заискати)* питац, запитац; **2.** *(потражити изгубљено)* поглєдац
поиспадати -ам повипадовац
поисправити се -им се **1.** *(усправити се)* випросциц ше; **2.** *(поправити се)* поправиц ше, полєпшац ше
поиспрекидати -ам потаргац, попретарговац, поутарговац, попреривац
поиспреламати -ам попреламовац
поиспреметати -ећем < **испреметати**
поиспремештати -ам < **испремештати**
поиспреплетати -ећем < **испреплетати**
поиспретурати -ам < **испретурати**
поиспродавати -ајем попредац
поистеривати -рујем повиганяц; повиплашовац
поистиха *присл.* **1.** *(подоста тихо)* дакус поцихши, дакус цихше, сциха; **2.** *(лагано)* помали
поистоветити (се) -им (се) виєдначиц (ше), идентификовац (ше)
поистовећивати (се) -ћујем (се) виєдначовац (ше), идентификовац (ше)
пој *х.* шпиванє, шпив
појав *х. оп.* **појава**
појава *ж.* **1.** *(догађај)* зявенє, *рид.* зявиско; **природна** ~ природне зявенє; **2. а)** *(личност)* особа, уява; **б)** *(лик, прилика)* подоба, фиґура; **3.** *(појављивање)* зявйованє; зявенє; **4.** *(лик покојника као привиђење)* привидзенє, подоба; **5.** *театр.* ява
појавити -им *покр.:* ~ **стадо** *(повести стадо са собом)* вигнац (одогнац) статок, пойсц зоз статком
појавити се -им се **1.** *(показати се)* зявиц ше; **он се појави на вратима** вон ше зявел на дзверох; **2.** *(настати)* настац; зявиц ше; **3.** *(о новом производу и сл.)* висц; зявиц ше; завесц ше; **после наливпера појавиле су се хемијске оловке** после пенкалох вишли (зявели ше) хемийни клайбаси; **4.** *(у улози кога, чега)* зявиц ше, виступиц
појављивати се -љујем се **1.** *(показивати се)* зявйовац ше; **2.** *(настајати)* наставац; зявйовац ше; **3.** *(о новим производима и сл.)* виходзиц; зявйовац ше; заводзиц ше; **4.** *(у улози кога, чега)* зявйовац ше, виступац
појавни -а -о зявююци, вонкашнї; **појавни облици живота** зявююци (вонкашнї) форми живота
појавност *ж.* вонкашнї випатрунок реалносци *(у чувственим або осетовим обачованю чловека)*; реалносц; зявеня
појагмити -им *(разграбити у јагми)* розґрабац; ~ **робу** розґрабац робу
појадати се -ам се попоносовац ше, пожаловац ше; випоносовац ше, вижаловац ше
појак -а -о *(прилично јак)* досц моцни
појакати се -ам се *покр. (опробати с ким снагу)* помоцовац ше, попасовац ше
појам *х.* поняце; ◊ **немати појма** цалком нїч нє знац, нє мац поняца; **убити кога у** ~ *(непобитним доказима утврдити нечије незнање о чему)* цалком убиц дакого, цалком вжац дзеку дакому
појамни -а -о поняцови
појамчити -им *зак. (зајамчити)* (за)ґарантовац, ручиц, забистатовац
појање *с.* шпиванє
појас *х.* **1.** *(струк)* пас; **вода до појаса** вода до паса (по пас); **2.** *(каиш, опасач и сл.)* пас; ремень; **3.** *ґеоґр. и др.* пояс; зона; ◊ ~ **за спасавање** пас за ратованє; **засвирати и за** ~ **заденути** знац себе шора, знац кеди досц, знац за граніцу (меру)**; заденути (затакнути) кога за** ~ *(далеко надмашити кога у снази, способности и сл.)* пребрац дакого, буц лєпши од дакого; **ухватити се с ким у** ~ *оп.* **појаске**
појасаст -а -о смугасти; писани; ~ **тканина** смугасте платно
појаске *присл.:* **ухватити се с ким** ~ *(почети се рвати с ким)* влапиц ше з даким о паси
појасни -а -о пасов[и]; поясов[и]
појаснити -им пояшнїц, потолковац
појастучити -им (ви)тапацировац зоз заглавчками
појата *ж.* **1.** *(штала)* хлїв; **2.** *(шупа за сено)* плєвнїк; шопа
појатак -тка *х.* **1.** хижка *(преградзенє у задружних домох у хторим шпя муж и жена);* **2.** коморка
појати -јем шпивац
појахати -ашем **а)** *(узјахати)* шеднуц на коня, ошедлац коня; **б)** рушиц ше даґдзе на коньови
појац -јца *и* **појач** *х.* **1.** *(онај који лепо пева)* шпивак, шпивач, новтош; **2.** *церкв.* дзияк
појачавати (се) -ам (се) змоцньовац (ше); помоцньовац (ше)
појачавач *х. оп.* **појачало**
појачало *с. техн. и др.* змоцньовач
појачање *с.* **1.** змоцнєнє; помоцнєнє; **2.** *воєн.* помоцнєнє

појачати (се) -ам (се) змоцнїц (ше); помоцнїц (ше)
појачи -а -е дакус моцнєйши; дакус векши
појачивач *х. оп.* **појачало**
појашити -им *оп.* **појахати**
појевтинити -им I. *нєпрех. (постати јевтин)* потуньшиц, *заст.* потунїц, стунїц; II. *прех.* знїжиц цени (цену), дац/давац туньше
појевтињавати -ам I. *нєпрех. (постајати јевтин)* потуньшовац, *заст.* потуньовац, стуньовац; II. *прех.* знїжовац цени (цену), давац туньше
појевтињење *с.* потуньшенє
појединац -нца *х.* поєдинєц
појединачан -чна -чно поєдинєчни
појединачно *присл.* по єден (єдна и под.), поєдинєчно
поједини -а -о дзепоєдни
појединост *ж.* деталь, поєдиносц
појединце *присл. оп.* **појединачно**
поједљив -а -о **1.** *(о јелу)* хтори мож єсц, хтори ше є; **2.** *(о човеку)* хтори може вельо поєсц, хтори вельо є, єсни
поједљивац -вца *х.* чловек хтори може вельо поєсц, хтори вельо є, єсни чловек, добри єдач
поједначити (се) -им (се) виєдначиц (ше), вировнац (ше)
поједноставити (се) -им (се) поєдноставиц (ше)
поједностављивати (се) -љујем (се) поєдноставйовац (ше)
поједноставнити (се) -им (се) *оп.* **поједноставити (се)**
поједностручити -им поєднїсциц
поједрити -им заплївац, рушиц ше *(на плахтарки)*
појездити -им **1.** *оп.* **појахати (б)**; **2.** дакус пошедлац на коньови
појење *с.* < **појити**
појести -едем **1. а)** поєсц, жесц; **б)** *(мало)* заєсц; ~ **мало** дакус заєсц; **2.** *(оштетити – о инсектима)* погризц; поєсц; **3.** *фиґ. (измучити)* вимучиц, витрапиц; попиц; нє дац мира; заджубац; **4.** *фиґ. (отрпети)* достац; вицерпиц; ~ **батина** буц бити
појести се -едем се *фиґ.*: ~ **жив** зожрец ше, пожрец ше, *вулґ.* скожлїц ше
појефтинити -им *оп.* **појевтинити**
појефтињење *с. оп.* **појевтињење**
појечати -чим < **јечати**
појилица *ж.* поїлка; валов
појило *с.* поїско, поїдло; валов; **терати стоку на** ~ гонїц статок напавац, гонїц статок на поїско; **шумске животиње овде долазе на** ~ лєсово животинї ту приходзя пиц води (приходзя на поїско); **на појилу има трагова разних животиња** при рики (при потоку и под., на поїску) єст шлїди рижних животиньох
појити -им **1.** *(стоку водом)* напавац; поїц; **2.** *(кога вином и сл.)* давац пиц; напивац, опивац; **3.** *(земљу водом и сл. – натапати)* мочиц, намакац
појиште *с. оп.* **појило**
појмити -им **1.** *(схватити)* похопиц, розумиц, зрозумиц; **2.** *покр. (машити се)* сцец вжац (достац, долапиц); нацагнуц руки ґу дачому *або* за дачим
појмити се -им се **1.** *оп.* **појмити (2); 2.** *(придигнути се)* подзвигнуц ше, придзвигнуц ше
појмљив -а -о похоплїви, розумлїви
појмовни -а -о поняцови
појуначити се -им се одшмелїц ше; направиц ше юнак; буц юнак
појурити -им I. *нєпрех.* **1. а)** *(потрчати)* розбегнуц ше; почац бежац; **б)** *(возилом)* полєциц, розбегнуц ше; **в)** *(пожурити)* попонагляц; розкрачац ше; **2.** *(навалити)* вдериц; **крв му појури у образе** крев му вдерела до твари; II. *прех. (погнати)* почац оганяц; почац гонїц
појутарје *с.* **1.** *(јутро)* рано; **2.** перши дзень по швету „слава"
појутрица *ж. покр.* **1.** *оп.* **појутарје (2); 2.** польо од єдного гольта
покавгати се -ам се *и* **покавжити се** -им се *(заметнути кавгу)* повадзиц ше, поквачкац ше
покадити -им **1.** покадзиц**; 2.** *фиґ.* поласкац
покадшто *присл. оп.* **покаткад(а)**
показатељ *х.* указатель
показати -ажем **1. а)** указац*, заст. рид.* показац; *(све)* поуказовац; ~ **личну карту** указац особну карту; **донети** ~ принєсц указац, принєсц на указию; **б)** *(испољити)* указац; **није показао да се боји** нє указал же ше боїт; **2.** *(учинити јасним, доказати)* указац, *заст.* преуказац; **будућност ће** ~ **где је истина** будучносц укаже дзе правда; ◊ ~ **коме језик** вивалїц на дакого язик; ~ **коме леђа** *(удаљити се не желећи разговарати)* обрациц дакому хрибет, обрациц ше од дакого; ~ **рогове** *(дати одлучан отпор)* зопрец ше, станц вочи, указац роги; **показаћу ја теби!** укажем я тебе!

показати се -ажем се **1.** *(појавити се)* указац ше; *(доћи, навратити)* обявиц ше; **2.** *(испољити потпуно своја својства)* **а)** виказац ше; указац ше; *заст.* преуказац ше; **б)** *(испољити се)* указац ше, преявиц ше; **3.** *звич. безос. (сазнати се, открити се)* указац ше, виявиц ше; **показало се да то није истина** указало ше же то нє правда; **то ће се једном** ~ *(сазнаће се)* то ше раз укаже, то ше раз вияви

показивати -зујем указовац

показивати се -зујем се *нєзак. ґу* **показати се**

показивач *х.* указовач; ~ **правца** *тран.* указовач напряму

показни -а -о указуюци; ~ **заменица** *ґрам.* указуюци заменовнїк

показница *ж. оп.* **монстранца**

покајан -јна -јно **а)** хтори ше кає; **б)** хтори виражує каянє, покайни; покутни

покајање *с. церкв.* каянє, покаянє; *(окајивање грехова)* покута

покајати -јем **1.** *(заслужити опроштај због почињене грешке)* викупиц ше; препитац ше з даким; **вратио је стари дуг и тако покајао грех** врацел старе длуство и так ше викупел пре грих; **2.** *(кога, што – осветити)* вимсциц ше за дакого *або* дацо

покајати се -јем се **а)** *(зажалити)* побановац; **покајао се што је купио скупа кола** побановал же купел драги авто; **б)** *(пожелети искупити грешке)* покаяц ше**;** **није хтео да ради, али се касније покајао и постао вредан** нє сцел робиц, алє ше познєйше покаял и постал вредни

покајник *х.* покаятель, покайнїк

покајница *ж.* **1**. покаятелька, покайнїца; **2.** *мн.* нарикачки *(хтори на хованю або у одредзених дньох нарикаю за покойним)*

покājнички[1] -а -о покаятельски, покайнїцки; ~ **одело** покаятельски шмати, шмати чловека хтори ше кає *одн.* покутує; ~ **изјава** покаятельска виява, виява чловека хтори банує *одн.* хтори ше кає; ~ **молитва** молитва каяня, покаятельска молитва

покājнички[2] *присл.* покаятельски, покайнїцки; бануюци, як тот цо банує; каюци ше, як тот цо ше кає *одн.* покутує

покакити се -им се *дзец.* покакац ше

покал *х. оп.* **пехар**

покалајисати -ишем поциновац

покалемити -им покаламиц; попупчиц, поочкац

покалуђерити -им дац *одн.* пошвециц за монаха; **покалуђерио је сина** дал сина за монаха

покалуђерити се -им се пойсц (пошвециц ше) за монаха, постац монах

покаљати -ам заблациц; *фиґ.* поганьбиц

понанити -им *(понудити, послужити чим)* понукнуц

покањивати -њујем *(нудити)* понукац

покапати[1] покапам *нєзак. оп.* **покопавати**

покапати[2] -пљем *и* -ам *зак.* I. *прех. (полити капима, попрскати)* покапкац, окапкац; *(масним и сл. капима)* поквацкац, оквацкац; II. *нєпрех. (процурити кап по кап)* почац капкац; покапкац

покапљив -а -о хтори премака; ~ **кров** закрице хторе премака; **кућа је покапљива** хижа премака

покарабасити -им *и* **покарабусити** -им повадзиц ше; започац зваду

покарати -ам **1.** *(мало изгрдити)* вигандровац; **2.** *(казнити)* покарац

покарати се -ам се *(спречкати се)* поспричкац ше, повадзиц ше

покарљив -а -о **1.** *(свадљив)* звадлїви; **2.** хтори заслужел кару; хторого треба покарац

покасати -ам *(потрчати касом)* почац дринґац; пойсц (рушиц ше) дринґом; подринґац

покасивати -сујем подринґовац

покасно *присл.* досц позно, досц нєскоро

покаткад(а) *присл.* дакеди, дзекеди, з часу на час

покатоличити (се) -им (се) покатолїчиц (ше)

покаурити -им *(учинити каурином)* покресциц, превесц на християнску виру *(човека муслиманскей вири)*

покашљати -љем покашляц

покашљивати -љујем покашльовац

покварен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **покварити**; **2. а)** *(болестан)* погубени; ~ **желудац** погубени жалудок; **б)** *(о зубу)* прахняви, погубени

поквареност *ж.* погубеносц

покварењак *и* **покварењаковић** *х.* погубеняк, погубенїк; скаранїк

покварењаштво *с.* погубеносц

покварити -им **1.** погубиц; ~ **браву** погубиц замчок; ~ **желудац** погубиц жалудок; ~ **човека** погубиц чловека; **2.** *(омести, нарушити ток)* **а)** погубиц, загубиц; *експр.* зашнїциц, зафуляц; ~ **расположење** погубиц (загубиц) розположенє**; б)** *(заједничку игру и сл.)* погубиц, загубиц, *фам.* буц губиновта

покварити се -им се **1.** *(о храни, машини и сл.)* погубиц ше; **2.** *фиґ. (о човеку)* погубиц ше; попшиц ше; ◊ **покварило се** *безос. (прекинута је веридба и сл.)* погубело ше, *беш.* побегало ше

покварљив -а -о хтори ше [лєгко, швидко] губи, губяци; ~ **роба** роба хтора ше губи, губяца роба

поквасити -им **1.** *(оквасити)* замачац; помачац, омачац; ~ **сунђер** *(при брисању потопити у воду)* замачац шпонджию; **киша их је поквасила** помокли; **2.** *(ставити што у воду да омекша)* намочиц; **3.** *(прославити пићем)* заляц; ◊ ~ **грло** оплокац гарло

поквасица *и* **поквасница** *ж. покр.* лепинь *(на квасу)*

покер *х.* покер

покивати -ам **1.** *(израђивати ковањем)* ковац, виковйовац; **2.** *(облагати оковом)* оковйовац; **3.** *(косу, мотику)* клєпац

покидати -ам **1.** *(силом прекинути све)* потаргац; **2.** *(ишчупати)* витаргац, повитарговац; *(листове из свеске и сл.)* повидзерац; **3.** *(растрзати)* розтаргац

покидати се -ам се потаргац ше; ◊ ~ **од смеха** зацинац ше (заходзиц ше) од шмиху

покикати се -ам се *взаєм. повр.* поцагац ше за варґочи (за власи)

покилавити -им *(учинити све килавим):* **овај рад ће да вас покилави** од тей роботи попукаце (достанєце брух)

покилавити се -им се *(оболети од килавости – о свима)* попукац, достац брух

покинђурити се -им се *(поохолити се)* постац пишни, почац ше пишиц

покипети -пи почац врец; зоврец

покисао -сла -сло **1.** *(од кише)* змокнути, помокнути; **2.** *фиґ. (снужден)* покорни, потульни, нє у дзеки

покиселити -им *оп.* **поквасити (2)**

покиселити се -им се *(размекшати се од воде)* намочиц ше; розмокнуц

покиснути -нем **1.** *(од кише)* змокнуц, помокнуц; **покисли су** змокли; западало их; **2.** *фиґ. (постати снужден)* постац покорни (потульни)

покитити -им оквециц/оквициц

покицошити се -им се постац нялкош, понялкошиц ше

покичељати се -ам се < **кичељив**

поклад *х. заст.* **1.** чуварня вредних стварох; **2.** резерва, залиха; богатство

покладар *х.* прибранєц

покладе *ж. мн. и* **поклади** *х. мн. церкв.* **1. а)** *кат.* фашенґи; **б)** остатнї дзень пред вельконоцним постом; **2.** *правосл.* дзень пред постом

покладни -а -о *(који се односи на покладе):* **покладне песме** фашенґово писнї

покладница *ж. кул. покр.* покладнїца, фашенґови колач *(єдзенє зоз сира, вайцох и муки хторе ше є на фашенґи)*

покладовати -дуjем *зак. и нєзак.* препровадзиц/препровадзовац фашенґи

поклањати -ам **1.** даровац; **2.** *(коме пажњу и сл.)* пошвецовац

поклањати се -ам се кланяц ше

поклапан -пна -пно *нар. оп.* **похлепан**

поклапати -ам *нєзак. ґу* **поклопити**

поклапати се -ам се *(подударати се)* поклопйовац ше

поклапача-оловица *ж. риб.* пендель

поклати -кољем поклац

поклати се -кољем се *взаєм. повр.* поклац ше; поджобац ше *(з ножами)*

поклекнути -нем **1.** клєкнуц; поклєкац; **2.** *фиґ.* **а)** *(изнемоћи)* ослабиц, ослабнуц; зуновац; **б)** *(клонути духом)* подац ше, поклєкнуц

поклепати -пљем *и* -ам *(отковати)* виклєпац; ~ **косу** виклєпац косу

поклећи -екнем *оп.* **поклекнути**

поклецавати -ам *оп.* **поклецивати**

поклецати -ам *оп.* **поклекнути (1)**

поклецивати -цуjем **1. а)** *(од умора и сл.)* падац з ног; шпотац ше; заплєтац з ногами; поклєковац; *(о коленима, ногама)* тресц ше; **коњи стадоше** ~ коньом ше почали тресц колєна; конї ше почали шпотац; **2.** *(од страха и сл.)* тресц ше; дирґонїц; почувствовац слабосц у ногох (колєнох); подоцац ноги (*безос.*)*;* **ноге му поклецују** ноги ше му трешу; ноги му дирґоня; **3.** танцовац на кучаци

поклецнути -нем **1. а)** *(мало поклекнути)* кус клєкнуц; **б)** почувствовац слабосц у ногох; подоцац ноги *(безос.)*; **в)** *(о ногама, коленима)* почац ше тресц; **2.** *оп.* **поклекнути (2)**

поклечке *присл.* на клєчаци

поклизавати (се) -ам (се) *и* **поклизивати (се)** -зујем (се) *(нєзак. ґу* **поклизнути (се))** пошлїзковац ше, шлїзкац ше

поклизнути (се) -нем (се) пошлїснуц ше; **поклизнуо је (поклизнуо се) и пао** пошлїснул ше и спаднул

поклик *х. оп.* **поклич**

покликивати -кујем гласно кричац *(одушевено, ликуюци)*

покликнути -нем **1.** гласно скричац *(одушевено, ликуюци)*; **2.** гласно поволац

поклимати -ам: ~ **главом** покивац (помахац) з главу; *(потврдно)* примахнуц з главу

поклисар *х.* **1.** амбасадор; **2.** *(изасланик)* висланїк, *заст.* посел; **3.** *заст. (у сабору, скупштини)* посланїк

поклич *х., ридше ж.* викрик, крик

поклон *х.* **1.** *(дар)* дарунок, дар; **дати на** ~ подаровац; **2.** *(главом, телом у знак поздрава)* поклон; **3.** *(поздрав)* поздрав, *заст.* поздравенє; ◊ **поклону се зуби не гледају** *прислов.* дарунку ше нє доганя, (по)дарованому коньови ше нє опатраю зуби

поклоник *х.* **1.** *(ходочасник)* паломнїк; **2.** *(верник)* вирнїк, вирни; **3.** *(обожавалац)* обожователь; любитель; поклонїк, прихильнїк; **4.** *оп.* **удворица**

поклонити -им **1.** *(даровати)* подаровац; **2.** пошвециц; ~ **чему више пажње** пошвециц дачому вецей уваги; **3.** *нар. поез. (кога)* дац дакому дзивку *або* шестру за жену

поклонити се -им се поклонїц ше, *заст.* уклонїц ше

поклонодавац -вца *х.* дародаватель

поклонопрималац -аоца *и* **поклонопримац** -мца *х.* даропримaтель

поклонство *с.* **1.** *(скуп људи посланих да се коме поклоне)* поклонство; **2.** кланянє *(як знак глїбокого почитованя)*; глїбоке почитованє

поклоњење *с.* поклонєнє, кланянє; **ићи на** ~ исц ше поклонїц

поклопац -пца *х.* покривка, верх; ~ **посуде** верх (покривка) судзини; ~ **сандука** верх лади; ~ **клипа** *техн.* покривка клипа**;** **грлени** ~ *анат.* гарлова покривка; ◊ **бити сваком лонцу** ~ буц запражка у каждей мачанки, буц варежка у каждей запражки

поклопити -им **1.** *(заклонити, прекрити)* закриц; положиц; ~ **лонац** закриц гарчок, положиц верх на гарчок; **облак поклопи сунце** хмара закрила слунко; **мрак је поклопио село** цмота закрила валал, цмота ше спущела над валал; **поклопио је уши длановима да не чује** положел дланї на уха же би нє чул; **2.** *(обузети; овладати)* обняц; звладац; **туга му поклопи душу** смуток му обнял душу; **поклопи га тврди сан** звладал го тварди сон; **3.** *(склопити, затворити)* заврец; поклопиц; **4.** *(појахати):* ~ **коња** шеднуц на коня, ошедлац коня; **5.** *фиґ. (надмашити)* превозисц; пребрац; **6.** *фиґ. (побити доказима)* заглобиц; ~ **кога одговором** заглобиц дакого з одвитом; ◊ ~ **нос** *(осећати се увређен)* спущиц нос; ~ **уши** *(оборити уши)* оклаптавиц уха, спущиц уха

поклопити се -им се **1.** закриц ше; заклонїц ше; **2.** *(подударити се)* поклопиц ше; **испити су ми се поклопили** испити ше ми поклопели; **3. а)** *(спустити се, опустити се)* спущиц ше, окляпнуц; **б)** *фиґ.* спаднуц до чежкого розположеня; **4.** *(полећи по чему)* лєгнуц, нагнуц ше *(з горню часцу цела)*; ◊ ~ **ушима** *(престати говорити глупости)* учитнуц

поклопница *ж.* **1.** покривка; верх; **2.** *покр. (гробница)* гроб; крипта

покљука *ж. покр.* глїняна миска за печенє

покљунити се -им се *(спустити се, слећи се)* окляпнуц; **лишће се покљунило од мраза** лїсце окляпло од мразу

покљуцати -љујем *(позобати)* поджубац

покметити -им *(учинити кметом)* покрипачиц, закрипачиц

покнежити -им **1.** поставиц (вибрац) за княза; **2.** поставиц (вибрац) за бирова

коковати -кујем **1.** *(израдити ковањем)* виковац; **2.** *(обложити оковом)* оковац; **3.** *(косу, мотику)* виклєпац

поковина *ж.:* **платити ковачу поковину** заплациц ковачови за кованє и под.

покожица *ж.* **1.** *анат.* скорочка **2.** *бот.* лупка; лупа

покој *х.* мир, (с)покой; ◊ **ставити кога у стање покоја** пензионовац дакого

покоји -а -е *зам.* даєден; ◊ ~ **пут** дакеди, дзекеди, кеди-нєкеди

покојни -а -о покойни

покојник *х.* покойни, умарти, *рид.* нєбощик

покојница *ж.* покойна, умарта

поколебати -ам поколїмбац, поколїсац; ~ **нада** поколїмбана надїя

поколебати се -ам се поколїмбац ше, поколїсац ше; *(доћи у недоумицу)* подвоїц ше, подвоїц себе **непријатељски строј се поколеба** нєприятельски строй ше поколїмбал

поколеник *х. покр.* ручнїк *(хтори ше шицким госцом коло стола кладзе на колєна)*

поколенице *и* **поколенце** *присл.* на колєнох; **прићи коме** ~ присц ґу дакому на колєнох

поколење *с.* поколєнє

покољ *х.* поколь, кланє; масакр

покондирити се -им се *(постати уображен)* постац возношлïви (пишни), почац ше возношиц (пишиц); попанщиц ше; ◊ **покондирена тиква** покондирена тиква

покоп *х.* *(погреб)* хованє*, заст.* погреб

покопавати -ам **1.** *(сахрањивати)* ховац; **2.** *фиґ.* *(сатирати)* знïчтожовац; **3.** *(ископавати)* викоповац

покопати -ам **1.** *(сахранити)* поховац; **2.** *фиґ.* *(сатрти)* знïчтожиц; **3.** *(ископати све)* викопац; повикоповац; **4.** *(мало копати)* покопац

покопица *и* **покопница** *ж.* перше копанє (окопованє) винïци *(на яр)*

покор *х.* **1.** *(срамота)* ганьба; **2. а)** *(русвај, неред)* парада; **б)** *(убијање, покољ)* забиванє, битки, поколь; **3.** *(невоља)* бида, нєзгода, нєщесце, нєволя; **4.** *(мука, патња)* мученє, мука, трапенє; **5.** *(подложност, покорност)* покорносц; **6.** *(неваљао човек)* скаранïк, кара божа

покора *ж.* **1.** *(казна)* кара; **2. а)** *рлґ.* *(испаштање)* покута; **б)** *(исповест)* споведз; **3.** *оп.* **покор (2. а, 3, 4.** *и* **5)**

покоравање *с.* < **покоравати (се)**

покоравати -ам покорйовац

покоравати се -ам се покорйовац ше, подавац ше

покоран -рна -рно покорни; потульни; ◊ **слуга** ~ *заст. (поздрав при сусрету)* покорни слуга

покорилац -иоца *х. оп.* **покоритељ**

покорисати -ишем *зак. и нєзак.* поганьбиц/ганьбиц

покоритељ *х.* покоритель, покорйовач

покорити[1] покорим покориц

покорити[2] -им *покр. (осрамотити)* поганьбиц

покорити се[1] покорим се покориц ше, подац ше

покорити се[2] -им се *покр. (осрамотити се)* поганьбиц ше

покорица *ж. (танка корица)* скорка, скорочка; лупка**;** шкарупинка

покорник *х. (покајник)* покорнïк

покорно *присл.* покорно; потульно

покорност *ж.* покорносц; потульносц

покорушити се -им се *(покрити се танком леденом кором)* пришкарупнуц

покосити -им **1.** *(косом)* покошиц, скошиц; **2.** *(побити оружјем)* покошиц

покосити се -им се *(побити се – о пчелама)* побиц ше

покосница *ж.* **1.** *анат.* косцова ґлейта, покосцнïца; **2.** *бот.* соломонов печац (Polygonatum multiflorum)

покост *ж. (лак)* лак

покостица *ж. оп.* **покосница (1)**

покотрљати (се) *и* **покотурати (се)** -ам (се) покотуляц (ше); *(брзо)* покотурбичац (ше)

покочањити се -им се *(укочити се од зиме)* здревнïц; замарзнуц (змарзнуц ше) як грублє (як цомпля)

покочити -им *(учинити све непокретним, укоченим)* здревнïц

покошкати се -ам се **1.** *(споречкати се)* поспричкац ше, повадзиц ше, погерчкац ше; **2.** *(побости се роговима)* потеркац ше, потукац ше; поджобац ше

покошљица *и* **покошњица** *ж. нар. мед.* файта чежкей малариї

покрађа *ж.* **1.** *(крађа)* крадза; **2.** украдзени предмет

покрај *прим. з ґен.* **1. а)** *означує напрям дїї у блїзкосци дачого* коло; **прошли су** ~ **села** прешли коло валалу; **б)** *означує напрям дїї до блїзкосци дачого* ґу; **сео је** ~ **мене** шеднул ґу мнє; **в)** *означує место дїї у блїзкосци дачого* при**; стоји** ~ **мене** стоï при мнє; **2.** *означує источасносц, паралелносц дїї* попри; ~ **тога** попри тим, ґу тому; **3.** *означує допущованє* (и) попри; ~ **свог труда није успео** (и) попри шицкого труду нє удало ше му

покрајина *ж.* **1.** *(територијална јединица)* покраïна; **2.** *(земља)* жем, *заст.* краïна

покрајински -а -о покраïнски

покрајни -а -о *и* **покрајњи** -а -е **а)** хтори ше находзи при дачим, сушедни; **б)** *(споредан)* побочни; **в)** хтори ше находзи збоку

покрасити -им оквециц/оквициц, украшиц

покрасти -адем **1.** *(све украсти)* покраднуц; **2.** *(кога)* окраднуц

пократак -тка -тко *(прилично кратак)* досц кратки; дакус кратки

пократити -им скрациц; поскрацовац; зменшац

покраћивати -ћујем скрацовац; зменшовац

покрвавити -им **1.** *(окрвавити)* закирвавиц, окирвавиц; **2.** *(постати крвав)* закирвавиц ше, окирвавиц ше

покрвавити се -им се **1.** *оп.* **покрвавити (2); 2.** *оп.* **покрвити се**

покрвити се -им се повадзиц ше *одн.* побиц ше на ножи

покренути -нем **1. а)** *(померити с места)* рушиц [з места], помкнуц; **б)** премесциц; **в)**

(уклонити) склоніц; **2.** *(ставити у покрет)* рушиц; ~ **мотор** рушиц мотор; **3.** *(дати побуду, подстицај)* дац порив, порушац; спонукнуц; **рат је покренуо демократске снаге** война дала порив демократичним моцом; **4.** *з розл. знач.* порушац; ~ **питање** порушац питанє; ~ **часопис** *(почети издавати)* порушац часопис; **то осећање покренули су у нама себични разлози** тото чувство порушали у нас еґоистични причини; **5.** *(парницу)* почац, порушац; **6.** *(почети)* започац, почац; ~ **разговор о чему** започац бешеду о дачим; **7.** унапредзиц, дзвигнуц; **иноватори су покренули привреду** иноваторе унапредзели (дзвигли) привреду

покренути се -нем се рушиц ше, помкнуц ше; порушац ше; рушиц ше з места

покрепа *ж.* окрипенє

покрепати -ам поздихац

покрепити (се) -пим (се) *(поткрепити (се))* окрипиц ше, подкрипиц ше

покрет *х.* **1.** *(кретање)* рушанє; рух; **покрети Земљине коре** рушаня Жемовей скори; **контролисати своје покрете** контроловац свойо рухи; **он је непрекидно у покрету** вон ше нєпреривно руша *(вше дацо роби);* **2.** *(организована делатност)* рух; **ослободилачки** ~ ошлєбодительни рух; ~ **присталица мира** рух прихильнїкох мира; **3.** *(ходање, марш)* ходзенє, рушанє, марш; **након дугог покрета чета је стигла у село** по длугим ходзеню чета сцигла до валалу; **4.** *(унутрашња покретачка сила)* порив; рух

покретан -тна -тно **1. а)** рухоми, руша[ю]ци; ~ **имовина** рухоми маєток; ~ **библиотека** рухома библиотека; **старац је још веома покретан** старик ище барз рухоми; **б)** *(о мосту и сл.)* дзвигаци, рухоми; **2.** *(који нешто покреће)* порушуюци, порушоваци

покретати -ећем **1. а)** *(померати с места)* рушац [з места]; **б)** премесцац; **2.** *(мотор и сл.)* **а)** (*стављати у покрет)* рушац; порушовац; **б)** *(давати погон)* гонїц; **вода покреће турбине** вода гонї турбини; **3.** *(давати побуду, подстицај)* давац порив, поривац, порушовац; спонук(ов)ац; **4.** *(проблем; часопис; осећања)* порушовац; **5.** *(парницу)* починац, порушовац; **6.** *(почињати)* започинац, починац; **7.** унапредзовац, дзвигац

покретач *х.* порушовач, порушователь

покретачки -а -о порушовацки; порушуюци, порушоваци; ~ **снага** порушуюца моц

покретљив -а -о **а)** рухоми; **б)** *(окретан)* рухоми, обратни

покретнина *ж.* рухоми маєток

покретница *ж.:* **звезда** ~ *астр.* планета

покретност *ж.* рухомосц

покречити -им *(све окречити)* обилїц, побилїц

покрив[1] *х. покр.* **1.** *(кров)* закрице; **2.** *(заклопац)* покривка, верх

покрив[2] -а -о **1.** *(прилично искривљен)* досц криви; дакус криви; **2.** досц виновати; дакус виновати

покривало *с.* покривач, покриваче

покривати -ам **1.** закривац; прикривац; **2.** *фиґ. (сакривати)* скривац; **3.** *(трошкове; играча)* покривац; ~ **губитке** покривац утрати

покривати се -ам се закривац ше; прикривац ше; *(у трошковима; у спортској игри)* покривац ше

покривач *х.* **1. а)** *(за спавање)* паплан; перина, перинка; покровец; плахитка; покривач, закривач; **збацио је у сну** ~ **са себе** скопал ше у сну, зруцел зоз себе у сну паплан, перину и под.; **б)** *(за покривање намештеног кревета)* плахта; **2.** *(застирач)* плахта, плахитка, покривач, покров; **снежни** ~ шнїгова плахта, шнїгов покривач; **3.** *(занатлија који покрива кровове)* закривач; ◊ **биљни** ~ рошлїнов (рошлїнски) покривач

покривити -им **1.** *(искривити све)* покривиц; **2.** *(окривити)* обвинїц

покривка *ж. оп.* **покривач (1. а)**

покривни -а -о закривни; ~ **опна** *биол.* закривна бланочка

покрити -ијем **1.** закриц; прикриц; *(многе, све)* позакривац; поприкривац; ~ **лице велом** закриц твар з фатьолом; **мајка је покрила децу пред спавање** мац позакривала дзеци пред спаньом; **2.** *фиґ. (прикрити; сакрити)* скриц; *(многе, све)* поскривац; **3.** *з розл. знач.* покриц; ~ **трошкове** покриц трошки; ~ **противничког играча** покриц процивнїцкого бавяча

покрити се -ијем се **1.** закриц ше; прикриц ше; **2.** положиц калап (шапку и под.) на главу

покриће *с.* покрице; **имати** ~ **за издатке** мац покрице за видатки

покркати -ам *фам. (халапљиво појести)* подедвиц, полопотац

покрмачити -им замасциц з тинту при писаню

покров *х.* **1.** покривач, закривач, покров; **ледени** ~ **земље** лядов покривач жеми; **2.**

(кров) закрице; **3. а)** *(за покривање мртваца)* рубки; **б)** *(поклопац мртвачког сандука)* верх; **4.** *(поклопац суда и сл.)* верх, покривка**;** ◊ **од порода (повоја) до покрова** од нароdзеня до шмерци
покровац -вца *х.* **1.** покровец; **коњ са везеним покровцем** конь з вишиваним покровцом; **2.** *оп.* **покров (1, 3, 4, 5)**
покровитељ *х.* покровитель, патрон
покровитељица *и* **покровитељка** *ж.* покровителька, патрон
покровитељски -а -о покровительски
покровитељство *с.* покровительство, патронат
покровни -а -о закривни; прикривни; ~ **стакло** *физ.* закривне скло; ~ **епител** *анат.* прикривни епител
покројити -им *(скројити све)* поскравац, позрезовац
покропити -им попирскац, по(ш)кропиц
покротити -им < **кротити**
покрочити -им крочиц, ступиц
покрпати[1] **(се)** -ам (се) *оп.* **покрпити (се)**
покрпати[2] **се** пок-пам се *оп.* **потуцати се**
покрпити -им поплатац
покрпити се -им се поплатац ше
покрстити -им покресциц
покрстити се -им се покресциц ше
покрстица *ж. (врста веза са крстовима)* на крижики
покрупан -пна -пно *(прилично крупан)* досц вельки; дакус вельки
покрхати (се) -ам (се) поламац (ше)
покрцати[1] -ам < **крцати**[2]
покрцати[2] *и* **покрцкати** -ам порозбивац орехи (лїсковци и под.)
покрчумати се -ам се *покр.* побиц ше
покршити (се) -им (се) *оп.* **покрхати (се)**
покрштавати (се) -ам (се) покресцовац (ше), кресциц (ше)
покрштеник *и* **покрштењак** *х.* покресцени
покћерити -им вжац под свойо, усвоїц *(женску особу)*
покћерка *и* **покћи** -кћери *ж.* дзивка вжата под свойо, усвоєна дзивка
покуда *ж.* ганєнє**;** доганянє**;** ґанченє
покудан -дна -дно **1.** хтори заслужує ганєнє (доганянє, ґанченє); **2.** *(који садржи покуду)* ганяци; доганяци; ґанчаци; **3.** *оп.* **погрдан**
покудити -им поганїц, поґанчиц дакого *або* дацо, подоганяц дакому *або* дачому
покудљив -а -о *оп.* **покудан (1)**
покудљивац -вца *х.* хтори люби поганїц (подоганяц, поґанчиц)
покуљати -ам **1.** *(почети нагло избијати)* нараз вдериц, нараз бухнуц; почац нараз вибивац (биц, бухац); почац ше дриляц (цискац, гарнуц, валяц); вигарнуц ше; угарнуц ше; **кад он отвори прозор, у собу покуља свеж ваздух** кед вон отворел облак, до хижи вдерел швижи воздух; **маса људи покуља са стадиона** маса людзох ше вигарла зоз стадиона; **2.** *(поћи у маси)* почац ше гарнуц (гирчиц); згарнуц ше, згирчиц ше
покумити -им *оп.* **окумити (1)**
покумити се -им се *оп.* **окумити се**
покуњати -ам **1.** *(мало задремати)* задримац; придримац, придримнуц; подримац; **2.** дакус ше похориц; посовиц ше; **3.** *оп.* **покуњити се**
покуњен -а -о *(тужан, нерасположен)* покорни, убити, смутни, нє у дзеки; ◊ **отићи покуњене главе (покуњена носа)** пойсц поганьбени; пойсц пшим лїцом; пойсц як пес з косцу
покуњити -им *(довести кога у стање покуњености):* **срам га покуњи** од ганьби постал покорни (убити, смутни); ◊ ~ **главу** *(спустити главу због срама и сл.)* спущиц главу
покуњити се -им се *(пасти духом, сневеселити се)* постац покорни (убити, смутни), зармуциц ше, засмуциц ше, розжалїц ше; буц нє у дзеки
покупити -им **1. а)** *(окупити; скупити)* позберац, зобрац; ~ **људе на збор** позберац людзох на збор; **покупио је своје ствари и отишао** позберал свойо ствари и пошол; **б)** *(растурене предмете, особе)* позазберовац; **2. а)** шицко вжац (побрац); **б)** вжац *(пешака на коч, до авта и под.)*; **покупио нас је један стојадин** вжал нас єден стоядин; **3.** *(отети и однети)* вжац, однєсц, одвесц; **непријатељска војска им је покупила сву имовину** нєприятельске войско им однєсло шицок маєток; **4.** *(ухапсити)* загарештовац, заврец; **5.** *беш. (ударити колима)* вдериц дакого, вибегнуц на дакого, *беш.* позберац дакого
покупити се -им се **1.** позберац ше, зобрац ше; **2.** *(скратити се стиснувши се – о тканини и сл.)* зисц ше, збегнуц ше; **3. а)** *(спремити се, одлучити се за одлазак)* зобрац ше, вибрац ше; **он се покупи и оде кући** вон ше зобрал и пошол дому; **б)** *(отићи, изгубити се одакле)* счисциц ше, випаковац ше
покуповати -пујем покуповац

покурјачити се -им се постац вовк (фаркаш)
покус *х.* **1. а)** експеримент; **б)** *(проверавање)* преверийованє; проба; **2.** *(позоришног комада и сл.)* проба; **3.** *(покушај)* пробованє
покусалица *ж. и х. покр.* чловек хтори вельо є, єсни чловек, добри єдач
покусати -ам поєсц, жесц
покусити -им *оп.* **покушати**
покусни -а -о експериментални; пробни
покућанство *с. оп.* **покућство**
покућар *х.* **1.** *(кућни слуга)* слуга *(у обисцу)*; **2.** *(животиња која се држи кућа):* **врабац** ~ тащок хтори жиє коло обисца; **3.** *оп.* **покућарац**
покућарац -рца *х.* билиґевар *(тарґовец хтори ноши и предава дробну робу од хижи до хижи)*
покућарити -им **1.** робиц домашнї роботи; **недељом су шегрти покућарили** внєдзелю шеґерти робели домашнї роботи; **2.** *(продавати ситну робу по кућама)* билиґевариц, предавац од хижи до хижи
покућарка *ж.* жена хтора розноши новосци и плєтки по валалє
покућни -а -о домашнї; хижни
покућство *с. (намештај)* ствари у обисцу
покуцавати -ам подурковац
покуцати -ам **1.** подуркац; задуркац; ~ **на врата** задуркац на дзвери; **2.** *(обруче на бачви)* побиц *(по обручох же би сцисли гордов)*; **3.** *(закуцати све)* позабивац; ◊ **покуцала срећа и на моја врата** и мнє рушело (и мнє ше поведло) лєпше, и мнє ше обрацело на лєпше
покуцкати -ам *дем.* кус подуркац
покуцкивати -кујем *дем.* кус подурковац
покучаст -а -о *(прилично кучаст)* тот цо ма досц писи нос
покучити[1] покучим *покр. (пружити, дати)* дац
покучити[2] покучим нагнуц; зогнуц
покучити се -им се нагнуц ше; зогнуц ше
покушавати -ам **1.** пробовац; **2.** *(настојати)* пробовац, *заст.* змагац ше; намагац ше; **3.** *(пробати укус)* коштовац
покушај *х.* пробованє
покушати -ам **1.** *(учинити покушај)* попробовац; пробовац; **покушај још једном** попробуй (пробуй) ище раз; ~ **све начине** *(да се што постигне)* пробовац шицки способи *(же би ше дацо посцигло)*; **2.** *(испробати, проверити)* випробовац; ~ **своју снагу** випробовац свою моц; **3.** *(пробати укус јела)* покоштовац; ◊ **покушај(те)!** *(само се усуди(те)!)* лєм пробуй(це); ~ **срећу** попробовац (пробовац) щесце
пол[1] *х. (спол, род)* пол; **мушки** ~ хлопски *(заст.* мужески) пол; **женски** ~ женски пол
пол[2] *х. ґеоґр., физ.* пол
пол[3] *присл. (половина)* пол, пола(к); ~ **оке вина** пол оки вина
пола[1] *ж.* **1.** *(половина)* пола, половка; **поделити на две поле** подзелїц на два поли (половки); **2.** *(скут)* долня часц шмати, пола; **3.** *(ширина какве тканине)* пола; **4.** *(велик комад сланине који се суши)* бок; ~ **сланине** бок сланїни
пола[2] *присл. (половина)* пол, пола(к); половку; половка; ~ **сата** пол годзини; ~ **њиве** пол поля; ~ **света је на улицама** половка швета на улїцох; **продремао је ~ у сну, ~ на јави** предримал половку у сну, половку на яви; ◊ **ни ~ га није** барз ослабнул; **у ~ речи** *(прекинути кога и сл.)* на пол слова *(превец дакого и под.)*; **поделити пола-пола** подзелїц по поли
полаган -а -о хтори ше роби (случує и под.) помали, спомалшени, *заст.* повольни; **у раду је полаган** роби помали; **почеле су полагане промене** помали ше почали случовац пременки
полагано *присл.* **1.** *(полако)* помали; помалки; помалючки; сциха; **2.** *(мало-помало)* кус-покус
полаганост *ж.* спомалшеносц, *заст.* повольносц
полагати[1] полажем **1.** *нєзак. ґу* **положити; 2.** *з розл. знач.* покладац; ~ **наду** покладац надїю; ~ **рачуне коме** покладац рахунки дакому; ~ **право на нешто** покладац право на дацо; **3.** *(темеље)* покладац, класц; **4.** *(испите и сл.)* покладац, *нар.* складац; ◊ ~ **заклетву** пришагац, *заст.* складац пришагу; ~ **на што** (при)давац дачому важносц
полагати[2] полажем **1.** *(мало лагати)* поспреведац, *нар.* поциґанїц; **2.** *(слагати)* спреведнуц/спревесц, *нар.* сциґанїц; **3.** *(подржати нечију лаж)* потвердзиц (потримац) дачийо спреведанє
полагацко *присл. дем.* помалки, помалючки
полагач *х.* покладач
полагачице, полагачке *и* **полагашно** *присл. оп.* **полагацко**
полагивати -гујем *нєзак. и част. ґу* **полагати**[2]
поладинарац -рца *х. (монета од пола динара)* полдинарче

полажа *ж. и х.* тот цо потвердзує (потримує) дачийо спреведанє, тот цо спреведа за другого
полажај *х. покр.* нащива на Крачун
полажајник *и* **полаженик** *х.* тот цо перши придзе до дакого на Крачун, перши крачунски госц
полажица *ж. и х. оп.* **полажа**
полаз *х. оп.* **полазак**
полазак -аска *х.* **1.** *(почетак кретања)* рушанє; **дати знак за** ~ дац знак за рушанє; **2.** *(посећивање)* нащивйованє; ~ **предавања** нащивйованє преподаваньох
полазити -им **1.** *нєзак. ґу* **поћи**; **2. а)** *(кретати)* рушац (ше), исц, одходзиц; **на посао полазим у шест сати ујутру** на роботу ше рушам на шейсц годзин рано; **б)** *(кретати са станице – о возу и сл.)* рушац; **воз полази у десет часова** гайзибан руша на дзешец годзин; **3.** *(ићи у походе, посећивати)* нащивйовац, ходзиц опатрац дакого, ходзиц до дакого; **4.** *(похађати)* ходзиц, нащивйовац; **уредно** ~ **школу** поряднє ходзиц до школи; **полазио је разна друштва** ходзел до рижних дружтвох, нащивйовал рижни дружтва; **5.** *(потицати, вући лозу)* походзиц; **6.** *карт.* перши руцац карту, починац
полазити се -им се нащивйовац ше
полазиште *с.* виходзиско**,** походзиско
полазни -а -о рушаюци, одходни, виходни**;** початни, початкови; ~ **положај** рушаюце положенє; ~ **станица** одходна станїца; ~ **тачка** виходна точка
полазник *х.* **1.** *(школе, курса)* нащивйовач, нащивитель; **2.** *оп.* **полажајник**
полазница *ж.* нащивйовачка, нащивителька
полак *присл. покр. оп.* **пола**[2]
полако *присл.* **1.** *(полагано)* помали; **2.** *(потихо)* поцихи
полакомити се -им се злашиц ше, полашиц ше, налашиц ше, полакомиц ше, злакомиц ше
полакшати -ам *(олакшати)* олєгчац, *нар.* полєгчиц
полакше *присл. комп.* (< **полако**) помалши; поцихши
полакшица *ж. (олакшица)* олєгчанє, *нар.* полєгченє
полани *присл. оп.* **преклане**
полапан -пна -пно *оп.* **похлепан**
поларизација *ж.* поларизация
поларизирати -ам, **поларизовати** -зујем *и* **поларисати** -ишем поларизовац
поларни -а -о поларни; ~ **светлост** поларна шветлосц; ~ **медвед** поларни медведз
поларник *х. ґеоґр.* поларни круг
поларница *ж.* **1.** *оп.* **поларник**; **2.** *астр. (Поларница)* Поларна гвизда
поласкан -а -о поласкани, поцешени
поласкати -ам *(коме)* поласкац дакому, поцешиц, похвалїц дакого
поластица *ж. заст. оп.* **полакшица**
полатинити -им *зак.* латинизовац *(1. покатолїчиц; 2. увесц латински язик до богослуженя; 3. поиталиянїц)*
полатињавати -ам *нєзак.* латинизовац *(пор.* **полатинити)**
полгође *с. оп.* **полугође**
полдан *х. покр.* поладнє
полдруг *присл. покр. оп.* **подруг**
полевати (се) -ам (се) *оп.* **поливати (се)**
полевка *ж. покр. (супа)* юшка, юха
полегати -ежем I. *зак. оп.* **полегнути (1, 5);** II. *нєзак. (падати раширивши се по чему)* спущовац ше, падац; шириц ше, сцелїц ше; **по крововима полеже дим** по закрицох ше сцелї дим
полегнути -нем *и* **полећи** -ежем *и* -егнем I. *нєпрех.* **1.** *(лећи)* **а)** лєгнуц; **б)** *(о свима)* полєгац; **2.** *(мало лежати)* полєжац; **3.** *(навалити се у полулежећем положају)* звалїц ше; **4.** *(о трави, житу и сл.)* повалїц ше; полєгнуц; **пшеница је полегла од ветра** жито ше повалєло од витру; **5.** *(сагнути се над радом)* зогнуц ше, схилїц ше; **6.** *(улећи се, улубити се)* **а)** *(о тлу)* улєгнуц ше; **б)** угнуц ше, скривиц ше; **полегла колиба** скривена колїба; **7.** *(сместити се, заузети простор)* находзиц ше, лєжац; **тамо далеко полегла лепа варош** там далєко находзи ше красни варош; **8. а)** *(спустити се раширивши се по површини)* спущиц ше; розшириц ше, розсцелїц ше; **полего сутон** спущела ше цмота; **б)** *(наступити)* настац; **у соби полегла тишина** у хижи настала цихосц; **в)** *(на кога – обузети)* обняц; **полегну на њега туга** обнял го смуток; **9.** ~ **по коњу** *(пружити се по коњу – о јахачу)* лєгнуц на коня; II. *прех.* положиц *(дакого або дацо лєжац)*
полегнути се -нем се *оп.* **полегнути (1. а, 3, 9)**
полегушке *присл.* **а)** на лєжаци, на лєжацо; **б)** *(сагнувши се)* зогнути*;* **вребати** ~ стрежиц на лєжаци *або* зогнути
поледити се -им се *(покрити се ледом):* **тротоар је полеђен** по тротоару ляд

поледица *ж.* лядовица
поледичав -а -о: **пут је** ~ по (на) драги лядовица
полеђина *ж.* други бок; задок**;** спак; ~ **листа** други бок паперу
полеђице *и* **полеђушке** *присл.* **1. а)** *(на леђа)* на хрибет, горезначки; **б)** *(на леђима)* на хрибце, горезначки; **2.** *(натрашке)* задком
полежака *ж.* на твардо упечени кукурични хлєб
полежати -жим **1.** полєжац; **2.** *(у затвору)* одшедзиц
полежина *ж. (полегнуто жито)* поваленїско
полелеј *х. оп.* **полијелеј**
полемизирати -ам, **полемизовати** -зујем *оп.* **полемисати**
полемика *ж.* полемика
полемисати -ишем полемизовац
полемичан -чна -чно полемични
полемичар *х.* полемичар
полемичарски -а -о полемичарски
полен *и* **полен** *х. бот.* полен
полен -а -о дакус лєнїви; досц лєнїви
полено *с. (цепаница)* щипанїца, *заст.* полєно
поленов -а -о *бот.* поленов; ~ **прах** поленов пращок; ~ **цев** поленова цивка*;* **поленове кесице** поленово торбички; ~ **зрно** поленово заренко
полента *ж. оп.* **палента**
полепити (се) -им (се) полїпиц (ше), полїпкац (ше)
полепшавати -ам *(чинити лепшим)* украшовац, прикрашовац
полепшавати се -ам се поставац красши, окрашовац
полепшати -ам *(учинити лепшим)* украшиц, прикрашиц
полепшати се -ам се постац красши, окрашиц
полет *х.* **1.** *(замах код узлета, почетак лета)* залєценє, полєценє; залєтованє, полєтованє; початок лєценя; **2.** *фиґ.* **а)** *(занос)* елан, полєт; **б)** *(брз напредак)* розмах, полєт
полетан *и* **пилетан** -тна -тно полєтни, полни ентузиязму
полетан -тна -тно *(који служи за полетање)* за одлєтованє, за полєтованє; ~ **писта** писта за одлєтованє
полетање *с.* **1.** < **полетати**; **2.** одлєтованє, полєтованє
полетар *и* **полетарац** -рца *х.* **1.** птичка, младе птици *(хторе уж може лєциц);* **2.** *фиґ. (полетан почетник у некој грани делатности)* ентузияст; **3.** *фиґ. (ученик нижих разреда)* школярик
полетарица *и* **полетарка** *ж.* **1.** *оп.* **полетар (1); 2.** *фиґ. (девојчица која постаје девојка)* дзивуча
полетарче -ета *с. оп.* **полетар (1)**
полетати -ећем *нєзак. ґу* **полетети**
полетети -тим **1. а)** *(почети летети – о птици)* злєциц, одлєциц, полєциц; **са крова полети јато голубова** зоз закрица злєцел чупор голубох; **б)** *(о чему избаченом)* почац лєциц/лєтац; одлєциц, полєциц; **полетеше гранате** почали лєтац ґранати; **в)** *(узлетети – о авиону)* одлєциц; вилєциц; полєциц; **2. а)** *(појурити)* розбегнуц ше, links розлєциц ше, полєциц; руциц ше; скочиц; ~ **коме у помоћ** скочиц дакому до помоци; **б)** *(брзо се помакнути)* полєциц, залєциц ше; **4.** *(одвојивши се пасти)* злєциц; одлєциц; **шешир му полете са главе** калап му злєцел з глави; **5. а)** *(нагло потећи)*: **полетеше јој сузе** вдерели єй слизи, почали ше єй котуляц слизи; **б)** *(излетети)* вилєциц; **в)** *(отпасти)* одпаднуц, одлєциц; ◊ ~ **коме у очи** *(бесно кога напасти)* скочиц дакому до оч
полетиште *с. (узлетиште)* одлєциско
полетнути -нем *дем. ґу* **полетети**
полећи[1] -ежем *и* -егнем *оп.* **полегнути**
полећи[2] *и* **полећи** -ежем *покр.* **а)** *(излећи)* вишедзиц, вилягнуц; **б)** окоциц
полешке *присл.* горезначки, на хрибце
полешкивати -кујем полєговац
поли- *як перша часц зложених меновнїкох означує множество, вецейнїстосц того цо друга часц зложеного меновнїка значи* поли-
полиандрија *ж. соц. (многомуштво)* полиандрия
полибити се -им се **а)** *(постидети се)* заганьбиц ше*;* **б)** *(мало се устручавати)* дакус ше унїмац; дакус ше одмагац
поливаљка *ж.* кантичка *(за полїванє)*
поливање *с.* **1**. < **поливати**; **2.** *фолкл.* облїванє *(на Вельку Ноц)*
поливати -ам **1.** полївац; **2.** *(коме воду да се умије)* ляц, сипац; **3.** *фолкл.* облївац *(на Вельку Ноц)*; **4.** *фиґ. (обузимати)* обнїмац; **5.** *(прослављати пићем)* залївац
поливати се -ам се **1.** полївац ше; **2.** *взаєм. повр. фолкл.* облївац ше
поливаћи -а -е: ~ **пешкир** ручнїк *(хтори нєвеста дава свадзебним госцом же би уцерали руки кед им перше рано по свадзби сипе води же би ше умили)*
поливач *х.* полївач; облївач

поливинил *х. хем.* поливинил
поливинилски -а -о поливинилов[и], поливинилски
полигамија *ж. соц. (многоженство)* полиґамия
полиглот[**а**] *х.* полиґлот[а]
полигон *х.* полиґон
полигоналан -лна -лно *(многоугаони)* полиґонални
полиедар -дра *х. ґеом.* полиедер -дра
полизати -ижем *осн., фиґ.* полїзац
полијелеј *х. церкв.* полиєлей
поликлиника *ж.* поликлиника
полиморфан -фна -фно *(многообличан)* полиморфни
полином *х. мат.* полином**,** вельочлен
полиномски -а -о *мат.* полиномски, полиномов
полип *х. зоол., мед.* полип
полипсати -пшем поздихац
полирати -ам *зак. и нєзак.* полировац
полиса *ж. банк.* полиса; ~ **осигурања** полиса осиґураня
политати -ам *(попрскати житким изметом)* подрискац, подрищац, попирскац
политбиро -оа *х. ист.* политбиро
политеизам -зма *фил., рлґ.* политеїз[е]м
политехника *ж.* политехнїка
полити -ијем **1.** поляц, посипац; **2.** *(коме воде да се умије)* поляц, посипац; зляц; **3.** *(кога водом и сл.)* поляц, оляц; **4.** *(облити)* обляц; **поли га зној** облял го зной; **5.** *фиґ. (обузети)* обняц; **6.** *(прославити пићем)* заляц
полити се -ијем се **1.** поляц ше, посипац ше; зляц на себе; **2.** *(непажњом пролити воду и сл. по себи)* поляц ше, оляц ше; **3.** *(знојем и сл. – облити се)* обляц ше
политизирати -ам политизовац
политика *ж.* политика; ◊ **бистрити политику** *(претресати политичке проблеме) франт.* политизовац, водзиц (провадзиц) политику; ~ **чврсте руке** политика твардей руки; **спољна (вањска)** ~ вонкашня политика; **унутрашња** ~ нукашня политика
политикант *х.* политикант
политир *х. древ.* политир
политирати -ам *зак. и нєзак. (полирати)* политировац
политичан -чна -чно *(који ради спретно и промишљено)* политични; **бити ~ према коме** буц политични ґу дакому
политичар *х.* политичар
политички[1] -а -о политични; ~ **уверење** политичне прешвеченє
политички[2] *присл.* политично
политра *ж.,* **политрењак** -ака *х. и* **политрењача** *ж.* поллитровка
политура *ж.* политура
полић *х.* **1.** *(судић од пола литре за вино)* галба; **2.** *(судић од пола децилитра за ракију)* погарик

полифон -а -о полифони
полифонија *ж. муз.* полифония
полифоничан -чна -чно *и* **полифонички** -а -о полифонїчни
полица[1] *и* **полица** *ж. оп.* **полиса**
полица[2] *ж.* полїца; полїчка; ◊ **скочити на полицу** присц на шор за женїдбу *або* одаванку *(после старшого брата або шестри)*
полице *ж. мн. кул.* кромплї на лупу, кромплї з кожущками *(розрезани пред печеньом на поли)*
полицај *и* **полицајац** -јца *х.* полицай
полиција *ж.* полиция
полицијски[1] -а -о полицийски, полицийни; полицайски; ~ **кола** полицайски авто; ◊ ~ **надзор** полицийски надпатрунок; ~ **час (сат)** полицийска годзина
полицијски[2] *присл.* полицийски, полицийно; з полицию *(провадзиц дакого и под.);* як полиция; як полицай
поличар *х.* **1.** домашнї крадош; **2.** брат хтори на шоре за женїдбу *(оп. фраз. под* **полица**[2]*)*
поличарка *ж.* **1.** домашня крадошка; **2.** шестра хтора на шоре за одаванку *(оп. фраз. под* **полица**[2]*)*
поличица *ж. дем.* полїчка
полка *ж. муз.* полка
полни -а -о полни, полови; ◊ ~ **размножавање** *биол.* полне розмножованє; ~ **орган** полни орґан, *нар.* природзенє; ~ **уд** полни член, *нар.* природзенє; ~ **нагон** полна страсц**;** ~ **зрелост** полна узретосц
полност *ж.* полносц
полноћ *ж. оп.* **поноћ**
поло *х. спорт.* поло
полован -вна -вно **1.** *(који је већ употребљаван)* **а)** *(о одећи)* ношени, стари; ~ **одело** ношени шмати; **б)** *(о намештају и др.)* половни, хасновани, стари; **2.** *оп.* **половичан**; **3.** *(мешан)* мишани; **он је половне крви** вон мишаней креви
половаче -ета *с.* гордовик од пол акова, гордовче

половина *ж.* половка; пола; ~ **табака** *(хартије)* половка табаку; **три цела и једна** ~ три цали и єдна половка; **пресећи на две половине** розрезац на два половки (на два поли); **насути воде до половине** *(лонца и др.)* насипац води до поли (до пол гарчка и др.); **половином априла** на (у) половки априла; ◊ **боља (лепша)** ~ *фиґ. (супруга)* лєпша (красша) половка; **дати земљу на половину** дац жем з поли *(робиц)*

половинка *ж. муз.* половинка

половити[1] половим *нєзак.* дзелїц по поли; ~ **с ким храну** дзелїц з даким єдзенє по поли

половити[2] половим *зак. (ловећи похватати)* половиц; наловиц; полапац; налапац

половица *ж. оп.* **половина**

половичан -чна -чно половни, зробени з поли (на поли), неподполни; ~ **успех** нєподполни (половни) успих

половично *присл.* з поли, на поли; ~ **слушати нечије речи** з поли слухац дачийо слова

половник *х.* **1.** *оп.* **наполичар; 2.** друге вино *(хторе ше достава так же ше до кому насипе води и о єден час виточи)*

половница *ж.* **1.** жито з ражом; **2.** *заст.* пол ґрайцара

половњак *х.* **1.** половняк *(мера за зарно од двацец оки ! 25 кили);* **2.** гордов од пейц акови

половче -ета *с.* **1.** *(половина чега, обич. цигарете)* половка; **пушили су половчад** курели по пол циґара; **2.** *оп.* **половаче**

полог[1] *х.* **1. а)** подкладок *(вайцо хторе ше кладзе на гнїздо же би ше кура нєсла);* **б)** вайца *(хтори ше кладу под квоку);* **2.** пенєж *або* вредни ствари дати на чуванє; **3.** *оп.* **полежина**

полог[2] *х. (положито земљиште)* зукоса ровнїна, ровнїна з малим падом

положај *х.* **1.** *з розл. знач.* положенє; **географски** ~ ґеоґрафске положенє; **заузети** ~ **у борби** завжац положенє у борби; **бити у тешком положају** буц у чежким положеню; **клечећи** ~ клєчаце положенє, положенє на клєчаци; **2.** *(ситуација)* обставини, положенє; **3.** *(став, однос према коме)* становиско, одношенє; **4.** *(статус, право)* статус

положајни -а -о положеньов[и], позицийни; ~ **додатак** *(плате)* додаток на положенє; ~ **плата** плаца спрам положеня (функциї)

положар *х. и* **положара** *х. и ж.* крадош вайцох, вайчар

положен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **положити (се)**; **2.** *(кос, нагнут)* зукоси

положина *ж.* **1.** *оп.* **полежина**; **2.** *оп.* **зараван (1)**

положит -а -о (да)кус зукоси; (да)кус нагнути; з малим падом; ~ **обала** кус зукосе (нагнуте) побрежє, побрежє з малим падом; ~ **бор** дакус нагнута сосна

положити -им **1. а)** *(метнути што да лежи)* положиц; **б)** *(на спавање)* положиц спац, уложиц [спац]; *(све)* поукладац [спац]; **мајка је положила децу да спавају** мац поукладала дзеци; **2.** *(сахранити)* поховац; **3.** *(свалити у рвању)* положиц, поставиц, виврациц; **положио је противника на обе плећке** положел процивнїка на обидва лопатки; **4. 5.** *(поставити што на установљен начин)* положиц, поставиц; ~ **шине на пругу** положиц шини на гайзибанску драгу; **6.** *(нахранити и напојити стоку)* накармиц, намириц; дац (руциц) дакому дацо; ~ **коњима** накармиц конї; дац (руциц) коньом *(шена и под.);* **7. а)** дац *(на мено обрахунку);* **имаш још да ми положиш петсто динара** маш ми ище дац пейцсто динари; **б)** *(подмирити, исплатити)* виплациц; ~ **порезу** виплациц порцию; **8.** утвердзиц, установиц; створиц; ~ **границу између држава** утвердзиц гранїцу медзи державами; **9.** *(испите, разред)* положиц, *нар.* зложиц; **10.** *фиґ. (ослонити се на што, поуздати се у што)* опрец ше, облєгнуц ше; ◊ ~ **крст** *(ставити крст место потписа)* положиц крижик; ~ **лозу** *аґр.* завалїц лозу; ~ **оружје** зложиц (положиц) оружиє, придац ше; ~ **рачун о чему** положиц (зложиц) рахунок о дачим; ~ **заклетву** пришагнуц, *заст.* зложиц пришагу

положница *ж.* **1.** младнїк лози и под. хтори ше завалює до жеми *(же би з нього вироснул нови);* завалєни младнїк; **2.** квита (признанїца) о придатих на чуванє пенєжох *або* вредних стварох

полој *х.* блато, муль *(коло рики, на подводней жеми и под.)*

полојит -а -о плїтки

полојити -им I. *прех.* намасциц з лойом; II. *нєпрех. покр.* зблядnуц, преблядnуц

полока *ж.,* **полоканик** *х. и* **полоканица** *ж.* фляша/склєнка од пол оки

полокати -очем *(похлепно попити)* польоґдац; похлєптац

полом *х.* **а)** пораженє; погибель, загибель; **б)** забойство; поколь
поломити -им **1. а)** *(сломити)* зламац, поламац; **б)** *(све)* поламац; **в)** *(сломити врх чега)* заламац, зламац; **2. а)** *(разбити)* розбиц, розтрепац; **б)** *(поразбијати)* порозбивац, потрепац**; 3.** *(порушити)* звалїц; поваляц; **4.** *фиґ.* **а)** *(у боју)* побиц, розбиц, *нар*. розтрепац*;* **б)** *(погубити)* забиц, *заст.* загубиц; **в)** вимучиц, витрапиц
поломити се -им се **1.** *повр. ґу* **поломити; 2.** *(много се журити радећи што, трудити се)* спаднуц з ног; позабивац ше
поломка *ж. (врста плеса)* поломка
полонез *х. и* **полонеза** *ж. муз.* полонез, полонеза
полонизирати -ам *и* **полонизовати** -зујем *зак. и нєзак. (учинити/чинити Пољаком)* полонизовац
полониј[**ум**] *х.* полоний, полониюм
полонистика *ж.* полонистика
полошити се -им се **1.** *(постати лош)* постац горши; **2.** *(разболети се)* похориц ше
полошке *присл.* на лєжаци, на лєжацо
полтрон *х.* полтрон
полтронисати -ишем *(поступати као полтрон)* полтроновац
полтронски -а -о полтронски
полу *(звич. удвоєне* полу... полу*) присл.* полу, наполи; ~ **смешна,** ~ **озбиљна прича** полу шмишна, полу озбильна приповедка
полу- *як перша часц зложених словох значи „наполи"* полу-, наполи
полубог *х.* полубог
полубрат *х.* брат по мацери *або* оцови
полубунован -вна -вно полу нє при себе, нє цалком при себе
полувајка *ж.* била хусточка *(на главу)*
полувача *ж.* звязка сухих конарох
полувековни -а -о полвикови, полстолїтни, полсторочни
полувод *х. воєн.* полувод
полувокал *х. ґрам.* полувокал
полувреме -ена *с. спорт., физ.* полчас
полуга *ж.* полуга; штанґла
полуглавац -вца *х. ист.* тот цо плаци половку порциї од особи (глави)
полуглас *х.* полуглас
полугласан -сна -сно полугласни
полугласник *х. ґрам.* полугласнїк/полуглашнїк
полугласно *присл.* полугласно, полу наглас
полугодишње *присл.* на пол рока, полрочно; **плаћати што** ~ плациц дацо на пол рока
полугодишњи -а -е полрочни
полугодишњица *ж. (даћа након пола године од нечије смрти)* пол рока, полрочнїца
полугодиште *с.* полроче, полрочє
полугође *с. оп.* **полугодиште**
полуго[**л**] -ола -оло полуголи
полуготов -а -о полуготови; ~ **производ** полуготови продукт
полудесно *присл.* полуправо, полу направо
полудети -дим пошалїц, ошалїц, похибиц, зисц з розума; одуриц, подуриц
полудиваљ -вља -вље полудзиви
полудивљак *х.* полудзивяк
полудити -им *(учинити кога лудим)* вжац дакому розум, ошалїц дакого
полудневни -а -о **1.** полдньови; **2.** *(подневни)* поладньови
полужалост *ж.* шмати хтори ше ноша кед прейдзе час найвекшей жалоби
полужбун *х***.** *бот.* получеряк
полужив -а -о **1.** полуживи; **2.** *(о месу – недопечен)* полусирови, нєдосц упечени
полужити -им *(опрати лугом)* вирайбац у луговки, *заст.* озолїц
полужје *с.* жем коло мочару
полужут -а -о полужовти
полузаборав *х.* полузабуце, призабуце
полузаборављен -а -о полузабути, призабути
полузасук *х. физк.* полузасук
полузатворен -а -о полузаварти; приварти
полузваничан -чна -чно полуурядови
полузнање *с.* полузнанє
полузрео -ела -ело полуузрети, наполи узрети
полуистина *ж.* полуправда
полукат *х. оп.* **полуспрат**
полуквалификован -а -о полуквалификовани
полуколонија *ж. пол.* полуколония
полукрван -вна -вно полукревни*;* ~ **коњ** полукревни конь; ◊ **полукрвни рођаци** родзини хтори маю заєднїцкого лєм єдного предка, полукревна родзина
полукруг *х.* полукруг
полукружан -жна -жно полукружни
полукугла *ж.* полулабда; полукуля; **Земљина** ~ Жемова полукуля (полулабда)
полулаж *ж.* полуспреводзка, полуциґанство
полулака *ж. спорт.* полулєгка
полулево *присл.* полулїво, полу налїво
полулежећи *присл.* полулєжаци, полу на лєжаци/лєжацо
полулитрењак -ака *х.* поллитровка
полулопта *ж.* полулабда
полулуд -а -о полушалєни, полухибни; полудурни
полумајка *ж.* **1.** мачоха; **2.** *оп.* **дојиља**

полумајмуни *х. мн. зоол.* полумаймуни
полумастан -сна -сно полумасни
полумер *х. оп.* **полупречник**
полумера *ж. (недовољно одлучна мера)* полумира
полумесец *х.* **1.** *(непотпуна Месечева слика)* полумешац; **2.** *(половина календарског месеца)* половка (пол) мешаца*;* ◊ **Црвени** ~ *(Црвени крст)* Червени полумешац
полумесечни -а -о **1.** *(<* **полумесец (1)**) полумешацови; **2.** (< **полумесец (2)** полмешачни; ~ **одсуство** полмешачне одсуство
полумесечник *х.* полмешачнї̈к *(часопис)*
полумрак *х.* полуцмота, полуцма, полузмерк
полумрачан -чна -чно полуцми
полумртав -тва -тво полумертви; заумарти
полуноћ *ж. оп.* **поноћ**
полуноћница *ж. оп.* **поноћка**
полуњити се -им се *(намргодити се)* нахмуриц ше, спущиц хмури
полуобразован -а -о полуобразовани
полуока *ж.* судзина од пол оки
полуос *и* **полуоса** *ж.* полуосовина
полуострво *с.* полуострово
полуострвски -а -о полуостровов, полуостровски
полуоток *х. оп.* **полуострво**
полупати -ам **1.** *(мало ударати)* подуркац, полупкац; побиц; полопотац, полопоциц; **2.** *(поразбијати)* порозбивац, потрепац; поламац
полупечен -а -о полуупечени, наполи упечени
полупијан -а -о полупияни
полуписмен -а -о полуписмени
полуплатно *с. (врста увеза књига)* полуплатно
полуправа *ж. мат.* полупроста линия
полупразан -зна -зно полупразни
полупрерађевина *ж. оп.* **полупроизвод**
полупречник *х.* полупречнї̈к
полуприколица *ж.* полуприкоч
полупроводник *х.* полупреводнї̈к
полупроизвод *х.* полупродукт
полупропустљив -а -о полупрепущуюци
полупросвећен -а -о полупросвищени
полупрстен *х.* полуперсцень; ◊ **калемљење полупрстеном** *заград.* каламенє з полуперсценьом
полураван -вни *ж. мат.* полуровня
полуранка *ж. нар.* наполи викармена швиня
полуреч *ж.* полуслово
полусан -сна *х.* полусон
полусвестан -сна -сно полусвидоми
полусвет *х. (друштво сумњива морала)* полушвет
полусветка *ж. (жена из полусвета)* шветова
полусена *и* **полусенка** *ж.* полуцинь
полусестра *ж.* **1.** шестра по мацери *або* оцови; **2.** *(кћи очева брата или материне сестре)* шестринїца
полуслужбен -а -о полуслужбени, полуслужбови
полуспрат *х.* полуповерх, полушток
полусредња *ж. спорт.* полуштредня/полустредня
полустриц *х.* оцов брат по мацери *або* оцови
полутак[1] -тка *х.* **1.** половка; **2.** пол акова
полутак[2] -тка *х.* млади заяц, заячок
полутама *ж. оп.* **полумрак**
полутан *х.* **1.** *(мешанац, бастард)* крижанєц; **2.** гермафродит; **3.** *фиг.* нєдороснути (нєвиградзени) чловек
полутанка *ж. (женска особа полутан (1))* крижанка
полутански -а -о **1.** < **полутан; 2.** половни, нєдостаточни
полутар *х. оп.* **екватор**
полутарски -а -о екваторски
полутешка *ж. спорт.* получежка
полутача *ж.:* **цигла** ~ *буд.* цегла половка
полутина *и* **полутица** *ж.* половка
полутка *ж.* **1.** половка *(округлого цела)*; **2.** *оп.* **полутак[1] (2)**; **3.** *(свињска и сл.)* половка; бок; **4.** *спорт.* галф, полутка
полутон *х. муз.* полутон
полуфабрикат *х.* полуфабрикат
полуфинале *с. спорт.* полуфинале
полуфинални -а -о полуфинални
полуцилиндар *х.* полуцилиндер *(округли чарни калап за святочни нагоди)*
полуципела *ж. звич. мн.* полуципела
полуцрнина *ж. оп.* **полужалост**
получак *х.* мера за зарно од дзевец оки (! *пол корца)*
получасовни -а -о полгодзинови
получити -им *заст. (добити; постићи)* достац; посцигнуц
получовек *х.* получловек
полушапат *х.* полушептанє, полушепот
полче -ета *с.* гордов од пол акова, гордовче
пољак *х.* **1.** *оп.* **пољочувар; 2.** *(тобџија пољске батерије)* дзелар
Пољак *х.* Поляк
Пољакиња *ж.* Полькиня
пољана *ж.* **1.** *(комад равног земљишта)* польо; пажица, дєп, лука; площа; поляна; **2.** польо
пољар *х. оп.* **пољочувар**

пољарина *ж. (плата пољару)* полярина

пољачина *ж.* **1.** *оп.* **пољарина; 2.** *мед. нар.* скорбут

поље *с. з розл. знач.* польо; ◊ **бојно** ~ польо боя, боїско; **отворено (широко, слободно)** ~ отворене (широке, шлєбодне) польо; **широко ти** ~ роб як [лєм] сцеш; **ко зна боље, родило му (широко му)** ~ *прислов.* я поробел як сом найлєпше знал и могол; хто на лєпше ше бизує, най рукави викасує

пољевит -а -о богати з полями, полни польох

пољице *с. дем.* польочко; жемичка

пољоделац -лца *х.* землєділец

пољоделни *и* **пољоделски** -а -о землєділски

пољоделство *с.* землєділство

пољопривреда *ж.* польопривреда, *рид.* польодійлство

пољопривредни -а -о польопривредни

пољопривредник *х.* польопривреднїк

пољочувар *х.* польочувар, поляр

пољски[1] *и* **пољски** -а -о польски, *рид.* польов[и]; ~ **цвеће** польске квеце; ~ **радови** польски роботи; ~ **пут** польска драга; дильов

пољски[2] -а -о (< **Пољска**) польски

пољубац -упца *х.* поцилунок, *рид.* цилунок; ◊ **Јудин** ~ Юдов поцилунок

пољубити -им побочкац, *поет.* поциловац; ◊ **пољуби па остави** кед ци ше нє пачи, охаб (нє бер и под.)

пољубити се -им се *взаєм. повр.* побочкац ше, *поет.* поциловац ше

пољуљавати (се) -ам (се) *и* **пољуљивати (се)** -љујем (се) *нєзак. и част. ґу* **пољуљати (се)**

пољуљати -ам **1.** *(поњихати)* поколїсац; погойсац; погимбац; поколїмбац; погомбац; покивац; **2.** *(у колевци)* поколїсац; **3.** *(на љуљашки)* поколїмбац, погомбац; **4.** *фиґ.* покивац, поколїмбац, поколїсац, повагац

пољуљати се -ам се *повр. ґу* **пољуљати**

пољупчић *х. дем. и гип.* поцилун(о)чок

помагало *с.* помоцне средство, помагаче *с.*

помагати -ажем **1.** помагац; подперац *(материялно);* **2.** *(запомагати)* волац до помоци (на помоц); йойчац, врещац, яйкац; ◊ **јао и помагај** *(тешко теби, њему и сл.)* яй тебе (йому и под.); **помаже бог!** *нар. (поздрав при сусрету)* дайбоже; **трипут Бог помаже** *прислов., преклада ше з описнима виразами:* раз ше лєм уда (пощесци и под.); кед ше раз нє удало (пощесцело и под.), то нє значи же ше и други раз нє уда (пощесци и под.); нє треба такой на початку трациц надїю

помагати се -ажем се **1.** *(служити се чим као помоћним средством)* служиц ше; помагац себе; **помаже се штаком при ходу** служи ше з палїчку (ноши палїчку) при ходу; **2.** *(имати користи, зарађивати)* зарабяц, мац хасну, доставац, спомагац ше; **3.** *(опорављати се)* окрипйовац ше, моцнїц, поднїмац ше, приходзиц ґу себе; **4.** *взаєм. повр.* помагац ше, помагац себе; служиц ше

помагач *х.* **1.** помоцнїк/помочнїк, помагач, помагатель; **2.** *спорт.* помагач

помада *ж.* помада

помадизирати (се) -ам (се) *и* **помадирати (се)** -ам (се) помадовац (ше)

помађарити (се) -им (се) помадяриц ше

помаз *х. ткац. покр.* одмаска

помазаник *х. церкв.* помазанїк

помазати -ажем **1.** *(намазати)* намасциц, помасциц; **2.** *(мазањем очистити масни слој)* вимаскац; очисциц; ~ **шерпу од гулаша** вимаскац шерпенку од ґулашу; **3. а)** *ист.* помазац; **б)** *церкв.* швециц олїво

помазивати -зујем *нєзак. ґу* **помазати**

помајка *ж.* жена хтора цудзе дзецко вжала под свойо, нєвласна мац, адоптивна мац

помак *х.* помкнуце

помакљати -ам *гандр. (појести)* подедвиц, полопотац, змасциц

помакнути *и* **помаћи** -акнем рушиц, помкнуц; *(с места на место)* прецагнуц; поцагнуц; преложиц; премесциц; ◊ ~ **прстом** *осн., фиґ.* рушиц з пальцом

помакнути се *и* **помаћи се** -акнем се **1.** рушиц ше, помкнуц ше; **2.** *(омакнути се, склизнути)* пошлїснуц ше

помален -а -о *(прилично мален)* досц мали; кус (дакус) мали

помало *присл.* **1.** *(у извесној мери)* дакус, кус; **2.** *беш. (без нарочитих промена):* „**Како живиш?" „Помало"** „Як жиєш?" „Добре (помалки)"

помаљати -ам указовац, випихац; **сунце помаља своје лице** слунко указує свою твар

помаљати се -ам се указовац ше, випихац ше, викуковац

помама *ж.* **1.** *(необуздано душевно стање)* шалєнство, бесносц, побешнєтосц, безрозумносц; омамунєносц, замамунєносц; **2.** *(јака жеља)* жажда

помаман -мна -мно **1.** *(избезумљен, махнит)* як нє при себе, як без розума, як похибени, як шалєни; шалєни, бесни, побешнєти, безрозумни; омамунєни, замамунєни; **појури као** ~ розбегнул ше як нє при себе; **2.** *(пун необуздане снаге, плаховит)* бесни; **сео је на**

помамна вранца шеднул на бесного враного коня

помамити -им привесц до шалєнства (побешнєтосци, безрозумносци, омамунєносци)

помамити се -им се **1.** *(полудети, помахнитати)* пошаліц, похибиц, страциц розум; постац як нє при себе (як без розума, як похибени, як шалєни); побешніц; **2.** достац вельку жажду за дачим

помамљивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **помамити (се)**

поман -мна -мно *(пажљив)* хтори роби дацо з увагу, уважни, поважни, пилни

помањи -а -е нєвельки, дакус менши

помањкање *с.* **1.** *(несташица)* нєдостаток; **2.** *покр. (мана, грешка)* хиба

помањкати -ам **1.** *(недостати)* хибиц; **2.** *(малаксати, ослабити)* ослабиц, ослабнуц, страциц моц; **3.** *(погрешити)* погришиц, схибиц

помаст *ж. (масна супстанца као лек и сл.)* масц; ◊ **последња (задња)** ~ *церкв.* оліво; швеценє оліва

помастити -им помасциц

помати -тере *ж. оп.* **помајка**

помаћи (се) -акнем (се) *оп.* **помакнути (се)**

помахнитао -ала -ало **1.** *(бесан, махнит)* розбешнєти, побешнєти, як без розуму; **2.** *у меновніцкей служби, одр. (лудак)* шалєни

помахнитати -ам пошаліц, побешніц, страциц розум

помашити -им *(родити)* народзиц, породзиц; ~ **дете** народзиц дзецко

помеђаш *х.* сушед на полю *(власнїк сушедного поля)*

помек *и* **помекан** -а -о *(прилично мек)* досц мегки; дакус (кус) мегки

помељавити -им змлєц, помлєц

помељар *и* **помељарац** -рца *х.* шорош *(чловек хтори принєсол змлєц зарно до млїну и чека на шор)*

помен *х.* **1.** *(сећање)* здогадованє, паметанє; пригадованє; **2.** *(спомињање)* споминанє; **3.** *церкв.* обед; спомин *(святочне госценє и служба на спомин умартого после хованя або на дзень його шмерци)*; ◊ **давати (држати) коме** ~ **а)** бешедовац на чесц покойного; **б)** служиц службу за покойного; отримовац дакому спомин; ◊ **није вредан (вредно) ни помена** нє вредзи анї споминац (спомнуц, бешедовац)

поменак[1] -енка *х. дем.* < **помен**

поменак[2] -нка *х. бот. оп.* **споменак**

поменик *х. церкв.* список даровательох манастира

поменути -нем **1.** *(споменути)* спомнуц; **2.** *(рећи)* повесц; **3.** *(Бога, свеца – призвати у помоћ):* ~ **Бога** повесц „помож Боже”, „дай Боже здраве” и под.; **4.** помодліц ше за здравє живих *або* за душу покойних; **5.** *(опоменути се, сетити се)* здогаднуц ше/здогадац ше, спомнуц; пригаднуц/пригадац себе; ◊ **поменуло се, не повратило се!** нє дай боже вецей таке!; най ше таке вецей нє случи!

помењати -ам поменяц; почерац

помер *и* **померај** *х. (помакнуће)* помкнуце; поцагованє, поцаг; ◊ **апарат за** ~ *древ.* апарат за поцагованє**; тестера с помером** *древ.* пил(к)а з поцагом

померање *с.* < **померати (се)**

померати -ам *(помицати с места)* рушац; порушовац; помикац; поцаговац; премесцац; подрильовац; предрильовац

померати се -ам се *(помицати се с места)* рушац ше; помикац ше; порушовац ше; поцаговац ше; премесцац ше

померити -им **1.** *(помакнути с места)* рушиц, помкнуц; поцагнуц; премесциц; подриліц; предриліц; **2.** *(казаљке на сату)* **а)** *(напред)* загнац годзину; **б)** *(натраг)* врациц мунтатов; **3.** *фиґ. (поколебати)* поколїмбац; ◊ ~ **памећу (умом)** (п)ошаліц, похибиц

померити се -им се **1.** *(помакнути се с места)* рушиц ше, помкнуц ше; порушац ше; поцагнуц ше; премесциц ше; **2.** *фиґ. (поколебати се)* поколїмбац ше

помести[1] *и* **помести** -етем **1.** *(довести у забуну)* збуніц; **2.** *(омести, засметати)* зопрец, зайсц; **шта те је помело да не дођеш?** цо це зопарло (зашло) же ши нє пришол?; **3.** *(залутати):* ~ **пут** заблукац, пойсц по погришней драги; ◊ ~ **кога у рачуну,** ~ **коме рачуне** погубиц дакому плани (рахунки); погубиц дакому шор

помести[2] *и* **помести** -етем замесц; позаметац

помести се -етем се **1.** збуніц ше; страциц ше; **2.** *(пореметити се)* погубиц ше

поместити -им *оп.* **помакнути**

поместити се -им се **1.** *(одмаћи се, уклонити се)* поцагнуц ше, склоніц ше, вимкнуц ше; **2.** *оп.* **помакнути се**

помет[1] *х. (мећава)* курнява, фуявица, фуяш

помет[2] *х.* **1.** дацо одруцене *(як нєдобре, слабе)*, одруток, одпадок; **2.** *оп.* **побачај**; **3.** *(пометња, збрка)* баламута, замишанїна

пометати[1] пометам *нєзак. ґу* **помести**[1]

пометати[2] пометам *и* помећем заметац

пометати[3] помећем покласц
пометати4 помећем *нєзак. ґу* **пометнути**
пометач *х.* заметач
пометен -а -о збунєти, збунєни
пометеност *ж.* збунєтосц
пометиљавити -им *и* **пометиљати се** -ам се *оп.* **ометиљавети**
пометина *ж.* **1. а)** *оп.* **помет**[2] **(1)**; **б)** нєчистота, бруд; **2.** *анат.* посцелка; ◊ **вући се као** ~ *(ићи лено, без живота)* цагац ше як малєй
пометнути -нем **1.** *(ставити на страну)* положиц, (з)охабиц; **2.** *(заборавити; одбацити)* забуц; одруциц, нягац; **3.** народзиц скорей часу
пометња *ж.* **1.** збунєносц/збунєтосц; **2.** *(неред, збрка)* баламута, нєшор, замишанїна, путанїна, конфузия, гаос; **3.** *(погрешка)* помилька, гришка
помешати -ам **1.** *(смешати)* помишац, змишац; **2.** *(уплести, увући кога у што)* умишац; **3.** побунїц
помешати се -ам се помишац ше, змишац ше
помештати -ам *нєзак. ґу* **поместити**
помијара *ж.* **1. а)** гордов и др. за помиї; **а)** место дзе ше висипую помиї; **2.** *гандр. (прљава жена)* люштава жена, льомпа
помије *ж. мн.* помиї
помилати -ам *оп.* **помаљати**
помилети -лим *и* **помилити** -им < **милети**
помилованик *х. (помиловани осуђеник)* помиловани
помиловање *с.* **1.** *(ослобођење од казне)* помилованє; **2.** *заст. (самилост, сажаљење)* сапованє
помиловати -лујем **1.** *(погладити руком)* погласкац; **2.** *(ублажити казну коме)* помиловац; **3.** *(показати милост према коме)* буц милосердни ґу дакому
помињати -њем **1.** *(спомињати)* споминац; **2.** *нєзак. ґу* **поменути (2-5)**
помирба *ж. оп.* **помирење**
помирбени -а -о *(који се тиче помирбе): ~* **пољубац** поцилунок помиреня
помиреност *ж.* помиреносц
помирење *с.* помиренє, вимиренє, *нар.* помирка
помирисати -ишем попахац; опахац; ◊ ~ **барут** *(учествовати у борби)* попахац (опахац) пушков прах
помиритељ *х.* помиритель
помирити -им помириц; ◊ ~ **крв** помириц людзох завадзених пре преляту крев; ~ **кога с богом** *(исповедити кога)* помириц (препитац) дакого з Богом, висповедац дакого
помирити се -им се **1.** *(након свађе)* помириц ше; подобриц ше; **2.** *(о растављеним супружницима, о завађеној браћи)* помириц ше, зисц ше; **3.** *(примирити се)* умириц ше, примириц ше
помирљив -а -о помирлїви
помисао -сли *ж.* подумка, думка, *нар.* дума; **при помисли** кед подума (подумал и под.), при подумки; **страх га је од ове помисли** злєкнє ше (обнєє го страх) кед подума на то (при тей подумки)
помислити -им **1.** подумац; **2.** *(замислити)* задумац; ◊ **ни** ~ **!** *(то не смеш урадити)* нїзач!, *нар.* анї думи!
помицати -ичем рушац; *(с места на место)* прецаговац; поцаговац; прекладац; премесц[ов]ац
помицати се -ичем се рушац ше; микац ше
помичан -чна -чно рухоми; ◊ ~ **мерило** *техн.* шублер
помишљај *х. оп.* **помисао**
помишљати -ам **1.** думац; подумовац; **2.** *(замишљати)* задумовац
помлавити -им побиц; знїчтожиц
помладак -атка *х. оп.* **подмладак**
помладити (се) -им (се) *оп.* **подмладити (се)**
помлађивати (се) -ђујем (се) *оп.* **подмлађивати (се)**
помлатити -им **1.** *(истући)* побиц; набиц; **2.** *(побити)* позабивац; **3.** *(о граду, тучи)* побиц, збиц
помлачивати -чујем *(чинити млаким)* злїцовац
помлачити -им *(учинити млаким)* злїциц
помлелац -еоца *(иєк.* помљелац*) и* **помлинар** *х. оп.* **помељар**
помлети -мељем помлєц, змлєц
помљив -а -о *оп.* **поман**
помнити -им *заст.* **1.** *(сећати се)* паметац, здогадовац ше; **2.** *(старати се око чега): ~* **свога посла** робиц (патриц) свою роботу; **3.** з увагу слухац
помно *присл.* **1.** уважно, поважно, з увагу, пилно; **2.** *(опрезно)* осторожно
помножавати -ам *и* **помноживати** -жујем *нєзак. ґу* **помножити**
помножити -им **1.** *(учинити бројно већим)* умножиц; **2.** *мат.* помножиц
помност *ж.* уважносц, поважносц, пилносц
помња *ж.* **1.** увага, *рид.* повага; **2.** *(брижљивост)* старанє; **3.** *(опрезност)* осторожносц

помњив -а -о *оп.* **пажљив**
помодан -дна -дно помодни
помодар *х.* помодар
помодарка *ж.* помодарка
помодрети -рим *(постати модар)* побелавиц, збелавиц
помодрити -им **1.** *(учинити модрим)* побелавиц; **2.** *оп.* **помодрети**
помоз(и)бог *х. (познаник)* познати
помокрити -им помокриц**;** попишкац
помокрити се -им се помокриц ше; попишкац ше
помол *х.* **а)** *(појављивање, помаљање)* зявйованє, указованє, приход; **од помола дана** од рана; **б)** *(појава, изглед)* випатрунок; **вањски** ~ **ствари** вонкашнї випатрунок стварох; ◊ **на помолу** (уж) блїзко
помолак -лка *х.:* **на помолку** *оп. фраз. под* **помол; на помолку пролећа** ґу яри, на початку яри
помолити[1] помолим **1.** *(показати, истурити иза заклона)* указац; викукнуц; вихпац, прехпац; **он одшкрину врата и помоли озбиљно лице** вон одхилєл дзвери и указал озбильну твар (и закукнул з озбильним виразом твари); **2.** *оп.* **помолити се;** ◊ **не сме** ~ **носа (главе)** *(на сме изаћи међу људе)* нє шме ше указац, нє шме висц
помолити[2] помолим *(замолити)* замодлїц, *нар.* запитац
помолити се[1] помолим се указац ше, зявиц ше; викукнуц; вихпац ше, прехпац ше
помолити се[2] помолим се помодлїц ше
помологија *ж. (наука о воћу)* помолоґия
помор *х.* **а)** *(људи)* нагле умеранє од оберацей хороти, гладу и под., *заст.* мор; **б)** *(животиња)* загинуце, *заст.* мор; *(живине и сл.)* здишка
поморавски -а -о (< **Поморавље**) поморавски
поморанча *и* **поморанца** *ж. бот.* помаранче -еца; **сок од поморанце** помаранчецов сок
поморанцин -а -о помаранчецов[и]
поморац -рца *х.* поморец; моряк
поморити -им **1.** *(усмртити у великом броју):* **колера (глад, суша и сл.) је поморила много људи** од колери (од гладу и под., пре сушу) поумерали велї людзе; **2.** *(тешко заморити)*: **поморио је коње по блатном путу** конї му барз повиставали вистановел конї) по блатней драги
поморити се -им се вистац, повиставац
поморје *с.* приморє
поморка *и* **поморкиња** *ж.* жителька моря; ◊ **вила** ~ морска русалка
поморник *х. зоол.* поморнїк (Stercorarius); **дугорепи** ~ длугохвости поморнїк (S. longicaudus); ~ **отимач** краткохвости поморнїк (S. parasiticus)
поморски -а -о поморски; прейґморски; ~ **саобраћај** поморски транспорт; ~ **битка** поморска битка; ~ **сила** поморска (прейґморска) сила; ~ **трговина** прейґморска тарґовина
поморство *с.* поморство
помост *х.* **1.** простор викладзени з цеглами, цегелками, каменьом, десками и под.; вифластеровани простор *(з цеглами, каменьом);* **2.** *церкв.* ковруш
помостити -им *(ставити помост)* викласц простор з цеглами, цегелками, каменьом, десками и под.; вифластеровац *(з цеглами, каменьом);* **улаз у двориште је помошћен** уход до двора викладзени з цеглами и под., уход до двора вифластеровани, на уходзе до двора цегли и под.
помотрити -им попатриц, розпатриц
помоћ *ж.* помоц; подпора; **звати у** ~ волац на помоц (до помоци); ◊ **прва (хитна)** ~ перша помоц; **пружити коме хитну** ~ дац (указац) дакому першу помоц; **(с) помоћу, уз** ~ **кога** *или* **чега** з помоцу дакого *або* дачого; **у** ~ **!** помагайце!, помоц!, до помоци!, *заст.* рата!; **божјом помоћу** з божу (боску) помоцу
помоћи -огнем помогнуц, помочи; ◊ **„Помоз(и) бог!" „Бог ти помогао!"** *(поздрав при сусрету и одговор на поздрав)* „Да\йбоже!" „Добре здраве!, Дайбоже!"
помоћи се -огнем се **1.** помогнуц (помочи) єден другому; **2.** *(поправити своје имовно стање)* змогнуц ше, замоцнїц, подзвигнуц ше
помоћни -а -о помоцни, допоможни
помоћник *х.* **а)** помоцнїк, *нар.* помочнїк; **б)** *(у служби)* помоцнїк; **лекарски** ~ лїкарски помоцнїк
помоћница *ж.* **1.** помоцнїца, *нар.* помочнїца; **2.** *нар. польопр.* мендиґовдал; **3.** *бот.* пше грозно, гадово гроженко, дзиве грозно (Solanum nigrum)*;* ◊ **кућна** ~ домашня помочнїца, служнїца; **сестра** ~ *мед.* медицинска шестра
помоћу *прим. з ґен.* з помоцу
помочати (се) -ам (се) *оп.* **помокрити (се)**
помочити -им *(поквасити)* намочиц
помпа *ж. (раскош, сјај)* помпа

помпадур *х. з розл. знач.* помпадур
помпезан -зна -зно помпезни
помпон *х. (кићанка)* китайка
помразити -им **а)** *(изазвати омразу међу киме)* замержачиц; ~ **људе** замержачиц людзох; **б)** *(омрзнути)* почац нєнавидзиц, замержиц
помраченост *ж.:* ~ **ума (свести)** помуценосц розума (свидомосци)
помрачење *с.* зацменє; ~ **Сунца (Месеца)** зацменє Слунка (Мешаца)
помрачивати -чујем зацмевац, зацемньовац
помрачити -им **1.** зацмиц, *рид.* зацемнїц; ~ **нечију славу** *фиґ.* зацмиц дачию славу; **2.** *оп.* **помрачити се (2)**
помрачити се -им се **1.** зацмиц ше, *рид.* зацемнїц ше; **2.** *астр. (о Сунцу, Месецу)* зацмиц ше; **3.** *(изгубити способност расуђивања)* помуциц ше; **помрачи му се ум** помуцел ше му розум; **4.** *(добити мрачан изглед)* нахмуриц ше, захмуриц ше, схмуриц ше; зацмиц ше
помрети -е **1.** помрец; **2.** *(изумрети)* вимрец; ◊ ~ **за нечим** барз жадац дацо
помрзао -зли *ж. (хладноћа)* жима
помрзети -зим *и* **помрзити** -им *(омрзнути)* нєнавидзиц; почац нєнавидзиц, замержиц
помрзнути -нем *(смрзнути)* змарзнуц; позмарзац
помрзнути се -нем се *(смрзнути се – о свима)* позмарзац ше
помрка *ж. оп.* **помрчина**
помркивати -кујем *нєзак. ґу.* **помркнути**
помркнути -нем **1.** *(замрачити се)* зацмиц ше, *рид.* зацемнїц ше; **помркне небо** зацмело ше нєбо; **2.** *(ослабити – о виду)* ослабиц, ослабнуц; **помркну му вид од плача** ослабел му вид од плачу; **3.** *оп.* **помрачити се (3, 4);** ◊ ~ **очима (погледом),** ~ **на некога** *(дати знак очима да неко ћути, да нешто не ради и сл.)* загромкац дакого, нахмуриц ше на дакого
помрљати -ам *(замрљати)* замасциц; *(капима)* заквацкац, покапкац
помрсити -им замервиц, помервиц; ◊ ~ **конце (рачуне) коме** погубиц дакому плани (рахунки); погубиц дакому шор
помрчати -чи *оп.* **помрачити се (1)**
помрчина *ж.* цмота, *заст., поет.* цма *(ґен.* цми)
помрчити -им **1.** офарбиц на цмо *або* на чарно; зацмиц, зацемнїц; зачарнїц; **2.** *оп.* **помрљати**
помувати се -ам се поодрильовац ше, пооґурйовац ше
помуљати -ам поджамиц
помуљити -им нанєсц *(*наношиц) мулю *(о води)*
помумлати -ам пожубротац, прежубротац, пожубронїц, прежубронїц
помуслиманити (се) -им (се) помуслиманїц (ше)
помусти -узем подоїц
помутити -им **1.** *(воду и сл.)* замуциц, змуциц; **2.** *фиґ.* **а)** *(учинити мање разумљивим)* помервиц, попутац, поплєсц; **б)** збунїц; **в)** *(поглед)* зацмиц, замуциц; **г)** *(омести, нарушити)* погубиц; ~ **срећу** погубиц щесце; **3.** *(позавађати, омразити)* повадзиц, завадзиц, замержачиц; ◊ ~ **памет** помуциц (змуциц) розум; заврациц розум
помутити се -им се **1.** *(о води и сл.)* замуциц ше, змуциц ше; **2. а)** *(изгубити везу у мислима)* помервиц ше, попутац ше, поплєсц ше; **б)** збунїц ше; **в)** *(о погледу)* зацмиц ше, замуциц ше; **г)** *(пореметити се)* погубиц ше; **3.** *взаєм повр. (завадити се)* повадзиц ше, завадзиц ше; замержачиц ше; ◊ **помутила му се памет** помуцел (змуцел) ше му розум
помутња *ж. оп.* **пометња**
помучити се -им се помучиц ше
понављање *с.* < **понављати (се)**
понављати -ам **1.** повторйовац; **2.** *шк. (разред)* повторйовац**,** *нар.* оставац; **3.** *(уређивати, обнављати)* ушорйовац, обновйовац; **4.** *беш. (снабдевати новим оделом)* поновйовац
понављати се -ам се **1.** повторйовац ше; **2.** *(набављати нову одећу)* поновйовац ше
понављач *х.* **1.** повторйовач; **2.** *шк.* повторйовач, понавяч
понад *прим. з ґен.* над *(з инстр.);* ~ **планина** над горами
понадати се -ам се наздавац ше, сподзивац ше; дакус (покус) ше наздавац (сподзивац)
понајближи -а -е найблїзши
понајбољи -а -е найлєпши
понајвише *присл.* найвецей; найбаржей
понајвиши -а -е найвисши
понајгоре *присл.* найгорше
понајзадњи -а -е остатнї
понајлак *присл. (полако)* помали, помалки
понајмање *присл.* найменєй
понајпаче *присл. (особито)* особлїво, окреме
понајпре *присл.* насампредз, *нар.* саме перше
понаквасити -им дакус намочиц
пономестити -им **1.** намесциц; понамесцац; наредзиц *(стражарох коло дачого и под.);*

2. *(довести у ред, поправити)* оправиц, намесциц

понамештати (се) -ам (се) *зак.* понамесцац (ше)

понаособ *присл. (посебице)* кажди; кажди окреме; окреме; **знам их добро** ~ знам их добре каждого; **осуђеник је суочен са сваким сведоком** ~ осудзени зочени з каждим шведком окреме

понапити се -ијем се дакус ше напиц (опиц)

понапред *присл.* **1.** *(напред)* напредок; напредку; **2.** *(нарочито)* особліво, окреме

понарасти -тем **1.** виросннуц; **2.** умножиц ше, повекшац ше

понародити -им *(учинити народним)* понародзиц

понасути се -спем се наполнїц ше з дачим

понаучити -им дакус научиц

поначинити -им *(дотерати; улепшати)* ушориц; украшиц

поначинити се -им се **1.** *(доћи у ред, удесити се)* ушориц ше; **2.** *(јелом и пићем)* подкрипиц ше

понашање *с.* справованє

понашати се -ам се справовац ше

понашити -им зробиц своїм (нашим)

понашити се -им се постац свойо, постац блїзки; породзинац ше

понавидети се -дим се *и* **понавидити се** -им се *(узохолити се)* постац пишни, почац ше пишиц, почац ше возношиц

понгајзн *х. покр.* бабка *(на колєсарским варштаку)*

понегде *присл.* даґдзе, ту и там, *рид.* дзекадзи, *нєлит.* подаґдзе

понедељак -љка пондзелок; ◊ **побусани** ~ дзень мертвих у православней церкви *(слїдуюци дзень по Томовей нєдзелї)*

понедељник *и* **понедеоник** *х. оп.* **понедељак**

понекад(а) *присл.* дакеди, дзекеди, з часу на час, на часи, *нєлит.* подакеди

понеки -а -о *зам. нєодр.* даєден, дзепоєден, дахтори/дакотри

понекипут *присл. оп.* **понекад(а)**

понеко *зам.* дахто

понемчавати (се) -ам (се) *и* **понемчивати (се)** -чујем (се) понємчовац (ше)

понемчити (се) -им (се) понємчиц (ше)

понесен -а -о *присл.* занєшени, одушевени, *рид.* понєшени, *рид.* завжати

понестајати -јем I. *зак. (нестати један по један)* нєстац єден по єден, покапац, пощезовац; II. *нєзак. (постепено нестајати)* почац нєдоставац (хибиц); мац (буц) уж лєм дакус дачого; мац (буц) вше менєй дачого

понестати -ане нєдостац; мац (буц) уж лєм дакус дачого; мац (буц) вше менєй дачого; нє мац вецей дацо; потрошиц дацо, буц потрошени; нєстац; **понестало им је воде** уж мали лєм дакус води; **понестало нам је угља, па се грејемо на струју** потрошели (потопели) зме углє, та ше греєме на струю; **понестало ми је снаге** нє мал сом вецей моци, нєдостало ми моци

понети -есем I. *прех.* **1. а)** однєсц; **она узе дете и понесе га кући** вона вжала дзецко и однєсла го дому; **б)** *(узети са собом)* вжац; **облачно је, па је понео кишобран** похмарене, та вжал амрел; **2.** *(принети)* приложиц, доложиц; дзвигнуц; **3. а)** *(обући)* облєчиц, вжац; **б)** почац ношиц; **в)** *(бркове, браду)* пущиц, почац ношиц; **4.** *(добити)* достац, здобуц; **5. а)** *(примити на себе као задатак)* прияц ше, прияц (вжац) на себе, подняц ше; ~ **велики задатак** вжац на себе (подняц ше на) вельки задаток, **б)** *(бити носилац, ослонац)* ношиц, буц ношитель; буц подпора; **6. а)** *(повући за собом захвативши кога, што)* залапиц, поцагнуц (вжац, однєсц) зоз собу*;* **гомила понесе и њега** громада поцагла зоз собу и його; **б)** *(заокупити)* обняц, залапиц; **снажно осећање понесе и њега** моцне чувство обняло и його; **в)** *(очарати)* занєсц, одушевиц, понєсц, обчаровац; **7.** *нар. поез. (одузети)* одняц, вжац, забрац; **8.** *нар. поез. (кога – доликовати)* швечиц; II. *нєпрех.* **1.** *(донети род – о биљкама)* зродзиц; **2.** *(затруднети)* зачац; **3.** *(потрчати)* розбегнуц ше, розлєциц ше; ◊ **ђаво (враг) га понео, јади је понели, виле га понеле** *беш. (блажа клетва)* дука му ище, убило го ище, ґайде му ище

понети се -есем се **1**. почац лєциц, полєциц; **2.** *(испружити се, посегнути за чим)* нацагнуц ше, нацагнуц руки за дачим; **3.** *(изгубити равнотежу, zањихати се)* загойсац ше, закивац ше, страциц ровновагу; **4. а)** *(повести се за чим)* пойсц за дачим, препущиц ше дачому; **б)** *(осетити ганутост, очарати се)* занєсц ше, одушевиц ше, обчаровац ше; **5.** *(поступити према коме)* буц ґу дакому *(добри, нєдобри и под.)*, справовац ше, одношиц ше ґу дакому; **деца су се добро понела на излету** дзеци були добри (дзеци ше добре справовали) на вилєту; **понео се према њој**

охоло одношел ше ґу нєй пишно; **6.** *(уметнути се на кога)* буц (пойсц, удац ше) на дакого; **7.** *оп.* **понавидети се; 8.** *взаєм. повр. (ступити с ким у борбу, свађу; порвати се)* почац ше бориц (биц, пасовац и под.), попасовац ше, помоцовац ше, опробовац ше

понетко *зам. оп.* **понеко**

понечистити -им замасциц, забрудзиц, завлачиц

понешто *зам.* **1.** *(нешто мало)* дакус, дацо; **некад ~ и заради** дакеди дакус и зароби; **2.** *(нешто)* дацо; **у понечем се не слажемо** у дачим ше нє складаме; **3.** *у служби присловнїка (помало)* дакус; **обрати нам се ~ љутито** обрацел ше ґу нам дакус нагнїване

пони -ија *х.* пони

понижавајући -а -е понїжуюци

понижавање *с.* понїжованє

понижавати -ам **1.** *(унижавати)* понїжовац; **2.** *(снижавати)* знїжовац

понижавати се -ам се **1.** понїжовац ше; **2.** *(снижавати се)* знїжовац ше

пониже *присл.* дакус нїжей

понижење *с.* понїженє

понизак -иска -иско досц нїзки; дакус нїзки

понизан -зна -зно понїзни, *беш.* понїжни; потульни, покорни

понизилица *ж. муз.* знїжовачка

понизити -им **1.** *(унизити)* понїжиц; **2.** *(снизити)* знїжиц

понизити се -им се **1.** *(унизити се)* понїжиц ше; **2.** *(снизити се)* знїжиц ше

понизмост *ж.* понїзносц

поник *х. и* **поникао** -кли *ж.* **1.** *(оно што је поникло)* рошлїна; **2.** *(зачетак)* зачаток

пониква *ж. (вртача)* красове углїбенє, тевчир

пониклати -ам *и* **пониковати** -лујем поникловац

поникнути *и* **понићи** -икнем **1. а)** *(изникнути – о биљци)* зисц; **б)** *(прекрити се изниклим биљкама):* **земља је поникла цвећем** по жеми виросло квеце; **2.** *фиґ.* **а)** народзиц ше; **б)** *(настати)* настац, зявиц ше; **3.** *(пасти, срушити се)* спаднуц; скляґац ше; **4.** *(проникнути)* пребиц ше; пренїкнуц; ◊ **~ ником** спущиц (зогнуц) главу

понирати -рем **1. а)** *(увирати – о рекама понорницама)* уходзиц, улївац ше; **б)** *(о води)* злївац ше до жеми; **2.** *фиґ.* **а)** *(улазити у дубину чега)* чиряц ше; **б)** *(продирати)* пребивац ше, пренїковац

понистра *ж. покр.* облак

понићи -икнем *оп.* **поникнути**

поницати -ичем *нєзак. ґу* **поникнути**

поништавати -ам **1.** *(чинити ништавним, неважећим)* понїщовац; **2.** *(доводити кога у јадно стање)* убивац

поништен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **поништити (1); 2.** *(морално утучен)* убити

поништити -им **1.** *(учинити ништавним, неважећим)* понїщиц; **2.** *(довести кога у јадно стање)* убиц

понов *х. оп.* **понова[1]**

понова[1] *ж.* обновйованє; обновенє

понова[2] *присл. оп.* **понов(н)о**

понован -вна -вно повторни, поновни; други, слїдуюци; ◊ **~ суђење** *правн.* повторне судзенє

поновац -вца *х.* **1.** *оп.* **понављач (2); 2.** нови шнїг *(хтори напада на предходни)*

поновити -им **1.** повториц; **~ научену лекцију** повториц научену лекцию; **2.** *шк. (разред)* повториц, *нар.* остац; **поновио је други разред** повторел другу класу, *нар.* остал у другей класи; **3.** *(уредити, обновити)* ушориц, обновиц; **4.** *беш. (снабдети новим оделом)* поновиц

поновити се -им се **1.** повториц ше; **2.** *(набавити нову одећу)* поновиц ше

поновице *присл. оп.* **понов(н)о**

понов(н)о *присл.* знова, ознова, *заст.* наново

понор *х.* **1.** *осн., фиґ. (бездан)* бездна, прирва; **2.** *ґеоґр.* понор; **3.** *фиґ. (пропаст)* бездна, прирва, препасц; погибель, загибель

понорити[1] понорим *(уронити)* зачириц; замуриц

понорити[2] понорим *(полудети)* пошалїц, ошалїц, похибиц

понорница *ж. ґеоґр.* под'жемна рика, понорнїца

понос[1] *х.* **1. а)** *(гордост)* пиха, гордосц, пишносц, поцешенє; **б)** *фиґ.:* **он је ~ нашег колектива** вон гордосц (пиха, поцешенє) нашого колектива; **2.** *(охолост)* пиха, гербносц

понос[2] *х. покр.* плаца хтору ношач достава за роботу

поносан -сна -сно **1.** *(горд)* пишни, горди; **2.** *(охол)* пишни, гербни

поносати -ам дакус поношиц *(дзецко на рукох)*

поносит -а -о *оп.* **поносан**

поносити -им *(истрошити ношењем):* **~ одећу** поношиц шмати

поносити се -им се *(киме, чиме)* цешиц ше у (з) даким *або* дачим; буц горди (пишни) пре (на) дакого *або* дацо; пишиц ше з даким *або*

дачим; **јако се поносе својим сином** барз ше цеша у своїм синови (зоз своїм сином); **он се поноси својом прошлошћу** вон горди на свою прешлосц; ~ **својом лепотом** пишиц ше зоз свою красу

поноћ *ж.* пол ноци, *рид.* полноц; **била је** ~ було пол ноци; **у** ~ на пол ноци

поноћка *ж. церкв.* всеночне, *нар.* саночне

поноћни -а -о полноцни

поноћница *ж. оп.* **поноћка**

поношљив -а -о *(који воли да се поноси)* пишни, возношлїви

понтификал *х. церкв. кат.* понтификал, архиєрейска служба *(святочна служба хтору služи бискуп)*

понтон *х.* понтон

понтонски -а -о понтонски, понтонов; ~ **мост** понтонски мост, мост на чайкох

понтоњер *х. воєн.* понтонєр

понуда *ж.* **1.** понукнуце; понуканє; **дати понуду за извођење радова** *(дати своје услове)* дац понукнуце за виводзенє роботох; **2. а)** *(послужење)* послуженє, єдзенє; **б)** єдзенє за хорого; ◊ **закон понуде и потражње** *екон.* закон понуканя и глєданя

понудити -им **1.** понукнуц; **2.** *(послужити јелом и сл.)* предложиц, понукнуц

понудити се -им се понукнуц ше

понуђавати (се) -ам (се), **понуђати (се)** -ам (се) *и* **понуђивати (се)** -ђујем (се) *нєзак. и част. ґу* **понудити (се)**

понука *ж. (подстрек)* спонукнуце, порив

понукати -ам *зак. (побудити, подстрекнути)* спонукнуц, побудзиц, дац порив

понукивати -ам *нєзак. и част. ґу* **понукати**

понуткати -ам *оп.* **понукати**

понутрица *ж.* **1.** нукашнї орґани, живот; **2.** *(унутрашњост чега)* нукашньосц

поњава *ж.* **1.** *(креветска плахта)* плахитка; **2. а)** *(вунени покривач)* покровец; **б)** *(простирач)* килим; керпара; **3.** поньва

поњавац -вца *х. оп.* **поњава (2. а)**

поњавача *ж. гандр.* проста жена *або* дзивка, селянка

поњати -ам *заст. (схватити)* похопиц, розумиц

поњатије *с. заст. (појам)* поняце, *заст.* понятиє

поњих *х. физк.* погойсанє

поњушити -им понюхац

пообарати -ам поваляц*;* повиврацац

поодавна *и* **поодавно** *присл.* давно; од давна, оддавна

поодјутрити се -три се *(раздантити се)* розвиднїц ше

поодмакнути *и* **поодмаћи** -акнем **1.** *(удаљити се)* **а)** *(у простору)* одисц, оддалїц ше; **б)** *(у времену):* **јесен је поодмакла** уж давно єшень, уж давно почала єшень; **2.** напредовац; ◊ **човек (жена) поодмаклих година** старши чловек (жена)

поодмакнути се *и* **поодмаћи се** -акнем се оддалїц ше; поцагнуц ше; вимкнуц ше

поодрасти -тем подроснуц, вироснуц

поодсецати -ам поодрезовац, поорезовац; поодрубовац, поорубовац; поодцинац; поодштриговац/поодстриговац

поозбиљити (се) -им (се) уозбилїц (ше)

поопијати се -ам се поопивац ше, понапивац ше

поорати -рем поорац, зорац

поостављати -ам по(з)охабяц

поотварати *-ам* поотверац; порозтверац

поотимати -ам *и* -мљем пооднїмац, побрац

пооткидати -ам поотарговац

поотпадати -ам *и* **поотпасти** -аднем поодпадовац

поохолити се -им се постац пишни (горди); постац гербни (возношлїви)

поочим *х.* нєвласни оцец, отчим

поочимити *и* **поочити** -им вжац (вибрац) дакого за *(нєвласного)* оца

пооштравати -ам **1.** оштриц; **2.** *фиґ. (чинити напрегнутијим, строжим и сл.)* пооштровац

пооштрити -им **1.** наоштриц; **2.** *фиґ. (учинити напрегнутијим, строжим и сл.)* пооштриц; ~ **мере безбедности** поострииц мири безпечносци

поп *х.* **1.** паноцец; *презр.* поп; **2.** *карт. беш. (дечко, пуб)* хлоп*;* ◊ **беспослен** ~ **и јариће крсти** нє мала баба роботи, та себе нашла клопоти; нє ма другей (иншакей) роботи**; и над попом** [**има**] ~ над каждим єст дахто висши (векши)

попа *х. гип.* < **поп**

попабирчити -им помезґельовац

попадати -ам I. *зак.* **1.** попадац; **2. а)** погинуц; **б)** поумерац; II. *нєзак. ґу* **попасти**[2]

попадија *ж.* панїматка

попак -пка *х. оп.* **попац**

попаковати -кујем попаковац

попалити -им попалїц

попамтити -им попаметац

попаорити се -им се *(посељачити се)* постац селян; постац таки як селян

попапати -ам *и* **попапити** -им *дзец.* попапац

попаприти -им **1.** попаприґовац; **2.** попопровац
попапучити се -им се: **попапучени опанак, кад се опанак попапучи** *беш. (о простом човеку који постане имућан, па се поохоли)* попанцени селян, кед ше селян попанци
попара *ж.* **1.** *кул.* попара; **2.** *фиґ. (невоља, неугодност)* парада, баламута, нєприємносц; ◊ **добити попару** *(бити изгрђен)* зобрац; **скувати коме попару** *(спремити коме неугодност)* запражиц дакому, направиц (наробиц) дакому баламути (паскуди, паради)
попарати -ам **1.** попарац; **2.** *(распарати, раздерати)* розпарац; роз[о]дрец
попарити -им **1.** *(прелити врелом водом)* обариц; поляц з горуцу воду; **2.** *(опећи врелом водом, паром)* опариц
попас *и* **попасак** -ска *х.:* **истерати стоку на** ~ вигнац статок же би дакус попасол *(рано або вечар пред доєньом)*
попасати -ашем *(притегнути појас и сл.):* ~ **седло** сциснуц (зацагнуц) шедло
попасни -а -о: ~ **доба (време)** час доєня статку после паши *(оп.* **попас**)
попасти[1]**, попасти** *и* **попа̄сти** -асем **1.** *(мало пасти)* попасц; **2.** *(пасући појести)* попасц, спасц
попасти[2] -аднем I. *прех.* **1.** *(пасти по чему – о великој количини чега)* нападац; нашедац; налапац ше; закриц; **по пртини је попао снег** на чапаш нападал шнїг; **књиге је попала прашина** на кнїжки (по кнїжкох) нашедал прах; **дрвеће је попало иње** по древох ше налапала ина; **хартију попао плесан** папер почал плєшнїц; **2. а)** *(зграбити)* хвациц, зґрабиц; **б)** *фиґ. (спопасти)* обняц, залапиц; II. *нєпрех. (пасти)* спаднуц; попадац; спущиц ше
попасти се -аднем се хвациц ше, зґрабиц ше
попатосати -ошем положиц дески (патос), попатосовац, випатосовац
попац -пца *х. зоол.* цверчок
попаша 1. паша; пасовиско, пашков; **оставити ливаду за попашу** охабиц луки (дєп) за пашу; **2.** *(напасање):* **право попаше** право чуваня (напасаня) статку *(на одредзеним пасовиску);* **платити попашу** заплациц за напасанє статку, заплациц луки (дєп)
попашан -шна -шно *(похлепан)* лакомни, *нар.* лукави; ґаладни, галави
попаштити се -им се **1.** *(пожурити се)* попонагляц (ше); **2.** *(потрудити се)* потрудзиц ше, постарац ше; **3.** *(полакомити се)* полашиц ше, налашиц ше, полакомиц ше
попевати[1] попевам *нєзак.* пошпиповац
попевати[2] -ам *зак.* пошпивац
попевка *ж.* пошпивка, шпиванка *(лирска писня з єдноставну мелодию)*
попеглати -ам попейґлац, випейґлац
попекања *и* **попенда** *х. ауґм. и пей.* (< **поп**) поп
поперити -им *покр.* дзвигнуц, подзвигнуц
попети -пнем **1.** дзвигнуц, подзвигнуц; винєсц *(горе)*; **2.** *(плату, цену)* повисшиц, *нар.* подвисшиц; **3.** *(шатор)* розложиц, подзвигнуц
попети се -пнем се **1**. *(успети се)* виґрабац ше, видрапац ше; зопнуц ше; *беш.* випендрац ше; **2.** *(о температури, цени и сл.)* дзвигнуц ше; пороснуц; **жива у термометру се попела** живе стрибло у термометру ше дзвигло; **температура се попела до 40 степени** температура ше дзвигла до 40 ступнї
попећак -ћка *х. (жарач)* ожог
попећи -ечем **1.** попечиц; **2.** *покр.* попражиц
попечак -чка *х.* фалат (фалаток) меса *(хтори ше пече на рожню и под.)*
попечитељ *х. ист. (министар)* попечитель
попикнути се -нем се *(спотакнути се)* пошпоциц ше; заквачиц з ногу за дацо
попилица *ж. (особа која много пије)* пияк, пиянїца
попин -а -о паноцов; попов; ◊ *бот.:* ~ **гумно** *оп.* **маслачак;** ~ **прасе** дзиви ярец, тимофейовка (Phleum pratense)
попипати[1] -ам омацац; помацац
попипати попипам поопиповац, потаргац *(бобки грозна и под.)*
попирати -ам **1**. дакус умивац; дакус райбац; плокац; **2.** *(квасити, мочити)* мочиц
попирача *ж. (крпа судопера)* помиток
попис *х.* **1.** *(пописивање)* попис, пописованє*;* ~ **становништва** попис жительства; **2.** *адм. (пописивање имовине ради наплате дуга)* попис, пописованє, *заст.* секвестиранє, *заст.* куция
пописати -ишем **1.** *(унети у попис)* пописац, списац; **2.** *адм. (имовину ради заплене)* пописац, *заст.* посеквестирац
пописивати -сујем **1.** *(уносити у попис)* пописовац, списовац; **2.** *адм. (имовину ради заплене)* пописовац, *заст.* секвестирац
пописивач *х.* пописовач
пописни -а -о пописни; ~ **листа** пописна лїстина

пописница *ж.* формулар *(за пописованє)*, пописнїца
попита *ж.* пипец *(хори виросток на курим язику)*
попитати[1] попитам опитац ше, питац ше
попитати[2] -ам дакус накармиц
попитати се -ам се розпитац ше
попити[1] попијем *з розл. знач.* попиц
попити[2] -им *нєзак.* пошвецовац за паноца
пипић *х. зоол.* попик (Prunella)
попић *х.* **1.** *дем.* (< **поп**) паноцик; *презр.* попик; **2.** *оп.* **попац**
попишанац -нца *х.* тот цо мокри до посцелї, *беш.* пошикани, *(о детету)* попишкани
попишаница *ж.* тота цо мокри до посцелї, *беш.* пошикана, *(о детету)* попишкана
попишанко *х. оп.* **попишанац**
попишати -ам *(помокрити кога)* омокриц, *беш.* ошикац
попишати се -ам се **1.** *(помокрити се)* помокриц ше, *беш.* пошикац ше; **2.** *(помокрити се)* омокриц ше, *беш.* ошикац ше
попишманити се -им се *(одустати предомисливши одлуку)* предумац ше; здуриц ше
попишуља *ж.* **1.** *оп.* **попишаница**; **2.** *пей.* срайда, чвирда
попјанити -им *(учинити пијаним)* опиц, напиц
поплав *х. покр. оп.* **поплава**
поплава *ж.* **1.** *(поводањ)* вилїв, *нар.* велька вода, *рид.* повень; **2.** *фиґ.* велькe множество; вилїв
поплавети -вим *(постати плав)* побелавиц *(през.* -еєм*)*, збелавиц *(през.* -еєм*)*
поплавити[1] поплавим **1.** *(учинити плавим)* побелавиц *(през.* -им); **2.** *оп.* **поплавети**
поплавити[2] -им **1.** *(о реци и сл.)* виляц ше, розляц ше, заляц, потопиц, затопиц; **река је поплавила њиве** рика ше виляла (розляла) на поля (по польох), рика заляла поля; **2.** *фиґ.* преполнїц, заполнїц; зявиц ше у вельким чишлє; заплюснуц; **град су поплавили туристи** варош преполнєли туристи, у варошу ше зявело множество туристох; **наш језик су поплавиле нове речи** наш язик заплюсло множество нових словох
поплавица *ж.* **1.** бара, барка *(по дижджу);* **2.** *(пљусак)* запор
поплакати[1] поплачем *(исплакнути)* умиц; оплокац, виплокац; сплокнуц
поплакати[2] -ачем поплакац
поплакивати[1] **-а**кујем умивац; плокац, виплоковац
поплакивати[2] **-а**кујем поплаковац
попластити -им зруцац шено *(до копки, брадла)*
поплат *х. оп.* **потплат**
поплата *ж. покр. (прошњом скупљање помоћи – о пострадалима у пожару, поплави и сл.):* **ићи у поплату** ходзиц по питаню, питац алмужну; *(у име пострадалих)* виберац за (на) дакого *або* дацо
поплатити -им **1.** *(све платити)* виплациц, поплациц; повиплацац; **2.** *(платити)* заплациц; **3.** *покр.* **а)** дац тому цо ходзи по питаню; **б)** *(наградити)* наградзиц
поплаћати -ам виплациц, поплациц; повиплацац
поплашити -им **1.** *(преплашити)* настрашиц; преплашиц; **2.** *(расплашити)* розплашиц, розогнац
поплашити се -им се злєкнуц ше; позлєкац ше; престрашиц ше
поплевити -им виплєц; оплєц
попленити -им *(кога)* побрац дацо дакому *и* од дакого, пооднїмац дацо од дакого; обрац, оплячкац дакого
поплесати -ешем **1.** потанцовац; **2.** *заст. (погазити*; *потлачити)* поґажиц; погнобиц, пригнобиц
поплеснивити -им поплєшнїц
поплет *х.* плот, ограда и под. зоз пруца
попливати -ам заплївац; поплївац
поплинути -нем *(поплавити)* заляц
поплочавати -ам: ~ **пут** викладац драгу з каменьом (цеглами, цегелками и под.), класц калдерму на драгу, фластеровац драгу;
поплочан -а -о викладзени з каменьом (цеглами, цегелками и под.), фластеровани; цеглoвани; цегелковани, цегелкови
поплочати -ам викласц з каменьом (цеглами, цегелками и под.), (ви)фластеровац
поплун *х. покр. (јорган)* паплан
поплућница *ж. анат.* плюцова хусточка
попљескати -ам *и* -шћем покляпкац
попљувати -ујем *осн., фиґ.* заплювац, оплювац
попљужнути (се) -нем (се) пошлїснуц ше
попо *х. оп.* **попа**
поповати -пујем **1.** буц паноцец; **2.** *ир. (наметљиво поучавати)* тримац казань; **3.** *(расправљати, мудровати)* мудровац
поповац -вца *х. бот.* мацерова (мацерина) душичка

поповина *ж.* **1.** *(поповски доходак)* руковина, *заст.* роковина; **2.** паноцова (паноцовска) робота (служба)
поповић *х.* паноцов син
поповски -а -о паноцовски, паноцов
поподити -им положиц дески и под., випатосовац, попатосовац
подне -ева *с.* пополаднє
поподневни -а -о пополадньови
попођавати -ам класц дески и под., патосовац
попојаске *присл. (око појаса)* коло паса
попола *присл.* **1.** наполи; **преломити** ~ розламац наполи; **2.** *(по половину):* **мешати пшенично и кукурузно брашно** ~ мишац половку житней и половку кукуричней муки
попољачити (се) -им (се) попольщиц (ше)
попонац -нца *х. бот.* фольовка (Convolvulus arvensis)
поправ *присл. заст. (управо, баш)* праве
поправа *ж.* **1.** *оп.* **поправка (1)**; **2.** *покр. (помирење)* вимиренє, помиренє, *нар.* помирка
поправак -вка *х.* **1.** *оп.* **поправка (1)**; *шк.* **а)** *(писменог задатка)* виправок; **б)** *(поправни испит)* поправни
поправдати се -ам се повадзиц ше
поправилиште *с.* поправни дом
поправити -им **1.** оправиц *(1. одстранїц дефект; 2. привесц до порядку)*; ~ **мотор** оправиц мотор; ~ **крагну** оправиц ґалєр; **2. а)** *(уклонити погрешке)* виправиц; ~ **писмени задатак** виправиц писмени задаток; **б)** *(уклонити недостатке)* виправиц, поправиц; полєпшац; ~ **човека** виправиц (поправиц) чловека; ◊ ~ **математику (физику и сл.)** *(поправити слабу оцену)* виправиц математику (физику и под.)
поправити се -им се **1.** *(исправити своју погрешку)* виправиц ше; **2.** *(постати бољи)* виправиц ше, поправиц ше; полєпшац ше; *(постати добар)* подобриц ше; **3. а)** *(опоравити се од болести)* подняц ше; **б)** *(угојити се – о ослабелој особи)* поправиц ше; **4.** *взаєм. повр. покр. (измирити се)* помириц ше, вимириц ше; подобриц ше
поправка *ж.* **1. а)** оправянє; оправка; поправка; **б)** виправянє; виправка; **2.** *(побољшање)* злєпшанє, полєпшанє
поправљати -ам **1.** оправяц *(1. одстраньовац дефект; 2. приводзиц до порядку);* **2. а)** *(уклањати погрешке)* виправяц; **б)** *(уклањати недостатке)* виправяц, поправяц; полєпшовац
поправљати се -ам се **1**. *(исправљати своју погрешку)* виправяц ше; **2.** *(постајати бољи)* виправяц ше, поправяц ше; полєпшовац ше; **3. а)** *(од болести)* поднїмац ше; **б)** *(гојити се – о ослабелој особи)* поправяц ше; **4.** *взаєм. повр. покр. (мирити се)* мириц ше; подобровац ше
поправни -а -о поправни; ~ **дом** поправни дом; ~ **испит** поправни испит
попрати[1] поперем *и* поперем **1.** дакус умиц; прерайбац, дакус вирайбац; сплокнуц; **2.** *(намочити)* намочиц; замачац
попрати[2] попрем *(погазити)* поґажиц, зґажиц
попратити -им **1. а)** *(пратећи одвести)* одвесц, одпровадзиц; **б)** *(пратећи довести)* привесц, припровадзиц, допровадзиц; **2.** *(изразити свој однос према догађају; следити као израз расположења*; *пропратити)* провадзиц*;* **сваки ударац пропрати псовком** кажде вдеренє провадзел з лацом; **пропрати га буран аплауз** достал бурни аплауз
попратни -а -о провадзаци
попратница *ж.* **а)** провадзаце зявенє; **б)** провадзаце писмо
попрашити -им посипац з прахом, пращком и под.
попрд *х.* дробнїца; глупосц; гоч цо
попре *присл.* дакус скорей, дакус пред тим
попрегнути -нем **1.** *(притегнути):* ~ **коња коланом** сцисnуц (зацагнуц) коньови подбрухач; **2.** *(упрегнути)* запрагнуц, попрагац
попред *и покр.* **попређе** *присл. оп.* **попре**
попрезати -ежем *нєзак. ґу* **попрегнути**
попрек -а -о *(који се налази попреко чега):* **поћи попреким путем** пойсц напросто (крижом, криста-крижом); **попреки погледи** *фиґ.* бочен6, патренє боком (крижом), попатрунки спод ока
попреко *присл.* **1.** крижом; криста-крижом *(през польо и под.)*; напросто; попрейґа, напрейґа; **леже ~ на кревету** лєжа крижом на посцелї; **отићи** ~ *(отићи право кроз њиве и сл.)* пойсц напросто (крижом, криста-крижом, попрейґа, напрейґа); **2.** *(одреда)* шицки шором; **3.** *(просечно)* просеково, стреднє, єдно на друге; ◊ **гледати** ~ патриц боком (крижом), бочиц ше
попрет *х.* жирячки загарнути з ґаром
попретати -ећем загарнуц жирячки з ґаром

попрети -ем **1.** *(уништити)* знїчтожиц; **2.** поволац на судску одвичательносц
попретити -им погрожиц, *заст.* погрожиц ше
попрећи -егнем *оп.* **попрегнути**
попречан -чна -чно **1. а)** *(постављен попреко)* крижни; ~ **греда** крижна греда; **попречни пресек** крижни пререз; **б)** *(који води попреко):* ~ **стаза** дражка напросто (крижом, криста-крижом, попрейґа, напрейґа); **2.** *(просечан)* просекови, стреднї/штреднї
попречац -чца *х.* *(преки пут)* драга напросто (крижом, криста-крижом, попрейґа, напрейґа)
попречити -им положиц крижом; ◊ ~ **очи на кога** боком (крижом, спод ока) попатриц на дакого, побочиц ше на дакого
попречице *и* **попречке** *присл. оп.* **попреко (1)**
попречница *ж.* трансверзала
попречно *присл. оп.* **попреко (1, 3)**
попржити -им **1.** упражиц; попражиц; **2.** *(опржити, опалити)* опечиц; опалїц
попригати -ам *оп.* **попржити**
попријатељити (се) -им (се) сприятелїц (ше)
приличан -чна -чно досц вельки; ~ **број** досц вельке число
поприлично *присл.* досц; **он је већ** ~ **стар** вон уж досц стари
поприматати -ам *зак. и нєзак.* **1.** прияц/при(ї)мац, достац/доставац; превжац/преберац; **борба је попримала све оштрији вид** борба прияла (примала, достала/доставала) вше оштрейшу форму; **досељеници су попримали овдашње обичаје** приселєнци превжали тутейши обичаї; **2.** *(укус, мирис чега – о јелу и сл.)* прейсц/преходзиц за дачим
попримити -им **1.** прияц, достац; превжац; **2.** *(укус, мирис чега – о јелу и сл.)* прейсц за дачим
поприпазити -им примерковац
попритегнути -егнем **1.** *(затегнути)* зацагнуц, сциснуц; **2.** *фиґ. оп.* **обуздати (2)**
попричати -ам **1.** *(поразговарати)* побешедовац, поприповедац; **2.** *(испричати све)* виприповедац; поприповедац
попричекати -ам причекац
поприште *с.* **1. а)** польо бою (битки, борби); место бою (битки, борби); боїско; *поет.* поприще; ~ **ратних сукоба** место воєних зраженьох; **б)** место змаганя, арена; **в)** *фиґ.* польо, терен; **2.** животна драга
попрљати -ам замасциц, забрудзиц
попрљити -им опалїц; опечиц

попростачити се -им се постац прости
попрсје *с.* биста, попершє
попрскати[1] попрскам **1. а)** попирскац; покропиц, пошкропиц; **б)** *(о киши)* порошиц, покропиц; **2.** *(лозу и сл.)* попирскац, *беш.* пошприцовац
попрскати[2] -ам попукац
попрснути -нем *оп.* **попрскати**
попруг *х.* *(колан)* подбрухач
попружити -им нацагнуц; понацаговац; ~ **руке према чему** нацагнуц руки ґу дачому; ~ **ноге после седења** понацаговац ноги после шедзеня
попршати -ам посипац *(з дачим дробним, сипкацим);* **попршало мало снега** дакус попадал дробни сипкаци шнїг
попршити -им **1.** *оп.* **попршати; 2.** *(прхнути, узлетети)* фуркнуц
попрштити -им поґажиц
попудбина *ж.* єдзенє *або* пенєжи на (за) драгу; драгов[и] трошок; **дати коме попудбину** дац дакому єдзенє *або* пенєжи на драгу
попудити -им розогнац, розплашиц
попужљив *и* **попузљив** -а -о шлїзки, шлїзкаци
попузнути -нем **1.** пошлїснуц ше; зошлїснуц ше; **2.** пошпоциц ше
популаран -рна -рно популарни
популаризирати (се) -ам (се), **популаризовати (се)** -зујем (се) *и* **популарисати (се)** -ишем (се) *зак. и нєзак.* популаризовац (ше)
популарност *ж.* популарносц
популација *ж.* популация
попуна *ж.* пополньованє; пополнєнє
попунити -им **1.** *(испунити)* виполнїц; заполнїц; пополнїц; наполнїц; **2.** *(допунити)* дополнїц; *(накнадити)* надополнїц
попунити се -им се **1.** виполнїц ше; заполнїц ше; пополнїц ше; наполнїц ше; **2.** *(постати пунији у телу)* натиц, затиц; постац полнєйши, округлєйши
попуњавати -ам **1.** виполньовац; заполньовац; пополньовац; наполньовац; **2.** *(допуњавати)* дополньовац; *(накнађивати)* надополньовац
попупити -им *(истерати пупољке):* **дрвеће је попупило** на древох почали роснуц пупча, древа почали виганяц пупча
попурити -им **1.** *(испећи на ватри)* упечиц; упукац; **2.** *(опећи)* опечиц; попечиц
попуст *х.* **1.** *(снижење цене)* попуст; **продаја робе с попустом** предаванє роби з попустом; **2.** *(смањење напетости)* попущованє

попустити -им I. *нєпрех.* **1.** *з розл. знач.* попущиц; **тврдоглав је, неће да попусти** упарти є, нє сце попущиц; **федер је попустио** федер попущел; **2.** *(снизити цену)* спущиц; **3.** *(од болести и сл.)* попущиц; подац ше; **4.** *(мање дувати):* **ветар је попустио** витор ослабнул, витор уж нє таки моцни дує; II. *прех.* **1.** *(олабавити)* попущиц; ~ **дизгине** попущиц дєплови; **2.** *(спустити)* спущиц; **3.** *(кога, што – напустити)* (з)охабиц

попустљив -а -о тот цо попущує, попущлїви; попущуюци; **он је увек** ~ **према својој млађој браћи** вон вше попущує своїм младшим братом; ~ **однос родитеља према деци** попущуюце (попущлїве) одношенє родичох ґу дзецом

попустљивост *ж.* попущлївосц; попущуюцосц

попут *прим. з ґен.* **1.** *(налик на)* як; **вест се ширила по граду** ~ **пожара** вистка ше ширела по варошу як огень; **2.** *покр. (у правцу чега)* ґу, спрам; на; **погледали су** ~ **хоризонта** попатрели спрам горизонта

попутати -ам *(оковати у окове)* оковац, посцискац

попутни -а -о *(путни)* драгов[и]

попутнина *ж. оп.* **попудбина**

попутница *ж.* **1.** *(песма за испраћај)* писня-випровадзанка; **2.** *оп.* **попудбина**

попухивати -хујем подувовац *(о витру)*

попухнути -нем задуц *(о витру)*

попуцати -ам **1.** *(распукнути се)* попукац; пукнуц; **земља је попуцала од суше** жем попукала од суши; **2.** *(покидати се)* потаргац ше; **3.** почац штреляц

попушити -им покуриц, *рид.* пофайчиц

попуштање *с.* попущованє

попуштати[1] попуштам I. **1.** *з розл. знач.* попущовац; **2.** *(снижавати цену)* спущовац; **3.** (*од болести и сл.)* попущовац; подавац ше; II. *прех.* **1.** *(олабављивати)* попущовац; **2.** *(спуштати)* спущовац; **3.** *(напуштати)* (з)охабяц

попуштати[2] -ам попущац; пущиц

пор *х. покр. оп.* **порилук**

пора *ж.* пора; дзирка

пораба *ж. (употреба)* хаснованє

порабан -бна -бно употреблїви, на (за) хаснованє

поравнавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **поравнати (се)**

поравнање *с.* **1.** < **поравнати (се); 2.** *правн.* вировнанє, поровнанє

поравнати -ам **1. а)** *(изравнати)* поровнац, вировнац; **б)** *(одсећи неравне ивице)* оровнац; **в)** *(исправити)* випросциц; **г)** *(довести у ред, поправити)* оправиц; ~ **одећу на себи** оправиц шмати на себе; **2.** *правн. (изравнати спор)* поровнац, вировнац

поравнати се -ам се **1. а)** *(изравнати се)* поровнац ше, вировнац ше; **б)** *(исправити се)* випросциц ше; **2.** *(у строју)* поровнац ше; **3.** *(с киме – сустићи)* здогонїц, сцигнуц; **4.** *(усправити се)* випросциц ше; стануц; **5.** *(у спору, парници)* поровнац ше, вировнац ше; намириц ше; виквитац ше

поравнити -им *оп.* **поравнати (1. а)**

поравњавати -ам *и* **поравњивати** -њујем *оп.* **поравнавати**

порад *и* **поради** *прим. з ґен.* пре

порадити -им поробиц

порадовати се -дујем се порадовац ше

порађати -ам **1.** *нєзак. ґу* **породити; 2.** помагац дакому при породу

порађати се -ам се породзовац ше, родзиц

поражавајући -а -е поражуюци

поражавати -ам **1.** *(у борби, такмичењу)* побивац, поражовац; **2.** *(запрепашћивати, изненађивати)* запрепасцовац, потрафяц, поражовац, барз нєсподзивйовац

пораз *х.* пораженє; **нанети коме** ~ задац (нанєсц) дакому пораженє; **претрпети пораз** прецерпиц (дожиц, зазнац) пораженє

поразан -зна -зно *оп.* **поражавајући**

поразбацати -ам порозруцовац

поразбијати -ам порозбивац; потрепац

поразболевати се -а се *и* **поразболети се** -ли се похориц ше *(о шицких)*

поразвешати -ам повишац, пообешовац

поразговарати -ам I. *нєпрех.* побешедовац, поприповедац; II. *прех. (мало утешити кога)* порозберац, розобрац, поцешиц

поразговорити (се) -им (се) *оп.* **поразговарати** (I)

поразделити -им подзелїц; роздзелїц

поразилазити се -им се пороз(и)ходзиц ше

поразити -им **1.** *(у борби, такмичењу)* побиц, поражиц; **2.** *(запрепастити, изненадити)* запрепасциц, потрафиц, поражиц, барз нєсподзивац

поразмислити (се) -им (се) дакус роздумац

поралија *ж. покр.* глїняна миска

порамак -мка *х.* **1.** *(део кошуље од оковратника до рукава)* плєца; предок кошулї; задок кошулї; **2.** плєцо *(там дзе почина рука)*

параменице *ж. мн. (нараменице на панталонама)* гамови

поранити -им **1.** вчас (вчас рано) стануц (пойсц даґдзе *або* зробиц дацо); **он је јутрос поранио и отишао у село** вон нєшка вчас станул и пошол до валалу; **жене су пораниле на пијацу** жени вчас рано пошли на пияц; **2.** *(прерано почети што чинити)* попонагляц, спонаглїц ше

порано *присл. (прилично рано)* досц вчас; дакус вчас

порасипати -ам *и* -пљем порозсиповац

пораст *х.* **1. а)** *(јачање у степену интензитета)* пороснуце; ~ **температуре** пороснуце температури; **б)** *(бројчано повећање)* прирост, звекшанє, повекшанє, подвишка; ~ **становништва** прирост числа жительства; **2.** *(растење)* роснуце; **3.** *(стас, узраст)* рост; **он је мало нижега пораста** вон дакус нїзшого росту

порасти -тем **1. а)** *(постати већи растом)* вироснуц, нароснуц; **б)** *(постати одрастао, зрео)* вироснуц, *нар.* вироснуц до своїх рокох; **2.** *(увећати се бројчано, у обиму, степену)* **а)** пороснуц; **порастао је извоз** пороснул вивоз; **б)** *(о ценама)* пороснуц, пойсц горе; **3.** *(о нивоу воде)* пороснуц, нароснуц; ◊ **мало** ~ подроснуц, дакус вироснуц

порат *х. покр. (лука)* пристанїще

поратни -а -о повойнови

порашати -ам рошиц, порошовац *(о дижджу)*

порвати -вем **1.** *(побости кога на рвање или борбу)* подштухнуц, спонукнуц *(на пасованє або борбу);* **2.** *(пообарати)* поваляц

порвати се -вем се попасовац ше; помоцовац ше

порђати -ам **1.** поардзавиц; **2.** *фиґ.* **а)** *(ослабити од болести)* ослабиц, ослабнуц; **б)** погубиц ше

поребарке *присл.* на бок; на боку; боком; **лећи** ~ лєгнуц на бок; **лежати** ~ лєжац на боку; **ићи** ~ исц боком

поребрина *ж.* месо коло (зоз) реброх; ребра

поребрица *ж. анат.* плюцова хусточка

поревати -ам *покр. (избити, шикнути – о води и сл.)* вдериц, шикнуц, вибиц

поревенати се -ам се *и* **поревенити се** -им се *(договорити се о заједничком плаћању чега):* **браћа се поревенаше и купише кућу** браца ше догварели и вєдно купели хижу

порегивати -гује *покр. (повремено режати – о псу)* мурчац, помурчовац

поред I. *прим. з ґен.* **1.** *означує место* **а)** при; *(уз, до)* попри; *(уз леву или десну страну кога, чега)* обок при; коло; **он седи** ~ **мене** вон шедзи при мнє; **његова кола су паркирана одмах** ~ **мојих** його авто паркованi такой при (попри) моїм; **б)** коло; попри; **она иде** ~ **мене** вона идзе коло мнє; **2.** *означує напрям* ґу; **стао је** ~ **нас** станул ґу нам; **3. а)** *означує додаванє, источасносц и паралелносц* окрем, попри; **она је** ~ **зелени донела на пијацу и кајмака** вона окрем желєняви принєсла на пияц и каймаку; ~ **земљорадње код нас се развија и сточарство** попри землєдїлства у нас ше розвива и статкарство; **4.** *звич. зоз злучнїком* и *означує допущованє* попри; **(и)** ~ **свег труда није успео** (и) попри шицким (шицкого) труду нє удало ше му; **5.** *означує причину* пре; II. *присл. нар. поет. (упоредо, напоредо):* ~ **расла ружа и виола** росли єдна при другей ружа и любичица

поредак[1] -етка **1.** *(стање правилности, уређености)* порядок, шор; **волео је** ~ **у кући** любел порядок у доме; **2.** *(утврђени распоред делова целине)* розпорядок, порядок; **бојеви** ~ бойови розпорядок; **маршевски** ~ маршови розпорядок; **3.** *(државно, друштвено уређење)* ушоренє, порядок; **4.** *(обичај)* обичай, звичай, *заст.* сокаш; **у неким крајевима још се живи по поредцима наших старих** у даєдних крайох ище ше жиє по обичайох наших старих

поредак[2] -етка -етко *(прилично редак)* досц ридки; дакус ридки

поредан -дна -дно **1.** *оп.* **оскудан**; **2.** *(осредњи)* стреднї/штреднї

поредати (се) -ам (се) *оп.* **поређати (се)**

поредба *ж.* **1.** *оп.* **поређење (2)**; **2.** *ґрам.* компарация; ~ **придева** компарация прикметнїкох

поредбен -а -о поровнуюци; ~ **граматика** поровнуюца ґраматика

поредити[1] поредим *(уредити)* ушориц, пошориц; *(собу и сл.)* попораїц, *коц.* попратац

поредити[2] -им **1.** *(упоредити)* поровнац, приpовнац, приподобиц; **2.** *ґрам.* компаровац

поредити се[1] поредим се стануц до шора; пошоровац ше

поредити се[2] -им се *(упоредити се)* поровнац ше, приpовнац ше, приподобиц ше

поредник *х.* тот цо чува статок при даким; сушед
поредници *х. мн. оп.* **близни**
поредо *присл. оп.* **напоредно**
поредовник *х. заст.* тот цо мелє зарно у заєднїцким млїну *(кед на нього придзе шор)*
поредом *присл. (по реду један за другим)* за шором, по шоре, по порядку
поређати (се) -ам (се) пошоровац (ше)
поређење *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **поредити (се)**[1] *и* **поредити (се)**[2]; **2. а)** поровнанє, прировнанє, присподобенє; компарация**; б)** поровнованє, прировнованє, присподобйованє; компарация
поређивати[1] -ређујем *нєзак. ґу* **поредити**[1] *и* **поређати**
поређивати[2] -ређујем поровновац, прировновац, присподобйовац
порежџија *х. оп.* **порезник**
порез *х. и* **пореза** *ж.* порция; **ударити ~ на што** наруциц порцию на дацо; ~ **на промет** порция на обток; **наплата пореза** наплацованє порциї; **разрез пореза** одредзованє порциї
порезати -ежем **1.** *(озледити, посећи)* урезац, порезац; ~ **прст** урезац палєц; **2.** *(лозу)* оламац; **3.** *(одећу – скројити)* скрац, зрезац; **4.** *(одредити порез)* одредзиц порцию
порезати се -ежем се **1.** *(посећи се)* урезац ше, порезац ше; **2.** одредзиц себе порцию
порезивати -зујем *нєзак. ґу* **порезати**
порезни -а -о *оп.* **порески**
порезник *х. (скупљач пореза)* порцийош
порекло *с.* походзенє; ◊ **водити (вући)** ~ водзиц походзенє; **пореклом, по пореклу** по походзеню
порекнути -нем *оп.* **порећи**
пореметити -им знємириц, нарушиц; погубиц; розстроїц, порушац, поремециц; ~ **нечији мир** знємириц дачий спокой; ~ **здравље** погубиц здравє; ◊ ~ **памећу** похибиц, зисц з розума
пореметити се -им се **1.** знємириц ше, нарушиц ше; погубиц ше; розстроїц ше, порушац ше, поремециц ше; **2.** *(полудети)* похибиц, (п)ошалїц
поремећај *х.* **1.** розстройство, нарушенє, порушаносц, поремеценє; ~ **у снабдевању** розстройство у подмирйованю; ~ **дисања** поремеценє диханя; ~ **желуца** порушаносц жалудка; **унети ~ у редове непријатеља** розстроїц шори нєприятеля; **2.** *(померање; промена***)** премесцанє; пременка; **поремећаји небеских тела** премесцанє (пременка положеня) нєбеских целох; ~ **стања** пременка стану
поремећеност *ж.* < **пореметити**
поренути -нем *покр. оп.* **погнати**
порески -а -о порцийни, порцийов[и]
поретко *присл. (прилично ретко)* досц ридко; дакус ридко
порећи -ечем *и* -екнем **1. а)** *(опорећи)* одрекнуц ше, порекнуц, поцагнуц; **пореци то што си рекао**; одрекнї ше од того цо ши гварел; **б)** *(обећање, дату реч и сл.)* одтаїц ше од дачого; **2.** *(не признати некоме нешто)* порекнуц, одрекнуц; **3.** *(противно доказати, побити)* побиц
поречанин *х.* житель поричя (приричя) *(оп.* **поречје**)
поречје *с. (предео око или поред реке)* поричє, приричє
поречкати се -ам се поспричкац ше, дакус ше повадзиц
порибити -им *риб.* порибиц
порибљавати -ам *риб.* порибйовац
порив *х.* **1.** инстинкт; **2. а)** нагле виражованє чувства, розположеня и под., порив; **б)** хвилькове одушевиє, занос *(зоз жаданьом дацо зробиц)*, порив
поривати -ам *нєзак. ґу* **поринути**
порилук *х. оп.* **празилук**
поринути -нем **1.** *(гурнути)* дрилїц, *беш.* ґурнуц; оддрилїц, *беш.* одґурнуц; **2.** *покр. (срушити се)* звалїц ше, спаднуц; ◊ ~ **брод** спущиц ладю до моря *або* рики
поринуће *с.* спущованє (спущенє) ладї *(до моря або рики)*
порити[1] -им *нєзак. оп.* **парати**
порити[2] поријем *зак.* загарнуц, зариц
порицати -ичем **1. а)** *(опорицати)* одрекац ше, порекац, поцаговац; ~ **своје речи** одрекац ше од своїх словох; **б)** *(обећање, дату реч и сл.)* одтайовац ше од дачого; **2.** *(не признавати некоме нешто)* порекац, одрекац; **3.** *(противно доказивати, побијати)* побивац; ◊ **царска се не пориче** дате слово (обецанє и под.) ше муши (о)тримац, нє шлєбодно (нє мож) буц циґан свойому слову
поркет *х. оп.* **порхет**
поркулаб *х. ист. (заповедник града)* поркулаб
порнографија *ж.* порноґрафия
порнографски -а -о порноґрафски
поробити -им **1.** *(засужњити)* порабиц; одвесц до рабства; **2.** *(освојити, окупирати)* залапиц, завжац, окупир[ов]ац; **3.** *(опљачкати)* оплячкац, обрац дакого,

пооднїмац (побрац, забрац) дацо од дакого; **4.** очкодзиц, очкодовац; упрепасциц
поробити се -им се буц порабени, постац раб; спаднуц (буц одведзени) до рабства
поробљавати -ам *и* **поробљивати** -љујем **1.** *(засужњивати)* порабйовац; под_ярмйовац; одводзиц до рабства; **2.** *(освајати)* залапйовац, заберац, окупировац; **3.** *(пљачкати)* плячкац, оберац дакого, однїмац (брац) дацо од дакого; **4.** очкодовйовац; упрепасцовац
поробљивач *х.* порабйовач
порогобатити се -им се *оп.* **пореметити се (1)**
пород *х.* **1.** *(рођење)* народзенє; **2.** *оп.* **порођај; 3. а)** дзецко, потомок; дзеци, потомки, потомство; **б)** *(младунче, младунци животиње)* младе, *мн.* млади; **4.** *(нараштај)* нове (младе) поколєнє; **5.** *фиґ.* породзенє; ◊ **од порода до покрова** од народзеня до шмерци
породилиште *с.* породзилїще
породиља *ж.* положнїца
породиљски -а -о положнїцов, положнїцки; пологов; ~ **грозница** пологова горучка
породиљство *с.* положнїцтво
породити -им **1. а)** *(родити)* народзиц; ~ **дете** народзиц дзецко; **б)** *(бити родитељ):* **породили су шесторо деце** мали (народзели) шесцеро дзеци; **2.** *фиґ.* *(изазвати)* виволац, спричинїц
породити се -им се **1.** *(донети дете на свет)* породзиц ше, *нар.* породзиц; *заст.* злєгнуц; **2.** *(родити се)* народзиц ше; **3.** *фиґ.* *(настати)* настац, зявиц ше
породица *ж.* **1.** *(обитељ)* фамелия, фамилия; **2.** *биол., фиґ. и др.* фамилия
породични -а -о фамелийни/фамилийни, фамелийов/фамилийов
порођај *х.* полог, пород, породзенє, *нар. заст.* злєженє
порођајни -а -о пологов, породов, породни; положнїцки; **порођајни болови** пологово болї; ~ **одсуство** положнїцке одсуство
порођачити се -им се породзинац ше
порожје *с.* штранґ *(з хторим ше воли вяжу коло рогох)*
порозан -зна -зно порозни, дзиркасти**;** препущоваци
порок *х.* порок
поронути -нем **1.** *(потонути)* зачириц ше; **2.** *(спустити)* спущиц
поросити -им порошиц; **киша је поросила** диждж порошел
поросица *и* **поросница** *ж.* дробни диждж

порота *ж. правн.* порота
поротни -а -о поротни; ~ **суд** поротни суд
поротник *х.* поротнїк
порочан -чна -чно порочни
порошавати -ам *(о киши)* порошовац, попадовац
порошкати се -ам се **1.** *(побити се роговима)* потеркац ше, *коц.* потукац ше; поджобац ше; **2.** *фиґ.* повадзиц ше
порта *ж.* **1.** *(капија)* капура; **2.** *(црквено двориште)* порта; **3.** *оп.* **портирница**
Порта *ж. ист.* Порта *(турска царска влада)*
портабл *прикм. нєпрем. (који се може преносити)* портабл
портал *х. архит.* портал
портик *х.* портик *(закрити конк зоз слупами)*
портир *х.* портир
портирница *ж.* портирнїца
порто[1] *х. пошт. и др.* порто
порто[2] *х. нєпрем.* порто *(файта портуґалского вина)*
портре -еа *х. и с. и* **портрет** *х.* портрет
портретирати -ам *и* **портретисати** -ишем портретовац
портретист[**а**] *х.* портретист[а]
портретни *и* **портретски** -а -о портретни, портретски
Португалац -лца *х.* Портуґалєц
португалски -а -о портуґалски
портулак *х. оп.* **пркос (2)**
портфељ *х. з розл. знач.* портфель
поруб *х.* **1.** *(порубљен крај тканине)* рубец, орубене**;** порубене; **2.** *(уска уздужна трака на крају делова одеће)* орубенєц
порубати -ам *покр.* конфисковац, заплєнїц
порубити -им орубиц; порубиц
порубљивати -љујем орубйовац; порубйовац
поруг *х. и* **поруга** *ж.* вишмейованє, вишмихованє; видрижньованє; вишмеююце *або* видрижнююце слово; ганьба
поругати се -ам се *(коме)* повишмейовац, повишмиховац дакого, повишмейовац ше (повишмиховац ше) з дакого; повидрижньовац ше дакому
поругивати се -гујем се *(коме)* вишмейовац, вишмиховац дакого, вишмейовац ше (вишмиховац ше) з дакого, робиц шмих з дакого; видрижньовац ше дакому
поругљив -а -о *оп.* **подругљив**
поругљивац -вца *х. оп.* **подругљивац**
поружнети -ним постац бридки *одн.* бридши, збриднуц
поружнити -им зробиц бридким *одн.* бридшим
поружњати -ам *оп.* **поружнети**

порук *х.* **1.** *(јемац)* ручитель, ґарант; **2.** *(гласник)* гласнїк/глашнїк, виснїк; **3.** *оп.* **порука**

порука *ж.* **1.** порученє, одказ, порука; **послати коме поруку** послац дакому порученє, одказац дацо на дакого; **2.** *(наруџбина)* наручбина; **3.** *лит.* порученє

порукавље *с.* долня часц рукава; ґалєрчок

поруке *присл.:* **узети се у** ~ полапац ше (побрац ше) за руки

поруковати се -кујем се поруковац ше

поруменети -ним почервенїц *(през.* -нєєм)

порумениити -им *(учинити руменим)* почервенїц *(през.* -нїм), зачервенїц *(през.* -нїм)

порусинити (се) -им (се) *(учинити Русином; постати Русин)* порусначиц (ше)

поручати -ам **1. а)** наполудньовац ше; **б)** *(мало ручати)* (дакус) заєсц *(за полудзенок);* **2.** *(појести)* поєсц

поручен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **поручити; 2.** *у меновнїцкей служби* наручени, поручени; ◊ **као** ~ *оп. фраз. под* **наручити**

поручивати -чујем **1. а)** *(слати поруку)* одказовац дацо на дакого *або* дакому, поручовац дацо дакому; **б)** *(по кога, за кога)* одказовац на дакого (поручовац дакому) же би пришол, *заст.* жадац дакого; **2.** *(наручивати)* **а)** *(робу и сл.)* наручовац, поручовац, *заст.* бештеловац; **б)** *(јело и сл. у гостионици)* наручовац, поручовац, *нар.* розказовац

поручилац -иоца *и* **поручитељ** *х.* наручитель

поручити -им **1. а)** *(послати поруку)* одказац дацо на дакого *або* дакому, поручиц дацо дакому; **поручили су му да је роба стигла** одказали на нього же роба сцигла; **б)** *(по кога, за кога)* одказац на дакого (поручиц дакому) же би пришол, *заст.* жадац дакого; **поручио му је да одмах дође** одказал на нього же би такой пришол; **2.** *(наручити)* **а)** *(робу и сл.)* наручиц, поручиц, *заст.* бештеловац; **б)** *(јело и сл. у гостионици)* наручиц, поручиц, *нар.* розказац

поручник *х.* поручнїк

поруџбеница *ж.* наручебнїца

поруџбина *ж.* наручбина

порушен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **порушити (се); 2.** *фиґ. (јадан, ослабео)* препаднути, вислабени, вислабнути

порушити[1] -им *(разрушити)* поваляц, розваляц; зруйновац

порушити[2] -им *(учинити да ко обуче црнину):* **порушио је породицу** облєкол фамелию до чарного, фамелия за нїм ноши жалобу

порушити се[1] -им се **1.** поваляц ше, розваляц ше; **2.** *(постати немоћан, пропасти)* препаднуц, вислабиц, вислабнуц

порушити се[2] -им се *(обући црнину)* облєчиц (ношиц) чарне, ношиц жалобу

порфир *х. мин.* порфир

порфира *ж.* **1.** *ист.* порфира *(длуга лилово-червена шмата хтору владаре ношели у святочних нагодох);* **2.** лилово-червена фарба, порфира

порцелан *х.* порцол, *беш.* полцор

порцелански -а -о порцолови, *беш.* полцорови

порција *ж. (оброк; суд за јело)* порция

порција *ж. покр. (порез)* порция

порцијаш *х. покр.* тот цо плаци порцию

порцулан *х. оп.* **порцелан**

посаветовати -тујем порадзиц, посовитовац

посаветовати се -тујем се **1.** *взаєм. повр.* порадзиц ше, посовитовац ше; **2.** *(с ким – питати кога за савет)* порадзиц ше, посовитовац ше з даким, порадзиц ше дакому

посавски -а -о (< **Посавина**) посавски

посагнути (се) -нем (се) дакус (ше) зогнуц; дакус (ше) схилїц

посад *присл. (одсад)* од тераз, одтераз

посада *ж.* **1.** *(брода, авиона)* посада, людство; **2.** ґарнизон

посадити -им **1.** *(засадити)* посадзиц; засадзиц; ~ **брег лозом** посадзиц лозу на брегу, засадзиц брег з лозу; **2. а)** *(ставити кога да седне)* повесц дакому же би шеднул; дац дакому карсцель и под. же би шеднул; положиц дакого шеднуц; **б)** *(натерати кога да седне и ради):* ~ **кога за књигу** нагнац дакого же би шеднул за кнїжку; **3.** *(сместити кога или што где)* положиц, поставиц, змесциц; **4.** *(пободи; побити)* заджобнуц; позаджобовац; забиц; позабивац; ◊ ~ **кога иза браве** заврец дакого

посадити се -им се шеднуц; пошедац

посађивати (се) -ђујем (се) *нєзак. ґу* **посадити (се)**

посакривати (се) -ам (се) поскривац (ше)

посалак -лка *и* -аока *и* **посалац** -лца *и* -аоца *дем.* (< **посао**) роботка, роботочка

посамце *присл.* поєдинєчно, окреме

посан -сна -сно *оп.* **постан**

посао -сла *х.* **1.** *з розл. знач.* робота, *заст. рид.* праца; **отићи негде послом** пойсц даґдзе по

роботи; **прихватити се посла** влапиц ше до роботи; **у великом је послу** у велькей є роботи, *заст.* у вельким є воршу; ~ **им иде брзо** робота им идзе швидко, робота ше им спори; **2.** *(погодба, договор)* контракт, догварка; **3.** *(дело)* дїло; **министарство унутрашњих послова** министерство нукашнїх дїлох; **4.** *(запослење)* робота, *заст.* намесценє; ◊ **женска посла** то жени так робя; **гледај ти свој посао (своја посла)!** пать ти свою роботу!; **окани се (прођи се) ћорава посла** охаб ти ше тей (такей) роботи, охаб ти ше того; **растрзати се од посла** потаргац ше (урвец ше) од роботи; **то нису чиста посла** то нє чиста робота; **таман посла!** же би нє!, но ша гей!, нє було нїч!, ище цо!; **то је мој (твој и сл.) посао, то су моја (твоја и сл.) посла** *(то се тиче само мене (тебе и сл.), никога другога)* цо тебе (йому и под.) до того?!, то моя (твоя и под.) бриґа

посати -сем I. *нєзак. (сисати)* циц(к)ац; II. *зак. (посисати)* поциц(к)ац

посатирати се -рем се *и* **посатрти се** -трем се: **да се посатру (посатиру) 1.** лємцо ше нє потаргаю од роботи; барз вредно робя; **2.** *(трчећи некуд)* да ше позабиваю

посахнути -нем висушиц ше, висхнуц (ше)

посвадбица *ж.* дзень по (после) свадзби; **отићи на посвадбицу** ! пойсц по бичак

посвађан -а -о повадзени, погнївани; **посвађани су** повадзени су, погнївани су; **бити** ~ **с неким** буц повадзени з даким, гнївац ше з даким

посвадити (се) -им (се) *и* **посвађати (се)** -ам (се) повадзиц (ше); погнївац (ше); прегвариц ше; зражиц (ше)

посвајати -ам **1.** *(присвајати)* брац, одсвойовац, присвойовац; **2.** *(идеје и сл.)* прилапйовац як свойо; **3.** *(дете)* брац под свойо, усвойовац

посве *присл.* **1.** *(сасвим)* цалком, зошицким; **2.** *(одвише)* пребарз

посведневни -а -о каждодньови

посведочити -им **1.** *(потврдити истинитост)* пошведочиц, *нар.* пошвечиц; пришвечиц; **2.** *(доказати)* доказац

посвема *присл. оп.* **посве**

посвемашни -а -о *и* **посвемашњи** -а -е *(потпун)* подполни

посвет, *иєк.* **посвјет** *х. (осветљење)* ошвиценє; *(светиљка)* лампа, швичка и под.

посвета *ж.* пошвеценє, посвята

посветити -им *з розл. знач.* пошвециц; ~ **кога за свештеника** пошвециц дакого за священїка; ~ **сав свој рад чему** пошвециц шицку свою роботу дачому; ~ **коме песму** пошвециц дакому писню

посветити се -им се пошвециц ше

посветлити -им пошвициц

посветница *ж. (речи посвете)* пошвеценє

посветовати (се) -тујем (се) *оп.* **посаветовати (се)**

посветовити -им *(црквено учинити световним)* зробиц шветовим

посвећење *с.* **1.** пошвеценє; **2.** *(јело које се на Ускрс у цркви благослови)* швецене, швеценїна

посвећивати (се) -ћујем (се) *з розл. знач.* пошвецовац (ше)

посвечаница *ж.* **1.** *(празнична одећа)* шветочни шмати; шветочна шмата *(кошуля, сукня и под.)*; шмати (шмата) до церкви; **2.** вельконоцни колач *або* хлєб *(хтори ше ноши швециц до церкви)*; паска

посвињити -им *(запрљати)* зашвинїц, нашвинїц

посвирати -ам *и* **посвирити** -им пограц

посводити -им направиц звод; закриц зоз зводом

посвођавати -ам правиц звод; закривац зоз зводом

посвојак -јка *х.* дзецко вжате под свойо, усвоєне дзецко

посвојан -јна -јно присвойни; ~ **заменица** *ґрам.* присвойни заменовнїк

посвојеник *х.* хлапец вжати под свойо, усвоєни хлапец

посвојеница *ж. оп.* **посвојкиња**

посвојити -им **1.** *(присвојити)* вжац, одсвоїц, присвоїц; **2.** *(идеје и сл.)* прилапиц як свойо; **3.** *(дете)* вжац под свойо, усвоїц

посвојкиња *ж.* дзивче вжате под свойо, усвоєне дзивче

посвојче -ета *с. гип.* < **посвојак**

посвратити -им **1.** *(превpнути; посувратити)* обрациц наспак (горебздом); обрациц наруби; ~ **чашу** обрациц погар наспак; ~ **капу** обрациц шапку наруби; **2.** *(свратити негде)* зайсц; забегнуц

посвршавати -ам *и* **посвршивати** -шујем позаончовац; покончиц

посвршити -им *(завршити)* закончиц

посвуд(а) *присл.* вшадзи

посвудан -дна -дно *и* **посвудашњи** -а -е хтори ше вшадзи находзи, хтори вшадзи присутни

посебан -бна -бно окремни, *рид.* окреми

посебац -епца *х.* **1.** *оп.* **пособак; 2.** *(прћија, мираз)* тал; лада

посебица *ж. оп.* **пособица**

посебице *присл. оп.* **посебно**

посебник *х. заст.* **1.** поєдинєц; **2.** приватнїк

посебно *присл.* **1.** *(одвојено од других)* окреме, поєдинєчно; по єден, по само; **долазе заједно или** ~ приходза вєдно або по єден (по само); **2.** *(нарочито)* окреме, особлїво, *рид.* особено**; 3.** *(на две стране)* окреме, *нар.* надвояк, надвойнє; **они кувају себи** ~ *(свако за себе)* вони себе варя окреме

посебност *ж.* окремносц

посев *х. (сетва)* шатва; шаце; **зрно за** ~ зарно на шаце (на нашенє)

посегнути -нем **1. а)** *(за чим – узети)* вжац; **посегне за књигом** вжал кнїжку; **б)** ~ **руком** нацагнуц руку *(з намиру вжац або зробиц дацо);* **в)** *покр. (за кога – заузети се)* завжац ше за дакого*, нар.* заступиц дакого; **г)** *(за ким, за чим – покушати стећи)* (по)пробовац посцигнуц (здобуц, достац); **2.** *(упутити се)* рушиц (ше); **3.** *(учинити покушај)* попробовац, пробовац; одшмелїц ше; **посегао је да побегне** попробовал сцекнуц; ◊ ~ **руком на кога** дзвигнуц руку на дакого

писед[1] *и* **посед** *х.* маєток, пошед

писед[2] *и* **посед** *х. оп.* **посело**

поседак -етка *х. оп.* **посело**

поседати[1] поседам *и* **поседати** поседам *нєзак. и част. ґу* **посести**

поседати[2] -ам *зак.* I. *нєпрех. (сести – о многима)* пошедац*;* II. *прех.* положиц дакого шедзиц; змесциц дакого за стол и под.; поволац дакого же би шеднул

поседети[1] -дим пошивиц

поседети[2] -дим пошедзиц

поседлица *ж. оп.* **подседлица**

поседник *х.* **1.** *(онај који поседује, господар)* маєтнїк; власнїк маєтку; **2.** *(који што држи у рукама, код себе)* хтори дацо ма *одн.* трима, маюци; ~ **лопте не сме дуго да је задржава** тот цо ма лабду нє шме ю длуго затримовац

поседовање *с.* пошедованє; ~ **оружја** пошедованє оружия

поседовати -дујем **1.** *(имати као својину)* мац, пошедовац, мац у власносци; **2.** *(имати као својство)* мац; **прост народ поседује многе добре особине** прости народ ма велї добри прикмети

поседовни -а -о маєтнїцки, власнїцки

посезати -ежем **1. а)** *(за чим – узимати)* брац; **б)** ~ **руком** нацаговац руку *(з намиру вжац або зробиц дацо);* **в)** *покр. (за кога – заузимати се)* заберац ше за дакого, *нар.* заступац дакого; **г)** *(за ким, за чим – покушавати стећи)* пробовац посцигнуц (здобуц, достац); **2.** *(упућивати се)* рушац (ше); **3.** *(чинити покушај)* пробовац

посејати -јем пошац; зашац

посек[1] *х.* **1.** *оп.* **покољ; 2.** *(оштрица ножа)* оштре; **3.** *(клање свиња)* забивачка

посек[2] **1.** швиня *або* друга животиня хтора ше колє за жиму; **свиња за** ~ швиня за кланє; **2.** *(крупно млевење)* млєце на грубо

посека *и* **посеклица** *ж.:* **сабља од посеке, сабља посеклица** оштра шабля

посекотина *ж.* **1.** урезане, порезане; урезанє, порезанє; **има посекотину на руци** урезана му рука; **код тестераша су честе посекотине** пиляче себе часто порежу руки и др., при пилячох части случаї урезаня**; 2.** орезани (орубани) конари

поселе *присл. покр.* од тераз, одтераз

поселица *ж. (заселак)* валалчик

посело *с.* прадки, шедзенє; **ићи на** ~ исц *одн.* ходзиц на прадки (на шедзенє, по шедзеню), исц *одн.* ходзиц шедзиц

посељачити -им попарасциц

посепце *присл. оп.* **посебно**

посесиван -вна -вно посесивни

посести -еднем *и* -едем I. *нєпрех.* **а)** *(сести)* шеднуц; **б)** *(о многима)* пошедац; II. *прех.* **1.** *(кога)* поволац дакого же би шеднул; намесциц (змесциц, положиц и под.) дакого шеднуц; **узе дете за руку и поседе крај себе** вжал дзецко за руку и поцагнул же би шедло ґу ньому (и змесцел го ґу себе шеднуц); **2.** *(коња, на коња – узјахати)* шеднуц на коня, ошедлац коня; **3.** *воєн.* **а)** *(заузети војском)* завжац, залапиц*;* **б)** *(распоредити војску по нечему)* пошеднуц; **4.** *фиґ. (обузети)* обняц

посестра *и* **посестрима** *ж.* пошестра, шестра, шестричка *(женска особа хтору дахто з окремним обрядом вжал за шестру)*

посестримити -им *(узети за посестриму)* пошестриц *(оп.* **посестра)**

посестримити се -им се пошестриц ше *(оп.* **посестра)**

посестримство *с.* пошестринство *(оп.* **посестра)**

посестрити -им вжац за шестру, пошестриц

посет *х. и* **посета** *ж.* нащива*;* нащивенє; **отићи коме у посету** нащивиц дакого, пойсц дакому до нащиви; пойсц дакого опатриц

посетилац -иоца *и* **посетитељ** *х.* **а)** *(гост)* нащивитель; **б)** *(онај који често посећује представе, неко место и сл.)* нащивитель, нащивйовач

посетитељица *и* **посетитељка** *ж.* нащивителька

посетити -им нащивиц, *нар.* пойсц (буц) опатриц дакого; ~ **музеј** нащивиц музей; **посетили су пријатеља у болници** нащивели (були опатриц) приятеля у шпиталю

посетница *ж.* визит-карта (карточка), нащивнїца

посећеност *ж.* нащивеносц

посећи[1] *и* **посећи** -егнем *оп.* **посегнути**

посећи[2] -ечем **1.** *(исећи)* **а)** *(ножем)* порезац; *(ситно)* пошекац; **б)** *(секиром)* порубац; зрубац; **в)** *(тестером)* порезац, попилїц; **г)** *(маказама)* поштригац/постригац; **2.** *(озледити)* урезац, порезац; пошкалїц; *(секиром)* урубац; **3.** *(одсећи)* одрезац; одрубац; **4.** *(дрво, шуму)* вирубац; **5.** *фиґ.* **а)** *(упропастити)* упрепасциц, *заст.* запрепасциц; **б)** *(пренеразити)* запрепасциц

посећи се -ечем се **1.** *(озледити се)* урезац ше, порезац ше; пошкалїц ше; *(секиром)* урубац ше; **2.** *взаєм. повр. (побити се сабљама и сл.)* порезац ше, порубац ше

посећивати -ћујем нащивйовац, *нар.* ходзиц опатриц; ~ **утакмице** нащивйовац змаганя; **често посећују баку на селу** часто ходза опатриц бабу на валалє

посивети -вим пошивиц *(през.* -веєм)

посиграти се -ам се *оп.* **поиграти се**

посигурно *присл.* досц сиґурно (бизовно); *(сасвим сигурно)* цалком сиґурно (бизовно); насиґурно, набизовно

посизати -ижем *оп.* **посезати**

посије *ж. мн. покр. (мекиње)* отруби

посилазити -им позиходзиц, посходзиц

посилити се -им се *оп.* **осилити се**

посилни -а -о *воєн. заст.* посилни

посинак -нка *х.* **1.** хлапец вжати под свойо, усвоєни хлапец; **2.** *покр.* **а)** синов побратим; **б)** побратимов син

посинити *и* **посиновити** -им вжац *(хлапца)* под свойо, усвоїц

посинче -ета *с.* хлапец вжати под свойо, усвоєни хлапец

посињавати -ам *и* **посињивати** -њујем брац *(хлапца)* под свойо, усвойовац

посип *х.* писок *(за сушенє тинти при писаню)*

посипати -ам *и* -пљем **1.** посиповац; ~ **брашном** посиповац з муку; **2.** *(течношћу)* ляц, залївац, сипац; плюскац

посипка *ж. и* **посипник** *х.* лопатка *(за жирячки)*

посирити -им положиц сира до дачого

посиротети -тим *оп.* **осиротети**

посисати -ам *и* -ишем поциц(к)ац

поситан -тна -тно *(прилично ситан)* досц мали; досц дробни; дакус мали; дакус дробни

посјахати -ашем позиходзиц (посходзиц) з коньох

поскакати -ачем поскакац; ◊ ~ **коња** *(поиграти коња) оп. фраз. под* **поиграти**

поскакивати -кујем подскаковац**;** *(од страха)* зривац ше, таргац ше, подскаковац

поскапати -ам *и* -пљем поумерац, покапац

поскати -ам волац целє *або* баранче

поскидати -ам познїмац

поскитати се -ам се поблукац (ше), поскитац (ше)

посклањати -ам поодкладац; поскланяц

посклизнути -нем пошлїснуц ше

посклизнути се -нем се **1.** *оп.* **посклизнути; 2.** *(склизнути, пасти)* зошлїснуц ше

поскок *х.* **1. а)** подскакованє; подскок; **б)** *спорт.* подскок; **2.** *зоол.* подскок, рожкати гад (Cerastes cornutus)

поскорити -им *(похитати)* попонагляц; попонагляц ше

поскорупити -им **1.** позберац *одн.* позлївац шметанку; **2.** закриц з ценким пасмом; **3.** *(воду, море – намрешкати):* **ветар је поскорупио море** витор направел дробни габи на морю, витор зранцовал поверхносц моря

поскорупити се -им се **1. млеко се поскорупило** на млєку ше направела скорка; **2.** *(намрешкати се – о мору, води):* **море се поскорупило** на морю ше направели дробни габи, морйо ше зранцовало

поскорушити се -им се *(смрзнути се мало, тек да се ухвати кора)*: **вода се поскорушила** на води ше направел ценки лядзик; **блато на путу се поскорушило** блато на драги пришкаруплo

поскочан -чна -чно *(хитар, окретан)* вертки, обратни; як цинка

поскочити -им **1.** *(мало скочити)* подскочиц; **2.** *(отићи навише, порасти)* пороснуц; **поскочио му је углед** пороснул му угляд; **3. а)** *(брзо устати)* скочиц, *заст.* скочиц горе;

поскочио је са постеље скочел з посцелї; **б)** *(брзо потрчати)* скочиц
поскочица *ж.* поскочица *(писня хтора ше шпива у колє подскакуюци)*
поскочице *и* **поскочке** *присл.* подскакуюци
поскочљив -а -о *оп.* **поскочан**
поскочница *ж. оп.* **поскочица**
поскрбити се -им се постарац ше
поскуп -а -о *(прилично скуп)* досц драги; дакус драги
поскупак -пка *и* **поскупац** -пца *х. покр. (последњи, најмлађи син, мезимац)* наймладши син, пошкробок
поскупети -пим подрагшиц, *нар.* подражиц
поскупити -им **1.** *(учинити скупим):* **велика потражња је поскупила стоку** вельке глєданє дзвигло цену статку, пре вельке глєданє поросла цена статку; **2.** *оп.* **поскупети**
поскупица *ж. покр. (последња, најмлађа кћи, мезимица)* наймладша дзивка (дзивче), пошкробок
поскупљивати -љујем *нєзак. ґу* **поскупети** *и* **поскупити**
поскупсти -убем *(почупати)* поскубац
поскура *ж. церкв.* проскурки
поскурица *ж. дем.* (< **поскура**) проскурки
послаб -а -о *(прилично слаб)* досц слаби; дакус слаби
послагати -ажем поскладац
посладити -им **1.** *(појести са слашћу)* смачнє/смачно поєсц; **2.** *(засладити)* посладзиц
посланије *ж. оп.* **посланица**
посланик *х.* **1.** *(депутат)* посланїк; **2.** *(изасланик)* висланїк
посланица *ж.* посланє, послание
посланички -а -о посланїцки
посланство *с.* **1.** задаток, мисия; **2.** амбасада; **3.** делеґация
посластица *ж. осн., фиґ.* лакотка
посластичар *х.* цукрар, посластичар
посластичарница *ж.* цукрарня, посластичарня
послати пошаљем **а)** послац; ~ **писмо** послац писмо; **б)** *(удаљити кога)* послац; одослац; випратац; одпратац,**послала је децу напоље да јој не сметају** випратала дзеци вонка же би єй нє завадзали
после I. *присл.* **1.** *(касније)* познєйше, *беш.* послейше; ~ **се кајао** познєйше бановал; **2.** *(потом, затим)* потим, вец, вецка; **3.** *зоз злучнїками* како, него (*пошто, када*) понеже, кед; ~ **како је дошла нова власт, настали су нови проблеми** понеже (кед) пришла нова власц, настали нови проблеми; **4.** *покр. (осим)* лєм, окрем, крем; **нема никог** ~ **једног брата** нєма нїкого лєм єдного брата; II. *прим. з ґен.* **1.** *(након)* по *(з локативом),* после; ~ **рата** по войни; **ви сте дошли** ~ **нас** ви пришли после нас; ~ **два сата је гужва у саобраћају** после двох годзин гужва у транспорту; **2.** *(кроз)* о; **дођите** ~ **пола сата** гибайце о пол годзини
последак -етка *х.* **1.** *(свршетак)* конєц, край; остаток; **у** ~ *(у последње време)* у остатнїм чаше; **на самом послетку** на самим концу (остатку); **2.** *(свршетак живота)* шмерц, кончина; **3.** *оп.* **последица; 4.** резултат; ~ **свега тога је...** резултат шицкого того...; **5. а)** потомство; **б)** потомок
последица *ж.* пошлїдок*, заст.* нашлїдок
последични -а -о **1.** пошлїдков[и]; ~ **реченица** *ґрам.* пошлїдково виречене; **2.** *мат.* пошлїдовни
последник *х. (следбеник)* шлїдбенїк, нашлїдовач
последњи -а -е **1.** остатнї; **кажем ти** ~ **пут** гуторим ци остатнї раз (остатнїраз); **у** ~ **време** у остатнїм чаше; **то ми је последње** то ми остатня бриґа; **2.** *у меновнїцкей служби, мн.* нашлїднїки, потомки
послен[1] *покр. оп.* **после**
послен[2] -а -о **1.** роботни; ~ **дан** роботни дзень; **2.** *(вредан)* роботни, вредни; **3.** *(заузет послом)* завжати з роботу, заняти; уробени
посленик *х.* роботнїк, дїяч
послепети -пим *(ослепети – о многима)* ошлєпиц, ошлєпнуц, оцемнїц
послепити -им *(учинити слепима)* ошлєпиц
послеподне -ева *с.* пополаднє; по поладню
послеподневни -а -о пополадньови
послератни -а -о повойнови
послетати -ћем позлєтовац
послић *х. дем.* роботка, роботочка
послован -вна -вно роботни; дїловни; ~ **просторија** роботна простория; **пословни људи** дїловни людзе; **пословне везе** дїловни вязи; ~ **јединица** дїловна єдинка
пословање *с.* дїлованє, водзенє роботи, провадзенє з роботу
пословати -лујем **а)** дїловац, водзиц роботу, провадзиц з роботу; **предузеће добро послује** подприємство добре дїлує; **б)** робиц; буц запратани; **он нешто послује око кола** вон цошка роби коло авта
пословица *ж.* присловка

пословичан -чна -чно присловков[и], тот цо вошол до присловкох *(пре винїмково прикмети)*
пословички -а -о присловков[и]; ~ **стил** присловков стил
пословник *х.* діловнїк
пословница *ж.* уряд, канцелария; експозитура
пословност *ж.* діловносц
пословодни -а -о діловодни, діловодительни
пословођа *х.* діловодитель, руководитель роботи
послодавац -вца *х.* роботодавец; ґазда
послуга *ж.* **1. а)** *(помоћни персонал)* послуга*;* слугове, челядз; **б)** *воєн.* послуга *(при дзелу);* **в) дати коме што на послугу** дац дакому дацо на хасноване, пожичиц дакому дацо; **2.** *(послуживање, дворба)* вислуга, вислуговане, вислужоване
послужавник *х.* тацна; тацночка
послужбица *ж.* дзень по кресней слави *(кед ше предлужує преславйоване)*
послужење *с.* послужене; єдзене и пице; **донети на сто** ~ принєсц на стол послужене, предложиц пред дакого єдзене и пице
послуживати -жујем **1. а)** *(муштерије)* послужовац; **б)** *(у улози послуживача)* вислуговац; послуговац; **2.** *(госте јелом – о домаћици)* предкладац, послужовац
послуживач *ж.* вислуговач *(за столом)*
послужилац -иоца *х.* послужовач; ~ **митраљесца** послужовач митралезца
послужитељ *х.* **1. а)** *(у школи и сл.)* послужитель; **б)** *(у општини и сл.)* курир; *заст.* кишбиров, щетнїк; **2.** *оп.* **послуживач**
послужитељица *и* **послужитељка** *ж.* послужителька
послужити -им **1.** *з розл. знач.* послужиц; ~ **муштерију** послужиц муштерию; **нека нам он послужи као пример** най нам вон послужи як приклад; **2.** *(јелом и сл. – погостити)* предложиц дацо дакому *або* пред дакого, послужиц дакого з дачим; **3.** *(подржати – о здрављу и сл.)* потримац, послужиц; **4.** *спорт.* додац лабду
послужити се -им се послужиц ше; ◊ ~ **приликом** вихасновац нагоду
послужник *х.* **1.** *оп.* **послужитељ; 2.** *оп.* **посилни**
послух *х.* **1.** слухане; **при послуху корака ућутали су** кед чули крочаї, уцихли; **2.** *(послушност)* послушносц, послухносц, *рид.* послух
послухнути -нем послухац
послушан -шна -шно послушни, послухни
послушати -ам **1.** послухац; **2.** помогнуц, послужиц; **мајстор је послао шегрта у кухињу да што послуша** майстор послал шеґерта до кухнї же би дацо помог; **3.** *(молбу, речи – саслушати)* вислухац, послухац
послушник *х.* **1.** послушни човек; **2.** *церкв.* послушнїк *(пририхтуюци ступень пред ступаньом до монашского ряду)*
послушност *ж.* послушносц, послухносц**;** послух; *заст.* послушенство
посматрање *с.* **1.** *(гледање)* патрене, припатране; *(разгледање)* опатране, розпатране; **2.** *(праћење)* провадзенє, припатране; ◊ **послати кога на** ~ послац дакого на лїкарски препатрунок
посматрати -ам **1. а)** *(гледати)* патриц, припатрац ше на дакого *або* дацо; **двојица се туку, а остали их посматрају** двоме ше бию, а други патра (припатраю ше) на нїх; **б)** *(разгледати)* опатрац, розпатрац дакого *або* дацо; **посматра своје лице у огледалу** опатра свою твар у жвератку; **2.** *(пратити)* провадзиц, припатрац ше; ~ **промене у природи** провадзиц пременки у природи
посматрач *х.* припатрач**;** провадзач
посматрачки -а -о припатрацки**;** провадзацки
посматрачница *ж.* розпатрачнїца
посмех *х.* **1.** *(осмех)* ошмих; **2.** *(подсмех)* подшмих
посмехнути се -нем се **1.** *(осмехнути се)* ошмихнуц ше; **2.** *(подсмехнути се)* подшмихнуц ше
посмешљив -а -о **1.** шмишни; **2.** *(подсмешљив)* подшмихуюци
посмицати -ичем < **смицати, смакнути**
посмолити -им *(намазати смолом)* посмолїц, насмолїц
посмрзавати се -ам се позмарзац ше, помарзнуц
посмртни -а -о посмертни; **посмртна звона** предзванянє; **посмртни остаци** посмертни остатки, мертве цело; ◊ ~ **говор** посмертна бешеда
посмртнина *ж. правн.* посмертнїна
посмртница *ж.* **1.** *(писмена или штампана обавест о чијој смрти)* посмертнїца; **2.** посмертна писня; посмертни марш
посмртно *присл.* посмертно, по шмерци
посмрче -ета *с.* дзецко хторе ше народзело по оцовей шмерци
посмуцати се -ам се *(проскитати се)* почац (ше) блукац, почац (ше) скитац

поснажити -им **1.** *(учинити снажнијим)* помоцнїц, змоцнїц; **2.** *(собу и сл. – почистити)* замесц, позаметац; попораїц, *коц.* попратац; *(коња)* очесац
поснежити -им нападац, попадац *(о шнїгу)*
поснизити -им дакус знїжиц
посни -а -о *оп.* **постан**
посник *х.* тот цо посци, тот цо трима пост
поснимати -ам *з розл. знач.* познїмац
поснити -им *(чинити посним)* випошньовац
пособак -опка *и* **пособац** -опца *х.* хлапец народзени за хлапцом *(без дзивчатох медзи нїма);* **роди мајка девет пособака** народзела мац дзевецох синох єдного за другим
пособити -им *(покорити)* покориц
пособица *ж.* дзивче народзене за дзивчецом *(без хлапцох медзи нїма)*
пособље *с. оп.* **покућство**
пособник *х. оп.* **пособац**
пособница *ж. оп.* **пособица**
посоколити -им одшмелїц, охрабриц
посолити -им **1.** посолїц; **2.** *фиг.* **а)** баржей (моцнєйше) наглашиц; **б)** звесц на праву (розумну) миру
поспа *ж.* **1.** посипованє; пращок и под. з хторим ше дацо посипує; **2.** желєзна пиловина *(хтора ше хаснує при фарбеню платна;* **3.** дробни писок *(хтори морйо наноши)*
поспавати -ам поспац
поспадати -ам: ~ **с ногу** *(посустати од ходања и сл.)* спаднуц з ног
поспан -а -о **1.** *(сањив)* поспани; **2.** тот цо шпи; **иду кроз ~ град** иду през варош хтори шпи
поспанац -нца *х. оп.* **поспанко**
поспаница *и* **поспанка** *ж.* тота цо люби вельо спац; *експр.* заздихана, заздиханка
поспанко *х.* тот цо люби вельо спац; *експр.* заздихани, заздиханєц
поспаност *ж.* поспаносц
поспати -пим поспац
поспешан -шна -шно **1.** *(брз, журан)* швидки, понагляци; **2.** *(повољан)* вигодни
поспешивати -шујем пошвидшовац; приспорйовац
поспешити -им пошвидшац; приспориц
поспешница *ж.* **1.** писмене опомнуце же би ше дацо попонагляло закончиц; **2.** *(журење)* понаглянє
посправити -им < **справити**
поспрдан -дна -дно *и* **поспрдљив** -а -о *(подругљив)* видрижнююци
поспремати -ам *и* **поспремити** -им *(довести у ред)* ушориц; **б)** *(собу и сл.)* попораїц, *коц.* попратац
посрамити -им **1. а)** *(укорити кога са жељом да се изазове стид)* виганьбиц; **б)** *(осрамотити)* поганьбиц; **2.** *(довести у забуну)* збунїц
посрамити се -им се заганьбиц ше
посранац -нца *х. гандр. (човек мале вредности)* срайдош, чвиркош, пердош
посрбити (се) -им (се) посербиц (ше)
посребравати -ам постриблов йовац, постриберньовац
посребренар *х.* постриблован
посребрити -им постриблоовац, постриберніц
посред *прим. з ґен.* **1. а)** *означує дїю на стредку дачого* настред, наштред; на стред, на штред *(з наглашеним* стред/штред); **застао је ~ собе** застановел ше настред хижи; **б)** *означує напрям до стредку дачого* достред, доштред, настред, наштред; до стред, до штред, на стред, на штред *(з наглашеним* стред/штред); **гранате су падале ~ колоне** ґранати падали достред колони; **2.** *(усред радње, акције)* сстред, сштред; у стред, у штред *(з наглашеним* стред/штред); *рид.* стред, штред; ~ **боја** устред бою; **3.** медзи *(з инструменталом);* ~ **њих** медзи нїма; ◊ ~ **среде** на самим стредку; на сам стредок
посредан -дна -дно **1.** *(индиректан)* постредни; **2.** *(средњи)* стреднї, штреднї
посреди I. *присл.:* **бити** ~ робиц ше о дачим; ~ **је била само мала шала** то була лєм мала франта, робело ше лєм о малей франти; II. *прим. оп.* **посред (3)**
посредник *х.* постреднїк
посреднички -а -о постреднїцки, постредуюци
посредништво *с.* постреднїцтво
посредно *присл.* постредно
посредовати -дујем I. *нєпрех. (бити посредник)* постредовац*;* II. *прех.* витворйовац (посциговац) з постредованьом
посредством *прим. з ґен.* з постредованьом, з постреднїцтвом
посрећивати се -ћује се пощесцовац ше; удавац ше
посрећити (се) -и (се) пощесциц ше; удац ше
посркати -рчем **1.** похлїпац; попиц*;* посербац; ~ **чорбу** похлїпац юшку; ~ **кафу** попиц кафу; **2.** *(испушити)* покуриц; *(удахнути)* удихнуц; ◊ **посркао је сву мудрост света** попил шицку мудросц швета

посрнути -нем **1. а)** *(спотаћи се)* пошпоциц ше; зашпотац ше; **мајка нагло повуче дете, те оно посрне** мац нагло поцагла дзецко, та ше зашпотало; **б)** клєкнуц; скляґац ше; заплянтац ше, зашпотац ше; ~ **од ударца** клєкнуц од вдереня; **2.** *(срушити се, пасти на земљу)* спаднуц; **3.** *(јурнути безобзирце)* згарнуц ше; розбегнуц ше; навалїц; **народ посрне к вратима** народ навалєл ґу дзвером; **4.** *фиґ.* **а)** *(нахерити се – о трошној грађевини и сл.)* нагнуц ше; стац докрива; **б)** *(клонути духом)* подац ше, поклєкнуц; **в)** *(осиромашити)* охудобнїц; **г)** попущиц, ослабиц; **посрнуо је здрављем** здравє му попущело; **г)** *(учинити грех)* зогришиц; пошпоциц ше; погубиц ше; морално спаднуц; поклєкнуц

посрт *и* **посртај** *х.* пошпоценє, поклєкнуце

посртати -рћем **1.** шпотац ше; плянтац ше; кляґац ше; цагац ноги; **2.** *(на земљу)* падац; **3.** *фиґ.* **а)** *(о трошној грађевини и сл.)* нагинац ше; стац вше баржей добока; **б)** *(падати духом)* подавац ше, поклєковац; **в)** попущовац, слабиц; **г)** *(чинити грех)* гришиц, зогришовац; пошпоцовац ше; губиц ше; морално падац; поклєковац

пост *х.* пост; **држати** ~ тримац пост, посциц; ◊ ~ **му његов** ґайде му ище, дука му ище; **велики (часни)** *церкв.* ~ Вельки пост

постав[1] *х.* **1.** *воєн.* бойова линия, бойове положенє; **2.** *фиґ.* *(гледиште)* становиско

постав[2] *х.* платно

постава *ж.* **1. а)** *(одеће)* сподок, футро, постава; **б)** *(обуће)* футро, постава; **2.** *(подлога, основа)* подлога; **3.** *оп.* **послужење; 4.** *спорт.* *(начин држања при извођењу вежбе)* положенє, триманє; **5.** розпорядок *(предметох, особох при виводзеню даякей дїї, при будованю и под.)*

поставити -им **1.** *з розл. знач.* поставиц; ~ **чуњеве** поставиц бабки *(при куґланю и под.)*; ~ **дијагнозу** поставиц дияґнозу; ~ **формулу** *мат.* поставиц формулу; ~ **оперу** *театр.* поставиц оперу; **2.** *(метнути)* положиц; ~ **коме круну на главу** положиц дакому коруну на главу; **3.** *(у службу и сл.)* поставиц, положиц, намесциц; ~ **кога за шефа** поставиц (положиц) дакого за шефа; ~ **замку** положиц (поставиц) замку (ступку, мачку); **4.** *(разместити, распоредити)* поставиц, *заст.* наредзиц; ~ **стражу** поставиц стражу; **5.** *(спремити сто и ставити јело)* порихтац стол; винєсц (положиц, предложиц) на стол; **6.** *(увести у деловање, завести)* увесц, установиц; **7.** *(одећу, обућу)* положиц футро (сподок, поставу), пофутровац, поставиц; **8.** обшиц; обложиц; обцагнуц; ~ **столицу сомотом** обшиц карсцель з баршоньом; ~ **зид каменом** обложиц мур з каменьом; **9.** *(питање и сл.)* задац, поставиц; ~ **загонетку** задац загадку; ~ **коме питање** задац (поставиц) дакому питанє; **10.** *(дати чему облик, форму)* звесц; формовац; **изванредно јој је постављен глас** прекрашнє єй зведзени глас

поставити се -им се **1.** *(заузети место стојећи)* станућ; **2.** *(постројити се)* построїц ше; **3.** *фиґ.* *(заузети становиште)* поставиц ше

поставка *ж.* **1.** *(претпоставка)* предпоставка; **2.** *(теза)* теза,
постановка; **научна** ~ наукова постановка; **3.** *(основно правило)* начало; **4.** *театр. и др.* постановка

постављати -ам **1.** *з розл. знач.* поставяц; ~ **једначину** *мат.* поставяц єдначину; ~ **дијагнозу** поставяц дияґнозу; **2. а)** *(у вертикалан положај)* поставяц, ставяц; **б)** *(стављати)* класц; **3.** *(у службу и сл.)* поставяц, класц, намесцац; ~ **кога за директора** поставяц дакого за директора; **4.** *(стражу и сл. – размештати)* поставяц, *заст.* наредзовац; **5.** *(спремати сто и постављати јело)* рихтац стол; виношиц (класц, предкладац) на стол; **6.** *(уводити у деловање, заводити)* уводзиц, установйовац; **7.** *(одећу, обућу поставом)* класц футро (сподок, поставу), поставяц, футровац; **8.** *(намештај, зидове)* обшивац; обкладац; обцаговац; **9.** *(питање и сл.)* задавац, поставяц; **10.** *(давати чему облик, форму)* зводзиц; формовац

постављати се -ам се **1.** *(заузимати место стојећи)* ставац; **2.** *(постројавати се)* постройовац ше; **3.** *фиґ.* *(заузимати становиште)* поставяц ше

постављен -а -о **1.** < **поставити (се); 2.** *(који је са поставом – о обући, одећи)* футровани

постаја *ж.* **1.** станїца, *заст.* штация; *заст.* ґенция *(гайзибанска станїца);* **2.** *(задржавање, привремени боравак)* застановка

постајати[1] -јем *нєзак.* **1.** *(настајати, стварати се)* наставац, поставац; **топљењем ледника постајала су нова језера** з розпущованьом ґлечерох наставали нови озера; **2.** *(чинити се ким, мењати се у*

кога) поставац, *заст.* ставац ше; **моје село постаје све лепше** мой валал постава вше красши

постајати² -стојим *зак.* **1.** *(кратко време на једном месту)* постац; **постаја мало и настави да ради** постал дакус и предлужел робиц; **2.** *(проборавити неко време)* побуц; **3.** *(потрајати)* потирвац; потримац

постајкивати -кујем ставац, застановяц ше *(на кратки час)*; поставкац

постаклити -им **1.** положиц скло (скла); ~ **прозоре** положиц скла (очка) на облаки; **2.** претвориц до скла

постакљивати -љујем **1.** класц скло (скла); **2.** претваряц (претворйовац) до скла

постакнути *и* **постаћи** -акнем *оп.* **подстакнути**

посталац -алца *х.* тот цо длуго нє роби (стої, мирує, геверує и под.); **коњ ~ је немиран** конь хтори длуго нє роби нємирни

постамен[**а**]**т** *х. (постоље)* постамент

постан -сна -сно посни; ~ **јело** посне єдзенє; ~ **земља** посна жем

постанак -нка *х.* **1.** *(појава)* настаце, постаце; ~ **живота на Земљи** настаце живота на Жеми; **ми јако мало знамо о постанку живота на Земљи** ми барз мало знаме о тим як настал живот (о настацу живота) на Жеми; ~ **Земље** постаце Жеми; **2.** *(порекло)* походзенє; **3.** *(први тренутак у кретању, развоју)* початок

постанути -нем *оп.* **постати**

постање *с. оп.* **постанак**

постар -а -о *(прилично стар)* досц стари; дакус стари; старши; **он је већ ~ човек** вон уж досц стари (вон уж старши) чловек

постарати -ам зробиц старим (старшим), устариц; **бриге су га постарале** бриґи го устарели, од бриґох ше устарел

постарати се¹ -ам се *оп.* **постарети**

постарати се² -ам се *(побринути се)* постарац ше, остарац ше

постарео -ела -ело остарени; *(старачког изгледа)* устарени, постарени

постарети -рим *(постати стар)* остариц; *(добити старачки изглед)* устариц ше, постариц ше

постарији -а -е старши; ~ **човек** старши чловек

постарити -им *оп.* **постарати**

постат *ж.* рендлап *(часц роботи хтору копаче, косаче и под. зробя нараз)*

постати -анем **1.** *(настати, створити се)* настац, постац; **разна су тумачења о томе како је настао свет** розлични толкованя о тим як настал швет; **2.** *(учинити се ким)* постац, *заст.* стац ше, *рид.* зробиц ше; **он је постао јако добар** вон постал барз добри; **3.** *оп.* **постајати² (1, 3)**

постварати -ам потвориц, постворйовац

постдипломски -а -о постдипломски

постеља *ж.* посцель; **распремити постељу** *(наместити за спавање)* посцеліц посцель; **наместити постељу** *(наместити после спавања)* посцеліц посцель

постељина *ж.* перина, заглавок и др., посцеліна

постељица *ж.* **1.** *дем.* посцелка, *коц.* посцилка; **2.** *анат.* **а)** посцелка**; б)** *(избачена из тела после порођаја)* посцелка; счисциско

постељни -а -о посцельов[и], посцельни

постепен -а -о поступньови

постепено *присл.* поступнє

пост рестант *и* **посте рестанте** *присл. пошт.* пост рестант, посте рестанте

постигнути *и* **постићи** -игнем **1.** посцигнуц; ~ **успех** посцигнуц успих; **2.** *(стећи какав степен развитка, величине и сл.)* досцигнуц, посцигнуц; ~ **врхунац у чему** досцигнуц верх у дачим; **3.** *(задесити)* случиц ше, трафиц ше, стац ше; знайсц; **постигла га је несрећа** случело ше му (знашло го) нєщесце; **4.** *(схватити)* похопиц, розумиц, зрозумиц, порозумиц

постигнуће *с.* посцигнуце

постидан -дна -дно **1.** *(стидљив)* ганьблїви; **2.** *(сраман)* ганєбни; **бити** ~ ганьбиц ше

постидети -дим *оп.* **постидити**

постидети се -дим се заганьбиц ше

постидити -им поганьбиц

постиђен -а -о поганьбени; заганьбени

постижан -жна -жно *и* **постижљив** *(достижан)* досцигуюци, досяжни

постизање *с.* посцигованє, посцигнуце; досцигованє, досцигнуце

постизати -ижем *нєзак.* *ґу* **постигнути**

постиљон *х. (кочијаш поштанских кола)* постильон

постити -им I. *нєпрех.* посциц, тримац пост; II. *прех.* помивац судзину у хторей ше варело дацо масне

постићи -игнем *оп.* **постигнути**

посто¹ *присл.* посто; ◊ **сто** ~ сто посто

посто² постола *х. оп.* **постол**

постојан -а -о **1.** *(непрекидан)* стаємни, нєпреривни; **2.** *(сталан, стабилан)* тирваци, стабилни, постояни

постојање *с.* иснованє, постоянє; еґзистованє; єствованє

пистојати[1] *и* **постојати** -јим *нєзак.* исновац, постояц; еґзистовац; єствовац; буц; **постоји ли крај света?** єст (иснує) конєц швета?

постојати[2] -јим *зак.* постац

постојбина *ж.* **1. а)** *(место рођења)* родзене (родне) место; **б)** *(завичај)* родзени (родни) край, *заст.* край; **2.** *(место одакле ко или што потиче):* ~ **дувана је Америка** доган походзи з Америки; **3.** место стаємного пребуваня

постојећи -а -е иснуюци, постояци

постол *х. и* **постола** *ж. покр.* ципела

постолар *х.* ципелар, шуштер

постоларија *ж.* **1.** ципеларска (шуштерска) роботня (мигель), ципеларня; **2.** ципеларске (шуштерске) ремесло, ципеларство

постоларница *ж. оп.* **постоларија (1)**

постоље *с.* **1.** *(уметнички израђен темељ)* постамент, постолє; **2.** *(подупирач; носач)* подиюм; подлога; постолє; *(звона и сл.)* кросна*; (за музиканте)* катєльнїца*; (ногари)* ножки; *(топа и сл.)* подставка

постопица *ж. (стаза)* дражка

постостручити -им сто раз звекшац (змоцнїц и под.)

постотак -тка *х.* процент, постоток

постотни -а -о процентни, постотни

постпозитиван -вна -вно *ґрам.* постпозитивни

постпозиција *ж.* постпозиция

постравити се -и се *(бити растргнут и изједен од дивље звери):* **постравила се овца** вовк заклал овцу

пострадао -ала -ало настрадани; **помоћ пострадалима од земљотреса** помоц настраданим од трешеня жеми

пострадати -ам **1.** *(претрпети штету)* настрадац; **2.** *(погинути)* погинуц, страдац

постран -а -о, **постраничан** -чна -чно *и* **пострански** -а -о тот цо ше находзи збоку, бочни

постраница *ж.* бок (схил) гори

постраничан -чна -чно *оп.* **постран**

постранце *присл.* **1.** *(у страну)* набок; **шири руке** ~ розширя руки набок; **2.** *(са стране)* збоку/з боку, набоку/на боку; **стоји мало** ~ стої дакус збоку; **3.** *(косо)* зукосо; **киша шиба** ~ диждж рубе зукосо; **4.** *(поребарке)* на боку; **лежи** ~ лєжи на боку

пострађити -им *(профућкати)* розруцац, розтрошиц, розронтовац, розмарнїц

пострељати -ам поштреляц

пострешити -им *(ставити кров, покрити)* закриц

постриг *х.* **1.** *(стрижа)* штриганє; ~ **оваца** штриганє овцох; **2.** *церкв.* постриг, пошвеценє/пошвец(ов)анє за монаха, замонашованє

пострижх *х. (расечени део у хаљине)* розпор

постриженик *и* **пострижник** *х.* пошвецени за монаха, замонашени

пострићи -ижем **1.** оштригац, остригац; **2.** *церкв.* пошвециц за монаха, замонашиц

пострићи се -ижем се пошвециц ше за монаха, замонашиц ше

пострищци -ижака *х. мн. оп.* **подстрищци**

пострн -а -о посцерньови, посцернянкови

пострнак -нка *х.* посцерньова (посцернянкова) кукурица

строј *х.* **1.** *(састав, склоп грађе)* збудова, звод; **2.** *воєн.* формация; єдинка; **3.** *оп.* **постројење (1)**

постројавати (се) -ам (се) постройовац (ше)

постројење *с.* **1.** *звич. мн. (уређаји)* построєня, пошореня, инсталациї; **2.** *оп.* **построј (1)**

постројити -им построїц

постројити се -им се построїц ше

постружице *ж. мн. покр.* ошкрабане цесто *(зоз табли)*, пошкробок, пошкробка

постружњак *х. покр.* пошкробок *(хлєбик замишени з остаткох цеста)*

постскриптум *х.* постскриптум

постула *ж. звич. мн. покр.* лєгка нїзка ципела

постулат *х.* постулат

поступ *х.* **1.** способ ходзеня, крочай; **2.** *оп.* **поступак (1); 3.** *(застој воденице при великој води):* **сад је** ~ тераз воденїца нє роби (нє мелє, стої)

поступак -пка *х.* **1.** *(облик понашања)* поступок, поступенє; **2.** *(радни процес; вођење послова)* поступок; ~ **добијања свиле** поступок доставаня гадвабу; **судски** ~ судски поступок

поступан -пна -пно поступни

поступање *с.* < **поступати**

поступаоница *ж.* лепинь, колач и под. *(хтори ше дава другим дзецом кед власне дзецко почнє ходзиц)*

поступар *х.* технолоґ *(хтори надпатра технолоґийни поступок у фабрики)*

поступати[1] поступам *нєзак.* **1.** *(понашати се)* поступац; **2.** *(корачати)* крачац, ступац, исц; **3. а)** починац ходзиц; **б)** напредовац; **4.** нє робиц (нє млєц, стац) пре вельку воду *(о млїну, воденїци)*

поступати[2] -ам *зак. пом.* позатикац дзири на ладї *(з конопу и катраном)*
поступити -им **1.** *(учинити; понети се)* поступиц; **2.** *(коракнути)* крочиц, ступиц
поступица *ж. (низ степена, постепеност)* ряд ступньох, поступньовосц
поступице *присл. оп.* **поступно**
поступно *присл.* поступнє, поступно
поступност *ж.* поступносц
постхуман -мна -мно *(посмртан)* постгумни
посуврат *х.:* **шав на** ~ рубец обрацени наруби
посувратак -тка *х.* ґалєрчок, манжетна
посувратити -им **1.** обрациц наруби; викасац; закасац; **2.** *фиґ. (изопачити)* викривиц
посувраћати -ам **1.** обрацац наруби; викасовац; закасовац; **2.** *фиґ. (изопачавати)* викривяц, викривйовац
посуда[1] *ж.* судзина, *рид.* суд; ◊ **ноћна** ~ гарчичок; **спојене посуде** *физ.* скапчани (повязани) судзини (суди)
посуда[2] *и* **посудба** *ж. (зајам)* пожичка
посудионица *ж.* пожичовальня
посудити -им пожичиц
посуђе *с. зб.* судзина; **кухињско** ~ кухньова судзина
посуђеница *ж. ґрам.* пожичка
посуђивати -ђујем пожичовац, жичац
посукати -учем **1.** *(мало увити)* посукац, покруциц; засукац, закруциц; **2.** *(јурнути; покуљати)* розбегнуц ше, полєциц, наваліц; почац ше гарнуц**;** почац ше гирчиц; **3.** *(влагом)* овлажиц, орошиц, озноїц
посукати се -учем се *оп.* **посукати (2)**
посукљати -ам *оп.* **покуљати (1, 2)**
посукнути -нем **1.** *(постати влажан)* овлажиц ше; одвельгнуц; **2.** *(изгубити сјај; замаглити се – о сјајним предметима)* постац мутни; ошикац ше; **3.** *оп.* **посукати (2)**
посуктати -кћем *оп.* **покуљати (1, 2)**
посулити се -им се *(нагодити се)* поровнац ше, намириц ше
посумњати -ам посумняц
посумрачити се -и се почац ше змеркац; дакус ше змеркнуц
посустајати -јем виставац
посустао -ала -ало вистати, зуновани
посустати -анем вистац, зуновац
посути -спем **1.** *(сипку материју)* посипац; **2.** *(течност)* поляц, посипац; **3.** *(ударити нагло – о киши)* почац ляц; зляц ше
посутра *присл.* напоютре
посушити -им **1**. *(осушити)* посушиц*;* **2.** *(учинити да се што осуши):* **стока је посушила жбуње** статок огризол лїсце з черякох, та ше висушели (висхли, повисихали)
потаванити -им вируцац падлаш; положиц (виляц) плочу; положиц повалу; **соба је потавањена** хижа ма повалу; над хижу єст падлаш *(*плоча)
потаја *ж.* **1.** тайносц; **2.** *(скровито место)* скрите место, укрице, склонїще; ◊ **из потаје, потајом, у потаји** тайно, покрадзме, потаємнє, *заст.* потутме
потајан -јна -јно (по)тайни, (по)таємни
потајати (се) -јим (се) скриц (ше)
потајац -јца *х.* нож оштри на обидва боки
потајити -им *покр. (затајити)* скриц
потајице *присл. оп.* **потајно**
потајник *х.* тайни агент; удавач
потајница *ж.* **1.** скрите (тайне) место; **2.** *у атрибутскей служби:* **пушка, сабља и сл.** ~ пушка, шабля и под. хтора ше тайно (у тайносци) чува; **3.** жридло хторе ше з часу на час висушує; **4.** *биол.* потайнїца
потајно *присл.* (по)тайно, покрадзме, потаємнє/потаємно, *заст.* потутме
потакљати -ам **1.** *оп.* **потачкати; 2.** *оп.* **потакнути (1)**
потакнути *и* **потаћи** -акнем **1.** *(ватру)* роздуц огень, подуц до огня; пошпиртац до огня; **2.** *фиґ. (побудити)* спонукнуц; побудзиц; одшмеліц; подшмеліц
потаман *присл.* по дзеки; праве як треба
потаманити -им витребиц, знїчтожиц
потамнети -ним *(постати тамнији* или *таман)* почарнїц; поцмиц, поцемнїц; постац цмейши *або* цми; **потамнео је у лицу** почарнєл у твари
потамнити -им **1.** *(учинити што тамним)* зачарнїц, почарнїц; зацмиц, поцмиц, зацемнїц, поцемнїц; **2.** *оп.* **потамнети**
потамо *присл.* там дакус далєй; ◊ ~ **те,** ~ **се** *(склањај се)* сцекай ше
потан -тна -тно узноєни, озноєни
потанак -нка -нко **1.** *(прилично танак)* досц ценки; дакус ценки; **2.** подробни, детальни, докладни, вичерпни; ~ **анализа** детальна анализа
потанко *присл.* подробно, детально, докладно, вичерпно
потанкост *ж. (најситнија појединост)* подробносц, деталь
потанчати -ам *и* **потањити** -им зробиц ценшим, сценшац

потапати[1] потапам **1.** чиряц; муряц; затопйовац; **2. а)** *(рубље и сл.)* намакац; **б)** мачац

потапати[2] потапам**:** ~ **лозу** *аґр. покр.* завальовац лозу

потапкати -ам **1.** *(руком по рамену и сл.)* покляпкац; **2.** *(изгазити)* поґажиц; потапшац

потапшати -ам *оп.* **потапкати (1)**

потаћи -акнем *оп.* **потакнути**

потачкати -ам накласц тачки (колїки) *(ґу пасулї и под.)*

поташа *ж. хем.* поташа

потварати -ам огваряц, клеветац дакого; гуториц (правиц) на дакого

потвора *ж.* клевета

потворити -им поогваряц, оклеветац дакого, нагуториц (направиц) на дакого

потврд -а -о *(прилично тврд)* досц тварди; дакус тварди

потврда *ж.* потвердзенє

потврдан -дна -дно потвердзуюци; позитивни

потврдити -им **1.** потвердзиц; **налази су потврдили претпоставку лекара** находи потвердзели предпоставку лїкарох; ~ **нечије наименовање на дужност** потвердзиц дачийо менованє на длужносц; **2.** *(потврдно одговорити)* потвердзиц, пришвечиц; **3.** *(оверити)* овериц

потврђивати -ђујем **1.** потвердзовац; **2.** *(потврдно одговарати)* потвердзовац, пришвечовац; **3.** *(оверавати)* оверйовац

потег *х.* **1.** замахнуце; вдеренє; рух; ~ **ножем** замахнуце з ножом; **2.** *(пуцањ)* (ви)штрелєнє; **3.** *(тег)* куля

потега *ж.* **1. а)** чежина; **б)** *фиґ.* терха; **2.** чатлаш *(часц селянского коча на хтору ше става кед ше ґрабе на коч);* **3.** *звич. мн.* ремень *(хтори ноши пукнути чловек)*

потегач *х.* ременьчок под пету *(хтори трима панталони зацагнути)*

потегача *ж.* **1.** *(за извлачење пића из бурета)* натеґач; **2.** *риб.* галов *(хтори ше цага по жеми коло побрежя);* **3.** *пом.* **а)** *(за вучу)* ланц; штранґ; дротованєц; **б)** *(на јарболу)* штранґ

потеглити -им **1.** поцагнуц, цагац *(дацо чежке);* **2.** *(похитати)* попонагляц

потегнути -нем **1. а)** *з розл. знач.* поцагнуц; ~ **обарачу на пушци** поцагнуц цвенчок на пушки; ~ **дим из луле** поцагнуц дим з пипки; **болестан старац није дуго потегао** *(није дуго поживео)* хори старик нє длуго поцагнул*;* **б)** *фиґ. (извршити што тешко)* цагац; поцагнуц; **2.** *нар. (потрајати)* потирвац; потримац; **3. а)** *(извући)* вицагнуц, виняц; ~ **ведро из бунара** вицагнуц кабел зоз студнї; **б)** *(тргнути, зграбити)* хвациц, зґрабиц; вицагнуц; ~ **нож** хвациц нож; **в)** *фиґ. (покренути, ставити на дневни ред)* порушац; дорушиц; **писац је у свом делу потегао важно питање** писатель у своїм дїлу порушал важне питанє; **4.** *(замахнути наносећи ударац)* вдериц, зрезац; **5.** *(испалити метак)* штрелїц; **6.** *(испружити):* ~ **руку** нацагнуц руку; **7.** *(повући из чега пијући)* лїґнуц, попиц, одпиц; **8.** *(добити*, *примити)* достац, прияц; **9.** *фиґ.* послужиц, помогнуц; **потеже му рука** послужела му рука; **10. а)** послац; **б)** пойсц *одн.* присц *(даґдзе далєко)*; **ја сам потегао чак овамо због тебе** я пришол аж ту пре це; **в)** *(кренути, поћи)* рушиц (ше); **11.** *(бити тежак, вагнути)* буц чежки, важиц

потегнути се -нем се **1.** *(потрајати више, одужити се)* одцагнуц ше; **послови су се потегли** роботи ше одцагли; **2.** *(чим на кога):* ~ **каменом на кога** руциц камень до дакого

потежак -ешка -ешко *(прилично тежак)* досц чежки; дакус чежки

потежити -им *покр.* (по)понагляц

потежити се -им се **1.** *оп.* **потежити; 2.** *нєзак. (настојати)* намагац ше

потежница *ж. покр.* **1.** *оп.* **потега (2); 2.** *(срчаница)* розвора

потез *х.* **1. а)** поцаг; **учинити добар** ~ направиц (зробиц) добри поцаг; **б)** *(руком, предметом)* рух; порух; **2.** *(црта)* смуга, линия

потезати -ежем *нєзак. ґу* **потегнути**

потезати се -ежем се **1.** *нєзак. ґу* **потегнути се; 2.** *(тумарати)* блукац (ше); **3.** *взаєм. повр. (натезати се, свађати се)* нацаговац ше

потезни -а -о: ~ **тастер** *техн.* поцагуюци тастер

потекар *присл. покр. (поново)* заш, знова

потентан -тна -тно *(моћан)* потентни

потенција *ж.* потенция

потенцијал *х.* потенциял

потенцијалан -лна -лно потенциялни

потенцирати -ам *зак. и нєзак.* потенцир[ов]ац

потенчити се -им се постац вампир

потепсти се -пем се **1.** *(спотакнути се, посрнути)* пошпоциц ше; зашпотац ше; **2.** *(ударити у скитњу)* почац (ше) блукац

потепух *х. (скитница)* вандровнїк, вандровкаш

потера *ж.* **а)** *(гоњење)* погона; ~ **за бегунцем** погона за сцекачом; **дати се за ким у потеру** почац дакого (за даким) оганяц, почац дакого лапац, дац ше за даким до погони; **б)** *(прогониоци)* погона, оганяче; прешлїд(з)оваче

потерати -ам **1. а)** *(погнати)* пойсц; рушиц (ше); погнац; **потерао је кола кроз варош** пошол з кочом (на кочу) през варош; **узјаше и потера коња брзо** шеднул на коня и пошол швидко (и погнал го швидко); **б)** *(одвести уз пратњу)* одвесц, *нар.* однєсц; **потерали га жандари** одведли го жандаре; **в)** *(подврћи гоњењу)* почац гонїц (лапац, прешлїдзовац, оганяц); **Турци потераше хајдуке** Турки почали гонїц гайдукох; **г)** *(присилити кога или што да се брзо креће)* погнац, загнац; однєсц; почац ношиц; **ветар потера облаке** витор почал ношиц хмари; **ґ)** *(истерати)* вигнац, одогнац; **д)** *(приморати)* нагнац; **беда их је потерала да раде** бида их нагнала робиц; **2.** *(рад, поступак и сл. – покренути)* порушац, почац; **3.** *(пустити изданак – о биљци)* вигнац

потерни -а -о погонови; ~ **група** погонова ґрупа

потерник *х.* гонїтель, прегонїтель

потерница *ж.* розказ *(*оглашка) о лапаню (затримованю и под.) сцекнутей особи

потес *х.* **1.** загон, дєп *(пасовиско огранїчене з природну границу або ограду на хторе ше виганя статок);* **2.** *(њиве растављене међама)* польо, табла

потесан -сна -сно *(прилично тесан)* досц цесни; дакус цесни

потеснити -им I. *прех.* зробиц цеснєйшим; зужиц; II. *нєпрех.* постац цесни *одн.* цеснєйши; постац цесно *одн.* цеснєйше

потећи[1] *и* **потећи** потечем *и* потекнем **1.** *(почети тећи – о течности)* почац чечиц (чуриц, исц); **после киша овде увек потече поток** по дижджох ту вше почнє чечиц поток; **потече крв** почала чуриц крев; **потекоше јој сузе** почали єй исц слизи; **2.** *фиґ.* **а)** почац, рушиц, почац чечиц; **потече прича, песма** почали приповедки, писнї; **б)** *(о осећајима, мирису и сл.)* розисц ше, розшириц ше; **г)** *(наставити ток трајања)* почац, почац чечиц, почечиц, предлужиц ше*;* **потекао је миран живот** почал мирни живот; **3.** *(појавити се*; *вући порекло од кога)* настац, зявиц ше; **отуда и потече сумња** прето ше и зявела подозривосц; **идеја је потекла од њега** идею дал вон; **4. а)** розбегнуц ше, полєциц; **коњи потекоше као муње** конї полєцели як блїскавки; **б)** попонагляц; ~ **коме у помоћ** попонагляц дакому до помоци; ◊ ~ **коња** *нар. писнь. (потерати коња)* погнац (*нар.* сциснуц) коня

потећи[2] *и* **потећи** потегнем *оп.* **потегнути**

потећи се -ечем се *и* -екнем се *взаєм. повр. (такмичити се у трку)* обеговац ше

потешити -им поцешиц

потешкоћа *ж.* почежкосц, чежкосц

потешњавати -ам *и* **потешњивати** -њујем I. *прех.* робиц цеснєйшим; зужовац; II. *нєпрех.* поставац цесни *одн.* цеснєйши; поставац цесно *одн.* цеснейше

потиљак -љка *х.* затилок; карк**; ударити по потиљку** вдериц по карку

потиљачни *и* **потиљни** -а -о затилков[и], джуджов[и]; ~ **кост** *анат.* затилкова (джуджова) косц

потирати -рем **1.** *(газећи ломити, уништавати)* ґажиц, репеґац, таланґовац; **2.** *(уништавати)* знїчтожовац; **3.** *(поништавати)* понїщовац; **4.** *(брисати)* сцерац; *(трљати)* чухац

потирача *ж.* ренда *(за сцеранє)*

потисак -ска *х. физ.* поцисок

потискивати -кујем **1.** *(одгуривати натраг, устрану)* оддрильовац, одґурйовац; дриляц, ґурац; **2.** *(кога, што – истискивати)* поцисковац; ~ **непријатеља** поцисковац нєприятеля

потисни -а -о (< **потисак**) поцисни, поцискови

потиснути -нем **1.** *(одгурнути)* оддрилїц, одґурнуц; дрилїц, ґурнуц; **2.** *(кога, што – истиснути)* поциснуц; **компјутери су потисли писаће машине из употребе** компютери поцисли писаци машинки з хаснованя; **3.** *заст.* **а)** *(кренути)* рушиц (ше); **б)** *(стићи)* сцигнуц, присц

потити (се) -им (се) зноїц (ше)

потитравати -ам тресц ше; трепециц; *(о пламену и сл.)* клїпкац, поклїпковац

потихо *присл.* досц цихо; поцихи

потицај *х. оп.* **подстицај**

потицати[1] -ичем **1.** *(ватру)* роздувац огень, дуц до огня; шпиртац до огня; **2.** *фиґ. (побуђивати)* спонук(ов)ац; побудзовац; одшмельовац; подшмельовац

потицати[2] -ичем **1.** *(водити порекло)* походзиц; **2.** *(произилазити)* настац, наставац; присц, приходзиц; **његова мржња је потицала из дубљих разлога**

його нєнависц настала пре глїбши причини; **иницијатива је потицала из управе** инициятива пришла з управи, инициятиву дала управа

потиштен -а -о **1.** *(утучен)* убити; потульни, покорни; смутни, зармуцени, засмуцени; збидовани; **2.** *(потлачен, експлоатисан)* гнобени, пригнобени

потиштеност *ж.* убитосц; потульносц, покорносц; зармуценосц, засмуценосц

потка *ж.* **1.** *ткац.* уток; **2.** колїк, конар и под. *(як знак на меджи)*

поткадити -им **1.** *церкв.* окадзиц; **2.** окуриц

поткађивати -ђујем *нєзак. ґу* **поткадити**

потказати -ажем удац, *беш.* подказац; виволац

потказивати -зујем удавац, *беш.* подказовац; виволовац

потказивач *х.* удавач, уявйовач; виволовач

поткапак -пка *х.* шапочка *(хтора ше ноши под векшу шапку)*

поткапати -ам *оп.* **поткопавати**

поткапница *ж. оп.* **поткапак**

поткасати -ашем закасац; викасац; ~ **сукњу** закасац сукню

поткасивати -сујем закасовац; викасовац

поткати -ам (*ридше* поткем, почем) поткац

поткачити -им заквачиц

поткашати -ам кошиц, подкошовац

поткечити -им потрафиц *(з руценим предметом и одбиц, одруциц з места)*

поткивати -ам *нєзак.* ковац, подковйовац

поткивач *х.* ковач/коваль *(хтори подкує конї)*

поткивачки -а -о ковацки, ковальски

поткивачница *ж.* шмикня, ковальня *(дзе ше подкую конї)*

поткидати -ам **1.** оламовац *(од долу);* **2.** *(косу)* подштриговац/подстриговац, штригац/стригац

поткинути -нем **1.** оламац *(од долу);* **2.** *(косу)* подштригац/подстригац, оштригац/остригац; ◊ ~ **коме ногу** подложиц дакому ногу

поткита *ж. покр.* ройти, ройточки *(на шматох)*

поткитити -им украшиц, оквециц/оквициц

поткладник *х.* крижна щипанїца (древо) на огнїску на хтору ше кладу други щипанїци (древа)

потклобучити се -им се **а)** *(надићи се површином у облику клобука)* оддулїц ше; пооддульовац ше; подуц ше; **по зиду се потклобучио ћилим** по муре ше оддулєл килим; **б)** *(добити мехуре):* **кожа му се потклобучила** по скори му вишли мехири, скора ше му подула

потков *х.* **1.** оков *(на окованих предметох: на пушки и др.);* **2.** *(поткивање)* подкованє; **3.** *оп.* **поткова**

поткова *ж.* подкова

потккован -а -о *осн., фиґ.* подковани

потковати -кујем **1. а)** *(коња)* подковац; **б)** прибиц подковки *(на обуй);* **2.** оковац *(пре защиту або украшованє)*

потковати се -кујем се *фиґ.* подковац ше

потковица *ж. дем.* подковка

потковичаст -а -о подковасти

поткожити се -им се **1. а)** наєсц ше; **б)** *(угојити се)* затиц, натиц; **2.** *фиґ.* збогациц ше, змогнуц ше

поткожни -а -о подскорови

поткожњак *х.* **1.** *мед.* подскорови вред; **2.** *зоол.* подскорови хробак

поткожњача *ж. покр.* жимни єшеньски диждж

потколеначе *ж. мн.* подколєнки, сари *(часц народного облєчива хторе ше здзива на ногу под колєном)*

потколеница *ж.* **1.** *анат.* **а)** подколєнова косц; **б)** подколєнка *(часц ноги од колєна по костку);* **2.** *мн. оп.* **потколеначе; 3.** *покр.* шнурка, порващок и под. *(за вязанє хлопских ботошох)*

потколенчити -им *(кога)* руциц дакому колїк (палїцу) под ноги

потконтинент *х.* подконтинент

поткоп *х.* подкоп

поткопавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **поткопати се**

поткопати -ам подкопац

поткопати се -ам се **1.** подкопац ше; **2.** *фиґ. (ушанчити се)* укопац ше, утвердзиц ше

поткорен -а -о: ~ **величина** *мат.* подкореньова велькосц

поткорњак *х. зоол.* червоточ (Ips typographus)

поткорутити се *и* **поткорушити се** -им се *(превући се кором):* **снег се поткорутио** на шнїгу ше направела скора, шнїг ше закоравел

поткосити -им **1. а)** покошиц *(часточно);* **б)** *(покосити одоздо)* подкошиц; **2.** *фиґ.* подкошиц, подоцац

поткочити -им подопрец

поткошуља *ж.* дуксер, подкошуля

поткрадати -ам окрадац, подкрадац

поткрадати се -ам се **1.** *(крадом се приближавати)* прикрадац ше, подкрадац ше, прицаговац ше; **2.** *(крадом измицати)* вимикац, умикац, вицаговац ше

поткрај I. *прим. з ґен.* при концу; ґу концу; концом; ~ **живота** при концу живота; ~ **пролећа** концом яри; II. *присл.* при концу; ґу концу

поткрасти -адем украднуц

поткрасти се -адем се **1.** *(крадом се приближити)* прикраднуц ше, подкраднуц ше, прицагнуц ше; **2.** *(крадом измаћи)* вимкнуц, вицагнуц ше; **3.** *фиґ. (омаћи се – о грешци)* вимкнуц ше, прецагнуц ше; **у тексту се поткрала решка** у тексту ше вимкла (прецагла) гришка

поткратити -им скрациц; одрезац; одштригнуц

поткраћивати -ћујем скрацовац; одрезовац; одштриговац

поткрепа *ж.* окрипенє

поткрепити -им **1.** *(јелом, пићем и сл.)* подкрипиц, окрипиц; **2.** *(учврстити, утврдити)* утвердзиц; **3. а)** *(потпомоћи)* помогнуц; **б)** *(подупрети)* подопрец

поткрепити се -им се **1.** *(јелом, пићем и сл.)* подкрипиц ше, окрипиц ше; **2.** *фиґ. (подићи се материјално)* замоцнїц, змогнуц ше

поткрепљавати -ам *и* **поткрепљивати** -љујем **1.** *(јелом, пићем и сл.)* подкрипйовац, окрипйовац; **2.** *(учвршћивати)* утвердзовац; **3. а)** *(потпомагати)* помагац; **б)** *(подупирати)* под(о)перац

поткрепљавати се -ам се *и* **поткрепљивати се** -љујем се подкрипйовац ше, окрипйовац ше

поткресавати -ам орезовац; оштриговац; штригац; подштриговац

поткресати -ешем **1.** *(подрезати)* орезац; оштригац; подштигац; ~ **дрво** *(одсећи гране)* орезац древо*;* ~ **живу ограду** оштригац живу ограду; ~ **бркове** подштригац (оштригац) баюси; **2.** *фиґ. (смањити)* скресац, зменшац

поткресивати -сујем *оп.* **поткресавати**

поткривати -ам скривац *(под дацо)*

поткрижати -ам **1.** *(исећи на кришке)* порезац; покрац; ~ **хлеб** покрац хлєб; **2.** *(потцртати у тексту)* подцагнуц; поподцаговац; **3.** положиц крижик *(место подпису)*

поткрилни -а -о подкридлов[и]

поткрити -ијем скриц *(под дацо)*

поткровити -им: ~ **кућу** закриц хижу, положиц закрице (верх) на хижу

поткровље *с.* **1.** *(таван)* пойд; **2.** *(стамбена просторија под кровом)* мансарда, подкровє

поткровница *ж.* **1.** *оп.* **поткровље (2); 2. а)** *оп.* **потлеуша; б)** шопа

поткрпа *ж.* **1.** пол талпи *(прибитей на обуй)*; **2.** *оп.* **рамењача (2)**

поткрпавати -ам класц пол талпи *(на обуй)*

поткрпати -ам *и* **поткрпити** -им подталповац, положиц пол талпи *(на обуй)*

поткрпљати -ам *и* **поткрпљивати** -љујем *оп.* **поткрпавати**

поткувавати -ам мишиц, замишовац *(цесто з квасом)*

поткувати -ам замишиц *(цесто з квасом)*

поткупити[1] поткупим подплациц, подкупиц

поткупити[2] -пим *(покупити)* позберац; ◊ ~ **ноге** положиц ноги под себе *(при шедзеню)*

поткупље *с. оп.* **поткровље**

поткупљивати[1] -упљујем подплацовац, подкупйовац

поткупљивати[2] -упљујем *(скупљати)* зберац

поткурити -им запалїц, подпалїц

поткусити -им скрациц; одрубац

поткусурати (се) -ам (се) *оп.* **поткусурити (се)**

поткусуривати -рујем *(враћати кусур)* видавац

поткусурити -им *(вратити кусур)* видац

поткусурити се -им се *(обрачунати се доплативши кусур)* обраховац ше, поровнац ше

поткућница *ж.* жем коло хижи *(звич. оградзена)*

поткучити се -им се зогнуц ше, схилїц ше

потлам *присл. покр. оп.* **после**

потлачивати -чујем *нєзак. ґу* **потлачити**

потлачитељ *х.* гнобитель

потлачити -им **1.** *(погазити)* поґажиц, зґажиц; **2.** *фиґ.* **а)** *(подвргнути угњетавању)* пригнобиц, погнобиц; **б)** *(утући)* убиц

потле *покр.* I. *прим. оп.* **после;** II. *присл.* **1.** *(после)* потим, вецка; **2.** *(осим)* (о)крем

потлеуша *ж. (кућерак, уџерица)* хижочка, хижка

потлеушица *ж. дем.* < **потлеуша**

потлеушке *присл.* на жем; **пасти** ~ спаднуц на жем

потмоло *оп.* **потмуло**

потмуло *присл.* **1.** *(мукло, тупо – обич. о звуку)* тупо, глухо; **ударац је ~ одјекнуо** вдеренє тупо одгукло; **2.** *(притајено)* прикрито, потайно, потаємнє; покрадзме, потутме

потмуо -ула -уло **1.** *(туп – обич. о звуку)* тупи, глухи; дудняци; глїбоки; **2. а)** *(потамнио, мрк)* цми; **б)** *(намрштен)* нахмурени, хмурави; **3.** *(који се осећа на влагу, плесан)* стухнути

потмурити -им *(потамнети)* поцмиц

потмурити се -им се **1.** *(намрштити се)* нахмуриц ше; **2.** *фиґ. (постати потиштен)* постац убити; постац потульни (покорни); зармуциц ше, засмуциц ше
потњичав -а -о *покр. оп.* **знојав**
потоварити -им покласц; скласц; повикладац; вируцац
поток *х.* поток, *заст.* ручай; ◊ **потоцима** у потокох
потолина *ж. ґеоґр.* котлїна
потолит -а -о дакус прикри
потом *присл.* **а)** *за час* потим, вецка, вец; **размисли да се не би кајао** ~ роздумай же биш нє бановал потим; **б)** *у начишльованю (иза тога)* вецка, вец; ◊ **о том** ~ *беш. (о томе не треба говорити сада)* о тим другираз, о тим потим
потомак -мка *х.* потомок, *рид.* нащадок
потомити -им *покр.* вжац; одсвоїц; скриц
потомство *с.* потомство
потонути -нем **1.** *(о броду)* затопиц ше, потопиц ше, зачириц ше; **2.** *(загњурити се)* замуриц ше, зачириц ше; **3.** *фиґ.* **а)** замуриц ше, зачириц ше; **б)** *(нестати)* скапац, нєстац, щезнуц
потонуће *с.* затопенє; замуренє, зачиренє; ~ **брода** затопенє ладї
потоњи -а -е **1.** *(каснији)* познєйши; шлїдуюци, слїдующи, наступни; **2.** *(последњи)* остатнї
потоп *х.* потоп, *заст.* потопа *ж.*
потопити -им **1. а)** *(брод)* затопиц, потопиц, зачириц; **б)** *(уронити)* зачириц, замуриц; **2.** *(поплавити)* заляц, затопиц, потопиц; **потопљено речно ушће** заляти рични улїв; **3. а)** *(намочити)* намочиц; ~ **рубље** намочиц шмати на райбанє; **б)** замачац; ~ **крпу у воду** замачац ренду до води
потопљеник *х.* *(утопљеник)* задавени, затопени
потоскати -ам *(погурнути коња назад)* цурикнуц, *заст.* цофнуц
поточ *х. оп.* **потера**
поточак -чка *и* **поточањак** -њка *х. дем.* поточок
поточара *ж.* воденїца (млїн) на потоку
поточарка *ж. бот. (крстовник)* поточнїца
поточина *ж. ауґм.* поточиско, вельки поток
поточити -им I. *нєпрех. (потећи)* почечиц; II. *прех.* **1.** *(спустити, оборити)* спущиц; ~ **очи** спущиц очи (попатрунок); **2.** *(закотрљати)* закотуляц
поточић *х. дем.* поточок
поточни -а -о потоков
поточник *х. покр. (прогонитељ)* преганяч, прегонїтель, прешлїд(з)овач
поточница *ж. бот. (споменак)* нєзабудка
потпадати -ам падац, подпадац; ~ **под чији утицај** падац под дачий уплїв
потпазити -им *(криомице пратећи запазити)* подпатриц, домерковац
потпазушке *присл.* под пазуху; попод руки
потпала *ж.* подпалька; **дрво за потпалу** древо на подпальку
потпалити -им **1.** запалїц; подпалїц; ~ **лулу** запалїц пипку; ~ **кућу** запалїц (подпалїц) хижу; **2.** штрелїц
потпалубље *с.* подпалубє
потпаљивати -љујем запальовац; подпальовац
потпаљивач *х.* подпальовач
потпасак -ска *х.* пас, ремень *(за хторим ше ноши оружиє)*
потпасати -ашем **1.** *(утегнути појасом)* положиц (закапчац) пас (ремень) коло пасу, опасац; **2.** *фиґ. (оивичити)* опасац
потпасати се -ашем се **1.** *(утегнути се појасом)* положиц (закапчац) себе пас (ремень) коло пасу, опасац ше; **2.** *фиґ. (снабдети се)* подмириц ше
потпасач *х.* ремень *(хтори ноша пукнути людзе)*
потпасивати (се) -сујем (се) *нєзак. ґу* **потпасати (се)**
потпасти -аднем *и* -анем спаднуц, подпаднуц; ~ **под чију власт** спаднуц под дачию власц
потпачити -им *покр.* подопрец
потпашај *х. оп.* **пашњача**
потпетак -тка *х. оп.* **потегач**
потпетица *ж.* запетка, *заст.* клацик
потпећи -ечем упечиц од долу
потпирач *х. и* **потпирача** *ж. оп.* **потпорањ**
потпиривати -рујем **1.** *(ватру)* роздувац огень; шпиртац и под. до огня же би ше розгорел; **2.** *фиґ. (подјаривати)* розпальовац, розбовчовац, розятровац
потпирити -им **1.** *(ватру)* роздуц огень; пошпиртац и под. до огня же би ше розгорел; **2.** *фиґ. (подјарити)* розпалїц, розбовчац, розятриц
потпис *х.* подпис
потписати -ишем подписац
потписати се -ишем се подписац ше
потписивати (се) -сујем (се) подписовац (ше)
потписник *х.* подписнїк, подписовач
потпитање *с.* подпитанє
потплакати -ачем *(подлокати)* подмиц
потплат *х. (ђон)* талпа

потплата *ж.* **1.** *оп.* **потплат; 2.** *(постава на кошуљи)* сподок, постава
потплатити[1] потплатим *(пођонити)* подталповац
потплатити[2] потплатим *(поткупити)* подплациц
потплаћивати[1] -плаћујем *(стављати потплат)* талповац, класц талпу *або* пол талпи на обуй
потплаћивати[2] -плаћујем *(поткупљивати)* подплацовац
потплести -етем *(плетући придодати)* надштрикац; доштрикац; ◊ ~ **кога,** ~ **коме ногу** подложиц дакому ногу
потплетати -ећем *нєзак. ґу* **потплести**
потплећати -ам: ~ **коња** сциснуц (зацагнуц) коньови самар коло плєцох *(оп.* **самар (1)**)
потподни -а -о подпатосови, подпатосни
потпомагати -ажем **а)** помагац; допомагац; **б)** *(пружати подршку)* потримовац
потпомагач *х.* помагач
потпомоћи -огнем **а)** помогнуц, помочи; допомогнуц, допомочи; **б)** *(пружити подршку)* потримац
потпомоћи се -огнем се **1.** *(охрабрити се)* одшмелїц ше; **2.** *взаєм. повр.* помогнуц себе
потпор *х.* **1.** *оп.* **потпора; 2.** *физк.* подпор
потпора *ж.* **1. а)** *(ослонац, помоћ)* подпора, помоц; **б)** *(подршка)* потримовка; **в)** пенєжна помоц; **2.** *(подупирач)* подпорка
потпорањ -рња *х. (подупирач)* подпорка; слуп
потпорни -а -о **1.** *(који подупире)* подпорков[и], подпераци; ношаци; **2.** *(који пружа помоћ)*: ~ **друштво** дружтво за даванє помоци, подпорове дружтво; ~ **рукавац** *техн.* подпераци рукавчок
потпоручник *х. воєн.* подпоручнїк
потпоучити се -им се заєсц дакус пред полудзенком
потпрашивати -шујем *нєзак. ґу* **потпрашити**
потпрашити -им **1.** *(пушку)* усипац пушкового праху до пушки; **2.** *(шмркнути бурмут)* поцагнуц бурмут; **3.** *фиґ. (причинити коме неугодност)* направиц (наробиц) дакому баламути (паскуди, паради), запражиц дакому; ◊ ~ **пете** *(утећи)* чмиґнуц, миґнуц, спарац; ~ **коме пете (табане)** *оп. фраз. под* **пета;** ~ **коме тур** окласц (орезац) дакого, накласц на дакого
потпрашљај *х.* количество пушкового праху хторе ше сипе до пушки за єдно штрелєнє
потпрд *х.* вишмихованє, вишмейованє; видрижньованє; ◊ **узети кога** *или* **што у** ~ вишмеяц дакого; повидрижньовац ше дакому
потпрдач *х.* вишмиховач; видрижньовач
потпрдивати се -дујем се вишмиховац (вишмейовац) дакого, вишмиховац ше (вишмейовац ше) з дакого, робиц шмих з дакого; видрижньовац ше дакому
потпрднути се -нем се *(коме)* вишмеяц дакого; повидрижньовац ше дакому
потпрегнути -нем **1.** *(упрегнути)* попрагац, запрагнуц; **2. а)** *(притегнути)* сциснуц, зацагнуц; **б)** подзвигнуц *(напр. сукњу на пасу)*
потпредседник *х.* подпредсидатель
потпредседништво *с.* подпредсидательство
потпрезати -ежем *нєзак. ґу* **потпрегнути**
потпрећи -егнем *оп.* **потпрегнути**
потприг *х. (запршка)* запражка
потприштити се -им се *оп.* **потклобучити се (б)**
потпруг *х. (колан)* подбрухач
потпуковник *х.* подполковнїк
потпун -а -о подполни, *рид.* цалковити
потпунити -им **1.** *(попунити)* дополнїц, пополнїц; **2.** *(сасвим испунити)* виполнїц, заполнїц
потпунице, потпуно *и* **потпунце** *присл.* подполно, цалком, зошицким
потпуност *ж.* подполносц; ◊ **у потпуности** *(сасвим)* у подполносци, цалком
потпуњавати -ам *нєзак. ґу* **потпунити**
потпури -ија *х. муз.* потпури
потпустити -им *покр.* послац, поєднац и под. *(дакого же би зробел дацо нєдобре, даяке зло)*
потра *ж.* чкода *(хтору статок направи на цудзим полю)*
потравити -им зароснуц з траву
потравнина *ж. покр. оп.* **траварина**
потрага *ж.* **1.** *(јака тежња, тражење)* глєданє; намаганє; *експр.* латанє; **живот је вечита** ~ **за новцем** живот вичне намаганє за пенєжом; **2.** *(потера)* погона
потрагљив -а -о тот цо заостава за другима, тот цо вше остатнї; ~ **овца** овца хтора заостава за чупором
потрагуша *ж.* **1.** тота цо заостава за другима, остатня; **2.** *мн.:* **оспице потрагуше** *нар. мед.* други осипки *(хтори дахто достанє кед му перши осипки прейду)* (exanthema postumum); **3. свиње потрагуше** швинї хтори ше пущаю зберац жалудзи там дзе уж други швинї були
потражбина *ж. оп.* **потраживање**

потраживалац -аоца *х. оп.* **потраживач**
потраживање *с.* поглєдованє
потраживати -жујем **1.** *(тражити наплату дуга)* поглєдовац; **2.** *(искати)* питац, глєдац, жадац; вимагац
потраживач *х.* поглєдовач
потражити -им **1.** поглєдац; **2.** *(затражити да се што уради)* питац, запитац, жадац, глєдац; **вратише се и потражише да једу** врацели ше и питали єсц; **3.** *(запросити)* питац; ~ **девојку** питац дзивку
потражња *ж.* глєданє; поглєдованка; ◊ **понуда и** ~ *екон.* понуканє и глєданє
потрајати -јем **1. а)** потирвац; **то није потрајало дуго** то нє потирвало длуго; **б)** *(о времену)* потримац; **ако потраје лепо време...** кед потрима хвиля...; **в)** *(о залихама и сл.)* доцагнуц; **да ли ће хлеб ~ до новог?** чи хлєб доцагнє до нового?; **г)** *(о кризи и сл.)* поцагнуц, потирвац; **2.** *заст. (провести време)* препровадзиц
потрапити[1] -им *(ставити у трап)* положиц до долїка
потрапити[2] -им *покр.* посадзиц винїцу; ~ **брежуљак** посадзиц винїцу на брещку
потрапити[3] -им **1.** *(одбацити)* одруциц, одступиц; ~ **своју веру** одруциц свою виру; **2.** єсц масне (месо и под.) кед пост, нє посциц
потрапити4 -им: **потрапила га је грозница** биє го жима
потратити -им **1.** *(профућкати, спискати)* потрошиц, розруцац; ~ **много новаца** потрошиц вельо пенєжи; **2.** *фиґ. (узалуд провести време)* даремно (бодай було) препровадзиц час; **причају тек да потрате време** бешедую лєм же би им прешол час; **3.** *(покварити; уништити)* погубиц; знїчтожиц, упрепасциц, *заст.* запрепасциц; ~ **коме живот** знїчтожиц дакому живот
потрбушина *ж.* **1.** *(месо или сланина с трбуха)* подбрушина; **2.** *оп.* **потрбушница (1)**
потрбушице *и* **потрбушке** *присл.* **а)** на бруху *(лєжац, цагац ше и под.);* **б)** *(ничице)* долунїц
потрбушница *ж.* **1.** *анат.* блана *(хтора закрива нукашнї орґани у бруху)* (peritoneum); **2.** *оп.* **потрбушница (1)**
потргати -ам отаргац, потаргац; обрац, пооберац; ~ **зрело грожђе** обрац узрете грозно
потргати се -ам се **1.** погубиц ше; **2.** потаргац ше; повитарговац ше
потргнути -нем **1.** *(нагло извући, тргнути)* вицагнуц, хвациц; ~ **сабљу** вицагнуц шаблю; **2.** старгнуц; потаргац; ◊ ~ **питање** винєсц (порушац) питанє
потреба *ж.* **1.** потреба; **у случају потребе** кед будзе требац, у случаю потреби; **без потребе** без потреби; **имати потребу** мац потребу; **свакодневне (животне и др.) потребе** каждодньово (животни и др.) потреби; **свакоме према потреби** каждому по (спрам) потреби; **2.** *(немање средстава за живот)* нужда; ◊ **школске потребе** школски прибор
потребан -бна -бно **1.** потребни; **бити** ~ буц потребни; потребовац *(з пременку конструкциї)*; **за ове машине потребно је високо знање** за тоти машини потребне високе знанє, тоти машини потребую високе знанє; **2.** хтори нє ма дацо, хторому треба помогнуц и под., хтори у нужди
потребати -ам *покр.* требац; **ако потреба...** кед будзе требац...
потребит -а -о *оп.* **потребан (1, 2)**
потребник *и* **потребњак** *х.* хтори нє ма дацо, хторому треба помогнуц и под., хтори у нужди
потребовати -бујем **1.** буц потребни, *заст.* потребовац; **у животу потребујемо многе направе** у живоце нам потребни велї справи, у живоце потребуєме велї справи; **2.** *(захтевати)* вимагац, *нар.* жадац
потрем *и* **потремак** -мка *х.* конк *(отворени)*, тернац
потрептати[1] потрепћем *(потапшати)* покляпкац
потрептати[2] потрепћем **1.** *(затреперити)* потрепециц, затрепециц; **2.** *(затрептати)* поклїпкац
потрепштина *ж. звич. мн.* потреба
потрес *х.* **1.** потрешенє, потрес, трешенє; **2.** *(земљотрес)* трешенє; ◊ ~ **мозга** *мед.* потрешенє мозґу; **душевни** ~ душевне потрешенє
потресан -сна -сно **1.** потресни**;** ~ **прича** потресна приповедка; **2.** *одр. (који се односи на потрес):* ~ **област** обласц у хторей ше случую часци трешеня, обласц частих трешеньох
потресати (се) -ам (се) потресац (ше)
потресен -а -о потрешени
потрести -есем *осн., фиґ.* потресц
потрести се -есем се *осн., фиґ.* потресц ше
потрефити -им потрафиц

потрефити се -им се *(десити се)* трафиц ше, случиц ше, стац ше
потрешљив -а -о *(који се може потрести, узнемирити)* знємирюющи, возбудзуюци, возбудлїви
потрзати[1] -ам *зак. оп.* **потргати**
потрзати[2] -ржем *нєзак. ґу* **потргнути**
потрица *ж.* **1.** *оп.* **потра; 2.** *покр. (пасиште)* пасовиско, пашков, паша
потричар *х.* **1.** чловек чий статок направел чкоду на цудзим полю; **2.** тот цо преценює чкоду хтору направел дачий статок на цудзим полю
потриш *присл. покр.* по три раз
потрк *х.* **1.** *(трчање, трка)* бежанє, бег; беганє; **2.** *(налет, ударац)* вдеренє; **њихова села су на потрку непријатеља** їх валали на вдереню (виложени вдереню) нєприятеля; **3.** *зоол. (дропља)* дрофа, тузок
потркалиште *с.* **1.** дражка (драга) за обегованє; стадион; **2.** розстоянє хторе чловек *або* конь може пребегнуц за одредзени час без ставаня
потркивати -кујем **1.** бежац *(з часу на час)*, побеговац; **2.** *(такмичити се у трчању)* обеговац ше
потркљати -ам накласц тачки (колїки) *(ґу пасулї и под.)*
потркуша *ж.* **1.** *(жена сумњива морала која се скита)* бегунка, така гоч яка; **2.** *(дечак који по задатку трчи тамо и амо)* побегайло, хлапец
потркушице *ж. мн. (ситнице)* дробнїци
потрљати -ам **1.** *(протрљати)* почухац; **2.** поґажиц, зґажиц
потрнути -нем *(погасити)* погашиц; загашиц; ~ **светла** погашиц шветла
потровати (се) -рујем (се) потровац (ше), *нар.* потровиц (ше)
потростручити -им три раз звекшац (змоцнїц и под.), потройнїсциц
потрошак -шка *х.* **1.** *(утрошак)* потрошок, трошенє; **2.** *оп.* **потрошња; 3.** *(остатак)* остаток
потрошан -шна -шно потрошни; ~ **материјал** потрошни материял
потрошарина *ж. (такса на потрошне ствари)* потрошарина
потрошач *х.* троштитель
потрошачки -а -о трошительни, трошительски; ~ **кредит** трошительни кредит
потрошити -им **1.** *(потрошни материјал и сл.)***: потрошили су сав цемент** потрошели шицок цимент; **већ смо потрошили угаљ** уж зме потопели (потрошели) углє; **потрошила сам лекове** потрошела (попила) сом лїки; **кукуруз смо већ потрошили** кукурицу зме уж покармели; **2.** *(новац)* потрошиц, *заст.* видац; **3.** *(храну)* пожиц, похасновац, потрошиц; **4.** *(уништити)* знїчтожиц; погубиц
потрошљив -а -о **1.** хтори ше швидко троши; **2.** *(који лако троши)* ронтовни, трошни
потрошња *ж.* трошенє
потрпати -ам **1. а)** *(у што, на што – набацати)* накласц, покласц, скласц; наруцац, поруцац; похпац, поцискац; потрепац, стрепац; ~ **намештај на камион** скласц мебель на камион; ~ **ствари у кофер** похпац (стрепац) ствари до куфра; **б)** *(на гомилу)* скласц; зруцац; стрепац; **2.** *(затрпати)* закласц; заруцац; затрепац
потрпати се -ам се похпац ше, поцискац ше; **сви су се потрпали у кола** шицки ше похпали до авта
потрпежњак *х. (столњак)* парток
потрпети -пим поцерпиц, вицерпиц
потрпети се -пим се сцерпиц ше
потрти -трем *и* -тарем **1.** *(газећи поломити, уништити)* поґажиц, зґажиц; зрепеґац, сталанґовац; **стока је потрла кукуруз** статок поґажел (зрепеґал) кукурицу; **2.** *(уништити)* знїчтожиц; **3.** *(издерати, оштетити)* подрец; счухац; **4.** *(поништити)* понїщиц; ~ **уговор** понїщиц контракт; **5.** *(избрисати)* посцерац; зотрец; **6.** *(протрљати)* почухац
потрудити -им *(причинити коме посла, бриге)* затрудзиц, потаринґац, потурб(ал)овац; потрапиц, помучиц
потрудити се -им се **а)** потрудзиц ше; усиловац ше; **мораш се мало више** ~ мушиш ше дакус вецей потрудзиц; **б)** *(са негацијом)* потрудзиц ше, потвориц ше*;* **нимало се није потрудио да ми помогне** анї кус ше нє потрудзел (анї кус ше нє потворел) помогнуц ми
потрулити -и погнїц, зогнїц, згнїц
потрунити -им **1.** *(посути труњем)* посипац; потресц; **2.** *(о снегу)* почац падац
потрунути -не *оп.* **потрулити**
потрупачке *присл.* дупкаюци з ногами
потрусити -им **1.** *(посути)* посипац; **2.** *(упрљати)* забрудзиц, завлачиц; зашмециц
потрчак -чка *х. оп.* **потрчко**
потрчан -чна -чно **1.** *(брз, спреман да потрчи)* швидки, фришки; **2.** *(који трчи, жуди за*

чим) хтори ше за дачим лата; **потрчан је за новцем** лата ше за пенєжми

потрчати -чим I. *нєпрех.* **1.** *(поћи трком)* розбегнуц ше; **2. а)** *(мало трчати)* побежац; побегац; **в)** *(да се неко или некуд стигне)* побегнуц; **2.** *(журно поћи)* попонагляц; II. *прех.:* ~ **коња** *(јашући учинити да се коњ прохода)* прегнац (розрушац) коня

потрчица *х. и ж. оп.* **потрчко**

потрчице *ж. мн. оп.* **потркушице**

потрчко *х. (који се по задатку шаље тамо или амо)* побегайло

потуга *ж. (жалба)* понос, поноси, поносованє

потуђити -им *(учинити туђинцем)* одцудзиц; одсвоїц; одбиц

потуђити се -им се одцудзиц ше, одбиц ше

потужити се -им се попоносовац ше, пожаловац ше

потукач *х. оп.* **потуцало**

потулити -им **1.** *(погнути, спустити)* зогнуц, схиліц, спущиц; ~ **главу** зогнуц главу; **2.** *(напола угасити):* ~ **ватру** престац класц *або* менєй положиц на огень *(же би слабше горел)*; ~ **лампу** уцагнуц лампу; **светло** ~ ослабиц (зменшац) шветло

потулити се -им се **1.** *(погнути се)* зогнуц ше, схиліц ше; похиліц ше; **2.** *(напола се угасити)* **а)** *(о ватри)* наполи загаснуц; престац гориц; **б)** *(о светлу)* ослабиц, зменшац ше; **3.** *покр.* заганьбиц ше

потуљен -а -о **1.** *дієприкм.* < **потулити (се); 2.** *(згурен)* похилєни; **3.** *(који је изгубио сјај)* загашени; ~ **поглед** загашени попатрунок; **4.** скрити, прикрити

потура *ж. заст. (најситнији новац)* потура

потурати[1] потурам *нєзак. ґу* **потурити**[1]

потурати[2] потурам *(подметати)* подкладац*;* подруцовац *(украдзени ствари)*

потурити[1] -им **1.** *(одгурнути)* оддриліц, одґурнуц; **2.** *(оставити, напустити)* (з)охабиц, напущиц; **3.** *(капу, косу)* заруциц назадок; **4.** *(главу)* зогнуц, схиліц

потурити[2] -им *(подметнути)* подложиц*;* подруциц *(украдзену ствар)*

потурица *ж. и х. и* **потурчењак** *х.* тот цо прешол на муслиманску виру, потурчени, потурица

потурчити (се) -им (се) потурчиц (ше)

потуткач *х. (хушкач)* штикач, пуйкач

потући -учем **1.** побиц; ~ **непријатеља** побиц нєприятеля; ~ **нечије аргументе** побиц дачийо арґументи; **2.** *(убити многе)* позабивац; **3**. *(уништити усев – о леду)* побиц, збиц

потући се -учем се побиц ше**;** ~ **ножевима** поджобац ше

потуцало *с. (скитница)* блукач, вандровнїк, вандровкаш, скитнїк

потуцати -ам розбиц; порозбивац

потуцати се[1] -ам се *взаєм. повр.* побиц ше

потуцати се[2] потуцам се **1.** *(скитати се)* отлукац ше, блукац (ше); ~ **по свету** отлукац ше по швеце; **2.** *(тумарати, шврљати)* блукац (ше), круциц ше

потуцња *ж.* **1.** *(потуцање)* отлуканє, блуканє; **2.** *и х. оп.* **потуцало**

потушити -им *оп.* **потулити (2)**

потхват *х.* **1.** *оп.* **подухват**; **2.** *физк.* подхват

потхватан -тна -тно *оп.* **потхватљив**

потхватити -им **1.** влапиц, прилапиц *(од долу);* **2.** *(захватити; обузети)* залапиц; обняц; **3.** *(предузети)* подняц

потхватати се -ам се *(прихватати се каквог посла)* прилапйовац ше, прилапяц ше; поднїмац ше

потхватити се -им се *(прихватити се каквог посла)* прилапиц ше; подняц ше

потхватљив -а -о *(предузимљив)* поднїмаци

потхватник *х. (предузимач)* поднїмач

потхранити -им **1.** *(утовити)* викармиц; **2.** *(отхранити)* одховац; **3.** *(нахранити)* накармиц; **3.** *фиґ.* помоцнїц; потримац; помогнуц дакому *або* дачому отримац ше

потхранити се -им се **а)** *(удебљати се)* затиц, набрац; **б)** замоцнїц *(од єдзеня)*

потхрањен -а -о **1.** *дієприкм.* < **потхранити (се); 2.** *(слабо храњен)* нєдокармени

потхрањеност *ж. (слаба исхрањеност)* нєдокарменосц

потхрањивати -њујем **1.** *(товити)* кармиц; **2.** *(гајити, хранити)* ховац; **3.** *фиґ.* помоцньовац; потримовац; помагац дакому *або* дачому отримац ше

потхрањивати се -њујем се **а)** *(дебљати се)* тиц, брац; **б)** замоцньовац, моцнїц *(од єдзеня)*

потценити -им подценїц

потцењивати -њујем подценьовац

потцењивачки -а -о подценьоваци, подценююци

потцикивати -кујем **1.** радосно (весело) кричац; **2.** *(вриштати)* врещац

потцикнути -нем **1.** радосно (весело) скричац; **2.** *(вриснути)* зврещац, зйойчац

потцртавати -ам *осн., фиґ.* подцаговац

потцртати -ам *осн., фиґ.* подцагнуц

потчасник *х.* подофицир

потчинити -им **1.** *(ставити кога у зависност)* подложиц под свою власц; **2.** *(покорити)* покориц, под'ярмиц

потчинити се -им се поддац ше, подложиц ше под дачию власц, постац поддани (подложни), подредзиц ше; покориц ше, под'ярмиц ше

потчињавати -ам **1.** *(стављати кога у зависност)* робиц дакого подданим (подложним), подкладац дакого под свою власц, подредзовац дакого; **2.** *(покоравати)* покорйовац, под'ярмйовац

потчињавати се -ам се поддавац ше, подкладац ше под дачию власц, поставац поддани (подложни), подредзовац ше; покорйовац ше, под'ярмйовац ше

потчињен -а -о **1.** *дієприкм.* < **потчинити (се); 2.** *(који је у зависности од туђе воље)* поддани, подложни, подвладни, *рид.* подлєжни; **3.** *у меновнїцкей служби, лєм одр. (особа подређена у служби)* поддани, поданїк, подложни, подвладни

потчињеност *ж.* подданосц, подложносц

поћерка *ж. оп.* **покћерка**

поћи пођем **1.** *(упутити се)* пойсц; рушиц (ше); *(спремивши се, покупивши ствари)* зобрац ше; вибрац ше; *(без јасног циља)* пущиц ше; **пошао је у шуму по дрва** пошол до лєса по древо; **пошли су путем** пошли по драги; **управо сам пошао код тебе** праве сом ше рушел до це; **воз је пошао у дванаест** гайзибан ше рушел на дванац годзин; **пошао је и ишао далеко** зобрал ше и ишол далєко; **куд си пошао?** дзе ти ше вибрал?; **пошао је куд га очи воде** пущел ше кадзи го очи водза, пущел ше в швет за очми; **2.** *(удаљити се)* одисц; **нисмо пошли двадесет корака, а он нас викне** нє одишли зме двацец крочаї, а вон скричал за нами; **3.** *(напасти)* нападнуц; **краљ је пошао с војском на суседну земљу** краль нападнул з войском на сушедну жем; **4.** *(машити се)* нацагнуц руку; **пође руком за пушку** нацагнул руку же вежнє пушку; **5. а)** *(распространити се)* розшириц ше; **небом пођоше јесењи облаци** по нєбе ше розширели єшеньски хмари; **б)** *фиґ. (пронети се)* розхириц ше, розшириц ше; **и пође глас по селу** и розхирело ше по валалє; **6.** *(почети што радити)* почац; **пође нешто да разговара** почал цошка приповедац; **7.** *(одлучити се)* ришиц ше; **пошао је на све или ништа** ришел ше на шицко лєбо нїч; **8.** *(повести се за ким)* поробиц так як и дахто други, пойсц за дачиїм прикладом, упатриц ше на дакого; **9.** *(о киши)* почац падац; **10.** *(почети се одвијати, збивати се)* случовац ше/случиц ше, збувац ше/збуц ше, буц; **ствар би пошла друкчије да се ко разуман умешао** случело би ше иншак кед би ше дахто розумни умишал; **11.** *(почети тећи – о временском периоду и сл.):* **пошла му је седамдесета година** у седемдзешатим року є; ◊ ~ **за кога** одац (пойсц) ше за дакого; ~ **за руком** удац ше; **пошао му је посао** робота му добре рушела

поћудан -дна -дно хтори дакому по дзеки; **предлог му није био** ~ предкладанє му нє було по дзеки

поћулити -им: ~ **уши** напнуц уха

поћутати -тим буц дакус цихо; **он мало поћута и рече...** вон бул дакус цихо и гварел...

поћутети (се) -тим (се) *(осетити (се))* почувствовац (ше)

поћутити -им *оп.* **поћутати**

поћушкати -ам **1.** *(дати коме ћушке)* вичапкац; випляскац; **2.** *(погурати, одгурнути)* дрилїц, оддрилїц, ґурнуц, одґурнуц; *(ногом)* копнуц до дакого *або* дачого

поубијати (се) -ам (се) позабивац (ше)

поугљенити -им *и* **поугљити** -им поуглєовац, створиц (спалїц и под.) на угель

поугурсузити се -им се попшиц ше

поудавати (се) -ајем (се) *и* **поудати (се)** -ам (се) поодавац (ше); попристановяц (ше)

поудомити -им *(поудавати)* попристановяц

поужинати -ам заєсц, пооловрантовац

поуз *х.* сатнїк, *коц.* сатїнґ *(пантлїка з хтору ше привязує влакно ґу вершнїку кудзелї)*

поузак[1] -уска -уско *(прилично узак)* досц узки; дакус узки

поузак[2] -уска *х. оп.* **поуз**

поуздавати се -ам се *нєзак. ґу* **поуздати се**

поуздан -а -о сиґурни, бизовни; на хторого мож раховац (збизовац ше, опрец ше, облєгнуц ше); хторому мож вериц, поверени, доверлїви/довирлїви, поверлїви; **сазнати што из поузданих извора** дознац дацо зоз сиґурних жридлох

поузданик *х. (поуздан човек) оп.* **поуздан**

поуздано *присл.* сиґурно, зоз сиґурносцу, бизовно; з довирийом, поверено, доверлїво/довирлїво, поверлїво; **„Ја то могу урадити" – рече ~** „Я то можем зробиц" – гварел сиґурно (зоз сиґурносцу);

ја не знам све то ~ я нє знам шицко тото сиґурно; **разговарао је са њим у четири ока и** ~ бешедовал з нїм на штири очи и з довирийом

поузданост *ж.* сиґурносц, бизовносц; вира; довириє, повереносц, доверлївосц/довирлївосц, поверлївосц; наздаванє

поуздање *с.* **1.** *оп.* **поузданост; 2.** *(узданица)* надїя; **његов син му је једино поуздање** його син му єдина надїя

поуздати се -ам се *(на кога, што, у кога, што)* буц сиґурни (бизовни) до дакого *або* дачого; збизовац ше, опрец ше, облєгнуц ше, здавац ше на дакого *або* дацо; вериц дакому *або* дачому *и* до дакого *або* дачого**,** буц поверени [ґу] дакому *або* дачому, буц поверлїви ґу дакому *або* дачому; наздавац ше

поузеће *с. пошт.* плаценє при (по) приманю *(посилки)*; **послати пакет поузећем** послац пакет з плаценьом посилки

поузимати -ам *и* -мљем побрац

поука *ж.* поука

поукидати -ам поутарговац

поуклањати -ам поскланяц; поодкладац

поуљити -им поолєйовац

поумивати (се) -ам (се) поумивац (ше)

поумирати -рем поумерац, помрец

поумити -им **1.** *(наумити)* надумац; **2.** *(помислити)* подумац

поунијатити (се) -им (се) *(превести одн. прећи на гркокатоличку веру)* поунияциц (ше)

поустајати -јем поставац

поутегнути -нем зацагнуц, сциснуц; ◊ **поутегла девојка** *нар. (постарија девојка)* старша дзивка

поуфати се -ам се *оп.* **поуздати се**

поучавати -ам поучовац; *(дајући савете)* научовац

поучавати се -ам се **1.** *повр.* учиц (ше); **2.** *взаєм. повр.* поучовац ше; научовац ше

поучан -чна -чно поучни, поучуюци

поучити -им поучиц

поучити се -им се научиц (ше)

поучљив -а -о **1.** *оп.* **поучан; 2. а)** хтори способни дакого поучиц (научиц); **б)** хторого мож лєгко поучиц (научиц)

пофалити -им **1.** *(понестати)* хибиц; **2.** *(погрешити)* погришиц; помилїц ше; **3.** *нар.* попущиц, ослабиц

пофезне *ж. мн. кул.* пражени хлєб *(мачани до вайца и млєка)*

пофермати -ам потвердзиц, одобриц

пофригати -ам попражиц

похабан -а -о **1.** очухани, згайскани; зношени; ~ **одело** очухани шмати; **2.** *фиґ. (баналан)* згайскани

похабати (се) -ам (се) очухац (ше), згайскац (ше); зношиц (ше)

похађати -ам нащивйовац, ходзиц; ~ **кога** нащивйовац дакого, ходзиц до дакого; ~ **предавања** нащивйовац преподаваня, ходзиц на преподаваня

похађати се -ам се *взаєм. повр.* нащивйовац ше, ходзиц єден до другого

похађач *х.* нащивйовач, нащивитель

похајдучити се -им се постац гайдук, пойсц до гайдукох

поханац -нца *х. кул.* поховане курче

похапсити -им позаверац, погарештовац

похара *ж. оп.* **пљачка**

похарати -ам покраднуц, окраднуц, оплячкац; побрац

похарчити -им потрошиц; розруцац, розронтовац

похасити се -им се *(осилити се)* постац бесни, осилїц ше

похвала *ж.* похвала, похвалєнє; хвала, хвалєнє

похвалан -лна -лно **1.** похвални; ~ **критика** похвална критика; **2.** хтори заслужує похвалу, хтори за похвалу

похвалити -им похвалїц

похвалити се -им се похвалїц ше

похвалница *ж.* похвални лїст; похвалне слово; похвална писня

похваљивати (се) -ам (се) хвалїц (ше)

похватати -ам **1.** *(ухватити све)* полапац; **2.** *(заузети)* завжац; позаберац; **3.** *(упрегнути)* попрагац

похитати -ам I. *нєпрех. (пожурити)* попонагляц; II. *прех.* полапац; влапиц; прилапиц

похитети -тим *оп.* **похитати** (I)

похитити -им **1.** *(бацити)* руциц; **2.** *(ухватити)* влапиц

похладан -дна -дно *(прилично хладан)* досц жимни (хладни); дакус жимни (хладни)

похлепа *ж.* жадносц, жажда**,** гамишносц, ґаладносц, аком(н)осц

похлепан -пна -пно жадни, лаком(н)и, гамишни, ґаладни

похлепити -им *покр.* барз зажадац

похлепник *х.* барз жадни (гамишни, ґаладни, лаком(н)и) чловек

похлепност *ж. оп.* **похлепа**

пoхован -а -о *кул.* поховани

поховати -хујем *кул.* поховац

поход *х.* **1.** *з розл. знач.* поход, *рид.* виправа; **2.** *(одлазак)* одход, одходзенє; **3.** *(посета)* нащива

походати -ам *зак.* походзиц

походе *ж. мн. и* **походи** *х. мн.* **1.** *(посета)* нащива; **ићи коме у походе** исц до дакого, исц дакого опатриц, исц дакому до нащиви; **2.** нащива нєвести з боку блїзкей родзини даскельо днї по одаванки; госцина; **иду невести у походе** иду опатриц нєвесту, иду на госцину

походилац -иоца *х.* нащивитель; нащивйовач

походити -им I. *прех.* **1.** *(посетити)* нащивиц, пойсц (присц, буц и под.) опатриц; **походили су га** нащивели го, були го опатриц; **2.** *фиґ. (снаћи, задесити)* знайсц, потрафиц; II. *нєпрех. (поћи, кренути)* пойсц, рушиц (ше)

походни -а -о походни, походов[и]; за поход

походник *х. оп.* **походилац**

походница *ж.* **1.** нащивителька; **2.** *покр. (нужник)* нужнїк, задок

походња *ж.* **1.** *оп.* **поход (2, 3); 2.** пице за щешлїву драгу; **попити походњу** попиц за щешлїву драгу

похођанин *х.* **1.** *оп.* **походилац; 2.** *лєм мн.* тоти цо иду опатриц нєвесту (на госцину до нєвести) нєодлуга по свадзби *(оп.* **походе (2))**

похота *ж.* **1.** *(чулна страст)* похота, похотлївосц, пожадлївосц, жадносц; **2.** *оп.* **похлепа**

похотан -тна -тно **1.** *(захваћен чулном страшћу)* похотни, похотлїви, пожадлїви, жадни; **2.** *оп.* **похлепан**

похотљив -а -о *оп.* **похотан**

похотљивац -вца *и* **похотник** *х.* похотлїви (пожадлїви, жадни, похотни) чловек

похрана *ж.* чуванє

похранити[1] похраним **а)** одложиц, склонїц; **б)** *фиґ.* зачувац; ~ **кога у срцу** зачувац дакого у шерцу

похранити[2] похраним **1.** *(мало нахранити)* дакус накармиц; **2.** *(појачати храну, мало угојити)* покармиц, викармиц

похришћанити -им *(учинити хришћанином)* покресциц, превесц на християнску виру

похрлити -им попонагляц; розбегнуц ше; навалїц

похрптина *ж.* **1.** *(део одеће)* хрибет*;* **2.** месо (сланїна и под.) з хрибта, хрибет

похрскати -ам похрустац

похулити -им *(осрамотити)* поганьбиц

похумље *с.* брещковита жем

поцаклити -им *(превући глазуром)* поглейтовац, оляц

поцвилети *и* **поцвилити** -лим < **цвилети**

поцелица *ж. оп.* **поцулица**

поцеловати -лујем побочкац, поциловац

поценкати се *и* **поцењкати се** -ам се дакус ше (по)єднац

поцепан -а -о подрани; розтаргани

поцепати -ам **1.** *(покидати)* подрец; ~ **свеску** подрец теку; ~ **одело** подрец шмати; **2. а)** *(раставити на више делова)* подзелїц; пощипац; **окупатор је поцепао земљу** нєприятель подзелєл (пощипал) жем; **б)** ~ **дрва** пощипац древо

поцепати се -ам се **1.** *(покидати се)* подрец ше; **2.** подзелїц ше; пощипац ше

поциганчити -им зробиц Циґаном, поциґанчиц

поциглати -ам викласц з цеглу, поцегловац, вифластеровац

поцикивати -ам звисковац; вищац, врещац; ~ **у колу** звисковац у колє

поцикнути -нем звиснуц; звищац, зврещац

поциктати -ам почац штреляц *(о пушкох)*

поцикуша *ж.* звисковачка, звишнїца

поцинковати -кујем *и* **поцинчати** -ам поцинковац

поцмилети -лим *покр. (процвилети)* заплакац

поцрвати се -ам се *оп.* **поцрвљати се**

поцрвенети -ним *(постати црвен)* почервенїц *(през.* -нєєм *и* -їм)

поцрвенити -им *(учинити црвеним)* почервенїц, зачервенїц *(през.* -їм); офарбиц на червено

поцрвљати се -ам се *(постати црвљив):* **воће се поцрвљало** овоц захробачнєла; **брашно се поцрвљало** у муки ше зведол хробак

поцркавати *и* **поцркати** -ам **1.** поздихац, угинуц; **2.** *фиґ. (бити обузет неодољивом жељом)* барз жадац дацо, *нар.* загинуц за дачим; ~ **од глади** буц барз гладни; ◊ ~ **од смеха** зацинац ше (заходзиц ше) од шмиху, *заст.* шмеяц ше до розпуку

поцрнео -ела -ело почарнєти, счарнєти; *(од сунца)* огорени, почарнєти

поцрнети -ним *(постати црн)* **1.** почарнїц, счарнїц *(през.* -нєєм *и* -їм)**; 2.** *(од сунца)* огориц, почарнїц

поцрнити -им *(учинити црним)* почарнїц, зачарнїц *(през.* -їм); офарбиц на чарно

поцрпсти -пем набрац *(чечносц до дачого)*

поцулица *ж.* хусточка *(з хтору ше лєм власи закриваю)*

поцупкати -ам I. *нєпрех.* поподскаковац; II. *прех.:* ~ **дете на коленима** погойсац дзецко на колєнох
поцупкивати -кујем подскаковац
поцупнути -нем подскочиц
поцурити -им почац чуриц; почуриц
почадити -им *оп.* **почађавити**
почађавели -а -о окурени *(од диму, садзи)*; почарнєти
почађавити -им окуриц ше *(од диму, садзи)*; почарнїц
почарати -ам: ~ **ватру** пошпиртац до огня
почаркати се -ам се попрештрельовац ше; поспричкац ше
почас *присл.:* **час** ~ з часу на час, кеди-нєкеди, на часи
почасити -им **1.** причекац; **почасимо још мало** причекайме ище дакус; **2.** *(о времену)* прейсц; ◊ **ни часа (ни тренутка) не** ~ такой, зместа
почасни -а -о почесни; ~ **место** почесне место**;** ~ **грађанин** почесни граждан
почасница *ж.* почесна писня *(хтора ше шпива дакому на чесц)*
почаст *ж.* **а)** *(јавно исказивање признања)* почесц; **одати** ~ **погинулима** дац почесц погинутим; **б)** *(част)* чесц; **мени је то велика** ~ мнє то велька чесц
почаствовати -вујем почествовац, указац (дац) чесц
почастити -им **1.** *оп.* **почаствовати; 2. а)** *(погостити)* почасциц, погосциц; плациц олдомаш; **б)** *(понудити)* понукнуц
почастити се -им се почасциц ше, погосциц ше**;** попиц олдомаш
почашница *ж.* наздравна (наздравяца) писня
почашћен -а -о **1.** почасцени, погосцени; **2.** почествовани*;* ◊ **понуђен као** ~ ! дзекуєм [барз крашнє], алє нє можем *(єсц, пиц)*
почев *и* **почевши** *присл.* починаюци; ~ **од тебе сви сте једнаки** починаюци од тебе шицки сце єднаки; ~ **од сутра** од ютра
почек *х.* **1.** *(вересија):* **дати на** ~ дац на борг; **2.** чеканє
почекати -ам причекац
почекнути -нем кус причекац
почелак -еока *х. покр.* **1.** чоло; **2.** скора зоз чола *(при статку)*
почелица *ж. оп.* **поцулица**
почело *с.* **1.** елемент; **2.** *(начело)* начало; **3.** *(почетак)* початок
почем *заст. покр.* I. *присл.* можебуц; случайно, даяким концом; **да ли познајете** ~ **тог човека?** чи можебуц познаце того чловека?; II. *злуч. (пошто)* понеже
почеоник *х.* украс на чолє
почепати -ам *и* -пљем *и* **почепити** -им погажиц, згажиц
почепркати -ам пошпиртац; подлобац; ~ **по џеповима** пошукац ше
почерупати -ам оскубац, поскубац, вискубац; отаргац, потаргац, витаргац
почерупати се -ам се *взаєм. повр.* поскубац ше, поцагац ше за власи; побиц ше
почесто *присл.* досц часто
почетак -тка *х.* **1.** початок; **у почетку** на початку, спочатку; **од самог почетка** од самого початку, *рид.* од первоци; **2.** *(узорак за везење и сл.)* мустра; ◊ **од почетка до краја а)** шицко; **б)** од початку до конца (до остатку), *заст.* одперву до остатку
почетворке, почетвороноже *и* **почетвороношке** *присл.* оштверонож
почетворостручити -им штири раз звекшац (змоцнїц), поштвернїсциц
почети -чнем I. *прех.* **1.** *(започети)* почац; започац; розпочац; ~ **с киме разговор** почац з даким бешеду; **2.** *(свађу, тучу и сл.)* **а)** почац, започац; ~ **рат** почац войну; **б)** *(већих размера)* зорвец/зорвац, звесц; зурдзиц; II. *нєпрех.* **1.** *(прорадити)* почац; **почела је школа** почала школа; **2.** *(настати)* почац, настац; **почело је лето** почало (настало) лєто
почеткати -ам *(очистити четком)* ощеткац
почетком *присл. и прим.* на початку; ~ **јула** на початку юлия
почетни -а -о початни, початкови
почетник *х.* **1.** *(који почиње да се чим бави)* початнїк; **2.** тот цо дацо започал; **почетници рата** тоти цо започали войну; **3.** *(узрочник)* причина
почетница *ж.* **1.** *(која почиње да се чим бави)* початнїца; **2.** *(уџбеник за учење основних појмова)* буквар, букварка; початнїца
почетнички -а -о початнїцки; ~ **рад** початнїцка робота
почешати -шем пошкрабац
почешати се -шем се пошкрабац ше; ◊ **почешаћеш се где те не сврби** будзеш ти танцовац и кед грац нє буду, будзеш ти ше шкрабац и там дзе це нє шверби
почешљати -ам **1.** зачесац; **2.** *фиґ. (ударити)* зрезац, бовкнуц
почешће *присл.* частейше, досц часто
почивак -вка *х.* одпочивок

почивалиште *с.* **1.** *оп.* **почивало (1); 2.** *(гроб):* **последње** ~ место спочиваня

почивало *с.* **1.** кавч, посцель и под. *(за одпочивок)*; **2.** *(починак)* одпочивок, одпочиванє

почиваљка *ж. оп.* **почивало (1)**

почивати -ам **1.** *нєзак. ґу* **починути; 2.** буц, находзиц ше; **на леђима жене почива терет домаћинства** *фиґ.* на женовим хрибце шицка терха обисца; **3.** сновац ше, засновйовац ше, фундаментовац ше; **на овој основној идеји све почива** на тей основней идеї ше шицко снує; **4.** *(бити сахрањен)* спочивац

почимаља *ж. покр. (девојка која започиње песму)* дзивка хтора шпива напредок

почимати -ам *и* -мљем *заст.* починац

починак[1] -инка *х.* **1. а)** *(одмор)* одпочивок; **б)** *(кратак предах, прекид)* прееривок, претаргнуце; одпочивок; **в)** спанє; **лећи на** ~ лєгнуц спац; **2.** *оп.* **почивало**

починак[2] -инка *х.* гвозд *(за подкованє)*

починилац -иоца *и* **починитељ** *х.* починитель, виновнїк

починити -им наробиц, направиц; зробиц; *нар. рид.* виконац, вистроїц; ~ **људима штете** наробиц (направиц) людзом чкоди; ~ **кривично дело** зробиц виновне дїло

починути -нем **1. а)** *(одморити се)* одпочинуц; **б)** *(поспавати)* одспац, поспац; лєгнуц; **2.** *(направити прекид)* престац, статнуц; **3. а)** *(преминути)* упокоїц ше, умрец; **б)** *фиґ.* буц поховани; **4.** *покр. (поставити)* положиц; ◊ ~ **вечним сном** заспац з вичним сном, упокоїц ше, *нар.* заспац наорек; ~ **плодом** дац плод, зродзиц

почињати[1] -њем **1.** починац; **2.** *(настајати)* починац, наставац

почињати[1] почињам робиц, правиц *(чкоди и под.)*

почистити -им **1. а)** почисциц; замесц, позаметац; ~ **двориште метлом** замесц (позаметац) двор; **б)** *(снег пред кућом и сл.)* одруцац; одмесц; поодметац; **2.** *(ушкопити)* вичисциц

почитати -ам *и* **почитовати** -тујем *заст. (поштовати)* почитовац

почовечити -им зробиц чловеком

почувати -ам **1.** *(кратко време чувати)* почувац; **2.** *(сачувати)* зачувац

почупати -ам *оп.* **почерупати**

почупати се -ам се *оп.* **почерупати се**

почути -ујем **1.** *(чути)* учуц; **2.** послухац; ◊ **чујте и почујте!** *(чујте и упамтите добро)* послух!, (по)слухайце!

почучањ -чња *х. физк.* покукнуце

почучати -чим покукац

почучнути -нем **а)** дакус кукнуц; **б)** *оп.* **почучати**

поџавељати се -ам се *нар.* поспричкац ше

пиша[1] *ж. гип.* (< **попадија**) панїматка

пиша[2] *ж.* **1.** хусточка коло шиї *(як часц хлопского народного облєчива);* **2.** *(чалма)* турбан

пошав -шва *и* -шава *х.* дупли рубец *(при шицу єден рубец поверх або попри другого)*

пошалина *ж. нар. мед.* тифус, *заст.* глушка

пошалити се -им се пофрантовац, пожартовац, пошалїц ше

пошалица *ж. (шаљива изрека или причица)* франта

пошаљивати се -љујем се франтовац, жартовац, шалїц ше

пошаптати -пћем *(шапнути)* пошептац, шепнуц

пошапутати -ућем *(пошаптати)* пошептац

пошаст *ж.* **1.** *нар. мед. (погубна заразна болест)* епидемия, пошесц *ж.*, *заст.* мор; **2.** *фиґ.* препасц, загибель, погибель

пошашавети -вим *и* **пошашавити** -им похибиц, одуриц

пошашољити -им (да)кус погласкац

пошенути -нем I. *прех. (помаћи)* помкнуц; II. *нєпрех. (шенути)* похибиц

пошетањ -тња *х. техн.* швидкосц обрацаня

пошетати -ам *и* -ећем **1.** прешейтац ше, прейсц ше; **2.** *(поћи не журећи)* рушиц (ше) помали

пошећерити -им поцукровац, посладзиц

пошивалица *ж.* лата *(на надовим, сламяним и под. закрицу за утвердзованє закрица)*

пошивати -ам *нєзак. ґу* **пошити**

пошивач *х. оп.* **пошивалица**

пошик *х. (падина, коса)* зукоснїна, схил, падина

пошикати[1] -ам позлациц

пошикати[2] -ам *и* **пошикати** пошикам нараз обляц *(о креви, слизох)*

пошикнути -нем **1.** *оп.* **пошикнути**[2]; **2.** *оп.* **подстакнути; 3.** *(истурити)* вистирчиц, вихпац

пошиљалац -аоца *х.* посилатель

пошиљати -љем посилац

пошиљач *х. оп.* **пошиљалац**

пошиљка *ж.* посилка

поширивати -рујем розширйовац

поширити -им розшириц

поширок -а -о *(прилично широк)* досц широки; дакус широки
пошишати -ам оштригац/остригац
пошити -ијем **1. а)** закончиц шице; **б)** *(посашивати)* пошиц; **в)** пришиц, попришивац *(од горе);* **2.** закриц хижу и др. зоз надом, сламу и под.
пошкрбити -им вищербиц; ~ **нож** вищербиц нож
пошкрипати -ам *и* **пошкрипити** -им пошкрипац
пошкробити -им *(уштиркати)* накрохмаліц, покрохмаліц
пошкропити -им попирскац, покропиц, пошкропиц
пошлица *ж. оп.* **пошаст (1)**
пошљунчати -ам *и* **пошљунчити** -им посипац зоз шлюнком
пошмркати -рчем *и* **пошмркнути** -нем уцагнуц *(на нос, до носа)*
пошокчити -им *(учинити Шокцем)* пошокчиц
пошорати се -ам се *(помокрити се)* помокриц ше, попишкац ше
пошта[1] *(почаст)* пошта, почесц; ◊ **последња (задња)** ~ остатня пошта
пошта[2] **1.** пошта; **послати поштом** послац по пошти; **послати повратном поштом** послац з повратну (врацаюцу) пошту; **2.** *заст.* поштови (поштански) коч; ◊ **војна** ~ воєна пошта
поштански -а -о поштански, поштови
поштапалица *и* **поштапаљка** *ж.* **1**. *(ослонац)* подпорка, подпора; **2.** *фиґ.* подпоркове слово, караґуля *(стаємне слово з хторим ше дахто без потреби служи у бешеди)*
поштапати се -ам се операц ше (исц операюци ше) на палїчку (куку, кривайлу)
поштапити се -им се **1.** опрец ше на палїчку и под.; **2.** *фиґ.* подкрипиц ше *(з єдзеньом и под.)*
поштапица *ж. оп.* **поштапалица**
поштар *х.* поштар
поштарина *ж.* поштарина
поштарица *и* **поштарка** *ж.* поштарка
поштарски -а -о поштарски
поштебочина *ж. покр.* месо крави и др. од реброх по сцегно
поштеда *ж.* дочасне ошлєбодзенє од роботи *(пре хороту и под.);* чуванє од чежшей роботи**;** пощада; **ја сам на поштеди** я ошлєбодзени од роботи; я ше мушим чувац од чежшей роботи; ◊ **без поштеде** безоглядно, нємилосердно
поштедан -дна -дно шпоровни, чуварни
поштедети -дим **1.** *(сачувати)* зачувац, охраніц; ~ **коме живот** зачувац дакому живот; **2.** *(поступити према коме пажљиво, причувати од чега неугодног):* **болесног војника су поштедели од стражарских дужности** хорого вояка ошлєбодзели од стражарских длужносцох; **поштеди моја осећања, немој то да спомињеш** пре мойо чувства нє споминай то; **метак га је поштедео у рату** кулька го обишла у войни; **поштеди ме од слушања ове музике** будз дакус уважни (посануй ме, модлїм це), нє пущай туту музику
поштен -а -о **1.** чесни; шорови; ~ **човек** чесни чловек; **2.** *(ваљан)* шорови; **она не уме поштену супу скувати** вона нє зна шорову юшку увариц; ◊ **на поштену реч, поштене ми речи** чесне слово
поштенити -и окоциц
поштено *присл.* **1.** чесно; шорово; ~ **вратити дуг** чесно врациц длуство; **2.** *(ваљано; у великој мери)* шорово, добре; **време је да се** ~ **одморим** час же бим шорово одпочинул; ~ **пада киша** добре пада диждж
поштеност *ж.* чесносц; шоровосц
поштењак *х.* чесни (шорови) чловек
поштењаковић *х.* барз чесни (шорови) чловек
поштење *с.* **1.** *(честитост)* чесносц; шоровосц; **2.** *(девичанство)* чесц; **3. а)** *(добар глас)* чесц, угляд; **б)** *нар.* слава, пиха; **4.** *покр.* дарунок, дар; ◊ **поштења ми** *беш.* верабоже
поштетити -им очкодовац, очкодзиц; погубиц
поштивати -ам *оп.* **поштовати**
поштипавати -ам пощиповац; ощиповац
поштипати -ам пощипац
поштиркати -ам накрохмаліц, покрохмаліц
пошто I. *злуч.* **1.** *часови* **а)** *(када)* кед, понеже; ~ **се одљутио, лепо је разговарао** кед ше престал гнївац, крашнє бešедовал; **б)** *покр. (док, докле)* покля, док; **неће да напусти своје село** ~ **је жив** нє напущи свой валал док жиє; **2.** *причинови (будући да)* понеже, прето же, бо; ~ **нема пара, неће да иде у куповину** понеже (прето же) нє ма пенєжи, нє пойдзе куповац; **није отишао на посао** ~ **је болестан** нє пошол на роботу понеже, прето же, бо) є хори; II. *присл.* почим; ~ **је месо?** почим месо?; ◊ ~ **пото,** ~ **било** *(по сваку цену)* гоч як
поштовалац -аоца *х.* почитователь, *поет. заст.* почитатель
поштован -а -о **а)** почитовани; **бити** ~ **међу људима** буц почитовани медзи людзми,

мац чесц при людзох; **б)** *(при писменом обраћању)* почитовани; дороги; **поштовани друже**! почитовани товаришу!
поштовање *с.* почитованє, *заст.* чествованє; чесц; **он ужива велико** ~ вон ужива (ма) вельке почитованє (вельку чесц); ◊ **с (дубоким, највећим) поштовањем** з (глїбоким, найвекшим) почитованьом
поштоватељ *х. оп.* **поштовалац**
поштоватељица *и* **поштоватељка** *ж.* почитователька
поштовати -тујем **1.** почитовац, *заст.* чествовац; **2.** *зак. (почастити)* почасциц, погосциц
поштовати се -тујем се почитовац ше
поштогод *присл. оп.* **понешто**
поштоноша *х.* поштар
поштрапати -ам *и* **поштрапити** -им попирскац, покропиц, пошкропиц
поштркати се -ам се *и* -рчем се *(разбећи се од обада – о говедима)* змухавиц ше, почац сцекац од овадох
поштрцати -ам *оп.* **поштрапати**
пошћење *с.* посценє
пошугати -ам *(заразити шугом):* **пошугао ме је** обрал сом ше од нього шуґи (швербячку)
пошугати се -ам се обрац ше од дакого шуґи (швербячку)
пошумити -им полєшиц
пошумљавати -ам *и* **пошумљивати** -љујем полєшовац
пошућити се -им се *(покуњити се)* стуліц ше
пошурити -им **1.** опариц; поляц з горуцу воду; **2.** *(опрљити)* опаліц, опечиц
пошурица *ж. звич. мн.* **1.** *(пошалица)* франта, жарта; **2.** *(ситница)* дробнїца
пошурлије *ж. мн. оп.* **пошурица (2)**
пошутети -тим буц дакус цихо
пра- *як перша часц зложених словох значи: 1. початни, першобутни ступень дачого; 2. зродство у трецим колєну* пра-
прабаба *ж.* прабаба
прабиће *с.* прасущество
прабичар *х. зоол.* прабатощкар
прав -а -о **1.** *(неискривљен)* прости; ~ **црта** проста смуга; **2.** *(истински)* прави; правдиви; ~ **пријатељство** праве приятельство; **3.** *з розл. знач.* прави; **извести кога на прави пут** вивесц дакого на праву драгу; **доћи у** ~ **време** присц праве кед треба; **прави угао** *мат.* прави угел; **4.** *(који нема кривице)* нєвиновати, нєвини; **5.** *(поштен, честит)* шорови, чесни; **6.** *покр.* хтори дакому по дзеки
права *ж. мат.* проста [линия]
правац[1] -вца *х.* напрям; **књижевни** ~ литературни напрям
правац[2] -вца *х.* **а)** тот цо гутори правду; **б)** нєвиновати (нєвини) чловек
праваш *х. ист.* праваш *(припаднїк Странки права)*
правда *ж.* **1.** правда; **борити се за правду** бориц ше за правду; **2.** *(парница)* парнїца; **3.** *(свађа, препирка)* звада, спричканє; ◊ **давати (делити, кројити и сл.) правду** дзеліц правду; **на правди бога** анї кус (цалком) нєвиновати; **извршити правду над ким** вивершиц над даким смертельну кару; **по правди** поправдзе**;** ~ **је спора, али достижна** Бог нє плаци каждей соботи, алє плаци
правдати -ам оправдовац
правдати се -ам се **1.** оправдовац ше; вигваряц ше; **2.** *взаєм. повр.* **а)** вадзиц ше, спричкац ше, правоциц ше; **б)** *(парничити се)* судзиц ше
правдач, правдаџија *и* **правдаш** *х.* тот цо ше часто судзи, цо часто виганя правду, правдош
правдознанац -нца *х. заст.* правнїк
правдољубац -упца *х.* правдолюбец
правдољубив -а -о правдолюбиви
правдољубивост *ж.* правдолюбивосц
праведан -дна -дно **1.** *(правичан)* справедлїви, праведни; ~ **рат** справедлїва война; **2.** *(недужан; који је без греха)* праведни; **праведни највише трпе** праведни найбаржей церпя; **3.** *(оправдан)* оправдани; ~ **гнев** оправдани гнїв
праведник *х.* **1.** *(праведан човек)* справедлїви (праведни) чловек; **2.** побожни чловек, праведнїк; ◊ **спавати сном праведника** спац зоз сном нєвиного (зоз сном праведнїка)
праведно *присл.* **1.** справедлїво, поправдзе, праведно; **2.** *(истинито)* поправдзе
праведност *ж.* справедлївосц, праведносц
правекован -вна -вно *и* **правечан** -чна -чно предвични, споконвични
правилан -лна -лно правилни
правилник *х.* правилнїк
правило *с.* правило*, заст. рид.* ре(й)ґула; ◊ **нема правила без изузетака** нєт правила без винїмкох; **Питагорино** ~ *мат.* Питаґорово правило; **по правилу, у правилу** *(обично, редовно)* по правилу
правитељство *с. заст. (влада)* правительство, влада

правити -им **1.** правиц; ~ **кућу** правиц хижу; ~ **неред** правиц нєшор; **2.** *(претварати, преобраћати)* правиц, робиц; ~ **од себе будалу** правиц зоз себе дурного; **3.** *(приправљати, готовити)* готовиц, рихтац; ~ **вечеру** готовиц вечеру; **4.** *(радити)* робиц; **5.** *заст.* посилац; **6.** *покр. (говорити, казивати)* гуториц; ◊ ~ **испод себе** *(вршити нужду у постељи)* класц (влачиц) под себе; ~ **од комарца магарца** правиц з игли видли, правиц з мухи слона

правити се -им се правиц ше; робиц ше; витримовац ше *(лєпши, мудрейши и под.)*; ◊ **прави се луд (Енглез, тоша)** прави ше шалєни (Енґлейз); ~ **важан а)** правиц ше важни, витримовац ше, пишиц ше; **б)** *(због поседовања нечега)* преказовац ше

правица *ж.* **1.** *(правда)* правда, *заст.* правица; **2.** *звич. мн.* право; **3.** *(праведност, невиност)* нєвиносц

правичан -чна -чно *оп.* **праведан (1, 3)**

правни -а -о правни; ◊ ~ **лице (особа)** правна особа

правник *х.* правнїк

правнички -а -о **1.** правнїцки; **2.** *оп.* **правни**

правништво *с.* **1.** правна наука, правнїцтво; **2.** *зб.* правнїки

правно *присл.* правно

правно- *як перша часц зложених словох значи: хтори одвитує праву, хтори у согласносци з правом* правно-

право[1] *присл.* **1.** *(у правој линији)* просто; **гледати кога** ~ **у очи** патриц дакому просто до оч; **2.** *(праведно)* справедлїво, праведно, поправдзе; **3.** *(како одговара стварности)* точно; поправдзе; **не знам** ~ нє знам точно; **кажи ми** ~ поведз ми поправдзе; **4.** *(по вољи)* право; **њему је увек** ~ йому вше право; **5.** *(управо, баш)* праве; **6.** *(заиста)* наисце; **7.** *(сасвим)* цалком; **8. а да** ~ **кажем** а поправдзе, а педиґ; **увек га истуку, а да** ~ **кажем, не би се смео дати, јер је и он јак** вше го набию, а поправдзе (а педиґ) нє шмел би ше дац, бо и вон моцни; ◊ **имати** ~ *оп. фраз. под* **право**[2]

право[2] *с. з розл. знач.* право; ◊ **добити (стећи)** ~ **грађанства** достац (здобуц) право гражданства; **изборно** ~ виборне (виберанкове) право; **ја сам (ти си итд.) у праву** я мам (ти маш итд.) право, *нар.* я мам (ти маш итд.) правду, я (ти итд.) на правдзе, моя (твоя итд.) правда; **полагати** ~ **на што** покладац право на дацо, претендовац на дацо; ~ **власништва** право власносци; ~ **гласа** право гласа; **кривично** ~ виновне право; ~ **наслеђа** право нашлїдзованя (нашлїдства); ~ **првенствене куповине** право першенства (право привилеґованого) купованя; **робовласничко** ~ рабовласнїцке право; **с каквим правом?** з яким правом?; **с пуним правом** з полним правом

правобранилац -иоца *х.* правобранїтель

правобранилаштво *с.* правобранїтельство

правоваљан -а -о правомоцни

правоверан -рна -рно правовирни

правоверац -рца *х.* правовирни

правоверје *с.* правовирє, правовирносц

правоверник *х. оп.* **правоверац**

правовремен -а -о *и* **праводобан** -бна -бно правочасни, хтори приходзи (хтори ше случує и под.) на час

праводоземци -маца *х. мн. зоол.* праводожемци

правозаступник *х.* правозаступнїк; адвокат

правозаступништво *с.* правозаступнїцтво

правокрилци -лаца *х. мн. зоол.* простокриделкаре (Orthoptera)

правокутан -тна -тно *оп.* **правоугли**

правокутник *х. оп.* **правоугаоник**

праволинијски -а -о простолинийски, простолинийови; ~ **кретање** простолинийске рушанє

правомоћан -ћна -ћно *оп.* **правоснажан**

правопис *х.* правопис

правописни -а -о правописни; ~ **грешка** правописна гришка

праворек *х. заст.* судска пресуда

православан -вна -вно православни

православац -вца *х.* православни

православље *с.* православє

правослован -вна -вно *заст.* правни

правоснажан -жна -жно правомоцни

правоснажност *ж.* правомоцносц

правосудни -а -о **1.** (< **правосуђе**) правосудни; **2.** *заст.* тот цо поправдзе (справедлїво) судзи

правосуђе *с.* правосудство

правоугаон -а -о *оп.* **правоугли**

правоугаоник *х.* **1.** *ґеом.* правоугелнїк; **2.** *древ.* угелнїца

правоугли -а -о правоугли, правоуглови, правокутни

правоужитник *х. заст.* уживатель права

правоуман -мна -мно хтори правилно роздумує; розумни

правцати -а -о: **прави** ~ прави правучки

правцато: право ~ *присл.* просто простучко

правце *присл.* **1.** *(право)* просто; **2.** *(директно)* директно, нєпостредно, просто
правцити -а -о *оп.* **правцати**
правчица *ж. пом.* швидкомер, лоґ
праг *х.* **1.** *з розл. знач.* праг; **2.** *фиґ.* дом; **3.** *(на железничкој прузи)* греда, праг; ◊ **обијати (обилазити)** [**туђе**] **прагове** отлукац (обивац) [цудзи, люцки] праги**; прећи (прекорачити)** ~ **, ступити преко прага** *(ући у кућу)* прекрочиц праг (прейґ прагу)
прагматизам -зма *х.* праґматизем
прагматичан -чна -чно праґматични
прагматичар *х.* праґматичар
прагмизавац -вца *х. зоол.* прашмикач
прадавни -а -о прадавни, давен-давни
прадед *и* **прадеда** *х.* прадїдо
прадедовски -а -о прадїдовски
прадоба *с. часто нєпрем*. прачас
прадомовина *ж.* праотечество
пражетина *ж. кул. (кајгана)* пражени вайца; ратота
праживотиње *ж. мн. зоол.* праживотинї (Protozoa)
пражитељ *х.* пражитель, прабиватель
пражити -им I. *нєпрех. (о оружју и сл.)* штреляц, пукац; пращац; II. *прех.* пражиц; печиц
пражњење *с.* пражнєнє; **електрично** ~ електричне пражнєнє
праз[1] *х. оп.* **празилук**
прâз[2] *х.* нєвичисцени баран
празан -зна -зно *осн., фиґ.* празни; **враћати се с празним колима** *(без терета)* врацац ше на празно (з празним кочом); ◊ **пуцати у** ~ робиц даремну роботу, даремно робиц (трудзиц ше и под.), штреляц до празного
празилук *х. бот.* порилук, цибуля-цеснок (Allium porrum)
прâзник[1] *х.* **1.** шветo; **црквени** ~ церковне швето; **државни** ~ державне швето; **божићни празници** крачунски швета; **о празницима** на швета; **преко празника** през швето; **2.** *мн. (школски распуст)* розпуст, *заст.* вакациї, *заст.* реґрация
празник[2] *х.* **1.** *оп.* **празница**; **2.** *покр. (сиромах)* бидни
празниковати -кујем *оп.* **празновати**
празнина *ж.* **1.** *(празан простор)* пражнїна/празнїна*;* **2.** *фиґ.* празносц, пражнїна/празнїна
празнити -им пражнїц, випражньовац
празнити се -им се **1.** пражнїц ше, випражньовац ше; **2.** *(постајати сиромашан)* охудобньовац

празница *ж.* празна кошнїца
празничан -чна -чно *и* **празнички** -а -о шветочни; ~ **дан** швето, шветочни дзень; **у празничне дане** на швета; ~ **одело** шветочни шмати; шмати до церкви
празнички *и* **празнично** *присл.* шветочно
празно *присл. осн., фиґ.* празно
празнов *х.* **1.** чловек хтори нїч нє ма; **2.** чловек празней глави; безроботни чловек, леґварош
празновати -нујем **1.** *(светковати)* швециц, *рид.* шветковац*, поет.* праздновац; **2.** *(обележавати свечаношћу важан догађај и сл.)* преславйовац, славиц; **3.** нє робиц
празноверан -рна -рно празновирни
празноверац -рца *х.* празновирни чловек
празноверица *ж.* празновирство
празноверје *с.* празновирє
празноглав -а -о празноглави
празноглавац -вца *х.* празноглавец, бунков
празнорук -а -о **а)** з празнима руками, празних рукох; **дошао је с вашара** ~ пришол з вашару з празнима руками; **б)** *(сиромашан)* худобни
празнослов *х. (онај који празнослови)* плєтка, мерва, празнословец
празнословити -им плєсц, мервиц, празнословиц
празнословље *с. и* **празнословност** *ж.* празнословє, празнословносц
празноћа *ж.* празносц
празовит -а -о *(неујаловљен – о овну)* нєвичисцени
праизведба *ж. и* **праизвођење** *с. ум.* перше виводзенє
праисконски -а -о предвични, споконвични
праисторија *ж.* праистория
прајезик *х.* праязик
Прајс *х. нар. (Прус)* Прайз
праклица *ж.* празародок
праклљача *ж.* пранїк
праколевка *ж.* праотечество, колїска
пракса *ж.* пракса
практикант *х.* практикант
практикантица *и* **практиканткиња** *ж.* практикантка
практиковати -кујем практиковац
практицизам -зма *х. пол.* практициз[е]м
практичан -чна -чно практични
практичар *х.* практичар
практички[1] -а -о *оп.* **практичан**
практички[2] *и* **практично** *присл.* практично
пралина *и* **пралинеја** *ж.* пралина *(файта чоколадних бонбонох)*

пралица *ж. оп.* **пракљача**
пралиште *с.* **а)** *(место где се што испира)* вимивалïско/вимивалïще, плокалïско/плокалïще; вимивальня, плокальня; **б)** *(место где се што пере)* умивалïско/умивалïще; умивальня
прало *с.* **1.** *(место на реци и др. где се пере рубље)* райбалïско/райбалïще; **једном недељно иду на прало** раз до тижня ходза на рику (поток и под.) райбац; **2.** *(прање рубља)* райбанє; **3.** шмати и др. хтори ше райбу
прања *ж.* райбачка
прањак -љка *х. спец.* шидло
праљудски -а -о прачловечески, пралюдски
прам[1] *х. покр.* ладьочка; чамец
прâм[2] *х. оп.* **прамен**
прам[3] *и* **према** *прим. оп.* **према**
прамајка *ж.* **1.** прамац, прародителька; **2.** прабаба
прамак -мка *х. дем.* < **прам**[2]
прамалеће *с. (пролеће)* яр
праматерија *ж.* праматерия
прамати -ам *покр.* **1.** *(бежати)* сцекац; чмиґац, миґац; **2.** чечиц; сипац ше
прамац -мца *х.* нос *(ладї)*
прамдед *х. оп.* **прадед**
прамен *х.* **1.** *(чуперак)* канджурка, праменко, праменьчок, пасемко, чомовчок; кудлочка, кудла; ґуба; **2.** *(трака магле, сунца и сл.)* пасмо
праменак -нка *и* **праменчић** *х. дем.* < **прамен**
праменка *ж.* праменка *(файта овци з длугу ґубату волну)*
прамење *с. зб.* < **прамен**
прамињати -ам **1.** падац; **прамиња снег** пада шнїг; **2.** рушац ше (цагац ше и под.) у пасмох; **3.** *(горети треперавом светлошћу)* клїпкац; **свећа прамиња** швичка клїпка
прамичак -чка *х. дем.* < **прам**[2]
прамчани -а -о (< **прамац**) носов; ~ **део брода** носова (предня) часц ладї
прана *ж. покр.* згнїте брестово древо хторе ше вноци швици
пранге *ж. мн. (окови)* окови, желєза; ланци
прангер *х.* слуп ганьби
прангија *ж.* мажар *(мале дзело за штрелянє з нагоди святочносцох)*
праница *ж. мед. нар.* **1.** менструация; **2.** биле чисценє
прање *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **прати (се)**; **2.** *(рубље)* спонднї шмати; ◊ **бело** ~ *мед.* биле чисценє
праоник *х. (умиваоник)* умивальнїк
праоница *ж. (перионица)* райбальня
праотац -оца *х.* праоцец, прародитель
праотачки -а -о праоцовски, прародительски
прапорац -рца *х. звич. мн.* **1.** бренчок, дзвончок; черкотка; **2.** *фиґ.* празна, безвредна ствар
прапорчић *х. дем.* < **прапорац**
прапостојбина *ж.* праотечество
прапочетак -тка *х.* прапочаток
прапрабаба *ж.* прапрабаба, чукунбаба
прапроизвод *х.* прапродукт
прапроизводња *ж.* прапродукция
прародитељ *х.* прародитель
прародитељски -а -о прародительски; ~ **грех** первородни (прародительски) грих
прас[1] *х. оп.* **празилук**
прас[2] *викр. оном.* прас; бум, дум; бух; **у то пушка –** ~ теди пушка – прас (бум); **он њега** ~ **по глави** вон го бух по глави
прасад *ж. зб.* прашата
прасак -ска *х.* **1.** трещанє, треск; прасканє; пращанє; пуканє; пукнуце; штрелєнє; штрелянє; **греда с праском паде посред собе** греда з трещаньом (треском) спадла наштред хижи; ~ **пушке** штрелєнє пушки; ~ **бомби** пращанє бомбох; ~ **сувих грана** пуканє сухих конарох; **2.** ~ **смеха** гласни шмих; ◊ ~ **зоре** *оп.* **праскозорје**
прасац -сца *х.* **1. а)** *(крмак)* вепер; **б)** *(прасе)* праше, прашух; **2.** *фиґ.* швиня
прасвет *х.* прашвет
прасе -ета *с.* праше; ◊ **бодљикаво** ~ *зоол.* игелкасте праше
праседелац -еоца *х. (староседелац)* старожитель
прасенце -ета *х.* прашатко
прасетина *ж.* прашецина, месо з прашеца
прасећак -ака *х. покр. (свињац)* кармик
прасећи -а -е **1.** *(који потиче од прасета)* з прашеца; ~ **печење** печенє з прашеца; печене праше; **2.** *(одређен за прасце)* за прашата; **3.** *(који је као у прасца)* прашецов
прасилиште *с.* место за прашенє; котинєц
прасити -и прашиц
прасити се -и се прашиц ше
прасица *ж.* **1.** *(крмача)* швиня; прашачка; **2.** *фиґ. гандр.* швиня
праска[1] *ж. оп.* **прасак**
праска[2] *ж. оп.* **пракква**
праскав -а -о **1.** *(експлозиван)* праскаци; пращаци; праскави; пукаци; трещаци; **праскави гас** *хем.* праскави газ; **2.** розпирскуюци; ~ **ватромет** розпирскуюци огньомет; **3.** *фиґ. (претерано жив, нагао)* нагли

праскавац -вца *х.* **1.** *оп.* **праскавица; 2.** *хем.* праскавец
праскавица *ж.* розпирскуюца ракета
праскати -ам **1. а)** *(рушити се с треском)* трескац, бухац; **б)** *(ломити се с праском)* пукац; **2.** *(изазивати прасак)* праскац; пращац; штреляц; **3.** *фиґ.* **а)** *(изненада се појављивати, избијати)* нараз наставац; вибуховац; пукац; **б)** нараз ше починац гнївац, розєдац ше
прасква *ж. бот. покр.* брескиня
праскозорје *с.* **1.** швитанє, розвиднянє; додня рано; **стигли су у** ~ сцигли кед ше розвидняло (додня рано, на швитаню); **2.** *фиґ.* швитанє
праскозорни -а -о: ~ **свежина** швижосц вчасного рана; ~ **светлост** шветлосц швитаня
праслика *ж.* праслика
Прасловени *х. мн.* Праславянє
прасловенски -а -о праславянски
праснути -нем **1. а)** *(срушити се с треском)* треснуц, бухнуц; **б)** *(сломити се с праском)* пукнуц; **прасну даска** пукла деска; **2.** *(изазвати прасак)* праснуц; спращац; пукнуц; штрелїц; **праснуо је гром** спращал гром; **3.** *фиґ.* **а)** *(изненада се појавити, избити)* зорвец ше; вибухнуц; нараз настац; пукнуц; **праснула је бура** зорвала ше буря; **прасну зора** нараз ше розвиднєло; **б)** нараз ше розгнївац; **в)** *(нагло потећи)* шикнуц, вдериц; **г)** *(нагло и снажно ударити)* зрезац, бухнуц, бовкнуц; **4.** *(угинути)* здохнуц, угинуц; ◊ ~ **од једа** нараз ше розгнївац, розєсц ше, пукнуц од гнїву; ~ **у плач** нараз ше розплакац; ~ **у смех (смехом)** нараз ше зашмеяц (розшмеяц)
прасродство *с.* празродство
прастановник *х.* пражитель
прастање *с.* прастан
прастар -а -о прастари, давен-давни, виковични
прастрина *ж. (прастричева жена)* андя; нина
прастриц *х. (дедов брат)* бачи, дїдов брат
пратећи -а -е провадзаци; ~ **батаљон** *воєн.* провадзаци батальон
прати перем **1.** *(руке, лице)* умивац; **2.** *(косу)* змивац ше; **3.** *(зубе)* чухац, умивац; **4.** *(веш)* райбац; ~ **коме веш а)** *(као давалац услуге)* райбац дакому; **б)** *(као старатељ)* орайбовац дакого; **5.** *(посуђе)* помивац; **6.** *(испирањем чистити од примеса)* вимивац, виплоковац
прати се перем се умивац ше
пратилац -иоца *х.* провадзач
пратилачки -а -о провадзацки
пратилица *и* **пратиља** *ж.* провадзачка
пратити -им **1.** *з розл. знач.* провадзиц; ~ **кога на путовању** провадзиц дакого на путованю; ~ **певача на клавиру** провадзиц шпивача на клавиру; ~ **политику (догађаје и сл.)** провадзиц политику (подїї и под.); **2.** *(ићи за ким)* провадзиц, шлїдзиц; **3.** *(вребати)* лєшовац за даким; **4.** водзиц, провадзиц; ~ **кога у затвор** водзиц дакого до гарешту; **5.** *(на музичком инструменту)* провадзиц; *(на басу)* провадзиц, бруґовац; ◊ ~ **кога у стопу (у корак),** ~ **коме сваки корак** буц дакому за петами, ступци провадзиц дакого, провадзиц дакому кажди крочай; **срећа га прати** добре ше му ведзе, щесце го провадзи; **несрећа га прати** нєдобре ше му ведзе, нєщесце го провадзи
пратити се -им се провадзиц ше
пратљача *ж. оп.* **пракљача**
пратња *ж.* **1.** провадзенє; **певати уз пратњу гитаре** шпивац з провадзеньом ґитари; **2.** свита, провадзаче; **3.** *(сахрана, спровод)* хованє; **4.** провадзач; провадзаче; **не сме да иде ноћу без пратње** нє шме исц вноци без провадзача
праћа *ж.* **1.** *оп.* **праћка**; **2.** *(узица на самару као узенгија)* стремено
праћак *х. покр. оп.* **пракљача**
праћакати се -ам се **1.** *(копрцати се)* руцац ше; виргац; **2.** *(о рибама)* руцац ше, плюскац
праћакнути се -нем се **1.** руциц ше; вирґнуц; **2.** *(о риби)* руциц ше, плюснуц
праћар *х. ист.* паридяр *(вояк наоружани з паридю)*
праћати -ам *покр.* посилац
праћати се -ам се *оп.* **праћакати се**
праће *ж. мн.* штранґи, порвазки *(з обидвох бокох самара з хторима ше вяже самар)*
праћење *с.* провадзенє
праћка *ж.* паридя
праћкати се -ам се *оп.* **праћакати се**
праћнути се -нем се *оп.* **праћакнути се**
праузрок *х.* прапричина
праујак *х.* бачи, бабов брат
праунук *х.* праунук
праунука *ж.* праунука
праунуче -ета *с.* праунучок, праунуче
праунучић *х. дем.* праунучок
прах *х.* **1.** прах; **2.** *(барут)* пушков прах, барут; ◊ **обратити (претворити, сатрти и сл.) у** ~ цалком знїчтожиц, знїщиц на прах;

претворити се у ~ **и пепео** нєстац, скапац, препаднуц; **млеко у праху** млєко у праху (пращку); **цветни** ~ *бот.* квитков пращок

прахати -ам трушиц *(глїну)*

прахнути -нем *(прохтети се, пасти на ум)* присц (спаднуц) на розум, надумац

праховит -а -о *(који је пун праха):* **пут је** ~ на драги прах

працеп *х. покр. (руда у кола)* друк

прачовек *х.* прачловек

прашак -шка *х.* **1.** *(лек и сл. у праху)* пращок; **2.** *(прашина)* прах

прашан -шна -шно **1. а)** полни праху, у (на, по) хторим єст полно праху, прашни**;** ~ **улица** улїца полна праху, улїца на хторей єст полно праху; улїца на (по) хторей дзвигнути вельки прах; **б)** *(покривен слојем прашине)* од праху; окурени; **в)** *(испуњен усковитланом прашином)* закурени, у (на, по) хторим дзвигнути прах; **2.** *(који је у облику праха)* мелки, дробни; сипкаци; ~ **снег** дробни шнїг; **3.** *(који се састоји од прашине):* ~ **облак** хмара праху, прахова хмара

прашење[1] *с.* (< **прасити (се)**) прашенє

прашење[2] *с.* < **прашити (се)**

прашидба *ж. аґр.* копанє, окопованє винїци

прашилица *ж. (пудровача)* пуфна

прашина *ж.* прах; ◊ **бацити/бацати коме прашину (пепео, песак) у очи** зашлєпиц/зашлєпйовац дакому очи, руциц/руцац дакому прах(у) до оч; **(по)дићи** [**велику**] **прашину** дзвигнуц [вельки] прах (галайк), направиц гуру

прашинаст -а -о як прах; дробни (мелки, сипкаци) як прах

прашионица *ж. оп.* **пескаоница**

прашити -им **1.** дзвигац прах; **кола праше по путу** коч дзвига прах по драги, за кочом ше кури прах по драги; **ветар праши снегом** шнїг кури; **2.** *(што – испрашивати, трести)* трепац, витреповац; *(стресати прашину са површине)* отреповац; ~ **крпаре** трепац керпари; ~ **тепих** витреповац тепих; **3.** *аґр. (чинити земљу сипком, окопавати)* копац, окоповац; **4.** *фиґ. (бежати)* парац, рипац, чмиґац; **прашио је од нас** сцекал од нас аж ше за нїм курело; **5. а)** швидко штреляц, пукац; **праше пушке с обе стране** пушки швидко штреляю (пушки пукаю) з обидвох бокох; **б)** *(кога – гонити)* гонїц; оганяц; ◊ **иш, не праши!** *беш. (не говори којешта)* нє плєц, нє сплєтай (ше), нє плєц (нє приповедай) два за три; ~ **коме тур** *фам. (жестоко тући)* резац (гашиц) дакого

прашити се -им се куриц ше; ◊ **радити што (јести, тући се и сл.) да се све праши** робиц дацо (єсц, биц ше и под.) аж пука

прашка *ж.* **1.** *(честица прашине)* прах, пращок; **2.** *(врло мала количина)* гарапаш, кус, кущичко

прашки -а -о (< **Праг**) пражски

прашљив -а -о *оп.* **прашан (1)**

прашни -а -о *бот.* прашнїков; пращков; ~ **конац** прашнїкова нїтка (Filamentum); **прашни листићи** прашнїково лїсточка (Androeceum); ~ **зрно** пращково зарно

прашник *х. бот.* **1.** прашнїк; **2.** *оп.* **прашница**

прашница *ж. бот.* мещок (Anthera)

прашнички -а -о *бот.* прашнїков; ~ **кеса** прашнїкова зайдичка; ~ **дршка** прашнїков конарик (конарчок)

прашњав -а -о *оп.* **прашан (1, 2);** ~ **шешир** калап од праху; ~ **лице** окурена твар

праштати[1] *и* **праштати** -тим пращац; праскац; пукац

праштати[2] праштам **1.** пребачовац; **човек који лако прашта** чловек хтори лєгко пребачує, пребачлїви чловек; **2.** *фиґ. (пропуштати прилику)* опущовац, енґедовац

праштати се -ам се одпитовац ше

праштити -им *оп.* **праштати**[1]

прашума *ж.* пралєс, джунґла

прашумски -а -о пралєсов, джунґлов

прашчић *х. дем.* праше

првак *х.* **1.** шампион, ас; **светски** ~ шветови шампион; **2.** руководитель; вожд; старшина; лидер; **3.** *(угледна, истакнута личност)* углядна особа; перши чловек; **4.** *(ученик првог разреда)* першокласнїк

првакиња *ж.* **1.** шампионка, ас; **2.** ~ **опере** перши глас опери, примадона

првачити -им I. *нєпрех. (предњачити)* водзиц предок, предводзиц; II. *прех.* перши раз орац *(запущену жем)*

првашњи -а -е *(пређашњи)* скорейши

првенац -нца *х.* **1.** перши син, первородни син; **2.** *фиґ.* перши твор (продукт, робота и под.), *поет.* перше чадо*;* **3.** *(прва ракија код печења)* форлап*;* **4.** перши мед *(после жими)*

првеница *ж. (прворођена кћи)* перша дзивка, первородна дзивка

првенствен -а -о **1.** першенствени; ~ **такмичење** першенствене змаганє; **2.** *(првобитан, пређашњи)* першобутни, скорейши, дакедишнї

првенствено *присл.* першенствено, у першим шоре, насампредз
првенство *с. з розл. знач.* першенство
првенче -ета *с. дем.* < **првенац**
први -а -о перши; ◊ ~ **четврт** *астр.* перша штвартина; **од прве** одразу, зразу, з першого разу; **од прве руке** *(одличан у својој врсти, у своме раду)* найлєпши, одлични, перши; ~ **помоћ** *мед.* перша помоц; ~ **комшија** бочни сушед, перши сушед; ~ **пут** перши раз; **с прве до потоње** *(од почетка до краја)* од початку до конца (до остатку), *заст.* одперву до остатку; **у првом реду** у першим шоре; **у** ~ **час (мах, крај), у прву, у** ~ **време** *(одмах у почетку)* на початку, спочатку, у першей хвильки
првина *ж.* **1.** *(нешто што се први пут догађа):* **то ми је** ~ **да чујем** то перши раз чуєм; **то није** ~ **за њега** то за нього нїч нє нове, то йому нє перши раз*, рид.* то йому нє першина; **2.** *звич. мн. оп.* **првенац (2); 3.** перши урожай (род, плод); **4.** *оп.* **првенац (3);** ◊ **с првине, из певине, у првину** *(испрва)* спочатку, на початку, перше
првич *х. и* **првич**[**j**]**е** *с. покр.* перши одход (нащива) родзини до одатей дзивки; перши одход (нащива) оженєтого сина з нєвесту до єй родзини; госцина
прво[1] *и* **п**:**во** I. *присл.* **1. а)** *(пре чега другог)* перше; напредз; ~ **размисли, па реци** перше роздумай, а вец поведз; **б)** *(на првом месту)* перше, *нар.* найперше; ~ **му је било да...** перше му було же би...; **в)** *при начишльованю кед ше сце означиц перша точка дачого* перше, *рид.* єдно; **ја њему не верујем: прво, он није био сведок догађаја,...** я му нє верим: перше, вон нє бул шведок подїйох,...; **2.** *(напред):* ~ **иде она, за њом остали** перша идзе вона, за ню други; II. *прим. з ґен. оп.* **пре;** ◊ ~ **и** ~ перше, перше и перше; ~ **него (но)** скорей як
прво[2] *присл. покр. (пре кратког времена)* первей(ка); нєдавно
прво- *як перша часц зложених словох значи: перши по шоре* першо-
првоаприлски -а -о першоаприлски; ~ **шала** першоаприлска франта (жарта)
првобитан -тна -тно першобутни, первисни
првобитно *присл. (у почетку)* перше, спочатку
првоборац -рца *х. ист.* першоборец
првобратучед *х. (стричев син)* братняк
првобратучеда *ж. (стричева кћи)* шестринїца
првојагњеница *ж.* овца хтора ше перши раз окоци, первиска
првокласан -сна -сно першокласни
прволигаш *х.* першолиґаш
првом *присл.* перши раз, першираз
првомајски -а -о першомайски
првопричесник *х.* першопричаснїк/першопричашнїк
прворазредан *и* **прворедан** -дна -дно першокласни; найважнєйши, барз значни
првородни -а -о перши народзени, первородни; ◊ ~ **грех** *рлґ.* первородни грих
прворођенац -нца *х. оп.* **првенац (1)**
прворођени -а -о перши народзени, первородни
прворођенче -ета *с.* перше народзене дзецко
прворотка *и* **првороткиња** *ж.* жена хтора (ше) перши раз породзела
првосвећеник *и* **првосвештеник** *х.* первосвященїк
првоседелац -еоца *х. (староседелац)* старожитель, старобиватель
првостепени -а -о першоступньови
првотелка *и* **првотеока** *ж.* первиска
првотимац -мца *х. спорт.* першотимец
првотисак -ска *х. друк.* инкунабула *(кнїжка друкована у першим чаше друкарства)*
првотни -а -о **1.** *(почетни)* перши, початни, первисни; **првотни утисци** перши упечатки; **2.** *(бивши, ранији)* першобутни, перши, первисни
првоток *х.,* **првоточ** *и* **првоточеница** *ж. оп.* **првенац (3)**
првошколац -лца *х. оп.* **првак (4)**
првцати -а -о: **први** ~ перши першучки
прга *ж. покр.* **1.** *кул.* файта замешки; **2.** пражени ярец *(хтори служи место кафи)*
пргав -а -о гнїваци, руцаци*;* пирскаци
пргавац -вца *х.* гнїваци (руцаци, пирскаци) чловек
пргавост *ж.* гнївацосц, руцацосц; пирскацосц
прда *ж.* **1.** *оп.* **прдеж**; **2.** *фиґ.* срайдош, тротькош, чвиркош, пердош
прдавац -вца *х.* **1.** *оп.* **прда (2); 2.** *зоол.* косач (Crex crex)
прдачина *ж. оп.* **спрдња**
прдачити се -им се *(правити спрдњу с ким)* кепкариц, вирабяц з даким
прдеж *х.* бдзина
прдекнути -нем *(пасти с треском)* бухнуц
прдељ *х. оп.* **троскот**
прдељуска *ж. беш. (ћушка, шамар)* пляска; позауха
прдељуснути -нем *(дати ћушку)* пляснуц, дац позауха
прдецати се -ам се *(ритати се)* вирґац

прдоња *х. (попрдљив човек)* пердош
прê[1] *присл.* **1.** *(раније)* скорей; **он је дошао** ~ вон пришол скорей; **2.** *(у прошлости, некада)* скорей, дакеди, давнєйше; ~ **се боље живело** скорей ше лєпше жило; **3. а)** *(више, већма)* скорей, баржей; **то је** ~ **нерад него незнање** то скорей нєробота як нєзнанє; **б)** *(радије)*: ~ **ће гладовати него радити** волї гладовац як робиц; будзе гладовац, а робиц нє будзе; ◊ **дан** ~ дзень пред тим, пред тим дзень; **мало** ~ первей(ка); ~ **времена** скорей часу; ~ **или касније** кеди-теди, скорей або познєйше; **што** ~ цо скорей; ~ **него** скорей як; **утолико** ~ **што** з тим баржей (скорей) же; **час** ~ *(непосредно пре тога)* праве; праве пред тим
пре[2] *прим. з ґен.* **1.** *значи же ше дацо случує у чаше скорей од дачого* пред *(з инстр.),* скорей *(з ґен.)*; **стигли су кући** ~ **олује** сцигли дому пред бурю; **устаде** ~ **зоре** станул додня; **2.** *значи же дахто по шоре пред другим* пред, опрез, скорей од, скорей як; **у својој скромности друге је стављао** ~ **себе** у своєй скромносци других кладол пред (опрез) себе; **3.** *звич. у злученю з меновнїками* дан, недеља, месец *и под.*: ~ **пет година** пред пейцома роками, пейц роки назадок; ~ **наше ере** пред нашу еру; ◊ ~ **свега** насампредз, скорей шицкого, *нар.* саме перше; ~ **времена** скорей часу; ~ **тога 1.** пред тим; **2.** *(претходно, унапред)* пред тим, предком
преамбул *х. и* **преамбула** *ж. (увод, предговор)* преамбула
пребавити -им **1.** *(проборавити)* пребуц; **2.** *(надживети)* над'жиц, прежиц
пребајати -јем *(бајући излечити)* поробиц дакому *(же би виздравел)*
пребацач *х. оп.* **пребацивач**
пребацивати -цујем **1.** *з розл. знач.* преруцовац; **2.** *(бацати даље него други)* руцац далєй, преруцовац*;* **3.** *(приговарати)* предруцовац, пригваряц, вируцовац на очи*;* здзивац на нос, прецаговац попод нос
пребацивати се -цујем се преруцовац ше
пребацивач *х. ел., физ.* преруцовач
пребацити -им **1.** *з розл. знач.* преруциц; ~ **пушку преко рамена** преруциц пушку прейґ плєца; ~ **норму** *фиґ.* преруциц норму; ~ **путнике до станице** преруциц путнїкох на станїцу; **2.** *(бацити даље него други)* руциц далєй, преруциц*;* **3.** *(приговорити)* предруциц, пригвариц, вируциц на очи; здзац на нос, прецагнуц попод нос
пребацити се -им се **1. а)** преруциц ше; **б)** *(преко ограде и сл.)* преруциц ше, преґрабац ше, предрапац ше; **2.** *фиґ.* **а)** *(преварити се)* спревесц ше, спреведнуц ше; **б)** *(претерати у чему)* прейсц миру/меру (гранїцу)
пребачај *х.* преруценє; ~ **норме** преруценє норми
пребдети -дим **1.** нє спац, буц будни; пребродзиц; **2.** мерковац, чувац
пребег *х.* **1.** пребеженєц, пребег *(тот цо сцекол ґу нєприятельови або прейґ гранїци)*; **2.** *(бекство)* сцеканє
пребегавати -ам сцекац ґу нєприятельови *або* прейґ гранїци
пребеглица *х. оп.* **пребег (1)**
пребегнути *и* **пребећи** -егнем сцекнуц ґу нєприятельови *або* прейґ гранїци
пребегуша *х.* тота цо сцекла *(од родичох ґу дакому)*
пребео -ела -ело пребили
пребећи -егнем *оп.* **пребегнути**
пребивалац -аоца *х.* стаємни житель
пребивалиште *с.* место пребуваня, пребувалїще, *рид.* обиталище
пребивати -ам **1.** *(становати, боравити)* пребувац; бивац; жиц; *нар.* пребивац; **2.** *(налазити се)* находзиц ше, буц
пребијати -ам *нєзак. ґу* **пребити**[1]
пребијати се -ам се **1.** *нєзак. ґу* **пребити се; 2.** *фиґ. (потуцати се)* отлукац ше
пребир *х.* преберанє *(на струнох инструмента и под.)*
пребирати -ам *и* -рем **1.** *з розл. знач.* преберац; ~ **пасуљ** *(требити)* преберац пасулю; ~ **прстима** *(изводити једноличне покрете)* преберац з пальцами; ~ **по жицама гитаре** преберац по струнох ґитари; **2.** *(претраживати)* преглєдовац, претресац, глєдац; *(претурајући)* шпиртац; **3.** *(вашке – требити)* искац; **4.** *(певати с модулацијама)* вишпивовац; **5.** *фиґ.* здогадовац ше; роздумовац; **почео је да пребире по јучерашњим догађајима** почал ше здогадовац вчерайших подїйох
пребирач *х. оп.* **пробирач**
пребирачица *ж.* **1.** *оп.* **пробирачица; 2.** *аґр. (машина за пребирање плодова)* преберачка
пребити[1] прwбијем **1.** поламац; зламац; преламац; ~ **ноге** поламац ноги; **2.** *(испребијати)* побиц; **3.** *(убити)* забиц; **4.** *фиґ. (прекинути трајање чега)* претаргнуц, прервец; **5.** *звич. у дїєприкм. (измучити)*:

дошао је с посла сав пребијен пришол з роботи шицок вимучени (витрапени, змучени, поламани); **6.** *(изравнати се у рачунима)* поровнац ше, вировнац ше
пребити[2] -будем *(проборавити)* пребуц
пребити се -ијем се **1.** *(осакатити се)* покалїчиц ше; поламац ше; **2.** променїц ше, претвориц ше
преблаг -а -о преблаги
преблажен -а -о прещешлїви
пребледети -дим пребляднуц, збляднуц
преблизу *присл.* преблїзко
пребогат -а -о **1.** *(одвећ богат)* пребогати, барз богати; **2.** *(преобилан)* пребогати; полни з дачим; **3.** драгоцини; розкошни
пребој *м.* преградни мур
пребојадисати -ишем *и* **пребојити** -им префарбиц
пребол *м.* виздравенє; вилїченє; ◊ **рана од пребола** вилїчива (вилїчуюца) рана; **рана без пребола** нєвилїчива (нєвилїчуюца) рана
преболан -лна -лно **1.** барз хори; **2.** барз боляци, преболяци
преболевати -ам *нєзак. ґу* **преболети**
преболети -лим **1.** *(оздравити)* виздравиц, оздравиц; прездравиц; прехориц; **2.** *фиґ.* **а)** *(претрпети)* поднєсц, знєсц, витримац, прецерпиц; пребуц; **б)** *(прежалити)* прежаловац, од'жаловац, забуц, прехоровац, преболїц; ~ **прву љубав** прежаловац першу любов
преболник *м.* чловек хтори виздравел; реконвалесцент
пребор *м.* файта тканя
преборавити -им *оп.* **проборавити**
пребраздити -им виорац бразду
пребрајати -ам *оп.* **пребројавати**
пребранац -нца *м.* **1.** *кул.* пасуля на густо, пребранєц; **2.** *аґр.* *(врста пасуља)* пребранєц
пребрати -берем **1.** *(пасуљ и сл.)* попреберац; **2.** *(претражити)* преглєдац, претресц; *(претурајући)* прешпиртац
пребрдити -им прейсц прейґ брега (гори)
пребринути -нем *(обавити нешто што је задавало бриге):* **пребринуо је пуно у животу** мал (дожил, зазнал) велї бриґи у живоце; **студенти су пребринули испите** студенти попокладали испити (одбули испити); **пребринимо и ту бригу** покончме (одбудзме, препровадзме) и тото, ошлєбодзме ше и тей бриґи
пребрисавати -ам сцерац; уцерац
пребрисати -ишем **1.** *(обрисати)* посцерац; **2.** *(избрисати)* висцерац, посцерац
пребродити -им **1. а)** *(бродом преко воде)* прейсц на ладї, преплївац; **б)** *(прегазити преко воде)* прейсц [през] воду (рику и под.); **2. а)** *(с муком прећи)* звладац, прейсц; ~ **све животне препреке** звладац шицки животни препреченя; **б)** *фиґ.* *(кризу, невољу – поднети, издржати)* пребуц, препровадзиц, пребродзиц
пребројавати -ам *и* **пребројивати** -ђујем *нєзак. ґу* **пребродити**
пребројавати -ам читац, пречишльовац
пребројати -јим *и* **пребројити** -им почитац, пречитац, пречишлїц; ~ **паре** почитац (пречитац) пенєжи
пребројати се -јим се *и* **пребројити се** -им се **1.** *взаєм. повр.* почитац ше, пречитац ше, пречишлїц ше; **2.** *(помести се у бројању)* замилїц ше, помилїц ше, забунїц ше
пребујати -јим *покр.* *(искипети – о течности)* збегнуц
превага *ж.* превага
превагнути -нем **1. а)** *(претегнути по тежини)* зважиц; **б)** *(надвладати)* превладац, прецагнуц, превагнуц; **код овог писца је превладао приповедач** *(овај писац је више приповедач него песник и сл.)* при тим писательови превладал (прецагнул) приповедач; **2.** *(минути)* прейсц; **превагнуло подне** прешло поладнє; **превагнуо је петнаесту годину** наполнєл петнасти рок
превадити -им прекласц; ~ **што из једне кутије у другу** прекласц дацо з єдней шкатули до другей
преваћати -ам *оп.* **преводити**
преважати -ам *оп.* **превозити**
превазилажење *с.* премаганє; превозиходзенє
превазилазити -им **1.** *(показивати надмоћност, предност)* преберац; обеговац; **2. а)** *(тешкоће – надвладавати)* премагац; **б)** *(ставове, мишљења)* премагац, превозиходзиц, превисшовац, надвисшовац
превазићи -иђем **1.** *(показати надмоћност, предност)* пребрац; обегнуц; **превазишао их је све у знању** пребрал их шицких у знаню; **2. а)** *(надвладати)* премогнуц; ~ **проблеме** премогнуц проблеми; **б)** *(ставове, мишљења)* превозисц**,** премогнуц, превисшиц, надвисшиц; ~ **међусобна неслагања** превозисц медзисобни нєскладаня
превала *ж. ґеоґр.* горске шедло

превалити -им I. *прех.* **1. а)** *(претурити)* преврациц, виврациц; **б)** *(с једне стране на другу)* превврациц, обрациц; **2.** *(одређено растојање)* прейсц; **превалио је петнаест километара** прешол петнац километри; **3.** *(навршити)* наполнїц; **превалио је већ четрдесету годину** уж наполнєл штерацец роки; II. *нєпрех. (проћи)* прейсц; **превалило је подне** прешло поладнє

превалити се -им се **1. а)** *(претурити се)* превврациц ше, виврациц ше; **б)** *(окренути се)* превврациц ше, обрациц ше; **2.** *(пасти, срушити се)* спаднуц, звалїц ше; **3. а)** *(сести наслонивши се)* звалїц ше; б) *(лећи)* лєгнуц, звалїц ше

преваљати -ам *(преместити ваљајући)* предрилїц, *коц.* прецискац; прекотуляц

преваљивати -љујем *нєзак.* *ґу* **преваљати**

превара *ж.* спреводзка; спреведанє

преваран -рна -рно **1.** *(који у себи садржи превару)* спреведацки; ~ **начин** *правн.* спреведацки способ; **2.** *(који вара)* тот цо спреведа, спреведаци; **срећа је преварна** щесце спреведаце

преварант *х.* спреводзкош

преварантица *и* **преваранткиња** *ж.* спреводзкошка

преваранција *ж. (варање)* спреведанє

преварити[1] -им **1.** спреведнуц, спревесц; *заст.* превесц, окламац, скламац; *(све, многе)* поспреведац**; 2.** *(бити неверан у љубави)* спреведнуц, спревесц

преварити[2] преварим *(прекувати)* превариц

преварити се -им се спреведнуц ше, спревесц ше

преварке *присл.* зоз спреводзку

преварљив -а -о спреведаци

преварно *присл. оп.* **преварке**

преваспитавати (се) -ам (се) превоспитовац (ше)

преваспитање *с.* превоспитанє

преваспитати (се) -ам (се) превоспитац (ше)

превасходан -дна -дно одлични, позарядови

превасходно *присл.* **1.** одлично, позарядово; **2.** *(претежно)* у главним, преважно, превозходно

превасходство *с. заст.* **1.** *(премоћ, предност)* премоц; **2.** *(екселенција)* превозходительство, превозходство; **ваше ~** вашо превозходительство; **3.** одлични успих

превез *х.* **1.** *(невестин вео)* шлаєр; **2.** *(појас за оружје)* пас

превезати -ежем **1.** *(свезати омотавши)* завязац; **2.** (о)знова завязац

превезивати -зујем **1.** *(везивати омотавајући)* вязац, завязовац; **2.** (о)знова вязац (завязовац)

превејан -а -о лукави; на шицко схопни

превејанац -нца *х.* лукави чловек, лукавец

превелик -а -о превельки

превентива *ж.* превентива

превентиван -вна -вно превентивни

превера *ж.* **1.** пременка (менянє) вири; **2.** *(прекршај речи)* потупенє слова, одтаєнє; зрада

преверавати -ам **1. а)** меняц виру, преходзиц на другу виру; **б)** преводзиц дакого на другу виру; **2.** *(прекршивати реч, изневеравати)* потупйовац слово, одтайовац ше; зрадзовац

преверити -им **1. а)** пременїц виру, прейсц на другу виру; **б)** превесц дакого на другу виру; **2.** *(прекршити веру, изневерити)* потупиц слово, одтаїц ше; зрадзиц

превес *х. оп.* **превез**

превеса *ж.* зависа, фиронґа

превесити -им **1.** преруциц дацо прейґ дачого; **2.** обешиц; **3.** *(оборити, спустити)* спущиц; ◊ ~ **невесту** положиц млодей шлаєр

превесити се -им се нагнуц ше *(прейґ дачого)*; схилїц ше, зогнуц ше

превеслати -ам **1.** *(преко воде)* превеслац; **2.** *фиґ.* прейсц на дачий бок, пристац ґу дакому

превести[1] *и* **превести** -едем **1.** *з розл. знач.* превесц; ~ **кога преко планине** превесц дакого прейґ гори; ~ **на другу веру** превесц на другу виру; **2.** *(на другу дужност)* премесциц **3.** *(на други језик)* преложиц, *заст.* претолковац

превести[2] *и* **превести** -езем **1.** превезц; **2.** *(прегазити кога колима)* преґажиц

превести се -езем се превезц ше

превеће *присл. (претерано)* барз, пребарз; прейґ мери/мири; барз вельо, превельо

превешати -ам *нєзак. ґу* **превесити**

превид *х.* превид

превидети -дим **1. а)** *(не опазити)* нє обачиц; **б)** *(пропустити)* превидзиц; **2.** *(прегледати)* опатриц

превиђати -ам *нєзак. ґу* **превидети**

превијалиште *с.* превивалїще

превијан -а -о *оп.* **превејан**

превијати -ам **1.** *(савијати)* зогинац; скруцовац; **2. а)** *(стављати завој)* завивац, превивац; **б)** *(мењати завој)* превивац; **3.** *(дете)* повивац

превијати се -ам се зогинац ше; хиляц ше; *(од болова)* курчиц ше

превијач *х.* **1.** *(који превија ране)* превивач; **2.** кошарка, кошар *(за ношенє овоци, желєняви)*
превијача *ж.* колїба *(зоз пруца)*
превијуша *ж.* кокет(к)а; фрайлочка
превинути -нем зогнуц
превирање *с.* **1.** < **превирати; 2.** *фиґ.* вренє, вреце, превреванє
превирати -рем **1.** *нєзак. ґу* **преврети; 2.** *фиґ.* врец
превирач *х.* квас *(хтори виволує киснуце)*
превисити -им **1.** буц лєпши од дакого; пребрац дакого; **2.** *оп.* **превесити (3)**
превисок -а -о превисоки, барз високи
превити -ијем **1.** *(савити)* зогнуц; скруциц; **2. а)** *(ставити завој)* завиц, превиц; **б)** *(променити завој)* превиц; **3.** *(дете)* повиц; ◊ ~ **руке** зложиц руки
превити се -ијем се зогнуц ше; схилїц ше; *(од болова)* скурчиц ше
превише *присл.* **а)** барз, пребарз; *експр.* до Христа бога; аж и на то; **он је ~ скроман** вон барз скромни; ~ **се прави важан** барз ше прави важни, *експр.* до Христа бога є випинаци; **б)** барз вельо, превельо; **потрошио је ~ пара** потрошел барз вельо пенєжи
превишњи -а -е превишнї
превладавање *с.* звладованє, превладованє, премаганє
превладавати -ам **1.** *(савлађивати)* звладовац; премагац; **2.** *(бројношћу, снагом и сл.)* превладовац; премагац
превладати -ам **1.** *(савладати)* звладац; премогнуц; **превладао га сан** звладал го сон; **2.** *(бројношћу, снагом и сл.)* превладац; премогнуц
превлађивати -ђујем *оп.* **превладавати**
превлака *ж.* **1.** *(танак слој преко нечега)* пасмо, пасемко, кошулька; **2.** *хем.* прецагнуце; **3.** *биол.* облєчко; **4.** *ґеоґр.* *(земљоуз)* шийка, жемоуз
превласт *ж.* превласц
превлачити -им **1.** *(вукући премештати)* прецаговац; **2. а)** *(покривати)* закривац; **б)** *(намештај пресвлаком)* обшивац, *заст.* обцаговац; **в)** *хем. (покривати танким слојем)* прецаговац
превлачити се -им се **1.** прецаговац ше; **2.** *(превлачити се чиме)* закривац ше; прецаговац ше
превод *х.* преклад
преводив -а -о *(који се може превести – о тексту)* прекладаци, хтори мож преложиц
преводилац -иоца *х.* прекладач, прекладатель; *(женска особа)* прекладателька
преводилачки -а -о прекладацки; прекладательни; ~ **посао** прекладацка робота; ~ **служба** прекладательна служба
преводити -им **1.** *з розл. знач.* преводзиц; **2.** *(на другу дужност)* премесцац; **3.** *(на други језик)* прекладац**; 4.** *(у другу веру)* преводзиц, обрацац
преводљив -а -о *оп.* **преводив**
преводни -а -о прекладни; ~ **књижевност** прекладна литература
преводница *ж.* шлайс, преводнїца
превођење *с.* **1.** < **преводити**; **2.** *(на други језик)* прекладанє
превоз *х.* превоз; превоженє
превозарина *ж. оп.* **превознина**
превозилац -иоца *х.* превожовач; превознїк
превозити (се) -им (се) превожиц (ше)
превозни -а -о превозни
превозник *х.* превознїк
превознина *ж.* превознїна
превој *х.* **1. а)** *(превијање рана)* завиванє; превиванє; **б)** *(завој за ране)* фатьол, повязка, завивка, завой; **2.** *(савијутак, набор, бора)* ранєц; прегнуце, прегин; фалц; рубец; **3.** *ґеоґр.* горске шедло, преход, прегин; **4.** *(завијутак пута)* кривина, круцина; **5.** *ґрам.* превой
преворница *ж. (засун)* желєзо, древо, латка и под. *(за заверанє дзверох попрейґа)*
преврат *х.* **1.** *(преокрет)* преобрат, преобраценє; **2.** *(револуција)* преврат
преврата *ж. кул.* преврата *(єдзенє з кукуричней муки и вайцох)*
превратити -им **1.** *(окренути)* преврациц; обрациц; *(изврнути)* виврациц; **2.** *(потпуно изменити)* обрациц; претвориц; пременїц; **3.** *(изневерити):* ~ **вером** потупиц слово, одтаїц ше
превратити се -им се **1.** *(окренути се)* преврациц ше; обрациц ше; *(изврнути се)* виврациц ше; **2.** *(претворити се у што друго)* пременїц ше, постац
превратни -а -о (< **преврат (2))** превратни
превратник *х.* учаснїк у преврату; прихильнїк преврату
превратнички -а -о (< **преврат (2))** превратнїцки
превраћати -ам **1.** *(окретати)* преврацац; обрацац; *(извртати)* виврацац; **2.** *(потпуно мењати)* обрацац; претворйовац; меняц, пременьовац; ◊ ~ **очи (очима)** *(чинити се*

недужним) правиц ше злату качку, преврацац з очми

превргавати -ам *нєзак. ґу* **превргнути**

превргнути -нем **1.** *(пребацити)* преруциц; **2.** *(оборити)* зваліц, виврациц; **3.** *покр. (испреметати)* попреврацац

превремен -а -о скорейчасови, предчасни, предчасови; **превремени избори** скорейчасово виберанки

превремено *присл.* вчас, скорей часу, предчасно, пред часом, опрез часу

превременост *ж.* скорейчасовосц, предчасносц

преврети -рим I. **1.** *нєпрех. (прекипети)* збегнуц; **2.** *(завршити врење, ферментацију)* прекиснуц; II. *прех. (ставити што да проври)* превариц

преврзати се -ам се *оп.* **рвати се**

преврнути -нем **1.** *(претурити)* виврациц, зваліц; ~ **чашу** виврациц погар; **2.** *(окренути на противну страну)* **а)** обрациц, преврациц; обрациц горебздом; **б)** *(сено и сл.)* преврациц; **3.** *(преправити одећу преврћући је на наличје)* преврациц наруби, преправиц; **4.** *(преорати)* преврациц, поорац; **5.** *(лист књиге)* обрациц; **6.** *(испреметати, претражити)* попреврацац, поборикац, покутатовац; **7.** *(претворити)* претвориц; **8.** *(изневерити):* ~ **вером** потупиц слово, одтаїц ше; зрадзиц; **9.** *(полудети)* (п)ошаліц, похибиц; **10.** *заст. (проћи – о времену)* прейсц; **превалило подне** прешло поладнє; ◊ ~ **коме цепове** обрац, оплячкац дакого; ~ **језик (језиком)** прегвариц, озвец ше; ~ **коме памет (мозак)** *(залудити кога)* здуриц, звирліц дакого

преврнути се -нем се **1.** *(свалити се)* виврациц ше, зваліц ше, спаднуц; **2.** *(окрећући се испасти)* преврациц ше; **3.** *(окренути се)* обрациц ше; **4.** *фиґ.* цалком ше пременїц; ◊ **преврнуло се вино** вино прешло (стало ше) на оцет**;** ~ **преко главе** руциц багинди

превртати -рћем **1.** *(обарати, претурати)* виврацац, валяц; **2.** *(окретати на противну страну)* **а)** обрацац, преврацац; обрацац горебздом; **б)** *(сено и сл.)* преврацац; **3.** *(преправљати одећу преврћући је на наличје)* преправяц; **4.** *(преоравати)* преврацац, орац; **5.** *(листове књиге)* обрацац; **6.** *(преметати, претраживати)* шпиртац, борикац, кутатовац; **7.** *(претварати)* претворйовац, претваряц

превртати се -рћем се **1.** *(рушити се)* виврацац ше, валяц ше, падац; **2.** *(окрећући се испадати)* преврацац ше; виврацац ше; **3.** *(окретати се)* обрацац ше; **4.** *фиґ.* цалком ше меняц; ◊ ~ **преко главе** руцац багинди

превртач *х.* **1.** котурбичар *(голуб хтори ше у лєту превраца)***; 2.** *польопр.* преврацач

превртача *ж.:* **вељача** ~ спреведлїви (спреведаци) фебруар, таки як марцова хвиля; *фиґ.* нєстаємни чловек

превртљив -а -о нєстаємни; нєсиґурни, нєбизовни; зрадлїви

превртљивац -вца *х.* нєстаємни чловек; нєсиґурни (нєбизовни) чловек; зрадлїви чловек

преврћи -ргнем *оп.* **превргнути**

превршити -им **1.** прелївац ше, вилївац ше, сипац ше поверх дачого; **вода је превршила обале** вода ше преляла прейґ побрежйох; **2.** наляц (насипац) верхом полни; **превршена чаша** верхом полни погар; **3.** одрезац (одштригнуц, одрубац) верх дачого; **4.** *(навршити – о времену)* наполнїц, навершиц; **превршио је тридесет година** наполнєл трицец роки; **5.** *безос.:* **превршило му је** було (пришло) му по ґаґор (поверх глави); ◊ ~ **сваку меру** прейсц (превершиц) кажду меру/миру, прейсц шицки гранїци

превршити се -им се **1.** *(препунити се, прелити се)* буц верхом полни, верхом ше наполнїц; преляц ше, виляц ше, висипац ше поверх дачого; **2.** *(навршити се – о времену)* наполнїц ше, навершиц ше

превући -учем **1.** *(вукући преместити)* прецагнуц; ~ **орман у ћошак** прецагнуц орман до кута; **2. а)** *(покрити)* закриц; **облаци превукоше небо** хмари закрили нєбо, нєбо ше зацагло зоз хмарами; **б)** *(намештај пресвлаком)* обшиц, *заст.* обцагнуц; **в)** *хем. (прекрити танким слојем)* прецагнуц

превући се -учем се **1.** прецагнуц ше; **2.** *(прекрити се чиме)* закриц ше; прецагнуц ше

прегаз *х. оп.* **брод**[2]

прегазити -им **1.** *(прећи на другу страну)* прейсц през дацо; ~ **реку** прейсц през рику; ~ **планину** прейсц през гору; **2.** *(погазити)* поґажиц; преґажиц

прегалац -аоца *х.* роботни (вредни) чловек; активист[а]; ентузияст[а]; инициятор

прегалаштво *с.* роботносц, вредна (пилна) робота

прегаљ -гља *х. зоол.* кревопиєц (Trombidium)

прегањати -ам *оп.* **прегонити (1)**

прегарати -ам *нєзак. ґу* **прегорети**
прегача *ж.* фартух, *рид.* шурец
прегачица *ж. дем.* фартущок, *рид.* шурчик
прегиб *х.* **1. а)** *(место где се што прегиба)* прегин, прегнуце; **б)** *(зглоб)* ставец; **в)** *(прегибање)* зогинанє, прегинанє; **2.** *ґеол. (набор)* ранц, ранєц; **3.** *ґрам. заст.* пременка *(деклинация и конюґация)*
прегибак -ипка *и* **прегибало** *с. оп.* **прегиб (1.б)**
прегибати -ам *и* -бљем з(о)гинац; прегинац; ◊ ~ **главу** з(о)гинац главу
прегибати се -ам се *и* -бљем се **1.** зогинац ше; прегинац ше; **2.** *ґрам. заст.* меняц ше *(по припадкох)*
прегињати[1] -њем *нєзак. ґу* **прегнути**[1]
прегињати (се) -њем (се) з(о)гинац (ше); хиляц (ше)
прегињач *х. оп.* **прегалац**
прегладнети -ним **1.** барз огладнїц (вигладнїц); **2.** *(од глади изгубити жељу за јелом)***: ја сам већ прегладнео** я уж анї нє гладни
преглас *х. линґв.* преглас
прегласавати -ам *(надгласавати)* прегласовац, надгласовац
прегласати -ам *(надгласати)* прегласац, надгласац
преглед *х.* **1.** препатрунок, прегляд; ~ **штампе** прегляд (препатрунок) преси; ~ **ратних догађаја** прегляд войнових подійох; **табеларни** ~ табеларни препатрунок*;* **2.** *(испитивање; анализа; контрола)* препатрунок; препатранє; **лекарски** ~ лїкарски препатрунок; **отићи на** ~ **код лекара** пойсц ше препатриц (пойсц на препатрунок) до лїкара; **технички** ~ **трактора** технїчни препатрунок тракторох; ~ **крви** препатранє (препатрунок) креви; **3.** *(узорак)* образец, модел
прегледавати -ам препатрац
прегледан -дна -дно преглядни
прегледаоница *ж.* препатральня
прегледати -ам **1.** препатриц; опатриц; ~ **болесника** препатриц хорого; ~ **кочнице на колима** опатриц гамовачки на авту; **2.** *(не спазити, пропустити)* нє обачиц; **3.** *нар. поез.* пречитац
прегледач *х.* препатрач
прегледница *ж. оп.* **прегледаоница**
прегледност *ж.* преглядносц
преглодати -ођем прегризц
прегљача *ж. покр. оп.* **прегача**
прегнати -ам прегнац, одогнац *(през дацо)*
прегнути[1] прегнем **1. а)** влапиц ше до роботи; **б)** *(напрегнути)* напружиц, напнуц; усиловац ше; ~ **све силе** уложиц шицки напруженя, усиловац ше; **в)** почац дацо робиц; **прегнули да се бију** почали ше биц; **2. а)** *(одлучити се)* ришиц (ше); **б)** *(одважити се)* одшмелїц ше
прегнути[2] прегнем *(сагнути)* зогнуц; схилїц; ~ **главу** зогнуц (схилїц) главу
прегнути се -нем се зогнуц ше; схилїц ше
прегнуће *с.* усиловносц, напруженє
преговарати -ам прегваряц; єднац ше; ~ **о миру** прегваряц о мире
преговарач *х.* прегваряч
преговарачки -а -о прегваряцки; **сести за** ~ **сто** шеднуц за прегваряцки стол
преговор *х. звич. мн.* прегварка, прегварянє; **водити преговоре** водзиц прегварки
преголем -а -о велїки, превелїки, барз вельки
пregодиштити -им препровадзиц рок
прегојити се -им се барз затиц
прегон[1] *(сукоб)* зраженє; борба
прегон[2] *(ограђен простор за напасивање стоке)* дєп
прегонити -им **1.** преганяц, одганяц *(през дацо);* **2.** *(сувише гонити)* барз гонїц; ~ **коња** барз гонїц коня; **3.** *фиґ. (претеривати)* преходзиц меру/миру (границу), увекшовац
прегонити се -им се *взаєм. повр.* **1.** *(настојати постићи бољи резултат)* обеговац ше; прец ше; надбивац ше; **2.** *(препирати се)* спричкац ше, прец ше
прегор *х.* пожертвованє, пожертвовносц
прегоревати -ам *нєзак. ґу* **прегорети**
прегорети -рим **1.** *(сломити се прогоревши)* прегориц; **2.** *(загорети)* погориц; пригориц; **печење је прегорело** печенє погорело; **3.** *фиґ. (од жеђи)* зашлягнуц; **4.** *фиґ.* **а)** *(преболети)* прежаловац, од'жаловац, преболїц; **б)** *(савладати се)* звладац ше, витримац; ◊ **прегорела је крава** *(крава неколико дана није музена, па је засушила)* крава ше заяловела
преграбити -им *(преотети)* одняц
преграда *ж.* **1.** преградзенє, преграда; **2.** *(преградња)* преградзованє; преградзенє
преградак -атка *х.* **1.** *оп.* **преграда (1)**; **2.** *(претинац)* прискринок
преградити -им **1.** *(преградом)* преградзиц; **2.** *(на други начин изградити)* преправиц*;* ~ **кућу** преправиц хижу
преградица *ж. дем.* мале преградзенє, преградка

преградни -а -о преградни, преградзуюци; ~ **зид** преградни мур
преградња *ж.* преградзованє
преграђивати -ђујем **1.** *(преградом)* преградзовац; **2.** *(преиначивати)* преправяц
прегрејавати (се) -ам (се) прегривац (ше), презогривац (ше)
прегрејан -а -о преграти, презограти
прегрејати (се) -јем (се) преграц (ше), презограц (ше)
прегризати -ам прекушовац, розкушовац; прегриз(ов)ац
прегристи -изем **1. а)** *(једним стиском зуба)* розкушиц, прекушиц; **б)** *(гризењем)* прегризц; **в)** *фиґ. (прекинути)* прервец, претаргнуц; **2.** *фиґ. (презалогајити)* заєсц, прехвациц
прегрмети -мим **1.** престац гирмиц; **2.** *фиґ.* **а)** *(протутњити)* прегирмиц, предубонїц; предуднїц; **б)** *(претурити преко главе)* прежиц, пребуц
прегрмљивати -љујем *нєзак. ґу* **прегрмети**
прегртати -рћем прегартац; прерупцовац; ~ **пшеницу да се суши** прерупцовац жито же би ше сушело
прегруписавати (се) -ам (се) преґруповйовац (ше)
прегруписати (се) -ишем (се) преґруповац ше
прегршт *ж.* **1. а)** гарсц; ~ **трешања** гарсц черешнї; **б)** *(сена, сламе и сл.)* гарсц, чомов; **2. а)** *(незнатна количина)* гарсточка; ~ **људи** гарсточка людзох; **б)** *(обиље чега)* полно; ◊ **на прегршти (прегрштима) бацати новац** на велько розруцовац (трошиц) пенєжи; **на прегршти (прегрштима) делити** дзелїц з полнима гарсцами, дзелїц як з меха
прегурати -ам **1.** *(с места на место)* предрилїц; *(много, све)* предриляц; **2.** *фиґ. (преживети, претурити)* пребуц, препровадзиц, предрилїц; прежиц дацо, прейсц през дацо; **с муком су прегурали прошлу годину** чежко препровадзели прешли рок; **прегурао је и рат** прежил и войну
пред *и (пред енклитичнима формами особного заменовнїка)* **преда** *прим.* I. *з ак.* **1.** *означує напрям дїї* пред *(з ак.)*, опрез, напрез *(з ґен.);* **бацити се коме ~ ноге** руциц ше дакому пред ноги; **стао је преда ме** станул предо мнє (опрезо мнє); **2.** *означує час дїї* пред *(з инстр.), рид.* над *(з инстр.)*, под *(з ак.)*, при; **три дана ~ изборе** три днї пред виберанками; **стигли су ~ ноћ** сцигли у змерку; ~ **јутро** над раном; ~ **јесен** концом лєта, под єшень; ~ **крај деценије** концом (при концу) децениї; ~ **одлазак** пред одходом; II. *з инстр.* **1.** *означує место дїї* пред *(з инстр.),* опрез, напрез *(з ґен.);* **стоји преда мном** стої предо мну (опрезо мнє); **2.** пред *(з инстр.)* **а)** *означує час:* ~ **Свима светима** пред Шишятами; **б)** *означує причину:* **осећати страх ~ будућношћу** чувствовац страх пред будучносцу; **в)** *означує приближованє ґу зявеню, подиї, стану;* ~ **нама је тежак проблем** пред нами чежки проблем*;* ◊ ~ **што** *(пре него)* скорей як; **ићи ~ кога** *(дочекивати кога при доласку)* исц опрез/напрез дакого
предавање *с.* **1.** даванє; придаванє; **2.** *(лекција)* преподаванє, викладанє
предаваоница *ж.* преподавальня
предавати -ајем **1.** придавац; давац; **2.** *(држати предавање)* преподавац, викладац
предавати се -ајем се придавац ше
предавач *х.* преподавач, викладач
предавник *х. покр. (издајник)* зраднїк
предаја *ж.* **1.** *(предавање; достава)* придаванє*;* **2.** *оп.* **предање**
предајни -а -о одпосилаюци; ~ **станица** *техн.* одпосилаюца станїца
предајник *х. техн.* давач
предак претка *х.* **1.** *(давни сродник)* предок; **2.** *фиґ.* предходнїк
предалек -а -о предалєки, барз далєки
предан -а -о **1.** *дїєприкм.* < **предати (се)**; **2. а)** *(одан)* вирни, оддани; вязани; **б)** *(искрен)* щири; ~ **љубав** щира любов; **3.** *(марљив)* пилни; **4.** *(одушевљен)* одушевени, занєшени
предантити -им препровадзиц дзень
предање *с.* преданє, приданє; приповеданє, традиция, усне преношенє
предати[1] -ам **1.** придац, дац; ~ **ствари у гардеробу** придац (дац) ствари до ґардероби; **2.** *(признати победу противнику)* придац; ~ **противнику титулу првака** придац процивнїкови титулу шампиона; **3.** *(некоме поздрав, вест и сл.)* пренєсц
предати[2] **(се)** -ам (се) *оп.* **презати**[3] **(1, 2)**
предати се -ам се **1.** *(признати победу противнику)* придац ше; **2.** *(попустити пред тешкоћама)* подац ше, придац ше; **3.** *(подати се – о жени)* придац ше, дац ше; **4.** *(некоме на издржавање)* придац ше дакому; **5.** *фиґ.* **а)** *(са заносом се одати чему)* дац ше до дачого, придац ше дачому, занєсц ше;

сав се предаде послу шицок ше дал до роботи; **б)** препущиц ше; ~ **сањарењу** препущиц ше мрийом

предах *х.* **1.** *(прекид ради одмора)* оддих, предих, одпочивок; **радити без предаха** робиц без оддиху; **2.** *(удисај и издисај)* удихнуце; диханє; **гледати без предаха** патриц без диханя (нє дихаюци)

предахнути -нем **1.** *(одморити се)* **а)** одпочинуц; оддихнуц; **предахнимо мало** одпочиньме дакус; **б)** *(после трчања и сл. – повратити дах)* оддихац ше, одфукац ше; **2.** *(удахнути и издахнути)* дихнуц, удихнуц

предачки -а -о: ~ **обичај** обичай предкох

предбацивати -цујем предруцовац, препоминац, вируцовац (на очи); здзивац на нос, прецаговац попод нос

предбацити -им предруциц, препомнуц, вируциц на очи; здзац на нос, прецагнуц попод нос

предбележба *ж. правн.* пред'значка

предбележити -им напредок (предходно) записац (зазначиц)

предбјежан -жна -жно *иєк.* предходни; *(привремен)* дочасни, дочасови

предбрачни -а -о предмалженски

предбројати се -јим се *и* **предбројити се** -им се предплациц ше

предбудући -а -е предбудуци; ~ **време** *ґрам.* предбудуци час

предвајати -ам **1.** дзеліїц на два часци; **2.** *(престајати)* преставац

предварити -им **1.** *оп.* **предухитрити; 2.** *(спречити)* зопрец

предвести -едем привесц пред дакого

предвече -ера *с. и* **предвечер** *ж. и ридше х.* пред вечаром, вечаром; предвечар *х.;* **једне предвечери** раз пред вечаром, єдного предвечара; **у летње предвечере** влєце пред вечаром

предвече(р) *присл.* пред вечаром, вечаром

предвечерје *с.* **1.** пред вечаром, вечаром, предвечар *х.;* **у тихом предвечерју** у цихим предвечару; **2.** вечар пред шветом; **3.** *фиґ. (време непосредно пред каквим догађајем)* пред початком, пред саму подію, на прагу; **у ~ рата** пред початком войни, пред саму войну; **4.** *церкв.* вечурня

предвечерњи -а -е предвечарши

предвидети -дим предвидзиц

предвидив *и* **предвидљив** -а -о предвидлїви, предвидзуюци

предвиђати -ам предвидзовац

предводилац -иоца *и* **предводитељ** *х. оп.* **предводник**

предводити -им **1.** предводзиц, водзиц предок, водзиц; **2.** приводзиц пред дакого

предводник *х.* предводнїк, предводитель, *заст.* предняк; ~ **групе** предводнїк ґрупи; **ован** ~ *(ован који предводи стадо)* баран предводнїк

предводница *ж.* предводнїца, предводителька

предводнички -а -о предводнїцки

предвојити -им подзеліїц на два часци

предвојнички -а -о предвояцки; ~ **обука** предвояцка обука

предворје *с.* **1. а)** *(део испред главних улазних врата зграде)* пред уходом; **б)** *(простор иза главног улаза)* преддворє, аула, конк; **2.** *(предсобље)* приклєт, предхижа

предвостручавати (се) -ам (се) **1.** *(удвостручавати (се))* удвойнїсцовац (ше), дупловац (ше); **2.** *(пресавијати (се) на два дела)* складац (ше)

предвостручити (се) -им (се) **1.** *(удвостручити (се))* удвойнїсциц (ше), подупловац (ше); **2.** *(пресавити (се) на два дела)* зложиц (ше)

предгиб *х. физк.* предгиб

предговор *х.* уводне (предходне, вступне) слово, предслово

предговорник *х.* предходни бешеднїк *(хтори бешедовал пред даким на даяким сходу)*

предгорје *с.* предгорє

предграђе *с.* предгород, предварош, предместо, окраїско

предгрејати -јем *хем.* предграц

предевати -ам давац дакому *або* дачому друге мено, меняц дакому *або* дачому мено

предел *х. оп.* **предео**

пределити -им *(разделити, раставити)* роздзеліїц, оддзеліїц

предено *с. (пређа)* предза; предзенко

преденути -нем дац дакому *або* дачому друге мено, пременїц дакому *або* дачому мено

предео -ела *х.* **1.** предїл; **шумски** ~ лєсови предїл; **дивни предели** прекрасни предїли; **2.** *заст. (железнички купе)* купе

преденица *ж. и* **преденце** *с. бот. (вилина косица)* бетелїнова златка, златна нїтка (Cuscuta)

предење *с.* **1.** *(пређе)* предзенє; **2.** *(мачке)* предзенє, гранє

предерати -рем *оп.* **предрети**

предести -дем *и* -денем *оп.* **преденути**

предестинирати -ам *(предодредити)* предестиновац

предзадњи -а -е предостатнї
предзнак *х.* **1.** *мат., муз.* пред'знак; **2.** *(знамење)* предвистка, пред'знак, предчуце
предзнање *с.* пред'знанє
предиво *с.* **1.** *(пређа)* предза; нїтки; **2.** *(предење)* предзенє; **3.** *бот. (лан)* лєн
предигнути *и* **предићи** -игнем I. *прех.* **1.** дакус (кус) подзвигнуц; **2.** *(украсти)* списац, злопчиц; **3.** премесциц; II. *нєпрех.* преселїц ше, прейсц
предигнути се *и* **предићи се** -игнем се **1.** дакус (кус) ше подзвигнуц; **2.** *(мало се опоравити)* подняц ше
предигра *ж.* **1.** *спорт.* предбависко; **2.** *ум.* прелудий, увертира, пролог, предбависко
предизати (се) -ижем (се) *нєзак. ґу* **предигнути (се)**
предизборни -а -о предвиберанкови, предвиборни
предиј *х. ист. (црквено имање)* предий
предика *ж. (проповед у цркви)* казань *ж.*, наказованє*;* ◊ **очитати коме предику** отримац дакому казань, викресциц дакого
предикаоница *ж. церкв.* казательнїца
предикат *х. ґрам.* предикат
предикативан -вна -вно предикативни
предикатор *х. (проповедник)* казательнїк
предикатски -а -о предикатов, предикатни
предиковати -кујем тримац казань, наказовац
предилац -иоца *х.* предзач
предилица *ж.* предзачка *(машина)*
предиља *ж.* предзачка *(жена)*
предимензионирати -ам предимензионовац
предионица *ж.* предзальня
предионичар *х. (радник у предионици)* предзальняр
предионички -а -о предзальньов[и]
предирати -рем *нєзак. ґу* **предрети**
предисати -ишем **1.** *нєзак. ґу* **предахнути; 2.** чежко дихац, *експр.* дихциц
предиспит *х.* предиспит
предиспитни -а -о предиспитни
предиспозиција *ж.* предиспозиция
предиспониран -а -о предиспоновани
предисторија *ж.* предистория
предистрага *ж. правн.* предвишлїдзованє
предићи (се) -игнем (се) *оп.* **предигнути (се)**
предјело *с.* пред'єдло
предјесен *ж. и* **предјесење** *с.* пред'єшень
предјутарје *с. оп.* **праскозорје (1)**
предјутарњи -а -е наддодньови
предлагање *с.* предкладанє
предлагати -ажем предкладац
предлагач *х.* предкладач
предлани *присл. оп.* **преклане**
предлог *х.* **1.** *(изложено мишљење)* предкладанє, предлог; **2.** *ґрам.* применовнїк
предложак -ошка *х. (модел)* образец, модел
предложеник *х.* предложени *(за даяку длужносц, чесц и под.)*
предложити -им **1.** предложиц; **2.** *(предати)* придац, дац
предљив -а -о бояжлїви
предмет *х.* **1.** *з розл. знач.* предмет; **2.** *ґрам.* обєкт
предметак -тка *х. ґрам.* префикс
предметни -а -о предметни; предметов
предметнути -нем положиц пред дакого *або* дацо
предмњева *ж. иєк. заст. оп.* **претпоставка**
преднапрегнут -а -о: **преднапрегнути бетон** *буд.* преднапружени бетон
преднацрт *х.* преднарис
предност *ж.* предносц, першенство*,* превага, *рид.* преимущество
предњак *х.* **1.** *оп.* **предводник; 2.** тот цо обегнул других (цо лєпши од других, цо пребрал других) у роботи; **3.** тот цо идзе *або* ше находзи опрез дакого; **сваки у колони гледа у пете свог предњака** кажди у колони патри до петох того цо идзе опрез нього; **4.** преднї вол *або* конь *(запрагнути);* **5.** *анат. (секутић)* шекач, шекаци зуб; **6.** *ґрам.* протаза; **7.** *лоґ.* премиса
предњачити -им **1.** *(предводити)* водзиц предок, предводзиц; **2.** исц напредок, исц опрез дакого; **дечак предњачи мајци** хлапец идзе опрез мацери; **3.** окреме ше визначовац

предњи -а -е преднї
предњица *ж.* **1.** лепинь; **2.** предок *(кошулї, сари на чижми и под.)*
предњонепчани -а -о *ґрам.* преднєподнєбни
предобар -бра -бро предобри, барз добри
предобивати *и* **предобијати** -ам **1.** *(надвладавати)* надвладовац, звладовац, победзовац, *заст.* превладовац; **2.** *оп.* **придобивати (1); 3.** *(освајати)* заберац, залапйовац, освойовац
предобити -ијем **1.** *(надвладати)* надвладац, звладац, победзиц, *заст.* превладац; **2.** *оп.* **придобити (1); 3.** *(освојити)* завжац, залапиц, освоїц
предодредити -им предодредзиц, *рид.* призначиц
предодређивати -ђујем предодредзовац, *рид.* призначовац

предојити -им *(сувише надојити)* барз надойчиц, дац барз вельо цицкац
предоминантан -тна -тно предоминантни
предоминирати -ам *зак. и нєзак.* предоминовац
предомислити се -им се **1.** *(одустати)* предумац ше, оддумац ше; **2.** *(размислити)* роздумац, подумац
предомишљај *х. оп.* **предумишљај**
предомишљати се -ам се **1.** *(одустајати)* предумовац ше, оддумовац ше; **2.** *(размишљати)* роздумовац, думац; **3.** *(колебати се)* двоїц ше, двоїц себе, надумовац ше, предумовац ше, вагац ше, колїмбац ше
предосетити -им предчувствовац, нагаднуц
предосећај *х.* предчувство, *рид.* предчуце; **имам ~ да...** мам предчувство же...
предосећање *с.* **1.** < **предосећати; 2.** *оп.* **предосећај**
предосећати -ам предчувствовац, нагадовац
предострожан -жна -жно *(опрезан)* осторожни; домерковани
предострожност *ж. (опрезност)* осторожносц; домеркованосц
предохрана *ж.* предохрана
предохранити -им предохранїц
предохрањивати -њујем предохраньовац
предоцкан *присл.* препозно, барз позно, барз нєскоро
предочавати -ам **1.** *(сликовито представљати)* предочовац, представяц; *(у сећању)* пригадовац; **2.** *(обраћати пажњу, упозоравати)* спозорйовац; препоминац
предочити -им **1.** *(сликовито представити)* предочиц, представиц; *(у сећању)* пригаднуц, пригадац; **2.** *(обратити пажњу, упозорити)* спозориц; препомнуц; **предочио му је какве последице може имати његов поступак** спозорел го яки пошлїдки може мац його поступок
предоџба *ж. оп.* **представа (1)**
предраг -а -о премили
предрадник *х.* предроботнїк
предрадња *ж.* преддїя; предробота
предрасуда *ж.* предрозсудок
предрасудан -дна -дно полни предрозсудкох
предратни -а -о предвойнови
предрачун *х.* предрахунок
предрачунски -а -о предрахунков[и]
предрети -ем *и* -дерем **1.** подрец; розтаргац; **2.** *(ударити, оплаити)* зрезац; **3.** *(стругнути)* чмиґнуц, миґнуц
предриблати -ам предриблац, *беш.* претриблац
предругојачавати (се) -ам (се) премeньовац (ше), меняц (ше)
предругојачити (се) -им (се) пременїц (ше)
предручак -чка *х. (доручак)* фриштик, заранок
предручити -им *физк.* предручиц
председавајући -а -е предшедаюци
председавати -ам предшедац
председатељ *х. оп.* **председник**
председник *х.* предсидатель
председница *ж.* предсидателька
председнички -а -о предсидательски
председништво *с.* предсидательство
предсказање *с.* предсказанє, предрекнуце, пророцтво
предсказати -ажем предсказац, випророковац, предрекнуц
предсказивати -зујем предсказовац, пророковац, предрекац
предсказивач *х.* предсказовач; пророк
предсмртан -тна -тно предсмертельни, предсмертни; ◊ ~ **ропац** агония
предсобље *с.* приклєт, предхижа
предспрема *ж.* предприготовка
представа *ж.* **1.** *(предоџба)* представа, *рид.* представка; **2.** *(извођење позоришног комада)* представа, *беш.* забава
представити -им **1. а)** *(замислити)* представиц, задумац; **б)** *(обновити у сећању)* пригаднуц; **2.** *(приказати)* представиц, приказац; **3.** *(кога коме – упознати)* представиц; **4.** *(изнети, рећи)* винєсц, сообщиц
представити се -им се **1. а)** *(показати се)* представиц ше; **писац се у свом делу представио као одличан сликар села** писатель ше у своїм дїлу представел як одлични маляр валалу; **б)** *(приказати се друкчијим)* представиц ше; приказац ше; придац ше за дакого; **покушава да се представи као хуманиста** пробує ше представиц як гуманист; **2.** *(рећи име при упознавању)* представиц ше
представка *ж.* представка
представљати -ам **1. а)** *(замишљати)* представяц, задумовац; **б)** *(обнављати у сећању)* пригадовац; **2.** *(играти на позорници)* давац, приказовац; бавиц; **3.** *(кога коме – упознавати)* представяц; **4.** *(износити, говорити)* виношиц, сообщовац; **5.** *(бити, чинити)* буц, представяц, становиц; **он у граду представља важно лице** вон у варошу важна особа, вон у варошу представя вжну особу

представљати се -ам се **1. а)** *(показивати се)* представяц ше; **б)** *(приказивати се друкчијим)* представяц ше, приказовац ше; придавац ше за дакого; **2.** *(при упознавању)* представяц ше
представљач *х.* ґлумец
представник *х.* представнїк, представитель
представнички -а -о представнїцки, представительни
представништво *с.* представнїцтво, представительство
предстајати -јем приходзиц, явяц ше, обявйовац ше *(ґу дакому на длужносц и под.)*
предстати -анем присц, явиц ше, обявиц ше *(ґу дакому на длужносц и под.)*; **нека одмах предстане команди** най ше такой яви команди
предстојати -ји *безос.:* **предстоји нам велика борба** предстої нам велька борба, чека нас (пред нами) велька борба
предстојећи -а -е предстояци, наступни
престојник *х.* началнїк; руководитель; управитель; шеф
предстојница *ж.* началнїца; руководителька; управителька; шефица
предстојништво *с.* управа
предстража *ж.* предстража
предсуда *ж. оп.* **предрасуда**
предтакмичење *с.* пред'змаганє
предубеђење *с.* предпрешвеченє
предубок -а -о преглїбоки, барз глїбоки
предуверење *с. оп.* **предубеђење**
предувјет *х. иєк. оп.* **предуслов**
предуг -а -о *и* **предугачак** -чка -чко предлуги, барз длуги, предлугоки, барз длугоки
предуговор *х.* предконтракт
предуговорити -им заключиц предконтракт
предузетан -тна -тно *оп.* **предузимљив**
предузети -змем **1.** *(подузети)* подняц, превжац*;* ~ **кораке (мере)** подняц крочаї (мири/мери); **2.** вжац як задаток; **3.** *(преузети)* превжац, прияц
предузетник *х.* поднїмач, поднїматель; ґазда
предузетништво *с.* поднїмацтво, поднїмательство
предузеће *с.* **1.** подприємство, *заст.* предприяце; **2.** *(предузета акција)* подняце
предузимати -ам *и* -мљем **1.** *(подузимати)* поднїмац, преберац; **2.** брац як задаток; **3.** *(преузимати)* преберац, примац, приїмац
предузимач *х.* поднїмач, поднїматель
предузимачки -а -о поднїмацки
предузимљив -а -о поднїмаци, инициятивни, од акциї
предузимљивост *ж.* поднїмацосц, инициятивносц
предујам -јма *х.* аконтация, аванс
предујмити -им прияц *або* дац аконтацию (аванс)
предумишљај *х.* преднамира, здуманосц; **убиство с предумишљајем** забойство з преднамиру, здумане забойство
предупредити -им **1.** *(осујетити)* зопрец, застановиц, онєможлївиц; обегнуц, предбегнуц; **2.** *(упозорити)* спозориц, опомнуц
предупређај *х. и* **предупређење** *с.* **1.** *(осујећење)* зоперанє, застановенє, онєможлївенє; обегнуце, предбегнуце; **2.** *(упозорење)* спозоренє, опомнуце
предупређивати -ђујем **1.** *(осујећивати)* зоперац, застановяц, онєможлївйовац; обеговац, предбеговац; **2.** *(упозоравати)* спозорйовац, опоминац
предурати -ам *(истрајати, поднети)* **а)** витримац, вицерпиц, поднєсц, знєсц; пребуц; **предурали смо велике патње** поднєсли зме вельки церпеня; **предурао је све своје бриге** пребул шицки свойо бриґи; **б) предурао сам запаљење плућа** прехорел сом запалєнє плюцох
предуслов *х.* предусловиє
предусловити -им поставиц предходни условия, предусловиц
предусрести -етнем **1. а)** *(изићи коме у сусрет)* висц (пойсц) опрез (напрез) дакого; *(обич. недобронамерно)* висц (пойсц) дакому вочи; **б)** дочекац, прияц; **2.** *фиґ. оп.* **предупредити (1)**
предусретати -ећем **1. а)** *(излазити коме у сусрет)* виходзиц (исц) опрез (напрез) дакого; *(обич. недобронамерно)* виходзиц (исц) дакому вочи; **б)** дочековац, при(ї)мац; **2.** *фиґ. оп.* **предупређивати (1)**
предусретљив -а -о жичлїви, доброжичлїви, привитни; любезни, приязни; щири
предухитрити -им **а)** *(претећи)* обегнуц дакого, зробиц дацо скорей од дакого; **хтео је нешто да каже, али ја сам га предухитрио новим питањем** сцел цошка повесц, алє я му скорей поставел нове питанє (алє я го обегнул з новим питаньом); **б)** *(отклонити, спречити)* предбегнуц, обегнуц; **брзим одговором предухитрио је шамар** зоз швидким одвитом предбегнул пляску

предушак -шка *х. оп.* **предах**
предушити -им *оп.* **предахнути**
предшасник *х.* педходнїк
предшколски -а -о предшколски
пређа *ж.* **1.** предза; **2.** файта рибарского галова
пређашњи -а -е **а)** *(који је био пре)* дакедишнї, скорейши, давнєйши; **б)** *(претходни)* предходни, скорейши*; ◊ ґрам.:* ~ **свршено време** аорист; ~ **несвршено време** имперфект
пређе[1] *присл.* **1.** *(некад, у прошлости)* дакеди, скорей; **2.** *(прво, најпре)* перше
пређе[2] *прим. з ґен.* пред, скорей; скорей як, пред тим як; ~ **његовог одласка** пред його одходом, скорей (пред тим) як вон пошол; ~ **рока** скорей часу
пређи *х. мн. (преци)* предки
пређица *ж.* **1.** *дем.* < **пређа; 2.** *(копча на каишу)* прецка
прежалити -им забуц, прежаловац
прежати -ам *(вребати)* стрежиц, лєшовац
прежвакати -ачем *и* -аћем *и* **прежватати** -аћем **1.** *(сажвакати)* пожувац; **2.** *(поново сажвакати)* знова пожувац, прежувац; **3.** *фиґ.* пожувац, прежувац; **4.** *нєзак. оп.* **преживати**
прежгати -ам упражиц
преждеравати се -ам се *вулґ.* ожерац ше
преждерати се -дерем се, **преждрати се** -рем се *и* **преждрокати се** -ам се *вулґ.* ожрец ше
прежега *ж. (припека)* пекота
прежестити се -им се розєсц ше, барз ше розгнївац
преживари *х. мн. зоол.* румеґаче (Ruminantia)
преживати -ам *осн., фиґ.* румеґац
преживачи *х. мн. оп.* **преживари**
преживео -ела -ело *фиґ.* прежити, застарени; **преживела схватања** прежити (застарени) похопеня
преживети -вим **1.** *(проживети)* прежиц; **2.** *(надживети)* над'жиц, прежиц; **3.** *(поднети, издржати)* прежиц, поднєсц, знєсц; пребуц; **4.** *фиґ. (застарети)* застариц
преживети се -вим се *оп.* **преживети (4)**
преживљавати -ам преживйовац, *нар.* преживац; **дубоко** ~ **несрећу** глїбоко преживйовац нєщесце
прежуљати -ам *и* **прежуљити** -им *(о обући)* барз наглодац (надавиц); *(о одећи и сл.)* барз начухац; барз насцискац
през *прим. покр. оп.* **без**
презав -а -о бояжлїви
презагрејати -јем преграц
презадовољан -љна -љно презадовольни, барз задовольни
презадужен -а -о презадлужени, барз задлужени, тот цо ма вельо длуства
презадуживати се -жујем се презадлужовац ше, брац барз вельо длуства, барз вельо жичац
презадужити се -им се презадлужиц ше, набрац барз вельо длуства, барз вельо нажичац
презалогајити -им заєсц
презапослен -а -о презаняти, барз заняти; уробени
презапосленост *ж.* презанятосц; уробеносц
презасићен -а -о презасицени
презати[1] прежем *(упрезати)* прагац
презати[2] презам *оп.* **прежати**
презати[3] -ам **1.** *(бојати се)* бац ше; **2.** *(трзати се од страха)* таргац ше; зривац ше; **3.** *(настојати, тежити)* намагац ше
презати се -ам се *оп.* **презати (1, 2)**
презаузет -а -о презавжати, презаняти, барз завжати (заняти)
презаузетост *ж.* презавжатосц, презанятосц
презбитер *и* **презвитер** *х. церкв.* презвитер
прездан *присл.* кажди други дзень
презданица *ж.* **1.** *мед.* жима *(хтора биє, треше хорого кажди други дзень);* **2.** кура хтора ше нєше кажди други дзень
прездравити -им виздравиц, оздравиц; *(опоравити се)* подняц ше
прездрављати -ам виздравйовац, оздравйовац; *(опорављати се)* поднїмац ше
прездравник *х.* виздравени, оздравени; реконвалесцент
презевати -ам преживкац
презент[1] *и* **презент** *х. ґрам.* презент
презент[2] *и* **презент** *х. (дар)* дарунок, дар
презентација *ж.* презентация
презентирати -ам *зак. и нєзак.* презентовац
презентски -а -о презентски, презентов
презепсти -ебем прехладзиц ше, прехладнуц; замарзнуц
презерватив *х.* презерватив
презивати се -ам се писац ше, мац презвиско; **како се презиваш?** як ше пишеш? як ци презвиско?
презивка *ж. оп.* **прозивка**
презид *х.* преградни мур; преградзенє
президати -ам *и* -иђем **1.** *(преградити зидом)* премуровац; **2.** *(порушити и поново саградити)* преправиц
президент *х. (председник)* президент
президиј[**ум**] *х.* президий, президиюм

президијал *х. (президиј*[*ум*]*)* президиял
президјивати -ђујем **1.** *(преграђивати зидом)* премуровйовац; **2.** *(рушити и поново градити)* преправяц
презимари *х. мн.* жимоваче *(животинї хтори препровадзую жиму на спаню)*
презиме -ена *с.* презвиско; **како ти је ~ ?** як ци презвиско? як ше пишеш?
презимењак *х.* чловек хтори ма исте презвиско, чловек хтори ше так исто пише; **он је мој** ~ вон ма исте презвиско як и я, вон ше так исто пише як и я
презимити -им **1.** *(провести зиму)* прежимовац (ше), препровадзиц жиму; **2.** *(преспавати зиму – о животињама)* прежимовац
презимљавати -ам *и* **презимљивати** -љујем **1.** *(проводити зиму)* жимовац (ше), препровадзовац жиму; **2.** *(спавати преко зиме – о животињама)* жимовац, прежимовйовац
презир *х.* презренє, презирство, нєнависц; знєважованє
презирати -рем нєнавидзиц, з презреньом (презирством) ше одношиц; **презирем такве људе** нєнавидзим таких людзох; знєважовац; ~ **опасност** знєважовац опасносц
презирач *х.* тот цо нєнавидзи (цо ше з презреньом одноши, цо знєважує)
презјавало *с. и х. (беспосличар, дангуба)* леґварош
презл *х. и* **презла** *ж. звич. мн.* отрушина/отрошина, презла
презнојавати се -ам се барз ше зноїц, презнойовац ше
презнојити се -им се барз ше узноїц, презноїц ше
презнути -нем порвец ше, таргнуц ше *(од нєсподзиваня, страху)*
презорити[1] -зори *(сувише сазрети)* презрец
презорити[2] -зори *(синути – о зори)* розвиднїц ше
презрен -а -о презрени, нєнавидзени; знєважовани, знєважени
презрење *с. оп.* **презир**
презрео -ела -ело **1.** *осн., фиґ. (превише зрео)* презрети; ~ **крушка** презрета грушка; **2.** *фиґ. (прерано сазрео)* барз вчас (превчас) узрети (дозрети)
презрети[1] прwзрем з презреньом (презирством) патриц на дакого (поступиц ґу дакому и под.), знєнавидзиц, презрец
презрети[2] -рим *(сувише сазрети)* презрец
презрив -а -о презриви, нєнавидзаци; знєважуюци
презриво *присл.* презриво, з нєнависцу, нєнавидзаци; зоз знєважованьом, знєважуюци
презути (се) -ујем (се) *покр. (преобути (се))* пребуц (ше)
преиздати -ам *(поново издати у штампи)* превидац,ознова (по други раз) видац
преименовати -нујем пременовац
преимућство *с.* **1.** предносц, першенство, превага, *рид.* преимущество; **2.** привилеґия
преинака *ж.* пременка
преиначавати -ам *и* **преиначивати** -чујем пременьовац, меняц
преиначити -им пременїц
преиспитати -ам превипитац
преиспитивати -тујем превипитовац
преисподни -а -о, **преисподњи** -а -е *и* **преисподњни** -а -о *(најгори)* найгорши, найвекши; ~ **ленчуга** найвекши подляк
преисторија *ж.* предистория
преисторијски -а -о предисторийни
прејавити -им прегнац; пригнац
прејазити -им **1.** *(преградити реку и сл.)* загациц; **2.** одвесц воду по ярку (беґельчику и под.)
прејак -а -о премоцни, барз моцни
прејако *присл.* пребарз, барз; премоцно, барз моцно
прејасан -сна -сно преясни, барз ясни
прејахати -ашем прейсц на коньови, прешедлац; ◊ **прејахао је коња** барз гонєл коня *(та конь барз вистал)*, вистановел коня
прејахивати -хујем *нєзак. ґу* **прејахати**
прејадати се -ам се оєдац ше, преєдац ше
прејездити -им *оп.* **прејахати**
прејести се -едем се оєсц ше, преєсц ше, окласц ше*; експр.* наєсц ше до ригу
прејецати -ам прейойчац *(даяки час)*
прејудицирати -ам *зак. и нєзак.* преюдицир[ов]ац
прејурити -им пребегнуц
прек -а -о *(комп.* пречи) **1.** *(који се налази попреко чега)* крижни, хтори стої крижом; **2.** *(који иде равно, најкраћи)* хтори идзе напросто; **преки пут** драга напросто; **отићи преким путем** пойсц напросто; **3.** *фиґ.* **а)** *(непосредан, нагао)* нагли; ~ **опасност** нагла опасносц; ~ **смрт** нагла шмерц; **б)** *(хитан)* важни, главни, *заст.* пилни; **имам пречега посла** мам важнєйшей роботи; **в)** *(важан)* важни, главни; **комшија је некад пречи од**

брата сушед дакеди важнєйши од брата; **4.** *фиґ.* **а)** *(жесток, пргав)* наровни, норовни, гнїваци, нагли; ~ **нарав** нагла норов, наровни обичай (характер); **б)** *(груб, суров)* нємилосердни, сурови, груби; **преузети преке мере** подняц нємилосердни мири; **в)** *у меновнїцкей служби (оштра реч)* прикре слово; **није ми никад преке рекао** нїґда ми прикре слово нє повед; ◊ **преки суд** нагли суд; воєни суд

прекада *ж.* кадзенє (окадзованє) гроба

прекадити -им окадзиц; окадзиц гроб

прекадња *ж. оп.* **прекада**

прекађивати -ђујем кадзиц, окадзовац; кадзиц (окадзовац) гроб

прекаја *ж. оп.* **лопатара**

прекалајисати -ишем поциновац

прекалити -им *осн., фиґ.* вигартовац

прекалити се -им се *фиґ.* вигартовац ше, затварднуц

прекаљен -а -о **1.** вигартовани; ~ **борац** вигартовани борец; **2.** *(озлоглашен)* по злу познати, нєпоправни

прекантарити -им *оп.* **прекардашити**

прекантарити се -им се *(претоварити се јелом)* оєсц ше, преєсц ше, окласц ше

прекапница *ж.* дестилована вода

прекардашити -им прейсц гранїцу, прейсц меру/миру, далєко пойсц

прекасан -сна -сно препозни, барз позни, хтори ше случує барз позно (нєскоро)

прекасати -ашем предринґац, пребегнуц дринґом

прекасно *присл.* препозно, барз позно, барз нєскоро

прекача *ж. древ.* велька пила

преквалификација *ж.* преквалификация

преквалификовати (се) -кујем (се) *и* **преквалифицирати (се)** -ам (се) преквалификовац (ше)

прекивати -ам прековйовац

прекид *х.* **1. а)** *(краћи престанак трајања чега)* прерва, претаргнуце, прерив, преривка; **радити са прекидима** робиц з прервами *(нар.* на преривки, з преривками); **без прекида** нєпреривно, без прериву; **б)** *тран., ел.* претаргнуце, прерва; ~ **саобраћајних веза** претаргнуце транспортних вязох; ~ **електричне струје** претаргнуце електричней струї; **2.** *(раскид)* претаргнуце; ~ **односа** претаргнуце одношеньох; **3.** место дзе дацо потаргане (претаргнуте)

прекидан -дна -дно *(који се може прекидати)* прериваци, прериввни, претарговаци, претаргуюци; ◊ **прекидни знаци** *прав.* прериввни знаки

прекидати -ам **1.** *(наглим потезом раскидати)* утарговац, претарговац, розтарговац; пререзовац, розрезовац; прерубовац, розрубовац; прештриговац; преламовац, ламац; **2.** *фиґ.* **а)** *(нагло заустављати ток радње)* претарговац, преривац; **б)** *(нарушавати, ометати)* преривац, претарговац; одривац од роботи; **3.** *(престајати што радити)* преставац дацо робиц, закончовац дацо

прекидати се -ам се **1.** *(раскидати се од наглог покрета)* утарговац ше, претарговац ше, розтарговац ше, таргац ше; **2.** нараз преставац бешедовац, нараз зациховац; **3.** *(добијати килу)* пукац, доставац брух

прекидач *х. ел.* претарговач, преривач, *беш.* шалтер

прекидице *и* **прекидимице** *присл. (с прекидима)* на преривки, з преривками

прекинути -нем **1.** *(наглим потезом раскинути)* утаргнуц, претаргнуц, розтаргнуц; пререзац, розрезац; прерубац, розрубац; прештригнуц; зламац, преламац; ~ **жицу** утаргнуц дрот; ~ **жилу дрвета** розрубац жилу древа; **2.** *фиґ.* **а)** *(нагло зауставити ток радње, стања)* претаргнуц, прервец/прервац; ~ **паљбу** претаргнуц огень; ~ **с ким пословне везе** претаргнуц з даким дїловни одношеня; ~ **с ким** *(посвађати се, раскинути)* претаргнуц з даким, подрец з даким контракт; ~ **рад** претаргнуц (прервец) роботу; **прекинуо је с њом** *(престао се с њом забављати)* претаргнул зоз ню; **б)** *(нарушити, омести)* прервец/прервац, претаргнуц; ~ **тишину** прервец цихосц; ~ **кога док говори** прервец дакого док бешедує; **3.** *(престати што радити)* престац дацо робиц, закончиц дацо; ~ **с јутарњим шетњама** престац з раншима преходзками

прекинути се -нем се **1.** *(раскинути се од наглог покрета)* утаргнуц ше, урвац ше/урвец ше; претаргнуц ше, розтаргнуц ше; **прекинула се жица на гитари** утаргла ше струна на ґитари; **2.** *(одједном заћутати):* **прекинуо се у говору** нараз престал бешедовац, нараз зацихнул; **3.** *фиґ.* **а)** *(намучити се)* потаргац ше, урвец ше**;** **прекинуо се радећи** лємцо ше нє потаргал (урвал) од роботи; **б)** барз ше нєсподзивац,

запрепасциц ше; **4.** *(окилавити)* пукнуц, достац брух; ◊ **прекиде му се дах (реч), прекиде се жив** *(о неком ко доживи јако осећање страха)* ноги му одняло (подоцало), стануло му диханє; ~ **од смеха** зацац ше (зайсц ше) од шмиху, нарату ше шмеяц, *заст.* шмеяц ше до розпуку

прекипети -пи **1.** *(о течности)* збегнуц; побегац *(поляц ше по шпоргету)*; **млеко је прекипило** млєко збегло; **лонац је прекипио** у гарчку збегла юшка (млєко и под.); **2.** *фиґ.* **а)** зоврец, бовкнуц, (ви)бухнуц; **прекипео у њему гнев** зовар (вибухнул) у нїм гнїв; **б)** *безос.:* **прекипило му** було му досц, нє могол вецей витримац

прекјуче(р) *присл.* **1.** позавчером, завчером; **2.** *фиґ.* нєдавно

прекјучерањи *и* **прекјучерашњи** -а -е позавчерайши

преклане *и* **преклани** *присл.* залоньским

преклањати -ам зогинац, нагинац; спущовац

преклањски -а -о залоньски

преклапати -ам **1.** закривац *(звич. з верхом)*; прекривац; преклопйовац; **2.** *(једну половину другом)* зогинац; складац; **3.** *фиґ.* **а)** *(претресати у мислима)* роздумовац, предумовац; **б)** вшелїячину приповедац, мервиц; сплєтац (ше), виплєтац ше

преклапуша *ж.* складаци стол *або* карсцель

преклати -кољем **1.** зарезац дакого, пререзац дакому гарло; **2.** *(пресећи)* пререзац, прецац

преклињати -њем преклїнац, заклїнац

преклињати се -њем се *(заклињати се)* заклїнац ше

преклонити -им зогнуц, нагнуц; спущиц; ~ **главу** зогнуц (спущиц) главу

преклонити се -им се **1.** зогнуц ше, нагнуц ше; спущиц ше; **2.** *фиґ.* покориц ше, подац ше

преклопак -пка *и* **преклопац** -пца *х.* **1.** *(поклопац)* покривка, верх; **2.** язик *(за заверанє у розличних справох);* **3.** вентил *(хтори завера преход пари, ґазу и под.)*

преклопити -им **1.** закриц (*звич з верхом)*; прекриц; преклопиц; **2.** *(једну половину другом)* зогнуц; зложиц, преклопиц

преклопка *ж. ел.* склопка

преклопни -а -о *(који се може преклопити*: ~ **постеља** складаца посцель; ~ **саставак** *хем.* преклопни (преклопююци) составок; ~ **нож** бичак

преклопник *х. техн.* преклопнїк

преко[1] *прим. з ґен.* **1. а)** *означує место на другим боку дачого* на другим (гевтим) боку, з другого (гевтого) боку, прейґ; ~ **шуме је село** з гевтого боку лєса валал; **б)** *означує рушанє на други бок дачого* през, прейґ; **прелазе** ~ **реке** преходза през рику (прейґ рики); **в)** *означує конєц рушаня на другим боку дачого* прейґ, на други (гевтот) бок, з другого (гевтого) боку; **гранате падају** ~ **реке** ґранати падаю прейґ рики; **2.** *означує рушанє понад дацо* понад, прейґ, поверх; **јато лети** ~ **планине** чупор лєци понад гору; **погледа га** ~ **новина** попатрел на нього прейґ новинох; **3. а)** *означує напрям по поверхносци дачого* по *(з лок.)*; през, прейґ; **мрав му мили** ~ **руке** брамушка му идзе по руки; **журе** ~ **поља** понагляю през поля; **б)** *означує положенє на верхнєй поверхносци дачого* прейґ; на *(з лок.)*; ~ **рамена носи торбу** на плєцу (прейґ плєца) ноши торбу; **в)** *означує положенє, пресцеранє поверх дачого* поверх, прейґ; **обукао је бунду** ~ **капута** облєкол бунду поверх капута; **4.** *означує положенє висше од дачого* поверх, повисше *(з ґен.)*, понад *(з ак.)*; **вода му је** ~ **главе** вода му поверх глави; **5. а)** *означує количество векше од одредзеного числа* понад, прейґ, вецей од (як); **има** ~ **педесет година** ма понад (прейґ) пейдзешат роки; **б)** *означує прекроченє ґраніци, мери дачого* прейґ, понад, поверх; **повукао је** ~ **снаге** поцагнул прейґ (поверх) моци; ~ **мере** прейґ мири/мери, понад миру/меру; **6.** *означує тирванє дїї* през, *нєлит.* прейґ; ~ **лета** през лєто; ~ **дана** през дзень; **7.** *означує постреднїка* **а)** по *(з лок.)*, прейґ; **послати** ~ **поште** послац по пошти; **постићи што** ~ **везе** посцигнуц дацо прейґ вязи; ~ **пријатеља набавио је улазнице** прейґ приятеля набавел уходнїци; **б)** на *(з ак.)*, прейґ; **разговарати** ~ **телефона** бешедовац на телефон (прейґ телефона); **8.** *означує процивну дїю (против):* **то је** ~ **заповести** то нє по розказу; ~ **закона** нє по закону, процив закону; **9.** *означує виокремйованє (осим)* (о)крем; **ништа не види** ~ **свог интереса** нїч нє видзи окрем свойого интересу; **10.** *означує допущованє (поред, уз)* попри; **воли другу** ~ **мене** люби другу попри мнє; ◊ ~ **воље** нєдзечнє, нє з дзеку; ~ **ноћи** прейґ ноци, през ноц; ~ **реда** прейґ шора; **прећи** ~ **чега** *фиґ.* нє обрациц увагу на дацо, прейсц прейґ дачого

прêко[2] *присл.* I. *за место* **1.** *означує мєсто на другим боку* на гевтим (на другим) боку, прейґа; **он пеца** ~ вон лапа риби на гевтим боку; **2.** *означує напрям на други бок* на

гевтот (на други) бок, прейґа; **чамац је отпловио** ~ чамец одплївал на гевтот бок; **3.** *у вязи з применовнїком* од *(насупрот чему)* прейґа од, просто; ~ **од кауча је пећ** прейґа од кавча пец, просто кавча пец; **4.** *у меновнїцкей служби* **а)** гевтот (други) бок; **докопали су се прека** сцигли якош на гевтот бок, дохапали ше гевтого боку; **б)** *(крај с леве стране Саве и Дунава)* прейґа; **то је господин из прека** то пан з прейґа*;* II. **1.** ясно, отворено; **кажи ми** ~ поведз ми отворено; **2.** *як блїзше одредзенє прикметнїка* **а)** *(безусловно, неопходно)* барз, нєобходно; **то је** ~ **нужно** то барз потребне; ~ **је потребно** барз (нєобходно) потребне; **б)** *(у великој мери)* барз; **све у овој приповеци је** ~ **обично** шицко у тей приповедки барз звичайне; **3.** *(напречац, напрасно)* нагло, нараз; ~ **нестаде** нагло (нараз) скапал; **4. а)** нємилосердно, оштро; **свет им је** ~ **судио** швет им нємилосердно судзел, швет их нємилосердно осудзовал (посудзовал); **б)** *(љутито):* **гледати кога** ~ патриц на дакого боком (крижом)

прекобацати се -ам се руцац (преруцовац) багинди

прекобацити се -им се руциц (преруциц) багинди

прекобројан -јна -јно прейґчислови, звишни

преков *х.* прековйованє

прековати -кујем **1.** прековац; **2.** (о)знова подковац

прековремени -а -о прейґчасови, прейґнормови; ~ **рад** прейґчасова робота

прековремено *присл.* прейґчасово, прейґнормово

прекодан *присл.* **1.** *(у току дана)* през дзень; воднє; **2.** *(сутрашњи дан)* други дзень, ютредзень

прекојас *х. мед. нар.* епилепсия

прекојасити се -им се достац напад епилепсиї

прекоманда *ж. воєн.* прекоманда

прекомеран -рна -рно прейґмирни, надмирни, понадмирни

прекометати се -ећем се *оп.* **прекобацати се**

прекометнути се -нем се *оп.* **прекобацити се**

прекоморац -рца *х.* прейґморец

прекоморје *с.* прейґморє

прекоморски -а -о прейґморски, заморски

Прекомурац -рца *х. (становник Прекомурја)* Прейґмурец

прекомурски -а -о (< **Прекомурје**) прейґмурски

преконачити -им преноцовац

преконоћ *присл.* **1.** *(у току ноћи)* през ноц; вноци; **2.** *фиґ.* нагло, прейґ ноци, през ноц

прекоокеански *и* **прекоокеански** -а -о прейґокеански; ~ **брод** прейґокеанска ладя

прекоп *х. (попречан ров):* **направити ~ на путу** викопац ярчок крижом през драгу

прекопавати -ам прекоповац

прекопати -ам прекопац

прекопит *х. физк.* прекопит

прекопитнути се *и* **прекопрцнути се** -нем се руциц (преруциц) багинди; спаднуц на главу

прекор *х.* прекор, укор; гандрованє; опомнуце; опоминанє; предруценє; предруцованє; вируцованє на очи

прекоравати -ам прекорйовац, укорйовац; гандровац; опоминац; предруцовац, вируцовац на очи

прекораменице *ж. мн. (нараменице)* гамови

прекорамица *ж.* ремень *(прейґ плєца, на хторим ше дацо ноши)*

прекоран -рна -рно **1.** *(који испољава прекор)* прекорююци, укорююци; гандруюци; опоминаюци; предруцуюци; оштри; ~ **поглед** прекоююци (гандруюци, опоминаюци, предруцуюци, оштри) попатрунок; **упутити коме ~ поглед** прекоююцо (гандруюцо, опоминаюцо, предруцуюцо, укорююцо, оштро) попатриц на дакого, блїснуц з очми на дакого; **2.** хтори заслужел (заслужує) буц прекорени (гандровани, опомнути и под.)

прекорачење *с.* прекрочене; ~ **овлашћења** прекрочене овласценя

прекорачивати -чујем *осн., фиґ.* прекрочовац

прекорачити -им *осн., фиґ.* прекрочиц

прекоревати -ам *оп.* **прекоравати**

прекоредан -дна -дно **1.** позарядови; ~ **седница** позарядова схадзка; **2.** *оп.* **прекомеран**

пекоречица *ж. оп.* **пословица**

прекорити -им прекориц; вигандровац; опомнуц; предруциц; вируциц на очи

прекорљив -а -о **1.** *оп.* **прекоран (2)**; **2.** хтори люби гандровац (опоминац, предруцовац, укорйовац)

прекорно *присл.* гандруюцо; опоминаюцо; предруцуюцо; укорююцо; оштро; ~ **погледати кога** блїснуц з очми на дакого

прекоруђе *с. (јармац)* вага

прекосити -им прекошиц

прекосавски -а -о (< **Прекосавље**) прейґсавски

прекосред *прим. з ґен. и присл.* през штредок/стредок; по штредку/стредку; ◊ ~ **среде** през сам штредок/стредок; по самим штредку/стредку

прекост *ж.* нємилосердносц, суровосц, грубосц

прекосутра *присл.* напоютре, *рид.* поютре

прекосутрашњи -а -е поютрейши, напоютрейши; ~ **састанак** поютрейша схадзка, схадзка хтора ше отрима напоютре

прекрадати -ам *(красти украдено)* знова краднуц украднуте

прекрађа *ж. (крађа украденог)* прекрадза

прекрајати -ам прескравац; преправяц

прекрасан -сна -сно прекрасни

прекрасно *присл.* прекрашнє, барз крашнє

прекрасти -адем *(украсти украдено)* знова украднуц украднуте; **украо ми је сто динара, а ја сам му их прекрао** украднул ми сто динари, а я му их знова украднул

прекратити -им **1.** *(скратити)* скрациц; ~ **себи живот** скрациц себе живот; **2.** *(прекинути)* прекрациц, скрациц, претаргнуц; ~ **коме муке** прекрациц дакому муки; ◊ ~ **време** робиц дацо же би [скорей] час прешол

прекраћивати -ћујем **1.** *(скраћивати)* скрацовац; **2.** *(прекидати)* прекрацовац, претарговац

прекрвник *х.* закляти нєприятель; найвекши злодій, найвекши забойнїк

прекренути -нем **1.** *(с једне на другу страну)* превраціц, обрациц; **2.** *покр. (из једног суда у други – преручити)* преляц;пресипац

прекрет *х.* **1.** *(окрет на другу страну)* превраценє, обраценє; **2.** *фиґ. (преокрет)* преобрат, преобраценє; **3.** *покр.* шульок, древо *(на хторим ше прекотулює, премесца терха)*

прекретан -тна -тно преобратови

прекретати -ећем **1.** *(с једне на другу страну)* превраццац, обрацац; **2.** *покр. (из једног суда у други – преручивати)* прелївац; пресиповац

прекретница *ж.* **1.** *оп.* **раскрсница; 2.** *фиґ. (преокрет, заокрет)* преобрат, преобраценє; преламна хвилька

прекривало *с. (вео)* фатьол

прекривати -ам **1.** *(покривати)* закривац; **2.** *(прикривати, сакривати)* скривац; **3.** *(прекриљивати, покривати собом)* прекривац, закривац; *заст. (о маси људи и сл.)* залєговац

прекривач *х.* плахта; покровец; прекривач

прекривити (се) -им (се) скривиц (ше); скруциц (ше)

прекрижити -им **1.** *(прекрстити)* прежегнац; **2.** *(скрстити)* прекрижиц; **3.** *(прећи попреко)* прейсц крижом (криста-крижом) *(през польо и под.);* **4.** *(прецртати написано)* прецагнуц, прешмарґнуц; ◊ **седети прекрижених руку** шедзиц зоз зложенима (поскладанима) руками

прекрижје *с. оп.* **раскрсница**

прекрилити -им прекриц, закриц; засцелїц; виполнїц; **снежне пахуљице прекрилише стазу** шнїгово пахульки прекрили (закрили) дражку; **мрак је прекрилио долину** цмота засцелєла (виполнєла) долїну

прекриљивати -љујем прекривац, закривац; засцельовац; виполньовац

прекрити -ијем **1.** *(покрити)* закриц; **2.** *(прикрити, сакрити)* скриц; **3.** *(прекрилити, покрити собом)* прекриц, закриц; *заст. (о маси људи и сл.)* залєгнуц; **навијачи су после утакмице прекрили улице** навияче после змаганя прекрили улїци; **лице јој прекри облак туге** твар єй закрила хмара смутку

прекрмак -мка *х.* рочняк *(гаче, буячок и под. од єдного рока)*

прекрмити -им **1.** *(нахранити, прехранити)* накармиц; **2.** *(дати сувише хране)* прекармиц

прекројавати -ам преправяц

прекројити -им преправиц; ~ **одело** преправиц шмати

прекрочавати -ам *и* **прекрочивати** -чујем *оп.* **прекорачивати**

прекрочити -им *оп.* **прекорачити**

прекрпити -им *(закрпити)* поплатац, заплатац

прекрст *х.* **1.** жегнанє; **2.** *оп.* **раскршће**

прекрстити -им **1.** *(ставити знак крста)* прежегнац; **2.** *(скрстити)* прекрижиц; **3.** *(покрстити)* покресциц; **4.** *(дати ново име)* прекресциц дакого, променїц дакому мено; **5.** превесц на другу виру, прекресциц; **6.** *фиґ. (одрећи се, одбацити)* одрекнуц ше (од) дачого, *заст.* зарекнуц ше дачого; одруциц; зажегнац; ◊ ~ **руке** зложиц руки

прекрстити се -им се **1.** прежегнац ше; **2.** *(скрстити се)* прекрижиц ше

прекрупа *ж.* даралов

прекрупара *ж. и* **прекрупач** *х.* крупара, дараловня

прекрупити -им здараловац

прекрупљивати -љујем дараловац

прекрхати -ам зламац, преламац

прекрцавати -ам **1.** *(премештати товар)* прекладац; преруцовац; пресиповац; преношиц; претоварйовац; **2.** *(превише укрцавати)* барз вельо класц, претоварйовац

прекрцавати се -ам се преходзиц до другей превозки, прешедац

прекрцати -ам **1.** *(преместити товар)* преложиц; преруцац; прекласц; пресипац; пренєсц; *беш.* претовариц; **2.** *(превише укрцати)* барз вельо накласц, *беш.* претовариц

прекрцати се -ам се прейсц до другей превозки, прешеднуц

пекршај *х.* потупенє; **судија за прекршаје** судия за потупеня

пекршајни -а -о потупови; ~ **поступак** потупови поступок, поступок пре потупенє

прекршење *с.* потупенє; ~ **реда** потупенє порядку

прекршивати -шујем *нєзак. ґу* **прекршити**

прекршилац -иоца *и* **прекршитељ** *х.* потупйовач, потупитель

прекршити -им **1.** *осн., фиґ. (сломити)* зламац; **2.** *фиґ. (прекинути даљи ток чега)* претаргнуц, прервец/прервац; **3.** *фиґ.* **а)** *(учинити прекршај)* потупиц; ~ **закон** потупиц закон; **б)** *(не испунити обавезу)* нє виполнїц, нє сполнїц; нє отримац (нє потримац) слово

прекршити се -им се зламац ше

прекрштавати (се) *и* **прекрштати се** -ам се *нєзак. ґу* **прекрстити (се)**

прекрштеник *х.* преведзени на другу виру, прекресцени

прексиноћ *присл.* позавчером вечар; прешлого (гевтого) вечара; прешлей (гевтей) ноци

прексиноћни -а -о *и* **прексиноћњи** -а -е: ~ **догађај** подія хтора ше случела прешлого вечара *одн.* прешлей ноци

прексутра *и* **прексутрадан** *присл. оп.* **прекосутра**

прексутрашњи -а -е *оп.* **прекосутрашњи**

прекувавати -ам *нєзак. ґу* **прекувати**

прекувати -ам **1.** барз длуго вариц; ище разувариц; **2.** *(пробавити)* претровиц

прекужавати -ам *и* **прекуживати** -жујем *нєзак. ґу* **прекужити**

прекужити -им **1.** прехориц (прехоровац) чежку оберацу хороту; **2.** *(тешкоће и сл. – преживети)* прежиц, препровадзиц, пребуц

прекукати -ам **1.** оплакац дакого *або* дацо; **2.** престац оплаковац; прежаловац

прекуп *х. (откуп ради продаје и препродаје)* одкуп, одкупйованє; купованє; ◊ **право прекупа** *правн.* право прекупа

прекупац -пца *х.* прекупец

прекупити -им **1.** *(поново купити продато)* прекупиц; **2.** купиц *(пре предаванє)*

прекупљивати -љујем *нєзак. ґу* **прекупити**

прекупни -а -о одкупни

прекухавати -ам *оп.* **прекувавати**

прекухати -ам *оп.* **прекувати**

прекуцавати -ам *нєзак. ґу* **прекуцати**

прекуцати -ам **1.** *(на писаћој машини)* предуркац; **2.** препатриц хорого *(дуркаюци по нїм и слухаюци)*

прела *ж. оп.* **преслица**

прелав -а -о *(ужежен)* згоркнути; стухнути; авашисти; погубени

прелажење *с.* < **прелазити**

прелажљив -а -о **1.** хтори (през хтори) мож прейсц; ~ **поток** поток през хтори мож прейсц; **2.** *(заразан – о болести)* обераци, *рид.* преходзаци

прелаз *х.* **1.** *(прелажење)* преход, преходзенє; **2.** *(место где се прелази)* **а)** преход; **б)** *(у честару и сл.)* преход, прелазок

прелазак -аска *оп.* **прелаз (1, 2.а)**

прелазан -зна -зно преходни; ~ **оцена** преходна оцена; ~ **етапа** преходна етапа; ◊ ~ **болест** *мед.* обераца (*рид.* преходзаца) хорота; ~ **глагол** *ґрам.* преходне дїєслово; ~ **доба** преходни час (период); ~ **застава** преходна застава

прелазити -им **1.** *з розл. знач.* преходзиц; **2.** *(испољавати надмоћ, превазилазити)* обеговац; премагац; преберац; преходзиц; **3.** забувац, пребачовац, енґедовац; преходзиц през дацо

преламање *с.* **1.** < **преламати (се)**; **2.** *физ.* преламованє; ~ **светлости** преламованє шветлосци

преламати -ам **1.** преламовац, розламовац; **2.** *друк., фиґ.* преламовац

преламати се -ам се **1.** преламовац ше, розламовац ше; **2.** *физ., фиґ.* преламовац ше

преламач *х. друк.* преламовач

преласт *ж. (обмана)* спреводзка; заблудзенє

преластан -сна -сно *(замамљив)* лакомни, зводлїви

преластити -им **1.** *(обманути)* спреведнуц, спревесц; **2.** *(девојку, момка – завести)* звесц

прелат *х. церкв. кат.* прелат

прелац -лца *х.* предзач; ◊ *зоол.:* **јелов** ~ ядловцов предзач (**о**ymantria monacha);

храстов ~ дубов предзач (**o**osiocampa quercus)

прелашћивати -ћујем **1.** *(обмањивати)* спреведац; **2.** *(девојку, момка – заводити)* зводзиц

прелевати (се) -ам (се) *оп.* **преливати (се)**

преледити се -дим се **1.** *(следити се)* змарзнуц ше; **2.** *фиґ.:* **преледио се од страха** заслупнул (мраз по нїм прешол) од страху

прележати -жим **1.** прелєжац; **2.** *(у затвору)* одшедзиц

прелеп -а -о прекрасни, барз красни

прелест *ж. заст. (чар, дражж)* чаривносц, краса

прелестан -сна -сно прекрасни, чаривни

пелетати -ећем прелєтовац

прелетети -тим *з розл. знач.* прелєциц

прелетити -им препровадзиц лєто

прелив *х.* прелїв

преливати -ам **1.** *(из суда у суд)* прелївац, пресиповац; **2.** *(наливати сувише)* ляц (сипац) верхом полни *(погар и под.)*, прелївац; **3.** *(поливати)* полївац, посиповац; **4.** *(прекривати)* прелївац, залївац; **5.** *(метал – претапати)* прелївац, претопйовац

преливати се -ам се **1.** прелївац ше; **вода се прелива из препуног лонца** вода ше прелїва з преполного гарчка; **боје се преливају** *(нијансе прелазе једна у другу)* фарби ше прелїваю; **2.** *(покривати простор, површину, ширити се)* розлївац ше, прелївац ше; розлєзац ше; сцелїц ше

преливни -а -о прелїваци, прелївни

прелиминаран -рна -рно прелиминарни

прелињати се -ам се *(изгубити длаку – о животињама)* злєнїц ше

прелиставати -ам обрацац, преврацац *(папери кнїжки и под.)*; препатрац *(кнїжку и под.)*

прелистати -ам пообрацац, попреврацац *(папери кнїжки и под.)*; препатриц *(кнїжку и под.)*

прелити -ијем **1.** *(из суда у суд)* преляц, пресипац; **2.** *(налити сувише)* наляц (насипац) верхом полни *(погар и под.)*, преляц; **3.** *(полити)* поляц, посипац; **4.** *(прекрити)* преляц, заляц; **5.** *(метал – претопити)* преляц, претопиц

прелити се -ијем се **1.** *(преко ивице суда)* преляц ше; **2.** *(покрити простор, површину, раширити се)* розляц ше, преляц ше; розлєзц ше; розсцелїц ше

преличити -им префарбиц

прело[1] *с.* дзира *(у плоце, за преходзенє)*

прело[2] *с.* **1.** *(вечерњи састанак омладине)* прадки; **2.** прибор за предзенє; кудзель; **3.** предзенє

прелог *х. (неугарена њива)* парлаґ, парлог

преложити -им барз натопиц

преложница *ж. оп.* **прелог**

прелом *х.* **1.** преламанє**,** прелам, *беш.* прелом; **место прелома кости** место преламаня косци; **2.** *друк.* преламованє, прелом

преломан -мна -мно преламни; **преломни тренутак** преламна хвилька

преломина *ж.* **1.** преламани (розламани) предмет; **2.** место преламаня (преламу)

преломити -им **1.** преламац, розламац, зламац; **2.** *фиґ.* **а)** *(нагло изменити кога)* преламац; **б)** *(исцрпсти физички и морално)* зламац; **2.** *друк.* преламац

преломити се -им се **1.** *(сломити се)* преламац ше, розламац ше, зламац ше; **2.** *осн., фиґ.* **а)** *(нагло изменити правац)* преламац ше; **б)** *(попустити под притиском)* зламац ше; **3.** *физ. (о светлости, зрацима)* преламац ше

преломљив -а -о *(крт)* ламаци

прелуд *и* **прелудиј**[**ум**] *х. муз., фиґ.* прелудий, прелудиюм

прелља *ж.* **1.** предзачка; **2.** *(преслица)* кудзель; споднїк

прељуб *х.* **1.** *оп.* **прељуба**; **2.** *оп.* **прељубник**

прељуба *ж.* прелюбство, цудзоложство

прељубити -им **1.** *(преотети у љубави)* одлюбовац, одняц; **2.** *(изневерити у љубави, пријатељству)* буц нєвирни, зрадзиц, *заст.* буц на зрадзе

прељубни -а -о: ~ **страст** страсц прелюбства (цудзоложства)

прељубник *х.* прелюбнїк, цудзоложнїк

прељубнички -а -о прелюбнїцки**,** цудзоложнїцки

прељубочинац -нца *х. оп.* **прељубник**

прељубочинство *с. оп.* **прељуба**

прем I. *злуч. заст. оп.* **премда;** II. *присл.* **1.** *заст. покр. (веома)* барз; **2.** *заст. (заиста; управо)* наисце; праве

према *прим. з лок. и заст. покр. з ґен.* **1. а)** *означує рушанє або напрям рушаня ґу дакому, дачому* ґу, спрам; **кренули су** ~ **граду** рушели ше ґу варошу; **б)** *означує рушанє або напрям рушаня на одредзену страну швета* ґу, на, до, спрам; **иду према западу** иду ґу заходу; **2.** *означує положенє просто дакого, дачого* просто, наспрам; **њихове су куће једна** ~ **другој** їх хижи єдна просто другей; **3.** *означує особне одношенє* ґу, спрам, *рид.* до; **љубав** ~

домовини любов ґу отечеству; **односио се пријатељски** ~ **нама** одношел ше приятельски ґу нам; **4.** *виражує значенє критерия* по, спрам; **живот се одвијао** ~ **одређеном реду** живот ше одбувал по одредзеним порядку; **проводи тактику** ~ **ситуацији** запровадзує тактику спрам ситуациї; **5.** *означує розмер* спрам; **кладим се у сто** ~ **један** ставим ше на сто спрам єден; **6.** *означує поровнанє* проци, спрам, у одношеню на; попри; **он је** ~ **теби прави анђео** вон проци тебе прави ангел; **7.** *означує приблїжне одредзованє часу* ґу, пред; **стигао је** ~ **вечеру** сцигол ґу вечару (пред вечаром); **8.** *означує одвитованє, согласносц* ґу, спрам; **оженио се девојком** ~ **себи** оженєл ше з дзивку ґу себе; **9.** *означує жридло шветлосци* при; **изгледао је старији** ~ **запаљеној свећи** випатрал старши при запалєней швички; **10.** *виражує значенє „буц одпорни на дацо"* на, спрам; **неке врсте житарица су отпорније** ~ **суши** даєдни файти зарна одпорнєйши на сушу; ◊ **ово неће бити** ~ **добру** то нє будзе добре; ~ **томе** спрам того, значи, з того виходзи

премагати -ажем I. *прех. (надвладавати)* звладовац; победзовац, *заст.* превладовац, *заст.* премагац; II. *нєпрех. (превладавати, претезати)* превладовац

премаз *х.* **1.** *хем., биол. и др.* премасценє; **2.** *кул.* намасценє

премазати -ажем **1.** *(нанети премаз)* премасциц, намасциц**;** обцагнуц; **2.** *(изнова намазати)* премасциц

премазивати -зујем **1.** *(наносити премаз)* премасцовац, масциц**;** обцаговац; **2.** *(изнова мазати)* премасцовац

премакнути *и* **премаћи** -акнем **1.** *(прећи)* прейсц; **2.** *(омахнути, изневерити)* подруциц; знєвериц

премакнути се *и* **премаћи се** -акнем се *безос. (нестати)* нєстац *(безос.)*; потрошиц; нє мац (*безос.* нє буц*)* вецей дачого; **премакло ми се новаца** нєстало ми пенєжи, потрошел сом шицки пенєжи

премалати -ам **1.** *(поново обојити)* префарбиц; **2.** *(обојити)* офарбиц

премален -а -о премали, барз мали

премалетни -а -о, **премалетњи** -а -е *и* **премалећни** -а -о *(пролећни)* ярнї

премалеће *с. (пролеће)* яр

премало *присл.* премало, барз мало

премама *ж. (саблазан)* спокуса, соблазен; *(мамац)* мамок

премамити -им **1. а)** *(мамећи привући)* прилудзиц, прицагнуц; **б)** *(мамећи преотети; одмамити)* одсвоїц; одлудзиц; **2.** *(завести)* звесц, навесц

премамљивати -љујем **1. а)** *(мамећи привлачити)* прилудзовац, прицаговац; **б)** *(мамећи преотимати; одмамљивати)* одсвойовац; одлудзовац; **2.** *(заводити)* зводзиц, наводзиц

преманкати *и* **премањкати** -ам нє мац досц дачого; нє буц досц дачого *(безос.);* хибиц; нєдостац; **пара ти неће** ~ пенєжи будзеш мац досц

премапотпис *х.* други подпис *(попри главним подпису на документу)*

премапотписати -ишем подписац ше „под два" *одн.* под главним подписом

премарати -ам *нєзак. ґу* **преморити**

премарати се -ам се барз виставац

премаћи (се) -акнем (се) *оп.* **премакнути (се)**

премах *х. физк.* премах

премахнути -нем **1.** швидко прейсц; **2.** *фиґ.* прейсц (прекрочиц) границу (меру/миру)

премац -мца *х.* **1.** *(такмац)* ривал; **2.** *фиґ.* тот цо по дачим ровни другому; **он је без премца, нема му премца** вон нє ма себе ровного, вон нє ма достойного конкурента, нєт му ровного

премашај *х. (пребачај)* преруценє; ~ **норме** преруценє норми

премашивати -шујем *нєзак. ґу* **премашити**

премашити -им **1. а)** *(пребацити)* преруциц; **б)** прелєциц понад дакого *або* дацо; **метак га је премашио** кулька прелєцела понад нього; **2.** *(прекорачити очекивану меру)* прейсц, превисшиц; преруциц; **премашио је наша очекивања** превисшел нашо обчекованя; ~ **норму** преруциц норму; **3. а)** *(прећи просторну или временску границу)* прейсц; **премашио је педесет година** прешло му пейдзешат роки; **б)** *(претерати)* прейсц (прекрочиц) границу (меру/миру)

премда *злуч. допусни* гоч

пременити (се) -им се *оп.* **променити (се)**

премер *х.* **1.** меранє; резултат мераня; **2.** пречнїк

премеравати -ам *нєзак. ґу* **премерити**

премерити -им **1. а)** *(измерити величину)* премерац, померац; **б)** *(измерити тежину)* померац; одмерац; **2.** *фиґ.* **а)** *(прећи, прокрстарити)* прейсц*;* **б)** *(проценити)* ошацовац*, нар.* обечельовац; **б)** прейсц границу (меру/миру)

премесити -им премишиц

преместити -им **1.** *(у другу установу, на друго радно место)* премесциц; **2.** *(с места на место)* преложиц*;* пренєсц; премесциц
преместити се -им се **1.** *(променити положај)* премесциц ше; **2.** *(на друго или у друго место)* прейсц
премет *х.* **1.** *(превртање преко главе)* **а)** багинди; руцанє багиндох; **бацити кога у** ~ дрилїц (руциц и под.) дакого же би руцел (преруцел) багинди; **б)** *физк.* преруценє; **летећи** ~ лєтаце преруценє; ~ **странце** преруценє на бок, *нар.* циґан-карики; **2.** *(пролазак)* преход; **3.** *ґрам.* инверзия; **4.** *линґв.* метатеза
преметало *с. и х. оп.* **еливан (1. а)**
преметати -ећем **1. а)** *(премештати с места на место)* прекладац; преношиц; премесцац; **б)** *(бацати с места на место или изнад чега)* преруцовац; **2.** *(метати преко чега)* преруцовац, руцац, класц дацо прейґ дачого *або* на дацо; **3.** *(бацати даље од другог)* руцац далєй, преруцовац; **4.** *(боље разметати):* ~ **цреп на крову** претресац череп на закрицу; **5.** *(претресати тражећи што)* претресац; борикац; кутатовац; шпиртац; **6. а)** *(превртати)* преврацац; **б)** *(обарати)* виврацац; **7.** *(проводити)* препровадзовац; **8.** *(надвладавати)* надвладовац, *заст.* превладовац; **9.** *(мењати)* меняц
преметати се -ећем се руцац (преруцовац) багинди
преметач *х.* **1.** *(извршивач претреса)* окончователь претресу, претресач; **2.** торба
преметача *ж. покр.* файта женскей хусточки
преметачина *ж.* **1.** *(службени претрес*) претрес; **2.** *(претурање)* преврацанє
преметнути -нем **1. а)** *(преместити с места на место)* преложиц; пренєсц; премесциц; **б)** *(бацити с места на место или изнад чега)* преруциц; **2.** *(метнути преко чега)* преруциц, руциц, положиц дацо прейґ дачого *або* на дацо; **3.** *(бацити даље од другог)* руциц далєй, преруциц; **4.** *(боље разметнути):* ~ **цреп на крову** претресц череп на закрицу; **5.** *(претрести тражећи што)* претресц; преборикац, прекутатовац; прешпиртац; **6. а)** *(преврнути)* преврациц; **б)** *(оборити)* виврациц*;* **7.** *(провести, проборавити)* препровадзиц; **8.** *(надвладати)* надвладац, *заст.* превладац; **9.** *(изменити)* пременїц
преметнути се -нем се руциц (преруциц) багинди
премештај *х.* премесценє
премештати -ам **1.** *(у другу установу, на друго радно место)* премесцац; **2.** *(с места на место)* прекладац; преношиц; премесцац, премесцовац
премештати се -ам се **1.** *(мењати положај)* премесцац ше; **2.** *(с места на место)* преходзиц
премизгивати -гујем *(јести полако, без воље)* помали, без дзеки єсц; бабрец ше, єсц як маче
премија *ж. з розл. знач.* премия
премијер *х.* премиєр
премијера *ж.* премиєра
премијски -а -о премийни, премийов[и]
премилак -иока *х. покр.* олєй з кому
премилостан -сна -сно *и* **премилостив** -а -о премилостиви; велькоможни
преминуо -ула -уло **1.** *дїєприкм.* < **преминути; 2.** *одр.* покойни, умарти
преминути -нем **1. а)** умрец; **б)** *фиґ. (нестати)* щезнуц, скапац, нєстац, знїкнуц*;* **2.** *(минути – о времену; проћи)* прейсц; **3.** *оп.* **преманкати**
премио -ила -ило премили
премирати -ам *зак. и нєзак. (наградити/награђивати)* премировац
премирисати -ишем страциц пах; вифуняц, вичасовац
премиса *ж.* премиса
премислити -им *(нешто)* роздумац о дачим, предумац дацо
премислити се -им се *(одустати)* предумац ше, оддумац ше
премицати се -ичем се *нєзак. ґу* **премакнути се**
премишљати -ам *(нешто)* роздумовац о дачим, предумовац дацо
премишљати се -ам се **1.** *(одустајати)* предумовац ше, оддумовац ше; **2.** *(оклевати)* двоїц ше (себе), надумовац ше
премлад -а -о премлади, барз млади
премлатити -им **1.** *(претући)* побиц, окласц; **2.** *(млатећи убити)* забиц; побиц
премлаћивати -ћујем **1.** биц; **2.** *(млатећи убијати)* забивац
премлети -мељем **1.** *(самлети)* зомлєц; **2.** *(још једном самлети)* премлєц, ище раз зомлєц
премлечити (се) -им (се) **1.** зблязнуц, поблязнуц; вислабнуц, похориц ше; **2.** нє мочи цицац *(о дзецку, баранчецу, целєцу)*
премного *присл.* превельо, барз вельо
премножити се -им се барз ше розмножиц (розплодзиц)

премор *х.* велька вистатосц, зунованосц
преморен -а -о барз вистати, зуновани, *заст.* вистановети
преморити -им: **преморили су раднике** барз гонєли роботнїкох робиц, та барз повиставали (зуновали), *заст.* вистановели роботнїкох
преморити се -им се барз вистац, зуновац
премост *х. (брвно, мостић за пешаке)* древо; мосцик
премостив -а -о премосцуюци
премостити -им **1.** направиц мост *(през рику и под.)*; **2.** *фиґ. (савладати тешкоће)* премосциц, звладац, премогнуц
премотавати -ам **1.** премотовац, прекруцовац; **2. а)** *(мењати завој на рани)* превивац; **б)** *(мењати пелене)* повивац, превивац; **3.** *(запакивати)* завивац, закруцац
премотати -ам **1.** премотац, прекруциц; **2. а)** *(променити завој на рани)* превиц; **б)** *(променити пелене)* повиц, превиц; **3.** *(запаковати)* завиц, закруциц
премоћ *ж.* премоц
премоћан -ћна -ћно **а)** *(одвећ моћан)* премоцни, барз моцни, силни; **б)** *(надмоћан)* надмоцни, моцнєйши
премоћи -огнем I. *прех. (надвладати)* звладац; победзиц, *заст.* превладац, *заст.* премогнуц; II. *нєпрех. (превладати, претегнути)* превладац
премошћавати -ам *и* **премошћивати** -ћујем **1.** правиц мост (мости) *(през рику и под.);* **2.** *фиґ. (савладавати тешкоће)* премосцовац, звладовац, премагац
премрежати -ам *и* **премрежити** -им положиц галов (мрежу) прейґ дачого
премрети -ем **1.** *(изгубити свест, обамрети)* заумрец, замрец; **2.** *(запрепастити се):* **премро је од страха** заслупнул, ноги ше под нїм подоцали, ноги му одняло
премрзнути -нем барз замарзнуц
премрсити -им *зак.* єсц меса (масне и под.) кед пост, нє посциц
премудар -дра -дро премудри
премучати -чим *(прећутати)* прецихнуц, нє повесц
пренављати се -ам се *оп.* **пренемагати се (1)**
пренагао -гла -гло пренагли, барз нагли
пренагласити -им пренаглашиц
пренаглити -лим припонаглїц ше, спонаглїц ше; *фиґ.* залєциц ше
пренаглица *ж. (хитња)* понаглянє, наглосц
пренагљен -а -о спонаглєни
пренагљивати -љујем припонагльовац ше, спонагльовац ше; *фиґ.* залєтовац ше
пренагомилати -ам барз нагромадзиц
пренадражен -а -о барз надражени; барз роздражнєни; напарти
пренадражити -им барз надражиц; барз роздражнїц
пренапети -пнем барз напнуц, барз напружиц; барз зацагнуц
пренапрегнут -а -о пренапружени; барз напнути, пренапнути; барз напарти; **пренапрегнути мишићи** барз напнути мускули; **пренапрегнути живци** барз напарти нерви
пренапрегнути се -нем се барз ше напнуц, барз ше напружиц
пренапрезати се -ам се барз ше напинац, барз ше напружовац
пренапрећи се -егнем се *оп.* **пренапрегнути се**
пренапунити (се) -им (се) преполнїц (ше)
пренапучити (се) -им (се) *оп.* **пренаселити (се)**
пренаредити -им *(преиначити)* пременїц; преправиц
пренаселити (се) -им (се) пренаселїц (ше)
пренасељавати (се) -ам (се) пренасельовац (ше)
пренасељеност *ж.* пренаселєносц
пренаситити -им барз засициц, барз насициц
пренатегнути *и* **пренатећи** -егнем барз нацагнуц
пренатрпан -а -о преполни, набити; нашпиковани
пренатрпати -ам барз вельо натрепац; барз нагромадзиц; наґваздац; нашпиковац
пренаčинити -им преправиц, преробиц
пренашати -ам *оп.* **преносити**
пренебрегавати -ам знєважовац, иґноровац, занєдзбовац, омаловажовац, подценьовац
пренебрегнути *и* **пренебрећи** -егнем знєважиц, иґноровац, занєдзбац, омаловажиц, подценїц
пренемагати -ажем *оп.* **пренемагати се (1)**
пренемагати се -ажем се **1.** *(претварати се)* правиц ше; вирабяц; ламац з руками; лукавиц; **пренемагала се да је болесна** правела ше же є хора; **2.** трациц моц; чувствовац слабосц; поставац мли; кляґац ше
пренемоћи (се) -огнем (се) страциц моц; почувствовац слабосц; постац мли; похориц ше; скляґац ше; **пренеможе се, па седе под дрво** почувствовал слабосц, та шеднул под

древо; **од јада се мајка пренеможе** од болю ше мац похорела

пренеражавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **пренеразити (се)**

пренеражен -а -о заслупнути, барз нєсподзивани, запрепасцени

пренеразити -им барз нєсподзивац, запрепасциц

пренеразити се -им се заслупнуц, барз ше нєсподзивац, запрепасциц ше

пренесен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **пренети**; **2.** *фиґ.* пренєшени, фиґуративни; ~ **значење** пренєшене значенє

пренети -есем **1. а)** *з розл. знач.* пренєсц; ~ **ствари у стан** пренєсц ствари до квартелю; ~ **некоме поздрав** пренєсц дакому поздрав; **б)** превезц; **2.** *(одати, шапнути)* доповесц, пренєсц; **3.** *(на некога имовину)* преписац; **4.** *(поднети, претрпети)* знєсц, поднєсц; **5.** *(о трудници)* ношиц дзецко длужей як треба

пренети се -есем се пренєсц ше; превезц ше

пренос *х.* **1.** *(преношење)* преношенє, преношованє; пренос; ~ **утакмице** пренос змаганя; **2.** *правн., техн. и др.* пренос

преносан -сна -сно **1.** *оп.* **преносив; 2.** *техн. и др.* преносни, преношаци; **преносни механизам** преносни механїзем; **3.** *оп.* **пренесен (2)**

преносач *х. оп.* **преносилац**

преносив -а -о *(који се може пренети)* преношаци

преносилац -иоца *х.* преношовач, преноситель

преносити -им **1. а)** *з розл. знач.* преношиц, преношовац; **б)** превожиц, превożовац; **2.** *(одавати, дошаптавати)* доповедац, преношиц; **3.** *(на неког имовину)* преписовац; **4.** *(подносити, трпети)* зношиц, подношиц

преносити се -им се преношиц ше, преношовац ше; превожиц ше, превожовац ше

преносник *х.* **1.** *техн.* преноснїк; **2.** *оп.* **преносилац**

преноћивалац -аоца *х.* ноцовач

преноћивати -ћујем ноцовац

преноћити -им преноцовац; буц (остац) даґдзе през (на) ноц

преноћиште *с.* **1.** *(ноћиште)* ноцнїк; **2.** *(ноћење)* ноцованє, спанє

преношљив -а -о *оп.* **преносив**

преношче *с.* дзецко хторе ше народзело зоз запожнєньом

пренумерант *х.* *(претплатник)* пренумерант

пренумерирати (се) -ам (се) *и* **пренумерисати (се)** -ишем (се) *зак. и нєзак. (претплатити (се)/претплаћивати (се))* пренумеровац (ше)

пренути -нем I. *прех. (из замишљености и сл. – тргнути)* порвец/порвац, таргнуц; нараз зобудзиц (пребудзиц); II. *нєпрех. оп.* **пренути се (1)**

пренути се -нем се **а)** *(из сна)* зобудзиц ше, пребудзиц ше; зорвец ше/зорвац ше; **б)** *(тргнути се)* порвец ше/порвац ше, таргнуц ше

пренуће *с.* таргнуце; зобудзенє, пребудзенє

прење *с.* < **прети (се)**

преобилан -лна -лно < **обилан**

преобиље *с.* < **обиље**

преобладати -ам *оп.* **преовладати**

преоблађивати -ђујем *оп.* **преовлађивати**

преоблака *ж.* шмати за преблєканє

преоблачити -им **1.** *(рубље, одећу)* преблєкац; **2.** *(у другачије одело – прерушавати)* приберац, облєкац, преблєкац; **3.** *оп.* **превлачити (2. б)**

преоблачити се -им се **1.** *(у друго рубље или одећу)* преблєкац ше; **2.** *(у другачије одело – прерушавати се)* приберац ше, облєкац ше, преблєкац ше

преобликовати -кујем *оп.* **преобличити**

преобличавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **преобличити (се)**

преобличити -им дац дачому другу форму, преформовац

преобличити се -им се достац другу форму, преформовац ше

преображавати -ам **а)** пременьовац, вименьовац, преображовац; давац дачому иншаку подобу; **б)** *(претварати у што)* претворйовац (претваряц) до дачого

преображавати се -ам се **а)** пременьовац ше, вименьовац ше, преображовац ше; доставац иншаку подобу; **б)** *(претварати се у што)* претворйовац ше (претваряц ше) до дачого

преображај *х.* преображенє; метаморфоза

преображајни -а -о: ~ **процес** процес преображеня (преображованя), преображуюци процес

преображење *с.* преображенє, преображованє

Преображење *с. церкв.* Преображениє

преобразба *ж. оп.* **преображај**

преобразити -им **а)** пременїц, вименїц, преображиц; дац дачому иншаку подобу (випатрунок, форму); **снегови и сметови су преобразили сву околину** шнїг и наношенїска цалком пременєли околїско

(дали околїску цалком нови випатрунок); **б)** *(претворити у што)* претвориц до дачого
преобразити се -им се **а)** пременїц ше, вименїц ше, преображиц ше; достац иншаку подобу (випатрунок, форму); **б)** *(претворити се у што)* претвориц ше до дачого
преобрат *х. оп.* **преокрет**
преобратити (се) -им (се) пременїц (ше), вименїц (ше), преобрациц (ше); претвориц (ше); *(у другу веру и сл.)* обрациц (ше)
преобраћај *х. (преображај)* преображенє
преобраћати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **преобратити (се)**
преобрнути (се) -нем (се) преврациц (ше); цалком (ше) пременїц
преобртати (се) -рћем (се) преврацац (ше); цалком (ше) пременьовац (меняц)
преобувати (се) -ам (се) пребувац (ше)
преобути -ујем пребуц; ~ **ципеле** пребуц ципели
преобути се -ујем се пребуц ше
преобука *ж.* **1.** *(промена рубља)* преблєканє; **2.** *(доње рубље)* споднї шмати
преобући -учем **1.** *(рубље, одећу)* преблєчиц; **2.** *(у другачије одело – прерушити)* прибрац, облєчиц, преблєчиц; **преобукли су га у сељачко одело** прибрали го (облєкли го) до селянских шматох; **3.** *оп.* **превући (2. б)**
преобући се -учем се **1.** *(у друго рубље или одећу)* преблєчиц ше; **2.** *(у другачије одело – прерушити се)* прибрац ше, облєчиц ше, преблєчиц ше; ~ **у војника** прибрац ше за вояка
преовладавати -ам **1.** *(савлађивати)* звладовац; победзовац; **2.** *(овладавати, добијати превагу)* превладовац
преовладати -ам **1.** *(савладати)* звладац; победзиц; **2.** *(овладати, добити превагу)* превладац
преовлађивати -ђујем *оп.* **преовладавати**
преодгајати -ам *оп.* **преваспитавати**
преодгој *х. оп.* **преваспитање**
преодгојити -им *оп.* **преваспитати**
преодевати (се) -ам (се) *оп.* **преоблачити (се)**
преоденути (се) *и* **преодети (се)** -енем (се) *оп.* **преобући (се)**
преодолевати -ам победзовац, звладовац, премагац
преодолети -лим победзиц, звладац, премогнуц
преокренути -нем **1.** *(на супротну страну)* преврациц; ~ **очима** преврациц з очми; **2.** *(одећу)* преврациц (обрациц) наруби; **3.** *фиґ.* **а)** цалком пременїц, преобрациц; **б)** *(променити правац, ток чега)* обрациц, скруциц
преокренути се -нем се **1.** преврациц ше; **2.** *фиґ.* цалком ше пременїц, преобрациц ше
преокрет *х.* преобрат, преобраценє
преокретати (се) -ећем (се) **1.** преврацац (ше); **2.** *фиґ.* цалком (ше) пременьовац (меняц), преобрацац (ше)
преокупација *ж.* преокупация
преокупирати -ам преокуп[ир]овац
преоптеретити (се) -им (се) преобтерховац (ше), претерховац (ше)
преоптерећавати (се) -ам (се) *оп.* **преоптерећивати (се)**
преоптерећеност *ж.* преобтерхованосц, претерхованосц
преоптерећење *с.* преобтерхованє, претерхованє
преоптерећивати (се) -ћујем (се) преобтерховйовац (ше), претерховйовац (ше)
преопширан -рна -рно преобширни, барз обширни
преоравати -ам преорйовац
преорати -рем преорац
преоријентација *ж.* преориєнтация
преоријентирати (се) -ам (се) *и* **преоријентисати (се)** -ишем (се) *зак. и нєзак.* преориєнтовац (ше)
преорица *ж. польопр. (угар)* угор
преосвећени *и* **преосвештени** -нога *х. церкв.* преосвящени *(титула владики)*
преосвештенство *с.* преосвященство*;* **Његово** ~ Його преосвященство
преосетљив -а -о пречувствительни
преосред *прим. з ґен. покр. оп.* **посред**
преостајати -јем **1.** *(остајати)* оставац; **2.** *безос. (као последњи део, као једина могућност)* оставац, преоставац*;* **ништа нам друго не преостаје**, **већ да...** нїч нам друге нє остава, лєм же би...
преостали -а -о тот цо остал; други; **шта ћемо купити од преосталих пара**? цо купиме од пенєжох хтори нам остали?; **преостала два разреда положио је у иностранству** други два класи положел у иножемстве
преостатак -тка *х.* остаток
преостати -анем **1.** *(остати)* остац; **2.** *безос. (као последњи део, као једина могућност)* остац, преостац; **још ми је преостало да...** ище ми остало же бим...
преотети -тмем **1.** *(поново отети одузето)* ознова одняц; **2.** *(отети)* **а)** одняц, вжац,

заст. забрац; **б)** *(некоме девојку, момка)* одняц, *заст.* одлюбовац

преотимати -ам *и* -мљем **1.** *(поново отимати одузето)* aзнова однїмац; **2.** *(отимати)* **а)** однїмац, брац, *заст.* заберац; **б)** *(некоме девојку, момка)* однїмац, *заст.* одлюбовйовац

препад *х.* нєсподзивани напад, препад; ◊ **ухватити на** ~ влапиц нєздобачки

препадан -а -о *(који је пао у великој количини – о снегу)* вельки; ~ **снег** вельки шнїг

препадати -ам **1. а)** нєсподзивано (нєздобачки) нападац; **б)** барз нєсподзивйовац; **2.** *(јако плашити)* престрашовац, барз страшиц

препадати се -ам се престрашовац ше

препадни -а -о нєсподзивани, нагли

препаднути *и* **препасти** -аднем **1. а)** нєсподзивано (нєздобачки) нападнуц; **б)** барз нєсподзивац; **2.** *(преплашити)* престрашиц, барз настрашиц

препаднути се *и* **препасти се** -аднем се престрашиц ше, барз ше злєкнуц

препакивати -кујем *и* -ам препаковйовац

препаковати -кујем препаковац

препаметан -тна -тно премудри, барз мудри

препанути (се) -нем (се) *оп.* **препаднути (се)**

препаприти -им барз попаприґовац

препарандија *ж.* препарандия, учительска школа

препарандист[**а**] *х.* препарандист[а], школяр учительскей школи

препарат *х.* препарат

препарирати -ам *зак. и нєзак.* препаровац

препасати (се) -ашем (се) опасац (ше)

препаст *ж.* вельке нєсподзиванє, запрепасценє

препасти (се) -аднем (се) *оп.* **препаднути (се)**

препатити -им прецерпиц, знєсц, поднєсц

препев *х. лит.* прешпив

препевавати -ам прешпивовац

препевати -ам прешпивац

препека *ж.* **1.** *(жега)* пекота, каникула, барз горуцо; **2.** *оп.* **препеченица**

препелица *ж. зоол.* препилка

препеличар *х.* препилкар *(ловарски пес за лови на препилки)*

препелич[**и**]**ји** -а -е препилков

препеличић *х.* препилче

препентрати се -ам се преґрабац ше, предрапац ше; прейсц *(ґрабаюци ше)*

препети -пнем **1.** *(затегнути преко чега)* зацагнуц, розцагнуц прейґ дачого; **2. а)** повязац коньови преднї ноги; **б)** завязац *(коня на паши)* на друге место

препећи -ечем **1.** *(сувише испећи)* барз упечиц, препечиц; **2.** *(испећи – о сунцу)* припечиц, спечиц; **3.** *(ракију)* препечиц

препечатити -им **1.** вдериц (положиц) нови печац; знова запечатовац; **2.** *(прештампати)* предруковац

препеченица *и* **препеченка** *ж. (препечена ракија)* препечена

препешачити -им прейсц пешо

препијати -ам пиц вецей як треба, пиц прейґ мири

препијати се -ам се опивац ше

препилити -им препилїц

препињати -њем **1.** *(затезати преко чега)* зацаговац, розцаговац прейґ дачого; **2. а)** вязац коньови преднї ноги; **б)** вязац *(коня на паши)* на друге место

препирати -рам **1.** още раз райбац; **2.** *покр.*: ~ **маслац** муциц масло

препирати се -рем се спричкац ше; оначиц ше; правоциц ше; прец ше; **почели су упорно да се препиру** дали ше до сприч

препирач *х. (који се радо препире)* спричкош, спрични

препирка *ж.* спричканє, спричка; оначенє; правоценє; преце

препис *х.* **1.** копия, препис; **2.** *правн.* препис

преписати -ишем **1.** *з розл. знач.* преписац; ~ **на кога кућу** преписац на дакого (дакому) хижу; **2.** *(рецепт, лек)* преписац, вписац; ~ **болеснику лек** преписац хорому лїк; **3.** *(пописати)* пописац, *заст.* списац

преписивати -сујем **1.** *з розл. знач.* преписовац; **2.** *(рецепт, лек)* преписовац, виписовац; **3.** *(пописивати)* пописовац, *заст.* списовац

преписивач *х.* преписовач

преписивачки -а -о преписовацки

преписка *ж.* **1.** дописованє, преписка; **2.** *(скуп писама)* преписка

преписник *х.* **1.** *оп.* **преписивач; 2.** *ист. (онај који пописује десетину)* пописовач

препитавати -ам *нєзак. ґу* **препитати[1]** *и* **препитати[2]**

препитати[1] -епитам *(испитати, истражити)* випитац

препитати[2] -епитам накармиц; викармиц

препити -ијем попиц вецей як треба, попиц прейґ мири

препити се -ијем се опиц ше

преплава *ж. оп.* **поплава**

преплавити -им **1.** *(водом)* заляц, виляц ше, розляц ше; **река је преплавила село** рика заляла валал, рика ше виляла до валалу; **2.**

а) *(испунити великом количином чега)* преполнїц, наполнїц, заполнїц; **страна роба је преплавила пијаце** странска роба преполнєла пияци, на пияцох єст полно странскей роби; **б)** *(о маси људи)* залєгнуц, прекриц; **3.** *фиґ. (обузети)* обняц
преплакати -ачем преплакац
преплануо -ула -уло огорени, чарни, почарнєти
препланути -нем I. *нєпрех.* **1.** *(од сунца)* огориц; **2.** *(сувише се испећи)* погориц, барз ше упечиц; II. *прех.* **1.** *(ожећи, опржити)* опечиц, попечиц; спражиц; **2.** *фиґ.* возбудзиц, розпалїц
преплата *ж.* **1.** *(преплаћивање)* преплацованє; **2.** *(преплаћена свота)* преплата, преплаценє
преплатити -им преплациц
преплаћивати -ћујем преплацовац
преплашен -а -о престрашени, преплашени**;** *(о свима)* попрестрашовани, попреплашовани
преплашити -им престрашиц, преплашиц
преплашити се -им се престрашиц ше, преплашиц ше
преплести (се) -етем (се) преплєсц (ше)
преплет *х.* **1.** *(оно што је преплетено)* преплєценє*;* **2.** заплєцени ременьчки наверх бочкорох
преплетај *х.* преплєценє
преплетати -ећем преплєтац; заплєтац; ◊ ~ **језиком** заплєтац з язиком; ~ **ногама** *(о пијаном и сл.)* преплєтац з ногами
преплетати се -ећем се преплєтац ше
препливавати -ам преплївовац
препливати -ам преплївац
преплитај *х. оп.* **преплетај**
преплитати (се) -ићем (се) *оп.* **преплетати (се)**
преплићати (се) -ћем се *оп.* **преплетати (се)**
препловити -им преплївац *(на лађи и под.)*
препљескати -ам *(премлатити)* побиц
преповијати -ам **1.** *(дете)* повивац; **2.** *(рану)* превивац
преповити -ијем **1.** *(дете)* повиц; **2.** *(рану)* превиц
преподне -ева *с.* предполаднє, дополаднє, *нєпрем.* дополадня; **урадили су све за једно** ~ зробели шицко за єдно предполаднє (за єдно дополадня)
преподневни -а -о предполадньови, дополадньови
преподобан -бна -бно *церкв.* преподобни
преподобије *с. церкв.:* **Ваше (Његово)** ~ Вашо (Його) преподобиє
преподобити се -им се *(направити се невин)* направиц ше нєвиновати, направиц ше злату качку**;** направиц озбильни, нєвини вираз
преподобно *присл.* намесцено, правяци ше злату качку
препозиција *ж. ґрам.* препозиция
препознавање *с.* препознаванє
препознавати -ајем препознавац
препознавати се -ајем се **1.** *взаєм. повр.* препознавац ше; **2.** *(варати се узимајући кога за другога)* спреведац ше, думац же то дахто други
препознати -ам *и* -адем препознац
препознати се -ам се *и* -адем се **1.** *взаєм. повр.* препознац ше; **2.** *(преварити се узевши кога за другога)* спреведнуц ше, спревесц ше, думац же то дахто други
препознатљив -а -о препознатлїви, препознаваюци
препокривати -ам **1.** знова закривац; цалком закривац**; 2.** *древ.* облїпйовац
препокрити -ијем знова закриц; цалком закриц
преполовац -вца *х.* чловек штреднїх/střеднїх рокох
преполовити (се) -им (се) **1.** *(поделити (се) у две половине)* преполовиц (ше), розполовиц (ше); **2.** зменшац (ше) на (за) половку, преполовиц (ше)
преполовљавати (се) -ам (се) *и* **преполовљивати (се)** -љујем (се) **1.** *(делити (се) у две половине)* преполовйовац (ше), розполовйовац (ше); **2.** зменшовац (ше) на (за) половку, преполовйовац (ше)
препона *ж.* **1.** *(запрека)* препреченє; **2.** *спорт., анат.* препона
препонаш *х. спорт.* препонаш
препонка *ж. анат.* дияфраґма
препонски -а -о препонски, препонов[и]; ~ **јахање** препонске шедланє; ~ **кост** *оп.* **препоњача**
препоњача *ж. анат.* преградна косц
препорађати (се) -ам (се) препородзовац (ше)
препород *х.* препородзенє, препород, *рид.* одродзенє
препородилац -иоца *и* **препородитељ** *х.* препородитель
препородити -им препородзиц
препородити се -им се препородзиц ше
препорођај *х. оп.* **препород**
препорука *ж.* **1.** препорученє, препоручованє, *нар.* раєнє; **2.** *пошт.* препоручена посилка, препорука

препоручен -а -о **1.** препоручени, *нар.* раєни; **2.** *пошт.* препоручени; ~ **писмо** препоручене писмо
препоручивати -чујем **1.** *(давати препоруку)* препоручовац, *нар.* раїц; **2.** *(саветовати)* радзиц, совитовац
препоручити -им **1.** *(дати препоруку)* препоручиц, *нар.* пораїц; **2.** *(посаветовати)* порадзиц, посовитовац; ◊ ~ **душу богу** висповедац ше *(пред шмерцу)*
препоручити се -им се *(опростити се)* одпитац ше, поздравиц ше
препоручљив -а -о препоручлїви, хтори мож препоручиц
препотентан -тна -тно **1.** препотентни, гербни; **2.** *(надмоћан)* препотентни, надмоцни
препотенција *ж.* препотенция
препотопни *и* **препотопски** -а -о предпотопови, предпотопни
препочетак -тка *х.* *(узорак, мустра)* образец; мустра
препочети -чнем **а)** *(израдити вез по узорку)* вишиц дацо по мустри; **б)** виробиц дацо *(слику и под.)* по образцу
препочињати -њем **а)** *(израђивати вез по узорку)* вишивац дацо по мустри; **б)** вирабяц дацо *(слику и под.)* по образцу
препочитати -ам *заст.* *(поштовати)* почитовац, *заст.* чест(в)овац
препошт *х.* *церкв. кат.* препошт
препоштован -а -о препочитовани; **препоштовани господине!** препочитовани панє!
преправити -им преправиц, преробиц
преправити се -им се *покр. оп.* **припремити се**
преправка *ж.* преправянє; преправка
преправљати -ам преправяц, прерабяц
препрата *ж. церкв.:* **женска** ~ женска церква
препрати -перем ище раз вирайбац
препратити -им *(пратећи довести)* припровадзиц
препратка *ж.* фийовка
препрегача *ж. оп.* **прегача**
препрегнути *и* **препрећи** -егнем **1.** розцагнуц, завязац *(з єдного краю на други)*; ~ **конопац за сушење рубља** розцагнуц паньващик за сушенє шматох; **2.** *(коње)* препрагнуц
препредати -ам препредац
препреден -а -о лукави, гамишни*;* схопни**;** здогадлїви
препреденац -нца *х.* **1.** *оп.* **препредењак**; **2.** препредзени памук
препредењак *х.* лукави (гамишни) чловек; схопни (здогадлїви) чловек
препрезати -ежем **1.** розцаговац, вязац *(з єдного краю на други);* **2.** *(коње)* препраговац
препрека *ж.* препреченє, *рид.* препятство**;** завадзка
препрести -едем препресц
препрећи -егнем *оп.* **препрегнути**
препречавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **препречити (се)**
препречан -чна -чно хтори ше находзи (хтори идзе, дїйствує и под.) крижом през дацо
препречити -им I. *прех.* **1. а)** *(поставити што попреко чега):* **препречио је даску на врата** положел (забил) деску крижом на дзвери; **поток су прегазили препреченим брвном** поток прешли по преруценим попрейґа древе; **б)** *(затворити пролаз):* **„Стој!" – викну и препречи ми излаз** **„**Стой!" – скричал и станул опрезо мнє на дзверох (на виходзе); **препречили су му улазак својим телима** зопарли го на уходзе (преградзели му уход) зоз своїма целами, поставали опрез нього и нє допущели му войсц; **2. а)** *(спречити)* зопрец; ~ **зло** зопрец зло; **б)** *(омести)* нє дац, нє допущиц, позавадзац; II. *нєпрех.* *(поћи попреко)* пойсц напросто (крижом); **препречио је преко ливада** пошол напросто през луки
препречити се -им се *(поставити се попреко):* **на путу им се препречи поток** у драже наишли на поток хтори цекол крижом през драгу; **препречи му се кост у грлу** косц му станула крижом у гарлє
препржити -им **1.** барз упражиц, препражиц; **2.** дакус упражиц (попражиц); **3.** *кул.* **а)** *(маслац)* препражиц; **б)** *(шећер)* препалїц
препријатељ *х.* барз велький приятель
препричавати -ам **1.** *(излагати својим речима)* преприповедовац, приповедац; **2.** *(причати)* приповедац
препричати -ам **1.** *(изложити својим речима)* преприповедац, виприповедац; **2.** *(испричати)* виприповедац
препродавалац -аоца *х. оп.* **препродавац**
препродавати -ајем препредавац
препродавац -вца *х.* препредавач
препродаја *ж.* препредаванє
препродати -ам препредац
препросити -им питац (випитац, спитац) уж спитану дзивку
препртити[1] -им *(преоптеретити)* преобтерховац, претерховац; *(упртити)* положиц на хрибет

препртити[2] препртим прейсц по шнїгу *(правяци чапаш, дражку, санїцу)*; направиц чапаш (дражку, санїцу) по шнїгу
препузати -ужем *и* **препузити** -им прецагнуц ше
препукли -а -о пукнути; попукани, спукани; ◊ ~ **сиромах** барз худобни, худобеньки; ~ **сиротиња** худобенява
препукнути *и* **препући** -укнем пукнуц; *(о више предмета; на више места)* попукац, спукац*;* ◊ **срце јој препукне а)** умарла (шерцо єй пукло) од жалю; **б)** *(сломи је жалост)* набрала себе на шерцо, та ше аж похорела
препун -а -о преполни; преполнєти; заполнєти
препунити (се) -им (се) преполнїц (ше), барз (ше) наполнїц; заполнїц (ше)
препуњавати (се) -ам (се) *и* **препуњивати (се)** -њујем (се) преполньовац (ше), барз (ше) полнїц; заполньовац (ше)
препустити -им (з)охабиц; дац; здац; препущиц; **препустио је радњу сину** охабел роботню синови; здал роботню на сина; **препустили су га судбини** охабели го на бога, препущели го судьби; **препуштен је самом себи** препущени (охабени) є на самого себе
препустити се -им се препущиц ше; подац ше
препући -укнем *оп.* **препукнути**
препуцавати се -ам се прештрельовац ше
препуштати -ам (з)охабяц; давац; здавац; препущовац; пущац
препуштати се -ам се препущовац ше; подавац ше
препуштеност *ж.* (з)охабеносц, препущеносц
прерада *ж.* преробок; прерабянє
прерадити -им преробиц
прерадљив -а -о прерабяци, хтори мож преробиц
прерадни -а -о преробков[и]
прерађевина *ж.* продукт, фабрикат**; месне прерађевине** месово продукти
прерађивалац -аоца *х. оп.* **прерађивач**
прерађивати -ђујем прерабяц, преробйовац
прерађивач *х.* преробйовач, прерабяч
прерађивачки -а -о преробйовацки, прерабяцки
преран -а -о превчасни, барз вчасни
преранак -нка *х. (изданак из семена)* ключка
пренанити -им *(прерано учинити)* попонагляц (ше); спонаглїц ше
прерано *присл.* превчас, барз вчас
прерасподела *ж.* презозподзельованє
прерасподелити -им презозподзелїц

прерастао -сла -сло **1.** *(превише израстао)* [барз] вельки; [барз] високи; [барз] длугоки; ~ **живица** висока жива ограда; **прерасла коса** барз длугоки власи; **2.** *(зарастао)* пороснути, зароснути; **3.** *фиґ. (о девојци)* преквитнути
прерастати -ам **1.** *(престизати растом)* перерастац, надрастац дакого *або* дацо, роснуц (вирастац) векши од дакого *або* дачого; **2.** *(зарастати)* зарастац; **3.** *(развојем прелазити у нешто друго)* прерастац; **4.** *фиґ. (прецветавати – о девојци)* преквитац, старић
прерасти -тем **1.** *(престићи растом)* прероснуц, надроснуц дакого *або* дацо, вироснуц (нароснуц) векши (висши) од дакого *або* дачого; **коров је прерастао зелен** ґаз прероснул желєняву, ґаз нароснул векши од желєняви; **2.** *(зарасти)* пороснуц, зароснуц; **двориште је прерасло коровом** по дворе пороснул ґаз, двор зароснул до ґазу; **3.** *фиґ. (развојем прећи у нешто друго)* прероснуц; **задруга је прерасла у крупно газдинство** задруґа преросла до велького ґаздовства; **4.** *фиґ. (прецветати – о девојци)* преквитнуц, остариц
прерачунавати -ам **1.** *(израчунавати)* раховац, прераховйовац; **2.** *(изражавати вредност у другим јединицама)* прераховйовац
прерачунавати се -ам се *(пребацивати се у процени)* прераховйовац ше
прерачунати -ам **1.** *(израчунати)* пораховац, прераховац; **2.** *(изразити вредност у другим јединицама)* прераховац
прерачунати се -ам се *(пребацити се у процени)* прераховац ше
прерашћивати -ћујем *нєзак. и част. ґу* **прерасти**
пререз *х.* пререз
презати -ежем презерзац
презивати -зујем презозовац
пречити се -им се *взаєм. повр. (сукобити се речима)* пргвариц ше; **пречили се због деце** пргварели ше пре дзеци
преривалиште *с. ґеол.* рудокопне польо
преривати -ам прекоповац; прериват
прерија *ж.* прерия
прерији -а -о прерийски
прериљати -ам прекопац
прерисавати -ам *оп.* **прецртавати**
прерисати -ишем *оп.* **прецртати**
прерити -ијем прекопац; прериц
преров *х.* **1.** ярок; **2.** бразда *(у винїци)*
преровити -им розриц

прерогатив *х. и* **прерогатива** *ж.* прероґатив
преродити -им **1.** барз вельо (добре) зродзиц; **преродиле шљиве** шлївки барз добре зродзели; **2.** препородзиц
преручивати -чујем **а)** *(течност)* прелївац, пресиповац; **б)** *(сипку материју)* пресиповац
преручити -им **а)** *(течност)* преляц, пресипац; **б)** *(сипку материју)* пресипац
преручје *с. оп.* **приручје**
прерушавати (се) -ам (се) *и* **прерушивати (се)** -шујем (се) приберац (ше), облєкац (ше), преблєкац (ше)
прерушити (се) -им (се) прибрац (ше), облєчиц (ше), преблєчиц (ше); **прерушио се у просјака** прибрал ше за жобрака
преса *ж.* **1.** *(за гњечење)* преса, *заст.* шайт; **2.** *(штампа)* преса
пресавијати -ам зогинац; прегинац; складац
пресавити -ијем зогнуц; прегнуц; зложиц; поскладац; ~ **писмо** зложиц писмо
пресавити се -ијем се **1. а)** зогнуц ше; **б)** *(погнути се, згрбити се)* похиліц ше; зогнуц ше; згорбиц ше; **2.** *фиґ.* *(покорити се)* зогнуц ше, подац ше
пресад *х. и* **пресада** *ж.* пресада; *(једна биљка)* пресадок
пресадити -им **1.** пресадзиц; **2.** *фиґ.* премесциц, пренєсц; **3.** закаламиц; **4.** вакциновац
пресадни -а -о на (за) пресаду, пресадни; ~ **купус** капуста на пресаду
пресадница *ж.* младе древко за пресадзованє
пресађивати -ђујем **1.** пресадзовац; **2.** *фиґ.* премесц(ов)ац, преношиц; **3.** закаламйовац; **4.** вакциновац
пресалдумити -им **1.** превезц ше през воду *(на лађї и под.)*; ~ **Дунав** превезц ше през Дунай; **2.** *фиґ.* променїц думанє; прейсц на други бок
пресалдумљивати -љујем **1.** превожиц ше през воду *(на лађї и под.);* **2.** *фиґ.* меняц думанє; преходзиц на други бок
пресамитити -им **1.** *оп.* **пресавити; 2.** *оп.* **пресамитити се (2)**
пресамитити се -им се **1.** *оп.* **пресавити се (1)**; **2.** *(пребацити се преко чега)* преґрабац ше, предрапац ше; преруциц ше; ~ **преко зида** преґрабац ше прейґ мурика
пресамићивати (се) -ћујем (се) *нєзак. ґу* **пресамитити (се)**
пресан -сна -сно **1.** *(о јелу)* нєпосолєни; без присмачкох; **2.** *(о тесту)* без квасу, нє на квасу; ~ **хлеб** хлєб нє на квасу; **3. а)** *(некуван, непечен)* сирови; **4.** нє цалком уварени *або* упечени; **5.** *(о кожи)* нєвиробени; **пресни опанци** бочкори з нєвиробеней скори; **6.** *фиґ.* **а)** нєинтересантни; безживотни; **б)** нєобразовани, нєкултурни, прости
пресаоница *ж.* пресовальня
пресахнути -нем висушиц ше; висхнуц; нєстац; **врело је пресахнуло** жридло ше висушело; **чесма је пресахнула** у чопу нєстало води
пресвет -а -о **1.** пресвяти; **2.** *одр., у меновнїцкей служби (причешће)* причасц
пресветао -тла -тло **1.** прешветли, барз шветли; **2.** *одр. заст. (у титулисању)* найяснєйши, прешветли; **пресветли царе** найяснєйши цару
пресветлост *ж. заст.* ясносц; **Његова** ~ Його ясносц
пресвиснути -нем **а)** *(од муке)* пукнуц, нє знац цо зоз собу, звиснуц, *пей.* скожлїц ше; **б)** умрец
пресвлака *ж.* **1. а)** *(за дуњу)* перина, перинянка, верх; *(за јастук)* заглавок, заглавчина, верх; *(за јорган)* паплан, верх; **пресвлаке за постељину** верхи на пирнаґи (посцелїну), преблєчиво; **б)** *(на намештају)* облєчко; **2.** *(рубље за пресвлачење)* чисти шмати; споднї шмати; **3.** *(постава за одело)* сподок, футро, постава; **4.** *оп.* **пресвлакача**; **5.** преблєканє
пресвлакача, пресвлакуша *и* **пресвлачица** *ж.* ноцна кошуля
пресвлачење *с.* преблєканє
пресвлачионица *ж.* преблєкальня
пресвлачити -им **1.** *(одело)* преблєкац; **2.** *(постељину)* облєкац чисту перину, заглавок и под., преблєкац; **3.** *(прекривати пресвлаком)* обшивац; **4.** *(стављати поставу)* класц поставу (футро, сподок)
пресвлачити се -им се преблєкац ше
пресвлачица *ж. оп.* **пресвлакача**
пресводити -им *архит.* положиц звод, *заст.* положиц бовтгайташ
пресвођен -а -о зоз зводом, *заст.* зоз бовтгайташом
пресвојити -им звладац; обняц
пресвући -учем **1.** *(одело)* преблєчиц; **2.** *(постељину)* облєчиц чисту перину, заглавок и под., преблєчиц; **3.** *(прекрити пресвлаком)* обшиц; **4.** *(ставити поставу)* положиц поставу (футро, сподок)
пресвући се -учем се преблєчиц ше
пресега *ж. покр. оп.* **брух**

пресегнути -нем досягнуц *(прейґ граніци дачого)*; буц длугши
пресед *х. физк.* прешед
преседан *х.* преседан
преседати -ам прешедац
преседети -дим прешедзиц
преседласт -а -о шедласти
преседлина *ж. ґеоґр.* шедловина, шедло
пресезати -ежем досяговац *(прейґ граніци дачого)*; буц длугши; **ноге му пресежу душек** ноги му длугши од матрацу
пресејавати -ам **1.** знова шац; **2.** знова ошивац
пресејати -јем **1.** знова пошац; **2.** знова поошивац
пресек *х.* пререз
пресека *ж.* **1.** *(у шуми)* прерубани преход; **2.** *(узан планински превој)* узки преход, узке шедло
преселити -им преселїц
преселити се -им се преселїц ше
пресељавати (се) -ам (се) пресельовац (ше)
пресељеник *х.* преселєнєц
пресенетити (се) -им (се) барз (ше) нєсподзивац, барз (ше) зачудовац, запрепасциц (ше)
пресести -еднем **1.** *(у друго превозно средство)* прешеднуц; **2. а)** *(застати у грлу – о речи, залогају)* стануц у гарлє; **б)** *фиґ.* буц дакому досц [шицкого], обриднуц, прешеднуц; **све ми је пресело** шицкого ми досц, обридло ми шицко; **3.** *заст. (засести у заседу)* скриц ше до стрежиска (зашедки)
пресећи -ечем **1.** *(расећи)* пререзац; **2.** *(прекинути)* претаргнуц, прервец/прервац; прецац; ◊ **пресекло ме** *оп. фраз. под* **пресећи се**
пресећи се -ечем се **1.** *(расећи се)* пререзац ше; **2.** *(прекинути се)* претаргнуц ше, прервец ше/прервац ше; прецац ше; ◊ **пресекле ми се ноге** ноги ми одняло, ноги ше подо мну подоцали
пресецати (се) -ам (се) **1.** *(расецати (се))* пререзовац (ше); **2.** *(прекидати (се))* претарговац (ше), преривац (ше); прецинац (ше)
пресечни -а -о пререзни
пресија *ж. (притисак)* пресия
пресијавати се -ам се блїщац ше/блїщиц ше, виблїсковац ше, *заст.* лиґотац
пресилити (се) -им (се) постац моцни (силни), замоцнїц; *(постати обестан)* постац бесни
пресиљавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **пресилити (се)**
пресипати -ам *и* -пљем **1.** *(из суда у суд)* **а)** *(сипку материју)* пресиповац; **б)** *(течност)* прелївац, пресиповац; **2.** *(сипати преко мере)* сипац *одн.* ляц верхом полни *(мех, погар и др.)*; ◊ ~ **из шупљег у празно** робиц (приповедац и под.) [таке] цо нїч по нїм, прелївац з празного до дзиравого
пресипати се -ам се *и* -пљем се *нєзак. ґу* **пресути се**
пресисати -ишем *нєзак.* висушовац ше, висихац; нєставац
пресит -а -о пресити, барз сити
преситити (се) -им (се) пресициц (ше)
пресићавати (се) -ам се *и* **пресићивати (се)** -ћујем (се) пресицовац (ше)
пресићен -а -о пресицени; барз наєдзени, пренаєдзени; *хем.* презасицени
пресјавати се -ам се *оп.* **пресијавати се**
пресјати -ам престац ше швициц
прескакати -ачем *и* **прескакивати** -кујем прескаковац
прескамукати -уче *покр. (цвилети – о псу)* скинчац, скравунчиц/шкравунчиц
прескок *х.* прескок**;** ◊ **на ~ (прозивати и сл.)** на виривацо, на прескок (преволовац и под.)
прескочити -им прескочиц
прескочке *присл.* **1.** прескакуюци; **2.** *(с прекидима)* на преривки
прескубен -а -о *(кржљав, јадан)* шаплави, *пей.* (в)шолави; бидни
прескуп -а -о предраги, барз драги
прескупити -им барз вельо питац *(при єднаню)*
преслаб -а -о преслаби, барз слаби
преслава *ж.* **1.** *(споредна крсна слава)* преслава; **2.** *(сеоска слава)* валалска слава
преслагати -ажем *нєзак.* прескладовац
пресладак -атка -атко пресладки, барз сладки
пресладити -им осладзиц, пресладзиц
преслађивати -ђујем осладзовац, пресладзовац
преслан -а -о пресланi, барз слани
преслачак -чка *х. (посластица)* лакотка
преслијеж *ж. иєк. оп.* **превој (3)**
пресликавати -ам пресликовйовац; премальовйовац; прерисовйовац
пресликати -ам пресликовац; премальовац; прерисовац
преслица *ж.* кудзель; споднїк
пресличаница *ж.* сатнїк, *коц.* сатїнґ *(пантлїка з хтору ше влакно привязує ґу free вершнїку)*
пресличица *ж.* **1.** *дем.* кудзельочка, споднїчок; **2.** *бот.* русалкова цибулька, кудзельочка (Muscari comosum)

преслишавати -ам випитовац; ~ **кривца** випитовац виноватого
преслишавати се -ам се *(проверавати своје знање)* випитовавац ше, преслуховац ше
преслишати -ам випитац *(шведка, виноватого)*
преслишати се -ам се *(проверити своје знање)* преслухац ше
пресло *с.* **1.** *нар. оп.* **превој (3)**; **2.** часц оградзи (плота) од слупа по слуп; **3.** оградзени простор пред торину за овци
пресловити -им нагвариц
пресложити -им прескладац
преслушавати -ам *оп.* **преслишавати**
преслушати -ам *оп.* **преслишати**
пресмагати -ажем *нєзак. (превладавати, бити премоћан)* превладовац, премагац
пресмагнути -нем ослабиц, ослабнуц
пресмакати -ачем *оп.* **присмакати**
пресмичав -а -о високи и худи
пресмок *х. оп.* **присмок**
пресмочити -им *оп.* **присмочити**
преснац *х.* файта хлєба без квасу
преснетити се -им се *(пасти у несвест)* замлєц
преснимавати -ам презнїмйовац
преснимити -им презняц
пресовати -сујем **1.** пресовац; **2.** *(сунцокрет)* збивац олєй
пресол *и* **пресолац** -лца *х.* слана вода у хторей ше трима сир
пресолити -им осолїц, пресолїц
пресољавати -ам осольовац, пресольовац
преспа *ж.* змарзнути шнїг *(у зарнастей форми)*
преспавати -ам *и* **преспати** -пим преспац
преспајач *х. и* **преспојница** *ж. техн.* презлучнїца
пресрести -етем *и* -етнем **1.** пойсц (висц и под.) опрез/напрез дакого; дочекац дакого; пойсц (висц и под.) вочи дакому *(звич. з нєдобру намиру)*; **2.** нєсподзивано наисц на дакого
пресретан -тна -тно прещешлїви
пресретати -ећем **1.** исц (виходзиц и под.) опрез/напрез дакого; дочековац дакого; исц (виходзиц и под.) вочи дакому *(звич. з нєдобру намиру)*; **2.** нєсподзивано наиходзиц на дакого
пресрећан -ћна -ћно *оп.* **пресретан**
пресрт *х.* **1.** верх *або* гребень гори *(през хтори ше преходзи)*; **2.** прикри бок гори, прикрина
пресртан -тна -тно *(стрм)* прикри
преставити -им **1.** *оп.* **приставити (1)**; **2.** премесциц; преложиц
преставити се -им се умрец
престајати[1] -јем *нєзак.* преставац; ставац; ~ **с радом** ставац з роботу
престајати[2] -тојим *зак.* **1.** престац; ~ **два сата пред шалтером** престац два годзини пред шалтером; **2.** *нар. поез.* над'жиц, прежиц
престан *х.:* **без престана** *оп. фраз. под* **престанак**
престанак -нка *х.* преставанє; ~ **радног односа** преставанє роботного одношеня; ◊ **без престанка** нєпреривно
престар -а -о престари, барз стари
престарео -ела -ело стари; барз стари
престарети -рим **1.** барз остариц; **2.** *(бити старијег узраста од прописаног)* буц стари, мац вецей роки як предписане
престати[1] -анем **1.** *(завршити рад, деловање и сл.)* закончиц ше, престац; **школа је престала** школа ше закончела; **2.** *(стати с падањем)* престац падац; **снег је престао** шнїг престал падац
престати[2] -анем *(изићи пред власт, предстати)* висц, присц, явиц ше; ~ **пред судијом** висц пред судию
прести -едем **1.** *(пређу)* пресц; **2.** *(паучину)* плєсц; **3.** *(о мачки)* грац, пресц
престигнути *и* **престићи** -игнем обегнуц
престиж *х.* престиж
престизати (се) -ижем (се) обеговац (ше)
престирати -рем *оп.* **простирати**
престићи -игнем *оп.* **престигнути**
престо *и* **престол** *х.* **1.** престол, *рид.* трон, *заст.* стол; **2.** *церкв.* пристол
престојати -јим *оп.* **престајати**[2]
престол *х. оп.* **престо**
престолни -а -о *оп.* **престони**
престолница *ж. оп.* **престоница**
престолонаследник *х.* престолонашлїднїк
престолонаслеђе *с.* престолонашлїдство
престоље *с. оп.* **престо**
престони -а -о престолни
престоница *ж.* престолнїца, главни варош (город), престолни варош (город)
престонички -а -о престолнїцки
престрава *ж.* барз велькі страх
престравити (се) -им (се) *оп.* **престрашити (се)**
престрављивати (се) -љујем (се) престрашовац (ше)
престрашен -а -о престрашени, *заст.* устрашени
престрашити (се) -им (се) престрашиц (ше)
престрелити -им прештрелїц; ◊ ~ **погледом** прецац з попатрунком

престрићи -ижем прештригнуц, престригнуц
престројавање *с.* престройованє
престројавати (се) -ам (се) престройовац (ше)
престројити (се) -им (се) престроїц (ше)
престрти -рем прештрец/престрец
престругати -ужем препиліц, пререзац
преструктуирати се -ам се преструктуровац ше
преступ *х.* преступ
преступак -пка *х.* *(прекорачење чега)* прекрочене
преступати -ам *нєзак.* *ґу* **преступити**
преступити -им **1.** *(прекорачити)* прекрочиц; ~ **праг** прекрочиц праг; **2.** *правн.* *(прекршити)* потупиц
преступни -а -о преступни; ~ **дело** преступне діло; ◊ ~ **година** преступни рок
преступник *х.* преступнїк
преступништво *с.* преступнїцтво
пресуда *ж.* **1.** *правн.* пресуда; **2.** думанє, оцена; **изнети пресуду књиге** винєсц думанє о кнїжки (оцену кнїжки)
пресудан -дна -дно пресудни
пресудити -им пресудзиц; осудзиц
пресуђивати -ђујем пресудзовац; судзиц
пресукати -учем пресукац, прекруциц
пресукати се -учем се *фиґ.* ослабиц, ослабнуц, сподлїц
пресумитити (се) -им (се) *оп.* **пресамитити (се)**
пресумпција *ж.* *(претпоставка; дрскост)* пресумпция
пресути -спем **1.** *(из суда у суд)* **а)** *(сипку материју)* пресипац; **б)** *(течност)* преляц, пресипац; **2.** *(насути преко мере)* насипац *одн.* наляц верхом полни *(мех, погар и др.)*
пресути се -спем се **1.** преполнїц ше, барз ше наполнїц; **2.** *(препунивши се излити се)* висипац ше; виляц ше, преляц ше
пресушивати (се) -шујем (се) *нєзак.* *ґу* **пресушити (се)**
пресушити -им I. *нєпрех.* **1.** *(пресахнути)* висушиц ше; **језеро је пресушило** озеро ше висушело; **2.** *(о крави, кози)* престац ше доїц, престац давац млєко; **3.** *фиґ.* вичерпац ше; нє буц вецей, нєстац, престац; **приходи од земље су пресушили** нєт вецей приходи од жеми; II. *прех.* барз висушиц, пресушиц
пресушити се -им се **1.** *(усахнути)* висхнуц, висушиц ше; **2.** *(изгубити влажност – о очима, грлу)* висушиц ше
претакати -ачем преточовац, претакац
преталити -им *оп.* **претопити**
претањен -а -о *оп.* **префињен**
претапати -ам **1.** *(метал и др.)* претопйовац; **2.** *(изливати се из корита – о реци)* вилївац ше, розлївац ше
претапати се -ам се *нєзак.* *ґу* **претопити се**
претати -ећем **а)** загартац огень з ґаром; **б)** печиц *або* пукац дацо у жирячкох; ~ **кромпир** печиц кромплї у жирячкох
претваралац -аоца *х.* **1.** *оп.* **претворник**; **2.** *(који што претвара)* претворйовач
претваралачки -а -о лїцемерски
претварати -ам претворйовац, претваряц, *заст.* преправяц
претварати се -ам се **1.** *(у кога, што)* претворйовац ше, претваряц ше, *заст.* преправяц ше; **2.** *(приказивати се друкчијим, правити се)* правиц ше; **претвара се да није чуо** прави ше же нє чул
претварач *х.* **1.** *оп.* **претворица**; **2.** *физ.* претворйовач, претваряч
претворан -рна -рно лїцемерни
претворити -им претвориц дакого *або* дацо до дакого *або* дачого *и* на дакого *або* дацо, *заст.* преправиц дакого *або* дацо на дакого *або дацо*
претворити се -им се **1.** *(у кога, што)* претвориц ше до дакого *або* дачого, створиц ше на дакого *або* дацо, *заст.* преправиц ше на дакого *або* дацо; **2.** *(приказати се друкчијим, направити се)* направиц ше; **претворио се као да ништа не зна** направел ше же нїч нє зна; **3.** *покр.* **а)** *(искварити се)* погубиц ше; **б)** пременїц ше
претворица *ж.* *и* **претворник** *х.* лїцемер
претворност *ж.* *и* **претворство** *с.* лїцемерство, лїцемерносц
претег *х.* **1.** *(терет као противтег на полузи)* процивваґа; куля, камень и под.; ~ **на ђерму** камень, цеґли и под. на дєрми; **2.** *фиґ.* *(преимућство)* предносц, першенство
претегнути -нем **1.** *(превагнути тежином на једну страну)* зважиц; **2.** *фиґ.* мац предносц (першенство), превладац
претежак -ешка -ешко пречежки, барз чежки
претежан -жна -жно *и* **претежит** -а -о преважни; надмоцни; ~ **већина** преважна векшина; **домаћинова воља је увек била** ~ дзека домашнього вше була надмоцна
претежито *и* **претежно** *присл.* преважно, углавним
претезати -ежем **1.** *(тежином на једну страну)* зважовац; **2.** *фиґ.* мац (доставац) предносц (першенство), превладовац

претек[1] *м.:* **имати чега на ~ (претеку)** мац дачого досц (полно, гоч кельо)

претек[2] *м.:* **(по)трчао им је у (на)** ~ розбег ше же би их обегнул и дочекал

претека *ж.* ярок и под. по хторим вода одцека

претекст *м. (изговор)* претекст

претендент *м.* претендент

претендирати -ам *и* **претендовати** -дујем *зак. и нєзак.* претендовац

претензија *ж.* претензия

претенциозан -зна -зно претенциозни

претеран -а -о превельки, превисоки и под., барз вельки (високи и под.); надмирни, прейґмирни; преувелїчени**;** превершени;**цене нису претеране** цени нє барз високи; ~ **радост** надмирна радосц

претерано *присл.* надмирно, прейґмирно

претераност *ж.* надмирносц, прейґмирносц; преувелїченосц; превершеносц

претерати -ам **1. а)** *(кога, што – с једног места на друго)* прегнац; одогнац; **б)** *(прећи на коњу)* прейсц; **2.** *фиґ.* надмирно (прейґмирно) дацо зробиц; преувелїчиц; превершиц; доложиц, надокладац *(у приповеданю)*; **претерао је у пићу** превершел у пицу, надмирно пил

претеретити (се) -им (се) претерховац (ше)

претерећивати (се) -ћујем (се) претерховйовац (ше)

претеривање *с.* превершованє, надмирносц, прейґмирносц; преувелїчованє; докладанє *(у приповеданю)*

претеривати -рујем **1. а)** *(с једног места на друго)* преганяц; одганяц; **б)** *(прелазити на коњу)* преходзиц; **2.** *фиґ.* надмирно (прейґмирно) дацо робиц; преувелїчовац; превершовац; докладац *(у приповеданю)*

претерит *ґрам.* претерит

претеритни *и* **претеритски** -а -о претеритов, претеритни

претестерати -ам, **претестерисати** -ишем *и* **претестерити** -им препилїц, розпилїц, пререзац, розрезац

претећи[1] *и* **претећи** претекнем *и* претечем **1. а)** *(престићи)* обегнуц; скорей зробиц дацо; **б)** *(бити бољи у чему)* обегнуц, пребрац, буц лєпши; **вредноћом је многе претекао** з роботносцу велїх пребрал; **2.** *(о течности)* пречечиц, пречуриц

претећи[2] -ечем *(преостати)* остац; **је л' ти претекло пара?** остало ци пенєжи?

претећи[3] -а -е грожаци

претеч *ж. оп.* **претек**[2]

претеча *м.* предходнїк, предтеча; предвиснїк, пред'знак

прети прем тужиц

прети се прем се *взаєм. повр.* **1.** вадзиц ше, спричкац ше, прец ше; **2.** *правн.* судзиц ше

претилина *ж.* тлустосц, затитосц, претитосц, тучносц; масносц, масне

претилити -им *(товити)* кармиц

претилост *ж.* тлустосц, затитосц, тучносц; масносц

претин *м. покр. оп.* **претинац**

претинац -нца *м.* прискринка; фах; ◊ ~ **поштански** ~ поштови (поштански) фах

претинити -им *зак.* преградзиц

претињивати -њујем преградзовац

претио -ила -ило **1.** *(пуног тела, гојазан)* тлусти, тучни; **2.** *фиґ. оп.* **обилан**

претипкати -ам предуркац *(на писацей машинки)*

претирати -рем пречуховац

претискати -ам предруковац

претискивати -кујем предруковйовац

претити -им *(коме, чему)* **1.** грожиц дакому *або* дачому, *нар.* грожиц ше на дакого *або* дацо *и* дакому *або* дачому; *(грдити и претити)* одгражац ше; **прете му да ће га истући** грожа му (грожа ше му) же го набию; **2.** *(показивати знаке опасности)* грожиц; **претила је опасност** грожела опасносц

претицање *с.* обегованє; **забрањено** ~ нє шлєбодно обеговац, забранєне обегованє

претицати -ичем **1. а)** *(престизати)* обеговац; скорей робиц дацо; **б)** *(бити бољи у чему)* обеговац, преберац, буц лєпши; **2.** *(о течности)* прецекац, пречурйовац

претицати се -ичем се *взаєм. повр.* обеговац ше

претичак -чка *м. (сувишак, остатак)* звишок, остаток

претказати -ажем *оп.* **предсказати**

претказивати -зујем *оп.* **предсказивати**

преткати -ам преткац

преткивати -ам преткавац

преткиња *ж. (жена предак)* предок, предкиня

претклетка *ж. оп.* **преткомора**

претклон *м. физк.* предклон

преткомора *ж. анат.* предкомора

преткоморје *с. оп.* **преткомора**

преткорак *м. физк.* предкрочай

преткорачни -а -о *физк.* предкрочни

преткрај *прим. з ґен.* под конєц, пред концом, на концу; ~ **рата** под конєц войни; ~ **акције** пред концом (пред законченьом) акциї

преткутњак *х. анат.* предчеренови зуб
преткуће *с.* конк, тернац *(пред хижнима дзверми)*
преткућница *ж.* шпиванка (писня) хтору шпива *або* слова хтори вигваря жобрак пред дачиїм домом кед ходзи по питаню
претљив -а -о поспани
претња *ж.* **1.** гроженє, *заст.* пригроз, *заст.* грожба; *(претња уз грдњу)* одгражанє; **2.** *(опасност)* гроженє; ◊ **под претњом закона** под гроженьом закона
претовар *х.* прекладанє; преруцованє; пресипованє; преношенє; *беш.* претоварйованє
претовареност *ж.* претерхованосц, преобтерхованосц, преполнєносц
претоваривати -рујем **1.** прекладац; преруцовац; пресиповац; преношиц; *беш.* претоварйовац; **2. а)** *(превише товарити)* вельо (барз вельо) класц (руцац, сипац, товариц и под.); претерховйовац, преобтерховйовац; **б)** барз полнїц, преполньовац
претоварити -им **1.** прекласц; преложиц; преруцац; пресипац; пренєсц; *беш.* претовариц; ~ **ствари из кола на коње** прекласц (преложиц) ствари з коча на конї; ~ **сено на друга кола** преруцац шено на други коч; ~ **вагоне** претовариц ваґони; **2. а)** *(превише натоварити)* вельо (барз вельо) накласц (положиц, наруцац, насипац, натовариц и под.), претерховац, пре(об)терховац, претовариц; ~ **коња** барз вельо накласц на коня; ~ **брод песком** насипац барз вельо писку на ладю; ~ **децу учењем** пре*(*об*)*терховац дзеци з ученьом; **б)** барз наполнїц, преполнїц
претоварити се -им се **1.** *повр.* *ґу* **претоварити; 2.** вельо (барз вельо) поєсц, барз ше наєсц; окласц ше, охпац ше; **претоварио се јелом** барз вельо поєд, барз ше наєдол
претоварни -а -о претоварни
преток *х.* претаканє *(до другей судзини);* ~ **крви** трансфузия креви
претоп *х.* **1.** масц хтора накапка з прашеца кед ше пече на рожню; **2.** випражена масц
претопити -им **1.** *осн., фиґ.* претопиц; ~ **звона у топове** претопиц дзвони до дзелох; **2.** *(народ)* асимиловац
претопити се -им се **1.** *(о металу и др.)* претопиц ше; **2.** *(о народу)* асимиловац ше
претор *х. ист.* претор
преторијанац -нца *х. ист.* преториянєц
преточити (се) -им (се) *осн., фиґ.* преточиц (ше)
претпев *х.* предшпив
претпис *х. заст.* розказ; *(пропис)* предписанє
претплата *ж.* предплата
претплатити (се) -им (се) предплациц (ше)
претплатни -а -о предплатни
претплатник *х.* предплатнїк
претплатнички -а -о предплатнїцки
претплаћивати (се) -ћујем (се) предплацовац (ше)
претподне -ева *с. оп.* **преподне**
претполагати -ажем *заст. оп.* **претпостављати (1)**
претположити -им *заст. оп.* **претпоставити (1)**
претпорођајни -а -о предпологови, предпородови, предпородни
претпоследњи -а -е предостатнї
претпоставити -им **1.** *(помислити)* предпоставиц; подумац; **2.** дац першенство (предносц) дакому *або* дачому над (пред) даким *або* дачим, предпоставиц дакого *або* дацо дакому *або* дачому; волїц, дзечнєйше робиц; **хибридни кукуруз претпоставили смо осталим врстама кукуруза** гибридней кукурици дали зме першенство пред другима файтами кукурици
претпоставка *ж.* **1.** *(претходни суд; домишљање)* предпоставка; **2.** *(полазна тачка, поставка за доношење неког суда)* постановка, предпоставка
препостављање *с.* **1.** *(помишљање)* предпоставянє; подумованє; **2.** даванє першенства (предноcци), предпоставянє
претпостављати -ам **1.** *(помишљати)* предпоставяц; подумовац; **2.** давац першенство (предносц) дакому *або* дачому над (пред) даким *або* дачим, предпоставяц дакого *або* дацо дакому *або* дачому; волїц, дзечнєйше робиц
претпостављени -а -о *(старешина)* предпоставени
претпотопни *и* **претпотопски** -а -о **1.** *ист.* предпотопни, предпотопови; **2.** *фиґ.* предпотопни, предпотопови, предвични
претпразничан -чна -чно *и* **претпразнички** -а -о предшветочни, предшветови, пред шветом; ~ **журба** предшветочне понаглянє, понаглянє пред шветом
претпразник *х.* пред шветом
претпрега *ж.* **1.** *(запрежне животиње)* запрага; конї, воли; **2.** конї хтори ше у

драже препрагую же би заменєли вистати конї

претпрегнути *и* **претпрећи** -егнем попрагац, запрагнуц

претприпрема *ж.* предпририхтованє, предприготовка

претпролеће *с.* пред'яр

претпрошли -а -о предпрешли, *нар.* гевтот; **претпрошлога четвртка** предпрешлого (*нар.* гевтого) штвартку; **претпрошле године** залоньским, позалоньским; ~ **година** залоньски (позалоньски, предпрешли) рок; ◊ ~ **време** *ґрам.* плусквамперфект, предпрешли час

претпрошлогодишњи -а -е предпрешлорочни, залоньски

претрага *ж.* **1.** претрес; преглєдованє; **2.** *мед.* контрола

претраживати -жујем **1. а)** *(детаљно прегледати)* преглєдовац; претресац; прешпиртовац, шпиртац; кутатовац; *(џепове)* шукац ше; шукац дакого; **б)** *(вршити претрагу)* претресац; **2.** *(истраживати, испитивати)* випитовац

претражити -им **1. а)** *(детаљно прегледати)* преглєдац; претресц; прешпиртац; прекутатовац; *(џепове)* ошукац ше; ошукац дакого; **б)** *(извршити претрагу)* претресц; **2.** *(истражити, испитати)* випитац

претрајати -јем **1.** *(проборавити; издржати)* пребуц; витримац; **2.** *(потрајати)* потирвац; **3.** *(надживети)* над'жиц, прежиц

претрг[1] *х.*: **на претрге** *(с прекидима)* на прееривки; **без претрга** нєпрееривно

претрг[2] *х. покр. (препродаја)* препредаванє

претрга *и* **претрглија** *ж. и х. оп.* **препродавац**

претргнути -нем **1.** утаргнуц, урвец/урвац; розтаргнуц, розорвец/розорвац, претаргнуц; зламац; **2.** *(прекинути ток чега)* претаргнуц, прервец/прервац; ~ **с неким** *(прекинути пријатељство)* претаргнуц з даким, подрец з даким контракт; ~ **кога у говору** прервец дакого у бешеди

претргнути се -нем се **1.** утаргнуц ше, урвец ше/урвац ше; розтаргнуц ше, розорвец ше/розорвац ше, претаргнуц ше; зламац ше; **2.** *(о каквој радњи – прекинути се)* претаргнуц ше, прервец ше/прервац ше; **3. а)** *(од великог посла)* потаргац ше, урвец ше; убиц ше, убивац ше; **претргнуо се од рада** лємцо ше нє потаргал од роботи; **б)** *(постати килав)* пукнуц; **4.** нєстац, потрошиц ше

претребити -им **1.** *(инсекте – уништити)* витребиц; **2.** *(пасуљ и сл.)* попреберац

претрес *х.* **1.** *(преметачина)* претрес; **2.** *фиґ.* **а)** *(расправљање, оцењивање)* розпатранє, претресанє; **закони су послати скупштини на** ~ закони послати скупштини на розпатранє; **б)** *правн.* розправа, претрес

претресати -ам **1.** *з розл. знач.* претресац; **2.** *(претраживати претурајући)* шпиртац, шпортац; борикац; кутатовац; *(џепове)* шукац ше *одн.* шукац дакого; **3.** *фиґ. (расправљати)* розпатрац, претресац; роштовац

претрести -есем **1.** *з розл. знач.* претресц; **полиција је претресла стан** полиция претресла квартель; ~ **цреп на кући** претресц череп на хижи; **2.** *(претражити претурајући)* прешпиртац, прешпортац; преборикац; прекутатовац; *(џепове)* ошукац ше *одн.* ошукац дакого; **3.** *фиґ. (расправити)* розпатриц, претресц; прероштовац

претржац -ржца *х. оп.* **препродавац**

претрзати (се) -ржем (се) *нєзак. ґу* **претргнути (се)**

претрнути -нем *(препасти се, запањити се)* зацерпнуц, заслупнуц; *(очекујући нешто непријатно)* поцерпац; **претрнуо је од страха** зацерпнул (заслупнул) од страху

претрпавати -ам **1. а)** *(сувише трпати)* напихац, трепац; полно класц; заполньовац, преполньовац, претреповац; **б)** *(нагомилавати)* нагромадзовац, громадзиц; **2.** *(покривати засипајући чим)* загребовац, засиповац

претрпаност *ж.* преполнєносц, претрепаносц

претрпати -ам **1. а)** *(сувише натрпати)* нахпац, натрепац; полно накласц; заполнїц, преполнїц, претрепац; ~ **кофер** нахпац полно до куфра, заполнїц куфер; ~ **кола стварима** накласц полно ствари на коч; **зидови су претрпани сликама** мури заполнєни зоз сликами; **б)** *(нагомилати)* нагромадзиц; **2.** *(покрити засувши чим)* загребац, засипац

претрпети -пим **1. а)** *(страдања, болове – препатити)* прецерпиц; вицерпиц; витримац; **б)** *(бити стрпљив према коме)* поцерпиц; **2.** *(утицај, промену и сл.)* прецерпиц

претрпети се -пим се *беш. (имати стрпљења)* сцерпиц ше

претрти -трем пречухац

претрћи -ргнем *оп.* **претргнути**

претрчавати -ам **1.** *(трчећи прелазити)* пребеговац; **2.** *(престизати у трку)* обеговац

претрчати -чим **1.** *(трчећи прећи)* пребегнуц; ~ **преко дворишта** пребегнуц през двор; **2.** *(трчати одређено време)* пребегац, пребежац; **претрчао је цео дан** пребегал цали дзень; **3.** *(престићи у трку)* обегнуц

претукач *х.* вичисцени баран

претулити -им I. *прех.* загашиц; II. *нєпрех. оп.* **претулити се**

претулити се -им се *(угасити се)* **а)** *(о светлу)* загашиц ше; **а)** *(о ватри)* загашиц ше; вигаснуц

претур *х. покр.* судия

претура *ж. покр.* суд

претурати -ам **1.** *(обарати)* виврацац, преврацац; **2.** *(преметати, претраживати)* преврацац; кутатовац, борикац; шпиртац; *(по џеповима)* шукац ше *одн.* шукац дакого

претурати се -ам се виврацац ше; преврацац ше; ~ **преко главе** руцац багинди

претурити -им **1.** *(оборити)* виврациц, превврациц; **2.** *(лист у књизи и сл. – обрнути)* обрациц, превврациц; **3.** *(испреметати обич. тражећи што)* попревврацац, превврациц; прекутатовац, преборикац; прешпиртац; **4.** *(пребацити)* преруциц; **5.** *(бацити даље него други)* преруциц, руциц далєй; **6. а)** *(прелетети)* прелєциц; **б)** *фиґ. (навршити одређен број година)* наполнїц; **7.** *(проћи кроз што, преживети)* прежиц; дожиц, зазнац; пребуц; препровадзиц; **8.** *(изменити што с киме)* вименяц; ~ **ватру с киме** *(припуцати)* вименяц огень з даким; ~ **што преко главе** *оп.* **претурити (7)**

претурити се -им се **1.** *(превврнути се)* виврациц ше; превврациц ше; ~ **преко главе** (пре)руциц багинди; **2.** *взаєм. повр. оп.* **претурити (8)**

претурпијати -ам прересельовац

претутњити -им предубонїц; предуднїц

претући -учем **1.** *(премлатити)* побиц; **2.** *(тукући убити)* забиц; побиц

претходан -дна -дно предходни; предходзаци; *рид.* попреднї

претходити -им предходзиц

претходник *х.* **1.** *(на дужности, положају и сл.)* предходнїк; **2.** тот цо идзе опрез/напрез дакого другого; **3.** *(о овну)* предводнїк

претходница *ж.* предходнїца

претходно *присл.* пред тим, предходно

прећи пређем **1.** *з розл. знач.* прейсц; ~ **планину** прейсц [през] гору; ~ **непријатељу** прейсц ґу нєприятельови**;** **пређе га страх** прешол го страх; **2.** *(испољити надмоћ, превазићи)* обегнуц; премогнуц, превозисц; пребрац; прейсц; **бољи су га прешли** лєпши го обегли (премогли, пребрали); **време га је прешло** час го прешол; **3.** забуц, пребачиц, енґедовац; прейсц през дацо; **прешао је преко свега** забул шицко

прећутан -тна -тно прецихни; прецихнути; ~ **одговор** прецихни одвит

прећутати -тим нє повесц, прецихнуц

прећуткивати -кујем нє гуториц, прециховац

прећутно *присл.* прецихно

преувеличавати -ам преувекшовац, барз звекшовац, преувелїчовац

преувеличати -ам преувекшац, барз звекшац, преувелїчац

преудавати (се) -ајем (се) знова ((по) други раз) (ше) одавац, преодавац (ше)

преудаја *ж.* друге одаванє, друга одаванка, преодаванє, преодаванка; **после преудаје вратила се у родно место** кед ше знова (кед ше (по) други раз) одала, врацела ше до родзеного места

преудати (се) -ам (се) знова ((по) други раз) (ше) одац, преодац (ше)

преудесити -им преушориц; преправиц

преудешавати -ам преушорйовац; преправяц

преузвишени -а -о превозвишени, велькоможни; ~ **господин** велькоможни пан

преузвишеност *ж.* превозвишеносц, велькоможносц

преузетан -тна -тно хтори барз ценї самого себе, пишни, барз самосвидоми

преузети -змем **1.** *(примити)* превжац; прияц; ~ **дужност** превжац длужносц; **2. а)** *(отети)* одняц; **б)** *(освојити, заузети)* завжац, залапиц; **3.** *(узети обавезу, одговорност)* подняц ше, прияц ше; прияц на себе; **4.** *(обузети*; *свладати)* обняц; звладац**;** ◊ ~ **мере** подняц (превжац) мири

преузиматељ *х.* приматель; ~ **робе** приматель роби

преузимати -ам *и* -мљем **1.** *(примати)* преберац; при(ї)мац; **2. а)** *(отимати)* однїмац; **б)** *(освајати, заузимати)* заберац, залапйовац; **3.** *(узимати обавезу, одговорност)* поднїмац ше, при(ї)мац ше; при(ї)мац на себе; **4.** *(обузимати*; *свладавати)* обнїмац; звладовац

преузимач *х. оп.* **преузиматељ**

преузнети -есем *(преузвисити)* превозвишиц, возвелїчац; ~ **родољубље у песми** возвелїчац патриотизем у писнї

преузносити -им *(преузвишавати)* превозвишовац, возвелїчовац

преумити -им **1.** *(предомислити се)* предумац ше, оддумац ше; **2.** *(сметнути с ума):* **преумио сам ваше речи** зишли ми з розума (призабул сом) вашо слова

преуморити (се) -им (се) *оп.* **преморити (се)**

преуранити -им **1.** (*рано устати)* барз вчас станyц; **2.** *(с каквим послом)* (барз) вчас дацо зробиц, (вельо) скорей як треба, (вельо) скорей як тому час дацо зробиц; попонагляц; спонаглїц ше; **преуранио је на предавање** пришол барз вчас (пришол вельо скорей як треба) на преподаванє

преурањен -а -о барз (пребарз) вчасни, превчасни; хтори ше случує (роби и под.) (вельо) скорей як треба *(*(вельо) скорей як тому час), скорейчасови; спонаглєни; **ваше акције су преурањене** вашо акциї почали вельо скорей як тому час

преурањено *присл.* барз *одн.* пребарз вчас, превчас; скорей *одн.* вельо скорей як треба, скорей *одн.* вельо скорей як тому час; спонаглєно; скорейчасово

преурањеност *ж.* превчасносц; спонаглєносц, понаглянє; скорейчасовосц; ~ **вашег иступа нашкодила је највише вама** превчасносц вашого виступу начкодзела найбаржей вам

преуредити -им преушориц, иншак ушориц

преуређење *с.* преушоренє

преуређивати -ђујем преушорйовац, иншак ушорйовац

преусмеравати -ам преунапрямовац

преусмерити -им преунапрямиц

преустројавати -ам *оп.* **преуређивати**

преустројити -им *оп.* **преуредити**

преустројство *с. оп.* **преуређење**

преучен -а -о преучени

префарбати -ам префарбиц

префект *х.* префект *(1. високи службенїк; 2. воспитач)*

префектура *ж.* префектура

преферанс *х. карт.* преферанс

преференција *ж. пол. (олакшица)* преференция

преференцијалан -лна -лно *(повлашћен)* преференциялни

преферирати -ам *и* **преферисати** -ишем *зак. и нєзак. (да(ва)ти предност)* преферовац

префикс *х. линґв.* префикс

префињен -а -о субтилни, доберани, вицудни, вишукани, (ви)рафиновани, ценки, префинєни; ~ **укус** субтилни смак

преформулирати -ам *и* **преформулисати** -ишем преформуловац

префорсирати -ам префорсировац

префриган -а -о барз лукави, барз гамишни**;** барз схопни

префриганац -нца *х.* барз лукави (гамишни, схопни) чловек, лукавец, гамишнїк

префриганост *ж.* лукавосц, гамишносц; схопносц

прехвалити -им пребарз похвалїц, прехвалїц

прехват *х. физк.* прехват

прехењати -ам *покр. (престати)* престац

прехинити -им спреведнуц; надмудриц

прехитити -им **1.** *(пребацити)* преруциц; **2.** *нар. (прихватити)* прилапиц; **3.** *(отети)* одняц, вжац, забрац

прехитити се -им се **1.** *(пребацити се)* преруциц ше; **2.** *оп.* **претворити се (1)**

прехитрити -им *(брзо, без размишљања учинити)* попонагляц (ше), спонаглїц ше; забегнуц ше

прехлада *ж.* прехладзенє, прехлада

прехладити -им I. *прех.* барз охладзиц, прехладзиц; II. *нєпрех. (захладити)* охладнуц, захладнуц

прехладити се -им се прехладзиц ше, прехладнуц

прехлађен -а -о прехладзени; натхави

прехлађивати (се) -ђујем (се) *нєзак. ґу* **прехладити (се)**

преход *х. (пролаз)* преход

преходити -им **1.** *нєзак. ґу* **прећи**; **2.** исц напредок *(пред даким)*

преходни -а -о **1.** *(прелазни)* преходни; **2.** *(претходни)* предходни; предходзаци; **3.** тот цо идзе напредок

преходник *х. оп.* **претходник (3)**

прехрамбен -а -о поживови; ~ **индустрија** поживова индустрия

прехрана *ж.* **а)** *(храна)* пожива, єдзенє; **б)** *(давање хране)* кармене, костиранє; **в)** *(узимање хране)* костиранє, єдзенє, карменє

прехранити -им **1.** *(осигурати храном)* накармиц дакого, дац дакому єсц, дац дакому хлєба; **ради тешке послове да би прехранио децу** роби чежки роботи же би накармел дзеци (же би му дзеци мали цо єсц); **2.** *(дати више хране)* прекармиц

прехранити се -им се витримовац ше, заробиц/зарабяц себе на хлєб, *заст.* обживац ше; вижиц, мац цо єсц, мац хлєба;

остарели су и нису имали чиме да се прехране остарели и нє могли ше сами витримовац
прехрањеност *ж.* прекарменосц
прехрањивати -њујем **1.** *(осигуравати храном)* кармиц дакого, давац дакому єсц, давац дакому хлєба; **2.** *(давати више хране)* прекармйовац
прехрањивати се -њујем се витримовац ше, зарабяц себе на хлєб, *заст.* обживац ше; вижиц, мац цо єсц, мац хлєба
прецвасти -атем *оп.* **прецветати**
прецветавати -ам преквитац; одквитац
прецветати -ам преквитнуц; одквитнуц
прецедити -им прецадзиц
прецеђивати -ђујем прецадзовац
прецена *ж.* **1.** *(претерано висока цена)* преценєносц, преценєнє; **2.** барз висока цена
преценити -им **1.** *(претерати у позитивној оцени)* преценїц; ~ **своје способности** преценїц свойо способносци; **2.** дац барз високу цену, барз вельо питац
прецењивати -њујем **1.** *(претеривати у позитивној оцени)* преценьовац; **2.** давац барз високу цену, барз вельо питац
прецепити -им **1.** *(прекинути)* розтаргнуц; розщипиц; розодрец; **2.** *(поново накалемити)* прекаламиц; **3.** *карт.* пререзац, прещипиц
прецепљивати -љујем *нєзак. и част. ґу* **прецепити**
прецепт *х. (правило)* прецепт
прецептор *х. (инструктор, учитељ)* прецептор
прецесија *ж. (претхођење)* прецесия
прецизан -зна -зно прецизни; ~ **механика** прецизна механїка
прецизирати -ам *и* **прецизовати** -зујем **а)** *зак.* прецизовац, уточнїц; **б)** *нєзак.* прецизовац, уточньовац
прецикнути -нем *(пресахнути)* висушиц ше, висхнуц ше
прециоза *ж. (каћиперка)* прециоза
прециозан -зна -зно *(драгоцен; извештачен)* прециозни
прецркнути *и* **прецрћи** -ркнем **1.** нагло умрец; **2.** *фиґ.* нєстац, скапац, препаднуц
прецрпсти -пем пречерпац, препумповац
прецрт *х. (копија)* копия
прецртавати -ам **1.** *(прекопиравати)* прерисовйовац; **2.** *(текст – превлачити цртом)* прецаговац, прешмарґовац, прешварбовац
прецртати -ам **1.** *(прекопирати)* прерисовац; **2.** *(текст – превући цртом)* прецагнуц, прешмарґнуц, прешварбнуц
преча *ж. спорт.* вратило
пречага *ж.* **1.** деска, лата, штафла, древо, желєзо и под. *(поставени крижом, за преградзованє, спойованє и под.)*; **2.** *(на лествама)* карфа; **3.** *анат.* преграда, дияфраґма; **4.** *(препрека)* препреченє
пречанин *х.* **а)** чловек з другого (гевтого) боку рики, брега и под.; **б)** чловек з другого (гевтого) боку Дунаю и Сави (*за Сербиянцох)*
пречаница *ж. покр. оп.* **пречага (2)**
пречански -а -о прейґрични; прейґгорски; войводянски *(оп.* **пречанин)**
пречасни -а -о **1.** пречесни *(при обрацаню ґу священїкови)*; ~ **отац (оче)** пречесни отец (отче); **2.** *у меновнїцкей служби* священїк
пречасност *ж.:* **ваша** ~ ваша пречесносц
пречати -ам *(поигравати – о коњу)* подскаковац; ◊ ~ **очима** *(попреко гледати)* боком (крижом) патриц
пречати се -ам се **1.** *(на кога – попреко гледати)* бочиц ше на дакого, боком (крижом) патриц на дакого*;* **2.** *(препирати се)* спричкац ше, вадзиц ше; **3.** *(издирати се на кога)* дрец ше на дакого
пречац -аца *и* -чца *х. оп.* **пречица (1)**; ◊ **на** ~ нагло, нараз
прече *присл.* блїжей; важнєйше
пречекати -ам *нар. (причекати)* причекац
пречест -а -о пречасти, барз части
пречешљати -ам **1.** иншак ше зачесац; направиц иншаку фризуру; **2.** *фиґ.* преглєдац, пречесац
пречи -а -е *комп.* < **прек**
пречинити -им преробиц, преправиц
пречињавати *и* **пречињати** -ам прерабяц, преробйовац, преправяц
пречињавати се *и* **пречињати се** -ам се *(претварати се)* правиц ше
пречист -а -о **1.** пречисти, чистучки, барз чисти; **2.** *рлґ.* пречисти
пречистач *х. техн.* пречисцовач; ~ **ваздуха** пречисцовач воздуху
пречистити -им пречисциц; ◊ ~ **рачуне а)** *(изравнати дугове)* поровнац ше, пораховац ше, обраховац ше; **б)** *фиґ. (обрачунати се)* обраховац ше
пречитати -ам **1.** *(прочитати)* пречитац*;* **2.** погришно пречитац
пречити -им **1.** *(правити сметње)* завадзац; зоперац; **2.** *(спречавати)* нє допущовац,

сперац, зоперац; **милиција пречи пролаз народу** милиция нє допущує преход народу; **3.** *(обуздавати)* стримовац, сцаговац

пречити се -им се **1.** *(стајати попреко)* стац крижом; **2.** *(опирати се)* сперац ше, процивиц ше

пречица *ж.* **1.** *(преки пут):* **ићи пречицом** исц напросто**;** исц крижом; исц по кратшей драги; исц криста-крижом; **кроз шуму има једна** ~ през лєс єст єдна драга напросто (крижом), през лєс єст єдна кратша драга; **2.** *бот.* гадова моховина (оусоpodium clavatum)

пречице *присл.* напросто, напрейґа, крижом; криста-крижом

пречишћавати -ам пречисцовац

пречка[1] *ж.* **1.** *оп.* **пречага (1, 2); 2.** *(горња греда на голу)* греда

прêчка[2] *ж.* **1.** *(попречна греда*, *летва и сл.)* крижна греда, лата, деска и под.; бант; **2.** *(горња греда на голу)* греда; **3.** *оп.* **пречага (4)**

пречке *присл. оп.* **пречице**

пречки -а -о **1.** ~ **пут** *оп.* **пречица (1); 2. на пречкој страни** на гевтим (на другим) боку *(рики и под.)*

пречник *х.* пречнїк, дияметер

пречница *ж.* **1.** *оп.* **пречка**[2] **(1); 2.** *(рампа на улазу у град)* капура, рампа

пречњак *х.* **1.** *оп.* **запонац (7); 2.** *оп.* **пречага (1)**

пречудити се -им се начудовац ше; **није могао да се пречуди** нє могол ше начудовац

пречути -ујем *(не чути добро)* нє чуц, нє учуц; нє дочуц, нє чуц добре; **пречуо је мајчино дозивање** нє чул мацерово воланє

преша[1] *ж. оп.* **преса (1)**

преша[2] *ж.* **1.** *(журба)* понаглянє; ~ **му је** понагля ше му, понагля; **није преше** нє треба (ше) понагляц; **2.** *покр.* нужда; потреба; **без икакве преше** цалком без потреби

прешалтовати -тујем прекапчац, преключиц, прешалтовац

прешан[1] -шна -шно пресовани

прешан[2] -шна -шно **1.** *(хитан)* нагли, швидки; **2.** *(потребан, важан)* важни, главни, пилни; **народу је прешнија поука о здрављу него санитетски закони** народу важнєйше поучованє о здравю як санитетски закони

прешарати -ам **1.** поцифровац; **2.** *(прецртати, искрижати)* попрецаговац, попрешмарґовац

прешират -а -о прешироки, барз широки

прешишати -ам **а)** *фам. (пројурити)* прелєциц, пребегнуц; префуркнуц; **б)** *фиґ.* обегнуц; пребрац

прешљен *х. покр. (зглавак)* ставец

прешница *ж.* пресовальня

прешњак *х.* бочкора *(з нєвиробеней скори)*

прешпартати -ам поцагац линиї (смуги)

прештампавати -ам предруковйовац

прештампати -ам предруковац

прештинути -нем ущипнуц; прищипиц, прищипнуц

прештунути -нем *покр.* **1.** пререзац; **2.** вжац до руки; хвациц

прешутан -тна -тно *оп.* **прећутан**

прешутети -тим *оп.* **прећутати**

прешуткивати -кујем *оп.* **прећуткивати**

прженица *ж.* **1.** *(пржен хлеб)* пражинка; **2.** *покр. (тигањ за пржење кафе, кестена и сл.)* рошта*;* тепша*;* **3.** *(свадљивац)* звадлїви чловек, звадлївец

пржење *с.* **1.** < **пржити; 2.** пражене єдло

пржибаба *х. и ж. (варалица)* спреводзкош, кламар

пржина *ж. покр. (песак)* писок

пржионик *х.* пражальнїк *(за кафу)*

пржионица *ж.* пражальня

пржити -им **1. а)** *(јело и др.)* пражиц; **б)** *(кафу у пржионику)* пражиц, пукац; **2.** *(жећи, палити)* **а)** *(о сунцу)* припекац, печиц, жежиц; **б)** *(о ватри и сл.)* печиц; **3.** *фиґ. (причињавати болове)* мучиц, жежиц

пржити се -им се **1.** пражиц ше; **2.** *(на сунцу)* печиц ше

пржница *ж.* **1.** *оп.* **прженица (2); 2.** нєчиста хижа

пржња *ж.* завадзанє; губенє бависка

пржуља *ж. покр.* **1.** *оп.* **пржионик**; **2.** тепша *(за печенє баранчеца у пецу)*

пржун *х.* **1.** *оп.* **пржионик**; **2.** *покр.* гарешт, цемнїца

прзни -а -о звадлїви; спрични

прзнити -им **1.** *(прљати)* масциц, брудзиц, влачиц, завлачовац; **2.** губиц розположенє у дружтву, буц губиновта

прзница *ж. и х.* звадлїви, звадлївец; спрични

при *прим. з лок.* **1.** *означує место, час, условия* при; ~ **самом крају** при самим концу; **рањен је** ~ **прелазу реке** ранєни є при преходу рики; ~ **таквој исхрани стока неће напредовати** при таким карменю статок нє будзе напредовац; **2.** *означує допущованє (и поред)* попри, при; ~ **свој жељи** попри жицким жаданю; **3.** *означує*

поровнанє (у поређењу са) попри; **досадашње моје бриге су мале ~ овој** потерашнї мойо бриґи мали попри тей; ◊ **бити ~ новцу (парама)** мац пенєжи; **бити ~ путу** *(бити на одласку)* буц на одходзе; буц на одберкох; **бити ~ пићу** *(бити пијан)* буц под форґовом; буц пияни; **бити ~ себи** буц при себе; ~ **томе** при тим

прианьати -ам **1.** лїпкац ше, лїпиц ше, лїпнуц за дацо *и* ґу дачому; притульовац ше ґу дачому; припивац ше ґу дачому; лапац ше за дацо; налєговац на дацо; **2.** *(лаћати се)* лапац ше до дачого; **3.** *(привијати)* прикладац, класц; **4.** *(спајати)* злучовац; **5.** *(за ким – следити кога)* исц за даким

прианьати се -ам се *оп.* **прианьати (1)**

прибавити -им **1.** *(с трудом стећи)* здобуц, приобриц; найсц, набавиц; налатац ше на дацо; **2.** *(обезбедити да се што оствари)* обезпечиц; ◊ ~ **доказе** обезпечиц (найсц) докази

прибављати -ам **1.** *(с трудом стицати)* здобувац, приобровац; находзиц, набавяц, *заст.* серзовац; латац ше на дацо; **2.** *(обезбеђивати да се што оствари)* обезпечовац

прибављач *х.* прибавяч

прибадаљка *ж. оп.* **прибадача**

прибадати -ам припинац; приквачовац

прибадача *ж.* ґомбошка

прибег *х.* сцекнути, тот цо сцекол *(глєдаюци дачию помоц або склонїще)*

прибегавати -ам хасновац, применьовац дацо, служиц ше з дачим**;** ~ **одлучним мерама** хасновац (применьовац) одлучни мири; ~ **употреби оружја** хасновац оружиє, служиц ше з оружийом

прибегнути *и* **прибећи** -егнем **1.** похасновац, применїц дацо, послужиц ше з дачим; **2.** *(доћи као прибег)* сцекнуц; посцекац

прибедреник *х. и* **прибедрица** *ж. оп.* **набедреник**

прибежиште *с.* прибежище/прибежиско, притульок

прибележавати -ам призначовац, записовац

прибележити -им призначиц, записац

прибелешка *ж.* призначка, записка, нотатка

прибећи -егнем *оп.* **прибегнути**

прибијати -ам **1.** *(прикуцавати)* прибивац; **2. а)** *(приљубљивати)* притульовац, тулїц; припивац; **б)** *(стискати уз нешто)* прицискац

прибијати се -ам се притульовац ше, тулїц ше, туляц ше; припивац ше; сцискац ше; збивац ше; **у страху су се прибијали једно уз друго** у страху ше притульовали (тулєли, сцискали) єдно ґу другому

прибијач *х.* **1.** прибивач; **2.** *(чекић)* млаток

прибирати -ам **1.** *(прикупљати)* зберац; зазберовац; **2.** *(доводити у ред)* ушорйовац

прибирати се -ам се **1.** *(прикупљати се)* зберац ше; зазберовац ше; **2.** *фиґ. (долазити к себи, срeђивати мисли)* приходзиц ґу себе; обахтовац ше, огутовац ше

прибити -ијем **1.** *(прикуцати)* прибиц; **2. а)** *(приљубити)* притулїц; **б)** *(стиснути уз нешто)* прициснуц

прибити се -ијем се притулїц ше; припиц ше; прилїпиц ше; сцисннуц ше; збиц ше

приближавати -ам приблїжовац, *заст.* зблїжовац

приближавати се -ам се **а)** *(у простору)* приблїжовац ше, *заст.* зблїжовац ше; **б)** *(у времену)* приблїжовац ше, приходзиц; доходзиц; **приближавају се празници** приблїжую ше (приходза) швета

приближан -жна -жно приблїжни

приближност *ж.* приблїжносц

приближити (се) -им (се) приблїжиц (ше), *заст.* зблїжиц (ше)

прибодача *ж. оп.* **прибадача**

прибој *х.* **1.** витровите место на води; **2.** место дзе почина одводни канал (ярок); **3.** *покр. (овчарник)* хлїв (аколь, шопа) за овци

прибојавати се -ам се обавац ше, покус (дакус) ше бац

прибор *х.* **1.** *(направе)* прибор, алат, серсан/серсам; реквизити; ~ **за писање** прибор за писанє; **2.** *мед. (скуп органа)* система, орґани; ~ **за дисање** система за диханє

прибости -одем припнуц, приквачиц

прибрајати -ам *(урачунавати)* прираховйовац, причишльовац; додавац

прибран -а -о **1.** *дїєприкм.* < **прибрати (се)**; **2.** *(изабран)* вибрани; **3.** *(сабран, уздржљив)* змирени, присебни, стримани

прибраност *ж.* змиреносц, присебносц, стриманосц

прибрати -берем **1.** *(прикупити)* позберац, зобрац; позазберовац; **2.** *(довести у ред)* ушориц, пошориц; ◊ ~ **мисли** змирено (змиренше) роздумац; направиц шора у думкох

прибрати се -берем се **1.** *(прикупити се)* позберац ше, зобрац ше; позазберовац ше; **2.** *фиґ.* присц ґу себе; умириц ше; огутац ше, обахтац ше

прибрдица *ж. (брежуљак)* брещок
пребрежак -ешка *х.* **1.** *оп.* **прибрдица; 2.** подножє гори
прибрежан -жна -жно *(обалски)* прибрежни
прибрежје *с.* **1.** *(страна брда)* схил; **2.** *(обала)* побрежє, *нар.* брег
прибржати -ам попонагляц (ше)
прибројавати -ам *оп.* **прибрајати**
прибројати -јим *и* **прибројити** -им *(урачунати)* прираховац, причишлїц; додац
привабити -им **1. а)** *(животиње – дозвати)* приволац, доволац, волац; **б)** *(примамити)* прилудзиц, прицагнуц, примамиц; **2.** *фиґ.* прилудзиц, прицагнуц
привага *ж. (додатак ономе што је одмерено на вази)* додаток, радаш
привађати -ам *оп.* **приводити**
приважати -ам *оп.* **привозити**
привалити -им **1. а)** положиц *(дацо чежке од горе або збоку);* **б)** *(притиснути)* привалїц; прицисснуц; **в)** *(ваљајући примакнути)* придрилїц; придриляц; прикотуляц; **2.** *(придодати)* додац, доложиц
привалити се -им се **1.** *(наслонити се)* опрец ше; **2.** *(припасти, допасти)* припаднуц
приваљати -ам придрилїц; придриляц; прикотуляц
приваљивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **привалити (се)**
приварити -им *спец.* привариц, *беш.* пришвайзовац
приват *х. покр.:* **учити на** ~ учиц (ше) приватно
приватан -тна -тно приватни; ~ **својина** приватна власносц
приватист[**а**] *х.* приватист[а] *(школяр хтори приватно поклада испити)*
приватник *х.* приватнїк
приватништво *с.* приватнїцтво
приватно *присл.* приватно
приватноправни -а -о приватноправни
приватност *ж.* приватносц
привеза *ж.* штранґ, порвазок и под. *(за вязанє, привязованє)*
привезак -еска *х.* **1.** *(споредни додатак)* прищипок, привязок; **2.** *под.* привязок
привезаност *ж.* привязаносц
привезати -ежем *осн., фиґ.* привязац
привезати се -ежем се *осн., фиґ.* привязац ше
привезивати (се) -зујем (се) привязовац (ше)
привезица *ж.* порвазок, шнурка и под. *(за привязованє)*; пантлїка, пантлїчка
привезутак -тка *х. оп.* **пресличаница**
привенчати -ам **1.** *(венчати)* повинчац, пришагнуц; **2.** вжац за жену
привесак -ска *х.* **1.** *оп.* **привезак (1); 2.** ~ **за кључеве** привязок за ключи
привесити -им обешиц, завишиц; привязац *(же би дацо вишело)*
привесница *ж.* етикета
привести[1] *и* **привести** -ведем привесц; ◊ ~ **што крају** привесц дацо ґу концу; ~ **памети** привесц ґу розуму
привести[2] *и* **привести** -везем привезц
приветрина *ж.* место виложене витру; *пом.* бок ладї виложени витру
привид *х.* **1.** *(привиђење, приказа)* привидзенє; **2.** *(варљива представа)* привид, илузия
привидан -дна -дно привидни
привидети -дим **1.** *(погледати, проверити)* опатриц; **2.** *(угледати)* обачиц, видзиц, *заст.* увидзиц; **3.** *(привредити)* принєсц хасну, приспориц; **4.** *(угледати приказу)* привидзиц ше, видзиц; **привидео је злог духа** привидзел ше му зли дух, видзел злого духа
привидети се -дим се *(причинити се)* привидзиц ше, видзиц ше
привидност *ж.* привидносц
привиђати -ам *нєзак. ґу* **привидети**
привиђати се -ам се привидзовац ше
привиђење *с.* привидзенє
привијати -ам **1.** *(завојем)* прививац, прикладац *(дацо на рану);* завивац; **2.** *(на груди)* притульовац; **3.** *(додавати, придруживати чему)* прикладац; класц; додавац, докладац
привијати се -ам се **1.** *(приљубљивати се)* притульовац ше, тулїц ше, туляц ше; сцискац ше ґу дакому; зогинац ше, нагинац ше блїзко ґу дачому; **2.** *фиґ.* **а)** притульовац ше; **б)** *(прихватати се чега)* лапац ше до дачого; **в)** нєпреривно провадзиц, нє охабяц дакого *або* дацо
привикавати (се) -ам (се) привиковац (ше), навиковац (ше), звиковац (ше), приучовац (ше)
привикати -ичем скричац
привикивати -кујем кричац
привикнути (се) *и* **привићи (се)** привикнуц (ше), навикнуц (ше), звикнуц (ше), приучиц (ше)
привилегиј *х. и* **привилегија** *ж.* привилеґия
привилегирати -ам, **привилегисати** -ишем *и* **привилеговати** -гујем *зак. и нєзак.* привилеговац

привинути -нем **1.** зогнуц *(ґу себе)*; **2.** прицагнуц ґу себе
привинути се -нем се *(пријубити се)* притуліц ше, сциснуц ше ґу дакому
привињати -ам *нєзак. и част. ґу* **привинути**
привиривати -рујем закуковац
привирити -им закукнуц
привити -ијем **1.** *(завојем)* привиц, приложиц *(дацо на рану)*; завиц; **2.** притуліц, прицисцуц; ~ **кога на груди** притуліц дакого на перши; **3.** *(додати, придружити чему)* приложиц; положиц; додац
привити се -ијем се **1.** *(пријубити се)* притуліц ше; сциснуц ше ґу дакому; зогнуц ше, нагнуц ше блїзко ґу дачому; **дете се приви уз оца** дзецко ше притулєло (сцисло) ґу оцови; **он се приви уз седло** вон ше зогнул ґу самому шедлу; **2.** *фиґ.* **а)** притуліц ше; **б)** *(прихватити се чега)* влапиц ше, дац ше до дачого; **в)** нєпреривно провадзиц, нє охабяц дакого *або* дацо
привићи (се) -икнем (се) *оп.* **привикнути (се)**
привлак *х. и* **привлака** *ж.* прицагованє
привлакач *х. техн.* прицаговач
привлачан -чна -чно **1.** *(који привлачи снагом)* прицагуюци; ~ **снага Месеца** прицагуюца моц Мешаца; **2.** *(занимљив, симпатичан)* прицагуюци, лакомни, *заст.* привабни
привлачити -им прицаговац
привлачити се -им се прицаговац ше
привлачив *и* **привлачљив** -а -о хтори (хторого) мож прицагнуц
привлачност *ж.* прицагуюцосц
приводилиште *с.* место дзе ше водза крави под буяка
приводити -им приводзиц
приводњак *х. покр. (зет приведен у кућу)* присташ
привођење *с.* приводзенє
привоз *х.* привоженє
привозити -им привожиц
привола *ж.* приставанє, согласносц; **дати приволу** пристац; **учинити без нечије приволе** зробиц без дачиєй согласносци
приволети -лим I. *прех. (наговорити, придобити)* нагвариц; навесц; придобиц; достац дачию согласносц; *заст.* предобиц; II. *нєпрех.* **1.** *(сагласити се)* пристац; **родитељи приволеше на ћеркину удају** родичи пристали же би ше дзивка одала; **2.** *(коме)* указац ґу дакому прихильносц; воліц буц з даким
приволети се -лим се **1.** *(пристати на што)* пристац; дац ше нагвариц, дац ше навесц; **2.** одлучиц ше, опредзеліц ше; вибрац; приступиц; **3.** *оп.* **одобровољити се**
привољан -љна -љно согласни; порихтани
привоњати -ам *оп.* **примирисати**
привоче -ета *с.* дзецко з першого малженства
привоштити -им приліпиц з воском
привратак -тка *х.* **1.** *(врат)* шия, карк; **2.** облога коло шиї
привргнути -нем додац, доложиц
привребати -ам стрежуци дочекац, подстрежиц; *(кришом сазнати)* подпатриц, випатриц, домерковац; покрадзме дознац
привреда *ж.* **1.** привреда, *заст.* ґаздовство, *заст.* господарство; **2.** *(зарада)* заробок
привредити -им **1.** *(стећи радом)* заробиц, заслужиц, здобуц; приобриц, змогнуц; **2.** *(допринети)* привредзиц; допринєсц; приспориц
привредни -а -о привредни, *заст.* ґаздовски, *заст.* господарски
привредник *х.* **1.** привреднїк; **2.** роботнїк
привређивати -ђујем **1.** *(стицати радом)* зарабяц, заслужовац, здобувац; приобровац, змагац; **2.** *(доприносити)* привредзовац; доприношиц; приспорйовац
привремен -а -о дочасни, дочасови
привремено *присл.* дочасно, дочасово
привржен -а -о вирни, привязани, прихильни, оддани
приврженик *х.* прихильнїк; вирни, привязани, оддани
приврженост *ж.* вирносц, привязаносц, прихильносц, одданосц
приврнути -нем **1.** *(накалемити)* закаламиц; **2.** прикруциц
привртати -рћем **1.** *(калемити)* каламиц, закаламйовац; **2.** прикруц(ов)ац
приврћи -ргнем *оп.* **привргнути**
приврућити **1.** моцно прициснуц; моцно вдериц; моцно (силовно) нападнуц; **2.** *безос.:* **привруђило му је** *(нашао се у тешком положају)* прикро на ньго
привуза *ж. (конопац којим се води животиња)* штранґ; наручок; штранджок
привук *х. покр. (домазет)* присташ
привући -учем **1.** прицагнуц; **2.** *(придобити на своју страну)* прицагнуц, прецагнуц
привући се -учем се прицагнуц ше
пригађати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **пригодити (се)**
пригазити -им стануц з ногу на дацо, зґажиц, розджамиц, роздавиц
приганица *ж. звич. мн. кул.* **1.** *(јело од јаја и брашна)* ратота; **2.** лепинь

пригати -ам *покр.* пражиц
пригвиривати -ујем *оп.* **привиривати**
пригвирити -им *оп.* **привирити**
пригвоздити -им прибиц *(з гвоздами)*
пригиб *х.* зогнуце
пригибати (се) -ам (се) *и* -бљем (се) *и* **пригињати (се)** -њем (се) *нєзак. ґу* **пригнути (се)**
приглавак -вка *х.* **1.** *(доњи део чарапе)* талпа; **2.** *звич. мн.* файта штриканих ботошох
приглавити -им утвердзиц; притвердзиц; заглобиц
пригладити -им пригладзиц
приглас *х.* вигварянє; тон
пригласити -им поволац
пригласити се -им се явиц ше; обявиц ше
прегледати -ам *зак.* **1.** *(погледати ради надзора)* опатриц; примерковац, припатриц; обисц; **2.** *(припазити)* припатриц, причувац; допатриц, остарац ше
пригледник *х.* надзорнїк, надпатрач
приглув -а -о хтори нєдобре чує, хтори нєдочува, дакус глухи
приглуп -а -о дакус глупи**;** затупени
пригнати -ам *и* -иженем пригнац
пригнут -а -о **1.** *дїєприкм.* < **пригнути (се)**; **2.** *(склон)* прихильни
пригнути -нем **1.** *(сагнути)* зогнуц; *(тело, главу)* зогнуц, схилїц; **2.** *фиґ.* **а)** зламац; **б)** нагвариц, навесц; **в)** *(прионути)* влапиц ше, дац ше до дачого; ◊ ~ **уво** уважно слухац, напнуц ухо; ~ **главу (шију, колено) пред ким** покориц ше, подац ше
пригнути се -нем се **1.** *(сагнути се)* зогнуц ше; *(телом)* зогнуц ше, схилїц ше*;* **2.** *(угнути се)* угнуц ше
пригњавити -им **1.** *(пригњечити)* прицисnуц; **2.** *(постати досадан)* допиц
пригњечити -им **1.** прицисnуц; **2.** *(притиснувши повредити)* притлучиц; привалїц**;** ~ **прст** притлучиц палєц; **камен га је пригњечио** камень го привалєл
приговарало *х. и с. гандр.* доганяч, дошпинтовач, пригваряч, пригваркош
приговарати -ам **а)** *(прекоревати)* пригваряц, доганяц дакому, укорйовац дакого; **б)** *(указивати на недостатке)* доганяц, ганїц, ґанчиц, пригваряц; дошпинтовац
приговарач *х. оп.* **приговарало**
приговор *х.* **а)** *(прекор)* пригварка, пригварянє; укор; **б)** *(неповољан суд о коме, чему)* пригварка, пригварянє; **в)** *(указивање на недостатке)* доганянє, ганєнє, ґанченє, пригварянє; дошпинтованє; **г)** *правн.* пригварка, жалба; ◊ **бити без приговора** буц як треба, нє мац хиби; **ставити** ~ пригвариц
приговорити -им **а)** *(изразити коме своје незадовољство, прекорити)* пригвариц дакому; укориц дакого*;* **б)** *(указати на недостатке)* подоганяц, поганїц, догнац, поґанчиц, пригвариц; подошпинтовац; **в)** *правн.* пригвариц, жалїц ше
пригода *ж.* **1.** *(прилика)* нагода; **2.** *(догађај)* подїя; случай; ◊ **пригодом** з нагоди; **у пригоди** у вигодней хвильки, у добрей нагоди
пригодан -дна -дно **1.** *(изазван каквим догађајем)* пригодни; **пригодне марке** пригодни марки; **2.** случайни; **3.** одвитуюци, вигодни; умесни
пригодити -им потрафиц; **куд пригодисте да баш сад дођете?** дзе сце потрафели праве тераз присц?
пригодити се -им се случиц ше, трафиц ше; найсц ше, буц, трафиц буц; **да ти се пригодити било неко вече код нас...** кед биш трафел буц хториш вечар у нас...
пригодице *присл.* **а)** *(понекад у пригоди)* дакеди, дзекеди, з часу на час; **б)** кед треба, по потреби; кед ше укаже нагода; **в)** *(у вези с неком пригодом)* з нагоди
пригодница *ж.* пригодна писня
пригодничар *х.* поет пригодних писньох
пригодно *присл.* у вигодней хвильки
пригодност *ж.* вигодносц хвильки
пригонити -им приганяц
пригорак -рка -рко горкави, дакус горки
пригоревати -ам пригорйовац; прилапйовац ше *(на шерпеню и под.)*
пригорети -рим пригориц; прилапиц ше *(на шерпеню и под.)*
пригорје *с.* пригорє
пригорка *и* **пригоркиња** *ж.:* **вила** ~ *поет.* горска русалка
пригосподарити -им *(господарећи стећи)* змогнуц, приобриц, здобуц; налатац ше
приготовити (се) -им (се) пририхтац (ше), порихтац (ше), приготовиц (ше), *заст.* приправиц (ше)
приготовљавати -ам пририхтовац, рихтац, приготовйовац, *заст.* приправяц
приготовљач *х.* пририхтовач
приграбити -им насилу *або* з лукавством вжац; зґрабиц; присвоїц; ~ **сву власт** насилу вжац шицку власц
приграбљивати -љујем насилу *або* з лукавством брац; ґрабац; присвойовац

приграда *ж. и* **преградак** -атка *х.* доправена хижа и под. *(ґу другому будинку);* спущени будинок; прищипок
приградити -им доправиц, домуровац, добудовац; спущиц
приградња *ж. оп.* **приграда**
приградски -а -о пригородски, приварошски; ~ **саобраћај** пригородски транспорт
приграђивати -ђујем доправяц, домуровйовац, добудовйовац; спущовац
пригранични -а -о приґранїчни
пригреб *х.* файта рибарского галова
пригревак -вка *х.* **а)** горучава, пекота; **б)** *(место изложено сунцу)* слунко; **изаћи на** ~ висц на слунко
пригревати -ам I. *нєпрех. (пећи – о сунцу)* пригривац; II. *прех. (подгревати)* зогривац
пригревица *ж. оп.* **пригревак (а)**
пригрејати -јем I. *нєпрех. (припећи – о сунцу)* приграц; II. *прех. (подгрејати)* зограц
пригризнути -нем *и* **пригристи** -изем заєсц
пригрлити -им **1.** притулїц [ґу себе]; облапиц; **2.** прилапиц (прияц) дакого як свойого; притулїц; **3.** *(радо прихватити, усвојити)* дзечнє *(*з радей души) прилапиц; **омладина је пригрлила нове идеале** младеж дзечнє прилапела нови идеали
пригрљавати -ам *и* **пригрљивати** -љујем **1.** притульовац [ґу себе], *рид.* тулїц [ґу себе]; облапяц; **2.** прилапйовац (прилапяц, примац) дакого як свойого; притульовац; **3.** *(радо прихватати)* дзечнє (з радей души) прилапйовац (прилапяц)
пригрљај *х.* облапенє; обняце
пригрнути -нем **1.** *(згрћући прикупити)* згарнуц; назгартац; **2.** прицагнуц *(ґу себе)*; **3. а)** *польопр.* огарнуц; **б)** загарнуц; пригарнуц; **4.** *(одећу на себе)* заруциц
пригрнути се -нем се заруциц *(шмату)* на себе; закруциц ше
пригртати (се) -рћем (се) *нєзак. ґу* **пригрнути (се)**
пригустити -и *(постати опасно)*: **пригустило му је** постало прикро на нього
пригута *ж.* десерт
пригушен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **пригушити; 2.** *(ослабљен)* придавени, приглушени; слаби; ~ **глас** придавени глас; ~ **светлост** слаба шветлосц
пригушење *с.* придавенє, приглушенє, пригартушенє
пригушивати -шујем *нєзак. ґу* **пригушити**
пригушивач *х.* приглушовач; придавйовач; **пиштољ са пригушивачем** пиштоль зоз приглушовачом
пригушити -им **1.** *(угушити)* задавиц, загартушиц; **2.** *(изгубити дах):* **пригушила су га јака осећања** страцел диханє (стануло му диханє) од моцних чувствох; **пригуши га срце од радости** сцисло ше му шерцо од радосци; **3.** *фиґ. (ослабити)* придавиц, заглушиц, приглушиц, пригартушиц*;* ~ **смех** придавиц шмих
пригушни -а -о *хем.* уцихни, приглушни; ~ **плоча** уцихна плоча
пригушница *ж. ел.* приглушнїца
прид *х. и* **прида** *ж. и* **придавак** -вка *х.* *(додатак кад се што купује, продаје и сл.)* радаш
придавати -ајем **1.** *(давати као допуну чему)* додавац; докладац; **2.** *(кога као помоћ)* додзельовац, давац; **3.** *(давати прида)* давац радаш; **4.** *(значај чему и сл.)* придавац, давац; **5.** *(додавати у говору)* докладац, додавац
придавити -им **1.** *(угушити)* задавиц, загартушиц; **2.** *фиґ.* прициснуц; придавиц
придавник *х. ґрам. заст. (придев)* прикметнїк
приданак -нка *х. оп.* **изданак**
придарје *с.* дарунок хтори ше дава попри главним дарунку
придатак -тка *х.* додаток
придати -ам **1.** *(дати као допуну чему)* додац; доложиц; **2.** *(доделити кога коме као помоћ)* додзелїц, дац; **3.** *(дати прида)* дац радаш; **4.** *(приписати)* придац, дац; ~ **нарочит значај својим речима** придац окремне значенє своїм словом; **5.** *(додати у говору)* доложиц, додац; **6.** *покр. (похитати):* **он придаде ногама** вон ше розкрачал (розпонаглял); **бегунци придадоше брзину** сцекаче почали швидше бежац (сцекац, исц)
придворан -рна -рно **1.** *(дворски)* дворски, дворови; ~ **госпођа** дворска дама; **2.** *фиґ.* фини
придворити се -им се *оп.* **додворити се**
придворица *х. и ж.* **1.** *оп.* **дворанин**; **2.** *фиґ.* улїзнїк/улїжнїк
придворје *с. оп.* **предворје**
придворник *х. оп.* **придворица**
придворница *ж.* **1.** *оп.* **придворица; 2.** *покр.* польо коло хижи
придвостручити -им *(пришити двоструким шавом)* два раз прештапац
приде *присл. оп.* **прид**

придев *х.* **1.** *оп.* **придевак; 2.** *ґрам.* прикметнїк; **глаголски** ~ дїєприкметнїк

придевак -вка *х. (надимак)* назвиско, мено

придевати -ам **1.** *(прикачивати иглом и сл.)* припинац; приквачовац; **2.** додавац, докладац; **3.** наволовац *(дакого з даяким меном)*, давац дакому назвиско (мено); наздзивац, прездзивац; **4.** приписовац *(дакому, дачому даяку прикмету)*

придевача *ж. оп.* **прибадача**

придевски -а -о прикметнїцки; прикметнїков

приделити -им **1.** *(доделити, досудити)* додзелїц, придзелїц; **2.** додац, доложиц

приденути -нем **1.** *(прикачити иглом и сл.)* припнуц; приквачиц; **2.** додац, доложиц; **3.** наволац *(дакого з даяким меном),* дац дакому назвиско (мено); наздзивац, прездзивац; **4.** приписац *(дакому, дачому даяку прикмету)*

придесити се -им се **1.** *(догодити се)* случиц ше, трафиц ше, стац ше, збуц ше; **2.** случайно ше найсц даґдзе, трафиц буц (присц) даґдзе

придести *и* **придети** -енем *и* -едем *оп.* **приденути**

придигнути *и* **придићи** -игнем **1.** кус (дакус) дзвигнуц (подзвигнуц); **2.** *фиґ. (учинити јачим)* замоцнїц*;* подзвигнуц; **3.** *(отхранити)* одховац; **4.** *нар.* **а)** *(украсти)* списац, злопчиц; **б)** *(отети)* одняц, вжац, *заст.* забрац; **5.** *покр.* поогваряц, оклеветац

придигнути се *и* **придићи се** -игнем се **1.** кус (дакус) ше дзвигнуц (подзвигнуц), придзвигнуц ше; **2.** *фиґ.* замоцнїц; **3.** *(опоравити се после болести)* подняц ше, подобрац ше

придизати -ижем *нєзак. ґу* **придигнути**

придика *ж. оп.* **предика**

придиковати -кујем *оп.* **предиковати**

придобавити -им здобуц, приобриц *(ґу дачому цо уж здобуте)*

придобивати *и* **придобијати** -ам **1.** *(приволевати на своју страну)* придобивац, *заст.* предобивац; прецаговац на свойо (на свою страну, на свой бок), наводзиц; *нар. (нечију љубав)* прилюбйовац; **2.** *(добијати, стицати)* здобувац

придобити -ијем **1.** *(приволети на своју страну)* придобиц, *заст.* предобиц; прецагнуц на свойо (на свою страну, на свой бок), навесц; *нар. (нечију љубав)* прилюбиц;**2.** *(добити, стећи)* здобуц

придобница *ж.* **1.** *(бременита жена)* самодруга (ґравидна) жена; **2.** *(породиља)* положнїца

придовезати -ежем *оп.* **придодати (3)**

придодавати -ајем **1.** додавац; докладац; приключовац, прилучовац; **2.** *(додељивати на службу)* додзельовац; одредзовац; **3.** *(у говору)* докладац, додавац; пригваряц

придодатак -тка *х.* додаток

придодати -ам **1.** додац; доложиц; приключиц, прилучиц; **2.** *(доделити на службу)* додзелїц; одредзиц; **3.** *(у говору)* доложиц, додац; пригвариц

придолазак -аска *х.* **1.** *(долазак)* приход; приходзенє; **3.** *(појава)* зявенє; ◊ ~ **воде** пороснуце уровня води

придолазити -им **1.** *(стизати)* сциговац; **2.** приходзиц после других, буц нови даґдзе *(напр. як житель варошу);* **3.** *(настајати)* наставац; **4.** *(о течности)* надиходзиц, роснуц

придолица *ж.* мала долїна, мали дол

придомазетити -им вжац за присташа

придометнути -нем *оп.* **придодати**

придомити -им *(укрстити врсте)* покрижац

придонети *и* **придонести** -есем **1.** дац, принєсц *(як свой прилог)*; **2.** *(допринети)* допринєсц

придоносити -им **1.** давац, приношиц *(як свой прилог)*; **2.** *(доприносити)* доприношиц

придоћи -ођем **1.** *(стићи)* сцигнуц; **2.** присц после других, буц нови даґдзе *(напр. як житель варошу);* **3.** *(настати)* настац; **4.** *(о течности)* надисц, пороснуц, нароснуц

придоцнити се -им се запожнїц, присц (зробиц и под.) нєскоро

придошли -а -о тот цо пришол; нови

придошлица *х. и ж.* **1.** *(не домаћи човек)* приходнїк; странски чловек; тот цо нєдавно (оддакаль и под.) пришол; нови, *рид.* новопридзени; **2.** тот цо пришол после других; ◊ **викнути (рећи) коме придошлицу** привитац дакого

придражити -им (да)кус роздражнїц, (да)кус розгеркац

придремати -ам *и* -мљем придримац, придримнуц

придржавати -ам притримовац

придржавати се -ам се притримовац ше

придржај *х. и* **придржање** *с. правн.* право ретенциї, притриманє

придржати -жим **1.** притримац; **2.** *(задржати за себе, код себе)* затримац; **3.** *(одржати, сачувати)* зачувац

придржати се -жим се притримац ше

придрнути се -нем се **1.** *оп.* **помамити се; 2.** обрациц ше; **3.** *фиґ. (обрецнути се)* вистац, скочиц на дакого
придруга *ж. покр.* **1.** *(попречна греда)* крижна греда, градка; **2.** слуп на огради
придруживати (се) -жујем (се) придружовац (ше), приключовац (ше), прилучовац (ше)
придружити -им придружиц, приключиц, прилучиц
придружити се -им се придружиц ше, приключиц ше, прилучиц ше
придушен -а -о *оп.* **пригушен**
придушивати -шујем *оп.* **пригушивати**
придушити -им *оп.* **пригушити**
пријђе *присл. покр. оп.* **пре**[1]
прижарити -им *(припећи)* припечиц; **прижарило сунце** припекло слунко
прижгати -ам **1.** *оп.* **прижећи; 2.** *фиґ. (јако ударити)* зрезац, рагнуц
приждити -им запалїц
прижега *ж. (припека)* горучава, пекота*,* каникула
прижељкивати -кујем **1.** покус жадац; потайно жадац; прижадовац; **2.** *(о славују)* нїжно и приємно шпивац (вишпивовац)
прижениti -им **1.** *(узети као домазета)* вжац за присташа; **2.** зоз женїдбу достац швекров маєток
прижениti се -им се *(постати домазет)* пойсц за присташа, постац присташ, приженїц ше
прижења *х. (домазет)* присташ
прижепић *х.* кишеночка *(на лайбику)*
прижети -жмем прициснуц
прижећи -ежем I. *прех.* запалїц; II. *нєпрех. (о сунцу)* припечиц
прижизати -ижем I. *прех.* палїц, запальовац; II. *нєпрех. (о сунцу)* припекац
прижимати -мљем *покр. оп.* **преживати**
прижмирити *и* **прижмурити** -им кус (дакус) заджмуриц
призајмити -им **1.** *(посудити)* пожичиц; **2.** *покр. (погнати испред себе)* одогнац*;* ~ **овце на брдо** одогнац овци на брег
призвати -зовем **а)** *(кога к себи)* поволац, заволац, приволац; **б)** *(кога да се јави на дужност и сл.)* поволац; ◊ ~ **бога у помоћ** заволац ше на бога, поволац бога до помоци; ~ **у памет (у сећање)** здогаднуц ше; ~ **к свести** *(освестити)* очутиц; освидомиц
призвук *х.* призвук; ниянса
приздравити -им дакус виздравиц (оздравиц), дакус ше подняц, дакус ше подобрац
приздрети (се) -рим (се) *оп.* **привидети (се)**
приземан -мна -мно прижемни; ~ **кућа** прижемна хижа
приземљаст -а -о нїзки, прижемни
приземље *с.* прижемє
приземљење *с.* **1.** *(авиона)* прижеменє, злєтованє, атер[ир]ованє, спущованє; **2.** *ел.* ужеменє
приземљити -им *ел.* ужемиц
приземљити се -им се прижемиц ше, злєциц, атер[ир]овац, спущиц ше *(о авиону и под.)*
приземљуша *и* **приземница** *ж.* прижемна хижа
призетити -им *оп.* **прижениti (1)**
призетити се -им се *оп.* **прижениti се**
призетко *х. видр.* присташ
призив *х.* **1**. *(зов, позивање)* воланє, поволанє, поволанка; **2.** *правн.* жалба *(вишшому суду на пресуду нїзшого суду)*
призивати -ам *и* -вљем поволовац, волац, приволовац
призивач *х.* **1.** поволовач**; 2.** *правн.* подноситель жалби *(оп.* **призив (2)**)
призид *х.* **1.** преградни мур; **2.** *оп.* **преграда**
призида *ж. и* **призидак** -итка *х. оп.* **преграда**
призидати -ам *и* -иђем доправиц, домуровац, добудовац; спущиц *(шопу и под. ґу хижи)*
призиђивати -ђујем *нєзак. ґу* **призидати**
призирати (се) -рем (се) *оп.* **привиђати (се)**
призјавати -ам *оп.* **бленути**
призма *ж.* призма; ◊ **гледати (посматрати) кроз** [**своју**] **призму** патриц през [свою] призму
призматичан -чна -чно *и* **призматички** -а -о призматични
признавалац -аоца *х.* припознавач, припознаватель
признавати -ајем **1.** *(истину)* припознавац, признавац, *нар.* признавац ше, *заст.* визнавац; придавац ше (*припознавац свою вину);* **2.** припознавац, признавац; ~ **кога за владара** припознавац дакого за владара; ~ **дете својим** припознавац дзецко за свойо; **3.** *(јавно одавати поштовање)* припознавац
признаница *ж.* квита
признање *с.* **1.** *(своје кривице и сл.)* припознанє, признанє; **2.** *(уважавање)* припознанє; **одати коме** ~ виражиц дакому припознанє
признат -а -о припознати
признати -ам **1.** *(истину)* припознац, признац, *нар.* признац ше, *заст.* визнац; придац ше *(припознац свою вину)*; сповесц ше *(припознац єден другому тайну и под.);* **2.**

припознац, признац; ~ **кога за вођу** припознац дакого за вожда; ~ **ванбрачно дете својим** при(по)знац нємалженске дзецко за свойо*;* **3.** *(јавно изјавити поштовање)* припознац

призор *х.* **1.** сцена, призор, *рид.* видовиско; **2.** *театр.* ява

призортити -и: **призортило га је** *(нашао се у тешком положају)* прикро на нього, у маку є; прицисло го

призрак *х.* **1.** *оп.* **утвара; 2.** *(лик, слика у машти)* подоба; слика; **3.** привидзенє

призрење *с.* **1.** *(обзир)* огляд; **узети у** ~ вжац до огляду; **2.** *(поштовање, пажња)* почитованє, увага

призрети (се) -ри (се) *оп.* **привидети (се)**

прија[1] *ж.* **1.** сваха; **2.** *гип.* приятелька; нина

прија[2] *х. гип.* приятель

пријава *ж.* прийава

пријавак -вка *х. заст.* рапорт

пријавитељ *х.* **1.** приявйовач; **2.** *(доушник)* удавач

пријавити -им **1.** *(јавити о доласку посетиоца и сл.)* приявиц; **2.** *(известити о чему)* явиц, дац знац; **3.** *(поднети пријаву власти)* приявиц; удац; виволац

пријавити се -им се **1.** приявиц ше; **2.** *(одазвати се позиву)* явиц ше; обявиц ше; **3.** *(за венчање – о заручницима)* пописац ше; приявиц ше; **4.** *(у списак)* приявиц ше, записац ше*;* ~ **за туристичко путовање** приявиц ше за туристичне путованє

пријављивати -љујем **1.** *(јављати о доласку посетиоца и сл.)* приявйовац; **2.** *(извештавати о чему)* являц, давац знац; **3.** *(подносити пријаву власти)* приявйовац; удавац

пријављивати се -љујем се **1.** приявйовац ше; **2.** *(одазивати се позиву)* являц ше, обявйовац ше; **3.** *(за венчање – о заручницима)* писац ше; приявйовац ше; **4.** *(у списак за набавку и сл.)* приявйовац ше, писац ше

пријављивач *х. оп.* **пријавитељ**

пријавни -а -о приявни; ~ **рок** приявни термин

пријавник *х.* приявйовач

пријавница *ж.* приявнїца *(приявни формулар або канцелария)*

прија̄зан[1] -зни *ж.* любезносц, приязносц; прихильносц, жичлївосц

прија̄зан[2] -зна -зно **а)** *(пријатељски расположен)* прихильни, приятельски, жичлїви; **б)** *(љубазан)* любезни, приязни

пријак *х. гип.* приятель

пријамни -а -о *оп.* **пријемни**

пријамник *х.* **1.** *оп.* **прималац; 2.** *оп.* **пријемник**

пријан *х.* **а)** приятель; **б)** *(у пријатељском ословљавању)* пайташ, цимбора, приятель

пријарити -им *(приставити на ватру)* приставиц, положиц вариц

пријатан -тна -тно **а)** приємни; ~ **музика** приємна музика; **б)** приємни, лагодни; привитни; ~ **клима** приємна (лагодна) клима**;** ◊ ~ **ручак!** наздраве полудзенок! смачного!

пријатељ *х.* **1.** приятель; **2.** сват; **3.** *оп.* **пријан (б)**; **4.** *беш. (љубавник)* приятель, *нар.* фраєр; ◊ **кућни** ~ домашнї приятель

пријатељевати -љујем жиц з даким у приятельстве, буц з даким приятель

пријатељити (се) -им (се) **а)** дружиц ше з даким; мац приятельох; **б)** *(орођавати се)* родзинац ше

пријатељица *ж.* **1.** приятелька; **2.** *(прија)* сваха; **3.** *беш. (љубавница)* приятелька, *нар.* фраєрка

пријатељски -а -о приятельски; ~ **утакмица** приятельске змаганє

пријатељство *с.* приятельство

пријати -ам **1.** *често безос.* **а)** *(о јелу)* смаковац; **јело му је пријало** єдзенє му смаковало; **б)** пачиц ше; любиц ше; буц лагодни, лагодзиц; **остани код нас док ти прија** остань у нас док ци ше пачи; **ове боје пријају очима** тоти фарби лагодни (лагодза) очом; **2.** *(одговарати)* одвитовац, буц лагодни, лагодзиц; **ова клима ми прија** тота клима ми одвитує, тота клима ми лагодна; **3.** *заст. (успевати)* роснуц, сцец жем; **кромпир прија у свакој земљи** кромплї рошню у каждей жеми, кромплї сцу кажду жем

пријатно *присл.* приємно, лагодно; привитно; ◊ **пријатно!** наздраве! смачного!

пријашин *х. оп.* **пријак**

пријашњи -а -е *оп.* **пређашњи**

пријем *х.* **1.** *(примање)* приманє, приєм; ~ **робе** приманє роби; ~ **у организацију** приманє до орґанизациї; ~ **дужности** приманє длужносци; **2.** приєм; **приредити коме свечани** ~ приригхтац дакому святочни приєм; ~ **емисије** приєм емисиї

пријемљив -а -о **1.** *оп.* **пријемчив; 2.** *(прихватљив)* прилаплїви

пријемни -а -о приємни, примаци; за приманє; ~ **испит** приємни (примаци) испит; ~ **одељење болнице** приємне (примаце) оддзелєнє шпиталю; ~ **канцеларија**

канцеларија за примање; ~ **уређај** *ел.* примаце пошоренє

пријемник *х.* приємнїк; примач

пријемница *ж.* **1.** *(потврда о примитку)* приємнїца; **2.** *(усвојена ћерка)* дзивка вжата под свойо, усвоєна дзивка; **3.** *(која прима што)* примателька

пријемчив -а -о прихильни; податни; **његов дух је ~ за науку** його дух прихильни ґу науки; **дете је ~ на болести** дзецко податне хоротом

пријемчити -им припнуц; приквачиц, прикапчац; притвердзиц

пријепор *х. иєк. оп.* **спор**[1]

пријести се -еде се *(зажелети се јести што)*: **пријело му се печење** єдол би (зажадал єсц, зажадало му) печеня

прика *х. гип.* приятель

приказ *х.* **1.** приказ; **графички** ~ ґрафични приказ; **2.** *(радња)* приказованє

приказа *ж.* **1.** *(утвара)* привидзенє; **2.** *(лик)* подоба; **3.** *покр. (нешто чудовишно)* чудовиско, чудо

приказање *с.* **1.** *оп.* **приказа (1); 2.** *лит.* приказанє

приказати -ажем **1.** приказац; ~ **нову књигу читаоцима** приказац нову кнїжку читачом; **живо** ~ **догађај** живо приказац подію; **2.** дац (як) дарунок; **3.** *(посветити)* пошвециц; **4.** *(упознати с ким)* представиц; **5.** *(пријавити властима)* удац, приявиц

приказати се -ажем се **1. а)** *(при упознавању)* представиц ше; **б)** *(учинити се каквим, чим)* приказац ше; **2.** *(појавити се као привиђење)* указац ше; **3.** *(јавити се на позив)* явиц ше; **4.** *(подичити се)* поцешиц ше, попреказовац ше, похвалїц ше

приказивање *с.* < **приказивати (се)**

приказивати -зујем **1.** *(описивати, представљати)* приказовац; **2.** давац (як) дарунок; **3.** *(упознавати с ким)* представяц; **4.** *(пријављивати властима)* удавац, приявйовац

приказивати се -зујем се **1. а)** *(при упознавању)* представяц ше; **б)** *(чинити се каквим, чим)* приказовац ше; **2.** *(појављивати се као привиђење)* указовац ше; **3.** *(јављати се на позив)* явяц ше; **4.** *(дичити се)* цешиц ше, преказовац ше, хвалїц ше

приказивач *х.* приказовач

прикала *ж. (слана)* мраз; ина

прикан *х. оп.* **прика**

прикачивати -чујем **1.** прикапчовац; **2. а)** *(прибадати)* припинац, приквачовац; **б)** вишац, обешовац

прикачити -им **1.** прикапчац; **2. а)** *(прибости)* припнуц, приквачиц; **б)** обешиц, завишиц

прикачити се -им се **1.** *повр. ґу* **прикачити; 2.** *фиґ.* зарепиц ше

приквачити -им *оп.* **прикачити**

прикељити -им прилїпиц *(з клийом)*

прикивати -ам **1.** приковйовац; **2.** *(прикуцавати)* прибивац**;** ◊ **прикивајућа бравица** *древ.* прибиваци замчок

прикладан -дна -дно схопни, способни, валушни

прикладан -дна -дно **1.** *(погодан)* одвитуюци, вигодни, прикладни, придални; **2.** красни

прикладати се -ам се **1.** *(прилагођавати се)* присподобйовац ше; **2.** *(личити)* здабац, буц подобни на дакого

прикладовати -дујем *(полазити за руком)* удавац ше

приклањати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **приклонити (се)**

приклапати -ам **1.** *нєзак. ґу* **приклопити**; **2.** *оп.* **преклапати (3. а)**

приклати -кољем **1.** зарезац, заклац; **2.** пререзац ґаґор *(нє до конца)*, приклац*;* **3.** *фиґ. (дотући)* добиц, дотлучиц

приклекнути -нем клєкнуц

приклештити -им **1.** *(пригњечити)* прищипиц, прищипнуц; притлучиц; **2.** *фиґ. (довести у безизлазан положај)* припрец, прициснуц

приклинчити -им прибиц *(з гвоздами и под.);* прициснуц

приклон *х.* **1.** *(наклон)* зогнуце, нагнуце; **захвали се приклоном главе** подзековал кус ше кланяюци; **2.** *ґеом.* нагнуце; **3.** *фиґ. (наклоност)* прихильносц, притока

приклонити -им **1.** нагнуц; зогнуц; схилїц; прихилїц; **2.** *(наслонити; прислонити)* опрец; приложиц; **3.** *фиґ.* **а)** *(дати коме склониште, збринути)* притулїц; **б)** подаровац; **в)** нагвариц; навесц; придобиц; прихилїц

приклонити се -им се **1.** нагнуц ше; зогнуц ше; схилїц ше; прихилїц ше; **2.** *фиґ.* **а)** *(наћи прибежиште)* притулїц ше; **б)** склонїц ше; **3.** *фиґ.* **а)** *(признати се побеђен)* дац ше, подац ше; **б)** попущиц; **в)** *(прилагодити се)* присподобиц ше; **г)** пошвециц ше дачому; **ґ)** *(приволети се чему)* прихилїц ше; **д)** *(сложити се)* пристац на дацо, зложиц ше

приклопити -им **1. а)** заврец; **б)** приврец, дакус заврец; ~ **врата** приврец дзвери; **2.**

(нагло саставити) збиц, вдериц *(дацо до дачого)*; **3.** *(прикључити, придружити)* приложиц, додац; **4. а)** *(наткрити)* закриц, надкриц; **б)** *фиґ.* прициснуц; **5.** *фиґ.* **а)** *(додати у разговору)* доложиц, додац; **б)** *(кога – згодно одговорити коме)* заглобиц дакого

прикључак -чка *х.* приключок, приключенє; прикапчовач

прикљученије *с.* дожице, пригода, приключениє

прикључење *с.* **1.** < **прикључити (се)**; **2. а)** *(воде, струје)* приключенє, прикапчованє; **б)** *(анексија)* приключенє, анексия

прикључивати -чујем **1.** *(укључивати)* приключовац, прикапчовац; **2.** *(спајати, здруживати)* додавац, прикладац; придружовац, прилучовац, приключовац

прикључивати се -чујем се придружовац ше, прилучовац ше, приключовац ше

прикључити -им **1.** *(укључити)* приключиц, прикапчац; ~ **струју** приключиц (прикапчац) струю; **2.** *(спојити, здружити)* додац, приложиц; придружиц, прилучиц, приключиц

прикључити се -им се придружиц ше, прилучиц ше, приключиц ше

прикључни -а -о приключни, прикапчоваци, прикапчуюци

прикључница *х. ел.* приключнїца, приключна (прикапчоваца) шкатулка

прико -а *и* -е *х. оп.* **прика**

приковати -кујем **1.** приковац; **2.** *фиґ.* привязац, приковац; **3.** *(прикуцати)* прибиц; ◊ **стајати као прикован** стац заслупнути

прикојас *х. мед.* фраси

прикојаса *ж. покр. (повод)* причина, повод

прикојасити -им *(проузроковати)* спричинїц

прикојасити се -им се *оп.* **десити се (2)**

приколица *ж.* **а)** *(за трактор и сл.)* прикоч, *беш.* приколица; **б)** *(за бицикл и сл.)* прикочик, *беш.* приколица

прикопчавати (се) -ам (се) прикапчовац (ше)

прикопчати (се) -ам (се) прикапчац (ше)

прикор *х. покр. оп.* **прекор**

прикочити -им загамовац

прикрадати се -ам се покрадзме ше прицаговац (приходзиц и под.), прикрадац ше

прикрајак -јка *х.* **1.** *(крајњи део)* край, руб; **2. а)** *(место у углу)* кут; **б)** *(забачено место)* заруцене (закутне) место, куцик; **3.** *фиґ.* *(заседа, потаја)* стрежиско, зашедка; ◊ **из прикрајка а)** *(са стране)* збоку/з боку; **б)** покрадзме

прикрасти се -адем се покрадзме ше прицагнуц (присц и под.), прикраднуц ше; умкнуц ше *(нука)*

прикратити -им **1.** скрациц; *(одсећи врх чега)* прирезац; **2.** *фиґ.* *(оштетити, закинути)* очкодовац, прикрациц

прикраћивати -ћујем **1.** скрацовац; *(одсецати врх чега)* прирезовац; **2.** *фиґ.* *(оштећивати, закидати)* очкодовйовац, прикрацовац

прикренути -нем *(притворити)* приврец

прикривати -ам **1.** *(покривати)* закривац, прикривац; **2.** *(затајивати)* скривац, прикривац

прикривен -а -о **1.** *дієприкм.* < **прикрити; 2.** *(притајен)* прикрити, притаєни, таємни, скрити

прикривено *присл.* прикрито, притаєно, (по)таємно, потайно, скрито

прикрити -ијем **1.** *(покрити)* закриц, прикриц; **2.** *(затајити)* скриц, прикриц

прикричати -чим скричац *(гласно, розказуюцо)*

прикричивати -чујем кричац *(гласно, розказуюцо)*

прикрмити[1] прик.мим *пом.* стануц з ладю ґу побрежю

прикрмити[2] прик.мим *(набавити)* набавиц, *заст.* серзовац

прикрочити -им присц, прикрачац

прикрп *х. оп.* **прикрпина (2)**

прикрпа *ж.* **1.** *оп.* **привезак (1); 2.** *(закрпа)* плата

прикрпељити се -им се *(прихватити се чега као крпељ)* зарепиц ше, прилїпиц ше, припиц ше

прикрпина *ж.* **1.** *оп.* **привезак (1); 2.** *фиґ.* прищипок

прикрпити -им **1.** пришиц плату; **2.** *(доградити)* приправиц, доправиц; спущиц; **3.** *(додати у разговору)* доложиц, додац

прикрпити се -им се прилїпиц ше

прикумак -мка *х.* кумов помоцнїк на винчаню, младши староста; кумов помоцнїк на кресценю

прикупити[1] прокупим докупиц, ище купиц

прикупити[2] -им **1. а)** *(скупити)* позберац; зобрац; позазберовац *(по єден предмет з вецей местох)*; **б)** *правн.* *(податке и сл.)* призберац, позберац; **в)** *(уштедети)* наскладац; **прикупили су мало пара** наскладали дакус пенєжи; **2.** *(под што)* прицагнуц, подцагнуц под дацо; **3.**

(затегнути) зацагнуц, нацагнуц; ~ **узде** зацагнуц дєплови; **4.** *(напрегнути)* напружиц, напнуц, усиловац; ~ **све своје снаге** напружиц шицки свойо моци

прикупити се -им се **1.** *(скупити се)* позберац ше; зисц ше; зобрац ше; позазберовац ше *(з вецей местох);* **2. а)** придружиц ше, прилучиц ше; **б)** *(приљубити се)* притулїц ше; **3.** *(сабрати се, доћи к себи)* присц ґу себе, огутац ше, обахтац ше

прикупљање *с. правн.* призберованє; ~ **података** призберованє податкох

прикупљати -ам **1. а)** *(скупљати)* зберац; **б)** зазберовац *(по єден предмет, з вецей местох)*; **в)** *правн. (податке и сл.)* призберовац; **2.** *нєзак. ґу* **прикупити (2 – 4);** ◊ ~ **снагу** зберац (наберац) моц

прикупљати се -ам се **1.** *(скупљати се)* зберац ше; сходзиц ше; зазберовац ше *(по єден, з вецей местох);* **2.** *нєзак. ґу* **прикупити се (2, 3)**

прикупљач *х.* зберач; зазберовач

прикућак -ћка *х. (просторија дограђена уз кућу)* доправена хижа (хижка)

прикуцавати -ам прибивац

прикуцало *х. и с. покр. оп.* **притуцало**

прикуцати -ам прибиц

прикучивати -чујем прицаговац (класц и под.) блїжей ґу себе, приблїжовац

прикучивати се -чујем се **1.** приблїжовац ше, приходзиц блїжей; **2.** *(бивати ближе по времену или од циља)* приблїжовац ше, буц блїзко (блїжей)

прикучити -им прицагнуц (положиц и под.) блїжей ґу себе, приблїжиц

прикучити се -им се **1.** приблїжиц ше, присц блїжей; **2.** *(бити ближе по времену или од циља)* приблїжиц ше, буц блїзко (блїжей); **прикучила се зима** приблїжела ше жима

прилагати[1] пролажем *нєзак.* **1.** *(стављати)* класц; **2.** *(давати као прилог)* давац; офировац; **3.** *(додавати, придруживати)* прикладац, додавац; **4.** *(у разговору)* докладац, додавац; пригваряц

прилагати[2] пролажем *зак. (додати једној лажи другу)* ище нациґанїц (наприповедац и под.)

прилагач *х. (који даје прилог)* даватель прилогу, офировач

прилагодити (се) -им (се) присподобиц (ше), прилагодзиц (ше), *рид.* приспособиц (ше)

прилагодљив -а -о присподоблїви, присподобююци, прилагодлїви

прилагођавати (се) -ам (се) присподобйовац (ше), прилагодзовац (ше), *рид.* приспособйовац (ше)

прилаз *и* **прилазак** -аска *х.* **1.** *(радња)* приходзенє, приход, приступанє; **2.** *(прилазни пут; прилазно место)* приход, приступ; **3.** *(начин разматрања, проучавања)* приступ; **правилан** ~ **теми** правилни приступ ґу теми

прилазити -им **1. а)** приходзиц, приступац; доходзиц; приблїжовац ше; **б)** преходзиц (ставац) на дачий бок, приступац ґу дакому; **2.** *(лаћати се чега)* приступац; ~ **послу** приступац ґу роботи

прилазни -а -о приступни, приходни; ~ **пут** приступна (приходна) драга

прилевати -ам долївац

прилегати -ежем *нєзак. ґу* **прилећи**

прилегнути -нем *оп.* **прилећи**

прилежник *х.* тот цо жиє з цудзу жену; тот цо жиє на веру, нєвинчани муж

прилежница *ж.* **1.** тота цо жиє з даким на веру, нєвинчана жена; **2.** блуднїца

прилежништво *с. (дивљи брак)* живот на веру

прилемити -им прициновац

прилен -а -о *и* **прилењ** -а -е дакус лєнїви; досц лєнїви

прилепак -пка прилїпок; ◊ **језици с прилепцима** *линґв.* аґлутинативни язики

прилепити -им прилїпиц, прилїпнуц; ◊ ~ **коме ћушку (шамар, заушницу)** прилїпиц дакому позауха

прилепити се -им се прилїпиц ше

прилепљив -а -о **1.** лїпкаци; **2.** *мед. (заразан – о болести)* обераци

прилепљивати (се) -љујем (се) прилїповац (ше), прилїпйовац (ше)

прилепчив -а -о *оп.* **прилепљив**

прилетати -ећем прилєтовац

прилетети -тим прилєциц

прилећи -егнем **1.** *(ради одмора)* дакус лєгнуц, дакус ше звалїц, прилєгнуц; **прилегао је после ручка** дакус лєгнул (дакус ше звалєл) по полудзенку; **2. а)** *(на земљу ради заштите, скривања)* лєгнуц; полєгац; **б)** *(навалити се полулежећи)* нїзко ше зогнуц, лєгнуц, прилєгнуц; **јахач је прилегао уз коња** шедлач ше нїзко зогнул на коньови; **в)** *(пригнути се, приљубити се)* зогнуц ше, притулїц ше; лєгнуц; **3.** *фиґ.* влапиц ше до роботи, почац вредно робиц

прилибити се -им се приблїжиц ше

прилив *х.* **1.** *осн., фиґ.* прилїв; **2.** плима

приливати -ам долївац, досиповац

прилизати -ижем прилїзац

прилика *ж.* **1.** *(повољан тренутак)* нагода, *беш.* зґода; **указала се** ~ трафела ше (указала ше) нагода; **2.** *мн.* (*околности)* обставини; **живе у тешким приликама** жию у чежких обставинох; **3.** *(знамење)* знак, пред'знак; **4.** *(лик)* подоба, сподоба; **5.** *беш. (случајно превозно средство):* **мајка је слала сину пакете по каквој прилици** мац посилала синови паки кед дахто ишол на кочу (на авту и под.); **6.** *(о удавачи, младожењи)* нагода; **он је добра ~ за њу** вон добра нагода за ню, *нар.* вон ґу нєй*;* **они нису** ~ вони нє єдно ґу другому (нє єдно за друге), вони нє пара; **7.** *часто у мн. (изглед, могућности у остварење)* випатрунок; **није прилике да ће то успети** нєт випатрунку же ше то уда; ◊ **другом приликом** другираз, другераз, у другей нагоди; **на прилику** у форми дачого, хтори здабе на дацо; **нашла слика прилику** нашли ше; яки єден, таки други; **овом приликом** на тот завод, з тей нагоди; **он је слика и** ~ **мајке** вон иста мац, вон исти истучки як мац; **по прилици** одприлики, приблїжно, дас; **по свој прилици, сва је** ~ випатра, по шицким випатра, по шицким; **првом приликом** у (при) першей нагоди; **приликом** з нагоди; **свете прилике** *церкв.* образи святих

приликовати -кујем *оп.* **приличити**

прилити -ијем доляц, досипац

приличан -чна -чно **1.** *(прикладан; којем нешто доликује)* хтори за дацо; хтори одвитує за дацо, хтори придални за дацо; хторому дацо швечи; добри; **он је приличнији за полицајца него за свештеника** вон баржей за полицая як за паноца, йому би баржей швечело буц полицай як паноцец; **он је ~ за ову дужност** вон придални за тоту длужносц; **2.** шумни, красни; значни; добри; достаточни; досц добри (вельки и под.); **зарадио је приличну суму новаца** заробел шумну (добру) суму пенєжи; ~ **број** значне (досц вельке) число; **3.** хтори баржей одвитує началом (правилом и под.)

приличити -им **1.** швечиц (ше); спадац (ше); припадац, *заст.* доходзиц; **понаша се како и приличи добром ђаку** справує ше як (ше) и швечи доброму школярови; **растали су се како приличи** розишли ше як (ше) спада; **теби, као најимућнијем, приличило би да даш највише** тебе, як наймаєтнєйшому, швечело би ше (припадало би) дац найвецей; **2.** *безос. зоз зам.* се *або без нього* треба, допущене, шлєбодно; **према старом обичају није приличило тако радити** по старим обичаю нєшлєбодно було так робиц; **3.** *(бити налик)* здабац на дакого *або* дацо, буц подобни дакому *або* дачому

прилично *присл.* **1.** досц; **то је ~ лако урадити** то досц лєгко зробиц; **2.** добре, крашнє; як одвитує, як треба; як (ше) швечи; як (ше) спада; **чини добро другима, тако ћеш ми се најприличније захвалити** роб добре другим, так ми найлєпше задзекуєш

прилог *х.* **1. а)** *(оно што је приложено)* прилог; ~ **историји Јужних Словена** прилог (ґу) историї Южних Славянох; **у прилогу вам достављамо...** у прилогу вам посиламе; **б)** додаток; **новине са забавним прилозима** новини зоз забавнима додатками; **2.** *(поклон; допринос у новцу*) прилог; *(милостиња)* милостиня, *нар.* ал(а)мужна; **скупљају прилоге за нову школу** збераю прилоги (вибераю (збераю) пенєжи) за нову школу; **дао је свој ~ за народну ствар** офировал (дал свой прилог) за народну ствар; **добровољни** ~ добродзечни прилог; **3.** *ґрам.* присловнїк; ◊ **то иде у ~ мојој претпоставци** то потвердзує мою предпоставку; **то иде њему у** ~ то на його хасен

приложак -ошка *х.* **1.** *оп.* **прилог (1)**

приложити -им **1.** *(ставити)* положиц; **2.** *(дати као прилог)* дац; офировац; **3.** *(додати, придружити)* приложиц; ~ **рачун уз робу** приложиц рахунок ґу роби; **4.** *(у разговору)* доложиц, додац; пригвариц

приложник *х. оп.* **прилагач**

прилошки -а -о присловнїцки, присловнїков

прилупити -им лупнуц *(при завераню);* **он прилупи за собом врата** вон лупнул за собу з дзверми

прилучити -им ришиц, одлучиц

прилучити се -им се случиц ше, збуц ше, трафиц ше, стац ше

прињежан -жна -жно **1.** *(марљив)* вредни, роботни; **2.** понїзни, покорни

пријубити -им **1.** припиц, притулїц, прициснуц; **2.** *фиґ.* **а)** *(заволети)* полюбиц; **б)** привязац

пријубити се -им се **1.** припиц ше, притулїц ше; сциснуц ше *(ґу дакому)*; прилїпиц ше; **дете се пријубило уз мајку** дзецко ше притулєло (сцисло) ґу мацери; **2.** *фиґ.* **а)**

(предати се чему) влапиц ше до дачого, пошвециц ше дачому; **б)** *(заволети)* полюбиц
пријубљивање *с.* **1.** < **пријубљивати се; 2.** *буд.* прилєгованє, дотиканє
пријубљивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **пријубити (се)**
прим *х. муз. и др.* прим
прима *ж.* **1.** *муз.* прима; **2.** *у атрибутскей служби, нєпрем.* найлєпши, прима
примабалерина *ж.* примабалерина
примадона *ж.* примадона
примакнути *и* **примаћи** -акнем **1.** положиц (преложиц, прицагнуц, дац и под.) [блїжей] ґу дачому; приблїжиц; **примакни мало нама ову тепсију** прелож (дай блїжей пред нас) тоту тепшу; **2.** *(додати)* додац, дац ище; **3.** *фиґ.* мац щесца (успиху), напредовац
примакнути се *и* **примаћи се** -акнем се **1.** приблїжиц ше; прихилїц ше *(ґу єдзеню и под.)*; **непријатељ се примакао граду** нєприятель ше приблїжел ґуварошу; **2.** *(у времену)* приблїжиц ше, буц блїзко; **растанак се примакао** розход уж блїзко; **3.** *фиґ. (латити се)* влапиц ше, дац ше до дачого
прималац -аоца *х.* приматель; доставач
примаља *ж.* бабица
примаљство *с.* акушерство
примамити -им **1.** прицагнуц, прилудзиц; приволац; *(мамцем)* примамиц; **1.** *(придобити преваром)* навесц, звесц, завесц; зашалїц, здуриц, звирлїц
примамљив -а -о прицагуюци; прилудзуюци; злашуюци; лакомни; зводзаци, зводлїви
примамљивати -љујем *нєзак. ґу* **примамити**
примамљивост *ж.* прицагуюцосц; прилудзуюцосц; злашуюцосц; лакомносц; зводзацосц, зводлївосц
примање *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **примати (се)**; **2.** дочек, приєм; **3.** *оп.* **пријем (2); 4.** *(зарада)* приманє
примаран -рна -рно примарни
примариј[**ус**] *х.* примариюс
примарити -им *покр.* **1.** *(о сунцу)* припечиц; **2.** зограц
примас *х. церкв.* примас
примат *х.* примат
приматељ *х. оп.* **прималац**
примати *х. мн. зоол.* примати
примати -ам **1.** примац, *заст.* приїмац; **2.** *нєзак. ґу* **примити (2 – 4)**
примати се -ам се **1.** примац ше, *заст.* приїмац ше; **2.** сциговац, доходзиц
примаћи -акнем *оп.* **примакнути**
примац -мца *и* **примач** *х. оп.* **прималац**
примаш *х. муз.* примаш
примедба *ж.* заувага
примена *ж.* применка, применьованє; хаснованє
применити -им применїц; запровадзиц
применљив -а -о применююци, применлїви**;** придатни
примењен -а -о применєни; ~ **уметност** применєна уметносц
примењивати -њујем применьовац; запровадзовац
пример *х.* приклад, *заст.* примир; ◊ **на** ~ наприклад
примеравати -ам **1.** *(узимати меру према чему)* мерац; примерйовац; **2.** *(упоређивати)* поровновац, приировновац, присподобйовац; **3.** *(удешавати, прилагођавати)* присподобйовац, прилагодзовац
примерак -рка *х.* прикладнїк, *заст.* примирнїк
примеран -рна -рно прикладни, хтори служи за приклад, добри, статочни, шорови, хтори як тому шор
примерен -а -о примерани; присподобени
примерити -им **1.** *(узети меру према чему)* померац; примерац; **2.** *(упоредити)* поровнац, приировнац, присподобиц; **3.** *(удесити, прилагодити)* присподобиц, прилагодзиц
примерице *присл.* наприклад
примеса *ж.* примишка
примет *х.* пусте место дзе витор моцно дує
приметак -тка *х.* додаток
приметан -тна -тно обачлїви
приметати -ећем додавац, докладац
приметача *ж. покр.* брушлїк *(хтори жени ноша влєце поверх кошулї, а вжиме под шмату)*
приметити -им **1.** *(опазити)* обачиц, збачиц, *заст.* увидзиц, *беш.* осетиц; **2.** *(на основу дужег искуства закључити)* обачиц; визнац; **људи су давно приметили да животиње раније предосећају невреме** людзе давно обачели (визнали) же животинї предчувствую нєпогоду**; 3.** *(приговорити, замерити)* догнац, пригвариц; **4.** *(рећи)* повесц, гвариц; **5.** *(напоменути)* надпомнуц, припомнуц; препомнуц
приметљив -а -о обачлїви
приметнути -нем додац, доложиц

примећивати -ћујем *нєзак. ґу* **приметити**
примечити -им *оп.* **пригњечити**
примешати -ам додац *(мишаюци)*
примир *х.* мир *(медзи завадзенима)*
примирисати -ишем попахац; ◊ **није он то ни примирисао** нїч вон о тим нє зна
примирити (се) -им (се) змириц (ше), умириц (ше), успокоїц (ше); прицихнуц
примирје *с.* примирє
примирни -а -о *оп.* **мировни**
примисао -сли *ж.* **1.** *(скривена мисао)* скрита (остатня) думка; **2.** *(савет, мишљење)* рада, совит; думанє; **3. а)** *(жеља)* жаданє, думка; **б)** *(мисао)* думка, *нар.* дума
примитак -тка *х.* **1.** *(примање)* приманє, приєм; **потврдити ~ чега** потвердзиц приманє дачого**; 2.** *(приход)* приход, хасен, доходок
примити -им **1.** прияц; ~ **робу** прияц робу; ~ **кога хладно** прияц дакого хладно; **2. а)** *(узети пружено)* вжац; **б)** *(отети)* вжац, одняц; **в)** *(ухватити руком)* влапиц; **г)** *(преузети)* превжац; **3.** *(почети радити – о мотору)* рушиц; **4.** *(усвојити, одобрити)* прилапиц; **5.** почац
примити се -им се **1. а)** *(каквог посла)* прияц ше; подняц ше; **примио се да буде помоћник шефа** приял ше буц помоцнїк шефа; **б)** постарац ше о даким *або* дачим, попровадзиц з даким *або* дачим; **2**. *(заметнути клицу)* прияц ше; **садница се примила** древко ше прияло; **3. а)** сцигнуц, дойсц**; б)** *(о вести и сл. – распрострети се)* розшириц ше, розхириц ше, дойсц
примитиван -вна -вно примитивни
примитивац -вца *х.* примитивец
примицати -ичем **1.** класц (прекладац, прицаговац, давац и под.) [блїжей] ґу дачому; приблїжовац; **2.** *(додавати)* додавац, докладац, давац ище
примицати се -ичем се **1.** приблїжовац ше; прихильовац ше *(ґу єдзеню и под.);* **2.** *(у времену)* приблїжовац ше, буц блїзко; **3.** *фиґ. (лаћати се)* лапац ше, давац ше до дачого
примлатити -им *оп.* **премлатити**
примљив -а -о **1.** *оп.* **пријемчив; 2.** *(прихватљив)* прилаплїви, прилапююци
примозак -озга *х. анат.* мали мозоґ
примопредаја *ж.* примопридаванє
примопредајни -а -о примопридаваци
примопредајник *х. ел.* примопридавач
приморавати -ам примушовац, силовац
приморан -а -о примушени
приморати -ам примушиц, присиловац
приморац -рца *х.* приморец
приморје *с.* приморє
приморка *ж.* приморка
приморкиња *ж.* **1.** *оп.* **приморка; 2.** *(сабља, пушка)* приморкиня
приморски -а -о приморски
примразити се -им се *(постати мрзак)* обриднуц; постац мерзени; постац нєнависни
примрачити -и *безос.* дакус ше змеркнуц; дакус ше зацмиц
примрзавати -ам примарз(ов)ац
примрзнути -нем примарзнуц
примркнути *и* **примрћи** -ркнем *(бити затечен мраком)*: **примркнуо је на путу** зацмело ше (змеркло ше) на нього у драже
примус *х.* примус
примчив -а -о *оп.* **пријемчив**
принављати -ам набавяц дацо нове *(напр. до обисца)*
принадлежан -жна -жно хтори подпада под дачию компетенцию
принадлежати -жим припадац; подпадац под дачию компетенцию
принадлежник *х.* припаднїк
принадлежност *ж.* **1.** тото цо даґдзе припада; **он нацрта план куће са авлијом, бунаром и свим другим принадлежностима** вон нарисовал план хижи зоз двором, студню и шицким цо припада ґу хижи; **2.** *(плата)* плаца
приналазити -и: **снег приналази** шнїг ище пада
принашати -ам *оп.* **приносити**
принесак -ска *х.* прилог
принести -есем *оп.* **принети**
принети -есем **1. а)** *(руку, главу нечему)* нацагнуц, зогнуц, приблїжиц*;* **б)** *(кашику и сл. устима)* доложиц; **2.** *(пружити)* дац; **3.** допринєсц, помогнуц; ◊ ~ **(на) жртву** принєсц жертву; **није ни** ~ нє може ше ровнац (поровнац) з даким *або* дачим
приникнути -нем нагнуц ше *(напр. ґу води кед ше сце напиц)*
принова *ж.* **1.** новонародзене дзецко, принова; **чекају принову** чекаю дзецко; **добили су принову** маю дзецко; **2.** дацо нове *(нови людзе, нови слова у язику и под.)*
приновак -вка *х.* **1.** *оп.* **принова (1); 2.** *(подмладак)* подросток; **3.** тото цо з роботу приобрене
приновити -им набавиц дацо нове *(напр. до обисца)*
приножити -им *физк.* приножиц

принос *х.* **1.** *(род)* урожай, *нар.* уроджай/уродай; принос; **2.** *(допринос)* доприношенє; **3.** *(дар)* дарунок
приносак -ска *х. оп.* **принос**
приносан -сна -сно **1.** урожайни; **2.** *(о послу и сл.)* тот цо дава вельки хасен
приносилац -иоца *х.* приноситель
приносити -им **1. а)** *(руку, главу нечему)* нацаговац, зогинац, приблїжовац; **б)** *(кашику и сл. устима)* докладац; **2.** *(пружати)* давац; **3.** доприношиц, помагац
принуда *ж.* примушенє; *(радња)* примушованє
принудан -дна -дно примушуюци; ~ **рад** примушуюца робота**;** ~ **управа** примушуюца управа
принудити -им примушиц, присиловац
принудно *присл.* примушуюцо
принуђавати -ам *и* **принуђивати** -ђујем примушовац, силовац
принц *х.* принц
принцеза *ж.* **а)** принцеза**; б)** *ир.* принцеза, *нар.* тиндирсибилона, тиндирсиплона
принцип[1] *х. заст.* принцип *(1. владар; пан; 2. венециянски дужд)*
принцип[2] *х. (начело)* принцип; ◊ **из принципа** з принципа, пре принцип
принципал *х. (господар)* принципал
принципијелан -лна -лно принципиєлни
прињушити -им **1.** *(помирисати њушком)* понюхац; **2.** *(намирисати)* нанюхац; напахац
приобални *и* **приобалски** -а -о прибрежни, побрежни, побрежйови
приоденути, приодести *и* **приодети** -денем *и* -дедем облєчиц *(дакус)*
приокупити -им **1.** позберац *(пред собу до громади)*; **2.** *(потерати пред собом):* ~ **стадо** одогнац статок
прионљив -а -о **1.** *(који лако прионе)* хтори ше лєгко лапа (лїпка, припива и под.) за дацо; **2.** *(који сасвим прилежи):* ~ **одело** цесни шмати
прионути -нем **1.** прилїпиц ше за дацо *и* ґу дачому; притулїц ше ґу дачому; припиц ше ґу дачому; влапиц ше за дацо; **кошуља му је прионула за кожу** кошуля ше му прилїпела за скору; **2. а)** *(латити се)* влапиц ше, дац ше до дачого; **ја прионем на посао** я ше влапел до роботи; **б)** пошвециц шицку увагу дачому; **3.** почац; **4.** *(одговорити)* одвитовац, одповесц; ◊ **прионуо ми је за срце** полюбел(а) сом го
приопћење *с.* сообщенє
приопћивати -ћујем сообщовац
приопћити *и* **приопштити** -им сообщиц
приор *х. церкв. кат., ист.* приор
приоравати -ам одорйовац *(од цудзого поля)*
приорати -рем одорац *(од цудзого поля)*
приоритет *х.* приоритет
прирителни -а -о приоритетни
припадак -атка *х.* **1.** тото цо припада дакому *або* дачому; **2.** часц роботнїковей плаци у натури
припадати -ам **1. а)** *(падати у део)* припадац, *нар.* доходзиц; **дали су му од имања шта му је припадало** дали му з маєтку цо му припадало (доходзело); **б)** *(бити чије власништво)* припадац; **ова земља припада задрузи** тота жем припада задруґи; **2.** *(бити члан или део чега)* припадац, *заст.* спадац
припадни -а -о **1.** хтори дакому *або* дачому припада; **2.** случайни
припадник *х.* припаднїк
припадница *ж.* припаднїца
припадност *ж.* припадносц
припадом *присл. (каткад)* дакеди, дзекеди, з часу на час, на часи
припазити -им **1.** *(причувати)* примерковац, померковац, *заст.* припатриц; **припази ми на ствари** примеркуй ми на ствари; **2.** *(обратити пажњу, пратити)* **а)** примерковац, *заст.* припатриц; ~ **на синовљево владање** примерковац на синово справованє; **б)** домерковац, випатриц, подпатриц *(за даким дзе ходзи, цо роби и под.)*; **3.** *(опазити)* обачиц, збачиц
припазити се -им се причувац ше, примерковац на себе
припајати -ам приключовац, прилучовац, приєдиньовац, припойовац
припала *ж.* припалька
припалити -им припалїц; запалїц; ~ **цигару** припалїц циґар
припалити се -им се запалїц ше
припаљача *ж.* шнур *(за паленє експлозива и под.)*
припаљивати -љујем припальовац; запальовац, палїц
припасати -ашем **а)** *(сабљу, револвер)* припасац; **б)** *(кецељу)* завязац, припасац
припасач *х.* ремень; пас
припасача *ж. (кецеља)* фартух
припасивати -сујем припасовац *(шаблю, фартух и под.)*
припасти -аднем *и* -анем **1.** *(пасти у део)* **а)** припаднуц; достац; **сину је припала очева земља** синови припадла оцова жем, син

достал оцову жем; **б)** уйсц ше *(при дзелєню одредзеного количества на вецей особи*; **2.** зогнуц ше, нагнуц ше, приблї̈жиц ше
припаша[1] *ж.* **1.** статок хтори ше викарми за дом, а нє за предаванє; **2.** *(испаша)* паша
припаша[2] *ж. покр. оп.* **припашај**
припашај, припашњак *х. и* **припашњача** *ж.* ремень *(за ношенє оружия)*
припаштити се -им се потрудзиц ше; намучиц ше
припев *х. муз.* пришпив, рефрен
припевавати -ам I. *прех.* шпиваюци споминац дакого; II. *нєпрех.* починац шпивац
припевати[1] пропевам *нєзак.* **1.** *оп.* **припевавати; 2.** *(певати уз некога)* шпивац за даким, провадзиц дакого
припевати[2] -ам *зак.* I. *прех.* шпиваюци спомнуц дакого; II. *нєпрех.* почац шпивац
припека *ж.* пекота, спекота, *рид.* спека, *нар. експр.* каникула
приперак -рка **1.** *зоол.* пирянка; **2.** *бот.* подквитков лїсток
припети -пнем **1.** привязац; ~ **коња** привязац коня; **2.** подзвигнуц; **3.** *(лестве)* опрец
припети се -пнем се **1.** *(попети се)* виґрабац ше, видрапац ше, зопнуц ше; **2.** *(прилепити се*, *приљубити се)* прилїпиц ше; притулїц ше, припиц ше*;* сциснуц ше ґу дакому *або* дачому
припетити -им *покр. (учинити да се што догоди)* зробиц, поробиц, направиц; звесц
припетити се -и се *покр.* случиц ше, трафиц ше, збуц ше, стац ше
припећак -ћка *х. (запећак)* буджак
припећи -ечем **1.** *(о сунцу)* припечиц; **2.** упечиц; зограц
припијати -ам притульовац, припивац
припијати се -ам се притульовац ше, припивац ше, сцискац ше ґу дакому *або* дачому
припињати -њем **1.** привязовац; **2.** *(прикачивати)* приквачовац, припинац; **3.** подзвиговац, дзвигац; **4.** *(лестве)* операц
припињати се -њем се **1.** *(пењати се)* ґрабац ше, драпац ше, спинац ше; **2.** *(приљубљивати се)* прилїп[й]овац ше; притульовац ше, припивац ше; сцискац ше ґу дакому *або* дачому
припис *и* **приписак** -ска *х. (оно што је дописано)* приписка
приписати -ишем **1.** *(дописати)* дописац, приписац; **2.** *(коме какву особину)* приписац; **3.** *(завештати)* преписац
приписивати -сујем **1.** *(дописивати)* дописовац, приписовац; **2.** *(коме какву особину)* приписовац; **3.** *(завештавати)* преписовац
припит[1] -а -о дакус пияни, подпити, нашкрункани
припит[2] *и* **припит** *х.* питанє; **учинити што без припита** зробиц дацо без питаня
припитати -ам опитац ше, питац ше
припити[1] припијем **а)** попиц за дачийо здравє; **б)** попиц дакус при єдзеню, заляц
припити[2] припијем *(приљубити)* притулїц, припиц
припити се[1] припијем се дакус ше напиц, нашкрункац ше
припити се[2] припијем се притулїц ше, припиц ше, сциснуц ше ґу дакому *або* дачому; прицицац ше
припитивати -тујем питац ше
припитомити (се) -им (се) припитомиц (ше)
припитомљавати (се) -ам (се) припитомйовац (ше)
припицати -ичем *нєзак. ґу* **припећи**
приплазити -им прицагнуц ше, пришмикац ше
приплод *х.* **1.** приплод, розплодзованє; **крава (свиња и сл.) за** ~ крава (швиня и под.) за приплод (*нар.* на файту); **2.** камата, *заст.* интереш; **3.** *(род, летина)* урожай
приплодак -отка *х. оп.* **приплод (1)**
приплодни -а -о **1.** *(који је за приплод)* приплодни, *нар.* на файту; ~ **бик** приплодни буяк, буяк на файту; **2.** *(који служи за приплод)* приплодни; ~ **станица** приплодна станїца
приплодњак *х. биол.* приплоднїк
припљескан -а -о **1.** *дїєприкм.* < **припљескати; 2.** *(спљоштен)* кляпчисти; ~ **нос** кляпчисти нос
приповед *ж.* **1.** приповедка; **2.** *(проповед)* казань *ж.*
приповедалац -аоца *х.* приповедач
приповедало *х. (који много приповеда)* мерва, плєтка
приповедати -ам приповедац
приповедач *х.* приповедач
приповедачки -а -о приповедацки
приповедити -им *зак.* виприповедац
приповедни -а -о приповедни
приповест *ж. оп.* **приповетка**
приповетка *ж.* приповедка
приповрнути -нем **1.** обрациц назад; **2.** *(одвратити)* одгвариц
припознавати -ајем **1.** *(истину – признавати)* припознавац, признавац, *нар.* признавац ше; **2. а)** *(чију вредност, власт)* припознавац, признавац; **б)** наградзовац

припознат -а -о **1.** *дієприкм.* < **припознати; 2.** *(цењен)* припознати
припознати -ам **1.** *(истину – признати)* припознац, признац, *нар.* признац ше; **2. а)** *(чију вредност, власт)* припознац, признац; **б)** наградзиц
припој *х.* **1.** файта каламеня; **2.** злучованє зоз швайзованьом
припојасница *ж. звич. мн. (фишеклија)* патронка
припојити -им **1.** *(укључити у састав)* приключиц, прилучиц, приєдинїц, припоїц; **2.** *(пријубити)* притулїц; опрец
припомагати -ажем **1.** помагац; **2.** *(доприносити)* доприношиц
припомена *ж. (примедба)* заувага, надпомнуце
припоменути -нем *(напоменути, рећи)* повесц, гвариц; надпомнуц; спомнуц
припомињати -њем гуториц; надпоминац; споминац
припомоћ *ж.* помоц
припомоћи -огнем **1.** помогнуц, помочи; **2.** *(допринети)* допринєсц; допомогнуц
припомоћни -а -о помоцни
припон *х.* штранґ *(на хтори ше конь привязує на паши)*
припоне *ж. мн. пом.* штранґи, дротованци *(хтори тримаю катарки у своїм положеню)*
припослати -ошаљем *и* -ошљем послац
приправа *ж.* **1.** *(припрема)* пририхтованє, приготовйованє; **2.** оружиє, наоружанє
приправан -вна -вно **1.** *(спреман да нешто учини)* готови, порихтани; **2.** *(спремљен)* порихтани, приготовени; **3.** *оп.* **припреман (2)**
приправити (се) -им (се) *оп.* **припремити (се)**
приправљати (се) -ам (се) *оп.* **припремати (се)**
приправљач *х.* пририхтовач
приправник *х.* приправнїк
приправница *ж.* приправнїца
приправнички -а -о приправнїцки
приправност *ж.* пририхтаносц, приготовеносц
припрата *ж.* **1.** *церкв.* притвор; **2.** *архит.* преддвор
припрашити -им *оп.* **потпрашити (1)**
припрегнути *и* **припрећи** -егнем припрагнуц
припрезати -ежем припраговац
припрема *ж.* пририхтованє; готовенє, приготовенє; приготовка; *заст.* приправянє
припреман -мна -мно **1.** *оп.* **приправан (1); 2.** пририхтуюци; **припремни радови** пририхтуюци роботи
припремање *с.* пририхтованє, рихтанє, приготовйованє, готовенє, *заст.* приправянє; ~ **хране** пририхтованє (готовенє) єдзеня
припремати (се) -ам (се) пририхтовац (ше), рихтац (ше), приготовйовац (ше), готовиц (ше), *заст.* приправяц (ше)
припремити (се) -им (се) пририхтац (ше), порихтац (ше), приготовиц (ше), *заст.* зрихтац (ше), *заст.* приправиц (ше)
припремник *х.* тот цо ше пририхтує
припрети -ем **1.** *(притворити)* приврец; ~ **врата** приврец дзвери; **2.** *звич. безос. (доћи у тешкоћу)*: **припрло му је** прикро на нього
припретити -им погрожиц (ше), пригрожиц (ше)
припрећи -егнем *оп.* **припрегнути**
припрећивати -ћујем грожиц (ше), пригрожовац (ше)
припрљити -им опалїц, опечиц
припрост -а -о **1.** *(једноставан)* прости; **2.** *(безазлен)* простодушни, прости
припрстак -тка *х.* шести палєц на ноги
припртити -им положиц, обешиц *(на плєца, на хрибет)*
припуз *х.* **1.** *(домазет)* присташ; **2.** тот цо ше приселєл з другого места; **3.** *(удворица)* улїзнїк/подлїзнїк, улїзовач/подлїзовач
припузати -ужем прицагнуц ше
припунити -им дополнїц, наполнїц
припуст *х.* **1.** *(ради оплођавања)* припуст; **водити краву на ~ бику** водзиц краву под буяка; **2.** допущенє за уход
припустити -им **1.** *(допустити приближавање)* пущиц, припущиц; **2.** *(препустити)* пущиц, препущиц; **3.** *(дозволити)* допущиц, *заст.* дозволїц; **4.** *(кога у друштво)* прияц; **5.** *(ради оплођавања):* ~ **краву** пущиц краву под буяка
пропустљив -а -о препущуюци
припуцати -ам почац штреляц; дакус поштреляц
припушити -им прициснуц; ~ **кога о тле** прициснуц дакого ґу жеми *(напр. при пасованю)*
припушити се -и се *безос.:* **припушило ми се** курел бим
припуштати -ам *нєзак. ґу* **припустити**
приранд *х.* продукция

прирадити -им *(радом стећи, произвести)* змогнуц ше на дацо, заробиц, приобриц
прирађивати -ђујем *(радом стицати, производити)* змагац ше на дацо, зарабяц
прираслица *ж. мед.* зроснуце (synechia)
прираст *х.* **1.** *(део целине који се повећао)* прирост, прироснуце; ~ **богатства** прирост богатства; **2.** *оп.* **прираштај (1)**
прирастати -ам **1.** прирастац; **2.** роснуц
прирачунавати -ам прираховйовац, причишльовац
прирачунати -ам прираховац, причишлїц
прираштај *х.* **1.** *(увећавање прирастом)* прирост; ~ **становништва** прирост жительства; **2.** *биол.* прироснуце
прирашћивати -ћујем **1.** прирастац; **2.** роснуц
приредба *ж.* **1.** *(представа)* програма; *нар.* забава; **2.** *(приређивање)* пририхтованє
приредити -им **1.** пририхтац, приготовиц; порихтац; **2.** *(организовати)* пририхтац; орґанизовац; ~ **свечаност** пририхтац святочносц; ~ **утакмицу** орґанизовац змаганє; ◊ ~ **издање** пририхтац виданє
приређен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **приредити; 2.** *(придодат)* додати, доложени
приређивати -ђујем **1.** пририхтовац, рихтац, готовиц; **2.** *(приредбу и сл.)* пририхтовац; орґанизовац
приређивач *х.* пририхтовач; орґанизовач
приређивачки -а -о пририхтуюци; орґанизуюци, орґанизацийни; ~ **одбор** пририхтуюци одбор
прирез *х.* додаток порциї, прирез
прирезати -ежем **1.** *(порез)* прирезац; **2.** *(одсећи, скратити)* прирезац, одрезац
прирезивати -зујем *нєзак. ґу* **прирезати**
прирепак -пка *х.* **1.** *(нешто придодато, привесак)* прищипок; **2.** *гандр.* *(ласкавац)* подхвосташ, улїзнїк/улїжнїк
прирепаш *х. оп.* **прирепак (2)**
прирепаштво *с.* подхвосташство
природ *х.* урожай; принос
природа *ж.* **1.** природа; **2.** *(нарав)* натура, природа; **осећајна** ~ чувствительна натура; **човек веселе природе** чловек веселей натури; ◊ **мртва** ~ мертва природа
природан -дна -дно природни; **природне науке** природни науки; ~ **одабирање** природне доберанє
родити -им **1.** народзиц *(ище дзеци попри уж народзених);* **2.** *(донети плод)* зродзиц
природити се -им се **1.** *(саживети се)* з(о)жиц ше; **2.** *правн. (постати држављанин неке државе)* натурализовац ше
природњак *х.* преучователь природи, природняк
природњачки -а -о природняцки
природознанац -вца *х. оп.* **природословац**
природопис *х.* наука о природи, природопис
природословац -вца *х. (који се бави природним наукама)* природознавец
прирођен -а -о **1.** уродзени, природзени; ~ **склоност** уродзена прихильносц; **2.** (< **природити се (2)**) натурализовани
прирок *х. ґрам.* предикат
прирубница *ж. тран.* прирубнїца
приручан -чна -чно **1.** *(погодан)* вигодни; **2.** *одр.* приручни; ~ **библиотека** приручна библиотека
приручје *с.* оградзенє на ґарадичох, рукохват, ґелендер
приручник *х.* приручнїк
присадити -им **1.** посадзиц *(ґу другей рошлїни);* **2.** накаламиц
присајединити -им приключиц, прилучиц, присоєдинїц
присаједињавати -ам приключовац, прилучовац, присоєдиньовац
присаједињење *с.* приключенє, прилученє, присоєдинєнє, приєдинєнє
присан -сна -сно **1.** блїзки, присни; **2.** *у меновнїцкей служби мн.* родзини
присвајати -ам присвойовац; брац; одсвойовац *(однїмаюци од дакого)*
присвајач *х.* присвойовач
присвојан -јна -јно присвойни; ~ **заменица** присвойни заменовнїк
присвојилац -иоца *х. оп.* **присвајач**
присвојити -им присвоїц; вжац; одсвоїц *(однїмаюци од дакого)*
присебан -бна -бно **1.** *(који има присуство духа)* присебни; **2.** хтори при себе, хтори при розуме
присега *ж.* пришага
присегнути -нем пришагнуц
приседавати *и* **приседати** -ам *нєзак. ґу* **присести**
приседник *х. (поротник)* пришагнїк/пришажнїк, поротнїк
присежни -а -о поротни
присежник *х. оп.* **приседник**
присезати -ежем пришагац
присејати -јем пошац *(ґу пошатей рошлїнин);* подшац
приселац -лца *х. и* **приселица** *х. и ж.* приселєнєц
присен *х. и* **присена** *ж.* полуцинь

присенак -нка **1.** *оп.* **присен;** **2.** *(одсјај)* одблїск

присести -днем **1.** дакус шеднуц; **2.** шеднуц ґу дакому; **3.** *(поклекнути)* клєкнуц *(дакус)*; пришеднуц; **4.** причекац у зашедки (у стрежиску), подстрежиц; **5. а)** *(запети у грлу):* **присео му залогај** станул му фалаток у гарлє; **б) присело му је** досц му [шицкого], обридло му, прешедло му

присетити се -им се **1.** здогаднуц ше, здогадац ше, *безос.* присц на розум; пригаднуц себе; **2.** *(предомислити се)* предумац ше, оддумац ше

присећање *с.* здогадованє, пригадованє

присећати се -ам се **1.** здогадовац ше, *безос.* приходзиц на розум; пригадовац себе; **2.** *(предомишљати се)* предумовац ше, оддумовац ше

присећи -егнем *оп.* **присегнути**

присечак -чка *х.* фалаток *(од ґранати и под.)*

присијати -ам зашвициц; блїснуц

присила *ж.* примушенє; прицисок

присилан -лна -лно примушуюци, примушени; ◊ ~ **рад** примушуюца робота

присилити -им примушиц, присиловац

присилно *присл.* примушуюцо, на силу

присиљавати -ам примушовац, силовац

присиљен -а -о **1.** < **присилити;** **2.** *(усиљен)* нєприродни, нєщири, фалшиви, викривени

присинити -им *оп.* **посинити**

присипати -ам *и* -пљем *нєзак.* **а)** досиповац; **б)** *(течност)* долївац, досиповац

прискакати -ачем прискаковац

прискок *х.* **1.** скок; **2.** пущанє кобули под вайчака

прискочити -им прискочиц; ◊ ~ **у помоћ** присц до помоци, присц помогнуц

прискрбити -им *(прибавити)* набавиц; купиц; найсц; обезпечиц; постарац ше за дацо

прискрбљивати -љујем *нєзак.* *ґу* **прискрбити**

прислава *ж.* *оп.* **заветина**

прислављати -ам тримац швето „славу”; тримац свою славу попри главней слави

прислањати -ам **1.** *(наслањати)* операц; **2.** *(примицати уз нешто)* прикладац, класц

прислањати се -ам се операц ше

прислати пришаљем послац

прислачак -чка *х.* лакотка; десерт

прислекнути *и* **прислећи** -екнем *(узмаћи)* цурикнуц ше/цурукнуц ше, *заст.* цофнуц ше

прислон *х.* **1.** *оп.* **наслон (1, 3);** **2.** *фиґ.* потримовка, подпора

прислонити -им **1.** *(наслонити)* опрец; **2.** *(примаћи уз нешто)* приложиц; ~ **уво на врата** приложиц ухо ґу дзвером

прислонити се -им се **1.** *(наслонити се)* опрец ше; **2.** *(приљубити се)* притулїц ше

прислоњеница *ж.* *ґрам.* проклитика

прислужба *ж.* *оп.* **прислава**

прислуживати -жујем палїц кандило *або* швичку *(пред образом або на гробе)*

прислужити -им *зак.* *ґу* **прислуживати**

прислухнути -нем *и* **прислушати** -ам *оп.* **прислушнути**

прислушкивалица *ж.* **1.** *(она која прислушкује)* подслуховачка, вислуховачка, прислуховачка; **2.** *оп.* **прислушкивач (2)**

прислушкивало *с. и х.* *оп.* **прислушкивач**

прислушкивати -кујем **1.** слухац; уважно слухац; **2.** *(тајно слушати)* подслуховац, вислуховац, прислуховац

прислушкивач *х.* **1.** *(онај који прислушкује)* подслуховач, вислуховач, прислуховач; **2.** *(апарат за наглуве)* апарат за глухих

прислушни -а -о прислухуюци

прислушник *х.* **1.** *оп.* **прислушкивач (1);** **2.** судски приправнїк

прислушнути -нем **1.** послухац; уважно послухац; **2.** *(тајно послушати)* подслухац; вислухац

присмакати -ачем мачац хлєб до мачанки и под. при єдзеню*;* єсц дацо з хлєбом

присмок *х.* *и* **присмока** *ж.* мачанка, вариво и под. до хторого ше мача хлєб при єдзеню

присмотра *ж.* *(надзор над сумњивим)* меркованє, провадзенє; **он је под присмотром полиције** полиция меркує на нього (за нїм); **ставити кога под присмотру** почац на дакого (за даким) мерковац, почац провадзиц дакого

присмочити -им помачац хлєб до мачанки и под. при єдзеню; поєсц дацо з хлєбом

присмрдети -дим зашмердзиц; ◊ **ни** ~ анї ше нє зявиц, анї ше нє указац

присмудити -им I. *прех.* *(учинити да што загори):* **присмудио је месо** месо му пригорело (погорело); II. *нєпрех.* *(загорети):* **јело је присмудило** єдзенє пригорело

присниti (се) -им (се) *(видети у сну)* пришнїц ше; **сањао сам оца, приснио ми се отац** пришнїл ше ми (шнїл ше ми) оцец

присновати -нујем *ткац.* посновац

присобак -опка *х.* *(споредна соба до главне)* хижка

присобна *прикм. ж. (трудна)* самодруга, ґравидна
присобница *ж. оп.* **трудница**
присој *х.* место виложене слунку, слунечне место
присојан -јна -јно хтори виложени слунку, слунечни; ~ **падина планине** слунечни бок гори
присоје *с. оп.* **присој**
присојкиња *и* **присојница** *ж.* отровни гад
приспати -пим дакус поспац; заспац
приспевати -ам **1.** сциговац, приходзиц; **2. а)** вирастац, дорастац; **б)** *(сазревати)* дозревац, зрец, доходзиц; **3.** *банк.* досциговац
приспелост *ж.* **1.** < **приспео; 2.** *банк.* досцигнутосц; ~ **менице** досцигнутосц вексли
приспео -ела -ело **1.** тот цо сцигнул (пришол); **2. а)** вироснути, дороснути; **б)** узрети, дозрети; **3.** *банк.* досцигнути, хтори досцигнул за виплацанє; **приспеле менице** досцигнути вексли, вексли хтори досцигли за виплацованє
приспети -ем **1.** сцигнуц, присц; **2. а)** вироснуц, дороснуц; **приспела је за удају** виросла за одаванку; **б)** *(сазрети)* узрец, дозрец, дойсц; **пшеница је приспела** жито узрело; **3.** *банк.* досцигнуц
приспеће *с.* приход
присподоба *ж. (поређење)* поровнанє, прировнанє, приcподобенє
приспродобити -им **1.** *(упоредити)* поровнац, прировнац, присподобиц; **2.** *оп.* **прилагодити**
присподобљавати -ам *и* **присподобљивати** -љујем *нєзак. ґу* **присподобити**
присрђе *с. анат.* шерцова торбичка
присрести -етнем *и* -етем дочекац дакого, висц опрез/напрез дакого, висц дакому вочи
присркивати -кујем хлїпац, сербац; похлїповац, посербовац; пиц; попив(к)овац
присркнути -нем хлїпнуц, сербнуц; попиц, одпиц
пристав *х.* **1.** *ист.* пристав; **2.** *покр.* **а)** слуга *(у обисцу);* **б)** пастир *(поєднани, плацени)*
пристава *ж.* салаш
приставити -им **1.** *(јело да се кува)* приставиц, положиц вариц; ~ **лонац на ватру** положиц гарчок над огень; **2.** *(додати)* **а)** *(у говору)* доложиц, додац; **б)** *(кога коме у службу)* додзелїц
пристављати -ам *нєзак. ґу* **приставити**
пристајан -јна -јно: ~ **обала** побрежє ґу хторому мож стануц/ставац з ладю
пристајати -јем **1.** *(на што – давати пристанак)* приставац на дацо; **2.** *(бродом уз обалу)* ставац, застановяц ше, приставац; **3. а)** *(за ким, уз кога – кретати)* рушац (ше), исц з даким *або* за даким; придружовац ше, прилучовац ше ґу дакому; **б)** нєпреривно ходзиц за даким; **в)** *(о момку или девојци)* бегац за даким; **она свуда пристаје за њим** вона вшадзи бега за нїм; **4.** складац ше з даким; ставац на дачий бок, приставац ґу дакому, тримац з даким, *рид.* лапац ґу дакому; **5. а)** *(бити погодан)* буц вигодни, одвитовац; **б)** *(добро налегати)* пасовац; **в)** *(о одећи и сл.)* швечиц; **6.** *безос. (бити користан, добродошао)* здац ше, придац ше; **7.** *(долазити по позиву)* явяц ше, приходзиц
присталаштво *с. (оданост)* вирносц
присталица *ж. и х.* прихильнїк*, заст.* присташ
пристан *х. оп.* **пристаниште**
пристанак -нка *х.* согласносц; приставанє; **дати** ~ дац согласносц, пристац на дацо
пристанишни -а -о пристанїщни, пристанїщов; ~ **радник** пристанїщни роботнїк, роботнїк на пристанїщу; ~ **складиште** пристанїщне складзиско, складзиско пристанїща
пристаниште *с.* **1. а)** *(за бродове)* пристанїще; **б)** *(аутобуска и сл. станица)* станїца; **2.** склонїще
пристао -ала -ало **1.** *(прикладан)* прикладни; **владао се с присталом озбиљношћу** справовал ше з прикладну озбильносцу; **2.** *(леп, наочит)* красни, *заст.* шталдовни
пристар -а -о досц стари; дакус стари
пристати -анем **1.** *(на што – дати пристанак)* пристац на дацо; **2.** *(бродом уз обалу)* стануц, застановиц ше, пристац; **3. а)** *(за ким, уз кога – кренути)* рушиц (ше), пойсц з даким; придружиц ше, прилучиц ше ґу дакому; **б)** зложиц ше з даким; стануц на дачий бок, пристац ґу дакому, *нар.* влапиц ґу дакому; **в)** поступиц як и дахто други; **4. а)** *(показати се погодним)* буц вигодни, одвитовац; **б)** *(о оделу и сл.)* швечиц; **5.** *безос. (добро доћи)* здац ше, придац ше; **6.** *(доћи по позиву)* явиц ше, присц
присташа *х. оп.* **присталица**
пристигнути -игнем **1.** *(доћи)* сцигнуц, присц; **2.** *(сустићи)* здогонїц, сцигнуц; **3.** *(дорасти, стасати)* вироснуц, дороснуц

пристизати -ижем **1.** *(долазити)* сциговац, приходзиц; присциговац; **2.** *(сустизати)* здоганяц, сциговац; **3.** *(дорастати, стасавати)* вирастац, дорастац, роснуц
пристићи -игнем *оп.* **пристигнути**
пристојан -јна -јно **1.** *(који приличи)* пристойни; хтори (ше) швечи; ~ **владање** пристойне справованє; **2. а)** *(подесан, подобан)* прикладни, одвитуюци; **нашли су ~ стан** нашли прикладни квартель; **б)** *(који задовољава, добар)* добри; цалком добри; статочни, солидни; **има пристојну плату** ма добру плацу
пристојати -ји **1.** *звич. безос. (одговарати правилима уљудности, реду)* швечиц ше; **дочекали су их како пристоји домаћинима** дочекали их як ше швечи домашнїм; **2.** *(доликовати)* швечиц; **теби не пристоји такво владање** тебе нє швечи таке справованє
пристојати се -ји се *оп.* **пристојати (1)**
пристојба *и* **пристојбина** *ж.* такса
пристојно *присл.* пристойно, крашнє; добре, шорово
пристојност *ж.* пристойносц
пристран -а -о *оп.* **пристрастан**
пристранак -нка *х.* падина, схил
пристрасност *ж.* пристрасносц, пристрасц, нєобєктивносц
пристрастан -сна -сно пристрасни, нєобєктивни
пристрешак -шка *х.* **1.** *(надстрешница)* надкрице; конк; **2.** шопа
пристрићи -ижем подштригац/подстригац
пристудети -ди *безос.* захладнуц, охладнуц; **пристудило је** захладло
приступ *х.* **1.** *(прилаз)* приступ, доступ; **а) 2.** *(долазак; улазак)* приход, приходзенє; уход, уходзенє; **б)** *(право улажења)* приступ; **имао је ~ у највише кругове** мал приступ до найвисших кругох; **3.** *(уводни део књижевног дела и сл.)* увод
приступан -пна -пно **1.** приступни; ~ **беседа** приступна бешеда; **2.** *оп.* **приступачан**
приступати -ам **1.** *(прилазити)* приступац, приходзиц; приблїжовац ше; **2.** *(лаћати се чега)* приступац ґу дачому, починац дацо робиц, лапац ше до дачого
приступачан -чна -чно доступни
приступити -им **1.** *(прићи)* приступиц, присц; приблїжиц ше; **2.** *(латити се чега)* приступиц ґу дачому, почац дацо робиц, влапиц ше до дачого; ~ **послу** приступиц ґу роботи
приступиште *с. оп.* **приступ (1)**
приступница *ж.* приступнїца
присудити -им досудзиц
присукати -учем **1.** *(посувратити)* викасац; закасац; **2.** *(напунити – о годинама старости)* наполнїц; **присукао је педесет година** наполнєл пейдзешат роки
присуседити -им приблїжиц *(же би дацо було у сушедстве)*
присуство *с.* присуство, *заст.* назочносц
присуствовати -вујем присуствовац, *заст.* буц назочни
присутан -тна -тно присутни, *заст.* назочни
присутник *х.* присутни
присутност *ж.* присутносц, *заст.* назочносц
присушити -им дакус осушиц
прит *х. як перша часц полузложених словох, покр.* приятель; **прит-Гавра** приятель Ґавра
притајан *и* **притајен** -а -о притаєни
притајивати (се) -ам (се) притайовац (ше)
притајити (се) -им (се) притаїц (ше)
притакнути -акнем **1.** *(примакнути)* приложиц, положиц блїзко ґу дачому; приблїжиц; **2.** *(забости кочиће уз лозу биљке):* ~ **пасуљ** побиц (покласц, поприбивац) тачки ґу пасулї; **2.** *оп.* **подстакнути (2)**
приталожити (се) -им (се) змириц (ше), умириц (ше)
притап(к)ати -ам присц помали *(з нєсиґурним крочайом або мацаюци по цмоти)*; пришапчиц
притаћи -акнем *оп.* **притакнути**
притварати -ам **1.** дакус (кус, нє цалком) заверац; **2.** заверац до вишлїдного garешту
притвор *х.* **1.** притвор, вишлїдни гарешт; **2.** *(мали тор за овце)* мала торина
притворан -рна -рно нєщири, лїцемерни, *заст.* фалєчни
притвореник *х.* заварти у вишлїдним гарешту, гарештанєц
притворити -им **1.** приврец, дакус (кус, нє цалком) заврец; **2.** заврец до вишлїдного гарешту
притворица *х. и ж.* тот цо ше прави добри (щири и под.), лїцемер, нєщири, *заст.* фалєчнїк
притворице, притворички *и* **притворно** *присл.* правяци ше добри (щири и под.), лїцемерно, нєщиро, *заст.* фалєчно
притворност *ж. и* **притворство** *с.* лїцемерство, нєщиросц, *заст.* фалєчносц
притврдити -им **1.** притвердзиц; оправиц, прибиц, привязац и под. *(же би ше дацо*

твардейше тримало); **2.** *(потврдити)* потвердзиц, пришвечиц
притврђивати -ђујем *нєзак. ґу* **притврдити**
притега *ж.* **1. а)** чежина; **б)** куля, кулька и под. *(хтора ше кладзе на єден бок мажи и др. пре ровновагу або пре зважованє);* **2.** *техн.* сцискач; **3.** *пом., авий.* баласт
притегнути -нем **1.** *(привући)* прицагнуц; **2.** *(затегнути)* зацагнуц; сциснуц; ~ **коња** зацагнуц дєплови; **3.** *фиґ.* **а)** *(извршити притисак довести у тешко стање)* прициснуц; **притегнули су непријатеља на целој линији** прицисли нєприятеля на цалей линиї; **б)** *(строго поступити)* сцагнуц, сцаговац; зашрубовац; **притегните ви мало вашег сина** сцагнїце (сцагуйце) ви дакус вашого сина; оштрейше ви дакус з вашим сином
притежавалац -аоца *х. оп.* **ималац**
притежавати -ам *(поседовати)* мац
притезати -ежем **1.** *(привлачити)* прицаговац; **2.** *(затезати)* зацаговац; сцискац; **3.** *фиґ.* прицискац
притезач *х. техн.* ґвинтови сцискач
притерати -ам **1.** пригнац; **2.** *(присилити)* прициснуц; припрец
притеснити -им **1.** *(притиснути)* прициснуц; **2.** *фиґ.* **а)** *(довести у мучан положај)* прициснуц; припрец; привесц до чежкого положеня; **б)** *(натерати)* нагнац; примушиц, присиловац
притеснити се -им се збиц ше *(єдно коло другого)*; сциснуц ше *(ґу дакому)*
притећи[1] *и* **притеħи** протегнем *оп.* **притегнути**
притећи[2] *и* **притеħи** -течем *и* протекнем **1.** *(о нивоу воде)* пороснуц; **2.** *(притрчати)* прибегнуц; **3.** *безос.*: **није му потекло хране** уж нє мал вецей єдзеня; **4.** *фиґ.* *(приметити, рећи)* пригвариц, повесц, гвариц; ◊ ~ **у помоћ** присц (прибегнуц, попонагляц) помогнуц (на помоц, до помоци); помогнуц
притешњавати -ам *и* **притешњивати** -њујем **1.** *(притискати)* прицискац; **2.** *фиґ.* **а)** *(доводити у мучан положај)* прицискац; приперац; приводзиц до чежкого положеня; **б)** *(принуђивати)* наганяц; примушовац, силовац
притињити -им *(спљоштити)* скляпчисциц
притисак -ска *х.* **1.** *з розл. знач.* прицисок; **вршити ~ на кога** окончовац прицисок на дакого, *нар.* наперац (доперац) на дакого**;** **има висок ~** ма високи прицисок; биє му до глави**; 2.** *(притискање)* прицисканє, прициснуце; **апарат се покреће притиском на дугме** апарат ше руша з прицисканьом ґомбички
притискати -ам *оп.* **притискивати**
притискач *х.* упивач *(за тинту)*
притискивати -кујем прицискац
притиснути -нем **1.** *з розл. знач.* прициснуц; **2.** *(лишити кога могућности да се противи)* прициснуц, припрец
притицати[1] -ичем *нєзак. ґу* **притећи**[2]
притицати[2] -ичем *нєзак. ґу* **притакнути**
притичњак *х.* **1.** *оп.* **притка; 2.** *оп.* **приткаш**
притка *ж. (мотка уз лозу биљке)* тачка, колїк
приткаш *х.* цагаца/цагача пасуля
приток *х. и* **притока** *ж.* **1.** *ґеоґр.* притока*;* **2.** *фиґ.* прилїв; ~ **нове снаге** прилїв новей моци
приторак -рка *х. (тор за овце поред куће)* торина при доме
приточити -им наточиц ище; доляц, досипац
притремак -мка *х.* конк, тернац *(пред дзверми селянского дома)*
притреснути -нем моцно потресц
притркати -рчем *оп.* **притрчати**
притрпети се -пим се витримац, поцерпиц; сцерпиц ше
притруна *ж.* прилїв креви
притрчавати -ам прибеговац
притрчати -чим прибегнуц
притуга *ж.* нєволя, бида; нєщесце; нужда
притужба *ж.* **1.** поносованє, понос, жалованє; **2.** *правн.* притужба
притуживати (се) -жујем (се) *нєзак. ґу* **притужити (се)**
притужити -им I. *прех.* тужиц; удац, придац; виволац; поносовац ше; II. *нєпрех. (коме – дојадити)* допиц, буц досц
притужити се -им се попоносовац ше, пожаловац ше; тужиц
притулити -им **1. а)** *(ослабити светлост, огањ):* ~ **петролејку** уцагнуц витрионову лампу; **б)** загашиц; **2.** *фиґ. (звук, сјај, осећање и сл.)* ослабиц, зменшац; придавиц, приглушиц
притући -учем **1. а)** *(испребијати)* побиц; **б)** *(ударцима усмртити)* забиц*;* **2.** *фиґ. (довести у потиштено стање)* убиц
притуцало *с.* остатнї танєчнїк у колє, залєтнїк, хвосцик
прићи -иђем **1. а)** присц, приступиц; дойсц; приблїжиц ше; **приђе му и пружи му руку** пришол ґу ньому и дал му руку; **крава не да ни прићи телету** крава ше нє да анї

приблї̈жиц ґу целєцу; **није ми дозволио да му приђем** нє допущел ми присц (приступиц) ґу ньому, нє припущел ме ґу себе; **б)** *(стати на чију страну)* прейсц (стануц) на дачий бок, приступиц ґу дакому; **2.** *(латити се чега)* приступиц; **опрезно прићи послу** осторожно приступиц ґу роботи

прићутати се -тим се уцихнуц; притаїц ше

приуготовити -им *оп.* **приготовити**

приуза *ж.* штранґ

приупадник *х. оп.* **повратник (2)**

приупасти -аднем *правн.* знова зробиц исте *або* подобне злодїйство

приупитати -ам опитац ше, питац ше

приучавати -ам **1.** *(кога на што – навикавати)* навиковац, приучовац; **2.** *(поучавати)* учиц, поучовац

приучити -им **1.** *(кога на што – навићи)* навикнуц, научиц, приучиц; **2.** *(поучити)* научиц, поучиц

приучити се -им се навикнуц (ше)

приушак -шка *х.* пляска; позауха

приушити -им *(ошамарити)* дац (пришиц) дакому позауха, пляснуц дакого

приуштити -им допущиц; пожадац; нє завидзиц; **приуштио је себи мало шале** допущел себе дакус пофрантовац

прихват *х.* прилапйованє, прилапянє

прихватаљка *ж. спец.* прилапйовачка

прихватати -ам **1.** *(примати, узимати)* брац; **2.** *(нечије мишљење, план и сл. – усвајати)* прилапйовац; **3.** *(примати к себи дајући склониште)* прилапйовац, дочековац; притульовац; **4.** *нєзак. ґу* **прихватити (4)**

прихватати се -ам се **1. а)** *(хватати се)* лапац ше; **б)** *(придруживати се, прилепљивати се)* прилї̈п[й]овац ше, лї̈пнуц; **2. а)** *(лаћати се)* лапац ше, прилапйовац ше до дачого; брац ше до дачого; ~ **посла** лапац ше (брац ше) до роботи; **б)** починац дацо робиц; **в)** *(примати се каквог задатка)* поднї̈мац ше, при(ї̈)мац ше; **3.** *(узјахивати):* ~ **коња** шедац на коня, шедлац коня; **4.** сциговац, доходзиц даґдзе; **5.** *(чим – презалогајивати)* заєдац, прехвацовац

прихватилиште *с.* дочасне змесценє; притульни дом *(у войни, при елементарних нєщесцох)*

прихватити -им **1.** *(примити, узети)* вжац; **2.** *(сагласити се, усвојити)* прилапиц; ~ **план** прилапиц план; **3. а)** *(примити к себи дајући склониште)* прилапиц, дочекац; притулї̈ц; **б)** *(помирити се с нечијим присуством, заволети кога)* присцец, прилапиц дакого; **другови га испочетка нису волели, али касније су га прихватили** товарише го спочатку нє любели, алє познєйше го присцели; **4. а)** *(шчепати)* хвациц, зґрабиц; **б)** *(додирнути)* дорушиц, дотхнуц; **в)** *(успротивити се)* зопрец ше, спроцивиц ше; **г)** *(обузети)* обняц; **ґ)** *(примити се – о биљци)* прияц ше; **д)** *(преузети)* превжац; **е)** *(одговорити)* одвитовац, *нар.* одповесц*;* **є)** *(латити се)* влапиц ше, почац дацо робиц; **ж)** єсц; **прихватите што имамо** єдзце цо маме; **з)** ~ **вина** напиц ше вина; **и)** *(освојити)* залапиц, завжац; **ї)** зашиц**; й)** *покр.* украднуц**;** ◊ ~ **душу** *(доћи к себи, повратити снагу)* присц ґу себе; обахтац ше; ~ **бога, добро јутро и сл.** од'здравкац; ~ **реч (беседу)** одвитовац; ~ **рукавицу** *(примити изазов)* прилапиц рукавицу

прихватити се -им се **1. а)** *(ухватити се)* влапиц ше; ~ **за кваку** влапиц ше за клянку; **б)** *(придружити се, прилепити се уз кога)* прилї̈пиц ше; **2. а)** *(латити се)* влапиц ше, прилапиц ше до дачого; дац ше до дачого; ~ **се посла** влапиц ше до роботи; **б)** почац дацо робиц; **прихватише се шале** почали франтовац; **в)** *(примити се каквог задатка)* подняц ше, прияц ше; **3.** *(узјахати):* ~ **коња** шеднуц на коня, ошедлац коня; **4.** сцигнуц, дойсц даґдзе; **5.** *(чим – презалогајити)* заєсц, прехвациц

прихватљив -а -о прилаплї̈ви

прихватни -а -о прилапююци, за прилапйованє, притульни; ~ **центар** прилапююци центер

прихватница *ж. воєн.* потримуюца єдинка; защитна єдинка

прихваћати (се) -ам (се) *оп.* **прихватати (се)**

прихитити -им *покр. оп.* **прихватити**

приход *х.* приход, *нар.* хасен; **укупни** ~ вкупни приход

приходарина *ж. ист.* порция на приход

приходити -им *заст.* приходзиц

прихранити[1] прохраним **1.** накармиц; одховац; **2.** *польопр. (додати хране)* прикармиц

прихранити[2] прохраним зачувац; охранї̈ц

прихрањивање *с. польопр.* прикармйованє

прихрањивати -њујем *польопр.* прикармйовац

прица *х.* **1.** *(који кога тужи)* **а)** тужитель; поносовач; **б)** звадлї̈вец; **2.** *покр.* адвокат

прицврљити -им приложиц розпечени предмет ґу дачому же би шквирчало

прицепити -им закаламиц

прича *ж.* приповедка; ◊ **бапске приче** *(причање са пуно претераности, измишљотина)* мервенїни, сплєтанїни, вшелїячини; **причам ти причу** *(глупости)* два за три, гоч цо

причавлати -ам прибиц

причалица 1. *х. и ж.* тот *одн.* тота цо люби приповедац; сама бешеда; мерва; **он је велика** ~ вон барз люби приповедац, вон сама бешеда; вон велька мерва; **2.** *оп.* **прича; 3.** файта женскей писнї

причало *х. и с. (који много и свашта прича)* плєтка, мерва

причанац -нца *х. оп.* **приткаш**

причати[1] причам **1.** *(казивати)* приповедац; **2. а)** *(говорити)* гуториц, приповедац; **нека он прича шта хоће, а ја ћу урадити по своме** най вон гутори цо сце, а я зробим по своїм; **б)** *беш. (одавати тајну)* виволовац, гуториц, приповедац; ◊ **немој ми ~ ! а)** *(то није истина)* ище цо!?, гоч цо; **б)** *(зар је могуће?)* озда нє?

причати[2] -ам класц (забивац) тачки (колїки) ґу пасулї и под.

причврљити -им **1.** *(принети ватру и упалити)* запалїц; ~ **жеравицу на лулу** запалїц пипку зоз жирячку; **2.** *(жигосати усијаним гвожђем)* положиц печац (белєґ), *заст.* побелєґовац

причврстити -им притвердзиц; прибиц; *(шрафом)* прикруциц

причвршћивати -ћујем притвердзовац; прибивац; *(шрафом)* прикруцовац

причек *х.* **1.** *оп.* **почек (1); 2.** дочек; **изаћи коме у** ~ висц опрез/напрез дакого

причекати -ам **1. а)** *(мало почекати)* причекац, почекац; **б)** *(сачекати)* причекац; **2.** *(дочекати)* дочекац

причекивати -кујем *нєзак. ґу* **причекати**

причекнути -нем дакус причекац (почекац)

причепити -им *(пригњечити)* прициснуц; притлучиц; ~ **коме ногу** стануц дакому на ногу

причесни -а -о: ~ **вино** вино за причацс

причесник *х.* причашнїк/причаснїк

причест *ж. церкв.* причацс

причестити (се) -им (се) *зак.* причащац (ше), *коц.* причасцац (ше), випричащац (ше), *коц.* випричасцац (ше)

причети -чнем почац

причешће *с. оп.* **причест**

причешћивати (се) -ћујем (се) причащац (ше), *коц.* причасцац (ше)

причин *х.* привидзенє; фантазия

причина[1] *ж. оп.* **причин**

причина[2] *ж. заст. (узрок)* причина

причинити -им **а)** направиц, наробиц; ~ **штету** направиц чкоду; **б)** зробиц; принєсц; спричинїц; **то нам је причинило велико задовољство** то нам принєсло (спричинєло) вельке задовольство

причинити се -им се **1.** *(учинити се)* привидзиц ше; **причинило ми се** привидзело ше ми; **2.** направиц ше; справиц ше; **причинио се да спава** направел ше же шпи; **причинио се мртав** направел ше (справел ше) мертви

причињавати -ам **а)** *(штету и сл.)* правиц, робиц, твориц; **б)** *(задовољство и сл.)* робиц; приношиц; спричиньовац; твориц; **в)** *(бол, патњу)* задавац; спричиньовац

причињавати се -ам се **1.** *(чинити се)* привидзовац ше; **2.** правиц ше

причица *ж. дем.* приповедочка

причкинути -нем заврец *(сцискаюци)*

причљив -а -о бешедлїви, приповедаци

причува *ж.* **1.** *(сувишак остављен за касније потребе)* звишок *(охабени за познєйше)*; зашпороване; резерва, *рид.* запас; **2.** *воєн.* резерва; **3. а)** чуванє; **б)** ствари дати на чуванє; **4.** *(просторија за оставу)* комора; коморка

причувати -ам **1.** *(залиху)* причувац; зашпоровац; **2.** *(чувати неко време)* причувац, примерковац

причувати се -ам се причувац ше, примерковац

причувни -а -о резервни

причути -ујем *(начути)* кус (у)чуц

причути се -ујем се **1.** кус ше (у)чуц; **причу се говор** кус ше учула (чула) бешеда; **2.** *(причинити се да се чује)* причуц ше, привидзиц ше *(же чуц)*

причучнути -нем кукнуц

приша *х. гип.* (< **прика**) приятель, цимбора

пришабанити -им **1.** *(коме што*) охабиц (дац) дакому дацо зробиц *(и на тот способ го спревесц);* **2.** спреведнуц, спревесц, окламац

пришабанити се -им се *(коме)* прилїпиц ше ґу дакому (за дакого)

пришанути *и* **пришапнути** -нем пошептац, шепнуц

пришаптавати -ам шептац

пришаптати -пћем *оп.* **пришанути**

пришарафити -им прикруциц, пришрубовац

пришарафљивати -љујем прикруц(ов)ац, пришрубовйовац

пришварак -рка *х. оп.* **надимак**

пришивак -вка *х. фиґ.* **1.** *оп.* **надимак; 2.** *(додатак, привесак)* прищипок
пришивати -ам **1.** *(закрпу, дугме)* пришивац; **2.** *нєзак. ґу.* **пришити (2)**
пришикати -ам поколїсац *(дзецко у колїски)*
пришикивати -кујем *покр.* зазберовац, зберац
пришинути -нем **а)** *(ошинути бичем и сл.)* чмиґнуц; вдериц; **б)** *фиґ.* уштухнуц
пришипетља *ж. и х.* **1.** *(наметљива, досадна особа)* допити чловек; хвосцик; **2.** *оп.* **прирепак (2)**
пришити -ијем **1.** *(закрпу, дугме)* пришиц; **2.** *фиґ.* **а)** *(добацити, рећи што неугодно)* доруциц, пригвариц; ляпнуц; люзнуц; **б)** *(дати надимак)* дац назвиско (мено), наволац; **в)** *(приписати, оптужити)* направиц на дакого; зложиц (наскладац) на дакого); **3.** *(шамар)* дац, пришиц, прилїпиц
пришкинути -нем прищипиц, прищипнуц
пришко *х. дем.* < **приша**
пришкринути -нем **1.** *(притворити)* привврец; одхилїц; ~ **врата** привврец дзвери; **2.** *(приштинути)* прищипиц, прищипнуц
пришљамчити -им дац (охабиц и под.) дакому *або* на дакого дацо нєприємне; здзац дакому дацо на карк
пришљамчити се *и* **пришљунити се** -им се *(уз кога)* прилїпиц ше; зарепиц ше
пришпарати -ам пришпоровац
пришт *х. (чир)* вред; ◊ **црни** ~ *мед.* чарни пирщ, *нар.* поколварови вред (Anthrax)
приштав -а -о хтори ма вреди; по хторим єст вреди; пирщави
Приштевац -вца *х. (становник Приштине)* Приштинєц, Приштинчан
приштевски -а -о *оп.* **приштински**
уштеда *ж. и* **приштедак** -етка *х.* зашпороване; зашпорованє
приштедети -дим **а)** *(уштедети)* зашпоровац, пришпоровац; **б)** зачувац
приштеђевина *ж. оп.* **приштеда**
приштински -а -о приштински
приштинути -нем прищипиц, прищипнуц
приштити се -им се *(добијати приштеве):* **дете се пришти** дзецку ше вируцую вреди
приштић *х. дем.* вредзик
приштичав -а -о *оп.* **приштав**
пришуњати се -ам се покрадзме (нєобачено) ше приблїжиц; прицагнуц ше
прка *ж.* таркаста овца *(чарна з билима платками)*
прканце -а *и* -ета *с. дем.* (< **пркно**) задочок, рицка
пркелати *и* **пркељати** -ам *(говорити туђим језиком)* мондяц, мондїкац, бербляц
пркно *с. (стражњица)* задок, риц
пркожџија *х. оп.* **пркосник**
пркоњити се -им се гнївац ше
пркоњица *х.* звадлївец, звадлїви
пркос *х.* **1.** упрекосценє, *рид.* прекосц; **2.** *бот.* лядово квеце, слунково квице, сторазкрасше (Portulaca grandiflora Hook)
пркосан -сна -сно упрекосни, *рид.* прекосни
пркосити -им упрекосциц, *рид.* прекосциц
пркосник *х.* упрекошнїк/упрекоснїк, упрекосни
пркошење *с.* упрекосценє
пркошљив -а -о *оп.* **пркосан**
прлад *ж. покр.* згнїте древо
прлац -лца *х. покр. оп.* **прљуга**
прлити -им *оп.* **прљити**
прло *с.* падина *(з трушацу глїну хтору диждж змива и одноши)*
прљ *х.* **1.** застругани колїк; **2.** *оп.* **кукурек**
прља *ж. оп.* **мрља (1)**
прљав -а -о **1.** *(упрљан)* брудни, *беш.* ґадни; **прљаве руке** брудни руки; ~ **рубље** брудни шмати; *(умазан)* масни, замасцени; **2.** *фиґ. (нечастан, покварен)* бридки, брудни; **прљави циљеви** бридки цилї; ◊ **износити прљаво рубље** *оп. фраз. под* **веш**
прљавац -вца *и* **прљавко** *х.* тот цо вше брудни, масни; люштави, люштош, люштавец
прљавица *ж.* тота цо вше брудна, масна; люштава, льомпа
прљавштина *ж.* **1. а)** бруд; **спрао је с руку сву прљавштину** змил з рукох шицок бруд; **б)** *(смеће, ђубре)* шмеце; нєчистота; **чистачи су почистили прљавштину са улица** заметаче почисцели шмеце и нєчистоту з улїцох**; 2.** *фиґ. (нечасност)* бруд, бридкосц, брид
прљак -љка *х.* **1.** *дем. од* **прљ (1)**; **2.** *(за брање кукуруза)* колчок, *коц.* швайка
прљати[1] пљам **1.** брудзиц; масциц; *експр.* мазґрац; бабрец *(руки з дачим)*; **2.** *фиґ.* **а)** огваряц; блациц; **б)** ганьбиц
прљати[2] -ам *покр.:* ~ **дрва у пећ** класц древа до пеца; ~ **ватру** шпиртац у пецу (шпоргету); шпиртац до огня
прљача *ж. покр.* кочерга *(з хтору ше древа дриляю до вапнярнї)*
прљити -им **1. а)** *(шурити)* бариц; ~ **свињче** бариц швиню; **б)** *(ватром)* палїц; **жеравица је прљила длаку на кожи** власки на скори шквирчали од жирячки; **в)** *(жећи – о сунцу)*

печиц, припекац; **2. а)** *(причињавати болове)* печиц; **б)** *фиґ.* мучиц, жежиц
прљкати -ам *(бавити се чим безначајним)* бабрец ше, шипляц
прљотина *ж.* **1.** брудне место, шплях; **2.** погорени предмет; **3.** *фиґ.* ганьба
прљуга *и* **прљуша** *ж.* сейковита жем
прњав -а -о **1.** *(подеран)* подрани, рондяви; ~ **капа** подрана шапка; **2.** *фиґ.* **а)** *(ништаван)* подли, нїчомни; **због прњавих шест форинти тужио је човека** пре подли шейсц форинти тужел чловека; **б)** стари; **в)** бидни, худобни
прњавац -вца *х.* чловек у подраних, розтарганих шматох, розтарганєц, голодранєц, рондьош
прњавор *х.* **1.** манастирски маєток *(з валалом);* **2.** *фиґ.* заруцени валалчик
прњад *ж. оп.* **прлад**
прњадовит -а -о*:* ~ **пањ** згнїти пняк *(хтори ше вноци фосфорно швици)*
прњар *х.* зберач старих шматох
прње *ж. мн.* гандри, рондї, *заст.* лахи; ◊ **покупити** [**своје**] ~ зобрац ше
прњицати се -ам се *(ритати се – о коњу)* виргац
прњци *х. мн. оп.* **прње**
про- *префикс у странских зложених словох* про-
про *прим. з ґен. покр. оп.* **преко**
проанализирати -ам преанализовац
проба *ж.* **1.** проба; **нуклеарна** ~ нуклеарна проба; **2.** *(покушај)* пробованє, проба
пробава *ж.* тровенє
пробаван -вна -вно **1.** *оп.* **пробављив; 2.** *одр.:* **пробавни органи** орґани за тровенє
пробавити[1] -им *оп.* **проборавити**
пробавити[2] -им *физиол.* претровиц
пробављати[1] -ам *(проборављати)* препровадзовац, пребувац, буц
пробављати[2] -ам *физиол.* тровиц
пробављив -а -о претровлїви
пробадати -ам **1.** преджобовац; **2.** *фиґ. (изазивати осећај пробадања)* клац; **пробада га испод ребара** колє го под ребрами
пробади *х. и ж. мн. мед.* клаце; кольки; ~ **у грудима су симптом више болести** клаце у першох симптом вецей хоротох; **има пробаде у леђима** колє го у хрибце
пробајати -јем < **бајати**
пробанчити -им премулатовац, прелумповац
пробати -ам *зак. и нєзак.* **1.** *((из)вршити пробу)* **а)** *зак.* попробовац, пробовац; **пробао је још једном** попробавал (пробовал) ище раз); **б)** *нєзак.* пробовац; **2.** *(јело)* **а)** *зак.* покоштовац, попробовац, пробовац; **б)** *нєзак.* коштовац, пробовац; **3.** *лєм зак. (усудити се)* пробовац; **само пробај!** лєм пробуй!
пробацивати -цујем преруцовац *(през дацо)*
пробацити -им преруциц *(през дацо)*
пробачај *х.* преруценє *(през дацо)*
пробдети -дим *и* **пробдити** -им *зак.* **1.** нє спац, буц будни; пребродзиц; **пробдео је целу ноћ** нє спал цалу ноц; **2.** мерковац, чувац *(одредзени час)*
пробежати -жим пребегнуц
пробекријати -ам *(проћердати)* розронтовац, розмарнїц, розтрошиц; ~ **имање** розронтовац маєток
пробекријати се -ам се розпиц ше; постац бетяр
пробелети -лим *(постати бео)* побилїц (*през.* -леєм)
пробелити -им **1.** *(учинити белим)* забилїц, обилїц; **2.** *фиґ. (проговорити, писнути)* озвец ше, повесц єдно слово, киркнуц
пробеседити -им **1.** почац бешедовац; **2.** *(казати)* повесц
пробећарити се -им се розбетяриц ше, постац бетяр
пробехарати -ам розквитнуц
пробивати -ам буц на хасен, хасновац
пробигора *х.* вандровнїк, вандровкаш, блукач
пробијалица *ж. техн.* дзирковачка
пробијати -ам **1. а)** *(продирати)* пребивац; ~ **одбрану** пребивац охрану; **б)** *(бушити)* вибивац, пребивац; дзиравиц; **в)** *(метком)* пребивац, прештрельовац; **2.** *фиґ. (обузимати)* залапйовац, залапяц, обнїмац
пробијати се -ам се **1. а)** *(продирати)* пребивац ше; предзерац ше; **б)** *(кроз гужву, гомилу)* предрильовац ше, прецисковац ше, пребивац ше; **2.** *фиґ. (постизати успех)* пребивац ше, вибивац ше
пробијач *х.* пребивач
пробир *х.* виберанє, вибор
пробирати -рем **1. а)** *(одабирати)* виберац; **б)** *(бирати боље)* виберац, доберац; **2.** *(зрно и сл. – чистити од непотребног)* преберац
пробирач *х.* виберни, вибераци, вибернїк; **он је велик** ~ **у свему** вон барз виберни у шицким; ◊ ~ **нађе отирач** *прислов. (ко много пробира, добије најгоре)* ! од велького виберaня вибере (достанє) пудло
пробирачица *ж.* виберна, вибераца, вибернїца
пробирачки -а -о виберацки

пробирљив -а -о виберни, вибераци
пробисвет *х.* вайнаґи/вайнаґа; вандров; вандровнїк, вандровкаш; шветови чловек
пробистрити -им вибистриц
пробистрити се -им се вибистриц ше, постац бистри
пробитак -тка *х.* хасен
пробитанжити се *и* **пробитанцити се** -им се розбитанґовац ше
пробитачан -чна -чно хасновити, рентабилни
пробити[1] пробијем **1. а)** *(продрети)* пребиц; ~ **фронт** пребиц фронт; **б)** *(пробушити)* вибиц, пребиц; ~ **прозорчић у зиду** вибиц облачок у муре; **в)** *(метком)* пребиц, прештрелїц; **2.** *фиґ. (обузети)* залапиц, обняц; **3.** *фиґ. (поћи за руком)* удац ше, поспишиц ше
пробити се -ијем се **1. а)** *(продрети)* пребиц ше; ~ **на слободну територију** пребиц ше на шлєбодну територию; **б)** *(кроз гужву, гомилу)* предрилїц ше, прецискац ше, прехпац ше, пребиц ше; **2.** *фиґ. (постићи успех)* пребиц ше, вибиц ше; **својим талентом успео је да се пробије** зоз своїм талантом удало ше му пребиц
пробити[2] -буде буц на хасен, похасновац
проблаговати -гујем < **благовати**
пробледети -дим **1.** *(постати блед)* збляднуц, пребляднуц; побляднуц; **он пробледе од страха** вон збляднул од страху; **2.** *(избледети)* вибляднуц, вибляховац
проблем *х.* **1.** *(питање)* проблем; **социјални** ~ социялни проблем; **2.** *(узрок, грешка)* проблем, хиба; **сав** ~ **је у томе што...** шицок проблем (шицка хиба) у тим же...
проблематика *ж.* проблематика
проблематичан -чна -чно *и* **проблематички** -а -о проблематични
проблемски -а -о проблемски
проблесак -ска *х. осн., фиґ.* блїснуце
проблескивати -кујем поблїсковац, ту и там ше блїщац
пробљувати -ујем < **бљувати**
пробни -а -о пробни, випитуюци; ◊ ~ **камен** пробни камень
прободи *х. мн. оп.* **пробади**
пробој *х.* **1.** пребиванє, пребой, прерив; ~ **фронта** пребиванє фронта; **2.** *(отвор од удара)* пребите (вибите) место, дзира
пробојан -јна -јно пребива(ю)ци, пребойни *(1. хтори лєгко пребива; 2. хтори лєгко мож пребиц);* ~ **хладноћа** пребиваца жимносц; ~ **оклоп** пребиваци (пребойни) панцир, панцир хтори мож (лєгко) пребиц
пробојац -јца *х.* **а)** пребивач; **чекић** ~ млаток пребивач**; б)** *техн.* дзирковач
пробојиште *с. оп.* **пробој (2)**
пробојница *ж. (место проривено водом, реком):* **Ђердап је ~ Дунава кроз Карпате** Дєрдап прерил Дунай през Карпати
пробојност *ж.* < **пробојан**
проболети -лим *оп.* **преболети**
проборавити -им препровадзиц,пребуц; побуц; претримац ше
пробости -одем **1.** преджобнуц; **2.** *фиґ. (изазвати осећај пробадања)* заклац, почац клац, уджобнуц; ◊ ~ **душу (срце)** *(причинити бол)* розоцац душу (шерцо); ~ **погледом** прецац з попатрунком
пробран -а -о **1.** *дїєприкм.* < **пробрати**; **2.** *фиґ. (који је с много укуса)* доберани, виберани
пробрати -берем **1.** *(одабрати)* вибрац; **2.** *(зрно и сл. – очистити од непотребног)* пребрац, попреберац
пробрбљати -ам < **брбљати**
пробрзати -ам прейсц понагляюци, швидко прейсц; почац швидко бешедовац
пробрцнути се -не се *(згрушати се – о млеку)* звариц ше
пробубњати -ам *(бубњем разгласити)* вибуґновац, вибубновац
пробудити -им **1.** *(из сна)* **а)** пребудзиц, зобудзиц; **б)** *(кога да се дигне из кревета)* зогнац; **в)** *(многе, све)* побудзиц; позганяц; **2.** *фиґ. (изазвати какво осећање)* пребудзиц; ~ **у коме осећај сажаљења** пребудзиц у даким чувство санованя
пробудити се -им се **1.** *(из сна)* пребудзиц ше, зобудзиц ше, *заст.* збудзиц ше, *заст.* обудзиц ше; **2.** *(о осећању, склоности и сл.)* пребудзиц ше
пробуђивати (се) -ђујем (се) *нєзак. ґу* **пробудити (се)**
пробуктати -кћем *и* **пробуктети** -тим *(букнути)* розбовчац ше; збовчац
пробунцати -ам повесц у сну *або* нє при себе
пробуразити -им *(скроз пробости)* преджобнуц (пребиц, предзиравиц) вонконцом *(звич. брух з дачим оштрим)*
пробургијати -ам префуровац
пробушити -им преджобнуц, пребиц, предзиравиц; *(бургијом)* префуровац
прова *ж. оп.* **прамац**
проваћати -ам *оп.* **проводити**
провала *ж.* **1. а)** *(избијање под притиском)* вибиванє, вибух, вибухнуце, вибухованє; ~ **вулкана** вибиванє вулкану; **б)** *фиґ. (нагло избијање осећања)*: ~ **гнева** вибух(нуце)

гнїву; ~ **смеха** нагли шмих, вибух(нуце) шмиху; ~ **снажног карактера** вибух(нуце) (вилїв) моцного характеру; **2.** *воєн. (продор у непријатељску земљу)* предзеранє; **3.** *(велики пљусак):* ~ **облака** прерва хмарох, велька лєйба; **дошло је до провале облака** хмара ше урвала (розтаргла), пришло до прерви хмарох; **4.** *(насилно отварање ради крађе)* насилне отверанє (уходзенє), отверанє (уходзенє) насилу, розвальованє, розвал; **извршити провалу** розвалїц дзвери *(квартеля и под.)* и покраднуц; ~ **и крађа** насилне отверанє (уходзенє) и крадза*;* **5.** *оп.* **провалија; 6.** *(проваљено место)* отвор, дзира; **7. а)** *(издаја)* зрада; **б)** упад полициї; ~ **у илегалној организацији** зрада у илеґалней орґанизациї; упад полициї до илеґалней орґанизациї

провалија *ж.* **а)** бездна, прирва, *нар.* дол, *беш.* провалия; **б)** *фиґ.* бездна, препасц, прирва, *рид.* безодня

провалити -им **1. а)** *(силом пробити)* вибиц, пребиц; ~ **рупу у зиду** вибиц дзиру у муре; **б)** *(пробушити тежином, притиском):* ~ **столицу** вибиц (випучиц) шедзиско на карсцелю; **2.** *(пробити се изнутра)* вибиц; вибухнуц; **провалио је вулкан** вибил (вибухнул) вулкан; **3.** *воєн. (извршити продор)* пребиц ше, предрец; **4. а)** *(рад тајне организације)* зрадзиц, удац; одкриц; **б)** *(насилно ући)* насилу отвориц, насилу войсц, розвалїц, уламац ше; ~ **у стан** насилу отвориц квартель, розвалїц (виважиц и под.) дзвери квартеля и войсц

провалити се -им се **1.** *(развалити се под притиском):* **лед се провалио** ляд ше завалєл, ляд пукнул; **брана се провалила** гац ше розвалєла, гац пребило; **2.** *(о великој киши):* **провали се киша (небо)** злял ше вельки диждж, хмара ше урвала; **3.** *(пукнути – о чиру и сл.)* пукнуц, превалїц ше; **4.** *фиґ. (снажно се испољити)* вибиц, вибухнуц; **између њих је провалило непријатељство** медзи нїма вибухло нєприятельство; **провалио се смех** нагло ше дахто почал шмеяц; **5.** *фиґ.* постац нєзаситни, постац ґаладни

провални -а -о: ~ **крађа** крадза з насилним уходзеньом (з розвалом, з розвальованьом)

провалник *х.* розвальовач, обивач; крадош, толвай

провалнички -а -о розвальовацки

проваљати -ам **1.** покотуляц; **2.** *(ваљајући преместити)* оддрилїц, одкотуляц; предрилїц, прекотуляц; придрилїц, прикотуляц

проваљати се -ам се поваляц ше; покотуляц ше

проваљивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **провалити (се)**

проваљивач *х. оп.* **провалник**

проваљушкати се -ам се дакус ше поваляц; дакус ше покотуляц

провансалски -а -о провансалски

провара *ж. покр.* **1.** преварене млєко; **2.** файта сира

проваривати -рујем преварйовац

проваривати се -рује се *(згрушавати се – о млеку)* зварйовац ше

проварити -им превариц

проварити се -им се *(згрушати се – о млеку)* звариц ше

проведба *ж.* вивершенє; витворенє; ~ **задатка** вивершенє задатку; ~ **плана** витворенє плана

проведравати се -а се вияшньовац ше; вихвильовац ше

проведрити се -и се вияшнїц ше; вихвилїц ше

проведрица *ж.* вияшнєти часци нєба

провејавати -ам I. *прех. (чистити на ветру или помоћу ветрењаче)* вяц; *заст.* селеловац *(на витре);* II. *нєпрех.* **а)** *(провлачити се вејањем)* фуркац, вяц; **снег провејава кроз крила од прозора** шнїг фурка помедзи кридла на облакох; **б)** *(ту и тамо падати – о снегу)* попадовац; **в)** *фиґ. (избијати; прожимати)*: **из његовог говора провејава оптимизам** у його бешеди чувствує ше оптимизем, його бешеда видава оптимизем

провејати -јем I. *прех. (прочистити на ветру или помоћу ветрењаче)* овяц; *заст.* поселеловац *(на витре);* ~ **овршено просо** овяц витлачене просо; II. *нєпрех.* **а)** *(провући се вејањем)* нафуркац, навяц; **снег је провејао кроз пукотине** шнїг нафуркал през пуклєнїни; **б)** *фиґ. (прожети)*: **роман је провејан пишчевом љубављу према човеку** у роману ше чувствує писательова любов ґу чловекови

провековати -кујем прежиц свой вик (живот)

провенути -нем **1.** *осн., фиґ. (увенути)* спрец, висхнуц (ше); **2.** *(мало се просушити)* осхнуц

провера *ж.* преверйованє; ~ **знања** преверйованє зняня

проверавање *с.* преверйованє

проверавати -ам преверйовац

провербијалан -лна -лно *(пословичан)* провербиялни
проверен -а -о преверени
проверити -им превериц
провеселити се -им се повешелїц ше
провести[1] *и* **провести** -едем **1.** превесц; ~ **кога преко моста** превесц дакого през мост; **2.** *фиґ. (извршити, остварити)* окончиц, витвориц; **3.** *фиґ.* препровадзиц; пребуц; побуц; **слободно време провели су у шетњи** шлєбодни час препровадзели у преходзки; **лепо су провели Божић** крашнє препровадзели (пребули) Крачун; ◊ ~ **нешто у живот (у дело)** запровадзиц дацо до живота (до дiла)
провести[2] *и* **провести** -езем превезц
провести[3] *и* **провести** -езем повишивац
провести се[1] *и* **провести се** -едем се **1.** превесц ше; крашнє препровадзиц час; **лепо су се провели на излету** крашнє ше преведли на вилєту; **2.** *(доживети непријатности)* прейсц; **рђаво се провео**; подло прешол
провести се[2] *и* **провести се** -езем се превезц ше; повожиц ше
проветравати -ам превитровац, луфтирац
проветрити -им превитриц, вилуфтирац
провешати -ам повишац; ~ **рубље** повишац порайбане
провидан -дна -дно превидни, превидзаци
провидети -дим I. *прех.* **1.** *(предвидети)* предвидзиц, нагаднуц; **2.** *(прозрети)* визнац, спознац; II. *нєпрех.* **1.** *(прогледати)* препатриц; **2.** *(побринути се)* постарац ше, остарац ше
провидљив -а -о *оп.* **провидан**
провидност[1] *ж.* превидносц
провидност[2] *ж. оп.* **провиђење**
провиђење *с.* провидзенє, *заст.* провидїниє
провизија *ж.* провизия
провизор *х.* провизор
провизоран -рна -рно *(привремен)* провизорни
провијант *х. (животне намирнице)* провиянт
провијати се -ам се викривяц ше, ходзиц на розмазовацо, нєприродно ходзиц *(жадаюци ше попачиц)*
провијуша *ж.* кокет(к)а, розмазоваца
провикан -а -о *(озлоглашен)* познати по нєдобрим (злим) гласу
провикати -ичем **1.** скричац; почац кричац; **2.** *(мало викати)* покричац
провинција *ж. з розл. знач.* провинция
провинцијал *х. церкв. кат., ист.* провинциял
провинцијалан -лна -лно провинциялни
провинцијалац -лца *х.* провинциялєц
провинцијализам -зма *х.* провинциялиз[е]м
провинцијалка *ж.* провинциялка
провинцијски -а -о провинцийни
провирати -рем **1.** починац врец; починац киснуц; **2.** *(о течности)* вибивац; вицекац; виходзиц
провиривати -рујем **а)** *(унутра)* закуковац; **б)** *(напоље)* викуковац
провирити -им **а)** *(унутра)* закукнуц; **б)** *(напоље)* викукнуц
провитлати -ам швидко пребегнуц, прелєциц
провлак *х.* швичка *(мала, з хтору ше паля други швички)*
провлака *ж.* греда *(главна, на штредку повали)*
провлачити (се) -им (се) прецаговац (ше); препихац (ше); хпац (ше)
провод *х.* **1. а)** *(спровод)* хованє; **б)** *(свечана поворка)* процесия; **2.** *(забава, разонода)* забава, розвага
проводати -ам *нєзак. оп.* **проводити (1, 2)**
проводација *х.* **1.** *(посредник за склапање брака)* питач; тот цо дзивки глєда млодого *або* леґиньови млоду; постреднїк; тот цо упознава леґиня и дзивку *(пре ступанє до малженства);* **2.** рекламовач *(роби, продуктох)*
проводацика *и* **проводациница** *ж.* питачка; тота цо дзивки глєда млодого *або* леґиньови млоду, раячка; тота цо упознава леґиня и дзивку *(пре ступанє до малженства)*;
проводацисати -ишем *зак. и нєзак.* питац *(леґиньови дзивку за жену)*; буц питач *або* питачка*;* глєдац *одн.* раїц дзивки млодого *або* леґиньови млоду; упознавац леґиня и дзивку *(пре ступанє до малженства)*; постредовац *(при заключованю малженства)*
проводилац -иоца *и* **проводитељ** *х.* витворйовач; окончовач/окончователь
проводити -им **1.** *(кога преко моста, пута и сл.)* преводзиц, преводзовац; **2.** ~ **коња** *(водити коња ради шетње)* преводзиц коня; **3.** *физ. (струју, топлоту)* преводзиц; **4.** *фиґ. (извршивати, остваривати)* окончовац, витворйовац; **5.** *фиґ. (време, празнике и сл.)* препровадзовац; пребувац*;* **слободно време проводе у игри** шлєбодни час препровадзую у бависку; ◊ ~ **своје** *(поступати самовољно)* робиц (лєм) по своїм
проводити се -им се **1.** преводзиц ше; крашнє препровадзовац час; забавяц ше; вешелїц ше; **2.** *(доживљавати непријатности)*

преходзиц; поводзиц ше, повесц ше; **у белом свету свакако се проводио** у билим швеце вшелїяк преходзел, у билим швеце ше му вшелїяк поводзело
проводич *х.* *(водич)* водитель, водзач
проводљив -а -о *(који проводи струју, топлоту, звук)* преводзаци, преводлїви
проводљивост *ж.* *физ., биол.* преводзацосц, преводлївосц
проводни -а -о преводни; ~ **изолатор** *ел.* преводни изолатор
проводник *х.* **1.** *физ., биол.* преводнїк; **многожичани** ~ вельодроцикови преводнїк; **2.** *оп.* **проводич**
проводница *ж.* *мат.* преводнїца
провођење *с.* < **проводити** *и* **проводити се**
провожња *ж.* воженє; превоженє, превоз
провоз *х.* транзит
провозати (се) -ам (се) повожиц (ше)
провозити се -им се *нєзак.* превожиц ше; вожиц ше
провозни -а -о транзитни; ~ **роба** транзитна роба
провознина *ж.* плаценє (такса) за транзит
провокативан -вна -вно провокативни
провокатор *х.* провокатор
провокација *ж.* провокация
провоцирати -ам провоковац, *нар.* геркац
провоштити -им **1.** навосковац; **2.** *фиґ.* *(измлатити)* окласц, орезац, огашиц
проврвети -вим нагло наисц; почац ше гарнуц, почац ше гирчиц; згарнуц ше, згирчиц ше; **трг је проврвио људима** людзе ше згарли на площу; *(о сузама и сл.)* нагло вдериц
провргнути -нем **1.** *(пробацити)* преруциц; **2.** премесциц; **3.** *(оповргнути)* побиц
провргнути се -нем се **1.** *(протурити се)* преруциц ше; предрилїц ше, предриляц ше, прецискац ше; **2.** *(претворити се у што друго)* постац, претвориц ше, преруциц ше; **ови немили гласови провргли су се истином** тоти нємили гласи постали правда; **проврже се злобником** постал злобнїк, претворел ше до злобнїка, преруцел ше на злобнїка
провреднити се -им се постац вредни**,** роботни *одн.* вреднєйши, роботнєйши
проврети -рим **1. а)** *(прокључати)* зоврец; почац врец; **б)** почац киснуц; **2.** *(почети извирати)* вдериц; **из земље проврe вода** зоз жеми вдерела вода
проврт *х.* дзира *(направена з вартаньом)*
проврган -тна -тно *(вешт, сналажљив)* схопни
провртати -рћем *и* **провртети** -тим предзиравиц, превартац; префуровац
проврћи (се) -ргнем (се) *оп.* **провргнути (се)**
провршљати -ам < **вршљати**
провући -учем прецагнуц; прехпац; вихпац *(вонка)*
провући се -учем се **1.** прецагнуц ше; прехпац ше; **2. а)** нєобачено *або* покрадзме прейсц; **б)** *(ушуљати се)* нєобачено *або* покрадзме войсц, умкнуц ше; **3.** *фиґ.* *(кроз тешкоће и сл.)* прецагнуц ше
прогаз *х.* узки преход
прогазити -им **1.** прейсц; преталябац; **2.** *(ногама мало изгазити)* походзиц, потапшац, поґажиц по дачим
прогала *и* **прогалина** *ж.* **1.** вияшнєта часц нєба; **после кише на истоку се показа прогала** по дижджу нєбо на востоку ше вияшнєло; **2.** чисцина *(у лєше)*
прогалити се -им се *(мало се разведрити)* дакус ше вияшнїц
прогањање *с.* преганянє, прегона; прешлїдзованє, прешлїдованє
прогањати (се) -ам (се) *оп.* **прогонити (се)**
проглас *х.* преглашенє; обява; манифест
прогласити -им преглашиц; обявиц; ~ **кога краљем** преглашиц дакого за краля; ~ **кога кривим** преглашиц дакого за виноватого
прогласити се -им се преглашиц ше
проглашавати (се) -ам (се) преглашовац (ше)
проглашење *с.* преглашенє
прогледавати -ам **1.** *(видети кроз што)* видзиц; обачовац; **2. а)** *(о штенцима и сл.)* починац видзиц; **б)** *(поново добијати вид)* препатрац; **3.** отверац (*експр.* роздзерац) очи *(после спаня)*
прогледало *с.* дзирка, отвор *(у дзверох, за патренє вонка)*
прогледати[1] прогледам *нєзак. и част. ґу* **прогледати**[2]
прогледати[2] -ам *зак.* **1.** *(видети кроз што)* видзиц; обачиц; **напрежу очи не би ли прогледали кроз маглу** напинаю очи чи би нє видзели през молгу; **2. а)** *(почети видети)*: **штенци су већ прогледали** щенята уж видза; **б)** *(поново добити вид)* препатриц; **3.** отвориц (*експр.* роздрец) очи *(после спаня)*
проглодати -ођем прегризц
прогнаник *х.* вигнати, вигнанєц
прогнаница *ж.* вигната, вигнанка
прогнанички -а -о: ~ **живот** живот вигнатих (вигнатого, вигнатей)

прогнаништво *и* **прогнанство** *с. оп.* **прогонство**

прогнати -ам *и* проженем **1.** *(проћи са стоком, коњем и сл.)* прегнац; **2.** *(насилно удаљити)* вигнац, прегнац; ~ **кога из његове рођене куће** вигнац дакого з його родзеного дому; **3.** *фиґ. (одстранити)* одогнац; ~ **црне мисли** одогнац чарни думки

прогневити (се) -им (се) нагнївац (ше)

прогноза *ж.* проґноза

прогнозирати -ам **а)** *зак.* випроґнозовац, проґнозовац; **б)** *нєзак.* проґнозовац

прогностички -а -о проґностични

прогњити -ије **1.** почац гнїц; **2.** з(о)гнїц

проговарати -ам *нєзак. ґу* **проговорити**

проговорити -им **1.** почац бешедовац; **дете је проходало и проговорило** дзецко почало ходзиц и бешедовац; **2. а)** *(рећи)* повесц, гвариц; **б)** *(изустити)* виповесц, висловиц, повесц, озвец ше; **3.** *(поразговарати)* побешедовац, поприповедац; **4.** *фиґ. (спољашњим знацима испољити осећања)* прегвариц; **ниједна жилица на његовом лицу није проговорила** анї єдна жилка на його твари нє прегварела

проголицати -ам поґуцкац

прогон *х.* **1. а)** *(прогоњење)* преганянє, прешлїдзованє, прешлїдованє; виганянє; **б)** *оп.* **прогонство (2)**; **2.** драга *(по хторей ше статок або кочи виганяю з валалу)*

прогонилац -иоца *и* **прогонитељ** *х.* преганяч/преганятель, прешлїдзовач, прешлїдовач

прогонитељица *и* **прогонитељка** *ж.* преганятелька, прешлїд[з]ователька

прогонити -им **1.** *(пролазити са стоком, коњем и сл.)* преганяц; **2. а)** *(насилно удаљавати)* виганяц, преганяц; **б)** *(непрекидно гонити, узнемиравати)* преганяц, прешлїдзовац, прешлїдовац; **3.** *фиґ. (одстрањивати)* одганяц

прогонити се -им се *взаєм. повр.* **а)** *(насилно се удаљавати)* виганяц ше, преганяц ше; **б)** *(непрекидно се гонити, узнемиравати)* преганяц ше, прешлїдзовац ше, прешлїдовац ше

прогонство *с.* **а)** *оп.* **прогон (1. а)**; **б)** *(изгнанство)* вигнанство, *рид.* вигнанє

прогорети -рим I. *нєпрех.* **1.** *(од ватре)* прегориц; **прогорео му је капут** прегорел му капут; **2.** *(од сунца)* огориц; спечиц ше; II. *прех.* випалїц *(дзиру на дачим)*; **прогорео је тепих жеравицом** випалєл дзиру на тепиху зоз жирячку, прегорел му тепих од жирячки

програм *х. з розл. знач.* програма, програм

програматичан -чна -чно *и* **програматички** -а -о програматични

програматски -а -о *оп.* **програмски**

програмер *х.* програмер

програмирање *с.* програмованє

програмирати -ам програмовац

програмски -а -о програмски, програмови

прогрејати -јем добре зограц

прогрес *х.* проґрес

прогресиван -вна -вно проґресивни

прогресивистички -а -о проґресивистични

прогресија *ж. мат.* проґресия

прогризати -ам *нєзак. ґу* **прогристи**

прогристи -изем **1.** *(пробушити зубима)* прегризц; прекушиц; **2.** *(гризући створити рупе – о црвима, глодарима)* поєсц; погризц; **3.** *(гризући оштетити)* погризц; покусац

прогрмети -мим прегирмиц; предубонїц; предуднїц

прогрушати -ам I. *прех. (учинити проседим)* зробиц шивим, пошивиц; II. *нєпрех.* **1. а)** *оп.* **прогрушати се (2)**; **б)** *(почети венути)* почац прец; **2.** *оп.* **прогрушати се (1)**

прогрушати се -ам се **1. а)** *(о млеку)* звариц ше; **б)** *(о крви)* стиднуц ше; **2.** *(о коси)* почац шивиц; пошивиц, ошивиц

прогрушити -им розбиц; порозбивац; ~ **лед око лађе** порозбивац ляд коло ладї

прогунђати -ам прежубротац, прежубронїц; подудрец

прогурати -ам **1.** предриляц, предрилїц; прецискац; **2.** *оп.* **прогурати се**

прогурати се -ам се предриляц ше, предрилїц ше; прецискац ше, прехпац ше; ~ **кроз гомилу** предриляц ше (прецискац ше) през громаду

прогутати -ам **1. а)** *(залогај)* прелїґнуц; лїґнуц; **б)** *(о пожару и сл.)* прелїґнуц, пожрец; **2.** *фиґ.* прелїґнуц; ~ **нечије увреде** прелїґнуц дачийо квилєня

продавалац -аоца *х. оп.* **продавац**

продаваона *и* **продаваоница** *ж. оп.* **продавница**

продавати -ајем **1.** предавац; **2.** *(чинити издају, изневеравати)* зрадзовац, запредавац, предавац

продавац -вца *и* **продавач** *х.* предавач

продавачица *ж.* предавачка

продавница *ж.* предавальня, *беш.* дутян

продаја *ж.* предаванє; предаванка; предай; тарґ; ~ **на велико и на мало** предаванє на

велько и на мало; **кућа на продају** хижа на предай; **дати што у продају** дац дацо до тарґу

продајни -а -о предайни; ~ **цена** предайна цена

продати -ам **1. а)** предац; **б)** *(све)* попредац; **в)** *(продати некоме већ купљено)* предац, спущиц; **2.** *(издати, изневерити)* зрадзиц, запредац, предац; ◊ **како (пошто) купио, тако (пото и) продао** як чул так (и) гуторел

продати се -ам се предац ше

продевак -вка *х.* заджобнуце игли *(при шицу)*

продевати -ам **а)** *(конац кроз иглу и сл.)* предзивац; удзивац; **б)** препихац, хпац; випихац, хпац; цискац

продеветати -ам *оп.* **издеветати**

продекан *х.* продекан

продемонстрирати -ам предемонстровац

проденути -нем **а)** *(конац кроз иглу и сл.)* предзац; удзац; **б)** прехпац, прецискац; вихпац

продер *х. оп.* **кила² (1)**

продерати -рем **а)** *(одећу – поцепати)* подрец; ~ **чарапе** подрец ботоши; **б)** *(раскинути на комаде)* подрец; роз(о)дрец; потаргац; розтаргац; **в)** *(пробити)* пребиц

продерати се -рем се **1.** *(поцепати се – о одећи и сл.)* подрец ше; **2.** *(гласно викнути)* роздрец ше

продеротина *ж.* подране, дзира *(на шматох и под. од длугого ношеня)*; **овде имаш продеротину** ту ци подране

продести *и* **продети** -енем *оп.* **проденути**

продефилирати -ам *и* **продефиловати** -лујем предефиловац

продиванити -им побешедовац, поприповедац

продика *ж. оп.* **предика**

продиковати -кујем тримац казань, наказовац

продир *х. оп.* **продор**

продиран -рна -рно **1.** *оп.* **продоран; 2.** *(кроз који се може продрети)* пребива(ю)ци; пренїка(ю)ци

продирати -рем I. *нєпрех.* **1.** пребивац ше; предзерац ше; **2. а)** *(избијати на јаву)* дознавац ше, розхирйовац ше; **б)** *(о обичајима, идејама и сл.)* розширйовац ше, шириц ше; **3.** *(прожимати, обузимати)* обнїмац; уцаговац ше; **4.** *фиґ. (схватати суштину)* пренїкац, пребивац ше; II. *прех.* пребивац

продискутирати -ам *и* **продискутовати** -тујем предискутовац

продобрити се -им се подобриц (ше), постац добри; постац лєпши

продо(л) *х. и ж.*, **продола** *и* **продолина** *ж.* долїна, *заст.* дол

продор *х.* предзеранє, пребиванє

продоран -рна -рно предзера(ю)ци, предзерни; параци; ~ **снага воде** предзера(ю)ца моц води; ~ **крик** параци (предзера(ю)ци) крик

продремати -ам *и* -мљем подримац; предримац ше

продрети -ем I. *нєпрех.* **1.** пребиц ше; предрец; **сунчеви зраци продрли су кроз облаке** слунково зарї ше пребили през хмари; **2. а)** *(избити на јаву, прочути се)* дознац ше, розчуц ше, розхириц ше; **б)** розшириц ше; **неки обичаји продрли су са краљевског двора у народ** даєдни обичаї ше розширели з кральовского двора до народу; **3.** *(прожети, обузети)* обняц; уцагнуц ше; **4.** *фиґ. (схватити суштину)* пренїкнуц, пребиц ше; ~ **у загонетке света** пренїкнуц до загадкох швета; II. *прех.* пребиц

продорност *ж.* предзера(ю)цосц; парацосц

продрети се -ем се **1.** подрец ше; **2.** *оп.* **продерати се (2)**

продрзљив -а -о *оп.* **дрзак**

продрљати -ам подерляц

продрмати -ам **1.** затресц, потресц; **2.** *(узнемирити)* знємириц; возбудзиц

продрмати се -ам се затресц ше, потресц ше

продрмусати -ам *оп.* **продрмати (1)**

продрт -а -о подрани, подарти

продубити (се) -им (се) преглїбиц (ше)

продубљивати (се) -љујем (се) преглїбйовац (ше)

продувавати -ам **1.** *(дувањем правити отвор или чистити)* предувац; видувац; дуц до дачого; **2.** *(о ветру)* предуваюц

продувати -ам **1.** *(дувањем направити отвор или прочистити)* предуц; видуц; задуц до дачого; ~ **цев** видуц дацо з циви, задуц до циви; **2.** *(о ветру)* предуц

продувни -а -о предува(ю)ци

продужавати (се) -ам (се) предлужовац (ше)

продужак -ушка *х. оп.* **продужетак**

продужен -а -о предлужени; **продужени боравак** *шк.* предлужене пребуванє

продужетак -тка *х.* предлуженє

продужити -им предлужиц

продужити се -им се предлужиц ше

продужни -а -о предлужни; ~ **гајтан** предлужни шнур

продук[а]т *х.* продукт

продуковати -кујем продуковац

продуктиван -вна -вно продуктивни; ~ **рад** продуктивна робота

продуктивност *ж.* продуктивносц
продуктни -а -о продуктни; ~ **берза** продуктна берза
продукција *ж.* продукция
продукциони -а -о продукцийни
продуљивати (се) -љујем (се) *оп.* **продуживати (се)**
продуљити (се) -им (се) *оп.* **продужити (се)**
продупсти -убем видлабац
продухавати -ам *оп.* **продувавати**
продухати -ам *и* -ушем *оп.* **продувати**
продуховити -им предуховиц
продуховљавати -ам предуховйовац
продуховљеност *ж.* предуховеносц
продуцент *х.* продуцент
продуцентски -а -о продуцентски
продуцирати -ам **1.** *оп.* **продуковати**; **2.** *(драму – изводити)* виводзиц
продуцирати се -ам се **а)** указовац свою схопносц; **б)** указовац ше
прођа *ж.* обток, предаванє; **роба има добру прођу, роба је добре прође** роба добре преходзи, роба ше добре предава, роба ма добри обток
прођаволити се -им се *(постати ђаволаст)* постац гунцут (чорцик); постац нємирни
проесапити -им прераховац
прожарити -им прешпиртац *(огень)*
прожвакати -ачем *и* -аћем *и* **прожвататати** -аћем **1.** пожувац; **2.** помали, лєдво виповесц; прежубротац, прежубронїц
прожган -а -о знаходлїви, схопни
прожгати -ам *оп.* **прожећи**
прождерати -рем *оп.* **прождрети**
прождирати -рем зожерац, жрец, лїґац; лапкац; ◊ ~ **кога очима (погледом)** лїґац (єсц) дакого з очми (з попатрунком)
прождирач *х.* зожерач, жрач
прождор *х. оп.* **проождрљивац**
прождрети -ем пожрец, зожрец; прелїґнуц
прождрлац -лца *х. и* **проождрлица** *ж. и х. оп.* **проождрљивац**
прождрљив -а -о ґаладни; кварни; нєнаситни, нєзаситни; лїґаци; пажерни
прождрљивац -вца *х.* ґаладни, ґаладнїк; кварни; нєнаситни, нєзаситни; пажерни
прождрљивост *ж.* ґаладносц; кварносц; нєнаситносц, нєзаситносц; пажерносц
прожети[1] прожмем **1.** *(обузети, испунити)* обняц; виполнїц; пренїкнуц; **прожет је увек истом мишљу** обняти є вше з исту думку; **ваздух је прожет мирисом парфема** воздух виполнєни зоз запахом парфема; **2.** *(продрети)* пренїкнуц; **3.** *(натопити):* **дрво је прожето водом** древо упило вельо води
прожети[2] прожмем *(исцедити)* вицадзиц; викруциц *(мокри шмати и под.)*
прожети[3] прожањем *и* прожњем вижац
прожећи -ежем **1.** *(ватром пробушити)* випалїц; препалїц; **2.** *(пробости)* преджобнуц; **3.** *фиґ.* **а)** *(пробити, прожети)* пренїкнуц*;* **б)** *(испунити, прожети)* обняц, виполнїц
проживети -вим прежиц
проживљавати -ам преживйовац
проживотарити -им < **животарити**
прожигати -ам *и* **прожизати** -ижем *нєзак. ґу* **прожећи**
прожимати -ам *и* -мљем **1.** *(обузимати, испуњавати)* обнїмац; виполньовац; пренїк[ов]ац; **2.** *(продирати)* пренїк[ов]ац
прожимати се -ам се *и* -мљем се *фиґ.* преплєтац ше, обнїмац ше, пренїк[ов]ац ше; упивац *(дацо до себе);* **ове две културе су се вековима прожимале** тоти два култури ше виками преплєтали
прожмавати -ам *оп.* **прожимати**
прожмати -мем *оп.* **прожети**[1]
прожмирити -им зашкулїц; закукнуц
проза *ж.* проза
прозаик *и* **прозаист**[**а**] *х.* прозаик, прозаист[а]
прозаичан -чна -чно *и* **прозаички** -а -о прозаични
прозападни -а -о прозаходни
прозба *ж.* молба, *заст.* просба
прозборити -им **1.** *(рећи)* повесц, гвариц, прегвариц; **2.** почац бешедовац
прозвати -зовем **1.** *(дати коме име, назвати)* наволац; **2. а)** *(ученика на часу и сл.)* преволац, *заст.* виволац; **б)** *(кога у прозивци)* преволац, вименовац; **3.** оглашиц, обявиц
прозвати се -зовем се наволац ше
прозвиждати -дим прегвижджац
прозеб *х.* **а)** прехлада, натха**; б)** *мн.* премарзнуце
прозеблост *ж.* прехладзенє, прехладзеносц
прозевати -ам **а)** почац живкац; **б)** *(неко време зевати)* преживкац
прозелит[**а**] *х. осн., фиґ. (обраћеник у вери)* прозелит[а]
прозепсти -ебем *(сасвим озепсти)* замарзнуц
прозив *х. оп.* **прозивка**
прозивати -ам *и* -вљем **1.** *(давати коме име, називати)* наволовац; **2. а)** *(ученика на часу и сл.)* преволовац, *заст.* виволовац; **б)** *(кога у прозивци)* преволовац, вименовац

прозивати се -ам се *и* -вљем се наволовац ше
прозивка *ж.* преволованє, преволованка
прозивник *х.* школски дньовнїк; список менох, список за преволованє
прозиран -рна -рно превидни, превидзаци
прозирати -рем *нєзак. ґу* **прозрети**
прозирати се -рем се **1.** *(свањивати)* розвидняц ше, швитац; **2.** *(бити једва видљив)* слабо (кус, лєдво) ше видзиц (обачовац), нагадовац ше; **3.** превидзиц ше; ◊ **прозиру му се уши** *(јако је слаб, болестан)* аж му през уха видно
прозлити се -им се постац зли, нєдобри; погубиц ше
прозни -а -о прозни; ~ **писац** прозни писатель
прозодија *ж. лит.* прозодия
прозодијски -а -о прозодийни
прозор *х.* **1.** облак; **гледати кроз** ~ патриц на (през) облак*;* **прозори су окренути према дворишту (гледају у двориште)** облаки патра до двора; **2.** *фиґ. беш.* пауза медзи преподаванями
прозорак -рка *и* **прозорац** -рца *х.* **1.** *оп.* **прозорчић**; **2.** *мн.* окуляри
прозориште *с. (рупа у зиду предвиђена за прозор)* облак, дзира за облак
прозорје *с. оп.* **праскозорје**
прозорски -а -о облаков; ~ **стакло** очко, скло; ~ **крило** кридло облака; ~ **капак** облашнїца
прозорче -ета *с. оп.* **прозорчић**
прозорчић *х. дем.* облачок
прозрачан -чна -чно превидни, превидзаци
прозрачивати (се) -чујем (се) превитровац (ше), *беш.* луфтирац (ше)
прозрачити (се) -им (се) превитриц (ше), *беш.* вилуфтирац (ше)
прозревати -ам *нєзак. и част. ґу* **прозрети**
прозрети -рем *и* -рим **1.** видзиц, обачиц *(през дацо);* **настоји да прозре кроз мрак** намага ше видзиц през цмоту; **2.** *фиґ.* пречитац, видзиц; вибачиц; нагаднуц, предвидзиц; визнац; зрозумиц; одкриц, спознац; **прозрио ме је скроз** пречитал ме вонконцом; ~ **нечије намере** нагаднуц (визнац) дачийо намири; **желео је да прозре природу** жадал спознац природу
прозујати -јим < **зујати**
прозукао -кла -кло здирвети; згнїти; ~ **даска** здирвета деска; **јабука** згнїте яблуко
прозукнути -не **1.** здирвец; згнїц; **2.** *(охрапавити, промукнути – о гласу)* захрипнуц
проиграти -ам **1. а)** *(у хазардној игри)* преграц, страциц; **б)** *(на картама)* прекартац, преграц, страциц; **2. а)** *(провести неко време у игри)* претанцовац; пребавиц; **б)** почац танцовац; почац бавиц
произаћи -ађем **1.** *(водити порекло)* походзиц, постац; **2.** *(настати као последица чега)* настац; висц; **од тога је произашла несрећа** з того настало нєщесце
произвести -едем **1.** *(проузроковати)* спричинїц, виволац; **2.** превесц до висшого чину (званя) *одн.* на висше положенє, унапредзиц; **3.** *(израдити)* направиц, виробиц, випродуковац; **4.** *фиґ.:* ~ **утисак** охабиц упечаток
производ *х.* **1.** *екон., мат. и др.* продукт**; 2.** *(фабрички)* продукт, виробок, *заст.* выроб
производан -дна -дно **1.** *(који производи)* продуктивни; роботни; **рад чиновника је мање производан од рада земљорадника** робота чиновнїка менєй продуктивна од роботи землєдїлца; **2.** *одр.* продукцийни; **производни трошкови** продукцийни трошки, трошки продукциї; **производни односи** продукцийни одношеня; **3.** *ґрам.* виведзени; ~ **реч** виведзене слово
производилац -иоца *и* **производитељ** *х.* продуковач, продукователь
производност *ж.* продуктивносц
производња *ж.* продукция
произвођач *х.* продуковач, продукователь
произвођачки -а -о продуковацки, продуковательни
произвољан -љна -љно произвольни; зробени (вжати и под.) намислом (од ока)
произвољно *присл.* произвольно; намислом
произилазити -им **1.** *(водити порекло)* походзиц, поставац; **2.** *(настајати као последица чега)* наставац; виходзиц; ◊ **из тога произилази а)** з того виходзи; **б)** з того видно
произићи -иђем *оп.* **произаћи**
произлазити -им *оп.* **произилазити**
произналазити -им пренаходзиц, винаходзиц
произнаћи -ађем пренайсц, винайсц
произнети -есем повесц, гвариц; вигвариц
произносити -им гуториц; вигваряц
проинатити се -им се упрец ше; почац упрекосциц, почац робиц упрекосц; повадзиц ше
проистећи -ечем *и* -екнем *оп.* **произаћи**
проистицати -ичем *оп.* **произилазити**
происходити -им *оп.* **произилазити**
проја *ж.* **1.** кукурична пита; кукурични хлєб; **2.** *бот.* просо
пројавити[1] пројавим *(проказати)* удац

пројавити[2] пројавим*:* ~ **овце** прейсц з овцами коло дачого *(идуци пред нїма)*
пројавити се -им се **1.** *(јавити се говором)* озвец ше; **2.** зявиц ше, указац ше
пројазити -им викопац ярок (канал и под.) за одвод води; одвесц воду по ярку (каналу и под.)
пројан -а -о кукурични
пројахати -ашем прейсц на коньови, прешедлац; ◊ ~ **коња** розрушац коня *(пред обегованьом и под.)*
пројахивати -хујем преходзиц на коньови
пројед *х.* рана *(од лєжаня)*
пројeдати -ам прегризац, пребивац *(грижуци)*
пројeдрити -им прейсц на ладї и под.
пројездити -им **1.** *оп.* **пројахати**; **2.** *(пројурити)* пребегнуц, прелєциц*;* **3.** *(што)* прейсц, прелєциц
пројек[**а**]**т** *х.* проєкт
пројектант *х.* проєктант
пројектантски -а -о проєктантски
пројектил *х.* проєктил; ◊ **балистички** ~ балистични проєктил
пројектни -а -о проєктни
пројектовати -тујем **а)** *зак.* випроєктовац, проєктовац; **б)** *нєзак.* проєктовац
пројектор *х.* проєктор
пројекција *ж.* проєкция
пројести -едем прегризц; пребиц *(грижуци)*; преардзавиц
пројести се -едем се **1.** мац рани по целу *(од длугого лєжаня пре хороту и под.);* **2.** почац добре єсц *(напр. после хороти)*
пројечати -чим < **јечати**
пројицирати -ам *филм., мат.* проїцировац
пројурити -им пребегнуц, прелєциц
прокадити -им **1.** окуриц; **2.** *звич. дїєприкм.* виполнєни, пресицени; **ваздух је прокађен морском сољу** воздух виполнєни з морску солю
прокажен -а -о **а)** *(губав)* лепрозни, ґубави; **б)** *фиґ.* нєдорушуюци, одруцени
прокаженик *х. оп.* **губавац**
проказа *ж.* **1.** *покр.* водова хорота (hydropa); **2.** *оп.* **губа**
проказати -ажем **1.** *(пријавити власти; одати)* удац; виволац; **2.** *(предвидети)* нагаднуц; предвидзиц
проказивати -зујем **1.** *(пријављивати властима; одавати)* удавац; виволовац; **2.** *(предвиђати)* нагадовац; предвидзовац
проказивач *х.* удавач, денунциянт
прокаљужати се -ам се виваляц ше у блаце
прокапати -ам *и* -пљем *зак.* **1.** почац капкац; **2.** *(пропустити капље кише)* премакац; почац премакац; **кров је прокапао** закрице премака; закрице почало премакац
прокапљив -а -о тот цо премака; **кућа је прокапљива** хижа премака
прокапљивати -љујем *оп.* **прокишњавати**
прокарати -ам вигандровац, понаберац
прокартати -ам прекартац, преграц на картох
прокартати се -ам се *(постати карташ)* почац ше картац
прокасати -ам **1.** *(проћи у касу)* предринґац, прейсц дринґом; **2.** дакус подринґац
прокашљати -љем почац кашляц
прокашљати се -љем се покашляц, накашляц ше
проквоцати -очем почац квочац *(о квоки)*
прокид *х. (пробој, продор)* пребой, прерив, предзеранє, пребиванє
прокидати -ам *нєзак.* пребивац; перивац, претарговац; прецинац
прокијати -ам почац кихац
прокимен *х. церкв.* прокимен
прокинути -нем пребиц; прервец, претаргнуц; прецац
прокипети -пим зоврец, почац врец
прокисавати -ам *и* **прокисивати** -сујем *оп.* **прокишњавати**
прокиснути[1] -нем **1.** *(бити сав мокар од кише)* премокнуц; **2.** *оп.* **прокапати (2);** ◊ ~ **до костију (до коже, скроз)** до нїтки (цалком, вонконцом) премокнуц
прокиснути[2] -нем *(ускиснути)* сквашнїц ше; **јело је прокуснуло** єдзенє ше сквашнєло
прокицошити се -им се постац нялкош
прокишати се -а се: **прокишало се време** задижджело ше, почал часто падац диждж
прокишњавати -ам премакац; **кров прокишњава** закрице премака
прокламација *ж.* прокламация
прокламирати -ам *и* **прокламовати** -мујем *зак. и нєзак.* прокламовац
прокласао -ала -ало виклашени; ~ **пшеница** виклашене жито
прокласати -ам почац ше клашиц; виклашиц ше
проклет -а -о **1.** *дїєприкм.* (< **проклети**) прекляти, закляти; **2.** *(мрзак)* прекляти; ◊ ~ **био!** бодай биш бул прекляти!
проклети -кунем прекляц, закляц
проклетија *ж. покр.* **1.** *(мрска особа)* паскуда, паскуднїк, плюґа; **2. а)** *(околности које отежавају живот, које кога чине несрећним):* **куд си ме довео у ту**

проклетију?! дзе ши ме привед до того заруценого (нєгосцолюбивого и под.) места?!; **б)** *(оно што изазива много тешкоћа, муке, напора):* **много смо се намучили док ту проклетију нисмо обрадили** вельо зме ше намучели док зме тоту запущену (полну каменя, зароснуту и под.) жем нє обробели

проклетиња *ж.* **1.** *оп.* **проклетија; 2. а)** прекляте место; **сви су сматрали за проклетињу ту кућу** шицки тримали тоту хижу за прекляте место; **б)** *(оно што је погубно)* напасц; **вучја ~ напала је овце** вовча напасц нападла на овци; **в)** нєщесце; препасц, загибель; зла судьба; **3.** преклятство

проклетник *х.* **1. а)** *(опак, проклет човек)* прекляти чловек, паскуда, паскуднїк, плюґа, скоцени; **б)** дябол; **2.** *беш. оп.* **проклетиња (2.б)**; **3.** *(очајник)* чловек у розпуки, очайни, очаююци

проклетница *ж.* **1.** *(опака, проклета жена)* преклята жена, паскуда, паскуднїца, плюґа, скоцена; **2.** *беш. оп.* **проклетиња (2.б)**

проклетство *с.* преклятство, прекляце

проклиза *ж. ґрам.* проклиза

проклијавати -а *нєзак. ґу* **проклијати**

проклијати -а **1.** виключкац ше, пущиц (руциц) ключки; випукнуц; зисц; **2.** виросннуц; вибиц, указац ше; **3.** *фиґ.* настац

проклињати -њем преклїнац, заклїнац

проклитика *ж. ґрам.* проклитика

прокљувавати -ам *нєзак. ґу* **прокљувати**

прокљувавати се -ам се *(излазити из јајета)* вуджубковац ше

прокљувати -ујем *зак.* **1.** *(пробити кљуном)* преджубнуц; **2.** *фиґ.* **а)** знємириц; превревец/превревац; **б)** *оп.* **прокљувити (1)**; **в)** нараз ше зявиц, нараз ше указац

прокљувати се -ам се *(изаћи из јајета)* виджубкац ше

прокљувити -им **1.** *фиґ.* *(испитујући сазнати)* дознац (ше), визнац; вискусовац, виколєшиц; **распитивао се и прокљувио све** розпитовал ше и шицко (ше) дознал; **заподене с њим разговор да прокљуви шта се иза тога крије** почал з нїм бешеду же би вискусовал (виколєшел) цо ше за тим криє; **2.** *оп.* **прокљувати**

прокључавати -ам *нєзак. ґу* **прокључати**

прокључати -ам **1.** зоврец; почац врец; **2.** *фиґ.* *(избити, нагло потећи)* вибиц, вдериц

прокњижити -им прекнїжиц

прокола *ж.* **1.** фалат *(дачого розрезаного);* **2. а)** главка капусти**; б)** *кул.* крижалка

прокоментарисати -ишем *и* **прокоментирати** -ам прекоментаровац, *нар.* пригвариц

прокомешати -ам покивац, помахац, потресц; помишац, премишац

проконтролирати -ам *и* **проконтролисати** -ишем преконтроловац

прокоп *х.* ярок; канал

прокопавати -ам **1.** прекоповац; **2.** *фиґ.* дознавац (ше), визнавац

прокопати -ам **1. а)** *(копајући провести што куда)* прекопац, викопац*;* **~ канал од реке до језера** прекопац (викопац) беґель од рики до озера; **б)** *(копајући проћи кроз што)* прекопац**; 2.** *фиґ.* дознац (ше), визнац

прокопнети -ни розпущиц ше, ростопиц ше *(о шнїгу)*

прокопница *ж. (лапавица)* плюта

прокопсати -пшем мац успиху

прокорити -им дакус вигандровац

прокос *х.* место дзе трава покошена

прокосити -им **1.** *(покосити један део)* покошиц, скошиц; викошиц; **2.** *(око њиве за пролаз косилице)* обкошиц

прокоцкати -ам прекоцкац, преграц *(у газардним бависку)*

прокоцкати се -ам се почац ше коцкац

прокрадати се -ам се покрадзме (нєобачено) преходзиц (прецаговац ше), виходзиц (вицаговац ше) *або* уходзиц (уцаговац ше)

прокрасти се -адем се **а)** покрадзме (нєобачено) прейсц (прецагнуац ше); **б)** покрадзме (нєобачено) висц (вицагнуц ше), вимкнуц, умкнуц; **в)** покрадзме (нєобачено) войсц (уцагнуц ше), умкнуц ше

прокрвавити *и* **прокрварити** -им I. *прех. (учинити крвавим)* розкирвавиц, поранїц; II. *нєпрех. (постати крвав):* **руке су му прокрвавиле** з рукох му почала исц крев

прокријумчарити (се) -им (се) прекриюмчариц (ше), прешверцовац (ше)

прокрстарити -им < **крстарити**

прокрчити -им викерчиц, вирубац; розчисциц; ◊ ~ **пут** преправиц драгу; ~ **себи пут** вибиц ше *(до швета)*, преправиц себе драгу

прокубурити -им натрапиц ше, накобуриц ше

прокувавати -ам **а)** *(воду и др.)* преварйовац; **б)** *(инструменте у кључалој води)* виварйовац

прокувати -ам I. *прех.* **а)** превариц; ~ **воду** превариц воду; **б)** *(уништити бактерије у кључалој води)* вивариц; ~ **инструменте** вивариц инструменти; II. *нєпрех. тран.*

преврец; **вода у мотору је прокувала** вода у мотору преварла
прокужити -им *оп.* **прокљувити (1)**
прокукати -ам < **кукати**
прокуљати -ам < **куљати**
прокуњати -ам **1.** *(мало продремати)* преспац ше, предримац ше; **2.** прехориц *(лєгчейшу хороту);* **3.** *(провести време у нераду)* прешедзиц; прегеверовац; прелеґвариц
прокупати се -ам се дакус ше окупац, покупац ше
прокупац -пца *х. аґр.* прокупец *(файта чарного грозна и вина з Прокупля)*
прокупачки -а -о (< **Прокупље**) прокупецки
прокура *ж. правн.* прокура
прокуратор *х. ист., правн.* прокуратор
прокуратура *ж. правн.* прокуратура
прокурвати -ам прекурвиц, прекурвац
прокурвати се -ам се прекурвиц ше, прекурвац ше
прокухати -ам *оп.* **прокувати**
прокуцати -ам **1.** почац дуркац; **2.** пребиц *(дуркаюци з дачим)*
прокушавање *с.* **1.** < **прокушавати**; **2.** *правн.* условне пущанє на шлєбоду
прокушавати -ам пробовац; преверйовац
прокушан -а -о преверени; ~ **борац** преверени борец
прокушати -ам випробовац, попробовац; превериц
прокшен -а -о **1.** *(размажен)* розмазани, премазани; **2.** *(дрзак, обестан)* бесни
прокшити -им розмазовац, премазовац
пролагати -ажем **1.** почац спреведац, *беш.* почац циґанїц); **2.** дакус спревесц (поспреведац), *беш.* дакус сциґанїц (поциґанїц)
пролагати се -ажем се почац спреведац, *беш.* почац циґанїц; спревесц, *беш.* сциґанїц
пролаз *х.* **1.** *(пролажење)* преход, преходзенє; **2.** *(место куда се пролази)* **а)** преход; **б)** *(у плоту и сл.)* преход, *заст.* прелазок; **3.** *(попречна улица која спаја две паралелне улице)* улїчка
пролазак -аска *х.* **1.** *оп.* **пролаз (1); 2.** *оп.* **проћа**
пролазан -зна -зно *з розл. знач.* преходни, преходзаци; **тешко ~ пут** чежко преходна драга; **пролазни гости хотела** преходни госци готела; ~ **појава** преходне зявенє
пролазити -им *з розл. знач.* преходзиц
пролазник *х.* преходзаци, преходнїк; подражни *(на драги)*
пролазнина *ж.* такса за преход
пролазница *ж.* преходзаца, преходнїца; подражна *(на драги)*
пролазност *ж.* преходносц, преходзацосц
пролајати -јем почац брехац; забрехац
пролајати се -јем се почац вельо брехац, постац брехаци
пролактити се -им се предриляц ше, прецискац ше *(през громаду помагаюци себе з локцами)*
проламати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **проломити (се)**
пролевак *и иєк.* **прољевак** -вка *х. бот.* мешачкар (Gratiola)
пролевати (се) -ам (се) вилївац (ше), висиповац (ше); розлївац (ше); виплюсковац (ше); прелївац (ше)
пролениити се *и* **пролењити се** -им се постац лєнїви (подли), оподлїц, олєнївиц
пролепшавати се -ам се окрашовац, поставац красши
пролепшати се -ам се окрашиц, постац красши; **лице јој се пролепшало** твар єй окрашела
пролет *х.* прелєт, прелєтованє
пролетарац[1] -рца *х. оп.* **полетар (1)**
пролетарац[2] -рца *х. оп.* **пролетер**
пролетаризација *ж.* пролетаризация
пролетаризирати се -ам се *и* **пролетаризовати се** -зујем се *зак. и нєзак.* пролетаризовац ше
пролетаријат *х.* пролетарият
пролетати -ећем прелєтовац; пребеговац; **аутомобили пролећу путем** авта пребегую по драги
пролетер *х.* пролетер
пролетерски -а -о пролетерски
пролетети -тим прелєциц, прелєтнуц
пролетина *ж.* ярнє шаце, ярина
пролетни -а -о *оп.* **пролећни**
пролетница *ж. бот.* рошлїна хтора квитнє наяр
пролетњи -а -е *оп.* **пролећни**
пролетос *и* **пролетоске** *присл. (прошлог пролећа исте године)* на яр, тей яри, вяри; **оженио се** ~ оженєл ше на яр
пролетошњи -а -е *(који је од пролетос):* ~ **мраз је уништио воћке** мраз на яр (тей яри) знїчтожел овоци; **пролетошњих догађаја дуго ћу се сећати** подїї хтори ше случели на яр (тей яри) длуго будзем паметац
пролећар *х.* вчасна кромпля; вчасни кромплї
пролеће *с.* яр; **на** ~ на яр; **у** ~ наяр, вяри; **с пролећа** з яри; ◊ **једна ласта не чини** ~

єден мало, єден ище ніч нє значи; єдна ластовка нє представя яр

пролећни -а -о ярнї

пролив *х.* **1.** *мед.* преганячка; **добио је** ~ прегнало го, достал преганячку; **има** ~ преганя го, ма преганячку; **2.** *(излив)* вилїв

проливати (се) -ам (се) *оп.* **пролевати (се)**; ~ **крв** прелївац (точиц) крев

проливен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **пролити (се)**; **2.** *фиґ.* **а)** бербляци; **б)** *(о причању, стилу)* прешироки, обширни

пролизати -ижем прелїзац; злїзац; пречухац

пролизине *ж. мн.* **1.** места у рики дзе ше вода нє змарзла; **2.** вияшнєти часци нєба медзи хмарами; **3.** оштрамбани (очухани) часци на шматох

пролисина *ж.* **1.** стредок верхнєй ґамби под носом; **2.** *(ћела)* лисина

пролистати -ам **1.** зажелєнїц ше, пущиц (вигнац, достац) лїсца; **гора је пролистала** гора ше зажелєнєла; **2.** *оп.* **прелистати**

пролитати се -ам се достац преганячку; ослабиц од преганячки

пролити -ијем виляц, висипац; розляц; виплюснуц; преляц; ~ **воду из ведра** висипац воду з кабла

пролити се -ијем се **1.** виляц ше, висипац ше; розляц ше; виплюснуц ше; преляц ше; **2.** *(о наглој, великој киши)* зляц ше; ◊ **пролила се звезда** *(небом је пролетео метеор)* спадла гвизда

пролог *х. ум.* пролог, предходне (вступне) слово

пролока *ж.* **а)** *(место пролокано водом)* помола; **б)** одвалєна часц побрежя *(хтору рика подмила);* **в)** *(јарак од бујице)* ярок, бразда

пролокати -очем **1.** подмиц; розмиц; подриц; розриц; **2.** *(потрошити на пиће)* препиц

прололати се -ам се розбетяриц ше

пролом *х.* **1.** експлозия; пращанє; ~ **бомбе** експлозия бомби; **2.** *(искрчено место у шуми)* рубанє, рубанїско; чисцина; **3.** *(проломљено место, отвор)* преход; **4.** *(продор бојне линије)* пребиванє, пребице, предзеранє; пребите место *(на фронту);* **5.** потрешенє, потрес; **6.** *(велики излив кише)* лєйба, вельки диждж; **био је** ~ **облака** злял ше вельки диждж, хмара ше урвала

проломити -им **1.** **а)** розвалїц; звалїц; пребиц; розбиц, порозбивац; зламац, поламац; **б)** пребиц ше, предрец; **2.** *оп.* **проломити се (2)**

проломити се -им се **1.** *повр.* *ґу* **проломити (1.а)**; **2.** *(разлећи се)* учуц ше *(о гласних крикох, штреляню и под.);* почац одгуковац (гучац, дубонїц, дуднїц); одгукнуц; **одједном се гора проломи од пуцања пушака** нараз ше у гори учуло пращанє пушкох, нараз у гори запращали пушки; **громко клицање проломи се над селом** гласни крики одгукли над валалом

пролонгирати -ам *зак. и нєзак.* пролонґовац

пролоповити се -им се почац краднуц

пролумпати -ам *и* **пролумповати** -пујем **1.** *(лумпујући потрошити)* премулатовац, розронтовац, препиц; **2.** *(лумпујући провести време)* премулатовац

пролумпати се -ам се *и* **пролумповати се** -пујем се почац часто мулатовац, почац ходзиц по карчмох

пролуњати -ам поблукац, повандровац, поскитац (ше); прейсц, походзиц *(геверни, без роботи)*

пролупати -ам **1.** подуркац; **2.** *(одећу и сл. од прашине)* витрепац

пролуфтирати (се) -ам (се) превитриц (ше), прелуфтирац (ше)

промаја *ж.* цуґ; **ухватила га** ~ влапел го цуґ

промајан -јна -јно *(изложен промаји):* **соба је промајна** у хижи цуґ; **седе на промајном месту** шедза на цуґу

промакати -ачем намакац, влажиц

промакнути -акнем I. *прех.* **1.** *(провући)* прецагнуц, прехпац; **2.** *(пробити)* пребиц; прештрелїц; **3.** швидко прейсц; пребегнуц, прелєциц; прешмикнуц ше; **промакао је гомилу људи** швидко прешол коло громади людзох; **4.** *(пропустити учинити нешто)* препущиц, опущиц; **кафану никад не промакне** коло карчми нїґда нє прейдзе *(же би до нєй нє зашол)*; **5.** *(учинити да што напредује)* приспориц; помкнуц напредок; унапредзиц; II. *нєпрех.* **1.** **а)** *(проћи)* прейсц; швидко прейсц, пребегнуц, прелєциц; прешмикнуц ше; **поред њих је промакла нечија сенка** коло нїх пребегнул чийшик цинь; **2.** *(измакнути пажњи)* вимкнуц; **слуша сваку реч да му нешто не промакне** слуха кажде слово же би му дацо нє вимкло; **3.** ослабиц, препаднуц *(од хороти и под.)*; **4.** *фиґ.* *(синути)* прелєциц през главу, присц на розум, блїснуц

промакнути се -акнем се **1.** *(постићи успех, добити виши положај)* напредовац, вибиц ше; **2.** *(непажњом измаћи):* **промакла му се грешка** прешмикла ше му гришка

промакнуће *с.* **1.** < **промакнути**; **2.** унапредзенє *(у служби)*
промаљати (се) -ам (се) **1.** *(протурати (се)* хпац (ше), препихац (ше); **промаља главу кроз прозор** хпа главу през облак; **2.** указовац (ше)
проматрати -ам опатрац, розпатрац; провадзиц, преучовац
проматрач *х.* припатрач
проматрачки -а -о припатрацки
проматрачница *ж.* припатрачнїца; обсерватория
промаћи -акнем *оп.* **промакнути**
промаха *ж. оп.* **промаја**
промахивати -хујем **1.** *(проветравати)* превитровац, луфтирац; предувац; **2.** *(о ветру)* **а)** подувовац, з часу на час дуц, цагац; **б)** дуц през дацо, правиц цуґ, предув(ов)ац, цагац; **свеж ваздух промахиваше кроз собу** швижи воздух цагал през хижу
промахнути -нем **1.** *(проветрити)* превитриц, прелуфтирац; предуц; **ставила је одећу напоље да је ветар промахне** положела шмати вонка же би их витор предул; **2.** *(о ветру)* **а)** подуц, з часу на час задуц; **б)** задуц през дацо, направиц цуґ, предуц
промашај *х.* премах, премахнуце
промашен -а -о *фиґ.* премахнути; **промашене инвестиције** премахнути инвестициї
промашивати -шујем **1.** *(не погађати мету)* премаховац, нє потрафяц; **2.** *нєзак. ґу* **промашити (2)**
промашити -им **1.** *(не погодити мету)* нє поцильовац, нє потрафиц, премахнуц; ~ **циљ** нє поцильовац (нє потрафиц) до циля, премахнуц циль; **играч је промашио лопту** бавяч нє потрафел до лабди; **2.** *фиґ. (погрешити):* **јако си промашио** барз ши погришел (схибел); ~ **прилику** опущиц (препущиц) нагоду; ~ **занимање** вибрац погришне занїманє
промена *ж.* **1.** пременка; ~ **брзине** пременка швидкосци; **2. а)** *(измена)* пременка, вименка; змена; **б)** *(размена)* черанка; **3.** *ґрам.* деклинация, пременка
променада *ж. (шеталиште; шетња)* променада
променити -им **1.** пременїц; ~ **начин живота** пременїц способ живота; **2.** *(заменити једно другим)* пременїц, вименїц; зменїц; очерац; **3.** *(крупни новац у ситни)* розменїц
променити се -им се **1.** пременїц ше; **2.** *(претворити се у што друго)* претвориц ше до дакого *або* дачого, *заст.* справиц ше на дакого *або* дацо, даким *або* дачим; **3.** *(о времену; о човеку)* пременїц ше, обрациц ше; **променило се време** пременєла ше (обрацела ше) хвиля
промењљив -а -о пременлїви, *рид.* меняци
промењљивост *ж.* пременлївосц, *рид.* меняцосц
промењивати (се) -њујем (се) *нєзак. ґу* **променити (се)**
промер *х.* пречнїк, дияметер
промеравати -ам **1.** премерйовац; **2.** *фиґ. (процењивати)* преценьовац
промерити -им **1.** премерац; **2.** *фиґ. (проценити)* преценїц
промесити -им **1.** добре вимишиц; ~ **тесто** добре вимишиц цесто; **2.** *фиґ.* приринхтац
промет *х.* **1.** *(саобраћај)* транспорт, обток; **железнички** ~ желєзнїцки транспорт; **2.** *фин., биол. и др.* обток; **новчани** ~ пенєжни обток; ~ **материја** обток материйох; **пустити у** ~ дац до обтоку; **2.** *(кретање)* рух, рушанє; **на улицама нема промета** на улїцох нєт руху
прометан -тна -тно **1. а)** з густим транспортом; ~ **пут** драга з густим транспортом; **б)** транспортни; **прометне везе** транспортни вязи; **2.** *одр.* обточни; **прометне организације** обточни организациї; **3.** схопни, знаходлїви
прометати -ећем **1.** *(провлачити)* прецаговац, препихац; **2.** *(премештати на друго место)* прекладац; преруцовац; **3.** *(у што)* пременьовац; претворйовац; **4.** *(вршити трговину)* давац до обтоку (до тарґу), тарґовац, тарґовиц; **5.** *оп.* **промашивати (1)**
прометати се -ећем се *нєзак. ґу* **прометнути се**
прометејски -а -о прометейски
прометљив -а -о *оп.* **прометан (3)**
прометник *х.* **1.** тот цо ше занїма з тарґовину; тарґовец; дїловни чловек; **2.** тот цо управя з транспортом
прометница *ж. (саобраћајница)* транспортнїца
прометнути -нем **1.** *(провући)* прецагнуц, прехпац; **2.** *(преместити на друго место)* преложиц; преруциц; **3.** пременїц; претвориц
прометнути се -нем се **1.** постац схопни, знаходлїви; **2.** *(у што)* пременїц ше; претвориц ше
промеђуран -рна -рно *оп.* **промућуран**
промешати -ам премишац; ~ **карте** помишац (премишац) карти

промешкољити се -им се закормацац ше, покормацац ше, порушац ше
промигољити (се) -им (се) < **мигољити (се)**
промил *х.* промил
промилети -лим **1.** почац помали исц (цагац ше, чечиц и под.); **2.** вицагнуц ше; **3.** помали прейсц (прецагнуц ше и под.)
проминентан -тна -тно *(истакнут, знатан)* проминентни
проминути -нем прейсц
промисао -сли *ж.* **1.** думка; намира; **2.** *рлґ.* провидзенє, промисел, *заст.* провидїниє
промискуитет *х.* промискуитет
промислити -им **1.** *(просудити, размислити)* роздумац, розштудирац, предумац (ше); **2.** *(помислити)* подумац; **3.** *(одлучити)* надумац, ришиц, одлучиц
промислити се -им се **1.** *(прибрати се у мислима)* роздумац; **2.** *оп.* **промислити (3)**
промицати -ичем I. *прех.* **1.** *(провлачити)* прецаговац, препихац; **2.** *(пробијати)* пребивац; **3.** *(брзо пролазити поред кога, чега)* швидко преходзиц; пребеговац, прелєтовац; прешмиковац ше *(пор.* **промакнути** (I.3); **4.** *(пропуштати учинити нешто)* препущовац, опущовац; **5.** *(чинити да што напредује)* приспорйовац; порушовац напредок; унапредзовац; II. *нєпрех.* **1.** *(пролазити)* преходзиц; швидко преходзиц, пребеговац, прелєтовац; прешмиковац ше; **2.** *(измицати пажњи)* вимикац; **3.** слабиц, слабнуц, препадац *(од хороти и под.)*; **4.** *фиґ.* прелєтовац през главу, приходзиц на розум
промишљај *х.* роздуманосц; роздумованє
промишљати -ам роздумовац, штудирац, предумовац (ше)
промишљен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **промислити (се)**; **2.** *(разборит)* роздумани
промишљено *присл.* роздумано, обдумано, предумано; свидомо
промишљеност *ж.* роздуманосц
промлатити -им < **млатити**
промовирати -ам *и* **промовисати** -ишем *зак. и нєзак.* промововац
промозгати -ам роздумац, розштудирац
промолити (се) -им (се) **1.** *(протурити (се))* **а)** *(напоље)* вихпац (ше), прехпац (ше); **он протури главу кроз прозорче** вон вихпал главу през облачок; **б)** *(унутра)* вохпац (ше), ухпац (ше); прехпац (ше); **2.** указац (ше); ◊ **не сме из куће носа да промоли** нє шме висц з дому, нє шме ше указац
промомчити се -им се постац леґинь; почац ше леґиньчиц
промотрити -им **а)** *(пажљиво разгледати)* розпатриц, опатриц, препатриц; **б)** *(изучити)* розпатриц
промоција *ж.* промоция
промочив -а -о премака(ю)ци, хтори препущує влагу *або* воду
промочити -им *(учинити скроз мокрим)* намочиц, змочиц
промрзлина *и* **промрзлица** *ж.* премаржлїна, премарзнуце**;** вошка
промрзнути -нем **1.** *(укочити се од хладноће)* замарзнуц; премарзнуц; **2.** *(следити се)* змарзнуц ше
промрмлати *и* **промрмљати** -ам прежубротац, прежубронїц; премурчац, премурмотац; подудрец
промрсити -им < **мрсити**^{2}
промувати се -ам се покруциц ше
промукао -кла -кло захрипнути
промуклост *ж.* захрипнутосц, захрипнуце
промукнути -нем захрипнуц
промумлати *и* **промумљати** -ам премурчац; одмурчац; прежубротац, прежубронїц
промући -укнем *оп.* **промукнути**
промућкати -ам **1.** розмутькац, помутькац; **2.** *фиґ.* роздумац
промућуран -рна -рно знаходлїви; здогадлїви, *беш.* осетени; схопни
промуцати -ам загакуюци ше (загакуюцо) повесц; прежубротац, прежубронїц
промучити -им **1.** вимучиц, намучиц; **2.** *(претрпети):* ~ **муке** намучиц ше
промучити се -им се намучиц ше, вимучиц ше
промуштрати -ам < **муштрати**
проналазак -аска *х.* **1.** *(изум)* пренаходок, *заст.* винаходок; **2.** *(проналажење)* пренаходзенє
проналазач *х.* пренаходзач, пренаходитель
проналазачки -а -о пренаходзацки
проналазаштво *с.* пренаходнїцтво
проналазити -им **1.** *(изумевати)* пренаходзиц, *заст.* винаходзиц; **2.** *(налазити)* находзиц; **3.** *(долазити до закључка)* заключовац
пронаћи -ађем **1.** *(изумети)* пренайсц, *заст.* винайсц; **2.** *(наћи)* найсц; **3.** *(доћи до закључка)* заключиц
пронашати (се) -ам (се) *оп.* **проносити (се)**
проневаљалити се -им се *и* **проневаљанити се** -им се постац нєдобри; погубиц ше; попшиц ше
проневера *ж.* присвоєнє, присвойованє, утаєнє, утайованє; окраданє

проневеравати -ам присвойовац, утайовац; окрадац

проневерилац -иоца *и* **проневеритељ** *х.* присвойовач, утайовач; окрадач

проневерити -им присвоїц, утаїц; окраднуц

пронети -есем **1.** *(пренети)* пренєсц; **2.** *фиґ.* **а)** *(разгласити)* розшириц, розхириц, рознєсц; ~ **глас** розхириц, розглашиц; розшириц (рознєсц) глас); **б)** преглашиц; **3.** *(о кокошки и др.)* почац ше нєсц

пронети се -есем се **1.** *(брзо проћи)* прелєциц, швидко прейсц, пребегнуц, пренєсц ше; **2.** *(о вестима и сл.)* розшириц ше, розхириц ше, рознєсц ше

проникнути -нем *и* **проники** -никнем **1.** *(почети ницати – о биљци)* зисц; **2.** *фиґ.* *(продрети погледом, мишљу)* пренїкнуц, предрец; **3.** *фиґ.* зявиц ше; учуц ше; **4.** *фиґ.* *(обузети)* обняц, залапиц, пренїкнуц

проницав -а -о *оп.* **проницљив**

проницати -ичем **1.** *(ницати – о биљци)* сходзиц; **2.** *фиґ.* *(продирати погледом, мишљу)* пренїковац, предзерац; **3.** *фиґ.* *(обузимати)* обнїмац, залапйовац, пренїковац

проницљив -а -о пренїклїви; предзераюци

прономен *х.* *ґрам.* прономен

прономиналан -лна -лно *(заменички)* прономинални

пронос *х.* **1.** преношенє; **2.** перше вайцо *(хторе млада кура знєше)*

проносак -ска *х.* *оп.* **пронос (2)**

проносати -ам поношиц *(дакус);* ~ **дете** поношиц дакус дзецко *(на рукох)*

проносити -им **1.** *(преносити)* преношиц; **2.** *фиґ.* **а)** *(разглашавати)* шириц, розхирйовац, розношиц; ~ **гласове** розхирйовац, розглашовац; шириц (розношиц) гласи; **б)** преглашовац; **3.** *(о кокошки и др.)* починац ше нєсц

проносити се -им се **1.** *(брзо пролазити)* прелєтовац, швидко преходзиц, пребеговац; **2.** *(о вестима и сл.)* шириц ше, розхирйовац ше, розношиц ше; **3.** *(поносно ићи)* пишно ходзиц; **4.** *(одјекивати)* чуц ше, одгуковац

проњуњорити -им *оп.* **промумлати**

проњушити -им винюхац, винюхциц

проњушкати -ам *дем.* винюхац, винюхциц

проосетити -им почувствовац, дожиц

проосећати -ам чувствовац, доживйовац

пропаганда *ж.* пропаґанда

пропагандистички -а -о пропаґандистични

пропагандни -а -о пропаґандни

пропагатор *х.* пропаґатор

пропагирати -ам *и* **пропаговати** -гујем пропаґовац**,** *заст.* глашиц

пропадати -ам **1. а)** *(пропадати кроз што)* падац, препадац; **б)** *(у блато и сл.)* лєзнуц, упадовац; **2. а)** *(падати због трошности)* валяц ше; **б)** *(о одећи, обући)* дрец ше; **3.** *(мршавити)* препадац, барз слабиц/слабнуц; **4.** *фиґ.* **а)** доживйовац подполни нєуспих, краховац, препадац; **б)** *(на испиту)* падац; **5.** *(губити имовину, осиромашивати)* препадац, банкротовац; **6.** *(ишчезавати)* щезовац, нєставац, капац, препадац; **7.** даремно преходзиц, препадац; **8.** гинуц, страдац

пропадљив -а -о препадаци

пропакостити се -им се постац пакосни

пропалица *х. и ж.* **1.** *(морално пропао, хуља)* шветови, вайнаґи, вайнаґа; **2.** банкрот

пропан *х. хем.* пропан

пропанути -нем **1.** *оп.* **пропасти**; **2.** *(обузети; облити):* **пропануле су је сузе** горко заплакала; **пропануо га зној** облял го зной

пропањ -пња ґалоп; ◊ **у пропњу** на заднїх ногох *(о коньови)*

пропао -ала, -ало **1.** *дїєприкм.* < **пропасти; 2.** *(ислабљен)* препаднути, ослабнути, опаднути; змарнєти; **3.** *(материјално, морално)* препаднути

пропарак -рка *х.* уложени фалаток *(на панталонох)*

пропарати -рем **1.** *(распарати)* розпарац; попарац; **2.** розрезац, розпарац; **3. а)** *(парајући проћи)* препарац; **б)** *(нагло прекинути – о звуку, јакој светлости и сл.)* прецац, розоцац; **звиждук пропара тишину** гвизданє прецало цихосц; ◊ ~ **земљу** перши раз зорац *(запущену жем, луки)*

пропасирати -ам *кух.* препасировац, подавиц

пропаст *ж.* **1.** *(уништење, крај)* препасц, загибель, погибель; **2.** *осн., фиґ.* *(провалија, понор)* бездна, препасц

пропасти -аднем *и* -анем **1. а)** *(пасти кроз што)* спаднуц, препаднуц; ~ **под лед** спаднуц под ляд; **б)** *(у блато и сл.)* залєзнуц, упаднуц; **2. а)** *(пасти*, *развалити се због трошности)* зваліц ше, поваляц ше; **кров куће је пропао** закрице на хижи ше звалєло; **б)** *(о одећи, обући)* подрец ше; **3.** *(ослабити)* препаднуц, барз ослабиц/ослабнуц; змарнїц; **в)** буц цалком знїчтожени, препаднуц, скапац; загинуц; **земља је у рату пропала** жем у войни була цалком знїчтожена; **такав народ никад**

нећe пропасти таки народ нїґда нє препаднє (нє загинє, нє скапе); **4.** *фиґ.* **а)** дожиц подполни нєуспих, краховац, препаднуц; **позоришни комад је пропао** театрални фалат дожил подполни нєуспих; **б)** *(на испиту)* спаднуц; **5.** *(изгубити имовину, осиромашити)* препаднуц, банкротовац; **банка је пропала** банка препадла; **6.** *(ишчезнути)* щезнуц, нєстац, скапац, препаднуц; **младост је пропала** младосц щезла; **7.** даремно (задармо) прейсц, препаднуц; **дан ми је пропао** дзень ми даремно прешол; **8.** *(погинути)* погинуц, страдац, загинуц, скапац; ◊ ~ **утутањ** даремно (задармо, дармо) ше жертвовац (погинуц)

пропатити -им натрапиц ше, намучиц ше

пропевати -ам почац шпивац; зашпивац

пропедевтика *и* **пропедеутика** *ж. (увод у науку)* пропедевтика

пропелер *х.* пропелер

пропело *с. церкв.* розпяце

пропети -пнем **1.** подзвигнуц; **2.** *(на крст – распети)* розопяц; **3.** ~ **коња** зопнуц (дзвигнуц) коня на заднї ноги

пропети се -пнем се **1. а)** *(исправити се, устати)* стануц; дзвигнуц ше; **б)** *(уздићи се):* ~ **на прсте** стануц (дзвигнуц ше, зопнуц ше) на пальци; **в)** *(попети се)* виґрабац ше, видрапац ше, зопнуц ше; **2.** *(о коњу)* зопнуц ше (дзвигнуц ше, стануц, випнуц ше) на заднї ноги; **3.** *фиґ. (појачати се у интензитету)* зопнуц ше

пропеће *с. оп.* **пропело**

пропешачити -им прейсц пешо

пропијукати -учем < **пијукати**

пропилеје *ж. мн. и* **пропилеји** *х. мн. архит.* пропилеї *ж. и х. мн.*

пропињати -њем **1.** дзвигац, подзвиговац; **2.** *(разапињати)* розпинац; **3.** ~ **коња** спинац (дзвигац) коня на заднї ноги

пропињати се -њем се **1. а)** *(исправљати се, устајати)* ставац; дзвигац ше; **б)** *(уздизати се):* ~ **на прсте** ставац (дзвигац ше, спинац ше) на пальци; **в)** *(пењати се)* ґрабац ше, драпац ше, спинац ше; **2.** *(о коњу)* спинац ше (дзвигац ше, ставац) на заднї ноги

пропирати -ам прерайбовац; виплоковац, плокац

пропиривати -рујем роздувац *(огень)*

пропирити -им **1.** *(о ветру)* почац дуц; задуц; **2.** *(распирити):* ~ **ватру** роздуц огень; подуц до огня

пропис[1] тека *(за писанє)*, вежбанка

пропис[2] *и* **пропис** *х.* **1.** предписанє; **законски** ~ законске предписанє; **2.** упутство, инструкция

прописан -сна -сно яки вимагаю предписаня, по предписаньох, предписани; **он има прописну школску спрему** вон ма школску приготовку яку вимагаю предписаня

прописати -ишем **1.** *(издати пропис)* предписац; **2.** *(лек)* преписац

прописивати -сујем **1.** *(издавати пропис)* предписовац; **2.** *(лек)* преписовац

прописно *присл.* по предписаньох

пропитати -ам **1.** *(проверити чије знање)* випитац; ~ **ђаке** випитац школярох; **2.** *(упутити коме питања)* опитац ше; повипитовац ше; **он је пропитао суседе о свему** вон ше повипитовал сушедом о шицким

пропитати се -ам се розпитац ше

пропити -ијем препиц

пропити се -ијем се почац пиц, препиц ше

пропитивати -тујем **1.** *(проверавати чије знање)* випитовац; **2.** *(упућивати коме питања)* питац ше, випитовац ше дацо дакому; доглєдовац *(жадаюци дознац правду)*

пропиштати -тим **1.** почац пищац; запищац; **2.** *(произвести шум цурећи у млазу)* почац сущац; почац плющац; засущац; заплющац; ◊ **пропиштаће му мајчино млеко** увидзи вон ище, збере вон

проплакати -ачем **1.** почац плакац; заплакац; розплакац ше; **2.** *(провести плачући)* преплакац, одплакац; ◊ **и камен би проплакао** и камень би ше розплакал

пропламсај *х.* пламень *(цо ше на хвильки дзвига над предметом хтори гори)*; трепеценє *(огня, пламеня)*; бовкнуце, бовчанє *(огня)*

пропламсати -ам I. *прех. (ватру)* розпалїц; II. *нєпрех.* розгориц ше; розбовчац ше; забовчац

пропламтети -тим *оп.* **пропламсати** (II)

пропланак -нка *х.* чисцина, пажица *(у лєше)*

пропландовати -дујем прелєнствовац, прелеґвариц

проплести -етем преплєсц; заплєсц

проплетати -ећем преплєтац; заплєтац

пропливати -ам преплївац

пропљувати -ам почац плювац; ◊ ~ **крв 1.** похориц ше на туберкулозу, почац плювац крев; **2.** *фиґ.* барз ше натрапиц (намучиц)

проповед *х.* **1.** *(предика)* казань *ж.*, *заст.* казанє *с.*; *(радња)* наказованє; **2.** *(у ширењу вероисповести)* проповид; ◊ **очитати коме** ~ отримац дакому казань

проповедаона *и* **проповедаоница** *ж.* казательнїца

проповедати -ам **1.** *церкв.* тримац казань, наказовац; **2.** *(ширити какву вероисповест)* проповид(ов)ац, глашиц, наказовац; ~ **Христову веру** проповидац (глашиц) Христову виру

проповедити -им *зак.* **1.** отримац казань, понаказовац; **2.** отримац проповид

проповедник *х.* **1.** *церкв.* казательнїк, наказовач/наказователь; **2.** *(који шири вероисповест)* проповиднїк

проповеднички -а -о **1.** казательнїцки, наказовацки; **2.** проповиднїцки

пропозиција *ж. з розл. знач.* пропозиция

пропојати -јем почац шпивац; зашпивац

пропонирати -ам *и* **пропоновати** -нујем *зак. и нєзак.* пропоновац

пропорција *ж.* пропорция

пропорционалан -лна -лно пропорционални

пропрати -перем прерайбац; оплокац, сплокнуц

пропратити -им **1.** *(мало отпратити)* запровадзиц, дакус випровадзиц; **2.** провадзиц; **пропратио је песму на гитари** провадзел писню на ґитари, писню одшпивал провадзаци ю на ґитари; **ове речи пропратила је смехом** тоти слова вигварела провадзаци их зоз шмихом

пропратни -а -о провадзаци; ~ **појава** провадзаце зявенє

пропратница *ж.* провадзаци акт

пропраћати -ам *нєзак. ґу* **пропратити**

пропржити -им попражиц

пропрнути -не затугнуц *(после дижджу)*;

пропртити -им направиц дражку (драгу, санїцу) по шнїгу; прейсц перши по шнїгу

пропузати -ужем *и* **пропузити** -им **1. а)** почац ше цагац; **б)** прецагнуц ше; **2.** *(о детету)* **а)** почац рачковац; **б)** прейсц рачкуюци

пропуклина *ж.* пуклєнїна, пукнуте

пропукнути -нем пукнуц

пропуп *х. (заметак пупољка)* випукнуте пупче

пропупати -а, **пропупети** -пи, **пропупити** -и *и* **пропупчати** -а *(пустити пупољке)*: **дрвеће је пропупало** на древох почали виганяц (випуковац) пупча

пропусни -а -о препущуюци, препусни; ◊ ~ **моћ** препущуюца моц; ~ **вентил** *техн.* препущуюци вентил

пропусник *х. ел.* препущовач

пропусница *ж.* препуснїца

пропуст *х.* **1.** *(пропуштање)* препущованє; **2.** цива, пайпа, ярок и под. *(за одцеканє води);* **3.** *тран., фиґ.* препущенє

пропустити -им **1.** *(кроз себе; кроз машину)* препущиц; **бетон је пропустио воду** бетон препущел воду; **2. а)** *(допустити коме да прође)* пущиц, препущиц; **б)** *(стати у страну да ко прође)* стануц набок, пущиц, препущиц дакого; **3.** *фиґ. (прилику – не искористити)* опущиц, препущиц; вимкнуц (ше) *(з пременку конструкциї)*; **колико прилика је пропустио...** кельо нагоди опущел..., келї нагоди (ше) му вимкли

пропустљив -а -о препущуюци, препущоваци

пропустљивост *ж.* препущуюцосц, препущовацосц

пропутовање *с.* препутованє

пропутовати -тујем препутовац

пропући -укнем *оп.* **пропукнути**

пропућкати -ам **1.** *(пропушити)* почац куриц; **2.** *оп.* **профућкати**

пропух *х. оп.* **промаја**

пропухавати -ам *нєзак. ґу* **пропухати**

пропухати -ам **1.** *(дувањем прочистити)* предуц; видуц; **2.** *(проветрити)* превитриц, вилуфтирац, прелуфтирац; **3.** *(распирити):* ~ **ватру** роздуц огень; подуц до огня

пропушити -им почац куриц

пропушити се -им се почац куриц, постац куряч (доганьош)

пропуштати -ам **1.** *(кроз себе; кроз машину)* препущовац; **2. а)** *(дозвољавати коме да прође)* пущац, препущовац; **б)** *(склањати се у страну да ко прође)* ставац набок, препущовац дакого; **в)** *(воду – о обући)* пущац; **ђонови ми пропуштају воду** талпи ми пущаю воду; **3.** *фиґ. (прилику – не искоришћавати)* опущовац, препущовац

прорада *ж. (свестрана обрада)* преробок, прерабянє

прорадити -им **1.** *(обрадити, разрадити)* преробиц; **2.** *(почети радити)* почац робиц, преробиц; рушиц; **3.** *(провести у раду неко време)* робиц, преробиц; **дан је прорадио весело** цали дзень робел весело

прорадити се -им се постац вредни (роботни), почац *(вредно)* робиц

прорађивати -ђујем *нєзак. ґу* **прорадити**

прорајтати -ам *(расипнички потрошити)* розронтовац, перонтовац, розруцац, розтрошиц

прораст *х.* **1.** *(лишће у поврћа које расте пошто је биљка презрела):* **ићи (поћи) у** ~ роснуц (почац роснуц) до нашеня*;* **2.** *мед. (израслина у организму)* боляк, вироснуце, виросток

прорастати -ам *нєзак. ґу* **прорасти**

прорасти -тем **1.** *(пробити се растући кроз што)* прероснуц, пребиц ше; **2.** *(избацити клицу – о извађеном из земље кромпиру, луку и сл.)* почац роснуц; **3.** *(обрасти, зарасти)* зароснуц, оброснуц, пороснуц

прорачити се -и се *оп.* **прохтети се**

прорачун *х.* предрахунок; перерахунок

прорачунавати -ам прераховйовац, розраховйовац; предраховйовац

прорачунан *и* **прорачунат** -а -о **1.** *дїєприкм.* < **прорачунати (се)**; **2.** *(смишљен)* зробени нароком, розраховани, зраховани; **3.** *(себичан)* розраховани

прорачунати -ам прераховац, розраховац; предраховац

прорачунати се -ам се *взаєм. повр.* обраховац ше

прорачунски -а -о предрахункови; прерахункови

прорашће *с. зб.* **1.** *(биље)* рошлїни; **2.** *(шибље)* гущави, черяки

проред *х.* преридзенє

проредити (се) -им (се) преридзиц (ше)

прорeђивати -ђујем преридзовац

прорeђивати се -ђујем се преридзовац ше, риднуц; **коса му се проређује** власи му ридню

прорез *х.* **1.** пререз; **2.** *(отвор у облику пукотине):* **вири кроз прорезе дасака ограде** закукує помедзи дески прощох, закукує през дзири медзи десками прощох; **3.** *(разрез на панталонама)* клїн

прорезати -ежем пререзац

прорезивати -зујем пререзовац

проректор *х.* проректор

прорећи -екнем випророковац, предрекнуц, предсказац

прорешетати -ам **1.** *(прочистити на решету)* прероштовац; **2.** *(избушити на много места)* подзиравиц, пререшетовац; **3.** *фиґ.* прероштовац, пререшетовац

прорибати -ам пречухац

проринути -нем *(пробити)* пребиц

проринути се -нем се *(прогурати се)* пребиц ше, предриляц ше

прорити -ијем прериц

прорицати -ичем пророковац, предрекац, предсказовац, *заст.* вищовац

проров *х.* **1.** тунел; **2.** яруга; ярок

пророк *х.* пророк

пророковати -кујем **а)** *зак.* пророковац, випророковац; **б)** *нєзак.* пророковац

пророчански -а -о пророчески, пророцки

пророчанство *с.* пророчество, пророцтво

пророчица *ж.* пророковачка

пророчиште *с.* пророковалїще; ◊ **делфијско** ~ *ист.* делфийске пророковалїще

пророчки -а -о *оп.* **пророчански**

пророштво *с. оп.* **пророчанство**

просањкати се -ам се посанкац ше; посаночкац ше

просац -сца *х.* питач; **ићи (доћи) у просце** питац дзивку

просвед *х.* протест

просведовати -дујем протестовац

просвета *ж.* просвита

просветар *х.* просвитар

просветаш *х. (просветни радник) беш.* просвиташ

просветитељ *х.* просвититель

просветитељство *с.* просвитительство

просветити -им просвищиц

просветлити -им I. *прех.* **1.** ошвициц; **2.** *оп.* **просветити**; II. *нєпрех.* **а)** постац ясни, шветли *одн.* яснєйши, шветлєйши*;* розяшнїц ше; **б)** постац ясно, шветло *одн.* яснєйше, шветлєйше

просветљавати -ам *нєзак. ґу* **просветлити**

просветни -а -о просвитни

просвећен -а -о просвищени; ◊ **просвећени апсолутизам** *ист.* просвищени абсолутиз[е]м

просвећивати -ћујем просвищовац

просвирати -ам I. *нєпрех.* **1. а)** почац грац; **б)** пограц *(єден час)*; **2.** *(профијукати – о метку и сл.)* прегвизджац; II. *прех. (пробушити метком):* ~ **коме метак кроз главу** штрелїц дакому просто до глави, прегвиздац дакому кульку през главу; **метак му је просвирао чело** кулька го потрафела просто до чола

просвјед *х. оп.* **просвед**

просврдлати -ам превартац, префуровац, предзиравиц

просев *х.* блїск, блїснуце

просед -а -о дакус шиви

проседети -дим **1. а)** прешедзиц; **б)** *(у затвору)* одшедзиц, прешедзиц; **2.** *(о малом детету)* почац шедзиц

проседнути се -нем се **1. а)** *(улећи се)* угнуц ше; **б)** звалїц ше; **2.** *(о болеснику)* мац (достац) рани од лєжаня

просејавати -ам **1. а)** *(зрно)* роштовац; **б)** *(брашно)* ошивац; преошивац; **2.** *фиґ.* роштовац, решетовац

просејан -а -о **а)** *(о зрну)* прероштовани; **б)** *(о брашну)* ошивани; поошивани, преошивани

просејанац -нца *х. буд.* ошивани шлюнок

просејати -јем **1. а)** *(зрно)* прероштовац; **б)** *(брашно)* поошивац; преошивац, преошац; **2.** *оп.* **прорешетати (3)**

просек 1. а) отвор, дзира; **б)** *(просечено уско удубљење)* ярок, бразда; долїна; **2.** *фиґ. (средња мера)* стредок/штредок, просек, *нар.* єдно на други; ◊ **у просеку** стреднє/штреднє, *нар.* єдно на други; **испод просека** *(испод обичне норме)*: **квалитет је испод просека** квалитет слабши од стреднього; **то је урађено испод просека** то зробене слабше од стреднєй норми (од просеку); **играч је играо испод просека** бавяч бавел слабше од стреднїх бавячох, *беш.* бавяч бавел спод просеку

просека *ж.* **1.** вирубане пасмо у лєше; вирубани даскельо шори кукуричанки и под.; скошене (викошене) пасмо трави и под.; **2.** *оп.* **просек (1.б)**

просеком *присл. оп.* **просечно**

просектура *ж. мед.* просектура

проселина *ж.* долїна, дол *(медзи горами)*, медзигорє

просеминар *х.* просеминар

просен -а -о просов[и], прошани

просеница *ж.* прошани хлєб, колач и под.

просењак *х.* **1.** *оп.* **просеница; 2.** *бот.* просенїца (Hydnum repandum)

просести се -еде се *и* -едне се *оп.* **проседнути се**

просећи -ечем пререзац; прецац

просецати -ам пререзовац; прецинац

просечан -чна -чно стреднї/штреднї, просекови

просечно стреднє/штреднє, просеково, *нар.* єдно на други

просечност *ж.* стредньосц/штредньосц, просековосц

просидба *ж.* питанє, спитованє, питачка; **отићи у просидбу** пойсц питац дзивку

просидбени -а -о: ~ **обичај** обичай при питаню (спитованю) дзивки

просијавати -ам *нєзак. ґу* **просијати**

просијати -ам I. *нєпрех.* зашвициц (ше), блїснуц, заблїснуц; II. *прех.* ошвициц

просиктати -кћем пресичац

просилац -иоца *х.* **1.** *оп.* **просац**; **2.** подноситель молби (вимоги, вимаганя)

просинац -нца *х.* **1.** децембер; **2.** *бот.* щир, широтка (Mercurialis annua)

просиначки -а -о децемберски

просинути -нем зашвициц; зашвициц ше

просипати (се) -ам (се) *и* -пљем (се) **1.** *(о сипкој материји)* **а)** розсиповац (ше); **б)** висиповац (ше); **2.** *(о течности)* **а)** розлївац (ше), розсиповац (ше); **б)** вилївац (ше), висиповац (ше); виплюсковац (ше)

проситељ *х. заст. оп.* **просилац (2)**

просити -им **1.** *(молити)* модлїц; **2.** *(девојку за жену)* питац; **3.** *(милостињу)* жобрац, ходзиц по питаню, *заст.* питац алмужну

просјај *х.* блїск

просјајити -им зашвициц ше, заблїщац ше

просјак *х.* жобрак, *рид.* нїщи

просјакиња *ж.* жобрачка

просјаче -ета *с.* жобраче

просјачити -им **1.** *(просити милостињу)* жобрац, жобрачиц, ходзиц по питаню; **2.** *(наметљиво мољакати)* видайковац, насилу випитовац, жобрац, жобрачиц

просјачки -а -о жобрацки

просјаштво *с.* жобрацтво

проскитати се -ам се почац (ше) блукац, почац (ше) скитац

проскрбити -им *(снабдети)* подмириц дакого з дачим, обезпечиц дакому дацо

проскрибирати -ам *и* **проскрибовати** -бујем *зак. и нєзак. ист., фиґ.* проскрибовац

проскрипција *ж. ист., фиґ.* проскрибция

проскупсти -убем вискубац; вискубнуц; витаргац; витаргнуц

проскура *ж. оп.* **просфора**

прослава *ж.* **1.** *(слављe)* преслава; **2.** *(част)* чесц, слава

прославити -им преславиц

прославити се -им се преславиц ше

прослављати -ам преславйовац, преславяц, славиц; швециц, шветковац

прослављати се -ам се преславйовац ше, преславяц ше, славиц ше

прослављен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **прославити**; **2.** *(славан)* преславени, виславени

проследити -им **1. а)** пойсц за даким; **мајка уђе у собу, а дете проследи** мац вошла до хижи, а дзецко пошло за ню (а дзецко за ню); **б)** *(наставити)* предлужиц; **2.** *канц.* прешлїдзиц

прослеђивати -ђујем **1. а)** исц, шлїдзиц за даким; **б)** *(настављати)* предлужовац; **2.** *канц.* прешлїдзовац

прослов *х.* **1.** *оп.* **предговор**; **2.** бешеда *(на даякей святочносци)*

прословити -им **1.** *(рећи)* гвариц, повесц; **2.** *(бекнути)* озвец ше, повесц єдно слово, киркнуц
просо *с. бот.* просо
просочити -им *(проказати)* удац, приявиц
проспавати -ам преспац
проспавати се -ам се **1.** *оп.* **проспавати**; **2.** *(бити поспан):* **проспавао сам се** спал бим, шпи ше ми; поспани сом
проспек[**а**]**т** *х.* проспект
просперирати -ам *зак. и нєзак.* просперовац
просперитет *х.* просперитет
прост -а -о **1.** *з розл. знач.* прости; **то је веома просто** то барз просте *(зробиц, похопиц);* ~ **народ** прости народ; **ти си веома прост!** *(ти си неотесан)* ти барз прости!; **2.** обични, звичайни; **то је** ~ **лаж** то обична спреводзка; **3. а)** ошлєбодзени; ~ **је од свих предрасуда** ошлєбодзени є од шицких предрозсудкох; **б)** отворени, шлєбодни; **иди, пут ти је прост** идз, драга ци отворена; **4.** *(опроштен)* пребачени; ◊ ~ **број** *мат.* просте число; ~ **година** *астр.* прости рок; ~ **реченица** *ґрам.* просте виреченє; ~ **му душа!** *нар.* най му бог пребачи!; **просто ти, нека ти је просто, од бога ти просто било** *(без икакве замерке, опроштено ти било)* нє хиба, нєт хиби
простајати -тојим престац
простак *х.* **1.** *(човек простачког владања)* простак, прощава; **2.** *(припрост човек)* прости чловек
простакиња *ж. оп.* **простакуша**
простаклук *х.* простацтво
простакуша *ж.* **1.** *(жена простачког владања)* простачка, прощава; **2.** *(припроста жена)* проста жена
простата *ж. анат.* простата
простачина *ж.* **1.** *ауґм.* простачиско, прощава; **2.** *зб.* прости народ
простāчки[1] -а -о **1.** простацки, прости; **простачке речи** простацки слова; **2.** *(који се односи на прост народ):* ~ **кућа** хижа простого селяна
простāчки[2] *присл.* по простацки; попросто
просташтво *с. оп.* **простаклук**
простењати -њем застукац; престукац
простирање *с.* **1.** < **простирати (се); 2.** *физ.* ширенє, пресцеранє; ~ **топлоте** ширенє (пресцеранє) цеплоти
простирати -рем **1. а)** пресцерац; **б)** *(сламу и сл.)* сцелїц; **2.** ~ **сто** *(покривати сто стоњаком и стављати прибор за јело)* рихтац стол; **3. а)** *(обарати)* валяц; забивац; **б)** *(стављати, полагати)* класц
простирати се -рем се **1.** пресцерац ше; сцелїц ше; шириц ше; **дим се простире изнад земље** дим ше пресцера (сцелї) понад жем; **2. а)** *(опружати се целим телом)* розцаговац ше; **б)** *(обузимати собом простор)* пресцерац ше, буц розложени; **изложба се простире на 20 јутара** вистава ше пресцера (вистава розложена) на 20 гольтох; **3. а)** руцац ше (падац) на жем; **б)** *(падати оборен)* падац; висцерац ше *(забити, мертви)*
простирач *х.* **а)** *(на кревету)* плахитка; **б)** *(на столу)* парток; **в)** *(на поду)* килим, керпара, гасура и под.; **г)** плахта; покровец; поньва; покров; пресцерач
простирка *ж.* **1.** *оп.* **простирач; 2.** слама, лїсце и под. за сцелєнє под статок; сцелєнє под статок
простити -им пребачиц; ◊ **боже ми (ме) прости, боже прости, бог да прости** *беш.* най ми бог пребачи; **прости(те), простићеш (-ћете), да простиш, да простите, прости ме** *нар.* пребач(це); з пребаченьом
простити се -им се **1.** *взаєм. повр. (растати се)* одпитац ше; **2.** *(извинити се, испричати се)* препитац ше, замодлїц за пребаченє
проституирати (се) -ам (се) *и* **проституисати (се)** -ишем (се) *зак. и нєзак.* проституовац ше
проститутка *ж.* проститутка
проституција *ж.* проституция
просто *присл.* **1.** *з розл. знач.* просто; **био је** ~ **обучен** бул просто облєчени; **2.** *за помоцнєнє (доиста)* наисце, (на)справди; аж, лєм так; уж; просто; *лєбо ше нє преклада, а значенє ше наглашує з интонацию;* **кад говори, он** ~ **сипа као из рукава** кед бешедує, вон як кед би справди з кнїжки читал (вон як кед би з кнїжки читал); **он није трчао, он је** ~ **летео** вон нє бежал, вон аж (вон лєм так) лєцел; **рекао сам му,** ~ **нисам могао да издржим** гварел сом му, уж сом нє могол витримац; **3. а)** *(без увијања)* отворено; **б)** шлєбодно; ~ **им радити што хоће** шлєбодно им робиц цо сцу, можу робиц цо сцу
простодушан -шна -шно простодушни, простосердечни, щиросердечни
простодушност *ж.* простодушносц, простосердечносц, щиросердечносц
простонародни -а -о простонародни

простор *х. з розл. знач.* простор
просторан -рна -рно просторни; ~ **уметност** просторна уметносц
просторија *ж.* **1.** простория; **2.** пространство, простор
просторни -а -о просторов[и], просторни
просторност *ж.* просторносц
простосрдачан -чна -чно сердечни, щири, добросердечни
простота *ж.* **1.** *з розл. знач.* простота, простосц; **2.** прости народ
простран -а -о престрани, пространи; просторни**;** бивни
пространство *с.* престранство, пространство
прострелити -им **1.** прештрелїц; **2.** *фиґ.* прецац; ◊ ~ **очима (погледом)** прецац з очми (поглядом)
прострети -рем **1. а)** престрец/прештрец; ~ **поњаву** престрец поньвичку; **б)** *(сламу и сл.)* посцелїц; **2.** ~ **сто** *(покрити сто стоњаком и ставити прибор за јело)* порихтац стол; **3. а)** *(оборити)* звалїц; забиц; **б)** *(положити)* положиц; вистрец *(мертвого);* ◊ **како простреш, онако ћеш и лећи (спавати)** *прислов.* як себе посцелїш, так будзеш спац
прострети се -ем се **1.** престрец ше/прештрец ше; розсцелїц ше; **магла се прострла равницом** молга ше престарла (розсцелєла) по ровнїни; **2. а)** *(опружити се целим телом)* розцагнуц ше; **б)** руциц ше (спаднуц) на жем; **3.** *(пасти оборен)* спаднуц; вистрец ше *(забити, мертви)*
простриг *и* **простриж** *х. (прорез на оделу)* розпор
простријећи -ижем прештригнуц/престригнуц
прострти (се) -рем (се) *оп.* **прострети (се)**
прострyгати -ужем < **стругати**
пространjaти -jим *и* **прострујити** -им преструяц, преструїц
простудирати -ам престудирац
просуда *ж.* оцена; прецена; критика
просудити -им пресудзиц, розсудзиц; оценїц; преценїц
просуђивати -ђујем пресудзовац, розсудзовац; оценьовац; преценьовац
просуђивач *ж.* пресудзовач; оценьовач; преценьовач
просузити -им заплакац
просукати -учем **1.** *(пробости)* преджобнуц, предзиравиц, пребиц; **2.** *(сучући увити)* закруциц, засукац
просуља *ж. покр. (тигањ)* палачинкарня, *коц.* палачинкар
просути -спем **1.** *(сипку материју)* **а)** розсипац; **б)** висипац; **2.** *(течност)* **а)** розляц, розсипац; **б)** виляц, висипац; виплюснуц; ◊ ~ **кућу (имање)** розронтовац хижу (маєток); ~ **коме црева** розпарац дакого, розпарац дакому брух, випущиц дакому гурки (бураґи)
просути се -спем се **1.** *(о сипкој материји)* **а)** розсипац ше; **б)** висипац ше; **2.** *(о течности)* **а)** розляц ше, розсипац ше; **б)** виляц ше, висипац ше; виплюснуц ше; **3.** *(окилавити)* пукнуц
просутост *ж. мед. (килавост)* пукнутосц
просушити -им **1.** дакус осушиц; **2.** *(исушити)* осушиц, висушиц
просушити се -им се **1.** осушиц ше, висушиц ше; **2.** *(провенути се – о биљци)* спрец; висхнуц
просфора *ж. церкв.* проскурки
просценij[ум] *х. театр.* просцений, просцениюм
прота *х. церкв.* протоєрей
протагонист[а] *х.* протаґонист[а]
протаза *ж. ґрам.* протаза
протак *х. покр.* рошта *(за роштованє житаркох и лєнового нашеня)*
протакати -ачем **1.** прелїовац, пресиповац; **2.** роштовац
протакнути -акнем прехпац, предзац
проталиј[ум] *х. и* **проталија** *ж. бот.* проталий, проталиюм
протањити -им сценшац
протањити се -им се **1.** сценшац ше; **2.** *(смршати)* схуднуц
протаћи -акнем *оп.* **протакнути**
протег *х. и* **протега** *ж.* розстоянє; длужина; ширина
протеглити (се) -им (се) нацагнуц (ше)
протегљаст -а -о дакус длугши; длуговасти; високи и худи
протегљив -а -о розцаговаци
протегнути -нем **1.** *(ноге, врат и сл. – испружити)* нацагнуц; **2.** *(растегнути)* розцагнуц; ◊ ~ **ноге** *(прошетати се)* понацаговац ноги; ~ **папке** *вулґ. (умрети; црћи)* виставиц ратици
протегнути се -нем се **1.** нацагнуц ше; понацаговац ше; **устаде и мало се протеже** станул и дакус ше понацаговал; **2.** розцагнуц ше; **3.** *фиґ. (отегнути се)* розцагнуц ше, одцагнуц ше, предлужиц ше; **4.** *фиґ.* розшириц ше
протеже -еа *х. (штићеник)* протеже
протежирати -ам *зак. и нєзак.* протеж[ир]овац

протеза *ж.* протеза
протезавица *ж.* **1.** нацагованє *(з целом)*; **2.** предсмертна аґония
протезати -ежем **1.** *(ноге, врат и сл. – испружати)* нацаговац; **2.** *(растезати)* розцаговац
протезати се -ежем се **1.** нацаговац ше; **пробудио се и протеже се у кревету** пребудзел ше и нацагує ше у посцелї; **2.** розцаговац ше; цагац ше
протеини *х. мн. биол.* протеини, бильчки
протеј *х. (превртљивац)* протей
протектор *х.* протектор
протекторат *х.* протекторат, *заст.* опика
протекција *ж.* протекция
протекционаш *х.* протекционаш, протекцийош
протекционист[**а**] *х.* протекционист[а]
протепати -ам < **тепати**
протепсти -епем *(профућкати)* розронтовац, розруцац
протепсти се -епем се **1.** *оп.* **проскитати се; 2.** морално препаднуц
протеранац -нца *и* **протераник** *х.* вигнанєц, вигнати, вандровнїк, вандровкаш
протерати -ам **1. а)** *(стоку кроз село и сл.)* прегнац; **б)** *(проћи мимо колима и сл.)* прейсц; **2. а)** *(истерати)* вигнац; **б)** *(прогнати)* прегнац, вигнац; **3.** *фиґ. (ослободити се чега)* одогнац, розогнац; ~ **мамурлук** розогнац поспаносц; розогнац паскуди
протеривати -рујем **1. а)** *(стоку кроз село и сл.)* преганяц; **б)** *(пролазити мимо колима и сл.)* преходзиц; **2. а)** *(истеривати)* виганяц; **б)** *(прогонити)* преганяц, виганяц; **3.** *фиґ. (ослобађати се чега)* одганяц, розганяц
протест *х.* протест
протестант *х.* протестант
протестантизам -зма *х.* протестантиз[е]м
протестантка *и* **протестанткиња** *ж.* протестантка
протестантски -а -о протестантски
протестни -а -о протестни; ~ **митинг** протестни митинґ
протестовати -тујем протестовац
протетика *ж. мед.* протетика
протетички -а -о протетични
протећи[1] (се) *и* **протећи (се)** протегнем (се) *оп.* **протегнути (се)**
протећи[2] *и* **протећи** протечем *и* протекнем **1.** почац чечиц; почац чуриц; **2.** *(текући проћи)* пречечиц; пречуриц; **3.** *фиґ. (истећи, пролити се)* преляц ше; **колико је крви протекло!...** кельо креви ше преляло!...; **4.** *(процурити)*: **протекао је кров** закрице почало премакац; **протекло је буре** з гордова почала чуриц вода и под.; **5.** *фиґ. (минути – о времену)* прейсц; **6.** *фиґ. (настати, произићи)* настац
проти *прим. оп.* **против**
против *прим.* I. *прим з ґен.* **1.** *означує проциванє* процив, *нар.* проци; **борити се ~ зла** бориц ше процив зла; **2. а)** *означує напрям ґу дачому* ґу, спрам; **окренули су топове ~ града** обрацели дзела ґу (спрам) варошу; **б)** *означує процивни напрям* процив; до; **плива ~ струје** плїва процив струї; **вози бицикл ~ ветра** гонї бициґлу до витру; **3.** *(о леку)* од, процив; **лек ~ мигрене** лїк од (процив) миґрени); **4.** *як часц предиката* процив; **сви су били ~ тога** шицки були процив того**,** *заст.* шицки були процивни тому; **немам ништа против** нє мам нїч процив, *нар.* я нє дзбам; II. *присл. (супротно)* процивно
против- *з розл. знач. як часц зложених словох* процив-, *заст.* проци-
противавионски -а -о процивавионски
противан -вна -вно **1.** *(сасвим друкчији; противуречан*; *супротан)* процивни; **рат је ~ људском разуму** война процивна людскому розуму; **иде у противном правцу** идзе у процивним напряме; **2.** хтори ше находзи на другим боку, процивни; **виче с противне обале** кричи з другого побрежя; **3.** нєприємни, нєсимпатични; **4.** *у функциї предиката:* **ја сам ~ да...** я процив же би...; ◊ **у противном случају** у процивним случаю
противвредност *ж.* процивредносц
противдејство *с.* процивдїйство
противдоказ *х.* процивдоказ
противзаконит -а -о процивзаконїти, процивзаконни
противити се -им се **1.** *(одупирати се)* процивиц ше, спроцивйовац ше; сперац ше; **2.** *(не пристајати на што)* процивиц ше, нє приставац на дацо, *заст.* буц процивни; **3.** *(бити у супротности)* процивиц ше
противкандидат *х.* процивкандидат
противмера *ж.* процивмира, процивмера
противнапад *х.* процивнапад
противник *х.* процивнїк
противнички -а -о прицивнїцки
противно *присл.* **1.** *(супротно)* процивно; **2.** *фиґ. (криво, непоћудно)* нє по дзеки; криво; цлїво; **било му је јако ~** барз му нє було по дзеки, барз ше му нє пачело (нє любело)

противност *ж.* **1.** *(супротност)* процивносц; **2.** *(непријатност, мрскост)* нєприємносц, нєсимпатичносц
противпожарни -а -о процивогньови
противправни -а -о процивправни
противприродан -дна -дно процивприродни
противратни -а -о проциввойнови
противречан -чна -чно процивсловни
противречити -им процивсловиц
противречност *ж.* процивсловносц
противстав *х.* процивстановиско
противставити (се) -им (се) *зак. (супротставити (се))* процивставиц (ше), спроцивиц (ше)
противстављати (се) -ам (се) *(супротстављати (се))* процивставяц (ше), спроцивйовац (ше); ~ **различита становишта** процивставяц розлични становиска
противстати -анем *(успротивити се)* спроцивиц ше, зопрец ше
противтег *х. и* **противтежа** *ж.* проциввага
противтело *с. биол.* процивцело
противтенковски -а -о процивтенковски, процивтенкови
противтужба *ж.* процивтужба
противу *прим. оп.* **против**
противу- *оп.* **против-**
противудар *и* **противударац** -рца *х.* процивдеренє
противуслуга *ж.* процивуслуга
противуставан -вна -вно процивуставни
протиница *ж. (протина жена)* панїматка, протоєрейова жена
протињати (се) -њем (се) *нєзак. покр. (провлачити (се))* прецаговац (ше)
протирати -рем *нєзак. ґу* **протрти**
протискати (се) -ам (се) прехпац (ше), прецискац (ше)
протискивати (се) -кујем (се) препихац (ше), прецисковац (ше); ◊ **протискује ме** *(осећам пробади)* колє ме; стрика ми
протисли *х. мн. оп.* **пробади**
протиснути -нем **1.** прехпац, прецискац; **2.** *фиґ.* чежко вигвариц
протиснути се -нем се прехпац ше, прецискац ше
протисци *х. мн. оп.* **пробади**
протицати[1] -ичем **1.** починац чечиц; починац чуриц; **2.** *(текући пролазити)* прецекац, чечиц, преходзиц; чуриц; **3.** *фиґ. (проливати се – о крви и сл.)* прелївац ше; **4.** *(пропуштати воду)* **а)** *(о крову и сл.)* премакац; **б)** *(о бурету и сл.)* чуриц; **5.** *(пролазити – о времену)* преходзиц; **како ти протиче дан?** як ци преходзи дзень?; **6.** *фиґ. (настајати, произилазити)* наставац
протицати[1] -ичем (*нєзак. ґу* **протакнути**) препихац, предзивац
проткати -ам, -ткем *и* -очем преткац
проткивати -ам преплєтац (укладац) з тканьом; *фиґ.* пренїкац дацо, преплєтац ше з дачим
протнути -нем прехпац, предзац
прито[1] *х. оп.* **прота**
прото[2] *и* **прото** *покр.* управитель (шеф) будовнї
прото- *як перша часц зложених словох значи: початни, перши по часу, по положеню* прото-
протођакон *х. церкв.* протодиякон
протозое *ж. мн. зоол.* протозои
протојереј *х. церкв.* протоєрей
проток *х.* прецек; прецеканє**; ~ информација** прецек информацийох
протока *ж. бот.* рицинус (Ricinus communis)
протокол *х.* **1.** *з розл. знач.* протокол; **2.** матична кнїжка, матрикула, протокол
протоколарни -а -о протоколарни
протоколација *ж. (регистрација)* протоколация
протоколирати -ам *и* **протоколисати** -ишем протоколовац
протон *х. физ.* протон
протонема *ж. бот.* протонема, пранїтка
протонски -а -о протонски, протонов[и]
протоплазма *ж.* протоплазма
протопоп *х. церкв.* протопоп
протосинђел *х. церкв.* протосинґел
прототип *х.* прототип
прототипски -а -о прототипски, птототипови
протоцињати се -ам се покорчоляц ше; пошлїзкац ше
проточ *х. оп.* **пролив (1)**
проточан -чна -чно прецекаюци, прецекови; ~ **хидроцентрала** прецекова гидроцентрала
проточити -им **1.** *(излити)* виляц, висипац; преляц; ~ **много суза** преляц вельо слизи; **2.** *покр. (просејати)* прероштовац; **3.** *(добити пролив):* **проточио је** достал преганячку, прегнало го
протратити *и* **протраћити** -им **а)** *(новац)* потрошиц, розтрошиц, розруцац; **б)** *(време и сл.)* страциц, потрациц
протресати -ам **1.** потресац, тресц; **2.** *фиґ. (размартрати)* претресац
протрести -есем **1. а)** потресц; **б)** *(јастук и сл.)* витрепац; **2.** *фиґ. (размотрити)* претресц

протрљати -ам почухац
протрнути -нем **а)** *(од страха и сл.)* зацерпнуц; **б)** *(од хладноће)* здревнїц
протрти -рем *и* -тарем **а)** *(истрти)* розчухац, почухац; ~ **болно место** розчухац боляце место; **б)** *(протрљати)* почухац
протрунути -нем погнїц, згнїц
протрчати -чим пребегнуц; *(пројурити)* швидко пребегнуц, прелєциц
проту- *оп.* **против-**
протуберанца *ж. мед.* протуберанца
протува *ж. и х.* вандров, вандровкаш, вайнаґи/вайнаґа
протужити -им почац жаловац
протумачити -им потолковац, претолковац
протунараван -вна -вно процивприродни
протурати -ам **1. а)** *(провлачити)* препихац, прецисковац, прецаговац; предзивац; **б)** *(гурати кроз што)* предрильовац; **в)** *(пребацивати кроз што)* преруцовац; **2.** *(истурати, промаљати)* хпац *(вонка през дацо)*, препихац; **3.** *(у што)* хпац, цискац; удрильовац; уруцовац; **4. а)** *(лажне новчанице и сл.)* тайно розширйовац (шириц); **б)** *(лажне вести и сл.)* розхирйовац, розширйовац, шириц
протурати се -ам се препихац ше, прецисковац ше; предрильовац ше
протурити -им **1. а)** *(провући)* прехпац, прецискац, прецагнуц; предзац; **б)** *(прогурати кроз што)* предрилїц; **в)** *(пребацити кроз што)* преруциц; **2.** *(истурити, промолити)* вихпац, прехпац; ~ **главу кроз прозор** вихпац главу през облак; **3.** *(у што)* ухпац, уцискац; удрилїц; уруциц; **4. а)** *(лажне новчанице и сл.)* тайно розшириц; **б)** *(лажне вести и сл.)* розхириц, розшириц
протурити се -им се **1.** прехпац ше, прецискац ше; предрилїц ше, предриляц ше; **2.** *(у кога, у што)* претвориц ше
протуслован -вна -вно *оп.* **противречан**
протусловити -им *оп.* **противречити**
протутњати -ам *и* **протутњити** -им *(проћи уз јаку тутњаву)* предубонїц; предуднїц; прегирмиц; прелопотац; прегурчац
протући -учем **1.** *(истући)* набиц; **2.** *фиґ. (провести време ништа озбиљно не радећи):* **протукао је дан читајући криминалне романе** прешол му дзень у читаню криминалних романох; **не знају како да протуку време од ручка до вечере** нє знаю цо робиц (нє знаю як препровадзиц час) од полудзенку до вечери
протући се -учем се *(кроз гужву, кроз живот)* пребиц ше
протуха *ж. и х. оп.* **протува**
проћаскати -ам дакус побешедовац; почаракац, поберляц
проћелав -а -о дакус лиси
проћердати -ам **1.** *(расипнички потрошити)* розронтовац, розтрошиц, розруцац; прекоцкац; **2.** *фиґ.* даремно дац, даремно потрошиц
проћеретати -ам *оп.* **проћаскати**
проћи прођем **1. а)** *з розл. знач.* прейсц; **он је прошао овуда** вон прешол тадзи; **прошла га је глава** прешла го глава, престала го болїц глава; **на изборима није прошао** на виберанкох нє прешол; **б)** *(препешачити)* прейсц, прекрачац; **колико пута је прошао овом улицом...** кельо раз прешол по тей улїци..., кельо раз прекрачал тоту улїцу...; **2.** *(доживети, искусити)* прейсц; *(у разним приликама)* попреходзиц; *безос.* повесц ше, поводзиц ше; **испричао нам је како је прошао** виприповедал нам як попреходзел; виприповедал нам як ше му поведло (поводзело); **3.** *(пронети се – о гласу)* розхириц ше, пренєсц ше, рознєсц ше, розшириц ше; **градом је прошао глас да...** по варошу ше розхирело же...**4.** *фиґ. (напустити што, ослободити се чега)*: **пију да их прође мука** пию же би забули на нєволю (муку); **њега су давно прошле те страсти** вон уж оддавна нє обняти з тима страсцами
проћи се прођем се **1. а)** *(прошетати се)* прейсц ше; **б)** *(учинити неколико корака)* прейсц; **2.** *(провести се)* превесц ше, забавиц ше; **3. а)** *(преживети)* прежиц; **дадоше му новаца да се може проћи неко време** дали му пенєжи же би могол прежиц даяки час; **б)** *(снаћи се)* обисц ше, знайсц ше; **проћи ћемо се и без помоћи** обидземе ше и без помоци; **4.** *безос.* закончиц ше; **на томе се прође** на тим ше закончело; **5.** *(престати радити што)* охабиц; охабиц ше; **прођите се мене** охабце ме [на миру]; **прођи се празна разговора** охаб ше празней бешеди
проћу *прим. покр.* **а)** *оп.* **према; б)** *оп.* **против**
проћукати се -а се *безос.* розчуц ше, розхириц ше
проћушати -ам випляскац; вичапкац
проузроковати -кујем **а)** *зак.* спричинїц; виволац; **б)** *нєзак.* спричиньовац; виволовац

проузроковач *х.* спричиньовач, спричиньователь; виволовач
проузрочавати -ам *и* **проузрочивати** -чујем *оп.* **проузроковати (б)**
проузрочити -им *оп.* **проузроковати (а)**
проучавалац -аоца *х.* преучовач, преучователь
проучити -им **1.** преучиц; **2.** *покр. (прочитати)* пречитац
профа *х. гип.* професор, профа
профан -а -о профани *(1. шветови, нє церковни; 2. прости, вулґарни; 3. нєсхопни, нєупуцени)*
профанирати -ам *и* **профанисати** -ишем *зак. и нєзак. (обесветити/обесвећивати)* профановац
профашист[**а**] *х.* профашист[а]
профашистички -а -о профашистични
професија *ж.* професия
професионалан -лна -лно професионални; професийни; ~ **организација** професионална орґанизация; ~ **оријентација** професионална (професийна) ориєнтация
професионалац -лца *х.* професионалєц
професор *х.* професор; **редовни** ~ рядови професор; **ванредни** ~ позарядови професор
професорица *и* **професорка** *ж.* професорка
професорски -а -о професорски
профет *х. (пророк)* профет
профил *х.* профил
профилакса *ж. мед.* профилакса
профилактичан -чна -чно *и* **профилактички** -а -о профилактични
профилирати -ам *и* **профилисати** -ишем *оп.* **профиловати**
профилни -а -о профилни
профиловати -лујем *зак. и нєзак.* профиловац
профинити -им зробиц субтилним (добераним, вицудним, вишуканим, рафинованим, финим); ~ **своје осећаје** зробиц субтилнима свойо чувства
профинити се -им се постац субтилни (доберани, вицудни, вишукани, рафиновани, фини); достац благородни манири
профињен -а -о *оп.* **префињен**
профињивати (се) -њујем (се) *нєзак. ґу* **профинити (се)**
профирцати -ам *(прошити)* префирцац
профит *х.* профит
профитер *х.* профитер
профитирати -ам *зак. и нєзак.* профитовац
профоз *х. (тамничар)* профоз
профукљача *и* **профукњача** *ж. гандр. (лакомислена, лака жена)* гойда, гамайда
профунат -нта *х. и* **профунта** *ж. (војнички хлеб)* профунт
профућкати -ам *беш.* розруцац, розронтовац, розтрошиц, потрошиц**;** *(глас, име)* упрепасциц, *нар.* запрепасциц
проха *ж. оп.* **проја**
прохарчити -им *(лакомислено потрошити, проћердати)* розронтовац, розруцац, розтрошиц; прекоцкац
прохесапити -им *(прорачунати)* прераховац, розраховац
прохибитиван -вна -вно *(који забрањује што)* прогибитивни
прохибиција *ж.* прогибиция *(забрана продукциї и предаваня алкоголного напою)*
прохладан -дна -дно жимняви, швижи; досц жимни, досц хладни; дакус жимни, дакус хладни
прохладити -им *(мало захладити)* дакус захладнуц
прохлађивати -ђујем дакус захладзовац
проход *х.* **1.** *(шетња)* преходзка; **2.** *(процесија)* процесия, *нар.* просеция; **3.** преходна драга; **4.** *заст. (клозет)* задок, нужнїк; **5.** *мед. (чмар)* задок
проходан -дна -дно преходни
проходати -ам I. *нєпрех.* **1.** *(о детету)* почац ходзиц; **2.** *(проћи)* прейсц; походзиц; II. *прех.:* ~ **коња** попреводзиц коня; розрушац коня
проходати се -ам се **1.** *(прошетати се)* прейсц ше; **2.** *оп.* **проходати (2)**
проходити -им I. *зак.* **1.** *оп.* **проходати (**I, **1)**; **2.** *оп.* **проходати** (II); II. *нєзак.* **1.** преходзиц; **2.** *(време – проводити)* препровадзовац
проходити се -им се *(чега – клонити се)* сцекац од дачого
проходност *ж.* преходносц
проходња *ж. (шетња)* преходзка
прохтев *х.* жаданє; каприц
прохтети се -е се *и* -едне се *безос.* **а)** зажадац, пожадац, сцец, сцец ше; **прохтело ми се да га млатнем** зажадал сом го бовкнуц; **он ради како му се прохте** вон роби як сам сце; **б)** *(каквог јела и сл.)*: **прохтело му се печења** зажадал (пожадал) єсц печеного меса, зажадало му печеного меса
прохујао -ала -ало: ~ **младост** младосц хтора швидко прелєцела; ~ **рат** война хтора предуднєла

прохујати -јим **1.** *(пролетети хујећи)* прегвижджац; прегучац; предуднїц; **2.** *фиґ.* прелєциц
процавтети *и* **процаптети** -тим *покр. оп.* **процветати**
процвасти -атем *оп.* **процветати**
процват *х.* **1.** *(појављивање цветова у биљке)* квитнуце; **2.** *фиґ. (виши ступањ развитка чега)* розквитнуце, розквит; ~ **културе** розквитнуце култури
процватети -тим *и* **процватити** -им *оп.* **процветати**
процветавати -ам *осн., фиґ.* розквитац
процветати -ам *осн., фиґ.* розквитнуц
процвилети -лим < **цвилети**
процвркутати -уђем почац чвиринкац; зачвиринкац
процедак -етка *х. и* **процедина** *ж.* прецадзене
процедити -им прецадзиц
процедни -а -о: ~ **бода** *буд.* прецадзена вода
процедура *ж.* процедура
процедуралан -лна -лно процедурални
процеђивати -ђујем прецадзовац
процежџија *х.* тот цо ше часто судзи
процена *ж.* преценьованє; прецена; *беш.* шацованє, шацунґ
процен[**а**]**т** *х.* процент
проценилац -иоца *и* **проценитељ** *х.* преценьовач, шацовач
проценити -им **1.** *(утврдити цену чему)* прецениц; **2.** *(створити суд о чему)* прецениц, ошацовац, прешацовац**;** обечельовац
процентни -а -о процентни
процентуалан -лна -лно процентуални
процењивати -њујем **1.** *(утврђивати цену чему)* преценьовац; **2.** *(стварати суд о чему)* преценьовац, шацовац; бечельовац
процењивач *х. оп.* **проценилац**
процеп *х.* **1. а)** *(расцепљено место)* пуклєнїна; розщипене; **б)** *(уски размак)* ужинка; мале розстоянє, мале розмакнуце; **2.** *(уски теснац између брда)* цеснїна, узки преход; **3. а)** палїца розщипена на єдним краю; **б)** справа за лапанє гадох и под.; **в)** *заст. (руда у воловским колима)* тейзло; **4.** *фиґ.* **а)** *(раздор)* пуклєнїна, роздор; **б)** чежке положенє**;** ◊ **цвили (пишти) као гуја у процепу** *(изражава жалост, жали се на тежак положај*) скаржи ше, поносує ше
процепати -ам *и* **процепити** -им **1.** *(продерати)* предрец, подрец; **2.** *(расцепити)* розщипиц; **3.** *фиґ. (пробити, просећи)* прецац, розоцац
процес *х. з розл. знач.* процес
процесија *ж.* **1.** *церкв.* процесия, *нар.* просеция; **2.** *(поворка)* колона, шор
процесни -а -о (< **процес**) процесни, процесови
процесуалан -лна -лно процесуални
процрт *х.* копия *(рисунка и под. направена през превидни папер)*, пребити рисунок и под.
процртати -ам прекопир[ов]ац, *беш.* пребиц *(рисунок и под. през превидни папер)*
процуњати -ам **а)** *(тајно претражити)* позакуковац, повижґаловац; поподпатрац; **б)** *(прoњушкати, тајно сазнати)* винюхац, вивижґаловац
процурити -им **1.** почац чуриц; **2.** *(пропустити течност)* **а)** *(о крову и сл.)* почац премакац; **б)** *(о суду)* почац чуриц
прочаја *присл.:* **и** ~ и друге; **у** ~ у будучносци
прочатити -им *оп.* **прочитати**
прочачкати -ам **1.** *(чачкајући прочистити)* видлобац; подлобац; ~ **лулу** видлобац *(доган)* з пипки; ~ **уво** подлобац до уха; **2.** *осн., фиґ. (прочепркати по чему)* **а)** подлобац; пошпиртац; **б)** видлобац; вишпиртац
прочелан -лна -лно преднї; фасадни
прочелник *х.* началнїк
прочеље *с.* **1.** *(почасно место за столом)* чоло; **сести у** ~ шеднуц до чола; **он седи у прочељу** вон шедзи у чолє; **2. а)** *(лице зграде)* предок, фасада; **б)** *(предња страна)* предок; **3.** *фиґ.* чоло, водзаце место
прочепркати -ам пошпиртац; прешпиртац; подлобац
прочерупати -ам поскубац
прочеткати -ам *(очистити четком)* ощеткац; вищеткац
прочешати -шем пошкрабац
прочешљавати -ам **1.** *(косу, браду)* чесац; вичесовац; **2.** *фиґ. (брижљиво претраживати)* пречесовац
прочешљати -ам **1.** *(косу, браду)* зачесац; вичесац; **2.** *фиґ. (брижљиво претражити)* пречесац
прочи -а -е *(други)* инши, други
прочибукати -ам *(истући)* окласц, набухац, опейґлац, орезац, огашиц
прочистач *х.* пречисцовач
прочистити -им очисциц, пречисциц
прочитати -ам **а)** пречитац; ~ **књигу** пречитац кнїжку; **прочитао сам те** *фиґ. (открио сам твоје мисли)* пречитал сом це; **б)** *(сазнати информацију читањем)* пречитац, начитац;

то сам прочитао у једним новинама то сом пречитал (начитал) у єдних новинох

прочишћавати -ам очисцовац, пречисцовац, чисциц

прочка *ж.* пребаченє

прочупати -ам **1.** *(ишчупати све или много)* витаргац; **2.** *(кога за косу)* поскубац, поцагац

прочути -ујем **1.** *(испитати, сазнати)* дознац (ше); розпитац ше; **2.** *(примити слухом делимично)* преслухац; **прочуо је пола њених речи** преслухал половку єй словох; **3**. почац чуц

прочути се -ујем се **1.** почац ше чуц, учуц ше, зачуц ше; **2. а)** *(сазнати се)* дознац ше, (у)чуц ше; **прочуло се за њега у целом граду** дознало ше о нїм у цалим варошу; **б)** *(изаћи на глас, постати познат)* розхириц ше, розчуц ше; постац надалєко познати

проџарати -ам: ~ **ватру** пошпиртац до огня

прошавши -а -е *оп.* **прошли**

прошалити се -им се пофрантовац, пожартовац, пошалїц ше

прошаптати -пћем пошептац

прошапутати -ам *дем.* пошептац

прошарати -ам **1.** поцифровац; попестриц, зробиц пестрим; пописац; **прошарана сукња** (по)цифрована сукня; **рука јој је прошарана дебелим жилама** рука єй пописана зоз грубима жилами; **2.** *фиґ.* **а)** прейсц геваль-тамаль (тадзи-тамаль, у вецей напрямох); походзиц; **рефлектор је прошарао небом** рефлектор прешол у вецей напрямох по нєбе; **б)** *(погледом)* прелєциц, пребегнуц; **в)** *(допунити чиме различитим):* **пуцање пушака понекад је прошарао митраљез** штрелянє пушкох дакеди дополнєл митралєз

прошарати се -ам се зацифровац ше, запестриц ше; пописац ше

прошасти -а -о *оп.* **прошли**

прошва *ж.* гадваб за вишиванє

прошверцати (се) -ам (се) *и* **прошверцовати (се)** -цујем (се) прешверцовац (ше)

прошврљати -ам покруциц ше*;* походзиц *(геваль-тамаль)*

прошевина *ж. оп.* **прошња**

прошегачити се -им се *оп.* **прошалити се**

прошек *х.* прошек *(далматинске сладке вино)*

прошеница[1] *ж.* млода, випитана (спитана) дзивка

прошеница[2] *ж. оп.* **просеница**

прошетати -ам *и* -ећем I. *нєпрех.* прешейтац ше; прейсц ше; походзиц; *(важно, парадно)* прешпацирац ше; **изашао је да мало прошета** вишол ше дакус прешейтац, вишол ше дакус прейсц; ~ **салама музеја** прешейтац ше (походзиц) през сали музея; II. *прех.* вивесц дакого на преходзку, прешейтац ше з даким

прошетати се -ам се *и* -ећем се *(проћи шетајући, не журећи)* прейсц, прешейтац ше; прешпацирац ше

прошиваљка *ж.* велька игла *(за зашиванє мехох, пакох и под.)***;** мехова игла

прошивати -ам **а)** зашивац; пошивац; зошивац; **б)** прешивац

прошивач *х. (обућарски конац)* дратва

прошивача *ж.* **1.** *оп.* **прошиваљка**; **2.** *(машина за прављење поруба)* орубйовачка

проширен -а -о *дїєприкм.* < **проширити (се);** ◊ **проширене вене** *мед.* прешширени вени

проширење *с.* прешширенє; розширенє

проширивати (се) -рујем (се) прешширйовац (ше), розширйовац (ше)

проширити (се) -им (се) прешшириц (ше), розшириц (ше)

прошити -ијем **а)** зашиц; пошиц; зошиц; **б)** прешиц

прошишати -ам **1.** прегвизджац; прелєциц; **прошишао је метак** прегвизджала кулька; **2.** пребиц; **тане му је прошишало руку** кулька му пребила руку

прошкргутати -уђем прежґиртац, зажґиртац

прошли -а -о прешли; ◊ ~ **време** *ґрам.* прешли час, перфект

прошлица *ж.* епидемия

прошлогодишњи -а -е прешлорочни, лоньски

прошлонедељни -а -о **1.** прешлотижньови; **2.** прешлонєдзельови

прошлост *ж.* прешлосц**; давна** ~ давна прешлосц, [давна] давнїна

прошња *ж.* **1.** *(просјачење)* жобранє, ходзенє по питаню; **ићи у прошњу** ходзиц по питаню (жобраню); **2.** молба; **3.** *оп.* **просидба**

прошњевина *ж. (просјачењем испрошено)* зажобране, алмужна

проштац -шца *и* -штаца *х.* колїк *(у огради);* ◊ **пао је као** ~ *(пао је свом дужином)* розцагнул ше яки є длугоки; **стајати као** ~ *(стајати укочено)* стац як слуп; **танак као** ~ ценки як поскона

проштење *с.* пребаченє; **молити** ~ модлїц за пребаченє, препитовац ше

проштеповати -пујем прештапац

прошће *с. зб.* (< **проштац**) **а)** колїки *(за ограду);* **б)** ограда з колїкох и под.

прошуљати се *и* **прошуњати се** -ам се прейсц (прецагнуц ше и под.) покрадзме (нєобачено); *(ући шуњајући се)* умкнуц ше
прошупљити -им предзиравиц
прпа *ж.* **1. а)** горуци ґар з воду *(як облога);* **б)** кожи балєґи (балєчки); **в)** пиловина; **2.** *фиґ. (непријатност)* баламута, парада, прикросц*;* ◊ **бити (наћи се) у прпи** *(бити у шкрипцу)* буц (найсц ше) у маку (прикросци); **имати прпу** *(имати неприлика)* мац баламути (паради)
прпати -ам *(чепркати)* шпиртац
прпати се -ам се *(чепркати ваљушкајући се по прашини – о птицама)* парплїц ше, *коц.* порплїц ше
прпољак -љка *х. оп.* **прпорак**
прпор[1] *х.* **1.** *оп.* **прпа (1.а); 2.** *(лес)* пискова жем
прпор[2] *х. покр. (мрешћење риба)* тренє
прпорак -рка *х. агр.* лозов каламнїк
прпорити се -и се *(мрестити се – о рибама)* трец ше
прпориште *с.* розсаднїк лозових каламнїкох
прпошан -шна -шно *(обестан)* розбуйдошени, бесни
прпошити се -им се *оп.* **прпати се**
прпошка *ж.* горуца пара; опеклїна од горуцей пари
прпушкати се -ам се *оп.* **прпати се**
прса *с. мн.* **1.** *(груди)* перши, перша; **2.** *(дојке)* перши; ◊ **бити се (бусати се) у** ~ биц ше по першох; **борити се ~ у** ~ бориц ше о паси (на паси)
прсак -ска *х.* **1.** розпирснути капки чечноsци; бризґи; **2. а)** сущанє; **б)** *(звук ломљења сувог прућа)* пуканє, храпущанє; **3.** штрелєнє, експлозия
прсат -а -о першати
прси *ж. мн. оп.* **прса**
прсимице *присл.* **1.** *(прса у прса – борити се)* о паси, на паси; **2. а)** з першами напредок *(спаднуц и под.)*; **б)** до першох; **погодити кога** ~ потрафиц дакого до першох
прсина *ж. покр. (каиш на прсима јахаћег коња)* першняк
прсити се -им се випинац ше
прскав -а -о пирскаци
прскавац -вца *х. (мала ракета, жабица)* [пирскаца] ракедла; жабка
прскалица *ж.* пирскачка; шприцла
прскати[1] -ам **1. а)** пукац; **камен прска** камень пука; **б)** *(прекидати се)* таргац ше, пукац; **2.** розпирсковац ше; **3.** *(буктати)* бовчац; **4.** *фиґ.* спреведац, кламац
прскати[2] ппскам **1.** *(избацивати капљице, искре и сл.)* пирскац; **вода прска** вода пирска; **2.** *(поливати капљицама)* опирсковац; пирскац; кропиц, шкропиц
прскати се -ам се опирсковац ше
прскотина *ж.* **1.** одпукнути *одн.* одпирснути фалаток дачого; **2.** *звич. мн. оп.* **прсак (1)**
прслина *ж. (место где је што напрсло)* пукнуте, пукнуце
прслук *х.* **1.** *(мушки)* лайбик, *коц.* брушлїк; **2.** *(женски)* брушлїк; **3.** *(грудњак)* брусгалтер
прслучак -чка, **прслучац** -чца *х.,* **прслуче** -ета *с. и* **прслучић** *х. дем.* **1.** *(мушки)* лайбичок, *коц.* брушлїчок; **2.** *(женски)* брушлїчок; **3.** *(мали грудњак)* брусгалтер, брусгалтерчок
прсни -а -о першов[и]; ◊ ~ **пливање** *спорт.* плїванє з першовим стилом (на першох), *беш.* плїванє по пански (по женски)
прсник *х. оп.* **прслук**
прснице *ж. мн. архит.* панел
прснути[1] -нем **1. а)** *(распукнути се)* пукнуц; *(јако)* праснуц; **б)** *(прекинути се)* утаргнуц ше, пукнуц; **2.** *(одјекнути, проломити се)* пукнуц, праснуц, штрелїц, експлодирац; **3.** *(разбежати се)* посцекац; **4.** *(распрштати се)* розпирснуц ше; **5.** *(планути)* бувкнуц, збовчац; ◊ ~ **у смех** почац ше нараз гласно шмеяц, праснуц до шмиху
прснути[2] ппснем **1.** *(бризнути)* пирснуц; **2.** *(пошкропити)* попирскац, покропиц, пошкропиц
прсобо(л)ник *х.* хори на плюца (на сухоти
прсобоља *ж. оп.* **грудобоља**
прсобран *х.* **1.** *оп.* **грудобран; 2.** *(оклоп за одбрану прсију)* першобран
прст *х.* палєц; **мали** ~ мали палєц; **домали** ~ персценьов[и] палєц; **средњи** ~ стреднї/штреднї палєц; ◊ **добити по прстима** достац по пальцох (по пазурох); **знам ја то у прсте (као својих пет прстију)** знам я то як два раз два (як оченаш, як вирую); **изборјати на прсте (једне руке)** почитац (пречитац) на пальцох (єдней руки); **има дугачке прсте** люби украднуц; **имати на сваки ~ по једног (једну)** *(имати на избор)* мац на кажди палєц по єдного (єдну); **исисати што из прста (прстију, из малог прста)** вицицац дацо з (малого) пальца; **ломити прсте** *(очајавати)* ламац з руками (руки); скаржиц ше; **можеш сад дувати у прсте** *(штетујеш)* тераз маш; **не видети даље од прста пред носом** нє видзиц далєй од носа; **не види се ни ~ пред носом** *(потпун је мрак)* цма як у

дзири, нє видно анї палєц пред носом, цма цмов; **није ти ни за мали** ~ дзе вон од тебе, нє може ше вон з тобу ровнац; **ни прстом неће да мрдне** *(нимало неће да се потруди)* анї кус ше нє потвори, анї власком нє гнє, анї з пальцом нє руши; **обрће га око малог прста** роби (вирабя) з нїм цо сце, окруца го коло малого пальца; **опећи прсте** опечиц ше, опечиц пальци; **показивати на кога прстом** указовац на дакого з пальцом; **(про)гледати коме кроз прсте** (пре)патриц дакому през пальци, енґедовац дакому; ~ **судбине 1.** судзене нє обидзене, так судзене, палєц судьби; **2.** *(опомена судбине)* опомнуце (рука, палєц) судьби; **прсте к себи!** *(не дирај у то)* нє бабри то!; **сврбе ме прсти** бил бим ше; **умешати (своје) прсте у што** умишац (замишац) (свойо) пальци (пазури) до дачого

прстаст -а -о пальцасти

прстат -а -о пальцати

прсташ *х.* вояк хтори сам себе штрелєл до пальца *(же би нє войовал)*

прстен *х.* **1. а)** *з розл. знач.* персцень; **б)** *(бурма)* каричка, персцень; **2.** *(веридба)* заруки, персценьованє**;** ◊ **а) венчани** ~ винчани персцень, каричка; **девојка под прстеном** заручнїца, млода; **б) Сатурнов** ~ *астр.* Сатурнов персцень; **годишњи** ~ *бот.* рочни персцень, *нар.* рок

прстенак -нка *х. дем. и гип.* персценьчок, *рид.* персценок**;** ◊ **пољски** ~ *бот.* дзиви (коньски) руменєц (Anthemis arvensis **о**.)

прстенар *х.* персценяр

прстенаст -а -о персценясти

прстеник *х. (домали прст)* персценьов[и] палєц

прстенка *ж. бот.* персценька *(файта печарки за єдзенє)*

прстеновати -нујем *зак. и нєзак.* **1.** *(девојку – верити)* заручиц; **2.** *аґр. и др.* персценьовац

прстенче -ета *и* **прстенчић** *х. дем.* персценьчок, *рид.* персценок

прстенција *х. оп.* **прстенар**

прстењак -ака *х.* **1.** *оп.* **прстенак; 2.** *бот.* персценок (Boletus elegans)

прстењача *ж.* хрупка на пальцових ставцох

прстење *с. зб.* персценї; карички

прстић *х. дем.* пальчик

прстовет *и* **прстохват** *х.:* **узети** ~ **соли (бурмута и сл.)** вжац до пальцох солї **(**догану и под.**)**

прт *ж. и х. оп.* **пртина**

пртен -а -о **1. а)** лєнови; конопни, конопови; **б)** з лєнового *або* конопового платна; предзови; з платна своєй роботи, з домашнього платна; **2.** *(рђав)* подли, нїяки, бидни

пртенка, пртењара *и* **пртењача** *ж.* торба з платна своєй роботи (з домашнього платна)

пртина *ж.* уґажена (утапшана) дражка *або* драга по шнїгу; санїца; чапаш по шнїгу

пртинар *х.* тот цо уґажує (утапшує,прави)дражку (чапаш, драгу) по шнїгу

пртиница *ж. дем.* < **пртина**

пртити[1] -им **1.** класц на хрибет (на плєцо) торбу и под.; **2.** *(носити, теглити)* влєчиц

пртити[2] -им уґажовац (утапшовац, правиц) дражку *або* драгу по шнїгу; правиц чапаш по шнїгу

пртити се -им се **1.** класц себе на хрибет (на плєцо) торбу и под.; **2.** *фиґ.* мишац ше до дачого

пртљаг *х. и* **пртљага** *ж.* баґаж; ствари; куфри, торби, зайди и под.

пртљажни -а -о баґажни

пртљажник *х.* баґажнїк

пртљажница *ж.* ґардероба

пртљанац -нца *х.* **1.** *(онај који се незван меша у туђе послове)* варешка до запражки; **2.** тот цо барз помали роби; нєлапшни; нєсполацни; шипляци

пртљати -ам **1.** *(којекако живети)* досц чежко (якош лєм) жиц; тлучиц; **2.** *(петљати у раду)* шипляц; длобац до роботи; розцаговац ше; **3.** *(блебетати)* плєсц, сплєтац (ше); **4.** *(брзо одлазити, чистити се)* брац ше, паковац ше; **пртљај одавде!** бер ше отадз!

прћа *ж. (малишан, шврћа)* шапутрак, рапух

прћав *и* **прћаст** -а -о писи; ~ **нос** писи нос

прћеуснаст -а -о з випулєнима ґамбами

прћија *ж.* **1.** *(мираз)* тал; **2.** *ист.* власни (особни) маєток члена фамелийней задруґи

прћијаш *х. ист.* член фамелийней задруґи хтори ма и свой власни маєток

прћијашица *ж. (удавача с богатом прћијом)* талошка

прћити -им: ~ **усне** *(истурати усне у знак увређености и сл.)* випульовац (пулїц) ґамби; дуц ше

прћити се -им се *(правити гримасе због љутње и сл.)* хмуриц ше; морщиц ше; круциц з носом

пруг[1] *х. оп.* **скакавац**

пруг[2] -а -о *покр.* длуг(ок)и; розцагнути

пруга *ж.* **1. а)** *(железнички пут)* гайзибанска драга, железна драга, *рид.* штрека; ~ **двоструког колосека** двоколяйова гайзибанска драга, гайзибанска драга дуплого колосеку; ~ **нормалног колосека** гайзибанска драга нормалней коляї (нормалного колосеку); **б)** *(колосек, шине):* **железничка (трамвајска)** ~ гайзибанска (трамвайска) драга; гайзибански (трамвайски) шини; **2.** *(саобраћајна веза, линија)* драга, линия; **ваздушна** ~ воздушна драга; **3.** *(телеграфски и сл. стубови и каблови)* линия; **телеграфска** ~ телеґрафска линия; **4.** *спорт. (стаза за такмичење)* дражка; **5.** *(простор између каквих граница)* пасмо; смуга; **има пругу земље уз реку** ма пасмо жеми коло рики; **6.** *(бора, набор)* **а)** *(на лицу)* ранєц, ранц *х. и ж.*; **б)** *(на одећи)* ранєц; **7.** *звич. мн. (шаре у облику црта)* смуги; **кравата на пруге** смугаста (писана) машля; **8.** *(дуги ред људи)* шор; **9.** *(пругаст траг)* смуга; шлїд

пругао -гла *х.* клубко

пругаст -а -о **1.** *(који има облик пруге)* смугасти; **2.** *(ишаран пругама)* смугасти, писани; шорикасти; ~ **веверица** смугаста (писана) вивирка; ~ **одело** смугасти (шорикасти) шмати

пругица *ж. дем.* < **пруга**

пругло *с.* **1.** галов, замка и под. за лапанє птицох; **2.** *(опруга)* федер

пруд[1] прсда *х.* плїтке место *(з писковим дном);* писково наношенїско *(у рики, морю)*

пруд[2] *ж. заст. (корист)* хасен

прудан -дна -дно *заст.* хасновити

прудика *ж. покр.* рошлїна *одн.* черяк хтори рошнє на писковим наношенїску

прудина *ж.* еластичносц

прудити[1] -им *(бити од користи)* хасновац

прудити[2] -им *покр.* перши раз родзиц *(о овоцох, винїци)*

прудовит -а -о на хторим єст плїтки места *(з писковим дном) одн.* писково наношенїска

пружан -жна -жно **а)** еластични; **б)** *(окретан, спретан)* вертки, обратни, схопни

пружати -ам **1.** *(продужавати у неком правцу)* **а)** нацаговац; випросц(ов)ац; ~ **руку** нацаговац руку *(жадаюци дацо вжац);* **б)** розширйовац, шириц, нацаговац; **2. а)** *(уручивати, давати)* давац; додавац; **б)** *(услове за живот и сл.)* давац; обезпечовац; **3.** *у вязи з даєднима меновнїками:* ~ **отпор** давац одпор, сперац ше; ~ **коме пример** давац дакому приклад

пружати се -им се **1.** *(легати испружајући се)* розцаговац ше; **2.** *(протезати се у дужину, ширину)* розцаговац ше; нацаговац ше; розширйовац ше, шириц ше; цагац ше *(коло дачого)*

пружити -им **1.** *(продужити у неком правцу)* **а)** нацагнуц; випросциц; ~ **врат** нацагнуц карк; **б)** розшириц, нацагнуц; **дрво је пружило гране** древо розширело конари; **2. а)** *(уручити, дати)* дац; додац; **поштар му пружи писмо** поштар му дал писмо; **б)** *(дати коме што му је потребно)* дац; обезпечиц; **живот му је све пружио** живот му шицко дал; **3.** *у вязи з даєднима меновнїками:* ~ **отпор** дац одпор, зопрец ше; ~ **корак** розкрачац ше; ~ **коме заштиту** дац дакому защиту**;** ~ **доказе** дац докази; ~ **прилику** дац нагоду; ~ **руку коме** дац дакому руку

пружити се -им се **1.** *(лећи испруживши се)* розцагнуц ше; **2.** *(протегнути се у дужину, ширину)* розцагнуц ше; нацагнуц ше; розшириц ше

пружни -а -о: ~ **радник** роботнїк на гайзибанскей и под. драги; ~ **пуњење** *воєн.* трасове полнєнє

Прус *х.* Прус, *беш. заст.* Прайз

прусац -сца *х. (коњ који иде ситно и брзо)* дробкач

прускати -ам дробчиц *(о коньови)*

пруски -а -о (< **Прус**) пруски, *беш. заст.* прайзки

прут *х.* **1.** прут; **2.** *оп.* **прутило**

прутак[1] -тка -тко з(о)гинаци, гнучки

прутак -тка *х. оп.* **прутић**

прутараст *и* **прутаст** -а -о *оп.* **пругаст**

прутило *с. (штап пецаљке)* над; палїца

прутић *х. дем.* пруцик

прутка *ж. зоол.* ковалїк; **мигава** ~ ковалїк рибар (Tringa glareola); **пегава** ~ мочаров ковалїк (Tringa ochropus)

прућати се -ам се *оп.* **пруцати се**

пруће *с. зб.* пруце

прућити се[1] -им се розцагнуц ше; **прући се по кревету** розцагнул ше на посцелї

прућити се[1] -им се вирґнуц; руциц ше

пруцати се -ам се вирґац; руцац ше

прхак -хка -хко *(растресит, сипак)* трушаци; сипкаци; ~ **земља** трушаца глїна; ~ **снег** сипкаци шнїг

прхао -хла -хло **1.** *оп.* **прхак**; **2.** слаби

прхати пршем **1.** *нєзак. ґу* **прхнути**; **2.** трепециц; трепац, махац

прхбаба *ж. нар. (слепи миш)* пергач

прхли -а -о *оп.* **прхао**
прхнути[1] ппхнем **1. а)** *(узлетети лепршајући – о птицама и сл.)* фуркнуц, одфуркнуц; злєциц; одлєциц; пирхнуц; **врабац је прхнуо са гране** тащок фуркнул з конара; **лептири су прхнули са цвећа** мотилї злєцели (пирхли) з квеца; **б)** *(о ситним комадима чега)* розлєциц ше; **секира удари, а иверје прхне** шекера вдерела, а триски ше розлєцели; **в)** *(прелетети)* префуркнуц, прелєциц; **г)** *(појурити)* фуркнуц, розбегнуц ше, одбегнуц; **она прхне у другу собу** вона одбегла до другей хижи; **2.** *(залепршати чиме)* затрепециц; затрепац, замахац; помахац, покивац
прхнути[2] ппхнем *нєзак. покр. (трунути)* гнїц
прхут *х. и ж.* **1.** *оп.* **перут; 2.** *(прхутање, полетање птице)* фуркнуце, фурканє; трепанє, маханє *(з кридлами)*
прхутати -ам *и* -ућем *дем. ґу* **прхати**
прц *викр. за виражованє подценьованя, презривосци* гоч цо; но ша гей, ище цо
прца *ж.* **1.** *покр. вулґ. (задњица)* задок; **2.** *и х. (прдавац, шврћа)* пердош
прце *ж. мн.* **а)** *(крпе)* ренди; **б)** керпара
прцољак -љка *х.* мали дробни чловек; кус векши од жеми; *(дечачић, швћа)* шапутрак, рапух
прч *х.* **1.** *(јарац)* козак, цап; **2.** *(кепец)* кепец, патульок
прчаст -а -о *оп.* **прћаст**
прчвар *х.* качмар; кухар *(оп.* **прчварница)**
прчварница *ж.* карчма *(у хторей ше варя тунї и прости єдзеня)*
прчевина *ж. оп.* **јаретина (1)**
прчевит -а -о *оп.* **похотан (1)**
прчити се -им се **1.** *(охолити се)* пишиц ше, виношиц ше, випинац ше; **2.** *(на кога)* гнївац ше; **3.** *оп.* **парити се**[2]
прчица *х. и ж.* звадлїви чловек
прчкарија *ж. (ситна и безвредна ствар)* дробнїца
прчкати -ам шпиртац, длобац
прчмољак -чка *х. оп.* **прцољак**
прчор *х. оп.* **подробак (1)**
пршав -а -о *(сипак – о снегу)* сипкаци
пршати -ам *и* **пршити** -им **1. а)** *(сипати – о снегу)* сипац, фуркац; ошивац; **б)** *(сипити – о киши)* сипац; **2. а)** *(вијорити се, лепршати се)* пирхац, виц ше; **застава прши** застава пирха; **б)** *(треперити)* трепециц; **в)** *(кружити ношен ветром)* лєтац; кружиц; куриц ше *(о праху и под.)*; **3. а)** *оп.* **прхати; б)** *(прелетати – о птицама и сл.)* прелєтовац, префурковац, лєтац; **4.** *фиґ.* **а)** *(о мирису, звуку)* шириц ше; **б)** *(испољавати што својим изгледом, зрачити чим)* видавац зоз себе, зарйовац
пршић *х.* дробни и сухи шнїг, сипкаци шнїг
пршкати -ам **1.** *(чепркати по чему растреситом)* шпиртац, гребац; **2.** *фиґ. (обављати какве ситне послове)* длобац, шипляц
пршљен *х. анат.* персцень; **крсни** ~ крижов персцень; **слабински** ~ пасов персцень; **тртични** ~ хвостов персцень
пршљенаст -а -о персценясти
пршљив -а -о *(нагле ћуди)* нагли, руцаци, наровни
пршљивац -вца *х.* нагли, руцаци, наровни чловек
пршњак -ака *х.* **1. а)** першняк; **б)** *оп.* **прслук (1); 3.** *оп.* **прслук (3)**
прштати -тим I. *нєпрех.* **1. а)** *(испуштати праскав звук)* пукац; *(јако)* праскац; пращац; **пршти лед под ногама** пука ляд под ногами; **митраљез пршти** митралєз пращи; **б)** *(под зубима)* хрустац; **в)** *(изводити шиштаве звуке)* сущац; **уз ватру ври и пршти лонац** при огню вре и сущи гарчок; **г)** шквирчац; **пршти маст на тигању** шквирчи масц на палачинкарнї; **2.** *(расипати се – о искрама, капљицама и сл.)* пирскац, лєциц; розсиповац ше, розлєтовац ше; **3.** *(нагло избијати – о течности)* вибивац, биц; II. *прех.* **а)** *(кршити)* дробиц, трушиц; розпучовац; **б)** *фиґ. (тлачити)* прицискац, гнобиц, мучиц
пршут *х. и* **пршута** *ж.* **1.** курене швиньске месо *або* говедзина, пршута**; 2.** *(мршава особа)* сухандра
пс *викр. оп.* **пст**
псалам -лма *и* **псалм** *х. церкв.* псалом, псалма
псал(а)мски -а -о псалмов[и]
псалмист[**а**] *х.* псалмист[а]
псалтир *х.* псалтир
псар *х. (настојник над ловачким псима)* псар
псетанце -а *и* -ета *с.* щенє; пшичок
псетар *х. оп.* **псар**
псетарна *и* **псетарница** *ж.* псова хижка (хижочка, будка)
псеташце -а *и* -ета *с. оп.* **псетанце**
псето *с. осн., фиґ.* пес
псетолик -а -о: **псетолики мајмуни** *зоол.* псуподобни маймуни
псећи -а -е пши, псовски, псов
псеудо- *як перша часц зложених словох значи: фалшиви, привидни* псевдо-

псеудокласицизам -зма *х. ум.* псевдокласициз[е]м
псеудоним *х.* псевдоним
псик *х. и* **псика** *ж. оном.* писканє; пищанє; гвижджанє; сичанє
псина *ж.* **1.** *ауґм. и пей.* пшиско; **2.** *фиґ.* **а)** *(псето)* пес; **б)** *(обешењаклук)* пакосц
псић *х. оп.* **псетанце**
психа *и* **психа**[1] *ж.* психа
психа[2] *ж. (собно огледало)* психа
психијатар -тра *х.* психиятер
психијатрија *ж.* психиятрия
психика *ж.* психика
психичан -чна -чно *и* **психички** -а -о психични
психички *присл.* психично
психоанализа *ж.* психоанализа
психоаналитичар *х.* психоаналитичар
психоза *ж.* психоза
психолог *х.* психолоґ
психологија *ж.* психолоґия
психолошки -а -о психолоґийни
психопат *х.* психопат
психопатија *ж. мед.* психопатия
психопатологија *ж.* психопатолоґия
психотерапија *ж.* психотерапия
психофизички -а -о психофизични
псовати псујем лац; *(грдећи)* боґозовац
псовач *х.* лач; ругач/ругатель, викриковач
псовачки -а -о лацки; ругацки, викриковацки
псовка *ж.* лаце
псогоња *х. (скитница)* блукач, скитнїк, вандров
пст *викр.* пст, чш, цихо
птић *х.* младе птици, птичка; птица
птица *ж.* птица, *заст.* птах; *заст.* тащок *(звич. дробна птица)*; *поет.* пташина; ◊ **а)** *зоол.:* ~ **викачица** птица крикачка; ~ **грабљивица** птица хватачка; ~ **летачица** птица лєтачка; ~ **мочварица** мочарова птица; ~ **пузавица** птица ґрабачка; ~ **селица** птица селїдбенїца; ~ **станарица** птица квартельошка (бивачка); ~ **стрнадица** сцернянкова птица; ~ **тркачица** птица бегачка; **б) каква ~ , таква песма** *(према човеку и његов рад)* яка челядз, така и робота; **као ~ на грани** як птица [на конаре], як риба у води; **ноћна** ~ ноцна птица; **тражити од птице млека** и у корпи спац
птичар *х.* птицар *(човек и пес)*
птичара *ж.* дробни броки за птици
птичарити -им лапац (ловиц) птици
птичарка *ж.* птицарка *(пушка)*
птичарски -а -о птицарски
птиче -ета *с.* птичка
птичији -а -е птицов, птичи; ◊ **имати ~ мозак** мац розум як у крави бамбух
птичица *ж. дем. и гип.* птичка, *заст.* тащок*, рид.* пташка
птичји -а -е *оп.* **птичији;** ◊ ~ **перспектива** птича перспектива
птичурина *ж.* птичиска
пу *викр. за виражованє ґадзеня* фи, фуй
пубертет *х.* пубертет
пубертетлија *ж.* пубертеташ
пубертетски -а -о пубертетски
публика *ж.* публика
публикација *ж.* публикация
публиковати -кујем *и* **публицирати** -ам *зак. и нєзак.* публиковац
публицист[**а**] *х.* публицист[а]
публицистика *ж.* публицистика
публицистички -а -о публицистични
публицисткиња *ж.* публицистка
публицитет *х.* публицитет
публичан -чна -чно *(јаван)* публични
пува *и* **пуваљица** *ж. покр. (бубуљица)* пирщок
пуваре *ж. мн. покр.* пукана кукурица *(хтора ше нє розпукла до пуканкох)*
пуд *х.* пут *(русийска мера за чежину, 16,3 кг)*
пудар *х.* чувар винїци, винїцар, *заст.* винцриль
пудара *ж.* колїба чувара винїци *(оп.* **пудар***)*
пударина *ж.* плаца чувара винїци *(оп.* **пудар***)*
пударити -им робиц як чувар винїци, чувац винїцу *(оп.* **пудар***)*
пударка *ж. (праћка)* паридя
пудер *х.* пудер
пудерисати (се) -ишем (се) пудеровац (ше)
пудинг *х.* пудинґ
пудити -им *покр.* страшиц; одганяц, плашиц
пудл *х. и* **пудла** *ж.* пудла
пудлица *ж. дем.* пудлочка
пудљив -а -о *покр.* бояжлїви
пудљивац -вца *х.* бояжлїви чловек, куриплах
пудрати (се) -ам (се) *оп.* **пудерисати (се)**
пуђење *с.* < **пудити**
пуж *х.* **1.** *зоол.* шлїмак**,** *рид.* шлїмушнїк; **2.** *техн.* шлїмак, безконєчни ґвинт**;** ◊ **спор као** ~ барз помали идзе (роби и под.), идзе (роби и под.) помали як шлїмак; *експр.* цадзи ше як малєй (як цмар)
пужаст -а -о шлїмакасти, шлїмаков; ◊ ~ **сврдло** *техн.* шлїмакова вартачка
пужевљи -а -е *и* **пужевски** -а -о шлїмаков[и]
пужење *с.* < **пузити**
пужић *х.* **1.** *дем.* шлїмачок, шлїмушнїчок**; 2.** *мн. кул.* ґаґорки

пузав -а -о **1.** цагаци; ~ **биљка** цагаца рошлїна, цагаче; **2.** *фиґ. (који се додворава)* улїзуюци, подлїзуюци, улїзовацки, подлїзовацки

пузавац -вца *х.* **1.** *оп.* **бргљез; 2.** *оп.* **пузавица (1); 3.** *фиґ.* улїзовач, подлїзовач, улїзнїк, подлїзнїк

пузавица *ж.* **1.** *бот.* цагаца рошлїна, цагаче; **2.** *зоол.* ґрабачка

пузгавац -вца *х.* муров[и] ґрабач (Tichodroma muraria)

пузати пужем *и* -ам **1. а)** цагац ше; ~ **на коленима** цагац ше на колєнох; **биљка пуже уз дрво** рошлїна ше цага по древе; **б)** *(клизити)* цагац ше, шмикац ше; **2.** *(о детету)* цагац ше; рачковац; **3. а)** помали (помалки) исц (рушац ше), цагац ше; **колона пуже** колона помалки идзе; **б)** *(о течности, о капима)* помали (помалки) чечиц (сцекац ше, злївац ше, падац); **капи кише пужу низ стакла** капки дижджу помали ше сцекаю (падаю) по очкох; **в)** *(пењати се)* ґрабац ше, драпац ше; **4.** *фиґ. (улагивати се)* улїзовац ше, подлїзовац ше; кланяц ше, биц поклони

пузаћи -а -е цагаци

пуздра *ж.* **1. а)** *покр. (говеђа жила, пендрек)* буяча жила; **б)** полни орґан штириножних животиньох; **2.** *анат. (тетива)* жила

пузећке *и* **пузећки** *присл.* цагаюци ше; шмикаюци ше; рачкуюци

пузија *ж. оп.* **манић**

пузити -им **1.** *оп.* **пузати; 2.** *(омицати се, клизати се)* шлїзкац ше; зошлїзковац ше *(долу)*

пузић *х. зоол.* гадоглавка (Cerhia)

пујдати -ам *(пујкати)* штикац, *беш.* пуйкац, пулькац

пујка *ж. покр. (ћурка)* пулька

пујкати -ам *оп.* **пујдати**

пук[1] *х.* **1.** *лєм єд.* народ; **прости** ~ прости народ; **сељачки** ~ селянє; **2.** *(мноштво животиња, птица)* чупор; **3.** *воєн.* полк, *заст.* реґимента

пук[2] *х. (пуцањ) оп.* **пуцањ**

пукет *х. оп.* **букет**

пуки -а -о **1.** *помоцнює у найвекшей мири значенє меновнїка при хторим стої як атрибут:* ~ **формалност** найобичнєйша формалносц; **пуким случајем** цалком случайно; **ми смо** ~ **сиротиња** ми права худоба, ми барз худобни; **2.** *(потпуно сличан, исти)* исти, прави; **син је** ~ **отац** син исти оцец; **3.** *(незнатан, ништаван)* нїчтожни, беззначни, подли, марни

пуклина *ж. оп.* **пукотина**

пукнути *и* **пући** пукнем **1. а)** пукнуц; *експр.* праснуц; **пукнула је даска** пукла деска; **пуче бич** пукнул батог; **б)** штрелїц, пукнуц; **пуче пушка** штрелєла пушка; **2.** *фиґ.* нараз ше зявиц, нараз ше указац; нараз настац; **пред нама је пукао прекрасан пејзаж** нараз ше пред нами указал прекрасни пейзаж; **пукла зора** нараз настало рано, нараз ше розвиднєло; **3.** *фиґ. (пронети се – о вести)* розхириц ше, згурчац, розшириц ше, рознєсц ше; **4.** умрец; угинуц; ◊ **куд пукло да пукло** цо ма буц най будзе, уж цо (уж як) будзе; **пукло је пред очима** нараз постало ясне; ~ **од смеха** зацинац ше (заходзиц ше) од шмиху, пукнуц од шмиху, *заст.* шмеяц ше до розпуку; **пукнути од беса (зависти и сл.)** пукнуц од гнїву (зависци и под.)*,* *пей.* скожлїц ше

пуковнија *ж. воєн. заст. оп.* **пук**[1] **(3)**

пуковник *х.* полковнїк

пуковниковица *ж.* полковнїкова жена, полковнїчка

пуковски -а -о полковски

пукотина *ж.* **1. а)** *(обич. већа)* пуклєнїна, розпуклїна, розпуклєнїна; **после земљотреса настале су пукотине у земљи** после трешеня жеми настали пуклєнїни у жеми; **б)** *(обич. мања)* розпукнуце; ~ **на стаклу** розпукнуце на склу; *(направљена алатом)* розщипнуце; **2.** *фиґ. (празнина; раздор)* розпуклїна, пуклєнїна

пуктати -кћем **1.** *(кључати, клокотати)* булькац; врец; **2.** чежко дихац, дихциц

пулак *х. покр. (младо магаре)* маґарчик, ошлїк

пулатаст -а -о *(ишаран пегама)* цифровани, пестри

пулгер *х. оп.* **пургар**

пуле -ета *с.* маґарче, ошлятко, *беш.* пуле

пулен *х. (питомац, љубимац)* пулен

пулента *ж. оп.* **палента**

пули *прикм. нєпрем.*: ~ **капа** шапка вишивана зоз златнима *або* срибернима нїтками

пулија *ж.* **1.** ґомбичка *(у форми кульки)*; **2.** *мн.* дробни цифровани паперики *(хтори ше руцаю на забавох)*

пулин *х.* югаски пес, пулин

пуловер *х.* триков, *коц.* штрикер

пулпа *ж. (кашаста маса од воћа)* джама

пулс *х. осн., фиґ.* пулс*;* ◊ **напипати коме** ~ **(било)** *(пронаћи коме најосетљивије место)* намацац (намацкац, вимацкац) дакому пулс, вибачиц дакому обичай (слабосци и под.); **опипати коме** ~ *(на вешт начин сазнати*

чије мишљење) виколєшиц дацо од дакого, повискусовац дакого
пулсирати -ам пулсовац
пулт *х.* пулт
пулчаз *х. заст.* метални украс на першох *(на шматох)*
пуљат -а -о *(шарен, грошаст):* ~ **коњ** буґерасти конь
пуљити -им *(истуривати)* вистирчовац, виставяц
пума *ж. зоол.* пума
пумпа *ж.* пумпа
пумпати -ам **1.** пумповац; **2.** *фиґ.* оберац дакого од пенєжох
пумперице *ж. мн.* пумпари *(широки панталони сциснути под колєнами)*
пумпица *ж.* пумпочка
пумпни -а -о пумпни, пумпов
пун -а -о **1.** *(испуњен)* полни; **2.** *(потпун)* подполни, полни; ~ **победа** подполна побида; **бити у пуном саставу** буц у полним составе; **3.** *(сав)* цали, полни; **пуних десет година** цали двацец роки; **4.** *(максималан)* полни; найвекши, найшвидши, найвисши и под.; **возити пуном брзином** гоніц (вожиц) з полну (з найвекшу) швидкосцу; **5.** *(умерено дебео)* груби, полни, тучни*;* **6. а)** *(густ – о коси)* густи; **б)** *(дебео – о ћилиму и сл.)* груби; **7.** *буд.:* **пуна врата** жимски (*заст.* шлєпи) дзвери; ◊ **дупком ~ , пун као око (шипак)** полни полнючки, нашпиковани; ~ **Месец** полня, полни Мешац (Мешачок); ~ **себе бити** горе себе нєсц, буц гербни; **пуна срца, с пуним срцем учинити што** з радей души
пунан -а -о *дем.* полненьки; тлустеньки
пунац -нца *х.* швекор
пуначак -чка -чко, **пуначан** -чна -чно *и* **пунахан** -хна -хно тлустеньки, полненьки; затлуснути; округленьки, округли; кус (дакус) тлустейши (полнєйши, грубши)
пунђа *ж.* контя
пунилац -иоца *х. воєн.* полняч
пунина *ж.* полносц; подполносц
пунити -им **1.** полнїц; **2.** *спец. (препарирати)* вирабяц, препаровац
пунити се -им се полнїц ше
пуница *ж.* швекра
пункт *х.* пункт
пунктирати -ам *зак. и нєзак.* пунктовац
пунктуација *ж.* пунктуация
пуно *присл.* **1.** полно; ~ **света** полно швета; **2.** *(много)* вельо; ~ **тражиш од мене** вельо глєдаш одо мнє; **3.** *(јако)* барз; ~ **је задовољан** барз є задовольни
пунобројан -јна -јно комплетни, у полним составе (чишлє)
пуноважан -жна -жно *и* **пуновољан** -а -о полноважни
пуновласни -а -о полновласни
пуновласник *х.* полновласнїк
пуновредан -дна -дно полновредни
пуноглавац -вца *х. зоол.* пша риба
пуногласан -сна -сно полногласни
пунокрван -вна -вно полнокревни
пунолетан -тна -тно полнолїтни
пунолетник *х.* полнолїтни
пунолетност *ж. и* **пунолетство** *с.* полнолїтносц
пуномастан -сна -сно полномасни
пуномоћ *ж.,* **пуномоћје** *с.* полномоц
пуномоћни -а -о ополномоцени, ополноважени, овласцени
пуномоћник *х.* ополномоцена (ополноважена, овласцена) особа
пуномоћство *с. оп.* **пуномоћ**
пуноправан -вна -вно полноправни
пуноћа *ж.* полносц, полнота
пунски -а -о *ист.* пунски
пунта *ж. (буна)* бунт
пунтар *х.* бунтовнїк
пунца *ж.* печац *(на предмету з драгоциного металу)*
пунцат -а -о полнючки, цалком полни; **пун** ~ полни полнючки
пунч *х.* пунч
пуњач *х.* полняч
пуњен -а -о **1.** *дієприкм.* < **пунити; 2.** *кул.* полнєни; **пуњене паприке** полнєни паприґи, сарма
пуњење *с.* **1.** < **пунити; 2.** *техн., воєн.* полнєнє
пуњка *ж. покр.* дзирка *(за ґомбичку)*
пуп *х.* **1.** *оп.* **пупољак; 2.** *оп.* **пупак**
пупа *ж.* **1.** *оп.* **пупољак; 2.** *(лутка)* бабка
пупав -а -о пупкати, брухати
пупавац[1] -авца *х. (трбушаст човек)* пупкати, брухати
пупавац[2] -авца *х. зоол.* пажицова чубочка (Upupa epops)
пупавка *ж. бот.* пуповка (Amanita phalloides)
пупак[1] -пка *х.* пупок
пупак[2] -пка *х. оп.* **пупољак**
пупати -ам *и* **пупити** -им **1.** *(терати пупољке – о воћу)* очкац ше; **2.** *фиґ. (надимати се)* пучнїц, напучньовац
пупковина *ж. оп.* **пупчаница**[2]

пупкореза *и* **пупкорезница** *ж. оп.* **пупчаница**[1]
пупљење *с.* **1.** < **пупити; 2.** *бот.* пупченє
пупољак -љка *х.* пупче, *коц.* пупок
пупољ(к)аст -а -о пупчасти, *коц.* пупкасти
пупољчић *х. дем.* пупчатко, пупче
пупоња *х. оп.* **пупавац**[1]
пупушка *ж. покр. (окрајак хлеба)* кромка
пупчани -а -о пупков[и]; ◊ ~ **врпца** *анат.* пупкова пантлїка, *нар.* пуп(ч)ок
пупчаница[1] *ж.* бабица
пупчаница[2] *ж.* **1.** *анат.* пупкова пантлїка, *нар.* пупок**; 2.** *зоол.* звичайна качка (Anas querquedula)
пупчаст -а -о *(испупчен, конвексан)* вистирчени; вигнути; округли
пупчити -им *оп.* **пупати**
пур *звич. удвоєне, викр. за доволованє пулькох* пуль
пура[1] *ж. (ћурка)* пулька
пура[2] *ж.* **1.** *(качамак)* замешка; **2.** кукурична мука; даралов
пурак -рка *х.* **1.** *(пушчани метак)* кулька; **2. а)** тварда, нєдосц уварена пасуля; **б)** на твардо осушени шлївки; **3.** кожа балєґа (балєчка)
пуран *х. (ћуран)* пуляк
пургар *х.* **а)** *(становник града)* варощан; **б)** *(грађанин за разлику од сељака и племића)* граждан*, заст.* пульґир; **в)** малограждан
пургатив *х. мед.* пурґатив
пургер *х. оп.* **пургар**
пуре -ета *с. (ћуре)* пульче
пурењак -ака *и* -њка *х.* **а)** млада кукурица на варенє *або* пуканє; **пеку пурењаке** пукаю кукурицу; **б)** пукана кукурица
пуризам -зма *х. (чистунство)* пуриз[е]м
пур(и)ји -а -е *(ћурећи)* пульчи, пульков
пурист[**а**] *х.* пурист[а]
пуританац -нца *х.* пуританєц
пуритански -а -о пуритански
пурити -им *(пећи на жару):* ~ **кукуруз** пукац кукурицу
пурјан *х. оп.* **празилук**
пурка *ж. оп.* **пура**[1]
пурњак *х. покр.* дим помишани з ґаром
пурњати -ам **а)** *(пушити)* куриц; **б)** *(димити се)* куриц ше
пурпур *х.* **1. а)** пурпурна (багрова, лилово-червена) фарба; **б)** *у атрибутскей служби* пурпурни, багрови, лилово-червени; **2.** *оп.* **порфира (1)**
пурпуран -рна -рно пурпурни, багрови, лилово-червени
пуса *ж. фам.* поцилунок; **дати коме пусу** побочкац дакого, дац дакому поцилунок
пусат *х.* **1.** оружиє; **2.** *(коњска опрема)* штверц *ж.;* штверци *мн.*
пусла *ж. кул.* пусла
пуслица *ж. кул.* пуслочка
пусник *х.* **1.** *(проклетник)* прекляти, скоцени; **2.** охабена, напущена особа
пуст[1] псста псcто **1. а)** *(који је без људи, ненасељен)* пусти; празни; **пусте улице** пусти улїци; ~ **крај** пусти край; ~ **кућа** пусти (празни) дом; **б)** *(забачен)* заруцени, закутни; ~ **село** заруцени валал; **в)** *(који је без покрета, живота)* нєрухоми, безживотни; ~ **хладна ноћ се шири** нєрухома жимна ноц ше шири; **2.** *(који је без власника)* нїчий; ~ **млеко и мачке лочу** нїчийо млєко и мачки пию; **3.** *фиґ.* **а)** *(бессадржајан; бесплодан)* празни; ~ **живот** празни живот; **пусте речи** празни слова; **б)** *(неостварљив)* нєвитворлїви, спреведаци, празни; **пусти снови** нєвитворлїви сни; **пуста обећања** празни обецунки; **4. а)** *(голем)* вельки; **пусто благо** вельке благо; **б)** *(красан, диван)* красни, прекрасни; **пусте ли жене!** яка красна жена!; **в)** *(многобројан)* велї, полно; **поплава је однела пусте куће** вилїв однєсол велї хижи; **5.** *(необуздан, обестан)* розпущени, пусти, розбуйдошени; **пуста дечурлија** розпущени дзециска; **6.** *(обичан; потпун)* обични, звичайни; найобичнєйши, найзвичайнєйши; чисти; **он је пусти дилетант** вон обични дилетант; **учинио је то из пусте обести** зробел то пре найобичнєйшу (пре чисту) бесносц; **7.** *(немио, проклет)* прекляти; **уништи га пуста ракија** знїчтожела го преклята паленка; ◊ **камо пусте среће!** кед бизме мали (кед бим мал и под.) таке щесце!, кед бизме були (кед бим бул и под.) такого щесца
пуст[2] *х. и ж.* платно зоз збиваней волни *або* шерсци
пуста *ж.* **1.** *(ненасељено и необрађено пространо земљиште)* пусти край, пуста жем, пустацина; **2.** *оп.* **пустара (1)**
пустара *ж.* **1.** *(пространа травна равница)* степа, дєпи, луки; **2.** *(мајур)* пустара, *заст.* пустиня; **3.** *(пешчана пустиња)* пустиня
пустахија *х. и ж.* **1.** *(разбојник)* гарамбияш, збойнїк, розбойнїк; **2.** *(обестан човек, насилник)* розбуйдошени чловек, насилнїк
пустен -а -о зоз збиваней волни *або* шерсци, збивани; **пустене чарапе** збивани ботоши

пустети -тим поставац пусти
пусти-баба-коњу-крв *ж. оп.* **троскот**
пустикара *ж. бот.* наперсток (Digitalis purpurea)
пустимице *и* **пустимичке** *присл. (бацити замахом руке):* ~ **га погоди каменом** моцно ше розмахнул и руцел до нього камень
пустина *ж. (ћебе од пуста)* збивани покровец
пустиник *х. оп.* **пустињак**
пустиња *ж.* пустиня; ◊ **глас (вапај) у пустињи** *(вапај без одзива)* крик у пустинї
пустињак *х.* пустиньожитель, самотнїк, пустиняк
пустињачки -а -о пустиньожительски, самотнїцки, пустиняцки
пустињски -а -о пустиньски, пустиньов
пустити -им **1. а)** *з розл. знач.* пущиц; **кога у кућу** пущиц дакого до обисца; ~ **машину у рад** пущиц машину до роботи; ~ **коме крв** пущиц дакому крев; **б)** *(кога да оде)* пущиц, одпущиц; **2. а)** *(стоку из тора и сл.)* пущиц, випущиц; **б)** *(пса са ланца)* пущиц, спущиц; **3.** *(о биљци)* **а)** *(иубацити младицу)* пущиц, вигнац; **б)** *(пустити корен)* пущиц, запущиц; **4.** *(испалити метак)* виштрелїц; *(одапети стрелу)* пущиц; **5.** *(раугласити)* розхириц, пущиц; ~ **лажну вест** розхириц фалшиву вистку; **6.** *(уступити, препустити)* препущиц, (з)охабиц; ~ **коме власт** препущиц дакому власц; **7. а)** *(напустити, одрећи се чега)* (з)охабиц, напущиц, нягац; **пустио је посао** охабел роботу; **б)** *(не дирати кога)* (з)охабиц, пущиц; **пусти га на миру** охаб го на мире, дай му мира, дай му покой
пустити се -им се **1.** *(спустити се)* спущиц ше; **2.** *(престати се противити, покорити се)* дац ше; подац ше, покориц ше; **3. а)** *(упустити се у што)* почац; влапиц ше; дац ше; **пусти се с њим у разговор** почал з нїм бешеду, ступел з нїм до бешеди; **б)** *(предати се сав чему)* препущиц ше дачому, заглїбиц ше до дачого; дац ше до дачого; **пустио се у дубоко размишишљање** заглїбел ше до роздумованя, дал ше до глїбокого роздумованя; **4.** *(кренути, упутити се)* пущиц ше, рушиц ше; **5.** *фиґ.* зявиц ше, указац ше пред поглядом; **6.** *покр. (престати играти изашавши из кола)* висц з кола
пусто *присл.* **1.** пусто, празно; **2.** *у служби викричнїка* **а)** *виражує моцне жаданє* ей; чкода; **еј, ~ , да сам на твом месту** ей, кед бим бул на твоїм месце; **б)** *(на жалост)* нажаль
пустовоља *ж. оп.* **самовоља**
пустођак *х.* школяр хтори нє ходзи до школи *одн.* хтори одправя школу
пустолина *ж.* **1.** *(пуст, ненасељен крај)* пусти край, пустацина; **2.** *фиґ.* празнїна, празносц; **3.** пусти, розпущени, розбуйдошени чловек
пустолов *х.* авантурист[а]
пустолован -вна -вно авантуристични
пустоловина *ж.* **1.** авантура**; 2. а)** *оп.* **пустопољина; б)** *оп.* **пустолина (1)**
пустоловство *с.* авантуриз[е]м
пустопаш *х.* валалски луки (дєп) *(на хторих статок паше без пастира)*
пустопашан -шна -шно *(обестан, раууудан)* розпущени, розбуйдошени
пустопашице *присл.*: **пустити стоку** ~ пущиц статок пасц *(без пастира)*
пустопашник *х.* розпущени, розбуйдошени чловек
пустопољина *ж. (необрађено земљиште)* парлаґ, парлог
пусторук -а -о **1.** з празнима руками, празних рукох; **2.** *(расипан)* ронтовни, трошни
пустосват *х.* свадзебни госц *(хтори нє ма нїяку окремну улогу на свадзби)*
пустош *ж.* **1. а)** *оп.* **пустолина (1); б)** опустошени край, пустота, пустош *х. и ж.*; **2.** знїчтожованє, пустошенє; **3.** *фиґ.* празнїна, празносц, пустота
пустошан -шна -шно **1.** *(рушилачки)* руйнуюци, знїчтожуюци; **2.** опустошени, пусти; **3.** *фиґ.* **а)** беззмистови, празни; **б)** *(чаробан, диван)* чаривни, чаруюци, прекрасни
пустошилац -иоца *х.* руйновач, знїчтожовач
пустошити -им руйновац, знїчтожовац, опустошовац, пустошиц
пусула *ж.* цидула, папер
пут[1] *х. з розл. знач.* драга; **иду путем и разговарају** иду по драги (по драже) и бешедую; **срели су га на путу** стретли го у драже; **отишли су другим путем** пошли по другей драги, пошли инкадзи; ~ **је клизав** по драги шлїзко, драга шлїзка; **целим путем** през цалу драгу, цалов драгов; ◊ **бити на добром (правом) путу** буц на добрей (правей) драги; **бити (стајати) коме на путу** буц (стац) дакому на драги; **животни** ~ животна драга; **заобилазним путем** наоколо, по заобиходней драги; **извести кога на** ~ поставиц дакого човеком, вивесц дакого на драгу; **изгубити**

~ заблукац, страциц ше, зисц з драги; **ићи путем најмањег отпора** исц по драги найменшого одупераня; **ићи својим путем** исц свойов драгов (свойом драгом, по своєй драги); **колски** ~ боса драга; **кренути на** ~ рушиц ше до драги (на драгу); **нанео га је** ~ **некуд** *(без претходног плана је наишао)* надманул ше даґдзе; намирел (наишол) даґдзе; **није било пута то чинити** нє требало то робиц; **није ми с пута (с руке)** нє заходно ми, нє у враже ми; **показати** [**прави**] ~ **коме** указац дакому [праву] драгу, управиц дакого; **прокрчити** ~ **коме** *или* **чему** прерубац (преправиц) драгу дакому *або* дачому; **(о)стати на пола пута** остац (стануц) на пол драги; **пољски** ~ *(ленија)* дильов; **преко пута** прейґ драги; ~ **под ноге!** ~ **за уши!** бер ше! пакуй ше! такой идз!; **срећан** ~ **!** щешлїву драгу!; **с пута!** *(склањај(те) се)* сцекай(це) ше!; **тежак (трновит)** ~ чежка (церньова) драга; **уз** ~ през драгу; **узети** ~ **под ноге** *(упутити се пешице)* подмасциц попод колєн(а); **уходан** ~ уходзена (виходзена, утапшана) драга

пут[2] *ж.* **1. а)** *(људско тело)* цело; **б)** фарба скори; **2.** *оп.* **похота**

пут[3] *прим. з ґен.* ґу, спрам; до; **кренули су** ~ **села** рушели ше ґу валалу; рушели ше до валалу

пут[4] *и* **пута** *у присловнїцкей служби* раз; **задњи** ~ остатнї раз; **два** ~ **два** два раз два; **овог пута, овај пут** на тот завод, тераз; **најчешће пута** найчастейше; **сваки пут** вше, на кажди завод, кажди раз; **шта сам ти пута говорио!** кельо раз сом ци гуторел!

путак -тка *х. гип.* драгочка, драга

путаљ *х. (путоног коњ)* кешель

путања *ж.* **1.** *(стаза)* дражка; **2. а)** драга; напрям; **б)** *физ.* траєкториа

путар *х.* драгар

путарина *ж.* надополнєнє за драги, драгарина

путаст -а -о *(о коњу)* тот цо ма биле над копитом, кешель

путача[1] *ж.* **а)** *оп.* **пут**4; **б)** *(знак у облику X за поништавање):* **ставити путачу преко текста** прекрижиц текст

путача[2] *ж. оп.* **воља**[2]

путељак -љка *х. дем.* узка драга; дильов, дильовчик; дражка

путем *прим. з ґен.* прейґ; ~ **штампе** прейґ преси

путен -а -о тїлесни; осетови; похотлїви, похотни, пожадлїви

путер *х.* масло; ◊ **има путера на глави** робел нєчесни роботи

путешествије *с. (путовање)* путешествиє

путило *с. оп.* **путо**

путир *х. церкв.* чаша, келїх

путити[1] -им *заст. (спутавати)* вязац, путац

путити[2] путим указовац драгу; поучовац; упутйовац/упуцовац

путић *х. дем.* драгочка; узка драга, дильов, дильовчик; дражка

путко *х. покр. оп.* **путаљ**

путљаг *х. и* **путљага** *ж. покр.* дражка; узка драга, дильов, дильовчик

путни -а -о **а)** драгов[и]; ~ **трошак** драгови трошок; ~ **торба** торба (ташка и под.) за путованє (за драгу); **б)** *у меновнїцкей служби (путник)* путуюци, путнїк, *заст.* путни чловек, *рид.* подорожни; ◊ ~ **исправа** драгови документ

путник *х.* путнїк; путуюци**,** *заст.* путующи**;** ◊ ~ **намерник** путнїк хтори случайно наишол, хтори ше случайно надманул, случайни путнїк, путуюци, подорожни; **светски** ~ шветови путнїк; **слепи** ~ *(путник без карте)* шлєпи путнїк; **трговачки** ~ тарґовецки путнїк

путнина *ж. оп.* **попудбина**

путница[1] *ж.* **1.** *(жена путник)* путнїца; путуюца; **2.** *(путна исправа)* драгови документ; ◊ **потписати путницу коме** *фиґ. (отерати кога)* вигнац, одогнац, вишиковац, випаковац

путница[2] *ж. покр. оп.* **путњица**

путнички -а -о путнїцки

путњица *ж. (нечистоћа у порама и браздама коже)* ринї

путњичав -а -о риняви; **путњичаве ноге** риняви ноги

путо *с.* **1.** *(за спутавање коња)* путнач; **2.** *мн. (окови)* окови, желєза, *заст.* пути; ◊ **лупати као** ~ **о лотру** приповедац два за три (гоч цо, таке цо нїч по нїм)

путовање *с.* путованє

путовати -тујем **1.** путовац; **како сте путовали?** як сце путовали? як сце попутовали?**;** ~ **возом (железницом)** путовац на гайзибану; ~ **аутобусом** путовац на автобусу; **2.** *фиґ.* умрец; ◊ **путуј!** бер ше! пакуй ше!

путовођа *х.* водзач, водитель

путоказ *х.* драгоказ

путоног(аст) -а -о **1.** ~ **коњ** кешель; **2.** *фиґ. (вешт, лукав)* схопни

путопис *х.* драгопис

путописац -сца *х.* драгописатель
путописни -а -о драгописни
путујући -а -е путуюци; ~ **позориште** путуюци театер
путуња *ж.* **1.** путоня *(древени або плєцени суд звич. за грозно хтори ше ноши на хрибце)*; **2.** кабел за вино
пућ *викр. оном. за подражованє звука кед дацо спаднє до води* плюс
пућак -ћка *х. оп.* **пуран**
пући пукнем *оп.* **пукнути**
пућити -им: ~ **усне** *(надимати усне у знак љутње и сл.)* випульовац (оддульовац) ґамби; дуц ше
пућити се -им се **а)** випульовац (оддульовац) ґамби, дуц ше; хмуриц ше; **б)** *(охолити се)* випинац ше
пућкати -ам **1.** *(при пушењу)* путькац; **2.** *(изводити гласове &пућ, пућ"* **а)** *(о ћурану)* пульпулїкац; **б)** *(о препелици)* путьпурутькац; **3.** *(на кога – пујдати)* штикац; **4.** *фиґ. (на кога – односити се с потцењивањем)* футькац
пућнути -нем *зак. ґу* **пућкати**
пућпулик *х. и* **пућпура** *ж.* препилка
пућпурикати -ичем *(о препелици)* путьпурутькац
пућ-пурућ *викр. оном. за подражованє гласа препилки* путь-пуруть
пуфер *х. техн. (одбојник на вагону)* пуфер
пуфлак *х. оп.* **кепец**
пуфна *ж.* **1.** *(велики набор)* вельки ран(є)ц; **2.** *(пудровача)* пуфна
пух[1] *х. зоол.* пух (Myoxus)
пух[2] *х.* остаток
пух[3] *х. оном.* фу, фук
пуха *ж. покр. оп.* **пува**
пухалац -аоца *х. зоол.* кит
пухалица *ж. оп.* **пухаљка**
пухало *с.* справа за роздуванє огня; мех; ◊ **мртво** ~ *(лењ и тром човек)* лєнїви и повольни чловек; *гандр.* малєй
пухаљка *ж.* **1.** *оп.* **дувалица; 2.** *(врста пуцаљке)* фукалка
пухати -ам *и* пушем **1.** *оп.* **дувати; 2.** *безос. (промаја је)*: **однекуд пуше** одкальшик цуґ, одкальшик цага (дує)
пухаћи -а -е **пухачки**
пухач *х. оп.* **дувач**
пухачки -а -о *(дувачки)* дуйни
пухнути -нем задуц; фукнуц
пухор *х.* ґар, пирня
пуца[1] *ж. покр.* дзивка
пуца[2] *ж. покр. оп.* **пуце**
пуцалица *ж.* **1.** *оп.* **пуцаљка; 2.** *покр.* файта смокви хтора пука кед узреє
пуцаљка *ж.* пукалка
пуцањ -цња *х.* штрелєнє, виштрелєнє, вистрел
пуцати -ам **1. а)** *(добијати пукотине)* пукац*; (уз оштар звук)* праскац; **б)** *(производити оштар звук)* пукац; *експр.* праскац, пращац; **бич пуца** батог пука; **2.** *(из оружја)* штреляц; **3.** *спорт.* биц лабду, шутирац; **4.** *(о грому)* трескац; пращац; **5.** *фиґ.* цильовац; штреляц; **6.** *фиґ.* нараз ше зявйовац, нараз ше указовац, нараз наставац; ◊ **да све пуца** *беш.* аж пука; **пуца му срце за ким** *или* **чим** гинє му шерцо за даким *або* дачим; ~ **на високо** *(желети постићи висок положај)* штреляц (цильовац) високо
пуце -ета *ридше* пуца *с.* **1.** *(дугме)* ґомбичка; **2.** *(бобица грожђа и сл.)* бобка, бобок; **3.** *(нишан)* мушка
пуцкарати -ам *и* **пуцкетати** -ам пукац; **пуцкара дрво у пећи** пука древо у пецу; **ватра пуцкета** огень пука
пуцњава *ж.* штрелянє, штрельба, штрелянїна
пуч[1] *х. покр. (цистерна, бунар)* цистерна
пуч[2] *х. пол.* пуч
пуч[3] *х.* дзира; пуклєнїна
пучанин *х.* граждан*;* чловек з народу
пучански -а -о граждански
пучанство *с.* жительство, жителє; гражданє; народ
пучина *ж.* **1.** отворене морйо, пучина; **брод је испловио на пучину** ладя виплївала на отворене морйо; **2.** *фиґ. (огромно пространство)* безконєчне пространство; безконєчносц; безконєчна глїбина; ~ **џунгле** безконєчне пространство джунґли; ~ **неба** безконєчне нєбо; ~ **мрака** безконєчна цмота; ~ **мора** безконєчне, нєпреглядне морйо **3.** *покр.* штредок, стредок
пучински -а -о: ~ **риболов** риболов на отвореним морю
пучист[**а**] *х.* пучист[а]
пучити[1] -им *покр.* оганяц; гонїц
пучити[2] пучим **а)** *(цепати)* щипац; **б)** *(пуцати од надимања)* пукац
пучки -а -о народни; ◊ ~ **школа** основна школа
пучкошколац -лца *х.* школяр основней школи
пуша *х.* хлапчик
пушаћи -а -е *оп.* **пушачки**
пушач *х.* куряч, доганьош
пушачица *ж.* жена куряч, доганьошка
пушачки -а -о куряцки, доганьошски; ~ **прибор** прибор за куренє; ~ **одељење** оддзелєнє за курячох

пушење *с.* куренє; **забрањено** ~ нє шлєбодно куриц*;* ~ **је штетно** куриц чкодзи, куренє чкодлїве

пушина *ж. бот.* мехирки (Silene vulgaris)

пушионица *ж.* хижа за куренє

пушити -им **1.** *(цигарету)* куриц, *рид.* файчиц; *експр.* цапчиц, джмариц; ~ **лулу** куриц на пипки (на пипку); **2.** *(месо)* куриц

пушити се -им се **1.** *(димити се)* куриц ше; **петролејка се пуши** витрионова лампа ше кури; **бразда се пуши иза орача** з бразди ше кури (з бразди ше дзвига пара) за орачом; **2.** *фиґ.* барз ше гнївац; **3.** *безос.:* **пуши ми се** курел бим; ◊ **да се све пуши** *беш.* же аж пука; **пуши се глава од брига и сл.** круци ше глава од бриґох и под.

пушка *ж.* пушка; ◊ **бити под пушком** буц наруковани, буц у войску; **као запета** ~ *(бити готов, спреман за што)* готови (порихтани, стройни) як бичак; **дотрчати као пушком погођен** прибегнуц шицок преплашени (престрашени, злєкнути); **заузети (освојити) без пушке** завжац без борби; **мала** ~ пиштоль; **позвати под пушку** поволац до войска

пушкар *х.* **1.** *(мајстор који поправља пушке)* пушкар; **2.** борец *(зоз пушку)*; **3.** *(добар гађач)* штреляч, стрелец, *рид.* стрилец, *заст.* пушкаш

пушкарање *с.* штрелянє *(з часу на час);* прештрельованє

пушкарати -ам **1.** з часу на час штреляц; **2. а)** *зак. (убити из пушке)* заштрелїц, штреляц, *заст.* розштреляц; **б)** *нєзак. (убијати из пушке)* заштрельовац, штреляц, *заст.* розштрельовац

пушкарати се -ам се *взаєм повр.* прештрельовац ше

пушкарица *ж.* **1.** *(дечја пуцаљка)* пукалка; **2.** *оп.* **пушкарница**

пушкарница *ж.* пушкарнїца; облачок

пушкати се -ам се *оп.* **пушкарати се**

пушкомет *х.* досяг штрелєня *(з пушки)*

пушкомитраљез *х.* пушкомитралєз

пушкомитраљезац -есца *х.* пушкомитралєзец

пушконоша *х. ист.* пушконошач

пушла *ж. варв.* звязка

пушљив[1] -а -о хтори ше кури; з хторого ше кури; закурени

пушљив[2] -а -о **1.** *(труо)* згнїти; *(црвљив)* хробачни; **2.** *фиґ.* нїяки, подли; **ради за пушљивих сто динара** роби за подли сто динари

пушница *ж.* **1.** *(сушионица воћа)* сушальня; **2.** *(сушионица меса)* курарня

пушо *х. оп.* **пуша**

пушт *х. (нитков)* скаранїк, куйон

пуштати -ам **1. а)** *з розл. знач.* пущац; **б)** *(кога да оде)* пущац, одпущовац; **2. а)** *(стоку из тора и сл.)* пущац, випущовац; **б)** *(пса са ланца)* пущац, спущовац; **3.** *(о биљци)* **а)** *(избацивати младицу)* пущац, виганяц; **б)** *(пуштати корен)* пущац, запущовац; **4.** *(испаљивати метак)* виштрельовац; *(одапињати стрелу)* пущац; **5.** *(разглашавати)* розхирйовац, пущац; **6.** *(уступати, препуштати)* препущовац, (з)охабяц; **7. а)** *(напуштати, одрицати се чега)* (з)охабяц, напущовац; **б)** *(не дирати кога)* (з)охабяц, пущац; **8.** *(испуштати ваздух – о напумпаној гуми и сл.)* паровац, пущац

пуштати се -ам се **1.** *(спуштати се)* спущовац ше; **2.** *(престајати се противити, покоравати се)* давац ше; подавац ше, покорйовац ше; **3. а)** (*почињати, упуштати се)* починац; лапац ше; давац ше; **б)** *(сав се предавати чему)* препущовац ше дачому, заглїбйовац ше до дачого; давац ше до дачого; **4.** *(кретати, упућивати се)* пущац ше, рушац ше; **5.** *фиґ.* **6.** *покр. (престајати играти излазећи из кола)* виходзиц з кола

пуштеник *х.* пущени з гарешту

пуштеница *ж.* **1.** *(распуштеница)* розидзена; розведзена; охабена; **2.** пущена з гарешту

пушћати -ам *оп.* **пуштати**

пушчани -а -о пушков; ~ **метак** кулька од пушки *або* до пушки, пушкова кулька; ~ **прах** *(барут)* пушков прах

пушче -ета *с. дем.* шлїмачок

пушчерина *и* **пушчетина** *ж. ауґм. и пей.* пущиска

пушчица *ж. дем.* пушочка

пчела *ж.* пчола; ~ **радилица** пчола роботнїца; **убола га је** ~ пчола му пущела жадло, пчола го укушела; ◊ **окористити се као** ~ **на брусу** нє мац з дачого нїяки хасен; врациц ше (присц) на празно

пчелар *х.* пчолар

пчеларење *с.* триманє пчолох, пчоларенє

пчеларити -им тримац пчоли, пчолариц

пчеларица *ж. зоол.* пчоларка (Merops); **красна** ~ златна пчоларка (M. apiaster)

пчеларство *с.* пчоларство

пчелињак *х.* пчолнїк

пчелињи -а -е пчолов

пчелица *ж. дем.* пчолка

пшеница *ж.* жито

пшеничица *ж. дем.* житко
пшеничиште *с.* польо на хторим було пошате жито, житнїско
пшенични -а -о житни, житов; ~ **брашно** житна мука; ~ **хлеб** житни хлєб; ~ **клас** житова класка, класка жита
пшеничник *и* **пшеничњак** *х.* житни хлєб

Р

раб *х. (роб)* раб; ◊ **раб божји** *рлґ.* раб Божи

раба[1] *ж.* **1.** *(робиња)* рабиня; **2.** *(служавка)* служнїца, помочнїца; придзверна; ◊ ~ **божја** *рлґ.* раба Божа

раба[2] *ж. (воловска кола)* воловски коч

рабарбар *х.*, **рабарбара** *ж. и* **рабарбер** *х. бот.* рабарбара (Rheum)

рабат *х. тарґ.* рабат, попуст; **за плаћање у готовом 2% рабата** за плаценє у готовим 2% попусту

рабатан -там -тно стари, дослужени, дотирвани, розтрешени

рабатити се -им се счуховац ше, трошиц ше; дослуговац, дослужовац

рабаћење *с. техн. и фиґ.* вихасновйованє, счухованє, дослугованє, дослужованє; ~ **машина** вихасновйованє машинох

рабаџија *х. (кириџија)* фурман

рабаџијски -а -о фурмански

рабаџисати -ишем *и* **рабаџовати** -џујем фурмановац, превожиц на кочу

раби -ија *х.* раби, рабин

рабин *х.* рабин

рабинат *х. (рабиново звање и уред)* рабинат

рабити -им I. *прех.* **1.** *(што; за што - употребљавати)* хасновац дацо, служиц ше з дачим; **глава му раби само за климање** глава му служи лєм за маханє*;* **2.** *заст. (радити, чинити)* робиц; II. *нєпрех. (кулучити)* чежко робиц, трапиц ше, *беш.* диринчиц

рабљанин *х. (становник Раба)* Рабян

рабљен -а -о хасновани; ношени; ~ **кола** хасновани авто; ~ **одело** ношени шмати

работа *ж.* **1. а)** *презр.* нєчиста робота; **прођи се те работе!** (з)охаб (*беш.* мань) ше тей роботи; **б)** *(рад, посао)* робота; **в)** *(активност)* робота, активносц, дїялносц; **2.** *заст.* кулук, примушуюца робота; ◊ **ту има његова рука работу** ту цошка нєчисте, то нєчиста робота

работан -тна -тно **1.** *(радни)* роботни; ~ **дан** роботни дзень; **2.** *(вредан)* роботни, вредни; ~ **човек** роботни (вредни) чловек

работати -ам **1.** *(кулучити)* чежко (трапезлїво) робиц, *беш.* арґатовац*;* **2.** *(радити)* робиц, пилновац

работник *х.* **1.** *(радник)* роботнїк; **2.** *(вредан човек)* [добри] роботнїк; вреднота; **3.** *(радни дан)* роботни дзень; **4.** *(кмет)* крипак; **5.** *(слуга)* слуга

работница *ж.* **1.** *(радница)* роботнїца; **2.** *(вредница)* [добра] роботнїца; вреднота; **то је ~ !** то вреднота єдна!

работнички -а -о роботнїцки

рабош *х.* **1.** *заст.* роваш (*палїчка на котрей ше зоз смужками зарезує длуство);* **2.** *заст. (благајнички дневник)* касирски кнїжки, рахунки; **3.** *фам.* радаш *(кара котру ше достава у гарешту на уж досудзену кару);* ◊ **забележити, записати кога у рабош** запаметац дакого по дачим нєдобрим

рабулистика *ж. правн. (изопачавање)* рабулистика

равак -вка *х. пчол.* **(***саће)* вощина

рâван[1] -вни *ж.* **1. (***равница***)** ровнїна; нїжина; **2.** *мат.* ровня; **стрма** ~ прикра ровня; **три тачке одређују** ~ три точки одредзую ровню; ◊ **остајати с ким на истој равни** буц єднаки з даким

рâван[2] -вна *х. бот.* **1.** *(хајдучка трава)* миши хвосцики; **2.** жабова трава (Anthemis cotula); **3.** волово очко (Chrysanthenum leucanthemum)

раван[3] -вна -вно **1.** *з розл. знач.* ровни; ~ **огледало** ровне жвератко; ~ **кров** ровне закрице; ~ **пут** ровна драга; ~ **угао** *мат.* ровни угел; **збир је ~ нули** сума ровна нули; **2.** *(несавијен)* прости; ~ **линија** проста линия (смуга); **3.** *(уједначен)* єднаки, ровномирни; **коњ је ишао равним касом** конь ишол з єднаким дринґом; **4.** ровнодушни, мирни; **5.** *(непосредан)* нєпостредни, отворени; **6.** *(цео, пун)* цали; **равних недељу дана је био ван куће** цали тидзень бул з дому; **зарадио је равних сто дуката** заробел аж сто дукати; **7.** *одр., у меновнїцкей служби, с. (равница)* ровнїна; ◊ **вратити равном мером** врациц так исто, врациц дакому як себе пожичел; **на равној нози** ровноправно; **нема му равна** нєт му ровного, нїхто му нє ровни, нєт му пари*;* нїхто му нє докаже

раванца *ж. дем.* **(**< **раван[1])** ровнїночка, ровнїнка; нїжиночка, нїжинка

равањ *х. бот.* **1.** *оп.* **хајдучка трава; 2.** *оп.* **воловско око** *под* **око[1]**

равед *х. бот. оп.* **рабарбар**

равен *х. бот. оп.* **линцура**

равнајући *-а -е* **1.** *(који управља)* управяюци; **2.** *у меновнїцкей служби х. и ж. (старешина)* старшина, управитель

равналица *ж. техн.* ровначка

равнало с. **1.** (лењир) ленийка; **2.** (линија) линия, беш. ления; **3.** (полуга на кормилу) ручка

равнање с. з розл. знач. ровнанє; **линија равнања** линия ровнаня; ~ **према приликама** ровнанє спрам обставинох

равнатељ х. управитель, директор, руководитель; ~ **школе** управитель школи

равнатељица и **равнатељка** ж. (управница и управникова жена) управителька, директорка, руководителька

равнатељски -а -о управительски, руководительски

равнатељство с. управа; дирекция

равнати -ам I прех. **1.** ровнац, вировновац, оровновац; ~ **земљу** ровнац жем; **2.** (подешавати) намесцац; ~ **сат** намесцац годзин[к]у; **3.** (што са чиме упоређивати) поровновац; **равнају га са херојима** поровную го зоз героями; II. нєпрех. (чиме - руководити) руководзиц, управяц з дачим; ~ **оркестром** руководзиц з оркестром; ◊ ~ **калдрму** ходзиц вше по истей драги (уїци и по.)

равнати се -ам се з розл. знач. ровнац ше; ~ **према приликама** ровнац ше спрам обставинох (спрам ситуациї); **ја се не могу с тобом равнати** я ше нє можем з тобу ровнац; ◊ **на десно равнај с'!** воєн. на право ровнай ше!

равнило с. техн. водна мера, либела

равнина ж. **1.** оп. **раван**[1] **(1, 2); 2.** (равност) ровносц, ровнота

равнински -а -о (< равнина, равница) ровнїнски

равнити -им ровнац, вировновац, поровновац

равница ж. **1.** ровнїна; **непрегледна** ~ нєпреглядна ровнїна; **2.** оп. **pâван**[1] **(2)**

равничар х. чловек з ровнїни, ровнїнар

равничарски -а -о ровнїнски, ~ **област** ровнїнска обласц

равничаст -а -о ровнїнасти, ровнїнски; ~ **терен** ривнїнски терен

равнички -а -о ровнїнски; ~ **река** ровнїнска рика

равно присл. **1.** (право) просто; **ићи** ~ исц просто; **2.** (једнако) єднак, на єднак; **поделити** ~ подзелїц єднак (на єднаки часци); **3.** (баш, тачно) точно, ровно; **то је** ~ **сто** то точно (ровно) сто; ~ **у три сата** точно на три годзин; **4.** фиґ. (лако) лєгко, гладко; **све иде** ~ шицко идзе гладко; **5. а)** (у истој висини) ровно; ~ **с прсима** ровно з персами; **б.** (напоредо) єден коло другого, обок єден при другому; **седимо ми тако** ~ шедзиме ми так єден коло другого; **6.** мат. єднаке; **два плус три** ~ **је пет** два плус три єднаке пейц; ◊ **рећи (казати)** ~ **у очи (у лице, у образ)** повесц просто до оч; **све ми је** ~ **до Косова (до мора)** цалком ми шицко єдно

равнобрег -а -о (који је равних обала) ровнопобрежни

равноглав -а -о ровноглави (о жовотиньох)

равногласан -сна -сно истогласни, истозвучни

равногорац -рца х. ист. равноґорец (прихильнїк руху Дражи Михайловича у Другей шветовей войни**)**

равногорски -а -о равноґорски (оп. **равногорац)**

равнодневак -вка х. екватор

равнодневица и **равнодневница** ж. ровноднььовица; **пролећна** ~ ярня ровноднььовица

равнодневички -а -о ровноднььови

равнодушан -шна -шно **1.** ровнодушни; **2.** нєважни, беззначни

равнодушност ж. ровнодушносц

равнозвучан -чна -чно (једнолик - о гласу, звуку) ровнозвучни, монотони

равнокрак -а -о ровнокраки; ~ **троугао** ровнокраки троугелнїк (трикутнїк)

равнокрилци -лаца х. мн. зоол. ровнокриделкаре

равнолинијски -а -о простолинийни, простолинийски

равномеран -рна -рно ровномирни; ~ **кретање** физ. ровномирне рушанє

равномерност ж. ровномирносц

равнообразан -зна -зно **а)** хтори истей форми; **б)** исторoдни, истофайтови

равноодстојан -јна -јно **а)** котри на єднаким (истим) одстояню; **б)** паралелни

равноправан -вна -вно ровноправни; ~ **члан** ровноправни член

равноправност ж. ровноправносц

равнородан -дна -дно исторoдни, истофайтови

равностран -а -о ґеом. ровнострани; ~ **пирамида** ровнострана пирамида

равнотежа ж. з розл. знач. ровновага; ~ **духа** ровновага духа; **изгубити равнотежу** страциц ровновагу; ◊ **избацити из равнотеже** вируцуц з ровноваги

равнотежје с. оп. **равнотежа**

равнотежни -а -о ровновагов[и]; ~ **положај** положенє ровноваги; ~ **чулни органи** осетови орґани за ровновагу

равњак х. мала ровнїна, плато

равњач х. **1.** польопр. ровначка; **2.** (особа) ровнач

равњача ж. **1.** ровна шапка; **2.** оп. **равнило; 3.** буд. ровначка (лата за ровнанє при бетонованю або малтерованю)

равуника ж. бот. оп. **хајдучка трава**

рага ж. (рђаво кљусе) раґа
рагаде ж. мн. мед. раґади, спукана скора (на талпох и дланьох)
рагастов х. **1.** (оквир, врата) удзверя; **2.** (оквир прозора) рам
рагби х. спорт. раґби
рагбист(а) х. спорт. раґбист(а)
реглан х. раглан (рекла зоз зукосо скраванима рукавами)
рагу -уа х. кул. раґу (густа юшка з месом)
рâд[1] х. (мн. радови) з розл. знач. робота; **умни** ~ интелектуална робота; **пољски радови** роботи на полю; **пустити машину у** ~ пущиц машину до роботи; **одсек за** ~ оддїл за роботу; **семинарски** ~ семинарска робота; ◊ **вишак рада** звишок роботи; **мерна јединица рада** физ. мераца єдинка роботи; **минули** ~ минула робота; **принудни** ~ примушуюца робота
рад[2] -а -о (комп. радији) **1.** тот цо дацо сце, жада; **рад сам ти рећи** сцел бим (сцем) ци повесц; **био бих рад да то урадим** сцел бим (сцем) то зробиц, **2.** (радостан, добро расположен) радосни; розположени, у дзеки, добрей дзеки; нар. славольни; **дошла је рада и весела** пришла радосна и весела; **3.** (који је наклоњен коме или чему) прихильни дакому або дачому, тот цо люби дакого або дацо; **радији је друштву него раду** волї дружтво як роботу
рад[3] прим. оп. **ради**
рада ж. бот. оп. **прстенак пољски;** ◊ **бела** ~ бот. **а)** оп. **прстенак пољски; б)** (красуљак) ґрайцарики, искирички, яново квеце (Bellis perenis)**; в)** оп. **камилица**
радан -дна -дно роботни, вредни: ~ **човек** роботни чловек
радар х. техн. радар
радарски -а -о радарски, радаров[и]**;** ~ **талас** радарска габа; ~ **контрола** контрола з радаром, радарска контрола
радаш х. заст. (додатак) радаш, додаток
раден -а -о **1.** оп. **радан; 2.** оп. **радни**
раденик х. оп. **радник**
ради прим. з ґен. пре; ~ **чега?** прецо**?;** ~ **тога** прето; **узео је одсуство** ~ **лечења** вжал одсуство пре лїченє; ~ **реда** пре шор; ~ **прегледности** пре прeглядносц; ◊ **истине ради треба рећи** пре правду треба повесц
радиј х. хем. радий, радиюм
радијалан -лна -лно **1.** техн. радиялни; ~ **бушилица** радиялна вартачка; **2.** фиг. (прав) прости; ~ **пут** проста драга
радијан х. мат. радиян
радијатор х. техн. **1.** радиятор; **2.** (хладњак у мотору) хладняк
радијација ж. физ. радияция, зарйованє; **Земљина** ~ Жемова радияция
радијациони -а -о радияцийни; ~ **болест** радияцийна хорота
радијски -а -о оп. **радијумски**
радијум х. хем. радий, радиюм
радијумски -а -о радийски, радиюмски, радийов[и], радиюмов[и]; ~ **зрачење** радиюмске (радиюново) зарйованє
радијус х. мат. и фиґ. радиюс, полупречнїк ~ **кретање** радиюс рушаня
радикал х. з розл. знач. радикал
радикалан -лна -лно радикални
радикалац -лца х. (радикал) радикалєц
радикализам -зма х. радикализ[е]м
радикализирати -ам и **радикалисати** -ишем зак. и нєзак. радикализовац
радикалка ж. радикалка (1. жена радикал; 2. файта народного кола)
радикалски -а -о радикалски; ~ **првак** радикалски предняк
радикалсоцијалист[**а**] х. радикалсоциялист[а]
радикалство с. радикалство
радиканд х. мат. радиканд
радилац -оца х. (вредан, радан човек) роботнїк, роботни, вредни чловек
радилица ж. **1.** (вредна, радна жена) роботнїца, роботна, вредна жена; **2.** мех. роботна осовина; **3.** зоол. **пчела** ~ роботна пчол[к]а**; 4.** у атрибутскей служби **рука** ~ роботна рука; **машина** ~ роботна машина
радилиште с. место дзе ше роби, место роботох; будоваліще
радин -а -о **1.** оп. **радан; 2.** оп. **радни; 3.** у меновнїцкей служби добри роботнїк; **он је велики** ~ вон барз добри роботнїк ◊ **који си** ~ **?** заст. цо робиш**?**, цо порабяш?, яки ши роботнїк**?**
радиница ж. оп. **радилица (1)**
радиност ж. **1.** (вредноћа) роботносц, вредносц**; ценим његову** ~ почитуєм його роботносц; **2.** (делатност, рад уопште) виробнїцтво; дїялносц; **домаћа** ~ домашнє виробнїцтво; **гране радиности** конари дїялносци
радио -ија х. з розл. знач. радио; **купити нов** ~ купиц нови радио; **чуо сам преко радија** чул сом на радио; **укључити** ~ отвориц (уключиц) радио; **искључити** ~ заврец (виключиц) радио; **навијати** ~ круциц радио; ~ **крчи** радио шкрипи
радио-[1] як перша часц полузложених словох радио- (оп. **радио-аматер** и др.)

радио-[2] як перша часц зложених словох радио- (оп. **радиоактиван** и др.)
радиоактиван -вна -вно радиоактивни; ~ **дејство** радиоактивне дийство
радиоактивност ж. радиоактивносц
радио-аматер х. радио-аматер
радио-апарат х. радио-апарат
радио-веза ж. радио-вяза
радиограм х. техн. радиоґрам
радиограмски -а -о радиоґрамски
радиографија ж. радиоґрафия
радиографски -а -о радиоґрафски
радио-драма ж. радио-драма
радио-емисија ж. радио-емисия
радиолог х. мед. радиолоґ
радиологија ж. радиолоґия
радиолошки -а -о радиолоґийни
радиометрија ж. радиометрия
радио-механичар х. радио-механїчар
радионица ж. **а)** (просторија за рад) роботня; **б)** (мајсторска) роботня, нар. мигель, заст. верштет; ~ **за поправку машина** роботня за оправку машинох
радионички -а -о роботньов[и]; мигельски, мигельов[и]
радио-претплатник х. радио-претплатнїк
радио-реклама ж. радио-реклама
радио-репортер х. радио-репортер
радио-спикер х. радио-спикер
радио-станица ж. радио-станїца
радио-терапија ж. радио-терапия
радио-техника ж. радио-технїка
радирати -ам радир[ов]ац
радити -им I. нєпрех. **1.** з розл. знач. робиц; ~ **у фабрици** робиц у фабрики; ~ **као лекар** робиц як лїкар; ~ **против закона** робиц процив закона; **ради на новом роману** роби на новим романє; **машина не ради** машина нє роби; **2.** (на чему - настојати) робиц на дачим; исц за дачим; **он ради на томе да вас приме** вон роби на тим же би вас прияли; **3.** безос.: **ради се о томе да...** роби ше о тим же...; робота така же...; II. прех. **1.** робиц; **ради задатак** роби задаток; **ради све наопачке** роби шицко наспак; ~ **земљу** робиц жем; **2.** (правити) правиц; робиц; **од костију се раде разни предмети** з косцох ше правя розлични предмети; **3.** пей. спреведац; **4.** (иживљавати се) вирабяц, робиц; **свашта раде с њиме** вшелїячини вирабяю з нїм; ◊ **[али] шта да се ради...?!** (не може се друкчије) алє цо же знам (знаме итд.)...?!, алє цо робиц...?!; **ко ради, не боји се глади** хто роби, тот ма; роб, та будзеш мац; ~ **на своју руку** (чинити по својој вољи) робиц по своїм; **ради се о чијој кожи** оп. фраз. ґу **кожа;** ~ **коме о глави** оп. фраз. ґу **глава;** ~ **из петних жила** оп. фраз. ґу **жила**; ~ **на парче** (примати награду према урађеном послу) робиц на фалат; ~ **по учинку** (радити уз награду која се одмерава према резултату рада) буц плацени спрам зробеного (спрам резултата), робиц спрам резултата; **шта радиш (радите итд.)?** як же ши (сце итд.)?
радићевац -вца х. ист. радичовец
радицирати -ам мат. (вадити корен) радицир[ов]ац
радич х. бот. покр. оп. **маслачак**
радиш х. **1.** оп. **чигра; 2.** (ђердан) пацерки, ланцущок
радиша х. роботни, вредни чловек, добри роботнїк; ◊ **у радише свега бише, у штедише још и више** хто пилнує (хто вредно роби), може мац вельо, а хто шпоровни, може мац ище вецей
радишан -шна -шно роботни, вредни
радљив -а -о роботни, вредни
радни -а -о з розл. знач роботни; **радне обавезе** роботни обовязки; ~ **снага** роботна моц ~ **народ** роботни народ; ~ **елементи на машини** роботни елементи на машини; ~ **договор** роботна догварка; **глаголски придев** ~ ґрам. дїєприкметнїк активни; ~ **одело** роботни шмати, шмати до роботи
радник х. роботнїк (мн. -нїки и нар. -нїци); **културни** ~ културни роботнїк; **сезонски** ~ сезонски роботнїк
радница ж. роботнїца (мн. -нїци)
раднички -а -о роботнїцки; ~ **четврт** роботнїцки кварт; ~ **покрет** роботнїцки рух
радња ж. **1.** (дело, поступак) дїя, дїло, робота; поступок; **недозвољиве радње** нєдопущуюци дїї (роботи); **нагонске радње** инстинктивни дїї (поступки); **2.** мат. операция; **рачунаска** ~ рахункова операция; **3.** (писмени рад) робота; **семинарска** ~ семинарска робота; **4.** (радионица) роботня, нар. мигель; **обућарска** ~ ципеларска роботня; **5.** (продавница) предавальня, дутян; **затворити радњу** заврец дутян; **6.** (догађај) дїя; подїя; ~ **романа** дїя романа; **7.** (део чина) сцена, зявенє; **друга** ~ **у трећем чину** друга сцена у трецей дїї
радо присл. **1.** дзечнє, з дзеки; ~ **одлази у шетњу** дзечнє одходзи на преходзку, люби ше ходзиц шейтац (преходзиц); ~ **ме је послушао** дзечнє (з дзеки) ме послухал; **2.** комп. скорей, волєл бим (биш и под); **радије бих скочио у бунар него послушао** скорей

бим скочел до студнї як послухал; **нећу кафу, радије бих сок** нє сцем кафу, волєл бим сок; ◊ **врло** ~ барз дзечнє, з радей души

радован х. мокр. **1.** оп. **полажајник; 2.** зоол. ноцна чапля (Nycticorax nycticorax)

радовање с. радованє**,** радосц; ◊ **обећање лудом** ~ оп. фраз. под. **луд**

радовати -дујем **1.** радовац ше; цешиц ше; **то ме радује** радуєм ше прето; **радују га синовљеви успеси** радує ше (цеши ше) пре синово успихи, цеши ше у синових успихох; **2.** покр. уживац

радовати се -дујем се радовац ше; цешиц ше у дачим и з дачим; **радујем се твом успеху** радуєм ше твойому успиху; **радујем се што те видим** радуєм ше же це видзим

радозналац -лца х. любопитлїви, любопитлївец

радозналост ж. любопитлївосц

радознао -ла -ло любопитлїви, рид. допитлїви

радон х. хем. радон

радосница ж. **1.** (песма) весела писня (шпиванка); **2. суза** ~ слиза радосци

радосно присл. радосно, радошнє

радост ж. радосц; ◊ **ван себе је од радости, не зна шта ће од радости, не држи га земља од радости** барз є радосни, нє зна цо зоз собу од радосци

радостан -сна -сно радосни; ~ **вест** радосна вистка

рâдош[1] х. заст. оп. **радаш**

радош[2] х. зоол. мишар

радостив -а -о оп. **радостан**

радула ж. зоол. тарлочко

радуцкати -ам дем. покус робиц

радшта присл. чом, прецо, нацо, зач; **немам** ~ **жалити** нє мам прецо бановац

рађање с. родзенє, народзованє; зявйованє; ~ **дана** швитанє; ~ **сунца** виход слунка

рађати -ам **1.** (дете) родзиц; народзовац (и фиґ.); **2.** (давати род) родзиц; **дрво рађа сваке године** древо родзи кажди рок

рађати се -ам се **1.** родзиц ше; народзовац ше; **деца се рађају** дзеци ше родза; **2.** (стварати се) наставац, зявйовац ше, твориц ше; **проблеми се рађају изненада** проблеми наставаю нєсподзивано; **3.** (излазити) виходзиц; **сунце се рађа на истоку** слунко виходзи на востоку

рађевина ж. **1.** (производ) виробок, продукт; **2.** (сировина) материял, сировина; **3.** беш. пей. спреводзка; **ово је његова** ~ тот нас (вас и под.) спораєл, то його спреводзка

раж ж. бот. раж х. (Sacale cereale)

ражалити (се) -им се оп. **ражалостити (се)**

ражаловати -лујем (лишити чина) вжац чин, розжаловац; ~ **официра** розжаловац официра

ражалостити -им розжалосциц, розжалїц, розжаловац, зармуциц, засмуциц

ражалостити се -им се розжалосциц ше, розжалїц ше, розжаловац ше; зармуциц ше, засмуциц ше; нажалїц ше

ражалошћавати (се) -ам (се) *и* **ражалошћивати (се)** -ујем (се) *нєзак. ґу* **ражалостити (се)**

ражаљивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **ражалити (се)**

ражан -а -о ражов[и]**;** ~ **слама** ражова слама; ~ **хлеб** ражови хлєб

ражањ -жња *х.* **1.** рожень; **пећи на ражњу** печиц на рожню; **2.** *зоол.* червени ибис (Plegadis falcinellus); ◊ **виче као да га на ражњу пеку** кричи як кед би з нього скору дарли

ражаривати (се) -рујем (се) *нєзак. ґу* **ражарити (се)**

ражарити -им **1.** *(ватру - подстаћи, распалити)* накласц на огень *або* пошпиртац *одн.* подуц до огня же би ше розгорел; роздуц огень; розпалїц огень; **2.** *(усијати)* розжирячиц, розпечиц

ражарити се *-им се* розжирячиц ше, розпечиц ше, розпалїц ше

ражвакати -ачем *и* -аћем розжувац

ражвалити -им*:* ~ **коња** од'зубадлац коня

ражватати -аћем *оп.* **ражвакати**

ражгати -гем *и* -гам *покр. оп.* **ражећи**

ражен -а -о *оп.* **ражан;** ◊ ~ **главица** *бот.* ражов шнїц (Claviceps purpurea)

раженити -им **1.** *(поженити)* поженїц; попристановяц; ~ **синове** поженїц синох; **2.** *(развенчати, развети)* розвесц, *рид.* розставиц

раженити се -им се **1.** поженїц ше; попристановяц ше; **2.** *(развенчати се, развести се)* розвесц ше, *рид.* розставиц ше

раженица *ж.* ражови хлєб

ражестити -им розєсц, барз розгнївац

ражестити се -им се розєсц ше, барз ше розгнївац

ражећи -ежем розпалїц, розгориц, розжирячиц

ражећи се -ежем се розпалїц ше, розгориц ше, розжирячиц ше

ражиште *с.* польо под ражом, раж

ражњати -ам *покр.* бегац, походзковац, ходзиц гевaль-тамаль; круциц ше

ражњић *х.* **1.** *дем.* **(< ражањ)** роженьчок; **2.** *мн. кул.* рожнїчи; **порција ражњића** порция рожнїчох

ражовит -а -о у хторим єст вельо ражу *(о житу)*

ражовница *ж.* ражови хлєб

ражуља *ж.* раж *(слабшей файти)*
ражџакати се -ам се розлярмац ше, розкричац ше; *видр.* розкракориц ше, розкоткодац ше
ражџарати -ам пошпиртац до огня *(же би ше розгорел)*
ра̂з[1] *х.* **1.** *польопр. (плужница)* табла, кормань-деска; **2.** *(разина)* уровень; **3.** *(површина мора, воде)* поверхносц
раз[2]- *преф.* роз-
разабирати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **разабрати (се)**
разабрати -берем **1.** *(схватити)* (з)розумиц, похопиц; **не могу ~ да ли га мучи туга или љутња** нє можем розумиц чи го мучи смуток чи гнїв; **2.** *(распитати се)* розпитац ше, презнац ше, дознац ше; **3.** *(пробрати)* пребрац, попреберац; **4.** *(разликовати)* розликовац; препознац; **5.** *(исправити наборе)* випросциц, напросциц, нацагнуц, розцагнуц *(ранци и под.)*
разабрати се -берем се **1.** *(снаћи се)* знайсц ше; ~ **у нечему** знайсц ше у дачим; **2.** *(доћи к себи)* присц ґу себе, очутиц ше; **3.** *(умирити се; наћи утеху)* умириц ше; розобрац ше; **4.** *(нарасти при печењу - о хлебу)* наросnуц
разагнати -ам **1.** *(растерати)* розогнац, розплашиц; ~ **стоку** розогнац статок; **2.** *(одстранити)* одогнац; ~ **страх** одогнац страх
разагњити се -ијем се зогнїц, погнїц
разазнавати (се) -ајем (се) *нєзак. ґу* **разазнати (се)**
разазнати -ам **1.** *(јасно видети, распознати)* препознац, розознац, розпознац; **у ноћи није могао ~ лица** у ноци нє мог препознац твари; **2. а)** *(схватити)* (з)розумиц, похопиц; ~ **шта ко хоће** похопиц цо дахто сце; **б)** *(сазнати)* дознац (ше); **3.** *(разликовати)* розликовац; ~ **голуба од вране** розликовац голуба од врани**;** **4.** *(чути)* чуц
разазнати се -ам се *(снаћи се)* знайсц ше
разапети -пнем **1. а)** *(растегнути)* розцагнуц; ~ **мрежу** розцагнуц мрежу; **б)** *(раширити)* розшириц; ~ **крила** розшириц кридла; **в)** *(шатор)* розложиц, поставиц; **2.** *(на крст - распети)* розопяц; **3.** *(раскопчати)* розкапчац; ~ **кошуљу** розкапчац кошулю; **4.** ~ **коња** одвязац коня
разапети се -пнем се **1.** *(затегнути се)* розцагнуц ше; напнуц ше; **2.** *(пружити се)* нацагнуц ше, розцагнуц ше; **3**. *(раздрљити се)* розкапчац ше
разапињати (се) -њем (се) *нєзак. ґу* **разапети (се)**
разаплести (се) -етем (се) *оп.* **расплести (се)**

разарајући -а -е руйнуюци
разарање *с.* руйнованє, валянє; знїчтожованє; **степен разарања** ступень руйнованя
разарати -ам руйновац, валяц; знїчтожовац
разарач *х.* **1.** руйновач, розвальовач; знїчтожовач; **2.** *воєн.* руйновач
разарачки -а -о руйнуюци; знїчтожуюци; розбива(ю)ци; деструктивни
разасипати (се) -ам (се) *и* - пљем (се) *нєзак. ґу* **разасути (се)**
разаслати -ашињем розпослац, попосилац, порозпосилац; ~ **позиве** порозпосилац поволанки
разастирати (се) -рем (се) *нєзак. ґу* **разастрети (се)**
разастрети -ем **1. а)** *(раширити, развити)* розшириц; престрец, розпрестрец; **б)** *(лежај)* прештрец/престрец, посцелїц; **в)** *(распоредити по тлу)* розложиц; попресцерац; ~ **крпаре** порозпресцерац керпари; **3.** *(косу - распустити)* розпущиц
разастрети се -ем се прештрец ше/престрец ше, розпрештрец ше/розпрестрец ше; розсцелїц ше; розшириц ше; **сунчева светлосц се разастре над земљом** слункова шветлосц ше престарла над жему; **магла се разастрла над пољем** молга ше розсцелєла над польом; **са врха су се разастрли далеки видици** зоз верху ше розширели далєки видогляди
разасути -спем **1.** *(сипку материју - просути)* розсипац; розтресц; **2.** *(разагнати)* розогнац; **3.** *(распрострети)* розпрештрец/розпрестрец
разасути се -спем се **1.** *(просути се - о сипкој и сл. материји)* розсипац ше; розтресц ше; **2.** *(распрострети се)* (роз)прештрец ше/(роз)престрец ше; **3. (***растурити се)* розбиц ше; скапац; препаднуц
разашиљати -љем *нєзак. ґу* **разаслати**
разашиљач *х.* **1.** посилач, посилатель, розпосилач, розпосилатель; **2.** *техн. (радио-предајник)* давач
разбарушен -а -о **1.** стрехави, бурави, буртави; розбуртавени; **2.** *фиґ.* нєвигладкани, нєстримани
разбарушенко *х.* отрехло, стрехави, бурави, буртави
разбарушивати -шујем *нєзак. ґу* **разбарушити**
разбарушити -им розбуртавиц, побуртавиц; ~ **коме косу** розбуртавиц дакому власи
разбарушити се -имсе розбуртавиц ше, побуртавиц ше
разбацан -а -о **1.** *(раштркан)* розруцани, порозруцовани; **2.** *фиґ. арґо* розруцани,

роздриляни, розвити; ~ **момак** розруцани леґинь
разбацати -ам розруцац, порозруцовац; ~ **ђубре** розруцац гной
разбацивати -цијем *нєзак. ґу* **разбацати** *и* **разбацити**
разбацити -им **1.** *(разбацати)* розруцац; розсипац, розтресц; **2.** *(раширити)* розшириц
разбацити се -им се розшириц ше
разбашити се -им се *оп.* **разбашкарити се**
разбашкарити се -им се комотно шеднуц (лєгнуц, намесциц ше); розшириц ше; вискладац ше
разбаштинити -им виключиц з нашлїдства
разбаштињеник *х. правн.* виключени з нашлїдства
разбаштињење *с.* виключенє з нашлїдства
разбежати се -жим се посцекац, розбежац ше; **деца су се разбежала** дзеци посцекали
разбелети се -лим се *(усијати се)* розпечиц ше, розжирячиц ше
разбелити -им **1.** *(довести до усијања)* розпечиц, розжирячиц; ~ **гвожђе** розжирячиц железо; **2.** доляц млєка, розблажиц з млєком
разбеснети -ним розєсц, розгнївац, розбешнїц
разбеснети се -ним се розєсц ше, розгнївац ше, розбешнїц ше
разбећи се -егнем се *оп.* **разбежати се**
разбибрига *ж.* **1.** розвага, забава; **причање анегдота им је велика** ~ приповеданє анеґдотох им велька розвага; **2.** *и х.* *(онај што некога разоноћује, теши)* забавяч
разбијање *с.* < **разбијати (се)**
разбијати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **разбити (се)**
разбијач *х.* **1.** розбивач**; 2.** *(провалник)* крадош, *нар.* толвай
    разбијачки -а -о розбивацки; ~ **делатност** розбивацка дїялносц
разбијен -а -о **1.** розбити, розтрепани; **2.** розруцани, розтрешени; **село разбијеног типа**
разбирати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **разабрати (се)**
разбистравати (се) -ам (се) *и* **разбистривати (се)** -рујем (се) *нєзак ґу* **разбистрири (се)**
разбистрити -им **1.** розбистриц; ~ **воду** розбистриц воду; **2.** *фиґ. (разјаснити)* розяшнїц, пояшнїц; ~ **појмове** розяшнїц поняца; **3.** *фиґ. (разведрити)* розвешелїц, орозположиц
разбистрити се -им се **1.** розбистриц ше; **2.** *фиґ.* розяшнїц ше; **3.** розвешелїц ше; **4.** *(о времену)* вияшнїц ше, вихвилїц ше
разбити -ијем **1. а)** розбиц; розтрепац; ~ **стакло** розбиц (розтрепац) скло; ~ **нос** розбиц нос; ~ **војску** розбиц войско**;** ~ **јединство** розбиц єдинство; **б)** *(јаје при кувању)* розбиц, вдериц; **2.** *(растурити)* розогнац, розбиц; **ветар је разбио маглу** витор розогнал молгу; **3.** *(раскинути)* розтагнуц, погубиц; ~ **погодбу** розтагнуц єднанку; **4.** *(новац - разменити)* розменїц*;* ~ **хиљадарку** розменїц тисячку*;* ◊ ~ **коме сан** розоспац дакого; *франт.* розогнац дакому паскуди
разбити се -ијем се розбиц ше, розтрепац ше; розбризнуц ше; **флаша се разбила** фляша ше розбила (розтрепала); ◊ **разбио му се сан** *(расанио се, не може заспати)* розоспал ше, зобудзел ше и нє могол вецей заспац
разблажавати -ам *и* **разблаживати** -жујем *нєзак. ґу* **разблажити**
разблажити -им **1.** *(разводнити)* розблажиц; розридзиц; ~ **ракију** розблажиц палєнку; ~ **млеко** розридзиц млєко; **2.** *фиґ.* **а)** *(умирити)* змириц, умириц; ублагац; **б)** *(утешити)* розобрац; поцешиц; **в)** *(разнежити)* рознїжиц; **песма га је разблажила** писня го рознїжела
разблажити се -им се *повр. ґу* **разблажити**
разблебетати се -ећем се розберляц ше, роздрандац ше
разблуд *х. и* **разблуда** *ж.* **1.** *(распусност; блуд)* розпусносц; блуд; **2.** *(сласт, ужитак)* ужиток, милосц, милота
разблудан -дна -дно **1.** *(пожудан)* похотни; ~ **поглед** похотни попатрунок; **2.** *(раскалашан; непристојан)* розпусни; нєпристойни, нєшумни; нєморални; блудни; **жена у разблудној одећи** жена у нєпристойней шмати; **3.** *(распустан)* розпусни; ~ **живот** розпусни живот
разблудити -*им* розпущиц; розмазац; ~ **јагње** розмазац баранче
разблудити се -им се **1.** постац розпусни; **2.** розмазац ше
разблудник *х.* **1.** *(распусник)* розпусни чловек, розпуснїк; **2.** *(о животињама)* розмазани; мирни, питоми
разблудница *ж.* розмазана, мирна, питома животиня
разблуђеник *х. оп.* **разблудник**
разблуђивати (се) -**уђујем се** *нєзак ґу* **разблудити (се)**
разбој *х.* **1.** кросна; **ткати на разбоју** ткац на кроснох; **2.** *спорт.* розбой; **3. а)** *(ратиште)* боїско**; б)** войни, войованє
разбојиште *с.* боїско
разбојник *х.* збойнїк, розбойнїк
разбојнички -а -о збойнїцки, розбойнїцки

разбојништво *с.* збойнїцтво, розбойнїцтво, розбойство

разбокорити се -и се розроснуц ше, розбокориц ше

разболевати се *нєзак. ґу* **разболети се**

разболети се -им се похориц ше; захориц *(на длугши час)*; розхориц ше *(од бриґох и под.)*; ~ **од туберкулозе** похориц ше на туберкулозу; ~ **за киме** *фиґ.* розхориц ше за даким

разбор *х.* **1.** *(разборитост),* розум, розумносц, мудросц; **довести кога к разбору** привесц дакого ґу розуму; **2.** *(разлика, изузимање)* розлика; **без разбора** без розлики

разборан -рна -рно *оп.* **разборит**

разборати -ам випросциц, нацагнуц, розшириц ранци

разборит -а -о **1.** *(разуман)* розумни, мудри; **2.** *(широк)* широки

разборитост *ж.* розумносц, мудросц

разбочина *ж. (пукотина)* розпуклїна

разбочити -им *(раскречити)* розшириц; ~ **ноге** розшириц ноги

разбочити се -им се роздвоїц ше *(зоз пуканьом, щипаньом)*; розпукнуц, розщипиц ше

разбрајалица *ж.* розчитованка

разбрајати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **разбројати (се)** *и* **разбројити (се)**

разбрати (се) -берем (се) *оп.* **разабрати (се)**

разбратити -им розбратац, розтаргнуц братство; повадзиц

разбратити (се) -им (се) повадзиц (ше) з братом

разбрбљати -ам виприповедац *(вшадзи, шицким)*, розберброляц, розглашиц; вибуґновац/вибубновац

разбрбљати се -ам се розприповедац ше, розберберляц ше; роздрандац ше

разбрекнути се *и* **разбрећи се** -екнем се розсушиц ше *(на спойох)*

разбркати -ам 1. *кул. (размутити)* розмишац; витрепац; **2. а)** розруцац; розгарнуц; **б)** погубиц

разбројавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **разбројати се** *и* **разбројити се**

разбројати (се) *и* **разбројити (се)** -им (се) почитац (ше) и подзелїц *(на ґрупи, пари и под.);* розчитац (ше), розчишлїц (ше); ◊ **на парове разбрј с'!** *воєн.* на пари пречишлїц ше!

разбубњати -ам *осн. и фиґ. (објавити добошем)* вибуґновац/вибубновац

разбудити -им **1.** зобудзиц, пребудзиц; **што си ме пробудио?** чом ши ме пребудзел?; **2.** *фиґ.* пребудзиц; ~ **какво осећање** пребудзиц даяке чувство

разбудити се -им се **1.** зобудзиц ше, пребудзиц ше; розбаториц ше; **2.** *фиґ.* пребудзиц ше

разбујати се -ам се розроснуц ше, постац буйни; напучнїц

разбукати -учем *покр.* розруцац, розтресц *(з рогами);* ~ **роговима сено** розтресц з рогами шено

разбукати се -учем се розлярмац ше, розкричац ше; направиц галайк

разбуктавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **разбуктати (се)**

разбуктати -кћем *и* **разбуктети** -тим **1.** накласц (положиц) на огень *або* пошпиртац до огня же би ше розгорел; роздуц огень; розпалїц огень; **2.** *фиґ.* розпалїц, розбовчац; ~ **страсти** розпалїц страсци

разбуктати се -кћем се *и* **разбуктети се** -тим се *осн. и фиґ.* розгориц ше, розбовчац ше; **ватра се разбуктала** огень ше розгорел (розбовчал); **устанак се рабуктао** повстанє ше розбовчало

разбунити се -им се присц ґу себе, очутиц ше

разбуразити -им: ~ **кога** розпарац дакому брух, розпарац дакого

разбуцати -ам подрец*;* розтаргац; розруцац, розвалашиц; розогнац; розбиц

разбучити -им **а)** подрец; порезац**; б)** *(кога - распорити)* розпарац, поджобац

развагати -ажем *и* -ам розмерац

развадити -им **1.** *(раздвојити)* розрепиц, роздвоїц *(тих цо ше бию);* **2.** помириц *(повадзених)*

развађа *ж. покр.* миренє, помиренє *(повадзених)*

развађати -ам *нєзак. ґу* **развадити**

развал *х. и* **развала** *ж. оп.* **развалина**

развалина *ж.* **1.** *(рушевина)* розвалєнїско, розвалїна, руїна; **2.** *фиґ. (оронула особа)* руїна; стариґа

развалити -им **1.** *(срушити; разорити)* звалїц, поваляц, розваляц; ~ **град** поваляц варош; **2.** *(обити)* розвалїц; виважиц; ~ **врата** розвалїц дзвери; **3.** *фиґ. (раскинути)* розтаргнуц, претаргнуц; ~ **пријатељство** розтаргнуц приятельство; **4.** *(раширити)* розшириц; ~ **крила** розшириц кридла; **5.** *(разрогачити)* вищириц; ~ **очи** вищириц очи; **6.** *(разјапити)* отвориц, розтвориц; розняц; ~ **уста** розтвориц уста

развалити се -им се **1.** *(срушити се)* звалїц ше, поваляц ше, розваляц ше; **2.** *(раширити се*) розшириц ше; *(о очима)* вищириц ше; *(о рани*

и сл.) отвориц ше; розваліц ше; **3.** *(испружити се)* розцагнуц ше**;** зваліц ше; **развалио се на клупи** розцагнул ше на лавку; **4.** розшириц ше; прештрец ше/престрец ше; розляц ше

раваљати -ам **1.** *оп.* **развалити (1); 2.** *(тесто)* розогнац

разваљивати -љујем **1.** *(рушити; разарати)* валяц; розвальовац; **2.** *(обијати)* розвальовац; виважовац; ~ **врата** розвальовац дзвери; **3.** *фиґ. (раскидати)* розтарговац, претарговац; **4.** *(ширити)* розширйовац, розширяц, шириц; **5.** *(очи - разрогачивати)* вищиряц; **6.** *(разјапљивати)* отверац, розтверац; рознїмац; ~ **уста** розтверац уста

разваљивати се -љујем се *нєзак. и част. ґу* **развалити се**

разварити -им *(раскувати)* розвариц; ~ **месо** розвариц месо

разваруша *ж.* файта сладкей пити

развашарити -им направиц вашар (адяш, рапшаґ); розруцац; розвалашиц

разведен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **развести (се); 2.** *(развенчан)* розведзени; розидзени, *заст.* розставени; ~ **жена** розведзена жена; **3.** *ґеоґр.* розведзени; ~ **обала** розведзене побережє

разведравати (се) -ам се *и* **разведривати (се)** -рујем (се) *нєзак. ґу*

разведрити (се)

разведрити -им **1. а)** *(небо)* вияшнїц; розогнац хмари; **овај ветар ће разведрити** тот витор розженє хмари; **б)** ошвициц; **звезде су разведриле ноћ** гвизди ошвицели ноц; гвизди швицели, та було ясно; **2.** *фиґ.* **а)** *(испунити ведрином)*: **овај разговор ме је разведрио** после тей бешеди сом постал веселши (розположенши, бул сом баржей у дзеки); **б)** зробиц приємнєйшим, веселшим; ~ **некоме живот** зробиц дакому живот веселшим

разведрити се -им се **1**. вияшнїц ше; **небо се разведрило** нєбо ше вияшнєло; **2.** *фиґ.* постац веселши, розположенши, буц баржей у дзеки; **њено лице се разведри** єй твар постала веселша

развезан -а -о **1.** *дїєприкм.* < **развезати (се); 2.** *фиґ. (распуштен, распојасан)* розпущени, розбуйдошени

развезати -ежем **1. а)** *(везан канап и сл.)* розвязац, одвязац; **б)** *(узао)* розвязац; **в)** *(чвор)* розвязац; розґужліц; **2.** *(нашироко причати)* розприповедац ше; розвязац ше як жидовски мех; **3.** престац стримовац, ошлєбодзиц; ◊ ~ **језик (уста) 1.** *оп.* **развезати (2); 2.** *(коме)* навесц дакого же би отворено приповедал, розвязац дакому язик

развезати се -ежем се розвязац ше; одвязац ше; ◊ **развезао му се језик, развезала му се уста** *(почео је говорити отворено и опширно)* розвязал ше му язик

развезивати (се) -зујем (се) *нєзак. ґу* **развезати (се)**

развејати -јем **1.** розогнац; роздуц; **ветар је развејао маглу** витор розогнал молгу; **2.** *фиґ. (распршити)***: овај разговор развејао је моје илузије** после тей розгварки мойо илузиї скапали, тота розгварка розбила мойо илузиї

развенчавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **развенчати (се)**

развенчати -ам розвинчац; ~ **кога од жене** розвинчац дакого од жени

развенчати се -ам се розвинчац ше

разверавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **разверити (се)**

разверити -им **1.** *(ослободити веридбе)*: **његови родитељи су их разверили** його родичи погубели (розтаргли) заруки; **2.** *(лишити вере)* позбуц дакого вири

разверити се -им се *(раскинути веридбу):* **она се разверила с њим** вона ше зруцала од нього, вона погубела (розтаргла) заруки зоз нїм

развеселити -им розвешеліц

развеселити се -им се розвешеліц ше

развесељавати (се) -ам (се) розвешельовац (ше)

развести *и* **развести**[1] -езем **1.** *(ударити у опширно казивање)* розприповедац ше; розвязац ше як жидовски мех; **2.** *(живо засвирати)* весело, живо заграц; **хармоникаш је развезао песму** гармоникаш весело заграл писню; **3.** *(опарати вез)* попарац

развести *и* **развести**[2] -едем **1.** *(одвести на разне стране)* одвесц, розвесц, поодводзиц, порозводзиц; ~ **децу по кућама** порозводзиц дзеци по обисцох; **2.** *(путну мрежу, инсталације)* розвесц; **2.** *(раставити)* розвесц*, заст.* розставиц; ~ **мужа и жену** розвесц мужа и жену; **3.** *адм. (уписати у протокол)* увесц, унєсц, уписац; **4.** ~ **разговор** почац бешеду, почац бешедовац

развести *и* **развести**[3] -езем розвезц, порозвожиц; ~ **робу** розвезц робу

развести се -едем се **1.** розмесциц ше; розпоредзиц ше**; 2.** *(раскинути брак)* розвесц ше, *заст.* розставиц ше

развешати -ам повишац

развигор *и* **развигорац** -рца *х.* ярнї витрик *(котри дує кед природа почина желєнїц)*

развидети -дим розпатриц; випитац; розпитац ше, презнац ше, обвисциц ше о дачим

развидети се *безос. (сванути)* розвиднїц ше; **напољу се развидело** вонка ше розвиднєло

развиђати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **развидети (се)**

развијати -ам **1. а)** *(одмотавати)* розкруц[ов]ц**;** ~ **завежљај** розкруцац зайду; **б)** *(рану, завој)* одвивац; одкруц[ов]ац; **2.** *(ширити)* розширяц, розширйовац, розтверац, отверац; ~ **новине** розширяц новини; **3.** *(истањивати оклагијом)* розганяц; ~ **тесто** розогнац цесто; **4.** *з розл. знач.* розвивац; ~ **мишиће** розвивац мускули; ~ **чије способности** розвивац дачийо способносци; ~ **фотографије** розвивац фотоґрафиї

развијати се -ам се **1.** *(одмотавати се)* розкруц[ов]ац ше; **2.** *(листати)* починац ше желєнїц; **3.** *з розл. знач.* розвивац ше; ~ **културно** розвивац ше културно; **после предавања развијала се дискусија** по преподаваню розвивала ше дискусия

развијач *х.* **1.** *хем.* розвивач; **2.** *оп.* **оклагија**

развијуша *ж. бот.* евклидий (Euclidium)

развикати -ичем **1.** розкричац, розлярмац, лярмаюци розглашиц; **2.** *(претерано изнети на глас)*: **није таква каквом су је развикали** нє така є як цо о нєй тельо приповедали (як цо ю нахвалєли, як цо єй подоганяли и под.)

развикати се -ичем се розкричац ше, розлярмац ше

развинути -нем розкруциц

развитак -тка *х.* **1.** розвой, розвиток, розвице; ~ **друштва** розвой дружтва; ~ **заметка** розвой ембриона; **2.** *воєн.* розпоредзованє, заберанє положеньох *(за борбу)*

развити -ијем **1. а)** *(одмотати)* розкруциц**;** ~ **завежљај** розкруциц зайду; **б)** *(рану, завој)* одвиц; одкруциц; **2.** *(раширити)* розшириц, розтвориц, отвориц; ~ **новине** розшириц новини; **3.** *(истањити оклагијом)* розогнац; ~ **тесто** розогнац цесто; **4.** *з розл. знач.* розвиц; ~ **мишиће** розвиц мускули; ~ **чије способности** розвиц дачийо способносци; ~ **брзину** розвиц швидкосц; ~ **војску** *(распоредити за борбу)* розвиц войско; ~ **заставу** розвиц заставу

развити се -ијем се **1.** *(одмотати се)* розкруциц ше; **2.** *(пролистати)* ожелєнїц; **гора се развила** лєс ожелєнєл; **3.** *з розл. знач.* розвиц ше; ~ **културно** розвиц ше културно; **развила се жива дискусија** розвила ше жива дискусия

развитлавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **развитлати (се)**

развитлати -ам **1.** *(развејати у вртлогу)* рознєсц; роздуц; **2.** *(растерати)* розогнац

развитлати се -ам се **1.** *(усковитлати се, разбеснети се)* розбешнїц ше; роздуц ше; **оркан се развитлао** оркан ше розбешнєл; **2.** *(разбежати се)* розбежац ше, посцекац; **развитлала се преплашена деца** розбежали ше преплашени дзеци

развиће *с.* розвице, розвой, розвиток

развлажити -им розмочиц; розвлажиц

развлажити се -им се розмочиц ше; розвлажиц ше

развлак *х.* **1.** *(растезање)* розцагованє, нацагованє; **2.** *(одуговлачење)* одцагованє, одкладанє *(даякей роботи и под.)*

развластити -им **1.** *(лишити својине)* позбуц власносци; **2.** *(одузети власт коме)* зруциц з власци, розвласциц

развлачити -им **1** *з розл. знач.* розцаговац; ~ **уста** розцаговац уста; ~ **гуму** розцаговац ґуму; ~ **какав посао** розцаговац з даяку роботу; ~ **друштвену имовину** розцаговац дружтвени маєток; **2.** *(тесто)* цагац; ~ **гибаницу** цагац рейтеши

развлачљив -а -о розцаговаци

развлашћивати -ујем *нєзак. ґу* **развластити**

развод *х.* розводзенє, розвод; ~ **брака** розводзенє малженства; ~ **аката** розводзенє актох

разводити -им **1.** *(водити на више страна)* розводзиц; **2.** *(развенчавати)* розводзиц, *заст.* розставяц

разводити се -им се **1.** *(водити се на више страна)* розводзиц ше*;* **2.** *(развенчавати се)* розводзиц ше, *заст.* розставяц ше

разводни -а -о **1.** розводзаци, розводни**;** ~ **парница** *правн.* розводзаца парнїца; **2.** розводни; ~ **мрежа** *техн.* розводна мрежа; ~ **капа** *техн.* розводна шапка; **3.** *(вододелни)* водороздзелююци; ~ **планина** *ґеоґр.* водороздзелююца гора

разводник *х.* **1.** *воєн.* розводз[ов]ач*;* **2.** *техн.* розводнїк; **3.** *бот.* гадово яблучка, гадово грозно (Solanum dulcamara)

разводнити -им *осн. и фиґ.* розводнїц; ~ **дискусију** розводнїц дискусию

разводница *ж.* **1.** *воєн.* розводз[ов]ачка; **2.** *техн. и мед.* розводнїца; **3.** *оп.* **развође**

разводњавати -ам *нєзак. ґу* **разводнити**

разводњен -а -о розводнєни

развође *с.* розвод'є, розводзиско

развоз *х.* розвоженє

развозити -им розвожиц, розвожовац

развој *х. з розл. знач.* розвой; ~ **цивилизације** розвой цивилизациї; **земље у развоју** жеми у

розвою; ~ **пријатељских односа** розвой приятельских одношеньох
развојачити -им розвоячиц; демобилизовац
развојни -а -о розвойни; ~ **период** розвойни период
развојничити -им *оп.* **развојачити**
разврат *х.* **1.** розпуста, розврат, розблудносц; **2.** погубеносц; ◊ **кућа разврата** дом розпусти
развратан -тна -тно розпусни, розвратни, розблудни; **водити ~ живот** водзиц розвратни живот
развратити -им **1.** *(широко отворити)* отвориц, розтвориц; розняц; **2.** *(искварити)* погубиц, розпущиц; ~ **омладину** погубиц младеж
развратити се -им се **1.** *(широко се отворити)* отвориц ше, розтвориц ше; розняц ше; **рана се развратила** рана ше отворела; **2.** почац розпусно жиц
развратник *х.* розпусни человек, блуднїк
развратница *ж.* розпусна жена, блуднїца
развратнички -а -о розпусни, блудни; ~ **живот** розпусни живот
развраћати (се) -ам (се) *нєзак.* *ґу* **развратити (се)**
развргавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **развргнути (се)**
развргнути -нем *и* **разврћи** -ргнем **1.** *(раскинути)* розтаргнуц, претаргнуц; роздвоїц, розлучиц; ~ **игру** претаргнуц бависко; ~ **заруке** розтаргнуц заруки, зруцац ше; **2.** *(заподенути разговор)* почац приповедац, розприповедац ше; ~ **своје погледе** почац приповедац о своїх попатрункох
развргнути се -нем се *и* **разврћи се** -ргнем се розисц ше
развргнуће *с.* розтаргнуце, претаргнуце
развредити[1] развредим дорушиц (*боляце место)*
развредити[2] -им обезвредзиц, збиц вредносц дачому
развредити се -им се *(олењити се)* оподлїц, сподлїц, олєнївиц
развреднити -им **1.** *оп.* **развредити**[2]; **2.** зробиц вредним
развреднити се -им се *оп.* **провреднити се**
разврежити -им розконариц, розшириц, розвиц; ~ **организацију** розконариц орґанизацию
разврежити се -им се **1.** *(разгранати се)* розконариц ше; розцагац ше *(як цагаче);* **по зиду се разврежио бршљан** по муре ше розцагал блющ, **2.** *фиґ.* *(узети маха)* розшириц ше
развременити се -и се *(пролепшати се - о времену)* вихвилїц ше
развриштати се -ам се < **вриштати**
разврнути -нем **1**. *(одврнути)* одкруциц; ~ **славину** одкруциц чоп; **2.** *(разјапити)* розняц, розтвориц, отвориц *(уста, писки и под);* **3.** *(обити)* розвалїц, вивалїц; виважиц; ~ **врата** розвалїц дзвери
разврстати (се) -ам (се) **1.** *(груписати (се))* ґруповац (ше), розмесциц (ше), подзелїц (ше) до ґрупох; розкласовац (ше); **2.** *воєн.* построїц (ше)
разврсти -рзем **1.** *(развезати)* розвязац, розґужлїц; розмотац, розмервиц; **2.** розпочац *(бешеду, розправу и под.)*
развртати -рћем *нєзак. ґу* **разврнути**
развртач *х. техн.* розкруц[ов]ач, *беш.* шрафциґер; **ваљкасти ~** ролькасти розкруц[ов]ач; **конусни ~** конусни розкруц[ов]ач; **подесни ~** намесца[ю]ци розкруц[ов]ач
развртети -им розкруциц, одкруциц
разврцити -им **1.** *(скинути врх)* начац з верху *(брадла и по.);* **2.** *(поткресати)* подкресац
разврћи (се) -ргнем (се) *оп.* **развргнути (се)**
разврцити -им зняц верх з брадла
развући -учем *з розл. знач.* розцагнуц; розцагац; ~ **опругу** розцагнуц фейдер; ~ **преговоре** розцагнуц розгварки; ~ **тесто** розцагнуц цесто (*рейтеш);* ~ **ђубре** розцагац гной
развући се -учем се **1.** *з розл. знач.* розцагнуц ше; **гума се развукла** ґума ше розцагла; **усне су му се развукле у осмех** ґамби ше му розцагли до ошмиху; **2.** *(потрајати дуже време)* розцагнуц ше; одцагнуц ше; **недеља се развукла** тидзень ше розцагнул
развучен -а -о розцагнути; **усне развучене у осмех** ґамби розцагнути на ошмих
разгађати -ам **1.** *(раздељивати)* дзелїц, роздзельовац; ~ **на три дела** дзелїц на три часци; **2.** *(распоређивати)* розподзельовац, розпоредзовац; ~ **за читаву годину** розпоредзовац на цали рок; **3.** *(одлагати)* одкладац; прекладац, предрильовац; ~ **за касније** одкладац за познєйше; **4.** *(раскидати)* розтарговац, претарговац; ~ **погодбу** розтарговац єднанку, дрец контракт; **5. а)** *(размишљати)* роздумовац; **б)** *(нагађати)* нагадовац; ~ **ко је лопов** нагадовац хто крадош
разгађати се -ам се **1.** *(расклаћивати се)* розгольтовац ше, розкивовац ше; **столице се брзо разгађају** карсцелї ше швидко розгольтую; **2.** *взаєм. повр. (разилазити се)* розходзиц ше; вадзиц ше; претарговац приятельски одношеня; **људи се у таквим**

ситуацијама разгађају людзе ше у таких ситуацийох розходза

разгазити -им **1.** *(утабати)* уґажиц; утапшац; ~ **снег** уґажиц шнїг; **2.** *(разнети гажењем)* match рознєсц; потапшац, походзиц *(з блатнима ципелами и под.);* **3.** *(обућу - раширити)* розґажиц; ~ **тесне ципеле** розґажиц цесни ципели

разгазити се -им се розґажиц ше *(о обуї)*

разгакати се -ачем се < **гакати**

разгаламити се -им се розлярмац ше, розкричац ше

разгалити -им **1. а)** ублажиц, олєгчац; **б)** *(окрепити)* ошвижиц, окрипиц; **вода ме разгали** вода ме ошвижела; **2.** *(кога - одагнати тугу, разведрити)* розобрац; поцешиц; орозположиц; **песма разгаљује** писня розбера; **3.** *(обнажити)* одкриц, розголїц*;* **разгалила је груди** одкрила перши; **4.** *(објаснити)* пояшнїц, потолковац, повесц; ~ **истину** повесц правду; ◊ ~ **срце** отвориц шерцо, випоносовац ше, вижаловац ше

разгалити се -им се **1.** ошвижиц ше, окрипиц ше; **2.** *(орасположити се)* розобрац ше; поцешиц ше; орозположиц ше; **3.** одкриц ше, розголїц ше; розкапчац ше; **4.** *безос.* вияшнїц ше; **мутно небо се разгалило** мутне нєбо ше вияшнєло

разгаљивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **разгалити (се)**

разгарати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **разгорети (се)**

разгаћити (се) *-им (се)* зоблєчиц ше до гачох

разгегати се -ам се < **гегати се**

разгибавање *с.* розрушованє

разгибавати (се) -ам *(*се) *нєзак. ґу* **разгибати (се)**

разгибати -ам *осн. и фиґ. (размрдати)* розрушац; ~ **тело** розрушац цело

разгибати се -ам се розрушац ше; розробиц ше

разглабати -ам **1.** *нєзак. ґу* **разглобити; 2.** *(преопширно причати)* приповедац*;* розприповедац ше; приповедац о Шавла и Павла

разглавити -им **1.** одглобиц, виглобиц; розкивац; ~ **зуб пре вађења** розкивац зуб пред цаганьом**; 2.** насилу отвориц

разглавити се -им се розкивац ше, розгольтац ше; **степенице су се разглавиле** ґрадичи ше розкивали

разглављивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **разглавити (се)**

разглагољати се -ам се розприповедац ше *(на длугоко, на широко)*

разглас *х.* **1.** розглас**; 2.** розгласна станїца

разгласити -им **1.** *(пронети вест)* розглашиц, розхириц, вшадзи (шицким) (ви)приповедац**;** ~ **тајну** розглашиц тайну; **2. а)** *(створити одређено мишљење):* ~ **чија добра дела** приповедац вшадзи о дачиїх добрих дїлох, хвалїц вшадзи дачийо добри дїла; **б) (***озлогласити)* поогваряц, поганїц, поґанчиц

разгласити се -им се розглашиц ше, розхириц ше

разгласни -а -о розгласни; ~ **уређај** розгласне пошоренє

разглашавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **разгласити (се)**

разглашен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **разгласити (се)**; **2.** познати, славни; **надалеко разглашено вино** надалєко познате вино

разглед *х.* опатранє, розпатранє

разгледавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **разгледати (се)**

разгледати -ам опатриц, розпатриц; поопатрац, порозпатрац

разгледати се -ам се *(погледати око себе)* розпатриц ше, пооглядац ше

разгледач *х.* розпатрач, препатрач

разгледница *ж.* погляднїца, розглянднїца

разглибати се -а се *и* **разглибити се** -и се *(постати глибав, блатњав):* **пут је разглибан од кише** драга розмокнута (драга саме блато) од дижджу

разглобити -им **1.** *(ишчашити)* витхнуц; викратац; висц з места*;* **2.** *(размрдати)* розрушац; розкивац, розгольтац; **3.** *(расклопити)* розобрац; **4.** *(рашчланити; изанализирати)* розчленїц; вианализовац

разглобити се -им се **1.** *(ишчашити се)* витхнуц ше, висц з места*;* **2.** розкивац ше, розгольтац ше; **3.** розрушац ше

разглобљавати (се) *и* **разглобљивати (се)** *нєзак. ґу* **разглобити (се)**

разгневити -им розгнївац, розєсц

разгневити се -им се розгнївац ше, розєсц ше

разгнојити се -им се барз ше загноїц; **рана се разгнојила** рана ше барз загноєла

разгњечити -им розджамиц; розпучиц

разговарати -ам I *нєпрех.* бешедовац, приповедац; розгваряц ше; **разговарају на енглеском** бешедую (приповедаю) по анґлийски; ~ **о неком питању** бешедовац о даяким питаню; **неће да разговара са мном** нє сце бешедовац зо мну; **имам да разговарам са тобом** мам з тобу бешеди, мам з тобу бешедовац; II *прех.* **1**. *(забављати разговором)* забавяц дакого, приповедац дакому*;* ~ **госта** забавяц госца; **2.** *(тешити)*

цешиц; розберац; одшмельовац, шмелїц; **разговарај га мало** цеш го дакус

разговарати се -ам се **1.** бешедовац, приповедац, розгваряц ше**; разговарају се две жене** приповедаю два жени; **2.** цешиц ше; **разговарала се да јој се то само причинило** цешела ше же ше єй то лєм привидзело

разговетан -тна -тно ясни, розлучни, розумлїви; *(о гласу)* речни

разговор *х.* **1.** бешеда, розгварка; **са улице се чује разговор** зоз улїци чуц бешеду; **какав је то** ~ **!?** *(не говори се тако)* яка то бешеда!**?; пун је разговора** полни є бешеди; **доћи на** ~ присц на бешеду (розгварку); **ступити у** ~ стануц до бешеди, почац бешеду (розгварку); **2.** *(размена мишљења званичних лица)* розгварка; **разговори на највишем нивоу** розгварки на найвисшим уровню; ◊ **нема (не може бити и сл.) о томе (ни) разговора** анї бешеди о тим

разговоран -рна -рно **1.** *(који се чује у свакидашњем разговору)* бешедни; **разговорни језик** бешедни язик; **2.** *оп.* **разговорљив**

разговорити -им **1.** *(разговором утешити)* розобрац; поцешиц; розвешелїц; **тужан је, а нема ко да га разговори** жалосни є, а нєт го хто поцешиц (розобрац); **2.** *оп.* **разговорити се (1)**

разговорити се -им се **1.** побешедовац, поприповедац; догвариц ше; порадзиц ше; **2.** *(постати говорљив, распричати се)* розприповедац ше, розбешедовац ше; постац бешедлїви, приповедаци; **3.** *(утешити се, ободрити се)* розобрац ше; поцешиц ше; розвешелїц ше

разговорљив -а -о *(говорљив)* бешедлїви, приповедаци; **постао је** ~ постал бешедлїви

разговорник *х.* **1.** *(разговорљив човек)* бешедлїви чловек; **2.** *(саговорник)* собешеднїк

разговорница *ж.* простория за бешедованє з нащивителями; бешеднїца

разгодити -им **1.** *(разделити)* подзелїц, роздзелїц, пороздзельовац; ~ **на два дела** роздзелїц на два часци; **2.** *(распоредити)* розподзелїц, розпоредзиц; ~ **храну за читаву годину** розпоредзиц поживу на цали рок; **3.** *(одложити)* одложиц; преложиц, предрилїц; ~ **за касније** одложиц за познєйше; **4.** *(раскинути)* розтаргнуц, претаргнуц; ~ **погодбу** розтаргнуц єднанку, подрец контракт; **5. а)** *(размислити)* роздумац; **б)** *(домислити се)* нагаднуц

разгодити се -им се **1.** *(расклатити се)* розкивац ше, розгольтац ше; розштимовац ше; **2.** *взаєм. повр. (разићи се)* розисц ше; повадзиц ше, претаргнуц приятельски одношеня

разголитити -им **1.** *(обнажити)* розголїц, виголїц; одкриц; **2.** *(обелоданити) фиґ.* розголїц, розоткриц

разголитити се -им се **1.** розголїц ше, виголїц ше; повигольовац ше; **2.** *фиґ.* розголїц ше, розоткриц ше, указац ше, демаск[ир]овац

разголићавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **разголитити (се)**

разголицати -ам заґуцкац, заласкотац

разгон *х. бот.* верунка (Veronica)

разгонити -им розганяц, розплашовац

разгор *х.* розгорйованє

разгоревати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **разгорети (се)**

разгорети -им **1.** положиц (накласц) на огень, пошпиртац *або* подуц до огня *(же би ше розгорел)*; роздуц огень; розпалїц огень; **2.** *фиґ.* розпалїц, розбовчац, розгориц

разгорети се -им се **1.** розгориц ше; **2.** *фиґ.* розгориц ше, розбовчац ше, розпалїц ше

разгоропадити -им розгнївац, розєсц, розбешнїц

разгоропадити се -им се розгнївац ше, розєсц ше, розбешнїц ше

разграбити -им розґрабац

разградити -им **1.** *(уклонити ограду)* зняц (склонїц, однєсц и под.) ограду; **2.** *(порушити)* поваляц, розваляц; *фиґ.* погубиц; **3.** *(раставити на делове)* розобрац; **4.** *(саградити што огромно)* справиц (направиц, вибудовац) дацо велькe

разградити се -им се **1.** звалїц ше, поваляц ше**; 2.** *хем.* розложиц ше; **киселине се разграђују на...** квашнїни ше розкладаю на...; **3.** розроснуц ше, розшириц ше; **храст се разградио** дуб ше розроснул

разградња *ж.* **1.** *(рушење; уништење)* валянє; знїщованє, знїщенє; **2.** *(разлагање на саставне делове)* розкладанє

разграђивати (се) -ђујем (се) *нєзак. ґу* **разградити (се)**

разграјати се -ам се < **грајати**

разкрактати се -кћем се розкракац ше**,** розґравчац ше *(о врани)*

разгранати -ам *осн. и фиґ.* розконариц; **храст је разгранао крошњу** дуб розконарел коруну; ~ **мрежу услужних делатности** розконариц мрежу услужних дїялносцох

разгранати се -ам се *осн. и фиґ.* розконариц ше; **улица се разгранала** улїца ше розконарела; **род се разгранао** родзина ше розконарела

разграничавати (се) -ам (се) розгранїчовац (ше)

разграничење *с.* розгранїченє; **линија разграничења** линия розгранїченя
разграничити -им розгранїчиц, ~ **право од неправог** розгранїчиц праве од нєправого
разгребати (се) -бем (се) *оп.* **разгрепсти (се)**
разгревати (се) -ам (се) *и* **разгрејавати (се)** -ам (се) роз(о)гривац (ше); зогривац ше
разгрејати -јем *осн. и фиґ.* розограц; зограц; **Сунце је разгрејало небо и земљу** Слунко розограло нєбо и жем; **његове речи су је разгрејале** його слова ю розограли
разгрејати се -јем се **1.** *осн., фиґ. (загрејати се)* розограц ше; зограц ше; **2.** розгориц ше, розбовчац ше
разгрепсти -ебем подрапац; поздзерац; ~ **кожу на руци** подрапац скору на руки
разгрепсти се -ебем се подрапац ше; поздзерац ше
разгрешење *с. рлґ.* розгришенє
разгрешити -им **а)** *рлґ.* розгришиц; **б)** пребачиц дакому дацо
разгристи -изем **1. а)** розгризц, прегризц; розкушиц, прекушиц; **б)** *(изуједати, изгристи)* покусац; **2.** *(разјести, расточити)* погризц, розточиц
загрмети се -им се розгирмиц ше
разгрнути -нем **1.** розгарнуц; ~ **пепео** розгарнуц ґар; **2. а)** *(раширити)* розшириц; **б)** *(простерти)* прештрец/престрец; попресцерац; **3. а)** ушориц, догвариц ше, доредзиц ше; **б)** *(утврдити)* утвердзиц, видзиц, прешвечиц ше; **да разгрнемо ко је јачи** будземе видзиц хто моцнєйши
разгрнути се -нем се **1.** розкапчац ше, порозкапчовац ше; одкриц ше; **2.** *(размаћи се)* отвориц ше*;* розшириц ше**; завеса успомена се разгрнула** *фиґ.* зависа памяткох ше отворела; **3.** *(разићи се, растурити се)* розисц ше; **облаци су се разгрнули** хмари ше розишли
разгртати (се) -рћем (се) *нєзак. ґу* **разгрнути (се)**
разгрувати -ам розбиц, розтрепац; порозбивац, потрепац
разгрувати се -ам се **1.** < **грувати**; **2.** розбиц ше, розтрепац ше; порозбивац ше, потрепац ше
разгубати -ам**: губа те разгубала!** бодай би це Бог скарал! бодай биш здох!
разгубати се -ам се **1.** похориц ше на лепру; **2.** *фиґ.* препаднуц, скапац
разгулити (се) -им (се) роздрапац (ше), подрапац (ше); поздзерац (ше); подрец (ше)
раздавати -ам роздавац
раздалек -а -о далєки, оддалєни єден од другого
раздалеко *и* **раздаље** *присл.* далєко, на далєко єден од другого
раздаљеност *ж.* роздалєносц, оддалєносц
раздаљина *ж.* оддалєносц, розстоянє, роздаліна
раздаљити -им оддаліц
раздანак -нка *х.* розвиднянє, швитанє
раздანити (се) -ни (се) *безос.* розвиднїц ше, ошвитнуц; **чим се разданило** накадзи ше розвиднєло
раздање *с. оп.* **разданак**
раздањивати (се) -њује (се) *безос.* розвидняц ше, швитац
раздати -ам роздац, пороздавац; ~ **имање** пороздавац маєток; ~ **позиве** роздац поволанки
раздвајање *с.* < **раздвајати (се)**; **линија раздвајања** линия роздвойованя
раздвајати -ам **1.** *(кога од породице и сл. - одвајати, растављати)* розлучовац, роздвойовац; **2. а)** *(размицати)* роздвойовац; **б)** *(растављати завађене)* розрепйовац, роздвойовац; **3.** розликовац; **4.** *(мноштво на групе)* дзеліц, роздзельовац
раздвајати се -ам се **1.** *(делити се на групе, растајати се)* розлучовац ше, роздвойовац ше; **2.** *(размицати се)* роздвойовац ше; **3. а)** *(прекидати пријатељство)* роз(и)ходзиц ше, вадзиц ше; **б)** *(о супружницима)* роз(и)ходзиц ше, розводзиц ше, *заст.* розставяц ше
раздвој *х.* **1.** *(раздвајање, раскидање; растанак)* розлучованє, роздвойованє; розтаргованє; розход, розлука; **2.** граніца, меджа; ~ **на земљишту** граніца на жеми; **3.** *покр.* закончєнє, конєц
раздвојак -јка *х. (раздељак)* дражка *(на власох)*
раздвојан -јна -јно **1.** *(који раздваја)* роздвоююци, роздзелююци, розлучуюци; розгранїчуюци; преградни; ~ **зид** преградни мур; **2.** *(који се може раздвојити)* роздвоїви, дзеліви, дзеляци; ~ **стан** дзеліви *(*дзеляци*)* квартель
раздвојено *присл.* оддзелєно
раздвојив -а -о *оп.* **раздвојан (2)**
раздвојити -им **1.** *(одвојити, раставити)* розлучиц, роздвоїц; ~ **кога од породице** розлучиц дакого од фамилиї; **2. а)** *(размаћи)* роздвоїц; **б)** *(раставити завађене)* розрепиц, роздвоїц; **3.** розликовац; **не раздваја спанаћ од салате** нє розликує шпинат од шалати; **4.** подзеліц, роздзеліц; **он раздвоји новац и једну половину узме себи** вон подзелєл пенєжи и єдну половку вжал себе
раздвојити се -им се **1.** *(поделити се на групе, растати се)* розлучиц ше, роздвоїц ше; **2.**

(размаћи се) роздвоїц ше; **3. а)** *(прекинути пријатељство)* розисц ше, повадзиц ше; **б)** *(о супружницима)* розисц ше, розвесц ше, *заст.* розставиц ше

раздебљати се -ам се затиц, загрубнуц, розшириц ше, *видр.* роздриляц ше

раздевичити -им вжац нєвиноси

раздела *ж.* дзелєнє, дзелїдба, дзельба

разделак -лка *х.* **1.** *(одељак)* роздзельок; часц; **2.** *(вододелница)* розвод'є

разделан -лна -лно **1.** *оп.* **раздвојан (1); 2.** *оп.* **раздељив**

разделити -им **1.** роздзеліц; ~ **војску** роздзеліц войско; ~ **косу на средини** роздзеліц власи на штредку; **2.** *(поделити)* подзеліц; ~ **што на два дела** подзеліц дацо на два часци; **3.** *(раздати)* роздац, пороздавац; ~ **новац сиромашнима** роздац пенєж худобним

разделити се -им се **1.** роздзеліц ше, подзеліц ше; **2.** *(цепањем)* розорвец ше; роздрец ше; розщипиц ше; розламац ше; **не могу се надвоје разделити!** нє можем ше розорвец по поли!; ◊ ~ **с душом** видихац ше, дац Богу душу, умрец

раздељак -љка *х.* **1.** дражка *(на власох);* **2.** *(место раздељивања, рачвања)* рачканє, место рачканя; **види се** ~ **потока** видно дзе ше поток рачка; **3.** *(одељак)* роздзельок; ◊ **на раздељке (говорити)** наглашуюци кажди склад окреме (бешедовац)

раздељив -а -о роздзелююци, роздзелїви

раздељивати (се) -љујем (се) *нєзак.* *ґу* **разделити (се)**

раздео -дела *х.* **1.** *(одељак)* оддзельок, ґрупа; катеґория; файта; **2.** *(одељење)* оддзелєнє, оддїл; **3.** *(рубрика)* роздїл; ~ **рачуна** роздїл рахунку; **4.** *(деоба)* дзелєнє, дзелїдба, дзельба; **5.** *покр. (međa)* меджа, меджови знак

раздеоба *ж.* **1.** *(раздвајање на делове, подела)* дзелєнє, подзелєнє, дзелїдба; **2.** *(расподела)* роздзельованє, розподзельованє, розпоредзованє

раздеобни -а -о дзелїдбени, дзелїдбови

раздер *х.* роздарте место; розпуклїна

раздеран -а -о **1.** *дїєприкм.* < **раздерати (се)**; **2.** *(промукао, храпав - о гласу)*захрипнути, рапави

раздерати -рем **1.** *(поцепати)* роз(о)дрец, подрец; **он раздере у парампарчад писмо** вон подар писмо на фалатки; **2.** *(расцепити)* роз(о)дрец; **3,** *(одећу, обућу - похабати)* подрец; **4.** *(растрзати)* розтаргац; **вуци су раздерали овце** вовки розтаргали овци; **5. (***закачити***)** виквачиц, вирвец/вирвац; зодрец/зодрац; ~ **красту** зодрец храсту; ◊ ~ **коме срце** (**душу**) розпарац шерцо (душу) дакому, задац превельки боль; ~ **завесу (копрену) с чега** одкриц даяку тайну, старгнуц завису з дачого

раздерати се -рем се **1.** *(исцепати се)* роздрец ше, подрец ше; **2.** *(похабати се - о одећи, обући)* подрец ше; **3.** *(огрепсти се)* ударпнуц ше, подрапац ше; поздзерац ше; пошкалїц ше; **4.** *(развикати се)* роздрец ше; почац ше надзерац (дрец)

раздерњати се -ам се розлярмац ше, розкричац ше

раздеротина *ж.* **1.** роздарте (подарте, подране) место; виквачене; дзира; **2.** рана на поверхносци

раздертити -им *(ражалостити; забринути)* розжалосциц, зармуциц; застарац, забриґовац

раздертити се -им се *(снуждити се)* розжалосциц ше, розжалїц ше, зармуциц ше; застарац ше, забриґовац ше; забановац ше

раздесити (се) -им (се) **1.** *(расклимати (се))* розкивац (ше), розгольтац (ше); **2.** розштимовац (ше); погубиц (ше)

раздирати (се) -рем (се) *нєзак.* *ґу* **раздерати (се);** ◊ **раздиру га бриге** муча (трапя, розєдаю) го бриґи

раздобље *с.* период, час; ~ **између два рата** период (час) медзи двома войнами

раздоље *с. ґеоґр. (удолина)* долїна медзи брегами

раздор *х.* *(неслога, расцеп)* нєзлагода, нєзлога, роздор; зраженє, звада; **уносити** ~ **међу народ** уношиц нєзлагоду медзи народ; ◊ **јабука (клица, семе и сл.)** яблуко (нашенє) нєзлагоди; **сејати** ~ , **бацати семе раздора** шац нєзлагоду, завадзовац

раздраган -а -о весели, одушевени, радосни, розвешелєни, розположени

раздрагати -ам розвешеліц, одушевиц, орозположиц дакого; зрадовац ше дакому *або* дачому *(з пременку конструкциї)*; **та посета га је веома раздрагала** вон ше барз зрадовал тей нащиви

раздрагати се -ам се **1.** розвешеліц ше, одушевиц ше, орозположиц ше; зрадовац ше дакому *або* дачому *(з пременку конструкциї)*; **2.** *фиґ.* розбавиц ше, розиграц ше; розтанцовац ше; **његова машта се раздрагала** його фантазиїя ше розбавела

раздражен -а -о **1.** *(љут)* знємирени, зворушени; роздражнєти; розгнївани, розєдзени; **2.** *(подстакнут)* роздражнєти; повекшани; змоцнєни, побудзени *(о чувствох)*

раздраженост *ж.* < **раздражен**

раздражив -а -о *оп.* **раздражљив**

раздраживати (се) -жујем (се) *нєзак. ґу* **раздражити (се)**

раздражити -им **1.** *(разгневити)* знємириц, зворушиц; роздражнїц; розгнївац, розєсц; **2.** *(побудити)* роздражнїц; повекшац, змоцнїц, побудзиц *(даяке чувство);* **то му је још више раздражило жеђ** то му ище баржей повекшало жажду

раздражити се -им се знємириц ше, зворушиц ше; роздражнїц ше; розгнївац ше, розєсц ше

раздражљив -а -о **1.** *(који се лако раздражује)* гнїваци, нервозни, кевельни, наровни, роздражнююци; **2.** *(који раздражује)* знємирюючи, зворушуюци; роздражнююци; виволуюци; оштри; ~ **галама** знємирююца лярма; ~ **човек** гнїваци (нервозни, наровни) чловек; ~ **мирис** оштри пах

раздражљивац -вца *х.* *(бојни отров)* роздражлївец

раздрамити се -им се *покр.* *(расанити се)* розбаториц ше, розбудзиц ше; престац ше дримац дакому

раздремати -ам розбаториц, розбудзиц; зорвец (таргнуц) зоз сна; розогнац дакому дримоти (паскуди)

раздремати се -ам се розбаториц ше, розбудзиц ше; престац ше дримац дакому; одогнац дримоти (паскуди)

раздрети (се) -дрем (се) *и* -дерем (се) *оп.* **раздерати (се)**

раздречати се *и* **раздречити се** -чим се розлярмац ше, розкричац ше; дзвигнуц лярму (галайк)

раздрешивати (се) -шујем (се) *нєзак. ґу* **раздрешити (се)**

раздрешити -им **1.** *(развезати)* розвязац, одвязац; розґужлїц, одмервиц; отвориц; розкруциц; **2.** *фиґ.* *(скинути маћије)* одчаровац, зняц поробенїско (наврачане, врачанїни), одврачац; ◊ ~ **језик** розвязац язик (бешеду); ~ **кесу** розвязац жачков (мех)

раздрешити се -им се **1.** розвязац ше, одвязац ше; **2.** фиґ. *(разуларити се)* розбуйдошиц ше; ◊ **раздрешио му се језик** розвязал ше му язик

раздрљен -а -о **1.** розкапчани, порозкапчовани; розголєни, виголєни; **иде раздрљених груди** идзе з розкапчану кошулю на першох; **2.** *фиґ.* *(разуздан)* розбуйдошени, розпущени

раздрљивати -љујем (се) *нєзак. ґу* **раздрљити**

раздрљити -им **1.** *(раскопчати, обич. око врата, преко груди)* розкапчац, порозкапчовац; розголїц, виголїц; **раздрљио је кошуљу** розкапчал кошулю на першох; **2.** *(расцепити)* роз(о)дрец

раздрљити се -им се *повр. ґу* **раздрљити**

раздрмати -ам **1.** *(расклимати)* розкивац, розгольтац; ~ **зуб** розкивац зуб; ~ **столицу** розкивац (розгольтац) карсцель; **2.** *фиґ.* *(продрмати; пренути)* потресц; порвец, таргнуц; розрушац; розбаториц, розбудзиц

раздрмати се -ам се **1.** розкивац ше, розгольтац ше; **2.** *фиґ.* *(продрмати се; пренути се)* порвец ше, таргнуц ше; розрушац ше; розбаториц ше, розбудзиц ше; **раздрмај се мало!** розрушай ше дакус!

раздрмусати -ам барз розкивац (розгольтац)

раздрмусати се -ам се барз ше розкивац (розгольтац)

раздробити -им **1.** *(уситнити)* розтрушиц, розмелчиц, роздробиц; **2.** *(расцепкати)* розщипкац, розфаластовац

раздробити се -им се розтрушиц ше; розбиц ше, розтрепац ше

раздробљавати (се) -ам (се) и **раздробљивати (се)** -љујем (се) *нєзак. ґу* **раздробити (се)**

раздрозгати -ам розбиц, розтрепац; рознєсц; **меци су му раздрозгали главу** кульки му рознєсли главу

раздрпати -ам *и* **раздрпити** -им подрец; розтаргац; **раздрмали су му одело** подарли на нїм шмати

раздрт -а -о **1.** *(поцепан)* роздарти, подарти; **2.** *(промукао - о гласу)* захрипнути, рапави

раздрти -рем *оп.* **раздерати**

раздружење *с.* роздруженє; розход; дзелєнє, дзелїдба

раздруживање *с.* роздружованє; розтаргованє; роздвойованє, розлучованє; розпарйованє

раздруживати (се) -жујем (се) *нєзак. ґу* **раздружити (се)**

раздружити -им **1.** (*растурити)* розбиц; повадзиц; розлучиц, роздвоїц, роздружиц; **2.** *(раздвојити делове целине; распарити)* погубиц цалосц дачого; розпаровац; ~ **ципеле** розпаровацципели

раздружити се -им се **1.** *(раздвојити се, разићи се)* розлучиц ше, розисц ше, роздружиц ше; повадзиц ше; **2.** *(остати без једног дела - о каквој целини)* погубиц ше; розпаровац ше

раздрузгати -ам розбиц, розтрепац; рознєсц; ~ **главу** розтрепац главу

раздрускати -ам *оп.* **раздрузгати**

раздувавати -ам *нєзак. ґу* **раздувати**

раздувати -ам **1.** *(разнети - о ветру)* роздуц, рознєсц; **2.** *(ватру - распирити)* роздуц

раздувати се -ам се роздуц ше, розфуйдац ше *(о витре)*

раздужење *с.* роздлуженє

раздуживање *с.* роздлужованє

раздуживати (се) -жујем (се) *нєзак. ґу* **раздужити (се)**

раздужити -им *(кога)* роздлужиц; **раздужи кога дуга** роздлужиц дакого од длуства, одписац дакому длуство; ~ **вршиоца дужности** *(ослободити задатка, дужности)* роздлужиц окончователя длужносци; ~ **дужности** роздлужиц (од) длужносци

раздужити се -им се роздлужиц ше; ~ **старог дуга** роздлужиц ше од старого длуства, врациц старе длуство

раздухати (се) -ам (се) *оп.* **раздувати (се)**

разевати се -ам се розживкац ше; почац ше живкац *(безос.)*

разелектрисати (се) -ишем (се) *физ.* розелектризовац (ше)

râзи *и* **рази**[1] *прикм. нєпрем. (задовољан)* задовольни; рад

râзи[2] *прим. з ґен. покр., значи же дацо по висини виєдначене з поняцом у ґенитиве:* ~ **земље** ровно зоз жему; ~ **мора** ровно з морйом

разигравати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **разиграти (се)**

разигран -а -о **1.** розбавени; розтанцовани; **2.** *(сав у покрету, жив)* розиграни, живи, весели, радосни

разиграти -ам **1.** *(подстаћи на игру)* розбавиц; розтанцовац; **2.** *(покренути на живљи рад; изазвати нечију живост)* розиграц; ◊ ~ **коња** *(подстаћи коња да поиграва или крене у трк)* розиграц коня; розвигравац коня

разиграти се -ам се **1.** *(почети живо играти)* розбавиц ше; розтанцовац ше; **3.** *(ударити у поскакивање; раздрагати се)* розиграц ше

разигуманити -им вжац дакому положенє (званє) игумена

разидати -ам *(разрушити сазидано)* розваляц, погубиц

разилажење *с.* **1.** *(разилазак)* роз[и]ходзенє, розход; **2.** *(неслога)* розиходзенє

разилазак -аска х. розход, роз[и]ходзенє; нєзлагода, нєскладанє

разилазан -зна -зно розиходни; процивни

разилазити се -им се **1.** *з розл. знач.* розиходзиц ше, розходзиц ше, **народ се разилази** народ ше розходзи; **дим се разилази** дим ше розходзи; **њих двоје су се више пута разилазили** вони двойо ше даскельо раз розходзели; **2.** *(не слагати се у мишљењу)* розиходзиц ше; **увек су се разилазили око тог питања** вше ше розиходзели коло того питаня; **3.** *(о каквој вести)* шириц ше, розглашовац ше, розношиц ше, розхирйовац ше

разина *ж.* **1.** уровень; **у разини терена** у уровню терена; **2.** ступень розвою, уровень; **културна** ~ ступень розвою култури; **3.** поверхносц; **морска** ~ морска поверхносц

разинути се -нем се *(широко се отворити - о устима)* розняц ше

разићи се -иђем се **1.** *з розл. знач.* розисц ше; **магла се разишла** молга ше розишла; **разишли су се куд који** розишли ше хтори кадзи; **њих двоје су се разишли** вони двойо ше розишли; **оток се разишао** оток ше розишол; **скупштина се разишла** *пол.* скупштина ше розишла; **2.** *(раширити се - о гласу)* розшириц ше, розглашиц ше, рознєсц ше, розхириц ше; **приче о њему разишле су се по селу** приповедки о нїм розширели ше по валалє

разјаглити се -им се **1.** *(распламтети се)* розгориц ше; розбовчац ше; **2.** *(омекшати)* розмочиц ше; напучнїц; **разјаглила се земичка у млеку** розмочела ше жемлїчка у млєку

разјагмити -им *(разграбити)* розґрабац, рознєсц, розхватац

разјадати се -ам се розжалосциц ше, розжалїц ше, зармуциц ше, засмуциц ше

разјадити -им ожалосциц, розжалосциц, зармуциц, засмуциц

разјадити се -им се *оп.* **разјадати се**

разјазити -им **1.** одгациц, отвориц гац; **2.** *(разјапити)* отвориц, розтвориц, розняц; ~ **уста** розняц уста

разјазити се -им се отвориц ше, розтвориц ше; **земља се разјазила** жем ше отворела

разјапити -им розтвориц, отвориц; розняц; ~ **уста** розняц уста; ~ **врата** розтвориц дзвери *(нащежар)*

разјапити се -им се розтвориц ше, отвориц ше *(о дзверох и под.)*, розняц ше *(о устох)*

разјапљивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **разјапити (се)**

разјаривати (се) -рујем (се) *нєзак. ґу* **разјарити (се)**

разјарити -им **1.** *(ватру)* розпалїц, розгориц, розбовчац; **2.** розгнївац, розєсц, розбешнїц

разјарити се *-им се* розгнївац ше, нагнївац ше, розєсц ше, розбешнїц ше

разјармити -им випрагнуц з ярма, зняц ярмо

разјаснити -им розяшнїц, пояшнїц, розтолковац

разјаснити се -им се **1.** розяшнїц ше; **тајна се ускоро разјаснила** тайна ше пошвидко розяшнєла; **2.** *(разведрити се)* вияшнїц ше*;* **небо се разјаснило** нєбо ше вияшнєло

разјахати -ашем **1.** ~ **коња (***сјахати)* зисц з коня; **сватови су разјахали** свадзебни посходзели з коньох; **2.** *(учинити да неко сјаше):* **разјахали су путника да пије кафу** поволали путнїка же би зишол з коня и попил кафу

разјахивати -хујем *нєзак. ґу* **разјахати**

разјашити -им *оп.* **разјахати**

разјашњавати (се) *и* **разјашњивати (се)** *нєзак. ґу* **разјаснити (се)**

разјашњење *с.* розяшнєнє, пояшнєнє, толкованє

разјашњив -а -о розяшнїви, розяшнююци

разједати -ам розєдац, нагризац; розточовац

разјединити -им розєдинїц; ~ **народ** розєдинїц народ

разјединити се -им се розєдинїц ше

разједињавати (се) -ам (се) и **разједињивати (се)** -њујем (се) розєдиньовац (ше)

разједињеност *ж.* розєдинєносц

разједити -им розєсц, розгнївац; **то га је разједило** тото го розгнївало

разједити се -им се розєсц ше, розгнївац ше

разједначавање *с.* розєдначованє; ~ **сугласника** *ґрам.* розєдначованє консонантох

разједначавати (се) -ам (се) *и* **разједначивати (се)** -чујем (се) розєдначовац (ше)

разједначити (се) -им (се) розєдначиц (ше)

разјести -едем *(нагристи)* розєсц, нагризц*;* розточиц; оєсц

разјецати се -ам се розплакац ше; розйойчац ше; розфинкац ше; почац гикац, розгикац ше

разјечати се -чим се < **јечати**

разјуривати -рујем розганяц, розплашовац

разјурити -им розогнац, розплашиц

разјурити се -им се розбежац ше, посцекац; ~ **на све стране** розбежац ше на шицки боки

разјутрити се -и се *безос.* розвиднїц ше, ошвитнуц

разлабавити -им побивнїц; попущиц; розкивац; ~ **конопац** попущиц штранґ

разлабавити се -им се постац бивни, попущиц; розкивац ше

разлабављивати (се) -љује (се) *нєзак. ґу* **разлабавити (се)**

разлаз *х.* **1.** розход, розходзенє; **2.** *(раскршће)* крижна драга

разлагање *с.* **1.** < **разлагати (се); 2.** *физ., хем.* розкладанє; ~ **резултанте на саставне делове** розкладанє резултанти на состойни часци; ~ **киселина** розкладанє квашнїнох

разлагати -ажем **1.** *(растављати на саставне делове)* **а)** *физ., хем. и др.* розкладац; ~ **силу на компоненте** розкладац силу на компоненти; ~ **киселине** розкладац квашнїни; **б)** розберац; **2.** *(распоређивати, размештати)* розкладац, класц; ~ **тањире по столу** розкладац танєри по столє, класц танєри на стол; **3. а)** *(објашњавати)* толковац, пояшньовац; **б)** *(говорити, излагати)* приповедац, викладац; ~ **нашироко и надугачко** приповедац на широко и на длугоко

разлагати се -ажем се *физ., хем. и др.* розкладац ше

разлагач *х.* **1.** *(онај који објашњава)* викладач, толковач; коментатор; **2.** *хем. и др.*розкладач; розпущовач; **бактерије имају улогу разлагача** бактериї маю улогу розкладача

разлаз *и* **разлазак** -аска *х.* **1.** *(разилажење)* розход, розходзенє, розиходзенє; розлука; **2.** *(раскид)* претаргнуце, розход; **3.** *(раскрсница)* крижна драга

разлазан -зна -зно *оп.* **разилазан**

разлајати -јем розбрехац

разлајати се -ајем се *осн., фиґ.* розбрехац ше

разламање *с.* розламованє; ~ **светлости** *физ.* розламованє шветлосци

разламати -ам розламовац; ламац

разламати се -ам се розламовац ше, ламац ше

разлармати се -ам се розлярмац ше, розкричац ше, дзвигнуц лярму

разлевати (се) -ам се *нєзак. ґу* **разлити (се)**

разлегати се -ежем се одгуковац, чуц ше; **разлеже се песма** одгукує шпиванка

разлегнути се, разлећи се *и* **разлећи се** разлегне се *и* разлеже се одгукнуц, зачуц ше, учуц ше; *фиґ.* розляц ше, рознєсц ше; **издалека се разлегнула песма** здалєка одгукла писня; **разлеже се из собе плач детета** зачул ше з хижи плач дзецка; **звук виолине се разлеже** звук гушлї ше розлял

разлежати се -жи се *(почети лежати на јајима - о кокошкама, птицама)* розшедзиц ше

разлемити -им одциновац, розциновац

разлемити се -им се одциновац ше, розциновац ше

разленити се *и* **разлењити се** -им се постац лєнїви; нє сцец ше робиц *(безос.);* оподлїц

разлепити -им **1.** *(одлепити)* розлїпиц, розлїпнуц; ~ **обланду** розлїпиц вощину; **2.** *(излепити)* полїп[к]ац, полїпиц; ~ **плакате** полїпиц плакати

разлепити се -им се **1.** розлїпиц ше, розлїпнуц ше; **2.** *(спљоштити се)* скляпчисциц ше, розшириц ше

разлепршати се -ам се < **лепршати**

разлепшати се -ам се **1.** *(пролепшати се)* окрашиц; **девојка се разлепшала** дзивка окрашела; **2.** *(о времену)* вихвилїц ше; **време се разлепшало** вихвилєло ше

разлетати се -ећем се *нєзак.* *ґу* **разлетети се**

разлетети се -тим се **1.** *(разбећи се)* розлєтац ше, розлєциц ше; порозлєтовац ше; **врапци се разлетеше** тащки ше розлєтали; **2. а)** *(расути се, растурити се)* розлєциц ше, порезлєтовац ше; **папири су се разлетели на све стране** папери ше ширцом порозлєтовали; **б)** *(рашчути се - о вести)* рознєсц ше, розхириц ше; **в)** *(разбити се у комаде)* розлєциц ше, розпирснуц ше; розбиц ше**; 3. а)** *(почети летети тамо-амо)* розлєтац ше; **б)** *(ударити у јурњаву)* розбегац ше

разлећи се *и* **разлећи се**[1] разлегне се и разлеже се *оп.* **разлегнути се**

разлећи се *и* **разлећи се**[2] -ежем се *оп.* **разлежати се**

разливати (се) -ам (се) *нєзак.* *ґу* **разлити се**

разливен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **разлити (се)**; **2.** *фиґ.* розцагнути, обширни, широки

разлизати -ижем **1.** *(полизати)* полїзац, олїзац, поолїзовац; **2.** *(трењем излизати)* злїзац; вилїзац; счухац; згайскац

разлизати се -ижем се **1.** *(излизати се трењем)* злїзац ше; вилїзац ше; счухац ше; **2.** *(размазати се)* розмасциц ше

разлика *ж. з розл. знач.* розлика; **велика** ~ велька розлика; ~ **између два броја** *мат.* розлика медзи двома числами; ~ **у цени** розлика у цени; ◊ ~ **је као између неба и земље** розлика як нєбо и жем; **сви без разлике** шицки, доєдно; **без разлике ко** гоч хто; **правити разлику** правиц розлику

разликовати -кујем розликовац; розлучовац; препознац/препознавац, розпознац/розпознавац; ~ **добро од зла** розликовац добре од злого; ~ **звук од звука** розлучовац звук од звука

разликовати се -кујем се розликовац ше

разлиставати (се) -ам (се) *нєзак.* *ґу* **разлистати (се)**

разлистати -ам **1.** *(учинити да биљка озелени)* ожелєнїц; розвиц; **2.** *(књигу и сл. - прелистати)* препатриц

разлистати се -ам се ожелєнїц, розвиц ше; **палма се разлистала** палма ожелєнєла

разлити -ијем **1.** *(пролити)* розляц; ~ **воду по столу** розляц воду по столє; **2.** *(преточити)* порозлївац, поналївац; ~ **вино у боце** поналївац вино до фляшох; **3.** *(излити)* виляц; ~ **лив** виляц ляцину; **4.** *(отопити)* розпущиц; ~ **златно прстење у шипке** розпущиц златни персценї до штанґлох

разлити се -ијем се **1.** *(излити се)* розляц ше, виляц ше; **река се разлила по пољима** рика ше розляла по польох; **2.** *(распрострети се - о течности)* розляц ше; **мастило се разлило** тинта ше розляла; **3.** *фиґ.* *(пронети се - о звуку)* рознєсц ше, учуц ше; одгукнуц; **пуцањ се разли кроз планину** штрельба одгукла по горох; **4.** *(појавити се - о смешку)* зявиц ше, указац ше; **5.** *(развући се - о лицу)* розцагнуц ше; **лице му се разлило у осмех** твар ше му розцагла на ошмих

раличак -чка *х. бот.* дзиви гвоздзик, белава косатка, бузавирок (Centaurea cyanus)

различан -чна -чно *и* **различит** -а -о **1.** *(неистоветан)* розлични; **различита гледишта** розлични аспекти; **то су две различите ствари** то два розлични ствари; **2.** *(разни, разноврстан)* рижни, розлични; **различите гласине круже** рижни гласи кружа; **накуповао сам различите књиге** накупел сом рижни кнїжки

различити -им *оп.* **разликовати**

различито *присл.* розлично

различитост *и* **различност** *ж.* розличносц

разлог *х.* **1.** *(узрок, повод)* причина; **без разлога** без причини; ~ **за свађу** мац причину за зваду; **2.** *(доказ)* доказ, пояшнєнє, обгрунтованє, толкованє; **поткрепити што разлозима** подкрипиц дацо з доказами; **3.** *(разбор, разум)* розум, мудросц; **говори с разлогом** розумно (мудро) бешедує; ◊ **с разлогом** з правом; **човек од разлога** мудри, розумни чловек

разложан -жна -жно **1.** *(разуман)* мудри, розумни; **2.** *(оправдан)* основани, оправдани; ~ **нада на успех** основана надїя до успиху

разложит -а -о *оп.* **разложан**

разложити -им **1.** *(раставити на саставне делове)* **а)** *физ., хем. и др.* розложиц; ~ **силу на компоненте** розложиц силу на компоненти; **б)** розобрац; **в)** *(раштимовати)* розштимовац; **2.** *(разместити)* розложиц, порозкладац, покласц; ~ **књиге** порозкладац кнїжки; **3. а)** *(објаснити)* потолковац, розтолковац, розповесц, пояшнїц, обяшнїц; ~ **појам** потолковац пoняце; **б)** *(изложити)*

виприповедац; винєсц; виложиц; ~ **свој план** винєсц свой план

разложити се -им се **1.** *физ., хем. и др.* розложиц ше; **2.** *(изгубити склад)* розштимовац ше

разложно *присл.* **1.** *(разумно)* мудро, розумно; **2.** *(оправдано)* основано, оправдано

разлокан -а -о **1.** *(разрован)* розрити**;** розмити; ~ **пут** розрита драга; **2.** *(похабан)* счухани, вилїзани, згайскани

разлокати -очем розриц; розмиц; поподмивац; **вода је разлокала обалу** вода розрила (поподмивала) побрежє, вода направела помоли по побрежю

разломак -мка **1.** *(део целине)* часц; **2.** *мат.* ламане число, розламок; **десетни, децимални** ~ децималне ламане число; **прави (неправи)** ~ праве (нєправе) ламане число

разломачки -а -о: ~ **црта** смуга (смужка) ламаного числа

разломити -им розламац

разломити се -им се розламац ше

разломљен -а -о: ~ **број** *оп.* **разломак (2)**

разлупати -ам розбиц, розтрепац; порозбивац, потрепац, порозтреповац; ~ **прозор** розбиц облак; ~ **коме главу** розтрепац дакому главу

разлупати се -ам се розбиц ше, розтрепац ше; **авион се разлупао о брдо** авион ше розбил до брега

разлучив -а -о розлучуюци, розлучлїви

разлучивати (се) -чујем (се) *нєзак. ґу* **разлучити (се)**

разлучити -им **1.** *(раставити)* розлучиц; **свађа их је разлучила** звада их розлучела; **2.** *(одвојити)* оддзелїц, оддвоїц, видзелїц, видвоїц

разлучити се -им се розлучиц ше

разлучљив -а -о *оп.* **разлучив**

разлуџба *ж. хем. заст.* анализа

разљубити се -им се **1.** *(раздвојити се)* розлучиц ше, роздвоїц ше*;* **2.** *(посвађати се)* повадзиц ше

разљуљати (се) -ам (се) розколїсац (ше), розгойсац (ше), розгимбац (ше), розколїмбац (ше), розгомбац (ше), розгойдац (ше), розкивац (ше)

разљутити -им розгнївац, нагнївац

разљутити се -им се розгнївац ше, нагнївац ше

разма[1] *ж.* верхня бочна деска на чамцу, хтора покрива ребра чамца

разма[2] *присл. покр.* (о)крем; **у продавници није нашао ништа** ~ **хлеба** у предавальнї нє нашол нїч окрем хлєба

размаглити се -ли се *безос. або зоз субєктом* **магла** розисц ше, дзвигнуц ше*;* **размаглило се** молга ше розишла

размагнетисати се -ишем се розмаґнетизовац ше

размажен -а -о розмазани, премазани *(коц.)*

размаженац -нца *и* **размаженко** *х.* розмазани, премазани *(коц.)*,розмазанєц

размаженост *ж.* розмазаносц, премазаносц *(коц.)*

размаз *х. осн., мед.* розмасценє

размазати -ажем **1.** розмасциц; ~ **крему** розмасциц фил; **2.** *оп.* **размазити**

размазивати -зујем розмасцовац

размазити -им розмазац; ~ **дете** розмазац дзецко

размазити се -им се розмазац ше

размак *х.* **1.** *(раздаљина)* оддалєносц, розстоянє; **2.** *(међупростор)* пражнїна, дзира; розпуклїна; медзипростор; **3.** *(интервал)* пауза, интервал; **4.** *(неједнакост)* розлика; нєєднакосц

размакати -ачем *нєзак. ґу* **размочити**

размакнути *и* **размаћи** -акнем **1.** роздвоїц, роздзелїц; оддалїц, одцагнуц; розцагнуц, розшириц; **размакни мало тањире на столу** одцагнї дакус танєри єден од другого на столє; ~ **завесе** розцагнуц зависи (фиронґи); **2.** *(зупце на тестери)* розруцац

размакнути се -нем се **1. а)** *(раздвојити се)* роздвоїц ше; одисц (оддалїц ше, поцагнуц ше и под.) єден од другого; поставац (пошедац и под.) далєй єден од другого; **размакните се мало на седиштима** пошедайце дакус далєй єден од другого, пошедайце на ридше; **б)** розцагнуц ше; **уста му се размакоше у осмех** уста ше му розцагли на ошмих; **в)** розшириц ше; ~ **на туђу територију** розшириц ше на цудзу територию; **2. а)** *(разићи се - о магли)* розисц ше; **магле се размакоше** молга ше розишла; **б)** *(разведрити се - о времену)* вихвилїц ше, вияшнїц ше; **време ће се размакнути већ сутра** уж наютре ше вихвилї; **5.** *(поћи набоље, одлакнути)* пойсц (рушиц) на лєпше; одлєгчац; **у болести му се размакло** у хороти му пошло (рушело) на лєпше

размаривати -рујем *нєзак. ґу* **размарити**

размарити -им *покр. (раскравити покрај ватре)* зограц; розмегчац; ~ **восак** зограц восок

разматрање *с. з розл. знач.* розпатранє; **узети на** ~ *правн.* вжац на розпатранє; ~ **околине** розпатранє околїска

разматрати -ам розпатрац; ~ **законски предлог** *правн.* розпатрац законски предлог

разматрач *х.* розпатрач

размаћи -акнем. *оп.* **размакнути**

размах *х.* **1.** *(замах)* розмахнуце; **2.** *фиґ. (снажан развитак)* нагли розвой; нагле напредованє; розмах, розмахнуце

размахати -ашем розмахац ше, почац махац

размахати се -ашем се **1.** *(почети млатарати)* розмахац ше; **2.** *(узети маха)* достац розмах; розшириц ше; розпаліц ше, розбовчац ше; **устанак се размахао** повстанє ше розширело

размахивати (се) -хујем (се) *нєзак. ґу* **размахати (се)** *и* **размахнути (се)**

размахнитао -ала -ало пошалєни, побешнєни, як без розума, як похибени; здурени; **размахнитала маса људи појури улицом** маса людзох як похибена ше розбегла по уліци

размахнитати се -ам се пошаліц, побешнїц, страциц розум; здуриц ше; почац паратовац, нарабяц; **коњ се размахнитао као бесан** конь ше здурел як збешнєти

размахнути -нем **1.** *(замахнути)* розмахнуц, замахнуц; розмахнуц ше, вимахнуц ше; ~ **бичем** розмахнуц ше з батогом; ~ **руком** вимахнуц ше; **2.** *(са замахом лупити, распалити)* зрезац, рагнуц, бовкнуц дакого; ~ **кога штапом** зрезац дакого з паліцу; **3.** *(раширити у замаху)* розшириц; ~ **крила** розшириц кридла

размахнути се -нем се **1.** *(жестоко замахнути)* розмахнуц ше; вимахнуц ше; **2.** *(прионути)* влапиц ше, дац ше до дачого; залєциц ше; **3.** *оп.* **размахати се**

размеђа *ж.* меджа, граніца

размеђавати (се) -ам (се) *оп.* **размеђивати (се)**

размеђе *с. оп.* **размеђа**

размеђивати (се) -ђујем (се) *нєзак. ґу* **размеђити (се)**

размеђити -им поставиц меджу, розмеджиц, розгранїчиц; поганчиковац

размеђити се -им се поставиц меджу, розмеджиц ше, розгранїчиц ше; поганчиковац

размекшавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **размекшати (се)**

размекшати -ам **1.** *(направити мекшим)* розмегчац; **2.** *фиґ. (разнежити)*: **ове речи су му размекшале срце** од тих словох помекнул

размекшати се -ам се **1.** *(омекшати)* одмекнуц, постац мегки *одн.* мегчейши; **2.** *фиґ. (постати благ)* помекнуц

размена *ж. з розл. знач.* черанка; ~ **амбасадора** черанка амбасадорох; ~ **заробљеника** черанка залапених (зараброваних); ~ **мишљења** черанка думаньох; ◊ ~ **материја, твари** *физиол.* черанка материйох

разменити -им **1.** *(заменити)* очерац, пречерац; ~ **зоб за пшеницу** очерац овес за жито; **2.** *(измењати)* вичерац, вименїц; ~ **здравице** вичерац наздравни бешеди; ~ **мисли** вичерац думаня; **3.** *(уситнити)* розменїц, пременїц; ~ **хиљаду динара** розменїц тисяч (езер) динари; **4.** *фиґ. (побркати)* помишац, заменїц; **разменио ме је за некога** помишал ме з даким; ◊ ~ **трећу (четврту итд.) банку** *франт.* ступиц (войсц) до трецей (штвартей итд.) децениї

разменити се -им се *взаєм. повр.* **1.** *(трампити се)* очерац ше, пречерац ше; **разменимо се!** очерайме ше!; **2.** *(променити с ким места, улоге)* заменїц ше

замењивати (се) -њујем (се) *нєзак. ґу* **разменити (се)**

размер[1] *х. ґеоґр., лит.* розмер

размер[2] *х. и* **размера** *ж.* **1. а)** *(мера, количина)* розмира; **житарице се код нас сеју у великим размерама** житарки ше у нас шею у вельких розмирох; **б)** *(димензије)* розмира, розмер; **просторија широких размера** простория широких розмирох; **2.** *(међусобни однос величина, сразмера)* зрозмира; **обе расе заступљене су у истим размерама** обидва раси заступени у истих зрозмирох; ◊ **узети, узимати велике (највеће) размере** доста(ва)ц вельки (найвекши) розмири

размеравати -ам розмерйовац

размерак -рка *х.* **1.** *(мала мера, мали део мере)*: **продавати на размерке** предавац на кили (на литри, на фалат и под.); **2.** *(губитак при размеравању робе у продаји на мало)* кало; **50 кила отишло на размерке** 50 кили кало, 50 кили нєстало при розмерйованю

размеран -а -о **1.** *(који одговара мери; сразмеран)* зрозмирни, пропорционални; **2.** релативни

размерен -а -о складни, зрозмирни

размерити -им розмерац

размерица *ж.* розмира; зрозмира; мера/мира; ◊ **радити на размерицу** мудро робиц

размерје *с. (сразмера)* зрозмира; одношенє

размерно *присл.* **1.** *(сразмерно)* зрозмирно, пропорционално; **2.** *(релативно)* релативно

размерност *ж.* **1.** *(сразмерност)* зрозмирносц, пропорционалносц; **2.** релативносц

размесивати -сујем *нєзак. ґу* **размесити**

размесити -им розгнєсц; розмишиц

размести *и* **размести**[1] -етем *(размутити)* витрепац; розмишац

размести *и* **размести**[2] -етем розмесц, порозметац; замесц, позаметац

разместити -им **1.** *(распоредити)* розмесциц; **2.** *(постељу - распремити)* посцелїц*;* попосцеляц

разместити се -им се розмесциц ше

размет *х.* **1.** *(разилазак)* розход, розходзенє; **после доручка сви би у** ~ по фриштик(у) шицки би ше розисц; **2.** *(расипање, расипност)* розруцованє, ронтованє; ◊ **није на размет** нє за одруцованє, нє згоршого

разметавати (се) -ам (се) *оп.* **разметати (се)**

разметан -а -о трошни, ронтовни

разметати -ећем *нєзак. ґу* **разметнути**

разметати се -ећем се **1.** *нєзак. ґу* **разметнути се; 2.** вихвальовац ше; преказовац ше; випинац ше, возношиц ше, виказовац ше

разметач *х. техн.* розруцовач *(зубкох на пили)*

разметкиња *ж. оп.* **разметљивица**

разметљив -а -о виказоваци, випинаци, вихвальоваци; трошни, ронтовни

разметљивац -вца *х.* виказоваци, випинаци, вихвальоваци чловек; хвалькош, вихвальовач; трошни, ронтовни чловек

разметљивица *ж.* виказоваца, випинаца, вихвальоваца женска особа; хвалькошка, вихвальовачка; ронтовнїца

разметник *х. (расипник)* трошни, ронтовни чловек, ронтов

разметница *ж.* **1.** *(расипница)* трошна, ронтовна жена, ронтовнїца; **2.** *(и х.) оп.* **разметник**

разметнути -нем **1.** *(разбацати)* розруцац; **2.** *(поређати)* покласц; поскладац; пошоровац; розруцац; ~ **робу по тезгама** покласц робу по тезґох; **3.** *(разделити)* подзелїц, роздзелїц; **река је разметнула село на две стране** рика подзелєла валал на два боки; **4.** *покр. (реч, разговор - заподенути)* почац, започац

разметнути се -нем се *покр.* **1.** *(растурити се, разићи се)* розисц ше*;* **2.** *(осилити се, распустити се)* розпущиц ше, розбуйдошиц ше, постац пусти

размечити -им < **мечити**[1]

размешати -ам розмишац

размештавати (се) -ам (се) *оп.* **размештати (се)**

размештај *х.* розмесцованє; розмесценє; розпорядок

размештати -ам **1.** *(распоређивати)* розмесцовац; **2.** *(постељу - распремати)* посцеляц

размештати се -ам се розмесцовац ше

размилети се -лим се розисц ше помали *або* цагаюци ше; помали ходзиц (рушац ше, цагац ше и под.) на шицки боки

размиловати -лујем розмазац дакого вилагодзуюци му; розпущиц

размиловати се -лујем се *покр. безос.*: **кад сам га видео, размиловало ми се** кед сом го видзел, змиловал сом ше му (посановал сом го)

размимоилажење *с.* **1.** < **размимоилазити се**; **2.** *фиґ.* розиходзенє; ~ **у мишљењу** розиходзенє у думаню

размимоилазити се -им се **1.** преходзиц єден коло другого; стретац ше; **2.** *фиґ.* розиходзиц ше

размимоићи се -иђем се **1.** прейсц єдно коло другого; стретнуц ше; **2.** *фиґ.* розисц ше

разминирати -ам розминир[ов]ац

разминути се -нем се **1.** *оп.* **размимоићи се (1); 2.** прейсц, закончиц ше; **не знам како ће се то разминути** нє знам як ше то закончи; **3.** скапац, нєстац, щезнуц; **жалост му се размину** жалосц му нєстала

розмирисати се -ирišем се запахнуц; **ружа се размирисала** ружа запахла

размирити се -им се повадзиц ше

размирица *ж.* **1.** нєзлагода, нєзлога; спричканє; **2.** звада, зраженє

размислити -им **1.** *(о чему)* роздумац; розштудирац; **морам добро** ~ мушим добре розштудирац; ~ **о последицама** роздумац о пошлїдкох **2.** *(што)* розпатриц, оценїц, преанализовац; ~ **задатак** розпатриц задаток

размислити се -им се **1.** *(размислити)* роздумац; **2.** *(предомислити се)* предумац ше, оддумац ше

размицати -ичем **1.** *нєзак. ґу* **размаћи; 2.** одкладац, оддрильовац; чекац

размишљај *х.* роздумованє, дум(к)а

размишљање *с.* роздумованє; штудиранє

размишљати -ам **1.** роздумовац; штудирац; **2.** *(што)* розпатрац, оценьовац, анализовац

размишљати се -ам се *нєзак. ґу* **размислити (се)**

размишљач *х.* роздумовач

размлатарати се -ам се < **млатарати**

размлачивати (се) -чујем (се) *нєзак. ґу* **размлачити се**

размлачити -им злїциц; охладзиц дацо же би було лїтне

размлачити се -им се злїциц ше; охладзиц ше и постац лїтни

размножавање *с.* розмножованє

размножавати -ам розмножовац

размножавати се -ам се розмножовац ше; множиц ше

размножити -им розмножиц

размножити се -им се розмножиц ше

размонашити -им вжац дакому монашески чин

размонашити се -им се зруцац ше

размонтирати -ам розмонтир[ов]ац, розобрац

размотавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **размотати (се)**

размотати -ам розкруциц, розмотац, одкруциц; розмервиц

размотати се -ам се розкруциц ше, одкруциц ше; розмотац ше, розмервиц ше

размотрити -им **1.** *(разгледати)* розпатриц, поопатрац; **2.** *(испитати)* розпатриц, випитац; ~ **чињенице** розпатриц факти; **3.** *(размислити)* роздумац; преучиц, преанализовац

размочити -им розмочиц

размочити се -им се розмочиц ше

размрвити -им **1.** розтрушиц; розджамиц; розтрепац; **2.** *фиґ.* знїщиц, зотрец

размрвити се -им се розтрушиц ше

размрдавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **размрдати (се)**

размрдати -ам розрушац; розкивац; ~ **тело** розрушац цело

размрдати се -ам се розрушац ше; розкивац ше; **размрдасмо се у шетњи** розрушали зме ше на преходзки

размржњавати (се) -ам (се) *и* **размрзавати (се)** -ам (се) *нєзак. ґу* **размрзнути (се)**

размрзнути -нем *(откравити)* розпущиц; одмарзнуц

размрзнути се -нем се розпущиц ше; одмарзнуц ше

размрсивати (се) -сујем (се) *нєзак. ґу* **размрсити (се)**

размрсити -им **1.** розмервиц; розґужлїц; розплєсц, розмотац; ~ **конац** розмервиц цверну; ~ **чвор** розґужлїц ґузел; **2.** *фиґ.* розмервиц; розяшнїц; ~ **ситуацију** розяшнїц ситуацию

размрсити се -им се розмервиц ше; розґужлїц ше; розплєсц ше, розмотац ше

размрскавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **размрскати (се)**

размрскати -ам розбиц, розтрепац; розджамиц

размрскати се -ам се розбиц ше, розтрепац ше; розджамиц ше

размршавати (се) -ам (се) *и* **размршивати (се)** -шујем (се) *нєзак. ґу* **размрсити (се)**

размуљати -ам*:* ~ **грожђе** поджамиц, помуляц грозно

размумуљити -им *оп.* **размрсити**

размутити -им **1.** розмишац, вимишац; ~ **лимунаду** розмишац лимунаду; **2.** витрепац; ~ **беланца** витрепац бильчки

размутити се -им се розмишац ше, помишац ше

размућивати (се) -ћујем (се) *нєзак. ґу* **размутити (се)**

размућкати -ам розмутькац

разнашати -ам *оп.* **разносити**

разнежавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **разнежити (се)**

разнежити -им **1.** *(ганути)* рознїжиц; **то га је разнежило** тото го порушало; **2.** *(учинити осетљивим)* розмазац; ~ **дете** розмазац дзецко

разнежити се -им се рознїжиц ше

разнети -есем **1.** *(однети на разне стране)* рознєсц, порозношиц; ~ **писма** рознєсц (порозношиц) писма; **2. а)** *(покуповати)* розобрац; **купци су разнели сву робу** купци розобрали шицку робу; **б)** *(развући)* розцагац; рознєсц; **пси су разнели смеће** пси розцагали шмеце; **3.** *(разгласити)* рознєсц, розглашиц; ~ **глас о чему** рознєсц глас о дачим; **4.** *(експлозијом)* **а)** *(грађевину)* розруциц; **б)** рознєсц, розфаластовац, розтаргац; **граната му је разнела руку** ґраната му рознєсла руку; **5.** *(развејати)* рознєсц, роздуц; **ветар је разнео лишће** витор рознєсол лїсце; ◊ ~ **на (бабље) језике (~ по језицима)** *(кога)* розхириц, розглашиц, розбуґновац о даким дацо бридке

разнети се -есем се рознєсц ше, розхириц ше; одгукнуц; **вест се брзо разнела** вистка ше швидко рознєсла

разни -а -о **1.** *(разноврстан)* рижни, розлични; ~ **догађаји** рижни подиї; **2.** *у меновнїцкей служби, нєпрем.* рижне; **ставити под тачку: разно** положиц под точку: рижне; **3.** *дакеди и нєодр. (неједнак)* розлични; **разног су узраста** розличного су возросту

разнизати -ижем **1.** *(растурити низ)* потаргац, розтаргнуц *одн.* розсипац дацо наздзиване; ~ **ђердан** потаргац (розсипац) пацерки; **2.** *(нанизати)* наздзивац, поздзивац; нашоровац

разнизати се -ижем се **1.** *(растурити се, расути се - о нанизаним предметима)* потаргац ше, розтаргнуц ше; розсипац ше; **2.** *(нанизати се)* наздзивац ше, поздзивац ше; нашоровац ше

разнизивати (се) -зујем (се) *нєзак. ґу* **разнизати (се)**

разно *присл.* рижно, розлично

разнобојан -јна -јно рижнофарбови, у рижних фарбох

разноверан -рна -рно розличней вири

разноврстан -сна -сно рижнородни, рижнофайтови, рижни, розлични; ~ **роба** рижна роба

разногласан -сна -сно рижногласни, рижногласови

разнозвучан -чна -чно рижнозвучни, рижнозвукови

разноимен -а -о рижноменни, рижноменови, з розличнима менами

разнојезичан -чна -чно рижноязични, рижноязикови

разнокрак -а -о рижнокраки, рижнокракови

разнокрилци -лаца *х. мн. зоол.* рижнокриделкаре (Heteroptera)

разнолик -а -о **1.** *(разноврстан)* рижни, рижнородни, розлични, вшелїяки; **2.** *(неједнак)* розлични, нєєднаки

разнолистан -сна -сно рижнолїсцови

разноличан -чна -чно *оп.* **разнолик**

разноразни -а -о рижни, рижнородни, розлични, вшелїляки

разнородан -дна -дно **1.** *(различитог рода)* рижнородни, рижнородови; **2.** *(разноврстан)* рижни, рижнородни, розлични

разнос *х.* розношенє, доручованє; **писма за** ~ писма за розношенє

разносач *х.* **а)** розношовач; ~ **хлеба** розношовач хлєба; ~ **лажних вести** розношовач фалшивих вистох; **б)** ~ **лива** *техн.* розношач ляцини

разносачица *ж.* розношовачка

разносилац *х. оп.* **разносач (а)**

разносити -им **1.** *(носити на разне стране)* розношиц, розношовац; ~ **позиве** розношиц поволанки; **2.** *(развлачити)* розцаговац; розношиц; ~ **блато обућом** розношиц блато з обую; **3.** *(разглашавати)* розношиц, розглашовац; ~ **глас о чему** рознєсц глас о дачим; **4.** *(експлозијом)* **а)** *(грађевину)* розруцовац; **б)** розношиц, розтарговац, фаластовац; **5.** *(развејавати)* розношиц, роздувац

разносити се -им се розношиц ше, розхирйовац ше; одгуковац

разносмеран -рна -рно рижнонапрямни, рижнонапрямови

разностран -а -о **1.** *мат.* рижнострани, рижностранови; ~ **троугао** рижнострани троуґелнїк; **2.** *(који има разна знања, склоности и сл.)* рижнобочни

разностраничан -чна -чно *оп.* **разностран** (1)

разнострук -а -о *и* **разноструčан** -чна -чно рижнородни

разношка *ж. физк.* розножка

разњихати (се) -ам (се) *и* -ишем (се) < **њихати се**

разобадати се -ам се *(ударити у трк од уједа обада - о стоци)* змухавиц ше

разоблачити се -им се *безос.* вияшнїц ше, вихвилїц ше

разобличавати -ам розоткривац, розгольовац

разобличити -им розодкриц, розголїц

разобручати -ам зняц обручи *(з гордова и под.)*

разобручати се -ам се *(расклимати се или се распасти због попуштања обруча - о бачви и сл.)* розисц ше; розпаднуц ше; **буре се разобручало а)** гордов ше розишол *(кед дуги нєдосц сциснути);* **б)** гордов ше розпаднул *(кед обручи з нього спадли)*

разобручити (се) -им (се) *оп.* **разобручати (се)**

разоглавити -им: ~ **коња** зняц коньови оглавок *або* кефетик

разоглавити се -им се: **коњ се разоглавио** *(коњ се ослободио оглава, улара)* конь ше спущел з кефетика; конь сцагнул зоз себе оглавок

разодевати (се) -ам се *нєзак. ґу* **разоденути (се)**

разоденути (се) -нем (се) зоблєчиц (ше), зруциц (ше); позоблєкац (ше), позруцовац (ше)

разом *присл.* **1.** *(до врха напуњено)* верхом; ~ **пуна чаша** верхом полни погар; **2.** *(равно с нечим)* ровно; ~ **највишег зида** ровно з найвисшим муром

разонода *ж.* розвага, забава

разонодити -им забавиц; розвешелїц; розобрац; поцешиц

разонодити (се) -им (се) забавиц (ше); розвешелїц (ше); *(у тузи)* розобрац (ше), поцешиц (ше)

разонођавати (се) -ам (се) забавяц (ше); розвешельовац (ше); *(у тузи)* розберац (ше), цешиц (ше)

разор[1] *х.* знїщованє, знїчтожованє; валянє; препасц

ра̂зор *и* **разор**[2] *х.* бразда на штредку оранїни; бразда; ◊ **орати на** ~ *польопр.* орац на гайс

разоравати -ам орац

разоран -рна -рно руйнуюци; знїщуюци, знїчтожуюци; розєдаци, нагризаци; розривни, розриваюци; ~ **дејство вулканске ерупције** руйнуюце дїйство вулканскей ерупциї

разорати -рем поорац, зорац

разорба *ж. оп.* **разор**[1]

разорилац -иоца *и* **разоритељ** *х.* руйновач, знїщовач, знїчтожовач

разорити -им **1.** *(развалити)* поваляц, розваляц, зруйновац; ~ **до темеља** поваляц до фундаментох; **2.** *фиґ. (уништити)* знїщиц, знїчтожиц; ~ **чију наду** знїщиц дачию надїю; ◊ ~ **кућу** унєсц нєзлагоду до обисца

разортачавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу.* **разортачити (се)**

разортачити -им розцимбориц, претаргнуц цимборенє; **овај неспоразум их је разортачио** пре тото нєпорозуменє престали ше цимбориц (престали буц цимборове)

разортачити се -им се розцимбориц ше, престац ше цимбориц

разоружавати (се) -ам (се) розоружовац (ше)

разоружање *с.* розоружанє; **преговори о разоружању** розгварки о розоружаню

разоружати -ам *з розл. знач.* розоружац; ~ **противника** розоружац процивнїка; **разоружала га је својим осмехом** розоружала го зоз своїм ошмихом

разоружати се -ам се розоружац ше; зложиц оружиє

разоткривати (се) -ам (се) *нєзак.* *ґу* **разоткрити (се)**

разоткрити -ијем **1.** *(открити)* одкриц; ~ **нове видике** одкриц нови видогляди; **2.** *(обелоданити)* розодкриц, указац, винєсц до явносци; ~ **право стање ствари** розодкриц як ствари наисце стоя; **3.** *(разобличити)* розодкриц, розголїц, демаск[ир]овац

разочаравати (се) -ам (се) розчаровйовац (ше)

разочарање *с.* розчарованє

разочарати -ам розчаровац; **представа ме је разочарала** представа ме розчаровала

разочарати се -ам се розчаровац ше; ~ **у живот** розчаровац ше до живота

разочарење *с. оп.* **разочарање**

разрада *ж.* розробок; розрабянє, розробйованє; ~ **плана** розробок плана

разрадити -им *з розл. знач.* розробиц; ~ **тему** розробиц тему; ~ **радњу** розробиц роботню (предавальню, шмикню и под.); ~ **вратне жиле** розробиц жили на карку

разрадити се -им се розробиц ше; **увелико су се разрадили** навелько ше розробели; **мотор се разрадио** мотор ше розробел

разрадовати се -дујем се зрадовац ше

разрађивати -ђујем розрабяц, розробйовац

разраколити се -им се розкракориц ше; почац квочиц; розкоткодац ше

разрањавити -им *(повредити на више места)* поранїц

разрањавити се -им се постац ранави

разрастати се -ам се *нєзак.* *ґу* **разрасти се**

разрасти се -тем се **а)** *(бујно израсти)* розроснуц ше; **б)** *(порасти и ојачати)* вироснуц; загрубнуц

разрачвати се -ам се розрачкац ше, розконариц ше

разрачунавати (се) -ам (се) *нєзак.* *ґу* **разрачунати (се)**

разрачунати -ам *з розл. знач.* розраховац; ~ **шта је чије** розраховац цо чийо; ~ **задатке** розраховац задатки

разрачунати се -ам се розраховац ше

разред *х. з розл. знач.* класа; **иде у други** ~ ходзи до другей класи; **нижи** ~ **грађанства** нїзша класа гражданства; **платни** ~ платна класа; ~ **сисара** класа цицарох

разредба *ж.* **1.** *(распоред)* розпорядок, розмесценє; **2.** *(разврставање)* розкласованє, класификация

разредити[1] разредим **1.** *(распоредити)* розпоредзиц, розмесциц; **2.** *(разврстати)* розкласовац, класификовац

разредити[1] разредимрозридзиц; ~ **слова** розридзиц букви; ~ **сок** розридзиц сок

разредити се[1] разредим се розпоредзиц ше, розмесциц ше

разредити се[1] разредим се розридзиц ше, постац ридши; **његове посете су се разредиле** його нащиви ше розридзели (постали ридши), *нар.* вон уж нє так часто ходзи (вон уж нє так часци) до дакого; **помрчина се разредила** цмота ше розридзела

разредљив -а -о розридзуюци; ~ **сируп** розридзуюци сируп, сируп на розридзованє

разредни -а -о **а)** класни; класов; ~ **настава** класна настава; **б)** *у меновнїцкей служби (разредник)* класни; **ко је вашем сину** ~ **?** хто вашому синови класни?

разредник *х. шк.* класни, класни старшина

разредница *ж.* **1.** *(разредна књига)* дньовнїк; **2.** *(жена разредни старешина)* класна

разређати -ам *оп.* **разредити**[1]

разређивати[1] **(се)** -ђујем (се) *нєзак.* *ґу* **разредити**[1] **(се)**

разређивати[2] **(се)** -ђујем (се) *нєзак.* *ґу* **разредити**[2] **(се)**

разређивач *х. технол.* розридзовач

разрез *х.* **1.** *(прорез)* розрез, пререз; **2.** *(одређивање пореза)* одредзованє порциї, розрез; порция; **одбио је да плати** ~ одбил плациц порцию; **мањак је покривен разрезом општинског пореза** тото цо хибело покрите з одредзованьом општинскей порциї

разрезати -ежем **1.** *(прорезати)* розрезац, пререзац; **2.** *(утврдити порез)* одредзиц (утвердзиц) порцию, розрезац

разрезивати -зујем *нєзак.* *ґу* **разрезати**

разрешавати -ам *нєзак.* *ґу* **разрешити**

разрешење *с. осн. и правн.* розришенє

разрешив -а -о розришуюци, розришиви, котри мож розришиц

разрешилац -иоца *х.* розришователь, розришовач

разрешити -им **1. а)** ошлєбодзиц; ~ **обавезе** ошлєбодзиц од обвязки; **б)** *(искључити, сменити)* розришиц; ~ **кога дужности** розришиц дакого длужносци; **в)** *церкв. (ослободити греха)* розришиц, розгришиц; **свештеник га разреши свих грехова** священїк го розришел шицких грихох; **2.** *(одгонетнути; решити)* одгаднуц; ришиц, розришиц; ~ **загонетку** одгаднуц загадку; ◊ ~ **језик** почац бешедовац, прегвариц, престац буц цихо

разрешити се -им се ошлєбодзиц ше, позбуц ше, ришиц ше; ментовац ше

разрешљив -а -о *оп.* **разрешив**

разрешница *ж.* **1.** *правн.* розришнїца; **дати влади разрешницу** дац влади розришнїцу; **2.** *церкв.* розришенє, розгришенє; ~ **за све грехове** розришенє за шицки грихи

разривати -ам *нєзак. ґу* **разрити**

разривач *х.* розривач

разривен -а -о розрити, зрити

разридати се -ам се почац гласно (жалошнє, барз) плакац; розврещац ше; почац нарикац

разрикати се -ичем се < **рикати**

разриљати -ам розкопац; розриц

разритати се -ам се почац вирґац

разрити -ијем розриц

разровати -ријем *оп.* **разрити**

разрогачено *присл.* з вищиренима очми

разрогачивати -чујем: ~ **очи** вищиряц очи

разрогачити -им ~ **очи** вищириц очи

разрогачити се -им се вищириц очи

разродити -им розродзинац, одбиц родзину од родзини, одцудзиц

разродити се -им се розродзинац ше, престац буц родзина, одбиц ше єден од другого, одцудзиц ше

разрожан -жна -жно розлични; нєсогласни; нєзложни

разројити се -јим се почац лєтац у рою

разрок -а -о **1.** *(зрикав)* назрачи; **2.** *фиґ. (ненаклоњен, попрек)* тот цо боком патри на дакого

разрокост *ж.* назрачосц

разрочан -чна -чно *оп.* **разрок**

разручивати се -чујем се *нєзак. ґу* **разручити се**

разручити се -им се *(раскинути заруке)* зруцац ше, розтаргнуц заруки; **он се разручио** вон ше зруцал

разрушавати -ам *нєзак. ґу* **разрушити**

разрушен -а -о < **разрушити**

разрушилац -иоца розвальовач**,** руйновач; знїщовач, знїчтожовач

разрушити -им розваляц, поваляц; зруйновац; *фиґ.* погубиц, знїщиц, знїчтожиц; ~ **срећу** погубиц щесце

разувати -ам зобувац *(обуй)*

разувати се -ам се зобувац ше

разуверавати -ам прешвечовац дакого до процивного, меняц (пременьовац) дачийо думанє

разуверавати се -ам се прешвечовац ше до процивного, меняц (пременьовац) думанє

разуверавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **разуверити (се)**

разуверити -им прешвечиц дакого до процивного, пременїц дачийо думанє; **ништа ме не може** ~ нїч ме нє може прешвечиц же то нє так (же то нє правда и под.)

разуверити се -им се прешвечиц ше до процивного, пременїц думанє; **након овог догађаја о свему се разуверио** после тей подїї прешвечел ше же то шицко було иншак (же шицко було нє таке як думал и под.)

разудавати (се) -ајем (се) *нєзак. ґу* **разудати (се)**

разудати -ам поодавац; попристановяц; **све кћери је разудао** шицки дзивки поодавал

разудати се -ам се **1.** поодавац ше; попристановяц ше; **све кћери су се разудале** шицки дзивки ше поодавали; **2.** *(развести се)* розисц ше; **удала се и разудала** одала ше и розишла

разудба *ж. мед.* резанє мертвого, обдукция

разудити -им порезац, розфаластовац; *мед.* обдуковац, окончиц обдукцию

разуђен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **разудити; 2.** *ґеоґр.* розведзени; ~ **обала** розведзене побрежє

разуђивати -ђујем *нєзак. ґу* **разудити**

разуздавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **разуздати (се)**

разуздан -а -о **1.** *дїєприкм.* < **разуздати (се); 2.** *фиґ.* розбуйдошени; розпущени; нєстримани; нєзазубадлани

разуздати -ам**:** ~ **коња** од'зубадлац коня

разуздати се -ам се **1.** *(о коњу)* од'зубадлац ше; **2.** *фиґ.* розбуйдошиц ше, розпущиц ше

разузлавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **разузлати (се)**

разузлати -ам розвязац; розґужлїц, одґужлїц

разузурити се -им се розкомоциц ше

разуларити -им **1.** ~ **коња** зняц коньови кефетик; **2.** *фиґ.* розпущиц, розбуйдошиц

разуларити се -им се *фиґ.* розпущиц ше, розбуйдошиц ше

разуља *ж.* водна мера, либела

разум *х.* розум; **превладао је** ~ превладал розум; ◊ **здрав** ~ здрави розум; **привести разуму** привесц ґу розуму

разуман -мна -мно розумни; ~ **поступак** поступок

разумевање *с.* **1.** *(схватање)* розуменє; **учити са разумевањем** учиц з розуменьом; **2.** *(нечијих побуда, мотива)* порозуменє, розуменє; **имати разумевања према коме** мац порозуменя за дакого

разумевати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **разумети (се)**

разумети -ем *зак. и нєзак.* **1.** *зак. (схватити)* розумиц, зрозумиц, порозумиц, похопиц; ~ **поруку** розумиц порученє; **2.** *нєзак.* а) розумиц; ~ **немачки** розумиц по нємецки; б) *(бити вешт у чему, знати)* знац; **разуме свој занат** зна свойо ремесло; **в)** *(схватати)* розумиц, похопйовац; **нико ме не разуме** нїхто ме нє розуми; **4.** *(подразуме(ва)ти)* подрозумйовац, розумиц; **под тим је разумео нашу лирику** под тим подрозумйовал нашу лирику; **5.** *зак. (сазнати)* дознац, чуц; **разумео је да су стигли** дознал же сцигли; ◊ **разумем!** розумим!

разумети се -ем се **1.** *нєзак.*: ~ **у чему** *и* **у што** розумиц ше до дачого*;* ~ **у књиговодство** розумиц ше до кнїжководительства; **2. а)** *нєзак.* розумиц ше; **ми се одлично разумемо** ми ше барз добре розумиме; **б)** *зак.* розумиц ше, порозумиц ше, зрозумиц ше; **никако да се већ разуме са својим колегама** нїяк ше нє може порозумиц зоз своїма колеґами; ◊ **да се разумемо** най будзе ясне; **по себи се разуме** зна ше, зошицким ясне, по себе ше розуми; **разуме се** розуми ше, баяко; правда же так; **разуме се у то као магарац у вагу** розуми ше до того як кура до пива

разумити -им урозумиц, дац розума; **разуми је у томе!** урозум ю, дай єй розума!

разумити се -им се урозумиц ше; **разуми се већ једном!** урозум ше уж раз!

разумљив -а -о розумлїви

разумност *ж.* розумносц

разумрети -ем помрец, поумерац; вимрец

разумрети се -ем се **1.** *оп.* **разумрети; 2.** дочекац шмерц, препровадзиц остаток живота даґдзе, умрец даґдзе

разумски -а -о розумов

разупирач *х. буд.* розпорка

разурати -ам *нєзак. ґу* **разурити**

разурвавати -ам *нєзак. ґу* **разурвати**

разурвати -ам розваляц, поваляц; розриц; знїщиц, знїчтожиц

разурити -им *покр.* розваляц, поваляц

рај *х. рлґ. и фиґ.* рай; **земаљски** ~ жемски рай, рай на жеми; **осећа се као у рају** чувствує ше як у раю; ◊ **изгубљени** ~ страцене щесце; **батина је из раја изашла** *(батина може бити добро васпитно средство)* треба то дакеди и набиц, палїчка (пруцик и под.) му (єй и под.) нє почкодзи

раја *ж. збир. тур.* **1.** *ист. (покорени турски поданици)* рая; **турска** ~ турска рая; **2.** *беш.* худоба; народ, людзе

рајетин *х. ист.* раєтин *(турски нємусилмански поданїк)*

рајити -им насладзовац; **поглед на њу раји душу** попатрунок на ню насладзує душу

рајити се -им се насладзовац ше, уживац; **на погледу тога око ми се раји** кед на тото патрим, око ми ужива; нє верим ше на тото напатриц

рајни -а -о **1.** покойни; ~ **сестра** покойна шестра; **2.** райски; ~ **срећа** райске щесце

рајник *х.* тот цо у раю; покойни

рајон *х.* район; **индустријски** ~ индустрийни район; **стамбени** ~ квартельни район; **одбрамбени** ~ одбранбени (охранєбни) район

рајонски -а -о районски; ~ **одбор** районски одбор

ра̂јски[1] -а -о *осн. и фиґ.* райски; **рајске двери** райски дзвери, дзвери раю; ~ **музика** райска музика, музика як з раю; ~ **птица** *зоол.* райска птица (Paradisca)

ра̂јски[2] -а -о (< **раја**): ~ **поглавица** старшина раї; ~ **живот** живот раї, райов живот

рајснегла *ж. варв.* райснеґла

рајтати -ам *варв. (немилице трошити)* ронтовац, розруцовац

рајчица *ж.* **1.** *бот. и аґр.* парадича (Solanum Lycopersicum); **2.** *мн. зоол.* райски птици (Paradiseidae)

рајшток *х. древ.* кобула *(колєсарска)*

рак *х.* **1.** *зоол.* рак (Astacus); **2.** *мед.* рак, *нар.* живе месо*;* **3.** *астр.* (*Рак*) Рак; ◊ **мочварни** ~ мочаров рак (A. leptodactylus); ~ **поточни** потоков (поточни) рак (A. torrentum); ~ **самац** рак самотнїк (Eupagurus bernhardus); **речни** ~ *зоол.* рични (сладководни) рак (A. fluviatilis); **напредовати као** ~ напредовац як рак; **брз као** ~ *видр.* швидки як рак; **црвен као** ~ червени як рак

рака *ж.* гроб *(викопани)*

рака̄р[1] *х.* гробар

рака̄р[2] *х. (хватач ракова)* ракар

ракета *и* **ракета**[1] *ж.* **1.** *техн.* ракета; **космичка** ~ космична ракета; **балистичка** ~ балистична

ракета; ~ **земља-ваздух** ракета жем-воздух*;* **2.** *(осветљавајућа)* ракета, *беш.* ракедла

ракета[2] *ж. спорт.* рекет

ракетни -а -о ракетни, ракетов; ~ **бомба** ракетна бомба; ~ **мотор** ракетни мотор

ракија *ж.* палєнка; **домаћа** ~ домашня палєнка

ракијаст -а -о хтори ма смак *або* запах палєнки

ракијати -ам пиц палєнку (палєнки)

ракијаш *х.* **1.** тот цо люби пиц палєнки, палєнкош; **2.** *(пецар)* палєнчар, палєнчарош

ракијашица *ж.* жена цо люби пиц палєнки, палєнкошка

ракијашки -а -о палєнкошски; палєнчарски

ракијашница *ж.* карчма *або* предавальня дзе ше предава *або* пиє палєнка

ракијетина *ж. оп.* **ракијчина**

ракијица *ж. дем.* палєночка

ракијски -а -о: ~ **чаша** погарик на (за) палєнку; ~ **буре** гордов на (за) палєнку *одн.* од палєнки

ракијчина *ж. пей.* пелєнчиска

раки(ли)-сапун *х. заст.* раки-миделко *(файта пахняцого мидла хторе ше у турским чаше увожело з Востоку)*

ракита *ж. бот.* **1.** рокита (Salix purpurea); **2.** *оп.* **ива**

ракитњак *х.* рокитов лєшик; вербинки

ракитовина *ж.* рокита *(як материял)*

ракиџија *х.* **1.** *(пецар)* палєнчар, палєнчарош; **2.** *(љубитељ ракије)* палєнкош

ракиџиница *ж.* **1.** *(пецара)* палєнчарня; **2.** *оп.* **ракијашница**

ракиштина *ж. ауґм. и пей.* палєнчиска

ракљаст -а -о рачкасти

ракље -каља *ж. мн.* рачки

ракно *с. покр.* кратки женски шал; файта покровца

раков -а -о раков

раколити се *и* **ракољити се** -им се **1.** *(о кокошкама)* кракориц ше; квочиц; коткодац; **2.** *фиґ.* *(шепурити се)* випинац ше; вихвальовац ше, хвалїц ше

рак-рана *ж.* **1.** *мед.* рак-рана, *нар.* живе месо; **2.** *фиґ.* боляк, рак-рана

ракун *х. зоол.* ракун (Procyon lotor)

ракушци -шаца *х. мн. зоол.* рачки (Amphipoda)

рал *х. и* **ра̑л** *ж.* гольт, голт *(мера за поверхносц жеми: 1600 квадратни вати або 5754 м^2)*

ралица *ж.* **1.** древени плуг *(за воли);* **2.** *(справа за разгртање снега)* розгартач шнїгу; **3.** *покр.* ручка на плугу*;* **4.** *спорт.* плуг *(способ вожене скийох)*

рало *с.* **1.** *оп.* **ралица (1)**; **2.** *(раоник)* желєз(к)о; **3.** *оп.* **рал; 4.** *анат.* плущок (vomer)

раље *ж. мн. осн. и фиґ.* писки; челюсц

ра̑м *х. и* **рама** *ж.* **1. а)** *(прозора)* рам; **б)** *(слике)* рам, рамик, *нар.* заправа; **2.** щитнїк; **3.** друк *(на брани);* **4.** кросна *(ролї);* **5.** лубик *(за розцаговане платна на котрим ше вишива)*

рамадан *х. оп.* **рамазан**

рамазан *х. рлґ.* рамазан *(назва дзевятого мешаца муслиманского вирского календара, мешац поста)*

рамазански -а -о (< **рамазан**) рамазански; ~ **пост** рамазански пост

рамати -мљем *оп.* **храмати**

раме *с. анат. и воєн.* плєцо; ◊ **бацати (се) камена з рамена** руцац камень з плєца; **дати главу с рамена** *(бити спреман жртвовати живот)* дац главу; **док ми (ти, му итд.) је на рамену глава** док сом (ши, є итд.) живи, док я жиєм (ти жиєш итд.); **носити на рамену главу** буц живи, жиц; **преко рамена**: **1.** ~ **погледати** боком попатриц на дакого; **2.** ~ **рећи** крижом повесц дакому; ~ **уз** ~ плєцо попри плєцу, вєдно, єден коло другого; **сишла би му глава с рамена** погинул би, настрадал би, пошла би му глава; **слегнути, слегати раменима** сцискац з плєцами

раменак[1] -нка *х. дем.* плєцочко

раменак[2] -енка *и* **раменак** -нка *х. бот.* руменєц

рамени -а -о плєцов[и]; ◊ *анат.:* ~ **кост** плєцова косц; ~ **зглоб** плєцов[и] ставец; ~ **појас** плєцов пояс

раменица *ж.* **1.** *анат.* надлокцова косц; **2.** *мн.* *(нараменице)* гамови

раменоношци -ожаца *х. мн. зоол.* плєцоножкаре (Brachiopoda)

раменски -а -о *оп.* **рамени**

рамењача *ж.* **1.** *анат.* плєцова косц (humerus); **2.** *(платно ушито у кошуљу испод рамена)* плєца*;* **3.** *(вешалица)* древко на (за) шмати, палїчка

рамешце *с. дем.* плєцочко

рампа *ж. фр. з розл. знач.* рампа; **железничка** ~ рампа на гайзибанскей драги; ~ **је спуштена** рампа спущена; **ракетна** ~ *воєн.* ракетна рампа

рампар *х. жель.* бохтер

рампаш *х.* вино хторе почало киснуц, рампаш

ран[1] -а -о *оп.* **рани**

ран[2] *х.* ран *(налоґа укладачох у банки же би дзвигли улог)*

рана[1] *ж. осн. и фиґ.* рана; **смртоносна** ~ смертельна рана; **исцелити рану** загоїц рану; ~ **му се на зло дала** спримецела ше му рана, рана ше му дала на зло; ~ **на срцу** *фиґ.* рана на шерцу; ◊ **метнути, ставити соли на живу рану** *(позледити стару рану)* розятриц стару

рану; **на псу ~ , на псу и зарасла** *фам.* ніч то; рана од барана, а од швинї риц, нє бой ше, нє будзе ци до рана ніч
рана[2] *ж. оп.* **храна**
ранар *и* **ранарник** *х. заст.* ранар, хируррґ
ранац -нца *х.* броцак, руксак
ранг *х.* ранґ; **у рангу саветника** у ранґу совитнїка
ранг-листа *ж.* ранґ-лїстина
ранговати -гујем ранґовац
рандеву -уа *х.* рандеву
рандес *х. беш.* рандес
ранжирати -ам *зак. и нєзак.* ранж[ир]овац
ранжирни -а -о ранжирни
рани -а -о вчасни; ~ **кромпир** вчасни кромплї; **у рану зору** вчас рано; **од раног јутра до мрклог мрака** од додня до ноци; **у својој раној младости** у своєй вчасней младосци
раније *присл.* **1.** *комп.* скорей; **2.** *(пре, некада)* скорей; давнєйше; дакеди
ранији -а -е **1.** *комп.* (< **ран**) вчаснєйши; **2.** *(пређашњи)* скорейши; **нисам више онај** ~ уж сом нє таки як сом бул, уж сом нє гевтот скорейши; **3.** *(претходни)* предходни, скорейши; ~ **ратови** предходни войни
раник *х.* **1.** *(ранoранилац)* тот цо вчас става; **2.** *у атрибутскей служби* вчасни; **кромпир** ~ вчасни кромплї
ранилац -иоца *х.* тот цо вчас става
ранилачки -а -о *(који се односи на раниоце):* ~ **навика** навикнуце вчас ставац; навикнуце того цо вчас става
ранилист *х. бот.* буквица (Betonica officinalis)
ранилица *ж.* жена котра вчас става
ранило *с. покр.* ранило *(народни обичай кед дзивки на Квитну нєдзелю або на Благовищенє вчас ставаю и коло води шпиваю и танцую)*
ранина *ж. покр.* вчасна овоц *и* желєнява *(окреме грозно)*
ранити[1] -им *(нанети рану)* ранїц
ранити[2] -им вчас ставац; вчас рушац *(на драгу и под.)*; ◊ **ко рано рани, две среће граби** хто вчас става, тому и бог дава; спанє - нє ґаздованє
ранити се[1] -им се *(нанети себи рану)* ранїц ше
ранити (се)[2] раним (се) *оп.* **хранити (се)**
раница[1] *ж. дем.* (< **рана**) раночка
раница *и* **раница**[2] *ж. часто у атрибутскей служби*: **трешња** ~ вчасна черешня
ранка *ж. часто у атрибутскей служби аґр.* ранка; **шљива** ~ шлївка ранка
рањљив -а -о ранїви; ~ **на критику** ранїви на критику

рано *присл.* вчас; ~ **ујутру** вчас рано; **још је** ~ ище вчас; ~ **си почео** вчас ши почал
ранобудник *х.* тот цо ше вчас будзи; тот цо вчас става
ранојесенски -а -о вчасноєшеньски
ранопреминули -а -о вчас умарти, тот цо вчас умар
ранoранилац -иоца *х.* тот цо вчас става
ранoранилачки -а -о *(који се односи на ранораниоце):* **не воле сви ранoранилачка јутра** нє любя шицки рана кед треба вчас ставац; **чула се** ~ **песма** чуло ше шпиванє тих цо вчас поставали (цо вчас ставаю)
раноусталац -лца *х.* тот цо вчас става
ранч *х.* ранч
ранчер *х.* ранчер
ранчић *х. дем.* броцачок, рукзачок
ранчуга *ж. бот.* дзива (польска) ретхва (Raphanus raphanistrum)
рањав -а -о ранави; поранєни
рањавати (се) -ам (се) раньовац (ше)
рањавац -вца *х.* ранави, поранєни чловек
рањавити -им наношиц (задавац) рани
рањеник *х.* ранєти; **пружити помоћ рањенику** дац помоц ранєтому
рањеников -а -о *(који припада рањенику):* ~ **молба** молба ранєтого
рањеница *ж.* **1.** ранєта; **2.** *бот.* заяча бетелїна (Anthyllis vulneraria)
рањенички -а -о *(који се односи на рањенике):* ~ **јаук** йойк ранєтого (ранєтих)
рањив -а -о *оп.* **рањљив**
раони -а -о: ~ **плуг** плуг зоз желєз(к)ами
раоник *х.* желєз(к)о
рапав -а -о *оп.* **храпав**
рапидан -дна -дно *(брз, нагао)* рапидни
рапир *х.* рапир (*файта меча*)
Рапкиња *ж. (жена с острва Раба)* Рабянка
рапонтик *х. и* **рапонтика** *ж. бот.* ревнїк (Rheum raponticum)
рапорт *х. фр.* рапорт; **јавити се на** ~ явиц ше на рапорт; **примити** ~ прияц рапорт; **поднети** ~ поднєсц рапорт
рапортирати -ам *зак. и нєзак.* рапортовац
рапортни -а -о рапортни, рапортови; ~ **соба** рапортна хижа, хижа за рапорт
рапсод *х.* рапсод *(путујући шпивач)*
рапсодија *ж.* рапсодия
рапсодичан -чна -чно *и* **рапсодички** -а -о рапсодични
раритет *х.* раритет
раса *ж. фр. з розл. знач.* раса; **жута** ~ жовта раса; **укрштање раса** *зоол.* крижанє расох; ◊

бити (што) од расе мац прави (уродзени) способносци за дацо

расад *х.* *и* **расада** *ж.* пресада

расадити[1] расадим пресадзиц; розсадзиц

расадити[2] расадим виглобиц пориско *(з мотики, шекери и под.)*

расадиште *с.* *оп.* **расадник**

расадни -а -о розсадни, розсадзуюци

расадник *х.* **1.** *осн. и фиґ.* розсаднїк; **шумски** ~ лєсови розсаднїк; ~ **идеја** розсаднїк идейох; **2.** *(ширилац нових идеја)* розсадзовач; **лекари су живи расадници поука** лїкаре живи розсадзоваче поукох

расадница *ж. фиґ.* розсадзовачка; **школе су расаднице науке** школи розсадзовачки науки

расаднички -а -о розсаднїцки

расађивати -ђујем пресадзовац; розсадзовац

расалатати се -ам се розпаднуц ше, розтресц ше *(як шалата - о кнїжки, теки и под.)*

расамарити -им зняц самар з коня

расан -сна -сно *з розл. знач.* расни; ~ **сегрегација** расна сеґреґация; **леп и** ~ красни и расни *(о чловекови);* ~ **крава** расна крава

расанити -им розбаториц, розоспац

расанити се -им се розбаториц ше, розоспац ше

расањивати (се) -њујем (се) *нєзак. ґу* **расанити (се)**

расап -спа *и* -сапа *х.* **а)** препасц, препаданє*;* розпадованє; **б)** розсипованє

расапити -им *покр.* упрепасциц, знїщиц; погубиц

расахнути се -нем се розсушиц ше, розсохнуц ше

расванути (се) -не (се) *безос.* розвиднїц ше; **расвануло (се)** розвиднєло ше

расвањивати (се) -њује (се) *безос.* розвидняц ше

расвежити се -им се ошвижиц ше

расвестити -им *(освестити)* очутиц; обаториц

расвестити се -им се *(освестити се)* присц ґу себе, очутиц ше; обаториц ше

расвета *ж.* ошвиценє, розшвиценє; **јавна** ~ явне ошвиценє

расветлити -им **1.** *(одасвуд осветлити)* ошвициц, розшвициц; **2.** *фиґ.* розяшнїц, потолковац, розтолковац*;* випитац

расветљавати (се) -ам (се) *и* **расветљивати (се)** -љујем (се) *нєзак. ґу* **расветлити (се)**

расветни -а -о: ~ **гас** ґаз за ошвиценє; **расветни трошкови** трошки ошвиценя; ~ **мрежа** ошвицуюца мрежа

расветник *х.* ошвицовач, розшвицовач

расвешћивати (се) -ћујем (се) *нєзак. ґу* **расвестити (се)**

расвит *и* **расвитак** -тка *х.* *(свануће)* розвиднянє, швитанє

расвитати (се) -иће (се) *оп.* **расвањивати (се)**

расед *х.* *ґеол.* розшеднуце

раседати се -а се розшедац ше, пукац и улєговац ше *(о жеми)*

раседлавати -ам *нєзак. ґу* **раседлати**

раседлати -ам: ~ **коња** зняц шедло з коня, розшедлац коня

раседни -а -о: ~ **терен** розшедаюци терен; **раседне линије** линиї розшедованя

расејавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **расејати (се)**

расејан -а -о **1.** *дїєприкм.* < **расејати (се); 2.** *фиґ.* розтрешени, розшати

расејанац -нца *х.* розтрешени, розшати чловек

расејаност *ж.* розтрешеносц, розшатосц

расејати -јем **1.** (*(посејати свуда)* роз[о]шац, порозшевац; **2.** *(расути, разбацати)* розруцац; розсипац; роз[о]шац, порозшевац; **по брдима су расејане куће** по брегох розруцани хижи; **2.** розвешелїц, одогнац бриґи (чарни думки и под.), розобрац; **треба му неко ко ће га малко** ~ треба му дахто хто го дакус розвешелї

расејати се -јем се **1.** роз[о]шац ше, порозшевац ше; **наш народ се расејао по свету** наш народ ше розошал по швеце; **2.** *(одагнати бригу, тугу)* розвешелїц ше, одогнац бриґи (чарни думки и под.), розобрац ше

расек *х.* розрез, пререз

расеклина *ж.* велька розпуклїна

расекотина *ж***.** розрезане (порезане) место на целу

раселина *ж.* **а)** *оп.* **расед**; **б)** *(провалија)* бездна, прирва

раселински -а -о**: раселинске пукотине** *ґеол.* розпуклїни пре розшеданє

раселити -им розселїц; порозсельовац

раселити се -им се розселїц ше; порозсельовац ше

расељавати (се) -ам (се) розсельовац (ше)

расељеник *х.* розселєни, виселєни

расеоба *ж.* розсельованє, висельованє

расести се -еде се *и* -едне се розшеднуц ше, пукнуц и улєгнуц ше *(о жеми)*

расећи -ечем **1. а)** розрезац; **б)** *(хлеб, лубеницу)* розрезац, розкрац; **2.** *(порез)* одредзиц, розрезац

расећи се -ечем се розрезац ше

расецати -ам **1. а)** розрезовац; **б)** *(хлеб, лубеницу)* розрезовац, розкравац; **2.** *(порез)* одредзовац, розрезовац

расидрити -им одвязац зоз котви (сидра)

расизам -зма *х.* расиз[е]м

расијати -ам розжирячиц, розпечиц

расинити -им одрекнуц ше дакого як сина

расип *х.* розсипованє, розтресанє; ронтованє, трошенє прейґ мири

расипан -пна -пно **1.** *(који много троши имовину)* ронтовни, трошни, тот цо вельо (барз) троши; **2.** ~ **сочиво, лећа** *физ.* розсипуюца лєнча

расипати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **расути (се)**

расипач *х.* **1.** *польопр.* розруцовач; ~ **вештачког ђубрива** розруцовач штучного гною; **2.** *оп.* **расипник**

расипљив -а -о *оп.* **расипан (1)**

расипник *х.* ронтов, ронтовнїк, тот цо вельо (барз) троши (розруцує)

расипница *ж.* ронтовнїца, тота цо вельо (барз) троши (розруцує)

расипнички -а -о ронтовни, ронтовнїцки, ронтуюци, розмарньовацки

расипништво *с.* ронтовносц, ронтовнїцтво

расист(а) *х.* расист(а)

расистички -а -о расистични

расисткиња *ж.* расистка

раситнити -им розмелчиц; розтрушиц; розщипкац

расјати се -ам се *осн. и фиґ.* зашвициц ше, ошвициц ше; **соба се расјала** хижа ше зашвицела; **лице му се расјало** *фиґ.* твар ше му зашвицела

расје- *оп.* **расе-**

раскајати се -јем се покаяц ше; побановац

раскакати се -ачем се розскакац ше

раскакотати -оћем *видр.* шицким (вшадзи) виприповедац, вибуґновац

раскакотати се -оћем се розкоткодац ше; розкракориц ше; почац квочиц

раскалашан -шна -шно **1.** розпусни, розбуйдошени; нєпристойни, бридки; ~ **живот** розпусни живот; **раскалашне речи** нєпристойни слова; **2.** весели, розположени

раскалашеност *ж. оп.* **раскалашност**

раскалашити -им розпущиц, розбуйдошиц

раскалашити се -им се розпущиц ше, розбуйдошиц ше, постац розпусни, розбуйдошени

раскалашник *х.* розпусни, розбуйдошени; розпущени, пусти

раскалашница *ж.* розпусна, розбуйдошена; розпущена, пуста

раскалашност *ж.* розпусносц, розбуйдошеносц

раскалити -им вигартовац, очелїчиц

раскалуђер *х.* **а)** *(који је напустио калуђерски ред)* зруцани монах; **б)** тот цо му вжати монашески чин

раскалуђерити -им вжац дакому монашески чин

раскалуђерити се -им се *(напустити калуђерски ред)* зруцац ше

раскаљавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **раскаљати (се)**

раскаљати -ам: **киша је раскаљала пут** од дижджу на драги вельке блато

раскаљати се -ам се: **улица се раскаљала** на улїци вельке блато

раскандидирати -ам *и* **раскандидовати** -дујем розкандидовац

раскантати (се) -ам (се) *нар.* обраховац (ше), вимириц (ше), виквит[ов]ац (ше)

раскапати -ам *нєзак. ґу* **раскопати**

раскарити се -им се *покр.* застарац ше; зармуциц ше

раскасапити -им розрезац, порезац; пофаластовац, розфаластовац

раскачкати -ам **1.** розтапшац, розґажиц *(так же би дацо постало ридке, плютаве)*; **свиње су раскачкале блато** швинї розґажели блато; **2.** *(раскувати)* розвариц

раскашати се -ам се постац як каша

расквариватu (се) -рујем (се) *нєзак. ґу* **расквариmu (се)**

расквариmu -им **1.** *(покварити)* погубиц, загубиц, згубиц; **2.** *(растурити)* розруцац, розтресц; ~ **снопове крстине** розруцац марадики

раскваситu -им розмочиц; **киша је расквасила тло** дижджь розмочел жем

раскваситu се -им се розмочиц ше

расквоцати се -очем се *и* -ам се **1.** *(о кокоши)* розквочиц ше; **2.** *фиґ.* розприповедац ше

раскивати -ам *нєзак. ґу* **расковати**

раскид *х.* **1.** розтаргнуце, претаргнуце; ~ **односа** претаргнуце односеньох, ~ **уговора** розтаргнуце контракту; **2.** *мед.* брух, пукнутосц; ◊ **нисам с (од) раскида** приставам, нє процивим ше

раскида *ж. оп.* **раскид**

раскидан -дна -дно **1.** *оп.* **раскидљив**; **2.** звадлїви

раскидати[1] -ам *зак.* розтаргац; розфаластовац

раскидати[2] раскидам *нєзак.* розтарговац; фаластовац

раскидати се[1] -ам се зак. розтаргац ше; розфаластовац ше; ◊ ~ **од смеха** зацинац ше (заходзиц ше) од шмиху; ~ **од туге** буц барз жалосни

раскидати се[2] раскидам се *нєзак. ґу* **раскинути се**

раскидач *х. зоол.* кловак, очняк

раскидљив -а -о розтаргуюци, таргаци, тот цо ше лєгко тарга

раскикотати се -оћем се розхихотац ше, розкихотац ше

раскинути -нем **1.** *(раскомадати)* розтаргнуц; роздрец; розфаластовац; ~ **ланце** розтаргнуц ланци; **2. а)** *(престати одржавати везе)* претаргнуц, розтаргнуц; ~ **пријатељске везе** претаргнуц приятельски вязи; **б)** *(развргнути)* розтаргнуц; подрец контракт; ~ **уговор** розтаргнуц (подрец) контракт; ◊ ~ **коме срце** зламац дакому шерцо; ~ **са животом** дзвигнуц руку на себе, забиц ше

раскинути се -нем се **1.** розтаргнуц ше, претаргнуц ше; **2.** роздвоїц ше, оддвоїц ше; **3.** *(преморити се од посла и сл.)* потаргац ше; ◊ ~ **од смеха** зайсц ше од шмиху, барз ше шмеяц

раскинуће *с.* розтаргнуце, претаргнуце

раскиселити -им розмочиц, намочиц

раскиселити се -им се розмочиц ше, намочиц ше

раскиснути -нем розмочиц

раскитити -им познїмац украси з дачого оквеценого, розквециц/розквициц*;* розобрац; ~ **јелку** розобрац крачун (ядловец)

раскишати се -а се *и* **раскишити се** -и се*:* **поподне се раскишало** пополадню почал падац (розпадал ше) диждж; **раскишило се и застудило** задиждժело ше и охладло

раскламати (се) -ам (се) *и* **раскламитати (се)** -ићем (се) розкивац (ше), розгольтац (ше)

расклањати -ам *нєзак. ґу* **расклонити**

расклањати се -ам се ставац (поцаговац ше) на боки *(и препущовац дакого же би прешол)*

расклапање *с.* розберанє; розкладанє; ◊ **столица на** ~ складаци карсцель

расклапати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **расклопити (се)**

раскласати -ам **1.** *(добити класове)* **а)** *(о житу)* виклашиц ше; **б)** *(о кукурузу)* вичулкац ше*;* **2.** *фиґ.* розсипац ше, розтресц ше, розшириц ше

расклепати -ам *и* -пљем виклєпац

расклимавати (се) -ам (се) розкивовац (ше); розгольтовац (ше); розважовац (ше)

расклиматати *и* **расклимати** -ам розкивац; розгольтац; розважиц

расклиматати се *и* **расклимати се** -ам се розкивац ше; розгольтац ше; розважиц ше

расклињати -њем *покр. (ослобађати клетве)* знїмац з дакого клятву, одчаровйовац

расклонити се -им се склонїц ше, виступиц ше; стануц на боки

расклоп *х.* розберанє; розкладанє; роздвойованє

расклопан -пна -пно розбераци; розкладаци; розцаговаци; **расклопни сто** стол хтори ше розцагує, розцаговаци стол

расклопити -им **1.** *(раставити на делове)* розобрац; розложиц; ~ **механизам** розобрац механїз[е]м; **2.** отвориц, розтвориц; ~ **књигу** отвориц кнїжку; **3.** *(развући склопљено)* розцагнуц; ~ **лежај** розцагнуц лєжиско

расклопити се -им се отвориц ше, розтвориц ше; **прозор се расклопио** облак ше отворел

расклопљив -а -о розбераци, тот цо ше розбера; розкладаци, тот цо ше розклада; розцаговаци, тот цо ше розцагує

расклупчати се -ам се розкруциц ше, одкруциц ше; розклубачиц ше; **јеж се расклупчао** їж ше розкруцел

раскљувавати -им *нєзак. ґу* **раскљувати**

раскљувати -ујем розджубац; порозджубовац

раскљуцавати -ам розджубовац

раскљуцати -ам розджубац; порозджубовац

раскључао -ала -ало враци, горуци

раскметити -им зруциц бирова

раскнежити -им **а)** вжац дакому князовске званє, розкняжиц дакого; **б)** *оп.* **раскметити**

раскнез *х.* зруцени (бувши) княз, екскняз

расковати -кујем **1.** *(ослободити окова)* зняц ланци, ошлєбодзиц (вишлєбодзиц) з ланцох; **2.** *(прековати у што друго)* пресковац; розковац персцень; **3.** зняц коньови подкови

расковати се -кујем се: **а) коњ се расковао** коньови одпадла подкова, конь страцел подкову; **б) поткова се расковала** подкова ше розкивала

расковник *х. бот.* стародуб (Laserpitium siler, Siler trilobum)

расковрчати -ам *(разбарушити)* розбуртавиц, побуртавиц

раскокати се -ам се **1.** *(о кукурузним кокицама)* почац пукац; розпукац ше; **2.** *фиґ.* розшириц ше; поваляц ше, повиврацац ше; **крстине жита су се раскокале** марадики ше поваляли

раскокодакати се -ачем се *и* **раскокотати се** -оћем се **1.** *(о кокошкама)* розкоткодац ше*;* **2.** *фиґ. (гласно се разбрбљати)* розґаґац ше

раскол *х.* **1.** *(расцеп, раздор)* (по)дзелєнє, розкол; **2.** *церкв. ист.* дзелєнє церкви *(на восточну и заходну)*, розкол, схизма

расколачивати (се) -чујем (се) *нєзак. ґу* **расколачити (се)**

расколен -а -о з кривима ногами *(з оддалєнима колєнами)*

расколачити -им; ~ **очи** вицириц очи; **зинуо је и расколачио очи** отворел уста и вицирел очи

расколити -им розрезац, розрубац, розоцац

расколити се -им се пукнуц, розпукнуц ше; розщипиц ше; **глава ће ми се расколити од бола** глава ми пукнє од болю

расколник *х.* розколнїк, одпаднїк; схизматик

расколница *ж.* розколнїца, одпаднїца; схизматичка

расколнички -а -о розколнїцки, одпаднїцки, схизматични

раскомадавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **раскомадати (се)**

раскомадати -ам **1.** *(искидати)* розтаргац; порубац; розбиц, порозбивац, розтрепац, порозтреповац, потрепац; **2.** *(територију)* розфаластовац

раскомодити (се) -им (се) *оп.* **раскомотити (се)**

раскомотити -им розкомоциц

раскомотити се -им се **1.** *(скинувши сувишну одећу)* розкомоциц ше, зоблєчиц ше, зруциц ше; **2.** *оп.* **разбашкарити се**

раскомоћивати (се) -ћујем (се) *нєзак. ґу* **раскомотити (се)**

раскопавати -ам *нєзак. ґу* **раскопати**

раскопати -ам **1.** розкопац; ~ **улице** розкопац улїчки; **2.** *(разорити)* розваляц, поваляц, знїщиц, погубиц; ~ **кућу** розваляц хижу; ~ **срећу** *фиґ.* погубиц щесце; **3.** *(раставити на делове)* розобрац; ~ **кола** розобрац авто

раскопина *ж.* розкопанїско, розкопане место

раскопчавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **раскопчати (се)**

раскопчати -ам розкапчац; ~ **блузу** розкапчац блузну

раскопчати се -ам се **1.** розкапчац ше; порозкапчовац ше; **2.** *фиґ.* буц шлєбодни у бешеди (виражованю); ошлєбодзиц ше, отвориц ше

раскорак *х. осн. и фиґ.* розкрок; **стрелац стоји у ставу раскорака** стрилєц стої у розкроку; ~ **између теорије и праксе** *фиґ.* розкрок медзи теорию и праксу; ◊ **ићи у ~ а)** нє тримац крочай з даким; **б)** нє складац ше, розиходзиц ше (у роботи, похопеню и под.), исц у розкроку

раскорачати се -ам се розкрачац ше, почац живо крачац

раскорачивати (се) чујем (се) *нєзак. ґу* **раскорачити (се)**

раскорачити -им розшириц дакому ноги

раскорачити се -им се розшириц ноги, розкрочиц ше; **раскорачио се и почео косити** розширел ноги и почал кошиц

раскорачни -а -о розкрочни; ~ **заклон** розкрочни заклон; ~ **колут** розкрочна багинда; ~ **став** розкрочни став

раскоричити -им*:* ~ **књигу** отаргац рамики з кнїжки; розтаргац, подрец, розтресц кнїжку

раскорлатити -им *покр.*: ~ **пса** (с)пущиц пса з ланца

раскосити -им *(косећи очистити простор)* покошиц; викошиц

раскош *ж. и х. з розл. знач.* розкош *х.*; **живи у раскоши** жиє у розкошу; ~ **у начину изражавања** розкош у способе виражованя

раскошан -шна -шно *з розл. знач.* розкошни; ~ **град** розкошни варош; ~ **минђуше** розкошни мендюши; ~ **гозба** розкошна госцина; ~ **мирис** розкошни пах (запах)

раскошно *присл.* розкошно; гойно

раскравити -им **1.** *(одмрзнути; загрејати)* розпущиц, одмарзнуц*;* зограц; **2.** *фиґ.* *(одобровољити)*: **топла вечера раскрави људе** од (после) цеплей вечери людзе постали веселши (постали бешедлївши, були баржей у дзеки, помекли и под.)

раскравити се -им се **1.** *(одмрзнути се; загрејати се)* розпущиц ше, одмарзнуц ше; зограц ше; **2.** *фиґ.* постац веселши; орозположиц ше; постац бешедлївши; помекнуц

раскрављивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **раскравити (се)**

раскрајати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **раскројити (се)**

раскраљ *х.* зруцени краль; краль хтори задзековал (одступел); екскраль

раскраљити -им зруциц краля з престола

раскрвавити -им *и* **раскрварити** -им розкирвавиц

раскрвавити се -им се *и* **раскрварити се** -им се розкирвавиц ше

раскречивати (се) -чујем (се) *нєзак. ґу* **раскречити (се)**

раскречити -им **1.** *(размакнути)* розшириц (ноги, пальци и под.); **2.** *(избечити очи)* вищириц очи; **3.** розчакнуц; ~ **перо** розчакнуц пирко

раскречити се -им се розшириц ноги**;** розчепериц ше

раскривати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **раскрити (се)**

раскривити се -им се *(дати се у дреку)* почац ше дрец (надзерац)

раскриж *х* розпор *(на шматох)*

раскрижати -ам *и* **раскрижити** -им розрезац *(на фалатки)*

раскрижје *с. оп.* **раскршће**

раскрилити -им **1. а)** розшириц; ~ **крила** розшириц кридла; **б)** розтвориц, отвориц; ~ **прозор** отвориц облак; **2.** *(избечити):* ~ **очи** вищириц очи

раскрилити се -им се **1.** розшириц кридла; **2.** розтвориц ше, отвориц ше

раскриљивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **раскрилити (се)**

раскринкавати (се) -им (се) *нєзак. ґу* **раскринкати (се)**

раскринкати -ам розодкриц, демаск[ир]овац, зняц дакому маску

раскринкати се -ам се розодкриц ше, демаскир[ов]ац ше

раскрити -ијем **а)** одкриц *(дацо цо було закрите);* **б)** *фиґ. (обелоданити)* одкриц; звериц

раскрити се -ијем се одкриц ше; отвориц ше; розшириц ше

раскричати се -чим се розкричац ше

раскројити -им **1.** розпарац, розрезац, розштригнуц *(тото цо зашите);* **2.** порезац *(на фалатки)*; розфаластовац, пофаластовац; **3.** *покр. (убити)* зарезац, розпарац*;* **4.** *(искројити)* поскравац, позрезовац

раскројити се -им се: **одело се раскројило** шмати страцели форму од длугшого ношеня

раскрпити -им *(размрсити)* розмервиц

раскрпити се -им се пояшнїц ше, обяшнїц ше; **он се с њим раскрпио** вон ше з нїм пояшнєл

раскрсница *ж.* крижна драга; ~ **са светлосним сигналима** *тран.* крижна драга зоз шветлоснима сиґналами

раскрстити -им **1.** *(раскинути)* розкресциц, розтаргнуц, претаргнуц з даким *або* дачим*;* **2. а)** *(раставити)* розлучиц, роздвоїц; **б)** *фиґ.* розмервиц, розґужлїц; розришиц, ришиц; **он увек раскрсти замршену ствар** вон вше розмерви заплєцену ствар

раскрстити се -им се **1.** *оп.* **раскрстити (1); 2.** розлучиц ше, роздвоїц ше

раскрунити[1] раскруним: ~ **кукуруз** олупац кукурицу

раскрунити[2] -им зруциц краля *або* цара

раскрупнети се -ним се *и* **раскрупнити се** -им се *оп.* **раскрупњати се**

раскрупњавати се -ам се *нєзак. ґу* **раскрупњати се**

раскрупњати се -ам се виросниц вельки; розроснуц ше; загрубнуц; замоцнїц; затиц; постац полни *(у целу)*; **поједини кромпири су се раскрупњали** даєдни кримплї виросли вельки; **синови су му нарасли и раскрупњали се** синови му виросли, загрубли и замоцнєли; **кости су му се раскрупњале** косци му загрубли

раскрхати -ам розбиц, розтрепац, поламац

раскрчивати -чујем *нєзак. ґу* **раскрчити**

раскрчити -им **1.** *(крчењем рашчистити)* викерчиц, вирубац *(лєс, жем и под.);* **2.** *(рашчистити)* розчисциц; попораїц; **3.** *(прокрчити)* направиц, справиц, пребиц драгу (преход)

раскрчмити им **1.** попредац (розпредац) на фалат (на кили, на литри); **2.** розточиц (попредац) напой на литри

раскрчмљивати -љујем *нєзак. ґу* **раскрчмити**

раскршити -им розбиц, розтрепац, розламац

раскрштавати (се) -ам (се), **раскрштати (се)** -ам (се), **раскршћавати (се)** -ам (се) и **раскршћати (се)** -ам (се) *нєзак. ґу* **раскрстити (се)**

раскршће *с.* крижна драга

раскубати -ам *оп.* **раскупсти**

раскувавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **раскувати (се)**

раскувати -ам розвариц

раскувати се -ам се розвариц ше

раскуживати -жујем *нєзак. ґу* **раскужити**

раскужити -ам знїщиц (знїчтожиц) спричиньовача оберацей хороти, дезинфиковац

раскужни -а -о дезинфекцийни, тот цо служи за знїщованє оберацих хоротох

раскукати -ам розплакац

разкукати се -ам се **1.** розплакац ше, розйойчац ше, рознарикац ше, почац нарикац; **2.** *(о куковки)* розкукац ше

разкукуљити -им *фиґ.* розодкриц

раскукурекати се -ечем се розкукурикац ше, розкукуриґац ше (*коц.*) *(о когутови)*

раскумити се -им се *взаєм. повр.* престац буц кумове

раскупсти -убем розтаргнуц, розтаргац; розцагац

раскупусати се -ам се *и* **раскупусити се** -им се подрец ше; розпаздзериц ше; розтресц ше *(о кнїжки и под.)*

раскуражити -им одшмелїц, подшмелїц, охрабриц

раскуражити се -им се одшмелїц ше, подшмелїц ше, охрабриц ше, одважиц ше

раскусурати се -ам се *беш.* виквитац ше, обраховац ше, поровнац ше, викровнац ше; повидавац себе, поврацац себе кусур

раскућа *х и ж.* ронтов, ронтовнїк, трошни

раскућивати (се) -ћујем (се) *нєзак. ґу* **раскућити (се)**

раскућити -им розмарнїц, охудобнїц, упрепасциц обисце *(пре подле ґаздованє або дзелєнє)*
раскућити се -им се остац без дому (домика, маєтку); розисц ше (порозходзиц ше) з дому
раскухати (се) -ам (се) *оп.* **раскувати (се)**
раскуштрати (се) -ам (се) *(разбарушити (се))* розбурта[ви]ц (ше), побурта[ви]ц (ше)**,** пострехавиц (ше), розтрехавиц (ше)
раслабити -им I. *прех.* **1.** *(учинити слабим)* ослабиц; **2.** розблажиц; ~ **вино водом** розблажиц вино з воду**;** II. *нєпрех.* ослабнуц
раслабљивати -љујем *нєзак. ґу* **раслабити**
раслина *ж.* рошлїна
раслинити се -им се *видр.* розйойчац ше, розфинкац ше
раслинство *с.* рошлїнски швет, флора
раслиње *с. зб.* рошлїни
раслојавати (се) -ам (се) розпасмовйовац (ше)
раслојити (се) -им (се) разпасмовац (ше); **друштво се раслојило** дружтво ше розпасмовало
расмејати -јем розшмеяц, нашмеяц; **расмејао је цело друштво** розшмеял цале дружтво
расмејати се -јем се розшмеяц ше, нашмеяц ше, почац ше шмеяц
расни -а -о *оп.* **расан**
расове *ж. мн. покр. оп.* **расохе**
расо(л) *х. и ж.* **1.** капусна юшка; **2.** *(саламура)* розсоль
расохе *ж. мн. покр.* чеперки, *коц.* рошошки; рачки; древени видли
распавати се -ам се розоспац ше
распад *х.* розпод[ов]анє, розпад; ~ **породице** розпадованє фамилиї; ~ **империје** розпад империї
распадан -дна -дно розпадни, розпадаци, розпадуюци; **распадни производи беланчевина** розпадни продукти бильчкох
распадати се -ам се *з розл. знач.* розпадовац ше; **мердевине су се распадале** драбинка ше розпадовала; **ципеле се распадају** ципели ше розпадую; **савез се распадао** союз ше розпадовал
распадљив -а -о розпад[ов]аци, розпадуюци
распаднути се -нем се *оп.* **распасти се**
распазаривати (се) -рујем (се) *нєзак. ґу* **распазарити (се)**
распазарити -им погубиц тарґовину; предумац ше**;** *нар.* умарло дзецко - прешло кумовство
распазарити се -им се *оп.* **распазарити**
распајати -ам розлучовац, роздвойовац, розбивац
распајати се -ам се розлучовац ше, роздвойовац ше; розходзиц ше
распакивати -кујем розпаковйовац; розкруц[ов]ац; отверац
распаковати -кујем розпаковац; розкруциц; отвориц
распалити -им **1.** *(ватру - разгорети)* розложиц (розкласц) огень; положиц на огень, пошпиртац до огня *одн.* роздуц огень *(же би баржей горел)*, розпалїц огень; **2.** *(снажно ударити)* зрезац, бовкнуц, уцац*;* дац; **распалио га је лењиром** зрезал го з ленийку; **распалио му је шамарчину** дал му таку позауха; **3.** *(по чему)* **а)** *(почети брзо пуцати)* розпалїц, почац штреляц; **узео је пушку и распалио по дрвећу** вжал пушку и розпалєл по древох; **б)** *(почети халапљиво јести и пити)* влапиц ше до дачого, почац лопотац, почац дедвиц; **распалио је по шунки** влапел ше до шунки; **4.** *фиґ.* *(распламсати)* розбовчац, розпалїц; **беда је распалила устанак** бида розбовчала повстанє; **5.** *фиґ.* *(почети што живо, енергично радити)* дац ше до дачого, почац дацо робиц; **они распале песму** вони гласно зашпивали
распалити се -им се **1.** *(разбуктати се)* розгориц ше, розбовчац ше, розпалїц ше; **2.** *фиґ.* **а)** *(разљутити се)* розгнївац ше, нагнївац ше; **распалио се о почео да удара све редом** розгнївал ше и почал биц (тлучиц) шицких шором; **б)** ~ **од ракије** зограц ше (розограц ше) од палєнки
распаљив -а -о розпалююци, запалююци; пирскаци *фиґ.* **лако ~ материјал** лєгко запалююци материял; **добар човек, али** ~ добри чловек, алє пирскаци
распаљивати (се) -љујем (се) *незак. ґу* **распалити (се)**
распаметити се -им се страциц розум
распар *прикм. нєпрем.* хтори нє ма пару, розпаровани
распаривати (се)¹ -аравам (се) *нєзак. ґу* **распарити (се)¹**
распаривати (се)² -аравам (се) *нєзак. ґу* **распарити (се)²**
распарати -ам **1.** *(опарати на шаву)* розпарац; попарац; ~ **шав** розпарац рубец; **2. а)** (*расцепити, подерати)* роз[о]дрец, подрец; розпарац; ~ **панталоне на ексеру** роздрец панталони на гвозду; **б)** *(кожу, лице - повредити)* розоцац; розпарац; **в)** розрезац; розпарац
распарати се -ам се розпарац ше; роз[о]дрец ше, подрец ше

распаривати (се)[1] -арујем (се) *нєзак.* *ґу* **распарити (се)**[1]

распаривати (се)[2] -арујем (се) *нєзак.* *ґу* **распарити (се)**[2]

распарити[1] -им *(добро загрејати на пари и сл.)* розпроїц, розограц, зограц

распарити[2] распарим **1.** *(учинити да предмети не буду пар)* розпаровац; ~ **чарапе** розпаровац ботоши; **2.** *(раздвојити)* розлучиц, роздвоїц

распарити се[1] -им се **1.** *(добро се загрејати на пари и сл.)* розпроїц ше, розограц ше, зограц ше; **2.** *(подићи се у облику паре)* дзвигнуц ше як пара, скуриц ше

распарити се[2] распарим се розпаровац ше

распарцелирати -ам *и* **распарцелисати** -ишем розпарцеловац

распарчавати (се) -ам (се) *нєзак.* *ґу* **распарчати (се)**

распарчати -ам подзеліц; розфаластовац; розщипкац; розтаргац

распарчати се -ам се подзеліц ше; розфаластовац ше; розщипкац ше; розтаргац ше

распасан -а -о **1.** *дїєприкм.* **распасати (се); 2.** *фиґ.* *(разуздан)* розбуйдошени

распасати -ашем **1. а)** *(скинути појас)* розпасац; одпасац; **б)** випрагац**,** випрагнуц**;** зняц шедло з коня, розшедлац; ~ **в)** *(скинути припасано оружје)* одпасац; **2.** *фиґ.* *(ослабити)* ослабиц

распасати се -ам се **1.** розпасац ше; одпасац ше; **2. а)** *(раскомотити се)* розкомоциц ше, опущиц ше; **б)** *(разуздати се)* розпущиц ше, розбуйдошиц ше

распасивати (се) -сујем (се) *нєзак.* *ґу* **распасати (се)**

распасти се -аднем се *з розл. знач.* розпаднуц ше; **леш се распао** трупло (мертве цело) ше розпадло; **мердевине су се распале** драбинка ше розпадла; **савез се распао** союз ше розпаднул; **уговор се распао** контракт ше розпаднул

распаучити -им зрезац, бухнуц, бовкнуц, уцац, дац єдну

распачавати -ам *нєзак.* *ґу* **распачати**

распачати -ам **1.** розпредац, попредац; роздац, пороздавац; рознєсц*;* **2.** *(уклонити)* одстраніц

распеван -а -о **1.** розшпивани; **2.** весели, добрей дзеки, розположени

распевати[1] распевам *(тешити, блажити)* цешиц*;* розберац; благац, ублаговац; улагойовац

распевати[2] -ам розшпивац; розвешеліц, орозположиц

распевати се -ам се розшпивац ше

распекмезити се -им се *видр.* **1.** указовац прейґмирну любезносц, чувствительносц, нїжносц, щесце и под., буц *одн.* постац барз любезни, чувствительни, нїжни, щешлїви и под.; **2.** *(добити болеснички изглед)* розхориц ше*;* направиц ше хори

распело *с.* розпяце; криж; образ *(з Исусовим розпяцом)*; ~ **на раскршћу** криж на крижней драги

распенити -им запеніц, спеніц

распенити се -им се спеніц ше, запеніц ше; пущиц пену; преврец

расперјати -ам **1.** *(развити пера - о биљци)* вигнац лїсца; **2.** *(расути косу)* розпущиц, розтресц власи

распет -а -о **1.** *дїєприкм.* < **распети (се); 2.** *у меновнїцкей служби (Распети)* Исус Христос *(на крижу)*; **клањали су се Распетом** кланяли ше Исусови на крижу

распети -пнем **1.** *(на крст)* роз[о]пяц; **2. а)** *(шатор)* розложиц, поставиц шатор, подзвигнуц, розопнуц; **б)** *(једра)* розшириц; **3.** *(дугме - откопчати)* розкапчац, одкапчац

распети се -пнем се *фиґ.* трапиц ше*;* розтаргац ше *(од роботи)*

распетљавати (се) -ам (се) *нєзак.* *ґу* **распетљати (се)**

распетљати -ам **1.** *(размрсити)* розмервиц, одмервиц; розвязац, одвязац; розґужлїц; розплєсц, розкруциц; одмотац, розмотац; **2. а)** *(кога из неприлика)* вицагнуц; **б)** *(одгонетнути, решити нешто нејасно)* розмервиц, (роз)ришиц*;* одгаднуц; **3.** *(откопчати)* розкапчац, одкапчац

распетљати се -ам се **1.** *(размрстити се)* розмервиц ше, одмервиц ше; розвязац ше, одвязац ше; розґужлїц ше; розплєсц ше, розкруциц ше; одмотац ше, розмотац ше; **2.** *фиґ.* *(из невоље)* вицагнуц ше, витаргац ше, вибахтац ше, викоцмориц ше

распеће *с.* **1.** *(распињање)* розпинанє на криж; **2.** *(распело)* розпяце; криж*;* образ *(з Исусовим розпяцом)*

распечатити -им розпечацовац, одпечацовац, *заст.* розпечетовац; отвориц; ~ **писмо** розпечацовац писмо

распечатити се -им се розпечацовац ше, одпечацовац ше; отвориц ше

распечаћавати (се) -ам (се) *и* **распечаћивати (се)** -ћујем (се) розпечацовйовац (ше), одпечацовйовац (ше); отверац (ше)

распечити -им **1.** *(ноге - раскречити)* розшириц, розчепериц; **2.** *(очи - розрогачити)* вищириц; **3.** *(розмазити)* розмазац, розпущиц

распечити се -им се стац (стануц) з розширенима ногами, розшириц ноги, розчепериц ше

распикућа *х. и ж.* ронтовни, трошни *(у меновнїцкей служби)*, ронтов, ронтовнїк; ронтовна, трошна, ронтовнїца

распикућство *с.* ронтовносц, ронтовнїцтво

распилавити -им розприповедац ше

распилавити се им се **1.** *(раскомотити се)* розкомоциц ше; звольовац себе, уживац себе; вилєговац ше; **2.** *(озарити се)* буц барз задовольни, щешлїви, заблїщац ше од задовольства, щесца

распилити -им розпилїц, препилїц

распињати -њем **1.** *(на крст)* роз[о]пинац; **2.** *(надимати)* пучиц; надувац; розпинац; **3.** *(мучити, раздирати)* мучиц, трапиц; розпинац; **распиње га кашаљ** барз кашлє, так ше трапи; **распињу га бриге** розпинаю (муча) го бриґи

распињач *х.* розпиначка *(часц фабричних кроснох з котру ше нацагує платно при тканю)*

распињача *ж.* **1.** *оп.* **распињач; 2.** *(ткачки разбој)* кросна

распиривати -рујем **1.** *(ватру)* роздувац, розпальовац; **2.** *фиґ.* розятровац, розпальовац, розбовчовац

распиривач *х.* розпальовач; ~ **мржње** розпальовач мержнї

распирити -им **1.** *(ватру)* роздуц, розпалїц; **малу жишку у огањ распири** малу жирячочку до огня роздул; **2.** *фиґ.* розятриц, розпалїц, розбовчац; **распирили су верску мржњу** розятрели вирску мержню

распирити се -им се **1.** *(о ватри)* розгориц ше; розбовчац ше; **2.** *фиґ.* розятриц ше, розпалїц ше, розбовчац ше; **распирила се искра устанка** розгорела ше искра повстаня

распис *х.* **1.** *адм. (циркулар)* розпис, циркулар; **послати ~ свим полицијским властима** послац розпис шицким полицийским власцом; **2.** *заст.* оглашка, конкурс

расписати -ишем **1.** послац розпис (*оп.* **распис (1)**;**2.** розписац; ~ **конкурс** розписац конкурс

расписати се -ишем се розписац ше, почац навелько писац; ~ **по опозиционим новинама** розписац ше по опозицийних новинох

расписивати (се) -сујем (се) *нєзак. ґу* **расписати (се)**

расписивач *х.* розписовач; ~ **конкурса** розписовач конкурса

распитати -ам **1.** *(кога)* випитац ше, (о)питац ше, повипитовац ше дакому дацо*;* **распита дечка и о другим стварима** випитал ше хлапцови и о других стварох; **2.** *(распитати се)* розпитац ше, презнац ше; дознац ше; **распита за своје другаре** розпитал ше за своїх пайташох; **3.** *(прозрети)* дознац, одгаднуц, войсц до тайни; **распитати Божија дела је тешко** войсц до тайнох Божих дїлох чежко

распитати се -ам се розпитац ше, презнац ше; дознац ше

распитивати (се) -тујем (се) розпитовац ше; презнавац ше, дознавац ше; доглєдовац

распиткивати -кујем випитовац ше

распиткивати се -кујем се розпитовац ше, презнавац ше, випитовац ше

распиштољити се -им се почац дацо робиц без унїманя; дац себе на волю; розкомоциц ше; барз ше розвешелїц; розбуйдошиц ше

расплакан -а -о **1.** розплакани, виплакани; ~ **дете** розплакане дзецко; **2.** *(тужан)* жалосни, смутни; **чита ~ писмо** чита жалосне писмо

расплакати[1] расплачем *(испирајући разнети)* вимиц; розмиц; подмиц; **море расплаче обалу** морйо подмива побрежє

расплакати[2] -ачем розплакац

расплакати се -ачем се розплакац ше; розйойчац ше

расплакивати[1] -акујем (се) *нєзак. ґу* **расплакати**[1]

расплакивати (се) -акујем (се) *нєзак. ґу* расплакати (се)

распламсавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* распламсати (се)

распламсати -ам *и* распламтети -тим розпалїц, розбовчац *(и фиґ.);* ~ ватру розпалїц огень; ~ наду розпалїц надію

распламсати се -ам се *и* распламтети се -тим се *осн., фиґ.* розгориц ше, розбовчац ше, розпалїц ше*;* устанак се распламсао повстанє ше розбовчало

распламћивати (се) -ћујем (се) *нєзак. ґу* распламтети (се)

распландовати се -дујем се *(разлењити се)* почац геверовац, леґвариц, вилєговац ше, лєнствовац

распластити -им 1. *(растурити пласт)* розруцац, розваляц копку *(шена и под.);* 2. розрезац (порезац) на поли *(рибу и др. пред куреньом одн. сушеньом)*

распластити се -им се 1. *(распрострети се)* розшириц ше; распластио се за столом розшириц ше за столом; (розпрештрец) ше; 2. *(прегојити се)* натиц, затиц, постац тлусти, набрац

расплашити -им розогнац, розплашиц

расплашити се -им се розбежац ше, посцекац

расплашћивати (се) -ћујем (се) *нєзак. ґу* распластити (се)

расплесати се -ешем се розтанцовац ше

расплести -ешем 1. *(распустити)* розплєсц; ~ кике розплєсц варґочи 2. *(расукати)* розсукац, одсукац; ~ конац розсукац цверну; 3. *(распарати)* попарац наштрикане; ~ рукав попарац рукав; 4. *(размрсити)* розмервиц, одмервиц, розґужлїц, одґужлїц, розмотац, одмотац; 5. *фиґ. (разјаснити)* розмервиц, розришиц, розтолковац; ~ неку замршену ствар розришиц даяку замервену ствар; 6. *(разгранати)* попреплєтац, виплєсц, розконариц, розшириц; пузавица је расплела мрежу по фасади цагаче попреплєтало мрежу по фасади; 7. *(покренути)* почац, розпочац расплео с њом љубав розпочал з ню любов

расплести се -етем се 1. *(распустити се - о плетеницама и сл.)* розплєсц ше; 2. *(расукати се - о концу и сл.)* розсукац ше, одсукац ше; 3. *(о штриканом предмету)* розпарац ше, попарац ше; 4. *(о нечем замршеном)* розмервиц ше, одмервиц ше, розґужлїц ше, одґужлїц ше, розмотац ше, одмотац ше; 5. *(настати, развити се)* почац, розвиц ше, настац; расплела се полемика розвила ше полемика; 6. *(изродити се)* випаднуц, висц; из тога ће се расплести нешто друго з того випаднє дацо друге

расплет *х. з розл. знач.* розплєт, розвязка; ~ свих проблема розплєт шицких проблемох; трагичан ~ траґични розплєт; писац прави добре заплете и расплете писатель прави добри заплєти и розплєти

расплетати (се) -ећем (се) *нєзак. ґу* расплести (се)

расплинути -нем 1. *(распрострети)* розшириц; експлозија је расплинула мирис барута експлозия розширела пах баруту; а) *(одстранити)* розбиц, розогнац, одогнац, задавиц, одстранїц; покушава да у ракији расплине све ружно пробує у палєнки задавиц шицко бридке

расплинути се -нем се 1. а) *(распрострети се)* розлїц ше, розпрештрец ше/розпрестрец ше, розсипац ше; мир се расплинуо по свемиру мир ше розпрестар по вселени; б) *(разићи се у ширину - о тесту)* розлєзнуц ше, розлєзц ше; тесто се расплинуло цесто ше розлєзло; 2. *(истопити се)* розпущиц ше, скапац; снег се расплинуо шнїг ше розпущел; 3. *(у чему - изгубити се)* потрациц ше, страциц ше; ~ се у појединостима страциц ше у детальох; 4. *(растурити се, распршити се)* розисц ше як молга, розплїнуц ше, скапац; наде су му се расплинуле надїї ше му розишли як молга; 5. *(отегнути се)* розцагнуц ше; одцагнуц ше, длуго тирвац; радња се романа се расплинула дїя романа ше розцагла; 6. *(добити блажен израз лица)*: расплинуо се од милоште од милосци ше му на твари зявел (твар му достала) прещешлїви (блажени, барз радосни и под.) вираз

расплинут -а -о 1. *дїєприкм.* < расплинути (се); 2. *(неодређен)* неодредзени, нєясни; 3. *(преопширан)* розцагнути; ~ приповетка розцагнута приповедка

расплањавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* расплинути (се)

расплињач *х. маш.* карбуратор

расплитати (се) -ићем (се) *нєзак. ґу* расплести (се)

расплод *х.* 1. *(расплођавање)* розплодзованє; 2. *(приплод, прираштај)* приплод, приpост; ◊ оставити за ~ зохабиц на файту (за приплод)

расплодити -им одховац у вельким количеству, розплодзиц

расплодити се -им се розплодзиц ше, розмножиц ше

расплодиште *с.* розплодзиско; лягло

расплодљив -а -о розплодлїви, розплодзуюци

расплодни -а -о розплодни; ~ бик розплодни буяк

расплодник *х.* 1. *(извор расплођавања)* розплоднїк; алге су ~ свих осталих биљних група алґи розплоднїк шицких других рошлїнских групох; 2. *(онај који расплођава)* розплодзовач *(и фиґ.)*

расплодњак *х.* розплодни самец *(буяк, вайчак, корназ и др.)*

расплођавати (се) -ам (се) *и* расплођивати (се) -ђујем (се) *нєзак. ґу* расплодити (се)

расплођивач *х.* розплодзовач

распљачкати -ам розкраднуц, рознєсц плячкаюци

распљескати -ам скляпчисциц, розкляпчисциц; *(тесто)* розчапкац

распљескати се -ам се 1. *(спљоштити се)* скляпчисциц ше; 2. *(поздравити пљескањем)* розкляпкац ше

распљоштити -им скляпчисциц, розкляпчисциц

распљоштити се -им се скляпчисциц ше, розкляпчисциц ше

распљувати -ујем розплювац; розхаркац

распљускати -ам розплюскац

распљускати се -ам се розплюскац ше; таласи су се распљускали по обали габи ше розплюскали по побрежю

расповијати -ам *нєзак. ґу* расповити

расповити -ијем: ~ дете *(ослободити дете повоја)* розкруциц дзецко

распоганити се -и се 1. *(раширити се - о крастама)*: красте су му се распоганиле шицок захраставел (охраставел); 2. *(загадити се - о ранама)* заґадзиц ше, инфиковац ше; дац ше на зло

расподела ж. *з розл. знач.* розподзельованє; ~ на тржишту розподзельованє на тарґовищу; ~ дохотка розподзельованє доходку; ~ друштвеног производа розподзельованє друштвеного продукта

расподелити (се) -им (се) розподзеліц (ше); подзеліц (ше); розпоредзиц (ше)

расподељивати (се) -љујем (се) розподзельовац (ше); дзеліц (ше); розпоредзовац (ше)

распознавати -ајем 1. *(препознавати)* препознавац; 2. *(уочавати разлику)* розликовац; препознавац

распознавати се -ајем се 1. препознавац ше; розликовац ше; 2. *взаєм. повр.* препознавац ше; обачовац єден другого*;* кад се разданило, почели су се распознавати кед ше розвиднєло, почали ше препознавац

распознаја *ж.* препознаванє; розликованє; обачованє

распознати -ам 1. *(препознати)* препознац; 2. *(уочити разлику)* розликовац; препознац; 3. *(постати свестан чега, увидети)* увидзиц, видзиц, похопиц

распознатљив -а -о препознатлїви; обачлїви; на слици су људи једва ~ на слики людзе лєдво обачлїви (лєдво ше видза)

распојāс[1] *х.* розбуйдошеносц, розпущеносц

распојас -а -о 1. *(који је без појаса, распасан)* розпасани; без паса; 2. *оп.* распојасан (2)

распојасан -а -о 1. *дїєприкм.* < распојасати се; 2. *(разуздан, необуздан)* розбуйдошени; розпущени; нєстримани

распојасаност *ж.* розбуйдошеносц; розпуще- носц; нєстриманосц

распојасати се -ам се 1. *(распасати се, скинути појас)* розпасац ше, одпасац ше; випасац ше; зняц ремень *одн.* пас; 2. *фиґ.* розбуйдошиц ше, розпущиц ше, постац пусти

распојасивати се -сујем се *нєзак. ґу* распојасати се

распојасити се -им се *оп.* распојасати се

распојати се -јем се розшпивац ше

распојити -им розлучиц, роздвоїц

распојити се -им се розлучиц ше, роздвоїц ше

распоклањати -ам пороздавац, подаровац *(вецей особом)*, роздаровац

распол *х. (рачвање)* рачканє, роздвойованє

располагање *с.* розполаганє; ◊ бити (стајати и сл.) на располагању буц (стац и под.) на розполаганю

располагати -ажем 1. а) *(поседовати)* розполагац з дачим; мац дацо; према информацијама којима располажемо... по информацийох з хторима розполагаме (хтори маме)...; држава располаже знатним средствима держава ма значни средства; б) *(служити се нечим по својој вољи)* робиц; ја са својим станом располажем како ја хоћу я зоз своїм квартельом робим як я сцем; робиц з дачим по своєй дзеки 2. *(распоређивати)* розпоредзовац, розмесцац; ~ војску розпоредзовац войско

располовити -им розполовиц, преполовиц, подзеліц (розрезац, розламац, розрубац) на поли; ◊ као да си јабуку располовио *(веома су слични - о два брата и сл.)* барз здабу єден на другого, як єден а єден

располовити се -им се розполовиц ше, преполовиц ше; розщипиц ше на поли

располовиште *с. мат.* стредзиско, штредок (*длужи*)

располовница *ж. мат.* симетрала

расположај *х. заст.* розположенє*;* свечани ~ шветочне розположенє

расположба *ж.* розполаганє; хаснованє; розпоредзованє; водзенє роботох

расположен -а -о 1. *дїєприкм.* < расположити (се) 2. у дзеки, розположени; весели; *нар.* славольни; нешто није расположен цошка є нє у дзеки (нє у волї), цошка є нє розположени; 3. *(вољан, спреман)* розположени, порихтани, хторому ше дацо сце; нисам ~ за шалу нє розположени сом за франту, нє сце ше ми франтовац; добро ~ добре розположени, добрей дзеки; рђаво ~ подло розположени, подлей дзеки

расположење *с.* 1. а) *(душевно стање)* розположенє; настрой; ~ за рад розположенє за роботу; борбено ~ борбене розположенє, борбени настрой; б) *(веселост, ведрина)* веселосц, розположеносц, розположенє, *нар.* славольносц; покушао је да изазове

расположење у друштву пробовал унєсц веселосц до дружтва; прошло је моје ~ прешла моя веселосц; уж сом вецей нє у дзеки; 2. *(распоред)* розпорядок, розмесценє; одредба; ◊ бити (стајати и сл.) на расположењу, стављати на ~ буц (стац и под.) на розполаганю, класц на розполаганє; на расположењу *(ослобођен редовне дужности и задржан као резерва)* на розполаганю

располоэжив -а -о розполагаюци; ~ средства розполагаюци средства

раположивост *ж.* 1. а) *(могућност располагања)* розполагаюцосц; б) *(располагање)* розполаганє; 2. *оп.* расположење (1. б)

расположити -им 1. *(разведрити)* (о)розположиц; розвешеліц; розобрац; 2. *(разместити)* розмесциц, порозмесц[ов]ац; порозкладац; 3. одредзиц способ розполаганя з дачим; розпоредзиц, одредзиц

расположити се -им се (о)розположиц ше; розвешеліц ше; розобрац ше, постац добрей дзеки

располутити -им розполовиц, розрезац (розрубац и под.) на поли

располутити се -им се розполовиц ше

располућивати (се) -ћујем (се) розполовйовац ше

распомамити -им розгнївац, нагнївац, розєсц, розбешнїц; разбојници су распомамили село збойнїки розгнївали валал

распомамити се -им се 1. розгнївац ше, нагнївац ше, розєсц ше, розбешнїц ше; 2. *(искалити помаму, бес)* видац зоз себе гнїв; оставимо га нека се распомами а) охабме го най вида зоз себе гнїв; б) охабме го най го прейдзе гнїв

распомамљивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* распомамити (се)

распон *х.* 1. *(растојање)* розпон, розстоянє, оддалєносц; ~ крила розпон кридлох; 2. *екон.* розпон; ~ цена розпон ценох; 3. *(пречага којом се одржава растојање)* розпинка; распоном удаљити грану од дебла з розпинку оддаліц конар од стебла; 4. часц моста медзи двома слупами

распоница *ж. анат.* бубенкова бланочка

распоп *х.* зруцани паноцец; паноцец котрому вжати священїцки чин

распопити -им позбуц священїцкого чину

распопити се -им се зруцац ше

распор *х. (разрез на одећи и др.)* розпор; розрез; дзира, отвор

распорак -рка *х. оп.* распор

рапоред *х.* 1. *з розл. знач.* розпорядок; војни ~ воєни розпорядок; ~ часова розпорядок годзинох; 2. а) *(упућивање на рад, размештај)* розпоредзованє, розпоредзенє, розмесцованє, розмесценє; добити ~ достац розпоредзенє; б) *(расподела)* розподзельованє, дзеліїдба, дзелєнє; ~ добара розподзельованє доброх

распоредити -им 1. а) *(извршити распоред, разместити)* розпоредзиц, розмесциц; поскладац, покласц; ~ стражу розпоредзиц стражу; ~ личне ствари поскладац особни ствари; б) *(утврдити редослед)* розпоредзиц, одредзиц розпорядок дачого; ~ нечије активности розпоредзиц дачийо активносци; в) *(спровести равномерну потрошњу, изделити)* розпоредзиц, подзеліїц; ~ пензију на цео месец розпоредзиц пензию на цали мешац; 2. *(упутити на дужност)* розпоредзиц; команда их је распоредила у разне водове команда их розпоредзела до рижних водох

распоредити се -им се розпоредзиц ше; розмесциц ше; пошоровац ше

распоредни -а -о розпорядкови; ~ број розпорядкове число

распоређивати -ђујем 1. а) *(извршавати распоред, размештати)* розпоредзовац, розмесцовац; складац, класц; б) *(утврђивати редослед)* розпоредзовац, одредзовац розпорядок дачого; в) *(спроводити равномерну потрошњу, делити)* розпоредзовац, дзеліц; 2. *(упућивати на дужност)* розпоредзовац

распоређивати се -ђујем се розпоредзовац ше; розмесцовац ше; шоровац ше

распоређивач *х.* розпоредзовач

распорезати -ежем *(разрезати порез)* одредзиц, розрезац порцию

распорезивати -зујем *нєзак. ґу* распорезати

распорити им розпарац; ~ рибу розпарац рибу; ~ шав розпарац рубец

распорити се -им се розпарац ше; распорио се на ексеру розпарал ше на гвоздзе; распорила му се кошуља розпарала ше му кошуля

распослати -ошаљем розпослац, порозпосилац; ~ писма розпослац писма

распосућивати -ђујем попожичовац, подавац на пожичку; ~ новац попожичовац пенєжи

распра *ж.* 1. *(препирка)* звада, спричканє; зраженє; правоценє; 2. *(расправа)* розправа, дискусия

расправа *ж.* 1. *з розл. знач.* розправа; написати расправу о чему написац розправу о дачим; отићи на расправу *правн.* пойсц на розправу;

2. розправа, дискусия; ◊ оставинска ~ *правн.* розправа за умартим

расправити -им 1. *(размотрити)* розпатриц, ришиц; побешедовац, догвариц ше, порадзиц ше; подискутовац; расправићемо то касније ришиме то (побешедуєме о тим) познєйше; 2. а) *(рашчешљати)* розчесац; б) *(размрстити, раздрешити)* розмервиц; одкруциц; в) *(распремити)*: ~ кревет посцеліїц (розцеліїц) посцель

расправити се -им се 1. *(договорно решити спор)* догвариц ше, порадзиц ше, побешедовац; розпатриц, ришиц; подискутовац; нека се међу собом расправе най ше медзи собу догваря; 2. *покр.* розкомоциц ше, зоблєчиц ше, позоблєкац ше

расправљати -ам 1. *(разматрати)* розпатрац, ришовац, розправяц; бешедовац, догваряц ше, радзиц ше; дискутовац; ~ о догађајима розправяц о подійох; 2. *нєзак. ґу* расправити (2)

расправљати се -ам се 1. *(договорно решавати спор)* догваряц ше, радзиц ше, бешедовац; розпатрац, ришовац, дискутовац; 2. *(препирати се)* вадзиц ше, спричкац ше, нацаговац ше, правоциц ше

расправљач *х. покр. (чешаљ са ретким зупцима)* ридки гребень

расправљив -а -о *(који се може расправити)*: ~ проблем проблем о хторим ше мож догвариц, побешедовац и под.

расправни -а -о розправни; ~ начело розправне начало, начало розправи

распрашивати (се) -шујем (се) *нєзак. ґу* распрашити (се)

распрашивач *х.* розпирсковач, пирскачка

распрашити -им розогнац, порозганяц, розплашиц, порозплашовац; знїщиц

распрашити се -им се 1. розбежац ше, посцекац; скапац; 2. отрепац ше од праху

распрд *х. вулґ. покр.:* ~ игре 1. *(онај који квари игру)* губиновта; 1. *(прекид игре)* конєц бависка

распрегнути *и* распрећи -егнем 1. *(испрегнути)* випрагнуц, випрагац; 2. *(жестоко ударити)* бовкнуц, бухнуц, рагнуц, зрезац

распредати -ам *нєзак. ґу* распрести

распредати се -ам се 1. *(почињати - о дискусији и сл.)* (за)починац; розвивац ше; 2. *(ширити се - о причама, гласинама)* шириц ше, розношиц ше, розхирйовац ше; починац ше приповедац; приповедац ше

распрезати -ежем випраговац

распрема *ж.* а) *(растављање на делове ради прегледа и оправке)* розберанє; б) препатрунок и оправянє (оправка); ~ брода препатрунок и оправка лаďї

распремати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* распремити (се)

распремити -им 1. а) *(уредити)* попораїц, спораїц, *коц.* попратац; ~ собу попораїц хижу; б) *(уклонити)* одложиц, поодкладац; ~ сто поодкладац зоз стола; 2. *(постељу)* а) *(припремити за спавање)* посцеліїц, розцеліїц; попосцеляц; б) *(уредити после спавања)* посцеліїц, намесциц; попосцеляц; 3. ~ коња випрагац (випрагнуц) коня

распремити се -им се 1. *(уредити се)* ушориц ше, пошориц ше, спораїц ше; ~ од дугог пута пошориц ше од длугей драги; 2. *(свући се за спавање)* зоблєчиц ше, позоблєкац ше; распемио се и легао позоблєкал ше и лєгнул

распрести -едем 1. а) *(расукати)* розплєсц, розсукац; б) *(опарати исплетено)* попарац; б) *(размрсити)* розмервиц, роздвоїц; 2. *(разгранати) фиґ.* розвиц, розробиц, розконариц; песник је распрео ову мисао поета розвил тоту думку; 3. *(заподенути)* почац, започац; ~ игру почац бависко, почац ше бавиц

распрести се -едем се 1. *(почети)* почац; розвиц ше; расплело се дописивање међу њима почало дописованє медзи нїма; распрела се дискусија розвила ше дискусия; 2. а) *(раширити се)* розшириц ше, рознєсц ше, розхириц ше; почац ше приповедац; селом се расплела прича по валалє ше рознєсла приповедка, по валалє ше почало приповедац; б) *(распрострети се)* (роз)прештрец ше/(роз)престрец ше; тишина се распрела над земљом цихосц ше престарла над жему

распретавати -ам *нєзак. ґу* распретати

распретати -ећем а) розгарнуц (одгарнуц, згарнуц) ґар зоз жирячкох; б) *(распалити ватру)* пошпиртац по жирячкох; роздуц огень

распријатељити -им повадзиц, розлучиц приятельох

распријатељити се -им се повадзиц ше (розтаргнуц) з приятельом, нє буц вецей (престац буц) приятель з даким

расприповедати се -им се розприповедац ше

распричан -а -о *(говорљив)* бешедлїви, приповедаци

распричати -ам вшадзи (шицким) поприповедац (приповедац, виприповедац); розхириц,

розглашиц; рознєсц; ~ нечије јунаштво вшадзи проповедац о дачиїм юнацтву

распричати се -им се розприповедац ше; розвязац ше як жидовски мех

распродавати -ајем розпредавац; ~ покућство розпредавац ствари з обисца

распродаја *ж.* розпредаванє; то је на распродаји упола јефтиније то на розпредаваню полу туньше

распродајни -а -о: ~ цена цена на розпредаваню

распродати -ам розпредац, шицко попредац; ~ сву робу розпредац шицку робу

распростирати -рем *нєзак.* 1. *(простирати)* пресцерац; розпресцерац; шириц, розширйовац, розширяц; розцаговац; 2. *(глас, вест - разглашавати)* розглашовац, розхирйовац, розношиц

распростирати се -рем се 1. *(ширити се простором)* пресцерац ше; розпресцерац ше; шириц ше, розширйовац ше; 2. *(разглашавати се - о вести)* розглашовац ше, розхирйовац ше, шириц ше, розношиц ше, розчувац ше

распространити -им 1. *(начинити пространијим)* прешириц, звекшац; ~ границе прешириц гранїци; 2. *(развити, разгранати)* розконариц, розвиц

распространити се -ам се 1. *(заузети велик простор)* розшириц ше; неке биљке су се јако распространиле на земљи даєдни рошлїни ше барз розширели на жеми; 2. *оп.* распрострети се (2)

распрострањеност *ж.* розшироносц; ~ биљног и животињског света розшироносц рошлїнского и животиньского швета

распрострањивати (се) -њујем (се) *нєзак. ґу* распространити (се)

распрострети -ем 1. *(простирети)* прештрец/престрец; розпрештрец/розпрестрец; розшириц; ~ столњак прештрец парток; 2. *(разгласити)* розглашиц, розхириц, рознєсц

распрострети се -ем се 1. *(раширити се простором)* прештрец ше/престрец ше; розпрештрец ше/розпрестрец ше; розшириц ше; болови су се распострели по целом телу болї ше розширели по цалим целу; 2. *(разгласити се - о вести)* розглашиц ше, розхириц ше, розшириц ше, рознєсц ше, розчуц ше

распросути (се) -спем (се) *(расути (се))* розсипац (ше); розляц (ше); розтресц (ше)

распрскавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* распрскати (се)

распрскати (се) -ам (се) *оп.* распрснути (се)

распрскивач *х.* розпирсковач

распрснути -нем розбиц на фалатки; розруциц, рознєсц

распрснути се -нем се 1. *(распући се)* розпукнуц, пукнуц; попукац; 2. *(разбити се уз прасак; експлодирати)* праснуц; счерепчац; розбиц ше; розбризнуц ше; експлодирац; 3. *(растурити се - о гомили људи и сл.)* розпаднуц ше, розбиц ше; розбежац ше, посцекац

распртити *и* **распртити**[1] распртим утапшац (уґажиц) дражку у шнїгу, направиц чапаш

распртити[2] -им зняц (познїмац) терху; ~ торбе познїмац зоз себе торби; ~ коња зняц (познїмац) з коня терху

распртити се -им се *(скинути терет са себе)* зняц (познїмац) зоз себе терху, розтерховац ше; 2. *фиґ. (завладати негде, одомаћити се)* запановац, угнїздзиц ше, усалашиц ше, одомашнїц ше

распрћати (се) -ам (се) *и* распрћивати (се) -ћујем (се) *нєзак. и част. ґу* распртити (се)

распружити (се) -им (се) розцагнуц (ше); нацагнуц (ше)

распрхнути -нем *оп.* распршити

распрхнути се -нем се *оп.* распршити се

распрчкати -ам *(страћити)* розронтовац, розмарнїц, розрайтац

распршивати (се) -шујем (се) *нєзак. ґу* распршити (се)

распршивач *х.* розпирсковач

распршити -им 1. *(расути; растурити)* розсипац; розтресц; розбиц на фалатки; розогнац; розплашиц; сунце је распршило маглу слунко розогнало молгу; 2. *(потрошити)* розтрошиц, розмарнїц, розрайтац

распршити се -им се розсипац ше; розпаднуц ше; розтресц ше; розисц ше; розбиц ше на фалатки; розлєтац ше; скапац

распрштати -тим 1. *(разбити)* розбиц, розтрепац (на марни фалатки); 2. *(растерати)* розогнац, розплашиц

распрштати се -тим се 1. *(разбити се)* розбиц ше, розтрепац ше, розсипац ше; 2. *(растурити се)* рознєсц ше, розбежац ше, розлєтац ше

распувати -ам роздуц; ~ ватру роздуц огень

распувати се -ам се *покр.* 1. роздихциц ше, почац дихциц; 2. *(ужурбати се)* попонагляц ше; зашарпац ше; 3. розгнївац ше

распудити -им розогнац, розплашиц

распуђавати -ам *и* распуђивати -ђујем розганяц, розплашовац
распузити се -им се розисц ше *(цагаюци ше)*; розшириц ше
распуклина *ж.* розпуклїна
распукнути *и* распући -укнем розпукнуц, пукнуц, праснуц
распукнути се -нем се 1. розпукнуц, пукнуц; розпукац, попукац; розщипиц ше; земља се распукла од суше жем попукала од суши; распукао се зрео плод пукнул (попукал, розпукал) узрети плод; лед се распукао ляд попукал; 2. отвориц ше, розшириц ше; 3. *(распасти се уз прасак, експлодирати)* експлодирац; розбиц ше
распупати се -ам се *(развити пупољке - о биљци)* виочкац ше, (вигнац) пупча; *(о пупољцима)* виочкац ше, випукац
распупити -им *(изазвати пупљење биљака)*: пролеће је распупило воћке овоцни древа ше наяр почали очкац; сунце је распупило цвеће квеце на слунку почало гнац пупча
распупити се -им се *оп.* распупати се
распупчати се -ам се розкапчац ше, порозкапчовац ше
распусан -сна -сно *оп.* распустан
распусник *х.* розпусни чловек
распусница *ж.* розпусна жена
распуснички -а -о розпуснїцки, розпусни; ~ живот розпуснїцки живот
распусништво *с.* розпуснїцтво, розпусносц
распусност *ж.* розпусносц
распуст *х.* 1. *шк.* розпуст, *заст.* вакациї, *заст.* реґрация; зимски ~ жимски розпуст; 2. *(распуштање)* розпущованє; утаргованє; преставанє (застановенє) роботи; акт о распусту скупштине акт о розпущованю скупштини; 3. *покр. (раскид брака)* розход, розходзенє
распустан -сна -сно розпусни, розблудни
распустити -им 1. *з розл. знач.* розпущиц; ~ ђаке розпущиц школярох *(1. пущиц школярох на розпуст); 2. попущиц з дисциплину)*; ~ скупштину розпущиц скупштину; 2. ~ коње випрагац (випрагнуц) конї; 3. *(косу - расплести)* розплєсц; розпущиц; 4. *(раскопчати)* розкапчац, порозкапчовац
распустити се -им се 1. розпущиц ше, постац пусти; омладина се распустила младеж ше розпущела; 2. *(почети школски одмор)* розпущиц ше; деца су се распустила дзеци ше розпущели; 4. *покр. (развести се)* розисц ше, розвесц ше

распутати -ам *и* распутити -им 1. *(одрешити, развезати)* розвязац, одвязац; розґужлїц; 2. *фиґ.* розпутац, одпутац; ошлєбодзиц
распутица *ж. и* распуће *с.* 1. *(раскрсница)* крижна драга; 2. *(споредан пут)* побочна драга; менша драга; дильов
распући се -укнем се *оп.* распукнути (се)
распухати (се) -ам (се) *и* -ушем (се) *оп.* распувати (се)
распуцати се -ам се *(испуцати)* розпукац, попукац; розпраскац, попраскац; зид се распуцао мур попукал
распучавати -ам *нєзак. и част. ґу* распучити
распучити -им 1. *(раскопчати)* розкапчац; порозкапчовац; 2. *(раздвојити)* розлучиц, роздвоїц; розорвец, розтаргнуц; розпечацовац, отвориц
распучити се -им се розкапчац ше; порозкапчовац ше
распушити -им **1.** *(загрејати до испаравања)* зограц; розограц, розгоруциц; **2.** *(раздувати)* роздуц, рознєсц; розогнац; розбиц, погубиц
распушити се -им се розкуриц ше, почац ше куриц
распуштати -ам **1.** розпущовац; **често ~ скупштину** часто розпущовац скупштину; **2.** ~ **коње** випраговац конї; **3.** *(косу - расплитати)* розплєтац, розпущовац; **4.** *(раскопчавати)* розкапчовац
распуштати се -ам се **1.** розпущовац ше; **сутра се распуштамо** *(сутра нам почиње распуст)* ютре ше розпущуєме; **2.** *покр. (разводити се)* роз[и]ходзиц ше, розводзиц ше
распуштен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **распустити (се); 2.** *(размажен)* розпущени, пусти
распуштеник *х.* **1.** *(разведен човек)* розидзени, розведзени; **2.** чловек барз шлєбодного справованя; розпусни, розвратни чловек
распуштеница *ж.* **1.** *(разведена жена)* розидзена, розведзена; охабена; **2.** *(развратница)* жена барз шлєбодного справованя; розпусна, розвратна жена
распуштеност *ж.* розпущеносц
расрдити -им розгнївац, нагнївац, розєсц
расрдити се -им се розгнївац ше, нагнївац ше, погнївац ше, розєсц ше
расрдљив -а -о гнїваци, наровни, пирскаци
раст *х.* **а)** *биол.* роснуце, рост; ~ **биљака** роснуце рошлїнох; **б)** *(пораст)* (по)роснуце, звекшанє; ~ **производње** звекшанє продукциї; **2. а)** *(стас)* рост; **ниског раста** нїзкого росту; **б)** *(тело)* цело, фиґура; ~ **му се погрбио** цело ше му згорбело

растава *ж.* **1.** *(раскид)* розлука, розлученє; розтаргнуце; розход; **2.** *(развод брака)* розводзенє, розвод; ◊ ~ **од стола и постеље** розлученє од стола и посцелї (*супружнїки нє жию вєдно, алє ше нє розведли)*

раставак -вка *х.* **1.** *(прекид)* розтаргнуце, претаргнуце, прерва; пауза; **2.** *(међуслој)* медзипасмо; **3.** *бот. оп.* **раставић**

раставити -им **1. а)** *(раздвојити)* розлучиц, роздвоїц; **судбина нас је раздвојила** судьба нас розлучела; **б)** *(завадити)* повадзиц, завадзиц; ~ **пријатеље** завадзиц приятельох; **в)** *(брак - развести)* розвесц, розвинчац; **суд их је раставио** суд их розведол; **2. а)** *(расклопити)* розобрац; ~ **мотор** розобрац мотор; **б)** *(разложити)* розчленїц, розложиц; ~ **број на чиниоце** розложиц число на фактори; **б)** *(оделити)* подзелїц, роздзелїц; ~ **реч на слогове** подзелїц слово на склади; **3.** *(раширити)* розшириц; ~ **ноге** розшириц ноги; **4.** *(распустити)* розпущиц; ~ **скупштину** розпущиц скупштину; ◊ ~ **са животом (главом, душом, светом)** забиц дакого

раставити се -им се **1.** *(растати се)* розлучиц ше, розисц ше; **нећемо се никад више раставити** нїґда ше вецей нє розидземе; **2.** *(растурити се)* розпаднуц ше; **бродић се раставио на води** ладьочка ше розпадла на води; **3.** *(развести се)* розисц ше, розвесц ше; **4.** *(од некога, од нечега, с неким, с нечим)* **а)** *(одвојити се)*: **раставио се с вином** престал пиц вино, нє пиє вецей вино; **раставио се са седиштем под дрветом и потрчао кући** скочел спод древа и розбег ше дому; **б)** *(ослободити се плода)*: **породиља се није могла од плода раставити** положнїца ше нє могла породзиц; ◊ ~ **са светом (душом, животом)** умрец, видихац ше

раставић *х. бот.* коньски хвосцик (Equisetum)

растављати -ам **1. а)** *(раздвајати)* розлучовац, роздвойовац; **б)** *(завађати)* завадзовац; **в)** *(брак - разводити)* розводзиц, розвинчовац; **2. а)** *(расклапати)* розберац; **б)** *(разлагати)* розчленьовац, розкладац; **б)** *(одељивати)* дзелїц, роздзельовац; **3.** *(ширити)* розширйовац, розширяц, шириц

растављати се -ам се **1.** *(растајати се)* розлучовац ше, роз(и)ходзиц ше; **2.** *(растурати се)* розпадовац ше; **3.** *(разводити се)* роз(и)ходзиц ше, розводзиц ше; **4.** *нєзак.* *ґу* **раставити се (4)**

растављач *х.* **1.** розлучовач, роздвойовач; **2. а)** сепаратор, центрифуга *(справа за вилучованє черствих материйох зоз чечносци)*; **б)** *ел.* розкладач; **продужни** ~ предлужни розкладач; **учински** ~ ефектови розкладач

растављеница *ж. оп.* **распуштеница**

растављив -а -о хтори (хторого) мож розлучиц, розобрац, розчленїц итд.; розлучуюци, роздвоююци; розбераци; розчленююци; ~ **ваљак** розбераца ролька, ролька на розберанє

раставни -а -о *ґрам.* роздзельни; ~ **везник** роздзельни злучнїк

растајати се -јем се **1.** розходзиц ше; розлучовац ше; **2.** *(о супружницима)* розходзиц ше, *заст.* розставяц ше

растакати (се) -ачем (се) *нєзак. ґу* **расточити (се)**

растакач *х.* розгриз[ов]ач

растакнути *и* **растаћи** -акнем розгарнуц *(жирячки, древа и под. же би огень нє горел)*

расталити (се) -им (се) *оп.* **растопити (се) (1)**

растанак *х.* розход, розходзенє, розлука; **тужан** ~ смутни розход; **ђачки** ~ школярска розлука

растањивати (се) -њујем (се) *нєзак. ґу* **растањити (се)**

растањивач *х.* розценшовач, сценшовач (роботнїк цо сценшує метал)

растањити -им **1.** *(учинити тањим)* сценшац; ~ **тесто** розогнац *або* розцагнуц цесто на ценко; **2.** розридзиц, розблажиц

растањити се -им се **1.** сценшац ше, постац ценши; **2.** розридзиц ше, розблажиц ше

растапати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **растопити (се)**

растати се -анем се **1. а)** *(разићи се)* розисц ше; порозходзиц ше; розлучиц ше; **б)** *(опростити се на растанку)* одпитац ше, поздравиц ше; **2. а)** *(прекинути друговање)* нє сходзиц ше вецей; **б)** *(о супружницима)* розисц ше, *заст.* розставиц ше; ◊ ~ **са животом (светом, душом)** умрец

растварати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **растворити (се)**

растварач *х. хем.* розпущовач

раствор *х.* **1.** *хем.* розпущенїна; ~ **соли** розпущенїна солї; **2.** *мат.* ришенє, резултат

растворан -рна -рно **1.** *оп.* **растворљив (1)**; **2.** *(који рђаво утиче, разоран)* тот цо губи, руйнуюци; ~ **је моћ новца** пенєж ма моц погубиц чловека

растворити -им **1.** *(отворити)* розтвориц, отвориц; **2. а)** *(направити раствор)* розпущиц; ~ **шећер у води** розпущиц цукер у води; **б)** розблажиц, розридзиц; ◊ ~ **јаз** повадзиц, навесц (привесц) до зраженя; ~ **срце** отвориц шерцо

растворити се -им се **1. а)** *(отворити се)* розтвориц ше, отвориц ше; розступиц ше; **земљо, раствори се!** жеми, отвор ше (розступ ше)!; **б)** указац ше, зявиц ше пред очми, отвориц ше; **в)** одкриц свойо шерцо, отвориц ше; **2.** *(отопити се у раствор)* розпущиц ше; ◊ **растворило му се грло** прегварел, розвязал ше му язик

растворљив -а -о **1.** *(који се раствара)* розпущуюци, розпущоваци, хтори ше розпущує; **2.** *(расклопив)* розбераци, розкладаци

растег *х.* **1.** *оп.* **растегљај; 2.** *оп.* **каучуковац**

растегача *ж. (даска за мешење теста)* табла

растегљај *х.* **1.** *(сежањ)* розширени руки *(як мера за длужину)*; **2.** *(распињање)* розпинанє, розцагованє

растегљати се -ам се розцагнуц ше, нацагнуц ше; вицагнуц ше

растегљив -а -о **1.** розцагуюци, розцаговаци; ~ **метал** розцагуюци метал; **2.** *(који се споро разлива - о течности)* густи, цагаци; ~ **мед** густи мед; **3.** *фиґ.* приcподобююци, прилагодлїви, еластични

растегљивост *ж.* розцагуюцосц, розцаговацосц

растегнути -нем **1.** *(развући)* розцагнуц; ~ **федер** розцагнуц федер; ~ **тесто** розцагнуц цесто; розцагнуц; ~ **причу** розцагнуц приповедку; **2.** *(одужити)* одцагнуц, розцагнуц; **гледали су да растегну време** патрели розцагнуц час; **3.** *(дати замах чему, распалити):* **хармоникаш растегне свирку** гармоникаш розцагнул гармонику и почал грац

растегнути се -нем се **1.** *(развући се)* розцагнуц ше; **гума се растегла** ґума ше розцагла; **2.** *(распрострети се)* розшириц ше, (роз)прештрец/(роз)престрец ше; **равница се растегла у бескрај** ровнїна ше престарла до безконєчносци

растезати (се) -ежем (се) *нєзак. ґу* **растегнути (се)**

растелалити -им *покр. (разгласити)* вибуґновац/вибубновац, виглашиц

растење *с.* роснуце

растепсти -пем **1.** *(разорити)* розваляц, знїщиц, зруйновац; **2.** *(прећердати)* розронтовац, розмарнїц, розтрошиц, розруцац; **3.** *(растурити)* розогнац, розплашиц

растепсти се -пем се **1.** *(разићи се)* розисц ше; порозходзиц ше; **2.** *(пропасти)* препаднуц, скапац, щезнуц, нєстац

растер *х. друк.* растер

растерати -ам **1.** *(разјурити)* розогнац, розплашиц; **пас је растерао овце** пес розплашел овци; **2.** *(растурити)* розогнац; одогнац; розкихац; **ветар је растерао маглу** витор розогнал молгу; ~ **сан** одогнац (розогнац) сон; ~ **друштво** розогнац (розкихац) друштво

растерати се -ам се *(растурити се)* розбиц ше; розисц ше

растеретити -им **1.** розтерховац, зняц часц терхи; ~ **брод** розтерховац ладю; **2.** *(ослободити обавеза)* ошлєбодзиц, розтерховац; ~ **плаћања пореза** ошлєбодзиц од плаценя порциї

растеретити се -им се **1.** розтерховац ше, зняц зоз себе часц терхи; **рамена су ми се растеретила** плєца ше ми розтерховали; **2.** *(обавезе, бриге)* ошлєбодзиц ше, розтерховац ше

растеретница *ж. правн.* розтерховнїца *(документ з котрим ше знїма длуство зоз нєрухомосци)*

растерећење *с.* розтерхованє

растерећивати (се) -ћујем (се) *нєзак.* **1.** розтерховйовац (ше), знїмац (зоз себе) часц терхи; **2.** ошлєбодзовац ше, розтерховйовац ше

растећи *и* **растећи**[1] растегнем *оп.* **растегнути**

растећи *и* **растећи**[2] -ечем *и* растекнем *(прођердати)* розронтовац, розмарнїц, прерайтац; розруцац, розтрошиц; розточиц

растећи се -ечем се **1.** препаднуц, упрепасциц ше; **2.** розчечиц ше, почац чечиц; пречуриц *(о судзини)*

расти -тем *з розл. знач.* роснуц; **брада му расте** рошнє му брада; **деца брзо расту** дзеци швидко рошню; **хлеб не расте без квасца** хлєб нє рошнє без квасу; **цене расту** цени рошню; **расту цене житарицама** рошню цени зарну, *нар.* зарно идзе горе; **број становника расте** число жительох рошнє; **расте од задовољства** рошнє од задовольства; ◊ **расте му перје (капа, кика), расту му крила** барз є задовольни з дачим, рошню му кридла; ~ **у нечијим очима** роснуц у дачиїх очох, здобувац угляд; **расту му зазубице** *оп.* **зазубице**

растиње *с.* рошлїни; древа; желєнїдло

растирати (се) -рем (се) *нєзак. ґу* **растр[е]ти (се)**

растискивати (се) -кујем (се) *нєзак. ґу* **растиснути (се)**

растиснути -нем *(растурити)* розогнац, розплашиц; розбиц; match:розпєсц

растиснути се -нем се **1.** *(раздвојити се)* роздвоїц ше, розисц ше; одцагнуц ше *(єдно од другого)*; **даске су се растиснуле** дески ше

розишли; **2.** *(развући се)* розцагнуц ше, скляпчисциц ше; **лице јој се ратиснуло** твар ше єй скляпчисцела

растити -и *(оплођивати - о птицама)* ґажиц

растити се -им се *(оплођивати се - о птицама)* ґажиц ше; париц ше

растићити се -им се **а)** *(о кукурузу)* вигнац фатюги; **б)** розроснуц ше

растицати (се) -ичем (се) *нєзак. ґу* **растећи (се)**

растоварати (се) -ам (се) *и* **растоваривати (се)** -рујем (се) *нєзак. ґу* **растоварити (се)**

растоварити -им **1.** *(терет са возила)* зняц, познїмац, зруцац, висипац; ~ **дрва** зняц (зруцац) древо; ~ **џакове** зняц (познїмац) мехи; **2.** *(кога)* зняц, познїмац терху з дакого; ~ **магарца** зняц терху з маґарца; **3.** *покр.:* **бог ти све то растоварио** *(нека се твоја клетва, псовка врати на тебе)* най ше то тебе зисци

растоварити се -им се **1.** зняц (познїмац) терху зоз себе; **2.** *покр.* породзиц ше; **3.** *покр.:* **несрећа се на њих растоварила** посцигло их нєщесце

растој *х.* розстоянє, оддалєносц; далєкосц

растојање *с.* розстояне, оддалєносц; ◊ **на растојању** од далєй, домерковано, осторожно; стримано

расток *х.* **1.** антимон, чарна фарба за оберва; **2.** *оп.* **пламењача**

растока *ж.* **1.** розтока *(место дзе ше рика рачка на рукавки)*; **2.** рукавок рики

растоп **1.** *хем. (раствор)* розпущенїна; **2.** сируп, густи сок

растопив -а -о *оп.* **растопљив**

растопина *ж.* розпущенїна

растопити -им розпущиц; розтопиц; ~ **злато** розпущиц злато

растопити се -им се **1.** *(отопити се)* розпущиц ше; розтопиц ше; **сладолед се растопио** сладолед ше розпущел; **2.** *(прећи у нешто друго)* зляц ше, розляц ше; **говор се растопио у музици** бешеда ше розляла у музики, бешеда ше зляла зоз музику; **3.** *(нестати)* скапац, щезнуц, нєстац, розплїнуц ше; **новац се растопио у његовим рукама** пенєж скапал у його рукох; **4.** *фиґ. (испунити се блаженством)* рознїжиц ше, буц полни блаженства

растопљив -а -о розпущуюци, розпущоваци; розтопююци, розтопйоваци; ~ **материја** розпущуюца материя

расторокати -очем *видр.* вшадзи (шицким) поприповедац (виприповедац), розхириц, вибуґновац

расторокати се -очем се розбербляц ше, розприповедац ше

расточити -им **1. а)** *(разјести)* розточиц, поєсц, погризц; **мољци су расточили џемпер** моль розточел триков; **б)** *(расути, улудо потрошити)* розронтовац, розмарнїц, прерайтац, розточиц; ~ **имање** розмарнїц маєток; **2. а)** *(расклопити)* розобрац, порозберац; ~ **кола** розобрац авто; **б)** *(продужити кола стављањем дуже срчанице)* розцагнуц коч; **3.** *(растопити)* розпущиц, розтопиц; ~ **сребро** розпущиц стрибло; **4.** *(разасути)* преточиц, попретакац, порозлївац, поналївац; ~ **вино у флаше** порозлївац вино до фляшох

расточити се -им се **1.** *(распасти се)* розпаднуц ше, розваляц ше; препаднуц; **напола расточена кућа** наполи розваляна (препаднута) хижа; **2.** *(расушити се)* розсушиц ше; **буре се расточило** гордов ше розсушел; **3. а)** *(расути се)* розляц ше, розсипац ше; **б)** *(изгубити се)* страциц ше, скапац, нєстац

растрбушати се -ам се *и* **растрбушити се** -им се натиц до бруха (до пупка), достац брух (брушиско), постац пупкати

растрвити -им розруцац *(без порядку, вшадзи)*

растргавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **растргати (се)**

растрган -а -о **1.** *дїєприкм.* < **растргати; 2.** *(оптерећен, изнурен бригама)* витрапени, страпени, змучени

растргати -им розтаргац; подрец; ~ **писмо** подрец писмо

растргнути -нем **1.** *(искидати)* розтаргац, розтаргнуц; **вук растргнуо овцу** вовк розтаргал овцу; **2.** *(силом раскинути)* розтаргнуц, розорвац/розорвец

растргнути се -нем се **1.** *(раскинути се)* розтаргнуц ше, розорвац ше/розорвец ше, урвац ше; **2.** *(преоптеретити се пословима)* розтаргац ше, потаргац ше, урвац ше од роботи; ◊ ~ **од посла (на све стране, на сто страна и сл.)** розтаргац ше (потаргац ше, урвец ше) од роботи

растребити -им *(распремити)* попораїц, *коц.* попратац

растрезнити -им витрезбиц/витрежбиц

растрезнити се -им се витрезбиц ше/витрежбиц ше

растресати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **растрести (се)**

растресача *ж. физ.* углїбена лєнча

растресен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **растрести (се); 2.** *(раштркан)* розтрешени, розруцани,

нєправилно розпоредзени; **3.** *(расејан)* розтрешени, розшати

растресит -а -о **1. а)** *(сипак)* розтресаци; сипкаци; препущуюци, препущоваци, дзиркави; ~ **земља** розтресаца жем; ~ **снег** сипкаци шнїг; **б)** *(размакнут - о гранама и сл.)* ридки, нєрозроснути; **растресите гране** ридки конари; **2.** *(расејан)* розтрешени, розшати; одсутни; ~ **пажња** розшата увага

растрескати -ам розбиц, розтрепац

растрескати се -ам се розбиц ше, розтрепац ше

растрести -сем **1. а)** *(уситнити)* розтрушиц, потрушиц; ~ **земљу** розтрушиц глїну; **б)** *(расути)* розтресц; порозтресац; ~ **сламу** розтресц сламу; **в)** *(браду, косу - тресући раширити)* розтресц; розчесац; **2.** *(разбити)* розбиц, розтрепац; ~ **брод о стену** розбиц ладю до стини; **3.** *фиґ. (покренути из учмалости; раздрмати; разведрити)* таргнуц, порвец; орозположиц, розвешелїц; **4.** *фиґ. (потрести, депримирати)* потресц, нєприємно нєсподзивац, деприм[ир]овац; **то га је растресло и растужило** тото го потресло и розжалосцело

растрести се -сем се **1.** *(расклимати се)* розкивац ше, розгольтац ше; ше; **2.** *(разгранати се)* розшириц ше, розконариц ше; **3.** *(пренути се, разведрити се)* орозположиц ше, розвешелїц ше, престац буц подлей дзеки

растрети *и* **растрти** -рем **1. а)** *(раширити, развити)* розшириц; прештрец/престрец; **б)** *(разместити на већем простору)* на ценше покласц; посипац; порозкладац; **2. а)** *(протрљати)* почухац; ~ **очи** почухац очи; **б)** *(збрисати)* посцерац, утрец, зотрец; ~ **прашину** посцерац прах

растрети се *и* **растрти се** -рем се розшириц ше; прештрец ше/престрец ше; порозшевац ше, розшац ше; **куће су се растрле по брдима** хижи ше розшали (порозшевали) по брегох

растрзати (се) -ржем (се) *нєзак. ґу* **растргнути (се)**

растриг *х.* зруцани монах

растриж *х. (прорез на оделу)* розпор

растрићи -ижем розштригнуц/розстригнуц

растркати -рчем **1.** ~ **коња** *(натерати коња у трк)* повицинац коня; уштухнуц коня з острогами; **2.** *(раштркати)* розруцац

растркати се -рчем се розбегнуц ше; розбежац ше

растрљати -ам розчухац; розмасциц; **намазати и добро** ~ намасциц и добре розчухац

растровати -рујем затровац, заражиц, заґадзиц; ~ **ваздух** затровац воздух; ~ **рану** заґадзиц рану

растрој *х. (расуло)* нєшор, нєпорядок

растројавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **растројити (се)**

растројити[1] растројим подзелїц на три часци

растројити[2] растројим **1.** *(унети расуло, пореметити)* розбиц; направиц нєшор; дезорґанизовац; загубиц, погубиц; ~ **устаничке редове** розбиц повстанїцки шори; **2.** *(довести до тешког нервног стања)* розстроїц

растројити се -им се **1.** *(растурити се)* розбиц ше; розпаднуц ше; дезорґанизовац ше; **одреди су се растројили** одряди ше розбили; **2.** *(доћи у тешко нервно стање)* розстроїц ше

растројство *с.* **1.** *(расуло)* розпад; нєшор, нєпорядок; дезорґанизованосц; **2.** *(нервна или душевна поремећеност)* розстройство

растрошан -шна -шно ронтовни, трошни

растрошити -им **1.** *(страћити)* розруцац, розтрошиц; **2.** *(уситнити)* розтрушиц; потрушиц; розмелчиц; **вода је растрошила стене** вода потрушела стини; **3.** *фиґ. (изнурити)* вимучиц, витрапиц, вичерпац; **ноћни рад растроши човека** ноцна робота витрапи чловека

растрошити се -им се *(раздробити се)* розтрушиц ше; потрушиц ше; розмелчиц ше

растрпати -ам виняц зоз долїка; ~ **кромпир** виняц кромплї з долїка

растрти -трем *оп.* **растрети**

раструбити -им вшадзи (шицким) (ви)приповедац, вибуґновац, розхириц, розглашиц

растругати -ам розпилїц, препилїц

раструлити се -им се погнїц, з(о)гнїц

раструпати -ам *(изразбијати)* порозбивац, потрепац

растрчати се -чим се **а)** *(ударити у трчање)* розбегнуц ше; розбегац ше; **б)** *(ужурбати се)* почац бегац, зашарпац ше

растршити -им *(разбарушити)* розбуртац, розбуртавиц, побуртац, побуртавиц; пострехавиц; ~ **косу** побуртавиц власи

растубити се -им се розщипиц ше

растужен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **растужити (се); 2.** смутни, жалосни, зармуцени, розжалосцени, розжалєни

растуживати (се) -жујем (се) *нєзак. ґу* **растужити (се)**

растужити -им зармуциц, розжалосциц, засмуциц

растужити се -им се зармуциц ше, розжалосциц ше, розжаліц ше, засмуциц ше
растумачив -а -о хтори (хторого) мож потолковац, розяшнююци; **ова појава није растумачива** тото зявенє нє мож потолковац
растумачити -им розтолковац, потолковац
раступити се -им се **а)** *(размакнути се)* розступиц ше; **б)** *(расплинути се)* розисц ше
растур *х.* розход, утрата, чкода *(при преношенє, дзелєню, розмерйованю роби и под.)*; **одбити 5% на** ~ одбиц 5% на розход при преношеню; **2.** *(распад)* розпад, розпад[ов]анє, препасц; ~ **државе** розпад[ов]анє держави
растурати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **растурити (се)**
растурач *х.* розношач; tарґовацки постреднїк/поштреднїк; аквизитер
растурен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **растурити (се); 2.** *(разбацан)* розруцани, розтрешени; розбити; **село са растуреним кућама** валал з розруцанима хижами
растуривати (се) -рујем (се) *нєзак. ґу* **растурити (се)**
растурити -им **1.** роздац, пороздавац; рознєсц, порозношиц**;** ~ **библиотеку** рознєсц библиотеку; **2.** *(расклопити)* розобрац, порозберац; розмонтир[ов]ац; ~ **машину** розобрац машину; **3.** *(упропастити)* розбиц, знїщиц, упрепасциц; розваляц; ~ **брак** розбиц малженство; ~ **кућу** розваляц хижу; **4.** *(раскинути)* розтаргнуц, претаргнуц; ~ **уговор** розтаргнуц (подрец) контракт; **5.** *(растерати)* розогнац, розплашиц; розпущиц; ~ **скупштину** розпущиц скупштину; **6.** *(разаслати; распоредити)* розослац; розмесциц, порозкладац, розпоредзиц; ~ **тањире по столу** порозкладац танєри по столє; **7.** *(раздати)* роздац, пороздавац, подзеліц, роздзеліц; рознєсц; ~ **летке** пороздавац лєтки; **8.** *(распродати)* розпредац, попредац; **растурио је цео тираж** розредал цали тираж; **9.** *(разгласити)* розглашиц, розшириц, рознєсц; ~ **новост** розглашиц новосц; **10.** *(разбацати)* розруцац; ~ **слог** розруцац склад; **11.** *(разгранати)* розшириц, розконариц, розвиц; **липа је растурила гране** лїпа розширела конари; **12.** *(опружити)* нацагнуц, розцагнуц; ~ **ноге** нацагнуц ноги
растурити се -им се **1.** *(разићи се)* розисц ше, порозходзиц ше; **војска се растурила** войско ше розишло; **магла се растурила** молга ше розишла; **2.** *(распоредити се)* розпоредзиц ше, подзеліц ше; ~ **на врсте** подзеліц на файти; **3.** *(пронети се)* рознєсц ше, розглашиц ше; **растурила се вест** розглашела ше (рознєсла ше) вистка; ◊ ~ **слеме** розбиц фамелию
растући[1] -а -о нарастаюци; ~ **производња** нарастаюца продукция
растући *и* **растући**[2] -учем **1.** *(уситнити)* потлучиц; розтлучиц; ~ **шећер** потлучиц цукер*;* **2.** *(растурити)* розогнац, розплашиц; **ветар растуче облаке** витор розогнал хмари
растученац -нца *х. оп.* **туцаник (1)**
расуда *ж.* суд, оцена; розпатранє, розсудзованє; розум
расудан -дна -дно **1.** *(разуман)* розумни; **2.** *одр. (који се односи на расуђивање):* ~ **способност** способносц розсудзованя
расудити -им розсудзиц, пресудзиц, оценїц
расудљив -а -о *оп.* **расудан**
расуђивати -ђујем *нєзак. ґу* **расудити**
расукати -учем **1. а)** *(клупко)* розкруциц, розмотац; **б)** *(плетиво)* попарац; **в)** *(пређу, конац - распрести)* розкруциц, розсукац; **г)** *покр. (раставити, растурити)* розобрац; **2.** *(тесто)* розогнац; розцагнуц*;* ~ **питу** розогнац питку; ~ **бурек** розцагнуц бурек
расуло *с.* **1.** *(распад)* розпад, розпадованє; *(пометња, хаос)* нєшор, нєпорядок; хаос; **опште** ~ общи нєшор; **2.** *(пропаст)* препасц, знїщенє; **прети им** ~ грожи им препасц; **3.** *(растројство*) розстройство; **4.** *(рушевине)* розвалєнїско; **дигли кућу из расула** дзвигли хижу з розвалєнїска
расунчан -а -о розслункованi, ослунковани; ошвицени зоз слунком
расут -а -о **1.** *дїєприкм.* < **расути (се); 2.** *фиґ.* розтаргани (на шицки боки); **3.** *фиґ. (сломљен)* зламани, убити
расути -спем **1.** *(просути)* розляц; розсипац; ~ **воду** розляц воду; ~ **жито** розсипац жито; **2.** *(расејати)* роз[о]шац, рознєсц; **ветар је расуо лишће** витор рознєс[ол] лїсце; **3.** *(порозмештати)* розпоредзиц, порозмесц[ов]ац; **4.** *(растерати)* розогнац, розплашиц; ~ **скупштину** розплашиц скупштину; **5.** *(уништити)* розваляц, знїщиц; ~ **цело село** знїщиц цали валал; **6.** *(снагу, младосц - нештедимице утрошити)* розмарнїц; **7.** *(пронети глас)* рознєсц, розшириц, розхириц; **расуо сам глас да ће...** розширел сом же...; **8.** *(нашироко распрести разговор)* розприповедац ше
расути се -спем се **1.** *(просути се)* розляц ше; розсипац ше; розтресц ше; **перје се свуда расуло** пирє ше вшадзи розтресло; **2.** *(разићи*

се) розисц ше, порозходзиц ше; **друштво се расуло** дружтво ше розишло; **3.** *(распасти се)* розпаднуц ше, розточиц ше; **расуло се дрво** розточело ше древо; **4.** *(добити килу)* пукнуц; **муж јој се расуо** муж єй пукнул (достал брух)

расушивати се -шујем се *нєзак.* *ґу* **расушити се**

расушити се -им се розсушиц ше; **буре се расушило** гордов ше розсушел

расформирати -ам розформовац; ~ **предузеће** розформовац подприємство

расфућкати -ам *беш.* розронтовац, розмарнїц, прерайтац, розруцац, розтрошиц

расхихотати се -ићем се розхихотац ше, розкихотац ше

расхлада *ж.* **1.** *(расхлађење)* розхладзенє, ошвиженє; **2.** *(хладовина)* хладок, швижосц

расхладити -им **1.** *(охладити, освежити)* розхладзиц, охладзиц; ошвижиц; ~ **пиће** розхладзиц напой; **2.** *фиґ.* *(смирити)* охладзиц, окляпнуц; ~ **занос** окляпнуц занєшеносц

расхладити се -им се **1.** *(освежити се)* розхладзиц ше, охладзиц ше; ошвижиц ше; **2.** *(назепсти)* прехладзиц ше; **3.** *фиґ.* охладзиц ше, окляпнуц

расхладни -а -о розхладзуюци, розхладни; ~ **уређај** розхладзуюце пошоренє

расхлађење *с.* розхладзенє, ошвиженє

расхлађивати (се) -ђујем (се) *нєзак.* *ґу* **расхладити (се)**

расход *х.* розход; **расходи су му велики** розходи му вельки

расходати се -ам се розходзиц ше

расходни -а -о розходни

расходник[1] *х.* кнїжка розходох

расходник[2] *х.* *бот.* посконїк (Eupatorium)

расходовати дујем **1.** розходовац; одписац; ~ **сандуке** розходовац лади; **2.** *(војно лице)* преруциц до резерви

расхуктати се -кћем се < **хуктати**

расцар *х.* зруцени краль, ексцар

расцарити -им зруциц цара (*з престола*)

расцарити се -им се одрекнуц ше царского престолу, абдиковац, одступиц

расцварити се -им *(растопити се)* се розпущиц ше

расцвасти се -атем се *оп.* **расцветати се**

расцват *х.* розквитанє, квитнуце, розквитнуце; квитки, квеце/квице; **трешња у расцвату је дивна** черешня прекрасна кед квитнє; **ливада је у расцвату** пажица у квецу; **2.** *фиґ.* *(процват)* (роз)квитнуце; **културни** ~ културне розквитнуце

расцвелити (се) -им (се) зармуциц (ше), розжалосциц (ше); розплакац (ше)

расцветавати се -ам се розквитац

расцветати се -ам се **1.** розквитнуц; заквитнуц; **шљива се расцветала** шлївка розквитла; **2.** *фиґ.* *(бујно се развити)* розквитнуц; ~ **од радости** розквитнуц од радосци

расвцилити (се) -им (се) *оп.* **расвилети (се)**

расцвокотати се -оћем се почац цвенкац зоз зубами *(од жими),* почац дирґонїц, почац ше тресц

расцеп *х.* *(расцепљено место, пукотина)* розщипене, роздарте, пукнуте и под. место; розпуклїна; празни простор медзи дачим; **једно дрво крста је било усађено у ~ другога** єдно древо крижа було заглобене до другого розщипеного древа; **2.** *(раскид)* розтаргнуце; претаргнуце; розход; ~ **заједнице** розтаргнуце заєднїци

расцепати -ам розщипиц, пощипац; розтаргнуц, розтаргац; роз[о]дрец, подрец; ~ **рукав** розодрац рукав

расцепити -им **1.** розщипиц; розрубац; розодрец; ~ **дрво** розщипиц (розрубац) древо; **гром расцепи небо** гром розщипел нєбо; **2.** *фиґ.* подзелїц; ~ **странку на две струје** подзелїц странку на два струї

расцепити се -им се **1.** розщипиц ше; розодрец ше; **дрво се расцепило** древо ше розщипело; **2. а)** *(одјекнути)* одгукнуц; **расцепио се узвик** одгукнул крик; **б)** *(промукло зазвучати - о гласу)*: **викао је расцепљеним гласом** кричал зоз захрипнутим гласом

расцепка *ж.* двойнїсти гвозд *(хторому ше краки по забиваню зогню на два процивни боки)*

расцепканост *ж.* розщипканосц, розфаластованосц; ~ **поседа** *правн.* розщипканосц маєтку

расцепкати -ам розщипкац, розфаластовац; ~ **имање** розфалстовац маєток

расцепкати се -ам се пощипкац ше, розщипкац ше

расцепљење *с.* **1.** < **расцепити (се); 2.** *(подела)* подзеленє, дзелїдба; ~ **државе** подзеленє держави

расцепљивати (се) -љујем (се) *нєзак.* *ґу* **расцепити (се)**

расцерити -им: ~ **уста** широко отвориц уста вищиряюци зуби; вищириц зуби

расцерити се -им се **1.** вищириц зуби; **2.** *(о устима)* широко ше отвориц указуюци зуби

расцопати -ам *нар.* розбиц, розтрепац *(з моцним вдереньом)*; ~ **главу** розбиц (розтрепац) главу

расцрвоточити -им розточиц, погризц, подзиравиц *(о червоточу)*

рат[1] *х.* война *(и фиґ.);* **спремати се за** ~ рихтац ше до войни (на войну); **објавити** ~ обявиц войну; **избио је** ~ вибухла война; **из тога се изродио** ~ з того ше зведла война; **после рата** по войни; ◊ **грађански** ~ гражданска война; **братоубилачки** ~ братозабивацка война; **ослободилачки** ~ ошлєбодительна война; **светски** ~ шветова война; **хладни** ~ жимна война

рâт[2] *х. (рт)* кончик

рата *ж.* рата; **плаћање на рате** плаценє у ратох (на рати)

ратар *х.* польодїлец, землєдїлец; орач

ратарски -а -о польодїлски, землєдїлски; ~ **производња** польодїлска продукция

ратарство *с.* польодїлство, землєдїлство

ратификација *ж. лат. правн.* ратификация

ратификациони -а -о ратификацийни

ратификовати -кујем *и* **ратифицирати** -ам *зак. и нєзак.* ратификовац

ратиште *с.* боїско

ратлер *х.* патканьош *(пес)*

ратлук *х.* ратлук, *нар.* сланїнки

ратни -а -о войнови; воєни; ~ **инвалид** войнови инвалид, инвалид [з] войни; ~ **друг** товариш з войни; ~ **брод** воєна ладя; ~ **заробљеник** зарабровани, залапени *(у войни)*; **ратне заслуге** воєни заслуги; ◊ **бити с ким на ратној нози** *оп.* **нога;** ~ **техника** войнова технїка; ~ **злочин** войнове злодїйство; ~ **право** войнове право; ~ **стање** войнови стан

ратник *х.* борец

ратница *ж.* жена борец

ратнички -а -о бойовнїцки, борецки; **ратничке песме** бойовнїцки писнї

ратнохушкачки -а -о войновопуйкацки, котри пуйка на войну; ~ **кампања** кампаня розпальованя войни

ратоборан -рна -рно борбени, войнолюбиви, розположени (стройни) за войну; ~ **човек** борбени (войнолюбиви) чловек

ратоборац -рца *х.* **1.** борбени, войнолюбиви чловек*;* **2.** *(ратник)* борец

ратоборност *ж.* борбеносц, войнолюбивосц, борбене (бойовнїцке) розположенє

ратовати -тујем войовац, водзиц войну

ратосиљати се -ам се **а)** *зак.* позбуц ше, ошлєбодзиц ше, отресц ше, ментовац ше; **б)** *нєзак.* позбувац ше, ошлєбодзовац ше, отресац ше

рауб *х. карт.* рауб

раф *х.* раф, полїца, полїчка *(у орманє, муре и под.)*

рафаелски -а -о рафаел[ов]ски

рафал *х.* рафал *(и фиґ.)* **кратки** ~ кратки рафал

рафални -а -о рафални; ~ **ватра** рафални огень

рафија *ж.* **1.** *бот.* рафия (Raphia); **2.** *(лико)* шаш, рафия

рафинација *ж. технол.* рафинация

рафинерија *ж.* рафинерия

рафиниран -а -о **1.** рафиновани; ~ **шећер** рафиновани цукер**; 2.** *фиґ. (истанчан)* рафиновани, вирафиновани

рафинирати -ам *и* **рафинисати** -ишем *зак. и нєзак.* рафиновац

рафинисан -а -о *оп.* **рафиниран**

рафиновати -нујем *оп.* **рафинирати**

рахал *и* **рахао** -хла -хло *(растресит, сипак)* трушаци; розтресаци; сипкаци

рахат 1. *прикм. нєпрем.* задовольни, у дзеки, добрей дзеки, розположени; мирни, спокойни; **2.** *присл.* мирно, спокойно

рахатан -тна -тно *оп.* **рахат (1)**

рахат-локум *х. оп.* **ратлук**

рахатлук *х.* задовольство, уживанє, ужиток, лагодносц

рахатовати -тујем уживац, звольовац себе, розкошовац

рахитис *х. мед.* рахитис

рахитичан -чна -чно рахитични

рахитичар *х.* рахитичар

рахмет *х.:* ~ **његовој души** най на мире спочива *(о покойному)*

рахметли *прикм. нєпрем.* покойни

рахметлија *х. (покојник)* покойни, умарти

рахт *х. (коњска опрема)* штверци, серсан/серсам

Рац *х.* Рац *(видрижнююца назва за Серба)*

раца *ж. покр.* качка

рацак *х. покр.* качур

рацетина *ж.* каче месо

рација *ж.* рация

рационалан -лна -лно рационални; ◊ ~ **број** рационалне число

рационализам -зма *х.* рационализ[е]м

рационализатор *х.* рационализатор

рационализација *ж.* рационализация

рационализирати -ам, **рационализовати** -зујем *и* **рационалисати** -ишем *зак. и нєзак.* рационализовац

рационалист[**а**] *х.* рационалист[а]

рационалистичан -чна -чно *и* **рационалистички** -а -о рационалистични

рационирати -ам *зак. и нєзак.* рационовац

рацки -а -о (< **Рац**) рацки

Рацкиња *ж.* Рацкиня *(гандруюца назва за Сербкиню)*
рацман *х. покр. оп.* **рацак**
рачар *х.* **а)** *(хватач ракова)* ракар; **б)** тот цо люби єсц раки, любитель ракох
рачарица *ж.* **а)** *(она што хвата ракове)* ракарка; **б)** тота цо люби єсц раки, любителька ракох
рачац -чца *х. покр.* болї у жалудку, кольки
рачва *ж.*, *звич. у мн.* рачки; чеперки, *коц.* рошошки
рачваст -а -о рачкасти
рачвати се -ам се рачкац ше, розконарйовац ше як рачки, роздвойовац ше, дзелїц ше
рачвица *ж. дем.* мали рачки; мали чеперки/рошошки
раче -ета *с.* **1.** *(паче)* каче; **2.** *(рачић)* рачок
рачији -а -о раков, рачи; ~ **кљешта** раково (рачи) клїщи
рачина *х. ауґм. и пей.* рачиско
рачити се -и се пачиц ше, любиц ше, буц по дзеки; **нису јој се рачиле његове речи** нє пачели ше єй його слова; **не би ми се рачило...** нє любел бим...; нє пачело би ше ми
рачић *х. оп.* **раче**
рачји -а -е *оп.* **рачији**
рачун *х.* **1.** *з розл. знач.* рахунок; **жиро-рачун** жиро-рахунок; **2.** *шк.* рахунки, математика; **3.** *(корист)* хасен, рахунок, интерес; **немам ја рачуна бавити се тиме** нє мам я хасну занїмац ше зоз тим; **4.** *(трошак)* трошок; **5.** *(план, намера)* намира, рахунок; **учинити нешто с рачуном** зробиц дацо з одредзену намиру; **6.** *(процена, мишљење)* прецена, думанє, рахунок; **по мом рачуну...** по моєй прецени, по моїм думаню...; ◊ **водити рачун**[**а**] **(о коме, о чему)** водзиц рахунку (о даким, о дачим), мац старосц на дакого *або* дацо *и* о даким *або* дачим*;* **живети на туђ** ~ жиц на цудзи рахунок, жиц на цудзим карку; **имати (изравнати) с неким рачуне** мац (поровнац) з даким рахунки; **не иде му то у** ~ *(не одговара му то, није му то од користи)* нє видзи ту свой хасен, нє одвитує му то; **покварити коме рачуне** погубиц дакому рахунки (плани); **положити (полагати)** ~ положиц (зложиц, покладац) рахунок; **радити нешто за свој** ~ робиц дацо на (за) свой рахунок; ~ **без крчмара** женїдба Янка у Коцуре, рахунок без качмара; **чист** ~ **дуга љубав** *оп. фраз. под* **љубав**
рачунало *с. и* **рачунаљка** *ж.* рачуналька *(направа за рахованє)*
рачунар *х.* **1.** *техн.* рахункар, компютер; **2.** рахунководитель
рачунарски -а -о рахункарски, компютерски; ~ **центар** рахункарски центер
рачунати -ам *з розл. знач.* раховац; ~ **на прсте** раховац на пальци; **рачунам да је то добро** рахуєм же то добре; **рачунајте на нас!** рахуйце на нас! **морао је** ~ **с том могућношћу** мушел раховац з тоту можлївосцу (на тоту можлївосц); **рачуна га за пријатеља** рахує (трима) го за приятеля; **рачунаћу вам нижу цену** будзем вам раховац нїзшу цену
рачунати се -ам се **1.** *(сматрати се, убрајати се)* тримац ше, раховац ше; **и они се рачунају у образоване** и вони ше тримаю за образованих; **2.** *(разрачунавати се)* обраховйовац ше, розраховйовац ше; **док дође, рачунаћемо се** док придзе, розрахуєме ше
рачуница *ж.* **1.** *(уџбеник из рачуна)* рахунки; **2.** *(интерес)* рахунок, хасен, интерес; **нема он ту никакву рачуницу** нє ма вон ту нїяки рахунок; **3.** *(рачунање)* рахованє; **дао се у рачуницу** дал ше до рахованя, почал раховац
рачуноводство *с.* рахунковод[итель]ство
рачуновођа *х.* рахунководитель
рачуноиспитач *х.* рахункопрепатрач, ревизор
рачунополагач *х.* рахункопокладач
рачунски[1] -а -о **1.** рахункови; ~ **операција** рахункова операция; **2.** *(из рачуна)*: ~ **бракови** малженства пре рахунок (з рахунку, пре хасен)
рачунски[2] *присл.* **1.** *(рачунском операцијом)* рахуюци, з рахованьом, з рахункову операцию; ~ **одредити удаљеност** рахуюци одредзиц оддалєносц; **2.** *(из интереса)* з рахунком, плански
рачунџија *х.* **1.** *(који добро рачуна)* рахункош; **2.** тот цо шицко роби лєм пре хасен, рахункош
раџа *х.* раджа *(индийски феудални поглавар)*
раша *ж.* раша *(1. файта домашнього сукна; 2. файта suknї; 3. украс на главу)*
рашак *х.* мотовидло *(за предзу)*
рашељка *ж. бот.* дзива вишня (Prunus mahaleb)
рашепирити -им розшириц; ~ **мараму** розшириц хусточку
рашепирити се -им се **1.** розшириц ше; **2.** *фиґ.* почац ше пишиц, почац ше випинац
рашепурити (се) -рим (се) *оп.* **рашепирити (се)**
рашетати се -ам се розшейтац ше, почац ше шейтац
рашивати -ам парац

раширивати (се) -рујем (се) *нєзак. ґу* **раширити (се)**

раширити -им **1. а)** *з розл. знач.* розшириц; ~ **руке, крила** розшириц руки, кридла; ~ **заразу** розшириц заразу; ~ **видокруг** розшириц видогляд; **б)** *(развући)* розцагнуц; розшириц; ~ **ципеле** розцагнуц ципели; **в)** *(распрострети)* розшириц; (роз)престрец/(роз)прештрец; попресцерац; ~ **тепих** розшириц тепих; ~ **веш** попресцерац шмати; **2.** ~ **очи** вищириц очи; **3.** *(разгласити)* розшириц, розглашиц, рознєсц; ◊ **раширених руку (до)чекати** (до)чекац з розширенима руками

раширити се -им се **1. а)** *з розл. знач.* розшириц ше*;* **б)** *(развући се - о одећи, обући)* розцагнуц ше; розшириц ше; **2.** *(удобно се наместити)* розкомоциц ше, уцополїц ше, розшириц ше; **3.** *(о очима)* вищириц ше; **очи му се рашире** очи вищирел; **4.** затиц, натиц, загрубнуц; розроснуц ше; **5.** *(прострети се при паду)* розцагнуц ше

рашити -ијем розпарац; попарац

рашљаст -а -о рачкасти, як рачки

рашљати се -ам се рачкац ше, розконарйовац ше; роздвойовац ше, дзелїц ше; **пут се рашља на више страна** драга ше рачка на вецей боки

рашље -шаља *ж. мн. оп.* **рачве**

рашљика *ж.* **1.** баюси *(цверенкасти орґан цагацих рошлїнох з котрима ше вони лапаю за други рошлїни або предмети);* **2.** *зоол.* ґарава (рачкастохвоста) ластовка (Hirundo (Chelidon) rustica)

рашпа *ж. техн.* рашпель, ресельов

рашпати -ам рашпельовац, ресельовац

рашрафити -им одшрубовац, одкруциц шруб (шрубик)

рашрафити се -им се розкивац ше *(пре попущованє одн. траценє шрубикох)*

рашрафљивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **рашрафити (се)**

рашта *присл.* **1.** *(због чека)* прецо, чом, зач*;* **немаш ~ да се љутиш** нє маш ше прецо гнївац; **2.** *(ради чега)* прецо, нач

раштел *х. лат.* **1.** *ист.* раштел; **2.** *(гвоздена решетка)* роштель

раштимати (се) -ам (се) *и* **раштимовати (се)** -мујем (се) розштимовац (ше); ~ **клавир** розштимовац клавир

раштркан -а -о **1.** *дїєприкм.* < **раштркати (се); 2.** *(који је разбијеног типа)* розруцани; ~ **предграђе** розруцани предгород; ~ **село** розруцани валал, валал у котрим хижи нє правени у шорох

раштркати -ам розруцац; роз[о]шац; розселїц; розогнац; **беда је раштркала народ по целом свету** худобство розшало народ по цалим швеце

раштркати се -ам се роз[о]шац ше, розисц ше; розселїц ше

рашће *с.* рошлїни; древа; желєнїдло

рашћердавати -ам *нєзак. ґу* **рашћердати**

рашћердати -ам розронтовац, розмарнїц, прерайтац, розруцац, розтрошиц

рашћеретати се -ам се розприповедац ше, розбербляц ше, роздрандац ше, розчаракац ше

рашћућорити се -им се < **ћућорити**

рашчаврљати се -ам се < **чаврљати**

рашчарати -ам *(скинути чини)* одчаровац

рашчварити се -им се **1.** розпущиц ше *(як шкварка на огню)* **2.** *беш. (добро се загрејати крај ватре, на сунцу)* зограц ше, уграц ше, розограц ше; розпроїц ше

рашчељустити -им розняц, широко розтвориц

рашчепити[1] рашчепим *(отчепити)* одоткац, отвориц; виняц дуґов

рашчепити[2] рашчепим *(размаћи у страну; раширити)* розшириц; отвориц; розчепериц; ~ **ноге** розшириц ноги

рашчепити се -им *оп.* **раскречити се**

рашчепркати -ам розшпиртац

рашчеречити -им розрезац (розрубац, розфаластовац, розоначиц) на штири часци; розтаргац, розфаластовац, розоначиц

рочерупати -ам **1. а)** *(почупати перје)* оскубац; **б)** *(раскомадати)* розтаргац; **2.** *(рашчупавити)* розбурта[ви]ц, побурта[ви]ц, пострехавиц

рашчетворити -им *оп.* **рашчеречити**

рашчетворити се -им се роздзелїц ше на штири часци

рашчешати (се) -шем (се) подрапац (ше), поздзерац (ше) *(шкрабаюци ше)*

рашчешљавати (се) -ам (се) розчесовац (ше)

рашчешљати -ам розчесац; ~ **косу** розчесац власи; ~ **вуну** розчесац волну

рашчељати се -ам се розчесац ше

рашчијати -ам **1. ~ перје** *(скинути чије са перја)* опарац пирє; **2.** *(лан, вуну - рашчешљати)* розчесац

рашчинити[1] рашчиним зняц чин, позбуц чину, розчиновац

рашчинити[2] рашчиним **1.** *(исећи на комаде)* порезац, порубац**;** ~ **јагње** порезац баранче; **2.** розридзиц, розблажиц; ~ **вино** розблажиц

вино; **3.** *(раставити, растурити)* розобрац; погубиц; ~ **кола** розобрац коч; **4.** *(распрести)* розсукац; розплєсц; розпресц; ~ **нити** розсукац нїтки

рашчинити се -им се **1.** розпаднуц ше; **2.** прибрац ше, преблєчиц ше, облєчиц ше *(до дакого другого, же би бул як дахто други)*; **рашчинила се у сељанку** прибрала ше до селянки; **3.** *(разведрити се - о времену)* вихвилїц ше; **време се рашчинило** вихвилєло ше

рашчистити -им *з розл. знач.* розчисциц; ~ **земљиште** розчисциц жем; **морамо ~ ту ствар** мушиме розчисциц тоту ствар; ~ **рачуне** розчисциц рахунки; *(с неким, с нечим)*: ~ **пићем** розчисциц з напойом

рашчистити се -им се **1.** *(разведрити се)* **а)** *(о небу)* вияшнїц ше*;* **б)** *(о времену)* вихвалїц ше*;* **2.** *взаєм. повр. (обрачунати се)* обраховац ше, виквитац ше, розраховац ше

рашчитати се -ам се розчитац ше, зачитац ше, дац ше до читаня

рашчишћавати -ам розчисцовац

рашчишћавати се -ам се *нєзак. ґу* **рашчистити се**

рашчланити -им **1.** *(израздвајати)* роздзелїц, подзелїц; **2.** *(подробно испитати)* розчленїц; анализовац; ~ **проблем** розчленїц проблем

рашчлањавати -ам **1.** *(раздвајати)* роздзельовац, дзелїц; **2.** *(подробно испитивати)* розчленьовац; анализовац

рашчлањив -а -о **1.** розделюючи; дзелїви; **2.** розчленюючи, розчленїви

рашчовек *х.* нєчловек; злодїй

рашчовечавати -ам розчловечовац; дегуманизовац

рашчовечити -им розчловечиц, дегуманизовац

рашчупавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **рашчупати (се)**

рашчупавити (се) -им (се) розбурта[ви]ц (ше), побурта[ви]ц (ше), пострехавиц (ше)

рашчупан -а -о розбуртавени, буртави; стрехави

рашчупати -ам **1.** *оп.* **рашчупавити; 2.** *(почупати)* витаргац; повитарговац; **3.** *(искомадати)* розтаргац

рашчупати се -ам се *оп.* **рашчупавити се**

рашчути се -ујем се **1.** *(разгласити се)* розчуц ше, розхириц ше; **то се брзо рашчуло по селу** то ше швидко розчуло по валалє; **2.** *(постати чувен, прочути се)*: **његова слава се надалеко рашчула** о його слави ше надалєко розчуло

рбак рпка *и* **рбањак** -њка *х. оп.* **рбина**

рбаст -а -о *и* **рбатан** -тна -тно *(крњ, заломљен)* з хторого одбити (одламани, одпукнути, одщипени и под.) фалаток; **грлић боце је ~** з гарла фляши одбите

рбина *ж. (комад разбијене посуде)* черепчок; склєнчина; фалаток

рвалиште *с.* пасоваліще

рвање *с. спорт.* пасованє

рвати се -вем се **1.** *спорт.* пасовац ше; **2.** *фиґ.* пасовац ше, моцовац ше; ~ **с проблемима** пасовац ше з проблемами

рвач *х.* пасовач

рвачица *ж.* пасовачка

рвачки -а -о пасовацки; ~ **спорт** пасовацки спорт

ргати -ам губиц з нєуважним хаснованьом

рдати -ам *покр. (преметати, претурати)* кутатовац, борикац

рдобрадица *ж. бот.* їжовнїк (Dactylis glomerata)

рдорога *ж. покр. пей. (опака жена)* стара босорка, кобза

рђа *ж.* **1.** *осн. и бот.* ардза; ~ **се ухватила на гвожђе** ардза ше влапела на желєзо; **житна ~** *бот.* житна ардза; **2.** *фиґ.* нєволя, бида, зло; **3.** *фиґ.* **а)** *(неваљалац, нитков)* паскуднїк, куйон, скаранїк; **б)** подла роба; ◊ ~ **се за злато не прима** ардза ше на злато нє лапа

рђав -а -о *(комп.* рђавији *и* гори*)* **1. а)** *(неваљао)* нєдобри, зли, плани; ~ **човек** нєдобри чловек; **он има ~ обичај** вон ма нєдобри (плани) обичай; **б)** *(лош радник; неспособан)* слаби*;* подли; нїяки; нєдобри*;* ~ **руководилац** слаби руководитель; ~ **домаћица** нєдобра (нїяка) ґаздиня; **в)** *(неприличан; непристојан)* нєприкладни, нєдобри; нєшорови; хтори нє таки як ше швечи; нєпристойни, бридки; нєкрасни, нєшумни; зли; ганєбни; ~ **владање** нєприкладне справованє; нєшумне справованє; ~ **друштво** нєшорове дружтво; ~ **пример** нєдобри (зли) приклад; **поћи по рђавом путу** пойсц по нєдобрей драги; **2. а)** *(слабог квалитета)* подли, слаби, нїяки; ~ **исхрана** подли кост; **б)** *(недовољан)* слаби, подли; нєродни, плани *(рок);* ~ **летина** слаби урожай; ~ **година** слаби (нєродни) рок; **в)** *(тежак - о времену, приликама)* чежки, прикри; ~ **времена** чежки часи; **3.** *(неповољан, неугодан)* нєприємни, нєзґодни; нєдобри; прикри; ~ **положај** нєприємне (нєзґодне, прикре) положенє; ~ **утисак** нєприємни упечаток; **4.** *(о времену)* бридки*;* ~ **време** бридка хвиля; **5.** *(штетан, негативан)* нєдобри; зли; **добре и рђаве стране** добри и нєдобри боки; **6.** *(нездрав)*

слаби; хори, похорени, нєздрави, нє як треба; **рђавог здравља** слабого здравя; **нешто сам** ~ цошка сом хори; **7.** *(лош - о оцени из владања)* слаби; **8.** *(зарђао)* ардзави, заардзавени; ~ **ексер** ардзави гвозд; ◊ **на** ~ **глас изнети** *оп. под* **глас**

рђава *ж. покр.* туберкулоза, єфтика, сухоти

рђава трава *х. бот.* ардзава трава (Koeleria)

рђавштина *ж. (ружна појава, неваљалство)* паскудносц

рђарија *ж.* **1.** *оп.* **рђавштина; 2.** ардзави (заардзавени, поардзавени) предмети

рђаст -а -о червенкасти, червенкави, кафовкасти, кафовкави

рђати -ам ардзавиц *(през.* -веєм); **плуг рђа** плуг ардзавеє

рђогризати -*ам.* гоч цо приповедац; огваряц; бридке приповедац

рђуштина *ж. нар. мед. (врућица)* горучка

реагенс *х.* реагенс

реагирати -ам *и* **реаговати** -гујем *зак. и нєзак.* реаґовац

реактиван -вна -вно реактивни; **реактивни мотор** реактивни мотор

реактивација *и* **реактивизација** *ж.* реактивация, реактивизация

реактивирати -ам *и* **реактивисати** -ишем *зак. и нєзак.* реактивовац

реактор *х. техн.* реактор; **нуклеарни** ~ нуклеарни реактор

реакција *ж. з розл. знач.* реакция; ~ **организма** реакция орґанизма; **акција и** ~ акция и реакция; ~ **је угушила тај покрет** реакция загартушела тот рух; ◊ **ланчана** ~ ланцова (ланєчна) реакция; **нуклеарна** ~ нуклеарна реакция

реакцијски -а -о ракцийни, реакцийски

реакционар *х.* реакционер

реакционаран -рна -рно реакционерни; ~ **политика** реакционерна политика

реакционарка *ж.* реакционерка

реакционарски -а -о реакционерски

реакционер *х. оп.* **реакционар**

реакциони -а -о реакцийни; ~ **лук** *спец.* реакцийни лук, лук реакциї

реалан -лна -лно *з розл. знач.* реални; **реални капацитет** реални капацитет; ~ **број** *мат.* реалне число; ~ **захтев** реалне вимаганє; ~ **цена** реална цена; ~ **став** реалне становиско; ◊ ~ **вредност** реална вредносц; ~ **гимназија** реална ґимназия; **реални уговор** *правн.* реални контракт

реалац -лца *х. (ученик реалке)* реалєц

реализам *х. лат.* реализ[е]м; ◊ **критички** ~ *фил.* критицки реализ[е]м

реализатор *х.* реализатор

реализаторски -а -о реализаторски; ~ **способност** реализаторска способносц

реализација *ж.* реализация

реализирати -ам *и* **реализовати** -зујем *зак. и нєзак.* реализовац

реалије *ж. мн.* реалиї

реалист[**а**] *ж.* реалист[а]

реалистичан -чна -чно *и* **реалистички** -чка -чно реалистични; ~ **правац** реалистични напрям

реалитет *х.* **1.** реалитет, реалносц*;* **2.** *мн. (некретнине)* нєрухомосц, нєрухоми маєток, реалитет

реалка ж. реалка (тип штреднєй школи; реална ґимназия)

реално присл. реално

реалност ж. реалносц

реанимација ж. реанимация

ребалансирати -ам зак. и нєзак. ребалансовац

ребарце -а и -ета с. **1.** дем. реберко; **2.** мн. кул. реберка, ребра, котлет

ребел х. бунтовнїк, повстанїк

ребелати се -ам се побунїц ше

ребнути -нем нар. (одаламити) зрезац, бовкнуц, бухнуц, уцац

ребрани -а -о ребров[и]

ребраст -а -о ребрасти

ребрача ж. **1.** анат. плюцова хусточка; **2.** бот. блехнум (Blechnum spicant)

ребраш х. покр. худи чловек (котрому видно ребра)

ребрени -а -о оп. **ребрани**

ребреница ж. шалукатра

ребренице присл. (са стране) збоку

ребрити -им блукац (ше), ходзиц; **замишљен ребри улицама** задумани ходзи по улїцох

ребрити се -им се фиґ. (разметати се, правити се важан) випинац ше, стопорчиц ше, возношиц ше, ґеребечиц ше

ребриште с. **1.** анат. першова клїтка, ребриско; **2.** дроти на амрелу; **3.** тварда часц лепези

ребро с. з розл. знач. ребро; **лажно** ~ анат. фалшиве ребро; **планинско** ~ ґеоґр. горске ребро; **бродска ребра** ладьово ребра; ~ **листа** бот. ребро лїсца; ◊ **бити танких ребара** буц худобни; **броје му се ребра** (јако је мршав) видно му ребра; **наместити, поломити (поравнати, пребројати) коме ребра** намесциц (понамесцац) дакому реберка; **с неба (из неба) па у ребра** нараз, одразу, нєсподзивано

ребус х. осн. и фиґ. ребус

ребуски -а -о ребуски, ребусов[и]
ревакцинација ж. мед. ревакцинация
ревакцинирати -ам и **ревакцинисати** -ишем зак. и нєзак. ревакциновац
ревалвација ж. ревалвация
ревалоризација ж. ревалоризация
ревалоризирати -ам и **ревалоризовати** -зујем зак. и нєзак. ревалоризовац
реван -вна -вно оп. **ревностан**
реванш х. реванш; **реванш-утакмица** реванш-змаганє
реванширати се -ам се зак. и нєзак. реваншовац ше
реваншистички -а -о реваншистични
ревати -ам **1.** (њакати) ричац; **2.** гандр. ричац, надзерац ше, дрец ше; **3.** (наваљивати уз буку) пребивац ше, предзерац ше, навальовац; **4.** заст. круциц (цагац ше) добока; зиходзиц з драги
ревена ж. заєднїца; цимборенє; заєднїцки трошок за єдзенє и пице (єднак розпоредзени на шицких учаснїкох)
ревенати се -ам се и **ревенити се** -им се зсдружовац ше; цимбориц (оп. **ревена**)
ревер х. фр. **1.** (део крагне) ревер; ґалєр) **2.** (наличје) спак, други бок; ~ **коверте** спак коверти; **3.** воєн. ревер (бок мура або декунку котри заклонєни од нєприятеля)
реверанс х. реверанс
реверенда ж. реверенда
реверзибилан -лна -лно реверзибилни
реверс х. реверс; **узети на** ~ вжац на реверс
ревидирати -ам зак. и нєзак. ревид[ир]овац
ревизија ж. ревизия
ревизијски и **ревизиони** -а -о ревизийски, ревизийни; ~ **жалба** ревизийна жалба
ревизионизам -зма х. ревизиониз[е]м
ревизионист(а) х. ревизионист[а]
ревизионистички -а -о ревизионистични
ревизор х. ревизор
ревизорски -а -о ревизорски
ревија ж. з розл. знач. ревия; **модна** ~ модна ревия
ревијалан -лна -лно и **ревијски** -а -о ревиялни, ревийни, ревийски, ревийов
ревир х. (подручје) ревир
ревкаст -а -о червенкасти, червенкави; кафовкасти, кафовкави (о волови, крави и под.)
ревнитељ х. оп. **ревносник**
ревновати -нујем пилновац, усердно робиц (старац ше, трудзиц ше, намагац ше)
ревносник х. хтори пилнує, хтори усердно роби, хтори ше усердно стара (трудзи, намага)
ревносност и **ревност** ж. **1. а)** пилносц, пилнованє, усердна робота (старанє, намаганє), усердносц; шоровосц, порядносц **б)** (заузимање, брига) старанє, бриґа; **2.** (завидљивост) завидлївосц, зависц
ревностан -сна -сно пилни; усердни; шорови, порядни; заст. ревни
ревњив -а -о **1.** оп. **ревностан; 2.** (љубоморан, завидљив) завидлїви, любоморни
револвер х. револвер, беш. леворвер
револвераш х. револвераш
револверашки -а -о револверашски; ~ **обрачун** револверашски обрахунок
револверски -а -о револверски; ◊ ~ **штампа** револверски новини
револт х. револт; **изразити** ~ виражиц револт
револтирати -ам зак. и нєзак. револтовац; **тај поступак га је револтирао** тот поступок го револтовал
револтирати се -ам се револтовац ше
револуција ж. з розл. знач. револуция; **Октобарска** ~ ист. Октоберска революция; **техничка** ~ технїчна революция; ~ **Земље** ґеоґр. револуция Жеми
револуцијски -а -о революцийни
револуционар и **револуционер** х. революционер
револуционаран -рна -рно революционерни
револуционарка и **револуционерка** ж. революционерка
револуциони -а -о революцийни; ~ **занос** революцийна занєшеносц
револуционизирати (се) -ам (се), **револуционирати (се)** -ам (се) и **револуционисати (се)** -ишем (се) зак. и нєзак. революционовац (ше)
ревоцирати -ам зак. и нєзак. ревоковац, ревоцировац
рега ж. мурчанє, вирчанє, ричанє
регал х. з розл. знач. реґал
регалан -лна -лно (владарски) реґални
регалије ж. мн. ист. реґалиї
регата ж. спорт. реґата
регатни -а -о реґатни
регби слов. заст. и покр. (рекао бих, изгледа) випатра, як ше ми видзи
регеменат -нта х. и **регемента** ж. оп. **регимента**
регенеративан -вна -вно реґенеративни
регенератор х. реґенератор
регенерација ж. реґенерация
регенерирати (се) -ам (се) и **регенерисати (се)** -ишем (се) зак. и нєзак. регенеровац (ше)
регенс х. (надзорник, управник) реґенс
регент х. (привремени владар) реґент
регет х. (крекет) ґравчанє, крекетанє

регетати -ећем **1.** (крекетати - о жабама) ґравчац, крекетац; **2.** (производити гласове сличне крекетању) ґравчац, дрец ше, надзерац ше, бечац и под.
регија ж. реґия
регимента ж. воєн. ист. (пук) реґимента
регментски -а -о реґиментски, реґиментов
регион х. реґион
регионалан -лна -лно реґионални
регионализам -зма х. реґионализ[е]м
регионализирати -ам и **регионализовати** -зујем зак. и нєзак. реґионализовац
регионалистички -а -о реґионалистични
регионски -а -о реґионски
регистар -тра х. з розл. знач. реґистер
регистар-каса ж. реґистер-каса
регистарски -а -о реґистерски
регистратор х. реґистратор
регистратура ж. реґистратура
регистрација ж. реґистрация
регистрирати (се) -ам (се) и **регистровати (се)** -рујем (се) зак и нєзак. реґистровац (ше)
регламан х. (правило, пропис) реґламан
реглер х. з розл. знач. реґлер
регнути -нем **1.** (зарежати искезивши зубе) змурчац, звирчац, зричац; **2.** фиґ. (проговорити, писнути) озвец ше
реграција ж. заст. реґрация (1. школски розпуст; 2. дарунок хтори школяре раз до тижня ношели учительови)
регрес х. реґрес
регресиван -вна -вно реґресивни
регресија ж. з розл. знач. реґресия
регресирати (се) -ам (се) зак. и нєзак. реґресовац (ше)
регресни -а -о реґресни
регрут х. реґрут
регрутација ж. реґрутация
регрутацијски и **регрутациони** -а -о реґрутацийни; ~ **комисија** реґрутацийна комисия
регрутни -а -о реґрутни
регрутовати -тујем зак. и нєзак. реґрутовац
регрутски -а -о реґрутски, реґрутни
регула ж. (правило) реґула, заст. рейґула
регуларан -ран -рно реґуларни
регулатив х. правн. реґулатив
регулатор х. реґулатор
регулација ж. реґулация
регулацијски и **регулациони** -а -о реґулацийни; ~ **канали** реґулацийни канали (беґелї)
регулирати -ам и **регулисати** -ишем зак. и нєзак. реґуловац

ред х. **1.** з розл. знач. шор; **чекати у реду** чекац у шоре; ~ **сланине**, ~ **меса** шор сланїни, шор меса; **сад је на тебе** ~ тераз на це шор; **он седи у другом реду** вон шедзи у другим шоре; **ко је на реду?** хто на шоре?; **на кога је** ~ **?** на кого шор?; **он спада у** ~ **најбољих писаца** вон спада до шора найлєпших писательох; **дао је цео ред крупних дела** дал цали шор вельких дїлох; **2.** (установљен ток и начин рада, живота) шор, порядок; **завести** ~ завесц (запровадзиц) шор; **направити мало реда у кући** направиц дакус шора у доме; **3.** (поредак, распоред) порядок, розпорядок; шор; ~ **вожње** розпорядок воженя; **по утврђеном реду** по утвердзеним шоре (розпорядку); **4.** (редак у књизи) шор, шорик; **5.** (сталешка група) стан, ряд, шор; **адвокатски** ~ адвокатска стан; **фрањевачки** ~ церкв. франєвецки стан; монашки ~ монашски стан; **6.** (орден) одликованє, орден; **униформа са редовима** униформа з одликованями; ◊ **аритметички редови** мат. аритметични шори; **без реда** без шора; **без икаквог реда** цалком (подполно) без шора; **бити првога реда** буц першого шора, буц найзначнєйши (найвизначнєйши, найвекши и под.); **бити (стајати) у првим редовима** буц (стац) у перших шорох; **дневни** ~ дньови шор (порядок); **довести у ред** привесц до шора; **доћи на** ~ присц на шор; **збити редове** збиц шори; **ићи (тећи) својим уобичајеним (обичним) редом** исц (чечиц) по своїм звичайним шоре (своїм шором); **кућни** ~ домови порядок; **научити кога реду** научиц дакого шора (мореса); увесц дакого до шору; **преко реда** прейґ шора; **возни** ~ розпорядок воженя; **реда ради** пре шор; **редом** (по реду) за шором, по шоре; **скинути с дневног реда** зняц з дньового шора; **у двојне редове!** спорт. до двойних шорох! **читати између редова** читац медзи шориками (помедзи шорики)
редак[1] ретка х. (мн. реци) дем. (< **ред**) шорик
редак[2] ретка ретко з розл. знач. ридки; ~ **каса** ридки власи; ~ **магла** ридка молга; ~ **супа** ридка юшка (юха); ~ **случај** ридки случай; ~ **човек** ридки чловек
редактор х. редактор
редакторски -а -о редакторски, редакторов
редакција ж. з розл. знач. редакция
редакцијски -а -о редакцийни, редакцийски, редакцийов
редакциони -а -о редакцийни

редар х. **1.** (ученик задужен за ред у разреду) дежурни; **2.** (полицијски службеник) полицай, заст. щетнїк; **3.** мерковач; провадзач шора (на даякей святочносци и под.)

редара ж. **1.** редара, домашня, ґаздиня (жена хтора у задружним валалским доме водзи обисце по шоре хтори єй одредзени); **2.** (ученица редар) дежурна

редарствени -а -о полицийски, полицийни

редарственик х. полицай

редарство с. **1.** полиция; **2.** (редарска дужност) дежурство; стражарство

редати (се) -ам (се) оп. **ређати (се)**

реденгот х. реденґот (хлопски капут)

реденик х. воєн. патронїк

редигирати -ам и **редиговати** -гујем зак и нєзак. редиґовац

редитељ х. режисер

редитељски -а -о режисерски, режисеров

редити[1] редим **1.** (дотеривати) ушорйовац, шориц; ~ **фризуру** ушорйовац фризуру; ~ **по соби** пораїц хижу; **2.** (ређати) складац, класц, шоровац; ~ **колаче на послужавник** класц (складац) колачи на тацну; **3.** церкв. (зарeђивати) пошвец[ов]ац; ~ **свештеника** пошвец[ов]ац священїка (паноца) **4.** (спремати за употребу) готовиц, приготовйовац, рихтац, пририхтовац; робиц коло дачого и з дачим; розберац; ~ **кокошку** розберац куру; **5.** (управљати) управяц; **6.** (ићи, обилазити редом) обиходзиц, исц шором

редити[2] редим прериdзовац; розридзовац

редити се[1] редим се **1.** ушорйовац ше, шориц ше; **2.** шоровац ше

редити се[1] редим се прериdзовац ше, поставац ридши

редиф х. заст. резервист[а]

редни -а -о шорни, порядкови; ~ **број 1.** (број по реду) шорне (порядкове) число; **2.** ґрам. порядкове число

редња ж. **1.** епидемия**; 2.** (ред) шор; **дошла је редња на њу** пришол шор на ню; **3.** ушорйованє, пораєнє

редњача ж. покр. дерляча

редов х. воєн. обични (звичайни) вояк, редов

редован -вна -вно **1.** (који се збива по утврђеном реду) порядни, рядови; ~ **скупштина** порядна скупштина; **2.** (обичан) каждодньови, обични, звичайни; нормални; **одредили су му** ~ **посао** одредзели му каждодньову роботу; **после тог нимилог догађаја наставили су** ~ **живот** по тей нємилей подїї предлужели нормални живот; **3.** одр. (стални) рядови; **редовни професор** рядови професор; **редовни студент** рядови студент; **4.** (правилан, исправан) добри, правилни, исправни; ◊ **војска** рядове войско; **редовним путем** (преко одређених инстанци) порядне; ~ **суд** рядови суд

редовати -дујем буц редара, домашня, ґаздиня (оп. **редара (1)**)

редовина ж. руковина, заст. роковина (надополнєнє котре парохиянє плаца паноцови)

редовит -а -о оп. **редован**

редовник х. кат. монах

редовница х. монахиня, чесна шестра, шестра, беш. апаца

редовнички -а -о монашски, монашески

редовништво с. **а)** (редовничка служба) монаш[е]ство; **б)** монахи, монашски сталеж (стан)

редовно присл. **1.** порядне**; 2.** нєпреривно, стаємно

редом и **редомице** присл. шором; по шоре; за шором; єден за другим; **кад се напије, туче их све** ~ кед ше напиє, биє их шицких шором; **њих троје** ~ **носе млеко у млекару** вони тройо по шоре ноша млєко до млєчарнї**; због овог уверења долазим пред шалтер четири дана** ~ пре тото уверенє приходзим пред шалтер уж штири днї (уж штварти дзень)

редосејачица ж. шеячка, шеяча машина

редослед х. шор, порядок, рядошлїд; ~ **потеза у шаху** шор цаганьох (поцагох) у шаху

редуковати -кујем зак. и нєзак. редуковац

редуктиван -вна -вно редуктивни

редуктор х. техн., хем. редуктор

редукција ж. редукция

редукцијски и **редукциони** -а -о редукцийни; ◊ ~ **деоба** биол. редукцийне дзелєнє

редупликација ж. лат. линґв. редупликация

редуплицирати -ам зак. и нєзак. редупликовац

редут х. редут (1. утвердзенє окружене з гацу; 2. забава под масками)

редуцирати -ам оп. **редуковати**

редуша ж. **1.** оп. **редара (1); 2.** бот. желєнучка, голубарка (Tricholoma gambosum)

ређати -ам **1.** (набрајати) шоровац, чишлїц, начишльовац; **ређа му своје проблеме** шорує му свойо проблеми; **2.** (слагати, редати) класц, складац; ~ **тегле на полицу** класц дунци на полїцу; **3.** (ићи тамо-амо, тумарати): **ређа погледом од једнога до другога** преходзи (бега) з попатрунком од єдного до другого

ређати се -ам се **1.** (следити једно за другим) шоровац ше; **догађаји су се ређали** подїї ше

шоровали; **2.** (стајати у ред) ставац до шора; ставац (за) шором даґдзе; **деца су се ређала уза зид** дзеци ставали до шора (за шором) коло мура; **2.** (пити по реду) пиц єдно за другим, пиц за шором

реекспорт х. реекспорт

реесконт х. банк. реесконт

режак решка х. розпуклїна, розпукнуце; дзира

режањ -жња х. (мн. режњи и режњеви) **1.** (кришка) фалаток; фалат; струче; **2.** анат. стручок (часц хтора ше по дачим видзелює од других часцох цалосци); **четири режња једне полутке великог мозга** штири стручки єдней половки велького мозґу; **3.** бот. зубчок (на лїсцу, квитку и под.)

режати -жем **1.** мурчац; вирчац; ричац; **пси реже** пси мурча; **2.** фиґ. (љутито мумлати) вирчац; мурчац; жубротац, жубрац; **3.** фиґ. (стршити) стирчац, викуковац

режија ж. режия; ◊ **радити у сопственој (властитој) режији** робиц у власней режиї

режијски -а -о режийни, режийски; ~ **трошкови** режийни трошки; ◊ ~ **карта** режийна карта

режим х. режим; ~ **студија** режим студийох; ~ **живота** режим живота; ◊ **мокри** ~ мокри режим (шлєбодне продукованє и предаванє алкоголу); **суви** ~ сухи режим (забрана продукованя и предаваня напою)

режимлија х. режимски (режимов) человек

режимски -а -о режимски; ~ **човек** режимски (режимов) человек

режирати -ам зак. и нєзак. режир[ов]ац

режисер х. режисер

режисерка ж. режисерка

режисерски -а -о режисерски, режисеров

режњаст и **режњат** -а -о стручкасти; зубкасти

режњаци х. мн. зоол. медузи (Scyphozoa, Scyphomedussae)

режњевит -а -о оп. **режњаст**

режњић х. дем. < **режањ**

режуха ж. бот. сердечнїк, жерюха (Cardamine pratensis)

рез х. **1. а)** (оштрица ножа и сл.) оштре, оштри бок; ~ **косе** оштре коси; **б)** фиґ. (средство за сечење) резаче, нож; **2.** (зарезано место) урезане, порезане одн. пререзане место; рез; **из реза на руци тече крв** з урезаного места на руки идзе крев; **3.** (уска пукотина) узка розпуклїна, узке розпукнуце; **4.** (раздељак у коси) дражка; **5.** (резање) резанє; пилєнє; **6.** (режањ) одрезани фалат; **у димњаку се суше резови сланине** у коминє ше суша фалати сланїни; ◊ **царски** ~ мед. царски рез

реза ж. **1.** (гвоздена плочица за затварање врата) желєзко; **2.** (језичак у брави) язичок; **3.** фиґ. бразда, урез; ◊ **метнути (коме) резу на уста** (не допустити коме да говори) заврец дакому уста

резак -еска -еско **1.** (оштар) оштри; резки; ~ **звук** оштри звук; ~ **одговор** оштри одвит; **2.** (веома хладан - о ваздуху, ветру) барз жимни; жимни як ляд; печаци; щипаци; **3.** (јак - о светлости, боји и сл.) моцни, ясни; оштри, хтори лапа за очи; ~ **светлост** моцна (ясна) шветлосц; ~ **зеленило** желєносц хтора лапа за очи; **4.** (о ударцу, болу и сл.) оштри; **5.** (искричав) искраци; **6.** (пријатно љуткастог укуса или мириса) сцаговаци, приємно резаци; ~ **вино** сцаговаце вино

резаљка ж.: ~ **за оловке** заструговаче, нар. машинка

резанац -нца х. звич. мн. **1.** (изрезано тесто) резанка; галушка; галушочка; **резанци за супу** резанки до юшки; **резанци са сиром** галушки зоз сиром; **2.** (изрезан предмет одн. материја) резанка; **репини резанци** цвиклово резанки; ◊ **дуван** ~ резани (шекани) доган; **кидати се на резанце** барз ше гнївац

резати режем **1. а)** (сечивом) резац; пилїц (з пилку); **б)** з розл. знач. резац; пререзовац; **брод реже валове** ладя реже габи; ~ **правац лопти** спорт. резац (пререзовац) напрям лабди; **2.** (кројити ради шивења) скравац, зрезовац; **3.** (оперисати) оперовац, резац; **4.** звич. дїєприкм. (кресати): **резан камен** кресани камень; **5.** (гране и сл. - орезивати) орезовац; **6.** (урезивати слике, гравирати) длабац; вирезовац; викравац; **7.** (пробадати - о болу) клац, джобац; **8. а)** (о ветру, хладноћи) щипац; **б)** (о укусу) сцаговац; **9.** (одсечно одговарати) одрубовац, одцинац; ◊ **носом** ~ **облаке** (држати се охоло) ходзиц пишно, випинац ше; ~ **грану на којој се седи** резац конар на котрим ше шедзи; ~ **у рабош** (бележити дуговања у рабош) писац на роваш

резати се -ежем се урезовац ше; уєдац ше (до дачого)

резач х. резач (человек и справа)

резачки -а -о резацки

резбар х. викравач, резбар

резбарија ж. викраванє, резбария

резбарити -им викравац, резбариц (пилїц у древе, вирезовац у каменю або металу)

резбарски -а -о викравацки, резбарски

резеда ж. **1.** бот. резеда (Reseda odorata); **2.** у атрибутскей služби резеда, шивкастожелєни

резена ж. покр. оп. **реза (1, 2)**

резерва х. з розл. знач. резерва; ~ **угља** резерва угля; **примити вест с резервом** прияц вистку з резерву; **позвати кога у резерву** поволац дакого до резерви
резерват х. резерват
резерватан -тна -тно резерватни
резервација х. резервация
резервирати -ам оп. **резевисати**
резервисан -а -о резервовани
резервисати -ишем зак. и нєзак. резервовац
резервист[**а**] х. резервист[а]
резервни -а -о резервни; ~ **официр** резервни официр; ~ **фонд** резервни фонд
резервоар х. резервоар
резигнација ж. резиґнация
резигниран -а -о резиґновани
резигнирати -ам и **резигновати** -нујем зак. и нєзак. резиґновац
резидба ж. орезованє; штриганє
резидент х. резидент
резиденција х. резиденция
резиме -еа х. резиме
резимирати -ам и **резимовати** -мујем зак. и нєзак. резимовац
резистентан -тна -тно (отпоран, постојан) резистентни
резистенција ж. резистенция
резити -им (имати љуткаст укус или мирис) сцаговац, буц сцаговаци
резни -а -о резаци, резни; ~ **алат** резаци алат
резник х. орезана лоза (на вецей очка)
резница ж. аґр. резнїца (одрезана часц рошлїни хтора, посадзена до жеми, знова рошнє)
резнути -нем дем. кус зарезац
резолутан -тна -тно резолутни
резолуција ж. резолуция
резон х. резон
резонантан -тна -тно резонантни
резонанца и **резонација** ж. резонанца, резонанция; **електрична** ~ електрична резонанца
резонатор х. физ., муз. резонатор
резонирати[1] -нирам оп. **резоновати**
резонирати[2] -нирам нєзак. резонанцовац, спричиньовац резонанцу (резонанцию)
резоновати -нујем резоновац, розсудзовац, заключовац
резонски -а -о резонски; ~ **поступак** резонски поступок
резотина х. **1.** рез, пререз, розрез; **2.** резанє, брушенє; **млетачка** ~ **стакла** венецийске брушенє скла
резултанта ж. резултанта
резултантан -тна -тно резултантни
резултат х. резултат; ◊ **без резултата** без резултату
резултатски -а -о резултатни, резултатски
резултирати -ам и **резултовати** -тујем зак. и нєзак. резултовац
резус х. зоол. резус (Macacus rhesus)
резус-фактор х. мед. резус-фактор
реизбор х. ревибор
реизборност ж. ревиборносц
реинкарнација ж. реинкарнация
реинкарнирати -ам зак. и нєзак. реинкарновац
рејав -а -о оп. **рехав**
рејон х. район
рејонизација ж. районизация
рејонизирати и **рејонирати** -ам зак. и нєзак. районизовац
рејонски -а -о районски, районов
река ж. осн. и фиґ. рика
рекавица ж. воденїца, млїн (на рики)
рекапитулација ж. рекапитулация
рекапитулирати -ам и **рекапитулисати** -ишем зак. и нєзак. рекапитуловац
рекби оп. **регби**
реквизит х. и **реквизита** ж. реквизит
реквизитер х. реквизитер
реквизитни -а -о реквизитни
реквизиција ж. реквизиция
реквијем х. реквием, служба за покойного
реквирирати -ам зак. и нєзак. реквировац
рекет х. рекет
рекла ж. **а)** (женска) якна, рид. рекла; **б)** (мушка) рекла
реклама ж. реклама; **светлећа** ~ швицаца реклама
рекламација ж. рекламация
рекламер х. рекламер, рекламовач
рекламирати -ам зак. и нєзак. рекламовац
рекламни -а -о рекламни; ~ **цена** рекламна цена
рекламовати -мујем зак. и нєзак. оп. **рекламирати**
рекламски -а -о рекламни, рекламски; ~ **простор** рекламни простор
рекнути -нем оп. **рећи**
рекогносцирати -ам зак. и нєзак. рекоґносцировац
рекомандирати -ам и **рекомандовати** -дујем зак. и нєзак. (препоручи(ва)ти) рекомандовац
рекомпензација ж. рекомпензация
рекомпензирати -ам и **рекомпензовати** -зујем зак и нєзак. рекомпензовац
реконвалесцент х. реконвалесцент
реконвалесцентски -а -о реконвалесцентски
реконвалесценција ж. реконвалесценция

реконструирати -ам и **реконструисати** -ишем зак. и нєзак. реконструовац
реконструкција ж. реконструкция
рекорд х. рекорд; **оборити** ~ зваліц рекорд; **потући све рекорде** побиц шицки рекорди
рекордан -дна -дно рекордни
рекордер х. рекордер
рекордерка ж. рекордерка
рекордерски -а -о рекордерски
рекреативан -вна -вно рекреативни
рекреација ж. рекреация
рекреацијски и **рекреациони** -а -о рекреацийни, рекреацийски
рекреирати (се) -ам (се) зак. и нєзак. рекреовац (ше)
ректор х. ректор
ректорат х. ректорат
ректорски -а -о ректорски, ректоров
ректум х. анат. ректум, нар. одритна
рекција ж. ґрам. рекция
релаксација ж. правн., мед. релаксация
релаксирати -ам зак и нєзак. релаксовац
релативан -вна -вно релативни; ◊ ~ **већина** релативна векшина; **релативни бројеви** релативни числа
релативизам -зма х. релативиз[е]м
релативизација ж. релативизация
релативизирати -ам и **релативисати** -ишем зак. и нєзак. релативизовац
релативист[а] х. релативист[а]
релативистички -а -о релативистични
релативитет х. релативитет; **теорија релативитета** физ. теория релативитета
релација ж. релация
релациони -а -о релацийни
релевантан -тна -тно релевантни
релеј х. релей
релејни -а -о релейни; ~ **станица** релейна станїца
релејски -а -о релейски, релейов[и]
рели -ија х. рели
религија ж. релиґия
религијски -а -о релиґийни, релиґийски
религиозан -зна -зно релиґиозни
реликвија ж. реликвия
реликт х. реликт
рељеф х. релєф
рељефан -фна -фно релєфни
ремац -мца х. беш. (нови војник) новак, ремац
ремек-дело с. ремек-діло, шедевр
ремен х. ремень; ◊ **стегнути, стезати** ~ оп. фраз. под **каиш**
ременар х. сияртов
ременарија ж. сияртовски виробки
ременарски -а -о сияртовски; ~ **занат** сияртовске ремесло
ременик х. ремень (на пушки)
ременица ж. маш. шайбна
ременчић х. дем. ременьчок
ремење с. зб. ремені; ◊ **гулити коме** ~ **с леђа** (искоришћавати кога) здзерац дакого; ~ **с кога здерати (садерати)** (ишибати кога) орезац, огашиц дакого
ремета х. оп. **пустињак**
реметити -им губиц, знємирйовац; потупйовац, нарушовац; завадзац; ~ **нечији мир** знємирйовац (губиц) дачий мир; ~ **некоме сан** губиц дакому сон; ~ **ред и мир** губиц (потупйовац) шор и мир
реметити се -им се губиц ше, загубйовац ше; знємирйовац ше; **реметило се куцање срца** дурканє шерца поставало нєправилне
реметски -а -о пустиньожительски, пустиняцки
ремећење с. губенє, загубйованє; знємирйованє; завадзанє; потупйованє, нарушованє
реми[1] -ија и **реми** -ија х. реми (картошске бависко)
реми[2] -ија х. шах. реми
ремиза ж. **1.** (шупа) шопа; **2.** гущава (до хторей ше дзивина скрива од нєприятеля або мразу); **3.** реприза
ремизирати -ам шах. ремизовац
ремик х. покр. ремень
ремилитаризација ж. ремилитаризация
реминисценца ж. и **реминисценција** ж. реминисценция
ремисија ж. ремисия
ремитирати -ам зак. и нєзак. ремитовац
ремонт х. ремонт
ремонтанка ж. бот. мохоткова ружа (Rosa centifolia)
ремонтирати -ам зак. и нєзак. ремонтовац
ремонтни -а -о ремонтни; ~ **радионица** ремонтна роботня
ремонтовати -тујем зак. и нєзак. оп. **ремонтирати**
реморкер х. (тегљач) реморкер
реморкирати -ам реморковац
рен х. бот. оп. **хрен**
ренга ж. покр. оп. **харинга**
рендген х. рендґен, беш. ренґель; **рендген-апарат** рендґен-апарат
рендгенизирати -ам, рендгенизовати -зујем и **рендгенисати** -ишем зак. и нєзак. рендґенизовац
рендгенограм х. рендґеноґрам
рендгенолог х. рендґенолог
рендгенолошки -а -о рендґенолоґийни

рендгенски -а -о рендґенски; ~ **снимак** рендґенски знїмок; ◊ ~ **зраци** рендґенски зарї
ренде -ета с. **1.** (блања) гобель; **2.** (треница) тарло
рендисаљка х. древ. гобльовачка, гобель; **двостубна** ~ двослупова гобльовачка; **краткоходна** ~ краткоходна гобльовачка
рендисати -ишем **1.** (дрво) гобльовац; **2.** (зелен и сл. на треници) трец
ренегат х. ренеґат
ренесанса ж. ренесанса
ренесански и **ренесансни** -а -о ренесански, ренесансни; ~ **књижевност** ренесанска литература
ренет х. и **ренета** ж. аґр. ренета (файта яблука)
рени-бунар х. рени-студня, вартана (бита) студня
реновирати -ам зак. и нєзак. ренововац, реновирац
реноме -еа х. реноме
реномиран -а -о реномовани, реномирани
реномирати -ам зак. и нєзак. реномовац
рента ж. рента; **земљишна** ~ жемова рента
рентабилан -лна -лно рентабилни
рентијер х. рентиєр
рентирати -а (доносити приход) давац приход; **земља рентира ако се обрађује** жем дава приход кед ше обрабя
рентирати се -а се виплациц ше
рентни и **рентовни** -а -о рентни, рентов[и]
ренумерација ж. ренумерация
реома ж. оп. **реума**
реорганизатор х. реорґанизатор
реорганизација ж. реорґанизация
реорганизирати -ам и **реорганизовати** -зујем зак. и нєзак. реорґанизовац
реосигурање с. реосиґуранє
реосигурати (се) -ам (се) реосиґур[ов]ац (ше)
реостат х. реостат
реп х. з розл. знач. хвост; ◊ **а) бити без главе и репа, немати главе ни репа** буц без глави и хвоста, нє мац анї главу анї хвост; **бити (наћи се, налазити се) на репу догађаја** буц (найсц ше, находзиц ше) на хвосце (на хвосцику) подїйох; **вежи (обеси) ти то мачку о (на)** ~ руц ти то за псами; **вуче** ~ **за собом** (компромитован је) цошка (дацо) наробел (поробел, вистроєл) у прешлосци, ма нєчисту прешлосц, цага хвост за собу; **гристи се за свој** ~ буц огранїчени, хибни; **дати коме по репу** дац дакому по хвосце; **дићи (подићи)** ~ (почети се нападно, дрско понашати) постац бесни; **завлачити се коме под** ~ видр. уцаговац ше дакому под хвост (до задку); **не можеш (га) ухватити ни за главу (уши, ухо) ни за** ~ нє можеш (го) влапиц анї за главу (уха, ухо) анї за хвост; **повући мачка за** ~ нєдобре прейсц, настрадац; чкодовац; **махати (вртети, помахивати) репом** (умиљавати се, улагивати се) облєсковац ше, облїзковац ше; улїзовац ше/подлїзовац ше; **ни репом не мрдне** (неће да учини што, не хаје) анї власком нє гнє; анї кус ше нє потвори; **под(а)вити, подвинути, подвући, савити, увући** ~ (покуњити се, узмаћи) стулїц ше, постац потульни (покорни), поцагнуц ше, спущиц хвост; **пришити (прикачити)** коме ~ розшириц о даким нєдобри глас, пришиц (приквачиц) дакому хвост; ~ **на крста (на раме)** позберац ше (схопиц ше) та пойсц; **речи с репом** двосмислени слова (звич. з нєпристойним значеньом), слова з хвостом; **стави (метни, поспи) му со(ли) на** ~ франт. (узалудно се трудиш, не можеш га ухватити) полож му солї под хвост; **стати коме на** ~ (доскочити коме) вивесц дакому шора; (шчепати кога) здибац дакого; **б) коњски** ~ бот. (раставић) коньски хвосцик (Equisetum arvense); **ластин** ~ оп. под **ластин**; **мачији** ~ оп. **попино прасе**
репа ж. бот. цвикла, заст. репа (Brassica rapa); ◊ **сточна** ~ кравска цвикла; **шећерна** ~ цукрова цвикла (Beta vulgaris var. saccharifera)
репак -пка х. **1.** дем. хвосцик**; 2.** оп. **ластин реп**
репар х. (одгајјивач репе) цвиклаш; ◊ **ноћни** ~ зоол. цвиклова совочка (Agrotis segetum)
репаратура ж. репаратура
репарација ж.репарация
репарирати -ам зак. и нєзак. репаровац
репаст[1] -а -о хвостасти, як хвост; хвосцати
репаст[2] -а -о цвикласти, як цвикла
репат -а -о хвосцати; ◊ **куси и репати** *оп. под* **кус**[3]; ~ **звезда** *оп.* **репатица**
репатица *ж. (комета)* гвизда з хвостом, хвосцата гвизда
репатријација *ж.* репатрияция
репатрирати -ам *зак. и нєзак.* репатровац
репац -пца *х. бот.* сухоребрик (Sisymbrium)
репач *х. покр. оп.* **репоња**
репача *ж. оп.* **репатица**
реперкусија *ж.* реперкусия
репертоар *х.* репертоар
репетирати -ам *зак. и нєзак.* репетовац, репетир[ов]ац
репетирка *ж.* репетирка *(пушка)*
репетитор *х.* репетитор
репетиција *ж.* репетиция

репин -а -о цвиклов[и]; ~ **паразит** цвиклов паразит
репина *ж. аугм. и пеј.* хвосциско
репинац -нца *х. бот. оп.* **боца**[2]
репић *х. дем.* хвосцик
репица *ж. дем.* (< **репа**) цвиклочка; ◊ **уљана** ~ олєйов репчень, олєйова цвиклочка (Brassica napus oleifera)
репични -а -о репченьов, цвиклочков
репиште *с.* польо под цвиклу, цвикла; польо на хторим була цвикла
реплика *ж.* реплика
репликовати -кујем *и* **реплицирати** -ам *зак. и нєзак.* репликовац
рêпни[1] *и* **репн**и -а -о хвостов[и]; ~ **прстен** хвостов[и] персцень
репни[2] -а -о циклов[и]; ~ **шећер** цвиклов[и] цукер
репница *ж. бот.* барбара, польова капуста (Barbarea vulgaris)
репњача *ж. анат.* хвостова косц
репоња *х.* **1. а)** *(репата животиња, обич. пас, вук)* хвосцати; пес, вовк; хвосцати; **б)** *празн.* хвосцати (*човек котри ше народзел з хвостом*)*;* **в)** *нар. (ђаво)* дябол, чорт, рожкати; **2. а)** *(сиромах, одрпанац)* худобни, бидни; **б)** морално слаби чловек
репортажа *ж.* репортажа
репортажни -а -о репортажни
репортер *х.* репортер
репортерски -а -о репортерски
репортирати -ам *и* **репортовати** -тујем *зак. и нєзак.* репортовац
репрезентативан -вна -вно репрезентативни
репрезентативац -вца *х.* репрезентативец
репрезентација *ж. репрезентация*
репрезентирати -ам *и* **репрезентовати** -тујем репрезентовац
репресалије *ж. мн.* репресалиї
репресиван -вна -вно репресивни
репресија *ж.*репресия
реприза *ж.* реприза
репризирати -ам *зак. и нєзак.* репризовац
репризни -а -о репризни
репродуковати (се) -кујем (се) *зак. и нєзак.* репродуковац (ше)
репродуктиван -вна -вно репродуктивни
репродукција *ж.* репродукция
репродукциони -а -о репродукцийни
репроматеријал *х.* репроматериял
рептили *х. мн. зоол.* рептили, шмикаче (Reptilia)
република *ж.* република
републиканац -нца *х.* републиканєц
републикански -а -о републикански
републички -а -о републични
репутација *ж.* репутация
репух *х. бот.* **1.** *оп.* **лопух (1); 2.** *оп.* **подбел; 3.** *(чичак)* репик
репуша *ж. бот.* репух (Moricandia arvensis)
репушњача *ж. бот.* ериґерон (Erigeron)
рерна *ж.* релна, рерна
реса *ж.* **1.** *бот. (висећи цваст неких биљака)* китайка, ройта, квиток*; беш.* хробак, гушенїца*;* **непотпуне цветове ораха, леске и дуда зовемо ресе** нєподполни квитки ореха, лїсковца и ягоди воламе китайки; **2.** *анат. (ресица)* язичок; **3.** *(под грлом козе, на глави кокоши)* мендюша; **4.** *(доњи део човечјег уха)* мекушка; **5.** *(на завеси, шалу и сл.)* ройта
ресав -а -о з китайками *одн.* ройтами, китайкасти, ройтасти
Ресавац -вца *ж. (човек из Ресаве)* Ресавец
ресавски -а -о ресавски; ◊ ~ **школа** *ист.* ресавска школа
ресаст -а -о **1.** китайкасти, ройтасти; **2.** *(о кокошки, кози и сл.):* ~ **коза** коза з мендюшами, коза хтора ма мендюши; **3.** з ройтами, ройтасти; ~ **завеса** фиронґа з ройтами
ресат -а -о *оп.* **ресаст**
ресати -ам квитнуц *(о рошлїнох хтори маю квитки у форми ройтох, оп.* **реса (1)***)*
ресекција *ж. мед.* ресекция
ресина *ж. бот.* рогови лїсток (Ceratophyllum demersum)
ресити -им **1.** *(китити)* украшовац; квециц/квициц; приберац; **2.** *(дичити)* прикрашовац, крашиц; **тог човека красе част и доброта** того чловека краша чесноcц и доброта
ресица *ж.* **1.** *дем.* < **реса; 2.** *анат.* **а)** язичок (uvula); **б)** *мн.* цицалки *(виростки шлїжацей скорочки на ценким череве)* (villi intestinales)
рескав -а -о **1.** *(резак, пискав - о гласу, звуку)* оштри; пискаци, пищаци*;* **2.** *оп.* **рескаст**
рескаст -а -о *(изрецкан)* зубкасти; повикравани
рескати -ам *дем.* на дробно резац, викравац и под.
рескирати -ам *зак. и нєзак.* рескирац
рескост *и* **рескоћа** *ж.* **1.** *(гласа, звука)*оштросц; резкосц; **2.** < **резак (2-6)**
рескрипт *х.* рескрипт

реснат -а -о ройтасти, ройточкасти; китайкасти
реснатице *ж. мн. бот.* китайкаре (Amentaceae)
ресник *х. бот.* посконїк (Eupatorium cannabium)
ресница *ж. оп.* **боровница (1)**
ресокрилци *х. мн.* цицалкаре (Thysanoptera)
ресор *х.* ресор
ресорбирати -ам *и* **ресорбовати** -бујем *зак. и нєзак.* ресорбовац
ресорни -а -о ресорни; ~ **министар** ресорни министер
ресорпција *ж.* ресорбция
респект *х.* респект
респектабилан -лна -лно респектабилни
респективан -вна -вно *звич. одр. (дотични)* респективни
респектирати -ам *и* **респектовати** -тујем *зак. и нєзак.* респектовац
респиратор *х.* респиратор
респирација *х.* респирация
рестауратор *х.* реставратор
рестаурација[1] *ж.* реставрация
рестаурација[2] *ж.* ресторан
рестаурирати (се) -ам (се) *и* **рестаурисати (се)** -ишем (се) *зак. и нєзак.* реставровац (ше)
рестл *х. варв.* рестл, остаток
ресто *с. и х. варв.* ресто, остаток
ресторан *х.* ресторан
ресторански -а -о ресторански
ресторација *ж.* ресторан, ресторация
рестриктиван -вна -вно рестриктивни
рестрикција *ж.* рестрикция
ресурс *х.* ресурс
ретардација *ж. (успорење)* ретардация
ретардиран -а -о ретардовани
ретардирати -ам *зак. и нєзак.* ретардовац
ретенција *ж. (задржавање)* ретенция
ретина *ж. анат.* мрежнїчка
ретко *(комп.* ређе*) присл.* **1.** *з розл. знач.* ридко; **он** ~ **долази** вон ридко приходзи; ~ **добар човек** ридко добри чловек; ~ **који** ридко котри/хтори; ~ **где** ридко дзе; ~ **када** ридко кеди; **2.** *(на већој удаљености)* на ридко; по ридко; ридко; ~ **посадити** на ридко посадзиц
реткост *ж.* ридкосц
реткоћа *ж.* ридкосц
реторика *ж.* реторика
реторичан -чна -чно реторични
реторичар *ж.* реторичар, реторик
реторички -а -о реторични
реторски -а -о реторски
реторта *ж.* реторта
ретроактиван -вна -вно ретроактивни
ретроградан -дна -дно ретроґрадни
ретроспектива *ж.* ретроспектива
ретроспективан -вна -вно ретроспективни
ретуширати -ам *и* **ретушовати** -тујем *зак. и нєзак.* ретушовац
рећи речем *и* рекнем **1.** *з розл. знач.* гвариц *(без футура и императива)*; гуториц *(без футура)*; повесц *(без презента)*; **рекох ти поштено** гварел сом ци чесно; **рекао је да ће доћи** гварел же придзе; **теби то ништа није рекло**? тебе то нїч нє гуторело?; **хтео бих стихом рећи** сцел бим зоз стихом повесц; **реци му ти** поведз му ти; **рећи ћу вам нешто** повем вам цошка; **2. а)** *у 1. ос. аориста* я (по) думал (думала итд.); видзло ше ми; **када поче да грми, ја рекох, руше се планине** кед почало гирмиц, я подумал же ше гори валяю; **б)** *у 1. ос. имп., ридше у 2. ос. єд. (на пример)* поведзме; **тако, рецимо,...** так, поведзме,...; ◊ **боље** ~ , **боље рекућ, боље (тачније) речено** лєпше повесц, лєпше поведзене; **мало је** ~ **добар (мудар, строг итд.)** *(изузетно је добар, мудар итд.)* барз є добри (мудри, строги итд.); **међу нама речено** *(нека остане међу нама)* то лєм тебе (вам, ту итд.) гуторим, медзи нами поведзене; **може се мирне душе** ~ то сиґурне (бизовне), мож на мире (мирней души) повесц; **рекла-казала** *(непоуздано обавештење, преклапање)* плєту, сплєтаю, приповедаю, (с)плєтки; гоч цо, два за три; ~ **криву (реч) на кога** *(замерити коме, осудити кога)* посудзиц (осудзиц) дакого; ~ **мису** одслужиц службу *(у цркви)*; ~ **молитву** помодлїц ше; ~ **по истини (по души)** *(искрено, отворено рећи)* щиро повесц, повесц по божей правди; ~ **последњу реч** повесц остатнє слово; ~ **у ветар** *(рећи узалуд, без резултата)* даремно (дармо) повесц; ~ **у очи (лице, брк)** повесц до оч**; рече и остаде жив** гварел дацо глупе, нєумесне; **речено-учињено** цо надумали (ришели и под.), то и зробели; поведзене-зробене; **с допуштењем речено** допущце ми повесц; **с опроштењем речено** *(нек ми се опрости што то кажем)* пребачце; **тако** ~ **тако рекућ(и) (рекавши)** так

повесц; **то ће ~ (што ће ~)** то значи, з другима словами; **што рекли** як ше гвари, як гваря

рећи се речем се *и* рекнем се представиц ше

реума *ж.* реома, *беш.* регома*, нар.* госцец

реуматизам -зма *х. мед.* ревматиз[е]м; ~ **зглобова** реума ставцох

реуматичан -чна -чно ревматични

реуматичар *х.* ревматичар, хори на реому

реуматалог *х.* ревматолоґ

реуматолошки -а -о ревматолоґийни

рефакција *х.* рефакция

реферат *х.* реферат; **поднети** ~ поднєсц реферат, *заст.* подац реферат

референдум *х.* референдум

референт *х.* референт

референтица *и* **референткиња** *ж.* референтка

референтски -а -о рефернтски

рефернца *и* **референција** *ж.* референца, референция

реферирати -ам *и* **реферисати** -ишем *зак. и нєзак.* рефероовац

рефлекс *х. з розл. знач.* рефлекс; ◊ **безусловни, урођени рефлекси** безусловни (уродзени) рефлекси; **условни, стечени рефлекси** условни (здобути) рефлекси

рефлексан -сна -сно рефлексни

рефлексиван -вна -вно рефлексивни

рефлексија *ж. з розл. знач.* рефлексия

рефлективан -вна -вно рефлективни

рефлектирати (се) -ам (се) *и* **рефлектовати (се)** -тујем (се) *зак. и нєзак.* рефлектовац (ше)

рефлектор *х.* рефлектор

реформа *ж.* реформа

реформатор *х.* реформатор

реформаторски -а -о реформаторски

реформација *ж.* реформация

реформацијски -а -о реформацийни, реформацийски

реформизам -зма *х.* реформиз[е]м

реформирати -ам, **реформисати** -ишем и **реформовати** -мујем *зак. и нєзак.* реформовац

реформист[**а**] *х.* реформист[а]

реформистички -а -о реформистични

реформни -а -о реформни

рефрен *х.* рефрен

рефундација *ж.* рефундация

рефундирати -ам *зак. и нєзак.* рефундовац

рехабилитација *ж.* регабилитация

рехабилатациони -а -о регабилитацийни

рехабилитирати (се) -ам (се) *и* **рехабилитовати (се)** -тујем (се) *зак. и нєзак.* регабилитовац (ше)

рехав -а -о ридки; прериидзени; ~ **грање** ридки конари

рехуља *ж.* овца з ридку шерсцу

рецензент *х.* рецензент

рецензентски -а -о рецензентски

рецензија ж. рецензия

рецензирати -ам *и* **рецензовати** -зујем *зак. и нєзак.* рецензовац

рецепт *ж.* рецепт, *беш. заст.* реце *с.*

рецепција *ж.* рецепция

рецесиван -вна -вно рецесивни

рецесија *ж.* рецесия

рецидив *х. и* **рецидива** *ж.* рецидив, рецидива

реципрочан -чна -чно реципрочни

рецитал *х.* рецитал

рецитатив *х.* рецитатив

рецитатор *х.* рецитатор

рецитаторка *ж.* рецитаторка

рецитаторски -а -о рецитаторски

рецитација *ж.* рецитация

рецитирати -ам *и* **рецитовати** -тујем рецитовац*, заст.* декламовац

рецка *ж.* смужка; урез; ◊ **ударати рецке** записовац *(длуство на роваш и под.); фиґ.* паметац дачийо гришки (нєдостатки и под.), писац дакому смужки

рецкав -а -о *и* **рецкаст** -а -о зубкасти

реч *ж.* **1.** слово; **исказати нешто речима** виражиц дацо зоз словами; **речи и слова** слова и букви; **јавити се за** ~ явиц ше за слово; **2. а)** *(језик једног народа)* язик, бешеда; **б)** диялект; **3. а)** *(начин изражавања*; *говор)* бешеда; **он је оштре речи** вон оштрей бешеди; **одузе му се реч** одняло му бешеду; **б)** *(разговор)* бешеда, розгварка; ~ **је била о важним стварима** бешедовали (бешеда була) о важних стварох; **4.** присловка; вираз; парола; **5.** *мн. (препирка, свађа)* звада; **рашчистимо све, да не буде речи** розчисцме шицко же би нє було звади; ◊ **без речи 1.** *(радо, спремно)* дзечнє, такой, без словох; **2.** *(ћутке; без отпора)* без словох; **бирати речи** виберац слова; **бити од речи** тримац слово, сполньовац обецанє, буц од слова; **веровати на ~ (брк, браду)** вериц дачиїм словом; **водити главну** ~ мац (водзиц) главне слово, водзиц

предок; **дати** ~ дац слово; **добити** ~ достац слово; **доћи до речи** дойсц до слова; **држати кога за** ~ тримац дакого за слово; **другим речима** з другима словами; **жива** ~ живе слово; **измењати неколико речи** вименяц (вичерац) даскельо слова; **имати речи с неким** *(препирати се, свађати се)* вадзиц ше з даким; **јавна** ~ явне слово; **(једном) речју** з єдним словом; **када је** ~ **о...** кед бешеда о...; **крилата** ~ кридлате слово; **крупне (тешке) речи** *(увредљиве речи, тешке увреде)* чежки (прикри) слова; **не може бити о томе** ~ *(то не долази у обзир)* анї бешеди о тим; **од речи до речи** *(дословно; буквално)* од слова до слова; **одржати** ~ отримац (потримац) слово); **одузети** ~ **коме** вжац дакому слово; **остао (био) је без речи** (аж) занємел, бешеду му одняло, остал без слова; **отела му се** ~ вишмикло ше му, вирекнул; **повући** ~ поцагнуц слово; препитац ше; **погазити (прекршити)** [**дату**] ~ потупиц [дате] слово, одтаїц ше; **последња** ~ остатнє слово; **пресећи коме** ~ прервец дакого у бешеди; **реч-две** слово (словичко)-два; ~ **је о овоме** слово о тим, бешеда о тим, роби ше о тим; робота така же...; ~ **му застаје у грлу** слово му става у гарлє; **реч по реч (па дође и до свађе и сл.)** од слова до слова**,** слово по слово (та пришло и до звади и под.); **тражити** ~ глєдац слово; **трошити речи** дармо (даремно) гуториц; **узео си ми** ~ **из уста** праве сом сцел повесц, винял ши ми з устох; **укрштене речи** крижалька; **у пар речи** зоз пар словами, у пар словох; **упасти коме у** ~ прервец дакого, повесц нє чекаюци же би собешеднїк закончел, упаднуц дакому до бешеди (до слова); **ухватити кога за реч** влапиц дакого за слово; **часна (поштена)** ~ чесне слово

речанин *х.* чловек хтори жиє при рики

речен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **рећи; 2. а)** *одр. (дотични)* спомнути, тот; **у реченом документу нема о томе података** у спомнутим документу нєт о тим податки; **б)** *(заказан, одређен)* догварени, одредзени

реченица *ж. ґрам.* виреченє; ◊ **главна** ~ главне виреченє; **зависна** ~ зависне виреченє; **проширена** ~ преширене виреченє; **сложена** ~ зложене виреченє

реченички *и* **реченични** -а -о виреченьов[и]; ~ **акценат** акцент у виреченю; ◊ **реченични знаци** интерпункция

речит -а -о **1.** тот цо крашнє бешедує, тот цо зна крашнє бешедовац; **био је не само говорљив, него и** ~ бул нє лєм бешедлїви, алє знал и крашнє бешедовац; **2.** *фиґ. (очигледан)* очиглядни, прешвечлїви; **то је** ~ **пример** то очиглядни приклад

речито *присл.* **1.** крашнє; **он говори речитије него неки адвокат** вон красше бешедує як даяки адвокат**; 2.** очиглядно, прешвечлїво

речитост *ж.* способносц крашнє *одн.* прешвечлїво бешедовац (приповедац), дар бешедованя; прешвечлїва бешеда**; дотукао ме је својом хладном речитошћу** убил (дотлукол) ме зоз свою жимну прешвечлїву бешеду

речица[1] *ж. дем.* (< **река**) ричка

речица[2] *ж.* **1.** *дем.* (< **реч**) словко, словечко, словичко; **2.** *ґрам.* словко

речиште *с.* висушене корито рики

речкати се -ам се спричкац ше; нацаговац ше; правоциц ше

речни -а -о рични, риков; ~ **корито** ричне корито, корито рики; ~ **пловидба** рична плївба

речник *х.* словнїк

речничар *х.* словнїкар, лексикоґраф

речнички -а -о словнїцки; ~ **грађа** словнїцка градза (материя)

речца *ж.* **1.** *оп.* **речица**[2] **(1); 2.** *ґрам.* словко; **потврдна** ~ *ґрам.* потвердзуюце слово; **одрична** ~ одрекаюце слово

реш *прикм. нєпрем.* добре, на червено упечени, реш

решавати -ам ришовац

решавати се -ам се **1.** ришовац ше; одлучовац ше; **2.** *(кога, чега)* позбувац ше, отресац ше, ришовац ше

решавач *х.* ришовач

решен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **решити (се)** ришени; **2.** *(одлучан)* ришени, одлучни

решеност *ж.* ришеносц, одлучносц

решење *с. з розл. знач.* ришенє; **соломонско** ~ соломонске ришенє; **наћи** ~ найсц ришенє; ~ **о постављењу** *адм.* ришенє о поставеню; ~ **једначине** *мат.* ришенє єдначини

решетало *с. и х.* доганяч, дошпинтовач, пригваряч; огваряч

решетар *х.* шиткар; роштар

решетаст -а -о роштасти; решеткасти; дзиркасти

решетати -ам **1.** *осн., фиґ. (просејавати кроз решето)*роштовац; ~ **жито** роштовац жито; ~ **кандидата на испиту** роштовац кандидата на испиту; **2.** *(претресати, препричавати)* претресац, преприповедовац; ~ **уличне догађаје** претресац улїчни подїї; **3.** *(засипати оружаном ватром)* дзиравиц; штреляц; керепкац; ~ **плафон** дзиравиц повалу

решетка *ж.* **1.** *(ограда од шипки)* роштель, *частейше мн.* роштелї; **2.** *(канцеларијски шалтер)* шалтер, облачок; **3.** *(направа за печење на жару)* рошта; роштиль; **4.** *(на канти за поливање)* решетко*;* **5.** *(за цеђење млека и сл.)* шитко; ◊ **иза решетке (решетака)** у гарешту

решеткаст -а -о роштелясти, як роштель; заварти з роштельом

решето *с.* **а)** рошта; **б)** витернїца; **в)** *фиґ.* чловек котри нє зна чувац тайну; ◊ **бити на ситу и на решету, проћи (кроз) сито и решето** прейсц през велї чежкосци, вельо у живоце дожиц (прежиц, зазнац), здобуц вельке животне искуство; **левати, сипати воду у решето (мусти јарца у решето)** робиц даремну роботу, у шитку воду ношиц, черпац воду з купаком

решив -а -о ришиви, ришими, котри мож ришиц; ~ **задаток** задаток котри мож ришиц

решити -им *з розл. знач.* ришиц; **решио је да не пуши** ришел нє куриц; ~ **молбу** *адм.* ришиц молбу; **утакмицу ће ~ пенал** змаганє риши пенал; ~ **задатак** *мат.* ришиц задаток; ~ **загонетку** ришиц загадку; **то ће ~ будућност** то риши будучносц

решити се -им се **1.** ришиц ше; одлучиц ше*;* **када се реши на то, он то и уради** кед ше риши на тото, вон то и зроби; **2.** *(кога, чега)* позбуц ше, отресц ше, ришиц ше; ~ **дуга** отресц ше длуства

решма *ж. покр.* **1.** украси у форми ланцущка, пацеркох и под. на штверцох, хижних стварох, шматох и др.; **2.** луксузни, паради штверци *або* їх часци

решо -оа *х.* решо

рж *ж. покр. оп.* **раж**

ржан -а -о ражов[и]

ржаница *ж.* ражов[и] хлєб

рз *х. (поштење, образ)* чесц, чесносц

рзав -а -о регочаци

рзати, -ржем **1.** *(о коњу)* регочац/регочиц*;* **2.** *пей.* реготац ше

риба *ж.* риба; **морска** ~ морска риба; **речна** ~ рична риба; ◊ **бела** ~ била риба; **као ~ на суву** як риба на сухим (на брегу); **као ~ у води** як риба у води; **крупна** ~ велька риба, важна особа; **ситна** ~ дробна рибка, нєважна особа; **ћутати као** ~ буц цихо як риба; буц цихо як вша у храсти

рибалица *ж. техн.* драпачка

рибан -бна -бно **1.** богати (полни) з рибу; **2.** *одр.* рибни, рибов; ~ **пијаца** рибни пияц

рибанац -нца *х.* порезана *одн.* гобльована квашена капуста

рибање[1] < **рибати**[1]

рибање[2] < **рибати**[2] **(се)**

рибаоница *ж. покр. оп.* **рибеж**

рибар *х.* рибар, галас; ◊ **орао** ~ зоол. орел рибар

рибара *ж. оп.* **рибарница**

рибарија *ж.* риболов, лапанє рибох

рибарина *ж.* рибарина, такса на риболов

рибарити -им лапац риби; предавац риби

рибарица *ж.* рибарска ладьочка

рибарка *ж.* рибарова жена, рибарка

рибарница *ж.* предавальня риби, рибарня; рибни пияц

рибарски -а -о рибарски, галаски; ~ **мрежа** рибарски галов

рибарство *с.* рибарство

рибарче -ета *и* **рибарчић** *х. дем. и гип.* рибарчок, галащок; циґоньчкар

рибати[1] -ам *покр.* лапац риби

рибати[2] рибам **1.** *(чистити четком)* чухац; **2.** *фиґ.* керґетовац, гандровац, наберац; **директор је рибао радника** директор гандровал роботнїка; **3.** *(резати купус за кисељење)* гобльовац

рибати се -ам се чухац ше

рибаћи -а -о *(који служи за рибање):* ~ **четка** драпаца щетка, щетка за чуханє

рибеж *х.* **а)** *(за рибање купуса)* гобель; **б)** *(треница)* тарло

рибизла *ж. бот.* рибизла (Ribes rubrum)

рибић[1] *х. дем. и гип.* рибче; рибка

рибић[2] *и* **рибић** *х.* **1.** *анат.* мускула; **2.** *оп.* **чигра (2.а)**; **3.** *оп.* **водомар;** ◊ **телећи** ~ *кул.* целячи рибич

рибица *х.* **1.** *дем.* рибка, рибочка; **2.** *фиґ.* по злу позната особа; **3.** *покр.* месо з кравскей похребцини; ◊ **човекова** ~

човекова рибка (Proteus anguineus); **златна** ~ злат(н)а рибка
рибичица *ж. оп.* **рибица (1, 2)**
рибиште *с. оп.* **рибњак**
рибљи -а -о рибни, рибов[и]; ~ **уље** рибов[и] олєй; ~ **пијаца** рибни пияц; ~ **млађ** рибчата; ~ **мехур** рибов мехир
рибњак *х.* рибалов, *заст.* рибнїк
рибњачки -а -о рибаловски; ~ **шаран** кармена потька, потька з риболова
рибогојство *с.* **а)** *(гајење риба као привредна грана)* рибоодхов, одхов (хованє) рибох; **б)** подприємство хторе ше занїма з одховом рибох, рибоодхов
рибогуштери *х мн. зоол.* рибоящурки
рибождер *х.* рибоєд; **видра је** ~ рибоєд
рибокрадица *х. и ж.* тот цо безправно лапа риби
риболик -а -о подобни риби, хтори здабе на рибу, рибоподобни; ◊ **риболики гуштери** рибоподобни ящурки, рибоящурки
риболов *х.* лапанє рибох, риболов
риболован -вна -вно **1.** *одр.* риболовни; рибарски, галаски; ~ **подручје** риболовне подруче ~ **оруђе** рибарске (риболовне) орудиє; **2.** богати з рибу
риболовац -вца *х.* **1.** риболовец; рибар; циґоньчкар; **2.** *зоол. оп.* **водомар**
риболовачки -а -о риболовецки; рибарски, циґоньчкарски
риболовиште *с.* риболовиско, место дзе ше лапа риби
риболовство *с.* риболовство
рива *ж. покр.* побрежє
ривал *х.* ривал
ривализирати -ам *и* **ривализовати** -зујем *зак. и нєзак*. ривализовац
ривалитет *х.* ривалитет, ривалство
ривалка *ж.* ривалка
ривалство *с.* ривалство
ривати -ам дриляц, цискац; риц
ривача *ж.* вирита долїна, розрита жем *(хтору швиня вирила одн. розрила)*
ривијера *ж.* ривиєра
ривина *ж.* ярок, яруга
ривотина *ж.* вирита жем, дзира
ригавица *ж. покр.* риганє; чканє
ригало *с. и х.* тот цо ше му рига
ригати -ам **1.** *(повраћати)* блювац, руцац, поврацац; **2.** *фиґ. (избацивати из себе ватру - о оружју, вулкану)* блювац; **3.** *покр. (подригивати)* ригац (ше)
ригнути -нем **1.** виблювнуц, вируциц; **2.** *(подригнути)* ригнуц (ше)
риголати -ам *и* **риголовати** -лујем глї̈боко копац *або* орац, риґоловац
ригорозан -зна -зно риґорозни
рида *ж. покр.* хусточка на главу
ридај *х.* гласни плач, плаканє, йойк; нариканє; гик, гиканє
ридати -ам гласно плакац, йойчац; нарикац; гикац
риђ -а -е **1.** червено-жовти, червено-кафови, ришкасти; **2.** *(који има црвенкасту косу)* червени, рижкасти
риђа[1] *х.* **1.** червено-жовти, ришкасти конь; **2.** *оп.* **копривар**
риђа[2] *ж.* **1.** червено-жовта, ришкаста коза, ришка; **2.** червено-жовта, ришкаста кобула, ришка, ридя
риђан *х.* **а)** червено-жовти, ришкасти самец *(конь або вол)*, ришка; **б)** *(риђокос - о човеку)* червени, ришкасти, ришка
риђаст -а -о червенкаво-жовкасти
риђобрад -а -о червенобради
риђовка *ж. зоол. (шарка)* писани гад (Vipera berus)
риђоглав -а -о червени, червеновласи, ришкасти, ришка
риђокос -а -о червени, червеновласи, ришкасти, ришка
риђуша *ж.* **1.** червено-жовта, ришкаста кобула *або* крава, ришка; **2.** *покр.* файта червенкастей жеми (глї̈ни)
рижа[1] *и* **рижа** *ж.* рискаша, *коц.* ришкаша
рижа[2] *ж.* валов, риза *(валов обложени з десками по хторим ше з горох спущує вирубане древо)*
рижиште *с.* польо под рискашу
рижат *х. тал. кул. оп.* **ризот**
риза *х.* **1.** *(свештеничка мантија)* ризи *мн.;* **2.** *фиґ.* стриберни *або* златни рамик на образу
ризи-бизи *х. кул.* ризи-бизи
ризик *х.* ризик; ◊ **на** ~ на ризик, на щесце
ризиковати -кујем *зак. и нєзак.* ризиковац, *беш.* рескирац
ризичан -чна -чно ризични
ризлинг *х. агр.* ризлинґ
ризма *ж.* ризма *(мера за папер)*
ризница *ж.* **1. а)** *(просторија са вредним стварима)* скарбнї̈ца, сокровищнї̈ца; **б)** *(благајна)* каса*;* **2.** оружнї̈ца, простория дзе ше трима оружиє
ризничар *х.* чувар скарбнї̈ци (сокровищнї̈ци), скарбнї̈цар

ризом *х. бот.* ризом
ризоподе *ж. мн. зоол.* ризоподи (Rhizopoda)
ризот *и* **ризото** *ж. кул.* ризото, рижото
ријавица *ж.* розрита жем
рије... *оп.* **ре...**
ријесло *с. покр.* ручка *(на каблє и под.)*
Ријечанин *х.* Риєчан
ријечки -а -о риєцки; ~ **лука** риєцке пристаніще
рик *х. оп.* **рика**
рика *ж.* ричанє *(кравох, лєвох и под.)*
рикавац -вца *х. покр.* вельки кашель
рикати -ичем ричац
рикверц *присл. варв.*: **у** ~ на рикверц, задком
рикнути -нем зричац
рикша рикша *(1. ж. кочик на Далєким Востоку котри цага чловек); 2. х. чловек котри цага рикшу)*
риласт -а -о нозґрасти
рилаш *х. зоол.* рилкар
рилица *ж.* **1.** *(усни апарат у неких инсеката)* сурлочка, рилочко (rostrum, proboscis); **2.** *фиґ. пей.* пампулї, нозґер
риличари *х. мн.* сурлочкаре, рилочкаре (Rhynchota)
рилични -а -о сурлочков, рилочков
рило *с.* **1. а)** *(издужена њушка неких сисара)* сурла (proboscis, rostrum); **б)** *оп*. **рилица (1); 2.** *фиґ. оп.* **рилица (2)**
рилце -а *и* -ета *с.* (< **рило**) сурлочка, рилочко
риљ *х. покр.* **1.** ашов; **2.** щец *ж. (за вичесованє нєотлученого нашеня з лєнового влакна)*
риљати -ам **1. а)** копац *(з ашовом);* **б)** *(рити)* риц; **2.** *покр.* вичесовац з лєнового влакна нєотлучене нашенє
риљач *х.* копач
Рим *х.*: **сви путеви воде у** ~ шицки драги водза до Риму
рима *ж. лит.* рима; ◊ **женска** ~ женска рима; **мушка** ~ хлопска рима
римити (се) -им (се) покатолїчовац (ше)
Римљанин *х.* Римян
римљански -а -о римянски
римовати (се) -мујем (се) *зак и нєзак.* римовац (ше)
римокатолик *х.* римокатолїк
римокатоликиња *ж.* римокатолїкиня
римокатолички -а -о римокатолїцки
римпапа *х.* римски папа, *нар. заст.* римски оцец
римски -а -о **1.** римски; **2.** римокатолїцки, римски; ◊ ~ **број** римске число; ~ **календар** римски (грегориянски) календар
ринг *х. спорт.* ринґ
рингишпил *х.* ринґишпил, гомбалки, колїмбачки
рингла *ж.* ринґла
ринглов *х. и* **ринґловка** *ж. аґр.* ринґловка
ринологија *х. мед.* ринолоґия
ринтати -ам чежко (трапезлїво) робиц, трапиц ше, потаргац ше (урвец ше) на роботи
ринути -нем **1. а)** *(одгурнути)* оддрилїц; одруциц; **рине књиге од себе** оддрилєл кнїжки од себе; **б)** *(снажно ударити)* бухнуц, зрезац; **2.** *(забости)* зариц, заджобнуц; **3.** *(јурнути)* розбегнуц ше; розлєциц ше, полєциц; руциц ше; **4.** *(на кога, на што)* **а)** скочиц, руциц ше, полєциц; **б)** *(набасати)* надисц, натрафиц, налєциц
ринути се -нем се *оп.* **ринути (3)**
рипати -ам *покр.* скакац
рипнути -нем *покр.* скочиц
рипњак *х. бот. (чичак)* репик (Lappa maior)
рипс *х.* рипс *(файта платна)*
рипсан -а -о (< **рипс**) рипсови
рипче *с. дем.* (< **риба**) рибче, рибчатко
рис[1] *х. покр.* **1.** *(рад за део летине)* рис; **радити на** ~ робиц з рису; **2.** *(део)* часц
рис[2] *х. зоол.* рис (Lynx lynx)
рис[3] *х.* рис *(верхня часц талпи або обуї)*
рис[4] *и* **рис** *х.* рис *(пакованє паперу од 1000 табаки)*
рис[5] риса рисо *покр*. червенкасти; жовкасти
рисанка *х. (цртанка)* рисованка
рисаоница *ж.* рисовальня
рисар *х. покр.* рисар *(польопривредни роботнїк хтори роби за одредзену награду у натури)*
рисарија *ж.* рисунок, малюнок
рисарити -им рисариц, буц (робиц як) рисар, робиц з рису *(оп.* **рисар)**
рисарски -а -о рисарски
рисати -ишем **1.** рисовац; мальовац; **2.** задумовац, представяц
рисати се -ишем се *(назирати се)* нагадовац ше, кус ше обачовац, обрисовйовац ше
рисаћи -а -о: ~ **прибор** прибор за рисованє; ~ **стол** стол за рисованє
рисач *х.* рисовач, рисователь
рисји -а -е рисов[и]; ~ **кожа** рисова скора, скора з риса
риск *х. оп.* **ризик**
рискантан -тна -тно рискантни, ризични

рисовина *ж.* бундичка з риса
рисовски -а -о (< **рис**[2]) рисовски, рисов
рисуља *ж.* червенкаста крава, ришка
рит *х.* рит, мочар; бара
рита *ж.* **1. а)** ренда, рондя, гандра; **б)** *пей. (одело)* гандри; **2.** *пей. (одрпанац)* розтарганєц, рондьош
ритав -а -о розтаргани, рондяви, подарти
ритак -тка *х. покр. (слама за покривање кровова)* слама, жупа
ритам -тма *х.* рит[е]м
ритамски -а -о ритмов[и]
ритар *х.* старинар, тарґовец котри купує стари ствари
ритати се -ам се **1.** *(бацакати се ногама)* вирґац; копац; руцац ше; нарабяц; набивац зоз собу; **коњ се рита** конь вирґа; **2.** *фиґ. (правити се важан, разметати се)* пишиц ше; випинац ше, возношиц ше, горе ше ношиц
ритер *х.* ритер
ритерски -а -о ритерски
рити ријем **1.** риц; **2.** *фиґ. (роварити)* подривац; шпиюнирац; **3.** *(претурати)* шпиртац
ритинар *х. оп.* **рита (2)**
ритиште *с.* рит, мочар
ритмајстер *и* **ритмајстор** *х.* ритмайстор *(учитель шедланя; конїцки капитан)*
ритмика *ж.* ритмика
ритмичан -чна -чно *и* **ритмички** -а -о ритмични
ритмички *и* **ритмично** *присл.* ритмично
ритнути -нем вирґнуц; **коњ га је ритнуо** конь до нього вирґнул
ритнути се -нем се вирґнуц
ритски -а -о ритски, ритов[и] ~ **биље** ритски рошлїни
ритуал *х.* ритуал
ритуалан -лна -лно ритуални
риф *х.* риф *(старинска мера за длужину, коло 75 см)*
рихтати -ам *(дотеривати)* рихтац, вирихтовац; *(строго поступати)* муштровац дакого
рицинус *х. бот.* рицинус (Ricinus communis)
рицинусни -а -о *и* **рицинусов** -а -о рицинусни, рицинусов[и]; ~ **уље** рицинусов олєй
риш *х. (набрана трака на одећи)* нациґована пантлїка; фодрочка; реца, рецочка
Ришњанин *х. (становник Рисна)* Риснян
рје... *оп.* **ре...**
рка *ж.* **1.** *оп.* **хрка**; **2.** *покр.* **а)** лопот, дурканє; беганє; **б)** гужва; громада
ркати -рчем *оп.* **хркати**
рмпалија *х. пей.* валїґора
рмија *ж. оп.* **сакагија**
рња *х. оп.* **хрња**
рњав -а -о *оп.* **хрњав**
рњага *ж. оп.* **хрњага**
рњати се -ам се *покр.* **1.** *(чешати се тарући се о нешто)* чухац ше до дачого; **стока се рња о зидове** статок ше чуха до мурох; **2.** *(тискати се, гурати се)* дриляц ше, *беш.* ґурац ше
роб *х.* **1.** раб; **2.** *ґен. мн.* роба, *покр.* член домашнєй челєдзи *(у фамилийней задруґи)*
роба *ж.* **1.** роба, *заст.* еспап; *арх.* товар, портейка; **текстилна** ~ текстилна роба; **2. а)** шмати, облєчиво; **б)** платно ; ◊ **лака** ~ *ир.* лєгка роба**; трговина мешовите робе** тарґовина (предавальня) мишаней роби
робија *ж.* **1.** робия, робство; **2.** нєволя, нєщесце**; 4.** *заст.* кулук
робијати -ам **1.** буц на робиї *або* у гарешту; **2.** служиц дакому як раб
робијаш *х.* **1.** робияш; гарештанєц; **2.** *заст.* кулучар
робијашки -а -о робияшски; гарештански; ~ **одело** робияшски шмати
робијашница *ж. ист.* гарешт, цемнїца
робинзонски -а -о робинзонски
робиња *ж.* рабиня
робињски -а -о рабиньски, рабиньов
робити -им **1.** одводзиц до рабства; **2.** *(пљачкати)* брац, однїмац, плячкац; **3.** *покр. (одузимати за наплату дуга)* конфисковац; **4.** *покр.* буц на робиї *одн.* у гарешту
робити се -им се *взаєм. повр.* однїмац, заберац єден од другого, плячкац ше
робље *с.* **1.** раби; **2.** *заст. и покр. (нејач)* жени и дзеци; ◊ **бело** ~ били рабинї *(жени котри на спреводзку одведзени до гаремох або явних хижох)*
робни -а -о робни; ~ **размена** робна черанка; ◊ ~ **кућа** робна хижа
робно-новчани -а -о робно-пенєжни**; привреда** робно-пенєжна привреда
робовати -бујем **1. а)** *(бити у ропству)* буц раб, буц у рабстве; **б)** *(коме, чему)* робиц за другого, буц раб, рабовац; **цео живот је робовао другоме** цали живот робел за

другого; **2.** *(робијати)* буц на робиї *одн.* у гаршету

робовласник *х. ист.* рабовласнїк

робовласнички -а -о робовласнїцки; ~ **систем** робовласнїцка система

робовски -а -о **1.** рабовски; ~ **устанак** рабовске повстанє, повстанє рабох; ~ **рад** робота рабох; **2.** понїзни, потульни, рабски

робот *х. осн.*, *фиґ.* робот

робота *ж.* кулук

роботни -а -о (< **робот**) роботов[и]

роботник *х.* кулучар

роботнички -а -о кулучарски

робустан -с[т]на -с[т]но моцни, черстви и сирови, робус[т]ни

ров *х.* **1. а)** *(дугачак прокоп у земљи)* ярок; **б)** *воєн. (шанац)* декунк, декунґ; ров, ярок; **противтенковски** ~ процивтенковски ров; **в)** *(ровина)* розрита жем; вагаши; розгарнути шнїг; **3.** *(тунел)* тунел, под'жемни преход (конк)

ровар *х.* подбуньовач; завадзовач; сплєткар, интриґант

роварити -им **1.** робиц поза хрибет дакому*;* скврачовац, завадзовац дакого; подбуньовац; правиц плєтки, интриґи; **2.** *фиґ. (узнемиравати)* знємирйовац, вартац

ровати -рујем*, ридше* -вем *и*-вам **1.** риц, копац; **2.** *оп.* **роварити**

ровац -вца *х. зоол.* медведз, медведзик, ривец (Gryllotalpa vulgaris)

роваш *х.* **1.** роваш *(деска або подобни предмет на хторим ше урезовало длуство);* **2.** *(белега)* знак; белєґ *(на целу животиньох пре розпознаванє);* **3.** *(вересија)* борґ; **дати на** ~ дац на борґ; *(рачун)* рахунок; ◊ **бити на нечијем ровашу, доћи на нечији** ~ буц зависни (завишиц) од дакого, буц у дачиїх гарсцох; **зарезати, урезати кога на (свој)** *(имати намеру осветити се)* запаметац дакому, уписац дакого до (чарней) кнїжки

ровашен -а -о **1.** позначени; белєґовани; **2. а)** обачлїви, упадлїви по даякей физичней хиби *або* знаку на целу; **б)** *(озлоглашен)* означени, на злим гласу

ровашити -им *зак. и нєзак.* **1. а)** *(обележавати животињу ровашем, белегом)* значиц, позначовац, означовац, белєґовац; **б)** *(бележити на роваш)* урезовац (записовац) на роваш; **2.** урез[ов]ац (длабац) рисунки у древе, каменю; *(клесати)* кресац

ровашки -а -о (< **роваш**) ровашски

ровашница *ж.* урез на ровашу

ровечан -чна -чно *покр.*: ~ **платно** *(неубељено платно)* шаре платно

ровина *ж.* **а)** дзира; долїна; долїнка; **б)** *оп.* **ров (1. в)**

ровит -а -о **1.** *(меко куван):* ~ **јаје** на мегко уварене вайцо*;* **2. а)** *фиґ.* слаби, нєсиґурни, нєстабилни; ~ **темељ** нєсиґурни фундаменти; **б)** *(подложан болестима, неотпоран)* чувствительни; слаби; ~ **плућа** чувствительни плюца

ровити -им **1.** риц; копац; подривац, подкоповац; **свиња рови** швиня риє; **2.** *фиґ. оп.* **роварити (1, 2)**

ровке *х. мн. зоол.* ровочки (Soricidae); **водена** ~ водова ровочка; **пољска** ~ польска ровочка

рововски -а -о *воєн.* декункови, декунґови; ~ **битка** декункова битка; ~ **положај** декункове положенє

ровчице *ж. мн. оп.* **ровке**

рог *х. (мн.* рогови *и* рози*)* **1.** *з розл. знач.* рог; **рогови јелена** єленьово роги; **ловачки** ~ ловарски рог; ~ **и фагота** *муз.* рог и фаґота; **рогови и греде крова** роги и греди на закрицу; **2.** угел; конєц; ~ **мараме** конєц хусточки; ◊ **продавати некоме** ~ **за свећу** спревесц (спреведнуц, поспреведац, окламац) дакого, подвалїц дакому*;* **дувати у један (исти)** ~ **с ким** *(слагати се с ким у мишљењу и поступцима)* складац ше з даким, єднак думац, буц з єдного места; грац з даким; **наби(ја)ти, натаћи, натицати, натући рогове (мужу)** спреведац (спревесц) мужа, здзац мужови роги; *ир.* пресц до валалу; **показ(ив)ати, дићи, дизати рогове** стануц/ставац вочи, зопрец ше/сперац ше; ~ **изобиља** рог гойносци; **с(а)терати (сабити, натерати, ставити и сл.) кога у (козји)** ~ **, сломити, сабити, стући, (с)кресати и сл. коме рогове** оламац дакому роги, учиткац дакого; **слагати се као рогови у врећи** *ир.* складац ше як пес и мачка, барз ше нє складац; **увући рогове** *(умирити се, устукнути)* поцагнуц ше, стулїц ше; **ухватити бика за рогове** енерґично поступиц, хвациц буяка за роги

рогаљ -гља *х.* **1. а)** *мат.* рогель; **б)** *(шиљак)* кончик; **2.** *(крај мараме и сл.)* конєц; **завезати рогље мараме** завязац конци хусточки; **3. а)** *(угао куће или улице)* угел; **б)** центер валала, простор пред валалску хижу *або* цервку дзе ше сходза хлопи або младеж; **4.** *мн.* роги *(на закрицу)*

рогат -а -о **а)** рогати *(и фиґ.);* **б)** *(који има врхове, избочине)* угласти; рожкати; **в)** *одр., у меновнїцкей служби (ђаво)* рожкати; ◊ **не може (где ће) (се бости) шут с рогатим** *фиґ.* нє може слабши процив моцнєйшого

рогач *х.* **1.** *бот.* хлєбичок, *заст.* яников хлєбичок (Ceratonia siligua); **2.** *зоол.* єленок (Lucanus cervus)

рогачити -им: ~ **очи** вищиряц очи; чудовац ше, патриц зачудовано

рогачити се -им се: **очи им се рогаче** вищиряю очи; патра зачудовано

рогачица *ж. бот.* леблебия, наут (Cicerarietinum)

рогље -гаља *ж. мн.* **а)** *(двороге виле)* видолки; **б)** *(рачва)* рачки

рогобатан -тна -тно **а)** *(накарадан)* нєскладни, нєправилни; шкаредни; нєкрасни; нєоґрабани; ~ **превод** нєскладни преклад; ~ **стил** нєскладни (нєоґрабани) стил; **б)** *(неприкладан)* нєприкладни, нєзґрабни; ~ **песма** нєприкладна писня; **в)** *(прост)* прости, нєвигладкани; сурови; ~ **реч** просте слово

рогобатити се -им се *(понашати се рогобатно)* буц прости, нєвигладкани, нєоґрабани, сурови; *нар.* буц як драпаца щетка; буц твардоглави, уперти

рогобатност *ж.* нєвигладканосц, нєзґрабаносц, нєскладносц

рогобор *х.* **а)** галайк, лярма; жубротанє; дудранє; **б)** дошептованє, шептанє

рогоборан -рна -рно *(бучан)* гласни, котри дзвига (прави) лярму (галайк); борбени, войнолюбиви; збитлїви

рогоборити -им **а)** дзвигац (правиц) лярму, галайк; лярмац, кричац; **б)** *(гунђати против нечега)* дудрец; жубротац, жубронїц

рогов *х.* вол з велькима рогами

роговина *ж.* роговина, рог *(материя з хторей ше состої рог)*

роговље *см зб.* роги

рогожа *ж. оп.* **рогозина**

рогожар *х.* дикиньова кошарка, торба и под.

рогожина *ж. оп.* **рогозина**

рогожњача *ж. оп.* **рогожар**

рогоз *х. бот.* дикинь (Typha latifolia)

рогозан -зна -зна оброснути з дикиньом; направени з дикиню, дикиньов[и]

рогозина *ж.* гасура

рогозити -им затикац з дикиньом дзири медзи дугами гордова

рогозница *ж. оп.* **рогозина**

рогоносац -сца *х. оп.* **рогоња**

рогоноша *х. ист.* рогоношач

рогоња *х.* **а)** вол з велькима рогами; **упрегни рогоње** попрагай тих рогатих; **б)** *фиґ. ир.* спреведзени (спреведнути) муж, рогати муж

рогоша *х.* **1.** рогата коза; **2.** *покр.* зла жена, босорка, оса

рогуља *ж.* **1.** крава з велькима рогами; **2.** *покр. (вештица)* босорка

рогуље *ж. мн.* видолки, двойнїсти видли

рогуша *ж.* **1.** *оп.* **рогуља (1); 2.** рогата животиня

рогушити -им буриц; дзвигац; напинац; ~ **длаку** буриц шерсц; **мачка рогуши уши** мачка дзвига (напина) уха

рогушити се -им се **1. а)** *(кострешити се)* буриц ше; **мачка се рогуши** мачка ше бури; **б) коњ се рогуши** конь дзвига (напина) уха; **2.** *фиґ.* **а)** гнївац ше, буриц ше; хмуриц ше (як бабин пес); грожиц; дудрец; бунїц ше; **б)** пишиц ше**,** возношиц ше**,** випинац ше

род х. **1. а)** *(пород)* потомство; **б)** *(породица, породична лоза)* фамилия/рамелия, род; **трговачки род Петровића** тарґовецка фамелия Петровичових; **в)** фамелийне походзенє, род; друштвени ступень, род; **он је ниског рода** вон нїзкого фамелийного походзеня, вон нїзкого роду; **г)** *(сродници)* родзина, род; **женин ~ га не трпи** женова родзина го нє церпи, женово го нє церпя; **ґ)** *(рођак; родбинска веза)* родзина; **какав ти је он ~ ?** яка ци вон родзина?; **не желим рода с кукавицама** нє сцем буц родзина з куриплахами; **д)** *приословйованю:* **роде мој**! мили мой!, злати мой!; **2. а)** *(плод)* плод; **цвет није донео рода** квиток нє принєсол плод; **б)** урожай, род, *заст.* уроджай; ~ **пшенице је добар** урожай жита добри; **3.** народ; **он је из српскога рода** вон зоз сербского народу; **4.** файта, род; **књижевни родови** литературни

файти; **5.** *з розл. знач.* род; **људски** ~ людски род; ~ **војске** род войска; **мушки (женски)** ~ *ґрам.* хлопски (женски) род; ~ **је примарни облик друштвено-политичке организације** род то примарна форма друштвено-политичней орґанизациї; ◊ **бити (доћи, падати) род (некоме)**, **бити у роду (с неким)** буц родзина з даким; **ни** ~ **ни помози бог (не бити)** анї брат, анї сват; **пронео је роду глас** фамелия ше цеши у нїм, поцешел фамелию; ~ **по срцу бити некоме** буц дакому добри, щири приятель; ~ **рођени** найблїзша родзина

рода *ж. зоол.* ґовля (Ciconia); ◊ **бела** ~ била ґовля (Ciconia alba); **црна** ~ чарна ґовлля (Ciconia nigra)

родан -дна -дно **1.** *(плодан)* родни, плодни; ~ **њива** плодне (родне) польо; **2.** *(крвни, рођени)* власни, по креви; ~ **браћа** власни браца, браца по креви

родац -роца *х.* **1.** *(родни дуд)* родна ягода; **2.** *(мужјак роде)* ґовляк, самец ґовлї

родбина *ж. зб.* родзина; род; ~ **по оцу** родзина по оцови; **многобројна** ~ вельки род

родбински -а -о родзински; ~ **односи** родзински одношеня; **родбинске везе** родзински вязи

родилица *ж. оп.* **породиља**

родилиште *с. оп.* **породилиште**

родиља *ж. оп.* **породиља**

родин -а -о ґовльов; ◊ ~ **кљун** *бот.* ґовльов писк, живородна трава (Erodium ciconium)

родина *ж.* добри урожай, добри род

родинци -наца *х. мн.*: ~ **и ластинци** шнїг котри пада на яр *(кед приходза ґовлї и ластовки)*

родитељ *х.* родитель *(оцец або мац);* **2.** *мн.* родичи, родителє; **без родитеља** без родичох; **он је од добрих родитеља** вон од добрих родичох

родитељица *и* **родитељка** *ж.* родителька, мац

родитељски -а -о родительски; ~ **кућа** родительска хижа (дом); ~ **састанак** родительска схадзка

родити -им *зак., ридше нєзак.* I *прех.* **1.** *(донети на свет дете)* народзиц; породзиц; родзиц; **ова жена је родила три сина** тота жена народзела трох синох; **она још може да роди** вона ище може мац дзеци; **2.** *фиґ.* спричинїц, виволац, породзиц; **то је у њему родило инат** тото у нїм спричинєло упрекосценє; II *нєпрех.* **1.** *(дати род - о усевима, воћкама)* зродзиц; зродзиц ше; родзиц; **крушка је родила** грушка зродзела; **ове године није родило** того року ше нє зродзело; **2.** *(донети добар род, испунити се обиљем плодова):* **кад роди година, народ је задовољан** кед родни рок (кед ше добре зродзи), народ задовольни; **башта је добро родила** у заградзи ше добре зродзело; ◊ **кад на врби роди грожђе** док на верби зродза грушки, на святого нїґда; **како га (ју) је мати родила** *(го голцат)* як кед го бог на швет дал; **не роди (више), није родила мајка** нєт таки на швеце; ~ **мечку** чежко дацо зробиц, барз ше натрапиц

родити се -им се **1.** народзиц ше; **родио се у Новом Саду** народзел ше у Новим Садзе; **2.** *фиґ. (настати, понићи)* родзиц ше, настац, зявиц ше; **међу њима се родила љубав** медзи нїма ше родзела любов; **ово дело се родило у највећој пишчевој усамљености** тото дїло настало у найвекшей писательовей осаменосци; **у глави ми се роди идеја** у глави ше ми зявела идея; **3.** *(изаћи)* висц; **сунце се родило** слунко вишло; ◊ **бити (као) рођен, родити се за нешто** буц як народзени (створени) за дацо; **поново (понова, изнова) се родити** ознова ше народзиц; ~ **под срећном звездом (планетом)** *оп. под* **звезда;** ~ **под несрећном звездом (планетом)** народзиц ше под нєщешлїву гвизду, нє мац щесца у живоце; **тресла се гора, родио се миш** з нїчого нїч, по вельким гирменю мали диждж пада

родић *х. дем.* (< **рода**) ґовляче, ґовлячатко

родица *ж.* **1.** *(рођака)* родзина; **2.** *покр.* шестринїца

родиште *с.* родзене (родне, родиме) место

родле *ж. мн. варв.* санки

родловати -лујем вожиц ше на санкох, санкац ше

родни -а -о **1.** родзени, родни, родими; **ово је моје** ~ **место** то мойо родзене место; **2.** *(рођени)* власни; ~ **брат** власни брат; **3.** *(матерњи)* мацерински; ~ **језик** мацерински язик; **4.** *(који се односи на род, врсту)* родови; ◊ ~ **лист** кресцене писмо

родник *х.*: **брат** ~ власни брат
родница *ж. анат.* роднїца, ваґина
родовник *х. оп.* **родослов**
родовски -а -о родовски; ~ **заједница** родовска заєднїца
рододендрон *х. бот.* рододендрон (Rhododendron)
родољуб *х.* родолюб[ец], патриот[а]
родољубан -бна -бно родолюбиви, родолюбни, патриотски/патриотични
родољубац -упца *х.* родолюб[ец]
родољубив -а -о родолюбиви
родољубље *с.* родолюбиє, родолюбивосц
родом *присл.* родом; по походзеню; **одакле сте ~ ?** одкаль сце родом?, *заст.* одкаль сце валушни?; **он је ~ Грк** вон по походзеню Грек
родоначелник *х. осн. и фиґ.* родоначалнїк
родоначелница *ж.* родоначалнїца
родооскврњење *с. оп.* **родоскврнуће**
родопис *х.* ґенеалоґия, родослов
родоскврнављење *с. оп.* **родоскврнуће**
родоскврни -а -о родоскверни, родообезчесцуюци
родоскврнилац -иоца *х.* родоскверн̈ітель, родообезчесцователь
родоскврнилачки -а -о родоскверн̈ітельни, родообезчесцовацки
родоскврнитељ *х. оп.* **родоскврнилац**
родоскврнуће *и* **родоскврњење** *с.* родоскверненє, родообезчесценє
родоскрвни -а -о *оп.* **родоскврни**
родоскрвник *х. оп.* **родоскврнилац**
родоскрнављење *с. оп.* **родоскврнуће**
родослов *х.* родослов, ґенеалоґия; педиґре
родослован -вна -вно родословни, ґенеалоґийни
родственик *х. (рођак)* родзина
родство *с.* родзинство, зродство
рођај *х.* **1.** *(порођај)* полог, пород; родзенє, народзенє; **2.** *(Сунца, Месеца и сл. - излазак)* виход; виходзенє, зявйованє; швитанє; **3.** *фиґ.* **а)** наставанє, початок, народзенє; **б)** продукт, плод
рођак *х.* родзина; **даљи** ~ дальша родзина
рођака *ж.* родзина; **она је моја** ~ вона ми родзина, вона моя родзина
рођакати се -ам се родзинац ше; **они се рођакају** вони ше родзинаю
рођакиња *ж.* родзина
рођаков -а -о родзинов
рођачити се -им се родзинац ше
рођāчки[1] -а -о родзински
рођāчки[2] *присл.* (по) родзински, як родзина; як блїзки
рођаштво *с.* родзинство
рођен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **родити (се)**; **2.** *(име по оцу - о удатој жени)* народзена; дзивоцке презвиско; ~ **Субић, удата Раић** народзена (дзивоцке презвиско) Субич, одата Раич; **3.** *одр.* **а)** *(прави)* прави, народзени; **рођени Новосађанин** прави Новосадян; **б)** *оп.* **рођени (1)**; ◊ **бити ~ за некога, нешто** буц створени за дакого, дацо; **као од мајке ~** голючки-голи, як кед го бог на швет дал
рођендан *х.* родзени дзень
рођендански -а -о: ~ **поклон** дарунок за родзени дзень; ~ **торта** торта за родзени дзень; ~ **славље** преслава родзеного дня
рођени -а -о **1. а)** власни; ~ **брат** власни брат; **б)** родзени, родни, родими; ~ **место** родзене место; **2. а)** блїзки; **род** ~ блїзка родзина; **б)** *у меновнїцкей служби* мили, любени; **рођена моја!** мила моя!
рођеница *ж.* **1.** родителька, мац; **2.** *гип.* дзивочка; **рођенице моја!** дзивочко моя!; **3.** гвизда под котру ше дахто народзел **4.** *оп.* **суђаја**
рођенче -ета *с. (новорођенче)* народзене дзецко, дзецочко
рођење *с. осн., фиґ.* народзенє; **проклиње дан свога рођења** преклїна дзень свойого народзеня; ◊ **дан рођења** дзень народзеня; **место рођења** место народзеня
рођењем *присл.* **а)** *(по пореклу)* родом; по походзеню; **б)** од народзеня
рођо -а *и* -е *х. гип. (рођак)* родзина
рожан -жна -жно *и* **рожан** -а -о **1.** *(рожнат)* рогови; косцови; **рожне крљушти** рогово лупки; **2.** *(окоштао)* стварднути *(як косц)*, скосцени
рожаст -а -о *оп.* **рожан**
рожац рошца *х.* **1.** *покр. (сунчаница)* слункова хорота, слункови удер; млосц од горучави; **2.** *оп.* **кокот (5)**
рожданик *х. празн.* кнїжка з котрей ше чита судьбу, вични календар
Рождество *с. церкв.* Рождество *(Христово)*; крачунска писня
рожина *ж.* **1.** *ауґм.* рогиско; **2.** рогова материя
рожити -им **1.** *(испуштати нарочит глас - о гајдама)* грац; **2.** провадзиц при шпиваню з грубим гласом; **3.** *(гунђати)* дудрец

рожнат -а -о *оп.* **рожан**
рожнац *х. мин.* вапнянїк
рожник *х.* рог *(на закрицу)*
рожњача *ж.* **1.** *анат.* рожнїчка (cornea); **2.** *оп.* **рожник**
роза *присл. нєпрем. варв.* целови, роза
розати -ам зберац (правиц) ранци, ранцовац; **розане чизме** ранцовани чижми
розати се -ам се ранцовац ше, зберац ше
розга *ж.* конар; палїца; колок *(за подперанє)*, подпорка
розгати -ам *нар.* тресц з гласом при шпиваню
розгва *ж.* **1.** *оп.* **розга; 2.** *покр.* палїци котри ше кладзе на закрице место рогох**,** роги
розе *присл. оп.* **роза**
розета *ж.* **1.** розета; **2.** *бот.* главка
розетла *ж. бот.* мушкатла
розикаст -а -о целовкасти
рој *х.* **1.** рой; ~ **пчела** рой пчолох; **2.** *фиґ.* громада, рой; ~ **мисли**; **3.** *заст. воєн.* дзешатина
ројализам -зма *х.* роялиз[е]м
ројалист(а) *х.* роялист[а]
ројалистички -а -о роялистични
ројан -јна -јно **1. ројне пчеле** пчоли хтори ше добре роя; **пчелињак му је** ~ пчоли ше му добре роя; **2.** *фиґ.* богати, полни, виполнєти; **срце му је ројно љубављу** шерцо му полне з любову
ројидба *ж.* роєнє (*пчолох)*
ројити -им роїц
ројити се -им се **1.** *(о пчелама)* роїц ше; **2.** *фиґ.* **а)** гарнуц ше, гирчиц ше; **б)** множиц ше, роїц ше
ројиште *с.* роїско; кошнїца
ројник *х. ист.* дзешаткар
ројта *ж.* ройта
рок[1] *и* **рок** *х.* **1.** термин, час; **испитни** ~ испитни термин; **пре истека рока** скорей як видзе час; **у року од три дана** у чаше трох дньох; **2.** *воєн.* рок; **војни** ~ воєни рок; **ђачки** ~ школярски рок; **служити војни** ~ служиц воєни рок, служиц войско, *заст.* буц катона; ◊ **отказни** ~ одказни термин; **то ми (ти, му и сл.) иде (спада и сл.) у** ~ **службе** то ми (ци, му и под.) идзе (спада и под.) до часу служби, то спада до рядовей роботи
рок[2] *х.* рок *(файта модерного танцу)*
рокада *ж.* рокада
рокадни -а -о рокадни; ~ **положај** рокадне положенє
рокет *х. и* **рокета** *ж. церкв.* рокет, рокета
рокирати -ам *зак. и нєзак. шах.* рокир[ов]ац
рокирати се -ам се *фиґ.* рокир[ов]ац ше
рокнути -нем. **1.** *зак. ґу* **роктати; 2.** *фиґ.* **а)** *(грунути)* загирмиц, штрелїц, пукнуц, праснуц, спращац; **рокнуше бомбе** спращали бомби; **б)** упаднуц, нагло войсц; убегнуц; **само да непријатељ не рокне** лєм най нєриятель не убегнє
роковни -а -о термински, терминов[и]
роковник *х.* нотес, календар, календарчок *(зоз датумами, за призначки)*
рококо -оа *х. ум.* рококо
рокот *х. оном. оп.* **роктање**
роктав -а -о **1.** ґругляци; **2.** дудраци, жубротаци; **3.** лярмаци, надзераци; **4.** мурчаци; стукаци; фучаци; **5.** хихотаци, кихотаци
роктање *с.* < **роктати**
роктати -кћем *оном.* **1.** *(о свињи)* ґруглїц; **2.** *(гунђати)* дудрец, пригваряц, жубротац; **3.** *(викати, дерати се)* лярмац, надзерац ше, дрец ше; **4.** *(бректати, брундати)***: он је болно роктао** вон на боляцо мурчал (стукал); **локомотиве рокћу** локомотиви фуча; **5.** гласно (на шицкох глас) ше шмеяц
рола *и* **рола**[1] *ж. варв.* **1.** ролна; **2.** округли стол
рола *и* **рола**[2] *ж. театр.* улога, *заст.* роля
ролати -ам *варв.* круциц, скруцовац *(до ролни)*
ролет[**н**]**а** *ж. варв.* ролетна
ролна *ж. варв.* ролна; крух; ~ **платна** крух платна
роло -оа *х.* ролетна (*на дутянских дзверох)*
ролован -а -о *кул.* роловани
ролшуе -уа *ж. мн. варв.* ролшуи, ципели на колєскох
роњати -ам *покр. (глачати, ваљати)* качац
ромāн[1] -ана *х. з розл. знач.* роман; **љубавни** ~ любовни роман
роман[2] *х. бот.* красавец, марґитка (Bellis perrenis)
романеска *ж. муз.* романеска
романескни -а -о романескни
Романи *х. мн.* Романє
романизам -зма *х. линґв.* романиз[е]м
романизирати (се) -ам (се) *и* **романизовати (се)** -зујем (се) *зак. и нєзак.* романизовац (ше)
романист[**а**] *х.* романист[а]
романистика *ж.* романистика
романописац -сца *х.* романописатель

романса *ж.* романса
романсијер *х.* романсиєр
романсирати -ам *зак. и нєзак.* романсовац *(обробиц у форми романа)*
ромāнски[1] -а -~ романски; ~ **језици** романски язики
ромāнски[1] -а -~ (< **роман**) романски; як у роману; ~ **хероји** героє з романох, романски героє
романтизам -зма *х.* романтиз[е]м
романтизирати -ам *и* **романтизовати** -зујем *зак. и нєзак* романтизовац
романтика *ж.* романтика
романтичан -чна -чно романтични
романтичар *х.* романтичар, романтик
романтичарски -а -о романтичарски
романца *ж. оп.* **романса**
ромар *х. (ходочасник)* паломнїк
ромб *х. мат.* ромб
ромбичан -чна -чно ромбични, як ромб
ромбоид *х. мат.* ромбоїд
ромбоидан -дна -дно ромбоїдни
роменча *ж.* бакарна судзина за воду
ромињав -а -о **а)** рошаци, хтори роши, хтори попадує; **досадила ми је ова** ~ **киша** допил ми тот дижджик цо нєпреривно роши**; б)** *(испуњен ромињавом кишом):* **једне ромињаве ноћи...** єдней ноци, док дижджик нєпреривно рошел (попадовал)
ромињати -ам **1. а)** *(сипити - о киши)* рошиц; попадовац*;* **б)** *(падати ретким пахуљицама - о снегу)* на ридко падац, попадовац*;* **2.** *фиґ.* монотоно звучац; **ромињају звона** монотоно дзвоня дзвони
ромити -им жубротац, жубронїц, жубрац, мурмотац, бурмотац
ромон *х. оном.* **1.** *(шум кише, воде)* сущанє; плющанє; ~ **кише** плющанє дижджу; ~ **таласа** сущанє габох; **2.** *(жагор)* жубротанє, жуброт, жубронєнє*;* монотони звук; гучанє; **3.** *(хармонија)* склад, гармония; ~ **гласова** гармония гласох
ромонити -им сущац; плющац; монотоно звучац; жубротац, жубронїц; гучац; **вани ромони киша** вонка плющи дижддж; **поток ромони** поток сущи; **његов глас ромони у ноћи** його глас монотоно жубронї у ноци; **звона звоне, пријатно ромоне** дзвони дзвоня, приємно гуча
ромор *х. оном. оп.* **ромон**
роморити -им *оном. оп.* ромонити
ронац -мца *х.* муряч; ◊ *зоол.:* **бели** ~ *зоол.* били муряч (Mergus albellus); **велики** ~ *зоол.* вельки муряч (Mergus merganser); **риђогруди** ~ *зоол.* червенопершови муряч (Mergus serrator)
рондати -ам оном. **1.** *(правити буку, тутњити)* правиц галайк*;* лопотац, лопоциц, дуркац; **вагони рондају** ваґони лопоца; **2.** *(гунђати)* дудрец, жубротац, жубронїц, бурмотац; муштровац ше
рондел *х. лит.* рондел
рондела *ж.* рондела *(округла градка засадзена з квецом)*
рондзав -а -о рондяви, розтаргани, подарти
рондо -оа *х. муз.* рондо
ронђа *ж. (дроњак)* рондя, ренда, гандра
ронилац -иоца *х.* муряч
ронилачки -а -о муряцки; ~ **одело** муряцки шмати
ронилаштво *с.* муряцтво
ронило *с.* подводни дзвон *(под котрим муряч може длужей робиц под воду)*
ронити -им I *нєпрех.* **1.** *(гњурати)* муряц ше; **он воли да рони у мору** вон ше люби муряц у морю; **допливао је до мене ронећи** приплївал ґу мнє муряюци ше, приплївал ґу мнє попод воду; **2.** *(израњати)* вимурйовац ше; виходзиц, вибивац; **3.** *фиґ.* **а)** *(провлачити се)* пребивац ше, прецаговац ше, препихац ше; **б)** *(продирати)* предзерац, запихац ше, зацаговац ше; **в)** *(тонути)* чиряц ше; II *прех.* **4.** *(подлокавати, подривати - о води)* подмивац, подривац; правиц помоли; одвальовац; **море рони обале** морйо подмива побрежя; **5. а)** *(лити)*: ~ **сузе** ляц слизи, плакац; **б)** *и нєпрех. (тећи, падати - о капима)* падац; **из њених очију роњаху сузе** з єй очох падали слизи; ◊ **тиха вода брег рони** *оп. фраз. под* **вода**
ронити се -им се **1.** *(крунити се)* трушиц ше, одвальовац ше, осиповац ше; **обала се рони** побрежє ше одвалює; **дивљач трчи, рони се камење у бездан** дзивина бежи, одвалює ше (пада) каменє до бездни; **2.** *(цурити)* чуриц, чечиц, ляц ше; **из њених очију сузе се роне** з єй очох слизи ше лєю
ропкиња *х. оп.* **робиња**
ропот *х. оном.* **1.** *(шум, бука)* гук; сущанє; плющанє; шум; галайк; ~ **мора** гук (шум) моря; **2.** *(хропац)* харчанє;

самртни ~ смертельне харчанє; **3.** *(роптање)* дудранє, жубротанє, бурмотанє; муштрованє; протестованє
ропотарија *ж. (старудија)* стари ствари
ропотарница *ж.* **1.** место дзе ше трима стари ствари; пойд, пиньвица и под.; **2.** предавальня старих стварох
ропотати -оћем **1.** *(бучати)* гучац; сущац; плющац; шумиц; правиц галайк; дуркац, черчац; **кола ропоћу** коч черчи; **2.** *оп.* **роптати**
ропски -а -о *осн. и фиґ.* рабски
ропство *с.* **а)** рабство; **духовно** ~ *фиґ.* духовне рабство; **б)** *(заточеништво)* зарабеніцтво; *(подјармљеност)* покореносц, под'ярменосц; покорносц
роптати -ићем **1.** *(полугласно изражавати незадовољство)* дудрец, жубротац, бурмотац, мурмотац; протестовац; **2.** *оп.* **хроптати**
ропче -ета *с.* рабче, рабчок
рора *и* **рорина** *ж. покр. (кијавица*; *грипа)* натха; ґрипа
роса *ж.* роса; ◊ **медна** ~ *оп.* **медљика; млад као** ~ **подне** *ир.* стари; **црвена** ~ крев
росан -сна -сно **1. а)** на (по) хторим роса, росни; ~ **трава** трава на хторей роса; **газе по росној трави** иду по трави на хторей роса, иду по росней трави; **б)** *(у виду росе)* як роса; **росне сузе** слизи як роса; **2.** *фиґ. нар.* красни, млади, здрави; заносни
росити -им **а)** *(о роси)* падац; **б)** *(о киши)* рошиц, падац*;* **в)** мочиц, намакац; влажиц, овлажовац; ~ **знојем поља** *фиґ.* намакац зоз знойом поля
росити се -им се мочиц ше, влажиц ше; орошовац ше; **очи се росе** *(очи се квасе сузом)* очи ше орошую зоз слизами; **прсти се росе** пальци поставаю мокри *(од зною)*
росица *ж. дем. (<* **роса***)* росичка
росиште *с.* рошиско *(1. росова точка; 2. место дзе пада роса)*
роснат -а -о *оп.* **росан**
росопас[**т**] *ж. бот.* ластовково желє, гадово млєчко, млєчнїк (Chelidonium maius)
роспија *ж.* зла жена, кобза, босорка; *(блудница)* гойда
росукати -ам *и* -учем рошиц; порошовац
росуља *ж.* **1.** дробни диждж, дижджик; **2.** роса, влага; **3.** *бот.* росичка (Agrostis alba)
росуљати -ам зявйовац ше у форми капкох; рошиц
рота[1] *ж. воєн.* вод, менши одряд
рота[2] *ж.* колєсо
ротација *ж.* ротация
ротацијски *и* **ротациони** -а -о ротацийни; ◊ ~ **машина** ротацийна машина; ~ **клип** ротацийни клип
ротирајући -а -о ротируюци, обрацаци; ~ **машина** ротируюца машина
ротирати (се) -ам (се) *зак. и нєзак.* ротир[ов]ац (ше)
ротква *ж. бот.* ретхва (Raphanus sativus); ◊ **ротквe стругане!** нєт нїч з того, купак
ротквасt -а -о ретхвасти, як ретхва
ротквица *ж. бот.* ретхвочка (Raphanus radicula)
ротквиште *с.* ретхвиско, место дзе були посадзени *або* дзе посадзени ретхви
роткиња *ж.* жена котра може народзиц (хтора може мац) дзеци, плодна жена
ротонда *ж.* ротонда *(1. округла сала; 2. женска заруцовачка)*
рото-папир *х.* рото-папер
ротор *х. техн.* ротор
роћко *х. гип.* (< **рођак**) родзина
рохав -а -о *(богињав)* рапави
рохада *ж. оп.* **рокада**
рочити -им *зак. и нєзак.* **1.** *(заказ(ив)ати рок)* одредзиц/одредзовац, утвердзиц/-утвердзовац; заказац/заказовац; ~ **дан почетка рада** одредзиц/одредзовац дзень початку роботи; **2.** *(поз(ив)ати у одређено време):* **рочили су га на суд** поволали го же би ше теди и теди явел до суду
рочити се -им се сходзиц ше *(у догвареним чаше)*
рочиште *с.* **1.** *(састајалиште)* место сходзеня; **2.** *правн.* судска розправа (претрес, процес), *беш.* суд
рочни -а -о термински, терминов[и], часови; ~ **казна** часова кара
рошав -а -о *оп.* **рохав**
рошкати се -ам се *(бости се роговима)* теркац ше, тукац ше; *фиґ.* штухац ше, оштуховац ше, задзерац ше до дакого; скусовац дакого
роштиљ *х.* **1.** роштиль *(за печенє меса и месо печене на нїм)*; **2** *(решетка)* роштель
рошчић *х.* **1.** *дем.* (< **рог***)* рощок; **2.** *(кифлица)* кифлочка; **3.** *бот. оп.* **рогач (1)**
рпа *ж. оп.* **хрпа**

рс *х.* моц, сила
рскавица *ж. оп.* **хрскавица**
рт *х. и ж.* **1.** *ґеоґр.* кончик; **приморски ртови** приморски кончики; **2.** верх, кончик, нос; ~ **ципеле** нос ципели
ртањ -тња *х.* кончисти *або* главкасти верх брега
ртаст -а -о хтори ма форму кончика *(оп.* **рт)**
ртић *х. дем.* (< **рт**) мали кончик
ртник *х.* борец у перших шорох
ртница *ж. оп.* **првенац (3)**
руб *х.* орубенєц, руб, рубец; край
руба *ж.* шмати; суклї
рубаљ -бља *х.* рубля
рубац -упца *х.* хусточка *(на главу и до рукох)*
рубач *х. покр.* судски вивершитель
рубача *ж.* **1.** кошуля**; 2.** хусточка
рубачина *ж. покр.* конфискация
рубашка *ж. рус.* рубашка, русийска кошуля
рубеж *х. оп.* **поруб (1)**
рубенина *ж. оп.* **рубље**
рубеола *ж. мед.* рубеола
Рубикон *х.***: прећи** ~ *(донети смелу одлуку)* прейсц Рубикон
рубин *х. мин.* рубин
рубински -а -о рубинов[и], рубински, як рубин
рубити -им **1. а)** *(одсецати)* рубац, одрубовац, одрезовац, одцинац; ~ **главу** одрубовац главу; **б)** *(зарезивати, рецкати)* урезовац, правиц ярчки з ножом; ~ **ножићем штап** урезовац ярчки з ножом на палїци; **2.** *(порубљивати)* орубйовац, зарубйовац, правиц рубец; **3.** *покр.* добре и вельо єсц
рубити се -им се орубйовац ше, зарубйовац ше, доставац рубец (орубенєц)
рубља *ж. оп.* **рубаљ**
рубље *с. зб.* **а)** *(преобука)* споднї шмати; б) *(креветско рубље)* плахитки и верхи на пирнаґи (*заглавчини, перини и др.)*; **в)** *(стони чаршави)* партки*;* **г)** *(прљав веш)* брудзенїна, райбанїна; порайбане; **прострла је ~ попресцерала порајбане;** ◊ **прљаво** ~ брудни шмати
рубни -а -о рубцов[и]
рубник *х.* орубенєц *(челїчни рубец як защита на бокох споднєй страни скийох)*
рубрика *ж. з розл. знач.* рубрика
руво *с. оп.* **рухо;** ◊ **о свом руву и круву** без цудзей помоци *(зробиц дацо)*
руга *ж.* **1.** подшмих; видрижньованє; лаце; ганьба; **2.** *(шала)* франта, фиґля; **3.** *(особа која је за поругу)* особа за подшмих, бридка особа
ругалац -аоца *х.* вишмейовач, вишмиховач, подшмиховач; видрижньовач
ругалачки -а -о вишмейовацки, вишмиховацки; видрижньовацки
ругалица *ж.* **1.** подшмихованка *(писня, анегдота, присловка подшмихуюцого змисту);* **2.** *(жена која се руга)* вишмейовачка, вишмиховачка, подшмиховачка; видрижньовачка
ругало *с. и х. оп.* **ругалац**
ругати се -ам се вишмейовац дакого, вишмиховац ше з дакого, подшмиховац ше дакому; видрижньовац ше, видрижняц ше дакому
ругач *х. оп.* **ругалац**
ругачки -а -о *оп.* **ругалачки**
ругло *с.* **а)** предмет вишмейованя (вишмихованя, подшмихованя); предмет видрижньованя; **б)** ганьба; ◊ **извргнути, изврговати, изложити, излагати руглу, изнети, износити на ~ , (на)правити од нечега** ~ явно подценїц/подценьовац дакого *або* дацо; вишмеяц/вишмейовац дакого *або* дацо; видрижньовац ше дакому *або* дачому; поганьбиц/ганьбиц дакого *або* дацо
ругоба *ж.* **а)** *(ружноћа)* бридкосц; **б)** *(ружна особа, наказа)* бридота, бридюх; потвора
ругобан -бна -бно *и* **ругобатан** -тна -тно бридки, ґадни; нєшумни
ругобност *ж.* бридкосц, брид, бридота, ґадносц; потворносц; нєшумносц
руд -а -о **1.** червенкасти, кафовкасти; **2.** *(кудрав)* кандрасти
руда[1] *ж.* руда; **гвоздена** ~ желєзна руда
руда[2] *ж.* друк**;** ◊ **истрчавати се, бежати пред руду** *пей.* бежац опрез друка; **лећи на руду** помириц ше з дачим, покориц ше; **ударила ~ у брег** пришло до нєволї (до нєщесца)
руда[3] *ж.* **а)** густа, кандраста и мегка волна; **б)** овца з густу, кандрасту и мегку волну; **в)** *(коврџа)* канджурка
рудав -а -о *оп.* **рудаст**
рудар *х.* рудар *(роботнїк у рудокопе и фаховец за рударство);* ◊ **бели** ~ били рудар *(роботнїк у рудокопе солї)*
рударити -им робиц у рудокопе, буц рудар
рударски -а -о рударски; рударов; ~ **насеље** рударске населєнє; ~ **посао је тежак** рударска (рударова) робота чежка
рударство *с.* рударство

рудаст -а -о котри ма мегки густи кандрасти власи (шерсц, волну); кандрасти

рудача *ж.* **1.** руда; минерал; **2.** *оп.* **росуља (3)**

рудеж *х.* **1. а)** власки на целу; власи, брада; **б)** *(увојак)* канджурка; **2.** белавкасти пращок *(на грозну, шлївкох и под.)* мохотка, власки *(на брескиньох и под.)*

рудети -им червенїц, доставац червену фарбу, починац ше червенїц; **трешње руде** черешнї ше починаю червенїц; **зора је почела да руди** восток ше почал червенїц

рудети се -им се червенїц ше

рудимен[**а**]**т** *х.* рудимент

рудиментан -тна -тно *и* **рудиментаран** -рна -рно рудиментни, рудиментарни

рудиментација *ж.* рудиментация

рудина *ж. (утрина, тратина)* дєп, пажица; парлаґ, парлог

рудити -им кандрасциц; правиц канджурки; бреновац; круциц власи *(до виклерох и под.)*

рудица *ж.* **1.** *дем.* (< **руда**[1]) рудочка; **2.** *(длачице на тканини)* мохотка; **3.** фарбена волна *(за штриканє и под.)*

рудиште *с.* место дзе єст руди, находзиско руди

рудни[1] -а -о рудни; ~ **благо** рудне благо

рудни[2] *и* **рудн**и -а -о: ~ **коњ** *оп.* **рудњак**

рудник *х.* рудокоп, *заст.* копальня; ~ **угља** рудокоп угля

руднички -а -о рудокопни; ~ **гас** рудокопни ґаз

рудњак *х.* конь хтори ше прага коло друка (*кед єст штири попрагани конї)*

рудњача *ж. бот.* шампиньон (Psalliota campestris)

рудовит -а -о богати з руду

рудокоп *х.* **1.** *оп.* **рудник**; **2.** *заст.* рудар

рудокопан -пна -пно рудокопни

рудокопња *ж.* копанє руди

рудокос -а -о кандрасти, з кандрастима власами

рудоносан -сна -сно богати з руду

рудоња *х.* вол з густу и кандрасту жовкасту шерсцу

руж *х.* руж, кармин

ружа *ж.* **1.** *бот.* ружа (Rosa); **бела** ~ била ружа (Rosa alba); **зимска** ~ єшеньска ружа (Tanacentum indicum); ~ **пузавица** цагача ружа (Rosa multiflora); **2.** *покр. (креста у петла)* гребень; **3.** файта грозна; ◊ **ако је ~ процветаће** *(на крају ће се сазнати истина)* на концу батог пука, воно ше раз укаже (вияви); **руже ветрова** *ґеоґр.* ружи витрох; **увеле су му руже** прешли красни, щешлїви днї; **не цветају му руже** *(нема среће, успеха у животу)* нє идзе му найлєпше, нє ма щесца, нє квитню му ружи

ружан -жна -жно **1.** бридки, нєкрасни, нєшумни; ~ **слика** бридка (нєкрасна, нєшумна) слика; **она није ~ жена** вона нє бридка жена; **2.** *(непријатан, неповољан)* бридки; нєприємни; зли; ~ **време** бридка хвиля; **3.** *(непристојан, срамотан)* бридки, нєшумни; **ружне речи** бридки слова; ~ **понашање** нєшумне справованє; **4.** *нар. (о болести)* венерични; ◊ **у ружној боји (светлости) представити (приказати)** у бридкей фарби (шветлє) представиц (приказац)

ружаст -а -о ружасти, як ружа

руждија *ж. ист.* руждия *(нїзша муслиманска штредня школа)*

ружин -а -о ружов[и]; ~ **уље** ружов олєй; ~ **ваш** ружова уша (вша)

ружити -им **1.** *(чинити ружним, нагрђивати)* губиц, загубйовац; бридзиц, забридзовац; **дуге ноге га нису ружиле** длуги ноги му нє губели випатрунок; **ово ђубриште ружи целу околину** тот гной бридзи цале околїско; **2. а)** *(грдити)* гандровац; лац; увредзовац; **б)** *(срамотити)* ганьбиц дакого

ружити се -им се **1.** *взаєм. повр.* вадзиц ше, лац ше; **2.** *(брукати се)* ганьбиц ше, оганьбйовац ше; **3.** *(постајати ружан)* поставац бридки *одн.* бридши, бриднуц

ружица *ж.* **1.** *дем.* ружичка; **2.** *бот. и аґр.* ружица *(файта грозна и вино з нього)*

ружичаст -а -о **1.** целови; червенкасти; **2.** *фиґ. (пун наде, оптимизма)* оптимистични, идилични, целови; ◊ **гледати на (кроз) ружичасте наочаре** патриц на (през) целово окуляри**,** буц оптимист[а]

ружичковина *ж. бот.* дзива ружа (Rosa arvensis)

ружични -а -о **1.** *(ружин)* ружов[и]; **2.** *(ружичаст)* червенкасти; целови; **3.** *оп.* **ружичаст (2)**

ружичњак *х.* ружова заградка

ружмарин *х. оп.* **рузмарин**

ружно *присл.* **1.** *(на ружан начин*; *непристојно)* бридко, нєкрашнє, нєшумнє; ~ **сам с њом поступио** нєкрашнє (бридко) сом з ню поступел;

оне су певале и ~ **су се кревељиле** вони шпивали и бридко (нєкрашнє, нєшумнє) викривяли твари; **2.** *(непријатно, неугодно)* бридко; нєприємно; **3.** *покр. (лоше - о здравственом стању)* нєдобре

ружност *и* **ружноћа** *ж.* бридкосц; нєшумносц

ружња *ж.* лаце; увредзованє

ружњати -ам поставац бридки *одн.* бридши, бриднуц, трациц красу

рузмарнин *х. бот.* розмария, *коц.* розмаринґ (Rosmarinus officinalis)

рузмаринов -а -о розмарийов[и]; ~ **уље** розмарийов олєй

руина *ж.* **1.** *осн., фиґ.* руїна, розвалєнїско; **2.** велька утрата, препасц

руинирати -ам *и* **руинисати** -ишем **а)** *зак.* зруйновац; **б)** *нєзак.* руйновац

руј *х.* **1.** *бот.* руй (Rhus); **2.** *поет.* червенїдло, червена фарба

рујан[1] -јна *х.* септембер

рујан[2] -јна -јно *поет.* жовкасто-червенкави; червенкасти; червени; ~ **зора** ясне, позлацене рано; **рујни вечерњи зраци** червени вечарши зарї; ◊ ~ **вино** червене (чарне) вино

рујански -а -о септемберски; ~ **киша** септемберски диждж

рујба *ж. покр.* запухнуце од премарзнуца *(звич. на рукох и ногох)*

рујеван -вна -вно: ~ **вино** червене (чарне) вино

рујевина *ж.* **1.** *оп.* **руј (1); 2.** *(вино)* ружица

рујити -им **1.** фарбиц на червено; **2.** *(црвенети се)* червенїц ше

рујити се -им се червенїц ше

рука *ж.* **1.** *з розл. знач.* рука; **2. а)** *(врста)*: **у селу има занатлија од сваке руке** у валалє єст вшелїяких ремеселнїкох, у валалє єст ремеселнїкох различних фахох; **б)** *(начин, метод)* способ; **почињали су од сваке руке, али није ишло** пробовали на вецей способи, алє нє ишло; **в)** *(друштвени слој):* **један је од господске руке, а други од сељачке** єден пан, а други селян; **3.** *нар. поет.* щесце; ◊ **бити на руци** помогнуц, помочи, помагац; **бити везаних руку** мац завязани руки; **бити срећне руке** мац щесца, *фам.* мац пергача (подкову); **бити на своју руку** буц сам свой, буц чудак; **гвоздена, железна** ~ желєзна (тварда) рука; **голих руку** голоруч; **дати комад хлеба у руке** дац хлєб до рукох; **десна** ~ **(бити, постати)** буц (постац) права рука дакому; **дићи руке од кога, чега** руциц криж на дакого *або* дацо, зажегнац дакого *або* дацо, дзвигнуц руки од дакого *або* дачого, махнуц з руку; **дићи руку на кога 1.** вдериц *або* попробовац вдериц дакого, дзвигнуц руку на дакого; **2.** забиц *або* попробовац забиц дакого, дзвигнуц руку на дакого; **дићи руку на себе** забиц ше *або* ше попробовац забиц, дзвигнуц руку на себе, *нар.* сам себе шмерц зробиц; **држати дизгине у својим рукама** тримац дєплови у своїх рукох; **држати конце у својим рукама** тримац (вжац) власц над дачим, тримац нїтки у своїх рукох; **дуге руке (имати)** любиц краднуц; **живети од рада својих руку** жиц од своїх дзешец пальцох; **завући коме руку у џеп** украднуц дакому дацо; **запросити (затражити) руку** питац [за жену], спитац; **златне руке (имати)** мац злат[н]и руки; **из прве руке (сазнати, купити)** зоз самого жридла дознац, без поштреднїка купиц, з першей руки; **измаћи (се) из руку** вимкнуц (ше) з рук; **из руке у руку** з рук до рук; **имати кога, што у рукама** мац дакого, дацо у рукох; **имам пуне руке посла** мам барз вельо роботи, глава ше ми круци од роботи; **испод руке** на чарно, спод руки; **(ис)пустио је из руку** випущел з рук[ох], опущел, вишмикло ше му з рукох; **ићи на руку** помагац; **ићи од руке** исц од рук; **јести коме из руке (из руку)** буц барз покорни (потульни) дакому; **каљати руке** *оп.* **прљати руке; (као, док би, што би) руком о руку** *(врло брзо, у тренутку)* док з оком клїпнєш, окомгнуца; **као руком однесено** як з руку одруцене (однєшене); [**к**] **себи руке** охаб то; **лаке је руке** лєгко потроши; **љубим руке** *заст.* бочкам руки; **на брзу руку** на швидко, надва-натри; **на дохват(у) руке** под руку, под боком, цалком блїзко; **на своју руку урадити** зробиц без питаня *одн.* согласносци; **од руке до руке** з рук до рук; **одрешити коме руке** розвязац дакому руки; **од сваке руке** *(од сваке врсте)* каждей файти, вшелїяки; **окрвавити руке** закирвавиц (окирвавиц) руки, забиц/забивац; **(о)прати руке** умиц/умивац руки [як

Пилат од Христа]; **поћи/полазити за руком** удац ше/удавац ше; **празних руку** *(без очекиваног успеха)* з празнима руками, на празно; **при руци (имати, бити)** мац (буц) под руками; **прљавих руку (бити)** буц нєшорови; краднуц; **прљати руке** брудзиц (масциц, бридзиц) руки; **пропустити кроз руке 1.** препатриц *одн.* зробиц дацо; **2.** набиц дакого; **пружити, пружати руку (коме)** *((по)нудити коме помоћ, пријатељство)* дац/давац руку дакому; **раширених руку (примити, дочекати)** з розширенима руками, сердечно (пряц, дочекац); **рукама и ногама** и з руками и з ногами; **руку на срце** поправдзе повесц (поведзено), по верней (божей) правди, руку на шерцо; **руку у ватру метнути за кога** положиц за дакого руку до огня, ручиц за дакого; **скрштених руку 1.** *(без посла)* геверни; **2.** *(не учествујући у невољи коју гледамо)* з поскладанима руками; **ставити (метнути) руке на нешто** *(узети, присвојити нешто)* вжац дацо; одсвоїц дацо; **тешке је руке 1.** нє идзе му робота; **2.** *(има снажан ударац)* ма чежку руку; **трљати руке** чухац руки, радовац ше; **у једну руку... у другу руку** з єдного боку... з другого боку, єдно (перше)... друге; **у најбољу руку** у найлєпшим случаю; **у најмању руку** голєм; кед нє инше (иншак и под.), голєм...; **у неку руку** на єден (на даяки) способ; **узети у (своје) руке** вжац до своїх рукох, прилапиц ше; **чврста** ~ тварда рука; **чисте руке (имати)** мац чисти руки; **човек зле руке** чловек хтори приноши нєщесце, нєуспих; **широке руке (бити)** буц щедри

рукав *х.* **1.** рукав; **2.** *оп.* **рукавац; 3.** *ґеоґр.* жемоуз; 4. конарчок; крак; ◊ **бити кратких рукава 1.** обстац; **2.** нє мац досц моци за даяку роботу; нїч нє посцигнуц; остац нї на чим; **засукати (заврнути) рукаве** викасац ше, викасац рукави, прилапиц ше; **као из рукава (сипати, истре(а)ти, говорити, (на)писати и сл)** як з кнїжки (рукава) (тресц, витресац, бешедовац, (на)писац и под.); **мртви** ~ *ґеоґр. и фиґ.* мертви рични рукавок, мертве ричне корито

рукавац -вца *х.* **1. а)** *(огранак реке)* рукавок; **б)** мали залїв, залївчок; **2.** *дем.* (< **рукав**) рукавчок

рукавица *ж.* рукавица; ◊ **бацити коме рукавицу** руциц дакому рукавицу; **одбацити, вратити (бачену) рукавицу** врациц (руцену) рукавицу; **прихватити, примити, подићи (бачену) рукавицу** прилапиц (прияц, подзвигнуц) руцену рукавицу; **у рукавицама** *(с обзирима, учтиво)* у рукавицох

рукавичар *х.* рукавицар

рукавичица *ж. дем.* рукавичка

рукавчић *х. дем.* рукавчок

рукат -а -о **1.** рукати; **2.** *фиґ.* схопни, способни

рукати ручем ричац *(о лєвови, крави и под.)*

рукатка *ж. покр.* **1.** каблїк; **2.** файта варехи *(за пресипованє з єдней до другей судзини)*

рукица *ж. дем.* ручка, ручочка

рукнути -нем **1.** зричац; **2.** навалїц; дрилїц

рукобојина *ж.* фалатки (остаток) материялу *(напр. по законченю майстровей роботи)*

рукобоља *ж.* реома (госцец) у рукох (руки)

рукобран *х.* рукобран *(на мечу и под.)*

руковалац -аоца *х.* рукователь, руковач

руковалачки -а -о руковательски

руковатељ *х. оп.* **руковалац**

руковати[1] рукујем *и* **руковати**[1] рукујем *(управљати)* руковац

руковати[2] рукујем *покр.* **1.** *(бити позван у војску)* руковац; наруковац; пойсц/исц за катону; **2.** *(заручити):* ~ **девојку** заручиц ше з дзивкузаручиц ше з дзивку

руковати се -кујем се *нєзак. и зак.* руковац ше; поруковац ше

руковедати -ам **1. а)** *(пожњевено жито)* одберац; **б)** складац *(гарсци поодбераного жита до снопох)*; **2.** *фиґ.* зберац и виберац за обробок *(фолклорни материял, писнї и под.)*

руковет *ж.* **1. а)** *(пожњевеног жита)* гарсц; **б)** букет, букецик *(квеца)*; гарсц *(лїсца и под.);* **2.** *фиґ.* збирка *(писньох, шпиванкох и под.)*

руководећи -а -е руководзаци, *заст.* руководящи; ~ **радник** руководзаци роботнїк

руководилац -иоца *х.* руководитель

руководилачки -а -о руководительски

рукводитељ *х.* **1.** *оп.* **руководилац**; **2.** упутство за роботу; приручнїк

руководитељица *ж.* руководителька

руководити -им **1.** *(киме, чиме - управљати)* руководзиц, *заст.* завидовац; ~ **предузећем** руководзиц з подприємством; **2.** *(кога - покретати, подстицати)* спонукац/спонукнуц, мотивовац, руководзиц; **какви су вас разлози руководили**? яки вас причини спонукли?

руководити се -им се руководзиц ше

руководни -а -о руководни, руководзаци; ~ **орган** руководни орган

руководство *с.* руководство, руководительство

руковођа *х. оп.* **руководилац**

рукодавалац -аоца, **рукодавац** -вца *и*

рукодавник *х.* пожичкодавец, поверитель

рукоделац -лца *х.* тот цо роби з руку (ручно), рукотворец; ремеселнїк, майстор

рукодело *с.* ручна робота, ручни виробок

рукоделство *с.* ручне виробнїцтво; ручни виробки

рукодеља *х. оп.* **рукоделац**

рукодрж *х.* ручка *(на алату, на плугу)*; черенка *мн. (на ножу)*

рукољуб *х.* бочканє руки *(на знак почитованя);* **мој** ~ ! бочкам вам руку!

рукомет *х. спорт.* рукомет; ◊ **велики** ~ вельки рукомет; **мали (дворански)** ~ мали рукомет

рукометаш *х.* рукометаш

рукометашица *ж.* рукометашка

рукометашки -а -о рукометашски

рукометни -а -о рукометни

рукомија *ж. покр.* файта суда за умиванє рукох, лавор

рукопис *х.* рукопис; **леп** ~ красни рукопис; **књига у рукопису** кнїжка у рукопису

рукописни -а -о рукописни; ~ **дело** рукописни твор

рукополагати -ажем *нєзак. церкв.* рукополагац, пошвецовац

рукоположење *с. церкв.* рукоположенє, пошвецанє

рукоположити -им *церкв.* рукоположиц, пошвециц

рукопомоћ *ж. заст.* помоц

рукосад *х.* овоцнїк, винїца и под. *(цо з руку садзене)*

рукотвор *х. оп.* **рукотворина**

рукотворан -рна -рно **1.** виробени з руку**; 2.** ~ **трговина** предавальня ручних виробкох

рукотворац -рца *х. оп.* **рукоделац**

рукотворен -а -о виробени з руку

рукотворина *ж.* предмет ручного виробку, ручни виробок, ручна робота; ◊ **народна** ~ продукт домашнього виробнїцтва

рукохват *х.* рукохват

руксак *х.* броцак, руксак**;** *заст. (војнички)* борньов

руктати -кћем *(бесно лајати - о псима)* барз брехац; ричац

рукуница *ж.* **1.** *(дршка)* ручка; **2.** *часто у мн. (руда у једнопрежним колима)* друк

рулада *ж.* **1.** *кул.* ролати з меса; ролат, цагани рейтеш *або* груби на квасу**2.** *муз.* рулада, колоратура

рулати -ам *авий.* руловац

рулет *х. и* **рулета** *ж.* рулет

руља *ж.* **1. а)** *(гомила, светина)* громада [людзох], маса, швет, людзе; **б)** *(крдо)* стадо, чупор; **в)** *(гомила)* громада; ~ **камења** громада каменя; **2.** *у присловнїцкей служби, у инстр.)* у громади; **ишли су руљом пешке** ишли у громади пешо

руљати -ам дрец ше, надзерац ше, кричац, лярмац

руљити -им **1.** *(трљати)* чухац; **2.** *(крунити)* лупац

рум *х.* рум

румба *ж.* румба

румеждавац -вца *х. оп.* **хрскавица**

румен[1] *ж., ридко х.* червенїдло, червеносц; ~ **му је ударила у образе** червенїдло му вдерело до лїцох

румен[2] -ена -ено **ч**ервени; червенкасти; целови; **лице му је ~ као јабука** твар му червена як яблуко

руменети -ним **1.** червенїц *(през.* -нєєм), поставац червени *одн.* червенши; **2.** *оп.* **руменити**

руменети се -ним се червенїц ше

руменика *ж.* червене вино

руменило *с.* **1.** *(румен)* червенїдло, червеносц; **2.** *(руж)* червенїдло; кармин, руж

руменити -им *(чинити руменим)* червенїц *(през.* -їм), фарбиц на червено

руменити се -им се **1.** *(мазати се руменилом)* фарбиц ше (*з червенїдлом*), карминовац ше; **2.** *(руменети се)* червенїц ше; **јабука се румени** яблуко ше червенєє

руменица *ж.* **1.** жена червеней твари (червених лїцох); **2. а)** червена жем (глїна); **б)** *хем. и мин.* цинабарит, цинобер; **в)** червенїдло за лїца

руменка *ж.* **1. а)** *зоол.* длугонога жаба; **б)** червенкаста крава; **2.** *аґр.* червена грушка
руменкаст -а -о червенкасти
руменко *х.* **1.** чловек червеней твари (червених лїцох); **2.** червенкасти вол
рументин *и* **руметин** *х. покр.* кукурица
Румљанин *х. (становник Руме)* Румян
Румун *х.* Румун *(мн.* Румунє)
Румунка *ж.* Румунка
румунски -а -о румунски
рунаст -а -о **1.** *(који има густо руно)* волнати, з густу волну; **2.** *(који је као вуна)* волнасти, як волна
рунда *ж. спорт. и др.* рунда
рундав *и* **рундаст** -а -о хтори ма густу кандрасту шерсц, кудлати
рундов *х.* кудлати пес
руне *ж. мн.* руни *(букви старих Ґерманох)*
рунити -им **1.** *(кукуруз - крунити)* лупац; **2.** *(изазивати осипање, мрвити)* трушиц; стресац; отарговац; подмивац, одвальовац; **поток руни обалу** поток подмива побрежє; **ветар руни лишће** витор отаргує лїсце
рунити се -им се **1. а)** *(одвајати се, осипати се)* отрушовац ше; осиповац ше; опадовац, одпадовац; отарговац ше; оддвойовац ше; лупиц ше; **фасада се руни** фасада одпадує; **б)** *(распадати се)* трушиц ше, розпадовац ше; **рунила се стара греда** розпадовала ше стара греда; **2.** капкац, чуриц; **сузе јој се руне** слизи єй капкаю
рунка *ж. бот.* метлїнче, метлїна (Artemisia scoparia)
руно *с.* **1. а)** волна*;* **б)** шерсц; бундичка*;* **в)** волна оштригана з єдней овци; **3.** *фиґ.* урожай; **њива под руном** польо на хторим нєпокошене жито, нєвиламана кукурица и под.; ◊ **златно** ~ , **орден златног руна** златна волна, орден златней волни *(високе австрийске и шпанске одликованє)*
рунолист *х. бот.* лєсова лабка (Leontopodium alpinum)
рунски[1] -а -о: ~ **вуна** єднорочна волна *(волна котра вирошнє на овци од єдного до другого штриганя)*
рунски[2] -а -о (< **руне**) рунски; ~ **писмо** рунске писмо
рунути -нем *(снажно ударити)* бухнуц, бовкнуц; *(насрнути)* навалїц
руња *ж.* **1.** шерсц *(на животиньох*); власки *(на даєдних часцох чловекового цела);* **2.** *(длака на тканини)* мохотка, власки
руњав -а -о **1.** *(космат)* шерсцати, кудлати; зароснути; **руњаве руке** зароснути руки, руки зароснути з густима чарнима власками; **2.** *(вунаст)* волнасти
руњак -њка *х. (коврчаст прамен длаке)* ґуба
рупа *ж. з розл. знач.* дзира; ~ **на чарапи** дзира на ботоши; ~ **у одбрани** дзира у одбрани; ◊ **девета (последња, задња)** ~ **на свирали 1.** *(безначајна ствар)* остатнє, остатня бриґа; **2.** *(безначајна особа)* седме замахайло (замахайле); **мишја** ~ *фиґ.* мишова дзира; **сабити (сатерати) у мишју рупу** учиткац дакого; **завући се (сабити се) у мишју рупу** учитнуц, поцагнуц ше, буц цихо як уша (вша) у храсти
рупача *ж.* дзира, долїна, дзириска
рупетина *ж. ауґм.* дзириска
рупија *ж.* рупия *(пенєж у дзепоєдних южноазийских жемох)*
рупица *ж.* **1.** *дем.* дзирка, дзирочка; **2.** долїнка *(на твари при шмеяню)*
рупичав -а -о дзиркасти, дзиркави
рупичавост *ж.* дзиркавосц; ◊ ~ **лишћа** *аґр.* дзиркавосц лїсца
рупичаст -а -о дзиркасти, дзиркави
рупичати -ам дзирковац
рупчага *ж.* дзириска, велька дзира
рупчић *х.* (*дем.* < **рубац**) хусточочка
рурални -лна -лно *(сеоски, сељачки)* рурални
рурализам -ма *х.* рурализ[е]м
рус[1] *х. зоол. (смеђа бубашваба)* кафови кухньов хробак, кафови шваб (Blattella germanica)
рус[2] -а -о **1.** червенкасти; червени; ришкасти; ~ **коса** червенкасти власи; **2.** *з вибляднутим значеньом, яи атрибут зоз словом* глава**: дати своју русу главу са рамена** дац свою главу
Рус *х.* **1.** Рус; **2.** *покр. заст. оп.* **Русин (1)**
руса *ж. мед.* отвар
русаг *х. заст.* держава, орсаґ
русалка *ж.* русалка
Русаље *ж. мн. церкв. покр. (Духови)* Русадля
русаљни -а -о русадльов[и]
русвај *х.* вашар, рапшаґ, нєшор, нєпорядок; гаос; велька гужва
русвајити -им правиц вашар (рапшаґ, нєшор, нєпорядок, гаос, гужву)
русизам -зма *х.* русиз[е]м

Русин *х.* **1.** *(југословенски)* Руснак*, рид.* Русин; **2.** *(у земљама карпатског ареала)* Русин

Русинка *ж.* **1.** *(југословенска)* Рускиня, *рид.* Русинка; **2.** *(у земљама карпатског ареала)* Русинка

русински -а -о **1.** *(који се односи на југословенске Русине)* руски, *рид.* русински; **2.** *(који се односи на Русине карпатског ареала)* русински

русификација *ж.* русификация

русифицирати (се) -ам (се) *зак. и нєзак.* русификовац (ше)

руски -а -о русийски; *заст.* велькоруски; ~ **језик** русийски язик

Рускиња *ж.* Русиянка

рускословенски -а -о русийскославянски; ~ **језик** русийскославянски язик

русоман *х.* русоман

русомача *ж. бот. (тарчужак)* дзивоцка трава, пастирска торбичка (Capsella bursa pastoris**)**

русофил *х.* русофил

русофилски -а -о русофилски

русофоб *х.* русофоб

рустика *ж. архит.* рустика

рустикалан -лна -лно рустикални

рустичан -чна -чно (< **рустика**) рустични

рута[1] *ж. бот.* рута (Ruta graveolens)

рута[2] *ж. оп.* **руња**

рута[3] *ж. покр. (прња)* гандра, рондя, ренда

рута[4] *ж.* драга, путованє; напрям путованя, маршрута

рутав -а -о **1.** шерсцати; власкасти; мохоткасти; зароснути; **рутава стабљика** мохоткасте (власкасте) стеблочко; ~ **рука** зароснута рука; **2.** *фиґ. (груб, неосетљив)* нєчувствительни, нє гладкей шерсци, як драпаца щетка**;** ◊ ~ **буба** *зоол.* шерсцата буба (Tropinota hirta); **рутави кривоврат** *бот.* шерсцата кривошия

рутавац -вца *х.* **1.** *(рутав, маљав човек)* зароснути**; 2.** *мн. покр.* пражени хлєб *(з вайцом)*

рутавити -им зарастац зоз шерсцу, власами, власками, мохотку

рутвица *ж. бот.* боже древко (Artemisia abrotanum)

рутениј[**ум**] *х. хем.* рутений, рутениюм

рутина *ж.* рутина

рутинер *х.* рутинер

рутинерски -а -о рутинерски

рутиниран -а -о рутиновани

рутинирати (се) -ам (се) *зак. и нєзак.* рутиновац (ше)

рутински -а -о рутински

руфет *х.* **1.** *(занатлијско удружење)* цех; **2.** занїманє, ремесло

руфијан *х.* зводнїк, макро; *(нитков)* скаранїк, куйон

рухо *с.* **1. а)** шмати; сукнї; шмата; **б)** *поет. заст.* одїяниє; **2.** *(девојачка опрема)* лада; ◊ **стајаће** ~ шмати за шветочни нагоди*, нар.* шмати на крашнє**;** шмати до церкви**;** шмати на (за) чисто; **о свом (властитом) круху и руху** з власнима моцами

руцати -ам *(јецати)* поцихи (сциха) плакац, гикац

руцељ *х.* ручка *(на шерпу, плугу и под.)*

ручавати -ам полудньовац

ручак -чка *х.* **1.** полудзенок; **2.** фриштик, заранок

ручани -а -о: ~ **доба** *оп.* **ручаница**

ручаница *ж.* час коло полудзенку; ◊ **мала** ~ фриштик; **велика** ~ полудзенок

ручаоница *ж.* **1.** *(трпезарија)* єдальня; **2.** *оп.* **ручаница**

ручати[1] ручам *зак. и нєзак.* полудньовац

ручати[2] -чим *нєзак.* дуднїц; мурчац

руче *ж. мн.* **1.** ручки на плугу; **2.** *спорт. (разбој)* кросна

ручерда *и* **ручетина** *ж. ауґм. и пей.* ручиска

ручити -им висиповац, сипац, вилївац, ляц; ~ **воду** ляц воду*;* ◊ ~ **руке** давац єден другому руку, руковац ше

ручити се -им се руковац ше

ручица *ж.* **1.** *дем.* ручка; **2. а)** ~ **плуга** ручка на плугу; ~ **ножа** черенка ножа; ~ **шоље** ушко шольки; **б)** *(наслон за руке на фотељи и сл.)* операч(е)*;* **3.** сноп; звязка; гарсц; вимичка

ручка *ж. оп.* **ручица (2)**

ручконоша *ж.* и *х.* особа котра ноши полудзенок *(напр. роботнїком)*

ручни -а -о *з розл. знач.* ручни; ~ **зглоб** ручни ставец, ставец на руки; ~ **сат** годзинка на руку, ручна годзинка; ~ **бомба** ручна бомба; ~ **апотека** ручна апатика; ~ **рад** ручна робота

ручник *х.* **1.** *(пешкир)* ручнїк; **2.** салвета; хлєбовка

ручно *присл.* з руками; на рукох; ручно

рушан[1] -шна -шно **а)** *(који носи црнину)* тот цо ноши жалобу за даким; у чарним; **б)** *(који се носи у знак жалости за неким):*

~ **хаљина** чарна шмата; ◊ ~ **и крушан** котри ма шицкого, богати

рушан[2] -шна -шно **1.** *оп.* **рушеван; 2.** тот цо губи мир, знємирююци

рушеван -вна -вно *(склон рушењу, трошан):* ~ **кућа** хижа хтора лємцо ше нє звалї, стара хижа

рушевина *ж.* **1.** *(розвалина)*розвалєнїско, руїна; **2.** *фиґ.* руїна

рушилац -иоца *х.* руйновач; знїщовач, знїчтожовач

рушилачки -а -о руйнуюци; знїщуюци, знїчтожуюци

рушитељ *х. оп.* **рушилац**

рушити[1] -им **1. а)** валяц; ~ **зидове** валяц мури; **б)** *(сваљивати)* згартац, гарнуц; ~ **земљу у рупу** згартац глїну до дзири; **2. а)** руйновац, знїщовац; ~ **здравље** знїщовац здравє; **б)** *(реметити)* нарушовац, губиц, загубйовац, знємирйовац; ~ **сан** знємирйовац сон; **в)** *(побијати)* побивац; **ово руши све претпоставке** тото побива шицки предпоставки; ◊ ~ **(све) мостове иза себе** валяц шицки мости за собу

рушити[2] рушим *заст.* ношиц жалобу, ходзиц у чарним, ношиц чарне

рушити се -им се **1.** валяц ше; **кућа им се руши** хижа ше им валя; **2.** *(обрушавати се)* одвальовац ше; осиповац ше*;* **брег се руши** брег ше одвалює; **3.** *(претурати се)* падац *(на жем)*, преврацац ше; **претучени људи су се рушили у сламу** побити людзе падали до слами; **4.** слабнуц, препадац, трациц моц

рушница *ж.* лада на шмати

Рушњак *х. оп.* **Русин (1)**

рушпа *и* **рушпија** *ж. ист.* рушпа *(венециянски дукат)*

руштати -тим **1.** хрупкац *(о єдлу при жуваню)*; шкрипиц *(о змарзнутим шнїгу под ногами)*; **2.** хрустац; гласно жувац

рци *с. нєпрем.* рци *(назва за букву "р" у старославянскей азбуки)*

рчин *х.* нагли, наровни чловек

рш! *викр.* марш!

ршум *х. оп.* **хршум**

С

с, са *прим.* I. *з ґен.* **1. а)** *означує напрям дїї одн. оддзельованє з одредзеного места* з, зоз; **дошао је с посла** пришол з роботи; **доносе воде са извора** ноша воду зоз жридла; **она преводи са францускоги језика** вона преклада з француского язика; **б)** *означує напрям од єдней точки спрам хторей ше одредзує даяке розстоянє* од; **сав је мокар с главе до ципела** шицок є мокри од глави по ципели; **2.** *означує початну хвильку окончованя дїї* з; **с пролећа** з яри; **3.** *означує причину* **а)** од; пре; **поток је набујао с јесењих киша** поток барз нароснул од єшеньских дижджох; **са таквих мисли она се растужи** од таких думкох (пре таки думки) вона ше зармуцела; **б)** *як дополнєнє прикметнїком* чувен, познат, саврштен *и под.* по; пре; **овај крај је чувен са својих стада оваца** тот край познати по своїх чупорох овцох; **предмети домаће радиности нису увек лепи са грубе обраде** предмети домашнього виробнїцтва нє вше красни пре груби обробок; II. *з ак., означує место дїї* з, зоз; **с ону страну планине** з гевтого боку гори; III. *з инстр., з розл. знач.* з, зоз; **разговара са пријатељем** бешедує з приятельом; **седи са књигом у руци** шедзи з кнїжку у руки; **нож са дрвеном дршком** нож з древенима черенками; **говорити с поштовањем** бешедовац з почитованьом

сабајле *присл. оп.* **сабахиле**

сабаот *х. оп.* **саваот**

сабат *х. оп.* **субота (2)**

сабах *х.* **1.** *(рано јутро)* вчас (додня) рано, додня, швитанє; **2**. сабах *(ранша муслиманска молитва)*

сабахиле *присл. (зором)* вчас (додня) рано, додня, на швитаню

сабеседник *х. оп.* **саговорник**

сабијање *с.* **1.** < **сабијати (се)**; **2.** *технол.* збиванє, компресия

сабијати -ам **1.** *з розл. знач.* збивац; **2. а)** *(силом утеривати)* задзивац; уганяц *(з вдеренями)*; **б)** *(забадати)* заджобовац, задзивац; **3**. *фиґ. (стискати)* сцискац, збивац

сабијати се -ам се **1. а)** *(скупљати се у тесан простор)* збивац ше; счупйовац ше; **б)** *(стискати се)* сцискац ше, збивац ше; туляц ше; **2. а)** *(постајати гушћи, тврђи)* збивац ше; **б)** *(савијати се у главице - о купусу)* скруцовац ше

сабијач *х. з розл. знач.* збивач

сабијеност *ж.* збитосц

сабир *х.* **1. а)** *(сакупљање)* зволованє; зберанє; **б)** *(хаљине)* зберанє, складанє *(на фалди, фодри, ранци и под.);* **в)** *(обрва)* хмуренє; **2.** *(резултат сабирања)* сума, собир

сабирак *х. мат.* здаванїк, *заст.* собирок

сабиралиште *с.* **а)** *(место сабирања)* место сходзеня; место збераня; **б)** *(збориште)* зборне место, место збору (сходу)

сабирање *с. мат.* здаванє

сабирати -ам **1.** *(сазивати)* зволовац, зберац *(поволуюци на сходзку)*; **2. а)** *(скупљати)* зберац, зазберовац; ~ **плодове** зберац плоди; **б)** *(ствари)* зберац, брац; **3.** *(збрајати)* здавац; зраховйовац; **4.** *(набирати):* ~ **уста у смеху** складац уста на шмих; ~ **обрве** хмуриц оберва; ~ **хаљину** зберац (складац) шмату *(на фалди, фодри, ранци)*

сабирати се -ам се **1.** *(састајати се)* сходзиц ше, зберац ше *(з рижних странох на єдним месце);* **2.** *(постепено се скупљати - о води)* зберац ше; **3.** *(набирати се - о кожи)* ранцовац ше, ранцавиц ше; **4.** *(савлађивати се)* приходзиц гу себе, змирйовац ше

сабирач *х. (скупљач)* зберач, зазберовач; ~ **народних песама** зазберовач народних шпиванкох

сабирачки -а -о зберацки, зазберовацки

сабирни -а -о зберающи, зберни; зазберуюци; ~ **цев** зберающа цива; ~ **место** место за зберанє

сабирница *ж. ел.* собирнїк; **двострука** ~ двойнїсти собирнїк; **једнострука** ~ єднїсти собирнїк

сабити -ијем **1.** *з розл. знач.* збиц; **сабили су их у гомилу** збили их на громаду; **сабијена слова** збити букви; **сабијен језик** збити язик; **сабили су колибу од дасака** збили колїбу з дескох; **2. а)** *(силом утерати у што)* задзац; угнац *(з вдеренями);* **б)** *(забости)* заджобнуц, задзац; **3.** *фиг. (стиснути на узан простор)* сциснуц, збиц; **живот му је сабит у преуске оквире** живот му сциснути до преузких рамикох; ◊ ~ **коме рогове** *(сломити чији отпор)* викруциц (оламац) дакому роги; ~ **кога у мишју рупу (у орахову љуску, у тикву)** учиткац дакого, нагнац дакого же би бул цихо як вша у храсти (як миша у дзири); **сабићу ти све зубе у грло** розбиєм ци шицки зуби

сабити се -ијем се **1. а)** *(скупити се у тесан простор)* збиц ше; сциснуц ше; **сабили су се у гомилу** збили ше на громаду; **сабио се у крајичак собе** счупел ше до угла хижи; **б)**

(шћућурити се) счупиц ше; **сабио се у крајичак собе** счупел ше до кута у хижи; **2.** *(савити се у главице - о купусу)* скруциц ше, покруциц ше
сабитост *ж.* збитосц
сабиће *с.* сосущество, соєство
саблажњавати -ам **а)** *(изазивати саблазан)* соблажньовац; **б)** *(заводити)* заводзиц, соблажньовац; **в)** *(наводити на грех)* зводзиц (наводзиц) на грих, спокусовац, соблажньовац
саблажњавати се -ам се *(не моћи се одупирати грешним жељама)* соблажньовац ше, давац ше зводзиц (наводзиц) на грих
саблажњив -а -о **а)** *(који саблажњује)* соблажнююци, спокусни**б)** *(који је склон саблажњивању)* соблажнїви, соблажнююци
саблāзан[1] -зни *ж.* **1.** *(оно што изазива јавно огорчење)* соблазен; скандал; **2.** *(искушење)* соблазен, спокуса; **3.** *(наказа, ругоба)* соблазен, потвора, бридота
саблāзан[2] -зна -зно *оп.* **саблажњив**
саблазнити -им **а)** *(изазвати саблазан)* соблажнїц; **б)** *(завести)* завесц, соблажнїц; **б)** *(навести на грех)* звесц (навесц) на грих, соблажнїц
саблазнити се -им се *(не моћи се одупирати грешним жељама)* соблажнїц ше, дац ше звесц (навесц) на грих
сабласно *присл.* як привидзенє (дух), як примара; як потвора, потворно; страхотно, страшно/страшнє
сабласт *ж.* **1.** *(приказа, утвара)* привидзенє, примара; **2. а)** *(наказа, ругоба)* потвора, бридота; **б)** *(авет)* [зли] дух, страшне привидзенє, страшна (зла) подоба
сабластан -сна -сно **а)** *(наказан)* потворни; **б)** *(аветан)* собласни, як привидзенє (дух), як примара, страхотни, страшни
сабља *ж.* **1.** *з розл. знач.* шабля; ~ **алеманка** шабля алеманка; **2. а)** *зоол.* морска шаблярка (Hiphias gladius); **б)** *покр. оп.* **перуника;** ◊ **добити на сабљи** *(ратом освојити)* достац з войну (битку); **доћи до коња и сабље, дорасти до сабље** виросnуц и постац способни за войну; **звецкати сабљом** грожиц з войну; **није ~ за вратом** нє грожи му нєпосредна опасносц; нє гори му за петами; **оштрити (брусити) сабље** рихтац ше за войну
сабљан *х. оп.* **сабљичица (2)**
сабљар[1] *х.* шабляр
сабљар[2] *х. и* **сабљара** *ж. оп.* **сабљарка**
сабљарка *ж. зоол.* шаблярка (Pelecus cultratus)
сабљаст -а -о шаблясти, подобни шаблї
сабљаш *х. заст.* шабляш (*тот цо ношел шаблю як знак свойого дружтвеного положеня)*
сабљетина *ж. ауґм. и пей.* шаблїска
сабљикаст -а -о *оп.* **сабљичаст**
сабљица *ж. дем. и гип.* шабльочка, шаблїчка, шабелька
сабљичаст -а -о шабльочкасти, шаблїчкасти
сабљичица *ж.* **1.** *дем.* **(**< **сабљица)** шабльочка, шаблїчка; **2.** *бот.* шаблїчки, гладиола (Gladiolus communis)
сабљокљунка *ж. зоол.* белавонога шаблярка (Recurvirostra avocetta)
сабов *х. покр. (кројач)* скравец, шнайдер, *заст.* сабол
сабој *х.* **1. а)** *(збијеност, стиснутост)* збитосц; сциснутосц; **б)** громада *(дачого густо збитого);* **2.** *(сабијање)* збиванє; сцисканє
сабор *х.* **1. а)** *(скуп)* сход; ~ **љубитеља књиге** сход любительох кнїжки; **б)** *(скуп народа, народних главара)* собор; **2.** *(Сабор - скупштина у Р. Хрватској)* Собор; **3.** *(скуп црквених достојанственика)* концил, синод, собор; **4.** *(набор на хаљини)* ранци
саборац -рца *х.* соборец
саборачки -а -о соборецки
сабораш *х. оп.* **саборник**
саборит -а -о *(наборан)* зранцовани, зранцавени
саборити[1] -им *оп.* **саборовати**
саборити[2] саборим *(оборити)* звалїц; поваляц
сабориште *с.* соборище
саборни -а -о соборни, соборски, соборов; ~ **дворана** соборна сала; ◊ ~ **црква** *(главна црква)* соборна церква
саборник *х. (члан сабора)* соборнїк
саборница *ж.* **1.** соборна сала; **2.** соборни будинок
саборовати -рујем отримовац схадзки собору; отримовац сход; участвовац (буц) на сходу
саборски -а -о соборски; ~ **заступник** соборски заступнїк; ~ **закључак** соборске заключенє, заключенє собору
саботажа *ж.* саботажа; **привредна** ~ привредна саботажа
саботажни -а -о саботажни
саботер *х.* саботер
саботерски -а -о саботерски
саботирати -ам саботир[ов]ац
сабран -а -о **1.** *дїєприкм.* **< сабрати; 2.** *фиґ. (прибран)* спокойни, присебни
сабрат *х.* собрат
сабрати -берем **1.** *(сазвати)* зволац, позберац; **2. а)** *(плодове са земље)* позберац; **б)** *(ствари)* позберац, побрац, зобрац; **в)** *(прикупити)*

назберац; **3.** *(збројити)* здац, поздавац, пораховац, зраховац; **4.** *(набрати):* ~ **уста у смех** поскладац уста на шмих; ~ **обрве** нахмуриц оберва; ~ **хаљину** позберац (поскладац) шмату *(на фалди, фодри, ранци)*; **5.** *фиґ.*: ~ **мисли** позберац думки; ~ **снагу** зобрац (позберац) сили

сабрати се -берем се **1.** *(састати се)* зисц ше, позберац ше, зобрац ше *(з рижних странох на єдним месце);* **сабрао се силан свет** зишол ше силни швет; **2.** *(о води)* назберац ше; **3.** *(о кожи)* зранцовац ше, зранцавиц ше; **4.** *(савладати се)* присц ґу себе, змириц ше

сабратски -а -о собратски

сав сва све *(нєлит.* сво) *зам. и прикм.* **1.** *(који је без изузетака)* шицок; **сви Новосађани** шицки Новосадянє; **2.** *(цео, читав)* цали, шицок; **познаје** ~ **град** позна цали город; ~ **свет** шицок (цали) швет; **3.** *(велик)* вельки; ~ **је срећа што...** вельке щесце же...; **4.** *(исти)* исти; **био је** ~ **отац** бул исти оцец; ◊ **бавио се свим и свачим** занїмал ше з рижнима роботами; було з нього и бруґи и ґайди; **он је све и сва 1.** *(има велику власт)* вон все и вся, вон ма вельку власц; дзе вон з оком - шицки скоком; **говорити о свему и свачему** бешедовац о шицким; **викати из свег гласа (из свега грла), на (у)** ~ **глас, на сва уста** кричац на цале гарло (на ґвалт); **за** ~ **свет** *(нипошто)* анї за шицок швет, нїзач; **за сва времена** *(заувек)* навше, навики; **на** ~ **мах** *(врло живо)* барз живо; **на (у)** ~ **трк** *(врло журно)* барз нагляюци; **по својој прилици (сва је прилика, сви су изгледи)** *(врло је вероватно)* барз вироятне; ~ **у чуду** шицок у чуду, барз зачудовани; ~ **сила нечега** *(мноштво нечега)* сила дачого; **све у свему** *(узевши у обзир једно с другим)* беруци до огляду єдно з другим, шицко у шицким; **свом силом, свом снагом** зоз шицку силу (моцу); **ударити у сва звона** *(правити силну узбуну)* дзвонїц наґвалт, дзвонїц зоз шицкима; **урадити нешто свим срцем (из свег срца), свом душом (из све душе)** *(врло радо)* зробиц дацо барз дзечнє (од шерца, з радей души)

савана *ж.* савана

саваот *х.* саваот *(геленизована єврейска назва бога Єхови)*

савардак *х. покр.* **1**. статкарска колїба; **2.** *(кућерак)* хижочка

сават *х. заст. (глеђ)* ґлейта, емайл

савез *х.* **1.** *з розл. знач.* союз; ~ **са непријатељем** союз зоз неприятельом; **фудбалски** ~ фодбалски союз; **2.** *(веза, повезаност)* вяза, повязаносц; **то је у савезу са политичким догађајима** то у вязи зоз политичнима подїями

савезати -ежем *(свезати)* звязац, завязац, повязац

савезни -а -о союзни; ~ **држава** союзна держава; **Савезно извршно веће** Союзна виконавча рада

савезник *х.* **1.** *(члан савеза)* член союза; **2.** *фиґ. (помагач у чему)* союзнїк

савезнички -а -о союзнїцки

савезништво *с.* союзнїцтво

савенути -нем *оп.* **свенути**

савесно *присл.* совисно

савесност *ж.* совисносц

савест *ж.* совисц; ◊ **гризе ме (мучи ме, пече ме)** ~ **због чега** грижe ме (пече ме, мучи ме) совисц пре дацо; **имати кога на савести** мац дакого на совисци (души); **слободна савест** шлєбодна совисц *(одсуство огранїченьох при висловйованю своїх прешвеченьох)*

савестан -сна -сно совисни

савет *х.* **1.** *(препорука, поука)* совит, порада, рада*;* **питати кога за** ~ питац од дакого совит, радзиц ше дакому; **2. а)** *(договор, саветовање)* догварка, совитованє, порада; **сазвати некога на** ~ зволац дакого на догварку; **б)** *(скуп лица истог звања и сл.)* совит, рада; **породични** ~ фамелийни совит; **професорски** ~ професорски совит; **3.** *(управни орган)* совит; ~ **школе** совит школи

саветни -а -о совитни, порадни

саветник *х.* **1.** *(саветодавац)* совитнїк; порaднїк; **2.** *(звање)* совитнїк; **научни** ~ наукови совитнїк; **педагошки** ~ педагогийни совитнїк; **2.** член совиту

саветнички -а -о совитнїцки

саветно *присл.* препоручлїво

саветовалиште *с.* совитовалїще

саветовање *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **саветовати (се); 2.** *(скуп, састанак)* совитованє; ~ **просветних радника** совитованє просвитних роботнїкох

саветовати -тујем **а)** *зак.* (по)совитовац, порадзиц, дац пораду; **б)** *нєзак.* совитовац, радзиц, давац пораду

саветовати се -тујем се **1.** *(договарати се, већати)* радзиц ше, совитовац ше з даким; **2.** *(тражити савет)* радзиц ше дакому *и* з даким, совитовац ше з даким

саветодаван -вна -вно совитодавни; ~ **тело** совитодавне цело

саветодавац -вца *х.* совитодавец, совитовач

саветски -а -о совитни, совитов[и], радов[и]; ~ **одбор** совитни одбор

савијати -ам I. *прех.* **1. а)** *(искривљавати)* викривйовац, викривяц, кривиц; зогинац; **б)** *(сагињати)* зогинац, згинац, хиляц; **б)** *(колена)* зогинац, скурчовац; **2. а)** *(косу)* круциц; **б)** *(цигарету)* закруц[ов]ац, круциц, шулькац; **в)** *(овијати нешто око нечега)* обвивац, окруц[ов]ац, обмотовац; **г)** *(руке око врата)* обвивац, складац; **д)** *(написано писмо - слагати)* складац; **3.** *фиг. (сламати, покоравати)* зогинац, ламац; II. *нєпрех. (скретати)* скруцовац, круциц; ◊ **дрво треба ~ док је младо** древко треба зогинац док є младе

савијати се -ам се **1. а)** *(искривљавати се)* викривйовац ше, викривяц ше, кривиц ше; зогинац ше; угинац ше; **б)** *(сагињати се)* зогинац ше, згинац ше, хиляц ше; **в)** *(грчити се)* зогинац ше; скурчовац ше, курчиц ше; кудовчиц ше; **2.** *(скупљати се око кога, чега)* зберац ше; **3.** *(смештати се)* змесцовац ше, скланяц ше

савијач *х.* **1.** *(особа; алатка)* зогинач; **2.** *анат. (двоглави мишић)* бицепс, двоглави мускул; **3.** *оп.* **смотавац**

савијача *ж.* **1.** *(гибаница)* рейтеши, рейтеш; ~ **с маком** рейтеши з маком; **2.** колїба *(у форми шатру)*

савијеност *ж.* **а)** *(искривљеност)* викривеносц, скривеносц; *(згрбљеност)* зогнутосц, схилєносц, згорбеносц; **б)** *(сагнутост)* зогнутосц; **в)** *(згрченост)* скурченосц; **г)** скруценосц

савијутак -тка *оп.* **завијутак (1-3)**

савина *ж. бот.* клека (Juniperus sabina)

савинути -нем *оп.* **савити**

савирати -рем *(тећи низ нешто)* чечиц зоз дачого; **вода савире низ планину** вода чече зоз гори

савитак -тка **1.** *(смотуљак)* зайдичка, чомовчок; **2.** *оп.* **завијутак (1)**

савити -ијем I. *прех.* **1. а)** *(искривити)* викривиц, скривиц; зогнуц; прегнуц; угнуц; **б)** *(сагнути)* зогнуц, схилїц; **савио је главу** зогнул (схилєл) главу; **в)** *(згрчити)* зогнуц, скурчиц; **колена не смеш** ~ колєна не шмеш скурчиц; **савио је ногу** скурчел (зогнул) ногу; **2. а)** *(косу)* покруциц; **б)** *(цигарету)* закруциц, зашулькац; **в)** *(обвити)* обвиц, окруциц, обмотац; ~ **шал око главе** окруциц шал коло глави; **г)** *(руке око врата)* обвиц, зложиц; **д)** *(писмо - сложити)* зложиц; **е)** *(снопље)* повязац; **3.** *фиг. (сломити, покорити)* зогнуц, зламац; **ништа га није могло** ~ нїч го нє могло зламац; **4.** *(о птици):* ~ **гнездо** направиц гнїздо; II. *нєпрех. (скренути)* скруциц; **савили су за угао** скруцели за угел; ◊ ~ **главу (рогове, врат) пред ким** покориц ше; ~ **породично гнездо** засновац фамелию, пристановиц ше; ~ **некоме врат** закруциц дакому шию; ~ **лике (скуте, шипке) 1.** зобрац ше и пойсц, а роботу нє поробиц; **2.** *(побећи)* сцекнуц

савити се -ијем се **1. а)** *(искривити се)* викривиц ше, скривиц ше; **б)** *(сагнути се)* зогнуц ше, схилїц ше; **в)** *(згрчити се)* зогнуц ше, скурчиц ше; скудовчиц ше; **2.** *(скупити се, сабрати се)* позберац ше; **троје деце се савило око мајке** тройо дзеци ше позберали коло мацери; **3.** *(сместити се)* змесциц ше, склонїц ше; **4.** *фиг. (спустити се)* спущиц ше; **сави се сутон** змеркло ше

савитљив -а -о *осн. и фиг.* з(о)гинаци; гнучки, гибки, еластични

савитљивац -вца *х.* понїзни чловек

савитљивост *ж.* з(о)гинацосц; гнучкосц, гибкосц, еластичносц

савколик сваколика, свеколико *(сав, цео)* шицок, цали

савладавати (се) -ам (се) *оп.* **савлађивати (се)**

савладати -дам **1.** *(победити у борби)* надвладац, звладац; ~ **непријатеља** звладац нєприятеля; **2.** *(ослабити)* звладац; **болест га је савладала** хорота го звладала, подал ше хороти

савладати се -дам се *(уздржати се)* стримац ше, звладац ше

савладив *и* **савладљив** -а -о звладуюци, хтори (хторого) мож звладац; **савладљиве препреке** звладуюци препреченя

савлађивати -ђујем **1.** *(побеђивати у борби)* надвладовац, звладовац; **2.** *(болешћу и сл. - ослабљивати)* звладовац**; 3.** *(о сну)* звладовац, *нар.* владац; **савлађује га сан** звладує (влада) го сон

савлађивати се -ђујем се *(уздржавати се)* стримовац ше, звладовац ше

савремен -а -о **а)** *(садашњи)* сучасни; актуални; **савремена друштвена питања** сучасни друштвени питаня; **б)** *(модеран)* сучасни, модерни; **најсавременији тип машине** найсучаснєйши (наймодернєйши) тип машини; **в)** *(тадашњи)* сучасни; **Караџићев ~ језик** Караджичов сучасни язик

савременик *х.* сучаснїк

савремено *присл.* сучасно, модерно, на сучасни (модерни) способ
савременост *ж.* сучасносц
саврети се -ем се уцагнуц ше, счупиц ше *(до цесного простору)*
саврх *прим. оп.* **сврх**
савршен -а -о совершени; ~ **лепота** совершена краса
савршено *присл.* совершено
савршеност *ж.* совершеносц
савршенство *с.* совершенство
савршити -им *оп.* **свршити**
савура *ж.* баласт *(на празней ладї)*
савцат *и* **савцит** -а -о *звичайно з прикм.* сав*, визначує и помоцнює значенє того слова*: **збунио се сав** ~ шицок ше збунєл
саг[1] *х.*: **сагом до земље, сагом се сагнути** глїбоко ше поклонїц
саг[2] *х. (ћилим)* килим, тепих; **изолациони** ~ изолацийни килим
сага *ж. лит.* саґа *(скандинавски мит)*
сагањати -ам **1. а)** *(сатеривати)* наганяц; **б)** *(збијати)* збивац, наганяц *(з вдеренями);* **в)** *(утеривати - стоку)* уганяц; **2. а)** *(терати с чега)* одганяц; **б)** *(птице)* сплашовац, плашиц *(з дачого)*
сагарати -ам I. *непрех.* **1.** *(изгоревати)* згорйовац, гориц; **дрво лако сагара** древо лєгко гори (згорює); **2.** *фиґ. (пропадати)* препадац; II. *прех.* **1.** *(спаљивати)* спальовац; **2.** *фиг.* **а)** *(уништавати)* знїщовац **б)** *(оштећивати)* очкодовйовац
сагињати -њем *(савијати надоле)* зогинац; хиляц
сагињати се -њем се **1.** *(савијати се)* зогинац ше; хиляц ше; **2.** *фиг. (покоравати се)* зогинац ше, покорйовац ше
сагласан -сна -сно **1.** *(који тачно одговара чему)* согласни; гармонични; **2.** *(који се слаже с чим)* согласни, хтори пристава на дацо, хтори ше склада з дачим; *(јесте ли сагласни?* приставаце [на то]? складаце ше?; ◊ **сагласни углови** *мат.* гармонични угли
сагласити -им соглашиц, зложиц
сагласити се -им се **а)** *(сложити се)* зложиц ше, соглашиц ше; **он се сагласио с тим предлогом** вон ше зложел з тим предкладом; **б)** *(на нешто)* пристац на дацо, соглашиц ше з дачим
сагласје *с.* **1.** *оп.* **сазвучје; 2.** *(сагласност)* согласносц
сагласно *присл.* согласно; у складу (у складзе) з дачим
сагласност *ж.* **1.** *(склад)* согласносц, склад, складанє; **бити у сагласности** буц у согласносци; ~ **између стварности и идеала** согласносц (склад) медзи стварносцу и идеалами; **2.** *(пристанак)* согласносц, приставанє; **писмена** ~ писмена согласносц
саглашавати -ам соглашовац, складац
саглашавати се -ам се **а)** *(слагати се)* складац ше, соглашовац ше; **б)** *(на нешто)* приставац на дацо, соглашовац ше з дачим
сагледавати -ам **1.** *(запажати)* обачовац, збачовац, видзиц; **2.** *(потпуно схватати)* спатрац, похопйовац
сагледати[1] сегледам *нєзак. оп.* **сагледавати**
сагледати[2] -ам *зак.* **1.** *(угледати, запазити)* обачиц, збачиц, замерковац, видзиц; **сагледала га је где се примиче** збачела го же ше приблїжує; **2.** *(потпуно схватити)* спатриц, похопиц; ~ **ситуацију** спатриц ситуацию; ~ **суштину питања** похопиц сущносц питаня
сагнати -ам *и* саженем **1. а)** *(сатерати)* нагнац; **б)** *(стоку - утерати)* угнац; **2.** *(отерати с чега)* **а)** одогнац, одплашиц; **б)** *(птице)* сплашиц
сагнути -нем *(савити надоле)* зогнуц; схилїц; **сагнуо је главу** зогнул (схилєл) главу; ◊ ~ **главу (шију)** покориц ше, зогнуц главу
сагнути се -нем се **1.** *(савити се)* зогнуц ше; схилїц ше; **2.** *фиг. (покорити се чијој сили)* покориц ше дакому, зогнуц ше
сагнутост *ж.* зогнутосц; схилєносц
сагњити -ијем *(иструнути)* з(о)гнїц
саго -а *х.* саґо *(малайске єдзенє)*
саговорник *х.* собешеднїк
саговорница *ж.* собешеднїца
сагомилавати -ам *оп.* **згомилавати**
сагомилати -ам *оп.* **згомилати**
сагонити -им **1. а)** *(сатеривати)* наганяц; **б)** *(стоку - утеривати)* уганяц; **2.** *(терати с чега)* **а)** одганяц, одплашовац, плашиц; **б)** *(птице)* сплашовац
сагор *х.* згорйованє
сагоревање *с. хем.* згорйованє; **непотпуно** ~ нєподполне згорйованє
сагоревати -ам *оп.* **сагарати**
сагорети -рим I. *непрех.* **1.** *(изгорети)* згориц, погориц; **2.** *фиг. (пропасти од нечега)* препаднуц; згориц; **његов живот је сагорео на раду** його живот препад на роботи; II. *прех.* **1.** *(спалити)* спалїц; **2.** *фиг.* **а)** *(оштетити)* очкодовац; **б)** *(уништити)* знїщиц, знїчтожиц

сагорив *и* **сагорљив** -а -о згорююци; **сагориве материје** згорююци материї

саградити -им **1.** *(подићи градећи)* збудовац, вибудовац; ~ **кућу** збудовац хижу; **2. а)** *(направити)* направиц, справиц; *(створити)* створиц, витвориц; **то је њена вредноћа саградила** то єй роботносц створела

сагревати -ам зогривац

сагрејати -јем зограц

сагрешење *с.* согришенє, зогришенє, грих

сагрешивати -шујем согришовац, зогришовац, гришиц

сагрешити -им согришиц, зогришиц

сагрија *ж., часто у мн., покр. (корице)* пошва

сагрнути -нем **1.** *(згрнути)* згарнуц; **2.** *(повући с чега)* сцагнуц

сагртати -рћем **1.** *(згртати)* згартац; **2.** *(повлачити с чега)* сцаговац

сагубити -им **1.** *(погубити)* забиц, *заст.* загубиц; **2.** *(изгубити)* страциц

сагулити -им *оп.* **згулити**

са̑д[1] *х.* (*мн.* садови) **1.** *(земљиште засађено нечим)* **а)** *(врт)* заграда; заградка; **б)** *(расадник)* розсаднїк; **в)** *(воћњак)* овоцнїк; **г)** *(виноград)* винїца; **д)** парк; **2.** *(садница)* младе древко, саднїца

сад[2] *и* **сада** *присл.* **1. а)** *означує дїю у терашньосци або нєпостредней прешлосци* тераз; **шта ћемо** ~ ? *(како ћемо овај проблем решити, како ћемо се из овога извући)* цо будземе тераз? цо тераз почнєме?; ~ **или никад** тераз або нїґда; ~ **већ како је** тераз уж як є; ~ **је био овде** тераз бул ту; **б)** *звич.* *зоз словком* на *означує нєпостредну будучносц (одмах)* такой; **обукао се топло као да ће** ~ **стегнути мраз** облєкол ше цепло як кед би такой мал сциснуц мраз; **2.** *повторене* сад...сад *означує повторйованє дїї у рижним чаше (час - час)* раз - раз; ~ **једна** ~ **друга** раз єдна раз друга; **3.** *с., у меновнїцкей функциї (садашњост)* терашньосц; ◊ **сад и сад** *покр. (још увек)* ище вше

садањи *и* **садашњи** -а -е терашнї; **садашње цене** терашнї цени; ~ **мода** терашня мода; ◊ ~ **време** *грам.* терашнї час, презент; **прилог времена садашњег, прилог** ~ *ґрам.* дієприсловнїк нєдоконченого виду

садашњица *ж. (садашње време)* терашнї час; терашньосц; **музика садашњице** музика терашнього часу; **незадовољан је садашњицом** нєзадовольни є з терашньосцу

садашњост *ж.* терашньосц

саде *присл. поет. оп.* **сад**[2]

садевати -ам **а)** *(сено, сламу и сл.)* зберац**;** зруцовац; *(у камару)* класц; **б)** *(дрва у хватове)* класц, складац; (*жито у крстине)* складац

садејство *с.* содїйство, содїйствованє

садејствовати -вујем содїйствовац

саделавати -ам *(правити; стварати)* правиц; вирабяц; твориц

саделати -ам *(направити; створити)* направиц, справиц*;* виробиц; створиц

садељавати -ам *(израђивати дељући)* стругац, виструговац; викресовац; правиц

садељати -ам *и* -љем *(израдити дељући)* вистругац; викресац; направиц

саденути -нем **1. а)** *(сено, сламу и сл.)* позберац; зруцац; *(у камару)* складц **б)** *(дрва у хватове)* покласц, зложиц; (*жито у крстине)* зложиц, поскладац

садерати -рем *оп.* **здерати**

садести *и* **садети** -едем *и* -енем *оп.* **саденути**

садизам -зма *х.* садиз[е]м

садилац -иоца *х.* садзач

садилица *ж.* садзачка *(особа и справа)*; ~ **кромпира** садзачка кромпльох

садиљка *ж. (машина за сађење)* садзачка

садист[**а**] *х.* садист[а]

садистичан -чна -чно *и* **садистички** -а -о садистични; ~ **природа** садистична природа

садистички *присл.* садистично; ~ **мучити некога** садистично мучиц дакого

садисткиња *ж.* садистка

садити -им **1.** садзиц; ~ **кромпир** садзиц кромплї; ~ **воћке** садзиц овоцово древка; **2.** *(намештати, постављати)* класц, поставяц; ◊ **ко с ђаволом тикве сади, о главу му се ломе (лупају, разбијају)** *оп. при* **ђаво**

садљив -а -о ранави *(од шедла або терхи - звич. о коньови)*

садни -а -о садни; ~ **материјал** садни материял

садница *ж.* младе древко, саднїца

садно *с.* рана *(од шедла або терхи на коньови и др.)*

садња *ж.* садзенє

садовит -а -о *(непомерљив)* хтори (хторого) нє може рушиц з места; нєрухоми; ~ **камен** камень хтори нє може рушиц з места

садра *ж. мин.* ґипс

садрар *х.* ґипсар

садрен -а -о гипсов[и]; ~ **фигура** ґипсова фигура

садржавати -вам **1.** *(имати одређену меру)* мац; **2.** *(обухватати у себи)* мац (ношиц) у себе *(пор.* **садржати)**

садржај *х.* **1.** *з розл. знач.* змист, *заст.* содержаниє*;* **испричати коме ~ романа** виприповедац дакому змист романа; **кратак ~ књиге је на крају** кратки змист кнїжки на концу; **2.** *(суштина)* сущносц; **то је ~ његових проучавања** то сущносц його виучованьох; **3.** *(смисао; значење)* смисел, змист; значенє; **живот без садржаја** живот без змисту; **~ речи** значенє слова

садржајан -јна -јно змистови; **~ говор** змистова бешеда

садржајност *ж.* **1.** *(својство садржаја)* змистовосц; **2.** *(садржај)* змист

садржатељ *х. оп.* **садржилац**

садржати -жим *зак. и нєзак.* **1.** *(имати одређену меру)* мац; **ово буре садржи 100 литара** тот гордов ма 100 литри; **2.** *(обухватати у себи)* мац (ношиц) у себе; **наш говор садржи неисцрпно благо речи** наша бешеда ма у себе нєвичерпни скарб словох; **3.** *(одржати):* ~ **реч** отримац слово

садржилац *х. мат.* содержитель; **најмањи ~** найменши содержитель

садржина *ж. (садржај)* змист; смисел; **~ појма геометријске слике** змист пояца геометрийней слики; **то је ~ живота** то змист (смисел) живота; **~ и форма** змист и форма

садржински -а -о змистови; смислови; **~ неодређеност филма** змистова нєодредзеносц филма

садржитељ *х. оп.* **садржилац**

садруг *и* **садругар** *х.* **а)** *(у заједничком послу)* товариш, приятель; пайташ; *фам.* цимбора; **б)** *(у професији)* колеґа

садружити (се) -им (се) *оп.* **здружити (се)**

садукеј *и* **садуцеј** *х.* садукей *(припаднїк староєврейскей секти)*

саћеница *ж. оп.* **садница**

сажалан -лна -лно *оп.* **сажаљив**

сажалити -им *оп.* **сажалити се (1)**

сажалити се 1. *(осетити сажаљење према коме)* посановац, пожаловац дакого; **сажали се над њим** посановала го; **2.** *(постати жалостан)* зармуциц ше, засмуциц ше, *безос.* присц жаль дакому; **још се више сажали** ище баржей ше зармуцел, пришло му ище баржей жаль

сажалница *ж.* **1.** *(писмена изјава саучешћа)* сочувствиє, сочувство *(у писаней форми);* **2.** *атрибутскей служби (сажаљива):* **сажалнице сузе** жалошлїви (сануюци) слизи

сажаловати (се) -лујем (се) *оп.* **сажалити (се)**

сажаљевати -ам сановац, жаловац дакого

сажаљење *с.* сурованє, жалованє; сочувствиє, сочувство; змилованє; **без сажаљења** без сановання (змилования)

сажаљив -а -о сануюци, жалуюци, сочувствуюци, сочувствительни

сажаљивост *ж.* сановнє, сануюцосц, жалованє, жалуюцосц, сочувствованє, сочувстуюцосц

сажвакати -ачем *и* -ваћем *и* **сажватати** -аћем пожувац; *експр.* пожужлїц

сажгати -ам *и* **саждити** -им *оп.* **сажећи**

саждити се -им се *(запалити се)* запалїц ше

сажет -а -о **1.** *дієприкм.* < **сажети; 2.** *фиг. (укратко изражен)* збити, зжати, згуснути, концизни; **~ дефиниција** зжата (концизна) дефиниция

сажетак -тка *х. (сажет састав)* зжати (концизни) состав

сажети -жмем **1.** *(скупити у мањи обим)* збиц, зжац, згуснуц; **сажео је све у једну реченицу** збил шицко до єдного виреченя; **2.** *(избацити, истиснути)* видавиц; **3.** *(слегнути):* ~ **раменима** дзвигнуц з плєцами

сажетост *ж.* збитосц, зжатосц, згуснутосц, концизносц; **~ стила** зжатосц стила

сажећи -ежем **а)** *(спалити)* спалїц; попалїц; **б)** *(опржити, опалити)* опалїц

саживети се -вим се **а)** *(навићи се на живот)* зожиц ше, навикнуц (ше), звикнуц (ше); ужиц ше; **саживео се с нама** зожил ше з нами; **б)** *(зближити се)* зблїжиц ше; **другови су се саживели у заједничком раду** товарише ше зблїжели у заєднїцкей роботи; **в)** *(са женом)* зисц ше; **саживео се с њом, а касније су се и венчали** зишол ше з ню, а познєйше ше и повинчали

саживљавати се -ам се **а)** *(навикавати се)* зоживйовац ше, навиковац (ше), звиковац (ше); **б)** зблїжовац ше**; в)** *(са женом)* сходзиц ше

сажизати -ижем **а)** *(спаљивати)* спальовац, палїц; **б)** *(опрживати, опаљивати)* опальовац

сажимање *с.* **1.** *(скупљање у мањи обим)* збиванє, зжиманє, згусцованє, згушньованє; **2.** злїванє; **~ самогласника** злїванє вокалох; **~ речи** злїванє словох

сажимати -ам *и* -мљем **1.** *(скупљати у мањи обим)* збивац, з(о)жимац, згусцовац, згушньовац; **2.** *нєзак. ґу* **сажети (2, 3)**
сажимати се -ам се *и* -мљем се *(стезати се)* сцискац ше; **срце му се од бола сажима** шерцо ше му сциска од болю
сазвати -зовем зволац; ~ **састанак** зволац схадзку
сазвежђе *с. астр.* согвизд'є
сазвук *х.* созвук, акорд
сазвучан -чна -чно созвучни; ~ **глас** созвучни глас
сазвучје *с. (складност звукова)* согласє, созвуче, созвучносц
саздавати -дајем **1.** *(правити, стварати)* правиц; твориц, створяц; витворйовац; **2.** *(уређивати)* засновйовац, установйовац, ушорйовац; **3.** *(градити)* будовац
саздавати се -дајем се *(стварати се)* правиц ше; твориц ше, створяц ше; витворйовац ше, наставац
саздатељ *х. (творац)* створитель, творец
саздати -ам **1.** *(направити, створити)* направиц, справиц; створиц, витвориц; **фигура те жене је била као из воска саздана** фиґура тей жени була як з воску направена; **неорганска материја је саздала живу материју** нєорґанска материя створела живу материю; **2.** *(основати, уредити)* засновац, установиц, ушориц; **политички програм није био саздан на моралним принципима** политична програма нє була заснована на моралних принципох; **3.** *оп.* **сазидати**
саздати се -ам се *(створити се)* направиц ше, справиц ше; створиц ше; витвориц ше, настац
сазив *х.* **а)** *(сазивање)* зволованє; зволанє; **не одлучују ништа без сазива скупштине** нїч нє ришую без зволованя скупштини; **б)** *(заседање)* схадзка, зашеданє; **в)** *(састав)* зволанє; **скупштина другог сазива** скупштина другого зволаня
сазивати -ам *и* -вљем зволовац
сазивач *х.* зволовач
сазивљив -а -о хтори (хторого) мож зволац, зволуюци
сазидати -ам *и* -иђем *(саградити)* вимуровац, вибудовац, збудовац; ~ **кућу** вимуровац (вибудовац) хижу; ~ **каријеру** *фиг.* збудовац кариєру
сазнавати -најем **1.** *(добијати обавештење)* дознавац; **2.** *(долазити до сазнања)* спознавац
сазнаја *ж. оп.* **сазнање**
сазнајни -а -о спознава(ю)ци, спознаньов[и]; ~ **процес** спознава(ю)ци процес
сазнајност *ж.* спознава(ю)цосц
сазналачки -а -о *оп.* **сазнајни**
сазнање *с.* **1.** *(спознаја)* спознанє; **теорија сазнања** теория спознаня; **2.** *(свест)* свидомосц, спознанє; **уметничко ~ о свету** уметнїцка свидомосц о швеце
сазнати -ам *и* -адем **1.** *(добити обавештење)* дознац; **2.** *(доћи до сазнања)* спознац
сазнати се -ам се *и* -адем се *(прочути се)* дознац ше
сазнатљив -а -о хтори (хторого) мож спознац, спознава(ю)юци
сазорити -им *оп.* **сазрети**
сазревати -ам **1.** *(постајати зрео)* зрец, узревац, дозревац, доходзиц; **2.** *фиг.* **а)** *(одрастати)* дозревац, вирастац, одрастац; **б)** *(доспевати до одређене границе; постизати одређен степен развитка)* дозревац
сазрелост *ж.* узретосц, дозретосц
сазрети -ем *и* -рим **1.** *(постати зрео)* узрец, дозрец, дойсц; **грожђе је сазрело** узрело грозно; **2.** *фиг.* **а)** *(одрасти)* дозрец, виросну́ц, одроснуц; **девојка је сазрела за удају** дзивка дозрела за одай; **б)** *(доспети до одређене границе*; *постићи одређен степен развитка)* дозрец; **услови за то још нису сазрели** условия за тото ище нє дозрели; дозрец; **он је сазрио у борца** вон дозрел за борца
сазувати -ам *(изувати)* зобувац
сазути -ујем *(изути)* зобуц
саиграч *х.* собавяч
саизволети -лим пристац на дацо, одобриц дацо
саинвеститор *х.* соинвеститор
саја *и* **сајалија** *ж.* фине червене сукно *(оп.* **чоха)**
сајам -јма *х.* **а)** саям; **међународни** ~ медзинародни саям; **б)** *(вашар)* вашар
сајамнина *ж.* саямска такса
сајамски -а -о **1.** саямски, саймов[и]; **просторија** саямска простория; **2.** вашарски; ~ **дан** вашарски дзень
сајахати -јашем *поет. оп.* **сјахати**
сајван *х. покр.* **1.** шатор; **2. а)** *(кишобран)* амрел; **б)** *(сунцобран)* слункобран
сајга *ж. зоол.* сайґа (Saiga tatarica)
сајединити (се) -им (се) *оп.* **сјединити (се)**
сајла *ж.* дротованєц, сайла
сајмар *х.* tарґовец на сайме *одн.* вашаре

сајмени -а -о *оп.* **сајамски**
сајмишни -а -о **1.** (< **сајмиште**) саймищни, саймищов[и], саймисков[и]; **2.** *оп.* **сајамски**
сајмиште *с.* саймище, саймиско
сајмовина *ж. оп.* **сајамнина**
сајузити -им *заст. (спојити, свезати)* злучиц, споїц; повязац, звязац
сајџија *х. (часовничар)* годзинкар
сајџијски -а -о годзинкарски
сак *х.* **1.** файта рибарского галова; **2.** *оп.* **мрежаге**
сака *ж.* гордов *(за розвожованє води)*
сакага *и* **сакагија** *ж. вет. (заразна болест копитара)* шлїнявка, шап (malleus)
сакагљив -а -о хори од шлїнявки (на шлїнявку), тот цо ма шлїнявку
сакалуд *х. покр. (сулудаст, луцкаст)* дурнїсти, надурнїсти, дуркнути
сакат -а -о **1.** *(који нема део руке или ноге или има неко оштећење на њима)***:** ~ **рука** рука без пальцох, дланї и под.; покалїчена рука; **сакат је у руку** на руки нє ма пальци, длань и под.; рука му покалїчена; **сакат је у ногу** на ноги нє ма пальци, талпу и под.; нога му покалїчена; **3.** *фиг.* **а)** *(оштећен)* очкодовани; ~ **ветрењача** очкодовани витернїк; **б)** *(искварен)* погубени, подли; ~ **језик** погубени язик; **в)** *(непотпун)* нєподполни, нєдокончени; ~ **историја** нєподполна история
сакатити -им **1.** *(чинити сакатим)* калїчиц; **2.** *фиг. (оштећивати)* очкодовйовац, губиц
сакато *присл.* **1.** *(као сакат)* покалїчено, як покалїчени; **2.** *(искварено, лоше)* погубено, подло
сакатост *ж.* покалїченосц
сакатуша *ж.зоол.* пеликан, нєнаситнїк, ґем (Onocrotalus)
сакаџија *х.* предавач води *(у гордовох)*
сакије *ж. мн. оп.* **долап (2)**
саклонити -им *оп. склонити;* ◊ **боже (ме) саклони, саклони боже, да бог саклони** боже (ме) сохрань (захрань), сохрань (зохрань) боже
саклопити -им *оп.* **склопити**
сако -оа *х.* рекла
саковати -кујем **1.** *(сковати)* сковац, виковац; **2.** *(оковати)* оковац
сакос *х. церкв.* сакос *(архиєрейски фелон зоз рукавами)*
сакрај *оп.* **скрај**
сакралан -лна -лно сакрални
сакрамен[**а**]**т** -нта *х. церкв. кат.* **1.** сакрамент, свята тайна *(кресценє, причасц и др.);* **2.** *оп.* **монстранца**
сакраменталан -лна -лно сакраментални
сакраментски -а -о сакраментни, сакраментски, сакраментови
сакривалиште *с.* скривалїще, скривалїско
сакриваљка *ж. (игра сакривања)* джмурки
сакривати -ам **1. а)** *(склањати)* скривац; **б)** *(не дозвољавати да се што види)* скривац, криц; ~ **своје незнање** скривац свойо нєзнанє; **2.** *(чувати у тајности)* прикривац, таїц, затайовац, скривац; нє виволовац, нє гуториц; ~ **истину** скривац правду
сакривати се -ам се **1.** скривац ше, криц ше; **сакривају се по шумама** скриваю ше по лєсох; **2.** *(ишчезавати)* скривац ше, щезовац; **3.** *фиг. (заклањати се)* скривац ше, закланяц ше
сакривац -вца *х.* совиновнїк
сакривач *х.* скривач; ◊ **игра**[**ње**] **сакривача** *(жмура)* джмурки
сакривити -им *оп.* **скривити**
сакрилити -им заклонїц (защициц) зоз кридлами
сакристан *х. оп.* **црквењак**
сакристија *ж. церкв.* сакристия
сакристијан *х. оп.* **сакристан**
сакристијски -а -о сакристийни, сакристийски, сакристийов
сакрити -ијем **1.** *(склонити)* скриц; *експр.* сховац; **сакрио је паре** скрил пенєжи; **2.** *(затајити)* прикриц, затаїц, скриц, нє виволац, нє повесц; **наговорила га је да сакрије страшну вест** нагварела го же би затаєл страшну вистку
сакрити се -ијем се **1.** *(склонити се)* скриц ше; *експр.* сховац ше; **2.** *(ишчезнути из видног поља)* скриц ше, щезнуц; **сунце се сакрило за стену** слунко щезло за стину; **3.** *фиг. (заклонити се)* скриц ше, заклонїц; **сакрио се за псеудоним** скрил ше за псевдоним; ◊ **може се сакрити пред тобом** нє може ше вон з тобу ровнац, дзе вон од тебе
сакров *х. покр. (скровито место)* скрите место, укрице
сакројити -им *оп.* **скројити**
сакрушити -им *оп.* **скрушити (1)**
сакрушити се -им се **а)** *(покајати се)* побановац, покаяц ше; **б)** *(осетити се утучен)* почувствовац ше убитим
саксија *ж.* **1.** *(за цвеће)* череп; черепчок*;* **2.** *(тегла)* дунєц

саксијица *ж. дем. и гип.* **1.** черепчок; **2.** дунчик
Саксонац -нца *х.* Саксонєц
саксонски -а -о саксонски
саксофон *х. муз.* саксофон
сактисати -ишем *(сломити)* зламац, поламац
сакуп *х. оп.* **скуп**
сакупити -им **1. а)** *(сабрати на једно место)* позберац, зобрац; позазберовац; **б)** *(сазвати)* зволац, позберац; **2.** *(снагу)* назберац; позберац
сакупити се -им се **1.** *(сабрати се на једном месту)* позберац ше, зисц ше, зобрац ше; **2.** *(нагомилати се)* назберац ше, нагромадзиц ше; **3.** *(згрчити се)* склубачиц ше, скурчиц ше, скудовчиц ше; счупиц ше
сакупљати -ам **1. а)** *(сабирати на једно место)* зберац; зазберовац; **б)** *(сазивати)* зволовац, зберац; **2.** *(снагу)* зберац
сакупљати се -ам се **1.** *(сабирати се на једном месту)* зберац ше, сходзиц ше; **2.** *(гомилати се)* зберац ше, громадзиц ше; **3.** *(грчити се)* клубачиц ше, курчиц ше, кудовчиц ше; чупиц ше
сакупљач *х.* зберач, зазберовач
сакупљачки -а -о зберацки, зазберовацки
сала *ж.* сала; **концертна** ~ концертна сала; **операциона** ~ операцийна сала
салаберисати -ишем шицко однєсц, знїщиц, знїчтожиц
салав -а -о хтори шицок у садлу, садлати
салават *х.* салават *(поволанка на молитву)*
салазити -им *оп.* **силазити**
салама *ж.* салама
саламалић *покр.:* **ни у** ~ *(никако да попусти)* нє сце анї кус (анї гарапаш) попущиц
саламандар -дра *и* **саламандер** *х. оп.* **даждевњак**
саламата *ж.* саламата (*пражени овшани крупи*)
саламати (се) -ам (се) *оп.* **сламати (се)**
саламет *х. оп.* **селамет**
саламонски -а -о *оп.* **соломонски**
саламура *ж. кул. (расол)* розсоль
саламурење *с.* кладзенє до розсолї; **влажно** ~ влажне кладзенє до розсолї; **суво** ~ сухе кладзенє до розсолї
саламунски -а -о *оп.* **соломонски**
саланџак *х. оп.* **љуљашка**
саласт -а -о садлати
салата *ж. з розл. знач.* шалата; **главичаста** ~ главочкаста шалата; **мешана** ~ мишана шалата; **књига му је** ~ *фиґ.* кнїжка му шалата; ◊ **руска** ~ руска шалата
салатар *х.* любитель шалати, шалатов
салатара *ж.* **1.** судзина за шалату; **2.** любителька шалати, шалатова
салатарица *ж.* предавачка шалати
салатаст -а -о шалатасти
салаука *и* **салауковина** *ж.* **1.** *(олуја)* буря; **2.** *(мећава)* курнява, фуявица, фуяш
салаш *х.* салаш
салашар *х.* салащан
салашарски -а -о салащански
салашић *х.* салащик, салащок
салашки -а -о салашски
салва *ж.* салва, почесна штрельба
салварзан *х. фарм.* салварзан
салвет *х. и* **салвета** *ж.* салветка, салвета; **папирна** ~ паперова салветка; **платнена** ~ платняна салветка (салвета)
салвинија *ж. бот.* салвиния (Salvinia)
салдирати -ам *зак. и нєзак. (извести/изводити салдо)* салдовац, салдировац
салдо *х.* салдо; ◊ **салдо - конто** *(рачун изравнавања)* салдо - конто
салдумити -им превожиц, преруцовац на други бок *(рики и под.)*
салебџија *х.* салепар *(оп.* **салеп (2))**
салевати -ам **1.** *(изливати течност у нешто)* вилївац, висиповац; улївац, усиповац; **2.** *фиг.* **а)** *(претапати у нешто)* преточовац, претакац; **б)** *(спајати с чим у целину)* злучовац, злївац; **3.** *(правити одливак)* вилївац
салевати се -ам се **1.** *(сакупљати се слевајући се)* злївац ше; **2.** *фиґ. (претапати се у што)* преточовац ше, претакац ше
саледити (се) -им (се) *оп.* **следити (се)**
салеп *х.* **1.** *бот.* орхидея (Orchis); **2.** *(топло заслађено пиће)* салеп
салер *х. (ужар)* штранґар
салетати -ећем I. *прех.* **а)** *(нападати кога)* нападац (на) дакого; навальовац на дакого; **б)** *(речима, молбама)* навальовац, наперац на дакого, нападац (на) дакого; допивац, нє давац мира дакому; ходзиц, бегац за даким; облєтовац коло дакого; **в)** *фиг. (обузимати)* обнїмац; наиходзиц на дакого; II. *нєпрех.* **1.** (*дотрчавати)* прибеговац; **2.** *(слетати)* злєтовац
салетети -тим I. *прех.* **а)** *(напасти кога)* нападнуц (на) дакого; **пси га салетеше са свих страна** пси го нападли зоз шицких бокох; **б)** *(речима, молбама)* навалїц, напрец на дакого, нападнуц (на) дакого; допивац, нє дац мира дакому; почац ходзиц, бегац за даким; почац облєтовац коло

дакого; **мене дружина салетела да је не остављам** друштво навалєло на мнє же бим го нє охабял; **в)** *фиг. (обузети)* обняц, наисц; **салетеше га тужне мисли** обняли го смутни думки; II. *нєпрех.* **1.** *(прискочити, дотрчати)* прискочиц, прибегнуц; **2.** *(слетети)* злєциц, злєтнуц

салетети се -тим се *(скупити се са свих страна)* позберац ше; збегнуц ше*;* згарнуц ше

салетљив -а -о хтори навалює, напера, напада, допива, облєтує *(з молбами, питанями и под.)*

салив *х. (одливак)* одлївок

саливати (се) -ам (се) *оп.* **салевати (се)**

саливација *ж. мед.* саливация, шлїнєнє

саливен -а -о: **стоји му (капут, одело и сл.) као** ~ стої му (капут, шмати и под.) як кед би бул на нїм шити

салина *ж.* **1.** *(солана)* солярня; **2.** *(рудник соли)* рудокоп солї

салинац -нца *х. звич. мн.* санка *(єдна з двох долнїх часцох санкох, хтори ше шлїзкаю по шнїгу)*

салинитет *х. (сланост)* салинитет

салитак -тка *оп.* **салив**

салити -ијем **1.** *(излити течност у нешто)* виляц, висипац; уляц, усипац; **салио је у се неколико чашица** улял до себе даскельо погарики; **2.** *фиг.* **а)** *(прелити у нешто)* преточиц; **хтео је целу историју ~ у стихове** сцел цалу историю преточиц до стихох; **б)** *(спојити с чим у целину)* злучиц, зляц; **3.** *(излити фигуру)* виляц; ~ **топ** виляц дзело; ◊ **као саливен** *(капут, мантил и сл.)* як кед би бул на нїм (нєй и под.) шити; *(о стасу)* без хиби, совершени

салити се -ијем се **1.** *(сакупити се слевајући се)* зляц ше; **2.** *фиґ. (претопити се у што)* преточиц ше

салитра *х. хем.* шалїтра; **калијева** ~ калийова (калиюмова) шалїтра; **чилска** ~ чилска шалїтра

салитрана *ж.* шалїтрарня

салитрен -а -о шалїтров[и]

салицил *х. фарм.* салицил, *беш.* салиция

салицилни -а -о салицилови, салицилни; ~ **киселина** салицилова квашнїна, салицил

салиц *х. и ж. (камени под)* камени (каменьови) патос

салма *ж.* буздовань, *заст.* бузоґвань

салмијак *х. хем.* салмияк

салмонелоза *ж. мед.* салмонелоза

салмониде *ж. мн. зоол.* салмониди

сало *с.* **1.** садло; **2.** *покр.* швиньска масц; **3.** *(средина бундеве)* млязґа; ◊ **живети од туђега сала** жиц на цудзи рахунок

саловит -а -о садлати

саловница *ж. анат.* садлови жлїжнїк

саложити -им *поет. оп.* **сложити**

салом *х. оп.* **слом**

саломити (се) -им (се) *оп.* **сломити (се)**

салон *х. з розл. знач.* салон; **модни** ~ модни салон; **фризерски** ~ фризерски салон; ~ **за примање** салон за приманє; ◊ ~ **- вагон** салон - вагон

салонац -нца *х. ир.* салонєц *(тот цо ше вельо руша по салонох)*

салонизирати се -ам се *и* **салонизовати се** -зујем се *зак. и нєзак. (стећи/стицати углађеност)* салонизовац ше

салонит *х. буд.* салонит

салонка *ж., звич. мн.* салонка *(ципела за святочни нагоди)*

салонски -а -о салонски, салонови; ~ **одело** салонска шмата; ~ **музика** салонска музика

салоток *х. мед. (стварање перути)* себорея, парплєнє

салпа *ж. зоол.* салпа (Salpa maxima)

салт *покр.* **1.** *нєпрем. прикм. (сам самцит)* сам самучки; **2.** *присл. (само, једино)* лєм, єдино

салтанет *х. покр. (раскош; луксуз)* розкош, помпа, велїчезносц; луксуз

салтација *х. покр.* превознїк *(хтори превожи лєм людзох, а нє робу и ствари)*

салтијер *и* **салтир** *х. оп.* **псалтир**

салто *х.* салто

салтомортале *х. и нєпрем.* салто-мортале *(смертельни скок; преобрат)*

салубритет *х.* салубритет *(здравствени стан; лїковитосц)*

салун *х. покр.* салон

салут *х.* салут *(поздрав з почесну штрельбу)*

салутак *х. покр. (комад камена)* каменьче; фалаток каменя

салутирати -ам *зак. и нєзак.* салутир[ов]ац

салфета *ж. оп.* **салвета**

салце -а *и* -ета *с. дем.* саделко, садлочко

сâм[1] сама само I. *зам.* сам; **а шта би ти ~ урадио?** а цо би ти сам зробел?; ~ **главом** сам особнє; **не смеш дозволити да она сама оде** нє шмеш допущиц же би вона сама пошла; **тужићу те самом министру** будзем це тужиц самому министрови; **пред ~ полазак** пред самим одходом **ушли су у ~ град** вошли до самоговарошу; II. *прикм.* **1.** *(усамљен)* сам; **не остављај ме саму** нє

охабяй ме саму; **шта ћу ~ самцит?** цо будзем сам самучки?; **2.** *(без примесе, прави)* сам; прави; **све ~ коцкар** шицко сам коцкар; ~ **самцат дукат** прави правучки дукат; **3.** *(који је присутан у великој мери)* єден, сам; **на путу само блато** на драги єдно (саме) блато; **на њивама сами сирак** на польох єден (сами) цирок; ◊ **надмашити (превазићи) самога себе** превозисц самого себе; ~ **као прст** *(без игде икога свога)* сам як палєц; ~ **по себи** *(какав је по нарави)* таки яки є; **само собом се разуме, само собом, само по себи говори** *беш.* саме по себе ше розуми, очиглядне, ясне; ~ **себи господар,** ~ **себи слуга** сам свой пан; **у самој ствари** *беш. (стварно)* наисце, справди, насправди, стварно, дїйсно

сам[2] *енкл. (<* јесам*)* сом

самак -мка *х.* осамене место

саман -мна -мно *поет. (усамљен)* осамени, осамоцени

самано *присл. поет. оп.* **само**

самар *х.* **1.** *(седло за терет)* самар; **2.** *(љуштура у рака)* шкаруп, шкарупина; ◊ **док је леђа биће и самара** *оп. при* **леђа; пун је памети (поштења) као ~ свиле** *нар.* **а)** *(будаласт човек)* розум му як два песци (як у крави бамбух); **б)** *(непоштен човек)* нєчесни чловек

самарац -рца *х. оп.* **самарица (2)**

самаританац -нца *х. оп.* **самарићанин**

самарити -им **1.** класц самар *(на коня, маґарца);* **2.** *фиг. (варати, искоришћавати)* спреведац, спорайовац

самарић *х. дем. и гип.* самарчок

самарићанин *х. (милосрдан човек)* самаритян, самарян *(назва по житeльoви Самариї)*

самарићански[1] -а -о самаритянски, самарянски

самарићански[2] *присл.* самаритянски, самарянски, як самаритян (самарян)

самарићанство *с.* самаритянство, самарянство

самарица *ж.* **1.** *оп.* **самар**; **2.** конь хтори на самару преноши терху

самарњача *ж. зоол.* лєсова коритнявка (Testudo graeca)

самарски -а -о самарски, самарови

самарчић *х. оп.* **самарић**

самарџија *х.* самарджия *(майстор за самари)*

самарџијски -а -о самарджийски, самарджийов

самарџиница *ж.* самарджийов мигель

самац -мца *х.* **1. а)** *(усамљеник)* осамени, сам, самотнїк; **б)** *(нежења)* нєоженєти; тот цо жиє сам; **остао је** ~ остал нєоженєти; **в)** муж хтори жиє зоз жену вонка з фамелийней задруґи; **2.** *(подстанар)* подквартельош, жедляр; **соба за самце** хижа за подквартельошох; **3.** *(оно што је само)* сам, видвоєни, видзелєни; ~ **камен** видвоєни камень; **4.** *(мужјак)* самец; **дивљи вепар** ~ дзиви вепер самец; **5.** *спорт.* скиф *(чамец з єдним веслачом)*

самачки[1] -а -о *(који се односи на самце):* ~ **хотел** готел за нєфамелийних; ~ **соба** подквартельошска хижа, хижа за подквартельошох; ~ **живот** живот самого; живот нєоженєтого; подквартельошски живот

самачки[2] *присл.*: **он живи** ~ вон жиє сам

самаштво *с.* осаменосц; живот самого *або* нєоженєтого

самба *ж.* самба *(бразилски танєц)*

самдијан -а -о *оп.* **самцат**

самдруги -а -о **1.** хтори у дружтве з ище єдну особу; **2.** *лєм у ж. роду оп.* **трудна**

самерљив -а -о **1.** хтори (хторого) мож мерац, мерлїви; **2.** *мат. (дељив)* дзелїви

самерљивост *ж.* **1.** мерлївосц; **2.** *мат.* дзелївосц

самет *х. оп.* **сомот**

саметни *и* **саметски** -а -о *(који је од самета)* баршоньов[и], блишови, *коц.* плишови

самилити се -им се *оп.* **смиловати се**

самиловање *с. оп.* **самилост**

самилосник *х.* сочувствительни (сочувствуюци) чловек

самилосно *присл.* сочувствительно, сочувствуюцо

самилост *ж.* сочувствиє, сочувство**;** сочувствованє**;** змилованє

самилостан -сна -сно сочувствительни, сочувствуюци

самиња *ж. оп.* **самотиња**

самица *ж.* **1. а)** *(усамљеница)* осамена, сама, самотнїца; **б)** *(неудата)* нєодата; тота цо жиє сама; **в)** жена хтора жиє з мужом вонка з фамелийней задруґи; **2.** *(оно што је само):* **дуж обале су села и куће самице** коло побрежя валали и сами (видзелєни) хижи; **3. а)** монашска келия; **б)** *(посебна затворска ћелија)* самица

самичар *х. (затвореник у самици)* самичар

самишљеник *х. оп.* **истомишљеник**

самлевина *ж. оп.* **мељава**

самлети -мељем **1.** зомлєц; **2.** *фиг. (рећи нешто глупо)* наплєсц; намлєц; **3.** *фиг. (уништити)* знїщиц, знїчтожиц

само *слов.* I. *у присловнїцкей функциї* **1.** *за ограніჩовањє и помоцньованє* лєм; **мисли ~ на свој џеп** дума лєм на свою кишенку; **~ часак** лєм хвильку; **како се ~ покварио** як ше лєм погубел; **2.** *у вязи* само што *(тек што)* лємцо, тельо же; **~ што дише** лємцо диха, тельо же диха; **3. а)** *за нєсподзиваносц и источасовосц (тај час, одједном)* у тей хвильки, нараз; **поспремам собу, а она се ~ створи на вратима** попораєл сом хижу, а вона ше у тей хвильки створела на дзверох; **б)** *у вязи зоз словком* да *(тек што није)* лємцо нє; **оне звезде ~ да се погасе** гевти гвизди лємцо ше нє погаша; II. *у функциї злучнїка* **1. а)** *за процивносц (али, но)* лєм, алє, но; **могу ~ се бојим** можем, лєм ше боїм; **б)** *у корелативней вязи „не само ... него* [*и*]*"* нє лєм ... алє [и]; **ја не ~ да се не могу потужити, него напротив** я нє лєм же ше нє можем пожалїц, алє напроцив; **2.** *помоцнює и наглашує* **а)** *намиру и жаданє* лєм; **вичем ~ да вичем** кричим лєм же бим кричал; **~ кад би оздравио** лєм кед би виздравел; **б)** *условиє, у вязи „нека ~" (ако)* най лєм, кед; **често, гладују, нека ~ једна плата не дође** часто гладую, най лєм (кед) єдна плаца нє придзе; ◊ **~ што није** *беш. (умало да није)* лємцо нє; **помисли (представи) ~** *беш.* подумай лєм

само- *преф.* само-

самоанализа *ж.* самоанализа

самоаналитичност *ж.* самоаналитичносц

самобит *ж. и* **самобитак** *ж. (независно, самостално постојање)* самобут, самобуток

самобитан -тна -тно самобутни; самостойни, нєзависни; ориґинални

самобичевати се -чујем се самобичовац ше, биц самого себе з батогом

самоблуд *х. и* **самоблуђе** *с. мед.* самоблуд

самовање *с.* самованє

самовāр *и* **самовāр**[1] *х. покр.* самовар *(напиток з ярнього жита)*

самовāр *и* **самовāр**[2] *х.* самовар *(судзина за варенє чаю)*

самоваспитан -тна -тно самовоспитни, самовиховни

самоваспитање *с.* самовоспитанє, самовихованє

самовати -мујем **а)** *(живети сам)* жиц сам, самовац; **зашто самујеш?** чом жиєш сам?; **б)** *(налазити се у самоћи)* находзиц ше сам, самовац; **понека крушка самује насред њиве** даєдна грушка находзи ше сама настред поля; **в)** *(проводити време у самици)* самовац

самовезачица *ж.* вязачка, самовязачка

самовеличање *с.* самовелїчанє

самовила *ж. оп.* **вилина коса** *под* **вилин**

самовлада *ж.* **1.** диктатура, самовлада; **2.** *(владање собом)* самоконтрола, панованє над собу, владанє зоз собу

самовладар *х.* автократ[а], самовладар

самовлађе *с. оп.* **самовлада (1)**

самовласник *х.* самовласнїк

самовласнички -а -о самовласнїцки

самовласно *присл.* **1.** *(на самовластан начин)* самовольно, самовласно; **2.** нєзависно, автономно

самовласт *ж.* **1.** самоволя, самовласц; **2.** нєзависносц, автономия

самовластан -сна -сно *(самовољан)* самовольни, самовласни

самовлашће *с.* **1.** самоволя, самовласц**; 2.** *правн.* самовласц

самовозан -зна -зно *(који се креће без вуче)* самовозни

самовоља *ж.* самоволя; **бирократска ~** бирократска самоволя

самовољан -љна -љно **1.** самовольни, своєвольни; **2.** *оп.* **произвољан**

самовољац -љца **1.** *оп.* **самовољник; 2.** *заст. оп.* **добровољац**

самовољник *х.* **1.** самовольни чловек; **2.** *оп.* **добровољац**

самовољно *присл.* **1.** самовольно, своєвольно; **2.** *оп.* **произвољно**

самовољност *ж.* **1.** самовольносц, своєвольносц; **2.** *оп.* **самовоља**

самоглавац -вца *х.* **1.** *(самац)* хтори жиє сам; нєоженєти; **2.** *(самовољан, тврдоглав човек)* твардоглави, упарти чловек; сам свой

самоглас *х. оп.* **самогласник**

самогласан -сна -сно *оп.* **самогласнички**

самогласник *х. фон.* вокал, самогласнїк

самогласнички -а -о вокалски, самогласнїцки

самодавити се -им се *зак. и нєзак. покр. ((из)вршити самоубиство дављењем)* сам ше задавиц/давиц

самоделатност *ж.* самодїялносц; **уметничка ~** уметнїцка самодїялносц

самодисциплина *ж.* самодисциплина

самодисциплинован -а -о самодисциплиновани

самодисциплиновати се -нујем се самодисциплиновац ше

самодовољан -љна -љно самодостаточни

самодовољност *ж.* самодостаточносц

самодопадан -дна -дно *и* **самодопадљив** -а -о хтори ше сам себе пачи, самопопачлї́ви; самозадовольни
самодопадљивост *и* **самодопадност** самопопачлївосц; самозадовольносц, самозадовольство
самодопринос *х.* самодопринос; **месни ~** месни самодопринос
самодржавље *с* самодержавє, автократия
самодржавни -а -о **а)** самодержавни, автократски; ~ **цар** самодержавни цар; **б)** самодержавни, нєогранїчени; ~ **власт** нєогранїчена власц
самодржан -жна -жно хтори ма (трима) власц над другима
самодржац -ршца *х.* абсолутист[а], абсолутни владар
самодржачки -а -о абсолутистични
самодруг *и* **самодруги** -а -о *оп.* **самдруг**
самożив -а -о *и* **саможиван** -вна -вно **1.** себични, еґоистични; **2.** *(самотан)* самотни, хтори жиє сам
саможивац -вца *х.* **1.** себични чловек, еґоист[а]; **2.** *(самац)* чловек хтори жиє сам
саможивост *и* **саможивство** *с. ж.* **1.** себичносц, еґоизм; **2.** *(осамљеност)* самотносц, осаменосц; живот самого
самозаборав *х.* самозабуце; самозабуванє
самозабораван -вна -вно самозабуваци
самозаваравање *с.* самоспреведанє
самозадовољан -љна -љно самозадовольни
самозадовољност *ж. и* **самозадовољство** *с.* самозадовольносц, самозадовольство
самозатаја *ж. (самопожртвовање)* самопожертвованє, самопожертвовносц
самозатајан -јна -јно *(самопожртвован)* самопожертвовни
самозачеће *с.* самозачаце
самозаштита *ж.* самозащита, самоохрана
самозванац -нца *х.* самозванєц
самозвани -а -о самозвани, самонаволани, самонаволуюци; ~ **трибун** самозвани трибун
самоздан -а -о самостворени
самоизбор *х.* **1.** самовибор; **2.** *оп.* **самопослуга**
самоиздаја *ж.* самозрада, самозраднї́цтво
самоиницијатива *ж.* самоинициятива
самоиницијативан -вна -вно самоинициятивни
самоиронија *ж.* самоирония
самоиспитивање *с.* самовипитованє
самоисповест *ж.* самосповедз
самокажњавање *с.* самокаранє, каранє самого себе
самокажњавати се -ам се карац самого себе, самокарац ше
самоков *х. заст.* **1.** самоков *(механї́чни млаток хтори порушує водова моц)*; **2.** розпущовальня желєза; *(ковачница)* шмикня, ковальня
самоискључивање *с. техн.* самовиключованє
самоистребљење *с.* самознї́щенє, самовитребенє
самоконтрола *ж.* самоконтрола
самоконтролисати се -ишем се самоконтроловац ше
самокрв *ж. заст.* **(***убиство; крвопролиће***)** забойство, прелї́ванє креви
самокрес *х.* **1.** пиштоль на кремень; **2.** *поет. (кремен за пушку)* кремень
самокретање *с.* саморушанє
самокритика *ж.* самокритика
самокритичан -чна -чно *и* **самокритички** -а -о самокритични; ~ **поступак** самокритицки поступок
самокритичност *ж.* самокритичносц
самољубив -а -о самолюбиви
самољубивост *ж. и* **самољубље** *с.* самолюбивосц, самолюбиє
самомасажа *ж.* самомасажа
самомучеништво *и* **самомучење** *с.* самомученї́цтво, самомученє
самоник *х. оп.* **самониклица**
самоникао -кла -кло **1.** хтори сам зишол *(зоз спаднутого нашеня)*; самошейка; ~ **багрем** баґрен хтори сам зишол, баґрен самошейка; **2.** *фиґ.* **а)** хтори настал сам *(без цудзей помоци або уплї́ву)*; уродзени; природни; ориґинални; ~ **таленат** уродзени (природни) талант; **грчка филозофија је самоникла** греческа филозофия ориґинална; **б) (***стихијски***)** хтори настал без плана, стихийни, нєорґанизовани; **самоникле улице** улї́ци хтори настали без плана, улї́ци самошейки
самониклица *ж.* самошейка
самоникло *присл.* сам (сама, само) од себе
самониклост *ж.* ориґиналносц; ~ **једне културе** ориґиналносц єдней културе
самообмана *ж.* самоспреводзка, самообмана
самообмањивати се -њујем се спреведац самого себе, сам ше спреведац
самообожавање *с.* самообожованє
самообразовање *с.* самообразованє
самообрачун *х.* самообрахунок
самоодбрана *ж.* самоодбрана, самоохрана
самоодгој *х. оп.* **самоваспитање**
самоодлагачица *оп.* **жетелица**

самоодлука *ж.* самоодлука
самоодлучивање *с.* самоодлучованє
самоодређење *с.* самоопредзелєнє
самоодржање *с. биол.* самоотриманє, самоочуванє
самоодрицање *с.* самоодреканє
самоозледа *ж.* само(по)калїченє
самооплодни -а -о самооплодни
самооплодња *ж. и* **самооплођење** *с. биол.* самооплодзенє
самоопраштање *с.* самоопращковйованє
самоопредељење *с.* самоопредзелєнє
самооптужба *ж.* самообвина
самооптуживање *ж.* самообвиньованє
самоорганизовање *с.* самоорґанизованє
самоосуђивање *с.* самоосудзованє
самоотуђење *с.* самоодцудзенє
самопожртвован -а -о *и* -вна -вно самопожертвовани, самопожертвовни
самопожртвованост *ж.* самопожертвованосц, самопожертвовносц
самопожртвовање *с.* самопожертвованє
самопожртвовност *оп.* **самопожртвованост**
самопознање *с.* самопознанє
самопомоћ *ж.* самопомоц
самопонижење *с.* самопонїженє
самопослуга *ж.* самопослуга
самопослуживање *с.* самопослужованє
самопосматрање *с.* самоприпатранє, самопреучованє
самопостојан -а -о тварди, стаємни, нєвагаюци, нєпоколїсани
самопотврђивање *с.* самопотвердзованє
самопоуздан -а -о сиґурни до себе; самонадїйни; **говорио је са самопоузданим смешком** бешедовал з ошмихом хтори виражовал сиґурносц до себе
самопоузданост *ж. и* **самопоуздање** *с.* сиґурносц до себе; самонадїйносц
самопоштовање *с.* самопочитованє
самопрегалаштво *с. и* **самопрегор** *х.* самопожертвованє, самопожертвовносц
самопрегоран -рна -рно самопожертвовни, самопожертвовани
самопрегорац -рца *х.* самопожертвовни (самопожертвовани) чловек
самораднја *ж.* самостойна творча робота; робота без помоци других; *пед.* саморабота
саморазвијање *с.*, **саморазвитак** -тка *и* **саморазвој** *х.* саморозвиванє, саморозвиток, саморозвой
саморазговор *х.* бешеда зоз самим собу
саморан -а -о *оп.* **самохран**
саморaст *оп.* **самониклица**
самореклама *ж.* самореклама
саморити -им **1.** *(изморити)* витрапиц, вимучиц, змучиц; **2.** *(убити)* забиц
саморити се -им се *(уморити се)* вистац
самородан -дна -дно **1.** самородни; **2.** *фиґ.* *(природан)* самородни, природни
самородица *ж.* сукно своєй роботи *(зоз чарней нєфарбеней волни)*
саморођење *с. биол.* самонародзенє
самосавладавати се -ам се *оп.* **самосавлађивати се**
самосавладати се -ам се самозвладац ше
самосавлађивати се -ђујем се самозвладовац ше, самостримовац ше
самосавлађивање *с.* самозвладованє, самостримованє
самосажаљење *с.* самосанованє
самосажаљив -а -о самосануюци
самосаздан -а -о самостворени
самосазнање *с.* *(самоспознаја)* самоспознанє
самосам -а -о цалком (подполно) сам, сам єден; лєм єден
самосвесност *ж.* самосвидомосц
самосвест *ж.* самосвидомосц
самосвестан -сна -сно самосвидоми
самосвојан -јна -јно **1.** *(својствен, посебан)* свойствени, характеристични, особени, окремни; **2.** *(самосталан)* самостойни
самосвојност *ж.* свойственосц, особеносц, окремносц
самосвојствен -а -о *оп.* **самосвојан**
самосилник *х.* *(насилник)* насилнїк
самосиље *с.* *(насиље)* насилство
самоспознаја *ж.* самоспознанє
самост *ж. оп.* **самоћа (1)**
самосталан -лна -лно самостойни
самосталац -лца **1.** самостойни чловек; **2.** самостоєц *(припаднїк даєдних бувших политичних странкох)*
самостално *присл.* самостойно
самосталност *ж.* самостойносц
самостан *х.* **1.** манастир; **2.** *(стан на осами)* самотне биванє, самотни квартель
самостанац -нца *х.* **1.** *(редовник)* монах; **2.** *фиґ.* *(самотник)* самотнїк
самостански -а -о манастирски; ~ **живот** манастирски живот
самостворитељ *х.* самостворитель
самостојан -јна -јно *оп.* **самосталан**
самосуд *х.* самосуд, линч *(забиванє без судскей пресуди)*
самота *ж. оп.* **самоћа**
самотан -тна -тно **1. а)** *(усамљен)* осамени; **б)** хтори жиє сам, без фамелиї; ~ **старац**

старик хтори жиє сам; **в)** *(који стоји сам, одвојено од других)* самотни, сам; ~ **дворац** самотни дворец; **колиба стоји самотна крај пута** колїба стої сама при драги; **2.** *(који протиче усамљено)* самотни, полни осаменосци; **детињство му је било самотно** дзецинство му було самотне

самотар *и* **самотарац** *х.* **1.** *(осамљен човек)* самотнїк; **2.** индивидуалист[а]

самотвор[1] *х. (природна творевина)* самотвор, твор природи

самотвор[2] -а -о **1.** *оп.* **самотворан (1); 2.** *(једноставан)* єдноставни

самотворан -рна -рно хтори ше сам створел, хтори сам настал, самотворни; *(који делује сам собом)* самодїйствуюци, самотворяци; уродзени

самотиња *ж.* **1.** *(осамљено место)* самотне место, самота; **2.** *(самоћа, усамљеност)* самота, самотносц, осаменосц, осамоценосц

самотињски -а -о самотни, полни осаменосци

самотник *х.* **1.** *(усамљеник)* осамени чловек, осаменїк; **2.** *(човек далеко од насеља)* самотни чловек, самотнїк; **3.** *(редовник)* монах

самотнички -а -о осаменїцки; самотнїцки

самотништво *с. оп.* **самотност**

самотност *с.* осаменосц; самотносц

самотовати -тујем самовац

самоток *х. (прва течност)* перши мед; перша палєнка; перше вино; перши олєй

самоћа *ж.* **1.** *(осама, усамљеност)* осаменосц, самота, самотносц; самованє; **2.** *(забачено место)* самота

самоубеђење *с. оп.* **самоуверење**

самоубијати се -ам се окончовац самозабойство

самоубојство *с. оп.* **самоубиство**

самоубилац -иоца *х. оп.* **самоубица**

самоубилачки -а -о самозабойнїцки

самоубиствен -а -о самозабойнїцки; ~ **подухват** самозабойнїцке подняце

самоубиство *с.* самозабойство

самоубица *и* **самоубојица** *х.* самозабойнїк, *рид.* самоубийца

самоубојство *с. оп.* **самоубиство**

самоуважење *с.* високе думанє о себе

самоуверен -а -о самопрешвечени, самоуверени

самоувереност *ж.* самопрешвеченосц, самоувереносц

самоуверење *с.* самопрешвеченє, самоуверенє

самоуверљив -а -о *оп.* **самоуверен**

самоук[1] *х.* самоуки

самоук[2] -а -о самоуки

самоуништење *с.* самознїщенє, самознїчтоженє

самоуправа *ж.* самоуправа

самоуправљање *с.* самоуправянє

самоуправљати -ам самоуправяц

самоуправљач *х.* самоуправяч

самоуправљачки -а -о самоуправяцки

самоуправни -а -о самоуправни; ~ **орган** самоуправни орґан; ~ **власт** самоуправна власц

самоусавршавање *с.* самоусовершованє

самоуслуга *ж.* **1.** *оп.* **самопослуга; 2.** *(самопослуживање)* самопослужованє, самообслугованє

самоутварање *с.* барз високе думанє о себе, самовозношенє

самоуче -ета *с.* самоуке дзецко; самоуки хлапец

самохвала *ж.* самохвала, самохвалєнє, самовихвальованє

самохвалисав -а -о самохваляци, самовихвалююци

самохвалисати се -ишем се сам ше хвалїц, самохвалїц ше, самовихвальовац ше

самоходан -дна -дно самоходни; ~ **дизалица** самоходна дзвигачка

самохран -а -о **1.** хтори ше сам стара о себе; сам; ~ **отац** оцец хтори ше сам стара о себе; **2.** *фиґ. (без живота, празан)* без живота, празни

самохранац -нца *х.* чловек хтори жиє сам, хтори ше сам стара о себе

самохрано *присл. (самачки, усамљено)* жиюци сам, осамено, стараюци ше сам о себе

самохраност *ж.* осаменосц; живот чловека хтори ше сам стара о себе

сампан *х.* сампан *(чамец за биванє у Китаю)*

сампас *х. покр. (пасење стоке без надзора, без пастира)***: пустио је стоку у** ~ пущел статок най сам паше; ◊ **ићи (отићи)** [**у**] ~ *(отићи у скитњу)* исц (пойсц) вандровац (по вандрох)

самрети -ем **1.** *(умрети)* умрец; **2.** *фиґ. (ишчезнути)* щезнуц, скапац

самрт *ж. оп.* **смрт;** ◊ **бити на самрти** *(бити на умору)* умерац, видиховац ше, буц на умрецу; **бити од самрти** *(бити смртан)* буц смертельни, смертни

самртан -тна -тно **1.** *(смртан)* смертельни, смертни; ~ **рана** смертельна рана; ~ **постеља** смертельна посцель; **2.** *у меновнїцкей функциї оп.* **смртник;** ◊

попити самртну *(бити пред смрћу)* буц пред шмерцу

самртник *х.* **1.** *(смртник)* смертельни, смертни; **2.** *(који је на самрти)* умераюци; **3.** *(мртвац, покојник)* покойни, умарти; мертви

самртница *ж.* **1.** *(која је на самрти)* умераюца; **2.** *(покојница)* покойна, умарта; мертва; ◊ **свећа** ~ швичка при умартому

самртнички[1] -а -о смертельни; ~ **постеља** смертельна посцель

самртнички[2] *присл. (као на самрти)* як пред шмерцу, як на умрецу, смертельно; ~ **блед** бляди як пред шмерцу

самсар *х.* тарґовински постреднїк; цензар

самсов *х.* **1.** файта велького пса; месарски пес; **2.** *фиґ.* **а)** *(одрастао крупан момак)* ломбар; дранґов; **б)** *гандр. (глуп човек)* глуптак, дурґов

самт *х. оп.* **сомот**

самум *х.* самум *(пустиньски витор)*

самур *х.* **1.** *зоол.* соболь (Martes zibellina); **2. а)** *(крзно од самура)* собольова бундичка; **б)** *у атрибутскей функциї, у полузложених словох (који је од самура)* собольови; **3.** *(капа од самуровине)* собольова шапка

самурај *х.* самурай

самурајски -а -о самурайски

самуровина *ж. оп.* **самур (2а)**

самцат *и* **самцит** -а -о *звичайно зоз* сам *пре помоцньованє значеня* самучки; **сам** ~ сам самучки

самштина *ж.* **1.** *(усамљеност, самоћа)* осаменост, самота, самотносц; **2.** *(стање без блиских)* самота, самотносц; **3.** *(усамњено место)* самотне место, самота

сâн[1] *х.* **1.** *оп.* **сахан; 2.** *(музички инструмент)* танєри

сан[2] сна *х.* **1.** *(спавање)* сон, спанє; **свлада га** ~ звладал го сон, звладало го спанє; **хвата га** ~ звладує (влада) го сон (спанє); **2.** *(снивање)* сон; **сањао сам диван** ~ шнїл ше ми прекрасни сон; **таква кола су ми била** ~ таки авто ми бул сон; ◊ **вечним сном заспати** *(умрети)* заспац (спочивац) з вичним сном; **зимски** ~ жимски сон; **спавати зечијим сном** спац як заяц; **из деветога сна (пробудити се)** после барз длугокого спаня (пребудзиц ше); **као кроз**[а]~ як през сон; **као у сну** *(брзо, хитро)* як у сну; **лак на сну** лєгко ше будзи, ма лєгки сон; **леп (лепа) као** ~ красни (красна) як намальовани (намальована); **мртвим (мртвачким, тврдим, каменим, дубоким) сном заспати** твардо заспац; **ни у сну (није се надао, није мислио)** анї ше му нє шнїло; **пренути (тргнути) кога из сна 1.** нагло пребудзиц дакого; **2.** *фиґ. (подстаћи некога на живљи рад)* порушац дакого на жившу роботу; **снивати ледени** ~ *(бити у гробу)* буц у гробу, буц у чарней жеми; **уљуљати се (утонути, заронити) у** ~ твардо заспац; **у** ~ **те не снио! у сну се не снио** анї знац о це нє сцем; **царство снова** *(срећан живот маште)* царство снох; **ходање у сну** *мед. (месечарство)* ходзенє у сну

сан[3] -а -о *поет. оп.* **сањив**

санак -нка *х. дем.* (< **сан**) сон, сончок

санан -а -о *оп.* **сањив**

санаследник *х.* сонашлїднїк

санаториј[**ум**] *х.* санаторий, санаториюм

санација *ж. (оздрављење)* санация; **мере санације** мири санациї

санацијски *и* **санациони** -а -о санацийни; ~ **програм** санацийна програма

сангвиник *х.* санґвиник *(лєгко возбудзуюци чловек)*

сангвиничан -чна -чно санґвинични

сангвиничар *х. оп.* **сангвиник**

сандал *х. бот.* сандал (Pterocarpus santalinus)

сандала *ж. звич. мн.* сандала

сандалар *х.* сандалар

сандалов -а -о**:** ~ **дрво** сандалово древо

сандаловина *ж.* сандалово древо *(як материял)*

сандика *ж. бот.* сандика (Sandyx)

сандолина *ж.* сандолина *(файта чамца)*

сандук *х.* **1.** *(шкриња)* лада; **2.** *звич. зоз атрибутом „мртвачки”* труна; **3.** *(метални део пушке)* ладичка

сандучак -чка *х. дем. и гип.* ладичка, ладичочка

сандучара *ж.* предмет подобни лади; **каса** ~ каса подобна лади, ладова каса

сандучаст -а -о *(налик на сандук)* ладасти, ладичкасти; як лада, як ладичка

сандуче -ета *с.* ладичка; **поштанско** ~ поштова ладичка

сандучина *ж. ауґм. и пей.* ладиска

сане *ж. мн. покр. оп.* **саонице**

санен -а -о *поет. оп.* **сањив**

санети -есем **1.** *(носећи преместити наниже)* знєсц; **2.** *(скупити)* позберац

саник *х.* **1.** шнїґ добри за санканє *одн.* саночканє**; 2.** *(пут у снегу)* санїца

санирати -ам *зак. и нєзак.* санир[ов]ац

санитар *и* **санитарац** -рца *х.* санитарец

санитарни -а -о *(здравствени)* санитарни; ~ **инспекција** санитарна инспекция; **санитарне мере** санитарни мири
санитет *х.* **1.** санитет; **2.** *оп.* **санитетац**
санитетац -еца *и* **санитетлија** *х.* санитарец
санитетски -а -о санитетски, санитетни; ~ **материјал** санитетски материял
санити -им *(успављивати)* ушпйовац, успавйовац, твориц поспаним
санице *ж. мн. оп.* **саонице**
санкати се -ам се **1.** *(на великим санкама са запрегом)* санкац ше; **2.** *(на дечјим санкама)* саночкац ше, санкац ше
санке *ж. мн.* **1.** *(запрежне)* санки; **2.** *(дечје)* саночки, санки
санкилот *х., звич. мн., ист.* санкилот
санкилотизам -зма *х.* санкилотиз[е]м *(рух у Францускей 1789. року)*
санктуар *и* **санктуариј** *х. церкв. кат. (светиште)* санктуар[ий], святилїще
санкција *ж.* **1.** *(потврда)* потвердзенє, санкция; **закључак скупштине није добио владареву санкцију** заключенє скупштини нє достало владарово потвердзенє; **2.** *мн.* санкция; **економске санкције** економски санкциї
санкционирати -ам *и* **санкционисати** -ишем санкционовац
сањљив -а -о *и* **сănован** -вна -вно *оп.* **сањив**
сановник *х.* толкователь (толмач) снох
саносити -им **1.** *(носећи премештати наниже)* зношиц; **2.** *(скупљати)* зберац
санс *х.* санс *(файта преферансу)*
санскрит *х.* санскрит *(стари индийски литературни язик)*
санскритски -а -о санскритски
санскрт *оп.* **санскрит**
санскртист[**а**] *и* **санскртолог** *х.* санскритист[а], санскритолоґ
санта *ж.* крига
сантим *х.* сантим *(стота часц франка)*
сантиметар *х.* центиметер
сантонин *х. фарм.* сантонин *(лїк процив хлїстох)*
сантрач *х.* **1. а)** древена ограда; *(дрвена ограда око бунара)* паланки; **б)** древена ограда вообще**; 2.** бависко хторе ше бави за столом, сантрач; шах
санути -нем *оп.* **сахнути**
санћим *присл. покр. оп.* **тобоже**
санцати се -ам се сушиц ше *(од велькей горучави)*
санчић *х. дем.* сончок
санџак *х. ист.* **а)** *(управно подручје)* санджак; **б)** *(управник подручја)* управитель санджака
санџакат *х. оп.* **санџак**
Санџаклија *х. (човек из Санџака)* Санджачан
Санџакуша *ж. (жена из Санџака)* Санджачанка
санџачки -а -о санджацки
санције *ж. мн. покр. оп.* **пробади**
сања *ж. звич. мн.* сон
сањалац -аоца *х.* **а)** шнїюци чловек, тот цо ше му шнїє; **б)** *оп.* **сањалица**
сањалачки[1] -а -о **а)** шнїюци; **б)** *оп.* **сањалички**
сањалачки[2] *присл.* **а)** *(на сањалачки начин)* шнїюци, фантазерски, мрияцки, маштарски; **б)** *(сањарећи)* шнїюци
сањалаштво *с.* шнїце, маштанє, фантазир[ов]анє
сањалица *х. и ж.* шнїюци чловек, фантазер, мрияч, маштар
сањалички -а -о шнїюци, шнїюцо, фантазерски, мрияцки, маштарски
сањало *х. и с. и* **сањар** *х. оп.* **сањалица**
сањарење *с.* шнїце, мриї, фантазир[ов]анє, маштанє
сањарија *ж.* сон, мрия, фантазия, машта
сањарити -им шнїц, жиц у мрийох, фантазир[ов]ац, маштац
сањарица *ж. оп.* **сановник**
сањарски -а -о *оп.* **сањалачки**
сањати -ам **1.** *осн. и фиґ.* шнїц ше (*безос.*); шнїц; **сањао сам је** шнїло ше ми з ню; **сањао сам нешто чудно** шнїло ше ми цошка чудне; **је л' ти често сањаш?** тебе ше часто шнїє?; **немој гледати тај филм, јер ћеш сањати страшно** нє пать тот филм, бо ци ше будзе страшне шнїц;**2.** *(замишљати нешто што се жели)* шнїц о даким *або* дачим, жадац дакого *або* дацо; **о томе сам увек сањала** о тим сом вше шнїла, тото сом вше жадала; ◊ **и (ни) не сања, није ни сањао** анї ше му нє шнїло
сањач *х. оп.* **сањалац (а)**
сањив -а -о **1. а)** *(поспан, санан)* поспани, дримотни; **б)** *(неиспаван)* нєвиспани; **2.** *фиґ. (сањалачки)* шнїюци; **3.** *(успављив)* ушпююци; **4.** *фиґ.* **а)** *(успаван)* успани; **б)** *(миран, тих)* мирни, цихи; ~ **брдо** цихи брег
сањиво *присл.* **1.** *(поспано)* поспано; **2.** *фиґ.* **а)** *(са пуно чежње, сањалачки)* з вельо жаданя, шнїюци, шнїюцо; **б)** *(као у сну, меко)* як у сну, мегко, нїжно; **в)** *(успављиво)* ушпююцо
сањивост *ж.* **1.** *(поспаност)* поспаносц; **2.** *фиґ. (успаваност, мир)* успаносц, мир, цихосц
сањкалиште *с.* санкалїще

сањкати се -ам се *оп.* **санкати се**
сањкач *х.* тот цо ше люби санкац *одн.* саночкац; санкач; саночкаш
сањке *ж. мн. оп.* **санке**
саображавати (се) -ам (се) *(усклађивати (се); прилагођавати (се))* усоглашовац (ше), ускладзовац (ше); приснодобйовац (ше), прилагодзовац (ше)
саобразан -зна -зно *(усклађен; прилагођен)* хтори у складзе (у согласносци) з дачим, усоглашени, ускладзени; приснодобени, прилагодзени ґу дачому; **њихове мисли су саобразне начелу коме теже** їх думки у складзе з началом ґу хторому ше намагаю
саобразити -им *(ускладити; прилагодити)* усоглашиц, ускладзиц; приснодобиц, прилагодзиц
саобразити се -им се усоглашиц ше, ускладзиц ше; приснодобиц ше, прилагодзиц ше
саобразно *присл. (у складу с нечим)* у складзе, у согласносци з дачим, согласно дачому; **писац је поставио фабулу приче** ~ **могућностима детињег схватања** писатель поставел фабулу приповедки у складзе з можлївосцами дзецинского похопйованя
саобразност *ж.* усоглашеносц, ускладзеносц; приснодобеносц, прилагодзеносц
саобраћај *х.* **1. а)** *(општење, веза)* общенє, комуникация; **бити у живом саобраћају с неким** буц у живей комуникациї з даким; **б)** *(средство за везу)* комуникация, вяза; **телеграфски** ~ телеґрафска вяза; **2.** *(превозна средства)* транспорт, превозни средства; **путнички** ~ путнїцки транспорт; **3. а)** *(кретање превозних средстава)* транспорт; **у саобраћају** у транспорту; **б)** *(оптицај)* обток; **пустити у** ~ пущиц до обтоку
саобраћајац -јца *х.* транспортни милиционер
саобраћајни -а -о транспортни; ~ **знак** транспортни знак; ~ **средство** транспортне средство
саобраћајница *ж.* **1.** *(пут за возила)* транспортнїца; **2.** *(спојни ров)* злучуюци (злучни) декунґ *(у воєних твердиньох)*
саобраћати -ам **1.** *(бити у саобраћају)* буц у транспорту, окончовац транспорт; **2.** *(одржавати везу)* комуниковац, отримовац вязу, общиц
саодговоран -рна -рно соодвичательни
саодговорност *ж.* соодвичательносц
саодлучивати -чујем соодлучовац
саодносан -сна -сно соодносни
саоне -на *и* **саони** -ни *оп.* **саонице**
саоник *х.* **1.** *оп.* **салинац; 2.** *(пут за саонице)* санїца
саонице -ца *ж. мн.* санки
саонички -а -о **1.** санков[и]; **2.** санїцов[и]
саоптуженик *х.* сообтужени, сообвинєни
саопћити -им *оп.* **саопштити**
саопштавати -ам сообщовац, давац знац
саопштач *х.* сообщовач
саопштење *с.* сообщенє; **писмено** ~ писмене сообщенє; **усмено** ~ усне сообщенє
саопштити -им сообщиц, дац знац
саопштљив -а -о хтори мож сообщиц, сообщуюци
саопштљивост *ж.* сообщуюцосц
саосећај *х. оп.* **саосећање**
саосећајан -јна -јно сочувствительни; сочувствуюци
саосећајност *ж.* сочувствительносц
саосећање *с.* сочувствиє, сочувство
саосећати -ам сочувствовац
саоснивач *х.* соснователь
сап *х. оп.* **сапиште**
сапај *х. буд. (попречна греда)* градка, *коц.* гредка
сапалити -им *(спалити)* спалїц
сапатник *х.* сотрапенїк, товариш у трапези (нєщесцу)
сапатнички -а -о сотрапенїцки
сапатништво *с. и* **сапатња** *ж.* сотрапеза
сапаћеник *х. оп.* **сапатник**
сапер *х. воєн.* инженєрец
сапети -пнем **1.** *(закопчати)* закапчац; **кошуља му није сапета** кошуля му нє закапчана; **2.** *(спутати)* попутац; повязац; **сапео нам руке и ноге** повязал нам руки и ноги; **сапе коње** попутал конї, повязал коньом преднї ноги, положел коньом путначи; **3.** *(стегнути)* сциснуц
сапети се -пнем се **а)** *(укочити се)* здревнїц; **б)** *(сплести се)* заплєсц ше; **језик му се сапео** язик ше му заплєтол
сапетиња *х. и ж. оп.* **саплетко**
сапетост *ж. (спутаност, сплетеност)* попутаносц, спутаносц
сапи *ж. мн.* крижи *(при штириножних животиньох)*
сапињати -њем **1.** *(копчати)* капчац; **2.** *(спутавати)* путац; вязац; ~ **коње** путац конї, вязац коньом преднї ноги, класц коньом путначи **3.** *(стезати)* сцискац
сапињач *х. етн. (спона на кошуљи)* капча
сапињача *ж.* **1.** *(игла за закопчавање; брош)* ґомбошка; **2.** *оп.* **сапињач**

сапирати[1] -пирам *(спирати)* змивац; сплоковац
сапирати[2] -рем **1.** *(доказивати кривицу)* доказовац дачию вину на суду*;* **2.** *нєзак. ґу* **сапрети**
сапити -им *покр. (мислити, рачунати)* думац, тримац, раховац
сапиште *с. (држало, ручица)* ручка; пориско
саплак *х.* метални погар
саплакати -ачем *оп.* **сплакати**
саплеменик *х.* соплеменїк, єдноплеменїк
саплеменички -а -о соплеменїцки, єдноплеменїцки
саплести -етем **1.** *оп.* **сплести; 2.** *(кога)* подложиц ногу дакому, зваліц дакого *(з подкладаньом ноги або дачого под.)***;** **саплете га ногом** подложел му ногу
саплести се -етем се **1.** *(изгубити равнотежу у ходу)* заплянтац ше; **2.** *(закачити ногама о нешто)* пошпоциц ше на дацо; **3.** *(неспретно се пребацити)* нєсхопно ше преруциц прейґ дачого
саплетати -ећем **1.** *оп.* **сплетавати; 2.** *(кога)* подкладац ногу дакому, валяц дакого *(з подкладаньом ноги або дачого под.)*
саплетати се -ећем се **1.** *(губити равнотежу у ходу)* плянтац ше; **2.** *(закачињати ногама о нешто)* шпотац ше, пошпоцовац ше на дацо
саплетко *х. (неспретњак)* нєлапшни; банґави
сапница *ж.* пищок *(часц дуйного инструмента хтори ше кладзе до устох)*
сапон *х. (уже за сапињање)* штранґ; путнач; витха
сапосед *х. (заједнички посед)* сомаєток
сапоседник *х. (сувласник)* сомаєтнїк, совласнїк
сапоседнички -а -о сомаєтнїцки, совласнїцки
сапотпис *х.* соподпис *(други подпис попри главного)*
сапотписати -ишем соподписац, положиц свой подпис попри дачиїм
сапотписивати -сујем соподписовац, класц свой подпис попри дачиїм
сапотписник *х.* соподписнїк
сапрати саперем *(спрати)* змиц; сплокац
сапрети -ем **1.** *(доказати кривицу)* доказац дачию вину на суду*;* **2.** *(претрпети казну)*: **сапрело га, да бог да!** бодай би го бог скарал!*;* ◊ **сапрела га со и хлеб** *(кажњен је за своју незахвалност)* покарани є пре свою нєподзековносц
сапрофити *х. мн. бот.* сапрофити
сапун *х.* мидло; *(за бријање и сл.)* миделко
сапунар *х.* мидлар
сапунара *и* **сапунарница** *ж. (радионица сапуна)* мидларня
сапунарски -а -о мидларски; ~ **занат** мидларске ремесло
сапунарство *с.* мидларство
сапунаст -а -о мидлови, мидласти
сапунати -ам мидлїц
сапунати се -ам се мидлїц ше
сапуника *ж. оп.* **сапуњача (2)**
сапунити -им *оп.* **сапунати**
сапунити се -им се **1.** *оп.* **сапунати се; 2.** *(растварати се - о сапуну)* розмакац ше
сапуница *ж. (пена од сапуна)* мидлїна; мидлїнова вода; ◊ **мехури од сапунице** мидлїново ґомбульки (ґомбулї)
сапунски -а -о мидлов[и]; ~ **прашак** мидлови пращок
сапунџија *х. оп.* **сапунар**
сапуњав -а -о **1.** *(замазан сапуницом)* намидлєни; хтори од мидлїни; **2.** *(који личи на сапун)* мидласти, мидлови
сапуњача *ж.* **1.** *(сапуница)* мидлїна; **2.** *бот.* мидлянка, мидльовина (Saponaria officinalis)
сапутник *х.* сопутнїк
сапутница *ж.* **1.** сопутнїца; **2.** *фиґ. (супруга)* сопутнїца, товаришка, супруга
сапутнички -а -о сопутнїцки
сара *ж.* **1.** *(горњи део чизме)* сара; **2.** *(кутија, футрола)* пошва
сараг *х. зоол.* сараґ (Sargus Rondeletti)
сарага *ж. зоол. (укљева)* уклєйка, верховодка (Alburnus lucidus)
сарагаст -а -о **а)** уклєйкови, верховодкови; **б)** *(мршав)* худи, сухи
сарадник *х.* сотруднїк; **научни** ~ наукови сотруднїк; **стручни** ~ фахови сотруднїк
сараднички -а -о сотруднїцки
сарадништво *с.* сотруднїцтво
сарадња *ж.* сотрудзованє, сотруднїцтво
сарађивати -ђујем сотрудзовац
саразмера *оп.* **сразмера**
сарај *х.* сарай, двор *(султанох и других велможох у бувшей турскей царовини)*
сарајевски -а -о сараєвски
Сарајлија *ж.* Сараєвец, *беш.* Сарайлия
сарајски -а -о **1.** (< **сарај)** сарайски, дворски; **2.** *оп.* **сарајевски**
сарансак *х. покр. бот. (бели лук)* цеснок
сараор *х. покр. (радник)* роботнїк
сараф *х. покр. (мењач новца)* меняч пенєжу
сарач *х. (седлар, ременар)* сияртов
сарачки -а -о сирятовски; сияртов; ~ **занат** сирятовске ремесло
сарачлук *х.* сияртовске ремесло

сарачница *ж. (седларница)* сияртовня, сияртовов мигель
сараџа *ж.* **1.** *мед.* **а)** дизентерия; **б)** *оп.* **скрофулоза; 2.** *вет. оп.* **сакагија**
саргија *ж.* платно на (за) мехи
сардела *ж. зоол.* сардела (Clupea pilchardus)
сарделара *ж.* галов за сардели
сардина *ж.* сардина *(конзервована сардела)*
сардоникс *х. мин.* сардоникс
сардонички *и* **сардонски** -а -о сардонични, сардонски, видрижнююци, заєдлїви
саревњив -а -о *оп.* **суревњив**
сарезати -ежем *оп.* **срезати**
сарка *ж. зоол.* сарка
сарказам -зма *х.* сарказ[е]м
саркастичан -чна -чно саркастични
саркастичност *ж.* саркастичносц
сарком *х. мед.* сарком
саркофаг *х.* саркофаґ
сарма *ж.* сарма
сарош *х. оп.* **сархош**
сарук *х. оп.* **турбан**
сарф *х. покр.* ґраматика
сархош *х. покр. (пијанац, бекрија)* пиянїца; лумп
саса *ж. бот.* витрикова ружичка (Anemone A. pullsatilla)
сасадити -им *(скинути са дршке)* виглобиц; зняц; ~ **мотику са мотичишта** виглобиц (зняц) мотику з пориска
сасађивати се -ђујем се виглобйовац ше; спадовац з пориска *одн.* ручки
сасахнути -нем *(усахнути)* осушиц ше, висхнуц
сасвим *присл.* цалком, подполно, зошицким
сасводити -им **1.** *(начинити свод)* вивесц (направиц) звод (бовтгайташ); **2.** *(прекрити сводом)* прекриц зоз зводом, подвесц под звод
саселити -им *(преселити наниже)* преселїц нїжей
сасећи -ечем **1. а)** *(исећи на комаде)* порубац; порезац; пошекац; пофаластовац; **б)** *(убити)* забиц; позабивац; **2.** *(поодсецати)* поодрубовац; поодрезовац
сасецати -ам **1. а)** *(комадати)* рубац; резац; шекац; фаластовац; **б)** *(убијати)* забивац; **2.** *(одсецати)* одрезовац, одрубовац**;** орезовац, зрезовац
сасипати -ам *и* -пљем **1. а)** *(сипајући изручивати)* усиповац; улївац; **б)** *(истресати)* витресац; **в)** *(испаљивати)* виштрельовац, штреляц; **2.** *фиґ. (трошити)* трошиц, руцац
сасипати се -ам се *и* -пљем се *(рушити се клизећи)* валяц ше; зошлїзковац ше
сасирити се -им се *(згрушати се)* стиднуц ше
раситнити -им *(иситнити)* потрушиц; потлучиц
саскочити -им скочиц з дачого на дацо
саслушавати -ам **1.** *(слушати до краја)* вислуховац; **2.** *(испитивати)* випитовац, вислуховац
саслушати -ам **1.** *(послушати до краја)* вислухац; **ја сам га пажљиво саслушао** я го уважно вислухал; **2.** *(испитати)* випитац, вислухац
саслушни -а -о**:** ~ **записник** записнїк з випитованя
сасма *присл. оп.* **сасвим**
саснити -им *оп.* **уснити (1)**
сасред *прим. зоз ґен. (из средине)* зостред/зоштред; зоз стредку; **поздрави нас ~ пута** поздравкал нам зоштред драги
сасредити -им *оп.* **усредоточити**
сасређивати -ђујем *нєзак. ґу* **сасредити**
састав *х.* **1.** *з розл. знач.* состав; ~ **ваздуха** состав воздуху; **телесна** ~ тїлесни состав; **ова територија је у саставу нове државе** тота територия у составу новей держави; **писмени** ~ писмени состав; **2.** *(образовање, формирање)* состав, составянє; **одлука за ~ екипе** одлука за состав екипи; **3.** *(спој)* состав, составок, злученє, спой; *нар.* место дзе ше часци будинку и под. сходза; **дрвена кућа шкрипи у саставима** древена хижа шкрипи у составох
саставак -вка *х.* **1.** *(саставни део неке целине)* составок, складнїк, компонента; **2.** *оп.* **састав (3)**
саставина *ж. оп.* **саставак (1)**
саставити -им **1. а)** *(спојити)* составиц, злучиц, споїц; скапчац; **саставила их је велика љубав** злучела их велька любов; **б)** *(скупити)* позберац; **састави око 2.000 војске** позберал войско од коло 2.000 воякох; **в)** *(начинити нешто од делова)* составиц, поскладац, зложиц; **машина је састављена из тих делова** машина составена з тих часцох; **г)** *(формирати)* составиц, формовац; ~ **комисију** составиц комисию; **ґ)** *(здружити)* привесц дакого ґу дакому; злучиц; **саставили су родитеље с децом** приведли дзеци ґу родичом; **д)** *(сакупити, уштедети)* назберац, нашпоровац, наскладац; **не могу ~ паре да то платим** нє можем назберац пенєжи же бим то виплацел; **е)** *фиґ. (створити у*

мислима) створиц, витвориц; **саставио је слику о том** створел слику о тим; **2.** *(извесно време)* наполнїц; **нису саставили ни две године у браку** нє були анї два роки у малженстве; **3.** *(начинити што написмено)* составиц, написац, зложиц; **4.** *фиґ. (опалити)* штрелїц; **пиштољ није саставио** пиштоль нє штрелєл; ◊ ~ **дан и комад** *(намирити дневне потребе)* намириц (задоволїц) дньово потреби; ~ **(кога) с (црном) земљом** *(убити)* забиц дакого

саставити се -им *(састати се)* зисц ше

састављати -ам **1. а)** *(спајати)* составяц, злучовац, спойовац; **б)** *(скупљати)* зберац; **в)** *(чинити нешто од делова)* составяц, складац; **г)** *(формирати)* составяц, формовац; **ґ)** *(здруживати)* приводзиц дакого ґу дакому; злучовац; **д)** *(сакупљати, штедети)* зберац, шпоровац, складац; **е)** *фиґ. (стварати у мислима)* твориц; витворйовац; **2.** *(извесно време)* наполньовац; **3.** *(чинити што написмено)* составяц, писац, складац; **4.** *фиґ. (пуцати)* штреляц; ◊ **једва ~ крај с крајем** лєдво (нам, им и под.) вистава

састављати се - ам се *(састајати се)* сходзиц ше

састављач *х.* составяч; складач

саставни -а -о **а)** *(који састављa делове)* составни; злучни, злучуюци; ~ **везник** *ґрам.* составни злучнїк; **б)** *(који улази у састав нечега)* состойни; ~ **део** состойна часц

саставница *ж. оп.* **саставак (1)**

саставци -вака *х. мн. (место састављања)* состави, злученя, спої

састајалиште *с. (место састајања)* место сходзеня, сходзиско

састајати -јем *(сусретати)* стретац дакого, стретац ше з даким; наиходзиц на дакого

састајати се -јем се **1. а)** *(налазити се, сусретати се)* сходзиц ше; стретац ше; **сутра се такође састајемо** наютре ше тиж стретаме; **б)** *(састављати се, спајати се)* сходзиц ше, злучовац, спойовац ше, зєдиньовац ше; **две паралелне линије се састају у бесконачности** два паралелни линийи ше сходза (злучую) у безконєчносци; **2. а)** *(скупљати се)* сходзиц ше; **б)** *(о конференцији, скупштини и сл.)* отримовац ше

састанак -нка *х.* **1. а)** *(долазак на уговорено место)* сходзенє; стретнуце, стретанє; схадзка; **в)** *(збор; зборно место)* сход, збор; зборне место; **2.** *(скуп ради већања)* схадзка; **3.** *(спој)* злученє

састаниште *с. оп.* **састајалиште**

састати -нем *(сусрести)* стретнуц дакого; наисц на дакого; **састао је свог пријатеља у граду** стретнул свойого приятеля у варошу

састати се -анем се **1. а)** *(наћи се, срести се)* зисц ше; стретнуц ше; **никада се више неће састати** нїґда ше вецей нє стретню; **б)** *(саставити се, спојити се)* зисц ше, злучиц ше, споїц ше, зєдинїц ше; **путеви су нам се овде састали** драги ше нам ту зишли; **2. а)** *(скупити се)* зисц ше; **б)** *(о конференцији, скупштини и сл.)* отримац ше

сустигнути *и* **састићи** -гнем *оп.* **сустигнути, сустићи**

састојак -јка *х.* состойок

састојати се -јим се **1.** *(бити састављен)* состояц ше, буц составени, *рид.* складац ше; **2.** *(садржавати се)* состояц ше; **наш задатак састоји се у томе да...** наш задаток состої ше у тим же бизме...

састојина *ж. оп.* **саставак (1)**

састраг[**а**] *прим. з ґен. (одостраг)* за *(з инстр.)*; назадку

састрићи -ижем *(острићи горњи слој)* зоштригац/зостригац; оштригац/остригац

састругати -ужем **а)** *(остругати)* ошкрабац; зошкрабац; остругац, зостругац; орипац; **б)** *(стругањем измрвити)* потрец

састругивати -гујем *нєзак. ґу* **састругати**

састружак -ушка *х.* ошкрабане, зошкрабане; остругане, зостругане; орипане

сасуд *х. (посуда)* судзина

сасуљати се -ам се *(склизнути)* зошлїзнуц ше

сасути -спем **1. а)** *(сипајући изручити у што)* усипац; уляц; **саспи вино у бокал** усип вино до канчова; **б)** *(истрести)* витресц; **сасуо је дукате у џеп** витресол дукати до кишенки; **в)** *(површински део)* зосипац; зляц; **г)** *(метке из оружја)* виштрелїц; **2.** *(потрошити, расути)* потрошиц, розтрошиц, розруцац; ◊ ~ **ватру на кога** *(прекорити кога оштро)* викресциц дакого, моцно ше з даким вивадзиц; ~ **коме прах у очи** *(заварати кога)* зашлєпиц дакому очи, руциц дакому писок (прах) до оч

сасути се -спем се *(сручити се, склизнути)* звалїц ше; зошлїзнуц ше; згарнуц ше

сасушивати -шујем осушовац, висушовац, сушиц; зосушовац

сасушивати се -шујем се **1.** осушовац ше, висушовац ше, сушиц ше; зосушовац ше;

зосихац ше; **2.** *(губити у тежини услед сушења)* калир[ов]ац

сасушити -им осушиц, зосушиц

сасушити се -им се **1.** *(постати сув)* осушиц ше, висушиц ше; зосушиц ше; зосхнуц ше; **2.** *(изгубити у тежини услед сушења)* калир[ов]ац

са̑т[1] *х.* **1.** *мн.* сатови *(часовник)* годзина; годзинка; ~ **куца** годзина черка (дурка); ~ **жури** годзина идзе напредок; ~ **заостаје** годзина заостава; **померити казаљку сата напред** загнац годзину; **навити** ~ накруциц (нацагнуц) годзину; ~ **звони** годзина бренка (дзвонї); **зидни** ~ годзина на муре; **ручни** ~ годзинка на руку, ручна годзинка; **џепни** ~ годзинка до кишенки, кишенкова годзинка; **2. а)** *(час)* годзина; **колико је сати?** кельо годзин?; **сада је један** ~ тераз годзина; **у два сата** на два годзин; **б)** *мн. (доба)* час, годзини, годзина; **ноћни сати** ноцни годзини, ноцни час; **в)** *(јединица наставе)* годзина; ◊ **видим (знам) колико је сати** *(знам у чему је ствар)* видзим (знам) яка робота (одкаль витор дує, кельо годзин); видзим (знам) кадзи бабу водза; **давати сатове** *(приватно подучавати)* давац годзини; **полицијски** ~ полицийна годзина; **ситни сати** *(рано ујутро)* над додньом; додня рано; **суђен** ~ *(смрт)* шмерц; **у дванаести** ~ *(у последњи тренутак)* у остатнєй хвильки (минути), на дванац годзин

са̑т[2] *х., супл. мн.* саће *пчол.* вощина

сатана *х. и ж.* сотона

сатанизам -зма *(сатанска чаролија)* сотониз[е]м

сатанист[а] *х. (сатанин поклоник)* сотонист[а]

сатански -а -о сотонски, сотонов

сатара *ж.* барт, месарска шекера *(за рубанє меса)*

сатаривати -рујем **1.** *(уништавати)* знїщовац, знїчтожовац, нїчтожиц; **2.** *(губити)* трациц

сатарити -им **1.** *(уништити)* знїщиц, знїчтожиц; **2.** *(изгубити)* страциц

сатарица *ж. дем.* (< **сатара)** барточок

сателит *х. осн. и фиґ.* сателит; ◊ **вештачки** ~ штучни сателит

сателитски -а -о сателитски, сателитни, сателитов

сатен *х.* сатин *(блїщаце гадвабне платно)*

сатенски -а -о сатинов[и], сатински; ~ **хаљина** сатинова сукня

сатерати -ам **а)** *(утерати у што)* угнац; зогнац; ~ **стоку у тор** угнац (зогнац) статок до аклю (фанґу); **сатерали су заробљенике у гомилу** зогнали зараброваних до громади; **б)** *(ексер у даску)* забиц; **в)** *(утиснути)* уциснуц; **г)** *(потерати наниже)* нагнац (зогнац) нїжей; ◊ ~ **до дувара (до зида)** *(дотерати до зида)* прициснуц на дакого, припрец дакого; ~ **коме страх у кости** *(силно заплашити кога)* нагнац дакому страх до косцох, барз престрашиц (преплашиц) дакого; ~ **у козји рог (у мишју рупу, у шкрипац, у теснац)** *(довести кога у безизлазну ситуацију)* привесц дакого до прикросци (до прикрого), привесц дакого до прикрого (нєприємного, нєзґодного) положеня; **сатерала га је у топ** *(јако га је изгрдила)* алє зобрал

сатеривати -рујем **а)** *(утеривати у што)* уганяц; зганяц; **б)** *(ексер у даску)* забивац; **в)** *(утискивати)* уцисковац; **г)** *(терати наниже)* наганяц (гнац, зганяц) нїжей

сатесати -ешем *оп.* **стесати**

сати сем *оп.* **сисати**

сатин *х. оп.* **сатен**

сатиниран -а -о *(сјајан)* блїщаци, швицаци; гладки

сатир *х. мит.* сатир *(получловек а полуцап)*

сатира *ж. лит.* сатира

сатирати -рем **1.** *(чинити сасвим ситним)* **а)** *(трењем)* трец; **б)** *(туцањем)* тлучиц; **2.** *(уништавати)* знїщовац, знїчтожовац; **3. а)** *(умарати, сламати кога радом)* витрапйовац, вичерпйовац; **б)** *(душевно сламати)* зламовац, ламац; **4.** *(сабијати ногама)* утапшовац до жеми

сатирати се -рем се **1.** *(пропадати)* препадац; **2.** *(исцрпљивати се)* витрапйовац ше, вичерпйовац ше

сатиризирати -ам сатиризовац

сатирик *оп.* **сатиричар**

сатирисати -ишем *оп.* **сатиризирати**

сатиричан -чна -чно сатирични; ~ **прича** сатирична приповедка; **он је** ~ вон сатирични

сатиричар *х.* сатиричар, сатирик

сатирички -а -о сатирични

сатиричност *ж.* сатиричност

сатирски -а -о (< **сатир**) сатирски, сатиров

сатисфакција *ж.* сатисфакция

саткати -ам, -ткем *и* сачем виткац

сатљик *х.* фитьовка *(фляшочка од 1/8 литри за палєнку)*

сатни -а -о годзинов[и]; годзинков[и]

сатнија *ж. воєн. заст.* чета

сатник *х. (заповедник сатније)* командир чети
сатница *ж. (плата по сату рада)* плаца (плаценє) на годзину
сатопити -пим *(растопити)* розпущиц
сатрап *х.* **1.** *ист.* сатрап *(покраїнски наместнїк у Персиї);* **2.** *фиґ.* деспот, сатрап
сатрапија *ж. ист.* сатрапия
сатрапски -а -о (< **сатрап**) **1.** сатрапски; **2.** *фиґ.* деспотски, сатрапски
сатрвеност *ж. (клонулост)* змученосц, витрапеносц, вичерпаносц
сатрети -ем *оп.* **сатрти**
сатрети се -ем се *оп.* **сатрти се**
сатрти сатрем *и* сатарем **1.** *(учинити сасвим ситним)* **а)** *(трењем)* потрец; **б)** *(туцањем)* потлучиц; **2.** *(уништити)* зотрец, знїщиц, знїчтожиц; **3. а)** *(сломити кога радом, изморити)* змучиц, витрапиц, вичерпац; **б)** *(душевно сломити)* зламац; **4.** *(сабити ногама)* утапшац *(до жеми)*
сатрти се сатрем се *и* сатарем се **1.** *(пропасти)* препаднуц; **2.** *(изморити се)* змучиц ше, витрапиц ше, вичерпац ше
сатрудник *х. оп.* **сарадник**
сатрулити -им *и* **сатрунути** -нем *(иструнути)* згнїц, зогнїц; погнїц
сатурити -им *(збацити)* зруциц
саћаст -а -о *мед. (шупљикаст)* дзиркави, дзиркасти
саће *с. зб. пчол.* вощини
саћи сађем *оп.* **сићи**
саћура *ж. покр. (плетена кошарица)* сакайтов
сауговарач *х.* содогваряч, соконтрактовач
сауредник *х.* соредактор, коредактор
саученик *х. (школски друг)* школски товариш
саучесник *х.* соучаснїк, соучашнїк
саучесништво *с.* соучаснїцтво, соучашнїцтво
саучесно *присл.* сочувствительно, сочувствуюцо
саучествовати -вујем **1.** *(суделовати у нечему)* соучаствовац, участвовац; **2.** *(саосећати)* сочувствовац
саучешће *с.* **1.** *(суделовање)* соучаствованє, соучасц; **2.** *(саосећање)* сочувствиє, сочувство; ◊ **изјавити (исказати)** ~ виявиц сочувствиє
сафалада *ж.* сафалада *(файта колбаси)*
сафијан *х.* сафиян *(виробена овча скора)*
сафир *х. мин.* сафир *(белави драгоцини камень)*
сафирни *и* **сафирски** -а -о сафиров, сафирни, сафирски
сафички -а -о**:** ~ **строфа** *лит.* сафична строфа
сафт *х. кух.* софт
сахан *х.* **1.** *(здела)* миска, мисочка *(бакарна або плехова);* **2.** *(послужавник)* тацна; ◊ **лизати чије сахане** *(додворавати се некоме)* подлїзовац ше, улїзовац ше дакому
саханић *и* **саханчић** *х. дем.* < **сахан**
сахар *х. (шећер)* цукер
сахаризација *ж.* сахаризация
сахарин *х.* сахарин
сахароза *ж.* сахароза
сахат *х. оп.* **сат**
сахат-кула *ж. (торањ са сатом)* турня з годзину, сахат-кула
сахачија *и* **сахаџија** *х. оп.* **сајџија**
сахиб *и* **сахибија** *х. (господар; домаћин)* пан; ґазда
сахибијин -а -о панов; ґаздов
сахнути -нем **1.** *(постајати сух)* сушиц ше; висушовац ше; **2.** *(венути, пропадати - о биљкама)* сушиц ше, сохнуц; висихац; **3.** *фиґ. (мршавити, пропадати)* сушиц ше, худнуц, препадац
сахнуће *с. (сасушење)* сушенє, сохнуце, висиханє
сахњење *с.* < **сахнути**
сахрана *ж.* **1.** *(погреб)* хованє, *заст.* погреб; **2.** *заст. (чување)* чуванє
сахранити -им **1.** *(покојника)* поховац; **2.** *фиґ. (предати забораву)* поховац, закопац; **3.** *заст.* **а)** *(заштитити)* охранїц, очувац; **да бог сахрани** сохрань (захрань) боже, най бог заварує; **б)** *(ставити на чување)* одложиц; **4.** *(отерати у смрт)* одогнац до гроба (под жем), поховац; **5.** *фиґ.* **а)** *(уништити)* знїщиц, знїчтожиц; упрепасциц, запрепасциц; поховац; **б)** *(напустити, занемарити)* одруциц, занєдзбац; поховац; **в)** *(онемогућити)* онємождлївиц; ◊ **сахрани боже** сохрань (захрань, *заст.* заваруй) боже; ~ **себе (у чему)** *беш.* упрепасциц ше, препаднуц, поховац ше *(у даякей роботи або дїялносци);* ~ **себе жива** живи ше (живого себе) поховац
сахрањивати -њујем **1.** *(покојника)* ховац; **2.** *(заштићивати)* охраньовац, чувац; **3.** *нєзак. ґу* **сахранити (2, 4, 5)**
сач *х. покр.* сач, верх, покривка *(желєзна судзина под хтору ше пече хлєб або други єдзеня)*
сачекивати -кујем **1.** *(дочекивати)* дочековац, причековац; **2.** *(дохватати нешто бачено)* дочековац
сачекати -ам **1. а)** *(дочекати, причекати)* причекац; дочекац; **сачекај ме испред**

улаза причекай ме пред уходом; **б)** *(стрпљиво чекати)* причекац, почекац; **сачекајте мало** причекайце дакус; **2.** *(дохватити нешто бачено)* дочекац; **дочекао је лопту** дочекал лабду

сачекивати -кујем **1. а)** *(дочекивати)* причековац; дочековац; чекац; **б)** *(стрпљиво чекати)* чекац, причековац; **2.** *(дохватати нешто бачено)* дочековац

сачекивати се -кујем се дочековац ше, счековац ше

сачелити се -им се *оп.* **сучелити се**

сачинилац -иоца *и* **сачинитељ** *х.* **1.** *(састављач, творац)* составяч; творец, творитель; ~ **уџбеника** составяч учебнїка; **2.** *мат.* коефициєнт

сачинити -им **1. а)** *(начинити)* направиц; **од чега си то сачинио?** з чого ши то направел; **б)** *(створити)* створиц; **они су сачинили нове законе** вони створели нови закони; **2.** *(саставити)* составиц, направиц; **сачињен је записник о том** составени записнїк о тим

сачињавати -ам **1.** *(чинити)* твориц, представяц; **то сачињава суштину** то твори сущносц; **2.** *(састављати)* составяц; правиц

сачињење *с. (састав)* состав; твор

сачма *ж.* **1.** *(ситна оловна зрна)* броки; **2.** *оп.* **сачмарица (1); 3.** *пољопр.* макух; **4.** *покр.* *(ресе)* ройти; ◊ **сејати на сачму, сејати сачмом** *(сејати нашироко и нештедимице)* шац нагусто

сачмара *ж. (кеса, кутија за сачму)* мещок (шкатулка) за броки

сачмарица *ж.* **1.** *риб.* пендель-галов, пендель**; 2.** ловарска пушка *(хтора ше полнї з броками)*

сачмењача *ж. оп.* **сачмарица (2)**

сачуваност *ж.* очуваносц, зачуваносц

сачување *с. (чување)* чуванє, очуванє

сачувати -ам **1.** *(очувати, обезбедити)* очувац, зачувац; **сачувати свој ауторитет** зачувац свой авторитет; ~ **срећу** очувац щесце; **сачувао је старе фотографије** зачувал стари фотоґрафиї; **2.** *(задржати у памети)* зачувац; **сачувао сам успомену на то** зачувал сом памятку на то; **3.** *(спасти, заштитити)* зачувац, охранїц, захранїц; виратовац; **сачували су му живот** зачували му живот; **нека га бог сачува** най го бог охранї*, заст.* най го бог заварує; ◊ **боже сачувај** сохрань (захрань, *заст.* заваруй) боже**; да бог сачува** най бог (Христос) заварує

сачувати се -ам се **1.** *(остати неповређен, цео)* причувац ше; примерковац на себе; охранїц ше*;* **2.** *(задржати своју снагу, изглед)* очувац ше*;* **3.** *(остати запамћен)* зачувац ше; **сачувала се легенда о томе** зачувала ше леґенда о тим

сачувствовати -вујем *(саосећати)* сочувствовац

сачути -ујем **1.** *оп.* **саслушати; 2.** *(дознати)* дознац (ше), дочуц ше, учуц

саџак *х.* троножец *(на хтори ше кладзе судзина над огньом)*

саџбаг *и* **саџбак** *х.* пантлїка, пантлїчка *(уплєцена до власох)*

сашаптавати се -ам се дошептовац ше, догваряц ше шептаюци

сашаптати се -пћем се *(договорити се)* пошептац себе, догвариц ше шептаюци

сашетати -ам *и* -ећем зисц шейтаюци ше

сашивати -ам **а)** шиц; **б)** *(шивењем спајати)* зашивац, зошивац

сашити -ијем **а)** *(шивењем израдити)* ушиц; ~ **хаљину** ушиц сукню; **б)** *(шивењем спојити)* зашиц, зошиц; ◊ **џеп ми је сашивен** *(немам новаца)* букса ми празна, нє мам пенєжи

свабити -им *(вабећи сакупити)* поволац; зволац; приволац; прилудзиц

свагда *присл. (у свако време, увек)* вше

свагдан *х.* **1.** *(радни дан)* роботни дзень; **2.** *у присловнїцкей функциї (свакодневно)* каждодньово, кажди дзень

свагдањи -а -е **1.** *(свакодневни)* каждодньови; ~ **живот** каждодньови живот; **2.** *(радни, обичан)* роботни; ~ **дан** роботни дзень

свагдашњи -а -е **1. а)** *(свакодневни)* каждодньови; ~ **хлеб** каждодньови хлєб; **б)** *(обичан)* обични, звичайни; **2.** *(трајан)* вични

свагдашњица *и* **свагдашњост** *ж. оп.* **свакидашњица**

свагде *присл. (свуда)* вшадзи

свадба *ж.* свадзба; ◊ **дијамантска** ~ диямантска (диямантова) свадзба *(преслава шейдзешатрочнїци малженства);* **златна** ~ златна свадзба *(преслава пейдзешатрочнїци малженства);* **крвава** ~ *(рат)* война; **не зову магарца на свадбу да игра** *оп. при* **магарац; сребрна** ~ стриберна свадзба *(преслава двацецпейцрочнїци малженства)*

свадбар *х. оп.* **сват (1)**

свадбарина *ж. ист.* порция за винчанє *(хтора ше давала владарови)*

свадбарити -им *оп.* **свадбовати**

свадбарица *ж. покр. оп.* **сватица**

свадбарски -а -о *(сватовски; свадбени)* свадзебни
свадбени *и* **свадбенски** -а -о свадзебни, свадзбови; ~ **обичај** свадзебни обичай; ~ **песма** свадзебна писня
свадбица *ж.* **1.** *дем.* свадзбочка; **2.** *покр. оп.* **деверуша**
свадбовати -бујем **1.** *(прослављати свадбу)* (на)правиц свадзбу; свадзбовац ше; **решио је да се венча и свадбује** ришел ше повинчац и направиц свадзбу; **недељу дана су свадбовали** тидзень ше свадзбовали; **2.** *(венчати се)* **а)** *зак.* повинчац ше, винчац ше, пришагнуц ше; **б)** *нєзак.* винчац ше, пришагац ше
свадити -им *(завадити)* повадзиц; завадзиц; **свадио је добре пријатеље** повадзел добрих товаришох
свадити се -им се *взаєм. повр. (завадити се)* повадзиц ше; завадзиц ше
свадљив -а -о звадлїви
свадљивац -вца *х. (свађалица)* звадлїви, звадлївец
свадљивица *ж. оп.* **свађалица (б)**
свадљиво *присл.* звадлїво
свадљивост *ж.* звадлївосц
свадња *ж. оп.* **свађа**
свађа *ж.* **а)** звада; **дошло је и до свађе** пришло и до звади; **б)** *(завада):* **они су у свађи** вони повадзени
свађалачки -а -о звадлїви
свађалица *ж. и х.* **а)** *оп.* **свадљивац; б)** *(свадљива жена)* звадлїва; квока
свађалички -а -о *оп.* **свађалачки**
свађало *с. и х. оп.* **свадљивац**
свађати[1] -ам *(завађивати)* завадзовац, вадзиц
свађати[2] свађам *(правити свод)* правиц звод (бовтгайташ)
свађати се -ам се вадзиц ше
свађуцкати се -ам се *дем.* покус ше вадзиц
свжати -ам *оп.* **свозити**
свaја *ж. гип. (свастика)* женова шестра; нина
свâк[1] *х. (сестрин муж сестрама)* шовґор
свак[2] *зам. оп.* **свако**
свакад[а] *присл. оп.* **свагда**
свакакав -ква -кво *и* **свакаки** -а -о *зам.* вшелїяки; ~ **цвеће** вшелїяке квице; **свакакве играчке** вшелїяки бависка; **свакакви овде долазе** *(више рђави него добри)* вшелїяки ту приходза
свакако *присл. оп.* **свакојако**
свакамо *присл. (свуда)* вшадзи
сваки -а -о *зам.* **1.** кажди; ~ **човек** кажди чловек; **у сваком погледу** у каждим погляду; **2.** *(било који, ма какав)* кажди, гоч хтори, гоч яки; **на ~ начин** на кажди способ; **3.** *у меновнїцкей служби, у истим роду як и меновнїк место хторого стої* кажди, кажда, кажде; кажде *(за шицки три роди)*; ~ **се бојао** кажди (кажде) ше бал; **сваком своје** каждому свойо; ◊ **од сваке руке а)** *(на свакакав начин)* на кажди способ; **б)** *(од сваке врсте)* з каждей файти); ~ **ти (му) част** кажда ци (му) чесц; **свако добро** *(поздрав на растанку)* шицко найлєпше; **свако мало, свако толико** *(сваког часа, стално)* кажди час, нєпреривно
свакидањи *и* **свакидашњи** -а -е **1.** *(свакодневни)* каждодньови; **свакодневне бриге** каждодньово бриги; **2.** *(обичан)* каждодньови, обични, звичайни; **није она ~ девојка** вона нє звичайна дзивка
свакидашњица *и* **свакидашњост** *ж.* каждодньовосц
свако *зам.* **1.** *(сваки појединац)* кажде; ~ **носи свој крст** кажде ноши свой криж; **2.** *пей.* **а)** *(којеко)* кажде, гоч хто; **нећу да ми ту ~ гледа** нє сцем же би ми ту кажде патрел
свакoвечерњи -а -е хтори ше случує кажди вечар
свакoврстан -сна -сно вшелїяки, розлични, рижнородни; **на сајму су изложене свакoврсне књиге** на сайме виложени вшелїяки кнїжки
свакoгодишњи -а -е **а)** хтори ше случує (отримує и под.) кажди рок, каждорочни; ~ **сазивање скупштине** каждорочне зволованє скупштини; **б)** *(годишњи)* рочни
свакодневан -вна -вно **1. а)** *(који се понавља сваки дан)* каждодньови; ~ **издатак** каждодньови видаток; **б)** *(који служи за сваки дан)* на (за) кажди дзень; ~ **одело** шмати на кажди дзень; **2.** *у меновнїцкей служби (свакодневни живот)* каждодньови живот, каждодньове; **његова мисао се уздиже изнад свакодневног** його думка ше видзвигує понад каждодньови живот
свакодневица *и* **свакодневница** *ж.* **а)** *(свакидашњица)* каждодньовосц; **б)** *и мн. (свакодневна појава)* каждодньове зявенє; **ситне свакодневнице** дробни каждодньово зявеня
свакодневно *присл.* каждодньово, кажди дзень
свакодневност *ж.* каждодньовосц
свакојак -а -о *оп.* **свакакав**
свакојако *присл.* **1.** *(у сваком случају, сигурно)* вшелїяк, сиґурно, бизовно, у каждим

случаю; ~ **ћу доћи** вшелїяк (сиґурно) придзем; **2.** *пей. (и добро и лоше)* вшелїяк; ~ **је прошао** вшелїяк попреходзел

свакоји -а -е *оп.* **сваки**

свакојутарњи -а -е хтори ше случує кажде рано

сваколик -а -о **1.** *(сав)* шицок; **сваколика господа** шицки панове; **2.** *(цео)* шицок, цали

сваконоћни -а -о хтори ше случує каждей ноци, каждоноцни

свакуд[**а**] *присл. (свуда)* вшадзи

свакчас *присл. (сваког часа)* кажди час, нєпреривно, вше, фурт

свалити -им **1. а)** *(учинити да нешто падне)* звалїц, здрилїц; **б)** *(збацити)* зруциц; **свалио је терет са себе** зруцел терху зоз себе; **в)** *(оборити, срушити)* звалїц; **рафали га свалише** рафали го звалєли; **2.** *фиґ. (туђу кривицу и сл.)* здрилїц, зложиц; **сву одговорност су свалили на нас** шицку одвичательносц здрилєли на нас

свалити се -им се **1. а)** *(уморно сести или лећи)* звалїц ше; лєгнуц; шеднуц; **свалио се на кревет** звалєл ше на посцель; **б)** *(пасти)* спаднуц, звалїц ше; **одгурнут, он се свали на људе** оддрилєни, вон спаднул на людзох; **2.** *фиґ. (спасти - о терету)* спаднуц*;* **свалио ми се камен са срца** спаднул ми камень зоз шерца; **3.** *(спустити се свом тежином)* прициснуц; **тешко осећање свалило му се на душу** чежке чувство прицисло му душу; **4.** *у експресивним виражованю* **а)** *(навалити, нагрнути)* навалїц; звалїц ше; наисц; **свалише се свом силином на нас** навалєли зоз шицку силу на нас; **б)** *(јурнути)* розбегнуц ше

свaља *ж. (ожиљак)* рубец

сваљати -ам **1.** *(скотрљати)* здрилїц; скотуляц, скотурбичац; ~ **балване са вагона** здрилїц древа з ваґона; **2.** *(сукно у ваљаоници - набити)* позбивац, збиц; **3.** *(дати лоптаст облик)* зошулькац

сваљати се -ам се *(скотрљати се)* скотуляц ше, скотурбичац ше

сваљивати[1] сваљујем (*нєзак. ґу* **свалити) 1. а)** *(чинити да нешто пада)* звальовац, валяц, здрильовац, дриляц; **б)** *(збацивати)* зруцовац; **в)** *(обарати, рушити)* звальовац, валяц; **2.** *фиґ. (туђу кривицу и сл.)* здрильовац, складац на дакого

сваљивати[2] сваљујем (*нєзак. ґу* **сваљати) 1.** *(ваљајући спуштати)* здрильовац; скотульовац, скотурбичовац; **2.** *(давати лоптаст облик)* шулькац, зошульковац

сваљивати се[1] сваљујем се *(нєзак. ґу* **свалити се**) **1. а)** *(уморно седати или легати)* звальовац ше; лєгац; шедац; **б)** *(падати)* падац, валяц ше, звальовац ше; **2.** *фиґ. (спадати - о терету)* падац*;* **3.** *у експресивним виражованю* **а)** *(наваљивати)* навальовац; звальовац ше; наиходзиц; **б)** *(почињати јурити)* розбеговац ше

сваљивати се[2] сваљујем се *(ваљајући се спуштати)* скотульовац ше, скотурбичовац ше

свана *присл. (споља)* звонка

свануtак -тка *х. оп.* **свануће**

свануrи сване **1.** *звич. безос. (почети бити видно после ноћи)* розвиднїц ше; ошвитнуц; **устаје чим сване** става накадзи ше розвиднї; **свануло је, сванула је зора** розвиднєло ше; **свануо је Видовдан** ошвитнул Видовдан; **2.** *фиґ. (некоме)* ошвитнуц; **кад ће мени** ~ кеди мнє ошвитнє; **3.** *(појавити се рано ујутру)* ошвитнуц, зявиц ше; **једног јутра на општинској згради је свануо плакат...** єдного рана на општинским будинку ошвитла плаката...; **4. а)** *(осветлити се)* ошвициц ше; **образ свану од жара пушке** лїцо ше ошвицело од огня пушки; **б)** *(јасно се указати)* ясно ше указац; ◊ **здраво свануо (свануla)** *(поздрав)* добре рано, дайбоже добре рано; **зло му** [**јутро**] **свануло** *(у клетви: нека га нађе скора несрећа)* бодай би го бог скарал

сванути се сване се *оп.* **сванути (1)**

свануће *с. (зора)* розвиднянє, швитанє; **дошао је у** ~ пришол кед ше розвидняло, пришол кед швитало (на швитаню); **у три сата почиње** ~ на три годзин ше почина розвидняц

свањивати -њује **1.** *звич. безос.* розвидняц ше, швитац; **већ свањује** уж ше розвидня; **2.** *фиґ. (некоме)* швитац; **3.** *(појављивати се рано ујутру)* швитац, зявйовац ше; **4. а)** *(осветљавати се)* ошвицовац ше; **б)** *(јасно се указивати)* ясно ше указовац

сварати -ам *(преварити)* спреведнуц, спревесц

сварити -им **1.** *(скувати)*увариц; **2.** *фиґ. (закувати)* замишиц, звесц; **он је то сварио** то вон замишел; **3. а)** *(пробавити)* претровиц*;* **б)** *фиґ. (поднети)* поднєсц, знєсц; прилапиц; претровиц; **не могу то** ~ нє можем то поднєсц; **в)** *фиґ. (схватити)* похопиц, претровиц; **такву глуму нису**

могли ~ таку ґлуму нє могли похопиц; **4.** *техн. (заварити)* завариц, зашвайзовац
сварити се -им се **1.** *(о јелу)* увариц ше; **2.** *(у желуцу)* претровиц ше
сварљив -а -о *(пробављив)* претровлїви
сваст *ж. оп.* **свастика[1]**
свастика[1] *ж.* женова шестра *(мужови),* нина
свастика[2] *ж.* **а)** *рлґ.* свастика; **б)** *пол.* кукасти криж
свастић *и* **свастичић** *х. (свастичин син)* женовей шестри син *(мужови)*
сват *х.* **1.** *(званица на свадби)* свадзебни госц; **2.** *мн. (свадба)* свадзба; **3.** *(човек, појединац, обич. по нечему необичан)* чловек; **има сватова који тако мисле** єст людзох хтори так думаю; ◊ **дебели (рани)** ~ прибранєц *(чловек хтори франтує на свадзби);* **јаче село од сватова** векшина победзує; **стари** ~ **1.** други шведок на винчаню*;* **2.** *и* **први** ~ *(старешина сватова)* староста
сватица *ж.* **1.** *(женска особа сват)* свадзебни госц, свадзебна; **2.** *(младина пратиља на свадби)* дружка; **3.** *покр.* питачка *(у муслиманох жена хтора за награду пита дзивку за леґиня з хторим є нє родзина)*
сватко *зам. оп.* **свако**
сватовати -тујем *(веселити се на свадби)* свадзбовац ше; пойсц на свадзбу; буц на свадзби
сватовац -вца свадзебна писня *(на хтору ше танцує коло на концу свадзби)*
сватовски *и* **сватовски[1]** -а -о свадзебни; ~ **коло** свадзебне коло; ~ **вино** свадзебне вино; ~ **ручак** свадзебни полудзенок
сватовски *и* **сватовски[2]** *присл.* свадзебно, як на свадзби; **јело се** ~ єдло ше як на свадзби
сватрити -им **1.** *(о пушци)* штрелїц; **2.** *(испалити пушку)* штрелїц до дакого
сватски -а -о *оп.* **сватовски**
сваћа[1] *ж. покр.* **1.** *оп.* **свастика[1]; 2.** *(шурњаја)* супруга женового брата, андя; **3. а)** *(снахина сестра родитељима и браћи њеног мужа)* нєвестова *одн.* андьова шестра; **б)** *(прија)* сваха
сваћа[2] *ж. зб. (сватови)* свадзебни госци; свадзба
свачији -а -е *зам.* **а)** *(који припада свакоме)* шицких, каждого, хтори припада шицким; **овај пашњак је** ~ тото пасовиско шицких, тото пасовиско припада шицким; **б)** *(било чији)* гоч чий, каждого, шицких; **она не жели да буде** ~ вона нє сце буц гоч чия; **в)** *(заједнички)* заєднїцки, шицких; **пут је** ~ драга заєднїцка; ◊ **свачију слушај а своју свиђај** слухай каждого а роб по своїм; нє слухай нїкого, алє роб по своїм
свашта *зам.* **1. а)** *(све; разне ствари)* шицко; ~ **ти је тај знао** шицко ци тот знал **б)** *(ситница)* гоч цо; **љути се за** ~ гнїва ше гоч прецо; **2.** *(свакојаке ствари)* вшелїячина, шицко; **мислим биће свашта** думам же будзе вшелїячини (шицкого); ◊ ~ **и којешта** *беш. (бесмислице)* гоч цо, глупосци; **све и** ~ *(све могуће ствари)* шицко; шицко можлїве
свaштар *х.* **1.** тарґовец зоз шицким; тарґовец зоз дробну робу; **2.** *пей.* езер-майстор, майстор за шицко; **3.** *(човек плитких знања)* плїтки знавец
свaштара *ж.* нотес за шицко; *школяр.* тека за шицко, *беш.* свaштара
свaштарије *ж. мн. (ситни предмети)* дробни ствари, дробнїци; велї ствари; вшелїячина
свaштарити -им *пей.* тарґовиц зоз шицким; шицко робиц, до шицкого ше лапац; продуковац вшелїячини
свaштарница *ж.* предавальня дробней роби
свaштарски -а -о: **он не воли** ~ **рад** вон нє люби робиц шицко; ~ **дућан** дутян дробней роби
свaштице -ица *ж. мн.* вшелїячина
свашто *зам. оп.* **свашта**
сваштозналац -лца *и* **сваштознанац** -нца *х. оп.* **свезналица**
сваштојеци -едаца х. мн. шицкоєди (omnivora)
све *присл.* **1.** *за час* **(***стално, непрекидно)* стаємно, нєпреривно*, нар.* фурт; ~ **сам мислила на тебе** нєпреривно сом думала на тебе; **2.** *за способ* **а)** *за означованє ровномирного повторйованя истого числового одношеня (стално)* (вше) єднак; вше; стаємно; **чита књиге** ~ **једну по једну** чита кнїжки вше єднак єдну по єдну; **улазе** ~ **два и два** уходза вше єднак двоме по двоме; **б)** *за визначованє исторордносци состава дачого у велзким чишлє (искључиво, без изузетка)* шицко, лєм; ~ **сами дукати** шицко сами дукати; **в)** *у вязи зоз опитно-односнима заменовнїками визначує множество того на цо ше одноши* шицко; **шта га** ~ **нису питали** цо ше му шицко нє питали; **г)** *за визначованє помоцнєня ступня напнутосци дїї* аж, лєм так; **ова диња** ~ **се топи у устима** тота диня аж ше пуща у устох; **3.** *зоз компаративом, дакеди удвоєним або у вязи зоз* "све то"*, за визначованє нєпреривного роснуца* вше; ~ **јачи и јачи** вше моцнєйши и моцнєйши; **радост је све више хвата** радосц ю вше

баржей обнїма; **4. а)** *зоз допуснима злучнїками* "да, ако [и], кад"*, з допущованьом даякей, на перши погляд ришуюцей, алє поправдзе безуплївней дїї, наглашує нєвибежносц того цо ше виповеда з главним виреченьом (па)* та гоч; **он не би смогао речи ~ кад би и хтео, да јој искаже шта је тад осећао** вон би нє нашол слова, та гоч би и сцел, виповесц єй цо теди чувствовал; **б)** *зоз дїєсловами думаня, чувствованя, бешедованя и под. виражує можлївосц хторей ше у сумнї або двоєню дава першенство (ипак; по свему судећи)* заш лєм, и попри тим/того; по шицким судзаци; **ја ~ мислим да ти мене још увек волиш** я заш лєм думам же ме ти ище вше любиш; **5.** *за визначованє велькей обсяжносци або оддалєносци у простору або часу* аж; ~ **до Новог Сада** аж по Нови Сад; **6.** *за виключованє шицкого другого (само, једино)* лєм; **несрећан је, а ~ због своје тврдоглавости** нєщешлїви є, а лєм пре свою твардоглавосц; ◊ **дати ~ од себе** дац шицко од себе; вишилїц ше; ~ **у шеснаест** *оп. при* **шеснаест**

свеблаги -а -о *(о Богу и божанству)* безконєчно благи, безконєчно милосердни

свебоштво *с. фил.* всебожство, пантеиз[е]м

свевидан -дна -дно, **свевидећ** -а -е *и* **свевидљив** -а -о всевидущи, хтори шицко видзи

свевишњи -а -е **а)** *(надземаљски)* всевишнї; **б)** *(Бог)* Всевишнї

свевласт *ж. и* **свевлашће** *с.* **а)** подполна (нєограничена) власц, всевласц; **б)** абсолутиз[е]м

свевремен -а -о за шицки часи, всечасови

свега *присл.* **1.** *(укупно, све заједно)* вкупно, шицкого, (шицко) вєдно; ~ **триста динара** вкупно тристо динари; **2.** *(само)* лєм; ~ **један је дошао** лєм єден пришол

сведен -на -но **1.** *дїєприкм.* < **свести (се); 2.** *(полукружан, савијен у лук)*) зведзени, полукружни; **сведени лукови** зведзени луки

сведок 1. *оп.* **очевидац; 2.** *(онај који сведочи)* шведок; **3.** *(заступник у двобоју)* секундант

сведокиња *ж.* жена шведок

сведочанство *с.* **1. а)** *(доказ; потврда)* доказ; потвердзенє**; то је ~ како се човек превари у процењивању људи** то доказ (потвердзенє) як ше чловек може спревесц при преценьованю людзох; **б)** *(писмено уверење о завршеној школи, разреду)* свидоцтво; **2.** *(изјава, сведочење)* шведоченє, виява; **аутор је писао по сведочанству савременика** автор писао по вияви сучаснїка

сведочење *с. правн.* шведоченє

сведочити -им **а)** *(као сведок)* шведочиц*, нар.* швечиц; **б)** *(потврђивати)* потвердзовац, доказовац; **високог раста, сведочио је да је најстарији од шесторо деце** високого росту, потвердзовал же є найстарши од шесцерих дзецох

сведоџба *ж. оп.* **сведочанство**

сведржитељ *х. рлґ.* вседержитель

свеж -а -е **1.** *(недавно припремљен, добивен, обран)* швижи, фришки; ~ **месо** швиже месо; ~ **поврће** швижа желєнява; **2. а)** *(нов)* нови; ~ **број новина** нове число новинох; **б)** *(скорашњи)* швижи; нєдавни; **свежи утисак** швижи упечаток; ~ **губитак** нєдавна утрата; **3. а)** *(пун снаге)* хтори ше добре трима, полни моци; **и са 70 година још је** ~ и на седемдзешат роки ище вше ше добре трима; **б)** *(живахан)* крепки, живи; ~ **дух народа** живи дух народа; **в)** *(млад)* млади, нєискусни; **4.** *(оригиналан)* ориґинални, швижи; **била је то ~ мисао** була то ориґинална (швижа) думка; **5. а)** *(прохладан - о ветру, ваздуху)* швижи, жимни, хладни; **б)** *(чист, незагађен - о ваздуху)* швижи*;* **6.** *(чист, опран)* чисти; ~ **марама** чиста хусточка

свежањ -жња **1. а)** *(завежњај, замотуљак)* зайда, зайдичка; чомов, чомовчок; ~ **новчаница** чомов банкноти; **б)** *(сноп, веза)* сноп; звязка, чомов; ~ **кукурузовине** сноп кукуричанки; ~ **сламе** звязка слами

свеже *присл.* **а)** швижо; **напољу је ~** вонка швижо; **б)** *(недавно)* швижо, нєдавно; ~ **обријан** нєдавно обритвени

свежина *ж.* швижосц

свежити (се) -им (се) *(освежавати (се))* ошвижовац (ше)

свежљај *х. оп.* **свежањ**

свежњић *х. дем.* зайдичка, чомовчок; снопчок; звязка

свежост *ж. оп.* **свежина**

веза *ж.* **1. а)** *(оно чиме се нешто везује)* штранґ, ланц, порвазок и под.; *ланєц и под.)*; **б)** *фиґ.* вяза, капча; **в)** *(чвор)* ґузел; **2.** *з розл. знач.* вяза, *заст.* звяза; **духовна ~** духовна вяза; **њихова ~ дуго траје** їх вяза длуго тирва; **то нема свезе с његовим осећајима** то нє ма вязи зоз його чувствами; **3.** *заст.*

(корице књиге) рамики; **7.** *ґрам. (везник)* злучнїк

свезак свеска *х.* **1.** *(свеска)* тека, кнїжочка; **2.** *(свешчић списа)* звязка; фасцикла

свезати свежем **1.** завязац; ~ **чвор** завязац ґузел; ~ **у врећу** завязац мех; **2.** *(привезати)* привязац; **3. а)** *(руке и ноге - спутати)* повязац; попутац; **б)** *(обавити завојем)* завиц; завязац; **свезала му је чело** завила му чоло; **свезао је крпу око рањене руке** завязал ренду коло ранєтей руки; **4. а)** *(саставити два предмета)* звязац; ~ **два краја ужета** звязац два конци штранґа; **б)** *фиґ. (успоставити везу)* повязац; **5.** *фиґ. (укочити)* одняц; **бол ми језик свеза** язик ми одняло од болю; **6.** *(уговорити, закључити)* догвариц, заключиц; **кнез свеза мир са Турском** княз заключел мир зоз Турску; ◊ ~ **језик (уста)** одняц бешеду; **језик му се завезао** одняло му бешеду

свезати се свежем се **1.** *(спутати се неком везом)* завязац ше, повязац ше; попутац ше; **2.** *(саставити се)* звязац ше, злучиц ше; **3.** *(доћи у додир с неким)* повязац ше; **4. а)** *(створити заједницу)* вязац ше; **б)** *(венчати се)* винчац ше; **5.** *(укочити се)* одняц ше

свеземаљски -а -о всежемови

свезивати (се) -зујем *нєзак. ґу* **свезати (се)**

свезица *ж.* **1.** *дем.* вязочка; капчочка; **2.** *грам. (везник)* злучнїк

свезнадар *х.* **1.** *(свезналица)* всезнаюци, всезнавец; **2.** *(мудрац)* мудерец

свезнајући -а -е всезнаюци, хтори шицко зна

свезналац -аоца *х.* всезнаюци, всезнавец

свезналачки -а -о всезнаюци, всезнавецки

свезналаштво *с.* всезнаюцосц, всезнавство

свезналица *х. и ж.* **1.** всезнаюци, всезнавец; **2.** *ир.* мудерец; мудерица

свезнање *с.* **1. а)** всезнанє; **б)** *(Свезнање)* Всезнанє *(файта енциклопедиї)*; **2.** *оп.* **свезналаштво**

свеједнако *присл. (непрестано)* нєпреривно, стаємно, *нар.* фурт; єднак

свеједно *присл.* **1.** *(потпуно исто)* шицко єдно, шицкоєдно; ~ **ми је** шицко єдно ми; **2.** *(и поред тога)* и попри тим/того, заш лєм; **ја ~ идем** я заш лєм идзем; **3.** *(и тако и тако)* и так; **он би ~ дошао** вон би и так пришол

свекар -кра *х.* швекор

свеколик -а -о *оп.* **сваколик**

свекрва *ж.* швекра

свекрвин -а -о швекров, швекрин

свекрвински -а -о швекров, швекрин

свекрвица *ж. дем. и гип.* швекрочка

свељудски -а -о вселюдски, общелюдски

свемилостив -а -о *и* **свемилостиван** -вна -вно всемилостиви

свемир *х.* вселена, космос

свемирац -рца *х.* вселенєц

свемирни -а -о *оп.* **свемирски**

свемирски -а -о вселенски, космични; ~ **путник** вселенски путнїк; ~ **брод** вселенска ладя; ~ **зрачење** вселенске зарйованє

свемогућ -а -е **1.** *(који све може, свемоћан)* всемогущи, всеможлїви; **2.** *у меновнїцкей служби, лєм одр., х. (Бог)* Всемогущи

свемогућан -ћна -ћно *оп.* **свемоћан**

свемогућност *ж. и* **свемогућство** *с.* **а)** всемогущносц, всеможлївосц; **б)** *оп.* **свемоћ**

свеможан -жна -жно *оп.* **свемоћан**

свемоћ *ж.* всемоц

свемоћан -ћна -ћно **а)** *оп.* **свемогућ (1); б)** хтори ма нєограничену власц (моц), всесилни, всемоцни

свемоћник *х.* всесилни, всемоцни

свемоћност *ж. оп.* **свемоћ**

свемудар -дра -дро всемудри

свемудрост *ж.* **1.** всемудросц; **2.** *(Бог)* Всемудросц

свенародни -а -о всенародни, общенародни; ~ **покрет** всенародни рух

свенародност *ж.* всенародносц, общенародносц

свеноћница *ж. церкв.* всеночне, *нар.* саночне

свенулост *ж.* спретосц; препаднутосц

свенуо -ула -уло **1.** *дїєприкм.* < **свенути**; **2.** *фиґ. (оронуо)* постарени, устарени, стари

свенути -нем **1.** *(о биљци и њеним деловима)* спрец; **2.** *фиґ.* **а)** *(изгубити свежину)* страциц швижосц; устариц ше; препаднуц; **усне су јој свенуле од страсти** ґамби єй стацели швижосц од страсци; **жене су им рано свеле од честих порођаја** жени ше им вчас устарели пре части породзеня; **б)** *(малаксати)* омлєц; *(пресвиснути)* пукнуц; **срце ће му свенути** шерцо му пукнє

свео -ела -ело *оп.* **свенуо**

свеобухватан -тна -тно **1. а)** *(који обухвата све)* всеоблапяюци; ~ **систем** всеоблапяюца система; **б)** *(свестран)* всеоблапяюци, всестрани; ~ **способност** всестрана способносц; **2.** *(који прожима свакога)* всеобнїмаюци; ~ **страх** всеобнїмаюци страх

свеобухватљив -а -о *оп.* **свеобухватан**

свеобухватно *присл.* **а)** *(потпуно)* всеоблапяюцо; всеобнїмаюцо; **б)** *(свестрано)* всеоблапяюцо, всестрано

свеопћи *и* **свеопшти** -а -е всеобщи
свеопштост *ж.* всеобщосц
свеприсутан -тна -тно всеприсутни
свесветски -а -о всешветови, общешветови
свесилан -лна -лно *и* **свесион** -а -о *оп.* **свемоћан**
свесити -им 1. *(скинути обешено)* зняц; **2.** *(спустити, погнути):* ~ **главу** спущиц главу
свесити се -им се *(опустити се)* звишиц ше, вишиц; **гране трешње се свесиле под тежином лодова** конари черешнї ше звишели под чежину плодох
свеска *ж.* **1.** тека, *коц.* кнїжочка; ~ **за домаће задатке** тека за домашнї задатки; **2. а)** *(појединачни број часописа)* число; **четири студије у овој свесци чине целину** штири студиї у тим чишлє творя цалосц; **б)** том; **друга** ~ **романа** други том романа; **в)** *(појединачна књига)* кнїжка; **библиотека са 100.000 свезака** библиотека зоз 100.000 кнїжками**; г)** *(део повезане књиге)* звязка
свеславен *х.* всеславян, панславист[а]
свеславенски -а -о **1.** всеславянски, панславистични, общеславянски; ~ **покрет** панславистични рух; **2.** *(славистички)* славистични; ~ **конгрес** славистични конґрес
свеславенство *с.* всеславянство, панславиз[е]м, общеславянство
свесловенски -а -о *оп.* **свеславенски**
свесно *присл.* свидомо
свесност *ж.* свидомосц
свесрдан -дна -дно *(веома срдачан)* барз сердечни; ~ **дочек** барз сердечни дочек
свесрдно *присл.* барз сердечно, найсердечнєйше
свесрдност *ж.* сердечносц
свест *ж.* **1) а)** свидомосц; **колективна** ~ колективна свидомосц; **човекова** ~ **је одређена његовим друштвеним бићем** чловекова свидомосц одредзена з його друштвеним существом; **в)** *(памћење)* паметанє, здогадованє; **то му се усекло у** ~ то ше му урезало до паметаня; **2)** *заст.* *(савест)* совисц; ◊ **бити при (чистој) свести** *(бити свестан)* буц при себе, буц при розуме, буц свидоми; **довести (привести, дозвати) до (к) свести 1.** *(учинити кога свесним)* освидомиц, привесц ґу розуму; **2.** *(освестити неког ко је у несвестици)* очутиц дакого; **дозвати у** ~ , **дозвати се свести, оживети у свести** *(сетити се)* пригадац себе, здогаднуц ше, ожиц у свидомосци; **доћи (дозвати се) (к) свести** *(постати свестан нечега)* присц ґу себе, постац свидоми; **помркнула му (јој и др.)** ~ *(онесвестио се)* страцел свидомосц; замлєл; **попити** ~ **коме** *(залудети кога)* заврациц розум дакому, зашалїц дакого
свестан -сна -сно свидоми; **није био** ~ **тога** нє бул свидоми того; ~ **своје кривице** свидоми своєй вини
свести[1] сведем **1. а)** *(повести на нижи терен)* одвесц; привесц; **стазе су га свеле са планине пред дворац** дражки го одведли (приведли) з гори пред дворец; **б)** *фиг.* *(деградирати)* звесц, деґрадовац; **на шта су нас свели?!** на цо нас зведли?!; **2.** *(ограничити, сажети)* звесц; **свео је цео закон на један члан** зведол цали закон на єден член; **3. а)** *(довести у неко стање)*: **свешће он то на добро** виведзе вон то на добре; **б)** *(усмерити)* унапрямиц; навесц; **свела је разговор на друге ствари** унапрямела розгварку на други ствари; **4.** *(начинити у облику свода)*: ~ **на један лук** звесц (вивесц) на єден бовтгайташ (звод); **5.** *(сместити заједно)*: **младенце сведоше у вајат** млодята послали спац до хижки на дворе; ◊ ~ **на нулу** звесц на нулу; ~ **очи 1.** *(заспати)* заспац; **2.** *(умрети)* умрец
свести[2] свезем **1.** *(возећи допремити са виших или удаљенијих места)* звезц; повожиц; **2.** *(возећи скупити, нагомилати)* навезц; навожиц
свести се сведем се **1.** звесц ше; **све се свело на то да сам морао отићи** шицко ше зведло на тото же сом мушел пойсц; **2.** *(спојити се)* злучиц ше, зєдинїц ше; составиц ше; **у лицу се свела и озбиљност и склад** у твари ше злучела и озбильносц и склад; **обрве су му се свеле** оберва ше му составели
свестити се -им се *оп.* **освешћивати се**
свестран -а -о **1.** *(широког образовања)* всестрани; ~ **личност** всестрана особа; ~ **уметник** всестрани уметнїк; **2.** *(који обухвата сву сложеност појаве)* всестрани; вецейнїсти; подполни; **схватио је свестрану важност народног стваралаштва** похопел всестрану (вецейнїсту) важносц народней творчосци; ~ **анализа** всестрана анализа
свестрано *присл.* всестрано
свестраност *ж.* всестраносц
свêт[1] *х.* **1.** швет; **поглед на живот и** ~ попатрунок на живот и швет; **биљни и**

животињски ~ рошлїнски и животиньски швет; ~ **дечије маште** швет дзецинскей файтазиї; **2. а)** *(људи, народ)* людзе, швет; **старији** ~ старши людзе, старши швет; **умео је са светом** знал з людзми; **б)** *(средина, друштво)* швет, стредок, дружтво; **била је у зависности од света у ком се налазила** була у зависносци од стредку у хторим ше находзела; **3.** *(дневна светлост, дан):* **од вечера до света** од вечара до рана; ◊ **бежати у** ~ *(одлазити од куће у туђе крајеве)* пойсц (сцекнуц) до [широго] швета; **бели** ~ *(туђи крајеви)* били (шири) швет; **бити на свету** *(родити се)* буц на швеце; **велики** ~ *(високо друштво)* вельки швет, високе дружтво; **видети света** *(путовати много)* видзиц як швет стої, видзиц швета; **далеки** ~ далєки (шири) швет; **далеко од света** далєко од швета; **дати на** ~ **а)** *(донети на свет)* народзиц, принєсц на швет; **б)** *(дати у јавност)* обявиц, публиковац; **два света** два швети; **док је (док траје) света и века** *(увек)* док швет [шветом], навики [виков]; **донети на** ~ *(родити)* народзиц, принєсц на швет; **доћи на** ~ *(родити се)* народзиц ше; **други (загробни)** ~ други швет; **затворити (зачепити, запушити) свету уста** *(ућуткати средину)* заткац швету уста; **из света** зоз швета; **издати на** ~ видац, обявиц, публиковац; **изићи (изаћи) на** ~ **а)** *(изаћи из штампе)* висц зоз друку; **б)** *(прочути се)* розчуц ше, розхириц ше; **изићи (изаћи) пред** ~ зявиц ше у явносци; **изићи (изаћи) у** ~ зявиц ше у дружтве; **излазити међу** ~ виходзиц до дружтва; **кренути (поћи, упутити се, отићи, отиснути се, одлуњати) у (бели)** ~ пойсц (рушиц ше) до [широго] швета (в швет за очми); **мали** ~ мали швет, мали людзе; **мимо свет**[**а**] нє як шицок швет, окрем швета; **мисли (сматра, држи) да се око њега** ~ [**о**]**креће** дума же ше коло нього швет обраца (окруца); **мрзи (на) сав** ~ нєнавидзи цали швет; **на крај**[**у**] **света** на конєц (концу) швета; **на млађима** ~ **остаје** на младших швет остава; **на** ~ **изнети (износити)** розглашиц, розхириц; **на** ~ **стати** *(почети живети)* народзиц ше, почац жиц, присц на швет; **ни за што на свету** нїзач на (тим) швеце, анї за шицок швет; **није од овога света** нє як шицок швет є; **Нови свет** *(Америка, Аустралија и Антарктик)* Нови швет; **обијати** [**бели (туђи)**] ~ отлукац ше по ширим швеце; **обићи** ~ обисц швет; **овај** ~ тот швет; **одвојен од** [**осталог**] **света** *(у забаченом крају)* далєко од людзох, оддзелєни од швета; **око мене (њега итд.) се окрену**[**о**] **цео** ~ **, окрену (окрете) ми се (јој се итд.)** ~ **око главе** барз сом ше нєприємно нєсподзивал (нєсподзивала итд.); **онај** ~ други (гевтот) швет; **отворио ми се (му се итд.)** ~ указала ше (трафела ше) ми (му итд.) добра нагода; **откако је света и века** одкеди швет шветом; **повући се од света** поцагнуц ше од людзох (од швета, до себе); **послати на онај** ~ *(усмртити)* знєсц (зронїц) зоз швета; **преко** [**бела**] **света** *(врло далеко)* за шветом, швету за очми; **пробијао се кроз свет (светом)** пребивал ше през живот, тлукол (як могол и знал); **раставити са светом** *(убити)* забиц; **смак света** конєц швета; **Стари** ~ *(Европа, Азија и Африка)* Стари швет; **стране света** страни швета; **угледати свет**[**а**] **а)** народзиц ше; **б)** зявиц ше, настац; **ући (улазити) у** ~ постац (поставац) познати, здобуц (здобувац) угляд; **човек од света** *(културан светски човек)* шветови чловек; **широки** ~ широки (шири) швет

свêт[2] -а -о **1.** *одр., рлґ. и фиґ.* **а)** святи, *беш.* сяти, *заст.* шяти; ~ **церква** свята церква; ~ **место** святе место; ~ **дужност** *фиґ.* свята длужносц; **б)** *(посвећен)* святи; швецени; ~ **причест** свята причасц; ~ **вода** швецена вода; **в)** *(Свети)* Святи; **Свети Јован** Святи Йоан; **2. а)** *у меновнїцкей служби, х.* *(светитељ)* святи; **б)** *х. и с. (крсно име, слава)* слава; ◊ **Сви свети** *церкв.* Шицких святих, *нар.* Шишяти

светак -тка *х. (празник)* швето; ◊ **светком и петком** кажди божи (у бога) дзень

светалце -ца -ета *с. дем и гип.* шветлочко

светао -тла -тло **1. а)** *(који светли; сјајан)* ясни, шветли; ~ **тачка** ясна точка; **б)** *(испуњен сунчаним зрацима)* видни, шветли; ~ **соба** видна хижа; **в)** *(ведар)* ясни; **дан је** ~ дзень ясни; **г)** *(који блиста)* швицаци, блїщаци; **2. а)** *(који није таман)* бляди; **боје постају светле** фарби поставаю бляди; **б)** *(паметан):* **човек светла ума (разума)** мудри чловек; **в)** *(звонак, јасан)* ясни, дзвонки; **мој глас је имао** ~ **звук** мой глас мал ясни звук; **3.** *(срећан, радостан; који обећава успех, срећу)* щешлїви, радосни, шветли; ясни; **у светлим часовима** у щешлївих хвилькох; **4. а)** *(узвишен)* возвишени, шветли, свитли; **ваш**

~ **пример послужиће и осталим људима** ваш возвишени приклад послужи и другим людзом; **б)** *одр., як атрибут з титулами владарох (пресветли)* найяснєйши, ясни, благородни, велькоможни; **светли краљу!** найяснєйши кралю!; **в)** *одр. (којим су остварена славна дела - о оружју)* блїщаци; славни; ~ **сабља** блїщаца шабля

светац свеца *х.* **1.** *рлґ.* святи, святитель; **2.** *(празник)* швето; ◊ **није баш** ~ *евф. (сумњивог је морала)* нє святи є; **према свецу и тропар** каждому ше дава чесц по заслуги

светачац -чца *х. (мањи празник)* менше швето

светачки[1] -а -о **1.** *(светитељски)* святи, святительски; ~ **слика** свята слика; **светачке мо̂ћи** святительски моци (сили); **2.** *(празнични)* шветочни, святочни; ~ **одело** шветочни (святочни) шмати; шмати до церкви

светачки[2] *присл.* **1.** святительски, свято, як святи (святитель); **2.** *(празнично)* шветочно, святочно

светаштво *с. оп.* **светитељство**

светење *с. покр.* швецене, швеценїна *(швецене єдзенє на Вельку Ноц)*

светер *х. (спортска блуза)* светер

светилиште *с.* святилїще *(святе место; храм)*

светилник *и* **светилњак** *х.* **а)** лустер; **б)** *(светиљка уопште)* лампа; шветло; **в)** *оп.* **светионик (1)**

светило *с. и* **светиља** *ж. оп.* **светиљка;** ◊ **кула светиља** *оп.* **светионик (1)**

светиљка *ж.* лампа; лампаш; швичка; грушочка; **плинска** ~ ґазова лампа; **џепна** ~ елетрика, батерия

светиљчица *ж. дем.* лампочка; лампащик; швичочка; грушочка

светина *ж. ауґм. и пей.* швет, громада

светиња *ж.* **1. а)** святиня *(храм, косци, святи места итд.)* **б)** *покр. (светац, светица)* святи, святитель; свята, святителька; **2.** святосц; святиня; ~ **заставе** святосц застави; ~ **домаћег огњишта** святиня домашнього огнїска; ◊ **чувати као светињу** чувац як святиню

светионик *х.* **1.** швицарнїк, *заст.* свитилнїк; **2.** лустер

светионичар *х.* чувар швицарнїка

светитељ *х. оп.* **светац (1)**

светитељски -а -о *оп.* **светачки**[1] **(1)**

светитељство *с.* святосц, святительство; святиня

светити[1] светим **1.** *(освећивати)* швециц; пошвецовац; ~ **водицу** швециц воду; ~ **цркву** пошвецовац церкву; **2.** *(славити)* швециц, славиц, преславйовац

светити[2] светим *(кога, што)* вимсцовац ше за дакого *або* дацо

светити се -им се *(коме)* вимсцовац ше

светица *ж.* свята, святителька

светиште *оп.* **светилиште**

светковање *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **светковати; 2.** *(свечаност)* святочносц, шветочносц

светковати -кујем швециц; шветковац; славиц; ~ **Божић** швециц Крачун; **они данас светкују** вони нєшка швеца

светковина *ж.* **1.** *(свечаност)* святочносц, шветочносц; **2.** *(празник)* швето

светларник *х.* шветларнїк

светлати -ам **1. а)** *(чинити сјајним)* виблїщовац, чухац; **б)** *(украшавати)* приберац; украшовац, прикрашовац; квециц/квициц; **2.** *поет. (светлети)* швициц; ◊ ~ **образ** *(имати или чинити нешто чиме се може поносити):* **то ти не светла образ** у тим (з тим) ше нє можеш цешиц

светлати се -ам се *(украшавати се)* приберац ше; украшовац ше, прикрашовац ше; квециц ше/квициц ше

светлац -ца *х.* **1.** *мн. (блеск од ударца или бола)* гвиздочки, гвизди; **светлаци му синуше пред очима** указали ше му гвиздочки; **2. а)** искра; **б)** *(одсјај, блесак)* одблїск, блїск, блїскот

светлашце -ца *и* -ета *с. дем. и гип.* шветлочко

светлети -лим **а)** швициц; **месец је светлео** мешац швицел; **б)** швициц ше; блїщиц ше; **нешто светли у његовим очима** цошка ше швици у його очох

светлети се -лим се **1.** швициц ше; блїщиц ше; **коса им се светли** власи ше им швица; **2.** буц шветлей фарби

светлећи -а -е швицаци; блїщаци; ~ **метак** швицаца кулька; ~ **реклама** швицаца реклама

светлик *х.* **1.** *оп.* **светларник; 2.** фосфор

светлика *ж. покр.* **1.** факля *(з фалата смоластого древа)*; **2.** *зоол. (шарка)* писани гад (Vipera berus)

светлило *с.* **1.** *(светло)* шветло; **2.** *оп.* **светилник (б)**

светлина *ж.* **а)** *(сјај, светлост)* швицацосц; шветло, шветлосц; **б)** *(отвореност боје)* отвореносц, шветлосц

светлити -им **1.** *(осветљавати)* швициц; ошвицовац; **дете му светли лампом док ради** дзецко му швици з лампу док роби; **2.** *покр. (мести, чистити)* заметац; пораїц/пратац; ~ **кућу** заметац хижу
светлица *ж.* **1. а)** *(муња)* блискавка; **суну као** ~ блїснул як блїскавка; **б)** *(варница)* искра; **в)** *(светла звезда)* ясна гвизда; **2.** *зоол. (свитац)* швицаци хробак (Lampyris noctilica)
свêтло *и* **светло**[1] *присл.* **а)** *(сјајно, блештаво)* швицацо; на швицацо; блїщацо; на блїщацо; **б)** *(јасно, бистро)* ясно, бистро
светло[2] *с.* **1**. *оп.* **светлост (1, 2.а); 2.** *(извор светлости; светиљка)* шветло; **упали** ~ зашвиц; запаль шветло; **задње** ~ **на колима** заднє шветло на авту; ◊ **зелено** ~ желєне шветло; **на светло** [**дана**] **изићи (извући, извести); у** [**пуном, правом**] **светлу приказати (представити и сл.); унети (бацити)** ~ **на нешто** винєсц на шветло, винєсц пред швет (явносц)
светлокос -а -о хтори ма бляди власи; сейкасти
светломер *х.* шветломер
светломрцати -ам **а)** *оп.* **светлуцати; б)** *(слабо светлети)* слабо швициц
светлоносац -сца *и* **светлоноша** *х.* шветлоношач; факльоношач
светлоок -а -о шветлооки
светлопис *х. заст.* фотоґрафия, слика
светлосни -а -о шветлосни, шветлови; ~ **сигнал** шветлосни сиґнал; ~ **енергија** шветлосна енерґия; ◊ *астр.* ~ **година** шветлосни рок
светлост *ж.* **1.** *физ.* шветлосц; **2. а)** *(сјај, сјајност)* швицацосц; **б)** *(блесак)* блїск; **в)** *(осветљеност)* шветло, ошвиценосц; **3.** *оп.* **светиљка; 4.** *(титула)* яснсоц, шветлосц; **његова** ~ його яснсоц; ◊ **бацити (унети, просути)** ~ **на нешто** *(објаснити)* ошвициц (лєпше потолковац) дацо; **бенгалска** ~ *(ватромет у бојама)* бенґалска шветлосц; **божја** ~ *(савест)* Божа шветлосц; **година светлости** *астр.* шветлосни рок; **на** ~ [**дана**] **изнети (обелоданити)** винєсц на шветло, винєсц пред швет (явносц); **п**од (у) ~ **поставити (ставити)** добре розпатриц, положиц под лупу; **поларна** ~ поларна шветлосц; **синуло му (јој и сл.) је** ~ **у мозгу** блїсло му (єй и под.); **у правој (пуној) светлости видети (приказати, представити)** у правим шветлу (у правей шветлосци) приказац (представиц); **угледати** ~ присц на швет, народзиц ше
светлоћа *ж.* шветлосц
светлуцав -а -о **а)** трепецаци; **светлуцаве звезде** трепецаци гвизди; **б)** блїщаци, блїскотаци; ~ **језеро** блїщаце озеро; **в)** швицаци; **светлуцаве очи** швицаци очи
светлуцај *х. (тренутна светлост, кратак одсјај)* хвилькова шветлосц; блїск, блїснуце; одблїск
светлуцање *с.* **а)** трепеценє; **б)** блїщанє, швиценє, блїскотанє
светлуцати (се) -ам (се) **а)** *(одавати блеске)* трепециц; клїпкац; **звезде светлуцају** гвизди трепеца; **мала свећа светлуца** мала швичка трепеци (клїпка); **б)** *(одсјајивати)* блїщиц ше, швициц ше, блїскотац; **површина светлуца** поверхносц ше блїщи
светлуцкати (се) -ам (се) *оп.* **светлуцати (се)**
светлуцнути -нем **а)** затрепециц; **б)** заблїщац ше, зашвициц ше, блїснуц
светњак *х.* **1.** *оп.* **свећњак; 2.** *оп.* **свитац**[1] **(1)**; **3.** *оп.* **светлац (1)**
свето *присл.* свято
световалац -аоца *х. оп.* **саветодавац**
световати (се) -тујем (се) *оп.* **саветовати (се)**
световни -а -о шветови, шветовни, *заст.* свитски; ~ **и духовна власт** шветова и духовна власц; ~ **музика** шветовна музика
световносц ж. шветовосц, шветовносц
световњак *х.* мирян, свитски чловек; граждан
световњачки -а -о мирянски, свитски
световњаштво *с.* мирянство, свитовосц
светогорски -а -о святогорски; ~ **манастир** святогорски манастир
светогрдан -дна -дно святоскверни, оскверньюютци
светогрдити -им святоскверньїц, оскверньовац
светогрдник *х.* святоскверньїтель
светогрђе *с.* оскверньованє, скверлнуце святинї
светокруг *х.* ореол
светосавље *с.* святосавє
светосавска -а -о святосавски; ~ **прослава** святосавска преслава
светост *ж.* **1.** святосц; святиня; **народ је уздизао** ~ **освете** народ воздзвиговал святосц вимсценя; **2.** *(титула)* святосц; **Његова** ~ **патријарх српски** Його святосц патрияpх сербски
светотајство *с. кат. (света тајна)* свята тайна
светоћа *ж. оп.* **светост**
светохраниште *с. церкв. кат.* табернакул
светски -а -о **1.** шветови, шветски; ~ **рат** шветова война; ~ **првенство** шветове першенство; ~ **путник** шветови путнїк; ~ **чудо** шветске чудо; **2.** *оп.* **световни; 3.**

(туђ) цудзи, люцки; **неће да улази у светске куће** нє сце уходзиц до цудзих хижох; ◊ ~ **свећеник** *кат.* паноцец, священик *(за розлику од монаха)*

светски *присл.* шветово, [по] шветски

свећа *ж.* **1.** швичка; **2. а)** *(светиљка)* лампа; лампаш; **б)** *(светлост)* шветлосц, шветло; **3.** *покр. (провидност)* превидносц, бистросц; ◊ **видео сам триста свећа** *(видео сам светлаце од удара главом о нешто)* алє сом ше бовкнул, алє сом бовкнул з главу; **дати (продати) коме рог за свећу** спреведнуц (спораїц) дакого; **крсна (славска)** ~ *оп. при* **крсни; ледена** ~ *(леденица)* цомпля; **његова (њена и др.)** ~ **догорева** *(гаси му се живот)* його (єй и др.) швичка догорює, вон (вона и др.) пред кончину; **палити Богу и врагу (ђаволу) свећу** трудзиц ше задоволїц обидва боки; **пасти (срушити се, пружити се) на тло као** ~ зрезац зоз собу, розцагнуц ше; **прав (раван) као** ~ прости як швичка; [**са**] **свећом** [**у руци**] **тражити кога** глєдац дакого [як] з лампашом (як иглу); **сачувати свећу** *(оставити потомство)* охабиц потомство; **тражити врага (ђавола) свећом** *(несвесно упадати у тешку ситуацију)* глєдац чорта (дябла); **угасити (погасити, утулити) свећу коме** забиц, знїчтожиц дакого; **угасити** [**своју**] **славску (крсну) свећу** *рлґ.* нє охабиц потомка *(хтори и далєй будзе тримац славу)*; **умрети без свеће** умрец без блїзкого потомка (*хтори би запалєл швичку у хвильки умераня и по щмерци)*

свећар *х.* швичкар

свећарица *ж.* **1.** рибарски чамец *(зоз шветлом за ноцни риболов)*; **2.** швичкарка

свећарница *ж.* предавальня швичкох, швичкарня

свећарство *с.* швичкарство

свећати -ам *зак. (већањем закључити)* порадзиц ше, ришиц, одлучиц

свећени -а -о *оп.* **свештени**

свећеник *х. оп.* **свештеник**

свећенички -а -о *оп.* **свештенички**

свећеништво *и* **свећенство** *с. оп.* **свештенство**

свећТње[1] *с.* **1.** *(освећивање)* швеценє; пошвецованє; **2)** *(слављење)* швеценє, славенє, преславйованє

свећТње[2] *с. (освета)* вимсценє, вимсцованє

свећица *ж.* **1.** *дем.* швичочка; **2.** *ел.* швичка

свећњак *х.* швичнїк

свећоноша *х.* швичкар

свеудиљ *присл. (непрекидно)* нєпреривно, стаємно

свеукупан -пна -пно всевкупни, цали; вкупни

свеучилишни -а -о универзитетски

свеучилиштарац -рца *х.* студент

свеучилиште *с.* универзитет

свечан -а -о **1.** *(који се односи на светковину, благдански)* шветочни; **радним и свечаним даном** роботни дзень и на швето; **2.** *(који има карактер празничности)* святочни, шветочни; торжествени; ~ **заклетва** святочна пришага; ~ **отварање** святочне отверанє

свечаник *х.* **1.** *(празник)* швето; **2.** календар зоз менами святих

свечано *присл.* святочно, шветочно

свечаност *ж.* святочносц, шветочносц; торжество

свечар *х.* **1. а)** тот хтори слави швето "славу"; **2.** *(породични празник)* слава

свечарити -им *(светковати)* швециц, славиц, шветковац

свечарски -а -о *оп.* **славски**[2]

свечарство *с.* **1.** *(крсно име)* слава; **2.** *(празник)* швето

свечев -а -о *(који припада свецу)* святого, святительов

свечер, свечера *и* **свечери** *присл.* звечара, вечаром

свечовечански -а -о всечловечески

свешати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **свесити (се)**

свештати -ам *((из)вршити освећење)* **а)** *зак.* пошвециц**; б)** *нєзак.* пошвецовац, швециц; ◊ ~ **масла** *оп. при* **масло**

свештени -а -о **1. а)** *(свети, посвећен)* святи; пошвецени; ~ **храм** святи храм; **б)** *(црквени)* церковни; ~ **историја** церковна история, история церкви; **2.** *(који се посветио вери)* духовни, священи; ~ **лице** духовна особа

свештеник *х.* священїк, паноцец

свештеница *ж.* священїца

свештенички -а -о священїцки, паноцовски

свештеништво *с. оп.* **свештенство**

свештениковати -кујем буц священїк

свештенодејство *с. церкв.* церковни обряд; богослуженє, служба

свештенодејствовати -ствујем окончовац церковни обряд; служиц (одправяц) службу

свештенство *с.* **1.** *(свештеничко достојанство)* священство, священїцтво; **2.** *(свештенички сталеж; клер)* священство, священїки; клер

свештило *с.* **1.** *(фитиљ у свећи)* ґнот, ґноцик; **2.** *оп.* **светиљка**

свештити -им *(овладати нечим; научити)* добре упознац дацо; научиц; похопиц
свешчић *х. дем.* **1.** *оп.* **свешчица; 2.** фасциклочка, звязочка
свешчица *ж. дем.* течка, текочка, кнїжочка
свиба *ж. бот.* чарна дринка (Cornus sanquinea)
свибањ -бња *х.* май
свибањски -а -о майови, майски; ~ **цвеће** майове квеце
свибати -ам *заст.* **1.** *(клијати)* ключкац (ше), випуковац; **2.** *(пупити)* очкац ше
свибик *х.* **1.** дринков лєшик *(оп.* **свиба**); **2.** *(стаклена башта)* склєняна заграда, цеплїца
свидети -дим пошориц *(рахунки, медзисобни одношеня и под.)*
свидети се -дим се *(допасти се)* попачиц ше; спачиц ше; полюбиц ше, злюбиц ше
свидљив -а -о *(допадљив)* хтори ше дакому пачи, прицагуюци, *нар.* лакомни, *заст.* привабни
свиђати се -ам се пачиц ше; любиц ше; **како ти се свиђа?** як ци ше пачи?
свизавац -вца *и* **свизац** -исца *х. оп.* **мрмот**
свијати -ијам **1. а)** *(вијући чинити)* правиц, виц *(дацо ролькасте, округле и под.);* ~ **гнездо** правиц (виц) гнїздо; ~ **б)** *(плетући чинити)* плєсц, виц; ~ **венац** плєсц (виц) венєц; **2. а)** *(мотати; пресавијати)* скруцовац; круциц; складац; ~ **једра око јарбола** скруцовац плахти коло катарки; ~ **марамицу** складац хусточку; **б)** *(привијати)* притульовац; **3. а)** *(обавијати)* обвивац, обмотовац, окруцовац; **б)** *(намештати кружно)*: **свијала је руке под главу** складала руки под главу; **4.** *(окупљати)* зберац
свијати се -ијам се **1. а)** *(обавијати се)* обвивац ше, круциц ше, окруцовац ше; **б)** *(преплитати се)* преплєтац ше, преплєтовац ше; **в)** *(склупчавати се, савијати се)* склубачовац ше; курчиц ше; з(о)гинац ше; **2. а)** *(привијати се)* притульовац ше, тулїц ше; **б)** *(окупљати се)* зберац ше, сходзиц ше; **3.** *(спуштати се)* спущовац ше; **сумрак се свија** змерка ше; **4.** *(догађати се)* збувац ше, случовац ше
свијеж *ж. оп.* **свежина**
Свијећница *ж. церкв.* Стритениє *(швето 2. фебруара)*
свијутак -тка *оп.* **свитак**[2] **(1.б-в)**
свикавати -ам навиковац, привиковац, звиковац, приучовац
свикавати [**се**] -ам се навиковац [ше], привиковац [ше], звиковац [ше], приучовац ше
свикати -ичем **а)** *(вичући сазвати)* зволац; **б)** *(дозвати, позвати)* поволац, заволац, волац
свикивати -кујем **а)** *(вичући сазивати)* зволовац; **б)** *(дозивати, позивати)* поволовац, заволовац, волац
свикло *присл. (навикнути, као по навици):* ~ **су слушали фијукање куршума** слухали гвижджанє кулькох, на хторе уж були навикнути
свикнути [**се**] -нем [се] навикнуц [ше], привикнуц [ше], звикнуц [ше], научиц ше, приучиц ше
свила *ж.* **1.** гадваб; **чиста** ~ чисти гадваб; **вештачка** ~ штучни гадваб; **2.** *(летња паучина)* михалово лєто; **3.** *(влакна клипа кукуруза)* власки; ◊ **мекан као** ~ мегки [чловек]; **носити свилу и кадифу** *(живети богато)* жиц богато и розкошно; **продавати некоме свилу** *фиґ. (подваљивати некоме)* мидлїц дакого, на крашнє подвальовац дакому, правиц (робиц) дакого маґарцом; **пустити коме црвену свилу** розбиц дакому нос *(так же би крев чурела)*
свилав -а -о *оп.* **свиласт**
свилан -лна -лно *оп.* **свилен**
свилана *покр. оп.* **свилара**
свилар *х.* **1.** *(одгајивач свилене бубе)* бубар; **2. а)** *(произвођач одн. трговац свилом)* гадвабар
свилара *ж.* гадвабарня
свиларица *ж.* **1. а)** *(одгајивачица свилене бубе)* бубарка; **б)** *(произвођачица свиле)* гадвабарка; **2.** *зоол. покр.* гадвабна буба**; 3.** *покр. (мала бубуљица)* мали пирщок
свиларница *ж.* предавальня гадвабу, гадвабарня
свиларски -а -о гадвабарски; ~ **индустрија** гадвабарска индустрия
свиларство *с.* гадвабарство
свиласт -а -о **1.** гадвабови, гадвабасти**; ~ вуна** гадвабова (гадвабаста) волна; **2.** *оп.* **свилен**
свилати -ам **1. кукуруз свила** на кукурици рошню власки; **2.** *(о свиленој буби)* правиц гадвабну нїтку
свилац -лца *х. зоол. оп.* **свилена буба**
свилаш *х. зоол.* гадвабасти маймун (Hapale jacchus)
свилен -а -о **а)** гадвабни, гадвабов; ~ **марама** гадвабна хусточка; **б)** *(о гласу)* приємни, гадвабни; **в)** *оп.* **свиласт (1)** ◊ ~ **буба** *зоол.*

гадвабна буба (Bombyx mori); **надарити кога свиленим конопцем** осудзиц дакого на шмерц з давеньом

свиленаст -а -о *оп.* **свиласт (1)**

свиленац -нца *х.* **1.** *(свилени конац за ткање)* гадвабна нїтка; **2.** платно зоз утканима гадвабнима нїтками; **3.** фине платно, мегке як гадваб; **4.** ~ **платно** домашнє платно ткане на (за) ручнїки

свиленкаст -а -о гадвабасти

свиленорун -а -о *оп.* **свилорун**

свилењак *х.* **1.** *оп.* **свиленац (2); 2.** *фиґ.* тот цо вироснул у розкошох, богатстве

свилица *ж. дем.* **1.** гадвабчок; **2.** власочки, власки *(на кукурици)*

свилница *ж.* гадвабна шмата

свилњача *ж. покр.* гадвабна кошуля

свилобуба *ж. оп.* **свилена буба**

свилогојство *с. оп.* **свиларство**

свилокос -а -о чловек з гадвабастима власами

свилопреља *ж.* **1.** *оп.* **свилена буба; 2.** предзачка гадвабу

свилорепи -а -о хтори ма гадвабасти хвост; ◊ ~ **кугара** *зоол. оп.* **северна сојка**

свилорун -а -о хтори ма гадвабасту (гадвабову) волну; ~ **стадо** стадо з гадвабасту волну

свинг *х.* свинґ *(файта модерного танцу)*

свинговати -гујем *(играти свинг)* танцовац свинґ, свинґовац

свинути -нем *(савити)* зогнуц; скривиц

свинути се -нем се *(савити се)* зогнуц ше; скривиц ше

свињ *х. оп.* **свињац**

свиња *ж.* швиня *(и фиґ.)*; **чопор свиња** чупор швинї/швиньох; ◊ **а) бацати бисер пред свиње** *оп. при* **бисер; бити ~ (према коме)** *(понашати се неуљудно)* буц швиня (ґу дакому); **нисмо заједно чували (пасли) свиње** нє чувал (пасол) я з тобу швинї; **поцепати кога као свиња врећу** *(нагрдити кога)* висобачиц, вилац (дакого); **б)** *зоол.:* **дивља** ~ *зоол.* дзива швиня (Sus scrofa); **морска** ~ *зоол. покр. оп.* **делфин; домаћа** ~ *зоол.* домашня швиня (Sus scrofa domestica)

свињад *ж. зб.* швинї

свињак *х.* **1.** *покр. оп.* **свињац; 2.** *бот. (црни граб)* чарни граб

свињар *х.* **1.** *(који напаса свиње)* кондаш, швиняр; **2.** *покр. оп.* **свињац**

свињара *ж. оп.* **свињац**

свињарија *ж. (прљав поступак)* швиньство

свињарина *ж.* кондашова (швинярова) плаца

свињарити -им **1. а)** чувац (пасц) швинї; **б)** буц кондаш (швиняр); **2.** *беш.* справовац ше як швиня; правиц (робиц) швиньства

свињарица *ж.* **1.** женска особа кондаш, швинярка; **2.** кондашова (швинярова) колїба; **3.** *бот. (боца)* дикица (Xanthium); **4.** ладя за превоженє швиньох

свињарлук *х. оп.* **свињарија**

свињарник *х. оп.* **свињац**

свињарски -а -о кондашски, швинярски

свињарство *с.* хованє швиньох, швинярство

свињарче -ета *дем.* кондащик, швинярчок

свињац -њца *х.* кармик; обор

свињетина *ж.* швиньске месо, швинєцина

свињећи -а -е *оп.* **свињски**

свињити -њим *вулґ. (прљати)* швинїц

свињица *ж. дем.* швиньочка, швинька

свињогојство *с.* **1.** хованє швиньох, швинярство; **2.** фарма швиньох

свињождер *х.* швиньоєд *(тот хтори є швиньске месо, за муслиманох)*

свињокоља *ж.* забивачка, колячка; дисновтор

свињски[1] -а -о швиньски, швиньов; ~ **маст** швиньска масц; ~ **глава** швиньска глава; ~ **длака** швиньска шерсц; ◊ ~ **даћа,** ~ **колиње** *оп.* **свињокоља**

свињски[2] *присл.* [по] швиньски

свињчад *с. зб.* < **свињче**

свињче -ета *с.* **1.** *дем.* швиньочка, швинька; **2.** швиня; **домаће** ~ домашня швиня; **3.** праше; **морско** ~ *зоол. (бодљикаво прасе)* игелкасте праше (Hystrix cristata)

свион -а -о *оп.* **свилен**

свира *и* **свирајка** *ж. оп.* **свирала**

свирала *ж. муз.* **а)** *(фрула)* пищалка; **б)** *(двојнице)* двойнїста пищалка; ◊ **девета (последња) рупа на свирали 1.** *(безначајна особа)* седме замахайло*;* **2.** остатня бриґа, остатнє; **3.** барз далєки род, баби ше нам (им и под.) вєдно слунковали; **(то је) на врби свирала** *(нешто што се неће остварити)* нє будзе [з того] нїч

свиралица *ж.* **1.** *дем.* пищалочка; **2.** *(пиштаљка)* пищок

свираљка *ж. оп.* **свирала (а)**

свирати -ам **1.** грац; ~ **на виолини** грац на гушлї; **музика свира** музика грає; **2.** *(у војсци)* трубиц; ~ [**на**] **устајање** трубиц [на] ставанє; **3.** *(звиждати)* гвиздац; фитькац; **4. а)** *(фијукати)* гвижджац; **ветар свира** витор гвиждже; **б): у мени свирају црева** *(јако сам гладан)* гурчи ми у бруху; **5.** *(пиштањем давати знак)* пискац; **локомотива свира** локомотива писка; **6.**

вулґ. **а)** *(говорити што некоме није пријатно, звоцати)* плєсц, приповедац; **б)** *(закерати)* джванґац, джванґотац, дошпинтовац; **моја матора ми само свира** моя стара ми лєм джванґа; ◊ **играти како други свира** танцовац так як други грає; ~ **цигански** грац по слуху (без нотох, самоуко); **танко** ~ *(немати новаца)* дуц до гарсцох (пальцох)

свирац *х.* гудак, музикант; *(који свира у гајде)* ґайдош; *(који свира на свирали)* пищалкош

свирач *х.* **а)** музикант, гудак; ~ **на клавиру** пияниcт[а]; ~ **на труби** трубач

свирачица *ж.* музикантка, гудак; **кафанске свирачице су доста ретке** кафански музикантки досц ридки; ~ **на виолини** виолинистка

свирачки -а -о музикантски, гудацки

свиреп -а -о **а)** *(суров)* свирепи, сурови, бездушни; **б)** *(претерано злобан)* свирепи, пребарз злобни (зли, пакосни)

свирепо *присл.* свирепо, сурово, бездушно

свирепост *ж. и* **свирепство** *с.* свирепосц, суровосц, бездушносц

свирити -им *оп.* **свирати**

свирка *ж.* гранє, музика

свиркати -ам *дем.* покус (помали, сциха и под.) грац, пискац и под.

свирнути -нем **1.** *(засвирати)* **а)** *(на неком инструменту)* заграц*;* **б)** *(у свираљку и сл.)* запискац; **в)** *(у рог и сл.)* задуц, заграц; **2.** *(зафијукати)* загвиждждац

Свисвети *и* **Сви свети** *х. мн. церкв. кат.* Шишяти *(швето на 1. новембра)*

свискавати -вам **а)** умерац *(од жалю, болю, напруженя и под.)*; **б)** *(од жеђи)* зашляговац

свиснути -нем **1. а)** умрец *(од жалю, болю, напруженя и под.)*; **она свисну за њима** вона умарла за нїма; **б)** *(од жеђи)* зашлягнуц; **свиснућу од жеђи** зашлягнєм од смияду; **2.** *фиґ.:* **срце би хтело да свисне** шерцо лємцо нє пукнє

свисока *присл.* звисока/з висока; **он** ~ **гледа на људе** вон звисока патри на людзох

свита[1] *ж.* **а)** *(тканина)* платно; сукно; **б)** *(украсна врпца)* жинор**; 2.** *(хаљине)* шмати; шмата

свита[2] *ж.* **1.** *(пратиоци)* провадзаче, свита; **2.** *муз.* свита

свитак[1] -тка *х.* **1.** *оп.* **свитање (1); 2.** *оп.* **свитац**[1]

свитак[2] -тка *х.* **1. а)** *ист.* ролна папируса, животиньскей скори *або* перґамента; **б)** *(нешто намотано у круг)* круг, коло; клубко; **као** ~ **се уклупча** як клубко ше склубачел; **в)** *(хартија намотана у трубу)* скруцени папер, ролна; **исказ сведока на шест свитака** виява шведка на шейсцох паперох у ролни; **2. а)** *(смотуљак)* чомовчок, звязка; **б)** ~ **хартије** до лабдочки згужвани папер, лабдочка з паперу; **в)** заглавчок хтори подкладаю под терху кед ю ноша на глави; **г)** *(клупко конца, памука и сл.)* клубко; **3.** *биол.* хорда (chorda dorsalis); **4.** *ел. (калем)* кольче

свитаљка *ж.* **1.** *оп.* **свитац**[1]**; 2.** *бот. оп.* **дивизма (1)**

свитан -тна -тно *(сукнен)* платняни, сукнови

свитање *с.* **1.** *(освит)* швитанє, розвиднянє; **2.** *фиґ.* швитанє

свитати свиће **1.** *(свањивати)* розвидняц ше, швитац; **свитало је** розвидняло ше; **2.** *(сјати се)* швициц ше; **3.** *фиґ.* **а)** *(јављати се)* явяц ше; **свиће нада** явя ше надїя; **б)** *(постајати јасно)* розяшньовац ше, поставац ясно; **свиће ми пред очима** постава ми ясно

свитац[1] свица *х.* **1.** *зоол.* швицаци хробак, швитляк (Lampyris noctiluca); **2.** *мн. оп.* **светлац**

свитац[2] свица *х.* швичка *(ценка, висока и скруцена на каричку)*

свитер *х. оп.* **светер**

свити свијем **1. а)** *(вијући начинити)* справиц, направиц, звиц *(дацо ролькасте, округле и под.)*; ~ **гнездо** направиц (звиц) гнїздо; **б)** *(плетући начинити)* виплєсц, вивиц, звиц; ~ **венац** виплєсц венєц; **2. а)** *(смотати; пресавити)* скруциц; поскладац; ~ **једра око јарбола** скруциц плахти коло катарки; ~ **марамицу** поскладац хусточку; **б)** *(привинути)* притулїц; **свише сироче уза се** притулєли широтку ґу себе; **3. а)** *(обавити)* обвиц, окруциц коло дачого; **б)** *(наместити кружно):* **свила је руке под главу** поскладала руки под главу; **4.** *(окупити)* позберац; ◊ ~ [**своје**] **гнездо 1. а)** *(настанити се*) бивац*;* **б)** направиц хижу (дом); **2.** (*засновати породицу)* оженїц ше *або* ше одац, пристановиц ше, справиц (звиц) гнїздочко

свити се свијем се **1. а)** *(обавити се)* обвиц ше, окруциц ше коло дачого; **б)** *(сплести се)* сплєсц ше, попреплєтац ше; **коса јој се свила у увојке** власи ше єй сплєтли до канджуркох; **в)** *(склупчати се, скупити се)* склубачиц ше, скурчиц ше, счупиц ше; **куче се свило** щенє ше склубачело; **мало**

село се свило испод брда мали валал ше счупел под брегом; **2. а)** *(привити се)* притулїц ше, сциснуц ше; **свила се уза ме** притулєла ше ґу мнє; **б)** *(скупити се)* позберац ше, зисц ше; **свили су се око њега** позберали ше коло нього; **3.** *(спустити се)* зисц; спущиц ше; **сумрак се свио над градом** вечар ше спущел над город; **4.** *(догодити се)* случиц ше, стац ше, трафиц ше, збуц ше; **шта нам се свило** цо ше нам случело; ◊ **свило му се око срца** *(разжалостио се)* розжалосцел ше, зармуцел ше; ~ **коме око срца** *(постати мио некоме)* прироснуц дакому ґу шерцу

свитити свити *оп.* **свитати**

свитице *ж. мн. покр. (гаће)* ґачи

свиткати -ам *оп.* **светлуцати**

свитковци -ваца *х. мн. зоол.* хордати (Chordonia)

свитлати -ам **1.** *(стерати одозго доле)* зогнац, одогнац *одн.* пригнац долу; **2.** *(салетати, заокупити)* нападнуц, напрец

свитнути -нем зашвициц (ше), блїснуц

свитњак *х.* **1. а)** *(трака за учкур и сл.)* сатнїк, *коц.* сатїнґ; **б)** *(учкур)* гачнїк; **б) 2.** *(трака на струци)* пантлїка

свитњалук *х. покр.* пас *(на ґачох дзе ше уцагує гачнїк)*

свићи [**се**] свикнем [се] *оп.* **свикнути** [**се**]

свичај *х. (навика; једноликост)* навикнуце, звикнуце; єднообразносц, монотоносц

свичан -чна -чно *заст. (навикнут)* навикнути, привикнути, звикнути, научени, приучени; **2.** *(леп)* красни; шумни

свичка *ж. покр. (цев за сучење пређе)* файфа

свише 1. *присл. (одозго)* од горе, згоре; горе; **2.** *прим. з ґен. (поврх, осим)* поверх; (о)крем

свје... *оп.* **све...**

свјет *заст. оп.* **савет (1)**

свладавати -ам **1.** *оп.* **савладавати; 2.** *(обуздавати, сузбијати)* зв ладовац; стримовац; ~ **осмех** стримовац ошмих; **3,** *(изучавати, учити)* зв ладовац

свладавати се -ам се *(уздржавати се)* зв ладовац ше; стримовац ше

свладати -дам **1.** *оп.* **савладати; 2.** *(обуздати, сузбити)* звладац; стримац; **3.** *(научити, изучити)* звладац; **свладао је писање** звладал писанє

свладати се -дам се *(уздржати се)* звладац ше; стримац ше

свлак *х.* **1.** *(змијска кошуљица)* кошулька; **2.** *(блања)* гобель; **3.** *(остатак кудеље, огреб)* клоче

свлака *ж. оп.* **свлак (1)**

свлачионица *ж.* зоблєкальня

свлачити -им **1. а)** *(скидати одећу)* зоблєкац, зруцовац; **б)** *(обућу)* зобувац; **в)** *фиґ.* знїмац; ~ **маску** знїмац маску; **2. а)** *(вукући спуштати; скидати с висока)* сцаговац; вожиц; зношиц; знїмац; ~ **дрва низ планину** сцаговац древо з гори; **б)** *(скидати вукући)* сцаговац; **свлаче га с коња** сцагую го з коня; **в)** *(вукући нагомилавати)* сцаговац, зношовац; **г)** *(завесу у страну)* одцаговац, поцаговац

свобода *заст. оп.* **слобода**

свод *х.* **1.** *(део грађевине)* звод, бовтгайташ; **зидати на** ~ муровац на бовтгайташ; **2. небески** ~ нєбесни (нєбески) звод

сводак -отка *х. покр.* корито *(за лапанє масци при печеню на рожню)*

сводан -дна дно будовани на бовтгайташ (на звод); зоз зводами (бовтгайташами)

сводилац -иоца *х. оп.* **сводник**

сводиља *ж. оп.* **сводница**

сводити[1] сводим **1. а)** *(водити на нижи терен)* водзиц; одводзиц; приводзиц; **стазе су их сводиле са планине до села** дражки их одводзели (приводзели) з гори до валалу; **б)** *фиґ. (деградирати)* зводзиц, деґрадовац; **на шта нас своде?!** на цо нас зводза?!; **2.** *(ограничавати, сажимати)* зводзиц; **сводити цео закон на један члан** зводзиц цали закон на єден член; **3. а)** *(довести у неко стање)*: **он увек своди на добро** вон вше виводзи на добре; **б)** *(усмеравати)* унапрямовац; наводзиц; ~ **разговор на друге ствари** унапрямовац розгварку на други ствари; **4.** *(чинити у облику свода)*: ~ **на један лук** зводзиц (виводзиц) на єден бовтгайташ (звод); **5.** *(заводити)* зводзиц, зводзовац, заводзиц, наводзиц

сводити[2] сводим *(правити свод)* будовац на бовтгайташ; будовац бовтгайташ (звод)

сводити се -им се **1.** зводзиц ше; **све се на то сводило** шицко ше на тото зводзело; **2.** *(спајати се)* злучовац ше, спойовац ше, составяц ше, зєдиньовац ше

сводић *х. дем.* < **свод**

сводиште *с.* аркада; зводи, бовтгайташи

сводљив -а -о зводзаци, зводлїви

сводни -на -но зводов[и], зводни, бовтгайташов[и]

сводник *х. (подводач)* зводзовач, зводнїк

сводница *ж.* **1.** *(подводачица)* зводзовачка, зводнїца; **2.** *бот. оп.* **љутић**

сводничaки -а -о зводзовацки, зводнїцки

сводништво *с.* зводнїцтво
своднјак *х.* камень за бовтгайташи (зводи)
сводовит -а -о *оп.* **сводан**
сводовље *с. зб.* зводи, бовтгайташи
своће *с. зб. оп.* **сводовље**
свозити -им **1.** *(возећи допремати са виших или удаљенијих места)* звожовац; вожиц; привожиц; **2.** *(возећи скупљати, нагомилавати)* звожовац; привожовац
свој -а -е *присвойни зам. за кажду особу* **1.** свой; **не говори о својој љубави** нє бешедує о своєй любови; **његов дух хоће да буде** ~ його дух сце буц свой; **стил Црњанског је сасвим** ~ стил Црнянского цалком свой; **можемо постати своји** можеме постац свойо; **сваки је спасавао своје** кажди ратовал своїх; **2.** *у прикметнїцким значеню* **а)** *(властити)* власни; ~ **жена** власна жена; **б)** *нєпрем., звичайно у народних шпиванкох (његов; њен)* його; єй; **кори је своја мајка** гандрує ю єй мац; **5.** *у прислoвнїцким значеню пред числом (отприлике)* дас, коло; **син му од својих 12 година** синови му дас 12 роки; ◊ **бити на своју руку** *(бити настран)* буц дакус чудни; **бити своје главе** *(бити тврдоглав)* буц упарти (твардоглави), робиц по своїм; **бити ~ коме** буц родзина дакому; **бити ~ човек** *(сам себе издржавати)* буц свой чловек; **доћи ће враг по своје** *(десиће се нека несрећа)* придзе чорт по свойо; **казати (рећи) своју** повесц свойо думанє; **на своју руку је урадио** зробел по своїм, зробел як надумал (як сам сцел) *(нє совитуюци ше нї з ким, нє глєдаюци дачию согласносц)*; **остати при своме** остац при своїм (свойому); **по своме, по (на) своју** по своїм, на свой способ; **својим очима видети** на свойо очи видзиц; **терати своје (по своме)** и далєй (вше лєм) [робиц] по своїм; **узети под своје** *(усвојити туђе дете)* вжац под свойо, усвоїц; **у своје време 1.** *(раније)* скорей; дакеди; давно; **2.** *(кад буде време за то)* кед за (на) то придзе (будзе) час
свој[2] *х. (вир)* тевчир, крутила
своја *ж. зоол. оп.* **лист**[1] **(8)**
својад *ж. зб. (родбина)* свойо, родзина, род
својак *х. оп.* **свак**[1]
својакати -ам тримац дакого за свойого, за родзину
својакати се -ам се *взаєм. повр.* родзинац ше; тримац єдно друге (єдни других) за свойо (своїх)
својат *ж. зб. оп.* **својад**
својатати -ам **1.** *(примати као свог)* тримац за свойого, прилапйовац як свойого; **он није имао никог, а цело село га је својатало** вон нє мал нїкого, а цали валал го тримал за свойого; **2.** *(сматрати својим, присвајати)* тримац за свойо (свойого, свою и под.), присвойовац; **момак је ту девојку сасвим својатао за себе** леґинь тоту дзивку тримал уж цалком за свою, леґинь тримал же тота дзивка уж лєм його
својатати се -ам се *оп.* **својакати се**
својатачки -а -о присвойовацки, гамишни
својати -ам *покр. оп.* **својакати (1)**
својатлук *х. оп.* **својад**
својатљив -а -о приятельски розположени, жичлїви
својачити (се) им (се) *оп.* **својакати (се)**
својачки -а -о шовґровски; по шовґрови; **својачке везе** вязи по шовґрови
својачница *ж. оп.* **свастика**[1]
својбина *ж.* родзина, родзинство
својеверац -рца *х.* чловек истей вири
својевластан -сна -сно *(самосталан)* самостойни, шлєбодни
својевоља *ж.* своєвольносц, самовольносц, твардоглавосц
својевољан -љна -љно **а)** *(добровољан)* добродзечни, добровольни; **б)** *(самовољан)* своєвольни, самовольни, твардоглави
својевољац -љца **1.** *заст.* доброволєц; **2.** *оп.* **својеглавац**
својевољник *х. оп.* **својеглавац**
својевољно *присл.* **а)** *(добровољно)* по своєй дзеки, добродзечнє, добровольно; **б)** *(самовољно)* своєвольно, самовольно, твардоглаво
својевремен -а -о своєчасни, своєчасови
својевремено *присл.* своєчасно, своєчасово; теди; дакеди
својеврсност *ж.* своєфайтовосц, своєродносц; особлївосц, особеносц, окремносц
својеврстан -сна -сно своєфайтови, своєй файти, своєродни; особлїви, особени, окремни
својеглав -а -о твардоглави, упарти, своєвольни, самовольни
својеглавац -вца *х.* твардоглави, упарти, своєвольни, самовольни чловек
својеглавост *ж. и* **својеглавство** *с.* твардоглавосц, упартосц, своєвольносц, самовольносц
своједобно *присл. оп.* **својевремено**
својељубље *с.* себичносц, еґоїз[е]м

својеобразан -зна -зно *оп.* **својеврстан**
својеручан -чна -чно своєручни, власноручни
својеручно *присл.* своєручно, власноручно; сам, особнє
својина *ж.* **1.** *(власништво)* власносц, власнїцтво; **приватна** ~ приватна власносц; **2.** *оп.* **својад; 3.** *оп.* **својство**
својинар *х.* *(власник)* власнїк
својински -а -о: ~ **право** право власносци, власнїцке право; **својински односи** власнїцки одношеня
својити -им **а)** наволовац своїм; тримац за свойого; **б)** *оп.* **својатати; в)** *(освајати)* освойовац
својко *х.* *(свој, који неког воли) преклада ше зоз словами* брат, брацик, свой, бачи и под.
својски[1] -а -о свой, свойски; таки як треба; *(жесток)* силовни, моцни
својски *присл.* добре, як треба, як ше спада
својствен -а -о свойствени, особени, особлїви, характеристични, властиви
својственост *ж.* свойственосц, особеносц, особлївосц, характеристика, властивосц
својство *с.* свойство, прикмета, особеносц, особлївосц, характеристика, риса, властивосц; **главно** ~ **материје** главне свойство материї; ◊ **у својству учитеља (мајора и сл.)** як учитель (майор и под.)
својта *ж.* *оп.* **својад**
својтати се -ам се *оп.* **својатати се**
својтљив -а -о **1. а)** хтори люби своїх; хтори дзба за своїх; **б)** *(присан)* блїзки; **2.** хтори люби друштво, друштвени
својтљивост *ж.* любов ґу своїм; блїзкосц; друштвеносц
свора *ж.* *(срчаница)* розвора
сворак -рка *х.* *мед.* *(израштај)* вироснуце, виросток; запухнуце (condyloma)
свораст -а -о *(чворноват)* ґузловати; ~ **дрво** ґузловате древо
сворник *х.* *и* **сворница** *ж.* *(клин у свори)* цворень
свота *ж.* *(количина новца)* сума, свота
свраб *х.* **1.** *мед.* швербячка, шуґи, шуґа (scabies); **2.** *(осећај свраба)* швербенє; **нека одећа изазива** ~ од даєдних шматох скора (цело) шверби, даєдни шмати виволую швербенє; ◊ **туђа рука** ~ **не чеше** *оп. при* **чешати**
сврабати -ам *зак. и нєзак.* пренєсц/преношиц швербячку на дакого
сврабати се -ам се *зак. и нєзак.* достац/доставац швербячку
сврабац -апца *х.* **1.** *оп.* **свраб (2); 2.** *зоол.* паразит хтори виволує швербячку, шуґа
сврабеж *ж.* *оп.* **свраб (1)**
сврабити -им виволовац швербенє (швербячку); швербиц
сврабљив -а -о шуґави; ~ **мачка** шуґава мачка
сврабљивац -вца *х.* *оп.* **шугавац**
сврабљивост *ж.* шуґавосц
сврака *ж.* *зоол.* страка (Pica caudata); ◊ **морска** ~ морска страка (Haematopus ostralegus); **није му ваљда** ~ **мозак попила** *(није ваљда луд)* озда нє спаднул з пойда (з бантох), озда ма розум[а], озда ма под калапом *одн.* под хусточку
сврakoпер *и* **свракописац** -рца *х.* *оп.* **сврачак велики**
сврaтак -тка *х.* место одкадз ше враца
свратити -им I. *нєпрех.* *(сврнути)* зайсц; забегнуц; **сврати код мене данас** зайдз до мнє нєшка; II. *прех.* **1.** *(позвати у кућу)* поволац, заволац; **он ће га** ~ **у своју кућу** вон го повола до свойого дому; **2. а)** *(управити нешто другим путем)* скруциц; ~ **реку** скруциц рику; **б)** *(оком, очи, поглед - скренути очима у другом правцу)*: **старац сврати очи са госта на сина** старик попатрел на сина; **в)** ~ **пажњу** обрациц увагу (позорносц); **4.** *(спустити што посувраћено)* спущиц; одкасац; ~ **рукаве** одкасац рукави
свратити се -им се **1.** *оп.* **свратити (I); 2. а)** *(осврнути се)* огляднуц ше; **б)** *(окренути се)* обрациц ше; **разговор се сврати на књижевност** бешеда ше обрацела на литературу
свратиштар *х.* власнїк *одн.* управитель ноцнїка, карчми и под.; качмар; ґазда
свратиште *с.* место дзе ше заходзи; карчма, ноцнїк и под. *(дзе ше людзе дочасно затримую)*; **његова кућа ми је најмилије** ~ його дом - место дзе я найволїм заходзиц, до його дому найволїм заходзиц; **крчма поред друма служи за** ~ **многим путницима** до карчми при драги заходза велї путнїки
сврaћати -ам I. *нєпрех.* *(навраћати)* заходзиц; забеговац; II. *прех.* **1.** *(позивати у кућу)* поволовац, волац; **они на често свраћају у своју кућу** вони нас часто волаю до свойого дому; **2. а)** *(управљати нешто другим путем)* скруцовац; ~ **реку** скруцовац рику; **б)** *(оком, очи, поглед - скретати очима у другом правцу)*: **он свраћа поглед са новина на врата** вон

попатра на дзвери; **в) ~ пажњу** обрацац увагу (позорносц); **4.** *(спустити што посувраћено)* спущовац; одкасовац

свраћати се -ам се **1.** *оп.* **свраћати (I); 2. а)** *(освртати се)* оглядац ше; **б)** *(окретати се)* обрацац ше

сврачак -чка *х. зоол.* **а)** страчка (Lanius collurio); **б)** *мн.* страчки (Laniidae); ◊ **велики** ~ велька страчка (Lanius excubitor); **маки** ~ мала страчка (Lanius minor); **руси** ~ шива страчка (Lanius collurio); **црвеноглави** ~ червеноглава страчка (Lanius senator)

сврачији -а -е страков[и], страчи; ◊ **сврачије ноге** *(нечитак рукопис)* страчи ножки

сврачине *ж. мн.* заднї шнїци *(часц селянского коча)*

сврачић *х.* **1.** *дем.* стракочка; **2.** *(младунче свраке)* страче

сврачица *ж. оп.* **сврачић (1)**

сврачји -а -е *оп.* **сврачији**

свербеж *х.* швербенє*;* **не може да трпи браду од свербежа** нє може церпиц браду, бо го швerби; **по читавом телу осетио је** ~ почувствовал як (же) го цале цело шверби

сврбети -би швербиц; ◊ **где кога сврби ту се и чеше** *(свако води своју бригу)* кажде патри свою бриґу, кажде ше зоз своїм колчком шкрабе; **сврбе ме дланови** *(биће пара)* швербя ме дланї; **сврбе га леђа 1.** *(тражи батине)* глєда себе, сце (годзен) буц бити, сце (годзен) вифасовац (урвец); **2.** *(слути да ће добити батине)* видзи ше му же годзен буц бити (вифасовац, урвец); **сврби ме (га итд.) језик** *(желим говорити)* шверби ме (го итд.) язик

сврбигуз *х.* **1.** плод дзивей ружи, шипка; **2.** швербенє у задку *(кед ше є шипка)*

сврбљење *с.* швербенє

сврбљив -а -о швербяци

сврбовати -бујем звербовац, вербовац

свргавати -ам **1. а)** *(обарати)* зруцовац, валяц *(звичайно з даякей власци, достоїнства и под.);* ~ **владаре** зруцовац владарох; **б)** *(скидати са себе)* зруцовац; **2.** *(поглед, очи - скретати)* обрацац ше; патриц (попатрац, починац патриц) инкадзи

свргнути -нем **1. а)** *(збацити, оборити)* зруциц, звалїц *(звич. з даякей власци, достоїнства и под.);* ~ **кога с престола** зруциц дакого з престола; **б)** *(скинути са себе)* зруциц; **2.** *(поглед, очи - скренути)* обрациц ше, попатриц инкадзи; **брзо је свргао очи одатле** швидко ше обрацел отамадз; ◊ ~ **с ума (с памети)** *(сметнути с ума)***: свргао је то с ума** призабуц на тото; тото му тишло з розума

свргнуће *с. (уклањање):* ~ **с престола** зруцованє зоз престолу

сврдалце -а *и* -ета *с. дем.* < **сврдло**

сврдао -дла *х.* **1. а)** *(бургија)* фуров; фуровик; вартадло; **б)** *(завртањ)* шруб; шрубик; **в)** *(завојница)* спирала; **г)** *(вијак)* елиса, пропелер; **2.** *(ороз на пушци)* цвенчок, когуцик; **3.** *фиґ. (разне појаве у облику завојнице):* **свдлови дима сукљају** персценї (ґомбулї, круги) дима вибухую; **свдлови прашине** форґови праху; **брод прави свдлове за собом** ладя прави тевчири за собу

сврдлај *х. (колут)* персцень; спирала

сврдлар *х.* вирабяч *або* предавач фуровох, шрубикох и под.

сврдлати -ам **1. а)** *(бушити)* фуровац; вартац, *коц.* вертац*;* дзиравиц; **б)** *фиґ. (пробадати)* стрикац; клац; **сврдла га над десним оком** стрика му над правим оком; **2.** *(дизати се у колутовима - о диму)* круциц ше у персценьох

сврдлати се -ам се *(кретати се спирално)* круциц ше; фуровац

сврдлашце -ца *и* -ета *с.* **1.** *дем.* < **сврдло; 2.** *(задак код инсекта)* задок

сврдлетина *и* **сврдлина** *ж. ауґм.* < **сврдло**

сврдлић *х. дем.* < **сврдао**

сврдло *с. оп.* **сврдао**

сврж *ж. покр. (грана)* конар

сврзимантија *и* **сврзипоп** *х. (распоп)* паноцец, монах и под. хтори ше зруцал

сврзислов *и* **сврзислово** *х.* тот хтори зохабел школу, нєдоучени школяр

сврзлати -ам *зак. оп.* **салетети (1. б)**

сврнути -нем **1. а)** *(свратити)* зайсц; забегнуц; **сврнимо к мени** зайдзме до мнє; **б)** *(скренути)* скруциц; **сврни лево** скруц на лїво; **в)** *(окренути)* обрациц*;* **сврну разговор на политику** обрацел бешеду на политику; **г)** *(склонити се с пута)* виступиц ше*;* **2. а)** *(очи, поглед - окренути)* руциц очи *(*погляд*)*, попатриц; **сврнуо је очи у брата** руцел очи на брата; **б)** *(усмерити пажњу)* обрациц; прицагнуц; **сврну пажњу на нас** обрацела увагу на нас; **он сврну пажњу целог села на себе** вон прицагнул увагу цалого валалу на себе; **3.** *(стоку, живину и сл. - вратити)* навррациц; врациц; пригнац назад

сврнути се -нем се **1.** *оп.* **сврнути (1. а); 2.** *(окренути се)* обрациц ше; **3.** *(преврнути се)* превраціц ше

сврсисходан -дна -дно *(прикладан, подесан)* доцильни; прикладни

сврсисходност *ж.* доцильносц; прикладносц

сврснути -нем *покр.:* **сврсло му (јој) око на кога** *(пала му је у очи)* руцел (руцела) око на дакого *або* дацо, попачела (попачел) ше му (єй); ~ **у глави** *(пасти на ум)* спаднуц (присц) на розум

сврставати -вам **1.** *(постављати у ред, врсту)* поставяц до шора (колони, строю); постройовац; **сврставају људе у колону** гуторя людзом (наганяю и под. людзох) же би поставали до колони; **2.** класификовац, класовац; класц (раховац) до одредзеней файти (класи)

сврставати се -вам се **1.** *(постављати се у ред, врсту)* ставац до шора (колони, строю); постройовац ше; **2.** *(стајати на чију страну)* приставац ґу дакому, ставац на дачий бок

сврстати -ам **1.** *(поређати)* поставиц до шора (колони, строю); построїц; **сврстајте људе у колону** най людзе поставаю до колони; **2.** *(класификовати)* класификовац, покласовац; положиц (ураховац) до одредзеней файти (класи)

сврстати се -ам се **1.** *(поређати се)* поставац до шора (колони, строю), пошоровац ше; построїц ше; **2.** *(стати на чију страну)* пристац ґу дакому, стануц на дачий бок

сврсти -рзем **1.** *(сложити, удружити)* зложиц, здружиц; **2.** *(обузети)* обняц

сврстити (се) -им (се) *оп.* **сврстати (се)**

свртак -тка *х.* **1.** *(смотуљак)* чомовчок; бабка; **2.** *(завртањ)* закрутка, ґвинт; **3.** *(коврџа)* канджурка

свртати свpћем *и* -там **1. а)** *(свраћати)* заходзиц; забеговац; **б)** *(скретати)* скруцовац; **в)** *(говор на другу тему и сл.)* обрацац; **г)** *(склањати се с пута)* виступац ше; **2. а)** *(поглед, очи - скретати)* руцац очи (погляд), попатрац*;* **б)** *(усмеравати пажњу)* обрацац; прицаговац; **3.** *(стоку, живину и сл. - враћати)* наврацац; врацац; гоніц назад

сртати се свpћем се *и* -там се **1.** *оп.* **сртати (1. а); 2.** *(окретати се)* обрацац ше [ґу] дакому *(напр. у бешеди);* **3.** *(превртати се)* превраца ше

свртети свртим **1.** *(главом - завртети)* покивац, почац кивац; **2.** *фиґ. (начинити)* справиц, направиц, звиц *(напр. место за биванє)*

свртети се свртим се **1.** *(наћи се, задржати се негде, око нечега)* присц; остац; **2.** *(о сузама)* почац исц, зявиц ше

свртовати -тујем *(примирити се)* примириц ше, змириц ше

свpћи[1] сврґнем *оп.* **сврґнути**

свpћи[2] свршим *(оврћи)* отлачиц, витлачиц

свруђити (се) -им (се) *(загрејати (се))* зограц (ше)

сврх *прим. з ґен.* **1.** *(изнад, поврх)* над; **они су** ~ **литице** вони над скалу; **2.** *(са)* з, зоз; ~ **брега пада вода** з брега пада вода; **видела их је** ~ **прозора** видзела их з облака; **3.** *(преко)* прейг; поверх; наверх; ~ **дувана у лули стави комадић жераве** наверх догану у пипки положел фалаток жирячки; **3.** *(осим, уз то)* попри; ~ **тога дали су јој и новаца** попри тим/того дали єй и пенєжи; ~ **свега** попри шицким/шицкого; **4. а)** *(због)* пре; **то је било** ~ **њега** то було пре ньго; **б)** *(о чему, у вези с чиме)* о, у вязи зоз; **размишљали су** ~ **његових речи** роздумовали о його словох (у вязи зоз його словами); **5.** *(толико високо као)* так високо як, по верх дачого; **лопта им скаче** ~ **јаблана** лабда им скака по верх тополї

сврха *ж.* **1.** *(циљ, мета)* циль, наменка, намена; **хумор је сам себи сврхом** гумор сам себе циль; **2.** *заст. (крај)* конєц, остаток; **останимо до сврхе** останьме до конца

сврховит -а -о хтори ма свой циль, доцильни; конєчни, подполни

сврховитост -а -о доцильносц

сврху *прим. з ґен. оп.* **сврх**

сврхунараван -вна -вно надприродни

сврчак -чка *х,* **1.** *(ваљушак од теста)* таргана галушка; шульканєц; **2.** *оп.* **сртак (1)**

свршавати -вам **1. а)** *(завршавати)* закончовац, скончовац, докончовац, завершовац; **б)** *(завршавати школовање)* закончовац, *заст.* скончовац; **2. а)** *(обећање и сл. – извршавати, остваривати)* сполньовац, виполньовац; витворйовац*;* **б)** *(посао)* окончовац, кончиц; закончовац; **3.** *(скончавати)* закончовац, умерац

свршавати се -вам се закончовац ше, скончовац ше, докончовац ше, завершовац ше

свршен -а -о **1.** *дієприкм.* < **свршити (се); 2.** *одр. (који је завршио какву школу):* ~ **лекар** закончени лїкар; **3. а)** *(о воћу и плодовима)* узрети, дозрети; **б)** *(о човеку)* совершени;

прави; одроснути; **он је већ ~ момак** вон уж прави леґинь; **4.** *ґрам.* закончени, докончени, перфективни; ~ **радња** закончена дїя; ~ **глаголски вид** закончени дїєсловни вид; ◊ **ставити (стављати) (кога) пред ~ чин** положиц (класц) дакого пред готове (пред готову ствар, пред закончену дїю)

свршеност[1] *ж. ґрам.* закончeносц, докончeносц, перфективносц

свршеност[1] *с. заст. (савршенство)* совершеносц, совершенство

свршетак -тка *х.* **1.** *(крај, окончање)* конєц, закончeнє; **2.** *(крај живота)* конєц, кончина

свршивати -шујем *оп.* **свршавати**

свршивати се - шујем се *оп.* **свршавати се**

свршити -им **1. а)** *(завршити)* закончиц, скончиц, докончиц, завершиц; **б)** *(завршити школовање)* закончиц, *заст.* скончиц; виходзиц; **свршио је школе** закончел школи; **кад је свршио осми разред...** кед закончел (виходзел) осму класу...; **2. а)** *(извршити, остварити)* сполнїц, виполнїц; витвориц; ~ **обећање** сполнїц обецунку; **б)** *(послове - обавити)* окончиц, покончиц; **3.** *(скончати)* закончиц, умрец; ◊ **међу нама је (све) свршено** медзи нами (шицко) готове (закончене); ~ **нужду** пойсц (буц) за себе, окончиц нужду; ~ **са животом,** ~ **самоубиством** закончиц живот зоз самозабойством, забиц ше, одняц себе живот, *нар.* сам себе шмерц зробиц

свршити се -им се закончиц ше, скончиц ше, докончиц ше, завершиц ше; **све се добро свршило** шицко ше добре закончело

свугдашњи -а -е хтори ше вшадзи находзи, хтори вшадзи присутни; ~ **завист** зависц хтора вшадзи присутна

свугде, свуд *и* **свуда** *присл.* вшадзи

свудашњи -а -е *оп.* **свугдашњи**

свуде *и* **свуди** *присл. оп.* **свугде**

свукивати (се) -кујем (се) *оп.* **свлачити (се)**

свукуд[**а**] *присл. оп.* **свугде**

свукудашњи -а -е *оп.* **свугдашњи**

свуљати се -ам се *(оклизнути се)* пошлїснуц ше

свући -учем **1. а)** *(скинути одећу)* зоблєчиц, зруциц; позоблєкац, позруцовац; **б)** *(обућу)* зобуц; позобувац; **в)** *фиґ.* зняц; познїмац; **свуци маску** знєй маску; **2. а)** *(вукући спустити; скинути с висока)* сцагнуц; посцаговац; звезц; по(з)вожиц; знєсц; по(з)ношиц; зняц; познїмац; ~ **дрва низ планину** посцаговац (повожиц) древо з гори; **хтео јој је ~ дугу с неба** сцел єй зняц дугу з нєба; **б)** *(скинути вукући)* сцагнуц; **свукоше ме с коња** сцагли ме з коня; **в)** *(вукући нагомилати)* насцаговац; **г)** *(завесу у страну)* одцагнуц, поцагнуц; **3.** *(опљачкати)* окраднуц, обрац; ◊ **мантију** *(одрећи се свештеничког позива)* зруцац ше; ~ **кога до гола (до кошуље)** *(потпуно опљачкати)* шицко побрац (забрац) од дакого, обрац дакого як куру до гарчка

свући се -ем се **1.** *(кинути са себе одећу)* зоблєчиц ше, зруциц ше; позоблєкац ше, позруцовац ше; **2.** *(спустити се наниже, спасти)* сцагнуц ше, спаднуц

се 1. а) *краћа форма акузатива повратного заменовнїка* **себе**себе; **стави га преда се** полож го пред себе; **б)** *нелитерарни ґенитив повратного заменовнїка* **себе**: **дао им је да разделе између се** дал им же би подзелєли медзи собу; **2. а)** *повратне словко у составе правих повратних дїєсловох, або у составе взаємно-повратних и рефлексивних дїєсловох вообще*; **облачити се** облєкац ше; **свађати се** вадзиц ше; **б)** *як повратне словко у пасивних конструкцийох и безособових виреченьох* ше, *або ше нє преклада*: **шта се ради од њега!** цо робя з нїм!; **благо се њој** добре єй

сеанса *ж.* **а)** *(заседање, седница)* зашеданє, схадзка, сеанса; **б) спиритистичка** ~ спиритистична сеанса

себар -бра *х.* **1.** *ист.* себер *(шлєбодни селян або пастир у стредньовиковей Сербиї);* **2.** *(сељак)* селян, параст

себарски -а -о seберски *(оп.* **себар**)

себе *зам.* себе; ◊ **до ~ држати, на ~ давати** *(имати високо мишљење о себи)* горе себе нєсц, мац високе думанє о себе, возношиц ше; **изван ~ бити** *(у највећем узбуђењу бити)* нє знац цо зоз собу; буц як нє при себе, привесц; **јеси ли ти при себи!?** маш ти розум!?; **к себи доћи а)** *(освестити се)* присц ґу себе, очутиц ше; **б)** *(смирити се)* присц ґу себе; **(к) себи руке!** *(не дирај то; не мешај се)* нє рушай то!, нє бабри то!; нє мишай ше!; **наћи** ~ *(схватити свој положај и вредност)* найсц себе; **повући се (затворити се) у** ~ *(избегавати друштво)* поцагнуц ше (заврец ше) до себе; **познавати** ~ *(бити свестан својих могућности)* познац себе; **према себи** по своїм смаку; по своїх можлївосцох; ґу себе; **(пре)узети на** ~ *(обавезати се на нешто)* подняц ше; **сам (сама, само) по себи** *оп.*

при **сам**; **удубити се у** ~ глїбоко ше заду-
мац, заглїбиц ше до себе; заштудирац ше
себезнао -ала -ало *оп.* **себељубив**
себељубац -упца *х.* себелюбиви; себични, еґоист[а]
себељубив -а -о себелюбиви, хтори люби самого себе; себични; еґоистични
себикати -ам *(присвајати, својатати)* тримац за свойого, присвойовац
себица[1] *ж.*: **у себицу а)** *(дан за даном)* дзень за дньом, кажди дзень; **б) обучен је онако у себицу** облєчени є так як на кажди дзень
себица[2] *ж.* перше копанє винїци
себице *присл.*: **све** ~ *(све редом)* шицко *одн.* шицких шором
себичан[1] *и* **себичан** -чна -чно **а)** себични, *нар.* лукави; еґоистични; себелюбиви; **б)** *(који изражава такву особину)* себични, еґоистични; ~ **тон** себични тон
себичан[2] -чна -чно *покр. (свакидашњи, обичан)* каждодньови, обични, звичайни; на (за) кажди дзень; ~ **одело** шмати на кажди дзень
себичити -им копац винїцу перши раз наяр
себичлук *х. оп.* **себичност**
себично *присл.* себично, еґоистично, *нар.* лукаво; себелюбиво
себичност *ж.* себичносц, еґоиз[е]м, *нар.* лукавосц; себелюбство, себелїбивосц
себичњак *х.* себични, еґоист[а], *нар.* лукави; себелюбиви, себелюбец
себичњаштво *с. оп.* **себичност**
себореја *ж. мед.* себорея
сев *х.* **а)** *(блесак, одсев)* блїск, блїскот; блїщанє; блїснуце, блїсканє; одблїск; ~ **оружја** блїск оружия; ~ **муње** блїсканє *одн.* блїснуце блїскавки; **б)** *(праскозорје)* швитанє, розвиднянє
севак -вка *х. дем.* < **сев**
севање *с.* < **севати**
севап *х.* **а)** *(добро дело)* добре дїло; добротворство; **велик је** ~ **помоћи сиротињи** то барз добре дїло помогнуц худоби; **б)** нaграда (припознанє) за добре дїло; **он ради за** ~ вон роби за награду
севаплија *и* **севапчија** *х. (добротвор)* добротвор, добродїй
севати -ам **1. а)** *(испуштати јаку светлост)* ясно швициц; блїщац ше; **звезде севају** гвизди ясно швица; **б)** *(одавати јак блесак)* блїскац; **севају муње** блїскаю блїскавки; **2.** *(одражавати од себе светлост)* швициц ше, блїщац ше; блїскотац (ше); **бајонети су севали** байонети ше швицели (блїщали); **соба је севала од чистоће** хижа ше швицела од чистоти; **3.** *(о очима, лицу)* швициц ше, блїщац ше; **очи су му севале мржњом** очи ше му швицели од нєнависци; **4.** *(брзо мицати)* швидко ше рушац; **риба сева** риба швидко плїва; **он игра, а ногавице му севају** вон танцує, а ногавки му пирхаю; **5. а)** *(снажно избијати, испољавати се)* швициц ше; **из очију је севала вера** з очох ше єй швицела вира; **б) са његових усана севају наредба** з його ґамбох швидко вилєтую розкази; **б)** *(нагло се јављати у свести)* прелєтовац, нагло ше зявйовац; **разне комбинације севаше му кроз главу** рижни комбинациї прелєтовали му през главу; **6.** *(о болу)* стрикац; клац; **сева у нози** стрика у ноги; **7.** *беш. (купити се одакле)* брац ше, паковац ше; **севај!** бер ше отадз!; ◊ **радити нешто да све сева** *(радити оштро и брзо)* робиц дацо же аж пука
севдалија *х. и ж.* **1.** *х. (који је заљубљен)* залюбени; леґинь; **једна другој је преотела севдалију** єдна другей одняла леґиня; **2.** *х. (певач севдалинки)* шпивач севдалинкох; **3.** *ж. оп.* **севдалинка**
севдалијски -а -о: ~ **певач** шпивач севдалинкох; ~ **атмосфера** атмосфера залюбеносци, любовних здихованьох и под.; ~ **песма** любовна шпиванка
севдалинка *ж.* севдалинка *(босанска љубовна шпиванка)*
севдалисати -ишем **1.** буц залюбени, любиц; буц обнїти з любовним жаданьом; **2.** шпивац севдалинки
севдалук *х. (заљубљеност)* залюбеносц, любовни занос
севдах *х.* любов; любовни занос (жаданє, страсц); любовни боль; **први** ~ перша любов; **од севдаха горег јада нема, ал' севдах се са севдахом вида** од любовного болю векшей болю нєт, алє любовни боль ше зоз любову лїчи
севдахлија *х. оп.* **севдалија**
севделија *ж.* **1.** *оп.* **севдалија; 2.** птица хтора шпива од любовного заносу
севдисати -ишем *(волети)* любиц
севдисати се -ишем се любиц ше
севеп *х.* **1.** *(уурок, повод)* причина; повод; **2.** *у служби примeновнїка з ґенитивом (убог)* пре; ~ **тебе сам то учинио** пре тебе сом то зробел
севепли *прикм. нєпрем. (који доноси срећу)* хтори приноши щесце, щешлїви

север *х.* **1. а)** сивер*, заст.* полноц; **са севера** зоз сиверу; **према северу** ґу сиверу, на сивер, спрам сиверу; **б)** *(Север)* Сивер*;* **рат између Севера и Југа** *ист.* война медзи Сивером и Югом; **2.** *оп.* **северац (1)**
северац -рца *х.* **1.** *(ветар са севера)* сиверни витор; **2.** *оп.* **северњак**
северина *ж. покр.* **1.** *(хладно време)* жимна хвиля *(кед дує сиверни витор)*; **2.** *(иње)* ина
северљив -а -о **1.** *(хладан)*: ~ **време** жимна хвиля *(кед дує сиверни витор)*; **2.** *(изложен северцу)*: ~ **место** место виложене сиверному витру
северни -а -о сиверни, *заст.* полноцни; ~ **клима** сиверна клима; ~ **ветар** сиверни витор; ◊ ~ **сојка** *зоол.* сиверна сойка (Bombycilla garrulus)
Северница *ж. оп.* **Северњача**
северница *ж.* маґнетна игла
северњак *х.* **1.** чловек зоз сиверу, сиверняк; **2.** *оп.* **северац (1)**
Северњача *ж. астр.* Сивернї̈чка
северњачки -а -о сиверняцки
северозапад *х.* сиверозаход
северозападни -а -о сиверозаходни
северозападњак *х.* сиверозаходни витор
североисток *х.* сиверовосток, сиверовиход
североисточни -а -о сиверовосточни, сиверовиходни
североисточњак *х.* сиверовосточни (сиверовиходни) витор
севкати -ам 1. *(одавати кратке блескове)* блїскац, блїскотац; **2.** *(одблескивати, светлуцати)* блїщац ше, швициц ше, блїскотац (ше)
севкати се -ам се *оп.* **севкати (2)**
севнути -нем **1.** блїснуц; **севне из облака** блїсло зоз хмарох; **2.** *(засветлуцати)* заблїщац ще, зашвициц ше, заблїскотац ше; **севну нож** заблїщал ше нож; **3.** *фиґ.* **а)** *(нагло излетети)* нагло вилєциц; **из лишћа севну чавка** з лїсца нагло вилєтла чавка; **б)** *(нагло одговорити)* нагло (оштро) одвитовац; **в)** *(нагло се јавити)* нагло ше зявиц; ◊ **севнули му (јој и сл.) (црвени) светлаци** *(обневидео је од ударца по глави или лицу)* зацмело ше му (єй и под.) пре очми, омрачел ше; ~ **очима** блїснуц з очми
севотине *ж. мн. мед. (севање)* стриканє; клаце, кольки
севте -ета *оп.* **сефте**
севуцкати -ам *дем.* **1.** *(одавати блесак)* поблїсковац, покус блїскац; **2.** *(одражавати светлост)* покус ше швициц (блїщац, блїскотац); блїскотац ше
сегмент *х.* сеґмент
сегментација *ж.* сеґментация
сегментни -а -о сеґментни, сеґментови
сегнути -нем **1. а)** *(посегнути руком, машити се, дохватити, дирнути)* нацагнуц руку за дачим *одн.* же би ше дацо вжало; положиц, вохпац и под. руку даґдзе; влапиц ше за дацо; рушиц/рушац дацо; вжац/брац з дачого; **сегнула је за погачом** нацагла руку же би вжала лепинь; **сегнуо је руком у џеп и извадио паре** вохпал руку до кишенки и винял пенєжи; **морало се ~ у приштедак** мушели вжац и зоз зашпорованих пенєжох; ~ **у догме друштва** рушиц доґми дружтва, писац о доґмох дружтва; **б)** ~ **оком** *(управити поглед)* попатриц; **2. а)** *(докучити, домашити)* долапиц, залапиц, достац, досягнуц; **пале све што сегнути могу** паля шицко цо долапя; **ватра не сегну његову кућу** огень нє залапел його хижу; **б)** *(задрети)* войсц; ~ **дубље у прошлост** войсц глїбше до прешлосци; **3. а)** *(напети се)* напружиц ше, усиловац ше; **сегни мало** усилуй ше дакус; **б)** *(напети)* напнуц, напружиц; ~ **снагом** усиловац ше, напнуц сили
сегрегација *ж. з розл. знач.* сеґреґация
сегрегационист[**а**] *х.* сеґреґационист[а] *(тот хтори за расну дискриминацию)*
сед -а -о **1.** *(бео)* шиви, били; ~ **коса** шиви власи; **2.** *фиґ. (бео, беличаст)* били; биляви, билкасти; ~ **иње** била ина; **3.** *фиґ.* **а)** *(који сеже у давну прошлост)* давни; ~ **прошлост** давна прешлосц; **б)** *(дубок - о старости)* глїбоки, шиви; **доживео је седу старост** дожил глїбоку старосц; ◊ **под седу главу, под седу косу, под седе власи** *оп. фраз. при* **коса; седе плести** *(не удати се)* нє одац ше, остац нєодата
седалица *ж.* **1. а)** *(седиште у колима)* шедзиско; **б)** *(столица, столац)* карсцель, карсцелїк, столчок и под.; **2.** нога *(за шедзенє при даєдних птицох)*
седалиште *с.* место за шедзенє, шедзиско
седало *с.* **1. а)** *(седиште, столица)* шедзиско; карсцель; **б)** *(део столице на ком се седи)* шедзиско; **в)** *(престо)* престол, трон; **2.** *(мотка на којој кокоши спавају)* бант; **3.** *(задњица)* задок
седалце -ца *и* -ета *с. дем.* < **седало**
седам *числ.* седем; ◊ **књига, писмо са седам печата** *оп. при.* **књига;** ~ **Влашића** *нар.*

Седемцме Влашичи *(ґрупа гвиздох у согвизд'ю Буяка)*
седамдесет *числ.* седемдзешат
седамдесетак -тка *х. и нєпрем.* коло (дас) седемдзешат
седамдесетеро *с. зб. оп.* **седамдесеторо**
седамдесети -а -о седемдзешати
седамдесетина *ж.* **1.** *(седамдесети део целине)* седемдзешатина; **2.** *(око седамдесет)* коло (дас) седемдзешат
седамдесетогодишњи -а -о седемдзешатрочни
седамдесетогодишњица *ж.* седемдзешатрочнїца
седамдесеторица *ж. (седамдесет мушкараца)* седемдзешатме, седемдзешат
седамдесеторо седемдзешацецеро
седамнаест *числ.* седемнац
седамнаестак -тка *х.* коло (дас) седемнац
седамнаестерац -рца *х.* седемнацскладови стих
седамнаестеро *оп.* **седамнаесторо**
седамнаести -а -о седемнасти
седамнаестина *ж.* седемнастина
седамнаестица *ж.* седемнацка
седамнаестогодишњи -а -о седемнацрочни
седамнаесторица *ж. (седамнаест мушкараца)* седемнацме, седемнац
седамнаесторо *с.* седемнацецеро
седамсто *числ.* седемсто
седамстоти -а -о седемстоти
седати -ам **1.** шедац; **већ седају за сто** уж шедаю за стол; **кокоши седају** кури шедаю; **муве седају на храну** мухи шедаю на єдзенє; **2. а)** *(залазити - о Месецу, Сунцу)* шедац; заходзиц; **б)** *(заузимати положај на нечему)* шедац; спущовац ше; **магла седа** молга ше спущує
седатив *х.* седатив
седативан -вна -вно седативни
седаћи -а -о хтори за шедзенє
седевли *прикм. нєпрем. оп.* **седефан**
седелац -елца *х.* хтори жиє вше на єдним месце; нєномад
седелачки -а -о хтори вязани за живот на єдним месце; нєномадски; ~ **живот** живот на єдним месце
седељка *ж.* шедзенє *(з дружтвом)*; прадки; забава; **после вечерње седељке увек је дремован** по вечаршим шедзеню з дружтвом вше є поспани
седење *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **седети; 2.** *оп.* **седељка**
седети[1] -дим *(постајати сед)* шивиц; **коса му седи** власи му шивею
седети[2] -дим **1.** шедзиц; ~ **на клупи** шедзиц на лавки *або* лавочки; **само седи у канцеларији** лєм шедзи у канцелариї; **седео је осам дана у затвору** шедзел осем днї у гарештy; **голубица седи на јајима** голубица шедзи на вайцох; **2.** *(живети, боравити)* жиц, бивац, пребувац; **седео је по скупим хотелима** бивал по драгих готелох; **3.** *(налазити се)* находзиц ше, буц намесцени; **камени лав још на тргу седи** камени лєв ше ище находзи на площи; **4.** *фиґ. (испољавати се)*: **на лицу му седи озбиљност** твар му виражує (видава) озбильносц; **5.** *беш. (пристајати - о одећи)* добре стац; **седи му одело** шмати му добре стоя; ◊ ~ **иза браве (решетака)** *(бити у затвору)* буц у гарештy; шедзиц, буц заварти; ~ **између четири зида а)** жиц (заврец ше) медзи штирома мурами; **б)** буц заварти, буц у гарештy, шедзиц; ~ **на врату (за вратом)** *оп. при* **врат;** ~ **на дукатима (парама)** *(бити врло богат)* мац вельо (полно) пенєжи, мац пенєжи як плєви; ~ **на жеравици** шедзиц як на жирячки; ~ **(као) на иглама** шедзиц як на иглох; ~ **на престолу** *(бити владар)* шедзиц на престолу; ~ **на ушима** *(не слушати)* шедзиц на ухох; ~ **скрштених руку** *оп. при* **скрстити;** ~ **уз колено** буц у дачиєй милосци
седећи -а -е шедзаци; хтори ше окончує на шедзаци; ~ **положај** шедзаце положенє; ~ **рад** робота на шедзаци
седећке *присл.* на шедзаци; шедзаци; ~ **готови јело** на шедзаци готови єдзенє
седеф *х.* седеф, перламут[е]р, перлова матка
седефан -фна -фно седефни, седефови, перламутрови
седефаст -а -о седефасти, седефови, перламутрови; ◊ **лептир** *зоол.* седефасти мотиль
седефли *прикм. нєпрем. оп.* **седефан**
седефлија *ж. у атрибутскей служби*: ~ **пушка** пушка украшена зоз седефом (перламутром)
седефски -а -о *оп.* **седефан**
седимент *х.* седимент
седиментан -тна -тно *ґеол.* седиментни
седиментација *ж. (таложење)* седиментация
седиментирати се -ам се *и* **седиментисати се** -ишем се седиментовац ше
седиментски -а -о седиментски, седиментни
седина *ж., часто мн.* шиви власи

седити -им *(чинити седим):* **патња што седи косе** церпенє од хторого власи шивею
седишњи -а -о шедзисков[и]
седиште *с.* **а)** шедзиско; **предње седиште у колима** преднє шедзиско у авту; ~ **главног штаба** шедзиско главного штабу**; б)** *(на сељачким колима)* дещичка; шедзиско
седланик *х.* шедлаци конь, конь за шедланє
седлар *х.* сияртов, шедлар
седларница *ж. (седларска радионица)* сияртовня, шедларня
седларски -а -о сияртовски, шедларски
седларство *с.* сияртовске (шедларске) ремесло
седласт -а -о шедласти, угнути
седлати -ам *(постављати седло)*: ~ **коња** класц шедло на коня, шедлац коня; ◊ **не да се ни вилама** ~ *нар. (о тврдоглавом човеку који се не да уразумити)* нє попущи за шицок швет, нє да себе доповесц (доказац)
седлашце -ца *и* -ета *с. дем. и гип.* шедлочко
седлени -а -о **1.** *(обучен за јахање)*: ~ **коњ** шедлаци конь, конь за шедланє; **2.** *(који се односи на седло)* шедлов[и]
седленик *х. оп.* **седланик**
седлица *ж. (пужева кућица)* шлїмакова хижка
седло *с.* **1.** шедло; **2.** *(улегнуће)* угнуце; улєгнуце, углїбенє; шедло; ◊ **бацити (избацити, избити кога) из седла** *(уклонити с положаја)* викопнуц дакого; **пристаје му као крави (као крмачи)** ~ *нар.* швечи му як псови (псу) дзвончок (пията нога); **ускочити у чије** ~ *(доћи на нечији положај)* присц на дачийо положенє (место); подбиц ше дакому
седлурина *ж. ауґм. и пей.* шедлиско
седмак *х.* **1. а)** *(буре)* гордов од седем акови; **б)** *(новац)* пенєж од седем єдинки; **в)** *(ћилим)* файта килима; **2. а)** *(дечак)* седемрочни хлапец; **б)** седемрочна домашня животиня *(самец)*; **3. а)** *(ученик)* школяр седмей класи; **б)** *(војник)* вояк седмого полка; **4.** *(врста кромпира или пасуља)* кромплї (пасуля, грацщок и под.) хтори нарошню за седем тижнї
седмакиња *ж.* **1.** *оп.* **седмак (1. а); 2. а)** дзивче од седем роки; **б)** седемрочна домашня животиня *(самица)*; **3.** школярка седмей класи
седмаци *х. мн.* Мешацово мени (фази)
седмерац -рца *х.* **1.** седемскладови стих; **2.** *спорт.* седемметерови пенал *(у рукомету)*
седмерачки -а -о: ~ **стих** седемскладови стих
седмеро *с. зб. оп.* **седморо**
седмеро- *оп.* **седморо-**
седми -а -о седми; ~ **падеж** седми припадок; ~ **разред** седма класа; ~ **сила** седма сила; ◊ **дере се до седмог зноја** *нар. (до крајње изнемоглости)* надзера ше (дре ше) як кед би з нього скору дарли, нарату (наруби) ше дре; ~ **брига,** ~ **свирала** *беш. (нешто неважно)* остатня бриґа
седмина *ж.* **1.** *(седми део нечега)* седмина; **2.** *(група од седам људи)* седемцме, седем; **седмину је запослио** седемцох (седем) приял на роботу; **3.** *оп.* **седмица (2. в)**
седмица *ж.* **1.** (*цифра 7)* седмица, седмичка; **2. а)** *(недеља)* тидзень; **б)** *(помен)* служба за умартим *(седем днї по шмерци)*; **в)** *заст.* тидзень пред причасцу *(кед ше є лєм раз на дзень)*; ◊ **Велика (Страсна)** ~ *церкв.* Вельки тидзень
седмичан -чна -чно **1.** тижньови; ~ **зарада** тижньови заробок; **2.** *(који се врши сваких седам дана)*: ~ **тренинг** тренинґ раз до тижня (раз на тидзень), тижньови тренинґ
седмичник *х. (недељник)* тижньово новини; тижньови часопис
седмично *присл. оп.* **недељно**
седмоглав -а -о седемглави, о седем глави; ~ **змај** шаркань о седем глави
седмогодац -оца *х.* хтори ма седем роки
седмогодишњак *х.* седемрочни [хлапец]
седмогодишњи -а -е седемрочни; ~ **дечак** седемрочни хлапец; ~ **рат** седемрочна война
седмогуб -а -о *оп.* **седмострук**
седмоделан -лна -лно седемчасцови; ~ **такт** седемчасцови такт
седмодневни -а -о седемдньови; ~ **путовање** седемдньове путованє
седмодневница *ж. оп.* **седмица (2. б)**
седмократ -а -о *и* **седмократан** -ана -тно хтори ше случує (зявює и под.) по седем раз (на седем заводи)
седмокут *и* **седмокутник** *х. оп.* **седмоугао**
седмолетка *ж.* седмолєтка *(основна школа з наставу од седем роки)*
седмолетњи -а -о *оп.* **седмогодишњи**
седмолист -а -о седемлїсцови
седмомесечни -а -о седеммешачни
седмонедељни -а -о седемтижньови
седморица *ж.* седемцме, седем
седморо *с. зб.* седмеро; ~ **деце** седмеро дзеци; **седмора врата** седмери дзвери
седморокут *х. оп.* **седмоугао**
седмострук -а -о **1.** *(са седам струкова, праваца и сл.)* седемнїсти, седмераки; **2.** седем раз векши

седморостручко *присл. (седам пута)* седем раз; седем раз тельо, седем раз вецей
седмосложан -жна -жно седемскладови
седмоугао -гла *и* **седмоугаоник** *х.* седемугелнїк
седмошколац -лца *х.* школяр седмей класи
седни -а -о: ~ **кост** *оп.* **седњача**
седник *х.* **1.** *(седељка)* шедзенє, прадки; **2. а)** деска (древо, камень) на хтори мож шеднуц; **б)** *(седиште)* шедзиско
седница *ж.* сходзка; **редовна** ~ рядова сходзка; **заједничка** ~ заєднїцка сходзка
седничити -им сходзковац
саднички -а -о: ~ **сала** сала за сходзки
седнути -нем *оп.* **сести**
седњача *ж. анат.* шедзаца косц (ischium)
седобрад -а -о шивобради
седовлас -а -о *оп.* **седокос**
седоглав -а -о шивоглави, шивей глави, зоз шиву главу
седокос -а -о шивовласи, биловласи
седост *и* **седоћа** *ж.* шивосц
седра *ж. и* **седро** *с. ґеол.* седра
сеђа *ж.* место за шедзенє *(при лапаню рибох)*
сеђи -а -е *комп.* < **сед**
сежањ -жња *х.* ват *(мера за длужину хтора одвитує розстояню розширених рукох)*
сезам *х. бот.* сезам (Sezamum); ◊ **сезаме, отвори се** *(чаробна формула)* сезаме, отвор ше
сезамов -а -о сезамов[и]
сезати сежем **1.** *(за ким, за чим) (посезати руком, машати се, дохватати, дирати)* нацаговац руку за дачим *одн.* же би ше дацо вжало; класц, хпац и под. руку даґдзе; лапац ше за дацо; рушиц/рушац дацо; вжац/брац з дачого; ~ **за чим** нацаговац руку же би ше дацо вжало; ~ **руком у џеп** класц (хпац) руку до кишенки *(и дацо винїмац)*; ~ **у уштеђевину** вжац/брац зоз зашпорованих пенєжох; **2.** *(до чега, до кога)* доходзиц, досяговац, доставац, долапйовац; **капут му сеже до паса** рекла му по пас (до паса)
сезона *ж.* сезона; ◊ **мртва** ~ *(време застоја)* мертва сезона; **у пуној сезони, у јеку (срцу) сезоне** *(кад је делатност у пуном замаху)* у полней сезони, у шпицу сезони; у найвекшей роботи
сезонац -нца *х.* сезонски роботнїк, сезонєц
сезонски -а -о сезонски; ~ **радник** сезонски роботнїк; ~ **снижење цена** сезонске знїженє ценох
сеиз *х. оп.* **коњушар**
сеизмички -а -о сеизмични
сеизмограф *х.* сеизмоґраф
сеизмографски -а -о сеизмоґрафски
сеизмолог *х.* сеизмолоґ
сеизмологија *ж.* сеизмолоґия
сеизмолошки -а -о сеизмолоґийни; ~ **завод** сеизмолоґийни завод
сеир *х.* **1.** *(разгледање)* розпатранє; **2.** тото со вредзи видзиц
сеирити *и* **сеј(и)рити** -им розпатрац, патриц зоз уживаньом
сеисана *ж. оп.* **сејсана**
сеја *ж. гип. (*< **сестра***)* шестричка
сејалица *ж. оп.* **сејачица (1)**
сејало *с. (сито, решето)* шитко; рошта
сејанац -нца *(арпаџик)* арпаджия, дробна цибулька
сејати -јем **1. а)** *(пшеницу, овас, просо и сл.)* шац; ~ **жито** шац жито; **митраљези су сејали смрт** *фиґ.* митралєзи шали шмерц; **б)** *(кукуруз, сунцокрет, пасуљ и сл.)* садзиц; **2.** *(пропуштати кроз сито, решето)* оширац; ~ **брашно** оширац муку; ~ **песак** оширац писок; ◊ **не ничи где те не сеју** нє мишай ше (нє рий ше) дзе це нє треба; **ново сито на високо сеје, ново сито о клину виси** кажди початнїк ше барз заклада; **с врагом тикве** ~ з чортом ше пайташиц (компаловац)
сејаћи -а -е шеячи; за шаце; ~ **машина** шеячка, шеяча машина
сејач *х. осн. и фиґ.* шеяч
сејача *ж. оп.* **сејачица**
сејачина *ж. (време сејања)* час за шаце, час кед ше шеє
сејачица *ж.* **1.** *(машина)* шеячка, шеяча машина, машина за шаце; **2.** *(жена сејач)* шеячка
сејачки -а -о шеяцки
сејидба *ж. (сејање)* шаце; садзенє
сејиз *х. оп.* **сеиз**
сејин -а -о шестричков
сејмен[**ин**] *х.* **1.** сеймен *(припаднїк єдного рода янїчарскей пешадиї);* **2.** чувар, стражар
сејсана *ж. и х.* **1.** *(товарни коњ)* терховни конь; **2.** *(водич)* водзач терховних коньох
сек *х.* **1.** *оп.* **сеча (1); 2. а)** древена ограда; **б)** ~ **бунара** паланки
сека[1] *ж.* **а)** *(плићак)* плїтке [место]; **б)** *(подводни гребен)* подводна скала (стина)
сека[2] *ж.* **1.** *оп.* **сеја; 2.** *(уопште девојка)* дзивка; дзивче
секавина *ж. (жигање, севање)* стриканє; клаце, колькі

секадаша *ж. нар.* лєгка жена
секало *с.* ножнїчки *(за одштригованє ґнота на швичкох)*
секана *ж. поет. (девојка)* дзивчина
секанс *х. мат.* секанс
секанта *ж. (сечица) ж. мат.* секанта
секантан -тна, -тно **а)** *(нервозан)* нервозни; **б)** *(загрижљив)* дошпинтовани; задзернїсти; звадлїви; **в)** *(који узнемирује)* знємирююци
секати -ам виплюсковац (вируцовац) воду з чамца
секатура *ж. оп.* **секирација**
секач *х.* **1.** *(кољач)* коляч, клач; **2.** *техн.* рубач; **пљоснати** ~ кляпчисти рубач
секвенца *ж. муз., филм. и др.* секвенца
секвестар -стра *х. правн., мед.* секвестер
секвестрирати -ам *и* **секвестровати** -рујем *зак. и нєзак.* секвестровац
секеш *х. покр. видр.* стари хлоп хтори бега за младима дзивками
секин -а -о шестричков
секира *ж.* шекера; *(мања)* шекерка; ◊ **пала му ~ у мед** спадла му ложка до меду; **пијан као** ~ пияни як целє (як швиня)*;* **пливати као** ~ [знац] плївац як шекерка [до сподку]; **прост као** ~ *(врло неотесан)* барз прости; **ископати ратну секиру** викопац войнову шекеру
секираст -а -о шекерасти
секирати -ам нервовац; єдовац; *беш.* секирац
секирати се -ам се нервовац ше; єдовац ше; муштровац ше; фектовац ше; *беш.* секирац ше
секирација *ж.* нервованє; єдованє; муштрованє; фектованє; *беш.* секирация
секираш *х. (онај који врши посао са секиром)* рубач; древоруб[ач]; **2.** *ист.* шекераш *(вояк зоз шекеру)*
секиретина *ж. ауґм. и пей.* шекериска
секирица *ж. дем.* шекерка
секириште *с. (држаље секире)* пориско
секирни -а -о шекеров[и]
секирче -ета *с. дем.* шекерка
секирчина *ж. ауґм. и пей.* шекериска
секица *ж. дем.* **1.** *(сестрица)* шестричка; **2.** *(девојчица)* дзивочка, дзивчатко, дзивче
секнути[1] секнем **а)** *(потегнути)* моцно поцагнуц; **б)** *(повући се - о води)* поцагнуц ше
секнути[2] секнем **1.** *(нечим оштрим засећи)* **а)** *(сабљом, секиром и сл.)* зарубац, зацац; **б)** *(ножем)* зарезац **в)** *(маказама)* заштригнуц/застригнуц; **г)** *(тестером)* зарезац, запилїц; **2. а)** *(севнути)* блїснуц; **муња секну** блїскавка блїсла; **она секну очима** *фиґ.* вона блїсла з очми; **б)** *(нагло се појавити - о мисли):* **секну у њему** нараз му пришло на розум, нараз му прелєцело през главу; **2.** *(оштро рећи, обрецнути се)* оштро повесц, руциц ше, вистац на дакого; **3.** *(жигнути, пробости)* застрикац, заклац; **секну га у крстима** заклало го у крижох; **4. а)** *(јако повући, тргнути)* моцно поцагнуц, потаргнуц; **секну га и обори** моцно го поцаг и звалєл; **б)** *(упети се, напрегнути се)* усиловац ше, упрец ше, напнуц ше; **секни свом снагом** упри ше зоз шицку силу; **5.** *(о болу)* нараз престац, нараз ше зменшац
секотина *ж.* рана од оштрого оружия; порезанє, урезанє; урубанє
секрет *х. (тајна)* тайна; **2.** *(излучевина)* секрет; **3.** *покр. (заход)* нужнїк, клозет, задок
секретар *х.* **1. а)** *(тајник)* секретар, *рид.* тайомнїк; **б)** *(записничар)* записнїчар; **2.** *оп.* **секретер;** ◊ **државни** ~ државни секретар; ~ **за спољне послове** секретар за вонкашнї дїла
секретаријат *х.* **1.** *(тајништво)* секретарият, *рид.* тайомнїцтво; **2.** *(орган управе за одређене послове)* секретарият*;* ~ **за унутрашње послове** секретарият за нукашнї дїла
секретарица *и* **секретарка** *ж.* **1.** секретарка, *рид.* тайомнїца; **2.** секретарова жена
секретарски -а -о секретарски; секретаров
секретарство *с.* секретарство
секретер *х. (писаћи сто)* секретер, писаци стол
секреција *ж.* секреция
секс *х.* секс
сексепил *х.* сексепил
сексер *х. заст.* **1.** сексер *(стари австрийски пенєж, перше од 6 ґрайцари, а вец од 20 филери);* **2.** *фиґ. (мала количина)* дакус, гарапаш
сексолог *х.* сексолоґ
сексоманија *ж.* сексомания
секста *ж. муз.* секста
секстант *х. мат., астр.* секстант
секстет *х. муз.* секстет
секстина *ж. лит.* секстина *(строфа од шейсц стихи)*
сексуалан -лна -лно сексуални; ~ **васпитање** сексуалне воспитанє
сексуалност *ж.* сексуалносц
сект *х. (шампањац)* сект, шампанєц, шампаньске вино
секта *ж.* секта
сектар *х.* припаднїк секти

сектарски -а -о сектов[и]; ~ **дух** дух секти, сектови дух
секташ *х.* **1.** *(онај који секташи)* секташ; **2.** *оп.* **сектар**
секташити -им секташиц
секташки -а -о секташски
секташтво *с.* секташство
сектор *х.* сектор
секторски -а -о секторски, секторни; ~ **амбуланта** секторска амбуланта
секуларан -рна -рно секуларни *(1. сторочни; 2. нєцерковни, мирянски)*
секуларизација *ж.* секуларизация *(преношенє церковней компетенциї до гражданскей одн. державней)*
секуларизирати -ам *и* **секуларизовати** -зујем *зак. и нєзак.* секуларизовац
секуна *ж. поет. оп.* **посестрима**
секунд *х. и* **секунда** *ж.* **1.** *з розл. знач.* секунда; **2.** *заст. (слаба оцена)* двойка; єдинка; ◊ **(један, само)** ~ *беш. (сачекајте само часак)* лєм єдну хвильку (секунду); **овај секунд, овог секунда** *(одмах, у часу)* такой, такойенки, енки; **у секунд** на секунду
секундант *х.* секундант
секундантски -а -о секундантски
секундаран -рна -рно секундарни
секундарац -рца *и* **секундаријус** *х. (други лекар у болници)* секундарец, секундариюс
секундирати -ам **1.** *муз.* провадзиц; шпивац други глас; **2.** *фиґ. (помагати, поткрепљивати)* помагац; **3.** буц секундант *(у двобоју)*
секундни -а -о секундни, секундови
секундовати -дујем *оп.* **секундирати (1)**
секутић *х. анат.* шекач, шекаци зуб
секција *ж.* **1.** *з розл. знач.* секция; **техничка** ~ технїчна секция; **2. а)** *(део)* часц; **б)** *(поглавље)* поглавє, глава; **г)** *(део пута)* сектор; **3.** *мед.* обдукция
секцијски -а -о секцийни, секцийови
секцирати -ам *и* **секцовати** -цујем *оп.* **сецирати**
села *ж. покр. гип.* шестричка
селадон *х.* селадон *(тип ганьблївого залюбеного)*
селам *х.* здравканє; привит; ◊ ~ **назвати (послати)** *(поздравити)* поздравкац; ~ **ти [је]** *(поздрављам те)* добри дзень, дайбоже, здраво, поздравям це; витай; ~ **ћеш му (им)** поздрав го (их)
селамет *х. (спас)* ратунок; спашенє; права драга
селамлук *х.* госцинска хижа за хлопох *(у муслиманскей хижи)*, селамлук
селанце -ца *и* -ета *оп.* **селашце**
селац -лца *х.* селїдбенїк, селїтель *(чловек або животиня без стаємного места пребуваня)*
селашце -ца *и* -ета *с.* валалчик
селвија *ж. оп.* **чемпрес**
селе *ж. гип. вок.* шестричко
селективан -вна -вно селективни
селективност *ж.* **селективносц**
селектор *х.* селектор, доберач
селекција *ж.* селекция, доберанє
селекционар *х.* селекционер, доберач
селекциони -а -о селекцийни; ◊ ~ **теорија** *биол.* селекцийна теория
селекционизам -зма *х.* селекциониз[е]м
селекционирати -ам *и* **селекционисати** -ишем *зак. и нєзак.* селекционовац
селекционист[а] *х. оп.* **селекционар**
селен[1] *х. бот.* **1.** любчец (Levisticum officinale); **2.** *оп.* **целер**
селен[2] -ена *х. хем.* селен
селена *ж. мит.* **1.** *(Селена)* Селена *(греческа богиня Мешаца);* **2.** *поет. (васиона)* вселена
селендра *ж. гандр.* заруцени валал *або* варощик
селенит *х.* селенит *(гипотетични житель Мешаца)*
селидба *ж.* селїдба, селєнє
селидбени -а -о селїдбови; **селидбени трошкови** трошки селїдби (селєня)
селилац -иоца *и* **селитељ** *х. оп.* **селац**
селити -им I. *нєпрех. оп.* **селити се;** II. *прех.* селїц
селити се -им се селїц ше, *рид.* селїц
селица *ж.:* **птица** ~ птица селїдбенїца
селиште *с.* **1.** жем *(од хторей жиє єдна фамелия);* салаш; **2.** место дзе дакеди бул валал; **3.** населєнє, валал
село[1] *с.* **1. а)** *(седељка)* прадки; шедзенє; **иду на** ~ иду на прадки; иду шедзиц; **б)** забава; **2.** *(скуп)* сход, збор
село[2] *с.* валал; ◊ **разбијено** ~ розруцани валал; **ушорено** ~ плански будовани валал
селски -а -о *оп.* **сеоски**
селтерски -а -о: ~ **вода** селтерска вода
селце -ца *и* -ета *с. оп.* **сеоце**
селчанин *х.* валалчан
сеља *х. оп.* **сељо**
сељак *х.* **1. а)** *(тежак)* параст, селян; **б)** *(становник села)* житель валала, валалчан; **в)** *(становник истог села, суграђанин)* валалєц; **2.** *пей. (неваспитан човек)* простак, селян; **3.** *(пешак у шаху)* пешак, пион

сељакати се -ам се часто ше селїц
сељакиња *ж.* **а)** *(сељанка)* параскиня, селянка; **б)** *(становница села)* жителька валала, валалчанка
сељакуша *ж. оп.* **сељакиња**
сељанин *х. оп.* **сељак (1)**
сељанка *ж. оп.* **сељакиња**
сељанче -ета *с.* валалске дзецко, валалче
сељанчица *ж.* **а**) *дем.* селяночка; **б)** дзивче з валалу, мала валалчанка, валалче
сељаче -ета *с.* **а)** *оп.* **сељанче; б)** *(дечак са села)* хлапец з валалу, валалче
сељачија *ж. зб.* параси, селянє
сељачина *х.* **1**. *ауґм. и пей.* парасциско; **2.** сурови, прости чловек
сељачић *х.* **а)** *дем.* парастчик, селянчок; **б)** *оп.* **сељаче (б)**
сељāчки[1] -а -о **1.** парастски, селянски; ~ **живот** парастски (селянски) живот; ~ **радна задруга** селянска роботна задруга; ~ **буна** селянски бунт; **2.** *(прост, суров)* прости, селянски
сељāчки[2] *присл.* **1.** [по] парастски, [по] селянски; [по] валалски; як параст, як селян**; 2.** *(просто, сурово)* [по] простацки, [по] селянски
сељаштво *с.* **1.** *(становници села)* жителє валала, селянє; **2.** *(сељаци као сталеж)* селянство
сељо -а *и* -е *х. фам.* параст
сем *прим. з ґен. (осим)* окрем, крем
семантика *ж. з розл. знач.* семантика
семантичар *х.* семантичар
семантички -а -о семантични
семафор *х.* семафор
семе *с.* **1.** *(заметак биљке)* нашенє; нашенько; семенко; **оставити за** ~ охабиц на (за) нашенє; **кад** ~ **падне у земљу...** кед нашенє (нашенько) спаднє до жеми...; ~ **прве репродукције** нашенє першей репродукциї; **2.** *физиол.* семе, сперма; ◊ **бацити (посејати)** ~ **раздора** звесц зваду (нєнависц, роздор), руциц (пошац) нашенє нєнависци; **затрти коме** ~ **(лозу)** знїчтожиц (зотрец) дакому (дачий) род
семевод *х. оп.* **семеновод**
семеглавац -вца *х. физиол.* спрематозоид
семенар *х.* нашенькар, нашеняр, семенкар
семенарница *ж.* предавальня нашенькох (нашеня, семенкох)
семенарски -а -о нашенькарски
семенарство *с.* нашенькарство
семенаст -а -о нашенькасти, семенкасти
семени -а -о **1.** нашеньков[и]; ~ **заметак** *бот* нашенькови зародок (Ovulum); ~ **омотач** нашенькови обмоток; **2.** *физиол.* шеменков[и]; ~ **течност** шеменкова чечносц, сперма
семеник *х. анат.* шеменїк
семенит -а -о *(пун семена)* полни з нашеньками (з нашеньом)
семенити (се) -им (се) *(заметати семе)*: **цвеће (се) семени** на квецу зреє нашенє
семеница *ж. (семена опна)* нашеньков обмоток, нашенькова лупка
семенице *ж. мн. бот.* нашенькаре (Spermatophyta)
семенишни -а -о (< **семениште)** семинарски, сименищни; богословски
семеништарац -рца *х. (ученик семеништа)* богослов
семениште *с.* **1.** *(расадник)* розсаднїк; **2.** *церкв.* семинар, *заст.* сименище *(висша школа за вихованє священїцкого подростку)*
семенка *ж. (зрно семена)* нашенько, нашенє; заренко; маґочка, маґа; **грицкати семенке** кусац маґочки
семенкар *х. (продавац семенки)* предавач маґочкох
семенов -а -о нашеньов, нашеньков
семеновод *х. анат.* шеменковод, шеменьовод (Ductus deferens)
семенски -а -о нашеньски, нашеньови; ~ **производи** нашеньски продукти; ~ **кромпир** кромплї на садзенє
семенце -ца *и* -ета *дем.* нашенько, семенко
семењак *х.* **а)** чутка кукурици вибрана на садзенє; **б)** *(цветна стабљика са семеном)*: ~ **лука** нашеньска цибуля
семењака *ж. бот. (женска стабљика конопље)* поскона (Canabis sativa)
семењача *ж.* **1.** *(биљка која се размножава семеном)* нашенькар, нашенькова (нашеньова) рошлїна; **2.** *оп.* **семеница**
семење *с. зб.* нашенє
семестар -стра *х.* семестер; **летњи** ~ лєтни семестер
семестарски -а -о *и* **семестралан** -лни -лно семестерски, семестрални, семестрови
семинар *х з розл. знач.* семинар
семинарац -рца *х.* семинарец, семинарист
семинариј *х. и* **семинарија** *ж. оп.* **семениште (2)**
семинарист[а] *х. оп.* **семинарац**
семинарски -а -о семинарски; ~ **вежба** семинарска вежба
Семити *х. мн.* (*єдн.* Семит) Семити

семитизам -зма *х.* семитизем
семитски -а -о семитски; ◊ ~ **језици** *лингв.* семитски язики
Семићанин *х.* Семит (*оп.* **Семити**)
сен *и* **сена** *ж.* **1. а)** *(сенка)* цинь *х., коц.* цин *х.*; ~ **дрвета** цинь древа; ~ **на слици** цинь на слики; **б)** *(хладовина)* хладок; **в)** *(контуре неког лика)* цинь, силуета; **његова ~ се слила са свеопштом сенком** його силуета ше зляла зоз всеобщим циньом; **г)** *(слаб траг)* цинь, шлїд; ~ **лажне чистоте** шлїд фалшивей; **2. а)** *(душа покојника)* душа; подоба; **пошта његовој сени** почитованє його подоби; **б)** *(дух)* цинь, дух; **подземни свет сена** под'жемни швет циньох; ◊ **бацити сен**[**у**] **на кога** *(довести у сумњу нечије поштење)* руциц цинь на дакого, положиц шплях на дакого; **бити (држати се, стајати) у сени** *(држати се дискретно)* буц (тримац ше, стац) у циню; **бити чија ~ , ићи за ким (пратити кога) као његова** ~ *(непрестано ићи за неким)* буц дачий цинь, ходзиц за даким як хвост (як хвосцик); **бојати се (клонити се) своје** [**властите**] **сене** *(бити претерано бојажљив)* бац ше [и] од свойого [власного] циню; **прибећи под ~ кога** *(прибећи под чију заштиту)* склонїц ше под дачию защиту; **потиснути (ставити) кога у сену** *(потиснути кога у позадину)* дрилїц дакого до другого плану; ~ **од човека** *(врло слаб и мршав човек)* барз слаби, препаднути; косц и скора; **тешке сени** *(мрачан, тешка карактера)* злодзечного (чежкого) характеру
сенара *ж. оп.* **сенарник (а)**
сенарник *х.* **1. а)** *(сенара)* шопа (подкровє хлїва и под.) за шено; **б)** оградзена часц двора (гумна) дзе стоя копки шена
сенаст *и* **сенат** -а -о *оп.* **сеновит (1, 2)**
сенат *х. з розл. знач.* сенат
сенатор *х.* сенатор
сенаторски -а -о сенаторски
сенаторство *с.* сенаторство
сенатски -а -о сенатски
сендвич *х.* сендвич
сенђилија *х. покр. (богаташ)* богач, богати
сензал *х. (мешетар)* цензар, цендзар, постреднїк
сензалити -им *(посредовати у трговини)* цензариц, цендзариц
сензација *ж.* сензация
сензацијски -а -о *и* **сензационалан** -лна -лно сензацийни, сензационални
сензационалистички -а -о сензационалистични
сензационалност *ж.* сензационалносц
сензибилан -лна -лно сензибилни
сензибилитет *х.* сензибилитет
сензибилност *ж.* сензибилносц
сензитиван -вна -вно сензитивни
сензитивност *ж.* сензитивносц
сензуалан -лна -лно сензуални
сензуалац -лца сензуалєц
сензуалистичан -чна -чно *и* **сензуалистички** -а -о сензуалистични
сензуалност *ж.* сензуалносц
сеник *х. оп.* **сенарник**
сенилан -лна -лно сенилни; вифунєти
сенилност *ж.* сенилносц
сенило *с.* калап *(на грушочки, лампи и под.)*
сениор *х. з розл. знач.* сениор
сениорат *х.* сениорат
сениорка *ж.* сениорка
сениорски -а -о сениорски
сенити -им **1. а)** *(правити сенку)* правиц цинь; **б)** *оп.* **сенчити (1); 2.** *(заслепљивати)* зашлєпйовац; **сунце нам очи сени** слунко нам очи зашлєпює
сенити се -им се *(заслепљивати се)*: **од јаке светлости сене се очи** моцна шветлосц зашлєпює очи
сеница[1] *и* **сеница** *ж.* **1.** *дем.* (< **сен(а)**) циньчок, мали цинь; **2.** *(баштенска колиба)* филаґория, хладнїк
сеница[2] *ж. зоол.* **а)** цинка (Parus); **велика** ~ велька цинка (P. major); **дугорепа** ~ длугокохвоста цинка (P. coudatus); **јелова** ~ ядловцова цинка (P. ater); **ритска** ~ ритова цинка (Remiz pendulinus); ~ **плавић** белавкаста цинка (P. caeruleus); **ћубаста** ~ чубаста цинка (P. cristatus); **б)** *звич. мн.* цинки (Paridae)
сеничар *х.* цинкар *(чловек хтори лапа цинки)*
сеничарка *ж. (замка за хватање сеница)* цинкарня
сеничији -а -е цинков; ~ **гнездо** цинково гнїздо
сеничић *х. (птић сенице)* цинче
сеничји -а -е *оп.* **сеничији**
сенка *ж. оп.* **сен; ◊ бацити сенку на кога, бити чија ~ и др.** *оп. под* **сен(а)**
сено *с.* **1.** шено; **2.** *(стог, камара)* копа шена; брадло шена
сенобитан -тна -тно *оп.* **сеновит (3)**
сеновит -а -о **1.** *(хладовит)* хтори прави (у хторим єст) вельо хладку, хладковити; ~ **дрво** древо хторе прави хладок; ~ **шума** лєс у хторим єст вельо хладку; **2. а)** *(таман)*

цми, циньови; **б)** *(прошаран тамним местима)* поцмени; **сеновите очи** поцмени (нафарбени) очи; **3. а)** *(злослутан)* зловисни; **б)** *(зачаран)* зачаровани; ~ **кућа** зачарована хижа; **4.** *(мутан, нејасан)* мутни, нєясни, цми; **сеновите мисли** цми думки
сеновито *присл. (попут сене)* як цинь, циньово
сенокос *х.* **1.** луки, дєп, пажица и под. *(хтори ше коша)*; ~ **је пун цвећа** по пажици єст полно квеца, пажица полна квеца; **2.** час кошеня трави; кошенє трави; **ускоро ће** ~ нєодлуга ше почнє кошиц трава; **то је било у сенокосу** то було кед ше трава кошела
сенокосан -сна -сно *(који је за косидбу)*: ~ **ливада** дєп на хторим мож кошиц траву; ~ **је доба** коши ше трава
сенокоша *ж. оп.* **сенокос (1)**
сенски -а -о шенов[и]; ~ **кола** коч зоз шеном
сент *х.* **1.** *(родни крај)* родзени (родни, родими) край; **2.** *(правац)* напрям, драга; **држаћемо се нашег сента** будземе ше тримац нашей драги
сентенца *и* **сентенција** *ж.* **1.** *(изрека)* сентенца, сентенция; **2.** *правн. (пресуда)* пресуда
сентенциозан -зна -зно сентенциозни
сентимент *х.* сентимент
сентименталан -лна -лно сентиментални
сентименталац -лца *х.* сентименталєц, сентиментални
сентиментализам -зма *х.* сентиментализ[е]м
сентиментализирати -ам *и* **сентименталисати** -ишем *зак. и нєзак.* сентиментализовац
сентименталист[а] *х.* сентименталист[а]
сентименталност *ж.* сентименталносц
сенф *х.* сенф
сенце -ца *и* -ета *с. дем. и гип.* шенко
сенчаст -а -о *(који је попут сенке)* хтори як цинь, циньови, цинясти
сенчити -им *нєзак.* **1. а)** *(покривати сеном)* прекривац дацо з циньом, руцац на дацо цинь; **косе линије су сенчиле лице** зукоси лениї прекривали твар з циньом; **б)** *(тамно бојити)* фарбиц на цмо, зацемньовац, циньовац; **2.** *фиґ. (јаче истицати)* визначовац; **дијалози личности сенче њихове носиоце** диялоґи особох визначую їх ноширтельох
сенчити се -им се *(постајати тамнији)* поставац цмейши, цмиц
сенчица *ж. дем.* циньчок, циньочок
сенцир *х. оп.* **синцир**
сењак *х. оп.* **сенарник**
сењер *и* **сењор** *х. (господар)* пан
сеоба *ж.* селїдба, селєнє; ◊ **велика** ~ **народа** *ист.* велька селїдба народох; ~ **душа** *рлґ.* селєнє душох
сеобени *и* **сеобни** -а -о *(селидбени)* селїдбови
сеоски -а -о валалски
сеоце -ца *и* -ета *дем.* валалчик, валалчок
сеоштина *ж. покр.* **1.** *(земља заједничка целом селу)* валалска жем; **2.** робота на валалскей жеми
сепарат *х.* сепарат
сепаратан -тна -тно сепаратни; ◊ ~ **мир** сепаратни мир
сепаратизам -зма сепаратиз[е]м
сепаратист[**а**] *х.* сепаратист[а]
сепаратистички -а -о сепаратистични
сепаратор *х.* **а)** сепаратор; **б)** *(за млеко)*сепаратор, *беш.* сеператор
сепарација *ж.* сепарация
сепаре -еа *х. и с.* сепаре
сепарирати -ам *и* **сепарисати** -ишем *зак. и нєзак.* сепаровац
сепет *х. (корпа која се носи на леђима)* кошар, *коц.* корпа
сепетак -тка *х. дем.* (< **сепет**) кошарик, *коц.* корпочка
сепетар *х.* ношач кошара/корпи *(оп.* **сепет**)
сêпија[1] *ж.* **1.** *зоол.* сипа (Sepa officinalis); **2.** сепия *(чарна чечносц хтору випущує сипа)*
сепија[2] *ж.* **а)** *(штављење коже)* квашенє *одн.* вирабянє скори; **б)** *(каца за штављење коже)* гордов за квашенє скори*;* **в)** *(течност за штављење коже)* сепия
сепса *ж. мед.* сепса, тrованє креви
септембар -бра *х.* септембер
септембарски -а -о септемберски
септет *х. муз.* септет
септима *ж. муз.* септима
септичан -чна -чно септични
сер *х. нєпрем.* сер *(титула анґлийского дворяна)*
сераскер *х. ист.* сераскер *(верховни командант у турским войску)*
серат *х. оп.* **серхат**
сератлија *х. оп.* **серхатлија**
сераф *и* **серафим** *х. рлґ.* серафим *(ангел найвисшого шора)*
серафимски -а -о серафимски; ~ **лик** серафимска подоба
серафин *х. оп.* **сераф**
сербез *присл. (слободно; без бриге)* шлєбодно; без бриґи, безбрижно; без страху
сербезан -зна -зно *(слободан; смео)* шлєбодни; шмели

сервал *х. зоол.* сервал (Felis serval)
сервер *х. спорт.* сервер, сервирач
сервиз *х. оп.* **сервис**
сервијета *ж. (салвета)* салвета; ручнї́чок, партикла
сервилан -лна -лно *(преко мере услужан, покоран)* сервилни
сервилност *ж.* сервилносц
сервирати -ам *зак и нєзак.* сервир[ов]ац
сервирка *ж.* сервирка
сервис *х. з розл. знач.* сервис; ~ **за прање** сервис за райбанє; **игра почиње сервисом** *спорт.* бависко почина зоз сервисом; ~ **за кафу** *(гарнитура посуђа)* сервис за кафу
сервисирати -ам *зак. и нєзак.* сервисовац
сервисни -а -о сервисни, сервисов; ~ **служба** сервисна служба; ~ **станица** сервисна станїца
сервус *х.* **1.** *(роб)* раб, слуга; **2.** *заст. (поздрав и отпоздрав)* сербус
сердар *х. ист.* **1.** *(старешина; војсковођа)* старшина; войсководитель; **2.** *(звање)* сердар
сердарија *ж. ист.* сердария *(обласц з хтору управял сердар)*
сердарски -а -о сердарски
сердарство *с.* сердарство
серђен *и* **серђер** *х.* орман у муре, плакар; полїца у муре
сережан *и* **сережанин** *х.* сережань *(чувар, стражар и под.)*
сережански -а -о сережаньски
серенада *и* **серената** *ж.* серенада
серж *х.* серж *(файта платна)*
серија *ж. з розл. знач.* серия
cêријски[1] *и* **серијски** -а -о серийни, серийски; ~ **производња** серийна продукция
cêријски[2] *и* **серијски** *присл.* серийно, серийски, у серийох
сериозан -зна -зно *(озбиљан)* сериозни, серйозни
серкл *х.* серкл; круг
сермија *ж.* **1.** *(иметак)* маєток, *беш. заст.* сермия; **2.** *(стока)* статок
серологија *ж. биол.* серолоґия *(наука о серумох)*
серолошки -а -о серолоґийни
сероња *х. вулґ. гандр. (слабић; плашљивац)* срайдош, тротькош
серпентин *х. мин.* серпентин
серпентина *ж. (звич. мн.)* серпентина
серсам *и* **серсан** *(коњска опрема)* серсан/серсам, штверци
сертификат *х.* сертификат
серум *х.* серум
серумски -а -о серумски
серхат *х. (гранично подручје)* граніца, країна
серхатлија *х. (граничар)* гранїчар
серџада -де *ж. и* **серџаде** -ета *с. оп.* **сеџада**
сесија *ж.* **1.** *(земљиште)* сесия; **2.** *(седница)* схадзка, зашеданє, сесия
сесијаш *х. (власник сесије (1))* сесияш
сесилан -лна -лно *(прирастао уз подлогу)* сесилни
сестерциј *х.* сестерций *(дробни пенєж у старим Риме)*
сести седнем *и* седем **1.** *з розл. знач.* шеднуц; ~ **за сто** шеднуц за стол; **сео је на коња** шеднул на коня; **сели су на брод** шедли на ладю; **врабац је сео на грану** тащок шеднул на конар; **2.** *нар. (отићи на седало - о кокошкама)* пошедац, шеднуц; **3. а)** *(зaћи - о Месецу, Сунцу)* зайсц, шеднуц; **б)** *(заузети положај на нечему)* спущиц ше; шеднуц; **већ је и магла села** уж ше и молга спущела; **в)** *(доћи у нормалан положај)* шеднуц, присц на место; **2.** *(настанити се)* змесциц ше на биванє, уселїц ше, населїц ше; **он ће сам ~ у ту кућу** вон ше сам уселї до тей хижи; **4.** *(кога - посадити)* намесциц шедзиц; **седе га поред огњишта** намесцел го шедзиц коло огнїска; **5.** *(почети)* почац, розпочац; **и ту седе причати о прошлости** и ту почал приповедац о прешлосци
сестина *ж. лит.* сестина
сестра *ж.* **1. а)** шестра; **рођена** ~ власна шестра; **медицинска** ~ медицинска шестра; **часна** ~ чесна шестра; **б)** *звич. при ословйованю, фам. (блиска особа)* шестричка; **сестро моја, не питај ме како ми је** шестричко моя, нє питай ше ми як ми; **2.** *(кћи очевог или мајчиног брата или сестре)* шестринїца, *рид.* шестренїца; ~ **од стрица, ~ од тетке, ~ од ујака** шестринїца; ◊ ~ **по млеку** *(кћи дојкиње у односу на туђу децу)* шестра по млєку
сестрим *х. оп.* **сестрић**
сестримити -им *зак. и нєзак.* **а)** прияц/примац як шестру; **б)** *(назвати/називати кога сестром)* волац дакого "шестро", ословйовац дакого зоз "шестро"; **в)** замодлїц/модлїц як шестру
сестримити се -им се *взаєм. повр.* зблїжиц ше/зблїжовац ше як зоз шестру
сестрин -а -о шестров, шестрин
сестрински[1] -а -о шестрински, шестров; ~ **љубав** шестринска любов
сестрински[2] *присл.* як шестра, [по] шестрински

сестринство *с.* шестринство
сестрити -им *оп.* **сестримити**
сестрић *х. (сестрин син)* шестров син
сестрица *ж. дем. и гип.* шестричка; ◊ **мразова** ~ *бот. оп.* **мразовац**
сестричина *ж. (сестрина кћи)* шестрова дзивка, шестрово дзивче
сестричић *х.* **1.** *дем.* шестров синочок; **2.** *(сестрић)* шестров син
сестрична *ж. оп.* **сестричина**
сêт *и* **сет** **1.** **(***осећање***)** чувство; **2.** *оп.* **сета**
сет[2] *х.* **(***савет***)** совит, рада
сет[3] *х***.** *спорт.* сет
сета *ж. (тешко душевно стање)* жаль, жалосц, зармуток, смуток; **заокупи га** ~ обнял го жаль
сетан **-**тна **-**тно **1.** **(***обузет сетом***)** жалосни, розжалосцени, зармуцени, засмуцени, смутни; **што си тако ~?** чом ши таки жалосни?; **2. а)** *(који изражава сету)* жалосни, смутни; ~ **осмех** жалосни ошмих; **б)** *(који изазива сету)* хтори виволує жалосц (смуток), розжалосцуюци, зармуцуюци; **сетни мирис** зармуцуюци запах
сетва *ж. осн. и фиг.* **а)** *(пшенице, овса, проса и сл.)* шатва, шаце; **б)** *(кукуруза, сунцокрета и сл.)* садзенє; ◊ **пролећна (јесења)** ~ ярня (єшеньска) шатва**; каква ~ , таква жетва** як пошеєш, так будзеш жац
сетвоспремач *х.* шатвопририхтовач
сетвени -а -о шатвови; **сетвени послови** шатвово роботи; **сетвене површине** поверхносци за шатву
сетер *х.* сетер *(файта пса)*
сетити -им *(кога - подсетити)* здогадац, здогаднуц; припомнуц; надпомнуц; **звона ме сете мога детињства** дзвони ме здогадали на мойо дзецинство; **мајка сети дете на учење** мац надпомла дзецку же ше ма учиц, мац здогадла дзецко на ученє
сетити се -им се **а)** *(обновити у памћењу)* здогадац ше, здогаднуц ше*;* присц на розум *(безос.);* припомнуц себе, пригадац себе; *рид.* спомнуц ше; **сетио се свога детињства** здогаднул ше свойого дзецинства, припомнул (пригадал) себе свойо дзецинство; **не могу да се сетим речи ове песме** нє можем ше здогаднуц словох тей писнї, нє може ми присц на розум як глаша слова тей писнї; **б)** *(домислити се, досетити се)* здогадац ше, здогаднуц ше; **неко се ипак сетио шта он смера** хтошка ше заш лєм здогаднул цо вон сце зробиц
сеткарити -им *(помало седети)* покус шедзиц, пошедзовац
сетно *присл. (тужно)* жалосно/жалошнє, смутно/смутнє, зармуцено, засмуцено, розжалосцено
сетовати[1] -тујем *(туговати)* буц жалосни (смутни, зармуцени, засмуцени, розжалосцени), смутковац
сетовати[2] -тујем *покр. (саветовати)* совитовац, радзиц
сећање *с.* < **сећати (се)**
сећати -ам *(кога - подсећати)* **а)** здогадовац, здогадац; припоминац; **ова песма ме сећа на родни крај** тота шпиванка ме здогадує на родзени край, тота шпиванка ми припомина родзени край; **б)** надпоминац; здогадовац; **зашто увек ја морам да те сећам?** чом ци я вше мушим надпоминац? чом це я вше мушим здогадовац?
сећати се -ам се **1. а)** *(обнављати у памћењу)* здогадовац ше, здогадац ше; приходзиц на розум *(безос.)*; припоминац, пригадовац себе; *рид.* споминац ше; **често се сећам тога** часто ше того здогадуєм; **б)** *(домишљати се, досећати се)* здогадовац ше, здогадац ше; приходзиц на розум *(безос.)*; **2.** *(памтити кога, шта)* паметац, здогадовац ше; **добро се сећам деде** добре паметам дїда, добре ше здогадуєм дїда
сећи сечем **1. а)** *(секиром и сл.)* рубац; **секао је дрва** рубал древа; **зимус смо секли лед на реци** вжиме зме рубали ляд на рики; **б)** *(ножем)* резац; крац; ~ **јабуку** резац яблуко; ~ **хлеб** резац (крац) хлєб; **в)** **(***маказама***)** штригац/стригац; **г)** **(***тестером***)** резац, пилїц; **г)** *(оперисати)* оперовац, резац; **2***.* *(убијати)* рубац, клац, забивац; **3. а)** *(кидати)* пререзовац, претарговац; **секли су им везу с гарнизоном** претарговали им вязу з ґарнизоном; **4.** *(пресецати)* пререзовац, резац; **уска улица је секла село** узка улїца пререзовала валал; ~ **кривину** пререзовац круцину; **чамац је секао матицу реке** чамец резал матицу рики; **5. а)** *(јако дувати - о ветру)* вицинац, моцно дуц*;* **б)** *(оштро гледати)* оштро патриц, вицинац (прецинац) з попатрунком; **в)** *(оштро, без увијања говорити)* оштро бешедовац (гуториц), рубац; **6.** *(пробадати)* стрикац, клац; **секло ју је над десном слепоочницом** стрикало єй над праву слиху; **7.** *(у игри карата)* **а)** *(предвајати шпил)* резац; **б)** *(побијати адутом)* биц, прибивац, резац; ◊ ~ **грану на којој се седи**

резац (пилїц) конар на хторим ше шедзи; ~ **коме дуван на глави** *(задавати велике тешкоће)* задавац вельки почежкосци; ~ **на пању** енерґично ришовац дацо; ~ **небо** *(дизати се врло високо)*: **зидине секу небо** муриска ше дзвигаю аж по нєбо, муриска режу нєбо

сећи се сечем се *взаєм. повр.* **1.** *(укрштати се)* презрезовац ше, прецинац ше, резац ше; **улице су се секле у правом углу** улїци ше резали под правим углом; **2.** *(борити се хладним оружјем)* резац ше, рубац ше, джобац ше

сећија *ж.* лавка *(древена, при муре, за спанє и шедзенє)*

сеф *х.* сеф; **2.** *(остава)* шпайз; шенк

сефард *х.* сефард *(Єврей зоз Шпаниї)*

сефардски -а -о сефардски

сефте -ета *с.* **1.** початок роботи, перша дньова тарґовина у дутяну; **кад је ујутру отворио дућан, комшија му је учинио** ~ кед рано отворел дутян, сушед му бул перша муштерия (сушед перши у ньго тарґовел); **2.** *у присловнїцкей служби (први пут)* перши раз

сефтеџија *х. (први купац)* перши купец у дутяну

сехир *х. оп.* **сеир**

сецавац -вца *х. покр.* гобльована, тарта *або* нарезана капуста

сецавица *и* **сецалица** *ж.* нож *(за резанє меса, овоци и под.)*

сецало *с. покр. оп.* **кресиво**

сецати -ам **1.** *(сећи на комаде)* резац; **2.** *(трзати, цимати)* потарговац, поривац; **јахач не сме** ~ **коња** шедлач нє шме потарговац коня; **3.** *(застајкивати у говору)* преривац, претарговац; загаковац ше; **4.** *(не давати мира честим захтевима, ометањем)* знємирйовац; завадзац; преривац; допивац

сецесија *ж. з розл. знач.* сецесия

сецесионизам -зма *х.* сецесиониз[е]м

сецесионирати -ам сецесионовац

сецесионист[а] *х.* сецесионист[а]

сецесионистичан -чна - чно *и* **сецесионистички** -а - о сецесионистични

сецикеса *х.* крадош *(хтори крадуци реже мещки)*

сецирати -ам *зак. и нєзак., осн. и фиґ.* сецир[ов]ац

сециште *с.* **1.** *мат.* точка резаня (презрезованя); **2.** *(раскршће)* крижна драга

сецкати -ам **1. а)** *(сећи на ситне комадиће)* резац, рубац *або* штригац на фалатки; шекац; **б)** *(засецати)* зарезовац, резац; заштриговац, штригац; **2.** *(често прекидати ток чега)* презрезовац, претарговац, преривац; **3.** *(пробадати):* **сецка ме у грудима** колє ме у першох

сецнути[1] -нем *зак. ґу* **сецати** *и* **сецкати**

сецнути[2] -нем *(заиграти на какав број, на лутрију и сл.):* **сецне на број 67** положел (почал бавиц и под.) на число 67

сецовати -цујем *(кладити се)* ставиц ше

сецовати се -цујем се *(слегати се)* сецовац, ушедовац ше

сеча *ж.* **1.** *(сечење)* рубанє; ~ **шуме** рубанє лєса; **2. а)** орубани конари; порубане древо; **б)** место дзе вирубани лєс, рубанє; **3.** *(убијање хладним оружјем)* резанє; рубанє; джобанє; ◊ ~ **кнезова** *ист.* рубанє (резанє) князох

сечевина *ж.* **1.** *(оштрица)* оштре; **2.** на дробно нарезане (нашекане) месо

сеченица *ж.* **1. а)** *оп.* **сечевина (1)**; **б)** дацо цо ма оштри боки, дацо оштре; **оштра** ~ **кукурузног лишћа** оштри боки кукурицового лїсца; **2.** прерубана драга у лєше

сечентизам -зма *и* **сеченто** *х. лит.* сечентиз[е]м, сеченто

сечивица *ж.* **1.** оштри бок (конєц, край) даякого орудия; **2.** файта длата за камень

сечиво *с. (алат за сечење)* алат (орудиє) за резанє *одн.* рубанє; **б)** *(оштрица сабље, косе и сл.)* оштре, оштри бок

сечимице *присл.* **1.** *(оштримице)* з оштрим [боком]; **ударити** ~ урубац *одн.* урезац; **2. а)** *(на ужу страну, усправно)* секом; **поставити цигле** ~ поставиц (покласц) цегли секом; **б)** *(ивицом отворене шаке)*: **ударити руком** ~ вдериц з боком отвореней гарсци; **3.** *фиґ. (оштро)* рубацо, оштро

сечина *ж (део шуме где је дрвеће посечено)* рубанє

сечица *ж. оп.* **секанта**

сечице *ж. мн. техн.* резаци клїщи

сечка *ж.* **1.** *(насечена храна за стоку)* шечка; **2.** *оп.* **сечкалица**

сечкалица *и* **сечкара** *ж. (машина за резање сточне хране)* шечка

сеџада -де *ж. и* **саџаде** -ета *с.* седжада *(тепих за муслимански обряд)*

сеша *и* **сешка** *покр. ж.* **1.** *гип.* (< сестра) шестричка; **2.** *(девојка)* дзивка

си *енкл. нєлит.* себе; **како да си помогнем?** як себе поможем?

сиба *оп.* **свиба**

сибарит *х. ист., фиґ.* сибарит
сибаритски -а -о сибаритски; ~ **живот** сибаритски живот
сибаријан *х. (нејака деца)* мали дзеци
сибила *ж. (врачара)* сибила
сибилант *х. ґрам.* сибилант
сибилински *и* **сибилски** -а -о *(пророчки; тајни)* сибилински, сибилски
Сибирац -рца *х.* Сибирец
сибирски -а -о сибирски; ~ **зима** сибирска жима
сив -а -о **1.** шиви; ~ **боја** шива фарба; **2.** *фиґ. (безизражајан)* шиви, безвиразни, нєодредзени; ~ **предосећај** нєодредзене предчувство ~ **пустош** шива пустош; **3.** *нар. поез. (о муњи)* блїщаци, швицаци; ◊ ~ **еминенција** *оп. при* **еминенција;** ~ **медвед** *зоол.* шиви медведз (Ursus arctos); ~ **маса** *анат.* шива маса; ~ **мрена** *мед.* бильмо, катаракта
сиваљ *х.* шиви конь
сиваст -а -о *оп.* **сивкаст**
сивац -вца *х.* **1.** *оп.* **сиваљ; 2.** ~ **камен** шиви камень; ◊ **прође** ~ **Крушевац** *нар. (сад је касно)* прешол пияц (вашар), уж по вашаре
сивети -вим *(постајати сив)* шивиц (*през.* -веєм)
сивети се -вим се шивиц ше *(през.* -веєм ше)
сивило *с. осн., фиґ. (сивоћа)* шивосц, шивидло
сивина *ж. оп.* **сивост**
сивити -им *(чинити сивим)* шивиц, робиц шивим; фарбиц на шиво
сивка *ж.* шива кобула *або* крава, шивка
сивкаст -а -о шивкасти, шивкави
сивко *х.* шивко *(мачка, праше и под.)*
сиво *присл.* шиво; на шиво
сивобрадац -аца *х.* чловек шивей бради, шивобради
сивоглав -а -о шивоглави
сивозелен -а -о шивожелєни
сивомаслинаст -а -о шивомаслинови
сивоња *х.* шиви вол *або* маґарец; ◊ **запео је (ради) као** ~ *(из све снаге ради тешке послове)* роби аж да ше потарга (урве)
сивоок -а -о хтори ма шиви очи, шивооки
сивоплав -а -о шивобелави
сивост *и* **сивоћа** *ж.* шивосц, шивидло
сивуља *ж.* шива кобула *або* крава, шивка
сига[1] *ж. ґеол.* сталаґмит; сталактит
сига[2] *ж.,* **сигаљ** -гља *и* **сигањ** -гња *х. (ведро, каблић)* каблїк
сигнал *х.* сиґнал
сигнализатор *х.* сиґнализатор
сигнализација *ж.* сиґнализация
сигнализирати -ам, **сигнализовати** -зујем *и* **сигналисати** -ишем *зак. и нєзак.* сиґнализовац
сигнални *и* **сигналски** -а -о сиґнални, сиґналски; ~ **заставица** сиґнална заставка
сигнатура *ж. з розл. знач.* сиґнатура
сигнирати -ам *зак. и нєзак. (обележити/обележавати)* **а)** означиц/означовац, сиґновац; **б)** подписац/подписовац, сиґновац
сиграти (се) -ам (се) *оп.* **играти (се)**
сигра *ж. оп.* **игра**
сиграчка *ж. оп.* **играчка**
сигур -а -о *оп.* **сигуран**
сигуравати -ам *нєзак. и част. ґу* **сигурати**
сигуран -рна - рно **1.** *(добро заштићен)* сиґурни, безпечни, *беш.* циґурни; **глава овде није** ~ **;** глава ту нє сиґурна; **2.** *(поуздан; солидан)* сиґурни, бизовни, *беш.* циґурни; **био је у сигурним рукама** бул у сиґурних рукох; **снег је дубок и** ~ шнїг глїбоки и сиґурни; **3.** *(уверен, убеђен)* сиґурни, бизовни, *рид.* певни, *беш.* циґурни; **нисам посве** ~ нє цалком сом сиґурни
сигурати -ам *зак. и нєзак.* **1.** *(учинити/чинити сигурним)* обезпечиц/обезпечовац, осиґурац/осиґуровац; **2.** *(спремити/спремати)* порихтац/рихтац, приготовиц/готовиц; **помогла му је свадбу** ~ помогла му порихтац свадзбу; **3.** *зак. (опремити)* опремиц дакого з дачим, обезпечиц дацо дакому
сигурати се -ам се *зак. и нєзак.* **1.** *(побринути се/бринути се за своју сигурност)* обезпечиц ше/обезпечовац ше, осиґурац ше/осиґуровац ше; **2.** *зак. (спремити се)* порихтац ше, осиґурац ше, обезпечиц ше; **ваља се** ~ **од зиме** треба ше порихтац за жиму (ґу жими)
сигурација *ж. беш. (сигурност)* сиґурносц, *беш.* сиґурация
сигурно *прис.* **1.** *(обезбеђено)* сиґурно, безпечно, *беш.* циґурно; **овде је најсигурније** ту найсиґурнєйше; **2.** *(без колебања)* сиґурно; **он ступа** ~ вон идзе сиґурно; **4.** *(јамачно, по свој прилици)* сиґурно, бизовно, (на)певно, *беш.* циґурно; ~ **има нешто на уму** сиґурно ма дацо на розуме; ◊ **полако али** ~ помали алє сиґурно
сигурносни -а -о сиґурносни, обезпечуюци; ~ **служба** сиґурносна служба; **сигурносне мере** сиґурносни мири
сигурност *ж.* **1.** *(безбедност)* сиґурносц, безпечносц; **јавна** ~ явна сиґурносц; **2.**

(увереност, поуздање) сиґурносц, бизовносц, певносц, прешвеченосц; **3.** *(чврстина, готовост)* сиґурносц; **у њеном ходу било је природне сигурности** у єй ходу було природней сиґурносци; ◊ **вентил сигурности** *техн.* вентил сиґурносци; **за сваку** ~ *беш. (за сваки случај)* за кажди случай

сидерит *х. мин.* сидерит

сидеричан -чна -чно сидерични; ◊ ~ **година** сидерични рок

сидероза *ж. мед.* сидероза

сидрен -а -е котвови, сидрови

сидрењак *х.* котвови (сидрови) ланц *або* штранґ

сидрити им *(спуштати сидро)* спущовац (руцац) котву (сидро)

сидриште *с. оп.* **котвиште**

сидро *с. оп.* **котва**

сидровина *ж.* такса за котвенє

сиже -еа *х.* сиже

сиз *х. пом.* ґарадичи *(з ограду, по хторих ше виходзи и зиходзи з ладї)*

сизати сижем *оп.* **сезати**

сизерен *х.* сизерен

Сизифов -а -о *и* **сизифовски** -а -о Сизифов, сизифовски; ◊ **посао (дужност)** Сизифова робота

сизифовштина *ж.* сизифовщина, сизифовска робота

сијати -јем *оп.* **сејати**

сијавица *ж.* **1.** *(севање муње)* блїсканє, блїск; блїснуце; **муња** ~ блїскавка; **2.** *(жигање)* стриканє; клаце, кольки

сијалица *ж.* грушочка

сијалични -а -о грушочкови

сијамски -а -о сиямски; ~ **близанци** сиямски двойнята; ~ **мачка** сиямска мачка

сијасет *х.* **1.** *(велика множина, сила чега)* сила, громада, полно, *заст.* крот; **скупило се** ~ **мува** назберало ше полно мухи; **2. а)** *(беда, напаст)* бида, зло; парада; **б)** *(бука, галама)* галайк, лярма; **3.** *(казна)* кара

сијати - ам **1.** *(одавати светло)* швициц; **звезде су сијале** гвизди швицели; **2.** *(о очима, лицу)* швициц ше, блїщац ше/блїщиц ше

сијати се 1. *(блистати се)* блїщац ше/блїщиц ше, швициц ше; **оружје се сијало** оружиє ше блїщало; **2. а)** *оп.* **сијати (2); б)** *(светлети се)* швициц ше; **небо се сијало од пожара** нєбо ше швицело од огня

сијер -а -о *х. оп.* **медљика**

сијерак[1] -рка *х. бот. оп.* **сирак**[1] **(2)**

сијерак[2] -рка *х.* **а)** мутна шветлосц *(пред швитаньом и пред змерканьом);* **б)** *(блесак)* блїск, блїснуце

сијечањ -чња *х. оп.* **јануар**

сијуцкати се -ам се *дем. и част.* < **сијати се**

сик *х. оном.* сичанє гускох

сика[1] *ж. оп.* **сека**[1]

сика[1] *ж. дзец. (сиса)* цици

сикан *х.* векше баранче, сикан

сикати сичем *и покр.* сикам **1.** сичац/сичиц; **гуске сичу** гуски сича; **2.** *(шуштати)* сущац/сущиц*;* **3.** *(о шикљању крви)* шикац, биц

сикира *ж. покр. оп.* **секира**

сикнути -нем **1.** *(викнути пискавим гласом)* засичац; **2.** *(шикнути - о крви и сл.)* шикнуц, вдериц

сиктав -а -о сичаци

сиктати -ћем **1.** сичац, *коц.* сичиц; **змија сикће** гад сичи; **љут човек је сиктао и псовао** нагнївани чловек сичал и лал; **2. а)** *(при пробијању ветра кроз теснаце)* гвижджац, *коц.* гвижджиц; **б)** *(при резању косом траве или жита)* бринїц; **в)** *(шикљати)* шикац**;** биц, вибивац

сиктер *викр. (одлази! ван!)* бер ше! вонка!

сиктерисати -ишем *зак. и нєзак. (грубо отерати/терати)* вигнац/виганяц

сиктер-кафа *и* **сиктеруша** *ж.* кафа пред одходом *(звичайно друга)*

сила *ж.* **1.** сила; **аксијална** ~ *ел.* аксиялна сила; **међумолекуларна** ~ *физ.* медзимолекуларна сила; **не могу ме силом натерати** нє можу ме на силу нагнац; ~ **је он** *(он је велике вредности)* вон сила; **2.** *(моћ)* сила, моц; **издаваше ме** ~ видавала ме моц; **ко има силе да буде жртва, тај није слуга** хто ма сили (моци) буц жертва, тот нє слуга; **производне силе** *екон.* продукцийни моци; **б)** *техн. (снага)* моцносц; **погонска** ~ погонска моцносц; **3. а)** *(велика количина)* сила, полно; **то је привлачило силу гледалаца** то прицаговало полно патрачох; **б)** *у присловнїцкей служби (врло много)*: ~ **пута** вельо раз; ~ **пута су му претили** вельо раз ше му грожели; ◊ **атомске силе а)** *физ.* атомово (атомски) сили; **б)** *(земље које располажу атомским наоружањем)* атомски сили; **виша** ~ висша сила; **елементарне силе** елементарни сили; **коњска** ~ *физ.* коньска сила; **мрачне силе** цми сили; **на силу** насилу *(1. з применку сили; 2. чежко, лєдво)*; **на силу бога** *оп.*

фраз. при **бог; нечиста** ~ *(ђаво) гандр.* нєчиста сила; **није силе** *беш.* **1.** *(није хитно)* нє нагле; **2.** *(нема потребе, није нужно)* нє потребне, нєт потреби; **није турска** ~ *оп.* **није силе (1)**; **ни силом ни милом** *(ни на који начин)* нїяк, нїяким концом; **под претњом силе** под гроженьом сили; **преко силе** прейґ (поверх) своїх можлївосцох; **свака** ~ **за времена** кажда сила до часу, анї єдна сила нє тирва вично; **свим силама, свом силом** зоз шицку силу, зоз шицкима силами; и з руками и з ногами; **седма** ~ *(моћ штампе)* седма сила; ~ **бога не моли** *(у великој опасности сва су средства допуштена)* кед нє мож иншак та ше муши так; ~ **теже** *физ.* сила чежи; **силе Осовине** *ист.* сили Осовини;**силом прилика** *(како прилике траже)* як обставини накладаю, *або ше преклада з дїєсловом* мушиц; **тамне силе** цми сили; **у силу бога 1)** *(против божије боље)* процив божей волї; **2.** *(врло много)* барз вельо, полно, сила

сила[2] *ж. (шамар)* пляска

силабичан -чна -чно *и* **силабички** -а -о силабични; ◊ ~ **стих** *лит.* силабични стих

силав *х. оп.* **силах**

силажа *ж.* силажа

силажни -а -о силажни

силаз *и* **силазак** -ласка *х.* **1.** *(силажење)* зиходзенє, сходзенє; **2.** *(место куда се силази)* место зиходзеня *(долу)*

силазан -зна -зно зиходзаци, зиходни, сходзаци; ◊ ~ **линија сродства** зиходзаца линия потомкох; **силазни акцент (нагласак),** ~ **интонација** зиходзаци акцент (наглашка), зиходзаца интонация

силазити -им **1.** зиходзиц, сходзиц; **2.** *(водити порекло)* походзиц

силазити се -им се *(спуштати се)* спущовац ше

силан -лна -лно **1.** *(врло јак; велик и јак)* (барз) моцни, силни; *поет.* могущи; **човек силне воље** чловек моцней волї; ~ **река** силна (могуща) рика; **2.** *(врло велик)* вельки, барз вельки, силни; **ветар носи силне облаке** витор ноши барз вельки хмари; ~ **студен** велька жима; **захвати је** ~ **страх** обнял ю барз вельки страх; **3.** *(који се истиче врлинама, способностима и сл.)*: **он је силан друг** вон барз добри (вон нє гоч яки) товариш; **4. а)** *у меновнїцкей функциї, одр. (властодржац)* силни; **силни овога света** силни того швета; **б)** *(насилан)* силни, насилни; ~ **ага** силни аґа

силаф *и* **силах** *х.* силах *(широки пас за ножи, мале оружје и мали предмети)*

Силвестрово *с. кат.* Силвестера *(остатнї дзень у року)*

силен -а -о *поет. оп.* **силан**

силесија *ж. и* **силество** *с. (велика множина)* полно, *заст.* крот, *беш.* сияса божа; **света је било** ~ швета було полно

силеџија *х.* **а)** *(силник)* насилнїк; **б)** *(онај који насилно обљубљује женску особу)* силователь, силовач

силеџијски[1] -а -о **а)** насилнїцки; ~ **поступак** насилнїцки поступок; **б)** силовательски, силовацки

силеџијски[2] *присл.* **а)** насилнїцки, як насилнїк, насилно; **б)** як силователь (силовач), силовательски, силовацки

силеџијство *с.* насилнїцтво, насилство

силикат *х. мин.* силикат

силикатни -а -о силикатни

силирати -ам силир[ов]ац, силосовац

силимице *присл. оп.* **силом**

силина *ж.* **а)** *(снага, моћ)* сила, моц; ~ **реч** моц словох; **киша пљусну свом силином** дижджь барз почал плющац; **ватра плане свом силином** огень моцно збовчал; **он викне свом силином** вон злярмал на цале гарло; **в)** *(силовитост, жестина)* силовносц; **из њега је избијала** ~ з нього вибивала силовносц

силити -им *(приморавати)* примушовац, силовац; **магла ју је силила на кашаљ** молга ю примушовала кашляц

силити се -им се *(напрезати се, приморавати се)* примушовац ше, силовац ше; **2.** *(разметати се снагом)* виказовац ше, виношиц ше з моцу

силициј[**ум**] *х. хем.* силиций, силициюм

силицијев -а -о силицийов[и], силициюмов[и]

силицијски -а -о силицийов[и], силициюмов[и], силицийски, силициюмски

силицијум *х. оп.* **силициј**

силка *ж. покр. (осат на класу)* осце

силник *х.* **1.** *(насилник)* насилнїк, тиран; гнобитель; **2.** *(који има богатство и моћ)* силни

силнички -а -о насилнїцки, тирански

силништво *с.* насилнїцтво, насилство, тиранство

силно *прис.* **1.** *(снажно, јако)* моцно, силно; **неко** ~ **закуца** хтошка моцно задуркал; **2.** *(врло)* барз; **књига јој се** ~ **допала** кнїжка ше єй барз попачела; **3.** *(одлично, изврсно)* барз крашнє, прекрашнє, одлично; ~ **се**

тамо провела прекрашнє ше там преведла; **4.** *(хитно, журно)* нагло; нагле; **то није било** ~ то нє було нагле
снлован -вна -вно *(пун снаге, силовитости)* моцни, силни
силовати -лујем **1.** *нєзак. оп.* **силити***;* **2.** *зак. и нєзак. (насилно обљубити)* силовац
силовит -а -о **1.** *(коме се тешко одолева; снажан)* силовни, моцни; ~ **напад** силовни (моцни) напад; **2.** вельки и моцни; барз моцни; силни; **напао је силовитом војском** нападнул зоз силним войском; **3. а)** *(насилан)* насилни; **б)** *(оштар, суров)* оштри, сурови; **4**. *(нагао)* силовни; нагли; **5. а)** *(који прети силом, опасан)* силовни, силни; опасни; ~ **звер** опасна жвир; **б)** *(немилосрдан)* нємилосердни; ~ **судбина** нємилосердна судьба; **6.** *(о пићу)* моцни
силовито *присл.* силовно, силовнє; моцно; насилу
силовитост *ж* силовносц
силогизам -зма *х. фил.* силоґиз[е]м
силогистички -а -о силоґистични
силом *присл.* насилу
силомер *х.* силомер
силомице *присл. оп.* **силом**
силос *х.* силос
силуета *ж.* силуета, подоба
силфе, силфи *и* **си**лфиде *ж. мн. мит. (вилењаци, виле)* силфи, силфиди
сиље *с. (насиље; силовитост)* насилство, насилносц; силовносц
симбиоза *ж. биол.* симбиоза
симбиозни -а -о симбиозни
симбиотичан - чна -чно симбиотични
симбол *х.* символ; ◊ ~ **вере** *рлґ.* символ вири
симболизам -зма *х.* **1.** *лит., ум.* символиз[е]м; **2.** *оп.* **симболика (1)**
симболизирати -ам *и* **симболизовати** -зујем *зак. и нєзак.* символизовац
симболика *ж.* символика
симболисати -ишем *оп.* **симболизирати**
симболист[**а**] *х.* символист[а]
симболистичан чна -чно *и* **симболистички** -а о символистични
симболичан -чна -чна *и* **симболички** -а -о символични
символ *х. оп.* **симбол**
сименталац -лца *х.* сименталєц *(буяк сименталскей файти)*
сименталка *ж.* сименталка *(крава сименталскей раси)*
сименталски -а -о сименталски; ~ **крава** сименталска крава

симетрала *ж. ґеом.* симетрала
симетрија *ж.* симетрия
симетричан -чна -чно *и* **симетрички** -а -о симетрични
симетричност *ж.* симетричносц
симит *х. и* **симита** *ж.* округли хлєб з билей муки
симиџија *х.* пекар
симиџиница *ж.* **1.** предавальня хлєба; **2.** *(симиџијина жена)* пекарка
симо *присл. покр. (овамо)* ту, тадзи
симонија *ж. церкв. ист.* симония
симпатетичан -чна -чно симпатетични; ◊ ~ **мастило (тинта)** симпатетична тинта
симпатизер *х.* симпатизер
симпатизирати -ам *и* **симпатизовати** -зујем симпатизовац
симпатија *ж.* симпатия
симпатисати -ишем *оп.* **симпатизирати**
симпатичан -чна -чно симпатични
симпатички -а -о *физиол.* симпатични; ~ **нервни систем** симпатична нервна система
симпатичност *ж.* симпатичносц
симлификовати -кујем *и* **симплифицирати** -ам *зак. и нєзак. ((у)чинити једноставним)* симплификовац
симплицизам -зма *х.* симплициз[е]м
симплицист[**а**] *х. (површан човек)* симплицист[а]
симплон *х.* симплон *(гайзибан хтори идзе през симплонски тунел)*
симпозиј[**ум**] *х.* симпозий, симпозиюм
симпозион *х.* **1.** *(гозба)* госцина; **2.** *оп.* **симпозиј**[**ум**]
симптом *х.* симптом
симптоматичан -чна -чно симптоматични
симс *х. оп.* **ксимс**
симсија *ж. (лула)* пипка
симулант *х.* симулант
симулантство *с. и* **симулација** *ж.* симуланство, симулация
симулирати -ам *и* **симуловати** -лујем симуловац
симултан -а -о симултани
симултанка *ж. шах.* симултанка
симфонија *ж.* симфония
симфонијски -а -о симфонийни, симфонийски; ~ **обрада** симфонийни обробок; ◊ ~ **оркестар** симфонийни оркестер
симфоничар *х.* симфоничар
син *х.* син; **има два сина** мам двох синох; **најбољи** ~ **своје домовине** *фиґ.* найлєпши син свойого отечества; ◊ **блудни** ~ блудни син; **божји (јединорођени, небески)** ~

божи (єдинородни, нєбесни) син; **духовни** ~ духовни син *(прихильнїк дачийого ученя);* **ђавољи** ~ чортов син; **кучкин (кујин, крмски, псећи)** ~ *оп. при* **кучкин; Евин** *(човек, смртник)* Евов син; **мамин (мајчин)** ~ *(мајчина маза)* мацеров (мам(к)ов) син; **мајчин сине** *(узвик као узречица)* брацику; **од оца на сина** од (з) оца на сина; **ротквин** ~ *гандр. (кукавица)* куриплах; ~ **љубави** *беш. (ванбрачно дете)* дзецко (син) любови; **татин** ~ **1.** *(син на оца)* син хтори барз (здабе) на оца; **2.** *(татина маза)* тат(к)ов син, оцов синочок; **црквени** ~ церковни тутор

синагога *ж* синаґоґа, *нар.* жидовня

синајлија *х. ауґм.* синиско

синак -нка **1.** *гип.* синочок; **2.** *бот. (црни граб)* чарни граб

сингав -а -о *(сив, сивкаст)* шиви, шивкасти

сингерица *ж. покр.* синґерица *(шиваца машина)*

сингл *х. спорт.* синґл

сингулар *х. ґрам.* синґулар

синдик *х. (правни заступник)* заступнїк, представнїк

синдикалист[**а**] *х.* синдикалист[а]

синдикални -а -о синдикални; ~ **покрет** синдикални рух

синдикат *х.* ~ **просветних радника** синдикат просвитних роботнїкох

синдикатски -а -о синдикатски

синдром *х. мед.* синдром

синђел *х. церкв. правосл.* синґел

синегдоха *ж. лит.* синеґдоха

синекура *ж.* синекура *(добре плацене мегке роботне место)*

сенемаскоп *х.* синемаскоп

синиглав -а -о хтори ма гемороиди

синигле -гала *ж. мн. покр.* гемороиди

синија *ж.* **1.** нїзки округли стол; **2.** *(чинија)* миска

синити -им **1.** усвойовац за сина; наволовац сином, гуториц дакому "сину"; **2.** *(преклињати):* **немој то да чиниш, синим те!** нє роб то, пребог це питам!

синкопа *ж. ґрам., муз. и др.* синкопа

синкретизам -зма *х. фил., линґв.* синкретиз[е]м

синовац -вца *х.* **1.** братов син *(другому братови або другим братом);* **то ми је** ~ то мойого брата син (хлапец)*;* **2.** *(у приснијем обраћању)* син; **е, синовче мој** е, сину мой

синовица, синовична, синовка *и* **синовкиња** *ж.* братова дзивка (дзивче) *(другому братови або другим братом)*

синовљев -а -о синов; ~ **жена** синова жена

синовљи -а -о синов, синовски; ~ **дужност** синова длужносц

синовно *прис.* як син, [по] синовски

синовњи -а -е *оп.* **синовљи**

синовски -а -о синовски

синовство *с.* синовство

синовче -ета *с. (мали синовац*) братов син (хлапец, хлапчик); *(мала синовица)* братово дзивче (дзивчатко)

синовчић *х. дем. и гип.* братов хлапчик

синод *х. церкв.* синод; **Свети архијерејски** ~ Святи архиєрейски синод

синодалан -лна -лно *и* **синодски** -а -о синодски, синодални; ~ **веће** синодска рада

синологија *ж.* синолоґия *(наука хтора виучує китайску филолоґию, културу, историю)*

синоним *х. ґрам.* синоним

сининиман -мна -мно синонимски, синонимни; ~ **реч** синонимске слово

синонимија *ж.* синонимия

синопсис *х. (нацрт)* синопсис

синоптичар *х.* синоптичар

синоптички -а -о синоптични; ~ **карта** синоптична карта

синор *х. (међа)* меджа, граніца

синорити -им поставяц меджу, розгранїчовац; ганчиковац

синоћ *присл. (јуче увече)* вечар; вчера вечар

синоћка *и* **синоћке** *присл покр. оп.* **синоћ**

синоћни -а -о *оп.* **синоћњи**

синоћница *ж.* **1.** *(синоћње вече)* вчерайши вечар; **б)** *(синоћњи догађај)* подія хтора ше случела вчера вечар, вечарша подія; **2.** *(вода синоћ наточена)* вечарша вода

синоћњи -а -о вечарши, вчеравечарши; вчерайши

синоубилац -лца *х. оп.* **синоубица**

синоубиство *с.* синозабойство

синоубица *и* **синоубојица** *х.* синозабойнїк, синоубийца

синоубојство *с. оп.* **синоубиство**

синтагма *ж. ґрам.* синтаґма

синтагматски -а -о синтаґматски, синтаґматични

синтагмички -а -о синтаґмични

синтакса *ж. линґв.* синтакса

синтаксички, синтактички *и* **синтактични** -а -о синтаксични, синтактични; ~ **грешка** синтаксична гришка

синтеза *ж.* синтеза

синтетизирати -ам *и* **синтетизовати** -зујем *зак. и нєзак.* синтетизовац

синтетичан -чна -чно синтетични; ~ **бензин** синтетични бензин; ◊ **синтетички језици** *лингв.* синтетични язики
синтетичар *х.* синтетичар
синтетички -а -о *оп.* **синтетичан**
синтетичност *ж.* синтетичносц
синтетски -а -о *оп.* **синтетичан;** ◊ **музика** синтетична музика
синус *х. мат., анат.* синус
синусни -а -о синусни, синусови
синути -нем **1. а)** *(блеснути, засјати)* блїснуц; зашвициц ше; заблїснуц, заблїщац ше; **сину муња** блїсла блїскавка, блїсло; **сину лампа** зашвицела ше лампа; **б)** *(свануги - о зори, дану):* **јутро је синуло** розвиднєло ше, ошвитло рано**; 2. а)** *(нагло ше појавити)* нараз ше зявиц, нараз присц; блїснуц; **пред очима нам сину слика** пред очми ше нам нараз зявела; **сину ми мисао** нараз ми пришла (блїсла) думка; **в)** *(полетети, јурнути)* розбегнуц ше, розлєциц ше; **животиње су синуле с места** животинї ше розбегли з места; ◊ ~ **главом (у глави, кроз главу, у памети)** *оп. фраз. при* **глава;** ~ **коме** [**пред очима**] *(одједном постати јасно)* блїснуц дакому [пред очми]; **синуо је у правој светлости** указал ше таки яки є, указал ше у правей шветлосци; **сунце ће** ~ **и на наша врата** огреє и нас слунко, швитнє и нам слунко
синхрон -а -о синхрони
синхронизам -зма *х.* синхрониз[е]м
синхронизација *ж.* синхронизация
синхронизирати -ам *и* **синхронизовати** -зујем *зак. и нєзак.* синхронизовац
синхронија *ж.* синхрония
синхроничан -чна -чно синхронїчни
синчић *х. дем.* синочок, син, хлапчик
синцилатити -им *зак. и нєзак.* потвердзиц/потвердзовац
синцир *х.* **1** *(ланац*; *окови)* ланц; ланци, железа, окови; **2.** *(поворка робља у ланцима)* ґрупа (колона) рабох *одн.* гарештанцох у ланцох; ◊ **направити од чега медведа на синциру** зробиц з дачого благородного звичайне средство за заробок
синцирац -рца *х. бот. оп.* **маслачак**
синцирлија *ж.* **1. а)** *звич. мн.* кульки повязани зоз ланцущком *(за полнєнє пушкох дакеди);* **б)** куля на гарештанских ланцох (оковох); **2.** синджирлия *(стари турски пенєж)*
сињ *х. оп.* **деверика**
сињав -а -о *оп.* **сингав**
сињавити -им *(постајати сињав)* шивиц, поставац шиви
сињак *х. покр.* **1.** *(густа магла)* густа молга; **2.** *зоол. оп.* **сеница велика; 3.** *оп.* **кукрика**
сињаст *и* **сињгав** -а -о *оп.* **сингав**
сињи -а -о **1**. а) *(сив)* шиви; ~ **камен** шиви камень; **б)** *(модар - о очима, мору, небу)* белави; ~ **море** белаве морйо; **2.** *(просед)* шивкасти, хтори почина шивиц; ~ **коса** шивкасти власи; **3.** *(црн, таман)* чарни, цми; ~ **гавран** чарни гавран; **4.** *фиґ.* **а***)* *(тежак)* чежки; ~ **терет** чежка терха; **б)** *(јадан, несрећан)* бидни, нєщешлїви, нєщесни; **сињи сирочићи** бидни широтки; **в)** *(страшан)* страшни; **пуче као** ~ **гром** пукло як страшни гром; ~ **кукавица** *нар. (јадна, несрећна особа)* нєщесни (нєщешлїви) чловек, сирот(к)а
сињорија *ж. (господа)* панове, панство; **2.** *ист.* синьория
сип *х.* наношенїско живого писку *(приписковитих морских и ричних побрежйох)*
сипа *ж. зоол.* сипа (Sepa officinalis)
сипав -а -о *оп.* **сипљив**
сипавац -вца *х.* астматичар, задихлїви чловек
сипавица *ж. (мећава)* курнява, фуявица*,* фуяш
сипак -пка -пко **1. а)** *(о брашну и сл.)* мелки; **б)** *(о земљи и сл.)* мелки; трушаци, розсиповаци; сипкаци; **в)** *(о снегу)* сипкаци; **2.** ~ **киша** дробни диждж
сипаница *ж. звич. мн. (оспе)* осипки
сипар *х.* **1.** материял хтори настал з отрушованьом скалох *(у подножју горох);* **2.** писковите морске побрежє
сипати[1] -ам *и* -пљем **1. а)** *(сипку материју)* сипац; ~ **брашно у врећу** сипац муку до меха; **б)** *(течност)* сипац, ляц; ~ **воду у чашу** сипац воду до погара; **в)** *(просипати нешто сипкаво по некој површини)* посиповац; сипац; ~ **прашак на рану** посиповац рану з пращком, сипац пращок на рану; **в)** *(летети на све стране)* лєциц, розсиповац ше; **искре су сипале из ватре** искри лєцели з огня; **2.** *фиґ.* **а)** *(о извору светлости)* розсиповац; **сунце је на све стране сипало своје зраке** слунко на шицки боки розсиповало свойо зарї; **б) сипао је увреде** гуторел (шоровал и под.) увреди єдну за другу; **митраљез је сипао куршуме** митралєз сипал кульки; **в)** *(брзо ићи, јурити)* швидко исц, бежац/бежиц, лєциц; **низбрдицом сипљем** з брега бежим; **4.** *(о снегу, киши и сл.)* барз падац, ляц;

сипац; **сипала је киша** диждж лял; **5.** *(новац)* розруцовац, ронтовац; ◊ **сипа као из кабла** лєє як з кабла (як з цивох); ~ **као из рукава (стихове, шале, увреде и сл.)** гуториц (приповедац, шоровац и под.) єден за другим (єдну за другу) (стихи, франти, увреди и под.); ~ **коме песак (прашину) у очи** *(заваравати кога)* зашлєпйовац дакому очи, руцац дакому писок (прах) до оч; ~ **песак у море** *(радити нешто узалуд)* черпац воду з купаком, у шитку воду ношиц; ~ **у грло** *(пити у великим гутљајима)* ляц до себе, льоґдац

сипати[2] сипљем *(тешко дисати)* дихциц, чежко дихац

сипати се -ам се *и* -пљем се **1.** *(просипати се)* розсиповац ше; висиповац ше; сипац ше; **песак се сипље по земљи** писок ше розсипує по жеми; **из назувака се сипала сува земља** зоз чарапох ше висиповала суха глїна; **2.** *(текући улазити)* чуриц; улївац ше; **кишница се сипље у канал** дижджовка чури до каналу; **4. а)** *фиґ. (нагло улазити или излазити)* гарнуц ше, нагло виходзиц *або* уходзиц; **људи су се сипали из сале** людзе ше гарли зоз сали; **б)** *(ширити се на све стране)* шириц ше, розлївац ше; **сипље се мирис из баште** шири ше запах зоз заградки; **в)** *(летети)* лєциц; сипац ше; **сила стрела се сипаше на њега** сила стрелох ше сипала на ньго

сипер, сиперак -рка *и* **сиперчић** *х. покр.* ручнїчок, салвета, портикла *(ручнїчок хтори ше кладзе дзецом коло шиї кед єдза)*

сипина *ж (брег од живог песка)* дина, наношенїско писку

сипити сипи **1.** *(ситно падати)* рошиц; **киша ситно сипи** диждж роши; **2.** *(просипати се)* розлївац ше, шириц ше; **млечна светлост је сипила с неба** млєчна шветлосц ше розлївала з нєба; **3.** *(пробијати се - о светлости)* пребивац ше; **4.** *(крунити се, мрвити се)* трушиц ше, розтрушовац ше; **сипила је слама и дигла се прашина** трушела ше слама и дзвигал ше прах

сипкав -а -о *(који се лако мрви)* сипкаци, трушаци, розсиповаци

сипкати -ам *дем. (<* **сипати**[1]**)** сипац кус-покус, посипковац

сипкати се -ам се *(мрвити се)* трушиц ше, буц сипкаци

сипљајив -а -о *оп.* **сипљив**

сипљење *с. дїєсл. мен. <* **сипити**

сипљи -а -о (< **сипа**) сипов; ~ **кост** сипова косц

сипљив -а -о **1.** *(који пати од астме)* астматични, задихлїви; **2. а)** *(промукао, пригушен - о гласу)* захрипнути, придавени; храпущаци; **б)** *(који изазива нападе сипње):* ~ **магла** давяца молга; **3.** *фиг.* **а)** *(који се тешко креће)* хтори ше чежко руша, стукаци; ~ **трамвај** трамвай хтори ше чежко руша; **б)** *(болестан, нездрав)* хори, нєздрави; ~ **доба** нєздрави час

сипљивац -вца *х.* астматичар, задихлїви

сипнути -нем **а)** насипац, усипац; **б)** *(течност)* насипац, усипац, наляц

сипња *ж. и* **сипот** *х. покр. мед.* астма, задихлївосц

сир *ж.* сир**; крављи** ~ кравски сир; **полумасни** ~ полумасни сир

сирада *ж.* белави жинор (шуйташ) *(за обшиванє селянских сукньох)*, сирада

сирак[1] -рка *х.* **1.** *дем.* сирчок; **2**. *бот.* цирок (Sorghum); **дивљи** ~ дзиви цирок (Sorghum halepense)

сирāк[1] -ака *х.* **а)** *(сироче)* широта, широтка; **б)** *(сиромах*; *просјак)* худобни, бидни; жобрак

сирана *ж. оп.* **сирарница**

сирар *х.* сирар

сирара *ж. зоол.* сирова муха (Piophila casei)

сирарица *и* **сирарка** *ж.* сирарка

сирарница *ж.* сирарня *(простория або предавальня)*

сирарски -а -о сирарски

сирарство *с.* сирарство

сираст -а -о сирасти; ~ **маса** сираста маса

сирац -рца *х.* груда (*заст.* ґомуля) сира *(округлей, кляпчистей форми)*

сиревина *ж. хем.* казеин

сирена *ж.* **1. а)** *мит.* сирена; **морска** ~ морска сирена; **б)** *фиґ.* фрайла; **2.** *(сигнална справа)* **а)** сирена; ~ **за узбуну** сирена за узбуну; **б)** *(на аутомобилу)* сирена, пищок; **3.** *мн. зоол.* сирени (Sirenia)

сиренин -а -о сиренов[и] ~ **глас** сиренов глас; ~ **заводљивост** сиренова зводлївосц

сиренски -а -о сиренски, сиренов[и]

сирило *с. оп.* **сириште (2)**

сирити[1] -им **1.** *(мешати сириште у млеко)* кляґац; **2.** *(лагано и лено радити)* цадзиц ше [як малєй], розцаговац ше; *пей.* коциц ше

сирити[2] им **а)** *(слабим светлом светлети)* ошвицовац зоз слабу (бляду) шветлосцу, слабо швициц; **б)** *(назирати се)* обачовац ше, нагадовац ше

сирити се -и се **а)** *(претварати се у сир - о млеку, стварати се - о сиру)* огривац ше; кляґац ше

сирицик *х.* сириджик, билїдло *(за украшованє твари)*
иришни -а -о **1.** (< **сириште (1)** римсков[и]; **2.** (< **сириште (2)** кляґов[и]; **сиришне жлезде** кляґово шлїжнїки
сириштара *ж. покр.* судзина за кляґ
сириште *с.* **1.** *анат. (четврти одељак желуца преживара)* римска*;* **2.** *(средство за сирење млека)* кляґ
сирков -а -о цирков[и]; ~ **метлица** циркова метолка
сирни -а -о сиров; зоз сиром; ~ **пита** пита зоз сиром; ◊ ~ **недеља (седмица)** *церкв.* сиропусни тидзень *(тидзень пред вельконоцним постом)*
сирник *х.* лепинь зоз сиром
сирница *ж.* **1.** колач зоз сиром; **2. а)** судзина за сир; **б)** *(просторија за сир)* сирарня
сиров -а -о **1. а)** *(непечен, некуван)* сирови; ~ **месо** сирове месо; **б)** *(непрерађен)* нєпреробени; нєвиробени; сирови; ~ **кожа** нєвиробена (сирова) скора; **в)** *фиґ.* сирови, сурови; **људи су у прво време били сирови** людзе на самим початку були сирови; ~ **стварност** сирова (сурова) стварносц; **2.** *(који је још пун влаге)* сирови, нєсухи; **ложе сирова дрва** топя з нєсухим древом; ◊ **суво и сирово** *(сва имовина)* шицко, шицок маєток
сировина *ж.* **1.** *(материјал за обраду)* сировина, сирови материял; **2.** *(сировост)* сировосц
сировински -а -о сировински
сировит -а -о сирасти, таки як сир
сировица *ж.* сирове (нєсухе) древо
сировњача *ж.* пита зоз сиром
сирово *присл.* сирово; сурово
сировост *ж.* сировосц; суровосц; ~ **израза** сировосц виразу
сиролик -а -о *оп.* **сираст**
сиромак *х. покр. оп.* **сиромах**
сиромах *х.* **1.** *(сиромашан човек)* худобни [човек]; **2.** *(јадник)* бидни (нєщешлїви, нєщесни), сеґинь, сирот(к)а, нєборак; ◊ ~ **духом** худобни з духом; ~ **као црквени миш** *(пуки сиромах)* голи як палєц
сиромашак -шка *х. дем.* худобенки; биднятко, сеґинятко, сирот(к)а
сиромашан -шна -шно **1.** *(убог)* худобни; ~ **крај** худобни край; **језик Ескима је** ~ **у облицима** язик Ескимох худобни у формох; **2.** *(несрећан, јадан)* бидни, нєщешлїви, нєщесни; ~ **дете** бидне дзецко; ◊ ~ **духом** худобни з духом
сиромашити -им I. *прех. (чинити сиромашним одн. сиромашнијим)* охудобньовац; **он сиромаши језик** вон охудобнює язик; II. *нєпрех.* **а)** *(постајати сиромашан)* поставац худобни *одн.* худобнєйши, худобнїц, охудобньовац; **њихова кућа поче** ~ їх дом почал худобнїц
сиромашки -а -о **1.** *(који се односи на сиромахе)*: **једу** ~ **јело** єдза єдзенє (за) худобних; ~ **кућа** худобни дом, худобне обисце; **2.** *оп.* **сиромашан (2)**
сиромаштво *с. и* **сиромаштина** *ж.* **1.** *(немаштина, беда)* худобство, худоба, бида; **2.** *(недовољност, оскудица у чему)* худобство; ~ **израза (мисли и сл.)** худобство виразу (думкох и под.); **3.** *(сиромаси, сиротиња)* худоба, худобни; худобенява; **5.** *(сиромашна имовина)* худобка, худоба, худобство
сиропусни -а -о: ~ **недеља (седмица)** *церкв.* сиропусни тидзень
сирота *ж. и х.* **1.** *(особа без родитеља)* широта, широтка; **2.** *(сиромах; сиромашица)* худобни [чловек]; худобна [жена]; **3.** *оп.* **сиромах (2)**
сиротāн[1] -ана *х.* **1.** *оп.* **сирота (1)**; **2. а)** *оп.* **сиромах (1); б)** *(просјак)* жобрак; **3.** *оп.* **сиромах (2)**
сиротан[2] -тна -тно **1.** *(који је сироче)* широта, широтка; **сиротна деца** широти; **2.** *(сиромашан)* худобни
сиротанче -ета *с. дем. и гип.* < **сиротан (1)**
сироти -а -о **1.** *оп.* **сиромашан (1, 2); 2.** *беш. (безначајан, ништаван)* бидни, нїчомни
сиротиња *ж.* **1. сиромаштво (1); 2. а)** *(сиромашан човек)* худобни чловек; **ја сам** ~ я худобни; **б)** *(сиромаси)* худобни, худоба; худобенява, худобщина; **сеоска** ~ валалска худоба; **3.** *(сиромашна имовина)* худобка; **узели су му ово мало сиротиње** вжали му тото кус худобки; **4.** *(неспособност)* худобство; **душевна** ~ душевне худобство
сиротињица *ж. дем. (сиромашна имовина)* худобка
сиротињски[1] -а -о *(који се односи на сиротињу):* ~ **јело** єдзенє худоби (худобних), єдзенє за худобу (худобних); ~ **кућа** худобни дом (фамелия, обисце); ~ **народ** худобни народ; ◊ ~ **сто (уред)** *ист.* широтни стол; ~ **новци** *ист.* широтни пенєжи*;* ~ **лето** красна и цепла єшеньска хвиля; **стигла и њега суза** ~ почувствовал и вон цо значи буц худобни; **танак (танушан) као свећа о сиротињском**

парастосу *(врло мршав човек)* сухи як поскона, сухандра

сиротињски[2] *присл.* як худобни, як худоба; як у худобного (худобних), як у худоби; **живе** ~ жию як худобни людзе

сиротити -им *оп.* **сиромашити** (II)

сиротица *ж.* **1.** *дем.* < **сирота; 2.** *оп.* **даниноћ**

сиротишни -а -о: ~ **дом** *оп.* **сиротиште;** ~ **управа** управа широтинца

сиротиште *с.* широтинєц, широтни дом

сиротно *и* **сирото** *присл.* як широта; як худобни, худобно

сиротовати -тујем **1.** *(живети као сироче)* буц широт(к)а; буц сам як широт(к)а; **2.** *(живети као сиротиња)* худобно жиц, буц худобни; жиц як худоба

сирочад *ж. зб. мен. оп*. **сирочићи**

сироче -ета *с.* широтка, широта

сирочићи *х. мн.* широтки, широти

сирће -ета *с.* есенц, *нар.* оцет; **винско** ~ вински есенц; **воћно** ~ овоцови есенц; ◊ **пролити (превалити)** ~ *(учинити неку неваљалштину)* зробиц даяку баламуту, наробиц (вистроїц, виконац) дацо; напаратовац дацо

сирћетана *ж.* фабрика есенцу

сирћетар *х.* есенцар

сирћетити -им **1.** *(зачињавати сирћетом)* есенцовац, оцтовац; **2.** *(претварати у сирће)* робиц же би дацо прешло на есенц; робиц же би ше дацо скисло

сирћетни -а -о есенцови, оцтови; ~ **киселина** есенцова (оцтова) квашнїна

сируп *х.* сируп; ~ **од малине** малинов сируп

сирчани -а -о циркови

сирчаница *ж. (хлеб од сирка)* цирков[и] хлєб

сирчић *х. дем.* сирчок

сиса *ж.* цицка; ◊ **дете од сисе (на сиси)** *(одојче)* дзецко на цицки, дзецко цо цица; **одбити од сисе** одбиц од цицки, одлучиц; **тек је од сисе отпао** *(још је врло млад)* ище му жовте у куцикох, ище є жєлєни

сисавци *х. мн.* **1** *зоол. оп.* **сисари; 2.** *єд. фиґ. (израбљивач)* паразит

сисак -ска *х.* цицок *(на гарчичку и под.)*

сисалац -аоца *х.* тот цо цицка

сисалица *ж. оп.* **сисаљка**

сисало *с.* **1.** *оп.* **сисалац; 2.** *(оно чиме се сише или из чега се сише)* цицадло; **3.** *оп.* **сисаљка (3)**

сисаљка *ж.* **1.** *(направа за сисање; рилица инсеката)* цицалка; **2.** *(цуцла)* цицок, дуда, цуцла

сисанац -нца *х. и* **сисанче** -ета *с. (дете или младунче које сиса)* дзецко хторе циц(к)а; младе хторе циц(к)а

сисара *ж. пей.* цицката

сисари *х. мн. зоол.* цицаре (Mammalia)

сисарски -а -о цицарски

сисат -а -о цицкати

сисати -ам *и* сишем **1. а)** *(о детету, младунчету)* цицкац, цицац; **дете још сиса** дзецко ище циц(к)а; **још сише прст** ище цица палєц; **б)** *(бомбон и сл.)* цицац; **сисао је крупан бонбон** цицал вельку бонбону; **2. а)** *(увлачити у плућа)* удиховац, уцаговац; **сисао је мирис руже** удиховал запах ружи; **б)** *(упијати течност)* уцицовац, цицац, упивац; **корен дрвета сише храну** корень древа уцицує пожову; **в)** *(изнуђивати новац лукавошћу)* здзерац, вицицовац; **господари сишу народ** панове здзераю народ; **3.** *(о апарату)* уцицовац; ◊ **нисам весла сисао** *оп. при* **весло;** ~ **из (малога) прста, из својих нокaта** видумовац дацо; ~ **нечију крв,** ~ **(пити) крв на памук** *оп. фраз. под* **крв**

сисач *х. техн. (справа за усисивање):* ~ **прашине** уцицовач праху; ~ **ваздуха** уцицовач воздуху

сисетина *ж. ауґм. и пей.* велька цицка, цициска

сисица *и* **сиска** *ж. дем.* цицочка

сискати -ам *дем.* цицкац

сисни -а -о цицков[и]: ~ **жлезда** цицков шлїшнїк

сиснути -нем (*једанпут повући течност уснама)* поциц(к)ац, цицнуц; поцагнуц

систем *х. и* **система** *ж.* система, систем**; парламентарни** ~ парламентарна система; **изборни** ~ виберанкова система

систематизација *ж. оп.* **систематика (1)**

систематизирати -ам *и* **систематизовати** -зујем *зак. и нєзак.* систематизовац

систематика *ж.* систематика

систематичан -чна -чно систематични

систематичар *х.* систематичар

систематичност *ж.* систематичносц

систематски -а -о систематични

системски -а -о системни, системски

систола *ж. мед., лит. и др.* систола

сит -а -о **1. а)** *(који је утолио глад)* сити; наєдзени; **ја сам већ** ~ я уж сити, я уж наєдзени; **имао је** ~ **изглед** мал **сити випатрунок; б)** *(који чини ситим)* сити; ~ **јело** сите єдло; **в)** *фиґ.* засицени; **сите боје** засицени фарби; **2.** *(богат)* богати; ~ **кућа** богати дом; **3.** *(родан, плодан)*: ~ **година**

бивни (родни) рок; ◊ **он је ~ (пресит) чега (рата, живота, игре и сл.)** *(он не жели што)* йому уж досц (вон уж сити) дачого (войни, живота, бависка и под.); **и вук ~ и коза цела (и овце на броју)** *оп. при* **вук;** ~ **гладном не верује** сити гладному нє вери; ~ **као крпељ** *(сувише сит)* наєдзени по ґаґор**;** ~ **сам свега** *(дојадило ми је све)* досц ми шицкого; ~ **(сити), до сита се најести (нагледати, напевати, наспавати, наразговарати, науживати и сл.)** *(до миле воље)* наєсц ше до сита (до ситосци, по ґаґор), напатриц ше на дакого (на дацо) до сита (до ситосци), нєвериц ше напатриц на дакого (на дацо)

сита *ж.* **1.** *(ситна сачма)* дробни броки; **2.** *(ситнеж од живине)* курчата, качата, гушата и под.; **3.** *(ситан новац)* дробни [пенєжи]; **4.** *бот. оп.* **вежљика**

ситан[1] -а -о *покр. звичайно у виразох:* ~ **се најести (нагледати и сл.), бити** ~ **чега** *оп. при* **сит**

ситан[2] -тна -тно **1. а)** *(који је самлевен или као самлевен)* мелки; ~ **снег** дробни шнїг; ~ **шећер** мелки цукер; ~ **брашно** мелка мука; **б)** *(мален; јако мален)* дробни; мали, малки; марни; **иде ситним кораком** идзе з дробнима крочаями; **ситна деца** дробни (мали) дзеци; ~ **зрневље** дробни заренка; **2.** *(мален по интензитету, вредности и сл.)* **а)** мали, малки**;** ~ **прозорчић** мали облачок; **б)** ценки; ~ **глас** ценки глас; **в)** слаби; ~ **здравље** слабе здравє; **г)** *(економски слаб)* дробни, мали*;* хтори ше продукує на мало; ~ **сељаци** дробни селянє; ~ **производња** дробна продукция, продукция на мало; **3.** *(безначајан, незнатан)* нєзначни, дробни, марни; **ситне ствари света** дробни ствари швета; **4.** *фиґ. (ништаван, низак)* нїчомни, нїзки, дробни; **знали су се увек уздићи над ситним пакостима** знали ше вше видзвигнуц понад нїчомни пакосци; ◊ **водити ситне разговоре** водзиц дробни бешеди; **похватати (најситније) конце чије** полапац [найценши] нїтки дакому; ~ **новац** дробни пенєжи; ~ **зверка (риба)** мала (дробна) риба; **ситна посла** *беш. (није важно)* дробнїца; ~ **стока,** ~ **благо** *(животиње нижег раста)* дробни статок; **ситне богиње** *мед.* осипки (Morbilli); **ситни сати** *(време иза поноћи)* по полноци, нєскоро вноци; ~ **грожђе** *(суво грожђе)* сухе грозно; ~ **сточарство** *екон.* дробне статкарство

ситанце -ца *и* -ета *с. дем.* шиточко

ситар *х.* шиткар

ситаст -а -о шиткасти

ситача *ж. (ситаста кост) анат.* шиткаста косц

ситашце -ца *и* -ета *с. дем. оп.* **ситанце**

сити *х.* сити *(центер вельких варошох)*

ситити -им *(засићивати)* засицовац

ситити се -им се *фиґ.* виполньовац свойо жаданє; насладзовац ше

ситнарија *ж. звич. мн.* **1.** *(ситнице, маленкости)* дробнїци, дробни ствари; **купују у продавницама којекакве ситнарије** купую у предавальньох койяки дробнїци (дробни ствари); **тргује ситнаријама** тарґує з дробнима стварами; **2.** *фиґ. (људи нижег положаја)* дробенява

ситнеж *х. и ж.* **1. а)** *(ситни предмети)* дробни ствари, дробни предмети, дробенява; **б)** *(унутрашњи органи заклане животиње)* живот, нукашньосци; нукашнї орґани; **в)** *(ситан новац)* дробни [пенєжи]; **г)** *(мала деца*) мал(к)и дзеци; **ґ)** (*животињска младунчад)* курчата, качата, гушата и под.; **2.** *фиґ.* **а)** *оп.* **ситнарија (2); б)** *(ситнице)* дробнїци; ~ **живота** дробнїци живота

ситнина *ж.* **1.** *(ситни предмети нечега)* дробни предмети; дробни фалатки; **мора нацепати ситнине за потпаљивање** муши нащипац дробни фалатки на подпальку; **2.** *(ситан новац)* дробни [пенєжи]; **3.** *фиґ. оп* **ситничавост**

ситнити им **1. а)** *(чинити ситним)* роздробньовац; розмелчовац, мелчиц; **б)** *(мрвити)* трушиц; дробиц; тлучиц; **в)** *(мењати крупне монете у ситне)* розменьовац; **2.** *фиг.* **а)** *(ићи ситним кораком)* дробчиц, дробкац; **ситни у варош** дробчи до варошу; **б)** *(ситно падати):* **снег је ситнио** падал дробни шнїг; **киша је ситнила** падал дробни диждж, рошел диждж; **в)** *(ситно поскакивати)* [на] дробно подскаковац

ситница *ж.* дробна ствар (робота, подїя и под.), дробнїца, дробнїчка; ◊ **знати што до (најмањих) ситница** знац дацо до [найменших] дробнїцох (детальох); **то је** ~ то дробнїца

ситничав -а -о **а)** *(педантан; ускогрудан)* хтори обраца увагу на дробнїци, хтори придава важносц дробнїцом, педантни; хтори ма узки попатрунки; ~ **политичар** политичар хтори придава важносц дробнїцом; **б)** *(безначајан, ништаван)*

дробни, беззначни, нїчомни; **ситничава питања** дробни питаня
ситничавац -вца *х. оп.* **ситничар (2)**
ситничавост *ж.* придаванє прейґмирного значеня дробнїцом, дробнїцарство; педантерство
ситничар *х. (трговац ситном робом)* тарґовец з дробну робу; **2.** *(цепидлака)* тот хтори придава прейґмирне значенє дробнїцом; дробнїцар; педант[ер]
ситничарија *ж.* **1.** *(трговина ситне робе)* предавальня дробней роби; **2.** *(ситнице)* дробнїци, дробенява
ситничарити -им *(трговати ситном робом)* тарґовиц з дробну робу, предавац дробну робу; **2.** *(цепидлачити)* придавац прейґмирне значенє дробнїцом; педантовац
ситничарски -а -о **1.** ~ **дућан (радња)** предавальня (дутян) дробней роби; **2.** *(који ситничари)* хтори придава прейґмирне значенє дробнїцом; педантерски, дробнїцарски; ~ **тачносц** педантерска точносц
ситничарство *с.* **1.** тарґовина з дробну робу; **2.** *оп.* **ситничавост**
ситниш *х.* **1. а)** *(ситан новац)* дробни [пенєжи]; **б)** *фиґ.* дробенява; **2.** *оп.* **ситнеж (1.б)**
ситно *присл.* **1. а)** *(на мале делове)* на дробно; на дробни фалатки; **истуцати** ~ на дробно потлучиц; **исећи месо** ~ порезац месо на дробни фалатки; **б)** *(о сипким материјама)* на мелко; **мење** ~ мелє на мелко; **2. а)** *(малим корацима; брзо)* з дробнима крочаями; [на] дробно; швидко; **дете** ~ **корача** дзецко крача з дробнима крочаями, дзецко дробчи (дробка); **б)** *(вешто)* схопно; ~ **засвира хармоникаш** схопно заграл гармоникаш; **в)** *(ниским гласом, тихо)* з нїзким тоном (гласом); поцихи, сцихa; **сат на торњу удара** ~ годзина на турнї биє з нїзким тоном; **г)** *(недовољно јако по снази)* слабо; **он** ~ **стење** вон слабо стука; **3.** *(у малим, а густим капљицама)*: **киша** ~ **сипа** пада густи (дробни) диждж; **4.** *фиґ. (безначајно; ниско)* беззначно; нєдостойно; нїзко
ситнобуржоазни *и* **ситнобуржоаски** -а -о дробнобуржоазки
ситноглав -а -о хтори ма малу (дробну) главу, малей (дробней) глави
ситногорица *ж.* дробни, нїзки лєс
ситнозор *х.* микроскоп
ситнозрн, ситнозрнаст *и* **ситнозрнат** -а -о дробнозарнови, дробнозарнасти
ситноклас -а -о хтори ма мали (дробни) класки
ситнолистан -сна -сно хтори ма дробни (мали) лїсца, дробнолїсцови
ситноплемићки -а -о дробнодворянски
ситнопроизвођачки -а -о дробнопродуковательски
ситносељачки -а -о дробноселянски
ситносликар *х. неол.* **1.** *(сликар минијатура)* маляр миниятурох; **2.** *(писац ситних околности)* описовач (писатель) дробних збуваньох
ситносопственик *х.* дробни власнїк (маєтнїк)
ситносопственички -а -о дробновласнїцки, дробномаєтнїцки
ситност *ж.* дробносц; ◊ **до ситности** *(детаљно)* до найменших детальох, до дробнїцох
ситноћа *ж.* **1.** *оп.* **ситност; 2.** *(ситне ствари)* дробни ствари, дробенява; **3.** *фиґ. (ништавност, нискост)* нїчомносц, нїзкосц, дробносц
ситнурија *и* **ситњарија** *ж. оп.* **ситнарија**
сито[1] *с.* шитко, *заст.* шито; **густо** ~ густе шитко; **ретко** ~ ридке шитко; ◊ **бити на ситу и решету, бити просејан кроз** ~ **и решето, проћи (кроз)** ~ **и решето** *(проћи кроз свакаква искушења)* барз вельо у живоце зазнац (дожиц, прежиц); прейсц [през] огень и воду; **ново** ~ **о клину виси** кажди початнїк ше барз заклада (трудзи) на роботи; **узети кога на** ~ **и решето 1.** *(добро проценити)* добре дакого прецењїц (визнац); **2.** *(критиковати)* вжац дакого на грабки
сито[2] *присл.* **1.** *(досита)* досита, до ситосци; **2.** *(до миле воље)* докля ци (му и по.) душа жада, кельо лєм сцеш (сце и под.)
ситост *ж.* **а)** ситосц; **б)** *фиґ. (пуноћа)* полносц, полнота, подполносц
ситуација *ж.* ситуация; ◊ **временска** ~ хвильова ситуация; **господар ситуације** пан ситуациї; **спашавати ситуацију** ратовац ситуацию
ситуациони -а -о ситуацийни
ситуиран -а -о **1.** *дїєсл. прикм.* < **ситуирати; 2.** *(осигуран материјално)* ситуир[ов]ани, обезпечени
ситуирати -ам *зак. и нєзак.* ситуир[ов]ац, обезпечиц/обезпечовац
сић *х. покр.* бакарна судзина за ношенє води
сићан -а -о *дем.* **1.** дробни, дробенки; **2.** мали, малки; малючки; **3. а)** *(малог интензитета)* слаби, слабки; **сићани гласићи** слабки

глащки; **б)** *(танак)* ценки, ценючки, ценюнди; ~ **жица** ценки дрот; **4.** *(безначајан)* беззначни, дробни, марни; ~ **парица** дробни пенєщок

сиһано *прис. (правећи мале и брзе кораке)* з дробнима крочаями, на дробно, на дробенко

сиһи сиђем **1. а)** *(доспети на ниже место)* зисц; **сиђи с дрвета** зидз з древа; **сишао је с коња** зишол з коня; **морате ~ с воза** мушице зисц з гайзибана; **б)** *(продрети у што)* войсц; **2.** *(о Сунцу, Месецу - заћи)* зайсц; **3.** *(спустити се)* спущиц ше; **вечер је сишла над село** вечар ше спущел над валал; ◊ ~ **с дневног реда** *(престати бити предмет расправљања)* зисц з дньового шора; ~ **с коња на магарца** *оп. при* **коњ;** ~ **с памети (с ума)** зисц з розума; **сиһи с позорнице** *фиґ.* поцагнуц ше *(з активней роботи)*, зисц з бини*;* **сишло ми је срце у пете** вошло ми шерцо до петох; ~ **у гроб** умрец

сиһи се сиђем се **1.** *оп.* **сиһи (1. а); 2.** *(скупити се)* зисц ше

сиһити се сиһим се *(опирати се; бити тврдоглав)* процивиц ше, одмагац ше; буц упарти, буц твардоглави

сиһушан -шна -шно **1.** *дем.* дробни, дробенки; мали, малки; малючки; **у мраку угледа сиһушну** прилику у цмоти збачел малку (дробну) подобу; **2.** *(морално слаб, низак)* дробни, марни, нїчомни; **како је човек ~ кад се дирне у његов понос** яки чловек марни кед ше руши його пиху

сиһушност *ж.* дробносц, малючкосц; марносц, нїчомносц

сифилис *х. мед.* сифилис (Lues)

сифилисни -а -о сифилисни

сифили[с]**тичар** *х.* сифилистичар

сифон *х.* сифон

сифонски -а -о сифонски; ~ **боца (флаша)** сифонска фляша

сихир *х. звич. мн. (чари)* поробенїско, поробене; **учинити** ~ поробиц

сиц *х. (седало у колима)* сиц; шедалка

сицер *х. беш.:* **подметити коме** ~ *(подвалити коме)* подваліц дакому, спораїц дакого

Сицилијанац -нца *х.* Сицилиянєц

сицилијански -а -о сицилиянски

сичан *х. хем.* арсеник

сичати -чим *(испуштати сиктав глас)* сичац, *коц.* сичиц

сичија *ж. оп.* **туберкулоза**

сичијав -а -о туберкулозни, *заст.* єфтикави

сиџил *х.* судске допущенє

сишче -ета *с. оп.* **сисанац**

сјавити -им **1.** *(сиһи са стоком у ниже место):* ~ **стоку с планине** зисц зоз статком з гори, одогнац (зогнац, пригнац) статок з гори; **2.** *(сатерати стоку негде)* зогнац; одогнац

сјављивати -љујем *нєзак. и част. ґу* **сјавити**

сјагњити се -и се *(о овци)* поводзиц ше; оплодзиц ше; остац котна

сјадити се -им се *(бити обузет очајањем)* буц обняти з розпуку

сјај *х.* **1. а)** *(јака светлост која сија)* моцна шветлосц, моцне шветло; зарї; блїск, блїщанє; блїщацосц, швицацосц; швиценє; **зажмирио је од сјаја сијалице** заджмурел од моцней шветлосци грушочки; **седе крај мора у сјају јесењег сунца** шедза при морю ошвицени зоз зарями єшеньского слунка; ~ **оружја** блїск оружия; **2.** *(блистање очију)* шветлосц; швиценє; блїск, блїщанє; **у његовим очима појавио се нови** ~ у його очох зявела ше нова шветлосц, його очи достали нови блїск; **3.** *фиґ. (блесак)* блїск; **лица су им озарена сјајем победе** твари им ошвицени з блїском побиди; **завео га је лажан ~ новца** зведол го фалшиви блїск пенєжу; ~ **нечијег талента** блїск дачийого таланту; **4.** *у атрибусткей функциї у полузложених словох*, *поет.*, *оп.* **сјајан (1)**

сјајак -јка *х. поет. дем.* < **сјај**

сјајан[1] *и* **сја̂јан** -јна -јно **1. а)** *(који даје јаку светлост; пун сјаја)* ясни; швицаци; ~ **сунце** ясне слунко; **сјајне звезде** ясни гвизди; ~ **небо** ясне нєбо; **б)** *(који се одсијава)* блїщаци, швицаци; ~ **метал** блїщаци метал; **сјајне очи** швицаци очи; **2.** *фиґ.* **а)** *(изврстан)* блїщаци; одлични, позарядови; нєзвичайни; ~ **успех** блїщаци успих; ~ **проналазак** позарядови пренаходок; ~ **писац** позарядови писатель; **б)** *(који се истиче спољашњим сјајем; диван)* прекрасни; розкошни; блїщаци; **била је на сјајном плесу** була на прекрасним танцу; **њена ~ појава** єй прекрасне зявенє; **в)** *(који је пун лепог)* прекрасни, радосни; ~ , **срећан дан** радосни, щешлїви дзень

сјајан[2] -а -о *дем. и гип.* швицаци, блїщаци, ясни, яснучки

сјајати (се) -јем (се) *и* **сјајити (се)** -им (се) **1. а)** *(светлети се)* швициц ше; **б)** *(блистати се)* блїщац ше, блїщиц ше; **2.** *(о очима, лицу)* швициц ше, блїщац ше, блїщиц ше; ◊

~ **од среће (од поноса)** швициц ше од щесца (од пихи)
сјајна *прикм., лєм у ж. роду:* ~ **кокошка** кура хтора ма у себе вайца
сјајно *присл. (на сјајан начин)* одлично; прекрашнє; блїщацо
сјајност *ж.* **1.** швицацосц, блїщацосц, ясносц; **2.** *оп.* **сјај**
сјакарити -им *покр.* **1.** *(скинути одело)* зоблєчиц, зруциц, зняц; **2. а)** *(зграбити)* хвациц, зґрабиц; **б)** *(на што - забацити)* руциц, заруциц, дзвигнуц; **на леђа сјакари џак** на хрибет руцел мех
сјактав -а -о блїщаци, швицаци; блїскотаци
сјактати (се) -кћем (се) *и* **сјактити (се)** -им (се) *(сјајити се упадљивим блеском)* швициц ше*;* блїщац ше; блїскотац ше; **снег сјакти на месечини** шнїг ше швици при мешачку; **очи му сјакте** очи ше му швица;
сјаранити се -им се *(спријатељити се)* сприятелїц ше, спайташиц ше; завесц ше, скомпаловац ше з даким
сјарити -им *и* **сјарнути** -нем *оп.* **подјарити**
сјасет *х. оп.* **сијасет**
сјати (се) сјам (се) *оп.* **сијати (се)**
сјатити -им навалїц на дакого з питанями
сјатити се -им се *(згомилати се, скупити се)* позберац ше, зобрац ше, збегнуц ше на громаду; згирчиц ше, згарнуц ше
сјаћивати се -ћујем се *и* -ћивам се *(скупљати се на гомилу)* зберац ше, збеговац ше на громаду; гирчиц ше, гарнуц ше до громади
сјахати сјашем I. *нєпрех.* **1.** *(сићи с јахаће животиње)* зисц; ~ **с коња** зисц з коня; **2.** *(спустити се јашући)* зисц, спущиц ше; присц; ~ **до потока** зисц (спущиц ше) на коньови ґу потоку; II**.** *прех. (скинути кога с јахаће животиње):* ~ **дете с коња** зняц дзецко з коня
сјахивати -хујем I. *нєпрех.* **1.** *(силазити с јахаће животиње)* зиходзиц, сходзиц; **2. а)** *(спуштати се јашући)* зиходзиц, сходзиц, спущовац ше; приходзиц; II. *прех. (скидати кога с јахаће животиње)* знїмац дакого *(з коня и под.)*
сјев... *оп.* **сев...**
сјед... *оп.* **сед...**
сједба *ж.* **1.** *оп.* **сетва; 2.** *(усев)* урожай
сјединитељ *х.* зєдинїтель, зєдиньовач
сјединити -им **1.** *(ујединити)* зєдинїц; злучиц; **2.** *хем.* злучиц
сјединити се -им се **1.** *(ујединити се)* зєдинїц ше; злучиц ше; **2.** *хем.* злучиц ше
сједињавати (се) -ам (се) **1.** зєдиньовац (ше); злучовац (ше); **2.** *хем.* злучовац (ше)
сједињеност *ж.* зєдинєносц
сјежити се -жим се **1.** *оп.* **најежити се; 2.** *(склупчати се као јеж)* скруциц ше, склубачиц ше
сјезерати се -ам се *и* **сјезерити се** -им се **1.** *(смирити се)* змириц ше; **2.** *(сабрати се)* зобрац ше, позберац ше, зисц ше
сјек... *оп.* **сек...**
сјен... *оп.* **сен...**
сјесенити се сјесени се: **сјесени се** почала єшень
сјет... *оп.* **сет...**
сјетило *с. (чуло)* осет
сјогунити се -им се *оп.* **узјогунити се**
сјуривати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **сјурити (се)**
сјурити -им **1.** *(кога, што)* **а)** *(отерати с нечега)* зогнац, одогнац з дачого; **б)** *(сатерати)* нагнац; **сјурили су вука у ћошак** нагнали вовка до кута; **в)** *(брзо спустити)* швидко спущиц; **војници су сјурили топове позади брега** вояци швидко спущели дзела за брег; **2.** *(стрчати)* збегнуц; **3. а)** *(зарити)* задзац, заджубнуц, зариц *(напр. нож, копию и под.);* **б)** *(испалити у кога)* виштрелїц
сјурити се -им се **1. а)** *(стрчати)* збегнуц; **сјури се низ степенице** збегнул по ґрадичох; **б)** *(сјатити се)* збегнуц ше; позбеговац ше; нагромадзиц ше, назбеговац ше; **в)** *(слити се)* збегнуц ше, зляц ше; **крв му се сјури у ноге** крев ше му збегла до ногох; **2.** *(зарити се)* задзац ше, заджобнуц ше, зариц ше
сјутра *присл. оп.* **сутра**
скавикати -ичем *оп.* **скамикати**
сказаљка *ж. оп.* **казаљка (1, 3)**
скакавац -вца *х. зоол.* **а)** конїк (Locusta); **б)** *мн.* конїки (Acridudae); **в)** *мн. (јата скакаваца као штеточина)* шашка; ◊ **зелени** ~ желєни конїк (Locusta viridis); ~ **европски путнички** шашка, путнїцки конїк (Pachytilus migratorius)
скакавица *ж.* **1.** *зоол.* скакачка*;* **2.** *(врста резе)* клянка
скакалиште *с.* скакалїще *(место за спортске скаканє)*
скакало *с.* **1.** *оп.* **скакач; 2.** преход на води по каменьох
скакаоница *ж.* скакальня, трамбулина
скакати скачем скакац
скакач *х.* **1.** скакач; **2.** *(у шаху)* конь
скакачки -а -о скакацки

скакољити *и* **скакорити** -им *(скакутати)* подскаковац
скакутав -а -о **а)** *(о човеку)* хтори ходзи подскакуюци; подскакуюци, подскаковаци, скакаци; **б)** *(покретљив, жив)* рухоми, живи; **в)** *(о светлости)* трепецаци; **г)** *(немиран; неравномеран)* нємирни; нєстаємни; нєровномирни
скакутати -ућем *и рид.* -утам **а)** *(поскакивати)* подскаковац; **скакутао је с ноге на ногу** подскаковал з ноги на ногу; **б)** *(трчкарати)* бегац; забеговац; **поглед му је скакутао с предмета на предмет** попатрунок му бегал з предмета на предмет; **в)** *(нагло мењати предмет разговора)* скакац з теми на тему; прескаковац
скала[1] *ж.* **1.** *звич. мн. (степенице)* ґарадичи; **2. а)** деска *(хтора служи за преход прейґ води або на ладю);* **б)** *оп.* **скела; в)** *(пристаниште)* пристанїще, лука, *заст.* порт; **3.** *(стена)* стина, скала; **4.** *(кришка)* струче; фалаток
скала[2] *ж.* скала: ~ **термометра** скала термометра; **музичка** ~ музична скала
скалабурити -им *(скупити без реда)* нагромадзиц, позберац без даякого шора
скалабурити се -им се *(скупити се, наћи се)* зисц ше, позберац ше
скалабурња *ж. покр. (неред)* нєшор, гаос
скалин *х. и* **скалина** *ж.* **а)** *(степеник)* ґарадича; **б)** *звич. мн. (степенице)* ґарадичи
скалп *х.* скалп
скалпел *х.* скалпел
скалпирати -ам *зак.* скалповац, скалпирац
скалупити -им *(сложити тканину и сл.)* зложиц; поскладац; ~ **ћебе** поскладац покровец; **2.** *(склопити)* зложиц, составиц; позберац
скалупљивати -љујем *нєзак. ґу* **скалупити**
скаља *ж. звич. мн. (ивер)* триска
скаменити -им скаменїц, закаменїц
скаменити се -им се **1.** скаменїц ше, закаменїц ше; **2.** *фиґ.* **а)** *звич. у форми дїєприкм. (умртвити се)* умертвиц ше, заумрец; **б)** *(укочити се)* заслупнуц, здревнїц, скаменїц ше
скамија *ж.* **1.** *(клупа)* лавка; лавочка; **2.** школска лавка*, нар.* столок
скамикати -ичем *и* **скамичати** -чем *оп.* **скичати**
скамп *х. оп.* **шкамп**
скамукати -учем *оп.* **скичати**
скандал *х.* скандал
скандализирати -ам *и* **скандализовати** -зујем *зак. и нєзак.* скандализовац
скандални -а -о скандални
скандалозан -зна -зно скандалозни, скандални
скандирати -ам скандир[ов]ац
сканити се -им се *(наканити се)* надумац, ришиц ше
скањив -а -о *(неодлучан, колебљив)* нєодлучни, колїмбаци, хтори ше (себе) двої
скањерало *с. и х. пей. (оклевало)* особа хтора ше предумує (ламе, двої, надумує)
скањерати се -ам се *(остајати неодлучан)* предумовац ше, надумовац ше, ламац ше, двоїц ше, двоїц себе
скањивати се -њујем се *и* -ам се *нєзак. ґу* **сканити се**
скапавати -ам *(губити живот)* умерац; гинуц, капац, страдац; *(о животињама)* здихац, капац
скапати -пам *и* -пљем *(изгубити живот)* умрец; погинуц, страдац; *(о животињи)* угинуц, загинуц
скапулар *х.* шкапуляр *(талисман коло шиї з обрациком святого)*
скапулати -ам **1.** *(кога, што)* виратовац, спашиц; охранїц, зачувац; **2.** *оп.* **скапулати се**
скапулати се -ам се виратовац ше, спашиц ше; охранїц ше, зачувац ше
скарабуџити -им скисинтовац, склєпац; скрамбльовац
скарадан -дна -дно *оп* **скаредан**
скарати -ам **а)** *(изгрдити)* вигандровац; **б)** *(испсовати)* вилац
скаредан -дно -дна бридки, нєшумни, нєпристойни
скасати -ам *(касајући сићи)* збегнуц дринґом, прибегнуц
скаска *ж.* сказка
скастити -им *(измислити; одлучити)* видумац; надумац
скаути *х. мн. (извидници)* скаути
скачатур *х. покр. оп.* **скакавица (2)**
скачити -им зняц зоз колка, гвозда и под. *(напр. пушку)*
скашити -им розправиц (поджамиц и под.) на кашу; *фиґ.* зджамиц
скважина *ж. (пора)* пора, дзирка
свара *ж.* сквара *(масц з лою, олєю, садла и пахняцого квица за масценє власох)*
скварити -им *(покварити)* погубиц
сквасити -им змочиц; замачац
сквачити -им **1.** заквачиц (*з квачку, ключку и под.);* **2.** *фиґ. (зграбити)* хвациц, зґрабиц
сквер *х.* сквер

сквика *ж. оп.* **скик**
сквичати -чим *оп.* **скичати**
скворац -рца *ж. покр. оп.* **чворак**
сквржуља *ж. зоол. оп.* **јаребица**
скврна *ж. (морална љага)* ганьба, шплях
скврнаван -вна -вно *(грешан, срамотан)* гришни; ганєбни; скверни, безчесни; *(укаљан)* забрудзени, завлачени
скврнавити -им *нєзак.* оскверньовац, обезчесцовац
скврнитељ *х.* оскверньовач, обезчесцовач
скврнити -им *оп.* **скврнавити**
скврчати -чим *(цврчати)* цверчац, *коц.* цверчиц
скврчити -им *(искривити, згрчити прст, леђа и сл.)* скруциц, зогнуц; скурчиц
скврчити се -им се **1.** *(згрчити се)* скруциц ше; зогнуц ше; скурчиц ше; згорбиц ше; **2.** *(наборати се)* зранцавиц ше, зранцовац ше
скела *ж.* **1.** *(сплав, трајект)* скела, *нар.* чайка; **2.** *звич. мн., буд.* алаши
скелар *х. оп.* **скелеџија**
скеларина *ж.* плаценє за превоз на скели (чайки), скеларина
скелет *х. осн., фиґ.* косцанїк, скелет
скелетни *и* **скелетски** -а -о скелетни, скелетски, скелетов
скелеџија *х.* скелар, чайкар
скељити -им *(спојити лепилом)* залїпиц, злїпиц
скепса *ж.* скепса
скептар -тра *х. оп.* **скиптар**
скептик *х.* **1.** скептик; **2.** *оп.* **скептичар (1)**
скептицизам -зма *х.* скептициз[е]м
скептичан -чна -чно скептични
скептичар *х.* **1.** *(следбеник скептицизма)* скептичар, скептик; **2.** *оп.* **скептик (1)**
скептичарски -а -о скептичарски, скептицки
скептички -а -о **а)** *а) (који се односи на скептике)* скептицки; **б)** *(скептичан)* скептични
скептично *присл.* скептично
скептичност *ж.* скептичносц
скерепити -им скапчац, споїц плїваюци обєкти
скерлет *х.* пурпурне (багрове, лилово-червене) платно *(за виробок драгоциних шматох)*; пурпурна (багрова, лилово-червена) фарба
скерлетан -тна -тно **1.** *(који је од скерлета): ~* **одело** шмати з пурпурного (багрового) платна; **2.** *оп.* **пурпуран**
скеч *х. театр.* скеч
скидати -ам **1.** знїмац; ~ **књиге са полице** знїмац книжки з полїци; **2. а)** *(одећу)* зоблєкац, зруцовац*;* **б)** *(капу, шешир са главе)* зруцовац, знїмац; **в)** *(обућу)* зобувац; **3.** *(уклањати са површине):* ~ **мрљу** одстраньовац шплях; ~ **израслину** одстраньовац (одрезовац) виросток; **4.** *(скупљати род)* знїмац, зберац; **5. а)** *(повлачити с каквог места одн. задатка)* знїмац, поцаговац*;* **б)** *(збацивати с дужности, развлашћивати)* зруцовац; **в)** *(устрељивати)* забивац, знїмац; **6.** *(преузимати с узорка)* копир[ов]ац
скидати се -ам се **1. а)** *(силазити)* зиходзиц, сходзиц; **б)** *(из воза, са кола и сл.)* зиходзиц, сходзиц; виходзиц; **2.** *(свлачити се)* зоблєкац ше, зруцовац ше
скија[1] *ж. (смучка)* ския
скија[2] *ж.* домашнї доган *(фабрично нє обробени)*
скијати (се) -ам (се) скияц ше
скијач *и* **скијаш** *х.* скияш
скијашки -а -о скияшски
скијаштво *с.* скияшство
скик *х. и* **скика** *ж.* квичанє; скинчанє; пищанє
скикнути -нем сквичац; заскинчац, зашкравунчиц; запищац; **2.** *(изгубити живот)* погинуц; умрец, гавкнуц
скинути -нем **1.** зняц; ~ **шешир с клина**зняц калап з колка; ~ **санкције** зняц санкциї; **2. а)** *(одећу)* зоблєчиц, зруциц*;* **б)** *(капу, шешир са главе)* зруциц, зняц; **в)** *(обућу)* зобуц; **3.** *(уклонити са површине):* ~ **мрљу** одстранїц шплях; ~ **израслину** одстранїц (одрезац) виросток; **4.** *(скупити род)* зняц, позберац; **скидоше богату летину** зняли (позберали) богати урожай; **5. а)** *(повући с каквог места одн. задатка)* зняц, поцагнуц*;* ~ **корпус с фронта** поцагнуц корпус з фронта; **б)** *(збацити с дужности, развластити)* зруциц; **в)** *(устрелити)* заштрелїц, зняц; **6.** *(преузети с узорка)* прекопир[ов]ац; ◊ ~ **бреме (терет)** зняц терху (криж); ~ **бригу (с врата)** зняц бриґу (з карку); ~ **кајмак (скоруп)** зняц (позберац) шметанку; ~ **капу (шешир) коме (пред киме)** *оп. фраз. под* **капа;** ~ **клетву (проклетство) с некога** зняц клятву (преклятство) з дакого; ~ **коме главу** *оп. при* **глава;** ~ **кринку (маску) с лица** зняц маску з твари; ~ **мрак с очију** *(упознати праву истину)* дознац (спознац) правду; розяшнїц ше *(безос.);* ~ **мундир** *(престати служити у војсци)* зняц униформу, зоблєчиц ше; ~ **очи (поглед) с кога** зняц очи (погляд) з дакого; ~ **с врата** зняц з карку; ~ **с дневног реда** зняц з дньового

шора; **скинуо сам га с ума** *(заборавио сам га)* зишол ми з розума, забул сом го
скинути се -нем се **1. а)** *(сићи)* зисц; **скине се низ високе лестве** зишол по високей драбини; **б)** *(изаћи из воза, са кола и сл.)* зисц; висц; **2.** *(свући се)* зоблєчиц ше, зруциц ше
скиптар -тра *х.* жезло, скипетер
скиселити (се) -им (се) сквашнїц (ше)
скиталац -аоца *х. оп.* **скитница**
скиталачки -а -о блукацки, скитацки
скиталица *ж. и х.,* **скитало** *х. и с. оп.* **скитница**
скитарати (се) -ам (се) *оп.* **скитати (се)**
скитати (се) -ам (се) *и* -ићем (се) блукац [ше], скитац [ше], вандровац; ловдозовац
скитач *х. оп.* **скитница**
скитачина *ж. оп.* **скитња (1)**
скитачки -а -о *оп.* **скитнички**
скитити -им позберац (завязац и под.) до звязки (до букета и под.)
скитница *ж. и х.* блукач; вандровнїк, вандровкаш; вандров
скитничити -им *оп.* **скитати (се)**
скитнички -а -о блукацки**;** вандровнїцки, вандровкашски
скитња *ж.* **1.** *(лутање)* блуканє, скитанє; вандрованє; **отићи у скитњу** пойсц ше блукац; пойсц по вандрох; **2.** *оп.* **скитница**
скица *ж.* скица
скицирати -ам *зак. и нєзак.* скицир[ов]ац
скичати -чим *(испуштати пискав глас)* **а)** *(о псу)* скинчац/скинчиц, шкравунчиц; **пас скиче** пес скинчи; **б)** *(о свињи)* квичац/квичиц; **в)** *(о мишу)* пищац/пищиц
склад *х.* **1. а)** склад; **савршен** ~ совершени склад; **б)** *(сагласност)* согласносц, склад; **у складу са нечим (неким)** у согласносци (складзе) з дачим (даким); **2.** *(слога)* злагода, складанє, злога; **братински** ~ братска злагода; **3.** *(усклађеност)* складносц, складанє, склад; ~ **боја** складносц фарбох; **4.** *(слој)* пасмо; насклад; ◊ **бити (живети) у складу с ким** *(живети у пријатељству, слози)* жиц з даким у злагоди; складац ше з даким; **довести што у** ~ усоглашиц дацо
складан -дна -дно **1.** *(правилно распоређен, грађен, састављен)* складни; добре *(*крашнє*)* звездзени), хтори ма красни звод; красни; ~ **тело** складне (крашнє звездзене) цело; **2. а)** *(уједначен)* складни, гармонїчни; **б)** *(пристојан, уљудан)* шорови; ~ **човек** шорови чловек; **3.** *(одговарајући)* хтори у согласносци (у складзе) з даким *або* дачим; **дело** ~ **са епохом** твор хтори у согласносци з епоху; **4.** *(сложан)* зложни; **складна браћа** зложни браца
складатељ *х.* композитор
складати -дам **1. а)** *(усклађивати)* усоглашовац, ускладзовац; **б)** *(састављати, спајати)* складац, составяц; **2. а)** *(компоновати)* компоновац; **б)** *(песме, стихове - састављати)* складац, писац; **3.** *(слагати)* складац
складати се -ам се *(скупљати се)* складац ше, зберац ше
складба *ж.* **а)** *(музичко дело)* композиция; **б)** мелодичносц
складишни -а -о складищни, маґазински
складишнина *ж.* надополнєнє за чуванє у складищу; лєжарина
складиштар *х. (магационер)* маґазинер
складиште *с.* **1.** *(магацин)* складище, складзиско, маґазин; ~ **дрва** складзиско древа, древотня; **2.** *фиґ. (богатство)* богатство
складиштити -им одкладац до складища, маґазиновац
складно *присл.* складно/складнє; крашнє, шумнє
складност *и* **складноћа** *ж.* складносц, склад
складња *ж.* **1. а)** *(дрва сложена у редове)* до крижа наскладани древа; **б)** *(крстина снопова)* марадик; **2.** *ґрам.* синтакса, *заст.* складня
склањање *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **склањати (се); 2.** *ґрам. заст.* менянє по припадкох, одменка
склањати -ам **1**. *(одстрањивати)* одстраньовац, скланяц; **2. а)** *(смештати на сигурно место)* одкладац; класц; **склања ракију у бифе** одклада палєнку до бифеа; ~ **јело са стола** одкладац єдзенє зоз стола; **б)** *(сакривати; прикривати)* скривац, криц; **3.** *(очи, поглед):* ~ **очи у страну** попатрац набок; попатрац инкадзи); **4.** *(наговарати на нешто)* нагваряц, наводзиц
склањати се -ам се **1. а)** *(померати се с каквог места)* поцаговац ше; сцекац ше; **склањајте се с пута!** сцекайце ше з драги!; **б)** *(уступати коме пролаз)* вистулац ше; **2. а)** *(одлазити на сигурно место)* сцекац; скланяц ше; **склањају се пред непријатељем** сцекаю пред нєприятельом; **б)** *(сакривати се)* скривац ше; **сунце се склања за облаке** слунко се скрива за хмари; **3. а)** *(пристајати на нешто)*

приставац; **б)** *(приклањати се)* хиляц ше, прихильовац ше, зогинац ше

склапање *с.* **1.** *дїєсл. мен.* **< склапати (се); 2.** *техн.* склапанє, монтир[ов]анє, монтажа

склапати се -ам се *нєзак. и част. ґу* **склопити се**

sклата *ж. оп.* **суклата**

склек *х. физк.* склєк

скленица *ж. (бочица од стакла)* склєнїчка, фляшочка

склепати -ам *и* **склепесити** -им *(начинити на брзину, лоше)* склєпац; скисинтовац; зробиц (направиц) шур-бур; ~ **шупу** склєпац шопу

склептати -ам -пћем **1.** *(опколити)* обколєшиц, окружиц; **2.** *оп.* **салетети** (I, **б)**

склептати се -ам се *и* -пћем се *(скупити се, стрчати се око кога)* збегнуц ше; позберац ше

склероза *ж. мед.* склероза

склерозан -зна -зно склерозни

склеротик *х. оп.* **склеротичар**

склеротичан -чна -чно склеротични

склеротичар *х.* склеротичар, склеротик

склештити -им сциснуц як зоз клїщами

склибити се -им се *(кревељити се)* викривяц ше, правиц ґримаси

склизавица *ж. оп.* **клизавица**

склизак -иска -иско шлїзки; шлїзкаци

склизалиште *с. оп.* **клизалиште**

склизаљка *ж. оп.* **клизаљка**

склизати -ижем *и* -ам *оп.* **клизати се**

склизати (се) -ижем (се) *и* -ам (се) шлїзкац ше; шмикац ше; ~ **на леду** шлїзкац ше на ляду

склизач *х. (клизач)* шлїзкач; корчоляш

склизнути -нем **1.** зошлїснуц ше; зошмикнуц ше; **склизнуће ти прстен с прста** зошлїшнє ци ше персцень з пальца; **2.** розбегнуц ше; сцекнуц

склизнути се -нем се пошлїзнуц ше

склизнуће *с.* зошлїзнуце

скло *с. покр. оп.* **стакло**

склон[1] *х.* **1.** *(склониште, прибежиште)* склонїще, склонїско, укрице; прибежище; **2.** *(крај)* конєц

склон[2] -а -о **1. а)** *(који нагиње; наклоњен)* прихильни; **она је** ~ **свему мистериозном** вона прихильна ґу шицкому мистериозному; **б)** *(вољан, готов на што)* порихтани, готови на дацо; **јавно мњење није увек** ~ **на праштање** явне думанє нє вше порихтане пребачиц; **2. а)** приятельски розположени ґу дакому; **б)** *(саосећајан)* сочувствительни, сочувствуюци; **склона срца** сочувствительни шерца; ◊ **бити** ~ *(желети, хтети)* жадац, сцец; ~ **паду** *(који може пасти)* хтори може спаднуц, хтори ше може звалїц

склонидба *ж. ґрам. заст.* пременка по припадкох, деклинация

склонит -а -о **1.** *дїєприкм.* < **склонити (се); 2. а)** *(забит)* хтори ше находзи далєко од драги, заруцени; **б)** заклонєни; хтори дава добре склонїще; **3.** *(повучен)* поцагнути; ~ **цура** поцагнута дзивка

склонити -им **1**. *(одстранити)* одстранїц, склонїц; **2. а)** *(сместити на сигурно место)* одложиц; положиц; **склонила је новац у фијоку** одложела пенєжи до фийовки; ~ **јело** одложиц єдзенє; **б)** *(сакрити; прикрити)* скриц; **нешто је украо и склонио себи** цошка украд и скрил за себе; **3.** *(очи, поглед):* ~ **очи у страну** попатриц набок (инкадзи); **4.** *(наговорити на нешто)* нагвариц, навесц; прецагнуц; **није ме могао** ~ **на то** нє могол ме нагвариц на то; ◊ **Боже, (ти) склони!** зохрань Боже; ~ **главу** *(наћи уточиште)* склонїц ше; ~ **шију пред неким** *(потчинити некоме)* схилїц ше пред даким, покориц ше (подац ше) дакому

склонити се -им се **1. а)** *(померити се с места)* поцагнуц ше; склонїц ше; сцекац ше, сцекнуц ше; **склоните се да и други уђу** поцагнїце ше (сцекайце ше) же би и други вошли; **б)** *(некоме с пута)* виступиц ше; **в)** *(удаљити се не желећи сметати)* виступиц ше, одстранїц ше; **г)** *(избећи ударац)* поцагнуц ше, вимкнуц ше; **2. а)** *(отићи на сигурно место)* сцекнуц; склонїц ше; **склонио се из земље** сцекол зоз жеми; **б)** *(сакрити се)* скриц ше; **сунце се склонило за облаке** слунко се скрило за хмари; **3. а)** *(пристати на нешто)* пристац; **мати се склонила да позову доктора** мац пристала же би поволали дохтора; **б)** *(приклонити се)* схилїц ше, зогнуц ше

склониште *с.* **1.** *(заклон)* склонїще, склонїско, укрице; заклон; **2.** *(скровиште)* скровище, тайне место; **3.** дом, социялна установа *(за старанє о худобних, нєзанятих, хорих и др.)*; **4.** азил

склоност *ж.* **1. а)** *(смисао, дар)* притока, склоносц; **још као дете показао је** ~ **ка поезији** ище як дзецко указал притоку ґу поезиї; **б)** *(нагон)* прихильносц, склоносц; ~ **ка пићу** прихильносц ґу пицу; **2.** *(спремност на нешто)* порихтаносц, розположенє, дзека; **3.** *(наклоност према некоме)* прихильносц, симпатия, любов

склоп *х.* **1. а)** *(међусобни распоред; структура)* склоп, звод; структура; ~ **проблема** склоп (звод) проблемох; **б)** композиция *(даякого уметнїцкого твора)*; **в)** *(спој)* состав; **2.** *(склапање, затварање)* заверанє; **3.** *тран.* склоп

склопац -пца *х.* **1.** *мед.* **а)** тетанус, склопци; **б)** *(чељусни грч)* склопци; **в)** *(траг од убода комараца)* охват; **2.** *покр. оп.* **склопка (1)**

склопити -им **1. а)** *(затворити неки предмет)* заврец; ~ **књигу** заврец кнїжку; **б)** *(саставити нешто расклопљено)* зложиц; поскладац*;* вискладац; **в)** составиц; збиц; позбивац; ~ **столове** збиц столи; **2.** *(уговор, мир и сл.)* заключиц, *нар.* справиц; **3. а)** *(створити, основати)* основац; ~ **задругу** основац задруґу; **б)** *(створити, смислити)* створиц, здумац; ~ **план** здумац план; **4. а)** *(кришом гурнути)* штуриц, дрилїц покрадзме; **склопи му нешто у руку** штурел му цошка до руки, **б)** *(почети чинити нешто)*: **митраљези склопише** митралєзи почали штреляц; ◊ **не** ~ **ока (очи)** *(не заспати)* анї очи нє заврец*;* ~ **брак** ступиц до малженства; ~ **очи (заувек)** *(умрети)* заврец очи (навше); ~ **познанство** упознац ше; ~ **пријатељство** постац з даким приятель; ~ **руке око врата** *(загрлити)* облапиц; оключиц ше дакому на шию; ~ **руке а)** *(замолити)* зложиц руки (як на молитву); **б)** *(престати радити)* зложиц (поскладац) руки

склопити се -им се **1.** *(затворити се)* заврец ше; **фронт се склопио око њих** фронт ше завар коло нїх; **2.** *(створити се, настати)* створиц ше, настац

склопка *ж.* **1.** *(клопка, ступица)* мачка; ступка; **2.** *(столица која се може склапати)* складаци карсцель; **3.** *ел.* склопка

склопни -а -о склопни

склопнице *ж. мн.* складаци ложки *(хтори уходза єдна до другей и ноша ше за пасом)*

склупчавати -ам **1. а)** *(савијати у клупко)* круциц до клубка; **б)** *(косу)* круциц до контї; **2.** *фиґ. (мрсити)* заплєтац, замервйовац

склупчавати се -ам се **1.** *(о човеку и животињи)* склубчовац ше; **2. а)** *(скупљати се у гомилу)* громадзиц ше; **б)** *(смотавати се као у клупко)* круциц ше як до клубка

склупчаница *ж. (пунђа)* контя

склупчати -ам **1. а)** *(савити у клупко и сл.)*: ~ **предиво** скруциц (покруциц) предзу до клубка; ~ **(власи)** скруциц власи до контї; **2.** *фиґ. (замрсити)* замервиц, помервиц

склупчати се -ам се **1.** *(о човеку и животињи)* склубачиц ше; скруциц ше; **2**. *(скупити се у гомилу)* позберац ше до громади

скљокати -ам *(срушити)* звалїц

скљокати се -ам се **а)** *(срушити се, пасти)* склягац ше, спаднуц; **б)** *(ислабити, онемоћати)* вислабиц, вислабнуц, ослабиц, ослабнуц

скљукати -ам *(утрпати, угурати силом)* уцискац, удрилїц

скљунити -нем:~ **нос** спущиц нос

скљунити се -нем се *(оборити главу; покуњити се)* зогнуц главу; счупиц ше

скљусити се -им се *оп.* **скљокати се (1)**

скнадити -им **1.** *(сложити, саставити)* зложиц, составиц; ~ **песму** зложиц писню; **2.** *(постепено стећи)* здобуц; змогнуц; **3.** *(сместити)* змесциц

скоб *х. (сусрет)* стретнуце

скоба *ж. (кука)* квачка

скобити -им *(састати се са неким)* наисц на дакого; стретнуц ше з даким

скобити се -им се *(срести се)* стретнуц ше

скобљавати (се) -ам (се) *нєзак. и част.* < **скобити (се)**

скобрљати се -ам се *оп.* **скотрљати се**

сковати скујем **1. а)** *(кујући начинити)* виковац; **б)** *(створити)* створиц, сковац; **в)** *(лаж, обману и сл. - смислити)* направиц, справиц, сковац; видумац, здумац; ~ **заверу против кога** направиц тайну догварку процив дакого; **2.** *(оковати)* оковац

сковитлавати (се) -ам (се) *нєзак. и част.* < **сковитлати (се)**

сковитлати -ам **а)** *(салетети, напасти)* нападнуц, навалїц на дакого; залєгнуц дакого; прициснуц дакого; **сковитлале га бриге** залєгли го (прицисли го) бриґи; **б)** *(разнети)* рознєсц, порозношиц

сковитлати се -ам се *оп.* **скотрљати се**

сковрљен -а -о *(повијен):* ~ **нос** скруцени нос

сковрчавати (се) -ам (се) *нєзак. и част.* < **сковрчити се**

сковрчити -им *(смотати, савити)* скруциц; закруциц

сковрчити се -им се **1.** *(савити се)* скруциц ше; **2.** *(скупити се)* счупиц ше

скојевац -вца *х. ист. (члан Скоја)* скойовец

скојевски -а -о скойовски

скок *х.* **1.** скок; ~ **с мотком** *спорт.* скок з палїцу; **велики** ~ *фиґ.* вельки скок; **2.** *(поскакивање, скакање)* подскакованє,

скаканє; скок; **3.** *(водени пад)* водови пад; водопад; ◊ **коњички (коњићев)** ~ *шах.* коньов скок; **куд ја (ти) оком, он скоком** *нар.* кадзи я (ти) з оком, вон скоком; **на ~ доћи** *(доћи на кратко време)* забегнуц; **на скоку** *нар.* **а)** *(у покрету, у борби)* у борби; **б)** *(на брзину)* нашвидко; **у ~ отићи** швидко одбегнуц

скокница *ж.* одскочна деска

скокнути -нем **1. а)** *дем.* (под)скочиц; кус (под)скочиц**; б)** *(учинити један скок)* скочиц; подскочиц; **2.** *(отићи на кратко време)* одбегнуц

скоковац -вца *х.* водопад *(у форми ґарадичох, зоз скали на скалу)*

скоковит -а -о нагли, хтори ше случує у скоку (скокох); ~ **пораст производње** нагле пороснуце продукциї

скоком, **скокомице** *и* **скокце** *присл.* **а)** такой, енки, такой-енки; **б)** скоком

скола *ж. покр.* школа

сколар *х.* **1.** *(ђак, студент)* школяр*;* студент*, заст.* штуденц; **2.** школовани [човек]

сколастика *ж.* схоластика

сколастичан -чна -чно схоластични

сколастичар *х.* схоластичар, схоластик

сколати се -ам се *оп.* **школовати се**

сколенати се -ам се *(пасти на колена)* клєкнуц, спаднуц на колєна

сколетати -ам *и* **сколетити** -им *(зграбити)* хвациц, зґрабиц

сколити -им **1. а)** *(опколити)* обколєшиц, обколїц, окружиц; **б)** *(притиснути)* прициснуц; **угњетач је сколио народ** гнобитель прициснул народ; **в)** *(савладати)* звладац; **2. а)** *(навалити)* навалїц, нападнуц на дакого; **б)** *(заокупити, спопасти)* нападнуц, навалїц, обшеднуц; напрец; **сколише ме питањима** нападли на мнє з питанями; **в)** *(обузети)* обняц; **сколи је страх** обнял ю страх

сколутати се -ам се *(склупчати се)* склубачиц ше, скруциц ше до клубка

скољавати -ам *нєзак. и част.* < **сколити**

скомбрљати се -ам се *(треснути, пасти; скотрљати се)* бухнуц, спаднуц; скотуляц ше, зґурбитац ше

скомина *ж. звич. мн. покр. (утрнулост зуба)* зацерпнутосц; **јео је зелено воће и добио скомине** єдол желєну овоц, та му зацерпли зуби

скомрачан -чна -чно **1.** *(шкрт)* скупи*;* **2.** *(сиромашан)* худобни

скомрачити -им **1.** *(бити шкртац)* буц скупи, буц скупенда, скуповац; **2.** *(бити сиромашан, оскудевати)* буц худобни; нє мац дачого

скондрљати се -ам се *оп.* **скотрљати се**

сконто *х.* сконто *(попуст на цену роби)*; ◊ **робни** ~ *тарґ.* робни сконто

сконцентрирати (се) -ам (се) *и* **сконцентрисати (се)** -ишем (се) сконцентровац (ше)

скончавати (се) -ам (се) *нєзак. и част. ґу* **скончати (се)**

скончање *с.* кончина, шмерц

скончати -ам **1. а)** *(довршити, окончати)* закончиц, докончиц; **б)** *(упропастити)* упрепасциц, знїщиц; **в)** *(убити)* забиц; **2.** *(умрети)* закончиц, умрец

скончати се -ам се **а)** *(убити се)* забиц ше; **б)** *оп.* **скончати (2)**

скопак -пка *х.* счухана мотика

скопати -ам **а)** *(шчепати, зграбити)* хвациц, зґрабиц; **б)** *фиґ. (напасти, изгрдити)* нападнуц, вигандровац; **2.** *(упропастити)* упрепасциц, знїщиц

скопати се -ам се *взаєм. повр. (зграбити се)* хвациц ше, зґрабиц ше

скопац -пца *х.* **1.** *оп.* **ушкопљеник; 2.** *мн. ист.* скопци *(вирска секта у царскей Русиї)*

Скопљак *и* **Скопљанац** -нца *х. (становник Скопља)* Скопян

скопнети -ним **1.** *(растопити се - о снегу, леду)* розпущиц ше*;* **2.** *фиґ. (изгубити снагу)* страциц моц; ослабнуц

скопчавати -ам закапчовац, капчац; скапчовац*;* звязовац вязац

скопчати -ам закапчац; скапчац; звязац

скор *х. спорт.* скор, резултат

скор -а -о *оп.* **скори**

скоравати се -ам се *нєзак. и част. ґу* **скорити се**

скоравити се -им се *оп.* **скорити се**

скорашњи -а -о **1.** *(недаван)* нєдавни; **за скорашњега рата** под час нєдавней войни; **2.** *(који ће се ускоро догодити)* хтори ше нєодлуга (пошвидко) случи (отрима и под.)

скорашњица *ж.* **1. а)** *(блиска прошлост)* блїзка прешлосц; **б)** *(блиска будућност)* блїзка будучносц; **2.** *(мало пре донесена вода)* швижа (фришка) вода; первей принєшена вода

скорбут *х. мед.* скорбут

скорети (се) -им (се) *оп.* **скорити² (се)**

скори -а -о **1.** *оп.* **скорашњи; 2.** *(брз)* швидки

скорим *присл.* **а)** *(недавно)* нєдавно; **б)** *(ускоро)* нєодлуга, *рид.* скоро
скорина *ж. (кора)* лупа; скорка
скорити[1] -им **а)** *(пожуривати)* попонагльовац; пошвидшовац; **б)** *(журити се)* понагляц; **в)** *(приближавати се крају)* приблїжовац ше [ґу концу]
скорити[2] -им *(учинити да нешто добије кору)* закоравиц, скоравиц, закорачиц; стварднуц
скорити се -им се *(добити кору)* закоравиц ше, скоравиц ше, закорачиц ше; стварднуц ше, затварднуц
скорице *присл. оп.* **скорим (а)**
скоро *п***рисл. 1. а)** *(недавно***)** нєдавно; **б)** *(одавно)* (уж) давно; длуго; досц длуго; **тако што ~ није било у нашем селу** таке дацо уж давно нє було у нашим валалє; **~ се није шишао** давно ше нє стригал; **в)** *(ускоро)* нєодлуга, пошвидко, пофришко; скоро; **2.** *(замало)* скоро, лємцо нє
скорозрелац -лца *х. и* **скорозрелица** *ж.* вчасна кукурица
скоројевић *х. гандр.* **а)** *(онај који се одскора обогатио)* новозбогацени [чловек], нови богач; **б)** *(који опонаша стил вишег слоја)* малограждан
скоројевићки -а -о *(који се односи на скоројевиће)*: **~ надменост** гербносц новозбогаценого; малогражданска гербносц
скоројевићство *с.* новозбогацени людзе, нови богаче; швидке збогацованє; малогражданство
скоропис *х. (брзопис)* швидкопис
скорописац -сца швидкописец
скорописни -а -о швидкописни
скоростек *х.* **а)** хтори ше швидко збогацел; **б)** *оп.* **скоројевић**
скоротеча *х.* **1.** *(гласник, курир)* глашнїк/-гласнїк; курир; **2.** *(ловац у шаху)* лауфер
скорпије *ж. мн.* **1.** *зоол.* шкорпиї, шкорпиони (Scorpionidae); **2.** *(Скорпија) астр.* Шкорпия, Шкорпион
скорпиони *х. мн. оп.* **скорпије**
скоруп *х.* **1.** *(масна материја на површини млека)* скорка; шметанка; **2.** *фиґ. (оно најбоље)* шметанка; ◊ **скинути ~ с нечега** зняц (позберац) шметанку з дачого
скорупак -пка *х.* скорочка *(на праве загоєней рани)*
скорупати се -ам се *и* **скорупити се** -им се *оп.* **скорити се**
скоруша *ж. оп.* **оскоруша**
скорушити се -им се *оп.* **скорити се**
скосити -им скошиц, покошиц
скосје *с. бот.* **а)** *(окресине)* окресани конари; **б)** *(осушени откоси траве)* осушени одкоси/покосаї трави; шено
скострешити се -им се *оп.* **накострешити се**
скот *х.* **1. а)** *(четвороножна животиња)* животиня, бидло; **живи као ~** жиє як бидло; **б)** *(младунче)* младе; **2.** *фиґ. (зла, подла особа)* скаранїк, скот
скотија *ж. зб.* животинї, бидла
скотина *ж. ауґм. и пей.* бидлїско
скоткати (се) -ам (се) уцискац (ше)
скотна *прикм. у ж. роду* котна
скотница *ж.* **1.** котна животиня; **2.** *фиґ. гандр. (неваљала жена, блудница)* сука
скотност *ж.* котносц
скотоложац -ошца *и* **скотоложник** *х.* содомист[а]
скотолоштво *с.* содомия
скотрљавати -ам котуляц
скотрљавати (се) -ам (се) котуляц (ше) долу, скотульовац (ше)
скотрљати (се) -ам (се) скотуляц (ше)
скотски -а -о бидлови, животиньски
скотурати -ам **1.** *(смотати у котур)* скруциц; **2.** *оп.* **скотрљати**
скотурати се -ам се **1.** *оп.* **склупчати се; 2.** *оп.* **скотрљати се**
скотурити се -им се *оп.* **склупчати се**
скоцати -ам *покр. (скршити, сломити)* зламац
скоцати се -ам се **1.** *(скршити се)* зламац ше; убиц ше; **2.** стварднуц ше *(як косц)*; змарзнуц ше
скочан -чна -чно *(који лако скочи, брз)* швидки, фришки; вертки; ◊ **~ кост, скочни зглоб** *анат.* скочна косц, скочни ставец
скочањити се -им се **1.** *(укочити се од студени)* здревнїц; замарзнуц як грублє; **2.** *(од изненађења)* заслупнуц
скочац -чца *х.* **1.** *(онај који скаче)* скакач; **2.** *зоол. (морска риба која скаче изнад површине)* скакачка, ципал (Mugil cephalus)
скочибубе *ж. мн. зоол.* скакачки (Elateridae)
скочидевојка *ж.* **1.** *(брза и окретна девојка)* швидка и вертка дзивка; **2.** *оп.* **бегуница (2)**
скочити -им **1.** *з розл. знач.* скочиц; **~ у воду** скочиц до води; **температура је скочила** температура скочела; **скочиле су да ме бране** скочели ме бранїц; **скочи с места један метар** скочел з места метер; **2. а)** *(одскочити)* одскочиц; **плашила се да ће јој каменчић ~ у око** бала ше же єй каменьчок одскочи до ока; **б)** *(у колу, плесу и сл. - поскочити)* подскочиц; метер; **3. а)** *(нагло настати - о ветру, бури и сл.)* нагло

(нараз) настац (почац); **б)** *(искочити, избити)* вискочиц; вдериц; **на очи му скочише сузе** на очи му вдерели слизи; ◊ **скочи, па онда реци хоп!** нє радуй ше напредок; **скочиће му то на нос** *(скупо ће га то стајати)* то ше му вимсци, заплаци (одбудзе) вон то, будзе вон бановац пре тото; **скочиће му глава** *(погинуће)* погинє; **скочиле су му (јој) акције, скочила му (јој) нумера (цена)** *беш.* скочела му (єй) цена, нагло му (єй) пороснул угляд; ~ **иза сна** нараз ше зобудзиц (пребудзиц); ~ **на високу полицу** *(стећи каријеру)* дойсц високо; ~ **из коже због нечега** *(силно се узрујати)* лємцо нє звиснуц пре дацо; вискочиц зоз скори пре дацо; ~ **коме у очи (у косу за врат)** *(жестоко некога напасти)* скочиц дакому до оч; ~ **коме у реч** *(прекинути некога у говору)* прервец дакого у бешеди; ~ **на ноге (на оружје)** *(побунити се)* дзвигнуц ше на оружиє; ~ **сам себи у уста** скочиц сам себе до устох, робиц дацо процив самого себе, процивсловиц самому себе; **скочио је врагу из утробе** *(јако је несташан, враголаст)* нє згорел би анї на огню, барз є живи (нєсташни); **срце му (јој) скочи** *(срце му заигра)* шерцо му (єй) почало швидше дуркац, шерцо му (єй) затрепецело; **у ватру и воду** ~ **за кога** *(све жртвовати за кога)* исц за даким на край швета (до огня и води)

скочни -а -о *оп.* **скочан**

скочница *ж. анат. (цеваница)* цива

скочност *ж. физк.* скочносц

скочњача *ж. оп.* **скочница**

скочци -чака *х. мн. ткац. покр.* шкрипци

скрај *прим. з ґен.* **а)** з конца; ~ **света** з конца швета; **б)** од**; вуци се** ~ **мене** сцекай одо мнє*;* **в)** *(поред)* при

скраја *присл.* **а)** *(на просторној граници чега)* на краю; **б)** *(са стране)* збоку/з боку; набоку/на боку; ◊ ~ **накрај** *(од једног краја до другога)* з конца на конєц

скрајати -ам *нєзак. ґу* **скројити**

скрајни -а -о *оп.* **крајњи**

скрајнути -нем *(повући у крај)* поцагнуц набок

скрајнути се -нем се *(повући се, склонити се)* поцагнуц ше, склонїц ше

скрајњи -а -о *оп.* **крајњи**

скрама *ж.* **1.** *(танка кора)* скорка, скорочка; *(танак лед)* лядзик, шкарупинка; **2.** *(на рани која зарашћује)* скорочка

скрамица *ж. дем. и гип.* скорочка

скрамка *ж. (мрвица)* отрушинка, отрошинка

скрасити -им **1.** *(учинити да нешто мирује)* змириц, примириц; **2.** *оп.* **скрасити се**

скрасити се -им се **а)** *(задржати се, смирити се на једном месту)* змириц ше, примириц ше, остац даґдзе; найсц себе помесценя *(хаснує ше з неґацию)*; **не може да се скраси на једном месту** нє може остац на єдним месце, нє може себе найсц помесценя; **б)** *(угушити бес)* змириц ше, улагоїц ше

скратити -им **1. а)** *(учинити краћим)* скрациц; ~ **рок у војсци** скрациц рок у войску; ~ **одело** скрациц шмати; **б)** *(умањити)* зменшац; ~ **беду** зменшац биду; **2.** *оп.* **ускратити;** ◊ ~ **време**: **играју карте да скрате време** картаю ше же би им прешол час; ~ **језик** *(обуздати језик)***: скрати мало језик** меркуй дакус цо бешедуєш, нє бешедуй вельо; ~ **кога за главу** забиц дакого

скратити се -им се **а)** скрациц ше; **б)** *(смањити се)* зменшац ше; **в)** *(ослабити)* ослабиц, ослабнуц; ◊ **скратише му (јој) се ноге** *(изгубио је покретљивост од великог узбуђења)* аж му (єй) ноги одняло (подоцало)

скратица *и* **скраћеница** *ж.* скраценє, абревиятура

скраћење *с.* скраценє; ~ **радног времена** скраценє роботного часу

скраћивати -аћујем **1. а)** *(чинити краћим)* скрацовац; **б)** *(умањивати)* зменшовац; **2.** *оп.* **ускраћивати**

скраћивати се -ћујем се **а)** скрацовац ше; **б)** зменшовац ше; **в)** *(слабити)* слабнуц, ослабйовац, слабиц

скрашавати -ам **1.** *(чинити да нешто мирује)* змирйовац, примирйовац; **2.** *оп.* **скрашавати се**

скрашавати се -ам се *(задржавати се, смиривати се на једном месту)* змирйовац ше, примирйовац ше, оставац даґдзе; находзиц себе помесценя *(хаснує ше з неґацию)*; **б)** *(угушивати бес)* змирйовац ше, улагойовац ше

скрб *ж (старање, брига)* старанє, бриґа, старосц

скрбан -бна -бно застарани, забриґовани

скрбити (се) -им (се) старац ше

скрбљеник *х.* хтори под дачиїм старательством

скрбник *х. (старатељ)* старатель

скрбништво *с.* старательство

скрвавити (се) -им (се) *(окрвавити (се))* закирвавиц (ше), окирвавиц (ше)
скргутати -ућем *оп.* **шкргутати**
скрдити -им **1.** *(скупити у гомилу)* позберац на громаду (до громади); **2.** *(ускладити)* усоглашиц, ускладзиц, зложиц
скрдити се -им се **1.** *(скупити се)* позберац ше, зобрац ше; зисц ше; **2.** *(удружити се, сложити се)* зложиц ше
скрђавати се -ам се *и* **скрђивати (се)** -ђујем (се) *незак. и част. ґу* **скрдити (се)**
скренути -нем **1. а)** *(заокренути)* скруциц; **скрену ка истоку** скруцел ґу востоку; **б)** *(свратити)* зайсц; **скренућемо његовој кући** зайдземе до його дому; **2. а)** *(окренути)* обрациц; **скренула је главу** обрацела главу; **скренуо сам разговор на другу тему** обрацел сом бешеду на другу тему; **б)** ~ **главу (поглед)** обрациц ше; попатриц; **3.** *беш. (полудети)* похибиц; ◊ ~ **помећу (с ума)** *(полудети)* зисц з розума, похибиц; ~ **пажњу на нешто** *(упозорити)* обрациц увагу на дацо
скресавати -ам *незак. и част. ґу* **скресати**
скресати -ешем **1. а)** орезац; орубац; окресац; ~ **гране** орезац конари; **б)** у велькей мири и нагло зменшац, скресац; ~ **буджет** скресац буджет; **2.** оштро и отворено повесц, повесц до оч, викласц; ~ **коме истину** повесц дакому правду до оч; **2.** *(брзо појести или попити)* полопотац, подедвиц, списац; попиц; **3.** *(испалити из ватреног оружја)* штрелїц; **4.** *(на брзину створити)* склєпац, скисинтовац
скрет *х. оп.* **скретај (1)**
скретај *х.* **1.** место дзе ше оддзелює (дзе скруцує) єдна драга; скруценє; **2.** *(скретање)* обрацанє; скруцованє; ~ **магнетске игле** обрацанє маґнетней игли
скретаљка *ж. оп.* **скретница**
скретање *с.* **1.** < **скретати**; **2.** *физ. (магнетне игле)* одклоньованє
скретати скрећем **1. а)** *(закретати)* круциц, скруцовац; **б)** *(свраћати)* заходзиц; **2.** *(окретати)* обрацац
скретница *ж. жель.* коляйопреводнїца
скретничар *х.* коляйопреводнїк
скречити (се) -им (се) претвориц (ше) до вапна
скрибент *х. гандр.* слаби писатель, скрибент
скрибоманија *ж.* скрибомания
скривалица *ж.* скриваца слика, скривачка; ◊ **играти се скривалице** *оп. при* **скривач**
скривалиште *с.* скривалїще, скривалїско
скривати -ам скривац
скривати се -ам се скривац ше
скривач *х.* скривач; ◊ **играти се скривача** бавиц ше на джмурки
скривен -а -о **1.** скрити; **2. а)** *(прикривен)* прикрити, скрити; **имали су скривене намере** мали скрити намири; **б)** *(уздржан)* стримани
скривеносеменарке *и* **скривеносемењаче** *ж. мн. бот.* скритонашенькаре (Angiospermae)
скривеност *ж.* скритосц; прикритосц
скривећке *и* **скривећки** *присл. (кришом)* покрадзме, *заст.* потутме
скривити -им **1. а)** *(погрешити, згрешити)* завинїц, звинїц, погришиц, схибиц; **б)** *(нешто - бити крив)* буц виновати, *заст.* буц причина; **ћерка је скривила мајчину болест** дзивка виновата пре мацерову хороту; **2.** *(искривити)* скривиц, викривиц
скривница *ж. оп.* **скровиште (1)**
скриж *х. оп.* **циклама**
скрижаљка *ж.* крижалька
скриња *ж.* **1.** *(шкриња)* лада, *заст.* скриня; **2.** *(мртвачки сандук)* труна
скрипта -пата *с. мн.* скрипти
скриптарница *ж.* скриптарнїца
скристализирати се -ам се *и* **скристализовати се** -зујем се *фиґ. (постати јасан* скриштальовац ше, скристализовац ше
скрити -ијем **1.** *(сакрити)* скриц; *експр.* сховац; **2.** *(утајити)* скриц
скрити се -ијем се скриц ше; *експр.* сховац ше
скришка *ж. оп.* **кришка**
скркати се -ам се *и* **скрљати се** -ам се *(сабити се, стиснути се)* збиц ше, сциснуц ше
скркнути се -не се **1.** *(згуснути се)* загуснуц, згуснуц ше; **2.** *(постати таман)* поцмиц; **3.** *оп.* **сркати се**
скрлет *х.* **1.** *оп.* **скерлет; 2.** *оп.* **шарлах**
скрлетити се -им се *(црвенети се)* червенїц ше
скрљати -ам *(сломити):* ~ **врат** зламац карк
скрмити -им унапрямиц (обрациц) ладю дакадзи
скрнав -а -о *и* **скрнаван** -вна -вно *оп.* **скврнаван**
скрнавити -им *оп.* **скврнавити**
скрњити -им *(заломити)* одламац
скроб *и* **скробац** -опца *х. з розл. знач.* крохмаль
скробити -им *(штиркати)* крохмалїц
скробни -а -о крохмальов[и]
скробовина *ж. (скробна материја)* крохмаль
скробут *х. бот. (павит)* брадичкар
скрован -вна -вно **1.** *(сакривен)* скрити; **2.** *(тајан)* тайни, таємни

скровит -а -о **1. а)** *(сакривен; сигуран)* скрити; сиґурни, безпечни; **б)** *(интиман)* скрити, интимни; **в)** *(тајан)* тайни, таємни; **2. а)** *(забачен)* заруцени; **б)** *(усамљен, тих)* осамени, цихи

скровиште *с.* **1.** *(скровито место; скривалиште)* скровище, скровиско; скриваліще, скриваліско; **2. а)** *оп.* **пребивалиште**; пребуваліще; **б)** *оп.* **прибежиште**; **в)** *(добро заштићено место, склониште)* склоніще, склоніско, укрице; **3.** *оп.* **складиште (1)**

скровце *присл. оп.* **скривећке**

скрозирати -ам *беш. (продрети кроз нешто)* пренїкнуц през дацо

скрозирати се -ам се *нар. (прегледати се)* препатриц ше на рендґен

скрозити се -им се *(провидети се)* превидзиц ше

скројити -им **1.** *(тканину, кожу и сл. код шивења)* скрац, зрезац; **2.** (*створити, саставити)* составиц, зложиц; скрац; ~ **статут** составиц статут; ◊ **складно скројен а)** крашнє ушити; **б)** *(лепих облика, складно грађен)* крашнє зведзени, красного зводу*;* ~ **коме капу** присиловац дакого на дацо цо му нє по дзеки**; скројен на божју** *нар. (добар и племенит човек)* добри як фалат хлєба

скројка *ж.* одштригнути фалат при скраваню

скроман -мна -мно скромни; ~ **човек** скромни чловек; ~ **плата** скромна плаца

скромно *присл.* скромно

скромност *ж.* скромносц

скрофулоза *ж. мед.* скрофулоза

скрпарити -им **1.** *(с муком стећи, скупити мало по мало)* чежко (якош) ше змогнуц на дацо; чежко (якош) назберац дацо; налатац ше на дацо; ~ **новац** якош назберац пенєжи; **2.** *(сакупити на брзину)* назберац нашвидко

скрпати -ам *и* **скрпити** -им **1. а)** *(с муком саставити, начинити)* чежко (якош) составиц (направиц и под.); **б)** *(начинити на брзину)* склєпац; скисинтовац; **скрпио је колибу** склєпал колїбу; **2.** *оп* **скрпарити (1);** ◊ ~ **крај са крајем** *(оскудно живети):* **скрпио је крај с крајем** чежко (якош) вижил; лєдво му виставало

скрпљавати *и* **скрпљати** -ам *нєзак. и част. ґу* **скрпати, скрпити**

скрстити -им *(прекрстити)* прекрижиц; зложиц, поскладац; **скрстио руке преко груди** зложел (поскладал) руки на першох; ◊ **седети скрштених руку** шедзиц зоз зложенима (з поскладанима) руками; **чекати (гледати) што скрштених руку** чекац тримаюци руки у кишенкох

скружавати се -ам се *покр. (устручавати се)* унїмац ше; ганьбиц ше

скружати се -ам се *(склупчати се)* скруциц ше, склубачиц ше

скружити -им потресц, пороштовац *(зарно у рошти и под. же би ше плєва позберала у штредку)*

скружити се -им се *оп.* **скружати се**

скрунити се -им се **1.** *(скотрљати се, пасти - о сузама и сл.)* скотуляц ше, спаднуц; **2.** *(распасти се)* роспаднуц ше, розтрушиц ше

скруњивати се -њујем се *нєзак. ґу* **скрунити се**

скрупула *ж.* скрупула; ◊ **човек без скрупула** *(човек без осећања дужности)* чловек без скрупулох

скрупулозан -зна -зно скрупулозни

срутити -им. *(учинити тврдим, скаменити)* стварднуц; скаменїц

скрутити се -им се *и* **скрутнути се** -нем се *(постати тврд)* стварднуц ше, затварднуц; здревнїц

скрутњавати се -ам се *и* **скрућивати се** -ђујем се *(постајати тврд)* ствардац ше, ше, затвардньовац; древнїц

скрушавати (се) -ам (се) *нєзак. и част. од* **скрушити (се)**

скрушен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **скрушити (се); 2. а)** *(морално утучен)* убити, зламани; **б)** *(огорчен)* огорчени; **3. а)** *(који се каје)* хтори ше кає, потульни, покорни; **б)** *(побожан)* побожни

скрушеник *х. оп.* **покајник**

скрушеница *ж. оп.* **покајница (1)**

скрушено *присл. (покајнички)* покаятельски; потульно, покорно

скрушити -им **1.** *(смрвити, здробити)* розтлучиц, потлучиц; розтрушиц, потрушиц; **скруши мало соли** розтлуч дакус солї; **2. а)** *(уништити)* знїщиц, дотлучиц; **б)** *(сломити, утући)* убиц, зламац; **речима га скруши** убил го зоз словами

скрушити се -им се **1.** *(смрвити се, здробити се)* розтлучиц ше; розтрушиц ше; **2. а)** ~ **на колена** клєкнуц, спаднуц на колєна; **б)** *(покајати се)* покаяц ше

скрхан -а -о **1.** *дїєсл. прикм.* < **скрхати (се); 2. а)** *(сломљен, утучен)* убити, зламани; **б)** *(уништен)* знїщени

скрхати -ам **1. а)** *(разбити, сломити)* розбиц; зламац, поламац; ~ **плуг** зламац плуг; **б)** ~ **орах зубима** розкушиц орех зоз зубами; **в)** *(савладати, уништити)* зламац, знїщиц; дотлучиц; ~ **отпор** зламац одуперанє; **г)** *(исцрпети)* вичерпац *(моц и под.);* **2.** *(набацати без реда)* наруцац; ◊ ~ **врат** зламац карк; **скрхала се (сломила се) кола на коме** *оп. при* **кола**

скрхати се -ам се **1. а)** *(разбити се, сломити се)* розбиц ше; зламац ше, поламац ше; **б)** *(пасти; настрадати)* спаднуц; настрадац; **скрхала се на земљу** спадла на жем; **да је клин из точка испао, сви би се скрхали** кед би льовнїк з колєса випаднул, шицки би настрадали; **в)** *(исцрпети се)* вичерпац ше; **2.** *(згрнути се)* згарнуц ше, назберац ше

скрцати (се) -ам (се) *(нагурати (се))* нацискац (ше), надриляц (ше)

скрцкати -ам **1. а)** *(здробити, разбити)* розбиц, розтлучиц; **б)** ~ **орах зубима** розкушиц орех зоз зубами; **в)** *(сломити, уништити)* зламац, знїщиц; **2.** *фиґ. оп.* **скршити (2)**

скршити -им **1. а)** *(сломити)* зламац, поламац; **скрши неколико грана** злам даскельо конари; **б)** *(морално утући)* убиц, зламац; упрепасциц, запрепасциц; **скршиће је та вест** убиє ю тота вистка; **скршисмо своју младост** упрепасцели зме свою младосц; **2.** *(улудо потрошити, straћити)* розруцац, розронтовац

скршити се -им се *(сломити се)* зламац ше, поламац ше

скрштавати *и* **скрштати** -ам *нєзак. и част. ґу* **скрстити**

скувати -ам **1. а)** *(јело)* увариц; навариц; ~ **пасуљ** увариц пасулю (пасулї); **б)** *(млеко)* превариц; **в)** *(оброк)* увариц; зготовиц, порихтац; ~ **вечеру** увариц (зготовиц, порихтац) вечеру; **2.** *покр. (замесити)*: ~ **хлеб** замишиц хлєб; **3.** *(припремити лекарски инструмент искувавањем)* виварц, дезинфиковац; **4.** *(наговорити некога на нешто)* нагвариц, навесц дакого на дацо; ◊ ~ **буну** побунїц; ~ **коме чорбу (кашу, попару)** *оп. при* **кувати**

скувати се -ам се **а)** *(о јелу)* уварц ше*;* **б)** *(о млеку)* превариц ше

скудити -им *(оцрнити)* поогваряц; очарнїц

скужа *ж. покр. (оправдање, изговор)* оправданє, вигварка

скужати -ам *покр. (опростити)* пребачиц

скукавичити се *и* **скукавчити се** -им се *(постати плашљив)* постац куриплах

скулптор *х.* скулптор

скулпторски -а -о скулпторски

скулптура *ж.* скулптура

скунабити -им *(снабдети се)* подмириц ше, обезпечиц ше з дачим

скунаторити -им *оп.* **скуцати (1)**

скуњити -им *оп.* **скуњити се (1)**

скуњити се -им се **1.** *(спустити главу)* спущиц (зогнуц) главу; **2. а)** *(увући се под нешто)* уцагнуц ше; **б)** *(скупити се, згрбити се)* счупиц ше, згорбиц ше

скуп[1] *х.* **1. а)** *(састанак)* сход; **б)** *(састанак ради забаве):* **увече одлазе на скупове** вечарами одходза до дружтва; **в)** ґрупа; **2.** *(множина појмова)* множество; **теорија скупова** *мат.* теория множествох; **3.** *у прислoвнїцкей служби:* **у скупу** *(заједно, скупа)* вєдно; ◊ **свирати на** ~ *воєн.* трубиц на збор

скуп[2] скспа скспо **1.** драги; ~ **стан** драги квартель; **ала сте скупи** алє сце драги; **2.** *(који има велико значење)* важни, значни

скупа *присл.* **1.** *(заједно)* вєдно, *рид.* вєднак; **2.** *(у коначном резултату)* вєдно, вкупно

скупан -пна -пно *оп.* **скупни**

скупац -пца *х. (тврдица)* скупенда, скупендра

скупина *ж.* **1.** *(већи или мањи број људи или предмета)* множество; ґрупа; громада; **2.** *(скуп)* збор, сход

скупити -им **1. а)** *(сабрати на једно место)* позберац, зобрац; **Вук је скупио много народних песама** Вук позберал велї народни шпиванки; **б)** *(сазвати)* зволац; **владика је скупио главаре** владика зволал старшинох; **в)** *(покупити кога са собом)* вжац зоз собу; **2.** *(сабрати стичући мало по мало)* назмагац ше на дацо, здобуц дацо; ~ **иметак** назмагац ше на маєток; **3. а)** *(увити)* закруциц; **б)** *(ставити једно уз друго)* зложиц; ~ **крила** зложиц кридла; **в)** *(савити пода се)* зогнуц; **4.** *(стиснути, стегнути):* ~ **обрве** нахмуриц оберва; ~ **рамена** сциснуц (дзигнуц) зоз плєцами; ~ **уста** сциснуц ґамби; **5.** *(накупити, прибрати)* назберац; **скупио је снагу** назберал моци; ◊ ~ **гаће** добре ше порихтац**; скупља некако крај с крајем** якош вижиє, якош му вистава; ~ **све нити** полапац шицки нїтки; ~ **памет (пажњу)** *(бити сабран, пажљив)* добре роздумац; добре мерковац

скупити се -им се **1.** *взаєм. повр.* **а)** *(сабрати се на једном месту)* позберац ше, зобрац ше, зисц ше; **чета се опет скупи** чета ше знова позберала; **б)** *(густо се збити)* збиц ше; **2.** *беш. (спремити се за одлазак)* зобрац ше, вибрац ше; **скупи се па оде** зобрал ше та пошол; **3.** *(нагомилати се)* назберац ше; **казаћу ти све што ми се скупило на души** повем ци шицко цо ше ми назберало на души; **4. а)** *(о тканини)* зисц ше, збегнуц ше; *(о кожи)* зисц ше, сцагнуц ше; **б)** *(згрчити се, стиснути се)* счупиц ше; скурчиц ше, склубачиц ше; ◊ **душа ми (му) се скупила у носу** виши на цверенки, уж є на ценким; ~ **(стиснути се) као две паре у кеси** *оп. при* **кеса**

скупљање *с.* < **скупљати (се)**

скупљати -ам **1. а)** *(сабирати на једно место)* зберац; **б)** *(сазивати)* зволовац; **б)** (*купити кога са собом)* брац зоз собу; **2. а)** *(сабирати стичући мало-помало)* змагац ше на дацо, здобувац дацо; *(новац)* складац, зберац; **б)** *(добровољне прилоге)* зберац; виберац; **3) а)** *(увијати)* закруцац; **б)** *(стављати једно уз друго)* складац; **в)** *(савијати пода се)* зогинац, згинац; **4.** *(стискати*, *стезати);* ~ **обрве** хмуриц ше; ~ **рамена** сцискац (дзвигац) з плєцами; ~ **уста** сцискац ґамби; **5.** *(снагу, бес и сл.)* зберац; наберац

скупљати се -ам се **1.** *взаєм. повр.* **а)** *(сабирати се на једном месту)* зберац ше, сходзиц ше; **б)** *(густо се збијати)* збивац ше; **2.** *беш. (спремати се за одлазак)* зберац ше, виберац ше; **3.** *(гомилати се)* зберац ше; **4. а)** *(о тканини)* сходзиц ше, збеговац ше; *(о кожи)* сходзиц ше, сцаговац ше; **б)** *(грчити се, стискати се)* чупиц ше; курчиц ше, клубачиц ше

скупљач *х.* зберач, зазберовач; колекционер; ◊ **електрични** ~ *ел.* електрични зберач, акумулатор

скупљачки -а -о зберацки, зазберовацки; колекционерски

скупни -а -о *(заједнички)* заєднїцки, колективни; ґрупни

скупно *присл. (скупа, заједнички)* вєдно; нараз

скупо *присл.* драго

скупоћа *ж.* драготня

скопуцен -а -о драгоцени, драгоцини

скупсти -убем **1.** *(чупати)* **а)** таргац, витарговац; **б)** *(гуске)* скубац; **2.** *(вући силом)* цагац; скубац; ~ **за уши** цагац за уха

скупштина *ж.* **1.** скупштина; **2.** *(састанак)* схадзка, *заст.* дейта, *заст.* дїлиш

скупштинар *х.* член скупштини

скупштински -а -о скупштински

скут *х.* **1. а)** долня часц женскей шмати; **подигла је скуте и ушла у воду** подзвигла сукню и вошла до води; **б)** долня часц хлопского капута, мантила и под., пола; **в)** *(предњи део одеће, крило):* **носила је пуни** ~ **кромпира** ношела полни фартух кромплї; **дете јој је дремало у скуту** дзецко єй дримало на рукох; **2.** *фиґ.* задня часц *або* край дачого; остатнї шлїд; **3.** *фиґ. (окриље, заштита)* охрана, защита; ◊ **целивати (љубити) чије скуте (и рукаве); носити** ~ **за ким; подвлачити се под чији** ~ ; **вешати се уз чије скуте, хватати се за чији** ~ жадац (глєдац) дачию власц; тримац ше дачиїм вирним поданїком; лапац ше (тримац ше) дакому за сукню; **покупити** ~ *(спремити се за одлазак)* порихтац ше за одход; **одрезати (откинути)** ~ *(прекинути односе)* претаргнуц одношеня

скутати -ам *(сакрити)* скриц

скутача *ж. покр. (вунена прегача)* волняни фартух

скутер *х.* скутер

скути *х. мн.* **а)** длуга женска сукня**; б)** *(мантија)* реверенда

скутоноша *х.* **1.** особа хтора дакому притримує долню часц шмати; **2.** *(улизица)* улїзнїк/улїжнїк

скутрити -им: ~ **главу** схилїц главу

скутрити се -им се схилїц ше; згорбиц ше; счупиц ше

скућити -им *(зарадити)* змогнуц ше на дацо, заробиц; *експр.* налатац ше; **скућио је 20 хектара** змогол ше на 20 гектари

скућити се -им се змогнуц ше

скухати -ам *оп.* **скувати**

скуцавати -ам *нєзак. и част.* < **скуцати**

скуцати -ам **1. а)** *(новац, имовину - тешко стећи)* приобриц; назберац, наскладац; **б)** *(направити)* склєпац, збиц; **в)** *(знање, вештину)* здобуц; **2.** *(скинути оно што је натакнуто)* збиц; **3.** *(потрошити улудо)* потрошиц надаремно

скуцати се -ам се *(постати слаб и мршав)* препаднуц

скуцкати -ам *оп.* **скуцати (1, 3)**

скучавати (се) -ам (се) *нєзак. и част. ґу* **скучити (се)**

скучен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **скучити (се); 2.** *(тесан, узан)* цесни, узки, мали; ~ **простор**

мали (цесни) простор; **скучене улице** узки уліци; **3.** *(оскудан, сиромашан)* нєдостаточни, мали; худобни, бидни; **живе од скучених средстава** жию з нєдостаточних средствох; **4.** *(ограничен)* огранїчени; **5.** *(савијен, згрбљен)* схилєни; згорбени; склубачени

скучено *присл.* **1.** *(стиснуто; збијено)* сциснуто; збито; **2.** *(сиромашно)* худобно, бидно

скученост *ж.* цесносц, узкосц; ~ **простора** цесносц простору

скучивати (се) -чујем (се) *нєзак. и част. ґу* **скучити (се)**

скучити -им **1. а)** *(учинити тесним, уским)* зужиц; зробиц цесним; **б)** *(ограничити)* огранїчиц; ~ **нечију власт** огранїчиц дачию власц; **2.** *(савити надоле)* зогнуц; схилїц

скучити се -им се **1. а)** змесциц ше на цесним простору, сциснуц ше; **скучила се са децом у малом собичку** змесцела ше якош з дзецми у малей хижочки; **б)** *(згурити се, склупчати се)* счупиц ше; склубачиц ше; **2. а)** *(покорити се)* покориц ше; **б)** *(ограничити се)* огранїчиц ше

скуша *ж. зоол.* **а)** скуша (Scomber scomber); **б)** *мн.* скуши (Scombridae)

слаб -а -о **1.** *з розл. знач.* слаби; **још је** ~ **после болести** ище є слаби после хороти; ~ **почетак** слаби початок; ~ **дуван** слаби доган; **слабе оцене** слаби оцени; **2.** *(болестан)* хори, нєздрави; **нешто сам** ~ **данас** цошка сом хори нєшка; ◊ **слабији пол** *беш.* слабши пол

слаба *ж.* дизентерия

слабахан -хна -хно, **слабачак** -чка -чко, **слабашак** -шка -шко *и* **слабашан** -шна -шно слабки; слабучки; крегки; ~ **дете** слабке (крегке) дзецко

слабашност *ж.* слабкосц; слабучкосц; крегкосц

слабети -бим *оп.* **слабити (2)**

слабина[1] *и* **слабина** *ж. звич. мн. (део тела од пазуха до кука)* бок; пас, брух

слабина[2] *ж.* **1.** слабосц; **2.** слаба точка

слабински -а -о бокови; пасови

слабити -им **1.** *(чинити слабим)* вислабйовац, ослабйовац, слабиц; **2.** *постајати слаб)* слабнуц, слабиц; **све више слабите** вше баржей слабнєце

слабић *х.* слаби (мегки) чловек

слабица *ж.* слабки чловек *(физично и морално)*

слабо *присл.* **1.** *(лоше, рђаво)* слабо, подло; нєдобре; зло; **ђак је** ~ **научио** школяр слабо научел; **2.** *(ретко)* слабо, ридко; ~ **који дан прође овако** ридко хтори дзень прейдзе так; **3.** *(мало)* слабо, мало; ~ **је ко то чуо** мало хто чул тото; **4.** *(сиромашки, оскудно)* худобно, бидно, слабо; **5.** *(нерадо)* нєдзечнє, нє з дзеку; ◊ ~ **му се пише** *беш. (прети му неминовна опасност)* нє будзе добре з нїм, *беш.* подло ше му пише

слабобочина *ж. оп.* **слабина**[1]

слабовид[н]**ост** *ж. мед.* слабовидносц

слабодушан -шна -шно *(малодушан, плашљив)* малодушни, бояжлїви

слабокрван -вна -вно слабокревни, малокревни

слабокрвност *ж. мед.* слабокревносц, малокревносц

слабомоћан -ћна -ћно слаби

слаборечив -а -о хтори мало бешедує, нєбешедлїви

слабост *ж.* **1. а)** *(немоћ)* слабосц, нємоц; **б)** *(мучнина)* млосц, слабосц; **2.** слабосц; ~ **карактера** слабосц характера; ~ **према женама** слабосц ґу женом (спрам женох); **3.** *(зло, несрећа)* зло, нєщесце

слаботиња *ж. и х. оп.* **слабић**

слабоћа *ж. оп.* **слабост**

слабоуман -мна -мно *(малоуман)* слабоумни, малоумни

слабоумник *х.* слабоумни, малоумни

слабоумност *ж. мед.* слабоумносц, малоумносц

слабуњав -а -о **а)** *(физички слабо развијен)* слабки, слабо розвити; **б)** *(болешљив)* нєздрави; хорйовити

слава *ж.* **1.** слава; ~ **наше земље** слава нашей жеми; **2.** *(јавно мишљење, глас)* добри *або* подли (нєдобри) глас, слава; **разнети нечију славу** розшириц дачий добри *або* нєдобри глас, розшириц дачию славу; **3.** *(заслуга)* робота хтора заслужує почитованє, заслуга; **овај добар ручак је** ~ **наше куварице** тот добри полудзенок заслуга нашей кухарки; **4.** *(хвала, захвалност)*: ~ **ти, Боже, за све ово!** слава ци (дзекуєм ци), Боже, за шицко тото!; **5. а)** *(крсно име)* слава; **б)** *(црквени или друштвени годишњи празник)* кирбай, слава; ◊ **на славу бож(и)ју, слава богу** *(кад се нешто срећно заврши)* слава богу; **овенчати се славом** постац славни, преславиц ше; **слава му!** *(последњи поздрав покојнику)* слава му!; вичная му память; **у славу кога (чега)** на славу дакого (дачого); **славе ми, славе ти** *(лакша заклетва)*

модлїм це; пребог це питам (модлїм); **славу ли му његову, славу ли јој њену!** *(лакша псовка)* бодай би му (єй) добре було, дука му (єй) ище, ґайде му (єй) ище

славак -вка *х. дем. и гип. оп.* **славујак**

славан -вна -вно **1.** славни; **2.** *фиґ.* **а)** *(врло добар, врло леп)* барз добри, барз красни, нє гоч яки; **стан им је** ~ квартель им барз красни; **б)** (*врло поштован)* почитовани, славни; **славни суде!** почитовани суду (судийо, судийове)!

Славени *х. мн. оп.* **Словени**

славеносерпски *и* **славеносрпски** -а -о славяносербски

славенски -а -о *оп.* **словенски**

славилац -иоца *х.* славитель, преславйовач

славина *ж.* чоп; ◊ **одврнути славину** *(допустити да се слободно троши)* розвязац мех; **ударити (заврнути) славину** *(престати давати новац и сл.)* завязац мех

славиница *ж. дем.* чопик

славист[**а**] *х.* славист[а]

славистика *ж.* славистика

славистички -а -о славистични

славитељ *х. оп.* **славилац**

славити -им **1.** *(прослављати)* славиц, преславйовац; **2. а)** *(одржавати весеље приликом какве свечаности)*: **славиће свадбу** у нїх будзе свадзба; вони направя свадзбу; **данас славе крштење** у нїх нєшка кресцини; **б)** *(прослављати крсно име):* **јуче су славили** вчера у нїх була слава; **в)** *(одржавати црквени празник)* швециц; **3.** *(свечано звонити приликом свечаности - о звону)* дзвонїц; **звона славе** дзвони дзвоня; ◊ ~ **славу** *(прослављати крсно име)***: они данас славе славу** у нїх нєшка слава

славити се -им се буц познати (славни) по дачим; **овај крај се слави добрим грожђем** тот край познати по добрим грозну

славић *х. поет. (славуј)* соловейко, соловей

славјански -а -о славянски

славље *с.* преслава; святочносц, шветочносц; швето

слављеник *х.* **1.** *(онај који се слави)* славенїк, славенєц; ювилант; *або ше преклада з меном особи*; ~ **је добио много поклона** славенїк (Мирко, предсидатель и под.) достал велї дарунки; **2.** *(онај који слави)* славитель, преславйовач

слављенички -а -о славенїцки

слављење *с. дїєсл. мен.* < **славити (се)**

славно *присл.* **а)** славно; **б)** *(одлично, узванредно)* одлично, прекрашнє

славодобитан -тна -тно побиднїцки, побидоносни

славодобитник *х.* славни побиднїк

славолук *х.* славолук, триюмфални звод

славољубац -упца *х.* славоюбец, славолюбиви, славолюбни

славољубив -а -о славоюбиви, славолюбни

славољубивост *ж. и* **славољубље** *с.* славолюбивосц, славолюбиє, чесцолюбиє

Славонац -нца *х.* Славонєц

славонски -а -о славонски

славопев *и* **славопој** *ж.* славошпив, хвалошпив, дитирамб

славохлепан -пна -пно *(жудан славе)* жадни слави

славски -а -о *(који се односи на славу (5. а))* славски; ~ **колач** славски колач

славуј *х. зоол.* соловей*, нар. заст.* славик (Erythacus luscinia)

славујак -јка *х. дем. и гип.* соловейко, соловейчок, славичок

славујски -а -о соловейов

слагалица *ж.* складанка, складалка

слагалиште *с.* складище, складзиско

слагање *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **слагати (се); 2.** *друк.* складанє; **3.** *ґрам.* складанє, конґруенция

слагарна *и* **слагарница** *ж. оп.* **слагачница**

слагати[1] слажем *(стављати на одређено место, склањати)* одкладац; класц; **слажу алат** одкладаю алат; **2.** *(давати одређени облик)* складац; ~ **новине** складац новини; **3.** *(састављати)* складац; составяц; ~ **писмо** составяц писмо; **4.** *(доводити у исправно стање)* ушорйовац; **5.** *фиґ.* **а)** *(усклађивати)* усоглашовац, ускладзовац, приводзиц до складу*;* **б)** *(доводити до слоге, здруживати)* зєдиньовац, здружовац; **6.** *фиґ. (настајати, почињати)* наставац, починац

слагати[2] слажем **1.** *(рећи лаж)* сциґанїц; скруциц; **2.** *(кога)* спревесц, спреведнуц, сциґанїц; **3.** *(не одржати реч)* сциґанїц, поциґанїц [ше], спревесц, спреведнуц; **4.** *(о ватреном оружју)* затаїц; **топ је слагао** дзело затаєло

слагати се -ажем се **1.** *(скупљати се, састављати се у какву целину)* складац ше; составяц ше; **2. а)** *(потврђивати своје слагање)* складац ше*, нар.* приставац на то *або* на дацо; **ма шта да смо му предлагали, он се слагао** гоч цо зме му предкладали, вон ше складал (*нар.* вон приставал на то); **б)** *(живети у слози;*

постизати склад) складац ше, злагодзиц ше; **укућани се добро слажу** домашня челядз ше добре склада; **3.** *(о бојама и сл.)* складац ше; придавац ше

слагаћи -а -о складаци; ~ **машина** складаца машина

слагач *х. (словослагач)* складач, буквоскладач

слагачки -а -о складацки

слагачница *ж.* складальня

слад *х. и* **слада** *ж.* **1.** *технол.* слад; **2.** *(пријатност, сласт)* сладосц, приємносц, ужиток

сладак -атка -атко **1.** сладки; ~ **јело** сладке єдло; ~ **живот** *фиґ.* сладки живот; **2.** *(љубазан, умиљат)* приязни, любезни, облєсни, сладки; **са сваким је** ~ з каждим є приязни; **3.** *при ословйованю (мио, драг)* мили; **брате слатки** мили брату; ◊ ~ **вода** сладка вода; ~ **млеко** сладке млєко

сладар *х.* сладар

сладара *ж.* сладарня

сладити -им **1.** *(чинити сладким)* сладзиц, засладзовац; **2.** *технол.* правиц слад; **3.** *оп.* **сладити се (1); 4.** *(бити сладког укуса)* буц сладки, мац сладки смак; **ови колачи у устима сладе** тоти колачи сладки (маю сладки смак); **5.** *безос. фиґ. (свиђати се)* пачиц ше, любиц ше, буц по дзеки; **то му се није сладило** то ше му нє пачело

сладити се -им се **1.** *(наслађивати се у јелу и пићу)* сладзиц ше, засладзовац ше; **2.** *безос. фиґ. (бити сладак, годити)* пачиц ше, буц приємни; **такав живот му се сладио** таки живот ше му пачел

сладичар *х. оп.* **посластичар**

сладни -а -о сладни, сладови

сладнути -ем *(сладити)* сладзиц

сладокусан -сна -сно **1. а)** хтори ужива у єдзеню, хтори люби добре и вельо поєсц; **б)** *фиґ.* хтори ма рафиновани (доберани, префинєни) смак; **2.** *у меновнїцкей служби ж.* сладке яблуко

сладокусац -сца **1.** любитель доброго єдзеня (лакоткох и под.), ґурман, черевоугоднїк; **2.** *фиґ.* особа рафинованого (добераного, префинєного) смаку; виберни

сладолед *х.* сладолед, сладоляд

сладоледар *х.* сладоледар, сладолядар

сладоледара *и* **сладоледарница** *ж.* сладоледарня, сладолядарня

сладолеџија *х. оп.* **сладеледар**

сладор *х. (шећер)* цукер

сладорни -а -о: ~ **репа** цукрова цвикла

сладост *ж.* **1.** сладосц, сладкосц; **2.** *оп.* **сласт (3)**

сладостан -сна -сно полни сладосци, сладки

сладострасник *х.* сладострасни чловек

сладострасност *и* **сладостраст** *ж.* сладострасносц, сладострасц

сладострастан -сна -сно сладострасни

сладострашће *с. оп.* **сладострасност**

сладуњав -а -о **а)** *(слаткаст)* сладкави; **б)** *(неискрен, лажан)* нєщири, нєщиро чувствительни (любезни, нїжни), сладкави; ~ **поглед** нєщири попатрунок

сладуњавост *ж.* **а)** сладкосц; **б)** нєщиросц, нєщира чувствительносц (любезносц, нїжносц)

слађан -а -о *и* **слађахан** -хна -хно *дем. и гип.* сладучки

слађење *с.* **а)** *дїєсл. мен.* < **сладити (се); б)** *(сладост, уживање)* сладосц, уживанє, ужиток

слаз *х.* **1. а)** *(стрмина)* прикросц, прикрина; **б)** *(место силажења)* место зиходзеня; **2)** *(силажење; спуштање)* зиходзенє, сходзенє; спущованє; паданє

слазити -им *(силазити)* зиходзиц, сходзиц; *(спуштати се)* спущовац ше

слак *х. бот.* **1.** *оп.* **ладолеж; 2.** ~ **обични** *оп.* **попонац**

слакомити се -им се *(постати лаком)* полакомиц ше, злашиц ше, полашиц ше

слалом *х. спорт.* слалом

слаломаш *х.* слаломаш

слама *ж.* слама; ◊ **алајбегова слама** *оп. при* **алајбегов; бити као сува** ~ швидко ше одушевиц за дацо; **Кумов(ск)а Слама** *астр.* Кумова Слама; **млатити празну сламу** *оп. под* **млатити**

сламара *ж.* хижа закрита зоз сламу, хижа под сламу

сламарица *ж.* **1.** *оп.* **сламара; 2.** *(навлака напуњена сламом)* сламняча, сламяча

сламати -ам **1. а)** ламац; зламовац; **б)** *(разбијати)* розбивац, трепац; ~ **јаја** розбивац вайца; **2.** *фиґ. (савладавати; уништавати)* зламовац; знїщовац, знїчтожовац

сламати се -ам се **1. а)** зламовац ше; ламац ше; **б)** *(разбијати се)* розбивац ше, розтреповац ше; **б)** *(повређивати се)* (з)ламац руку, ногу и под.; потлучиц ше; (по)калїчиц ше; **2.** *фиґ.* **а)** *(бити савладан, уништен)* буц зламани; буц знїщени (знїчтожени); **б)** *(покоравати се)* зламовац ше, покорйовац ше; **в)** *(постајати физички слаб)* витрапйовац ше;

г) *(нагло губити у јачини - о гласу и сл.)* зламовац ше, ламац ше; нараз капац; **3.** *фиґ. (рушити се, пропадати - о надама, идеалима)* валяц ше; ламац ше; препадац; **његови идеали се сломише** його идеали ше звалєли

сламен -а -о сламняни, сламяни; ◊ ~ **цвеће** *бот.* сламяне (сламово, сухе) квеце/квице (Helichrysum bracteatum)

сламењак *х. (сламени шешир)* сламнянїк, сламянїк, сламняни (сламяни) калап

сламењара *и* **сламењача** *ж. оп.* **сламара**

сламица *ж.* **1.** *дем.* сламка; **2.** *оп.* **сламка**

сламка *ж.* **1.** *(стабљика сламе)* слама, сламка; **2.** *фиґ. (делић, мрва)* отрушинка, гарапащик; ◊ **хватати се сламке** лапац ше за сламку

сламљи -а -е *оп.* **сламен**

сламнат -а -о *оп.* **сламни**

сламни -а -о сламов[и]; сламняни, сламяни

сламњара *и* **сламњача** *ж. оп.* **сламарица**

сламчица *ж.* **1.** *дем.* сламочка; **2.** *фиґ. оп.* **сламка (2)**

слан -а -о **1.** слани; ~ **јело** слане єдзенє; **2.** *фиґ.* **а)** *(духовит)* духовити; **слане узречице** духовити пригварки; **б)** *(непристојан; простачки)*: ~ **виц** нєпристойни (прости, слани) виц; **в)** *(претерано скуп)* барз драги; ◊ **ни слано ни папрено** *(о некоме, нечему без изразитих особина)* анї нє пахнє анї нє шмердзи; **пружити некоме слану руку** подплациц; дац *або* обецац награду (мито); **слано језеро** *ґеол.* слане озеро; **слане цене** барз високи цени

слана *ж.* ина

сланаст -а -о сланкави

сланац -нца *х. покр.* **1.** *оп.* **слатина (1); 2.** *оп.* **стипса**

сланг *х.* сленґ, жарґон

сландарити -им швидко (ше) зоблєчиц

сланик *х.* **1. а)** *(сољенка)* солянка; **б)** судзина за соль; **2.** *(место где се копа со)* рудокоп солї; **3.** камена соль

сланина *ж.* **1.** сланїна; **2.** *(сало)* сланїна, садло; **3.** *(за мазање)* сланїнка

сланинар *х.* **а)** *(трговац сланином)* сланїнар; **б)** тот цо люби єсц сланїни

сланинаст -а -о сланїнасти; сланїнови

сланиница *ж. дем.* сламїнка, сланїночка

сланински -а -о сланїнови

слањача *ж.* колбаса зоз вельо сланїни

сланица *ж.* **1.** судзина за соль; **2.** *оп.* **солара; 3. а)** *(сољена кожа)* солєна скора; **б)** обуй зоз солєней скори; **4.** *(мочвара око солана)* мочар коло рудокопа солї; **5.** *мин.* ґипс

сланкамен *х. мин.* камена соль

сланкаменка *ж. аґр.* сланкаменка *(файта лози и грозна)*

сланкаст -а -о сланкави

сланопађа *ж.* **1.** *(место изложено слани)* место дзе часто ина (дзе ше часто лапа ина); **2.** *бот.* дзива грушка

сланост *и* **сланоћа** *ж.* сланосц

слап *х.* **1.** водопад *(у форми ґарадичох, хтори пада зоз скали на скалу)*; **2.** *(оно што се нагло излива, управља некуд):* **из облака су се лили слапови кише** зоз хмари лял (плющал) вельки диждж; ~ **метака** диждж кулькох; **кад сам отворио прозор,** ~ **светлости је провалио у собу** кед сом отворел облак, шветлосц (габа шветлосци) нагло улєцела до хижи; **удахнуо је** ~ **свежег ваздуха** удихнул габу швижого воздуху

сласно *присл. (уживајући у сласти)* сладко, уживаюци, з уживаньом

сласт *ж.* **1.** *(пријатан укус слатког јела и сл.)* сладосц, сладкосц**; 2.** *мн. (посластице)* лакотки; сладки єдзеня; **3.** *(пријатно осећање и уживање)* сладосц, уживанє, ужиток; **4.** *у вязи зоз пpименовнїками, у присловнїцкей функциї (са осећањем сласти)*: **са слашћу (у ~) појести** смачно/смачнє (сладко) поєсц

сластан -сна -сно **1.** *(који је пријатног укуса)* смачни; ~ **вечера** смачна вечера; **2.** *фиґ.* **а)** *(који је пун сласти)* хтори полни сладосци, сладки; **њен** ~ **осмех** єй сладки ошмих; **б)** *(пријатан)* приємни, сладки; **сласне успомене** приємни памятки; ◊ ~ **залогај** *(велика пријатност)* смачни (сладки) фалаток

сластвен -а -о *(који воли сласт)* хтори люби сладосц; сладосни

сластити се -им се сладзиц ше, засладзовац ше

сластица *ж. (слаткиш од шећера)* цукер; бонбона/бонбус; колачик; лакотка

сластичар *х. оп.* **посластичар**

слати шаљем посилац

слатина *ж.* **1.** *(извор слане воде)* жридло сланей води; **2.** *мн. (заслањено, мочварно и неплодно земљиште)* сейки

слатинаст -а -о сейковити; ~ **земљиште** сейковита жем

слаткаст -а -о *(понешто сладак)* сладкави

слатки јавор *х. бот.* сладки явор (Acer saccharinum)

слаткиш *х. (посластица)* лакотка; **слаткиши** лакотки; бонбони, цукри, колачики и под.

слатко[1] *присл.* **1.** *(с великим уживањем)* сладко; смачнє/смачно; **он ~ зевну** вон сладко живкнул; ~ **је јео** смачнє єдол; **2.** *(врло пријатно, љубазно, искрено и сл.)* барз приємно; барз любезно; барз мило; барз нїжно; барз щиро; барз сладко

слатко[2] -а *и* -ога *с.* сладке *(варена овоц у цукру)*

слатководни -а -о сладководни

слатко дрвце *с. бот.* **а)** сладке древко (Glycyrrhiza glabra); **б)** *оп.* **цимет**

слаткорек *и* **слаткоречив** -а -о сладкословни

слаткост *ж.* сладкосц, сладосц

слаткоћа *ж. оп.* **сласт (1-3)**

слаткохран -а -о хтори сладко є

слачак -чка, **слачац** -чца *х. и* **слачика** *ж. оп.* **попонац**

слачина *ж. оп.* **сласт (1, 3)**

слачица *ж. бот.* горчица (Brassica nigra, Sinapis alba)

слачичник *и* **слачичњак** *х. (мелем од слачице)* горчицов балзам

слева *присл.* злїва, з лївого боку

слевати (се) -ам (се) *оп.* **сливати (се)**

слегати (се) -ежем (се) *нєзак. и част. ґу* **слегнути (се)**

слегнути *и* **слећи** -егнем *и* -ежем *оп.* **слећи се (1. а, в);** ◊ ~ **раменима** дзвигнуц (сциснуц) з плєцами

слегнути се *и* **слећи се** -нем се *и* -ежем се **1. а)** *(сабрати се, стећи се - о многима)* позберац ше, зисц ше, насходзиц ше*;* збегнуц ше; згарнуц ше, згирчиц ше*;* **из свих села слегао се свет** зоз шицких валалох зишол ше швет; **народ се слеже на окривљене** народ ше збегнул же би нападнул на обвинєних; **б)** *(сабрати се заузевши велики простор - о војсци)* залєгнуц; **војска се слеже на равницу** войско залєгло ровнїну; **в)** *(нагомилати се на каквој површини):* **магла се слегла на долину** молга закрила долїну; **туга се слеже на душу** смуток прициснул душу; **г)** *(о води)* зляц ше; **велика бујица се слегла у језеро** вельки дижджов поток ше злял до озера; **2. а)** *(о површини земље)* злєгнуц ше**;** шеднуц; **б)** *(о течности - сталожити се)* ушеднуц ше; **слегла се кафа** кафа ше ушедла; **3. а)** *(савити се надоле)* зогнуц ше, схилїц ше; **слеже се да види слова** зогла ше же би видзела букви; **б)** *(шћућурити се)* счупиц ше; **в)** *опружити се)* розцагнуц ше, лєгнуц; **5.** *(смирити се, стишати се)* змириц ше; уцишиц ше**; прво борбено узбуђење се слегло** перше борбене возбудзенє ше уцишело

след *х.* **1.** *(последица)* пошлїдок; резултат; **2.** *(ред, низ)* шор, ряд; ~ **природних бројева** шор природних числох; **навести што у хронолошком реду** навесц дацо по хронолоґийним шоре; **3.** *(поредак)* порядок, шор; **логичан ~ догађаја** лоґични порядок (шор) збуваньох; **4.** *(траг)* шлїд; ◊ **следити следом кога** *(упорно, непосредно ићи за ким)* исц ступци за даким; **у следу (следом) чега** *заст. (поводом чега, због чега)* з нагоди дачого, пре дацо

следбеник *х.* **а)** тот цо приходзи за даким (по даким, после дакого); **б)** *(онај који следи какво учење, присталица)* нашлїдователь, шлїдбенїк*;* **в)** *(који је заузео дужност свога претходника)* нашлїднїк

следенити се -им се змарзнуц ше, залядзиц ше

следећи -а -е шлїдуюци, слїдуюци

следити[1] следим **1. а)** *(кога - ићи за ким)* шлїдзиц, провадзиц дакого, исц за даким; **у шуми их потера није могла** ~ у лєше их погона нє могла шлїдзиц; **б)** *(пазити на кога не скидајући поглед с њега)* провадзиц дакого, мерковац за даким; **издалека га је следио** здалєка го провадзел; **в)** *(поводити се за ким, подржавати кога)* робиц (исц, шлїдовац) за дачиїм прикладом, нашлїдовац, провадзиц дакого, исц дачиїм шлїдом, тримац ше дакого *або* дачого; **следили смо његов пут** ишли зме за його прикладом, нашлїдовали (провадзели) зме його драгу, тримали зме ше його драги; **2. а)** *долазити одмах иза чега)* шлїдзиц за дачим, провадзиц дацо; **за детонацијом је следило још 5 мањих** детонацию провадзели (за детонацию шлїдзели) ище 5 менши; **б)** *(излазити из чега)* виходзиц, шлїдзиц з дачого; **из изложеног следи да...** з виложеного шлїдзи же...; **в)** *(настављати)* предлужовац з дачим; **он не слуша и следи говором** вон нє слуха и предлужує бешедовац

следити[2] следим змарзнуц, залядзиц

следити се -им се **1.** *(смрзнути се)* змарзнуц ше, залядзиц ше; **2.** *фиг.* **а)** *(од страха, ужаса и сл.)* заслупнуц, за(у)мрец, здревнїц; **следио се од страха** заслупнул од страху; **б)** *(зауставити се у развитку)* застановиц ше; замрец; ◊ **крв му се следила од страха** крев ше му стидла у жилох од страху

следовање *с.* **1.** < **следовати; 2.** *(део, оброк)* фасованє, шлїдованє; **сваки је добио своје**

~ кажди фасовал свою часц, кажди достал свойо фасованє (шлїдованє)

следовати -дујем **1.** *(коме - ићи за ким)* шлїдзиц, провадзиц дакого; **бегунац је заваравао трагове, али му је потера следовала** сцекач скривал шлїди, алє го погона шлїдзела; **2.** *(бити на реду)* шлїдзиц, буц на шоре; **онда је следовало закључење** вец шлїдзело заключенє; **3.** *(нешто - добивати)* фасовац, доставац, примац; **он дневно следује литар млека** вон на дзень фасує литру млєка; **4.** *(коме, чему - поступати по угледу на кога)* нашлїдовац дакого, поступац (робиц) по угляду на дакого; руководзиц ше з дачим; **следујте моме примеру** нашлїдуйце мой приклад, робце по моїм прикладу; **5.** *(произлазити из чега)* виходзиц, шлїдзиц з дачого; **6.** *безос. (припадати)* припадац, доходзиц; **добиће све што им следује** достаню шицко цо им припада; ◊ **то му и следује** так му и треба

следствено 1. *присл. (доследно)* дошлїдно; **2.** *слов. (према томе)* спрам того, значи

слеђ *х. оп.* **харинга**

слеђавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **следити^2 (се)**

слеђен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **следити^2 (се); 2. а)** *(укочен)* заслупнути; здревнєти; за(у)марти; **б)** *(равнодушан)* ровнодушни

слеђивати (се) -ђујем (се) *нєзак. ґу* **следити^2 (се)**

слез *х. бот.* **а)** мальва, колачики (Althaea, Malva); **бели** ~ била мальва (Althaea officinalis); **црни** ~ чарна мальва (Malva silvestris); **б)** *мн.* мальви (Malvaceae)

слезена *и* **слезина** *ж. анат.* шлїжинка

слезов -а -о мальвов[и]; ~ **чај** мальвов чай

слезовина *ж. бот. оп.* **слез**

слек *х. и* **слека** *ж. (плима)* плима

слеме -ена *с.* **1. а)** *(врх крова)* верх закрица; **б)** *фиґ. (кров; кућа)* закрице; хижа; **2.** *ґеоґр.* гребень гори

слемени -а -о: ~ **греда** *буд.* греда

слемењача *ж. оп.* **слемена греда**

слеп -а -о **1.** шлєпи, цемни; **слепе очи** шлєпи (цемни) очи; **политички** ~ политично шлєпи (цемни); ~ **уличица** шлєпа улїчка; **2. а)** *(стихијски, случајан)* стихийни, случайни, шлєпи; **слепе економске силе** стихийни економски сили; **б)** *(који је у потпуној тами)* цми, цемни; **потпуно ~ простор** подполно цми простор; **в)** *(непровидан)* нєпревидни; густи; **подигла се ~ прашина** дзвигнул ше густи прах; ◊ **као ~ јурнути** розбегнуц ше як шлєпи (як без глави); ~ **мрља (пега)** *оп. под* **мрља**; ~ **улица а)** *тран.* шлєпа улїца; **б)** *фиґ. (безизлазни положај)* шлєпа улїца (улїчка); ~ **код (здравих) очију бити** не знац читац (и писац), буц нєписмени; ~ **метак** шлєпа кулька; ~ **прозор,** ~ **врата** *буд.* шлєпи облак, шлєпи дзвери *(або лєм намальовани або пластично имитовани);* ~ **путник** шлєпи путнїк; ~ **зид** *оп. при* **зид;** ~ **црево** *анат.* шлєпе черево; **бити чије** ~ **оруђе** буц дачийо шлєпе орудиє

слепар *х.* **а)** мадїоничар; **б)** *(варалица)* спреводзкош

слепарија *ж.* **1.** *(превара)* спреводзка; **2.** *зб. (сиротиња)* худоба, худобенява

слепарити -им **1.** *(варати)* спреведац; **2.** *(сиротињски живети)* худобно (бидно) жиц, псотовац

слепаћ *х. зоол. оп.* **слепи миш**

слепац -пца *х.* **1.** *(слеп човек)* шлєпи, цемни; **2.** *(пуки сиромах)* [цалком] худобни, бидни; **3.** *фиґ. (човек који не опажа)* шлєптак, шлєпи, цемни; ◊ **држати се чега као ~ плота** упарто (тunion) ше тримац дачого, тримац ше дачого як пияни (шлєпи) за плот

слепачки -а -о **1.** *(који се односи на слепе):* **слепачки покрет** рух шлєпого (цемного); рух як у шлєпого (цемного); **2.** *фиґ. (сиромашан)* худобни, бидни

слепети -пим *(постајати слеп)* шлєпнуц, поставац шлєпи (цемни)

слепило *с.* **1. а)** *осн., фиґ. (немање вида)* шлєпосц, шлєпота, цемносц, цемнота; **б)** *(тама)* цмота, *поет.* цма; **2.** *оп.* **слепарија (1);** ◊ **кокошје (ноћно)** ~ *мед.* куришлєп; ~ **за боје** шлепосц на фарби, далтониз[е]м; **снежно** ~ шнїгова шлєпосц

слепимице *присл.* як шлєпи (цемни); на шлєпо, нюрци

слепи миш *х.* **1.** *зоол. (шишмиш)* пергач (Vesperugo); **2.** *(врста игре)* шлєпи мачки; ◊ **играти се слепог миша** надмудровац ше

слепити^1 слепим *(ослепљивати)* ошлєпйовац; зашлєпйовац

слепити^2 слепим *зак.* злїпиц, залїпиц

слепити се -им се злїпиц ше, злїпнуц ше, залїпиц ше; ◊ **слепио му се језик** язик ше му завязал

слепић *х. зоол.* шлєптак, шлєпи гадзик (Angius fragilis)

слепљивати (се) -љујем (се) злїпйовац (ше), залїпйовац (ше)

слепо *присл.* **1.** шлєпо; на шлєпо; як шлєпи (цемни); ~ **су га подржавали** шлєпо го

потримовали; ~ **мрзети кога** шлєпо нєнавидзиц дакого; **он је ~ корачао кроз живот** вон як шлєпи (на шлєпо) крачал през живот; **2.** *(стихијски)* стихийно, шлєпо; **природне силе делују** ~ природни сили дїйствую стихийно; **3. а)** *(безизражајно, празно)* безвиразно, празно, шлєпо; **б)** *(неосветљено)*: **прозори куће ~ су нас гледали** цми облаки хижи патрели на нас; ◊ **на** ~ *(не видећи)* на шлєпо, нюрци

слепо око *с.* **1.** *оп.* **слепоочница; 2.** *(неразвијен пупољак на гранчици)* очко

слепоочје *с. анат.* слихова часц лопова

слепоочни -а -о слихов[и]

слепоочница *ж. анат.* слиха

слепоочњача *ж. анат. (слепоочна кост)* слихова косц

слепорођени -а -о шлєпи (цемни) од народзеня

слепост, слепота *и* **слепоћа** *ж. оп.* **слепило**

слепчовођа *х. и ж.* водзач *одн.* водзачка шлєпого (цемного)

слêт[1] *х.* **1.** чупор птицох хтори даґдзе злєцел; **2.** *(слетање авиона)* злєценє, злєтованє

слет[2] *х. физк.* злєт

слетавати -ам *и* **слетати** слећем *и* слетам злєтовац, злєцовац

слетети -им I. *нєпрех.* злєциц, злєтнуц; II. *прех. (заокупити, салетети)* нападнуц, навалїц; ◊ **није му слетела (слетео) ни влас са главе** *оп. под* **влас**

слетети се -тим се **1.** *(дојурити)* збегнуц ше, прибегнуц; **2.** *(наврети)* вдериц; **крв му се слети у образе** крев вдерела до твари

слетиште *с.* **а)** *(простор за слетање)* злєциско; **б)** писта *(за злєтованє авионох)*

слетски -а -о злєтови, злєтски; ~ **програм** злєтова програма, програма злєта

слећи (се) слежем (се) *и* слегнем (се) *оп.* **слегнути (се)**

слив *х.* **1.** злїв; **речни** ~ рички злїв; **2.** *(лив; слитина)* ляцина

слива *ж. оп.* **шљива**

сливак -вка *х.* злята чечносц на єдним месце *(напр. на найнїзшей часци просториї)*; чечносц хтора ше преляла *(напр. зоз верхом полней судзини)*

сливати -ам **1. а)** *(сједињавати у целину)* злївац; **б)** *(искапљивати)* випивац; **в)** *(уливати у што)* улївац, усиповац; **2. а)** *(изливати из метала)* вилївац; **б)** *(спајати помоћу ливења)* злївац

сливати се -ам се *нєзак. и част. ґу* **слити се**

сливен -а -о **1.** *диєприкм.* < **слити (се); 2.** *(једногласан)* зляти

сливено *присл. у виразу*: **као** ~ *оп.* **саливен**

сливеност *ж.* злятосц

сливни -а -о злївни

сливник *х.* **1.** злївнїк *(як часц канализациї)*; **2.** *оп.* **сливница**

сливница *ж. мед.* синус

слизати се слижем се *гандр.* сплїхциц ше

слиједити -им *оп.* **следити**

слик *х.* рима

слика *ж.* **1. а)** *(производ сликарства)* слика, малюнок, *нар. заст.* образ, обращик; ~ **масним бојама на платну** слика з маснима фарбами на платну; **б)** *(фотографија)* слика, *нар. заст.* обращик; **2.** *з розл. знач.* слика; **крвна** ~ *мед.* кревова (кревна) слика; **геометријска** ~ *мат.* ґеометрийна слика; **3. а)** *(лик)* подоба, слика, образ; **материна ~ у сећању** мацерова подоба у здогадованю; **б)** *(представа)* представа, слика; **имао је јасну слику о томе** мал ясну представу о тим; **4.** *(део драмског чина)* ява, слика; ◊ **живе слике** *(сценске мимичке представе)* живи слики; **нашла ~ прилику** *(о људима који одговарају по особинама)* нашли ше; ~ **и прилика** исти истучки, образ и подоба, барз здабе на дакого *або* дацо; як кед би му з ока випаднул *(кед син здабе на оца);* **леп као** ~ красни як намальовани

сликар *х.* **1.** *(уметник)* маляр; **2.** *(фотограф)* сликер

сликарија *ж. звич. мн.* слика, малюнок

сликарство *с.* малярство

сликати -ам **1.** *(стварати сликарско дело)* мальовац; **2.** *(фотографисати)* сликовац; **3.** *фиґ. (речима, тоновима и др.)* описовац, мальовац, приказовац; ◊ **није ђаво онако црн као што га (људи) сликају** *оп. под* **ђаво**; ~ **некога** *или* **нешто црним (најцрњим) бојама** мальовац (приказовац) дакого *або* дацо з чарнима (найчарнєйшима) фарбами

сликати се -ам се **1.** *(фотографисати се)* сликовац ше; **2.** *фиґ. (показивати се у мислима)* зявйовац ше дакому у думкох; видзиц дакого у думкох; пригадовац себе дакого

сликован -вна -вно *оп.* **сликовит (2)**; ◊ ~ **писмо** сликово писмо; **сликовне уметности** сликово уметносци

сликовати[1] -кујем *и* **сликовати** слокујем *(римовати)* римовац

сликовати[2] -кујем *оп.* **сликати**

сликовати се -кујем се *оп.* **сликати се**

сликовит -а -о **1.** *(који се исказује помоћу слика)* сликови, сликовни; **2.** *(живописан)* сликовити, живописни, красни; ~ **опис** сликовити опис

сликовито *присл.* сликовито, живописно

сликовница *ж.* сликовнїца

слина *ж.* **1.** шлїна; **2.** *оп.* **бала[1] (2);** ◊ **гутати слину** *(гледати на нешто неприступачно са завишћу)* лашиц ше, пажериц ше; **(по)теку (по)цуре му слине** *(о силној жељи)* пачали му исц шлїни

слинав -а -о **1. а)** *(који је умрљан слином)* шлїняви; од шлїни; **б)** *оп.* **балав (2); 2.** *фиґ.* *(неискусан)* смаркати; **ти си још** ~ ти ище смаркати; **3.** *(који пропушта влагу)* хтори препущує влагу *одн.* воду; хтори премака; ~ **кров** закрице хторе премака

слинавац -вца *х. оп.* **слинавко**

слинавка *ж. вет. (болест папкара)* шлїнявка (aphthae episvoticae)

слинавко *х. видр.* **1.** *(онај који бали)* смаркати; **2.** *фиґ. (неискусан)* смаркош, чвиркош, чвирдош

слинац -нца *х. (бале)* смарґель

слиндарити -им *оп.* **сландарити**

слинити -им **1.** шлїнїц; **2. а)** *(кењкати)* финкац; **б)** *(жалити се плачљивим гласом)* поносовац ше финкаюци (плачуци)

слинкати -ам *дем.* < **слинити**

слиновница *ж. анат.* шлїнов[и] шлїжнїк

слипав -а -о *(лепљив)* лїпкаци

слипарити *и* **слипити** -им *оп.* **сландарити**

слистити -им **1. а)** списац; шицко поєсц и попиц; **слистила је сву рибу** списала шицку рибу; **б)** *(све потрошити)* шицко потрошиц; **2.** *(уништити, утаманити)* знїщиц, знїчтожиц

слитан -тна -тно **1.** *(који је у течном стању)* чечни; **2.** *ґрам. заст. (назив за л, р, н)* ликвидни; ~ **сугласник** ликвидни консонант, ликвид

слити слијем **1. а)** *(искапити)* випиц; **б)** *(улити у што)* уляц, усипац; **в)** *(сјединити, скупити у целину)* зляц; **2. а)** *(излити из метала)* виляц; **б)** *(спојити помоћу ливења)* зляц

слити се слијем се **1.** *(спустити се, скотрљати се)* спущиц ше, скотуляц ше; **сузе јој се слише низ образе** слизи ше єй скотуляли по твари; **2.** *(скупити се у великом броју)* позберац ше, зобрац ше, зисц ше; **3.** *(стопити се у једну целину)* зляц ше; **гласови су се слили у један** гласи ше зляли до єдного

слитина *ж. хем.* леґура

слих *х. мед. (ушна маст)* ухова масц

сличавати -ам *(сравњивати)* поровновац

сличан -чна -чно **1.** *(налик)* подобни дакому *або* дачому, хтори здабе на дакого *або* дацо; **2.** *(погодан, прикладан)* прикладни, одвитуюци; добри; ◊ **бити ~ коме као јаје јајету** *оп. при* **јаје; и томе слично** *беш.* и тому подобне

сличити -им **1.** *(бити сличан, наликовати)* буц подобни дакому *або* дачому, здабац на дакого *або* дацо; **2.** *(бити погодан, одговарати)* буц прикладни, одвитовац; припадац; **за таквог неваљалца сличила би строга казна** за такого нєдоброго человека була би прикладна строга кара

сличица *дем.* сличка, сликочка, *нар. заст.* обращик

слично *присл.* **а)** *(управо тако као)* подобно, так як; **б)** *(згодно, како треба)* так як треба, добре

сличност *ж.* **1.** подобносц; **2.** *мат.* *(подударност)* согласносц, поклоплївосц, конґруентносц

слишавање *с. пед.* преслухованє

слишавати (се) *и* **слишати (се)** -ам (се) *(испитивати (се), преслишавати (се))* випитовац (ше)

слишити -им **1.** *заст. (слушати)* слухац; **2.** *покр. (приличити)* швечиц

слобода *ж.* шлєбода; ◊ ~ **говора** шлєбода бешеди; ~ **штампе** шлєбода преси; ~ **воље** *фил.* шлєбода дзеки (волї); ~ **мора** *пол.* шлєбода моря

слободан -дна -дно **1.** шлєбодни; ~ **земља** шлєбодна жем; **слободни избори** шлєбодни виберанки; ~ **пролаз** шлєбодни преход; **то су биле мало слободније песме** *фиґ.* то були дакус шлєбоднєйши шпиванки; ~ **понашање** шлєбодне справованє; **2.** *(који није заузет; који није испуњен радом)* геверни; шлєбодни; ~ **столица** геверни (шлєбодни) карсцель; **ако си ~ , помози ми мало** кед ши геверни (шлєбодни), помож ми дакус; **данас имам слободан дан** нєшка мам шлєбодни дзень; **3.** *(који је ослобођен од чега)* ошлєбодзени; ~ **од пореза** ошлєбодзени од порциї; ◊ ~ **занимање (звање, професија)** шлєбодна професия; ~ **зидар** шлєбодни муляр, масон; ~ **пад** *физ.* шлєбодне паданє (пад); ~ **превод** шлєбодни преклад; **слободном руком (нпр. цртати)** зоз шлєбодну руку (напр. рисовац); ~ **стих** *поет.* шлєбодни стих; ~ **ударац** *спорт.* шлєбодне бице (вдеренє)

слободар *х.* шлєбодар
слободити -им **1.** *зак. (ослободити)* ошлєбодзиц, вишлєбодзиц; **2.** *нєзак. (храбрити)* подшмельовац, одшмельовац, храбриц, охрабровац
слободица *ж. гип.* шлєбодка, шлєбодочка; ◊ **своја кућица своја** ~ у своїм доме робиш як сцеш, през дому свойого вше ши у люцкого; **твоја вољица твоја** ~ *(слободан, независан живот)* робиш (жиєш) як сцеш
слободно *присл.* **1.** шлєбодно; **ми живимо** ~ ми жиєме шлєбодно; **она му одговори** ~ вона му одвитовала шлєбодно; **2.** *(допуштено)* шлєбодно, *заст.* сабат; **да ли је ~ уђи** шлєбодно войсц?
слободњак *х.* **1.** шлєбодар; **2.** *ист. (кмет ослобођеник)* шлєбодни крипак, шлєбодняк
слободњачки -а -о шлєбодарски; шлєбодняцки
слододољубац -упца *х.* шлєбодолюбец
слободољубив -а -о шлєбодолюбиви
слободољубивост *ж.* шлєбодолюбивосц
слободољубље *с.* шлєбодлюбиє
слободоуман -мна -мно шлєбодоумни
слободоумље *с.* шлєбодоумносц
слободоумник *х.* шлєбодоумни
слободоумност *ж.* шлєбодоумносц
слобоштина *ж.* **1.** шлєбода**; 2.** привилеґия
словарица *ж.* букварка
Словак *х.* Словак
Словакиња *ж.* Словачка
словачки -а -о словацки
Словенац *х.* Словенєц
словеначки -а -о словенски
Словени *х. мн.* Славянє (*єд.* Славян); **Јужни** ~ Южни Славянє
словенизирати (се) -ам (се) *и* **словенизовати (се)** -зујем (се) *зак и нєзак.* славянизовац (ше)
словенофил -а -о славянофил
словенофилство *с.* славянофилство
словенски -а -о **1.** славянски; **2.** *оп.* **словеначки;** ◊ ~ **антитеза** *лит.* славянска антитеза
словенство *с.* славянство
словесан -сна -сно *заст. (разуман)* розумни
словесност *ж. заст.* писменосц; *(књижевност)* литература
словински -а -о *заст.* **а)** *оп.* **словенски; б)** *(јужнословенски)* южнославянски
словити -им *заст.* **1.** *(говорити)* бешедовац; **2.** *(бити на гласу)* буц на гласу, буц познати; **словио је као човек који зна све** бул на гласу як чловек хтори зна шицко
словни -а -о < **слово**
словник *х. заст. (речник)* словнїк
словница *ж. заст.* ґраматика
слово *с.* **1.** *(писмени знак у писму)* буква*, нар. заст.* лїтера; **велико** ~ велька буква; **2. а)** *заст. (реч)* слово; **б)** *(говор)* бешеда; **поздравно** ~ поздравна бешеда; привитна бешеда ◊ **златним словима (записати**, **забележити)** зоз злат(н)има словами (записац, призначиц); **једним словом** *(укратко)* з єдним словом; **мртво ~ на папиру** мертве слово на паперу; **ни слова** *(ни реч)* анї слово; **(од слова) до слова** *(дословно, тачно)* од слова до слова; **по слову закона** по слове закона; **(с)пала књига на два слова** *оп. при* **књига**
словоливац -вца *х.* буквовилївач
словослагач *х.* буквоскладач
словце -ца *и* -ета *с. дем.* **1.** буквочка; **2.** словко, словечко, словичко; ◊ **до (последњег) словца** *(сасвим, у свему)* подполно, цалком; у шицким; **ни словца** *(ни једне речи)* анї слово
слог *х.* **1.** *ґрам.* склад; **2.** *друк.* склад, злог; **3.** *аґр.* **а)** склад; **б)** *(леја)* градка; **в)** *(комад земље)* фалат жеми; **4. а)** *(стил)* стил; **готски** ~ ґотски стил; **б)** *фиґ. (врста)* файта, тип; **5. орати на** ~ *польопр.* орац до складу; ◊ **везан** ~ *(стихови)* стихи, вязани склад; **невезан** ~ *(проза)* проза, нєвязани склад
слога *ж.* злагода, злога; ◊ **слогом расту мале ствари, а неслога све поквари** *(сложним радом постиже се успех и напредак)* зложни браца хижу правя, а нєзложни губя
слоговати -гујем *нар. (живети у слози)* складац ше, злагодзиц ше
слоговни -а -о *ґрам.* складови
слоготворан -рна -рно *ґрам.* складотворни; ~ **"р"** складотворне "р"
сложан -жна -жно **а)** зложни; злагодни, злагодлїви; ~ **породица** зложна фамелия; **б)** *(складан)* складни; гармонични
сложен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **сложити (се); 2.** зложени; ~ **осећање** зложене чувство; ~ **питање** зложене питанє; ◊ ~ **реченица** *ґрам.* зложене виречене
сложеност *ж.* зложеносц
сложити -им **1.** *(ставити на одређено место, склонити)* одложиц; поодкладац; **сложили су алат** одложели алат; **2.** *(дати одређени облик)* поскладац; зложиц; ~ **новине** поскладац новини; ~ **руке** зложиц руки; **3. а)** *(саставити)* зложиц; составиц; ~ **хор** составиц хор; ~ **писмо** зложиц (составиц) писмо; **б)** *друк. (припремити слог)* зложиц; **4.** *(довести у исправно стање)* пошориц; **сложио је своје рачуне** пошорел свойо

рахунки; **5.** *фиґ.* **а)** *(ускладити)* усоглашиц, ускладзиц, привесц до складу*;* **б)** *(довести до слоге, здружити)* зложиц, зєдиніц, здружиц; **зло је сложило народ** зло зєдинєло народ; **6.** *фиґ.* **а)** *(настати, почети)* настац, почац; **киша сложи** почал диждж; **б)** *(појурити)* розбегнуц ше

сложити се -им се **1.** *(скупити се, саставити се у каву целину)* позберац ше, здружиц ше, зложиц ше; составиц ше; **синтетичне слике су се сложиле** синтетични слики ше зложели; **2. а)** *(потврдити своје слагање)* зложиц ше*, нар.* пристац на то *або* на дацо; **ја сам му то предложио, а он се сложио** я му то предложел, а вон ше зложел (*нар.* а вон пристал на то); **б)** *(живети у слози; постићи склад)* зложиц ше; **сложи**ше **се око цене** зложели ше коло цени; **сложила се са укућанима** зложела ше з домашнїма; **3. а)** *(сести; лећи)* шеднуц, змесциц ше; лєгнуц; **сложио се на голи под** лєгнул на голи патос; **б)** *(клонувши наслонити се)* спаднуц; опрец ше; **в)** *(спустити се, покрити какву површину)* спущиц ше; прештрец ше/престрец ше; **г)** *(пасти)* спаднуц; **ловац опали, а вук се сложи** ловар штрелєл, а вовк спаднул

сложно *присл.* зложно; у злогоди, у злоги

сложност *ж. (слога, склад)* зложносц, злога, злагода; склад

слој 1. *(наслага)* пасмо, насклад; **2.** *(група људи са сличним обележјима)* пасмо; ~ **становништва** пасмо жительства

слојевит -а -о пасмовити; **слојевите стене** пасмовити стини

слојевитост *ж.* пасмовитосц

слом *х.* **1. а)** *(потпуна пропаст; пораз)* розпад; препасц; крах; пораженє; капитулация; ~ **система** розпад системи; ~ **империје** препасц империї; **б)** *(душевна клонулост, утученост)* убитосц; **2.** *(ломљење)* ламанє; ◊ **доживети нервни** ~ дожиц нервни крах

сломатати се -ам се *(нагло пасти низ стрмину)* зґурбитац ше; злєциц; бухнуц; нараз спаднуц

сломити -им **1**. а) зламац, поламац; ~ **ногу** зламац ногу; **б)** *(разбити)* розбиц, розтрепац; розпучиц; ~ **јаје** розбиц вайцо; **2.** *фиґ.* **а)** *(савладати; уништити)* зламац; знїщиц, знїчтожиц; ~ **непријатеља** зламац нєприятеля; **живот је сломио у њему сву енергију** живот знїщел у нїм шицку енерґию; **в)** *(прекинути)* претаргнуц, превернуц/превертнуц; ~ **мук** претаргнуц цихосц**;** ◊ ~ **врат** зламац карк

сломити се -им се **1. а)** зламац ше; поламац ше; **б)** *(под теретом)* зламац ше; подламац ше; **в)** *(разбити се)* розбиц ше, розтрепац ше; **г)** *(повредити се)* зламац руку, ногу и под.; потлучиц ше, покалїчиц ше; **пао је с коња и сломио се** спаднул з коня и потлук ше; **2.** *фиґ.* **а)** *(бити савладан, уништен)* буц зламани; буц знїщени, буц знїчтожени; **б)** *(покорити се)* зламац ше, покориц ше; **в)** *(постати физички слаб)* витрапиц ше, змучиц ше; **г)** *(нагло изгубити у јачини)* зламац ше; нараз скапац; **3.** *фиґ. (срушити се, пропасти)* звалїц ше; зламац ше; препаднуц; **његови идеали се сломише** його идеали ше звалєли; **4.** *фиґ. (сручити се, ударити)* вдериц; треснуц; **у висинама планине сломи се гром** у висинох гори тресло; ◊ **сломила се (сломиће се) кола на њему** *оп. под* **кола**

сломљен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **сломити (се); 2.** *(утучен)* убити; зламани

сломљеност *ж. (утученост)* убитосц; зламаносц

слон *х.* слон, єлефант; **афрички** ~ африцки слон (Loxodonta africana); **индијски** ~ индийски слон (Elephas indicus); ◊ **од муве правити (градити) слона** *оп. под* **мува**

слонов -а -о слонов, єлефантов; ◊ ~ **кост** слонова косц

слоновача *и* **слоновина** *ж.* слонова косц

слоновски -а -о слоновски, єлефантски, слонов, єлефантов

слонче -ета *с.* слонче, єлефантче

слота[1] *ж. (лапавица)* дробни диждж зоз шнїгом

слота[2] *ж.* дацо барз велькє; чудовиско

слошити се -им се *(постати лоше)* присц нєдобре; **слошило му се** пришло му нєдобре

слошки -а -о *оп.* **сложан**

слубити -им *(начинити удубљење)* углїбиц, угнуц

слуга *х. и ж.* **а)** *(о старијој особи)* слуга; **верни** ~ вирни слуга; ~ **народа** слуга народу; **б)** *(дечак као слуга)* слуга, служка; ◊ **ни** ~ **(коме чему)** *(сувише је велика разлика између кога, чега)* дзе вон од нього! нє може ше вон з нїм ровнац; анї му є нє по пети; ~ **сам,** ~ **покоран (понизан)** *(некадашњи поздрав при сусрету)* покорни (понїзни) слуга

слуган *х. пей.* слуга, служка

слуганство *с.* сервилносц
слугерања *х. и ж. аугм. и пеј.* слугиско
слугински -а -о слугов, слуговски
слугица *х. и ж. гандр. дем.* служка, слугочка
слуговати -гујем служиц, слуговац
слудити -им *(учинити некога лудим)* зашаліц, здуриц; направиц шалєним
слудовати -дујем *(учинити неку лудост)* справиц (зробиц) глупосц (дурноту, шалєнство)
служавка *ж. оп.* **слушкиња**
служавник *х. (послужавник)* тацна
служба *ж.* **1.** *з розл. знач.* служба; **избацили су га из службе** вируцели го зоз служби; **криминалистичка** ~ криминалистична служба; ~ **Божја** *рлґ.* служба Божа; **2.** *(служење)* служенє, служба; ~ **народу** служенє народу; ◊ **активна** ~ активна служба; **доћи (ићи) службом** присц (исц) по служебеней длужносци; **каква** ~ , **онаква и плата** яка праца, така плаца; **ставити (стављати) што у службу (кога, чега)** положиц (класц) дацо до служби (дакому, дачому)
службен -а -о **1.** *(званичан)* службени, официйни, официялни, урядови; **2.** *(који се односи на службу)* службени, службови; ~ **лице** службена особа; **службени лист** службени новини
службеник *х.* **1. а)** *(чиновник)* службенїк; **санитетски** ~ санитетски службенїк; **б)** *оп.* **следбеник (б); 2.** *(слуга)* слуга; **3.** *оп.* **служебник**
службенички -а -о службенїцки
службено *присл.* службено, официйно, официялно, урядово
службеност *ж.* **1.** службеносц, официйносц, официялносц, урядовосц; **2.** *правн.* службеносц
службица *ж. дем.* службочка
службовати -бујем службовац, буц даґдзе на служби
службодавац -вца *х.* роботодавец
службопримац -мца *х.* тот цо ступа даґдзе на роботу; заняти
службујући -а -о *(дежуран)* тот цо на роботи у одредзеним чаше, дежурни
служебник *х. церкв.* служебнїк
служилац -иоца *х.* **1.** *(онај који послужује)* вислуговач, послужовач; **2.** *(слуга)* слуга
служински -а -о хтори ше одноши на слугох *одн.* служкох; хтори за слугох *одн.* служкох; слуговски; ~ **посао** слуговска робота; **служински улаз** уход за слугох
служинчад *с. зб.* слугове; служкове; служнїци
служинче -ета *с.* слуга, служка *або* служнїца *(хтори окончую домашнї роботи)*
служинчити -им служиц, буц слуга
служитељ *х.* **1. а)** *ист.* служитель *(найнїзши службенїк у канцеларийох, установох и под.)*; **б)** *заст. (носач)* ношач; **2.** *фиґ. (слуга)* слуга, служитель
служити -им **1. а)** *з розл. знач.* служиц; ~ **војни рок** служиц воєни рок; **чему служи овај апарат?** за цо служи тот апарат?; **био је слуга, служио је код једног газде** бул слуга, служел у єдного ґазди; **б)** *оп.* **службовати; 2.** *(послуживати)* послужовац, предкладац; ношиц на стол; *(на свади и сл.)* вислуговац, послуговац; **служила је вино** послужовала вино; **3.** *(заслуживати)* зарабяц, заслужовац; **свако нек служи свој хлеб** най кажде зарабя за свой хлєб; **4.** *безос. покр. (требати)* требац; **служи ли вам штогод?** треба вам дацо?; ◊ **служи ме карта (срећа)** *(добијам на картама)* мам щесца (цагам, доставам) на картох; ~ **на част (дику, саблазан и сл.)** буц на чесц (пиху, саблазен и под.); **то не служи ничему** то нє ма нїяку вредносц
служити се -им се **1.** *(користити се чим)* служиц ше з дачим, хасновац дацо, робиц дацо з помоцу даякого средства; ~ **виљушком** служиц ше з видлїчку, єсц з видлїчку; ~ **штакама** ходзиц з караґулями; **људи се одавно служе магнетском иглом у поморству** людзе оддавна хасную (людзе ше оддавна служа зоз) маґнетну иглу у поморству; **2.** *(узимати за столом јело, пиће)* єсц, пиц, служиц ше; ◊ **служи(те) се!** *беш.* єдз(це)! пий(це)! черпай(це)! веж(це)! служ(це) ше
служњача *ж. оп.* **слузница**
слуз *ж., ридше х.* **а)** шлїж *ж.*; млязґа; смарґель; шлїна; **б)** юшка, сок *(хтори вилучую даєдни рошлїни)*
слузав -а -о шлїжови; млязґави; смарґльови, смарґлясти; шлїнови, шлїнасти; цагаци
слузавица *ж. оп.* **слузница**
слузаст -а -о шлїжасти; смарґлясти; шлїнасти
слузница *и* **слузокожа** *ж. анат.* шлїжаца скорочка
слуконог -а -о *(кривоног)* кривоноги
слуктити -им **1.** *(слушати, ослушкивати)* (добре) слухац, ослуховац; (добре) мерковац *(цо дахто гутори)*; **народ слукти сваку реч својих вођа** народ добре слуха

кажде слово своїх вождох; **2.** *(наслућивати, предосећати)* нагадовац, предчувствовац

слупати -ам **1.** *(разбити; оштетити ударом)* розбиц, розтрепац; вдериц; очкодовац; покривиц; ~ **чашу** розбиц погар; **слупао је кола** розтрепал (стрепал, покривел) авто; **2.** *(склепати на брзину)* склєпац; скисинтовац; скрамбльовац; **3.** *фиґ.* **а)** *(разбити, уништити)* зніщиц, знїчтожиц, розбиц; **б)** *(улудо потрошити)* розтрошиц, розронтовац, розруцац

слупати се -ам се **1. а)** *(разбити се; оштетити се од удара)* розбиц ше, розтрепац ше; вдериц (ше); очкодовац ше; покривиц ше; **б)** *(доживети удес са возилом)* стрепац ше*;* **2.** *фиґ.* нашвидко дацо зробиц

слута[1] *ж. и х. оп.* **слутов**

слута[2] *ж. и х. звекан)* дурак, дурґов, дурбак

слутав -а -о *(будаласт)* дурни, надурнїсти, хибни

слутити -им **1. а)** *(предосећати неко зло)* нагадовац, предчувствовац; **слутио сам велику несрећу** нагадовал сом вельке нєщесце; **б)** *(инстинктивно осећати, наслућивати)* нагадовац, чувствовац; **слутио сам да га још волиш** чувствовал сом же го ище любиш; **2.** *(наговештавати нешто неповољно)* нависцовац, предвисцовац, нагадовац, предсказовац, *нар. заст.* вищовац; **такво понашање не слути на добро** таке справованє нависцує дацо нєдобре; **облачићи слуте на буру** хмарки предсказую (предвисцую) бурю

слутња *ж.* **1.** *(нејасно осећање предстојећег зла)* нагадованє, предчувство, предчувствованє дачого злого, даякого нєщесца; **обузе га црна** ~ обняло го чарне нагадованє; **2.** *(претпоставка основана на могућности)* нагадованє, предпоставка

слутов *х. (злослутник)* нагадовач (предвисцовач, нависцовач) зла, зловиснїк

слућење *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **слутити; 2.** *оп.* **слутња**

слух *х.* **1.** слух; **чуло слуха** осет слуху; **он нема слуха** *(он не разликује музичке тонове)* вон нє ма слуха; **2.** *заст. (слушање)* слуханє; **3.** *фиґ. (звич. мн.) (гласови, причања)* приповедки, приповеданя; **не обазири се на те слухове** не обрацай увагу на тоти приповедки; ◊ **имати слуха за нешто** мац слуха за дацо

слухист[а] *х. беш.* слухист[а] *(тот цо шпива по слуху, а нє зна ноти)*

слухнути -нем *(послушати)* послухац

слухтити -им *оп.* **слуктити**

случај *х.* **1.** случай; випадок; **ретки су такви случајеви** ридки таки случаї; **у случају болести**... у случаю хороти...; **2.** *(повољан стицај околности)* нагода, случай; **чекао је** ~ **да каже своје мисли** чекал нагоду же би повед свойо думки; **3.** *у присловнїцкей функциї у инстр., оп.* **случајно;** ◊ **жалим** ~ *беш.* жаль ми; **за сваки** ~ за (на) кажди случай; кед би требало; **игра случаја, луди (пуки, слепи)** ~ бависко случая, нєвироятни (непредвидлїви, вельки) случай; **неким случајем** даяким концом; **ни у ком случају** нїяким концом; **од случаја до случаја** од случая до случая; **у крајњем случају** у крайнїм случаю; **у сваком случају** у каждим случаю; **у случају да...** у случаю же...; кед би..., же би... ; **бити тежак (тежи)** ~ буц чешки (чежши) случай; **изгубљени** ~ страцени случай

случајан -јна -јно **1.** *(неочекиван, непредвиђен)* случайни; ~ **сусрет** случайне стретнуце; **2.** *(који се догађа само понекад)* случайни, випадкови; **сваки дан иде да тражи случајни посао** кажди дзень ходзи глєдац случайну (випадкову) роботу

случајно *присл.* **1.** *(неочекивано, непредвиђено)* случайно; **2.** *(покаткад)* дзекеди, дакеди, з часу на час; випадково, случайно; ◊ **ни** ~ *беш.* нїяким концом, анї случайно, анї думац

случајност *ж.* случайносц

случимице *присл. оп.* **случајно**

случити се[1] случи се *оп.* **десити се (2)**

случити се[2] -им се *(спојити се)* злучиц ше; *(стиснути - о масти и сл.)* стиднуц ше

слушалац -аоца *х.* слухач, *заст.* слухатель

слушалица *ж. физ., мед.* слухалка

слушаоница *ж. (предаваоница)* преподавальня

слушатељ *х. оп.* **слушалац**

слушатељство *с.* публика, слухаче

слушати -ам слухац; ~ **причу** слухац приповедку; **он никога не слуша** вон нїкого нє слуха

слушати се -ам се *взаєм. повр.* слухац ше

слушач *х. оп.* **слушалац**

слушкиња *ж.* служнїца

слушкињица *ж. дем.* служнїчка

слушкињски -а -о служнїцов

слушни -а -о слушни, слухови; ◊ *анат.:* ~ **канал** слушни канал; **слушне кошчице** слушни косточки

слушче -ета *с. дем.* служка

сље... *оп.* **сле...**
сљубити -им *(спојити, здружити)* злучиц, споїц, зєдиніц, здружиц
сљубити се -им се **1.** злучиц ше, споїц ше, зєдиніц ше, здружиц ше; **2.** *взаєм. повр. (приљубити се)* притуліц ше
сљубљивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **сљубити (се)**
сљубован -вна вно *покр. (љубоморан)* любоморни
сљуштити -им **1.** *(скинути љуску и сл.)* зодрец, злупиц, зняц; **са ограде се сљуштила боја** з огради опукала фарба; **2.** *фиґ. (халапљиво и нагло појести)* зедвиц, полопотац, списац
смагати смажем *нєзак. и част. ґу* **смоћи**
смагнути[1] смагнем *(поцрнети о сунца)* огориц, почарніц
смагнути[2] смагнем *звичайно у виразу:* ~ **раменима** *(слегнути раменима)* дзвигнуц (сцисну̧ц) з плєцами
смазати смажем **1.** *(појести до краја)* поєсц, жесц, списац; **2.** *фиґ. (украсти)* списац, злопчиц; **3.** *фиґ. (излупати, истући)* окласц, натрепац, набухац, побиц; **4.** *фиґ. пей. (на брзу руку написати)* нашмарґац/нашмарбац
смак *х.* **1.** *(крај)* конєц; кончина; ~ **света** конєц швета; **2.** *(пропаст)* препасц; **ратни** ~ воєна препасц
смакљати -ам *вулґ. (прождрети)* зедвиц, пожрец
смакнути *и* **смаћи** смакнем **1. а)** *(стргнути; свући)* сцагнуц; старгнуц; **смаче завоје с ране** сцагнул фатьоли з рани; **б)** *(уклонити)* зняц; збиц; **смаче му шешир с главе** збил му калап з глави; **в)** *(слегнути):* ~ **раменима** дзвигнуц (сциснуц) з плєцами; **2.** *(погубити; уништити)* забиц, *заст.* загубиц; унїщиц, знїщиц; **3.** *(украсти, здипити)* украднуц, списац, злопчиц; **4.** *воєн. (збити)* збиц; ~ **редове** збиц шори; ◊ ~ **с ума** *оп.* **сметнути с ума** *при* **сметнути**
смакнути се *и* **смаћи се** смакнем се **а)** *(уклонити се)* поцагнуц ше; склонїц ше; **смакоше се да и он седне** поцагли ше же би и вон шеднул; **б)** *(спустити се)* сцагнуц ше; **рубац јој се смакао са главе** хусточка ше єй сцагла з глави; **2.** *фиґ.* **а)** *(нестати)* нєстац, скапац; **б)** *(потрошити се)* потрошиц ше; **3.** *(убити се)* забиц ше
смакнуће *с. оп.* **погубљење**
смалаксати -кшем *оп.* **малаксати (а)**
смалена *присл.* одмалючка, одмала
смалити -им *(смањити)* зменшац
смалити се -им се зменшац ше
смамити -**им 1. а)** *(мамећи скупити)* приволац; **б)** *(мамљењем привући)* прицагнуц, прилудзиц; **2. а)** *(завести, преварити)* навесц, звесц, спревесц, зашаліц; здуриц, звирлїц; **б)** *(очарати)* обчаровац, прицагнуц
смамити се -им се *(изгубити памет)* страциц розум (главу)
смандрљати -ам **1.** *(урадити на брзину, површно)* збухац; зробиц дацо шур-бур; **2.** *(изговорити нејасно)* прежубротац, прежуброніц; **3.** *фиґ. (лакомо појести)* списац, зедвиц
смандрљати се -ам се *(пасти)* бухнуц; зґурбитац ше; **смандрљао се с дрвета** бухнул з древа
смањење *с.* зменшанє
смањивати (се) -њујем (се) зменшовац (ше), *нар.* меншац (ше)
смањити -им **а)** зменшац; ~ **коме казну** зменшац дакому кару; ~ **радно време** зменшац роботни час; **б)** ~ **коме плату** зменшац дакому плацу, *нар.* збиц дакому з плаци; ◊ ~ **за главу** одрубац главу
смањити се -им се зменшац ше
смарагд *х. мин.* смараґд
смарагдни *и* **смарагдов** -а -о смараґдни, смараґдов[и]
сматати -ам *нєзак. и част. ґу* **смотати**
сматрати -ам **1. а)** *(мислити)* думац, тримац; раховац; **сматрао је да је добро поступио** думал же добре поступел; **б)** *(кога или што чим, за што)* тримац дакого *або* дацо за дакого *або* дацо; думац (тримац) же...; **сматрали су га кукавицом** тримали го за куриплаха, думали же вон куриплах; **2.** *(посматрати)* патриц; **мирно га је сматрао** мирно на нього патрел
смаћи смакнем *оп.* **смакнути**
смахнути -нем **1.** *(одстранити замахом)*: **смакни то смеће** одмец (замец) тото шмеце; **он смахну рукавом прашину са стола** вон зотар (посцерал) з рукавом прах зоз стола; **2.** *оп.* **смакнути (2)**
смацна *прикм., лєм ж.* котна *(о мачки)*
Смедеревка *ж.* **1.** *(жена из Смедерева)* Смедеревка; **2.** *аґр.* смедеревка *(грозно, вино)*
смеђ -а -о **1.** *(о очима, коси)* кафови, ґестиньови; доганови; **2.** *одр. зоол.***: смеђе алге** шиви (кафово) алґи
смеђаст -а -о кафовкасти, кафовисти, ґестинясти; догановисти
смеђокос -а -о хтори ма кафово (ґестиньово, доганово) власи

смежуравати (се) -ам (се) *(борати (се))* ранцовац (ше), ранцавиц (ше), зранцовйовац (ше); морщиц (ше)
смежурати -ам **1.** *(наборати)* зранцовац, зранцавиц; зморщиц; **2.** *(лако заталасати површину воде и сл.)* згабасциц, знємириц
смежурати се -ам се **1.** *(наборати се)* зранцовац ше, зранцавиц ше; зморщиц ше; **2.** *(свенути)* висушиц ше, спрец
смеј *х. оп.* **смех**
смејати се -јем се **1.** шмеяц ше; **2.** *(исмејавати кога)* шмеяц ше з дакого; вишмейовац дакого; вишмиховац ше, вишмейовац ше з дакого; ◊ **грохотом** ~ *оп. при* **грохот; ко се последњи смеје, најслађе се смеје** *прислов.* хто ше остатнї шмеє, найсладше ше шмеє; ! на концу батог пука; **лако је теби** ~ *беш. (лако је теби кад немаш брига, тешкоћа)* лєгко (добре) тебе; **немој да ти се други смеју** *(не понашај се неозбиљно)* нє будз людзом (швету) на шмих; ~ **на силу (преко воље)** шмеяц ше насилу; ~ **у брк (лице) коме** шмеяц ше дакому до оч (до твари)
смејач *х.* шмеяч; тот цо ше часто шмеє
смејукати се -ам се *и* **смејуљити се** -им се *оп.* **смејуцкати се**
смејурија *и* **смејурина** шмеянє, шмих *(вецей особох)*
смејутак *х. оп.* **смешак**
смејућке *присл.* шмеюци ше, зоз шмихом
смејуцкати се -ам се *дем.* **1.** *(смешкати се)* шмишкац ше; ошмиховац ше; **2.** *(исмејавати)* подшмиховац ше дакому, шмеяц ше з дакого, вишмиховац ше з дакого
смејушити се -им се *и* **смејушкати се** -ам се *оп.* **смејуцкати се**
смекшавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **смекшати (се)**
смекшати -ам I. *прех.* **1.** *(начинити мекшим)* **а)** змегчац, омегчац; **б)** посцискац; поприцискац; ~ **цигарету прстима** посцискац циґаретлу з пальцами же би була мегчейша; **2.** *фиґ. (учинити мање суровим, строгим):* **те речи га смекшаше** на тоти слова помекнул; **смекшај мало њено срце** ублагай дакус єй шерцо; II. *нєпрех. (не бити више љут, попустити)* помекнуц; ◊ ~ **коме бубреге** *(јако истући)* барз побиц, намесциц дакому реберка; ◊ **време је смекшало** *(време је постало блаже, ојужило је)* одмекло, одмек; оцеплєло
смекшати се -ам се **1.** одмегчац, помегчац, постац мегчейши *одн.* мегки; **2.** *фиґ. (изгубити оштрину, строгост)* помегчац; рознїжиц ше
смело *присл.* шмело
смелост *ж.* **1.** шмелосц; **2.** *(подвиг)* шмеле дїло, подвиг, шмелосц
смена *ж.* **1.** *(смењивање)* зменьованє, змена; ~ **генерација** зменьованє ґенерацийох; **2.** *(одређено време рада)* змена; **ноћна** ~ ноцна змена; **раде у три смене** робя у трох зменох; **3.** *(размена)* черанка; ◊ **на смену** *(наизменце)* зменююци ше, зменююцо, раз єден раз други, на змену
сменити -им **1.** *(уклонити са дужности)* зменїц; ~ **председника** зменїц предсидателя; **2.** *(преузети од кога посао који се врши наизменце)* одменїц, заменїц; **кад се он умори, ти ћеш га** ~ кед вон вистанє, ти го одменїш; **3.** *(изменити)* вименїц, пременїц; **не може се судбина** ~ нє мож вименїц судьбу
сменовођа *х.* зменоводитель
сменски -а -о зменови; ~ **време** зменови час, час змени
смењивати -њујем **1.** *(уклањати са дужности)* зменьовац; **2.** *(преузимати од кога посао који се врши наизменце)* одменьовац, заменьовац; **3.** *(мењати)* меняц, вименьовац, применьовац
смењивати се -њујем се зменьовац ше**;** одменьовац ше, заменьовац ше
смео смела смело *и* **смеон** -а -о шмели
смер *х.* **1.** напрям; **књижевни** ~ литературни напрям; **2.** *физ.* смисел; ~ **електричне струје** смисел електричней струї; **3.** *(жеља, циљ)* жаданє, циль; **није могао остварити свој** ~ нє могол витвориц свой циль
смеран -рна рно **1.** *(скроман, понизан)* скромни; кротки; ~ **девојка** скромна дзивка; **2. а)** *(мали, једноставан)* мали, єдноставни, скромни; ~ **колибица** мала колїба; **б)** *(умерен)* умерени
смерати -ам *незак. и част. ґу* **смерити** ◊ **куда то смера?** *(куда то води? чему то?)* кадзи (дзе) то водзи? нач то?; **не знам на шта смера** не знам на цо цилює (дума); **то сам баш смерао** праве сом тото сцел
смерити -ам **1. а)** *(управити у смеру нечега)* унапрямиц; **б)** *(спазити)* обачиц, збачиц; **2.** *(нанишанити)* нацильовац; **3.** *(погодити)* потрафиц, поцильовац
смерница *ж.* **1.** напрямка; **истакао је смернице свог рада** визначел напрямки своєй роботи; **2.** *(смер)* напрям
смерно *присл.* скромно; кротко

смеса *ж.* **1.** мишанїна; **2.** *(заједнички рад задругара)* задруга; заєднїца

сместа *присл.* такой; такой-енки; *беш.* зместа

смести[1] *и* **смêсти** -етем **1. а)** *(збунити)* збуніц; **сметоше га, те није знао шта да каже** збунєли го, та нє знал цо повесц; **б)** *(помешати)* помишац, змишац, поплєсц; ~ **појмове** помишац поняца; **в)** *(узнемирити)* знємириц; **2.** *(омести, спречити)* онєможлївиц, зопрец; ~ **пролаз непријатељу** онєможлївиц преход нєприятельови**;** ◊ ~ **главу (памет) коме** *(залудити кога)* зашалїц, здуриц дакого

смести[2] -етем *(метући уклонити или скупити)* змесц

смести[3] -етем: ~ **с ума** *оп. при* **сметнути**

смести се -етем се *(доћи у забуну, сметеност)* збуніц ше; страциц ше

сместити -им **1.** *(поставити; положити)* положиц; **смести лампу између нас** положел лампу медзи нас; **2.** *(дати коме смештај негде)* змесциц; одвесц; охабиц; **сместио нас је у собичак** змесцел нас до малей хижи; **сместили су га у болницу** змесцели (одведли) го до шпиталю, охабели го у шпиталю; **3.** *(поставити на неко радно место)* найсц (дац) роботу дакому, *заст.* намесциц дакого; **4.** *(пренети имовиму на некога)* преписац, превесц; **све је сместио на синове** шицко преписал сином; ◊ ~ **у свој џеп** *(безправно узети)* вжац себе

сместити се им се **1.** змесциц ше; **2.** *(добити посао)* достац *одн.* найсц роботу, *заст.* намесциц ше

сместиште *с.* простория *одн.* простор дзе ше чува роба и под.; складище, складзиско, магазин

смет *х.* **1. а)** *(ветром нанесена хрпа снега)* на(з)ношенїско, назношени (нанєшени) шнїг, громада шнїгу; **б)** *(гомила, мноштво чега)* громада; множество; ~ **лишћа** громада лїсца; ~ **питања** множество питаньох; **2.** *оп.* **смеће**

сметати[1] сметам **1.** *(правити сметње коме)* завадзац; буц на завадзе; **2. а)** *(бити препрека чему)* препречовац дацо, завадзац дачому; **б)** *(спречавати кога у чему)* зоперац

сметати[2] смећем *нєзак. и част. ґу* **сметнути**

сметен -а -о **1.** *дїєприкм. од* **смести**[1] **(се); 2.** *(збуњен, сплетен)* збунєти/збунєни; страцени; збухани

сметењак *х.* збунєти/збунєни чловек; страцени, збухани чловек

сметењаштво *с.* збунєносц/збунєтосц; страценосц, збуханосц

смети смем *и* смеднем **1.** шмец; **не смемо ући** нє шмеме войсц; **хоћеш ли ~ да изађеш на испит** зошмеш висц на испит?; **2.** *(бити допуштено):* **некада омладина није смела да излази увече** дакеди младеж нє шмела (дакеди младежи нє було шлєбодно) виходзиц вечарами; **смем вас замолити?** шмем вас замодлїц

смети се сме се *лєм безос. (допуштено је)*: **ту се не сме пушити** ту нє шлєбодно куриц

сметиште *с.* шмециско; шмеце; гной

сметлар *х.* шмецар; заметач

сметлиште *с. оп.* **сметиште**

сметљара *ж.* **1.** *(ђубровник)* шметнїк; **2.** *оп.* **сметиште**

сметље *с. оп.* **смеће**

сметљика *ж. (гара)* шнїц на кукурици

сметнути -нем **1. а)** *(скинути, збацити)* зняц, зруциц; **б)** *(с положаја)* зруциц, зменїц; ~ **кмета** зменїц бирова; **2.** *(ставити, сместити)* положиц, змесциц; ◊ **сметнуо је с ума** зишло му з розума, призабул; ~ **траг** прикриц (скриц) шлїд; ~ **памећу** *(изгубити памет)* зисц з розума, одуриц, ошалїц

сметња *ж.* **1. а)** (*препрека*; *тешкоћа)* препречене; чежкосц; **новац је био једина ~ њиховој срећи** пенєж бул єдине препречене їх щесцу; **б)** *звич. мн.* завадзанє*;* завадзка; *або ше преклада з дїєсловом* завадзац; **ова радио-станица се не чује добро због сметњи** тоту радио-станїцу нє чуц добре пре завадзаня; **2.** *(збуњеност, забуна)* збунєносц, збунєтосц

смећар *х.* шмецар

смеће *с.* **1.** *(разни отпаци)* шмеце; одрутки; **2.** *фиґ. (нешто безвредно)* нїчомнїна, нїчомносц; нїчомнїк; **он је смеће** вон нїчомнїна

смех *х.* шмих; ◊ **да паднеш (пукнеш, умреш, цркнеш) од смеха** пукнуц (умрец) од шмиху; **ваљати се (цепати се) од смеха** зацинац ше (заходзиц ше) од шмиху, аж ше за брух лапац, *заст.* шмеяц ше до розпуку; **извргнути кога смеху** вишмеяц дакого; **није ми до смеха** *беш.* нє до шмиху ми; **праснути** (**прснути, пући) у** ~ *оп. под* **праснути**

смеч *х. спорт.* смеч

смечити -им *(згњечити, згазити)* зджамиц, розджамиц; розпучиц; згажиц

смеша *ж.* **1.** мишанїна; **2.** *фиґ. (забуна, збрка)* змишанїна; нєшор, гаос; конфузия

смешак -шка *х. дем. и гип.* ошмих, ошмищок; шмишканє, ошмишкованє

смешан -шна шно шмишни

смешати -ам **1. а)** змишац; **б)** *(помешати; побркати)* помишац; **2.** *фиґ. (мисао)* помуциц

смешати се -ам се змишац ше; помишац ше

смешити се -им се шмишкац ше, ошмиховац ше

смешкати се -ам се *дем.* шмишкац ше, ошмишковац ше

смешљив -а -о **1.** *(који је склон смеху)* хтори ше часто шмеє; нашмеяни, шмеяци; **2.** *(подсмешљив)* подшмихуюци

смешљивац -вца *и* **смешљивко** *х.* хтори ше часто шмеє; нашмеяни, шмеяци

смешно *присл.* шмишно, шмишнє

смешољина *ж.* змишани житарки *(по трецину жита, ражу и ярцу)*

смештај *х.* **1. а)** *(смештање)* змесцованє, змесцанє; *(у просторију за чување)* одкладанє; **б)** *(стан и храна у каквом заводу и сл.)* змесценє, биванє; ~ **у интернату** змесценє у интернату

смештајни -а -о: ~ **простор** простор за змесценє; ~ **капацитети** капацитети за змесценє

смештати (се) -ам (се) *нєзак. и част. од* **сместити (се)**

смијех *х. оп.* **смех**

смилети (се) -лим (се) *(спустити се милећи)* зошмикнуц ше; зисц, спущиц ше

смилити се -им се **1.** *(постати мио, допасти се)* постац мили; попачиц ше, полюбиц ше; **смили му се та девојка** попачела ше му тота дзивка; **2.** *оп.* **смиловати се (1)**

смиловати -лујем **1.** *(заволети)* полюбиц; **2.** *(смиловањем ублажити)* змиловац ше; ублагац ше

смиловати се -лујем се **1.** *(сажалити се)* змиловац ше; почувствовац милосердиє; **смилујте се мени** змилуйце ше ми; **2.** *взаєм. повр. (једно друго заволети)* полюбиц ше; ◊ **да се бог смилује** *беш.* най бог захранї

смилосрдити се -им се *оп.* **смиловати се**

смилостивити -им *(учинити да се неко смилује)* зробиц же би ше дахто змиловал, же би бул милосердни; ублагац

смилостивити се -им се *(постати милостив)* постац милосердни (милостиви); змиловац ше

смиље *с.* **1.** *оп.* **сламено цвеће; 2.** *фиґ. (мила особа)* мили; мила; миле; ~ **моје** мили мой (мила моя, миле мойо); ◊ **то је још ~ и ковиље** то ище помож боже, то ище як-так

смион -а -о *оп.* **смеон**

смирај *х. (залазак сунца)*: ~ **сунца** заход (заходзенє) слунка; **дошао је у ~ сунца** пришол кед слунко заходзело; **у ~ дана људи се враћају с њива** вечар ше людзе врацаю з польох; кед слунко заходзи, людзе ше врацаю з польох

смиран -рна -рно *(смирен)* змирени, мирни

смирен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **смирити (се); 2. а)** змирени, спокойни; ~ **човек** змирени чловек; ~ **поглед** спокойни (змирени) попатрунок; **б)** *(који је без буке)* мирни, цихи

смиривати (се) -рујем (се) *нєзак. и част. ґу* **смирити (се)**

смирити -им **1. а)** *(умирити)* змириц, умириц; **мати је смирила дете** мац умирела дзецко; **б)** *(успоставити мир међу завађенима)* помириц; **в)** *(о болу, о каквом осећању)* зменшац, ублажиц; **2.** *оп.* **утолити (1); 2. а)** *(какав посао)* закончиц; **б)** *(стоку)* накармиц, намириц; **в)** *(исплатити дуг, рачун)* вимириц; ~ **дужника** вимириц длужнїка; **3.** *фиґ.* **а)** поєсц *або* попиц; **б)** *(убити)* забиц

смирити се -им се **1. а)** *(постати миран)* змириц ше, умириц ше; **б)** *(престати гласно говорити, певати)* дакус уцихнуц; **песма се смири** писня дакус уцихла; **3.** *(ублажити се, утишати се - о болу, осећању и сл.)* зменшац ше; ублажиц ше; змириц ше; **4.** *фиґ. (умрети)* умрец, упокоїц ше; **5.** *(сместити се, населити се)* змесциц ше; населїц ше; змириц ше; **6.** *(о сунцу)* зайсц

смирна *ж. (измирна)* смирно, ладан, тамян

смисао *х.* смисел; ◊ **имати смисла за уметност** *(имати склоност према уметности)* мац притоку ґу уметносци, мац смисла за уметносц; **то нема смисла** *беш.* то нє ма смисла, то нє шор, *нар.* то нїяка нє фурма, то нє ма фурму; **у смислу чега** *(према чему, са гледишта чега)* спрам дачого, по дачим, з аспекта дачого

смисаон -а -о **а)** *(који садржи у себе смисао)* смислов[и]; **б)** *(који се односи на значење речи):* **смисаони односи међу речима** одношеня значеньох (значеньово одношеня) медзи словами

смислен -а -о хтори ма смисла; розумни; лоґични

смислити -им **1.** *(размисливши донети одлуку)* надумац; **смислио да мало прошета** надумал ше дакус прейсц; **2.** *(размислити)* роздумац; **добро смисли** добре роздумай; **3.** *(доћи на мисао, схватити)* похопиц; заключиц; **на крају смисли да она није крива** на концу похопел же вона нє виновата; **4.** *(измислити)* видумац; задумац; ◊ **не могу да га смислим** нє можем го поднєсц; нє можем на нїм очи ограц

смислити се -им се **1.** *оп.* **смислити (1, 2); 2.** *(на нешто)* подумац на дацо

смицалица *ж. (лукавштина, подвала)* лукавство, трик, викрута, подвала

смицарош *х.* лукави (хитри) чловек, хитрун

смицати -ичем **1.** *(стргавати; свлачити)* сцаговац; старговац; знїмац; **2.** ~ **раменима** дзвигац (сцискац) з плєцами; **2.** *(погубљивати; уништавати)* забивац, *заст.* загубйовац; унїщовац, знїщовац; **3.** *(красти)* крадннуц, лопчиц; **4.** *воєн. (збијати)* збивац; ~ **редове** збивац шори; **5.** помали исц цагаюци ноги, шапчиц

смицати се -ичем се *нєзак. и част. ґу* **смакнути се**

смишљај *х.* тото цо видумане, видумка

смишљати -ам **1.** *(размисливши доносити одлуке)* надумовац; **2.** *(размишљати)* роздумовац; **3.** *(схватати)* похопйовац; заключовац; **4.** *(измишљати)* видумовац; задумовац

смишљати се -ам се *нєзак. ґу* **смислити се**

смишљен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **смислити (се); 2.** *(који садржи много смисла, разуман)* розумни, роздумани

смишљено *присл.* розумно, роздумано

смје... *оп.* **сме...**

смлавити -им **1.** *(смрскати, убити)* зджамиц; забиц *(з єдним вдереньом);* **2.** *(уништити)* знїщиц, знїчтожиц; **3.** *(довести у стање клонулости)* убиц, зламац; **рат га је смлавио** война го убила; **4.** *(појести велику количину јела)* зҗедвиц, полопотац, списац

смлатити -ам **1.** *(млатећи оборити)* збиц; позбивац; отресц; поотресац; обиц; пообивац; **2.** *(потући ледом, градом)* побиц, збиц; **3. а)** *(снажно ударити)* бухнуц, зрезац; **б)** *(премлатити)* побиц, потлучиц, набухциц; **4.** *(поразити у сукобу)* побиц; поражиц; **5.** *(учинити утученим)* убиц, зламац

смлачити -им *(учинити млаким)* злїциц; дакус зограц

смлачити се им се *(мало се угрејати)* злїциц ше; дакус ше зограц

смлети смељем *оп.* **самлети**

смлечан -чна чно хтори дава млєка; ~ **крава** дойка

смог *х.* смоґ

сможден -а -о **1.** *дїєприкм.* < **смождити (се); 2.** *(сломљен, утучен)* зламани, убити; **3.** *(увенуо)* спрети

смождити -им **1. а)** *(смрскати, здробити)* розджамиц, зджамиц; **б)** *(уништити)* знїчтожиц, знїщиц; **2.** *(морално утући)* убиц, зламац

смождити се -им се розбиц ше, розтрепац ше

смозгати -ам видумац

смок *х.* **1.** *(зачин)* присмак, присмачка; **2. а)** масне єдзенє (*месо, сланїна, млєчни продукти и под.)*; **в)** *(јело које се једе кашиком)* вариво; юшка; **г)** єдзенє з цеста *(галушки и под.)*; ◊ **бели** ~ млєко и млєчни продукти

смоква *ж.* **1.** *бот.* смоква (Ficus carica); **2.** *оп.* **смоквача;** ◊ **добити смокву** *(не добити ништа)* достац купак (брилу)

смоквар *х.* **1.** смоквар; **2.** *оп.* **смоквик**

смоквара *ж.* пита (питка) зоз смоквами и медом

смоквача *ж. зоол.* смоква (Labrus mixtus; Stromateus fiatola)

смоквени -а -о смоквов[и]

смоквик *ж. (место обрасло смоквама)* смокви; смокова заграда

смоквин -а -о смоквов; ◊ ~ **лист** смокрово лїсце, смоквов лїсток

смоквић *ж.* младе смокрово древко

смоквица *ж. дем.* смоквочка

смокинг *х.* смокинґ

смоков -а -о *оп.* **смовкин**

смокрити се -им се **1.** *(оквасити се)* змочиц ше; **2.** *покр. (покиснути од јаке кише)* змокнуц, помокнуц

смола *ж.* **1.** смола; **2.** *(крмељ)* капра; **3.** *фиґ. (невоља, несрећа)* нєщесце, нєволя; ◊ **има смолу** *(доживљава неуспех)* нєдобре ше му ведзе

смолав -а -о **1.** *(који садржи у себи смолу - о дрвету)* смоласти, смолови; **2.** *(лепљив; умазан)* лїпкаци; масни, замасцени, змасцени; ~ **капа** масна (змасцена) шапка; **3.** *фиґ. (који се лако лепи)* лїпкаци

смолар *х.* смолар

смоларити -им доставац смолу *(зоз зарезованьом стебла ядлїнара)*

смоласт -а -о **1.** *(који личи на смолу)* смоласти, смоляви; **2.** *оп.* **смолав (1)**
смоленица *ж. ист.* смолова факля *(хтора ше палєла на знак узбуни)*
смолити[1] -им **1.** *(мазати смолом)* масциц зоз смолу, смолїц; **2.** *фиґ. видр.* **а)** *(цмиздрити)* финкац; **б)** *(дисати кроз нос са шумом)* дихац на нос форкаюци, форкац
смолити[2] смолим *(измолити)* вимодлїц; помодлїц ше
смолнат -а -о **1.** *оп.* **смолав (1); 2.** *(смоласт)* смоласти
смолни -а -о смолов[и]
смолница *и* **смољача** *ж. ґеол.* смоласта жем, смолнїца
смоља *х. оп.* **шмокљан**
смољав -а -о **1.** намасцени зоз смолу; од смоли; **2.** *фиґ.* мегки, слаби
смољавко *и* **смољо** *х. оп.* **шмокљан**
смоница *ж. оп.* **смолница**
сморац -рца витор хтори дує з моря
сморити -им *(заморити)* витрапиц
сморити се -им се *(уморити се)* вистац; витрапиц ше
смотавати (се) -ам (се) *нєзак. и част. ґу* **смотати (се)**
смотавац -вца *х. зоол.* змотавец
смотак -тка *х.* **1.** *(клупко)* клубко; **2. а)** *(смотуљак)* зайдичка; чомовчок; дацо замотане (скруцене); **б)** *(новац замотан у хартију)* звязка; **в)** *(пакетић, пакло)* пакецик; паклочко; **2.** *(свитак):* ~ **хартије** скруцени папер; **г)** *(труба тканине)* крух
смотати -ам **1.** *(увити у клупко, калем)* скруциц; **2. а)** *(сложити)* зложиц, поскладац; **б)** *(савијајући направити округлим)* скруциц; закруциц; зашулькац; ~ **цигарету** закруциц (зашулькац) цигар; **3.** *(снажно повући за собом)* хвациц, зґрабиц; нараз поцагнуц; **вихор смота снопове** форґов зґрабел снопи; **4.** *(о болести)* звладац; **5.** *фиґ.* **а)** *(украсти)* злопчиц, списац, украднуц; **б)** *(стрпати у што)* вохпац; штуриц; **в)** *(залудити, преварити)* зашалїц; здуриц; звирлїц; **г)** *гандр. (халапљиво појести)* подедвиц, полопотац
смотати се -ам се **1. а)** *(лећи савивши се)* скруциц ше; склубачиц ше; **б)** *фиґ. (збркати се)* змишац ше, помишац ше; **све му се то смотало у глави** шицко ше му то змишало у глави; **2.** *(пасти, скотрљати се)* бухнуц, рапнуц; зґурбитац ше, скотуляц ше; **3.** *фиґ. (умаћи)* чмиґнуц, спарац; скапац, нєстац
смотка *ж. заст. (цигара)* циґар, циґаретла
смотковњача *ж.*, **смотник** *и* **смотњак** *х. заст.* шкатулка *(з циґаретлами)*
смотра *ж.* **1.** смотра; **2.** *(преглед)* препатрунок, препатранє *(тижньових, шветових и под. збуваньох)*
смотрен -а -о *(обазрив, опрезан)* осторожни, хтори водзи рахунку о шицким коло себе
смотрити -им *зак. (приметити)* обачиц
смотуљак -љка *х.* **1.** *оп.* **смотак (2); 1.** *фиґ. (нешто као смотано)* громадка; чомовчок
смотуљак -љка *х.* **1.** *оп.* **смотак(2); 2.** *фиґ. (оно што изгледа као смотано)* громадка; чочовчок
смотуљати -ам *(смотати како било)* загультац; згультац
смоћи смогнем **1. а)** *(бити у стању, узмоћи)* мочи *(футур* я годзен, вони годни *и рид.* я будзем мочи); **они ће смоћи да то купе** вони то годни купиц; **б)** ~ **снаге** назберац моци; **2.** *(савладати, надјачати)* звладац, надвладац; **3.** *(бити довољно)* вистац, буц досц; **хоће ли ти брашно ~ до новог?** вистанє ци (будзе ци досц) муки до новей?
смоћи се смогнем се (*ојачати)* замоцнїц; найсц моци
смочан -чна -чно *(о јелу)* добреририхтани (приготовени); смачни
смочац -чца *х. дем.* < **смок**
смочен -а -о **1.** *диєприкм.* < **смочити (се); 2.** *(зачињен машћу):* **пасуљ није био** ~ пасуля була подбита (з подбивку)
смочити[1] смочим *(учинити мокрим)* змочиц; замачац
смочити[2] смочим **1.** *(јести мало смока)* єсц хлєба и под. з месом, сланїну, сиром и под. *(оп.* **смок (2. а)**; **2.** *(зачињавати)* присмачовац, засмачовац; **3.** *фиґ. (улепшавати)* украшовац, прикрашовац
смочити се -им се *(постати мокар)* змочиц ше
смочница *ж. (одељење где се држи мрс)* комора; шпайз
смрад *х. (задах)* смрод; сопух
смрадан -дна -дно *(смрдљив)* шмердзаци, смродни; хтори/хторого чуц
смрадати -ам **1.** *оп.* **смрадити; 2.** *фиґ. (оговарати, сплеткарити)* огваряц, ґанчиц, правиц плєтки
смрадити -им *(испуштати смрад; загађивати)* шмердзиц, зашмердзовац; бридзиц
смрадиште *с.* шмердзаце место
смрадљив -а -о шмердзаци
смразити -им *оп.* **омразити**

смрачивати (се) -чујем (се) *нєзак. ґу* **смрачити (се)**
смрачити -им **1.** *(замрачити)* зацмиц, зацемнїц; **2.** *безос. оп.* **смрачити се (1); ◊ ~ лице** *(намргодити се)* нахмуриц ше
смрачити се -им се **1. а)** *безос. (постати мрачно)* змеркнуц ше; **већ се и смрачило** уж ше и змеркло; **б)** *(постати таман)* зацмиц ше, зацемнїц ше; постац цма; **затворио је капке и соба се смрачила** завар облашнїци и у хижи постало цма; **2.** *(намргодити се)* нахмуриц ше; спущиц хмури; ◊ **вид ми се смрачи, смрачи ми се пред очима** зацмело ше ми пред очми
смрвити -им **1. а)** *(разбити на ситне делове)* розтрушиц; потрушиц; розбиц; здробиц; **б)** *(главу, кости и сл.)* розбиц, розтрепац; поламац; ~ **коме кости** поламац дакому косци; **2. а)** *(уништити)* знїчтожиц, знїщиц; **б)** *фиґ. (утући; уништити)* убиц; зламац
смрвљен -а -о **1.** *дієприкм.* < **смрвити (се); 2.** *(утучен, сломљен)* убити; зламани; **3.** *(уништен)* знїщени, знїчтожени; **4.** *(изнемогао)* змучени, страпени, зуновани
смрдеж *х. и ж.* **1.** *оп.* **смрад; 2.** *(оно што ствара смрад)* шмерджух
смрдељ *х.* **1.** *зоол. оп.* **пупавац**[2]**; 2.** *гандр.* ґад
смрдељав *и* **смрдељив** -а -о *оп.* **смрдљив**
смрдети -дим **1.** *(заударати)* шмердзиц; буц чуц дакого (дацо) за дачим *або* на дацо *(безос.)*; **смрдиш на ракију** шмердзиш (чуц це) на палєнку; **2.** *фиґ.* **а)** *(не свиђати се)* нє пачиц ше, нє любиц ше; **радити вам смрди** робиц ше вам нє пачи; **б)** *(слутити):* **смрдело је на рат** чувствовало ше же война блїзко, война вишела у воздуху; **в)** *(задржавати се; сметати)* завадзац; ◊ **нити смрди, нити мирише** *оп. при* **мирисати**
смрдећ -а -е шмердзаци
смрдљевак -вка *х. оп.* **мушкатла**
смрдљив -а -о шмердзаци, хтори/хторого чуц
смрдљивац -вца *х. (одвратан човек)* шмерджух; ґад швецки
смрдо -а *и* -е *х. оп.* **смрдљивац**
смрека *ж.* **1.** *оп.* **клека; 2.** смерека, *нар.* смерек (Picea excelsa)
смрекар *х. зоол.* дрозд, риґов *(хтори є клеково, смереково бобки)*
смреквик *х. (смреков шумарак)* смереков лєшик
смрекиња *ж.* смереково бобки
смреков -а -о смерехов[и]; ◊ *зоол.:* **смреков поткорњак** смереков червоточ; ~ **прелац** смерекова предзачка (Biston betularia)
смрековац -вца *х. оп.* **смреквик**
смрековача *ж.* **1.** *(смреков штап)* смерекова палїца (палїчка, колїк); **2.** *оп.* **клековача**
смрековина *ж. (смреково дрво)* смерека, *нар.* смерек
смрекуша *ж. оп.* **туја**
смрешкати се -ам се *(наборати се)* зранцовац ше, зранцавиц ше, зморщиц ше
смрзавање *с.* **1.** *дієсл. мен.* < **смрзавати (се); 2. а)** *физ.* змарзованє, змарзанє, марзнуце; **тачка смрзавања** точка змарзаня; **б)** *мед.* змарзанє; **в)** *банк.* замарзованє *(пенєжних депозитох и под.)*
смрзавати (се) -ам (се) *нєзак. и част. ґу* **смрзнути (се)**
смрзавица *и* **смрзао** -зли *ж. (хладноћа)* жима
смрзла *и* **см**;**злица**[1] *х. и ж. видр.* змаржляк *(особа хтора нє подноши жиму)*
смрзлица[2] *ж.* **1.** *оп.* **смрзавица; 2.** *покр. (језа, гроза)* жима
смрзлутак -тка *х. (груда смрзнуте земље)* змарзнута груда
смрзнут -а -о **1.** *дієприкм.* < **смрзнути (се)**; **2.** *фиґ. (хладан, равнодушан)* жимни, безчувствительни, ровнодушни; лядови
смрзнути -нем **1.** *(што)* змарзнуц; **2.** *оп.* **смрзнути се**
смрзнути се -нем се **1.** *(претворити се у лед)* змарзнуц ше, змарзнуц, замарзнуц; **река се смрзну** рика ше змарзла; **2. а)** *(јако озепсти)* барз замарзнуц; **ја се смрзох** я барз замарз, я замарз як грублє; **б)** *(укочити се од хладноће)* здревнїц; **в)** *(бити упропашћен од мраза)*: **пшеница се смрзла** жито помражене; жито вимарзло; **2.** *оп.* **промрзнути; 3.** *фиґ.* **а)** *(постати непомичан)* здревнїц, заслупнуц; **б)** *(занемети, зaћутати)* занємиц, уцихнуц; **в)** *(постати безосећајан)* постац жимни, безчувствительни
смрзотина *ж.* **1.** *(промрзлина на рукама, ногама, лицу)* змаржлїна, премаржлїна, *нар.* вошка; **2.** *оп.* **смрзла**
смркавати се смркава се **1.** змеркац ше; **2.** *(мрштити се)* хмуриц ше
смркати -рчем *(вући натегачом)* цагац (вицаговац) зоз натеґачом (вицаговачом) чечносц з гордова и под.
смркнут -а -о **1.** *дієприкм.* < **смркнути (се); 2.** *(јако нерасположен)* нахмурени, хмурни;

барз нє у дзеки, барз нєрозположени; **3.** *фиґ. (мрк, црн)* цми, шиви, чарни

смркнути -нем I. *нєпрех.* **1.** *(потамнети)* зацмиц ше; поцмиц; **2.** *безос.* **а)** *(смрачити се)* змеркнуц ше; **доћиће чим смркне** приду накадзи ше змеркнє; **б)** *оп.* **смркнути се (3);** II. *прех. (намрштити)* нахмуриц, схмуриц; ~ **обрве** нахмуриц оберва; ◊ **док једном не смркне, другом не сване** *прислов.* док єден нє страци, други нє достанє; ~ **пред очима** зацмиц ше пред очми

смркнути се -нем се **1. а)** *безос. (настати ноћ)* змеркнуц ше; **б)** *(потамнети)* зацмиц ше; поцмиц; **небо се смркло** нєбо ше зацмело, нєбо поцмело; **2.** *(намрштити се)* нахмуриц ше, схмуриц ше; **њено чело се смркло** єй чоло ше нахмурело; **3.** *фиґ.* зацмиц ше, змеркнуц ше; **смркло ми се пред очима** зацмело ше ми пред очми

смркнуће *с. оп.* **сумрак**

смрмлати, смрмљати, смрђати *и* **смрнцати** -ам *(промрмљати)* прежубротац, прежуброніц, прежубрац

смрсити -им *(замрсити, заплести)* замервиц, померви ц; ◊ ~ **конце коме** *(доћи некоме главе, нанети коме зло)* вивесц шора дакому

смрска *ж. покр. (набор на рукавима сељачке кошуље)* бурки

смрскати -ам **1.** *(разбити, смрвити)* розбиц, розтрепац, розтлучиц, розтрушиц; **смрскаћу му главу** розтрепем му главу; **2.** *оп.* **смлавити (1)**

смрт *ж.* **1.** шмерц; кончина; **природна** ~ прородна шмерц; **осудити на** ~ осудзиц на шмерц; **2.** *фиґ. (пропаст, нестанак)* препасц, загибель, погибель, шмерц; щезнуце, капанє; ◊ **бити (лежати) на** ~ , **бити на** ~ **болестан** буц барз чежко (на шмерц) хори; **блед као** ~ барз бляди; били як мур; **до смрти се увредити** барз ше уквиліц (увредзиц); **гледати смрти у очи** патриц шмерци до оч; **на живот и** ~ **борити се** бориц ше на живот и шмерц; бориц ше на ножи**; на ивици (прагу) смрти** у велькей опасносци за живот; **питање живота и смрти** питанє живота и шмерци; **привидна** ~ *мед.* привидна шмерц, заумартосц; **нагла (напрасна, насилна, прека, силовита)** ~ нагла шмерц; **умрети јуначком (херојском) смрћу** умрец як юнак (герой); **ум за морем** ~ **за вратом** *прислов.* гадка за горами а шмерц за петами; ~ **фашизму - слобода народу** шмерц фашизму - шлєбода народу *(гесло НОБ у* II *шветовей войни)*

смртан -тна -тно смертельни; смертни; ~ **рана** смертельна рана; ~ **казна (осуда, пресуда)** *правн.* смертельна кара (пресуда); **човек је** ~ чловек смертельни; ~ **страх** смертельни страх; **смртни случај** смертни (смертельни) случай; ◊ **везати смртним чвором** звязац навики (до шмерци); **испити смртну чашу** умрец, видихац ше; **није му дошла смртна** *нар.* нє умре ище; **смртни грех** смертельни грих; **смртни лист (писмо)** мертвени лїст, мертвене писмо, мертвенїца

смртимице *и* **смртимичке** *присл.* **1.** *(на смрт)* на шмерц; **сећи непријатеља** ~ на шмерц рубац нєприятеля; **2.** *фиґ. (силно)* барз; на шмерц

смртник *х.* смертельни чловек; **ми смо обични смртници** ми звичайни смертельни людзе

смртно *присл.* **1.** смертельно, смертно, на шмерц; ~ **рањен** смертельно ранєти; **2.** *(попут мртваца)* як мертви; ~ **блед** бляди як мертви; **3.** *фиґ. оп.* **смртимице (2)**

смртност *ж.* смертельносц

смртовница *ж.* **1.** *(штампана обавест о нечијој смрти)* посмертнїца; **2.** *(службена потврда о нечијој смрти)* мертвенїца, мертвени лїст, мертвене писмо

смртоносан -сна -сно смертоносни, смертельни

смрћи се смркнем се *оп.* **смркнути се**

смрча *ж. бот. оп.* **смрека**

смршавити -им *и* **смршати** -ам схуднуц

смувати -ам **1.** *(окренути некога на брзину)* нагвариц, навесц; здуриц, звирлїц; **2.** *(урадити било како)* збухац, зробиц шур-бур, зробиц гоч як

смувати се -ам се *(збунити се)* збунїц ше*;* змухавиц ше

смуд *х.* **1.** запах згореного; **2.** лєгко запалїва материя

смудан -дна -дно хтори/хторого чуц на погорене

смудити -им **1.** *(палити, прљити)* палїц, опальовац; ошквирчовац; **2.** *фиґ. (гулити)* здзерац; ◊ **сад се у нас друга ватра смуди** *(сада важе други прописи)* терас у нас иншаки шор

смудити се -им се *(заударати на паљевину)* буц чуц на погорене

смуђ *х. зоол.* шуль (Lucioperca); **зубати** ~ зубати шуль (Lucioperca sandra); **шарени** ~ пестри шуль, шуль каменяр (Lucioperca volgensis)

смуђевина *ж.* шульово месо, шуль
смуждити -им ошмикац *(напр. лїсце з конарчка*); старгнуц, отаргац *(напр. бобки зоз ґиризди)*
смук[1] *х. зоол.* смук (coluber flavescens); ◊ **пити као** ~ *беш.* пиц як дуга; **пијан као** ~ *(до бесвести пијан)* пияни як швиня (як целє)
смук[2] *и* **смук** *х. спорт*. спуст
смукнути -нем I. *прех. (нагло извадити)* вицагнуц, хвациц *(напр. нож зоз паса);* II. *нєпрех.* **а)** *(брзо проћи)* швидко прейсц, прелєциц; **б)** *(нестати, изгубити се)* страциц ше, скапац, щезнуц, нєстац
смуљати -ам змуляц, поджамиц *(напр. грозно, маслини и под.)*
смунђати -ам **1.** *(неразговетно рећи)* прежубротац, прежубронїц; од'жубротац, од'жубронїц; **2.** *(украсти)* злопчиц, списац
смута *ж.* **1.** витор зоз шнїгом; **2.** *х. и ж. оп.* **сметењак**
смутан -тна -тно **а)** *(збуњен)* збунєни, збунєти; страцени; **б)** *(немиран)* нємирни, нєспокойни; **смутна времена** нємирни часи
смутити -им *зак.* **1.** *(воду)* змуциц, замуциц; **2. а)** *(узнемирити)* знємириц, знєспокоїц; **смути га та вест** знємирела го тота вистка; **б)** *(нарушити)* загубиц, погубиц, нарушиц; ~ **нечији мир** загубиц дакому мир; **в)** *(изазвати раздор)* виволац (звесц) нєзлагоду (нєпорозуменє); **3. а)** *(разум алкохолом и сл.)* помуциц; **б)** *(збунити)* збунїц; **то га је смутило** то го збунєло; ◊ **смути па проспи** *оп. при* **смућкати**
смутити се -и се *безос.* **1.** *оп.* **смучити се; 2.** *повр. ґу* **смутити**
смутљив -а -о тот цо уноши нємир, нєзлагоду
смутљивац -вца *х.* тот цо уноши нємир, нєзлагоду; плєтка, сплєткар, интриґант
смутња *ж.* **1.** *(сплетка)* плєтка, сплєтка, интриґа; **2.** *(неспоразум, раздор)* непорозуменє, нєзлагода; **3.** *(збуњеност, сметеност)* збунєтосц; замервеносц; баламута; **4. а)** *(немирно стање)* знємиреносц, нємир; **б)** *(буна, устанак)* бунт, повстанє; ◊ **камен смутње** камень нєзлагоди (непорозуменя)
смућен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **смутити (се)**; **2.** *(збуњен)* збунєти; ◊ **ударити у смућене ветрове** *(почети говорити замршено*) почац бешедовац нєрозумлїво
смућивати (се) -ћујем (се) *нєзак. и част. ґу* **смутити (се)**
смућкати -ам розмутькац; змишац; ◊ **смућкај па проли (проспи)** *беш. (то ништа не ваља)* то таке як нїч, руц то за псом (за псами); **смућкали су нешто (између себе)** *беш.* видумали даяку спреводзку
смуцаљка *ж. (клизалиште)* шлїзкалїще; шлїщанка
смуцање *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **смуцати**; **2. а)** *(скитња)* блуканє, скитанє, вандрованє; **б)** *(клизање)* шлїзканє
смуцати се -ам се *и* смучем се **1. а)** ходзиц геваль-тамаль; круциц ше; **он се смуца око њене куће** вон ше круци коло єй хижи; **б)** *(луњати)* блукац [ше], скитац [ше], вандровац; отлукац ше; **2.** *(клизати се)* шлїзкац ше; корчоляц ше
смучар *х. (скијаш)* скияш
смучарство *с.* скияшство
смучати се -ам се *(скијати се)* скияц ше
смучине *ж. мн.* шлїди на шнїгу од скийох
смучити се -и се *безос.* **1.** *(осетити муку у желуцу)* присц нєдобре; присц мло; **нагло јој се смучило** нагло єй пришло нєдобре; **2.** *(дојадити)* обриднуц
смучке *ж. мн.* скиї
смуша *ж.* густа молга; молговита хвиля
смушен -а -о **а)** *(збуњен)* збунєти; **б)** *(расејан)* розтрешени, розшати; **в)** *(о мислима)* нєясни, конфузни
смушеник *и* **смушенко** *х. оп.* **смушењак**
смушено *присл.* збунєто; *(расејано)* розтрешено, розшато
смушењак *х.* збунєти; *(расејан човек)* розтрешени, розшати
смушити се -им се **а)** збунїц ше; **б)** постац розтрешени, розшати
сна *ж. оп.* **снаха**
снабдевати -ам подмирйовац (подмиряц, намиряц) з дачим, набавяц, обезпечовац дацо
снабдевати се -ам се подмирйовац ше, обезпечовац ше з дачим, набавяц дацо
снабдевач *х.* подмирйовач, набавяч, обезпечовач
снабдевачки -а -о подмирйовацки, набавяцки, обезпечовацки
снабдевеност *ж.* подмиреносц, обезпеченосц
снабдети -дим подмириц з дачим, набавиц, обезпечиц дацо
снабдети се -дем се подмириц ше, обезпечиц ше з дачим, набавиц дацо
снага *ж.* **1.** моц, сила; **више није имао снаге** уж вецей нє мал моци; ~ **аргумената** моц арґументох; **револуционарне снаге** револуционерни моци; **2.** *ел. и др.* моцносц; ◊ **бити (држати се, остати, стајати) на**

снази буц (остац) на моци; **бити у пуној снази** буц у полней моци; **добити**/**добивати** (**обавезну) снагу** *(о закону, пропису и сл.* достац/доставац (обовязну) моц; **издала ме** ~ страцел сом моц, ослабнул сом; **из све снаге, пуном (свом) снагом** зоз шицку моцу (силу); кельо мал моци *(вдерел и под.)*; **коњска** ~ *физ.* коньска сила; **куповна** ~ **новца** куповна моц пенєжа; **опасати се снагом** *(постати јак)* постац моцни; **оружана** ~ оружийна моц; **повратити снагу** *(оправити се)* подняц ше; окрипиц ше; **производне снаге** продукцийни моци; **радна снага** роботна моц; **ставити што** [**из**]**ван снаге** положиц дацо звонка моци, зробиц дацо нєважацим; **стати на снагу** *(ојачати)* замоцнїц; **уложити све снаге** уложиц шицки моци, *нар.* вишилїц ше

снагатор *х. беш.* моцак

снагаторство *с.* хаснованє моци

снажан -жна -жно *(одр.* снажни) **а)** моцни; ~ **мирис** моцни запах; ~ **храна** моцне єдзене; **снажна места у роману** моцни места у роману; **б) а)** *(енергичан)* моцни, силовни; ~ **отпор** моцне одуперанє

снажити -им **1.** *(чинити јачим)* моцнїц, змоцньовац; **2.** *(подсецати)* орезовац; штригац/стригац; **снажи зеленило маказама** штрига желєнїдло з ножнїчками

снажити се -им се *(постајати јачи)* моцнїц, замоцньовац

снаја *ж. оп.* **снаха**

снајка *ж. гип.* нєвеста; нєвесточка; андя

снајпер *х. воєн.* снайпер

снајпрва *присл. (пре свега)* перше

снајчица *ж. дем.* нєвесточка; андьочка

сналажљив -а -о знаходлїви; огадани

сналажљивост *ж.* знаходлївосц

сналазити -им **1.** *(погађати - о несрећи, невољи)* знаходзиц, потрафяц, посциговац; **2.** *(обузимати)* обнїмац

сналазити се -им се **1. а)** знаходзиц ше; **лако се сналазила у животу** лєгко ше знаходзела у живоце; **б)** *(освешћивати се од изненађења и сл.)* приходзиц ґу себе, огутовац ше, обахтовац ше; **2.** находзиц ше, буц (*у неволї, нєщесцу и под.); **3.** *(сусретати се)* стретац ше

снатрив -а -о хтори люби шнїц (жиц у мрийох, маштац); *(који одаје снатрење)* шнїюци; ~ **поглед** шнїюци попатрунок

снатрити -им *(маштати, сањарити)* шнїц, жиц у мрийох, маштац

снаћи снађем **1.** *(задесити)* знайсц, потрафиц, посцигнуц; **свашта их је у животу снашло** шицко их у живоце знашло; **2.** *(обузети)* обняц; **снађе ме жеља** обняло ме жаданє; ◊ **снашла га смрт** умар

снаћи се снађем се **1. а)** знайсц ше; **б)** *(освестити се од изненађења и сл.)* присц ґу себе, обахтац ше, огутац ше; **2.** найсц ше *(у нєволї, нещесцу и под.);* **3.** *(сусрести се)* найсц ше, стретнуц ше

снаха *ж.* **а)** *(синовљева или унукова жена)* нєвеста, синова *або* унукова жена; **б)** *(братова жена)* андя, братова жена; **в)** *(удата млада жена)* нєвеста

снахица *ж. дем. и гип.* нєвесточка; андьочка

снаховати -хујем буц нєвеста

снаходити (се) -им се *заст. оп.* **сналазити (се)**

снаша *ж. гип.* нєвеста; нєвесточка

снашати -ам **1.** *(доносити)* приношиц; **2.** *(подносити, издржавати)* подношиц, зношиц, церпиц

снашица *ж. оп.* **снахица**

снебивати се -ам се **1. а)** *(збуњивати се)* збуньовац ше; **б)** чудовац ше; заслупйовац; **2.** *(устезати се, стидети се)* унїмац ше; ганьбиц ше

снебивљив -а -о *(збуњен, стидљив)* унїмаци, хтори ше унїма; збунєни; ганьблїви

снебити се -им се **а)** *(збунити се)* збунїц ше; **б)** *(запањити се)* зачудовац ше; заслупнуц; **снебих се од страха** заслупнул сом од страху

снinfor

сневалица *х. и ж. оп.* **сањар**

сневати -ам **1.** *нєзак. и част. ґу* **снити; 2. а)** *(сањати)* шнїц ше; шнїц; **б)** *(маштати)* шнїц, маштац

сневера *ж. оп.* **невера[1] (1, 2)**

сневерити -им *оп.* **изневерити (1, 2)**

сневеселити -им *(учинити невеселим)* розжалосциц, зармуциц, засмуциц

сневеселити се -им се *(постати невесео)* постац нєвесели; розжалосциц ше, зармуциц ше, засмуциц ше

сневесељавати (се) -ам (се) *и* **сневесељивати (се)** -љујем (се) *нєзак. и част. ґу* **сневеселити (се)**

сневесељено *присл.* нєвесело, смутно/смутнє

снег *х.* **1.** шнїг; **пао је** ~ нападал шнїг; **провејава** ~ попадує шнїг, пада по єден шнїг; ~ **веје** шнїг фурка, шнїг веє; ~ **се топи** шнїг ше пуща; ~ **снег** одруцовац шнїг; одметац шнїг; **отрести** ~ **са себе** отрепац шнїг зоз себе; **2.** *кух.* витрепани бильчки, пена; ◊ **био као** ~ били як шнїг; **вечни**

(стални) ~ вични (стаємни) шнїг; **марити за кога (што) као за лањски** ~ дзбац за даким (дачим) як пес за пияту ногу

снеговит -а -о *(који обилује снегом):* **дани су били снеговити** у тих дньох падало вельо шнїгу (часто падал шнїг, нападал вельки шнїг), днї були шнїговити (шнїгово)

снеговић *х. оп.* **снешко**

снегопадан -дна -дно **а)** *оп.* **снеговит**; **б)** по хторим нападал *або* пада вельки шнїг; завяти зоз шнїгом

снежав -а -о по хторим нападал шнїг; хтори од шнїгу

снежак снешка *х. дем.* шнїщок

снежан -жна -жно *и* **снежан** -ана -ано **1. а)** шнїгов[и]; ~ **кора** шнїгова скора; **снежне планине** шнїгово гори; **снежни облаци** шнїгово хмари; ~ **слепило** шнїгова шлєпосц; **б)** *оп.* **снеговит**; **г) снежне ципеле** ципели за шнїг; **2.** *фиґ. (бео)* шнїгови, били; ~ **лице** била твар; ~ **ружа** била (шнїгова) ружа

снежаник *х.* **1.** *(неугажен снег)* нєутапшани (нєуґажени) шнїг; наношенїско; громада шнїгу

снежаница *ж.* шнїговка *(вода з розпущеного шнїгу)*

снежити -и **1.** *(о снегу)* падац; **поче да снежи** почал падац шнїг; **2.** *фиґ. (чинити белим као снег)* робиц билим як шнїг

снежник *х. (снежни лед)* шнїгов ляд

снежница *ж.* **1.** *оп.* **снежаница; 2.** долїна (дзира) у хторей ше длужей затриимує шнїг

снејачати -ам *(чинити слабим)* вислабйовац, ослабйовац, слабиц

снен -а -о **1.** *(који се још није раздремао од сна)* поспани; нєрозбаторени; **2.** *(поспан)* поспани; **3.** *(успављив)* успавююци, хтори виволує сон, монотони, **4.** *(нејасан, мутан)* нєясни, мутни; **5.** *(тих, миран)* цихи, мирни

снести -сем *оп.* **снети**

снет *ж.* шнїц *х.*

снети снесем **1. а)** *(донети одозго)* знєсц; позношиц; ~ **џак са тавана** знєсц мех з пойда; **б)** *(о кокошки и др.):* ~ **јаје** знєсц ше, знєсц вайцо; **2.** *(носећи скупити на једно место)* позношиц; назношиц; позберац

снетљив -а -о на хторим єст шнїц (шнїцу), шнїцовити; зашнїцени; **пшеница је снетљива** у житу єст шнїцу

снетљивост *ж.* зашнїценосц

снешко *х. звич. у виразу:* **Снешко Белић** Дїдо зоз шнїгу, Дїдо Шнїжнїк

снивати -ам *оп.* **сневати**

снивач *х. (онај који снива, спавач)* тот цо ше му шнїє, шнїюци; спач

снижавати (се) -ам (се) *нєзак. и част. ґу* **снизити (се)**

сниже *прим. з ґен. оп.* **ниже** (II)

снижење *с. (смањење)* **а)** знїженє; ~ **цена** знїженє ценох; **б)** знїженє, знїжованє, збиванє; ~ **надница** знїженє наднїцох, збиванє (з) наднїцох

снизак -иска -иско нїзки; досц нїзки

снизати -ижем *и* -ам *(скинути с ниске)* зняц (сцагнуц) зоз пацеркох

снизати се -ижем се *и* -ам се *(расути се - о низу)* розсипац ше; **ђердан се расуо** пацерки ше розсипали

снизилица *ж. муз.* знїжовачка

снизити -им **а)** знїжиц; спущиц; ~ **глас** знїжиц глас; ~ **цене** знїжиц (спущиц) цени; **б)** *(смањити)* зменшац, знїжиц; ~ **производњу** зменшац продукцию; **в)** *фиґ. (понизити)* понїжиц, омаловажиц, знєважиц

снизити се -им се **1. а)** *(спустити се, пасти)* знїжиц ше, спущиц ше, спаднуц; **температура се снизи на -10** температура ше спущела на -10; **б)** *(смањити се)* зменшац ше, знїжиц ше; **2.** *(постати понизан)* постац понїзни

сније... *оп.* **сне...**

снимак -мка *х.* **а)** *з розл. знач.* знїмок; **рендгенски** ~ рендґенски знїмок; **емитовати** ~ емитовац знїмок; **б)** копия, знїмок

сниматељ *х.* знїматель

снимати -ам **1.** *(скидати)* знїмац; **2. а)** *(фотографисати)* знїмац, сликовац, фотоґрафовац; **б)** *(правити филм, магнетофонски снимак и сл.)* знїмац; ~ **филм** знїмац филм

снимити -им **1.** *(скинути)* зняц; познїмац; ~ **џак са тавана** зняц мех з пойда; **2. а)** *(начинити фотографски снимак)* зняц, висликовац, (ви)фотоґрафовац; **б)** *(направити филм, магнетофонски снимак и сл.)* зняц

снимити се -им се *(сићи)* зисц, спущиц ше; ~ **са коња** зисц зоз коня

снимка *ж. оп.* **снимак**

снисходити се -им се **1.** *(удостојавати се)* удостойовац ше; **2.** правиц ше барз любезни

снисходљив -а -о благи; велькодушни; попущлїви, попущуюци; любезни

снисходљивост *ж.* благосц; велькодушносц; попущлївосц, попущуюцосц, попущованє; прейґмирна любезносц

снисхођење *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **снисходити се; 2.** *оп.* **снисходљивост**

снити -сним *зак. и нєзак.* **1.** *(видети у сну)* шнїц ше; шнїц; **снио је** шнїло ше му; **2.** *(спавати)* спац

снићи -иђем *оп.* **сићи**

сништити (се) -им (се) знїщиц (ше), унїщиц (ше), знїчтожиц (ше)

сноб *х.* сноб

снобизам -зма *х.* снобиз[е]м

снобовски -а -о снобовски

снова *присл. (опет)* знова, зaш

сноваља *х. (она што снује пређу)* сновачка

сноваљка *ж. ткац.* сновальнїца

сновати -снујем **1.** *ткац. (навијати пређу за ткање)* сновац; **2.** *фиґ. (спремати)* сновац, рихтац, пририхтовац; **3.** *(градити, оснивати)* будовац, правиц; сновац; **снује своју срећу на туђој несрећи** прави свойо щесце на цудзим нєщесцу; **4.** *(врзмати се)* круциц ше; **5.** *(сањати)* шнїц ше; шнїц

сновати се -снујем се *оп.* **сновати (4)**

сновач *х. (онај који снује пређу)* сновач; *фиґ. (оснивач)* снователь

сновиђати се -ђа се *(причињавати се)* привидзовац ше

сновиђење *с.* сновидзенє; привидзенє у сну

сновни -а -о *(који се односи на снове)* снов[и]; ~ **халуцинација** снова галуцинация

сножити -им *физк.* зножиц

сноп *х.* **1. а)** сноп; ~ **пшенице** сноп жита; ~ **светла** сноп шветла; **б)** *(свежањ)* звязка, чомов, чомовчок; ~ **новчаница** звязка (чомов) банкнотох; ~ **списа** звязка списох

снопак -пка *х. дем.* снопчок; звязка, звязочка, чомовчок

снопаст *и* **снопит** -а -о **1.** снопасти; **2.** *фиґ. (чврст, јак, сабијен)* моцни; набити

снопић *х. дем. оп.* **снопак**

снопље *и* **сноповље** *с. зб.* снопи

снос *х.* **1.** *(нанос)* на(з)ношенїско, нанос; **2.** *(складиште)* складище, складзиско; ◊ **на сносове** *(на гомиле)* на громади

сносан -сна -сно *оп.* **сношљив**

сносити -им **1.** *(доносити с вишег места)* зношиц; **2.** *(подносити, издржавати)* подношиц, зношиц, церпиц; ◊ ~ **одговорност** зношиц одвичательносц, буц одвичательни за дакого *або* дацо; ~ **трошкове** зношиц трошки

снoћати се -а се *и* **сноћити се** -и се *(настати ноћ)* змеркнуц ше; **сноћило се** змеркло ше, настала ноц

снохватица *ж.* **1.** *(дремеж, полусан)* дримоти; полусон; **2.** *мн. (појаве у сну)* сни; привидзеня (фантазиї и под.) у сну

сноходац -оца тот цо ходзи у сну, машачкар, сомнамбулист[а]

сношај *х.* **1.** *(однос, веза)* одношенє, вяза; ~ **душе и тела** одношенє души и цела; **2.** *(полно општење)* одношенє, однос

сношење *с.* < **сносити**; ◊ ~ **одговорности (трошкова, ризика)** зношенє одвичательносци (трошкох, ризику)

сношљив -а -о **1.** *(подношљив)* подношлїви, зношлїви; **2.** *(стрпљив, трпељив)* сцерпезлїви, церпезлїви; толерантни

снубити -им **1.** *(наговарати, подстицати)* нагваряц; наводзиц; **2.** *(настојати стећи)* намагац ше (пробовац, сцец) здобуц (достац, придобиц); **власт снуби наклоност народа** власц ше намага придобиц прихильносц народу; **3.** *(просити девојку)* питац

снубок *х. (просац)* питач

снудити се -им се *оп.* **снуждити се**

снужден -а -о *(невесео, забринут)* застарани, смутни, нєвесели

снуждити -им *(учинити кога нерасположеним)*: **снуждио га је овај догађај** застарал ше (нє у дзеки є) пре тоту подію

снуждити се -им се застарац ше; буц нє у дзеки; зармуциц ше, засмуциц ше

снутак -тка *х. ткац.* основа

сње... *оп.* **сне...**

сњушити се -им се *и* **сњушкати се** -ам се *фиґ. (здружити се, слизати се)* сплїхциц ше; скомпаловац ше; завесц ше

со соли *ж.* **1.** соль; **кухињска** ~ кухньова соль; **дочекао нас је сољу и хлебом** дочекал нас зоз солю и хлєбом; **базне соли** *хем.* базни солї; **2.** *фиґ. (мудрост)* мудросц, **у његовој глави има соли** у його глави єст мудросци; ◊ **ставити коме соли на реп** *вулґ.* влапиц дакого

соаре -еа *и* **соареја** *ж. (вечерња приредба)* соаре, соарея

соб *х. зоол.* ирвас, сиверни єлень (Rangifer tarandus)

соба *ж.* хижа; **гостинска** ~ госцинска хижа; **радна** ~ роботна хижа; **спаваћа** ~ спальня; **дневна** ~ дньова хижа, *нар.* биваца/бивача хижа

собар *х.* хижни слуга; пораяч

собарица *ж.* хижна służнїца*, заст.* фрайцимерка; пораячка

собет *х. заст.* **1.** *(гозба)* госцина; **2.** *(договор, веће)* догварка, порада, рада, *заст.* дейта
собетина *ж. аугм. и пеј.* хижиска
събитије *с. заст. (догађај)* подїя*, заст.* собитиє
собица *ж. и* **собичак** -чка *х. дем.* хижка, хижочка
собичица *ж. дем. и гип.* хижочка
собни -а -о *и* **собњи** -а -о хижни, хижов[и]; ~ **зид** хижни мур
собол *х. оп.* **самур**
собосликар *х.* маляр *(хтори прикрашує мури хижох)*
сова *ж.* сова
совело *с. и* **совиља** *ж. ткац. (чунак)* чолнок
совински -а -о совов
совице *ж. мн. зоол.* совки (Noctuidae)
совјет *х. заст.* **1.** *(савет)* совит, рада; **2.** *мн. ист. (Совјети)* Совєти
совјетски -а -о *ист.* совєтски
совра *ж. оп.* **софра**
соврња *ж. покр.* **1.** дробне каменє, каменьче *(хторе ше при мурованю уклада медзи вельки каменї);* **2.** баласт *(з хторим ше отримує ровновага на ладї)*
совуљага *ж. оп.* **буљина**
совхоз *х. ист.* совхоз
сода *ж.* сода; ~ **бикарбона** сода бикарбона; ~ **-вода** сода-вода, сода
содар *х.* содар
содара *ж.* содарня
содин -а -о содов[и]
содома *ж. (блуд, разврат)* содома; ◊ **Содома и Гомора** Содома и Ґомора
содомија *ж.* содомия
содомски -а -о (< **содома**) содомски
сој *ж.* **1. а)** *(род, народ)* народ; людзе; **б)** *(раса)* файта, раса; **најбољи** ~ **свиња** найлєпша файта швиньох; **2. а)** *(порекло)* походзенє; *(друштвени положај, сталеж)* сталеж, стан; **б)** *(врста)* файта; **3.** *фиґ. (особина, карактер)* прикмета, характер
соја[1] *ж. бот.* соя
соја[2] *ж. оп.* **соха**
сојевић *х. оп.* **коленовић**
сојеница *ж.* хижа на слупох *(на води)*
сојин -а -о сойов; ~ **брашно** сойова мука
сојир *(дирек, греда)* слуп; греда
сојка *ж. зоол.* сойка (Garrulus); ◊ **јурити (терати) сојке** *(банчити)* мулатовац; паратовац; бегац за женми
сок *х.* **1. а)** *(воћни напитак)* сок; юшка; **воћни** ~ овоцни (овоцов) сок; **б)** *(течност у порама ткива)* юшка, сок; **2.** *фиґ. (јачина, снага)* сок, моц; ~ **живота** сок живота; **3.** *(сурутка)* серватка; ◊ **желудачни** ~ *физиол.* жалудков сок
сокак *х.* **1. а)** *(мања улица)* улїчка, шорик; **б)** *(цеста)* драга, **2.** *(пролаз)* преход
сокачара *ж.* **1.** *(она која оговара по улицама)* огварячка; **2.** *(уличарка)* улїчарка, проститутка
сокаче -ета *с. и* **сокачић** *х. дем.* улїчка, шорик; улїчочка, шоричок
сокачки -а -о **1.** *(улични)* улїчни; **2.** *фиґ. (простачки)* простацки, улїчни
сокл *х. (доњи део зида)* цокла
сокна *ж. звич. мн. (кратка чарапа)* зокна
сокница *ж. дем.* зокночка
соко *х.* **1.** *зоол.* сокол (Falco); **мали** ~ соколїк (Falco subbuteo), **смеђи** ~ кафови сокол (Falco cherrug), ~ **крагуљић** краткокридласти сокол (Falco columbarius); **2.** *фиґ.* **а)** юнак, сокол; **б)** *(назив одмила)* соколїк, соколїчок; **3.** *ист.* **а)** *(гимнастичко друштво Соко(л))* Сокол*;* **б)** *(члан Сокола)* сокол; ◊ ~ **из вранина гнезда** *ир. (кукавица)* куриплах
соковит -а -о соковити, юшковити, сочни
соковник *х.* соковнїк
сокол *х. оп.* **соко**
соколак -лка *и* **соколан** *х. гип.* соколїк, соколїчок
соколана *ж.* ґимнастична сала соколского дружтва *(оп.* **соко (3)***)*
соколар *х.* соколар
соколарство *с.* соколарство
соколаш *х.* соколаш, сокол *(член соколского дружтва*, *оп.* **соко (3)***)*
соколити -им *(храбрити)* шмелїц, храбриц, одшмельовац, охрабровац; подшмельовац
соколић *х.* **1.** *дем. и гип.* соколчок, соколїк; **2.** *фиґ. гип. (дете)* соколїк, соколїчок
соколов -а -о соколов; ◊ **око** ~ *(бистро око)* соколово око
соколовац -вца *х. (јунак)* юнак, сокол
соколовић *х. оп.* **соколић (2)**
соколски -а -о **1.** (< **соко (1)** соколов; **2.** *ист.* (< **соко (3)** соколски
сол *ж. оп.* **со**
солана *ж. (рудник соли)* солярня
солани -а -о *оп.* **солни**
солар *х.* соляр
солара *ж. (стовариште соли)* складище/складзиско солї, солярня
соларан -рна -рно соларни, слункови
соларство *с.* солярство
солвентан -тна -тно *фин.* солвентни

солгабиров *х. ист. (срески начелник)* солґабиров
солд *х.* **1.** *(ситан новац)* солд; **2.** *(новац)* пенєж; **не ваља ни ћорава солда (ни по солда)** *(не ваља ништа)* нє вредзи анї пипку баґова (води)
солдат *х.* вояк, катона, солдат
солдатеска *ж. (разуларена војска)* солдатеска, розпущене войско
солдатија *ж. оп.* **солдачија**
солдатуша *ж. видр.* жена хтора ходзи з вояками
солдачија *ж.* **1.** *(служење војног рока):* **ићи у солдачију** исц до войска, *нар.* исц за катону; **у солдачији је свашта научио** у войску (за катону) шицкого научел; **2.** *зб. (војници, војска)* вояци; войско
соленица *и* **соленка** *ж. оп.* **сланик**
солидан -дна -дно солидни; статочни; ~ **израда** солидни виробок; ~ **младић** солидни (статочни) леґинь
солидаран -рна -рно солидарни
солидаризирати (се) -ам (се) *и* **солидарисати (се)** -ишем (се) солидаризовац (ше)
солидарност *ж.* солидарносц
солидност *ж.* солидносц; статочносц
солика *ж. оп.* **соља (2)**
солило *с.* место дзе крави, овци *або* кози лїжу соль: ◊ **трче као стока на** ~ *(трче, брзо се скупљају)* бежа як качата за ягоду; **умиљат као крава на солилу** барз облєсни
солинац -нца *х. оп.* **салинац**
солипсизам -зма солипсиз[е]м, еґоїз[е]м
солир *х. оп.* **сланик**
солист[а] *х.* солист[а]
солистички -а -о солистични
солисткиња *ж.* солистка
солитер *х.* солитер
солити -им **1. а)** *(зачињавати сољу)* соліц; **б)** *(кога)* давац дакому солї *(напр. статку)*; **2.** *фиґ. (мудровати)* мудровац; ◊ ~ **коме памет (мозак)** соліц дакому розум
солити се -им се *(оскрбљавати се сољу)* намиряц ше зоз солю
солмизација *ж. муз.* солмизация
солни -а -о сольов[и], сольни
солњак *х. и* **солњача** *ж. оп.* **сланик**
соло *х. и с.* соло; ~ **-певач** соло-шпивач; **певао је** ~ шпивал соло
соломонски -а -о соломонски
солончак *х. (слано тло)* слана жем
солотук *х. (тучак за со)* желєзо за тлученє солї
солунац -нца *и* **солунаш** *х.* солунєц
солуција *ж.* солуция
солфеђо *х. муз.* солфедьо
соља *ж.* **1.** кварц; **2.** *(зрнаст снег)* крупи
соњенка *ж. оп.* **сланик**
сом *х.* **1.** *зоол.* харча, сом (Silurus glanis); **електрични** ~ електрична харча (Malapterurus elektricus); **патуљасти** ~ патулькаста харча (Amiurus nebulosus); **2.** *фиґ.* осел, дурґов
Сомалијац *х.* Сомалиєц
Сомборац -рца *х.* Зомборчан, Сомборчан
сомборски -а -о зомборски, сомборски
сомбреро *х.* сомбреро
сомина *ж. ауґм.* харчиска, сомиско
сомић *х. дем.* харчочка, сомчок
сомнамбул *х.* сомнамбул, мешачкар
сомнамбулизам -зма *х.* сомнамбулиз[е]м, мешачкарство
сомовина *ж.* месо зоз харчи (сома)
сомовски -а -о харчов, сомов
сомот *х.* баршонь, блиш, *коц.* плиш
сомотски -а -о баршоньов[и], блишов[и], *коц.* плишов[и]
сомун *х.* **1.** ценки округли житни хлєб на квасу; **2.** *(колут хлеба)* фалат; фалаток
сомунџија *х.* пекар
сонант *х.* сонант
сонантни *и* **сонатски** -а -о сонантни, сонантски
соната *ж. муз.* соната
сонатина *ж. муз.* сонатина
сонг *х.* сонґ *(шпиванка у духу народних шпиванкох у ЗАД)*
сонда *ж.* сонда
сондажа *ж.* сондажа, сондир[ов]анє
сондажни -а -о сондажни
сондирати -ам *зак. и нєзак.* сондир[ов]ац
сонет *х.* сонет
сонетни *и* **сонетски** -а -о сонетни, сонетски; ~ **венац** сонетни венєц
сони -а -о *оп.* **солни;** ~ **киселина** сольова квашнїна
сонице *ж. мн. оп.* **саонице**
соноран -рна -рно *(звонак, јасан)* сонорни, дзвонки, ясни
сопа *ж. (батина, кијача)* палїца; кияк, киянка
сопиле *ж. мн.* файта пищалки
сопилка *ж. покр.* велька пищалка
сопити -им *оп.* **соптати**
сопор *х. мед. (дубока успаваност)* сопор, велька поспаносц, глїбоки сон
сопот *х.* моцне жридло; нагли водопад
сопран *х. муз.* сопран
сопранистица *и* **сопранисткиња** *ж.* сопранистка

сопствен -а -о *(властит, лични)* власни, особни; **стајати на сопственим ногама** стац на власних ногох: **сопственим очима** на власни очи, з власнима очми
сопственик *х. (власник)* власнїк
сопственички -а -о власнїцки
сопственост *ж.* **1.** *(власништво)* власнїцтво, власносц; **2.** *(личност, особност)* особа; особносц
соптав -а -о *(задихан)* задихани
соптати -пћем *и* **соптити** -им **а)** *(тешко дисати)* чежко дихац; дихциц; **б)** *(бректати, дахтати)* дихциц; стукац; хрипиц
сопче -ета *с. дем.* хижка, хижочка
сорбет *х.* овоцни сладолед (сладоляд)
сорити -им *зак. (оборити)* звалїц
сорити се -им се *зак.* **1.** *(стровалити се)* **а)** скотуляц ше; зґурбитац ше; злопоциц; **камен се сорио низ стене** камень ше скотулял (зґурбитал) по скалох; **б)** *(срушити се)* звалїц ше; здрузґац ше; **кућа се сорила** хижа ше звалєла; **2.** *(одјекнути)* загучац, одгукнуц
сорта *ж.* сорта, файта; **добра** ~ **грожђа** добра сорта (файта) грозна
сортачити се -им се сцимбориц ше; скомпаловац ше
сортирати -ам *зак. и нєзак.* сортовац, сортир[ов]ац**;** доберац
сортирач *х.* сортовач
сортирница *ж.* сортовальня
сортни -а -о сортни; ~ **вино** сортне вино
сос *х.* **1.** *кух. (умак)* мачанка; сос; **2.** *фиґ. (невоља)* нєволя, прикросц, баламута; **он је у сосу** вон у маку, прикро (чежко) на ньго
сотона *х.* сотона
сотонски -а -о сотонски, сотонов
софа *ж. (канабе)* канабель; **2.** *(простор пред џамијом)* софа; **3.** *(леја)* градка
софизам -зма *х.* софиз[е]м
софист[**а**] *х.* софист[а]
софра *ж.* **1.** софра *(нїзки округли стол);* **2.** *(сто)* стол
софта *х.* софта *(студент исламскей теолоґиї и права)*
софтвер *х. информ.* софтвер
софтверски -а -о софтверски
соха 1. *(рачвасто дрво)* рачки; палїца з рачками; **2.** слуп; **3.** видли; **4.** *оп.* **вешала**
социјалан -лна -лно социялни
социјалдемократ[**а**] *х.* социялдемократ[а]
социјалдемократски -а -о социялдемократски, социялдемократични
социјализам -зма *х.* социялиз[е]м
социјализација *ж.* социялизация
социјализирати (се) -ам (се) *и* **социјализовати (се)** -зујем (се) *зак. и нєзак.* социялизовац (ше)
социјалист[**а**] *х.* социялист[а]
социјалистички -а -о социялистични
социолог *х.* социолоґ
социологија *ж.* социолоґия
социолошки -а -о социолоґийни; социолоґски
сочан -чна -чно **1.** *(који је пун сока)* сочни, юшковити; ~ **грожђе** сочне грозно; **сочне биљке** юшковити (сочни) рошлїни; **2. а)** *(меснат, једар, пун)* буйни, полни, напучнєти, ядри; **б)** *(бујан)* буйни; ~ **ливада** буйни луки; **3.** *фиґ. (снажан)*: ~ **пљуска** моцна (горуца) пляска; ~ **мљацкање** гласне чамканє; **4.** *фиґ.* **а)** *(живописан)* сочни, живописни, **б)** *(непристојан)* нєпристойни; **сочне псовке** нєпристойни лаца
сочиваст -а -о лєнчасти
сочивица *ж. бот.* водова лєнча, кашка (Lemna)
сочивни -а -о лєнчови
сочиво *с.* **1.** *бот.* лєнча; **2.** *спец.* лєнча; очко
сочити[1] -им I. *прех. (пунити соком)* полнїц зоз соком (з юшку); **сунце сочи плодове** слунко полнї зоз соком плоди; II. *нєпрех. (пунити се соком - о биљкама, плодовима)* полнїц ше зоз соком (з юшку); пучнїц
сочити[2] -им **а)** глєдац дакому жену; **б)** *покр.* глєдац и удавац крадоша
сочница *ж. оп.* **снежаница**
сошка *ж. (сталак за пушке)* сошка; штелаж
спавалица *ж. и х.* особа хтора люби спац
спавало *с. и х.* тот цо вельо шпи, цо би лєм спал; поспани
спавање *с.* спанє
спаваоница *ж.* спальня
спаваонички -а -о спальньови
спавати -ам **1.** спац; **спава ми се** спал бим, шпи ше ми; **он чврсто спава** вон твардо шпи; **2.** *(водити љубав):* **он спава с њом** вон ходзи ґу нєй, вон шпи зоз ню; ◊ ~ **вечни сан (вечним сном)** *(бити сахрањен)* спочивац; спац з вичним сном; ~ **зимски сан (зимским сном)** спац зоз жимским сном; **ђаво (враг)** [**никад**] **не спава** чорт (дябол) [нїґда] нє шпи; **ићи с кокошима** ~ ходзиц спац з курами; **спава као заклан (као топ, мртвим сном, сном праведника)** спац як зарезани (як древо, зоз сном праведного); **спава као зец (као птица на грани)** шпи як заяц; ~ **мирно** [**на оба ува**]

(бити безбрижан) нїч ше нє старац, мирно (спокойно) спац; нє зривац ше
спаваћи -а -о шпяци; ~ **болест** хорота спаня, шпяца хорота; ~ **соба** спальня; ~ **вагон** ваґон за спанє
спаваћив -а -о *(поспан, дремљив)* поспани
спаваћица *ж. (спаваћа кошуља)* спавачка; кошуля за спанє
спавач *х. (онај који спава)* спач, шпяч**; чује се хркање спавача** чуц храпенє тих цо шпя
спавачки -а -о спацки; за спанє; ~ **прибор** прибор за спанє
спавеж *х.* **1.** *(спавање)* спанє, **2.** *(посапаност, дремеж)* поспаносц, дримоти
спавкати -ам *дем. (дремуцкати)* дримац, покус спац
спављив -а -о *(коме се спава)* хтори би спал, хторому ше шпи, поспани
спавнути -нем *(мало одспавати)* подримац, оддримац, дакус поспац; предримац ше
спадало *с. и х. (враголаста и духовита особа)* кепкар, фиґляр
спадати -ам **1.** *нєзак. и част. ґу* **спасти; 2. а)** *(коме, кога, у што)* припадац; спадац; **имање спада напол њима** маєток припада полу їм; ~ **у неку врсту** спадац до даякей файти; **б)** *(убрајати се)* спадац, учишльовац ше; буц; **спадао је у најобразованије људе** спадал до (бул єден з) найобразованших людзох; **3.** *(на кога, на шта - односити се)* одношиц ше на дакого, дотикац ше дакого*, нар.* падац на дакого; **то се вас не спада** то ше вас нє дотика, то ше нє одноши на вас; **4.** *(бити у складу с чим; доликовати)* буц у складзе з дачим; швечиц ше, спадац ше; буц як тому шор; **урадите како по прописима спада** зробце у складзе з предписанями (як предписаня вимагаю); **треба га дочекати као што спада** треба го дочекац як ше швечи (як тому шор)
спаднути -нем *оп.* **спасти**
спазити -им *(опазити)* обачиц, збачиц, *нар. заст.* увидзиц
спазма *ж. мед. (грч.)* спазма, корч
спазматичан -чна -чно спазматични
спајалица *ж.* капча; припинка
спајати -ам злучовац, спойовац; зєдиньовац; скапчовац
спајати се -ам се злучовац ше, спойовац ше; зєдиньовац ше; скапчовац ше
спајач *х.* злучовач, спойовач; скапчовач
спајдашити се -им се спайташиц ше, сприятелїц ше
спакирати -ам *и* **спаковати** -кујем **1.** спаковац; **2.** *фиґ. (замесити)* направиц, наробиц, звесц
спакирати се -ам се *и* **спаковати се** -кујем се спаковац ше
спалити -им **1.** *(уништити ватром)* спалїц**; 2.** *(о сунцу)* спечиц; *(о ветру)* опалїц; ◊ ~ **мостове иза себе** поваляц мости за собу; **гром те (га, их) спалио** бодай би до це (нього, нїх) тресло
спаљивати -љујем спальовац
спанаћ *х. оп.* **шпанаћ**
спанђавати се -ам се *презр.* сплїхцовац ше
спанђати се -ам се *презр.* сплїхциц ше
спанути -нем *оп.* **спасти[1]**
спара[1] *ж. оп.* **спарина**
спара[2] *ж. оп.* **свитак (2. в)**
спаран -рна -рно *(запаран)* спройни
спаривати (се) -ујем (се) паровац (ше), спарйовац (ше)
спарина *ж. (оморина)* спройносц; **ала је** ~ алє спройно
спарити[1] -им **1.** *(здружити у пар)* спаровац; попаровац; **2.** *(саставити мужјака и женку ради расплода)* привесц самицу под самца
спарити[2] -им *(опећи)* опечиц; опариц
спарити се[1] -им се **1.** спаровац ше; попаровац ше; **2.** *(о животињама)* поводзиц ше
спарити се[2] -им се *(увенути, спарушити се)* спрец, попрец; осушиц ше
спарно *присл. (загушљиво, запарно)* спройно
спарог *х. и* **спарога** *ж. бот.* шпарґла, аспараґус (Asparagus)
спартански -а -о спартански
спарушавати (се) -ам (се) *нєзак. и част. ґу* **спарушити (се)**
спарушен -а -о спрети, попрети; осушени; окляпнути
спарушити -им *(учинити да нешто увене)* осушиц; спрец *(з пременку конструкциї)*; **јако сунце је спарушило траву** трава спрела на моцним слунку, слунко осушело траву
спарушити се -им *(увенути, изгубити свежину од спарине)* спрец, попрец; осушиц ше; окляпнуц
спас *х.* **1.** ратунок, спас, спашенє; **2.** *рлґ. (Спас)* Спаситель; ◊ **лука спаса** *(прибежиште)* прибежище, притульок
спасавање *с.* ратованє
спасавати -ам **1.** *(из опасности)* ратовац; **спасавајте!** ратуйце! ойце!; **2.** *рлґ.* спашовац

спасавати се -ам се **1.** *(из опасности)* ратовац ше; **2.** *рлґ.* спашовац ше
спасати се[1] -ашем се *(опасати се)* опасац ше
спасати се[2] -ам се: **спасуј се, спасујте се** *нар. (при наздрављању)* наздраве, боже дай здраве
спасеније *с.*: **на** ~ наздраве, боже дай здраве
спасилац -иоца *х.* ратовач, спаситель
спасилачки -а -о за ратованє; **спасилачке екипе** екипи за ратованє
спаситељ *х.* **а)** *оп.* **спасилац**; **б)** *рлґ. (Спаситељ)* Спаситель
спаситељица *ж.* ратовачка, спасителька
спасити (се) -им се *оп.* **спасти (се)**
спасовдан *х.* **а)** *(дан спасења)* дзень ратунку (спашеня); **б)** *(Спасовдан) церкв.* Вознесениє
Спасово *с. оп.* **спасовдан (б)**
спасоносан -сна -сно спасительни, ратункови, ратуюци, спасоносни; спасени; **влада има** ~ **план за земљу** влада ма спасительни (ратункови) план за жем; ~ **идеја** спасительна (спасоносна) идея
спасти спаднем *и* спанем **1.** спаднуц; ~ **с коња** спаднуц з коня; **цена вуни спаде** цена волни спадла; **2. а)** *(сићи)* зисц; **б)** *(пред кога)* висц; **3.** *(ишчезнути)* скапац, щезнуц; **4.** *(ослабити)* ослабнуц; **спао сам за 5 кг** ослабнул сом за 5 кг; ◊ ~ **с ногу** *(јако се уморити)* спаднуц з ногох (з ног), ~ **на просјачки штап** спаднуц на жобрацку палїчку (торбу); *заст.* висц на псоту; **спала књига на два слова** шицка робота на нїм (нїх и под.) остала (стої)
спасти *и* **спâсти**[2] спасем **1.** *(из опасности)* виратовац, спашиц*;* **2.** *рлґ.* спашиц
спасти се *и* **спасити се** спасем се **а)** виратовац ше, спашиц ше; **б)** *рлґ.* спашиц ше
спати спим *оп.* **спавати**
спахија *х.* спахия, пан
спахијски -а -о спахийски, пански
спахилук *х.* спахийов маєток; маєток
спахиница *ж.* спахийова жена; панї
спев *х.* поема, шпив
спевати -ам **а)** *(саставити песму)* написац, зложиц; **б)** ~ **кога у песму (песме)** ошпивац дакого у писнї (писньох)
спектакл *х.* спектакл
спектакуларан -рна -рно спектакуларни
спектар -рта **1.** спект[е]р; **Сунчев** ~ Слунков спектер; **2.** *(визија)* визия, слика
спектарски -а -о *и* **спектралан** -лна -лно спектерски, спектрови, спектрални;
спектрална анализа *физ.* спектрална анализа
спекулант *х.* шпекулант
спекулација *ж.* **1.** *фил.* спекулация; **2.** шпекулация
спелеолог *х.* спелеолоґ
спелеолошки -а -о спелеолоґийни; спелеолоґски
сперма *ж.* сперма
сперматозоид *х.* сперматозоїд
спети сапнем *и* спењем *оп.* **сапети**
спетљати -ам **1.** *(запетљати)* заплєсц, сплєсц; замервиц; завязац, повязац; **2.** *(косу)* заплєсц; **3.** *фиґ. (збунити)* збунїц, помилїц; **б)** *(потајно смислити)* здумац, надумац; **в)** *(површно урадити)* збухац, зробиц шур-бур
спетљати се -ам се **1.** *(запетљати се)* замервиц ше; **2. а)** *(спанђати се)* сплїхциц ше; **б)** *(с ким у недоличном послу)* скомпаловац ше, сцимбориц ше, завесц ше; **3. а)** *(искомпликовати се)* викомпликовац ше, померзиц ше; **б)** *(збунити се)* збунїц ше, збухац ше
спетни -а -о**:** ~ **став** *физк.* спетни став
спећи спечем **1.** *(испећи)* упечиц; **2.** *(спалити)* спалїц; **3.** *(учинити увелим)* спечиц
спећи се спечем се **1.** *(осушити се, спарушити се)* спечиц ше; **земља се спекла** жем ше спекла; **2.** *фиґ. (ослабити, омршавити)* ослабнуц, схуднуц
специјалан -лна -лно специялни
специјализација *ж.* специялизация
специјализирати (се) -ам (се) **специјализовати (се)** -зујем (се) *и зак. и нєзак.* специялизовац (ше)
специјалист[а] *х.* **а)** *(стручњак)* фаховец, специялист[а]; **б)** *(лекар, стручњак)* специялист[а]
специјалистички -а -о**:** ~ **преглед** специялистични препатрунок
специјалитет *х.* **1.** *(особита врста производа)* специялитет; **2.** *(особеност)* окремносц
специјалност *ж.* **1.** специялносц; **2.** *(ужа струка)* узши фах, специялносц
спецификација *ж.* спецификация
спецификовати -кујем *зак. и нєзак.* спецификовац
специфичан -чна -чно *и* **специфички** -а -о специфични; ◊ ~ **тежина** специфична чежина
специфичност *ж.* специфичносц
спечалити -им заробиц *(з чежку роботу)*; змогнуц
спечен -а -о **1.** *дієприкм.* < **спећи (се); 2.** *(мршав, осушен)* худи, сухи
спешан -шна -шно *оп.* **хитан**

спешати -ам *(малаксати)* ослабнуц, ослабиц, страциц моц; барз вистац, зуновац
спешити -им *(журити)* понагляц
спикер *х.* спикер
спикерица *и* **спикерка** *ж.* спикерка
спикерски -а -о спикерски
спила *и* **спиља** *ж. (пећина)* пещера
спирала *ж.* спирала
спиралан -лна -лно **1.** спирални; **2. а)** *(кривудав)* кривулькави, кривулькасти; **б)** *(о звуку)* спирални, завиваци
спирант *х. ґрам.* спирант
спирати -ам **а)** *(прањем уклањати)* змивац, умивац; **б)** *(испирати, односити - о воденом току)* вимивац, змивац, сплоковац
спирине *ж. мн. (помије)* помиї
спирити -им **а)** *(потпирити)* положиц (додац) на огень *(же би лєпше горел)*; подуц *одн.* пошпиртац до огня; прешпиртац огень; **б)** *(дувајући уклонити)* оддуц; здуц
спиритизам -зма *х.* спиритиз[е]м
спиритист[**а**] *х.* спиритист[а]
спиритистички -а -о спиритистични
спиритуалан -лна -лно спиритуални, духовни
спиритуализам -зма *х. фил.* спиритуализ[е]м
спиритуалист[**а**] *х.* спиритуалист[а]
спиритуалистичан -чна -чно *и* **спиритуалистички** -а -о сапиритуалистични
спиритус *х.* шпиритус
спис *х.* **1.** *(написан акт)* спис, акт, документ; **2. а)** *(чланак)* статя; **б)** *(расправа)* розправа; **в)** *(састав)* состав
списак -ска *х.* **а)** список; **б)** *(листа)* список, лїстина; **платни** ~ платни список; ◊ **бити на црном списку** буц на чарним списку
списатељ *х. заст. (писац)* писатель, *заст.* пишменїк
списатељски -а -о писательски
списатељство *с. (књижевни рад)* литература, писанє
списати спишем *(написати, саставити)* написац
спискати -ам *(улудо потрошити)* розронтовац, розмарнїц; розруцац, потрошиц
спити -спем *поет. оп.* **спавати**
спица *ж.* **1.** *(палац на точку)* шпица; **2.** *(зашиљено дрвце)* застругане, кончисте древко
спје... *оп.* **спе...**
сплав *х.* **1.** *(пловни објекат)* дереґля, *беш.* сплав; **2.** *оп.* **скоруп**
сплаван -вна -вно **а)** *(који спира)* хтори змива, сплокує; **б)** *(одводни)*: ~ **канализација** одводна канализация
сплавар *х.* дереґляр, сплавар
сплаварење *с.* воженє на дереґлї, сплаваренє
сплаварити -ин **а)** *(спуштати се сплавом)* вожиц ше на дереґлї, сплавариц; **б)** спущовац дереґлю *одн.* древо по рики; превожиц на дереґлї
сплавити[1] -им *зак.* **1.** *(испрати, спрати)* сплокац, змиц, виплокац, вимиц; **2.** *(уклонити, помести)* змесц, замесц; **3.** *(скинути скоруп)* зляц *одн.* зняц шметанку *або* скорку з млєка
сплавити[2] -им *нєзак.* вязац древа до дереґлї
сплавиште *с.* пристанїще за дереґлї
сплављати -ам *нєзак. и част. ґу* **сплавити**[1]
сплавница *ж. (брана која се може дизати и спуштати)* брана, *нар.* капура; шлайс
сплака *ж. (бара, локва)* бара; барка
сплакати -ачем **1.** *нєзак. (испирати, спирати)* виплоковац, вимивац, сплоковац, змивац; **2.** *зак. (поплавити)* заляц
сплакнути -нем *(површно, мало опрати)* сплокнуц, оплокац
спласнути -нем **1.** *(опасти, смањити се - о нечему што је надувено)*: **оток је спласнуо** запухнуце одпухло; **вода изливене реке је спласнула** вода вилятей рики ше поцагла (зишла, опадла); **појави се спласнутих образа** зявел ше з окляпнутима лїцами; **2.** *фиґ. (ослабити)* окляпнуц, **одушевљење му је спласнуло** одушевиє му окляпло
спластити -им зруцац, складсц до копки
сплата[1] *ж. (скела)* чайка, скела
сплата[2] *ж. оп.* **данак**
сплахати -ам *(савладати)* звладац, надвладац
сплахтати -ам *(навалити)* навалїц, руциц ше
сплачине *ж. мн., ридко єд.* **1.** *(помије)* помиї; **2.** *фиґ. (слаба храна)* слабе єдзенє, помиї; **3.** *гандр. (ништарија)* нїчомнїна, нїчомносц
сплашњавати -ам *и* **сплашњивати** -њујем **1.** *(смањивати се - о нечему надувеном)* одпуховац; зменшовац ше; опадовац; окляпйовац, кляпнуц; **2.** *фиґ.* окляпйовац, кляпнуц
сплести сплетем **1.** *(плетењем израдити)* виплєсц; заплєсц; сплєсц; ~ **венац** виплєсц венєц; ~ **плетеницу** заплєсц варґоч; **2. а)** *(савити што око чега)*: ~ **некоме руку око стаса** обвиц дакому руку коло пасу; **б)** *(изукрштати једно с другим)* попреплєтац; **3.** *фиґ.* **а)** *(лукаво засновати)* направиц, звесц; **б)** *(смести, збунити)* збунїц
сплести се -етем се **1.** *взаєм. повр. (међусобно се испреплитати)* сплєсц ше, попреплєтац ше; помервиц ше; **2.** *(савити се око чега)*

обвиц ше, окруциц ше; **3.** *фиґ. (спанђати се)* сплїхциц ше; **4.** *(саплести се, спотаћи се)* пошпоциц ше; **5.** *(побркати се, помести се)* помервиц ше; **мисли су му се сплеле** думки ше му помервели; **6.** *(заплести се - о језику)* заплєсц ше, завязац ше; **6.** *(збунити се)* збунїц ше

сплет *х.* **1. а)** *(оно што је испреплетено; склоп)* сплєт; ~ **грана** сплєт конарох; **б)** *(венац)* венєц; **в)** *(плетеница)* варґоч; **2.** *лит. (заплет)* заплєт; **3.** *(лесица)* верхня часц талпи

сплетавати (се) -ам (се) *и* **сплетати (се)** -ећем (се) *и* -ам (се) *нєзак. и част. ґу* **сплести (се)**

сплетен -на -но **1.** *дїєприкм.* < **сплести (се); 2.** *(збуњен, неспретан)* збунєни, збунєти; нєсхопни, нєзнаходлїви, нєогадани

сплетка *ж.* плєтка, сплєтка; сплєтанїна

сплеткар *х.* плєтка, плєткар, сплєткар

сплеткарити -им правиц плєтки (сплєтки)

сплеткарош *х. оп.* **сплеткар**

сплеткарски -а -о плєткарски, сплєткарски

сплеткашити -им *оп.* **сплеткарити**

сплеткашица *ж.* плєтка, плєткарка, сплєткарка

сплин *х. (досада, зловоља)* сплин, допитосц, злодзечносц

сплинити (се) -им (се) *оп.* **спљоштити (се)**

сплинути -нем **1.** *(исчезнути, расплинути се)* щезнуц, скапац, розплїнуц ше; **2.** *оп.* **сплинути се**

сплинути се -нем се *(саставити се, стопити се)* злучиц ше, зляц ше

сплитски -а -о сплитски

Сплићанин *х.* Сплитян

сплоснути (се) -нем (се) *оп.* **спљоштити (се)**

сплох *присл. (без изузетка, одреда)* шицки

сплоштен -а -о *оп.* **спљоштен**

спљескати -ам **1.** *оп.* **спљоштити; 2.** *(згњечити)* зджамиц

спљоснути (се) -нем (се) *оп.* **спљоштити (се)**

спљоштавати -ам **1.** *(чинити пљоснатим)* скляпчисцовац, кляпчисциц, **2.** *(гњечити)* розджамйовац, зджамйовац

спљоштавати се -ам се *(постајати пљоснат)* скляпчисцовац ше, кляпчисциц ше

спљоштен -а -о **1. а)** *(пљоснат)* кляпчисти; **б)** *(згњечен)* розджамени, зджамени; **2.** *(пљоснат, раван)* кляпчисти, ровни, скляпчисцени; розляпнути

спљоштити -им **1.** *(начинити пљоснатим)* скляпчисциц; **2.** *(згњечити)* розджамиц, зджамиц

спљоштити се -им се *(постати пљоснат)* скляпчисциц ше

сповести се -едем се *(затетурати се, занети се)* заплянтац ше, забанац ше, занєсц ше

сподбити -бијем *(зграбити, дохватити)* хвациц, зґрабиц; ◊ ~ **коме ноге** вдериц дакого по ногох и звалїц го

сподоба *ж.* **а)** *(лик)* подоба; **б)** *(облик)* форма

сподобан -бна -бно *(сличан коме, чему)* подобни дакому *або* дачому, хтори здабе на дакого *або* дацо

сподобије *с.* сподоба, подоба

сподобити -ијем *(освојити)* залапиц, завжац, освоїц

сподобити се -ијем се *(сместити се)* змесциц ше

спознавалац -аоца *х. и* **спознаватељ** *х.* спознаватель

спознавати -ајем **1. а)** *(сазнавати, упознавати)* спознавац, упознавац; зазнавац; **б)** *(долазити до спознаје, уверавати се)* прешвечовац ше; похопйовац; увидзовац; спознавац; **2.** *(препознавати)* препознавац

спознаја *ж.* спознанє, спознаванє

спознајни -а -о спознаньов, спознаваюци; ~ **теорија** теория спознаня; ~ **способност** способносц спознаня

спознање *с. оп.* **спознаја**

спознати -ам **1. а)** *(сазнати, упознати)* спознац, упознац; зазнац; ~ **суштину ствари** спознац сущносц ствари; **спознао је сву тежину живота** зазнал шицку чежкосц живота; **б)** *(доћи до спознаје, уверити се)* прешвечиц ше; похопиц; увидзиц; спознац; **ништа не прихвата као истинито док јасно не спозна да је такво** нїч нє прилапює як правдиве док ше ясно нє прешвечи же є таке; **2.** *(препознати)* препознац

спознати се -ам се *заст. (упознати се)* упознац ше*, нар. заст.* спознац ше

спознатљив -а -о спознаваюци, спознатлїви

спој *х.* **1.** *(више ствари састављене у целину)* злученє, злука, спой; **идеални ~ два света** идеалне злученє двох шветох; **2.** *(веза)* вяза, спой; **директан** ~ директна вяза; **3.** *(место спајања)* место злученя (спою); **4.** *хем. (једињење)* злученїна; ◊ **кратки** ~ *ел.* кратки спой, кратка вяза; **криви** ~ погришна вяза *(при воланю на телефон)*

спојив -а -о злучуюци, злучни, споїви

спојити -им злучиц, споїц; зєдинїц; скапчац; сквачиц

спојити се -им се злучиц ше, споїц ше; зєдиніц ше; скапчац ше; ◊ **спојене посуде, спојени судови** злучени (споєни) судзини

спојка *ж.* **1. а)** *(спојница, спона)* злучнїца, скапчовачка; **б)** *(веза, спој)* вяза, спой; **2.** *спорт.* центергалф

спојни -а -о злучни, злучуюци; ~ **брана** злучна гац

спојница *ж.* **1.** злучнїца; капча; **2.** *(веза)* злучнїца, вяза; **саобраћајна** ~ транспортна вяза (злучнїца); **3.** *(квачило)* квачидло; **4.** *анат. (спојна опна)* злучна блана

спокој *х.* **а)** *(тишина)* цихосц, мир; **б)** *(спокојство)* спокой, спокойносц, покой, мир; ◊ ~ **душе** *рлґ.* покой души

спокојан -јна -јно **а)** *(који испољава спокој)* спокойни, мирни; ~ **лице** спокойна твар; **б)** *(миран, тих)* цихи, мирни; цихи; ~ **село** цихи валал; **в)** *(безбрижан)* спокойни, безбрижни, змирени

спокојност *ж. и* **спокојство** *с.* спокойносц, спокойство, мир

спол *х.* **1.** пол; **мушки** ~ хлопски пол; **женски** ~ женски пол; **2.** *ґрам. заст.* род; ◊ **јаки** ~ *беш.* моцни (моцнєйши) пол; **лепи (красни, нежни, слаби)** ~ *беш.* красни (красши, нїжни, слаби, слабши) пол

сполатити -им *(дохватити, зграбити)* хвациц, зґрабиц

сполни -а -о *оп.* **полни**

сполност *ж.* полносц

споловило *с.* полни орґан*, нар.* природзенє

споља *присл. (извана)* звонка

спољашњи -а -е **1.** *(вањски)* вонкашнї; **2.** *оп.* **спољњи (2)**

спољашњост *(вањштина)* вонкашньосц

спољни -а -о **1.** *оп.* **спољашњи (1); 2.** *(инострани)* вонкашнї, иножемни; **министарство спољних послова** министерство вонкашнїх дїлох

спољнополитички -а -о вонкашньополитични

спољнотрговински -а -о вонкашньотарґовински

спољњи -а -о *оп.* **спољни**

спомагало *с. (помоћно средство)* помоцне средство

спомагати -мажем *(помагати)* помагац

спомагати се -мажем се *(напредовати у имању)* змагац ше

спомен *х.* **1. а)** *(сећање, успомена)* здогадованє, памятка; **још му је свеж ~ на тај догађај** ище му швиже здогадованє на тоту подію; **б)** предмет хтори здогадує на дацо; **ово згариште је ~ на устанак** тото погоренїско нас здогадує на повстанє; **2.** *(споменик)* памятнїк; **3.** *(спомињање)* споминанє, спомнуце; ~ **тог имена** споминанє того мена; **4.** *рлґ.* молитва за покойного; ◊ **гробни** ~ *(гробни натпис)* епитаф, надпис на гробе; **нема спомена о коме** *или* **чему** *(нема ни трага ни гласа)* анї хиру о даким *або* дачим

споменак -нка *х. бот.* нєзабудка (Myosotis); **2.** *дем. и гип.* < **спомен**

споменар *х.* споминар, памятни албум

спомен-дан *х.* дзень здогадованя (памятки)

спомен-дар *х.* дарунок на памятку

споменик *х.* памятнїк

споменица *ж.* **1.** кнїжка *або* документ видати на здогадованє (на памятку) дакого *або* дачого; **2.** *(представка, меморандум)* представка, меморандум; **3.** *(орден)* споменїца, медаля

спомен-књига *ж.* памятна кнїжка, спомин-кнїжка

спомен-обележје *с.* спомин-означенє, спомин-ознака

спомен-плоча *ж.* памятна плоча (таблїчка), спомин-плоча (таблїчка)

споменути -нем **1.** *(поменути)* спомнуц; **2.** *(подсетити)* здогаднуц, здогадац; препомнуц; **3.** *евф. (опсовати)* облац

споменути се -нем се **1.** *(сетити се)* здогаднуц ше, здогадац ше дакого *або* дачого *и* на дакого *або* дацо; припомнуц себе дакого *або* дацо; присц на розум; *заст.* спомнуц ше; **споменем се свега** здогаднул сом ше шицкого; **2.** *покр. (опазити)* обачиц; ◊ **споменуло се [и] не повратило се** лєм най ше то вецей нє повтори, лєм най таке вецей нє будзе (нє дожиєме); лєпше [анї] нє споминац

спомињати -њем **1.** *(помињати)* споминац; **2.** *(подсећати)* здогадовац, здогадац; препоминац; **3.** *евф. (псовати)* лац

спомињати се -њем се **1.** *(сећати се)* здогадовац ше, здогадац ше; припоминац себе; приходзиц на розум; *заст.* споминац ше; **2.** *покр. (опажати)* обачовац; ◊ **некад било, сад се спомињало** кедиш(ка) ше случело, а и тераз ше о тим приповеда

спомоћи -могнем *(кога - помоћи коме)* помогнуц, помочи, *заст.* спомогнуц, спомочи дакому

спомоћи се -могнем се *(узнапредовати у имању)* змогнуц ше; спомогнуц ше, спомочи ше

спона *ж.* **1.** капча; вяза; **2.** *ґрам. (копула)* звязка, копула; **3.** *оп.* **стега (2. а, 4)**
спонгија *ж. зоол. (сунђер)* шпонджия, шпунджия
спондеј *х. метр.* спондей
спонка *ж. (копча)* капча
спонтан -а -о спонтани
спонтаност *ж.* спонтаносц
спопадати (се) -ам (се) *нєзак. и част. ґу* **спопасти (се)**
спопасти -аднем **1. а)** *(зграбити, шчепати)* хвациц, зґрабиц; **спопаде га за рамена** хвацел го за плєца; **б)** *(напасти)* нападнуц (на) дакого, наваліц на дакого; руциц ше на дакого; **ројеви комараца су спопали пса** рої суньоґох нападли на пса; **2. а)** *(о каквом осећању)* обняц; **спопаде га туга** обнял го смуток; **б)** *(узети маха, ухватити):* **спопаде га маларични напад** достал маларични напад; **спопаде ме зевање** почало ше ми барз живкац; ◊ **спопала те невоља, спопали те јади** бодай би це швет скарал; **шта те спопало?** цо з тобу? цоже ци?
спопасти се -аднем се *взаєм. повр. (шчепати се)* хвациц ше, зґрабиц ше
спор[1] **1.** *(препирка, свађа)* спор; спричканє, спричка; правоценє; преце; **2. а)** *правн. (расправа)* спор, розправа, парнїца; **б)** *(предмет спорења)* предмет спора; ◊ **нема спора, то је ван** [**свакога**] **спора** нєт спору, нєт сумнї, то цалком ясне
спор[2] *х. бот. (врбена)* вербина (Verbena)
спор[3] -а -о **1.** хтори помали роби, хтори ше помали руша и под.; спомалшени; нєшвидки; *нар.* повольни; **ми смо спори у извршавању задатака** ми помали окончуєме задатки; ~ **је у покретима** рухи му спомалшени; **2.** *(који дуго траје)* длуги; **спори часови** длуги годзини
спора *ж. биол.* спора
спорадичан -чна -чно спорадични
споразум *х. (договор)* догварка, спорозуменє; порозуменє
споразуман -мна -мно *(согласан)* спорозумни, согласни
споразумаш *х.* опортунист[а], спорозумйовач, угодовец
споразумашки -а -о опортунистични, спорозумйовацки, угодовецки
споразумевати се -ам се **1. а)** *(закључивати споразум)* заключовац догварку (спорозуменє); **б)** *(договарати се, саглашавати се)* догваряц ше, складац ше; розумиц ше; **ми се увек лепо споразумевамо** ми ше вше крашнє догваряме; **2. а)** *(постизати разумевање)* розумиц ше; **б)** *(на страном језику)* зговаряц ше
споразумети се -ем се **1. а)** *(закључити споразум)* заключиц догварку (спорозуменє); **б)** *(договорити се, сложити се)* догвариц ше, зложиц ше; розумиц ше; **ја сам га пријатељски посаветовао и споразумесмо се** я го приятельски порадзел и догварели зме ше; **2. а)** *(постићи разумевање)* порозумиц ше, розумиц ше; **народни учитељ мора знати како ће се с народом најбоље споразумети** народни учитель муши знац як ше з народом будзе найлєпше розумиц; **б)** *(на страном језику)* зговариц ше
споразумно *присл.* спорозумно, по спорозуменю (догварки); согласно
споран -рна -рно спорни; ~ **случај** спорни случай
поред[1] *прим. з ґен. и ридко з инстр. оп.* **поред** (I)
според[2] *присл. нар. поет. (напоредо)* єдно коло (попри) другого
споредан -дна -дно **а)** *(који није главни)* побочни, другорядови, другорядни, нєглавни; ~ **пут** побочна (нєглавна) драга; ~ **казна** другорядова кара; **б)** *оп.* **узгредан;** ◊ ~ **реченица** *ґрам.* зависне виреченє
сопоредити -им *зак. и нєзак. (упоредити/поредити)* поровнац/поровновац
споредно *присл.* другорядове, другорядне, побочне; менєй важне, менєй значне
спречити се -им се *оп.* **споречкати се**
споречкавати се -ам се спричкац ше; прец ше; правоциц ше; оначиц ше; нацаговац ше
споречкање *с.* спричканє, спричка; преце, правоценє; оначенє; нацагованє
споречкати се -ам се поспричкац ше; почац ше прец; почац ше правоциц; почац ше нацаговац; пооначиц ше; поквачкац ше
спорити[1] -им *(порицати, оспоравати)* одрекац, побивац, оспорйовац
спорити[2] -им *(чинити да нешто коме напредује)* приспорйовац
спорити се -им се **а)** *(водити спор)* водзиц спор; **б)** *оп.* **споречкавати се**
спориш *х. оп.* **врбена**
споро *присл.* помали
споровозни -а -о**:** ~ **роба** роба хтора ше посила (преноши) на терховним гайзибану

спорозое *ж. мн. зоол.* спорозои
спорост *ж.* прикмета того цо помали роби, ходзи и под.; спомалшеносц; нєшвидкосц; повольносц; **нервира ме његова спорост** нервира ме же так помали роби (ходзи и под.), нервира ме його повольносц; ~ **рефлекса** спомалшеносц рефлексох
спороходан -дна -дно хтори ше помали руша, помалиходзаци
спорт *х.* спорт
спорташ *х. оп.* **спортист**[**а**]
спортист[**а**] *х.* спортист[а]
спортистица *и* **спортискиња** *ж.* спортистка
спортски -а -о спортски
способан -бна -бно способни, *нар.* валушни
способност *ж.* способносц, *нар.* валушносц
спотакнути *и* **спотаћи** спотакнем: ~ **ватру** *(чарнути, подјарити)* пошпиртац до огня, прешпиртац огень; подуц до огня
спотакнути се *и* **спотаћи се** -акнем се пошпоциц ше
спотицај *х.* **1.** *оп.* **спотицање; 2.** *(препрека, тешкоћа)* препречене, почежкосц
спотицање *с.* шпотанє, пошпоцованє; ◊ **камен спотицања** *(сметња, потешкоћа)* камень спотиканя (пошпоцованя)
спотицати се -ичем се шпотац ше; пошпоцовац ше
спочитавати -ам *(замерати)* пригваряц, предруцовац, вируцовац на очи
справа *ж.* **1. а)** справа, направа; ~ **за гашење пожара** справа за гашенє огня; **б)** *(алатка, алат)* алат, серсан/серсам; **в)** инструмент; **музичке справе** музични инструменти; **г)** *(уређај)* пошоренє; **2.** *(прибор, опрема)* прибор, опрема; **школска** ~ школски прибор; **ратна** ~ воєна опрема; **3.** *(девојачка спреме)* дзивоцка лада
справан -вна -вно **1. а)** *(спреман, готов)* порихтани, готови; ~ **на свако зло** порихтани на кажде зло; **б)** *(припремљен)* пририхтани, порихтани; **2.** *(усправан)* прости
справедљив -а -о *(правичан, праведан)* справедлїви, праведни
справити -им **1. а)** *(направити, зготовити)* приготовиц, зготовиц, пририхтац;увариц; ~ **ручак** приготовиц полудзенок; ~ **кафу** увариц кафу; **б)** *(песму - саставити)* зложиц*;* **в)** *(раније приправити)* порихтац, пририхтац, приготовиц, *заст.* приправиц; **г)** *покр. (спремити девојци опрему)* порихтац дзивки ладу; **2. а)** *(ставити, сместити негде)* положиц; одложиц; **б)** *(сакрити)* скриц; **в)** *(уклонити, одстранити)* одложиц, склонїц; одстранїц; **справи ту ствар** склонь тоту ствар; **г)** *(оставити)* охабиц; **справио је перо после романа** охабел пирко после романа; **3. а)** *(сместити)* змесциц*;* **б)** *(довести у какво стање)* привесц; одвесц; **њега је политика справила у затвор** його политика одведла до гарешту; **4. а)** *(послати)* послац; **б)** *ир. (испратити, отпратити)* випратац, одпратац; **5.** *(обући)* облєчиц; ◊ ~ **под браву,** ~ **у хлад** заврец до гарешту (до цемнїци)
справити се -им се **1.** *(спремити се, припремити се)* порихтац ше, приготовиц ше, *заст.* приправиц ше; ~ **на пут** порихтац ше на драгу; **2.** *(довести себе у какав непријатан положај, стање):* **сам си се справио до тога** сам ши ше привед до того, сам ши виновати же ши ше до того достал
справица *ж. дем. и гип.* справочка, направочка
справљати (се) -ам (се) *нєзак. и част.* ґу **справити (се)**
справљач *х. (приређивач)* приpихтовач
спрам *и заст.* **спрама** *прим. з ґен. и ридше з дат.* **1.** *(наспрам, насупрот)* просто, прейґа од, наспрам, *заст.* напроци; **човек** ~ **њега је читао новине** чловек просто нього читал новини; **2.** *значи унапряменосц рушаня або чувствох* ґу, спрам; ~ **мене није био љубазан** ґу мнє нє бул любезни; **3.** *означує поняце спрам хторого ше дацо поровнує* по; у поровнаню зоз; спрам; **људима се указује поштовање и** ~ **звања** людзом ше указує почитованє и по званю (спрам званя); **језгро је малено** ~ **величине атома** ядро мале у поровнаню з велькосцу атома
спраскати -ам *оп.* **спискати**
спрасна *лєм ж. (о крмачи)* прашна
спрат *х.* **1.** *(кат)* поверх, шток, *заст.* кондеґнация, *беш.* спрат; **2.** *(полица)* полїца, полїчка; раф; **3.** *(низ, ред)* шор, ряд
спрати сперем **а)** *(прањем уклонити, опрати)* змиц, умиц; позмивац; ~ **прљавштину с лица** змиц бруд зоз твари; **б)** *(о воденом току)* вимиц, змиц, сплокац; ◊ ~ **крвљу увреду** змиц з креву увреду
спратити -им **1. а)** *(ставити)* положиц; **б)** *(изручити, истрести)* висипац; витресц; ~ **јело са таве** висипац єдзенє зоз палачинкарнї; **2. а)** *(одвести, спровести)* одвесц; одпровадзиц; одпратац; **б)** *(скупити и потерати)* одогнац; ~ **овце у тор** одогнац овци до торини

спратни -а -о поверхов[и], штоков[и]; ~ **конструкција** поверхова конструкция, конструкция на поверхи

спраћати -ам *нєзак. и част. ґу* **спратити**

спрашити -им **1.** *(отрести, очистити од прашине)* отрепац; витрепац; **2.** *(испалити из пушке)* штрелїц; **3.** *(отерати)* одогнац; **4.** *оп.* **спискати**

спрва, спрва, спрвине *и* **спрвице** *присл. (испрва, спочетка)* перше, спочатку

спрдало *с. и х. (изругивач)* вишмейовач, видрижньовач

спрдати -ам *(говорити којешта)* сплєтац [ше], виплєтац ше, бешедовац гоч-цо

спрдати се -ам се *(збијати шегу, подсмевати се)* робиц шмих, вишмейовац ше з дакого *або* дачого, видрижньовац ше дакому

спрдачина *ж.* **1. а)** *(изругивање)* вишмейованє, вишмихованє; видрижньованє; комендия; франтованє, франти *(часто увредлїви);* **б)** *(предмет изругивања)*: **направио је спрдачину из себе** направел предмет вишмейованя зоз себе; **2.** *оп.* **спрдало**

спрдљив -а -о **1.** *(који воли да се спрда)* хтори люби вишмейовац, видрижньовац ше, робиц шмих; **2.** *(који садржи у себи спрдњу* вишмеююци, видрижнююци; ~ **песмица** вишмеююца писньочка

спрдња *ж. оп.* **спрдачина (1)**

спрег *х.* **1.** *(спајање; спој)* спрагнуце; вяза; злученє, капча, спой; **2.** *оп.* **спрега (1)**

спрега *ж.* **1. а)** *(упрезање у пар теглеће марве од два власника)* спрагованє; **б)** *(запрега)* запрага; **2.** *оп.* **спрег (1); 3.** *ґрам. заст.* кон_юґация

спрегнути *и* **спрећи** спрегнем **1. а)** *(упрегнути у пар две теглеће марве)* спрагнуц; **б)** *(упрегнути уопште)* попрагац, запрагнуц; **2. а)** *(стегнути, стиснути)* сциснуц; **спрегне му нешто груди** цошка го сцисло у пershох; **б)** *(обуздати, стишати)* стримац, звладац, сцагнуц; **3.** *оп.* **спрегнути се (2)**

спрегнути се *и* **спрећи се** спрегнем се **1.** *(упрегнути се)* попрагац ше, запрагнуц ше; **2.** *(везати се; уортачити се, удружити се)* сцимбориц ше; скомпаловац ше; завесц ше; **3.** *(обуздати се, савладати се)* стримац ше, звладац ше, сцагнуц ше

спред(а) *присл.* **1.** *(са предње стране)* спредку/з предку, одпредку/од предку; **2. а)** *(на предњој страни)* напредку/на предку; **б)** *(на предњу страну)* напредок/на предок

спрежник *х.* **1.** сушед хтори дава прагац свойого коня *або* вола другому сушедови як помоц; цимбора; **2.** спрагнути конь *або* вол

спрезање *с.* **1.** < **спрезати; 2.** *ґрам.* кон_юґация

спрезати -ежем **1.** *нєзак. и част. ґу* **спрегнути; 2.** *ґрам.* кон_юґовац *(меняц дїєслова по особох и часох)*

спрека *присл. (са супротне стране)* спрейґа, з гевтого боку

спрема[1] *ж.* **1.** *(припрема)* рихтанє, пририхтованє; **2. а)** *(девојачка спрема)* лада; **б) ратна** ~ воєна опрема; **в)** *(прибор)* прибор; ~ **за писање** прибор за писанє; **3.** *(стручно знање)* приготовка; **стручна** ~ фахова приготовка; **4.** *оп.* **спремница (1)**

спрема[2] *прим. з ґен. оп.* **према**

спреман -мна -мно **1.** *(спремљен, опремљен)* порихтани; **стоји са прибором ~ за посао** стої зоз прибором порихтани за роботу; **б)** *(готов, вољан)* порихтани, готови; **спремни смо на све** порихтани зме на шицко; **в)** *(стручно способан)* фахово оспособени; **он је један од најспремнијих професора** вон єден з фахово найоспособенших професорох; **2.** *(припремљен за употребу)* порихтани, пририхтани; **кола су увек спремна** коч вше порихтани

спремати -ам **1. а)** *(доводити у стање за употребу)* рихтац; **б)** *(унапред припремати)* рихтац, пририхтовац; **в)** *(јело, ручак и сл.)* готовиц, рихтац; вариц; **2.** *(давати спрему удавачи)* рихтац ладу дзивки; **3. а)** *(метати на неко место)* класц; одкладац; **б)** *(слати куда)* посилац

спремати се -ам се *(припремати се)* рихтац ше, пририхтовац ше, готовиц ше, *заст.* приправяц ше; **б)** *(упућивати се)* виберац ше, брац ше; ◊ **нешто се спрема** *беш.* цошка ше рихта, цошка ше клюва, цошка ше снує; **спрема се на кишу** *беш. (наоблачује се)* на диждж, будзе падац

спремач *х.* пораяч, пратач

спремачица *ж.* пораячка, пратачка

спремити -има **1. а)** *(довести у стање за употребу)* порихтац; **спреми кола за пут** порихтай авто за драгу; **б)** *(унапред припремити)* порихтац, пририхтац, *заст.* приправиц; ~ **дарове за некога** пририхтац дари за дакого, **в)** *(јело, ручак и сл.)* приготовиц, зготовиц, пририхтац, порихтац;увариц; ~ **ручак** приготовиц полудзенок; **2.** *(дати спрему удавачи)* порихтац ладу дзивки; **3. а)** *(метнути на неко место)* положиц; одложиц; **б)**

(послати куда) послац; ◊ ~ **у гроб кога** одогнац до гроба дакого

спремити се -им се *(припремити се)* порихтац ше, пририхтац ше, приготовиц ше, *заст.* приправиц ше; **б)** *(упутити се)* вибрац ше; **куда си се спремио?** дзе ши ше вибрал?

спремиштар *х.* маґазинер

спремиште *с.* **1.** *(складиште)* складище/складзиско, склад, маґазин; одклададальня; **2.** *оп.* **спремница**

спремница *ж.* **1.** *(смочница, остава)* комора, коморка; шпайз; шенк; **2.** *(место где се нешто сакупља):* **водена** ~ водови резервоар

спремност *ж.* порихтаносц, пририхтаносц; готовосц

спрести спредем **1.** *(испрести)* випресц; **2.** *фиґ.* *(смислити)* здумац; створиц

спретан -тна -тно **1.** *(умешан, вешт)* схопни; лапшни; обратни; **спретне руке** схопни руки; **2.** *(погодан)* вигодни; прикладни; зґодни

спретати -ећем *зак.* штрелїц *(з пушку)*

спретати се спрећем се **1.** *(пасти, стропоштати се)* спаднуц; зґурбитац ше; згружац ше; **2.** *(склупчати се, скупити се)* склубачиц ше

спретно *присл.* **2.** *(вешто)* схопно; лапшно; обратно; **2.** *(на прикладан, згодан начин)* прикладно, зґоднє

спретност *ж.* схопносц; лапшносц; обратносц

спретњаковић *х. експр.* схопни, лапшни, обратни чловек

спрећи -егнем *оп.* **спрегнути**

спречавати -ам *(ометати, запречавати)* зоперац, сперац; застановяц; онєможлївйовац; *заст.* запречовац, препречовац

спречити -им *(омести, запречити)* зопрец; застановиц; онєможлївиц; зайсц; *заст.* запречиц, препречиц; ~ **злоупотребу положаја** зопрец злохаснованє положеня**;** **није дошао, вероватно га је нешто спречило** нє пришол, вироятно го дацо зашло

спречити се -им се *(стати као запрека):* **реч се спречила у грлу** слово стануло у гарлє

спрешан -шна -шно *оп.* **прешан**^{2}

спржен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **спржити (се); 2. а)** *(сасушен)* осушени, сухи; **б)** *фиґ.* *(мршав)* сухи, худи

спржити -им *(испржити)* упражиц; попражиц; **2. а)** *(оштетити ватром, опржити)* опечиц, попечиц; ошквирчиц; ~ **кожу** попечиц скору; **б)** *(сасушити)* осушиц

спржити се -им се *(опећи се)* опечиц ше; попечиц ше

спријатељити (се) -им (се) сприятелїц (ше); спайташиц (ше)

сприје... *оп.* **спре...**

спринт *х. спорт.* спринт, шпринт

спринтати -ам *оп.* **спринтовати**

спринтер *х.* спринтер, шпринтер

спринтерице *ж. мн.* спринтерки, шпринтерки

спринтовати -тујем спринтовац, шпринтовац

спрљен -а -о 1. *дїєприкм.* < **спрљити (се***)***; 2.** *(од жеге, сунца и сл.)* опалєни, сухи

спрљити -им *(опржити, опећи)* опечиц; попечиц; опалїц; ошквирчиц

спровести -едем **1. а)** *(отпратити)* одпровадзиц; одвесц; **б)** *(отпремити уз оружану пратњу)* одвесц; **в)** *(послати службено акт)* послац; **г)** *(отпратити покојника до гроба)* випровадзиц; **2.** *(извршити замисао, план и сл.)* запровадзиц, витвориц, реализовац, здїйснїц; ~ **реформе** запровадзиц реформи; ~ **план** витвориц (реализовац) план; **3.** *(поставити, провести)* поставиц; увесц; направиц; ~ **телефон у канцеларију** увесц телефон до канцелариї; ~ **железницу до мора** направиц гайзибанску драгу до моря; **4.** *(провести неко време)* препровадзиц

спровод *х.* **1.** *(погребна поворка, погреб)* хованє; **2. а)** *(пратња, испраћај)* провадзенє; випровадзанє; **б)** *воєн.* [оружийне] провадзенє**;** провадзаче

спроводити -им **1. а)** *(пратити, отпраћати)* провадзиц; одпровадзовац; водзиц; одводзиц; **б)** *(отпремати уз оружану пратњу)* одводзиц; весц; **в)** *(слати службено акт)* посилац; **г)** *(испраћати покојника до гроба)* випровадзац; **2.** *(извршавати замисао, план и сл.)* запровадзовац, витворйовац, реализовац, здїйсньовац; **3.** *(телефон, железницу и сл. - постављати, проводити)* поставяц; уводзиц; правиц; **4.** *(проводити неко време)* препровадзовац

спроводљив -а -о хтори мож витвориц (реализовац, запровадзиц), витворлїви, виводлїви

спроводни -а -о **1.** *(који служи за провођење)* преводни, преводзаци; ~ **цев** преводна цива, цива за преводзенє; **2.** *(који спроводи некога)* хтори провадзи дакого, провадзаци; ~ **официр** провадзаци официр; ◊ ~ **лист**

пошт. одсилни лїсток; ~ **судови** *бот.* преводзаци судзини

спроводник *х.* **1.** *(онај који прати некога)* провадзач; **2.** *(онај који спроводи замисао)* запровадзовач, витворйовач, реализатор; **3.** *(учесник на погребу)* учаснїк на хованю; **4. а)** *биол.* мочовод, уретер (ureter); **б)** *физ.* преводнїк; ~ **електрицитета** преводнїк електрицитета; ~ **топлоте** преводнїк цеплоти

спроводница *ж.* **1.** *оп.* **спроводни лист; 2.** дрот *(прейґрики, за хтори ше тримаю тоти цо ше превожа на чамцу)*

спроводнички -а -о провадзацки; провадзаци; провадзачов

спроћу *прим. з ґен. покр. оп.* **спрам**

спрта *и* **спртва** *ж. покр. (котарица)* кошарка

спртити -им **1.** *(терет с леђа, с рамена)* зруциц; зняц; ~ **торбу** зняц торбу з плєца (з хрибта); **2.** *(забацити на раме, леђа)* заруциц, руциц, положиц; **3.** *(послати)* послац

спртити се -им се **1.** *(сместити се; стрпати се)* змесциц ше; надриляц ше *(до авта, коча и под.);* **2.** *(скупити се у великом броју)* зисц ше, позберац ше; згарнуц ше

спртљати -ам *(згурати у нешто)* потрепац, стрепац, поруцац; ~ **ствари у кофер** потрепац ствари до куфера

спртљати се -ам се **1. а)** *(лећи на брзину, свалити се)* лєгнуц, звалїц ше; **2.** *пей. (спетљати се)* сплїхциц ше

спруд *х.* писковите *або* каменїсте плїтке дно *(хторе ше указує з води кед уровень води нїзки)*, спруд; **брод се насукао на спруд** ладя шедла на плїтке дно

спрудовит -а -о по хторим єст вельо писковити *або* каменїсти плїтки места, спрудовити

спружити -им *(испружити)* нацагнуц; ~ **руку** нацагнуц руку

спружити се -им се *(лећи свом дужином)* розцагнуц ше

спрцати -ам *вулґ.* **1. а)** *(силом утерати)* угнац; зогнац; ~ **говеда у тор** угнац статок до аклю; **2.** *(похлепно појести)* ґаладно жесц, подедвиц, полопотац; **3.** *оп.* **проћердати**

спрштити -им *(ударцем размрскати)* розбиц, розтлучиц, **2.** *(згњечити)* зджамиц; **3.** *(уништити)* знїщиц, знїчтожиц

спуга *и* **спугарица** *ж. покр. оп.* **сунђер**

спуж *х. покр. (пуж)* шлїмак, шлїмушнїк; ◊ **пут на** ~ драга зоз велїма круцинами *(як на шлїмаковей хижки)*

спужалина *ж.* шлїмакова хижка

спужва *ж. оп.* **сунђер**; ◊ **прећи спужвом преко чега** *(заборавити нешто)* забуц дацо; **пити као спужва** пиц як дуга

спужваст -а -о *оп.* **сунђераст**

спужвар *х.* шпонджияр

спузати (се) -ужем (се) *зак. и нєзак. (пузећи сићи*) зошлїзнуц ше, зошмикнуц ше; зошлїзковац ше, шлїзкац ше; зошмиковац ше, шмикац ше; **суза му спуза низ лице** слиза ше му зошлїсла по твари; **б)** *(спустити се)* спущиц ше/спущовац ше; сцагнуц ше/сцаговац ше; **дечак спуза низ стабло на земљу** хлапец ше спущел по стеблу на жем; **кабаница му се спузала с леђа** чуга ше му сцагла з хрибта; **в)** *(спасти/спадати)* спаднуц/спадовац, падац; **цреп је спузао с крова** череп спаднул зоз закрица

спузити -им *(склизнути)* зошлїзнуц ше, зошмикнуц ше

спузнути (се) -нем (се) *зак. оп.* **спузати (се)**

спурити -им *(врелом водом опарити, опећи)* опариц; опечиц

спурити се -им се **1.** опариц ше; опечиц ше; **2.** *фиґ. (настрадати)* опечиц ше

спурђан *и* **спурђанин** *х. покр. оп.* **копиле**

спуст *х.* **1.** *оп.* **стрмина; 2.** *спорт.* спуст

спустити -им **1. а)** *(преместити ниже)* спущиц, ~ **рампу** спущиц рампу; ~ **сидро** спущиц котву; ~ **руке** спущиц руки; **б)** *(ставити у унутрашњост нечега)* положиц; ~ **новчаник у џеп** положиц бутєлар до кишенки; **2.** *(испустити, излити)* пущиц, випущиц; ~ **сузу из ока** пущиц слизу з ока; **3. а)** *(учинити нижим, смањити)* спущиц; знїжиц; зменшац; ~ **цену** спущиц цену; **в)** *фиґ. (оставити, занемарити)* опущиц, занєдзбац; ◊ ~ **корен** пущиц корень; ~ **нос** спущиц нос; ~ **тон** спущиц тон

спустити се -им се **1.** спущиц ше; **авион се спустио** авион ше спущел; **2.** *(сићи)* спущиц ше, зисц; **3. а)** *(пасти)* спущиц ше, спаднуц; **спустила се једна пахуљица** спущела ше єдна пахулька; **киша се спустила** спаднул диждж; **б)** *(настати)* спущиц ше, настац; **вечер се спусти** спущел ше вечар; **4. а)** *(о температури и сл.)* спущиц ше; зменшац ше; знїжиц ше; **б)** *(ослабити)* ослабнуц; ◊ ~ **до животиње** постац безоглядни (груби, сурови) як животиня; ~ **из облака** зисц (спущиц ше) зоз хмарох

спутавати -ам **1.** *(везивати ноге или руке)* вязац; **б)** *(сапињати коња)* путац; **в)**

(закопчавати) капчац, закапчовац; **2.** *фиґ. (спречавати, онемогућавати развитак)* зоперац, сперац, застановйовац, стримовац, затримовац, гамовац, онєможлївйовац

спута̄н[1] -а -о **1.** *диєприкм.* < **спутати (се); 2.** *(тесан, узак)* цесни, узки; ~ **одело** узки шмати; **3.** *(тешко покретљив)* чежки; ~ **корак** чежки крочай; *фиґ. (ограничен)* огранїчени; спутани; завязани; ~ **штампа** огранїчена преса

спутан[2] -тна -тно *(складан, згодан)* складни, шумни, зґодни

спутати -ам **1. а)** *(свезати ноге или руке)* повязац; **б)** *(сапети коња)* попутац; **в)** *(закопчати)* покапчац **2.** *фиґ. (спречити, онемогућити развитак)* зопрец, застановиц, стримац, загамовац; ◊ **спутане су му руке** завязани му руки

спутати се -ам се *(уплести се)* замервиц ше

спутити (се)-им (се) *оп.* **спутати (се)**

спутно *присл.* **1.** *(вешто)* схопно; **2.** *(успут, на путу)* драгом, у (по) драже

спутњик *х.* спутнїк

спућен -а -о *дїєприкм.* < **спутити (се)**

спућкати -ам *оп.* **спискати**

спухати се -ам се *и* спушем се *(спласнути)* окляпнуц; *(испустити ваздух)* випаровац, випущиц воздух

спуцати -ам **1.** *(све појести, смазати)* списац, жесц; **2.** *оп.* **спискати**

спучити -им *(закопчати дугметима)* закапчац

спуштати -ам **1. а)** *(премештати ниже)* спущовац; **б)** *(стављати у унутрашњост нечега)* класц; **2.** *(испуштати, изливати)* пущац, випущовац; **3. а)** *(чинити нижим, смањивати)* спущовац; знїжовац; зменшовац*;* ~ **цене** спущовац цени

спуштати се -ам се спущовац ше; падац

спуштен -а -о *диєприкм.* < **спустити (се)**; ◊ *мед.*: ~ **стомак** спущени жалудок; ~ **стопало** ровна талпа

спуштити -им *оп.* **спустити**

сравнити -им **1.** *(упоредити)* поровнац; прировнац; **2.** *(решити какав спор)* поровнац; вигладкац; ришиц; **3.** *(оборити, срушити)* зваліц; поваляц; ◊ ~ **са земљом** зровнац зоз жему

сравнити (се) -им (се) *(упоредити се)* поровнац ше; прировнац ше

сравњивати -њујем **1.** *(упоређивати)* поровновац; прировновац; **2.** *(решавати какав спор)* поровновац; вигладковац; ришовац; **3.** *(обарати, рушити)* валяц

сравњивати се -њујем се *(упоређивати се)* поровновац ше; прировновац ше

сраз *х.* **1. а)** *(налет, удар)* налєт, вдеренє; **б)** *фиґ. (сусрет)* стретнуце; **2.** *(сукоб)* зраженє; **3.** *физк.* зраз

сразити -им **1.** *(оборити)* зваліц; **2.** *(поразити)* поражиц, ◊ ~ **са земљом** зровнац зоз жему

сразити се -им се *(сукобити се)* зражиц ше

сразмер *х. и* **сразмера** *ж.* **а)** *(међусобни однос величина)* зрозмира; пропорция; **б)** *(опсег; мера)* обсяг; мира; розмира; **даља производња у садашњем сразмеру повећала би губитке** дальша продукция у терашнїм обсягу повекшала би утрати; **алкохолно пиће је корисно у неком сразмеру** алкоголне пице хасновите у даякей мири; **узнемиреност маса је добила сразмере панике** знємиреносц масох достала зрозмири панїки

сразмеран -рна -рно зрозмирни; пропорционални; одвитуюци

сразмерник *х.* указатель зрозмири

срам *х.* ганьба; **какав** ~ ! яка ганьба!; ~ **те било** нє ганьбиш ше!; **било га је** ~ ганьбел ше

сраман -мна -мно *(који причињава срамоту):* ~ **поступак** ганєбни поступок; **ниједним срамним чином није нашкодио угледу свог оца** нї з яку ганьбу (нї з яким ганєбним поступком) нє начкодзел угляду свойого оца; **сам се довео у то** ~ **стање** сам ше привед до такей ганьби; ◊ **дати (прибити) на срамни стуб** привязац (прибиц) ґу слупу ганьби; **срамни уд** хлопски полни член

срамеж *х.* ганьба; ганьблївосц

срамежљив -а -о ганьблїви

срамежљивац -вца *и* **срамежљивко** *х.* ганьблїви

срамити се -им се *(стидети се)* ганьбиц ше

срамник *х. оп.* **срамотник**

срамница *ж.* **1.** *(срамотница)* женска особа хтора ше нє ганьби (хтора ше нє зна ганьбиц), безчесна, безчеснїца; **2.** *(женски полни орган)* природзенє; бридня

срамно *присл. (срамотно, ружно)* ганєбно; бридко; ~ **капитулирати** ганєбно капитуловац; **то је** ~ **за вас што се стално судите** то ганьба за вас же ше нєпреривно судзице; ~ **је оклеветан** бридко є оклеветани

срамовати се -мујем се *оп.* **срамити се**

срамота *ж.* **1. а)** ганьба; **то је** ~ ! то ганьба!; **нанети коме срамоту** поганьбиц дакого, зробиц (нанєсц) дакому ганьбу; **б) било ме**

је ~ ганьбел сом ше; **није те** ~ !? нє ганьбиш ше!?; **2.** *(онај који је починио што ружно)* безчесни чловек, безчеснїк; ◊ **вратити жао за срамоту** врациц дакому як себе пожичел; **стуб срамоте** слуп ганьби, ганєбни слуп
срамотан -тна -тно **1.** *(сраман; нечастан)* ганєбни; безчесни, нєчесни; ~ **посао** ганєбна робота; **ниједан поштен посао није** ~ анї єдну чесну роботу нє ганьба робиц; **2.** *(непристојан; блудан)* ганєбни, нєпристойни, бридки; блудни; ~ **разговор** нєпристойна розгварка; **3.** *(осрамоћен, обешчашћен)* поганьбени; обезчесцени; ◊ ~ **стуб** *оп. при* **сраман**
срамотити -им **1.** *(наносити срамоту)* ганьбиц; **немој да срамотиш свој род** нє ганьб свой род; **2.** *(узимати част)* обезчесцовац, ганьбиц
срамотити се -им се ганьбиц ше; обезчесцовац ше
срамотиште *с. ист.* слуп ганьби
срамотљив -а -о *оп.* **срамежљив**
срамотник *х. оп.* **бестидник**
срамотовати -отујем жиц у ганьби
срамоћење *с.* ганьбенє; обезчесцованє
срање *с. фиґ.* сранє
сраскида *присл.***: није** ~ *(није против)* нє одмага ше; нє процив є; нє одбива; **није** ~ **да попије понеку** нє одмага ше попиц даєдну
сраслица *ж.* **1.** *бот. (воћни плод од два срасла плода)* два зроснути шлївки, орехи и под.; **2.** *(место сраштивања)* место зроснуца (зрастаня); **3.** *ґрам.* зложене слово
сраслост *ж.* зроснутосц
срастање *с.* зрастанє; зроснуце
срастати -ам **1.** *оп.* **срастати се, 2.** *(зарастати)* зарастац, гоїц ше
срастати се -ам се *(спајати се)* зрастац [ше]
срасти -тем **1.** *оп.* **срасти се; 2.** *(зарасти, залечити се)* зароснуц, загоїц ше
срасти се -тем се *(спојити се)* зроснуц [ше]; **срастао се са седлом** *фиґ.* зроснул зоз шедлом
срати серем *вулґ.* срац
срађка *и* **срађкавица** *ж. фам. (пролив)* преганячка
срачунавати (се) -ам (се) *нєзак. и част. ґу* **срачунати (се)**
срачунати -ам **1. а)** *(израчунати)* вираховац, пораховац; **б)** *(урачунати)* урайховац, зараховац; **2.** *(прорачунати; смислити)* прераховац, розраховац, зраховац; здумац; **тако сам срачунао да је боље да сваки сам сноси своје трошкове** так сом прераховал же лєпше же би кажди сам зношел свойо трошки
срачунати се -ам се пораховац ше
срачунато *присл. (смишљено)* здумано, розраховано
срашћивати (се) -ћујем (се) *оп.* **срастати (се)**
Срб *х. оп.* **Србин**
Србадија *ж.* **1.** *(српски народ)* Серби**; 2.** Сербия
Србаљ -бља *заст. оп.* **Србин**
Србекања *и* **Србенда** *х. ауґм. и пей.* Сербиско *х.*
србизам -зма *х.* сербиз[е]м
србизирати (се) -ам (се) **а)** *зак.* сербизовац (ше), посербиц (ше)*;* **б)** *нєзак.* сербизовац (ше), посербйовац (ше)
Србијанац -нца *х.* Сербиянєц
Србијанка *ж.* Сербиянка
србијанка *ж.* сербиянка *(файта сербского народного кола)*
србијански -а -о сербиянски
Србијанче -ета *с.* Сербиянче
Србин *х.* Серб
србити (се) -им (се) *(посрбљивати (се))* посербйовац (ше)
србовати -бујем *(истицати српство)* сербовац
србуља *ж.* сербуля *(стара церковна кнїжка або рукопис на сербскославянским язику)*
срван -а -о **1.** *(савладан* звладани, надвладани, звладани; **2.** *(физички исцрпљен)* витрапени, вичерпани, страпени; **3.** *(душевно сломљен)* убити, зламани
срвати -ам *и* -вем *(савладати)* звладац, надвладац
срг *х.* **1.** палїца за вишанє порайбаного *або* за превитрованє шматох и под.; **2.** *(у соби за вешање одела)* фоґаш
срда *ж.* **1. а)** *(она која се често срди)* гнїваца, єдовита; **б)** зла, нєдобра жена; **2.** *(бес, срџба)* гнїв, розєдзеносц, розгнїваносц
срдакце -а *и* -ета *с. оп.* **срдашце**
срдан -дна -дно *(срдит, љутит)* нагнївани; розгнївани
срдачан -чна -чно **1.** *(љубазан, предустретљив)* сердечни, любезни, приязни, привитни; **2.** *(искрен)* сердечни, щири; ~ **реч** сердечне слово
срдачно *присл.* **1.** *(љубазно, предусретљиво)* сердечно, любезно, приязно, привитно; **2.** *(из дубине душе)* сердечно, щиро
срдашце -а *и* -ета *с. поет. дем. и гип.* серденько, сердечко; шерцочко
срдела *ж. оп.* **сардела**

срделица *ж. зоол.* руска сардела (Clupea sprattus)
срдит -а -о **1.** *(који се лако расрди)* гнїваци, єдовити; **2. а)** *(обузет срџбом)* нагнївани; погнївани; розгнївани, розєдзени; **вратио се** ~ врацел ше розєдзени; **б)** *(који изражава гнев)* гнївни, гнїваци; ~ **поглед** гнївни попатрунок; **3.** *фиґ. (који је пун претње)* грожаци, опасни
срдити -им *(љутити)* гнївац, єдовац; розєдац
срдити се -им се *(љутити се)* гнївац ше; єдовац ше; розєдац ше
срдња *ж. (гнев, љутња)* **а)** гнїв, гнїванє; нагнїваносц**; б)** нєнависц, нєприятельство
срдоболан -лна -лно **1.** хтори спричинює боль у шерцу; **2.** хори на дизентерию
срдобоља *ж. мед*. преганячка з креву, дизентерия
срдобољан -љна -љно **1.** *оп.* **срдоболан (2); 2.** *одр.* хтори спричинює дизентерию, дизентерийни; ~ **амеба** *зоол.* дизентерийна амеба
срдомаси *х. мн. нар. мед.* запалєнє мозґу
срђа *и* **срђан** *х.* гнїваци, єдовити
сребрар *х.* стриблар
сребраст -а -о *оп.* **сребрнаст**
сребрен -а -о *оп.* **сребрн**
сребренка *ж. бот.* юдов пенєж (Lunaria annua L.)
сребрити -им **1,** *(посребривати)* стрибловац; **2.** *(чинити сребнастим)* стрибернїсциц
сребрити се -им се **1.** *(добијати сребраст сјај)* поставац стрибернїсти; **2.** *(сјајити се као сребро)* стрибернїсциц ше, блїщиц ше як стрибло
сребрн -а -о **1.** *осн., фиґ.* стриберни; ~ **руда** стриберна руда; ~ **звук звона** стриберни звук дзвона; **3.** *лєм одр. як состойна часц ботанїчних назвох и хемийних злученїнох* стриберни, стриблови; ~ **нитрат** стриблови нитрат; ~ **лисица** стриберна лїшка (Vulpes vulpes argentes) **4.** *оп.* **сребрнаст (1);** ◊ ~ **век књижевности** стриберни вик литератури; ~ **свадба,** ~ **пир** стриберна свадзба
сребрнар *х.* стриблар
сребрнарија *ж. зб.* **сребрнина**
сребрнаст -а -о **1.** стрибернїсти, стриберни; **2.** *оп.* **сребрн (2.а)**
сребрник *х. оп.* **сребрњак**
сребрнина *ж.* стриберни предмети
сребрнити (се) -им (се) *оп.* **сребрити (се)**
сребрно *присл.* стриберно; стрибернїсто
сребрњак *х.* **1.** *(сребрн новац)* стриберни, стрибернїк; **2.** пострибловани пиштоль
сребро *с. осн., фиґ.* стрибло; ◊ **живо** ~ *(жива)* живе стрибло
сребровит -а -о *(који садржи у себи сребра)* стрибллови, стрибловит
среброљубац -упца стриблолюбец
среброљубив -а -о стриблолюбиви
сред *прим. зоз ґен.* настред/наштред, *рид.* стред/штред; уштред/устред
срêда[1] *присл. (редом)* шором; **куповати све** ~ куповац шицко шором
среда[2] *ж.* **1.** *(трећи радни дан)* стреда; **то је било у среду** то було стреду; **доћи ће у среду** придзе на стреду; **2.** *(средина)* стредок/штредок; ◊ **бити по среди** *беш. (у суштини ствари, у ствари)*: **шта је по среди?** о чим ше роби?; **на среду дати, изнети што, изићи са бојом (фарбом) на среду** *(обелоданити што)* винєсц до явносци (пред явносц); **насред (поред, усред) среде** *(право у средину)* просто (праве, точно) до стредку; **велика** ~ *церкв.* Велька стреда
средина *ж. з розл. знач.* стредок/штредок; ~ **пута** стредок драги; ~ **лета** стредок лєта; **језик средине** язик стредку; ◊ **златна** ~ златни стредок
средити -им **1. а)** *(довести у ред, уредити)* пошориц; ушориц; привесц до шора; попораїц, попратац; ~ **нечије односе** пошориц дачийо одношеня; ~ **свој живот** пошориц (ушориц) свой живот; **среди мало собу** попорай дакус хижу; **б)** *(обавити)* пошориц, покончиц; ~ **све око нечијег запослења** пошориц шицко у вязи з дачию роботу; **в)** *(сложити по реду, величини и сл.)* поскладац; пошоровац; **2.** *беш.* **а)** *(избити)* побиц, окласц; **б)** *(напакостити)* спораїц; **в)** *(обљубити)* пошориц дакого; одбуц з даким; **г)** *(убити)* скончиц, забиц
средити се -им се **1. а)** *(доћи у ред)* пошориц ше, ушориц ше; привесц ше до шора; **б)** *(доћи к себи, смирити се)* присц ґу себе, змириц ше; **2.** *(припремити се)* порихтац ше, пририхтац ше; *(донети одлуку)* ришиц
средица *ж. (срце купуса, салате)* стредок/штредок
средишни -а -о *и* **средишњи** -а -о **1. а)** *(који се налази у средишту чега)* штреднї/стреднї; централни; хтори ше находзи на стредку/штредку; ~ **Србија** централна Сербия; **кућа са средишњим огњиштем** хижа зоз котлянку на стредку/штредку; **2.** *(главни)* главни, централни ~ **власт** главна

власц; ◊ *шах.* **средишњи пешаци** штреднї (централни) пешаки *(опрез краля и кралїци)*

средишњица *ж.* **1.** *(највиши руководећи орган)* главни руководзаци орґан; централа; **2.** средня (главна) часц шаховскей партиї; **3.** *мат.* стредзискова линия

средиште *с.* **1. а)** *(место где је усредсређена каква активност)* стредзиско/штредзиско; центер; **овај град је ~ индустрије машина** тот варош центер индустриї машинох; **б)** *(који је најглавнији):* **он је ~ нашег друштва** вон главни у нашим дружтве; **2.** *(средина)* стредок/штредок; **3.** *мат.* стредзиско; ◊ **бити (налазити се) у средишту пажње** буц (находзиц ше) у центре уваги

средњак *х.* стреднї палєц; стреднї конь у тройки; селян стреднього маєтного стану

средње *присл.* штреднє/стреднє

средњи -а -о **1.** стреднї/штреднї; **Средња европа** Средня Европа; ~ **брат** стреднї брат; ~ **школа** стредня школа; **2.** *(просечан)* стреднї/штреднї, просекови; ~ **дневна температура** стредня дньова температура; ◊ **од средње руке** *беш.***: он је човек од средње руке** вон анї нє найлєпши анї нє найгорши чловек; **средњих година** стреднїх рокох; ~ **пут, средњим путем ударити** стредня драга, златни стредок; **у средњу руку** *(просечно)* єдно на друге, у просеку, просеково

средњовекован -вна -вно стреднього викови, стреднього виковни

средњовековље *с. (средњи век)* стреднї вик

средњовечан -чна -чно хтори стреднїх рокох

средњоевропски -а -о стредньоевропски

средњорочан -чна -чно стредньорочни; ~ **план** стредньорочни план

средњошколац -лца *х.* стредньошколєц

средњошколски -а -о стредньошколски, ~ **уџбеник** стредньошколски учебнїк

средовечан *и* **средовечан**[1] -чна -чно хтори стреднїх рокох, стредовични

средовечан[2] -чна -чно *оп.* **средњовекован**

средогорје *с. ґеоґр.* стредньогорє

средогрудница *ж. и* **средогруђе** *с. анат.* простор медзи плюцами (mediastinum)

средоземни *и* **средоземски** -а -о стредожемни, медитерански

средокраћа *ж.* **1.** *(средина)* стредок; **на средокраћи између два села** на стредку медзи двома валалами; **2.** *(раскршће)* крижна драга

средотежан -жна -жно *и* **средотечан** -чна -чно центрипетални

средсреда *ж. заст.* центер, место точно у стредку; ~ **Земље** центер Жеми

средство *с.* **1.** *(начин)* средство, способ; **он не бира средства** вон нє вибера средства; **2.** средство, *заст.* средствиє; **саобраћајно** ~ транспортне средство; **материјална средства** материялни средства; **3.** *инстр., у служби применовнїка (помоћу)* з помоцу; ◊ **бити нечије** ~ буц дачийо средство; **циљ оправдава средство** циль оправдує средство

сређен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **средити (се); 2.** *(сталожен)* уровноважени, змирени

сређеност *ж.* ушореносц, пошореносц

сређивати -ђујем **1. а)** *(доводити у ред, уређивати)* ушорйовац, шориц; приводзиц до шора; пораїц, пратац; **б)** *(обављати)* кончиц; **в)** *(слагати по реду, величини и сл.)* складац; шоровац; **2.** *беш.* **а)** *(избијати)* побиц, побивац; **б)** *(пакостити)* спорайовац; **в)** *(обљубљивати)* шориц; **г)** *(убијати)* скончовац, забивац

сређивати се -ђујем се **1. а)** *(долазитиу ред)* ушорйовац ше, шориц ше; приводзиц ше до шора; **б)** *(долазити к себи, смиривати се)* приходзиц ґу себе, змирйовац ше; **2.** *(припремати се)* рихтац ше, пририхтовац ше; *(доносити одлуку)* ришовац

срез *х. ист.* срез

среза *ж. (гвоздена уска дашчица за затварање врата)* желєзко

срезан -а -о **1.** *дїєприкм.* < **срезати (се); 2.** *(скројен, сложен)* зрезани; скрати; зложени

срезати срежем **1. а)** *(одрезати)* орезац; одрезац; **б)** *(режући дати облик)* орезац, оформиц; **в)** *(скројити)* зрезац, скрац; **г)** *(маказама)* оштригац/остригац; ~ **нокте** оштригац нохци; **2.** *фиґ. (поразити)* поражиц; **ми смо срезани** ми поражени; **3.** *фиґ. (одбрусити)* одоцац, одрубац

срезати се срежем се **1.** *(оборити се, скочити на кога)* скочиц, руциц ше, наваліц на дакого; **2.** *(пропасти, настрадати)* препаднуц; настрадац, пострадац

срезивати -зујем *нєзак. и част. ґу* **срезати**

Сремац -мца *х.* Сримец

Сремица *ж.* **1.** *(Сремкиња)* Сримица, Сримска; **2.** *(песма, коло)* сремица

сремски -а -о сримски

сремуж *х. и* **сремужа** *ж.*, **сремуш** *х. и* **сремуша** *ж. бот.* медведжа цибулька (Allium ursinum)

срепити се -им се *вулґ.* **1.** *(о псу)* гоніц ше; **2.** *фиґ. (повезати се у нечасном послу)* сплїхциц ше; скомпаловац ше, завесц ше
срески -а -о *заст.* срезки; ~ **власт** срезка власц
срести сретнем *и* сретем **1. а)** стретнуц дакого, стретнуц ше з даким; **срели су је** стретли ю, стретли ше з ню; **б)** *(затећи, изненадити):* **ноћ ме срете у пољу** ноц ме влапела на полю; **подне нас је срело изненада** поладнє пришло нєсподзивано; поладнє нас видзвонєло нєсподзивано; **в)** *(задесити, снаћи - о нечем непријатном)*: посцигнуц, потрафиц; дожиц, зазнац; случиц ше, стац ше; **још у младости срела га је прва невоља** ище у младосци посцигла го перша нєволя; **2.** *(дочекати)* дочекац; привитац
срести се сретнем се *и* сретем се **1.** стретнуц ше; ~ **са проблемима** стретнуц ше з проблемами; **срели су се јуче** стретли ше вчера; **2.** *(постати ближи један другоме)* зблїжиц ше, приблїжиц ше; ◊ ~ **с памећу, са свешћу** *(опаметити се)* присц ґу розуму, змудриц
срет *и* **сретај** *х. оп.* **сусрет**
среталац -аоца *х.* хтори ше з даким стрета, стретач; преходзаци, преходнїк
сретан -тна -тно **а)** щешлїви, *заст.* серенчлїви, *рид.* щесни; ~ **живот** щешлїви живот; ~ **број** щешлїве число;**б)** *(који има среће)* щешлїви, пощесцени; ◊ **родити се под сретном звездом** *оп. при* **звезда; сретне је руке** ма щесца; шицко му идзе, шицко ше му удава; **сретно! у сретни час! сретан пут** *(поздрав при растанку)* щешлїво! щешлїву драгу!; **сретан догађај** народзенє дзецка
сретање *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **сретати (се); 2.** *(сусрет, дочек)*: **изаћи коме у** ~ висц дочекац дакого; висц опрез дакого
сретати -ам *и* **срећем 1.** стретац дакого, стретац ше з даким; **сваког дана га срећем кад идем на посао** кажди дзень го стретам (кажди дзень ше з нїм стретам) кед идзем на роботу; **2.** *нєзак. ґу* **срести (1. б, в); 3.** дочековац; привитовац, витац
сретати се -ам се *и* срећем се стретац ше
Сретење *с. церкв.* Стритениє
сретник *х.* щешлївец, щешлїви
сретница *ж.* щешлїва; **која је та** ~ ? хтора то така щешлїва?
сретно *присл.* щешлїво, *заст.* серенчлїво
сретнути (се) -нем (се) *оп.* **срести (се)**
сретњи -а -о *покр. оп.* **сретан**
срећа *ж.* **1.** щесце, *заст.* серенча; щешлївосц; ~ **у браку** щесце у малженстве; ~ **у љубави** щесце у любови; **осмех јој је изражавао велику срећу** ошмих єй виражовал велькe щесце (вельку щешлївосц); **имао је среће** *(успео је)* пощесцело ше му, мал щесца; **2.** *(драга и мила особа):* **срећо моја** мили мой; ◊ **ако бог да среће** кед бог да; щесце боже дай, та будзе...; **бити луд (пијан) од среће** буц барз щешлїви; **добра ти срећа** *нар. (поздрав при нечијем доласку)* витай; **где је среће, ту је несреће** дзе єст щесца, там єст и нєщесца; дзе єст доброго, там єст и нєдоброго; **има више среће него памети** насправди ма щесца, *беш.* ма вецей щесца як розума; **имао је луду (слепу) срећу** мал нєсподзиване (нєобчековане) щесце; якимшик чудом остал живи (дацо посцигнул и под.); **имао је среће** мал щесце (щесца), пощесцело ше му; **камо (лепе, пусте) среће!** [ей] лєм кед би ..., чкода же нє...; **ко рано рани, две среће граби** хто вчас става, тому и бог дава; **коло среће** коло щесца; **на (сву) срећу, сва** ~ **, срећом** на щесце; **на срећу (ићи**, **прихватити се чега и сл.)** *(насумице)* намислом; на щесце; **окренула ми (му и сл.) срећа леђа** щесце ми (му и под.) обрацело хрибет, щесце ме (го и под.) напущело, пошло (рушело) ми (му и под.) наспак (горебздом); **окушати (покушати, пробати)** [по]пробовац щесце; **он је црне (худе, јадне, лоше, рђаве, слабе, зле) среће** вон барз нєщешлїви; йому ше барз подло (нїяк) ведзе; **проиграти срећу** опущиц добру нагоду, преграц щесце**; са срећом!** щешлїво!**; свезати срећу с ким** ступиц до заєднїцкого живота з даким; **сваки је своје среће ковач** ! пать о себе, будзе з тебе**;** помож сам себе, та ци и бог поможе; **срећа му (ти и сл.) се смеши** щесце ше му (ци и под.) ошмихує; **среће ми (ти)** *нар. (заклетва)* верабоже
срећан -ћна -ћно *оп.* **сретан**
срећица *ж. дем.* щесцочко
срећка *ж. (листић папира са бројем)* лоз, [лутрийови] лїсток
срећко, срећковић *и* **срећник** *х. оп.* **сретник**
срећно *присл. оп.* **сретно**
срећом *присл.* на щесце; ~ **, то се није десило** на щесце, то ше нє случело; **ако ми** ~ **успе, частићу те** кед будзем мац щесца (кед ше ми пощесци, кед ше ми уда), будзем це часциц
среш 1. а) *(плесан на површини вина)* осуга; **б)** *(вински камен)* жґрид, ушеднуте; **2.** *покр. (мраз, иње)* мраз; ина

срж *и* **сржина** *ж.* **1. а)** *анат. (коштана срж)* шпик; **б)** *(средњи део стабла, стабиљке)* шерцо, мекушка; **в)** *(плода, семена)* ядро; штредок/стредок; **2.** *фиґ. (бит, суштина)* сущносц; ◊ **бити (чинити, представљати) ~ нечега** буц (твориц, представяц) сущносц дачого; **до сржи покварен** з косцами погубени; **упознати (продрети) до сржи** упознац (пренїкнуц) до сущносци (до шпику)

сржни -а -о **1. а)** *анат.* шпикови; **б)** *бот.* шерцов[и], мекушков[и]; **в)** ядрови; **2.** *(битан, главни)* сущни, главни

срије... *оп.* **сре...**

сринути -нем *(скинути, збацити)* здрилїц, зруциц

срицати сричем складац букви

срк *и* **ркај** *х.* **а)** лїґнуце; хлїпнуце; **попио је пола једним срком** половку попил з єдним лїґнуцом, нараз половку попил; **дао ми је ~ воде** дал ми раз лїґнуц води; **б)** *оном.* хлїп

сркати срчем **1.** *(узимати устима какву течност)* хлїпац; сербац; пиц; ~ **супу** хлїпац юшку; **срчу ракију** пию палєнку; **2. а)** *(ваздух, мирис и сл. - удисати жељно)* упивац, з жажду удиховац **б)** *(дим из цигарете)* цагац, поцаговац; **в)** *(упијати, усисивати)* упивац; уцицовац

срклет *х.* **1.** *(хитна заповест)* нагли розказ; **2.** *(мука, невоља)* мука, чежкосц, нєволя

сркљај *х. оп.* **срк**

сркнути -нем **1.** *(узети устима течност)* хлїпнуц; сербнуц; попиц, лїґнуц; **2.** *зак. ґу* **сркати (2)**; **3.** *(ушмркнути бурмут)* поцагнуц

сркут *х. оп.* **срк**

сркутати -ућем *и* -ам *дем.* **1.** похлїп(к)овац, хлїпкац; сербкац; попивковац; **3.** *(усисивати, увлачити)* покус уцицовац; покус упивац

срљати -ам **1. а)** *(безглаво јурити некуда)* безглаво (як без глави, нєроздумано) бежац (понагляц, чиряц ше и под.); **ми сви срљамо у несрећу** ми ше шицки безглаво чиряме до нєщесца; ~ **у пропаст** бежац просто до препасци; **б)** *(куљати у великој количини)* гарнуц ше; **народ срља према селу** народ ше гарнє до валалу; **2.** *(тумарати)* блукац [ше], скитац, [ше], вандровац; **3. а)** *(на кога)* нападац, навальовац; **б)** *(залетати се)* залєтовац ше, залєцовац ше, улєтовац, улєцовац; **никада није срљао у било какав посао** нїґда нє улєтовал до гоч якей роботи

срљиво *присл. (безглаво)* безглаво, як без глави, нєроздумано

срма *ж.* **1.** *(чисто сребро)* чисте стрибло; **2.** *(сребрни конац)* стриберна нїтка; **3.** *фиґ.* (*сребрна боја, сјај)* стрибло

срмали *прикм. нєпрем. оп.* **срмени**

срмалија *ж.* постриблована пушка

срмени -а -о стриберни

срна *ж. зоол.* сарня (Capreolus capreolus); ◊ **брз (здрав) као** ~ швидки як ирґа; здрави як дуб

срнац -нца *и* **срндаћ** *х. зоол.* сарняк

срнетина *ж.* месо зоз сарнї, сарнєцина

срнећи -а -о сарньов[и]

срница *ж. дем.* сарньочка

срнути -нем **1. а)** *(нагло појурити)* розбегнуц ше; розлєциц ше, полєциц; **б)** *(појурити у великом броју)* почац ше гарнуц; **2.** *(на некога)* розбегнуц ше, руциц ше, скочиц, навалїц; **3.** *нєзак. фиґ. (тежити)* намагац ше, жадац посцигнуц (пойсц и под.)

срнче -ета *(лане)* сарняче

срњак *х. оп.* **срнац**

сродан -дна -дно зродни, родствени; **сродне душе** зродни души

сродити -им **1.** *(учинити да неко постане род)* породзинац; **2.** *(учинити да неко постане сродан)* зродзиц, зблїжиц; **сроди нас брига** зблїжела нас бриґа

сродити се -им се **1.** *(створити односе сродства)* породзинац ше; **2.** *(зближити се)* зродзиц ше; зблїжиц ше; ~ **са опасностима** зродзиц ше зоз опасносцами

сродник *х. (рођак)* родзина; род

сродница *ж.* родзина

роднички -а -о родзински

сродност *ж. оп.* **сродство**

сродство *с.* **1.** *(родбинска веза)* родзинство, зродство; **2.** *(блискост по особинама)* зродносц

срођавати се -ам се *и* **срођивати се** -ђујем се **1.** *(стварати односе сродства)* родзинац ше; **2.** *(зближавати се)* зродзовац ше; зблїжовац ше

срозавати (се) -ам се *нєзак. и част. ґу* **срозати (се)**

срозати -ам **1.** *(рукаве, чарапе - свући наниже)* сцагнуц; **2.** *(срушити са високог положаја, са власти)* зруциц; **3.** *фиґ.* **а)** барз зменшац (погубиц, збиц) вредносц дачого; ~ **нечији велики углед** барз погубиц дачий вельки угляд**; б)** морално понїжиц; морално знїчтожиц

срозати се -ам се **1. а)** *(склизнути доле, спасти)* спаднуц; сцагнуц ше; **колан се**

откопчао и седло се срозало са коња подбрухач ше одкапчал и шедло ше сцагло з коня; **б)** *(пасти с висине)* спаднуц; ~ **се низа зид** спаднуц з мурика; **в)** *(пасти свом тежином на земљу)* бухнуц; зрезац зоз собу; **2.** *фиґ.* спаднуц; розпаднуц ше; **фронт се срозао** фронт спаднул; **3.** *фиґ.* **а)** *(изгубити вредност, способност, постојаност)* опаднуц; ослабнуц; **таленат му се срозао** талант му опаднул; **б)** *(смањити се, спласнути)* нараз ше зменшац, ослабнуц, окляпнуц; **одушевљење му се срозало** одушевиє му нараз окляпло; **г)** *(морално се унизити)* понїжиц ше, спаднуц; ~ **до животиње** спаднуц на уровень животинї

срок *х.* **1.** *покр.* **а)** *(знак)* знак, **то је добар** ~ то добри знак; **б)** *(доказ)* доказ; **нема сведока, а срока?** шведка нєт, а доказ?; **2.** *лит.* рима

сроковати -кујем римовац

сронити се -им се *(срушити се, пасти)* звалїц ше, спаднуц; ~ **од умора** спаднуц од вистатосци

срочан -чна -чно *и* **срочит** -а -о *(складан, сагласан)* складни, согласни

срочити -им **1.** *(сложити; саставити)* зложиц; составиц; написац; **2.** *(позвати на рочиште)* поволац на судски процес

срочити се -им се *(сложити се, удружити се)* зложиц ше, здружиц ше, зєдинїц ше

срочност *ж. ґрам.* конґруенция

срп *х.* шерп; ◊ **Месечев** ~ Мешачков шерп; ~ **и чекић** шерп и млаток

српак -пка *х.* шерпик, шерпчок

српањ -пња *х. оп.* **јул**

српањски -а -о *оп.* **јулски**

српаст -а -о шерпасти

српати -ам *(жети српом)* жац зоз шерпом

српић *х. дем. оп.* **српак**

Српкиња *ж.* Сербкиня

српскост *ж.* сербскосц

српски[1] -а -о сербски; ~ **језик** сербски язик

српски[2] *присл.* по сербски; **он разуме** ~ вон розуми по сербски

српскославенски *и* **српскословенски** -а -о сербскославянски

српскохрватски -а -о сербскогорватски

српство *с.* **а)** сербство; **б)** *(Српство)* сербски народ, Серби

Српче -ета *с.* Сербче

срс *ж. оп.* **срх**

срсити срси *(осећати језу у телу)* чувствовац мраз по целу; **срсе ми леђа** по хрибце ми преходзи мраз

срт *х.* лїшкова скора зоз хвостом

сртати срћем *оп.* **срљати**

срубити -им **1.** *(одсећи)* одрубац; одоцац; одрезац; **2.** *фиґ.* *(уништити, упропастити)* знїщиц, знїчтожиц; **3.** *(порубити)* орубиц, ◊ ~ **до земље (до пања)** цалком знїщиц (знїчтожиц, упрепасциц)

срубљивати -љујем *нєзак. и част. ґу* **срубити**

сруке *присл. беш.* *(успешно, срећно):* **пошло му је** ~ удало ше му, поспишело ше му

срунити -им *(силом одвојити)* одорвец, отаргнуц

сручивати (се) -чујем (се) *нєзак. и част. ґу* **сручити (се)**

сручити -им **1. а)** *(течност)* висипац, виляц; усипац, уляц; ~ **кофу воде на степенице** висипац кабел води на ґарадичи; ~ **воду у бачву** усипац воду до гордова; **б)** *(сипку материју)* висипац; усипац; зосипац; ~ **врећу жита на гомилу** висипац мех жита на громаду; ~ **коме метке у груди** зосипац дакому кульки до першох; **2. а)** *(нож у кога)* задзац, зариц; **б)** *(бацити)* руциц; ~ **бомбе на бункер** руциц бомби на бункер; **3.** *(срушити)* звалїц; **стена се сручи на пут** стина ше звалєла на драгу; **4.** *фиґ.* *(на кога - обасути кога)* засипац; ~ **увредљиве речи на некога** засипац дакого зоз увредзуюцима словами; **5.** *(наметнути, натурити)* наруциц; прициснуц; **богови су сручили беду на народ** богове прицисли народ з биду

сручити се -им се **1. а)** *(пасти с чега, срушити се)* спаднуц; звалїц ше; зґурбитац ше; бухнуц; висипац ше; **стене су се сручиле у провалију** скали ше звалєли (зґурбитали) до бездни; **бомбе су се сручиле на град** бомби спадли (бомби ше висипали) на варош; **б)** *(нагло се спустити)* швидко зисц, збегнуц, спущиц ше; **ми се сручисмо низ стрмину** ми швидко збегли по прикрини; **в)** *(на кога)* спаднуц на дакого, потрафиц (посцигнуц, знайсц) дакого; **нове невоље су се сручиле на њих** нови нєволї их посцигли; **2. а)** *(изненада доћи)* нєсподзивано присц (наисц, зявиц ше); убегнуц, улєциц, упаднуц; **б)** *(на кога - напасти)* нападнуц, навалїц, скочиц; **в)** *фиґ.* *(просути се - о киши)* зляц ше; **на излетнике се изненада сручи пљусак** на вилєтнїкох ше нараз злял запор; **3.** *(текући ући у језеро и сл.)* уляц ше, учечиц; **4.** *(срушити се)* звалїц ше; **кућа се сручила** хижа ше звалєла

срушити -им **1.** зваліц; ~ **дрво** зваліц древо; ~ **кандидата на испиту** зваліц кандидата на испиту; **2.** *(цене)* зменшац, збиц; **3. а)** *(збацити)* зруциц, зваліц; ~ **кога с власти** зруциц дакого з власци, **б)** *(пореметити; уништити)* погубиц; знїщиц, знїчтожиц; упрепасциц; **3.** *(убити)* заштрелїц, забиц

срушити се -им се **1.** *(претворити се у рушевину)* зваліц ше; поваляц ше, розваляц ше; **2.** *(пасти, свалити се)* спаднуц; зваліц ше; **срушила се на земљу онесвешћена** замлєла и спадла на жем; **3. а)** *оп.* **сручити се (1. б)**; **б)** *оп.* **сручити се (2. б)**; **4.** *фиґ. (престати постојати)* щезнуц, скапац, нєстац; зваліц ше

срх *х., мн.* срси; **1.** *звич. у мн. (жмарци, језа)* **а)** *(од страха и сл.)* мраз по целу; **обиђоше је хладни срси** прешол по нєй мраз; **б)** *(од хладноће)* пупенци, гуше цело; **2.** *фиґ.* **а)** *(једва приметно испољавање чега)***:** ~ **смешка** лєдво обачлїви ошмих; благе ошмихованє; ~ **ветра** витрик, подувованє витрику; **б)** *(једва приметно таласање)* колїсанє, гойсанє, габасценє

срхај *х. поет. оп.* **срх**

срцаст -а -о шерцасти

срце *с.* **1.** шерцо; ~ **јако куца** шерцо барз дурка, шерцо лопоци; **2.** *(храброст)* шерцо, шмелосц; **нема срца да га удари** нє ма шмелосци вдериц го; **3.** *фиґ.* **а)** *(средиште, центар)* шерцо, стредзиско, центер; **б)** *(средина каквог плода, цвета и сл.)* шерцо; штредок; ядро; ~ **лубенице** штредок ґереґи; **в)** *(срж, суштина)* сущносц; ~ **ствари** сущносц ствари; **4.** *(желудац, стомак)* жалудок, брух; **не смеш ићи празна срца** нє шмеш пойсц з празним жалудком; ◊ **бити без срца, немати срца** буц без шерца, нє мац шерца; **бити доброг (меког) срца** буц доброго (мегкого) шерца, мац добре (мегке) шерцо; **бити зла срца** буц зли, нєдобри; **бити лављег срца** буц шмели, мац лєвово шерцо; **бити накрај срца** *нар. (расрдити се за најмању ситницу)* буц гнїваци; **бити тврда срца** буц твардого (каменого) шерца, мац тварде (камене) шерцо; **дете под срцем носити** *(о жени)* ношиц дзецко под шерцом; **дићи росу са срца** *нар.* попиц рано погарик палєнки и заєсц; **дирнути (такнути) у** ~ рушиц до шерца; **докле ми** ~ **(у грудима) бије (куца)** док жием; **за** ~ **прирасти** приросннуц за шерцо (ґу шерцу); **зеч(и)је** ~ заяче шерцо, куриплах; **изгоре (изгорело) му** ~ *(врло му стало до нечега)* барз жада дацо; аж гребе за дачим; **имати (зло)** ~ **на кога** *(љутити се на некога)* гнївац ше на дакого; **имати од срца порода** *(о жени)* мац дзецко; **искалити** ~ **на кога** *(искалити гнев на некога)* витресц (виражиц) гнїв на дакого; **ишчупати кога из срца** вирвец дакого зоз шерца; **камена срца (бити)** буц каменого шерца, мац камене шерцо; **лака срца (учинити, дати нешто)** *(без размишљања)* без роздумованя (зробиц, дац дацо); **мана (грешка) срца** *мед.* хиба шерца; **на гладно срце, наште срца (јести, пити)** наще, на празни жалудок (єсц, пиц); **(од)лакнуло је срцу** одлєгчало му на шерцу, оддало му; **од (свега) срца (дати, учинити)** од шерца (дац, зробиц); **отворена срца** щиро, з отвореним шерцом; **олакшати срцу 1.** *(утешити се)* розобрац ше, поцешиц ше; **2.** *(утешити кога)* розобрац, поцешиц дакого; **освојити коме** ~ освоїц шерцо дакому; **отворити срце (коме, пред ким)** отвориц шерцо дакому (пред даким); **пало му је** ~ **у гаће, сишло му** ~ **у пете** шерцо му вошло до петох; **поклонити коме** ~ (по)даровац (дац) дакому шерцо; **по срцу** по смаку, по дзеки; **преко срца (воље)** нє з дзеку, нєдзечнє; **примити к срцу 1.** *(озбиљно схватити)* вжац на розум; **2.** *(осетљиво реаговати)* вжац себе за вельке; **пристати (дати и сл.) лака (тешка) срца 1.** дзечнє пристац (дац и под.); **2.** нєдзечнє пристац (дац и под.); **пуно ми је** ~ барз ше цешим, барз любим, барз ше радуєм; **пустити срцу на вољу** препущиц ше чувством, припущиц шерцу (чувством); **разбити (сломити) некоме** ~ зламац дакому шерцо; **руку на** ~ *(искрено)* руку на шерцо, по божей правди; **сад ми је** ~ **на месту** тераз ми душа на мире, тераз ми шерцо на месце; **свим срцем (прихватити се нечега, волети и сл.)** сердечно, щиро (прилапиц ше дачого, любиц и под.); ~ **боли (кида се, пара се, пуца, стрепи, стеже, тишти, цепа се)** шерцо болї, шерцо ше розклада; шерцо ше паре; ~ **вене (копни, топи се) за неким** шерцо гинє (препада); ~ **игра (кличе, разиграло се, расте)** шерцо трепеци (трепе); ~ **моје** *беш.* шерцо (серденько) мойо; **терет му је** [с]**пао са срца** камень му спаднул зоз шерца; оддало му; **тешка срца пристати на што** нєдзечнє (нє з дзеку, чежко) пристац на дацо; **угристи (ујести) за** ~ уджобнуц до шерца; **што му на срцу,**

то му на језику цо му на шерцу, тото и гутори
срцепарајући -а -е шерцопара[ю]ци
срцобоља *ж.* **1.** *(болест срца)* хорота шерца; **2.** *(желудачни болови)* болї у жалудку, кольки
срцолик -а -о хтори здабе на шерцо, подобни шерцу
срч[1] *ж.* **1.** *оп.* **срчика (1)**; **2.** *(средина у костима)* шпик
срч[2] *х.* файта дуба
срча *ж.* **1. а)** *(стакло)* скло; **б)** *(комад разбијеног стакла)* склєнчина; **2.** склєняна судзина; склєнка, фляша
срчак *х. бот.* как (Butomus umbellatus)
срчан[1] -чна -чно *покр. (гневан, срдит)* гнїваци, єдовити; нагнївани
срчан[2] -а -о **1.** *(одважан, јуначан)* шмели, храбри, одважни; **2.** *(добар по срцу)* добри
срчани -а -о **1.** шерцов[и]; **2.** *(рођен од исте матере; рођени)* власни, свой; **он је без икога срчанога** вон нє ма нїкого свойого; **3.** *(здрав, једар - о воћу, о плоду)* здрави; сочни, юшковити; ◊ **срчани залисци** *анат.* шерцово лїстки; ~ **кеса** шерцова торбичка (Pericardium); ~ **удар** инфаркт
срчаник *х.* **1. а)** *(клин у срчаници)* цворень у розвори; **б)** *оп.* **срчаница (1)**; **2.** *оп.* **срчаница (2)**
срчаница *ж.* **1.** *(део сељачких кола)* розвора; **2.** *нар.* **а)** *(срце)* шерцо; **б)** уходни ґузел кревових судзинох на шерцу
срчано *присл.* **1.** *(одлучно, храбро)* шмело, храбро, одважно, одлучно; **2. а)** *(од срца)* од шерца; **б)** *(радосно)* радосно
срчаност *ж.* *(одважност, јуначност)* шмелосц, храбросц, одважносц
срчат -а -о *оп.* **срчан**[2] **(1)**
срчати се -ам се **1.** *(правити се јунаком)* правиц ше юнак; **2.** *(тући се)* биц ше
срчевина *ж.* *(храстовина)* дубово древо
срчењак *х.* *(јуначан човек)* шмели, храбри, одважни чловек
срчика *ж.* **1.** *(срж у биљака)* шерцо, мекушка; **2.** *фиґ. (језгро, суштина)* ядро, сущносц
срчити (се) -им (се) *оп.* **срдити (се)**
срџба *ж.* гнїв; нагнїваносц, розгнїваносц; розєдзеносц
сршен *и* **сршљен** *х.* *оп.* **стршљен**
стабалце -ца *и* -ета *с. дем.* стеблочко, стебелко
стабаље *с. зб.* стебла
стабаоце -ца *и* -ета *с. оп.* **стабалце**
стабар -бра *х.* **1.** *(дрвени подупирач)* слуп; **2.** *(стабло)* стебло
стабилан -лна -лно стабилни
стабилизатор *х.* стабилизатор
стабилизација *ж.* стабилизация
стабилизирати (се) -ам (се), **стабилизовати (се)** -зујем (се) *и* **стабилисати (се)** -ишем (се) стабилизовац (ше)
стабилност *ж.* стабилносц
стаблашице *ж. мн. бот.* стебларе, кормофити (Cormophyta)
стаблина *ж.* **1.** *ауґм.* стеблиско; **2.** *(кукурузна стабиљка)* кукуричанка
стабло *с.* стебло; ~ **ораха** стебло ореха; **породично** ~ фамелийне стебло; ◊ **јабука не пада далеко од стабла** *оп. при* **јабука; родословно (генеалошко)** ~ родословне (ґенеалоґийне) стебло; ~ **живота** *анат.* стебло живота
стабљика *ж. бот.* *(стабло травнате биљке)* стеблочко, стебелко
стабљичица *ж. дем.* стеблочко, стебелко
став *х.* **1.** *(положај тела)* положенє, став; **стојећи** ~ стояце положенє, положенє на стояци; ~ **мирно** став мирно; ~ **спетни** физк. став спетни; **спојни предњи** ~ *физк.* злучни преднї став; **2. а)** *(становиште)* становиско; **лични** ~ особне становиско; **политички** ~ политичне становиско; **б)** *(однос, држање)* становиско, одношенє, триманє; **непријатељски** ~ нєприятельске становиско; **в)** *(изглед, држање)* випатрунок, триманє; ~ **веселости** випатрунок веселосци; **г)** *(поставка, теза)* постановка, теза; **3.** *(достојанствено држање)* достоїнствене триманє; **4.** *(утврђена цена)* тарифа; **превозни ставови** превозни тарифи; **5.** *(одељак текста)* пасус; **6.** *оп.* **ставе**
ставак -вка *х. оп.* **став (5)**
ставе *ж. мн.* *(стециште двеју река)* злїв
ставити -им **1.** положиц; ~ **књигу на сто** положиц кнїжку на стол; ~ **потпис** положиц подпис; ~ **на прво место** положиц на перше место; **2.** *(обући)* облєчиц; ~ **одело на себе** облєчиц шмати на себе; **3. а)** *(сместити у нарочите услове)*: ~ **под кључ;** ~ замкнуц, положиц под ключ; ~ **путника у карантин** змесциц путнїка до карантину; ~ **кога у затвор** заврец дакого; **б)** *(довести у нарочито стање)*: ~ **у ред** ушориц, привесц до шора; ~ **у пензију** пензионовац; **в)** *(изложити каквој радњи)* дац; ~ **на гласање** дац на гласанє; **4.** *(извести, спровести и сл. оно што значи име у објекту)* положиц; поднєсц; дац; задац;~ **забрану** положиц забрану; ~ **предлог**

поднєсц (дац) предклад; ~ **захтев** дац (задац) вимогу; ~ **вето** положиц (дац) вето; ◊ ~ [**из**]**ван закона** положиц звонка закона; ~ [**из**]**ван снаге** положиц звонка моци, преглашиц (зробиц) нєважацим; ~ **на дневни ред** положиц на дньови шор; ~ **на располагање** положиц (дац) на розполаганє; ~ **на решето (на сито и решето)** *(претрести у танчине)* прероштовац; ~ **на срце** (**на душу**) **некоме нешто** *(апеловати да се нешто не занемари)* завитовац дакому дацо; ~ **пред свршен чин** положиц пред готове (пред готову ствар); ~ **у питање,** ~ **у сумњу** *(учинити неизвесним; оспорити)* поставиц питанє; виражиц подозривосц

ставити се -им се **1.** *(стати негде)* стануц; ~ **на чело** стануц на чоло; **2. а)** *(сетити се)* здогаднуц ше, присц на розум; **б)** *(на кога или што - опазити)* збачиц, обачиц, замерковац; ◊ ~ **на гледиште (на становиште)** стануц на становиско; ~ **на своје ноге** стануц на свойо ноги

ставка *ж.* **1.** *(став, ставак)* пасус; **2.** *фин.* ставка

стављати -ам **1.** класц; **2.** *нєзак. и част. ґу* **ставити (2-4)**

стављати се -ам се *нєзак. и част. ґу* **ставити се**

стагнантан -тна -тно стаґнантни

стагнација *ж.* стаґнация

стагнациони -а -о стаґнацийни

стагнирати -ам *зак. и нєзак.* стаґновац

стадиј *х.*, **стадија** *ж. и* **стадијум** *х.* стадий, стадиюм

стадион *х.* стадион

стадни -а -о (< **стадо**) чупоров; зоз чупора

стадо *с.* **1. а)** крави, овци и под. *(у чупоре)*; **на пашњаку пастири чувају своја стада** на пасовиску пастире чуваю свойо крави, овци и др.; **б)** *(скуп животиња)* чупор; ~ **оваца** чупор овци (овцох); **в)** *(рој пчела)* рой; **2.** *фиґ.* **а)** *(скуп верника)* стадо; **б)** *звич. пей. (гомила)* чупор, громада; **в)** *(скуп истоврсних предмета)* стадо, громада, чупор; ~ **облака** громада хмарох; ◊ **одбити се од свог стада** одбиц ше од свойого стада

стаж *х.* стаж; **радни** ~ роботни стаж; **лекарски** ~ лїкарски стаж

стажер *х. оп.* **стажист**

стажирати -ам стажовац, стажир[ов]ац

стажист[**а**] *х. (приправник)* стажист[а], приправнїк

стаза[1] *ж.* **1.** дражка; **2.** *фиґ. (правац, животни пут)* драга, дражка; ◊ **ићи угаженом (утабаном, утапканом, утрвеном) стазом** исц по виходзеней (преправеней, угаженей) дражки; **знати** [**све**] **стазе и богазе** знац [шицки] виходи (драги и дражки); **козија** ~ кожа (козова) дражка

стаза *ж. мед.* стаза, застой циркулациї

стазица *ж.* **1.** *дем.* драшочка; **2.** *(раздељак у коси)* дражка

стазни -а -о дражков

стаја *ж.* **1.** *(зграда за стоку)* хлїв; **2.** *(просторија за алат, оруђа и сл.)* шопа; **3.** *(неудобан, неуредан стан)* дзира; хлїв

стајалац -алца *и* -аоца *х.* тот цо стої *(у театру и под.),* стач

стајалица *ж. риб.* галов *(хтори ше кладзе до моря у вертикалним положеню)*

стајалиште *с.* **1.** место дзе дахто стоï; **стражар је на свом стајалишту оставио пушку** стражар на месце дзе стал охабел пушку; **крај стајалишта команданта појави се курир** при командантови ше зявел курир; **2. а)** место дзе стоя превозки; место за паркир[ов]анє; становянка; **фијакерско** ~ место дзе стоя фиякери; **б)** *(станица)* станїца; **3.** *(становиште)* становиско

стајање *с.* станє

стајати стојим **1.** *з розл. знач.* стац; **зашто стојиш?** чом стоїш?; ~ **на глави** стац на глави; **како стојиш са шефом?** у яких ши одношеньох зоз шефом, як стоїш зоз шефом?; **ја стојим за тим** *(ја сам одговоран за свој став)* я стоїм за тим; **они боље стоје** *(они су бољег имовинског стања)* вони лєпше стоя; **2. а)** *(налазити се)* стац, находзиц ше; **усред долине стоји село** настред долїни стоï (находзи ше) валал; **б)** *(бити, налазити се)* буц, находзиц ше; стац; **3.** *(коштати)* коштац; **све је то стајало хиљаде** шицко то коштало тисячи; **4.** *(боравити, живети)* бивац, жиц**; он стоји у оној кући** вон бива у гевтей хижи; **5.** *(пристајати, приличити)* стац, швечиц; **хаљина јој добро стоји** шмата єй добре стоï; **6. а)** *(постојати, трајати)* постояц, исновац, тирвац, стац; **откад свет стоји** одкеди швет шветом; **још стоје те рушевине** ище постоя тоти розвалєнїска; **7.** *(показивати)* стац, указовац; **барометар стоји на кишу** барометер указує на диждж; **8.** *у императиву* **а) стој! стојте!** стой! стойце! стань! станьце! **б)** *(команда)* стой; ◊ **зна и на чему небо стоји** *беш.* тот барз

учени; тот шицко зна; **не зна ни где му глава стоји** нє зна анї дзе му глава; ~ **без речи** ~ **као кип,** ~ **као укопан,** ~ **као скамењен** стац без словох (як закопани, як слуп, як скаменєни); ~ **(врло) добро с ким,** ~ **на доброј нози с ким** буц барз добри з даким; ~ **као древени светац (као живи свечић)** *(стајати укочен, без живота)* стац як древена Мария; ~ **као кост у грлу** *(бити на сметњи)* стац як крижна косц у гарлє; ~ **као на иглама** стац (буц) як на иглох (жирячкох); ~ **као покисао,** ~ **као попљуван** стац поганьбени; ~ **као сливено (смишљено)** стац як кед би на даким було шите; ~ **коме на муку** *оп. под* **мука**[1]; ~ **на добром путу** стац (буц) на добрей драги; ~ **на кривом путу** стац (буц) на нєдобрей драги; ~ **на милост и немилост чију,** ~ **на божијој милости** *оп. под* **милост;** ~ **на путу коме** стац дакому на драги; буц препреченє дакому; ~ **на својим (сопственим) ногама** стац на своїх (власних) ногох; буц сам свой пан; ~ **на слабој петљи** находзиц ше у нєсиґурним (опасним) положеню; ~ **на снази** буц на моци *(о законох, предписаньох и под.);* ~ **на тврдом (реалном) тлу** стац на твардим, мац тварду основу *(за свойо плани, роботу и под.);* ~ **о себи 1.** жиц окреме, сам; **2.** *фиґ.* буц самостойни, сам зарабяц; ~ **по страни** стац (буц, тримац ше) збоку (на боку); ~ **под вером** *(бити верена)* буц заручена; ~ **под пушком** *оп. под* **пушка;** ~ **скрштених руку** стац з поскладанима руками, стац тримаюци руки у кишенкох; ~ **у заветрини** стац на сиґурним (безпечним) месце; **стоји!** *беш. (стоји, прихватам)* стої! важи! **стоји ли то?** *беш.* чи то стої (важи, так)?

стајаћи -а -е стояци; ◊ ~ **вода** стояца вода; ~ **војска** реґуларне войско; **стајаће хаљине,** ~ **одело,** ~ **рухо** шмати на крашнє (на чисто), шветочни шмати; шмати до церкви; ~ **униформа** шветочна униформа; ~ **израз** стаємни вираз, фраза; **у стајаћем положају** на стояци, у стояцим положеню

стајачица *ж. (стајаћа вода)* стояца вода

стајица *ж.* **1.** *дем.* **а)** хлївчок; **б)** шопка; **2.** *оп.* **сојеница**

стајница *ж.* **1.** *(примитиван чобански стан)* югаска колїба *одн.* хижка; **2.** *оп.* **стаја (1)**

стајњак *х. (стајско ђубре)* хлївски гной

стајски -а -о хлївски, хлївни, хлїврови; ~ **ђубре** хлївски гной; ~ **врата** хлївни дзвери

стакалце -ца *и* -ета *с.* **1**. *дем.* мале (малке, малючке) скло; склочко; **2.** *оп.* **стакаоце**

стакаоце -ца *и* -ета *(флашица)* фляшка, фляшочка, склєнїчка

стакати стачем *(сливати)* злївац

стакати се стачем се **1**. *(сливати се)* злївац ше; счурйовац ше; **2. а)** *(спајати се)* злучовац ше, зєдиньовац ше; **б)** *(скупљати се с разних страна)* зберац ше, сходзиц ше

стакато *х. муз.* стакато

стаклад *ж. зб. (стаклени предмети)* склєняни предмети

стаклана *ж. оп.* **стаклара (1)**

стаклара *ж.* **1.** *(стаклана)* склєнярня, *беш.* склєняра; **2.** *оп.* **стакленик**

стаклар *х.* склєняр

стакларија *ж.* **1.** *(стакларски занат)* склєнярске ремесло, склєнярство; **2.** *(стаклено посуђе, роба)* склєняна судзина, склєняна роба

стакларница *ж. оп.* **стаклара (1)**

стакларски -а -о склєнярски

стакласт -а -о склєнясти; ~ **тело** *анат.* склєнясте цело (Corpus vitreum)

стаклен -а -о **а)** склєняни; **б)** заправени зоз склом, склєняни; ~ **тераса** тераса заправена зоз склом; ◊ **стајати на стакленим ногама** стац на склєняних ногох

стакленаст -а -о *оп.* **стакласт**

стакленац -нца *оп.* **стаклењак (3)**

стакленик *х. (стаклена башта)* склєняна заград(к)а, склєнярнїк; **двостран** ~ двойнїста склєняна заграда

стакленица *ж.* **1.** *оп.* **стакленик; 2.** *(стаклена боца)* склєнка, фляша

стакленка *ж. оп.* **стакленица (2)**

стакленце -ца *и* -ета *с. оп.* **стакалце**

стаклењак *х.* **1.** *оп.* **стакленик; 2.** *(округла цев на петролејским лампама)* скло, цилиндер; **3.** *(кликер од стакла)* склєняна пилька

стаклити се -им се швициц ше (блїщац ше) як скло

стакло *с.* **1.** скло; **млечно** ~ млєчне скло; **непробојно** ~ нєпребива[ю]це скло; **прозорско** ~ скло на облаку, очко; **2.** склєняна судзина; фляша, склєнка

стаклобрусач *х.* брушач скла

стакловина *ж.* **1.** *(стаклени крш)* склєнчини; **2.** склєняни виробки; склєняна роба

стаклодувач *и* **стаклодухач** *х.* надувач скла

стаклорезац -есца *х.* склєняр, склорезач

стаклорезачки -а -о склєнярски, склорезацки

стаклорезница *ж.* склєнярня, склорезальня

стакнути *и* **стаћи** стакнем *(ватру, угарке, жеравицу)* пошпиртац до огня, прешпиртац огень; подуц до огня

стакор *х. оп.* **пацов**

сталагмит *х. ґеол.* сталаґмит

сталажа *ж. оп.* **стелаж**

сталак -лка **1.** ножки; ножка; подставка; стойка; **2.** *(дубак за дете)* столок

сталактит *х. ґеол.* сталактит

сталан -лна -лно **1.** *(непрекидан, непрестан)* стаємни, нєпреривни; ~ **контакт** стаємни контакт; **стални радни однос** стаємне роботне одношенє; **2.** *(постојан; увек исти)* стаємни; **сталне цене** стаємни цени; **населио се на једно ~ место** населєл ше на єдно стаємне место; **бити ~ гост негде** буц стаємни госц даґдзе; **стални епитети у народној песми** стаємни епитети у народней писнї; **3.** *(сигуран)* сиґурни, бизовни; **био је ~ за свој живот** бул сиґурни за свой живот; **иде сталним кораком** идзе зоз сиґурним крочайом; ◊ ~ **кадар,** ~ **војска** порядни (стаємни) кадер, стаємне войско

сталац -лца *х. оп.* **сталак (2)**

сталеж *х.* друштвене пасмо, сталеж; **аристократски** ~ аристократске пасмо; ◊ **трећи (средњи)** ~ *(грађанство, буржоазија)* треце (стреднє) пасмо

сталешки -а -о: **сталешке борбе** борби друштвених пасмох, борби сталежох

стално *присл.* **1.** *(непрестано)* стаємно, нєпреривно; **2.** *(постојано)* стаємно; **3.** *(јамчано, зацело)* сиґурно, вироятно, бизовно, напевно

стало *у предикату зоз формами дїєслова* бити (јесам) *и субєктом у дативе:* **њима није ~ до тебе** вони нє дзбаю за це; **нама је било стало да се лепо договоримо** ми ше барз жадали (сцели) крашнє догвариц; ◊ ~ **ме је!** *(није ме брига, не марим)* нє дзбам! цо я дзбам! нє бриґа ми! цо (яка) ми бриґа!

сталожен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **сталожити (се); 2.** *(уравнотежен, смирен)* уровноважени, змирени

сталожити -им **1.** *(спустити на дно талог)*: **вода реке сталожила пуно муља** у рики ше наушедовало полно мутлянки; **2.** *фиґ. (уравнотежити, средити)* уровноважиц, пошориц

сталожити се -им се **1.** *(слећи се)* ушеднуц ше; **прашина се сталожила** прах ше ушеднул; **вода се сталожила** у води ше ушеднул писок (мутлянка и под.); **2.** *(нагомилати се, скупити се)* нагромадзиц ше, назберац ше, збиц ше; **гнев му се сталожи у један поглед** гнїв ше му збил до єдного попатрунку; **3.** *(смирити се; средити се)* змириц ше; ушеднуц ше; **страсти су се сталожиле** страсци ше змирели; **утисци су се сталожили** упечатки ше ушедли

стаман[1] -мна -мно *покр. (стар)* стари

стаман[2] *ж.*: **у ~ однети** *(упропастити)* упрепасциц; **у ~ отићи** *(упропастити)* упрепасциц ше

стаманити -им *(уништити се)* знїщиц, знїчтожиц

стамбени -а -о квартельни; ~ **зграда** квартельни будинок

стамен *и* **стаменит** -а -о **1.** *(чврст, сигуран)* сиґурни, бизовни, моцни; **брод је ~ и неће се разбити** ладя сиґурна (моцна) и нє розбиє ше; **2.** *(једар, крепак)* черстви, крепки, крипки

стамнети се -нем се **1.** *(постати таман)* поцмиц, поцемнїц; **лице јој се стамнило** твар єй поцмела; **2.** *(смрачити се)* змеркнуц ше, зацмиц ше; **већ се стамнило** уж ше змеркло

стан *х.* **1. а)** квартель; **једнособни** ~ єднохижови (єднохижни) квартель; **бити негде на стану** буц даґдзе на квартелю; **издати** ~ видац квартель; **изнајмити** ~ вименїц квартель; **б)** *(просторије за становање)* биванє; квартель; хижа; **фабрика има здраве станове за своје раднике** фабрика ма здрави биваня за своїх роботнїкох; **2.** *(склониште)* склонїще, склонїско, укрице; **3.** *(бачија)* пастирске населєнє; **4.** *(боравиште)* пребувалїще, пребувалїско; биванє; **5.** *(разбој за ткање)* кросна ◊ **божији (свети)** ~ церква; **вечни** ~ *(гроб)* вични дом; **главни** ~ *воєн.* главни штаб

станак[1] -нка *х. (састанак)* схадзка

станак[2] -нка *х.* **1.** *оп.* **стан (4); 2.** *(застанак)* ставанє, заставанє, застановка

станар *х.* **1.** *(закупник стана)* квартельош, *нар.* жедляр; биватель; **2.** биватель у пастирским населєню

станара *ж.* бивателька пастирского населєня

станарина *ж.* квартелїна

станарица *ж.* **1.** *оп.* **станарка; 2. а)** *оп.* **станара; б)** *(домаћица)* ґаздиня; **3.** *зоол., бот.* бивателька

станарка *ж.* квартельошка, *нар.* жедлярка; бивателька

станарски -а -о квартельошски; ~ **право** квартельошске право
станац -нца *и* **камен-станац** *х.* камень *(хтори стирчи зоз жеми)*; тварди камень
стандард *х.* стандард; **животни** ~ животни стандард
стандардан -дна -дно стандардни
стандардизација *ж.* стандардизация
стандардизирати -ам *и* **стандардизовати** -зујем *зак. и нєзак.* стандардизовац
стандардно *присл.* стандардно
станиол *х.* станиол*, нар*. живи папер; *(намењен за затварање тегли, боца)* дунцов папер
стани-пани *оп. под* **стати**
станити се -им се **1.** *(населити се)* населїц ше; **2.** *(зауставити се, стати);* застановиц ше, стануц; **3.** *(смирити се, остати)* змириц ше, остац; **не може се станити на једном месту** нє може остац на єдним месце
станић *х. дем. оп.* **станчић**
станица[1] *ж.* **1.** *з розл. знач.* станїца; **здравствена** ~ здравствена станїца; **телевизијска** ~ телевизийна станїца; **бензинска** ~ бензинска станїца; **полицијска** ~ полицийска станїца; **2. а)** *(железничка)* гайзибанска станїца, *заст.* ґенция, *заст.* штация; **б)** *(аутобуска)* станїца, *заст.* штация
станица[2] *ж. биол. (ћелија)* клїтинка
станички *и* **станични**[1] -а -о станїчни, станїцов; ~ **перон** станїчни перон
станични[2] -а -о *(ћелијски)* клїтинков[и]
станиште *с.* **1. а)** *(обитавалиште)* пребувалїще, пребувалїско, *рид.* обиталїще; **б)** *(место за становање)* биванє; квартель; хижа; **2. а)** *(место заустављања и привременог боравка)* место застановяня; преходне (дочасне) пребувалїще; **б)** *зоол.* бивальнїк; **3. а)** *(лежиште)* лєжиско; **б)** *(налазиште)* находзиско, находзенїско
станка *ж. (пауза, прекид)* пауза, прерва
становати -нујем **1. а)** бивац; **становао је код родитеља** бивал у родичох; **б)** *(имати стан, живети)* жиц, бивац; **у нашој земљи станују и многи странци** у нашей жеми жию и велї странци; **в)** *(имати привремен смештај негде)* бивац, претримовац ше; **2.** *фиґ. (налазити се, бити)* находзиц ше, бивац
становит -а -о **1.** хтори моцно (стабилно) стої, тварди, моцни, стабилни; ~ **стена** тварда скала; **2. а)** *(известан)* одредзени; **то има становиту вредност** то ма одредзену вредносц; **б)** *(неки, некоји)* даєден, дзепоєден
становито *присл. (сигурно, добро)* сиґурно, бизовно, добре; **он то** ~ **зна** вон то сиґурно зна
становиште *с.* **1.** *(стајалиште, став)* становиско; **са научног становишта** з наукового становиска; **2.** *(уверење, закључак)* становиско, прешвеченє, заключенє; **доћи до становишта** присц до заключеня (прешвеченя); ◊ **стати на** ~ заключиц, завжац становиско
становник *х.* житель; биватель
становништво *с.* **1.** жительство; **сеоско** ~ валалске жительство; **2.** *(животиње једног краја, места)* животиньски швет, фауна
станодавац -вца *х.* видаватель квартеля, квартельодавец; ґазда
стануги -нем *покр. оп.* **стати**
станца *ж. лит.* станца
станчати -ам **1.** *(стањити)* сценшац; **2. а)** *(постати тањи)* сценшац ше; **б)** *(смршати)* схуднуц
станчати се -ам се *(ослабити)* ослабнуц, ослабиц
станчић *х. дем.* квартельчок
стање *с.* **1.** стан, *беш.* станє; **имовно** ~ маєткови стан; **чињеничко** ~ стан фактох, фактови стан; **агрегатно** ~ аґреґатни стан; **2.** *(ниво)* уровень; **спустио се у дечје** ~ спущел ше на дзецински уровень; **3.** *(количина, величина)* количество; стан; **утврдити ~ гаса** утвердзиц количество ґазу; **бројно** ~ числови стан; **4.** *(кућа)* хижа, будинок; **4.** *(боравак)* пребуванє; **5. а)** *оп.* **сталеж; б)** *(звање)* званє; ◊ **бити у благословеном (другом, трудном) стању** буц у благословеним стану, буц у гевтим (у тим, у другим) шоре; **бити у стању, бити кадар** буц у стану, litровац, мочи; **здравствено** ~ здравствени стан, здравє; **болесно** ~ хорота; **опсадно** ~ *(мере за спречавање немира)* обшедни стан*;* **оскудно (слабо, сиромашно, жалосно)** ~ худобни (слаби, жалосни) стан; **радно и трпно глаголско** ~ *ґрам.* активни и пасивни дїєсловни стан; **ратно** ~ войнови стан
стањивати -њујем сценшовац
стањивати се -њујем се сценшовац ше
стањити -им сценшац
стањити се -им се сценшац ше
стап *х. (суд у коме се туче маслац)* збущок
стапајица *ж.* мутелка, топарка, топарочка

стапати -ам **1.** *(растапати)* розпущовац; **2. а)** *(сливати)* злївац; **б)** *(спајати у целину)* злучовац

стапати се -ам се **1.** *(сливати се)* злївац ше; **2.** *(спајати се)* злучовац ше

стапка *ж. (петељка на листу)* конарчок

стâр[1] *х. (звезда)* стар, гвизда

стар[2] -а -о **1.** стари; ~ **за школу** стари за школу; ~ **одело** стари шмати; ~ **вино** старе вино; ~ **60 година** стари 60 роки; **2.** *комп. (виши; важнији)* старши; **старији разред** старша класа; **старији официр** старши официр; **њена реч је старија** єй слово старше; **3.** *у меновнїцкей функциї, х.* **а)** *оп.* **старац**[1] **(1); б)** *(отац у одмаклијим годинама)* стари; **4.** *у меновнїцкей функциї, ж.* **а)** *(старица)* стара [жена]; баба; **б)** *(мајка у поодмаклим годинама)* стара; **5.** *у меновнїцкей функциї, с.* **а)** *(стара особа; прошлост)* старе; **6.** *у меновнїцкей функциї, х. мн. (преци; старо поколење)* стари; **наши стари** нашо стари; **сукоб младих и старих** зраженє младих и старих; ◊ **старо и младо** стари и млади, шицки

старалац -аоца *х. оп.* **старатељ**

старамајка *ж. (бака)* баба, стара мац

старатељ *х.* **1.** старатель; **2.** *(тутор)* тутор, старатель ◊ **држава (земља)** ~ держава (жем) старатель

старатељски -а -о старательски

старати се -ам се **1.** старац ше; ~ **о болеснику** старац ше о хорому; **2.** *(трудити се, залагати се)* старац ше, закладац ше, трудзиц ше, намагац ше

старац[1] -рца *х.* **1.** *(стар човек)* стари чловек, старец, старик, дїдо, стари оцец; **2.** *оп.* **таст; 3.** *бот. (жалфија)* шалфия

старац[2] -рца *х. (стари виноград)* стара винїца

старача *ж. (мртаја)* старе ричне корито

старачки -а -о старецки; дїдовски; ~ **слабост** старецка слабосц; ~ **дом** дом за старих

стареж *х. и ж.* **1.** *оп.* **старудија (1); 2.** *фиґ. (остарина)* старши швет

старежар *х. оп.* **старинар (1)**

старејко *х. оп.* **старојко**

стареник *х.* **1.** *(староседелац)* старобиватель; **2.** стара напущена драга; **б)** *оп.* **старача**

старење *с.* старенє

старети -рим **а)** стариц *(през.* -реєм *и* -рим); **сви старимо** шицки стареєме (стариме)**; б)** *(добијати старачки изглед)* устарйовац ше, постарйовац ше, стариц

старетинар *х. оп.* **старинар (1)**

старешина *х.* старшина; ~ **чете** старшина чети; ◊ **сватски (сватовски)** ~ *(стари сват)* староста; **разредни** ~ класни старшина; **сеоски** ~ валалски старшина, биров

старешиница *ж. (настојница)* старшина, началнїца

старешински -а -о старшински; ~ **кадар** старшински кадер

старешинство *с.* **1.** *(ред по положају у служби, ранг)* старшинство; **право старешинства** право старшинства; **сви улазе по старешинству** шицки уходза по старшинству; **2. а)** *(старешине)* старшинове; **б)** *(руководство)* руководительство; **3.** *(временски ред)* хронолоґия; **4.** старшинова часц *(при дзелїдби)*

старешовати -шујем буц старшина

старина[1] *х. (старац)* старик, старец, стари чловек; стариґа

старина[2] *ж.* **1. а)** *(давнина)* стари (давни) часи, давнїна, старина; **б)** *(прошлост)* прешлосц, старина; **обичаји старине** обичаї прешлосци; **в)** *(порекло)* походзенє; **старином је Цинцарин** по походзеню є Цинцар; **2.** фамелийне нашлїдство, дїдовщина**; 3. а)** *(ствар из старог доба)* стара ствар, старина; **б)** старе вино; **5.** *(старост)* старосц

старинар *х.* **1.** *(трговац)* старинар; **2.** археолоґ

старинарница *ж.* **1.** *(продавница)* старинарня; **2.** збирка старих стварох

старинарски -а -о старинарски

старинац -нца *х. оп.* **староседелац**

старински -а -о **1.** стари, старински; ~ **обичај** стари обичай; ~ **новац** стари пенєж; **2.** *(несавремен)* старински

старити -им *(чинити старим)* робиц старим**; бриге нас старе** од бриґох стареєме

старица *ж.* **1.** *(стара жена)* стара жена, баба, стара мац; **2.** *у прикметнїцкей функциї (стара)* стара; ~ **оморика** стара оморика

старичак -чка *х. дем. и ир.* старичок; дїдочок, дїдочко

старка *ж.* **1.** *оп.* **старица; 2.** *у прикметнїцкей функциї (стара)* стара; **ракија** ~ стара палєнка; **3.** *евф. и франт. (задњица)* задок

старкати -ам шпиртац до огня; дуц до огня

старкеља *х. пей.* стариґа

стармали -а -о **1. а)** старши чловек патулькастого росту и випатрунку; **б)** *у меновнїцкей функциї (особа закржљала раста)* особа малого росту, патульок; **2.**

млади хтори випатра *або* ше справує як стари (як вельки); нє по рокох мудри

стармлад -а -о хтори ма прикмети и старих и младих

старнути -нем *оп.* **стакнути**

старовек -а -о стари; ~ **храст** стари дуб

староверковни -а -о *(који се односи на Стари век)* старовиков[н]и

староверан -рна -рно старовирни, хтори ше трима старей вири

староверац -рца *х.* старовирец

староверски -а -о старовирски

староверство *с.* старовирство

старовечан -чна -чно *оп.* **старовек**

старовит -а -о *(постарији)* старши

старовременски *и* **старовремски** -а -о *(старински)* старински, стародавни; ~ **схватање** старинске похопйованє

староградски -а -о староварошски, старогородски; ~ **песма** староварошска писня

старогрчки -а -о старогречески

стародаван *и* **стеродреван** -вна -вно стародавни, стари; прадавни; **стародавне реткости** стародавни ридкосци; ~ **црква** стара церква

старожења *х. (стари нежења)* стари леґинь

старозаветни *и* **старозаветски** -а -о старозавитни

старојко *х. (стари сват)* староста

старокласичан -чна -чно старокласични

старокован -вна -вно **1.** ~ **коњ** конь зоз старима, дослуженима подковами; **2.** у давней прешлосци викововани, старински; **3.** *оп.* **стародаван**

старокућић *х. оп.* **коленовић**

старолик -а -о хтори випатра стари (на старо)

старомодан -дна -дно старомодни

старопутина *ж.* шлїд, остаток старей, напущеней драги

старосват *х. оп.* **старојко**

староседелац -еоца *х.* старобиватель

староседелачки -а -о старобивательски

старославан -вна -вно славни *(од старих часох)*

старословенски -а -о старославянски; ~ **језик** старославянски язик

старосни -а -о старосни; ~ **пензија** старосна пензия

старост[1] *ж.* старосц; ◊ **под** ~ на (под) старосц, на (под) стари роки

старост[2] *ж. (брига, старање)* старосц, старанє, бриґа

староста *х. (старешина)* старшина

староставан -вна -вно стародавни**,** стари

староцрквени -а -о староцерковни

староцрквенословенски -а -о староцерковнославянски

старт *х. спорт.* старт; **неуспео** ~ нєудатни (нєуспишни) старт

стартати -ам *оп.* **стартовати**

стартер *х. спорт.* стартер

стартни -а -о *осн., фиґ.* стартни; ~ **црта** стартна линия

стартовати -тујем *зак. и нєзак. спорт.* стартовац

старудар *х. оп.* **старинар (1)**

старудија *ж.* **1.** *(старе ствари)* стари ствари, старина; **2.** *фиґ.* **а)** *(стар човек)* стари чловек, старик; **б)** стари способ живота

старцат -а -о: **стар** ~ барз стари, стареньки

старчад *ж. зб. (старе особе)* стари

старчић *х. дем.* старик, дїдко, дїдочко

стас *х.* **1. а)** *(раст, висина)* рост, висина; **средњег стаса** стреднього росту; **2.** *(тело)* цело, дрик; **витак** ~ струнке цело, струнки дрик

стасавати -ам **а)** *(одрастати, дорастати)* вирастац, дорастац, роснуц; **б)** *(приспевати за жетву, косидбу и сл.)* доходзиц; **2.** *(долазити, стизати негде)* приходзиц, сциговац

стасан -сна -сно *оп.* **стасит**

стасати -ам *и* сташем **1. а)** *(одрасти, дорасти)* вироснуц, дороснуц; ~ **за женидбу** дороснуц за женїдбу; **б)** *(приспети за жетву, косидбу и сл.)* дойсц; **2.** *(доћи, стићи негде)* присц, сцигнуц; **трећи дан стаса кући** треци дзень сцигнул дому; **3.** *нєзак. (пристизати)* приходзиц, сциговац

стасит -а -о **а)** *(који има високо и витко тело)* високи и ценки; струнки; **б)** *(висок)* високи; ~ **јела** високи ядловец

стаситост *ж.* висока и ценка фиґура, стрункосц

стати -анем **1.** стануц; ~ **на ноге** стануц на ноги; ~ **мирно** стануц мирно; **2.** *(ступити на што)* ступиц, стануц; **3. а)** *(зауставити се)* стануц, застановиц ше; **мотор је стао** мотор станул; **б)** *(престати)* престац; **киша је стала** диждж престал падац; **в)** *(причекати)* причекац, почекац, чекац; **стани да чујеш до краја** причекай же биш чул до конца; **стани мало!** чекай дакус!; **4.** *(наћи место, сместити се)* стануц; месциц ше; помесциц ше; **сви су стали у амфитеатар** шицки станули до амфитеатру; **нису стали на седиште јер су**

дебели нє месцели ше на шедзиско, бо су тлусти; **5.** *(постати)* постац; **живот му је мрзак стао** живот му постал мерзени; **6. а)** *(почети)* почац; **дете стаде плакати** дзецко почало плакац; **б)** *(настати)* настац, почац; **стаде вика** настала лярма; **в)** *(почети с нечим)*: **стаде их смех** почали ше шмеяц, дали ше до шмиху; **7. а)** *(коштати)* коштац; **пошто је стало?** кельо коштало?; **б) то ме је стало много труда** ту сом уложел (то ме коштало) вельо труду; ◊ **једном ногом ~ у гроб, ~ на ивицу свога гроба** станyц з єдну ногу до гроба; **не би никоме стао на влас** нїкому би нє зробел анї найменше зло; **стало му је срце на место (меру)** *(осетио се задовољним)* бул задовольни; душа му була на мире; **стани-пани, стао-пао** *(или-или, нема другог излаза)* або-лєбо, нєт другого виходу; ~ **за писара, за шегрта и сл.** постац писар, шеґерт и под.; ~ **коме на крај (на прсте, на пут, на реп, на стопу)** *(омести кога у намери)* зопрец, онєможлївиц дакого у дачим; ~ **коме на шију (за врат)** знїчтожиц дакого; ~ **на гледиште, на становиште** станyц на становиско, завжац становиско; ~ **на добру ногу с ким** *(створити с ким добре односе)* почац буц добри з даким; зложиц ше з даким; почац грац з даким; ~ **на жуљ коме** станyц [мачки] на хвост; ~ **на занат** почац учиц ремесло; ~ **на пола пута** станyц на пол драги; ~ **на своје (властите) ноге** станyц на свойо ноги, буц сам свой пан; ~ **на снагу а)** *(ојачати)* замоцнїц; **б)** *(почети важити)* ступиц на моц; ~ **на чело** станyц на чоло; ~ **уз бок, уз раме коме** *(постати раван)* постац дакому ровни; ~ **уз кога, на нечију страну** станyц на дачий бок, пристац ґу дакому; **то је памет (мозак) да ти стане** *(то је несхватљиво)* чловек би нє верел

стати се станем се *покр.* **1.** *(састати се)* зисц ше, стретнуц ше; **2.** *(десити се)* случиц ше, стац ше, трафиц ше, збуц ше; **3.** *(тицати се)* дотикац ше; **што се тога стало** цо ше того дотикало

статив *х.* статив

статива[1] *ж. спорт.* статива; слупчок

статива[2] *ж. мн. ткац. (разбој)* кросна

статика *ж.* статика

статирати -ам статир[ов]ац

статист[**а**] *х.* статист[а]

статистика *ж.* статистика

статистичар *х.* статистичар

статистички -а -о статистични; ~ **податак** статистични податок

статичан -чна -чно *и* **статички** -а -о статични; ~ **позорница** статична бина; ~ **равнотежа** статична ровновага

статор *х. ел.* статор

статуа *х.* статуа

статуета *ж. дем.* статуета

статус *х.* статус; ◊ ~ **-кво** *нєпрем.* статус-кво

статусни -а -о статусни

статут *х.* статут

статутни -а -о статутни

стахановац -вца *х. (ударник)* стахановец

стаћи -акнем *оп.* **стакнути**

стација *ж. покр.* станїца, штация

стационар *х.* стационар

стационаран -рна -рно стационарни; ◊ ~ **лечење** стациоанрне лїченє

стационарски -а -о стационарски

стационирати -ам *зак. и нєзак.* стационовац

ствар *ж.* **1.** ствар; **узмите ваше ствари** вежнїце вашо стварi; ~ **се искомпликовала** ствар ше викомпликовала; **2.** *звич. мн. (околности, ситуација)* обставини, ситуация, стан, робота; **знаш како ствари стоје** знаш яка ситуация; знаш яка робота; ◊ **девета** ~ цалком друге, цалком стоцете; **и готова** ~ и готове, и готова робота; **изван ствари бити** нє буц у цеку; **истерати ~ на чистац (чистину)** вивесц дацо на чисте, розчисциц, розкресциц дацо; **једна је ~ , друга је ~** *(једно је ... друго је)* єдно... друге (инше); **лична (приватна)** ~ особна (приватна) ствар; **надувати** ~ з малого велькe направиц, наприповедац; **назвати ~ својим именом** наволац ствар зоз своїм меном; **наравна** ~ *(разуме се, дакако)* розуми ше, правда же так, вшелїяк; **непокретне ствари** *(некретнине)* нєрухомосци; **није чиста** ~ цошка нє у шоре; **покретне ствари** рухомосци; **средити** ~ пошориц [шицко, ствар]; ~ **је кренула** рушело (пошло) на лєпше; ~ **је легла** змирело ше; **таква и таква** ~ така и така робота; **у самој ствари** у основи; **у срце ствари (продрети, ући)** пребиц ше (войсц и под.) по главне (сущне); **у ствари** поправдзе; наисце, насправди; у ствари; **у ствари чега** *(у вези чим, ради чега)* у вязи з дачим, пре дацо

стваралац -аоца *х.* творитель

стваралачки -а -о творчи; творительски; **стваралачке способности** творчи способносци

стваралаштво *с.* творчосц; творительство

стваран -рна -рно **1.** *(истински)* правдиви, прави; ~ **догађај** правдива подія; **2.** *(реалан)* реални, дійсни, стварни; **без стварне основе** без реалней основи; ◊ **стварни доказ** *правн.* стварни (материялни) доказ; ~ **казало** индекс *(менох, поняцох, и под. на концу кнїжки)*

стваратељ *х. оп.* **стваралац**

стварати -ам **1. а)** *(израђивати)* твориц, створяц, створйовац, правиц; **б)** *(производити уметничко дело)* твориц; **в)** *рлґ.* твориц, сотворйовац; **2.** *(правити, извршавати)*: ~ **закључак** виводзиц заключенє; ~ **уверење** здобувац прешвеченє; ~ **суд** приношиц суд; **3.** *(изазивати појаву чега)* виволовац, спричиньовац, правиц, твориц; **4.** *(претварати)* претворйовац; правиц, робиц; преправяц

стварати се -ам се **1.** *(појављивати се)* зявйовац ше, створяц ше; **2.** *(претварати се)* правиц ше (робиц ше, преправяц ше) на дакого *або* дацо, претворйовац ше, претваряц ше до дакого *або* дачого

стварно *присл.* **1.** *(доиста, заиста)* наисце, насправди; **то се** ~ **десило** то ше наисце случело; **2.** *(реално)* реално, дійсно, стварно

стварност *ж.* **1.** реалносц, стварносц, дійсносц; **а у стварности то изгледа друкчије** а насправди (а у стварносци) то випатра иншак; **2.** *(суштина)* сущносц

стварчица *ж. дем.* стварочка

створ *х.* **1.** *(живо биће)* створенє, *нар. заст.* створа; существо, єство; **2.** *(дело)* твор, дїло; **песнички** ~ поетични твор; **3. а)** *(лик, изглед)* подоба; **б)** *(састав)* состав; ~ **земљишта** состав жеми

створење *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **створити (се); 2.** *оп.* **створ (1, 2)**

створитељ *х.* **1. а)** *рлґ. (Створитељ)* Створитель*;* **б)** *фиґ. оп.* **стваралац; 2.** *фиґ. (творац, оснивач)* творитель, творец

створити -им **1. а)** *(израдити)* створиц, направиц, справиц; **шта је само видео, то је и створио** цо лєм видзел, то и створел (направел); **б)** *(произвести уметничко дело)* створиц; **в)** *рлґ.* створиц, сотвориц; **2.** *(направити, извршити)*: ~ **закључак** вивесц заключенє; ~ **уверење** здобуц прешвеченє; ~ **суд** принєсц суд; **3.** *(изазвати појаву чега)* виволац, спричинїц, направиц, створиц; **4.** *(претворити)* претвориц; направиц, зробиц; преправиц; **створили су од цркве магацин** направели з церкви маґазин; ◊ **како га је Бог створио** *(какав је по природи)* якого го Бог створел; ~ **врага,** ~ **чуда (и покор)** направиц нєшор (баламуту); ~ **из ока, из бока** *(прибавити по сваку цену)* створиц як-так, створ як лєм знаш

створити се -им се **1.** *(појавити се)* зявиц ше, створиц ше; **2.** *(претворити се)* справиц ше (зробиц ше, створиц ше, преправиц ше) на дакого *або* дацо, претвориц ше до дакого *або* дачого

стврднути -нем **1.** стварднуц; **2.** *фиґ. (ојачати, очеличити)* отварднуц, змоцнїц, вигартовац, очелїчиц

стврднути се -нем се стварднуц ше; затварднуц

стврдњавати -ам ствардац

стврдњавати се -ам се ствардац ше; тварднуц

стеарин *х. хем.* стеарин

стêг[1] *х. (застава)* застава, *поет.* прапор; ◊ **на пола стега** *(знак жалости)* на пол копиї; **носити** ~ *(бити на челу)* ношиц заставу, водзиц предок; предводзиц; [**по**]**дигнути** ~ *(почети борбу)* розвиц (дзвигнуц, подзвигнуц) заставу; **стврстати се (стати) под чији** ~ стануц под дачию заставу

стêг[2] *х.* **1.** *оп.* **стега (1); 2.** *(спојница)* злучнїца, вяза

стега *ж.* **1. а)** *техн. и др.* сцискач; шравбшток; **б)** *(окови)* желєза, ланци, окови; **2.** *фиґ.* **а)** *(притисак, угњетавање)* прицисок, прицисканє, гнобенє; **б)** *(препрека)* препреченє; **в)** *покр. (потреба)* нужда*;* потреба; **3.** *(оквир са мецима)* шаржер, рам; **4.** *фиґ. (ред, дисциплина*) дисциплина, порядок, шор; **школска** ~ школски порядок (шор), школска дисциплина; **5.** *мн.* желєзни греди *(за подперанє дзепоєдних часцох будинку)*

стегно *с. анат.* сцегно

стегнути -нем **1.** сциснуц; ~ **коме руку** сциснуц дакому руку; **стегла је зима** сцисла жима; ~ **зубе** сциснуц зуби, сциснуц зоз зубами; **2.** *фиґ.* **а)** *(притиснути)* сциснуц; прициснуц; **стегло га је плаћање пореза** прицисли го з порцию; **б)** *(обуздати, пригушити)* стримац; сцагнуц; ~ **јарост** стримац розєдзеносц; **3.** *(свести на мању меру, сажети)* звесц; збиц, зжац; ◊ **стегло ме (га) у срцу** сцисло ше ми (му) шерцо (коло шерца); ~ **каиш (ремен)** *оп. под* **каиш**

стегнути се -нем се **1.** сциснуц ше; **2.** шпоровац; нє трошиц; **3.** *(уздржати се)*

стримац ше, стирвац ше; ◊ **стегло ми (му, јој) се грло** сцисло ме (го, ю) у гарлє
стегњача *ж. анат.* сцегнова косц
стегоносни -а -о *(који носи стег)*: ~ **брод** ладя хтора ноши заставу
стегоноша *х.* **1.** *(барјактар)* заставнїк; **2.** *фиґ. (главни покретач нечег)* предводнїк, тот цо водзи предок, заставнїк
стежајица *ж. (доња шарка на вратима)* скоба; сподня зависка
стезалица *и* **стезаљка** *ж. спец.* сцискачка, сцискаче
стезање *с.* **1.** сцисканє; ~ **каиша** сцисканє ременя**; 2.** *буд.* ствarданє, стварднёванє
стезати -ежем **1.** сцискац; **2.** *фиґ.* **а)** *(притискати)* сцискац; прицискац; **б)** *(обуздавати, пригушивати)* стримовац; сцаговац; **3.** *буд.* ствардац, стварднёвац
стезати се -ежем се сцискац ше
стезач *х.* сцискач
стезни -а -о хтори служи за сцисканє, сцискаци; ~ **алат** алат за сцисканє; ~ **глава** *техн.* сцискаца глава
стезник *х.* пас, мидер
стеклиш *х. пол. ист. и пеј.* стеклиш
стела *ж. археол.* стела
стелаж *х. и* **стелажа** *ж.* штелаж
стелна *оп.* **стеона**
стеља *ж.* **1. а)** слама, лїсце и др. цо ше сцелї под статок, сцелїско; **б)** *(људски лежај од сламе)* слам[н]яне лєжиско; **2.** *(простирка под самаром, седлом)* мех зоз сламу, покровец и под.; **3.** вински *або* есенцов жґрид (ушедок)
стена *ж.* **1.** *(литица)* скала, стина; **2.** *(зид)* мур; ◊ **бацати боб о стену** *(бавити се узалудним послом)* у шитку воду ношиц; **бити тврда (хладна)** ~ *(бити безосећајан)* мац камене шерцо; **до девете стене** *нар.* до полного знїщеня; **кршна као** ~ красна и моцна; **притиснути кога о стену** *(довести у безизлазан положај)* припрец дакого; **седиментне стене** *ґеол.* седиментни стини; **сталан (чврст) као** ~ стаємни (тварди) як камена гора
стеница *ж.* **1.** *зоол.* блощица; **2.** *фиґ.* паразит; ◊ **досадан као** ~ до мозґу допити
стеничав -а -о у (по) хторим єст блощици; хтори ма блощици
стеновит -а -о скалови, стинови; скаловити, стиновити; камени
стенограм *х.* стеноґрам
стенограф *х.* стеноґраф
стенографија *ж.* стеноґрафия
стенографски -а -о стеноґрафски; ~ **записник** стеноґрафски записнїк
стењ *х. оп.* **стењак**[1]
стењак[1] -њка *х. (фитиљ светиљке или кандила)* ґнот
стењāк[2] -ака *х.* **а)** *оп.* **стена (1); б)** скали, стини, каменє
стењати -њем **1.** стукац; ~ **под јармом** *фиґ.* стукац под ярмом; **2.** *(јадиковати)* поносовац ше, скаржиц ше
стење *с. зб.* скали, стини
стеона *(о крави)* цельна, *коц.* целна; ~ **јуница** первиска
степ *х.* степ *(файта танцу)*
степа *ж.* степа, *рид.* степ *х.*
степен *х.* **1. а)** ступень; **круг има 360 степени** круг ма 360 ступнї; **подићи на трећи** ~ *мат.* подзвигнуц на треци ступень; **опекотина првог степена** опеклїна першого ступня; **б)** *(јединица мере температуре)* ступень, ґрад; **в)** *(мера јачине алкохола)* ґрад; **2.** *(ниво)* ступень, уровень; **ванредно високи** ~ **реда** позарядово високи ступень порядку; **3.** званє; ранґ; ступень; **4.** *(степеница)* ґрадича; ◊ **први, други** ~ **поређења описних придева** *ґрам.* перши, други ступень поровнаня описних прикемтнїкох; ~ **сродства** ступень родзинства; **у највишем степену** у найвисшим ступню, у найвекшей мири
степенаст -а -о **1.** *(који је у облику степеница)* ґрадичасти, ґрадичови; **2.** *фиґ. (који се врши поступно)* поступни; **3.** ступньови; ~ **раседање** *ґеоґр.* ступньове розшеданє
степеник *х.* **1.** *(степеница)* ґрадича; **2.** *оп.* **степениште**
степеница *ж.* **1. а)** *(степеник)* ґрадича; **б)** *фиґ.* ґрадича, карфа; **2.** *мн.* ґрадичи; ◊ **испети се на високе степенице** видрапац ше (виґрабац ше) на високи ґрадичи
степеничав *и* **степеничаст** -а -о ґрадичасти
степенишни -а -о ґрадичови
степениште *с.* *(стубиште)* ґрадичи
степеновати -нујем ступньовац
степка *ж. оп.* **стап**
степни *и* **степски** -а -о степов[и], степски; ◊ **степско-пустињска клима** *ґеоґр.* степско-пустиньска клима
степсти -пем I. *зак.* **1.** *(оборити, срушити)* звалїц; **2.** *(слегнути)***:** ~ **раменима** дзвигнуц (сциснуц) з плєцами; II. *нєзак. (бућкати, правити масло)* муциц

степсти се -пем се **1.** *(пасти, срушити се)* спаднуц; **2.** *(нестати потуцајући се)* скапац, нєстац

стерати[1] -ам *зак.* **1.** *(дотерати) некуда)* зогнац; нагнац; пригнац; **увече су стерали стоку са планине у село** вечар зогнали (пригнали) статок зоз гори до валалу; ~ **у гомилу** зогнац (нагнац) до громади; **б)** *(отерати)* одогнац; сплашиц; одплашиц; ~ **непријатеља с положаја** одогнац нєприятеля з положеня; **2.** *(забости)* заджобнуц, задзац, зариц; **3.** *(довести колима, на коњу)* привезц; превезц; ~ **дрва на пијацу** привезц древо на пияц; **4.** *нар. (отпити)* одпиц; ~ **до пола флаше** одпил до пол фляши; **5.** *фиґ.* привесц до дачого *(звичайно чежкого, нєприємного);* ◊ ~ **кога до зида** *(у ћошак, угао, у козији рог, у крај, шкрипац)* прицисnуц на дакого, припрец дакого; ~ **кога на просјачки штап** привесц дакого на жобрацку палїчку (торбу); ~ **кога у гроб** одогнац дакого до гроба; ~ **кога у ред** научиц дакого шора (мореса); ~ **коме страх у кости** нагнац дакому страх до косцох

стерати[2] стерем *нєзак.* **1. а)** *(простирати)* пресцерац; **б)** *(припремати постељу)* посцеляц; **в)** *(размотавати)* розкруц[ов]ац; розширяц, розширйовац; **2. а)** *(распростирати)* розширяц, розширйовац; шириц; ~ **руке** розширяц руки; **трулеж стере задах** згнїтосц шири смрод: **б)** *(корачати, грабити)* крачац; понагляц; **3.** *(стављати, сипати на површину чега)* класц; сипац, посиповац; руцац

стерати се -рем се **1.** *(простирати се)* пресцерац ше; исц; **снег се свуда стере** шнїг ше вшадзи пресцера; **с друге стране града стере се пут** з другого боку варошу идзе драга; **2.** *(ширити се)* шириц ше; **воњ се стерао унаоколо** смрод ше ширел наоколо

стереометрија *ж.* стереометрия

стереотип *х.* стереотип

стереотипан -пна -пно стереотипни

стереотипирати (се) -ам (се) *и* **стереотиписати (се)** -ишем (се) *зак. и нєзак.* стереотиповац (ше)

стереотпност *ж.* стереотипносц

стеривати -рујем *нєзак. и част. ґу* **стерати**[2]

Стеријин -а -о: ~ **позорје** Стерийово позорє

стерилан -лна -лно стерилни

стерилизатор *ж.* стерилизатор

стерилизација *ж.* стерилизация

стерилизирати -ам, **стерилизовати** -зујем *и* **стерилисати** -ишем *зак. и нєзак.* стерилизовац

стерилитет *х. и* **стерилност** *ж.* стерилитет, стерилносц

стерлинг *х.* стерлинґ

стерлиншки -а -о стерлинґски; ~ ◊ **зона** стерлинґска зона

стесати стешем **1.** *(тешући скинути)* скресац, окресац; **2.** *(тесањем израдити)* викресац

стеснити -ним **1. а)** *(учинити тесним)* зробиц (справиц) цесним *одн.* цеснєйшим; **три ормара стеснише простор собе** три ормани зробели простор хижи цесним; **б)** *(ограничити на узан простор)* огранїчиц, сциснуц; **2.** *фиґ. (смањити, стегнути)* огранїчиц; ~ **власт богаташима** огранїчиц власц богачох

стеснити се -ним се **1.** *(постати тесан)* постац цесни *одн.* цеснєйши; сциснуц ше, зужиц ше; **обруч се стеснио око бораца** обруч ше сциснул коло борцох; **2.** *фиґ. (о души, срцу)* сциснуц ше; **срце му се стеснило** шерцо ше му сцисло

стетоскоп *х.* стетоскоп

стећак -ћка *х.* надгробни камень

стећи[1] -а -е *(висок, огроман)* високи, огромни; ~ **планина** висока гора

стећи[3] -ечем *и* стекнем **1.** *(зарадити, привредити)* здобуц; змогнуц ше *(на дацо)*; приобриц; ~ **свој хлеб** здобуц свой хлєб; ~ **кућу** змогнуц ше на хижу; **2. а)** здобуц, приобриц; ~ **славно име** здобуц славне мено; ~ **знање** здобуц знанє; **б)** *(наћи)* здобуц, найсц; ~ **мир** найсц мир; ~ **пријатеља** здобуц товариша; ◊ ~ **знојем** здобуц зоз власним знойом; **криво стечено, на кантару стечено** на спреводзку здобуте; назмерйоване; ~ **грађанско право** здобуц (достац) гражданске право; ~ **жену** оженїц ше; ~ **памет** змудриц; ~ **сина** достац сина; ~ **уверење** здобуц прешвеченє, прешвечиц ше

стећи се -ечем се *и* стекнем се **1. а)** *(састати се, сабрати се)* зисц ше, зобрац ше, позберац ше; **много света се ту стекло** вельо швета ше ту зишло; **б)** *(нагомилати се)* назберац ше, позберац ше; нагромадзиц ше; **в)** *(о погледима)* стретнуц ше; **2.** *(о рекама)* уляц ше єдна до другей, зляц ше, злучиц ше; **3.** *(наћи се случајно негде)* найсц ше, винайсц ше даґдзе; **стече се поред мене** нашол ше коло мнє; **4. а) стекле су се повољне прилике** зложели ше (створели ше) вигодни обставини; **како се то стекло?**

як ше то случело?; **б)** *(збити се, извршити се)* зисциц ше, витвориц ше; **клетва се стекла** клятва ше зисцела

стециште *с.* **1.** *оп.* **састајалиште; 2. а)** *(слив воде)* злїв; **б)** *(раскрсница путева)* крижна драга; **3.** *оп.* **стечај (1)**

стечај *х.* **1.** *правн.* предликвидация; **2.** конкурс; **расписати** ~ розписац конкурс; ◊ **пасти, (от)ићи под (у)** ~ пойсц/исц под ликвидацию

стечајни -а -о предликвидацийни; ~ **маса** предликвидацийна маса; ~ **поступак** предликвидацийни поступок

стечајнина *ж.* предликвидацийна маса

стечевина *ж.* **1.** *(стечена имовина)* здобути маєток; **2.** *(оно што је постигнуто, тековина)* здобуце, здобуток

стечник *х. оп.* **стицалац**

стешњавати (се) -ам (се) *и* **стешњивати (се)** *нєзак. и част. ґу* **стеснити (се)**

стешњеност *ж.* сциснутосц; цесносц

стештати се -а се *безос.* постац дакому чежко

стива *ж. мин.* тайтик; **лула од стиве** тайтикова пипка

стига *присл. покр. (довољно, доста)* досц, достаточно

стигма *ж. и* **стигмат** *х.* стиґма, стиґмат

стигматизација *ж.* стиґматизация

стигматизирати -ам *и* **стигматизовати** -зујем *зак. и нєзак.* стиґматизовац

стигнути *и* **стићи** стигнем **1.** *(достићи некога)* здогонїц, сцигнуц; ~ **бегунца** здогонїц сцекача; **2. а)** *(доћи на одређено место)* сцигнуц, присц; ~ **на време** сцигнуц на час; **б)** *(о звуку, гласу)* дойсц; **3.** *(захватити, задесити)* посцигнуц, знайсц, потрафиц; случиц ше, трафиц ше; **да их није стигла каква незгода на путу?** чи их нє посцигла (чи ше им нє случела) даяка нєзґода у дражe?; **4. а)** *(одрасти)* вироснуц; дойсц, сцигнуц *(по одредзени возрост);* **стићи ће вам деца** вирошню вам дзеци; **стигао је до своје дванаесте године** дошол по свой дванасти рок; **б)** *(дозрети)* дойсц, дозрец; **стигла је и пшеница** дошло и жито; **5.** *(постићи оно што се жели)* посцигнуц, витвориц, дойсц до дачого; **6.** *(имати времена, успети)* сцигнуц, засцигнуц; удац ше; **због наглог налета непријатеља нисмо стигли срушити мост** пре нагли налєт нєприятеля нє (за)сцигли зме звалїц мост; **7.** *(погодити)* сцигнуц; потрафиц; **тане га је стигло** кулька го сцигла; **8.** *(бити довољно чега)* буц досц, вистац; **новци су ми једва стигли за све** лєдво ми було досц (лєдво ми вистало) пенєжи за шицко; ◊ **божја те клетва стигла!** бодай би це Бог скарал!; **где стигне** *(на сваком месту)* вшадзи; **далеко је стигао** далєко сцигол (дошол); **душа ми стиже до јабучице** *(каже се после великог напора, сусталости)* лєдво сом дошол (зробел, пренєс и под.); душа ми на нос (на верх носа) вишла; аж да сом душу полагал; **кадар је стићи и утећи** барз є схопни и знаходлїви, ~ **до (великога) гласа** постац славни

стид *х.* ганьба; ганьбенє; **због стида није рекао** ганьбел ше, та нє гварел; **било га је** ~ ганьбел ше; ◊ **бацити (вргнути)** ~ **под ноге** нє ганьбиц ше; **изгубити** ~ престац ше ганьбиц; нє ганьбиц ше; **натерати коме** ~ **у образ** поганьбиц дакого; **немати ни стида ни срама** анї кус ше нє знац ганьбиц, нє мац очи; **стид (и срам) те било!** нє ганьбиш ше!

стидак ститка *х.* **1.** *дем.* ганьбочка; **2.** остатнї фалаток єдзеня *(хтори ше кажде за столом ганьби вжац);* **3.** *(део тела који људи крију)* ганьба

стидан -дна -дно **1. а)** *(који се стиди)* хтори ше ганьби; ганьблїви; заганьбени; **она се зарумeнила, стидна и збуњена** вона почервенєла, заганьбена и збунєна; **б)** *(који изазива стид)*: **сећање на то било је за њега стидно** здогадованє на тото виволовало у (при) нїм ганьбу, кед ше здогадовал на тото, чувствовал ганьбу (ганьбел ше); **2. а)** *(којега се треба стидети)***: ништа за њега није стидно, само да постигне своје** нїч за нього нє ганьба (нїчого ше нє ганьби), лєм най посцигнє свойо; **б)** *(постиђен)* поганьбени; **како ћемо се стидни вратити у село?!** як ше врациме до валалу поганьбени (од ганьби)?!; ◊ *анат.:* **стидни брежуљак** ганьбови брещок; **стидне усне** полни (полово) усточка

стидети се -дим се **1.** *(срамити се)* ганьбиц ше; **2.** *(устезати се)* унїмац ше; ◊ **не** ~ **кога у чему** *(не заостајати за ким у нечему)* нє буц горши од дакого у дачим

стидљив -а -о **1. а)** *(срамежљив)* ганьблїви; **б)** *(који тешко ступа у разговор - обич. о деци)* затинчлїви; затинчени; **2.** *(бојажљив)* бояжлїви

стидљивац -вца *х.* ганьблїви [чловек]

стидљивка *ж.* **1.** ганьблїва [жена]; **2.** *бот. оп.* **мимоза**
стидљивко *х. оп.* **стидљивац**
стидљиво *присл.* ганьблїво
стидљивост *ж.* ганьблївосц
стидник *х. (мушки полни орган)* природзенє
стидница *ж. (женски полни орган)* природзенє
стидно *присл. оп.* **стидљиво**
стиђење *с. (стид)* ганьбенє, ганьба
стизати -ижем **1.** *(достизати некога)* здоганяц, сциговац; **2.** *(долазити на одређено место, до одређене тачке)* посциговац, приходзиц; доходзиц; **3.** *(о несрећи и сл. - задешавати)* посциговац, знаходзиц, потрафяц; **4. а)** *(одрастати)* вирастац; доходзиц, сциговац *(по одредзени возрост);* **стизала су деца** вирастали дзеци; **б)** *(дозревати)* доходзиц, дозревац; **5.** *(постизати оно што се жели)* посциговац, витворйовац, доходзиц до дачого; **6.** *(имати времена, успевати)* сциговац, засциговац; удавац ше; **7.** *(о метку и сл. - погађати)* сциговац; потрафяц; **8.** *(бити довољно чега)* буц досц, виставац; **једва нам је стизало новаца** лєдво нам виставало пенєжи
стизати се стижем се здоганяц ше, сциговац ше
стија *викр. на вола же би скруцел направо, покр.* чале
стијати се -ам се *покр. оп.* **стишати се**
стије... *оп.* **сте...**
стик *х. покр. (часак)* хвилька, момент
стил *х.* **1.** стил; **високи** ~ високи стил; **2.** *(обим)* обсяг
стилет *х.* стилет *(файта ножа)*
стилизатор *х.* стилизатор
стилизација *ж.* стилизация
стилизирати -ам *и* **стилизовати** -зујем *зак. и нєзак.* стилизовац
стилист[**а**] *х.* стилист[а]
стилистика *ж.* стилистика
стилистички -а -о стилистични
стило *с.* **1.** *(држало с пером за писање)* пошва и пирко; **2.** *(налив-перо)* пенкало
стилски *и* **стилски**[1] -а -о **1.** *(који се односи на стил)* стилистични, стилски; **2.** *(који је у одређеном стилу)* стилски; ~ **хаљина** стилска шмата
стилски *и* **стилски**[2] *присл.* стилистично, стилски
стима *ж. покр. (част, поштовање)* чесц, почитованє
стимати -ам *(поштовати)* почитовац
стимуланс *х.* стимуланс
стимулативан -вна -вно стимулативни
стимулатор *х.* стимулатор
стимулација *ж.* стимулация
стимулирати -ам *и* **стимулисати** -ишем *зак. и нєзак.* стимуловац
стинути стине *зак.* I. *прех. (учинити да престане тећи)* стиднуц, зостиднуц; **хладноћа стине крв** жима стидла крев, крев ше стидла од жими; II. *нєпрех.* **1.** *оп.* **стинути се (2); 2.** *(престати горети)* загашиц ше, загаснуц
стинути се стине се *(постати густ при хлађењу)* стиднуц ше, зостиднуц ше; **маст се стине** масц ше стидла; **од страха крв ми се стине** *фиґ.* од страху крев ше ми стидла у жилох
стињати се -ам се *оп.* **стинути се (**II, **2)**
стињити -им сциснуц; сценшац; скляпчисциц
стињити се -њим се **1.** *(скупити се, постати тањи)* сцагнуц ше; сценшац ше; **2.** *(спљоштити се)* скляпчисциц ше
стипендија *ж.* стипендия
стипендијски -а -о стипендийни, стипендийски
стипендирати -ам *зак. и нєзак.* стипендовац, стипендир[ов]ац
стипендист[**а**] *х.* стипендист[а]
стипендистица *и* **стипендисткиња** *ж.* стипендистка
стипендитор *х.* стипендитор
стипл-чес *х. спорт.* стипл-чес
стипса *ж.* **1.** *хем.* крамска соль; **2.** *(циција)* скупенд(р)а
стиропор *х.* стиропор
стисак -ска *х. (стискање шаке)* сциснуце; сцисканє; ~ **руке** сциснуце руки
стиска *ж.* **1.** *(гужва, гурњава)* гужва; дрилянє, цисканє; **2.** *(невоља)* прикросц, нєволя
стискати (се) -ам (се) *и* стишћем (се) *нєзак. и част.* *ґу* **стиснути (се)**
стискач *х.* сцискач
стиснути -нем **1.** сциснуц; ~ **коме руку** сциснуц дакому руку; **стисло ме у грлу** сцисло ме у гарлє; **2.** *(притиснути)* прициснуц; **кола га стисну уз ограду** коч го прициснул ґу огради; **3.** *фиґ. (о јаду, беди и сл.)* прициснуц, потрафиц, знайсц, залєгнуц; **стисла га беда** прицисла го бида; **4.** *(о магли, ноћи)* спущиц ше; шеднуц; **5.** *(појурити)* розбегнуц ше; **стиште напоље** розбегнул ше вонка; **6.** *нар. (одлучно започети какав посао)* влапиц ше, прилапиц ше; ◊ ~ **зубе** сциснуц зуби, сциснуц зоз зубами; **стиснуо је (једно) око**

(није хтео видети) направел ше же ше нє видзи; ~ **око** заспац; ~ **очи** *(умрети)* заврец очи; ~ **пару** *(зарадити новац)* дойсц до пенежу, заробиц пенєж**;** ~ **плећи** сциснуц (дзвигнуц) зоз плєцами; ~ **табанима ватру** *(побећи)* чмигнуц, миґнуц, справиц ватькер

стиснути се -нем се **1.** сциснуц ше; **2.** *(скупити се)* сциснуц ше, сцагнуц ше, зменшац ше; **3.** *(шћућурити се)* счупиц ше; **б)** *(сабити се једно до другога)* сциснуц ше, збиц ше, позбивац ше; **в)** *(приљубити се)* притулїц ше; **4.** *оп.* **стиснути (5); 5.** *оп.* **стегнути се (2)**

стићи стигнем *оп.* **стигнути**

стих *х.* **1.** стих; **2.** *(поезија)* поезия, стих; ◊ **бели стихови** *(стихови без риме)* били стихи; **везани** ~ вязани стих; **градити (правити) стихове** складац стихи; **слободни стихови** шлєбодни стихи

стихар *х. церкв.* стихар, кошуля *(дияконова шмата при служеню)*

стихија *ж.* стихия

стихијски -а -о стихийни

стихић *х. дем.* стищок

стихнути (се) -нем (се) *(стишати се)* уцихнуц

стиховати -хујем писац (складац) стихи

стиховни -а -о стихови

стихоклепац -пца *х. ир.* стихоклєпач; подли поет

стихотворац -рца *х.* **а)** поет[а], стихотворец; **б)** *оп.* **стихоклепац**

стихотворство *с.* стихотворство

стицај 1. *(истовремено збивање различитих ствари)* збег; ~ **момената** збег моментох; **стицајем прилика** так ше случело же..., зоз збегом обставинох; **2.** *(скуп)* сход; сходзенє

стицалац -аоца *(онај који стиче)* здобувач, здобуватель

стицати[1] стичем шпиртац *або* дуц до огня *(же би баржей горел)*

стицати[2] стичем **1.** *(зарађивати, привређивати)* здобувац; змагац ше *(на дацо)*; приобровац; **2. а)** здобувац; ~ **знање** здобувац знанє; **б)** *(налазити)* здобувац, находзиц; ~ **пријатеље** здобувац товаришох

стишавати (се) -ам (се) *нєзак. и част. ґу* **стишати (се)**

стишати -ам **а)** *(учинити тихим или тишим)*: **стишао је глас** гварел дакус цихше; почал бешедовац цихше; **б)** *(ублажити, умирити)* ублажиц; ублагац; умириц, змириц; ~ **страсти** ублагац (умириц) страсци

стишати се -ам се **1. а)** *(престати бити бучан)* уцихнуц, зацихнуц; престац кричац (гласно бешедовац, вадзиц ше и под.); **деца се стишаше** дзеци престали кричац; **б)** престац дуц (гирмиц, гурчац и под.); зацихнуц, уцихнуц; **ветрић се стиша** витрик зацих; **2.** *(умирити се)* ублажиц ше; ублагац ше; улагоїц ше; змириц ше, умириц ше; сцишац ше; **прилике су се стишале** обставини ше змирели; **не може да се стиша: само виче и лупа** нє може ше улагоїц: лєм кричи и нарабя

стишљив -а -о *технол.* сцишлїви

стишљивост *ж.* сцишлївосц

стје... *оп.* **сте...**

стјуард *х.* ст'юард

стјуардеса *ж.* ст'юардеса

стлачивати -чујем прицискац

стлачити -им *осн., фиґ. (притиснути)* прициснуц

сто[1] *х.* **1.** стол; **радни** ~ роботни стол; **кухињски** ~ кухньови стол; ~ **за расклапање** складаци стол; **поставити** ~ порихтац стол; **поспремати** ~ одложиц (поодкладац) зоз стола; **сести за** ~ шеднуц за стол (ґу столу); **седети за столом** шедзиц за столом (при столє); **2.** *церкв.* **а)** пристол; **б)** столок *(владиков и других углядних вирнїкох)*; **3.** *оп.* **престо; 4** *(посебна установа)* стол; **сиротињски** ~ широтни стол; **духовни** ~ духовни стол; **5.** *спорт.* маґарец, кожлїк; ◊ **бански** ~ *ист.* бански стол; **за зеленим столом (доносити одлуке, решавати)** за желєним столом, (приношиц одлуки, ришовац); **изнети што на** ~ винєсц дацо до явносци; **одвојити се, раздвојити се од стола и кревета (постеље)** *оп. при* **кревет; округли** ~ округли стол; ~ **седморице** *ист.* стол седемцох

сто[2] *числ.* сто; ◊ **бежати** ~ **конака** буц барз далєко од дачого; **бити на (у)** ~ **мука (неприлика)** *оп. при* **мука; знати** ~ **чуда** шицко знац направиц, буц езер-майстор; **иди одлази до** ~ **ђавола (андрака)** *оп. под* **ђаво;** ~ **гради** сто ґради; ~ **му громова,** ~ **му мука** убил го швет, убило го чудо, убило го цо би го убило

стобор *х. заст.* **1.** ограда, плот; **2.** *(двориште)* двор

стовар *х. оп.* **истовар**

стоварач *и* **стоваривалац** -аоца *х.* знїмач; зруцовач; вироварйовач

стоваривати -рујем **1.** *(искрцавати товар)* знїмац; зруцовац; витоварйовац; **2.** *нєзак. и част. ґу* **стоварити (2)**

стоварити -им **1.** *(скинути, искрцати неки товар)* зняц; зруцац; витовариц; **2. а)** *(ставити негде привремено и без реда)* покласц, складсц; зруцац; **стоварио је ствари у собе** покладол ствари до хижох; **б)** *(укрцати некога са пртљагом)* змесциц; **стоварио га с пртљагом на лађу** змесцел го з бaґажом на ладю; **в)** *(збацити некога са себе)* зруциц

стовариште *с.* **1.** *(истовариште)* витовариско, витоварище; **2.** *оп.* **складиште**

стоварни -а -о витоварни

стоврстан -сна -сно стофайтови

стог *х.* **1.** *(камара)* брадло; браделко; копа; копка; **2.** *(гомила)* громада; ◊ **бежао је преко стога и слога** *(бежао је што је брже могао)* сцекал як заяц; сцекал кельо мал моци; дал ше до ног; сцекал - мало себе пети нє одорвал; мигал, парал

стог[**а**] *присл.* прето, зато

стоглав -а -о стоглави

стогодац *х. оп.* **стогодишњак (1)**

стогодишњак *х.* **1.** *(онај који има сто година)* сторочни; **2.** *(књига за идућих сто година)* сторочнїк

стогодишњи -а -о сторочни

стогодишњица *ж.* сторочнїца

стогуб -а -о *оп.* **стострук**

стодинарка *ж.* стотка

стодневни -а -о стодньови

стожаст -а -о копасти

стожац стошца *х. мат. (купа)* копа

стожер *х.* **1.** слуп *(як подпорка; настред гумна коло хторого ше гнали конї при тлаченю);* **2.** *(осовина)* осовина, ош; **3.** *(крајња тачка Земљине осовине)* пол*;* **4.** *(темељ, основа)* основа, фундамент; **љубав је** ~ **породичног живота** любов фундамент фамелийного живота**;** **5.** *(шарка на довратку)* скоба, зависка; **6.** нєодцудзуюца часц маєтку; нашлїдство, тал; **7.** *воєн.* штаб

стожерни -а -о **1.** *(штабни)* штабни; ~ **официр** штабни официр; **2.** *фиґ. (главни)* главни, основни, фундаментални

стожерник *х.* **1.** *ґеоґр.* поларни круг *(паралела на 66,5о ґеоґрафскей ширини);* **2.** *церкв.* кардинал; **3.** *воєн.* командант штаба

стожина *ж.* **1.** слуп, древо *(коло хторого ше кладзе брадло);* **2.** *оп.* **стог (1)**; ◊ **дуг и мршав као** ~ *(врло висок и мршав)* як поскона; як доронґа

стожић *х. дем.* браделко; копка; рудащик; стощок

стоик *х.* стоїк, стоїчар

стоицизам -зма *х.* стоїциз[е]м

стоичар *х. оп.* **стоик**

стоички[1] -а -о стоїцки

стоички[2] *присл.* [по] стоїцки

стој[1] *имп.* (< **стати**) стой, стань; *воєн.* стой, *заст.* галт

стој[2] *х. физк.* стой; ~ **на рукама** стой на рукох

стоја *ж. беш. (стодинарка)* стотка

стојак -јка *и* **стојало** *с. покр.* цип *(прибор за млаценє жита)*

стојати -јим *оп.* **стајати**

стојача *ж. оп.* **сталак (2)**

стојећи -а -е стояци; ~ **став** стояци став; ◊ **добро** ~ добре стояци; моцнєйши

стојећке, стојећки *и* **стојимице** *присл.* на стояци

стојиште *с.* **1.** *(гледиште)* точка патреня, становиско; **2.** место за станє

стојни -а -о **1. а)** *(који чврсто стоји)* стабилни; тварди; **б)** *(сталан)* стаємни; **2.** *(престони, главни)* престолни, главни; ~ **град** главни варош

сток *х.* **1.** *(залиха робе)* резерва, залиха; **2.** фонд; **девизни** ~ девизни фонд

стока *ж.* **1. а)** *(марва)* статок; бидло; **б)** *фиґ. гандр.* простак; плюґа; **2.** *заст.* роба; ◊ **ићи као** ~ **на кла**[**о**]**ницу** исц як статок до клальнї *(о вояцох хторих гоня до войни, а нє знаю за цо ше буду бориц)*; **крупна** ~ вельки статок; **мучити се као** ~ трапиц ше як бидло; **рогата** ~ рогати статок; **ситна** ~ овци и кози, дробни статок

стоклас *х. и* **стокласа** *ж. оп.* **овсик**

стократан -тна -тно стократни, сторазови

стократно *присл.* сто раз

стокућа *х. и ж.* особа хтора ходзи шейном-дейном *(т. є. хтора ходзи без роботи и розноши новосци од хижи до хижи)*

стол *х. оп.* **сто**[1]

стола *ж. церкв.* епитрахиль

столар *х.* столар, тишлїр

столарија *ж.* **1.** *(столарски производи)* столарски (тишлїрски) виробки; дзвери и облаки, *беш.* столария; **2. а)** *оп.* **столарница; б)** *(столарски посао)* столарство, тишлїрство

столарница *ж.* столарски (тишлїрски) мигель

столарски -а -о столарски, тишлїрски

столарство *с.* столарство, тишлїрство

столац сто[л]ца *х.* **1.** *(столица)* карсцель; **2.** *(дечји дубак)* столок; ◊ **сести на професорски (судијски и сл.)** ~ постац професор (судия и под.)

столетан -тна -тно *оп.* **стогодишњи**

столетница *ж.* сторочнїца
столеће *с.* столїтиє, сторочє, вик*, нар. заст.* стороки
столина *ж. ауґм. и пей.* столиско
столић *и* **столићак** -ћка *х. дем.* столїк, столїчок; ◊ **noћни** ~ наткасна, ноцни орманчик
столица *ж.* **1.** *(за седење)* карсцель; **2. а)** *(наставнички сто)* катедра, *заст.* катедьнїца; **б)** *(научни предмет)* предмет; **3.** *(престоница)* главни варош (город); шедзиско; **4.** *буд.* шедалка; **кровна** ~ шедалка на закрицу; **5.** *физиол.* фецес; ◊ **електрична** ~ електрични карсцель; **мека** ~ *мед.* преганїчка, диярея; **Света столица** *церкв.* Святи престол; **седети на две столице** шедзиц на двох карсцельох; **тврда** ~ обстипация, заднутосц
столичетина *ж. ауґм. и пей.* карсцелїско
столичица *ж. дем.* карсцелїк; карсцелїчок
сто[л]ни -а -о **1.** *(који се односи на сто):* ~ **чаршав** парток; ~ **прибор** прибор на стол, столни прибор; ~ **вино** столне вино; ~ **бушилица** *техн.* столова вартачка; **2. а)** *(који се односи на престоницу)* престолни; **б)** ~ **црква** соборна церква; ◊ ~ **тенис** столни тенис
столник *х. ист.* чашнїк *(вислуговач при столє на владарским дворе)*
сто[л]нотенисач *и* **сто[л]нотенисер** *х.* столнотенисер
сто[л]нотениски -а -о столнотениски
столњак *х. (застирач стола)* парток
столован -вна -вно *и* **столоват** -а -о**:** ~ **чаша** погар з ножку
столовати -лујем **1.** *(владати, управљати из неког места)* пановац, управяц; **2.** *(становати, живети)* бивац, жиц
столовач *х. и* **столовача** *ж.* карсцель *(широки, крашнє виробени, зоз хрибтом)*
столоравнатељ *х.* староста *(хтори управя, провадзи з дружтвом на даякей госцини)*
сто[л]чић *х. дем.* **1.** *(столичица)* карсцелїк; **2.** *оп.* **столић**
стомајстор *х.* езер-майстор
стомак *х. анат.* **1.** *(желудац)* жалудок; **2.** *(трбух)* брух; ◊ **има велики** ~ може вельо поєсц; **не мислити даље од стомака** думац лєм на себе, старац ше лєм за себе; **подиже ми (му и сл.) се** ~ **на нешто** аж ше ми (му и под.) вяка (блюва, повраца); аж ми (му и под.) мло; **спуштени** ~ *мед.* спущени жалудок
стомаклија *ж.* стомаклия
стоматолог *х.* стоматолоґ
стоматологија *х.* стоматолоґия
стоматолошки -а -о стоматолоґийни
стомачина *ж. ауґм. и пей.* брушиско
стомачић *х.* брущок
стомачни -а -о жалудкови; ~ **болест** жалудкова хорота**; стомачни болови** болї у жалудку
сто насто *присл.* стопостотно, сто посто, у подполносци
стоноге *ж. мн. зоол.* стоноги (Myriapoda); ◊ **кућна стонога** домашня стонога (Scutigera coleoptrata); **пољска стонога** польска стонога (Geophilus longicornis)
стоп *викр. и х.* стоп
стопа *ж.* **1. а)** *(доњи део ноге)* талпа; лаба; **б)** *(доњи део стуба и сл.)* талпа; ~ **темеља** талпа фундаменту; **в)** *(доњи део у чаше)* ножка; **2.** *мн. (ноге у ужем смислу)* ноги; **3. а)** *(отисак ноге)* ступай *ж.*, чапай; **стопе у снегу** ступаї (чапаї) у шнїгу; **б)** *(траг)* чапаш; **4.** *(корак)* крочай, крок; **ни стопе напред** анї крочай напредок; **5. а)** *(мера)* шух; **б)** *лит., фин. и др.* стопа; **стих од 14 стопа** стих од 14 стопи; **пореска** ~ порцийна стопа; **6.** *(комадић, делић)* фалаток, гарапаш, часточка; **не дамо ни стопу земље** нє даме анї фалаток жеми; ◊ **а) од главе до стопе** од глави по пети; **открити се коме до стопе** цалком ше повериц (звериц) дакому; **са стопе, с ове (оне, те) стопе), с ових (тих) стопа, из истих стопа** *(одмах)* такой-енки, зместа, душнє; **стати лажи у стопу** почац спреведац (циґанїц); **стопе љубити (коме)** бочкац ноги дакому; **стопу по стопу** кус-покус, крочай (крок) по крочай (крок); **(стопу) у стопу (гонити, пратити кога)** ступци провадзиц (гонїц) дакого; **у сваку стопу** у каждей нагоди; **чијим стопама (ићи, поћи)** упатрац ше на дакого, нашлїдо-вац дакого, исц (рушиц) за даким**; б) зечија** ~ *бот.* заяча талпа (Geum urbanum L.)
стопални -а -о *оп.* **стопаони**
стопало *с.* талпа; ◊ **равно** ~ *мед.* ровна талпа
стопанин *х. покр. оп.* **домаћин**
стопаони -а -о талпов[и]; ~ **корен** талпов корень
стоперица *ж. оп.* **штоперица**
стопирати -ам *зак. и нєзак.* стопирац
стопити -им **1.** *(растопити)* розпущиц; ~ **масло** розпущиц масло; ~ **руду** розпущиц руду; **2.** *(слити, спојити у целину)* зляц; злучиц; **3.** *(погубити, уништити)* забиц, *заст.* загубиц; знїщиц, знїчтожиц

стопити се -им се **1.** *(слити се)* зляц ше; **2.** *(спојити се)* злучиц ше; зляц ше
стопица *ж.* **1.** *дем. и гип.* < **стопа; 2.** *(папуча на возилу)* папуча; **3.** *(део саоница)* писта, *дюр.* слупчок, *коц.* пранїк
стопице *присл. (у стопу)* ступци
стоплити -им *(загрејати)* зограц
стоплити се -им се зограц ше
стопљавати -ам зогривац
сто посто *присл.* сто посто
стопостотни -а -о стопостотни
стопрв[**о**] *присл. (тек што)* праве, лємцо
стопроцентни -а -о стопроцентни
стопут *и* **сто пута** *присл.* сто раз
стор *ж. (завеса)* зависа, фиронґа
сторија *ж. (прича)* стория
сторнирати -ам сторнир[ов]ац
стострук -а -о **1.** (*који је од сто струка)* стоцераки, стоцернїсти*;* **2.** сто раз векши
стоструко *присл.* сто раз вецей, *заст. поет.* сторицею
стостручити -им робиц сто раз численшим (векшим и под.), умножовац (звекшовац и под.) за сто раз
стоти -а -о **1.** стоти, *беш.* стоцети; **2. нешто сасвим стото** дацо (цошка) цалком друге (стоцете)
стотина *ж.* **а)** *(сто)* сто; стотка; ~ **динара** сто динари; **две стотине** двасто; **пет стотина** пейцсто; **неколико стотина година** даскельо стотки роки, *нар.* даскельо сто роки; **б)** *мн. (велик број, безброј)* стотки, *нар.* сто и сто; **из стотина грла зачуло се: "Ура!"** зоз стоткох (*нар.* зоз сто и сто) гарлох зачуло ше: "Гура!", ◊ **у стотину добрих часа!** *(срећно)* щешлїво!
стотинак -нка *х. часто нєпрем. (око сто)* коло сто; дас сто
стотинар *х. заст.* стотнїк *(заповиднїк чети од сто воякох)*
стотинарка *(новчаница) ж.* стотка
стотинити -а -о **1.** *оп.* **стоти (1); 2.** *у меновнїцкей функциї, с.* **а)** *(стоти део)* стота часц; **б)** *оп.* **стоти (2)**
стотиница *ж.* **1.** *дем.* сто; **2.** *оп.* **стотинак**
стотинка *ж.* **1.** *(стоти део)* стотинка; ~ **секунде** стотинка секунди; **2.** сто
стотињак -њка *х. оп.* **стотинак**
стотисућни -а -о *оп.* **стохиљадити**
стотка *ж.* стотка
стотонски -а -о стотонови, стотонски
стоузлица *ж. бот.* пальочнїк (Potentilla aserina)
стохиљадити -а -о **1.** *(редни број)* стотисячни; **2.** *(који се састоји од сто хиљада јединица)* стотисячови; ~ **војска** стотисячове войско
стоцињати се -ам се *(склизнути се)* зошлїзнуц ше, зошмикнуц ше
сточан -чна -чно статков[и]; ~ **храна** статкова покарма
сточар *х.* статкар
сточарити -им ховац (тримац) статок
сточарски -а -о статкарски
сточарство *с.* статкарство
сточић *х. дем.* **1.** столїк; **2.** столчок; карсцелїк
сточлан -а -о сточлени
сточни -а -о *оп.* **сточан**
страва *ж.* **1.** *(велики страх)* [вельки] страх, страхота, ужас; **2.** *фиґ. оп.* **авет (1); 3.** *(безглавост, метеж)* конфузия, плутанїна, збунєносц, гура
страван -вна -вно *оп.* **стравичан**
стравити -им *зак. (престрашити, уплашити)* преплашиц, престрашиц; **не страви ми дете!** нє престраш ми дзецко!; **2.** *(затравити, опчинити)* зачаровац дакого (поробиц дакому) зоз травами
стравити се -им се преплашиц ше, престрашиц ше, барз ше злєкнуц
стравичан -чна -чно [барз] страшни, страхотни, ужасни
стравично *присл.* **1.** [барз] страшно, страхотно, ужасно; **2.** *(јако)* барз; **срце ми** ~ **туче** шерцо ми барз дурка (лопоци)
стравичност *ж.* страхотносц
стравно *присл.* **1.** *(са стравом)* зоз страхом, у страху; **2.** *оп.* **стравично**
страг[**а**] *присл.* **а)** *(отпозади)* од'задку, од задку; **б)** *(позади)* назадку, на задку**;** ◊ **спреда и страга** зоз шицких бокох
страд *х. поет.* страданє; церпенє
страда *ж.* калдерма; асфалтна драга
страдавати -ам **а)** страдац; церпиц; церпиц утрати; **б)** *(гинути)* гинуц, страдац
страдалац -алца *и* -аоца *х. оп.* **страдалник**
страдални -а -о хтори ше вельо трапи; трапезни, трапенїцки
страдалник *х.* трапенїк, страдалнїк; нєщешнїк
страдалнички -а -о трапенїцки, страдалнїцки; трапезни
страдати -ам **1.** *нєзак.* **а)** *(патити, трпети)* церпиц; трапиц ше; **страдао је због туђе кривице** церпел пре цудзу вину; **душа страда** душа церпи; **2.** *зак.* **а)** *(пропасти, бити уништен)* настрадац; буц очкодовани; буц знїчтожени; **мост је делимично страдао од бомбардовања** мост з часци

очкодовани од бомбардованя; **у рату му је страдало око** у войни страцел око; **б)** *(погинути)* страдац, погинуц; ◊ ~ **на правди бога** страдац [анї кус] нєвиновати

стража *ж.* стража, *заст.* варта; ◊ **дворска** ~ дворска стража; **држати (чувати, стражарити) стражу** чувац стражу, буц на стражи, *заст.* буц на варти; **мртва** ~ *воєн.* мертва стража; **под стражу ставити** *(ухапсити)* (за)гарештовац; **почасна** ~ почесна стража; **телесна** ~ тїлесна стража

стражар *х.* стражар

стражара *ж.* стражарня; будка

стражарити -им **1.** *(држати стражу)* чувац стражу, стац на стражи, стражариц; мерковац; **2.** *(вребати)* стрежиц; **3.** *(над чим) фиґ.* уважно провадзиц, чувац, мерковац

стражарница *ж. оп.* **стражара**

стражарно *присл.* под стражу

стражарски -а -о стражарски

стражарче -ета *с.* стражарчок

стражарчити -им **1.** *оп.* **стражарити (1)**; **2.** *(пут)* надпатрац, контроловац

стражарчић *х. дем.* стражарчок

стражити -им **1.** *оп.* **стражарити (1)**; **2.** *(кога, што - пазити, чувати)* мерковац на дакого *або* дацо, чувац дакого *або* дацо

стражмештар -тра *х. ист.* стражамештер

стражњи -а -е **1. а)** *(који је позади)* заднї; **стражњи точкови** заднї колєса; ~ **двориште** гумно, *беш.* гевтот двор; **б)** *(који је на супротној страни од предње):* **на стражњој страни врата** на другим боку дзверох; **2.** *заст. (последњи)* остатнї; ~ **час** *(крај живота)* остатня годзина; **3.** *фиґ. (најгори)* найгорши, остатнї; **није ни паор најстражњи човек на свету** анї параст нє найгорши чловек на швеце

стражњица *ж. (задњица)* задок, риц; **окренути (показати) коме стражњицу** *вулг.* виставиц на дакого задок (риц)

стражњични -а -о задков[и]

страмица *ж.* драбинка *(на кочу)*

стрампутица *ж. оп.* **странпутица**

стран -а -о **1.** *(који је са стране)* **а)** странски, цудзи; ~ **тело** цудзе цело; **б)** цудзи, люцки; **страни људи** люцки людзе; **2. а)** *(који се односи на туђе земље, народе)* странски; загранїчни; **страни језици** странски язики; **стране речи** странски слова; **стране земље** загранїчни (странски) жеми; **3.** *(непознат, далек)* нєпознати; нєзвичайни; цудзи; ~ **звук** нєпознати звук; **4.** *у меновнїцкей функциї, х. (странац, туђинац)* странски чловек, странєц

страна *ж.* **1.** бок, страна; **с оне стране реке** на гевтим боку рики; **сведоци обеју страна** шведкове обидвох бокох; **2. а)** *(у књизи)* бок; **в)** *мат., ґеоґр.* страна; **стране света** страни швета; ~ **троугла** страна троугелнїка; **3. а)** *(крај, предео)* край, предїл, часц; **брдовите стране** бреговити краї; **б)** *(иностранство, туђина)* иножемство, цудзина, страна; **школовао се на страни** школовал ше на страни; **4.** *(стрмина)* [прикри] бок; **5. а)** *(становиште)* бок, страна, становиско; **с те стране њој нема приговора** с того боку єй нєт цо пригвариц; **б)** *(особина)* бок, страна, прикмета; **то је његова добра** ~ то його добри бок; **6. бити на нечијој страни** буц на дачиїм боку, тримац з даким; **стати на нечију страну** станyц на дачий бок, *заст.* прилапиц ґу дакому; пристац ґу дакому; ◊ **већом страном, с веће стране** *(већим делом)* з векшей часци; **дебела** ~ *(стражњица)* задок; **кола су му кренула низа страну** шицко му рушело наспак; **на другу страну окренути говор** *(променити тему)* прейсц на на другу тему; **на страну ићи** *(вршити нужду)* исц за себе, исц на задок; **на страну метнути (оставити, одвојити) новац** *(заштедети)* одложиц пенєжи; **на страну позвати** поволац на бок; **на страну чију прећи (ставити се)** на дачий бок прейсц (станyц); **на страну то!** охабме то! нягайме то! **нову страну окренути** обрациц иншак; **од стране** *(у име)* з боку, у мено; **окренути кога на чију страну** обрациц (прецагнуц) дакого на дачий бок; **по страни бити (држати се, стајати)** збоку (на боку) буц (тримац ше, стац); **по страни оставити** охабиц, (за)ганяц; **с божје стране те молим** пребог це питам (модлїм); **сваки на своју страну вуче** кажди на свой бок (на свою страну) цага; **с једне стране... с друге стране** з єдного боку... з другого боку; **слаба** ~ слаби бок, слаба страна; **страном... страном** *заст. (делом ... делом)* з часци... з часци; **у страну** *викр. (склони(те) се)* сцекай(це) ше! на бок!; **у страну (за)звонити** *(ударајући у страну звона давати знак за узбуну)* до бока (за)дзвонїц; **у страну ударити** рушиц по нєдоброй (погришней) драги; **шалу на страну** [алє] поправдзе, без франти (жарти)

странац -нца **1.** *(иностранац)* странєц; **2.** *(туђинац)* цудзинєц, странски чловек
страначки -а -о **1. а)** *(који се односи на странце)***:** ~ **акцент** акцент странца; **он има** ~ **изглед** вон випатра як странєц; **б)** *(туђински)* цудзински; **2.** *(који се односи на странке)* странкови, странковни, партийни; ~ **припадност** странкова припадносц
страница *ж.* **1.** *(у књизи)* бок; **2.** *мат.* страна
странка *ж.* **1.** *(партија)* странка, партия; **сељачка** ~ селянска странка; **2.** *(пред судом, у утакмици и сл.)* бок, странка; **обе странке су се помириле** обидва боки ше помирели; **3.** *правн.* странка
странкиња *ж.* **1.** *(иностранка)* странкиня; **2.** *(туђинка)* цудзинка, странска женска особа
страно *присл.* **1.** *(као странац)* як странєц; **2.** *(чудно, необично)* нєзвичайно, цудзо, чудно
страновит -а -о *(стрм)* прикри
странпутан -тна -тно хтори з боку драги, заруцени
странпутица *ж.* **1. а)** *(споредан пут)* побочна драга; **б)** *(околишан пут)* заобиходна (заобиходзаца) драга; драга наоколо; **2.** *фиґ.* *(погрешан пут)* нєдобра (погришна) драга; **поћи странпутицом** пойсц по нєдобрей драги, *заст.* пойсц страндрагов
странпутице *присл.* **1.** *(заобилазећи)* заобиходно, заобиходзаци, керуюци, наоколо; **2.** *фиґ.* по нєдобрей (погришней) драги
странпутичити -им исц по нєдобрей (погришней) драги
странствовати -вујем **1.** путовац по цудзих жемох; **2.** жиц у цудзей жеми
странчар *х.* **1.** *(слепи присталица одређене странке)* странкош; **2.** пристрасни, нєобєктивни чловек
странчарити -им странкошиц *(робиц лєм у интересу своєй странки)*
странчарски -а -о странкошски
странчити се -им се тримац ше з боку, странїц
странчица *и* **стра̂нчица**[1] *ж. дем.* странкочка, партийочка
странчица[2] *ж.* **1.** *дем.* бочок, страночка; **2.** пищалка *(до хторей ше дує з боку)*
страњски -а -о **1.** *оп.* **стран**; **2.** *оп.* **странац**
страсник *х.* страсни чловек
страсно *присл.* страсно, зоз страсцу
страсност *ж.* страсносц
страст *ж.* **1.** страсц; жажда; **2.** *мн. церкв.* *(Христово страдање)* страсци

страстан -сна -сно *и* **страствен** -а -о страсни, страствени; ◊ ~ **недеља** *церкв.* Страсни (Вельки) тидзень
страственик *х. оп.* **страсник**
страственост *ж.* страсносц, страственосц
стратег *х.* стратеґ
стратегија *х.* стратеґия
стратегијски -а -о стратеґийни; стратеґски
стратешки -а -о *оп.* **стратегијски**
стратити -им **1.** *оп.* **страћити; 2.** *(погубити; сатрти)* загубиц; зотрец
стратификација *ж.* стратификация
стратиште *с. оп.* **губилиште**
стратосфера *астр. ж.* стратосфера
стратус *х. астр.* стратус
страћара *ж.* мала бидна хижочка
страћити -им розронтовац, розмарнїц *(пенєжи, маєток и под.)*
страх *х.* страх; ◊ **без страха и мане, без мане и страха** барз шмели (храбри) и без нєдостаткох; **бити** ~ **и трепет**: **он је** ~ **и трепет** пред нїм ше шицки трешу (дирґоня) од страху; **нема (није) страха** нє треба ше бац; **страх божји** *(ужасно; много)* страх божи; **у страха (у страху) су велике очи** у страху вельки очи**; утерати (натерати, улити) коме страх у кости (у срце)** нагнац дакому страх до косцох, барз престрашиц (преплашиц) дакого
страхоба *ж. оп.* **страхота**
страхобан -бна -бно *и* **страхобитан** -тна -тно *оп.* **страхотан**
страховати -хујем *(бојати се, стрепети)* бац ше, обавац ше, страховац
страховит -а -о **а)** *(стравичан, страшан)* страхотни, барз страшни; **б)** *(голем, силан)* барз вельки (моцни и под.)
страховито *присл.* **а)** *(стравично)* страхотно, барз страшно; **б)** *(јако)* барз
страховлада *ж.* страховлада, панованє зоз застрашованьом
страховладати -ам пановац зоз застрашованьом
страхопочитање *и* **страхопоштовање** *с.* страхопочитованє
страхота *ж.* **1.** страх; **дрхти од страхоте** треше ше од страху; **2.** *(оно што изазива ужас)* страхота, ужас; **страхоте рата** страхоти войни; **3.** *у присловнїцкей служби (страшно)* страшно, страхота; **било га је** ~ **видети** було го страшно видзиц; ◊ ~ **божја** *оп.* **страх божји**
страхотан -тна, -тно *(ужасан)* страхотни, страшни, ужасни
страхотиња *ж. оп.* **страхота (2)**

страшан -шна -шно **1.** страшни; ~ **поглед** страшни попатрунок; **2.** *(врло јак, силан)* барз вельки (моцни и под.), страшни, силни; ~ **бол** барз вельки боль; **3.** *у меновнїцкей функциї (онај што улива осећање страха)* страшни; страшна; страшне; ◊ ~ **суд** страшни суд
страшив -а -о *оп.* **страшљив**
страшило *с.* страшидло, страшко
страшити -им страшиц, застрашовац
страшити се -им се бац ше
страшљив -а -о *(плашљив)* бояжлїви
страшљивац -вца *х.* бояжлїви чловек; куриплах, виплах
страшљивица *ж.* бояжлїва женска особа; куриплах, виплах
страшљивко *х. оп.* **страшљивац**
страшљиво *присл.* бояжлїво, зоз страхом
страшљивост *ж.* бояжлївосц
страшно *присл.* **а)** страшно, страшнє; **море у олуји изгледа страшно** морйо у бурї випатра страшно; **б)** *(у врло великој мери)* барз; страшно, страшнє; так же страх; на чудо швецке; ~ **се забринуо** барз ше застарал; ~ **је викао** барз кричал, кричал так же страх; ~ **су се потукли** барз ше побили, на чудо швецке ше побили
стрв *х. и ж.* **1.** *оп.* **стрвина; 2.** *фиґ. (крвожедност)* кревожадносц; ◊ **ни стрва ни јава, ни крви ни стрви (коме)** *(ни трага ни гласа о коме)* анї хиру о даким; **пропасти без стрва** *(ишчезнути)* щезнуц (скапац) без шлїду
стрван -вна -вно **1.** *(који једе стрвину)* хтори є здохлїни; **2.** *(крвожедан)* кревожадни
стрвен -на -но **1.** *дїєприкм.* < **стрти (се)***;* **2.** *фиґ. (сломљен)* зламани; ~ **срце** зламане шерцо
стрвина *ж.* **1.** *(цркотина)* здохлїна, *рид.* стерво; **б)** *(леш)* трупло; **2.** *фиґ.* **а)** барз худа и слаба животиня; **б)** барз худи и слаби чловек; **в)** *пей. (покварен човек)* нїчомнїк, плюґа, здохлїна
стрвинар *х.* **1.** *оп.* **стрводер; 2.** *зоол., фиґ.* здохлїнар (Neophoron percnopterus)
стрвинарница *ж. оп.* **стрводерница**
стрвити -им *(стварати нечистоћу, каљати)* ґаладзиц; бридзиц; завлачовац, брудзиц
стрвити се -им се *(на што)* буц *одн.* постац кревожадни на дацо; лашиц ше на дацо
стрвиште *с.* место за закопованє здохлїнох
стрводер *х. (мрцинар)* шинтер
стрводерница *ж.* шинтерня
стрводерци -раца *х. мн. зоол.* здохлїноєди (Silphidae)
стргавати -ам *нєзак. и част. ґу* **стргати**
стргати -ам *и* **стргнути** -нем *зак.* **1. а)** *(тргнувши скинути)* старгнуц, зорвац; зруциц; сцагнуц; **ветар му је стргао капу с главе** витор му зруцел шапку з глави; **б)** *(растргати)* розтаргац; потаргац; розтаргнуц, розорвец; **2.** *фиґ. (прекинути ток нечега)* претаргнуц, прервец
стреја *ж. оп.* **стреха**
стрејмодла *ж. древ.* каламак
стрека *ж. (пруга)* смуга
стрекнути (се) -нем (се) *(тргнути се)* порвец ше, таргнуц ше
стрела *ж.* **1.** стрела, стрила; **божја** ~ *(муња)* блїскавка, божа стрила (стрела); **2.** *(знак за правац кретања)* стрелка; ◊ **брз као** ~ швидки як стрела (як заяц; як ирґа; як шнелцук), барз швидки; **као ~ из ведра неба** як гром (перун) з ясного нєба, цалком нєсподзивано; **убила те (га)** ~ убила це стрела нєбесна, швет це скарал
стрелана *ж. оп.* **стрелиште (1)**
стреласт -а -о стреласти, стриласти
стрелац -лца *х.* **1.** *(који је вешт у стрељању)* штреляч, стрелец, цильош, *поет.* стрилец, *заст.* пушкаш; **2.** *з розл. знач.* стрелец, стрилец; **најбољи ~ у фудбалу** найлєпши стрелец у фодбалу; ◊ *воєн.* **разви[ја]ти се у стрелце** розви[ва]ц ше до стрелцох
стрелимице *присл.* швидко як стрела (стрила)
стрелица *ж.* **1.** *дем.* стрелка, стрилка, стрелочка, стрилочка; **2.** *(знак, показатељ времена, правца и сл.)* стрелка; **3.** *бот.* стрилков лїсток (Sagittaria sagittifolia)
стреличарство *с. спорт.* стреларство
стреличаст -а -о стрелкасти
стрелишни -а -о штерлїсков[и], штрелїщов[и]
стрелиште *с.* штрелїско, штрелїще
стрелни -а -о **а)** штреляцки; **б)** стрелов[и], стрилов[и]
стреловит -а -о **1. а)** *(веома брз)* стреловити, стриловити, барз швидки; **б)** *(који траје тренутак)* стреловити, стриловити, хвилькови; **в)** *(продоран)* пребива[ю]ци; **2.** *(раван, прав)* ровни, прости
стреловито *присл.* стреловито, стриловито, барз швидко
стреломет *х.* досяг стрели (стрили)
стрељана *ж. оп.* **стрелиште**
стрељати -ам **1.** *нєзак.* **а)** *(одапињати стрелу из лука)* пущац стрелу (стрели); **б)** *(гађати стрелом)* цильовац зоз стрелу; **б)** *(гађати из пушке)* штреляц; **в)** *фиґ.* оштро и уважно патриц; **2.** *зак. (погубити из ватреног*

оружија) штреляц, *нар.* розштреляц; заштрелїц; ◊ ~ **очима (погледом) кога 1.** *(оштро, непријатељски гледати)* вицинац з очми (попатрунком) дакого; **2.** оштро и уважно патриц на дакого; ~ **ушима** *(о коњу, магарцу)* штригац/стригац (кивац) зоз ухами

стрељачки -а -о штреляцки; стрелецки, стрилецки; ~ **удружење** штреляцке здруженє

стрељачница *ж. оп.* **стрелиште**

стрељаштво *с. спорт.* штрелянцтво

стрељиво *с.* муниция

стремен *х.* **1.** *(узенгија)* стремено; **2.** *оп.* **стремењача**

стремењача *ж. анат.* стременко (stapes)

стремити -им **1.** *(брзо ићи, хитати)* швидко исц (лєциц и под.); понагляц; **2. а)** *(тежити)* намагац ше, стремиц; **б)** *оп.* **тежити[2] (1); 3.** *(на кога)* рихтац ше за напад

стрепети -пим *и* **стрепити** -им **1.** *(бојати се, осећати узнемиреност)* поцерпац; бац ше; буц знємирени пре дацо; **2.** *(тресети се, треперити)* тресц ше; трепециц

стрепња *ж.* поцерпанє; страх; знємиреносц

стрептококе *ж. мн. мед.* стрептококи

стрептомицин *х. фарм.* стрептомицин

стрес[1] *х. (потрес; удар)* потрес, потрешенє; вдеренє

стрес[2] *х. мед.* стрес

стресати (се) -ам (се) *нєзак. и част. ґу* **стрести (се)**

стрести -сем **1. а)** *(отрести)* стресц; отресц; отрепац; ~ **пепео са новина** стресц ґар з новинох; ~ **са себе прашину** отрепац зоз себе прах; **б)** *(збацити, скинути са себе)* зруциц, зняц зоз себе; **стресе врећу са својих плећа** знял мех зоз своїх плєцох; **2.** *(затрести, потрести)* покивац, потресц; ~ **раменима** покивац з плєцами; ◊ ~ **јарам (ланце, окове)** зруциц ярмо (ланци, окови)

стрести се -сем се **1.** *(потрести се)* затресц ше, потресц ше; **2.** *(задрхтати целим телом)* стресц ше

стрефити -им *(погодити)* потрафиц; ◊ ~ **кога у живац** *оп. под* **живац**

стрефити се -им се **1.** *(наћи се случајно негде)* (ви)найсц ше, вжац ше даґдзе; **када се то десило, и он се тамо стрефио** кед ше то случело, и вон ше там нашол; **2.** *(догодити се)* трафиц ше, случиц ше, збуц ше, стац ше

стреха *ж.* **а)** *(крај крова)* стреха; **б)** *(настрешница)* надкрице, стреха; в) *(штитник капе)* криса

стрехаст -а -о стрехасти

стрехица *ж.* стрехочка

стрецати -ам **1.** *(жигати, пробадати)* стрикац; клац; джобац; болїц; **2.** *(презати, дрхтати)* стресац ше, поривац ше; **3.** *(јецати)* гикац

стрецнути -нем **1.** *(жигнути)* застрикац; заклац; уджобнуц; заболїц; **2.** *(трзнути)* стресц ше, порвец ше, таргнуц ше

стреш *х. и ж.* **1.** *оп.* **среш; 2.** *(зубни каменац)* зубни (зубов) каменок

стрешица *ж. дем. оп.* **стрехица**

стриг *х.* штриганє/стриганє *(овцох, козох)*

стригалице *ж. мн. зоол.* стригачки (Dermatoptera)

стригач *х.* штригач/стригач

стригнути -нем *зак. ґу* **стрићи**

стрижа *и* **стрижба** *ж.* **1.** штриганє/стриганє *(овцох, козох);* **2.** перше штриганє дзецох (*хторе окончує кум)*

стрижибубе *ж. мн. зоол. оп.* **стризибубе**

стриза *ж.* **1. а)** одштригнути фалаток платна, паперу и под.; **б)** *(мали комад земљишта)* парцела, фалат жеми; **2.** *етн. (трака тканине)* пантлїчка

стризати -ам **а)** штригац/стригац; **б)** штригац/стригац на дробни фалатки

стризибубе *ж. мн. зоол.* хробаци-стригаче (Cerambycidae); ◊ **буква стризибуба** буков стригач (Horimus funereus); **миришљава стризибиба** пахняци стригач (Aromia moschata); **тополова стризибуба** топольов стригач (Saperda carcharias); **храстова стризибуба** дубов стригач (Cermbyx cerdo)

стрија *ж. покр. (обод од шешира)* криса

стријач *х. покр.* слам[н]янїк зоз широку крису

стрије *ж. мн. мед. (растези)* стриї, розцагнуца на скори

стрије... *оп.* **стре...**

стрика[1] *ж. гип.* (< **стрина**) андьочка, андя

стрика[2], стрикан *и* **стрико** *х. гип.* (< **стриц**) бачи, стрико, *заст.* стрик

стриктан -тна -тно стриктни

стриктно *присл.* стриктно

стрина *ж.* **1.** *(стричева жена)* андя, жена оцового брата; **2.** *(постарија жена)* андя; **3.** *нар. (кукавица)* куриплах, жена; **4.** *фам. оп.* **стражњица**

стрип *х.* стрип

стриповати -пујем *зак. и нєзак.* стриповац

стриптиз *х.* стриптиз

стриптизета *ж.* стриптизета

стрићи -ижем **1. а)** *(косу, вуну и сл. - шишати)* штригац/стригац; **б)** *(сећи нокте, гране)* штригац/стригац; орезовац; **2.** *(мицати)*

кивац, штригац/стригац; **магарац стриже ушима** маґарец штрига з ухами; ◊ **стрижено-кошено** *нар.* нє так, алє так *(гоч то исте)*

стрићи се -ижем се штригац ше/стригац ше

стрихнин *х. мед., хем.* стрихнин

стриц *х.* **1.** *(очев брат сину)* бачи, *беш.* стрико; **2.** *(старији мушкарац)* бачи

стрицкати -ам **1.** *(сецкати маказама)* штригац/стригац; **2.** *(грицкати)* кусац

стричак -чка *х.* **1.** *бот.* ґордон, *коц.* ґордонь (Carduus); **2.** *зоол. оп.* **попац**

стричевић *х. (брат од стрица)* братняк

стричићна *ж.* шестриніца

стричков -а -о: ~ **шарењак** *зоол.* ґордонов мотиль (Pyrameis cardui)

стрк *х. и* **стрка** *ж. (дотрчавање са свих страна)* збегованє; збегнуце; *(јурњава, метеж)* беганє, бегачка, беганїна; гура

стркати -рчем *оп.* **стрчати[2]**

стркати се -рчем се *оп.* **стрчати се**

стркач *х. покр. (кукурузовина)* кукуричанка

стрљати -ам *оп.* **стрти**

стрљати се -ам се *оп.* **стрти се**

стрм -а -о **1.** прикри; ~ **брдо** прикри брег; **2.** *фиґ. (о човеку)* оштри, строги

стрмац -мца *х.* прикри бок брега, прикрина

стрмекнути (се) -нем (се) **1.** *(пасти стрмоглавце)* спаднуц на главу; зґурбитац ше; **2.** *(на кога - јако напасти)* скочиц на дакого, барз нападнуц (на) дакого

стрмен[1] *ж. оп.* **стрмина**

стрмен[2] *х. (стремен)* стремено

стрмен[3] *и* **стрменит** -а -о *оп.* **стрм (1)**

стрмина *ж.* **1. а)** прикрина, прикросц, прикра страна брега; **б)** *(падина, низбрдица)* падина; **2.** *(стрмост)* прикросц

стрмке -мака *ж. мн.* порвазок, порващок *(за вязанє мещка за пенєжи)*

стрмни -а -о: **стрмно жито** *аґр.* сцернянкова житарка *(житарка з хторей ше достава мука за хлєб)*

стрмнина *ж. оп.* **стрмна жита**

стрмо *присл.* прикро

стрмовит -а -о барз прикри

стрмоглāв[1] *и* **стрмоглав** -а -о **а)** *(који пада главачке)* хтори пада на главу; ~ **пад** паданє на главу; **б)** *(који брзо тече - о води): ~* **поток** швидки поток

стрмоглāв[2] *присл. оп.* **стрмоглавце**

стрмоглавити -им **1.** *(бацити некога стрмоглавце)* руциц дакого на главу; **2.** *оп.* **стрмоглавити се (а, б)**

стрмоглавити се -им се **а)** *(пасти главачке)* спаднуц на главу; спаднуц до препасци (глїбини и под.); **б)** *(скочити главачке)* скочиц на главу; скочиц до препасци (глїбини и под.)

стрмоглавице *и* **стрмоглавке** *присл. оп.* **стрмоглавце**

стрмоглављати се -ам се *и* **стрмоглављивати се** -љујем се *нєзак. и част. ґу* **стрмоглавити се**

стрмоглавце *присл.* **1. а)** *(главачке)* на главу; **скочи** ~ скочел на главу; **б)** *(равно доле)* просто долу; **2.** *фиґ.* **а)** *(наопако)* наспак, зло; **све ја пошло** ~ шицко пошло наспак; **б)** *(нагло, брзо)* нагло, одразу; швидко; ~ **пасти у беду** нагло спаднуц до биди

стрмоглед *х. бот.* смутна (жалосна) верба

стрмором *присл.: ~* **окренути** *(наопако, наглавце окренути)* обрациц горебздом (горе ногами); обрациц наспак; ~ **срушити** *(уништити)* розваляц, знїчтожиц *(до фундамента)*

стрмост *ж.* прикросц

стрн *х.* **1.** *(житна стабљика; сламка)* слама; сламка; **2.** *оп.* **стрњиште**; **3.** *оп.* **стрмно жито**

стрнадица *ж. зоол.* **а)** просарка; овсарка; **б)** *мн.* просарки, овсарки (Emberiza); ◊ **обична** ~ звичайна просарка (Emberiza citeinella); **вртна** ~ заградова просарка (Emberiza hortulana); ~ **остругаш** просарка острожкар (Calcarius lapponicus)

стрник *х.,* **стрника** *ж. и* **стрниште** *с. оп.* **стрњиште**

стрнокос *х.* **1.** *оп.* **стрњиште**; **2.** *(остаци житних стабљика и класја на стрњишту)* ограбки

стрњак *х.* **1.** *оп.* **стрњиште; 2.** *оп.* **стрн (1)**

стрње *с. зб.* слама

стрњик *х. и* **стрњика** *ж. оп.* **стрњиште**

стрњина *ж.* кукуричанка; кукурица

стрњиште *с.* сцернянка, сцерень *ж.*

стровалити -им **1. а)** *(бацити доле, сурвати)* руциц *або* (з)дрилїц долу; ~ **стену у провалију** здрилїц скалу до бездни; **б)** *(срушити)* звалїц; преврациц; **в)** *(нехатно спустити са себе терет)* руциц, шпуриц, труфнуц; **2.** *(збацити, свргнути са власти)* зруциц, звалїц

стровалити се -им се **1. а)** *(сурвати се)* руциц ше *або* спаднуц з висоти; **б)** *(преврнути се)* преврациц ше, виврациц ше; звалїц ше; **г)** *(пасти, срушити се свом тежином)*: **дође уморан и стровали се на кревет** пришол

вистати и звалєл ше яки є чежки на посцель; **2.** *фиґ. (сручити се на кога, снаћи)* знайсц, прициснуц, посцигнуц

стровањивати (се) -њујем (се) *нєзак. и част. ґу* **стровалити (се)**

строво *с. покр.* громада *(з древа опаданей овоци и под.)*

строг -а -о **1.** строги; оштри; ~ **наставник** строги наставнїк; ~ **дијета** строга диєта; **строге речи** строги (оштри) слова; ~ **наредба** строги (оштри) розказ; **2. а)** *(који се испољава јаким интензитетом):* ~ **зима** тварда (оштра) жима; **б)** *(који је јако изражених обриса):* **строге хридине** оштри скали; **3.** *(прави, тачан)* строги; правдиви; **строги центар** строги центер; ~ **реалност** правдива реалносц

строго *присл.* **1.** строго; оштро; **поступао је** ~ поступал строго; **2.** *(тачмо)* строго; точно; ~ **се придржавао упутства** строго ше притримовал упутства; **3.** *(у целини)* строго, у цалосци, подполно; ~ **католички (православни итд.) народ** строго католїцки (православни итд.) народ; ◊ ~ **поверљиво** строго поверлїво; ~ **узев**[**ши**] бешедуюци точно (правдиво)

строгост *и* **строгоћа** *ж.* строгосц; оштросц

строј[1] *х.* **1. а)** машина; **парни** ~ парна машина; **б)** апарат; **електрични** ~ електрични апарат; **2.** *воєн.* строй; **стати у** ~ стануц до строю; **3.** *фиґ.* система, систем; ушоренє; **друштвени** ~ друштвене ушоренє; **4.** *(телесни склоп)* состав, структура; ◊ **избацити из строја** вируциц зоз строю; **паклени** ~ пекельна машина

строј[2] *х.* чечносц за квашенє скори *(намочена зомлєта дубова лупа)*

стројан -јна -јно *(наочит, леп)* шумни, красни; складни

стројар *х.* **1.** *(машинац)* машинєц, машинист[а]; **2.** *оп.* **стројач (1)**

стројарница *ж.* машинарнїца, машинарня

стројарски -а -о машински; **стројарски факултет** машински факултет

стројарство *с.* машинство

стројач *х.* **1.** *(штављач, кожар)* кушнїр; **2.** *оп.* **штројач**

стројачки -а -о кушнїрски

стројев -а -о: **стројеви корак** стройови крочай; ~ **пушка** *оп.* **стројница**

стројитељ *х. поет. (творац)* творитель, творец

стројити[1] -им *(постројавати)* постройовац

стројити[2] -им *(штавити)* квашиц *одн.* вирабяц скору; **2.** *оп.* **штројити**

стројити се -им се постройовац ше

стројни -а -о **1.** машински; **2.** *(четни)* стройови, четни; ◊ ~ **пушка** *воєн. оп.* **стројница**

стројница *ж.* машинска пушка, машинка, автомат

стројност *ж.* краса, складносц

стројобравар *х.* машински шлосер

стројовођа *х. (машиновођа)* машинист[а]

стројописачица *ж.* дактилоґрафка

строка *ж. вет.* **1.** овчи храсти; **2.** бобкастосц, спачерсценосц *(при швиньох)*

стром *х. заст. (стабло)* стебло

строница *ж. (сламно уже)* слам[н]яништранґ (паньваш)

стронциј[**ум**] *х. хем.* стронций, стронциюм

строп *х. (плафон)* повала; ◊ **до стропа** *(врло много; врло висок)* до повали

стропотати -поћем *оп.* **штропотати**

стропоштавати се -ам се *нєзак. и част. ґу* **стропоштати се**

стропоштати се -ам се **а)** *(пасти са треском, љоснути)* спаднуц (зваліц ше) зоз трещаньом (з треском); здрузґац ше; бухнуц; злопоциц; **б)** *(о човеку)* спаднуц, зваліц ше *(з цалу чежину)*; бухнуц; скляґац ше; **јако уморан, он се стропошта на столицу** барз вистати, вон ше звалєл яки є чежки (вон ше скляґал) на карсцель

строфа *ж. лит.* строфа

строфичан -чна -чно строфови, строфични

строшити -им **1.** *(измрвити)* потрушиц; ~ **хлеб** потрушиц хлєб; **2. а)** *(новац)* потрошиц; розронтовац, розруцац; **б)** *(време)* страциц; **3.** *(исцрпсти)* вичерпац; ~ **снагу** вичерпац моц; **4.** *(уништити)* знїщиц, знїчтожиц, упрепасциц

стрпавати (се) -ам (се) *нєзак. и част. ґу* **стрпати (се)**

стрпати -ам **1.** *(потрпати)* стрепац; зруцац; ~ **све ствари у један џак** стрепац шицки ствари до єдного меха; **2.** *(у што - сместити)* змесциц; руциц; заврец; ~ **у затвор** руциц до гарешту; ~ **кога у самицу** заврец дакого до самици; **3.** *(убацити, турити на брзину)* вохпац; штуриц; стрепац; ~ **цео комад хлеба у уста** вохпац цали фалат хлєба до устох; ~ **у џеп** штуриц до кишенки; ◊ ~ **кога у лудачку кошуљу** преглашиц дакого за шалєного

стрпати се -ам се **1.** *(натрпати се, сабити се)* поцискац ше, похпац ше; збиц ше; **потрпали су се сви у једну собицу** збили ше шицки до єдней хижочки; **2. а)** *(сручити*

се, скљокати се) спаднуц; **б)** *(бацити се)* руциц ше

стрпељив -а -о *оп.* **стрпљив**

стрпети -пим *(отрпети)* вицерпиц; поцерпиц; витримац

стрпети се -пим се *(имати стрпљења)* сцерпиц ше

стрпљење *с.* сцерпенє, сцерпезлївосц, сцерпеносц

стрпљив -а -о **1.** *(трпељив)* сцерпезлїви, сцерпени, *заст.* церпезлїви; **2.** *(истрајан; упоран)* сцерпезлїви, витирвали; упарти; ~ **истраживање** сцерпезлїве виглєдованє; **3.** *(који је испуњен стрпљењем - о очима, срцу и сл.)* сцерпезлїви, полни сцерпезлївосци (сцерпеня)

стрпљиво *присл.* сцерпезлїво, сцерпено, *заст.* церпезлїво

стрпљивост *ж.* сцерпезлївосц, сцерпеносц, *заст.* церпезлївосц

стрти стрем *и* старем **1.** *(тарући скинути, отрти)* зотрец; очухац; **2.** *(трењем иситинити)* потрец; потлучиц

струг *х.* **1.** *(блања, ренде)* гобель; **2.** *(машина за обраду метала)* токарка, *беш.* струг; **3.** *(стругарски сто)* токарски стол, варштак; **4. а)** гарчкарске колєсо *(на хторим гарчкар окончує свою роботу)*; **б)** *(млински камен)* [млїнски] камень; **5.** *(треница)* тарло

струга *ж.* **1. а)** *(пролаз на огради)* капурка, дзверка; **б)** *(ограђено место за овце)* торина; **2.** корито горского потока; **3.** *бот.* *(купина)* чернїци (Rubus fruticosus)

стругање *с.* **1.** < **стругати**; **2.** *метал.* точенє

стругалица *ж. оп.* **турпија**

стругаоница *ж. оп.* **пилана**

стругар *х.* токар

стругара *ж. оп.* **пилана**

стругарница *ж.* токарня

стругарски -а -о токарски

стругарство *с.* токарство

стругати -ужем **1. а)** *(скидати неравнине)* стругац; ~ **ражањ** стругац рожень; **б)** *(радити на стругу)* точиц; **в)** *(блањати)* гобльовац; **2. а)** *(чистити)* чисциц; ~ **кромпир** чисциц кромплї; ~ **рибу** чисциц рибу; **б)** *(гулити)* здзерац; ~ **кожу** здзерац скору; **3.** *(трљањем чистити)* чухац; **4. а)** *(резати пилом)* пилїц, резац; **б)** *(треницом ситнити)* трец; ~ **роткву** трец ретхву; **5.** *(оштро дувати):* **ветар струже** моцни (жимни, печаци) витор дує; **6.** *(о што, по чему)* **а)** *(грепсти)* драпац; **пас струже ноктима по вратима** пес драпе з нохцами по дзверох; **б)** *(трти се, трљати се)* трец ше, чухац ше; **в)** *(вући ноге по поду)***:** ~ **ногама** цагац ноги; **7.** *(о црвима)* точиц; **8.** *фиг.* **а)** *(журно ићи*; *бежати)* швидко исц, бежац; рипац, миґац; ◊ **роткве (ти, теби) стругане!** *беш.* ослу и брус! купак! брилу! нє будзе (нє було) нїч!

стругати се -уже чухац ше

стругач *х.* **1.** токар; **2. а)** *метал.* *(ручни алат)* струганїк; **б)** *(турпија)* ресельов

стругнути -нем **1.** *(о што, по чему)* зачухнуц; застругнуц; задрапнуц; зарипац; зашкрабнуц; **2. а)** *(журно побећи)* чмиґнуц, миґнуц, спарац; **б)** *(кришом побећи)* покрадзме сцекнуц, умкнуц; **3. а)** *(нагло се покренути)* нагло ше рушиц; розбегнуц ше; **б)** *(склизнути)* зошлїзнуц ше

струготина *ж. звич. мн.* триски

стружница *ж.* **1.** токарски стол, варштак; **2.** *оп.* **пилана**

стружњак *х.* жохтар *(до хторого ше доя овци)*

струја *ж.* **1.** струя; **Голфска** ~ Ґолфска струя; **наизменична** ~ *ел.* вименкова струя; **либерална** ~ *пол.* либерална струя; **2.** *(млаз)* млаз, шик, струя; ◊ **пливати против струје** дуц процив витру, плївац процив води

струјање *с.* струянє, струєнє; ~ **ваздуха** струянє воздуху

струјати -ји *и* **струјити** -ји **1. а)** *(о води)* струяц *(през.* струї), струїц *(през.* струї); круциц ше; моцно *одн.* швидко чечиц; **водени токови струје** водово цеки струя; **вода струји, још не ври** вода ше круци, ище нє вре; **потоци струје** потоки швидко чечу; **б)** *(о ваздуху)* струяц, струїц, цагац; **ваздух струји** воздух струї (цага); **ветар све јаче струји** витор вше баржей цага; **2.** *фиг.* **а)** *(о звуку, мирису и сл.)* шириц ше; **гласине струје** гласи ше ширя; **б)** *(о осећа-њима)* струїц, струяц; чечиц; розлївац ше

струјни -а -о струйни, струйов[и]; ~ **круг** струйни (струйов) круг; ◊ **струјни сугласници** *фон.* фрикативни консонанти

струјоказ *х.* струйоказ *(указовач швидкосци и напряму струї у морю и рикох)*

струјомер *х.* струйомер

струк *х.* **1. а)** *(стабљика)* стеблочко, стебелко; ~ **маслачка** стебелко лампащика; **б)** ~ **кукуруза** кукуричанка; **в)** *(биљка са луковицом)* цибулькар; **г)** *(расад)* пресада; **2. а)** *(стас)* фиґура; рост; **висок** ~ високи рост; **б)** *(најужи део трупа)* пас; дрик; **в)** *(стезник)* мидер, пас; **г)** *(део рамена)***:** ~ **рамена** часц плєцох медзи лопатку и

ključну косцу; **3.** *оп.* **парангал**; ◊ **одело (хаљина) на** ~ шмата (сукня) коло пасу (дрику)

струка *ж.* **1. а)** *(област, грана науке)* фах; **б)** *(занимање)* фах, професия; **в)** *(врста, категорија)* файта, катеґория; **2. а)** *(један од уплетених делова ужета и сл.)* губка; **б)** батог *(виплєцени з трох губкох)*; **3.** *(ниска, огрлица)* пацерки; **4.** *етн.* **а)** струка *(фалат платна хтори ше ноши прейґ плєца и служи як заруцовач и як плахитка)*; **б)** пас; **5.** *(део лотре сељачких кола)* дручок

струковни -а -о фахови; ~ **организација** фахова орґанизация

струковњак *х. оп.* **стручњак**

структура *ж.* структура

структуралан -лна -лно структурални; ~ **лингвистика** структурална линґвистика

структурализам *х.* структурализ[е]м

структуралист[**а**] *х.* структуралист[а]

структуралистички -а -о структуралистични

структурни -а -о структурни

струлити -им з[о]гнїц

струма *ж. мед.* струма

струна *ж.* **1.** *(жица музичког инструмента)* струна; **2.** длугока шерсц *(на коньским хвосце, гриви и под.)*; **3.** *мед. нар.* болї (корчи) у бруху *(хтори ше доставаю од скаканя або ношеня чежкей терхи)*; ◊ **бити као напета** ~ буц барз напнути (напарти); **у криве струне ударити** почац бешедовац о дачим цо нєприкладне (цо нє на месце)

струнар *х. (мутавџија)* ремеселнїк хтори прави покровци и под. зоз шерсци; покровцар

струнити -им **1.** *(отрести)* отресц, стресц; **2.** *оп.* **струнити се (3)**

струнити се -им се **1.** *(пасти, спустити се наниже)* спаднуц; **2.** достац болї (корчи) у бруху *(од скаканя або ношеня чежкого)*; **4.** *покр. (полудети)* пошалїц, похибиц

струнути -нем *(иструнути)* з[о]гнїц

струњавица *ж.* торба з кожей шерсци

струња[1] *ж. оп.* **струна (2)**

струња[2] *х. оп.* **струнар**

струњак *х. оп.* **струна (3)**

струњача *ж.* **1.** *спорт.* струняча; **2.** слам[н]яча *(виполнєна зоз шерсцу, волну, сламу або морску траву)*

струњивати (се) -њујем (се) *нєзак. и част. ґу* **струнити (се)**

струсити -им **1.** *(отрести)* отресц, стресц; **2.** *(искапити)* вихилїц

стручак -чка *х. дем.* (< **струк (1. а)** стеблочко, стебелко; ~ **цвећа** квиток *(зоз стеблочком)*

стручан -чна -чно фахови; **стручни испит** фахови испит; ~ **спрема** фахова приготовка

стручно *присл.* фахово

стручност *ж.* фаховосц

стручњак *х.* фаховец, *беш.* фахман

стручњачки -а -о*:* ~ **опис** фахови опис; ~ **самоувереност** самопрешвеченосц фаховца

стручњаштво *с.* **1.** фаховосц; **2.** *зб.* фаховци

стрцати -ам **а)** *(штрцати)* пирскац; **б)** *(прскати под притиском)* пирскац; чвиркац; лєтац; **камичци стрцају испод коњских копита** каменьче лєта спод коньских копитох

стрчати[1] -чим **1.** *(штрчати)* стирчац/стирчиц; **2.** *фиґ. (истицати се)* визначовац ше

стрчати[2] -чим *(трчећи сићи)* збегнуц, бегцом зисц

стрчати се -чим се *(трчећи скупити се)* збегнуц ше

стрш[1] *х. покр. (петељка грозда беу бобица)* чутак

стрш[2] *х. оп.* **стршљен**

стршав -а -о хтори стирчи, стирчаци

стршати -шим *(стрчати)* стирчац/стирчиц

стршен *х. оп.* **стршљен**

стршити -им *оп.* **стршати**

стршица *ж. оп.* **вилина коса**

стршљен *х. зоол.* шершень (Vespa crabro)

стуб 1. слуп; **кућа са стубовима** хижа зоз слупами; ~ **друштва** *фиґ.* слуп дружтва; **телеграфски** ~ телеґрафски слуп, телеґраф; ~ **дима** слуп диму; **2.** груби конар *(як єден з главних конарох древа цо виходзи зоз стебла)*; ◊ **Волтин** ~ *физ.* Волтов слуп; **живин** ~ *физ.* слуп живого срибла; **за (на) срамни** ~ **привезати (приковати)** положиц (привязац) ґу слупу ганьби; **кичмени** ~ *анат.* похребцинова осовина, похребцина; **стајати као** ~ стац як слуп; **Херкул**[**ес**]**ови стубови** Геркулово слупи

стуба *ж.* **1.** *(степеник)* ґарадича; **2.** *(лестве)* драбина, драбинка; ◊ **помичне стубе** рухоми ґарадичи

стубаст -а -о слупасти

стубац -пца *х.* **1.** *дем.* слупок, слупчок; **2.** *(колона штампаног текста)* слупчок

стубина *ж. ауґм.* слуписко

стубић *х.* **1.** *оп.* **стубац (1)**; **2.** *бот.* шия, шийка (Stylus)

стубиште *с. оп.* **степениште**

стублина *ж.* **1. а)** дзираве стебло *(през хторе чури вода зоз жридла або на воденїцово*

колєсо); **б)** *(ограда око бунара)* паланки; **2.** *техн.* стублина
стубни -а -о слупов[и]; ~ **бушилица** слупова вартачка
стуга *ж. (мука, мучност)* млосц
стуглина *ж. покр. оп.* **стублина (1. а)**
студ *ж. и х. поет. оп.* **студен**[1]
студан -дна -дно *оп.* **студен**[2]
студен[1] *ж.* **1. а)** *(хладноћа)* жима; **завладала силна** ~ запановала велька жима, почало буц барз жимно; **б)** *(нижа температура воде, ваздуха и сл.)* швижосц; ~ **кладенца** швижосц жридла; **2.** *(осеЋање језе)* мраз по целу; пупенци, гуше цело; ~ **му пође по леђима** мраз му прешол по хрибце; **3.** *фиґ. (равнодушност, хладноћа)* жимносц, хладносц
студен[2] -ена -ено **1.** *(врло хладан)* барз жимни, барз хладни, *заст.* студзени; ~ **зима** барз жимна жима; **2.** *фиґ.* жимни, хладни; ~ **строгост** жимна строгосц
студенац -нца *х. (извор)* жридло
студени -нога *х.* новембер
студеника *ж. у атрибутскей служби (студена):* **вода** ~ жимна вода; **стена** ~ жимна скала
студенити -и хладзиц; **ова мисао га је студенила** од тей думки по нїм преходзел мраз
студеница *ж. оп.* **студеника**
студено *присл. (хладно)* жимно, хладно
студеност *ж. (хладноћа)* жимносц, хладносц
студент *х.* студент
студентарија *ж. зб. з презриву ниянсу* студенти, *беш.* студентария
студентић *х. пей.* студентчок
студентица *и* **студенткиња** *ж.* студентка; студент
студентски -а -о студентски
студети студи *(постајати студено):* **зима је близу, студи** жима блїзко, почина буц жимно; **вечерњи поветарац је студио** вечарши витрик поставал жимнєйши
студиј *х.* **1.** *оп.* **студија (3); 2.** преучованє, студиранє
студија *ж.* **1.** *(научни рад)* студия; **2.** *оп.* **студиј (2)**; **3.** *мн.* студиї; **за време студија** под час студийох
студијски -а -о студийни, студийски; ~ **група** студийна ґрупа
студио *х.* студио
студиозан -зна -зно студиозни
студиозност *ж.* студиозносц
студирати -ам студирац
стуживати се -жујем се *нєзак. и част. ґу* **стужити се**
стужити се -им се **1.** *(постати тужан)* зармуциц ше, засмуциц ше, розжалосциц ше; **2.** *безос.* **а)** *(осетити муку у желуцу)*: **стужило му се** пришло му нєдобре, почало ше му вякац
стукати -ам *оном.* цурикац воли *або* конї *(кричаци* "сту"*)*
стукнути -нем I. *прех.* цурикнуц *(коня, вола)***;** II. *нєпрех.* **а)** *(коракнути назад)* крочиц назадок; **б)** *(узмакнути натрашке или у страну од страха, изненађења)* цурикнуц ше, цофнуц ше; поцагнуц ше; **он отвори врата и стукну** вон отворел дзвери и цурикнул ше; **пролете камион, а коњи стукнуше у страну** пребегнул камион, а конї ше поцагли набок; **в)** *(одступити, повући се)* одступиц, поцагнуц ше; **непријатељ стукну** нєприятель ше поцаг
ступ *х. оп.* **стуб (1)**; ◊ **до ступа дотерати, на** ~ **отпремити** *(дотерати, отпремити до губилишта, на вешала)* одогнац (послац и под.) на катовиско *одн.* шибенїцу
ступа[1] *ж.* **1.** *(аван)* ступка, аван; **2.** *(бућкалица)* збущок; **3.** *оп.* **ваљалица; 4.** преса; **5.** *(трлица)* церлїца
ступа[2] *ж. покр. (кучине)* клоче
ступај *х. (притисак ноге при ходању, корак)* крочєнє; крачанє; крочай, крок
ступањ -пња *х.* **1.** *оп.* **степен; 2.** *оп.* **ступај;** ◊ ~ **по** ~ поступно, поступнє; ~ **поређења** *грам.* ступень поровнованя
ступање *с.* ступанє; ~ **закона на снагу** ступанє закона на моц; ~ **у службу** ступанє до служби
ступањски -а -о: ~ **мрежа** *ґеоґр.* ступньова мрежа
ступаст -а -о *оп.* **стубаст**
ступати[1] -ам **1.** *(ваљати сукно у ступи)* збивац, роляц; **2.** *(тући, туцати у ступи)* тлучиц
ступати[2] ступам **1.** *нєзак. и част. ґу* **ступити**[1]**;** **2.** *воєн. (корачати у маршу)* ступац, маршир[ов]ац
ступац -пца *х.* **1.** *дем.* слупчок, слупок**; 2.** *(стуб)* слуп; **3.** *оп.* **стобор (2); 4. а)** *(на запрежним колима)* льовч; **б)** *(на саоницама)* кланїца
ступидан -дна -дно ступидни
ступити[1] ступим **1. а)** *(стати ногом, коракнути)* ступиц, крочиц; войсц; **б)** *(коме, чему)* присц, приблїжиц ше; **ступи де ближе** придз-лє блїжей; **в)** *(са чега)* зисц; **ступи с камена** зишол з каменя; **г)** *(пред*

кога) висц, ступиц; **морао је** ~ **пред комисију** мушел висц пред комисию; **2.** *зоз применовнїком* у **а)** *(ући у састав нечега)* войсц, ступиц; ~ **у неку партију** войсц до даєдней партиї; **б)** *(почети вршити неку радњу одн. постати њен учесник):* ~ **у акцију (у дејство)** ступиц до акциї; ~ **у везу (додир, контакт)** ступиц до контакту (вязи), повязац ше; ~ **у преговоре** почац зоз прегварками; ~ **у свађу** почац ше вадзиц; ~ **у службу** ступиц до сужби; ◊ ~ **на престо** ступиц на престол; ~ **на снагу** ступиц на моц; ~ **у брак** ступиц до малженства

ступити[2] ступим *(учинити тупим)* витупиц, затупиц

ступић *х. дем.* слупчок

ступица[1] *ж.* **1.** *(клопка)* мачка; ступка; замка; долїна, дзира *(за лапанє векших животиньох);* **2.** *оп.* **ступа**[1] **(1, 2); 3.** *покр. (затворска просторија)* гарешт; ◊ **намамити кога у ступицу, поставити (подметнути, спремити) коме ступицу** привесц дакого до нєприємного положеня, порихтац дакому шильку (галов), викопац дакому долїк; **пасти (улетети) у ступицу** влапиц ше (убегнуц и под.) до шильки (галова), упаднуц до долїка

ступица[2] *ж. дем. од* **ступа**[1]

ступњевати -њујем ступньовац

ступњевит -а -о *оп.* **степенаст**

стура *ж. бот. (рогоз)* дикинь

стурати (се) -ам (се) *нєзак. и част. од* **стурити (се)**

стурац -рца чутка з кукурици з лїсцом

стурити -им *(збацити)* здрилїц; зруциц

стурити се -им се *(нагурати се)* нацискац ше, нахпац ше, надриляц ше

стући стучем *(истуцати)* потлучиц; розтлучиц, розбиц; ◊ ~ **коме рогове** викруциц (оламац) дакому роги

стући се стучем *(ударити се)* вдериц ше; потлучиц ше

стуха *ж. и* **стухаћ** *х. празн.* зли лєсови дух *(хтори страши людзох и приноши нєщесце)*

стуцати -ам *оп.* **стући (1, 2)**

стуштавати (се) -ам (се) *нєзак. и част. ґу* **стуштити (се)**

стуштен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **стуштити (се); 2.** *(намргођен)* нахмурени, хмурни, хмурави

стуштити -им **1.** *(обрве)* нахмуриц; **2.** *оп.* **стуштити се (3)**

стуштити се -им се **1.** *(покрити се црним облацима)* похмариц ше, зацмиц ше; **2.** *(набрати чело и обрве)* нахмуриц ше; **3.** *(јурнути)* розбегнуц ше

су[1] *х.* су *(дробни францускі пенєж)*

су[2] *прим. оп.* **са**

суб- *(пред нєдзвонкима консонантами* суп-) *преф. зоз значеньом "тот цо под дачим, у дачим, коло дачого"* суб-

субаша *х.* **1.** *ист.* **а)** *(помоћник баше)* субаша; **б)** *(управник имања)* ишпан; **2.** *(чувар поља)* польочувар, поляр

субаштиник *х.* сонашлїднїк

субвенција *ж.* субвенция

субвенционирати -ам *и* **субвенционисати** -ишем субвенционовац

субверзиван -вна, -вно субверзивни; ~ **елеменат** субверзивни елемент

субверзивност *и* **субверзија** *ж.* субверзивносц, субверзия

субел, субеласт -а -о *и* **субео** -ла -ло *(беличаст)* билкасти

субеседник *х.* собешеднїк

субеседница *ж.* собешеднїца

субјек[а]т *х.* субєкт

субјек[а]тни *и* **субјекатски** -а -о субєктни, субєктов[и]; ~ **реченица** субєктово виречєнє

субјективан -вна -вно субєктивни; ~ **суд** субєктивни суд

субјективно *присл.* субєктивно

субјективност *ж.* субєктивносц

сублимат *х. хем.* сублимат

сублимација *х. хем.* сублимация

сублимирати -ам *и* **сублимисати** -ишем *зак. и нєзак.* сублимовац

суборац *х.* соборец

субординација *ж. (потчињавање; потчињеност)* субординация

субординирати -ам *зак. и нєзак. (потчинити/потчињавати)* субординовац

субота *ж.* собота; ◊ *церкв.:* **Велика** ~ Велька собота; **Лазарева** ~ Лазарова собота

суботар *х.* соботар

Суботичанин *х.* Суботичан, Соботичан

суботички -а -о суботицки, соботицки

суботни -а -о *и* **суботњи** -а -е соботов[и]

субочице *присл. (са стране)* з боку

субполаран -рна, рно субполарни; **субполарни појас** *ґеоґр.* субполарни пояс

субрат *х. оп.* **сабрат**

сув -а -о **1.** сухи; ~ **лето** сухе лєто; ~ **хлеб** сухи хлєб; **2.** *(мршав)* сухи, худи; **3.** *фиґ. (хладан, безосећајан)* сухи, жимни, безчувствительни; **4. а)** *(без икакве примесе)* чисти, сухи; ~ **злато** чисте злато; **б)** *(сам, једини)* чисти,

сам; **то он ради из суве сујете** вон то роби пре чисту суєту; ◊ **и суво и сирово** шицок маєток *(и рухоми и нєрухоми);* **наћи се на сувом** *(наћи се у великој непријатности)* найсц ше у маку (у прикросци); ~ **болест** *нар. мед. (туберкулоза)* сухоти, *заст.* єфтика; ~ **кашаљ** *мед.* сухи кашель; ~ **олуја** *мет.* суха буря; ~ **храна** сухе єдзенє; ~ **штета** *(прави губитак)* права чкода; ~ **грло имати, сувог грла бити** буц барз смиядни; ~ **купање** *(свлачење ради претреса)* сухе купанє

сувад *ж. зб. (суво грање)* сухи конари; сухари

сувaја *ж.* **1.** *оп.* **сувача**; **2.** поток хтори ше швидко висушує

сувар *ж. и х. зб. оп.* **сувад**

суварак -рка **1.** *(сува грана)* сухи конар *одн.* конарчок; сухар; **2. а)** *(суво грожђе)* сухе грозно; **б)** вино зоз сухого грозна, суварак; **3. а)** сухи колачик; **б)** *оп.* **двопек**

суварје *с. зб. (суво грање)* сухи конари *одн.* конарчки; сухари

суват *ж. и х.* горске пасовиско *(хторе ше нє коши, одн. хторе служи лєм за пашу)*

суватка *ж. оп.* **суварак (1)**

сувача *ж. (млин)* сувач *х.*

сувачак -чка -чко сушки

сувачар *х. (власник суваче)* млїнар, минар

сувезник *х. оп.* **спрежник (1)**

сувенир *х.* сувенир

сувењав -а -о скоро цалком спрети, полуспрети

суверен[1] -а -о суверени; ~ **држава** суверена держава

суверен *х.* суверен

суверенитет *х.* суверенитет

суверено *присл.* суверено

сувисао -сла -сло лоґично повязани, когерентни

сувислост *ж.* лоґична повязаносц, кохерентносц

сувица *ж. покр.* сухе грозно *(варене у морскей води, а вец осушене)*

сувишак -шка **1. а)** *(вишак, остатак)* звишок, остаток; ~ **пшенице ће се извести** звишок жита ше вивеже; **б)** *(оно што није нужно)* звишок; **2.** барз вельке (превельке) количество дачого; **претерана дабљина узрокована је сувишком хране** прейґмирна тлустосц спричинєна з превельким количеством єдзеня; **за све паре је купио месо, нека буде и сувишка** за шицки пенєжи купел меса, най будзе и вецей як треба; ◊ **са сувишком, у сувишку** у вельким количестве; ~ [**од**] **зараде** звишок [од] заробку

сувишан -шна -шно **1.** *(прекомеран; превелик)* прейґмирни, понадмирни; превельки; **песника карактерише ~ љубав према народним песмама** поета характеризує прейґмирна любов ґу народним писньом; **он никад нема сувишног времена** вон нїґда нє ма превельо часу; **2.** *(непотребан, излишан)* звишни, нєпотребни; **сувишне речи** звишни слова

сувише *присл.* **1. а)** *(преко мере)* прейґ мири, прейґмирно; **не претеруј ~ у трошењу** нє трош прейґ мири; **б)** *(превише)* барз, пребарз; **немој то узети ~ трагично** нє бер себе то барз траґично; **2.** *(непотребно, излишно)* звишно, нєпотребно; **о томе је ~ говорити** о тим звишно бешедовац; **3.** *покр. (осим тога)* окрем того, попри тим

сувишно *присл. (излишно)* звишно, нєпотребно

сувишност *ж.* **1.** звишносц, нєпотребносц; **2.** *(прекомерност)* прейґмирносц

сувишњи -а -е *оп.* **сувишан**

сувладалац -аоца *и* **сувладар** *х.* совладар

сувлажан -жна -жно *(помало влажан)* (да)кус влажни, влажняви

сувласник *ж.* совласнїк

сувласнички -а -о совласнїцки

сувласништво *с.* совласнїцтво

суво[1] *с.* **1.** *(копно)* суха жем, копно; сухе; **2.** суха слама, сухе лїсце и под. за сцелєнє под статок; **3.** *у присловнїцкей функциї, инстр. (сувим путем)* по сухим; **путовати сувим** путовац по сухим

суво[2] *присл.* **1.** *(без воде)* сухо; на сухо; **2.** *фиґ.* **а)** *(оштро)* сухо, оштро; **одговори он ~** одвитовал вон оштро; **б)** *(хладно)* сухо, жимно, ровнодушно; **в)** *(непристрасно)* нєпристрасно, обєктивно; **4.** *(без примесе другог)* чисто; **лагао сам ~** чисто сом циґанєл; **5.** *(површно)* поверхово; ~ **проучавати нешто** поверхово виучовац дацо

суводо[**л**] *х.* безводна, суха долїна *(хтора достава воду лєм од дижджу або шнїгу)*

сувозач *х.* совожач

сувоземац -мца *х.* сухожемец

сувоземни *и* **сувоземски** -а -о сухожемни; ~ **животиња** сухожемна животиня

сувозид *х.*, **сувозидина** *и* **сувозидица** *ж.* камени мур будовани без малтеру

сувомеђа *и* **сувомеђина** *ж.* **1.** *оп.* **сувозид; 2.** хижа вибудована з каменя без малтеру

сувомеснат -а -о сухомеснати, сухомесови

сувомразан -зна -зно *(који је са мразом а без снега):* ~ **време** мрази без шнїгу, мразова хвиля

сувомразица *ж. (голомразица)* мраз (мрази) без шнїгу

сувоњав -а -о **1.** *(мршуљав)* дакус сухи (худи); сушки, худки; **2.** *(кржљав)* шаплави, сухи

сувопаран -рна -рно строго урядови, сухи, сухопарни

сувопарност *ж.* строга урядовосц, сухосц, сухопарносц

сувота *ж.* **1.** *(сувоћа)* сухосц, сухота; **2.** *(суво време)* суха хвиля, сухо; **3. а)** *(суво место)* сухе место, сухе; **спавати у сувоти** спац на сухим; **б)** шопа; [селянска] хижа; **4.** *оп.* **суво[1] (1)**

сувоћа *ж.* **1.** *оп.* **сувота (1); 2.** *фиґ. оп.* **сувопарност**

сувратак -тка превврацена часц облєчива *або* обуї; ґалєр

сувратити -им **1.** *(заврнути, посувратити)* викасац, закасац; скруциц, закруциц; **2.** *(отерати, вратити назад)* одогнац; вигнац; врациц назад, наврациц; **пас је сувратио стоку из детелине** пес вигнал (наврацел) статок зоз бетелїни

сувраћати -ам **1.** *(завртати)* викасовац, закасовац; скруцовац, закруцовац; **2.** *(терати, враћати назад)* одганяц; виганяц; врацац назад, наврацац

сувремен -а -о *оп.* **савремен**

сувременик *х. оп.* **савременик**

сuврсник *х.* **1.** *(вршњак)* парняк; *заст.* ровешнїк/ровеснїк; ровень *ж.*; **2.** припаднїк истей файти

сврст *ж.* **а)** *оп.* **сврста; б)** *(који одговара некоме по годинама, вредности, пар)* пара; **није он твоја** ~ вон тебе нє пара, вон нє ґу тебе

сврста *ж. (подгрупа)* подґрупа, подкласа, подфайта

сувцат -а -о: **сув (сух)** ~ сухи сухучки

сугерирати -ам *и* **сугерисати** -ишем *зак. и нєзак.* суґеровац

сугестибилан -лна -лно суґестибилни

сугестиван -вна -вно суґестивни

сугестивност *ж.* суґестивносц

сугестија *ж.* суґестия

сугласан -сна -сно **1.** *оп.* **сагласан; 2.** *ґрам.* консонантни

сугласити (се) -им (се) *оп.* **сагласити (се)**

сугласје *с. оп.* **сагласје**

сугласник *х. фон.* консонант

сугласнички -а -о консонантни, консонантски

суглув *и* **суглух** -а -о дакус глухи

суговорник *х.* собешеднїк

суградица *ж. (ситан град)* крупи; дробни каменєц (ляд)

суграђанин *х.* сограждан

суграђанка *ж.* согражданка

сугреб *х. празн.*: **нагазити (стати) на** [**пасји**] ~ нагло ше похориц; достац швербячку, храсти и под.

сугуб -а -о *заст. (двострук)* двойнїсти; два раз векши (моцнєйши и под.)

суд[1] *х.* **1.** *(мишљење, оцена)* суд, оцена, оцинка; **дати** ~ **о нечему** дац суд о дачим; **2.** суд; **окружни** ~ окружни суд; **другостепени** ~ другоступньови суд; **синтетички** ~ *лоґ.* синтетични суд; **3. а)** судска розправа, претрес, суд; **добио је судом свој део** висудзел (достал зоз судом) своюю часц; **б)** *(осуда, пресуда)* осуда, пресуда; **в)** *(оцењивачки орган)* жири; ◊ **бити под судом** буц под судом; **божји** ~ **1.** Божи суд; **2.** *ист. оп.* **мазија (2); дисциплински** ~ дисциплински суд; **последњи (страшни, стравични)** ~ *рлґ.* Страшни суд; **преки** ~ нагли суд; **соломонски (саломонски)** ~ соломонски суд; ~ **судити** строго осудзиц дакого; ~ **части**, **часни** ~ суд чесци

суд[2] *х.* **1.** судзина; **прати суде** помивац судзину; **крвни судови** кревово судзини; **2. а)** *(буре, каца)* гордов; **б)** *(мали чамац, чун)* мали чамец, чамчик; ◊ **спојени (спојни) судови** *физ. оп. при* **посуда; чиме се нови** ~ **први пут напуни, тиме целога века и мирише** *фиґ.* перши упечатки найтирвацши

Суданац -нца *х.* Суданєц

судански -а -о судански

судар **1.** *(удар једног тела о друго)* збице; збиванє; **2.** *(сукоб у борби)* зраженє, битка

сударати се -ам се **1.** збивац ше; тукац ше; стлукац ше; **2.** *(о погледима)* стретац ше; **3.** *(сукобљавати се)* зражовац ше

сударити -им збиц; вдериц з єдним до другого

сударити се -им се **1.** збиц ше; тукнуц ше; стлучиц ше; **2.** *(о погледима)* стретнуц ше; **3.** *(сукобити се)* зражиц ше

судац суца *х.* судия; ◊ **нека му (им) је бог** ~ , **бог ми (им)** ~ **био** най му (им) бог судзи

судачки -а -о судийски, судийни; судийов; ~ **кадар** судийски кадер; ~ **самовоља** судийска (судийова) самоволя

судба *ж. оп.* **судбина**

судбени -а -о *оп.* **судски**

судбено *присл.* прейґ суду

судбина *ж.* судьба, *нар. заст.* доля; ◊ **иронија судбине** ирония судьби; **запечатити коме (чију) судбину** запечатовац дакому (дачию) судьбу; **помирити се са судбином, предати (препустити) се судбини** помириц ше зоз судьбу, препущиц ше судьби, препущиц ше на бога; **прст судбине** судзене - нє обидзене, так судзене; **читати судбину** читац судьбу *(зоз длані, жґриду кафи итд.)*

судбински -а -о **а)** *(који се односи на судбину)* судьбови, дольови; **б)** *оп.* **судбоносан; в)** *(злослутан)* злонагадуюци, зловисни; **г)** хтори приноши зло (нєщесце); ◊ ~ **трагедија** *лит.* судьбова траґедия

судбоносан -сна -сно **1.** *(који одређује даљи ток)* судьбоносни, судьбови; ~ **тренутак** судьбоносна хвилька; **2.** *(фаталан)* хтори приноши нєщесце, фатални; **брза вожња постаје судбоноснија** швидке воженє постава фаталнєйше

суделовати -лујем *(узимати учешће)* участвовац, брац учасц

судеоник *х.* **1.** *(саучесник)* соучаснїк; **2.** тот хтори ма часц у дачим

судеоништво *с.* *(саучесништво)* соучасніцтво, соучаствованє, соучасц

судија 1. *х.* *(судац)* судия; **2.** *ж.* судска власц; **после рата дошла је друга** ~ по войни пришла друга судска власц; ◊ **ја ћу му бити** ~ я му пресудзим, я му будзем судия; **настаће и наша** ~ придзе и наша власц

судијин -а -о судийов

судијски -а -о судийски, судийни; судийов; ~ **испит** судийски испит; ~ **одговорност** судийска (судийова) одвичательносц

судилиште *с.* *(место суђења)* судзилїще

судиља *ж.* **1.** *празн. оп.* **суђаје; 2. а)** *(она која суди)* судия; **б)** *(ум)* розум, моц розсудзованя

судиница *ж. оп.* **судиња (2)**

судиња *ж.* **1.** *(која суди, оцењује)* судзачка, судия; **2.** судийова жена

судионик *х. оп.* **судеоник**

судионица *ж. оп.* **судница**

судити -им **1. а)** *(ценити, закључивати)* заключовац, судзиц; **ако је по зори ~ , биће леп дан** кед же мож по рану заключовац (судзиц), будзе красни дзень; **б)** *(држати, сматрати)* тримац, раховац; **ја сам судио да ме тамо не треба** я раховал же ме там нє треба; **2.** *(оцењивати; осуђивати)* судзиц; осудзовац, посудзовац; **3.** *(кога, коме)* **а)** *(у судском поступку)* судзиц; **б)** *(кажњавати)* карац; **4.** *фиґ. (владати над киме)* мац власц, пановац над даким; **још ти ја судим** ище я мам власц над тобу; **5.** *зак. фиґ.* **а)** *(досудити)* досудзиц, пресудзиц; **б)** *часто у форми дїєприкм.:* **није било суђено** нє було судзене; **6.** *спорт.* судзиц; ◊ **нека му (им) бог суди** най му (им) бог судзи; **судећи по чему** *беш.* судзаци по дачим; ~ **од ока** ценїц од ока; ~ **сам себи** забиц ше, зробиц самозабойство

судити се -им се судзиц ше; **суде се годинама** судза ше роками

судић *х. дем.* судзинка; гордовик

судиште *с. оп.* **судница (1, 2)**

судјеловати -лујем *оп.* **суделовати**

судланица *ж.* **1.** *(длан)* длань; **2.** *фиґ.* мала часц дачого, фалаток, гарапаш

судни -а -о *оп.* **судски**

судница *ж.* **1.** судска сала; **2.** *(зграда општинске управе)* валалска хижа; општина

судњи -а -е*:* ~ **дан а)** *рлґ.* Судни дзень; **б)** *фиґ.* судни дзень, суд божи; **до судњег дана** до судного дня, до суду божого

судован -вна -вно: ~ **вино** вино хторе чуц за гордовом *(у хторим ше трима)*

судовњача *ж. анат.* жилнїчка (shorioidea)

судопер *х. оп.* **судопера (2. б)**

судопера *ж.* **1.** *(особа која пере посуђе)* помивачка; помивач; **2. а)** *(крпа за прање суђа)* помиток; **б)** *(део кухињског намештаја)* помивальня, помивачка**; 3.** *фиґ. (прљава женска особа)* люштава, люштошка, льомпа

судржављанин *х.* содержавян

судрнут -а -о *(необуздан, својеглав)* бесни; своєвольни; чудни

судруг *х.* *(друг у заједничком послу)* товариш, пайташ; цимбора

судски -а -о судски; ~ **власт** судска власт; ~ **трошкови** судски трошки; ◊ ~ **медицина** судска медицина

судство *с.* судство

суђаје *х. ж. мн. празн.* судзаї *(существа женского полу хтори новонародзеним дзецом одредзую їх судьбу)*

суђе *с. зб.* **1.** *(кухињско посуђе)* судзина; **2.** *(дрвени судови)* гордови, зварки и под.

суђен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **судити (се)**; **2.** *у меновнїцкей служби, одр.* **а)** *(судбином одређен)* судзени, записани; **тако је било суђено** так було судзене (записане); **б)** *ж. оп.* **суђеница**; **в)** *х. оп.* **суђеник (1)**

суђеник *х.* **1.** судзени (*хлоп хтори зоз судьбу одредзени постац супруг даєдней женскей особи)*; **2.** *(оптуженик)* обтужени, обвинєни

суђеница *ж.* **1.** судзена *(жена хтора зоз судьбу одредзена же би постала дачия супруга)*; **2.** *оп.* **суђаје**

суђење *с.* **1. а)** *дїєсл. мен.* < **судити (се)**; **б)** *правн.* судзенє; **2.** *(судбина)* судьба, доля

суески *и* **суецки** -а -о (< **Суец**) суецки

сужавати -ам зужовац

сужавати се -ам се зужовац ше

сужал *и* **сужалост** *ж. оп.* **сажаљење**

сужан -жна -жно **1. а)** *(засужњен)* залапени, зараброванi; зарабени; **б)** *(који протиче у сужањству):* **сужни дани** днї препровадзени у рабству (гарешту, лаґру); **2.** *у меновнїцкей функциї, одр.* **а)** *х. оп.* **сужањ**; **б)** *ж.* залапена, зараброванa, зарабена; рабиня

сужањ -жња **1.** *(заробљеник)* залапени, зараброванi; зарабени; **2.** *(роб)* раб, *заст.* вязень

сужањски -а -о залапенїцки, зарабенїцки; рабски

сужањство *с.* зарабенїцтво; рабство

сужбати -ам *покр.* **а)** *(комушати)* чисциц (*заст.* лупац) чутки кукурици од лїсца; **б)** *(крунити)* лупац

сужбина *ж. покр. (комушина)* лїсце з чуткох кукурици

суждребна *прикм.* жребна

суждребност *ж.* жребносц

суженост *ж.* зуженосц

сужење *с.* зуженє

сужњевати -њујем **1.** *(бити сужањ)* буц залапени (зараброванi*);* буц зарабени, рабовац; **2.** *фиґ. (живети у потпуној зависности)* рабовац

сужњи -а -о *поет. (ропски)* рабски

сужњик *х. оп.* **сужањ**

сужњица *ж.* **1.** *(тамница, затвор)* цемнїца, гарешт; **2.** *(заробљеница)* залапена, зараброванa; зарабена

суза *ж.* **1.** слиза; **2.** *звич. у мн.* слизи, плач; **кроз сузе** през плач; **3.** *(врло мала количина течности)* (да)кус, кущик, гарапаш; **дај ми сузу воде** дай ми кущик води; **4.** *фиґ.* **а)** *(мила особа)* мили; мила; **сузо моја** мила моя; **б)** *у виразу:* **сиротињска** ~ *(бедно, јадно створење)* сиротка; ◊ **грцати (гушити се, купати се и сл.) у сузама** гикац плачуци, давиц ше у слизох; **до суза нас је гануло (тронуло, ражалостило и сл.)** аж до плачу (слизох) нас рушело, аж да зме ше розплакали; **до суза довести кога** розплакац дакого; **до суза смејати се, кикотати се** реготац ше, барз ше шмеяц; **долина суза** долїна слизох (плачу); **земља суза** *мит.* жем слизох; **измамити (натерати) некоме сузу из ока** розплакац дакого; **крваве сузе** *оп. при.* **крвав; крокодилске сузе** *оп. при.* **крокодилски; лак је на сузи** мегкого є шерца, швидко (такой) заплаче; **Маријине сузе, сузе мајке божије** *бот.* Марийово слизи (Briza media); **осушити (отрти) коме сузе** поцешиц дакого у биди (нєщесцу); **смејати се испод суза** шмеяц ше кед ше дакому плаче; **тврд на сузи** буц тварди, нє заплакац так швидко (лєгко); **чист као** ~ чисти як слиза, чистучки чисти

сузав -а -о **1.** *(уплакан, пун суза)* виплакани, уплакани, у слизох; **2.** влажни, мокри

сузавац -вца *х.* слизни (слизови) ґаз

сузам *х. оп.* **сезам**

сузан -зна -зно **1.** полни слизох, виплакани, уплакани; обляти зоз слизами; **сузне очи** виплакани очи, очи полни слизох; ~ **лице** твар облята зоз слизами, виплакана твар; **2. а)** *(који изазива сузе)* жалосни, смутни; ~ **писмо** жалосне писмо; **б)** *(о погледу, гласу)* жалосни, смутни, плачни, плачуци; **сузним гласом** з плачним гласом; **3.** *одр. (који лучи сузе):* **сузне жлезде** слизово шлїжнїки; ◊ ~ **гљива** *бот.* слизова печарка (Merulius lacrimans); ~ **долина** *оп.* **долина суза** *при* **суза; сузне бомбе** слизни (слизово) бомби; **сузне кости** слизово косци (lacrimalia)

сузбијати -ам **1. а)** *(напад - одбијати)* одбивац; **б)** побивац *(дачийо думанє, предклад и под.)*; спроцивйовац ше *(дачийому думаню, предкладу и под.)*; **2. а)** *(живин стуб и сл. наниже)* збивац; **б)** *(епидемију и сл. - ограничавати; савлађивати)* збивац, зоперац; звладовац; **в)** (*осећаје)* поцисковац; прикривац; **3.** *(некога у намери и сл. - осујећивати, спречавати)* зоперац, онєможлївйовац

сузбити -ијем **1. а)** *(одбити)* одбиц; ~ **напад** одбиц напад; **б)** побиц *(дачийо думанє, предклад и под.)*; спроцивиц ше *(дачийому думаню, предкладу и под.)*; **2. а)** збиц; ~ **живин стуб на ниже** збиц слуп живого стрибла на нїжей; **б)** *(ограничити; савладати)* збиц, зопрец; звладац; ~ **епидемију** зопрец епидемию; **в)** (*осећаје)* поциснуц; прикриц; **3.** *(осујетити, спречити)* зопрец, онєможлївиц; **покушао је да га сузбије у његовој намери** пробовал го зопрец у його намири

сузвук *х. оп.* **сазвук**

суздржавати -ам **1.** *(заустављати)* затримовац, застановяц, застановйовац; **2.** *(спречавати)* застановяц, застановйовац, затримовац, зоперац
суздржавати се -ам се *(уздржавати се)* стримовац ше
суздржљив -а -о *оп.* **суздржан**
суздржан -а -о **1.** *(уздржан)* стримани; **2.** *(смирен, умерен)* змирени
суздржано *присл.* стримано; стримуюци ше
суздржаност *ж.* стриманосц
суздржати -жим **1.** *(зауставити; задржати)* затримац; застановиц; ~ **дисање** застановиц диханє; **2.** *(спречити да се нешто учини)* застановиц, затримац, зопрец; **нешто ме је суздржало** цошка ме застановело
суздржати се -жим се *(уздржати се)* стримац ше; стирвац ше
суздржљив *и* **зуздржљив** -а -о хтори ше зна (може) стримац**;** стримани
суздржљивост *ж.* стриманосц
сузити[1] -им **1.** *(плакати)* плакац; ляц слизи; **2.** *фиґ.* **а)** *(испуштати капи сока)* шлїжиц; **б)** *(прекривати се капљицама влаге, маглицом)* орошовац ше, ошиковац ше; *(капати - о свећи, чесми)* капкац; **в)** *(о киши)* попадовац, рошиц; **3.** *фиґ. (о звездама)* трепециц
сузити[2] сузим **1.** *(учинити уским или ужим)* зужиц; ~ **одело** зужиц шмати; **2.** *(ограничити)* огранїчиц, зужиц; ~ **нечију власт** огранїчиц дачию власц
сузити се -им се **1.** зужиц ше; **2.** зменшац ше; **3.** *фиґ. (ограничити се)* огранїчиц ше, зужиц ше
сузица *ж.* **а)** *дем*. слизочка; **б)** *бот.* слизочка (Melica uniflora)
сузница *ж. анат. (сузна кесица)* слизов мещок (saccus lacrimalis)
сузно *присл.* зоз слизами у очох, плачуци; зоз плачним гласом
сузнути -нем пущиц слизу
сузњача *ж. анат. (сузна кост)* слизова косц
суиграч *х.* собавяч
сујевера *ж. оп.* **сујеверје**
сујеверан -рна -рно празновирни, суєверни
сујеверац -рца празновирни, суєверни
сујеверје *с.* празновирє, суєверє
сујеверност *с.* празновирносц, суєверносц
сујета *ж.* суєта; пиха
сујетан -тна -тно суєтни
сујетник *х.* суєтни [чловек]
сујетност *ж.* суєтносц

сујма *ж. покр.* **1.** *(бојазан, страх)* страх; обаванє; ~ **ме је** боїм ше; **2.** *оп.* **сумња**
сукало *с. ткац.* шпуляр
суканац -нца *х.* покровец *(зоз грубого збиваного волняного платна)*
сукати сучем I. *прех.* **1. а)** *(завијати, упредати)* сукац; ~ **памук** сукац памук; **б)** *(намотавати)* круциц, накруцац; **2. а)** *(цигарету, дуван)* скруцовац, круциц, шулькац; **б)** *(одећу - посувраћати)* закасовац; викасовац; **в)** *(бркове)* круциц, закруцац; **3. а)** *(сувише пити)* жрец, льоґдац; **б)** *(пушити испуштајући густе димове)* джмариц; II. *нєпрех. (снажно избијати - о диму, пламену)* бухац; гарнуц ше; ◊ ~ **некоме конопац** исц (ходзиц) дакому о главу
сукладан -дна -дно *(сагласан)* согласни, идентични
суклата *ж. и х. (неспретна приглупа особа)* нєлапшни, нєсхопни; трупак, фильков
сукљај *х.* вибухнуце, бухнуце
сукљати -ам **1.** *(снажно избијати, куљати)* бухац, вибуховац; гарнуц ше; **из димњака сукља густи дим** з комина ше гарнє густи дим; **2.** *(ићи попут бујице)* гарнуц ше
сукнар *х.* сукнар
сукнара *ж.* сукнарня
сукнарство *с.* сукнарство
сукнен -а -о сукнов[и], направени зоз грубого збиваного волняного платна
сукно *с.* **1.** сукно, грубе збиване волняне платно; **2.** *(тканина)* платно; **3.** *(одело, хаљина)* шмата
сукнути -нем **1.** *(снажно избити, покуљати)* бухнуц, вибухнуц; почац ше гарнуц; **сукну пламен из цеви** вибухнул пламень зоз циви; **2. а)** *(јурнути)* розбегнуц ше; руциц ше; **б)** *(напасти)* нападнуц; **3.** *(нагло се појавити)* нараз ше зявиц, почац, настац; **сукну олујина** нараз почала буря; **4.** *(мач - брзо извући)* вицагнуц
сукња *ж.* **1.** сукня; **2.** *фиґ.* **а)** *(женска особа)* сукня, жена; **б)** *оп.* **стрина (3); ◊ он је под сукњом, он се држи сукње** *фам. (он се у свему покорава жени)* його жена ноши калап, вон ше трима жени за сукню, вон под папучу; **трчати за** [**сваком**] **сукњом** бегац (бежац) за [кажду] сукню
сукњара *ж. франт.* **а)** *(човек са женским особинама)* сукня, жена; **б)** *оп.* **сукњарош**
сукњарош *х.* *(женскар)* фраєркош
сукњетина *ж. ауґм. и пей.* сукнїска

сукњица *ж.* **1.** *дем.* сукньочка, сукенка; **2. купаћа** ~ купаци костим; ◊ **извући се из сукњице** *(постати момак)* постац леґинь, залеґиньчиц ше

сукњичица *ж. дем. оп.* **сукњица (1)**

сукоб *х.* **1. а)** *(спор, свађа)* зраженє; звада; **б)** *(оружани судар)* зраженє

сукобити -им **1.** *(срести)* стретнуц дакого, стретнуц ше з даким; **2.** *(довести у сукоб)* зражиц; скванчиц

сукобити се -им се **1.** *(сусрести се)* стретнуц ше; **на вратима се сукобих с њим** на дзверох сом ше стретнул з нїм; **погледи нам се сукобише** попатрунки ше нам стретли; **2. а)** *(доћи у сукоб)* зражиц ше; **б)** *(завадити се)* повадзиц ше, зражиц ше

сукобиште *с.* место зраженя

сукобљавати -љујем **1.** *(сретати)* стретац дакого, стратац ше з даким; **2.** *(доводити у сукоб)* зражовац; скваччовац

сукобљавати се -љујем се **1.** *(сусретати се)* стретац ше; **2. а)** *(долазити у сукоб)* зражовац ше; **б)** *(свађати се)* вадзиц ше, зражовац ше

сукобљеност *ж.* зраженосц

сукрадљивац *ж.* сокрадош, соучаснїк у крадзи

сукрвав -а -о помишани з креву

сукрвица *ж.* гной (оток) з креву

сукрвичав -а -о *и* **сукрвичан** -чна -чно *(умрљан сукрвицом)* од креви

сукрвник *х.* соучаснїк у забойству

сукривац -вца *х.* совиновнїк

сукроман -мна -мно *(лични; приватни)* особни; приватни

сукрупица *ж. оп.* **суградица**

суктати -кћем *и* -ктим **1.** *оп.* **сукљати (1); 2.** *(скакати)* скакац, вискаковац; руцац ше

сукцесиван -вна -вно сукцесивни

сукцесија *ж.* сукцесия

сулајисати -ишем розмасциц, поровнац малтер на составох *(при мурованю)*

сулица *ж. (копље)* копия

сулoжник *х.* **1.** *(мушкарац који живи с туђом женом)* цудзоложнїк, любовнїк; **2.** *(онај који живи с неким у соби)* соквартельош

сулoжница *ж.* цудзоложнїца, любовнїца

сулoжништво *с.* цудзоложство

султан *х.* султан

султана *ж. оп.* **султанија; 2.** султана *(украс од пиря; турска женска шмата)*

султанат *х.* султанат

султанија *ж.* **а)** султанова жена; **б)** султанова дзивка

султаница *и* **султанка** *ж. оп.* **султанија (а)**

султански -а -о султански; султанов

султанство *с. оп.* **султанат**

сулуд -а -о **1.** *(помало луд, луцкаст)* дакус хибни, дакус нє як треба; надурнїсти, дурнїсти, дуркнути; **2. а)** *(лишен разумног садржаја)*: **дође му сулуда помисао** пришла му дакус шалєна думка; ~ **поступак** дакус шалєни (дурнїсти) поступок; **б)** *(неразборит)* нєрозумни, нєроздумани; шалєни; ~ **упорност** нєрозумна (шалєна) упартосц; **3.** *(јогунаст)* твардоглави

сулуда *х. и ж. (луцкаста, будаласта особа)* дакус хибни, дакус нє як треба, (на)дурнїсти; дурак, дурґов; шалєняк

сулудан -дна -дно *и* **сулудаст** -а -о *оп.* **сулуд**

сулудица *ж. (будалаштина)* дурнота

сулудник *и* **сулудњак** *х. оп.* **сулуда**

сулудо *присл.* **1.** *(као сулуд)* дакус хибно, дакус нє як треба, (на)дурнїсто; як хибни, як шалєни; ~ **се понаша** справує ше дакус нє як треба; **он** ~ **повиче** вон скричал як шалєни; **2.** *(махнито; страсно)* шалєно

сулудост *ж.* хибносц, шалєносц; (на)дурнїстосц; дурносц

сулунар *и* **сулундар** *х. (чунак пећи)* цива, гурка

сулфат *х. хем.* сулфат

сулфатни -а -о сулфатни, сулфатов; ~ **минерали** сулфатни минерали

сулфид *х. хем.* сулфид

сулфидни -а -о сулфидни, сулфидов

сулфит *х. хем.* сулфит

сулфокиселине *ж. мн. хем.* сулфоквашнїни

сулц *х.* **1.** *(пиктије)* студзенїна; **2.** *оп.* **желе**

суљав -а -о *(клизав)* шлїзки, шлїзкаци

суљати -ам **1.** *(отискивати да клизи)* спущовац, цагац; зошлїзковац, зошмиковац; **2.** *оп.* **сукљати**

суљати се -ам се *(спуштати се клизећи)* зошлїзковац ше, шлїзкац ше; зошмиковац ше, шмикац ше; спущовац ше

суљнути -нем **1.** *(отиснути да клизи)* зошлїзнуц; зошмикнуц; спущиц, сцагнуц; **2.** *оп.* **сукнути**

суљнути се -нем се зошлїзнуц ше; зошмикнуц ше; спущиц ше

сума *ж.* **1.** *(збрoj) мат.* сума, собир; **2. а)** *(свота новца)* сума; **б)** *(скуп)* вкупносц, сума; **3.** *оп.* **суштина; 4.** *покр. (врста)* файта; ◊ **од суме** *покр. (насумице)* намислом; **у суми** у ґлобалу, вкупно, сумарно

сумавати -вам *и* -ајем *нєзак. и част. ґу* **сумати (1)**

сумаглица *ж. (лака магла)* ридка молга, молгочка

сумагличав -а -о *и* **сумагличан** -чна -чно прекрити (обвити) з ридку молгу (з молгочку)

сумакнути се -нем се *оп.* **умаћи**

суманит -а -о *оп.* **суманут**

суманут -а -о **1. а)** *(скоро луд)* скоро шалєни (хибни, похибени); **јурну као** ~ розбегнул ше як шалєни; **б)** *оп.* **сулуд (2); 2.** *(који изазива језу, страховит)* страхотни, ужасни; шалєни*;* ~ **помрчина** страхотна цмота; ~ **ветар дува** витор дує як шалєни

сумануто *присл.* як шалєни (хибни, похибени); шалєно, хибно; ~ **јури** бежи як шалєни

суманутост *ж.* шалєносц, шалєнство, хибносц, похибеносц

сумара *ж. оп.* **спарина**

сумарак -рка *х. оп.* **сумрак**

сумаран -рна -рно сумарни

сумарен *х. оп.* **подморница**

сумарно *присл.* сумарно

сумати -ам *покр.* **1.** *(наумити)* надумац, ришиц, одлучиц; **2.** *(сићи с ума)* зисц з розума, похибиц, пошаліц, подуриц

сумах *х. оп.* **руј (1)**

сумахнит *и* **сумахнут** -а -о *оп* **суманут**

сумацна *прикм., лєм у ж. роду (о мачки)* котна

сумеђа *ж.* заєднїцка меджа, граніца

сумеса *ж.* **а)** *оп.* **примеса; б)** *оп.* **смеса**

сумештанин *х. (суграђаним)* сограждан; совалалчан

сумилост *ж. оп.* **самилост**

суминути -нем *покр. (заобићи, проћи мимо кога)* обисц, заобисц, обкеровац; прейсц коло дакого *або* дачого; **моле се да их сумине ово зло** модля ше же би их обишло тото зло

сумирати -ам *зак. и нєзак.* сумир[ов]ац

сумитице *присл.* лєжац єден коло другого так же би єдному ноги були там дзе другому глава

сумица *ж.* мала сума, сумочка

сумице *присл. (насумице)* намислом

сумишљеник *х. оп.* **истомишљеник**

сумлак -а -о *(мало млак)* дакус лїтни; дакус цепли, цепляви

сумлачити -им *(смлачити)* зліциц; дакус зограц

сумња *ж.* **1.** *(неверица, двојба)* подозривосц, сумня, нєдоверлївосц, нєдовирлївосц, *рид.* сумнїв; **изразили су сумњу у његове способности** виражели подозривосц (нєдовирлївосц) ґу його способносцом; **2.** *(домишљање на основу вероватности)* подозривосц, сумня; **сумња паде на придошлицу** подозривосц спадла на нового; ◊ **без** [**сваке**] **сумње, ван (изван) сумње, нема сумње** нєт сумнї (сумнїву), без сумнї (сунїву); **бити под сумњом** буц под подозривосцу (сумню)

сумњалачки -а -о **а)** хтори виражує подозривосц (сумню); **б)** *оп.* **сумњичав**

сумњалица *х. и ж.* тот цо часто сумня; нєдоверлїви, нєдовирлїви; **познат је као** ~ познати є по тим же вше дацо сумня

сумњалички -а -о *оп.* **сумњалачки**

сумњало *х. и с. оп.* **сумњалица**

сумњати -ам **1. а)** *(имати сумњу у истинитост нечега)* сумняц; нє вериц; **сумњам да је тако било** сумням (нє верим) же так було; **б)** *(немати поверења у некога)* нє мац довирия до дакого *або* дачого, буц нєдоверлїви (нєдовирлїви) ґу дакому *або* дачому; ~ **у нечије способности** нє мац довирия до дачиїх способносцох; **2.** *(на кога - помишљати на некога као кривца)* сумняц; думац; **сумњали су на њу** сумняли на ню

сумњив -а -о **1.** *(који изазива сумњу у себе)* подозриви, сумнїви; ~ **лице** подозрива особа; ~ **морал** подозриви (сумнїви) морал; **2.** хтори виражує подозривосц (сумню); нєдоверлїви, нєдовирлїви; ~ **поглед** попатрунок хтори виражує подозривосц; нєдоверлїви попатрунок

сумњивац -вца *х.* подозриви, сумнїви

сумњиво *присл.* подозриво, сумнїво; нєдоверлїво, нєдовирлїво

сумњивост *ж.* подозривосц, сумнївосц; нєдоверлївосц, нєдовирлївосц

сумњица *ж. дем.* мала подозривосц, сумньочка

сумњичав -а -о нєдоверлїви, нєдовирлїви, нєдоверююци

сумњичавац -вца *и* **сумњичавко** *х. оп.* **сумњалица**

сумњичаво *присл.* з подозривосцу, зоз сумню; нєдоверлїво, нєдовирлїво

сумњичити -им *(излагати сумњи, износити сумњу)* виношиц подозривосц (сумню), сумняц; буц нєдоверлїви (нєдовирлїви); **све их је сумњичила да су издајници** за шицких гуторела же су єй подозриви як зраднїки

сумор *х.* **1.** *(потпуна тишина)* подполна цихосц; ~ **летње ноћи** подполна цихосц лєтней ноци; **2. а)** *(тмурно расположење,*

суморност) нєвеселосц, смутносц; **б)** *(жалост, туга)* жалосц, смуток, зармуток

суморан -рна -рно **1. а)** *(невесео, тужан)* нєвесели, смутни, жалосни; **суморне очи** смутни очи**; суморни људи** нєвесели людзе; **б)** *(мучан)* чежко подношлїви; барз нєприємни, нєлагодни; чежки, мучни; ~ **соба** барз нєприємна хижа; ~ **живот** чежки живот; **2.** *(о дану, времену)* хмарни, цми; **3.** *(штур, слаб)* слаби; ~ **светлост** слаба шветлосц

суморно *присл. (тужно, сетно)* нєвесело, смутно/смутнє, жалосно/жалошнє

суморност *ж.* нєвеселосц, смутносц

сумпор *х. хем.* сумпор

сумпораст -а -о сумпорасти; сумпорови

сумпорача *ж.* **1.** *(шибица)* ширка; **2.** вулкан *(хтори вируцує сумпорводонїк и сумпорни ґази)*

сумпордиоксид *х. хем.* сумпордиоксид

сумпорисати -ишем *и* **сумпорити** -им **1.** сумпоровац, пирскац зоз сумпоровим працком; **2.** аншлаґовац, дезинфиковац зоз сумпорову пару

сумпорни -а -о сумпорни, сумпоров[и]; ◊ ~ **киселина** *хем.* сумпорна квашнїна

сумпоров -а -о сумпоров

сумпороводик *и* **сумпороводоник** *х. хем.* сумпорводонїк

сумпороводоничан -чна -чно сумпорводонїчни, сумпорводонїков

сумпороугљеник *и* **сумпороугљик** *х. хем.* сумпоруглєнїк

сумрак *х. и* **сумрака** *ж.* **1.** змерк, змерканє; змеркнуце; **бледи** ~ бляди змерк; ~ **света** *фиґ.* змерк (змеркнуце) швета; ~ **се хвата (пада)** змерка ше, почина ше змеркац **2.** *(слаба видност, полумрак)* полуцмота; цмота; **у сумраку старог храма** у полуцмоти старого храму

сумрачавати се -ва се змеркац ше, звечаровац ше

сумрачај -а -о *и* **сумрачак** -чка *(први сумрак)* пред змерком

сумрачан -чна -чно **1. а)** *(полумрачан)* полуцми, цми; ~ **соба** полуцма хижа; **зором, у** ~ **доба** додня, кед ше ище нє цалком розвиднєло; **б)** *(сив, мутан, тмуран)* шиви; мутни; молговити; цми; **сумрачне планине** шиви гори; **2.** *фиґ.* **а)** *(снужден, тужан)* смутни, нєвесели; **б)** *оп.* **туробан; в)** *(мучан, тежак)* чежки; чарни; ~ **час** чежка хвилька; **г)** *(смркнут, зловољан)* нахмурени, злодзечни

сумрачити се -чи се *(смрачити се)* змеркнуц ше

сумрачје *с. оп.* **сумрак**

сумрачно *присл. (тужно; смркнуто)* смутно/смутнє, нєвесело; нахмурено, злодзечно/злодзечнє

сумртав -тва -тво **1.** *(замро, полумртав)* за(у)марти, полумертви; **2.** *фиґ.* **а)** *(о очима, погледу)* безвиразни, нєвиразни; тупи; **б)** *(без знака живота)* безживотни; нєми; **г)** *(о тишини)* подполни; **г)** *(непокретљив)* нєрухоми

сумузга *ж.* шнїг з дижджом и крупами

сумученик *х.* сомученїк

суна *ж.* суна *(исламске преданє: тото цо Мугамед гуторел, препоручовал и под.)*

сународник *х.* сонароднїк

сународница *ж.* сонароднїца

сунаследник *х.* сонашлїднїк

сунашце *с. дем.* слунечко

сунђер *х. (спужва)* шпонджия, шпунджия, губа

сунђераст -а -о шпонджиясти, шпунджиясти, губасти

сунђерић *х. дем.* шпонджийка, шпунджийка, губка

сунет *х.* сунет *(мусымански обряд обрезованя хлопских дзецох)*

сунетити -им *зак. и нєзак.* обризац/обризовац, обрезац/обрезовац *(оп.* **сунет**)

сунетлија *и* **сунеџија** *х.* обризовач, обрезовач (*оп.* **сунет**)

сунит *х.* сунит *(припаднїк найвекшей вирскей заєднїци мусыманох)*

суница *ж. бот.* малина (Rubis idaeus)

суноврāт[1] *х.* **1.** *(стрмоглав пад)* нагли пад; пад на главу; **2.** *(понор)* амбис, бездна

суноврāт[2] *х. бот. оп.* **нарцис**

суноврāт[3] *присл. оп.* **суновратице**

суноврат[4] -а -о *и* **суновратан** -тна -тно **1. а)** хтори нагло пада; хтори пада на главу; ~ **лет птице** нагли лєт птици долу; ~ **река** рика хтора нагло пада *(при високим водопаду и под.)*; ~ **пад** нагли пад, пад на главу *(з височкосци, до бездни)*; **в)** *(о литици, камењу и сл.)* хтори ма вельки прикрини; **суновратне стене** барз прикри скали; **2.** *фиґ.* **а)** *(стреловит)* стреловити, стриловити, барз швидки (нагли); **б)** *(крајње опасан)* барз опасни

суновратити -им **1. а)** *(бацити суновратице)* руциц на главу; руциц *або* (з)дрилїц просто долу; ~ **стену у провалију** дрилїц скалу просто до бездни; **б)** *оп.* **суновратити се; 2.**

~ **очи по некоме** руциц очи одгоре надолу на дакого

суновратити се -им се **1.** *(бацити се или пасти суновратице)* руциц ше, скочиц *або* спаднуц (на главу) *(з велькей висини до бездни и под.)*; **младић се суноврати са високог моста у реку** леґинь скочел з високого моста до рики; **2.** *фиґ. (нагло доспети у какво стање)* нагло западнуц до дачого, нагло ше найсц у дачим

суновратице *и* **суновратке** *присл.* **1.** *(главачке)* на главу; просто долу; **јастреб полети ~ према жртви** ястраб полєцел просто долу ґу жертви; **2.** *фиґ. (нагло, веома брзо)* нагло; барз швидко

суновратно *присл.* **1.** *(безглаво)* як без глави, безглаво; **2.** *оп.* **суновратице**

суновраћати (се) -ам (се) *и* **суновраћивати (се)** -ћујем (се) *нєзак. и част. ґу* **суновратити (се)**

сунути -нем **1. а)** *(јурнути, побећи)* розбегнуц ше; вибегнуц; сцекнуц; фуркнуц; **не рекавши ни збогом, суне кроз врата** нє гварел анї збогом, алє вибегнул на дзвери; **мачка суне низ ходник** мачка сцекла (фуркла) по конку; **б)** *(журно, брзо кренути)* нагло (швидко) [ше] рушиц; **сунуше низ село** швидко ше рушели през валал; **б)** *(излетети)* вилєциц; вифуркнуц; **в)** *(одлетети)* одлєциц; злєциц; **са крова сунуше голубови** зоз закрица злєцели голуби; **2.** *(на кога)* **а)** розбегнуц ше, руциц ше, наваліц на дакого; **сунуше на њега бајонетима** розбегли ше на нього з байонетами; **б)** *(напасти)* нападнуц; **3.** *оп.* **шикнути; 4.** *(нагло се дићи)* нагло ше дзвигнуц, нагло станц; **5.** *(улетети)* улєциц; **у очи му суну земља** до очох му улєцела глїна; **6. а)** *(о чему сипком и растреситом)* нагло ше розсипац; **пиринач суну по земљи** рискаша ше розсипала по жеми; **б)** *(о граду, леду)* почац барз падац; **7.** *(стровалити се)* спаднуц *(до бездни, ярку и под.)*; **8.** *оп.* **сукнути (1); 9. а)** *(пролетети)* прелєциц; **суне метеор небом** прелєцел метеор по нєбе; **б)** *(проширити се - о вести)* розшириц ше; **10. а)** *(о мисли)* блїснуц; нараз ше здогаднуц; нараз присц на розум; **б)** *(о вољи, прохтеву за нечим)* присц; **кад му суне** кед му придзе; **11.** *оп.* **планути; 12.** *(усути)* усипац, насипац; **суну му ракију** насипал му палєнки; **13.** *(мунути)* вдериц, джаґнуц; **суну га у ребра** вдерел го до реброх; **14.** *оп.* **тутнути**

сунути се -нем се *оп.* **сунути (1)**

сунце *с.* **а)** слунко; **б)** *астр.* Слунко; ◊ **да и мене (тебе итд.) ~ огреје** най и мнє (тебе итд.) огреє (швитнє) слунко; **док тече сунца и месеца** *(вечито)* навше, навики; **доћи ће (грануће, синуће) ~ и на (пред) моја (наша итд.) врата** огреє и мнє (нас и под) слунко, швитнє и мнє (нам и под.) слунко; **зубато** ~ зубате слунко; **изаћи на ~ 1.** *(показати се)* указац ше (висц) пред швет (людзох); **2.** *(изаћи из затвора)* висц на шлєбоду, висц зоз гарешту; **изнети на ~** *(обнародовати)* винєсц до явносци, розглашиц; **јасно као ~** цалком (зошицким) ясне; **младо ~** *нар.* час рока кед дзень найкратши; **не видео сутрашњега сунца** най ше на тим месце скаменїм; верабоже; **место под сунцем** место под слунком; **петровачко, петровско (илинско) ~** найвекши горучави, каникула (*коло Петра и Илийох)*; **пре сунца** *(пре свануħа)* додня; **сунца ми!** верабоже; ~ **га огрејало** най будзе щешлїви; най му будзе щешлїво; ~ **му божје (жарко, калајисано)** швет го скарал; **црно му ~ синуло** дожил дацо барз нєприємне; **чекати као озебао ~** чекац як каня дижджу

сунцобран *х.* **1.** амрел од слунка; слункобран; **2.** *(на капи изнад чела)* криса

сунцокрет *х. бот.* слунечнїк (Helianthus annuus)

сунцолик -а -о хтори здабе на слунко, подобни слунку

сунцомер *х. астр.* слункомер

сунчалиште *с.* место за слункованє

сунчан -а -о **1.** *(пун сунца, обасјан сунцем)* слунечни, слунковити; **2.** *фиґ. (весео, радостан)* весели, радосни; ~ **осмех** весели ошмих

сунчани -а -о слунков[и]; ◊ **сунчане бање (купке)** *мед.* слунково купелї; **сунчеве пеге** *астр.* слунково пеги; **Сунчани систем** *астр.* Слункова система; ~ **удар** *мед.* слункови удер; ~ **часовник (сат)** слункова годзина

сунчаник *х. (сунчани сат)* слункова годзина

сунчаница[1] *ж. мед.* слункови удер; **2.** *покр.* файта сухей жеми

сунчаница[2] *ж.* **1.** сноп (пасмо) слункових зарйох у просториї; **2.** *(сунчани сат)* слункова годзина); **3. а)** *оп.* **сунцокрет; б)** *бот.* амрелчок (Lepiota procera); **4.** *зоол.* дунчик (Eupomotis aureus)

сунчаност *ж.* слунечносц, слунковитосц

сунчати -ам слунковац
сунчати се -ам се слунковац ше
Сунчев *и* **сунчев** -а -о Слунков, слунков; **систем** Слункова система; ~ **енергија** слункова (Слункова) енерґия
суњица *ж. покр. (фиока)* фийовка
суображавати -ам *нєзак.и част. ґу* **суобразити**
суобразити -им *оп.* **саобразити**
суовисан -сна -сно созависни
суодговоран -рна -рно соодвичательни
суосећајан -јна -јно сочувствительни
суосећати -ам сочувствовац
суочавати -ам **1.** *(доводити некога очи у очи)* зочовац; **2.** *(опажати, сусретати)* обачовац, збачовац; стретац
суочавати се -ам се зочовац ше; стретац ше
суоченост *ж. и* **суочење** *с.* зоченосц, зоченє
суочити -им **1.** *(довести некога очи у очи)* зочиц; ~ **сведоке** зочиц шведкох; **2.** *(опазити, сусрести)* збачиц, обачиц; стретнуц
суочити се -им се зочиц ше; стретнуц ше
суп[1] *х. покр. риб.* галов *(розцагнути медзи слупами у води)*
суп[2] *х. зоол* **а)** суп; **белоглави** ~ билоглави суп (Gyps fulvus); **смеђи** ~ шиви суп (Vultur monachus); **б)** *мн.* супи (Vulturidae)
супа *ж.* **1.** *(јуха)* юшка, юха; **2.** ценки резанки до юшки
супаран -рна -рно *(тежак задах од устајалости)* нєприємни, чежки, устати
супарник *х.* ривал
супарница *ж.* ривалка
супарнички -а -о ривалски
супарништво *с.* ривалство
супатник *х. оп.* **сапатник**
супе -еа *х.* вечера
супер- *як перша часц зложених словох значи „найвисши, верховни"* супер-
супербензин *х.* супербензин, *беш.* супер
супериоран -рна -рно супериорни
супериорност *ж.* супериорносц
суперлатив *х.* суперлатив; ◊ **иуражавати се о некоме (нечему) у суперлативу** бешедовац о даким (дачим) у суперлативу
супермаркет *х.* супермаркет
суперсила *ж.* суперсила
суперсоничан -чна -чно суперсонични; ~ **бруина** суперсонична швидкосц
суперфосфат *х. хем.* суперфосфат
супијан -а -о *(напола пијан)* дакус пияни, подпити
супин *х. ґрам.* супин
супка *ж. бот.* ключков лїсток, котиледон (cotyledo)
суплеменик *х. оп.* **саплеменик**
суплен[**а**]**т** -нта *х.* суплент *(професорски приправнїк)*
суплентски -а -о суплентски; суплентов
суплесач *х.* сотанєчнїк
суплетив *х. ґрам.* суплетив
суплетиван -вна -вно суплетивни; **суплетивни облици** суплетивни форми
супозиција *ж.* супозиция, предпоставка
супонирати -ам *зак. и нєзак.* супоновац, предпоставиц/предпоставяц
супонити -им *покр.* спраговац *(статок двох особох за даяку роботу)*
супосед *х. оп.* **сапосед**
супоседник *х. оп.* **сапоседник**
супостат[**а**] *х. заст.* процивнїк
супотпис *х. оп.* **сапотпис**
супочинитељ *х.* сопочинитель, совиновнїк
супражица *ж. оп.* **супрашица**
супраконтра *ж. карт.* супраконтра
супрасна *прикм. лєм ж. (о крмачи)* прашна
супрасност *ж.* прашносц
супрашица *и* **супрашка** *ж. покр. (врео пепео)* горуца (печаца) пирня/ґар *(у народним лїкарстве)*
супрот *прим з дат. и ридше з ґен. (насупрот, против)* проци(в); упрекосц; ~ **нечијој вољи** процив дачиєй дзеки
супротан -тна -тно *и* **супротиван** -вна -вно **1.** *оп.* **наспраман (1)**; **2.** *(сасвим различит; који је обрнутог смера)* процивни; ~ **гледиште** процивне становиско; ~ **ветар** процивни витор; **поступок** ~ **закону** поступок процивни закону; **3.** *у меновнїцкей функциї, с. (друго)* процивне; **док се супротно не докаже** док ше процивне нє докаже; ◊ **супротне реченице** *ґрам.* процивни (адверзативни) виреченя; **супротни судови** *лоґ.* процивни (процивсловни, контрадикторни) суди
супротивити се -им се *зак. и нєзак.* **1. а)** *(супротставити се/супротстављати се)* спроцивиц ше/спроцивйовац ше; зопрец ше/сперац ше; **2.** *(бити у супротности, бити друкчији)* процивиц ше дакому (дачому), буц у процивносци спрам дакого (дачого); буц розлични од дакого (дачого)
супротивност *ж. оп.* **супротност**
супротити се -им се *оп.* **супротивити се**
супротно *присл.* **1.** *(противно)* процивно *(дачиєй волї, даякому факту);* **2.** *оп.* **упркос**

супротност *ж.* **1.** *(оштра разлика)* процивносц; **супротности интереса** процивносци интересох; **2.** *фил. (противречност)* процивсловносц, процивносц
супротставити -им спроцивиц, процивставиц; ~ **свој став нечијем** спроцивиц (процивставиц) свойо становиско дачийому
супротставити се -им се *(успротивити се)* спроцивиц ше, процивставиц ше; зопрец ше
супротстављати -ам спроцивйовац; процивставяц
супротстављати се -ам се спроцивйовац ше; процивставяц ше; зоперац ше, сперац ше, проциставац
супротстављеност *ж.* спроцивеносц; процивставеносц
супроћ *прим. покр. оп.* супрот
супроћење *с. (супротстављање)* спроцивйованє, процивенє; сперанє, зоперанє
супрстица *ж. мед. нар. (срасли прсти)* зроснути пальци
супруг *х.* **1.** *(брачни друг)* супруг; **2.** *мн. (брачни другови)* супружнїки
супруга *ж.* супруга
супружански -а -о супружески, малженски
супружанство *с.* супружество, малженство, малженски стан
супружни -а -о *оп.* **супружански**
супружник *х.* супруг, супружнїк
супружнички -а -о супружнїцки, супружески
супрушки -а -о *оп.* **супружански**
супскрибирати -ам *и* **супскибовати** -бујем *зак. и нєзак. (потпис(ив)ати)* субскрибовац
супскрипција *ж.* субскрипция
супстантив *х. ґрам. (именица)* субстантив, меновнїк
супстантивирати (се) -ам (се) *зак. и нєзак.* субстантивовац (ше)
супстанца *и* **супстанција** *ж.* субстанца, субстанция
супстанцијалан -лна -лно субстанциялни
супституирати -ам *и* **супституисати** -ишем *зак. и нєзак.* субституовац
супституција *ж.* субституция
супстрат *х.* субстрат
суптилан -лна -лно субтилни
суптилност *ж.* субтилносц
суптропи *х. мн.* субтропи
суптропски -а -о субтропски; ~ **клима** субтропска клима
супутак -тка пешацка дражка коло главней драги
супутник *х. оп.* **сапутник**
супутовати -тујем путовац вєдно
сур -а -о **1. а)** *(сив, пепељастосив)* шиви; ґаровошиви/пирньовошиви; ~ **камење** шиве каменє; **б)** *(тмуран - о времену)* хмарни, похмарени; **сури дани** хмарни днї; **б)** *(сиров, груб)* сирови, груби; **2.** *(једноличан; суморан)* єднообразни; нєвесели, смутни
сура *ж.* **1.** *(ред, низ)* шор, ряд; **у суру!** до шора!; **2.** *(поглавље курана)* сура
сурадник *х. оп.* **сарадник**
сурадништво *с. и* **сурадња** *ж. оп.* **сарадња**
сурађивати -ђујем *оп.* **сарађивати**
суражица *ж.* жито з ражом
суразмеран -рна -рно *оп.* **сразмеран**
сурац -рца *х.* **1.** шиви конь; **2.** файта грозна
сурвавати -ам **1.** *(рушити у провалију)* валяц; здрильовац, дриляц; **2.** *нєзак. и част. ґу* **сурвати (2, 3)**
сурвавати се -ам се валяц ше, падац *(з лопотом, треском)*
сурвати -ам **1.** *(срушити у провалију)* звалїц; здрилїц; ~ **гомилу камења на пут** здрилїц громаду каменя на драгу; **2.** *(уништити)* знїщиц, знїчтожиц; **3.** *(збацити са власти)* зруциц
сурвати се -ам се **1.** *(срушити се, стропоштати се)* звалїц ше; спаднуц; злопоциц; **2.** *фиґ. (ишчезнути)* щезнуц, скапац, нєстац
сурвина *ж. оп.* **рушевина**
сургун *х. (изгон)* вигнанство, вигнанє; ◊ **учинити ~ кога** вигнац дакого
сургунисати -ишем *(прогнати)* вигнац
сургунлија *х. (изгнаник)* вигнати, вигнанєц
сурдина *ж. муз.* сурдина; ◊ **под (са) сурдином** полугласно, поцихи
сурдома *ж. покр.* сурдома *(файта селянского плаща)*
сурдук *х. и* **сурдулија** *ж. (јаруга, кланац)* яруга; [горска] цеснїна
суревњив -а -о **а)** завидлїви; **б)** любоморни
суревњивац -вца *х.* **а)** завидлїви, завидлївец, завиднїк; **б)** любоморни
суревњивост *ж.* **а)** завидлївосц; **б)** любомора, любоморносц
сурина *ж. зоол.* домашня (звичайна) сова (Athene noctua)
сурка *ж.* сурка *(файта капута)*
сурла *ж. зоол., фиґ.* нозґер, *беш.* сурла
сурлаши *х. мн. зоол.* нозґраше, єлефанти (Proboscidea)
сурлице *ж. мн. (ваљушке, кнедле)* шульканци
сурма *ж. (црнило за обрве)* сурма; ґаридло

суров -а -о **1. а)** *(немилосрдан)* сурови, груби, нємилосердни; ~ **народ** сурови народ; **б)** *(непопустљив)* тварди, упарти; ~ **аскет** тварди аскет; **2. а)** *(онакав каквим га је природа створила)* сирови, сурови; **б)** *(непрерађен)* сирови; ~ **кожа** сирова скора; **в)** *(необрађен - о крају)* сурови, пусти*;* **г)** *(тегобан)* чежки, сурови; ~ **живот** сурови (чежки) живот; **3. а)** *(о зими)* сурови, оштри; **б)** *(о гласу, крику и сл.)* оштри

суровост *ж.* суровосц

сурогат *х.* суроґат

сурогатски -а -о суроґатни, суроґатски

суродица *ж. и х.* дальша родзина

сурутка *ж.* серватка

суручица ж. бот. венчики (Spiraea)

суруџија *ж.* гласнїк/глашнїк *(на коньови)*

сусам *х. бот.* сезам (Sesamum indicum)

сусвојина *ж.* совласнїцтво

сусед *х.* сушед; **први** ~ бочни (перши) сушед; **суседи нам често помажу** сушеди (сушедово) нам часто помагаю

суседа *ж.* сушеда

суседан -дна -дно сушедни, сушедски

суседин -а -о сушедов, сушедзин

суседица *ж.* **1.** *дем.* сушедочка, сушедка; **2.** *оп.* **суседа**

суседов -а -о сушедов

суседовати -ујем буц сушед дакому *або* дачому

суседски -а -о сушедов, сушедски

суседство *с.* **1.** сушедство; **2.** *зб. (суседи)* сушеди, сушедово, сушедство

сусељанин *х.* совалалчан

сусетка *и* **сусеткиња** *ж. оп.* **суседа**

сусјед *х. оп.* **сусед**

суснежан -жна -жно *(покривен суснежицом; пун суснежице):* ~ **пут** драга по хторей попадал диждж зоз шнїгом; **данас је** ~ **дан** нєшка пада диждж зоз шнїгом

суснежица *ж.* диждж зоз шнїгом

сусопственик *х. оп.* **сувласник**

суспендирати -ам *и* **суспендовати** -дујем *зак. и нєзак.* суспендовац

суспензиван -вна -вно суспензивни

суспензија *ж.* суспензия

суспрегнути *и* **суспрећи** -гнем *(зауставити)* застановиц, становиц; ~ **дисање** становиц диханє

суспрегнути се *и* **суспрећи се** -егнем се *(уздржати се)* стримац ше; стирвац ше

суспрезати (се) -ежем (се) *нєзак. и част. ґу* **суспрегнути (се)**

суспрезљив -а -о стримани

сусрести (се) -етнем (се) *и* -етем (се) *оп.* **срести (се)**

сусрет *х. (сретање)* стретнуце; стретанє; **случајан** ~ случайне стретнуце; **код сваког сусрета поздраве се** при каждим стретаню (стретнуцу) поздравкаю себе; **2. а)** *(састанак)* стретнуце, сходзка; **имати** ~ **са нечијим представницима** мац стретнуце з дачиїма представителями; **б)** *(сукоб)* зраже- нє, стретнуце; ◊ **изаћи неком у** ~ помогнуц (помочи) дакому, висц дакому вочи

сусретати (се) -ећем (се) *и* - ам (се) *оп.* **сретати (се)**

сусретљив -а -о *оп.* **предусретљив**

сусретнути (се) -нем (се) *оп.* **срести (се)**

сусрећа *ж.* **1.** *оп.* **сусрет; 2.** *(узајамна срећа)* взаємне щесце

сустав *х.* **1. а)** *(састав)* состав; **б)** *(структура)* структура; **2.** *(систем)* систем[а]

суставан -вна -вно *(систематичан, доследан)* систематични, дошлїдни

суставити -им *(зауставити)* застановиц, становиц

суставити се -им се застановиц ше, становиц ше, стануц

сустављати (се) -ам (се) *нєзак. и част. ґу* **суставити (се)**

суставно *присл.* систематично, дошлїдно

сустајати -јем **а)** *(исцрпљивати се)* [барз] виставац, зуновйовац, витрапйовац ше; **б)** *(онемоћавати)* ослабйовац, слабнуц

сусталица *ж.* хтори швидко вистава

сустало *присл.* вистато, зуновано, витрапено

сустанар *х.* сокзвартельош, собиватель

сустанарка *ж.* сокзвартельошка, собивателька

сустанарски -а -о сокзвартельошски, собивательски

сустао -ала -ало **1.** *дїєприкм.* < **сустати; 2.** *(изнемогао)* [барз] вистати, зуновани, витрапени, страпени

сустати -анем **1.** *(исцрпсти се, заморити се)* [барз] вистац, зуновац, витрапиц ше; **2.** *(онемоћати)* ослабнуц, ослабиц

сустегнути *и* **сустећи** -егнем *(задржати, зауставити)* затримац, застановиц; стримац

сустегнути се *и* **сустећи се** -егнем се *(уздржати се)* стримац ше

сустежљив -а -о стримани

сустезати -ежем затримовац, застановяц; стримовац

сустезати се -ежем се стримовац ше; унїмац ше

сустезљив -а -о *оп.* **сустежљив**

сустигнути *и* **сустићи** -гнем **1.** здогонїц, сцигнуц; **он брзо иде и нећеш моћи да га сустигнеш** вон швидко идзе и нє годзен ши го здогонїц; **2.** *(пристићи, доћи)* присц, сцигнуц
сустигнути се *и* **сустићи се** -игнем се *(стићи један другог):* **отац и син су се сустигли у магли** оцец здогонєл сина у молги; оцец и син ше нашли (зишли) у молги
сустизати -ижем **1.** здоганяц, сциговац; **2.** *(долазити)* приходзиц, сциговац
сустизати се -ижем се *нєзак. и част. ґу* **сустигнути се**
сустићи (се) -игнем (се) *оп.* **сустигнути (се)**
сустицати се -ичем се *(састајати се)* сходзиц ше, зиходзиц ше
сустолник *х.* тот цо шедзи за столом вєдно з даким другим
сустопице *присл.* **а)** *(у стопу)* ступци; **б)** *(једно за другим)* єдно за другим
сустрадалник *х.* сотрапенїк
сустримак -мка *х.* **1.** *(мешанац, крижанац)* крижанєц, мелез; **2.** платно хторе ма предзову основу и памучни уток
сутана *ж. церкв. кат. (мантија)* реверенда
сутарњи -а -е *оп.* **сутрашњи**
сутерен *х.* сутерен
сутеренски -а -о сутеренски
сутеска *ж.* цеснїна *(барз зужена часц ричней долїни)*
сутећи се -ечем се *(скупити се)* зисц ше, зобрац ше, позберац ше
сутицати се -ичем се сходзиц ше, зберац ше
сутјеска *ж. оп.* **сутеска**
сутлија *ж. и* **сутлијаш** ризкаша у млєку, сутлияш
суток *х. и* **сутока** *ж.* злїв *(место дзе ше два рики улїваю єдна до другей)*
сутон *х.* **1. а)** змерк, змерканє; змеркнуце**; б)** *(полумрак)* полуцмота; **јутарњи** ~ ранша полуцмота; **2.** *фиґ. (старост; почетак нестајања)* вечар, звечарованє, змерк; ~ **романтизма** вечар романтизма
сутонити се -и се *безос. оп.* **смркавати се**
сутонски -а -о *и* **сутоњи** -а -е *(који се односи на сутон)*: **сутонска полутмина** полуцмота змерку; **сутонске сенке** цинї у змерку
сутор *х. покр.* перша цмота; перши два ноцни годзини лапаня рибох
сутра[1] *ж. лит.* сутра *(кратки афоризем у индијскей литератури)*
сутра[2] *присл.* **1.** наютре, ютре, наютро, нарано; **дођите** ~ придзце наютре; **2.** *у меновнїцкей služби, с. нєпрем.* **а)** *(сутрашњи дан)* ютрейши дзень, ютре; **где ћу провести своје** ~ дзе препровадзим свой ютрейши дзень (свойо ютре); **б)** *(будућност)* ютре, будучносц; **радимо за боље** ~ робиме за лєпше ютре; ◊ **данас јесмо ~ нисмо** нєшка зме ту, ютре нас нєт; наш вик кратки; **данас-** ~ нєшка-ютре; **од данас до** ~ *оп. при* **данас; од јутра до** ~ *оп. при* **јутро**; [**мало**] **сутра** брус, купак, ослу древену, брилу
сутравече *присл.* ютре (на) вечар; други дзень вечар
сутрадан *присл.* **1.** *(сутра)* други дзень, ютредзень; ~ **ујутру он опет дође** други дзень рано вон заш пришол; **2.** *у меновнїцкей служби, х. (будућност)* будучносц; **то је без сутрадана** то без будучносци
сутрањи *и* **сутрашњи** -а -е ютрейши
сутрашњица *ж.* ютре, ютрейши дзень; будучносц
сутрусан -сна -сно *(мамуран од пијанчења)* вчерайши
сутук *х.* процивотров
сутука *ж.* нагадованє зла; нєщесце, зло
сутура *ж. и х. и* **сутуран** *х. покр. (будала)* дурак, дурбак, дурґов
сућут *ж.* **1.** *оп.* **саосећање; 2.** *(саучешће)* сочувствиє
сућутан -тна -тно **1.** *(који лако осети)* чувствительни; **2.** *(саосећајан)* сочувствительни; сочувствуюци
сућутно *присл. (саосећајно)* сочувствительно; сочувствуюцо
сууредник *х. оп.* **сауредник**
сuученик *х. оп.* **саученик**
суучесник *х. оп.* **саучесник**
суучесништво *с. оп.* **саучесништво**
суучествовати -ствујем *оп.* **саучествовати**
суучешће *с. оп.* **саучешће**
суфара *ж.* суфара *(арабски буквар)*
суфикс *х. линґв.* суфикс
суфинансијер *х.* софинансиєр
суфинансирати *и* **суфинанцирати** -ам *зак. и нєзак.* софинансовац
суфицит *х.* суфицит
суфицитан -тна -тно *и* **суфицитаран** -рна -рно суфицитни, суфицитарни
суфлер *х.* шептач, суфлер
суфлерница *ж.* шептачнїца
суфлирати -ам шептац, суфлир[ов]ац
суфраган *х. церкв. кат.* суфраґан
суфражетка *и* **суфражеткиња** *ж.* суфражетка *(жена-борец за ровноправносц женох)*
сух -а -о *оп.* **сув**

сухар *ж. и х. зб.* **1.** *оп.* **сувад; 2.** *оп.* **двопек**
сухарак -рка *х. оп.* **суварак**
сухо *присл. оп.* **суво**[2]
сухоземац -мца *оп.* **сувоземац**
сухомеснат -а -о *оп.* **сувомеснат**
сухоњав *и* **сухоњаст** -а -о *оп.* **сувоњав**
сухопаран -рна -рно *оп.* **сувопаран**
сухота *ж. оп.* **сувота**
сухотан -тна -тно *оп.* **сувотан**
сухоћа *ж. оп.* **сувоћа**
сучев -а -о судийов
сучевица *и* **сучевка** *ж.* судийова жена
сучелити -им *(суочити)* зочиц
сучелити се -им се **1.** *(срести се)* зочиц ше; стретнуц ше з даким *або* дачим, наисц на дакого *або* дацо; буц (стац, находзиц ше) пред даким; **напољу се сучели са мраком** вонка наишол на цмоту; **гледаоци су се сучелили са необичном сценом** пред патрачами ше одбувала нєзвичайна сцена; **2.** *(срести се у борби)* зочиц ше, зражиц ше
сучелице *присл. (насупрот, преко пута)* наспрам, просто, прейґа од дакого *або* дачого**; у возу је ~ седео непознат човек** у гайзибану наспрам (просто, прейґа од) нього (нас и под.) шедзел нєпознати чловек; **он је ~ са делом које мора да заврши** пред нїм твор хтори муши закончиц
сучелни -а -о хтори наспрам (просто, прейґа од) дакого *або* дачого; чолни; ~ **саставак** чолни составак
сучељавање *с.* **1.** зочованє; **2.** *буд.* чолне дотиканє
сучељавати -ам зочовац
сучељавати се -ам се **1.** *(сретати се)* зочовац ше*;* стретац ше з даким *або* дачим, наиходзиц на дакого *або* дацо; буц (стац, находзиц ше) пред даким *або* дачим; **напољу се сучели са мраком** вонка наишол на цмоту; **гледаоци су се сучелили са необичном сценом** пред патрачами ше одбувала нєзвичайна сцена; **2.** *(сретати се у борби)* зочовац ше, зражовац ше
сучина *ж. (прут)* прут
сучинилац -иоца *х. оп.* **учесник**
сучка *ж. (суха грана)* сухи конар; ◊ **потерати сучку коме** почац преганяц дакого
суџук *х.* **1.** колбаса з овчого меса *або* говедзини; **2.** *(леденица)* цомпля, *рид.* цомпель
суша[1] *ж.* **1.** *(време без кише)* суша; **2.** *(сува земља)* суха жем
суша *и* **суша**[2] *ж. (шупа)* шопа
сушак -шка *х.* сухе грозно
сушан -шна -шно **1. а)** *(без кише)* сухи; ~ **лето** сухе лєто; **та година је била сушна** тот рок бул сухи, тот рок була суша; **б)** *(о плоду и сл.)* нєюшковити, нєсочни; **2.** *(жедан)* сухи, смиядни; ~ **грло** сухе гарло; ◊ ~ **крава** *(крава која не даје млека)* заяловена (ялова) крава
сушањ -шња *х.* **1.** *(суво лишће)* сухе лїсце; **2.** *(шуштање)* сущанє/сущенє, шушотанє**,** шушот
сушаптавати се -ам се *оп.* **сашаптавати се**
сушара *ж.* сушарня, сушальня
сушац -шца *х.* **1. а)** *(сув снег)* сухи шнїг; сипкаци шнїг; **б)** корито висхнутого потока; **в)** *(сув, мршав човек)* сухи чловек, сухандра; **2.** *звич. у мн.* **а)** сухе грозно; суха овоц; **3.** *покр. (март)* марец
сушење *с.* сушенє
сушилац -иоца *х.* сушач
сушилица *ж.* сушачка
сушило *с.* **1.** *(место где се нешто суши)* сушальня; **2.** апарат за сушенє тканїнох; **3.** *(упијач)* упивач; **4.** *(сушење)* сушенє
сушиона *ж. оп.* **сушионица**
сушионица *ж.* сушарня, сушальня
сушити -им **1.** сушиц; ~ **кошуљу** сушиц кошулю; ~ **рибу** сушиц рибу; **2.** *(чинити да испари течност)* сушиц, висушовац; **сунце суши потоке** слунко суши потоки; **3.** *(искапљивати)* випивац; **чашу за чашом суши** погар за погаром випива; **4.** *фиґ.* **а)** *(слабити)* сушиц, вислабйовац; **умни рад суши човека** интелектуална робота вислабює (суши) чловека; **б)** *(мучити)* мучиц; **5.** *безос. покр. (постити)* посциц
сушити се -им се **1.** сушиц ше; **2.** *фиґ. (слабити)* сушиц ше, слабнуц, слабиц; ◊ **грло му (јој) се суши** *(осећа велику жеђ)* гарло му (єй) сухе
сушица *ж. мед. нар. (туберкулоза)* туберкулоза, *нар.* сухоти, *заст.* єфтика; **2.** рика хтора ше висушує през лєто
сушичав -а -о **1.** туберкулозни, *заст.* єфтикави; **2.** *фиґ. (сиромашан)* худобни
сушка *ж.* фалат сухого древа *або* конара
сушница *ж.* **1.** *оп.* **сушионица; 2.** ~ **грана** сухи конар
суштаствен -а -о сущни; правдиви
суштаственост *ж. (суштина)* сущносц
суштаство *с.* **1.** *(живо биће)* существо; **2.** *оп.* **суштаственост**
суштаствовати -твујем существовац, еґзистовац, постояц, исновац
суштена *прикм. лєм ж. (о куји)* котна

сушти -а -о -е **1. а)** *(прави)* прави; правдиви; **ви сте** ~ **дете** ви праве дзецко; **б)** чисти; **то је** ~ **лаж** то чисте циґанство; **2.** *(исти)* исти; ~ **отац** исти оцец; ◊ ~ **истина** иста (чиста) правда

суштина *ж.* сущносц; ◊ **у суштини** у сущносци

суштински -а -о сущни

сфера *ж. з розл. знач.* сфера; ◊ **интересна** ~ интересна сфера; **утицајна** ~ сфера уплїву

сферички, сферични, **сферни** *и* **сферски** -а -о сферни, сферов[и], сферични

сфинга *ж. и* **сфинкс** *з розл. знач.* сфинґа, сфинкс

сфискати -ам *оп.* **спискати**

сформирати (се) -ам (се) формовац (ше), сформовац (ше)

сфркнути се -нем се *(савити се у колут)* склубачиц ше, скруциц ше

сфурдисати -ишем *оп.* **спискати**

сфушарити -им, **сфушати** -ам *и* **сфушерити** -им *(урадити лоше, на брзину)* сфушльовац

схарчити -им *оп.* **страћити**

схватати -ам **1.** *(разумевати)* похопйовац, розумиц; *(нове појмове, ново знање)* лапац; **схватате ли ви тежину свог поступка?** розумице (похопюєце) ви чежину свойого поступку?; **ово дете јако брзо схвата** *(лако усваја нова знања)* тото дзецко барз швидко лапа; **2.** *нєзак. и част. ґу* **схватити (2-4)**

схватити -им **1.** *(разумети)* похопиц, розумиц; зрозумиц; порозумиц; *(нове појмове, ново знање)* (в)лапиц; **једва је схватио у чему је грешка** лєдво похопел *(експр.* лєдво ше доглупал) у чим гришка; **2.** *(зграбити)* хвациц, зґрабиц; **3.** *(погодити; ударити)* потрафиц; вдериц; **схвати га камичком** потрафел го з каменьчом; **4. а)** *(обухватити рукама)* облапиц; **б)** *(захватити)* залапиц; **в)** *(обузети)* обняц; **схвати је страх** обнял ю страх

схватљив -а -о **1.** *(разумљив)* похоплїви, розумлїви; **2.** *(који брзо схвата)* хтори швидко похопює

схватљиво *присл. (разумљиво)* похоплїво, розумлїво

схваћати -ам *оп.* **схватати**

схема *ж.* схема, *беш.* шема

схематизам -зма схематиз[е]м

схематизирати -ам *и* **схематизовати** -зујем *зак. и нєзак.* схематизовац

схематичан, -чна -чно *и* **схематички** -а -о схематични

схематичност *ж.* схематичносц

схематски -а -о *оп.* **схематичан**

схизма *ж. оп.* **шизма**

сход *х. покр.* **1. а)** балкон; **б)** *оп.* **трем; 2.** *(скуп)* сход, збор

сходан -дна -дно *(који одговара чему)* одвитуюци; ◊ **наћи за сходно** тримац як найлєпше, тримац же найлєпше...

сходити -им *(силазити)* сходзиц, зиходзиц

сходити се -им се сходзиц ше; стретац ше

сходно *прим. з дат.* сходно дачому, у складу (складзе) з дачим

схоластик *х.* схоластик, схоластичар

схоластика *ж.* схоластика

схоластички -а -о схоластични

схранити -им **1.** *заст. (сахранити)* поховац; **2.** *(спремити, похранити)* одложиц

схрвати -ам *оп.* **срвати**

сцедити се -им се сцадзиц ше; счуриц ше, зляц ше

сцеђивати се -ђујем се сцадзовац ше; счурйовац ше, злївац ше

сцена *ж. з розл. знач.* сцена

сценариј *х.* **1.** сценарий, сценарио; **2.** *оп.* **сценарија**

сценарија *ж. (средства декорације)* сценария

сценаријски -а -о сценарийски, сцанарийни

сценарио *х. оп.* **сценариј**

сценарист[**а**] *х.* сценарист[а]

сценички *и* **сценични** -а -о сценїчни

сценограф *х.* сценоґраф

сценографија *ж.* сценоґрафия

сценографски -а -о сценоґрафски

сценски -а -о сценски; ~ **израз** сценски вираз

Сцила *ж.*: **између Сциле и Харибде** медзи Сцилу и Гарибду

сципати се сципа се *(о води)* змарзнуц ше

Т

та *(часто нєнаглашене) викр. и слов.* **1.** *за подкрипйованє дачого, за визначованє природносци, лоґичносци даякого становиска, того цо саме по себе очиглядне* ша, *заст.* шак*;* **не бој се, ~ ти си добро хтео** нє бой ше, ша ти добре сцел; **2.** *з розл. знач.* та; ~ **остави ме!** та зохаб ме!; ~ **то не може бити!** та то нє може буц!; „**Јеси ли све урадио?" „Та јесам." „**Шицко ши поробел?" „Та шицко."; **3.** *за виражованє нєскладаня* та, *нар.* ба; „**Ја нећу да идем с вама." „Та баш треба и ти да дођеш!" „**Я нє пойдзем з вами." „Та праве треба же би и ти пришол!"

табак[1] *х.* **1. а)** *(лист папира)* папер; **б)** *друк.* табак; **в)** *мн. шк. (скрипта)* скрипти; **2.** *покр.* танєр; *(послужавник)* тацна*;* ◊ **ауторски** ~ авторски табак; **пресавити** ~ написац тужбу (жалбу и под.)

табак[2] *х. (кожар, штављач)* кушнїр

табак[3] *и* **табāк** *х. покр.* доган

табакана *ж. покр. (кожарска радионица)* кушнїрски мигель; кушнїрска роботня

табакера *ж.* пиксла, табакера

табан *х.* **1.** *(доња страна стопала)* талпа; **2.** *(дужина стопала као мера)* шух; **3.** *покр.* дно, сподок; **4.** *покр. (у пушке-кремењаче)* цвенчок, когуцик; ◊ **гори му под табанима** *(у тешкој је ситуацији)* прикро на ньго

табанати -ам **1.** ходзиц *(длуго, чежко);* талябац *(по блаце и под.);* исц *(пешо);* трапирац; **2.** *(табати, газити)* тапшац; ґажиц; дупкац

табанаши *х. мн. зоол.* талпаше (Plantigrada)

табанчити -им *оп.* **табанати (1)**

табанце -ета *с. оп.* **табан (4)**

табарка *ж.* табарка *(часц палєнчарнї у хторей ше кондензує палєнка)*

табати -ам **1. а)** *(газити табанима, топтати)* тапшац; ґажиц; дупкац; удупковац; **б)** *(тешко, бучно ходати)* дупкац; дубонїц; **2.** *арґо (млатити, тући)* бухац, резац

табачити -им *(штавити)* вирабяц скору

табела *ж.* **1.** *(приказ у колонама, ступцима)* табела, таблїчка; **2.** *спорт.* табела

табеларан -рна -рно *частейше одр.* табеларни*;* **табеларни преглед** табеларни препатрунок (прегляд)

табелирати -ам табеловац

табернакул(ум) *х.* **1.** *церкв. кат.* табернакул(ум), кивот**; 2.** *(ковчег, спремница)* лада, *заст.* шкриня

табес *х. мед.* табес

табетичар *х. мед.* табетичар

табија *ж. заст. (тврђава)* твердиня

табијат *х. покр. (воља)* дзека*; (ћуд)* норов, обичай

табирати -ам толковац *(сни)*

табла *ж.* **1.** *з розл. знач.* табла; ~ **чоколаде** табла чоколади; **школска** ~ школска табла; **2.** *(послужавник)* тацна; **3.** *заст. оп.* **табула**

табланет *х. карт.* табланет, таблїчка

таблета *ж.* таблета, *беш.* ґомбичка

таблић *х. оп.* **табланет**

таблица[1] *ж. з розл. знач.* таблїчка; **регистарска** ~ реґистерска таблїчка *(на превозки);* ~ **множења** разєдна, таблїчка множеня

таблица[2] *ж. дем.* таблочка

табло -оа *х. (слика, призор)* табло

табља *ж. покр. воєн.* лафет

табор *х.* **1.** *(једна од двеју сукобљених страна)* табор; **противнички** ~ процивнїцки табор; **2.** *(логор)* табор, лаґер; **козачки** ~ *(козачки логор)* козацки табор

таборити -им *оп.* **таборовати**

табориште *с. (место за логоровање)* табориско, таборище

таборовати -рујем *(логоровати)* таборовац

таборски -а -о таборски, таборов

табу -уа *х. (забрана)* табу; ◊ ~ **-тема** табу-тема

табула *ж. заст.* суд; ◊ ~ **раза** табула раза

табулатор *х.* табулатор

табуре -еа *и* **табурет** -ета *х.* гокна, гокедла; табурет

табут *х.* труна *(муслиманска, отворена)*

тава *ж. (тигањ)* палачинкарня, *коц.* палачинкар

таван[1] *х.* **1.** *(поткровље)* **а)** пойд; **б)** *(изнад свињца и сл.)* пойдзик; **2.** *(таваница)* повала; падлаш; **3.** *(дашчани под)* патос, дески; **4.** *заст. (спрат)* поверх, шток, *заст.* кондиґнация; **5.** *заст. (слој)* пасмо; шор *(дачого цо наскладане єдно поверх другого)*

таван[2] -вна -вно *оп.* **таман**

таванак -нка *и* **таванац** -нца *х. дем.* пойдзик

таванити -им *(покривати таваном)* руцац (класц) падлаш

таваница *ж.* **1.** *(плафон)* повала; **2.** *(поткровље, таван)* под'закрице, пойд; **3.** дески повали (падлашу)

таванички -а -о повалов; на повали

тавански -а -о пойдов; ~ **прозор** облак на пойдзе, пойдов облак

тавањача *ж.* **а)** *буд.* пойдова греда; **б)** *оп.* **таваница (3)**

таверна *ж. покр. (гостионица)* карчма

тавник *х. оп.* **тамник**

таворити -им **а)** чежко жиц, трапиц ше, тлучиц; лєдво ше отримовац; **у рату се страшно таворило и гладовало** у войни ше чежко жило и гладовало; **били су осуђени да вечито таворе животом сиромашних** були осудзени вше чежко жиц (трапиц ше, тлучиц) як худобни людзе; **б)** *(с муком проживљавати)* чежко преживйовац; **народ је таворио свој ропски живот** народ чежко преживйовал свой рабски живот; **в)** жиц, препровадзовац живот

таврљати -ам **1.** ходзиц *(вельо, чежко)*; отлукац ше, блукац (ше); **2.** *(тетурати се, гегати се)* кивац ше; тачкац ше; плянтац ше

тад *и* **тада** *присл. за час* **а)** *(у то време)* теди; ~ **се друкчије живело** теди ше иншак жило; **б)** *(после тога, онда)* вец(ка); теди; **проматрао је море, а** ~ **опет врхове околних планина** припатрал ше на морйо, а вецка заш на верхи горох; **али** ~ **је почео рат** алє теди почала война; **в)** *(у том тренутку)* теди, у тим; **али** ~ **је и он стигао** алє теди (у тим) и вон сцигол; ◊ **кад(а)-тад(а)** кеди-теди

тадањи *и* **тадашњи** -а -е тедишнї

тадашњица *и* **тадашњост** *ж.* тедишнї час (часи), тедишньосц

тадбина *ж.* крадза

таде, таден, тадер *и* **тадијер** *присл. оп.* **тад**

тадли *присл.:* **кадли-** ~ *(кад-тад)* кеди-теди

тажити -им **а)** ублажовац; ублаговац, улагойовац, умирйовац; цешиц; **љубав тажи душевни бол** любов ублажує душевни боль; **б)** *(утољавати):* ~ **глад** заганяц глад; ~ **жеђ** загацовац смияд

тазбина *ж.* женова (женїна) родзина *одн.* фамелия, женов (женїн) род, женово, женїно *мн.*; **он има многобројну тазбину** вон ма по жени вельку родзину; **зет долази у тазбину** жец приходзи до женових

тазе *прикм. нєпрем.* швижи, фришки; нови; ~ **вода** швижа вода; ~ **пециво** швиже (фришке) печиво; ~ **борац** нови борец

таин *х.* **1.** єдзенє *(хторе ше дзелї вояцом, роботнїком и под.);* порция *(єдзеня);* шлїдованє; **2.** вояцки хлєб

тâј[1] **та** тħ *зам. указуюци* тот; ◊ **има томе** прешло од теди, єст тому; **много тога** *(много разних ствари, појава)* вельо койцо, вельо; **нисам ја** ~ я нє таки; **о том потом** о тим другираз (другераз, познєйше), о тим потим; **поред тога, уз то, к томе** попри тим, попри того, ґу тому; ~ **сам** *беш.* то за мнє, то ми одвитує

тâј[2] *х. заст. и поет.* тайносц

таја *х. нар. оп.* **тата**

тајанствен -а -о таїнствени

тајати[1] -јим **1.** *(топити се - о снегу, леду)* пущац ше, розпущовац ше, топиц ше; **2.** капкац; чуриц; одцекац; **3.** *(разређивати се, разилазити се - о диму и сл.)* роз(и)ходзиц ше; **3.** *(физички слабити)* слабиц, слабнуц, препадац, сушиц ше, прец

тајати[2] -јим *и* **тајати** -ам *оп.* **тајити**

тајац -јца *х.* **1.** цихосц; подполна цихосц; **у соби настаде** ~ у хижи настала цихосц; **2.** цихе место у рики

тајга *ж.* тайґа

тајити -им криц, скривац, таїц; **таје од њега истину** крию од нього правду

тајити се -им се криц ше, скривац ше

тајка *и* **тајко** *х. оп.* **тата**

тајна *ж.* тайна; ◊ **јавна** ~ явна тайна; **света** ~ *рлґ.* свята тайна

тајнен -а -о *оп.* **тајни**

тајни -а -о **1.** *(скривен)* тайни, таємни; ~ **састанак** тайна схадзка; **2.** *(тајанствен)* таїнствени

тајник *х.* секретар

тâјница[1] *ж. дем.* тайночка

тâјница[2] *ж.* секретарка

тајнички -а -о секретарски

тајништво *с.* секретарият

тајно *присл.* тайно, *нар.* (по)таємнє/(по)таємно

тајновит -а -о **1.** *(тајанствен)* таїнствени, загадкови, загадочни; **2.** *оп.* **тајни (1)**

тајност *ж.* **1.** тайносц, таємносц; **држати у тајности** тримац у тайносци; **2.** тайна

тајовит -а -о *оп.* **тајновит (1)**

тајом *присл. оп.* **тајно**

тајфун *х.* тайфун

тâк[1] *х.* палїца *(билиярдска)*

тâк[2] *и* **так** *х. звич. нєпрем.* парне число, пар

так[3] *х. покр. (комад дрвета за подупирање)* подпорка

такав -ква -кво *зам. указуюци* таки; ◊ **какав** ~ яки таки

такало *с.* **1.** *(оклагија)* розвалка; **2.** *(дрвени жлеб за спуштање одсеченог шумског дрвећа)* валов, риза

такати тачем **1.** *(тесто оклагијом)* розганяц; **2.** *поет. (точити, сипати)* сипац, ляц, точиц

такати се -ам се бавиц „пар-нєпар"

такелажа *ж. пом.* такелажа

таки[1] -а -~ *оп.* **такав**

таки[2] *и* **таки** *присл. покр.* такой, *заст.* гнєт; дораз

такиша *ж. аґр. покр.* файта грушки з дробнима плодами

такља *ж. (притка)* тачка, колїк

такљати -ам **1.** *(побадати притке)* класц (забивац) тачки (колїки) *(ґу парадичом и под.);* **2.** *(чаркати):* ~ **ватру** дуц *або* шпиртац до огня *(же би лєпше горел)*

такма *ж. заст. (такмичење)* змаганє

такмац *х. (супарник)* ривал, конкурент; змагач, змагатель

такмен -а -о *(који се може упоређивати с неким, нечим, раван)* ровни, хтори ше може з даким *або* дачим ровнац, пара; **овој песми ниједна није такмена** тей писнї анї єдна нє ровна

такмити се -им се *оп.* **такмичити се**

такмица *ж.* **1.** *(супарница)* ривалка, конкурентка; **2.** *(такмичење)* змаганє; конкуренция

такмичар *х.* змагатель

такмичарка *ж.* змагателька

такмичарски -а -о змагательски

такмичење *с.* змаганє

такмичити се -им се змагац ше; обеговац ше *(у даякей роботи)*

такнути *и* **таћи** такнем **1.** *(додирнути)* дорушиц, дотхнуц; **2.** *фиґ.* **а)** *(повредити, изложити чему непријатном)* рушиц/рушац, дорушиц, дотхнуц; **не бој се, нико не сме да те такне** нє бой ше, нїхто це нє шме анї рушиц; ~ **болну рану** дорушиц боляцу рану; **б)** *(делимично изменити; оштетити)* начац; **в)** *(узнемирити, убости)* уштухнуц, уджобнуц; **такне га сумња** уштухла го подозривосц; **г)** *(подстаћи)* спонукнуц, побудзиц; ~ **чију склоност ка чему** спонукнуц дачию прихильносц ґу дачому; **ґ)** *(узбудити, потрести)* рушиц, потрафиц; **такне га њихова несрећа** рушело го їх нєщесце*;* ◊ ~ **у живац,** ~ **у осетљиво место** *(поменути нешто што је некоме непријатно)* рушиц (дорушиц) боляк, рушиц (дорушиц) чувствительне место; **такнуто-макнуто** *(правило у шаху да нема одустајања од потеза)* дотхнуте-помкнуте

такнути се *и* **таћи се** такнем се **1.** *(кога, чега) оп.* **такнути (1); 2.** *(споменути у излагању)* спомнуц; **3.** *взаєм. повр.* дорушиц ше, дотхнуц ше

такнуће *с. (додир, дотицај)* дотхнуце, дотик

тако *присл.* **1.** *з розл. знач.* так; ~ **треба радити** так треба робиц; ~ **ме боли глава!** так ме болї глава!; **улица је широка,** ~ **око тридесет метара** улїца широка, так дас трицец метери; ~ **око Божића** так коло Крачуна; **2.** *кед ше дацо прима на знанє, похопює* (та) так; ~ , **значи он више не стануje овде** та так значи, вон уж нє бива ту; **3.** *при уводним представяню даякей ситуациї* раз, так раз; **била** ~ **два пријатеља** були раз двоме приятелє; **4.** *за помоцньованє прикмети* таки; ~ **је леп** таки є красни; **био је** ~ **уплашен** бул таки злєкнути; **5.** *у клятвох*: ~ **ми бога** вера-боже; ~ **ми живота** заклїнам ше зоз животом; ◊ **и** ~ **даље** и так далєй; **како-тако а)** *(на било који начин)*: **поправи грешку** ~ виправ гришку як-так (як лєм знаш); **б)** *(још се може поднети)*: **лети је сиромаху** ~ **, али зими...** влєце худобному ище як-так (ище якош), алє вжиме...; ~ **рећи** так повесц; лємцо нє; ~ **те хоћу** *беш. (то си добро рекао, урадио и сл., то је оно што треба)* так; так и треба; то ши добре зробел; ~ **ти је то** *(тако се обично дешава, треба се с тим помирити)* таке то, свату, фарбени коч

такође(р) 1. *слов. зоз значеньом составного злучнїка, звич. кед ше дацо додава ґу спомнутому* тиж, тиж так, так исто; **он већ студира, ја ћу** ~ вон уж студира, я тиж (так) будзем; **2.** *присл. заст. (на исти начин)* тиж так, так исто; **живи на старински начин, земљу обрађује** ~ жиє на старински способ, жем обрабя тиж так

такозвани -а -о тakволани

тако рећи *оп. фраз. при* **тако**

такса *ж.* такса

таксени -а -о таксени; ~ **марка** таксена марка

такси -ија *х.* такси

таксиметар -тра *х.* таксиметер

таксирати -ам *зак. и нєзак.* таксовац

таксист(а) *х.* таксист(а)

такт *х.* **1.** *з розл. знач.* такт; ~ **игре** такт танцу; **2.** *(осећање мере; пажљив однос према коме)* такт, тактичносц; ◊ **избацити (извести) кога из такта** вируциц (вивесц) дакого з такту; **изићи из такта** страциц тактичносц; **из такта** пре тактичносц

тактизирати -ам тактизовац

тактика *ж.* тактика

тактица *ж. муз.* тактовка, тактова линийка

тактичан -чна -чно *(који има такта)* тактични; **његове примедбе су увек тактичне** його зауваги вше тактични

тактичар *х.* тактичар

тактички -а -о (< **тактика**) тактични; ~ **потез** тактични поцаг

тактни -а -о (< **такт**) тактни, тактов

такум *х.* **1.** такум *(кулька на концу пипосара хтори ше кладзе до устох);* **2. а)** *(опрема јахаћег коња)* серсан/серсам; **б)** *(опрема уопште)* прибор; серсан/серсам

тал *х.* **а)** *(део у некој имовини)* часц, *рид.* тал; **б)** *(мираз)* тал
талабука *ж. оп.* **тарлабука**
талаворити -им *(ћаскати, чаврљати)* бербляц, драндац
таламбас *х. (врста старинског бубња)* таламбас, буґна, бубен; ◊ **ударити/ударати у бубњеве и таламбасе** вибуґновац/буґновац
талан[а]т *х.* талант *(1. стара греческа мера за чежину; 2. антична пенєжна єдинка)*
таландара *ж. оп.* **блебетуша**
таландати -ам *покр. (брбљати, торокати)* бербляц, язиковац
талас *х. з розл. знач.* габа; **звучни таласи** звукова габи; ~ **хладноће** жимна габа
таласав -а -о *оп.* **таласаст**
таласање *с.* **1.** < **таласати (се); 2.** *ґеоґр.* габованє
таласаст -а -о габасти
таласати -ам **1.** правиц (дзвигац, ношиц) габи, знємирйовац *(правяци габи);* гойсац, колїсац; **ветар таласа море** витор дзвига габи на морю; **2.** *оп.* **таласати се**
таласати се -ам се гойсац ше, колїсац ше; исц, дзвигац ше *(о габох);* **пшеница се таласа** жито ше гойса (колїше); **море се таласа** по морю иду габи, морйо ше колїше
таласић *х. дем.* габочка
таласни -а -о габов[и]; ~ **дужина** габова длужина
таласотерапија *ж. мед.* габотерапия
талац -аоца *х.* заложнїк
талаштво *с.* заложнїцтво
тале *х. оп.* **тата**
тален[а]т *х.* **1.** *(дар)* талант; **2.** *оп.* **талан[а]т**
талентиран *и* **талентован** -а -о талантовани, талантлїви
талиб *х. покр.* школяр
талиј *х. оп.* **талиј[ум]**
талија *ж. покр. (срећа)* щесце, *заст.* серенча
Талијан *х.* Италиян, *беш.* Талиян
талијански -а -о италиянски, *беш.* талиянски
талиј[ум] *х. хем.* талий, талиюм
талилац -иоца *х. оп.* **топионичар**
талионица *ж. оп.* **топионица**
талир *х.* талир, *заст.* таляр *(старинска стриберна монета)*
талисман *х. (амајлија)* талисман, *заст.* шкапуляр
талити (се) -им (се) *оп.* **топити (се)**
таличан -чна -чно *(срећан)* щешлїви
талк *х. мин.* талк
Талмуд *х. ист. рлґ.* Талмуд
талог *х.* **1.** жґрид; ушедок, ушеднуце, ушедлїна; седимент; сподок; соц; **друштвени** ~ дружтвени сподок; **2.** *частейше мн. мет. (падавине)* паданя
таложење *с.* ушедованє
таложина *ж.* наушедоване пасмо жеми
таложити -им **1.** *(гомилати као талог)* ушедовац ше *(з пременку конструкциї);* ужґридовйовац, жґридовац; **вода таложи муљ** у води ше ушедує муль; **2.** *фиґ.* зберац; громадзиц; *(утиске и сл.)* зредзовац
таложити се -им се **1.** ушедовац ше; шедац; ужґридньовац ше, ужґридовйовац ше; зберац ше *(на дну одн. на поверхносци дачого)*; **2.** *фиґ.* зберац; громадзиц, нагромадзовац; ужґридньовац, ужґридовйовац
таложни -а -о седиментни, жґридов; ушедков, ушедни; ужґриднути; ушеднути; **таложне стене** седиментни (жґридово) скали
талон *х.* талон
талпа *ж.* деска *(груба, нєоґоблььована, напр. у подлоги моста)*
талпара *ж.* древена хижа (барака, будка и под.)
талумити -им вежбац, увежбовац, ееґзе[р]ци-ровац; дресир[ов]ац
таљевина *ж. оп.* **растопина**
таљига *ж. оп.* **таљиге**
таљигати -ам **1.** превожиц на кочу; **2.** чежко робиц; трапиц ше; влєчиц ше
таљигаш *х.* **1.** *(који што превози на таљигама)* кочи(я)ш; превознїк, *заст.* фурман; **2.** конь *(упрагнути у талїґи)*
таљиге *ж. мн. (кола која обич. вуче један коњ)* коч, *заст.* талїґа
таљизгало *с. и х. (гњеветало)* плєтка
таљизгати -ам *(говорити којешта, гњеветати)* сплєтац (ше), плєсц
тама *ж.* цмота, *поет.* цма, *заст.* цемнота; ◊ **тушта и** ~ *оп. фраз. под* **тма**
таман[1] -мна -мно цми, *заст.* цемни; чарняви; **тамне боје** цми фарби; ~ **кожа** чарнява скора
тама̄н[2] *и* **таман** *слов.* **1.** *(управо, баш)* праве, *беш.* баш; **2.** *у прикметнїцкей служби, у предикату (који је одговарајуће мере)* (праве) як треба, *беш.* пасенд; **ципеле су** ~ ципели як треба, ципели як кед би на нїм виросли; **3.** *з допусним значеньом* гоч; **нећу се макнути,** ~ **ме ударио** нє рушим ше, гоч ме вдериш; **4.** *(никако, нипошто)* вера гей, вера, но ша гей, же би нє, ище цо; та дзе; гоч цо; ◊ ~ **посла** *оп. знач.* **(4)**
таманити -им **1.** витребйовац, требиц, знїчтожовац, нїчтожиц, знїщовац; ~ **штеточине** витребйовац (знїчтожовац) чкодлївцох; **2.** *фиґ. (упропашћавати, унесрећивати)* знїчтожовац, *заст.* губиц,

загубйовац; **не тамани ми моју младост** нє знїчтожуй ми мою младосц; **3.** *фиґ. (сатирати једући)* дедвиц, лопчиц, гамкац

тамбур *х.* **1.** *(добош)* буґна, бубен; **2.** *(добошар)* буґнар, бубнар

тамбура *ж.* тамбура

тамбурати -ам грац на тамбури

тамбураш *х.* тамбураш

тамбурашки -а -о тамбурашски, тамбурови

тамбурин *х.* тамбурин

тамбурица *ж. дем.* тамбурка

тамбурџија *х. оп.* **тамбур (1)**

тамити -им *оп.* **тамнети**

тамјан *х. бот., церкв.* ладан; ◊ **као ђаво од тамјана бежати** сцекац як дябол од крижа; **он мирише на** ~ *(преживљава последње дане)* вон пред кончину, пришла му остатня годзина; **не да ни богу тамјана** *оп. фраз. под* **бог**

тамјаника *ж.* **1.** *оп.* **мускат; 2.** *бот.* мацерова (мацерина) душичка; **3.** *аґр.* файта яблука; файта грушки

тамјански -а -о ладанов

тамнети -ним **1.** цмиц *(през.* цмеєм), поставац цми *одн.* цмейши, цемнїц *(през.* -нєєм); чарнїц *(през.* -нєєм); **2.** *фиґ.* цмиц, цемнїц; **слава му је почела** ~ слава му почала цмиц; **3.** *оп.* **тамновати**

тамник *х.* **а)** цме место; **б)** тунел; под'жемни конк; **в)** глїбоке место у води;

тамнило *с.* **1. а)** цмота, *поет.* цма**; б)** цма фарба *одн.* випатрунок дачого; **2.** цма поверхносц *або* глїбина; цме место; цмосц

тамнина *ж. оп.* **тамнило**

тамнити -им цмиц *(през.* -им), робиц цмим, зацемньовац

тамница *ж.* цемнїца

тамничар *х.* **1.** *(чувар тамнице)* цемнїцар; **2.** заварти у цемнїци, гарештанєц

тамнички -а -о цемнїцки, цемнїцов

тамно *присл.* **1.** *(мрачно)* цма; **постаде** ~ постало цма; **2.** *(нејасно)* цмо

тамновати -нујем буц (шедзиц, пребувац) у гарешту (цемнїци), буц заварти

тамножут -а -о цможовти

тамнокос -а -о барнасти

тамноок -а -о цмооки, з барнастима очми

тамнопут -а -о *и* **тамнопутан** -тна -тно *(који је тамне пути)* цмей скори, барнасти, чарни

тамносив -а -о цмошиви, *заст.* бури

тамност *и* **тамноћа** *ж.* цмосц; цмота; ~ **лица** цмосц твари; ~ **разума** цмота розума

тамњети -мним *оп.* **тамнети** *и* **тамнити**

тамо *присл.* **1. а)** там; ~ **је** там є; ~ **негде око Нове године** там дзешка коло Нового року; **б)** *(у том правцу)* тамадз, тамаль; **2.** *виражує знєважованє:* **пише тамо неком свом јарану** пише якомуш свойому цимборови; ◊ ~ **-амо** геваль-тамаль, тадзи-тамаль; ~ **се!** *беш. (губи се!)* бер ше; **ту и** ~ ту и там, местами

тамошњи -а -е тамтейши

тамплир *х. зоол. покр. (сеница)* цинка

тампон *х. мед., ґеоґр.* тампон

тампон-зона тампон-зона

танак -нка -нко **1. а)** ценки; ~ **зид** ценки мур; ~ **глас** ценки глас; **б)** *(узан)* узки; ~ **колона** узка колона; **в)** *(танак и висок - о стасу и сл.)* ценки, струнки; **2.** лєдво обачлїви; **танки смешак** лєдво обачлїви ошмих; **3.** *(префињен)* субтилни, доберани, префинєни, ценки; фини; **слушалац танка слуха** слухач субтилного слуху; **4.** *фиґ.* **а)** *(мали по количини и вредности, незнатан)* лїхи, слаби, бидни; мали; ~ **ручак** лїхи полудзенок; ~ **плата** слаба плаца; ~ **нада** мала (слаба) надія; **б)** *(неплодан - о земљи)* слаби, посни, подли; **в)** *(разводњен, разређен):* ~ **вино** слабе вино; ~ **чорба** ридка юшка; **5.** *фиґ.* мали, дробни; ~ **трговац** дробни тарґовец; **6.** *фиґ.* слаби, нїжни, крегки; **он је танког здравља** вон слабого здравя; ◊ **бити танких ушију** барз добре чуц; **сродство по танкој крви (по танкој страни)** родзина по мацери

танан -а -о **1. а)** *(танак)* ценки; **б)** *(врло танак)* ценючки, ценюнди, барз ценки; **2.** *оп.* **танак (3)**

танац -нца *х. покр. (плес)* танєц

танацак -цка -цко, **таначак** -чка -чко *и* **танашан** -шна -шно *дем. и гип.* (< **танак**) ценючки, ценюнди

танга *ж. покр.* фарба *(за фарбенє платна и волни)*

тангарија *ж. покр.* фарбарня

тангати -ам фарбиц *(платно або волну)*

тангенс *х. мат.* танґенс

тангента *ж. мат.* танґента

тангентни -а -о танґентни, танґентов

тангирати -ам *зак. и нєзак.* **а)** *(дотаћи/дотицати)* дорушиц/дорушовац, дотхнуц/дотикац; **б)** *(погодити/погађати)* рушиц/рушац, потрафиц/потрафяц; **он је лично тангиран** вон особнє рушени (потрафени); **в)** *(односити се на кога, на што)* одношиц ше на дакого *або* дацо, дотикац ше дакого *або* дачого

танго *х.* танґо

тандара *ж. покр. оп.* **прчварница;** ◊ ~ **(мандара) броћ** *(празни разговори)* два за три, як кед мокре гори, гоч цо
тандарати -ам *(клопарати)* дуркац, лупкац
тандарија *ж.:* **нека иде у тандарију!** най идзе до чорта!
тандем *х.* тандем
тандлер *х.* тандлер *(тарґовец з половну робу; дробни тарґовец)*
тандрк *х.* дурканє, лупканє; черканє; черчанє; ~ **котлова** черканє котлох; ~ **точкова** черчанє (дурканє) колєсох
тандркало *с. и х. оп.* **блебетало**
тандркати -рчем **1.** *(клопарати)* дуркац, лупкац; черкац; черчац; клокотац; **2.** *фиґ. (лупетати)* сплєтац (ше), виплєтац ше, плєсц
тандркнути -нем дуркнуц, лупнуц; черкнуц; зачерчац; заклокотац
тане -ета *с.* **а)** *(пушчано)* кулька; **б)** *(топовско)* куля, ґраната
танин *х. хем.* танин
танк *х.* **1.** *оп.* **тенк; 2.** цистерна, резервоар, танк
танка *ж. покр.* лепинь
танкер *х.* танкер
танко *присл.* **1.** на ценко; ~ **намазати** на ценко намасциц; **вода** ~ **тече** вода на ценко чури; **запевати** ~ зашпивац на ценко; **2.** мало; лїхо, слабо; бидно, худобно; ~ **зарађивати** мало зарабяц; ~ **живети** худобно жиц; **3.** лєдво обачлїво, кус; **осмехнути се** ~ ошмихнуц ше лєдво обачлїво; **4.** *фиґ. (истанчано)* субтилно, префинєно, фино
танковија *ж. у прикметнїцкей служби (танана, фина):* ~ **конопља** фина конопа
танковијаст *и* **танковит** -а -о *(витак)* ценки и високи, стрункi
танковрх -а -о оштроверхи; ~ **јела** оштроверхи ядловец
танкокорка *ж.* ґереґа *або* диня з ценку лупу
танконог -а -о хтори ма ценки ноги, ценконоги; **танконоги вранац** ценконоги врани конь; **танконоги сточић** столїк з ценкима ножками
танкопреља *ж.* жена хтора фино, на ценко предзе
танкорун -а -о хтори ма фину, ценку волну
танкост ж. < **танак**
танкострук -а -о хтори ма ценки пас (стань, дрик)
танкоћа *ж.* < **танак**
танкоћутан -тна -тно *и* **танкоћутљив** -а -о чувствительни
танкоуман -мна -мно **1.** оштроумни, пренїклїви, здогадлїви; **2.** дакус глупи, ограничени
танкошијаст -а -о ценкошиї, з ценку шию
тантал *х. хем.* тантал
Танталов -а -о*:* **Танталове муке** Танталово муки
тантар *х.:* **у** ~ *(упразно, улудо)* задармо
танте: ~ **за** ~ **,** ~ **за бупе** ти мнє, я тебе
тантијема *ж. банк.* тантиєма
тантуз *х.* тантуз, жетон, талон
танушан -шна -шно **а)** *оп.* **танан (1. б); б)** *(о киши)* дробенки
танцати -ам *и* **танцовати** -цујем танцовац
танцмајстор *х.* учитель танцованя, танцмайстор
танчати -ам I. *прех. (чинити тањим)* сценшовац; II. *нєпрех. (постајати тањи)* **а)** сценшовац ше, поставац ценши; **б)** *(о облацима и сл.)* розходзиц ше; **танча јутарња магла** розходзи ше ранша молга
танчина *ж.* **1.** *(финоћа, префињеност)* субтилносц, доберанос ц, финосц, ценкосц, префинєносц; **2.** *звич. у мн. (најситнија појединост)* найменша дробнїца, найменши деталь; **позна је историју града до у танчине** зна историю варошу до найменших дробнїцох
тâнчити[1] -им *покр. оп.* **танчати**
тâнчити[2] -им *покр. оп.* **тентати (1)**
танчица *ж.* **1.** ценки хлєб, лепинь; **2. а)** файта длугей ценкей пушки; **б)** *(слабашна женска особа)* сухандра, суха (сушка, слаба) жена; **в)** *(дашчица за покривање крова)* шенґля, шиндля; **3.** *покр.* слаба (посна, плана) жем; ценке пасмо жеми на каменїстей подлоги; **4.** *у прикметнїцкей служби (танана):* ~ **кула** узка и висока кула, струнка кула
тања *ж. покр.* сушальня *(за сушенє риби)*
тањар *х.* рибар (галас) хтори роби на сушальнї *(оп.* **тања)**
тањир *х.* танєр; ◊ **летећи** ~ лєта(ю)ци танєр; **добити (тражити и сл.) на тањиру** достац (глєдац и под.) пожуване, достац (глєдац и под.) на тацни
тањираст -а -о танєрасти
тањирати -ам *польопр.* тарчовац, танєровац
тањирача *ж.* **1.** *(врста дрљаче)* тарча, танєрача; **2.** файта кляпчистей шапки
тањирић *х. дем.* танєрчок
тањити -им I. *прех.* сценшовац; розридзовац, преридзовац; ~ **тесто** розганяц цесто на ценше; II. *нєпрех. оп.* **тањити се**
тањити се -им се **1.** сценшовац ше, поставац ценши; розридзовац ше, преридзовац ше, риднуц; трациц моц (густосц, грубосц и под.); **она се тањила у струку** вона поставала ценша у пасу; **2.** *фиґ. (смањивати*

се, нестајати) трациц ше, щезовац, капац; **богатство се тањи** богатство щезує

тањур *х. оп.* **тањир**

таоизам -зма *х. фил.* таоиз[е]м

таокиња *ж. (женска особа талац)* заложнїца

таондан *присл.* напоютре

таоштво *с. оп.* **талаштво**

тап *(често повторене* тап-тап) *ономֵ. викр.* **а)** *з хторим ше подражує тупе вдеренє або пад* дуп; бум, бух; гоп; **јабука се откинула и ~ на земљу** яблуко ше отаргло и дуп на жем; **а он њега ~ по глави** а вон го бум по глави; **б)** *означує нєсподзиване зявенє, поступок и под.* гоп; гур; **ја идем, а он одједном преда ме - тап!** *(... одједном стаде преда ме)* я идзем, а вон нараз предо мнє - гоп!

тапалак *х. покр.* тапалак *(округла верхня часц чарногорскей и герцеґовскей шапки зоз червеного платна)*

тапати -ам **а)** *(ићи спорим, несигурним кораком)* шапчиц, шляпчиц; исц помали, осторожно; **б)** *(стално некуд ходати)* ходзиц, круциц ше

тапацирати *и* **тапетирати** -ам *зак. и нєзак.* тапацир[ов]ац, тапетовац

тапет *х.* **1.** *(простирка за под)* тепих; килим; **2.** *звич. у мн. (превлака за зидове)* тапета *ж.;* ◊ **доћи на** ~ присц на грабки; **узети кога на** ~ вжац дакого на грабки

тапета *ж., звич. мн. оп.* **тапет (2)**

тапетар *х.* тапетар

тапетирати -ам *оп.* **тапацирати**

тапетни -а -о тапетни, тапетов

тапија *ж.* документ *(о власнїцким праву на нєрухоми маєток);* ◊ **дати тапију од главе а)** звериц дакому вельку тайну; **б)** започац опасну роботу; **имати (немати) тапију на што** мац (нє мац) право на дацо

тапир *х. зоол.* тапир (Tapirus)

таписерија *ж.* килимарство, типисерия

тапкарити -им *арґо* препредавац уходнїци

тапкарош *х. арґо* препредавач уходнїцох, тапкарош

тапкати -ам **1. а)** *(кретати се лаганим и ситним корацима)* типулькац; дробчиц, дробкац; **б)** *(топтати)* дупкац; лупкац; *(поравнавати земљу табанима)* тапшац; утапшовац, удупковац; ґажиц, ґазловац; **в)** *(тесто и сл.)* чапкац, биц по дачим; **г)** *фиґ.* дробкац, дробчиц, типулькац; ~ **за стварношћу** дробкац за дїйсносцу; **2.** *(тапшати)* кляпкац; ~ **коња руком** кляпкац коня з руку; ◊ ~ **у месту** дробкац (дробчиц, цупкац) у месце

тапнути -нем покляпкац; кляпнуц; ~ **кога по рамену** покляпкац дакого по плєцу

тапушаљка *ж.* писньочка зоз кляпканьом, кляпканка

тапшати -ам **1.** кляпкац; **публика им је тапшала** публика им кляпкала; ~ **коња по врату** кляпкац коня по карку; **2.** лупкац, дуркац

тар *х. покр. (изломљена слама на вршају)* тереки

тара[1] *ж. оп.* **дара**

тара[2] *ж. покр.* **1.** *(ткачки разбој)* кросна; **2.** вельки млаток; **3.** *(шљака)* трозґа; **4.** *(талог од топљеног масла)* жґрид

тараба *ж.* **а)** *(ограда од дасака)* проща *с. мн.,* проще *с.;* **прескочио је преко тарабе** прескочел прейґ прощох**; б)** *(ограда од летава)* латки

тарабан *х.* тарабан *(славонски народни танєц)*

тарак -рка *х. (справа за чешљање кудеље)* щец *ж.*

тарана *ж. кул.* таргоня; ◊ **извући се као ~ из лонца** *(неопажено отићи; ослободити се обавезе)* вимкнуц ше, вицагнуц ше

таранац -нца *х. аґр.* файта дробного грозна

тарантела *ж.* тарантела *(италиянски народни танєц зоз швидким темпом)*

тарантула *ж. зоол.* тарантула (Tarentula fasciiventris)

тарањ -рња *х.* пинтерске длато

тарапана[1] *ж.* ковальня пенєжу

тарапана[2] *ж.* громада; гужва; гура

таратор *х. кул.* огуркова шалата *(з кислим млєком и цеском)*

тарац -аца *х.* камена драга, калдерма; камени тротоар; двор викладзени з каменьом

тараца *ж.* тераса, балкон

тарацати -ам викладац драгу (тротоар и под.) з каменьом; калдермовац

тарацка *ж. (прангија)* мажар

тарионик *х. и* **тарионица** *ж. (суд за ситњење, туцање)* ступка, аван

тарифа *ж.* тарифа

тарифни *и* **тарифски** -а -о тарифни

тарица *ж.* **1.** *дем.* (< **тара**[2]) ручни кросна *(за тканє)*; **2.** *(оквир за разапињање веза, ђерђеф)* рам; **3.** *оп.* **мољац**

таркати -ам шпиртац до огня

тарлабука *ж. (врева, граја)* лярма, гура; *(бука)* гук

тарлабукати -учем лярмац, правиц лярму

тарни -а -о **1.** *(товарни)* терховни; **тарна кола** терховни коч**; 2.** *метал.:* ~ **тестера** чухаюца пил(к)а

тарнице *ж. мн.* терховни коч

тарнути -нем пошпиртац до огня

тарок -ока *х.* тарок *(файта карташского бависка)*

таротине *ж. мн. (струготине)* пиловина, *коц.* пильовина

тарпош *х. покр.* тарпош *(старинска висока женска шапка як часц народного облєчива)*

тартањ *х.* : **говорити (причати) у** ~ *(говорити којешта)* приповедац гоч цо (два за три, як кед мокре гори)

Тартар *х. мит.* Тартар *(простор под жему дзе ше находза вельки гришнїки осудзени на вични муки)*

таруп *х. пољопр.* таруп

тарупирати -ам таруповац; джамчиц

тарчуг *х. покр.* торбичка *(пастирска, з баранчецовей або кощецовей скори)*

тарчужак -ушка *х. бот.* дзивоцка (угорова) трава, пастирска торбичка (Capsella bursa pastoris)

тас *х.* **1.** метални танєр (танєрчок) з розличнима наменками; **2.** *церкв. (послужавник за скупљање прилога)* дзвончок

таса *ж.* **1.** *оп.* **послужавник; 2.** шолька; шолїчка

тасић *х. дем.* < **тас**

таслаисати -ишем *(држати се охоло)* пишиц ше, буц гербни, горе себе нєсц, виношиц ше

таслак *х.* **1.** фалат нєобробеного або грубо окресаного древа; пняк; стебло, древо; **2.** нєоброени, нєокресани камень

таст *х.* швекор

тастатура *ж.* тастатура

тастер *х. (дирка, дугме)* тастер

тат *х. (крадљивац)* крадош, *нар.* толвай

тата *х. гип.* тато, *заст.* апо

татаран *х. оп.* **татархан**

Татарин *х.* Татар

татарин *х.* **1.** *ист.* гласнїк, курир *(у турскей царовини);* **2.** татарски конь

татарски -а -о татарски

татархан *х. ист.* татарски хан

татин -а -о татов, *заст.* апов; ◊ ~ **син а)** *(размажен младић)* татов синочок; **б)** син хтори здабе на оца

татица[1] *х. гип.* таточко, *заст.* апочко

татица[2] *ж. (крадљивица)* крадошка

татко *х. оп.* **тата**

татли *прикм. нєпрем.* сладки

татлија *ж. кул. покр.* татлия *(файта лакотки)*

татош *х. оп.* **тат**

татски -а -о крадошски, толвайски

татула *ж. бот.* буячки (Datura stramonium)

татулати -ам *покр.* плянтац ше; влєчиц ше

таћаџија *х.* шапкар *(хтори шиє скоряни шапки)*

таћи такнем *оп.* **такнути**

таутологија *ж. лит.* тавтолоґия

таутолошки -а -о тавтолоґийни

тафт *х. текст.* тафт

тафтија *ж.* виробена скора

тахиметар -тра *х. ґеод.* тахиметер

тахометар -тра *х. (брзиномер)* тахометер

тахта *ж.* деска

тацлија *ж.* манжетна

тачан -чна -чно **1.** *(прецизан; истинит)* точни; ~ **решење** точне ришенє; ~ **вест** точна вистка; **2.** *(уредан на послу)* точни, акуратни; ~ **службеник** точни службенїк; ◊ ~ **као сат** точни як годзинка, *франт.* точни як Циґан Миша

тачка[1] *ж.* **1.** *з розл. знач.* точка; ~ **и зарез** точка и запята; ~ **кључања** точка вреца (вреня); ~ **топљења** точка пущаня (розпущованя); ~ **дневног реда** точка дньового шору; **полазна** ~ рушаюца точка; **2.** *фиґ. (нешто налик на тачку)* точка, джобка; ◊ **мртва** ~ мертва точка

тачка[2] *ж. (притка, мотка)* тачка, колїк

тачкаст -а -о точкасти, джобкасти

тачкаш *х.* **1.** *оп.* **приткаш; 2.** *техн.* означовач

тачке *ж. мн.* фурик

тачкица *ж.* **1.** *дем.* точочка, джобочка; **2.** *ист. (потрошачка)* точка

тачно *присл.* точно; акуратно

тачност *ж.* точносц; акуратносц

ташити -им *оп.* **ташунати**

ташка *ж. (ташна)* ташка

ташли *прикм. нєпрем.* камени

ташмајдан *х. оп.* **каменолом**

ташна *ж.* **1.** *(школска; за списе)* ташка; **2.** *(женска торбица)* ташочка, ташна; **3.** *(на јармацу и ждрепчанику)* бляха

ташнар *х.* ташкар

ташт -а -о **1.** празни; безвредни, нїчтожни, нїчомни, марни; даремни; **не ценим таште ствари** нє ценїм празни (безвредни) ствари; **ташта је моја нада** даремна моя надїя; **2.** *(уображен, сујетан)* суєтни

ташта *ж.* швекра

таштебочина *ж. оп.* **слабина**

таштина *ж.* **1.** празносц; безвредносц, нїчтожносц, нїчомносц, марносц, марнота; даремносц; **2.** *(сујета)* суєта, суєтносц

ташунати -ам биц (кляпкац) з дланю до дланї; биц (кляпкац) з дзецкову ручку по своєй

ташци -шака *х. мн. кул.* пироги

твар *ж.* **1.** материя; **2. а)** *(створ, биће)* существо, єство; **б)** ствар; *(творевина)* витворенє, твор, творенїна

тваран -рна -рно материялни; физични

тваризати -ижем *и* -ам *оп.* **творизати**

твист *х.* твист *(файта танцу зоз живим темпом)*

твој *зам.* твой; ◊ **на твоју, по твоме** по твоїм; по твоїм жаданю, по твоєй дзеки

твојски *присл.* на твой способ; так як ти знаш; **учини то твојски** зроб так як то ти знаш

твор[1] *и* **твор** *х.* **1.** *(дело)* діло, твор; **2.** *покр.* витрепани бильчок хтори ше приклада на рану

твор[2] *и* **твор** *х. зоол.* хорт; **смеђи** ~ шиви хорт (Putorius putorius); **бели** ~ били хорт (Putorius furo); ◊ **заудара (смрди и сл.) као** ~ барз шмердзи

творан -рна -рно **1.** *анат.* чийо ше клітинки розмножую; **2.** *(стваралачки)* творчи, творительни

творац[1] -рца *х.* **1.** *(аутор, стваралац)* творитель, творец; **2.** *рлґ.* створитель*, заст.* сотворитель

творац[2] *и* **творац** *х. оп.* **твор**[2]

творачки -а -о творчи, творительни

творба *ж.* **1.** *(стварање)* творенє; ~ **речи** *ґрам.* творенє словох*;* **2.** *(творевина)* витворенє, твор, твореніна

творевина *ж.* **1.** *(остварење)* витворенє, твор, твореніна; **2.** *(облик, појава)* форма, зявенє, витворенє; **држава је** ~ **вишег ступња од друштвене групе** держава форма висшого ступню од дружтвеней ґрупи

твориво *с.* **1.** *оп.* **творевина (1); 2.** материя; материял

творизати -ижем *и* -ам часто (нєпреривно и под.) отверац и заверац дзвери

творило *с. (калуп за ливење)* фурма

творити -им **1.** *(чинити)* робиц; *(стварати)* твориц; **2.** *(сачињавати, формирати)* твориц, формовац

творница *ж.* фабрика

творничар *х.* фабрикант

творнички -а -о фабрични, фабриков

творно *присл.* **1.** *(стваралачки)* творчо, творительно; **2.** *(физички, насилнички)* физично; **напасти кога** ~ физично дакого нападнуц

тврд -а -о **1.** *з розл. знач.* тварди; ~ **дрво** тварде древо; ~ **пут** тварда драга; ~ **платно** тварде платно; ~ **одлука** тварде ришенє; ~ **организам** *(издржљив)* тварди орґанизем; **спавати тврдим сном** твардо спац; **2.** *(мукотрпан)* полни напруженьох, чежки; **3.** тварди, нєчувствительни, нємилосердни; **човек тврда срца** чловек твардого шерца; ~ **душа** нєчувствительна душа; **4.** *(поуздан, сигуран)* сиґурни, бизовни; ~ **доказ** сиґурни доказ; **5. а)** *(који изражава строгост и хладноћу)* оштри, строги; жимни; ~ **поглед** оштри попатрунок; **б)** *(крут)* тварди, нєвиламани; **човек тврдих кретња** чловек нєвиламаних рухох; **6.** *(тврдоглав)* упарти, твардоглави, зацати; **7.** *(претерано штедљив)* скупи, тварди; **8.** *(испољен у великој мери)* вельки; ~ **сиротиња** велька худоба; **9.** моцни; утвердзени; **10.** *фиґ. покр. (имућан)* маєтни; ◊ ~ **вода** *хем.* тварда вода; ~ **као камен** тварди як камень; тварди як забияк; ~ **на сузи бити** нє заплакац лєгко; ~ **на ушима** дакус глухи; ~ **столица** заднутосц, тварда фекалия; **има тврду столицу** задло го, ма тварду фекалию; **тврде руке бити** *(бити претерано штедљив)* буц барз скупи, скуповац, твардовац; **тврду кожу (** ~ **образ) имати** *(немати осећања части)* мац грубу скору

тврдац тврца *х.* **1.** *оп.* **тврдица; 2.** *оп.* **уродица**

тврдина *ж.* **1.** *оп.* **тврдоћа; 2.** тварде место *(на жеми и под.)*

тврдиња *ж. оп.* **тврђава**

тврдити -им **1.** *(износити што као непобитну истину)* твердзиц, *заст.* доказовац; **научници тврде да...** науковци твердза (доказую) же...; **2.** утвердзовац, осиґуровац

тврдица *ж.* скупенда

тврдичити -им скуповац, твардовац

тврдичлук *х.* скупосц

тврдиш *х. оп.* **тврдунац**

тврдиша *х. оп.* **тврдица**

тврднути -нем тварднуц

тврдња *ж.* твердзенє

тврдо *присл.* на твардо; твардо; ~ **скувати јаје** на твардо увариц вайцо; ~ **решити** твардо ришиц

тврдовати -дуjем *оп.* **тврдичити**

тврдоврат -а -о *оп.* **тврдоглав**

тврдоглав -а -о **1.** твардоглави, упарти**;** зацати; **2.** нєпокорни, нєпослушни

тврдоглавити се -им се буц твардоглави (упарти); буц зацати, зацац ше; *нар.* жадац лєм на (по) своїм поставиц

тврдоглавац -вца *х.* твардоглави (упарти) чловек; зацати чловек

тврдоглавица *ж.* твардоглава (упарта) особа; зацата особа

тврдоглавко *х. оп.* **тврдоглавац**

тврдоглавост *ж.* твардоглавосц, упартосц; зацатосц

тврдокожан -жна -жно хтори ма тварду скору

тврдокоран -рна -рно **1.** хтори ма тварду лупу *(о плоду)*; **2.** *фиґ.* *(тврдоглав)* твардоглави, упарти, зацати

тврдокораст -а -о *оп.* **тврдокоран (1)**
тврдокорка *ж.* грушка з грубу лупку; тиковка *або* ґереґа з грубу лупу
тврдокрилци *х. мн. зоол.* твардокриделкаре (Coleoptera)
тврдосан -сна -сно хтори добре шпи
тврдосрд -а -о *и* **тврдосрдан** -дна -дно твардого шерца
тврдост *ж.* < **тврд**
тврдоћа *ж.* **1.** твардосц; ~ **метала** твардосц метала; **2.** *фиґ.* оштросц, строгосц; **3.** *фиґ. (тврдичлук)* скупосц, скупованє, твардованє
тврдоусан -сна -сно *и* **тврдоуст** -а -о: ~ **коњ** конь хтори нє церпи зубадло, хтори нє да зоз собу управяц з дєпловами
тврдунац -нца *х. (орах тврде љуске)* кощак
тврђа *ж.* **1.** *(утврђење)* утвердзенє, твердиня; **2.** потвердзенє; ґаранция; **3.** *(тврдичење)* скупосц, скупованє, твардованє; **4.** *(тврдоћа)* твардосц
тврђава *ж.* твердиня
тврђавица *ж. дем.* твердинька, твердиньочка
тврђавни *и* **тврђавски** -а -о твердиньски, твердиньов; ~ **капија** капура (на) твердинї
тврткa *ж.* фирма
те I. *злуч.* **1.** *медзи составнима нєзависно-зложенима виреченями указує* **а)** *на причиново-пошлїдкову вязу* та; **није се ни с ким дружио, те су га сматрали чудним** нї з ким ше нє дружел, та го тримали за чудного; **б)** *же ше з другим виреченьом виноши намира* и, та; **долазили су те му честитали** приходзели и винчовали му; **в)** *служи як вяза медзи виреченями єднонапрямного значеня* и; та; **поседали те разговарају** пошедали и (та) бешедую; **радовала се што јој се муж вратио жив из рата те што више неће бити сама** радовала ше же ше єй муж врацел живи з войни и же вецей нє будзе сама; **в)** *звич. у елиптичних виреченьох виноши заключенє (према томе)* та так, та; **свак гледа своја посла, те и ја** кажди патри свою роботу, та так и я; **2.** *медзи главнима и зависнима виреченями* **а)** *указує на пошлїдкове одношенє зависного виреченя ґу главному, хторе ма даяки корелатив (указуюци присловнїк, прикметнїк и под.)* та; же; **била је јако дотерана, те је личила на праву варошанку** була прибрана, та здабала на праву варощанку; **толико сам писмен те могу и сам написати једну молбу** тельо сом писмени же можем и сам написац єдну молбу; **б)** *вяже поровнуюци зависни виреченя з главнима визначуюци окремну нєєднакосц одн. нєвитворлївосц (а камоли)* а (та) дзе [же] би; **сви школују децу, те неће он** шицки школую дзеци, а дзе же би вон нє школовал; **в)** *кед ше у зависним виреченю виноши дацо цо спричинює, условює дїю або стан виповедзени у главним виреченю (што)* же; **што ти је, те ћутиш?** цо ци же ши цихо; **г)** *у дополнююцих виреченьох (да)* же; **чинио се те ме слуша** правел ше же ме слуха; **ґ)** *у служби односного злучнїка (који, што)* хтори/котри, цо; **многи су га волели, а има их те га мрзе** велї го любели, а єст таких хтори го нєнавидза; **д)** *звич. повторене, при приповеданю, начишльованю (найчастейше по даяким шоре, важносци и под.)* раз, та; **њима сво време прође у пићу: те славе, те прославе, те мобе** їм цали час преходзи у пицу: раз слави, раз преслави, раз мольби; **е)** *за вязанє истих або подобних словох хтори ше повторюю, кед ше визначує интензитет або тирвацосц дїї:* **они раде те раде** вони лєм робя, робя; **не дам, те не дам** нє дам и нє дам; II. *слов.* **1.** *у викричних виреченьох, з опитно-односнима заменовнїками и присловнїками, часто у вязи з присловнїком „још" и злучнїком „и", запомоцньованє, визначованє смисла того цо ше виноши (још)* ище; **„Има ли каквих новости?" „Има и те каквих!"** „Єст даяки новосци?" „Єст ище яки!"; **2.** *за блїзше одредзованє або визначованє того цо уж поведзене* и то, аж; ище як (яки); **боли ме, те много** болї ме и то барз
театар -тра *х.* театер
театарски -а -о театрални; театерски, театров
театралан -лна -лно театрални
тевабија *ж. зб.* провадзаче, свита; челядз; дружина
тевати -ам *заст. оп.* **требати**
тевдил *присл. покр. (потајно, кришом)* (по)тайно, (по)таємнє, покрадзме, *заст.* потутме
тевтер *х. оп.* **тефтер**
тег *х.* **1. а)** *(на ваги, на сату)* куля; кулька; **б)** *мн. спорт.* кулї; **2. а)** *(вуча, тегљење)* цаганє; **б)** чежка, усиловна робота; напруженє, усиловносц; **3.** *(искрчени и затрављени део њиве)* дєп, луки, яраш; **4.** *(усев)* урожай
тегаљ -гља *х. (тегљење, вуча)* цаганє
тегет *прикм. нєпрем.* теґет
тегла *ж.* **1.** *(за зимницу и сл.)* дунєц; **2.** *(грнчарска посуда за млеко)* кантичка
тегленик *х.,* **тегленица** *ж. и* **теглењак** *х. (теретни брод и сл. који се везује за тегљач)* шлеп

теглећи -а -е запрагни, терховни, цагаци; ~ **марва** запрагни статок

теглити -им **1.** цагац, влєчиц; вожиц; везц; ношиц; нєсц; **волови тегле кола** воли цагаю коч; **сељаци тегле на колима дрво из шуме** селянє вожа на кочу древо зоз лєса; ~ **кога** *или* **што на леђима** влєчиц (ношиц, нєсц) дакого *або* дацо на хрибце; **2.** *(потезати, вући)* цагац; ~ **кога за уши** цагац дакого за уха; **3.** *(ринтати)* вельо (чежко) робиц; **4.** *(с напором превальивати неки пут)* исц, ходзиц; **5.** *(вући, нагињати на неку страну)* цагац; нагинац ше; *(журно се кретати некуд)* понагляц; **6.** *(пружати, протезати)* нацаговац; **тегли руке увис** нацагує руки догоре; **7. а)** *(имати одређену тежину)* буц чежки, важиц; **б)** *(вагати)* мерац; **8.** *фиґ. (привлачити)* прицаговац

теглити се -им се **1. а)** *(истезати се)* цагац ше; розцаговац ше; **б)** *(простирати се)* пресцерац ше; **2.** *(протезати се телом)* нацаговац ше

теглица[1] *ж. покр. (натега)* вицаговач, натеґач

теглица[2] *и* **теглица** *ж. дем.* (< **тегла**) **1.** дунчик; **2.** кантичка

тегло *с. (бродско уже од челичних жица)* дротованєц

тегљач *х.* **1.** *ладь. (брод за тегљење)* цагач, шлепер; реморкер; дамферка; **2.** *(возило које вуче друга возила)* цагач, шлепер

тегљеник *х. и* **тегљеница** *ж. оп.* **тегленик**

тегљив -а -о **1.** *(растегљив)* розцаговаци; **сребро је тегљиво** стрибло розцаговаце; **2.** *(који се отеже; слузав)* цагаци; млязґави

тегнути[1] -нем *покр. (додирнути)* дорушиц, дотхнуц

тегнути[2] тегнем **1.** *(превагнути)* зважиц; превагнуц; прецагнуц; **2.** *(кренути некуд)* рушиц (ше); **3. а)** *(машити се чега)* влапиц ше до дачого, почац дацо робиц; **б)** *(одлучити се)* ришиц ше, одлучиц ше; наважиц ше

тегоба *ж.* **1. а)** *(физичка нелагодност због болести и сл.)* нєлагодносц; чежкосц; **има тегобе у желуцу** ма нєлагодносци у жалудку; **б)** чежина, терха; чежкосц; **тегобе живота** чежкосци живота; **2. а)** *оп.* **потиштеност; б)** *оп.* **патња**

тегобан -бна -бно чежки; ~ **живот** чежки живот

тегобно *присл.* чежко

тегота *ж. оп.* **тегоба**

теготан -тна -тно *оп.* **тегобан**

теда-негда *присл. (најзад)* на концу

тедаруђити -им *покр.* шпоровац

тежа *ж.* **1.** *физ.* чежа; **Земљина** ~ Жемова чежа; **2.** *заст. оп.* **тежина**[1]

тежак[1] тешка тешко **1. а)** *з розл. знач.* чежки; ~ **камен** чежки камень; ~ **`живот** чежки живот; ~ **задатак** чежки задаток; **б)** *(који је одређене тежине):* **џак је** ~ **50 килограма** мех чежки (мех важи) 50 кили; **в)** *(пун нелагодности, тегоба)* прикри, чежки; **тешка времена** прикри часи; **2.** *(о магли, диму)* густи, чежки; **3.** *(о гласу, тону)* нїзки; **4.** *(тврд)* тварди; ~ **земља** тварда жем; ◊ **бити тешке руке, имати тешку руку** мац чежку руку; **тешка срца, с тешким срцем** з чежким шерцом, нєдзечнє, нє з дзеки

тежа̄к -ака *х.* **а)** *(ратар)* параст, селян; **б)** наднїчар, роботнїк

тежан[1] -жна -жно обрабяци *(о жеми)*

тежан[2] -жна -жно конопни, конопов

тежатак -тка *х. оп.* **тежатник**

тежати -ам поставац чежши

тежатни -а -о роботни; ~ **дан** роботни дзень; ~ **одело** роботни шмати; шмати на кажди дзень

тежатник *х.* роботни дзень

тежачити -им робиц жем, буц параст; робиц на наднїцу

тежачки -а -о парастски, селянски

тежина[1] *ж.* **1.** *физ. и др.* чежина**,** *рид.* чежкосц; **измерити тежину чега** померац (вимерац) чежину дачого; **2.** *(тешкоћа, напор)* чежкосц, чежина; **схватио је сву тежину свог положаја** похопел шицку чежкосц свойого положеня

тежина[2] *ж.* витарта конопа

тежински -а -о чежински

тежињав -а -о конопни, конопов

тежити[1] -им *заст.* робиц (обрабяц) жем

тежити[2] -им **1.** *(осећати упорну жељу за чим)* жадац дацо достац, посцигнуц и под.; намагац ше, *заст.* змагац ше; стремиц за дачим; **у младости је тежио за знањем** у младосци ше намагал за знаньом, у младосци жадал достац цо вецей зманя; ~ **ка циљу** стремиц ґу цилю; **2. а)** *(имати извесну тежину)* буц чежки, важиц; **пун камион тежи три тоне** полни камион чежки три тони; **б)** прицискац *(зоз свою чежину)*

тежишни -а -о чежисков[и]**;** ~ **линија** *мат.* чежискова линия

тежиште *с. физ., фиґ.* чежиско

тежња *ж.* жаданє; жажда; намаганє; цагнуце; стременє

теза *ж. з розл. знач.* теза

тезаурирати -ам *и* **тезаурисати** -ишем *зак. и нєзак. (нагомилати/гомилати)* тезауровац

тезга *ж.* **1.** *(у продавници)* пулт, *заст.* пульт, *беш.* тезґа; *(на пијаци)* столїк; **2.** *(у занатској*

радњи) варштак, верштет; ◊ **испод тезге добити (набавити и сл.)** на чарно (спод пулта, спод руки) достац (набавиц и под.)

тезгарити -им зарабяц гонорарно

тезгере *ж. мн. (грађевинска и сл. носила)* носилки; davi дручки

тезгица *х.* **1.** *дем.* < **тезга;** **2.** *метал.* талпа

тезмати -ам *покр.* цагац, влєчиц

тезмати се -ам се **1.** цагац ше, влєчиц ше; **2.** *(натезати се око чега)* нацаговац ше

теизам -зма *х. фил.* теиз[е]м

теин *х. хем.* теїн

теј *х. нар. (чај)* тея, чай

тêк[1] *х.* **1.** *оп.* **ток[1]**; **2.** *заст. (трк)* бежанє, беганє, бег

тêк[2] *х.* апетит; *(укус)* смак*;* ◊ **добар ~ !** наздраве! смачного!; **ићи у** ~ *(пријати - о јелу, пићу)* смаковац

тек[3] *х.* I. *присл.* **1.** *(истом, једва)* лємцо; ище лєм; **у долини се ~ раздањује** у долїни ше ище лєм розвиднює; **2.** аж; ~ **сутрадан су сазнали новост** аж други дзень дознали новосц; **3.** *(толико само)* лєм, тельо лєм, (лєм) бодай; **рекох ~ да нешто кажем** гварел сом тельо лєм же бим дацо повед, гварел сом лєм бодай бим дацо повед; **4.** *(у том тренутку)* (кед) нараз; у тей хвильки; **слуша он, слуша, ~ се почне смејати** слуха вон, слуха, кед нараз ше почнє шмеяц; **5.** *звич. при гроженю або обчекованю даякого нєсподзиваня (још како, и те како)* нє же, алє, так, ище як; **кад одеш у војску, тамо ће те ~ научити реда** док пойдзеш до войска, алє це там науча шора; **6.** *(само)* лєм; **он има ~ десет година** вон ма лєм дзешец роки; **7.** *слов. за заключованє (било шта било)* уж цо було; алє; **кад се ради, најбоље ради, кад се веселе, први је у колу, ~ увек је међу првима** кед ше роби, найлєпше роби, кед ше вешеля, перши є у колє, уж цо було (алє) вон вше медзи першима; **8.** *у виразу* **тако ~** *, з неґативну форму дїєслова:* **видећеш ти још, не дам се ја тако** ~ увидзиш ти ище, нє дам ше я так лєгко (нє дам ше я лєм так); **9.** *у виразу* **тек-тек а)** *(ипак, при свем том)* заш лєм; **поправио се у учењу, истина, ни досад није био тако лош ђак, али тек-тек** поправел ше у ученю, правда и потераз нє бул таки слаби школяр, алє заш лєм; **б)** *(врло мало, неприметно)* кус, кущик, кущичко; **зечић седи и тек-тек што покреће носићем** заячок шедзи и кус руша з нощком; II. *злуч.* **1. а)** *(ипак, поред тога)* заш лєм, и попри тим/того; **падао је град, али ~ није много штете** падал каменєц, алє заш лєм нєт вельо чкоди; **б)** алє; **нека си и у праву, ~ ја ти више не верујем** гоч маш и право, алє я ци вецей нє верим; **2.** *часто у вязи зоз „што", за означованє блїзкей прешлосци або блїзкей будучносци (чим, након што)* лємцо, накадзи, накеди, праве; ~ **што примиш моје писмо, пожури кући** накадзи примеш мойо писмо, попонагляй дому; ◊ ~ **који** гоч хтори; гоч хто; ~ **какав** гоч яки

тека *ж. (свеска)* тека, *коц.* кнїжочка

текар *присл. покр. оп.* **тек** (I)

теке *присл. и злуч. покр. оп.* **тек**

текелија *ж.:* **вода** ~ чечуца вода, вода хтора чече

текем *и* **текер** *присл. покр. оп.* **тек** (I)

текија *ж.* **1.** текия *(1. муслимански манастир; 2. муслиманска каплїчка, мавзолей або крипта святого;* **2.** *(извор)* жридло

теклић *и* **теклич** *х.* **1.** *(гласоноша)* гласнїк; **2.** *шах. заст.* лауфер

текне -ета *с. покр.* корито *(як судзина)*

текнути[1] текнем **1.** *заст.* присц на розум, здогаднуц ше; **текну ме ум** пришло ми на розум, здогаднул сом ше; **2.** *оп.* **текнути[2]**

текнути[2] текнем *заст. и покр.* **1.** *(такнути)* рушиц; дорушиц, дотхнуц; **макар шта да оставиш, неће** ~ гоч цо охабиш, нє руши; **2.** *фиґ.* рушиц; **њене речи га текнуше** єй слова го рушели

тековина *ж.* **1.** *(стечена имовина)* здобути маєток; добиток; **2.** *фиґ. (достигнуће)* здобуце, здобуток; **3.** робота *(з хтору ше зарабя пенєж)*, бизнис

теком *оп.* **током**

текст *х.* текст

текстил *х.* текстил

текстилац -лца *х.* текстилєц

текстилни -а -о текстилни

текстовни -а -о текстови, текстовни

текстуалан -лна -лно текстуални

текстура *ж. з розл. знач.* текстура

тектонски -а -о тектонски

текун *х. покр.* колєсо

текуница *ж. зоол.* ирґа (Citellus citellus)

текући -а -е **1.** чечуци; ~ **гас** чечуци ґаз; **2.** терашнї, сучасни, чечуци; ~ **критика** сучасна критика; **текућа питања** чечуци питаня; **3. а)** каждодньови, рядови, чечуци; **текући послови** каждодньово роботи; **б)** *(о језику)* бешедни; ◊ ~ **врпца** рухома пантлїка; ~ **рачун** *тарґ., банк.* чечуци рахунок; **текући сугласници** *ґрам.* язиково консонанти, ликвиди *(л, р, н)*

текућина *ж.* чечносц
текућица *ж.* чечуца вода
тел *х.* **1.** ценки дрот; **2.** златна *або* стриберна нїтка *(за вишиванє або тканє)*
телал *х.* **1. а)** *(добошар)* буґнар, бубнар; **б)** аукционист[а]; **2.** *оп.* **телалин**
телалин *х. оп.* **старинар**
телалити -им **1.** *(о добошару)* буґновац, бубновац; **2.** обявйовац (кричац) цени на явних лицитацийох; **3.** куповац и предавац стари ствари
телалница *ж. оп.* **старинарница**
телар *х. оп.* **телал**
телац -лца *х.* **1.** *(мушко теле)* целє, буячок; **2.** *фиґ. оп.* **теле (2)**
телашце -ца *и* -ета *с. дем.* целочко
теле -ета *с.* **1.** целє; **2.** *фиґ. гандр. (туп човек)* тутмак, сусмак, целє; ◊ **гледати (бленути и сл.) као ~ у шарена врата** патриц як целє на нову капуру
теле- *префикс у зложених словох хтори значи же дацо оддалєнє, же ше окончує у далєкосци, преноши до далєкосци и под.* теле-
телевизија *ж.* телевизия
телевизијски -а -о телевизийни
телевизор *х.* телевизор
телеграм *х.* телеграма *ж.*, *заст.* телеґраф
телеграф *х.* телеґраф
телеграфирати -ам *и* **телеграфисати** -ишем *зак. и нєзак.* телеґрафовац
телеграфист[а] *х.* телеґрафист[а]
телеграфски -а -о телеґрафски; ~ **уређај** телеґрафске пошоренє; ~ **стуб** телеґраф, телеґрафски слуп
телеј *х. покр.* златни *або* стриберни лїсток *(за украшованє);* златко
телејисати -ишем *зак. и нєзак. покр.* украшиц зоз златнима *або* стрибернима лїстками *(оп.* **телеј)**
телекоманда *ж.* телекоманда
телекомуникација *ж.* телекомуникация
телекс *х.* телекс
теленце -ета *с. дем.* целятко
телеобјектив *х.* телеобєктив
телеологија *ж. фил.* телеолоґия
телепат[а] *х. (видовњак)* телепат[а]
телепатија *ж. (видовитост)* телепатия
телепринтер *х.* телепринтер
телесина *ж. ауґм. и пей.* вельке цело
телескоп *х.* телескоп
телесни -а -о тїлесни; ~ **рад** тїлесна робота; ~ **грађа** тїлесна збудова, збудова цела
телесност *ж.* тїлесносц
телетар *х. (чувар телади)* ґуляш
телетина *ж.* **1.** *(месо)* целячина; **2.** целяча скора, скора з целєца
телећак -ака *х.* торба, броцак *(з целячей скори)*
телећи -а -е целячи; целєцов; з целєца; ~ **супа** целяча юшка
телефон *х.* телефон; **назвати кога телефоном** наволац дакого на телефон
телефонирати -ам *и* **телефонисати** -ишем *зак. и нєзак.* телефоновац
телефонист[а] *х.* телефонист[а]
телефонски -а -о телефонски; ~ **именик** телефонски менар
телешце *и* **телешце** -ета *с. дем. и гип.* целятко
телешце -а *и* -ета *с. дем.* целочко
телити тели *(доносити на свет теле - о крави)* целїц
телити се тели се целїц ше
телица *ж. (женско теле)* целїчка
тело *с. з розл. знач.* цело; ◊ **једно ~ - једна душа** єдно цело - єдна душа; як кед би поєдли герлїче шерцо *(о мужови и жени)*
теловежба *ж.* тїловежба, целовежба
Телово *с. оп.* **Тијелово**
телохранитељ *х.* тїлохранїтель
телуд *х. и ж. оп.* **телуће**
телур *х. хем.* телур
телуће *с.* тупи бок ножа, тупе
телфа *ж. покр. (талог од куване кафе)* сподок
телце -а *и* -ета *х. дем.* целочко
тељиг *х.* **1.** древени обруч з бренчком хтори ше здзива статку на шию; **2.** *(јарам)* ярмо; **3.** *покр.* ручка кабла *або* котла
тељига *ж. покр. оп.* **тељиг (1, 2)**
тема *ж.* тема
тематика *ж.* тематика
тематски -а -о тематични
тембр *х. (боја звука)* тембр
теме -ена *с.* **1.** *анат. и др.* цеменє; **2.** верх гори, цеменє; ◊ **нисам ваљда пао на ~** озда сом нє спаднул з пойда (з бантох), озда сом нє шалєни (блазен); **од пете до темена** *(целим бићем, сав)* од пети до глави, шицок; **преко темена** *(сувише, преко мере)* поверх глави
темељ *х.* **1.** фундамент; **2.** *фиґ.* фундамент; основа; принцип; причина; ◊ **имати добар темељ (основ)** мац добру основу; **положити (поставити, ударити) темеље чему** положиц (поставиц, вдериц) фундаменти дачому
темељак -ака *х.* здрави и моцни чловек
темељан -љна -љно **1.** *(који се односи на темеље):* **темељне греде** греди фундамента; **2.** фундаментални; докладни; грунтовни; ~ **познавање чега** фундаменталне знанє дачого; ~ **у доказивању** фундаментални

(докладни) у доказованю; **3.** *(који чини основ чега)* основни; **темељни закони** основни закони; **4.** *(потпун)* подполни; ~ **оздрављење** подполне виздравенє; **5.** *(снажан)* моцни, збити, набити

темељац -љца *х.:* **камен** ~ *осн., фиґ.* фундаментни камень

темељит -а -о *оп.* **темељан (2-5)**

темељити -им фундаментовац

темељити се -им се мац фундамент (основу)

темељито *присл. оп.* **темељно**

темељитост *ж. оп.* **темељност**

темељник *х.* **1.** *оп.* **темељак; 2.** *оп.* **темељац**

темељно *присл.* фундаментално; докладно

темељност *ж.* фундаменталносц; докладносц

темена *с. мн. нєпрем.:* **учинити (ударити)** ~ **коме** поклонїц ше дакому *(дорушуюци з пальцами правей руки браду, ґамби и чоло)*

теменати -ам кланяц ше *(оп.* **темена)**

темени -а -о цеменьов; ~ **кост** цеменьова косц

теменце -ета *с. дем.* цеменько

темењача *ж.* **1.** *анат.* цеменьова косц**; 2.** *мед.* екцем, цеменко

темер *х. заст. (дршка од барјака)* копия

темњак *х.* ременьчок з китайку на ручки шаблї

темпера *ж. маль.* темпера, темперова фарба

темперамен[**а**]**т** -нта *х.* темперамент

темпераментан -тна -тно темпераментни

температура *ж.* **1.** температура; **пораст (пад) температуре** пороснуце (пад) температури; ~ **се пење** температура рошнє**; 2.** *(врућица)* температура, горучка

температурни -а -о температурни; **температурне промене** температурни пременки, пременки температури

темперирати -ам**, темперисати** -ишем *и* **темперовати** -рујем *зак. и нєзак.* темперовац

темпирати -ам *зак. и нєзак.* темпир[ов]ац

темпирач *х. воєн.* темпировач

темпирни -а -о темпирни

темпл *х. (богомоља)* темпл

темпло *с. церкв.* иконостас

темпо *х.* темпо

темпоралан -лна -лно *(временски)* темпорални; ~ **реченица** *ґрам.* темпоралне виреченє

тен *х.* тен, фарба и випатрунок скори на твари

тена *ж. (опна, скрама)* скорочка

тенац -нца *х. покр.* вампир, босорак

тенда *ж. (платнени кров за заштиту од сунца и кише)* платняне надкрице, платно; амрел

тенденција *ж.* тенденция

тенденциозан -зна -зно тенденциозни

тендер *х. жель., ладь.* тендер

тенећа *и* **тенећка** *ж. покр.* плех

тенешир *х. покр.* тенешир *(1. стол на хторим муслиманє купаю покойних; 2. носилки, мари на хторих муслиманє ноша покойних на теметов)*

тензија *ж.* тензия

тенис *х.* тенис; **стони** ~ столни тенис

тенисач *х. оп.* **тенисер**

тенисер *х.* тенисер

тениски -а -о тениски

тенк *х.* тенк, танк

тенкист[**а**] *х.* тенкист[а], танкист[а]

тенковски -а -о тенковски, танковски

тено *злуч.* та

тенор *х.* тенор

тенорист[**а**] *х.* тенорист[а]

тенорски -а -о тенорски, теноров

тентати -ам **1. а)** *(доводити у искушење)* приводзиц до спокуси, пробовац; **б)** *(наводити на рђаво дело)* наводзиц; нагваряц; **2.** блукац (ше), скитац (ше)

тења *ж. покр. (сенка)* цинь, *коц.* цин

тењезгати -ам *(тешко се одлучивати, оклевати)* предумовац ше, двоїц себе, вагац ше; унїмац ше

теозофија *ж. фил.* теозофия

теократија *ж. пол.* теократия

теократски -а -о теократски

теолог *х.* теолоґ

теологија *ж.* теолоґия

теолошки -а -о теолоґийни

теорем *х. и* **теорема** *ж.* теорема

теоретизирати -ам, **теоретизовати** -зујем *и* **теоретисати** -ишем теоретизовац

теоретичар *х.* теоретичар

теоретски -а -о теоретични

теорија *ж.* теория

теоријски -а -о теорийни

теоце -а *и* -ета *с. дем. и гип.* целє, целятко

теочар *х. оп.* **телетар**

тепав -а -о **а)** шепетлїви; **б)** загаковаци

тепавац -вца *х.* **а)** шепетлїви; **б)** *(муцавац)* загаковаци

тепати -ам **1. а)** на шепетлїво бешедовац; **б)** *(замуцкивати)* загаковац ше; **2.** гуториц дакому мили слова; розмазовац дакого; **он тепа својој жени** вон гутори своєй жени „злато мойо", „голубко моя" и други мили слова; **3.** *(миловати, мазити)* гласкац; розмазовац

тепац -пца *х.* вандровнїк, вандровкаш, вандров

тепе -ета *с. и* **тепелак** -лка *оп.* **тепелук**

тепелук *х.* **1.** тепелук *(женска шапка як часц старого городского облєчива, украшена зоз

дукатами, перлами и под., вишивана зоз златом и под.); **2.** край кундака пушки

тепих *х.* тепих

тепо -а *и* -е *х. гип.* < **тепавац**

тепсија *ж.* тепша

тепсијица *ж. дем.* тепшичка

тепсти -пем **1.** *(тући)* биц; **2.** *(бућкати маслац)* муциц масло; **3.** *фиґ. (лупетати)* сплєтац (ше), виплєтац ше

тепсти се -пем се блукац (ше), скитац (ше), вандровац

тепче -ета *с. (деран)* шванцар, гунцут

тер *злуч. покр. оп.* **те** (I)

теразије *ж. мн.* килаши, *коц.* килаш

терак -рка *х. (модел; узорак)* модел; образец

теракота *ж. (печена глина)* теракота

тералац -аоца *х. оп.* **терач**

тералица *ж. оп.* **потерница**

терамицин *х. фарм.* терамицин

теранка *и* **теранција** *ж. оп.* **парница**

терапеут *х.* терапеут

терапија *ж.* терапия

терариј[**ум**] *х. (акваријум)* терарий, терариюм

тераса *ж.* тераса

терасаст -а -о терасасти

терати -ам **1.** гонїц, гнац; ~ **стоку на пашу** гонїц статок на пашу; ~ **коње** *(упрегнуте у кола)* гонїц конї; ~ **непријатеља да се повуче** гонїц нєприятеля же би ше поцаг; **2.** *(насилно одводити)* гонїц, гнац, водзиц, весц; ~ **заробљенике у логор** гонїц залапених до лаґру; **3.** *(истеривати)* виганяц; ~ **говеда из њиве** виганяц крави з поля; **4. а)** *(одгонити)* плашиц, одганяц; ~ **живину с врата** плашиц (одганяц) дробизґ з дзверох; ~ **муве од себе** плашиц мухи од себе, одганяц ше од мухох; **б)** *(мамурлук и сл. - одстрањивати)* одганяц; ~ **умор** одганяц вистатосц; **5.** *(јурити, ићи у потеру за ким)* оганяц; лапац; ~ **лопова** оганяц (лапац) крадоша; ~ **лептира** лапац мотиля; **6.** *(не остављати на миру)* преганяц; **7.** *(преносити на товарној животињи, возилу и сл.)* вожиц; везц; **терају пшеницу у млин** вежу жито до млїну; **8.** *(превозно средство)* гонїц, *беш.* вожиц; ~ **ауто** гонїц авто; **9** *(гурати; котрљати)* дриляц, *коц.* цискац, *беш.* ґурац; котуляц; ~ **колица** дриляц фурик; **деца терају точак** дзеци котуляю колєсо; **10**. *(истеривати изданке - о биљци)* гонїц; виганяц; **из корена тера нов изданак** з кореня гонї нови младнїк; **11.** *(нагонити)* **а)** наганяц**;** ~ **сина да се жени** наганяц сина же би ше женєл; **б)** *(на посао)* наганяц; пратац; гонїц; **в)** *(приморавати)* примушовац, силовац, гонїц; **прилике нас терају да...** обставини нас примушую же бизме; **12. а)** *(обављати неки посао)* провадзиц; кончиц; занїмац ше; **он само свој занат тера** вон лєм свойо ремесло провадзи (кончи); **б)** *(упорно настављати)* гонїц, кончиц; ~ **инат** упрекосциц, дац ше до сприч; **он само тера своје** вон лєм и далєй роби по своїм, вон лєм гонї свойо; **13.** *(држати се неког обичаја, норме и сл.):* ~ **моду** облєкац ше по моди; жиц по моди; ~ **луксуз** жиц луксузно; **14.** *(на нешто - изазивати неку психичку одн. физиолошку реакцију):* **јак мирис тера му сузе на очи** моцни запах виволує му слизи на очи; **тера га на мокрење** муши часто мокриц; шилї го мокриц; **овај лек тера на знојење** од того лїку ше знoї; **15.** *(ићи држећи се стално једног правца):* **само терај, терај, па ћеш стићи у село** лєм идз просто, та сцигнєш до валалу; **16.** *(имати домет - о ватреном оружју)* мац досяг, досяговац, штреляц; ◊ ~ **шалу** франтовац; доказовац франти; ~ **кера** *беш.* пиц, опивац ше, мулатовац

терати се -ам се **1. а)** *(јурити једно друго)* оганяц ше; **б)** *(борити се нпр. у двобоју)* биц ше, бориц ше; ношиц ше *(при пасованю)*; **2. а)** *(парничити се)* судзиц ше; **б)** *(препирати се)* спричкац ше, правоциц ше, прец ше, вадзиц ше; **3.** *(парити се – о неким животињама)* гонїц ше, водзиц ше

терацо *х.* терацо *(декоративни камень)*

терач *х.* **1. а)** *(који тера запрежна кола)* кочиш, кочияш; **б)** *(који тера запрежну стоку)* поганяч; **2.** *(хајкач у лову)* гайчар, гайкач

терба *ж. заст. оп.* **парница**

теревенка *ж.* мулатованє, мулатшаґ, лумпованє, *заст.* пиятика

теревенчити -им мулатовац, лумповац

терезије *ж. мн. оп.* **теразије**

терен *х.* терен

теренац -нца *х.* теренєц

теренски -а -о теренски

терет *х.* **1.** *(бреме)* терха; **бродски** ~ терха (на, з) ладї, ладьова терха; **2.** *фиґ. (мука, тешкоћа)* терха, криж; **3.** *(законом одређена јавна обавеза)* явна обовязка; даванїна, порция; ◊ **бити на терету коме** буц дакому на карку (на терху); **пасти коме на** ~ спаднуц дакому на карк; **ставити коме што на** ~ *(учинити одговорним, окривити)* обвинїц дакого пре дацо

теретан -тна -тно **1.** *одр.* **а)** терховни; ~ **воз** терховни гайзибан; **б)** *(товарни)* терхови; ~

лист *оп.* **теретница (1)**; **2.** чежки; ~ **јој је сваки рад** чежка єй кажда робота; **3.** *правн. (који намеће узајамне обавезе)* обовязкови; ~ **уговор** обовязкови контракт

теретити -им **1.** *(стављати терет)* класц; ~ **коња** класц *(терху)* на коня; **2.** *(нечим - оптерећивати)* обтерховйовац, терховац; **3.** *фиґ. (окривљавати)* обвиньовац; **4.** *тарґ. (давати у залог за зајам)* давац до залогу, залоговац

теретница *ж.* **1.** *адм.* терхови лїст, терховнїца; **2.** *оп.* **тегленик**

теретњак *х.* терховни гайзибан, ладя и под., терховняк

тереџа *ж. звич. мн. (занатлијски калуп)* фурма

терзија *ж. заст. оп.* **кројач**

терзијан *х. оп.* **трзалица**

терзилук *х. заст.* скравецке ремесло

теријер *х.* териєр *(ловарски пес)*

териториј *х. и* **територија** *ж.* територия

територијалан -лна -лно териториялни

теркав -а -о слаби на ногох, хтори чежко ходзи

теркија *ж.* **1.** конянїкова торба *(положена на шедло);* **2.** ремень; ременьчок

терлук *х. звич. мн.* женска хижна папуча *(вишивана зоз златом, стриблом або гадвабом)*

термалан -лна -лно термални

термин *х.* термин

терминал *х.* терминал

терминологија *ж.* терминолоґия

терминолошки -а -о терминолоґийни

термински -а -о терминов[и], термински

термити *х. мн. зоол.* термити

термитњак *х.* брамушнїк термитох, термитняк

термички -а -о термични

термо- *як перша часц зложених словох значи „у вязи з цеплоту”* термо-

термоакумулациони -а -о термоакумулацийни; ~ **пећ** термоакумулацийни пец, *беш.* термо-пец

термодинамика *ж.* термодинамика

термоелектрана *ж.* термоелектрарня

термометар -тра *х.* термометер, *заст.* ґради

термоотпоран -рна -рно термовитримовни

термос *х.,* **термос-боца** *и* **термосица** *ж.* термос, термос-фляша

термостат *х.* термостат

термофор *х.* термофор

термоцентрала *ж.* термоцентрала

терор *х.* терор

тероризам -зма *х.* терориз[е]м

терористизирати -ам, **тероризовати** -зујем *и* **терорисати** -ишем *зак. и нєзак.* тероризовац

терорист[**а**] *х.* терорист[а]

терористички -а -о терористични

тер-папир *х. буд.* тер-папер

терпентин *х.* терпентин

терпентински -а -о терпентинов, терпентински

терца *ж. муз.* терца

терцет *х. муз.* терцет

терцијар *и* **терцијер** *х. ґеол.* терциєр

терџуман *х.* прекладач, толмач

тесак -ака *х.* вельки широки нож *(як часц дакедишнєй вояцкей опреми)*

тесан -сна -сно **1. а)** цесни; ~ **одело** цесни шмати; **б)** узки, цесни; ~ **пролаз** узки преход; **2.** *фиґ.* **а)** цесни; ~ **победа** цесна побида; **б)** кратки; ~ **рок** кратки термин; **в)** чежки; **тесне прилике** чежки обставини; **г)** блїзки, цесни; ~ **пријатељство** блїзке приятельство; ~ **сарадња** цесне (блїзке) сотруднїцтво; **3.** *у меновнїцкей служби* **а)** цесне место, цесни простор; **б)** *(сиромаштво; тегоба)* худоба, худобство; чежкосци; чежки живот; ◊ **до тесна доћи, у тесну се наћи** *(бити у невољи, опасности)* найсц ше у прикрим (у прикросци)

тесанац -нца *и* **тесаник** *х.* карбовани (кресани) камень

тесар *х.* **1.** *(мајстор за кровове)* цимерман, древоскравец, древени майстор; **2. а)** *(мајстор који креше дрво*) кресач**; б)** *(мајстор који креше камен)* карбовач, кресач

тесарски -а -о **1.** цимермански; **2.** кресацки**;** карбовацки

тесати тешем **а)** *(дрво)* кресац; **б)** *(камен)* карбовац, кресац

тесач *х. оп.* **тесар**

тескера *ж.* писмо; документ

тескоба *ж.* **1.** *(скученост простора)* цесносц, цеснота; **2.** *фиґ.* худоба, худобство; **3.** *фиґ. (туга; тегоба)* смуток; марґотносц; нєлагодносц

тескобан -бна -бно **1.** цесни, узки; **2.** *фиґ. (мучан, тегобан)* смутни, марґотни; нєлагодни

тесла *ж.* балта *(шекера за кресанє древа)*

теслим *х.* **1.** *(предаја)* даванє, придаванє; условиє за даванє; **2. а)** придавам ше *(викричнїк вояка при придаваню нєприятельови)*; **б)** предате *(викричнїк з хторим ше на явней лицитациї оглашує предаванє лицитованого предмета тому цо понукнул найвисшу цену);* ◊ ~ **учинити а)** умрец, видихац ше; **б)** дац, придац

теслимити -им дац, придац; предац

теснац -аца *х.* **1. а)** *(кланац)* горска цеснїна, клисура; **б)** *(мореуз)* морйоуз; **2.** *фиґ.*

безвиходне положенє, безвиходносц; прикре положенє, прикросц
теснити -им **1.** зужовац, робиц цесним; **2.** *фиґ.* прицискац
теснити се -им се нє мац места; буц цесно
тесно *присл.* **1. а)** цесно; **б)** ~ **везати** добре сциснуц, на твардо завязац; **2.** *фиґ.* блїзко, цесно; ~ **су се спријатељили** блїзко ше сприятелєли; **3.** *фиґ.* *(тегобно, тескобно)* нєлагодно; опасно, прикро
тесногруд -а -о *и* **тесногрудан** -дна -дно *фиґ.* еґоистични; нєтолерантни, задарти
тесноћа *ж.* **1.** цеснота, цесносц; **2.** *фиґ.* худоба, худобство; чежкосци, трапеза, трапенє
тест *х.* тест
тестав -а -о *и* **теставан** -вна -вно од цеста; **руке су јој теставе** руки єй од цеста
тестамен[**а**]**т** *х.* тестамент, *заст.* таштамент; ◊ **Нови (Стари)** ~ Нови (Стари) завит
тестаментаран -рна -рно тестаментарни, тестаментов[и]
тестатор *х.* *(завешталац)* тестатор
тесте -ета *с. оп.* **туце**
тестенина *ж. пож.* цесто; галушки, резанки и под.; **мотана теста** преплєтани цеста
тестера *ж.* пила; пилка**;** ◊ **а)** *древ.:* **кружна** ~ кружна пил(к)а; **дволисна** ~ дволїстна пилка; ~ **са ручним помером** пил(к)а з ручним поцагом; **клатна** ~ киваца пил(к)а; ~ **за попречно резање** пил(к)а за крижне пилєнє**; б)** *метал.:* **оквирна** ~ рамова пил(к)а; **тарна** ~ чухаюца пил(к)а
тестераст -а -о пилкасти
тестерати -ам *оп.* **тестерисати**
тестераш *х.* пиляч
тестерисати -ишем *и* **тестерити** -им пилїц
тестерица *ж. дем., зоол.* пилочка
тестија *ж.* коршов, коршовик *(звич. з цицком на ручки)*
тестир *х.* **1.** допущенє, *нар.* дозволєнє; **је ли ~ ?** шлєбодно?; **2.** майсторска диплома
тестирање *с.* (< **тестирати**[1]) тестир[ов]анє
тестирати[1] тестирам *зак. и нєзак.* *(проверити/проверавати тестом)* тестир[ов]ац
тестирати[2] тестирам *зак. и нєзак.* **1.** *(оверити/оверавати)* тестирац, овериц/оверйовац; **2.** охабиц/охабяц з тестаментом
тестис *х. анат.* тестис, шеменїк
тесто *с.* цесто; **кисело** ~ цесто на квасу; **лиснато** ~ складане цесто; **развити/развијати** ~ розогнац/розганяц цесто; ◊ **помрчина као** ~ цма як у дзири, цма цмов**; магла као** ~ барз густа молга
тета *ж. гип.* нина, тета
тетак -тка *х.* шовґор *(муж оцовей або мацеровей шестри)*
тетанус *х. мед.* тетанус, *нар.* склопци
тетанусни -а -о тетанусов
тетива *ж.* **1.** *мат. и др.* тетива; **2.** *анат.* тетива, жила; **3.** *(главна уздужна греда на кући)* греда
тетивика *ж. бот.* гребенярка (Smilax aspera)
тетивни -а -о тетивов, тетивни
тетин -а -о нинов, тетов
тетић *х.* *(брат од тетке)* братняк
тетица *ж. оп.* **теткица**
тетка *ж.* **1.** *(очева или мајчина сестра)* нина, *фам.* тета; **2.** *(назив за старију жену)* андя; нина; **3.** *вулґ.* *(стражњица)* задок
теткин -а -о нинов, тетов
теткић *х. оп.* **тетић**
теткица *ж. дем. и гип.* ниночка, теточка
тетовирати -ам *зак. и нєзак.* тетовирац, вибиц/вибивац
тетошити -им *(око некога, некоме, некога)* уважно ше старац о даким; кохац дакого; допатрац дакого; вилагодзиц дакому; нїжно ше обрацац (справовац) ґу дакому; буц облєсни ґу дакому; розмазовац дакого
тетра- тетра-
тетраедар -дра *х. мат.* тетраедер
тетралогија *ж. лит.* тетралоґия
тетрарх *х. ист.* тетрарх
тетреб *х. зоол.* тетреб (Tetrao); **мали** ~ мали тетреб, глухец (T. tetrax)
тетребић *х.* **1.** *дем.* тетребчок; **2.** *(птиче тетреба)* тетребче
тетребица *ж.* тетребка
тетриван *х.* носилки *(заварти, за ношенє владарох и др.)*
тетурав -а -о плянта(ю)ци
тетурати (се) -ам (се) плянтац ше
тетурнути (се) -нем (се) заплянтац ше
тећи течем **1.** *(о реци и сл.)* чечиц, исц; **вода тече каналом** вода чече (идзе) у (по) беґелю; **крв тече у жилама** крев чече у жилох; **електрична струја тече** електрична струя идзе; **2.** *(уливати се)* улївац ше; **Сава тече у Дунав** Сава ше улїва до Дунаю; **3.** *(истицати из цеви, суда и сл.)* чуриц; исц; чечиц; **крв тече из ране** крев чури (идзе) з рани; **ђубре тече из отеклине** гной чече зоз запухнуца; **4. а)** *(о киши)* ляц, падац; **б)** *(о сузама)* чуриц, падац; **в)** *(о зноју)* чуриц; **5.** *фиґ.* **а)** *(пролазити - о времену, животу)* чечиц, исц, преходзиц; **б)** *(бити у току - о временском периоду):* **већ тече други месец откако је отишао** уж други мешац як пошол; **текла му је осма година** бул у осмим року; **рок**

почиње тећи од потписивања уговора термин почина чечиц од подписованя догварки; **6.** *фиґ.* **а)** *(пружати се - о путу)* исц; преходзиц; **пољима је текла пруга** през поля ишла гайзибанска драга; **б)** *(проносити се - о вестима)* шириц ше, розхирйовац ше, розношиц ше; **7.** *фиґ.* **а)** *(ићи глатко)* чечиц; вицекац; точиц ше; **мисли му теку** думки му чечу; **стих му је лако текао из пера** стих му лєгко вицекал (точел ше) з пирка; **б)** *(одржавати се, вршити се)* окончовац ше; преходзиц, буц; **трговина је живо текла** тарґовина ше живо окончовала; **путовање је текло досадно** путованє преходзело допито; **8.** *часто з ґен. (постојати; трајати)* постояц, исновац; жиц; мац; **бориће се за слободу док један тече** буду ше бориц за шлєбоду док голєм єден з нїх жиє; **док тече сунца и месеца** покля иснує слунко и мешац; **борили су се док им је текло хране** борели ше док мали єдзеня; **9.** *(хитати)* понагляц; бежац; **10.** *фиґ. (припадати, следовати)* припадац, шлїдовац; исц; **рента припада држави** рента припада державі; **одсутан је, али плата му тече** одсутни є, алє плаца му идзе; **камата тече** камата идзе; **11.** *(стварати, стицати)* змагац ше

тећи се тече се *(парити се - о кози и овци)* гонїц ше, водзиц ше

теферич *х.* **1.** пикник; вилєт; **2.** *(летњиковац)* вила; викендица

теферичити -им ходзиц на пикник (вилєт), правиц пикник (вилєт)

тефлон *х. текст.* тефлон

тефтедар *х. ист.* касир; рахунководитель

тефтер *х.* кнїжка приходох и розходох; записнїк; реґистер; тека, нотес

тефтерити -им записовац, уписовац *(до кнїжки приходох и розходох, до записнїку и под.)*

тефтиш *х. ист.* **а)** вишлїдзованє и вишлїдна увидка *(на терену, звич. пре лапанє гайдукох);* **б)** вишлїднїк; вишлїдна комисия

техника *ж.* технїка

техничар *х.* технїчар

технички[1] -а -о технїчни**;** ◊ ~ **преглед** *тран.* технїчни препатрунок

технички[2] *присл.* технїчно

технократија *и* **технокрација** *ж.* технократия

технолог *х.* технолоґ

технологија *ж.* технолоґия

технолошки -а -о технолоґийни

тециварина *ж.* порция на приход

тециво *с.* **а)** *(стицање имовине)* змаганє маєтку; ґаздованє; **б)** назмагани маєток

тецикућа *ж. и х.* добри ґазда *(вредни, шпоровни);* добра ґаздиня *(вредна, шпоровна)*

теча *х. гип.* (< **тетак)** шовґор

течај *х.* **1.** курс; ~ **страног језика** курс странского язика; ~ **новца** *(однос вредности новца)* курс пенєжу; **2.** *(оптицај новца)* обток; **3.** серия виданьох; число часописа; **4.** *(ток)* цек; ~ **реке** цек рики

течајац -јца *х.* курсист[а]

течајни -а -о **а)** *(који се односи на течајну наставу):* ~ **испит** испит на курсу; **б)** берзови, берзански; ◊ **виши** ~ **испит** *шк.* велька матура; **нижи** ~ **испит** мала матура

течан[1] -чна -чно *осн., фиґ.* чечни; ~ **гориво** чечне гориво; ~ **говор** чечна бешеда

течан[2] *и* **течан** -чна -чно *покр. (укусан)* смачни

течевина *ж. оп.* **тековина**

течић *х. оп.* **тетић**

течно[1] *присл.* чечно

течно[2] *и* **течно** *присл.* смачно/смачнє

течност *ж.* **1.** чечносц**; 2.** *(у мехуру или лишају на кожи)* водичка

тешилац -иоца *и* **тешитељ** *х.* цешитель, *поет.* потїшитель

тешити -им цешиц; поцешовац; розберац

тешити се -им се цешиц ше; поцешовац ше; розберац ше

тешкати -ам *дем.* цешиц

тешкати се -ам се **1.** цешиц ше; **2. а)** *(вајкати се)* поносовац ше, скаржиц ше, бидкац ше; **б)** *(кајати се)* бановац, жаловац

тешко *присл.* **1.** чежко; ~ **ходати** чежко ходзиц; ~ **болестан** чежко хори; **мени је већ тешко отићи пешке у град** мнє уж чежко *(нар.* мнє уж з велького) пойсц пешо до варошу; **2.** *(у души, срцу)* чежко, нєдобре; **било јој је јако** ~ **што се то десило** було єй барз чежко (нєдобре) же ше то случело; **3.** *у служби викричнїка* **а)** *за виражованє страху, болю и под.* яй, чежко; ~ **мени!** яй мнє!; **б)** *за виражованє гроженя* яй, чежко, *беш.* сармо; ~ **теби!** яй тебе!; **4.** *у меновнїцкей служби* чежкосци, терха, криж

тешкоћа *ж.* чежкосц; прикросц

тешњāк[1] *х. покр.* щипанїца *одн.* древо з хторого ше креше факля

тешњāк[2] *х.* узки преход, цеснїна; цесни простор

тешњати -ам поставац цесни *одн.* цеснєйши; **тешња му одећа** шмати му поставаю цесни, шмати му вше цеснєйши

тештав -а -о *(као тесто)* цестасти

тештан -а -о од цеста; **тештане су јој руке** руки єй од цеста

тештити -им **1.** *(цедити, гњечити)* давиц, видавйовац, цадзиц; ~ **лимун у чај** давиц (цадзиц) лимун до чаю; **2.** *фиґ.* мучиц, прицискац; **терет љубави га тешти** терха любови го мучи

тешто *покр. слов. за одоброванє* так и треба, най; **и ти си дошао? тешто!** и ти пришол? так и треба!

тешчати -ам поставац чежки *одн.* чежши

ти *зам.* ти

тиба *ж. дем. и гип. дзец.* брущок

тибати -ам *покр. (брати; чупати)* таргац; ~ **малине** таргац малини

тибати се -ам се *(мењати перје - о птицама)* випиряц ше, випирйовац ше

Тибетанац -нца *х.* Тибетец

тигањ -ања *х.* палачинкарня, *коц.* палачинкар

тигар -гра *зоол.* тиґриш, тиґер

тигарски -а -о тиґришов, тиґров

тигла *ж. покр.* **1.** *(цигла)* цегла; **2.** *(пегла)* пейґла, *коц.* пейґлас

тиглати -ам *покр.* пейґлац

тигрић *х.* **а)** *дем.* тиґрищок; **б)** *(младунац тигра)* тиґрище

тигрица *ж.* тиґрица

тигровина *ж.* тиґришова скора

тијан -а -о *оп.* **тихан**

тијара *ж. ист., церкв. кат.* тияра

тијати -ам *оп.* **тињати**

тијеком *присл. иєк. оп.* **током**

тик[1] *х. бот.* тик (Tectona grandis)

тик[2] *присл. за помоцньованє применовнїкох* цалком; такой; ґу самому (самей и под.); при самим (самей и под.); цалком блїзко; **стаде ~ уз њега** станул цалком блїзко ґу ньому (такой ґу ньому); **мостови су ~ један до другог** мости цалком блїзко єден при других

тика-так(а) *ном. оп.* **тик-так**

тикати -ам гуториц дакому „ти", тикац

тикач *х. покр.* ткач

тиква *ж.* **1.** *бот.* **а)** *(бундева)* бундава; **б)** лоповик (Lagenaria vulgaris); **в)** тиковка, *коц.* кикевка (Cucurbita pepo L.); **4.** *фиґ.* **а)** *(глава)* богля, бундава; **б)** *оп.* **тикван;** ◊ **дувати (пухати) с ким у једну (исту) тикву** *(слагати се с ким у мишљењима и поступцима)* грац з даким; **покондирена** ~ покондирена тиква; **пуче (пукла)** ~ прешло братинство; **садити с ким тикве** пайташиц ше, компаловац ше з даким *(звич. у даякей нєчесней роботи)*

тикван *х. пей.* тутмак, сусмак, фильков

тиквара *ж.* **а)** рибарски чамец *(зоз заклоном за чувара и рибарским прибором)*; **б)** чамец за чуванє живих рибох *(заварти, дзирави)*

тиквеник *х. покр. оп.* **бундевара**

тиквица *ж.* **1.** *дем.* < **тиква**; **2.** *звич. мн. бот.* бундавка; **пуњене тиквице** полнєни бундавки; **3.** *звич. мн.* склєнїчка, фляшочка *(лабораторийна)*

тикет *х.* тикет

тик-так *х. оном.* тик-так

тиктакати -ам *и* -ачем черкац, дуркац *(о годзини)*

тил *х. текст.* тил

тила *ж. бот.* рокитнїк (Cytisus)

тилда *ж. друк.* тилда

тили *присл. за помоцньованє:* **за (у) ~ час(ак), за (у) ~ тренутак** за хвильку; барз швидко; окомгнуц(а); такой; такой-енки

тилут *х. покр. оп.* **телуће**

тилутице *присл.* з тупим крайом ножа и под., з тупим

тим *х. спорт.* тим

тимар[1] *х.* **1. а)** *(чишћење и храњење коња)* допатранє коня*;* **б)** чесанє коня; **2.** *покр. (коњска опрема)* штверци

тимар[2] *х. ист. (спахилук)* панске польо, пански маєток

тимарити -им **1. ~ коња а)** допатрац коня**; б)** чесац коня; **2.** *фиґ. (неговати и уређивати)* допатрац; ушорйовац; вирихтовац

тимарити се -им се допатрац ше; ушорйовац ше; вирихтовац ше

тимор *х.* **а)** *ґеол.* горски масив; **б)** високи прикри скали

тимочки -а -о (< **Тимок)** тимоцки

тимпан *х. муз.* тимпан

тимски -а -о тимски; тимов; ~ **рад** тимска робота

тимун *х. покр. (кормило)* кормань

тимунити -им *покр. (кормиларити)* корманьовац

тин *х. покр.* преградни мур, преградзенє *(звич. медзи двома просториями)*

тинејџер *х.* тинейджер

тинел *х. покр.* єдальня; дньова (биваца) хижа

тинити -им *покр. (преграђивати кућу)* преградзовац; премуровйовац

тинктура *ж.* тинктура

тинта *ж.* тинта

тинтан -а -о тинтов[и]; ~ **оловка** тинтови клайбас

тинтара *ж. фам. и пей.* боґля

тинтарница *ж. оп.* **мастионица (1)**

тињ *х. покр.* **а)** шено, слама и под. набите у преградним муре; **б)** изолацийне пасмо

тиња *ж.* **1.** блато, муль, мутлянка; **2.** *оп.* **лискун**

тињати -ам **а)** тлєц; покус, слабо гориц; жижачиц (ше), жирячиц ше; **б)** *(о светлости)* клїпкац; кус, слабо (ше) швициц

тињац -њца *х. оп.* **лискун**
тињи *присл. оп.* **тили**
тио тила тило *покр.* тлусти, тучни
тип *х.* тип
типа *ж. (крпа)* ренда
типав -а -о *оп.* **пипав**
типар *х.* фурма, модел; ◊ **говорити по типару** бешедовац нєприродно ((на) розмазовацо, афектовано)
типизирати -ам *и* **типизовати** -зујем *зак. и нєзак.* типизовац
типик *х. церкв.* типик
типичан -чна -чно *и* **типички** -а -о типични, типови
типка *ж.* **а)** *(на разним механизмима)* ґомбичка, тастер, *беш.* типка; **б)** *(на клавиру и сл.)* клавиш
типкати -ам *(писати на писаћој машини)* дуркац
типкаћи -а -е: ~ **машина** писаца машинка
типкачица *ж.* дактилоґрафка
типовати -пујем типовац
типограф *х.* типоґраф
типографија *ж.* типоґрафия
типографски -а -о типоґрафски
типологија *ж.* типолоґия
типолошки -а -о типолоґийни
типса *ж. покр. оп.* **стипса**
типсати -ам *и* -пшем *покр. оп.* **стипсати**
типски -а -о типски, типови; ~ **зграда** типски будинок
тип-топ *прикм. нєпрем фам. (првокласан)* тип-топ
тир[1] *х. покр.* вдеренє; замахнуце; штрелєнє, виштрелєнє
тир[2] *викр. з хторим ше умирую кози кед ше доя* гой, мир, но
тирада *ж.* тирада
тираж *х. и* **тиража** *ж.* тираж
тиран *х. оп.* **тиранин**
тиранизирати -ам *и* **тиранизовати** -зујем *оп.* **тиранисати**
тиранија *ж.* тирания
тиранин *х.* тиран
тиранисати -ишем *зак. и нєзак.* тиранизовац
тирански -а -о тирански; тиранов
тиранство *с.* тиранство
тирјан- *оп.* **тиран-**
тиркиз *х. мин.* тиркиз
тироидни -а -о: ~ **жлезда** *анат.* тироидни шлїжнїк
тиролски -а -о (< **Тирол**) тиролски
тирше -ета *с.* ременьчки *(за украшованє шматох)*
тис *х. и* **тиса** *ж. бот.* тиса, тис (Taxus baccata)
тиса *присл. покр.* нїґда
тисак -ска *х.* **1.** друкованє, друк; **2.** прицисок; **3.** *оп.* **преса (1)**
тиска *ж. (стиска, гурњава)* гужва; дрилянє; сцисканє; гирченє
тисканица *ж.* **а)** образец, формулар; **б)** видрукована кнїжка и под.
тискар *х. (штампар)* друковач, друкар
тискара *и* **тискарница** *ж.* друкарня
тискати -ам **1.** *(гурати)* дриляц, *коц.* цискац, *беш.* ґурац; **2.** *(у што - трпати)* хпац, цискац; **3.** *(штампати)* друковац; **4.** *(цедити)* джамиц, цадзиц
тискати се -ам се дриляц ше; цискац ше, хпац ше
тиски -а -о (< **Тиса**) Тисов, тиски
тисковни -а -о друкарски
тиснути -нем **1.** *(гурнути)* задриліц; подриліц; *беш.* заґурнуц; **2.** захпац, вохпац, ухпац, зацискац, уцискац; штуриц
тисовина *ж.* тисово древо, тисовина
тисућа *ж.* тисяч, *рид.* тисяча
тисући -а -е *и* **тисућни** -а -о тисячни
тисућник *х. заст. воєн.* тисячнїк
тисућница *ж.* тисячрочнїца
тита *викр. дзец.* нє рушай
титан *х. мит., хем.* титан
титански -а -о титански, титанов
тити тијем *заст. (гојити се)* тиц
титиз *х.* **1.** *(тврдица)* скупи, скупенда; **2.** *(цепидлака)* дробнїцар
титкати -ам **1.** *оп.* **тиктакати; 2.** *(неговати, пазити)* допатрац; старац ше
титла *ж. друк.* титла
титловати -лујем титловац
титњати -ам роснуц *(звич. о малим дзецку)*
титовка *ж.* титовка; партизанска шапка
титор *х. оп.* **ктитор**
титорити -им *заст. оп.* **неговати**
титра *ж. покр. (пињак)* пилька
титрај *х. (трептај)* трепеценє; клїпканє; клїпнуце; трешенє, потрешенє; ~ **светла** клїпканє (клїпнуце) шветла
титрајни -а -о: ~ **круг** *физ.* трепецаци (осцилацийни) круг
титрати -ам трепециц; клїпкац; тресц ше, потресац ше
титрати се -ам се **1.** *(чиме)* руцац дацо до горе и лапац до рукох; **2. а)** *(играти се међусобно)* бавиц ше; **б)** *(с ким) фиґ. (сматрати кога глупим, вући кога за нос)* бавиц ше, оруцовац ше, закладац з даким франти; **3.** *оп.* **титрати**
титренке *ж. мн.* файта женского украсу *(хтори ше блїщи, трепеци)*

титрица *ж. оп.* **камилица**
титула *ж.* **1.** титула; **2.** наслов *(кнїжки)*
титуларни -а -о титуларни
титулирати -ам**, титулисати** -ишем *и* **титуловати** -лујем *зак. и нєзак.* титуловац
тиђ *х. заст. нар.* **1.** *оп.* **птић; 2.** *(заперак на кукурузу)* фатюга
тиђити се -им се **1. а)** *(терати заперке - о кукурузу)* гоніц фатюги; **б)** множиц ше, роснуц; **2.** *фиґ. (разметати се, поносити се)* виношиц ше, возношиц ше, горе себе нєсц
тифус *х.* тифус, *нар. заст.* глушка; **пегави** ~ *оп.* **пегавац; трбушни тифус** брухови тифус
тифусар *х.* тифусар, хори на тифус
тифусни -а -о тифусни, тифусов
тих -а -о цихи
тихан -а -о *дем.* цихучки; цихи
тихано *присл. дем.* поцихучки; поцихи; цихучко; цихо
тихо *присл.* поцихи; цихо; сциха; **говори** ~ бешедує поцихи; **свуд је** ~ вшадзи цихо
тихоокеански -а -о цихоокеански
тихост *и* **тихоћа** *ж. оп.* **тишина**
тица *ж. заст. и нар. оп.* **птица**
тицало *с. оп.* **пипак (1)**
тицати тичем **1.** *(додиривати)* дорушовац, дотикац; **2.** *фиґ.* **а)** *(повређивати, излагати чему непријатном)* рушац; дотикац; ~ **болну рану** рушац (дотикац) боляцу рану; **б)** *(делимично измењивати; оштећивати)* начинац; **в)** *(узнемиравати, бости)* штухац; **г)** *(подстицати)* спонук(ов)ац, побудзовац; **ґ)** *(узбуђивати, потресати)* рушац, потрафяц
тицати се тичем се **1. а)** *(кога, чега)* дорушовац, дотикац; **б)** *взаєм. повр.* дорушовац ше, дотикац ше; **2.** *фиґ. (кога, чега)* одношиц ше на дакого *або* дацо, дотикац ше дакого *або* дачого, *заст.* тикнуц ше дакого *або* дачого; **шта се то тебе тиче!** цо то тебе бриґа! цо ше то тебе дотика! цо тебе до того! **не тиче ме се** нє брига ми, нє дзбам; **што се тога тиче...** цо ше того дотика..., *заст.* цо до того; **што се мене тиче, можеш да урадиш како хоћеш** пре мнє (цо ше мнє дотика) можеш зробиц як сцеш
тич- *оп.* **птич-**
тишак -шка *х.* цихе место у рики *(дзе вода мирує)*
тишати (се) -ам (се) *оп.* **стишавати (се)**
тишина *ж.* **1.** цихосц, *рид.* цихота; **2.** *у служби викричнїка* цихо (будз, будзце); ~ **тамо!** цихо (там) будзце!; ◊ **мртва (дубока, гробна, мукла, смртна, црквена)** ~ мертва (глїбока, гробова, подполна) цихосц, цихосц (цихо) як у лєше
тишкати -ам *оп.* **стишавати**
тишлер *х.* столар, тишлїр
тишлерај *х.* столарске ремесло
тишма *ж. покр. оп.* **тиска**
тишња *ж. и* **тиштавци** *х. мн. оп.* **пробади**
тиштати -тим **1. а)** сцискац; прицискац; **б)** *(жуљити)* сцискац; глодац; **тиште га ципеле** сцискаю го ципели; глодаю му ципели; **2.** *(мучити)* мучиц; давиц, гартушиц; **мисли га тиште** думки го муча
тја[1] *викр. за виражованє мireня зоз ситуацию (шта можеш, шта ћеш)* дармо
тја[2] *присл. заст. (чак)* аж
тједан -дна *х.* тидзень
тједни -а -о тижньови
тједник *х. оп.* **недељник**
тјел- *оп.* **тел-**
тјеме- *оп.* **теме-**
тјена *ж. иєк. (опна, скрама)* скорочка
тјер- *оп.* **тер-**
тјес- *оп.* **тес-**
тјеш- *оп.* **теш-**
ткалац -лца *х. оп.* **ткач**
ткалачки -а -о *оп.* **ткачки**
ткаља *ж.* ткачка
тканина *ж.* платно; тканїна
тканица *ж. (појас откан шарама)* ткани *одн.* цифровани пас
ткање *с.* **1.** < **ткати; 2.** *оп.* **тканина**
ткаоница *ж. оп.* **ткачница**
ткати -ам, *ридше* ткем *и* чем **1.** ткац; **2.** ходзиц (лєтац, плївац) раз тадзи раз тамаль, у розличних напрямох
ткач *х.* ткач
ткачки -а -о ткацки; ~ **разбој** кросна
ткачница *ж.* ткачка
ткиво *с.* **1. а)** тканє; **б)** *оп.* **тканина; 2.** *биол.* ткань; **поткожно** ~ подскорова ткань; **3.** структура, состав, ткань
тко *зам. оп.* **ко**
ткогод *зам. оп.* **когод**
тлак *х.* прицисок
тлака *ж.* **1.** *ист. (обавезан рад сељака властелину)* панске; урбар; **2.** *(траг од нечијих стопа)* шлїд, ступаї; чапаш
тлакомер *х.* **1.** *физ.* барометер; **2.** *мед.* мерач прициску
тлапити -им **а)** *(бунцати)* бешедовац (приповедац) у сну *або* у хороти; нєсвидомо бешедовац; **б)** *(сањати)* шнїц ше
тлапити се -и се *безос. (причињавати се)* привидзовац ше

тлапња *ж.* привидзенє; сон

тлачилац -иоца *и* **тлачитељ** *х.* *(угњетач)* гнобитель

тлачити -им **1.** *(угњетавати)* гнобиц; **2.** *(газити, газећи сатирати)* ґажиц, репеґац, таланґовац; **3.** прицискац; сцискац; **4.** *(кршити, не поштовати)* потупйовац; **5. а)** *ист.* *(кулучити, ићи на тлаку)* исц (ходзиц) на панске (на урбар); **б)** буц на робиї

тлачни -а -о прицисков

тлачник *х.* циґанка *(на кудзелї)*

тле *и* **тло** *с.* **а)** жем, тло; подлога; грунт; **слано** ~ слана жем; **б)** *(површина по којој се хода)* жем; **пасти на** ~ спаднуц на жем; **в)** *буд.* тло, подлога; ◊ **губити ~ под ногама** трациц подлогу под ногами, трациц сиґурносц; **пасти на плодно** ~ спаднуц на плодну подлогу (жем)

тлоједињење *с. хем.* тлозлученїна

тлорис *и* **тлоцрт** *х.* *(нацрт земљишта)* тлорис

тлуст -а -о *покр. оп.* **туст**

тма *ж. звич. нєпрем.* **1.** *оп.* **тама; 2.** *(велика количина, небројено много)* полно, *заст.* крот; ~ **људи** полно людзох; ◊ **тушта и** ~ [**божија**] полно, крот, *беш.* сияса божа

тмаст -а -о **а)** цми; чарни**;** почарнєти; **тмасти облаци** цми (чарни) хмари; ~ **ћерамида крова** чарни (почарнєти) череп закрица; **б)** *(о боји лица, тела)* барнасти, чарни; **в)** *фиґ.* жалосни, нєщесни, нєщешлїви

тмина *и* **тмица** *ж. оп.* **тама**

тмо тмола тмоло *(таман, загасит)* цми

тмон -а -о *оп.* **тмуо**

тмора *ж.* **1.** *(тмурно време)* похмарена (хмарна, набурена) хвиля; похмарене, хмарно, набурене; похмареносц, хмарносц, набуреносц; **била је** ~ було похмарене (хмарно); **2.** *(ситна киша)* дробни диждж; *(измаглица)* моква

тмулити -им вариц у закритей судзини (у пари)

тмуо -ула -уло **1.** *оп.* **потмуо (1); 2.** *(који нема јаркости)* нє ясни, без ясносци; цми

тмуран -рна -рно **1.** *(таман)* цми; **2. а)** *(о дану, времену)* похмарени, хмарни, цми; набурени; **б)** *фиґ. (намргођен)* нахмурени, хмурни; хмурави, хмураци; набурени

тмурити се -им се **а)** *(о дану, времену)* хмариц ше; буриц ше; цмиц *(през.* цмеєм); **б)** *фиґ. (мргодити се)* хмуриц ше; буц нахмурени (хмурни, хмурави, хмураци, набурени); буриц ше

тмуша *ж. оп.* **тама**

тмушав -а -о **1.** *(мрачан)* цми, *заст.* цемни; **2.** *покр. (смушен, будаласт)* дурнїсти, надурнїсти

тмушавац -вца *х. покр.* дурнїсти (надурнїсти) чловек

тмушан -шна -шно *и* **тмушаст** -а -о *оп.* **тмушав (1)**

тмушити се -им се *(мрачити се, тмурити се)* цмиц *(през.* цмеєм); хмариц ше; буриц ше

то[1] *с. зам.* < **тај;** ◊ **то јест** то єст; **то горе по њега** з тим горше за нього; **у то** *(у том моменту)* у тим

то[2] *злуч.* **1.** *условни* та, вец; **ако ти дођеш, то ће и он доћи** кед ти придзеш, та и вон придзе; **2.** *поровнуюци:* **што ми дубље у село, то око нас све већа гомила људи** цо ми глїбше до валалу, коло нас вше векша громада людзох; **3.** *у злученю* **то... то** *розставни* раз; **иде то десно, то лево** идзе раз на лїво, раз на право

таолет *х.* тоалет

тоалета *ж.* тоалета

тоалетни -а -о тоалетни

тобалица *ж. покр. (водир)* ошельнїк

тобоган *х. спорт.* тобоґан

тобож *и* **тобоже** *присл.* нїби, почустом, *коц.* почустомок, *рид.* якби, *беш.* же; **не може доћи, јер је** ~ **заузет** нє може присц, бо є нїби завжати (*беш.* ...бо же є завжати)

тобожњи -а -е нїби, почустом, *коц.* почустомок, *рид.* якби; ~ **пријатељ** нїби приятель

тоболац -оца *и* -олца *х.* **1.** *(кеса за дуван или новац)* жачков; **2.** *(за стреле)* пошва (пошевка) за стрели; **3.** *бот.* мещок

тоболчар *х. зоол.* торбар

тобџија *х. воєн.* дзелар, артилєрист[а]

тов *х.* **1.** карменє; ~ **свиња** карменє швиньох; **2.** викарменосц; затитосц, тлустосц, тучносц

тован -вна -вно **1.** добре викармени; тлусти; **2.** хтори ше карми *одн.* хтори на (за) карменє *(за кланє);* ~ **стока** статок хтори ше карми

товар *х.* **1.** терха, *або ше преклада з назву предмета хтори ше ноши одн. вожи;* **скинути ~ с кола** зняц терху з коча, зняц мехи (древо, шено и под.) з коча; **носио је** ~ **дрва на леђима** ношел древа (звязку древа) на хрибце; **2.** *покр.* осел, маґарец

товарач *х.* роботнїк хтори кладзе (руца, ноши и под.) терху на превозку

товарија *ж. покр.* чобольов

товарити -им **1.** *(терет ради преношења)* класц, викладац, руцац и под.; ~ **дрва на коња** класц древо на коня; ~ **сено на кола** класц (руцац) шено на коч; ~ **песак на брод** сипац писок на ладю; ~ **вагон** класц на ваґон; **2.** *фиґ. (оптерећивати кога чиме):* **учитељ превише товари на дечје главе** учитель барз терхує (обтерховює) дзецински глави;

син товари дугове на родитеље син прави длуства родичом; **све грешке товари на мене** шицки хиби гонї на мнє (приписує мнє); **3.** *фиґ.* подвальовац дакому; спорайовац дакого; ◊ ~ **коме што на врат (на леђа)** здзивац дакому дацо на карк; ~ **коме што на душу** *(пребацивати на кога одговорност)* складац на дакого; гонїц хибу на дакого

товарити се -им се **1.** *повр. ґу* **товарити (1); 2.** *взаєм. повр. ґу* **товарити (3); 3.** громадзиц ше, падац на дакого *або* дацо, прицискац дакого *або* дацо

товарица *ж.* маґарица, ошлїца

товариште *с.* место утовару и витовару, товариско/товарище

товарни -а -о **1.** *(који служи за преношење терета)* терховни; ~ **кола** терховни коч**; 2.** *оп.* **теретан (1. б)**

товарник *х.* **1.** *оп.* **товарач; 2.** *(коњ за преношење терета)* терховни конь

товарнина *ж.* штранґ, ремень *(за привязованє терхи на самару)*

товарница *ж.* **1.** *оп.* **самар; 2.** *оп.* **теретница (1)**

товаруша *ж.* *(кобила за преношење терета)* терховна кобула

товилиште *с.* обєкт за карменє, кармилїще

товити -им кармиц

товити се -им се тиц; брац

товљач *х.* кармяч

товљеник *х.* швиня, крава и др. хтора ше карми *(за месо)*; (ви)кармена швиня, крава и др.

товњак *х.* *анат.* одритна *(у животинї)*

тога *ж.* *ист.* тоґа *(верхнє облєчиво у старим Риме)*

тоз[1] *х.* **1.** прах; **2.** *(талог од кафе)* сподок

тоз[2] *викр. на коня же би ше поцагнул назад* цурик, цурук

тозати -ам цурикац, цурукац, цофац *(коня, коч)*

тозлуке *ж. мн.* *и* **тозлуци** *х. мн.* доколєнки *(хтори ше на боку капчаю),* тозлуки

тојага *ж. оп.* **тољага**

тојишни *и* **тојушни** -а -о *оп.* **толишни**

ток[1] *х.* **1.** *з розл. знач.* цек; ~ **реке** цек рики; ~ **радова** цек роботох; **2. а)** рушанє *(по простору або поверхносци);* ~ **возила** рушанє превозкох; **б)** пресцеранє, ширенє; ~ **светлости** пресцеранє шветлосци; ◊ **буре на току** начати гордов *(з хторого ше точи);* **у току** *оп.* **током**

ток[2] *х.* *(футрола)* пошва; *(кутија)* шкатулка

тока[1] *ж.* тока *(файта женскей штофовей шапки без криси)*

тока[2] *ж.* капча

токај *и* **токајац** -јца *х.* токайске вино

токало *с.* **1.** *оп.* **точило (1); 2.** дзира *(през хтору ше прецагую пси, мачки и под.)*

токар *х.* кудзеляр, токар

токарење *с. древ.* точенє

токарница *ж.* токарня, *(кудзелярски)* мигель

токе *ж. мн. заст.* токи *(метални плочи и ґомбички пришити на преднєй часци хлопского облєчива, хтори ше кладу як украс, а дакеди и за защиту перших у битког)*

токмак *х.* **1. а)** *оп.* **маљ**; **б)** мали буздовань (бузоґвань); **2.** мали и груби (набити) чловек; **3.** *(глупан)* глуптак; тутмак

токнути -нем *дем.* дакус насипац (наточиц, наляц)

током *прим.* под час, през, у цеку; ~ **разговора** под час (у цеку) розгварки; ~ **дана** през дзень; ~ **многих година** през вельо (велї) роки

токорсе *присл. оп.* **тобоже**

токоршњи -а -е *оп.* **тобожњи**

токсикологија *ж.* токсиколоґия

токсини *х. мн.* токсини

токсичан -чна -чно *и* **токсички** -а -о токсични

толвај *х. покр.* *(лопов)* толвай, крадош

толерантан -тна -тно толерантни

толеранција *ж.* толеранция

толерирати -ам *и* **толерисати** -ишем толеровац

толи **1.** *злуч. покр. оп.* **камоли; 2.** *присл. покр.* тельо; так

толики -а -о *зам.* **1.** *(исти по величини, износу и сл.)* таки вельки, таки; **и мој је син** ~ и мой син таки вельки; **2.** *(који се истиче величином, износом и сл.)* телї; тельо; *рид.* телє *с.;* таки; **не могу да поднесем толике бриге** нє можем поднєсц телї бриґи; **штета је не искористити толико знање** чкода нє вихасновац таке знанє (тельо знаня, телє знанє)

толико *присл.* **1.** тельо; **исто** ~ тиж тельо; **2. а)** *(о великој количини)* телї, тельо; **пре** ~ **година** пред телїма роками, пред тельо роками; **б)** *(о великом степену)* таки; **она је** ~ **лепа!** вона така красна!; ~ **сам гладан!** таки сом гладни!; **в)** *(тако дуго):* **где си** ~ **?** дзе ши так длуго?

толикрат *присл.* тельо раз

толити -им *(ублажавати):* ~ **глад** заганяц глад; ~ **жеђ** загацовац смияд; ~ **нечије муке** ублажовац дачийо муки

толицина *ж. покр.* тельо вельо; телї

толицки -а -о *оп.* **толицни**

толицко *присл. оп.* **толицно**

толицни -а -о *дем.* таки малки (манди, малючки, мандушки)

толицно *присл.* так малко, телько, тенцко, тенюндо

толишни -а -о *оп.* **толицни**
толишно *присл. оп.* **толицно**
толковати -кујем *заст. оп.* **тумачити (1)**
толмач *х. оп.* **тумач**
толмачити -им *оп.* **тумачити**
тоља *ж. пoльопр. покр.* чаповка *(грубши прут хтори ше привязує ґу кошиску коси же би ше при кошеню жито и под. ровномирно валяло)*
тољага *ж.* **1.** *(јак штап)* кияк, паліца; **2.** *звич. мн. (ударци штапом као казна)* паліци
тољагаш *х. оп.* **батинаш**
тољати -ам кошиц *(з косу на хторей приправена чаповка)*
том *х.* том
Тома *х.:* **неверни** ~ нєверлїви Тома
томахавк *х.* томагавк
томбола *ж.* томбола
томити -им прицискац; гартушиц
томруке *ж. мн. и* **томруци** *х. мн.* древени окови *(за гарештанцох)*
томрукхана *ж.* цемнїца, горешт
тон *х. з розл. знач.* тон
тона *ж.* тона
тонажа *ж.* тонажа
тоналитет *х.* тоналитет
тонзура *ж. церкв. кат.* тонзура
тоника *ж. муз., линґв.* тоника
тонски -а -о тонски, тонов
тонути -нем **1. а)** *(пропадати у течност)* чиряц ше; **б)** *(давити се)* давиц ше; **в)** *(пропадати у што житко)* лєзнуц, упадац; **ноге коњу до колена тону** коньови ноги по колєна лєжню; **г)** *(газити воду - о броду и сл.)* буц зачирени, чиряц ше; **чамац плитко тоне** чамец лєм дакус зачирени*;* **ґ) тоне у сан** почина спац, лапа го сон; **2. а)** *(залазити - о небеском телу)* заходзиц, спущовац ше, чиряц ше; **б)** *(губити се у даљини)* нєставац, трациц ше, капац, щезовац, чиряц ше
тоњ *х.* пах, запах; смрод
тоња *ж. бот.* пламеняча
тоњати -ам *(вoњати)* буц чуц, шмердзиц
топ *х.* **1.** *воєн., шах.* дзело; **2.** (ви)штрелєнє (з) дзела *(под час мусулманского поста рамазана як знак же мож почац єсц);* **3.** *мн. (дечја игра)* губаби; ◊ **бити глув као ~ (пањ)** буц глухи як пняк, буц глухтош; **спавати као ~ (као заклан)** спац як древо (як зарезани); **ставићу те у** ~ пети ци назадок обрацим
топаз *х. мин.* топаз
топак -пка -пко *оп.* **топљив**
топал *х., звич. як перша часц полузложених словох* хроми
топао -пла -пло *осн., фиґ.* цепли
топионица *ж.* розпущовальня
топионичар *х.* розпущовач
топионичарски -а -о розпущовацки
топионички -а -о розпущовальньов; розпущовацки
топитељ *х. технол.* розпущовач, розтопйовач
топити[1] -им розпущовац, пущац; ~ **руду** розпущовац руду
топити[2] -им **1. а)** *(квасити; натапати)* мочиц, намакац; залївац; **б)** *(плавити)* залївац; **2.** *(умакати)* мачац
топити се -им се **1. а)** *(о снегу)* пущац ше, розпущовац ше; **б)** *(о руди и сл.)* розпущовац ше, пущац ше; **2.** *фиґ.* нєставац; розплїньовац ше; ◊ ~ **од милине (радости, весеља и сл.)** топиц ше (розплїньовац ше) од приємносци (радосци и под.)
топити се -им се **1.** *(у води)* давиц ше; **2.** *(тонути - о броду)* топиц ше, чиряц ше, затопйовац ше
топлана *ж.* цепларня
топлик *х.* **1.** южни (цепли) витор; **2.** склєняна (цепла) заградка, цеплїца
топлина *ж. оп.* **топлота**
топлински -а -о *оп.* **цеплотни**
топлити -им грац; зогривац
топлица *ж.* **1.** цепле жридло; **2.** *мн.* цепла купель (баня)
топло *присл.* цепло
топловод *х.* цепловод
топлокрван -вна -вно цеплокревни
топлокрзан -зна -зно: **топлокрзне животиње** *зоол.* цеплобундичково (цеплокожущково) животинї
топломер *х.* термометер, *заст.* ґради
топлота *ж.* **1.** цеплота, цеплосц; **2.** *физ.* цеплота
топлотни -а -о цеплотни; ~ **удар** цеплотне вдеренє
топљевина *ж.* **1.** пущанє шнїгу и ляду; **2.** *оп.* **топљеница (2)**
топљеница *ж.* **1.** фалаток хлєба замачани до горуцей масци; **2.** *(отопљена вода од снега и леда)* шнїговка
топљење *с. хем. и др.* пущанє, розпущованє
топљив -а -о розпущоваци
топник *х. оп.* **тобџија**
топништво *с. воєн.* артилєрия, дзела
топнути -нем дупнуц *(з ногу)*
топовњача *ж. пом.* дзеларка
топовски -а -о: ~ **ватра** артилєрийни огень, огень з дзелох; ~ **грмљавина** гирмотанє дзелох; ◊ ~ **месо**, ~ **храна** дзелово (артилє-рийне) месо, дзелова (артилєрийна) пожива
топографија *ж.* топоґрафия

топографски -а -о топоґрафски
топола *ж. бот.* тополя
тополивац -вца *х.* вилївач дзелох, дзелар
тополивница *ж.* лївальня дзелох
тополик *х.* топольов лєшик (гай, лєс)
тополика *ж. оп.* **топола**
тополовина *ж.* топольово древо, тополя
топољак *и* **топољар** *х. оп.* **тополик**
топомет *х.* досяг дзеловей кулї
топоним *х.* топоним
топонимија *и* **топонимика** *ж.* топонимия, топонимика
топор *х. заст.* **1.** шекера; **2.** *(држаља)* пориско
топот *х.* дурканє; лупканє; дупканє; дубонь; лопот; клапканє; одгук; топот; ~ **копита** дурканє копитох *(по калдерми и под.)*; дубонь копитох; дупканє копитох; **чуо је** ~ **корака** чул крочаї, чул же хтошка ходзи, чул дубонь (лопот) крочайох
топотати -оћем дуркац; лупкац; дупкац; дубонїц; лопотац; лопоциц; клапкац; одгуковац
топраг *и* **топрак** *х.* жем, територия; отечество; дом
топрв *присл. заст. (тек, само што)* лєм; лємцо
топтати -пћем дупкац
топуз *х.* буздовань, *заст.* бузоґвань
топузар *х. (онај који носи топуз)* буздованяр, бузоґваняр
тор *х.* **а)** *(за краве и др.)* аколь *(ґен.* аклю), *коц.* фанґ; **б)** *(за овце)* торина
торањ -рња *х.* турня
торба *ж.* **а)** торба; торбичка; **војничка** ~ вояцка торба, *заст.* (з)борньов; **путничка** ~ путнїцка торба; **узети на њиву торбу са храном** вжац на польо торбичку (торбу) з єдзеньом; **б)** *(у облику ташне)* ташка; **школска** ~ школска ташка
торбак *х.* торба; *(ранац)* броцак
торбар *х.* **1.** *(занатлија)* торбар; ташкар; **2.** *(трговац-покућар)* билиґевар; **3.** *мн. зоол.* торбар
торбарити -им предавац дробну робу од хижи до хижи, билиґевариц
торбица *ж.* **1.** *дем.* торбичка; **2.** *мн. покр.* дари, дарунки *(хтори после спитованя дзивки млодийова фамелия посила дзивковей и дзивкова млодийовей)*
торбоноша *х.* торбоношач; жобрак
торбоња *х.* крадош, *нар.* толвай
тореадор *х.* тореадор
тореро *х.* тореро
торжествен -а -о *заст.* торжествени
торжество *с. заст.* торжество
торжествовати -вујем *заст.* торжествовац
торзија *ж. физ., мед.* торзия
торзо *х., ридше с. ум. (биста)* торзо
торијевац -вца *х. ист.* торийовец
торина[1] *ж. (земља нађубрена торењем)* залєгована жем
торина[2] *ж.* **а)** *оп.* **тор; б)** *ауґм. и пей.* < **тор**
торити -им **1.** ~ **земљу** *(ђубрити земљу премештајући по њој тор)* залєговац жем; **2.** *риб.* кармиц риби *(же би ше зберали на єдним месце)*
торлак *х. заст. (хвалисавац)* вихвальовач, хвалькош
торлати -ам *заст.* хвалїц ше, вихвальовац ше
торнадо *х.* торнадо
торни -а -о: ~ **пас** пес хтори чува аколь *одн.* торину, югаски *одн.* краварски пес; ~ **колиба** колїба при аклю *одн.* торини, югаска *одн.* краварска колїба
торњати се -ам се *звич. у имп.:* **торњај ми се испред очију!** бер ше (пакуй ше) ми спред оч!
торњић *х. дем. и гип.* турньочка
торогоња *х. и ж. оп.* **брбљивац, брбљивица**
торокало *с. и х. оп.* **брбљивац**
торокати -очем *и* -ам приповедац *(вельо, о шицким)*, бербляц, плєсц, мервиц
торокуша *ж. оп.* **блебетуша**
торпедирати -ам *оп.* **торпедовати**
торпедни -а -о торпедни
торпедњача *ж. воєн.* торпедна ладя
торпедо *х.* торпедо
торпедовати -дујем *зак. и нєзак.* торпедовац
торпиљарка *ж.*, **торпиљер** *х. и* **торпиљерка** *ж. оп.* **торпедњача**
торпиљирати -ам *оп.* **торпедовати**
торски -а -о *оп.* **торни**
торта *ж.* торта
тортица *ж. дем. и гип.* торточка
тортура *ж.* тортура
тос *викр. оп.* **тоз**[2]
тоска *ж.* тоска *(длуга албанска пушка)*
тоскати -ам *оп.* **тозати**
тоснути -нем цурикнуц, цурукнуц, цофнуц *(коня, коч)*
тост *х.* тост *(1. пражинка; 2. наздравянє)*
тот: ~ га мени (теби, и сл.) нє дзбам, най ми (ци и под.) будзе
Тот *х.* Тот *(мадярска гандруюца назва за Словака)*
тоталан -лна -лно тотални
тотализатор *х.* тотализатор
тотализирати -ам *и* **тотализовати** -зујем тотализовац

тоталитаран -рна -рно тоталитарни
тоталитаризам -зма *х.* тоталитариз[е]м
тоталитаристички -а -о тоталитаристични
тотем *х. етн.* тотем
тотемни *и* **тотемски** -а -о тотемни, тотемски
тотњему *слов. покр.* нє хиба, нє дзбам; най; добре
тотркати -рчем *(ударати - о тетлићу)* дуркац
тотски -а -о (< **Тот**) тотски
тоцило *с. и* **тоцињ** *х.* брус
тоцињавка *и* **тоцињајка** *ж.* шлїщанка
тоцињати се -ам се шлїзкац ше *(по ляду)*; корчоляц ше
тоцињач *х.* шлїзкач; корчоляш
тоцињити -им брушиц, оштриц
точајлија *х. покр.* чопнар
точак -чка *х.* **1. а)** *(на колима и сл.)* колєсо; **б)** *мн. (на плугу)* кольчата; **в)** *(на шпартаћем плугу и сл.)* колєско; **2.** бициґла; **3.** *покр.* **а)** цива *(на хтору чури вода зоз студнї або жридла);* **б)** студня *або* жридло *(одкаль вода чури на циву);* ◊ **бацати (подметати, гурати) коме клипове под точкове** *(подмукло кога спречавати у раду)* дриляц дакому паліцу до колєса; **бити пети** ~ [**у колима**] буц тринасте праше, буц [таки] як одрутка (як прищипок); ~ **историје вратити (окренути натраг)** колєсо историї врациц (обрациц назад)**; цигански** ~ циґанкарики
точан -чна -чно *оп.* **тачан**
точило[1] *с.* **1.** валов *(за спущованє древа з горох);* **2.** *оп.* **тоцило**
точило[2] *с. оп.* **струг** (1)
точиона *и* **точионица** *ж. (просторија где се точи пиће)* точальня
точир *х.* тевчир
точити -им **1.** *(испуштати из себе какву течност)* випущовац, пущац; видавац; **борови точе смолу** сосни випущую (видаваю зоз себе) смолу; **рањеник је сву ноћ точио крв** ранєтому цалу ноц ишла крев; **2.** мац преганячку; **3.** *(пунити течношћу)* черпац, сипац; *(захватати течност)* брац; **4.** *(пиће - продавати, крчмити)* предавац; **5.** чуриц, чечиц, злївац ше; падац; **6.** *покр. (прокишњавати)* премакац; **7.** *(о црву - дупсти, бушити)* точиц, розточовац, гризц; **црви точе дрво** червоточи точа древо; **8.** *(оштрити на тоцилу)* оштриц, брушиц; **9.** круциц, окруцац, обрацац; *(упредати)* сукац
точити се -им се **1.** чуриц, чечиц, злївац ше; **после кише вода се точи улицама** по дижджу вода чури по улїцох; **2.** *фиґ.* **а)** шириц ше, пресцерац ше, сцелїц ше; **мрак се точи у малу уличицу** цмота ше шири до малей улїчки; **б)** рушац ше; пребивац ше; **месец се точи кроз грање** мешац ше пребива през конари; **3.** круциц ше, окруцац ше, обрацац ше; *(упредати се)* сукац ше
точка *ж. оп.* **тачка**[1]
точкаст -а -о **1.** *(сличан точку)* колєсасти, колєсов, як колєсо; **2.** *(тачкаст)* точкасти; джобкасти
точкаш *х.* **1.** бициґлист[а]**; 2.** *польопр.:* **трактор** ~ трактор на колєсох
точкић *х. дем. и гип.* колєско, колєчко
точкица *ж. оп.* **тачкица**
точно *присл. оп.* **тачно**
Тоша *х.:* **прави се** ~ прави ше шалєни
трабант *х. астр., ист., фиґ.* трабант
трабозан -ана *х. покр.* **1.** ограда зоз слупкох *(на ґарадичох и под.)*; **2.** *(трем)* приклєт
трабун *ж. (бунцање):* **говори у трабуни** бешедує нє при себе; бешедує у горучки; бешедує у сну
трабуњати -ам сплєтац (ше), виплєтац ше, плєсц; сплєтац як на глушку
трава *ж.* **1.** трава; **2.** *(лековита биљка)* трава, желє; ◊ **да нема носа, траву би пасао** барз є глупи; **нисам ни ја траву пасао** *(и ја нешто знам)* анї я нє вчерайши; озда бачи нє парадича (нє салма-калап)
траван -вна -вно **а)** зароснути зоз траву, травни, травов; ~ **површина** травна поверхносц; **скренули су с пута на травно место** скруцели з драги на траву; **б)** *одр. (који се односи на траве)* травов*;* **травне жилице** травово жилки
травањ -вња *х.* април
травањски -а -о априлски
травар *х.* травар
травара *ж.* траварка *(1. женска особа травар; 2. палєнка до хторей положени пахняци трави)*
траварина *ж. оп.* **пашарина**
траварити -им зберац трави *(звич. лїковити)*
траварица *ж. оп.* **травара**
траварство *с.* траварство
траверза *ж.* **1.** *техн. (метална попречна греда)* траверза, *беш.* траверзна*;* **2.** *воєн.* траверза
травестија *ж. лит.* травестия
травињати -ам нєпреривно жувац (єсц); жужлїц
травити -им **1.** шац траву; **2.** кармиц зоз траву
травити се -им се зарастац зоз траву
травица *ж. дем. и гип.* травичка, травочка
травка *ж. дем. и гип.* травка
травнат -а -о *оп.* **траван (а)**
травник *х. оп.* **травњак**

Травничанин *х. (човек из Травника)* Травничан
травњак *х.* травнїк**;** пажичка, дєпик
травождери *и* **травоједи** *х. мн. зоол.* травоєди
травокосачица *ж. пољопр.* косачка за траву, траварка
травуљак -љка *х. дем. и гип.* травка, травочка
травуљина *ж. ауґм. и пеј.* трава; ґаз, коровче, коров
травчица *ж. дем. и гип.* травка, травочка
траг *х.* **а)** *осн., фиґ.* шлїд**; б)** *(у снегу, блату)* чапаш, шлїд; чапаї; **в)** *(отисак стопе)* ступай *ж.;* ◊ **без трага (нестати, отићи и сл.)** без шлїду (нєстац, пойсц и под.); завара(ва)ти ~ зводзиц дакого на погришни шлїд, скри(ва)ц шлїд, охабиц/охабяц фалшиви шлїд; **замео му се** ~ страцел ше му шлїд; **ни трага** анї шлїду, анї захировац; **ни трага ни гласа од кога** анї хиру од дакого, анї захировац дакого; **уђи некоме у** ~ наисц на дачий шлїд
трага *ж. звич. гандр. (пасмина)* файта; **пасја** ~ пша крев
трагалац -аоца *х.* глєдач; виглєдовач, вишлїдзовач; **послали су трагаоце у потрагу за њим** послали глєдачох глєдац го; **научни** ~ наукови виглєдовач
трагати -ам глєдац; виглєдовац; шлїдзиц; вишлїдзовац
трага̄ч[1] *х.* глєдач
трагач[2] *х. и* **трагаче** *ж. мн.* **а)** фурик; **б)** *(мотке за пренос терета)* дручки
трагедија *ж.* траґедия
трагеткиња *ж.* траґедкиня
трагика *ж.* траґика
трагикомедија *ж.* траґикомедия
трагикомичан -чна -чно траґикомични
трагичан -чна -чно траґични
трагичар *х.* траґичар, траґик
традиција *ж.* традиция
традицијски -а -о традицийни
традиционалан -лна -лно традиционални, традицийни
традиционалист[**а**] *х.* традиционалист[а]
тражба *ж. оп.* **тражбина**
тражбеник *х. правн.* подноситель глєданки
тражбина *ж. правн.* глєданка
траженик *х.* обтужени
тражилац -иоца *х.* глєдач; виглєдовач, вишлїдзовач
тражило *с. техн.* визир, глєдач
тражити -им **1. а)** *(налазити изгубљено)* глєдац; **б)** ~ **по џеповима** шукац ше, глєдац по кишенкох; шукац дакого, глєдац по дачиїх кишенкох; **в)** *(тражити на разним местима и доносити на једно место)* глєдац, зглєдовац; **2.** *(захтевати да ко дође)* волац, *нар.* жадац дакого; **3.** *(девојку)* просити; **4.** *(захтевати)* **а)** питац, глєдац, вимагац; ~ **паре од дужника** питац пенєжи од длужнїка; **не тражим од те немогуће** нє глєдам од це нєможлїве; **сува земља тражи кишу** суха жем пита (глєда, вимага) дижджу; **б)** питац ше; **деца траже да иду на утакмицу** дзеци ше питаю на змаганє*;* **он већ тражи да иде у пензију** вон ше уж пита до пензиї, вон уж глєда же би пошол до пензиї**; в)** *(захтевати непрекидно, досађујући)* виправяц, питац; **деца ми по цео дан траже паре за сладолед** дзеци ми по цали дзень виправяю пенєжи на сладоляд; ◊ **много тражиш** *(много захтеваш)* вельо биш сцел, вельо глєдаш; сцеш же бим ци душу на длань виложел; и у корпи спац
тражити се -им се **1.** *взаєм. повр.* < **тражити; 2.** *покр.* охабяц шлїди за собу
тражња *ж.* **1.** *(тражење)* глєданє; **2. а)** *(потраживање)* поглєдованє; питанє; глєданє; **б)** *(захтев)* вимаганє
трајан -јна -јно **1.** тирваци; **2.** *одр.:* **трајни глаголи** *ґрам.* нєзакончени (тирваци) дїєслова
трајати -јем **1. а)** тирвац; **весеље је трајало до зоре** вешелє тирвало до рана; **б)** *(о нечем неповољном)* тирвац, цагац; **докле криза може ~ ?** докля криза годна цагац?; **2. а)** *(живети, животарити)* жиц; **б)** *(одржавати се у одређеном стању)* тирвац, тримац; служиц; **везе између села су се одржавале докле је трајао мост** вязи медзи валалами ше отримовали док служел мост; **3.** *(одржавати се, остајати у сећању):* **ова прича још траје у селу** тота приповедка ище ше памета (ище ше преприповедує) у валалє; **4.** *(проводити време)* препровадзовац; **5.** *често безоз. (бити довољан, достајати)* мац; **куповали су док им је трајало пара** куповали док мали пенєжи; **6.** *(захватати одређени простор, пружати се)* исц, цагац ше*, або ше нє преклада;* **на Скадарском језеру докле траје црногорска граница...** на Скадарским озеру покля чарногорска граниїца*;* ◊ **док траје света и века** док швет шветом
трајашан -шна -шно **а)** тирваци, длуготирваци; **б)** хтори тирва одредзени час; часови
трајект *х.* траєкт
трајекторија *ж. физ.* траєктория
трајно *присл.* тирвацо; стаємно, нєпреривно; на длуго; навше
трајножарећи -а -е: ~ **пећ** жирячаци пец
трајност *ж.* тирвацосц

трајфус *х. покр. древ.* дїдко

тра̑к[1] *х.* **1.** *оп.* **трака; 2.** *оп.* **пипак (1)**

трак[2] *викр. за подражованє звука хтори ше чує при черканю, цвенканю и под.* черк; цвенк

трака *ж.* **1.** *(врпца, пантљика)* пантлїка, пантлїчка; машлїчка; **шешир са црвеном траком** калап зоз червену пантлїку; **са хаљина се вију траке** на сукньох пирхаю пантлїчки; **2.** *фиґ.* **а)** *(нешто издуженог облика)* смуга; пасмо; пантлїка; ~ **пута** смуга драги; ~ **дима** пасмо диму; **б)** *(светлости)* пасмо, сноп; **3.** *тран. (део коловоза)* пантлїка; **4.** *техн.* гушенїца; **5.** *техн.* пантлїка; **филмска (магнетофонска и сл.)** ~ филмска (маґнетофонска и под.) пантлїка; ◊ **покретна (бескрајна)** ~ рухома (безконєчна) пантлїка

тракавица *ж. зоол.* пантлїчарка

тракалица *ж.:* **мица** ~ *оп.* **мица**[1] **(1)**

траканац -нца *х. покр.* **1.** сушена потька *(порезана на ремені)*, *заст.* калаца потька; **2.** *оп.* **траг**

тракаст -а -о пантлїкасти; пасмасти; смугасти

тракт *х. архит. и др.* тракт

трактат *х.* трактат

трактор *х.* трактор; **возити** ~ гонїц трактор

тракторист[**а**] *х.* тракторист[а]

тракторни *и* **тракторски** -а -о тракторски; ~ **гума** тракторска ґума; ґума на трактор; **купио је тракторске гуме** купел ґуми на трактор

тракуља *ж. оп.* **тракавица**

тралакати -ачем шпивац „тралала"

тралала *и* **тра-ла-ла** *викр.* тралала, тра-ла-ла

траља[1] *ж.* **1.** *звич. мн. (дроњак)* рондя, ренда, *заст.* лаха; **2.** *покр. (траљава женска особа)* люштава жена, льомпа

трала[2] *ж. звич. мн., покр. (носила)* носилки

траљав -а -о **1.** *(дроњав)* розтаргани, подрани, рондяви; **2.** *(неуредан)* люштави; **3.** слаби, бидни, нїяки, беззначни; **4.** хтори чежко ходзи, хтори шапчи

трамбулин *х. и* **трамбулина** *ж.* трамбулина; деска

трамвај *х.* трамвай, *заст. рид.* штрицкара

трамвајац -јца *х. оп.* **трамвајџија**

трамвајски -а -о трамвайски, трамвайов

трамвајџија *х.* вожач трамвая

траминац -нца *х. аґр.* траминєц

трампа *ж.* черанка, черанє

трампити -им **а)** *зак.* очерац, зачерац; *експр.* очердац; **б)** *нєзак.* черац; *експр.* чердац

трампљавати -ам *нєзак. и част. ґу* **трампити** черац; *експр.* чердац

транзистор *х.* транзистор

транзит *х.* транзит

транзитиван -вна -вно: ~ **глагол** *ґрам.* транзитивне дїєслово

транзитни -а -о транзитни

транс *х. (занос)* транс

транс- *префикс у зложених словох зоз значеньом „прейґ, през”* транс-

трансакција *ж.* трансакция

трансверзала *ж.* трансверзала

транскрибирати -ам *и* **транскрибовати** -бујем *зак. и нєзак.* транскрибовац

транскрипција *ж. линґв. и др.* транскрипция

транслитерација *ж. линґв.* транслитерация

трансмисија *ж.* трансмисия

транспарент *х.* транспарент

транспирација *ж.* транспирация *(1. випарйованє; 2. зноєнє)*

трансплантација *ж. мед.* трансплантация

трансплантирати -ам *и* **трансплантовати** -тујем *зак. и нєзак.* трансплантовац

транспозиција *ж.* транспозиция

транспонирати -ам *и* **транспоновати** -нујем *зак. и нєзак.* транспоновац

транспорт *х. з розл. знач.* транспорт

транспортер *х.* транспортер

транспортни -а -о транспортни

транспортовати -тујем *зак. и нєзак.* транспортовац

трансфер *х.* трансфер

трансформатор *х.* трансформатор

трансформација *ж.* трансформация

трансформирати -ам, **трансформисати** -ишем *и* **трансформовати** -мујем *зак. и нєзак.* трансформовац

трансфузија *ж.* трансфузия

трансцендентalan -лна -лно *фил.* трансцендентални

транша *ж. екон.* транша

траншеја *ж. воєн.* траншея

трањав -а -о лєнїви, подли

трањати -ам *покр. (висити; ландарати)* вишиц; ловґац

тра̑п[1] *и* **трап** *х.* **1.** *(доњи део моторног возила)* трап; **2.** посцель (лєжиско) на поверх

трап[2] *х.* **1.** *(јама за чување зелени)* долїк; **2.** *покр.* **а)** *(бостаниште)* бостан, *заст.* динянки; **б)** ґереґи и динї; **3.** *покр.* млада винїца

трап[3] *х. пом., авий.* трап

трапа *х. оп.* **трапавко**

трапав -а -о нєлапшни; нєзґрабни; ґенґлїви; шлампави/шлямпави

трапавац -вца *х. оп.* **трапавко**

трапавица *ж.* нєлапшна, нєзґрабна, ґенґлїва *одн.* шлампава/шлямпава женска особа

трапавко *х.* нєлапшни, нєзґрабни, ґенґлїви *одн.* шлампави/шлямпави чловек

трапавуша *ж. оп.* **трапавица**

трапан *х. оп.* **трепан**

трапанати -ам *и* **трапановати** -нујем *оп.* **трепанирати**

трапарати *и* **трапати** -ам **1.** *(ићи лупкајући обућом)* дуркац, лупкац; клапкац; черкац; дупкац; **по калдрми трапарају жандарми** по калдерми дуркаю з чижмами жандаре; **2.** *оп.* **басати (1)**

трапез *х. ґеом. и др.* трапез

трапеза *ж. оп.* **трпеза**

трапезоид *х. ґеом. и др.* трапезоїд

трапер *х.* трапер *(ловар дзивини зоз драгоцину бундичку у Сиверней Америки)*

трапист[**а**] *х. церкв. кат.* трапист[а]

трапист *х. кул.* трапист

трапити[1] -им **1.** класц кромплї, мархву и под. до долїка; **2.** *(копати земљу)* копац; **3.** *покр.* садзиц лозу

трапити[2] трапим *(мучити)* мучиц, трапиц

трапљеник *х. (који се злопати)* трапенїк

траповесан -сна -сно *(бунован)* нєвиспани, поспани

трас *викр. з хторим ше подражує звук при штреляню з огньового оружия*, *при дурканю, паду и под.* дум, бум; бух

траса *ж.* траса

трасант *х. банк.* трасант

трасат *х. банк.* трасат

трасирати -ам **а)** *зак.* витрасовац, трасовац; **б)** *нєзак.* трасовац

траскало *х. и с. (блебетало)* плєтка, берблявец, мерва

траскати -ам *(брбљати о чему безначајном)* бербляц, гоч о чим приповедац

тратина *ж.* дєп, пажица

тратинчица *ж. оп.* **красуљак**

тратити -им **1.** *(трошити узалуд)* задармо трошиц; ~ **паре** задармо трошиц пенєжи; **2.** *(упропашћавати)* губиц, упрепасцовац; ~ **здравље** упрепасцовац здравє; **3.** *(губити, узалуд проводити)* трациц; ~ **време** трациц час

траторија *ж. покр.* карчма

траћити -им *оп.* **тратити**

траума *ж.* траума

трауматичан -чна -чно трауматични

трауматологија *ж. мед.* трауматолоґия

трафика *ж.* **1.** *(продавница дувана и сл.)* трафика; будка; **2.** *заст.* доган

трафикант *х.* трафикант

трафостаница *ж.* трафостанїца

трахеја *ж. анат.* трахея, душнїкова цивка

трахом *х. и* **трахома** *ж. мед.* трахома

трахоматичан -чна -чно трахоматични

трахомаш *х.* трахомаш

трач *х. (оговарање)* трач

трачак -чка *х.* **1.** *дем.* < **трак**[1]; **2.** *дем.* зарйочка; пасмочко, пасемко; ~ **наде** зарйочка надїї

Трачанин *х. ист.* Трачан

трачара *ж.* огварячка, (с)плєткарка

трачарија *ж.* огварянє, (с)плєтки

трачати -ам огваряц, робиц (правиц) (с)плєтки

трачни -а -о пантлїкасти, пантлїков

трачница *ж. звич мн.* шина *(на гайзибанскей драги)*

трба *ж. фам.* брух, брущок

трбаст -а -о *оп.* **трбушаст**

трбо *х. гип.* < **трбоња**

трбобоља *ж.* болї (боль) у бруху*, заст.* мадра; **има трбобољу** болї го брух

трбоња *х.* брухати, пуп(к)ати, пупкош

трбосек *х.* брухорезач

трбуља *ж.* **1.** *оп.* **кукута; 2.** брухата женска особа

трбух *х.* **1. а)** брух; **б)** *(дроб)* гурки, черева; **2.** *(унутрашњост чега)* утроба, брух; **3.** *(врх таласа)* верх; **4. а)** *(предак)* предок**; б)** *(род, потомци)* род, потомки; ◊ **држати се (ухватити се, хватати се) за** ~ **од смеха** зацинац ше (лапац ше за брух) од шмиху, нарату ше шмеяц, *заст.* шмеяц ше до розпуку; **залепио (прилепио) му се** ~ **за леђа, прирасли му трбуси уз крижа** *(јако је мршав)* анї бруха анї духа**; имати** ~ **до зуба** *(бити увелико трудна)* мац фартух по браду**; ићи трбухом за крухом** исц (пойсц) за хлєбиком

трбухозборац -рца *х.* тот цо бешедує як з бруха *(нє рушаюци з ґамбами)*

трбушак -шка *х.* **1.** *дем. и гип.* брущок; **2.** *оп.* **трбух (4)**

трбушаст -а -о **1.** *(трбушат)* брухати, пуп(к)ати; **2.** *(обао, избочен као трбух)* округли; на округло вистирчени; ~ **брдо** округли брег

трбушат -а -о *оп.* **трбушаст (1)**

трбушина *х.* **1.** *ауґм. и пей.* брушиско; **2.** *(део меса што покрива трбух)* брух

трбушко *х. оп.* **трбоња**

трбушни -а -о брухов[и]**;** ~ **дупља** *анат.* брухова глїбка; ~ **марамица** *анат.* брухова хусточка*;* ~ **пераје** *зоол.* брухово пирко; ~ **тифус** *мед.* брухови тифус; ~ **плес** брухови танєц

трбушница *ж. анат.* брухова хусточка (peritoneum)

трбушче -ета *с. и* **трбушчић** *х. дем. и гип.* брущок
трвеник *х. (утрвен пут)* направена (уґажена) драга
трвење *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **трти (се); 2.** *(сукобљавање, свађа)* зражованє, нєзлагода, нємиренє, звада
трвити (се) -им (се) *оп.* **трти (се)**
трвољ *х.* нєчистота, бруд
трг *х.* **1.** пияц; **2.** тарґованє, тарґовина, *нар.* тарґ; **3.** роба; **4.** варош, город *(у хторим ше отримую вашари);* **5.** *(плац)* площа, плац
тргавица *ж. оп.* **трзавица (1)**
тргалац -аоца *х. (берач)* оберач
трган -а -о: **тргани папир** *маль.* таргани папер
трганци *х. мн. кул.* **1.** таргани галушки; **2.** *(качамак)* замешка
трганчићи *х. мн. оп.* **трганци (1)**
тргати -ам **1.** *(кидати)* таргац; ~ **конце** таргац нїтки; ~ **цвеће** таргац квеце; **2.** *(плодове са стабљике)* оберац, таргац; **3.** *безос. (севати, пробадати)* стрикац; болїц; **4.** *(нагло прекидати какво стање или радњу)* претарговац, прериваң; *(кога из сна)* зривац
тргати се -ам се **1.** *(кидати се)* таргац ше; **2.** трапиц ше, мучиц ше; **3.** *(отимати се, борити се око чега)* однїмац ше за дацо
тргач *х. оп.* **тргалац**
тргнути тргнем **1.** *(нагло извући)* хвациц, зґрабиц; витаргнуц, вихватнуц, вицагнуц; ~ **мач** хвациц шаблю; **2.** *(брзим покретом повући)* потаргнуц, порвец/порвац, поцагнуц; **тргне ногу испод точка** потаргнул ногу спод колєса; **тргох га за рукав** поцагнул сом го за рукав; **3.** *фиґ. (опозвати, одрећи)* поцагнуц; ~ **оставку** поцагнуц задзекованє; ~ **своју реч** поцагнуц свойо слово; **4.** *фиґ.* **а)** *(нагло попити)* попиц, вихилїц; **тргни коју чашицу ракије** попий дас єден погарик палєнки; **б)** *(дим из цигаре)* поцагнуц; **5.** *(одједном погледати):* ~ **очи (поглед) на кога** руциц очи (попатрунок) на дакого; **6.** *(нагло потећи)* вдериц, шикнуц; **тржe му крв на нос** вдерела му крев на нос; **7.** *(изненада кренути, дрмнути)* потаргнуц, порвец/порвац; **воз дрмну и крене** гайзибан потаргнул и рушел; **8.** *(измерити робу тако да тег претегне на купчеву страну):* **мери ми тако да кантар тргне!** померай ми так же би килаши зважели на мой бок; **9.** *(израсти, нићи)* виросnуц; вигнац; **10.** *(повући се, престати):* **олуја је тргнула** буря престала; **вода је тргла** вода ше поцагла, вода опадла; **оток је тргао** оток ше зменшал; **11.** *(прекинути неко душевно стање)* зорвец/зорвац, порвец/порвац, таргнуц; **12.** нагло ше зявиц (нагло стануц) пред даким
тргнути се тргнем се **1. а)** *(из сна)* зорвец ше/зорвац ше, таргнуц ше; **б)** *(из замишљености и сл.)* порвец ше/порвац ше, таргнуц ше; **2.** *(нагло се повући унатраг)* потаргнуц назад; **вагон се тргао** ваґон потаргнул назад; **3.** *(отети се)* одняц ше
трговати -гујем тарґовиц, тарґовац
трговац -вца *х.* тарґовец
трговачки -а -о тарґовецки; тарґовински; ~ **помоћник** тарґовецки помоцнїк; ~ **друштво** тарґовецке дружтво; ~ **предузеће** тарґовинске (тарґовецке) подприємство**;** ~ **морнарица** тарґовинска флота
трговина *ж.* **1.** тарґовина; **спољна** ~ вонкашня тарґовина; **2.** *(продавница)* предавальня, *беш.* дутян; **3.** роба
трговински -а -о **1.** тарґовински**; трговински уговор** тарґовински контракт; **2.** *(који се односи на трговину, продавницу):* ~ **радња** предавальня
трговиште *с.* пияц; вашар, вашарище; варош, город *(як тарґовински центер)*
трговка *и* **трговкиња** *ж.* тарґовкиня
трговчић *х. дем.* тарґовчик
треба *ж.:* ~ **је, требе је** *(потребно је)* треба; **где се пије, није** ~ **звати га** дзе ше пиє, нє треба го волац
требати -ам **1.** *безос.* **а)** *(потребно је)***; треба** треба; **ко купује што не треба, продаваће и оно што му треба** *нар. прислов.* хто купує цо нє треба, будзе предавац и тото цо му треба; **рекао ми је шта треба да радим** гварел ми цо треба же бим робел, гварел ми цо мам робиц; **требаће ...** будзе требац*, нар.* треба будзе; **б)** *(приличи):* **тако не треба говорити човеку** так нє треба (так нє припада) гуториц чловекови; **2.** *з лоґичним субєктом у дативе (имати потребу за чим)*: **требају ми три помоћника** треба ми трох помоцнїкох; **требало му је три дана за то** требало му три днї за тото; **мени то не треба знати** мнє то нє треба знац; **ја ћу ти кадгод** ~ я ци дакеди будзем потребни; **тај ми још треба**! *ир.* ище ми тот хиби!; **3.** *досц часто, алє нєправилно - дїєслово стої у гоч хторей особи, а тот цо му дацо треба постава субєкт у номинативе:* **требао би да се жениш** требало би ци ше оженїц, треба же биш ше оженєл; **требали смо отићи** требало нам пойсц; **требао си се сам досетити да то није у реду** мушел ши ше сам здогаднуц же то нє у шоре;

◊ **мало је требало** *(замало)* лємцо нє, мало хибело

требежник *х. (крчевина)* керченїна, рубанє

требилац -иоца *х.* требяч

требило *с.* триєр *(справа за пречисцованє жита)*

Требињац -њца *х. (човек из Требиња)* Требинєц

требити -им **1.** *(одвајати оно што је нечисто)* **а)** ~ **ствари од гамади** чисциц (отресац, ометац и под.) ствари од напаснїкох; **б)** ~ **кога од вашки** искац дакого; **в)** ~ **пасуљ** преберац пасулю; **г)** ~ **зубе** длобац до зубох; **2.** *(љуштити)* **а)** ~ **кромпир (јабуке и сл.)** чисциц кромплї (яблука и под.); ~ **орахе** розбивац и чисциц орехи; **б)** ~ **грашак** щикац гращок; **3.** *фиґ. (уништавати)* витребйовац, требиц, знїчтожовац

требити се -им се *(бискати се)* искац ше

требник *х. церкв.* требнїк

требовање *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **требовати; 2.** *(на име следовања)* требованє

требовати -бујем **1.** *(тражити из заједничког магацина)* требовац; **2.** *(бити од помоћи, користи)* помогнуц, буц на хасен; **3.** *оп.* **требати**

тревити (се) -им (се) *оп.* **трефити (се)**

трегер *х. варв.* **1.** *буд.* главна греда; **2.** *звич. мн. (нараменице)* гамови

трезан -зна -зно **1.** трезби, *коц.* трежби; **2.** *оп.* **трезвен (1)**

трезвен -а -о **1.** *(разборит)* розумни, трезби; **2.** *оп.* **трезан (1)**

трезвењак *х.* тот цо нє пиє, нєпияк, абстинент

трезвењаштво *с.* рух нєпиякох (абстинентох)

трезнити (се) -им (се) трезбиц (ше), витрезбйовац (ше), отрезбйовац (ше), *коц.* трежбиц (ше), витрежбйовац (ше), отрежбйовац (ше)

трезност *и* **трезноћа** *ж.* трезбосц, *коц.* трежбосц

трезор *х.* трезор

трем *х.* **1. а)** *(ходник око куће или пред улазом)* конк, тернац; **стоје у трему** стоя под конком *(нєзавартим)*; стоя у конку *(завартим)*; **б)** *(предсобље)* приклєт; **2.** *оп.* **појата; 3.** балкон; ґалерия; трибина

трема *ж.* трема, страх, возбудзенє, возбудзеносц; **има трему** ма трему, бої ше, возбудзени є

тремоло *х. и с. муз.* тремоло

трен[1] *х.* хвилька, окомгнуце, клїпнуце, клїп; ◊ **за (у) ~ (ока)** окомгнуца, учас, у часу, у клїпнуцу

трêн[2] *х. воєн.* трен

тренд *х. (склоност, тенденција)* тренд

тренер *х.* тренер

тренерица *и* **тренерка** *ж.* тренерка *(1. спортске облєчиво; 2. жена тренер)*

тренимице *присл. (тренутно, одједном)* за хвильку, нараз

тренинг *х.* тренинґ

тренирати -ам тренирац

треница[1] *ж.* **1.** *(ренде)* тарло**; 2.** *анат.* тарлочко

треница[2] *ж.* деска; дещичка

тренут *х. оп.* **тренутак**

тренутак -тка *х.* **1.** *оп.* **трен; 2.** хвилька; **доћи у правом тренутку** присц у правей хвильки; ◊ **истог тренутка** такой-енки, душнє

тренутан -тна -тно *и* **тренутачан** -чна -чно хвильков и

тренути -нем **1.** заврец (заджмуриц) очи; дакус поспац; **целу ноћ није тренуо** цалу ноц очи нє завар; **2.** клїпнуц; ◊ **док оком тренеш, колико би оком тренуо** *оп. фраз. под* **трен**[1]

тренутно *присл.* **1.** у єдней хвильки, хвильково, нараз, одразу; **он се често ~ мења** вон ше часто у єдней хвильки меня; **2.** за єден час; тераз, у тей хвильки, хвильково; ~ **се нечим другим бави** тераз ше з чимшик иншим занїма

тренуће *с. оп.* **трен**[1]

трење *с.* **1.** < **трти (се); 2.** *физ.* тренє, чуханє

трепавица *ж. звич. мн.* павучайка

трепача *ж. покр.* церлїца

трепељка *ж. покр. (петељка)* конарчок

треперав -а -о трепецаци; клїпкаци; тресаци; **трепераве звезде** трепецаци гвизди; ~ **глас** тресаци глас; ~ **пламен** трепецаци (клїпкаци) пламень

треперити -им **1.** *(блистати (се))* блїщац ше/блїщиц ше, швициц ше, *заст. рид.* лиґотац; **трепере капи јутарње росе** блїща ше капки раншей роси; **2. а)** *(дрхтати)* тресц ше; **на лицу му трепери свака жилица** на твари ше му треше кажда жилка; **б)** трепециц, трепац; **срце јој трепери од радости** шерцо єй трепеци (трепе) од радосци; **ваздух трепери** воздух трепеци; **шева трепери крилима** шкорванчок трепеци з кридлами; **в)** *(бридети)* буц набринути; **прсти ми трепере од рада** пальци ми набринути од роботи; **г)** *(изводити ситне покрете ногама у игрању)* дробошиц, друбочиц; дробкац, дробчиц; преберац з ногами; **ґ)** *(вибрирати)* трепециц, вибрир[ов]ац, вибровац; **жице гитаре трепере** струни ґитари трепеца; **3.** *(вијорити се*) пирхац; трепециц; **4.** *(шуморити, трепетати)* сущац; трепециц, трепац; **лишће трепери** лїсце сущи

треперљив -а -о *оп.* **треперав**

трепет *х.* **1.** *(треперење, светлуцање)* трепеценє, трепанє, клїпканє; ~ **звезда** клїпканє гвиздох; **2.** *(пресијавање)* блїщанє, блїск, блїскот, блїскотанє, швиценє, *заст. рид.* лиґотанє; ~ **драгог камена** блїщанє драгого каменя; **3.** *(подрхтавање)* трешенє, трепеценє; ~ **гласа** трешенє гласа; **4.** *(бука, треска)* гук; лопот; трещанє, треск; **5.** *(вибрирање)* трепеценє, вибрир[ов]анє, виброванє; **6.** *часто у виразох* **страх и ~ , ~ и страх**: **по целом граду владао је ~ и страх** по цалим варошу пановал вельки страх; **био је страх и ~ у целом крају** шицки у краю ше тресли (дирґонєли) од страху пред нїм

трепетати -еђем *оп.* **треперити**

трепетљив -а -о *оп.* **трепераv**

трепетљика *ж.* **1.** *(истањени листови од сребра, злата и сл. као украс)* златко; пантлїчка зоз златка; **2.** *у прикметнїцкей служби (који трепери)* трепецаци; клїпкаци

трепка *ж. оп.* **трепавица**

трепкати -ам *дем.* < **трептати**

трепља *ж.* дробна власка, мохотка, дробна шерсц

трепљари *х. мн. зоол.* мохоткаре (Ciliata)

трепљаст -а -о мохоткасти, пегелькави; оброснути з дробну шерсцу

трепљати -љем *оп.* **трептати**

трепна *ж. тран.* трепна

трепнути -нем **1.** клїпнуц; ~ **оком** клїпнуц з оком; **2.** *(задрхтати)* затресц ше; затрепециц; ◊ **док трепнеш** *(врло брзо)* док з оком клїпнєш, окомгнуца

трептав -а -о трепецаци; тресаци; клїпкаци

трептај *х.* **1.** клїпнуце, клїп; ~ **очију** клїпнуце очох; **2.** трепеценє; трешенє; ~ **гласа** трепеценє (трешенє) гласа

трептати -пћем **1.** *(жмиркати)* клїпкац; ~ **очима** клїпкац з очми; **звезде трепте** гвизди клїпкаю; **2.** *(подрхтавати)* тресц ше; трепециц, трепац; **трептао му је глас** тресол ше му глас

трептач *х. тран.* клїпкач

трептети -тим **1.** *оп.* **трептати; 2.** блїщац ше/блїщиц ше, швициц ше, *заст. рид.* лиґотац; **трепте јој сузе** блїща ше єй слизи; **3.** *(лепршати се)* трепециц; пирхац

трêс[1] *х. (грозница)* жима; **ухватио га ~** почала го биц жима

трêс[2] *х.* **1.** *(удар грома)* трескане, вдеренє грома, гром, *нар.* перун; **2.** *(потрес)* трешенє; *(бука, штропот)* гук; дурканє; лопот; **3.** *(пуцањ)* штрелєнє

трес[3] *викр. оном.* бух; бум, дум

тресавица *ж. (дрхтавица, грозница)* трешенє; жима; **хвата га ~** почина ше тресц; почина го биц жима

тресак -ска *х.* треск, тресканє; треснуце; трещанє; пращанє; лопот; **чуо се ~ палога стабла** чуло ше трещанє стебла хторе спадло; ~ **гранате** пращанє (треск, треснуце) ґранати; **врата су се с треском затворила** дзвери ше з треском (з лопотом) заварли; ◊ **здрав као ~** здрави як дуб

тресалица *ж. оп.* **тресач (2)**

тресаљка *ж. технол.* тресачка; рошта

тресач *х.* **1.** *(онај који тресе воће при берби)* тресач; **2.** *(испрашивач)* трепач, витреповач

тресет *х. мин.* тресет

тресетиште *с.* **а)** тресетова жем; **б)** место дзе ше копе тресет; находзиско тресету

тресетни -а -о тресетов, тресетни

тресетница *ж. бот.* тресетнїца (Sphagnum)

тресигаћа *х. оп.* **мишар**

тресисабљица *х. гандр.* шаблїчкар

треска[1] *ж.* **1.** *(лупњава, ломљава)* луп(к)анє, дурканє; треск, трещанє; лопот, лопотанє; **2.** *(звекет)* черканє; **3.** *(галама)* лярма

треска[2] *ж. зоол.* бакалар

треска[3] *ж.* **а)** *(ивер)* триска; **б)** *(ситан комадић чега разбијеног)* фалаток

трескавац -вца *х.* **1.** *фолкл.* трескавец *(файта кола у Славониї);* **2.** *оп.* **тресет**

трескавица *ж. нар. мед.* жима

трескати -ам **1. а)** *(нагло ударати)* луп(к)ац; трескац; **б)** руцац, шпуряц; биц з даким *або* дачим; **в)** *(тући)* бухац; **2.** *(падати с треском)* бухац, трескац; рапкац; розцаговац ше; **3.** *(пуцати, праскати)* пращац, штреляц, трескац; **4.** *фиґ. (говорити што непријатно, кресати)* люзґац

трескати се -ам се **1.** *нєзак. ґу* **треснути се; 2.** *дем.* (< **трести се)** покус ше тресц, потресац ше

тресколине *ж. мн.* триски; фалатки

тресла *ж. бот. покр.* **а)** дзива вишня; **б)** дзива черешня

треснути -нем **1. а)** *(нагло ударити)* лупнуц; треснуц; ~ **вратима** лупнуц з дзверми; **б)** руциц, шпуриц; вдериц з даким *або* дачим; **тресне књигом о сто** руцел кнїжку на стол; **он га тресне о земљу** вон з нїм вдерел до жеми; **в)** *(млатнути)* бухнуц, зрезац, бовкнуц, витнуц; **2.** *(пасти с треском)* бухнуц, треснуц; злопоциц; здубонїц; рапнуц; розцагнуц ше, зрезац зоз собу; **3.** *(пући, праснути)* спращац, штрелїц, треснуц; **тресну пушка** спращала пушка; **4.**

(затрести) затресц, потресц; *(отрести)* отресц; **5.** *фиґ. (скресати)* люзнуц

треснути се -нем се **1.** *(јако се лупити)* бухнуц ше, бовкнуц ше, зрезац ше; **2.** затресц ше; **3.** *(пруђити се, бацити се)* руциц ше, спаднуц

трести -сем **1.** тресц; **2. а)** *(прашину и сл. - истресати)* трепац, витреповац; **б)** *(празнити, истресати)* витресац; **3.** ~ **зубима** цвенкац зоз зубами

трести се -сем се **1. а)** тресц ше; **земља се тресе** жем ше треше; **б)** *(од страха, зиме)* тресц ше, *експр.* дирґоніц; **в)** *(у страху за нешто)* тресц ше, тремциц; **2.** *(на кога, над ким - искаљивати свој бес)* витресац ше

тресуљка *ж. бот.* дирґонька

третирати -ам *зак. и нєзак.* третир[ов]ац, третовац

третман *х.* третман

трећак *х.* **1. а)** трирочни конь, баран и др.; **б)** трирочни хлапец; **2.** школяр трецей класи; **3.** *пчол.* треци рой єдней матки; **4.** треца габа *(моцнєйша од предходних двох);* **5.** *(трећи коњ у запрези)* ловґов*;* **6.** *воєн. фам.* вояк трецей чети, полку и под.**;** **7.** гордов од три гектолитри

трећакиња *ж.* **1.** трирочна кобула, крава, овца и др.; **2.** школярка трецей класи

трећачити -им *оп.* **тројачити**

треће *присл.* треце

треће- *як перша часц зложених словох* трецо-

трећепозивац -вца *х. воєн.* трецоповолани

трећеразредан -дна -дно трецокласни

трећи -а -е треци

трећина *ж.* трецина

трећичар *х.* натречар

трећом *присл.* треци раз

треф *х. карт.* треф

трефер *х.* **1.** добри цильовач; **2.** *(погодак)* потрафенє; *(згодитак)* добиток, виграце

трефити -им **1.** потрафиц, поцильовац; **2.** *(случајно наићи, набасати)* трафиц, потрафиц, наисц; *(пронаћи)* потрафиц

трефити се -и се **1.** *(десити се)* случиц ше, стац ше, збуц ше, *нар.* трафиц ше; **2.** *(задесити се)* трафиц ше

трешња[1] *ж.* черешня*; (младо дрво)* черешенка

трешња[2] *ж.* **1.** *(плодова са дрвета)* трешенє, отресанє; **2.** *(чишћење од прашине)* трепанє, витрепованє; **3.** *(дрхтавица):* **ухватила ме** ~ почал сом ше тресц; почала ме биц жима; **4.** *(потрес тла)* трешенє

трешњак *х.* черешньов овоцнїк

трешњара *ж. зоол.* черешняр, звичайни дубонос (Coccothraustes coccothraustes); ◊ **мува/муха** ~ *зоол.* черешньова муха

трешњевак -ака *х.* **1.** черешньова паліца; **2.** предмет направени з черешньового древа

трешњевац -вца *х. оп* **трешњевак (2)**

трешњевача *ж.* **1.** черешньова [палєнка]; **2.** *оп.* **трешњевак (1)**

трешњевина *ж.* черешня, черешньово древо *(як будовательни материял)*

трешњевица *ж. оп.* **трешњевача (1)**

трешњица *и* **трешњичица** *ж. дем. и гип.* черешньочка, *поет.* черешенка

трештати -тим трещац; пращац; гирмиц; одгуковац

трештен -а -о: ~ **пијан** цалком пияни

трештина *ж. звич. мн.* триска

трешће *с. зб.* триски

трешчица *ж. дем.* трисочка

тржарити -им занїмац ше з дробну тарґовину

тржишни -а -о тарґовищни, тарґовищов

тржиште *с.* **1.** *(пијаца)* пияц; *(трг)* площа*;* **2.** *екон.* тарґовище/тарґовиско, пияц

тржни -а -о тарґовински, тарґови; тарґовищни; пиячни; ~ **средиште** тарґовински стредок; ~ **вишак производа** тарґовищни звишок продуктох; ~ **дан** пиячни дзень

тржница[1] *ж.* пияц; пияцова гала; предавальнї

тржница[2] *ж. покр.* **1.** *(оклагија)* розвалка; **2.** жена хтора пече и предава хлєб

трзавица *ж.* **1.** *(грчеви)* корчи; трешенє цела; **2.** *звич. у мн. фиґ.* нєпорозуменє и напартосц

трзај *х.* таргнуце, потаргнуце; корч

трзати -ам *и* -ржем **1.** *(мач и сл. - нагло извлачити)* хватац, ґрабац; витарговац, вихвацовац, вицаговац; **2.** *(брзим покретом повлачити)* потарговац, поцаговац; **3.** *(своју реч и сл. - опозивати)* поцаговац; **4.** *фиґ.* **а)** *(нагло испијати)* випивац, вихильовац; **б)** *(дим из цигаре)* поцаговац; **5.** *(одједном бацати поглед):* ~ **очи (поглед) на кога** руцац очи (попатрунок) на дакого; **6.** *(нагло избијати - о млазу и сл.)* починац нагло вибивац (биц, исц, шикац); **7.** *(изненада кретати - о возу и сл.)* потарговац; **8.** *(израстати, ницати)* роснуц, вирастац; виганяц; **9.** *(повлачити се, престајати)* **а)** *(о олуји и сл.)* преставац; **б)** *(о надошлој води)* поцаговац ше, опадовац; **в)** *(о отоку и сл.)* зменшовац ше; **10.** *(прекидати неко душевно стање)* зривац; **11.** нагло ше зявйовац (нагло ставац) пред даким; **12.** *(хватати мамац - о риби)* цвенкац; **риба трза** риба цвенка**;** **13.**

беш. (изражавати симпатију): **он трза на њу** вона ше му пачи; вон ше до нєй задзера
трзалачки -а -о: **трзалачки инструменти** *муз.* таргаци инструменти
трзалица *ж. муз.* пирко
трзати се -ам се *и* -ржем се **1.** *(из сна и сл.)* зривац ше, таргац ше; **2.** *(нагло се повлачити унатраг - о возилу, запрези)* потарговац назад; **3.** *(отимати се)* однїмац ше
трзачки -а -о: **трзачки жичани инструменти** *муз.* таргаци струново инструменти
трзмати се -ам се однїмац ше з даким за дацо; ґрабац (хватац) дацо єден од другого
трзнути -нем (по)таргнуц, порвец/порвац
три *числ.* три
триангл *х. мат. и др.* трианґл
триангулирати -ам *и* **триангулисати** -ишем *зак. и нєзак. ґеод., аґр.* трианґуловац
трибина *ж. з розл. знач.* трибина
трибински -а -о трибински, трибинов
трибун *х.* трибун
трибут *х. ист. (данак освајачу)* трибут
тривијалан -лна -лно тривиялни
тригонометрија *ж.* триґонометрия
тридесет *числ.* трицец
тридесетак -тка *х., частейше нєпрем.* дас (коло) трицец; **дошло их је** ~ пришли дас трицец
тридесети -а -о трицети
тридесетина *ж.* **1.** трицетина; **2.** дас (коло) трицец
тридесетица *ж.* трицетка
тридесетница *ж. ист.* царина; царинарнїца
тридесетогодишњак *х.* трицецрочни чловек
тридесетогодишњи -а -е трицецрочни
тридесетогодишњица *ж.* трицецрочнїца
тридесеторица *ж.* трицецме, трицец
тридесеторо *с. числ. зб.* трицецеро
триедар -дра *х. мат.* триедер
триж *и* **трижди** *присл. заст.* три раз
тријада *ж. фил., церкв.* трияда
тријенале -ла *х. ум.* триєнале
тријер *х. техн.* триєр
тријумвират *х. ист.* триюмвират
тријумф *х.* триюмф
тријумфалан -лна -лно триюмфални
тријумфирати -ам *и* **тријумфовати** -фујем триюмфовац
трик *х.* трик
трика *ж. (мице)* млїнчки
трикати се -ам се *взаєм. повр.* млїнчкац ше
трикирије *ж. мн. церкв.* трикирий
трико -оа *х. текст.* трико
трикотажа *ж.* трикотажа
трикрат *присл. покр.* три раз
трикратан -тна -тно хтори ше три раз окончує; ~ **покушај** три раз зробене пробованє
трилер *х. муз.* трилер
трилијун *и* **трилион** *х.* трилион
трилогија *ж.* трилоґия
триместар -тра *х. (тромесечје)* триместер
трина *ж.* **1. а)** *(мрва, трунка)* отрушина, отрошина; **б)** *фиґ.* дробнїца; **3.** дробни остатки шена *(под копку и под.)*, трушенїна; **4.** пиловина
тринаест *числ.* тринац
тринаестак -тка *х. звич. нєпрем.* дас (коло) тринац
тринаестерац -рца *х.* **1.** *лит.* тринацскладови стих; **2.** *спорт.* тринацметерови
тринаести -а -о тринасти
тринаестина *ж.* **1.** тринастина; **2.** дас (коло) тринац
тринаестица *ж.* тринацка
тринаесторица *ж.* тринацме, тринац
тринаесторо *числ. зб.* тринацецеро
тринитет *х. (тројица, тројство)* тринитет
тринити -им трушиц *(шено и под.)*
трином *х. мат.* трином
триња *ж. оп.* **трина**
трио -ија *х. муз., фиґ.* трио
триод *х. церкв.* триод
триода *ж. физ.* триода
триола *ж. муз.* триола
трипартитан -тна -тно трипартитни
трипер *х. мед.* трипер
трипераш *х.* трипераш
триплет *х. линґв.* триплет
трипликат *х.* трипликат
триплирати -ам *зак. и нєзак.* трипл[ир]овац
триптих(он) *х. ум., лит. и др.* триптих(он)
трипут *и* **тришед** *присл.* три раз
триска *ж. (шамар)* пляска
триста *числ.* тристо
тристоти *и* **тристотинити** -а -о тристоти
тритон *х. зоол.* тритон
трићида *ж. оп.* **трикирије**
трифт *х.* трифт *(векше количество стеблох хтори ше спущую по рики)*
трифтонг *х. фон.* трифтонґ
трихина *ж. зоол.* трихина (Trichinella spiralis)
трихиноза *ж. мед.* трихиноза
трихињав -а -о *(заражен трихином)* трихинави
трица[1] *ж.* тройка
трица[2] *ж.* **1. а)** *мн. (мекиње)* отруби; **б)** отрушинка, отрошинка; **2.** *фиґ. (безвредна ствар)* нїчомносц, нїчомнїна, гоч цо, марнїнка, дурнїчка; **б)** *(безвредан човек)* нїчомнїк, нїчомнїна, марнїнка; **3.** *(поган,*

нечист) гной; ◊ **трице и кучине** *(безвредне, безначајне ствари)* гоч цо, глупосци, таке цо нїч по нїм

трицикл *х.* трицикл

тричав -а -о *(безначајан, безвредан)* нїчомни, нїяки, подли, гоч яки, марни

тричарија *ж. звич. мн. (маленкост, глупост)* дробнїца, глупосц, марнїнка

триш *присл. покр.* три раз

трк *х.* **1. а)** бег, бежанє; дринґ; **у трку** бежаци; **б)** *(коњски кас)* ґалоп, бег (бежанє) на два ноги; **2.** *у присловнїцкей служби* беж, швидко; **Милане,** ~ **за њим** Милан, беж за нїм; ~ **донеси** швидко принєш

трка *ж.* **1. а)** *(трчање)* бежанє; беганє; **б)** *(журба, јурњава)* беганє, беганїна, бегачка; **настала је** ~ настало беганє, настала беганїна; **в)** *фиґ. (за неким циљем)* беганє; ~ **за зарадом** беганє за заробком; **2. а)** обегованє; ~ **у наоружању** обегованє у наоруж(ов)аню; **б)** *звич. мн. спорт.* обегованє, обегованка; **коњске трке** обегованя на коньох

тркајло *х. пей. оп.* **тркало (1)**

тркалица *ж.:* **пустињска** ~ *зоол.* пустиньска бегунка (Cursorius cursor)

тркалиште *с.* обеговалїще

тркало *с. и х. пей.* **1.** *(тркач)* бегач, бегун; **2.** *(момак који преноси поруке)* побегайло

тркати трчем *и* -ам **1.** бегац; **2.** ~ **коња** *(јахати коња трком)* швидко исц (бежац) на коньови, швидко гонїц коня

тркати се -ам се обеговац ше

тркаћи -а -е *оп.* **тркачки**

тркач *х.* бегач, бегун; обеговач

тркачица *ж.* **1.** бегачка, бегунка; обеговачка**; 2.** *зоол.* бегачка

тркачки -а -о **а)** обеговацки**;** ~ **стаза** дражка за обегованє, обеговацка дражка; **б)** обеговац[к]и**;** ~ **коњ** обеговаци конь

трке *присл.* **1.** *оп.* **трком**; **2.** *у служби викричнїка за спонукованє* гайде, нолє

тркимице *присл. оп.* **трком**

тркља *ж. (притка)* тачка, колїк

тркљанац -нца *х.:* **грах** ~ *оп.* **тркљаш**

тркљати -ам забивац (класц) тачки (колїки) ґу парадичом и под.

тркљаш *х. аґр.* цагаца пасуля

тркнути -нем *(скокнути)* одбегнуц; прибегнуц; **тркни до продавнице** одбегнї до предавальнї

трком *присл.* бегцом

тркуљ *х. (измуљано грожђе)* поджамене грозно

тркуша *ж. оп.* **тркачица (2)**

трлабука *ж. оп.* **тарлабука**

трла-врла *присл.* геваль-тамаль, тадзи-тамаль

трлац -лца *х.* горня часц церлїци

трлити -им трец *(конопу, лєн)*

трлица *ж.* **1.** церлїца; **2.** *(оклагија)* розвалка

трличати -ам *оп.* **трлити**

трло *с.* **1.** хлїв *(у хторим ше статок трима през жиму)*; **2.** *оп.* **мрестилиште**

трљалица *ж. пож.* чухачка

трљати[1] тпљам **1. а)** чухац; трец; **б)** *(масирати)* розчуховац; розмасцовац; **в)** *(грубо, обич. нечим влажним)* чмохтац; **2.** *оп.* **трлити***;* ◊ ~ **главу** шкрабац ше за главу; ~ **руке** чухац руки, чухац з руками

трљати[2] -ам *(луњати)* блукац (ше), скитац (ше)

трљач *х.* **1.** чухач; **2.** *(масер)* розчуховач; **3.** *(онај који трли)* трач

трмизати -ижем *покр. (помицати се)* рушац ше

трмка *ж.* кошнїца *(з пруца)*

трмуњина *ж. покр.* кукуричанка

трн *х.* **1.** церень; **2.** *оп.* **трнак (2); 3. а)** *бот.* тарки (Prunus spinosa); **б)** черяк, гущава *(з цернями);* ◊ **а) бити коме** ~ **у оку** буц дакому церень у оку; **забадати** ~ **у здраву ногу** бешедовац о дачим кед нє треба; правиц нєпотребни чежкосци; **б) зечји** ~ *оп.* **зечји** ~

трнавак -вка *и* **трнавац** -вца *х. звич. мн. оп.* **трнак (2)**

трнак -нка *х.* **1.** *дем. и гип.* цереньчок; **2.** *звич. мн. (језа, жмарци)* поцерпанє; мраз; **са тајним трнком се радује** з тайним поцерпаньом ше радує; **осећао је ледене трнке у телу** чувствовал як по нїм мраз преходзи

трнити -им **1.** обсадзовац з церньову ограду; **2.** *(изазивати трнце, језу*; *бити прожет трнцима, језом)* церпнуц, поцерпац; **лед ми ноге трни** од ляду ми ноги церпню; **нешто ми унутра трни због те девојке** у души поцерпам пре тоту дзивку; **трни ми стегнута рука** церпнє ми сциснута рука; **све стрепиш и трниш од неке несреће** вше ше боїш и поцерпаш од даякого нєщесца; **3.** одметац сламу и плєву з вимлаценого жита на гумнє *(оп.* **трномет)**

трнић *х. дем.* цереньчок

трница *ж. покр.* пастирска колїба (хижка) *(зоз сламяним закрицом)*

трнка *ж. оп.* **трмка**

трнов -а -о церньов[и]; церньовити; ~ **ограда** церньова ограда; ~ **стаза** *фиґ.* церньовита (церньова) дражка*;* ◊ ~ **венац** церньов[и] венєц

трновача *ж.* **1.** *оп.* **трношљива; 2.** файта дзивей грушки

трновина *ж.* **1.** церньово древо; **2.** *оп.* **трњина**
трновит -а -о *осн., фиґ.* церньов[и], церньовити
трнокоп *х.* крамп, будак
трномет *х.* метла *(з церньового пруца, з хтору ше одмета слама и плєва з вимлаценого жита на гумнє, оп.* **трнити (3))**
трношљива *ж.* **1.** *бот.* церньова шлївка (Prunus institutia); **2.** *оп.* **трњина**
трнути[1] -нем **1.** гашиц; **ветар трне свећу** витор гаши швичку; **2.** гашиц ше, преставац гориц; кліпкац; **светиљка трне** каганєц ше гаши
трнути[2] тпнем церпнуц, бринїц, млєц; **ноге му трну од дугог хода** ноги му церпню од длугого ходзеня; **тело трне од умора** цело бринї од вистатосци; **зуби трну од хладне воде** зуби ламе од жимней води
трњавица *ж.* поцерпанє; зацерпнутосц; мраз
трњак -ака *х.* коляци (церньов) черяк; жем зароснута з коляцима черяками
трње *с. зб.* цернє; ◊ **провео се као бос по трњу** подло (нєдобре) ше му поведло, (зо)брал дябла, барз подло (нїяк) прешол; **бацити перо у** ~ нягац писанє
трњезгати се -ам се *(споро и тешко се одлучивати)* двоїц ше, двоїц себе, надумовац ше
трњика *и* **трњина** *ж. бот.* тарки, тарчини
тро- *як перша часц зложених словох* три-, тро-
тробој *х. спорт.* тробой
тробојан -јна -јно трифарбови
тробојка *ж.* трифарбова застава
тробраздни -а -о тробраздни, тробраздов; ~ **плуг** тробраздни плуг
тробрид -а -о *и* **тробридан** -дна -дно *(са три оштрице)*: ~ **мач** меч з трома оштрима
тров *х.* **1.** *(мамац за рибу на удици)* хлїста, цесто и под.; мамок; **2.** *(отров)* отров, *нар.* отрова *ж.*
трован -вна -вно отровни
тровање *с.* **1.** *(радња)* трованє, *нар.* тровенє; **2.** *мед.* трованє
тровати трујем тровац, *нар.* тровиц
тровати се -трујем се тровац ше, *нар.* тровиц ше
тровач *х.* тровач
троврстан -сна -сно трифайтови
троглав -а -о триглави, троглави
трогласан -сна -сно тригласови, тригласни
трогласник *х. ґрам.* трифтонґ
троглодит *х. (пећински човек)* троґлодит *(и фиґ.)*
трогод -а -о трирочни
трогодац -оца *х.* **а)** трирочни самец животинї; **б)** *оп.* **трогодишњак (а)**
трогодишњак *х.* **а)** трирочни хлапец; **б)** *оп.* **трогодац (а)**
трогодишње *присл.* кажди три роки
трогодишњи -а -е трирочни
трогодишњица *ж.* **1.** трирочнїца; **2.** *у прикметнїцкей служби, з меновнїками ж. роду* трирочна
трогоче -ета *с.* трирочне гаче *або* целє; трирочне дзецко
трогуб -а -о тройнїсти
троданка *ж. покр.* горучка *або* жима *(хтору хори достава кажди треци дзень)*
троделан -лна -лно **1.** *(састављен из три дела)* тройнїсти, тричасцови, хтори ше состої з трох часцох; **2.** *муз.* тричасцови
тродимензионалан -лна -лно тридимензионални, тродимензийни
тродневни -а -о триднїови
трожичан -чна -чно **1.** *(о музичком инструменту)* триструнови; **2.** *(о пређи)* тринїткови; тригубкови
трозвук *х. муз.* тризвук
трозуб *х. оп.* **трозубац**
трозуб -а -о *(који има три зуба, зупца, шиљка)* тризубови; **трозубе виле** тройнїсти видли
трозубац -упца *х. (оруђе одн. оружје са три зуба)* трозуб
троја *ж. оп.* **троха**
тројак[1] -а -о трояки
тројак[2] *х.* орача вага за три конї
тројако *присл.* на три способи
тројан -јна -јно **1.** *звич. одр.* тройни; **тројни савез** тройни союз; **2.** *(трострук)* тройнїсти
Тројанац -нца *х. ист.* Троянєц
тројанац -нца *х.* **1.** троянєц *(файта народного кола);* **2. а)** *(мушко дете рођено са још двоје деце)* тройнятко; **б)** *мн. (мушка деца тројке)* тройнят(к)а
тројанка *ж.* **а)** *(женско дете рођено са још двоје деце)* тройнятко; **б)** *мн. (женска деца тројке)* тройнят(к)а
тројански -а -о (< **Троја)** троянски
тројанче -ета *с.* тройнятко
тројачити -им (по) треци раз орац (преорйовац) польо
троје *с.* **1.** тройо; ~ **деце** тройо дзеци; **вас** ~ ви тройо; **2.** *мн.* трої; **троје виле** трої видли; **троји сватови** три свадзби; **троја кола** три кочи
тројезичан -чна -чно триязични, триязикови
тројином *присл.* три раз вецей, тройнїсто
тројити -им поставац три раз векши, утройнїсцовац ше
тројица *ж.* троме; **сва** ~ шицки троме; **вас** ~ ви троме
Тројица *ж. рлґ.* Тройца

Тројице *ж. мн. и* **Тројичин дан** *церкв. (Духови)* Русадля
тројичиндански, тројичински *и* **тројички** -а -о русадльов; ~ **сабор** собор на Русадля
тројка *ж. з розл. знач.* тройка
тројкаш *х.* тройкаш
тројке *ж. мн.* тройнят(к)а
тројство *с.* **1. а)** *(тројно јединство)* тройство; **б)** тройнїстосц; **2.** *оп.* **Тројица**
тројутарје *с.* треци дзень по швету
тројци *х. мн. оп.* **тројанац (2.б)**
тројчица *ж. дем. и гип.* тройочка
трокатан -тна -тно триповерхови, триштокови
трокатница *ж.* триповерхови будинок
троколица *ж.* коч на три колєса
трокрак -а -о трокраки; тройнїсти; **трокраке виле** тройнїсти видли
трократан -тна -тно три раз повторени, триразови
трокреветни -а -о трипосцельови
трокрилан -лна -лно трокридлови
трокут *х.* **1.** троугелнїк**; 2.** *тран.* трокут
трокутан -тна -тно триуглови
трола *ж. и* **тролеј** *х.* трола
тролејбус *х.* тролейбус
тролејбуски *и* **тролејбусни** -а -о тролейбуски; тролейбусов
тролетни -а -о трирочни
тролист[1] *х. оп.* **детелина**
тролист[2] -а -о *и* **тролистан** -сна -сно трилїсцови; трилїсткови
тром -а -о нєрухоми, чежко рухоми, чежки; спомалшени, повольни; нєобратни; лєнїви, подли; шманґлави
тромблон *х. воєн.* тромблон
тромбоза *ж. мед.* тромбоза
тромбон *х. муз.* тромбон
тромеђа *ж.* тромеджа
тромесечан -чна -чно тримешачни
тромесечје *с.* тримешачє
тромо *присл.* нєрухомо, чежко, помали, повольно, нєобратно; шампаво; лєнїво
тромост *ж.* нєрухомосц, повольносц, нєобратносц; шампавосц; лєнївосц, подлосц
тромпета *ж. муз.* тромбита
трон *х.* трон
тронедељни -а -о тритижньови
троног -а -о о три ноги (ножки), треноги, з трома ногами (ножками); ~ **столица** карсцель з трома ножками
троножан -жна -жно *(о намештају и алаткама)* троноги, з трома ножками, о три ножки
троножац -ошца *х.* **1.** *(столичица на три ноге)* столчок; **2. а)** *(за вешање котла на огњишту)* ножки, троножки, троножнїк; **б)** *(за копање бунара и сл.)* троножнїк, медведз
троношке *присл.* на трох ногох
тронтати -ам *(претерано утопљавати кога с много одеће)* обохтовац, огульовац, загульовац, барз облєкац, барз обдзивац
тронути -нем *(дирнути, ганути)* рушиц; возбудзиц; потресц
тронутост *ж. и* **тронуће** *с.* рушеносц; возбудзеносц; потрешеносц
троп *х.* **1.** *(талог)* жґрид; **2.** *(комина)* ком
тропа *присл.:* **он је** ~ *(изгубио је на картама и сл., пропао је)* вон шицко преграл
тропар *х. церкв.* тропар; ◊ **према свецу и** ~ каждому чесц по заслуги
тропати -ам резац месо на вельки фалати, фаластовац месо
тропев *х. муз.* трошпив
тропи *х. мн. ґеоґр.* тропи
тропица *ж. покр.* комовица
тропол -а -о о три поли
трополан -лна -лно *ел.* триполови
трополац -лца *х.* парток, покровец и под. о три поли
трополица *ж.* плахитка, поньвичка и под. о три поли
тропољни -а -о *аґр.* трипольови
тропот *х.* дурканє, лупканє; черканє
тропрег *х.* три конї *(запрагнути вєдно)*
тропроцентни -а -о трипроцентни, трипроцентови
тропрстан -сна -сно з трома пальцами, трипальцови
тропски -а -о тропски
троред -а -о тришорови
тророг -а -о о три роги, з трома рогами; триуглови
трородан -дна -дно *ґрам.* триродови
тросед *й.* трошед
троска *ж. (шљака)* трозґа
троскок *х. спорт.* троскок
троскот *х. бот.* порище, спорище, спорищок, швиньска трава, птичняк (Polygonum aviculare)
трослoжан -жна -жно трискладови; ~ **реч** трискладове слово
троснопица *ж.* марадик з трох снопох
трособан -бна -бно трохижови, трохижни
троспратан -тна -тно триповерхови, триштокови
троспратница *ж.* триповерхови будинок (хижа)
тростепен -а -о триступньови
тростран -а -о **1.** тространi; ~ **пирамида** тространа пирамида; **2.** тробочни; ~ **уговор** тробочни контракт

трострук -а -о **1.** *(о пређи и сл.)* о три губки, о три струки, тройнїсти; **2.** *(три пута већи)* три раз векши, тройнїсти

троструко *присл.* три раз вецей, тройнїсто

троструччити -им утройнїсцовац

тротинет *х.* тротинет

тротоар *х.* тротоар

троугао -гла *х. мат., фиґ.* троугелнїк

троугаони -а -о *оп.* **троугли**

троугаоник *х.* троугелнїк *(за рисованє и под.)*

троугли -а -о триуглови

трофазан -зна -зно трофазни

трофеј *х.* трофей

трофејни -а -о трофейни

троха *ж.* отрушин(к)а, отрошин(к)а

трохеј *х. метр.* трохей

троцевка *ж.* трицивова пушка

троцифрени -а -о троцифрови

трочасован -вна -вно тригодзинови

трочетвртински -а -о триштварцинов[и]

трочлан -а -о тричленови

трошак -шка *х.* трошок; ◊ **на нечији ~ , о нечијем трошку** на дачий трошок; **о свом трошку** на свой трошок

трошан -шна -шно **1. а)** *(дотрајао, похабан)* дослужени, дотирвани; прахняви, спрахнявени; розтрешени; запущени; орипани, осипани; стари; ~ **зграда** стари дослужени будинок; ~ **зид** орипани мур; ~ **кућица** стара дослужена хижочка; **б)** *(о човеку)* крегки, слабки; нїжни; **2.** *(који се лако мрви)* трушаци; розтресаци; ~ **стена** трушаца скала

трошарина *ж.* трошарина

трошач *х.* **1.** *(потрошач)* трошитель; **2.** *оп.* **трошаџија**

трошаџија *х.* *(који неразумно троши)* ронтов, ронтовнїк, розсипнїк

трошити -им **1.** *(новац)* трошиц, *заст.* видавац; **2. а)** *(снагу, здравље и сл.)* знїчтожовац; марновац; слабиц; губиц; трошиц; **залуд ~ здравље** даремно знїчтожовац (губиц) здравє; **б)** *(време)* трациц; **3. а)** *(храну, пиће)* єсц; пиц; хасновац; **б)** *(дрво, угаљ)* топиц**;** ◊ ~ **речи** задармо гуториц (приповедац)

трошица *ж.* **1.** *дем.* *(мрвица)* отрушинка, отрошинка; **2.** *(трошицу) оп.* **трошице**

трошице *присл.* дакус, кус; кущик

трошка *ж. оп.* **троха**

трошкарити -им давац дакому пенєжиза дробни трошки

трошковни -а -о трошковни; трошкови

трошковник *х.* трошковнїк, кнїжка розходох

трпак -пка -пко **1.** *(опор)* сцаговаци; **2.** *(строг, крут)* оштри, строги; **3.** нєприємни, нєлагодни; чежки, мучни; **4.** заєдлїви

трпанац -нца *х.:* ~ **у соби** у хижи цесно, у хижи єст полно ствари *або* людзох

трпанцук *х.* коса *(хтору мож зложиц и так ношиц)*

трпати -ам **1.** *(гомилати без реда)* руцац, трепац; ~ **ствари на гомилу** руцац ствари на громаду; **2. а)** хпац, цискац; ~ **у џеп** хпац до кишенки; **б)** *(залогаје у уста)* хпац, тохмац; ~ **јело у себе** хпац єдло до себе; ◊ ~ **коме на леђа** *(приписивати коме туђе грешке)* складац (правиц) на дакого; ~ **свуда свој нос** хпац (цискац, риц) вшадзи свой нос, вшадзи ше риц

трпати се -ам се хпац ше, цискац ше; риц ше; *експр.* штуряц ше; ~ **у гомилу** хпац ше до громади; ~ **међу господу** хпац ше (риц ше) медзи панох

трпеж *х.* церпенє; трапеза, трапенє, мученє

трпежан -жна -жно *и* **трпежљив** -а -о трапезни; (с)церпезлїви

трпежњак *х.* парток

трпеза *ж.* **1.** стол *(за хторим ше є)*; **пуна** ~ полни стол; **седети уз пуну трпезу** шедзиц при полним столє; **2.** єдзенє, єдло; **3.** *(даћа)* обед

трпезар *и* **трпезарац** -рца *х.* вислуговач

трпезарија *ж.* єдальня

трпезаријски -а -о єдальньов; за єдальню

трпељив -а -о **1.** (с)церпезлїви; сцерпени; толерантни; **2.** хтори виражує (с)церпезлївосц (сцерпеносц); церпяци; ~ **лице** твар хтора виражує сцерпезлївосц

трпељивост *ж.* (с)церпезлївосц, сцерпеносц; толерантносц; **верска** ~ вирска толерантносц

трпети -пим **1.** церпиц, подношиц, *рид.* зношиц; ~ **велике муке** церпиц вельки муки; **ташта не трпи снаху** швекра нє церпи нєвесту; **2.** *(имати штете; подносити последице)* церпиц; страдац; **због такве несавесности трпи цео колектив** пре таку нєсвидомосц церпи цали колектив*;* ~ **промене** церпиц пременки

трпија *ж.* **1.** церпенє, трапенє, страданє; **2.** *покр.* *(прождрљивост)* ґаладносц, кварносц

трпкав *и* **трпкаст** -а -о кус сцаговаци

трпкост *и* **трпкоћа** *ж.* сцаговацосц

трпљив -а -о **1.** *оп.* **трпељив; 2.** хтори (хторого) мож церпиц (подношиц)

трпни -а -о церпяци, пасивни; ◊ ~ **глаголски придев** *ґрам.* дїєприкметнїк пасивни

трпња *ж.* церпенє, трапеза, страданє

трпови *х. мн. зоол.* морски огурки
трпуљина *ж. и х. пей. (ждероња)* ґаладнїк, ґаладни
трс *х.* **1.** чокот; лоза *(винова);* **2.** *оп.* **трска**
трсати се -ам се тварднуц; моцнїц; поставац полни, полнїц ше
трсик *х.* надов мочар
трсити -им *зак.* **1.** закончиц; **2.** *оп.* **трсити се (2)**
трсити се -им се **1. а)** *зак.* постарац ше, потрудзиц ше; **б)** *нєзак.* старац ше, трудзиц ше; **2.** *(отарасити се)* отресц ше, позбуц ше, ментовац ше
трсје *с. зб.* **1.** чокоти; лоза; **2.** над
трска *ж.* над; ◊ *бот.:* **бамбусова** ~ *оп.* **трсковача (1); шећерна** ~ сладки цирок (Sorghum saccharatum)
трскара *ж.* хижа *або* колїба закрита з надом
трсковац -вца *х.* **1.** *оп.* **трсковача (1); 2.** *(штап од трске)* тирсовка, тирсцовка
трсковача *ж.* **1.** *бот.* бамбусов над (Bambusa Arundinacea); **2.** *оп.* **трсковац (2)**
трсљика *ж. оп.* **трска**
трснат -а -о вельки; моцни; плєцати; здрави
трсни -а -о **1.** надов; **2.** лозов; ◊ ~ **ушенац (уш, ваш)** *оп.* **филоксера**
трст *ж. оп.* **трска**
трстеник *х. оп.* **тршчак**
трстењак -ака *х.* **1.** *зоол.* надзикар (Acrocephalus); ~ **рогожар** дикиньов надзикар (A. schoenobaenus); **шеварски** ~ шашов надзикар (A. Melanopogon); **2.** *мн. оп.* **трска**
трстика *ж.* над
трт *викр.:* **нема ту** ~ **-мрт** нєт вигварки
трта *ж. оп.* **павит**
трте-мрте *викр. оп.* **трт**
трти трем *и* тарем **1. а)** *(трљати)* чухац; **б)** *(масирати)* розчуховац; **в)** *(грубо, обич. нечим влажним)* чмохтац; **2.** *(стругати)* трец; ~ **рен** трец хрин; **3.** *(брисати)* уцерац, сцерац; **4.** *фиґ.* знїчтожовац; губиц; **5.** *(лан, конопљу)* трец; **6.** *(усев и сл. - газити)* ґажиц, репеґац, таланґовац
трти се трем се *и* тарем се **1. а)** *(трљати се)* чухац ше; **б)** *(масирати се)* розчуховац ше; **в)** *(грубо, обич. нечим влажним)* чмохтац ше; **2.** *фиґ. взаєм. повр. (гложити се)* вадзиц ше, гризц ше, окусовац ше, трец ше; **3.** *(трошити се, нестајати)* счуховац ше, галовац ше; трошиц ше
тртица *ж. анат.* хвостова косц
тртични -а -о хвостов
тртљати -ам *(брбљати, блебетати)* сплєтац (ше), плєсц, виплєтац ше
трто, **тртов** *и* **тртоња** *х.* **а)** тлусти и нєзґрабни човек; **б)** *(клипан, шмокљан)* фильков, зазрак
трћити се -им се **а)** *(истурати задњицу)* виставяц (стопорчиц) задок, стопорчиц ше; **б)** *фиґ. (шепурити се)* стопорчиц ше
трћка *ж. оп.* **лиска**[3]
труба *ж.* **1.** *муз.* труба; **2.** *(на аутомобилу)* пищок; труба; **3.** *(свитак, ролна)* крух, ролна
трубадур *х.* трубадур
трубач *х.* трубач, трубаш
трубило *с. пей. (блебетало)* плєтка, берблявец, огваряч
трубити -им **1.** трубиц; **2.** *фиґ. (разносити гласине)* буґновац, бубновац
трубица *ж. дем.* трубочка
трубља *ж. оп.* **труба (1)**
трубни -а -о трубов, трубни
трубња *и* **трубњава** *ж.* трубенє
труд[1] *х.* **1.** труд, *заст. рид.* трудба; трапеза; **уништен је цео његов** ~ знїщени шицок його труд (шицка його трапеза); **2. а)** *(тешкоћа)* чежкосц, усиловносц; **ићи с трудом** чежко исц; **б)** *(замор)* вистатосц; **3.** *мн. оп.* **трудови**
труд[2] *х., ридше ж. бот.* прахно (Polyporus fomentarius)
трудан -дна -дно **1.** *(уморан)* вистати, *експр.* вистановети; **2.** *(који задаје труда)* чежки, усиловни, напарти
трудба *ж. (труд)* трудба, труд
трудбеник *х.* трудбенїк
трудбенички -а -о трудбенїцки, роботни, роботнїцки
трудити -им **1.** *(задавати коме труд)* мучиц, трапиц; затрудзовац; турб(ал)овац, таринґац; **2.** *оп.* **трудити се**
трудити се -им се трудзиц ше, пилновац; намагац ше; *(јако се трудити)* силовац ше; уперац ше
трудна *прикм. ж.* самодруга, ґравидна, ваготна, *беш.* чежка, *беш.* трудна
трудница *ж.* самодруга (ґравидна, ваготна*)* жена
трудно *присл.* чежко
трудноћа *ж.* ґравидносц, ваготносц
трудови *х. мн.* пологово болї
трудодан *х. заст.* трудодзень
трудољубив -а -о трудолюбиви, роботни
труладак -атка *х.* **а)** фалат згнїтого древа; **б)** згнїти плод *(яблуко, кромпля и под.)*
трулеж *ж.* **1.** *(оно што је труло)* згнїте, гнїце; **2.** *(трухење)* гнїце
трулежни -а -о гнїцов
трулети -лим *оп.* **трулити**
трулина *ж. оп.* **трулеж**

трулити -им **а)** гнїц**; б)** *(о дрвету и сл.)* гнїц; дирвец*;* прахнявиц

труло *с. покр.* купола

трулост *ж.* згнїтосц

труља *ж. (дроњак)* рондя, лаха

трšуљав -а -о *(дроњав)* подрани, розтаргани, рондяви

трумбета *ж. оп.* **труба**

трумбеташ *х. оп.* **трубач**

трумпа *ж.* громада

трун *х.* **а)** отрушинка, отрошинка; прах; шмеце; дробни фалаточок дачого струшеного; **б)** *фиґ.* кус, гарапаш; ◊ **ни труна** анї кус, анї гарапаша

трунак -нка *х. дем.* < **трун**

трунити -им **1.** шмециц, зашмецовац; тресц шмеце и под. до дачого; ~ **воду** шмециц до води, зашмецовац воду; **2. а)** *(отресати)* отресац, стресац, тресц; ~ **пепео са цигаре** отресац ґар з циґара; **б)** розсиповац, сипац; осиповац; **3.** вичесовац вши з власох

трунити се -им се трушиц ше

трунка *ж. оп.* **трун**

труntав -а -о нєлапшни; повольни, нєобратни, нєрухоми; лєнїви; шманґлави

трунтати -ам нєлапшно (повольно, нєобратно, нєрухомо, лєнїво, шманґлаво) ходзиц

трунташ *х.* тот цо нєлапшно (повольно, нєобратно, нєрухомо, лєнїво, шманґлаво) ходзи

трунути -нем *оп.* **трулити**

трунчица *ж. дем.* < **трунка**

труњав -а -о зашмецени, нашмецени, у хторим єст шмеца и под.

труњач *х. покр.* густи гребень *(з хторим ше вичесую вши з власох)*

труње *с. зб.* отрушинки, отрошинки; прах; шмеце; дробни фалаточки дачого струшеного**;** роштовина

труо трула труло **1.** згнїти; погнїти**; 2.** *(о дрвету и сл.)* **а)** згнїти; погнїти; **б)** *(од влаге)* здирвети**; в)** прахняви

труп *х.* **1.** *анат.* труп; **2.** *(леш)* мертве цело, трупло; **3.** *(брода, авиона)* корпус, трупло; **4.** *(стабло)* стебло, салфа, древо; **5.** *(део*; *комад)* часц; фалат

трупа[1] *ж.* **1.** *звич. мн. воєн.* єдинка, трупа; **2.** *(дружина)* дружина, ґрупа

трупа[2] *ж.* **1.** пняк *(на хторим ше рубе месо);* **2.** чамец *(мали, плїтки, видлабани зоз стебла)*

трупац[1] *и* **трупац** -пца *х. дем.* < **труп**

трупац[2] -пца *х.* **а)** *(бубуљица)* пирщок, пирщ; **б)** *(осип од грознице на уснама)* жима на ґамбох

трупачке *присл. (без затрке)* з места, без розбегу; **скочити** ~ скочиц з места

трупина *ж. ауґм. и пей.* **1.** труплиско; **2.** стеблиско, древиско; **3.** фалациско; **4.** *(главчина точка)* глава

трупити -им **1.** *оп.* **банути (1) 2.** *(лупити нечим широким)* чапнуц; кляпнуц

трупица *ж.* пняк; древо

трупкалица *ж.:* **коњ иде трупкалицом** конь дринґа, конь идзе дринґом

трупкати -ам **1.** *(ударати ногама о земљу)* дупкац; **2.** *(ићи или трчати ситним корацима)* дробкац, дробчиц; дринґац

трупло *с. оп.* **труп**

трупни[1] -а -~ < **труп**

трупни[2] -а -~ (< **трупа**[1]): ~ **комора** комора воєней єдинки; ~ **официр** трупни официр

трупнути -нем **1.** *(ногом о тло)* дупнуц; **2.** *оп.* **трупити**

трупчаник *х.* валов хтори у шнїгу направя стебла кед их спущую з горох

трус *х.* **1.** *(потрес)* потрешенє, потрес; **2.** *(земљотрес)* трешенє жеми

трусак -ска *х.* трешенє

трусан -сна -сно *звич. одр.* трусни; ~ **подручје** трусне подруче, подруче трешеньох

трусити -им **а)** стресац; отресац; витресац; висиповац; **б)** *(пиће из чаше)* вихильовац, витресац

трусити се -им се падац *(отресаюци ше з дачого);* отрушовац ше; упадовац до дачого

трусје *с. (плесан у вину)* осуга

трускавица *ж.* **1. а)** (*џомбаст пут)* дирґаца драга; **б)** *(труцкање у колима)* дирґанє, натресанє; **2.** *оп.* **тресет**

трускати -ам *(поигравати у колу и сл.)* преберац з ногами; дробкац, дробчиц; дробошиц, друбочиц

трускати се -ам се **1.** *оп.* **трускати; 2.** *оп.* **труцкати се**

труснути -нем *(треснути)* бухнуц

труст *х. екон.* труст

трут *х.* **1.** *зоол.* трут, *нар.* труд; **2.** *фиґ. (готован, ленштина)* лайгов, больґов, леґварош, трут, труд

трућало *с. и х. (причало)* берблявец, плєтка

трућати[1] -ам *(бацати)* руцац

трућати[2] трућам *(лупетати)* сплєтац (ше), плєсц, виплєтац ше

трућити -им *(бацити)* руциц

трухнути -нем *оп.* **трунути**

труц *х. покр. (инат)* упрекосценє; **учинити што у** ~ зробиц дацо упрекосц

труцати *и* **труцирати** -ам **1.** *(прекоравати)* гандровац; **2.** *(пркосити)* упрекосциц

труцкав -а -о дирґаци

труцкавица *ж. (тресење по џомбастом путу)* дирґанє, натресанє

труцкати -ам **1. а)** *(потресати):* **коњ труцка јахача** конь натреса зоз шедлачом; **б)** *оп.* **труцкати се; в)** *(о колима)* дирґац, *експр.* дерґельовац; черчац, клокотац; **кола су труцкала по неравном путу** коч дирґал по нєровней драги; **2.** *оном.* гризц, хрустац

труцкати се -ам се *(дрмати се, потресати се)* **а)** *(о човеку):* **труцкали смо се неколико сати по џомбастом путу** дирґало з нами (натресало з нами, натресали зме ше) даскельо годзини по дирґацей драги; **јахач се труцкао у седлу** шедлач подскаковал у шедлу, зоз шедлачом натресало (дирґало) у шедлу; **б***) (о колима)* дирґац, *експр.* дерґельовац; **кочије су се труцкале на путу** коч дирґал по драги

труцнути (се) -нем (се) дирґнуц

трушни -а -о отрубов, з отрубох

трх *х. (терет)* терха

трхоноша *х. заст.* ношач

трцати (се) -ам (се) *(крзати (се), хабати (се))* дрец (ше); счуховац (ше), очуховац (ше); штрамбац (ше)

трчалица *ж. и х. и* **трчало** *с. и х. оп.* **трчкарало**

трчање *с.* **1.** бежанє; беганє; **2.** *спорт.* беганє, бежанє; обеговванє

трчати -чим **1. а)** бежац; **он трчи путем** вон бежи по драги; **б)** бегац; **деца трче по дворишту** дзеци бегаю по дворе; **сви трче за парама** шицки бегаю за пенєжом; **2.** *спорт.* бегац, бежац; обеговац ше

трчећи *присл.* бегцом, бежаци

трчилажа *ж. и х.* тот цо розноши спреводзки; спреводзкош

трчкарало *с. и х.* побегайло

трчкарати -ам бегац; побеговац

трчке *и* **трчки** *присл. покр. оп.* **трчећи**

трчуљак -љка *х. зоол.* бегач, канцеларийни хробак (Goniocarabus cancelatus)

трша *ж.* овца з оштру, дзвигнуту волну

тршав -а -о **а)** *(који стрши - о коси, длаци)* наїжени, стирчаци, набурени; **б)** *(разбарушен)* бур(т)ави, розбуртавени

тршавац -вца *и* **тршавко** *х. (који има разбарушену косу)* отрехло

тршити -им *(кострешити)* їжиц, буриц, дзвигац

тршљика *ж. оп.* **трска**

тршћак *и* **тршчак** *х.* место оброснуте з надом; **у тршчаку** у наду

тршчан -а -о надов

тршчар *х. оп.* **тршћак**

тршчица *ж. дем.* надзик

тс *викр. оп.* **пст**

ту[1] *присл.* **1.** *за место* ту; **2.** *за час (тада)* ту, теди, *або ше нє преклада;* ~ **се он замисли** ту ше вон задумал, вон ше задумал; ◊ ~ **и тамо** ту и там; ~ **скоро,** ~ **недавно** нєдавно; ~ **неки дан** хториш дзень**; шта је,** ~ **је, шта ти га је,** ~ **ти га је** уж як є

ту[2] *викр. за подражованє гласа труби* ту

туба *ж.* туба

тубаст -а -о **1.** тубасти; **2.** *(спљоштен - о носу)* кляпчисти

туберан *х.* хори на туберкулозу

туберкулоза *ж.* туберкулоза, *заст.* єфтика, *нар.* сухоти

туберкулозан -зна -зно туберкулозни**,** *заст.* єфтикави

тубити -им *оп.* **тувити**

тубок *х. покр.* груда *або* фалат сира

тувити -им **1.** *(добро држати у памети)* добре паметац, брац себе на розум; **2.** *(убедљиво саветовати)* гуториц дакому на розум**;** клєпац дакому

туг *х. ист.* бунчук *(коньски хвост на верху копиї, хтори ше ношел як застава, а представял пашов ранґ)*

туга *ж.* **1.** *(душевни бол)* смуток, зармуток, жаль, *поет.* туга; жалованє, банованє; носталґия; **пресвиснути од туге** умрец од жалю; ~ **за неким** жалованє за даким; **2.** *(драга особа према којој се осећа сажаљење, за којом се жали)* бидни, сиротка, сеґинь; **3.** *(голицавост):* ~ **ме** ласкота ме; ґуцкам ше; ◊ **он нема ни туге** вон нїч нє ма

тугаљив -а -о **1.** *(голицав)* ґуцкаци, хтори ше ґуцка; **најтугаљивији је под мишком** найбаржей ше ґуцка под пазуху; **2.** деликатни, чувствительни; ~ **питање** деликатне питанє; **3.** хтори дацо нє може подношиц, чувствительни; ~ **је на муве** нє може подношиц мухи; **4.** *(*тужан) смутни, жалосни; **5.** *(досадан, непријатан)* обридли

тугиша *ж.,* **тугишак** -шка *х.,* **тугишан** *и* **тугишах** *х. оп.* **царска круница**

туговaнка *ж.* смутна, жалосна писня; *(туговање)* жалованє, смуткованє

туговати -гујем **а)** буц смутни, жалосни, смутковац, жаловац, *нар. заст.* смуциц ше, *поет.* тужиц; **б)** *(изражавати тугу)* смутковац, жаловац; **тишина тугује над згариштем** цихосц жалує над погоренїском

туговина *ж. покр. оп.* **туга (1)**

туд *присл.* **1.** *оп.* **туда; 2.** *у корелациї* куд...туд, буд...туд, колико...туд *и под.* **а)** *(поред тога што...уз то)* попри тим же...ище (ґу тому) и, нєдосц же...ище и; **куд је пресмео, ~ је и неразуман** попри тим же є прешмели, ище є и нєрозумни; **б)** *звич.* куд...туд, *заст. (како...тако)* як...так; **они виде куд потребу ~ и тешкоћу тог посла** вони видза як потребу так и чежкосц тей роботи

туда *присл.* **1.** тамаль, тамадз; тадзи; **2.** ту

тудан *и* **тудар** *присл. нар. оп.* **туда**

Тудешак -шка *х. покр.* Нємец

тудешки -а -о нємецки

туђ -а -е цудзи; люцки; странски; **не дирај туђе ствари** нє рушай цудзи (люцки) ствари; **живе у туђем свету** жию у цудзим швеце; **пријатељ ми је одједном постао** ~ приятель ми нараз постал цудзи; ~ **језик** цудзи (странски) язик

туђбина *ж.* цудза власносц

туђин *х. оп.* **туђинац**

туђина *ж.* **1.** *(туђа земља)* цудзина*;* **2.** цудзи людзе; **3.** *(оно што припада другоме)* цудзе, люцке

туђинац -нца *х.* цудзинєц, странєц, цудзи, странски

туђинка *ж.* цудзинка, странска, цудза

туђински -а -о цудзински, странски, цудзи**;** ~ **власт** цудзинска власц

туђинчити -им наруцовац странски уплїв, одцудзовац

туђинштина *ж.* цудзи (странски) уплїв, способ живота, култура и под.

туђити -им одцудзовац

туђити се -им се **1.** одцудзовац ше, странїц од дакого**; 2.** *(понашати се као туђ, устручавати се)* ганьбиц ше, унїмац ше

туђица *ж.* **1.** *линґв.* пожичка; **2.** цудза, странска особа; **3.** *(туђа земља)* цудзина; **4.** пчола з другей кошнїци; **5.** *(оно што је туђе)* цудзе, люцке

туђоземац -мца *х. оп.* **туђинац**

туђоземски -а -о *оп.* **туђински**

тужакало *с. и х.* виволовач; солянка

тужакати -ам часто обвиньовац, виволовац

тужакати се -ам се **1.** часто ше поносовац; **2.** *взаєм. повр.* часто ше обвиньовац, часто ше поносовац *одн.* виволовац єден на другого

тужаљка *ж.* **1.** *оп.* **тужбалица (1); 2.** *оп.* **тугованка**

тужан -жна -жно смутни, жалосни; жалошлїви, зармуцени, засмуцени, нажалєни; ~ **је** смутни є, *нар. заст.* марґотно му; **бити** ~ буц смутни; смуциц ше

тужба *ж.* **1.** *правн.* тужба; **2.** поносованє, жалованє, поноси; **3.** *оп.* **тужбалица (1);** ◊ **доћи некоме на тужбу** *нар.* присц дакому на понос

тужбалица *ж.* **1. а)** нариканє; жалованє; **б)** *(песма нарицаљка)* нарикаца (плачна) писня, нарикачка; жалобна писня; **2.** *(жена која нариче за покојником)* нарикачка

тужбалички -а -о нарикацки

тужбени -а -о **1.** тужебни; ~ **захтев** тужебне вимаганє; **2.** жалосни, смутни

тужен -а -о **1.** < **тужити (се); 2.** *у меновнїцкей служби, лєм одр., х. и ж.* обтужени

туженик *х.* обтужени, тужени

тужибаба *х. и ж.* солянка

тужилац -иоца *х.* **1.** *правн.* тужитель; **јавни** ~ явни тужитель; **2.** *(онај који окривљује)* обвиньовач

тужилачки -а -о тужительски; обвиньовацки

тужилаштво *с.* тужительство

тужитељ *х. оп.* **тужилац**

тужити[1] тужим *нєзак.* **1.** *(кога)* **а)** *(подносити тужбу)* придавац/придац до суду, давац/дац на суд, тужиц; **б)** *(окривљавати)* обвиньовац/обвинїц, виновациц/обвиновациц; виволовац/виволац; **2.** *(на кога или што) оп.* **тужити се (1)**

тужити[2] -им **1.** *(за чим или због чега - туговати, жалити)* жаловац, бановац, буц жаль, *поет.* тужиц; **за чим тужиш?** за чим жалуєш? за чим ци жаль?; **2.** *(за, над ким или чим - оплакивати покојника)* нарикац; плакац, оплаковац

тужљив -а -о *оп.* **отужан (2)**

туземни *и* **туземски** -а -о хтори ше одноши на тоту жем, тужемни

тузла *ж. заст.* **а)** соль *(зоз сланей води);* **б)** солярня

Тузлак *х.* Тузланєц

тузлански -а -о тузлански

туј[1] *присл. оп.* **ту**

туј[2] *виикр., звич. повторени, за воланє пулькох* пуль-пуль

туја *ж. бот.* туя (Thuja)

тујати -ам волац пульки *(зоз криком „пуль-пуль")*

тујкати -ам *(изводити глас „туј-туј" - о ћуркама)* пульпулїкац

тук[1] *х.* вдеренє; ◊ **ударио ~ на лук** вдерела коса до каменя

тук[2] *х.* кут

тук[3] *викр., звич. повторени, з хторим ше подражую ровномирни вдереня шекери, колєсох и под.* тук; дурк

тука[1] *ж.* пулька
тука[2] *присл. покр. оп.* **ту**[1]
тукан *х. зоол.* **1.** *оп.* **ћурак; 2.** тукан (Ramphastus toco)
тукац -кца *х. оп.* **ћурак**
тукача *ж.* церлї́ца
тукаџија *х. (кавгаџија)* збиткош
тукнут -а -о *фиґ. (ћакнут)* дуркнути
тукнути[1] -нем **1.** уджубнуц; **2.** вдериц; **3.** *(ситно утуцати)* потлучиц
тукнути[2] -нем *(осећати се на што, заударати):* **јело мало тукне** єдзенє дакус чуц
тул *х. оп.* **тоболац (2)**
тулај *х. (кукурузна стабљика)* кукуричанка
тулајица *ж.* цивка *(на тевчиру; на ґайдох)*
тулар *и* **туларац** -рца *х. зоол.* водови мольчок (Phryganea striata)
тулац -лца *х.* **1.** *оп.* **тоболац (2); 2.** *(висок мушки шешир)* цилиндер; **3**. *(део шешира у који улази глава)* главка; **4.** *(клопка за дивље звери)* мачка, ступка, замка; **5.** штаницла *(скруцена з паперу)*
тулба *ж. и* **тулбе** -ета *с. оп.* **турбе**
тулија *ж.* **1.** *(шипка на ђерму о којој виси кабао)* клюка; **2.** *(лимена цев којом отиче вода са крова)* цива
тулипан *х.* тулї́пан, *коц.* тулипан
тулити[1] тулим **1.** *(гасити)* гашиц; **2.** *фиґ. (чинити да се нешто слегне, не пуштати да се развије):* **посипају воду да туле прашину** полї́ваю з воду же би ше прах ушеднул; ~ **осећања** придавйовац чувства; **3.** *оп.* **тулити се (а)**
тулити[2] -им **1.** *(завијати - о вуку, псу)* виц, завивац; **2.** *(јаукати)* йойчац
тулити се -им се гашиц ше
тулуз *х. и* **тулузина** *ж.* **1.** *(окрњен клип кукуруза)* чутка; **2.** лї́сце *(з чутки кукурици);* **3.** *оп.* **кукурузовина**
тулузовина *ж. оп.* **кукурузовина**
тулум *х.* скоряни мех за вино, бурдюк; ◊ **у тулумима** наютре вечар
тулумаш *х.* спреводзкош
тулумбаша *х.* чопнар
тулумина *ж.* **1.** *ауґм.* < **тулум; 2.** *ист.* дзешатина (*од винї́ци)*
туљак -љка *х.* **1.** *(део сељачких кола)* бикса, букса; **2. а)** *оп.* **тулац (4); б)** паперик *(за циґари);* **3.** *(стаклен ваљак на петролејској лампи)* скло, цилиндер; **4.** *(футрола)* пошва
туљан *х. зоол.* тулян
туљац -љца *х.* **1.** *оп.* **тулац; 2.** циґар *(скруцени у паперику)*
туљити се -им се *(устручавати се)* унї́мац ше
туманлије *ж. мн.* шалвари *(турски)*
тумарало *х. и с.* блукач
тумарати -ам **1.** *(лутати)* блукац (ше); шпотац ше; круциц ше; ходзиц без циля; **2. а)** *(око некога - кружити)* круциц ше; **б)** *(о погледу)* блукац
тумарити -им *оп.* **банути** (1)
тумарнути -нем нараз пойсц, одблукац ше
тумацнути -нем *покр.* привидзиц ше
тумач *х.* **1.** *з розл. знач.* толковач; ~ **снова** толковач снох; **2.** *(преводилац)* прекладач, *нар.* толмач; **судски** ~ судски прекладач**; 3.** *(на крају књиге)* коментар; толкованє
тумачити -им **1.** *(објашњавати)* толковац; розповедац; **2.** *(улогу у позоришној представи)* бавиц; **3.** *(преводити с туђег језика)* прекладац
тумбак *х. покр.* жовта бронза
тумбас *х.* **1. а)** понтонски мост, мост на чайкох; **б)** файта малого чамца; **2.** камени слуп *(хтори трима будинок)*
тумбати -ам преврацац; обрацац; дриляц; котуляц
тумбе *присл.* на главу; горе ногами; горебздом
тумор *х.* **1.** *мед.* тумор, *нар.* боляк; **2.** *(чир)* вред
тун *присл. покр. оп.* **ту**
туна *ж. оп.* **туњ**
тундра *ж. ґеоґр.* тундра
тунел *х.* тунел
тунелски -а -о тунелски
тунелџија *х.* тунелар *(роботнї́к хтори копе тунел)*
Тунижанин *х.* Тунижан
туника *ж. ист., кат.* туника
туниски -а -о (< **Тунис)** туниски
туњ *х. зоол.* тунь, тунєц (Thynnus)
туња[1] *ж. риб.* туня *(шпарґа за лапанє туньох)*
туња[2] *ж. бот.* бишалма
туњав -а -о *(тупоглав, сметен)* тутмасти, завязани
туњевина *ж.* месо з туня, туньовина
туњез *х. (тупоглав човек)* тутмак, *коц.* сусмак
туњкав -а -о *(који говори кроз нос)* гугнави
туњкати -ам бешедовац на нос, бешедовац гугнаво
туп[1] тспа тспо **1.** тупи; ~ **нож** тупи нож; **2.** *(заобљен на врху)* округли, округласти, *нар. заст.* курти; **3.** *фиґ.* **а)** *(умно ограничен)* глупи, тупи; **б)** *(безосећајан)* нєчувствительни, ровнодушни, тупи; **в)** *(потмуо - о звуку)* тупи; дудняци; придавени; ~ **ударац** тупе вдеренє; **г)** *(подмукао - о болу)* тупи; **4.** подполни; глї́боки; ~ **мир** подполни мир; ~ **сан** глї́боки сон; ◊ **тупи угао** *мат.* тупи угел

туп[2] *викр. ономௗ.* **1.** *за подражованє од паду або вдереня з тупим предметом* бум, дум; дуп; **2.** *за виражованє дачого нєзвичайного, нєобчекованого* гоп; **он одједном - ~ преда ме** вон нараз - гоп предо мнє

тупав -а -о **1.** *оп.* **туп (3.а); 2.** *(неспретан у покретима)* нєлапшни, нєобратни

тупавац -вца, **тупавко** *и* **тупан** *х.* тутмак, *коц.* сусмак; фильков

тупара *ж.* тупа шекера

тупети -пим *(постајати туп)* тупиц ше

тупити -им **1.** тупиц, затупйовац**; 2.** *арґо* плєсц, сплєтац (ше)

тупица *ж.* тупи бок ножа, тупе

тупкати -ам **1. а)** *(лупкати)* лупкац, дуркац; **б)** *(ногама о земљу)* дупкац**; 2.** скакац, подскаковац *(з ноги на ногу або коло дачого)*

тупнути -нем лупнуц, дуркнуц; *(ногом о земљу)* дупнуц

тупоглав -а -о тупоглави, тупи, тутмасти

тупоглавац -вца *х.* тупоглави (тупи) чловек, тутмак, *коц.* сусмак

тупокутни -а -о *оп.* **тупоугли**

тупоња *х. оп.* **тупоглавац**

тупост *и* **тупоћа** *ж.* < **туп**[1]

тупоугли -а -о *ґеом.* тупоугли

тупоуман -мна -мно тупоглави, тупоумни, тутмасти

тур[1] *х.* задок; ◊ **дати коме ногу у** ~ копнуц дакому до задку; викопнуц дакого; **дати коме по туру** витрепац надраґи (задок, клїн) дакому **двадесет и пет по туру** двацец и пейсц [паліци] по задку; **напунили су му** [**пун**] ~ задали му вельки страх, *пей.* зарайдал ше од страху; **пао је на** ~ *(доживео је велико изненађење)* ~ заслупнул, станули му диханє, нє могол присц ґу себе; **пун** ~ полни ґачи

тур[2] *х. зоол.* зубр (Bos primigenius)

тура[1] *ж.* тура *(етапа; путованє)*

тура[2] *ж.* **1.** *ист.* тура*;* **2.** *(смотак, китица)* звязка, чомов, чомовчок; **3.** *(страна кованог новца на којој је лик)* глава

Турад *ж. зб.* Турки

Турадија *ж. зб.* Турки

турати -ам

турати -ам **1.** *(стављати у унутрашњост)* класц; **2.** *(завлачити)* хпац, запихац, цискац; **3.** *(одело)* облєкац; **4.** *(кога у новине)* класц, давац; **5.** *(протурати у јавност)* розширйовац, розглашовац; **6.** *(кога у звање, на положај)* поставяц, ставяц, класц; **7. а)** *(помицати, гурати даље)* оддрильовац; дриляц; **б)** *фиґ.* охабяц; **8.** *(бацати)* руцац; шпуряц; **9.** *(слати, разашиљати)* посилац; **10.** *(нагонити)* наганяц, гоніц; ◊ ~ **нос свугде** вшадзи цискац нос

турати се -ам се **1.** *оп.* **машати се (1.а); 2.** руцац ше, скакац; **3.** *(пробијати се кроз гужву)* дриляц ше, цискац ше

турбан *х.* турбан, чалма

турбе -ета *с.* турбе *(муслимански надгробни памятнїк)*

турбина *ж.* турбина

турбински -а -о турбински, турбинов

турбулентан -тна -тно турбулентни

тургуља *и* **тургуња** *ж. бот.* турґуня (Prunus insititia)

Туре -ета с. **а)** млади Турок; **б)** *пей.* Турок

туризам -зма *х.* туриз[е]м

турин *х. покр. (њушка)* нос, нозґер, рило

турист[**а**] *х.* турист[а]

туристички -а -о туристични; ~ **водич** туристични водзач

туристкиња *ж.* туристка

турити -им **1.** *(ставити у унутрашњост)* положиц; вохпац; ~ **новац у џеп** положиц пенєжи до кишенки; **2.** *(завући)* вохпац, захпац, ухпац, зацискац, уцискац; **3.** *(одело)* облєчиц; **4.** *(кога у новине)* положиц, дац; **5.** *(протурити у јавност)* розшириц, розглашиц; **6.** *(кога у звање, на положај)* поставиц, положиц; **7. а)** *(помакнути, одгурнути)* оддриліц; помкнуц; **б)** *фиґ.* охабиц; **8.** *(бацити)* руциц; шпуриц; **9.** *(послати, разаслати)* послац

турити се -им се **1.** *оп.* **машити се (1.а); 2.** руциц ше, скочиц; **3.** *(бити налик на кога):* **син се турио на оца** син на оца, син ше удал на оца

туркати -ам *дем.* дриляц, подрильовац

Туркиња *ж.* Туркиня

турковати -кујем жиц на турски способ

туркофил *х.* туркофил

турли *прикм. нєпрем.* розлични, рижни

турма *ж.* **1.** *ист.* турма; **2.** караван

турмар *х. (кирициja)* фурман

турнеја *ж.* турнея

турнир *х.* турнир

турнути -нем **1.** дриліц; подриліц; помкнуц; **2.** *оп.* **турити (1, 2); 3.** *(мунути)* уштухнуц

туробан -бна -бно **1. а)** *(о човеку)* нє у дзеки, нєрозположени, нєвесели; нагнївани; нахмурени, хмурави, хмураци; **изнервирају га, па је по цео дан** ~ винервираю го, та є по цали дзень нагнївани; **мимо нас пролазе туробна лица** коло нас преходза нахмурени твари; **б)** *(о згради сл.)* нєвесели, шиви, нахмурени; **кућа је имала** ~ **изглед** хижа мала шиви, нєвесели випатрунок; **в)** чежки,

нєподношлїви, нєприємни; ~ **самоћа** чежка осаменосц; ~ **мирис** нєприємни запах; **г)** жалосни, смутни; ~ **животна прича** жалосна животна приповедка; **2.** *фиґ. (о дану, времену)* похмарени, хмарни; цми; шиви

турпан *х.:* **црни** ~ *зоол.* чарна качка (Melanitta nigra)

турпија *ж.* **а)** *(за метал)* ресельов; **б)** *(за дрво)* рашпель, ресельов

турпијати -ам ресельовац; рашпельовац

турски -а -о турски, турецки

Турци -рака *х. мн.* Турки; ◊ **отерати кога у Турке** одогнац дакого на край швета

турцизам -зма *х.* турциз[е]м

турчати -ам бешедовац по турски

Турчин *х.* Турок; ◊ **пуши као** ~ барз вельо кури, тварди є доганьош

турчити (се) -им (се) турчиц (ше)

туршија *ж.* квашена желєнява; *(ситно исецкана)* русли

туска *ж. покр. (талог при топљењу)* жґрид

туст -а -о **1. а)** *(угојен)* тлусти, *рид.* тучни; **б)** *(са пуно сала - о месу)* тлусти, масни; **2.** *фиґ.:* ~ **паша** добра (буйна, богата) паша; ~ **црница** масна чарна жем; ~ **година** *(година са богатим родом)* тлусти рок; ~ **живот** богати живот; **тусте мисли** нєпристойни (соблажнююци) думки

тустина *ж.* тлустосц

тут *викр.:* ~ **овамо,** ~ **онамо** раз тадзи, раз тамаль

тутањ -тња *х.* **1.** *(снажан звук од грмљавине, експлозије и сл.)* гирменє, гирмотанє, гирмот; пращанє; ~ **грома** гирменє; ~ **пушака** гирменє (пращанє) пушкох; **2.** *(лупа)* лопот; дурканє; клокотанє; ~ **трамваја** дурканє (лопот) трамвая; **3.** *(туп звук од пада, од буке из даљине и сл.)* дубонь; дуднєнє, дуднянє; гучанє; **с тутњем га лупи о под** з дубоньом вдерел з нїм до жем; **зачу се** ~ **олује која се примицала** учуло ше дуднєнє бурї хтора ше приблїжовала; **4.** *(галама)* лярма; ◊ **ухватио је** ~ сцекол (брал ше и под.) - лєм ше за нїм скурело; чмиґнул, спарал; справел ватькер

тутија *ж. хем.* цинк

тутило *с. покр.* нєстаємни, нєсиґурни, зрадлїви чловек; ◊ **ту и** ~ як кед би нїч нє було

туткалисати -ишем *и* **туткалити** -им лїпиц зоз клийом

туткало *с.* клий

туткати -ам **1.** *(метати)* класц; штуряц; **2.** *(хушкати, пујдати)* подштуховац; штикац

туткач *х. (подстрекач)* подштуховач; штикач

тутљав -а -о *(спор, тром)* лєнїви, повольни**;** нєрухоми; нєобратни; чежки

тутмиш *х. покр. (дечја игра жмуре)* джмурки

тутнути -нем **1.** *(метнути)* положиц; штуриц; **2.** *(нахушкати, напујдати)* подштухнуц, наштикац

тутњава *и* **тутњавина** *ж. оп.* **тутањ**

тутњати -њим *и* **тутњити** -им **а)** гирмиц, гирмотац; **громови тутње** громи гирмотаю; **б)** дубонїц; дуднїц; гучац; одгуковац; **од коњских ногу земља тутњи** од коньских ногох жем дубонї

тутор *х.* тутор

туторисати -ишем *и* **туторовати** -рујем туторовац

туторство *с.* туторство, *заст.* опика

тутукати -учем пискац *(правяци звук „ту-ту" - о сиренох на автох и под.)*

тутумиш *х.* **1.** *оп.* **тутмиш; 2.** *фиґ.* дволични, зрадлїви чловек

тутумрак *х. оп.* **тутумиш (2)**

тутун *х.* доган

тутунисати -ишем *и* **тутунити** -им *(пушити)* куриц, файчиц

тутун-кеса *ж. (дуванкеса)* жачков

тутуш *х.* мали, дробни чловек

тући тучем **1.** биц; **он не туче своју децу** вон нє биє свойо дзеци; **2.** *(куцати, лупати)* дуркац, лупкац, биц; черкац; **срце му туче** шерцо му дурка; **часовник је тукао** годзина черкала; **3.** *(ритати се)* виргац; **4.** *(побеђивати)* **а)** победзовац, побиц *зак.*; буц лєпши, надвисшовац; **наш тим досад је увек тукао противнике** наш тим потераз вше победзовал процивнїкох; **тукао их је знањем** бул лєпши од нїх по знаню; **б)** *(у картању)* доставац, цагац, виграц *зак.;* **в)** *спорт. (убацивати у гол)* биц, шутирац; *(руком)* руцац, биц; **5. а)** *(убијати)* забивац; **б)** *(клати животињу)* забивац, клац; резац; **6.** *(шкопити)* вирезовац, чисциц, шкопиц; мишковац; **7.** *(из ватреног оружја)* штреляц, биц; **пушкомитраљез је тукао непријатеља** пушкомитралєз штрелял по нєприятельови; **8.** *(ситнити, туцати)* розбивац; тлучиц; ~ **орахе** розбивац орехи; ~ **кафу** тлучиц кафу; **9. а)** *(жуљити)* глодац, сцискац, давиц; **ципеле су му тукле ноге** ципели му глодаю; **б)** *фиґ.* мучиц, трапиц; **10. а)** *(снажно запахивати)* бухац, биц, шириц ше; **из собе је тукла запара** зоз хижи бухала запара; **б)** *(избијати)* вибивац; пребивац ше; **11.** *(пуним интензитетом нешто радити):* **увече су се тукле карте до бесвести** вечарами ше

картали аж пукало; **12.** *(лан, конопљу - трти)* трец; **13.** *(масло)* муциц; **14.** *(јаја у јело)* розбивац, трепац; ◊ ~ **пару** зарабяц вельо пенєжи

тући се тучем се **1.** биц ше; **2.** бориц ше; **3.** *(сукобљавати се)* зражовац ше; ◊ ~ **од немила до недрага,** ~ **светом** *(потуцати се)* отлукац ше по швеце

туф *х. мин.* туф

туфегџија *и* **туфекчија** *х.* майстор хтори оправя оружиє, пушкар

туфна *ж.* джобка, точка *(напр. на платну*

тухаф *и* **тухафли** *прикм. нєпрем.* чудни, нєобични, нєзвичайни

тухнути -нем *оп.* **тукнути**[2]

туц: ~ **тамо** ~ **овамо** раз тадзи раз тамаль, геваль-тамаль

туцак *х.* блукач; жобрак

туцало *с. оп.* **тучак (1)**

туцаник *х.* **1.** *(истуцан камен за путеве)* каменьче *с. зб.*, тлучени камень*;* **2.** уварени и поджамени кромплї

туцањ -цња *х.* **1.** *оп.* **тучак (1); 2.** *оп.* **звекир**

туцати -ам **1.** *(дробити, ситнити)* розбивац; тлучиц; дробиц; **2.** *(убијати гњечећи)* джамиц, розпучовац; **3.** *(тући у куцајима)* дуркац, биц; **4.** *риб. (гристи - о риби)* цвенкац

туцати се -ам се **1.** *(ударати се главом о главу - о јарцима, овновима)* теркац ше, тукац ше; **2.** *фолкл.:* ~ **јајима** *(ударати јајетом о јаје на Ускрс)* дуркац ше з вайцами (писанками)

туцач *х.* розбивач каменя

туце -ета *с. и* **туцет** *х.* дванац, туцет; **пола туцета пушака** шейсц пушки; ~ **деце** дванацецеро дзеци

туцилац -иоца *х.* тот цо тлуче (млаци) житарки

туцкати -ам *дем.* < **туцати**

туц-муц *викр.:* **он се невешто бранио, туц-муц** вон ше нєсхопно бранєл загакуюци ше (повторююци „га-га-га")

туч *х.* **1.** шпижа, ляцина**; 2.** млаток за месо

туча *ж.* **1.** битка; **2.** *(бијење, батинање)* бице; **замало да га убију тучом** лємцо го нє забили - так го били; **3.** *(град)* каменєц, ляд

тучак -чка *х.* **1.** *бот.* тлучок**; 2.** *(метално оруђе којим се туца у авану)* желєзо; **3.** *оп.* **натуцак**

тучан[1] -чна -чно *покр.* тлусти, *рид.* тучни

тучан[2] -а -о шпижови

тучар *х.* **1.** тот цо чува пульки; **2.** тарґовец з пульками

тучвати се -ам се *оп.* **потуцати се**

туче -ета *с.* пульче

тучевина *ж.* пульче месо

тученац -нца *х. оп.* **тучаник (1)**

тученик *х.* **1.** *заст.* файта пушкового праху; **2.** *оп.* **тучењак**

тучењак -ака *х.* пресовани сир

туч[и]ји -а -е пульчи

тучити се -им се *(сукобити се)* зражиц ше

тучница[1] *ж. и х. (скитница)* блукач, вандровнїк

тучница[2] *ж. покр.* хлєб зоз на дробно потлученей дубовей лупи

тучњава *ж. оп.* **туча (1, 2)**

тучњак *х.* хлївчок за пульки

туш[1] *х. (црна водена боја)* туш

туш[2] *х. (направа за прање)* туш; ◊ **хладан** ~ жимни (хладни) туш

туш[3] *х. муз.* туш

туш[4] *х. спорт.* туш

тушак -ака *и* **тушац** -шца *х. бот.* портулак (Portulaca oleracea)

туширати[1] туширам *зак. и нєзак. ((на)цртати тушем)* тушовац

туширати[2] **(се)** туширам (се) *(купати (се) под тушем)* туширац (ше)

тушити -им **1.** *оп.* **пирјанити; 2.** *(глас, звук - пригушивати)* придавйовац

тушити се -им се давиц ше

тушица *ж.* волна *(знята зоз скори)*

тушкиња *ж. покр. оп.* **нарикача**

тушнути -нем *оп.* **тутнути (1, 2)**

тушт[1] *х. оп.* **пркос (2)**

тушт[2] -а -о *оп.* **тмуран**

тушта 1. *ж.* вельке множество; **2.** *присл., звич. у вязи зоз* **тма** полно, барз вельо, крот

туште *присл. оп.* **тушта (2)**

туштити се 1. цмиц *(през.* цмеєм); хмуриц ше; буриц ше; **2.** *(јурити)* швидко бежац, лєциц

тфу[**ј**] *викр.* фуй, фи, тьфу

тх *викр. з хторим ше виражує омаловажованє, подшмих* пи

тхе *викр. з хторим ше виражує миренє з дїйсносцу, зоз судьбу* ша; ~ **, шта можемо кад тако мора бити** ша, цо можеме кед так муши буц

тхи *викр. оп.* **тх**

тхја *викр. оп.* **тхе**

Ћ

ћа *покр.* **1.** *присл. (чак)* аж; **2.** *викр.:* **а) хајдемо ~ !** *(хајдемо одавде)* идземе! идзме!**; ~ ! нека иде, он није човек!** най идзе гет, вон нє чловек!; **поћи** ~ пойсц; **б)** *за гонєнє кравох* не

ћаба *ж.* **а)** *(ходочашће)* паломнїцтво **б)** место паломнїцтва, святилїще

ћабласт -а -о *оп.* **ћакнут**

ћаге -ета *с.* **1.** папер; **2.** писмо

ћаја[1] *х. оп.* **ћехаја**

ћаја[2] *ж. оп.* **ћахија**

ћакати -ам гонїц *(краву або вола кричаци „ћа")*

ћакнут -а -о дакус шалєни, дурнїсти; **иде као** ~ ходзи як шалєни (як леле, як шалєне з дзверми)

ћакнути -нем **1.** загнац, погнац, пригнац *(краву або вола кричаци „ћа")*; **2.** *(подстакнути)* спонукнуц; подштухнуц

ћако *х. гип.* оцец, тато, *заст.* апо

ћакула *ж., звич. мн., покр. (говоркање)* погварканє, приповедки

ћакулати -ам *покр. (чаврљати)* приповедац, бербляц

ћалац -лца *х. оп.* **ћале (1)**

ћале -ета *х.* **1.** *гип.* тато, оцец, *заст.* апо; **2.** *(свекар)* швекор; **3.** *арґо* оцец, стари

ћалов *х.* дурни, дурак

ћанут -а -о *оп.* **ћакнут**

ћаондан *присл. покр. оп.* **наксутра**

ћап *викр. хтори ше хаснує кед ше дацо нагло хваци:* **а ја - ~ , отмем му пушку** а я хвацел од нього пушку**,** а я - гоп, однял сом му пушку

ћапити -им **1.** хвациц, зґрабиц; **2.** *(украсти)* списац, змидлїц

ћапорак -рка *х.* **а)** *(витица)* канджурка, праменьчок, чомовчок; **б)** *(плетеница)* варґоч

ћапрда *х. и ж. и* **ћапрдало** *х. и с.* берблявец, плєтка, мерва

ћапрдати -ам бербляц, гоч о чим приповедац

ћапша *х. оп.* **ћалов**

ћар *х.* **1.** добиток, заробок; хасен; **2.** *заст.* тарґовина

ћарити[1] ћарим *нєзак.* **1.** *и зак.* зарабяц/заробиц, доставац/достац; мац хасен; **2.** тарґовиц, тарґовац

ћарити[2] -им *оп.* **ћарлијати**

ћаркати[1] -ам *дем.* (< **ћарити**[1]) **1.** покус зарабяц, покус доставац; мац дакус хасну; **2.** покус тарґовиц/тарґовац

ћаркати[2] -ам *дем.* (< **ћарити**[2])

ћарлијати -ам *(пиркати, лахорити)* покус дуц, подуковац; цагац

ћарџија *х.* **1.** чловек лакомни на заробок; **2.** тарґовец

ћаса *ж.* миска *(бакарна, порцолова або глїняна)*

ћаскало *х. и с. (причало)* плєтка, мерва

ћаскати -ам приповедац *(о каждодньових стварох, о шицким)***;** драндац, чаракац

ћата *и* **ћато** *х. гип. нар.* писар

ћаћа *х. фам.* оцец, тато, *заст.* апо

ћаћко *х. гип.* тато, *заст.* апо

ћаушак -шка *х. (ћушка, шамар)* пляска, позауха

ћафир *х.* нївирнїк *(о нємусиманох у язику мусиманох)*

ћахија *ж.* файта сланого колача

ћебад *ж. мн.* покровци

ћебап *х. оп.* **ћевап**

ћебе -ета *с.* (*супл. мн.* ћебад *и* ћебета) покровец

ћебенце -а *и* -ета *с. дем.* покровчик

ћебеџија *х.* покровцар

ћевабџија *х.* чевабджия

ћевабџика *ж.* чевабджийка

ћевабџиница *ж.* чевабджинїца

ћевап *х. кул.* чевап *(фалатки меса печени на рожњу)*

ћевапче -ета *и* **ћевапчић** *х. кул.* чевапчич

ћевкати -ам *покр. (кевтати)* брехац; джавкац

ћеиф *х. оп.* **ћеф**

ћеја *викр. за гонєнє крави* не

ћела *и* **ћела**[1] *ж.* лиса, лисина

ћела[2] *ж. гип. и ир. (ћелавац)* лиси

ћелав -а -о лиси

ћелавац -вца *х.* лиси

ћелавити -им: **он почиње да ћелави** вон уж покус лиси, йому починаю випадовац власи на глави

ћелавица *ж.* лиса

ћелавко *х. оп.* **ћелавац**

ћелављење *с.* випадованє власох на глави

ћелавост *ж.* лисосц

ћелепир *х. покр. (плен, добит)* добиток, хасен, прибуток

ћелепирити -им *оп.* **ћарити**[1] **(1)**

ћелепош *и* **ћелепуш** *х.* **1.** челепош *(народна шапка з червеного платна у Сербиї у турским чаше);* **2.** шапочка хтору священїки ноша под шапку або калапом

челетак -тка чутка кукурици зоз кус зарна

ћелија *ж.* **1.** *биол.* клїтинка*, рид.* комор(оч)ка; **2.** *(окце у саћу и рибарској мрежи)* очко; **3.** *з розл. знач.* келия; **манастирска** ~ манастирска келия

ћелијски -а -о **1.** клїтинков; **2.** келийов

ћелични -а -о клїтинков

ћело *х. оп.* **ћела**[2]
ћелоња *х. пей. (ћелавац)* лиси
ћемал *х. покр.* **1.** совершенство; подполносц; **2.** физична и умна узретосц
ћемане -ета *с. (виолина)* гушля
ћемер[1] *х. архит. (свод, лук)* звод; бовтгайташ
ћемер[2] *х.* **а)** хлопски пас *(у хторим ше ноша пенєжи);* **б)** женски пас *(украшени зоз стриблом)*
ћемерити -им правиц (будовац, муровац) на звод (на бовтгайташ)
ћемерли *прикм. нєпрем. (засвођен):* ~ **кула** кула зоз зводом (бовтгайташом)
ћенар *х. покр.* **1.** край, конєц; **2.** жем, край; **3.** ченар *(1. ценке памучне платно украшене коло краю; 2. файта килима хтори ше кладзе коло крайох просториї)*
ћенифа *ж. покр.* нужнїк; задок
ћепариз *и* **ћепарис** *х. покр. оп.* **чемпрес**
ћепенак -нка *х.* **а)** дзвери (на) дутяну; **б)** облак (витрина, авзлоґ) дутяну; **в)** ґарадичи пред дутяном *або* ремеселску роботню
ћеперан -рна -рно живи, вертки
ћер *ж. покр. оп.* **кћи**
ћерамида *ж.* **1.** череп *(за закриванє);* **2.** *(керамичка плочица)* цегелка
ћерамидни -а -о **1.** черепов**; 2.** цегелков
ћерана *ж.* **1.** *(сапунара)* мидларня; **2.** штранґарска роботня; **3.** цегляра
ћердати -ам трошиц, розруцовац, ронтовац; знїчтожовац, упрепасцовац, запрепасцовац
ћердисати -ишем *и* **ћердосати** -ошем *зак. и нєзак. покр.* знїчтожовац, упрепасцовац, запрепасцовац
ћеремида *ж. оп.* **ћерамида**
ћеретати -ам *(причати, ћаскати)* приповедац, бешедовац; бербляц
ћерка *ж.* дзивка; *(дечјег узраста)* дзивче
ћеркин -а -о дзивков, дзивчин; дзивчецов
ћерпич *х.* валька
ћерпичар *х.* валькар
ћерпичара *х.* хижа мурована з валькох
ћерчиво *с. покр.* рам облака
ћеса *ж. оп.* **кеса**
ћесам *х. покр.* щесце, *заст.* серенча
ћесар *х. ист. (аустријски цар)* цар, *заст.* цисар
ћесаровац -вца **1. а)** *(човек из Аустријске царевине)* Австриянєц, *рид.* Австрияк; **б)** *(присталица аустријског цара)* царов (цисаров) чловек (прихильнїк); **2.** *ист.* файта австрийского пенєжу
ћесаровина *ж. (Аустријска царевина)* царовина
ћетен *х. (лан)* лєн
ћеф *х., ридко ж.* **1.** *(жеља)* жаданє; **дође му** ~ зажадал, пожадал; **учинио је то од ћефа** зробел так, бо так надумал (сцел); **2.** добре розположенє, забава, вешелє; **чине себи** ~ забавяю ше
ћефил *х. (јамац)* ручитель; *(сведок)* шведок
ћефлеисан -а -о дакус напити, дакус весели *(од алкоголу)*
ћефли *прикм. нєпрем. оп.* **ћефлеисан**
ћефнути се -не се *безос. беш. оп.* **прохтети се**
ћефола *ж. оп.* **лосос**
ћефш *х. (истрага)* вишлїдзованє
ћехаја *х. ист.* **1.** управитель маєтку, ишпан; везиров заступнїк*;* **2.** старшина югасох (чобанох)
ћибрет *и* **ћибрит** *х. покр.* ширка
ћиверица *ж. покр.* **1.** *гандр.* глава, боґля; **2.** чиверица *(народна шапка у Боки)*
ћивот *х. церкв.* судзина, шкатулка и под. за чуванє святих мощох
ћиврикати -иче ґравчац *(о ярабицох)*
ћила *ж.* мещок за пушков прах
ћилаш *х. оп.* **чилаш**
ћилер *х. (соба за оставу)* комора; коморка
ћилибар *х.* **1.** *мин.* янтар; **2.** *аґр.* файта жовтого грозна
ћилим *х.* килим, тепих
ћилимар *х.* килимар
ћилимарство *с.* килимарство
ћилит *х. покр. (катанац)* клатка
ћимане -ета *с. оп.* **ћемане**
ћир *х. оп.* **кир**
ћирилица *ж.* кирилица, кирилка
ћирилички -а -о кирилски**; ћириличка издања** кирилски виданя, виданя на кирилици
ћирилски -а -о кирилски
ћирица *х. покр. (млад слуга)* служка, хлапец
ћириш *х.* **1.** ципеларски клий; **2.** *покр.* греда
ћитаб *и* **ћитап** *х.* свята кнїжка *(муслиманска)*, читаб
ћифта *х. гандр.* **1.** *(трговчић)* дутяндїйош; тарґовчик; **2. а)** *(зеленаш)* здзернїк; **б)** *(тврдица)* скупенда; **3.** *фиґ.* малограждан, филистер
ћифтарија *ж. зб.* < **ћифта**
ћифтарисати -ишем *и* **ћифтарити** -им **1.** тарґовиц з дробну робу; давац (тримац) дутян; **2.** *(тврдичити)* буц скупи, скуповац, твардовац; **3.** жиц по малограждански
ћифтински -а -о **1.** дутяндїйошски; тарґовецки; **2.** здзернїцки; скупендов; **3.** малограждански, филистерски
ћопа *х. оп.* **ћопавац**
ћопав -а -о хроми; шкинтаци
ћопавац -вца *и* **ћопавко** *х.* хроми

ћопати -ам храмац; надибовац; шкинтац
ћопек *х. покр.* **1.** пес; **2.** *гандр.* гунцут
ћопити -им *покр.* **1.** *(млатнути)* бухнуц, зрезац; **2.** *арґо (здипити)* списац; злопчиц
ћопо *и* **ћопча** *х. оп.* **ћопавац**
ћор *прикм., звич. нєпрем. оп.* **ћорав**
ћора *и* **ћора[1]** **1.** *гип. и ир.* < **ћоравица; 2.** (ћјра) шлєпа кобула
ћора[2] *х. гип. и ир.* < **ћоравац**
ћорав -а -о **1. а)** тот цо нє видзи на єдно око; тот цо слабо видзи; **б)** *(слеп на оба ока)* шлєпи, цемни; **2.** *фиґ. (сметен, глуп)* завязани, тутмасти, глупи; ◊ **батали (окани се, остави, прођи се) ћорава посла** охаб ти ше тей роботи, охаб ти ше того; **то зна и ~ бака** *(то свако уме урадити)* то кажде зна; ~ **Анђелија** *нар. (мартовска вејавица)* марцова курнява (фуявица)
ћоравац -вца *х.* **а)** тот цо нє видзи на єдно око; тот цо слабо видзи; **б)** *(слеп на оба ока)* шлєпи, цемни; шлєптак
ћоравити -им поставац шлєпи (цемни)
ћоравица *ж.* **а)** тота цо нє видзи на єдно око; тота цо слабо видзи; **б)** *(слепа на оба ока)* шлєпа, цемна; шлєптачка
ћоравко *х. оп.* **ћоравац**
ћоравост *ж.* шлєпосц, цемносц
ћорак -рка *и* **ћорац** -рца *х. (набој без убојитог зрна)* шлєпа патрона, патрона за вежбу
ћорбуџак *х. оп.* **ћорсокак**
ћорда *ж.* шабля
ћордисати -ишем *оп.* **ћердисати**
ћорка *ж. арґо* гарешт
ћорлаисати -ишем *(навалити не гледајући)* нюрци, намислом наваліїц
ћорнути -нем *арґо (здипити)* списац; злопчиц, зґемахтовац
ћорпазар *х.* тарґовина на шлєпо *(кед ше нє опатра роба)*
ћорсокак *х. осн., фиґ.* шлєпа улїчка, безвиход; ◊ **доћи (заћи) у** ~ войсц (достац ше и под.) до шлєпей улїчки, присц (дойсц и под.) по: анї тадзи анї тадзи
ћорфишек *х. оп.* **ћорак**
ћоса *х.* тот цо нє ма баюси и браду
ћосав, ћосаст *и* **ћосат** -а -о тот цо нє ма баюси и браду
ћоша *ж. оп.* **ћошак[2]**
ћошак[1] -шка *х.* балкон, тераса
ћошак *и* **ћошак[2]** -шка *х.* **1.** угел; **разговарају на ћошку** бешедую на углє; **2.** кут; **у ћошку собе** у куце хижи; ◊ **он је на три ћошка 1.** вон нє у дзеки, вон нєрозположени; **2.** йому цошка хиби
ћоше -ета *с. оп.* **ћошак;** ◊ **округло па на ~ а)** анї биле анї чарне, замервене; **б)** нєодредзено, лукаво
ћошкаст -а -о угласти, угловасти, угловати
ћуба *и* **ћуба[1]** *ж.* чуба *(на глави птици)*
ћуба[2] чубата кура, качка и под.
ћубан *х.* чубати голуб
ћубаст -а -о **1.** *(који има ћубу)* чубати; **2.** *(који је налик на ћубу)* чубасти
ћувик *х.* верх гори; прикри брег
ћуд *ж.* **1.** *(нарав)* норов *ж.,* обичай, звичай; **2.** *(хир, ћеф)* хвильковe розположенє; каприц; ◊ **бити коме по ћуди** пачиц ше дакому, буц дакому по дзеки
ћудати се -ам се **1.** *(о коњу)* бац ше; плашиц ше; **2.** буц живи, нєсташни; **3.** буц каприциозни, норовни
ћудљив -а -о **1.** *(хировит)* каприциозни, наровни, норовни**;** видумни; чудни; **2.** *(јогунаст - о коњу)* наровни
ћудљивац -вца *х.* каприциозни, наровни (норовни) чловек; видумни чловек; чудни чловек
ћудовит -а -о *оп.* **ћудљив**
ћудоредан -дна -дно морални, шорови
ћужити -им *покр. (трчати по земљи - о птицама)* бежац; бегац; скакац; подскаковац; шкинтац
ћук[1] *х. зоол. (кукувија)* домашня (звичайна) сова
ћук[2] *х. покр.* тюк *(женска шапка)*
ћук *викр., звич. повторени, за доволованє курох* пи-пи
ћукавица *ж. зоол.* жовтоока шлюка
ћукати[1] -ам **1.** волац кури *(з викричнїком* ћук-ћук*);* **2.** *(кљуцати)* джубац
ћукати[2] ћучем *и* ћукам *(оглашавати се - о ћуку)* ґравчац
ћукати се -а се *(говоркати се)* приповедац ше, погваркац ше
ћукнути[1] -нем **1.** поволац кури *(з викричнїком* ћук-ћук); **2.** *(кљуцнути)* джубнуц
ћукнути[2] ћукнем *(огласити се - о ћуку)* зґравчац
ћуко *и* **ћуков** *х.* пес
ћула *ж. (батина са чвором на горњем крају)* киянка, кияня, кияк
ћулав[1] -а -о **1.** хтори ма мали уха; **2.** оштригани; оголєни
ћулāв[2] *и* **ћулаф** *х. оп.* **ћулах**
ћулах *х.* тюлах *(мала шапка зоз збиваного платна)*
ћулбастија *ж. кул.* печене месо *(на роштиљу)*, чулбастия
ћулити[1] ћулим: ~ **уши** напинац уха, *беш.* чулїц уха

ћулити[2] -им *покр. оп.* **чамити**

ћулум *х. заст.* **1.** буздовань, *нар.* бузоґвань; **2.** *фиґ. гандр. (ограничен човек)* бунков, бомс

ћума *ж. покр.* **1.** *(чуперак*; *китица)* прамeньчок, канджурка; чомовчок; **2.** *(гомилица)* громадка

ћумез *х.* **1.** *(кокошињац)* курнїк; **2.** брудна простория

ћумур *х.* древене углє

ћумурана *ж.* углярня *(у хторей ше прави древене углє)*

ћумураш *и* **ћумурџија** *х.* угляр *(чловек хтори прави и предава древене углє)*

ћуп *х.* дзбан; кантичка

ћупа *ж.* **1.** *оп.* **ћуп; 2.** *фиґ. франт. (глава)* глава, бундава, боґля

ћуприја *ж.* мост

ћур *викр., звич. повторени, за доволованє пулькох* пуль-пуль

ћура *ж. покр. оп.* **ћурка**

ћурад *ж. зб.* пульчата

ћурак[1] -рка *х.* кожух, першняк

ћурак[2] -рка *и* **ћурāн** -ана *х.* **1.** пуляк; **2.** *фиґ. (будала, глупак)* дурак, дурґов; фильков

ћурдија *ж.* **1.** файта кожуха *одн.* першняка; **2.** файта длугокей женскей шмати

ћуре -ета *с. (мн.* ћурад *и* ћурићи) пульче

ћуренце -ета *с.* пульчатко

ћуретина *ж.* пульче месо, пульчецина

ћурећи -а -е пульчи

ћурити -им *(дувати, пирити)* дуц

ћурка *ж.* пулька

ћуркаст -а -о *(будаласт, глуп)* дурнїсти, надурнїсти, глупи

ћурлик *х.* **1.** писканє пищалки; **2.** *(цвркут)* чвиринканє; *(глас птице)* пищанє; ґравчанє; **3.** *оп.* **ћурлика**

ћурлика *ж. (фрула)* пищалка

ћурликати -ичем **1.** *(свирати у фрулу)* пискац, грац; **2.** *(оглашавати се ћурликом)* чвиринкац; пищац; ґравчац

ћурче[1] -ета *с. дем.* (< **ћурак**[1]) кожущок, першнячок

ћурче -ета *с. оп.* **ћуре**

ћурчија *х.* кушнїр

ћурчилук *х.* кушнїрске ремесло, кушнїрство

ћускија *ж.* желєзна полуга *(за дзвиганє терхи и под.);* ◊ **глуп као** ~ глупи як деска (як шекера, як жем)

ћуслав -а -о *покр.* оштригани на нулу

ћустек *х. (путо за коња)* путнач

ћут[1] *ж. заст.* чувство; чувствительносц

ћут *викр. (ћути!)* чит, цихо

ћутак -тка *х.* фалат древа *(одпилєни зоз стебла)*

ћуталица *ж.* нєбешедлїва, циха особа

ћутање *с.* нєбешедованє; нєбешедлївосц; цихосц; **његово ~ нас је збунило** його нєбешедованє (нєбешедлївосц) нас збунєло; **после кратког ћутања** после краткей цихосци; **неколико минута проседеше у ћутању** даскельо минути прешедзели без слова (цихо, нє бешедуюци)

ћутати -тим буц цихо; **имаш да ћутиш!** маш буц цихо! маш буц чит!; ◊ **ћути као заливен** цихо є як уша у храсти

ћутети[1] -тим чувствовац, *нар.* чуц

ћутети[2] -тим *оп.* **ћутати**

ћутећке *и* **ћутећки** *присл.* цихо, нє бешедуюци, без слова

ћутилан -лна -лно *(чулни)* осетов*; (осећајан)* чувствительни

ћутило *с. (чуло)* осет

ћутимице *присл. оп.* **ћутећке**

ћуткати -ам умирйовац *(дакого же би бул цихо)*

ћуткац *викр. (ћут!)* чит, цихо

ћутке *присл. оп.* **ћутећке**

ћутљив[1] -а -о нєбешедлїви, цихи

ћутљив[2] -а -о чувствительни, нїжни

ћутљивац -вца *и* **ћутљивко** *х.* нєбешедлїви, цихи чловек; тот цо цихо, цо ше нє оз(дз)ива

ћутња[1] *ж. оп.* **ћутање**

ћутња[2] *ж. (осећање)* чувство

ћутук *х.* **1.** *оп.* **ћутак; 2.** громада

ћућорити -им **1.** *(цвркутати)* чвиринкац; **2.** *(жуборити)* сущац; **3.** *(ћаскати)* приповедац; **4.** *(шапутати)* шептац

ћуфта *ж. и* **ћуфте** -ета *с. кул.* чуфта

ћух *х. оп.* **дах (1, 2)**

ћуша *ж. (њушка)* нос, нозґер, рило

ћушати -ам *оп.* **ћушкати**

ћушити -им *оп.* **ћушнути**

ћушка *ж. (шамар)* пляска; **дати коме ћушку** пляснуц дакого, дац дакому позауха

ћушкати -ам **1.** *(шамарати)* пляскац, давац позауха; **2.** *(гурати, отуривати ногом)* копац до дакого *або* дачого

ћушнут -а -о *оп.* **ћакнут**

ћушнути -нем **1.** *(ошамарити)* пляснуц, дац позауха; **2.** *(отурити ногом)* копнуц до дакого *або* дачого

ћушпајз *х.* **а)** вариво**; б) ~ од кромпира** кромплї на густо

У

у[1] *прим.* I *з ак.* **1. а)** *означує рушанє ґу месту або закончене рушаня на месце хторе ше находзи нука у дачим* до, *заст. и поет.* в; **отићи у град** пойсц до варошу; **б)** *означує дзе ше зисцує дїйство дїї* до*, або ше преклада з директним обєктом*; **погодити у прозор** потрафиц до облака; **тресну главом о праг** вдерел з главу до прагу; **дирнути у осињак** рушиц осово гнїздо; **љубити кога у руку** бочкац дакому руку; **2.** *означує унапряменосц* на *(з ак.)*, ґу; до; **он окрену главу у другу страну** вон обрацел главу на други бок; **она погледа у мене** вона попатрела на мнє; **заљубљен је у науку** залюбени є до науки; **3.** *означує орудиє (звич. музичне) на хторим ше окончує дїя* на *(з лок.)*, по *(з лок.);* **свирати у свиралу** пискац на пищалки; **ударати у клавир** биц по клавиру; **4.** до; **а)** *означує уключованє, приступанє ґу дакому або дачому*: **отићи у хајдуке** пойсц до гайдукох; **б)** *означує стан до хторого дахто одн. дацо приходзи*: **пасти у очајање** спаднуц до розпуки; **в)** *означує медзисобне одношенє, вязу*: **ступити у савез** ступиц до союзу; **5.** *означує приступанє ґу даякей дїї* до*, рид.* на, *або ше преклада з конструкциями з дїєсловом* почац *и другима конструкциями*; **уђи у посао** войсц до роботи; **праснути у смех** праснуц до шмиху, нараз ше гласно зашмеяц; **отићи у лов** пойсц на лови (до лову); **сваког јутра иду у риболов** кажде рано ходза лапац риби; **6.** *означує часц цела на хторей виражени даяки нєдостаток*: **хром је у десну ногу** храме на праву ногу, хроми є на праву ногу; **7.** *означує цо ше здобува, достава з окончованьом дїї* о *(з ак.),* за *(з ак.),або ше преклада з другима конструкциями;* **опкладили су се у гајбу пива** ставели ше о ґайбу пива; **играју домина у кафу** доминаю ше за кафу; **иду у дрва** иду на древа (на древо); **8.** *означує чому ше дацо наменює:* **у одговор на ово питање могу рећи...** як одвит на тото питанє можем повесц...; **не рече ништа у одговор** нїч нє одвитовал; **пити у нечије здравље** пиц за (на) дачийо здраве; **9.** *означує пременку стану* до, на; **претворити се у кога** *или* **што** претвориц ше до дакого *або* дачого, *нар.* справиц ше (преправиц ше) на дакого *або* дацо; **она израсте у лепу девојку** вона виросла до красней дзивки; **чаша се разби у парчад** погар ше розбил на фалатки; **10.** *означує способ окончованя дїї:* **говорили су у глас** бешедовали шицки нараз; **дају робу у дуг** даваю робу на борґ; **пратити кога у стопу** провадзиц дакого ступци; **рећи коме што у очи** повесц дакому дацо до оч; **ићи у корак са прогресом** тримац крочай з проґресом; **11. а)** *означує час окончованя дїї* на *(з ак.);* у *(з лок.)*; **доћи ће у понедељак (уторак, среду итд.)** придзе на пондзелок (вовторок, стреду итд.); **у тај час** у тей хвильки; **у цик пролећа** на самим початку яри **б)** *означує часови одрезок, тирванє дїї* за*;* през; **у те четири године...** за (през) тоти штири роки; **у седам дана** за седем днї; **в) у лето** влєце, през лєто; **у зиму** вжиме, през жиму; **12.** *у стаємних виразох означує розлични одношеня:* **доћи у питање** присц до питаня; **позивати у помоћ** волац на помоц (до помоци); **претити коме у лице** грожиц дакому до оч; **уписати коме што у грех** уписац дакому дацо як грих; II *з лок.*, *з розл. знач.* у; **у граду** уварошу; **бити у великом послу** буц у велькей роботи; **живети у страху** жиц у страху; **брз у раду** швидки у роботи; **блед је у лицу** бляди є у твари

у[2] *прим. з ґен.* **1.** *з розл. знач.* у; **уочи поласка сви се скупе у њега** пред одходом шицки ше позберали у нього; **син је учио занат у оца** син учел ремесло у оца; **били су у адвоката** були у адвоката; **2.** *кед ше указує на дацо цо характеристичне за даяки стредок, заєднїцу* у, при; **у нас се тако не ради** у нас ше так нє роби; **у примитивних народа има и добрих и лоших обичаја** примитивни народи маю и добри и нєдобри обичаї; **3. а)** *кед слово о пошедованю:* **у Милке су златне минђуше** Милка ма златни мендюши; **б)** *кед ше указує на прикмету, стан, обставини:* **он ни сам не зна колико је у њега дугова** вон анї сам нє зна кельо ма длуства; **у оца се појавила ватра** оцец достал горучку; **4.** *указує на жридло доставаня, походзенє* од; **затражи у њих воде** питал од нїх води

уа *викр. за виражованє протесту, нєзадовольства* га, уа; **уа, издајице!** га, зраднїки!

уазбучити -им пошоровац по азбучним шоре

уамити -им: ~ **коња** попрагац коня; положиц на коня штверц

уапсити -им *оп.* **ухапсити**

уарумити се -им се нє сцец рушиц з места, упрец ше *(о коньови)*

уба *присл. покр.* **1.** лєдво, чежко; **2.** цалком; барз

убав -а -о красни; шумни
убаван -вна -вно **1.** *оп.* **убав; 2.** худобни, бидни
убавестити -им *оп.* **обавестити**
убавица *ж.* красавица, красотка
убадати -ам **1.** *(оштрим предметом повређивати)* джобац; штухац; **2.** *(забадати)* хпац, запихац; **3.** *фиґ.* штухац, джобац
убадач *х. (укосница)* орнодла
убаздети се -дим се зошмердзиц ше, ушмердзиц ше
убајатити се -им се **1.** *(о хлебу и сл.)* зачерствиц; **2.** *(о разној храни)* постац нєшвижи
убалегати се -ам се замасциц ше од балєґох; **краве су убалегане** крави од балєґох
убалити -им *(упрљати балама)* осмаркац; ошлїнїц
убао убла *х.* студня
убардати -ам *покр.* запаметац
убауљати -ам войсц, уцагнуц ше оштверонж; урачковац
убацивати -цујем **1. а)** *(бацати у нешто)* уруцовац; **б)** *(брзо метати, утурати)* класц; **в)** *(угуравати)* руцац; дриляц; **2.** *(упадати у разговор с кратком примедбом)* пригваряц; докладац, додавац
убацивати се -цујем се уруцовац ше
убацити -им **1. а)** *(бацити у нешто)* уруциц; ~ **лопту у гол** уруциц лабду до ґолу; ~ **нове снаге у борбу** уруциц нови моци до борби; **б)** *(брзо метнути, утурити)* положиц; ~ **метак у цев** положиц патрону до циви; **в)** *(угурати)* руциц; дрилїц; ~ **кога у затворску самицу** руциц дакого до гарештскей самици; **2.** *(упасти у разговор кратком примедбом)* пригвариц; доложиц, додац
убацити се -им се уруциц ше
убаштинити -им **1.** уписац на дакого право власносци; **2.** нашлїдзиц
убаштињавати -ам **1.** уписовац на дакого право власносци; **2.** нашлїдзовац
убевутити се -им се *покр. оп.* **онесвестити се**
убегнути *и* **убећи** -егнем сцекнуц *(скриваюци ше од дачого нєприємного)*; чмиґнуц, миґнуц
убедити -им прешвечиц; *експр.* доглупац; **једва сам га убедио** лєдво сом го прешвечел, *експр.* лєдво сом го доглупал
убедити се -им се прешвечиц ше, *заст.* дошвечиц ше
убедљив -а -о **1.** *(уверљив)* прешвечлїви; **2.** хторого лєгко мож прешвечиц
убедљивост *ж.* прешвечлївосц
убеђен -а -о **1.** *(уверен)* прешвечени; **2.** *(који има чврста уверења, непоколебљив)* тварди
убеђење *с.* прешвеченє
убеђивати -ђујем прешвечовац**;** *(вршити притисак на кога)* наперац на дакого
убеђивати се -ђујем се прешвечовац ше, *заст.* дошвечовац ше
убежиште *с. оп.* **уточиште**
убезекнути се -нем се *оп.* **забезекнути се**
убезобразити се -им се *оп.* **обезобразити се**
убележавати -ам **1.** уписовац, записовац; **2.** *(стављати белег)* зазначовац
убележити -им **1.** уписац, записац; **2.** *(ставити белег)* зазначиц
убелети -лим *(постати бео)* побилїц *(през.* -лєєм)
убелити -им *(учинити белим)* обилїц; забилїц
убетежити се -им се *покр.* похориц ше
убиваковати се -кујем се *воєн. (сместити се у бивак)* убиваковац ше, утабориц ше
убијати -ам **1.** *(усмрћивати)* забивац; **2.** *(о мразу, граду и сл. - уништавати)* знїчтожовац, знїщовац; **3.** *(доводити до пропасти)* упрепасцовац, *нар.* запрепасцовац; **4.** *(измучивати, изнуривати)* убивац, мучиц, вимучовац, витрапйовац; **5.** *(бацати у очајање, ојађивати)* убивац; знїчтожовац; приводзиц до розпуки; розхорйовац ше, буц хори; **6.** однїмац, брац дакому дацо; позбувац дакого дачого; **7. а)** *(утољавати):* ~ **жеђ** загацовац смияд; **б)** *(осећања и сл. - потискивати, угушивати)* придавйовац; убивац у даким дзеку за дачим; **8.** *(ударати, тући)* биц; **9.** *(време - улудо проводити)* даремно трациц; **10.** *(скраћивати време, отклањати досаду)* препровадзовац; пребувац; скрацовац час; **11.** *(земљу - набијати)* набивац; удупковац; **12. а)** *(забадати)* забивац, заджобовац; **б)** потрафяц; **13.** *(припремати јаја за јело)* розбивац; трепац; **14.** *(дерати, жуљати)* давиц; чухац; глодац
убијати се -ам се *повр. ґу* **убити се**
убијен -а -о **1.** *дієприкм.* < **убити (се); 2. а)** *(повређен, рањав)* повредзени; боляци; ранави; подбити; постлукани; **б)** *(изубијан - о воћу)* потлучени; **3.** *(набијен, утабан)* убити; удупкани; **4**. *(утучен, сломљен)* убити
убилац -илца *х. оп.* **убица**
убилачки -а -о забиваци; смертоносни, смертельни
убир *х.* зберанє; наплацованє
убирати[1] убирам правиц ранци; плисирац
убирати[2] -рем **1.** *(плодове и сл. - купити, брати)* таргац; оберац; зберац; ~ **цвеће** таргац квеце; **2.** наплацовац, зберац; брац (за) себе, присвойовац; ~ **дажбине** зберац даванїни; ~

добит брац (за) себе хасен; ◊ ~ **аплаузе** зберац аплаузи, доставац вельки аплаузи; ~ **ловорике** посциговац вельки успих, преславйовац ше, зберац ловорики (лаври)

убирач *х.* зберач; ~ **пореза** зберач порциї

убирљив -а -о *(који се може наплатити - о порезу и сл.)* наплацуюци, наплатлїви

убиствен -а -о **1.** *(који убија, доноси смрт)* смертоносни, знїчтожуюци, знїщуюци, убойствени; ~ **паљба** смертоносна штрельба; **2.** *(који упропашћује, поразан)* погибельни, поражуюци; **убиствени трошкови** погибельни трошки; **3.** *(мучан, тежак; грозан)*: ~ **врућина** страшна (барз велька) горучава; **овај рад је** ~ тота робота барз чежка

убиство *с.* забойство**,** *заст.* забице; ~ **из освете** забойство пре вимсценє; **хотимично** ~ **забојство нароком;** ~ **с предумишљајем** забойство з пред'задумку, напредок здумане забойство; **нехотично** ~ забойство нєнароком (нєздобачки)

убитачан -чна -чно **1.** *(који убија, погубан)* забиваюци, смертоносни; ~ **снага** забиваюца моц; ~ **оштрица мача** смертоносне оштре меча; **2.** *(који уништава, разоран)* погибельни; пекельни; премоцни; ~ **хладноћа** погибельна жима

убити -ијем **1.** *(усмртити)* **а)** забиц; **б)** *(из пушке и сл.)* заштрелїц, забиц; **2.** *(уништити)* **а)** *(о мразу)* повариц; **озима жита убили рани мразеви** жимски житарки поварели вчасни мрази; жимски житарки померзли од вчасних мразох; **б)** *(о граду, леду)* побиц, збиц; **в)** знїчтожиц, знїщиц; **3.** *(довести до пропасти)* упрепасциц, *нар.* запрепасциц; **убили га дугови** упрепасцели го длуства; **4.** *(измучити, изнурити)* убиц, вимучиц, витрапиц, **уби ме ова врућина** убила ме тота горучава; **5.** *(бацити у очајање; ојадити)* убиц; знїчтожиц; привесц до розпуки; розхориц ше, похориц ше; **уби је осама** убила (знїчтожела) ю осаменосц; **те речи су га просто убиле** тоти слова го просто знїчтожели; **пао му неки терет на срце, па да га убије** спадла му якаш терха на шерцо, та аж да ше похори; **6.** одняц, вжац дакому дацо; позбуц дакого дачого; **7. а)** *(утолити):* ~ **жеђ** загациц смияд; **б)** *(потиснути, угушити):* **убила је радосц у себи** придавела радосц у себе; **својим пркосом уби му вољу за радом** зоз своїм упрекосценьом убил у нїм дзеку за роботу; **8.** *(ударити; изударати)* вдериц; набиц, побиц; **9.** *(улудо провести)* даремно страциц; **убио је пет година на тај посао** даремно страцел пейц роки на тоту роботу; **10.** *(скратити време, отклонити досаду)* препровадзиц; пребуц; скрациц час; **11.** *(земљу - набити, утабати)* убиц; удупкац; **12. а)** *(забости)* забиц, заджобнуц; **б)** потрафиц, поцильовац; **13.** *(припремити јаја за јело)* розбиц, вдериц; витрепац; **14.** *(одерати, нажуљити)* надавиц; начухац; наглодац; ◊ **бог (гром) те убио** бодай би до це тресло; **да га убијеш неће да послуша** гоч забий (до забица) нє послуха; **да те бог убије** бодай би це бог скарал; ~ **бога у коме** барз побиц дакого; ~ **жицу код кога** на спреводзку достац дацо од дакого; ~ **кога у појам** *оп. под* **појам; убиј боже** барз подло (слабо, плано и под.)

убити се -ијем се **1.** забиц ше; **2.** барз (ше) вдериц; **убих се у ногу** барз сом вдерел ногу; **3.** *взаєм. повр.* побиц ше; **4.** *фиґ. (много се трудити око чега):* **уби се учећи** барз (ше) вельо учи

убица *х.* забойнїк

ублажавати -ам **1.** *(строгост и сл. - чинити блажим)* ублажовац; **2.** *(чинити попустљивим)* ублаговац; улагойовац; **3.** умирйовац, успокойовац

ублажити -им **1.** *(учинити блажим)* ублажиц; **цензура је ублажила строгост** цензура ублажела строгосц; ~ **некоме казну** ублажиц дакому кару; **2.** *(учинити попустљивим, благим)* ублагац; улагоїц; ~ **нечију охолост** ублагац дачию гербносц; **3.** умириц, успокоїц; ~ **душу пријатељским разговором** умириц душу з приятельску розгварку

ублажити се -им се **1.** ублажиц ше, постац благши; **2.** *(постати попустљивији)* ублагац ше; улагоїц ше; помегчац, одмекнуц; **3.** умириц ше, успокоїц ше

ублатавити (се) *и* **ублатити (се)** -им (се) заблациц (ше)

убледети -дим *(постати блед)* зблякнуц, преблякнуц; поблякнуц

убледити -им *(учинити бледим)* поблякнуц

ублизу *присл.* блїзко; **куће у селу су доста** ~ хижи у валалє досц блїзко єдна при другей

убљувати (се) -ам (се) облювац (ше), поблювац (ше)

убог -а -о **1. а)** барз худобни, худобенки, бидни, *заст.* убоги; **б)** *(достојан жаљења)* бидни, сиротка; **2.** *у меновнїцкей служби, одр., х. и ж. (сиромах)* худобни, бидни; жобрак; калїка; ◊ **убоги дом** дом за худобних; **сваки убоги дан** кажди божи (богови) дзень

убогаљити -им покалїчиц, окалїчиц; зробиц калїком
убогар *х.* худобни, бидни человек; жобрак
убогост *ж.* худобство, бидносц, бида
убод *х.* **1.** уджобнуце; уштухнуце; **2.** *(при шивењу)* джобнуце, джобанє; **3.** *(инсекта)* укушенє; **4.** *фиґ. (жаока)* уджобнуце, уштухнуце, жадло
убодац -оца *х. оп.* **убод**
убодина *ж.* рана од уджобнуца, уджобнуте
убожар *х. оп.* **убогар**
убожник *х.* **1.** *оп.* **убогар; 2.** житель дома за худобних
убој *х.* **а)** *(повреда нанета ударцем)* вдерене; рана (покалїченє, боляце) од вдереня; **б)** *(ударање)* бице, вдереня; **в)** *(набој, нагњечење)* отлук, контузия, подбице
убојати се -јим се у страху нагаднуц, предвидзиц *(дацо нєдобре)*
убојит -а -о **1.** *(који убија)* забиваюци, загибельни, смертельни; ~ **оружје** забиваюце оружиє; **2.** *покр. (бујан, нагао)*: ~ **киша** лєйба, вельки запор
убојица *х. и ж.* **1.** *(убица)* забойнїк, *рид.* убийца; **2.** *(кавгаџија)* збиткош, збитлївец; **3.** борец; **4.** викармена швиня *(за кланє)*
убојни -а -о **1.** *оп.* **бојни (1, 2); 2.** *оп.* **убојит (1); 3.** готови до борби, борбени
убојник *х.* **1.** добри борец, юнак; **2.** забойнїк, нєприятель *(у войни)*
убојност *ж.* забойносц
убојство *с. оп.* **убиство**
убокорити се -им се розбокориц ше
убокчија *ж. оп.* **убоштво**
уболети -лим: **уболе га њен плач** заболєл (рушел) го єй плач; посановал ю кед заплакала
уболети се -лим се похориц ше
убор *х.* **1.** *(набор)* ранєц, фалда; *(на кожи)* ранц**; 2.** *мн. биол.:* **убори опне** ранци (бланочки) блани
уборак -рка *х.* **1.** *оп.* **убор; 2.** мирица
уборати -ам *(наборати)* зранцовац
убости -одем **1.** *(оштрим предметом повредити)* уджобнуц; уштухнуц; **2.** *(забости)* заджобнуц; вохпац, захпац, ухпац; **3.** *фиґ.* уштухнуц, уджобнуц; **4.** *(о инсекту)* укушиц; *(о пчели)* пущиц дакому жадло, укушиц дакого; **5.** *(у грудима)* заклац, уджобнуц
убошки -а -о худобни, бидни
убоштво *с. и* **убоштина** *ж.* худобство; худоба, худобка; убожество
убрадач *х. и* **убрадача** *ж.* хусточка *(на главу)*
убрадити -им завязац хусточку на главу
убрадити се -им се завязац *(себе)* хусточку на главу
убрађај *х. оп.* **убрадач**
убрађивати -ђујем вязац хусточку на главу
убраздити -им **1.** почац орац, заорац; образдац; **2.** упущиц ше, дац ше, влапиц ше (*до даякей роботи)***; 3.** зробиц по своїм
убрајати -ам учишльовац, ураховйовац
убран -а -о **1.** *дїєприкм.* < **убрати; 2.** *(наборан)* зранцовани, зранцавени
убранити -им **1.** *(спречити)* зопрец; **2.** *(одбранити)* одбранїц, охранїц
убрати[1] уберем *и* уберем **1. а)** *(плод са дрвета и сл.)* старгнуц, одтагнуц; **б)** *(цвет)* одтаргнуц; **2. а)** *(плодове - обрати, набрати)* натаргац; **б)** *(кукуруз)* виламац; **3.** *(порез, дуг)* наплациц; **4.** *(утувити себи у главу):* **све што ти казујем убери себи у памет** шицко цо ци гуторим вежнї себе на розум (добре запаметай)
убрати[2] уберем *и* уберем **1.** *(наборати)* зранцовац, зранцавиц; **2.** *пом.* позберац и повязац плахти ґу катарки
убрашњавити (се) -им (се) омучиц (ше)
убрдити[1] -им *(упутити се, поћи)* рушиц (ше), пущиц ше
убрдити[2] -им *покр. ткац.* поудзивац нїтки до барда
убрзавати -ам I *прех.* пошвидшовац, *заст.* ускорйовац; спонаглььовац; *(посао)* приспорйовац; II *нєпрех.* **1.** поставац частейши; **2.** починац понагляц, розпонаглььовац ше
убрзавати се -ам се **1.** пошвидшовац ше, *заст.* ускорйовац (ше); спонаглььовац ше; *(о послу)* приспорйовац ше; **2.** поставац швидши; поставац частейши
убрзан -а -о **1.** *дїєприкм.* < **убрзати (се); 2. а)** *(воз и сл.)* пошвидшани**; б)** спонаглєни, знаглєни
убрзање *с.* пошвидшанє
убрзати -ам I *прех.* пошвидшац, *заст.* ускориц; спонаглїц; *(посао)* приспориц; II *нєпрех.* **1.** постац частейши; **2.** *(ужурбати се)* попонагляц; розпонагляц ше
убрзати се -ам се **1.** пошвидшац ше**,** *заст.* ускориц ше; спонаглїц ше; *(о послу)* приспориц ше; **2.** постац швидши; постац частейши
убрзач *и* **убрзивач** *х.* пошвидшовач
убрзо *присл.* пошвидко, нєодлуга, *заст.* наскоро
убризгавати -ам убризґовац, ушприцовйовац
убризгати -ам убризґац, ушприцовац
убринути се -нем се застарац ше

убрисати -ишем **1.** *(мокру површину)* поуцерац; утрец; **2.** *(прашину и сл.)* посцерац; зотрец; очухац

убрисати се -ишем се **1.** *повр.* *ґу* **убрисати; 2.** *фиґ.* нє думац, нє наздавац ше *(же ше случи тото на цо ше дума);* нїч нє достац; **нећеш ме преварити, убриши се** нє спреведнєш ме, нє думай

убрисивати (се) -сујем (се) *нєзак.* *ґу* **убрисати (се)**

убркан -а -о (*умрљан)* замасцени; замурц(к)ани; оквацкани

убрљати (се) -ам (се) **а)** замасциц (ше), змасциц (ше); **б)** *(блатом и сл.)* заблациц (ше); залюштац (ше), злюштац (ше); **в)** *(лице јелом или сузама)* замурц(к)ац (ше); **г)** *(капима јела и сл.)* оквацкац (ше)

убројавати (се) -ам (се) учишльовац (ше), зачишльовац (ше), ураховйовац (ше), зараховйовац (ше); прираховйовац (ше)

убројати (се) -јим (се) *и* **убројити (се)** -им (се) учишлїц (ше), зачишлїц (ше), ураховац (ше), зараховац (ше); прираховац (ше)

убрус *х.* ручнїк; ручнїчок; салвета; хусточка

убрусити -им *покр.* одшмелїц ше, усудзиц ше; надумац, ришиц (ше)

убрусић *х. дем.* ручнїчок; салветка; мала хусточка, хусточочка

убудуће *присл.* убудуце, *заст.* убудуще; од тераз, одтераз

убуђавити се -им се сплєшнїц; поплєшнїц; збутнїц; стухнуц

убуђан -а -о *и* **убуђао** -ала -ало сплєшнєти; поплєшнєти; збутнєти; стухнути

убуђати се -ам се *оп.* **убуђавити се**

убусати се -а се *оп.* **убокорити се**

убућкати -ам: ~ **маслац** змуциц масло

убушити (се) -им (се) уцагнуц (ше), ухпац (ше)

увада *ж.* обичай, звичай, *заст.* сокаш

уваћати (се) -ам (се) *нєзак. и част. ґу* **увести (се)**[1]

уважавати -ам **1.** брац до огляду; **2.** уважовац, прилапйовац; 3. *(поштовати)* почитовац

уважати (се) -ам (се) *нєзак. и част. ґу* **увести (се)**[2]

уважен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **уважити; 2.** *(поштован)* почитовани, *нар.* чесни; углядни

уважити -им **1.** вжац до огляду; **2.** уважиц, прилапиц; **суд је уважио његове аргументе** суд уважел його арґументи

увајдити се -им се мац хасну

увала *ж.* **1.** *(удолина)* улєгнуце, яруга; **2.** мали морски залїв

увалина *ж.* **1.** *ауґм.* < **увала; 2.** *(удубљење)* углїбенє, долїнка

увалити -им I *прех.* **1.** руциц; дрилїц, удрилїц; ~ **кога у неприлике** привесц дакого до нєприємносцох; **2.** заджобнуц, зариц; **3.** *(натурити, подметнути)* подруциц, подложиц; *(утрапити)* уцискац; II *нєпрех.* упаднуц; нападнуц, навалїц; спущиц ше, зисц

увалити се -им се **1. а)** *(заглибити се)* залєзнуц; ~ **у блато** залєзнуц до блата; **б)** *(у дугове)* загружиц ше; **2.** *(ући, упасти)* войсц; убегнуц, улєциц, упаднуц; **3.** уцагнуц ше, ухпац ше; змесциц ше, уцополїц ше

увалица *ж. дем.* **1.** мале улєгнуце, яругочка; **2.** залївчок

ваљати -ам **1.** *(котрљањем угурати)* удрилїц, *коц.* уцискац; **2.** *(набити, сабити)* убиц; *(вуну, сукно)* позбивац; **3.** *(ваљањем дати облик)* вишулькац; **4.** *(месо у брашно и сл.)* помачац; виваляц

уваљати се -ам се **1.** уцагнуц ше, ухпац ше; **2.** *(полећи)* полєгнуц

уваљивати (се) -љујем (се) *нєзак.* *ґу* **уваљати (се)**

уванце -ета *с. дем.* ушко

увāр[1] *х. (корист)* хасен

увар[2] *и* **уварак** -рка *х.* **1.** чай, тея *(зоз травох);* **2.** *кул.* печене месо *(на квашеней капусти або кромпльох)*

увардати -ам похопиц, зрозумиц; *(открити, прокљувити)* визнац, вибачиц; ◊ ~ **прилику** вихасновац нагоду

уварисати -ишем *заст. (погодити)* поєднац

уварити -им **1.** *(укувати)* увариц; **2.** *(метал - заварити)* завариц, зашвайзовац

уват -а -о ухати; ~ **лонац** гарчок з ухами

увашљивити -им *(пренети коме ваши)*: **увашљивио ме је** достал сом од нього вши, завшолавел ме

увашљивити се -им се *(добити ваши)* достац вши, завшолавиц

уведен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **увести**[1] **(се)**; **2.** хторому добре идзе робота; розробени; припознати

увежбавати (се) -ам (се) увежбовац (ше)

увежбати (се) -ам (се) увежбац (ше)

увез *х. оп.* **повез (2)**

увезак -еска *х. (свезак, том)* том

увезати -ежем завязац; повязац

увезивати -зујем вязац

увек *присл.* вше; **још** ~ ище вше

увелак -еока *х.* висхнути квиток; осушени плод

увелике *оп.* **увелико**

увелико *присл.* **1.** *(у знатној мери)* досц; барз; на велько; **коњ ~ храмље** конь досц храме; **родитељи су ~ ценили учитеља своје деце** родичи барз почитовали учителя своїх дзецох; **2.** *(у пуном јеку)* моцно, барз; на велько; у полним розмаху; **кад су ватрогасци стигли, зграда је већ ~ горела** кед огньогасци сцигли, будинок уж барз горел; **полиција ~ хапси** полиция на велько гарештує; **јесен је већ ~** уж права єшень; **3.** *(одавно)* давно; **већ је ~ дан** уж давно дзень

увеличавајући -а -е звекшуюци; **~ стакло** звекшуюце скло

увеличавати -ам **1.** *(меру чега)* звекшовац, повекшовац; **2. а)** *(претеривати у описивању чега)* увелїчовац; **б)** *(чинити лепшим, величанственијим)* возвелїчовац, увелїчовац

увеличавати се -ам се звекшовац ше, повекшовац ше

увеличати -ам **1.** *(меру чега)* звекшац, повекшац; **2. а)** *(претерати у описивању чега)* увелїчац; **б)** *(учинити лепшим, величанственијим)* возвелїчац, увелїчац

увеличати се -ам се звекшац ше, повекшац ше

увенуо -ула -уло спрети; висхнути

увенути -нем **1.** *осн., фиґ.* спрец; висхнуц; **2.** ослабиц, препаднуц; скапац, нєстац, щезнуц

увенце -ета *дем. и гип.* ушко

увенчати -ам *оп.* **овенчати**

увео -ела -ело *оп.* **увенуо**

уверавати -ам **1.** *(убеђивати)* прешвечовац; **2.** *(тврдити)* твердзиц, доказовац; **3.** обецовац

уверен -а -о прешвечени, *рид.* ошведочени

уверење *с.* **1.** прешвеченє; **борити се за своје научно ~** бориц ше за свойо наукове прешвеченє; **2.** *канц.* вираз, доказ; **примите ~ мога поштовања** примце вираз мойого почитованя; **3.** *адм.* уверенє; **~ о имовинском стању** уверенє о маєтковим стану; ◊ **стећи ~** здобуц прешвеченє

уверити -им прешвечиц

уверити се -им се прешвечиц ше, доисциц ше, дошвечиц ше, *заст.* ошве(до)чиц ше; утвердзиц ше; превериц ше

уверљив -а -о прешвечлїви

уверљивост *ж.* прешвечлївосц

уверовати се -рујем се *(у кога) оп.* **поуздати се**

увертира *ж.* увертира

увеселитељ *х.* розвешельовач

увеселити (се) -им (се) розвешелїц (ше)

увесељавати (се) -ам (се) *и* **увесељивати (се)** -љујем (се) розвешельовац (ше)

увести¹ *и* **увести** -езем вишиц *(дацо у дачим);* **~ слику на мараму** вишиц слику на хусточки

увести² *и* **увести** -едем **1.** *з розл. знач.* увесц; **~ кога у кућу** увесц дакого до дому; **2.** *(успоставити; завести)* запровадзиц, увесц; **~ нове порезе** запровадзиц (увесц) нови порциї; **3.** одвесц; **4.** *ткац.* удзац (поудзивац) нїтки до барда

увести³ *и* **увести** -езем увезц

увести се¹ *и* **увести се** -едем се знайсц ше, упуциц ше, войсц *(до даякей роботи и под.)*; ◊ **~ у ред** научиц ше на шор

увести се² *и* **увести се** -езем се **1.** увезц ше; **2.** *нар. (укрцати се у брод)* шеднуц на ладю

увећавати (се) -ам (се) звекшовац (ше), повекшовац (ше), *нар.* векшац ше

увећати (се) -ам (се) звекшац (ше), повекшац (ше)

увече *и* **увечер** *присл.* **1.** *(било које вечери)* вечар; **то се десило ~** то ше случело вечар; **2.** *(неке идуће вечери)* на вечар; вечар; **данас ~** на вечар, нєшка вечар; **сутра ~** ютре на вечар, (на)ютре вечар; **до сутра ~ посао мора бити готов** до ютра вечара робота муши буц готова; **3.** *(свако вече)* вечар; вечарами

увештити се -им се **1.** *оп.* **извештити се; 2.** *(чему)* навикнуц ше на дацо, упознац ше з дачим

увешце -ета *с. дем.* ушко

увид *х.* увид; ◊ **имати ~ у нешто** мац увид до дачого

увидети -дим **1.** *(постати свестан чега)* видзиц, увидзиц, обачиц*;* освидомиц ше, постац свидоми; **није хтео да увиди своје грешке** нє сцел видзиц свойо хиби; **2.** *(спазити)* обачиц, видзиц, увидзиц; **3.** *(уочити значај, смисао чега)* спатриц, видзиц; **4.** *(извидети)* подпатриц, вивидзиц

увиђаван -вна -вно **1.** тот цо похопює сущносц дачого; розумни; **2.** *(пажљив према коме)* уважни

увиђавност *ж.* **1.** похопйованє *(сущносци, смисла);* розумносц; **2.** *(пажљивост према коме)* уважносц

увиђај *х.* **1.** *правн.* вишлїдна увидка; **2.** *оп.* **увид**

увиђање *с.* **1.** *дїєприкм.* < **увиђати; 2. а)** *(свест о чему)* спознанє, свидомосц**; б)** *пед.* увидзованє; **учење увиђањем** ученє з увидзованьом

увиђати -ам **1.** *(постајати свестан чега)* видзиц, обачовац; освидомйовац ше, поставац свидоми; **2.** *(примећивати)* обачовац, видзиц; **3.** *(уочавати значај, смисао чега)* спатрац, видзиц; **4.** *(извиђати)* подпатрац, вивидзовац

увијање *с.* **1.** *дієприкм.* < **увијати (се); 2. а)** *хем., технол.* торзия; **б)** *метал.* прекруцованє; ◊ **без увијања** без викруцаня, без колєшеня

увијати -ам **1.** *(омотавати)* закруц(ов)ац; загультовац, загульовац; **2.** *(књигу у омот)* закладковац; **3.** *(стављати облог, превијати)* завивац; **4.** *(прекривати, обавијати)* закривац, завивац, обвивац; **5.** *(косу, бркове)* круциц, закруцац; **6.** *(правити свитак, котур)* скруцовац; закруц(ов)ац; шулькац, зашульковац; **7.** *(увртањем смањивати пламен):* ~ **фитиљ** уцаговац ґнот; **8.** починац боліц, стрикац, круциц; **9.** *(штројити)* чисциц, вирезовац; мишковац

увијати се -ам се **1.** *(омотавати се)* закруц(ов)ац ше; *(немарно, на брзину)* загультовац ше; **2.** *(стављати себи облог, превијати се)* завивац ше; **3.** *(мраком и сл. - прекривати се, обавијати се)* закривац ше, завивац ше, обвивац ше; чиряц ше *(до цмоти и под.);* **4.** *(савијати се у свитак, котур)* скруцовац ше; **5.** *(о коси - коврчити се)* круциц ше, закруцац ше; **6.** *(око кога, чега - обавијати се)* окруц(ов)ац ше, омотовац ше; **7.** *(искривљавати се, грчити се)* скруцовац ше, курчиц ше; **8.** *(повијати се, угибати се)* зогинац ше; хиляц ше; угинац ше; **9.** *(вијугати, кривудати)* круциц, скруцовац; кривуляц; **10.** *(улагивати се, обигравати)* облєсковац ше, облїсковац ше

увијач *х.* **1.** *оп.* **завијач (3)**; **2.** коверта; **3.** *покр. (цигара)* циґар

увијача *ж.* **1.** *кул. (савијача)* рейтеш; **2.** *оп.* **увијач (3)**

увијен -а -о **1.** *дієприкм.* < **увити (се); 2.** *фиґ. (заобилазан)* викруца(ю)ци, колєшаци; закруцени

увијено *присл.* викруца(ю)ци, викруца(ю)цо, колєшаци, колєшацо; закруцено

увинути -нем **1.** *(ишчашити)* витхнуц; **2.** скривиц, покривиц *(кључ, нож)*

увинуће *с. физк.* випнуце

увир *х.* **1.** *(утицање - о течности)* улїванє; **2.** *(место увирања)* улїв

увирати[1] увире випарйовац ше *(при врецу)*

увирати[2] увирем I *нєпрех.* улївац ше; *фиґ.* препадац, щезовац, нєставац, капац; II *прех. (увлачити)* уцаговац, хпац, зацисковац

увис *присл.* горе, догоре; **погледати** ~ попатриц горе; ◊ **руке** ~ руки горе

увитак -тка **1.** *(свитак)* дацо закруцене *одн.* скруцене; зайдичка; пакецик; **2.** *(опадање, смањивање)* опад(ов)анє

увити -ијем **1.** *(омотати)* закруциц; *(немарно, на брзину)* загультац; **2.** (*књигу у омот)* закладкац; **3.** *(ставити облог, превити)* завиц; **4.** *(прекрити, обавити)* закриц, завиц, обвиц; повиц; **мрак је увио поља** цмота закрила поля; **5. а)** *(косу - накудравити)* покруциц; **б)** *(бркове)* закруциц; **6.** *(направити свитак, котур)* скруциц; закруциц; зашулькац; ~ **цигару** закруциц (зашулькац) циґар; **7.** *(увртањем фитиља смањити пламен):* ~ **лампу** уцагнуц лампу; **8.** заболїц, почац стрикац; почац круциц; **9.** *(уштројити)* вичисциц, вирезац; ◊ ~ **у црно** завиц до чарного, ожалосциц

увити се -ијем се **1.** *(омотати се)* закруциц ше; *(немарно, на брзину)* загультац ше; **2.** *(ставити себи облог, превити се)* завиц ше; **3.** *(прекрити се, обавити се)* закриц ше, завиц ше, обвиц ше; **4.** *(савити се у свитак, котур)* скруциц ше; закруциц ше; зашулькац ше; **5.** *(о коси - уковрчити се)* покруциц ше; **6.** *(око кога, чега - обавити се)* окруциц ше, омотац ше; **7.** *(искривити се, згрчити се)* скруциц ше; скурчиц ше; ◊ ~ **у црно** завиц ше до чарного, ожалосциц ше; почац ношиц жалобу

увитлити -им поскладац, покласц, зложиц *(єдно на друге);* ~ **даске** поскладац дески

увишестручити -им вецей раз повекшац, увецейнїсциц, звецейнїсциц

увјет *х.* условиє

увјетан -тна -тно условни

увјетовати -тујем **1.** *зак.* условиц; **2.** *нєзак.* условйовац

увлажити -им *оп.* **овлажити**

увлака *ж.* **1.** *(пертла)* шнурка; **2.** *(учкур)* гачнїк; **3.** *(држаља пера, оловке)* пошва; **4.** рам *(облака)*

увлатати -ам *(добити влат, класати - о житу)* випошвац ше, вичлєнкац ше; виклашиц ше

увлачај *х.* цверна, цверенка, нїтка *(уцагнута у игли)*

увлачаљка ж. игла, ґомбошка и под. за уцагованє ґуми, гачнїка и др.

увлачити -им **1.** *з розл. знач.* уцаговац; **2.** *(завлачити)* хпац, запихац, цискац; **3.** *(конац у иглу)* удзивац

увлачити се -им се уцаговац ше; хпац ше, цискац ше

уво *с.* **1.** ухо; ~ **лонца** ухо гарчка; **2.** *(на игли)* ушко; **3.** *(на секири, мотици и сл.)* обух; ◊ **до ушију је поцрвенео** почервенєл як маков квет, аж му уха почервенєли; **до ушију се заљубити** залюбиц ше по уха; **деца су једно другом до увета** дзеци єдно другому по уха;

магарећe уши *(заврнути углови листова у књизи)* уха; **на једно уво уђе, на друго изађе** на єдно ухо войдзе, на друге видзе; *(о особи коју се грди)* як на гуску вода, як кед на гуску води плюшнєш*;* **наћулити уши** напнуц уха, *беш.* начуліц уха; **на пола ува слушати** на пол уха слухац; **(на)пунити коме уши** здуриц дакого, (на)приповедац дакому, зашаліц (зашальовац) дакого, нагвариц (нагваряц) дакого, наводзиц (навесц) дакого; **нико те не бије (не туче) по ушима** нїхто це нє гонї бешедовац (робиц и под.); **пара му уши (уво)** *(непријатно делује на слух)* у ухох му паре; **покрити се (поклопити се) ушима** зацихнуц як уша у храсти (як миша у дзири), учитнуц, поцагнуц ше (уцихнуц) поганьбени; **претворити се у уво** напнуц уха; аж уста отверац/отвориц *(слухаюци)*; **провући коме што кроз уши** препомнуц (спомнуц) дакому дацо; **провући се кроз иглене уши** лєдво (текем-текем) ше прецагнуц; прецагнуц ше през иглово ушко; **седети на ушима** шедзиц на ухох; **сеци уши, крпи нос** вельке худобство; **спавати на оба ува** мирно спац *(нє бояци ше нїчого);* **тврд на ушима** глухи; **ушла му вода у уши 1.** постал нємирни (нєпослушни, нєдобри), дябол (чорт, бес) вошол до ньго; **2.** у чежким є положеню

увобоља *ж.:* **ма увобољу** болї го ухо, боля го уха; ~ **може бити опасна** болї у уху можу буц опасни

увод *х.* **1.** увод; ~ **књиге** увод кнїжки; **2.** *(увођење)* уводзенє

увода *х. и ж. оп.* **ухода**

уводилац -иоца *и* **уводитељ** *х.* уводзовач

уводити -им **1.** *з розл. знач.* уводзиц; ~ **струју** уводзиц струю; **2.** *(успостављати, заводити)* запровадзовац, уводзиц; ~ **нове таксе** запровадзовац (уводзиц) нови такси; **3.** одводзиц; **4.** *ткац.* удзивац нїтки до барда

уводни -а -о уводни

уводник *х.* уводнїк, уводне слово

уводничар *х.* уводнїчар

увоз *х.* **1.** *(робе)* увоз; увоженє; **2.** *(довожење)* привоженє

увозити -им увожовац, увожиц

увозни -а -о увозни

увозник *х.* увознїк

увознина *ж.* увознїна

увозница *ж.* увознїца

увој *х.* **1.** *оп.* **завој (1); 2.** *(бора, набор)* ранц

увојак -јка *х.* **1. а)** *(косе и сл.)* канджурка; кудла; **б)** ~ **коре од јабуке** скруцена скорка з яблука; **2.** кривулькава смуга; кривулька; *(окука)* круцина

увојит -а -о **1.** *(коврџав)* кандрасти; **2.** *оп.* **вијугав (1)**

увојица *ж.* **1.** *оп.* **навој (1); 2.** спирала; **степенице на увојице** спирални ґарадичи

увојчић *х. дем.* мала (дробна) канджурка; кудлочка

увоња *х.* ухати, тот цо ма вельки уха

увоњати се -ам се *оп.* **усмрдети се**

увор[1] *х. (креста)* гребень

увор[2] *и* **увор** *х.* **1.** *(увирање)* улїванє; **2.** *(место увирања)* улїв

увоштанити *и* **увоштити** -им повосковац

увразити -им удзац *(цверну до игли)*

уврате *ж. мн.,* **уврати** *х. мн. и* **увратине** *ж. мн.* место на концу поля дзе орач обраца з плугом, конєц; **на увратинама је очистио плуг** на концу очисцел плуг; кед обрацал на концу, очисцел плуг

увратити -им I. *прех.* поволац *(путнїка, преходнїка же би вошол до дому);* II. *нєпрех. (свратити)* зайсц; забегнуц

увратити се -им се *оп.* **увратити (2)**

уврађати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **увратити (се)**

увррачати -ам **1.** *(бацити чини, урећи)* поробиц дакому, урекнуц/врекнуц дакого; **2.** *(гатањем прорећи)* предрекнуц, предсказац; потрафиц

увргнути се *и* **уврћи се** -ргнем се *(уметнути се)* пойсц (буц) на дакого; удац ше на дакого

уврeбати -ам **1.** влапиц; дочекац, причекац; подстрежиц/подстрегнуц; здибац; **2.** дознац *(з випитованьом, з вивидзованьом);* ◊ ~ **згоду (прилику, тренутак, час)** дочекац (причекац, вихасновац, мац) нагоду (вигодну хвильку)

увреда *ж.* увреда, уквилєнє

увредилац -иоца *х.* увредзовач, уквильовач

увредити -им **1.** увредзиц, уквиліц; укривдзиц; *рид.* ображиц; *арх.* ублїжиц; превредзиц *(дакому);* **2.** повредзиц (вдериц) боляце место (рану)

увредити се -им се **1.** увредзиц ше, уквиліц ше; *арх.* ублїжиц ше; **2.** *(озледити се)* повредзиц ше; покалїчиц ше; пошкаліц ше

увредљив -а -о **1.** *(који се лако вређа)* увредлїви, уквилююци*; нар.* кевельни; **2.** *(који вређа)* увредлїви, уквилююци; прикри; **рећи некоме увредљиву реч** повесц дакому увредлїве (прикре) слово

увређен -а -о увредзени, уквилєни; укривдзени, скривдзени

уврежити се -им се **1.** пущиц жили, розкоренїц ше; **2.** *фиґ.* укоренїц ше

увременити се -и се *безоc.* вихвиліц ше; вияшніц ше

увретен *присл.* догоре *(з места)*; **скочити ~** скочиц з места догоре

уврети[1] уври *зак.* випариц ше *(при врецу)*

уврети[2] уврем I *нєпрех.* уляц ше; II *прех.* *(увући)* уцагнуц, вохпац, ухпац

увређевање *с. пож.* сипанє (кладзенє) до мехох)

уврнут -а -о **1.** *дієприкм.* < **уврнути (се); 2.** *фиґ.* дуркнути, шалєни

уврнути -нем **1.** закруциц; скруциц; ~ **брк** закруциц баюс; **2.** *(фитиљ петролејке и сл.)* уцагнуц; ~ **лампу** уцагнуц лампу; **3.** *(посувратити)* закасац; викасац; **4.** *фиґ.* *(притегнути)* пришрубовац; *(навалити што на кога)* прицисц дакого з дачим; **5.** *(ушкопити увртањем)* вичисциц

уврнути се -нем се **1.** скруциц ше; закруциц ше; покруциц ше; угнуц ше; **2.** *(свратити)* зайсц

уврстати -ам пошоровац; построїц

уврстати се -ам се **1.** пошоровац ше; построїц ше; **2.** виросц; **уврстао се виноград** виросла виніца

уврсти -рзем *оп.* **увразити**

уврстити (се) -им (се) учишліц (ше), ураховац (ше); прираховац (ше); уключиц (ше)

увртати -рћем **1.** закруц(ов)ац; скруцовац; круциц; **2.** *(фитиљ петролејке и сл.)* уцаговац; **3.** *(посувраћивати)* закасовац; викасовац; **4.** *фиґ.* *(притезати)* пришрубовйовац; *(наваљивати што на кога)* прицискац дакого з дачим; **5.** *(шкопити увртањем)* чисциц

увртати се -рћем се **1.** скруцовац ше; закруц(ов)ац ше; круциц ше; угинац ше; **2.** *(свраћати)* заходзиц

увртач *х.* *(штројач)* куршмит

увртети -тим **1.** *(завртањ и сл.)* закруциц; **2.** *(усукати)* скруциц; висукац; ◊ **увртео је себи у главу** вжал себе до глави

уврх *прим. з ґен.* **а)** на верху, наверх; ~ **древета** наверх древа; **б)** на краю, накрай; на концу, наконєц; ~ **села** на концу валала; на краю валала; **в)** на початку; на верху; ~ **списка** на початку списка; **г)** у чолє; ~ **стола** у чолє; ◊ ~ **главе** *(врло много)* поверх глави

увршан -шна -шно верхом полни

увршити -им **1.** верхом наполніц, преполніц; **2.** завершиц *(у форми верха)*

увршавати (се) -ам (се) *и* **увршћивати (се)** -ћујем (се) учишльовац (ше), ураховйовац (ше); прираховйовац (ше); уключовац (ше)

увући -учем **1.** *з розл. знач.* уцагнуц; *(тешко, с муком)* увлєчиц; ~ **ствари у кућу** уцагнуц ствари до дому; ~ **кога у свађу** уцагнуц дакого до звади; **2. а)** *(угурати, завући)* вохпац, ухпац**;** ~ **кључ у браву** вохпац ключ до замчка; **б)** *(уденути)* удзац; ~ **конац у иглу** удзац цверну до игли; ◊ ~ **језик** *гандр.* учитнуц

увући се -учем се **1. а)** уцагнуц ше; ~ **у кревет** уцагнуц ше до посцелї; **б)** *(тешко, с муком)* увлєчиц ше; **2.** *(угурати се, завући се)* вохпац ше, ухпац ше; ~ **унутра кроз гомилу** вохпац ше нука през громаду; **3.** *(ушуњати се)* умкнуц ше, уцагнуц ше; ◊ ~ **се коме под кожу** уцагнуц ше дакому под скору, подлїзац ше дакому

увучен -а -о **1.** *дієприкм.* < **увући (се); 2.** *(тих, повучен)* поцагнути; ~ **у се** поцагнути до себе; ◊ ~ **ред** уцагнути шорик

увце -ца *и* -ета *с. дем.* ушко

угађање *с.* **1.** *дієсл. мен.* < **угађати; 2.** *(испуњавање коме жеље)* робенє по дзеки; вилагодзенє, вилагода

угађати -ам I *нєпрех.* **1. а)** робиц дакому по дзеки; вилагодзиц дакому; видовольовац дакому; исц (ходзиц) дакому за дзеку; **б)** буц дакому по дзеки, пачиц ше дакому; **2.** *(бити од користи)* хасновац; буц вигодни; **3.** робиц добре, робиц як треба; **4.** *(погађати се)* єднац ше; догваряц ше; **5.** *(у нешто)* **а)** складац ше з дачим; **твоја прича не угађа у његову** твойо приповеданє ше нє склада зоз його; **б)** намесцац ше, усоглашовац ше з даким *або* дачим; **6.** *(домишљати се)* кумштирац, роздумовац, додумовац ше; II *прех.* **1.** потрафяц, добре виберац; **2.** добре (лагодно) намесцац (класц); **3.** *(доводити у ред, намештати)* оправяц, намесцац; **4.** *(постизати)* посциговац, витворйовац; **5.** *(музички инструмент)* штимовац; **6.** *(давати чему одређен израз)* виражовац, видавац дацо; **лице му угађа молбу** твар му виражує молбу

угађати се -ам се **1.** *(погађати се)* єднац ше; догваряц ше; **2.** складац ше, *нар.* здавац ше

угађач *х.* **1. а)** вилагодзовач; **б)** *(који се некоме додворава)* улїзовач, улїзнїк, подлїзовач, подлїзнїк; **2.** *(штимер)* штимовач, штимер

угажен -а -о: ~ **стаза** *оп.* **угаз**

угаз *х.* *(угажена стаза)* направена (витапшана, виходзена, уґажена) дражка; чапаш

угазити -им **1.** *(крочити, заћи у што)* войсц, крочиц; **он угази у реку** вон вошол до рики; **2.** *(газећи утабати):* ~ **стазу** направиц (витапшац, уґажиц) дражку; направиц чапаш; **3.** *(нагазити, згазити)* зґажиц; стануц на дацо

угаипити се -им се нєобачено пойсц, страциц ше, нєстац

угаљ угља *х.* углє, *поет.* угель; **мрки** ~ чарне углє; **камени** ~ камене углє

угануты -нем витхнуц; нарвац

угануће *с.* витхнуце**;** нарватосц

угањати -ам *оп.* **угонити**

угао угла *х.* **1.** *ґеом.* угел, кут; **2.** *(шиљати крај чега)* угел; **3.** *(између два зида и др.)* кут; куцик; ◊ **сатерати кога у ~ (ћошак, шкрипац)** прициснуц (на) дакого, припрец дакого; нагнац дакого лєм шеднуц и плакац

угаони -а -о углов[и], кутов[и]; ◊ ~ **камен** *оп.* **угаоник**

угаоник *х.* **1.** *буд., техн.* угелнїца; **2.** *фиґ.* фундамент

угар *х.* **1.** пооране *одн.* зугорене польо *(хторе єден час стої нєзашате же би одпочинуло);* парлаґ; **2.** *(угарење)* оранє

угаравити -им *оп.* **огаравити (1)**

угарак[1] угарка *х.* **а)** фалат запалєного, часточно згореного древа; **б)** *фиґ.* огень, жирячка; **в)** остаток часточно погореного древа

угарак[2] угарка *х. оп.* **главница (2)**

угарити -им *польопр.* орац *(польо хторе єден час останє нєзашате же би одпочинуло)*

угарица *ж. оп.* **угарак**[1]

угарница *ж. оп.* **угар (1)**

угарски -а -о (< **Угарска**) угорски

угас *х. оп.* **крстовник**

угасит -а -о цми; **угасита боја** цма фарба

угасити -им **1.** загашиц; ~ **лампу** загашиц лампу; ~ **светло** загашиц [шветло]; **2.** *(искључити)* загашиц, *беш.* заврец; ~ **радио** загашиц радио; **3.** *фиґ.* придавиц, зопрец; умириц; **4.** *(убити)* забиц; одняц живот; *(уништити)* знїштожиц; ◊ ~ **жеђ** огациц ше; ~ **креч** загашиц вапно; ~ **коме свећу** знїчтожиц дакого

угасити се -им се **1. а)** *з розл. знач.* загашиц ше; **у кући се угасило светло** у доме ше загашело шветло; **мотор се угасио** мотор ше загашел; **угасио се живот** *фиґ.* загашел ше живот; **б)** *(о пламену)* загашиц ше, загаснуц; **в)** *(о наложеној ватри)* загашиц ше, загаснуц; вигаснуц *(цалком ше загашиц)*; **2.** *(престати постојати)* престац; загашиц ше; нєстац, скапац, щезнуц

угасли *и* **угаснули** -а -о загашени; загаснути; вигаснути

угаснути -нем I *прех. оп.* **угасити (1);** II *нєпрех. оп.* **угасити се**

угиб *х.* **а)** улєгнуце; углїбенє; долїнка**; б)** *буд., метал.* угнуце

угибати се -ам се **1. а)** *(под теретом)* угинац ше, зогинац ше; **2.** *(указивати поштовање наклоном)* кланяц ше; **3.** *(коме, чему - избегавати кога или што)* керовац дакого *або* дацо; виступац ше дакому *або* дачому

угинути -нем **1. а)** *(липсати - о животињи)* угинуц, загинуц; одпаднуц; **б)** *(умрети)* умрец, *заст.* загинуц; **2.** *(престати постојати)* престац; нєстац, скапац, щезнуц; страциц ше; препаднуц

угинуће *с.* **а)** *(животиње)* угинуце, загинуце; **б)** *(смрт)* шмерц; загибель; *заст.* загинуце

угињати (се) -њем (се) *нєзак. ґу* **угнути (се)**

углава *ж.* догварка; контракт; заключенє

углавити -им **1.** *(увући да што чврсто стоји)* заглобиц; вохпац, ухпац, уцискац, зацискац; **2. а)** *(уговорити)* догвариц ше, справиц контракт; **б)** одредзиц, предписац; **3. а)** меновац, означиц; ~ **непријатеље власти** меновац нєприятельох власци; **б)** доказац, утвердзиц

углавити се -им се **1.** *(увући се, утврдити се)* заглобиц ше; вохпац ше, ухпац ше, уцискац ше, зацискац ше; **2.** *оп.* **углавити (2.а)**

углавичити се -и се *(добити облик главице):* **купус се углавичио** капуста ше покруцела до главкох, капуста ше виглавкала; **лук се углавичио** цибуля уж ма главки

углављивати -љујем **1.** *(увлачити да што чврсто стоји)* заглобйовац, заглабяц; хпац, запихац, цискац; **2. а)** *(уговарати)* догваряц ше, правиц контракт; **б)** одредзовац, предписовац; **3. а)** меновац, означовац; **б)** доказовац, утвердзовац

углавном *присл.* углавним

угладити -им **1.** вигладзиц, вигладкац; **2.** *(нечији спољни изглед - дотерати)* вирихтац

углађен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **угладити; 2.** *фиґ. (отмен)* угладзени, фини; любезни, приязни

углазбити -им (ви)компоновац

углас *присл.* **1.** гласно; **2.** шицки нараз *(бешедовац, кричац)*

угласт *и* **углат** -а -о **1.** *(ћошкаст)* угласти; угловати; ; **2.** *фиґ.* **а)** оштри, груби; **б)** *(крут)* нєвиламани, нєзґрабни; ◊ ~ **заграда** *прав.* угласте заградзенє

углачати -ам **1. а)** вигладкац, вишлифовац; вишлїзкац; **б)** *(косу)* вигладкац; вилїзац; **в)** *фиґ.* вигладкац; **2.** *(испеглати)* випейглац

углед *х.* **1. а)** *(добар глас)* угляд; **он ужива добар углед** вон ма угляд; **б)** *(положај, достојанство)* положенє, достоїнство; **2. а)** *(пример, узор)* приклад, *заст.* примир; **он је свима** ~ вон шицким приклад; **б)** *(примерак,*

узорак) образец; **3.** *(угледање на кога)* упатранє, спатранє; **4.** *често мн., етн.:* **извести ћерку на** ~ вивесц дзивку же би ю видзел леґинь (леґиньова родзина и др.)

угледан -дна -дно **1.** *(уважен)* углядни; **2.** *(прикладан)* прикладни; вигодни; **3.** *(повелик)* досц вельки, значни

угледати -ам обачиц, збачиц, *нар.* увидзиц; ◊ ~ **свет 1.** *(родити се)* присц на швет, народзиц ше, увидзиц швет; **2.** *(изаћи из штампе - о књизи, чланку)* висц, висц з друку, буц обявени

угледати се -ам се **1.** *(поћи за чијим примером)* упатриц ше, спатриц ше на дакого, пойсц за дачиїм прикладом, нашлїдовац дакого; **2.** *(видети свој лик у огледалу и сл.)* видзиц ше; **3.** *(загледати се)* запатриц ше, упатриц ше; **4.** *безос. (учинити се)* видзиц ше, привидзиц ше

угледник *х.* **1.** углядни чловек; **2.** тот цо служи за приклад (за упатранє, за спатранє)

углибити -им **1.** дрилїц дакого до блата *(же би залєзнул, же би нє могол висц);* **2.** *оп.* **углибити се (2)**

углибити се -им се **1.** *(увалити се у глиб)* залєзнуц, упаднуц; **2.** *фиґ. (уплести се у што непријатно)* залєзнуц, загружиц ше

углоб *х.* енклава

углобити -им *(уметнути у лежај и сл.)* положиц; вохпац

угловни -а -о углови

угломер *х.* угломер, кутомер

угљар *х.* угляр

угљара *ж.* углярня

угљарити -им правиц и предавац древене углє; буц угляр

угљарник *х.* углярнїк

угљарски -а -о углярски

угљевље *с. зб.* **1. а)** жирячки; **б)** остаток од огня; ґар, пирня; **2.** *заст.* углє *(як руда);* ◊ **гасити** ~ *празн.* руцац углїки; **као на угљевљу бити** буц як на жирячкох

угљен *х.* **1.** *оп.* **угаљ; 2.** клайбас *(направени з древеного угля);* **3.** жирячка; ◊ **живи** ~ жирячки; **црн као** ~ чарни як угель

угљенар *х. оп.* **угљар**

угљен-диоксид *х. хем.* угльо-диоксид, угльов диоксид

угљени -а -о угльов[и]**; угљени хидрати** угльово гидрати

угљеник *х.* **1.** *хем.* углєнїк; **2.** рудокоп угля

угљенисање *с.* поугльованє

угљенисати -ишем **а)** *зак.* поугльовац; **б)** *нєзак.* угльовац

угљенисати се -ишем се **а)** *зак.* поугльовац ше, згориц на угель; **б)** *нєзак.* угльовац ше, згорйовац на угель

угљенични -а -о углєнїков

угљен-моноксид *х. хем.* угльо-моноксид, угльов моноксид

угљенокоп *х.* рудокоп угля

угљик *х. оп.* **угљеник**

угљоводоник *х. хем.* угльоводонїк

угљоносан -сна -сно у хторим єст угля, богати з угльом *(о жемових пасмох)*

угнати -ам **1.** *(утерати)* угнац; **2.** *покр. (отерати)* одогнац

угнездити се -им се **1.** *(о птицама)* направиц гнїздо, угнїздзиц ше; **2.** *фиґ.* лагодно ше змесциц, угнїздзиц ше; *експр.* уцополїц ше; **3.** *фиґ. (ухватити корен)* усалашиц ше, угнїздзиц ше, розшириц ше, уцагнуц ше

угнут -а -о **1.** *дієприкм.* < **угнути (се); 2.** *(искривљен)* угнути; криви; скривени

угнути -нем **1.** *(удубити површину)* угнуц; скривиц; **2.** *(увући):* ~ **главу (врат) у рамена** уцагнуц главу, счупиц ше; **3.** ~ **раменима** *(слегнути раменима)* дзвигнуц з плєцами

угнути се -нем се **1.** *(повити се, удубити се)* угнуц ше; скривиц ше; **2.** *(устукнути, повући се - о маси света и сл.)* дакус ше поцагнуц; **демонстранти су се угнули пред полицијом** демонстранти ше дакус поцагли пред полицию; **3.** скриц ше, склонїц ше; **4.** *(пригнути се к земљи)* зогнуц ше, схилїц ше

угнуће *с.* угнуце

угњавити -им **1. а)** *(згњечити)* зджамиц, розджамиц; прициснуц; **б)** *(угушити притиском)* задавиц; **2.** *фиґ. (досадити причањем)* допиц, вимучиц, змучиц

угњести -етем *(поробити, потлачити)* пригнобиц, порабиц

угњетавање *с.* гнобенє

угњетавати -ам гнобиц

угњетавач *и* **угњетач** *х.* гнобитель

угњетачки -а -о гнобительски

угњетен -а -о пригнобени, порабени

угњечити -им **1.** *(притиском деформисати)* погубиц; скривиц, покривиц; **2.** *(изгњечити)* поджамиц, поджамчиц, подавиц

угњилети (се) -им (се) зогнїц, згнїц; почац гнїц

угњио -ила -ило згнїти

уговарање *с.* **а)** < **уговарати; б)** *(извоза, продаје)* контраченє

уговарати -ам **а)** догваряц (ше), *нар.* доредзовац (ше); ~ **нечији сусрет** догваряц дачийо стретнуце, догаряц ше о дачиїм стретнуцу; **б)** *(закључивати уговор)* заключовац

(подписовац, правиц) контракт, контрачиц, контрактовац

уговарач *х.* догваряч; заключовач (подписовач) контракту, контрактовач

уговети -ем *и* -вим *оп.* **угодити (1.а)**

уговор *х.* контракт; догварка; ~ **о ненападању** контракт о нєнападаню; ◊ **друштвени** ~ друштвена догварка

уговорити -им догвариц ше, *нар.* доредзиц ше; заключиц (подписац, справиц) контракт; **доћи у уговорено време** присц у догвареним чаше; ~ **дан свадбе** догвариц ше (доредзиц ше) хтори дзень будзе свадзба

уговорни -а -о контрактови; догваркови

уговорница *ж.* учаснїца у контракту *одн.* догварки; **земља** ~ жем хтора заключує (подписує) контракт *одн.* догварку

уговорно *присл.* по (на основи) контракту *одн.* догварки

угодан -дна -дно **1.** *(пријатан)* приємни, лагодни; **2. а)** *оп.* **удобан; б)** *(повољан, погодан)* вигодни; ◊ ~ **дело** добре дїло

угодба *ж.* **1.** *(пажња, угађање)* вилагодзенє, уважносц, видовольованє, робенє по дзеки, **2.** *звич. у мн.* вигодносци, вигодни условия

угодити -им I *нєпрех.* **1. а)** зробиц дакому по дзеки; видоволїц дакому; повилагодзиц дакому; **б)** буц дакому по дзеки, попачиц ше дакому; **2.** *(бити од користи)* похасновац*;* буц вигодни; **пшеници су угодиле кише** житу похасновали дижджи; **3.** зробиц добре, зробиц як треба; **4.** *(погодити се, уговорити)* поєднац ше; догвариц ше; II *прех.* **1.** потрафиц, добре вибрац; ~ **пута** потрафиц драгу; **2. а)** добре (лагодно) намесциц (положиц); ~ **главу на јастуку** лагодно намесциц главу на заглавку; **б)** *(довести у ред, наместити)* оправиц, намесциц; **3.** *(постићи)* посцигнуц, витвориц; **4. а)** *(музички инструмент)* наштимовац; **б)** складно зашпивац

угодити се -им се **1.** *(погодити се)* поєднац ше; догвариц ше; **2.** зложиц ше, *нар.* здац ше; **свекрва се угодила са снахом** швекра ше зложела зоз нєвесту; **3.** *безос.* **а)** *(догодити се)* случиц ше, стац ше, трафиц ше; **б)** *(наићи, пружити се - о прилици)* трафиц ше; **угоди му се прилика** трафела ше му нагода

угодљив -а -о *(предусретљив, пажљив)* уважни, вилагодни; хтори другому роби по дзеки; любезни, приязни

угодник *х.* **1.** *рлг.* угоднїк; **бож(и)ји** ~ божи угоднїк; **2.** тот цо дакому роби по дзеки; тот цо дакому вилагодзи

угодност *ж.* **1.** приємносц, лагодносц; задовольство; **2. а)** *оп.* **удобност; б)** *(повољност, погодност)* вигодносц

угођај *х.* душевни стан, розположенє, настроєносц

угојеност *ж.* затитосц, натитосц, утитосц; тлустосц, тучносц

угојити -им **1.** *(утовити)* викармиц; **2.** *(подићи; однеговати)* одховац; випестовац

угојити се -им се затиц; натиц, утиц; *(гојећи се добити у тежини*) набрац

угон *х. оп.* **угануће**

угоненути -нем *(одгонетнути)* одгаднуц, згаднуц, *нар.* саднуц

угонетати -ам *(одгонетати)* одгадовац, *нар.* садац

угонити -им **1.** уганяц; **2.** *покр.* одганяц

угорети се -ри се одпочинуц *(о поораней жеми на хторей ше рок або длужей нїч нє шеє)*

угоститељ *х.* погосцитель

угоститељски -а -о погосцительни, погосцительски

угоститељство *с.* погосцительство

угостити -им погосциц, вигосциц

уготица *ж. зоол.* уґотица, пишмоль (Gadus)

уготовити -им **1. а)** *(јело)* приготовиц, зготовиц; **б)** *фиґ. (припремити непријатност)* заправжиц дакому, направиц дакому баламути; **2.** схопно вивесц (зробиц)

уготовљавати -ам *и* **уготовљивати** -љујем готовиц, приготовйовац *(єдзенє)*

угошћавати -ам госциц, вигосцовац

угошћење *с.* вигосценє

уграбити -им **1. а)** *(085дограбити)* хвациц, зґрабиц; **б)** ~ **место** цо скорей завжац место; **в)** *(улучити прилику):* **настоји да што више уграби од среће** намага ше цо вецей ухватнуц щесца; **уграби он још да каже** тельо лєм цо засциг повесц; **кад је уграбио да буде сам...** кед ше дорвал хвильки (кед дочекал хвильку) же бул сам...; **уграбио је згоду** наишла вигодна хвилька; **2. а)** *(преотети)* одняц; **б)** *(насилно одвести)* одвесц, киднаповац; **в)** *(освојити)* завжац, залапиц, освоїц; **г)** *покр. (девојку)* одвесц, украднуц; **3.** *покр. (претећи)* обегнуц, буц швидши од дакого

угравирати -ам уґравир[ов]ац, вибиц, викарбовац

уградити -им **1.** управиц; убудовац, умуровац; уложиц; заправиц; уградзиц**; 2.** *(уложити као грађевински материјал)* убудовац

уградња *ж.* управянє; убудов, убудовйованє, умуровйованє; укладанє; заправянє; уградзованє

уграђивати -ђујем управяц; убудовйовац, умуровйовац; укладац; заправяц; уградзовац

угревати -ам **1.** *(загревати)* зогривац; **2.** починац моцнєйше грац; починац огривац

угрезнути -нем залєзнуц; зачириц ше

угрејати -јем **1.** *осн., фиґ. (загрејати)* зограц; ~ **јело** зограц єдзенє; **2.** почац моцнєйше грац; почац огривац; ограц; **сунце је угрејало** слунко почало огривац, слунко ограло

угрејати се -јем се **1.** зограц ше; ~ **крај ватре** зограц ше при огню; **2.** *фиґ.* **а)** *(одушевити се за нешто)* зограц ше; **б)** *(пасти у ватру)* запаліц ше, розпаліц ше; ◊ **угрејана глава** розпечена (горуца) глава

угрижљив -а -о *оп.* **заједљив**

угриз *х.* **1. а)** *(траг зуба на угризеном комаду)* закушене, зуби; **оставио је ~ на сендвичу** охабел (остало) закушене на сендвичу; **б)** *(изугризан остатак хране)* фалаток, остаток; **2.** *(ујед)* укушенє**;** укушене

угризак -иска *х. оп.* **угриз (1)**

угризати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **угристи (се)**

угризина *и* **угризотина** *ж.* **1.** *оп.* **угриз (1); 2.** укушене, рана од укушеня

угризнути -нем кус укушиц

угристи -изем **1. а)** *(ујести)* укушиц; *(на више места)* покусац; **б)** закушиц; ~ **јабуку** закушиц до яблука; **2.** *(заштипати - о диму и сл.)* почац щипац; **3.** *фиґ. (боцнути)* укушиц; ◊ ~ **за срце** укушиц за шерцо

угристи се -изем се **1.** *(ујести се)* укушиц ше; **2.** *покр. (у кога - заузети непријатељско држање)* завжац ше, упиц ше на дакого; ◊ ~ **за језик (усну)** укушиц ше за язик (ґамбу)

угрк *х. зоол.* кравски овад

угрожавати -ам загрожовац, угрожовац

угрозити -им загрожиц, угрожиц

угрувати -ам **а)** *(нагњечити)* стлучиц; притлучиц; **б)** барз вдериц *(до дачого)*

угрувати се -ам се *(задобити повреде при паду)* потлучиц ше

угруд(в)ати се -ам се збиц ше до грудох; стварднуц ше

угрушак -шка *х.* грудка; ~ **усирене крви** грудка стиднутей креви

угрушати се -а се **1.** *(о крви и сл.)* стиднуц ше; **2.** *(о млеку)* звариц ше

угрушити -им **1.** *(истуцати)* потлучиц, розтлучиц; **2.** *(ударити)* зрезац, моцно вдериц

угужвати (се) -ам (се) згужвац (ше); погужвац (ше)

угурати -ам **а)** удриліц; дриліц *(нука);* ~ **кога у собу** удриліц дакого до хижи; **б)** удриліц, *коц.* уцискац; ~ **колица у шупу** удриліц фурик до шопи; **в)** вохпац; ~ **кључ у врата** вохпац ключ до дзверох; **г)** *(тутнути)* штуриц, уцискац; ~ **коме паре у руку** штуриц дакому пенєжи до руки

угурати се -ам се удриліц ше, уцискац ше

угурсуз *х.* **а)** *(неваљалац)* скаранїк; **б)** *гип. (мангуп)* гунцут

угурсузлук *х.* пакосц; гунцутство

угушење *с.* **1.** *(дављење)* **(**за)давенє, (за)гартушенє; (за)фойтованє; **2.** *фиґ. (сузбијање)* задавенє, давенє; ~ **побуне** задавенє бунта

угушивати (се) -шујем (се) *нєзак. ґу* **угушити (се)**

угушити -им **а)** *(гасом)* задавиц; зафойтовац/-зафайтовац; **б)** *(стежући за гушу)* задавиц; загартушиц; **в)** *(лишити неопходних услова)* задавиц; подавиц; **г)** *(пригушити, ућуткати)* придавиц; **ґ)** *(јако осећање - обуздати)* умириц, улагоїц; **д)** *(устанак и сл.)* задавиц, загартушиц; **е)** *(новине и сл.)* забранїц, утаргнуц; **є)** *(ватру)* загашиц

угушити се -им се **а)** *(гасом)* задавиц ше; зафойтовац ше; **б)** *(стезањем гуше)* задавиц ше; загартушиц ше

угушћивање *с. пож., технол.* згушньованє

угушћивач *х. технол.* згушньовач

уд *х.* член, *рид.* уд

удав *х. зоол.* боа (Boa constrictor)

удавати (се) -ајем (се) одавац (ше)

удавача *ж.* дзивка на одай

удавити -им **1.** *(задавити)* задавиц; загартушиц; **2.** *(потапањем у воду)* задавиц; *(бацањем у воду)* затопиц

удавити се -им се **1.** *(задавити се)* задавиц ше; загартушиц ше; **2.** *(у води)* задавиц ше; затопиц ше

удављеник *х. оп.* **дављеник**

удављенички -а -о *оп.* **дављенички**

удадба *ж. оп.* **удаја**

удадбени -а -о: ~ **кошуља** кошуля до винчаню, винчана (пришажна) кошуля; ~ **спрема** лада

удаја *ж.* одаванка, одавачка; ◊ **девојка на удају** дзивка на одай

удаљ *присл.:* **скок** ~ *физк.* скок до далєка

удаљавати -ам **а)** *з розл. знач.* оддальовац; **б)** *(из нечије близине)* оддальовац; одводзиц; посилац; одстраньовац; **в)** *(из службе и сл.)* оддальовац, одпущовац; вируцовац; одстраньовац; **г)** *(из школе и сл.)* оддальовац**;** виключовац, вируцовац

удаљавати се -ам се **1.** оддальовац ше; **2.** *нєзак. ґу* **удаљити се (2, 3)**

удаљен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **удаљити (се); 2.** *(далек)* далєки; **удаљени крајеви** далєки краї; ~ **рођак** далєка родзина; **3.** *(туђ)* цудзи, далєки

удаљеност *ж.* оддалєносц, далєкосц

удаљење *с. правн.* оддалєнє

удаљити -им **а)** *з розл. знач.* оддаліц; **б)** *(из нечије близине)* оддаліц; одвесц; послац; одстраніц; **в)** *(из службе и сл.)* оддаліц, одпущиц; вируциц; одстраніц; **г)** *(из школе и сл.)* оддаліц**;** виключиц, вируциц

удаљити се -им се **1.** *з розл. знач.* оддаліц ше; ~ **од теме** оддаліц ше од теми; **2. а)** *(отићи)* пойсц; пойсц далєй; оддаліц ше; **то рече и удаљи се** тото гварел и пошол; **б)** *(одмаћи се)* оддаліц ше; одстраніц ше; **удаљио се да не слуша разговор** оддалєл ше же би нє слухал бешеду; **в)** *(отићи далеко)* одисц; оддаліц ше; **удаљише се од села пет километара** одишли (оддалєли ше) од валалу пейц километри; **грмљавина се удаљила** гирмотанє ше оддалєло; **3.** *(не бити више присан с неким)* оддаліц ше; одбиц ше

удар *х.* **1.** *оп.* **ударац (1); 2.** *з розл. знач.* вдеренє; ~ **електричне струје** вдеренє електричней струї; **топлотни** ~ *мед.* цеплотне вдеренє; **срчани** ~ *мед.* инфаркт*;* **мождани** ~ вилїв креви до мозґу, мозґове вдеренє, *беш.* шлоґ, *нар.* зараженє; **3.** *(звона и сл.)* вдеренє; *(корака и сл.)* дупканє; дурканє; *(сата)* черканє, дурканє; *(срца)* дурканє; **3.** *(нагло струјање):* **удари ветра** тарганє (хватанє, вдереня) витру; **4. чуо се ~ грома** було чуц як тресло, чуло ше вдеренє грома; **5.** *(напад)* напад, вдеренє; **6.** *(насилна промена власти)* преврат; **државни** ~ државни преврат; **извршити** ~ направиц (зробиц) преврат; **7.** *(пораз)* пораженє; *(губици у борби)* утрати; ◊ **бити (налазити се) на удару** буц на вдереню

удараљка *ж. муз.* **а)** палїчка; **б)** удерни (удераци) инструмент

ударати -ам I *прех.* **1. а)** *(делити ударце)* биц; уцинац, вицинац; ~ **кога прутом** биц (вицинац) дакого з прутом; **б)** *(кога ногом)* копац до дакого; **в)** *(роговима)* теркац, тукац; биц; **г)** *(о оружју)* потрафяц; **2.** *(о електричној струји и сл.)* потресац; **3.** *(порез и сл. - наметати)* наруцовац; **4.** ~ **кога на муке** класц дакого на муки; ~ **кога на колац** здзивац (надзивац) дакого на колїк; ~ **кога на крст** розпинац дакого, прибивац дакого на криж; **5.** *(темеље - постављати)* класц, поставяц; **6.** *(укуцатваи)* забивац; **7.** *(одећу и сл.)* облєкац; класц; здзивац; II *нєпрех.* **1. а)** *з розл. знач.* биц; ~ **главом о греду** биц з главу до греди; **удара му крв у главу** биє му крев до глави; **б)** *(неким, нечим о земљу)* биц; руцац; **в)** *(у врата и сл. - куцати, лупати)* дуркац; *(снажно)* лупац; лопоциц*;* **2.** *(почињати)* починац; ~ **у смех** починац ше шмеяц; **3.** *(предавати се чему)* лапац ше, починац; ~ **у пљачку** лапац ше плячкац; **4.** *(о грому)* биц, трескац; **ударају громови** бию громи, треска; **5.** *(насртати)* нападац; **6.** *(кретати, полазити)* рушац (ше), пущац ше; **7.** *(о јаком млазу)* биц, шикац, бризґац; **8. а)** *(запахивати)* бухац; вибуховац; **б)** *(заударати)* шмердзиц, буц чуц; **9.** *(грувати, пуцати)* штреляц; биц; пукац; пращац; **10.** *фиґ.* цильовац

ударати се -ам се биц ше; ◊ ~ **у груди** биц ше по першох

ударац -рца *х.* **1.** *з розл. знач.* вдеренє; **оборити једним ударцем** звaліц з єдним вдереньом; ~ **судбине** вдеренє судьби; **2.** *оп.* **удар (3); 3. а)** борба; **б)** *оп.* **удар (7)**; **4.** *спорт.* вдеренє, бице; **слободан** ~ шлєбодне вдеренє

ударач *х. (ороз)* цвенчок

ударен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **ударити (се); 2.** *(луцкаст)* дуркнути; вдерени, а нє потрафени; ◊ ~ **мокром чарапом (крпом)** вдерени з мучним мехом (з мокрим помитком)

ударити -им I *прех.* **1. а)** *(руком, штапом)* вдериц, *нар.* удериц; утнуц; ~ **кога штапом** вдериц дакого з паліцу; **б)** *(кога ногом)* копнуц до дакого; **в)** *(роговима)* потеркац, тукнуц; вдериц; **г)** *(о оружју)* потрафиц; **удари га пушка** потрафела го пушка; **2.** потресц; **удари га струја** потресла го струя; **3.** *(наметнути)* наруциц; **власт ударила велике порезе** власц наруцела вельки порциї; **4.** ~ **кога на муке** положиц дакого на муки; ~ **кога на колац** здзац (надзац) дакого на колїк; ~ **кога на крст** розопяц дакого, прибиц дакого на криж; **5.** *(поставити)* положиц, поставиц, вдериц; ~ **темеље** положиц фундаменти; **6.** *(укуцати)* забиц; ~ **колац у земљу** забиц колїк до жеми; **7.** *(одећу и сл.)* облєчиц; положиц; здзац; II *нєпрех.* **1.** *з розл. знач.* вдериц, *нар.* удериц; *експр.* труфнуц; ~ **главом о греду** вдериц (з) главу до греди; **ударише јој сузе на очи** вдерели єй слизи на очи; **удари му крв у главу** вдерела му крев до глави; **он удари шерпом о земљу** вон вдерел зоз шерпеню до жеми; **непријатељ удари на њих с леђа** нєприятель вдерел на

нїх од хрибта; **2.** *(почети):* ~ **у смех** почац ше шмеяц; ~ **у плач** почац плакац; **удари киша** почал падац (ляц) диждж, розпадал ше (розлял ше) диждж; **ударе хладноће** почало буц барз жимно; **3.** *(предати се чему)* влапиц ше, почац; ~ **у пљачку** влапиц ше плячкац; **изгладнели момци ударе по свињетини** вигладнєти хлапци ше влапели до швиньского; **4. удари гром у дрво** тресло до древа, вдерел гром до древа; **5.** *(насрнути)* нападнуц; **6.** *(кренути, поћи)* рушиц ше, пущиц ше, вдериц; **ударише преко њива** рушели ше през поля; **7.** *(набасати)* наисц, налєциц; **8.** *(о јаком млазу)* вдериц, шикнуц, бризнуц; **9.** *(запахнути)* бухнуц, вибухнуц; **из собе удари врућина** зоз хижи бухла горуцосц; **10.** *(грунути, пући)* штрелїц; вдериц; пукнуц; спращац; **удари топ** штрелєло дзело; **11.** *(на кога - уметнути се)* пойсц, буц, удац ше на дакого; **ћерка сва ударила на мајку** дзивка цалком пошла на мацер

ударити се -им се **1.** вдериц ше, *нар.* удериц ше; **2.** *взаєм. повр. (сукобити се)* вдериц, нападнуц єден на другого

ударни -а -о удерни; ~ **група** удерна ґрупа

ударник *х.* удернїк

ударнички -а -о удернїцки

удати -ам *(за кога)* одац *(за дакого)*

удати се -ам се одац ше*;* ◊ **како сам се надала, добро сам се удала** ище ми и добре пошло (вишло), ище сом и добре прешла

удах *х.* удихнуце

удахнути -нем удихнуц

удбаш *х. ист.* удбаш

удвајање *с.* **1.** < **удвајати (се); 2.** *биол.* удвойованє

удвајати (се) -ам (се) два раз (ше) змоцньовац (повекшовац и под.), подвойнїсцовац (ше), удвойнїсцовац (ше)

удварати се -ам се удварац ше, удваряц ше; ходзиц за дзивку (за жену); задзерац ше, репиц ше до дзивки (до жени)

удварач *х.* удварач

удвоје *присл.* **1.** *(по двоје заједно)* по двойо; по пари; **људи шетају** ~ людзе ше преходза по двойо; ~ **је лакше** двоїм лєгчейше; **2.** на два часци, надвойнє

удвојен -а -о **1.** < **удвојити (се); 2.** *фон.* подвоєни; **удвојени сугласници** подвоєни консонанти

удвојити (се) -им (се) два раз (ше) змоцнїц (повекшац и под.), удвойнїсциц (ше), подвойнїсциц (ше), подупловац (ше)

удворавати се -ам се улїзовац ше, подлїзовац ше

удворан -рна -рно **а)** *(углађен, пажљив)* уважни, услужни; **б)** любезни, приязни

удворити се -им се улїзац ше, подлїзац ше

удворица *ж. и х.* улїзовач, улїзнїк, подлїзовач, подлїзнїк

удвостручавати (се) -ам (се) *и* **удвостручивати (се)** -чујем (се) удвойнїсцовац (ше), подвойнїсцовац (ше), два раз (ше) повекшовац (змоцньовац и под.), дупловац (ше)

удвостручити (се) -им (се) удвойнїсциц (ше), подвойнїсциц (ше), два раз (ше) повекшац (змоцнїц и под.), подупловац (ше)

удебљавати се -ам се тиц; поправяц ше; буц вше тлустейши

удебљати се -ам се затиц; натиц; поправиц ше; буц тлустейши

удевати -ам удзивац; хпац, запихац

уделак -лка *х.* **1.** *(милостиња)* милостиня, *заст.* ал(а)мужна; **2.** учасц; часц

уделати -ам **1.** направиц, справиц; **2.** *оп.* **учинити**

уделити -им **1.** *(милостињу)* дац, удзелїц; **2.** *(поклонити)* дац, подаровац

удељавати -ам *(урезивати длетом)* видлабйовац/видлабяц, удлабйовац/удлабяц

удељати -ам *и* -љем *(урезати длетом)* видлабац, удлабац

удељивати -љујем **1.** *(милостињу)* давац, удзельовац; **2.** *(поклањати)* давац, даровац

уденути -нем удзац; вохпац; ~ **конац у иглу** удзац цверну до игли

удео -ела *х.* **1.** *(учешће)* учасц; **2.** *(парцела)* часц, парцела; ◊ **узети удела у чему** вжац учасц у дачим

удеоник *х.* учаснїк

удеоница *ж. оп.* **деоница (1)**

удеоничар *х.* соакционер

удес *х.* **1.** *оп.* **судбина; 2. а)** *тран.* нєщесце, нєзґода; **б)** *(несрећа)* нєщесце

удесан -сна -сно фатални

удесан -сна -сно *(подесан, погодан)* прикладни, вигодни

удесето(ро)стручити -им дзешец раз повекшац (змоцнїц и под.), зробиц дзешец раз векшим (моцнєйшим, численшим и под.)

удесити -им **1.** *(стан и сл. - уредити)* ушориц, порихтац, намесциц; **2.** *(приредити)* направиц**;** пририхтац; ~ **весеље** направиц вешелє; **3.** *и фиґ. (средити)* пошориц, ушориц*;* **4.** *(прилагодити)* приснодобиц, приспособиц, прилагодзиц; **5.** *(музички*

инструмент) наштимовац; **6. а)** стретнуц; **б)** *(снаћи)* знайсц

удесити се -им се **1.** *(уредити се, дотерати се)* ушориц ше; облєчиц ше; вирихтац ше; прибрац ше; **2.** *(на кога, с киме)* наисц на дакого, стретнуц ше з даким, стретнуц дакого

удесно *присл.* на право, *рид.* до права

удести *и* **удети** -енем *и* -едем *оп.* **уденути**

удешавати -ам **1.** *(стан и сл. - уређивати)* ушорйовац, намесцац; **2.** *(весеље и сл. - приређивати)* правиц; приpихтовац; **3.** *(срeђивати)* ушорйовац; **4.** *(прилагођавати)* приcподобйовац, приспособйовац, прилагодзовац; **5.** *(музички инструмент)* штимовац; **6. а)** стретац; **б)** *(сналазити)* знаходзиц

удешавати се -ам се **1.** *(уређивати се, дотеривати се)* ушорйовац ше; облєкац ше; вирихтовац ше; приберац ше; **2.** *(на кога, с киме)* наиходзиц на дакого, стретац ше з даким, стретац дакого

удивити (се) -им (се) зачудовац (ше)

удивљавати (се) -ам (се) чудовац (ше)

удивљено *присл.* зачудовано

удика *и* **удиковина** *ж. бот.* звичайна калїна (Viburnum opulus)

удило *с. (штап удице)* палїца; над; циґонь

удиљ *присл.* **1.** *(стално, непрестано)* нєпреривно, стаємно, вше; **2.** *(одмах)* такой

удисај *х.* удихнуце, удих

удисати -ишем удиховац

удити[1] -им *(шкодити)* чкодзиц

удити[2] удим *и* **удити** -им **1.** резац *одн.* рубац месо *(на вельки фалати)*; розберац *(заклану животињу);* фаластовац; **2.** куриц *(месо на диму)*

удица *ж.* циґонь; ◊ **прогутати удицу (мамац)** влапиц ше на циґонь

удичар *х.* рибар *(хтори лапа риби на циґонь)*, циґоньчкар, циґоняр

удичарити -им лапац риби на циґонь

удичарски -а -о циґоньчкарски, цишонярски

удичица *ж. дем. и гип.* циґоньчок

удлага *ж. мед.* шина

удлажити -им *мед.* класц шини

удно *прим. з ґен.* на дну, на сподку; на концу

удо *с.* **1.** *оп.* **уд; 2.** фалат меса хтори ше суши

удобан -бна -бно лагодни; комфорни; комотни; вигодни**;** удобни; приємни; ~ **живот** лагодни живот; ~ **стан** вигодни (комфорни, удобни) квартель; ~ **фотеља** приємна за шедзенє (удобна) фотеля

удобрити -им **а)** *(учинити добрим)* подобриц; **б)** *(одобровољити)* подобриц, ублагац

удобрити се -им се *(постати добар)* подобриц ше, постац добри *одн.* лєпши

удобровољити (се) -им (се) *оп.* **одобровољити (се)**

удов -а -о ґдовец; ґдовица; ~ **мајка** мац-ґдовица

удова *ж. оп.* **удовица**

удовати -вујем буц ґдовец *або* ґдовица

удовац -вца *х.* ґдовец

удовачки -а -о ґдовецки; ґдовицки

удовица *ж.* ґдовица, *заст.* ґдова

удовичић *х.* ґдовицов син

удовички -а -о ґдовицки

удовољавати -ам видовольовац; задовольовац

удовољити -им видоволїц; задоволїц; ~ **нечијој жељи** видоволїц дачийому жаданю

удовољити се -им се задоволїц ше

удолина *ж.* удолїна, дол *(медзи горами)*

удолица *ж.* **1.** *дем.* (< **удолина**) мали дол; **2.** *(доља, удубљење)* улєгнуце; лапош; долїнка

удољина *ж. оп.* **удолина**

удољица *ж. оп.* **удолица**

удомазетити -им: **удомазетили су га** *(ћеркиног мужа)* вжали го за присташа, пошол *(жец)* до нїх за присташа

удомазетити се -им се пойсц за присташа, буц (постац) присташ; *фиґ.* одомашнїц ше

удомаћити (се) -им (се) одомашнїц (ше)

удомити -им *(удати)* пристановиц, одац

удомити се -им се **1.** *(удати се)* пристановиц ше, одац ше; **2.** здобуц свой дом, удомиц ше

удомљавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **удомити (се)**

удомљење *с.* **1.** *(удаја)* пристановянє, пристановенє, одаванє, одаванка; **2.** *заст. (мираз)* тал

удостојавати -ам удостойовац, чествовац

удостојавати се -ам се удостойовац ше; доставац чесц

удостојити -им удостоїц, почествовац

удостојити се -им се удостоїц ше; достац чесц

удрвенити се -им се **1.** *(укрутити се, укочити се)* скаменїц ше, закаменїц; стварднуц ше, затварднуц; *(од хладноће и сл.)* здревнїц; **2.** *фиґ.:* **удрвени се од страха** ноги му одняло (мраз по нїм прешол, здревнєл) од страху

удрвендечити се, удрвенчити се, **удрвечити се** *и* **удрвити се** -им се *оп.* **удрвенити се**

удрити (се) -им (се) *покр. оп.* **ударити (се)**

удробити -им подробиц; надробиц; ~ **хлеб у млеко** подробиц хлєб до млєка, надробиц хлєба до млєка

удробљавати -ам дробиц

удружен -а -о здружени

удружење *с.* здруженє

удруживати (се) -жујем (се) здружовац (ше), *нар. заст.* сполковйовац (ше)
удружилац -иоца *х.* здружитель
удружити (се) -им (се) здружиц (ше), *нар. заст.* сполковац (ше)
удубити -им **1.** углїбиц**;** преглїбиц; угнуц; **2.** *(очи, поглед - уперити)* упрец
удубити се -им се **1.** *(добити, имати удубину)* углїбиц ше; угнуц ше; **2.** *фиґ. (дубоко се предати чему)* углїбиц ше, заглїбиц ше; **3.** *(уперити се - о погледу)* упрец ше
удубљен -а -о углїбени; угнути
удубљење *с.* углїбенє; угнуце
удубљивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **удубити (се)**
удувати -ам удуц; уфукац
удуго *присл.* **1.** *(у дужину)* на длугоко; **2.** длуго
удудучити се -им се *(укочити се, укипити се)* скаменїц ше, здревнїц
удужити -им *(дати на зајам)* пожичиц
удужити се -им се задлужиц ше
удуљити (се) -им (се) *(одужити (се))* одцагнуц (ше), розцагнуц (ше)
удупсти -убем **1.** *(дубећи начинити шупљину)* видлабац; удлабац, урезац; **2.** *фиґ.* углїбиц, заглїбиц, зачириц
удупсти се -убем се *оп.* **удубити се**
удухнути -нем *(дувањем угасити)* задуц
удухнути се -нем се загашиц ше
удушити (се) -им (се) *оп.* **угушити (се)**
уђуње[1] *и* **уђуње** *с.* < **удити**[1]
уђуње[2] *с.* < **удити**[2]
уђутуре *присл. оп.* **ђутуре (б)**
уж *х. оп.* **слепић**
ужагрен -а -о розжирячени
ужагрити (се) -им (се) розжирячиц ше; зашвициц ше, заблїщац ше
ужар *х.* штранґар
ужара *ж.* штранґарня
ужарен -а -о розжирячени; розпалєни; розпечени; печаци; розчервенєти; швицаци, блїщаци
ужарија *ж. зб.* штранґарски продукти
ужарити -им розжирячиц; розпалїц; розпечиц
ужарити се -им се **1.** розжирячиц ше; розпалїц ше; розпечиц ше; **2. а)** *(о лицу)* розчервенїц ше; **б)** *(о очима)* розжирячиц ше, зашвициц ше, заблїщац ше
ужарица *и* **ужарка** *ж.* штранґарка
ужарница *ж. оп.* **ужара**
ужарски -а -о штранґарски
ужарство *с.* штранґарство
ужас *х.* **1.** *(осећање страве)* ужас, престрашеносц, вельки страх; **2.** *(грозота)* страхота, страхотносц
ужасавати -ам престрашовац, преплашовац; запрепасцовац; виполньовац з ужасом (з престрашеносцу, з вельким страхом)
ужасавати се -ам се престрашовац ше, преплашовац ше; запрепасцовац ше; буц виполнєни з ужасом (з престрашеносцу, з вельким страхом), ужасовац ше
ужасан -сна -сно **1.** *(пун ужаса)* барз страшни, ужасни, страхотни; ~ **прича** барз страшна приповедка; **2.** *(огроман)* барз вельки; огромни; ужасни; ~ **хладноћа** барз велька жима; ~ **разлика** барз велька (огромна) розлика; **3.** *(тешко подношљив):* **он има** ~ **карактер** вон ма чежко зношлїви (барз чежки**,** ужасни) характер; ~ **време** барз бридка (барз нїяка) хвиля; ~ **пут** барз нїяка (чежка, подла и под.) драга; **међу њима су ужасни односи** медзи нїма барз нїяки одношеня
ужасно *присл.* **1.** *(грозно)* барз страшно, ужасно, страхотно; **било ми је** ~ було ми барз страшно; **2.** *(силно)* барз; ужасно; ~ **сам гладан** барз сом гласни
ужаснути -нем престрашиц, преплашиц; запрепасциц; виполнїц з ужасом (з престрашеносцу, з вельким страхом)
ужаснути (се) -нем (се) престрашиц ше, преплашиц ше, злєкнуц ше; запрепасциц ше; буц виполнєни з ужасом (з престрашеносцу, з вельким страхом)
ужаснутост *ж.* престрашеносц, преплашеносц, злєкнутосц, вельки страх; запрепасценосц; ужаснутосц
ужба *ж. оп.* **уштап**
ужвакати -ачем *и* -аћем *и* **ужватати** -аћем добре пожувац
ужгати -ам *покр. оп.* **ужећи**
уждити -им **1.** *(упалити)* запалїц; **2.** *(из ватреног оружја)* штрелїц; **3.** *фиґ.* **а)** *(снажно ударити)* бухнуц, зрезац; **б)** *(почети дувати):* **ужди ветар** почал дуц (задул) моцни витор; **4.** *(јурнути)* розбегнуц ше, полєциц
уже -ета *с.* **1.** штранґ; паньваш; **2.** *(за везивање снопова)* порвисло; **3.** *(за сушење веша)* паньващик; **4.** *(челично)* штранґ, дротованєц
ужег *х.* **1.** *(опекотина)* опеклїна; **2.** *(пожар)* огень
ужегнут -а -о згоркнути; стухнути; *(о сиру)* зожалєти, згоркнути; *(о сланини и сл.)* авашисти
ужегнути (се) -нем (се) *оп.* **ужећи (се)**
ужелети -лим пожадац, зажадац

ужелети се -лим се *(кога, чега - зажелети се)* пожадац, зажадац дакого *або* дацо; зажадац ше, зажаднїц ше дакого *або* дачого

ужестити (се) -им (се) розгнївац (ше), нагнївац (ше), розєсц (ше)

ужетњача *ж. спец.* файфа за штранґ

ужећи -ежем **1.** *(упалити)* запалїц; **2.** *(јако угрејати - о сунцу)* припечиц

ужећи се -ежем се **1.** *(упалити се)* запалїц ше; **2.** *(покварити се од стајања - о масноћама)* згоркнуц ше; *(о сиру)* зожалїц ше; *(о сланини и сл.)* б

уживалац -аоца *х.* уживатель

уживанција *ж. нар.* уживанє

уживање *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **уживати; 2.** *правн.* уживанє

уживати -ам I *нєпрех.* **а)** *(осећати задовољство)* уживац у дачим; ~ **у јелу** уживац у єдзеню; **б)** *(живети задовољно)* уживац; звольовац (себе); жиц у розкошох, розкошовац; **в)** *(уживати у лепоти нечега)* уживац, любовац ше у дачим; II *прех.* **1.** *(бити познат по нечем)* мац, уживац; ~ **висок углед** мац високи угляд; **2. а)** *(користити се чиме)* уживац, хасновац (ше); ~ **повластицу** уживац повласценє; **б)** єсц, пиц, уживац; **3.** *правн.* уживац

уживети се -вим се **1.** ужиц ше**;** ~ **у нечију ситуацију** ужиц ше до дачиєй ситуациї; **2.** *(навићи се)* навикнуц ше, привикнуц ше на дакого *або* дацо; з(о)жиц ше з даким *або* дачим

уживљавати се -ам се **1.** *(уносити се мислима, осећањима)* уживйовац ше*;* **2.** *(навикавати се)* навиковац ше, привиковац ше; з(о)живйовац ше

ужигач *х.* запальовач

ужизати (се) -ижем (се) *нєзак. и част. ґу* **ужећи (се)**

ужилити -им **1.** *(лозу у земљу)* завалїц; **2.** привязац штранґ за задню ногу *(прашецу, швинї)*

ужимати -ам *и* -мљем *(стезати, затварати као у обруч)* сцискац; облапяц

ужимати се -ам се *и* -мљем се **1.** *(стискати се, увијати се)* чупиц ше; ~ **од хладноће** чупиц ше од жими; **2.** *(устезати се)* унїмац ше

ужина[1] *ж. (мањи оброк)* ужина, *нар.* оловранти

ужина[2] *ж.* узки преход, *заст.* струнґа

ужинара *ж.* **1.** *(торба за ношење ужине)* торбичка; **2.** жена хтора ноши ужину роботнїком на польо

ужинати -ам *зак. и нєзак.* заєсц/заєдац, ужинац, *нар.* оловрантовац

ужирити -им *(ухранити)* викармиц

ужирити се -им се затиц, натиц

ужитак -тка *х.* **1.** *(задовољство)* ужиток; **2.** *(право коришћења)* уживанє

ужити -ијем ужиц

ужитник *х.* хасновач/хаснователь

Ужичанин *х.* Ужичан

ужички -а -о (< **Ужице**) ужицки

ужлебити -им урезац *(у форми ярчка)*

ужлебити се -им се урезац ше; заєсц ше

ужлебљавати -ам *и* **ужлебљивати** -љујем урезовац *(у форми ярчка)*

ужлебљавати (се) -ам (се) *и* **ужлебљивати (се)** -љујем (се) урезовац ше; заєдац ше

ужлебљење *с. буд.* ярчкованє

ужњети ужањем *и* -ем нажац

ужрвњати -ам зомлєц *або* здараловац *(на ручним млїну)*

ужурбан -а -о спонаглєни, понагляци; тот цо (ше) понагля *(у даякей роботи);* пошвидшани; шарпаци; **ужурбане припреме** спонаглєни (пошвидшани) пририхтованя

ужурбано *присл.* спонаглєно, понагляцо, понагляци; пошвидшано, швидко; шарпацо; ~ **радити** спонаглєно (пошвидшано) робиц, шарпац ше

ужурбати се -ам се попонагляц (ше), пошвидшац *(роботу, ход и под.)*; почац швидше робиц; почац ше шарпац

ужутети -тим *(пожутети)* поживкнуц

ужутити -им *(начинити жутим)* пожовциц

уз *прим. з ак.* I *означує напрям* **1. а)** *означує напрям рушаня горе:* **пењати се** ~ **степенице** исц горе (ґрабац ше) по ґарадичох; **ићи** ~ **реку** исц гореводом коло рики; **веслати** ~ **воду** веслац вочи (процив, процивно цеку) води; **попети се** ~ **дрво** виґрабац ше на древо; ~ **нагиб** горе нагнуцом; ~ **поток** горе потоком, коло потоку; **б)** *рушанє од блїзшей точки ґу дальшей:* **шета** ~ **собу низ собу** преходзи ше горе-долу (геваль-тамаль) по хижи; **2.** *означує напрям рушаня блїзко при дачим* коло; **поће** ~ **куће** рушел ше коло хижох; ~ **обалу** коло побрежя; **3.** *означує конєц рушаня при даким, дачим* ґу; **сео је** ~ **мене** шеднул ґу мнє; **4.** *означує цеснєйше повязованє, блїзши приход ґу дачому:* **живље прионути** ~ **посао** живше ше влапиц до роботи; II **1. а)** *означує место цалком блїзко при дачим* при; попри *(з лок. и ґен.);* **кревет стоји** ~ **саму пећ** посцель стої при (попри) самим пецу ; **б)** *означує место при бочней страни дакого або дачого* обок при; при, попри; **он седи поред мене** вон шедзи обок

при мнє, вон шедзи при мнє; **2.** *означує заєднїцу*, *здруженосц* з(оз); **јести хлеб ~ месо** єсц хлєб з месом; **сељаци су ~ раднике** *(сељаци подржавају раднике)* селянє з роботнїками; ~ **нечије учешће** з дачиїм участвованьом; **певати ~ гусле** шпивац з провадзеньом ґуслох; **3.** *означує пошедованє* при; **нема новаца ~ себе** нє ма пенєжи при себе; **4.** *означує час* под час; на *(з ак.);* **то је било ~ ускршњи пост** то було под час велького посту; **5.** *означує обставини у хторих ше дацо случує* попри, при; ~ **вино су се развеселили** попри вину ше розвешелєли; **6.** *означує способ витвореня дїї* по *(з лок. и ак.)*; з(оз); **постићи што ~ сваку цену** посцигнуц дацо по каждей цени; ~ **камату од 10 посто** з камату од 10 посто; **7.** *означує условиє* под *(з инстр.),* з(оз), при; ~ **које услове пристаје?** з якима условиями пристава?; **8.** *означує додаванє* (о)крем, попри; ~ **оштре очи има и добар укус** попри оштрих очох ма и добри слух; **9.** *означує допущованє* (и) попри; ~ **све молбе не пристаде** и попри шицких молбох нє пристал

уза[1] *оп.* **уз**

уза[2] *ж.* **1. а)** *(петља, нит)* порвазок, порващик; шнурка; нїтка; шпарґа; **б)** *фиґ.* вяза; **2.** *мн. заст.* окови, желєза, ланци

узабирати -рем *и* -ам одтарговац; старговац; таргац

узабрати -берем одтаргнуц, одорвец/одорвац; старгнуц; ~ **цвет** одорвец (одтаргнуц) квиток; ~ **јабуку** старгнуц (одтаргнуц) яблуко

узавирати -рем *нєзак. ґу* **узаврети**

узаврелост *ж.* зовартосц, знємиреносц

узаврети -ри **1.** *(прокључати)* почац врец, зоврец; **2.** *(узбуркати се)* зоврец, почац врец, запенїц ше, спенїц ше; **море узавре** морйо ше запенєло; **3.** *фиґ.* зоврец, знємириц ше; **4.** *(почети превирати - о воћу и сл.)* почац киснуц

узагрaпце *и* **узагрепце** *присл.* у швидким бегу (бежаню); у ґалопу; бегцом

узадње *присл.* **1.** *(под крај)* при концу, ґу остатку; **2.** *(прекасно)* барз позно, барз нєскоро

узаждити -им *оп.* **уждити**

узајаман -мна -мно взаємни, взаїмни

узајамност *ж.* взаємносц, взаїмносц

узајмити -им *(узети или дати на зајам)* пожичиц

узајмица *ж.* пожичка

узајмичан -чна -чно *оп.* **узајаман**

узајмљивати -љујем пожичовац, жичац

узајмљивач *х.* пожичовач

узак уска уско *осн., фиґ.* узки

узаконити -им узаконїц

узакоњавати -ам узаконьовац

узалуд *присл.* даремно, дармо, задармо; марно; ~ **трошити своје снаге** даремно трошиц свойо моци, марновац свойо моци

узалудан -дна -дно даремни; марни; ялови; ~ **посао** даремна (ялова) робота

узалудно *присл. оп.* **узалуд**

узалудност *ж.* даремносц; марносц

узалудо *и* **узалуду** *присл. оп.* **узалуд**

узаман *присл. оп.* **узалуд**

узан -а -о *оп.* **узак**

узанс *х.***, узанца** *ж. (обичај, навика)* узанс, узанца

узао узла *х.* ґузел

узаптити -им **1.** *(силом власти одузети)* конфисковац, заплєнїц; вжац, одняц; **2.** *(ухапсити)* (за)гарештовац, заврец

узапћивати -ћујем **1.** *(силом власти одузимати)* конфисковац, заплєньовац; брац, заберац, однїмац; **2.** *(хапсити)* гарештовац, заверац

узасве *присл.* заш лєм, (и) попри шицким/шицкого

узастопан -пна -пно хтори шлїдзи єден за другим, хтори шлїдзи зашором, пошлїдовни; **три узастопна несретна случаја** три нєщешлїви случаї єден за другим

узастопице *присл. оп.* **узастопце**

узастопно *присл. оп.* **узастопце (1)**

узастопце *присл.* **1.** єдно (єден, єдна) за другим (другу), зашором; **три дана је ~ долазио** три днї єден за другим (три днї зашором) приходзел; **2.** *(у стопу)* ступци, шлїдом

узаћи узађем висц *(на више место)*; ~ **уза степенице** висц горе по ґарадичох

узахан -хна -хно *и* **узачак** -чка -чко *присл. дем.* узучки

узбацити -им **1.** (по)дзвигнуц; руциц горе; **2.** *(забацити)* заруциц

узбегнути *и* **узбећи** -егнем сцекнуц назад

узбезочити се -им се постац безочлїви

узбеснети (се) -ним (се) *(разбеснети се)* розєсц ше, розбешнїц ше

узбибати (се) -ам (се) *(зањихати (се))* загойсац (ше), заколїсац (ше)

узбијати -ам одбивац

узбити -ијем одбиц; ~ **непријатељски напад** одбиц нєприятельски напад

узблутити се -им се *(ускиснути, покварити се - о вину и сл.)* погубиц ше*;* сквашнїц ше

узбрати -берем *оп.* **убрати**

узбрдан -дна -дно: ~ **пут** драга до брега (горе брегом)

узбрдица *ж.*: **иду узбрдицом** иду до брега (горе брегом); **стали су на почетку узбрдице** станули кед драга рушела до брега (горе брегом)

узбрдице *и* **узбрдо** *присл.* до брега, горе брегом

узбрижити се -им се *и* **узбринути се** -нем се застарац ше

узбудити -им **1. а)** *(изазвати јача осећања)* возбудзиц; **б)** пребудзиц; ~ **у некоме љубав према поезији** пребудзиц у даким любов ґу поезиї; **2.** *(изазвати неку појаву)* виволац

узбудити се -им се **а)** *(узнемирити се)* возбудзиц ше; **б)** *(настати - о осећањима)* пребудзиц ше

узбудљив -а -о **1.** *(узнемиравајући)* возбудзуюци, возбудлїви; ~ **догађај** возбудзуюца подїя; **2.** *(који се лако узбуђује)* возбудлїви, возбудзуюци

узбудљиво *присл.* возбудзуюцо, возбудлїво

узбудљивост *ж.* возбудзуюцосц, возбудлївосц

узбуђеност *ж.* возбудзеносц

узбуђење *с.* возбудзенє

узбуђивати -ђујем **1. а)** *(изазивати јача осећања)* возбудзовац; **б)** будзиц *(у даким чувства вообще)*; **2.** *(изазивати неку појаву)* виволовац

узбуђивати се -ђујем се **а)** *(узнемиравати се)* возбудзовац ше; **б)** *(настајати - о осећањима)* будзиц ше

узбујати -а **1.** *(о биљци)* нагло виросноуц; виросноуц буйни; **2. а)** *(нагло надоћи - о води)* нагло пороснуц; **б)** *(о тесту)* скиснуц; **3.** *(узбуркати се - о мору)* знємириц ше

узбуктети -тим розгориц ше; збовчац; бухнуц

узбуна *ж.* **1.** *(у случају опасности)* узбуна, аларм; **ваздушна** ~ воздушна узбуна; **свирати на узбуну** дуц на узбуну; **2.** *(негодовање, бунт)* бунт; одпор, одуперанє; знємиреносц; галайк; **3.** *(буна)* повстанє; ◊ **звонити на узбуну** дзвонїц на аларм (на ґвалт, на узбуну)

узбунити -им **1.** *(узнемирити)* збунїц; знємириц, знє(с)покоїц; **2.** *(покренути на буну)* побунїц

узбунити се -им се **1.** *(узнемирити се)* збунїц ше; знємириц ше, знє(с)покоїц ше; збуриц ше; **2.** *(дићи устанак)* побунїц ше**; 3.** *(узбуркати се)* знємириц ше; збуриц ше, набуриц ше

узбуњеност *ж.* збунєносц; знємиреносц, знє(с)покоєносц

узбуњивати -њујем **1.** *(узнемиравати)* збуньовац, бунїц; знємирйовац, знє(с)покойовац; **2.** *(покретати на буну)* бунїц

узбуњивати се -њујем се **1.** *(узнемиравати се)* збуньовац ше; знємирйовац ше, знє(с)покойовац ше; буриц ше, збурйовац ше; **2.** *(дизати устанак)* бунїц ше, дзвигац повстанє; **3.** *(узбуркавати се)* знємирйовац ше; буриц ше, збурйовац ше, набурйовац ше

узбуркавати (се) -ам (се) знємирйовац (ше); буртац (ше), розбуртовац (ше), буртавиц (ше); буриц (ше); борикац (ше)

узбуркати -ам знємириц; збуртац, розбуртац, збуртавиц; збуриц; зборикац; ~ **нечија осећања** розбуртац дачийо чувства

узбуркати се -ам се знємириц ше; збуртац ше, розбуртац ше, збуртавиц ше; збуриц ше; зборикац ше; **крв се у њему узбуркала** крев ше у нїм збуртала

узбурљати (се) -ам (се) змуциц (ше) *(о чечносци)*

узбучати -чим **1.** < **бучати; 2.** *(прокиснути - о млеку)* погубиц ше

узваљати -ам *(подићи ваљајући)* викотуляц; видрилїц

узваник *х.* госц *(поволани на даяку святочносц)*

узваница *ж.* госцинска *(поволана на даяку святочносц)*

узварити -им увариц; превариц

узвати узовем поволац, волац, заволац *(дакого же би вошол нука)*

узвеличати -ам **1.** повекшац, звекшац; **2.** *фиґ.* *(уздићи)* возвелїчац

узверати се[1] -ам се *оп.* **унезверити се**

узверати се[2] узверем се *(успентрати се)* виґрабац ше, видрапац ше, зопнуц ше, *беш.* випендрац ше

узверен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **узверити се; 2.** злєкнути, преплашени

узверити се -им се *оп.* **унезверити се**

узвести[1] *и* **узвести** -едем вивесц, одвесц *(на висше место);* подзвигнуц

узвести[2] *и* **узвести** -езем вивезц, одвезц *(на висше место)*

узвести[3] *и* **узвести** -езем *(извести)* вишиц; почац вишивац

узвести се[1] *и* **узвести се** -едим се виґрабац ше, видрапац ше; (по)дзвигнуц ше; розцагнуц ше, престрец ше до горе

узвести се[2] *и* **узвести се** -езем се вивезц ше, одвезц ше *(на висше место)*

узвијати[1] узвијам **1.** дзвигац, подзвиговац; зогинац до горе; **2.** *(заковитлавати)* закруцац, дзвигац *(у форґову)*

узвијати[2] узвијам почац оганяц

узвијати се[1] узвијам се **1.** *(заковитлавати се)* закруцац ше, дзвигац ше *(у форґову);* **2.** *(привијати се, приљубљивати се)* прниту-

льовац ше, туліц ше; **3.** *(извијати се телом)* прегинац ше

узвијати се[2] узвијам се *взаєм. повр.* почац ше оганяц

узвик *х.* **1.** крик; викрик; **2.** *ґрам.* викричнїк

узвикати -ичем скричац; почац кричац

узвикивати -кујем кричац

узвикнути -нем скричац

узвинути -нем *оп.* **узвити**

узвисивати (се) -сујем (се) *нєзак. ґу* **узвисити (се)**

узвисина *ж. оп.* **узвишица**

узвисити -им **1.** *(подићи)* дзвигнуц, подзвигнуц; ~ **глас** *фиґ.* дзвигнуц глас; **2.** *фиґ.* **а)** *(кога на виши положај и сл.)* дзвигнуц; **б)** придац дачому векшу значносц, визначиц, видзвигнуц; **в)** барз похваліц; возвелїчац, вознєсц; **г)** *(учинити бољим, вреднијим)* воздзвигнуц; зробиц лєпшим

узвисити се -им се **1.** *(истицати се висином)* надвисшовац дакого *або* дацо, видзвиговац ше над даким *або* дачим; **2.** *фиґ.* *(бити изнад чега)* буц висши од дачого, превозисц дацо

узвити -ијем **1.** (по)дзвигнуц; зогнуц до горе; ~ **обрве** подзвигнуц оберва; **2.** *(заковитлати)* закруциц, дзвигнуц *(у форґову)*; **ветар узви прашину** витор закруцел прах

узвити се -ијем се **1.** *(заковитлати се)* закруциц ше, дзвигнуц ше *(у форґову);* **2.** *(привити се, приљубити се уз кога)* притуліц ше; **3.** *(искренути се, извити се телом)* прегнуц ше

узвитлати -ам закруциц, (по)дзвигнуц *(у форґову);* ◊ ~ **прашину** дзвигнуц прах

узвитлати се -ам се закруциц ше, (по)дзивгнуц ше *(у форґову)*

узвични -а -о викрични

узвичник *х. ґрам.* викричнїк

узвишавати (се) -ам (се) *оп.* **узвисивати (се)**

узвишен -а -о **1.** *дієприкм.* < **узвисити (се); 2.** *одр.* **а)** *(који је духовно изнад средине)* возвисшени; **узвишене мисли** возвисшени думки; **б)** *як епитет при титулох або назвох особох на високим положеню* велькоможни, чесни, возвисшени; ~ **господар** велькоможни пан; **3.** *(који уздиже дух, свечан)* святочни, над'звичайни

узвишеност *ж.* **1. а)** возвишеносц; ~ **осећаја** возвишеносц чувствох; **б)** *(свечаност)* святочносц; **2.** *з дополнєнями* ваша, його, *як титула особох на високим положеню* велькоможносц, чесносц, возвисшеносц; **његова ~ господин посланик** його велькоможносц пан посланїк

узвишење *с.* **1.** *оп.* **узвишица; 2.** *(духовно уздизање)* воздзвигованє

узвишица *ж.* возвишенє, видзвигнуце, брещок, грун(ч)ок

узвиштати -ти *оп.* **узблутити се**

узвлачити (се) -им (се) цагац (ше), вицаговац (ше) *(на више место)*

узвод *х.* **1.** платно преткане з воздлужнима гадвабнима смугами; **2.** *звич. мн.* високи шори лози коло морского побрежя

узводлија *ж. покр.* кошуля з платна з воздлужнима гадвабнима смугами

узводни -а -о хтори унапрямени гореводом (процив води, процив (процивно) цеку рики); ~ **кретање** рушанє гореводом

узводно *присл.* гореводом, процив води, процив (процивно) цеку рики

узвозити (се) -им (се) вивожиц (ше), одвожиц (ше) *(на више место)*

узвој *х.* *(намотај)* намоток, накрутка

узвојни -а -о намотков, накрутков

узвојница *ж.* спирала, завойнїца

узволети -лим **1.** *(заволети)* полюбиц; **2.** *(коме)* *покр.* пачиц ше, попачиц ше дакому

узвоњати се -ам се *покр. оп.* **усмедети се**

узврат *х.* **1.** *(узвраћање пажње, помоћи)* врацанє; оддлуженє, одслуженє; подзековносц, знак подзековносци; **за своја добра дела као ~ има поштовање људи** за свойо добри дїла як знак подзековносци (як оддлуженє) ма почитованє людзох**; 2.** *спорт.* процивдеренє

узврата *ж. оп.* **узврат (1)**

узвратан -тна -тно врацаюци; ~ **посета** врацаюца нащива

узвратити -им **1.** *(вратити за указану пажњу)* врациц; оддлужиц ше, одслужиц ше; **2.** *(одговорити)* одвитовац, одповесц, врациц; **3.** *(коња, кола - погнати натраг)* обрациц; **4.** *(посувратити)* викасац; закасац

узвратиште *с. оп.* **уврате**

узвратно *присл.* обратно, наспак

узвраћати -ам **1.** *(враћати за указану пажњу)* врацац; оддлужовац ше, одслужовац ше; **2.** *(одговарати)* одвитовац, одповедац, врацац; **3.** *(коња, кола - погнати натраг)* обрацац; **4.** *(посувраћати)* викасовац; закасовац

узвраци *х. мн.* карково жили

узврвети -вим < **врвети**

узврдати се -ам се < **врдати**

узврискивати -кујем *(подврискивати)* звисковац

узврпољити се -им се почац ше кормацац, почац ше верциц; почац ше знємирено круциц (мотац, ходзиц)

узвртети се -тим се **1.** *оп.* **узврпољити се; 2.** *(завртети се, усковитлати се)* закруциц ше
узвртложити -им < **вртложити (се)**
узвући -учем вицагнуц *(на више место)*
узгајалиште *с.* одховйоваліще; пестоваліще; ~ **дивљачи** одховйоваліще дзивини; ~ **каранфила** пестоваліще гвоздзикох
узгајатељ *х.* **1.** *(животиња)* одховйо- вач/одховйователь; *(биљака)* пестовач/пе- стователь; **2.** *(васпитач)* воспитач, вихователь
узгајатељица *ж.* **1.** *(одгајивачица)* одховйовачка/одховйователька; пестовачка/пестователька; **2.** *(васпитачица)* воспитачка/воспитателька, вихователька
узгајати -ам **1.** *(животиње)* ховац, одховйовац; *(биљке)* пестовац; **2.** *(децу)* ховац; воспитовац
узгајач, узгајивач *и* **узгајитељ** *х. оп.* **узгајатељ**
узгибати (се) -ам (се) *и* -бљем (се) *(почети (се) гибати)* < **гибати (се)**
узглавак -вка *х. оп.* **узглавље**
узглавица *ж.* **1.** *оп.* **узглавље; 2.** *оп.* **узглавница (3)**
узглавље *с. и* **узглавник** *х.* заглавок *(за спанє)*
узглавница *ж.* **1.** *оп.* **узглавље; 2.** предня корунка посцелї; **3.** *покр. (надгробни споменик)* криж; памятнїк
узглобити -им намесциц *(витхнуту часц цела)*
узглобити се -им се *(спојити се у зглоб)* злучиц ше до ставцу; направиц (формовац) ставец
узглобљавати -ам намесцац *(витхнуту часц цела)*
узглобљавати се -ам се *и* **узглобљивати се** -љујем се *нєзак. ґу* **узглобити се**
узгој *х.* **1. а)** *(васпитање)* воспитанє, вихованє; **добити добар** ~ достац добре воспитанє; **б)** *(одгајање, васпитавање)* воспитованє, хованє, виховйованє; **2.** *(гајење)* **а)** *(животиња)* одховйованє, одхов, хованє; **б)** *(биљака)* пестованє
узгојитељ *х. оп.* **узгајатељ**
узгојитељица *ж. оп.* **узгајатељица**
узгојити -им **1.** *(животиње)* одховац; *(биљке)* випестовац; **2.** *(децу)* виховац
узгојни -а -о **1.** *(одгојни, одгајивачки)* одховни, одховйовацки; **2.** *(васпитни)* воспитни, виховательни
узгон *х.* пороснуце, повекшанє, звекшанє
узгорица *ж. оп.* **узбрдица**
узгоропадити се -им се розбешнїц ше, побешнїц
узгред *присл.* **а)** лєм так; **навратићемо код њега само** ~ зайдземе до нього лєм так; **б)** так од далєй; лєм так; **предложио нам је то** ~ предложел нам то так од далєй; **в)** *(успут)* у драже, драгом; **г)** у медзичаше; **ґ)** попри тим; попри другим (иншим) **песник је писао приповетке само** ~ поет писал приповедки лєм попри другим; **д)** медзи иншим; ◊ ~ **буди речено** най и то уж повем (надпомнєм, спомнєм и под.)
узгредан -дна -дно побочни; другорядни, нє важни, менєй важни
узгредице *и* **узгредно** *присл. оп.* **узгред**
узгредност *ж.* побочносц; другорядносц, нєважносц
узгрнути -нем **1.** *(засукати, посувратити)* викасац; закасац; **2.** *(гртањем прикупити)* згарнуц
узгртати -рћем **1.** *(посувраћати)* викасовац; закасовац; **2.** *(гртањем прикупљати)* згартац
узда *ж.* **1. а)** кефетик; **б)** *(поводац)* наручок; **2.** *(дизгин)* дєплов**;** ◊ **држати кога на узди** тримац дакого у гарсци (на штранджґу); **држати узде** [**у својим рукама**] тримац дєплови [у своїх рукох]; **попустити узде** попущиц дєплови; попущиц (припущиц) дакому; **притегнути узде** зацагнуц дєплови
уздан -а -о *оп.* **поуздан**
уздaник *х. оп.* **поузданик**
узданица *ж.* **1.** особа до хторей ше ма довирия**,** довирлїва/доверлїва особа; надїя; **2.** *(поуздање)* довирие, вира
уздање *с.* < **уздати се**
уздар *х.* штрангар *(хтори прави кефетики)*
уздарје *с.* дарунок, дар *(як одвит на дарунок другого, як знак подзекованя)*
уздати -ам **1.** *(зауздавати):* ~ **коња** класц коньови оглавок *або* кефетик; **2.** *фиґ. (обуздавати)* стримовац, сцаговац
уздати се -ам се *(у кога, што)* наздавац ше (раховац) на дакого, дацо, мац довирия до дакого, дачого
уздах *х.* здихованє; здихнуце
уздахнути -нем здихнуц
уздахтати се -хћем се задихац ше; уфарадловац ше
уздертити се -им се застарац ше
уздигнути *и* **уздићи** -игнем **1.** *(подићи)* подзвигнуц, дзвигнуц; **2.** *фиґ.* **а)** *(материјално, друштвено)* дзвигнуц; **б)** *(хваљењем)* вознєсц**; в)** *(духовно)* воздзвигнуц; возвисшиц; **3.** *(саградити)* справиц, направиц, поставиц, подзвигнуц; ◊ **уздигнуте главе (уздигнута чела)** з (по)дзвигнуту главу, гордо, пишно; ~ **главу** дзвигнуц главу
уздигнути се *и* **уздићи се** -игнем се **1.** *(подићи се)* подзвигнуц ше, дзвигнуц ше; *(попети се)* зопнуц ше~ **на прсте** зопнуц ше (дзвигнуц ше, стануц) на пальци); **2.** *фиґ.* **а)**

(материјално, друштвено) дзвигнуц ше, подняц ше; **б)** *(духовно)* воздзвигнуц ше*;* возвисшиц ше

уздигнуће *с.* **1.** *оп.* **узвишица; 2.** *фиґ.* дзвиганє; воздзвигованє

уздизање *с.* **1.** < **уздизати (се); 2.** *фиґ. (достизање вишег нивоа)* воздзвигованє

уздизати -ижем **1.** *(дизати)* подзвиговац, дзвигац; **2.** *фиґ.* дзвигац; возношиц *(зоз хвалєньом);* воздзвиговац *(на висши уровень)*; возвисшовац

уздизати се -ижем се **1.** *(дизати се)* подзвиговац ше, дзвигац ше; *(пењати се)* спинац ше; **2.** *фиґ.* **а)** *(материјално, друштвено)* дзвигац ше, поднїмац ше; **б)** *(хваљењем)* возношиц ше*;* **в)** *(духовно)* воздзвиговац ше; возвисшовац ше; **в)** *(расти, дизати се увис)* дзвигац ше, видзвиговац ше

уздисај *х. оп.* **уздах**

уздисати -ишем здиховац

уздићи се -игнем се *оп.* **уздигнути се**

уздица *ж. дем.* кефетичок; мали наручок; дєпловка

уздржавање *с.* **1.** < **уздржавати (се); 2.** *(одрицање)* стримованє

уздржавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **уздржати (се)**

уздржан -а -о **1.** < **уздржати (се); 2.** *(уздржљив, опрезан)* стримани; ◊ ~ **глас** *(код гласања)* стримани глас

уздржано *присл.* стримано

уздржати -жим **1.** *(задржати, спречити)* затримац, застановиц, зопрец; *(одвратити)* одгвариц; **распомамљен нападе на њу, али га људи уздрже** розєдзени нападнул на ню, алє го людзе затримали; **2.** *(пригушити, савладати)* стримац, затримац; ~ **смех** стримац шмих, стримац ше од шмиху; **3.** *(зауставити, задржати)* затримац; **4.** *(омогућити коме средства за живот)* витримац; витримовац; накармиц; **5.** *(очувати, одржати)* очувац, зачувац; отримац; **6.** *(издржати)* витримац, поднєсц, знєсц

уздржати се -жим се **1.** *(савладати се)* стримац ше, витримац; стирвац ше *(нє повесц);* **једва се уздржа да га не удари** лєдво ше стримал же би го нє вдерел; **2.** *(одрећи се каквог порока)* стримац ше; ~ **се од пића** стримац ше од пица, нє пиц; **3.** *(одржати се)* отримац ше, затримац ше; **једва се уздржа на ногама** лєдво ше отримал на ногох; **4.** *(сачувати се)* очувац ше, зачувац ше; **5.** *(при гласању)* стримац ше

уздржљив -а -о стримани

уздржљивост *ж.* стриманосц

уздрмати -ам **1.** *(продрмати)* покивац; потресц; **2.** *фиґ.* **а)** *(учинити несигурним)* покивац; ~ **положај владе** покивац положенє влади; **б)** *(јако узбудити)* потресц; возбудзиц; знємириц

уздрмати се -ам се **1.** *(продрмати се; затрести се)* закивац ше; затресц ше; *(заталасати се)* загойсац ше, заколїсац ше; **воз се уздрма и крену** гайзибан порвал и рушел; **2.** *фиґ.* **а)** *постати колебљив)* покивац ше; поколїсац ше; **б)** *(јако се узбудити)* потресц ше; возбудзиц ше; знємириц ше

уздрхтао -ла -ло **1.** *дїєприкм.* < **уздрхтати; 2.** знємирени, возбудзени

уздрхтати -ршћем *и* -тим **1.** затресц ше, потресц ше; почац ше тресц; **2.** *фиґ.* знємириц ше, возбудзиц ше

уздуж 1. *присл. (по дужини)* воздлуж, наздлуж, по длужини; **2.** *прим. з ґен. (дуж)* воздлуж, наздлуж, коло; *(целом дужином)* вонконцом коло дачого; ◊ ~ **и попреко** вонконцом, криста-крижом, воздлуж и попрейґа

уздужан -жна -жно воздлужни, наздлужни, уздлужни

уздух *х. оп.* **ваздух**

удушити -им *(надођи, набујати)* пороснуц, нароснуц

уземљење *с. ел.* ужеменє

уземљивач *х. ел.* ужемйовач

уземљити -им *ел.* ужемиц

узенгија *ж.* **1. а)** стремено; **б)** ремень *(на хторим виши стремено);* **2.** *тран.*, *биол.* стременко

узет -а -о **1.** *дїєприкм.* < **узети (се); 2.** *(парализован)* одняти, парализовани; заражени

узети узмем **1.** *з розл. знач.* вжац; ~ **књигу са полице** вжац кнїжку з полїци; ~ **за жену** вжац за жену; **2. а)** *(отети)* вжац, одняц, *заст.* забрац дацо од дакого *и* дакому; **узели су му све паре** вжали од нього (вжали му) шицки пенєжи; **б)** *(заузети, освојити)* завжац, залапиц, вжац; ~ **тврђаву на јуриш** завжац твердиню на штурму; **3.** *(одређен положај, позу и сл.)* завжац; **4. а)** *(попити)* попиц; **јеси узео лекове?** попил ши лїки?; **б)** *(јело)* поєсц; **5.** *(купити)* купиц, вжац; **где си ово узео?** дзе ши то купел?; **6.** *(схватити, прихватити)* похопиц, вжац [себе], прияц, прилапиц; **немојте то** ~ **сувише озбиљно** нє похопце то барз озбильно; **7.** *(поћи)* пойсц, рушиц [ше]; **који су правац узели?** у хторим напряме пошли?; **8.** *(ући у одређену годину*

живота): **већ је узео петнаесту годину** уж ступел до петнастого року, уж му петнасти рок, уж є у петнастим року; **9.** *(нови изглед, нове особине)* достац; **мрамор је узео боју бакра** мрамор достал фарбу бакару; **10.** *(почети)* почац; **узме да га бије** почал го биц; **11.** *(обузети)* обняц; **узме га жеља за домом** обняло го жаданє за домом; **узела га грозница** почала го биц жима; **12.** *у служби модалного слова (на пример, рецимо)* поведзме, наприклад; ◊ **како се узме** *(није сигурно, може бити и овако и онако)* нє знаме; можебуц; **орах да му из руке не узмеш** да ше чловек злєкнє од нього; ~ **за зло** вжац за зле (зло); ~ **кога у одбрану** браніц дакого, *нар.* заступ(ов)ац дакого; ~ **што на себе** вжац (прияц) дацо на себе

узети се узмем се I **1.** *(ухватити се)* влапиц ше; **узео се за главу** влапел ше за главу; **2.** *(постати одузет, парализован):* **рука му се узела** руку му одняло, рука ше му парализовала; рука му остала слута; **3.** *(удружити се)* скомпаловац ше, повязац ше; II *взаєм. повр.* **1. а)** *(ухватити се)* полапац ше; **узели су се за руке** полапали ше за руки; **б)** *(ухватити се у коштац):* **узеше се два добра јунака** почали ше двоме добри юнаки биц (пасовац и под.); **2.** *(ступити у брак)* побрац ше; **узели су се из љубави** побрали ше з любови; ◊ **узео му се језик, узела му се реч** одняло му бешеду; ~ [**добро**] **у памет,** ~ [**добро**] **на ум** *(добро промислити, пазити - обич. у некој озбиљној ситуацији)* добре марковац; добре роздумац

узетост *ж.* однятосц, парализованосц; зараженосц; слутосц

узеће *с. (освајање, заузеће)* заберанє, завжаце

узиграти -ам **1.** *(заплесати)* затанцовац; почац танцовац; **2.** *(задрхтати)* затресц ше; почац ше тресц

узидати -ам *и* -иђем умуровац, замуровац

узиђивати -ђујем умуровйовац, замуровйовац

узилазити -им виходзиц *(на више место)*, ґрабац ше, драпац ше

узималац -аоца *х. (онај који узима):* ~ **робе** тот цо бере (купує и под.) робу; ~ **позајмице** пожичовач, тот цо бере пожичку

узимање *с.* < **узимати (се)**

узимати -ам *и* -мљем **1. а)** *з розл. знач.* брац; ~ **за жену** брац за жену; **б)** *(преузимати)* одберац, брац;**2. а)** *(отимати)* брац, однїмац, *заст.* заберац; **б)** *(заузимати, освајати)* заберац, залапйовац; **3.** *(одређен положај, позу и сл.)* заберац; **4. а)** *(пити)* пиц; ~ **лекове** пиц лїки; **б)** *(јести)* єсц; **5.** *(куповати)* куповац, брац; **6.** *(схватати, прихватати)* похопйовац, брац [себе], примац, прилапйовац; ~ **све озбиљно** похопйовац шицко озбильно; **7.** *(одређеним правцем и сл. - полазити)* исц, рушац [ше]; **8.** *(улазити у одређену годину живота)*: **већ узима двадесету годину** уж ступа до двацетого року, уж му двацети рок, уж є у двацетим року; **9.** *(нови изглед, нове особине)* доставац; **10.** *(почињати)* починац; **11.** *(обузимати)* обнїмац

узимати се -ам се *и* -мљем се *нєзак. ґу* **узети се**

узина *ж.* узки преход

узинатити се -им се упрец ше; зноровиц ше

узискати -иштем питац, запитац

узити -им зужовац

узићи -иђем висц *(на више место),* виґрабац ше, видрапац ше, зопнуц ше

узица *ж.* порвазок, порващик; шпарґа; шнурка; штранджок; ◊ **водити (држати) кога на узици** водзиц (тримац) дакого на штранджґу

узјарити (се) -им (се) розжирячиц (ше), розпечиц (ше); *фиґ.* розпалїц (ше)

узјахати -ашем **1.** шеднуц на коня, ошедлац коня; **2.** *фиґ.* шеднуц дакому на карк

узјахивати -хујем шедац на коня, шедлац коня

узјашити -им *оп.* **узјахати**

узјогунити се -им се упрец ше; зноровиц ше; спроцивиц ше; збуриц ше; здуриц ше; знємириц ше

узлаз *и* **узлазак** -аска *х.* виходзенє, виход *(на више место),* ґрабанє, спинанє

узлазан -зна -зно виходни, спинаци

узлазити -им виходзиц *(на више место),* ґрабац ше, драпац ше, спинац ше

узлет *х.* полєценє *(хвилькове)*; полєтованє

узлетање *с.* полєценє *(хвилькове)*; полєтованє/полєцованє

узлетати -ећем **1.** *(полетати с места)* **а)** *(о авиону и сл.)* полєтовац; **б)** *(о птици)* злєтовац, полєтовац; **2.** *(долетати на више место)* вилєтовац; **3.** *(јурити на више место)* вибеговац, вилєтовац

узлетети -им **1.** *(полетети с места)* **а**) *(о авиону и сл.)* полєциц; **б)** *(о птици)* злєциц, злєтнуц, полєциц; **2.** *(долетети на више место)* вилєциц; **3.** *(нагло појурити навише)* вибегнуц, вилєциц

узлетиште *с.* полєциско

узлић *х. дем.* ґужлїк

узлица *ж. оп.* **узица**

узловидети се -дим се постац зли (нєдобри, упрекосни)

узловит -а -о ґузловати

узлотрити се -им се *покр.* олєнївиц, постац лєнїви, оподлїц, сподлїц

узљутити (се) -им (се) почац (ше) гнївац; нагнївац (ше)

узма *ж.* **1.** *оп.* **узетост; 2.** *пей.* *(тврдица)* скупи, скупенда

узмак *х.* **1.** *(повлачење у боју)* одступанє, поцаго-ванє; **2.** *(уступак)* попущованє, уступок

узмакнути *и* **узмаћи** -акнем **1.** поцагнуц ше, одступиц; цурикнуц ше/цурукнуц ше, цофнуц ше; **2.** попущиц

узмакнути се *и* **узмаћи се** -акнем се *оп.* **узмакнути (1)**

узмањкати -ам *(изостати, недостати)* хибиц; нє мац досц; виостац; **узмањкало нам је време** нє мали зме досц часу; **никад му није узмањкало посла** вше мал досц роботи; **уради то, награда неће узмањкати** зроб то, награда будзе (награда нє виостанє)

узмаћи (се) -акнем (се) *оп.* **узмакнути (се)**

узмах *х.* **1.** *(замах)* замахнуце, замах; змах, змахнуце; **2.** *(главом)* кивнуце; **3.** *физк.* розмах, возмах

узмахивати -хујем замаховац

узмахнути -нем замахнуц

узметнути (се) -нем (се) вируциц (ше) *(горе)*

узмешати (се) -ам (се) змишац (ше), помишац (ше)

узмигољити се -им се *(почети се мигољити)* < **мигољити (се)**

узмиразје *с.* часц талу *або* дарунки *(хтори ше даваю млодей поверх догвареного талу)*

узмицати -ичем **1.** поцаговац ше, одступац; цурикац ше/цурукац ше, цофац ше; **2.** попущовац

узмицати се -ичем се *оп.* **узмицати (1)**

узмлачивати -чујем злїцовац

узмлачити -им злїциц

узможан -жна -жно силни; вельки; ~ **цар** силни цар

узмотати се -ам се **1.** *(почети се врзмати)* почац ше круциц, почац ше мотац, почац ходзиц геваль-тамаль; **2. а)** збунїц ше; **б)** змишац ше

узмоћи -огнем мочи; **он се не узмогне савладати** вон ше нє могол звладац; **доћи ћу чим узмогнем** придзем накадзи сом годзен

узмувати се -ам се знємириц ше; зашарпац ше; змухавиц ше

узмутити (се) -им (се) **1.** *(учинити мутним одн. постати мутан)* змуциц (ше); замуциц (ше); *(узбуркати (се))* знємириц (ше); **2.** *фиґ.* знємириц (ше), онєспокоїц (ше)

узмућивати (се) -ћујем (се) **1.** *(чинити мутним одн. постајати мутан)* змуцовац (ше), муциц (ше); замуцовац (ше); *(узбуркавати (се))* знємирйовац (ше); **2.** *фиґ.* знємирйовац (ше), онєспокойовац (ше)

узмучити -им почац мучиц

узмучити се -им се **1.** почац ше мучиц; **2.** намучиц ше

узнапредовати -дујем напредовац

узнемиравање *с.* < **узнемиравати (се)**

узнемиравати (се) -ам (се) **1.** знємирйовац (ше), онєспокойовац (ше), обезпокойовац (ше), знєспокойовац (ше), нєпокоїц (ше); **2.** *(узбуркавати (се))* знємирйовац (ше)**,** буртац (ше), розбуртовац (ше)

узнемирено *присл.* знємирено

узнемиреност *ж.* знємиреносц

узнемирити (се) -им (се) **1.** знємириц (ше), онєспокоїц (ше), обезпокоїц (ше); **2.** *(узбуркати (се))* знємириц (ше), збуртац (ше), розбуртац (ше)

узнесен -а -о **1.** < **узнети (се); 2.** *(занесен)* занєшени

узнет -а -о *физк.* вознєшени

узнети -есем **1.** дзвигнуц, подзвигнуц; винєсц *(на више место);* **2.** *фиґ.* *(истаћи вредност, подићи углед)* дзвигнуц; воздзвигнуц; **3.** *фиґ.* занєсц, одушевиц

узнети се -есем се **1.** дзвигнуц ше, подзвигнуц ше; **2.** *фиґ.* **а)** указац шмелосц (храбросц); одшмелїц ше; **б)** *(узохолити се)* постац возношлїви; **3.** *фиґ.* занєсц ше, одушевиц ше

узникнути *и* **узнићи** -икнем **1.** *(нићи)* зисц; **2.** випросциц ше; (по)дзвигнуц главу

узница *ж.* цемнїца

узничар *х.* *(чувар тамнице)* цемнїцар

узнојити (се) -им (се) озноїц (ше), узноїц (ше)

узносит -а -о **1.** хтори ше находзи на високим месце, на брегу и под.; високи; ~ **ливада** пажица на брегу; ~ **хрид** висока скала; **2. а)** *(о глави)* (по)дзигнути; **ићи с узноситом главом** исц з подзвигнуту главу; **б)** *(охол)* возношлїви; **3.** полни одушевия, полєтни

узносити -им **1.** дзвигац, подзвиговац; виношиц *(на више место);* **2.** *фиґ.* *(истицати вредност, подизати углед)* дзвигац, воздзвиговац, возношиц; **3.** *фиґ.* заношиц, одушевйовац

узносити се -им се **1.** дзвигац ше, подзвиговац ше; **2.** *фиґ.* **а)** указовац шмелосц, храбросц; одшмельовац ше; **б)** *(бити охол)* возношиц ше; стопорчиц ше; **3.** заношиц ше, одушевйовац ше

узноситост *ж.* возношлївосц

узношљив -а -о **1.** *(охол)* возношлїви, пишни, гербни; **2.** *(полетан)* полєтни

узобестити се -им се *(постати обестан)* постац бесни
узобити -им дац коньови овса (оброку)
узор[1] *и* **узор** *х.* приклад, угляд; **он је ~ поштења** вон приклад чесносци; **служити коме као ~** служиц дакому як приклад (угляд); ◊ **по узору** по угляду
узор[2] *х.* пооране польо
узоравати -ам орац
узорак -рка *х.* **1**. *(огледни примерак)* образец, прикладнїк, еґземплар; модел; **2.** *оп.* **узор[1]**
узоран -рна -рно хтори служи *одн.* може послужиц за приклад (угляд); углядни; прикладни; статочни, добри; **пишчев језик је ~** писательов язик може послужиц за приклад; **угледни цртеж** *маль.* углядни рисунок; **~ отац** прикладни (добри) оцец
узорати -рем поорац, зорац
узорит -а -о *оп.* **узоран**
узоритост *ж.* прикладносц, углядносц; статочносц
узорковање *с. спец.* бранє образца
узортирати се -ам се *и* **узортити се** -им *видр.* се барз ше злєкнуц, преплашиц ше, престрашиц ше
узохолити се -им се постац пишни (гербни, випинаци)
узраст *х.* **1.** *(раст)* рост, *заст.* зрост; **он је малог узраста** вон малого росту; **2.** *(године живота)* возрост
узрастан -сна -сно **1.** високого росту, високи; **2.** *(одрастао)* одроснути, вельки**; 3.** возросни; **узрасна група** *пед.* возросна ґрупа
узрастати -ам *нєзак.* *ґу* **узрасти**
узрасти -астем **1.** *(порасти, стасати)* вироснуц, одроснуц; **2.** *(постати висок)* вироснуц; дзвигнуц ше; повекшац ше
узревати -ам дозревац, зрец
узрети[1] узрем узрец, дозрец
узрети[2] узрем *заст.* обачиц, збачиц
узречица *ж.* **1.** *(изрека)* пригварка; виповедзенє*;* **2.** слово хторе дахто часто повторює у бешеди; облюбене слово
узриг *х.* *(подригивање)* риганє
узригивати (се) -гујем (се) *оп.* **подригивати**
узригнути (се) -нем (се) *оп.* **подригнути**
узрок *х.* **1.** причина; **2.** повод
узроковати -кујем **а)** *зак.* спричинїц; **б)** *нєзак.* спричиньовац
узрочан -чна -чно **1.** причинови; **2.** *покр.* виновати; ◊ **~ реченица** *ґрам.* причиново виреченє
узрочник *х.* **1.** *(проузроковач)* спричиньовач; **2.** *(кривац)* виновнїк
узрочно *присл.* причиново
узрочност *ж.* причинносц
узрујавати (се) -ам (се) возбудзовац (ше), знємирйовац (ше)
узрујан -а -о **1.** возбудзени, знємирени, зуяни; **2.** *(узбуркан)* знємирени
узрујати (се) -ам (се) возбудзиц (ше), знємириц (ше)
узрујати (се) -ам (се) возбудзиц (ше), знємириц (ше)
узручење *с. физк.* возрученє
узручити -им *физк.* возручиц
узур *х. оп.* **доколица**
узуран -рна -рно геверни, безроботни; безбрижни
узурити -им геверовац, жиц без роботи; леґвариц
узурлија *х.* тот цо лагодно жиє; *(дангуба)* леґварош, даремнїк
узурпатор *х.* узурпатор
узурпација *ж.* узурпация
узурпирати -ам *зак. и нєзак.* узурповац
узус *х. (обичај)* узус
уигравати (се) -ам (се) убавйовац (ше)
уигран -а -о убавени; **~ тим** убавени тим
уиграти (се) -ам (се) убавиц (ше)
уимати -ам *и* -мљем **1.** одберац; зменшовац; **2.** давац мирку *(млїнарови)*
уисати -ишем *(доликовати)* швечиц
уистину *присл.* наисце, насправди
уј *найчастейше повторене, викр. за одганянє вранох* гиш
уја[1] *х. гип.* уйко
уја[2] *викр.* **1.** *(у игри жмурке)* може; **2.** стой, стань
ујавити -им угнац овци до торини
ујављивати -љујем I *прех.* уганяц овци до торини; II *нєпрех.* уходзиц
ујагмити -им **1.** *(зграбити)* хвациц, зґрабиц; вихватнуц *(дацо од дакого);* **2.** цо скорей сцигнуц
ујак *х.* мацеров брат, бачи, уйко
ујакарити -им *(шчепати)* хвациц, зґрабиц
ујаловити -им *(кастрирати)* вирезац, вичисциц; вимишковац
ујам ујма **1.** *(ушур)* мирка; **2.** часц, процент
ујамак -мка *х.* цверенка з хтору дацо дочасно поприквачоване; фирц
ујамчити -им **1.** заґарантовац; **2.** утвердзиц, доказац; **3.** *(привремено прошити)* приквачиц; поприквачовац; прифирцац
ујаранити се -им се спайташиц ше, сприятелїц ше
ујарити се -им се **1.** зограц ше, розограц ше *(у роботи)*; *експр.* узварац ше; **2.** *(разјарити се)* розєсц ше

ујармити[1] ујармим попрагац *(воли до јарма)*; *фиґ.* заярмиц
ујармити[2] ујармим здараловац
ујати -ам **а)** *зак.* одпочинуц; **б)** *нєзак.* одпочивац
ујахати -ашем войсц *(на коньови)*
ујахивати -хујем уходзиц *(на коньови)*
ујац ујца *х. оп.* **ујак**
ујдурисавати -ам *нєзак. ґу* **ујдурисати**
ујдурисати -ишем *зак.* **1.** направиц; **2.** *(дотерати)* прибрац, поприберац, вирихтац; **3.** *(уредити, удесити)* пошориц, покончиц
ујдурма *ж.* спреводзка
ујед *х.* укушенє; укушене место, укушене
уједанпут *присл.* **1.** *(у исто време)* нараз; **2.** *(изненада, одједном)* нараз, одразу
уједаред *присл. оп.* **уједанпут**
уједати -ам **1. а)** *осн., фиґ.* кусац; **б)** *(о пчели)* пущац жадло, кусац**; 2.** *(о диму и сл. - нагризати)* щипац
уједнилац -иоца *и* **уједнитељ** *х.* зєдинїтель
уједнити -им зєдинїц
уједнити се -им се зєдинїц ше
уједињавати (се) -ам (се) зєдиньовац (ше)
уједињен -а -о зєдинєни
уједињење *с.* зєдинєнє
уједљив -а -о *оп.* **заједљив**
уједначавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **уједначити (се)**
уједначен -а -о **1.** єднаки, виєдначени, ровномирни**; 2.** *спорт.* убавени
уједначити -им **1. а)** *(учинити уједначеним)* виєдначиц; **б)** *(постати уједначен, равномеран у кретању, току и сл.):* **ветар уједначио** витор тераз єднак дує; **коњ уједначио** конь идзе з єднаким крочайом; **2.** *(једнако распоредити терет при преношењу)* єднак накласц
уједначити се -им се **1.** виєдначиц ше; устаємнїц ше**; 2.** *спорт.* убавиц ше
уједно *присл.* **1.** *(у исти мах)* источасно, нараз, у исти час; вєдно (з тим); **2.** *(заједно)* вєдно, вєднак
уједноличити -им постац єднообразни, монотони
уједном *присл.* нараз
уједноставити *и* **уједноставнити** -им поєдноставиц
уједностручити -им зєднїсциц; упросциц
уједотина *ж. (уједено место, рана)* укушене; рана од укушеня
уједрити -им уплївац, войсц *(з плахтарку)*
ујездити -им войсц *(на кочу або на коньови)*
ујемчити -им *оп.* **ујамчити**

ујести -едем **1. а)** укушиц; **б)** *(о пчели)* пущиц жадло дакому, укушиц дакого; **2.** *фиґ.* уджобнуц, укушиц, уштухнуц; **3.** *фиґ.* ранїц
ујести се -едем се **1.** укушиц ше; **2.** *(на кога - окомити се)* упиц ше
ујка *и* **ујко** *х. гип.* уйко, бачи
ујмити -им **1.** одобрац; зменшац; **2.** дац мирку *(млїнарови)*
ујмити се -им се зменшац ше
ујна *ж.* андя, мацерового брата жена
ујо *х. оп.* **ујa**[1]
ујогунити се -им се *оп.* **узјогунити се**
ујурити -им убегнуц
ујутро *и* **ујутру** *присл.* рано; **сутра** ~ (на)ютре рано, на рано; ~ **рано** додня (вчас) рано
ујчевина *ж.* **1.** *(породица из које потиче мајка)* мацерова родзина (фамелия, род); **2.** нашлїдство од мацерового брата
указ *х.* указ, декрет
указатељ *х.* указатель
указати -ажем **1.** указац; ~ **на негативне појаве** указац на неґативни зявеня; **2.** *(пружити)* дац, указац; ~ **част** дац чесц
указати се -ажем се **1.** указац ше, зявиц ше; **у даљини се указаше куће** у далїни ше указали хижи; **2.** *(показати свој прави смисао):* **указа му се бесмисленост таквог живота** увидзел (видзел) безсмисленосц такого живота; ◊ **указала му се прилика** указала ше му (трафела ше му) нагода
указивати -зујем **1.** указовац; **2.** *(помоћ и сл.)* давац, указовац
указивати се -зујем се *нєзак. ґу* **указати се**
указни -а -о указни; поставени *(з указом на длужносц)*
укаишарити -им **а)** *(преварити на мери, закинути)* змерац; **б)** *(преварити у плаћању)* спреведнуц
укалкулирати -ам *и* **укалкулисати** -ишем укалкуловац
укалупити -им **1.** положиц дацо до фурми *одн.* на фурму *(же би достало одредзени випатрунок);* **2.** *фиґ.* **а)** воспитац по одредзеним моделу; вишулькац**; б)** шаблонизовац
укалупити се -им се *фиґ.* шаблонизовац ше
укалупљеност *ж.* шаблонизованосц
укалупљивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **укалупити (се)**
укаљати -ам **1.** заблациц; овлачиц; замасциц; **2.** *фиґ.* поганьбиц; ◊ ~ **име, част** поганьбиц
укаменити се -им се скаменїц ше
уканити се -им се *оп.* **наканити се**

укапати -ам *и* -пљем **1.** *(капима поквасити или упрљати)* окапкац дацо*;* покапкац по дачим*; (капима јела и сл.)* оквацкац дацо; поквацкац по дачим; **2.** *(усути неколико капи)* накапкац

укапити -им забиц на месце

укарарити -им **1.** *(удесити)* нарихтац, намесциц; **укарарио је жрвањ да ситно меље** нарихтал млїнски камень же би на дробно млєл; **2.** *(ускладити)* усоглашиц; виєдначиц

укварити (се) -им (се) погубиц (ше), загубиц (ше)

укварљив -а -о хтори ше лєгко губи

уквасити[1] уквасим положиц квас и под. до дачого же би кисло

у**квасити**[2] -им *(поквасити)* замачац; помачац

укебати -ам влапиц; здибац

укерепити -им повязац, покапчац чамци *(же би направели скелу, понтон)*

укивати -ам **1.** *(у што)* забивац; заковйовац; **2.** *(прикуцавати)* прибивац; приковйовац; **3.** *ист.* приковйовац, оковйовац *(веслача у ґалиї)*

укивач *х.* ципеларске шидло

укидање *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **укидати (се); 2.** *(закона и сл.)* утарґованє

укидати -ам **1.** *(законе и сл.)* утарґовац; **2.** *(плодове и сл. - узабирати)* одтарґовац, старґовац; **3.** *(одузимати)* однїмац, брац; **4. а)** *(обарати)* валяц; збивац; **б)** *(убијати)* забивац*;* **5.** *(одсецати, одрубљивати)* одрубовац, одцинац

укидач *х.* утарґовач

укинути -нем **1.** *(закон и сл.)* утарґнуц; **2.** *(плод и сл. - узабрати)* одтарґнуц, старґнуц; **3.** *(одузети)* одняц, вжац; **4. а)** *(оборити)* звалїц; збиц; **б)** забиц, заштрелїц; **5.** *(одсећи, одрубити)* одрубац, одоцац; ◊ ~ **са света, с гласа** *нар.* забиц; ~ **с ногу** звалїц

укинути се -нем се утарґнуц ше, урвец ше; ◊ **жив се укинути послом** урвец ше од роботи

укинуће *с.* утарґнуце

укипити се -им се заслупнуц; ◊ **што си се (ту) укипио** *(што си стао, прихвати се посла)* цоже стоїш, цо же чекаш

укиселити -им **1. а)** *(туршију)* наквашиц; положиц (накласц) до дунца; **б)** *(купус)* положиц *(до гордова)*; **в)** *(млеко)* охабиц на кисле, скиснуц**; 2.** *(расквасити у води)* намочиц; розмочиц

укиселити се -им се **1.** *(добити кисео укус*; *покварити се)* сквашнїц ше; **2.** *(расквасити се у води)* намочиц ше; розмочиц ше; **3.** *(онерасположити се)* нахмуриц ше, схмуриц ше; наморщиц ше

укисељавати (се) -ам (се) *и* **укисељивати (се)** -љујем (се) *нєзак. ґу* **укиселити (се)**

укиснути (се) -нем (се) **1.** *(расквасити се, омекшати)* намочиц ше; розмочиц ше; **2.** *(о тесту)* скиснуц; **3.** *оп.* **укиселити се (1)**

укитити -им положиц до букета *(квеце)*

укладити се -им се *(опкладити се)* ставиц ше

уклањање *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **укањати (се); 2.** одстраньованє; ~ **флека** одстраньованє шпляхох

уклањати -ам **1. а)** *(премештати, склањати са места)* одношиц; одвожиц; скланяц; **б)** *(са дужности)* одстраньовац, зменьовац; **в)** *(сакривати)* скривац; **г)** *(односити, стављати на своје место)* одкладац; **ґ)** *(трагове и сл. - одстрањивати)* одстраньовац, уклоньовац; **2.** *(заклањати, склањати)* скланяц; **3.** *(избављати, спашавати)* охраньовац, захраньовац, ратовац

уклањати се -ам се **1.** скланяц ше; скривац ше; **2.** *(склањати се коме)* виступац ше

уклапати -ам **1.** *(давати у руку)* давац; класц; штуряц; **2.** *(углављивати; намештати)* класц; намесцац; змесцовац; уклопйовац

уклапати се -ам се уклопйовац ше

укласти -адем *заст.* положиц *(до дачого)*

уклепати -ам *оп.* **уклопити (1)**

уклепати се -ам се уцаґнуц ше; уцискац ше; ~ **у гомилу** уцискац ше до громади

уклесати -ешем удлабац, урезац, укресац

уклет -а -о **1.** прекляти, уклятиǃ **2.** *(јадан)* бидни

уклетва *ж.* **1.** *(клетва)* клятва, прекляце; **2.** *(несрећа, несрећник)* нєщешнїк, нєборак

уклети укунем прекляц

уклештење *с.* уклїщенє

уклештити -им сциснуц, влапиц *(як з клїщами)*; ◊ ~ **очима** попатриц з нєрухомим попатрунком

уклештити се -им се заглобиц ше; уцаґнуц ше

уклешћивати -ћујем сцискац, лапац *(як з клїщами)*

уклешћивати се -ћујем се заглобйовац ше, заглабяц ше; уцаґовац ше

уклизити -им *(ући глатко клизећи)* войсц шлїзкаюци ше (шмикаюци ше); *(унутра према доле)* зошлїснуц ше, зошмикнуц ше

уклизити се -им се вишлїзкац ше

уклијати -ам *(проклијати)* виключкац ше

уклинити -им забиц, заглобиц *(як клїнок)*

уклинити се -им се *воєн.* уклїнїц ше

уклинчити -им прибиц з клїнками (колчками)

уклињати -њем преклїнац

уклињати се -њем се **1.** заклїнац ше; **2.** *(спомињати какво зло које служи људима као*

опомена) споминац; паметац; преклїнац дакого *або* дацо; приповедац о даким *або* дачим; опоминац

уклонити -им **1.** *(склонити са места)* однєсц; одвезц; одложиц; склонїц; одстранїц; **2.** *(склонити)*: ~ **главу** склонїц ше; **3.** *(избавити, сачувати)* виратовац, спашиц; охранїц; ◊ ~ **с овога света** *(убити)* знєсц (зронїц) зоз швета

уклонити се -им се **1.** *(склонити се)* склонїц ше; вимкнуц ше; **2.** *(уступити своје место другом)* виступиц ше

уклопити -им **1.** *(ставити у руку, дати)* дац; штуриц; **2.** положиц; намесциц

уклопити се -им се *(снаћи се у новој ситуацији)* знайсц ше; уклопиц ше; приcподобиц ше

уклопљавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **уклопити (се)**

уклупчати се -ам се *и* **уклупчити се** -им се скруциц ше до клубка; склубачиц ше; скудовчиц ше

укљева *ж. зоол.* уклєйка, верховодка (Alburnus lucidus)

укљештити (се) -им (се) *оп.* **уклештити (се)**

укљувак -вка *х.* **1.** *(место где је птица кљувала воћку и сл.)* поджубане; **2.** *фиґ. покр. (мала количина)* кус, кущик, гарапаш

укљукати -ам *(кљукајући угојити)* виклюкац

укључење *с.* **а)** уключенє, уключованє, укапчованє**; б)** *тран.* уключенє

укључивање *с.* **а)** уключованє, укапчованє; **б)** *тран.* уключованє

укључивати (се) -чујем (се) уключовац (ше), укапчовац (ше)

укључити -им уключиц, укапчац; ~ **електричну струју** уключиц електричну струю; ~ **кога у какву акцију** уключиц дакого до даякей акциї

укључити се -им се уключиц ше, укапчац ше

укључник *х. ел.* утикач

укметити -им **1.** *(поставити за сеоског старешину)* поставиц за бирова; **2.** *(довести у феудалну потчињеност)* закрипачиц

укметити се -им се **1.** *(постати сеоски старешина)* постац биров; **2.** *фиґ. (заузети лепо место у животу, каријери)* змесциц ше, усалашиц ше, уцополїц ше; **3.** *фиґ. (засести, разузурити се негде)* уцополїц ше

укњижавати (се) -ам (се) укнїжовац (ше)

укњижба *ж. и* **укњижење** *с.* укнїженє

укњижити (се) -им (се) укнїжиц (ше)

укобити (се) -им (се) стретнуц (ше)

уковати -ам **1.** *(клинац, ексер)* забиц; **2.** *(прикуцати)* прибиц; **3.** *ист.* оковац *(веслача на ґалиї);* **4.** *(урезати)* урезац

уковица *ж.* женски украс з монетох на глави; *(ниска од новаца)* пацерки з монетох

уковрчати -ам, **уковрчити** -им, **уковрџати** -а *и* **уковрџити** -им покруциц; покандрасциц; покандджурковац, покандджуриц; ~ **косу** покруциц власи

укокати -ам *нар. (убити)* забиц

уколачити -им: ~ **очима** вищириц очи

уколенчити -им завязац коньови наручок за предню ногу `*(же би нє могол ходзиц)*

уколико *злуч.* **1.** *поровнуюци, у корелациї з присловнїком* **утолико** накельо, кельо; чим, цо; **светлост у мору је утолико слабија ~ је дубина мора већа** шветлосцу морю нательо (тельо) слабша накельо (кельо) глїбина моря векша; **2.** *у условних виреченьох* кед, кед же, накельо, кельо; **радио је свим силама ~ му је здравље допуштало** робел зоз шицку моцу кед же му то здравє допущовало

уколутати се -ам се скруциц ше; заплєсц ше, сплєсц ше

укољица *ж. и х.* звадлївец

укомпонирати -ам *и* **укомпоновати** -нујем укомпоновац

уконачивати -чујем I. *прех.* приводзиц *або* примац дакого ноцовац (на ноцнїк, на ноц); II. *нєпрех.* приходзиц (заходзиц, оставац и под.) даґдзе ноцовац (на ноцнїку, на ноц)

уконачити -им I. *прех.* привесц *або* прияц дакого ноцовац (на ноцнїк, на ноц); II. *нєпрех.* присц (зайсц, остац и под.) даґдзе ноцовац (на ноцнїку, на ноц)

укончати се -ам се *(постати кончав - о махунама):* **боранија се већ укончала** мауна уж стара, мауна уж ма цверенки

укоп *х.* **1.** *(сахрана)* хованє, *заст.* погреб; **2.** доруценє *(розстоянє од два метери кельо ше звичайно доруци камень з плєца);* **3.** укопане место у брегу

укопавати -ам **1.** *(закопавати)* закоповац; **2.** *(сахрањивати)* ховац; **3.** *(градити испод нивоа околине)* укоповац

укопавати се -ам се *нєзак. ґу* **укопати се**

укопати -ам **1.** *(закопати)* закопац; **2.** *(сахранити)* поховац; **3.** *(изградити испод нивоа околине)* укопац; ◊ **стоји као укопан** стої як слуп; стої заслупнути

укопати се -ам се **1.** *воєн.* укопац ше; **2.** *фиґ.* занєсц ше; заглїбиц ше; **3.** *фиґ.* стануц як слуп, стануц нє рушаюци ше; **4.** *фиґ. (повући*

се из јавног живота) закопац ше, поцагнуц ше

укопистити се -им се **1.** *(тврдоглаво хтети, тврдити, противити се и сл.)* упрец ше; **укопистио се и никако да попусти** упар ше и нїзач нє сце попущиц; **2.** *(на кога - окомити се)* завжац ше, упиц ше на дакого

укопиште *с. (гробље)* теметов, *заст.* цинтор, *рид. поет.* кладбище

укопнети -ни розпущиц ше *(о шнїгу)*

укопни -а -о *(погребни)*: **укопни трошкови** трошки хованя

укопник *х.* **1.** гробар; **2.** *(учесник у сахрани):* **укопници су се враћали домовима** людзе ше врацали з хованя дому

укопнина *ж.* **1.** трошки хованя; такса за хованє; **2.** оружиє и други ствари умартого поховани вєдно з нїм

укопница *ж.* **1.** *(учесница на сахрани):* **укопнице су тихо разговарале** жени поцихи бешедовали; **2.** **јама** ~ *(рака)* гроб; **3.** дзень хованя; **4.** кошуля до хторей облєчени умарти

укопце *присл. (усусрет)* вочи

укопчавати -ам **1.** *(спајати, прикључивати)* уключовац, укапчовац, приключовац, прикапчовац; **2.** *(привезивати)* закапчовац, прикапчовац, капчац; **3.** *фиґ. беш. (схватати)* укапчовац, капчац

укопчавати се -ам се укапчовац ше, уключовац ше

укопчати -ам **1.** *(спојити, прикључити)* уключиц, укапчац, приключиц, прикапчац; **2.** *(привезати)* закапчац, прикапчац; **3.** *фиґ. беш. (схватити)* (по)розумиц, похопиц, *беш.* укапчац, покапчац

укопчати се -ам се укапчац ше, уключиц ше

укор *х.* **1.** гандрованє; предруцованє, вируцованє на очи; опомнуце; укор; **2.** *адм., пед.* укор

укоравати[1] -равам гандровац; предруцовац, вируцовац на очи; опоминац; укорйовац

укоравати[2] -равам **1.** правиц черенка на нож; **2.** *оп.* **укоричавати (1)**

укорак *присл.* тримаюци крочай; **ићи** ~ тримац крочай, исц тримаюци крочай

укоран -рна -рно **1.** *(који садржи укор)* предруцуюци; гандруюци; укорююци; **2.** *(који је под срамотом)* поганьбени, у ганьби; **живети** ~ жиц поганьбени

укорачити -им войсц, ступиц, крочиц

укоренити -им укоренїц

укоренити се -им се **1.** *(о дрвету)* пущиц коренї (жили), розкоренїц ше; **2.** *фиґ.* укоренїц ше

укорењавати -ам укореньовац

укорењавати се -ам се **1.** *(о дрвету)* пущац коренї (жили), розкореньовац ше; **2.** *фиґ.* укореньовац ше

укорењивати (се) -њујем (се) *оп.* **укорењавати (се)**

укорепити се -им се *(постати као кора)* стварднуц ше; закоравиц (ше), скоравиц (ше)

укорити[1] укорим вигандровац; предруциц, вируциц на очи; опомнуц; укориц

укорити[2] -им **1.** направиц черенка на нож; **2.** *оп.* **укоричити (1)**

укоричавати -ам *и* **укоричивати** -чујем **1.** *(стављати књигу у повез)* вязац, рамиковац; **2.** обкладац (обивац) черенка ножа з даяку материю

укоричити -им **1.** *(ставити књигу у повез)* повязац, зарамиковац; **2.** обложиц (обиц) черенка ножа з даяку материю

укорно *присл.* предруцуюцо; гандруюцо; укорююцо

укосити[1] укосим **1.** *(ставити укосо)* викривиц; положиц добока *або* зукосо (назукос); ~ **очи** попатриц боком; **2.** пойсц *одн.* рушиц (ше) добока *або* зукосо (назукос); **коњи су укосили и кола су скренула с пута** конї рушели добока и коч скруцел з драги

укосити[2] укосим **1.** *(накосити)* накошиц; **2.** *(од суседне ливаде)* одкошиц

укосница *ж.* орнодла

укосо *присл.* добока; зукосо, назукос

укотвити (се) -им (се) **1.** ~ **брод** руциц (спущиц) котву, стануц з ладю и руциц (спущиц) котву, укотвиц ладю; **укотвили су се близу обале** станули з ладю и руцели котву блїзко при побрежю**; 2.** *фиґ.* руциц котву, застановиц ше, усалашиц ше

укотвљавати (се) -ам (се) руцац (спущовац) котву; ставац з ладю и руцац (спущовац) котву

укотрљавати -ам удрильовац, *коц.* уцисковац; укотульовац; укотурбичовац

укотрљавати се -ам се укотульовац ше

укотрљати -ам удрилїц, *коц.* уцискац; укотуляц; укотурбичац

укотрљати се -ам се укотуляц ше; укотурбичац ше

укочанити се *и* **укочањити се** -им се *(укрутити се)* здревнїц; стварднуц ше; *фиґ.* заслупнуц; здревнїц

укочен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **укочити (се)**; **2.** *фиґ.* барз урядови, строги, полни строгей дисциплини

укочено *присл.* **1.** з нєрухомим попатрунком; ~ **гледа једним правцем** патри з нєрухомим

попатрунком у єдним напряме; **2.** *(непомично)* нєрухомо, без руху; **седи** ~ шедзи нєрухомо

укоченост *ж.* **1.** *(мишића)* зацерпнутосц; здревнєтосц; заслупнутосц, заслупеносц; нєрухомосц; слутосц, заслуценосц; **2.** *(понашања)* нєприродносц; ◊ ~ **зглобова** *мед.* заслупнутосц (нєрухомосц) ставцох

укочити -им **1.** *(закочити)* загамовац, *беш.* забрензовац/забремзовац; **2. а)** *(укрутити мишиће)*: **сео је и укочио рамена** шеднул, а плєца му заслупли (заслуцели), шеднул зоз заслупнутима (заслуценима) плєцами; **б)** *(одузети способност кретања)* заслуциц, парализовац (ше); **промаја му је укочила леву страну** од цуґу му заслуцел лїви бок, цуґ му заслуцел лїви бок; **в)** *(учинити непомичним услед каквог изненадног душевног стања)* заслупнуц, здревнїц, зацерпнуц; **овај глас је укочи** од того гласу заслупла (здревнєла); **3.** *(задржати, успорити)* спомалшиц; претаргнуц; затримац; загамовац; **штрајк је укочио производњу** штрайк спомалшел продукицию; **4.** ~ **поглед** попатриц (запатриц ше, упатриц ше) з нєрухомим попатрунком

укочити се -им се **1. а)** *(закочити се)* загамовац ше, *беш.* забрензовац ше/забремзовац ше; **б)** *(у развоју и сл.)* спомалшиц ше; претаргнуц ше; затримац ше; загамовац ше; **2. а)** *(изгубити способност кретања услед каквог психичког стања)* заслупнуц, здревнїц; зацерпнуц; **укочила се од страха** заслупла од страху; **б)** *мед.* *(изгубити могућност кретања - о појединим удовима)* заслуциц, постац слути, парализовац ше; **рука му се укочила** рука му заслуцела; **в)** *(од хладноће)* здревнїц (ше); **3.** *(загледати се нетремице)* попатриц (запатриц ше, упатриц ше) з нєрухомим попатрунком; **сви погледи укочише се за њим** шицки попатрунки нєрухомо го провадзели, шицки патрели за нїм з нєрухомима попатрунками; **прошао је укочена погледа** прешол з нєрухомим попатрунком; **4.** *(о умрломе)* охладзиц ше; здревнїц

укошавати[1] -шавам **1.** *(стављати укосо)* викривяц; класц добока *або* зукосо (назукос); **2.** исц (рушац (ше)) добока *або* зукосо (назукос)

укошавати[2] -шавам *нєзак. ґу* **укосити**[2]

укоштац *присл.:* **ухватити се** ~ влапиц ше о паси; почац ше пасовац (моцовац); пасовац ше, моцовац ше; влапиц ше до дакого *або* дачого

украј *прим. з ґен.* при, попри, коло; **седе** ~ **пута** шедза при драги; **пуше** ~ **ватре** куря коло огня

Украјинац -нца *х.* Українєц

Украјинка *ж.* Українка

украјински[1] -а -~ українски

украјински[2] *присл.* по українски

украс *х.* украс, прикрас(к)а; цифра

украсити (се) -им (се) украшиц (ше); прикрашиц (ше); прибрац (ше)

украсни -а -о украсни, украшуюци

украсти -адем украднуц

украсти се -адем се **1.** *(искрасти се)* нєобачено (покрадзме, тайно) висц (вицагнуц ше); вимкнуц; **2.** *(увући се, ући)* умкнуц ше, уцагнуц ше

укратити -им **1.** *(скратити)* скрациц; **2.** *(лишити чега, ускратити)* позбуц

укратко *присл.* **а)** (на) кратко; *заст. рид.* вократци; **објаснити** ~ потолковац на кратко; **б)** з єдним словом

укraћивати -ћуjем **1.** *(скраћивати)* скрацовац; **2.** *(лишавати чега, ускраћивати)* позбувац

украшавалац -аоца *х.* украшовач

украшавати (се) -ам (се) украшовац (ше); прикрашовац (ше)

украшивач *х.* украшовач

укрвавити (се) -им (се) окирвавиц (ше), закирвавиц (ше)

укрвити се -и се войсц дакому до креви, постац дачийо навикнуце

укрдити -им позберац (збиц, злучиц и под.) до чупору (*овци и под.)*

укрепити -им змоцнїц; утвердзиц; потримац; окрипиц, подкрипиц; ~ **чију слогу** змоцнїц дачию злагоду; ~ **кога у његовим настојањима** потримац дакого у його намаганьох; **песма ми је укрепила срце** писня ми окрипела шерцо

укрепити се -им се змоцнїц, замоцнїц; утвердзиц ше; окрипиц ше, подкрипиц ше

укрепљавати (се) -ам (се) *и* **укрепљивати (се)** -љуjем (се) *нєзак. ґу* **укрепити (се)**

укресавати -ам *нєзак. ґу* **укресати**

укресати -ешем **1.** *(избити искру ударом о кремен)* креснуц, скресац, очухнуц; запалїц; **2.** *(опалити)* штрелїц, виштрелїц; **3.** *фиґ.* запалїц; **4.** *(кога) нар.* на месце забиц; **5.** *(листове купуса и сл. - убрати, откинути)* одламац; одорвац/одорвец

укривати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **укрити (се)**

укривити -им скривиц, викривиц; положиц зукосо (назукос)

укривљавати -ам кривиц, скривйовац, викривйовац; класц зукосо (назукос)

укриво *присл.* докрива

укрити (се) -ијем (се) скриц (ше); склонїц (ше)

укрљештити -им: ~ **очи** упрец попатрунок; вищириц очи

укрмачити -им замасциц; заквацкац

укрмити -им: ~ **брод** *пом.* унапрямиц ладю спрам витру

укроп *х. и* **укропина** *ж.* враца вода

укротилац -иоца *и* **укротитељ** *х.* укротитель; припитомйовач

укротитељка *ж.* укротителька; припитомйовачка

укротити -им укроциц; припитомиц; умириц, змириц

укротити се -им се укроциц ше; припитомиц ше; умириц ше, змириц ше

укротљив -а -о укротлїви, укроцуюци; припитомлїви, припитомююци

укроћавати (се) -ам (се) укроцовац (ше); припитомйовац (ше); умирйовац (ше), змирйовац (ше)

укрочити -им войсц, крочиц, ступиц

укрсница *ж.* **1.** точка пререзованя; **2.** *(раскрсница)* крижна драга

укрстити -им **1.** положиц крижом, укрижиц; прекрижиц; **2.** *биол.* укрижиц; покрижац; ◊ ~ **мачеве** зражиц ше; ~ **очи (очима)** патриц назрачи *(о пияному або хорому);* ~ **погледе 1.** попатриц єден на другого, спатриц ше; **2.** *(љутито се погледати)* боком (нагнївано, гнївно) попатриц єден на другого

укрстити се -им се **1.** укрижиц ше, поставиц ше крижом; прекрижиц ше; **2.** *(сукобити се)* зражиц ше; стретнуц ше; **3.** *(мимоићи се)* стретнуц дакого *або* дацо *(и прейсц коло нього)*; **4.** *фиґ.* укрижиц ше, попрецинац ше; **5.** *биол.* покрижац ше; укрижиц ше

укртити (се) -и (се) узрец, дозрец *(о овоцох, пицу)*

укруг *присл.* доокола коло; коло, доокола; **деца су се окупила ~ око учитеља** дзеци ше позберали коло учителя

укрупно *присл.* **1.** у велькей банкноти *одн.* у вельких банкнотох; **имаш ли сто динара ~ ?** маш цали сто динари (цалу стодинарку)?, маш сто динари у єдней банкноти?; **2.** у главних рисох (смугох); **3.** у векшей мири/мери, баржей

укрупњавање *с.* звекшованє; зєдиньованє, збиванє; ~ **поседа** збиванє маєткох

укрупњавати се -ам се звекшовац ше; зєдиньовац ше, збивац ше

укрутити -им **1.** *(мишиће)* напнуц, нацагнуц, напружиц; **мисли су му укрутиле лице** думки му напли твар; **2.** ствардннуц

укрутити се -им се **1.** *(стегнути се, укочити се - о мишићима, жилама)* напнуц ше, нацагнуц ше, напружиц ше; **док је мислио, лице му се укрутило** док думал, твар ше му напла; **2.** ствардннуц ше, затвардннуц; **књига се укрутила од туткала** кнїжка ше ствардла од клию; **вратне жиле су му се укрутиле од промаје** жили на карку му затвардли од цуґу; **3.** *(изгубити гипкост)* страциц еластичносц; **у старости човечје кости се укруте** у старосци чловеково косци страца еластичносц; **4.** *(стати не мичући се)* стануц нєрухомо, заслупнуц; **ослободи се мало, што си се укрутио?** ошлєбодз ше дакус, цоже стоїш так нєрухомо (таки нєрухоми)?**; дете се укрутило од страха** дзецко заслупло од страху; **5.** *(држати се хладно, укочено)* постац урядови и важни, направиц ше важни, випнуц ше, випишиц ше; **укрућени стари господин** урядови и важни стари пан; **укрутио се од поноса** випнул ше од пихи

укрућенко *х.* тот цо ше трима урядово и важно; випнути, випинаци

укрућеност *ж.* < **укрутити (се)**

укрућење *с.* **1.** < **укрутити (се); 2.** *буд.* утвердзенє

укрућивати -ћујем **1.** *(мишиће)* напинац, нацаговац, напружовац; **2.** ствардньовац

укрућивати се -ћујем се **1.** *(стезати се, укрућивати се - о мишићима, жилама)* напинац ше, нацаговац ше, напружовац ше; **2.** ствардац ше, затвардньовац; **3.** *(губити гипкост)* трациц еластичносц; **4.** *(од страха и сл. - стајати не мичући се)* ставац нєрухомо, заслупйовац; **5.** *(држати се хладно, укочено)* поставац (буц) урядови и важни, правиц ше важни, випинац ше, випишовац ше

укрцавати -ам **1.** *(робу - утоваривати)* класц; уношиц; руцац; сипац; утоварйовац; ~ **дрва у вагон** класц древо на ваґон; ~ **шљунак на шлеп** сипац шлюнок на шлеп; **2.** *(путнике у превозно средство)* брац; примац; змесцовац

укрцавати се -ам се уходзиц; шедац; змесцовац ше; ~ **на брод** уходзиц (шедац) на ладю

укрцати -ам **1.** *(робу - утоварити)* скласц; унєсц; вируцац; посипац; утовариц; ~ **угаљ у вагоне** скласц (посипац) углє до ваґонох; ~ **песак на брод** скласц (посипац) писок на ладю; ~ **пакете у авион** унєсц паки до

авиона; **2.** *(путнике у превозно средство)* вжац; побрац; прияц; **аутобус је укрцао путнике** автобус вжал путнїкох; змесциц

укрцати се -ам се войсц; поуходзиц *(о шицких)*; шеднуц; змесциц ше; ~ **у воз** войсц (поуходзиц) до гайзибана, шеднуц на гайзибан

укрчкати се -а (се) добре ше увариц *(на цихим огню)*

укрштавати (се) -ам (се) *оп.* **укрштати (се)**

укрштај *х.* крижанє, пререзованє, прецинанє

укрштање *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **укрштати (се); 2.** *биол.* крижанє, укрижованє

укрштати -ам **1.** класц крижом, укрижовац; **2.** *биол.* крижац, укрижовац**;** ◊ ~ **копља** зражовац ше

укрштати се -ам се **1.** укрижовац ше, поставяц ше *одн.* ставац крижом; **2.** *(сукобљавати се)* зражовац ше; стретац ше; **3.** *(мимоилазити се)* стретац дакого *або* дацо *(и преходзиц коло нього);* **4.** *фиг.* укрижовац ше, прецинац ше; **5.** *биол.* крижац ше, укрижовац ше

укрштен -а -о **1.** < **укрстити (се); 2.** накрижни

укрштеница *ж.* крижалька

уктати -кћем *и* -ктим *оп.* **хуктати**

укувавати -ам **1. а)** *(кувати)* вариц; **б)** *(резанце у супу и сл.)* заварйовац, класц; **2.** *кул. покр.* гнєсц; мишиц; затреповац

укувавати се -ам се гуснуц *(при вареню)*, доварйовац ше

укувати -ам **1. а)** *(скувати)* увариц; **б)** *(ставити као додатак јелу које се кува)* завариц, положиц; ~ **резанце у супу** завариц резанки до юшки; **2.** *кул. покр.* загнєсц; замишиц; затрепац

укувати се -ам се загуснуц *(при вареню)*, увариц ше

уку(ј)исати *зак. и нєзак.* поволац/поволовац вирних на молитву з минарету *(о муєзинови)*

укупан -пна -пно вкупни; *(јединствен)* цалосни

укупно *присл.* **1.** *(свега)* вкупно, шицкого, вєдно; **2.** *(заједно)* вєдно, *беш.* вєднак; **3.** *(узев у целини)* у общих рисох, у цалє

укупност *ж.* вкупносц

укус *х.* смак; ~ **јела** смак єдзеня; **он се одева са укусом** вон ше облєка зоз смаком

укусан -сна -сно **1.** смачни; ~ **јело** смачне єдзенє; **јело им је било укусно** єдзенє им смаковало, єдзенє им було смачне; **2.** *(који је с укусом израђен):* ~ **грађевина** будинок направени зоз смаком; **по укусном оделу издвајала се од осталих** була зоз смаком облєчена и по тим ше видзельовала од других

укусно *присл.* **1.** зоз смаком; шумнє, крашнє; ~ **намештена соба** зоз смаком намесцена хижа; **2.** *(умесно)* шумнє, крашнє, умесно

укућанин *х.* **1. а)** *(члан породице у истој кући)* домашнї; **укућани** домашнї, челядз *ж. зб.*, домашня челядз; **б)** *(станар исте зграде)* квартельош, *нар.* жедляр; **2.** *ист. покр.* безжемни селян

укућански -а -о: ~ **договор** догварка домашнїх *одн.* квартельошох *(оп.* **укућанин)**

укућанство *с.* **1.** *зб.* < **укућани; 2.** *ист. покр. оп.* **кућарина**

укућити -им привесц *одн.* прияц до свойого дому; ◊ ~ **конопљу** поскладац конопу до копкох *(же би ше сушела)*

укућити се -им се **1.** постац домашнї у дачиїм доме, войсц до дачийого дому як домашнї; **2.** *(засновати породицу)* пристановиц ше; оженїц ше; одац ше

укућница *ж. (домаћица, кућаница)* ґаздиня

укухавати (се) -ам (се) *оп.* **укувавати (се)**

укухати (се) -ам (се) *оп.* **укувати (се)**

укуцавати -ам забивац

укуцати -ам забиц

укуцити се -им се *(укочити се)* стануц нєрухомо, заслупнуц

ул *х.* кошнїца; лада

ула *ж. оп.* **хула**

улаганити -им спомалшиц; ~ **корак** почац помалши крачац, спомалшиц крочай

улагање *с.* укладанє

улагати -ажем **1. а)** *з розл. знач.* укладац; ~ **новац у куповину** укладац пенєжи до купованя; ~ **новац на књижицу** укладац (*нар.* класц) пенєжи на кнїжочку; **б)** ~ **напоре** укладац напруженя, *нар.* силовац ше; **2.** *(уметати)* класц; укладац

улагати се -ажем се *зак. (додворити се)* улїзац ше, подлїзац ше

улагач *х.* **1.** *з розл. знач.* укладач; **2.** *(на вршалици)* шпайзер

улагачки -а -о укладацки

улагивати се -гујем се улїзовац ше, подлїзовац ше; облєсковац ше, облїзковац ше

улагивач *х.* улїзнїк/улїжнїк, улїзовач

улагивачки -а -о улїзовацки, подлїзовацки

улагљив -а -о улїзоваци, подлїзоваци

улажење *с.* уходзенє, уход

улаз *х.* **1.** *(врата и сл.)* уход; **главни** ~ главни уход; **2.** *(улажење)* уход, уходзенє; **незапосленим** ~ **забрањен** нєзанятим уход забранєни

улазак -аска *х.* **1.** *(улажење)* уходзенє, уход, ступанє; **2.** *оп.* **улаз (1)**

улазити -им **1.** *з розл. знач.* уходзиц; **2.** *(у какву средину, заједницу)* уходзиц, ступац; **3.** *(започињати неку годину живота)* уходзиц, ступац; лапац; **4.** *(остајати преко временске границе)* оставац, затримовац ше и под.

улазни -а -о уходни; **улазна врата** уходни дзвери

улазнина *ж. (новац за улазак)* уход; **платити улазнину** плациц уход

улазница *ж.* уходнїца; карта

улазнути се -нем се померац ше *(ставаюци з твару ґу древу, муру и под. и олїзуюци место по хторе ше досягує)*

улак *х. (гласоноша)* гласнїк

улактити -им**:** ~ **кога** завязац дакому руки назадку (на хрибце) *(за локци)*

уламати -ам ламац

улан *х. ист.* гусар, улан

уландати се -ам се заблациц ше; залюштац ше

уланер *х. ист.* гусар, уланер

уланчавати -ам *нєзак. ґу* **уланчити**

уланчати -ам *и* **уланчити** -им **а)** оковац до ланцох; **б)** дац дачому форму ланца; пошоровац у форми ланца

улар *х.* кефетик; наручок; **ставити коњу** ~ положиц коньови кефетик; **водити коња за** ~ водзиц коня за наручок

уларити -им: ~ **коња** класц (здзивац) коньови кефетик

улати се -ам се помали исц; прикрадац ше, прицаговац ше

улаштити -им виблїщац/виблїщиц

улаштити се -им се *(налицкати се)* вирихтац ше, вицибриц ше

улева *ж. воєн. заст.* вояцка плаца

улевати (се) -ам (се) *оп.* **уливати (се)**

улево *присл.* на лїво, *рид.* до лїва; лїво

улегати -ежем угинац; зогинац

улегати се -ежем се **1.** *(слегати се - о терену)* улєговац ше*;* **2.** *(под теретом и сл. - увијати се)* угинац ше

улеглина *ж.* улєгнуце, углїбенє

улегнути -нем *(савити)* угнуц; зогнуц

улегнути се -нем се **1.** *(слегнути се - о терену)* улєгнуц ше, злєгнуц ше; **2.** угнуц ше; **коњ се улегнуо под теретом** конь ше угнул под терху

улегнуће *с.* улєгнуце

уледенити -им змарзнуц, залядзиц

уледити се -им се змарзнуц ше, залядзиц ше

улеђеница *ж. (леденица)* цомпля

улеђивати се -ђујем се змарзац ше, залядзовац ше

улежати се -жим се **1.** *(опустити се, омлитавити од дугог лежања)* злєжац ше; **2.** **а)** одпочинуц *(о жеми хтора єден час охабена нєзашата);* **б)** *(добити бољи укус од мировања - о пићу и сл.)* одстац; **в)** *(удубити се од чијег лежања - о кревету и сл.)* буц вилєжани *одн.* вишедзени, буц здавени; **г)** остац длугши час нєхасновани

улекнути се -нем се угнуц ше; улєгнуц ше

улема *х.* улема *(муслимански священїк и учени чловек вообще)*

уленити се *и* **улењити се** -им се постац лєнїви, олєнївиц, оподлїц

улепити -им **1.** *(прилепити)* прилїпиц; залїпиц; **2.** *(премазати малтером)* омасциц; **3.** *(умазати лепљивом масом)* замасциц; олапац; *(лице)* замурц(к)ац

улепити се -им се **1.** *(прионути)* прилїпиц ше, залїпиц ше, прилїпнуц; **2.** *(умазати се)* замасциц ше; **руке куварице су улепљене тестом** кухарково руки од цеста; **3.** *(излепити се чиме)* олїпкац ше, олїпиц ше

улепљивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **улепити (се)**

улепшавати (се) -ам (се) украшовац (ше); прикрашовац (ше)

улепшање *с.* украшенє; прикрашенє

улепшати (се) -ам (се) украшиц (ше); прикрашиц (ше)

улести -езем *оп.* **ући**

улет *х.* улєценє, улєт

улетати -ећем **1.** улєтовац; **2.** *(дојуривати)* улєтовац, убеговац; **3.** *(одлетати)* одлєтовац

улетети -тим **1.** *(ући летећи)* улєциц, улєтнуц; **2.** *(дојурити)* улєциц, убегнуц; **3.** *(одлетети)* одлєциц

улетети се -тим се *фиґ.* залєциц ше, забегнуц ше

улетити -им I. *нєпрех.:* **улетило је** настало (почало) лєто; II. *прех.* облєчиц дакому лєтни шмати

улетити се -им се облєчиц лєтни шмати

улећи улегнем *оп.* **ући**

улећи (се)[1] *и* **улећи (се)** улегнем (се) *и* улекнем (се) *оп.* **улегнути (се)**

улећи се[2] улежем се *(угнездити се)* угнїздзиц ше, усалашиц ше

улефа *ж. оп.* **улева**

улибати се -ам се **1.** *(пред неким, од некога - устручавати се)* унїмац ше; **2.** *оп.* **улагивати се**

улив *х.* мед у кошнїцох

уливадити -им задєпиц жем, охабиц жем парлаґом *(же би одпочинула)*

уливак -вка *х.* **1.** *оп.* **улив; 2.** *метал.* улївок

уливати -ам **1.** улївац, усиповац; **2.** *фиґ.* улївац; ~ **страх у кога** улївац страх до дакого

уливати се -ам се *(утицати)* улївац ше

улигањ -гња *х. и* **улигна** *ж. оп.* **лигња**

улизак -иска *х. (со за стоку)* соль, *заст.* крамска соль

улизати -ижем **1.** *(олизати)* олїзац; **2.** *(глатко зачешљати)* вилїзац

улизати се -ижем се **1.** *(излизати се од употребе - о одећи и сл.)* вилїзац ше, очухац ше; **2.** *(додворити се)* улїзац ше, подлїзац ше, улїзкац ше; пооблєсковац ше, пооблїзковац ше

улизивати -зујем *нєзак. ґу* **улизати**

улизивати се -зујем се **1.** *(излизивати се од употребе - о одећи и сл.)* вилїзовац ше, чухац ше, очуховац ше; **2.** *(додворавати се)* улїзовац ше, подлїзовац ше; облєсковац ше, облїзковац ше; **3.** мерац ше *(ставаюци з твару ґу древу, муру и под. и олїзуюци место по хторе ше досягує)*

улизица *ж. и х.* улїзнїк/улїжнїк, улїзовач

улизички -а -о улїзнїцки/улїжнїцки, улїзовацки

улизиштво *с.* улїзнїцтво/улїжнїцтво; облєсц *ж.*, облєсносц

улипсити се -им се угинуц, здохнуц; умрец; постац барз нєрухоми

улисичити се -им се постац лукави як лїшка

улистати -ам *(олистати)* зажелєнїц ше, ожелєнїц

улитати се -ам се *вулґ. (испрљати се изметом)* завлачиц ше; зарайдац ше

улити -ијем **1.** *(насути течност)* уляц, усипац; **2.** *фиґ. (усадити коме што)* уляц; **3.** *(почети густо падати - о киши)* розпадац ше, розляц ше

улити се -ијем се уляц ше

улица *ж.* **1. а)** *(градска)* улїца; **главна** ~ главна улїца; **споредна** ~ побочна улїца; **б)** *(сеоска уздужна)* улїца, шор; **в)** *(сеоска попречна, кратка)* улїчка; **г)** *(простор испред сеоских кућа)* драга, улїца; **стоје на улици пред кућом** стоя на драже пре хижу; **изашао је на улицу да дочека поштара** вишол на драгу дочекац поштара; **немој да галамиш, чује се чак на улицу** нє крич так, чуц аж на драгу; **2.** *зб. (уличари)* улїца*;* ◊ **избацити кога на улицу** вируциц дакого на улїцу (на драгу); **наћи се (остати) на улици** найсц ше (остац) на улїци (на драже); **слепа** ~ шлєпа улїчка (улїца)

улицкати се -ам се вирихтац ше, вицибриц ше

уличар *х.* улїчни (улїцов) хлапец; розпущени хлапец

уличара *и* **уличарка** *ж.* улїчна жена, бегунка

уличарски -а -о улїчни, пусти; розпущени

уличити (се) -им (се) вирихтац (ше); прибрац (ше)

уличица *ж. дем. и гип.* улїчка, улїчочка; шорик

улички *и* **улични** -а -о улїчни, улїцов, улїчков**;** **уличне борбе** улїчни борби; **улична деца** улїчни (улїцово) дзеци; розпущени дзеци; ~ **прозор** облак на драгу; ~ **стан** квартель на драгу (од улїци)**;** ◊ ~ **девојка** улїчна дзивка, бегунка

уличњак *х. оп.* **уличар**

улиште *с.* кошнїца; лада

улов *х.* улов, ловина; ~ **рибе** налапани риби, улов риби; ~ **дивљачи** назабивана дзивина, улов дзивини

уловити -им **1.** *(ухватити или убити у лову)* влапиц; забиц, заштрелїц; уловиц; ~ **уловио је великог сома** влапел вельку харчу; ~ **зеца** ~ забиц (заштрелїц) *або* влапиц заяца; **2.** *фиґ.* влапиц; ~ **чији поглед** влапиц дачий попатрунок

уловити се -им се **1.** *(ухватити се)* влапиц ше*;* **2.** *(домоћи се чега)* дорвец ше

улог *х. правн., екон.* улог

улога[1] *ж.* улога, *заст.* роля; ◊ **(од)играти улогу** (од)бавиц улогу

улога[2] *ж. оп.* **удлага**

улогоравати (се) -ам (се) утаборовйовац (ше)

улогорити (се) -им (се) утабориц (ше)

уложак -ошка *х.* **1.** *(уметак)* уложок, укладка, укладок*;* **2.** *оп.* **улог**

уложити -им **1. а)** *з розл. знач.* уложиц; ~ **новац у робу** уложиц пенєжи до роби; ~ **велик труд** уложиц вельки труд; ~ **протест** уложиц протест; ~ **новац у банку** уложиц пенєжи до банки; ~ **новац на књижицу** уложиц *(нар.* положиц) пенєжи на кнїжочку; **б)** ~ **напоре** уложиц напруженя, *нар.* усиловац ше;**2.** *(уметнути)* положиц; уложиц; **3.** *(дати као улог, удео)* дац, положиц; **4.** *(реч - казати):* ~ **за кога добру реч код судије** повесц за дакого добре слово судийови; **5.** *покр.* почац; **6.** *покр. (на кога)* нападнуц

уложни -а -о: ~ **књижица** шпоровна кнїжочка

уложник *х. (улагач)* укладач

уложница *ж.* шпоровна кнїжочка

улози -ога *х. мн. мед.* артритис

улојанити се -им се *и* **улојити се** -им се *(добити скраму од охлађеног лоја - о јелу)* стиднуц ше; **печење се улојанило** печене месо ше стидло, лой на печеним месу ше стиднул

улокнути се -нем се *оп.* **улекнути се**

улом *х.* прелам, преламанє

уломак -мка *х.* **1.** одламани фалаток; ~ **погаче** фалаток хлєба; **2.** *(одломак)* виривок; **чујемо уломке разговора** чуєме виривки з бешеди, на уривки чуєме бешеду
уломити -им зламац
уломци *х. мн. пож.* уламки
улопати (се) -ам (се) залюштац (ше), злюштац (ше)
улоптати се -ам се **1.** *(згрудвати се - о сипким материјама)* збиц ше; **брашно се улоптало** мука ше збила; **2.** *(савити се као лопта)* скруциц ше; **јеж се улоптао** їж ше скруцел
улоћкати се -ам се *оп.* **улопати се**
ултимативан -вна -вно ултимативни
ултиматум *х.* ултиматум
ултра- *як перша часц зложених словох означує же ше тото цо виражене з їх другу часцу зявює у барз велькей мири, звонка, поверх дачого* ултра-
ултравиолетан -тна -тно *(ултраљубичаст)* ултравиолетни
ултрадесница *ж.* ултраправа партия, ултраправица
ултрадесничар *х.* ултраправи
ултразвук *х.* ултразвук
ултразвучни -а -о ултразвукови, ултразвучни
ултракратки -а -о ултракратки
ултраљубичаст -а -о ултралилови
ултраш *х.* ултраш
улубити (се) -им (се) угнуц (ше), покривиц (ше)
улубљивати (се) -љујем (се) угинац (ше), кривиц (ше)
улудо *присл.* даремно, задармо; глупо; шалєно; ~ **просипати новац** даремно (гоч на цо) розруцовац пенєжи
улужити -им положиц (намочиц) до лугу, *заст.* озолїц
улукавити се -им се направиц ше *(добри, щири и под.)*
улупити -им **1.** *оп.* **улубити; 2.** *беш. (умлатити)* барз побиц
улупљивати -љујем *нєзак. ґу* **улубити**
улучити -им вихасновац, дочекац; ~ **прилику** вихасновац нагоду; ~ **згодан тренутак** дочекац вигодну хвильку
уљ *х. бот.* **1.** *оп.* **љуљ (1); 2.** бифора (Bifora radians)
уљани -а -о олєйов[и]; на олєй; ~ **боја** олєйова (масна) фарба; ~ **жижак** каганєц на олєй; ~ **слика** олєйови малюнок; ◊ ~ **погача** макух; ~ **репица** *бот.* олєйов репчень
уљаник *х. (пчелињак)* кошнїци, пчолнїк
уљаница *ж.* **1.** каганєц на олєй; **2.** слєнїчка *або* кантичка за олєй *одн.* од олєю
уљар *х.* **1.** олєяр; **2.** *заст.* пчолар
уљара *ж.* олєярня
уљарица *ж.* **1.** справа за цадзенє (збиванє) олєю; **2.** *оп.* **уљаница (2); 3.** *мн. бот.* олєйовки, олєйово рошлїни
уљарство *с.* олєярство
уљаст -а -о олєясти
уље *с.* олєй; ◊ **јестиво** ~ олєй на єдзенє (до єдзеня); **расветно** ~ витрион; **доливати (сипати)** ~ **на ватру** докладац (додавац) витру до бурї, долївац олєю на огень
уљевит -а -о олєйов[и]
уљез *х.* **1.** нєволани (нєжадани) госц; подозриви странєц; **2.** *(домазет)* присташ; **3.** тот цо жиє у доме родзини або приятеля *(прето же нє ма свой дом)*
уљенак -нка *х.* пита *(хтора ше пече на Вилїю, а масци ше з олєйом)*
уљени -а -о *оп.* **уљани**
уљеник *х. оп.* **уљаник**
уљеница *ж. оп.* **уљаница**
уљни -а -о олєйов[и]
уљоскати се -ам се **1.** барз ше заблациц (зблациц), залюштац ше, злюштац ше; **2.** барз ше опиц
уљубити се -им се залюбиц ше
уљудан -дна -дно учтиви, улюдни, злюдни, пристойни
уљудити -им научиц учтивосци (улюдносци, пристойносци); привесц до шора, ушориц
уљудити се -им се постац учтиви (улюдни, пристойни); привесц ше до шора, ушориц ше
уљудност *ж.* учтивосц, улюдносц, пристойносц
уљуђеност *ж.* учтивосц, улюдносц, пристойносц
уљуђивати (се) -ђујем (се) учиц (ше) учтивосци (улюдносци, пристойносци); приводзиц (ше) до шора, ушорйовац (ше)
уљуљавати (се) -ам (се) уколїсовац (ше)
уљуљати (се) -ам (се) уколїсац (ше)
уљуљкати (се) -ам (се) *дем.* уколїсац (ше)
уљуљкивати (се) -кујем (се) *дем.* уколїсовац (ше)
уљуљушкати (се) -ам (се) *и* **уљушкати (се)** -ам (се) *дем.* уколїсац (ше)
ум *х.* **1.** розум; интелект, мудросц, ум; **бистри** ~ бистри розум; **овај лик драме је најсложенији умом** тота подоба драми найзложенша по интелекту; **2.** *(уман човек)* розум; **велики умови света** вельки розуми швета; ◊ **доћи (пасти) на** ~ присц (спаднуц) на розум, *заст.* присц до розума; **на** ~ **се узети** примерковац на себе; **на** ~ **узети, на уму имати** мац на розуме; **не силази ми с ума** *(стално мислим о томе)* нє виходзи ми з

глави*;* **помрачио (пореметио) му се** ~ помуцел ше му розум; **с ума сићи (скренути), умом шенути и сл.** ошалїц, пошалїц, зисц з розума; **сметнуо је с ума** призабул, зишло му з розума; **што на уму, то на друму** повесц шицко цо шлїна на язик принєше

умазати -ажем замасциц; змасциц

умазати се -ажем се замасциц ше; змасциц ше; *(јелом, сузама по лицу)* замурц(к)ац ше

умазити -им *(размазити)* розмазац

умак *х.* мачанка; ◊ **јаје на** ~ на мегко уварене вайцо

умакати -ачем мачац; мочиц

умакнути -нем **1.** *(кришом се извући)* сцекнуц, умкнуц, вимкнуц; чмиґнуц; вицагнуц ше; **2.** *(крећући се брже отићи даље од сапутника)* пойсц напредок, обегнуц дакого; **3.** *(промаћи)* вимкнуц; **његовом оку то није умакло** його оку то нє вимкло

умалилац -иоца *и* **умалитељ** *х. оп.* **умањитељ**

умалити (се) -им (се) зменшац (ше)

умало *присл.* лємцо

умаљавати (се) -ам (се) зменшовац (ше)

умамити -им *(намамити унутра)* прилудзиц, прицагнуц; приволац, доволац

умамљивати -љујем *(мамити унутра)* прилудзовац, прицаговац; приволовац, доволовац

уман -мна -мно **1.** *одр.* **а)** интелектуални, розумов[и], умни; ~ **напрезање** интелектуалне напружованє; **б)** духовни, думкови, душевни; **видим прошлост нашег народа у мом умном оку** видзим прешлосц нашого народу у моїм думковим оку; **2.** мудри; ~ **поглед** мудри попатрунок; **3.** *(науман, спреман нешто учинити):* **нисам био** ~ **то учинити** нє сцел сом (нє мал сом намиру) то зробиц, *заст.* нє мал сом вагу то зробиц

умањавати -ам **1.** зменшовац; **2.** *оп.* **умањавати се**

умањавати се -ам се зменшовац ше

умањеник *х. мат.* зменшанїк

умањеница *ж. ґрам.* деминутив

умањење *с.* зменшанє

умањивати (се) -њујем (се) *оп.* **умањавати (се)**

умањитељ *х. мат.* зменшатель

умањити -им **1.** зменшац; **2.** *оп.* **умањити се**

умарати -ам виставац *(з пременку конструкциї);* трапиц, мучиц; барз гонїц *(до роботи)*; вистановяц; **овај посао ме умара** од тей роботи виставам; **учитељ не умара децу тешким задацима** учитель нє трапи дзеци з чежкима задатками; **немој да јако умараш коње** нє гонь барз конї

умарати се -ам се виставац

умарширати -ам *и* **умаршовати** -шујем умарш[ир]овац

умастити -им замасциц; змасциц

умастити се -им се замасциц ше; змасциц ше

уматати -ам *оп.* **умотавати**

уматичити -им увесц до матичних кнїжкох

умаћи -акнем *оп.* **умакнути**

умах *присл. оп.* **одмах**

умахати -ашем: ~ **ватру** роздуц огень *(махаюци з дачим)*

умацкати -ам *и* **умацупати** -ам барз замасциц; барз змасциц

умацурати се -ам се замурц(к)ац ше

умачадити -им *оп.* **ушепртљати (се)**

умашити -им нє потрафиц, нє поцильовац, премахнуц

умашћивати (се) -ћујем (се) масциц (ше), замасцовац (ше); змасцовац (ше)

умедба *ж. (умење, вештина)* схопносц, валушносц; знанє

умекнути -нем дакус одмегчац

умекшавати -ам I. *прех.* **1.** *(размекшавати)* розмегчовац; **2.** *фиґ. (ублажавати, одобровољавати)* ублаговац; улагойовац; II. *нєпрех. (постајати попустљивији)* помегчовац, одмегчовац

умекшати -ам I. *прех.* **1.** *(размекшати)* розмегчац; **2.** *фиґ. (ублажити, одобровољити)* ублагац; улагоїц; II. *нєпрех. (постати попустљивији)* помегчац, одмегчац

умекшати се -ам се **1.** постац мегки *одн.* мегчейши; одмегчац; розмегчац ше; **2.** *оп.* **умекшати** (II)

умелац -елца *и* -еоца *х.* тот цо зна даяку роботу, схопни, валушни

умељати -ам *(умрљати, умазати)* замасциц; завлачиц; оквацкац; олапац *(дацо з маснима руками)*

умење *с.* схопносц

умеравати -ам **1.** робиц умереним *одн.* умереншим, ублажовац, приводзиц на праву миру/меру; усоглашовац з можлївосцу, обставинами; **2.** *(снагу, брзину - сводити на мању меру)* зменшовац

умеравати се -ам се поставац *одн.* буц умерени; находзиц праву миру/меру; стримац ше; знац себе шора

умерен -а -о умерени**;** ~ **клима** умерена клима

умереност *ж.* умереносц

умерењак *х.* умерени

умерењачки -а -о: ~ **став** становиско умереного, умерене становиско

умерењаштво *с.* умереносц

умерити -им **1.** зробиц умереним *одн.* умереншим, ублажиц, привесц на праву миру/меру; усоглашиц з можлївосцу, обставинами; ~ **свој захтев** ублажиц свойо вимаганє; ~ **издатке према заради** усоглашиц видатки спрам заробку; **2.** *(снагу, брзину - свести на мању меру)* зменшац

умерити се -им се постац *одн.* буц умерени; найсц праву миру/меру; стримац ше; знац себе шора

умеркати -ам добре опатриц; добре ошацовац

умеса, *иєк.* **умјеса** *ж. оп.* **примеса**

умесан -сна -сно *оп.* **уместан**

умесити -им **1.** *(хлеб и сл.)* замишиц; *(резанце и сл.)* загнєсц; **2.** *фиґ.* наробиц; запражиц; направиц баламути

умесно *присл.* умесно; добре, зґоднє; на своїм месце

умесност *ж.* умесносц

уместан -сна -сно умесни

умести -етем **1.** умишац *одн.* усипац дацо до дачого; **2.** знїщиц, знїчтожиц; упрепасциц, *заст.* запрепасциц

уместити -им змесциц, положиц

уместити се -им се змесциц ше; розмесциц ше; шеднуц, пошедац

уместо *прим.* **1.** место, *рид.* наместо; ~ **тога** место того, натомест; **2.** *у присловнїцкей служби, зоз злучнїками* да, што: ~ **да ради он другима смета** место же би робел вон другим завадза

умета *ж.* ренда *або* щетка за чисценє пеца

уметак -тка *х.* **1.** *(уметнуто парче у нешто)* укладок *х.,* укладка *ж.;* **2.** *покр. (мешанац)* мелез

уметаљка *ж.* **а)** камень *(хтори ше у змаганю руца до далєка)*; **б)** камень, каменьче *(хторе ше пуща з паридю)*

уметан -тна -тно *оп.* **умјетан**

уметати -ећем **1. а)** *(метати унутра)* класц; укладац; **б)** *(накнадно додавати)* додавац; уруцовац; **2.** *фиґ. (чинити упадице)* докладац, пригваряц, додавац

уметати се -ећем се **1.** *(убацивати се)* уруцовац ше; уходзиц; удрильовац ше, хпац ше, цискац ше; ~ **се у ред** уруцовац ше до шора; **2.** *(у разговор)* мишац ше; **3.** *(чиме)* руцац; ~ **копљем** руцац копию; **4.** *(на кога, у кога - наследити нечије особине)* буц (пойсц) на дакого; руцац ше на дакого; удавац ше на дакого

уметач *х.* **1.** руцач каменя *(у змаганю)*; **2.** *(радник на уметању)* укладач

умети -ем *зак. и нєзак., з розл. знач.* знац

уметиљити се -и се достац метилї *(о овцох)*

уметник *х.* **1.** уметнїк, *рид.* художнїк; **ликовни** ~ подобови уметнїк; **2.** *(добар зналац, вештак)* уметнїк; *беш.* фахман

уметница *ж.* уметнїца, *рид.* художнїца

уметнички[1] -а -~ **1.** уметнїцки, мистецки, художни; ~ **укус** уметнїцки смак; ~ **благо** уметнїцке благо; **2.** *(вештачки)* штучни

уметнички[2] *присл.* уметнїцки, мистецки, художно

уметност *ж.* уметносц, мистецтво; ◊ **примењена** ~ применєна уметносц

уметнути -нем **1. а)** *(метнути унутра)* положиц; ~ **цедуљу у књигу** положиц цидулу до кнїжки; **б)** *(накнадно додати)* додац; уруциц; **2.** *фиґ. (учинити упадицу)* доложиц, пригвариц, додац

уметнути се -нем се **1.** *(убацити се)* уруциц ше; войсц; ухпац ше, уцискац ше, удрилїц ше; ~ **у ред пред шалтером** уруциц ше (удрилїц ше) до шора пред шалтером; **2.** *(у разговор)* умишац ше, замишац ше; **3.** *(чиме)* руциц; ~ **копљем** руциц копию; **4.** *(на кога, у кога)* буц (пойсц) на дакого; руциц ше на дакого; удац ше на дакого; **син се уметнуо на оца** син на оца, син пошол на оца

умеће *с.* схопносц

умецати -ам **1.** *(смекшати притиском или ударањем)* подавиц; посцискац; поджамиц; потлучиц; **2.** *фиґ. нар. (убити)*

умецкати -ам **1.** *(убити ударцима)* забиц; **2.** *(умрљати)* замасциц

умешавати (се) -ам (се) *нєзак. и част. ґу* **умешати (се)**

умешан -шна -шно схопни; обратни, вертки; **он има умешне руке** вон ма схопни руки

умешати -ам **1. а)** усипац; уляц; змишац, помишац; ~ **једно јело у друго** усипац єдно єдзенє до другого, змишац два єдзеня**; б)** умишац, додац, уруциц; **2.** *фиґ. (упетљати)* умишац, замишац, уцагнуц; ◊ ~ **прсте у нешто** буц умишани до дачого

умешати се -ам се **1.** умишац ше, замишац ше; ~ **у нечији разговор** умишац ше до дачиєй бешеди; **2.** *(у мноштво)* умишац ше; змишац ше; войсц; постац член *(даякей заєднїци);* **бегунац се умеша у народ** сцекач ше умишал медзи народ; ~ **у чију кућу** войсц до дачийого дому, постац член дачийого дому

умешно *присл.* схопно; обратно, вертко

умешност *ж.* схопносц; обратносц, верткосц

умештати -ам змесцовац, класц

умештати се -ам се змесцовац ше; розмесцовац ше; шедац

умивање *с.* < **умивати (се)**
умиваоник *х.* умивальнїк
умиваоница *ж.* **1.** *(просторија)* умивальня; **2.** *оп.* **умиваоник**
умивати -ам умивац
умивати се -ам се умивац ше
умије... *оп.* **уме...**
умилан -лна -лно умилни, мили; приємни; облєсни
умилети -лим помали войсц
умилити се -им се *(стећи чију наклоност)* попачиц ше
умилно *присл.* умилно, мило; приємно; облєсно
умилосрдити се -им се змиловац ше
умилостивити -им ублагац; намодлїц
умилостивити се -им се постац благи *одн.* благши; ублагац ше
умилостити се -им се *оп.* **умилостивити се**
умиљавати се -ам се облєсковац ше, облїсковац ше
умиљат -а -о **а)** облєсни, умилни; приємни; **бити ~ према коме** буц облєсни ґу дакому; **он има ~ и снажан глас** вон ма приємни и моцни глас; **б)** мили, любки; шимни; мили (любки) и красни; **око нас ~ равница** коло нас мила и красна ровнїна
умиљатан -тна -тно *оп.* **умиљат**
умиљати се -ам се *оп.* **умиљавати се**
умиљато *присл.* облєсно, умилно; приємно
умиљатост *ж.* облєсносц, умилносц; приємносц
умиљен -а -о *оп.* **умиљат**
уминути -нем **1.** прейсц; **уминуше тешке године** прешли чежки роки; **2.** *(изгубити интензитет - о боловима и сл.)* прейсц, престац, попущиц
уминути се -нем се прейсц *(коло дакого, дачого)*
умир *х.* **1.** мир, (с)покой; змиренє; **2.** *покр.* помиренє, миренє *(забойнїка з фамилию забитого)*
умиран -рна -рно *звич. одр.:* ~ **веће** рада за помиренє *(оп.* **умир***)*
умирати -рем **1. а)** умерац, мрец; **б)** *(бити на издисају)* умерац, висцерац ше; **2.** *(замирати, нестајати)* замерац, нєставац, щезовац, трациц ше, преставац; **песма у ноћи умире** писня у ноци нєстава; **3.** *фиґ. (за киме - много патити)* препадац, *заст.* гинуц; **он умире за вољеном женом** вон препада за любену жену
умирење *с.* умиренє, змиренє
умиривати -рујем умирйовац, змирйовац; успокойовац; ублаговац, благац; улагойовац, лагоїц; *заст.* уцишовац; *заст.* укойовац; ~ **децу** умирйовац (змирйовац) дзеци; ~ **кога у љутњи** умирйовац (ублаговац, улагойовац) дакого у гнїве
умиривати се -рујем се **1.** умирйовац ше, змирйовац ше; успокойовац ше; ублаговац ше, благац ше; улагойовац ше, лагоїц ше; *заст.* уцишовац ше; *заст.* укойовац ше; **2.** *(прекидати непријатељства)* мириц ше
умиривач *и* **умирилац** -иоца *х.* умирйовач; *(миротворац)* миритель
умирити -им умириц, змириц; успокоїц; ублагац; улагоїц; *заст.* уцишиц; *заст.* укоїц; ~ **немирну децу** умириц (змириц) нємирни дзеци; ~ **нечији гнев** умириц (ублагац) дачий гнїв; ~ **расплакано дете** умириц (улагоїц) розплакане дзецко
умирити се -им се **1.** умириц ше, змириц ше**;** успокоїц ше; ублагац ше; улагоїц ше; *заст.* уцишиц ше*; заст.* укоїц ше; **2.** *(прекинути непријатељства)* помириц ше
умирљив -а -о умирююци, змирююци
умировити -им пензионовац
умировљеник *х.* пензионер
умирући -а -е умераюци; смертельни
умислити -им **1. а)** *(замислити)* задумац; **б)** *(уобразити)* уображиц; надумац себе; вжац себе до глави; **умислио је да је значајна личност** уображел (надумал себе) же є значна особа; **2.** *(наумити)* надумац
умислити се -им се *(превисоко мислити о себи, уобразити се)* почац ше випинац (пишиц, возношиц, горе себе нєсц), постац випинаци (возношлїви, гербни), випишиц ше
умити[1] умијем **1.** умиц; ~ **лице** умиц твар; **2.** *фиґ.* обляц; обняц
умити[2] умим роздумовац; мудровац
умити се -ијем се умиц ше
умицати -ичем **1.** *нєзак.* *ґу* **умакнути; 2.** *(кидати)* таргац
умишљај *х.* **1.** *оп.* **предумишљај; 2.** задумка, намира, план; **3.** уображенє
умишљајан -јна -јно здумани; зробени нароком; ~ **прављење штете** здумане правенє чкоди
умишљати -ам **1. а)** *(замишљати)* задумовац; **б)** *(уображавати)* уображовац; надумовац себе; брац себе до глави; **2.** *(наумљивати, смишљати)* надумовац
умишљати се -ам се випинац ше, пишиц ше, возношиц ше, горе себе нєсц; постац випинаци (возношлїви, гербни), випишиц ше
умишљен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **умислити (се); 2.** *(који има превисоко мишљење о себи)* випинаци, возношлїви, гербни, пишни
умишљено *присл.* випинацо, возношлїво, гербно, пишно

умје... *оп.* **уме...**
умјетан -тна -тно **1.** *(вештачки)* штучни; **2.** *одр. оп.* **уметнички[1] (1)**
умјетнина *ж.* уметнїцка робота
умјетно *присл.* **1.** *(вештачки)* штучно; **2.** уметнїцки; *(вешто, зналачки)* схопно
умкаш *х. оп.* **ункаш**
умлатити -им **1.** *(убити тукући)* забиц, барз побиц; **2.** *(воће са дрвета)* обиц; пообивац
умлачити -им *(смлачити)* злїциц
умлети умељем зомлєц
умлитавити -им *оп.* **омлитавити**
умљецкати (се) -ам (се) замасциц (ше)
умнажати се -ам се *оп.* **умножавати (се)**
умни -а -о *оп.* **уман (1)**
умник *х.* мудри чловек; *(мислилац)* думатель
умно 1. а) интелектуално; умно; ~ **се исцрпљивати** интелектуално ше вичерпйовац; ~ **заостао** умно заостати; **б)** духовно, душевно; **2.** мудро
умногом(е) *присл.* у велїм; у велькей мири/мери
умногостручавати (се) -ам (се) вецей раз (ше) звекшовац (повекшовац)
умногостручити (се) -им (се) вецей раз (ше) звекшац (повекшац)
умножавати (се) -ам (се) умножовац (ше)
умножак -ошка *х. мат.* продукт
умножилац -иоца *х.* **1.** *мат.* множитель; **2.** умножовач
умножити -им **1.** *(бројно увећати)* умножиц; повекшац; **2.** *(одштампати)* умножиц
умножити се -им се умножиц ше; повекшац ше
умност *ж.* мудросц, розумносц
умњак *х. анат.* розумов зуб
умоболан -лна -лно душевно хори
умоболник *х.* душевно хори
умоболница *ж.* душевно хора
умоболност *ж.* душевна хорота
умовати -мујем **1.** *(излагати своје мисли, мудровати)* мудровац; **2.** роздумовац; штудирац
умокац -кца *х. кул.* мачанка
умокрити -им **1.** *(наквасити)* намочиц; помачац; **2.** *(мокрењем)* помокриц
умолити -им **1.** *(замолити)* замодлїц; **2.** *(молбама приволети)* намодлїц, упитац
умолити се -им се *(коме)* намодлїц (упитац) дакого; ублагац дакого
умолник *х.* поволани на даяку роботу *одн.* помоц, мольбаш
умољавати -ам *нєзак. ґу* **умолити**
умољавати се -ам се **1.** *нєзак. ґу* **умолити се; 2.** *(молити се):* **умољавају се путници да не праве гужву** модлїме путнїкох же би нє правели гужву
умољив -а -о хторого мож намодлїц
умољчавити се -им се *и* **умољчати се** -ам се: **крзно се умољчавило** у бундички ше зведол моль; бундичку поєдол (погризол) моль
умор *х.* **1.** вистатосц; зунованосц; вистановетосц; **2.** *беш. (смртни час)* кончина, умреце; **бити на умору** умерац; ◊ **без умора радити** нєвистато робиц; **мртав од умора** *оп. фраз. под* **уморан**; **падати (пасти, рушити се и сл.) од умора** дорезац ше; падац з ног од вистатосци; буц барз вистати (зуновани, уконани, вистановети, уфарадловани)
уморан -рна -рно вистати; зуновани; ◊ **мртав (на смрт)** ~ барз вистати, барз вистановети; вистати як поштарски конь
уморено *присл.* вистато; зуновано
уморити -им **1.** вистац, зуновац *(з пременку конструкциї)*; вимучиц, витрапиц; вистановиц; вигнац *(форсираюци роботу);* **говорник је уморио слушаоце дугим причањем** слухаче вистали (зуновали) од длугокого приповеданя бешеднїка, бешеднїк вимучел слухачох з длугим приповеданьом; **јако је уморио коња** барз вигнал коня, конь му барз вистал; **2.** *(убити)* забиц; позабивац
уморити се -им се **1.** вистац; зуновац; **2.** *(убити се)* забиц ше
уморљив -а -о **1.** хтори швидко вистанє, вистава(ю)ци; **2.** од хторого ше швидко вистанє
уморно *присл.* вистато; зуновано
уморност *ж.* вистатосц; зунованосц
уморство *с.* забойство; ◊ **грабежно** ~ *правн.* забойство пре хаснолюбиє
умостити -им *оп.* **угодити**
умотавати се -ам се закруц[ов]ац ше
умотати -ам закруциц; загультац
умотати се -ам се закруциц ше; загультац ше
умотвор *х. и* **умотворина** *ж.* творче дїло, умотвор, умотворенє; ◊ **народне умотворине** народна творчосц
умотрити -им обачиц; замерковац
умочити -им замачац; зачириц; ~ **перо у мастило** замачац пирко до тинти
умочити се -им се замачац ше; зачириц ше
умрачивати -чујем зацемньовац
умрачивати се -чујем се змеркац ше
умрачити -им зацмиц
умрачити се -им се *звич. безос.* змеркнуц ше
умрвити -им потрушиц
умрети -ем **1. а)** умрец; **б)** *(од гладу, у невољи)* умрец, скапац, *заст.* погинуц; **в)** *(клонути, обамрети)* омлєц; зацерпнуц; **2.** *фиг.* щезнуц, нєстац, скапац; ◊ **умро је од страха, жив је**

умро престрашел ше, барз ше злєкнул; шерцо му вошло до петох; умар од страху; ~ **под ножем** *(умрети за време хируршке интервенције)* умрец под ножом; **умрећу од жеђи** зашлягнєм од смияду; **умрећу од глади** барз сом гладни, умрем од гладу; **умрех од жеље за нечим** барз жадам дацо, препадам (*заст.* гинєм) за дачим

умрзовољити се -им се постац злей дзеки

умрли -а -о **1.** умарти; **2.** *(смртни)* смертельни; ~ **час** смертельна (остатня) годзина

умрлица *ж.* смертовнїца

умрљати -ам замасциц; змасциц; *(капима масног јела и сл.)* оквацкац

умрљати се -ам се замасциц ше; змасциц ше; *(капима масног јела и сл.)* оквацкац ше

умрсити (се) -им (се) помервиц (ше), замервиц (ше)

умртвити -им **1.** *(привремено обуставити животне функције)* замертвиц; ~ **експерименталну животињу** замертвиц експерименталну животиню; **2.** *(усмртити)* забиц

умртвити се -им се **1.** направиц ше мертви; заумрец; **2.** *фиґ.* *(предати се мртвилу)* за(у)мрец; умириц ше, успокоїц ше

умртвљавати -ам **1.** *(привремено обустављати животне функције)* замертвйовац; **2.** *(усмрћивати)* забивац

умртвљавати се -ам се **1.** правиц ше мертви; заумерац; **2.** *фиґ.* *(предавати се мртвилу)* за(у)мерац; умирйовац ше, успокойовац ше

умртвљеност *ж. фиґ.* *(мртвило)* за(у)мартосц, мертвосц

умрће *с.* **1.** шмерц; **2.** *оп.* **умор (2)**

умствовати -вујем *оп.* **умовати**

умудравати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **умудрити (се)**

умудрити -им урозумиц, научиц розума**;** научиц мудросци

умудрити се -им се **1. а)** почац ше мудро (роздумано) справовац, завжац мудре (роздумане) становиско; **б)** задумац ше; уозбиліц ше**; 2.** змудриц, урозумиц ше

умуз *х.* удой *(количество млєка надоєне у єдним доєню)*

умузгати се -ам се замурц(к)ац ше, замасциц ше *(од слизох)*

умукнути *и* **умући** умукнем уцихнуц, зацихнуц; учитнуц; престац; **разговор је умукао** бешеда уцихла; **умукни већ једном** цихо будз уж раз, учитнї уж раз

умусан -а -о **а)** замурц(к)ани *(по твари);* замасцени; **б)** *(о прозорском стаклу и сл.)* смольгави

умусати се -ам се замурц(к)ац ше *(по твари);* замасциц ше

умусти -узем *(намусти извесну количину)* удоїц

умутити -им помишац; змишац; *(јаја и сл.)* витрепац

умутити се -им се **1.** помишац ше; змишац ше**; 2.** постац мутни, замуциц ше

умући умукнем *оп.* **умукнути**

умућивати (се) -ћујем (се) *нєзак. ґу* **умутити (се)**

умућкати -ам змутькац

умучкавати -ам *покр. оп.* **ућуткавати**

умучкати -ам *покр. оп.* **ућуткати**

унавиљчити -им зруцац шено до малих копкох (до рудашох)

унаглити -им **а)** нагло ше пременїц; **б)** попонагляц

уназад *присл.* **1. а)** *(натраг)* назад; **разбијен непријатељ јурну** ~ розбити нєприятель ше розбег назад; **б)** *(према задњој страни)* назадок; **он забаци главу** ~ вон заруцел главу назадок; **чешљати се** ~ чесац ше назадок; **2.** *у часовим значеню* назадок; назад; **плаћање** ~ плаценє назадок; **хроничар је забележио све што је било сто година** ~ хронїчар зазначел шицко цо було сто роки назадок

уназадити -им врациц назад(ок) розвой (напредованє и под.), уназадзиц; **криза је уназадила нашу економију** криза врацела назад(ок) (уназадзела) розвой нашей економиї

уназађивати -ђујем *нєзак. ґу* **уназадити**

унајмилац -иоца *х.* пожичовач

унајмити -им **1.** *(узети плаћеног вршиоца нечега)* плациц, вжац; поєднац; ~ **неговатељицу за болесника** плациц (вжац) допатрачку за хорого; **2.** *(узети под најам)* пожичиц; вименїц, виєднац; ~ **кола** пожичиц (вименїц) авто; ~ **стан** вименїц (виєднац) квартель

унајмити се -им се *(запослити се као најамни извршилац чега)* робиц; поєднац ше; поєднац ше робиц; **унајмио се код једног богатог човека** робел (поєднал ше робиц) у єдного богатого чловека

унајмљеник *х. оп.* **најамник**

унајмљивати -љујем **1.** *(узимати плаћеног вршиоца нечега)* плациц, брац; єднац; ~ **кућну помоћницу** плациц (брац) домашню помочнїцу; **2.** *(узимати под најам)* пожичовац; вименьовац, виєдновац; ~ **кола** пожичовац (вименьовац) авто; ~ **кућу за одмор** вименьовац (виєдновац) хижу за одпочивок

унајмљивати се -љујем се *(запошљавати се као најамни извршилац чега)* робиц; єднац ше; єднац ше робиц; **сваког лета унајмљује се у граду** кажде лєто роби (єдна ше робиц) у варошу

унајмљивач *х.* тот цо плаци (бере, єдна) плаценого окончователя; ~ **подметача ватре је кажњен** тот цо плацел подпальовача покарани

унакаженост *ж.* скаліченосц; очудаценосц; викривеносц

унаказивати (се) -зујем (се) скалїчовац (ше); очудацовац (ше); викривйовац (ше), викривяц (ше)

унаказити -им скалїчиц; очудациц; викривиц; **преводилац је унаказио књижевно дело** прекладач скалїчел (очудацел) литературне дїло; **мржња му је унаказила лице** нєнависц му викривела твар

унаказити се -им се скалїчиц ше; очудациц ше; викривиц ше

унакарадити (се) -им (се) очудациц (ше)

унакарађивати (се) -ђујем (се) очудацовац (ше)

унакрсно *присл.* **а)** *(укрштено)* накрижно, крижно, на криж; ~ **поставити** накрижно (крижно, на криж) положиц; **б)** *(на унакрстан начин)* накрижно; ~ **испитивати осумњиченог** накрижно випитовац подозривого

унакрст *присл.* **1.** *оп.* **унакрсно (а); 2.** на рижни боки/страни; на шицки боки/страни; вшадзи; **свет је обишао** ~ швет обишол на шицки боки; **тражили су га** ~ вшадзи го глєдали; ◊ **не знати (не умети) ни две (ни четири)** ~ нїч нє знац, нїч алє нїч нє знац, нє знац анї кельо то два раз два (єдна и єдна)

унакрстан -сна -сно **1.** *(који је постављен или се изводи унакрст)* крижни; накрижни; ~ **греда** крижна греда; ~ **ватра** накрижни огень; **2.** *(који се тиче час једног час другог)* накрижни; ~ **испитивање** накрижне випитованє; ◊ **унакрсни углови** *мат.* накрижни угли

унакрстити (се) -им (се) *оп.* **укрстити (се)**

унаоколо *присл.* **а)** *(по околном простору)* наоколо, доокола, около, вшадзи около; ~ **никога не беше** наоколо нїкого нє було; **б)** *(по кругу)* доокола; **одсећи са кошуље** ~ одштригнуц з кошулї доокола

унаокруг *присл. оп.* **унаоколо**

унапред *присл.* **1.** *з часовим значеньом* **а)** *(пре него што ће доћи до чега)* напредок, *заст.* предком; ~ **погодити** напредок потрафиц; ~ **примити плату** напредок прияц плацу; **б)** *(пре одређеног времена)* скорей; **дошао је мало** ~ пришол дакус скорей; **в)** *(даље од датог тренутка)* напредок; **он планира десет дана** ~ вон планує дзешец днї напредок; **г)** од тераз, одтераз, убудуце; ~ **ћемо друкчије** одтераз будземе иншак; **2.** *з просторним значеньом* **а)** *(даље од одређеног места)* напредок; **одавде двадесет метара** ~ оталь двацец метери напредок; **б)** *(на месту испред кога, чега)* напредку, на предку; **тамо** ~ **борба је још трајала** там напредку борба ище тирвала

унапредак *присл. оп.* **унапред**

унапредити -им унапредзиц

унапређење *с.* унапредзенє

унапређивати -ђујем унапредзовац

унаточ I. *прим. з дат. (упркос)* и попри; упрекосц; ~ **опирању савладан је** и попри спераня звладани є; II. *у присловнїцкей служби (насупрот, супротно)* процивно

унатраг *и* **унатраге** *присл. оп.* **уназад**

унатрашке *присл.* **1.** *(натрашке)* задком; **2.** *оп.* **унатраг**

унашати (се) -ам (се) *оп.* **уносити (се)**

уневрат *присл. оп.* **неповратно**

унедоглед *присл.* до безконєчносци; барз длуго, *беш.* до сто єдней; ~ **одгађати одлуку** барз длуго одкладац ришенє

унедрити се *(увући се - о неком осећању)* уцагнуц ше, усалашиц ше

унежити се -им се постац нїжни *одн.* нїжнєйши, рознїжиц ше

унезверен -а -о як нє при себе од страху (возбудзеносци и под.); барз злєкнути; барз возбудзени; барз знємирени; **тражи унезвереним погледом** глєда з барз злєкнутим попатрунком, глєда патраци як нє при себе од страху

унезверено *присл.* як нє при себе од страху (возбудзеносци и под.); барз злєкнуто; барз возбудзено; барз знємирено

унезвереност *ж.* злєкнутосц, преплашеносц; возбудзеносц; знємиреносц; справованє як нє при себе од страху (од возбудзеносци и под.)

унезверити се -им се барз ше злєкнуц (возбудзиц, знємириц); буц як нє при себе од страху (од возбудзеносци и под.)

унеколико *присл.* дакус, з часци, у єдней мири/мери

унеповрат *присл.* без враценя, навше, нєповратно

унеравнотежен -а -о *оп.* **неуравнотежен**

унередити -им *беш. (испрљати вршећи нужду)* повлачиц; овлачиц

унередити се -им се повлачиц ше; овлачиц ше; *(од страха)* зарайдац ше, дорезац ше

унерeђивати (се) -ђујем (се) повлачовац (ше); овлачовац (ше); *(од страха)* зарайдовац ше, дорезовац ше
унеспокојити -им *оп.* **онеспокојити**
унесрећеник *х.* унєщесцени
унесрећивати (се) -ћујем (се) *нєзак.* *ґу* **унесрећити (се)**
унесрећитељ *х.* унєщесцовач
унесрећити -им **1.** зробиц нєщешлївим, унєщесциц**;** убиц; **2.** ранїц; покалїчиц, повредзиц; забиц; **залутали метак може некога** ~ заблукана кулька може дакого ранїц (покалїчиц, забиц)
унесрећити се -им се **1.** постац нєщешлїви, унєщесциц ше; убиц ше; **2.** буц ранєти (покалїчени, повредзени, забити)
унети -есем **1.** *з розл. знач.* унєсц; *(све)* поуношиц; ~ **угаљ у шупу** унєсц углє до шопи; ~ **у записник** унєсц до записнїку; **2.** *(упиљити):* ~ **очи у новине** запатриц ше до новинох; **3.** *покр.* однєсц; пренєсц; винєсц
унети се -есем се **1.** *(примаћи се)* приблїжиц ше; **2.** *(удубити се)* унєсц ше, заглїбиц ше; ◊ ~ **коме у лице** приблїжиц ше дакому ґу твари патраци му виразно до оч
унећкати -ам нагнац (навесц и под.) дакого же би дацо потупел (одрекнул, нє припознал и под.)
унешто *присл. оп.* **унеколико**
универза *ж. заст.* универзитет
универзалан -лна -лно универзални
универзалија *с. мн. и* **универзалије** *ж. мн.* универзалиї
универзијада *ж. спорт.* универзияда
универзитет *х.* универзитет
универзитетлија *х. ир.* тот цо на универзитету; тот цо ма универзитетске образованє; *беш.* универзитетлия
универзитетски -а -о универзитетски
унижавати (се) -ам (се) понїжовац (ше)
униженост *ж.* понїженосц
унижење *с.* понїженє
унизити (се) -им (се) понїжиц (ше)
унија *ж. з розл. знач.* уния
унијат *х. церкв.* унията
унијатити -им унияциц
унијатка *и* **унијаткиња** *ж.* униятка
унијатски -а -о униятски
унијатство *с.* униятство
уникат *х.* уникат
уникум *х.* уникум
унилазити -им *оп.* **улазити**
унилатералан -лна -лно унилатерални
унионист[**а**] *х.* унионист[а]
унирати -рем уходзиц под жем *(о рики, потоку)*
унисон -а -о єдногласни, єднозвучни
унитарист[**а**] *х.* унитарист[а]
унитити -им *зак. ткац.* прецагнуц основу през нїчельнїци
унићи унијђем *оп.* **ући**
унификовати -кујем *и* **унифицирати** -ам унификовац
униформа *ж.* униформа
униформан -мна -мно униформни
униформирати (се) -ам (се) *и* **униформисати (се)** -ишем (се) униформовац (ше)
уништавајући -а -е знїчтожуюци, знїщуюци
уништавалац -аоца *х.* знїчтожовач, знїщовач
уништавалачки -а -о знїчтожовацки, знїщовацки; знїчтожуюци, знїщуюци
уништаватељ *х. оп.* **уништавалац**
уништавати (се) -ам (се) знїчтожовац (ше), унїчтожовац (ше), знїщовац (ше), унїщовац (ше), нїчтожиц (ше), нїщиц (ше); запрепасцовац (ше); *(психички)* убивац (ше); *(рушећи)* руйновац (ше); *(о материји, имању и сл.)* розточовац (ше)
уништач *х. оп.* **уништавалац**
уништење *с.* знїчтоженє, унїчтоженє, знїщенє, унїщенє
уништитељ *х. оп.* **уништавалац**
уништити (се) -им (се) знїчтожиц (ше), унїчтожиц (ше), знїщиц (ше), унїщиц (ше); запрепасциц (ше); *(истребити (се))* зотрец (ше); *(психички)* убиц (ше); *(рушећи)* зруйновац (ше)
ункаш *х.* предня часц шедла
уновачити -им реґрутовац *(до войска), нар. заст.* вжац за катону
уновчавање *с.* < **уновчавати**
уновчавати -ам **а)** претворйовац до пенєжу, заменьовац за пенєж; предавац**;** ~ **менице** заменьовац вексли за пенєжи; **б)** вицаговац хасен з дачого
уновчење *с.* < **уновчити**
уновчив -а -о хтори мож претвориц до пенєжу (заменїц за пенєж); з хторого мож вицагнуц хасен
уновчити -им **а)** претвориц до пенєжу, заменїц за пенєж; предац; **б)** вицагнуц хасен з дачого
унос *х.* **1.** уношенє; **2.** *(добит)* приход, хасен
уносан -сна -сно хтори добре плаци, хтори приноши (з хторого мож вицагнуц) добри хасен (приход), на хторим мож добре заробиц; рентабилни; **овај посао је јако уносан** тота робота барз добре плаци
уносити -им **1.** *з розл. знач.* уношиц; **2.** *(пиљити):* ~ **очи у књигу** запатрац ше до

кнїжки; **3.** *покр.* одношиц; преношиц; виношиц

уносити се -им се **1.** *(примицати се)* приблїжовац ше; **2.** *(удубљивати се)* уношиц ше, заглїбйовац ше; ◊ ~ **коме у лице** приблїжовац ше дакому ґу твари патраци му виразно до оч

уносно *присл.* вицагуюци добри хасен (приход), добре зарабяюци; рентабилно; ~ **је бавити се овим послом** з тей роботи мож вицагнуц добри хасен, на тей роботи мож добре заробиц

уносност *ж.*: **разговарају о уносности овог посла** бешедую о тим чи тота робота приноши добри приход (чи тота робота добре плаци, чи на тей роботи мож добре заробиц)

уноћати (се) -а (се) *безос.* змеркнуц ше, спущиц ше, настац *(о ноци)*; **већ је сасвим уноћало** уж ше цалком змеркло

уношење *с.* < **уносити (се)**

унук *х.* унук

унука *ж.* унука

унутар *покр.* **1.** *присл. оп.* **унутра; 2.** *прим. з ґен., значи же ше дацо случує або находзи у нукашньосци дачого* у, нука у; ~ **логора** у лаґру, нука у лаґру

унутарњи -а -е *оп.* **унутрашњи**

унутарпартијски -а -о знукапартийни

унутра *присл.* нука

унутрашњи -а -е нукашнї

унутрашњост *ж.* нукашньосц

унучад *ж. зб.* унучата, унуки

унуче -ета *с. (мн.* унучад *и* унучићи) *дем. и гип.* унуче; унучок; унучка

унучић *х. дем.* унучок

унучица *ж. дем.* унучка

унца *и* **унција** *ж.* **1.** унца, унция *(мера за чежину: 28,35 ґр за дроґи и 31,103 ґр за племенити метали);* **2.** *оп.* **унча**

унцијал *х. и* **унцијала** *ж.* унциял, унцияла *(єден з найстарших ґрафичних стилох греческого и латинского писма)*

унцијалан -лна -лно унциялни

унцут *х. оп.* **хунцут**

унцутарија *ж. оп.* **хунцутарија**

унча *ж.* **1.** унча *(стара мера за чежину: дванаста часц фунти);* **2.** *(палац)* цол; **3.** *фиґ. (мала количина, мрвица)* кус, кущик, кущичко, гарапаш

уњивати -ам *(венути)* прец

уњихати -ам *и* -ишем уколїсац, успац

уњкав -а -о *(који говори кроз нос)* гугнави, хтори бешедує на (през) нос

уњкавац -вца *х.* (< **уњкав**) гугнави, тот цо бешедує на (през) нос

уњкавица *ж.* (< **уњкав**) **1.** гугнава, тота цо бешедує на (през) нос; **2.** *(кијавица)* натха

уњкаво *присл.* гугнаво, на (през) нос

уњкало *с. оп.* **уњкавац**

уњкати -ам гугнаво бешедовац, бешедовац на (през) нос

уобичавати *и* **уобичајавати** -ам мац обичай (звичай)

уобичајен -а -о звичайни, узвичаєни, убичаєни, привични

уобичајено *присл.* **а)** узвичаєно, на узвичаєни способ; **б)** *у служби предиката:* ~ **је да...** узвичаєне же би...

уобичајеност *ж.* узвичаєносц

уобичајити -им узвичаїц, навикнуц

уобичајити се -им се узвичаїц ше, постац обичай, войсц до обичаю

уобликовати -кујем *оп.* **уобличавати**

уоблити (се) -им (се) заокруглїц (ше)

уобличавалац -аоца *х.* оформйовач

уобличавати -ам оформйовац, давац форму; робиц фурмастим

уобличавати се -ам се оформйовац ше, доставац форму; поставац фурмасти

уобличеност *ж.* оформеносц; фурмастосц

уобличити -им оформиц, дац форму; зробиц фурмастим; **лепо** ~ **нешто** крашнє оформиц дацо, дац красну форму дачому, зробиц дацо фурмастим

уобличити се -им се оформиц ше, достац форму; постац фурмасти

уобљавати (се) -ам (се) заокруглььовац (ше)

уображавати -ам **1.** *(стварати представу)* задумовац (себе), представяц; **уображава разне ситуације у које доспева** задумує рижни ситуациї до хторих ше достава; **2.** *(стварати погрешну представу о чему, увртати себи у главу)* надумовац себе, думац, уображовац; **уображава да је најпаметнији** дума же є наймудрейши

уображавати се -ам се випишовац ше, буц пишни, уображовац ше

уображен -а -о пишни, випишени, випинаци, возношлїви

уображенко *х.* пишни (випишени, випинаци, возношлїви) чловек

уображеност *ж.* пиха, пишносц, випишеносц, випинацосц, возношлївосц

уображење *с.* **1.** *(замишљање нечега што не постоји)* фантазия; думки; **овај писац има конструктивно** ~ тот писатель ма конструктивну фантазию; **пати од**

уображења да га прогоне муча го думки (надумал себе) же го преганяю; **2.** *оп.* **уображеност**

уобразиља *ж.* фантазия; думка, задумка

уобразити -им **1.** *(створити представу)* задумац (себе), представиц; **уобрази да си насред пустиње** задумай же ши настред пустині; **2.** *(створити погрешну представу о чему, увртети себи у главу)* надумац себе, думац, уображиц; **уобразио је да је њему све дозвољено** надумал себе же йому шицко допущене; **уобразио је да је болестан** уображел же є хори, дума же є хори

уобразити се -им се випишиц ше, постац пишни, уображиц ше

уобручавати -ам *нєзак.* +*ґу* **уобручити**

уобручити -им **1.** положиц обруч на дацо, сциснуц дацо до обруча; **2.** *фиґ.* сциснуц як з обручом

уозбиљено *присл.* озбильно; задумано

уозбиљити се -им се уозбиліц ше, заозбиліц ше

уоквиривати -рујем **1.** *(урамљивати)* заправяц, урамйовац; **2.** *фиґ.* заокружовац, обрамйовац

уоквирити -им **1.** *(урамити)* заправиц, урамиц; **2.** *фиґ.* заокружиц, обрамиц

уоколо *присл.* доокола, около

уокружити (се) -им (се) позберац (ше) доокола

уопћавати -ам *оп.* **уопштавати**

уопће *присл. оп.* **уопште**

уопштавати -ам пообщовац, узагальньовац

уопште *присл.* **1.** *з розл. знач.* вообще, взагалї; **2.** *у одрекающих виреченьох (ни у ком случају)* вообще; **ја то** ~ **не верујем** я то вообще нє верим

уопштен -а -о пообщени, узагальнєни

уопштити -им пообщиц, узагальніц

уортачити -им **1.** вжац дакого за цимбору (за компаньона); **2.** дац даяки маєток на заєднїцке хаснованє з цимбором/компаньоном

уортачити се -им се сцимбориц ше, поцимбориц ше; скомпаловац ше

уосталом *слов.* наостатку, наконцу

уострити се -им се *покр.* нагнївац ше, розгнївац ше, розєсц ше

уоцтити се -и се сквашнїц ше, прейсц на оцет

уочавање *с.* замерковйованє, обачованє

уочавати -ам **1.** *(угледавати)* обачовац, збачовац, *заст.* увидзовац; **2.** *(запажати; схватати)* замерковйовац, обачовац; вибачовац

уочи *прим. з ґен.* **1.** пред; ~ **празника** пред шветом; ~ **рата** пред войну; **дан** ~ **тога** дзень пред тим, *нар.* пред тим дзень; **2.** *заст.* *(насупрот, наспрам)* просто, наспрам

уочиглед *присл., часто у служби прим. з ґен.* у односеню на дацо; пред дачим

уочити -им **1.** *(угледати)* обачиц, збачиц, *заст.* увидзиц; **2.** *(запазити; схватити)* обачиц, замерковац; вибачиц

уочити се -им се стретнуц ше, видзиц ше; *(суочити се)* зочиц ше

уочљив -а -о **1.** *(који се лако уочава)* упадлїви; обачлїви; ~ **боја** упадлїва фарба; **2.** хтори отворено виноши свойо думанє; оштри на язику

уочљиво *присл.* упадлїво; обачлїво

уоштрити -им **а)** наоштриц, заоштриц; **б)** ~ **поглед (очи)** оштро попатриц, попатриц з предзераюцим попатрунком

уоштрити се -им се **а)** наоштриц ше, заоштриц ше, постац оштри; **б)** завжац оштре становиско

упад *х.* упад, упаданє; нєсподзивани уход

упадак -атка *х.* **1.** *(смртност)* смертельносц; **2.** *оп.* **упад**

упадан -дна -дно **1.** *оп.* **упадљив; 2.** *одр.* **а)** *(који упада)* упадаюци; **б)** *физ.* упадни, уходни; ~ **угао** упадни угел

упадати -ам **1.** *(падати у нешто)* падац до дачого; упадовац; **2.** *(уваљивати се, заглибљивати се)* лєзнуц, упадовац, западовац; **3.** *(долазити у нежељену ситуацију)* находзиц ше, упад(ов)ац; **4. а)** насилу уходзиц, упад(ов)ац; **б)** нєсподзивано приходзиц *одн.* уходзиц, улєтовац, упад(ов)ац; **5.** *(у разговор и сл.)* преривац, претарговац дакого; мишац ше; упад(ов)ац

упадица *ж.* пригварка, замеркованє, коментар

упадљив -а -о упадлїви, обачлїви

упадљивост *ж.* упадлївосц, обачлївосц

упазити -им **1.** *(спазити)* обачиц, збачиц; **2.** *(упамтити)* запаметац

упаковати -кујем запаковац, спаковац, упаковац

упала *ж. мед.* запалєнє

упалити -им **1.** *осн., фиґ. (запалити)* запаліц; ~ **суво лишће** запаліц сухе лїсце; ~ **масе** *фиґ.* запаліц маси; **2.** *(нешто да светли)* зашвициц; запаліц; **упалио је светло у соби** зашвицел у хижи; ~ **лампу** зашвициц лампу; ~ **свећу** запаліц швичку; **3.** *(пустити у рад)* рушиц; запаліц; ~ **мотор** рушиц мотор; ~ **кола** запаліц авто; **4.** *(из ватреног оружја)* штреліц; **5.** *беш., часто безос. (успети)* удац ше, поспишиц ше, *беш.* опаліц; **упалило му је** удало ше му; **6.** *(јако угрејати, ужарити)* розпечиц; почац печиц

упалити се -им се **1. а)** *(запалити се)* запаліц ше; влапиц ше; **авион се упалио у лету** авион ше

запалєл у лєту; **од логорске ватре упалило се суво лишће** од таборского огня влапело ше сухе лїсце; **б)** *(бити захваћен упалом)* запалїц ше; **в)** *фиґ.* запалїц ше; **г)** *(ужарити се)* розпечиц ше; **2.** *(о светлу)* зашвициц ше; запалїц ше

упални -а -о: ~ **процес** *мед.* процес запалєня

упаљач *х.* запальовач, запалька, *беш.* упаляч

упаљив -а -о запалююци, запалїви

упаљивати (се) -љујем (се) *нєзак. и част. ґу* **упалити (се)**

упаљивач *х.* **1.** *оп.* **упаљач; 2.** запальовач; швицач

упамтити -им запаметац; **упамти добро: то више не смеш да урадиш** запаметай добре (гуторим ци на розум): то вецей нє шмеш зробиц

упањити се -им се заслупнуц

упао -ала -ало упаднути; **упале очи** упаднути очи

упаочити -им *(закочити)* загамовац

упаравање *с. технол.* запарйованє

упарадити се -им се вирихтац ше, прибрац ше, поприберац ше

упаривач *х. технол.* запарйовач

упаркирати -ам упаркирац, упарковац

упарложити (се) -им (се) *оп.* **запарложити (се) (1)**

упасти -аднем **1.** *(пасти у нешто)* спаднуц; упаднуц; **ведро му је упало у бунар** кабел му спаднул до студнї; **2.** *(увалити се, заглибити се)* залєзнуц, упаднуц; ~ **у блато** залєзнуц до блата; **3.** *(наћи се у нежељеној ситуацији)* найсц ше, упаднуц; ~ **у невољу** найсц ше у биди, упаднуц до биди; **4. а)** насилу войсц; упаднуц; **полиција је упала у њихов стан** полиция упадла до їх квартелю**; б)** нєсподзивано присц *одн.* войсц, улєциц, убегнуц, упаднуц; угарнуц ше; **в)** *(о лицу, образима):* **ослабио је, образи су му упали** ослабнул, ма упаднути лїца; **5.** *(у разговор и сл.)* прервец, претаргнуц дакого; умишац ше; упаднуц; ◊ **упала му секира у мед** ложка му спадла до меду; ~ **у дуг** задлужиц ше, загружиц ше до длуства; ~ **у клопку** упаднуц (влапиц ше) до замки; ~ **у очи** спаднуц до оч

упаучинити се *и* **упаучити се** -и се *(прекрити се паучином)*: **углови собе су се упаучинили** по кутох хижи ше направела павучина, по кутох хижи єст павучини; **хлеб се упаучио** хлєб сплєшнєл (поплєшнєл)

упашити се -им се *покр. (усмрдети се):* **месо се упашило** месо чуц

упедесетостручити -им пейдзешат раз звекшац (змоцнїц и под.)

упека *ж. (жега)* пекота

упекнути -нем *оп.* **упећи**

упељати -ам *(уцмекати)* забиц

упепелити -им **1.** посипац *або* замасциц з ґаром/пирню; **2.** спалїц, претвориц до ґару/пирнї

упепељавити -им *оп.* **упепелити (1)**

уперак -рка *х.* ценши, зашулькани конєц нїтки *(хтори ше удзива до игли)*

уперивати -рујем *нєзак. ґу* **уперити**

уперити -им **1. а)** ~ **поглед (очи)** попатриц, упрец попатрунок (очи); **б)** ~ **прст** указац з пальцом; **в)** *(пушку и сл.)* нацагнуц, упрец; **2. а)** рушиц (ше) *(у даяким напряме);* **б)** *(усмерити)* унапрямиц; **в) пароле су уперене против владе** пароли виписани (пароли глаша) процив влади; **овај међународни уговор уперен је против интереса нашег народа** тот медзинародни контракт процив интересох нашого народу

упети -пнем: ~ **очи (очима)** упрец очи, попатриц; ~ **све снаге (силе)** *оп.* **упети се (а)**

упети се -пнем се **а)** *(употребити сву снагу, запети)* усиловац ше, запнуц зоз шицку силу; прициснуц**; б)** *фиґ. (учинити напоре, заузети се за нешто)* дац ше на то; прициснуц; упиц ше, упрец ше; **мати се упела да се син школује** мац ше дала на то же би ше син школовал; ◊ **жив се упео** *(хоће пошто-пото)* шицку силу поклада; ~ **из све снаге,** ~ **из петних жила** *оп.* **упети се (а)**

упетљавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **упетљати (се)**

упетљати -ам **1.** завязац, повязац; попутац; **2.** *(везати тако да се не може развезати)* заґужлїц; замервиц, помервиц; **3.** *фиґ. (умешати)* умишац, замишац

упетљати се -ам се **1.** *(заплести се)* замервиц ше; **2.** *фиґ. (умешати се)* умишац ше, замишац ше

упеторо *присл.* пецеро; **отишли су на летовање** ~ пошли на лєтованє пецеро

упетостручити -им упецернїсциц, пейц раз звекшац (змоцнїц и под.)

упећи -ечем **1.** *(припећи - о сунцу)* припечиц; **упекло сунце** припекло слунко; **2.** *(убости, ујести)* **а)** укушиц; **мува га је упекла** муха го укушела; **б) пчела ме је упекла** пчола ми пущела жадло, пчола ме укушела; **3.** *фиґ. (пецнути)* уштухнуц, уджобнуц

упећи се -ечем се **а)** *(испећи се сувише)* барз ше упечиц; пригориц; **б)** *(запећи се, стврднути се)* спечиц ше; **упечена земља** спечена жем

упецати -ам **1.** *осн., фиґ.* влапиц**; 2.** *(убости, угристи)* укушиц

упецати се -ам се *осн., фиґ.* влапиц ше

упечатак -тка *х. заст. (утисак)* упечаток, *заст.* вражинє

упечатити -им вдериц печац

упечатљив -а -о **1.** *(који чини утисак)* упечатлїви, паметлїви, *рид.* упечаткови; **2.** чувствительни на упечатки

упијати -ам упивац

упијати се -ам се упивац ше

упијаћи -а -е: ~ **хартија** упиваци папер

упијач *х.* упивач

упијача *и* **упијачица** *ж.* упиваци папер

упилети се 1. *(усећи се)* урезац ше; уєсц ше; **2.** *покр.* залюбиц ше

упиљити (се) -им (се) запатриц ше; патриц (запатриц ше) нє знїмаюци очи; уважно попатриц; **што си упиљио у ме?** цо же на мнє так патриш?

упињати се -њем се **а)** *(запињати)* силовац ше, запинац зоз шицку силу; прицискац; шицку силу покладац; **б)** *фиґ. (чинити напоре, заузимати се за нешто)* давац ше на то; прицискац; упивац ше, уперац ше

упирати -ем **1.** *(снажно притискати)* уперац, прицискац; **2.** *(пушку и сл. - нишанити)* нацаговац, уперац, цильовац; ~ **у кога пушку** нацаговац (уперац) на дакого пушку; **3.** *(одупирати се, супротстављати се)* зоперац ше, сперац ше; **4.** *з розл. знач.:* **сунце упире у прозоре** слунко швици до облакох; ~ **све своје силе** силовац ше, запинац зоз шицку силу (моцу), уложиц шицки сили (моци); ~ **поглед (очи)** запатрац ше, уважно патриц (попатрац, запатрац ше), уперац попатрунок; ~ **прстом у кога** указовац з пальцом на дакого

упирати се -рем се **1.** уперац ше, прицискац *(зоз собу)*; **2.** *(одупирати се, противити се)* зоперац ше, сперац ше; **3.** *(чинити напор)* силовац ше; **4.** *(управљати се)* унапрямовац ше; уперац ше

упирити -им *покр.* **1.** ~ **ватру** розложиц (розкласц) огень; **2.** *(опалити)* штрелїц; **3.** *(ући, упасти)* нараз войсц, убегнуц, улєциц

упирјанити -им *кух.* подинстовац

упис *х.* **1.** упис; уписованє; **2.** *покр. (слика)* слика, малюнок; ◊ **леп као** ~ *оп.* **уписан**

уписан -а -о: **леп као** ~ красни як намальовани

уписати -ишем **1.** *з розл. знач.* уписац; ~ **кога у списак** уписац дакого до списку; ~ **круг у троуглу** *мат.* уписац круг у троугелнїку; **2.** *(дете у школу и сл.)* уписац, *нар.* записац; **3.** *(насликати)* намальовац

уписати се -ишем се уписац ше, *нар.* записац ше; ~ **у школу** уписац ше *(нар.* записац ше) до школи

уписивање *с.* уписованє; ~ **зајма** уписованє пожички

уписивати -сујем **1.** *з розл. знач.* уписовац; **2.** *(дете у школу и сл.)* уписовац, *нар.* записовац

уписни -а -о уписни; ~ **рок** уписни термин

уписнина *ж.* уписнїна, такса за упис

уписница *ж.* уписнїца

упит *х. (питање)* питанє, *заст.* вопрос

упитан[1] -а -о запитани, хторому ше дахто дацо питал; **упитани одговори** запитани одвитовал

упитан[2] -тна -тно *оп.* **упитни**

упитати -ам: ~ **кога** (о)питац ше дакому *и заст.* дакого, *заст.* запитац ше; **упита га коко му је име** (о)питал ше му як му мено

упитати се -ам се (о)питац ше сам себе

упити -ијем *осн., фиґ.* упиц

упитивати се -зујем се *нєзак. и част. ґу* **упитати (се)**

упити се -ијем се *осн., фиґ.* упиц ше

упитни -а -о **1.** опитни; **упитан поглед** опитни попатрунок; ~ **реченица** *ґрам.* опитне виреченє; **2.** *(о коме је реч)* тот, исти, тот о хторим бешеда

упитник *х.* **1.** *ґрам.* знак питаня; **2.** *(квестионар, упитни лист)* питальнїк

упитно *присл.* опитно

упитомити -им припитомиц; ублагац

упитомити се -им се припитомиц ше; постац благши, ублагац ше

упитомљавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **упитомити (се)**

упицати (се) -ичем (се) *нєзак. ґу* **упећи (се)**

упишанац -нца *х. оп.* **упишанко**

упишаница *ж. пей.* **1.** *(женско дете које се често упиша)* пошикана, попишкана; **2.** *(сасвим мала девојчица)* шапутрачка, пердошка

упишанко *х. пей.* **1.** *(мушко дете које се често упиша)* пошикани, попишкани; **2.** *(сасвим мало мушко дете)* шапутрак, пердош

упишати (се) -ам (се) пошикац (ше)

упишкити (се) -им (се) попишкац (ше)

упишотина *ж.* шлїди мочу на шматох и др.; пах мочу

уплакан -а -о виплакани; **уплакане очи** виплакани очи

уплакати се -ачем се розплакац ше; барз плакац

упластити -им: ~ **сено** зруцац шено до копкох; складсц шено до брадла
уплата *ж.* уплата, уплаценє; уплацованє
уплатив -а -о хтори мож уплациц; хтори ше уплацує
уплатити -им уплациц
уплаткати -ам *(победити кога у игри карата)* окартац
уплаткати се -ам се *(изгубити у игри карата)* преграц
уплатни -а -о**:** ~ **број** уплатне число; ~ **место** место уплацованя
уплатница *ж.* уплатнїца
уплаћивање *с.* уплацованє
уплаћивати -ћујем уплацовац
уплашено *присл.* злєкнуто
уплашити -им злєкнуц ше *(з пременку конструкциї)*; престрашиц, настрашиц; поплашиц; **уплашио си нас** злєкли (позлєкали) зме ше од це, настрашел (престрашел) ши нас
уплашити се -им се злєкнуц ше; позлєкац ше; поплашиц ше
уплашћивати -ћујем**:** ~ **сено** зруцовац шено *(до копкох)*; класц шено до брадла
уплејати -ам *пей. (уцмекати)* забиц
уплеснивити се -им се сплєшнїц *(през.* -нєєм); поплєшнїц *(през.* -нєєм)
уплести[1] -етем **1.** *(сплести)* заплєсц; ~ **косу у плетенице** заплєсц власи до варґочох; **2.** *(увући плетењем)* уплєсц, заплєсц; ~ **пантљику у плетеницу** уплєсц пантлїчку до варґоча; **3.** *(испреплитати једно с другим)* сплєсц; **4.** *(плетењем начинити)* виплєсц; **5.** *(запетљати)* замервиц, замотац; заквачиц; попутац; **6.** *пей.* умишац, замишац; ◊ ~ **прсте** умишац ше, штуриц пальци
уплести[2] -етем **1.** *(увући плетењем*) уштрикац; **2.** *(плетењем начинити)* виштрикац
уплести се -етем се **1.** *(запетљати се)* замервиц ше, замотац ше; заквачиц ше; попутац ше; **2.** *фиґ.* **а)** умишац ше, замишац ше; **б)** *(ући у неки јавни, заједнички рад)* войсц; уключиц ше
уплетак -тка, **уплетник** *и* **уплетњак** *х.* пантлїчка и под. заплєцена до варґоча (до власох)
утицај —
уплив *х.* **1.** *(дејство)* дїйство; **2.** *(утицај)* уплїв, вплїв; **човек од утицаја** уплївни чловек
упливавати -ам уплїв[й]овац
упливан -вна -вно уплївни
упливати -ам уплївац
упливисати -ишем *зак. и нєзак.* уплїовац, вплїовац

уплитати -ићем **1.** *(сплетати)* заплєтац; **2.** *(увлачити плетењем)* уплєтац, заплєтац; **3.** *(једно с другим - испреплетавати)* сплєтац; **4.** *(плетењем чинити)* плєсц, виплєтац; **5.** *(запетљавати)* замервйовац, замотовац; заквачовац; путац
уплитати се -ићем се **1.** *(запетљавати се)* мервиц ше, замервйовац ше, мотац ше, замотовац ше; квачиц ше, заквачовац ше; путац ше; **2.** мишац ше
уплитке -така *ж. мн.* пантлїчки и под. заплєцени до варґочох (до власох)
уплитко *присл. покр.* (на) плїтко; **садити кромпир** ~ садзиц кромплї на плїтко
уловити -им **1.** уплївац; **2.** *покр. (заронити)* замуриц ше
упловљавати -ам уплїв[й]овац
упљачкати -ам оплячкац; одняц; наоднїмац, пооднїмац; обрац
упљескати -ам *видр. (премлатити; уцмекати)* побиц; забиц
упљувавати -ам оплювовац *(дацо)*, плювац *(по дачим)*
упљувак -вка *х.* **1.** *(оно што муве упљувају):* **стакла су покривена упљувцима мува** очка од мушачкох, очка поплювани (оплювани) од мухох; **2.** *(ларва муве)* лїчинка мухи
упљувати -ујем поплювац, оплювац
упоганити (се) -им (се) *покр. (избацити измет на нешто)* виґаладзиц ше, вибридзиц ше
уподобити (се) -им (се)**:** ~ **коме** поровнац (ше) з даким; буц подобни дакому
упознавати -ајем **1.** *(чинити познатим; сазнавати)* упознавац; спознавац; зазнавац; визнавац; ~ **кога са својим намерама** упознавац дакого зоз своїма намирами; ~ **живот** упознавац (спознавац, зазнавац); **2.** *(кога с киме - представљати)* упознавац; **3.** *(препознавати)* препознавац, познац
упознавати се -ајем се **1.** *(стицати познавање чега)* упознавац ше; ~ **са проблемом** упознавац ше з проблемом; **2. а)** *(чинити познанство с киме)* упознавац ше, *заст.* спознавац ше; **б)** *(упознавати околину)* розпознавац ше; **3.** думац же то дахто други, спреведац ше *(оп.* **упознати се (3))**
упознати -ам **1.** (*учинити познатим; сазнати)* упознац; спознац; зазнац; визнац; ~ **кога са својим намерама** упознац дакого зоз своїма намирами; ~ **животне тешкоће** упознац (спознац, зазнац) животни чежкосци; **момка прво треба добро ~ , па онда се удати** леґиня перше треба добре упознац (визнац), а вец ше

одац; **2.** *(кога с киме - представити)* упознац; **3.** *(препознати)* препознац, познац

упознати се -ам се **1.** *(стећи познавање чега)* упознац ше; ~ **са проблемом** упознац ше з проблемом; **2. а)** *(учинити познанство с киме)* упознац ше, *заст.* спознац ше; **упознали смо се још као деца** упознали зме ше ище як дзеци; **б)** *(упознати околину)* розпознац ше; **3.** думац же то дахто други, спревесц ше; **опростите, ја сам се упознао, мислио сам да је то мој пријатељ** пребачце, я думал же то мой приятель

упозоравати -ам спозорйовац

упозорење *с.* спозоренє

упозорити -им спозориц

упокој *х.* мир, (с)покой, цихосц; ◊ **за** ~ **душе** *рлґ.* за покой души

упокојен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **упокојити (се); 2. а)** *(покојни)* покойни, упокоєни, усопши; **б)** *фиґ.* мирни, спокойни

упокојити -им **1.** *(умирити)* умириц, успокоїц; **2.** *(успавати, ставити у кревет)* уложиц

упокојити се -им се **1. а)** *(умирити се)* умириц ше, успокоїц ше; **б)** *фиґ.* пойсц одпочивац; пойсц спац; умириц ше, успокоїц ше; **2.** умрец, упокоїц ше

упокоравати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **упокорити (се)**

упокорити -им **1.** *(покорити)* покориц; **2.** умириц, ублагац

упокорити се -им се постац мирни, покорни, потульни

упола *присл.* наполи; до поли; (за) половку; полу; **проблем су решили само** ~ проблем ришели лєм наполи (до поли); ~ **мање** (за) половку менєй, полу менєй

уполаганити -им *покр. (успорити)* спомалшиц, почац исц помали *одн.* помалши

уполовачити *и* **уполовити** -им буц наполи готови, узрети и под.; зробиц дацо до поли

упоље *присл.* **1.** *(напоље)* вонка; спрам вонка; **2.** *(у страну)* набок

упомоћ *викр.* помагайце, помоц, *заст.* рата; **викати** ~ волац до помоци (на помоц), кричац: помагайце (помоц, рата)

упопреко *присл.* **1.** *(попреко)* крижом; прейґ дачого; **2.** *(преким путем)* напросто; по кратшей драги; криста-крижом

упопречити -им *(поћи преким путем)* пойсц напросто (по кратшей драги, криста-крижом; ◊ ~ **очи на кога** попатриц боком на дакого; нахмуриц ше на дакого

упопречити се -им се **1.** *(испречити се)*: **он се упопречи на вратима преда ме** вон станул на дзвери опрезо мнє (предо мнє); **2.** *(наместити се попреко преко чега)* стануц (стац, лєгнуц и под.) крижом прейґ дачого

упопуњавати (се) -ам (се) *оп.* **употпуњавати (се)**

упор *х.* **1. а)** *(упорност)* упартосц, упорносц; **б)** *(отпор, противљење)* процивенє, упрекосценє; **бити од упора** упрекосциц, буц уparти; **2.** *спорт.* упор; **на** ~ на упор

упора *ж. (левча)* льовч

упораба *ж. оп.* **употреба**

упорабити -им *оп.* **употребити**

упорабљати -ам *и* **упорабљивати** -љујем *оп.* **употребљавати**

упоран -рна -рно **1. а)** *(који се упире)* упарти, упорни; ~ **рад даје резултате** упарта робота дава резултати; **б)** *(истрајан)* витирвали, тварди; **в)** *(тврдоглав, јогунаст)* упарти, твардоглави, тварди; **2.** *фиґ.* горки

упоредан -дна -дно **1.** паралелни; **2.** *наук.* поровнуюци; ~ **граматика** поровнуюца ґраматика

упоредба *ж. (поређење)* поровнанє; прировнанє

упоредив -а -о поровнуюци

упоредити -им **1.** *(испоредити)* поровнац, *рид.* зровнац; прировнац; **2.** рушиц (ше), положиц и под. єдно коло другого

упоредити се -им се поровнац ше, *рид.* зровнац ше; прировнац ше

упоредник *х. ґеоґр.* паралела, упоряднїк

упоредно *присл. оп.* **упоредо**

упоредо *присл.* **1.** єден коло другого; вєдно; **иду** ~ иду єден коло другого; **2.** *(на исти начин, подједнако)* єднак, єдно як друге; источасно; **3.** *(поредећи)* поровнуюци

упоређење *с.* **1.** < **упоредити (се); 2.** *(поређење)* поровнанє, *рид.* зровнанє; прировнанє

упоређивати -ђујем **1.** *(испоређивати)* поровновац, *рид.* зровновац; прировновац; **2.** исц, класц и под. єдно коло другого

упоређивати се -ђујем се поровновац ше, *рид.* зровновац ше; прировновац ше

упорит -а -о *оп.* **упоран**

упоришни -а -о уporищни, упорисков[и]

упориште *с.* **1.** *(тачка ослонца)* упорище, упориско; **2.** *(морални ослонац, потпора)* подпора, потримовка; **3.** *воєн.* упорище, упориско, база

упорник *х. (упоран човек)* упарти, упорни

упорно *присл.* **а)** *(упирући се)* упарто, упорно; **б)** *(истрајно)* витирвало; **в)** *(тврдоглаво, јогунасто)* упарто, твардоглаво; до забица

упорност *ж.* **а)** *(истрајност)* упартосц, упорносц; витирвалосц; **б)** *(тврдоглавост)* упартосц, твардоглавосц

упорњак *х.* **1.** *буд.* фундамент *(моста);* **2.** *фиґ.* витирвали заступнїк (бранїтель и под.)
упорство *с. оп.* **упорност**
упослен -а -о **а)** *дїєприкм.* < **упослити (се); б)** *(ангажован, окупиран)* заняти; уробени; заработвани
упосленик *х.* заняти
упосленост *ж. оп.* **запосленост**
упослење *с. оп.* **запослење**
упослити (се) -им (се) *оп.* **запослити (се)**
употпунити (се) -им (се) уподполнїц (ше); дополнїц (ше)
употпуњавати (се) -ам (се) уподполньовац (ше); дополньовац (ше)
употреба *ж.* хасноване; ◊ **избацити, изаћи из употребе** вируциц, висц з хаснованя, престац ше хасновац; **прећи у употребу** почац ше хасновац
употребан -бна -бно хтори ше хаснує; хтори ма значенє *(пре векши або менши хасен);* хаснуюци, хасновлїви; ◊ ~ **вредност** *екон.* хасновлїва вредносц
употребити -им **1.** *(послужити се чиме)* похасновац; послужиц ше; ~ **силу** похасновац силу, насилу зробиц дацо; **2.** *(новац - потрошити)* потрошиц, видац, дац; **3.** вихасновац; ~ **прилику** вихасновац нагоду
употребљавати -ам хасновац; служиц ше; *заст.* уживац
употребљив -а -о хтори/хторого мож (по)хасновац; з хторим ше мож (по)служиц
употребљивост *ж.* хасновлївосц; **многа научна сазнања имају практичну** ~ велї науково сознаня мож практично (ви)хасновац
упоћак -ћка *х. (чвориħ у прећи, у ткању)* шкворец; ґужлїк
упошљавање *с.* **1.** < **упошљавати (се); 2.** ~ **капацитета** вихаснованє капацитетох
упошљавати (се) -ам (се) *оп.* **запошљавати (се)**
управ *присл.* **1.** *(право)* просто; **2.** *(управо)* праве
управа *ж.* **1. а)** *(извршна власт)* управа; управянє; **б)** *(надлештво)* управа, уряд; **2.** старшинство; командованє; **3.** *(вођење имања и сл.)* провадзенє, водзенє, управянє; **4.** *заст. (управљање возилом)* гонєнє, воженє, управянє
управан -вна -вно *оп.* **управни**
управитељ *х.* **1.** *(шеф)* управитель; ~ **позоришта** управитель маєтку; **2.** *(над имањем)* управитель, *заст.* ишпан; **3.** *ист.* директор *(школи);* **4.** старшина; командант
управитељски -а -о управительски
управити -им **1.** послац; *(предати)* придац; **2.** *(говором - обратити се)* обрациц ше; **3.** *оп.* **управити се (1)**; **4.** *(погледати):* ~ **очи на кога** попатриц на дакого; **5. а)** *(пушку и сл. - уперити)* нацагнуц, упрец; нацильовац; **б)** *(усмерити)* унапрямиц; **6.** *осн., фиґ.* указац драгу, упутиц/упуциц, *нар.* управиц
управити се -им се **1.** *(упутити се у неком правцу)* рушиц (ше), пойсц; пущиц ше; **2.** поступиц
управљање *с.* управянє
управљати -ам **1.** *(руководити)* управяц, *нар.* завидовац; **2.** *(водити послове)* провадзиц, водзиц, управяц; **3.** *(давати правац)* **а)** водзиц; управяц; корманьовац; ~ **народ** водзиц народ; **б)** унапрямовац; **4.** *нєзак. ґу* **управити**
управљати се -ам се **1. а)** *(равнати се према чему, понашати се)* поступац, справовац ше; **б)** ориєнтовац ше; **2.** *(упућивати се у неком правцу)* рушац (ше), исц; пущац ше
управљач *х.* управяч; завидовач, завидователь
управљачки -а -о управяцки
управни -а -о **1.** управни; ~ **одбор** управни одбор; **2.** *мат.* вертикални; **3.** *ґрам.* **а)** директни; ~ **говор** директна бешеда; **б)** главни; ~ **члан синтагме** главни член синтаґми; **в)** управяци; ~ **глагол** управяце дїєслово
управник *х. оп.* **управитељ**
управница *ж.* управителька
управнички -а -о управительски
управно *присл.* **а)** вертикално; **б)** директно
управо *присл.* **1. а)** *(баш тада)* праве; **2. а)** *(истински):* **он има** ~ **отровни језик** вон ма правдиви (прави) отровни язик; **б)** так повесц; поправдзе; у ствари; **његов поглед није говорио** ~ **ништа** його попатрунок нє гуторел так повесц нїч; **шта сте ви** ~ **хтели рећи?** цо ви поправдзе (у ствари) сцели повесц?; **3.** *(право)* просто; **4.** вертикално; **5.** директно**; стајао је** ~ **пред улазом** стал пред самим уходом; ~ **пропорционалне количине** *мат.* директно пропорционални количества; ◊ ~ **тако** праве так; акурат; ~ **како треба** праве як треба; акурат
упражњавати -ам **а)** *(обављати неки посао као стално занимање)* робиц, занїмац ше; **он редовно упражњава гимнастику** вон поряднє роби ґимнастику; ~ **занат** занїмац ше з ремеслом; **б)** мац обичай робиц, практиковац
упражњавати се -ам се вежбац ше, усовершовац ше
упражњен -а -о шлєбодни, празни, нє завжати; ~ **столица** шлєбодни карсцель
упражњеност *ж.* упражнєносц

упразнити -им: ~ **радно место** ошлєбодзиц роботне место

упразнити се -им се буц *одн.* постац шлєбодни *(о роботним месце);* **упразнило се једно радно место** постало шлєбодне єдно роботне место

упразно *присл. (узалуд)* задармо, даремно

упрашити -им *(напрашити):* **упрашио је одећу** шмати му (закурени) од праху

упрашити се -им се буц од праху, закуриц ше; **капа му је пала и упрашила се** шапка му спадла, та є шицка од праху; **где сте се тако упрашили?** дзе сце були же сце шицок од праху? дзе сце ше так закурели?

упрдети -дим *вулґ. покр.* заштрелїц; забиц

упрегнути -нем попрагац, запрагнуц; упрагнуц

упрегнути се -нем се попрагац ше, запрагнуц ше; упрагнуц ше

упредак -етка *х.* **а)** *(упреден прамен вате и сл.)* закруцени фалаток вати и под. за рани; **б)** *(ситан прамичак)* чомовчок

упредати -ам **1.** *нєзак. ґу* **упрести; 2.** *(бркове, браду)* закруцац, круциц; **3.** *(скретати у страну)* скруцовац, круциц; **4.** *(извијати)* викруц(ов)ац, скруцовац, закруц(ов)ац

упредати се -ам се **1.** *нєзак. ґу* **упрести се; 2.** *(увијати се)* закруц(ов)ац ше

упрежати -ам *и* -жим **а)** *оп.* **увребати (1); б)** ~ **прилику** вихасновац (дочекац) нагоду

упрезати (се) -ежем (се) прагац (ше), запраговац (ше); упраговац (ше)

упреко *присл. (у страну)* набок, добока; на погришни бок

упрекрат *присл. оп.* **пречица (1)**

упрекрст *присл. оп.* **унакрсно (а)**

упрепастити -им *оп.* **запрепастити (1)**

упрепастити се -им се *оп.* **запрепастити се (1)**

упрепаштење *и* **упрепашћење** *с.* запрепасценє, велькe чудованє, велькe нєсподзиванє

упрепашћивати (се) -ћујем (се) *оп.* **запрепашћивати (се) (1)**

упреподобити се -им се направиц ше добри (мирни, наївни, нєвини и под.); направиц ше злату качку

упресовати -сујем випресовац

упрести -едем **1.** *(испрести од више нити једну)* спресц; зосукац; **2.** *(унети у предиво)* упресц; усукац

упрести се -едем се скруциц ше; зосукац ше; закруциц ше

упрет *х. оп.* **попрет**

упрети -ем **1.** *(снажно притиснути)* упрец, прициснуц; **2.** *(уперити, нанишанити)* нацагнуц, упрец; нацильовац; ~ **пиштољ у кога** нацагнуц (упрец) пиштоль до (на) дакого; нацильовац з пиштольом до дакого; **3.** *(одупрети се, супротставити се)* зопрец ше; **4.** *з розл. знач.:* **сунце је упрло у прозор** слунко зашвицело до облака; ~ **све своје силе** усиловац ше, запнуц зоз шицку силу (моцу), уложиц шицки сили (моци); ~ **поглед (очи)** запатриц ше, уважно попатриц, упрец попатрунок; ~ **прстом у кога** указац з пальцом на дакого

упрети се -ем се **1.** упрец ше, прициснуц *(зоз собу);* **он се целом тежином упре у врата** вон ше з цалу чежину упар до дзверох; **2.** *(одупрети се, успротивити се)* зопрец ше; **3.** *(учинити напор)* усиловац ше; **4.** *(управити се)* унапрямиц ше; упрец ше

упретрк *присл.:* **журити** ~ **коме** понагляц обегнуц дакого

упрећи -егнем *оп.* **упрегнути**

упржити -им **1.** пражиц док ше нє випари чечносц; **2.** *(испржити)* упражиц**; 3.** *(шећер)* препалїц

упржити се -им се **1.** упражиц ше; **2.** *(опећи се)* опечиц ше

уприличити -им ушориц, пошориц

упристојити -им *(учинити пристојним одн. пристојнијим):* ~ **одећу** пристойнєйше (шоровше) ше облєчиц; ушориц шмати

упристојити се -им се постац пристойни *одн.* пристойнєйши

упркос 1. *присл.* упрекосц; **2.** *прим., звич. з дат., ридше з ґен.* и попри, без огляду; ~ **свему** и попри шицким/шицкого

упрљати -ам **1.** замасциц; змасциц; **2.** *фиґ.* поганьбиц; обезчесциц

упрљати се -ам се **1.** замасциц ше; змасциц ше; **2.** *фиґ.* поганьбиц ше, буц поганьбени, обезчесцени

упрљити -им *оп.* **опрљити (1)**

упропањ *присл. (пропињући се - о коњу):* **коњ трчи** ~ конь бежи спинаюци ше на заднї ноги, конь бежи на два ноги

упропастилац -иоца *и* **упропаститељ** *х.* упрепасцовач

упропастити -им **1.** упрепасциц, *нар.* запрепасциц; знїчтожиц, знїщиц; погубиц; *заст.* загубиц, згубиц; **2.** ~ **девојку** обезчесциц дзивку

упропастити се -им се **1. а)** упрепасциц ше, *нар.* запрепасциц ше; знїчтожиц ше, знїщиц ше; погубиц ше; *заст.* загубиц ше, згубиц ше; препаднуц, страциц ше; **б)** погубиц себе здравє, похориц ше; **2.** *оп.* **запрепастити се (1)**

упропаштавати (се) -ам (се) *и* **упропашћивати (се)** -ћујем (се) *нєзак. ґу* **упропастити (се)**
упропнице *присл. оп.* **упропањ**
упрос *х.* **1.** молба; **2.** *(просидба)* питанє, спитованє дзивки
упросити -им **1.** замодлїц; **2.** *(испросјачити)* зажобрац
упросник *х. (просац)* питач
упросечити -им упросековац, устредковац
упростити -им упросциц
упроштити се -им се *(укочити се од чуда)* заслупнуц
упрошћавати -ам упросцовац
упрошћен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **упростити (се)**; **2.** *(једноставан)* прости, єдноставни
упрошћено *присл.* упросцено, просто, єдноставно
упрошћеност *ж.* упросценосц, простота, простосц, єдноставносц
упрскати -ам **1.** опирскац; **2.** *беш. (подбацити у чему, обрукати се)* зафуляц, уферґесциц
упрскати се -ам се опирскац ше
упрсте *присл.:* **знати нешто** ~ знац дацо барз добре; знац дацо як оченаш (як вирую)
упрт *х. (терет на леђима)*: **скинуо је свој** ~ знял з хрибта (з плєцох) свою торбу (зайду, кошар и под.); ◊ **носити на** ~ ношиц на хрибце
упрта *ж. и* **упртач** *х.* **1.** ремень, порвазок и под. хтори трима терху на хрибце; **2.** торба *(хтора ше ноши на хрибце);* броцак
упртача *ж. оп.* **упртњача**
упрти -рем *оп.* **упрети**
упртити -им **1.** *(напртити терет)* положиц (вжац) терху на хрибет *одн.* на плєцо; **2.** *(запослити)* запратац; **упртила му је да чисти кромпир** запратала го чисциц кромплї
упртити се -им се **а)** *оп.* **упртити (1); б)** ношиц (нєсц) терху на хрибце *одн.* на плєцу; **жури упрћен пуном торбом** понагля з полну торбу на хрибце
упртњак *х.* торба
упртњача *ж.* торба; *(ранац)* броцак
упрто *присл.:* **гледати кога** ~ уважно патриц на дакого
упрћивати (се) -ћујем (се) *нєзак. ґу* **упртити (се)**
упрцати -ам **1.** *(умаћи)* чмиґнуц, спарац, миґнуц; **2.** нагло и з галайком войсц
упрштити -им: ~ **погледом у кога** *(упиљити се)* запатриц ше, уважно попатриц на дакого
упувати се -ам се **1.** *(нечујно пустити ветар)* пущиц, забзнуц ше; **2.** *(свршити нужду од страха)* зарайдац ше
упузати (се) -ужем (се) уцагнуц ше
упуј викричнїк з хторим ше плаши вовка
упумпавати -ам пумповац, упумповйовац
упупавити -им затиц, постац брухати (пупкати)
упустити -им **1.** пущиц дакого нука; **2.** *(коме функцију и сл. - препустити)* препущиц; **3.** пущиц *(дакого же би сцекол);* випущиц *(дацо же би спадло);* **4.** *фиґ. (пропустити)* опущиц, препущиц; ~ **прилику** опущиц нагоду; **5.** *(попустити, ублажити)* попущиц, помекнуц
упустити се -им се **1. а)** почац, започац; влапиц ше; упущиц ше; ~ **у неки посао** почац даяку роботу; упущиц ше до даякей роботи; **б)** ~ **у разговор** ступиц до бешеди, почац бешеду; **2. а)** ступиц до нєдопущених любовних одношеньох; **б)** почац ше дружиц
упут[1] *х.* **1.** *оп.* **упутство; 2.** *(лекарски)* упут
упут *и* **упут**[2] *присл. покр.* такой
упута *ж. оп.* **упутство**
упутан -тна -тно добри; вигодни, одвитуюци; мудри; зґодни; **није му се чинило упутним да се меша у њихове проблеме** видзело ше му же би було нєзґоднє (нємудро) мишац ше до їх проблемох
упутилац -иоца *и* **упутитељ** *х.* посилатель, посилач
упутити[1] упѝтим **1. а)** послац; ~ **кога у болницу** послац дакого до шпиталю; **б)** *(препоручити)* препоручиц, порадзиц, пораїц, упутиц, упуциц; ~ **кога на доброг лекара** препоручиц дакому доброго лїкара; **2.** поинформовац, упознац; ~ **кога у проблем** упознац дакого з проблемом; **3.** поучиц, порадзиц; упутиц, упуциц, спуциц; **ваља га ~ , он је још неискусан** треба го поучиц, вон ище нєискусни; **4.** *(речи)* повесц, гвариц*;* ◊ ~ **кога на прави** *одн.* **криви (рђав) пут** послац (упуциц, спуциц) дакого по добрей *одн.* нєдобрей драги (на добру *одн.* нєдобру драгу)
упутити[2] -им завязац коньови преднї ноги
упутити се -им се **1.** *(поћи у неком правцу)* рушиц (ше), пойсц; пущиц ше; **2.** *(обавестити се)* упознац ше, поинформовац ше; научиц, войсц; **новинар се упутио у наше прилике** новинар ше упознал з нашима обставинами; **брзо се упутио у посао** швидко научел роботу, швидко вошол до роботи
упутни -а -о *(који означава куда се што упућује)* назначени, упутни; ~ **место** назначене место
упутница *ж.* упутнїца
упутнички -а -о упутнїцки; ~ **промет** упутнїцки обток
упутно *присл.* добре; мудро; зґоднє; **није ~ да то учините** нє було би мудро (нє радзел бим вам) то зробиц
упутство *с.* упутство

упуће *с. покр.* драга

упућен -а -о **1.** *дієприкм.* < **упутити (се); 2.** *(који добро зна ствар)* хтори дацо добре зна, упознати, упутени, упуцени; **нисам ~ у то** нє упознати сом з тим; **3. били су упућени један на другог** *(били су остављени да један од другог траже помоћ, савет)* могли ше облєгнуц лєм єден на другого; **остао је ~ на самог себе** нє мал ше на кого облєгнуц, могол ше облєгнуц лєм на самого себе

упућеност *ж.* упознатосц, информованосц

упућивати -ћујем **1. а)** *(болесника у болницу и сл.)* посилац; **б)** *(кога на доброг стручњака и сл.)* препоручовац, радзиц, раїц, *беш.* упутйовац, упуцовац; **2.** *(кога у проблем и сл.)* информовац, упознавац; **3.** *(поучавати)* поучовац, радзиц, *беш.* упутйовац, упуцовац, спуцовац

упућивати се -ћујем се **1.** *(полазити у неком правцу)* рушац (ше), исц; пущац ше; **2.** *(обавештавати се)* упознавац ше, информовац ше

упућивачки -а -о упутйовацки, упуцовацки

упуцати -ам **1.** потрафиц; забиц, заштрелїц; **2.** намесциц оружиє *(же би добре штреляло)*

упуцати се -ам се забиц ше, заштрелїц ше

упуштање *с. метал.* упущованє

упуштати -ам **1.** пущац дакого нука; **2.** *(коме функцију и сл. - препуштати)* препущовац, уступац; **3.** пущац *(дакого же би сцекол);* випущовац *(дацо же би спадло);* **4.** *фиґ. (пропуштати)* опущовац, препущовац; **~ добре прилике** опущовац добри нагоди; **5.** *(попуштати, ублажавати)* попущовац, помековац; **6.** *тран., древ.* упущовац

упуштати се -ам се **1. а)** починац, започинац; лапац ше; упущовац ше; **~ у неки посао** починац даяку роботу; упущовац ше до даякей роботи; **б) ~ у разговор** ступац до бешеди, починац бешеду**; 2. а)** ступац до нєдопущених любовних одношеньох; **б)** починац ше дружиц

упуштач *х. метал.* упущовач

упуштен -а -о **1.** *дієприкм.* < **упустити (се); 2.** *(разуздан, распуштен)* пусти, розпущени; розбуйдошени

ура *и* **ура**[1] *ж.* **1. а)** *(сат времена)* годзина; **б)** *(тренутак)* хвилька; **2.** *(часовник)* годзина; годзинка; ◊ **~ њихалица, ~ шеталица** мурова годзина зоз шейталовом*;* **последња (страшна, задња, умрла)** ~ остатня годзина

ура̄[2] *викр.* гура

урављати -ам *нєзак. ґу* **уровити**

уравнавати -ам **1.** ровнац; **2.** *фиґ. (уређивати)* ушорйовац

уравнати -ам *зак.* **1.** поровнац; **2.** *фиґ. (уредити)* ушориц, пошориц

уравниловка *ж.* уровнїловка

уравнити -им *оп.* **уравнати**

уравнотежавати (се) -ам (се) уровноважовац (ше)

уравнотежен -а -о уровноважени

уравнотеженост *ж.* уровноваженосц

уравнотежење *с. спец.* уровноваженє, зровноваженє

уравнотежити (се) -им (се) уровноважиц (ше), зровноважиц (ше)

уравњавати -ам *оп.* **уравнавати**

уравњати -ам *оп.* **уравнати**

уравњача *ж. техн. (либела)* водна мера, либела

уравњен -а -о *ґеоґр.* заровнани

ураган *х.* ураґан

урадити -им **1. а)** зробиц, поробиц*, заст.* уробиц; **б)** *(учинити нешто неприлично)* наробиц; виконац; вистроїц; **2.** *(направити, израдити)* направиц, зробиц; **3. а)** *(земљу - обрадити)* обробиц; **б)** *(оплеменити сиров материјал)* преробиц; обробиц; виробиц; **~ кожу** виробиц скору

ураздалеко *присл.* далєко єден од другого, на далєко

уразити -им барз уквилїц, барз увредзиц

уразити се -им се зєдинїц ше, злучиц ше

уразрочен -а -о *(разрок)* назрачи

уразумити -им: **~ кога** урозумиц дакого, дац дакому розума; доповесц, доказац; **не могу га ~** нє можем го урозумиц; нє можем му доповесц (доказац)

уразумити се -им се урозумиц ше

уразумљивати -љујем урозумйовац, давац розума

уразумљивати се -љујем се урозумйовац ше

урамити -им заправиц, урамиц; **~ слику** заправиц слику

урамљивати -љујем заправяц, урамйовац

урамљивач *х.* заправяч, урамйовач

уран *х. хем.* уран

уранак -нка *х.* **1.** *(зора)* швитанє; виход слунка; **2.** ставанє вчас рано; ◊ **ђурђевски ~** *оп. фраз. под* **ђурђевски**

ураниј[**ум**] *х. хем. (уран)* ураний, уранию м

уранити -им **1.** стануц вчас рано; **2.** присц вчас *одн.* скорей; почац вчас *одн.* скорей

уранкиња *ж.* жена хтора вчас рано става; птица хтора вчас рано шпива

уранов -а -о уранов

урански -а -о (< **уран**) уранов

урањати -ам I. *прех.* **а)** *(завлачити, забијати)* уцаговац (запихац, заривац, устромйовац и под. дацо глїбоко до дачого; **б)** *(загњуривати)* чиряц; муряц; II. *нєпрех.* **1.** уходзиц; уходзиц глїбоко; уходзиц достред/доштред дачого; чиряц ше, муряц ше; заривац ше; **2.** *фиґ.* заношиц ше, заглїбйовац ше, углїбйовац ше

урар *х.* годзинкар

урарски -а -о годзинкарски

урарство *с.* годзинкарство, годзинкарске ремесло

ураскорак *присл.:* **ићи** ~ исц зоз широко розширенима ногами, исц розчакнуто; **ићи с киме** ~ нє тримац з даким крочай

урасолити -им: ~ **купус** положиц капусту *(до гордова же би кисла);* ~ **месо** насолїц месо; положиц месо до розсолї

урастати -ам урастац

урасти -тем уроснуц

урачунавати -ам **1.** ураховйовац, зараховйовац; **2.** *(сматрати, узимати као)* тримац, брац, раховац

урачунати -ам **1.** ураховац, зараховац; **2.** *(сматрати, узети као)* тримац, вжац, раховац; ~ **коме што у грех** тримац дакому дацо за грих; ~ **у заслугу** тримац (раховац) як заслугу

урачунљив -а -о **а)** свидоми одвичательносци, одвичательни, ураховююци/ураховлїви; розумни, розсудни, розсудлїви, способни розсудзовац**; б)** *правн.* ураховююци/ураховлїви

урачунљивост *ж.* свидомосц одвичательносци, одвичательносц, ураховююцосц/ураховлївосц; розумносц, розсудносц, способносц розсудзовац; **б)** *правн.* ураховююцосц/ураховлївосц

урашћивати -ћујем урастац

урбани -а -о урбани

урбанизам -зма *х.* урбаниз[е]м

урбанизација *ж.* урбанизация

урбанизирати (се) -ам (се) *и* **урбанизовати (се)** -зујем (се) урбанизовац (ше)

урбанист[**а**] *х* урбанист[а]

урбанистички -а -о урбанистични

урбар *х. ист.* урбар, панщина

урбаријални -а -о урбариялни

урвати[1] -ам *нєзак.* валяц, розбивац, розкоповац, розруцовац *(каменє, жем и под.)*

урвати[2] -вем *зак.* звалїц, розбиц, розкопац, розруциц *(каменє, жем и под.)*

урвати се[1] -ам се *нєзак.* валяц ше, падац

урвати се[2] -вем се *зак.* звалїц ше, спаднуц

урвина *ж.* **а)** прикрина *або* прикра скала (стина) *(з хторей ше дакеди одвалює каменє або жем);* **б)** *(провалија)* бездна; **в)** *(рушевине)* руїни, розвалєнїска; *(крш)* громада дачого поваляного (поламаного и под.)

ургентан -тна -тно урґентни

ургирати -ам *зак. и нєзак.* урґир[ов]ац

урда *ж.* **1.** зварене млєко; **2.** файта сира слабого квалитета

уревати -вем *зак. покр. (продрети, навалити)* нагло войсц; пребиц ше, предрец; вдериц

уред *х.* уряд, канцелария

уредан -дна -дно **1.** порядни, шорови; **мораш бити ~ на послу** мушиш буц порядни на роботи; **водити ~ живот** водзиц шорови (порядни) живот; **2.** хтори у складзе з предписанями, законїти

уредба *ж.* **1.** *правн.* уредба; **2.** *(уређење)* ушоренє, орґанизация

уредити -им **1.** *(собу, стан - довести у ред)* попораїц, *коц.* попратац; пошориц, ушориц; **2.** *(средити, повољно решити)* пошориц, ушориц; **он је тако уредио ствар да су сви били задовољни** вон так пошорел ствар же шицки були задовольни; **3.** *(заклану свињу и сл.)* опораїц; розобрац; **4.** *(увести као правило, одредити)* одредзиц, ушориц, розказац, увесц; **кмет је уредио да сеоска стока не иде на ливаду** биров розказал же би валалски статок нє виходзел на луки; **5.** орґанизовац, ушориц; **6.** *(сврстати у редове)* построїц; **7.** *(новине, часопис)* ушориц, зредаґовац; **8.** *ир. нар. (учинити да неко награбуси)* спораїц, пошориц

уредити се -им се **1.** *(довести се у ред)* пошориц ше, ушориц ше; **2.** *(сврстати се у редове)* построїц ше; поставац до шора; **3.** *ир. нар. (онередити се)* зарайдац ше, дорезац ше

уредник *х.* редактор; **одговорни** ~ одвичательни редактор

уредниковати -кујем буц редактор

уредница *ж.* редакторка

уредништво *с.* **1.** редакция**; 2.** *(уређивање, уредниковање)* редакция, редаґованє, редакторство

уредно *присл.* поряднє, шорово

уредовати -дујем **1.** робиц у уряду *(як службенїк);* **2.** правиц шора, интервеновац

уредовница *ж.* канцелария

уредски -а -о урядов, урядски; ~ **службеник** службенїк уряду

уређај *х.* **1.** *(скуп апарата)* пошоренє, инсталация; **2.** *(устројство)* ушоренє

уређен -а -о **1.** < **уредити (се); 2.** *мат.:* ~ **скуп** пошорене множество; **уређени парови бројева** пошорени пари числох

уређење *с.* **1.** < **уредити (се); 2.** *(устројство, поредак)* ушоренє, порядок; **друштвено** ~ дружтвене ушоренє; **3.** ушоренє; ~ **стана** ушоренє квартеля

уређивати -ђујем **1.** *(собу, стан - доводити у ред)* пораїц, *коц.* пратац; ушорйовац; **2.** *(сређивати, повољно решавати)* пошориц, ушориц; ушорйовац; **он је увек тако уређивао ствар да су сви били задовољни** вон вше так пошорел ствар же шицки були задовольни; **3.** *(заклану свињу и сл.)* опорайовац; розберац; **4.** *(уводити као правило, одређивати)* одредзовац, ушорйовац, розказовац, уводзиц; **5.** орґанизовац, ушорйовац; **6.** *(сврставати у редове)* постройовац; **7.** *(новине, часопис)* ушорйовац, редаґовац; **8.** *ир. нар. (чинити да неко награбуси)* спорайовац, пошориц

уређивати се -ђујем се **1.** *(доводити се у ред)* шориц ше, ушорйовац ше; **2.** *(сврставати се у редове)* постройовац ше; ставац до шора; **3.** *ир. нар. (онеређивати се)* зарайдовац ше

уређивач *х.* **1.** редактор, ушорйовач; **2.** *(који нешто уређује, дотерује)* ушорйовач

уређивачки -а -о **1.** *(уреднички)* редакторски, ушорйовацки; редакцийни; ~ **одбор** редакцийни одбор; **2.** *(дотеривачки)* ушорйовацки, за ушоренє; ~ **акција** ушорйовацка акция, акция за ушоренє *(варошу и под.)*

урез *х.* **а)** *(урезотина)* урез; карбик; **б)** *(ожиљак од ране и сл.)* рубец; урезане; **в)** *оп.* **бора**[1] **(1)**

урезати -ежем **1.** *(угравирати)* вибиц, викарбовац, уґравир[ов]ац; урезац; украшиц; **2.** *(начинити зарез)* урезац

урезати се -ежем се урезац ше; ◊ **урезало му се у памет (мозак)** остало му паметлїве, урезало ше му до паметаня

урезивати -зујем **1.** *(усецати гравирањем)* вибивац, викарбовйовац, уґравировйовац; урезовац; украшовац; **2.** *(чинити зарез)* урезовац

урезивати се -зујем се урезовац ше

урезник[1] *х. звич. мн. ткац. (остаци неоткане основе)* траки

урезник[2] *х. и* **урезница** *ж. метал.* урезнїк, урезнїца

урезотина *ж.* урез; карбик

урекнути -нем *оп.* **урећи**

уремија *ж. мед.* уремия

урес *х.* украс, украшенє; прикраска, прикрашенє

уресити (се) -им (се) украшиц (ше); оквециц (ше)/оквициц (ше); прибрац (ше)

урећи -ечем *и* -екнем **1.** *(кога) празн.* урекнуц, врекнуц дакого, поробиц дакому; спаднуц з оч *(безос.);* **дете је урекнуто** дзецку спадло з оч; дзецко урекнуте, дзецку поробене; **2.** *(заказати договором)* догвариц; заказац; догвариц ше; ~ **састанак** догвариц (заказац) сходзку

уривак -вка *х.* штранґ

урин *х. и* **урина** *ж.* урин

уринирати -ам уриновац

уринути -нем зариц, вохпац, уцагнуц

уритмити -им уритмовац

урицати -ичем **1.** *(кога) празн.* урекац, врекац дакого, робиц дакому; **2.** *(заказивати договором)* догваряц, заказовац; догваряц ше

уришати -ам *покр. (јуришати)* штурмовац, юришац

урлап *х. оп.* **урлауб**

урлати -ам **1. а)** *(о псу, вуку и сл.)* виц, завивац; **б)** ричац; **2.** *(продорно викати)* дрец ше, надзерац ше; кричац (дрец ше, лярмац и под.) наруби*;* ричац; врещац; **3.** *(оглашавати се продорним звуком)* моцно гвижджац, пращац, трещац, гурчац и под.

урлатор *х.* надзерач

урлауб *х.* **а)** *(војничко одсуство)* урлап, урлаб, одсуство; **б)** *(допуст)* одпочивок; одсуство

урлик *х.* **1. а)** *(пса, вука и сл.)* завиванє, вице; **б)** ричанє; **2.** крик; йойк; **3.** *(продоран звук)* моцне гвижджанє, пращанє, трещанє, гурчанє и под.

урликати -ичем *оп.* **урлати**

урликнути -нем **1. а)** *(о псу, вуку и сл.)* завиц; **б)** зричац; **2.** *(продорно викнути)* роздрец ше; скричац (роздрец ше, злярмац и под.) наруби; зричац; зврещац; **3.** *(огласити се продорним звуком)* моцно загвижджац, спращац, треснуц, згурчац и под.

урма *ж. бот.* датуля, *беш.* урма (Phoenix dactylifera)

урмашица *ж. кул.* урмашица

урна *ж.* **1.** *(за пепео покојника)* урна; **2.** *(саксија)* череп; *(ћуп)* дзбан; **3.** *(гласачка кутија)* ладичка; шкатула

урнебес *х.* велька лярма, шмих, галайк и под.; вельки гук, треск и под.

урнебесан -сна -сно *(громогласан)*: ~ **смех** барз гласни (заглушуюци) шмих, нарату шмеянє; ~ **клицање** барз гласне (заглушуюце) кляпканє

урнек *х. заст. (пример, узорак)* приклад, образец

урнисати -ишем *зак. беш.* знїчтожиц, унїчтожиц; упрепасциц, *заст.* запрепасциц; розваляц, зруйновац

урован -вња *х.* слуп, подпорка *(закопани до жеми)*

урод *х. (принос, род)* урожай, род

уродити -им **1.** *(дати род)* зродзиц; дац род; **2.** *фиґ.* привесц до дачого, виволац дацо; ◊ ~ **плодом** дац плод (плоди)

уродица *ж.* **1.** *бот.* **а)** ражов рощок, рожкаста печарочка (Secale cornutum); **б)** *оп.* **кукољ; в)** *оп.* **љуљ; 2.** *аґр. (коров у житу)* родичка, примишка

урођен -а -о **1.** *(наслеђен)* уродзени, природзени; **2.** *(који је становник неке земље по рођењу)* родзени; ~ **Американац** родзени Американєц

урођеник *х.* старобиватель

урођеница *ж.* старобивателька

урођенички -а -о старобивательски

урођеност *ж.* уродзеносц, природзеносц

урок *х.* урекнуце, врекнуце, поробенїско, поробене, поробенє; **бацити на кога** ~ урекнуц дакого, поробиц дакому; **неко је на дете бацио** ~ дзецку спадло з оч, хтошка урекнул дзецко (поробел дзецку); ◊ **не буди му урока, да му није урока** най го дахто нє урекнє, най му дахто нє пороби; *(о детету)* най му нє спаднє з оч

урокљив -а -о: **урокљиве очи** очи хтори можу урекнуц (врекнуц, поробиц); очи од хторих дзецку може спаднуц з оч

уролог *х.* урологґ

уролошки -а -о урологґийни

уронити -им I. *прех.* **а)** *(завући, забити)* уцагнуц (вохпац, зариц, устромиц и под.) дацо глїбоко до дачого; **брегови су уронили своје врхове у облаке** бреги зарили свойо верхи до хмарох; **б)** *(загњурити)* зачириц; замуриц; II. *нєпрех.* **1.** войсц; войсц глїбоко; войсц достред/доштред дачого; зачириц ше, замуриц ше; зариц ше; **уронили су у кукурузна поља** вошли глїбоко (достред) кукурицох; **2.** *фиґ.* занєсц ше, заглїбиц ше, углїбиц ше

урoњавати -ам *оп.* **урањати**

уросити -им *(поквасити росом)* орошиц; залюштац, злюштац

урота *ж. (завера)* тайна догварка, завера

уротити се -им се *оп.* **заверити се (1)**

уротник *х. оп.* **завереник**

уротнички -а -о *оп.* **заверенички**

урочан -чна -чно **1.** *оп.* **урокљив; 2.** хтори настава од урекнуца

урочити -им **1.** *(одредити време, заказати)* догвариц ше *(нар.* доредзиц ше) кеди дацо будзе; ~ **свадбу** догвариц ше (доредзиц ше) кеди будзе свадзба; **2.** *(кога)* поволац

урочица *ж. празн.* **1.** нєдийсне существо хторе, по народним вереню, одклонює урекнуце, хторе одчаровює, одчаровнїца; **2.** средство процив урекнуца, талисман

урочиште *с.* догварене место *(дзе дацо ма буц)*

урочник[1] *х. оп.* **завереник**

урочник[2] *х.* тот цо дакого може урекнуц (дакому поробиц); тот цо може поробиц же би дзецку спадло з оч

уругвајски -а -о уруґвайски

уручење *с.* придаванє, уручене

уручивање *с.* придаванє, уручованє; ~ **награда** придаванє наградох

уручивати -чујем придавац, уручовац

уручилац -иоца *х.* придавач, уручовач

уручити -им придац, уручиц

уручљив -а -о хтори мож придац (уручиц), уручуюци

уруџбени -а -о: ~ **рок** термин придаваня (уручованя); ~ **записник** записнїк о придаваню (уручованю)

урушити (се) -им (се) звалїц (ше); поваляц (ше), розваляц (ше); завалїц (ше)

уса *викр. за одганянє швиньох* кшо

усаветовати -тујем порадзиц; поучиц; урозумиц

усавршавање *с.* усовершованє

усавршавати (се) -ам (се) усовершовац (ше)

усавршеност *ж.* усовершеносц

усавршење *с.* усовершенє

усавршилац -иоца *и* **усавршитељ** *х.* усовершовач, усовершователь

усавршити (се) -им (се) усовершиц (ше)

усагласити (се) -им (се) усоглашиц (ше)

усаглашавати (се) -ам (се) усоглашовац (ше)

усаглашеност *ж.* усоглашеносц

усадити -им **1.** *(посадити)* посадзиц; **2.** *(уметнути као у лежиште)* вохпац; положиц; заглобиц; **3.** *фиґ.* усадзиц; угнац

усадити се -им се **1.** войсц; уцагнуц ше; **2.** намесциц ше, змесциц ше; **3.** *фиґ.* усадзиц ше**,** укоренїц ше

усадни -а -о укладаци; ~ **бравица** *древ.* укладаци замчок

усадник *х. мех.* заглобнїк

усађивати -ђујем **1.** садзиц, засадзовац; **2.** *(уметати као у лежиште)* запихац; класц; заглобйовац, заглабяц; **3.** *фиґ.* усадзовац, уганяц

усађивати се -ђујем се **1.** уходзиц; уцаговац ше; **2.** намесц[ов]ац ше, змесцовац ше; **3.** *фиґ.* усадзовац ше, укореньовац ше

усаламурити -им насолїц *(месо за жиму)*

усамити се -им се осамиц ше, осамоциц ше

усамљен -а -о осамени, самотни, осамоцени

усамљеник *х.* осаменїк, самотнїк, осамени, самотни
усамљенички -а -о осаменїцки, самотнїцки, осамени, самотни, осамоцени
усамљеништво *с.* осаменїцтво, самотнїцтво
усамљеност *ж.* осаменосц, осамоценосц, самотносц, самота
усамљивати се -љујем се осамйовац ше, осамоцовац ше
усахнути -нем **1.** *(изгубити воду - о реци и сл.)* висушиц ше; **потоци су усахнули** потоки ше висушели; **2.** *(увенути)* спрец; висхнуц*;* зосхнуц ше; **3.** *фиґ.* спрец; вис(о)хнуц; **4.** *фиґ. (нестати)* щезнуц, нєстац, скапац; вимрец, одумрец
усахњивати -њујем *нєзак. ґу* **усахнути**
усвајати -ам **1.** *(закон, предлог и сл. - прихватати)* прилапйовац; **2.** *(знање)* учиц, усвойовац; **3.** *(дете - посвајати)* усвойовац, брац под свойо, брац за свойого сина (за свою дзивку)
усветлети -лим: **усветлео је очима** зашвицели ше му очи
усвињити -им *(упрљати)* замасциц, завлачиц; зашвинїц
усвојеник *х.* усвоєни, вжати под свойо
усвојеница *ж.* усвоєна, вжата под свойо
усвојење *с. правн.* усвоєнє
усвојилац -иоца *и* **усвојитељ** *х.* усвоїтель
усвојити -им **1.** *(прихватити)* прилапиц; ~ **нацрт закона** прилапиц нарис закона; **2.** научиц, усвоїц; ~ **технику игре** научиц технїку бависка; **3.** *(дете - посвојити)* усвоїц, вжац под свойо, вжац за свойого сина (за свою дзивку)
усврдлати -ам **1.** *(ушрафити)* закруциц**; 2.** *оп.* **усадити (3)**
усев *х.* шаце
усед *х.* **1.** боль у крижох; **2.** улєгнуце на горским венцу, горске шедло
уседати -ам *нєзак. ґу* **усести**
уседелица *ж.* стара дзивка
уседелички -а -о: ~ **живот** живот старей дзивки
уседети се -дим се **1.** *(дуго остати седећи на истом месту)* ушедзиц ше; *(засести)* зашедзиц ше; **2.** постац лєнїви, олєнївиц, оподлїц
уседмеро *и* **уседморо** *присл.* седмеро
усејати -јем пошац, зашац
усек *х.* **1.** *тран., буд., ум.* урез*;* **2.** *(кланац, теснац)* цеснїна, узки преход; **3.** узке пасмо жеми медзи дачим
усекач *х.* ножнїчки за одштригованє конца ґнота на швички
усекивати (се) -кујем (се) *оп.* **усекњивати (се)**
усеклина *ж.* ярок хтори вирил дидждов поток
усекнути -нем **1.** ~ **дете** утрец (поуцерац) дзецку нос (смарґель); **2.** одштригнуц *одн.* одламац конєц швички *або* ґнота *(же би лєпше горел);* **3.** *фиґ. (прекинути у говору)* преврвец, претаргнуц; учиткац
усекнути се -нем се утрец (поуцерац) нос; видуц нос**;** видуц смарґель**;** висмаркац ше
усекњивати -њујем **1.** ~ **дете** уцерац дзецку нос (смарґель); **2.** одштриговац *одн.* одламовац конєц швички *або* ґнота *(же би лєпше горел);* **3.** *фиґ. (прекидати у говору)* преривац, претарговац; учитковац
усекњивати се -њујем се уцерац нос; дуц (видувац) нос; видувац смарґель; висмарковац ше
Усекованије *и* **Усековање** *с. церкв.* Усикновениє
усекотина *ж.* **а)** *(усечено место)* урезане; **б)** *(посекотина)* урезане, порезане
уселина *ж. (стрмина)* прикрина
уселити -им **1.** уселїц; **2.** *фиґ. (у душу, у сећање)* унєсц, усадзиц, усалашиц
уселити се -им се **1.** уселїц ше; **2.** *фиґ. (у душу, у сећање)* уцагнуц ше, уселїц ше, усадзиц ше, усалашиц ше
усељавање *с.* усельованє
усељавати s**(се)** -ам (се) *нєзак. ґу* **уселити (се)**
усељеник *х.* уселєни, уселєнєц
усељенички -а -о уселєнїцки; ~ **пасош** уселєнїцки пасош
усељење *с.* уселєнє
усељив -а -о уселїви
усеменити се -и се *аґр.* пойсц до нашеня
усемењавати се -а се *и* **усемењивати се** -њује се *аґр.* исц (гонїц) до нашеня
усести -еднем *и* -едем **1.** *(сести)* шеднуц; **2.** ~ **коња (на коња)** шеднуц на коня, ошедлац коня
усести се -еднем се *и* -едем се **1.** *оп.* **уседети се; 2.** остац нєодата, остац стара дзивка
усетити се -им се *(сетити се)* здогаднуц ше, здогадац ше*;* присц на розум *(безос.)*
усећи -ечем **1. а)** *(урезати)* урезац; **река је усекла корито у брду** рика урезала корито у брегу; **б)** *(у камену - издупсти)* урезац, викарбовац, вибиц; **2.** *(одсећи)* одрезац; одрубац; **3.** *(насећи)* нарезац; нарубац; порезац; порубац
усећи се -ечем се **1.** *(урезати се)* урезац ше; **2.** *(забити се)* зариц ше
усецати се -ам се *нєзак. ґу* **усећи (се)**

усигурно *присл.* сиґурно, бизовно; насиґурно, набизовно
усидравати (се) -ам (се) *оп.* **укотвљавати (се)**
усидрити (се) -им (се) *оп.* **укотвити (се) (1)**
усијавати (се) -ам (се) розжирячовац (ше), розпекац (ше)
усијан -а -о **а)** *(доведен до усијања)* розжирячени, розпечени; ~ **гвожђе** розжирячене железо; **б)** *(јако загрејан)* розпечени; барз горуци (печаци); **асфалт је ~ од сунца** асфалт розпечени од слунка; ◊ ~ **глава** розпечена (горуца) глава
усијаност *ж.* розжиряченосц, розпеченосц
усијање *с.* розжирячене, розжиряченосц, розпеченосц
усијати -ам **1.** *(довести до усијања)* розжирячиц, розпечиц; **2.** *(јако загрејати)* розпечиц; розограц; **3.** *(трљањем дати сјај)* виблїщац
усијати се -ам се **1.** *(ужарити се)* розжирячиц ше, розпечиц ше; **2.** *(јако се загрејати)* розпечиц ше; розограц ше; **3.** *(добити сјај)* заблїщац ше; блїщац ше
усилити -им **1.** *(напрегнути)* напнуц, напружиц; **2.** *(настојати на чему)* инсистовац
усилити се -им се **1.** *(упети се, напрегнути се)* усиловац ше; напнуц ше, напружиц ше; **2.** *(приморати се на што)* насилу зробиц дацо; нагнац ше дацо зробиц; **3.** *(добити у снази)* змоцнїц; **4.** *(савладати се)* звладац ше, стримац ше, стирвац ше
усиљен -а -о **1.** *дїеприкм.* < **усилити (се); 2.** зробени насилу, нє з дзеку; **3.** *(извештачен - о смеху и сл.)* нєприродни, намесцени, штучни, фалшиви, примушени; ◊ **усиљени марш** *воєн.* пошвидшани (форсировани) марш
усиљеност *ж.* нєприродносц, намесценосц, штучносц, фалшивосц, примушеносц
усинити -им усвоїц, вжац под свойо, вжац за свойого сина (за свою дзивку)
усиновљавати -ам усвойовац, брац под свойо, брац за свойого сина (за свою дзивку)
усипати -ам *и* -пљем **а)** *(сипку материју)* усиповац; **б)** *(течност)* усиповац, улївац
усирити -им: ~ **сир** закляґац сир
усирити се -им се **1.** *(о млеку)* **а)** *(прогрушати се)* збариц ше; погубиц ше; **б) млеко се усирило** направел ше сир; **в)** засириц ше; **2.** *(о крви)* стиднуц ше
усирћетити се -и се скиснуц ше, прейсц на оцет
усисавати -ам уцицовац
усисавач *х. оп.* **усисивач**
усисати -ишем уцицац
усисач *х. оп.* **усисивач**
усисивач *х. техн.* уцицовач
усисни -а -о уцицуюци
уситнити -им **1. а)** *(новац у ситно)* розменїц; **б)** розмелчиц; потрушиц; потлучиц; розтлучиц; подробиц; розщипкац; подробнїц, роздробнїц; **2.** *(чинити нешто изводећи краће, брже и сл. покрете):* ~ **кораке** почац дробнєйше крачац, подробнїц крочай; почац дробчиц (дробкац); **он уситни са хркањем** вон почал кратше и швидше храпиц; **3.** *(падати у ситним капима, пахуљицама - о киши, снегу):* **киша после пљуска уситнила** диждж после лєйби почал дробнєйши падац; **4.** зменшац
уситно *присл.* дробно, на дробно
уситњавати -ам **1. а)** *(новац у ситно)* розменьовац; **б)** мелчиц, розмелчовац; трушиц; тлучиц, розтлучовац; дробиц, роздробйовац; щипкац, розщипковац; подробньовац, роздробньовац; **2.** *(чинити нешто изводећи краће, брже и сл. покрете):* ~ **кораке** починац дробнєйше крачац, подробньовац крочаї; починац дробчиц (дробкац); **3.** *(о киши, снегу)* починац дробнєйши падац; **4.** зменшовац
уситњеност *ж.* **1.** < **уситнити; 2.** розщипканосц; ~ **поседа** розщипканосц маєткох
усићити се -им се *покр. (тврдоглаво остати при свом)* упрец ше, упиц ше; зацац ше
усјајити -им **1.** вичухац на блїщацо, виблїщац; **2.** *оп.* **усјактети**
усјактети -тим *(зажагрити):* **он усјакти очима** йому ше зашвицели (заблїщели) очи**; гледа усјактелих зеница** патри зоз швицацима жренками
усје... *оп.* **усе...**
ускакати -ачем *и* **ускакивати** -кујем **1.** ускаковац, скакац до дачого; **2. а)** *(пребегати коме)* сцекац; **б)** *(о девојци - одбегавати)* сцекац, *беш.* одбежовац, побеґовац; **3.** *беш. (доспевати до положаја, звања и сл.):* **способнији брже ускачу у директоре** способнєйши швидше поставаю директоре; **4.** *(у одећу, обућу)* облєкац; обувац; **5.** мишац ше до бешеди
ускипети -пим **1.** *(почети кипети)* зоврец, почац врец; **2.** *фиґ.* **а)** *(планути)* нагнївац ше, розгнївац ше, розєсц ше; бовкнуц; скочиц; **б)** *(испунити се неодољивом тежњом):* **народ ускипи осветом** у народзе зоварло жаданє за вимсценьом; **в)** *(узбуркати се - о осећањима, страстима)* зоврец

ускиптети -тим **1.** *оп.* **ускипети; 2.** *фиґ. (испунити се снагом, једрином)* напучнїц

ускисивати -сујем **1.** *(постајати кисео, кварити се)* скисац ше; **2.** *(надолазити - о тесту)* киснуц

ускиснути -нем **1.** *(постати кисео, покварити се)* скиснуц ше; **2.** *(надоћи - о тесту)* скиснуц

ускладити -им усоглашиц, ускладзиц

ускладиштавати -ам складац (одкладац) до маґазина (складзиска), маґазиновац

ускладиштење *с.* складанє (одкладанє) до маґазина (складзиска), маґазинованє

ускладиштити -им зложиц (скласц, одложиц) до маґазина (складзиска), змаґазиновац

усклађеност *ж.* усоглашеносц, ускладзеносц

усклађивати -ђујем усоглашовац, ускладзовац

усклик *х.* **1.** *(узвик)* крик, викрик, *поет.* восклик, воскликнуце; **2.** *ґрам.* викричнїк

узвикивати -кујем кричац; *поет.* воскликовац

ускликнути -нем скричац; *поет.* воскликнуц

ускличнi -а -о викрични

ускличник *х. ґрам.* викричнїк

усклобучати -а почац булькац, врец, пенїц ше

уско *присл.* узко; на узко

усковитланост *ж. (узбурканост)* знємиреносц, збуртаносц

усковитлати -ам **1.** почац закруцац, круциц; дзвигнуц, почац ношиц; **ветар усковитла прашину** витор почал ношиц прах; **2.** *фиґ.* знємириц, збуртац

усковитлати се -ам се **1.** *(узвртети се, узврпољити се)* знємириц ше, почац знємирено ходзиц (круциц ше, бегац); постац нємирни; **2.** *фиґ. (узбуркати се)* знємириц ше, збуртац ше

ускогаћа *х. нар. презр.* варощан *(хтори ноши узки панталони)*

ускогруд -а -о *и* **ускогрудан** -дна -дно **1.** хтори ма узки перши, узких першох; **2.** *фиґ.* хтори ма узки, ограничени попатрунки

ускогруд(н)ост *ж.* ограніченосц, узкосц (ограніченосц) попатрункох

ускок *х.* **1.** *звич. мн., ист.* ускок; **2.** *фиґ. (онај који је прешао у други табор)* сцекнути, сцекач; **3.** скок; ускакованє

ускокодакати се -ачем се **1.** *(о кокошима)* розкоткодац ше; **2.** *фиґ. (заграјати)* розґаґац ше, розґаґрац ше, розкоткодац ше; розкракориц ше

ускокотити се -им се **1.** *оп.* **ускокодакати се; 2.** *(почети се шепурити)* почац ше випинац, випишиц ше

усколебати -ам **1.** заколїсац, заколїмбац, загойсац; заколивац; **ветар усколеба море** витор заколїсал морйо; **2.** *фиґ. (поколебати):* **његов говор усколеба људе** по його бешеди людзе ше почали вагац (роздумовац, предумовац ше, двоїц ше/себе)

усколебати се -ам се **1.** заколїсац ше, заколїмбац ше, загойсац ше; заколивац ше; **море се усколеба** морйо ше заколїсало; **2.** *фиґ.* почац ше вагац (роздумовац, предумовац ше, двоїц ше/себе)

ускометражни -а -о узкометражни

ускомешати -ам **1.** *(начинити покрете у разним правцима)* почац махац, нємирно рушац и под.; **2.** *фиґ.* знємириц, збуртац

ускомешати се -ам се **1. а)** *(узвртети се)* почац знємирено *або* понагляюци ходзиц, почац бегац *(у розличних напрямох, гевалъ-тамалъ)*; почац ше круциц; **непријатељски логор се ускомешао** у нєприятельским табору почали знємирено ходзиц (настало знємирене ходзенє, беганє); **б)** знємириц ше; виполнїц ше зоз живосцу, акцию; **2. а)** *(усталасати се)* знємириц ше, заколїсац ше, загойсац ше; **б)** *фиґ.* знємириц ше, збуртац ше; **3.** збунїц ше; почац ше кормацац

ускопати -ам прекопац, покопац

ускоравати -ам пошвидшовац

ускорачати се -ам се почац ходзиц гевальтамаль

ускорити -им пошвидшац

ускоро *присл.* нєодлуга, пошвидко, пофришко, нєзадлуго, наскоро

ускос *присл.* упрекосц

ускосити се -им се *покр. (заинатити се)* упрец ше

ускост *и* **ускоћа** *ж.* узкосц

ускотрачан -чна -чно узкоколяйови

ускочити -им **1.** *(скочити у што)* ускочиц, скочиц до дачого; **2. а)** *(пребећи коме)* сцекнуц; **б)** *(о девојци - одбећи)* сцекнуц, *беш.* одбеґнуц, побеґнуц; **3.** *беш. (доспети до положаја, звања и сл.):* ~ **у саветнике** постац совитнїк; ~ **у управу** постац член управи; **4.** *(у одело, обућу)* облєчиц; обуц; ~ **у чизме** обуц чижми; **5.** умишац ше до бешеди

ускочки -а -о ускоцки

ускочкиња *и* **ускочница** *ж.* дзивка хтора сцекла з леґиньом до його дому

ускрата *ж.* (< **ускратити**) одбиванє; однїманє, одеранє, позбуванє; прикрацованє; забраньованє

ускратити -им **1.** престац давац; одбиц дац/давац; нє дац; **банка му је ускратила кредит** банка му нє дала кредит; **2.** *(одузети, лишити чега)* вжац, одняц; позбуц дачого;

твоје ти нико неће ~ твойо ци нїхто нє вежнє; **3.** *(не дозволити, ограничити)* прикрациц, огранїчиц; забранїц; **ускратио је себи сваку забаву** прикрацел себе кажду забаву; **лекар му је ускратио вино** лїкар му забранєл пиц вино

ускраћивати -ћујем **1.** преставац давац; одбивац дац/давац; нє давац; **2.** *(одузимати, лишавати чега)* брац, однїмац, одберац; позбувац дачого; **ускраћују нам наше** беру од нас нашо; **3.** *(не дозвољавати, ограничавати)* прикрацовац, огранїчовац; забраньовац, бранїц; **ускраћује себи свако задовољство** прикрацує себе кажде задовольство; ~ **коме слободу** огранїчовац дакому шлєбоду

ускрисити -им *покр. оп.* **ускрснути**

Ускрс *х. церкв.* Велька ноц, Воскресенє (Воскресениє) Христово, Пасха

ускрс *х. фиґ.* воскреснуце, воскресенє

ускрсавати -ам воскресовац

ускрсни -а -о вельконоцни; воскресни; **ускрсни празници** вельконоцни швета

ускрснути -нем воскреснуц

ускрснуће *с. рлґ., фиґ.* воскресенє, воскреснуце

ускрсовати -сујем швециц *одн.* препровадзовац Вельку ноц

ускршњак *х. (ускршње јаје)* писанка

ускршњи -а -е *оп.* **ускрсни**

услада *ж. заст. (наслада)* ужиток, насладзенє

усладити -им посладзиц, засладзиц

усладити се -им се **а)** постац сладки; **б)** *(омилети)* попачиц ше, постац сладки; **ракија му се усладила** попачело ше му пиц палєнки

услед *прим. з ґен.* пре; ~ **магле није отишао** пре молгу нє пошол

уследити -им ушлїдзиц, вишлїдзиц, висц

усликати -ам висликовац; намальовац

услишавати -ам *нєзак. и част. ґу* **услишати**

услишати -ам *и* **услишити** -им вислухац; услишиц; **услиши моју молбу** вислухай мою молбу

ослободити (се) -им (се) одшмелїц (ше)

услов *х.* условиє

услован -вна -вно условни

условити -им условиц

условљавати -ам условйовац

условљеност *ж.* условеносц

условно *присл.* условно

услуга *ж.* **1.** *(корисно дело, помоћ)* услуга, вислуга; **учинити коме услугу** зробиц дакому услугу; **2.** *(послуживање)* послужованє; вислугованє; служенє; **3.** *(стручна помоћ, сервис)* услуга; **комуналне услуге** комунални услуги; ◊ **учинити коме медвеђу услугу** зробиц дакому медведжу услугу; **бити на услузи** буц на услуги (вислуги)

услужан -жна -жно услужни, вислужни

услуживати -жујем **1.** *(послуживати, угошћавати)* предкладац *(дакому/пред дакого єдзенє, пице)*, послужовац, служиц; послуговац, вислуговац; **2.** *(муштерију, купца)* услужовац, вислужовац

услужити -им **1.** *(послужити, угостити)* предложиц, послужиц; ~ **кога јелом** предложиц дакому (пред дакого) єдзенє, послужиц дакого з єдзеньом; **2.** *(муштерију, купца)* услужиц, вислужиц

услужност *ж.* услужносц, вислужносц

усмелити се -им се одшмелїц ше; одчаяц ше

усмен -а -о усни; **усмени испит** усни испит

усмено *присл.* усно

усмеравати -ам унапрямовац

усмеривач *х.* унапрямовач

усмерити -им унапрямиц

усмина *ж.* **1.** *анат.* роднїца; **2.** *(горњи део чизме)* сара

усмолити -им замасциц зоз смолу, осмолїц

усмотрити -им *(спазити)* обачиц, збачиц

усмрдети -дим зашмердзиц

усмрдети се -дим се **1.** *(постати смрдљив)* ушмердзиц ше; зошмердзиц ше; шмердзиц; **2.** *оп.* **упувати се (1)**

усмртити -им забиц

усмрћивати -ћујем забивац

усна *ж.* ґамба; **горња** ~ верхя (горня) ґамба; **доња** ~ сподня (долня) ґамба; ◊ **отело му се с усана** вибегло му

уснат -а -о ґамбати

уснатице *ж. мн. бот.* усточкаре, усточково рошлїни (Labiatae)

уснача *ж. зоол.* смоква (Labrus turdus)

уснени -а -о ґамбов[и]; **уснени сугласници** *фон.* ґамбово консонанти

усненозубни -а -о *фон.* ґамбовозубни

усни -а -о устов; ◊ ~ **дупља** *фон.* устова глїбка; ~ **шупљина** *фон.* устова празнїна/пражнїна; ~ **хармоника** усна гармоника, *нар.* тромба

уснити -им **1.** шнїц ше *(безос.)*; **ноћас сам ружно уснила** тей ноци ше ми нєдобре шнїло; **уснио сам те** шнїло ше ми з тобу; **2.** *оп.* **уснути**

уснити се -и се: **уснило ми се** шнїло ше ми, пришнїло ше ми

усница *ж.* ґамба; ґамбочка

усничица *ж. дем. и гип.* ґамбочка

уснопити -им повязац до снопох

уснулост *ж.* сон; заспаносц; поспаносц

уснути -нем заспац
усов *х.* шнїгова лавина, шнїгов обвал
усолити -им насолїц, посолїц; ~ **месо за зиму** насолїц месо за жиму
усољавати -ам солїц
усопити се -им се *покр.* задихац ше
усоптити -им: **у њему усопти гнев** вон ше барз розгнївал, у нїм зоварло од гнїву
усоптити се -им се задихац ше; почац швидко дихац од возбудзеня
успаван -а -о **1.** *дїєприкм.* < **успавати (се); 2.** *фиґ.* успани, поспани, розоспани
успаванка *ж.* колїсанка, колїскова писня
успавати -ам **а)** успац; **б)** *(дете)* уложиц; успац
успавати се -ам се **1.** заспац; **2.** *фиґ.* успац ше, буц поспани
успављив -а -о *оп.* **успављујући**
успављивати -љујем **а)** успавйовац; **б)** *(дете)* укладац [спац]; успавйовац
успављивач *х.* успавйовач, укладач
успављујући -а -е успавююци, ушпююци
успалити -им **1.** запалїц; **2.** *(о алкохолу)* зограц; **успалила га ракија** зограла го палєнка, зограл ше од палєнки
успалити се -им се *фиґ.* розпалїц ше; *(уобразити се)* почац ше возношиц, випишиц ше
успаљивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **успалити (се)**
успаничен -а -о хторого залапела панїка, хтори у панїки; ~ **маса навалила је на врата** маса ше у панїки почала дриляц на дзвери
успаничено *присл.* у панїки
успаничити -им виволац панїку; **ова вест је успаничила село** тота вистка виволала панїку у валалє
успаничити се -им се: **сви су се успаничили** шицких залапела панїка, шицки спадли до панїки
успевати -ам **1. а)** *(полазити за руком)* удавац ше, поспишовац ше; **не успевам да се снађем у свему овоме** нє удава ше ми знайсц у шицким тим; **б)** *(имати успеха)* мац успиху, посциговац успихи; **он у свему успева** вон у шицким ма успиху; **2. а)** *(имати времена, стизати)* сциговац, посциговац**; б)** *(стизати нешто некоме давати, служити и сл.)* старчиц, вистарчиц, сциговац; **не успевам да одговорим на сва питања** нє старчим одвитовац на шицки питаня; **в)** *(моћи, бити у стању)* сциговац, бировац; **није успевао толико урадити колико се тражило од њега** нє бировал тельо поробиц кельо ше глєдало од нього; **3.** *(рађати - о усевима)* родзиц
успелост *ж.* удатносц

Успеније *с. церкв.:* ~ **Богородице** Успеније Богородици, Велька матка божа
успенити се -им се *оп.* **успенушати се**
успентрати се -ам се виґрабац ше, видрапац ше, зопнуц ше, *беш.* випендрац ше
успенушати се -ам се *и* **успенушити се** -им се спенїц ше, запенїц ше
успењати (се) -њем (се) *оп.* **успети (се)**
успење *с. рлґ.* успенє
Успење *с. оп.* **Успеније**
успео -ела -ело **1.** *дїєприкм.* < **успети; 2.** *(успешан)* удатни, успишни
усперак -рка *х. оп.* **лампас**
успети[1] -ем **1.** *(поћи за руком)* удац ше, поспишиц ше; пощесциц ше; **2.** *(имати времена, стићи)* сцигнуц, посцигнуц**;** засцигнуц; **3.** *(о воћу, усевима)* зродзиц
успети[2] успнем подзвигнуц, дзвигнуц
успети се -пнем се виґрабац ше, видрапац ше, зопнуц ше, *беш.* випендрац ше; ~ **уз степенице** виґрабац ше по ґарадичох
успех *х.* успих
успешан -шна -шно удатни, успишни
успијати -ам: ~ **уснама, устима, усне, уста** зацицовац ґамби
успијати се -ам се *оп.* **успијати**
успијуша *ж.* женска особа хтора часто зацицує ґамби *(пре кокетносц)*
успињати се -њем се ґрабац ше, драпац ше, спинац ше, *беш.* пендрац ше
успињача *ж.* дзвигачка
успитати -ам *зак. и нєзак.* опитац ше, питац ше, запитац ше
успити -ијем: ~ **уснама, устима, усне, уста** зацицац ґамби
успламсати -ам *и* **успламтети** -тим **1.** *(о ватри)* розгориц ше, розбовчац ше; бухнуц; *фиґ. и* розпалїц ше**; 2. а)** *(о лицу)* почервенїц *(нараз, барз)*; **лице му успламти гневом** твар му почервенєла од гнїву; **б)** *(о очима)* зашвициц ше, заблїщац ше
успламтети се -тим се *оп.* **успламсати**
успламћивати (се) -ћујем (се) *нєзак. ґу* **успламтети (се)**
усплахирен -а -о барз злєкнути, преплашени; барз знємирени; барз возбудзени
усплахирити (се) -им (се) барз (ше) злєкнуц, преплашиц ше; барз (ше) знємириц; барз (ше) возбудзиц
успокојавати -ам умирйовац, успокойовац
успокојити -им умириц, успокоїц
успокојити се -им се умириц ше, успокоїц ше
успомена *ж.* памятка, *заст.* памяток; спомин

успон *х.* **1.** *(део пута који се пење под нагибом)* драга (дражка и под.) до брега; нагнуце до брега; повисшенє; видзвигнуце; ~ **није био стрм** драга до брега нє була прикра; **на успону су успорили ход** кед рушели (ишли) до брега, спомалшели ход; **благ** ~ благе нагнуце до брега; **2.** *(пењање)* ґрабанє, драпанє, спинанє, *беш.* пендранє; ~ **према врху** ґрабанє ґу верху; **3.** успишни розвой, напредованє; ~ **занатства** успишни розвой ремеселнїцтва; **4. а)** дзвиганє тона; дзвиганє гласа**;** повисшенє**; б)** ~ **праве** *мат.* дзвиганє правей линиї

успонски -а -о: ~ **завој** кривина до брега; ~ **правац** напрям нагнуца до брега; ~ **развитак** успишни розвой, напредованє у розвою

успор *х.* спомалшенє, спомалшованє, затримованє; **река Сава прави** ~ **Дрини на ушћу** рика Сава спомалшує цек Дрини на улїву

успоравати -ам спомалшовац

успоредан -дна -дно *оп.* **упоредан**

успоредба *ж. оп.* **упоредба**

успоредити (се) -им се *оп.* **упоредити (се)**

успоредник *х. оп.* **упоредник**

успоред[н]о *присл. оп.* **упоредо**

успоређење *с. оп.* **поређење**

успоређивати (се) -ђујем (се) *оп.* **упоређивати (се)**

успорен -а -о спомалшени

успорење *с.* спомалшенє

успоривач *х.* спомалшовач

успорити -им спомалшиц

успособити (се) -им (се) *оп.* **оспособити (се)**

успостава *ж.* обновйованє; уводзенє; запровадзенє, запровадзованє; установенє, установянє; ~ **телефонских веза** уводзенє телефонских вязох; ~ **републике** установенє (запровадзенє) републики

успоставити -им **1.** *(вратити у раније стање)* обновиц, возпоставиц; ~ **саобраћај межу зараћеним државама** обновиц транспорт медзи воюющима државами; **2.** *(остварити)* запровадзиц, установиц; увесц; ~ **везу са централном управом** запровадзиц (установиц) вязу з централну управу; ~ **контакт са људима** ступиц до контакту з людзми; ~ **републику** установиц (запровадзиц) републику

успостављати -ам **1.** *(враћати у раније стање)* обновйовац, возпоставяц; **2.** *(остваривати)* запровадзовац, установйовац, установяц; уводзиц

усправан -вна -вно **1.** прости; випросцени; вертикални; ~ **ход** випросцени ход (ходзенє); ~ **линија** вертикална линия; **2.** *фиґ.* достоїнствени

усправити -им **1.** випросциц; положиц (поставиц) просто (вертикално); ~ **погурена леђа** випросциц зогнути хрибет; **2.** *фиґ.* пребудзиц у даким пиху, достоїнство

усправити се -им се **1.** стануц просто, випросциц ше; стануц; **2.** *фиґ.* постац свидоми своєй вредносци; *(побољшати своје материјално стање)* (по)дзвигнуц ше

усправљати -ам **1.** випросцац, випросцовац; класц (поставяц) просто (вертикално); **2.** *фиґ.* будзиц у даким пиху, достоїнство

усправљати се -ам се **1.** ставац просто, випросц(ов)ац ше; ставац; **2.** *фиґ.* поставац свидоми своєй вредносци; *(побољшавати своје материјално стање)* подзвиговац ше, дзвигац ше

усправно *присл.* **1.** просто; випросцени; вертикално; **2.** *фиґ.* достоїнствено

успрегнути *и* **успрећи** -егнем **1.** *(узмаћи)* поцагнуц ше, одступиц; **2.** *(савладати)* звладац; *(уздржати)* стримац

успрезати -ежем *нєзак.* *ґу* **успрегнути**

успрема *ж.* **1.** *(довођење у ред)* ушорйованє, правенє шора; пораєнє, пратанє; **2.** *(остава)* комора; шпайз

успремати -ам ушорйовац, правиц шор; пораїц, пратац

успремити -им ушориц, пошориц, направиц шор; попораїц, попратац

успреподобити се -им се *оп.* **преподобити се**

успркос *присл. оп.* **упркос**

успркосити се -им се упрекосно ше зопрец; почац упрекосциц

успропадати се -ам се *(узбунити се, растрчати се)* розбегац ше; бегац; нє мац мира, нє мировац

успротивити се -им се спроцивиц ше; зопрец ше; стануц вочи дакому; ~ **одлуци управе** спроцивиц ше одлуки управи; ~ **јачем** зопрец ше моцнєйшому

успротивљавати се -ам се спроцивйовац ше; сперац ше, зоперац ше; ставац вочи дакому

успрсити се -им се випнуц ше

успузавати (се) -ам (се) ґрабац ше, драпац ше

успузати (се) -ужем (се) виґрабац ше, видрапац ше

успут *присл.* **а)** драгом; у дражe; при драги, коло драги; идуци, док сом ишол, док зме ишли, док будзем исц и под.; **купићу цигарете** ~ купим циґаретли драгом, купим циґаретли док будзем исц *(на роботу и под.);* ~ **нисмо срели њихова кола** у дражe зме нє стретли їх

авто; ~ **није било продавница** при (коло) драги нє було предавальнї; **б)** заходно; **нећу моћи да свратим код тебе, није ми** ~ нє годзен сом зайсц до це, нє заходно ми**; в)** медзи иншим; источасно

успутан -тна -тно **а)** хтори ше находзи драгом (у драже, коло драги); през хтори ше преходзи; **јели су у успутним кафанама** єдли у карчмох на хтори у драже наиходзели; **на једној од успутних станица** на єдней зоз станїцох през хтори преходзели; **б)** *(споредан)* побочни, нєважни

успутно *присл.* преходзаци, поверхово, лєм так

успушити се -им се почац ше куриц

усранац -нца *и* **усранко** *х.* **а)** *вулґ.* покакани, зарайдани, посрани; **б)** *фиґ.* срайдош, тротькош, чвиркош

усрати усерем *вулґ.* завлачиц, зарайдац

усрати се усерем се *вулґ.* зарайдац ше

усрдан -дна -дно **1.** *(срдачан)* сердечни, щири; **2.** *(предан послу)* пилни

усрдност *ж.* **1.** *(срдачност)* сердечносц, щиросц; **2.** *(преданост послу)* пилносц

усред *прим. з ґен.* устред/уштред; у стред, у штред; стред/штред

усредоточити (се) -им (се) *и* **усредсредити (се)** -им (се) сконцентровац (ше); обрациц, унапрямиц шицку увагу (думки, активносц) на дацо

усредсређен -а -о сконцентровани

усредсређивати (се) -им (се) концентровац (ше); обрацац, унапрямовац шицку увагу (думки, активносц) на дацо

усрећивати (се) -ћујем (се) ущесцовац (ше), *рид.* ущешлївйовац (ше)

усрећилац -иоца *и* **усрећитељ** *х.* ущесцовач, ущесцователь

усрећити (се) -им (се) ущесциц (ше), *рид.* ущешлївиц (ше)

усркати -рчем **а)** *(срчући попити)* хлїпнуц; похлїпац; **б)** *(усисати)* уцагнуц, уцицац

усркивати -кујем **а)** *(срчући пити)* хлїпац; **б)** *(усисавати)* уцаговац, уцицовац

усркнути -нем *оп.* **усркати**

усрнути -нем **а)** *(нагло ући)* убегнуц, улєциц, упаднуц; **б)** *фиґ.* силовно нападнуц

усртати -рћем *нєзак. ґу* **усрнути**

уста *с. мн.* уста; ◊ **бацити у** ~ *(презалогајити)* заєсц, прехвациц; *фам.* руциц до воля (волька); **говорити (хвалити) на сва** ~ бешедовац (хвалїц) на цале гарло (на ґвалт); **грдити кога на пасја** ~ лац, собачиц дакого; **затворити (запушити и сл.) коме** ~ заткац (заврец) дакому ~ , учиткац дакого; **иде му вода на** ~ *(види укусно јело)* аж му шлїни иду, лаши ше, пажери ше; **из твојих** ~ **у божје уши** дай боже; **из** ~ **му тече мед** барз крашнє бешедує; ма благу, милу бешеду; з устох му чече мед; **из** ~ **си ми извадио** праве сом сцел повесц, винял ши ми з устох; **откинути/откидати што од својих** ~ одорвец/одривац дацо од своїх устох; **од** ~ **до** ~ **иде** *(шири се вест)* розхирює ше, од устох до устох идзе; **пуна су му** ~ **кога** *или* **чега** вше лєм о даким *або* дачим приповеда; **скочити/скакати сам себи у** ~ робиц процив самого себе, процивсловиц самому себе, скакац сам себе до устох; ~ **му се завезала** *(не може реч да изусти)* бешеду му одняло; **што му на** ~ **дође** *(говори што му падне на памет)* цо му спаднє на розум, цо му шлїна на язик принєше

устав *х.* устав, конституция; **донети** ~ принєсц устав

устава *ж.* **1.** шлайс; **2.** *фиґ.* препреченє; застановка

уставан -вна -вно уставни

уставити -им *(зауставити)* застановиц; становиц

уставити се -им се *(зауставити се)* застановиц ше; становиц ше; стануц

устављати -ам *(заустављати)* застановяц; становяц

устављати се -ам се *(заустављати се)* застановяц ше; становяц ше; ставац

устављач *х. (кочница)* гамовачка

устављача *ж. техн.* затримовач

уставност *ж.* уставносц

уставобранитељи *х. мн. ист.* уставобранїтелє

уставотворац -рца *х.* уставотворец

уставотворни -а -о уставотворни

уставци -вака *х. мн. покр.* **а)** треци *або* перши дзень после швета „слава"; **б)** перши дзень по швету

устајалост *ж.* стухнутосц, устатосц

устајао -ала -ало *(звич. одр.* устајали**) 1. а)** *(о ваздуху)* стухнути, устати; **б)** *(о води)* нєшвижи, нєфришки; **в)** *(о јелу)* стухнути; погубени; **г)** *(који је добио бољи укус дугим стајањем - о воћу и сл.)* узрети, дозрети; одстати; **2.** *фиґ.* стухнути, устати

устајати -јем **1.** ставац; ~ **из кревета** ставац з посцелї; **2.** *(започињати борбу, дизати устанак)* дзвигац ше, ставац; **3.** *(дизати протест)* ставац, спроцивйовац ше; **4.** *нєзак.* ґу **устати (4 - 7)**

устајати се -тојим се **1.** стухнуц ше; погубиц ше; устац ше; **2.** *(добити бољи укус дугим*

стајањем - обич. о вођу) узрец, дозрец; одстац

устакленити (се) -им (се) *и* **устаклисати (се)** -ишем (се) *оп.* **устаклити (се)**

устаклити -им **1.** *оп.* **застаклити (1); 2.** ~ **очима** упрец склєняни попатрунок

устаклити се -им се зашвициц ше, заблїщац ше як скло, засклєнїц ше

устакнути *и* **устаћи** -акнем **1.** *(натаћи)* здзац; положиц; ~ **шубару на главу** здзац шапку на главу; **2.** (по)дзвигнуц

усталасавати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **усталасати (се)**

усталасати -ам **1.** заколїсац, дзвигнуц габи; загойсац; знємириц; згабавиц; **бура је усталасала море** буря заколїсала (знємирела) морйо; **ветар усталаса пшеницу** витор загойсал (заколїсал) жито; **2.** *фиґ.* знємириц, збуртац

усталасати се -ам се **1.** заколїсац ше, загойсац ше; згабавиц ше; **море се усталасало** морйо ше заколїсало, на морю ше дзвигли габи; **колона се усталасала** колона ше заколїсала (загойсала); **2.** *фиґ.* знємириц ше, збуртац ше

усталац -аоца *х.* **а)** роботни, вредни чловек; **б)** тот цо вчас рано става

усталаштво *с. (вредноћа)* роботносц, вредносц

усталити -им устаємнїц; ~ **односе у пословању** устаємнїц одношеня у дїлованю; **усталићемо добре резултате у раду** добри резултати у роботи буду (постаню) нам стаємни (тирваци)

усталити се -им се **1.** *(учврстити се, постати сталан)* устаємнїц ше; **нова власт се усталила** нова власц ше устаємнєла; **2. а)** буц (остац) исти (єднаки), устаємнїц ше; **време се усталило** хвиля була вше иста; **б)** *(задржати се дуго у сећању):* **пред очима му се усталиле слике како је непријатељ мучио народ** пред очми му були вше исти слики як нєприятель мучел народ; **в)** *(преовладати, раширити се - о вестима, мишљењу)* превладац, утвердзиц ше, устаємнїц ше; **3.** остац, затримац ше длуго на єдним месце

устаљен -а -о устаємнєни

устаљивати (се) -љујем (се) *нєзак. ґу* **усталити (се)**

устанак -нка *х.* **1.** *(буна)* повстанє; **дићи** ~ дзвигнуц повстанє; **2.** *(устајање из постеље)* ставанє

устаник *х.* повстанїк, повстанєц

устанички -а -о повстанїцки

установа *ж.* **1.** установа; **научна** ~ наукова установа; **2.** форма друштвених одньошеньох; **3.** одредба, предписанє; **4.** уводзенє, установенє, снованє

установити -им **1.** *(основати, увести)* увесц, установиц, *заст.* постановиц; **2.** *(утврдити)* установиц, утвердзиц

установљавати -ам **1.** *(оснивати, уводити)* уводзиц, установйовац, *заст.* постановйовац; **2.** *(утврђивати)* установйовац, утвердзовац

устати -анем **1.** стануц; ~ **са столице** стануц з карсцеля; **2.** *(повести борбу, дићи устанак)* дзвигнуц ше, стануц; **3.** *(дићи протест)* стануц, спроцивиц ше; ~ **против предлога** стануц процив предкладаня; **4.** *(потрудити се, заузети се):* ~ **око кога** потрудзиц ше, постарац ше, завжац ше за дакого; **5.** настац, почац; учуц ше, зачуц ше; **уста цика и помагање** настало врещанє и воланє до помоци, почали врещац и волац до помоци; **6. а)** *(надоћи - о реци и сл.)* пороснуц, нароснуц; **б)** дзвигнуц ше; вироснуц; **7.** *(о снегу)* розпущиц ше, розтопиц ше

усташ *х. ист.* повстанїк

усташа *х.* **1.** *ист.* усташ; **2.** *оп.* **усташ**

усташки -а -о усташски

усташца *с. мн. дем. и гип.* усточка

утврдити -им *зак. (изјавити што тврдећи)* твердзиц, доказовац

устегнути *и* **устећи** -егнем **1. а)** зацагнуц, поцагнуц *(и затримац, спомалшиц);* ~ **дизгине** поцагнуц дєплови *(же би конї станули);* **б)** поцагнуц *(назад);* **она устегне руку к себи** вона поцагла руку ґу себе; **2.** *(одузети, лишити)* позбуц, вжац, нє дац; **устегоше му плату** нє дали му плацу; **3.** *(савладати, уздржати се у чему)* стримац, звладац; ~ **гнев** стримац гнїв

устегнути се *и* **устећи се** -егнем се **1.** поцагнуц ше *(назад);* **2.** *(уздржати се, савладати се)* стримац ше, звладац ше, стирвац ше

устезати -ежем *нєзак. ґу* **устегнути**

устезати се -ежем се **1.** *(стидети се)* ганьбиц ше; унїмац ше; **2.** *нєзак. ґу* **устегнути се**

устеничити се -им се: **стан се устеничио** у квартелю ше зведли блощици

устисати -ишем *зак.* нападнуц, навалїц

устицати -ичем *нєзак. и част. ґу* **устакнути**

устобоља *ж. мед.* устоболь

устожити -им зруцац *одн.* складсц до копки *або* брадла

устојати се -јим се *оп.* **устајати се**

устока *ж.* восточни витор

устоличавати -ам поставяц *(на високе положенє, на престол)*

устоличити -им **1.** поставиц, положиц *(на високе положенє, на престол)*, устолїчиц; ~ **кога за кнеза** поставиц дакого за княза; **2.** *фиґ.* усадзиц, утвердзиц

устоличити се -им се **а)** утвердзиц ше, запановац, устолїчиц ше**; б)** постац краль, княз и под., устолїчиц ше

устоња *х. пей.* устати

устопице *и* **устопце** *присл. (у стопу)* ступци; ~ **пратити кога** ступци провадзиц дакого

устостручити (се) -им (се) сто раз (ше) звекшац (змоцнїц и под.)

устра *ж. покр.* бритва

устравити (се) -им (се) преплашиц (ше), престрашиц (ше)

устражити -им **1.** *(заискати)* питац, запитац, вимагац, пожадац; **дај јој ако устражи** дай єй кед будзе питац; **2.** *(потражити)* глєдац; **ако ме ко устражи...** кед ме дахто будзе глєдац...

устрајан -јна -јно *(истрајан)* витирвали; упарти

устрајати -јем **а)** *(истрајати)* витримац; потримац ше; ~ **до коначне победе** витримац до конєчней побиди; **б)** *(потрајати, продужити се)* потирвац, отримац ше длуго *одн.* длужей, предлужиц ше; **овакво стање неће да устраје** таки стан ше нє отрима длуго; **ако тако устраје, неће бити добро** кед так потирва, нє будзе добре; **в)** *(навалити, бити упоран у питањима и сл.)* буц упарти, навалїц

устрајност *ж.* витирвалосц; упартосц, упорносц

устрашен -а -о злєкнути

устрашити -им настрашиц

устрашити се -им се злєкнуц ше

устргнути -нем отаргнуц, одламац; ~ **јабуку** отаргнуц яблуко

устребати -ам *у значеню футура еґзактного:* **ако устреба**... кед будзе требац...

устрелити -им **а)** *(убити стрелом)* забиц*;* **б)** *(из ватреног оружја)* забиц, заштрелїц; **в)** потрафиц, поцильовац

устрелити се -им се забиц ше, заштрелїц ше

устрељивати -љујем *нєзак. ґу* **устрелити**

устремити -им швидко (нагло, нараз) унапрямиц; **он запањено устреми поглед у њу** вон заслупнуто нараз попатрел (унапрямел попатрунок) на ню

устремити се -им се **1.** залєциц ше; руциц ше; розбегнуц ше; швидко (нараз) ше рушиц**; 2.** стануц/стац просто, стануц/стац випросцени, випросциц ше; **3.** *оп.* **устремити; 4.** *фиґ.* занєсц ше

устремљеност *ж.* унапряменосц; намаганє

устремљивати (се) -љујем (се) *нєзак. и част. ґу* **устремити (се)**

устреперити -им *оп.* **устрептати**

устрептало *присл.* трепецаци, трешуци ше *(од возбудзеня, знємиреносци и под.)*; возбудзено, знємирено

устрепталост *ж.* возбудзеносц, знємиреносц; трепеценє

устрептао -ала -ало хтори трепеци, хтори ше треше *(од возбудзеня, знємиреносци и под.)*; возбудзени, знємирени

устрептати -пћем затрепециц; затрепац; почац ше тресц, затресц ше; возбудзиц ше, знємириц ше; **лишће је устреперило** лїсце затрепецело; **срце му је устрептало** шерцо му затрепецело (затрепало); шерцо ше му возбудзело (знємирело)

устрести -сем затресц

устрести се -сем се **1.** затресц ше; **2.** *фиґ.* барз ше знємириц

устрижак -ишка *х.* одштригнути фалаток; *фиґ.* часточка

устрмити -им **1.** *оп.* **устремити; 2.** нагнуц, положиц до прикрого положеня

устрмити се -им се *оп.* **устремити се**

устрој *х. оп.* **устројство (2)**

устројавати -ам **1.** сновац, установйовац; **2.** *(штавити)* вирабяц

устројити -им **1.** основац, установиц; **2.** *(уштавити):* ~ **кожу** виробиц скору

устројство *с.* **1.** *(оснивање)* снованє, установенє, установйованє; **2.** *(уређење)* ушоренє, орґанизация, устройство; ~ **друштва** ушоренє дружтва; **3.** *(састав, структура)* будова; структура

устрпети се -пим се сцерпиц ше, витримац; *(уздржати се)* стримац ше, стирвац ше

устрпљив -а -о *оп.* **стрпљив**

устручавање *с.* унїманє; ганьбенє; **рећи без устручавања** повесц без унїманя, отворено, шмело повесц

устручавати се -ам се унїмац ше; ганьбиц ше

устрчавати -ам вибеговац *(горе)*

устрчати -чим вибегнуц *(горе);* ~ **по степеницама** вибегнуц горе по ґарадичох

устрчати се -чим се почац бегац, розбегац ше *(окончуюци даяку роботу)*; почац бегац (ходзиц) геваль-тамаль *(пре знємиреносц)*; **сви се устрчаше око детета** шицки почали бегац коло дзецка

устук *х.* **1.** одступанє, поцагованє, врацанє назад; уступок; **2.** *празн.* **а)** *(реч у бајању којом се тобож сузбија болест, зло):* ~ **, овде ти није место!** сцекай, ту ци нє место!; **б)** *(трава која*

се при бајању употребљава као лек) желє, трава; **3.** процивотров; **4.** *у служби викричнїка* назад; **стој,** ~ **!** стой, назад!

устукнути -нем I. *нєпрех.* **1.** *(коракнути назад)* крочиц назадок, цурикнуц ше, поцагнуц ше, одступиц, *заст.* цофнуц ше; **устукнуо је пред призором** крочал назадок пред слику; **она устукну корак назад** вона ше цурикла (поцагла) крочай назадок; **2.** *(постати помирљивији, попустити)* попущиц; поцагнуц ше, одступиц; стулїц ше *(пред дачиїм авторитетом и под.)*; **на притисак народа влада је устукнула** на прицисок народу влада попущела; **ни пред чим нећу устукнути** нї пред чим ше нє поцагнєм (нє одступим); II. *прех.* **1.** *(спречити)* зопрец; *(обуздати)* стримац; **2.** *фиґ. (кога)* буц лєпши, мудрейши и под. од дакого

устумарати се -ам се почац ше круциц, ходзиц без циля; *(погледом)* почац блукац, бегац

уступ *х.* **1.** *правн.* уступанє *(свойого права другей особи або у войни страценей териториї);* **2.** *оп.* **уступак**

уступати -ам **1.** *(давати, препуштати)* уступац, уступйовац, давац; ~ **коме своја права** уступац дакому свойо права; **2.** *(одступати, узмицати)* одступац, поцаговац ше; **3. а)** *(чинити уступак)* попущовац; енґедовац; **б)** *(коме)* буц менєй храбри, схопни и под. од дакого, нє буц таки храбри, схопни и под. як дахто; **4.** *(поверавати неки посао)* зверйовац, давац

уступилац -иоца *х.* уступитель

уступити -им **1.** *(дати, препустити)* уступиц, дац; ~ **коме место** уступиц дакому место; **2.** *(одступити, узмаћи)* одступиц, поцагнуц ше; **3. а)** *(учинити уступак)* попущиц; енґедовац; **неће један другом да уступи** нє сцу єден другому попущиц; **б)** *показати се слабијим, горим и сл.):* ~ **коме у храбрости, вештини и сл.** буц менєй храбри, схопни и под. од дакого, нє буц таки храбри, схопни и под. як дахто; **4.** *(поверити неки посао)* звериц, дац

уступљив -а -о хтори мож уступиц, уступлїви

уступнина *ж.* уступнїна

устурати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **устурити (се)**

устурити -им *(одићи и померити уназад)* заруциц, поцагнуц

устурити се -им се поцагнуц ше назадок

усуд *х.* **1.** *празн.* усуд *(особа з народних приповедкох хтора одредзує чловекови судьбу);* **2.** *(судбина)* судьба, доля

усудан -дна -дно судьбови, судьбоносни

усудити -им одредзиц як судьбу, дац; **бог нам је тако усудио** бог нам таку судьбу дал

усудити се -им се усудзиц ше; одшмелїц ше, одважиц ше, *заст.* ушмелїц ше; одчаяц ше; **ако се неко усуди..., тешко њему** кед ше дахто усудзи..., яй йому; **усудио се да упита** одшмелєл ше (одважел ше; одчаял ше) опитац

усуђивати -ђујем одредзовац як судьбу, давац

усуђивати се -ђујем се усудзовац ше; одшмельовац ше, одважовац ше, *заст.* ушмельовац ше; одчайовац ше

усукан -а -о **1.** *дїєприкм.* < **усукати (се); 2.** *(мршав)* худи, худки; **3.** *фиґ. (јако уздржљив, крут)* барз стримани**; 4.** ~ **црево** *мед.* сценшане черево

усуканост *ж.* **1.** *(мршавост)* худосц; **2.** *фиґ. (уздржаност)* стриманосц**; 3.** *спец.:* ~ **жице** зосуканосц дроту

усукати -учем **1.** засукац; висукац; закруциц; скруциц; ~ **канап** висукац порвацок; ~ **бркове** закруциц баюси; **2.** *(закренути)* викруциц, скруциц

усукати се -учем се **1. а)** засукац ше; закруциц ше; скруциц ше; **б)** зогнуц ше; викруциц ше; **2. а)** барз схуднуц, барз ослабиц/ослабнуц; **б)** *(добити издужен изглед, ушиљити се)* сценшац ше, видлужиц ше; **3.** *(свенути од суше и уврнути се - о биљкама)* скруциц ше, покруциц ше; **4.** *(провући се)* прецагнуц ше, прехпац ше

усукивати (се) -кујем (се) *нєзак. и част. ґу* **усукати (се)**

усумит *присл. покр.* **1. а) леже** ~ лєжа так же єдному ноги там дзе другому глава; **б)** *оп.* **унакрсно (а); 2.** *у служби прим. з дат. (у сусрет)* вочи

усунути -нем **1.** заджобнуц; зариц; вохпац; **2.** дакус усипац, уляц

усупнути се -нем се порвец ше (таргнуц ше) зачудовано; барз ше зачудовац, нєсподзивац; заслупнуц

усупрот *прим.* **1. а)** *з ґен. и дат. (упркос)* и попри, без огляду; **б)** *з дат. (према)* спрам; **2.** *у служби процивного словка* напроцив

усургунити -им *покр. (потерати у изгнанство)* вигнац, прегнац

усути -спем **1. а)** *(сипку материју)* усипац; **б)** *(течност)* усипац, уляц; (у)шушнуц; **2.** *фиґ.* **а)** *(почети густо падати - о киши и сл.)* почац сипац; **б)** почац швидко гуториц

усутонити се -и се *безос.* змеркнуц ше

усфалити -им *звич. безос. (понестати)*: **кад усфали вина**, **и ракија је добра** кед нєт

вина, и палєнка добра; **кад год вам буде потребно, моја вам помоћ неће** ~ вше кед вам будзе требац, я вам будзем на помоци; **усфалило ми је мало пара** хибело ми (нє мал сом досц) пенєжи

усхит *х. оп.* **усхићење**

усхитати се -ам се попонагляц (ше); розпонагляц ше

усхитити -им одушевиц, возбудзиц, возхищиц

усхитити се -им се одушевиц ше, занєсц ше, возбудзиц ше, возхищиц ше

усхитљив -а -о хтори одушевює, возбудзує, возхищує

усхићавати (се) -ам (се) *оп.* **усхићивати (се)**

усхићен -а -о одушевени, занєшени, возбудзени, возхищени

усхићење *ж.* одушевиє, одушевенє, одушевеносц, занєшеносц, возбудзеносц, возхищеносц

усхићивати -ћујем одушевйовац, возбудзовац, возхищовац

усхићивати се -ћујем се одушевйовац ше, заношиц ше, возбудзовац ше, возхищовац ше

усходан -дна -дно **1.** < **усходати се; 2.** *оп.* **уходан; 3.** ~ **инфекција** *мед.* дзвигаца инфекция

усходати се -ам се **а)** почац ходзиц горе-долу (геваль-тамаль) *(по просториї и под.)*; **усходао се собом** почал ходзиц горе-долу по хижи; **б)** почац ходзиц, бегац, круциц ше, преходзиц ше *(на шицки боки)*; **усходао се логором** почал ходзиц (бегац) по цалим лаґру

усходни -а -о виходзаци, дзвигаци;

усхтети -ем *и* -еднем **а)** *у служби футура еґзактного* зосцец, сцец; **ако усхтедне, нека дође** кед зосце, най придзе; **могао би кад би усхтео** могол би кед би сцел; **б)** *з лоґичним субєктом у дативе (прохтети се)* пожадац; **вршила је све што му се усхтело** окончовала шицко цо пожадал

усциктати се -кћем се < **циктати**

усцичати се -чим се < **цичати**

усшетати се -ам се почац ходзиц горе-долу (геваль-тамаль)

утабавати -ам утапшовац; витапшовац; уґазловйовац; удупковац

утабанати *и* **утабати** -ам утапшац; витапшац; уґазловац, уґажиц, виґажиц; удупкац; ~ **снег** уґазловац (уґажиц) шнїг; ~ **стазу а)** *(табањем)* направиц (утапшац, витапшац) дражку; **б)** *(честим ходањем)* направиц (виходзиц) дражку; ◊ **ићи утабаним стазама (путевима)** исц (ходзиц) по виходзених (уґажених, виґажених, прерубаних) дражкох (драгох)

утаборити (се) -им (се) утабориц (ше), утаборовац (ше)

утажавати (се) -ам (се) *оп.* **утољавати (се)**

утажити (се) -им (се) *оп.* **утолити (се)**

утаја *ж.* **1.** *(непријављивање прихода)* утаєнє, затаєнє; ~ **пореза** утаєнє порциї; **2.** *(проневера)* присвоєнє, присвойованє, окраданє, крадза

утајати -јим **1.** заглушиц *(з моцнєйшим гласом)*; умириц, уцишац; **2.** *(сачувати у тајности, прећутати)* скриц, прецихнуц; **3.** *(сакрити)* скриц; **4.** *(присилити на ћутање):* **утајали су га** розказали му же нє шме повесц (виволац и под.); нагнали го же би бул цихо; учиткали го; **5.** *оп.* **утајити (2)**

утајен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **утајити (се); 2.** притаєни

утајивати -ам **1.** *(порез)* утайовац; **2.** *(проневеравати)* присвойовац, окрадац; **3.** *(не испуњавати очекивања, подбацивати)* подруцовац

утајивати се -ам се **1.** уциховац, зациховац; умирйовац ше, притайовац ше; **2.** скривац ше

утајивач *х.* **1.** *(пореза)* утайовач; **2.** *(проневерилац)* присвойовач, окрадач

утајити -им **1.** *(порез)* утаїц; **2.** *(проневерити)* присвоїц, окраднуц; **3.** *(не испунити очекивања, подбацити)* подруциц; **4.** *оп.* **утајати (4)**

утајити се -им се **1.** *(ућутати)* уцихнуц, зацихнуц; *(притајити се)* умириц ше, притаїц ше; **2.** *(сакрити се)* скриц ше

утакати -ачем усиповац, улївац; сипац, ляц

утакмица *ж.* **1.** *спорт.* змаганє; **фудбалска** ~ фодбалске змаганє; **2.** *(надметање)* змаганє; обеґованє

утакмице *присл.* **1.** *(у размену, трампећи):* **даје воће за пшеницу** ~ чера овоц за жито; **2.** *(такмичећи се)* змагаюци ше; обеґуюци ше

утакмичар *х.* змагатель

утакмички -а -о змагательски; за змаганє

утакнути *и* **утаћи** -акнем **1.** *(ставити у што)* положиц, вохпац; ~ **новац у џеп** вохпац пенєжи до кишенки; **2.** *фиґ.* умишац, вохпац, штуриц

утакнути се *и* **утаћи се** -акнем се умишац ше; ~ **коме у реч** умишац ше дакому до бешеди

уталожити се -им се **1. а)** *(о течности)* одстац; **б)** *(о талогу)* ушеднуц ше; **2.** умириц ше, уцихнуц; **бука се мало уталожи** галайк ше дакус умирел

утаман *присл. (узалуд)* даремно, задармо, дармо

утаманилац -иоца *и* **утаманитељ** *х. оп.* **утамањивач**

утаманити -им знїчтожиц, знїщиц; витребиц

утамањивати -њујем знїчтожовац, знїщовац; витребйовац

утамањивач *х.* знїчтожовач, знїщовач; витребйовач

утамничити -им заврец *(до цемнїци, гарешту)*

утаначивати -чујем точно ше догваряц, точно одредзовац; *нар.* доредзовац ше

утаначити -им точно ше догвариц, точно одредзиц; *нар.* доредзиц ше; ~ **све појединости** точно ше догвариц о шицких поєдиносцох; ~ **дан венчања** догвариц ше (доредзиц ше) хтори дзень будзе винчанє

утанчан -а -о **1.** *дієприкм.* < **утанчати (се); 2.** *оп.* **префињен**

утанчаност *ж. оп.* **префињеност**

утанчати -ам **1.** *оп.* **профинити; 2.** *оп.* **утаначити**

утањати -ам *(тонути)* чиряц ше; упадац

утањивати (се) -њујем (се) *нєзак. ґу* **утањити (се)**

утањити -им I. *прех.* **1.** *(стањити)* сценшац; **2.** *и прех., часто з дополнєньом* глас, гласом: ~ **(глас, гласом)** почац на ценко и нєприродно (на розмазовацо) бешедовац *(улїзуюци ше дакому и под.)*; II. *нєпрех.* **а)** *оп.* **утањити се (2.а); б)** *(свести се на незнатну меру)* зменшац ше; **пазар се утањио** приход од тарґовини ше зменшал; **в)** витрошиц ше, остац без пенєжох; **г)** *(о текућој води)* почац на ценко чуриц; барз опаднуц

утањити се -им се **1.** *(истањити се)* сценшац ше; **2. а)** *(смршати)* схуднуц, ослабиц, ослабнуц; зменшац ше; **б)** *(постати танак и витак)* сценшац ше и постац струнки**; 3.** *фиґ. (бити на измаку):* **утањило се брашно** муки уж єст лєм дакус, мука уж скоро потрошена

утао утла утло празни; дзирави

утапати -ам **1.** *(давити)* давиц, *заст.* затопйовац; **2.** *(потапати, мочити)* мочиц; **3.** *фиґ.* **а)** *(чинити да се нешто расплине, нестане у већој маси)* розплїньовац; зачирйовац; **б)** *(пригушивати)* заглушовац, приглушовац

утапати се -ам се **1.** *(давити се)* давиц ше; **2.** *(тонути - о броду и сл.)* затопйовац ше, чиряц ше, зачирйовац ше; **3.** *фиґ. (губити се стапајући се с нечим већим)* розплїньовац ше; зачирйовац ше

утапкавати -ам утапшовац; удупковац; убивац

утапкати -ам *(ходањем)* утапшац; *(ударајући табанима)* удупкац; *(маљем и сл.)* убиц

утата *викр. за виражованє осудзованя и омаловажованя того кому є упуцени* и-яй

утаћи -акнем *оп.* **утакнути**

утачкати -ам накласц тачки (колїки) ґу парадичом и под.

утва *ж. зоол.* качка; **жута (златокрила)** ~ жовта (златокридла) качка (Casarca ferruginea); **шарена** ~ пестра качка (T. tadorna)

утвара *ж.* **1.** дух, привидзенє**; 2.** *фиґ.* мрия, фантазия

утваран -рна -рно **1.** *(сабластан):* ~ **прилика** подоба як привидзенє; **2.** хтори плод мриї, фантазиї

утварати (се) -ам (се) *нєзак. ґу* **утворити (се)**

утвари *ж. мн. церкв.* церковна судзина, прибор за богослуженє

утвор *х. и* **утвора** *ж. оп.* **утвара**

утворити -им**:** ~ **себи а)** *(представити у мислима)* задумац; **б)** *(увртети у главу)* вжац себе до глави

утворити се -им се **1.** *(појавити се као утвара)* зявиц ше як привидзенє (як дух); **2.** *з лоґичним субєктом у дативе* привидзиц ше; **то се теби утворило** то ше тебе привидзело

утврда *ж.* утвердзенє, твердиня

утврдити -им **1.** *з розл. знач.* утвердзиц; ~ **град** утвердзиц варош; ~ **чињенице** утвердзиц факти; ~ **лекцију** утвердзиц лекцию; **2.** догвариц ше; одредзиц, утвердзиц; **њих двоје су већ нешто утврдили** вони двойо ше уж цошка догварели; ~ **границе између држава** одредзиц граніци медзи державами; **3.** *(засновати, успоставити)* увесц, запровадзиц

утврдити се -им се **1.** утвердзиц ше; **2.** *(уверити се)* прешвечиц ше; **3.** *взаєм. повр. (дати тврду веру)* пришагнуц, дац слово єден другому

утврдо *присл.*: ~ **се надао да...** бул скоро сиґурни же...; **то сви** ~ **верују** то шицки твардо веря

утврђење *с.* **1.** *(утврда)* утвердзенє, твердиня; **1.** утвердзенє, утвердзованє

утврђивати -ујем **1.** *з розл. знач.* утвердзовац; **2.** догваряц ше; одредзовац, утвердзовац; **3.** *(заснивати, успостављати)* уводзиц, запровадзовац

утврђивати се -ђујем се **1.** утвердзовац ше; **2.** *(уверавати се)* прешвечовац ше; **3.** *взаєм. повр. (давати тврду веру)* пришагац, давац слово єден другому

утврђивач *х.* утвердзовач

утег *х.* куля *(на килашох, годзини)*

утега *ж.* **1.** *мед.* **а)** бандаж, сцискаче; **б)** *(потпасач за килу)* ремень; **2.** *(стезник)* пас, мидер; **3.** *оп.* **утег**

утегнут -а -о **1.** *дїєприкм.* < **утегнути (се); 2.** *фиґ. (уздржан)* стримани

утегнути -нем **1.** *(обавијајући стегнути)* сциснуц; зацагнуц; **2.** *(захватити, повући)* поцагнуц; уцагнуц

утегнути се -нем се **1.** *(појасом и сл.)* сциснуц ше; **2.** елеґантно ше облєчиц *(звич. до цесних шматох припитих коло цела)*; позацаговац ше

утез *х. и* **утезало** *с. оп.* **утега**

утезање *с.:* ~ **дрвета** *древ.* сходзенє древа

утезати (се) -ежем (се) *нєзак. ґу* **утегнути (се)**

утезни -а -о *(који служи за утезање)* зацагуюци/зацаговаци; сцискаюци/сцискаци

утеловити -им **1.** *(отелотворити)* отїлотвориц; **2.** *(припојити саставни део)* приключиц, прилучиц

утеловити се -им се отїлотвориц ше

утеловљавати -ам **1.** *(отелотворивати)* отїлотворйовац; **2.** *(припајати саставни део)* приключовац, прилучовац

утеловљавати се -ам се отїлотворйовац ше

утеловљење *с.* отїлотворенє

утемељач *х. оп.* **утемељивач**

утемељивати -љујем **1.** класц (поставяц) фундаменти, сновац; **2.** *фиґ. (узиђивати у темеље чега)* убудовйовац

утемељивати се -љујем се утвердзовац ше

утемељивач *и* **утемељитељ** *х.* основоположнїк, основопокладач, фундатор

утемељити -им **1.** положиц (поставиц) фундаменти, основац; **овај град су утемељили наши давни преци** тому варошу фундаменти положели (тот варош основали) нашо давни предки; **2.** *фиґ. (узидати у темеље чега)* убудовац; **у нашим законима је утемељен принцип социјалне правде** у наших законох убудовани принцип социялней правди

утемељити се -им се утвердзиц ше

утензилије *ж. мн. мед. и др.* утензилиї

утерати -ам **1.** *(угнати)* угнац; **2. а)** *(забости; закуцати)* заджобнуц, задзац, зариц; забиц; ~ **нож** заджобнуц (зариц) нож; ~ **клин** забиц гвозд; **б)** *(лопту у мрежу)* уруциц; копнуц; **3.** *(дуг, порез и сл.)* наплациц

утеривати -рујем **1.** уганяц; **2. а)** *(забадати; закуцавати)* заджобовац, заривац; забивац; **б)** *(лопту у мрежу)* уруцовац; **3.** *(дуг, порез и сл.)* наплацовац

утеривач *х.* наплацовач

утеривост *ж. (могућност наплате дуга)* наплацуюцосц, наплатлївосц

утетовирати -ам утетовирац

утетурати се -ам се войсц плянтаюци ше (тачкаюци ше)

утећи[1] *и* **утећи** утечем *и* утекнем **1.** *(побећи)* сцекнуц; **2.** *(протећи, минути)* прейсц; **3.** *фиґ. (бити бољи од некога)* обегнуц, пребрац, превозисц дакого, буц лєпши од дакого у дачим

утећи[2] *и* **утећи** утечем *и* утекнем учечиц, уляц ше

утећи се -течем се *и* -екнем се **1.** *(коме)* **а)** *(наћи уточиште, склонити се код кога)* склонїц ше, притулїц ше**; б)** обрациц ше *(за помоћ и под.);* **2.** *(чему - предузети што тражећи излаз из тешкоћа)* подняц, превжац; **3.** *(у разговор и сл.)* умишац ше

утеха *ж.* **1.** потїха, поцешенє; **2.** *церкв. кат. (предсмртна причест)* олїво

утешан -шна -шно поцешуюци, потїшни

утешење *с. оп.* **утеха**

утешив -а -о хторого мож поцешиц

утешилац -иоца *и* **утешитељ** *х.* поцешитель, потїшитель

утешитељка *ж.* поцешителька, потїшителька

утешити -им поцешиц; розобрац

утешити се -им се поцешиц ше; розобрац ше

утија *ж. оп.* **пегла**

утијати -ам *оп.* **пеглати**

утикач *х.* утикач*, беш. заст.* штекер

утилитарист[а] *х.* утилитарист[а]

утилитаристички -а -о утилитаристични

утина *ж. оп.* **ушара**

утињати (се) -ам (се) помали ше загашиц, помали загаснуц

утирати -рем **1.** *(брисати)* уцерац; **2.** *(утрљавати)* учуховац; **3.** *фиґ. (утабавати)* уґажовац, утапшовац; уцисковац; **4.** *фиґ. (уништавати, сатирати)* знїчтожовац, унїчтожовац, нїчтожиц, знїщовац

утирач *х.* ренда и под. за сцеранє патосу

утисак -ска *х.* **1.** *(дојам)* упечаток, *рид.* вражинє/враженє; **оставити** ~ охабиц (зробиц) упечаток; **2.** *(отисак)* одцисок

утискивати -кујем **1.** *(жиг, датум и сл.)* уцисковац; **2.** правиц одцисок, вибивац; **3.** заджобовац, заривац; хпац; класц; штуряц

утискивати се -кујем се **1.** *(угуравати се)* уцисковац ше, цискац ше, хпац ше; **2.** *(забадати се)* заджобовац ше, заривац ше; **3.** *(урезивати се у свести)* оставац паметлїви, урезовац ше до паметаня (до души)

утиснути -нем **1.** уциснуц; ~ **жиг** уциснуц печац; **2.** направиц одцисок, вибиц; **3.** заджобнуц, зариц; вохпац; положиц; штуриц

утиснути се -нем се **1.** *(угурати се)* уцискац ше, ухпац ше; ~ **у гомилу** уцискац ше до громади; **2.** *(забости се)* заджобнуц ше, зариц ше; **3.** *(урезати се у свести):* **то му се утиснуло у памети** то му остало паметлїве, то ше му урезало до паметаня; **ова слика ми се дубоко утиснула у душу** тота слика ше ми глїбоко урезала до души

утити -ијем *(угојити се)* затиц

утихнути -нем уцихнуц

утицај *х.* уплїв, вплїв

утицајан -јна -јно уплївни, вплївни

утицати[1] утичем *нєзак. ґу* **утећи**[1]

утицати[2] утичем уцекац, улївац ше; **река утиче у језеро** рика ше улїва до озера

утицати[3] утичем уплїовац, вплїовац

утицати се -ичем се **1.** *нєзак. и част. ґу* **утећи се; 2.** *(такмичити се)* змагац ше

утишавати (се) -ам (се) *нєзак. и част. ґу* **утишати (се)**

утишати -ам **1.** змириц, умириц; уцишац, сцихшац; уцихнуц; ~ **буну** умириц повстанє; **утишај мало радио** уцихнї дакус радио, полож радио на дакус цихше; **2.** *оп.* **утолити (1); 3.** *оп.* **утишати се (2)**

утишати се -ам се **1.** змириц ше, умириц ше; уцихнуц; **2.** *(нестати)* нєстац, щезнуц; *(престати)* престац; **бура се утишала** буря престала

утје... *оп.* **уте...**

уткати -ам *и ридше* -кем *и* учем уткац

уткивати -ам уткавац *(украси и под.)*

утлеисати -ишем *покр.* пейґлац

утлина *ж. покр.* дзира

утмулити -им загашиц

утнути -нем *(уденути)* удзац

уто *присл. оп.* **утом**

утовар *х.* викладанє, кладзенє *(на ваґон и под.);* уношенє *(до ладї и под.);* руцанє *(на коч и под.)*, сипанє *(на ваґон. ладю)***;** утовар, утоварйованє; ◊ ~ **-истовар** утовар-витовар

утоваривати -рујем класц, викладац, руцац, сипац и под.; утоварйовац; ~ **намештај на камион** класц (викладац) хижни ствари на камион; ~ **угаљ у вагон, шљунак на брод** сипац углє на ваґон, шлюнок на ладю; ~ **бале на приколицу** класц (руцац) бали на прикоч

утоваривач *х.* утоварйовач

утоваривачица *ж.* лопата за кладзенє терхи, утоварйовачка

утоварити -им складсц, виложиц, положиц, унєсц, вируцац, посипац, висипац и под.; утовариц; ~ **дрва на вагон** складсц древо на ваґон; ~ **сандуке** виложиц (складсц, повикладац) ладди; ~ **пакете на авион** унєсц (складсц) паки на авион; ~ **сено на кола** вируцац (складсц) шено на коч; ~ **песак на шлеп** посипац писок на шлеп

утовариште *с.* утовариско/утоварище

утоварни -а -о утоварни; **утоварни трошкови** утоварни трошки, трошки викладаня, уношеня, сипаня и под.

утовити -им викармиц

утовити се -им се набрац; затиц

утовљеност *ж.* викарменосц; затитосц

уток *х.* **1.** *(ушће реке)* улїв; **2.** *покр. оп.* **уточиште; 3.** *правн.* жалба *(на пресуду)*

утока *ж.* **1.** *оп.* **уток (1); 2.** *(бекство)* сцеканє

утолеглица *ж.* улєгнуце

утолегнути се *и* **утолећи се** -егне се угнуц ше; улєгнуц ше; углїбиц ше

утолико *присл.***,** *звич. пред компаративом або словами з компаративним значеньом* **1.** *(због тога)* прето, зато, нательо; **израсла је ту и жалосна врба, кржљава, и** ~ **жалоснија** виросла ту и смутна верба, шаплава, и прето ище смутнєйша; **2.** *у процивних виреченьох, кед ше указує на дацо цо замена, надополнєнє за гевто цо предходно спомнуте* нательо; **није био успешан привредник, али је** ~ **већи његов допринос у култури** нє бул успишни привреднїк, алє нательо векше його доприношенє у култури; **3.** *покр. (управо у тај мах)* праве теди; **4.** *у служби злучнїка, у поровнуюцих виреченьох* нательо, тельо; **он је** ~ **више морао радити уколико му је плата била мања** вон нательо вецей мушел робиц накельо му плаца була менша; ◊ ~ **боље** з тим лєпше

утолити -им I. *прех.* **1.** *(задовољити прохтев за чим)* **а)** ~ **глад** загнац глад; **б)** ~ **жеђ** *(угасити жеђ)* огациц ше, загациц смияд; **2.** *(ублажити, умирити)* ублажиц; ублагац, умириц; ~ **бол** ублажиц боль; ~ **гнев** ублагац гнїв*;* II. *нєпрех. оп.* **утолити се**

утолити се -им се умириц ше, змириц ше; престац; **утолио се гнев у њему** умирел ше гнїв у нїм

утољавати -ам I. *прех.* **1.** *(задовољавати прохтев за чим)* **а)** ~ **глад** заганяц глад; **б)** ~ **жеђ** огацовац ше, загацовац (гациц) смияд; **2.** *(ублажавати, умиривати)* ублажовац; ублаговац; умирйовац; II. *нєпрех. оп.* **утољавати се**

утољавати се -ам се умирйовац ше, змирйовац ше; преставац

утом *присл. за час* **а)** *(у тај мах)* у тей (у истей) хвильки, теди; **б)** у итим чаше, за тот час, источасно
утома *и* **утомах** *присл.* **1.** *(насумице)* намислом; напамят; **2.** *(узалуд)* даремно, задармо, дармо
утоме *присл. оп.* **утом**
утомити -им придавиц, пригартушиц; поциснуц
утонуо -ула -уло **1.** *дїєприкм.* < **утонути; 2.** упаднути, уцагнути
утонути -нем **1. а)** *(потонути)* зачириц ше; замуриц ше; **б)** *(утопити се)* задавиц ше; **2.** *(заћи - о небеским телима)* зайсц; нєстац, щезнуц; **3.** *(угнути се)* угнуц ше; **4.** *фиґ.* **а)** *(потпуно се предати чему)* занєсц ше, заглїбиц ше; **б) утонуо је у сан** заспал, придал ше сну; **тонем у сан** починам спац (дримац), влада ме сон
утонуће *с.* < **утонути**
утопалац -аоца *х. оп.* **утопљеник**
утопија *ж.* утопия
утопијски -а -о утопийни
утопистичан -чна -чно *и* **утопистички** -а -о утопистични
утопити -им **1.** *(удавити)* задавиц, затопиц; **2.** *(потопити, намочити)* намочиц; **3.** *фиґ.* **а)** *(учинити да се нешто расплине, нестане у већој маси)* розплїнуц; зачириц; ~ **приватну својину у друштвену** розплїнуц приватну власносц до друштвеней; **б)** *(пригушити)* заглушиц, приглушиц; ◊ **утопио би га у чаши (у жлици и сл.) воде** *оп. фраз. под* **вода**
утопити се -им се **1.** *(удавити се)* задавиц ше, затопиц ше; **2.** *(потонути - о броду и сл.)* затопиц ше, зачириц ше; **3.** *фиґ. (изгубити се стапајући се с нечим већим)* розплїнуц ше; зачириц ше
утоплити (се) -им (се) зограц (ше)
утопљавати (се) -ам (се) зогривац (ше)
утопљеник *х. оп.* **дављеник**
утопљеница *ж. оп.* **дављеница**
утопљенички -а -о *оп.* **дављенички**
утоптати -ам *(утабати)* утапшац, удупкац
утор *х.* ярчок *(урезани у дачим)*
уторак -рка *х.* вовторок; **био је код мене у** ~ бул у мнє вовторок; **дођи у** ~ гибай на вовторок
уторити -им: ~ **овце** заврец овци *(до аклю)*
уторник *х. оп.* **уторак**
уторожити -им *покр. (укрутити, укочити)* здревнїц; нацагнуц, напружиц, сциснуц
утоскало *х. и с. покр. (домазет)* присташ
уточити -им насипац, наляц, усипац, уляц
уточица *ж. покр. (притока)* притока
уточиште *с.* склонїще, прибежище, притулєнє, притульок
уточник *х. правн.* подноситель жалби
утравити се -им се зароснуц з траву
утрапити -им **1. а)** *(грубо ставити у руке)* штуриц; **б)** *фиґ. (силом или на превару натурити)* дац; уцискац; здзац на карк; предац; **утрапили су му посао који нико није хтео да ради** дали му роботу хтору нїхто нє сцел робиц; **2.** *(поврће и сл.)* положиц до долїка
утрапљивати -љујем **1. а)** *(грубо стављати у руке)* штуряц; **б)** *фиґ. (силом или на превару натурати)* давац; уцисковац; здзивац на карк; предавац; **2.** *(поврће и сл.)* класц до долїка
утратити *и* **утраћити** -им гоч на цо потрошиц; упрепасциц
утрвен -а -о *дїєприкм.* < **утрти (се)**
утрг *х. оп.* **лавина**
утргати -ам таргац, одтарговац, старговац; ~ **цвеће** таргац квеце
утргнути -нем одтаргнуц, старгнуц *(квеце и под.)*
утргнути се -нем се отаргнуц ше; ◊ ~ **на послу** *фиґ. (сатрти се радећи)* урвец ше (потаргац ше) на роботи
утреник *х.* драга; ◊ **узети** ~ *(умаћи)* чмиґнуц, спарац
утрети -ем *оп.* **утрти**
утржак -ршка *х.* заробок *(на тарґовини)*
утржити -им заробиц *(на тарґовини)*
утрина *ж.* **1.** пасовиско, *нар.* пашков; *(необрађено земљиште)* парлаґ, парлог; **2.** дробна трава на пасовиску
утринац -нца *х. оп.* **љуљ (2)**
утрињити се -и се *(уситнити се - о слами, сену)* потрушиц ше
утрка *ж.* обегованє; змаганє; **коњска** ~ обегованє на коньох
утркати -рчем *покр.* убегнуц
утркивати -кујем *покр.* убеговац
утркивати се кујем се обеговац ше; змагац ше
утркивач *х.* обеговач
утрљавати -ам учуховац
утрљати -ам учухац
утрнуо -ула -уло (< **утрнути**[2]) зацерпнути
утрнути[1] -нем I. *прех. (угасити)* загашиц; II. *нєпрех.* **1.** загашиц ше, загаснуц; **2.** *фиґ.* загашиц ше, нєстац, скапац, щезнуц
утрнути[2] ут-нем зацерпнуц; **утрнула му је рука** зацерпла му рука
утрнути се -нем се *оп.* **утрнути**[1] **(**II.**1)**

утрњивати -њујем I. *прех.* гашиц; II. *нєпрех.* гашиц ше, гаснуц

утроба *ж.* **1. а)** *анат. (изнутрица)* живот; **б)** *(трбух)* брух; утроба; **дете у мајчиној утроби** дзецко у мацериней утроби; **2.** *фиґ.* утроба, нукашньосц; ~ **земље** утроба жеми; ◊ **диже (преврће) ми се ~ од тога** мло (нєдобре) ми од того

утробица *ж.* печинка; плюца

утробни -а -о утробни, животов; брухов; нукашнї; **утробни органи** нукашнї органи

утробно-судовни: ~ **систем** *анат.* брухово-жилова система

утроје *присл.* **1.** *(уз учешће три особе)* тройо; троме; по тройо; по троме; **2.** *(троструко)* три раз

утромбољити се -им се опущиц ше, оґенґлївиц

утромити се -им се постац нєрухоми, повольни; олєнївиц, оподлїц

утростручавати (се) -ам (се) утройнїсцовац (ше), три раз (ше) звекшовац (змоцньовац и под.)

утростручити (се) -им (се) утройнїсциц (ше), три раз (ше) звекшац (змоцнїц и под.)

утрошак -шка *х.* **а)** потрошок, потрошенє**; б)** *екон.* утрошок; **в)** ~ **енергије** *биол.* утраток енерґиї

утрошити -им **1.** *(новац, материјал)* потрошиц; **2.** *(време):* **на то су утрошили најбоље године живота** на тото дали (на тото им пошли) найкрасши роки живота

утрпати -ам **1. а)** *(без реда нагурати)* вохпац, ухпац, уцискац, штуриц; похпац, поцискац; **б)** *оп.* **утрапити (1); 2.** добре закриц, позакривац

утрпати се -ам се **1. а)** *(обући много одеће)* обохтац ше, надевлац ше; **б)** *(покрити се с много покривача)* добре ше закриц, добре ше позакривац; **2. а)** вохпац ше, ухпац ше, уцискац ше**; б)** *фиґ. (доћи нежељен)* уцискац ше

утрс *х. мед. покр.* випреванє

утрти утрем *и* утарем **1.** *(обрисати)* утрец, поуцерац; **2.** *(утрљати)* учухац; **3.** *фиґ. (утабати)* уґажиц, утапшац, виходзиц; уциснуц; **4.** *(уништити, сатрти)* знїчтожиц, унїчтожиц, знїщиц

утрти се утрем се *и* утарем се **1.** буц знїчтожени, зотрец ше, нєстац; **2.** *оп.* **ојести се**

утртина *ж.* уґажена, виходзена драга

утрудити -им **1.** *(задати коме труда)* затрудзиц; вимучиц, витрапиц; **2.** *(зарадити)* заробиц

утрудити се -им се *(уморити се)* вистац

утруђивати -ђујем **1.** *(задавати коме труда)* затрудзовац; мучиц, трапиц; **2.** *(зарађивати)* зарабяц

утруђивати се -ђујем се *(умарати се)* виставац

утрунити -им **1.** *(нанети труње у нешто):* **утрунио је око** цошка му упадло (улєцело) до ока; **2.** *фиґ. (некоме - учинити нажао)* уквилїц

утрунити се -им се **1.** *(добити трун у око)*: **утрунио се** цошка му упадло (улєцело) до ока; **2.** *(упасти, улетети - о труњу)*: **покрио је суд да се што не утруни** закрил судзину же би дацо нє нападало до нєй

утрчавати -ам убеговац

утрчавати се -ам се *(мешати се непозван)* мишац ше, хпац ше, штуряц ше

утрчати -чим убегнуц

утрчати се -чим се *(умешати се непозван)* умишац ше

утувити -им **1.** запаметац; **2.** *(коме - наметнути неку мисао)* прешвечиц; поназовац, погуториц на розум; **утувили су му да је крив** прешвечели го же є виновати; ◊ ~ **у главу 1.** добре запаметац; **2.** *(уобразити)* вжац себе до глави, думац

утувљивати -љујем *нєзак. и част.* *ґу* **утувити**

утужити[1] утѢжим *(поднети тужбу)* придац (дац) до суду, тужиц

утужити[2] утѢжим *(дојадити)* допиц

утук *х.* **1.** лїк; процивотров; **2.** одвит *(на процивнїцки напад);* процивнапад; **на ~ одговорити утуком** на напад одвитовац з процивнападом; ◊ **на ~ коме** *или* **чему** на чкоду дакому *або* дачому

утулити -им **1.** загашиц; **2.** *(смањити, пригушити светлост):* ~ **петролејку** уцагнуц витрионову лампу; **3.** *оп.* **утолити** (I); **4.** *(ућутати)* уцихнуц, зацихнуц

утулити се -им се **1.** загашиц ше, загаснуц; **2.** притаїц ше, уцихнуц

утупити (се) -им (се) витупиц (ше)

утурати -ам хпац, цискац; штуряц

утурити -им вохпац, уцискац; штуриц

утурити се -им се **1.** ухпац ше, уцискац ше; **2.** *(на кога - уметнути се)* буц (пойсц) на дакого

утутањ *присл.* даремно, дармо; задармо

ututкавати (се) -ам (се) *нєзак. и част.* *ґу* **утуткати (се)**

утуткати -ам **1. а)** заткац, позатикац, заврец, позаверац *(зоз шицких бокох же би жима нє уходзела);* **б)** ~ **јорган око себе** позапихац паплан коло себе, добре ше позакривац з папланом; **2.** *(тутнути)* штуриц, уцискац

утуткати се -ам се добре ше позакривац *(запихаюци покривач коло себе)*

утутнути -нем **1.** вохпац, уцискац; **2.** *(тутнути)* положиц, штуриц

утући -учем **1.** *(туцањем изгњечитии, ситнити)* потлучиц; натлучиц; ~ **бели лук** потлучиц цеснок; **2.** *(убити; уништити)* забиц; знїчтожиц, знїщиц; **3.** *фиґ. (до краја сломити)* убиц; зламац; **утучени су том вешћу** убити су з тоту вистку; **4. а)** *улудо потрошити)* потрошиц гоч на цо, утрепац; **б) шетају да утуку време** преходза ше же би им прешол час; **5.** *(ушкопити)* вирезац, вичисциц

утуцати -ам *оп.* **утући (1, 4)**

утуцкати -ам **1.** на дробно потлучиц; **2.** *оп.* **утући (4.а)**

утучен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **утући; 2.** *(потиштен)* убити; смутни, зармуцени, засмуцени; бездзечни; забановани

утученост *ж.* убитосц; зармуценосц, засмуценосц, зармуток; бездзечносц; забанованосц

утушити (се) -им (се) загашиц (ше)

ућарити -им вицагнуц хасен, заробиц

ућејфити се -им се **1.** буц весели, розвешелїц ше *(под уплївом алкоголу);* **2.** *(постати дрзак)* постац безоглядни; *(каприцирати се)* постац каприциозни, упрец ше

ући уђем **1.** *з розл. знач.* войсц; **2.** *(у какву средину, заједницу)* войсц, ступиц; **3.** *(започети неку годину живота)* ступиц; влапиц; **4.** *(остати преко временске границе)* остац, затримац ше и под.; **ушли су дубоко у ноћ** остали до позней ноци; ◊ ~ **у године** остариц

ућутати (се) -тим (се) *и* **ућутети (се)** -тим (се) уцихнуц, зацихнуц

ућуткати -ам **1.** учиткац; загромкац *(даваюци знак дакому з очми и под. же би бул цихо);* **2.** *фиґ.* **а)** *(надјачати звуком)* заглушиц; **б)** умириц; ~ **савест** умириц совисц

ућуткивати -кујем *нєзак. и част. ґу* **ућуткати**

ућушкати -ам удрилїц *(дакого же би вошол)*

ућушкати се -ам се удрилїц ше, уцискац ше

уу[1] *викр. за виражованє чувства жими* ггу**;** ~ **што је зима!** ггу як жимно!

уу[2] *викр. у бависку на джмурки як поволанка на глєданє поскриваних* може

уф *викр. за виражованє нєсцерпеня* уф, ух

уфајдити се -им се *(окористити се)* мац хасну

уфано *присл.* сиґурно, бизовно

уфати (се) -ам (се) **1.** *(надати се)* наздавац ше; **2.** *(усудити се)* шмец, усудзиц ше

уфаћкати -ам *вулґ.* влапиц, здибац

уфачловати -лујем *(увити завојем)* завиц

уфинити -им зробиц субтилним, рафинованим, префинєним

уфитиљити -им **1.** *(усукати)* закруциц; ~ **бркове** закруциц баюси; **2.** *(смршати)* схуднуц, ослабиц, ослабнуц

уфитиљити се -им се **1.** сценшац ше, постац ценки; **2.** *(дотерати се)* вирихтац ше

уфркати -рчем: ~ **бркове** закруциц баюси; ~ **косу** *(уковрчити косу)* покруциц власи

уфркестити се -им се барз ше злєкнуц, престрашиц ше

уфулати се -ам се *(ушуњати се)* уцагнуц ше, умкнуц ше

ух *викр.* **1. а)** *за виражованє страху* яй; **ух, ала ме уплаши** яй, як сом ше злєкол; **б)** *за виражованя нєсподзиваня пред дачим нєобчекованим, вельким и под.* ав, аа; **ух, ала је био љут** ав, алє бул нагнївани; **в)** *за виражованє даякого нєприємного чувства* гу, ух; **ух, не могу да поднесем такву буку** ух, нє можем витримац таки галайк; **2.** *при виражованю жаданя, при поносованю и под.* аа, ей, яй; **ух, да ми га је где уврebати, пребио бих га** аа (ей) кед бим го могол даґдзе здибац, так бим го оклад; **ух, јадна она, шта је дочекала** яй, сиротка, цо дочекала

уха *викр.* **1.** *за виражованє винїмкового интензитета даякей дїї, прикмети и под.* о-го**;** у-гу, гу-гу; **уха, ала је пијан** о-го, алє є пияни; **док су се сетили да га нема, а он, уха, већ је био далеко** док ше здогадли же го нєт, а вон, у-гу, уж бул далєко; **2.** *за виражованє подшмиху и под.* и-яй; упуй

ухабати (се) -ам (се) *оп.* **похабати (се)**

ухаљ *х. анат.* ухово коритко

ухапсити -им (за)гарештовац, заврец

ухапшеник *х.* (за)гарештовани, заварти; гарештанєц

ухапшење *с.* гарештованє

ухар *х. оп.* **увар**[1]

ухарати -ам **1.** *покр.* подрец, зношиц *(шмати);* **2.** *(похарати)* окраднуц, оплячкац

ухарачити -им наруциц дакому порцию по особи

ухаснити се -им се *оп.* **уфајдити се**

ухат -а -о *оп.* **уват**

ухватак -тка *х.* млади конь *або* вол хторого починаю прагац

ухватити[1] -им **1.** *(узети)* влапиц, вжац, *нар.* лапиц; **ухватио ју је под руку** влапел (вжал) ю попод руку; **2.** *(уловити)* влапиц, *нар.* лапиц; **3.** *(настати док је неко у одређеном положају, стању):* **на поселу их ухвати зора** на прадкох дочекали рано, на прадкох ше

розвиднєли; **на њиви нас је ухватио мрак** на полю нас влапела ноц; **4.** *(пронаћи нешто забрањено)* найсц; **код кога се ухвати оружје биће кажњен** у кого будзе найдзене оружиє будзе покарани; **5. а)** *(заузети место, ред и сл.)* завжац; **б)** *(освојити, запосести)* завжац, залапиц; **6.** *(стићи)* сцигнуц, влапиц; ~ **воз** сцигнуц на гайзибан, влапиц гайзибан; **7.** *(поћи неким путем)* рушиц (ше), пущиц ше, пойсц; **ухвати пут по околини** рушел ше по околїску; **8.** *(зарадити, извући добитак)* достац; вицагнуц; **за краву је ухватио седамсто динара** за краву достал седемсто динари; **9.** *(добити болест)* достац, похориц ше; **у затвору је ухватио туберкулозу** у гарешту ше похорел на туберкулозу; **10.** *(обузети - о каквом душевном стању, осећању):* **ухвати га сан** звладал го сон; **ухвати ме несавладив страх** обнял ме (вошол до мнє, залапел ме) нєзвладуюци страх; **ухватило га вино** *(мало се напио)* влапело го вино; **11.** *(одредити; схватити; разазнати):* **нису могли ухватити ни једну реч** нє могли розумиц анї єдно слово; **писац је имао дар да ухвати смешно око себе** писатель мал дар обачиц (влапиц) шмишне коло себе; **загледа се у одело да би ухватио боју** запатрел ше до шматох же би лєпше видзел (же би утвердзел) фарбу; **12.** *(наступити):* **ухватила ноћ** спущела ше ноц, змеркло ше; **дигла се магла, ухватио мраз** дзвигла ше молга, шеднул мраз

ухватити[2] ухватим: ~ **дрва** зложиц древо до ватох

ухватити се -им се **1.** влапиц ше, *нар.* лапиц ше; **2.** *оп.* **ухватити (7); 3.** *(настати):* **ухвати се први мрак** почало ше змеркац; **ноћ се давно ухватила** давно ше змеркло, давно ше спущела ноц; **4.** *(створити се, образовати се):* **по крову се маховина ухватила** по закрицу рошнє (ше налапала) моховина; **по бари се ухватила жабокречина** по бари ше направела жабурина; **5.** *(понети - о роду)* зродзиц; ◊ ~ **коме за скут** *(држати се нечије заштите)* тулїц ше (тримац ше) коло дакого; ~ **за трбух од смеха** зацинац ше (лапац ше за брух) од шмиху, *заст.* шмеяц ше до розпуку; ~ **коме воље, срца и сл.** попачиц ше дакому; ~ **у коло 1.** влапиц ше до кола; **2.** *(удружити се с ким)* скомпаловац ше з даким**;** ~ **укоштац с ким** *или* **чим** почац одлучну борбу, влапиц ше о паси, почац ше пасовац з даким *або* дачим

ухватљив -а -о вcase

ухватнина *ж.* награда *(тому цо помогол влапиц преступнїка)*

ухваћивати -ћујем *нєзак. и част. ґу* **ухватити**[2]

ухидбени -а -о: ~ **налог** налог за гарештованє

ухидбеница *ж. оп.* **ухидбени налог**

ухилити -им *(изгубити свест)* замлєц, страциц свидомосц

ухињити се -им се **1.** направиц ше *(хори, нєсхопни и под.);* **2.** умириц ше

ухитити -им **1.** *оп.* **ухватити (1); 2.** *оп.* **ухапсити**

ухитрити -им: ~ **кораке** попонагляц

ухићеник *х. оп.* **ухапшеник**

ухићење *с. оп.* **ухапшење**

ухладити -им охладзиц

ухлебити -им дац *одн.* найсц дакому роботу (хлєба), ухлєбиц

ухлебити се -им се достац *одн.* найсц роботу (хлєба), ухлєбиц ше

ухлебље *с.* робота, служба, ухлєбенє

ухлебљивати -љујем давац *одн.* находзиц дакому роботу (хлєба), ухлєбйовац

ухлебљивати се -љујем се доставац *одн.* находзиц роботу (хлєба), ухлєбйовац ше

ухо *с. оп.* **уво**

ухобоља *ж. оп.* **увобоља**

ухода *х. и ж.* **1.** шпиюн, шпион; лєшовач, подпатрач; **2.** *оп.* **јатак**

уходан -а -о уходзени; **чинити што на уходани начин** робиц дацо на уходзени способ

уходаност *ж.* уходзеносц

уходарити -им *оп.* **уходити**

уходати се -ам се уходзиц ше, почац порядно робиц

уходити -им **1.** *нєзак. и част. ґу* **ући; 2.** *(пратити, испитивати)* провадзиц дакого *або* дацо; мерковац, шлїдзиц за даким *або* дачим; **3.** *(шпијунирати)* лєшовац, подпатрац; шпиюнирац, шпионовац

уходник *х. оп.* **ухода**

ухор *х. оп.* **увор**[1]

ухранити -им викармиц

ухранити се -им се набрац; затиц

ухрањен -а -о викармени; добре кармени; затити, тлусти, тучни

ухрањеност *ж.* викарменосц

ухрпати -ам позберац (згарнуц и под.) на громаду

уху(ј) *викр. оном.* **1.** *за подражованє гласа сови* у-гу; **2.** *за виражованє чудованя, подшмиху и под.* яй; и-яй; ~ **, па зар ти то не знаш?** яй, ти то озда нє знаш?

уц *викр. з хторим ше штика пса на дакого* улап го

уцаклити -им **1.** *(ужагрити):* **уцаклио је очима** очи ше му зашвицели, блїснул з очми; **2.** *(учинити глатким, сјајним)* виблїщац

уцаклити се -им се зашвициц ше, заблїщац ше; **уцакљене очи** швицаци очи

уцварити -им упражиц

уцвасти -атем *и* **уцватети** -тим розквитнуц

уцвелити (се) -им (се) ожалосциц (ше); розжалосциц (ше)

уцвељеност *ж.* ожалосценосц, жалосц

уцвилити (се) -им (се) *оп.* **уцвелити (се)**

уцедити -им вицадзиц, нацадзиц

уцеђивати -ђујем вицадзовац, цадзиц

уцело *присл.* у цалосци, у цалє

уцена *ж.* **1. а)** *(претњом изнуђен новац)* уцена; **б)** *(уцењивање)* уценьованє**; 2.** *(награда за хватање преступника)* награда, уцена

уценити -им уценїц

уцењивати -њујем уценьовац

уцењивач *х.* уценьовач

уцепити -им закаламиц

уцепљивати -љујем каламиц, закаламйовац

уцкати -ам **1.** *(псе на кога)* штикац; **2.** *фиґ.* *(подјаривати против кога)* подштуховац; штикац, пуйкац

уцмекати -ам *(убити)* забиц

уцмољити се -им се *покр.* буц жалосни, смутни, нєвесели; *(расцмиздрити се)* розфинкац ше

уцрвљати се -ам се **1.** *(испунити се црвима):* **рана се уцрвљала** у рани ше зведли хробаци; **2.** *фиґ.* **а)** *(надосађивати се):* **уцрвљах се од досаде** роги ми виросли од допитосци; **б)** *(постати нестрпљив, узнемирен и сл. од ишчекивања, радозналости и др.):* **жив се уцрвљах** пипец ми вироснул; барз ме корци

уцрвљивати се -љујем се *нєзак. и част. ґу* **уцрвљати се**

уцртавати -ам урисовйовац; уписовац, записовац

уцртати -ам урисовац; уписац, записац

уча *х. гип.* учитель, панучитель

учађавити -им *оп.* **почађавити**

учајник *х. покр.* тот цо барз посци *(баржей од других)*

учан -чна -чно тот цо зна; навикнути; **он је ~ нашим бригама** вон зна нашо бриґи

учас *присл.* такой; за хвильку; *(убрзо)* пошвидко

учахурити се -им се *оп.* **зачахурити се**

учац -чца *х. оп.* **вучац**

учачкати -ам потрошиц; розтрошиц

учашити -им **1.** *оп.* **ишчашити; 2.** *оп.* **узглобити**

учврстити -им утвердзиц, *рид.* укрипиц; ◊ **учврстио си ме у мишљењу (уверењу)** тераз сом ище баржей прешвечени (тераз ши ме ище баржей прешвечел) же то так (же мойо думанє точне и под.)

учврстити се -им се утвердзиц ше, *рид.* укрипиц ше*;* ◊ **учврстио сам се у мишљењу (уверењу)** тераз сом ище баржей прешвечени же то так (же мойо думанє точне и под.)

учвршћење *с.* утвердзенє, *рид.* укрипенє

учвршћивати (се) -ћујем (се) утвердзовац (ше), *рид.* укрипйовац (ше)

учвршћивач *х.* утвердзовац; ~ **за косу** утвердзовач за власи

учеван -вна -вно **1.** учени, школовани; **2.** наставни; школски

учелити се -им се *(суочити се)* зочиц ше, станує оч до оч

учен -а -о **1.** *дїєприкм.* < **учити (се); 2.** наукови; учени; ◊ ~ **човек** школовани (учени) чловек

ученик *х.* **1.** *(ђак)* школяр; **2.** *(шегрт)* шеґерт; **3. а)** *(следбеник)* ученїк; **б)** *рлґ.* апостол, ученїк; **4.** *заст.* приправнїк

ученица *ж.* школярка

ученички[1] -а -~ школярски

ученички[2] *присл.* по школярски, як школяр

ученост *ж.* ученосц, школованосц

учењак *х.* науковец

учење *с.* **1.** *дїєприкм.* < **учити (се); 2.** *(идеологија, наука)* ученє; **3.** вежба, обука

учепити -им: ~ **кога ногом** стануц дакому на ногу

учесник *х.* учаснїк/учашнїк

учесница *ж.* учаснїца/учашнїца

учестали -а -о части; ◊ **учестали глаголи** *ґрам.* частотни дїєслова; ~ **било** *мед.* пошвидшани пулс

учестало *присл.* часто

учесталост *ж.* частосц, частота

учестано *присл.* часто; нагло, швидко

учестаност *ж.* частосц, частота

учестао -ала -ало *оп.* **учестали**

учестати -ам **1.** постац частейши; **2. а)** почац частейше дацо робиц; **б) учестао је са посетама** почал часто *одн.* частейше ходзиц до дакого (нащивйовац дакого), почац часциц до (у) дакого

учествовати -вујем участвовац

учетворити -им **1.** *оп.* **учетворостручити; 2.** запрагнуц штири конї

учетворо *присл.* *(уз учешће четири особе)* штверо; по штверо; **отишли су ~ у шетњу** пошли штверо на преходзку

учетворостручити (се) -им (се) уштвернїсциц (ше), штири раз (ше) звекшац (змоцнїц и под.)

учешће *с.* **1.** учасц, участвованє; **2.** *(саосећање)* сочувствиє, сочувство; санованє; ◊ **узети/узимати** ~ вжац/брац учасц
училиште *с. заст.* школа, училище
учило *с.* наставне средство, учидло
учин *х.* **1.** тото цо зробене, дїя, дїло; **након учина покајао се** кед то зробел, побановал; **2. а)** *(дејство, учинак)* дїйство, ефект; *(утисак)* упечаток; **б)** *(последица)* пошлїдок; **3.** *(штављење коже)* вирабянє скори
учинак -нка *х.* **1.** дїйство; ефект; резултат; *(утисак)* упечаток; **2.** поступок; ◊ **награђивање по учинку** наградзованє спрам резултата
учинилац -иоца *х.* учинитель, зробитель
учинити -им **1. а)** *(начинити)* направиц; створиц; ~ **од кога човека** направиц з дакого чловека; **б)** *(приредити)* направиц, справиц; ~ **гозбу** направиц госцину; **2.** *(радњу, покрет и сл.)* направиц, зробиц; ~ **покрет руком** направиц рух з руку; ~ **покушај** попробовац, зробиц пробованє; **3. а)** ~ **утисак** охабиц упечаток; **б)** *(изазвати последице)* мац (за) пошлїдок, зробиц; **све је то учинило да сам се ја предомислио** шицко то мало за пошлїдок же ше я предумал; **4.** *(зарадити)* заробиц; здобуц; **5.** *(некога нечим)* поставиц, положиц; ~ **кога министром** поставиц дакого за министра; **6. а)** *(изићи у сусрет, помоћи)* помогнуц, зробиц добре; **волео је сваком** ~ любел каждому помогнуц; **б)** *(нанети зло)* зробиц; наробиц; поробиц; виконац; **в)** *(опчинити мађијом)* поробиц; **7.** *(рећи)* повесц, гвариц; гуториц; **8.** *(уштавити):* ~ **кожу** виробиц скору; ◊ ~ **коме част** дац (указац) дакому чесц
учинити се -им се **1. а)** *(направити се)* направиц ше, справиц ше; ~ **болестан** направиц ше хори; **б)** *(постати)* постац; **после тога он се учини другим човеком** после того вон постал други чловек; **2.** *(причинити се)* **а)** випатрац; привидзиц ше; видзиц ше; **учинила ми се необично лепа** випатрала ми барз красна; **б)** *безос.* привидзиц ше; видзиц ше; **учинило ми се као да ме неко зове** привидзело ше ми же ме дахто вола; **3.** *(догодити се)* случиц ше, трафиц ше, стац ше
учиница *ж.* учительова (панучительова) жена
учиона *ж. оп.* **учионица**
учионица *ж.* учальня
учионички -а -о учальньов[и]
учитавање *с. информ.* учитованє
учитати -ам ураховац, учишлїц
учитељ *х.* **1.** *(просветни радник)* учитель, *заст.* панучитель; **2.** *(који поучава друге)* учитель; ~ **пливања** учитель плїваня
учитељевати -љујем буц учитель, робиц як учитель
учитељица *ж.* **1.** *(просветна радница)* учителька, *заст.* панучителька; **2.** *(која поучава друге)* учителька; ~ **музике** учителька музики; ◊ ~ **живота** *(историја)* учителька живота
учитељички -а -о: ~ **школа** школа за учительки; ~ **позив** професия учительки
учитељка *ж. оп.* **учитељица**
учитељскии[1] -а -~ учительски
учитељски[2] по учительски, як учитель
учитељство *с.* учительство
учити -им **1. а)** *(стицати знање)* учиц ше, учиц; **он код куће мало учи** вон (ше) дома мало учи; **б)** *(похађати какву школу)* ходзиц; **с њим је учио у вишој школи** з нїм ходзел до висшей школи; **2.** *(некога - предавати какво знање)* учиц; **3.** *(саветовати)* радзиц, совитовац, учиц, научовац; **4.** *(проповедати какву идеју)* учиц, глашиц; **5.** *покр.* роздумовац, думац; **6.** *нар.* читац; гуториц; ~ **молитву** гуториц молитву; ◊ ~ **школу** ходзиц до школи
учити се -им се учиц ше; ~ **раду** учиц ше робиц, учиц ше роботи
учичкати -ам: **учичкао је одећу** налапали ше му репики (назберал репики) на шмати
учкиљити -им *оп.* **ушкиљити**
учкур *х.* гачнїк
учланити -им учленїц
учланити се -им се учленїц ше
учлањивати (се) -њујем (се) учленьовац (ше)
учмалост *ж.* безживотносц, мертвосц; бездзечносц, апатичносц; пасивносц, нєрухомосц
учманути, **учмасти** -анем *и* **учмати** -мем *и* -мам **1.** *(увенути)* спрец; **2.** *фиг.* успац ше; запущиц ше; спрец
учо -а *и* -е *х. оп.* **уча**
учмао -ала -ало *фиг.* безживотни; бездзечни, апатични; пасивни; нєрухоми
учовечити се -им се вироснуц, постац хлоп
учтив -а -о учтиви
учтивост *ж.* учтивосц
учувати -ам *покр.* зачувац, охранїц
учупати -ам витаргнуц; натаргац
уџбеник *х.* учебнїк
уџбенички -а -о учебнїцки
уџера *ж. (страћара)* хижка, хижочка
уџерица *ж. дем.* (< **уџера)** хижка, хижочка

уш[1] *ж.* уша, вша

уш[2] *и* **уша** *викр. за одганянє швиньох* кшо

ушанчавати (се) -ам (се) *и* **ушанчивати (се)** -чујем (се) *нєзак. и част. ґу* **ушанчити (се)**

ушанчити -им: ~ **војску** обкопац войско з ярком (декунґом), викопац коло войска ярок (декунґ); утвердзиц войско

ушанчити се -им се обкопац ше з ярком (декунґом), викопац коло себе ярок (декунґ); утвердзиц ше

ушара *ж. зоол.* сова (Asio); ~ **мочварна** мочарова сова (A. flammeus); ~ **шумска** ухата (лєсова) сова (A. otus)

ушарати -ам **1.** ~ **очима** *(заколутати очима)* превраациц *одн.* почац превраацац з очми; **2.** *(почети лагати)* почац циґаніїц; почац викруцац

ушарафити -им **1.** *(заврнути шараф)* закруциц; **2.** *(причврстити шарафом)* прикруциц

ушат -а -о ухати; ◊ ~ **медуза** *зоол.* ухата медуза

ушати -ам *покр.* слухац, подслуховац, вислуховац

ушаторити се -им се розложиц (поставиц, подзвигнуц) шатор (шатри)

ушепртљати (се) -ам (се) *и* **ушепртљити (се)** -им (се) збуніїц ше; розбегац ше *(напр. по обисцу пре збунєтосц)*

ушестостручити -им ушесцерніїсциц, шейсц раз повекшац (змоцніїц и под.)

ушетати -ам *и* -ећем войсц *(мирно, помали, як на преходзки)*; ушпацирац ше

ушетати се -ам се *и* -ећем се **1.** *оп.* **ушетати; 2.** почац ходзиц геваль-тамаль (горе-долу)

ушећерити -им: ~ **воће** положиц овоц до дунца у цукру

ушећерити се -им се уцукровац ше, кристализовац ше *(о овоци конзервованей у цукру; о меду)*

ушив -а -о *оп.* **ушљив**

ушивати -ам **1.** пришивац; **2.** *(шивењем затварати)* зашивац, ушивац

ушивац -вца *х. оп.* **ушљивац**

ушикати -ам **1.** *(уљуљкати дете)* уколіїсац, уложиц, угаяц; **2.** *(увући)* уцагнуц

ушиљен -а -о **1.** *дієприкм.* < **ушиљити (се); 2.** *(шиљаст)* закончисцени, кончисти; **3.** *(танушан, мршав)* худи, слаби; худки, слабки

ушиљити -им **1.** *(зашиљити)* закончисциц; застругац; **2.** *(бркове, прамен косе - усукати)* закруциц; **3. а)** ~ **уши** *(наћулити уши)* напнуц (начуліїц) уха); **б)** ~ **усне** випуліїц ґамби; **в)** ~ **лице** достац *одн.* направиц озбильни (уважни и под.) вираз твари

ушиљити се -им се **1.** закончисциц ше; схуднуц; **2.** заозбиліїц ше; постац уважни

ушимице *присл.* з обухом *(мотики, шекери и под.)*; **ударити/ударати** ~ вдериц/биц з обухом

ушинути -нем *(угануути, ишчашити)* витхнуц; викратац; вирвец/вирвац; нарвец/нарвац

ушинути се -нем се *оп.* **ушинути; ушинуо се у крстима** стануло му до крижох

ушинутост *ж.* витхнуце, витхнутосц; викратаносц; вирватосц; нарватосц

ушитак -тка *х. (ушивени комад тканине)* ушите, уложене

ушити -ијем **1.** пришиц; **2.** *(шивењем затворити)* зашиц, ушиц; **3.** *арґо (надмашити)* буц лєпши од дакого; пребрац, обегнуц дакого

ушићарити -им *фам. (извући корист из чега)* достац; вицагнуц

ушица *ж., звич. мн.* **1.** *(секире, мотике и сл.)* обух; **2.** *(на игли)* ушко; **3.** *(на посуди и сл.)* ухо

ушишкати -ам умириц

ушка *ж.* **1.** *анат.* ухово коритко; **2.** *(секире и сл.)* обух; **3.** *(на посуди)* ухо

ушкиљити -им попатриц з наполи заджмуренима очми, зашкуліїц

ушкопити -им вирезац, вичисциц, вишкопиц, викастровац; вимишковац

ушкопљавати -ам вирезовац, вичисцовац, шкопиц, кастровац; мишковац

ушкопљеник *х.* вирезани, вичисцени, вишкопени, кастровани; вимишковани

ушкрљак -љка *х.* одштригнути фалаток платна, рендочка

ушкробити -им покрохмаліїц, накрохмаліїц

ушљив -а -о *оп.* **вашљив**

ушљивац -вца *х. оп.* **вашљивац**

ушљискати (се) -ам (се) запирскац (ше) з блатом

ушмркати -рчем уцагнуц, поцагнуц *(воздух и др. до носа)*

ушмркати се -рчем се *(ишмркнути се)* видуц нос

ушмркивати -кујем уцаговац, поцаговац *(воздух и др. до носа)*

ушмркивати се -кујем се *(ишмркивати се)* дуц (видувац) нос

ушмркнути -нем **1.** *оп.* **ушмркати; 2.** *оп.* **ушмркати се**

ушмрцати -ам *оп.* **ушмркати**

ушни[1] -а -~ ухов[и]; ~ **маст** ухова масц**;** ~ **шкољка** ухово коритко

ушни[2] -а -~ вшов, ушов

ушњаци *х. мн. покр.* мендюши, миндюши

ушобоља *ж. оп.* **увобоља**
ушоња *х. оп.* **увоња**
ушоравати -ам *нєзак. ґу* **ушорити**
ушорити -им плански вибудовац валал *(з напредок виплановanима улїцами)*
ушприцати -ам ушприцовац
ушрафити -им *оп.* **ушарафити**
ушта *ж. оп.* **уштва**
уштавити -им: ~ **кожу** виробиц скору
уштавити се -им се *(скорети се)* скоравиц (ше)
уштап *х.* полня, полни мешац; ◊ **с мене па на** ~ барз ридко
уштапити се -им се **а)** *оп.* **укочити се (2); б)** *фиґ.* стануц просто, випнуц ше
уштапски -а -о: ~ **месец** полни мешац
уштва *ж. пей. (никакав човек)* нїчомнїк; нїчомнїца
уштеда *ж.* **1.** *(оно што није утрошено)* зашпороване, нашпороване, пришпороване; **2.** *(добитак у времену)* ушпорованє, пришпорованє
уштедети -дим **1.** *(заштедети)* зашпоровац, нашпоровац, пришпоровац; ~ **мало пара** зашпоровац дакус пенєжи; **2. а)** зачувац, охранїц; **б)** *(спречити)* зопрец
уштеђевина *ж.* зашпороване, нашпороване, пришпороване
уштеђивати -ђујем *нєзак. и част. ґу* **уштедети**
уштинути -нем **1. а)** ущипнуц; **б)** *фиґ. (пецнути)* уштухнуц; **2.** вжац з пальцами (до пальцох); ~ **мало дувана** вжац з пальцами дакус догану
уштип *х.* ущипнуце, щипанє
уштипак -пка *х. кул.* уштипок *(файта бухти/пампушки)*; ◊ **ко о чему, баба о уштипцима** *оп. фраз. под* **баба**[1]
уштипчар *х.* тот цо прави и предава уштипки; тот цо люби єсц уштипки
уштиркати -ам накрохмалїц, покрохмалїц
уштиркати се -ам се вирихтац ше, вицибриц ше
уштити -им *нєзак. заст.* допущовац
уштоглити се -им се *оп.* **укрутити се (4, 5)**
уштрб *х.* чкода
уштрикати -ам уштрикац
уштрк *х.* нєдобре викастрована животиня
уштркнути -нем **1.** *(мало умусти)* кус удоїц, учвиркнуц; **2.** ушприцовац
уштројити -им *оп.* **ушкопити**
уштрцавати -ам *оп.* **убризгавати**
уштрцај *и* **уштрцак** -цка *х.* убризґованє, убризґнуце, ушприцованє, шприцнуце; чвиркнуце
уштрцати -ам *оп.* **убризгати**
ушће *с.* **1.** *(реке)* улїв, уцек; **2.** отвор, уход
ушћулити -им *оп.* **naћулити**
ушукутрити се -им се *оп.* **ушепртљати се**
ушуљати се *и* **ушуњати се** -ам се умкнуц ше, уцагнуц ше
ушур *х.* мирка
ућутети (се) -тим (се) уцихнуц, престац бешедовац
ушуткавати -ам *нєзак. и част. ґу* **ушуткати**
ушуткати -ам *оп.* **ућуткати (1)**
ушушкати (се) -ам (се) добре (ше) закруциц; добре (ше) закриц (позакривац)
ушчитати -ам пречитац
ушчувати (се) -ам (се) зачувац (ше), охранїц (ше)
ушчупати -ам *(убрати)* старгнуц, одтаргнуц
ушчути -ујем *(зачути)* учуц, чуц

Ф

фабрика *ж.* фабрика
фабрикант *х.* фабрикант
фабрикат *х.* фабрикат
фабриковати -кујем *и* **фабрицирати** -ам фабриковац
фабрички *и* **фабрични** -а -о фабрични
фабула *ж.* фабула
фабулирати -ам, фабулисати -ишем *и* **фабуловати** -лујем фабуловац
фабулозан -зна -зно фабулозни
фаворизирати -ам *и* **фаворизовати** -зујем фаворизовац
фаворит *х.* фаворит
фавориткиња *с.* фаворитка
фагот *х. муз.* фаґот
фажол *х. покр.* пасуля
фаза *ж.* фаза
фазан *х.* фазан
фазанерија *ж.* фазанерия
фазанка *ж.* фазанка
фазанчић *х. дем. и гип.* фазанче
фазни -а -о фазни, фазов[и]
фазон *х.* фазон
фазонирати -ам фазоновац
фајанс *х. кер.* фаянс
фајда *ж. варв.* хасен
фајдисати -ишем *и* **фајдити** -им *зак. и нєзак. покр.* хасновац
фајдица *ж. дем.* хасен; мали хасен
фајронт *и* **фајрунт** *х.* файронт
фајта *ж.* файта
фак[**а**]**т** -кта *х.* факт
факин *х.* **1.** бетяр, гунцут; фицков; **2.** *покр.* ношач
факир *х.* факир
факлља *ж.* факля
факс *х. арґо* факултет, факс
факсимил *х.* факсимил
фактичан -чна -чно *и* **фактички** -а -о фактични
фактички *и* **фактично** *присл.* фактично
фактографски -а -о фактоґрафски
фактор *х.* фактор
фактура *ж.* фактура
фактурирати -ам *и* **фактурисати** -ишем фактуровац
факултативан -вна -вно факултативни
факултет *х.* факултет
факултетлија *х. беш.* (*који је завршио факултет)* факултетош
факултетски[1] -а -~ факултетски; факултетов
факултетски[2] *присл.* факултетски; по факултетски; ~ **образован** факултетски образовани
фала *оп.* **хвала**
фалаге *и* **фалаке** *ж. мн. ист.* фалаґи, фалаки *(файта справи за мученє: за биче по талпох)*
фаланга *ж. з розл. знач.* фаланґа
фалат *х. покр.* фалат
фалинга *и* **фалинка** *ж.* хиба, нєдостаток
фалити[1] -им *зак. и нєзак.* **1.** *(недоста(ја)ти)* хибиц; **фалило ми је још мало пара** хибело ми ище дакус пенєжи; **шта фали?!** *(па шта онда?!)* но та цо (же)?!; **2.** *((по)грешити)* схибиц, погришиц/гришиц
фалити[2] фалим *оп.* **хвалити**
фаличан -чна -чно *и* **фалишан** -шна -шно **1.** хтори ма даяку хибу (нєдостаток), хибни, з хибу; ~ **је на једно око** ма хибу на єдним оку; ~ **роба** роба з хибу, хибна роба; **2.** *(лажан)* фалшиви
фалсификат *х.* фалсификат
фалсификатор *х.* фалсификатор
фалсификација *ж.* фалсификация
фалсификовати -кујем *и* **фалсифицирати** -ам фалсификовац
фалта *ж. (набор)* ранєц, фалда
фалц *х.* фалц
фалцати -ам *и* **фалцовати** -цујем фалцовац
фалш *прикм. нєпрем. и* **фалшан** -шна -шно фалшиви, штучни
фама *ж.* фама
фамилија *ж.* **1.** *(породица)* фамелия, фамилия; **2.** *биол.* фамилия
фамилијаран -рна -рно **1.** *оп.* **породични; 2.** хтори ма фамелию; оженєти; **3.** *(који је без церемонија, неусиљен)* фамилиярни
фамозан -зна -зно фамозни
фамулуз *и* **фамулус** *х. заст.* школски послужитель
фанатизам -зма *х.* фанатиз[е]м
фанатизирати (се) -ам (се) *и* **фанатизовати (се)** -зујем (се) *зак. и нєзак.* фанатизовац (ше)
фанатик *х.* фанатик
фанатичан -чна -чно *и* **фанатички** -а -о фанатични
фант *х.* **1.** хлапец, леґинь; **2.** *карт. (дечко)* хлоп; **3.** *(војник пешак)* пешак
фантазија *ж.* фантазия
фантазирати -ам фантазир[ов]ац
фантаст[**а**] *х.* фантаст[а]
фантастика *ж.* фантастика
фантастичан -чна -чно *и* **фантастички** -а -о фантастични
фантом *х.* фантом

фантомски -а -о фантомски, фантомни
фанфар *х. и* **фанфара** *ж.* фанфара
фар *х.* фар
фара[1] *ж. покр.* кормань *(на ладї)*
фара[2] *ж. покр.* парохия, *заст.* фара
фараон *х.* **1.** *ист.* фараон; **2.** *гандр.* Циґан
фарба *ж.* фарба
фарбар *х.* фарбар
фарбарница *ж.* фарбарня
фарбати -ам **1.** фарбиц; **2.** *фиґ. (улепшавати; обмањивати)* украшовац; видумовац, круциц, спреведац
фарбати се -ам се фарбиц ше, мальовац ше
фаризеј *и* **фарисеј** *х.* фарисей
фарисејски[1] -а -~ фарисейски
фарисејски[2] *присл.* (по) фарисейски, як фарисей
фарма *ж.* фарма
фармакологија *ж.* фармакология
фармацеут *х.* фармацевт, фармацеут
фармација *ж.* фармация
фармер *х.* фармер
фармерице *и* **фармерке** *ж. мн.* фармерки
фармерски -а -о фармерски
фарса *ж.* фарса
фасада *ж.* фасада
фасадер *х. буд.* фасадер
фасадни -а -о фасадни; ~ **цигла** фасадна цегла
фасовати -сујем *зак. и нєзак.* **1.** *(доби(ја)ти следовање)* фасовац; **2.** *фиґ. (добити батина, бити кажњен)* вифасовац
фасунг *х. (следовање)* фасунґ
фасцикл *х. и* **фасцикла** *ж.* фасцикла
фасцинантан -тна -тно фасцинантни
фасцинирати -ам *зак. и нєзак.* фасциновац
фаталан -лна -лно фатални
фаталист[**а**] *х.* фаталист[а]
фаталистичан -чна -чно *и* **фаталистички** -а -о фаталистични
фатаморгана *ж.* фатаморґана
фатати *и* **фаћати** -ам *оп.* **хватати**
фаћкалица *ж. (жена лаког морала)* така гоч яка, вшелїяка, бегунка
фаул *х. спорт.* фаул
фаулирати -ам *зак. и нєзак. спорт.* фауловац, фаулирац
фаун *х. мит., фиґ.* фаун
фауна *ж.* фауна
фаустовски -а -о фаустовски
фах *х.* фах
фаца *ж. покр.* твар, *беш.* фаца
фачла *ж. варв. оп.* **завој (1)**
фашанге *и* **фашанке** *ж. мн. варв. (покладе)* фашенґи
фашизам -зма *х.* фашиз[е]м
фашизирати -ам *зак. и нєзак.* фашизовац
фашина *ж.* пруце, фашина *(сноп пруца за утвердзенє гацох и под.)*
фаширати -ам *зак. и нєзак. кух.* фашир[ов]ац
фашист[**а**] *х.* фашист[а]
фашистички -а -о фашистични
фашисткиња *ж.* фашисткиня
фебруар *х.* фебруар
фебруарски -а -о фебруарски; фебруаров
федер *х.* федер, фейдер
федерализам -зма *х.* федерализ[е]м
федерализирати -ам *и* **федералисати** -ишем *зак. и нєзак.* федерализовац
федеративан -вна -вно федеративни
федерација *ж.* федерация
федерирати -ам *варв.* фейдеровац
фекалије *ж. мн.* фекалиї
фекални -а -о фекални
фела *ж.* **1.** *(врста)* файта, *беш. заст.* фела; **2.** *(начин)* способ
фелах *х.* фелаг *(землєдїлец у Єгипту)*
фелер *х.* хиба, нєдостаток
фелеричан -чна -чно *оп.* **фаличан**
фељтон *х.* фельтон
фељтонист[**а**] *х.* фельтонист[а]
фељтонски -а -о фельтонски
феминизам -зма *х.* феминиз[е]м
феминизирати (се) -ам (се) *зак. и нєзак.* феминизовац (ше)
феминин[**ум**] *х. ґрам.* феминин[ум]
феминист[**а**] *х.* феминист[а]
феминисткиња *ж.* феминистка
фен *х. ґеоґр., ел.* фен
феникс *х. мит., фиґ.* феникс
фенол *х. хем.* фенол
феномен *х.* феномен
феноменалан -лна -лно феноменални
фењер *х.* **а)** лампаш; **б)** *(улични)* латерна, канделаб[е]р
фењерић *х.,* **фењерче** -ета *с. и* **фењерчић** *х. дем.* лампащок, лампащик
фењерџија *х.* латернар *(чловек хтори швици и чисци улїчни лампаши)*
фер *прикм. нєпрем. и присл.* фер; ◊ **фер плеј** фер плей
ферал *х. оп.* **фењер**
фербл *х. карт.* фербл
фереџа *х.* фереджа, фатьол
ферибот *х.* ферибот
феријалан -лна -лно фериялни; ◊ **феријални савез** фериялни союз
феријалац -лца *х.* **1.** школяр на школским розпусту; **2.** *(члан феријалног савеза)* фериялєц

ферије *ж. мн.* **а)** школски розпуст, вакациї, фериї; **б)** одпочивок, фериї
ферман *х. ист.* ферман
фермати -ам почитовац; патриц на дакого, обрацац увагу на дакого
фермен *х.* фермен *(файта хлопского лайбика)*
ферментација *ж.* ферментация
ферментирати -ам, **ферментисати** -ишем *и* **ферментовати** -тујем ферментовац
фес *х.* фес *(муслиманска шапка)*
феслиген, феслиђан *и* **феслиђен** *х. (босиљак)* вашилєц
фестивал *х.* фестивал
фестивалски -а -о фестивалски
фет *х. покр.* побида; *(освајање)* завжаце, заберанє
фетиш *х.* фетиш
фетишизам -зма *х.* фетишиз[е]м
фетишизирати -ам *и* **фетишизовати** -зујем *зак. и нєзак.* фетишизовац
феуд *х. ист.* феуд
феудалан -лна -лно феудални
феудалац -лца *х.* феудалєц
феудализам -зма *х.* феудализ[е]м
феудалистички -а -о феудалистични
феферон *х. аґр.* феферона
феш *прикм. нєпрем. варв.* красни, струнки; крашнє облєчени, прибрани
фешта *ж.* швето; святочна програма; фешта
фибра *ж. анат., фиґ.* фибра
фига *ж.* **1.** смоква *(древо и плод);* **2.** *вулґ. (шипак)* купак; ◊ **добити фигу** *нар.* достац купак (брилу)
фигура *ж. з розл. знач.* фиґура
фигуративан -вна -вно фиґуративни
фигурирати -ам *и* **фигурисати** -ишем фиґуровац
фигурица *ж. дем.* фиґурка, фиґурочка
фида *ж. покр.* ценки резанки
физик *х.* **1.** *оп.* **физикус; 2.** физичар
физика *ж.* физика
физикалан -лна -лно физикални
физикат *х. (физиков (1) уред)* физикат
физикус *х.* физик[ус] (*лїкар одредзеного подруча*)
физиолог *х.* физиолоґ
физиологија *ж.* физиолоґия
физиологијски *и* **физиолошки** -а -о физиолоґийни
физиономија *ж.* физиономия
физиотерапија *ж.* физиотерапия
физичар *х.* физичар
физички[1] -а -~ **1.** (< **физика**) физични, физицки; **2.** *(телесни)* физични; ◊ ~ **култура** физична култура; ~ **рад** физична робота
физички[2] *присл.* физично
фијакер *х.* **1.** фиякер**; 2.** *оп.* **фијакерист**[**а**]
фијакерист[**а**] *х.* фиякерист[а]
фијакерски -а -о фиякерски
фијаско *х.* фияско
фијорин *х. оп.* **форинт**
фијук *х.***:** ~ **ветра** гвижджанє (завиванє) витру; ~ **метака** гвижджанє кулькох; ~ **локомотиве** писканє локомотиви; ~ **ћука** ґравчанє сови
фијукати -учем гвижджац; завивац; пискац; гвиздац
фикарити -им *фам.* одрезовац; одрубовац; одцинац
фиксирати -ам *зак. и нєзак.* фикс[ир]овац
фиксни -а -о фиксни
фиктиван -вна -вно фиктивни
фикус *х. бот.* фикус
фикција *ж.* фикция
фил *и* **фил**[1] *х. покр.* слон, єлефант
фил[2] *х. кул.* фил
филадендрон *х. бот.* филадендрон (Philaden-dron)
филантроп *х.* филантроп
филантропија *ж.* филантропия
филантропски -а -о филантропски
филарета *ж. звич. мн.* филарета *(ограда з латкох або слупкох)*
филателија *ж.* филателия
филателист[**а**] *х.* филателист[а]
филдиш *х.* слонова косц
филе еа *х. кул., ум.* филе
филеки *и* **филеци** *х. мн. кул. покр.* филеки, шкембичи
филигран *х.* филиґран
филигрански -а -о филиґранов, филиґрански
филијал *х. и* **филијала** *ж.* филияла
Филипинац -нца *х.* Филипинєц
филипински -а -о филипински
филир *х.* филер *(австроугорски дробни метални пенєж)*
филистар -тра *х.* филистер
филистарски -а -о филистерски
филм *х.* филм
филмаџија *х. часто видр.* филмарош
филмовати -мујем *зак. и нєзак.* филмовац
филмски -а -о филмски, филмов
филовати -лујем *кух.* филовац, полнїц
филозоф *х.* филозоф
филозофија *ж.* филозофия
филозофирати -ам филозофовац, филозофирац
филозофски[1] -а -~ филозофски
филозофски[2] *присл.* (по) филозофски, як филозоф
филоксера *ж. зоол.* филоксера

филолог *х.* филолоґ
филологија *ж.* филолоґия
филолошки -а -о филолоґийни
филтар -тра *и* **филтер** *х.* филтер; ◊ *пож.:* **напојни филтри** напаваюци филтери; **упојни филтри** упиваюци филтери
филтрирати -ам *зак. и нєзак.* филтровац
филхармонија *ж.* филгармония
филхармонијски -а -о филгармонийни
филц *х.* фил**ц**
филцан -а -о филцов[и]
филџан *х.* шолїчка за кафу *(без уха)*
фин -а -о **1.** *(углађен, отмен)* фини; **фини манири** фини манири; **2. а)** ценки, узки; **фине уснице** ценки ґамбочки; **б)** *(ситан)* дробни; ~ **киша** дробни диждж; **в)** *(који није груб)* фини, гладки, нїжни; **фини тен** фини тен; **г)** чисти, фини; **фини шпирит** чисти шпиритус; **ґ)** *(изврсног укуса, мириса)* смачни*;* фини; **д)** красни, фини; добри; вицудни; **фине ствари си научио у граду** *ир.* красни (фини) ствари ши научел у варошу; **фини штоф** добре (фине) платно
финалан -лна -лно финални; ◊ ~ **реченица** *ґрам.* финалне виреченє
финале -ала *х.* финале
финалист[**а**] *х.* финалист[а]
финанс *х. заст.* финанс, финанц
финансије *ж. мн.* финансиї
финансијер *х.* финансиєр, финансовач
финансијски -а -о финансийни
финансирати -ам *зак. и нєзак.* финансовац
финанц *х. оп.* **финанс**
финанције *ж. мн. оп.* **финансије**
Финац -нца *х.* Финєц
финдика *ж. покр.* лїторосц, младнїк *(младнїк хтори за рок виженє з древа)*
финеса *ж.* финеса
финиш *х.* финиш
Финкиња *ж.* Финкиня
фино *присл.* крашнє, фино
финоћа *ж.* финосц, финота
фински -а -о фински
финта *ж.* спреводзка, видумка
фиока *ж.* фийовка
фиола *ж.* склєнїчка *(за лїки и под.)*
фиоче -ета *и* **фиочица** *ж. дем.* фийовка, фийовочка
фиранга *ж. покр.* зависа, фиронґа
фираун *х. покр.* Циґан, Ром
фиргаз *и* **фиргаиз** *х. покр. (палица, шиба)* вирґас
фирер *х.* фирер *(1. поднареднїк у бувшим австроугорским войску; 2. вожд)*
фирма *ж.* **1.** *(предузеће и сл.)* фирма; **2.** *(натпис над радњом)* табла, фирма, *заст.* цимер
фирмописац -сца *х.* фирмописец
фирнајз, фирнајс *и* **фирнис** *х.* фирнайз
фирцати -ам фирцац
фис[1] *х. покр. (род, колено)* род
фис[2] *х. муз.* фис
фис[3] *викр. оном. за подражованє плясканя* пляс
фисија *ж. физ.* фисия
фиск *х.* државна каса, фиск
фискалан -лна -лно (< **фиск**) фискалн**и**
фискати -ам *(фијукати)* гвижджац
фискултура *ж.* физкултура
фискултурни -а -о физкултурни
фискултурник *х.* физкултурнїк
фиснути -нем **1.** *(ошинути)* уцац, зрецац; **2.** *(ујести)* укушиц
фистан *х.* фистан *(файта суknї)*
фистула *ж. мед., муз.* фистула
фитиљ *х.* ґнот; ґноцик
фитиљити се -им се скруцовац ше *(и поставац ценши)*
фитиљић *х. и* **фитиљче** -ета *с. дем.* ґноцик
фитмија *и* **фитнија** *ж.* кокета, джмуркошка
фић *х. оп.* **фићок**
фића *х. (врста аутомобила)* фича, *рид.* фичов
фићок -ока *х.* фитьовка *(склєнїчка за палєнку)*
фићук *х.* гвизданє; гвижджанє; писканє
фићукати -ам гвиздац; гвижджац; пискац
фићукнути -нем загвиздац; загвижджац; запискац
фићфирић *х.* лєгкодумни, витрови леґинь; *(кицош)* нялкош
фиша *ж.* цидула
фишек *х.* **1. а)** *(набој, метак)* патрона; **б)** *(чахура метка)* патрона, фишек; **2. а)** *(папирната кеса левкастог облика)* штаницла; **б)** *(за сладолед)* фишек
фишеклија *ж. звич. мн.* патронка
фишкал *х.* адвокат, провкатор
фјака *ж. покр. (малаксалост)* окляпнутосц, млосц, зунованосц; *(тромост)* нєрухомосц, повольносц
фјорд *х. ґеоґр.* фйорд
флагрантан -тна -тно флаґрантни
фламинго *х. зоол.* фламинґо (Phoenicopterus roseus)
фландра *ж. (блудница)* гойда, гонюха
фланел *х.* фланел
фланелски -а -о фланелов
фланкирати -ам *и* **фланковати** -кујем *буд., воєн.* фланковац
фластер *х.* фластер
флаута *ж.* флаута

флаутист[**а**] *х.* флаутист[а]
флаша *ж.* фляша, склєнка
флашица *ж. дем.* фляшочка, склєнїчка
флегма *ж.* **1.** флеґматична особа, флеґма; **2.** флеґматичносц, флеґма
флегматик *х. оп.* **флегматичар**
флегматичан -чна -чно флеґматични
флегматичар *х.* флеґматик, флеґматичар
флек *х. и* **флека** *ж.* **1.** *(мрља)* шплях; платка; **2.** *(закрпа на ципели)* платка
флекав *и* **флекан** -а -о шпляхави; ошпляхани**;** оквацкани, поквацкан**и**
флекице *ж. мн. кул.* галушки; галушочки
флексибилан -лна -лно флексибилни
флексија *ж. ґрам.* флексия
флерт *х.* флерт
флертовати -тујем флертовац
флинта *ж.* **1.** флинта, кременьова пушка; **2.** *арґо оп.* **фландра**
флирт *х. оп.* **флерт**
флиспапир *х.* флиспапер
флобер(**т**) *х. и* **флобертица** *ж.* флобер
флор *х.* **1.** *текст.* флор; **2.** *(вео)* фатьол; **3.** чарна пантлїка *(як знак жалоби)*
флора *ж.* флора
флота *ж.* флота
флотила *ж.* флотила
флуид *х.* флуїд
флуидан -дна -дно флуїдни
флуктуација *ж.* флуктуация
флуор *х. хем.* флуор
флуоресцентан -тна -тно флуоресцентни
фљас *викр. ином.* плюс
фљаснути -нем плюснуц
фљус *викр. оном. за подражованє звука хтори ше чує при вдереню до дачого чечного або мегкого* плюс; чап; цап
фљуснути -нем *(ударити у нешто течно, меко)* плюснуц; чапнуц; цапнуц
фоаје -еа *х.* фоає
фобија *ж.* фобия
фока *ж. зоол.* фока
фокош *х. покр.* фокош *(палїца зоз шекерку)*
фокстеријер *х.* фокстериєр
фокстрот *х.* фокстрот *(файта танца)*
фокус *х. физ., мед.* фокус
фол *х. арґо* фол, видумка, видумство
фолирати -ам фолир[ов]ац, видумовац
фолклор *х.* фолклор
фолклорист[**а**] *х.* фолклорист[а]
фолклорни -а -о фолклорни
фон[1] *ел.* фон
фон[2] *(позадина)* фон
фонд *х.* фонд
фондација *ж.* фондация
фонем *х. и* **фонема** *ж. линґв.* фонема
фонетика *ж.* фонетика
фонетички *и* **фонетски** -а -о фонетични, фонетски
фонологија *ж.* фонолоґия
фонолошки -а -о фонолоґийни
фонтана *ж.* фонтана
фор *х.* **1.** *оп.* **фора; 2.** *спорт.* фор
фора *ж.* фора, предносц
форинт *х. и* **форинта** *ж.* форинта
форма *ж.* **1.** *з розл. знач.* форма; **2.** *(калуп)* фурма
формалан -лна -лно формални
формализам -зма *х.* формализ[е]**м**
формалист[**а**] *х.* формалист[а]
формалистичан -чна -чно *и* **формалистички** -а -о формалистични
формалност *ж.* формалносц
формант *х. линґв.* формант
формат *х.* формат
формација *ж.* формация
формирати (се) -ам (се) формовац (ше)
формула *ж.* формула
формулација *ж.* формулация
формулирати -ам, **формулисати** -ишем *и* **формуловати** -лујем *зак. и нєзак.* формуловац
форсиран -а -о форсир[ов]ани
форсирати -ам *зак. и нєзак.* форсир[ов]ац
фортепијано *х. муз.* фортепияно
фортификација *ж. воєн.* фортификация
фортица *ж.* твердиня
форум *х.* форум
фосил *х. ґеол., фиґ.* фосил
фосилан -лна -лно фосилни
фосфати *х. мн. хем.* фосфати
фосфор *х. хем.* фосфор
фосфоресценција *ж.* фосфоресценция
фосфорни -а -о фосфорни, фосфоров
фота *ж.* фота *(файта дружтвеного бависка)*
фотеља *ж.* фотеля
фотоаматер *х.* фотоаматер
фотоапарат *х.* фотоапарат*, беш.* сликерня
фотогеничан -чна -чно фотоґенични
фотограф *х.* фотоґраф, *беш.* сликер
фотографија *ж.* фотоґрафия, слика
фотографирати (се) -ам (се) *и* **фотографисати (се)** -ишем (се) фотоґрафовац (ше), *беш.* сликовац (ше)
фотографски -а -о фотоґрафски; ~ **апарат** фотоґрафски апарат, *беш.* сликерня
фотокопија *ж.* фотокопия

фотокопирати -ам **а)** *зак.* вифотокопир[ов]ац, фотокопир[ов]ац; **б)** *нєзак.* фотокопир[ов]ац
фоторепортер *х.* фоторепортер
фототипија *ж.* фототипия
фототипски -а -о фототипски
Фочак *и* **Фочанин** *х. (човек из Фоче)* Фочан
фра *нєпрем.* фра *(пред меном католїцких монахох);* ~ **Антон** фра Антон
фрагмен[а]т -нта *х.* фраґмент
фрагментаран -рна -рно фраґментарни
фраза *ж.* фраза
фразеологија *ж.* фразеолоґия
фразеолошки -а -о фразеолоґийни
фразер *х.* фразер
фразирати -ам фразовац, фразирац
фрај *прикм. нєпрем. варв.* **1.** шлєбодни, фрай; **2.** *присл. (бесплатно)* задармо
фрајер *х.* **1.** *(мангуп, хулиган)* бетяр; фицков; **2.** *(наивчина, будала)* зазрак; **фрајеру један, зар не видиш да те сви варају!?** зазраку єден, озда нє видзиш же це шицки спреведаю!?
фрајерчина *х. ауґм. и пей.* вельки бетяр, бетяриско; фицков
фрајкор *х. ист.* фрайкор
фрајла *ж. (госпођица)* паночка; ◊ **стара** ~ стара дзивка
фрајлица *ж. дем. и гип.* паночка
фрак *х.* фрак
фракати се -ам се *покр. (претерано се шминкати)* барз ше фарбиц
фраклић *х. покр.* фитьовка, склєнїчка
фрактура *ж. мед.* фрактура
фракција *ж.* фракция
фракционаш *х.* фракцияш
фракционаштво *с.* фракцияшство
фрамазон *и* **фрамасон** *х.* фрамасон
Франак -нка *х. ист.* Франк
франак -нка *х.* франк *(монета)*
франачки -а -о (< **Франак)** франкски, франацки
франко *присл. екон.* франко
франкоман *х.* франкоман
франкофил *х.* франкофил
франкофоб *х.* франкофоб
франца *ж. оп.* **френга**
фрациискан, францисканац *и* **францишканац** -нца *х.* францисканєц
францла *ж. оп.* **фронцла**
Француз *ж.* Француз
француз *х. ремес.* француз *(кранцузки ключ)*
француски -а -о французки; ◊ ~ **кључ** французки ключ
фрањевац -вца *х. церкв. кат.* францисканєц
фрањевачки -а -о францискански
фрапантан -тна -тно фрапантни
фрапирати -ам *зак. и нєзак.* фрапир[ов]ац
фрас *х. нар.* фрас
фратар -тра *и* **фратор** -ра *х. кат.* фратер, монах
фрегата *ж. пом., зоол.* фреґата
фреза *ж. техн.* фреза
фрезер *х. техн.* фрезер
фреквентан -тна -тно фреквентни
фреквенција *ж.* фреквенция
френга *ж. мед.* сифилис
френетичан -чна -чно *и* **френетички** -а -о френетични
френт *х. варв. заст.* фремт, френт *(путованє младого калфи од места до места у глєданю роботи)*
френтовати -тујем *варв. заст.* фремтовац, френтовац *(оп.* **френт**)
фреска *ж.* фреска
фрж *х. и ж. (чвор у дрвету)* ґузел
фриволан -лна -лно фриволни
фриганица *ж. (кајгана)* пражени вайца; ратота
фригати (се) -ам (се) пражиц (ше)
фригидан -дна -дно фриґидни
фриж *х.* златна пантлїка *(за украшованє (обшиванє) шматох и под.)*
фрижак -шка -шко *оп.* **фришак**
фрижидер *х.* фрижидер, хладзальнїк
фриз *х. архит.* фриз
фризер *х.* фризер
фризерка *ж.* фризерка
фризерница *ж.* фризерня
фризерски -а -о фризерски
фризирати (се) -ам (се) *зак. и нєзак.* фризир[ов]ац (ше)
фризура *ж.* фризура
фризурица *ж. дем.* фризурка
фрикативан -вна -вно фрикативни
фришак -шка -шко швижи, фришки
фриштик *х. оп.* **фруштук**
фрк *ономм.* **1.** *викр. за подражованє звука хтори чуц при наглим руху, полєценю* гоп; фурк; **2.** *у служби словка за визначованє швидкосци, наглосци даякей дїї* окомгнуца, енки, такой, анцвdй
фрка *ж.* **1.** форканє**;** **2.** *беш. (трка, ужурбаност)* гура
фркати фр̏кам *и* фр̏чем *и* **фркати**[1] фр̑кам *и* фр̑чем круциц, закруцац, сукац; шулькац; ~ **брк** круциц (закруцац) баюс; ~ **цигару** шулькац (круциц) циґар
фркати[2] фр̑кам *и* фр̑чем форкац; **коњи фрчу** конї форкаю
фркнути -нем I. *нєпрех. (нагло отићи, полетети)* фуркнуц; II. *прех. (бацити)* руциц, шпуриц

фрктати -кћем *оп.* **фркати²**
фркун *х.* хлапец, леґиньчок *(од 10 до 15 роки)*
фркуница *ж.* дзивуча, дзивочка *(дзивче од 10 до 15 роки)*
фрљав -а -о *оп.* **врљав**
фрљати -ам *оп.* **врљати**
фрљити -им *оп.* **врљити**
фронт *х. и* **фронта** *ж.* фронт, *заст.* фронта
фронталан -лна -лно фронтални
фронташ *х.* **1.** вояк на фронту, фронташ; **2.** официр хтори достал чин у войни *(нє през школованє)*
фронтовац -вца *х. ист.* фронтовец
фронтовни *и* **фронтовски** -а -о фронтови
фронцла *ж.* фронцла
фротир *х.* фротир
фротирати -ам *(трљати)* чухац
фрскати -ам **1.** *оп.* **врскати; 2.** *оп.* **фркати²**
фрснути -нем *покр. (не опалити, слагати - о пушци)* нє штрелїц
фртаљ *х.* ферталь
фртаљче -ета *с.* гордовик од ферталь акова
фрула *ж.* пищалка
фрулати -ам пискац (грац) на пищалки
фрулаш *х.* пищалкош
фрулашица *ж.* пищалкошка
фрулица *ж. дем.* пищалочка
фрус *х. мед. покр.* осипки
фрустрирати -ам *зак. и нєзак.* фрустровац
фрутити -им *покр.*: ~ **земљу** обрабяц, робиц жем *(и зберац урожай з нєй)*
фрутити се -и се *покр. (доносити плод - о земљи, биљкама)* родзиц
Фрушкогорац -рца *х.* Фрушкогорец
фрушкогорски -а -о фрушкогорски
фруштати -тим *покр. оп.* **брстити**
фруштук *х. варв.* фриштик
фруштукати -ам *и* **фруштуковати** -кујем фриштиковац
фрцати -ам *(нагло избијати, бризгати)* вибивац, биц; лєциц, лєтац; **фрцају искре** лєца искри
фрцати се -а се *взаєм. повр.* гонїц ше *(о мачкох)*
фрцити -им *покр.* скочиц
фрцнути -нем **1.** *(пасти, треснути)* бухнуц, рапнуц; **2.** *(севнути, засјати)* зашвициц ше, заблїщац ше; **3.** *(нагло одбацити, хитнути)* одруциц, шпуриц
фрцулет *х. и* **фрцулета** *ж. (марама)* хусточка
фрч *х. (нагон за парење):* **мачке пошле (ударилe) у** ~ мачки ше гоня
фрчати -чим гнївац ше; дудрец
фрчити -им **1.** *оп.* **фркати²**; **2.** *оп.* **фрчати**
фрчка *ж. покр.* мутелка
фу *викр. оп.* **фуј**

фуга *ж.* **1.** *муз.* фуґа; **2.** *(жлеб)* ярчок; *(пукотина)* (роз)пуклєнїна
фуговати -гујем *буд.* фуґовац
фудбал *х.* фодбал
фудбалер *х.* фодбалер, *заст.* фодбалист[а]
фудбалски -а -о фодбалски
фудика, фудиковина *и* **фудљика** *ж. оп.* **удика**
фузија *ж.* фузия
фузионирати (се) -ам (се) *и* **фузионисати (се)** -ишем (се) фузионовац (ше)
фуј *викр. за виражованє нєзадовольства, презреня, ґадзеня и под.* гу, гуй; го; фи, фуй; ~ **, како је вруће!** гу(й), як горуцо!; ~ **, срам те било**! го, нє ганьбиш ше!; ~ **, како је то одвратно**! фи, яке то бридке!
фук *викр. оном.* **1.** *за виражованє швидкосци, наглосци даякей дїї* гоп; **таман да ме ухвати, а ја** ~ **преко плота** праве ме сцел хвациц, а я гоп прейґ плота; **2.** *за виражованє наглого струяня, гвиждджаня* фию; з-з-з; ◊ ~ **је мени за њега** цо я дзбам (яка ми бриґа) за нього
фука *ж.* **а)** *(фијукање, хука)* гвижджанє, гучанє, гук; ~ **олује** гучанє бурї; **б)** трепанє, пирханє *(застави и под.)*
фукара *ж. и х.* **1.** *(сиромашан свет, сиротиња)* худоба, худобенява; **2.** *пей. (неваљалац, пропалица)* битанґа
фукарски -а -о битаньски
фукати -ам *покр.* єсц
фукнути -нем *(нагло ударити, лупити)* бухнуц, зрезац
фукса *ж. варв.* **1.** кобула червенкастей шерсци; **2.** *вулґ. (блудница, уличарка)* сука, гойда, гонюха
фуксија *ж. бот.* фуксия (Fuchsia)
фуктати -кћем *и* **фуктети** -тим *(фијукати)* гвизджац
фул¹ *х.* вул
фул² *х. карт.* фул
фунгирати -ам *зак. и нєзак.* мац даяку улогу; окончиц/окончовац даяку функцию; робиц
фундамен[а]т *х.* фундамент
фундаменталан -лна -лно фундаментални
фундирати -ам *зак. и нєзак.* фундировац
функција *ж.* функция
функционалан -лна -лно функционални
функционар *и* **функционер** *х.* функционер
функционирати -ам *и* **функционисати** -ишем *зак. и нєзак.* функционовац
фунта *ж.* фунта *(1. мера за чежину, коло 1/2 кг; 2. пенєжна єдинка)*
фунташ *х.* килаши *(на хторих ше мера на фунти)*, фунташ
фуњара *ж. и х. пей. (безвредна особа, ништарија)* нїчомнїк, нїчомнїна

фуњестра *ж. покр.* облак
фур *х. покр. оп.* **курдељ**
фура *ж. варв.* превоз, превоженє; ◊ **извући фуру** зобрац, вифасовац
фураж *х. и ж. и* **фуража** *ж. (сточна храна)* фураж, фуража, статкова покарма
фурати -ам *покр.* **1.** *(бацати)* руцац; шпуряц; **2.** *(гурати)* дриляц; цискац
фургон *х.* **1.** *жель.* фурґон; **2.** *(мртвачка кола)* мертвени коч, фурґон
фурда *ж.* **1.** *(црева заклане животиње)* черева, гурки; **2.** рендочки, фалатки *(хтори оставаю при штриганю платна)*; фалатки *(хтори оставаю при резаню одн. штриганю метала и под.);* **3.** *оп.* **фукара (2)**
фурија *ж.* **1.** *(помама, јарост)* шаленство, побешнєтосц, розєдзеносц; **2.** розєдзена особа, фурия; зла, звадлїва жена, фурия
фуриозан -зна -зно *(бесан, диваљ)* фуриозни
фурман *х. (кочијаш теретних кола)* фурман
фурме[**н**]**тин** *х. покр.* кукурица
фурнир *х. древ.* фурнир
фурнирати -ам *зак. и нєзак. древ.* фурнир[ов]ац
фурт *присл. варв.* фурт, нєпреривно
фуруна *ж.* пец
фуруница *ж. и* **фурунче** -ета *с. дем.* пецик
фурунџија *х.* **1.** *(који прави пећи)* пецар; **2.** пекар
фурунџиница *ж.* пекарня
фусекла *ж., звич. мн.* зокна *(хлопска)*
фуска *ж. (ударац по задњици):* **буди добар, јер ће бити ~ по туру** будз добри, бо ци улєпим по задку
фуснота *ж.* фуснота
фута *ж. покр. оп.* **кецеља**
футрати -ам **1.** класц поставу (футро) до шматох; **2.** *фиґ.* добре кармиц, напихац, клюкац
футрол *х. и* **футрола** *ж.* пошва
футур *х. ґрам.* футур
футуризам -зма *х. ум.* футуриз[е]м
футурист[**а**] *х.* футурист[а]
фућ *викр. з хторим ше виражує же дацо препадло, нєстало:* **сад смо** ~ тераз зме готови (препадли), тераз нам гуя; **дужник је побегао, а наше паре су** ~ длужнїк сцекол, та нашо пенєжи препадли (пошли)
фућкалица *ж. (звиждаљка)* пищок
фућкати -ам гвиздац; погвиздовац; фитькац; ◊ **фућкам ја на што** нє дзбам я (яка ми бриґа) за то, кихам я на то
фућнути -нем загвиздац
фуцати се -ам се *вулґ. (лињати се)* лєнїц ше; *(хабати се)* очуховац ше
фуч *викр. оп.* **фућ**
фучија *ж.* чобольов
фушарити -им *и* **фушати** -ам *варв.* **а)** *(рђаво или површно радити)* фушльовац; **б)** мишац ше до цудзей роботи *(як нєфаховец)*
фушер *х. варв.* фушляр, фушер
фушерити -им *оп.* **фушарити**
фушерски -а -о фушлярски, фушерски
фушкија *ж. покр. (коњска балега)* кобулянка
фуштан *х. покр. оп.* **Фистан**

Х

ха I. *викр.* **1.** *при доволованю, ословйованю, привитаню* го, о; **ха, здраво!** го, здраво!; **2.** *за спонуканє и у молби (хајде, деде)* нолє, гайде*;* **ха, престани** нолє, престань; **3.** *за виражованє веселосци, одушевеня* го, браво; **4.** *за виражованє грожeня, пакосци, часто удвоєнe* га, а-гd; **ха, ха, ко то неће да слуша!** га, хто то нє сце слухац!; **ха, ха, а нисте се надали!** а-га, нє наздавали сце ше!; **5.** *за виражованє нєсподзиваня (гле)* паля, палє; **6.** *за виражованє двоєня, неодлучносци* га, ша; **ха, уради како ти хоћеш** га, зроб як ти сцеш; **7.** *вецей раз повторене, за подражованє шмиху* га-га-га; II. *слов.* **1.** *у присловнїцкей служби* **а)** *(нимало)* анї кус; **ама баш ха!** алє анї кус; **б)** просто, точно; гоп; **он бициклом - ха! на мене** вон з бициґлу просто на мнє; **в)** *(чак)* аж; **скотрљао сам се ха у јендек** скотулял сом ше аж до ярку; **в)** *удвоєне (час... час)* раз; **хода ха тамо, ха овамо** ходзи раз тамаль, раз тадзи; **2.** *опитне словко* га*, або ше нє преклада*; **па како ти је у граду, ха?** та як же ци у варошу?; **3.** *у служби злучнїка, за виражованє барз швидкого шлїдзеня єдней дїї за другу (чим, тек што)* накадзи, накеди, лємцо; **ха он унутра, почну се свађати** накадзи вон войдзе нука, почню ше вадзиц
хаба *ж. оп.* **аба**
хабав -а -о **а)** очухани, згайскани, зношени**;** подрани; **б)** *(прљав)* брудни, бридки
хабање *с. технол.* трошенє**;** счухованє
хабар -бра *х. оп.* **хабер**
хабати -ам **1. а)** *(чинити хабавим)* дрец; гайскац; **б)** *(прљати)* брудзиц; **2.** *заст. (кудити)* доганяц, ганїц
хабати се[1] -ам се дрец ше; гайскац ше
хабати се[2] хабам се чувац ше; керовац
хабер *х.* вистка, глас, хир; поручено; ◊ **ни хабера немати за што** *(не поклањати пажње, не*

марити) анї кус нє дзбац за дацо, анї кус нє обрацац увагу на дацо; **учинити** ~ *(обавестити)* дац знац, поинформовац, обвисциц

хабердак, хабердар *и* **хаберник** *х. заст.* **1.** дзело *або* пушка з чиїм ше штреляньом дацо явя; **2.** *(гласоноша)* гласнїк

хабилитирати се -ам се *и* **хабилитовати се** -тујем се *зак. и нєзак.* габилитовац ше

хабит *х.* **1.** *(одећа католичких свештеника, монаха)* реверенда, габит; **2.** верхня шмата, габит

хабитус *х.* **1.** *оп.* **хабит; 2.** вонкашнї випатрунок, подоба

хаброноша *х.* гласнїк; *(онај који шири гласине)* буґнар/бубнар

хабсбуршки -а -о *ист.* габсбурґски*;* ~ **монархија** габсбурґска монархия

хава *ж. оп.* **ваздух**

хавајски -а -о гавайски**;** ~ **гитара** гавайска ґитара

хавана *ж.* гавана *(файта финих циґаретлох)*

хаварија *ж.* гавария

хаварирати (се) -ам (се) *и* **хаварисати (се)** -ишем (се) гаваровац (ше)

хавелок *х.* гавелок *(хлопски широки заруцовач, плащ без рукавох)*

хавлија *ж.* гавлия *(велька била хусточка з хтору одати мусліманки закриваю твар)*

хагиографија *ж.* гаґиоґрафия

хад *и* **хадес** *х. оп.* **ад**

хаднађ *х.* **1.** *ист*. гаднадь *(поручнїк гранїчарскей милициї);* **2.** жандар

хадум *и* **хадумац** -мца *х.* евнух

хазард *х.* газард

хазардан -дна -дно газардни; ~ **игра** газардне бависко

хазардаш *и* **хазардер** *х.* газардер, газардош

хазардирати -ам *зак. и нєзак.* газардовац

хазена *ж. спорт.* хазена

хазна *ж. арх.* **а)** *(благајна)* каса; **б)** благо, скарб

хазнадар *х.* касир

хазур *прикм. нєпрем. (спреман)* готови, порихтани

хазурала *викр. (спремајте се)* рихтайце ше, зберайце ше

хаин -а -о нєдобри, зли

хаин[**ин**] *х.* **1.** збойнїк; гарамбияш; зраднїк; **2.** *у атрибутскей служби* нєдобри, зли

хаир *х. покр.* **1.** хасен; добре; щесце; **2.** *оп.* **задужбина (2); 3.** *присл. за одреканє (не, није)* нє

хаирала *викр. покр. (које добро, шта је)* цо же

хаир-дова *ж.* молитва; благослов

хаирли *покр.* **1.** *прикм. нєпрем.* яки ше лєм пожадац може, барз добри, статочни; **2.** *присл. (са срећом, срећно)* щешлїво, серенчлїво

хаирлија *х. покр.* **1.** тот цо приноши щесце, щешлїви чловек; **2.** *оп.* **хаирли (2)**

хаирсуз *х.* тот цо нє ма щесца, нєщешлїви, нєщесни

хаирџија *х.* добротвор, добродїй

хâј[1] *ж. поет. оп.* **хајање**

хâј[2] *и* **хај** *викр.* **1. а)** *за доволованє и обрацанє уваги* гей; ~ **, друже, имам за те новост** гей, пайташ, мам за це новосц; **б)** *за виражованє одушевия, радосци* ей, ах; ~ **, дивно је по горама нашим** ей, як крашнє у наших горох; **в)** *за виражованє розпуки, розчарованя* ейнє, ейнє-ейнє, ей; **колико у рату гине младих људи! хај! хај!** келї млади людзе гиню у войни! ейнє-ейнє!; **2.** *повторене вецей раз, за подражованє гласох при живканю* а-а-а

хајање *с.* дзбанє, старанє, обрацанє уваги

хајат *х. оп.* **вајат**

хајати[1] хSјем дзбац, старац ше, обрацац увагу; **не хајем шта ће бити** нє дзбам (нє старам ше) цо будзе

хајати[2] хајем сцец (жадац, мац намиру) пойсц

хајван *х. покр.* **1.** *(живинче)* бидло, животиня; **2.** *зб.* статок

хајвар *х. оп.* **ајвар**

хајд *викр. оп.* **хајде**

хајдакати -ам *(пожуривати кога са "хајде, хајде")* гайдекац

хајдамак *х.* **1.** *(батина)* палїца, колїк; **2.** *(шапурика)* чутка

хајдара *ж. гандр. (неуредна жена)* льомпа

хајдац *викр. (одлази, склањај се)* бер ше

хајде *викр.* **1. а)** *за спонуканє (дела, деде)* гайде; ~ **да једемо** гайде єдзме, гайде єсц; **б)** *при одбиваню, нєодоброваню (пусти, мани), звич. ше нє преклада:* ~ **, прођи се глупости** охаб ше глупосцох; **2.** *зоз значеньом правого имп. дїєсловох* ићи, поћи *и под.:* **хајдемоте код мене** идзме (гайде идзме) до мнє; **хајдете кући** идзце дому; **3.** *слов.* **а)** *за допущованє, часто помоцнєне зоз* де *(па добро, ако, нека)* та ище-ище, (та) гайде но, (та, та ище) гайде-гайде, (та) гайде ище; **да си ти дете... хајде де, али ти си одрастао** кед би ти бул дзецко... та ище-ище, алє ти уж вельки; **б)** *при гроженю, звич. удвоєне (нека, нека)* добре, добре; **хајде, хајде, видећемо** добре, добре, увидзиме; **в)** *за наглашованє же дацо закончене* готове; **тако је наређено... па хајде** так розказане... и готове; **г)** *при виражованю нєдовирия або чудованя* озда нє

хајдина *ж. оп.* **хеља**

хајдук *х.* **1.** *ист.* гайдук; **отићи у хајдуке** пойсц до гайдукох; **2. а)** розбойнїк, збойнїк; **б)** *(препредењак, превејанац)* Чаловка Петро; **3.** *заст. покр.* полицай

хајдуковати -кујем буц гайдук, жиц як гайдук, гайдуковац

хајдучија *ж.* гайдукованє; гайдуки; гайдуцки табор

хајдучица *ж.* жена гайдук; гайдукова жена

хајдучка трава *ж. бот.* миши хвосцики, петровске квице (Achillea millefolium)

хајдучки[1] -а -о гайдуцки

хајдучки[2] *присл.* по гайдуцки, як гайдук

хајђиди *прикм. нєпрем.* прекрасни, одлични

хајка *ж.* **1.** *(гоњење)* гайка; **правити хајку** правиц гайку, гайчиц; **2.** *фиґ.* **а)** *(повика)* лярма; **б)** громада, полно

хајкати -ам **1.** правиц гайку, гайчиц, гонїц; **2.** гонїц статок *(з криками* "хај, хај"); **3.** виганяц, вируцовац

хајкач *х.* **1.** *(учесник хајке)* гайчар, гайкач; **2.** *(гонич стоке)* гоняч, поганяч

хајкача *ж.* воловски батог

хајкнути -нем вигнац *(животиню зоз склонїща у гайки)*

хајме *оп.* **ајме**

хајош *х. покр. оп.* **лађар**

хајс *викр. оп.* **ајс**

хајташ *х. оп.* **ајташ**

ха̂к[1] *х.* диханє, дихнуце

хак[2] *х. ист.* одредзена часц приходу з маєтку хтору крипак давал панови (дзешаток и под.); ◊ **доћи коме хака 1.** *(доћи коме главе)* знєсц (зронїц) зоз швета дакого, знїчтожиц, забиц дакого; **2.** *(досадити)* буц дакому по ґаґор, висц дакому на верх глави; ~ **му је** так му и треба

хакати хачем дихац; дуц

хакнути -нем дихнуц; задуц

хал *х. покр.* нєщесце, бида, зло

хала[1] *ж. (дворана)* гала

хала[2] *ж. оп.* **ала**[1]

хала[3] *ж. покр.* нєчистота, бруд

хала[4] *ж. покр.* нужнїк, задок

халабука *ж.* лярма, крики, галайк; нєшор, парада

халабукати -учем *и* **халабучити** -им лярмац, кричац, правиц галайк

халав[1] -а -о *покр.* брудни, нєчисти; бридки

халав[2] -а -о *оп.* **алав**

халакати -ам *и* -ачем *оп.* **алакати**

халакнути -нем *зак. ґу* **халакати**

халал *х.* **1.** благослов, *заст.* пожегнанє; пребаченє; **2.** *у присловнїцкей служби:* ~ **теби** (най ци будзе) щешлїво; ◊ ~ **ти вера,** ~ **ти ћуфте,** ~ **ти залогај,** ~ **ти качамак,** ~ **ти мајчино млеко** *(свака ти част, честитам)* то (так) уж гей, то уж дацо, то нє гоч цо

халала *ж.* наруквица, бразлет(к)а

халалити -им *зак. и нєзак.* благословиц/поблагословиц, *заст.* пожегнац/жегнац; пребачиц/пребачовац; енґедовац; зажичиц/жичиц дакому щесце

халалити се -им се *взаєм. повр.* **а)** *(опростити се на растанку)* одпитац ше од дакого; **б)** пребачиц єден другому, препитац ше єден другому

халаљивати (се) -љујем (се) *нєзак. и част. ґу* **халалити (се)**

халапљив -а -о ґаладни; жадни, нєзаситни; лакомни

халапљивац -вца *х.* ґаладни, ґаладнїк

халапљиво *присл.* ґаладно; жадно, зоз жажду, нєзаситно; лакомно; ~ **јести** ґаладно єсц; ~ **је зграбио новац** жадно (лакомно) зґрабел пенєжи; ~ **упали цигарету** жадно (зоз жажду) запалєл циґаретлу

халас *х.* галас, рибар

халаски -а -о галаски, рибарски; ~ **прибор** галаски (рибарски) прибор; ~ **чорба** галаска юха (юшка)

халат[1] *х. оп.* **алат**[1]

хала̄т[2] *х. оп.* **алат**[2]

халат[3] *х.* халат *(файта капута)*

халаукати -учем *оп.* **алаукати**

халва *ж.* алва *(восточняцка лакотка з муки, масла и меду (цукру));* орехов цукер; ◊ **ићи као** ~ часом нєстац (прейсц), исц на однїмачку; **роба је ишла као** ~ роба часом прешла, робу часом розґрабали (рознєсли)

халвалук *х. (награда, поклон, напојница):* **платити коме** ~ заплациц дакому олдомаш; заплациц дакому палєнку и под.

халват *х.* **1.** галват *(велька хижа у прижемю; хижа за жени хтори ше крили од хлопских очох окрем од родзини);* **2.** *прикм. нєпрем. (издвојен, засебан):* ~ **одаја** окремна хижа, *заст.* екстра-соба

халваџија *х.* галвар *(цукрар хтори прави и предава галву, оп.* **халва)**

халваџиница *и* **халвеџиница** *ж.* цукрарня *(у хторей ше прави и предава галва)*

халебарда *ж.* галебарда *(старинске оружиє: копия зоз шекеру)*

халка *ж. оп.* **алка**

хало *викр.* гало

халов *х. покр. риб.* галов
халоген *х. хем.* галоґен
халуга *ж. покр.* **1.** *оп.* **провалија; 2.** вельки, густи лєс; **3.** *(травуљина, коров)* ґаз, коровче, коров
халуцинација *ж.* галуцинация
халуцинирати -ам галуциновац
халф *х. спорт.* галф
хаља *ж.* **1.** *оп.* **хаљина (1); 2.** *покр.* халя *(файта хлопского капута)*
хаљак -љка *х.* файта хлопского облєчива, кратки ґунь
хаљетак -тка *х.* шмата
хаљина *ж.* **1.** сукня; шмата; **2.** *мн.* хлопски шмати; **3.** *мн. оп.* **постељина**
хаљинак -нка *дем. и гип.* сукенка; шматка
хаљиница *ж. дем.* сукенка; шматка
хаљка *ж. дем.* < **хаља;** ◊ **хаљку на батаљку** *(покупити своје ствари и отићи)* зобрац ше и пойсц
хам *х. оп.* **ам**
хамајлија *ж. оп.* **амајлија**
хамал *и* **хамалин** *х. (носач)* ношач
хамам *х.* гамам *(јавне купатило)*
хамбар *х. оп.* **амбар**
хамбуршки -а -о гамбурґски
хамлетовски -а -о гамлетовски
хамнути -нем хвациц, зґрабиц; дорвец; влапиц
хâн[1] *х.* карчма; ноцнїк
хâн[2] *х. ист.* хан
хангар *х.* ганґар
хандрак *х. оп.* **андрак**
ханума *ж.* панї; супруга, жена
ханџар *х.* ганджар *(файта ножа и шаблї)*
ханџија *х.* качмар; власнїк ноцнїка
ханџика *и* **ханџиница** *ж.* качмарка; власнїца ноцнїка
хаос *х.* хаос, нєпорядок, нєшор
хаотичан -чна -чно хаотични
хап *х. заст. (пилула)* пилула, *беш.* ґомбичка
хапити -им *и* **хапнути** -нем *оп.* **хамнути**
хапс *х. и* **хапса** *ж.* гарешт
хапсана *ж.* гарешт
хапсанџија *х.* чувар гарешту
хапсити -им гарештовац, заверац
хапшеник *х.* загарештовани, гарештанєц, заварти
хар *х.* чесц, достоїнство
хара *ж. бот.* хара (Chara fragillis)
харакири -ија *х.* гаракири
харалац -аоца *х.* плячкаш
харам *х.* **1.** тото цо нє шлєбодно, цо забранєне; грих; преклятство; ~ **је красти** нє шлєбодно (грих) краднуц; **боља је сиротиња с халалом него богатство с харамом** лєпши худобни живот з благословом як богатство з преклятством (грихом); **2.** *у присловнїцкей служби:* ~ **му било** най му будзе преклято
харамбаша *ж.* **1.** *ист.* гарамбаша *(гајдуцки старшина);* **2.** *заст.* старшина стражи; старшина општинских полицайох; **3.** *гандр.* розбойнїк, збойнїк, *заст.* гарамбияш
харамбашићи *х. мн. кул. покр.* сарма
харамзада *х. и ж. заст.* гунцут
харамија *х.* **1.** розбойнїк, збойнїк, гарамбияш; однїмач, плячкаш**;** **2.** *ист.* гарамия *(лєгко наоружани вояк)*
харамити -им *зак. и нєзак.* прекляц/преклїнац
харан[1] *и* **хâран** -рна -рно *покр.* **1.** *(захвалан)* подзековни, благодарни; **2.** *(вољан, расположен):* **будеш ли** ~ **...** кед зосцеш, кед будзеш мац дзеку...
харан[2] -рна -рно вредни, роботни; шорови, добри, статочни
харанга *ж. (подстрекивање, хушкање)* гаранґа
харангирати -ам *зак. и нєзак. (подстакнути/подстицати)* гаранґовац
харар *х.* мех з кожей (швиньскей и под.) шерсци
харати -ам **1.** однїмац, плячкац, краднуц; **2.** *(пустошити)* нїчтожиц, знїчтожовац, пустошиц
харач[1] *х. оп.* **харч**
харāч[2] *х. ист.* гарач *(порция на каждого хлопа-нємуслимана)*
харачити -им зберац гарач *(оп.* **харач**[2]*)*
харачлија *х.* зберач гарачу *(оп.* **харач**[2]*)*
харбија *ж. заст.* рамач *(палїчка за набиванє пушки)*
хардов *х. покр.* гордов
харем *х.* **1.** *ист.* гарем; **2.** *(двориште)* двор
харемски -а -о гаремов, гаремски
харешли *прикм. нєпрем. (који је дуг један лакат)* рифови
харинга *ж. зоол.* гаринґа (Clupea harengus)
хариш *х. оп.* **прдавац (2)**
харлекин *х.* гарлекин *(франтовлїва особа у италиянскей комедиї)*
харли *прикм. нєпрем.* велькей вредносци, драгоцини
хармица *и* **хармиција** *ж. заст.* царина; царинарнїца
хармицијаш *и* **хармичар** *х. заст.* царинїк
хармонизација *ж.* гармонизация
хармонизирати (се) -ам (се) *и* **хармонизовати (се)** -зујем (се) гармонизовац (ше)
хармониј *х. оп.* **хармонијум**
хармонија *ж.* гармония
хармонијум *х.* гармоний, гармонию м
хармоника *ж.* гармоника, *нар.* гармуники *мн.*

хармоникаш *х.* гармоникаш, *нар.* гармуникаш
хармонирати -ам *и* **хармонисати** -ишем *зак. и нєзак.* гармонизовац
хармоничан -чна -чно *и* **хармонички** -а -о гармонични
хармонски -а -о гармонски
харност *ж.* подзековносц, благодарносц
харпија *ж. мит.* гарпия *(чудовиско з птицовим целом и дзивкову главу)*
харпун *х. и* **харпуна** *ж. риб.* гарпун
хартија *ж. з розл. знач.* папер; ◊ **хартије од вредности** папери пенєжней вредносци, вредносни папери
хартијица *ж. дем.* паперик
харфа *ж. муз.* гарфа
харфаш *и* **харфист**[**а**] *х.* гарфист[а]
харч *х. заст.* **1.** трошок; видаток; **2.** стриберна нїтка и под. як украс
харчити -им трошиц; розруцовац, ронтовац
харчљив -а -о трошни, ронтовни
хасаба *ж. покр.* нєрухоми маєток хтори може нашлїдзиц лєм хлоп
хасна *ж.* хасен
хаснити -им хасновац; помагац; вредзиц
хаснити се -им се хасновац, служиц ше, *заст.* уживац
хасновит -а -о хасновити
хаста *ж. прикм. нєпрем.* хори
хасура *ж.* гасура
хат *х. оп.* **ат**
хата̄р[1] *х. (атар)* хотар
хатар[2] *х.* прихильносц; любов; дзека; ◊ **по хатару** пристрасно; **у** ~ **коме** за дачию любов
хатати -ам *(марити)* дзбац
хатиб *х.* гатиб *(исламски учитель виронауки)*
хатишериф *х. ист.* гатишериф, султанов указ
хатор *х. оп.* **хатар**[2]
хатула *ж.* **1.** *(банак)* патка; **2.** *буд.* венчанїца
хауба *ж.* гауба
хаубица *ж. воєн.* гаубица
хаубичар *х.* гаубичар
хаузмајстор *х. варв. оп.* **настојник (1)**
хаук *х.* крики, лярма; йойк
хаустор *х. варв.* капура, главни уход
хафиз *и* **хафис** *х.* гафиз *(при муслиманох: чловек хтори зна Куран напамят; учени чловек)*
хахар *х. покр.* кат, джелат; битанґа
хахуљати -ам *(слабити, венути)* кляпнуц
хаџ *х. оп.* **хаџилук**
хаџи *нєпрем.* хаджи *(титула хтора ше кладзе опрез менох паломнїкох одн. хаджийох)*
хаџија *х. (ходочасник)* паломнїк, хаджия
хаџилук *х.* **1.** *(ходочашће)* паломнїцтво, хаджилук; **2.** *фиґ.* поклонєнє, бице поклонох
хаџијиница *и* **хаџиница** *ж.* хаджийова жена
хаша[1] *ж. оп.* **аба**[**и**]**ја**
хаша̄[2] *викр.* нє; нє дай боже
хашарија *х. и ж.* нєсташна особа, шурґут, гунцут
хашати -ам нє припознавац
хаше -еа *х. кул.* гаше
хашер *и* **хашир** *х. нєпрем.* препасц, загибель, знїчтоженє; ◊ **учинити** ~ знїчтожиц
хашиш *х.* гашиш
хашлук *х.* пенєжи на трошок
хашлучити -им давац дакому пенєжи на трошок; трошиц на дакого
хвала *ж.* **а)** *(похвала)* похвала, хвалєнє; **причати о коме са хвалом** приповедац о даким з похвалами (хваляци го); **б)** *(хвалисање)* хвалєнє, вихвальованє; **в)** *(захвалност)* подзекованє, подзековносц; **то нам је** ~ **за све** то нам подзекованє за шицко; **г)** *у служби дїєприсловнїка* дзекуюци; ◊ ~ **ти (вам итд.)** дзекуєм ци (вам итд.)
хвалан -лна -лно *покр.* хтори заслужує похвалу
хвалидба *ж. оп.* **хвала (а, б)**
хвалилац -иоца *х.* хваляч; вихвальовач
хвалисав -а -о вихвальоваци
хвалисавац -вца *х.* вихвальовач, хвалькош
хвалисавост *ж.* вихвальовацосц
хвалисати се -ишем се хвалїц ше; вихвальовац ше
хвалитељ *х. оп.* **хвалилац**
хвалити -им **1.** *(кога или што)* хвалїц; **2.** *(захваљивати)* дзековац; ◊ **хвали море, држ' се краја** чувай ше, нє викладай ше опасносци; **хваљен Исус** слава Исусу Христу
хвалити се -им се хвалїц ше
хвалиша *х. оп.* **хвалисавац**
хвалоспев *х.* хвалошпив
хвастав -а -о *оп.* **хвалисав**
хваставац вца *х. оп.* **хвалисавац**
хвастати се -ам се *оп.* **хвалисати се**
хват *х.* **1.** *(мера)* ват; **2.** замахнуце, рух
хваталица *ж. и* **хватало** *с. оп.* **хватаљка**
хватаљка *ж.* **1.** *(орган и оруђе за дохватање)* лапачка; **2.** *физк. (дршка на коњу)* ручка; **3.** *оп.* **замка**
хватати -ам **1.** *з розл. знач.* лапац; **хватај лопту** лапай лабду; ~ **рибу** лапац риби; ~ **воз** лапац гайзибан; **2.** (*захватати)* ~ **воду** брац води; **3.** *(савлађивати):* **хвата ме сан** влада (лапа, звладує) ме сон; **брзо га хвата вино** швидко го лапа вино; **4.** *(прожимати):* **хвата га тресавица** почина ше тресц; **поче да ме хвата зима** почало ми буц жимно; **хвата ме језа** чувствуєм страх; **5.** *(кретати се*

прелазећи на што): **група је изашла на друм и хватала десну страну пута** ґрупа вишла на калдерму и рушела ше по правим боку драги; **6.** *(заузимати неко место, склањати се негде):* **хватај заклон** скривай ше до заклону; **7.** *(запремати):* **котао хвата педесет литара** котел ма пейдзешат литри; **ова збирка хвата петнаест приповедака** тот зборнїк ма петнац приповедки; **8.** *(досезати):* **капут му хвата скоро до чланака** капут му (длугоки) скоро по костки; **9.** *(упрезати):* **хватај коње** прагай конї; **10.** *нєпрех. (бити довољан)*: **путујемо већ три дана, али још нам хвата храна** путуєме уж три днї, алє ище маме досц єдзеня

хватати се -ам се **1.** *з розл. знач.* лапац ше; ~ **за главу** *фиґ.* лапац ше за главу; ~ **у коло** лапац ше до кола; **по зиду се хвата чађ** по муре ше лапа садза; **2. а)** *(ширити се, допирати):* **равница се хвата до шуме** ровнїна ше пресцера по лєс; **б) хватао се педесетих година** уж му було блїзко пейдзешат роки; **3.** *(настајати - о сутону, вечери):* **хвата се мрак** змерка ше

хватач *х.* лапач

хватити[1] -им влапиц

хватити[2] хватим складац древо до ватох

хватити се -им се влапиц ше

хватљика *ж.* **1.** латка и под. з хтору ше мера на вати; **2.** *(дрво из хвата)* ватово древо, щипанїца ватового древа

хвоја *ж.* конар; младнїк; ластар *(лози)*

хе *викр.* **1.** *дакеди удвоєни, за виражованє розличних розположеньох:* **хе, мој синко...** е (ей), мой сину...; **хе! - врти главом и не верује му** гм! - маха з главу и нє вери му; **хе! шта сад велите?** но!? та цо гварице?; **2.** *за обрацанє уваги, за доволованє:* **хе, жено, донеси вино** нолє, жено, принєш вино; **3.** *звич. удвоєне або вецей раз повторене, за подражованє шмиху* ге, ге

Хебреји *х. мн.* Гебреє

хебрејски -а -о гебрейски

хевзецана *ж. покр.* апатика

хегелијанизам -зма *х. фил.* геґелиянiз[е]м

хегемонија *ж.* геґемония

хедонизам -зма *х. фил.* гедониз[е]м

хеј *викр.* **1.** гей; **хеј, куда ћеш?** гей, дзе пойдзеш?; **2.** ей; **хеј, како нам је онда било добро!** ей, як нам теди було добре!; **3.** *у присловнїцкей служби, часто удвоєне* аж (там) далєко, аж, гет, аж гет; **видиш ли тамо, хеј, хеј, тамо на хоризонту?** видзиш там, аж на самим горизонту?

хекатомба *ж. ист., фиґ.* гекатомба

хеклати -ам *и* **хекловати** -лујем геклац, *коц.* гейґловац

хексаметар -тра *х. лит.* гексаметер

хектар *х.* гектар

хектолитар -тра *х.* гектолитра

хеланке *ж. мн.* геланки

Хелени *х. мн. ист.* Гелени

хеленизам -зма *х.* гелениз[е]м

хеленистички *и* **хеленски** -а -о гелениcтични, геленски

хелиј[ум] *х. хем.* гелий, гелиюм

хеликоптер *х.* геликоптер

хелиотроп *х. физ., бот.* гелиотроп

хелиоцентричан -чна -чно: ~ **систем** *ґеоґр.* гелиоцентрична система

хелот *х. ист., фиґ.* гелот

хелсиншки -а -о хелсинкски

хељда *ж. бот.* гречка (Faropyrum sagittatum)

хељдин -а -о *и* **хељдован** -вна -вно гречков

хематит *х. мин.* гематит

хематологија *ж. мед.* гематолоґия

хемија *ж.* хемия

хемијски -а -о хемийни

хемикалија *ж.* хемикалия

хемисфера *ж. ґеоґр.* гемисфера

хемичар *х.* хемичар

хемичарски -а -о хемичарски

хемоглобин *х.* гемоґлобин

хемороиди *х. мн. мед.* гемороїди

хемофилија *ж. мед.* гемофилия

хемофиличар *х.* гемофиличар

хемшерија *ж. покр. (земљак)* краян

хендикеп *х. (сметња)* гендикеп

хендикепиран -а -о гендикепирани, гендикеповани

хепатитис *х. мед.* гепатитис

хепиенд *х.* гепиенд

херав -а -о *оп.* **разрок**

хералдика *ж.* гералдика

хербар *и* **хербариј[ум]** *х.* гербарий, гербариюм, гербар

хербарити -им зберац рошлїни за гербарий, гербариц

хербицид *х.* гербицид

хередитаран -рна -рно *(наследан)* гередитарни

хереза *и* **херезија** *ж. (јерес)* гереза

херетик *х. оп.* **јеретик**

херити (се) -им (се) викривяц (ше)

херкул[ес] *х.* геркул[ес] *(барз моцни чловек)*

херкуловски -а -о геркулов, геркуловски

хермафродит *х.* гермафродит

хермелин *х. зоол.* гермелин (Putorius erminus)

херметичан -чна -чно *и* **херметички** -а -о герметични
хероглав -а -о *оп.* **разрок**
хероизам -зма *х.* героїз[е]м
хероизирати -ам *и* **хероизовати** -зујем *зак. и нєзак.* героїзовац
хероика *ж. муз., лит.* героїка
хероин *х. хем.* героїн
хероина *ж.* героїня
херој *х.* герой; ◊ **народни** ~ народни герой
херојски -а -о геройски
херојство *с.* геройство
херпес *х. мед.* герпес
херувика *ж. церкв.* херувика
херувим *х. рлґ.* херувим
херц[1] *х. физ.* герц
херц[2] *х. карт.* герц, шерцо
херцег *х.* герцеґ, войвода *(найвисша дворянска титула)*
херцегиња *ж.* герцеґиня, войводкиня
Херцеговац -вца *х.* Герцеґовец
херцеговачки *и* **херцеговски** -а -о герцеґовски
херцог *х. оп.* **херцег**
хесаб *и* **хесап** *х. оп.* **рачун**
хесапити -им **1.** думац, тримац, раховац; **2.** *(ценити)* почитовац, ценїц
хетера *ж. ист.* гетера
хетероген -а -о гетероґени
хетман *х. ист.* гетман *(козацки верховни поглавар)*
хећим *х. заст.* лїкар, дохтор
хи *викр.* **1.** *звич. удвоєне, за виражованє стриманого шмиху* ги-ги; **2.** *за виражованє знєважованя* и-яй, их; **3.** *(хеј)* гей
хибрид *х. биол.* гибрид
хибридан -дна -дно гибридни
хигијена *ж.* гиґиєна
хигијеничар *х.* гиґиєничар
хигијенски -а -о гиґиєнски
хидалго *х.* гидалґо *(нїзши дворян у Шпаниї)*
хидра *ж. мит., зоол.* гидра
хидрант *х.* гидрант
хидрат *х. хем.* гидрат
хидрауличан -чна -чно *и* **хидраулички** гидраулични
хидроавион *х.* гидроавион
хидробус *х.* гидробус
хидроген *и* **хидрогениј**[**ум**] *х. хем.* гидроґен
хидрогенски -а -о гидроґенски, гидроґенов; ~ **бомба** гидроґенска бомба
хидроглисер *х.* гидроґлисер
хидрографија *ж.* гидроґрафия
хидроелектрана *ж.* гидроелекрарня
хидроенергетски -а -о гидроенерґетични
хидроенергија *ж.* гидроенерґия
хидрометеоролошки -а -о гидрометеорологийни
хидротехника *ж.* гидротехнїка
хидроцентрала *ж.* гидроцентрала
хизмет *х.* служба
хизмећар *х.* слуга
хијат *х. ґрам.* гият
хијацинт *х.* **1.** *оп.* **зумбул; 2.** *мин.* гияцинт
хијена *ж. зоол., фиґ.* гиєна (Hyaena)
хијејархија *ж.* гиєрархия
хијероглифи *х. мн.* гиєроґлифи
хила *ж. покр. (неправда; превара)* нєправда, кривда; спреводзка, циґанство
хиљав -а -о *покр.* з хибним оком, шкуляви
хиљада *ж.* тисяч *х.*, тисяча *ж., нар.* езер
хиљадак -атка *х.* коло (дас) тисяч
хиљадарка *ж.* тисячка, *нар.* езровка
хиљадити -а -о тисячни
хиљадити се -им се умножовац ше у велҗким числу
хиљадострук -а -о тисячнїсти, тисяч раз векши (моцнєйши и под.)
хиљадугодишњи -а -е тисячрочни
хиљадугодишњица *ж.* тисячрочнїца
химба *ж.* спреводзка; злоба, зависц; лїцемерносц, претварянє
химбен -а -о спреведаци, фалшиви; злобни, завидлїви; лїцемерни, претваряци
химбеник *х.* нєщири, злобни, лїцемерни, претваряци человек
химен *х. анат.* гимен
химера *ж. мит., фиґ.* химера
химна *ж.* гимна
химнички -а -о гимнов[и]
хинити -им правиц ше; **хини да се љути** прави ше же ше гнїва
хинтов *х. (кочија)* гинтов
хип *х.* хвилька
хипер- *як перша часц зложених словох значи "у найвисшим ступню"* гипер-
хипербола *ж.* гипербола
хиперболисати -ишем гиперболовац
хиперболичан -чна -чно гиперболични
хиперпродукција *ж.* гиперпродукция
хипертрофија *ж. мед.* гипертрофия
хипи -ија *и* **хипик** *х.* гипи, гипик
хипноза *ж.* гипноза
хипнотизер *х.* гипнотизер
хипнотизирати -ам *и* **хипнотисати** -ишем *зак. и нєзак.* гипнотизовац
хипнотичан -чна -чно *и* **хипнотички** -а -о гипнотични
хиподром *х.* гиподром
хипокористик *х. ґрам.* гипокористик

хипокризија *ж. (претворност)* гипокризия
хипокрит[**а**] *х. (лицемер)* гипокрит[а]
хипологија *ж. (наука о коњима)* гипология
хипотеза *ж.* гипотеза
хипотека *ж. (залог)* гипотека
хипотенуза *ж. мат.* гипотенуза
хипотетичан -чна -чно *и* **хипотетички** -а -о гипотетични
хипофиза *ж. анат.* гипофиза
хипохондрија *ж. мед.* гипохондрия
хипохондрик *х.* гипохондрик
хир *х.* каприц
хировит -а -о каприциозни
хировитост *ж.* каприциозносц
хиромант *х.* хиромант
хиромантија *ж.* хиромантия
хирург *х.* хирурґ
хирургија *ж.* хирурґия
хируршки -а -о хирурґийни
хиса *ж. и* **хисе** -ета *с.* часц
хистерија *ж.* гистерия
хистеричан -чна -чно *и* **хистерички** -а -о гистерични
хистологија *ж. биол.* гистолоґия
хисторија *ж.* история
хисторијски -а -о историйни
хит[1] *х. поет. оп.* **хитац**
хит[2] *х.* гит
хитан -тна -тно нагли, нєодложни; швидки; ~ **састанак** нагла (нєодложна) схадзка; ◊ ~ **помоћ** перша (урґентна) помоц
хитар -тра -тро **а)** *(брз)* швидки, *нар.* фришки; **б)** *(спретан)* схопни, хитри**; в)** *(проницљив)* оштроумни, пренїклїви
хитати[1] -ам понагляц; понагляц ше; ~ **на посао** понагляц на роботу
хитати[2] -ам **1.** *(бацати)* руцац; **2.** *(хватати)* лапац
хитати се[1] -ам се понагляц (ше)
хитати се[2] -ам се **а)** руцац дацо до дакого; ~ **каменом на кога** руцац камень до дакого; **б)** руцац ше
хитац хица *х.* **1. а)** *(пуцањ)* штрелєнє, виштрелєнє, вистрел; **б)** *(метак)* кулька; **в)** *(путања хица)* траєктория; *(домет хица)* досяг кульки; **2.** *(замах при бацању)* замахнуце; **3.** *(ударац)* вдеренє; ◊ **на један** ~ нараз
хитети -тим *оп.* **хитати**[1]
хитимице *присл.* швидко, *нар.* фришко
хитински -а -о: ~ **оклоп** *зоол.* хитинов щитнїк
хитити -им **1.** руциц; **2.** влапиц
хитити се -им се руциц ше
хитлеризам -зма *х. ист.* гитлериз[е]м
хитлеровац -вца *х.* гитлеровец
хитлеровски -а -о гитлеровски
хитно *присл.* нагло, нєодложно, цо скорей, такой; швидко
хитност *ж.* нєодложносц; наглосц; важносц
хитнути -нем руциц
хитнути се -нем се **1.** руциц; ~ **каменом** руциц камень; **2.** руциц ше, залєциц ше, скочиц; ~ **на коња** скочиц на коня; **3.** *(ритнути се)* вирґнуц
хитња *ж.* понаглянє; швидкосц; **у хитњи покупи своје ствари** понагляюци (швидко) позберал свойо ствари
хитрен -а -о *оп.* **хитар**
хитрина *ж.* **а)** *(брзина)* швидкосц; **б)** *(спретност)* схопносц, хитросц; **в)** *(проницљивост)* оштроумносц, пренїклївосц
хитро *присл.* **а)** *(брзо)* швидко, *нар.* фришко; **б)** *(спретно)* схопно, хитро**; в)** *(проницљиво)* оштроумно, пренїклїво
хитрост *и* **хитрођа** *ж. оп.* **хитрина**
хифа *ж. бот.* гифа
хихот *х. и* **хихотање** *с.* кихотанє, хихотанє
хихотати (се) -оћем (се) кихотац ше, хихотац ше
хич *слов.* нїч, анї кус
хја *викр. за виражованє ровнодушносци* ша, та; **хја, што ћеш, не може се друкчије** ша, цо будзеш, нє мож иншак
хлад *х.* **1.** *(хладовина)* хладок; **2.** *(свежина)* швижосц; ~ **ноћи** швижосц ноци; **3.** *(поветарац)* витрик; **4.** *(језа)* жимносц; **обли га** ~ обняла го (почувствовал) жимносц; **5.** *фиґ.* гарешт
хладак -атка *х. дем. и гип.* хладок, хладочок
хладан -дна -дно **1.** жимни; хладни; ~ **вода** жимна вода; ~ **јутро** жимне (хладне) рано; ~ **човек** *фиґ.* жимни (хладни) човек**;** ~ **одговор** жимни (хладни) одвит; **2.** *фиґ.* мертви; ◊ **био је мртав** ~ *(није се уплашио)* ~ анї ше нє стресол; *(није реаговао)* анї [з оком] нє клїпнул; анї нє творел; як кед би нїч нє було; *(није марио на грдње)* як на гуску вода; **као хладне воде** полно, вельо; ~ **зној га је облио** мраз през нього прешол; жимни зной го облял; **хладни рат** жимна (хладна) война; ~ **оружје** жимне оружиє
хладетина *ж.* **а)** *(пиктије)* студзенїна; **б)** желе
хладилица *ж.* лепеза
хладило *с.* **1.** *(хладовина)* хладок; швижосц; **2.** средство *або* пошоренє за хладзенє, хладзач
хладионик *х. и* **хладионица** *ж.* фрижидер, хладзальнїк
хладионички -а -о фрижидеров, фрижидерски, хладзальнїков
хладити -им хладзиц
хладити се -им се хладзиц ше, охладзовац ше

хладнети -ним **1.** *(губити топлину)* хладзиц ше, жимнїц *(през.* -нєєм); **2.** *(постајати равнодушан)* хладзиц ше, поставац жимни (хладни)
хладник *х. оп.* **хладњак (3)**
хладно *присл.* жимно; хладно
хладнокрван -вна -вно хладнокревни
хладнокрвност *ж.* хладнокревносц
хладноратни, хладноратнички *и* **хладноратовски** -а -о жимновойнови, хладновойнови
хладност *ж.* жимносц, хладносц
хладноћа *ж.* **1.** *(студен)* жима; жимносц, хладносц; **људи страдају од хладноће** людзе страдаю од жими; **са реке допире** ~ з рики приходзи жимносц; **2.** *фиґ.* жимносц, хладносц
хладњак *х.* **1.** фрижидер; **2.** *техн.* хладняк; **3.** хладок од лози, цагача и под.; **склонили су се од сунца под хладњак** склонєли ше од слунка до хладку под лозу (цагачом и под.); **вечерају под хладњаком** вечераю под лозу (цагачом и под.)
хладњача *ж.* **а)** хладзальня; **б)** *(возило)* хладняча
хладњикав -а -о дакус жимни (хладни), жимняви, хладняви
хладовати -дујем **а)** одпочивац у хладку; **б)** *фиґ.* уживац, нє робиц
хладовина *ж.* **1.** *(сена)* хладок; **2.** *(прохладан ваздух, свежина)* швижосц, жимносц, хладносц; ~ **после кише** швижосц (жимносц) по дижджу; **3.** *фиґ.* служба у хторей ше нє роби вельо, нєробота, леґваренє, геверованє; ◊ **дебела** ~ **а)** густи хладок; **б)** *оп. значенє* **(3)**
хладовит -а -о **а)** у хторим єст вельо хладку, хладковити; ~ **шумица** лєшик у хторим єст вельо хладку, хладковити лєшик; ~ **место** место у хладку; **б)** *оп.* **прохладан**
хладолеж *х.* **1.** *бот.* цагаче (Ipomoea purpurea); **2.** *(лenштина)* лєнюх, подляк
хладуњав -а -о *оп.* **хладњикав**
хлађан -а -о *поет. гип.* жимненьки, хладненьки, швиженьки
хлађење *с.* хладзенє
хлап[1] *и* **хлâп** *х.* пара, випарйованє
хлап[2] *х. оп.* **јастог**
хлап[3] *х.* крипак; селян
хлапат -пта *х.* дурканє, лупканє
хлапети -пим випарйовац ше; видавац зоз себе пах, пару и под., вивитровац; вифуньовац (*пор.* **исхлапети)**
хлапимуха *ж.* **1.** *оп.* **блебетало; 2.** *бот. оп.* **муволовка (2)**
хлапити[1] -им *(шчепати)* хвациц, зґрабиц
хлапити[2] -им випариц ше; видац зоз себе пах, пару и под., вивитриц; вифуняц *(пор.* **исхлапети)**
хлапљив -а -о хтори ше лєгко випарює
хлапнути -нем *зак. ґу* **хлаптати**
хлаптати -пћем *оп.* **лаптати (1, 2, 3)**
хлаче *ж. мн.* панталони, *заст.* надраґи; ◊ **напунити** ~ *вулґ.* зарайдац ше, дорезац ше; **срце му је пало у** ~ *(препао се)* шерцо му вошло до петох
хлачице *ж. мн. дем.* панталонки, *заст.* надрачки
хлачњак *х.* ремень од панталонох
хлеб *х.* хлєб; **бели** ~ били хлєб; **црни** ~ чарни хлєб; ~ **пшенични** ~ житни хлєб; **кукурузни** ~ кукурични хлєб; **ражани (ражени)** ~ ражов[и] хлєб; **калупирани** ~ *пож.* фурмовани хлєб; **одсећи парче хлеба** одкрац (одрезац) фалаток хлєба; **кора хлеба** скорка хлєба; ◊ **бити добар као** ~ буц добри як фалат хлєба (як благи дзень); **бити (живети) на белом хлебу 1.** обчековац вивершенє смертельней кари; **2.** з поцерпаньом обчековац ришенє дачого; **дочекати кога с хлебом и сољу** привитац дакого, дочекац дакого з хлєбом и солю; **јести ~ туђим зубима** буц дакому на карку; **јести туђи ~ 1.** *(бити на чијем издржавању)* жиц на цудзим хлєбе, буц дакому на карку; **2.** служиц у дакого; **као парче хлеба бити потребан** як око у глави буц потребни; **кора хлеба** *(основно за опстанак)* фалаток хлєба; **лези хлебе (хлебу) да те једем** нє сце робиц, подляк; **насушни** ~ насущни хлєб; **нема за нас овде хлеба** нїч ми ту нє посцигнєме (достанєме и под.), нєт за нас ту хлєба; **остати без хлеба** остац без хлєба; **суви** ~ *(хлеб без икаквог другог јела)* сами хлєб; **тражити хлеба преко погаче** хлєда (сцец) лєпше (вецей) як мож достац; **хлеба без мотике јести (тражити)** нїч нє робиц - крашнє ходзиц
хлебар *х.* пекар
хлебара *ж.* **а)** предавальня хлєба; **б)** комора и под. дзе ше чува хлєб
хлебарица *и* **хлебарка** *ж.* предавачка хлєба
хлебарница *ж.* предавальня хлєба; пекарня; простория у хторей ше миши и пече хлєб
хлебац -епца *х.* **1.** *оп.* **хлеб; 2.** *дем.* хлєбик
хлебни -а -о хлєбов[и], хлєбни
хлепити -им барз (страсно) жадац; ~ **за новцем** барз жадац мац пенєжи; **његово срце за њом хлепи** його шерцо ю барз жада
хлепња *ж.* вельке (страсне) жаданє, жажда
хлептјети -тим *иєк. оп.* **хлепити**

хлепчић *м. дем.* хлєбик
хлијев *м. иек.* хлїв
хлор *м. хем.* хлор
хлорни -а -о хлоров, хлорни
хлороводоник *м. хем.* хлороводонїк
хлорофил *м. хем.* хлорофил
хлороформ *м. хем.* хлороформ
хљеб... *оп.* **хлеб...**
хм *викр.* гм
хмељ *м. бот.* хмель
хмељар *м.* хмеляр
хмељара *ж.* хмелярня
хмељарство *с.* хмелярство
хмељни -а -о хмельов
хмељник *м.* жжем порихтана за садзенє хмелю
хмилети -лим *оп.* **милети**
хо *викр. хтори виражує чудованє, гнїв, нєзадовольство* го*;* **хо, људи, пустите ме већ једном!** го, людзе, охабце ме уж раз
хоби -ија *м.* гоби
хобл *м. варв. (ренде)* гобель
хоблати -ам *и* **хобловати** -лујем гобльовац
хоботница *ж. зоол.* октопод (Octopus vulgaris)
ход *м.* **1. а)** ход; ходзенє**; при ходу забацује главом** при ходу заруцує з главу; **уморан је од дугог хода** вистати є од длугого ходзеня; **три сата хода** три годзини ходзеня; **до града има два сата хода** до варошу єст два годзини; **он иде убрзаним ходом** вон идзе з пошвидшаним ходом (з пошвидшанима крочаями); **б)** *(кретање)* рушанє; ~ **брода** рушанє ладї; **в)** *шах.* поцаг; **2. а)** *техн.* ход*;* ~ **мотора** ход мотора; **б)** *метал.*: ~ **алата** ходзенє алату; **3.** *(звук корака):* **зачу** ~ **босих ногу** учул як хтошка прешол боси, учул дупканє босих ногох
ходајући *присл.* **а)** ходзаци; на ходзаци; **б)** *муз.* ходом, крочайом
ходалица *м. и ж.* тот цо вельо ходзи, пешак, блукач
ходало *с. и* **ходаљка** *ж. звич. мн.* **1.** нога; **2.** *оп.* **ходуље**
ходати -ам ходзиц
ходац хоца *м.* тот цо може добре ходзиц
ходити -им **1.** *(ходати)* ходзиц; **2.** *фиґ.* буц; **то више не може тако** ~ то вецей нє може так буц, то вецей нє годно так; **3.** *заст. (одлазити)* ходзиц, одходзиц, путовац; **ходио је у Млетке** ходзел до Венециї; **4.** *у 2. ос. имп.:* **ходи(те)** гибай(це)
ходник *м.* конк, конґ
ходничић *м. дем.* мали, узки и под. конк
ходнички -а -о: ~ **врата** дзвери до конку, конково дзвери; ~ **зид** мур (у) конку
ходочасник *м.* паломнїк
ходочаснички -а -о паломнїцки
ходочастити -им исц (ходзиц) на паломнїцтво
ходочашће *с.* паломнїцтво
ходуље *ж. мн.* **1.** *(гигаље)* ходулї, палїци, караґулї; **2.** *(штаке)* караґулї
хозентрегери *м. мн. варв. (нараменице)* гамови
хој *викр., дакеди повторени* **а)** *за доволованє* гей; **б)** *за указованє на дацо вельке, значне* о-го, го-го**; сад ћу ја да зарадим пара, хој, хој!** тераз я заробим пенєжи, го-го!
хокеј *м. спорт.* гокей
хокејаш *м.* гокеяш
хоклица *ж.* гокна, гокночка**;** гокла
хокус-покус гокус-покус *(вираз хтори ше хаснує при виводзеню мадїоничарских схопносцох)*
хол[1] *м.* гол
хол[2] хола холо *поет. оп.* **охол**
холандијски *и* **холандски** -а -о голандски
Холанђанин *м.* Голандян
холба *ж. нар.* галба *(стара мера за чечносц, коло 1/4 литри)*
холестерол *м. физиол.* холестерол
холип *м. пож.* голип, фишеки з вощини
хомерски -а -о гомерски
хомоген -а -о гомогени
хомоним *м. ґрам.* гомоним
хомосексуалац -лца *м.* гомосексуалєц
хомосексуалност *ж.* гомосексуалносц
хомофон -а -о гомофони
хомут *м.* **1.** *(оно што се захвати руком)* наруче; чомов; гарсц; **2.** *(део ама око врата)* няклов
хонвед *м. ист.* гонвед
хонорар *м.* гонорар
хонораран -рна -рно гонорарни
хонорарац -рца *м.* тот цо роби гонорарно, гонорарец
хонорирати -ам *и* **хонорисати** -ишем гоноровац
хоп[**а**] *викр.* **а)** гоп[а]; **б)** *дзец.* гопа-са
хопса *викр., дакеди повторени* гоп[а]; гопа-с**а**
хопсати -ам скакац, подскаковац
хор *м.* **1.** *муз.* хор, *заст.* гармония; **2.** *церкв.* ковруш
хора *ж.* час; ◊ **у хору** праве кед треба, у правей хвильки
хоран -рна -рно *оп.* **оран**[2]
хорда *ж.* горда; ◊ **Златна** ~ *ист.* Златна горда
хоризонт *м.* горизонт
хоризонтала *ж.* горизонтала
хоризонталан -лна -лно горизонтални
хорист[а] *м.* хорист[а]
хористица *и* **хористкиња** *ж.* хористка
хорјат[**ин**] *м.* простак
хорјатка *и* **хорјаткиња** *ж.* простачка

хормони *х. мн.* гормони
хорн *х. и* **хорна** *ж.* горн, горна *(файта труби)*
хорнист[**а**] *х.* горнист[а]
хоро *с. оп.* **оро**
хоровођа *х.* хороводитель
хороскоп *х.* гороскоп
хорски -а -о хорски
хортијевски -а -о *ист.* гортийовски
хортикултура *ж.* гортикултура
хоругва *ж. заст.* **1.** *(барјак)* застава; **2.** *(црквена застава)* криж
хо-рук *викр.* о-рук
хоспитал *х. оп.* **болница**
хоспитант *х.* госпитант
хоспитантица *и* **хоспитанткиња** *ж.* госпитантка
хоспитирати -ам *и* **хоспитовати** -тујем *пед.* госпитовац
хостија *ж. церкв. кат.* агнец; причасц
хотел *х.* готел
хотелијер *х.* готелиєр
хотелски -а -о готелски
хотети хоћу *оп.* **хтети**
хотимице *присл. оп.* **хотимично**
хотимичан -чна -чно зробени нароком; **причинити хотимичну штету** нароком направиц чкоду
хотимично, **хотимце** *и* **хотице** *присл.* нароком
хоткарати -ам, **хоткарити** -им *и* **хоткати** -ам ходзиц геваль-тамаль, шейтац ше, преходзиц ше
хоћа, хоћак -ћка *и* **хоћо** *х.* тот цо сце; **јеси ли ~ да добро зарадиш?** сцеш добре заробиц?
хоћу-нећу *нєпрем. оп.* **тарчужак**
хохо *викр. хтори означує чудованє* о-го, ов-го, ав-го
хохот *х.* гласни шмих
хохотав -а -о полни гласного шмиху
хохотати (се) -оћем (се) гласно ше шмеяц
хохштаплер *х. варв.* гохштаплер, спреводзкош финого справованя
хохштаплерај *х.* гохштаплерство
хохштаплерија *ж.* **1.** *оп.* **хохштаплерај; 2.** *зб.* гохштаплере
хохштаплерисати -ишем *и* **хохштаплирати** -ам *зак. и нєзак.* гохштаплеровац
хоџа *х.* горджа *(муслимански священїк)*
хоџиница *ж.* ходжова жена
хоџински -а -о ходжов; ходжовски
хрâбар[1] -бра *х. нар. (младожења)* млоди
храбар[2] -бра -бро храбри, шмели, одважни
храбрен -а -о *покр. оп.* **храбар**[2]
храбреник *х. покр.* храбри (шмели, одважни) чловек
храбрити (се) -им (се) храбриц (ше), шмелїц (ше), подшмельовац (ше)
храброст *ж.* храбросц, шмелосц, одважносц
хракати храчем *и* -ам харкац/хракац, вихарковац/вихраковац
хракнути -нем харкнуц/хракнуц, вихаркнуц/вихракнуц
хракотина *ж.* харковина/храковина, вихаркнуте/вихракнуте
храм *х.* храм
храмац -мљем *и* -ам храмац
храмовни, храмовски *и* **храмски** -а -о храмов, храмски
храмуцати *и* **храмуцкати** -ам *дем.* дакус храмац, похрамовац; надибовац
храна *ж.* **1.** пожива; єдзенє; **складиште хране** складзиско поживи; **на пут смо узели доста хране** на драгу зме вжали досц єдзеня; **2.** *(исхрана)* кост; єдзенє; **примам студента на стан и храну** примам студента на квартель и кост; **бесплатан стан и ~** безплатни квартель и кост (єдзенє); **3.** *(за крупне домаће животиње)* покарма; **сточна ~** статкова покарма; *гип. нар.:* **храно моја!** кармителю мой!; ◊ **бацити на храну** почац добре кармиц; **духовна (душевна) ~** духовна (душевна) пожива; **топовска ~ , ~ за топове** *(војници који се олако бацају у битку)* пожива за дзела
хранарина *ж.* надополнєнє за хорованє *або* за одсуствованє з роботи
храниво *с.* покарма; пожива; **кабаста хранива** *пож.* громадни покарми
хранидба *ж. (храњење)* карменє
хранидбен -а -о *(који се односи на хранидбу)*: **хранидбене норме** норми о карменю
хранилац -иоца *х.* кармитель, хранїтель; **~ породице** хранїтель фамелиї
хранилаштво *с. правн.* кармительство, хранїтельство
хранилица *ж.* кармилка
хранилиште *с.* **а)** кармилїще/кармилїско, место карменя; **~ за срне** кармилїще за сарнї; **б)** *арх. (ризница)* скарбнїца
храниља *ж. оп.* **хранитељица**
хранионица *ж. оп.* **хранилиште (б)**
хранитељ *х.* хранилац
хранитељица *и* **хранитељка** *ж.* кармителька, хранїтелька
хранити[1] храним **1. а)** *(давати коме да једе)* кармиц, давац єсц; **~ болесника** кармиц хорого; **б)** *(одојче)* кармиц, дойчиц; **в)** *(издржавати)* витримовац, кармиц; **г)** *(домаће животиње)* кармиц, намиряц; **2.**

(држати на исхрани) костирац, кармиц, давац єдзенє (кост); **3.** *фиґ. (потхрањивати)* крипиц, подкрипйовац; ~ **нечије наде** крипиц (подкрипйовац) дачийо надиї

хранити² храним *заст. и покр.* чувац, хранїц

хранити се -им се **1.** *(узимати храну)* єсц, кармиц ше; ~ **сувим хлебом** єсц сами хлєб; **2.** *(бити негде на исхрани)* костирац ше, буц даґдзе на косту, кармиц ше; **храни се у ресторану** костира ше у ресторану; **3.** *(издржавати се)* витримовац ше, кармиц ше, *заст.* обживац ше; **4.** *фиґ. (крепити се)* крипиц ше, подкрипйовац ше

храњљив -а -о поживни; **храњљиве материје** поживни материї

храњљивост *ж.* поживносц

храњеник *х.* **1. а)** тот о ким ше дахто стара, питомец; **док је био ученик, био је ујаков** ~ док бул школяр, уйко ше о нїм старал (бул уйков питомец); **б)** *(усвојеник)* усвоєни, вжати под свойо; **2.** домашня животиня хтора ше карми за кланє

храњеништво *с. правн.* часточне усвоєнє

храњив -а -о *оп.* **храњљив**

храпа *ж.* рапа; нєровнїна

храпав -а -о **1. а)** рапави; драпаци; нєровни; ~ **зид** рапави мур; **он помилова дете храпавом руком** вон погласкал дзецко з драпацу (рапаву) руку; ~ **пут** нєровна (дирґаца) драга; **б)** *(богињав)* рапави; ~ **лице** рапава твар; **2.** *фиґ.* **а)** *(о гласу)* захрипнути, хрипаци; **б)** нєсхопни, нєвигладкани, нєокресани, груби; **његова шала је испала мало** ~ його франта випадла дакус нєсхопна; ~ **стил** нєвигладкани стил

храпавити -им поставац рапави, рапавиц

храст *х. бот.* дуб (Quercus); ~ **китњак** китайков дуб (Q. sessiliflora); ~ **лужњак** лугов (жалудзов) дуб (Q. robur); ~ **медунац** медоносни дуб; ~ **сладун** дуб сладкарик (Q. lanunosa); ~ **црника** чарни дуб (Q. ilex)

храстик *х.* дубов лєшик *одн.* лєс

храстић *х. дем.* дубчок

храстов -а -о дубов[и]; **храстова врата** дубово дзвери; ◊ ~ **литијаш** *х. зоол.* дубов процесияш

храстовац -вца *оп.* **храстовача (а)**

храстовача *ж.* **а)** дубова палїца; **б)** предмет з дубового древа; дубов чамец

храстовина *ж.* дуб, дубово древо *(як материял)*

хрaшће *с. зб.* дуби; дубов лєшик *одн.* лєс

хрбати хрпта *и* хрбата *х.* **1.** *(леђа)* хрибет; **2.** *фиґ.* гребень; хрибет; **планински** ~ горски гребень; ~ **таласа** гребень габи; ~ **књиге** хрибет кнїжки

Хрват *х.* Горват

хрвати (се) -вем (се) *оп.* **рвати (се)**

Хрватица *ж.* Горватка, Горваткиня

хрватица *и* **хрватка** *ж.* горватка *(файта народней шапки)*

хрватски -а -о горватски

Хрваћанин *х. оп.* **Хрват**

хрвач *х. оп.* **рвач**

хрваштина *ж.* **1.** *заст.* горватски язик; **2.** файта вина зоз Горватского Заґоря

хрга *ж.* **1.** *(чвор, кврга)* ґузел; **2.** *(кљусина)* конїк, раґа

хрдати -ам *(тући)* биц

хреб *х. заст.* пняк; фалат стебла

хрек *х. покр.* стебло

хрен *х. бот.* хрин; ◊ **натрти коме под нос хрена** *(рећи коме врло неугодне ствари)* викласц, нагуториц дакому

хреновка *ж.* виршла

хрепетав -а -о *оп.* хрипав

хрестоматија *ж.* хрестоматия

хрз *х. (поштење, образ)* чесц

хрид *х. и ж. и* **хрида** *ж. (стена)* скала, стина; камень

хридан -дна -дно *оп.* **хридинаст**

хридина *ж. ауґм.* велька скала (стина), вельки камень

хридинаст -а -о скалов[и], скаловити, стинов[и], стиновити, каменїсти

хридовит -а -о *оп.* **хридинаст**

хризантема *ж. бот.* єшеньска ружа (Tanacetum indicum)

хрип *х.* **хрипа** *ж.* хрипанє, хрипенє

хрипав -а -о захрипнути, хрипаци

хрипавац -вца *х. мед.* маґарчи кашель

хрипати -пљем *и* -ам *и* **хрипети** -пим хрипац, хрипиц

хрипутати -уһем *дем.* покус хрипац/хрипиц, похрипйовац

хрисовуљ *х. и* **хрисовуља** *ж. ист.* златна була *(владарска повеля зоз златним печацом у стреднїм вику)*

хришћанин *х.* християн

хришћанка *ж.* християнка

хришћа̄нски¹ -а -~ християнски

хришћа̄нски² *присл.* (по) християнски, як християн

хришћанство *с.* **1.** християнство; **2.** *зб.* християнє; християнски швет

хрк *х. и* **хрка** *ж.* храпенє

хркати хрчем *и* -ам храпиц

хркаћ *х. нар.* хркач *(гандруюца назва за православних у Далмациї и Босней)*

хркач *х.* храпяч

хркнути -нем **1.** захрапиц; **2.** *оп.* **хракнути**

хркотина *ж. оп.* **хракотина**

хркутати -ам *и* -ућем *и* **хркуцкати** -ам *дем.* покус храпиц, похрапйовац

хрл -а -о *оп.* **хро**

хрлити -им **а)** понагляц; гарнуц ше; **б)** *(стремити, тежити)* намагац ше, стремиц

хрња *х. (човек са разрезаном усном)* чловек зоз чипкасту ґамбу, чловек зоз чипку на ґамби

хрњав -а -о *(који има разрезану усну)* хтори ма чипкасту ґамбу, хтори ма чипку на ґамби

хрњага *ж. покр.* громада

хро хрла хрло **а)** *(брз, хитар)* швидки, фришки; **б)** здрави, швижи

хром[1] *х. хем.* хром

хром[2] -а -о **а)** хроми; **б)** *(о деловима намештаја)* хтори нє ма єдну ножку; хтори ма єдну ножку кратшу *або* очкодовану

хроматски, хроматички *и* **хроматични** -а -о *муз.* хроматични

хромац -мца *х. (хром човек)* хроми

хромирати -ам *зак. и нєзак. технол.* хромовац

хромни -а -о хромов, хромни

хромосоми *х. мн. биол.* хромосоми

хромост *ж.* хромосц

хроника *ж.* хронїка

хроничан -чна -чно хронїчни; ~ **болест** хронїчна хорота

хроничар *х.* хронїчар

хроничарски -а -о хронїчарски

хронологија *ж.* хронолоґия

хронолошки -а -о хронолоґийни

хронометар -тра *х.* хронометер

хропац -пца *х.* харчанє/харченє, чежке диханє *(пред шмерцу або у чежкей хороти)*; видихованє

хропитати -иђем *оп.* **хропити**

хропити -им харчац/харчиц, чежко дихац *(пред шмерцу або у чежкей хороти)*

хропнути -нем захарчац/захарчиц

хропња *ж. оп.* **хропац**

хропотина *и* **хропотиња** *ж. покр. оп.* **сипња**

хроптати -пћем **1.** *оп.* **хропити; 2.** *(клокотати, кркљати)* булькац, сущац, плющац, гучац

хрпа *ж.* громада

хрпимице *присл.* у громади *одн.* громадох; у громадки *одн.* громадкох

хрпимични -а -о хтори ше случує (окончує) у громади *одн.* громадох; масовни; ~ **сеоба** масовна селїдба

хрпиште *с.* место дзе була громада *(напр. кукурици)*

хрптени -а -о хрибтов

хрптеница *и* **хрптењача** *ж. анат.* похребцина

хрсак -ска *х. и* **хрска** *ж.* пуканє; хрустанє; храпущанє

хрскав -а -о **1.** *(који хрска)* пукаци; хрустаци; храпущаци; **2.** *(хрскавичав)* хрупков[и], хрупкасти

хрскавац -вца *х.* **1.** файта черешнї з твардим месом; **2.** файта хрустацого колача

хрскавица *ж. анат.* хрупка

хрскавичав -а -о хрупкасти

хрскавични -а -о хрупков[и]

хрскати -ам I. *нєпрех.* **а)** хрустац; **под зубима му хрска** под зубами му хруста; **б)** *(о смрзнутом снегу, песку и сл.)* сущац; храпущиц; II. *прех.* хрустац; ~ **лешнике** хрустац лїсковци

хрстати -ам *покр. оп.* **хрскати**

хрсуз *х.* крадош, толвай, крадняр

хрт *х.* харт

хрупити -им *и* **хрупнути** -нем нєсподзивано (нараз) ше зявиц *одн.* войсц; нєсподзивано (нараз) нападнуц, вдериц, наваліц; **у собу хрупи жандар** до хижи нараз вошол жандар; **осећања су хрупила** чувства нараз наишли; **ветар хрупну** витор нараз задул, витор таргнул

хрускати *и* **хрустати** -ам *оп.* **хрскати**

хрустити се -им се *покр.* правиц ше юнак; хваліц ше

хрушт *х. зоол. оп.* **гундељ**

хруштати -тим *оп.* **хрскати**

хрчак -чка *х. зоол.* герчок

хрчковина *ж.* герчкова бундичка

хршум *х. заст. (повика, грдња)* лярма, лярмованє

хтење *с.* сценє

хтети хоћу **1.** *з розл. знач.* сцец; **није хтео да дође** нє сцел присц; **ако будеш хтео...** кед зосцеш...; **2.** *як помоцне дїєслово у футуру, у потвердзуюцей форми звич. енкл.*: **доћи ћу** придзем; **хоћеш ли доћи?** придзеш?; **киша ће** будзе падац; **3. а)** *(бити готов, бити пред неком радњом или догађајем):* **хоће сумрак, а они се не разилазе** уж ше змерка, а вони ше нє розходза; **б)** *(бити близу неког неповољног догађаја, умало избећи):* **прејео се, хтео је да пукне** оєдол ше, лємцо нє пукнул; **4.** *покр., як помоцне дїєслово, у значеню потенцияла за прешлосц:* **тако хоћаше и бити да се не деси онај догађај** так би и було кед би ше нє случела тота подія; **5.** *дакеди з вихабяньом главного*

дїєслова (бити склон, обичавати) любиц, знац; **пио је и хтео је украсти** пил и любел украднуц; **овај коњ хоће и ногом и зубима** тот конь зна и вирґнуц и укушиц; **6.** *за означованє дїйох хтори ше повторйовали у прешлосци:* **кад год бисмо се срели, увек ме хоћаше поздравити** кед зме ше стетали, вше ми здравкал; **7. а)** *(ићи од руке):* **хоће га карта** идзе му картанє; **б)** *у одрекающей форми (не остваривати се):* **сан јој није хтео на очи** нє могла заспац; **8.** *у опитней форми и у безособней конструкциї зоз* "се" *(требати, бити потребан):* **што њему хоће оружје?** нач йому оружиє?; **хоће се неко време док се све не среди** потребни єден час док ше шицко нє ушори; **9.** *у безособней конструкциї зоз* "се", *зоз субєктом у дативе (желети, бити у вољи):* **неће му се радити** нє сце ше му робиц; **њему се хоће лаког живота** вон би сцел лєгко жиц; ◊ **а нећеш ти** *(а камоли ти)* а дзе же би ти нє; **судбина је хтела** так судзене; **тако те хоћу** так треба; **(али) хоћеш!** же би нє! купак!; **хоћеш... хоћеш** гоч... гоч; **шта ћеш!** *(шта се може, треба се помирити)* цо можеш!

хтети се хоћу се **1.** *(волети се - о момку и девојци)* сцец ше; **2.** *(одржавати с ким добре односе)* буц з даким добри

ху *викр. за виражованє гнїву, осудзованя, нєприємного физичного чувства и под.* гу; **ху, срам те било!** гу, нє ганьбиш ше!; **ху, ала је врућина** гу, алє горуцо

хубав -а -о *оп.* **убав**

хугенот *х. ист.* гуґенот

худ -а -о **1.** нєдобри, зли; ~ **човек** нєдобри чловек; **2. а)** *(јадан, кукаван)* бидни, нєщесни, сиротка; **б)** *(мучан, тежак)* чежки, прикри; **в)** *(мршав, постан - о земљи)* нєродни, посни, плани

худан -дна -дно *оп.* **худ**

худика *и* **худиковина** *ж. оп.* **удика**

худо *присл.* **1.** нєдобре, зло; **2.** бридко, нєшумнє

худоба *ж.* **1. а)** нєдобре дїло, зло; **б)** нєщесце, зло; **2.** нєдобри, зли чловек; **3.** *нар. празн.* нєчиста сила, дябол

хуја^1 *ж.* гнїв

хуја^2 *и* **хуја** *ж. викр.* прерва! одпочивок!

хујан -јна -јно *оп.* **хучан**

хујати -јим **а)** гучац; сущац; завивац, гвижджац; **шума хуји на ветру** лєс гучи (сущи) на витре; **ветар хуји** витор завива (гвижджи); **б)** *фиґ.:* **време хуји** час лєци

хук *х.* **1. а)** гук, гучанє; ~ **ветра** гук витру; ~ **реке** гучанє рики; **б)** *фиґ.* швидки цек, швидке прецеканє; ~ **времена** швидки цек часу; **2. а)** нагле и моцне видихнуце; **б)** *(мукли глас ноћних грабљивица)* ґравчанє

хука *ж.* **а)** гук, гучанє; дубонь, треск**;** дуднєнє; ~ **буре** гук бурї; **кућа се с хуком сруши** хижа ше з дубоньом звалєла; **б)** *фиґ. (узбуна)* гура, галайк; *(метеж, вртлог)* форґов, крутила; ◊ ~ **и бука** галайк, гура, лярма

хукати -учем **1. а)** *(отхукивати од умора, бриге и сл.)* чежко здиховац; оддиховац; **б)** *(издувавати ваздух кроз полуотворена уста - ради загревања руку, влажења чега и сл.)* дуц; дихац; ~ **у озебле прсте** дуц до замарзнутих пальцох; ~ **у огледало** дихац на жвератко; **в)** *(производити хук - о сови)* ґравчац; **2.** *фиґ. (о хоџи, дервишима)* кричац молитву; **3.** *(хујати)* гучац; сущац; завивац, гвижджац; дуднїц

хукач *х.* лярмач, крикач

хукнути -нем **1. а)** *(отхукнути од умора, бриге и сл.)* чежко здихнуц; оддихнуц; **б)** *(на руке, стакло и сл. - дунути устима)* задуц; дихнуц; **в)** *(о сови)* зґравчац; **2.** загучац; засущац; завиц, загвижджац; задуднїц

хукњава *ж. оп.* **хука**

хуктав -а -о гучаци; сущаци; завиваци, гвижджаци; дудняци

хуктати -кћем *и* -ктим **1.** *оп.* **хукати (1); 2.** *оп.* **хујати**

хуктача *ж. оп.* **сова**

хула *ж. (грдња, псовка)* лаце

хулав -а -о *оп.* **хулан**

хулавица *ж. оп.* **сова**

хулан -лна -лно полни лаца

хулахопке *ж. мн.* гулагопки

хулиган *х.* хулиґан

хулиганити -им хулиґанїц, хулиґанствовац

хулигански -а -о хулиґански

хулиганство *с.* хулиґанство

хулитељ *х.* лач; ругатель; преклїнач; хулїтель

хулити -им лац; ругац; преклїнац; хулїц

хуља *х. и ж. гандр.* нїчомнїк, плюґа, куйон, *беш.* гуля

хум *х.* **а)** *(брежуљак)* брещок, грунок, грунчок, *заст.* грун; **б)** *оп.* **хумка (а)**

хумак -мка *х. дем. и гип.* брещок, грунок, грунчок

хуман -а -о гумани

хуманизам -зма *х.* гуманиз[е]м

хуманизирати -ам *и* **хуманизовати** -зујем *зак. и нєзак.* гуманизовац

хуманист[а] *х.* гуманист[а]

хуманистички -а -о хуманистични

хуманитаран -рна -рно гуманитарни

хуманитарац -рца *х.* гуманитарец
хуманост *ж.* гуманосц
хумац -мца *х. оп.* **хумак**
хумка *ж.* **а)** *(узвишица од земље на гробу)* гроб; **б)** *оп.* **хум (а)**
хумље *х. зб.* брещки
хумовит -а -о брещковити, грунковити
хумор *х.* гумор; ◊ **црни** ~ чарни гумор
хумореска *ж.* гумореска
хуморист[**а**] *х.* гуморист[а]
хумористичан -чна -чно *и* **хумористички** -а -о гумористични
хумус *х.* гумус
хумусни -а -о гумусов, гумусни
хумчица *ж. дем.* брещок, грунок, грунчок
Хуни *х. мн. ист.* Гуни
хунски -а -о (< **Хуни)** гунски
хунта *ж.* хунта
хунцут *х.* гунцут
хунцутарија *ж.* **1.** гунцутство, *заст.* гунцутшаґ; **2.** *зб.* гунцути
хуњавица *ж. (кијавица)* натха
хуњкав -а -о тот цо бешедує на (през) нос, гугнави
хуњкавица *ж. оп.* **хуњавица**
хуњкати -ам бешедовац на (през) нос, буц гугнави
хура *викр.* гура
хурија *ж. рлґ.* гурия *(дзивка муслиманского раю)*
хурма *ж. оп.* **урма**
хусар *х. ист. воєн.* гусар
хусарски -а -о гусарски
хусит *х. ист.* гусит
хуситски -а -о гуситски
хухор *х.* гребень *(у когута)*
хуцкати -ам *оп.* **уцкати**
хучан -чна -чно гучаци
хучати -чим *и* **хучити** -им гучац; **поток хучи** поток гучи
хушкати -ам подштуховац, штикац, пуйкац
хушкач *х.* подштуховач, штикач, пуйкач
хушкачки -а -о подштуховацки, штикацки, пуйкацки

Ц

цаварија *и* **цаварика** *ж. покр.* подле вино
цавтети -тим *оп.* **цветати**
цагрије *ж. мн. (корице сабље, ножа)* пошва
цагркнути -нем черкнуц, зачеркац; задзвоніц
цајг *х. текст.* цайґ
цајган *и* **цајгаст** -а -о цайґов[и]; ~ **одело** цайґово шмати
цајгер *х. (казаљка на сату)* мунтатов, казатель
цајкан *х. арґо* милицаєц, *беш.* цайкан
цајтнот *х. варв.* цайтнот
цак *викр. за подражованє звука хтори ше чує кед дацо пукнє* пук; черк; бум, бух
цака[1] *звич. повторене, оном., викр.* **а)** *за подражованє черканя, дурканя* черк; дурк*;* **б)** *за подражованє штреляня* бум, дум
цака[2] *ж. арґо* цака
цакавски -а -о цакавски *(оп.* **цакавштина)**
цакавштина *ж. линґв. (цакавско наречје)* цакавщина
цакан[1] *х. фам. (слатка, драга мушка особа)* мили, злати, злато
цакан[2] -а -о *фам.* мили, злати
цакана *ж. фам.* мила, злата
цакати -ам **1.** *(производити звук "цак")* цвенкац; черкац; пукац; **2.** *(ударати, распаљивати)* биц, бухац
циклен -а -о **1.** *(стаклен)* склєняни; **циклене очи** *фиґ.* склєняни очи; **2.** *(покривен цаклином, глеђу)* ґлейтови, ґлейтовани
цаклењача *ж.* **а)** склєняни погар; **б)** *у атрибутскей служби з мен. ж. роду* склєняни
цаклина *ж.* **1.** *(глеђ)* ґлейта; **2.** ґлазура
цаклити -им I. *прех.* **1.** *(застакљивати)* класц скла; ~ **прозоре** класц скла до облакох (на облаки); **2.** виблїщовац, виґланцовац; II. *нєпрех.* **1.** *оп.* **цаклити се; 2.** ~ **очима** патриц зоз склєнянима очми
цаклити се -им се блїщац ше/блїщиц ше, швициц ше; **прстен јој се цакли** персцень ше єй блїщи; **прозори се цакле на месечини** облаки ше швица на мешачковей шветлосци
цакло *с. покр.* скло
цакнути -нем **1.** *(произвести звук "цак")* цвенкнуц; черкнуц; пукнуц; **2.** *(ударити, распалити)* вдериц, бухнуц, зрезац; ~ **кога ногом** копнуц до дакого
цактати -кћем *нєзак. и част. ґу* **цакнути**
цакум-пак[ум] *присл.* шицко *одн.* шицки нараз, нар. цакомпак
цан *оном., звич у вязи*: цин-цан, цан-цин, *викр. за подражованє звука бренчка* дзин-дзин, дзилин-дзилин
цангарати -ам черкац
цандрав -а -о *покр. (дроњав, ритав)* подрани, розтаргани, цундрави
цања *х. и ж. пей.* особа хтора ше вше поносує, хтора допива другим з поносованьом
цањав -а -о тот цо ше вше поносує, цо допива другим з поносованьом
цањати -ам вше ше поносовац, допивац з поносованьом
цап *викр., часто удвоєни, з хторим ше означує нагли преобрат дїї, лапанє и под.* гоп
цапа[1] *ж. покр.* лаба, нога *(звич. псова);* ◊ **пасја** ~ *гандр.* чловек
цапа[2] *ж. покр.* мотика
цапарика *ж. хем. оп.* **нишадор**
цапин *х.* цапин *(1. пориско з желєзну клюку за прицаґованє и дзвиганє древох у лєше; 2. алпинистична палїца)*
цаптети -тим *оп.* **цветати**
цапун *х. покр.* крамп, будак
цар *х.* цар; ◊ **благо цара Радована** *празн.* вельке благо *(хторе шицки глєдаю, а нїхто го нє може найсц);* **горски** ~ гайдук; **дотерати цара до дувара** *оп. фраз. под* **дувар; змијски** ~ *зоол. (питон)* гадов (гаджи) цар
царев -а -о царов**;** ◊ **царево око** *бот.* царово око (Gaillardia)
царевак -вка *х. оп.* **зумбул**
царевати -рујем царовац
царевац -вца *х.* царов прихильнїк, царовец
царевина *ж.* **1.** царовина, царство; **2.** *(царски данак, порез)* порция
царевић *х.* **1.** царов син, царович**; 2.** *оп.* **зумбул**
царевица *ж.* **1.** царица**; 2.** *заст.* дробни пенєж; **3.** *(кукуруз)* кукурица
царевчица *ж. оп.* **данинoћ**
царза *ж.* волняна сукня
царизам -зма *х.* цариз[е]м
царина *ж.* царина
царинар *и* **царинарник** *х. оп.* **цариник**
царинарница *ж.* царинарнїца
цариник *х.* царинїк
царинити -им царинїц
царински -а -о царински
царистички -а -о царистични
царић[1] **1.** *дем.* царчок; **2.** *оп.* **царевић**
царић[2] *и* **царић** *х. зоол.* волово очко (Troglodytes)
царица *ж.* царица
царовати -рујем *оп.* **царевати**

цароставан -вна -вно: **цароставне књиге** кнїжки о давних часох

цâрски[1] -а -~ царски; ◊ ~ **круница (круна)** *бот.* гаранґвира[н]ґ, [царска] коруна (Fritilaria imperialis); **царска врата, царске двери** *церкв.* царски дзвери; ~ **друм,** ~ **џада** державна главна драга, орсаґ-драга; ~ **рез** *мед.* царски рез

цâрски[2] *присл.* (по) царски, як цар

царство *с.* царство; ◊ **биљно** ~ рошлїнски швет, рошлїнске царство; **животињско** ~ животиньски швет, животиньске царство; ~ **божје,** ~ **небеско** *рлґ.* царство небесне; **приволети се чијем царству** станух на дачий бок, прихилїц ше ґу дакому

царствовати -вујем царствовац

цванцига *ж.,* **цванцик** *х. и* **цванцика** *ж. заст.* цванцик *(дакедишнї австрийски пенєж у вредносци од 20 ґрайцари)*

цваст *ж.* **1.** *бот.* квет; ~ **грозд** квет ґиризда; ~ **клас** квет класка; ~ **клип** квет чутка; ~ **метлица** квет метолка (чулка); ~ **рачвица** квет чеперочка; ~ **реса** квет китайка (ройта); ~ **штит** квет щитнїк; **2.** *(цветање)* квитнуце, розквитанє

цвасти -атем *оп.* **цветати**

цват *х.* **1.** *оп.* **цвет; 2.** *оп.* **цваст (1)**

цватети -тим *оп.* **цветати**

цватња *ж.* квитнуце, розквитанє

цвеба *ж., частейше мн., покр.* сухе грозно

цвек *х.* гвоздзик *(за прибиванє талпох ґу обуї)*

цвекла *ж. бот.* червена цвикла (Beta vulgaris)

цвелати се -а се *(парити се - о свињама)* гукац ше

цвелити -им квилїц, уквильовац

цвергл *х. зоол.* коляци терпеш, патулькасти сом (Amiurus nebulosus)

цвет *х.* **1. а)** квет, квиток, квеце/квице; **убрати** ~ старгнуц квеце; **ружин** ~ ружов квет (квиток); **б)** *бот.* квиток; **звонаст** ~ дзвончкасти квиток; **језичаст** ~ язичкасти квиток; **левкаст** ~ трубкасти (тевчирасти) квиток; **лептираст** ~ мотилькасти квиток; **уснати** ~ усточкасти квиток; **цеваст** ~ цивкасти квиток; **2.** *(време цветања)* квитнуце, розквитанє; **3.** *(бела пега на челу неких животиња)* лиска; гвизда; ◊ **а) вински** ~ *(плесан на вину)* осуга на вину; **у цвету (живота, младосци, стваралачке снаге и сл.)** у квитнуцу (живота, младосци, творчей моци и под.)**; б) воштани** ~ *бот.* марийово слизи (Hoya carnosa L.)

цветак -тка *х. дем. и гип.* квиток, квиточок

цветан -тна -тно **1. а)** *(који је у цвету)* розквитнути**;** заквитнути; **цветне гране јоргована** розквитнути конари орґони; **б)** *(пун цвећа)* полни квеца, квецов/квицов, кветни; розквитнути; ~ **ливада** пажица полна розличного квеца; ~ **башта** квецова заградка; **2. а)** *(који се односи на цвет)* квитков; *бот.:* ~ **дршка** квитков конарчок; ~ **ложа** квитково лєжиско; **цветни омотач** квитков обмоток; **цветни прах** квитков пращок; **б)** *(који је намењен цвећу)* квецов/квицов; ~ **пијаца** квецов пияц; **3.** *(начињен од цвећа)* з квеца/квица, квитков; **цветни венац** венєц з квеца; **4.** *фиґ.* **а)** *(китњаст)* полни слико-витих виразох, доберани, видумовани, вицифровани; **б)** полни щесца, успиху, прекрасни, найкрасши; ~ **будућност** будуч-носц полна щесца и успиху, прекрасна будучносц; ◊ **Цветна недеља** *оп.* **Цвети**

цветарица *ж. оп.* **цвећарка**

цветарница *ж. оп.* **цвећарница**

цветаст -а -о **1.** *(налик на цвет)* квиткасти, квецасти, кветасти; **2.** *оп.* **цветан (1.б); 3.** хтори ма на чолє лиску *одн.* гвизду *(пор.* **цвет (3)**

цветати -ам **1.** *осн., фиґ.* квитнуц, розквитац; **2.** *ир.* дрец ше, починац ше дрец *(о облєчиву, обуї);* ◊ **не цветају му руже** нє идзе му найлєпше, нє квитню му ружи

цветача *ж. оп.* **карфиол**

Цвети *ж. мн. церкв.* Квитна нєдзеля

цветић *х. дем.* квиток, квиточок

цветиште *с. бот.* квитково лєжиско

Цветница *ж. оп.* **Цвети**

цветнице *ж. оп.* **цветњаче**

цветњак *х. (цветна леја)* кветнїк/квитнїк; квецова/квицова заградка; градка з квецом

цветњаче *ж. мн. бот.* квитнїчки, квиткова рошлїни

цветојед *х. зоол.* квиткоєд

цветолик -а -о подобни квецу (квету, квитку)

цветоносан -сна -сно **а)** полни *одн.* богати з квецом (квитками), квецов[и], квитков[и]; **б)** *бот.* квитконосни

Цветоносије *с. оп.* **Цвети**

цветоноша *х.* **1.** квецоношач *(у даякей колони и под.);* **2.** *мн. оп.* **цветњаче**

цветоња *х.* вол з лиску (гвизду) на чолє

цветоша *ж. покр.* коза з лиску (гвизду) на чолє

цветуља *ж.* крава з лиску (гвизду) на чолє

цвећар *х.* квецар/квицар

цвећара *ж. оп.* **цвећарница**

цвећарка *ж.* квецарка/квицарка

цвећарник *х. оп.* **цветњак**

цвећарница *ж.* квецарня/квицарня

цвећарски -а -о квецарски/квицарски; ~ **радња** квецарня/квицарня

цвећарство *с.* квецарство/квицарство

цвеће *с. зб.* **1.** квеце/квице; **2.** *(мразне шаре на стаклу)* квети

цвећка *ж. ир.* „барз добри" (чловек хлапец и под.), квиток; **не знаш ти каква је ~ твој син** нє знаш ти „яки барз добри хлапец" твой син; ◊ **ниси ни ти** ~ анї ти нє лєпши

цвећњак *х. оп.* **цветњак**

цвибак *х. оп.* **двопек**

цвије... *оп.* **цве...**

цвијел *х. оп.* **цвил**

цвик *х. покр. (сурутка)* серватка

цвикати -ам *арґо* бац ше

цвикер *х., часто мн.* окуляри

цвикераш *х.* **а)** тот цо ноши окуляри; **б)** *фиґ. видр.* школовани, школєни

цвиковати -кујем *варв.* дзиравиц, цвиковац

цвил *х. оп.* **цвиљење**

цвилеж *х. оп.* **цвиљење**

цвилети -лим **1.** плакац, йойчац; пищац; вищац; **2.** *(о птицама или животињама)* пищац; квичац; скинчац; **3.** *фиґ. (пуштати глас налик на писку)* пищац; пискац; шкрипац

цвилик *х.* грубе памучне *або* лєнове платно

цвилити -им *оп.* **цвилети**

цвиљење *с.* < **цвилети**

цвишна *ж. варв.* цвишна

цвје... *оп.* **цве...**

цвокати -ам *и* -очем **1.** *оп.* **цмокати; 2.** цвенкац

цвокнути -нем **1.** *оп.* **цмокнути; 2.** *(зубима)* цвенкнуц, зацвенкац, поцвенкац; **3.** *(шкљоцнути, опалити)* цвенкнуц

цвокот *х.:* ~ **зуба** цвенканє зубох (зоз зубами)

цвокотати -оћем: ~ **зубима** цвенкац зоз зубами; **зуби цвокоћу** цуби цвенкаю; **цвокоће од зиме** зуби му цвенкаю (треше ше) од жими

цвоктати -кћем: ~ **зубима** жґиртац *або* клонцац зоз зубами

цволика *ж.* **1.** *бот.* буяк *(цибуля хтора женє до нашеня);* **2.** *оп.* **кукута; 3.** *оп.* **цеваница**

цвоњак -њка *х.* **а)** *(ситан новац):* **све је потрошио, нема ни цвоњка** шицко потрошел, нє ма анї динара (ґроша, марияша); **б)** *фиґ. (мало, трунка):* **ни цвоњка** анї кус

цврети -ем пражиц; випражовац

цврк *х.* церверчанє *(цверчка)*

цврка *ж.* **а)** *оп.* **цвркут; б)** плач, плаканє *(малого дзецка);* **в)** *(на ватри)* шквирчанє; сичанє

цвркнути -нем I. *нєпрех.* **1.** *(о цврчку)* зацверчац; **2.** *(о птици)* зачвиринкац; II. *прех.* **1.** *(попити, сркнути)* попиц; **2.** *видр. (ударити, кврцнути)* черкнуц

цвркут *х.* **а)** *(птица)* чвиринканє; **б)** *(цврчака и сл.)* церверчанє; **в)** *фиґ. (свеће која догорева)* пуканє; сичанє

цвркутати -ућем **а)** *(о птицама, о деци)* чвиринкац; **б)** пищац; пискац

цвркутнути -нем зачвиринкац

цврљити -им I. *прех.* пражиц; II. *нєпрех.* **а)** шквирчац *(при праженю)*; сичац *(при гореню);* **б)** шкрипац

цврца *х.* **1.** прости чловек, простак; **2.** чловек малого росту

цврцнути -нем *фам.* дакус ше напиц, лїґнуц

цврчак -чка *х.* церверчок

цврчати -чим **1. а)** *(о цврчку)* цверчац; **б)** *(о птичицама, о деци)* чвиринкац; **2.** *(одавати звуке сличне цврчању)* **а)** *(о месу које се пржи)* шквирчац; **б)** *(о сировом дрвету кад гори)* сичац; **в)** *(о лампи кад догорева)* пукац; сичац; **3.** шкрипац

цврчић *х. зоол.* чвиринкош (Locustella); ◊ ~ **поточар** рични чвиринкош (L. fluviatilis); ~ **тршћар** надов чвиринкош (L. naevia)

цев *ж.* **1.** цива; **водоводна** ~ водоводна цива; **пушчана** ~ пушкова цива; **2.** пушка; **3.** *оп.* **цеваница**; **4.** *ткац.* файфа

цеваница *ж. анат.* цива

цевара *ж. гандр.* **1.** пушка; **2.** ценка нога

цеварика *ж. покр. оп.* **цаварија**

цеварна *ж.* циварня

цеваст -а -о цивасти, цивкасти

цевка *ж.* **1.** *дем.* цивка, цивочка**; 2.** *оп.* **цев (4)**

цевни -а -о цивов[и]

цевњак *х. ткац. покр.* **1.** *(чунак)* чолнок; **2.** *(витао)* шпуляр

цевовод *х.* цивовод

цевчица *ж. дем.* цивка, цивочка

цегер *х.* кошарка; ташка; торба

цедар -дра *х. оп.* **кедар**

цедило *с. оп.* **цедиљка;** ◊ **оставити кога на цедилу** одступиц, зрадзиц дакого, охабиц дакого самого (нї на чим), вибабрац з даким

цедиљка *ж.* шитко; филтер; цадзидло

цедирати -ам *зак. и нєзак. правн.* цедировац

цедити -им **1.** *(млеко и сл. на цетки)* прецадзовац; **2.** *(истискивати течност из воћа и сл.)* цадзиц, вицадзовац; **3.** *(опрани веш и сл.)* викруц[ов]ац, вицадзовац; **4.** *(србкати)* сербац; хлїпац; **5.** *пчол.:* ~ **мед** фуркац мед; **6.** *фиґ. (мучити, гулити)* здзерац; цадзиц; ◊ ~ **кроз зубе** цадзиц (прецадзовац) през зуби

цедити се -им се **а)** *(цурити кап по кап или у танком млазу)* капкац; чуриц, чечиц; счурйовац ше; **крупне грашке зноја цеде му се низ образе** кропаї зною капкаю (чуря) му по твари; **б)** *(о сиру и сл.)* одцекац ше; одкапковац ше

цедница *ж. польопр.* цадзилка; грудніца

цедуља *ж.* цидула, *коц.* цейдула

цедуљица *ж. и* **цедуљче** -ета *с. дем.* цидулка, *коц.* цейдулка

цеђ *ж.* луг *(вода прелята з ґаром)*

цеђеник *х.* мед хтори сам вицека з вощинох

цезар *х. ист.* цезар

цезура *ж. лит.* цезура

цекин *х. ист.* цекин *(венециянски златни пенєж)*

цел*, иєк.* **цијел** *ж. заст. оп.* **циљ**

целац -лца *х.* **1.** шнїг по хторим ище нїхто нє прешол (нє ходзел)*;* нєутапшани шнїг; **2.** лєс хтори ище нє рушени, нє рубани; **3.** *(земља која лежи необрађена)* парлаґ, парлог; дєп; **4.** *фиґ.* дацо цо нє рушене; **у науци је ушао у** ~ у науки вошол до нє рушеней (нє виучованей) обласци

целер *х. бот.* целер

целзиј[**ус**] *х.* целзий, целзиюс

целибат *х. церкв.* целибат

целив *х. заст. оп.* **целов**

целивати (се) -ам (се) бочкац (ше), *поет.* циловац (ше)

целивача *ж.* образ хтори вирнїки бочкаю

целина *ж.* **1.** *(целовитост)* цалосц; **нешто чини целину** дацо твори цалосц; **2.** *(скупност)* заєднїца; **стало му је до добра целине** стара ше (дзба) за добро заєднїци; **3.** *оп.* **целица (1);** ◊ **у целини** у цалосци, у цалє

целисходан -дна -дно доцильни; хасновити

целисходност *ж.* доцильносц; хасновитосц

целити[1] цqлим *поет.* лїчиц

целити[2] -им *зак.* побочкац *(образ або руку старшого)*

целица *ж.* **1.** *(ледина)* парлаґ, парлог; дєп; **2.** нєвина дзивка

цело -ога *с.* **а)** *(целина)* цалосц; **б)** *мат.* цали, цале; **два цела и једна трећина** два цали и єдна трецина

цело- *як перша часц зложених словох означує цалосц того цо виражене з другу часцу* цало-

целов *х.* поцилунок, *рид.* цилунок

целовати (се) -лујем (се) *оп.* **целивати (се)**

целовечерњи -а -е цаловечарши; ~ **филм** цаловечарши филм

целовит -а -о цалосни; цали; **имати целовиту представу о чему** мац цалосну представу о дачим

целовито *присл.* цалосно; ~ **приказати стваралаштво писца** цалосно приказац творчосц писателя

целовитост *ж.* цалосносц

целодневан -вна -вно цалодньови

целокупан -пна -пно вкупни, шицок; цали, цалосни, подполни; ~ **стваралаштво** вкупна творчосц; **целокупна дела писца** собрани (вкупни) твори писателя

целокупност *ж.* вкупносц, цалосц, цалосносц

целомудрен -а -о *часто ир.* чесни, морално чисти; нєпорочни, нєвини

целост *и* **целоћа** *ж.* цалосц

целофан *ж.* целофан, дунцов папер; живи папер

целофански -а -о целофанов, целофански; ~ **омот** целофанов обмоток, обмоток з дунцового паперу

целулоза *ж.* целулоза

целулозни -а -о целулозни, целулозов

целулоид *х.* целулоїд

целулоидни -а -о целулоїдни, целулоїдов

целцат *и* **целцит** -а -о цалючки; **цео** ~ цали цалючки

цемент *х.* цимент

цементара *ж.* циментарня

цементирати -ам **а)** *зак.* зациментовац, циментовац; **б)** *нєзак.* циментовац

цементни -а -о циментов[и]

цементовати -тујем *оп.* **цементирати**

цен -а -о **1.** *(јефтин)* тунї; **2.** драгоцени/драгоцини

цена *ж.* цена; ◊ **а) бити на цени** буц на цени, мац цену; **ни по(д) коју цену** нїяким концом, нїзач [на швеце]; **снизити цене** спущиц (знїжиц) цени; **оборити цене** збиц цени; **по(д) сваку цену** гоч би цо було, по кажду цену; **цене су скочиле** цени скочели (поросли, пошли горе)**; б)** *екон.:* **куповна** ~ куповна цена; **набавна** ~ набавна цена; **продајна** ~ предайна цена

ценан -а -о *(јефтин)* тунї

цендрати -ам *покр.* *(цмиздрити)* финкац, скинчац

цене *присл. (јефтино)* туньо

цензор *х.* **1.** цензор; **2.** *ист.* *(редар у школи)* дежурни; **3.** оценьовач, судия, критичар

цензура *ж.* цензура

цензурирати -ам *и* **цензурисати** -ишем цензуровац

цензурни -а -о цензурни

цензус *х. ист., пол.* цензус

ценик, *иєк.* **цјеник** *х. оп.* **ценовник**

ценити -им **1.** *(поштовати)* почитовац, ценїц, *заст.* чествовац; **2. а)** одредзовац цену;

шацовац *(кельо дацо вредзи);* **б)** *(тражити одређену цену)* питац; **колико то цениш?** кельо за тото питаш?; **3. а)** *(стварати суд о чему, просуђивати)* думац, тримац; оценьовац, прецеаньовац; **ценим да ће ова градња коштати много више** думам же тота будовня будзе коштац вельо вецей; **б)** *(за некога или нешто, неким или нечим - сматрати)* тримац; ~ **кога за пријатеља** тримац дакого за приятеля; **4.** *(уцењивати)* уценьовац

ценити се -им се **1.** *оп.* **ценкати се; 2.** *(сматрати се)* тримац ше

ценкати се -ам се єднац ше

ценовник *х.* ценовнїк

ценоћа *ж. (јефтиноћа)* туньосц

цент *х.* цент *(1. цента; 2. стота часц даєдних пенежних єдинкох; 3. дробни пенєж)*

цента *ж.* цента

центар -тра *х. з розл. знач.* центер*;* ◊ **бити у центру пажње** буц у центру уваги

центарфор *х. спорт.* центерфор

центархалф *х. спорт.* центергалф

центаур *х. оп.* **кентаур**

центиметар -тра *х.* центиметер

централа *ж.* централа

централизам -зма *х.* централиз[е]м

централизација *ж.* централизация

централизирати (се) -ам (се), **централизовати (се)** -зујем (се) *и* **централисати (се)** -ишем (се) *зак. и нєзак.* централизовац (ше)

централистичан -чна -чно *и* **централистички** -а -о централистични

централни -а -о централни; ~ **грејање** централне зогриванє

центризам -зма *х. пол.* центриз[е]м

центрипеталан -лна -лно центрипетални

центрирати -ам *зак. и нєзак.* центровац

центрифуга *ж.* **1.** центрифуґа**; 2.** *пчол.* центрифуґа, фуркаца машина, фурканїца

центрифугалан -лна -лно центрифуґални

центрумаш *х. пол.* центрумаш

центурија *ж. ист.* центурия

цењен -а -о **1.** *(поштован)* почитовани; **2.** хтори ма цену, вредни

цењкати се -ам се *оп.* **ценкати се**

цео цела цело **1.** *(сав)* цали, шицок; **цео свет** шицок (цали) швет; **2.** *(читав*; *неоштећен*; *потпун)* цали; **прозорско стакло је цело** скло на облаку цале; **3.** *(прави, истински)* прави, правдиви; ~ **човек** прави чловек; **4.** *(неоспоран):* **ово је** ~ **истина** то чиста правда; **5.** *(потпуно сличан)* исти, прави; **ћерка је** ~ **мајка** дзивка иста мац; ◊ ~ **вода** вода з хторей ище нїхто нє пил *або* нє одлївал; ~ **млеко** *(необрано, масно млеко)* нєпрепущене млєко

цеп *х.* **1.** *(за млаћење жита)* цип, ципок; **2.** *аґр.* каламок; **3.** *и ж., покр.* фалат жеми, рендлап

цепак -пка -пко хтори ше лєгко щипа; ~ **дрво** древо хторе ше лєгко щипа

цепало *с.* **1.** место дзе ше древо щипа; **2.** пняк на хторим ше древо щипа

цепаник *х. оп.* **цепка**

цепаница *ж.* **1.** щипанїца; **2.** *фиґ. (неотесана особа)* бунков, простак

цепање *с. технол.* тарганє; щипанє

цепати -ам **1.** щипац; ~ **дрва** щипац древо; **2.** *(кидати)* **а)** таргац**;** ~ **одећу са себе** таргац шмати зоз себе; **б)** дрец; ~ **хартију** дрец папер; **3.** резац, парац; **брзи бродић цепа таласе** швидка ладьочка паре габи; **4.** *(преполовљавати воће)* щикац; ~ **вишње** щикац вишнї; **5. а)** *(неку површину на мање делове)* дзелїц, щипац; ~ **земљу** дзелїц жем; **б)** *(разједињавати)* дзелїц; ~ **нечију коалицију** дзелїц дачию коалицию; **в)** *(нит по дужини)* роздзельовац; **6. а) (***шикљати)* шикац, вибивац; **б)** *(о киши)* плющац; ◊ **цепа у колену (нози)** колє (джобе) у колєну (ноги); **цепа у зубу** стрика до зуба; ~ **коме срце (груди, душу)** *(задавати коме душевни бол)* парац дакому шерцо

цепати се -ам се **1.** щипац ше; **2.** *(дерати се - о одећи и сл.)* дрец ше; **3.** *(распарчавати се, разједињавати се)* дзелїц ше, щипац ше*;* ◊ ~ **од смеха** зацинац ше (заходзиц ше) од шмиху; нарату ше шмеяц, *заст.* шмеяц ше до розпуку; **срце јој се цепа** шерцо ше єй паре

цепац -пца *х.* **1.** щипанїца; палїца; **2.** *оп.* **цеваница**; **3.** *звич. мн. ткац.* ципки

цепач *х.* щипач *(древа и под.)*

цепача *ж. аґр. покр.* файта шлївкох хтори ше лєгко щикаю

цепāчки[1] -а -~ **1.** щипацки; **2.** *фиґ.* розбивацки; ~ **политика** розбивацка политика

цепāчки[2] *присл. (на раздељак)*: ~ **почешљати косу** зачесац ше набок

цепелин *х.* цепелин

цепиво *с. мед.* вакцина

цепидлака *ж. и х.* закуция; дробнїцар; формалист[а]

цепидлачарски -а -о закуцийски; дробнїцарски; формалистични

цепидлачење *с.* закуцийство; дробнїцарство, инсистованє на дробнїцох; формалистичносц

цепидлачити -им буц закуция, дробнїцар, формалист[а]; инсистовац на дробнїцох

цепидлачки -а -о закуцийски; дробніцарски**;** формалистични
цепика *ж.* каламене овоцово древко
цепиљњак *х.* пестоваліще каламених овоцох
цепин *х. оп.* **цапин**
цепити -им **1.** *аґр.* каламиц; **2.** *мед.* вакциновац, *беш.* шприцовац
цепити се -им се вакциновац ше, *беш.* шприцовац ше
цепка *ж.* мала щипаніца, щипанїчка; одщипени фалаток древа
цепкати (се) -ам (се) *дем.* (< **цепати (се))** *преклада ше найчастейше з нєдеминутивнима формами дїєслова* **цепати (се)***, по потреби описно, з прешырйованьом конструкцийох:* **цепкати дрва** на дробно щипац древо; **ноктом је цепкала кору на лози** з нохцом парала лупу на лози; **цепкати државу** дзеліц (щипкац**,** розщипковац) државу
цепља *ж. оп.* **цепаница**
цепљење *с.* **1.** *аґр.* каламенє; **2.** *мед.* вакцинованє, вакцинация, *беш.* шприцованє
цепљив -а -о хтори ше лєгко щипа, дзелї, щипаци, дзелїви
цепљивост *ж. спец.* щипацосц
цепљика *ж. оп.* **цепчица**
цепнути -нем **1.** *(дрва)* дакус нащипац*;* **цепни мало дрва** нащипай дакус древа; **2.** *фиґ.* **а)** покарац; набиц; **б)** *(оглобити)* оштрофац, пенєжно покарац; ◊ ~ **кога по кеси** оштрофац дакого, покарац дакого пенєжно
цепотак -тка *х. и* **цепотина** *ж. (пукотина на цепаном дрвету)* защипене, защипенє; **начинити цепотак у дрвету** защипиц древо
цептати -тим *и* **цептети** -тим *(дрхтати од зиме, страха и сл.)* тресц ше; дирґонїц
цепчица *ж.* одщипени фалаток древа, щипанїчка
цер *х. бот.* цер, дуб цер (Quercus cerris)
церада *ж. покр. оп.* **цирада**
цербер *х. оп.* **кербер**
цереалије *ж. мн. аґр. (житарице)* цереалиї
церебралан -лна -лно *(мождан)* церебрални
церек *х.* реготанє; гласни шмих
церекав -а -о реготаци
церекало *с. и х.* реготач
церекати се -ам се реготац ше, регочиц ше
церемонија *ж.* церемония
церемонијал *х.* церемониял
церемонијалан -лна -лно церемониялни
церибаша *х. ист. и др.* церибаша
церик *х.* церов лєшик *одн.* лєс
церити -им: ~ **зубе** вищиряц зуби; ~ **лице** правиц ґримаси указуюци (вищиряюци) зуби, викривяц твар
церити се[1] -им се **1.** *(кезити се)* правиц ґримаси указуюци (вищиряюци) зуби, викривяц твар; **2.** пакосно ше шмеяц вищиряюци зуби, реготац ше
церити се[2] цԛри се: **сако му се цери на лакту** рекла му пречухана на локцу, локец му викукує на рекли
церић *х.* **1. а)** млади цер; **б)** *дем.* церчок; **2.** *етн. заст.* паліца *(з хтору ше тїлесно карало)*
церјак *х. оп.* **церик**
церов -а -о *и* **цérован** -вна -вно церов[и]
церовача *ж.* **1.** церова паліца; **2.** файта динї з тварду рапаву лупу
церовик *х. оп.* **церик**
церовина *ж.* цер, церово древо, церовина *(як материял)*
церовка *ж. оп.* **церовача (2)**
цертификат *х. (уверење)* цертификат
цесар *х.* **а)** *ист.* цисар *(австрийски цар);* **б)** цар
цесаревина *ж.* царовина
цеста *ж.* драга
цестар *х. оп.* **путар**
цестарина *ж. оп.* **путарина**
цестовни -а -о драгов[и]
цетански -а -о: ~ **број** *тран.* цетанске (драгове) число, число драги
Цетињанин *х.* Цетинян
цетка *ж.* шитко
цех *х. ист. и др.* цех; ◊ **платити**, **плаћати** ~ плациц цех
цехмајстор *х. ист.* цехмайстор
цеховски -а -о цехови, цеховски
цецељ *х. бот.* заяча бетелїнка (Oxalis acetosella)
цеце-мува *и* **цеце-муха** *ж. зоол.* цеце-муха
цецка *ж. покр.* штранґ з пруцa
цецнути[1] -нем *покр. (ходајући одједном пасти)* бухнуц, рапнуц
цецнути[2] -нем *покр. (уцмекати)* забиц
цибати (се) -ам (се) *(љуљати (се))* кивац (ше), гойсац (ше)
цибетка *ж. зоол.* куница, цибетка (Viverra)
цибљив -а -о хорйовити, ґенґлїви, слаби
цибнути (се) -нем (се) закивац (ше), загойсац (ше)
циборij[**ум**] *х. церкв. кат. (путир)* циборий, цибориюм, чаша
циваре *и* **цивијере** *ж. мн. покр.* носилки,233ручки *(за ношенє терхи при будованю и под.)*
цивил *х.* цивил, *заст.* цивиль
цивилан -лна -лно цивилни, *заст.* цивильски
цивилизација *ж.* цивилизация

цивилизирати (се) -ам (се) *и* **цивилизовати (се)** -зујем (се) *зак. и нєзак.* цивилизовац (ше)
цивољак -љка *х. покр. (оно што је ситно):* **цивољци зноја** дробни капки зною; **арпаџик ситан као цивољци** арпаджия дробна як овшики
цивра *ж. оп.* **цифра**
циврија *ж. покр.* нємирни и зли пес
Цига *х. гип.* Циґан
цигаја *ж.* циґая *(файта овци)*
Циган *х. оп.* **циганин**
цигани х. мн. *(ситан град)* крупи
Циганин *х.* Циґан
циганин *х. гандр. (непоштен човек)* циґан
Циганија *ж. зб. и пей.* Циґанє
циганија *ж. фиґ. (непоштен поступак)* циґанство
циганисати -ишем *оп.* **циганчити**
циганити -им **1.** питац, модлїц, дайкац, видайковац; **2.** *(тврдичити)* буц скупи, буц скупенда, скуповац
циганити се -им се *(ценкати се)* єднац ше
Циганка *ж.* Циґанка
циганка *ж. гандр.* циґанка
циганлук *х.* **1.** Циґанє; **2.** циґански край; **3.** *оп.* **циганија**
цигански -а -о циґански
Циганче -ета *с.* Циґанче
циганчити -им **1.** жиц як Циґан *(як черґаш);* **2.** *оп.* **циганити**
Циганчић *х. дем. и гип.* Циґанчок
Циганчица *ж. дем.* Циґанка, Циґаночка
циганчица *ж.* циґанчица, циґаночка *(файта танцу)*
цигар *х. и* **цигара** *ж.* **а)** циґар *(закруцени з руками)*; **б)** *оп.* **цигарета**
цигараш *х.*: ~ **лозе** *бот.* циґарош лоз**и**
цигарета *ж.* циґаретла
цигаретла *ж. покр. оп.* **цигарета**
цигаретни -а -о: ~ **папир** паперик (паперики) за циґари; ~ **дим** дим од циґаретли, циґаретлов дим
цигарет-папир *х.* паперик (паперики) на (за) циґари
цигарић *х. дем.* циґарчок
цигарлук *и* **цигаршпиц** *х.* шпиц
цигла *ж.* цегла**;** ◊ *буд.:* **насатична** ~ секова цегла; ~ **четвртача** цегла фертальовка
циглана *ж.* цеглярня
циглар *х.* цегляр
цигларски -а -о цеглярски
циглен -а -о цеглови
цигли -а -о **1.** *часто помоцнєне зоз* циглати *и* цигловетни *(један једини)* єден, жадни, єден єдини; **ако не падне киша, неће бити ни циглога клипа кукуруза** кед нє спаднє диждж, нє будзе анї єдна чутка кукурици; **2.** *у вязи з числовнїками або словами за количество (само)* лєм*, або ше нє преклада*; **написао је чланак за цигла два сата** написал статю за два годзини
циглица *ж.* **1.** *дем.* цеглочка; **2.** *(парче цигле)* цегелка
цигло *присл.* лєм, єдино
цигловетан -тна -тно *оп.* **цигли**
цигља *ж. оп.* **цигла**
Циго *х. оп.* **Цига**
цигуљати -ам *(рђаво свирати на виолини)* шкрипац
цигура *ж. оп.* **цикорија**
цигуран -рна -рно *покр. оп.* **сигуран**
цизелирати -ам *и* **цизеловати** -лујем *(урезивати украсе и сл. у метал)* цизеловац, вибивац
цијан *х. хем.* циян
цијански -а -о циянов
цијев... *оп.* **цев...**
цијед... *оп.* **цед...**
цијел... *оп.* **цел...**
цијен... *оп.* **цен...**
цијеп... *оп.* **цеп...**
цију *викр. за подражованє пищацого гласа мишох, малих птицох и под.* пи; кви
цијук *х.* **1.** пищанє; **2.** шкрипанє; гвижджанє
цијукати -учем **1.** *(о птицама, мишевима и сл.)* пищац*;* **2. а)** *(о точковима и сл.)* шкрипац**; б)** гвижджац
цијукнути -нем **1.** запищац; **2.** зашкрипац; загвижджац
цик[1] *х.* **1.** *(врисак)* вреск, врещанє; вищанє; **2.** *(галеба и сл.)* ґравчанє, кричанє; пищанє; **3. а)** *оп.* **цика (3); б)** *(звекет)* черканє, черчанє; **4.** *(теме)* цеменє; **5.** *(у зглобовима, костима - жигање)*: **удари ~ у колено** почало го болїц колєно, почало му стрикац до колєна, почало го клац у колєну
цик[2] *и* **цик** *х.* **1.** *(освит):* **у ~ зоре** кед ше почало розвидняц; **у ~ сунца** кед слунко почало виходзиц; **2.** *у присловнїцкей служби* барз вчас, додня; ~ **у зору** додня рано
цик[3] *викр.* **а)** *за подражованє штрелєня пушки* бум, дум, прас; **б)** *за одганянє курчатох* гиш
цика *ж.* **1.** *(вриска)* вреск, врещанє; вищанє; **2.** *(глас неких животиња)* **а)** *(пса)* скинчанє; **б)** *(птица)* пищанє; **3.** *(прасак пушке)* штрелянє, пращанє; **4. а)** *(фијукање)* гвижджанє; **б)** шкрипанє
цикавац -вца *х.* нїзка трава *(хтору чежко кошиц)*

цикавица *ж. оп.* **црвендаћ (1)**
цикада *ж. оп.* **цврчак**
цикати[1] -ам **1.** *(настајати, свитати)* розвидняц ше, швитац; **2.** *(пуцкетати)* пукац; **3.** *(скапавати)* здихац, капац
цикати[2] цичем *(цичати)* вищац; квичац; врещац; *(о пушкама)* пращац
цикељ -еља *х. оп.* **дрозд**
цикла *ж. оп.* **цвекла**
циклама *ж. бот.* циклама, цикламен (Cyclamen)
цикличан -чна -чно *и* **циклички** -а -о циклични
циклон *х. мет. и др.* циклон
циклоп *х. оп.* **киклоп**
циклостил *х.* циклостил
циклотрон *х. физ.* циклотрон
циклус *х.* циклус
цикнути[1] -нем **1.** *(пукнути)* **а)** *(о ватреном оружју)* штрелїц, пукнуц; спращац; запращац; **цикнуше пушке** штрелєли пушки; **цикну митраљез** запращал митралєз; **б)** *(о разбијеном прозорском стаклу и сл.)* счерепчац; **в)** *(распасти се уз прасак)* пукнуц; **2.** *(свануги)* розвиднїц ше; **цикнула је зора** розвиднєло ше
цикнути[2] цикнем **1. а)** *(јаукнути од бола, жалости)* зйойчац; зврещац; звищац; **б)** *(кликнути)* скричац; звиснуц; **она цикну од одушевљења** вона скричала од одушевия; **в)** *(запиштати - о мишевима, малим птицама и сл.)* запищац; **г)** сквичац; **цикнуло је прасе** сквичало праше; **ґ)** зашкрипац; забренкац, заченґельовац; **д) цикну виолина** заграла гушля, виолиниста почал цагац (вирабяц и под.) зоз смиком по струнох гушлї; **е)** *(фијукнути - о ветру и сл.)* загвизджац; **2.** *(изговорити вичећи)* скричац, злярмац; **3.** *фиґ.* препаднуц, настрадац
цикнути[3] -не *покр. (мало укиснути - о вину и сл.)* сквашнїц ше
цикорија *ж. бот.* циґория (Cichorium)
циктати[1] -кћем **1.** *(пуцати)* **а)** *(о ватреном оружју)* штреляц, пукац; пращац; **цикћу пушке** штреляю (праща) пушки; **б)** *(о разбијеном прозорском стаклу и сл.)* черепчац; **в)** *(распадати се уз прасак)* пукац; **2.** *(свањивати - о зори)* розвидняц ше
циктати[2] цикћем **1. а)** *(јаукати од бола, жалости)* йойчац; врещац; вищац; **б)** *(клицати од радости, одушевљења)* кричац; звисковац; **в)** *(пиштати - о мишевима, птичицама и сл.)* пищац; **г)** квичац; **ґ)** шкрипац; бренкац, ченґельовац; **д)** *(о виолини одн. виолинисти)* грац; цагац (вирабяц и под.) зоз смиком по струнох гушлї; **е)** *(фијукати - о ветру и сл.)* гвизджац; **2.** *(изговарати вичећи)* кричац, лярмац
цикутати -уђем *оп.* **циктати[1]** *и* **циктати[2]**
цикцак *х. и у служби присловнїка и атрибута* цикцак
циле-миле *с.* з окремну прихильносцу; фамилиярно, облєсно, приятельски; **почео је са нама** ~ почал з нами фамилиярно (облєсно); **код нашег шефа нема** ~ при нашим шефови нєт фамилиярни одношеня
цилик *х.* **1. а)** *(виолине и сл.)* гранє; цаганє смикох (зоз смиками); **б)** *(звоњава)* дзвонєнє; бренканє, ченґельованє; цилинґанє; **в)** *(шкрипа)* шкрипанє; **г)** *(звекет)* черканє, черчанє; черепчанє; **ґ)** *(фијукање)* гвизджанє; **2. а)** *(цвиљење, јаук)* йойчанє; врещанє; вищанє; **б)** *(цика, поклик)* кричанє; **в)** пищанє; квичанє
циликати -ичем **1. а)** *(о виолини и сл.)* грац; цагац (вирабяц и под.) зоз смиком по струнох гушлї; **б)** *(звонити)* дзвонїц; бренкац, ченґельовац; цилинґац; **в)** *(шкрипати)* шкрипац; **г)** *(звекетати)* черкац, черчац; черепчац; **ґ)** *(фијукати)* гвизджац; **2. а)** *(цвилети, јаукати)* йойчац; врещац; вищац; **б)** *(клицати)* кричац; **в)** пищац; квичац
циликнути -нем *зак. ґу* **циликати**
циликтати -кћем *оп.* **циликати**
цилиндар -дра **1.** *з розл. знач.* цилиндер; **2.** *(стаклени ваљак на петролејској лампи)* скло, цилиндер
цилиндарски -а -о цилиндров[и], цилиндерски
цилиндер -дра *х. оп.* **цилиндар**
цилиндраш *х. гандр. (онај који носи шешир цилиндар)* цилиндрош
цилиндричан -чна -чно цилиндрични
циљ *х. и (ридше) ж.* циль *х., заст. и ж., коц.* цил; ◊ **у циљу** з цильом
циљати -ам **1.** *((у) некога или нешто)* цильовац до дакого *або* дачого; ~ **(у) кога пушком** цильовац до дакого з пушку; **2.** *(смерати, тежити)* намагац ше, жадац дацо посцигнуц; **3.** *фиґ.* алудировац, цильовац
циљни -а -о цильов[и], цильни
цима *ж. бот.* **а)** *(врежа кромпира и сл.)* копинє, нацинє; **б)** *(лишће лука)* лїсце
цима *ж. пом. покр.* конєц штранґа (паньваша) *(хтори ше з ладї руца и привязує на побрежє кед ладя става)*
цимати -ам **1.** *(некога или нешто, неким или нечим - дрмусати)* таргац; натарговац; потарговац; **цима прозор покушавајући да га отвори** тарга (потаргує) облак пробуюци

го отвориц; **2.** моцно цагац; **3.** *(у што - гурати)* дриляц
цимати се -ам се таргац ше, руцац ше
цимбал *х. и* **цимбала** *ж. муз.* цимбал, цимбали *мн.*
цимбалаш *х.* цимбалист[а]
цимента *ж.* **1.** *(лимени суд)* цимента; **2.** *фиґ. гандр. (тикван, празноглавац)* глуптак, тутмак, сусмак; ◊ **улубити кога као цименту** добре окласц (огашиц, орезац) дакого
цимер[1] *и* **цимер** *х.* **1.** *(фирма над радњом)* табла, *заст.* цимер; **2.** *(грб)* герб
цимер *и* **цимер-колега** *х. арґо* цимер, цимер-колеґа
цимерица *и* **цимерка** *ж. арґо* цимерка
цимерман *х. (тесар)* цимерман
цимет *х.* цимет
циметњак *х. бот.* циметово древо (Cinnamomum ceylanicum)
цимкати -ам *дем.* (< **цимати**) потарговац; поцаговац; подрильовац
цимнути -нем **1.** *(некога или нешто, неким или нечим - дрмнути)* потаргнуц, порвец; **2.** поцагнуц; **3.** дриліц
цимнути се -нем се таргнуц ше, руциц ше
цин *х. хем. (калај)* цин
цин (*звич. удвоєне або у вязи* цин-цан) *викр. з хторим ше подражує глас бренчка* дзи-лин
цингара *ж. покр.* цинґалов, *коц.* ченґель *(бренчок хтори ше виша статку коло шиї)*
цингарати -ам *(звонити цингаром)* бренкац, цинґаловац, ченґельовац
цинизам -зма *х.*циниз[е]м
циник *х.* цинїк
циничан -чна -чно *и* **цинички** -а -о цинїчни
цинк *х. хем.* цинк
цинкан -а -о цинков[и]; ◊ ~ **маст** *фарм.* цинкова масц
цинкара *ж.* цинкарня
цинкарити -им *оп.* **потказивати**
цинкарош *х.* удавач
цинкати -ам *(звонити, звечати)* бренкац, бренчац, дзвонїц, цилинґац
цинкваjс *х. варв.* цинквайс, цинково билїдло
цинкер *х. оп.* **цинкарош**
цинков -а -о цинков[и]; ~ **маст** цинкова масц
цинковати[1] -кујем *зак. и нєзак.* поцинковац/-цинковац
цинковати[2] -кујем *нєзак. оп.* **цинкарити**
цинкографија *ж. друк.* цинкоґрафия
цинкуш *х. покр.* **а)** бренчок; дзвончок; **б)** *оп.* **цингара**
цинобер *х. хем.* цинобер
цинтор *х. покр.* **1.** *(простор око цркве)* порта; **2.** *(гробље)* теметов, *заст.* цинтор
Цинцар[**ин**] *х.* Цинцар
цинцар[**ин**] *х.* скупенда; дробни дутяндїйош
Цинцарија *ж.* **а)** *(цинцарска земља)* Цинцария; **б)** *(Цинцари)* Цинцаре
цинцарија *ж.* скупенди; дробни дутяндїйоше
цинцарити -им буц дробни дутяндїйош; буц скупи, скуповац
Цинцарлук *х. оп.* **Цинцарија**
цио цијела цијело *оп.* **цео**
ционизам -зма *х.* циониз[е]м
ционист[**а**] *х.* ционист[а]
ционистички -а -о ционистични
цип[1] *х. покр.* **1.** *(укоченост)* здревнєтосц, заслупнутосц; **2.** подлокцова часц руки
цип[2] *х. оп.* **стрнадица**
ципа[1] *ж. зоол.* ципка (Anthus); **ливадна** ~ лукова ципка (A. pratensis); **шумска** ~ лєсова ципка (A. trivialis)
ципа[2] *ж. (опна, кожица)* скорочка; блана
ципати се -ам се *покр.* лєгко (на лєгко, лєгкодумно) обецовац (заклїнац ше)
ципела *ж. звич. мн.* **1.** ципела; **дубоке ципеле** високи ципели; **плитке ципеле** нїзки ципели; **очистити ципеле** очухац ципели; **ципеле пропуштају воду** ципели премакаю; **ципела ме жуља** ципела ми глода; **2.** *(мера за дужину, стопа)* шух, ступай *ж.;* ◊ **ускочити у ципеле** *(постати становник града)* постац варощан
ципелар *х.* ципелар, шуштер
ципеларски -а -о ципеларски, шуштерски
ципелица *ж. дем.* ципелка
ципија *ж. оп.* **цицija**
ципијати -ам *и* **ципијашити** -им *оп.* **цицијашити**
ципилук *х. оп.* **цицијашлук**
ципица *ж. оп.* **ципа**[1]
ципов[1] *х. покр.* нєвельки били хлєб, ципов
ципов[2] *х. покр. (неотесанац, букван)* бунков
циповка *ж. оп.* **ципов**[1]
ципор *х. покр.* простак
ципрес *х. оп.* **чемпрес**
ципуља *ж. гандр. покр.* велька и нєзґрабна жена; себелия; доронґа
ципун *х.* дзираве стебло през хторе вода чури на воденїцово колєсо
цирада *ж.* цирада, поньва
циришки -а -о цирихски
цирк *х. ист., ґеол.* цирк
циркл *х. и* **циркле** *ж. мн. (шестар)* циркель
циркужција *х.* власнїк циркузу; циркузар
циркулар *х. адм., техн.* циркулар

циркуларан -рна -рно циркуларни
циркулација *ж.* циркулация
циркулирати -ам *и* **циркулисати** -ишем *зак. и нєзак.* циркуловац
циркумфлекс *х. ґрам.* циркумфлекс
циркуо -ула *х. ист.* циркул *(1. округ як административна єдинка; 2. старшина такей єдинки)*
циркус *х. осн., фиґ.* циркуз
циркусант *и* **циркусар** *х.* циркузар
циркуски *и* **циркузни** -а -о циркузки, циркузов
цирлик *х. оп.* **цилик**
цирликати -ичем *оп.* **циликати**
цироза *ж. мед.* цироза
циста *ж. мед.* циста
цистерна *ж.* **1.** *(за скупљање кишнице)* цистерна, дижджовкарня; **2.** *(возило)* цистерна
цитара *ж. оп.* **цитра**
цитат *х.* цитат
цитатни -а -о цитатни
цитирати -ам *зак. и нєзак.* **1.** *(навести/наводити)* цитовац; **2.** поволовац *(на одвичательносц, на суд и под.)*
цитоплазма *ж. бот.* цитоплазма
цитра *ж. муз.* цитра
цитраш *х. муз.* цитраш
цитрон *х. и* **цитрона** *ж. бот.* лимун *(древо и плод)*
цитронада *ж.* цитронада, лимунада
цитронски -а -о цитронов[и], лимунов[и]
ціћи цикнем *оп.* **цикнути**[1] **(1)**
цифарски -а -о нумерови, цифрови
цифра *ж.* **1.** *(бројка)* нумер, цифра; **2.** *(украс)* цифра, украс
цифрарија *ж.* **1.** цифра, украс; **2.** *фиґ. (пренемагање, нећкање)* унїманє; правенє, церемониялносц
цифраст -а -о цифровани; вицифровани
цифрати -ам **1.** цифровац; **2.** *фиґ.* пребарз хвалїц, возношиц
цифрати се -ам се **1.** *(китити се, кинђурити се)* вирихтовац ше; приберац ше; **2.** *фиґ. (пренемагати се, нећкати се)* унїмац ше; правиц ше, буц церемониялни
цих[**а**] *викр. за подражованє гласа хтори чуц при киханю* гап-ци
циц[1] *х. текст.* циц
циц[2] **1.** *викр. за воланє мачки* ци-ца, ци-ци; **2.** *словко з хторим ше дакому гутори же нє достанє тото чому ше наздава* купак, брилу; же би нє
цица[1] *ж. покр.* **1.** *(сиса)* цицка; **2.** чутора, чобольов
цица[2] *ж. гип.* (< **мачка**) цица
цица-маца *и* **цицамаца** *ж.* **1.** *оп.* **матичњак (3); 2.** *гип. (мачка)* цица, цицушка-мацушка
цицан -а -о (< **циц**[1]) цицов[и]
цицвара *ж. кул.* цицвара *(народне густе єдло з муки, масла и сира)*
цицварати -ам давац покус; скуповац
цицварица *ж.* **1.** *дем.* < **цицвара; 2.** облога *(на рану)*
цицеро *х. друк.* цицеро
цициja *ж. и х.* скупенда, скупендра
цицијати -ам *и* **цицијашити** -им буц скупи, буц скупенда, скуповац
цицијашлук *х. и* **цицијаштво** *с.* скупосц
цич[1] *х. оп.* **цича**
цич[2] -а -е барз жимни
цича *и* **цича зима** *ж. (велика студен)* велька жима; **одлази у град по најјачој цичи (по цичи зими** одходзи до варошу по найвекшей жими; **завладала је незапамћена цича** запановала нєзапаметана жима
цичати -чим **1.** *(о човеку - вриштати; поцикивати)* врещац; вищац; квичац; **2. а)** *(о прасету и сл.)* квичац; **б)** *(о мишу и сл.)* пищац; **в)** *(о псу)* скинчац; **3. а)** *(о колима, снегу)* шкрипац; **б)** *(о ветру, мецима)* гвижджац; **в)** *(крцкати)* пукац; храпущиц; **г)** *(о пушци)* штреляц, пукац; пращац; **ґ)** *(о сирову дрвету кад гори)* сичац
ције... *оп.* **це...**
цквара *ж. оп.* **сквара**
цкврла *ж. покр.* шкварка
цкврн(а) *ж. покр. оп.* **скврна**
цкилети -лим слабо швициц *(о лампи и под.)*
цклен -а -о *покр. оп.* **стаклен**
цкленица *ж. покр.* фляша/склєнка; погар
цклити се -им се *покр. оп.* **стаклити се**
цкло *с. покр. оп.* **стакло**
цмакати (се) -ачем (се) *и* -ам (се) *оп.* **цмокати (се)**
цмакнути -нем *оп.* **цмокнути**
цмаревина *и* **цмарина** *ж. покр. (жега)* пекота; спрагота
цмарити -им припекац, печиц *(о слунку)*
цмарити се -им се **а)** пражиц ше; печиц ше; шквирчац; **б)** *(пиштати горећи)* сичац
цмиздрав -а -о *гандр.* йойчаци; финкаци; скинчаци; *пей.* ґреваци
цмиздравац -вца *х.* йойчаци (финкаци, скинчаци, *пей.* ґреваци) чловек
цмиздрити -им *гандр.* йойчац; финкац; скинчац; *пей.* ґревац
цмилети[1] -лим *оп.* **цвилети**
цмилети[2] -лим *оп.* **цкилети**

цмиљ *х. и* **цмиље** *с. бот. покр. оп.* **смиље (1)**
цмиљити -им *покр.* барз на ценко пресц
цминдрити -им *оп.* **цмиздрити**
цмок[1] *х.* гласни поцилунок, цмок
цмок[2] *викр., звич. удвоєни, за подражованє гласного поцилунка* цмок
цмокати (се) -ам (се) гласно (ше) бочкац, цмокац (ше)
цмокац -кца *х.* гласни поцилунок
цмокнути (се) -нем (се) гласно (ше) побочкац, цмокнуц (ше)
цмоља *и* **цмољавац** -вца *х. видр. покр. оп.* **шмокљан**
цмољити -им *оп.* **цмиздрити**
цокити -им *франт. и дзец. (пољубити)* бочац
цокла *ж.* **1.** *покр. оп.* **паочаница; 2.** *буд.* цокла
цокнути -нем вигвариц глас "ц" *(як знак одреканя, чудованя и под.)*
цокотати -оћем *оп.* **цвокотати**
цоктати -кћем *нєзак. ґу* **цокнути**
цокула *ж. звич мн.* **1.** боканча; **2.** *(кломпа)* древянка
цол *х.* цол *(мера за длужину, коло 2,5 цм)*
цоларица *ж.* цолова деска
цолшток *х.* цолштоки *мн.*
цопа *ж. (аљкавица)* люштава жена, льомпа
цопина *ж. (шљака)* трозґа
цоприја *ж. покр. (чаролија)* чародїйство; *(врачбина)* поробенїско
цопрница *ж. покр. (вештица)* босорка
цотав -а -о хроми
цотати -ам храмац
цоф *х. покр. (кика)* варґоч
црв *х.* **1.** хробак; **2.** *фиґ.* мале существо *(звич. дзецко);* ◊ **пустити коме црва у главу** виволац (пребудзиц) у даким подозривосц, пущиц дакому хробака до глави; **радити као** ~ робиц як мушка (брамушка, кертица)
црва *ж. оп.* **црвоточина**
црвак -вка *х. дем. и гип.* хробачок
црваст -а -о хробакасти
црвати се -ам се *оп.* **црвљати се**
црвац -вца *х.* **1.** *дем.* хробачок; **2.** червена фарба *(хтора ше достава з єдней файти хробака)*
црвемперка *ж. оп.* **црвенперка**
црвен[1] *ж.* **1.** *(црвенило)* червенїдло, червеносц, червень *ж.;* **2.** *оп.* **шарлах**
црвен[2] -ґна -ґно *з розл. знач.* червени; ◊ **Црвена армија** *ист.* Червена армия; ~ **нит** *(лајтмотив)* червена нїтка; **Црвена субота** *церкв.* Велька собота; **црвени ветар** *вет.* червени витор; **Црвени крст (криж)** Червени криж; **Црвени полумесец** Червени полумешац; **црвенога петла пустити** подложиц огень, подпалїц
црвеначки -а -о (< **Црвенка)** червински
црвендаћ *х.* **1.** *зоол.* червеняк (Erithacus rubecula); **2.** *видр. и гандр. (комуниста)* червени, червеняк; **3.** *арґо (ночаница црвенкасте боје)* червена
црвенети -ним *(постајати црвен)* червенїц *(през.* -нєєм)
црвенети се -ним се червенїц ше *(през.* -нєєм ше)
црвеника *ж.* **1.** червене вино; **2.** червене яблуко; **3.** коза червенкастей фарби
црвенило *с.* **1.** *(руменило)* червенїдло, червеносц, *рид.* червень *ж.;* **2.** червена тинта; **3.** червена фарба
црвенити -им *(чинити црвеним)* червенїц *(през.* -нєєм)
црвеница *ж.* **1.** *ґеол.* червена жем (глїна); **2.** червена пега (шплях, платка)
црвенка *ж.* **1.** червена крейда *або* клайбас; **2.** *оп.* **црвендаћ (1); 3.** файта червеного яблука; файта червеней грушки
црвенкапа *и* **црвенкапица** *ж.* червена шапка (шапочка) *(як часц народного облєчива)*
Црвенкапа *и* **Црвенкапица** *ж. етн.* Червена шапочка
црвенкаст -а -о червенкасти, червенкави
црвенко *х.* **а)** *(човек црвене косе или браде)* червени, рижка; **б)** тот цо ма червени лїца, червени
црвено *присл.* (на) червено
црвеноармејац -јца *х. ист.* червеноармиєц
црвеновољка *ж. оп.* **црвендаћ (1)**
црвеногардејац -јца *х.* червеноґардеєц
црвенокож -а -о червеноскори
црвенокожац -ошца *х.* червеноскори
црвенокоси -а -о червеновласи, рижкасти
црвенорепа *и* **црвенорепка** *ж. зоол.* червенохвостка (Lusciola phoenicurus)
црвенрепка *ж.* **1.** *зоол.* червенопирка; **2.** *(риђокоса женска особа)* червеновласа, рижкаста
црвенрепка *ж. оп.* **црвенореп(к)а**
Црвенчанин *х. (становник Црвенке)* Червинчан
црвењак *х.* **1.** *заст.* червеняк *(1. припаднїк партиї хтора мала червену заставу; 2. вояк хтори ношел червени криж на першох);* **2.** червене вино
црвењача *ж.* **1.** *аґр.* **а)** файта яблука *або* грушки з червену лупку; **б)** *оп.* **тургуња; 2.** *оп.* **црвеника (1)**
црвић *х.* **1.** *дем.* хробачок; **2.** *фиґ.* слабе мале дзецко

црвљати се -ам се **1. а)** *(кварити се од црва)* хробачнїц; **јабуке се црвљају** яблука хробачнєю; **б) месо се црвља** у месу єст (у месу ше зведли) хробаци; **2.** *(требити се од вашки)* искац ше

црвљив -а -о **а)** *(о воћу и сл.)* хробачни; **б)** *(о месу и сл.)*: **месо је црвљиво** у месу єст (у месу ше зведли) хробаци

црвљивац -вца *х.* лєнюх, подляк, подлїна

црвљивица *ж.* *(лењивица)* лєнїва, подла, подлїна

црвљивост *ж.* **а)** ~ **воћа** хробачносц (захробачнєносц) овоцох; **б)** *(меса и сл.):* **због црвљивости месо није за употребу** понеже у месу єст хробаци, воно нє за хаснованє

црвојединa *ж. оп.* **црвоточина**

црволик -а -о хтори ма форму хроба(ч)ка, хробакасти, хробачкасти

црвољити -им *покр.* робиц даяку дробну роботу *(на дробно штрикац и под.)*; длобац; джиґац

црвоток *х. зоол.* червоточ, хробак *(хтори точи древо)*

црвоточ *х. оп.* **црвоточина**

црвоточан -чна -чно червоточни

црвоточина *ж.* червоточ, червоточина

црвоточити -им **1.** *(о црву)* точиц древо; **2.** *(о дрвету)* поставац червоточни, препадац од червоточа

црвуљак -љка *х. дем., анат.* хробачок

цревар *х.* черевар *(чловек хтори прерабя и предава черева)*

цревља *ж., звич. мн., покр.* ципела

цревљар *х.* ципелар, шуштер

цревни -а -о черевов; **цревне болести** черевово хороти; ~ **ресица** *анат.* черевова цицалочка

црево *с.* **а)** *анат.* черево, *нар.* гурка; **б)** *(гумено, за поливање и сл.)* черево, гурка; ◊ **а)** *анат.:* **дванаестопалачно** ~ дванацпальцове черево; **дебело** ~ грубе черево; **танко** ~ ценке черево; **задње (гузно)** ~ одритна; **б) вуку се као отегнута црева** иду у длугоким шоре; **исукати (просути) коме** ~ випущиц дакому гурки

цревоња *х. гандр.* *(ждероња)* ґаладни, ґаладнїк

цревце -а *и* -ета *с.* **1.** *дем.* черевко, гурочка; **2.** *мн. кул.* баранчецово черева

цремжа *и* **цремза** *ж. бот.* дзива вишня (Prunus mahaleb)

цремош *бот.* медведжа цибулька (Allium ursinum)

цреп *х.* **1. а)** *(за покривање куће)* череп*;* **бибер** ~ били череп, *беш.* бибер череп; **б)** *(за цвеће)* череп; черепчок; **2.** *(разбијени делић нечега)* черепчок, фалаток; **3.** глїна *(керамичарска)*

црепан -а -о **1.** черепов[и]; **2.** *(од печене глине)* глїняни; ~ **лула** глїняна пипка

црепана *ж. оп.* **црепара**

црепар *х.* черепар

црепара *ж.* черепарня

црепати -ам *и* -пљем *оп.* **црпсти**

црепић *х.* черепчок

црепња *ж. оп.* **црепуља (1)**

црепуља *ж.* **1.** црепуля, череп *(глїняна судзина у форми покривки под хтору ше пече хлєб);* **2.** *(цреп)* череп

црет *х. покр.* мочарне место *(звич. у лєше)*

црије... *оп.* **цре...**

цркавати -ам **1.** здихац; **2.** *фиґ.* *(излежавати се, спавати)* вилєговац ше, випружац ше; спац, здихац; **3.** *(мучити се, живети у беди)* трапиц ше, псотовац; ◊ ~ **од глади** *(живети у беди)* гладовац, псотовац; ~ **од смеха** зацинац ше (заходзиц ше) од шмиху, шмеяц ше нарату, *заст.* шмеяц ше до розпуку

цркавица *ж.* **1.** *(болест од које стока цркава)* епидемия, здишка, угинуце, *заст.* мор; **2.** *фиґ.* моцна (горка) палєнка; **3. а)** кус пенєжи (пенєщки, динарчки); **зарадио је неку цркавицу** заробел кус пенєжи; **б)** кус *(маєтку и под.);* **4.** смуток, боль

црканица *ж.* **1.** *оп.* **цркотина; 2.** скора з угинутей животинї

црква *ж.* церква; ◊ **женска** ~ женска церква *(часц церкви дзе ставаю жени);* **не хтети ни у цркву с ким** нє сцец мац нїч (нїякей роботи) з даким; **чисто као у цркви** чисте як у апатики

црквар *х.* **1.** *оп.* **црквењак**; **2.** тот цо часто ходзи до церкви, церковни чловек; вирнїк, вирни

црквен -а -о церковни

црквеноруски -а -о: ~ **језик** церковноруски язик

црквенославенски *и* **црквенословенски** -а -о: ~ **језик** церковнославянски язик

црквењак *х.* церковнїк, церковни ґазда; дзвонар

црквина *ж.* **1.** *(развалине цркве)* розвалєнїско церкви, мури звалєней церкви, звалєна (поваляна) церква; **2.** *ауґм.* церквиска

црквица *ж. дем.* церквочка

црквиште *с.* место дзе дакеди була церква; *оп.* **црквина (1)**

цркнути *и* **црћи** цркнем **1.** *(крепати - о животињама)* здохнуц, угинуц; **2.** *гандр.* *(умрети)* здохнуц, умрец; **3.** *фиґ.* *(о механизму)* погубиц ше; стануц; **4.** *фиґ.* *(за неким)* барз жадац (сцец, любиц) дакого; **5.** *(прснути)* пукнуц; ◊ ~ **од смеха** *оп. фраз. под* **цркавати; црћи-пући, цркни-пукни** *(ма шта се десило, по сваку цену)* як-так

црковина *ж. покр.* церковни маєток
црковњак *х.* церковна особа; паноцец, священїк
црквотина *ж.* **1.** *(стрвина)* здохлїна, *рид.* стерво; **2.** *фиґ. (лењштина)* подляк, малєй
црљен[1] *х. оп.* **црвен**[1]
црљен[2] -ґна -ґно *оп.* **црвен**[2]
црљенац -нца *х. покр.* **1.** *(црни лук)* цибуля; **2.** червени кромплї; **3.** когут з червенкастим пирйом
црљенети (се) -им (се) *оп.* **црвенети (се)**
црљеница *ж.* **1.** *оп.* **црвеница (1); 2.** червени плащ; **3.** *нар. мед.* **а)** *(оспице)* осипки; **б)** дизентерия
црмпураст -а -о **а)** *(о човеку)* барнасти, чарни, чарняви, бринет; **б)** *(о животињи)* чарни; чарняви
црн -а -о **1.** чарни; **црни хлеб** чарни хлєб; **црне мисли** чарни думки; **2.** *(прљав)* брудни, нєчисти, масни; **3.** *фиґ.* **а)** чежки; жалосни; **црни живот** чежки живот; ~ **вест** жалосна вистка; **б)** *(мрзак)* мерзени, бридки; ~ **људска незахвалност** мерзена людска нєподзековносц; **в)** *(кобан)* фатални; зловисни; **г)** *(несрећан, јадан)* нєщесни, нєщешлїви, бидни; **црни човече** нєщесни чловече; **ґ)** *(рђав, зао)* зли; **црни душманин** зли нєприятель; **д)** *з меновнїками хтори знача дацо нєдобре, неґативне* вельки, чежки; **црни грех** вельки (чежки) грих; ~ **беда** велька бида; ~ **сиротиња** велька худоба; **4.** дябол, чорт, чарни; ◊ **а) завити кога у црно** зармуциц дакого, облєчиц (завиц) дакого до чарного; **дати (потрошити и сл.) и црно под ноктом (испод ноката)** дац (потрошиц и под.) [шицко] до ґрайцара (ґроша, динара); **црно на бело** чарне на билим, на писмено**; б)** ~ **гомољача** *бот.* чарна гомолька (Tuber melanosporum); ~ **креја** *оп.* **лешникара;** ~ **пишталица** *оп.* **чиопа; црни пришт** *мед.* чарни пирщ, поколварови вред**; црни слез** *бот.* чарна мальва; ~ **тачка** *тран.* чарна точка
црна *ж.* **а)** *(црномањаста жена)* чарна, барнаста, бринет(к)а**; б)** *(црна кафа)* чарна [кафа]
црнац[1] -нца *х.* **1.** *(човек црне расе)* ниґер; **2.** *(калуђер)* монах; **3.** *аґр. покр.* **а)** файта чарного грозна; **б)** червене (чарне) вино
црнац -нца *х. мед. нар. оп.* **црни пришт**
Црнац -нца *х.* Ниґер *(припаднїк етнїчней ґрупи ниґерох у ЗАД)*
црначки -а -о **1.** ниґерски**; 2.** *(калуђерски)* монахски, монашески; ◊ ~ **посао** чежка, слабо плацена робота
црнети -ним *(постајати црн)* чарнїц (*през.* -нєєм)
црнети се -ним се чарнїц ше (*през.* -нєєм ше)
црник *х.* **1.** чарни (барнасти) чловек, бринет; **2.** *фиґ. (несрећник)* нєщесни, бидни, сиротка, *заст.* нєборак
црника *ж.* **1.** *оп.* **чесвина; 2.** *оп.* **мачков брк**
црнило *с.* **1.** *(црна боја)* чарносц; **2.** *(материја за бојење и сл.)* чарнїдло; чарна фарба (масц и под.); **3.** тинта; **4.** *(тама)* цмота
црнина *ж.* **1.** *оп.* **црнило (1); 2.** *оп.* **црнило (4); 3. а)** *(црна одећа као знак жалости за неким)* чарни шмати, чарна шмата, чарнїна; **носити црнину, бити у црнини за неким** ношиц жалобу за даким**;** ношиц чарне, ходзиц у чарним; **б)** чарне платно и под.
црнити -им **1.** *(чинити црним)* чарнїц *(през.* -їм); зачарньовац; **2.** *фиґ.* **а)** *(ојађивати)* жалосциц, зармуцовац; **б)** *(ружно говорити о коме)* ганїц дакого; бридке гуториц о даким; рубац на дакого; ругац на дакого; ◊ ~ **образ (лице)** ганьбиц
црнити се -им се чарнїц ше *(през.* -їм ше); зачарньовац ше
црница[1] *ж.* **1.** чарна жем, чарножем; **2.** *оп.* **црнкиња; 3.** *(калуђерица)* монахиня, шестра, *беш.* апаца*;* **4.** *фиґ.* нєщешлїва, нєщесна, бидна, сиротка
црница[2] *и* **црница** *ж.* **1.** *бот.* чарна вреска (Erica carnea); **2.** *аґр.* чарна черешня, маслина и др.
црниш *х. оп.* **гориш**
црнка *ж.* чарна, барнаста, бринет(к)а
црнкаст -а -о чарняви
црнкиња *ж. (жена црне расе)* ниґерка
Црнкиња *ж.* Ниґерка *(припаднїца етнїчней ґрупи ниґерох у ЗАД)*
црнкуша *ж.* чарна кура
црно *присл.* **1.** *(црном бојом)* на чарно; **обојити** ~ офарбиц на чарно; **2.** *фиґ.* **а)** *(песимистички)* чарно; **он** ~ **гледа на свет** вон чарно патри на швет; **б)** зло, нєдобре, чежко; **црње ми је но икад** горше ми як гоч кеди; ◊ ~ **ми се пише** *оп. фраз. под.* **писати**
црно-беo -ела -ело чарно-били
црноберзијанац -нца *х.* чарноберзиянєц, тарґовец на чарно
црнобор *х. бот.* чарна сосна
црнобурзијанац -нца *х. оп.* **црноберзијанац**
црновунац -нца *х.* **1.** югас хтори трима лєм чарни овци; **2.** чарни баран
црноглав -а -о чарноглави
црноглавак -вка *х. оп.* **црноглавка**
црноглавац -вца *х.* **1.** *оп.* **црноглавка; 2.** *оп.* **кукурек**[1]

црноглавка *ж.*: **грмуша** ~ *зоол.* чарноглава черяковка (Sylvia atricapilla)
Црногорац -рца *х.* Чарногорец
црногорица *ж. зб. бот.* вичножелєни древа
црногорични -а -о: ~ **дрво** вичножелєне древо; ~ **шума** лєс вичножелєних древох, вичножелєни лєс
Црногорка *ж.* Чарногорка
црногорски -а -о чарногорски
Црногорче -ета *с.* Чарногорче; млади Чарногорец
црнограб *х. бот.* чарни граб
црногрив -а -о чарногриви
црножут -а -о *(тамножут)* чарножовти, цможовти
црно-жут -а -о *(црн и жут)* чарно-жовти; ~ **застава** чарно-жовта застава
црнојка *ж.* **1.** *оп.* **црнка; 2.** *бот.* конопа *(женска,* Canabis sativa)
црнокапица *ж. зоол. оп.* **црноглавка**
црнокожац -ошца *х.* чарноскори
црнокорац -рца *х.* нож, револвер и под. у чарней пошви
црнокос -а -о чарновласи
црнокошуљаш *х. ист.* чарнокошуляш
црнокруг *х. оп.* **камењарка (1)**
црномањаст -а -о чарни, барнасти; бринет
црноморски -а -о чарноморски
црноок -а -о чарнооки
црноочић *х.* леґинь з чарнима очми
црнопут -а -о чарноскори
црноризац -исца *х.* монах; паноцец
црнорукац -кца *х. ист.* член орґанизациї "Чарна рука"
црнострел *х. оп.* **камењарка (1)**
црноћа *ж.* чарносц
црношколац -лца *х. (студент богословије)* богослов
црношљива *ж. оп.* **трношљива (1)**
црнпураст -а -о *оп.* **црмпураст (а)**
црнуг *х.* чарни вепер
црнуга *ж.* чарна швиня
црнцат *и* **црнцијат** -а -о: **црн** ~ чарни чарнючки, чарни чарнучки
црнче -ета *с. дем. и гип.* ниґерче, ниґерчок
црнчити -им *беш.* робиц чежку роботу
црнчић *х. дем.* ниґерчок
црњ *х. мед. нар. оп.* **црни пришт**
црњак -ака *х.* **1.** червене (чарне) вино; **2.** *покр.* чарни баран
црњевац -вца *х. бот.* брунела (Brunella vulgaris)
црњевина *ж. бот.* шнїц на жице
црњеш *х.*: **од црњеша до грђеша** *оп.* **гориш**
црњка *ж.* **1.** *оп.* **црнка; 2.** чарна коза
црњо -а *и* -е *х.* **1.** *оп.* **црник (2); 2.** чарни чловек; ниґер
црпаљка *ж. оп.* **црпка**
црпати -ам *оп.* **црпсти**
црпач *х.* пумповач; черпач
црпити -им *оп.* **црпсти**
црпка *ж.* пумпа
црпни -а -о пумпни, пумпов[и]; черпаци
црпсти -пем **1. а)** пумповац; **б)** черпац; вичерповац; **2.** *фиґ.* хасновац, вичерповац
црта *ж.* **1. а)** *(произвољна, неправа линија)* смуга; **б)** *(права линија)* линия, смуга, *беш.* ления; **2. а)** *звич. мн. (карактеристично обележје лица)* риса; **у цртама њезина лица видео се бол** у рисох єй твари видно було боль; **б)** *фиґ.* прикмета, характеристика; **језичке црте** язиково характеристики; **3.** *лит. (кратак опис)* смужка**;** ◊ **у главним (кратким и сл.) цртама** у главних (кратких и под.) рисох (смугох)**; разломачка** ~ *мат.* смужка (линийка) ламаного числа
цртак -ака *х. оп.* **цртало (1)**
цртало *с.* **1.** *(део плуга)* чересло; **2.** *видр. (рђав цртач)* шмарґач/шмарбач, фиркач; мазґрач**; 3.** *древ.* означоваца игла
цртанка *ж.* рисованка
цртање *с.* **1.** < **цртати; 2.** *(школски предмет)* рисованє
цртати -ам **1. а)** *(правити цртеж)* рисовац, *беш.* райзовац; ~ **скицу** рисовац скицу; **б)** *(сликати)* рисовац, мальовац, *беш.* райзовац; **в)** *(вући црте)* цагац смуги (линиї); **2.** *фиґ.* мальовац, рисовац; представяц, приказовац
цртати се -ам се видзиц ше; указовац ше; нагадовац ше
цртаћи -а -е за рисованє, рисоваци; ~ **сто** стол за рисованє; ~ **прибор** прибор за рисованє, рисоваци прибор
цртач *х.* рисовач, *беш.* райзовач
цртачки -а -о рисовацки
цртачница *ж. (учионица за цртање)* рисовальня
цртеж *х.* **1.** рисунок; малюнок; **2.** опис, слика, рисунок
цртица *ж.* **1.** *дем.* смужка, смужочка, линийка, линийочка; **2.** *ґрам., лит.* смужка
црткарати *и* **црткати** -ам *дем.* рисовац; мальовац
цртовље *с. зб.* линиї у нотней системи
црћи цркнем *оп.* **цркнути**
цубаљка *ж. оп.* **љуљашка**
цубати (се) -ам (се) гойсац (ше), гомбац (ше); колїмбац (ше)
цубок *х.* **а)** косци *або* месо слабшого квалитета *(хтори месар кладзе на килаши ґу доброму*

месу же би зважели), радаш; **б)** *(додатак уопште)* додаток

цувакс *х. варв.* цувакс *(1. приросчуце; 2. нова особа хтора ше зявює у даякей ґрупи, напр. у гарешту)*

цувик *х. покр. (свирала, вабило за птице)* пищалка, пищок

цуг *х. варв.* **1.** *(промаја)* цуґ; **2.** *(воз)* гайзибан; **3.** *(поворка)* колона; процесия; **4.** *(гутљај)* лїґнуце; ◊ **из цуга** нараз, одразу, з єдного разу

цугати -ам пиц, льоґдац *(алкогол)*

цугнути -нем дакус вецей попиц, лїґнуц *(алкоголу)*

цујка *ж.* палєнка *(слаба)*

цујкати -ам пиц *(алкогол)*

цукар -кра *и* -кара *х. покр.* цукер

цукати -ам *покр.* дуркац, лупкац

цуки *викр. за одганянє пса* нє идзеш [оталь], кест

цукити -им *покр.* побочкац

цукнути -нем потаргнуц, порвец

цукрити -им цуковац

цукун *х. покр.* глуптак

цуло *с. покр. (завежљај)* зайда, зайдичка

цуљајка *ж. оп.* **љуљашка**

цуљати (се) -ам (се) гойсац (ше); колїсац (ше); кивац (ше)

цуљка *ж. оп.* **љуљашка**

цунет *х. покр.* фляша/склєнка *(з узким гарлом)*

цунути -нем *покр.* побочкац

цуња *ж. покр. (дроњак)* рондя, ренда

цуњав -а -о *(дроњав)* подрани, розтаргани, рондяви, цундрави

цуњало *с. и х.* **1.** *(њушкало)* вижґаловач; подпатрач; **2.** *оп.* **луњало**

цуњати -ам **1.** *(загледати свуда да би се што сазнало)* вижґаловац; подпатрац; глєдац, виглєдовац; **2.** *оп.* **луњати**

цуп *и* **цупа** *звич. у виразу* **(х)оп(а)-цуп(а)** *викр.* гоп(а)

цупкати -ам I. *нєпрех.* подскаковац; дупкац; II. *прех.***:** ~ **дете на коленима** гойсац дзецко на колєнох

цупнути -нем подскочиц; дупнуц; вдериц з ногу, копнуц

цура *ж.* дзивка; дзивочка

цурак[1] -рка *х.* чурок, чурчок

цурак[2] -рка *х. гип.* (< **цура**) дзивка; дзивочка

цуретина *ж. ауґм. и пей.* дзивчиска

цурик **1.** *присл.* цурук, цурик; **2.** *х.* рушанє назадок, цуриканє

цурикнути -нем I. *прех.* врациц назад; II. *нєпрех.* врациц ше назад

цурити -и чуриц

цурити се -им се *покр.* поставац дзивка; справовац ше як дзивка

цурица *ж. дем.* дзивочка

цуричица *ж. дем.* дзивочка

цуркати -а *дем.* покус чуриц

цурком *присл.:* **цурити (тећи)** ~ *(тећи у танком млазу)* чурком чуриц

цурнути -не почац кус чуриц, кус зачуриц (почуриц)

цуровати -рујем *покр.* дзивчиц ше; звольовац себе

цурукнути -нем *оп.* **цурикнути**

цурче -ета *с. дем.* дзивочка, дзивуча

цуцак -цка *х. покр.* пшичок, куцов

цуцати[1] -ам **а)** *оп.* **цупкати** (II); **б)** тресц горе-долу

цуцати[2] -ам **1.** *(куцати, ударати)* дуркац, лупкац; **2.** *фиґ. (завитлавати)* кепкариц, вирабяц з даким

цуцкати -ам *дем.* < **цуцати**[1]

цуцкош *х. гандр. (велико дете)* ломпов; дранґов

цуцла *ж.* цицок; *дзец.* дуда, дунда

цуцлати -ам циц(к)ац

цуцу *викр., найчастейше удвоєни, за укладанє дзецка* чучай

цушпајз *х. кул.* чушпайз, вариво

Ч

ча[1] *нєпрем., пред особним меном* бачи; **ча-Јован** бачи Йован
ча[2] и **ча̂** зам. диял. цо
чабар -бра *х.* древени суд з ухами ширши при дну; шафлїк
чабреник *и* **чабрењак** *х.* паліца *(на хторей ше ноши „чабар”)*
чавао -вла *х.* гвозд; клїнок
чаваријати -ам *покр. оп.* **бунцати**
чавка *ж. зоол.* галка (Corvus monedula)
чавкати -вчем *оп.* **чаврљати**
чавкун *х. оп.* **чапкун**
чавкунити -им *оп.* **чапкунити**
чавлар *х.* гвоздар; клїнкар
чавленик *х.* калдерма, камена драга *(по хторей ходза подковани конї)*
чавлењак -ака *х.* **1.** *оп.* **чавленик; 2.** фуров *(з хторим ше фурую дзирки до хторих ше маю забивац клїнки)*
чавлић *х. дем.* гвоздзик; клїнчок
чаворити -им *покр. оп.* **таворити (а)**
чаворити -им *(чаврљати)* приповедац
чаврзгати -ам *(брујати)* гучац; бринїц, брунїц
чаврљав -а -о *(брбљив)* бербляци, приповедаци; драндаци
чаврљало *с. и х. (брбљивац)* мерва, плєтка, берблявец
чаврљати -ам бербляц, приповедац; драндац
чаврљуга *ж. оп.* **шева**
чавче -ета *с.* галче
чавчији -а -е галчи, галков
чагаљ[1] -гља *и* -аља *х. оп.* **шакал**
чагаљ[2] -гља *х.* змарзнуте блато; змарзнути груди блата
чагљав *и* **чагљевит** -а -о: **~ пут** змарзнута блатна драга; **кола тандрчу чагљавом улицом** коч дирґа по змарзнутих грудох блата (по змарзнутим блаце, по змарзнутих ваґашох)
чагљигав *и* **чагљикав** -а -о ґуцкаци; ласкотаци
чагртаљка *ж. оп.* **чегртаљка**
чагртати -рћем *и* -ам *оп.* **чегртати**
чад *х. и* **чадина** *ж. оп.* **чађ**
чадити -им *оп.* **чађавити**
чадор -ора *х.* шатор *(ґен.* -тра)
чадорје *с. зб.* шатри; табор
чађ *ж.* **1.** *(гар)* садза; **2.** густа молга
чађав -а -о **1.** од садзи, садзави; окурени; **2.** *фиґ.* **а)** нєвесели, жалосни; **б)** чарни; бридки; зли
чађавити -им I. *прех. (чинити чађавим):* **дим је чађавио зграде** будинки були окурени од диму; II. *нєпрех. (постајати чађав):* **кров куће чађави** закрице хижи вше баржей окурене
чађавица *ж.* жена замасцена од садзи *одн.* окурена
чазба *ж. покр.* госцина; часценє
чазбен -а -о *покр.* госцолюбиви
чаир *х.* луки, дєп; пасовиско
чај *х.* чай, тея; **~ од камилице** руменцов чай; **шипков ~** шипков чай
чајанка *ж.* чаянка
чајати -јем *заст. и покр.* чекац, обчековац
чајевац -вца *х. бот.* чай, тея (Thea chinensis)
чајни -а -о чайни, чайов[и], тейов[и]; **~ кухиња** чайна кухня
чајник *х.* чайнїк
чајњача *ж. бот.* чайова ружа (Rosa fragrans)
чајски -а -о *оп.* **чајов**
чајџиница *ж.* чаярня
чак *присл.* аж
чака *ж. оп.* чаков
чакавац -вца *х.* чакавец
чакавски -а -о чакавски
чакавштина *ж. линґв.* чакавщина
чаканац -нца *х.* млаток *(за клєпанє коси)*
чакараст -а -о **а)** хтори ма очи различней фарби; **б)** *(разрок)* назрачи
чакија *ж. покр. (перорез)* бичак
чакља *ж.* **1.** клюка *(за прицаґованє чамцох; за винїманє предметох з води);* **2.** *(притка)* тачка, колїк
чакмак *х.* **1.** *(кресиво)* оцилка; **2.** штранґ *(з хторим ше катарка вяже за ладю)*
чако *и* **чаков** *х. ист.* чаков *(вояцка шапка у австро-угорским войску)*
чактар *х.* цинґалов, ченґель
чакшире *ж. мн.* панталони, надраґи
чакширице *ж. мн. дем.* панталонки, надрачки
чалабркати -рчем *и* -ам заєдац
чалабркнути -нем *(презалогајити)* заєсц, прехвациц
чалабрцати -ам *оп.* **чалабркати**
чалабрцнути -нем *оп.* **чалабркнути**
чалабрчак -чка *х.* єдло хторе ше заєда; заєданє
чалакати -ам *и* -ачем кричац, лярмац
чалампуре *ж. мн. покр.* шерсцани ботоши зоз скоряну талпу
чаларан -рна -рно *покр.* хтори ше прави, симулує; спреведаци
чалгиџија *х.* музикант
чалекати се -ам се *покр.* бранїц ше *(врацаюци вдереня)*
чалија *ж.* коляци черяк

чалма *ж.* чалма, турбан; ◊ **завити чалму** потурчиц ше

чалмашица *ж. оп.* **чешљугар**

ча̂м[1] *х. поет. оп.* **чама**

ча̂м[2] *х.* чамец *(з ядлїнового древа)*

ча̂м[3] *х. оп.* **јела**

чама *ж.* нєвеселе розположенє; смутносц, зармуценосц; убитосц, збидованосц; бездживотносц; бездзечносц, апатичносц; нєрухомосц, мертвосц; допитосц; осаменосц, препаданє у осаменосци

чамалица *ж.* **1.** жима *одн.* горучка провадзена з нєспаньом; **2.** *и х. (особа која чами)* нєвесели, смутни, зармуцени; убити, збидовани; хторому допито; безживотни; бездзечни, апатични; нєрухоми, мертви

чаман -мна -мно допити; чежки; нєвесели; ~ **осама** допита (чежка) осаменосц; **чамне године пролазе** нєвесели роки преходза

чамати -ам *оп.* **чамити**

чамац -мца *х.* чамец

чамињати -ам *дем.* < **чамити**

чамити -им жиц (буц) убити, збидовани; жиц у осаменосци, самовац; чувствовац допитосц; препадац; мучиц ше; буц у гарешту *одн.* рабстве; **чамио је четири године у ропству** бул (самовал, препадал) штири роки у рабстве; **завршио је највише школе, а сада чами у провинцији** закончел найвисши школи, а тераз препада у провинциї

чамљење *с.* < **чамити**

чамов -а -о ядлїнов, ядловцов, *заст.* ядлов

чамовати -мујем *оп.* **чамити**

чамовина *ж. древ.* ядлїна

чамољак -љка *х.* дробни, шаплави плод

чамотан -тна -тно *оп.* **чаман**

чамотиња *ж. оп.* **чама**

чампа *и* **чампар** *х. покр. (канџа)* пазура, нохец

чампара *ж.* **1.** ланцущок на зубадлу *(хтори ше капча коньови под браду);* **2.** черкотка *(як музични инструмент)*

чампра *и* **чампрага** *ж. покр. оп.* **чампа**

чампраге *ж. мн. покр.* капчи

чамчани -а -о чамцов

чамчић *х. дем.* чамчик

чамџија *х.* чамцар *(превознїк на чамцу)*

чанак -нка *х.* **1.** древена миска *одн.* мисочка; **2.** мала судзина за дробни пенєжи; **3.** *оп.* **прашник (2)**

чангараци -ака *х. мн.* **1.** палїчки *(з хторима ше биє по даяким музичним инструменту);* **2.** *(прапорци)* бренчки, дзвончки; черкотки

чангрижљив *и* **чангризав** -а -о дудраци; дошпинтоваци

чангризавост *ж.* дудрацосц; дошпинтовацосц

чангризалица *ж. и х. и* **чангризало** *с. и х.* дудраци, дошпинтоваци; дудрач, дошпинтовач

чангризати -ам дудрец, вадзиц ше; дошпинтовац; допивац з дудраньом *одн.* дошпинтованьом

чандрљати -ам **1.** черкац; дуркац; **2.** *оп.* **чангризати**

чандрљив -а -о *оп.* **чангризав**

чанколиз *и* **чанколизац** -исца *х.* улїзнїк/улїжнїк, улїзовач, полтрон

чанколизити -им улїзовац ше, подлїзовац ше, полтроновац

чантрав -а -о *оп.* **чангрижљив**

чантрати -ам *оп.* **чангризати**

чанчар *х. (зделар)* мискар

чанчара *ж. покр. оп.* **корњача**

чанче -ета *с. и* **чанчић** *х. дем.* мисочка

чап *х. (запушач)* дуґов, затичка

чапак -пка *х. оп. покр. оп.* **чампа**

чапати -ам *и* **чапити** -им *зак. покр.* влапиц, хвациц

чапкати -ам *(чачкати)* длобац

чапкун *х.* **1.** конь хтори на дробно алє швидко крача, дробкач; **2.** *(враголан, мангуп)* гунцут; шурґут

чапкунити -им дробкац, дробчиц

чапља *ж. зоол.* чапля (Ardea); ~ **кашикара** ложкаста чапля (Platalea leucorodia)

чапљан *х. бот.* **1.** *оп.* **празилук; 2.** ґовлї писки (Erodium ciconium)

чапљица *ж.* **1.** *дем.* чапльочка; **2.** *зоол.* мала чапля (Ixobrychus minutus)

чапнути -нем **1.** вжац, одламац *(фалаток з єдзеня);* **2.** *ономх.* плюснуц

чапоњак -њка *х. покр. оп.* **папак**

чапорак -рка *х.* **1.** *(канџа)* пазура, нохец**; рачји ~** клїщи; **2.** *оп.* **чапрљ**

чапра *ж.* **1.** скора; **2. а)** скоряни кабел; **б)** скоряни суд за вино и под.

чапраз *и* **чапраздиван** *х.:* **правити коме ~** *оп.* **чапраздиванити**

чапраздиванити -им **1.** кланяц ше дакому; **2.** *фиґ.* забавяц *(напр. госца з бешеду)*

чапрљ *х.* штилєц *(остаток одрезаного або одламаного конара)*; пнячок вирубаного младого древка; копача

чапрљај *х. (огреботина на кожи)* ударапнуте; зодарте; пошкалєнє

чаптија *ж.* гадвабна хусточка

чапур *х. оп.* **чапрљ**

чар *х.* **1.** чаривносц, прицагуюцосц, краса, чар**; не одолети нечијим чарима** нє мочи ше

зопрец дачиєй чаривносци; **2.** *мн. празн. (чаролије, чини)*: **чинити чари** врачац, чаровац; **то су неке чари** то цошка поробене, то якеш поробенїско

чаракало *с. (жарач)* ожог

чаракати -ам *оп.* **чарати²**

чаралац -аоца *х. (онај који чини чаролије)* чародїй, чаривнїк

чаран -рна -рно чаривни, прекрасни

чарапа *ж. звич. мн.* botoша; **кратке чарапе** кратки ботоши, зокни; ◊ **бити ударен мокром чарапом** буц вдерени з мучним мехом (з мокрим помитком)

чарапар *х.* ботошар

чарапарница *ж.* ботошарня

чарапарски -а -о ботошарски

чарапаст -а -о **1.** ботошасти; **2.** *(белоног, путоног):* **~ коњ** кешель

чарапин -а -о ботошов; ◊ **посао му иде као ~ почетак** (*(посао му иде тешко, траљаво)* робота му барз нїяк (нє) идзе; робота му идзе як малому дзецку кошулька до задку; роби як мертви з очми

чарапица *ж. дем.* ботошка

чаратан *х. покр.* шарлатан

чарати¹ чарам *(бавити се чаролијама)* врачац, чаровац

чарати² чарам: **~ ватру** шпиртац до огня

чарда *ж.* чарда, карчма

чардак *х.* **1.** *(кош за кукуруз)* чардак; **2.** мансарда, горнї поверх у хижи восточного типа, чардак; **3.** *(дворац)* дворец; **4.** *ист.* кула стражарня *(на гранїци)*

чардаклија *ж.* **1.** хижа з древену горню часцу; хижа з мансарду *(оп.* **чардак (2); 2.** висока (цагаца) лоза; **3.** *ист.* чардаклия, гранїчар

чардаш *х.* чардаш

ча̂рка¹ *ж. оп.* **чаролија**

ча̂рка² *ж.* мале (менше) зраженє; прештрельованє; менша звада

чаркати -ам **1.** *нєзак. и част. ґу* **чарати²**; **2.** *оп.* **чаркати се**

чаркати се -ам се водзиц медзисобни менши зраженя

чаркач *и* **чаркаш** *х.* вояк преднєй борбеней линиї *(хтори почина прештрельованє)*

чарлама *ж.* спреводзка, кламство, подвала

чарлстон *х.* чарлстон

чарни -а -о *арх. и поет.* чарни

чарнути -нем: **~ ватру** пошпиртац до огня; **~ пећ** пошпиртац (прешпиртац) у пецу

чаробан -бна -бно чаривни

чаробија *ж. покр. оп.* **чаролија**

чаробник *х.* **1.** *(онај који чара)* чародїй, чаривнїк; врачар, чаровач; **2.** *(онај који очарава)* чаривнїк

чаробнички -а -о чародїйски, чаривнїцки; врачарски, чаровацки

чаробница *ж.* **1.** *(она која чара)* чародїйка, чаривнїца; врачарка, чаровачка; **2.** *(она која очарава)* чаривнїца

чаробњак *х. оп.* **чаробник (1)**

чаробњачки -а -о *оп.* **чаробнички**

чарован -вна -вно *и* **чаровит** -а -о *оп.* **чаробан**

чаројице *ж. мн.* **а)** *оп.* **додоле; б)** *(машкаре)* прибранци

чаролија *ж.* чародїйство, чаривнїцтво; чарованє; врачанїна, поробенїско

чартизам -зма *х. ист.* чартиз[е]м

чаруг *х. покр. (опанак)* бочкора

чаршав *х.* **1.** *(стољњак)* парток; **2.** *(креветски)* плахитка, *заст.* поньвичка

чаршија *ж.* **1.** дутянска (тарґовецка) площа, улїца *або* кварт; дїловна часц варошу; **2.** *фиґ.* **а)** жителє дутянскей площи (улїци, кварту); **б)** дутяндїйоше на дутянскей площи (улїци, кварту); **в)** *(малограђани)* валал, людзе; **по чаршији се прича** по валалє ше приповеда

чаршијски -а -о *(који се односи на чаршију)* **а) ~ живот** живот на дутянскей (тарґовецкей) площи (улїци, кварту); **чаршијска правила** правила дутянскей площи (улїци, кварту); **б)** валалски, малограждански; **чаршијска оговарања** валалски огваряня

чаршилија *и* **чаршинлија** *х.* чловек з дутянскей (тарґовецкей) площи (улїци, кварту)

час¹ *х.* **1. а)** *(сат)* годзина; **колико је часова?** кельо годзин?; **у колико часова?** на кельо годзин?; **у 12 часова** на дванац годзин; **у један ~** на годзину; **пет** [**минута**] **до осам** [**часова**] пейц [минути] до осем [годзин], *нар.* о пейц минути [будзе] осем [годзин]; **петнаест** [**минута**] **до десет** [**часова**] петнац [минути] до дзешец [годзин], *нар.* три ферталї на дзешату; **три** [**часа**] **и петнаест** [**минута**] три [годзин] и петнац [минути], *нар.* ферталь на штварту; **б)** *(предавање)* годзина; **школски ~** школска годзина; **бежати са часова** сцекац з годзинох, одправяц школу; **2.** *(тренутак)* хвилька; **у последњем часу** у остатнєй хвильки; **3.** *(време)* час; годзини; **вечерњи часови** вечарши час, вечарши годзини; **часови одмора** час (годзини) одпочивку; **4.** *заст.* минута; **5.** *у прислов-нїцкей служби* часом, учас; ◊ **куцнуо (дошао) му последњи ~** пришла му остатня годзина; **од првог**[**а**] **часа** од самого початку; **од часа**

до часа, из часа у ~ з часу на час; **полицијски ~** полицийски час; **прави ~** права хвилька, прави час; **смртни (умрли, суђени) ~** остатня годзина; **сваки ~ а)** *(сасвим често)* ровно, мало-мало; **б)** *(очекује се сваког тренутка)* у каждей хвильки; **тај ~ , исти ~ , тога часа** у тей (у истей) хвильки; **у зао ~** на нєщесце, кед нє треба; **у згодан ~** на час, праве кед треба; **у први ~ , у првом часу** спочатку; **у тили (тињи) ~** такой; такой потим; **~ пре, ~ брже** цо скорей; **~ посла** барз швидко, часом, учас

час[2] *злуч.* раз; **ради ~ једно ~ друго** роби раз єдно раз друге

часак -ска *х.* **1.** *дем.* годзиночка; **2.** *(тренутак)* хвилька

часимице *присл. оп.* **часомице**

часимичан -чна -чно *оп.* **часомичан**

часити -им *(отезати)* чекац; одцаговац; розцаговац ше; ◊ **не ~ часа, ни часа не ~** нє чекац анї кус

часком *присл.* часом, учас

часловац -вца *х.* читанка *(за вежбанє читаня)*

часник *х.* **1.** официр; **2. а)** член одбора, предсидательства и под.; **б)** девер, кум *або* староста на свадзби; **3.** службенїк; чиновнїк, уряднїк

часништво *с.* **1.** официре; **2.** службенїки; чиновнїки, уряднїки; **3.** управни одбор; предсидательство

часно *присл.* чесно

часност *ж.* чесносц

часовит -а -о хвилькови

часовито *присл.* хвильково, на хвильку

часовник *х.* годзина; годзинка; **зидни ~** годзина на муре; **џепни ~** годзинка до кишенки, кишенкова годзинка; **ручни ~** годзинка на руку, ручна годзинка

часовничар *х.* годзинкар

часовничарски -а -о годзинкарски

часовничарство *с.* годзинкарство, годзинкарске ремесло

часовнички -а -о годзинов[и], годзинков[и]

часом *присл.* часом, учас

часомице *присл.* з часу на час, кеди-нєкеди

часомичан -чна -чно **а)** *(повремен)* почасови*;* **б)** краткотирваци, хвилькови

часопис *х.* часопис

часослов *х. церкв.* часослов

ча̂ст[1] *ж.* **1.** чесц; **увреда части** увреда чесци; **запала му је ~ да...** припадла му чесц же би...; **2.** височе положенє, углядне званє, *заст.* панство; **3. а)** госценє, часценє, госцина; **б)** дарунок *(хтори свадзебни госци приноша на свадзбу)*, придани; ◊ **имам ~ , част ми је** мам чесц**; исказивати (одавати) ~ коме** давац (указовац) дакому чесц; **испод части** спод чесци; **суд части** суд чесци; **части ми** вер(це) ми, верабоже

ча̂ст[2] *ж. (део)* часц, *рид.* тал

частан -сна -сно **1.** *(поштен)* чесни; **2.** *(цењен)* почитовани; **~ породица** почитована фамелия; **3.** *як епитет у даєдних формулох* **а)** *(цењени)* почитовани, чесни; **часни суде** почитовани суду; **б)** *при церковних званьох и вирских поняцох и символох* чесни; **часни крст** чесни (всечесни) хрест/крест; **~ сестра** [чесна] шестра*;* ◊ **часна реч** чесне слово

частити -им **1.** *(гостити)* часциц; давац (плациц) олдомаш; госциц; **2.** давац (указовац) дакому чесц; почитовац дакого

частити се -им се часциц ше; давац (плациц) олдомаш, олдомашовац; госциц ше

частољубац -упца *х.* чесцолюбец

частољубив -а -о чесцолюбиви

частољубивост *ж. и* **частољубље** *с.* чесцолюбивосц, чесцолюбиє

чатале *ж. мн. (рашље)* чеперки, *коц.* рошошки

чатац чаца *х.* **1.** *заст.* читач; **2.** *церкв.* чтец, дзияк

чатити -им читац *(звич. у церкви и у церковним обряду)*

чаткија *и* **чаткиња** *ж. заст.* хусточка (*гадвабна, звич. червена)*

чатлов *х. польопр.* крижне древо

чатма *ж.* **1.** мур з пруца або виклох олїпени з блатом; **2.** найвисши поверх на хижи вибудовани з древеного материялу

чатмара *ж.* хижа з пруца або виклох олїпена з блатом

чатра *ж. покр. оп.* **шатра**

чатрља *ж. (уџерица)* хижка, хижочка

чатрња[1] *ж. (цистерна за скупљање кишнице)* диждьжовкарня

чатрња[2] *ж. оп.* **чатрља**

чаура *ж. оп.* **чахура**

чауш *х.* **1.** *ист.* чауш *(старшина над даскелїма воякáми у турским войску);* **2.** *оп.* **телал (а);** **3.** староста *(хтори ше стара о шоре на свадзби)*; свадзебни госц хтори розвешелює госцох на свадзби

чахуља *ж.* яловка *(дварочна)*

чахура *ж.* **1.** *зоол.* ґалета, ґалетка; **2.** *бот. (омотач око семенки)* главка; капсула; **~ мака** главка маку; **3.** *анат.* погарик; **4.** *(део метка)* патрона, фишек**; 5.** *технол.* патрона, гнїздо**; 6.** *метал.* фишек, биксна

чахурити се -им се **1.** завивац ше до ґалет(к)и**; 2.** *фиґ.* поцаговац ше, заверац ше до себе

чачак -чка *х.* **а)** змарзнута груда; **б)** камень *(хтори стирчи зоз жеми)*

чачкалица *ж.* **1.** зубодлобка; **2.** *(за чишћење лула)* суркалов

чачкати -ам **а)** *(чепркајући вадити)* длобац; видлобовац; **~ нос** длобац до носа; **~ зубе** видлобовац зоз зубох; **б)** *(чепркати, претурати)* шпиртац; длобац; **в)** *фиґ.* рушац, мишац ше; бабрец

чачковит -а -о: **~ пут** нєровна драга, драга по хторей єст полно груди *одн.* каменя

чаша *ж.* **1.** погар; **2.** *бот.* погарик; ◊ **испити горку чашу** випиц (попиц) горки погар; **код (поред, покрај) чаше, уз чашу, при чаши** при погарику; **нека ме мимоиђе ова (горка)** ~ нє дай ми боже таке; захрань боже ме од такого; **(по)гледати чаши** [**у**] **дно** вихиліц погар, випиц (попиц) шицко до сподку (до дна); **попио (удавио) би га у чаши воде** задавел би го у ложки води; **прелила (препунила) се ~** *(не може се више трпети)* преполнєл ше погар; вишло на пипец

чашица *ж.* **1.** *дем., анат., бот.* погарик; **2.** *ел.* канчовик *(порцолови изолатор прейґ хторого идзе дрот);* **3.** *оп.* **прашник (2)**

чашични -а -о погариков; **чашични листићи** *бот.* погариково лїсточка

чашка *ж.* **1.** *оп.* **чашица (1, 2); 2.** *бот.* лупа (лупка) плода

чашћавати (се) -ам (се) *нєзак. и част. оп.* **частити (се)**

чашћење *с.* часценє; олдомаш, олдомашованє; госценє

чвакати -ам биц, резац, опекац *(з палїцу або батогом, зоз звуком вдереньох)*

чвакнути -нем *зак. ґу* **чвакати**

чвалик *х.* звук вдереньох *(палїци або батога*)

чваликати -ичем *оп.* **чвакати**

чварак -рка *х.* шкварка

чварити -им пражиц *(так же би ше чуло шквирчанє)*; випраживац

чварити се -им се печиц ше; пражиц ше

чвиљак -љка *х. покр.* пирщок

чвока *ж. и* **чвокац** -кца *х. оп.* **зврчка**[2]

чвокнути -нем *оп.* **зврцнути (3)**

чвонта *ж. покр. (гомила)* громада

чвор *х.* **1.** *з розл. знач* ґузел; **везати на ~** завязац на ґузел; **размрсити ~** розвязац ґузел, розґужліц; **саобраћајни ~** транспортни ґузел; **~ у дрвету** ґузел у древе; **2.** *бот.* колєнко; **3.** *(чворуга на глави)* гиря; **4.** *текст. (задебљање на концу)* шкворец; **5.** *фиґ.* проблем; сущносц; ◊ **везали су се смртним чвором** *(везали су се до смрти)* ! ашов и мотика их нє розрубу*;* **Гордијев ~** Ґордийов ґузел; **везати ~ на марамицу** завязац ґузел на хусточки

чворав -а -о *оп.* **чворноват (а)**

чворак -рка *х. зоол.* шпак (Sturnus); **обичан ~** звичайни шпак (S. vulgaris); **ружичасти ~** целовкасти шпак (S. roseus)

чворан -рна -рно *найчастейше одр.*, *фиґ.* главни, централни, сущни

чвораст -а -о ґузловати; ґузласти

чворић *х. дем.* ґужлїк

чвориште *с. тран., фиґ.* ґузел

чворнат -а -о *оп.* **чворноват (а)**

чворновак -ака *х.* ґузловата палїца

чворноват *и* **чворновит** -а -о **а)** *(о дрвету)* ґузловати; **б)** *фиґ. (оштар, прек)* оштри, нагли

чворуга *ж.* **1.** вельки ґузел; **2.** *(отеклина од ударца)* гиря; запухнуце, запухнуте

чворугав -а -о **1.** ґузловати; **2.** хтори ма (по хторим єст) гирї *одн.* запухнуца

чврга *ж. оп.* **зврчка**[2]

чвргнути -нем *оп.* **зврцнути (3)**

чвргуље *ж. мн. вет.* туберкулоза плюцох

чврка *ж. оп.* **цврка**

чвркати -ам *нєзак. ґу* **чвркнути**[1]

чвркнут -а -о **а)** *(луцкаст)* дуркнути; вдерени а нє потрафени; **б)** дакус пияни, нашкрункани

чвркнути[1] -нем *(лако ударити руком, прстом, ногом)* кус вдериц*;* черкнуц; чапнуц; пукнуц

чвркнути[2] чвркне засичац *(о дачим розпеченим у чечносци)*

чврљак -љка *х. покр.* **1.** *оп.* **чворак; 2.** *оп.* **чвиљак**

чврљити -им **1.** пражиц *(зоз шквирчаньом);* **2.** *(пушити, обич. срчући уснама)* цапчиц

чврљка *ж. покр.* древени колчок, клїнок *(у муре)*

чврљуга[1] *ж. оп.* **чворуга**

чврљуга[2] *ж. покр. оп.* **шева**

чврснути -нем тварднуц, поставац твардейши

чврст -а -о **1.** *з розл. знач.* тварди; **~ предмет** тварди предмет; **он је здрав и ~** вон здрави и тварди; **не дај се, буди ~** нє дай ше, будз тварди; **~ карактер** тварди характер; **~ обећање** тварде обецанє; **~ сан** тварди сон; **спавати шврстим сном** твардо спац; **~ рука** *фиґ.* тварда рука; **2.** *(супр. од* течан *или* гасовит) черстви; **~ стање** черстви стан; **3.** *(јак)* моцни; **~ конац** моцна цверна; **~ стисак руке** моцне сциснуце руки; **~ разлог** моцна причина; **4.** *(добро утврђен, усађен)* хтори ше моцно (твардо, добре) трима; **~ корен** корень

хтори ше моцно трима; **5. а)** сиґурни, бизовни; **~ ослонац** сиґурна подпорка; **б)** стабилни; **~ тржиште** стабилне тарґовище; **6.** *беш.* чежки; **чврста посла!** чежка робота!

чврстина *ж.* **1.** *(тврдоћа)* твардосц; **2.** черствосц; **3.** *(јачина)* моц, моцносц; **4. а)** сиґурносц, бизовносц; **б)** стабилносц

чврстити -им робиц твардейшим, моцнїц

чврсто *присл.* **1.** на твардо; твардо; **~ везати** на твардо завязац; **~ обећати** твардо (на твардо) обецац; **~ спавати** твардо спац; **~ решити** твардо ришиц; **2.** моцно; **~ се држати** моцно ше тримац; **~ стегнути** моцно сциснуц; **3. а)** сиґурно, бизовно, добре; **~ се држати на ногама** сиґурно ше тримац на ногох; **б)** стабилно

чврстоћа *ж.* **1.** *дрв., ел. и др.* черствосц; **2.** *оп.* **чврстина**

чврчак -чка *х. оп.* **цврчак**

чврчати -чим *оп.* **цврчати**

чеврљати -ам *оп.* **чаврљати**

чеврљуга *ж. покр. оп.* **шева**

чеврнтија *ж. (вртлог)* тевчир, крутила

чевуља *ж. покр. оп.* **чехуља**

чеговић *х. нар.:* **~ је он?** чий вон син?

чегрст *ж. покр.* мала (дробна) звада, квачканє, квачка

чегртало *с.* **1.** *оп.* **чегртаљка (1.а); 2.** *оп.* **чегртаљка (2)**

чегртаљка *ж.* **1. а)** *(дрвена чегртаљка)* керепкадло, шкерепадло; **б)** *(дечја)* черкотка; **2.** *фиґ. (блебетало)* плєтка, мерва

чегртати -рћем *и* -ам **1.** черкац; черкотац; черчац; бренкац, дзвонїц; **2.** *фиґ.* бербляц, плєсц, мервиц

чегрташ *х.* **1.** *оп.* **чегртаљка (2); 2.** *зоол. (скакавац)* конїк

чегртуша *ж. оп.* **звечарка**

чедан -дна -дно нєвини, нєпорочни, морално чисти; чесни; скромни; кротки

чеданце -а *и* -ета *с. дем. и гип.* дзецочко, чадо

чедност *ж.* нєвиносц, нєпорочносц, морална чистота; чесносц; скромносц; кроткосц

чедо *с.* **1.** *(дете)* чадо, дзецко; **2.** *фиґ.* дзецко; **~ природе** дзецко природи

чедомор *и* **чедоморац** -рца *х. оп.* **чедоубица**

чедоморка *ж.* дзецкозабойнїца

чедоморство *и* **чедоубиство** *с.* дзецкозабойство

чедоубица *х. и ж.* дзецкозабойнїк

чежња *ж.* страсне (моцне) жаданє, жажда, *рид.* жадосц; цагнуце; смуток *(за даким, дачим)*

чежњив -а -о полни страсного (моцного) жаданя, полни жажди; полни нєсполнєного жаданя (нєсполнєней жажди); хтори смуткує *(за даким, дачим);* **чежњиви уздаси** здихованя полни страсного жаданя; здихованя полни смутку за даким *або* дачим

чежњиво *присл.* зоз страсним (моцним) жаданьом, зоз жажду; з виразом нєсполнєного жаданя (жажди); зоз смутком *(за даким, дачим)*

чезе *ж. мн.* чейза

чезнути -нем страсно (барз) жадац; намагац ше зоз страсним (моцним) жаданьом (жажду); смутковац *(за даким, дачим)*; **чезне за домовином** барз жада пойсц (врациц ше и под.) до отечества; смуткує за отечеством

чезнутљив -а -о *оп.* **чежњив**

чезнуће *с. оп.* **чежња**

чеиз *х. покр. (мираз)* тал

чек[1] *ж. банк.* чек

чек[2] *скрац.* чекай

чêк[3] *х. и* **чека** *ж. лов.* чека, зашедка, стржиско *(место чеканя у ловох на вельки животинї)*

чекалац -аоца *х.* чекач

чекалица *ж.* **1.** *х. и ж. оп.* **чекалац; 2.** *оп.* **чека**

чекалиште *с.* **1.** чекалїще; **2.** *оп.* **чек**[3]

чекало *с.* **1.** *оп.* **чекетало (1); 2.** *оп.* **клепало**

чекаоница *ж.* чекальня

чекати -ам чекац

чекати се -ам се *взаєм. повр.* чекац ше; ◊ **чекај се** яй тебе, гуя ци

чекач *х.* чекач

чекетало *с.* **1.** деска у млїну прейґ хторей зарно зоз грота пада на млїнски камень; **2.** *(орган у зрикаваца којим зричу)* смик; **3.** *фиґ. (блебетало)* плєтка, мерва

чекетати -ам *и* -ећем **1.** дуркац, лупкац; черкац; **2.** *(зричати - о инсектима)* грац; цверчац

чекиња *ж.* **а)** шерсц; **б)** оштри власи *або* брада

чекињав *и* **чекињаст** -а -о шерсцати; шерсцасти, як шерсц; **~ коса** власи як шерсц

чекињавка *ж. оп.* **крпељица**

чекињаши *х. мн. зоол.* шерсцаше (Suidae)

чекић *х.* **1.** млаток; **2.** *анат.* млаточок (malleus); ◊ **бити (налазити се) између чекића и наковња** буц (находзиц ше) медзи двома огнями

чекићар *х. пож.* млаткар *(файта млїна)*

чекићати -ам биц з млатком

чекићић *х. дем.* млаточок

чекмек-ћуприја *ж.* рухоми мост

чекмеџа *ж. покр.* лада *(зоз скриню (прискринку) на боку)*

чекмеџе -ета *с.* фийовка

чекнути -нем кус (дакус) причекац (почекац); **чекни мало** причекай дакус

чековни -а -о чекови, чековни; **~ кньижица** чекова кнїжочка**; ~ рачун** чекови рахунок
чекрк *х.* **1.** *(за дизање терета)* чиґа; **2.** *(на бунару)* корба; **3.** *ткац.* шпуляр
чела *ж. оп.* **пчела**
челаст *и* **челат** -а -о чолати, хтори ма високе (вельке) чоло
челац -лца *х. покр. оп.* **кошница**
челашица *ж. бот.* пальочнїк (Potencilla)
челебија *х.* млади пан *(почесна назва, титула за школованого чловека)*
челебијати се -ам се вирихтовац ше як пан; правиц ше пан
челенка *ж.* **1.** *ист.* челенка *(стриберна, златна або пирйова „покрейтка" хтора ше доставала за даяке юнацке дїло и ношела ше на шапки);* **2.** *лов.* роги *(як ловарски трофей);* **3.** *фиґ.* **а)** *(глава, лобања)* боґля; лопов; **б)** найвизначнєйша особа, предняк
челик *х.* челїк, *заст.* оцил
челист[**а**] *х. муз.* челист[а]
челистица *и* **челисткиња** *ж. муз.* челистка
челичан -чна -чно челїчни, челїков[и]; **~ карактер** челїчни (моцни) характер; **~ здравље** челїчне здравє
челичана *ж.* челїчарня
челичити (се) -им (се) гартовац (ше), челїчиц (ше); **~ карактер** гартовац (челїчиц) характер
челни -а -о *оп.* **чеони**
челник *х.* чолнїк
чело[1] *с. муз.* чело
чело[2] *с.* **1.** чоло; **човек висока чела** чловек з високим чолом; **сести у ~** *(сести на почасно место)* шеднуц до чола; **2. а)** *(предњи редови)* чоло, предок; **б)** *(предња страна)* предок, фронт; фасада; ◊ **бити (налазити се) на челу** буц (находзиц ше) на чолє, водзиц предок
чело[3] *прим. з ґен.* поконцу, поконєц; при; **~ главе** поконцу глави, при глави
человођа *х.* предводнїк/предводитель; вожд, предняк
челопек *х.* место дзе слунко моцно греє (пече)
чељад *ж. зб.* челядз; ◊ **кућна ~** домашня челядз
чељаде -ета *с.* **1.** *(особа уопште)* чловек; жена; леґинь; дзивка; хлапец; дзивче; челєднїк; челєднїца; дзецко; **2.** *зб.* слугове и служнїци, послуга
чељадија *ж. зб. оп.* **чељад**
чељуска *ж. (део хама)* першняк
чељусни -а -о видлїцов; устов**;** ◊ **~ хирургија** *мед.* хирурґия твари и видлїцох
чељусница *ж. анат.* видлїцова косц
чељуст *ж. а) анат.* видлїца; **б)** *звич. мн.* уста; писки*;* челюсц; **разјапити ~** розняц писки
чембало *с. муз.* чембало
чембер *х. оп.* **фереџа**
чемер *х.* **1.** *оп.* **жуч (1); 2. а)** *(горак укус)* горкосц, горчина, полїн; **б)** отров *х.,* отрова *ж.;* **3.** *фиґ.* горкосц, горчина, полїн; смуток, зармуток
чемеран -рна -рно **1.** горки; **2.** *(пун јада)* бидни, жалосни; нєщесни; **~ сеоска беда** жалосна валалска худоба
чемерати -ам чежко жиц, трапиц ше
чемерика *ж. бот.* чемернїца (Veratrum)
чемериковати -кујем чувствовац горкосц (горчину, полїн); буц смутни, смутковац
чемерница *ж.:* **сузе чемернице** жалосни слизи
чемпрес *х. бот.* кипарис, чемпрес (Cupressus sempervirens)
чемпресовина *ж.* кипарис, чемпрес, кипарисово (чемпресово) древо *(як материял)*
чен *х. оп.* **чешањ**
ченгел *х. и* **ченгела** *ж. звич. мн.* квачка, кука *(на хтору ше дацо виша або ше з ню злучує, вяже)*
ченгија *ж. (кафанска плесачица)* танєчнїца
ченгијати -ам танцовац *(пред другима)*
ченгијати се -ам се гойсац ше, кивац ше при ходу
чено *с.***, чењ** *х. покр. оп.* **чешањ**
чеони -а -о чолов[и]; *(предњи)* чолни**; чеоне стране игралишта** чолни боки бавища
чеоник *х. оп.* **челник**
чеоњача *ж. анат.* чолова косц
чеп *х.* **1.** *(запушач)* дуґов, затичка; **2.** *(шарка)* зависка; чоп; **3.** *мед.* тампон, вата**; 4.** *(на предњем делу руде сеоских кола)* предня бабочка; **криви ~** задня бабочка; **5.** *древ.* чоп
чепа *ж.* кокет(к)а; розмазана (премазана) жена
чепати -ам *и* -пљем I. *прех.* **а)** ґажиц; розґажовац; ходзиц по дачим; **б)** ставац дакому на ногу; **плесач понекад чепа плесачицу** танєчнїк дакеди става (станє) на ногу танєчнїци; II. *нєпрех.* ходзиц
чепати се -ам се *и* -пљем се *взаєм. повр.* ставац єден другому на ногу (ноги)
чепац[1] -пца *х.* **1.** *дем.* < **чеп; 2.** *(опушак)* циґарчок, ґибак, ґибачок
чепац *и* **чепац**[2] -пца чепец *(файта женскей шапки)*
чеперак -рка *х. покр. (педаљ)* пядз
чеперан -рна -рно *оп.* **кочоперан**
чепити -им **1. а)** *(ноге - кречити)* розширйовац; розчеперйовац; **б)** *(уста - развлачити)* розцаговац; **2.** *(чучати)* кучац

чепити се -им се **1.** стац з розширенима ногами; **2.** *оп.* **кезити се; 3.** *покр. (мазити се, улагивати се)* облєсковац ше, облїсковац ше
чепић *х.* **1.** *дем.* < **чеп; 2.** *анат.* чопик
чепкати (се) -ам (се) *и* **чепкорити** -им *дем.* < **чепати (се)**
чепљускати -ам *гандр. покр. (баљезгати)* сплєтац (ше), виплєтац ше, гоч цо приповедац, приповедац два за три
чепнути -нем розґажиц, зґажиц; стануц дакому на ногу
чеповати -пујем *древ.* чоповац
чепркати -ам **1.** гребац; **кокошке чепркају по цвећу** кури гребу по квецу; **2.** *(претурати тражећи)* шпиртац; глєдац; **чепрка по торби** шпирта по ташки; **3.** *(невешто радити, петљати)* длобац
чепрљати -ам *и* **чепрљити** -им **1.** *оп.* **чепркати; 2.** *(грепсти)* драпац; **3.** *оп.* **блебетати (1)**
чепукати -ам *покр. оп.* **чепати** (II)
чепур *х. оп.* **чапрљ**
чепушати -ам *покр. (чупати, черупати)* скубац
черга *ж.* черґа
чергар *х. оп.* **чергаш**
чергарити -им *оп.* **чергашити**
чергарски -а -о *оп.* **чергашки**
чергаш *х.* черґаш, черґар
чергашити -им жиц як черґаш, черґашиц, черґариц
чергашки -а -о черґашски, черґарски
черевиз *х. оп.* **целер**
черег *и* **черек** *х.* **а)** *(четвртина)* штварцина, штвартина, ферталь; **~ сата** ферталь годзини; **б)** штварта часц закланей животинї *(вєдно з ногу);* **в)** фалат *(одрезани од дачого)*
черен *х. покр. оп.* **черјен**
черенац -нца *х. риб.* черенєц
черенчити -им лапац риби з черенцом
черечити -им резац на фалати, фаластовац
черјен *х. покр.* **1.** комин над котлянку *(у старинских хижох)*; **2.** плїтки кошар/корпа, пасарайтов *(над котлянку, за сушенє зарна)*
Черкез *х.* Черкез
черкески -а -о черкезки
чернозем *х. польопр.* чернозем, чарножем
черпић *х.* валька *(пор.* **ћерпич)**
черса *ж. покр. (шминка)* фарбидло
черсати се -ам се *покр. (шминкати се)* фарбиц ше; билїц ше
черупати -ам **1.** *(чистити од перја)* оберац; **~ кокошку** оберац куру; **2.** *(кидати)* таргац; **3.** *фиґ. (пљачкати)* оберац; здзерац
черупати се -ам се *взаєм. повр.* **а)** *(чупати се за косу)* скубац ше, цагац ше за власи; **б)** *(натезати се)* нацаговац ше
чесало *с. оп.* **чешагија**
чесан -сна *х.* **а)** *оп.* **чешањ; б)** *оп.* **чешњак**
чесати (се) чешем (се) *покр. оп.* **чешати (се)**
чесвина *ж. бот.* чарни дуб (Quercus ilex)
чесма *ж.* **а)** жридло *(звич. оградзене, з хторого вода чури на цивку);* **б)** *(славина)* чоп; **в)** *(бунар са славином)* студня, студзенка
чесмига *ж. оп.* **жутика**
чесница *ж.* чесница *(крачунски лепинь або пита до хторей ше звич. кладзе златни або стриберни пенєж)*
чесно *с. оп.* **чешањ**
чеснолук *и* **чесњак** *х. оп.* **чешњак**
чесов -а -о *зам. покр.* чий
чêст[1] *ж. заст. оп.* **част**[1]
чêст[2] *ж. заст. оп.* **част**[2]*;* ◊ **од чести** *(делимично)* з часци, часточно
чêст[3] честа често **1.** *(учестан)* части; **2.** *(густо распоређен)* густи; **~ шума** густи лєс
честа *ж. и* **честак** *х. оп.* **честар (1)**
честан -сна -сно *заст. оп.* **частан**
честар -ара *х.* **1.** густи нїзки лєс *одн.* лєшик; гущава; **2.** *покр.* густи рибарски галов
честати -ам часто ше случовац
чествовати -вујем *заст. (поштовати)* почитовац, чествовац
честимице *присл.* часто
честимичан -чна -чно части
честина[1] *ж. оп.* **честар (1)**
честина[2] *ж. (учесталост)* частосц
честит -а -о **1.** *(поштен)* чесни; шорови; **~ породица** чесна (шорова) фамелия; **2.** *(ваљан)* добри; шорови; **обуци нешто честито** облєч дацо шорове; **3.** *(пун среће)* щешлїви; **~ Божић!** щешлїви Крачун!; **4.** *одр., при особним обрацаню (уважени)* почитовани*;* **честити господине** почитовани панє
честиталац -аоца *и* **честитар** *х.* винчовач, винчователь
честитати -ам *зак. и нєзак.* винчовац
честитка *ж.* винчованка
честито *присл.* **1.** чесно; шорово; **~ поступити** чесно поступиц; **2.** добре; шорово; порядне; **није стигао ни да се ~ наједе** нє сцигнул ше анї шорово наєсц; **~ се намучио** добре ше намучел
честитост *ж.* **1.** чесносц; шоровосц; **2.** добри квалитет, доброта, вредносц
честица[1] *ж. дем.* (< **честа**) густи нїзки лєшик
честица[2] *ж.* **1.** *дем.* часточка; **2.** *ґрам.* словко

често *присл.* **1.** часто; **2.** *(густо)* на густо; **~ посађене саднице** на густо посадзени млади древка
честократан -тна -тно части
честопут *присл.* часто
честоротка *ж.* тота цо часто родзи
честославица *ж. бот.* вероніка (Veronica)
честоћа *ж.* частосц
чета *ж.* **1.** *воєн.* чета; **2.** множество, векше число; громада; ґрупа; ◊ **~ мала, али одабрана** ! мала грудка, алє сами сир
четерац -рца *х.* **1.** *лит.* **а)** штирискладови стих; **б)** штиристихова строфа; **2.** штирочасцове цело; **3.** *спорт.* чамец зоз штирома веслачами; **4.** *спорт.* *(казнени ударац)* штириметерови
четверикати -ам ґравчац, пищац *(о ярабицох)*
четверо *числ. оп.* **четворо**
четвер... *оп.* **четвор...**
четворац -рца *х. бот. оп.* **резеда**
четвори -е -а *числ.* штвери; **а)** *означує число предметох чийо назви маю лєм форму множини*: **четвори наочари** штвери окуляри; **четворе грабље** штвери граблї; **четвора врата** штвери дзвери; **б)** *означує число парних предметох*: **четворе чизме** штвери чижми
четворина *ж.* квадрат
четворити -им прагац до коча по штири конї *або* воли
четворица *ж.* штирме; **ова четворица** тоти штирме; **од њих четворице** од нїх штирох
четворка *ж.* **1.** *з розл. знач.* штверка; **2.** *(скуп од четири човека, коња, апарата и сл.)* штирме; штири; штверо; штверка; **ова четворка је крала у нашем кварту** тоти штирме крадоше крадли у нашим кварту
четворкаш *х.* штверкаш *(школяр)*
четворке -рака *ж. мн.* штвернят(к)а
четворни -а -о **1.** штвернїсти**; 2.** квадратни; **~ километар** квадратни километер
четворо *числ.* штверо; **~ деце** штверо дзеци
четворобраздни -а -о штиробраздни, штиробраздови
четворогласан -сна -сно штиргласни, штиргласови
четворогодишњак *х.* штирирочни
четворогодишњи -а -е штирирочни
четворогодишњица *ж.* штирирочнїца
четворогуб -а -о *оп.* **четворострук**
четвородневни -а -о штиродньови
четворојезичан -чна -чно штироязични, штироязикови
четворокатан -тна -тно *оп.* **четороспратан**
четворокатница *ж. оп.* **четвороспратница**
четворокут *х. оп.* **четвороугао**
четворомесечни -а -о штиримешачни
четворомоторни -а -о штиромоторни
четворонедељни -а -о штиритижньови
четвороног -а -о *и* **четвороножан** -жна -жно штироноги; о штири ноги
четвороножац -ошца *х.* штиронога животиня
четвороножити (се) -им (се) исц (ходзиц) оштверною
четвороножице *и* **четвороношке** *присл.* оштверною
четворопрег *х. и* **четворопрега** *ж.* коч зоз штирома запрагнутима коньми
четворопрежан -жна -жно до хторого ше прагаю штири конї
четвороред[1] *и* **четверbegin** *х.* шор по штирме (штири, штверо); **иду у четвороредy** иду по штирме (штверо, штири)
четверeред[2] -а -о *и* **четверeредан** -дна -дно штирошорови
четворосложан -жна -жно штирискладови
четворосложан -жна -жно штирохижови
четвороспратан -тна -тно штироповерхови, штироштокови
четвороспратница *ж.* штироповерхови (штироштокови) будинок
четворострук -а -о **а)** штвернїсти; **б)** штири раз векши; **~ износ** штири раз векша сума; **в)** *(о пређи)* о штири струки
четворотактни -а -о: **~ мотор** штиротактни мотор
четвороугао -гла *и* **четвороугаоник** *х.* штироугелнїк
четвороцифрен -а -о штироцифрови
четворочасовни -а -о штирогодзинови
четворочлан -а -о штирочленови, штирочлени
четворци -рака *х. мн. оп.* **четворке**
четврт *ж.* **1.** штварцина, штвартина; ферталь; **месец у другој четврти** мешац у другей штварцини; **~ часа** ферталь годзини; **~ киле** ферталь кили; **2.** *(део града)* кварт
четвртак[1] -тка *х.* штварток
четвртāк[2] -ака *х.* **1.** штирирочне дзецко; штирирочни конь и др.; **2. а)** школяр штвартей класи; **б)** вояк штвартого полку; **3.** гордов од штири акови
четвртаљ *х. покр.* мера за зарно од 18 оки (! *корец)*
четвртаст -а -о штироуглови; коцкасти, квадратасти
четвртача *ж.* **1.** штироуглове древо *(як материял)***; 2.** *оп. фраз. под* **цигла**

четвртгодишњак *х.* штирирочнїк *(часопис хтори виходзи кажди штири роки)*
четвртгодишње *присл.* кажди три мешаци, штири раз до рока
четвртгодиште *с.* тримешачє; ферталь рока
четврти -а -о штварти
четвртина *ж. з розл. знач.* штварцина, штвартина; ферталь
четвртинка *ж.* штварцинка, штвартинка
четвртински -а -о штварцинови, штвартинови, штварцински, штвартински
четвртом *присл. покр.* штварти раз; по штварти раз
четвртфинале -ла *х. спорт.* штварцина финалох
четвртфинални -а -о штварцинофинални
четеција *х. оп.* **четовођа**
четина[1] *ж. аугм. и пей.* < **чета**
четина[2] *ж.* **1.** *оп.* **чекиња; 2.** *бот.* игелка; игелкасте лїсце
четинар *х.* ядлїнар, игелкар
четинарски -а -о ядлїнов, ядловцов; **четинарске шуме** ядлїново (ядловцово) лєси
четинаст *и* **четињав** -а -о шерсцасти, як шерсц
четири *числ.* штири; **~ стотине** штиристо; ◊ **дигао је све ~ увис** розцагнул ше, лєжи, вилєгує ше (на посцелї и под.); **као два и два ~** цалком сиґурно (бизовно); **у све ~** зоз шицку силу (моцу)
четиристо *числ.* штиристо
четиристоти -а -о штиристоти
четити (се) -им (се) *(окупљати (се))* зберац ше; громадзиц ше
четка *ж.* щетка; щеточка
четкалица *ж. пож.* щеткалка
четкање *с. пож.* щетканє
четкар *х.* щеткар
четкати -ам чухац *(зоз щетку)*; щеткац*;* **~ паркет** чухац паркет; **~ одећу** чухац (щеткац) шмати
четкица *ж. дем.* щеточка
четни -а -о четни
четник *х.* **1.** *ист.* четнїк; **2.** *заст. оп.* **четовођа**
четнички -а -о четнїцки
четништво *с.* **1.** четнїцтво; **2.** *зб.* четнїки
четовати -тујем бориц ше, войовац
четовођа *х.* четоводитель
четрдесет *числ.* штерацец
четрдесетак -тка *х., звич. нєпрем.* коло (дас) штерацец
четрдесети -а -о штерацети
четрдесетина *ж.* **1.** штерацетина, штерацета часц; **2. а)** *(скуп од четрдесет)* штерацец; **б)** коло (дас) штерацец
четрдесетица *ж.* штерацетка
четрдесетица *ж.* штерацетка
четрдесетница *ж.* **1.** штерацец днї *(покойному)*; **2.** Вельки (Вельконоцни) пост, Штерацец-дньовнїца
четрдесетогодишњак *х.* штерацецрочни
четрдесетогодишњи -а -е штерацецрочни
четрдесетогодишњица *ж.* штерацецрочнїца
четрдесеторица *ж.* штерацецме, штерацец
четрдесеторо *числ.* штерацецеро, штерацец
четрдесница *ж. нар. оп.* **четрдесетница**
четрнаест *числ.* штернац
четрнаестак -ска *х., звич нєпрем.* коло (дас) штерацец
четрнаестерац -рца *х.* **1.** єлень зоз штерацец рощками; **2.** *лит.* штернацскладови стих
четрнаести -а -о штернасти
четрнаестина *ж.* штернастина
четрнаестица *ж.* штернацка
четрнаестогодишњак *х.* штернацрочни хлапец
четрнаестогодишњи -а -е штернацрочни
четрнаесторица *ж.* штернацме, штернац
четрнаесторо *числ. зб.* штернацецеро
Чех *х.* Чех
чехати -ам *дијал.* **1.** одламовац; таргац, одтарговац; **2.** *оп.* **чијати**
Чехиња *ж.* Чехиня
чехнути -нем **1.** одламац; одтаргнуц; **2.** *(праснути, пући)* штрелїц, пукнуц
чехословачки -а -о чехословацки
чехуља *ж.* часц ґиризди грозна одтаргнута од ґиризди; **откини ми једну чехуљу** одтаргнї ми дакус з ґиризди, одтаргнї ми даскельо бобки
чечар *х. оп.* **чечвар**
чечати -чим **1.** *(дуго чекати)* длуго чекац; стирмиц *(на жими, дижджу)*; **2.** *(чучати)* кучац
чечвар *х. (шипраг)* гущава, черячина
чеша *и* **чешавица** *ж. мед.* шуґа, швербячка
чешагија *ж.* огребло
чешаљ -шља *х.* **1.** гребень; **2.** *(стопица на саоницама)* писта, слупчок, пранїк
чешањ -шња *х.* струче
чешати -шем **1.** шкрабац; шкрабац ше; **~ табане** шкрабац талпи, шкрабац ше по талпох; **2.** *(тимарити):* **~ коње** чесац конї; ◊ **туђа рука ~ не чеше** люцкому нє бриґа (люцки нє дзба) за нашо бриґи; **~ језик о кога** огваряц дакого
чешати се -шем се **1.** шкрабац ше; чухац ше; *експр.* шкоблїц ше; **коњ се чеше о зид** конь ше чуха до мура; **2.** *взаєм. повр. (дотицати се, очешавати се)* чухац ше, очуховац ше; дорушовац ше; ◊ **кога сврби, нека се и чеше** хто то зробел, най и одвитує за то

чешкати (се) -ам (се) *дем.* шкраб(к)ац (ше); чухац (ше)
чешки -а -о чески
чешљаоница *ж. (фризерница)* байберня, фризерня
чешљар *х.* гребеняр
чешљарица *ж.* байберка, фризерка; чесачка
чешљаст -а -о гребенясти
чешљати -ам **1.** чесац; **2.** *фиґ. (обасипати грдњама)* гандровац, наберац, кресциц
чешљати се -ам се чесац ше
чешљач *х.* **1.** байбер, фризер; чесач; **2.** *(који гребена вуну)* чесар
чешљачица *ж. оп.* **чешљарица**
чешљика *ж. оп.* **чешљуга**
чешљић *х. дем.* гребеньчок
чешљуга *ж.* **1.** *бот.* репик (Dipsacus silvester); **2.** *оп.* **чешљугар**
чешљугар *х. зоол.* штиґлинц
чешњак -ака *х. бот.* цеснок
чибе *викр. покр.* марш
чибуџија *х.* **1.** слуга хтори ноши пипосар *одн.* пипку и послужує з нїма госцох; **2.** *оп.* **чибучар (2); 3.** *ист.* зберач порциї *(за овци и кози)*
чибук *х.* **1. а)** *(камиш)* пипосар; **б)** *(лула)* пипка; **2.** *ист.* порция на овци и кози; **3.** *(црта на платну и сл.)* смуга
чибукати -ам **1.** *(ударањем истресати прашину)* трепац, витреповац; **2.** *(тући, деветати)* гашиц, пейґлац
чибуковина *ж. оп.* **удика**
чибуљица *ж.* пирщок
чибучар *х.* **1.** тот цо кури на пипосар *одн.* пипку; **2.** *(онај који израђује чибуке)* пипкар
чибучити -им куриц на пипосар *одн.* на пипку
чивија *ж. нар.* **1. а)** *(на осовини кола)* льовнїк; **б)** клїнок; гвозд; колчок; **2.** *фиґ.* **а)** *(тврдица)* скупенд(р)а; **б)** *(превејанац)* лукави, гамишни чловек
чивијати -ам заверац *(з клїнком и под.)*
чивилук *х.* фоґаш
чивињак *х. (сврдло)* фуров
чивит *х.* **1.** цмобелава фарба, индиґо; **2.** *бот.* индиґо (Indigofera tinctoria)
чивитан -тна -тно цмобелави, индиґови
чивитар *х.* **1.** предавач цмобелавей (индиґовей) фарби); **2.** *фиґ. (зеленаш)* здзернїк
чивла *ж. покр.* файта смокви
чивлак *х. оп.* **читлук**
чивт... *оп.* **чифт...**
чивуљак -љка *х.* пирщок
Чивут[**ин**] *х. гандр. (Јеврејин)* Жид
Чивутка *и* **Чивуткиња** *ж. гандр. (Јеврејка)* Жидовка
чивутски -а -о жидовски
чивчија *х. оп.* **чифчија**
чигов -а -о *и* **чиговић** *х. покр.* чий син
чигра *ж.* **1.** *(дечја играчка, зврк)* чиґра, вреценко; **2.** *зоол.* **а)** чайче (Sterna); **б)** голуб котурбичар (Columba gyratrix)*;* ◊ **играти (поигравати, вртети се) као ~** *(живо радити, бити вредан, окретан)* буц вертки, буц обратни, буц як цинка
чиграст -а -о вертки, обратни, живи, як цинка
чигрица *ж. оп.* **галебић**
чиж *и* **чижак** чишка *х. зоол.* чижик (Chrysomitris spinus)
чизма *ж.* чижма**;** ◊ **није свака ~ за сваку ногу, не иде та чизма на ту ногу** *(није свако за сваки посао)* то нє за каждого; *експр.* нє за гуски шено [бо го розцагаю]
чизмар *х.* чижмар
чизмарица *и* **чизмарка** *ж.* чижмарка
чизмарски -а -о чижмарски
чизмица *ж. дем.* чижмочка, чижемка
чија[1] *х. гип.* < **чика**
чија[2] *ж.* пирє *(хторе ше паре, одтаргує з палїчки пирка)*
чијало *с.* прадки *(на хторих ше паре пирє)*
чијати -ам **1. ~ перје** *(скидати чије с бадрљица перја)* парац пирє; **2. ~ вуну (лан и сл.)** чесац волну (лєн и под.)
чији -а -е *зам.* чий
чијигод чијагод чијегод *зам. нєодр.* дачий; чийшик
чик[1] *х. оп.* **чиков**
чик[2] *х. (пикавац)* чиґарчок, *коц.* ґибак, ґибачок
чик[3] *викр.* гайде, нолє; **~ , погоди** [гайде] згаднї
чика *х.* **1.** *(старији човек)* бачи, *заст.* бачик; **2.** *(стриц)* бачи, *фам.* стрико
чикарма *ж.* (*подвала, у*ј*дурма)* спреводзка, кламство; (с)плєтка
чикати -ам *(изазивати)* виволовац; геркац; **~ кога на утакмицу** виволовац дакого на змаганє
чикашки -а -о чикаґски
чикица *х. дем.* бачи
чикмити -им платац; зашивац; пошивац; штопац
чикнути -нем *(изазвати)* виволац; нагеркац
чико *х. оп.* **чика**
чиков *х.* **1.** *зоол.* чик (Cobitis fossilis); **2.** *(живо, несташно дете)* живе дзецко, шурґут
чикош *х. покр. заст. (коњушар)* чикош
чил -а -о *оп.* **чио**
чилатаст -а -о: **~ коњ** чилаш
чилац -лца *х. видр.* (< **чиле**) бачи

чилаш *х.* **1.** *(коњ)* чилаш; **2.** *фиґ. (превртљивац)* нєстаємни, зрадлїви чловек
чилаша *и* **чилашица** *ж.* чилаша
чиле -ла *х. гип.* (< **чилаш)** чилаш
чиле *и* **чиле** -ла *и* -лета *х. гип.* бачи
Чилеанац -нца *х.* Чилеанєц
чилеански -а -о чилеански
чилети -лим **1.** *(малаксавати, слабити)* слабнуц, слабиц; поставац мли; **лампа чили** лампа швици вше слабше; **2. а)** *(нестајати)* нєставац, трациц ше, щезовац; бляднуц, бляховац; лєзнуц; фуняц, вифуньовац; **прошлост чили из сећања** прешлосц нєстава з паметаня (бляднє у паметаню); **б)** *(изумирати, затирати се)* вимерац, нєставац, препадац
чилити -им *(чинити чилим)* окрипйовац, моцнїц
чилост *ж.* крепкосц/крипкосц
чилски -а -о: **~ шалитра** *хем.* чилска шалїтра
чим I. *злуч.* **1.** *часови* накадзи, накеди; лємцо; **~ се вратиш, јави ми се** накадзи ше врациш, обяв ше ми; **~ отвори уста, одмах га грде** накадзи (лємцо) отвори уста, такой го гандрую; **2.** *причинови* кед; **знам да нешто није у реду ~ тако ћутиш** знам же цошка нє у шоре кед ши так цихо; II. *присл., вше пред компаративом або словом з компаративним значеньом* цо, *заст.* чим; **~ пре** цо скорей
чимбеник *х. оп.* **чинилац**
чимбур *х. покр.* пражени вайца зоз шметанку
чимкати -ам *(чупкати)* таргац; скубац
чимпанза *х. и ж. оп.* **шимпанзо**
чин *х.* **1.** *(дело, поступак)* дїя, поступок, поступенє, дїло, *заст.* учинок; **такав ~ се кажњава** таке дїло (таки поступок) ше каре; **2. а)** *(радња, деловање)* дїйствованє, акция; **б)** *лит. заст. (радња)* дїя; **3.** *театр.* дїя, *заст.* акт; **драма у пет чинова** драма у пейцох дїйох; **4.** *(ранг)* чин; **официрски ~** официрски чин; **5.** *лєм єд. (обред)* чин; **свети ~** святи чин; **6.** *нар. поез. (чаролија)* чародїйство, чаривнїцтво; чарованє; ◊ **ставити кога пред свршен (готов) ~** поставиц (положиц) дакого пред готове (пред готову ствар)
чингер *х. оп.* **комињак**
чинеле *ж. мн. и* **чинели** *х. мн. муз.* чинели, танєри
чини *ж. и х. мн.* поробене, поробенїско, наврачане**; то су њихове ~** то їх поробенїско, то вони поробели (наврачали, начаровали); ◊ **бацити ~** поробиц дакому, зачаровац дакого
чинидба *ж.* **1.** функция; окончованє, кончене *(даякей дїї)***; 2.** *правн.* зробенє; робенє, кончене
чинија *ж.* миска
чинијица *ж. дем.* мисочка
чинилац -иоца *и* **чинитељ** *х.* фактор
чинилица *ж.* врачарка
чинити -им **1.** *(правити, стварати)* правиц; твориц; **~ пут** правиц драгу; **~ песме** твориц писнї; **2. а)** *(вршити, изводити што)* правиц, робиц; окончовац; **~ алузију** правиц алузию; **~ притисак на кога** робиц (окончовац) прицисок на дакого; **~ обртаје** правиц обрацаня; **~ добра дела** робиц добри дїла; **~ чуда** правиц (робиц) чуда; **~ сметње** завадзац, правиц завадзаня; **б)** *(поступати)* робиц; **шта треба ~ са прекршиоцем?** цо треба робиц з потупйовачом?; **в)** *(доводити кога у какво стање, положај)* правиц, робиц; твориц; **седа коса га је чинила старијим** шиви власи го правели (робели) старшим; **анегдоте су чиниле његово причање интересантнијим** анеґдоти робели його приповеданє интересантнєйшим; **г)** *(представљати)* представяц, твориц; **одело не чини човека** шмати нє представяю (нє творя) чловека; **то ми чини част** то ми представя чесц; **г)** помагац; робиц добре; **ваља један другоме да чинимо** треба же бизме єден другому помагали; **д)** *(претварати, преобраћати)* претворйовац, претваряц, робиц (правиц) з дачого дацо; **~ робу у новац** претворйовац робу до пенєжу, правиц з роби пенєж; **3. а)** *(имати важност, значити)* значиц; **он није леп, али то не чини ништа** вон нє красни, алє то нїч нє значи; **б)** хасновац; **гладовање некад добро чини** гладованє дакеди хаснує; **4.** *(износити, сачињавати)* виношиц, *лєбо ше преклада з копулу* буц *або* то; твориц; **два и два чини четири** два и два то штири; **кућа са споредним објектима чини целину** хижа зоз побочнима обєктами твори цалосц; **5. ~ чини** *(врачати)* врачац, чаровац; **6.** *(штавити)* вирабяц; **~ кожу** вирабяц скору; **7.** *покр. (просејавати зрно решетом)* вяц, *заст.* селеловац; роштовац; ◊ **~ нажао коме** робиц кривду дакому, укривдзовац дакого; жалосциц, уквильовац дакого; превредзовац дакому; **~ коме пута** виступац ше дакому, сцекац ше дакому з драги; **~ утисак** твориц (охабяц) упечаток; **~ част коме** указовац (давац) дакому чесц
чинити се -им се **1.** *(правити се, претварати се)* правиц ше; **~ невешт** правиц ше нєсхопни; **2.** *(имати изглед, причињавати се)* випатрац, видзиц ше; **у малој соби он нам се чинио још већи** у малей хижи вон нам випатрал

ище векши; ◊ **чини се** *(као да, како изгледа)* випатра, яґда, *нар.* таке же
чиновник *х.* чиновнїк, уряднїк
чиновниковица *ж.* чиновнїкова (уряднїкова) жена
чиновница *ж.* чиновнїца, уряднїца
чиновничић *х. дем.* чиновнїчок, уряднїчок
чиновнички -а -о чиновнїцки, уряднїцки
чиновништво *с.* чиновнїцтво, уряднїцтво
чинодејство *с. церкв.* чинодїйство, чинодїйствиє, богослуженє
чинодејствовати -вујем *церкв.* чинодїйствовац, богослужиц
чинчила *ж. зоол.* чинчила (Chinchilla)
чињарица *ж. покр. оп.* **чинилица**
чињеница *ж.* факт
чињенички[1] -а -о фактови; **~ материјал** фактови материял
чињенички[2] *присл.* фактово
чињење *с. правн.* робенє, кончене
чио чила чило крепки, крипки, черстви; живи; **он је још ~ и здрав** вон ище крепки и здрави; **~ ветар игра се завесом** живи витор бави ше зоз завису
чиода *ж.* ґомбошка
чиопа *ж. зоол.* чарна крикачка, мурова ластовка (Apus apus)
чипа *ж. покр.* **1.** овца *або* крава хтора ма мали цицки *(та ше чежко дої)*; **2.** мала, нїзка трава *(хтору лєдво мож кошиц)*
чипав -а -о *звич. у ж. роду* хтора ма мали цицки *(оп.* **чипа)**
чипавац -вца *х. хем.* нишадор
чипка *ж.* чипка
чипкан -а -о чипковани
чипкар *х.* чипкар
чипкарица *и* **чипкарка** *ж.* чипкарка
чипкаст -а -о чипкасти
чипкати -ам чипковац
чипкаћи -а -е: **~ игла** иглїца *одн.* игла за чипкованє
чипкица *ж. дем.* чипочка
чипуља *ж. покр. оп.* **чипа**
чипчија *х. оп.* **чифчија**
чир *х.* вред; **~ на желуцу (у стомаку)** вред на жалудку; **на руци му је израстао ~** на руки ше му вируцел вред; **~ му се провалио** вред ше му превалєл
чирав -а -о: **~ кожа** скора по хторей єст вреди; **лице му је чираво** по твари ма вреди
чирак -ака *х.* **1.** *(свећњак)* швичнїк; **2.** *заст.* шеґерт; хлапец, слуга
чираш *х.* тот цо ма вред на жалудку
чирић *х. дем.* вредзик
чисаоница *ж.* предза о три струки (нїтки)
число *с. заст.* **1.** *(број)* число; **2.** *(мноштво)* безчисло, множество; **3.** *(бројанице)* пацерки
чисмен *и* **чисменит** -а -о чистотни
чисменко *х. оп.* **чистунац**
чист -а -о *осн., фиґ.* чисти; ◊ **немати три чисте** бац ше, нє шмец
чистац[1] *и* **чистац** -сца *х. покр.* **1.** вайцо хторе нє ма зарод; **2.** морално чисти, чесни чловек
чистац[2] *и* **чистац** -сца *х. бот.* **а)** чисцец (Stachys arvensis)**; б) барски ~** коньска пахнячка, чисцец (Stachys palustris L.)
чистац[3] -аца *х.* **1.** отворени простор; чисцина; **2.** *у служби викричнїка (бежи)* гонь; ◊ **истерати што на ~** *оп. под* **чистина; ухватити ~** *(побећи)* чмиґнуц, спарац
чистач *х.* заметач; чисцач
чистачица *ж.* пораячка; заметачка
чистилац -иоца *х.* чисцач
чистилица *ж.* чисцачка
чистилиште *с. рлґ.* митарство, чистилище
чистило *с.* средство за чисценє
чистина *ж.* **1.** *(у шуми, пољу)* чисцина; **2.** *фиґ.* ясносц; правда; **3.** *(чистоћа)* чистота, чистосц; **4.** *покр.* чисте жито *(без другого зарна);* ◊ **истерати (извести) нешто на чистину** вивесц дацо на чисте, розяшнїц дацо
чистионица *ж.* чисцальня
чистити -им **1. а)** *(одстрањујући што или кога)* чисциц; **~ лопату од блата** чисциц лопату од блата; **~ град од лопова** чисциц варош од крадошох; **~ рибу** чисциц рибу; **б)** *(чинити чистим)* чисциц; заметац; пораїц; **~ улицу** заметац улїцу; чисциц улїцу; **~ собу** заметац хижу; пораїц хижу; **в)** *(глачањем, трљањем)* чисциц; чухац; **~ оружје** чисциц оружиє; **~ ципеле** чухац ципели; **~ зубе** чухац зуби; **г)** *(снег са тротоара и сл.)* одруцовац; одметац; чисциц; **г)** *(димњак од чађи)* виметац; **2.** *(заклану кокош и сл.)* розберац; **3.** *(клистирати)* клистировац, чисциц; **4.** *фиґ.* краднуц; **5.** *фиґ. (брзо, халапљиво јести)* дедвиц; **6.** *покр. (штројити)* вирезовац, чисциц
чистити се -им се **1.** *(одстрањивати са себе нечистоћу)* чисциц ше; **2.** *(пролепшавати се - о времену)* вихвильовац ше; *(разведравати се - о небу)* вияшньовац ше; **3. а)** ошлєбодзовац ше од дачого; **б)** *мед. (испражњавати црева)* исц за себе; **в)** *мед. беш. (абортирати)* одрабяц; **4.** *(губити се, склањати се)* брац ше; **чисти се одавде!** бер ше отадз!
чистка *ж.* чистка

чисто *присл.* **1. а)** чисто*, або ше преклада з прикметнїком* чисти; **он држи кућу ~** вон чисто трима обисце, обисце му чисте; **обући кога ~** облєчиц дакого до чистих шматох; **б)** (на) чисто; **~ опрано посуђе** на чисто помита судзина; **в)** *(без примеса)* чисто; **он ~ говори енглески** вон чисто бешедує по анґлийски; **2.** *як одредба дїєсловом* говорити, разумети *и под. (отворено)* отворено, ясно; **рекла му је ~ да га не воли** гварела му отворено же го нє люби; **3.** *за помоцньованє того цо ше гутори у виреченю (управо, баш)* вер(це) ми, насправди, наисце*, або ше преклада з другима еквивалентами*; **~ се радујем кад те видим** вер ми же ше радуєм кед це видзим; **~ ме срамота** верце ми же ше ганьбим, барз ше ганьбим; **4.** *(готово, малоне)* скоро; аж; **у предузећу је ~ војничка дисциплина** у подприємству скоро вояцка дисциплина; **~ не верујем** скоро (аж) нє верим; **~ се плашим да кажем** аж ше боїм повесц; **5.** *(сасвим, посве)* цалком; **~ нов** цалком нови; **6.** *(доиста, зацело)* сиґурно, бизовно; **да није имао оружје, ~ би погинуо** кед би нє мал оружиє, сиґурно би погинул; **7.** *покр. (једино, само)* лєм

чистокрван -вна -вно чистокревни

чистопис *х.* чистопис

чистосрдачан -чна -чно чистосердечни

чистота *и* **чистоћа** *ж.* чистота, чистосц

чистунац -нца *х.* **1. а)** *осн., фиґ.* чистотни, чисти; **у кући није ~** у обисцу є нє таки чистотни; **б)** доґматичар, доґматик; **2.** *(који пази на чистоту језика)* пурист[а]

чистуница *ж.* чистотна, чиста

чистунство *с.* **1.** чистотносц; **2.** пуриз[е]м

чит -а -о *(истоветни, сушти)* исти, прави; **син је чити отац** син исти оцец

чит *х. покр. оп.* **чифт**

чита *ж.* чита *(шапка православних монахох)*

читав -а -о **1. а)** *(целокупан, потпун)* шицок, цали; **помогла му је ~ родбина** помогла му шицка родзина; **~ свет** шицок (цали) швет; **б)** *з числовнїками и меновнїками хтори знача количество и час, часто за помоцньованє значеня меновнїка з хторим стої як атрибут* цали; **читаву ноћ није спавао** цалу ноц нє спал; **потрошио је читавих пет хиљада** потрошел цали пейц тисячи; **2.** *(неповређен)* цали, нєочкодовани, читави; **3.** *(готов, савршен)* готови, подполни; совершени; **данас-сутра бићеш ~ човек** нєшка-ютре будзеш готови чловек*;* **4.** *(исти, сушти)* исти, прави; **он је ~ отац** вон исти оцец; **5.** *беш. (нормалан):* **јеси ли ~ ?** маш ти розум?

читак -тка -тко читки; **~ рукопис** читки рукопис

читалац -аоца *х.* читач, читатель

читалачки -а -о читацки, читательски

читалаштво *с.* читательство

читаљка *ж. церкв.* аналой

читанка *ж.* читанка

читаоница *ж.* читальня

читаонички -а -о читальньов

читатељ *х. оп.* **читалац**

читатељица *и* **читатељка** *ж.* читателька

читати -ам **1.** *з розл. знач.* читац; **2.** *(грдити, приговарати)* вичитовац дакому; ◊ **~ лекције** викладац, преподавац; **~ између редака (редова), ~ међу редовима** читац медзи шориками

читач *х. техн. и др.* читач

читачки -а -о читацки

читкати -ам *дем.* покус читац, дакеди (з часу на час) читац

читко *присл.* читко

читлугџија *х. оп.* **читлучар**

читлук *х. ист.* читлук *(валалски маєток хтори аґа або беґ брал под закуп од спахиї и вєдно зоз спахийом експлоатовал селянох-крипакох)*

читлук-сахибија *ист.* читлук-сахибия *(аґа або беґ хтори брал под закуп читлук од спахиї*; *оп.* **читлук)**

читлучар *х.* **1.** *оп.* **читлук-сахибија; 2.** *оп.* **чифчија**

читлучити -им *ист.* крипачиц, закрипачовац

читљив -а -о **1.** *оп.* **читак; 2.** *информ.* читлїви

читуља *ж.* **1.** оглашка о шмерци, читуля; **2.** список; список мертвих; **3.** *фиґ. (прекор)* вичитованє

читуцкати -ам *дем.* покус читац, дакеди (з часу на час) читац

чифлук *х. оп.* **читлук**

чифт *х. (пар предмета)* пара, пар

чифта *ж.* **а)** задня нога *(коня або маґарца);* **б)** *(ритање)* вирґанє

чифтати се -ам се *(ритати се)* вирґац

чифуњати -ам *(комити кукуруз)* чисциц, *заст.* лупац

Чифут[**ин**] *х. оп.* **Чивут**[**ин**]

чифчија *х. ист.* чифчия, крипак

чихати -ам *оп.* **чијати**

чич *х. покр. (јака хладноћа)* барз жимно, велька жима

чича *х.* бачи; дїдо

чичак -чка *х.* **а)** *бот., фиґ.* репик (Arctium lappa)**;** **б)** *бот.* овчи репик (Arctium tomentosum Mill.)

чичерон *и* **чичероне** *х.* туристични водзач
чичица *х. дем. и гип.* бачи, бачичок; дїдо, дїдко, дїдочко
чичкав -а -о полни репику
чичкати -ам *(трпати много чега заједно)* хпац, цискац, трепац; напихац, уцисковац; шпиковац; складац; вишац; здзивац *(оп.* **начичкати)**
чичока *ж. бот.* чичовка (Helianthus tuberosus)
чкакљив -а -о *оп.* **шкакљив**
чкаљ *х. бот.* маґарчи церень, татарнїк (Onopordron)
чкаља *ж. покр.* **а)** дзира; пуклєнїна; **б)** ракова дзира; **в)** медведзова пещера (дзира)
чкиљав -а -о *оп.* **шкиљав**
чкиљити -им *оп.* **шкиљити**
чкрњати -ам ошкрабовац скору *(пред вирабяньом)*
члан *х.* **1.** *з розл. знач.* член; **~ колектива** член колектива; **~ низа** *мат.* член ряду (шору); **132. ~ Устава** 132. член Устава; **одређени (неодређени) ~** *ґрам.* одредзени (нєодредзени) член; **2. а)** *анат. (зглоб)* ставец; **б)** *бот.* колєнко
чланак -нка *х.* **1.** *(напис)* статя; **2.** *(уговора, устава)* член; **3.** *анат.* члєнок; костка**; 4.** *мн. ел.* плочи
чланарина *ж.* членарина
чланица *ж.* член *(женска особа)*
чланкаст *и* **чланковит** -а -о члєнковити
чланкописац -сца *х.* автор статї
чланкоша *ж. покр. (жена крупних чланака)* косцата жена
члански -а -о членски; **~ карта** членска карта
чланство *с.* членство
чланчић *х. дем.* статьочка
член *х. покр.* ручка *(шерпа и под.)*
чловити -им **1.** стац на заднїх ногох *(о псови, заяцови);* **2.** *(дубити)* стац на глави
чмавалица *х. и ж. и* **чмавало** *с.* тот цо вельо шпи *(дармуюци, лєнствуюци)*; тот цо ше вилєгує
чмавати -ам *гандр.* вельо спац *(дармуюци, лєнствуюци)*; вилєговац ше
чмадина *ж. покр.* молга *(розсцелєна над жему)*
чмар *х. анат.* анални отвор
чмарити -им *(ленчарити)* дармовац, леґвариц, лєнствовац
чмарни -а -о анални
чмичак -чка *и* **чмичац** -чца *х. мед.* ярец
чмул *х. покр.* глїняни канчов; дзбан
чобан *х. оп.* **чобанин**
чобанбаша *х. заст.* старшина пастирох
чобанија *ж.* **1.** плаца за чуванє статку; **2.** *зб.* пастире; югаше, чобанє
чобанин *х.* пастир; югас, чобан
чобанити -им буц пастир; югашиц
чобаница *и* **чобанка** *ж.* пастирка; женска особа югас/чобан
чобановати -нујем *оп.* **чобанити**
чобански -а -о пастирски; югаски, чобански
чобанче -ета *с.* пастирчок; югащок, чобанчок
чобанчица *ж. дем.* < **чобанка**
чобања *ж.* **1.** чобольов; **2.** судзина до хторей чури палєнка при печеню
чова[1] *ж. покр.* колїк заджобнути до жеми медзи двома дєпами при мераню
чова[2] *х. гип.* чловек
човек *х., супл. мн.* **људи 1.** чловек; **2.** *(мушкарац)* хлоп; **3.** *(муж)* муж, чловек, хлоп; ◊ **бити свој ~** буц [сам] свой пан; **готов ~** *(одрастао, зрео човек)* готови чловек
човеколик -а -о чловекоподобни
човекољуб *и* **човекољубац** -упца *х.* чловеколюбец
човекољубив -а -о чловеколюбиви
човекољубивост *ж. и* **човекољубље** *с.* чловеколюбивосц, чловеколюбиє
човекомрзац -рсца *х.* чловеконєнависнїк, мизантроп
човекоубица *х.* чловекозабойнїк
човечан -чна -чно чловечни, гумани
човечански -а -о **1.** (< **човечанство)** чловечески; **2.** *оп.* **човечан**
човечанство *с.* чловечество
човечац -чца *х. дем.* чловечок
човечији -а -е чловеков, чловечи
човечина *х. и ж. оп.* **људина**
човечић *х. дем.* чловечок
човечји -а -е *оп.* **човечији;** ◊ **~ рибица** *зоол.* чловекова (чловеча, пещерска) рибка (Proteus aquineus)
човечност *ж.* чловечносц, гуманосц
човечуљак -љка *х.* чловечок
човештво *с.* **1.** *оп.* **човечанство; 2.** *оп.* **човечност**
чово -а *и* -е *х.* чловек
човуљак -љка *х. оп.* **човечуљак**
чоја *ж. оп.* **чоха**
чојан -а -о *оп.* **чохан**
чојство *с. покр. оп.* **човечност**
чокалија *х.* качмар
чокањ -ања *х.* **1.** фитьовка *(склєнїчка од 1/8 литри з хторей ше пиє палєнка);* **2. а)** корень капусти; **б)** *(окомак)* чутка
чокаџиница *ж.* карчма
чоков *х. покр. оп.* **чокањ (2.б)**

чоколада *ж.* чоколада
чоколадни -а -о чоколадов[и], чоколадни
чокорити -им *(жуборити)* сущац, гучац
чокот *х.* чокот
чокотњача *ж. зоол.* филоксера, чокотнїца (Phyloxera vastratix)
чокоће *с. зб.* чокоти
чом *х. покр.* чомов
чомба *ж. (реса)* ройта
чомбав -а -о ройтасти
чопати -пљем *оп.* **чупати**
чопор *х.* чупор
чопоративно *присл. фам.* шицки нараз
чопораш *х.* власнїк чупору
чора *ж. покр.* **1.** *(девојчица од 12 година)* дзивуча, дзивуша; **2.** *(крмача)* прашачка; стара [швиня]; **3.** *(страшило којим се плаше деца)* бубуш; железна баба *(у студнї)*
чорба *ж.* юшка, юха; квашна юшка; **кисела ~** квашна юшка; **кромпир ~** кромпльова юшка; **парадајз ~** парадичова юшка; **рибља ~** рибова юха (юшка); **јагњећа ~** квашна юшка з баранчеца; **пилећа** квашна юшка з курчеца; **~** ◊ **бити у свакој чорби ~** винайсц ше (вистарчиц, буц) вшадзи як варежка у запражки, буц запражка у каждей мачанки; **запржити (скувати и сл.) коме чорбу** запражиц дакому, направиц (наробиц) дакому баламути (паскуди, паради), порихтац дакого; **иде ми ~ (вода, пљувачка) на уста** иду ми шлїни, лашим ше, пажерим ше; **чорбине чорбе ~** *ир. (врло далек или никакав род)* барз далєка (нїяка) родзина, седме замахайло, *франт.* баби ше нам вєдно слунковали, *франт.* од трох власних
чорбалица *ж. и* **чорбалук** *х.* миска за (на) юшку (юху)
чорбарош *х.* тот цо люби єсц юшки, юшков
чорбаст -а -о: **~ пасуљ** пасуля на ридко
чорбаџи *х. нєпрем. и* **чорбаџија** *х. покр.* ґазда, домашнї; богач
чорбица *ж. дем.* юшочка
чорболок *х. гандр. (готован)* дармоєд, паразит
чорбуљак -ака *и* -љка *х.* слаба юшка; збльохцена юшка
чорванити -им *и* **чорвати** -ам *покр.* ходзиц, блукац *(глєдаюци єдзенє)*
чорда *ж. (крдо)* чупор, стадо, *заст.* чорда
чордар *и* **чордаш** *х. покр.* кравар, ґуляш, пастир
чортан *х. покр.* млада потька
чот *х. покр.* верх брега
чота *ж. покр.* **1.** *(бангаво, згрчено стопало)* скруцена (крива) талпа (нога); **2.** *(грумен земље)* груда, ганта
чотав *и* **чотаст** -а -о хтори ма скруцену (криву) талпу (ногу); хроми
чоха *ж.* сукно *(фабричне або своєй роботи грубе волняне платно з мегку, мохоткаву поверхносцу)*
чохан -а -о сукнов[и]
чохар *х.* суквар
чочек *х.* танєчнїк *(хтори при танцу виводзи рухи з брухом)*
чошица *ж. дем.* (< **чоха)** сукночко
чреда *ж. заст.* **1.** *(ред)* шор; **2.** *покр. (крдо)* чупор, стадо
чрез *прим. з ґен. заст. и покр.* **1.** *зоз значеньом средства* през, прейґ, зоз; **2.** *(ради; због)* пре
чркња *ж. ґрам. заст.* запята
чрчкало *с. и* **чрчкар** *х. гандр. (слаб писац, пискарало)* гоч яки писатель, шмарґач
чрчкарати -ам *и* **чрчкати** -ам **1.** *(слабо цртати, шарати)* шмарґац, шмарбац; **2.** *(рђаво писати, пискарати)* гоч як писац, шмарґац, шмарбац
чтец *х. заст.* **1.** *церкв.* чтец**; 2.** читач, читатель
чуба *ж. покр.* ґамба
чубав -а -о *покр.* ґамбати
чубак *х. покр.* чловек з велькима ґамбами, ґамбати чловек
чубраст -а -о *покр. оп.* **чулав**
чувадар *х. оп.* **чувар**
чувалац -аоца *х.* **1.** *оп.* **чувар; 2.** шпоровни чловек
чувалдуз *х. покр.* мехова игла
чувар *х.* чувар; ◊ **анђео ~** *рлґ.* ангел хранитель
чуваран -рна -рно чуварни
чуварина *ж.* плаца за чуванє, чуварина
чуварица *и* **чуварка** *ж. (жена чувар)* чуварка
чуваркућа *ж.* **1.** *бот.* камена ружа, груби лїстки, ощиток, младенєц (Sempervivum tectorum); **2.** *и х. (чувар куће)* чувар дому, домочувар, *заст.* удворнїк*, заст.* удварош; **3.** *и х.* особа хтора нєдзечнє виходзи з дому, закутна баба; **4.** *покр.* писанка хтора ше перша офарби
чуварница *ж. жель.* бохтерня
чувати -ам **1. а)** *(пазити да што не буде повређено, нарушено)* чувац; **~ здравље** чувац здравє; **~ част** чувац чесц; **~ обичаје** чувац обичаї; **б)** *(држати под контролом)* чувац дакого *або* дацо, мерковац, мац позор на дакого *або* дацо; **~ заробљеника** чувац (мерковац на) зараброваного; **~ децу** чувац (мерковац на) дзеци; **в)** *(бранити, штитити)* чувац, хранїц, охраньовац, *заст.* варовац; **2.** *(стоку на испаши)* чувац, *нар.* пасц; ◊ **~**

стражу чувац стражу, *заст.* буц на варти, вартовац

чувати се -ам се **а)** *(избегавати опасности; штитити се)* чувац ше, мерковац (на себе); хранїц ше, охраньовац ше*; заст.* варовац ше; **чувајте се на путовању** чувайце ше (меркуйце на себе) на путованю; **~ алкохола** чувац ше од алкоголу; **~ од зла** чувац ше (хранїц ше, варовац ше) од зла; **б)** *(пазити да се што избегне)* мерковац, мац позор, чувац ше; **чувао сам се да му то не кажем** мерковал сом (мал сом позор) же бим му то нє повед; **в)** *(склањати се)* сцекац ше, чувац ше; **чувај се с пута**! сцекай ше з драги!

чувен -а -о познати; славни; **~ научник** познати науковец; **~ по злу** познати по злу

чувење *с.:* **знам га по чувењу** чул сом за нього (о нїм)

чувида *ж. покр.* **1.** маска; **2.** *(маскирана особа)* прибранєц

чувидан -дна -дно маскир[ов]ани; преблєчени, прибрани

чувствен -а -о чувствительни

чувство *с.* чувство

чувствовати -вујем чувствовац

чудак *х.* чудак

чудакиња *ж.* чудачка, чудна

чудаковић *х. оп.* **чудак**

чудан -дна -дно **1.** чудни; **2.** *покр. (изврстан)* одлични, прекрасни; **3.** *нар. поез.* тот цо ше чудує; ◊ **чудна ми чуда!** но та цо же!?; та то нїч!

чудачки -а -о чудацки

чудаштво *с.* чудацтво

чудесан -сна -сно **1.** *(који задивљује, диван)* чудесни; прекрасни; нєзвичайни; **он је пун чудесне снаге** вон полни чудесней (нєзвичайней) моци; **шума је најчудеснија ујесен** лєс найкрасши (найчудеснейши) вєшенї; **2.** *(натприродан)* чудесни

чудити -им чудовац

чудити се -им се чудовац ше; ◊ **~ (живим) чудом, крстити се и ~** барз ше чудовац, нє мочи ше пречудовац, жегнац ше од чуда

чудно *присл.* чудно, чуднє

чудноват -а -о чудни, нєзвичайни

чудноватост *и* **чудност** *ж.* чудносц, нєзвичайносц

чудњак *х. оп.* **чудак**

чудо *с.* **1.** чудо; **2.** *у присловнїцкей служби* **а)** *(врло много)* полно, сила, крот; **~ света** полно швета; **б)** *(чudновато, неочекивано):* **~ ниси дошао авионом** чудуєм ше же ши нє пришол на авиону, чом же ши нє пришол на авиону?; ◊ **бити (наћи се) у чуду** чудовац ше, найсц ше у чуду; **гле чуда!** палє!, задумайце!, цо думаце!?; **за (дивно) ~** чудно; на вельке чудо; **занемети (зинути) од чуда** барз ше зачудовац, заслупнуц од чуда; **знати сто чуда** *(знати многе вештине, умети радити многе ствари)* шицко знац; **ићи као на ~** исц у вельким чишлє; **ни по чуда** нїч чудне, нїч окремне; **триста чуда (начинити, направити)** направиц параду (баламуту); [**неким**] **чудом** *(на необичан, необјашњив начин)* якимшик чудом

чудовит -а -о чудни

чудовиштан -шна -шно **1.** *(који запрепашћује величином)* велїки, барз вельки, огромни, джиновски; **2.** *(који запрепашћује суровошћу или наказношћу)* страшни, страхотни; бридки

чудовиште *с.* чудовиско

чудотворан -рна -рно чудотворни

чудотворац -рца *х.* чудотворец

чуђење *с.* чудованє

чујавати -ам *покр.* слухац, чуц *(з часу на час)*

чујан -јна -јно хтори/хторого (мож) чуц, чуйни; **глас јој је био слаб, али ~** глас єй бул слаби, алє го мож було чуц; **откуцаји срца су једва чујни** дурканє шерца лєдво чуц

чујати -ам *оп.* **чујавати**

чујно *присл. (на чујан начин):* **поче дисати теже и ~** почал дихац чежше и гласнейше; **поветарац је пирио једва ~** витрик подувовал поцихи, лєдво го було чуц

чујност *ж.* чуйносц

чук[1] *х.* древени млаток

чук[2] *викр. за означованє гласа хтори чуц при лєгким вдереню* дурк, тук; ◊ **~ по ~** кус-покус

чука[1] *ж.* брег *(з єдного боку цалком прикри, а з другого з меншим нагнуцом)*

чука[2] *и* **чука** *ж. покр.* овца без ухох

чукаљ -кља *х.* **1.** *(зглоб)* ставец; загрубнута часц косци при ставцу; мертва костка; **2.** колок, квачка и под. *(дзе ше виша оружиє, шмати и др.)*

чукањ -кња *х. покр. оп.* **чукаљ (1)**

чукар *х. и* **чукара** *ж. покр.* каменїсти предїл, каменяр

чукарица *ж. дем.* < **чукара**

чукати -ам **а)** дуркац; **б)** джубац

чукати се -ам се черкац себе *(з погарами)*

чукљајив -а -о: **чукљајиве панталоне** *(панталоне испупчене у коленима због неиспеглaности)* панталони хтори маю колєна; **~ коњ** *(коњ квргавих колена, тако да ударају једно о друго при ходу)* францияш

чукнут -а -о *(ћакнут)* дуркнути

чукнути[1] -нем дуркнуц; черкнуц; лупнуц; вдериц; тукнуц; задуркац, подуркац

чукнути[2] чукнем *дем.* (< **чути**) учуц; дочуц ше, дознац ше

чукунбаба *ж.* праправаба, *беш.* чукунбаба

чукундед[**а**] *х.* прапрадїдо, *беш.* чукундїдо

чукундрук *х.* **1.** *покр. (шапурика)* чутка; **2.** *бот.* червена цвикла

чукунунук *х.* прапраунук, *беш.* чукунунук

чукунунука *ж.* прапраунука, *беш.* чукунунука

чукур *х. и* **чукура** *ж. покр. оп.* **учкур**

чул *х.* покровец *(на коня)*

чула *ж.* животиня (*звич.* овца) з малима ухами

чулав -а -о: **~ овца** овца з малима ухами

чулан -лна -лно **1.** *звич. одр. (који се односи на чула)* осетов[и]; **~ квржица** *биол.* осетово целочко; **чулни нерви** осетово нерви; **чулни утисци** осетово упечатки; **2.** *(телесан, путен)* тїлесни, сензуални; *(похотљив)* похотлїви, пожадлїви, страствени; **чулни ужици** тїлесни ужитки

чуло *с.* **1.** *(орган примања утисака)* осет, чуце; **~ вида** осет виду, вид; **~ мириса** осет паху, нюх; **~ додира (пипања)** осет дотику, дотик; **~ слуха** осет слуху, слух; **~ укуса** осет смаку, смак; **2.** *(осетљивост, осећање)* чувствительносц; чувство, чувстванє

чулоња *х.* тот цо ма мали уха

чултан *х. оп.* **чул**

чуљити -им: **~ уши** напинац уха

чума *ж. мед. (куга)* чума

чун *х.* **1.** чамец; чамчик; **2.** *оп.* **чунак (1)**

чунак[1] *и* **чунак** -нка *х.* **1.** *ткац.* чолнок; **2. а)** цива *(за приводзенє води);* **б)** *(за пећ)* гурка, цива

чунак[2] *и* **чунак** -нка *и* **чунић** *х. дем.* (< **чун**) чамчик

чунаст -а -о: **~ кост** *анат.* чолнокова косц

чунић *х. бот.* чамчик (Carina)

чунка *ж. оп.* **њушка**

чункара *ж. гандр.* стара, бридка жена, бридота

чунчић *х. оп.* **чунак**[2]

чуњ *х.* **1.** *ґеом.* копа; **2.** *спорт.* бабка *(куґлашска)*; **3.** *оп.* **чун (1); 4.** *тран.* кегля

чуњак -њка *х. оп.* **чунак**[1] **(1)**

чуњаст -а -о копасти

чуп *х.* **1.** *оп.* **чуперак (1); 2. а)** *(ишчупан бусенчић траве и сл.)* чомовчок; **б)** количество дачого хторе ше вежнє з пальцами; **3. а)** *(длака)* шерсц; **б)** шерсцати бок скори

чупа[1] *ж. оп.* **чуп**

чупа[2] *ж.* **1. а)** *х. гип. и ир.* (< **чупавац)** бур(т)ави; стрехави; отрехло; **б)** *ж. гип. и ир.* (< **чупавица)** бур(т)ава; стрехава; отрехло; **2.** *ж. покр. ист.* служнїца у старим Дубровнику

чупав -а -о **1.** *(непочешљан)* бурави, буртави; розбуртавени; стрехави; **2.** *(космат)* зароснути, власати; бундасти, шерсцати; кудлати; **3.** *(рутав - о тканини)* ґубави, ґубати

чупавац -вца *х.* **1. а)** *(који је разбарушен)* бурави, буртави; розбуртавени; стрехави; отрехло; **б)** *(хипик)* стрехавец, отрехло; **2.** файта килима, заглавка и под. з мохоткаву поверхносцу

чупавити (се) -им (се) буртавиц (ше)

чупавица *ж.* бурава, буртава, стрехава; отрехло

чупавко *х. оп.* **чупавац (1.а)**

чупак -пка *х.* **1.** *оп.* **чуперак (1); 2.** *оп.* **чуп (2)**

чупаница *ж.* волна *або* шерсц отаргана з угинутей овци, кози и под.

чупати -ам **1. а)** *(вући)* цагац; скубац; таргац; **~ кога за косу** цагац дакого за власи; **б)** *(извлачити)* вицаговац; витарговац, виривац; **једва чупа ноге из блата** лєдво вицагує ноги з блата; **чупам из себе жеље** *фиґ.* виривам зоз себе жаданя; **в)** *(откидати)* таргац, одтарговац; **2.** *(черупати)* оберац; оскубовац; **~ ћурку** оберац пульку; **3.** *часто безос. (жигати, пробадати)* болїц; клац, стрикац; **чупа га у стомаку** болї го жалудок

чупати се -ам се I. *повр.* **1.** цагац ше; скубац ше; таргац ше; **деца се чупају за косу** дзеци ше скубу (цагаю) за власи); **чупа се за косу, кука** тарга ше за власи, йойчи; **2.** *(отимати се)* таргац ше, однїмац ше; II. *взаєм. повр. (гушати се, тући се)* биц ше

чупе -ета *с. (девојче, шипарица)* дзивуча, дзивуша

чуперак -рка *х.* **1. а)** *(прамен косе)* канджурка; **б)** *(прамен длаке)* ґуба; кудла; **2. а)** *(руковет)* гарсц; чомов, чомовчок; букет; **б)** *(део чега откинут од целине)*: **чуперци магле** чомовчки (пасемка) молги; **~ шуме** пасмо (пасемко) лєса

чупица *ж.* **1.** *оп.* **чупавица; 2.** *оп.* **чупе; 3.** *дем.* (< **чупа**[1]) канджурочка; ґубочка; кудлочка; **4.** *покр.* женска капча, кобулка; **5.** *анат. покр.* локцов ставец

чупкати -ам *дем.* скубац; цагац; пасц; **унуче чупка деду за браду** унучок скубе (цага) дїда за браду; **говеда чупкају траву** крави пашу траву

чупо -а *и* -е *х. оп.* **чупа**[2] **(1.а)**

чупоглав -а -о бурави, буртави; розбуртавени; стрехави; зароснути, власати

чурити -им *покр. (пушити)* куриц; цапчиц

Чуружанин *х.* Чуружан

чурук *х.* **1.** *(телесни недостатак)* хиба; **2.** *прикм. нєпрем.* **а)** *(о новцу)* фалсификовани; **б)** *(сулуд, ненормалан)* хибни, нє таки як треба; чудни

чурушки -а -о чуружски

чуст -а -о *покр. (хитар)* схопни, хитри

чути чујем *зак. и нєзак.* **1. а)** *(опазити/опажати слухом)* чуц; учуц *(зак.)*; **споља је чуо гласове** звонка чул гласи; **б)** *(саслушати)* послухац; **чујмо шта каже** послухайме цо гутори; **в)** *(чију молбу, жељу и сл. - услишити)* вислухац; **2.** *(сазнати/сазнавати преко других)* чуц; дознац (ше), дочуц ше; **чуо је новост** чул новосц; **већ сам чуо о њему** уж сом чул (уж сом ше дознал) о нїм; **3. а)** *(чулом мириса)* почувствовац/чувствовац; чуц *(безос.)*; **чујем мирис ракије** чувствуєм пах палєнки; чуц палєнку; **б)** *(осетити/осећати)* почувствовац/чувствовац, *нар.* чуц; **чујем болове у рамену** чувствуєм (чуєм) болї у плєцу; **4.** *беш. (бдети, не спавати)* бродзиц, нє спац; ◊ **да не чује зло** *нар.* нє врекнуц, най нє урекнєм; **ни да чује, неће ни да чује** *(одлучно одбија)* анї чуц, нє сце анї чуц

чути се чујем се **1.** *(допрети/допирати до слуха)* буц чуц *(безос.)*, чуц ше; учуц ше *(зак.)*; **чује се вика** чуц лярму*;* **2.** *безос. (бити предмет разговора)* буц чуц *(безос.)*, чуц ше, бешедовац ше, приповедац ше; **чује ли се што о њему?** чуц дацо о нїм?; **настоји да се за њега што мање чује** намага ше же би ше о нїм цо менєй бешедовало; **3.** *(прочути се)* розчуц ше *(и безос.)*, постац познати; **чуо се по својој памети** розчул ше по своєй мудросци, розчуло ше о нїм по його мудросци; **4.** *покр. (мирисати; смрдети)* буц чуц *(безос.)*; **јело је покварено, чује се** єдзенє погубене, чуц го; **5.** *покр.:* **како се чујеш?** як же ши? *нар.* як ше маш?; ◊ **чује се, како се чује** гваря, бешедує ше, приповеда ше

чутура *ж.* **1.** чутора; **2.** *фиґ. гандр. (испичутура)* пиянїца, лотька; **3.** *ир. (глава)* боґля; ◊ **убила га ~ у главу** напил ше

чутурица *ж. дем.* чутора, чуторка

чучав -а -о **1.** тот цо кучи, кучаци; **2.** *аґр.* нїзки; голубкови; **~ пасуљ** нїзка пасуля; **~ воће** голубкова (нїзка) овоц

чучавац -вца *х.* **1.** *аґр.* нїзка пасуля; **2.** *беш. (о нужнику)* кучаци, у хторим ше кучи

чучањ -чња *х.* кукнуце; **од једног чучња заболи га нога** кед раз кукнє (од єдного кукнуца) заболї го нога; **згрчио се у чучњу** кукнул и скруцел (скурчел) ше

чучати -чим **1.** кучац; **2.** *фиґ. (задржавати се стално на једном месту*; *дреждати)* шедзиц*;* стирмиц, тремциц

чучело *с. покр. (страшило)* страшидло, страшко

чучећи -а -е кучаци

чучећке, **чучећки** *и* **чучимице** *присл.* на кучаци, на кучацо

чучнути -нем кукнуц

чушља *ж. покр. оп.* **чупавица**

чушљав -а -о *оп.* **чупав**

чушљавац -вца *х. оп.* **чупавац (1.а, 2)**

чушљавица *ж. оп.* **чупавица**

Џ

џаба *присл.* **1.** *(бесплатно)* задармо; **2.** *(узалуд)* даремно, дармо, задармо; ◊ **~ га било** най идзе до чорта (дябла, дюґа, пшамаца); най го дябол трапи

џабаисати -ишем **1.** *(поклонити)* подаровац; **2.** *(баталити)* (з)охабиц, нягац

џабаисати се -ишем се *(курталисати се)* отресц ше, ментовац ше

џабалук *х.* **а)** *(јефтиноћа)* туньосц; **б)** *(оно што је добивено бадава):* **нема џабалука, мора да се плати** нєт нїч (нє мож) задармо, муши ше плациц

џабан -бна -бно хтори ше достава задармо

џабахлебарош *и* **џабахлебовић** *х. оп.* **мукта-џија**

џабе *оп.* **џаба**

џавељати -ам гласно бешедовац, бербляц, драндац

џавељати се -ам се вадзиц ше; спричкац ше

џаврљати -ам *оп.* **чаврљати**

џагати -ам дриляц, ґурац *(з палїцу, копаюци з ногу)*; гонїц/гнац *(дриляюци з палїцу, копаюци з ногу)*

џагор *х. оп.* **жагор**

џада *ж.* драга; ◊ **ухватити џаду** *(побећи)* чмиґнуц, справиц ватькер

џак *х.* мех

џака *ж.* лярма, галайк

џакати -ам гласно бешедовац; кричац, лярмац; правиц галайк

џаковина *ж.* платно на мехи

џакуља *ж. ауґм.* мешиско

џакуљица *ж. дем.* мещок

џакче -ета *с. и* **џакчић** *х. дем.* мещок

џам *х. покр. (прозорско стакло)* скло, очко

џамадан *х.* джамадан *(файта лайбика з рукавами)*
џамбас *х.* **а)** познаватель коньох; **б)** тарґовец з коньми
џамија *ж.* джамия
џамијски -а -о джамийски, джамийов; **~ минаре** минарет джамиї
џамли *прикм. нєпрем. покр.* склєняни
џамџија *х. покр. (стаклар)* склєняр
џан *х.* душа
џанак -нка *х. оп.* **џењак**
џанарика *ж. аґр.* ринґловка
џангараци *х. мн. оп.* **чангараци**
џангати -ам *(кевкати)* брехац, джавулїц
џангрижљив *и* **џангризав** -а -о *оп.* **чангрижљив**
џангризалица *х. и ж. и* **џангризало** *х. и с. оп.* **чангризалица**
џангризати -ам *оп.* **чангризати**
џандрљив -а -о *оп.* **чандрљив**
џанибула *ж. оп.* **булка**
џанум *х. нєпрем., при обраћаню* душо моя; мили мой, мила моя
џапати се -ам се вадзиц ше, спричкац ше; бунїц ше *(протестуюци пре дацо або вимагаюци дацо)*
џара *ж.* глїняна судзина за олєй
џарати -ам: **~ ватру** шпиртац до огня
џарнути -нем: **~ ватру** пошпиртац до огня
џас *х.* страх; ужас
џаснути се -нем се барз ше злєкнуц; порвец ше/порвац ше, таргнуц ше *(од страху)*
џачина *ж. ауґм.* мешиско
џачић *х. дем.* мещок
џбун *х. оп.* **жбун**
џвокнути -нем вдериц; пукнуц; черкнуц
џебана *ж.* муниция
џебрак *х. покр. оп.* **жебрак**
џебрати -ам *и* **џебрачити** -им *оп.* **жебрачити (1)**
џева *ж.* лярма
џеваб *и* **џевап** *х.* одвит, *заст.* одповедз *ж.*
џевабити *и* **џевапити** -им *зак. и нєзак.* одвитовац, *нар.* одповесц/одповедац
џевабити се *и* **џевапити се** -им се отресц ше, ментовац ше
џевер *х.* **1.** *(челик из Дамаска)* дамаски челїк; **2.** украс, драгоциносц
џевердан, џевердар *х.*, **џеверлија** *и* **џеверуша** *ж. оп.* **џефердан**
џега *ж.* **а)** *(повезача)* фитюла; хусточка; **б)** *(скупљене плетенице)* контя
џез *х.* джез
џезва *ж.* джезва *(судзина за варенє кафи)*
џезвица *ж. дем.* джезвочка
џезист[**а**] *х.* **джезист**[**а**]
џез-оркестар *х.* джез-оркестер
џелат *х.* кат, джелат
џелатски -а -о катовски, джелатски
џелебџија *х.* тарґовец зоз статком
џелеп *х.* чупор, стадо
џем *х.* маджун, джем
џемадан *х. оп.* **џамадан**
џемат *х.* **а)** джемат *(муслиманска вирска општина хтора облапя подруче єдней джамиї);* **б)** општина; **в)** ґрупа людзох хтори ше вєдно модля
џемпер *х.* триков, *коц.* штрикер
џенабет *х.* нєдобри чловек, скаранїк
џеназа *ж.* **1.** *(сахрана)* хованє, погреб; **2.** *(мртвац)* мертви; умарти; **3.** молитва за умартого
џенем *х. покр. оп.* **џехенем**
џенерал *х.* ґенерал, *заст.* дєнераль
џенет *х.* рай
џентлмен *х.* джентлмен
џентлменски[1] -а -о джентлменски
џентлменски[2] *присл.* (по) джентлменски, як джентлмен
џењак -њка *х.* битка, борба
џеп *х.* кишенка, *заст.* кишеня; ◊ **дирати у чији ~** окрадац дакого; **гледати кроз свој ~** патриц лєм (на) свой хасен; **имати дубок ~** мац глїбоку кишенку (буксу), мац груби бутєлар; **имати пуне џепове** мац вельо пенєжи, мац полну буксу; **имати кога у џепу** *(имати кога у својој власти)* мац (тримац) дакого у своїх рукох (гарсцох); весц дакого на порвазку (на ланцу, за руку); **испразнити коме џепове** обрац дакого од пенєжох; **лева рука - десни ~** *(украо је)* купел за пейц пальци и шесту длань; нашол (купел и под.) - лєдво сцекол; **мени је то ни из џепа ни у ~** я з того нє мам нїяки хасен; мнє шицко єдно; **напунити џепове** назгартац пенєжи, збогациц ше; **посегнути дубље у ~** розвязац мех; **познавати као свој ~** барз добре познац дакого *або* дацо; познац дакого як стари календар; **ударити кога по џепу** направиц дакому вельки трошок
џепар *х. оп.* **џепарош**
џепарац -рца *х.* на трошок; **дати коме ~** дац дакому на трошок
џепарити -им робиц дробни крадзи
џепарош *х.* кишенкарош, кишень-крадош, кишень-толвай
џепић *х. дем.* кишеночка
џепни -а -о кишенков[и]; **~ ножић** бичак; **~ марама** хусточка, *заст.* хусточка до рукох; **~**

сат годзинка до кишенки, кишенкова годзинка; **~ лампа** елетрика; ◊ **~ издање** кишенково (кишенкове) виданє

цепница *ж. оп.* **цепна марама**

цеповина *ж.* платно на кишенки *(т. є. з хторого ше шию кишенки)*

цепчић *х. дем. оп.* **цепић**

церима *ж. (новчана казна)* штроф, пенєжна кара

цефердан *и* **цефердар** *х. заст.* файта старинскей пушки

цехенем *х. покр.* пекло

цехенемлија *х.* гришнїк у пеклє

цеџа *ж. оп.* **џега**

цеџати -ам *(дреждати)* стирмиц

џибра *ж.* **1.** ком**; 2.** квап *(остаток кому, з хторого вицагнута палєнка и хтори ше одруцує)*

џиброња *х. нар. гандр.* тот цо люби пиц палєнки при казаню; пиянїца, пияк

џив-џив *викр. за подражованє чвиринканя тащкох* джив-джив*, або ше нє преклада;* **врабац је зацвркутао: џив-џив** тащок зачвиринкал

џивџакати -ачем *оп.* **џивџанити**

џивџан *х. (врабац)* тащок

џивџанити -им, **џивџати** -ам, **џивџикати** -ам *и* **џивџукати** -ам чвиринкац *(о тащкох)*

џив-џив *викр. за подражованя чвиринканя тачкох* джив-джив*, або ше нє преклада;* **врабац је зацвркутао „џив-џив"** тащок зачвиринкал

џигати -ам *покр. (боцкати)* штухац

џигерица *ж. анат.* **а)** печинка; **б)** плюца; ◊ **бела ~** плюца; **црна ~** печинка

џигеричар *х.* **1.** тот цо люби єсц печинки, *беш.* печинков; **2.** печинкар *(тот цо предава печинки або готови єдзеня з печинки*)

џигерични -а -о печинков[и]

џигерњача *ж.* колбаса з печинки, печинкова колбаса

џигитовка *ж. (акробације на коњу)* джиґитовка

џигљаст -а -о високи и ценки (худи); струнки

џигљати -ам швидко роснуц

џигљо -а *и* -е *х.* високи и ценки (худи) хлапец

џида *ж. заст. (копље)* копия

џиднути -нем **1.** *(бацити)* руциц; **2. а) ~ коња ногом** *(подбости коња ногом - о јахачу)* уштухнуц коня, штухнуц до коня; сциснуц коня; **б)** *(ударити ногом)* копнуц до дакого *або* дачого

џију-џицу *х. нєпрем. спорт.* джию-джицу

џилит *х.* джилит, копия *(без оштрого конца, хтору конянїки руцаю у спортским змаганю)*

џилитати се -ам се **1.** змагац ше у руцаню копиї *(оп.* **џилит**); **2.** *(копрцати се, бацакати се)* руцац ше; вирґац

џилитнути се -нем се **1.** руциц копию *(у спортским змаганю, оп.* **џилит***);* **2.** *(праћакнути се, ритнути се)* руциц ше; вирґнуц; скочиц

џимрија *х. и ж. (тврдица)* скупенд(р)а, жидзик

џимријати -ам *и* **џимрисати** -ишем буц скупи, скуповац

џин *и* **џин**[1] *х.* **1.** *мит. (див)* джин, валїгора, велїкан, ґиґант, *заст.* абринь; **2.** дух, демон

џин[2] *х.* джин *(файта палєнки)*

џиновски -а -о джиновски, ґиґантски

џип[1] *викр. покр. оп.* **ђип**

џип[2] *х. (теренски ауто)* джип

џипити -им *покр. (зграбити, здипити)* злопчиц, списац, схняпиц

џиу-џицу *нєпрем. спорт.* джиу-джицу

џица *ж.* **1.** *(звечка)* черкотка; **2.** тунї украс; дробна ствар, дробнїца; дробни пенєж; **3.** *нар. поез.* дзивка, дзивчина

џога *и* **џогања** *ж.* велька косц

џогљав -а -о *оп.* **џомбовит**

џогов *х. оп.* **џога**

џока *ж. покр.* джока *(файта верхнього облєчива з грубого сукна)*

џокеј *х.* джокей

џокер *х. карт.* джокер

џолав -а -о худи

џомба *ж.* груда, ганта *(на нєровней драги)*

џомбав, **џомбаст** *и* **џомбовит** -а -о: **~ пут** дирґаца драга

џонка *ж.* джонка *(файта китайскей плахтарки)*

џоњати -ам длуго чекац *(звич. пред дачиїма дзверми)*; стирмиц

џора *ж. гандр. покр.* худа швиня

џорав *и* **џораст** -а -о барз худи

џуба *ж. и* **џубе** -ета *с.* джуба, дубе *(1. облєчиво муслиманских священїкох; 2. файта верхнєй шмати)*

џубокс *х. спорт.* джубокс

џудист[**а**] *х.* джудист[а]

џудо *х. спорт.* джудо

џуздан *х. покр. (кеса за новце)* букса; жачков

џукац -кца *х. и* **џукела** *ж.* **1.** пес; пшиско *(нєрасни);* **2.** *фиґ. гандр. (неваљалац, нитков)* плюґа, куйон, паскуднїк

џулов *х.* вельки югаски пес

џума *ж.*, **џумај** *х. и* **џумаја** *ж.* джума(я), джумай *(святочна муслиманска молитва у джамиї пияток на поладнє)*

џумбус *х.* весела лярма, галайк; нєшор, нєпорадок; вашар, рапшаґ

цумбусати -ам *и* **цумбусити** -им правиц веселу лярму, галайк, весело кричац, вешелїц ше
цумле *присл.* вєдно; нараз; **отишли су ~** пошли вєдно
цунгла *ж.* джунґла
цунка *ж. оп.* **цонка**
цуприти -им *оп.* **цоњати**
цуца *ж. вулґ.* чловек малого росту; *фиґ.* слаби чловек; *фиґ.* безвредни чловек, нїчомносц, нїчомнїна; простак

Ш

шабака *ж. покр. риб.* **а)** густи галов за лапанє дробней риби; **б)** рибарски чамец з вецей веслами
шабачки -а -о шабацки; ◊ **~ чивија 1.** *(подвала)* спреводзка; **2.** лукави (гамишни) чловек
шаблон *х. и* **шаблона** *ж.* шаблон; фурма
шаблонизирати -ам *и* **шаблонизовати** -зујем *зак. и нєзак.* шаблонизовац
шаблонски -а -о шаблонски
шав *х.* **1.** рубец; **2.** *(шивење; предмет који се шије)* шице
шавац -вца *х. покр. оп.* **кројач**
шавни -а -о рубцов[и]; **~ цев** рубцова цива; **~ страна** рубцов бок, спак
шавољ *х. покр. оп.* **шафољ**
шагрен *и* **шагрин** *х.* шаґрен, шаґрин *(специялно обробена скора)*
шадрван -ана *х. оп.* **шедрван**
шаин *х. оп.* **шахин**
шајак -јка *и* -ака *х. (чоја домаће израде)* сукно своєй роботи
шајбна *ж. техн.* шайбна
шâјка[1] *ж.* **а)** *ист.* шайка *(файта воєней ладї на весла з оштрим желєзним носом);* **б)** шайка, чамец *(з двома-штирома веслами)*
шâјка[2] *ж. оп.* **креја**
шајкача *ж.* шайкача *(1. шапка як часц народного облєчива; 2. вояцка шапка у бувшим сербским и югославянским войску)*
шајкаш *х. (возач шајке)* шайкаш, *заст.* гайовш
шајкашки -а -о **1.** (< **Шајкашка)** шайкашски; **2.** (< **шајкаш)** шайкашски, гайовшски
шајн *х. и* **шајнара** *ж. ист.* шайна, шайн *(паперови пенєж у бувшей Австро-Угорскей)*
шајтов *х. покр.* **1.** *(славина)* чоп; **2.** *техн. (завртањ)* шруб
шајцати (се) -ам (се) преходзиц ше, шейтац ше, шпацирац ше

шака *ж.* **1.** *(део руке од зглавка)* **а)** длань; рука; **б)** гарсц, рука; **он има велике шаке** вон ма вельки гарсци; **држати што у шаки** тримац дацо у гарсци (у руки); **2.** *(шака као мера)* **а)** *(за ширину)* длань; **б)** *(за количину)* гарсц; **~ шљива** гарсц шлївки; **3.** *(мали број људи и сл.)* гарсточка; ◊ **голих шака, голим шакама** *(ненаоружан)* голоруки; голоруч; **давати и шаком и капом** давац як нє зоз свойого (як з люцкого, як з меха); **(до)пасти коме шака (у шаке)** присц дакому на зґоду; спаднуц дакому до рук (до гарсцох, до пазурох); **(до)пашћеш ти мени шака (у шаке)**! придзеш ти мнє ище!; **пљунути у шаке** плювнуц (поплювац) до гарсцох (до рукох); **пропустити кога кроз** [**своје**] **шаке (руке)** окласц, огашиц, очесац, орезац, набухац дакого, накласц на дакого; **пуна ~ браде** вельке щесце, вельки хасен (добиток); **~ јада 1.** *(ситан и слаб човек)* малки (дробни) и слабки, кус векши од жеми, нєт го у ґачох; **2.** *(мали број људи)* гарсточка
шакаиле *присл. (шакама)* з руками, з гарсцами; **јести ~** єсц з руками
шакал *х. зоол.* шакал
шакат -а -о гарсцати, рукати
шакатати -ам биц, бухац *(з руками)*
шакати се -ам се биц ше *(з песцами, руками)*; боксовац ше
шакач *х.* боксер
шакачки[1] -а -~: **~ двобој** двобой з песцами
шакачки[2] *присл.* **1. јести ~** єсц з руками (з гарсцами); **2. туђи ~** биц з руками (з песцами)
шакетати -ам *оп.* **шакатати**
шакетина *ж. ауґм.* ручиска, гарсциска; дланїска
шакоперке *ж. мн. зоол.* дланьопирки (Crossopterygii)
шакопис *х. франт.* рукопис
шакосати -ошем **1.** *зак. (ћушити)* дац позауха, пляснуц; **2.** *нєзак.* биц, бухац
шакун- *оп.* **чукун-**
шал *х.* шал
шала *ж.* франта, жарта, *беш.* шала; ◊ **априлска ~** априлска франта (жарта); **враг (ђаво) однео шалу** тераз уж озбильно (наозай), тераз уж нєт франти (жарти); **да се ниси шалом шалио** же биш то нє зробел; **заметати (збијати, правити, терати) шалу (шале)** *(шалити се)* закладац франти (жарти), франтовац, жартовац; **из шале, од шале, у шали, шале ради** у франти; **као од шале** цалком лєгко; **не знати за шалу** нє любиц франтовац (жартовац); **неслана ~** нєслана франта (жарта); **није му до шале** нє сце ше

му франтовац (жартовац), нє до франти (жарти) му; **прихватити шалу** пристац на франту (жарту); **служити за шалу** буц предмет вишмихованя; **шалу на страну** бешедуйме озбильно (наозай); поправдзе; без франти (жарти)

шалабазати -ам **а)** ходзиц, круциц ше, шпотац ше *(без циља, без роботи)*; **б)** *фиґ. (проводити време узалуд)* нїч нє робиц, леґвариц

шалај *покр. викр. и пришпив у любовних и бетярских писньох* шея-гой

шалајка *ж.* шалайка *(кратка и весела народна писня)*

шалваре *ж. мн.* шалвари

шале *присл.* **1.** у франти (жарти); лєгко; **2.** *(доиста, управо)* насправди, наисце; вер(це) ми; **има жену, да је није шале у целом граду** ма жену якей насправди нєт у цалимварошу

шалити се -им се франтовац, жартовац, шалїц ше; ◊ **не шали се главом** нє шаль ше з главу

шалитра *ж.* шалїтра

шалитрани *и* **шалитрин** -а -о шалїтров[и]

шалић *х. дем.* шалчок

шалица *ж. оп.* **шоља**

шалиџија *х. оп.* **шаљивац**

шалони *х. мн. и* **шалоне** *ж. мн. оп.* **шалукатре**

шалтер *х.* **1.** *(прозорчић у администрацији)* шалтер, *нар.* облачок*;* **2.** *ел. (прекидач)* претарговач, *беш.* шалтер

шалтерски -а -о шалтерски

шалче -ета *с. и* **шалчић** *х. дем. и гип.* шалчок

шалџија *х. оп.* **шаљивац**

шаљив -а -о **а)** франтовлїви, жартовлїви; тот цо франтує (жартує); **б)** весели; **в)** шмишни

шаљивац -вца *х.* франтош, франтовнїк, франта; шмиховалєц; фиґляр, кепкар

шаљивица *и* **шаљивка** *ж.* франтошка, франтовнїца, франта; шмиховалька; фиґлярка, кепкарка

шаљиво *присл.* у франти (жарти), франтовлїво, жартовлїво; франтуюци, жартуюци

шаљивчина *х. и ж.* **1.** *оп.* **шаљивац; 2.** *ауґм.* < **шаљивац**

шаљивџија *х. оп.* **шаљивац**

шаман *х.* врач, маґ, чародїй

шамар *х.* позауха *(нєпрем.)*, пляска; **дати (опалити) коме ~** дац (пришиц) дакому позауха, пляснуц дакого

шамарати -ам пляскац, дзелїц позауха

шамарнути -нем пляснуц, дац (пришиц) позауха

шамарчина *ж. ауґм.:* **опали му шамарчину** дал (пришил) му таку позауха

шамац -мца *х. оп.* **шанац**

шамлуд *х. бот. покр. (дуд с црним плодом)* ягода з чарнима плодами

шамија *ж.* хусточка на главу *(ценка, розличних фарбох)*

шамла *ж.* шамла

шамлак *х. покр. оп.* **шенлук**

шамлица *ж. дем.* шамлочка

шамот *х.* шамот

шамотни -а -о шамотов[и], шамотни

шампањ, шампањац -њца *и* **шампањер** *х.* шампанєц, шампаньске [вино], шампань

шампањизирати *и* **шампањирати** -ам *(банчити)* мулатовац, лумповац

шампињон *х. бот.* шампиньон

шампион *х.* шампион

шампионат *х.* шампионат

шампионски -а -о шампионски, шампионов

шампон *х. козм.* шампон

шамролна *ж. кул.* шамролна

шамшула *х. (плашљив, приглуп човек)* завязани, сакайтов [дикиньови]; фильков

шан *х. покр. (калуп за чизме)* копито

шанадан -дна -дно *и* **шанатан** -тна -тно *(покварен, под маном)* погубени; хибни

шанац -нца *х.* **1.** *(ров с насипом за одбрану)* декунк, шанєц; **2.** *(јарак поред пута)* ярок

шандарати -ам *и* **шандати** -ам *покр. оп.* **блебетати (1)**

шандуд *х. оп.* **шамлуд**

шанк *х.* шанк, *заст.* шенк

шанкош *х.* шанкист[а]; чопнар

шанса *ж.* шанса

шансон *х. и* **шансона** *ж.* шансона

шансонета *и* **шансонеткиња** *ж.* шансонет(к)а

шансонијер *и* **шансоњер** *х.* шансониєр, шансонєр

шантав -а -о хроми

шантавац -вца *и* **шантавко** *х.* хроми

шантати -ам храмац

шантуцати -ам дакус (кус, покус) храмац, похрамовац

шанут -а -о *(ћакнут)* дуркнути, дурнїсти

шанути -нем *оп.* **шапнути**

шанчити -им копац декунґ (шанєц)

шаондан *присл. покр. оп.* **наксутра**

шâп *и* **шап**[1] *х. вет.* ратичнявка

шап[2] *х. мин. оп.* **стипса**

шапа *х.* **1.** лаба; **2.** *фиґ. пей. (рука)* ручиска, лаба; пазури

шапат *х.* шептанє, *рид.* шепот

шапатљив -а -о *оп.* **шапутав**

шапатом *присл.* шептаюци

шапирограф *х. техн.* шапироґраф

шапица *ж. дем.* лабочка, лабка

шапка *ж.* шапка *(1. округла вояцка шапка; 2. шветочна официрска шапка)*
шапнути -нем **а)** пошептац, шепнуц**; б)** *(тајно рећи)* доповесц, шепнуц
шапов *х.* пес
шаптав -а -о *оп.* **шапутав**
шаптај *х. оп.* **шапат**
шапталац -аоца *х. и* **шаптало** *х. и с. оп.* **шаптач**
шаптаоница *ж. театр.* шептачнїца
шаптати -пћем *оп.* **шапутати**
шаптач *х.* шептач
шаптачница *ж. оп.* **шаптаоница**
шапурика *ж.* **1.** *(окрућен клип кукуруза)* чутка*;* **2. а)** конарчок ґиризди; **б)** ґиризда з хторей опипане грозно, чутак
шапут *х. оп.* **шапат**
шапутав -а -о шептаци, шептаюци
шапутати -ућем шептац
Шапчанин *х.* Шабчан
шâр[1] *х.* **1. Земни (земљин) ~** жемова (Жемова) лабда (куля); **2.** *поет.* **а)** краса, красота; **б)** *(шаренило)* пестросц, цифрованосц; **в)** ясножовта фарба
шâр[2] -а -о *оп.* **шарен**
шара[1] *ж.* **1.** *(украсни цртеж)* цифра; **2.** фарба; прелїв фарби; спектер; **3.** наполи узрете грозно, грозно хторе ше уж червенеє
шара[2] *ж.* **1.** *ж. и х. (име домаћим шареним животињама)* таркасти; тарка; **2.** цифрована пушка
шарабатало *с. и х. оп.* **шкрабало**
шарабатати -ам *оп.* **шкрабати**
шараге -ага *и* **шарагље** -гља *и* -гаља *ж. мн.* шороґлї; ◊ **остати у шараг(љ)ама** *(остати преварен, насамарен)* буц спораєни
шарада *ж.* шарада
шарак -рка *х. покр. оп.* **шара (3)**
шаралац -аоца *х. оп.* **шарало**
шаралица *ж. (алатка за шарање ускршњих јаја)* кичица; гуше пирко
шарало *с. и х.* спреводзкош; нєсиґурни (нєбизовни) чловек
шарампов *х. заст.* **а)** *оп.* **шанац (1); б)** плот
шаран *х.* потька
шаранац -нца *х. оп.* **шаранчић**
шарановина *ж.* месо з потьки; потька
шаранчић *х. дем.* потьотька
шарањи -а -е потьков
шарапод *х. покр. (трем)* приклєт
шараст -а -о цифровани, пестри, рижнофарбови
шарати -ам **1.** *(украшавати шарама)* **а)** цифровац; **б)** *(ускршња јаја)* вyписовац; **2. а)** *(писати, цртати нешто без везе)* шмарґац, шварбац; писац; **~ по зидовима** писац по мурох; **б)** цагац смуги по дачим; **3. а)** *(ићи овамо-онамо, врзмати се)* круциц ше, мотац ше; ходзиц; **б)** бегац; **очи му шарају по соби** очи му бегаю по хижи; **4.** *(лагати)* спреведац, *беш.* циґанїц*; (извлачити се)* викруцац, вицаговац ше; **5.** буц нєвирни, фраєриц ше; ◊ **~ очима** нє патриц до оч
шарати се -ам се **1.** *(добијати румену боју зрења - о грожђу)* зрец, червенїц ше; **грожђе шара** грозно зреє, грозно ше уж червенєє; **2.** *(добијати седе длаке)* шивиц
шараф *х.* шрубик; шруб
шарафити -им закруцац шрубик (шруб), зашрубовйовац
шарафић *х. дем.* шрубик
шарац -рца *х.* **1. а)** *(шарен коњ)* таркасти конь; **б)** *(Шарац - коњ Краљевића Марка)* Шарац; **2.** *оп.* **шара (3); 3.** *воєн.* шарац *(файта пушкомитралєза)*
шарга *ж. и х.* таркаста домашня животиня *(при хторей превладує жовта фарба)*
шаргарепа *ж.* мархва
шаргија *ж.* шарґия *(велька тамбура з двома струнами)*
шарен -а -о **1. а)** цифровани; пестри; рижнофарбови; писани; **~ ћилим** цифровани килим; **б)** *(о животињи)* таркасти; **~ теле** таркасте целє; **2.** *технол. (обојен)* офарбени; **шарени метали** офарбени метали; **3.** *(разнолик)* рижнородни, пестри; **~ друштво** рижнородне дружтво; **4.** *(неискрен; непоуздан)* нєщири; подозриви; нєсиґурни, нєбизовни; **5.** *(непристојан - о речи)* бридки, нєпристойни*;* ◊ **а) ~ недеља** *церкв.* сертис; **шарена посла** нєчиста (подозрива) робота; **~ коло (оро)** шарене коло *(єдно з остатнїх колох на свадзби, у хторим танцую и хлопи и жени, млоди и млода)***; б) шарени смук** *зоол.* писани смук (Coluber leopardinus)
шаренгаћа *х. и ж.* чловек *або* жена у цифрованих шалварох
шаренило *с.* **1.** *(разнобојност)* пестросц, рижнофарбовосц**;** цифрованосц; **~ боја** пестросц фарбох; **2.** *(разноликост)* пестросц, рижнородносц
шаренина *ж.* рижнофарбове платно
шаренити -им цифровац; фарбиц, мальовац
шаренити се -им се пестриц ше, буц рижнофарбови (цифровани); **шарене се дућани од изложене одеће** пестра ше дутяни од виложених шматох, дутяни цифровани од виложених шматох
шареница *ж.* **1.** цифровани (рижнофарбови, пестри) покровец, поньвичка и под.; **2.** *анат.*

(дужица) дугочка; **3.** *у прикметнїцкей служби (шарен)* цифровани, рижнофарбови, пестри; **4.** *оп.* **шарлах**

шаренка *ж. (име крави)* таркаста, тарка

шаренкаст -а -о кус (дакус, покус) цифровани (рижнофарбови, пестри)

шаренлажа *ж.* плєтка, сплєтанїна

шаренчица *ж. зоол.* штиґлинц

шарењак -ака *х.* подозриви, нєсиґурни (нєбизовни) чловек

шаржа *ж.* **1. а)** чин у войску; **б)** *ир.* нїзши чин у войску; **2.** *з розл. знач.* шаржа

шаржер *х.* шаржер

шарило *с. оп.* **шаренило**

шарка *ж.* **1.** *зоол.* писани гад (Vipera berus); **2.** *звич. мн. (на вратима, прозору)* зависки; **3.** *оп.* **шара**[2] **(2); 4. а)** таркаста домашня животиня; **б) ~ кокош** цифрована кура**; 5.** *аґр.:* **~ шљиве** пестровка шлївки

шаркаст -а -о **1.** *оп.* **шаренкаст; 2.** *оп.* **шарен (4)**

шарлатан *х.* шарлатан

шарлатански -а -о шарлатански

шарлах *х. мед.* шарлах, *нар.* моровки

шарм *х.* шарм

шармантан -тна -тно шармантни

шармер *х.* шармер

шармирати -ам *зак. и нєзак.* шармовац

шаров *х.* таркасти пес**;** ◊ **повући (ухватити) шарова за реп 1.** подло прейсц**,** настрадац; чкодовац; **2.** опиц ше

шаровит -а -о *оп.* **шарен (1.а, 4)**

шаролик -а -о рижнородни, пестри; **~ друштво** рижнородне дружтво

шароликост *ж.* рижнородносц, пестросц

шаролист -а -о хтори ма цифроване (пестре, рижнофарбове) лїсце

шарометан -тна -тно *оп.* **шарен (4)**

шароња *х.* таркасти вол

шаропер -а -о хтори ма цифроване (пестре, рижнофарбове) пирє; сиркасти

шаротина *ж. покр.* место дзе ше розпущел шнїг

шарпељ *х.* **1.** ташка *(хтора ше ноши на плєцу)*; бутєлар; **2.** *воєн.* шарпель *(скруцена пантлїка на плєцу хтора нє да же би ше пушка зошлїсла з плєца)*

шарпија *ж. мед. заст.* шарпия *(платно розчесане на нїтки хторе ше дакеди хасновало место вати за превиванє ранох)*

шарпланинац -нца *х.* шарпланинєц

шар-планински *и* **шарпланински** -а -о шар-планински, шарпланински

шаруља *ж.* **1.** таркаста крава або друга животиня; тарка; **2.** *оп.* **шарка (1); 3.** *мн.* пеги по твари

шаруљаст -а -о пегави по твари

шарун *х. оп.* **шарац (1.а)**

шасија *ж. техн.* шасия

шат *слов. покр.* озда(ль)

шатор -ора *х.* **а)** шатор *(ґен.* -тра *и* -тру)**; б)** *(за точење пића на вашару и сл.)* шатор, чаторня, шаторня; **разапети (подићи) ~** розложиц (подзвигнуц, поставиц) шатор; **спавати под шатором** спац у шатру (под шатром)

шаториште *с.* место на хторим бул *або* ше розклада шатор

шаторје *с. зб.* шатри

шаторовати -рујем жиц у шатрох (под шатрами), таборовац

шаторски -а -о шаторски

шатра *ж. (вашарски, циркуски и сл. шатор)* шатор; чаторня, шаторня

шатрашче -ета *с.* такса за шатор на вашаре

шатрица *ж. дем.* (< **шатра)** шаторчок, шатрик

шатровац -вца *х.* гунцут; вандровкаш; спреводзкош; крадош, толвай

шатровачки -а -о гунцутски; вандровкашски; спреводзкошски; крадошски, толвайски; ◊ **~ говор** арґо бешеда; **~ језик** арґо язик

шатронца *ж.* горешт

шатула *ж.* шкатула, шкатулка *(за чуванє драгоциносцох)*

шаумролна *ж. оп.* **шамролна**

шафољ *х.* древени шафлїк; зварка; древени кабел

шафран *х. бот.* шафран (Crocus)

шафраника *ж. бот.* дзиви шафран, сафлор (Carthamus tinctorius)

шафранити -им фарбиц зоз шафраном

шафрановац -вца *х. зоол.* шафрановец

шах *х.* шах *(1. бависко; 2. назва владара у Ирану);* ◊ **бити у шаху** буц у шаху; **држати кога у шаху** тримац дакого у шаху

шахин *х.* сокол *(дресирани за лови)*

шахирати -ам шаховац

шахирати (се) -ам (се) *(играти шаха)* шаховац ше

шахист[**а**] *х.* шахист[а]

шахисткиња *ж.* шахистка

шах-клуб *х.* шах-клуб

шах-мат *викр. шах.* шах-мат

шаховница *ж.* шахова (шаховска**)** табла

шаховски -а -о шаховски, шахов[и]; **~ мајстор** шаховски майстор; **~ табла** *оп.* **шаховница**

шахт *и* **шахта** *ж. з розл. знач.* шахт

шацовати -цујем шацовац; бечельовац

шачица *ж.* **1.** *дем.* < **шака; 2. а)** *(мала количина чега)* кус, гарапаш; гарсцочка; **ову шачицу земље могу и сам да обрадим** тото кус жеми

можем и сам обробиц; **~ пасуља** гарсцочка пасулї; **б)** *(мали број)* гарсточка; **~ људи** гарсточка людзох

шачни -а -о < **шака; ~ зглоб** дланьов ставец

шаш *х. бот.* **1.** *оп.* **оштрица (4); 2.** *оп.* **шаша (1)***;* **3. длакави ~** дзиви мугар (Carex pseudo-cyperus L.)

шаша *ж.* **1. а)** кукуричанка; **б)** желєне лїсце кукурици; **2.** *оп.* **трска; 3.** *оп.* **рогоз; 4.** *оп.* **шаш (1)**

шашав -а -о дурни, шалєни; дурнїсти, дуркнути

шашавац -вца *и* **шашавко** *х.* дурак, шалєняк; дурнїсти, дуркнути

шашак -шка *х. бот. покр. оп.* **шаш (1)**

шашамута *х. и ж.* дурґов, дурбак; глуптак; фильков

шашарика *ж.* **1.** кукуричанка; **2.** *покр.* чутка кукурици

шашарица *ж. (шапурика)* чутка

шашаровина *ж.* польо под кукуричанку; кукуричанка

шашина *ж. оп.* **шаш (1)**

шашка *ж. зоол.* шашка (Pachytilus migratorius)

шашкин *х. покр.* лєнюх, подляк, подлїна

шашлик *х. кул.* шашлик

шашљика *ж. покр.* кукуричанка

шашовак -вка *и* **шашовац** -вца *х.* шиндля *(файта дещищки за закриванє хижох)*

шашовина *ж. оп.* **шаша (1)**

шашољак -љка *х. оп.* **шашовак**

шашољити -им **1.** лєгко преходзиц з руку по дачим, дорушовац; ласкотац; **2.** сущац; **3. а)** робиц койцо по доме; **б)** круциц ше, шпотац ше *(без роботи)*

Шваба *х. нар., часто презр.* Шваб

Швабица *ж. нар., часто презр.* Швабица

Швабо -а *и* -е *х. оп.* **Шваба**

Швабурија *ж. зб. пей.* Шваби

швагало *х. и с.* тот цо помали ходзи, цо ше цага; *(спор човек)* повольни чловек; *видр.* тот цо ше цага як малєй (як швиньски черева)

швагати се -ам се *оп.* **гегати се**

швајсовати -сујем заварйовац, *беш.* швайзовац

Швајцарац -рца *х.* Швайцарец

Швајцарка *и* **Швајцаркиња** *ж.* Швайцаркиня

швајцарски -а -о швайцарски

швалер *х.* **1.** фраєр, любовнїк, *беш.* швалер**; 2.** *(женскар)* фраєркош

швалерај *х.* фраєренє

швалерати (се) -ам (се) *и* **швалерисати** (се) -ишем (се) фраєриц ше, тримац ше, водзиц ше з даким, *беш.* швалерац ше

швалерка *ж.* **1.** фраєрка, любовнїца, *беш.* швалерка; **2.** фраєркошка, лєгка жена

шваља *ж.* шивачка

швања *ж.* ганьба

швањити се -им се ганьбиц ше

швапски[1] -а -е швабски

швапски[2] *присл.* по швабски

Швапчад *ж. зб.* Швабчата

швапчарити -им *и* **швапчати** -ам бешедовац по швабски *(у нєнємецким стредку)*

Швапче -ета *с. дем.* Швабче

Швапчић *х. дем.* Швабик

швапштина *ж. ир.* швабски язик

шваргл *х. и* **шваргла** *ж. кул.* бендов, *коц.* шмарцмол

шведски -а -о шведски**;** ◊ **шведска окна** *физк.* шведски рамики

Швеђанин *х.* Шведян

Швеђанка *ж.* Шведянка

швеља *ж. оп.* **шваља**

швење *с.* шице

швермати -ам *и* **швермовати** -мујем: **~ за кога** *и* **о коме** здиховац за даким

шверц *х.* шверц

шверцер *х.* шверцер

шверцовати -цујем шверцовац

швигар *х.* **1.** *(на крају бича)* ошторгель, *коц.* шмиґар; **2.** *покр.* пантлїка на калапе *(хтора виши на задку калапа)*

швигарац -рца *х.* **1.** *дем.* ошторгельчок, шмиґарчок; **2.** *оп.* **шипарац**

швигарица *ж. оп.* **шипарица**

швигати -ам *нєзак. ґу* **швигнути**

швигнути -нем **1.** *(звизнути - о бичу)* чмиґнуц; **2.** *(ударити, опалити)* зрезац, уцац; **3.** *(шмугнути)* чмиґнуц, миґнуц, спарац

швиндлер *х.* спреводзкош

швиндлерај *х.* спреводзка; спреведанє

швиндловати -лујем спреведац

швићкати -ам *(ударати бичем)* чмиґац; вицинац, уцинац; *(пуцати бичем)* чмиґац; пукац

швићнути -нем *(ударити бичем)* чмиґнуц; утнуц, уцац; *(пући бичем)* чмиґнуц; пукнуц

Швицарац -рца *х. оп.* **Швајцарац**

швицарски -а -о *оп.* **швајцарски**

шворц *прикм. нєпрем. беш.* шворц

швракa *ж. оп.* **сврака**

швракав -а -о нєсхопно написани, кривулькави

швраchице *ж. мн. оп.* **сврачине**

шврљати -ам **1.** *(ићи тамо-амо, базати)* круциц ше; ходзиц; блукац; **домаћин шврља по дворишту** ґазда ше круци (ходзи) по дворе; **шврљају шумом** ходза по лєше; **2.** *(нешто радити):* **она шврља по соби** вона цошка роби по хижи; **3.** *(писати, шкрабати)* шмарґац, шварбац, шмарбац

шврндати -ам глєдац; кутатовац
шврћа *х.* **1.** *(малишан)* хлапчик; рапух, шапутрак; **2.** *пеј.* *(мекушац, слабић)* мегки; срайдош
шврћкати се -ам се *(шеткати се)* круциц ше, ходзиц
шврћо -а *и* -е *оп.* **шврћа**
швунг *х.* замахнуце; залєт
шебек *х.* *(ругоба)* бридота, чудовиско; *(ђаво)* дябол, чорт
шебој *х. бот.* фиялка (Erysimum)
шева *ж. зоол.* шкорванчок, *поет. рид.* жаворонок; **белокрила ~** билокридлови шкорванчок (Melanocorypha leucoptera); **рогаста ~** рожкасти шкорванчок (Eremophila alpestris); **ћубаста ~** чубасти шкорванчок (Galerida cristata)
шевар *х.* **1.** *оп.* **трска; 2.** *оп.* **рогоз; 3.** *оп.* **шипраг**
шеварик *х.* гущава, черячина
шеварић *х. дем.* гущавка, мала черячина
шеварица *ж.* **1.** млади густи лєс; **2.** *(кућа покривена трском)* надова хижа, хижа под надом
шевати -ам *(климати се - о точковима)* ошивац; кивац ше
шевељати -ам ходзиц киваюци ше, ходзиц на кивацо, кивац ше при ходу; цагац ше, влєчиц ше
шевин -а -о шкорванчков
шеврда *х. и ж. и* **шеврдало** *с.* нєсиґурни (нєбизовни) чловек, чловек хторому нє мож вериц *(бо нє трима слово)*
шеврдати -ам **1.** ходзиц, блукац; **2.** *(кривудати)* кривуляц, кривулькац; круциц лїво-право; **ауто иде шеврдајући лево-десно** авто идзе круцаци (авто круци) лїво-право; **3. а)** *(врдати, извлачити се)* викруцац, вицаговац ше**; б)** нє тримац слово; **в)** вицаговац ше од роботи
шеврднути -нем *зак. ґу* **шеврдати**
шевр(љ)уга *ж. оп.* **шева**
шевро -оа *х.* шевро, шеврова скора *(преробена кощецова скора)*
шевтелија *ж. оп.* **бресква**
шега *и* **шега**[1] *ж.* франта, жарта, *беш.* шала; кепкарство; франтованє, жартованє; кепкаренє; вирабянє з даким, вишмихованє дакого; ◊ **терати (правити) шегу** *(грубо се шалити с киме)* вирабяц, кепкариц з даким; робиц (правиц) з дакого шмих
шега *и* **шêга**[2] *ж. покр.* пила, пилка
шегав -а -о мудри; лукави
шегати -ам *покр.* *(тестерити)* пилїц, резац
шегачење *с.* < **шегачити се**
шегачити се -им се **а)** вирабяц, кепкариц з даким; робиц (правиц) шмих з дакого, вишмиховац дакого; **б)** *(шалити се)* франтовац, жартовац, шалїц ше
шегра *х. и* **шегро** -а *и* -е *х. оп.* **шегрт**
шегрт *х.* шеґерт
шегртарија *ж. зб.* шеґерти
шегртић *х. дем.* шеґертчок, шеґертчик
шегртица *ж.* шеґертка
шегртлук *х.* **1.** шеґертованє; **2.** шеґертске справованє
шегртовати -тујем шеґертовац
шегртски -а -о шеґертски; **~ школа** шеґертска школа
шегртство *с. оп.* **шегртлук (1)**
шедрван *х.* фонтана
шездесет *числ.* шейдзешат
шездесетак -тка *х.* *найчастейше нєпрем.* дас (коло) шейдзешат
шездесети -а -о шейдзешати
шездесетина *ж.* **1.** шейдзешатина, шейдзешата часц; **2.** дас (коло) шейдзешат
шездесетогодишњак *х.* шейдзешатрочни
шездесетогодишњи -а -е шейдзешатрочни
шездесетогодишњица *ж.* шейдзешатрочнїца
шездесеторица *ж.* шейдзешат хлопи (роботнїки, вояци и под.), шейдзешатме
шездесеторо *числ. зб.* шейдзешацецеро
шезлонг *х.* шезлонґ
шеик *и* **шеих** *х.* шеик, шеих
шејтан *х.* дябол, чорт
шејтанлук *х. оп.* **враголија**
шекрет *х. покр.* клозет, нужнїк
шекспировски -а -о шекспировски
шелак *х. технол.* шелак
шема *ж.* схема
шеман -мна -мно весели, *нар.* славольни
шематски -а -о схематични
шемешљика *и* **шемишљика** *ж. бот.* файта лїсковца
шен[1] *х. покр.* даралов
шен[2] -а -о *оп.* **шеман**
шенац -нца *х. покр.* уша, вша *(у власох або на целу)*
шенделе: ~ бенделе (ићи, радити) нє з дзеку; помали; нєдзбало
шенити -им **а)** стац на заднїх ногох *(звич. о псови кед чека єдзенє и под.)*; **б)** *фиґ.* понїзно модлїц дакого; понїзно вилагодзиц дакому
шеница *ж. оп.* **пшеница**
шенкати -ам *и* **шенковати** -кујем *зак. и нєзак. покр.* подаровац/даровац
шенлук *х.* вешелє *(зоз штреляньом пушкох)*

шенлучити -им вешеліц ше *(штреляюци з пушками)*
шенут -а -о дуркнути, дурнїсти, дакус таки
шенути -нем I. *нєпрех.* **1.** *(скренути)* скруциц; **2.** *часто з дополнєньом* умом, памећу *(померити памећу)* похибиц, зисц з розума; II. *прех.* *(помаћи)* рушиц, помкнуц
шенути се -нем се рушиц ше, помкнуц ше
шепа *х. оп.* **шепавац**
шепав -а -о хроми; дакус хроми
шепавац -вца *х.* хроми
шепавица *ж.* хрома
шепавко *х. оп.* **шепавац**
шепати -ам храмац; шкинтац
шепељити -им ходзиц киваюци ше, ходзиц на кивацо, кивац ше при ходу
шепељица *ж.* кура з краткима ногами
шепесати -ам **а)** *оп.* **шепељити; б)** покус (дакус) храмац
шепирити се -им се *оп.* **шепурити се**
шепо -а *и* -е *х. оп.* **шепа**
шепоња *х. оп.* **шепавац**
шепртља **1.** *х. и ж.* нєсхопни; нєлапшни; збунєни, завязани, нєрозвязани; **2.** *ж.* нєсхопносц; нєлапшносц; збунєносц, завязаносц, нєрозвязаносц
шепртљав -а -о нєсхопни; нєлапшни; збунєни, завязани, нєрозвязани
шепртљанија *ж. оп.* **шепртља (2)**
шепртљанко *х. оп.* **шепртља (1)**
шепртљанство *с.,* **шепртљанција** *и* **шепртљарија** *ж. оп.* **шепртља (2)**
шепртљати -ам *и* **шепртљити** -им **1.** нєсхопно *одн.* нєлапшно дацо робиц; длобац до дачого**;** **2.** *(неодређено и збркано причати обич. ради прикривања истине)* викруцац; колєшиц
шептелија *ж. оп.* **бресква**
шепурика *ж. бот.* дзива ружа
шепурина *ж.* **1.** *оп.* **шапурика; 2.** *оп.* **шепурика**
шепурити се -им се **1.** шириц хвост; надувац ше *(о пулякови и под.);* **2.** *фиґ.* випинац ше
шепут *х.* машля *(як форма вязаня)*; **везати на ~** завязац на машлю
шêр[1] *х. оп.* **шехер**
шер[2] *х.* зло, пакосц
шербе -ета *с. и* **шербет** *х.* шербет *(сладки напиток з медом, цукром або препалєним цукром)*
шербетлија *ж. аґр.* файта сладкого яблука
шербетњак *х. покр.* судзина за варенє кафи; джезва
шервањити -им **1. а)** *(одуговлачити извршење неког посла)* одцаговац з дачим, чекац; **б)** *(клонити се чега, избегавати што)* керовац дацо; одцаговац ше од дачого; **2.** буц нєвирни у малженству
шерег *х. заст.* **1.** войско; чета; **2.** громада, чупор
шережанин *х. оп.* **сережанин**
шеремет *х.* **1.** чудни чловек; **2.** шеремет *(у народних загадкох слово хторе у одгадки може мац розлични значеня: мачка, метла, персцень итд.)*
шерет *х.* **а)** лукави, гамишни чловек; **б)** *(обешењак, враголан, шаљивчина)* кепкар, фиґляр
шерет-будала *ж. и х.* тот цо ше прави шалєни *(же би могол дацо нєпокарано зробиц або повесц)*; **прави се ~** прави ше шалєни
шеретлук *х.* **а)** лукавосц, лукавство, гамишносц, гамишство; **б)** *(подвала, враголија)* кепкарство, фиґля, фиґлярство
шеретски -а -о лукави, гамишни; кепкарски, фиґлярски
шерефа *ж. и* **шерефе** -ета *с.* шерефа, шерефе *(узки оградзени простор на джамийским минарету одкаль муєзин поволує вирних на молитву)*
шери *и* **шерибренди** -ија *х.* шери, шерибренди
шеријат *х.* шерият *(исламски предписаня)*
шеријатски -а -о шериятски; **~ право** шериятске право
шериф *х.* шериф
шерпа *ж.* шерпеня; шерпенка
шерпати -ам *(опрезно обилазити вребајући)* круциц ше, лєшовац
шерпења *ж. оп.* **шерпа**
шерпица *ж. дем.* шерпенка; шерпеночка
шесет *х. оп.* **шездесет**
шеснаест *числ.* шеснац; ◊ **ради све у ~** *(ради из све снаге, предано)* роби аж пука; роби зоз шицку моцу (силу); роби як лєм може
шеснаестак -ска *х., найчастейше нєпрем.* дас (коло) шеснац
шеснаестерац -рца *х.* **1.** *лит.* шеснацскладови стих; **2.** *спорт.* шеснацметерови
шеснаести -а -о шеснасти
шеснестина *ж.* **1.** *(шеснаести део)* шеснастина; **2. а)** *оп.* **шеснаестак; б)** шеснац
шеснаестинка *ж. муз.* шеснастинка
шеснаестица *ж.* шеснацка
шеснаестогодишњак *х.* шеснацрочни *(хлапец, леґинь)*
шеснаестогодишњи -а -е шеснацрочни
шеснаесторица *ж.* шеснацме, шеснац
шеснаесторо *числ. зб.* шеснацецеро, шеснац
шест *числ.* шейсц; ◊ **ни пет ни ~** анї два анї три, такой

шестак -ака **1.** самец домашнєй животинї од шейсц роки; **2.** єлень *або* сарняк зоз шейсцома рощками; **3. а)** школяр шестей класи даякей школи; **б)** вояк шестого полка; **4.** гордов и под. од шейсц литри, кили и под.; **5.** *лит. оп.* **шестерац (1); 6.** сексер *(дакедишнї австрийски стриберни пенєж од шейсц ґрайцари)*

шестакиња *ж.* **1.** шейсцрочна крава *або* кобула; **2.** школярка шестей класи даякей школи; **3.** *оп.* **шестак (4)**

шестāр[1] *х.* циркель

шестāр[2] *и* **шестāр** *х.* **а)** *покр.* шейдзешата часц лєса одредзена за рочне рубанє; **б)** густи лєс; часц лєса

шестарити -им **1.** лєтац доокола, кружиц *(о птици, авиону);* **2.** мерац з циркельом

шестати -ам *оп.* **шестарити (2)**

шестерац -рца *х.* **1.** *лит.* шейсцскладови стих; **2.** спортски чамец зоз шейсцома веслачами и корманьошом

шестеро- *оп.* **шесторо-**

шести -а -о шести

шестило *с. оп.* **шестар**[1]

шестина *ж.* **1.** *(шести део)* шестина; **2. а)** дас (коло) шейсц (шейсцме, шесцеро); **б)** шейсц *(особи, єдинки)*

шестица *ж.* **1.** *з розл. знач.* шестица; **2.** *оп.* **шестак (6)**

шестогласан -сна -сно шейсцгласови, шейсцгласни

шестогодишњак *х.* шейсцрочни

шестогодишњи -а -е шейсцрочни

шестогодишњица *ж.* шейсцрочнїца

шестодневни -а -о шейсцдньови

шестојануарски -а -о: **~ диктатура** *ист.* шестоянуарска диктатура

шестокатан -тна -тно шейсцповерхови, шейсцштокови

шестомесечни -а -о шейсцмешачни

шестонедељни -а -о шейсцтижньови

шестоперац -рца *х.* буздовань (бузоґвань) зоз шейсцома джобаками

шестопрежан -жна -жно: **~ кола** коч до хторого ше прагаю шейсц конї

шестопроцентни -а -о шейсцпроцентови, шейсцпроцентни

шестоféредац -еца *х.* шейсцшорови ярец *(зоз шейсцома шорами зарнох у класки)*

шестоpедица *ж.* шейсцшорове жито *(зоз шейсцома шорами зарнох у класки)*

шесторица *ж.* шейсцме

шесторка *ж.* **1.** шейсцме *(хлопи, роботнїки и под.)*, шесцеро *(дзеци, хлопи и жени и под.),* шейсц *(жени, роботнїци и под.);* **2.** *оп.* **шестак (4)**

шесторке *ж. мн.* шесцернят(к)а

шесторни -а -о шейсцнїсти

шесторо *числ. зб.* шесцеро

шестосложан -жна -жно шейсцскладови

шестоспратан -тна -тно шейсцповерхови, шейсцштокови

шестоспратница *ж.* шейсцповерхови *(*шейсцштокови*)* будинок

шестостран -а -о шейсцстранови

шестострук -а -о шейсцнїсти

шестоугао -гла *х. мат.* шейсцугелнїк

шестоугли -а -о шейсцуглови

шесточлан -а -о шейсчленови

шесточасовни -а -о шейсцгодзинови

шестошколац -лца *х.* школяр шестей класи

шестсто *с. числ.* шейсцсто

шестстоти *и* **шестстотинити** -а -о шейсцстоти

шеталац -аоца *х. оп.* **шетач**

шеталица *ж.* **1.** *(на зидном сату)* шейталов; **2.** *оп.* **шетачица**

шеталиште *с.* **1.** шпациралїще, шейталїще, корзо**; 2.** *польопр.* место за преганянє *одн.* преходзку, прегонїско

шетаљка *ж. оп.* **шеталица (1)**

шетаоница *ж. (просторија за шетање)* преходзальня, шейтальня

шетати -ам *и* шећем I. *нєпрех.* преходзиц ше, шпацирац ше, шейтац ше; **~ по соби** преходзиц ше (шейтац ше) по хижи; **~ по корзоу** преходзиц ше (шпацирац ше, шейтац ше) по корзоу; II. *прех.* **а)** водзиц дакого на преходзку; **б) ~ очима (очи)** бегац з очми, руцац очи гевазь-тамаль

шетати се -ам се *и* шећем се *оп.* **шетати** (I)

шетач *х.* шпацирач, шейтач

шетачица *ж.* шпацирачка, шейтачка

шеткати (се) -ам (се) *дем.* преходзиц ше, шпацирац ше, шейтац ше *(покус, з часу на час)*

шетни -а -о преходзкови, за преходзку

шетница *ж.* дражка за преходзку

шетнути (се) -нем (се) **а)** дакус ше прейсц (прешпацирац, прешейтац); **б)** помали ше рушиц даґдзе

шетња *ж.* преходзка, шпацир, шейтанє, *заст.* шпацирка

шетњица *ж. дем.* мала преходзка (шпацир, шейтанє)

шетукати (се), шетуцати (се) *и* **шетуцкати (се)** *оп.* **шеткати (се)**

шећа[1] *ж. нар. поет. оп.* **шетња**

шећа[2] *ж.* **1.** *гип.* (< **шећер)** цукрик, цукерчок; **2.** *гип. при обрацаню ґу милей особи* злато [мойо]

шећер *х.* **1.** цукер; **~ кристал** крупов (кришта-льов) цукер; **~ у праху** мелки цукер; **~ у коцкама** цукер у коцкох; **2.** *у прикметнїцкей служби у полузложених словох* сладки; ◊ **а) ~ и мед** барз приязни, барз облєсни, цукер и мед**; б) грожђани ~** грознов цукер

шећеран -рна -рно **1.** цукров[и]; **~ репа** цукрова цвикла; **~ трска** сладки цирок; **~ болест** цукрова хорота, *нар.* цукрашка; **2.** *фиґ.* сладки; приємни; облєсни

шећерана *ж.* цукровня

шећерац -рца *х.* **1.** сладка кукурица; **2.** сладки гращок

шећераш *х. нар.* цукраш

шећерити -им цукровац

шећерити се -им се повекшовац количество цукру *(о овоцох);* кристализовац ше *(о овоцох)*

шећерлама *и* **шећерлема** *ж.* цукри, цукрики; бонбони; лакотки

шећерлемџија *х. (посластичар)* цукрар

шећерли *прикм. нєпрем.* сладки; цукров

шећерница *и* **шећерњача** *ж. (посуда за шећер)* цукернїк

шећеровина *ж. пож.* цукровина, густи цукров сок

шећеруша *ж.* цукрача, цукрова палєнка *(палєн-ка з млєтого жита, отрубох, квасу и цукру)*

шећерче -ета *с.* злато [мойо], мили мой, мила моя, миле мойо

шећерџија *х. (посластичар)* цукрар

шећкати (се) -ам (се) *оп.* **шеткати (се)**

шеф *х.* шеф

шефица *ж.* шефица

шефовати -фујем шефовац

шефовица *ж.* шефова жена, шефовица; шефица

шефовски -а -о шефовски

шефтелија *ж. оп.* **бресква**

шех *х.* шех *(1. вираз за напад на кралїцу у шаху; 2. предняк дервишох)*

шехер *х.* варош, город

шехерли *прикм. нєпрем.* варошски, городски

шехерлија *и* **шехерљанин** *х.* варощан, городчан

шехит *х.* шехит *(муслиман хтори погинє як мученїк за свою виру)*

шешана *ж.* файта пушки

шешарица *и* **шешарка** *ж. оп.* **шишарка**

шеше *ж. мн. мед. покр.* поки; осипки

шешија *ж. оп.* **креста**

шешир *х.* **1.** калап; **2.** *бот. (гљиве)* калапчок; ◊ **скидати ~ пред ким** знїмац калап (шапку) дакому (пред даким)

шеширић *х. и* **шеширче** -ета *дем.* калапчок

шеширџија *х.* калапар

шеширџиница *ж.* калапарня

шешула *и* **шешуља** *ж. пом. покр. оп.* **исполац**

шиб *х.* **а)** *(изданак)* младнїк; **б)** *(жбун)* черяк, гущава

шиба *ж.* **1. а)** прут; **б)** *звич. мн.:* **добио је шибе** бул бити, достал з палїцу; **2.** *(шипка на ђерму о којој виси кабао)* клюка; ◊ **дрхти као ~ на води** шицок ше треше; аж ше му колєна трешу *(од страху);* треше ше як студзенїна *(од жими);* дирґонї

шибак шипка *и* -ака *х. (млатило)* цип

шибало *с.* **1.** *(део бича којим се удара)* батог; чмиґов; чапов; **2.** *оп.* **маљица (2)**

шибалук *х.* **1.** *оп.* **шиба (2);** *оп.* **шибало (1)**

шибати -ам **1. а)** *(тући шибом)* вицинац, уцинац; резац; чмиґац; цмаґац; **б)** *фиґ. (оштро критиковати)* вицинац, уцинац; **2. а)** *(падати у великим пљусковима, ударати под налетом ветра - о киши)* прац; рубац; **б)** *(дувати у снажним налетима - о ветру)* моцно дуц; вицинац; таргац; **в)** *(избијати у јаком млазу)* шикац; вибивац; **3. а)** *(журно ићи)* понагляц; бежац; **б)** *(бежати)* гонїц, парац; **в)** *пей.:* **шибај из моје куће** бер ше (гонь) з мойого дому; **4.** *фиґ. (циљати, смерати)* цильовац; думац**;** ◊ **~ очима (погледом)** руцац гнїваци попатрунки

шибе *викр. за одганянє пса* нє идзеш; кешт; марш

шибенички *и* **шибенски** -а -о (< **Шибеник)** шибенїцки

Шибенчанин *х. (човек из Шибеника)* Шибенїчан

шибер *х. техн.* шибер

шибика *ж.* **1.** прут; младнїк; **2.** *(жезло)* жезло; палїца

шибиковина *ж. бот.* калїна (Viburnum)

шибица *ж.* ширка; **укресати шибицу** запалїц ширку

шибични -а -о ширков; **~ кутија (шкатуљица)** шкатулка од ширки

шибичњак *х. (кутија за шибице)* шкатулка, *заст.* пошевка

шибљак *х.* черяки, черячини; гущава

шибље *с. зб.* черяки, черячини; гущави*;* пруце

шибљика *ж.* **1.** прут; младнїк; **2.** *оп.* **шиба (2)**

шибнути -нем **1.** *(ошинути)* витнуц, уцац, чмиґнуц; **2.** *(снажно избити из чега)* шикнуц; вдериц, вибиц; **3.** *(журно поћи)* попонагляц; розбегнуц ше; *(побећи)* чмиґнуц, спарац

шибут *х. оп.* **шибљак**
шивара *ж. (кројачка радионица)* скравецка роботня, скравецки мигель
шивати -ам шиц
шиватица *и* **шиватка** *ж.* игла *(за шице)*
шиваћи -а -е шиваци, шивачи; **~ машина** шиваца (шивача) машина; **~ игла** игла за шице
шивач *х. (радник који шије)* шивач
шивачица *ж.* **1.** *(радница која шије)* шивачка; **2.** шиваца (шивача) машина
шивачница *ж.* шивальня *(роботня за шице споднїх шматох, сукньох и под.)*
шивета *с. мн. (плетенице)* варґочи
шидски -а -о (< **Шид)** шидски, шидянски
Шиђанин *х.* Шидян
шизика *ж. беш.* шизика
шизити -им *беш.* шизиц; вирабяц; нарабяц
шизма *ж.* схизма, шизма
шизматик *х.* схизматик, шизматик
шизофренија *ж. мед.* шизофрения
шизофреник *и* **шизофреничар** *х.* шизофреник, шизофреничар
шизофренички -а -о шизофренїчни
шија *ж.* шия; карк; ◊ **није ~ него врат** то цалком исте; то исти пшамац; **заврнути (сломити) коме шију 1.** забиц дакого, закруциц дакому шию; **2.** *фиґ.* знїчтожиц дакого; **отегнути шију** умрец; **повити (погнути, савити) шију** покориц ше, подац ше
Шијак *х.* Шияк *(подшмихуюца назва з хтору ше взаємно наволую жителє вецей крайох штокавского подруча пре розлики у бешеди)*
шијати -ам *пом.* веслац *одн.* гонїц чамец назадок *(при обрацаню)*
шијачки -а -о (< **Шијак)** шияцки
шијити *х. мн.* шиїти *(припаднїки муслиманскей вирскей секти хтора припознава лєм коран, а нє и вирску традицию)*
шијни -а -о шийов; карков
шик[1] *х.* фалшиве злато *одн.* позлаценє; златко; златна *або* стриберна шнурка (пантлїка, шуйташ и под.); шик
шик[2] *х. (смисао за лепо; елеганција)* шик
шик[3] *викр. (бежи)* гонь
шика[1] *ж.* сичанє
шика[2] *ж. покр.* колїска
шикана *и* **шиканација** *ж. (малтретирање)* шикана, шиканация
шиканирати -ам *зак. и нєзак. (малтретирати, кињити)* шикан[ир]овац
шикара *ж.* гущава; черяки, черячини; лєшик, лєс
шикарити -им буц задихани *(од ношеня терхи)*
шикати[1] шикам колїсац *(дзецко у колїски)*; гойсац
шикати[2] шикам *оп.* **шикљати**
шикати[3] шичем *(шиштати - о змији, гуски и сл.)* сичац
шикати се[1] шикам се колїсац ше; гойсац ше
шикати се[2] шикам се *(торњати се)* брац ше, паковац ше
шикати се[3] -а се *безос. (приличити)* швечиц ше
шике *викр. за гонєнє, одганянє прашатох* кшо
шиклисати -ишем *зак. и нєзак.* (< **шик**[1]) позлациц/позлацовац, украшиц/украшовац зоз златком и под.
шикља *ж. покр.* файта узкого чамца
шикљан *х. зоол.* хвосцата качка (Anas accuta)
шикљати -ам *(бризгати)* шикац, биц; вибивац
шикнути[1] шикнем заколїсац; загойсац
шикнути[2] шикнем **1.** *(бризнути, покуљати)* шикнуц, почац шикац; вдериц; вибиц; **из ране је шикнула крв** зоз рани шикла крев; **из бушотине је шикнуо први млаз нафте** з вартанїни вдерел перши шик нафти; **2. а)** *(нагло се распламсати - о ватри)* збовчац, розбовчац ше; **б)** *(блеснути)* блїснуц; **3.** *(снажним замахом бацити)* загаматляц; **4. а)** *(одаламити)* бухнуц, зрезац; **б)** *(из ватреног оружја)* штрелїц; **5.** *(попрскати млазом)* попирскац; **6. а)** нагло, нараз вироснуц, вигнац *(о рошлїни);* **б)** *прех. (истерати изданак)* вигнац
шикнути[3] шикнем засичац
шиковати (се) -кује (се) *оп.* **шикати се**[3]
шикосати -ошем *оп.* **шиклисати**
шиктати -кћем **1.** *оп.* **шикљати; 2.** сичац
шилац шиоца *х. покр. оп.* **кројач**
шилбок *х. оп.* **шиљбок**
шилер *х.* шилер *(файта червеного вина)*
шилинг *х.* шилинґ
шило *с.* **1.** шидло; **2.** *фиґ. (жаока)* жадло; **3.** *фиґ.* **а)** вертки, обратни чловек, чловек хтори вшадзи сцигнє; **б)** *(несташно дете)* фуров(ик), шурґут; ◊ **вратити коме ~ за огњило** врациц дакому як себе пожичел; **изгубити се као ~ у врећи** страциц ше як игла
шиља[1] *и* **шиља** *ж. (шваља)* шивачка
шиља[2] *х. и ж.* висока худа млада особа
шиљак -љка *х.* **1.** [оштри] конєц; кончик; [кончисти, оштри] верх, верцок; штилєц; **~ мача** конєц меча; **горски ~** горски кончисти верх; **2.** предмет з кончистим (оштрим) верхом (концом); **3.** *метал.* кончик

шиљаст *и* **шиљат** -а -о **1.** кончисти, шпицасти**; ~ брада** кончиста брада; **2.** *мат. (о углу)* оштри
шиљати -љем *оп.* **слати**
шиљача *ж.* кошнїца *(з пруца, у форми копи)*
шиљбок *х.* **а)** стражар; **б)** стража, *заст.* шильбок
шиљбочити -им чувац стражу, стац на стражи (шильбоку)
шиљег *х.* млади баран
шиљег[**о**]**вица** *ж.* млада овца *(хтора ше ище нє коцела)*
шиљеж *ж. зб.* млади овци
шиљеже -ета *с. (јагње од годину дана)* токльов
шиљер *и* **шиљерац** -рца *х. оп.* **шилер**
шиљити -им закончисцовац, кончисциц; заструговац
шиљкан *х., звич. мн., покр.* бочкора *(з кончистим скруценим носом)*
шиљкаст -а -о *оп.* **шиљаст**
шиљкати -ам штухац; гонїц штухаюци
шиљкати се -ам се *взаєм. повр.* штухац ше, оштуховац ше
шиљте -ета *с.* матрац за шедзенє
шиљчић *х. дем.* [оштри] кончик; [кончисти, оштри] верщок; штильчик
шимера *ж. оп.* **химера**
шими -ија *х.* шими *(файта америцкого танцу);* ◊ **~ ципеле** шимиципели
шимија *ж. и х. покр. оп.* **мајмун**
шимике *ж. мн. (шими ципеле)* шимики
шимла *ж. оп.* **шиндра**
шимпанзо *х.* шимпанзо
шимшир *х.* **1.** *бот.* ґузбанок (Buxus sempervirens); **2.** *у прикметнїцкей служби у полузложених словох* ґузбанков
шимширика *ж. бот.* барбариснїк, шимширка (Berberis vulgaris)
шимшировина *ж.* ґузбанково древо, ґузбанок *(як материял)*
шина *ж.* **1. а)** *(на точку)* шина, *заст.* обруч *ж. и х.;* **б)** *(на бурету и сл.)* обруч *х. и заст. ж.;* **2.** *(трачница)* шина; **3.** *мед.* шина
шиндра *ж. зб.* шиндлї *(дещички за закриванє хижох)*
шиндрика *ж.* шиндля *(єдна з дещичкох за закриванє хижи, оп.* **шиндра***)*
шинобус *х.* шинобус
шински -а -о шински, шинов; **~ возило** шинска превозка
шинтер *х.* шинтер
шинтерница *ж.* шинтерня
шинтерски -а -о шинтерски
шинути -нем **1.** *оп.* **шибнути (1, 2); 2.** *(треснути, лупити)* зрезац, бухнуц, моцно вдериц; **3.** *(бацити)* руциц; **4.** швидко зробиц дацо; **5. ~ погледом, очима** оштро попатриц
шинути се -нем се руциц ше
шињел *х.* шинєл, *заст.* кепень, *заст.* мундур
шиоце -ета *с. дем.* шиделко
шип *х.* **1.** слуп; **2.** *оп.* **шиљак (1); 3.** *буд.* шип; **лебдећи ~** завишени шип
шипак -пка *х.* **1. а)** *бот.* дзива ружа; **б)** *(плод шипка)* шипка, плод дзивей ружи; **чај од шипка** шипков чай; **2.** *вулґ. (фига)* купак; **показати коме ~** указац дакому купак; ◊ **бити пун као ~** [**коштица**] буц полни полнючки, буц нашпиковани, буц набити як пенєж; **добити ~** достац купак (пляйстру, брилу, ослу и брус)
шипар *х.* **1.** *оп.* **шипарац; 2.** *зоол.* самец моруни
шипарац -рца *х.* леґиньчок
шипарачки -а -о леґиньчков; **у ~ доба први пут се заљубио** кед бул леґиньчок, перши раз ше залюбел; **шипарачки снови** леґиньчково сни, сни леґиньчка (леґиньчкох)
шипарица *ж.* дзивуча, дзивочка
шипарички -а -о дзивучи, дзивучов, дзивочков; **~ понашање** справованє (як у) дзивучи
шипка *ж.* **1. а)** прут; палїчка; палїца; **~ сумпора** палїчка сумпору; **б)** желєзна палїчка *одн.* палїца; штанґла; штанґлочка; **в)** *метал.* штанґла; **2.** *(за набијање пушке)* рамач; ◊ **као ~ уз бубањ** як хвосцик (хвост); як репик; як лїпа-лїст *(о хлопови и жени, о дзецох)*
шипков -а -о (з) дзивей ружи; шипков; **~ цвет** квиток дзивей ружи; **~ чај** шипков чай
шипковина *ж.* древо *одн.* плод дзивей ружи
шиповина *ж.* **1.** *оп.* **шипковина; 2.** китово косци и зуби *(з хторих ше правя палїчки за розличне хаснованє)*
шипраг *х. оп.* **шибљак**
шипражје *с. зб. оп.* **шибље**
шипрашка *ж. оп.* **шибљика (1)**
Шиптар *х.* Шиптар
шиптарски -а -о шиптарски
шипурак -рка *х. оп.* **шипак (1)**
шипурина *ж. оп.* **шапурика**
шипчани -а -о *оп.* **шипков**
шипчити -им *беш.* вельо (длуго) исц пешо (пешачиц); трапирац
шипчица *ж. дем.* < **шипка**
шира *ж.* мощ, шира, сладке вино *(хторе ище нє почало киснуц)*
шираj *х.* вол з на широко розставенима рогами
ширење *с.* **1.** < **ширити (се); 2.** *физ.* ширенє, розширйованє
ширет *х. оп.* **шерет**
ширилац -иоца *х.* ширитель, розширйовач

ширимице *присл.* ширцом

ширина *ж.* **1.** *(растојање између бочних страна)* ширина; **~ њиве** ширина поля; **2.** *(раван предео великих размера)* ширина, широкосц; **жељан је ширине и ваздуха** жадни є ширини (широкосци) и воздуху; **~ душе** *фиґ.* широкосц (ширина) души; ◊ **географска ~** ґеоґрафска ширина

ширински -а -о ширински

ширит *х.* *(украсни гајтан, трака)* жинор, шуйташ

ширитељ *х. оп.* **ширилац**

ширити -им **1.** *(истезати у ширину)* розширяц, розширйовац; **~ тесну обућу** розширяц цесну обуй; **2.** *(опружати целом површином)* розкруцац, розширяц, розширйовац; **~ ћебе** розкруцац покровец; **3. а)** *(руке)* розширяц, розширйовац, *заст.* ширяц; **б)** *(крила)* розширяц, розширйовац; **в)** *(очи)* вищиряц, розширяц, розширйовац; **4.** *(видике, знања)* розширйовац, шириц; **5.** *(распростирати, разглашавати)* шириц, розширйовац; глашиц; розхирйовац; **~ пропаганду** шириц пропаґанду; **~ нове идеје** шириц (глашиц) нови идеї; **~ лажне вести** шириц (розширйовац, розхирйовац) фалшиви вистки; **6.** *(испуштати из себе испуњавајући простор)* розширйовац, шириц; видавац; **труло воће шири неугодан мирис** зґнїта овоц розширює (видава) нєприємни запах

ширити се -им се **1.** *(постајати шири)* розширяц ше, розширйовац ше; **он се дебља, а одећа на њему се шири** вон вше тлустейши, а шмати на нїм ше розширяю; **2.** *(простирати се)* пресцерац ше, шириц ше; **овде се у прошлости ширио велик град** ту ше у прешлосци пресцерал вельки варош; **3.** *(разглашавати се)* шириц ше, розширйовац ше; розхирйовац ше; **4.** *(узимати маха)* шириц ше, розширйовац ше; **епидемија се шири** епидемия ше шири; **коров са ледине шири се у њиву** ґаз зоз дєпу шири ше (биє ше) до поля; **5.** *фиґ.* *(комотно се негде наместити, настанити)* уцополїц ше; **у нашој кући шири се нови газда** у нашим доме уцополєл ше нови ґазда; **6.** *фиґ.* *(разметати се)* випинац ше, пишиц ше; преказовац ше

ширљив -а -о *(растегљив)* розширяци

широк -а -о **1.** *з розл. знач.* широки; **~ улица** широка уліца; **~ образовање** широке образованє; **~ употреба** широке хаснованє; **2.** *(простран - о одећи)* широки; бивни; **3.** *(бескрајан)* широки, *нар.* шири; **~ свет** шири швет

широко *присл.* широко; на широко; **~ отворити уста** широко отвориц уста; **~ причати** на широко приповедац

широкогруд -а -о *и* **широкогрудан** -дна -дно **а)** тот цо ма широки перши, широких першох, широкопершни; **б)** *фиґ.* *(великодушан)* велькодушни, широкогруди

широколиснат, широколист -а -о *и* **широколистан** -сна -сно широколїсцови, широколїсти

широконос -а -о *и* **широконосан** -сна -сно широконоси; ◊ **широконоси мајмуни** *зоол.* широконоси маймуни

широкоплећ -а -е *и* **широкоплећат** -а -о широких плєцох, плєцати

широкотрачан -чна -чно ширококоляйови

широм *присл.* **1.** *(на све стране, свуда)* на шицки боки, ширцом; **гром ~ одјекне** гром на шицки боки одгукнул; **2.** *(целом ширином)* **а)** ширцом; **~ отворити врата** ширцом отвориц дзвери; **б)** широко; **~ отворити уста** широко розтвориц уста; **3.** *у служби прим. з ґен.*: **~ Србије** по цалей Сербиї, ширцом по Сербиї, ширцом Сербиї; **~ света** по цалим швеце, ширцом по швеце

широмер *х. польопр.* мерач мощу (шири)

широња *х.* **1.** чловек зоз широкима плєцами, плєцати чловек; *(здепаст човек)* набити чловек; **2.** *оп.* **шираj**

шити шијем **1.** *(одећу, обућу)* шиц; **2.** *фиґ.* **а)** исц, преходзиц; **б)** швидко исц, бежац; **в)** швидко штреляц; *(о мецима)* гвижджац; **3.** *беш.* *(бити бољи од кога, превазилазити кога)* пребрац дакого; буц лєпши, мац лєпши успих од дакого, *беш.* шиц дакого

шићар *х.* **1.** плєн; добиток; хасен; **2.** *ир.* маєток, благо

шићарити -им зберац (здобувац) добиток (хасен); лєгко здобувац; зарабяц

шићарџија *х.* лакомни (гамишни) на добиток (хасен, лєгки заробок); плячкаш, здзернїк

шиће *с.* шице

шиф[1] *и* **шиф** *х. друк.* шиф

шиф *х.* *(брод)* ладя, *заст.* шифа

шифарски -а -о шифрови

шифон *х. текст.* шифон

шифоњер *х.* орман

шифра *ж.* шифра

шифрант *х.* шифрант

шифрирати -ам *и* **шифровати** -рујем *зак. и нєзак.* шифровац

шиц[**а**] *викр. за одганянє мачки* шиц

шицар *х. (стрелац)* стрелец, стрилец
шицати -ам одганяц *або* виганяц мачку *(з викричнїком „*шиц[а]")
шиш *х.* **1.** желєзни рожень; **2.** палїчка, кривайла, кука *(дзирава, у хторей ше преношела пошта и под.)*
шиша[1] *ж.* оштригани; на кратко оштригани
шиша[2] *ж. покр.* оплєцена фляша/склєнка
шишав -а -о на кратко оштригани
шишак -ака **1.** векше гаче з оштригану гриву; **2.** файта шапки у чарногорским и герцеґовским народним облєчиву
шишакиња *ж.* **1.** кобулка з оштригану гриву; **2.** на кратко оштригана женска особа
шишарица *ж. бот.* гнїда, сокопиєц
шишарка *ж.* шишарка, шишка
шишати -ам **1.** штригац, *коц.* стригац; **2.** *оп.* **шити (3); 3.** *оп.* **шити (2. в); 4.** моцно дуц *(о витре);* швидко бежац, лєциц, нєсц ше
шишати се -ам се штригац ше, *коц.* стригац ше
шише[1] -ета *с.* гаче
шише[2] -ета *с. покр. (таваница)* повала
шишити -и ровномирно (єднак) падац *(о дижджу)*
шишка[1] *ж.* **1.** *звич. мн.* чулка *(оштригана, набренована и под. як украс фризури)*; **2.** *покр.* глава; оштригана глава
шишка[2] *ж. оп.* **шишарка**
шишкав -а -о *покр.* мали и груби, набити
шишкати -ам **а)** укладац, успавйовац дзецко зоз гласом „шшш"; **б) ~ коња** умирйовац коня *(гласкаюци го, приповедаюци му)*
шишкица *ж. дем.* (< **шишка**[1]) чулочка
шишко *х.* на кратко оштригани хлапец
шишмиш *х. (слепи миш)* пергач
шишнути -нем **1.** *(ошинути)* уцац, зрезац; **2.** дрилїц; **3.** засичац
шишњава *ж.:* **ухватити шишњаву** *беш. (побећи, ухватити маглу)* чмиґнуц, спарац, справиц ватькер
шишњавац -вца *х. оп.* **цуњало**
шишњати -ам *оп.* **цуњати**
шишобрк *х. пей. покр.* чловек хтори подштригує баюси
шиштав -а -о сущаци, шущаци; *(о гласу)* придавени, пригартушени, приглушени; сичаци
шиштати -тим **1.** бешедовац з придавеним (пригартушеним, приглушеним) гласом; сичац; **2.** *(о гуски, змији)* сичац; **3.** *(фијукати)* гвизджац; **4.** *(шуштати)* сущац, шущац
шишуља *ж.* **1.** жито без осца; **2.** винова лоза хтора нє зродзела
шјор *х. покр.* пан; шйор
шјора *ж. покр.* панї
шкакљати -ам ґуцкац; ласкотац
шкакљив -а -о **1.** ґуцкаци; ласкотаци; **2.** *фиґ.* деликатни, ласкотлїви
шкакљити -им *оп.* **шкакљати**
шкаља *ж. покр.* **1.** *(ситан камен; туцаник)* каменьче; **2.** *(пећина)* пещера; **3.** ракова дзира
шкамп *х. зоол.* шкамп (Nephrops norvegicus)
шкамут *х.* гласне бреханє младого пса *одн.* щенєца; джавканє, джавулєнє
шкамутати -уће́м гласно брехац *(о младим псови одн. щенєцу)*; джавкац, джавулїц
шкамутнути -нем гласно збрехнуц *(о младим псови одн. щенєцу);* джавкнуц, заджавулїц
шкањ *х. покр.* карсцель; лавочка
шкањац -њца *х. покр. оп.* **кобац**
шкапулар *х. покр.* шкапуляр
шкарамбеч *х. покр. оп.* **бубашваба**
шкаре *ж. мн.* **1.** ножнїчки**; 2.** *(део сеоских кола)* шнїци
шкарпа *ж. буд.* зукоси ярок
шкарт *х.* шкарт, хибна роба
шкартирати -ам *зак. и нєзак.* шкартовац
шкатула *и* **шкатуља** *ж. покр.* шкатула; шкатулка
шкаф *х. покр.* древени кабел; древени шафлїк; зварка
шквер *х. покр. оп.* **бродоградилиште**
шквор *и* **шкворац** -рца *х. покр. оп.* **чворак**
шкембав -а -о *покр.* брухати
шкембарница *ж.* карчма *(у хторей ше готовя єдзеня зоз кравского жалудка)*
шкембе -ета *с.* **1. а)** кравски жалудок; **б)** єдзенє з кравского жалудка**;** шкембичи; **в)** *видр.* брух, пупок; **2.** *фиґ. (мало дете)* шапутрак, рапух, шупле, пурде
шкембићи *х. мн. кул.* шкембичи
шкембо -а *и* -е *и* **шкембоња** *х. пей. (трбоња)* брухати, пуп(к)ати
шкија *ж. покр.* доган купени на чарно, шверцовани доган
шкиља **1.** *х. и ж. (шкиљава особа)* шкуляци; шкуляца; **2.** *ж.* лампа хтора слабо швици; клїпкаца лампа
шкиљав -а -о **1.** *(жмирав)* шкуляци; *(зрикав)* назрачи; **2. ~ лампа** *оп.* **шкиља (2)**
шкиљавац -вца *х. пей.* шкуляци чловек, шкулявец
шкиљити -им **1. а)** патриц з полузаджмуренима очми, шкулїц; **б)** *(гледати зрикаво)* буц назрачи; **2.** *(на (у) кога)* **3.** *оп.* **пиљити**
шкип *х. покр.* корито *(древене)*
шклоботати -оћем *оп.* **шоботати**

шклопац -пца *х.* **1.** *(отечено место на кожи од уједа инсекта)* охват; *(плик на кожи)* мехир, мехирчок; **2.** *мн. мед.* фраси
шклопотати -оћем дуркац, лупкац
шклопоција *ж. (дотрајала ствар, крнтија)* шкерепадло
шклоца *ж. покр. оп.* **шкљоца**
шкљака *ж. оп.* **штака**
шкљоц *викр. onoм.* цвенк; черк
шкљоца *ж.* **1.** *(џепни ножић)* бичак; **2.** стара пушка
шкљоцав -а -о цвенкаци; черкаци
шкљоцара *ж. оп.* **шкљоца (2)**
шкљоцати -ам **а)** цвенкац; черкац; **фотоапарат шкљоца** фотоапарат цвенка; **кључ у брави шкљоца** ключ у клянки черка; **обарач пушке шкљоца** цвенчок пушки цвенка**; б)** *(зубима)* клонцац
шкљоцнути -нем **а)** цвенкнуц; черкнуц**; б)** *(зубима)* клонцнуц
шкода *ж. оп.* **штета**
шкодан -дна -дно *оп.* **шкодљив**
шкодити -им чкодзиц
шкодљив -а -о чкодлїви
шкокци -каца *х. мн. покр. ткац.* шкрипци
школа *ж.* школа; **уписати се у школу** уписац ше (*нар.* записац ше) до школи; **ићи у школу** ходзиц до школи; **завршити школу** закончиц (*нар.* виходзиц) школу; вишколовац ше; **бежати из школе** сцекац зоз школи, одправяц школу; ◊ **играти се школе** бавиц ше на школи (на шкинталки)
школар *и* **школарац** -рца *х. оп.* **школац**
школарина *ж.* школарина
школати (се) -ам (се) *о*п. **школовати (се)**
школац -лца *х.* школяр
школник *х.* **1.** учитель; наставнїк; **2.** школяр
школобртати -рће гурчац *(у бруху)*
школовати -лујем школовац, *нар. заст.* школїц
школовати се -лујем се школовац ше, *нар. заст.* школїц ше
школски -а -о школски
школство *с.* школство
школь *х.* **1.** островко; **2.** морски гребень
шкољар *х.* островян, житель островка *(оп.* **шкољ (1))**
шкољка *ж. зоол.* коритко, школька (Anodonta); **барска ~** барске коритко (A. cygnea); **бисерна морска ~** перлове морске коритко (Avicula margaritifera); **речна ~** ричне коритко (Unio pictorium)
шкољкар *х.* кориткар
шкољкаст -а -о кориткасти
шкољкаш *х. оп.* **остригаш црвеноноги**
шкољкица *ж. дем.* кориточко
шкољци -љака *х. мн. покр. оп.* **шкокци**
шкољчица *ж. оп.* **шкољкица**
шкопац -пца *х.* **1.** кастровани баран; **2.** *(ушкопљеник)* кастровани, евнух
шкопити -им шкопиц, кастровац
шкопчевина *ж.* месо з кастрованого барана, баранїна
шкорав -а -о зранцовани; зоз зранцовану твару
шкорња *ж. покр.* чижма
шкорпија *ж. зоол.* шкорпия
шкорпион *х. зоол.* шкорпион
шкота *ж. пом. покр.* штранґ за управянє з плахту
Шкотланђанин *х.* Шкотландян
шкотски -а -о шкотски
шкрабало *с. пеј.* шмарґач, фиркадло
шкрабати -ам шмарґац, шмарбац, шварбац, *заст.* фиркац
шкрабија *ж. покр. оп.* **фиока**
шкрабица *ж. покр.* **а)** *дем.* (< **шкрабија)** фийовочка, фийовка; **б)** ладичка, шкатула и под. за зберанє добродзечних прилогох; шпоровна каса
шкработина *ж. звич. мн.* нашмарґане, нашварбане
шкрамица *ж. покр.* отрушинка, отрошинка; дробни фалаточок
шкрапа[1] *ж.* пуклєнїна у вапнянїковей скали (стини)
шкрапа[2] *ж. покр.* дробни камень, каменьче
шкрапар *х.* терен по хторим єст пуклєнїни *(оп.* **шкрапа**[1])
шкрапати -а *(сипити, ромињати - о киши)* рошиц
шкрапљив *и* **шкраповит** -а -о полни пуклєнїнох *(оп.* **шкрапа**[1]**)**
шкрба[1] *ж.* **а)** *(окрњен зуб)* щербати зуб; дзира у зубу; *(крезубин*а) струнґа; **б)** вищербене место на ножу и под.
шкрба[2] *ж.* **1. а)** *(женска особа са зечјом усном)* тота цо ма чипку на ґамби, тота цо ма чипкасту ґамбу; **б)** *(зечја усна у женске особе)* ґамба зоз чипку, чипкаста ґамба; **2.** *(крезуба женска особа)* щербата женска особа
шкрбав -а -о *и* **шкрбаван** -вна -вно **1. а)** *(крњ - о зубу)* щербати; **б)** *(крезуб)* щербати, беззуби; **2.** *(зупчасто оштећен)* вищербени; карбикасти; **3.** *(који има зечју усну)* хтори ма чипку на ґамби, хтори ма чипкасту ґамбу
шкрбавац -вца *х. и* **шкрбало** *с. и х.* щербати чловек
шкрбаст -а -о *оп.* **шкрбав**

шкрбина *ж.* **а)** остаток ощербеного зуба; **б)** *(крезубина)* струнґа

шкрбити (се)[1] -им се старац ше

шкрбити се[2] -и се губиц ше, оламовац ше, щербиц ше *(о зубу)*

шкрбник *х. покр. оп.* **скрбник**

шкрбо -а *и* -е *х.* **а)** *оп.* **шкрбавац; б)** щербати конь

шкрботати -ам *и* -оћем **1. ~ зубима** *(шкргутати)* жґиртац зоз зубами; *(цвокотати)* цвенкац зоз зубами; **2.** *(шумно грепсти)* моцно драпац

шкрботина *ж.* **1.** *оп.* **шкрбина; 2.** остаток, фалаток дачого оламаного

шкрга *ж. зоол.* польска ярабица

шкргаши *х. мн. зоол.* жабраше

шкрге *ж. мн. анат.* жабри, *нар.* уха, ушка

шкргут *х.* жґиртанє; шкрипанє; **~ зуба** жґиртанє зубох

шкргутав -а -о жґиртаци; шкрипаци

шкргутати -уђем жґиртац; шкрипац; **~ зубима** жґиртац зоз зубами

шкргутнути -нем зажґиртац; зашкрипац

шкребетаљка *ж. (чегртаљка)* черкотка

шкребетати -еђем *оп.* **чегртати**

шкржни -а -о жабров, ухов, ушков; **шкржни поклопци** жаброво закривки

шкриља *ж.* кляпчисти камень, плоча

шкриљав -а -о *оп.* **шкриљаст**

шкриљавац -вца *х. оп.* **шкриљац**

шкриљак -ака *х.* калап зоз широку крису

шкриљаст -а -о сланцов *(оп.* **шкриљац)**

шкриљати се -ам се **1.** ламац ше, пукац на кляпчисти фалати *(о камену)*; **2.** *покр.* змагац ше у руцаню кляпчистих каменьчкох

шкриљац -љца *х. мин.* сланєц

шкринути -нем *оп.* **шкрипнути**

шкриња *ж.* **1.** *(сандук, ковчег)* лада; **2.** *оп.* **наћве**

шкрињица *ж. дем.* ладичка

шкрип[1] *х. оп.* **шкрипац (1)**

шкрип[2] *х.* шкрипанє, шкрипнуце

шкрип[3] *викр., звич. повторени, за подражованє шкрипаня* шкрип

шкрип4 *х. техн.* сцискач

шкрипа *ж.* **1.** шкрипанє; **2.** сущанє, шущанє *(гадвабу и под.)*

шкрипав -а -о **1.** шкрипаци; **2.** *(храпав, крештав - о гласу)* хрипаци; храпущаци

шкрипавац -вца *х. покр.* **1.** воденїца, млїн *(з єдним велький колєсом);* **2.** млади (швижи) сир *(хтори шкрипи под зубами)*

шкрипати -ам *и* -пљем *оп.* **шкрипити**

шкрипац -пца *х.* **1.** пуклєнїна у стини *(глїбока и узка);* **2.** *фиґ.* безвиходне (прикре) положенє, прикросц; ◊ **довести кога у ~** привесц дакого до прикросци (до прикрого, чежкого, нєзґодного положеня)

шкрипити -им **1. а)** шкрипац; **б)** *(зубима)* жґиртац; **2.** *(о свили и сл.)* сущац, шущац

шкрипљив -а -о *оп.* **шкрипав**

шкрипнути -нем зашкрипац

шкрипов -а -о: **о шкрипову дне, на шкрипов дан** *франт.* док на верби зродза грушки, на святого нїґда

шкрипут *х.* **1.** шкрипанє, шкрипнуце; **2.** *(шкргут)* жґиртанє

шкрипутав -а -о **а)** шкрипаци; **б)** *(о зубима)* жґиртаци

шкрипутати -уђем *и* **шкрипуц(к)ати** -ам *дем.* пошкриповац, покус шкрипац

шкркотати -оћем *оп.* **шкргутати**

шкрљак -ака *х. покр.* калап

шкрљетка *ж. иєк. покр. оп.* **крлетка**

шкрњетица *ж. покр.* баранчецова (ягняткова) скора

шкроб *х. оп.* **скроб**

шкрок *х. покр. (корак)* крочай, крок

шкрокати -ам *и* **шкрокнути** -нем *зак. покр.* **1.** *(напразно шкљоцнути - о пушци кад не опали)* нє штрелїц; **2.** *(шкљоцнути)* цвенкнуц

шкронути -нем попирскац, пошкропиц; порошиц

шкропилица *ж. и* **шкропило** *с.* **1.** *церкв.* кропидло; **2.** *(прскалица)* пирскачка

шкропионица *ж. церкв.* кропилнїца

шкропити -им **1.** *(о киши)* рошиц; пирскац, кропиц, кропкац; **2.** *(прскати капима)* пирскац

шкрофуле *ж. мн. оп.* **скрофуле**

шкрофулозан -зна -зно *оп.* **скрофулозан**

шкрпина *ж. зоол.* морски коляк (Scorpaena scrofa)

шкрт -а -о **1.** *(претерано штедљив)* скупи; **2.** *фиґ.* **а)** *(оскудан, неплодан)*: **~ земља** слаба (плана, нєплодна) жем; посна жем; **б)** *(слаб, недовољан):* **~ вечера** слаба вечера; **шкрте вести** нєподполни висти; **в)** *(недовољно јак):* **~ ватра** слаби огень; **г)** *(умерен, уздржљив)* стримани; ◊ **~ на речима** хтори мало бешедує, стримани на словох, нєбешедлїви

шкртавац -вца *х. оп.* **шкртац**

шкртарити -им буц скупи, скуповац, твардовац; гамишовац

шкртац шкрца *х. и* **шкртица** *ж. и х.* скупенда, скупендра, скупи; жидзик

шкртост *ж.* скупосц

шкуљ *х.* **1.** кастровани баран *або* козак; **2.** *(пиљак у дечјој игри)* пилька

шкуља *ж. покр.* дзира
шкуљати се -ам се *покр. (играти се пиљака)* пилькац ше
шкуна *ж. и* **шкунер** *х. пом.* шкунер
шкур *х. и* **шкура** *ж., звич. мн. покр. (капак на прозору)* облашнїца
шкутор *х. покр.* **1.** еґзекутор, *заст.* еґзеквент; **2.** *пей.* странски роботнїк
шлабекати -ам *и* **шлабековати** -кујем *(неразумљиво говорити)* мондяц, круциц, сплєтац (ше); *(натуцати немачки)* бешедовац (мондяц) по нємецки
шлаг *х.* **1.** *кул.* шлаґ; витрепана шметанка; **2.** *оп.* **шлог (1); 3.** *оп.* **шлог (2)**
шлагворт *х.* шлаґворт
шлагер *х.* шлаґер
шлагирати се -ам се *оп.* **шлогирати се**
шлајбок *х. нар.* бутєлар, *беш. заст.* шлайбик
шлајер *х.* **а)** *(копрена)* фатьол, шлаєр; **б)** *(невестински)* шлаєр
шлајерка *ж. бот.* шлаєрово квеце (Gypsophila acutifolia)
шлајз *х. (устава)* шлайс
шлајпик *х. оп.* **шлајбок**
шлајфер *х.* брусар
шлајфна *ж.* шлайфна
шлајфовати -фујем **1.** *(окретати се у месту - о точку)* шлайфовац; **2.** оштриц, брушиц
шлампав *и* **шлампаст** -а -о *(аљкав)* люштави
шланг *и* **шланк** *прикм. нєпрем. (витак)* ценки, струнки, *беш.* шланк
шлаух *х. (гумено црево)* черево, гурка
шлафрок *х.* домашня шмата, шлафрок
шлем *х.* шлем; кациґа; ◊ **плави шлемови** белави шлеми
шлендријан *х. (аљкав човек)* люштош, люштавец
шлеп *х.* **1.** *(теретни брод)* шлеп; **2.** длугоки шлаєр *(хтори ше цага по жеми)*
шлепати -ам *и* **шлеповати** -пујем шлеповац
шлепер *х. тран.* шлепер
шлингати -ам *оп.* **шлинговати**
шлингерај *х. (вез, чипка на рубљу)* шлинґерай
шлинговати -гујем шлїнґовац
шлипер *х.* праг, древо *(на гайзибанскей драги)*
шлиф *х.* шлиф
шлифованост *ж.* шлифованосц
шлифовати -фујем **а)** шлифовац, брушиц; **б)** *фиґ.* шлифовац
шлиц *х.* **1.** клїн; шлиц**; 2.** *буд.* шлиц, ярчок
шлог *х.* **1.** *мед.* шлоґ; **ударио га ~** заражело го; **2.** *(врста; скуп карактеристичних особина)* файта; тип, звод; **он је човек старога шлога** вон чловек старого типа (зводу)
шлогиран -а -о заражени, шлоґирани
шлогирати се -ам се**: шлогирао се** заражело го
шлосер *х.* шлосер
шлосерски -а -о шлосерски
шљака[1] *ж. покр. (штака)* караґуля
шљака[2] *ж. (дрозга, згура)* трозґа
шљакара *ж.* трозґарня
шљакати -ам *арґо* робиц
шљам *х.* **1.** мутлянка, муль, блато; **2.** *фиґ.* остаток швета, одруток, шлям
шљап *викр., звич повторени, за подражованє шума хтори чуц при вдереню або ходзеню по води*, *блаце* плюс; чуп*;* чап; цап
шљапати -ам *(гацати или ударати по води, блату)* чупкац; чапкац; цапкац; шляпкац; талябац; плющац, плюскац
шљапити -им **а)** чупнуц; чапнуц; цапнуц; шляпнуц; плюснуц; **б)** *(ошамарити)* пляснуц, дац позауха
шљапкати -ам *дем.* < **шљапати**
шљапнути -нем *оп.* **шљапити**
шљахта *ж. ист.* шляхта
шљахтић *х. ист.* шляхтич
шље- *оп.* **сле-**
шљем *х. оп.* **шлем**
шљемара *ж. и х. пей. (пијаница)* лотька, пиянїца
шљемати -ам *пей. (претерано пити алкохол)* льоґдац, жрец
шљепити -им *оп.* **шљапити (б)**
шљепкати -ам **а)** *оп.* **шљапати; б)** *(пљескати)* кляпкац; чапкац
шљива[1] *ж.* шлївка *(древо и плод)*; ◊ **вратити коме шљиве за брашно** врациц дакому як себе пожичел
шљива[2] *ж.* шлївовица, шлївка
шљивак -ака *х. оп.* **шљивик**
шљивāр[1] *х.* **1.** тарґовец зоз шлївками, шлївкар; одховйовач шлївкох, шлївкар; **2.** *ист.* горватски дробни дворян
шљивāр[2] -ара *х. оп.* **шљивик**
шљиварка *ж.* **1.** тарґовкиня зоз шлївками, шлївкарка; одховйовачка шлївкох, шлївкарка; **2.** *оп.* **гундељ**
шљиварство *с.* шлївкарство
шљивик *х.* шлївков овоцнїк; шлївки
шљивић *х.* младе шлївково древко
шљивка *ж. оп.* **шљива**[2]
шљивов -а -о шлївков
шљивовац -вца *х.* **1.** шлївкова палїца; **2.** компот зоз шлївкох
шљивовача *ж. оп.* **шљивовац (1)**
шљивовик *х.* **1.** *оп.* **шљивовац (2); 2.** шлївков ком
шљивовина *ж.* шлївка, шлївково древо *(як материял)*

шљивовица *ж.* шлївовица, шлївкова палєнка
шљивоточ *х. зоол.* шлївков хробак
шљиг *х.* наопадоване лїсце и други рошлїнски часци хтори гнїю на жеми; **вода носи ~** вода ноши лїсце
шљис *викр., часто повторени, хтори чуц при вдереню з дланю по целу, наглим упаданю до води або рушаню по нєй и под.* чап; пляс; плюс
шљискавица *ж.* **1.** *(лапавица)* плюта; **2.** *(шамар)* пляска, позауха
шљискати -ам **а)** *оп.* **шљапати; б)** чвиркац
шљискац *викр. за подражованє плясканя* пляс
шљиснути -нем **а)** *оп.* **шљапити; б)** чвиркнуц
шљока *ж.* **1.** блїскотки *(метални и под. округли плочочки як украси на шматох);* **2.** *мн.* пацерки з металного пенєжу
шљокати -ам *пей.* пиц, льоґдац, жрец
шљука *ж. зоол.* шлюка (Gallinago); **ливадска ~** лукова шлюка (G. media); **мала ~** мала шлюка (Numenius tenuirostris); **малена ~** малючка шлюка (Lymnocryptes minimus)
шљунак -нка *х.* **а)** шлюнок, каменьче*, срим. беш.* шодер; **б)** *буд.* шлюнок**; просејани ~** ошивани шлюнок
шљуначки -а -о шлюнков[и]
шљункара *ж.* шлюнкарня
шљунковит -а -о у (по, на) хторим єст вельо шлюнку *одн.* каменьча; шлюнковити
шључар *х.* шлюкар *(1. ловар на шлюки; 2. ловарски пес-шлюкар)*
шмајсер *х.* шмайсер
шмајхлати -ам *и* **шмајхловати** -лујем *оп.* **улагивати се**
шмарн *х.* **1.** *кул.* шмари, шмарни; **2.** *фиґ. (безвредна ствар)* нїчомнїна, нїчовка, марнїнка, нїчтожносц
шмекати -ам *и* **шмековати** -кујем **1.** *(пријати - о јелу и пићу)* смаковац; **2.** *звич. у одрекающей форми (кога)* буц прихильни ґу дакому, сцец, дзечнє примац до дружтва дакого
шмигав -а -о *оп.* **шкиљав**
шмигавац -вца *х. оп.* **шкиљавац**
шмигнути -нем **1.** *оп.* **шмугнути; 2.** *(из руку)* вишлїснуц ше; вишмикнуц ше
шмизла[1] *ж. покр.* шмизла *(файта женскей блузни)*
шмизла[2] *ж.* кокет(к)а
шминка *ж.* шминка; помада; *заст.* фарбидло *(за фарбенє лїцох на червено)*; *заст.* ґаридло *(за оберва)*; *заст.* райспухер *(за билєнє твари)*
шминкати -ам **1.** *(лице)* шминкац, фарбиц; **2.** *(глумца)* шминкац
шминкер *х. театр.* шминкер
шминкерница *ж.* шминкерня
шмира *ж. пей.* путуюци театер, театрална ґрупа, драма и под. на найнїзшим уровню
шміргл *х. и* **шмиргла** *ж.* шмирґла**,** шмирґлов папер
шмирглати -ам шмирґловац
шмиргл-папир *х. оп.* **шмиргл**
шмитати -ам помали, лєнїво исц (ходзиц), цагац ше
шмокљав -а -о завязани
шмокљан *и* **шмокљо** *х.* зазрак; фильков; сакайтов; смаркош, срайдош**;** завязани
шмрк *х.* **1. а)** пумпа**; б)** ґумове черево (гурка); **2.** количество бурмуту хторе ше бере до носа з єдним поцагованьом
шмркав -а -о тот цо часто поцагує з носом; смаркати
шмркавац -вца *х.* тот цо часто поцагує з носом; смаркати; *(балавац)* смаркош
шмркавица *ж.* тота цо часто поцагує з носом; смарката; *(балавица)* смаркошка
шмркаљ -кља *х.* смарґель
шмркати -рчем **1.** поцаговац з носом; форкац; дуц (видувац) нос; **2.** уцаговац до носа *(бурмут и под.);* **3.** пумповац
шмркљивац -вца *х. оп.* **шмркавац**
шмркљивица *и* **шмркљивка** *ж. оп.* **шмркавица**
шмркнути -нем **1. а)** *(увући бале)* поцагнуц з носом*;* форкнуц; **б)** видуц нос, видуц смарґель, висмаркац ше; **2.** уцагнуц до носа *(бурмут и под.)*
шмрктати -кћем *оп.* **шмркати**
шмрцав -а -о смаркати; *(плачљив)* финкаци
шмрцати -ам **а)** плакац (йойчац) поцагуюци з носом; **б)** поцаговац з носом; форкац; **в)** *оп.* **шмркати (2)**
шмрцнути -нем *дем.* < **шмркнути**
шмугнути (се) -нем (се) чмиґнуц, миґнуц; вимкнуц; вимкнуц ше; спарац
шмукнути -нем *и* **шмурнути (се)** -нем (се) *оп.* **шмугнути (се)**
шнајдер *х.* скравец, шнайдер, *заст.* сабол
шнајдерај *х.* скравецке ремесло, скравецтво
шнајдерица *и* **шнајдерка** *ж.* шивачка
шнала *ж.* чат
шнапс *х.* **1.** палєнка; **2.** *оп.* **шнапсл**
шнапсл *х. карт.* шнапс
шненокле *ж. мн. кул.* таще млєко
шнирати -ам шнурац
шнит *х. и* **шнита** *ж.* **1.** одрезани (одкрати) фалаток дачого; **~ хлеба** фалаток хлєба; **~ сланине** фалаток сланїни**; 2.** *(модел кроја)* фурма; шаблон

шницла *ж. кул.* шницла
шнур *х.* **1.** *(врпца)* шнурок; **2.** *оп.* **шњур (2)**
шнуфтикла *ж.* хусточка [до кишенки]
шњур *х.* **1.** *оп.* **шнур (1); 2.** улог при картаню, ставеню и под.
шобоњати -ам *и* **шобоњити** -им *оп.* **шоботати**
шобот *х.* дуднєнє; дубонь; дурканє, лупканє; одгукованє
шоботати -оћем дуднїц; дубонїц; дуркац, лупкац; одгуковац
шовинизам -зма *х.* шовиниз[е]м
шовинист[**а**] *х.* шовинист[а]
шовинистички -а -о шовинистични
шога *ж. покр. оп.* **шуга**
шогав -а -о *покр. оп.* **шугав**
шогољ *х.* густа чечна маса, квап; ком
шогоња *х. покр.* чловек хтори ма храсти по глави
шогор *х.* шовґор
шогорица *ж.* **1.** *(свастика)* женова шестра; нина; **2.** *(шуракова жена)* андя
шодер *х.* **а)** *оп.* **шљунак; б)** *(туцаник)* каменьче
шојка *и* **шојкан** *х.* шойка, шойкан *(франтовлїва назва за Войводяна)*
шок *х. мед., фиґ.* шок; ◊ **шок-соба** шок-хижа
Шокадија *ж. зб. звич. видр.* Шокци, Шокадия
шокантан -тна -тно шокантни
шокац -кца *х.* **1.** *видр.* католїк, шокец; **2.** *видр. покр.* селян, параст; **3.** *(Шокац)* Шокец
шокачки -а -о шокецки
шокетати -ећем *покр.* бешедовац по шокецки *(оп.* **Шокци)**
шокирати (се) -ам (се) шокир[ов]ац (ше)
шокица *ж.* **1.** *видр.* католїкиня, шокица; **2.** *видр. покр.* селянка, параскиня; **3.** *(Шокица)* Шокица
Шокци -каца *х. мн.* Шокци
шокчити -им шокчиц *(оп.* **Шокци)**
шоља[1] *х. пей. покр.* селян, параст, прости чловек *(оп.* **шокац (2))**
шоља[2] *ж.* шолька; ◊ **гледати у шољу** патриц до шолїчки
шољица *ж.* шолїчка, шольочка
шондати -ам исц киваюци ше з бока на бок
шоња *х. пей.* **1. а)** мегки, попущлїви чловек; **б)** *оп.* **шмокљан**; **2.** *(крпа за судове)* помиток
шоњав -а -о завязани; мегки, попущлїви, попущуюци
шопав -а -о *(спљоштен - о носу)* кляпчисти, подбити
шопати[1] -ам *покр.* клюкац
шопати[2] шопам *(ударати нечим пљоснатим)* кляпкац; пляскац; чапкац
шопити -им *(ударити нечим пљоснатим)* кляпнуц; пляснуц; чапнуц
шопкати -ам *дем.* < **шопати**[2]
шопнути -нем *оп.* **шопити**
шор *х. (улица)* шор
шорав -а -о *(рохав)* рапави
шоравац -вца *х. (рохав човек)* рапави
шорак -рка *х. покр. (жреб)* коцка
шорати[1] шорам **а)** копац до дачого; **~ лопту** копац до лабди; **б)** *(штапом)* дриляц
шорати[2] шорам *вулґ. (мокрити)* шикац, шурац
шорати се -ам се *фиґ. (нечим, са неким)* оруцовац ше з даким *або* дачим
шорити -им правиц хижи у шоре (улїци) *(а нє розруцани)*
шорнути -нем копнуц до дачого, оддрилїц дацо з ногу
шорц *х.* шорц
шотка[1] *ж.* грубши конєц вайца
шотка[2] *ж. зоол. покр.* качка
шоу шоуа *х.* шоу
шофер *х.* шофер
шоферски -а -о шоферски
шофирати -ам *(управљати моторним возилом)* гонїц, вожиц, шоферовац
шоца[1] *ж.* старинска вояцка пушка
шоца[2] *и* **шоцара** *ж. вулґ. (љубавница)* фраєрка
шоштар *х. покр.* ципелар, шуштер
шпâг[1] *х. оп.* **цеп**
шпâг[2] *х. покр. оп.* **шпага**[2]
шпага[1] *ж. оп.* **шпада**
шпага[2] *ж.* шпарґа; порвазок; штранґ
шпагарица *ж. покр.* мали пиштоль *(хтори ше ноши у кишенки)*
шпагети *х. мн. кул.* шпаґети
шпада *ж. покр.* меч; шабля
шпајз *х. и* **шпајза** *ж.* шпайз
шпале *ж. мн. покр.* здобути, змогнути маєток
шпалетне *ж. мн.* шпалетни
шпалир *х.* шпалир
шпалта *ж. друк.* шпалта
шпан *х. ист.* ишпан
шпанати -ам *оп.* **шпановати**
шпанаћ *х.* шпинат
Шпанац -нца *х.* Шпанєц
шпанијел *х.* шпаниєл *(файта ловарского пса)*
Шпанкиња *ж.* Шпанкиня, Шпаньолка
шпановати -нујем **1.** *(растезати, напињати)* шпановац, нацаговац; **~ сликарско платно** шпановац малярске платно; **2.** *(презати)* прагац
шпански -а -о шпански; ◊ **то су за мене шпанска села** то за мнє цошка цалком нєпознате, я до того нїч нє знам; **~ зид** шпански мур
Шпањолац -лца *х. оп.* **Шпанац**

Шпањолка *ж. оп.* **Шпанкиња**
шпањолски -а -о *оп.* **шпански**
шпарати -ам шпоровац
шпарга *и* **шпаргла** *ж. бот.* шпарґла (Asparagus officinalis)
шпартати -ам I. *прех.* **1.** цагац смуги, линиї *(горизонтални и вертикални);* **2.** *польопр.* парац, *коц.* рипац; II. *нєпрех.* ходзиц гевальтамаль; круциц ше, ходзиц, бегац
шпархерд *и* **шпархерт** *х. оп.* **штедњак**
шпацир *х. оп.* **шетња**
шпацирати (се) -ам (се) *оп.* **шетати** (I)
шпедитер *х.* **1.** *(отпремник)* посилач, шпедитер; **2.** *(приколица)* прикоч
шпек *х.* сланїна
шпекула *ж. (кликер)* пилька, *беш.* кликер
шпекулант *х.* шпекулант
шпекулантски -а -о шпекулантски
шпекулација *ж.* шпекулация
шпекулирати -ам *и* **шпекулисати** -ишем шпекуловац
шпелунка *ж. (пећина)* пещера
шпенадла *ж. (чиода)* ґомбошка
шперплоча *и* **шпер-плоча** *ж.* шперплоча, шперплоча
шпецерај *х.* **а)** мишана роба; **б)** дутян, предавальня *(дзе ше предава мишана роба)*
шпијати -ам *оп.* **шпијунирати**
шпијун *х.* шпиюн, шпион
шпијунажа *ж.* шпиюнажа, шпионажа
шпијунирати -ам шпиюнирац, шпионовац
шпијунка *ж.* шпиюнка, шпионка
шпијунски -а -о шпиюнски, шпионски
шпика *ж.* байонет
шпиковати -кујем *кух.* шпиковац, заджобовац
шпил *х. карт.* шпил
шпиља *ж.* **1.** *(пећина)* пещера; **2.** скала, стина, вельки камень
шпинат *х. оп.* **шпанаћ**
шпинати -ам *и* **шпиновати** -нујем *кух.* препальовац цукер
шпиода *ж. оп.* **чиода**
шпион *х. оп.* **шпијун**
шпирит *и* **шпиритус** *х.* шпиритуз
шпиритусни -а -о шпиритузов
шпирун *х. покр.* нос, предок ладї
шпитал *и* **шпитаљ** *х.* шпиталь, больнїца
шпиц *х.* **1.** конєц; верх; шпиц; **2.** шпиц *(1. файта пса; 2. велька гужва у чаше найгустейшого транспорту)*
шпица *ж.* **1.** *(на точку)* шпица; **2.** *(семенка лубеница, тикава и сл.)* маґочка; **3.** *(вршак)* верх, верщок, шпица; **4.** *(на филму)* шпица; **5.** *оп.* **шпиц** *(2);* **6.** *звич. мн.* чипки
шпицаст -а -о кончисти
шпиц[е]**л** *и* **шпицлов** *х.* **1.** *(ухода, њушкало)* подпатрач, вижґаловач; шпиюн; погубеняк, шпицлов; **2.** *оп.* **муштикла**
шпорет *х.* шпоргет
шпорт... *оп.* **спорт...**
шпренгати -ам *и* **шпренговати** -гујем *зак. и нєзак.* минировац, розруциц/розруцовац
шпринт *х. спорт.* шпринт
шпринтовати -тујем *спорт.* шпринтовац
шприц *х.* **1.** *мед.* шприц*;* **2.** пирскачка; шприцла
шприца *ж. оп.* **шприц**
шприцати -ам **1.** *(лозу и сл.)* пирскац, шприцовац; **2.** *мед.* шприцовац, пелцовац
шприцер *х.* шприцер
шприцла *ж. оп.* **шприц (2)**
шпруља *ж.* палїца *(з хтору ше звич. збива овоц)*
шпурак -рка *х. оп.* **шкорпија**
шрапнел *х. и* **шрапнела** *ж.* шрапнел
шрапнелски -а -о шрапнелски, шрапнелов
шрауба *ж. спорт.* шрауба
шраф *х. оп.* **шараф**
шрафирати -ам *(сенчити)* шрафовац
шрафић *х. оп.* **шарафић**
шрафцигер *х. оп.* **одвијач**
шрег *и* **шрех** **1.** *прикм. нєпрем.* нагнути, зукоси; **2.** *присл.* зукосо, шреком
шрот *х.* даралов
шротарица *ж.* крупарня
шта I. *зам.* **1.** *опитно-односни* цо; **2.** *нєодредзени* дацо; **од галаме слабо је ~ чуо** од лярми слабо дацо чул; **3.** *у функциї ґенитива* чого; **~ ту није било!?** чого ту нє було!?; II. *присл.* **1.** *(због чега)* чом, чом же, цо, цоже; **~ га тучеш?** чом го биєш?; **2.** *за количество* кельо; **~ је пута закаснио на посао!** кельо раз запожнєл на роботу!; **3.** *(што, уколико)* цо, чим; **~ се више трудио, све мање је успевао** цо ше баржей трудзел, вше менєй ше му удавало; III. *слов.* **1.** *за виражованє нєсподзиваня, процивеня и под.* цо; **~ , ти још спаваш!?** цо, ти ище шпиш!? **2.** *(јелте, зар не?)* нє?, га нє?; цо?; ◊ **~ више** цо вецей; **него (но) ~** *(дакако)* правда [же так], розуми ше, га як же, *беш.* дабоме; **нема ~** наисце, насправди; **~ га је!** кельо вельо!; **~ је и како је (казати, рећи)** *(по реду, детаљно)* цо и як (повесц, розповесц); **~ (му) је, ту (му) је** уж як є
штаб *х.* штаб
штаблија *х. фам.* чловек зоз штабу, *беш.* штаблия
штабни -а -о штабни

штава *ж.* **1.** *оп.* **штављење; 2.** чечносц за квашенє *одн.* вирабянє скорох; отруби
штаваљ -вља *и* **штавељ** *х.* дзиви хрин (Rumex crispus L.)
штавило *с. оп.* **штава (2)**
штавити -им квашиц; вирабяц
штавише *слов.* цо вецей; ище и; аж
штављач *х.* кушнїр
штављење *с.* квашенє; вирабянє
штавни -а -о хтори служи за квашенє *одн.* вирабянє скорох; **штавне материје** материї за квашенє *одн.* вирабянє скорох
штагаљ -гља *х.* шопа; плєвнїк
штагод *зам. оп.* **штогод**
штајер *х.* *(порез)* порция, *заст. рид.* штаєр
штака *ж.* **1.** *(за ослањање при ходу)* караґуля; **2.** *(жезло)* жезло, палїца
штакати -ам исц (ходзиц) на караґульох
штакор *х. оп.* **шацов**
штакорњача *ж. оп.* **пацоловка**
штакорчић *х. дем.* патканьче, патканьчок
штала *х.* хлїв
шталара *ж.* крава хтора ше трима у хлїве
шталица *ж. дем.* хлївчок, хлївок
шталски -а -о хлївски
штамбиљ *х.* печац
штамбиљирати -ам *зак. и нєзак.* вдериц/биц печац
штампа *ж.* преса, *беш.* штампа**; конференција за штампу** конференция за пресу, прес-конференция
штампан -а -о друковани; **штампана слова** друковани букви
штампање *с.* друкованє
штампар *х.* друкар, типоґраф
штампарија *ж.* друкарня
штампарски -а -о друкарски; **~ грешка** друкарска гришка
штампарство *с.* друкарство
штампати -ам **а)** *зак.* видруковац, друковац; **б)** *нєзак.* друковац
штљанг[**л**]**а** *ж.* **1.** *(метална полуга)* штанґла; **2.** *(бандера)* телеґраф
штанглица *ж. звич. мн. кул.* штанґла; штанґлочка
штанд *х.* штанд
штаницла *ж.* штаницла
штап *х.* **1.** *(за ослањање при ходу)* палїчка, кука, *коц.* кривайла; **2.** *з розл. знач.* палїца; **билијарски ~** билияр(д)ска палїца; **ударити коме тридесет штапа** *(избатинати)* дац дакому трицец палїци; **3.** *(мађионичарски)* палїчка; **4.** *фиґ. (ослонац, подршка)* подпора*;* ◊ **довести кога до просјачког штапа** привесц дакого на жобрацку (жобрачу) палїчку (торбу), направиц з дакого жобрака; **доћи (спасти) на просјачки ~** присц (спаднуц) на жобрацку (жобрачу) палїчку (торбу), *заст.* висц на псоту**; живети на просјачком штапу** барз бидно жиц, псотовац; **зарадити на штапу** зажобрац, нажобрац; **сломити (преломити) ~ над ким** барз побиц дакого; оштро осудзиц дакого; звалїц на дакого хибу; оштро покарац дакого; **~ у руке** *(поћи, отићи)* вибрац ше, схопиц ше; подмасциц попод колєна
штапати се -ам се *оп.* **поштапати се**
штапац -пца *х. оп.* **цепац (3)**
штапин *х.* ґнот, штапин
штапина *ж. ауґм. и пей.* велька палїца, палїчиска
штапић *х. дем.* палїчка
штапићаст -а -о палїчкасти, палїчкови
штапски -а -о *оп.* **штабни**
штафета *ж.* штафета
штафетни -а -о штафетни
штација *ж.* **1.** *(железничка станица)* станїца, *заст.* ґенция, *заст. рид.* штация; **2.** *(станица уопште)* станїца; **3.** *(место у служби)* служба, роботне место, намесценє; **4.** *(раздаљина између две станице као мера)* штация; **5.** *(канцеларија, биро)* уряд, канцелария
штацун *х. покр.* дутян, предавальня
штедан -дна -дно шпоровни; **~ књижица** шпоровна кнїжочка; **~ човек** шпоровни чловек
штедар -дра -дро *(дарежљив)* щедри
штедети -дим **1.** *(паре у банци)* шпоровац; **2.** *(употребљавати што умерено)* чувац; шпоровац**; ~ храну** чувац (шпоровац) єдзенє; **~ време** шпоровац час; **3. а)** *(бити обазрив према коме, чему, штитити кога, што)* чувац; сановац; **~ децу од тешког рада** чувац дзеци од чежкей роботи; **не ~ непријатеља** нє сановац нєприятеля; **б)** *(пазити, чувати кога, што, бринути се о коме, чему)* чувац; пестовац, допатрац; ◊ **~ речи** мало бешедовац
штедионица *ж.* шпоровня; шпоровна каса, *заст.* шпоркаса
штедиша *х.* шпоровач
штедљив -а -о шпоровни
штедљивац -вца *х.* шпоровни, чуварни чловек
штедљиво *присл.* шпоровно, шпоруюци
штедљивост *ж.* шпоровносц
штедни -а -о шпоровни; **~ књижица** шпоровна кнїжочка

штедња *ж.* **1.** шпорованє**;** шпоровносц; **2.** *фиґ. (устезање, уздржавање)* унїманє, стримованє; **рећи што без штедње** повесц дацо без унїманя

штедњак *х.* шпорґет

штедрост *ж. (дарежљивост)* щедросц

штекавац -вца *х. зоол.* билохвости орел (Haliaetus albicilla)

штекер *х. оп.* **утикач**

штектати -кћем **1.** *(испрекидано лајати)* брехац; побреховац; джавкац; джавулїц; **2.** *фиґ.* **а)** *(о митраљезу и сл.)* керепкац; **б)** *(о сату и сл.)* черкац, дуркац

штелажа *ж. оп.* **стелажа**

штеловати -лујем **а)** *зак.* (на)штеловац; напасовац, намесциц; **б)** *нєзак.* штеловац; пасовац, намесцац

штемплирати -ам *и* **штемпловати** -лујем *зак. и нєзак.* вдериц/биц печац

штенара *ж.* **1.** псова хижка; **2.** *фиґ. гандр.* **а)** *(хладна просторија)* лядовня; **б)** *(јазбина)* дзира**; 3.** *польопр.* котинєц

штенац -нца *х.* щенє; щенюх; пшичок

штене -ета *с.* щенє

штенећак -ака *х. вет.* щенєцова хорота

штенити (се) -и (се) коциц (ше)

штепати -ам *и* **штеповати** -пујем *(прошивати)* штеповац

штета *ж.* чкода**; нанети нечему штету** почкодзиц дачому, нанєсц дачому чкоду

штетан -тна -тно чкодлїви; **пушење је штетно за здравље** куренє чкодзи здравю, куренє чкодлїве за здравє

штетити -им **1.** *(наносити штету)* чкодзиц; **неки лекови штете организму** даєдни лїки чкодза орґанизму; **2.** *(кварити кога)* губиц; **немој мазити децу**, **јер их тиме штетиш** нє розмазуй дзеци, бо их з тим губиш; **3.** *(бити на штети)* чкодовац, мац чкоди (чкоду)

штетити се -им се **1.** *оп.* **штетити (3); 2.** *(кварити се)* губиц ше

штетник *х.* **1.** *оп.* **штеточина; 2.** *покр.* други раз оженєти чловек**; 3.** *правн.* чкоднїк

штетовати -тујем **1.** *зак. и нєзак.* чкодовац, мац чкоди (чкоду); **2.** *нєзак. оп.* **штетити (1)**

штеточина *ж. и х.* чкодлївец

штеточинац -нца *х. оп.* **штеточина**

штеточински -а -о чкодлїви

штеточинство *с.* чкодлївосц

штехтати штешћем *оп.* **штектати**

штибра *ж.* порция; даванїна

штива *ж.* **1.** простор за терху на ладї; складзиско/складище; **2.** *(гомила)* громада

штиво *с.* читанє; лектира

штиглиц *х. зоол.* штиґлинц

штикати -ам *оп.* **штиковати**

штикла *ж.* запетка, *заст. рид.* клацик; **високе штикле** високи запетки

штиковати -кујем вишивац

штилац штилца *и* штиоца *х.* читач, *заст.* читатель

штиља *и* **штиљега** *ж. покр.* файта вреценка

штимавати се -ам се *(устручавати се)* унїмац ше; ганьбиц ше

штимати[1] -ам **1.** *оп.* **штимовати; 2.** складац ше, буц согласни; **рачуни штимају** рахунки ше складаю

штимати[2] -ам *(поштовати)* почитовац

штимер *х.* штимер

штимовати -мујем штимовац

штимунг *х.* штимунґ

штинути -нем *оп.* **штипнути**

штионица *ж. заст.* читальня

штип *х. оп.* **штипак**

штипавац -вца *х. оп.* **шкорпија**

штипак -пка *х. (прстовет)* количество хторе мож вжац до пальцох; кус; **узети ~ бурмута** вжац до пальцох бурмуту

штипаљка *ж.* **1.** *(за веш)* древко, щипалка; **2.** *(у рака)* клїщи

штипати -ам *и* -пљем **1.** *з розл. знач.* щипац *(през.* щипам); **~ кога за образе** щипац дакого за лїца; **~ хлеб** щипац зоз хлєба; **мраз штипа за нос** мраз щипа за нос; **2.** *(о диму, сапуници и сл.)* щипац *(през.* щипе); **дим штипа за очи** дим щипе очи; **3.** *фиґ. (пецкати, задиркивати)* штухац, рушац дакого, задзерац ше до дакого

штипати се -ам се *и* -пљем се *взаєм. повр.* щипац ше

штипкати -ам *дем.* щипкац, покус щипац, пощипковац

штипнути -нем ущипнуц

штипци *х. мн.* клїщи *(у рака)*

штир *х. бот.* дудва (Amarantus)

штирак -рка *х.* **1.** *(скроб)* крохмаль; **2.** *оп.* **штир**

штиркати -ам крохмалїц

штиркиња *ж. оп.* **нероткиња (1)**

штит *х.* **1.** *(део војничке спреме)* щит; **2.** *(на капи)* криса; **3.** *(на лампи)* криса, калап, абажур**; 4.** *биол.* щитнїк

штитаре *ж. мн. бот.* щитарки (Apiaceae)

штитаст -а -о щитасти; **~ жлезда** *оп.* **штитна жлезда**

штити -ијем *и* штим *заст.* читац

штитити -им охраньовац, щициц

штитић *х. дем.* щитчок

штитица *ж. анат. (чашица)* погарик

штитни -а -о: **~ жлезда** *анат.* щитни шлїжнїк (Glandula thyroidea)**; ~ хрскавица** *анат.* щитна хрупка

штитник *х.* **1. а)** защитнїк; **б)** старатель; **2. а)** *(на аутомобилу)* бранїк; **б)** *техн. и др.* щитнїк; **3.** *спорт. (заслон за очи од сунца)* криса; **4.** *(навлака преко рукава за рад у уреду)* рукав, щитнїк; **5.** *(покретни заслон, параван)* параван; плахитка; щитнїк; *оп.* **штитоноша**

штитњача *ж. оп.* **штитна жлезда**

штитовит -а -о *(неујаловљен)* нєкастровани, нєвичисцени

штитолик -а -о щитоподобни

штитоноша *х.* щитоношач

штитоноше *х. мн. зоол.* щитнїконошаче (Ganoidei)

штићеник *х.* тот цо под дачию охрану (защиту), под'защитни; *правн.* клиєнт

штићеница *ж.* хтора под дачию охрану (защиту), под'защитна; *правн.* клиєнтка

штих *х.* **1.** *(убод)* уджобнуце; **2.** *карт.* стих, штих

штихача *ж. покр.* ашов *(хтори служи и як лопата)*

штихворт *х.* **1.** *театр.* штихворт; **2.** *(у речницима)* одреднїца

штихпроба *ж.* штихпроба

штица[1] *ж. покр.* **1.** дещичка; **2.** *(мотка за отискивање лађе)* клюка

штичити -им задрильовац ладю зоз клюку

штица[2] *ж. заст.* таблїчка *(за писанє у школи)*

штичити -им задрильовац ладю зоз клюку

што I. *зам.* **1.** *опитно-односни* цо; **2.** *нєодредзени* **а)** *(нешто)* дацо; **дај ми што** дай ми дацо; **б)** *(било шта)* дацо; гоч цо; гоч лєм дацо; **кад сам те ја у чему изневерио?** кеди це я у дачим (гоч лєм у дачим) знєверел?; II. *присл.* **1.** *(због чега)* чом, чом же, цо, цо же; **~ ћутиш?** чом же (цо же) ши цихо?; **2.** *(како)* як; **он ме разуме ~ ме ни родитељи не разумеју** вон ме розуми як ме анї родичи нє розумя; III. *злуч.* **1.** *часови* **а)** *(чим)* накадзи, накеди, лємцо*;* **~ је дан, он у крчму** накадзи ше розвиднї, вон до карчми; **б)** *(откад)* як; **већ је трећа ноћ ~ не спава** уж треца ноц як нє шпи; **2.** *часово-условни* покля, док; **не верујем ~ не видим** нє верим покля нє видзим; **3.** *причинови* же; зато же, прето же; **љути се ~ му посао не иде** гнїва ше же му робота нє идзе; **послушао сам га ~ је старији** послухал сом го зато же є старши; **4.** *поровнуюци (као; него)* як; **он уме с људима ~ нико** вон зна з людзми як нїхто; **5.** *допусни (нека)* цо, же; **мучиш ~ себе, али и нас** *(нека мучиш себе, али тиме и нас мучиш)* цо мучиш себе, алє и нас; **6.** *дополнюющи* же; **главно је што смо живи и здрави** главне же зме живи и здрави; **7.** *роздзельни (што... што)* цо; **има педесет хиљада, ~ робе ~ новаца** ма пейдзешат тисячи, цо роби цо пенєжи; ◊ **било ~ било** *(ма шта се десило)* гоч цо будзе, гоч би цо було; **бити чему (за ~)** *(вредети, бити способан)* буц на (за) дацо, буц на дач; **знам на чему сам** *(знам у каквом сам положају; знам о чему се ради)* знам яка робота; знам кадзи бабу водза; **ни кроз ~ ни зашто** нї прецо, цалком без причини; **није му ни до чега** нї за цо (нїч, нї за чим) нє дзба; **није ни за ~** нїнач (нїзач) є; **у чему је ствар** яка робота; цо и як; **~ год а)** цо лєм; **б)** кельо лєм; **~ му драго** цо сце, цо лєм сце; **~ му је - ту му је** уж як є, уж иншак нє мож; **што(но) кажу** як гваря; **~ се каже** як ше гвари; **~ је јунак!** алє є юнак! яки є юнак!

штовалац -аоца *и* **штоватељ** *х.* почитовач, почитователь

штоватељка *ж.* почитователька

штовати штуєм почитовац

штовише *слов. оп.* **штавише**

штогод *зам.* **1.** *(нешто)* дацо; **2.** *у присловнїцкей служби (мало)* дакус, дацо; **ако се ~ и споречкамо, то није страшно** кед ше дакус и поспричкаме, то нє страшне

штокавац -вца *х.* штокавец

штокавски -а -о штокавски

штокавштина *ж.* штокавщина

штокад *присл.* дакеди, дзекеди

штокакав -ква -кво *зам. нєодр.* койяки, дзеяки

штокоји -а -е *зам. (гдекоји)* даєден, дахто, дзехтори/дзекотри

штола *ж. церкв.* **1.** епитрахиль; **2.** *оп.* **штоларина**

штоларина *ж. церкв.* руковина, *заст.* роковина

штоно *зам. односни* хтори/котри, цо; **кућа је поред потока ~ тече посред ливаде** хижа ше находзи при потоку хтори (цо) чече постред пажици; ◊ **~ се каже** як ше гвари; **~ рече** як гварел

штопати[1] -ам *(крпити)* штопац

штопати[2]-ам *оп.* **штоповати**[2]

штопела *ж. покр.* папуча

штоперица *ж. спорт.* штоперка

штоповати[1] -пуєм *оп.* **штопати**[1]

штоповати[2] -пуєм *спорт.* штоповац

шторија *ж. оп.* **сторија**

штос *х.* **1. а)** *(хрпа, наслага)* **а)** штос; громада; **~ новина** штос новини; **~ тањира** штос танєри, наскладани танєри; **б) ~ џакова** ракаш; **~**

дрва до крижа зложени древа; **2. а)** *(досетка; смицалица)* фиґляр; **в)** *(вештина)* кумшт

штоф *х.* **1.** *(фино сукно)* штоф; **2. а)** *(грађа за научно дело)* материя, градза; **б)** *(предмет за разговор)* тема, предмет; **в)** способносц, смисел *(за дацо)*

штофан -а -о штофови

штофара *ж.* штофарня

шточији -а -е *зам. нєодр.* койчий; гоч чий

штошта *зам. нєодр.* койцо

штрајк *х.* штрайк; ◊ **~ глађу** штрайк з гладом

штрајкач *х.* штрайкач

штрајкачки *и* **штрајкашки** -а -о штрайкацки**;** штрайкови

штрајкбрехер *х.* штрайкбрехер

штрајковати -кујем штрайковац

штрајфкор *х. ист.* штрайфкор

штранга *ж. оп.* **штрањга**

штранд *х.* штранд

штрањга *ж.* штранґ

штрањгов *х. (обешењак)* гунцут; шибенїк

штрањка *ж. оп.* **штрањга**

штрапати -ам *и* -апљем пирскац, кропиц, шкропиц

штрапац -пца *х.* чежка робота

штрапацирати (се) -ам (се) *зак. и нєзак.* мучиц (ше), трапиц (ше) *(з чежку роботу)*

штрафта *ж.* **1.** *(линија)* смуга; **2.** *арґо и беш.* штрафта, корзо**;** ◊ **подвући штрафту** *(обојити цоклу зида тамнијом бојом)* обцагнуц мур

штрафтаст -а -о смугасти

штрбекати -ам *и* -ечем *(натуцати страни језик)* плєсц, мондяц*;* кус бешедовац

штрбнути -нем *(откинути од чега мали део)* одтаргнуц; одщипнуц

штребер *х. (лакташ, каријериста)* штребер

штрека *ж.* гайзибанска драга, *срим. беш.* штрека

штрецати -ам **1.** *(жигати, пробадати):* **срце ме штреца** колє (джобе) ме у шерцу, болї ме шерцо; **зуб га штреца** стрика му до зуба; **2.** *(дрхтати, трзати се од страха и сл.)* тресц ше; зривац ше, таргац ше

штрецнути -нем **1.** *(осетити бол):* **нешто га штрецну у грудима** цошка го заклало (уджобло, заболєло) у першох; **2.** *оп.* **штрецнути се**

штрецнути се -нем се порвац ше/порвец ше, таргнуц ше

штрига *ж. покр. (вештица)* босорка

штрик *х.* **1.** *оп.* **штрањга; 2.** *оп.* **штрањгов**

штрикати -ам штрикац

штрикаћи -а -е штрикаци; **~ машина** штрикаца машина, машина за штриканє

штрикер *х. (плетач)* штрикер

штрикерај *х.* **1.** *(плетиво)* тото цо ше штрика, штриканє; **узела је свој ~** вжала триков (рукавици и под.) хтори штрикала, вжала свойо штриканє; **2.** *(плетионица)* штрикерня

штримфла *ж. (чарапа)* ботоша; штримфля

штрих *х.* **1.** смуга, смужка *(поцагнута прейґ дачого як знак понїщованя);* **2.** *(ограничен простор за кретање)* штрих

штрихерица *ж.* проститутка, улїчна жена (дзивка)

штрицкати -ам штригац/стригац

штрк *х.* **1.** *зоол.* **а)** *(рода)* ґовля; **б)** *оп.* **штркаљ;** **2.** *у прикметнїцкей служби* швидки, фришки

штркаљ -кља *х. зоол.* овад

штркати се -ам се *и* штрчем се *(обадати се)* мухавиц ше

штркља *х. и ж.* особа з длуг(ок)има ногами, длугоноги, кракати

штркљаст -а -о **1.** длугоноги, кракати; **2.** длуговасти, длуг(ок)и

штркљати се -ам се *оп.* **штркати се**

штркнути -нем **1.** розбегнуц ше; сцекнуц; **2.** *(убризгати)* ушприцовац, убризґац

штрљак -љка *х. оп.* **патрљ(ак)**

штројач *х.* кастровач, мишковач

штројити -им кастровац, мишковац, вичисцовац, вирезовац, шкопиц

штрока *ж.* нєчистота; ринї

штрокав -а -о риняви

штропот *х.* лопот; дурканє; лупканє; черчанє; черканє; дубонь; дуднєнє; **~ воза** лопот (дурканє, дубонь) гайзибана; **~ кола** черчанє кочох

штропотати -оћем лопотац; дуркац; лупкац; черчац; черкац; дубонїц; дуднїц

штроф *х.* пенєжна кара, штроф

штроцати -ам цвенкац; черкац

штроцнути -нем цвенкнуц; черкнуц

штрпкати -ам **1.** *(откидати од чега мали део)* таргац, одтарговац; щипац**; 2.** *(о риби - трзати)* цвенкац

штрпнути -нем **1.** *(отргнути од чега мали део)* одтаргнуц; одщипнуц; **2.** *(о риби)* почац цвенкац, зацвенкац

штругља *ж. покр.* древени кабел (каблїк)

штрудл *х. и* **штрудла** *ж. кул.* груби колач, колач на квасу

штрумпандла, штрумпфбандла *и* **штрумпфпантљика** *ж. (подвезица за чарапе)* штрумпадла

штрцај *х. (млаз)* шик, бризґ, млаз

штрцалица *и* **штрцаљка** *ж.* **1.** пирскачка; **2.** *(ватрогасни шмрк)* циварвань; **3.** *мед.* шприц
штрцати -ам **1.** *(бризгати)* шикац; пирскац; чвиркац; **2.** *(пљуцкати кроз зубе)* чвиркац, плювац
штрцнути -нем **1.** *(бризнути)* шикнуц; пирснуц; чвиркнуц; **2.** *(пљуцнути кроз зубе)* чвиркнуц, плювнуц
штрчати -чим стирчац
штуд... *оп.* **студ...**
штудирати -ам **1.** *(на високој школи)* студирац; **2.** *(размишљати)* штудирац
штука[1] *ж. зоол.* чука
штука[2] *ж. воєн. ист.* штука
штукавица *ж. покр. оп.* **штуцавица**
штукатер *х. буд.* штукатер
штукати се -а се *покр. оп.* **штуцати се**
штукатура *ж. буд.* штукатура
штукнути -нем **1.** нараз скапац, нєстац, щезнуц, страциц ше; **2.** розбегнуц ше; руциц ше; ◊ **~ памећу** похибиц, (п)ошалїц
штуктати се -кће се *покр. оп.* **штуцати се**
штула *ж.* древена нога
штуле *ж. мн. (ходуље)* караґулї
штур -а -о **1.** *(закржљао, мршав)* ценки; худи; шаплави; **2. а)** *(слаб по интензитету)* слаби; лїхи; **~ осветљење** слабе ошвиценє; **б)** *(недовољан)* нєдостаточни; **штуре информације** нєдостаточни информациї; **в)** худобни *(по идейох, дожицох и под.)*
штурак -рка *х. зоол. покр.* цверчок
штурити -им *покр.* цверчац *(о цверчкови)*
штурм *х. (напад, јуриш)* штурма
штурмирати -ам *зак. и нєзак. (јуришати)* штурмовац
штурост *ж.* слабосц; лїхосц; нєдостаточносц; худобносц
штуцавица *ж. мед.* чканє
штуцати[1] -ам орезовац, окресовац; *(браду, бркове)* штригац/стригац, подштриговац/подстриговац
штуцати[2] -ам чкац ше; **почео је да штуца** почало ше му чкац
штуцати се -а се *безос., з лоґичним субєктом у дативе* чкац ше; **штуца му се** чка ше му
штуцна *ж.* **1.** *буд.* штуцна; **2.** *(грло чарапе)* сара
штуцнути -нем **1.** зачкац ше; **штуцнуо је** зачкало ше му**; 2.** *фиґ. (зуцнути, писнути)* озвец ше
штуцнути се -е се *безос., з лоґичним субєктом у дативе:* **штуцнуло му се** зачкало ше му
штуцовати -цујем *оп.* **штуцати**[1]
штучевина *ж.* месо зоз чуки
штучица *ж. дем.* (< **штука)** чучочка, чучка
штучји -а -е чуков
шћавет *х. церкв., ист.* щавет
Шћаво -а *и* **Шћавон** *х.* Щаво, Щавон *(гандруюца назва за Славяна)*
шћап *викр. з хторим ше означує нагле хватанє дачого до рукох або до устох* гоп; гам
шћапити -им **1.** *(зграбити)* хвациц, зґрабиц; **2.** *(здипити)* списац, схняпиц
шћер *ж. диял. оп.* **кћи**
шћера *ж. гип.* (< **шћер)** дзивочка
шћердати -ам розронтовац, розтрошиц; розруцац
шћи шћери *ж. диял. оп.* **кћи**
шћућурити (се) -им (се) счупиц (ше)
шћухати се -ам се **1.** *(распасти се при кувању)* розвариц ше; **2.** *(смежурати се)* зранцовац ше
шуба *ж.* бунда
шубара *ж.* шапка *(жимска)*
шубараш *х.* тот цо ноши жимску шапку
шубарица *ж. дем.* шапочка *(жимска)*
шублер *х. техн.* шублер
шувак *х.* балоґаш, *беш.* лївак; балочкаш *(о дзецку)*
шувака *ж.* **1.** *(женска особа шувак)* балоґаш, *беш.* лївак; балочкаш *(о дзецку);* **2.** лїва рука
шуваклија *х. оп.* **шувак**
шуга *ж.* **1.** *мед.* шуґи, *нар.* швербячка; **2.** *(дечја игра)*: **играти се шуге** бавиц ше на шуґи
шугав -а -о шуґави
шугавац -вца *х.* **1.** тот цо ма шуґи (швербячку), шуґави, шуґавец; **2.** *фиґ. пей.* (в)шолави, (в)шолавец
шугавица *ж.* **1.** тота цо ма шуґи, шуґава; **2.** *фиґ. пей.* (в)шолава
шугавко *х. оп.* **шугавац**
шугавост *ж.* шуґавосц
шугар *и* **шугарац** -рца *х. зоол.* шуґар, шуґарик, шуґа *(паразит хтори виволує шуґи)*
шугати -ам преношиц на дакого шуґи
шугати се -ам се оберац ше од дакого шуґи
шугац шукца *х. оп.* **шугар**
шудар *х. покр.* хусточка
шујташ *х. (украсна врпца)* шуйташ
шука *ж.* шута коза, коза хтора нє ма роги
шукав -а -о шути, хтори нє ма роги
шукаре *ж. мн. покр.* подрани шмати; рондї
шукати -ам *(ударати)* биц; *(гуркати, мувати)* штухац, джаґац
шукнут -а -о *(ћакнут)* дуркнути
шукнути -нем вдериц, удериц; вируциц, вигнац
шукун... *оп.* **чукун...**
шуле-миле *оп.* **циле-миле**
шуљ *х.* **1.** *оп.* **шуљак (1); 2.** *оп.* **шуљеви**

шуљајив -а -о тот цо ма шулї
шуљак -љка *х.* **1.** долня часц (грубши край) одрезаного стебла*;* **2.** *покр.* **а)** роштовина *(жито з плєву хторе остало после вяца);* **б)** запшети плод; празни (сухи) лїсковец, орех и под.; **3.** *оп.* **главница (2)**
шуљати -ам шулькац
шуљати се -ам се осторожно, покрадзме приходзиц, прицаговац ше
шуљеви *х. мн. мед.* шулї
шум *х.* **1. а)** сущанє, шущанє, шушот**;** плющанє; шум; **~ лишћа** сущанє лїсца; **~ валова** плющанє габох; **б)** *(мотора)* гурчанє; **в)** гук; галайк; **2.** *мед., фон. и др.* шум
шума *ж.* **1.** лєс; **зимзелена ~** вичножелєни лєс; **листопадна ~** лїсцопадни лєс; **2. а)** конарчок *(з лїсцом);* **б)** *покр.* сухи конарчки (конари), сухари, *беш.* ґраньча *(мн.)*; **3.** *фиґ.* множество
шумадија *ж.* лєс
шумадијски -а -о шумадийски
Шумадинац -нца *х.* Шумадинєц
шуман -мна -мно **1. а)** сущаци, шущаци; **~ дрвеће** сущаци древа; **б)** *(о мотору и сл.)* гурчаци, хтори барз гурчи; **в)** гучаци; гласни; **~ друштво** барз гласне дружтво; **шумна крила** кридла хтори гласно трепу, трепаци кридла; **2.** *одр. фон.* шумови; **шумни сугласник** шумови консонант
шумар *х.* лєсар, *заст.* гайнїк
шумарак -рка *х.* лєшик
шумарија *ж.* лєсов[и] уряд *(установа хтора ше стара о лєсох)*
шумарина *ж. (такса за коришћење шуме)* лєсарина
шумарица *ж.* **1.** *оп.* **шумарак; 2.** *бот.* лєсова витрикова ружичка (Anemone nemorosa)
шумарски -а -о лєсарски
шумарство *с.* лєсарство
шумаст[1] -а -о *покр. (сулуд)* шалєни, дурни
шумаст[2] -а -о *оп.* **шумовит**
шумати се -ам се *оп.* **шуњати се (1)**
шумети -мим *и* **шумити** -им сущац, шущац; плющац; гучац
шумица *ж. дем.* лєшик
шумке *присл. (шуњајући се)* поцихи; на пальцох; покрадзме
шумљак *х.* чловек хтори жиє у лєше
шумнат -а -о **1.** *(о дрвету, грани)* хтори ма (на хторим єст) вельо лїсца; **2.** *оп.* **шуман (1); 3.** *оп.* **шумовит**
шумник *х. фон.* шумови глас
шумно *присл.* гласно
шумњак *х. оп.* **шумљак**
шумњача *ж.* колїба з конарох з лїсцом
шумовит -а -о лєсови, лєсовити, лєшисти
шумокрадица *ж. и х.* крадош древа *(у лєше)*
шумор *х.* **а)** сущанє, шущанє; гучанє; **б)** *(жагор)* галайк; журботанє; гласи
шуморити -им сущац, шущац; гучац
шумски -а -о лєсов[и]; **~ газдинство** лєсове ґаздовство; ◊ **~ ливадарка** *бот.* лєсов гребеньчок (Poa silvicola)
шунд *х.* шунд
шунка *ж.* шунка
шункарица *ж.* шункова салама, шункарица
шункаш *х.* шункаш *(файта швинї з хторей ше доставаю добри шунки)*
шункица *и* **шунчица** *ж. дем.* шуночка
шуњав -а -о *(хуњкав)* гугнави, хтори бешедує през (на) нос
шуњало *с. и х. оп.* **њушкало**
шуњати[1] -ам *оп.* **цуњати (1)**
шуњати[2] -ам *покр.* гугнаво (през нос) бешедовац
шуњати[3] шуњам *оп.* **шуњати се**
шуњати се -ам се **1.** поцихи (осторожно, на пальцох, помали) исц (приходзиц); прикрадац ше; круциц ше; **2.** *(луњати)* ходзиц без циля, круциц ше
шуњка *ж. оп.* **њушка**
шуп *викр. за подражованє звука хтори чуц при вдереню, паду и под.* бум, дум, бух; гоп
шупа *ж.* шопа
шупак -пка *х. вулґ. (стражњица)* задок; риц
шупаљ -пља -пље **1.** дзирави; **~ дрво** дзираве древо; **~ лонац** дзирави гарчок; **2.** *(који има сасушену језгру)* празни, сухи; **~ орах** празни орех; **3.** *фиґ.* **а)** празни; **~ глава** празна глава; **шупље мисли** празни думки; **б)** безвиразни, тупи; **~ поглед** безвиразни попатрунок
шуперисати -ишем *и* **шуперити** -им затикац з насмолєну конопу дзири на ладї и под.
шуперњак *х.* млаток *(за затиканє дзирох на ладї и под., оп.* **шуперисати)**
шупирати -ам *(полицијски протер(ив)ати, обич. у завичај)* **а)** *зак.* послац, вигнац, одогнац, вишиковац; **б)** *нєзак.* посилац, виганяц
шупити -им вдериц, удериц
шупица *ж. дем.* шопка
шупљак *и* **шупљан** *х.* глуптак
шупљача *ж. покр.* дзирава ложка *(за зберанє пени)*
шупљика *ж.* **1.** дзирка; дзирочка; **2.** *(рупичаста чипка)* штикована чипка; реца; шлинґерай
шупљикав -а -о **1.** дзиркасти, дзиркави; **~ хлеб** дзиркасти хлєб; **2.** *мед.* хтори ма каверни
шупљикавост *ж.* дзиркастосц, дзиркавосц
шупљикаст -а -о *оп.* **шупљикав**
шупљикати -ам дзиравиц; дзирковац

шупљикати се -ам се поставац дзиркасти
шупљина *ж.* **1.** дзира; **2.** *анат.* глїбка, пражнїна/празнїна; **трбушна ~** брухова глїбка; **3.** *фиґ.* **а)** пражнїна/празнїна, дзира**; б)** *(интелектуална ограниченост)* огранїченосц, дзиравосц
шупљити -им дзиравиц
шупљоглав -а -о празноглави, глупи
шупљоглавац -вца *х.* празноглави, глупи чловек
шупљорог -а -о празнороги
шура *и* **шурак** *х.* женов брат; бачи
шуракиња *ж.* женового брата жена; андя
шурити -им полївац з горуцу воду; бариц; **~ свињу** бариц швиню
шуричић *х.* женового брата син
шурична *ж.* женового брата дзивка/дзивче
шурјак *х. оп.* **шура**
шурка *ж. покр.* франта, жарта; фиґля; *(ситница)* дробнїца
шурнаја, шурњава *и* **шурњаја** *ж. оп.* **шуракиња**
шуровати -рујем тайно ше договаряц и робиц з даким *(дацо цо нєдобре, забранєнє)*
шус *х.* **1.** *(пуцањ)* виштрелєнє; *(метак)* кулька; **2.** *фиґ.* каприциозне, чудне розположенє; жаданє
шустер *х.* **1.** *(обућар)* ципелар, шуштер; **2.** *фиґ. беш.* нєсхопни, нєвалушни чловек; ◊ **оставити шустера** пойсц, а нє попиц понукнуте пице
шустерај *х.* ципеларски (шуштерски) мигель (роботня)
шустермат *х. шах.* шустермат
шустерски -а -о ципеларски, шуштерски
шут[1] *и* **шут** *х. спорт.* шут
шут[2] *х. (отпадни материјал)* шут; цегелки, черепчки и под. *(як одпад)*
шут[3] -а -о **1.** шути, хтори нє ма роги, безроги; **2.** голи, нєполєшени, без веґетациї; **3.** *фиґ.* нєспособни за борбу
шут[4] *викр.* чит
шутав -а -о *оп.* **шут**[3]
шутаљ *х. покр.* **1.** нож з краткима черенками**; 2.** *пей. (немоћан човек, бедник)* слабк чловек, сеґинь, сиротка
шутати -тим *и* **шутети** -тим *оп.* **ћутати**
шутећке *и* **шутечки** *присл. оп.* **шутке**
шутирати -ам *зак. и нєзак.* шутирац; копац до дачого
шуткати -ам *(ућуткивати)* читкац, учитковац
шуткац *викр. (ћут)* чит
шутке *присл.* цихо; поцихи
шутљив -а -о *оп.* **ћутљив**
шутљивац -вца *х. оп.* **ћутљивац**
шутнуц -нем шутнуц, копнуц
шутња *ж.* цихосц
шутоња *х.* вол без рогох, шути вол
шутост *ж.* шутосц, безрогосц
шућмураст -а -о **1.** нєодредзеней фарби; шивкасти, ґарови; **2.** нєодредзени, загадкови
шућ-мућ *присл.* геваль-тамаль; тайно ше договаряюци; ◊ **~ па пролиј** *(безвредно и бесмислено)* гоч цо, два за три
шућур[1] *викр.* слава богу; **~ алаху** слава алахови; ◊ **~ учинити** подзековац богу
шућур[2] *х. и* **шућурица** *ж. бот.* тиковка (Cucurbita ovifera)
шуферица *ж. оп.* **обојак**
шуша *ж.* **1.** шута (безрога) крава, коза *або* овца; **2.** *гандр. (безвредна особа)* нїчомнїк, марнїнка, гоч хто
шушав -а -о *оп.* **шут**[3] **(1)**
шушак -шка *х.* **1.** *оп.* **шушањ (1)**; **2.** страх
шушањ -шња **1.** сущанє, шущанє, шушот; **2.** сухе лїсце (*поопадоване з древа)*
шушица *ж.* мали, дробни чловек
шушка[1] *ж. оп.* **шуша (2)**
шушка[2] **1.** *оп.* **шушањ (1); 2.** сухе лїсце з чутки кукурици; **3.** *(отпаци дрвета при рендисању)* триски; пиловина
шушкав -а -о сущаци, шущаци
шушкавац -вца *х.* **1.** *вет.* ґанґрена (gangrena emphysematosa); **2.** *бот.* дзвончок (Rhinanthus); **3.** шушкавец *(файта мантила од дижджу)*
шушкати -ам **1.** сущац, шущац; шушотац; **2.** на шепетлїво бешедовац; **3.** *фиґ. (кришом проносити гласове, говоркати)* приповедац; погваркац; шептац; шушотац; **4.** *оп.* **шуњати се (1); 5.** *(радити ситне послове, чепркати)* робиц; длобац; бабрец ше*;* **газдарица шушка око шпорета** ґаздиня роби коло шпоргета
шушкетати -ам *и* -ећем *оп.* **шушкати (1)**
шушкор *х. оп.* **шушањ (1, 2)**
шушље *с. зб. оп.* **шушањ (2)**
шушљетало *с.* тот цо на шепетлїво бешедує
шушљетати -ам *и* -ећем *оп.* **шушкати (1, 2)**
шушнути -нем **1.** засущац, зашущац; **2.** *(поверљиво, тајно испричати)* шепнуц, пошептац; виприповедац; повесц
шушњав -а -о сущаци, шущаци
шушњар *х.* **1.** *(жбуње, шибљак)* гущава, черячина, черяки; **2.** *оп.* **шушањ (2)**
шушњат -а -о *(лиснат)* лїсцати, залїсцавени, з густим лїсцом
шуштав -а -о **1.** сущаци, шущаци**; 2.** шепетлїви
шуштавац -вца *х.* **1.** *фон.* сущаци консонант**; 2.** *польопр.* сущавец, ґазна ґанґрена

шуштати -тим **1.** сущац, шущац; **2.** на шепетлїво бешедовац

шу-шу *викр. оном. за подражованє шептаня:* **почело је ~ по колективу** почало шептанє (дошептованє, погварканє) по колективу

шушумента *и* **шушумига** *ж. и х. (суманута особа)* шалєни, хибни, похибени

шчврснути се -нем се **1.** стварднуц ше**; гипс се шчврснуо** ґипс ше стварднул; **2.** *фиґ. (очврснути)* затварднуц, отварднуц

шчвршћавати се -ам се **1.** ствардац ше, тварднуц; **2.** *фиґ. (очвшћавати)* затвардньовац, отвардньовац

шчекати -ам **1.** *(сачекати)* причекац, дочекац; **2.** *(доживети)* дочекац, дожиц

шчекивати се -кујем се счековац ше, дочековац ше

шчелити се -им се *оп.* **сучелити се**

шчепати -ам хвациц, зґрабиц

шчепати се -ам се **1.** *(чега - домоћи се, докопати се)* доґрабиц ше, дох(р)апац ше, дорвец ше/дорвац ше дачого; **2.** *взаєм. повр.* хвациц ше, зґрабиц ше

шчетина *и* **шчетиња** *ж. оп.* **чекиња**

шчеткати -ам чухац зоз щетку, щеткац

шчешљати -ам **1.** *(уклонити чешљајући)* счесац; вичесац; **2.** *(чешљајући наместити)* зачесац

шчешљавати -ам *нєзак. ґу* **шчешљати**

шчи шчија *х.* щи *(юшка з капусти и другей желєняви)*

шчињати се -ам се **а)** *(скањивати се, оклевати)* надумовац ше, двоїц ше (себе), одцаговац, нє понагляц; **б)** *(устручавати се)* унїмац ше; одмагац ше

шчистити -им очисциц; счисциц

шчитавати -ам помали читац *(о початнїцким читаню)*

шчишћавати -ам чисциц, очисцовац; счисцовац

шчуњити се -им се *и* **шчучуњити се** -им се *оп.* **шћућурити се**

Географски називи – Ґеоґрафски назви

Скраћенице – Скраценя

в. варош, валал *(град, село)*
вис. високоровнїна *(висораван)*
г. гора *(планина)*
г. прег. горски прегин *(планински превој)*
зал. залїв (*залив)*
зар. заровня *(зараван)*
кан. канал *(канал)*
кл. клисура *(клисура)*
кот. котлїна *(котлина)*
лок. локалитет
ман. манастир
мз. морйоуз *(мореуз)*
нац. парк национални парк
о. острово *(острво)*
оз. озеро *(језеро)*
обл. обласц *(област)*
п. польо *(поље)*
пам. историйни памятнїк *(историјски споменик)*
покр. покраїна
пол. полуострово *(полуострво)*
пров. провинция *(провинција)*
пуст. пустиня *(пустиња)*
р. рика *(река)*
руд. рудокоп *(рудник)*
согв. согвизд'є *(сазвежђе)*
ст. стара назва *(стари назив)*

Абиџан *х.* Абиджан *(в.)*
Абу Даби *х.* Абу Даби *(в.)*
Авала *ж.* Авала *(г.)*
Авганистан *х.* Авґанистан *(д.)*
Ада *ж.* Ада *(в.)*
Адашевци -ваца *мн.* Адашевци *(в.)*
Аден *х.* Аден *(в.)*
Адис Абеба *ж.* Адис Абеба *(в.)*
Азербејџан *х.* Азербейджан *(д.)*
Азија *ж.* Азия
Азовско море *с.* Азовске морйо
Азорска острва *с. мн.* Азорски острова
Азурна обала *ж.* Азурне побрежє
Ајдахо *х.* Айдахо *(д.)*
Акра *ж.* Акра *(в.)*
Албанија *ж.* Албания *(д.)*
Акапулко *с.* Акапулко *(в.)*
Александрија *ж.* Александрия *(в.)*
Александровац -вца *х.* Александровац *(в.)*
Алексинац -нца *х.* Алексинац *(в.)*
Алеутска острва *с. мн.* Алеутски острова
Алжир *х.* Алжир *(д.,в.)*
Алибунар *х.* Алибунар *(в.)*
Алма-Ата *ж.* Алма-Ата *(в.)*
Алпи *мн.* Алпи *(г.)*
Алтај *х.* Алтай *(г.)*
Аљаска *ж.* Аляска *(д., пол.)*
Аљаско горје *с.* Аляски гори *(г.)*
Амазон *х.* Амазон *(р.)*
Аман *х.* Аман *(в.)*
Америка *ж.* Америка
Амстердам *х.* Амстердам *(в.)*
Амур *х.* Амур *(р.)*
Ангола *ж.* Анґола *(д.)*
Анди *мн.* Анди *(г.)*
Андора *ж.* Андора *(д.)*
Андријевци *мн.* Андриєвци *(в.)*
Анкара *ж.* Анкара *(в.)*
Антарктик *х.* Антарктик *(континент, Јужни пол)*
Апатин *х.* Апатин *(в.)*
Апенини *мн.* Апенини *(г.)*
Апенинско полуострво *с.* Апенинске полуострово
Арабијско полуострво *с.* Арабийске полуострово
Аралско језеро *с.* Аралске озеро
Аранђеловац -вца *х.* Арандєловац *(в.)*
Арарат *х.* Арарат *(г., в.)*
Аргентина *ж.* Арґентина *(д.)*
Арктик *х.* Арктик *(Сиверни пол)*
Арктички архипелаг *х.* Арктицки архипелаґ *(о.)*
Архангелск *х.* Арханґелск *(в.)*
Асен *х.* Асен *(в.)*
Астрахан *х.* Астрахан *(в.)*
Асуан *х.* Асуан *(в.)*
Асунсион *х.* Асунсион *(в.)*
Атланта *ж* Атланта *(в.)*
Атлас *х.* Атлас *(г.)*
Атина *ж.* Атина *(в.)*
Атлантски океан *х.* Атлантски океан
Атос *х.* Атос *(пол., г.)*
Аугзбург *х.* Ауґзбурґ *(в.)*
Аустралија *ж.* Австралия
Аустралске Алпе *мн.* Австралийски Алпи *(г.)*
Аустрија *ж.* Австрия *(д.)*
Аушвиц х. Аушвиц (*оп.* **Освјенћим)**
Африка *ж.* Африка
Ахен *х.* Ахен (в.)

Бабин врх *х.* Бабин верх *(г.)*
Бабина Греда *ж.* Бабина Ґреда *(в.)*
Бабина греда *ж.* Бабина греда *(г.)*
Баварска *ж.* Баварска *(обл.)*
Багдад *х.* Баґдад *(в.)*
Баден-Баден *х.* Баден-Баден *(в.)*
Базел *х.* Базел *(в.)*
Баја *ж.* Бая *(в.)*
Бајина Башта *ж.* Баїна Башта *(в.)*
Бајкалско језеро *с.* Байкалске озеро
Баку -уа *х.* Баку *(в.)*
Бали -ија *х.* Бали *(о.)*
Балканско полуострво *с.* Балканске полуострово
Балтичко море *с.* Балтицке морйо
Балхашко језеро *с.* Балхашске озеро
Банат *х.* Банат *лок.* -ту/-аце *(обл.)*
Бангладеш *х.* Банґладеш *(д.)*
Бангкок *х.* Банґкок *(в.)*
Бановићи *мн.* Бановичи *(в., руд.)*
Бањалука *и* **Бања Лука** *ж.* Банялука *и* Баня Лука*, ґен.* Банялуки *и* Баня Луки *(в.)*
Бар *х.* Бар *(в.)*
Барања *ж.* Бараня *(обл.)*
Барбадос *х.* Барбадос *(д., о.)*
Баренцово море *с.* Баренцово морйо
Бари *х.* Бари *(в.)*
Барице *мн.* Барице *(в.)*
Барселона *ж.* Барселона *(в.)*
Баскија *ж.* Баския *(обл.)*
Баскијски залив *х.* Баскийски залїв
Батајница *ж.* Батайница *(в.)*
Батина *ж.* Батина *(в.)*
Бафинова земља *ж.* Бафинова жем *(о.)*
Бахами *мн.* Багами *(д., о.)*
Бахрејин *х.* Бахреїн *(д.)*
Бач *х.* Бач *(в.)*
Бачинци -наца *мн.* Бачинци *(в.)*
Бачка *ж.* Бачка, *ґен., лок.* -ки/-кей *(обл.)*
Бачка Паланка *дат., лок.* -нци *ж.* Бачка Паланка *(в.)*
Бачка Топола *ж.* Бачка Тополя *(в.)*
Бачки Брег *х.* Бачки Бреґ *(в.)*
Бачки Брестовац -вца *х.* Бачки Брестовец *(в.)*
Бачки Грачац -чаца *х.* Бачки Ґрачац, *ґен.* -чцу/-чацу *(в.)*
Бачки Јарак *х.* Бачки Ярак *(в.)*
Бачки Петровац -вца *х.* Бачки Петровец *(в.)*
Бачко Градиште *с.* Бачко Ґрадиште *(в.)*
Бачко Добро Поље *с.* Бачке Добре Польо *(в.)*
Бачко Петрово Село *с.* Бачке Петрово Село *(в.)*
Башка Вода *ж.* Башка Вода *(в.)*
Бездан *х.* Бездан *(в.)*
Бејрут *х.* Бейрут *(в.)*
Бекешчаба *ж.* Бекешчаба *(в.)*
Бела Паланка *дат., лок.* -нци *ж.* Била Паланка *(в.)*
Беласица *ж.* Беласица *(г.)*
Бела Црква *ж.* Била Церква *(в.)*
Белгија *ж.* Белґия *(д.)*
Беле стене *мн.* Били скали (стини) *(г.)*
Бели Дрим *х.* Били Дрим *(р.)*
Бели Манастир *х.* Били Манастир *(в.)*
Белишће *с.* Белище *(в.)*
Бело море *с.* Биле морйо
Белорусија *ж.* Билорусия *(д.)*
Бело Оризонте *с.* Бело Оризонте *(в.)*
Белфаст *х.* Белфаст *(в.)*
Беље *с.* Белє *(в.)*
Бенковац -вца *х.* Бенковац *(в.)*
Београд *х.* Беоґрад *лок.* -дзе/-ду *(в.)*
Беочин *х.* Беочин *(в.)*
Беране *мн.* (*ст.* **Иванград**) Беране *ґен., лок.* -нох, *инстр.* -нами *(в.)*
Берингово море *с.* Беринґово морйо
Беркасово *с.* Беркасово *с.*, Беркасов *х. (в.)*
Берлин *х.* Берлин *(в.)*
Бермудска острва *с. мн.* Бермудски острова
Берн *х.* Берн *(в.)*
Бескиди *мн.* Бескиди *(г.)*
Бесна Кобила *ж.* Бесна Кобила *(г.)*
Бетлехем¹ *х.* Бетлегем *(в., ЗАД)*
Бетлехем² *х.* Вифлеєм *(в., при Єрусалиму)*
Беч *х.* Беч, Бейч *(в.)*
Бечеј *х.* Бечей *(в.)*
Бешка *ж.* Бешка, *ґен., лок.* -ки/-кей *(в.)*
Бијела *ж.* Биєла*, ґен.* -лей *(в., г., р.)*
Бијела Црква *ж.* Биєла Црква *(в., Чарна Гора)*
Бијело Поље *с.* Биєло Полє *(в.)*
Бијељина *ж.* Биєлїна *(в.)*
Бикић До *х.* Бикич Дол *(в.)*
Билбао -оа *х.* Билбао *(в.)*
Билећа *ж.* Билеча *(в.)*
Билећко језеро *с.* Билечске озеро
Биоград *х.* Биоґрад *лок.* -ду *(в.)*
Битољ *ж.* Битола, Битоль *(в.)*
Бихар *х.* Бихар *(обл., д.)*
Бихаћ *х.* Бихач *(в.)*
Бјеласица *ж.* Бєласица *(г.)*
Бјелашница *ж.* Бєлашница *(г.)*
Бјеловар *х.* Бєловар *(в.)*
Блатно језеро *с.* Блатне озеро
Блед *х.* Блед *(в.)*
Бледско језеро *с.* Бледске озеро

Блиски Исток *х.* Блїзки Восток
Бођани *мн.* Бодяни *(в.)*
Бојана *ж.* Бояна *(р.)*
Богота *ж.* Боґота *(в.)*
Бока Которска *ж.* Бока Которска *(залїв)*
Боливија *ж.* Боливия *(д.)*
Бомбај *х.* Бомбай *(в.)*
Бон *х.* Бон*, лок.* -ну *(в.)*
Бор *х.* Бор*, лок.* -ру *(в.)*
Борачко језеро *с.* Борацке озеро
Бордо -оа *х.* Бордо *(в.)*
Борнео *х.* Борнео *(о.)*
Борово *с.* Борово *лок.* -ве/-ву *(в.)*
Бородино *с.* Бородино *ґен.* -на, *лок.* -ну *(в.)*
Босанска Крајина *ж.* Босанска Країна *(обл.)*
Босанска Крупа *ж.* Босанска Крупа *(в.)*
Босански Брод *х. оп.* **Српски Брод**
Босански Нови *х. оп.* **Нови Град**
Босански Петровац *х.* Босански Петровац *(в.)*
Босна[1] *ж.* Босна, *ґен., лок.* -ней/-ни *(покр.)*
Босна[2] *ж.* Босна, *ґен., лок.* -ни *(р.)*
Босна и Херцеговина *ж.* Босна и Герцеґовина *(д.)*
Бостон *х.* Бостон *(в.)*
Босут *х.* Босут *(р.)*
Босфор *х.* Босфор *(мз.)*
Боцвана *ж.* Боцвана *(д.)*
Бохињско језеро *с.* Бохиньске озеро
Бошњаци *мн.* Бошняци*, ґен., лок.* -кох *(в.)*
Бразил *х.* Бразил *(д.)*
Бразилија *ж.* Бразилия *(в.)*
Брамапутра *ж.* Брамапутра *(р.)*
Братислава *ж.* Братислава *(в.)*
Брач *х.* Брач *(о.)*
Брачки канал *х.* Брачски канал
Брежице *мн.* Брежице *(в.)*
Брезовица *ж.* Брезовица *(в., г.)*
Брестовац -вца *х.* Брестовац *(в., Сербия)*
Бретања *ж.* Бретаня *(обл.)*
Брза Паланка *ж.* Брза Паланка *(в.)*
Бријег *х.* Бриєґ *(в., Чарна Гора)*
Бриони *мн.* Бриони *(о.)*
Брисел *х.* Брисел *(в.)*
Британска острва *мн.* Британски острова
Брицтаун *х.* Бриджтаун *(в.)*
Брно *с.* Брно *(в.)*
Брчко *с.* Брчко *с., нар.* Берчка *ж.*, *ґен.* -чки/-чкей *ж. (в.)*
Буг *х.* Буґ *(р.)*
Бугарска *ж.* Болгарска *(д.)*
Бугојно *с.* Буґойно *(в.)*
Будва *ж.* Будва *(в.)*
Будимпешта *ж.* Будапешт *х. (в.)*
Будин *х.* Будин, *нар. заст.* Будзин *(в., часц Будапешту)*
Буенос Ајрес *х.* Буенос Айрес *(в.)*
Бујановац *х.* Буяновац *(в.)*
Буковац -вца *х.* Буковац
Букурешт *х.* Букурешт *(в.)*
Буркина Фасо (*ст.* **Горња Волта**) Буркина Фасо *(д.)*
Бурма *ж.* Бурма *(д.)*
Бурунди *х.* Бурунди *(д.)*

Валенсија *ж.* Валенсия *(в., пров.)*
Валпово *с.* Валпово *(в.)*
Ваљево *с.* Валєво *(в.)*
Вануату -уа *х.* Ванату *(д.)*
Ванкувер *х.* Ванкувер *(в., о.)*
Вараждин *х.* Вараждин *(в.)*
Вардар *х.* Вардар *(р.)*
Вареш *х.* Вареш *(в.)*
Варош *ж.* Варош *х. (в.)*
Варшава *ж.* Варшава *(в.)*
Варшавско војводство *с.* Варшавске войводство
Ватикан *х.* Ватикан *(д.)*
Вашингтон *х.* Вашинґтон *(д., в.)*
Везув *х.* Везув *(г.)*
Вела Лука *дат., лок.* -уци *ж.* Вела Лука, *ґен.* Вела Луки *(в.)*
Велебит *х.* Велебит *(г.)*
Велење *с.* Веленє *(в.)*
Велика *ж.* Велика*, ґен.* -кей *(в., Чарна Гора)*
Велика Британија *ж.* Велька Британия *(д.)*
Велика језера *с. мн.* Вельки озера *(о.)*
Велика Кладуша *ж.* Велька Кладуша *(в.)*
Велика кола *с. мн.* Вельки коч *(согв.)*
Велика Морава *ж.* Велька Морава *(р.)*
Велика Плана *ж.* Велька Плана *(в.)*
Велика Ремета *ж.* Велька Ремета *(в.)*
Велики канал *х.* Вельки канал (беґель) *(Бачка)*
Велики коралски спруд *х.* Вельки корални спруд *(о.)*
Велики медвед *х.* Вельки медведз *(согв.)*
Велики Мокри Луг *х.* Вельки Мокри Луг *(в.)*
Велико медвеђе језеро *с.* Вельке медведже озеро
Велико слано језеро *с.* Вельке слане озеро
Великосундска острва *с. мн.* Велькосундски острова *(о.)*
Велс *х.* Велс *(обл., оз., г., в.)*
Венера *ж.* Венера, *нар.* Зорнїчка *(планета)*
Венеција *ж.* Венеция *(в.)*
Венецуела *ж.* Венецуела *(д.)*
Версај *х.* Версай *(в.)*

Визбаден *х.* Визбаден *(в.)*
Вијентијан *х.* Виєнтиян *(в.)*
Вијетнам *х.* Виєтнам *(д.)*
Викторија *ж.* Виктория *(д., в., оз., обл., г., р.)*
Викторијино језеро *с.* Викторийово озеро
Вилнус *х.* Вильнюс, Вилнус *(в.)*
Виндзор *х.* Винд'зор *(в.)*
Виндхук *х.* Виндгук *(в.)*
Винковци -ваца *мн.* Винковци *(в.)*
Винча *ж.* Винча *(в.)*
Вирџинија *ж.* Вирджиния *(д., в.)*
Вис *х.* Вис *(о., в.)*
Висла *ж.* Висла *(р.)*
Високе Татре *мн.* Високи Татри *(г)*
Високо -ог *с.* Високо, *ґен.* -ого *(в.)*
Вишеград *х.* Вишеґрад *(в.)*
Вишки канал *х. (< **Вис**) Виски канал*
Вишњићево *с.* Вишнїчево *(в.)*
Владивосток *х.* Владивосток *(в.)*
Владимирци -раца *мн.* Владимирци *(в.)*
Владичин Хан *х.* Владичин Хан, *ґен.* -ного Хану *(в.)*
Власотинце -наца *мн.* Власотинце, *ґен.* -цох *(в.)*
Влашићи *х. мн. оп.* **Плејаде**
Влашка низија *ж.* Влашска нїжина
Влтава *ж.* Влтава *(р.)*
Водице *мн.* Водице, *ґен.* -цох *(в.)*
Војводина *ж.* Войводина *(покр.)*
Волга *ж.* Волґа *(р.)*
Волгоград *х.* Волґоґрад *(в.)*
Вранско језеро *с.* Вранске озеро
Врање *с.* Вранє *(в.)*
Врбас[1] *х.* Вербас *лок.* -аше *(в.)*
Врбас[2] *х.* Врбас *лок.* -су *(р.)*
Вргинмост *х.* Врґинмост *(в.)*
Врдник *ж.* Врдник *(в.)*
Врњачка Бања *ж.* Врнячка Баня *(в.)*
Врњци *мн.* Врньци *(в.)*
Вршац *х.* Вршац -шцу/-шца, Вершец -ецу *(в.)*
Вршачке планине *ж. мн.* Вершецки гори
Вршка Чука *ж.* Вршка Чука *(г., руд.)*
Вуковар *х.* Вуковар *(в.)*

Габон *х.* Ґабон *(д.)*
Газа *ж.* Ґаза *(обл., в.)*
Газиместан *х.* Ґазиместан
Галапагос *х.* Ґалапаґос *(о.)*
Галилеја *ж.* Галилея *(обл.)*
Галипољ *х.* Ґалиполь *(в.)*
Галиција *ж.* Ґалиция *(обл. у Шпаниї)*
Галиција *ж.* Галичина *(обл. у Польскей и Українї)*

Гамбија *ж.* Ґамбия *(д., р.)*
Гана *ж.* Ґана *(д.)*
Ганг *х.* Ґанґ *(р.)*
Гатачко поље *с.* Ґатацке польо
Гацко *с.* Ґацко *(в.)*
Гацко поље *с.* Ґацке польо *(п.)*
Гвајана *ж.* Ґваяна *(д.)*
Гватемала *ж.* Ґватемала *(д., в.)*
Гвинеја *ж.* Ґвинея *(д.)*
Гдањск *х.* Ґданьск *(в.)*
Гибралтар *х.* Ґибралтар *(обл., мз.)*
Глазгов *х.* Ґлазґов *(в.)*
Гламоч *х.* Ґламоч *(в.)*
Гламочко поље *с.* Ґламоцке польо
Гледићске планине *мн.* Гледичски гори *(г.)*
Глина *ж.* Ґлина *(в., р.)*
Глиница *ж.* Ґлиница *(р.)*
Гњилане *мн.* Ґнїлане, *ґен., лок.* -нох *(в.)*
Голанска висораван *ж.* Ґоланска високоровнїна
Голгота *ж.* Голгофта *(г.)*
Голи врх *х.* Голи верх *(г.)*
Голи оток *ж.* Ґоли оток *(о.)*
Голо брдо *с.* Ґоло брдо *(г.)*
Голубац -пца *х.* Ґолубац *(в.)*
Горажде *с.* Ґоражде
Горење *с.* Ґоренє *(в.)*
Горењска *ж.* Ґореньска *(обл.)*
Горки *х.* Горки *(в.)*
Горња Бијела *ж.* Горня Биєла *(в., Чарна Гора)*
Горња Волта *ж. оп.* **Буркина Фасо**
Горњи Милановац -вца *х.* Горнї Милановац *(в.)*
Горски котар *х.* Горски котар *(обл.)*
Госпић *х.* Ґоспич *(в.)*
Господинци -наца *мн.* Ґосподїнци *(в.)*
Грахово *с.* Ґрахово *(в.)*
Грац *х.* Ґрац *(в.)*
Грачаница *ж.* Ґрачаница *(в., ман.)*
Грделичка клисура *ж.* Ґрделицка клисура
Гренланд *х.* Ґренланд *(о.)*
Грмеч *х.* Ґрмеч *(г.)*
Грозни -ог *х.* Ґрозни, *ґен.* -ного *(в.)*
Гроцка *ж.* Ґроцка, *ґен., лок.* -кей/-ки *(в.)*
Грубишино Поље *с.* Ґрубишино полє *(в.)*
Грузија *ж.* Ґрузия *(д.)*
Грчка *ж.* Греческа *(д.)*
Гусиње *с.* Ґусинє *(в.)*

Даблин *х.* Даблин *(в.)*
Далеки Исток *х.* Далєки Восток
Далматинска Загора *ж.* Далматинска Заґора *(обл.)*

Далмација *ж.* Далмация *(обл.)*
Даљ *х.* Даль *(в.)*
Дамаск *х.* Дамаск *(в.)*
Данска *ж.* Данска *(д.)*
Дарданели *мн.* Дарданели, *ґен., лок.* -лох *(мз.)*
Дахау -уа *х.* Дахау *(в.)*
Дахомеј *х.* Дагомей *(д.)*
Дебрецин *х.* Дебрецин *(в.)*
Девојачки бунар *х.* Девоячки бунар *(в.)*
Дејтон *х.* Дейтон *(в.)*
Делиблатска пешчара *ж.* Делиблатска писковина
Делфи *мн.* Делфи, *ґен.* -фох *(в.)*
Делхи *х.* Делги *(в.)*
Демир Капија *ж.* Демир Капия *(в.)*
Демир капија *ж.* Демир капия, Демирска клисура *(кл.)*
Демократска Република Конго (*ст.* **Заир**) Демократска Република Конґо
Дервента *ж.* Дервента *(в.)*
Дероње *с.* Диронь *х.*
Детроит *х.* Детроит *(в.)*
Дечани *мн.* Дечани, *ґен., лок.* -нох *(в., ман.)*
Дивчибаре *мн.* Дивчибари *(зар.)*
Димитровград *х.* Димитровґрад *(в.)*
Динарске планине *мн.* Динарски гори
Динарски планински систем *х.* Динарска горска система
Диселдорф *х.* Диселдорф *(в.)*
Дњепар -пра *х.* Днїпер, *ґен.* -пру/-пра *(р.)*
Дњестар -тра *х.* Днїстер, *ґен.* -тру/-тра *(р.)*
Добруџа *ж.* Добруджа *(обл.)*
Долењска *ж.* Доленьска *(обл.)*
Долина Смрти *ж.* Долїна Шмерци *(обл.)*
Домжале *мн.* Домжале, *ґен., лок.* -лох *(в.)*
Доминиканска Република *ж.* Доминиканска Република *(д.)*
Дон *х.* Дон *(р.)*
Доњи Вакуф *х.* Долнї Вакуф *(в.)*
Доњи Милановац -вца *х.* Долнї Милановац
Доњи Михољац -љца *х.* Долнї Михоляц *(в.)*
Драва *ж.* Драва *(р.)*
Дрвар *х.* Дрвар *(в.)*
Дрезден *х.* Дрезден *(в., обл.)*
Дрим *х.* Дрим *(р.)*
Дрина *ж.* Дрина *(р.)*
Дробњаци *мн.* Дробняки, *ґен.* -кох *(край, Чарна Гора)*
Дубровник *х.* Дубровник *(в.)*
Дуга Реса *ж.* Дуґа Реса, *ґен.* Дуґей Реси *(в.)*
Дуги оток *х.* Дуґи оток, *ґен.* Дуґого отоку *(о.)*
Дунав *х.* Дунай *(р.)*
Дунав-Тиса-Дунав *х.* Дунай-Тиса-Дунай *(кан.)*
Дурмитор *х.* Дурмитор *(г.)*

Ђаковица *ж.* Дяковица *(в.)*
Ђаково *с.* Дяково *(в.)*
Ђала *ж.* Дяла *(в.)*
Ђевђелија *ж.* Ґевґелия, Дєвдєлия *(г.)*
Ђенерал Јанковић *х.* Дєнерал Янкович *(в.)*
Ђенова *ж.* Дєнова *(в.)*
Ђердап *х.* Дєрдап *(кан., кл.)*
Ђетиња *ж.* Дєтиня *(р.)*
Ђибути *х.* Джибути *(д., в.)*
Ђиботи *х.* Джиботи *(в.)*
Ђула *х.* Дюла *(в.)*
Ђурђеви Ступови *мн.* Дюрдьово Ступи *(пам.)*
Ђурђевића Тара *ж.* Дюрдєвича Тара *(в.)*
Ђурђево *с.* Дюрдьов *х. (в.)*

Европа *ж.* Европа
Егејско море *с.* Егейске морйо
Египат -пта *х.* Єгипет *(д.)*
Екатеринбург *х.* (*ст.* **Свердловск**) Єкатеринбурґ *(в.)*
Еквадор *х.* Еквадор *(д.)*
Елба *ж.* Елба *(о.)*
Ел Аламејн *х.* Ел Аламейн *(в.)*
Ел Дорадо *х.* Ел Дорадо *(в.)*
Елдорадо *х.* Елдорадо *(в.)*
Енглеска *ж.* Анґлия *(д.)*
Ердељ *х.* Ердель *(обл.)*
Еритреја *ж.* Еритрея *(д.)*
Естонија *ж.* Естония *(д.)*
Етиопија *ж.* Етиопия *(д.)*
Етна *ж.* Етна *(г.)*
Еуфрат *х.* Еуфрат *(р.)*

Жабаљ -бља *х.* Жабель *(в.)*
Жабари *мн.* Жабари *(в.)*
Жабљак *х.* Жабляк *(в.)*
Железник *х.* Железник *(в.)*
Женева *ж.* Женева *(в.)*
Житиште *с.* Житиште *с. (в.)*
Жљебови *мн.* Жлєбови, *ґен.* -бох *(в.)*
Жумберак -рка *х.* Жумберк *(обл.)*
Жумберачке планине *мн.* Жумберкски гори *(г.)*
Жута река *ж.* Жовта рика *(р.)*
Жуто море *с.* Жовте морйо

Завидовићи *мн.* Завидовичи *(в.)*
Загорје *с.* Заґорє *(обл.)*
Загреб *х.* Заґреб *(в.)*
Задар -дра *х.* Задар *(в.)*
Заир *х. оп.* **Демократска Република Конго**

Заједница држава Комонвелт *ж.* Заєднїца државох Комонвелт *(д.)*
Заједница Независних Држава *ж.* Заєднїца Нєзависних Државох *(д.)*
Зајечар *х.* Заєчар *(в.)*
Замбија *ж.* Замбия *(д.)*
Западна Морава *ж.* Заходна Морава *(р.)*
Западна Сахара *ж.* Заходна Сахара *(д.)*
Западносибирска низија *ж.* Заходносибиска нїжина
Запорожје *с.* Запорожє *(в., обл.)*
Зеленортска острва *с. мн.* Желєнокончиково острова *(д.)*
Земља Фрање Јосифа *ж.* Жем Франц Йозефа *(о.)*
Земун *х.* Земун *(в.)*
Зеница *ж.* Зеница *(в.)*
Зета *ж.* Зета *(обл., р.)*
Зидани Мост *ж.* Зидани Мост *(в.)*
Зимбабве -еа *х.* Зимбабве *(д.)*
Златар *х.* Златар *(г.)*
Златибор *х.* Златибор *(г.)*
Златна врата *мн.* Златни дзвери *(мз.)*
Златна обала *ж.* Златне побрежє *с. (обл.)*
Змајево *с.* Змаєво *(в.)*
Змијање *с.* Змиянє *(в.)*
Зрењанин *х.* Зренянин *(в.)*
Зрмања *ж.* Зрманя *(р.)*

Ибар -бра *х.* Ибар *(р.)*
Иберијско полуострво *с.* Иберийске полуострово
Ивангради *х. оп.* **Беране**
Иванић Град *х.* Иванич Ґрад *(в.)*
Ивано-Франковск *х.* Ивано-Франковск *(в.)*
Игало *с.* Иґало *(в.)*
Извор *х.* Извор *(в.)*
Израел *х.* Израїл, Израел *(д.)*
Илиџа *ж.* Илиджа *(в.)*
Илок *х.* Илок *(в.)*
Имотски -ог *х.* Имотски, *ґен.* -ого *(в.)*
Индија *ж.* Индия *(пол., д.)*
Индијски океан *х.* Индийски океан
Индокина *ж.* Индокитай *х. (пол.)*
Индонезија *ж.* Индонезия *(д.)*
Инђија *ж.* Индїя *(в.)*
Инзбрук *х.* Инзбрук *(в.)*
Ирак *х.* Ирак *(д.)*
Иран *х.* Иран *(д.)*
Ириг *х.* Ириґ *(в.)*
Иришки венац *х.*Ирижски венєц *(г., прег.)*
Иркутск *х.* Иркутск *(в.)*
Ирска *ж.* Ирска *(д., о.)*
Исланд *х.* Исланд *(д., о.)*
Истамбул *х.* Истамбул *(в.)*
Исток *х.* Исток *(в.)*
Источна Европа *ж.* Восточна Европа
Источноевропска низија *ж.* Восточноевропска нїжина
Источно кинеско море *с.* Восточне китайске морйо
Истра *ж.* Истра *(пол.)*
Италија *ж.* Италия *(д.)*

Јабланица *ж.* Ябланица *(в., г., р.)*
Јабланичко језеро *с.* Ябланицке озеро *(о.)*
Јабука *ж.* Ябука *(в.)*
Јава *ж.* Ява *(о.)*
Јаворник *х.* Яворник *(г.)*
Јагодина *ж. (ст.* **Светозарево***)* Яґодина *(в.)*
Јадранско море *с.* Ядранске морйо
Јајинци -наца *мн.* Яїнци *(в.)*
Јајце *с.* Яйце *(в.)*
Јакутск *х.* Якутск *(в.)*
Јамајка *ж.* Ямайка *(д., о.)*
Јапан *х.* Япон *(д.)*
Јасеновац -вца *х.* Ясеновац *(в.)*
Јасна Пољана *ж.* Ясна Поляна *(в.)*
Јастребац -епца *х.* Ястребац *(г.)*
Јастребарско *с.* Ястребарско, *ґен.* -ка *(в.)*
Јахорина *ж.* Яхорина *(г.)*
Јаша Томић *х.* Яша Томич *(в.)*
Јегричка *ж.* Єґричка *(р.)*
Једрене *с.* Єдрене *мн., ґен., лок.* -нох *(в.)*
Јелисаветин рт *х.* Єлисаветов кончик
Јеловстон *х.* Єловстон *(р., нац. парк.)*
Јемен *х.* Ємен *(д.)*
Јереван *х.* Єреван *(в.)*
Јерихон *х.* Єрихон *(в.)*
Јерменија *ж.* Єрмения *(д.)*
Јерусалим *х.* Єрусалим *(в.)*
Јесенице *мн.* Єсенице, *ґен.* -цох *(в.)*
Јонско море *с.* Йонске морйо
Јордан *х.* Йордан *(д., р.)*
Јоханесбург *х.* Йоганесбурґ *(в.)*
Јокохама *ж.* Йокогама *(в.)*
Југозападна Азија *ж.* Югозаходна Азия
Југославија *ж.* Югославия *(д.)*
Јудеја *ж.* Юдея *(обл.)*
Јужна Америка *ж.* Южна Америка
Јужна Кореја *ж.* Южна Корея *(д.)*
Јужна Морава *ж.* Южна Морава *(р.)*
Јужни пол *х.* Южни пол
Јужни поларни круг *х.* Южни поларни круг
Јужноафричка Република *ж.* Южноафрицка Република *(д.)*

Јужноафричка висораван *ж.* Южноафрицка височина
Јулијски Алпи *мн.* Юлийски Алпи *(г.)*

Кабул *х.* Кабул *(в.)*
Кавказ *х.* Кавказ *(г.)*
Казахстан *х.* Казахстан *(д.)*
Каиро *х.* Каиро *(в.)*
Какањ -киња *х.* Какань *(в., руд.)*
Калахари *ж.* Калагари *(пуст.)*
Калифорнија *ж.* Калифорния *(д.)*
Калкута *ж.* Калкута *(в.)*
Калуђерица *ж.* Калудєрица *(в.)*
Каменица *ж.* Каменїца *(в., Сербия)*
Камерун *х.* Камерун *(д.)*
Кампућија *ж.* Кампучия *(д.)*
Камчатка *ж.* Камчатка *(пол.)*
Кан *х.* Кан *(в.)*
Канада *ж.* Канада *(д.)*
Каналска острва *с. мн.* Каналски острова
Канарска острва *с. мн.* Канарски острова
Кањижа *ж.* Канїжа *(в.)*
Караванке *мн.* Караванки *(г.)*
Карађорђево *с.* Карадьордєво *(в.)*
Каракас *х.* Каракас *(в.)*
Карачи *х.* Карачи *(в.)*
Карипско море *с.* Карипске морйо
Карловац -вца *х.* Карловац *(в.)*
Карлове Вари *с.* Карлово Вари *(в.)*
Карпати *мн.* Карпати (г.)
Картум *х.* Картум *(в.)*
Каспијско море *с.* Каспийске морйо
Катар *х.* Катар *(д.)*
Катманду -уа *х.* Катманду *(в.)*
Катовице *мн.* Катовице*, ґен.* -цох
Каћ *х.* Кать *(в.)*
Кашмир *х.* Кашмир *(обл.)*
Квебек *х.* Квебек *(покр.)*
Кејптаун *х.* Кейптаун *(в.)*
Кембриџ *х.* Кембридж *(в.)*
Кенија *ж.* Кения *(д., г.)*
Кечкемет *х.* Кечкемет *(в.)*
Кијев *х.* Києв *(в.)*
Кикинда *ж.* Кикинда *(в.)*
Килиманџаро *х.* Килиманджаро *(г.)*
Кина *ж.* Китай *х. (д.)*
Киншаса *ж.* Киншаса *(в.)*
Кипар -пра *х.* Кипар *(о., д.)*
Киргизија *ж.* Кирґизия *(д.)*
Кисач *х.* Кисач *(в.)*
Кичинер *х.* Кичинер *(в.)*
Кишињев *х.* Кишиньов
Кишкунхалас *х.* Кишкунгалаш *(в.)*

Кјото *х.* Кйото *(в.)*
Кнежеви Виногради *х. мн.* Кнежеви Виноґради *(в.)*
Книнска Крајина *ж.* Книнска Краïна *(обл.)*
Кобиља глава *ж.* Кобиля глава *(г.)*
Ковачица *ж.* Ковачица *(в.)*
Кола *ж.* Кола *(пол.)*
Колашин *х.* Колашин *(в.)*
Колубара *ж.* Колубара *(р., край)*
Колумбија *ж.* Колумбия *(д., в.)*
Конавли -вала *мн.* Конавли, ґен. -влох
Конго *х.* Конґо *(д., р.)*
Копаоник *х.* Копаоник *(г.)*
Копар -пра *х.* Копер, *ґен.* -пру/-пра *(в.)*
Копачки рит *х.* Копацки рит *(обл.)*
Копенхаген *х.* Копенгаґен *(в.)*
Копривница *ж.* Копривница *(в.)*
Кордиљери *ж. мн.* Кордилєри *(г.)*
Кореја *ж.* Корея *(д., пол.)*
Корзика *ж.* Корзика *(о.)*
Коринтски канал *х.* Коринтски канал
Корушка *ж.* Корушка *(обл.)*
Корчула *ж.* Корчула *(о.)*
Косанчић *х.* Косанчич*, нар.* Рискаша *(в.)*
Косјерић *х.* Косєрич *(в.)*
Косово *с.* Косово *(обл.)*
Косово и Метохија *ж.* Косово и Метохия *(покр.)*
Косовска Митровица *ж.* Косовска Митровица *(в.)*
Костарика *ж.* Костарика *(о.)*
Костолац -лца *х.* Костолац *(в., руд.)*
Котор *х.* Котор *(в.)*
Котор Варош *ж. и х.* Котор Варош *х. (в.)*
Кочевје *с.* Кочевє *(в.)*
Кошице *мн.* Кошице, *ґен.* -цох *(в.)*
Крагујевац -вца *х.* Краґуєвац *(в.)*
Крајина *ж.* Краïна *(обл.)*
Краков *х.* Краков *(в.)*
Краљево *с.* Кралєво *(в.)*
Крањска Гора *ж.* Краньска Гора *(в.)*
Крк *х.* Крк *(о.)*
Крка *ж.* Крка *(р., ман.)*
Крстур *х.* Крстур *(в., северна Бачка)*
Крстур *х.* Керестур *(в., оп.* **Руски Крстур***)*
Крупањ -пња *х.* Крупань *(в.)*
Крушевац -вца *х.* Крушевац *(в.)*
Крушчић *х.* Крущич *(в.)*
Крф *х.* Крф *(о.)*
Кршко *с.* Кршко *(в.)*
Куала-Лумпур *х.* Куала-Лумпур *(в.)*
Куба *ж.* Куба *(д., о.)*
Кувајт *х.* Кувайт *(д., в.)*

Кукавица *ж.* Кукавица *(г.)*
Кула *ж.* Кула *(в.)*
Кулпин *х.* Кулпин, Кульпин *(в.)*
Кумане *мн.* Кумани, *ґен.* -нох
Кумова слама *ж.* Кумова слама *(согв.)*
Кумровец -вца *х.* Кумровец *(в.)*
Купари *мн.* Купари, *ґен.* -рох *(в.)*
Купрешко поље *с.* Купреске польо *(п.)*
Курдистан *х.* Курдистан *(обл.)*
Курилска острва *с. мн.* Курилски острова
Куцура *ж.* Коцур *х. (в.)*
Кучај планина *ж.* Кучай планина *(г.)*

Лаба *ж.* Лаба *(р.)*
Лабрадор *х.* Лабрадор *(пол., морйо)*
Лавов *х.* Львов *(в.)*
Лајпциг *х.* Лайпциґ *(в.)*
Лалић *х.* Лалить, *ґен., лок.* -тю *(в.)*
Ламанш *х.* Ламанш *(кан.)*
Лаос *х.* Лаос *(д.)*
Ла Паз *х.* Ла Паз *(в.)*
Лапонија *ж.* Лапония *(обл.)*
Ластово *с.* Ластово *(о., в.)*
Лаћарак -рка *х.* Латярак *(в.)*
Лењинград *х. оп.* **Санкт Петерсбург**
Лепенски Вир *х.* Лепенски Вир *(в.)*
Лесковац -вца *х.* Лесковац *(в.)*
Лесото -та *х.* Лесото *(д.)*
Летонија *и* **Латвија** *ж.* Летония, Латвия *(д.)*
Либан *х.* Либан *(д.)*
Либерија *ж.* Либерия *(д.)*
Либија *ж.* Либия *(д.)*
Лијева Ријека *ж.* Лиєва Риєка *(в., Чарна Гора)*
Лика *ж.* Лика *(обл., р.)*
Лим *х.* Лим *(р.)*
Лима *ж.* Лима *(в.)*
Лион *х.* Лион *(в.)*
Лисабон *х.* Лисабон *(в.)*
Литванија *ж.* Литвания *(д.)*
Лихтенштајн *х.* Лихтенштайн *(д.)*
Личко поље *с.* Лицке польо
Ловћен *х.* Ловчен *(г.)*
Ловћенац -нца *х.* Ловченац
Лозана *ж.* Лозана *(в.)*
Лозница *ж.* Лозница *(в.)*
Лондон *х.* Лондон *(в.)*
Лос Анђелес *х.* Лос Андєлес *(в.)*
Луанда *ж.* Луанда *(в.)*
Лудошко језеро *с.* Лудожске озеро
Лужица (Горња *и* **Доња Лужица)** *ж.* Лужица (Горня *и* Долня Лужица) *(обл., Нємецка)*
Луксембург *х.* Луксембурґ *(д., в.)*
Лусака *ж.* Лусака *(в.)*
Љескове Воде *мн.* Лєсково Води *(в.)*

Љиг *х.* Лїґ *(в., р.)*
Љубљана *ж.* Любляна *(в.)*
Љубовија *ж.* Любовия *(в.)*
Љубушки -ог *х.* Любушки, *ґен.* -ого *(в.)*

Магеланов пролаз *х.* Маґеланов преход
Магеланови облаци *мн.* Маґеланово хмари *(ґалаксиї)*
Маглај *х.* Маґлай *(в., г.)*
Маглић *х.* Маґлич *(в., г.)*
Мадагаскар *х.* Мадаґаскар *(о.)*
Мадрид *х.* Мадрид *(в.)*
Мађарска *ж.* Мадярска *(д.)*
Мајами -ија *х.* Маями *(в., р.)*
Мајданпек *х.* Майданпек *(в.)*
Мајевица *ж.* Маєвица *(г.)*
Мајна *ж.* Майна *(р.)*
Мајорка *ж.* Майорка *(о.)*
Макарска *ж.* Макарска *(в.)*
Македонија *ж.* Македония *(д.)*
Мако *х.* Маков *(в., Мадярска)*
Мала Азија *ж.* Мала Азия *(пол.)*
Малави *х.* Малави *(д.)*
Мала Капела *ж.* Мала Капела *(г.)*
Мала кола *с. мн.* Мали коч *(согв.)*
Мала Крсна *ж.* Мала Крсна *(в.)*
Малајски архипелаг *х.* Малайски архипелаґ *(о.)*
Мала планина *ж.* Мала планина *(г.)*
Малвинска (Фокландска) острва *с. мн.* Малвински (Фокландски) острова
Малгашка Република *ж.* Малґашска Република *(д.)*
Малезија *ж.* Малезия *(д.)*
Мали -ија *х.* Мали *(д.)*
Мали Иђош *х.* Мали Идьош, *заст.* Гедєш *(в.)*
Мали канал *х.* Мали канал (беґель) *(Бачка)*
Мали медвед *х.* Мали медведз *(согв.)*
Малме -еа *х.* Малме *(в.)*
Малта *ж.* Малта *(д., о.)*
Манила *ж.* Манила *(в.)*
Манџурија *ж.* Манджурия *(пров.)*
Марамуреш *х.* Мараморош *(обл.)*
Марибор *х.* Марибор *(в.)*
Марлборо *х.* Марлборо *(в., обл.)*
Мароко *х.* Мароко *(д.)*
Марсељ *х.* Марсель *(в.)*
Мастрихт *х.* Мастрихт *(в.)*
Матаруге *мн.* Матаруґе, *ґен.* -ґох *(в.)*
Матарушка Бања *ж.* Матаружска Баня *(в.)*

Мауританија *ж.* Мауритания *(д.)*
Маурицијус *х.* Маурициюс *(д.)*
Мачва *ж.* Мачва *(обл.)*
Медвеђа *ж.* Медведя *(в.)*
Медзилаборце *мн.* Медзилаборци *(в.)*
Међеђа *ж.* Медєдя *(в.)*
Међумурје *с.* Медзимурє *(обл.)*
Мекензи *х.* Мекензи *(р., г., пол., зал.)*
Мексико *х.* Мексико *(д.)*
Мексико Сити *х.* Мексико Сити *(в.)*
Мексички залив *х.* Мексицки залїв
Мелбурн *х.* Мелбурн *(в.)*
Меленци -наца *мн.* Меленци *(в.)*
Метохија ***ж.*** Метохия *(обл.)*
Метковић *х.* Меткович *(в.)*
Миклушевци -ваца *мн.* Миклошевци *(в.)*
Милано *х.* Милано *(в.)*
Минск *х.* Минск *(в.)*
Минхен *х.* Минхен *(в.)*
Мисисипи *х.* Мисисипи *(д., р., зал.)*
Мисури *х.* Мисури *(д., р.)*
Михаловце *мн.* Михаловци *(в., Словацка)*
Мишколц *х.* Мишколц *(в.)*
Младеновац -вца *х.* Младеновац *(в.)*
Млечни пут *х.* Млєчна драга *(согв.)*
Мљет *х.* Млєт *(о.)*
Модрича *ж.* Модрича *(в.)*
Мозамбик *х.* Мозамбик *(д.)*
Мокра гора *ж.* Мокра гора *(г.)*
Мол *х.* Мол *(в.)*
Молдавија *ж.* Молдавия *(д.)*
Молучка острва Молуцки острова
Монако *х.* Монако *(д.)*
Монблан *х.* Монблан *и* Мон Блан *(г.)*
Монголија *ж.* Монґолия *(д.)*
Монровија *ж.* Монровия *(в.)*
Монт Еверест *х.* Монт Еверест *(г. верх)*
Монтевидео *х.* Монтевидео *(в.)*
Монте Карло *х.* Монте Карло *(в.)*
Монтреал *х.* Монтреал *(в.)*
Морава *ж.* Морава *(р.)*
Моравска *ж.* Моравска *(обл.)*
Москва *ж.* Москва *(в.)*
Мостар *х.* Мостар *(в.)*
Мохач *х.* Могач *(в.)*
Мраморно море *с.* Мраморне морйо
Мрзло Поље *с.* Мрзло Полє *(в.)*
Мркоњић Град *х.* Мрконїч Ґрад *(в.)*
Мртво море *с.* Мертве морйо *(о.)*
Мукачево *с.* Мукачево/Мукачово *(в.)*
Мурманск *х.* Мурманск *(в.)*
Мучоњ *х.* Мучень, Мучонь

Нагасаки *х.* Наґасаки *(в.)*
Назарет *х.* Назарет *(в.)*
Најроби *х.* Найроби *(в.)*
Намибија *ж.* Намибия *(д.)*
Напуљ *х.* Напуль *(в.)*
НжДјамена *ж.* НжД'ямена *(в.)*
Невесиње *с.* Невесинє *(в.)*
Неготин *х.* Неґотин *(в.)*
Неготинска Крајина *ж.* Неґотинска Краïна *(обл.)*
Немачка *ж.* Нємецка *(д.)*
Непал *х.* Непал *(д.)*
Неретва *ж.* Неретва *(р.)*
Неум *х.* Неум *(в.)*
Нигер *х.* Ниґер *(д., р.)*
Нигерија *ж.* Ниґерия *(д.)*
Нижњи Новгород *х.* Нижнї Новгород *(в.)*
Нијагара *ж.* Нияґара *(р.)*
Никарагва *ж.* Никараґва *(д., оз.)*
Никозија *ж.* Никозия *(в.)*
Никшић *х.* Никшич *(в.)*
Никшићко поље *с.* Никшицке польо *(п.)*
Нил *х.* Нил *(р.)*
Нирнберг *х.* Нирнберґ *(в.)*
Ница *ж.* Ница *(в.)*
Ниш *х.* Ниш *(в.)*
Нишка Бања *ж.* Нишка Баня *(в.)*
Нова Гвинеја *ж.* Нова Ґвинея *(д., о.)*
Нова Земља *ж.* Нова жем *(о.)*
Нова Варош *ж.* Нова Варош *(в.)*
Новгород *х.* Новгород *(в.)*
Нови Бечеј *х.* Нови Бечей *(в.)*
Новиград *и* **Нови Град** *х.* Новиґрад *и* Нови Ґрад *(в.)*
Нови Град *х.* **(***ст.* **Босански Нови)** Нови Ґрад *(в.)*
Нови Зеланд *х.* Нови Зеланд *(д., о.)*
Нови Кнежевац -вца *х.* Нови Кнежевац *(в.)*
Нови Сад *х.* Нови Сад *(в.)*
Ново Брдо *с.* Ново Брдо *(в., руд.)*
Ново Место *с.* Нове Место *(в.)*
Ново Милошево *с.* Нове Милошево *(в.)*
Ново Орахово *с.* Нове Орахово *(в.)*
Новосибирск *х.* Новосибирск *(в.)*
Новска *ж.* Новска, *ґен., лок.* -кей/-ки *(в.)*
Норвешка *х.* Норвежска *(д.)*
Норвешко море *с.* Норвежске морйо
Нормандија *ж.* Нормандия *(обл.)*

Њиређхаза *ж.* Нїредьгаза
Њу Делхи *х.* Ню Делги *(в.)*
Њујорк *х.* Нюйорк *и* Ню Йорк *(д., в.)*
Њу Мексико *х.* Ню Мексико *(д.)*

Њу Орлеанс *х.* Ню Орлеанс *(в.)*
Њу Хемпшир *х.* Ню Гемпшир *(д.)*
Њу Џерси *х.* Ню Джерси *(д.)*

Обала Слоноваче *ж.* Побрежє Слоновей Косци *(д.)*
Обедска бара *ж.* Обедска бара
Обреновац -вца *х.* Обреновац *(в.)*
Овчарско-кабларска клисура *ж.* Овчарско-кабларска клисура
Овче поље *с.* Овче польо *(п.)*
Огњена Земља *ж.* Огняна Жем *(о., пров.)*
Огулин *х.* Оґулин *(в.)*
Оклахома *ж.* Оклагома *(д.)*
Оксфорд *х.* Оксфорд *(в.)*
Окучани *мн.* Окучани *(в.)*
Оман *х.* Оман *(д.)*
Онтарио *х.* Онтарио *(д., о.)*
Опово *с.* Опово *(в.)*
Опленац -нца *х.* Опленац *(г.)*
Освјенћим *х.* *(Аушвиц)* Ошвєнцим
Осијек *х.* Осєк, Осек *(в.)*
Осло *с.* Осло *(в.)*
Отава *ж.* Отава *(в., р., о.)*
Оточац -чца *х.* Оточац *(в.)*
Отрантски пролаз *х.* Отрантски преход
Охајо *х.* Огайо *(д., р.)*
Охотско море *с.* Охотске морйо
Охридско језеро *с.* Охридске озеро
Оџак *х.* Оджак *(в.)*
Оџаци *мн.* Оджак *х.*, *ґен., лок.* -ку *(в.)*

Пакистан *х.* Пакистан *(д.)*
Пакрац *х.* Пакрац *(в.)*
Пале *мн.* Пале, *ґен., лок.* -ох *(в.)*
Палестина *ж.* Палестина *(обл.)*
Палић *х.* Палич *(в., о.)*
Палма де Мајорка *ж.* Палма де Майорка *(в.)*
Панама *ж.* Панама *(д., в.)*
Панамски канал *х.* Панамски канал
Панонска низија *ж.* Панонска нїжина
Панчево *с.* Панчево *(в.)*
Панчићев врх *х.* Панчичов верх *(г.)*
Парагвај *х.* Параґвай *(д., р.)*
Папуа Нова Гвинеја *ж.* Папуа Нова Ґвинея *(д.)*
Папук *х.* Папук *(г.)*
Парагвај *х.* Параґвай *(д., р.)*
Параге *мн.* Параґе, *ґен.* -ґох
Параћин *х.* Парачин *(в.)*
Париз *х.* Париз *(в.)*
Пацифик *х.* Пацифик
Пекинг *х.* Пекинґ *(в.)*
Пелопонез *х.* Пелопонез *(пол.)*
Пељешац -шца *х.* Пелєшац *(пол.)*
Пенсилванија *ж.* Пенсилвания *(д.)*
Пенџаб *х.* Пенджаб *(д.)*
Перл Харбур *х.* Перл Гарбур *(в.)*
Персијски залив *х.* Персийски залїв
Перу *х.* Перу *(д.)*
Перуђа *ж.* Перудя *(в.)*
Петроварадин *х.* Петроварадин *(в.)*
Петровац -вца *х.* Петровац *(в.)*
Петровац на мору *х.* Петровац на морю *(в.)*
Петровци -ваца *мн.* Петровци *(в.)*
Пећ *ж.* Печ, *ґен., лок.* -чи *(в.)*
Пећинци -наца *мн.* Печинци *(в.)*
Пећка Бистрица *ж.* Печска Бистрица *(р.)*
Печуј *х.* Печуй, *заст.* Пейчка *(в.)*
Пешта *ж. заст.* Пешт *х. (в., часц Будапешту)*
Пештер *х.* Пештер *(вис.)*
Пивнице *мн.* Пиньвиц *х. нєпрем. (в.)*
Пивска планина *ж.* Пивска планина *(г.)*
Пијемонт *х.* Пиємонт *(обл., плато)*
Пиринеји *мн.* Пиринеї *(г.)*
Пиринејско полуострво *с.* Пиринейске полуострово
Пирот *х.* Пирот *(в.)*
Питсбург *х.* Питсбурґ *(в.)*
Пишкоревци *мн.* Пишкуревци *(в.)*
Платичево *с.* Платичево *(в.)*
Плејаде *ж. мн.* Плеяди *(согв.)*
Плзен (Плзењ) *х.* Плзень *(в.)*
Плитвице *мн.* Плитвици *(в.)*
Плитвичка језера *с. мн.* Плитвицки озера
Плоче *мн.* Плоче, *ґен., лок.* -чох *(в.)*
Пљевља *мн.* Плєвля, *ґен., лок.* - льох *(в.)*
Пном-Пен *х.* Пном-Пен *(в.)*
Повардарје *с.* Повардарє *(обл.)*
Подгорица *ж.* Подґорица *(в. ст.* **Титоґрад***)*
Подримље *с.* Подримє *(обл.)*
Подриње *с.* Подринє *(обл.)*
Подунавље *с.* Подунавє *(обл.)*
Пожаревац -вца *х.* Пожаревац *(в.)*
Пожега *ж.* Пожеґа *(в.)*
Полимље *с.* Полимє *(обл.)*
Полог *х.* Полоґ *(г.)*
Пољска *ж.* Польска *(д.)*
Поморавље *с.* Поморавє *(обл.)*
Понишавље *с.* Понишавє *(обл.)*
Пореч *х.* Пореч *(в.)*
Поречка река *ж.* Поречска рика *(р.)*
Порторико *в.* Порторико *(о.)*
Португалија *ж.* Портуґалия *(д.)*
Постојна *ж.* Постойна *(в.)*
Постојнска пећина (јама) *ж.* Постойнска

пещера
Потисје *с.* Потисє *(обл.)*
Потоци *мн.* Потоки *(в.)*
Потсдам *х.* Потсдам *(в.)*
Поуње *с.* Поун'є *(обл.)*
Похорје *с.* Похорє *(г.)*
Праг *х.* Прага *ж. (в.)*
Прахово *с.* Прахово *(в.)*
Прекомурје *с.* Прейґмурє *(обл.)*
Преспанско језеро *с.* Преспанске озеро
Прешов *х.* Прешов, Пряшов *(в.)*
Привина Глава *ж.* Привина Глава
Приједор *х.* Приєдор *(в.)*
Пријепоље *с.* Приєполє *(в.)*
Приморске планине *ж. мн.* Приморски гори
Приштина *ж.* Приштина *(в.)*
Прњавор *х.* Прнявор *(в.)*
Прозор *х.* Прозор *(в.)*
Проклетије *мн.* Проклетиї *(г.)*
Прокупље *с.* Прокуплє *(в.)*
Прчањ -чања *х.* Прчань*, ґен.* -аню/-аня *(в.)*
Пшемисл *х.* Пшемисл *(в.)*

Равна Гора *ж.* Равна Ґора *(в.)*
Равна гора *ж.* Ровна гора *(г.)*
Равна Река *ж.* Равна Река *(в.)*
Равни котари *х. мн.* Равни котари *(обл.)*
Равно брдо *с.* Равно брдо *(г.)*
Равно Село *с.* Равно Село *(в.)*
Рајево Село *с.* Райово Село *(в.)*
Рангун *х.* Ранґун *(в.)*
Рашка *ж.* Рашка *(обл., р., в.)*
Регенсбург *х.* Реґенсбурґ *(в.)*
Рејкјавик *х.* Рейкявик *(в.)*
Река *ж.* Река *(в., Косово)*
Река *ж.* Рика *(р.)*
Рига *ж.* Риґа *(в.)*
Риђица *ж.* Ридїца *(в.)*
Ријека *ж.* Риєка *(в.)*
Ријека Црнојевића *ж.* Риєка Црноєвичох *(в.)*
Рим *х.* Рим *(в.)*
Римске Топлице *мн.* Римски Топлици *(в.)*
Римски Шанчеви *х. мн.* Римски Шанчеви, *ґен.* Римских Шанцох *(в.)*
Рио де Жанеиро *х.* Рио де Жанеиро *(в.)*
Рио Негро *х.* Рио Неґро *(р., пров.)*
Рисан -сна *х.* Рисан, *ґен.* -сна/-сну *(в.)*
Ришки залив *х.* Рижски залїв *(зал.)*
Рогашка Слатина *ж.* Роґашка Слатина *(в., баня)*
Родезија *ж.* Родезия *(д.)*
Родопи *мн.* Родопи *(г.)*
Рожаје *мн.* Рожає, *ґен., лок.* -айох *(в.)*
Ртањ -тња *х.* Ртань, *ґен.* Ртня *(г.)*
Рт разочарења *х.* Кончик розчарованя
Рт добре наде *х.* Кончик добрей надії
Руанда *ж.* Руанда *(д.)*
Рудник *х.* Рудник *(г.)*
Рудо *с.* Рудо *(в.)*
Рума *ж.* Рума *(в.)*
Румунија *ж.* Румуния *(д.)*
Русија *ж.* Русия *(д.)*
Руски Крстур *х.* Руски Керестур *(в.)*
Руско Село *с.* Руске Село *(в.)*

Савино Село *с.* Савине Село *(в.)*
Савски венац *х.* Савски венєц *(часц Беоґраду)*
Сајгон *х.* Сайґон *(оп.* **Хо Ши Мин**)
Салвадор *х.* Салвадор *(д., в.)*
Салцбург *х.* Салцбурґ *(в.)*
Самоа *ж.* Самоа *(о.)*
Сан Дијего *х.* Сан Диєґо *(в.)*
Санкт Мориц *х.* Санкт Мориц *(в.)*
Санкт Петерсбург *х. (ст.* **Лењинград***)* Санкт Петерсбурґ *(в.)*
Сан Марино *х.* Сан Марино *(д.)*
Сан Салвадор *х.* Сан Салвадор *(в.)*
Сански Мост *х.* Сански Мост *(в.)*
Сантјаго *х.* Сант'яґо *(в., г., пров.)*
Сан Франциско *х.* Сан Франциско *(в., р., о.)*
Сан Хозе *х.* Сан Гозе *(в.)*
Сао Паоло *х.* Сао Паоло *(в.)*
Сарајево *с.* Сараєво *(в.)*
Сарска област *ж.* Сарска обласц
Саскачеван *х.* Саскачеван *(пров.)*
Саудијска Арабија *ж.* Саудийска Арабия *(д., пол.)*
Сахара *ж.* Сахара *(пуст.)*
Свердловск *х. оп.* **Екатеринбург**
Света гора *ж. (Атос)* Свята гора
Света Јелена *ж.* Свята Гелена *(о.)*
Света Луција *ж.* Свята Луция *(д., о.)*
Свети Гргур *х.* Святи Ґргур *(о.)*
Свети Стефан *х.* Святи Стефан *(о., в.)*
Светозарево *с. оп.* **Јагодина**
Свилајнац -нца *х.* Свилайнац *(в.)*
Сврљиг *х.* Сврлїґ *(в.)*
Сврљишке планине *ж. мн.* Сврлїжски гори
Северна Америка *ж.* Сиверна Америка
Северна Земља *ж.* Сиверна Жем *(о.)*
Северна Ирска *ж.* Сиверна Ирска *(д.)*
Северна Кореја *ж.* Сиверна Корея *(д.)*
Северни ледени океан *х.* Сиверни лядови океан
Северни пол *х.* Сиверни пол
Северно море *с.* Сиверне морйо

Северњача *ж.* Поларна (Сиверна) гвизда, Сиверн*ї*чка
Сегедин *х.* Сеґедин *(в.)*
Сејшели *с. мн.* Сейшели *(д., о.)*
Секешфехервар *х.* Секешфегервар *(в.)*
Сенегал *х.* Сенеґал *(д., р.)*
Сента *ж.* Сента *(в.)*
Сент Андреја *ж.* Сент Андрея *(в.)*
Сењско било *с.* Сеньске било *(г.)*
Сеул *х.* Сеул *(в.)*
Сечањ -чња *х.* Сечань *(в.)*
Сивац *х.* Сивец, *ґен.* -вцу *(в.)*
Сиднеј *х.* Сидней *(в.)*
Сијера Леоне *х.* Сиєра Леоне *(д.)*
Сингапур *х.* Синґапур *(д., в.)*
Сињ *х.* Синь *(в.)*
Сирија *ж.* Сирия *(д.)*
Сисак -ска *х.* Сисак *(в.)*
Сићевачка клисура *ж.* Сичевацка клисура
Сједињене Америчке Државе *ж. мн.* Зєдинєни Америцки Держави
Сјеница *ж.* Сєница *(в.)*
Скадар -дра *х.* Скадар, *ґен.* -дру/-дра *(в.)*
Скадарско језеро *с.* Скадарске озеро
Скандинавско полуострво *с.* Скандинавске полуострово
Скопље *с.* Скопє, Скоплє *(в.)*
Славонија *ж.* Славония *(обл.)*
Славонска Пожега *ж.* Славонска Пожеґа *(в.)*
Славонски Брод *х.* Славонски Брод *(в.)*
Славонски Шамац -мца *х.* Славонски Шамац *(в.)*
Слано језеро *с.* Слане озеро
Словачка *ж.* Словацка *(д.)*
Словенија *ж.* Словения *(д.)*
Словењградец *х.* Словеньґрадец *(в.)*
Сљеме *с.* Слєме *(г. верх)*
Смедерево *с.* Смедерево *(в.)*
Смедеревска Паланка -нци *ж.* Смедеревска Паланка *(в.)*
Сњежник *х.* Снєжник *(г.)*
Сокобања *ж.* Сокобаня *(в., баня)*
Солзбери *х.* Солзбери *(о., о., обл., в.)*
Соломони *х. мн. и* **Соломонова Острва** Соломони, Соломоново Острова *(д., о.)*
Солун *х.* Солун *(в.)*
Сомалија *ж.* Сомалия *(д.)*
Сомбор *х.* Зомбор, Сомбор *(в.)*
Сопоћани *мн.* Сопотяни *(ман.)*
Сот *х.* Сот *(в.)*
Софија *ж.* София *(в.)*
Сплит *х.* Сплит *(в.)*
Срб *х.* Срб *(в.)*
Србија *ж.* Сербия *(д.)*
Србобран *х.* Србобран *(в.)*
Сребреница *ж.* Сребреница *(в.)*
Средња Река *ж.* Средня Река *(в.)*
Средње *с.* Среднє *(в.)*
Средњи Исток *х.* Штредн*ї*/Средн*ї* Восток
Средоземље *с.* Штредожемє/Стредожемє
Средоземно море *с.* Штредожемне/ Стредожемне морйо
Срем *х.* Срим, *ґен.* -му, *лок.* -ме *(обл.)*
Сремска Каменица *ж.* Сримска Камен*ї*ца *(в.)*
Сремска Митровица *ж.* Сримска Митровица *(в.)*
Сремски Карловци *мн.* Сримски Карловци *(в.)*
Сремска Рача *ж.* Сримска Рача *(в.)*
Сремчица *ж.* Сремчица *(в.)*
Српска *ж.* Српска*, ґен.* -кей *(в., Чарна Гора)*
Српска Црња *ж.* Сербска/Српска Црня *(в.)*
Српски Брод *х. (ст.* **Босански Брод)** Сербски/Српски Брод *(в.)*
Српски Итебеј *х.* Сербски/Српски Итебей *(в.)*
Српски Милетић *х.* Сербски/Српски Милетич
Сталаћ *х.* Сталач *(в.)*
Станишић *х.* Станишич *(в.)*
Стара Пазова *ж.* Стара Пазова *(в.)*
Стара планина *ж.* Стара планина *(г.)*
Стари град *х.* Стари город *(часц Беоґраду)*
Стари Град *х.* Стари Ґрад *(в.)*
Стеновите планине *ж. мн.* Скалово (Стиново) гори
Степановићево *с.* Степановичево *(в.)*
Стокхолм *х.* Стокголм *(в.)*
Столац -лца *х.* Столац *(в.)*
Столови *х. мн.* Столови, *ґен.* Столох *(г.)*
Стразбур *х.* Стразбур *(в.)*
Струга *ж.* Струґа *(в.)*
Суботица *ж.* Суботица, Соботица *(в.)*
Сува гора *ж.* Сува гора *(г.)*
Сува планина *ж.* Сува планина *(г.)*
Сува Река *ж.* Сува Река *(в., обл.)*
Судан *х.* Судан *(д.)*
Суецки канал *х.* Суецки канал
Сурчин *х.* Сурчин *(в.)*
Сутјеска *ж.* Сут'єска *(р.)*
Сућеска *ж.* Сутєска *(в.)*
Сутоморе *с.* Сутоморе, *ґен.* -ра *(в.)*

Таџикистан *х.* Таджикистан *(д.)*
Тајван *х.* Тайван *(д., о.)*
Тајланд *х.* Тайланд *(д.)*
Тангањика *ж.* Танґан*ї*ка *(о., пров.)*
Танзанија *ж.* Танзания *(д.)*

Татре *мн.* Татри *(г.)*
Тахити *х.* Тагити *(о.)*
Тбилиси *х.* Тбилиси *(в.)*
Тегусигалпа *ж.* Теґусиґалпа *(в.)*
Текије *мн.* Текия *ж.,* Текиї *мн. (церква)*
Телечка *ж.* Телечка, *ґен., лок.* -ки *(обл., зар., в.)*
Тел Авив *х.* Тел Авив *(в.)*
Темерин *х.* Темерин *(в.)*
Темишвар *х.* Темишвар *(в.)*
Тернопољ *х.* Тернопoль *(в.)*
Теслић *ж.* Теслич *(в.)*
Тетово *с.* Тетово *(в.)*
Техеран *х.* Тегеран *(в.)*
Тиват -вта *х.* Тиват, *ґен.* -вту/-вта *(в.)*
Тигар *х.* Тиґер *(р.)*
Тимок *х.* Тимок *(р.)*
Тимочка Крајина *ж.* Тимоцка Країна *(обл.)*
Тирана *ж.* Тирана *(в.)*
Тиренско море *с.* Тиренске морйо
Тиришка шума *ж.* Тиринґски лєс
Тиса *ж.* Тиса *(р.)*
Тител *х.* Тител, Титель *(в.)*
Титоград *х. оп.* **Подгорица**
Тихи океан *х.* Цихи океан
Тјентиште *с.* Т'єнтиште *(лок.)*
Товаришево *с.* Товаришево *(в.)*
Того *х.* Тоґо *(д.)*
Токио *х.* Токио *(в.)*
Топола *ж.* Топола *(в.)*
Топуско -ог *с.* Топуско*, ґен.* -ого
Торонто *х.* Торонто *(в.)*
Травник *х.* Травник *(в.)*
Трансилвански Алпи *(мн.)* Трансилвански Алпи *(г.)*
Трговиште *с.* Трґовиште *(в.)*
Требевић *х.* Требевич *(г.)*
Требиње *с.* Требинє *(в.)*
Требишњица *ж.* Требишнїца *(р.)*
Трепча *ж.* Трепча *(в., руд., р.)*
Триглав *х.* Триґлав *(верх)*
Тринидад и Тобаго *х.* Тринидад и Тобаґо *(д.)*
Триполи *х.* Триполи *(в.)*
Трново *с.* Трново *(в.)*
Трст *х.* Трст *(в.)*
Трстеник *х.* Трстеник *(в.)*
Тршић *х.* Тршич *(в.)*
Тунис *х.* Тунис *(д., в.)*
Туркменија *ж.* Туркмения *(д.)*
Турска *ж.* Турска *(д.)*

Ћаба *ж.* Чаба *(в.)*
Ћеле-кула *ж.* Челе-кула *(пам.)*
Ћилипи *мн.* Чилипи *(в.)*
Ћићевац *х.* Чичевац *(в.)*
Ћуприја *ж.* Чуприя *(в.)*
Ћустендил *х.* Кюстендил, Чустендил *(в.)*

Увац -вца *х.* Увац *(р.)*
Уганда *ж.* Уґанда *(д.)*
Угљане *мн.* Уґляне *(в.)*
Угљевик *х.* Уґлєвик *(в.)*
Удине *мн.* Удине, *ґен.* -нох *(в.)*
Ужгород *х.* Ужгород *(в.)*
Ужице *с.* Ужице *(в.)*
Узбекистан *х.* Узбекистан *(д.)*
Уједињени Арапски Емирати *х. мн.* Зєдинєни Арабски Емирати *(д.)*
Украјина *ж.* Україна *(д.)*
Улан-Батор *х.* Улан-Батор *(в.)*
Умаг *х.* Умаґ *(в.)*
Уна *ж.* Уна *(р.)*
Унац -нца *х.* Унац *(р.)*
Упсала *ж.* Упсала *(в.)*
Урал *х.* Урал *(г., р.)*
Ураљск *х.* Уральск *(в.)*
Урошевац -вца *х.* Урошевац *(*в.)
Уругвај *х.* Уруґвай *(д., р.)*
Ускршња острва *с. мн.* Вельконоцни острова
Утрине *мн.* Утрине *(в.)*
Ушће *с.* Уще *(в.)*

Фекетић *х.* Фекетич *(в.)*
Филипини *мн.* Филипини *(д.)*
Финска *ж.* Финска *(д.)*
Фиџи *х.* Фиджи *(д., о.)*
Фојница *ж.* Фойница *(в.)*
Фокландска острва *с. мн. оп.* **Малвинска острва**
Формоза *(Тајван) ж.* Формоза *(д., о.)*
Фоча *ж.* Фоча *(в.)*
Француска *ж.* Французка *(д.)*
Фрибуршке Алпе *мн.* Фрибурґски Алпи *(г.)*
Фридрихсхафен *х.* Фридрихсгафен *(в.)*
Фрушка гора *ж.* Фрушка гора
Футог *х.* Футоґ *(в.)*

Хавајска острва *с. мн.* Гавайски острова
Хавана *ж.* Гавана *(в.)*
Хадсон *х.* Гадсон *(р.)*
Хаг *х.* Гаґ *(в.)*
Хаити *мн.* Гаити *(д., в., о.)*
Хаифа *ж.* Гаифа *(в.)*
Хајд Парк *х.* Гайд Парк *(в.)*
Хајделберг *х.* Гайделберґ *(в.)*
Хајдучица *ж.* Гайдучица *(в.)*

Хале *х.* Гале *(в.)*
Халкидика *ж.* Галкидика *(пол.)*
Хамбург *х.* Гамбурґ *(в.)*
Хамилтон *х.* Гамилтон *(в., р.)*
Хановер *х.* Гановер *(в.)*
Ханој *х.* Ганой *(в.)*
Хан Пијесак *и* **Хан-Пијесак** *х.* Хан Пиєсак *и* Хан-Пиєсак *(в.)*
Хараре -еа *х.* Гараре *(в.)*
Харвард *х.* Гарвард *(в.)*
Харкањ *х.* Гаркань *(в.)*
Харков *х.* Харков *(в.)*
Харлем *х.* Гарлем *(в.)*
Харшањ *х.* Гаршань *(в., Мадярска)*
Хаџићи *мн.* Хаджичи *(в.)*
Хвар *х.* Хвар *(о., в.)*
Хеброн *х.* Геброн *(в.)*
Хевеш *х.* Гевеш *(в., Мадярска)*
Хелсинки *х.* Гелсинки *(в.)*
Херцег Нови *и* **Херцег-Нови** *х.* Герцеґ Нови *и* Герцеґ-Нови *(в.)*
Херцеговина *х.* Герцеґовина *(обл.)*
Хесен *х.* Гесен *(в.)*
Хималаји *мн.* Гималаї *(г.)*
Хиндустан *х.* Гиндустан *(д.)*
Хирошима *ж.* Гирошима *(в.)*
Хјустон *х.* Хюстон *(в.)*
Холандија *ж.* Голандия *(д.)*
Хомоље *с.* Гомолє *(обл.)*
Хомољске планине *ж. мн.* Гомольски гори
Хонгконг *и* **Хонг Конг** *х.* Гонґконґ *и* Гонґ Конґ *(пров., в., о.)*
Хондурас Гондурас *(д.)*
Хонолулу *ж.* Гонолулу *(в.)*
Хопово *с.* Хопово *(ман.)*
Хоргош *х.* Горґош *(в.)*
Хорн *х.* Горн *(о., р., в.)*
Хо Ши Мин *и* **Хошимин** *х.* (*ст.* **Сајгон**) Го Ши Мин *и* Гошимин *(в.)*
Храстник *х.* Храстник *(в.)*
Хрватска *ж.* Горватска *(д.)*
Хрватско Загорје *с.* Горватске Заґорє *(обл.)*
Хум *х.* Хум *(в., г.)*

Цариград *х. заст.* Цариґрад/Царгород *(в.)*
Целовец -вца *х.* Целовец (в.)
Централноафричка Република *ж.* Централнофрицка Република *(д.)*
Цетиње *с.* Цетинє *(в.)*
Цирих *х.* Цирих *(в.)*
Црвени Чот *х.* Червени Чот *(г. верх)*
Црвенка *ж.* Червинка *(в.)*
Црвено море *с.* Червене морйо
Црепаја *ж.* Црепая *(в.)*
Цриквеница *ж.* Цриквеница *(в.)*
Црквице *мн.* Црквице, *ґен.* -цох *(в.)*
Црна *ж.* Чарна *(р.)*
Црна Бара *ж.* Чарна Бара *(в., Бачка)*
Црна Гора *ж.* Чарна Гора *(република)*
Црна гора *ж.* Чарна гора *(г.)*
Црна планина *ж.* Чарна планина *(г.)*
Црна Трава *ж.* Чарна Трава *(в., обл.)*
Црни врх *х.* Чарни верх *(г.)*
Црно језеро *с.* Чарне озеро
Црно море *с.* Чарне морйо

Чад *х.* Чад *(д., о.)*
Чајниче *с.* Чайниче *(в.)*
Чаковец -вца *х.* Чаковец *(в.)*
Чакор -ора *х.* Чакор *(г.)*
Чапљина *ж.* Чаплїна *(в.)*
Чачак -чка *х.* Чачак *(в.)*
Челарево *с.* Челарево *(в.)*
Черновци *мн.* Черновци/Чернївци *(в., Україна)*
Чесма *ж.* Чесма *(р.)*
Чеченија *ж.* Чечения *(обл.)*
Чешка *ж.* Ческа *(д.)*
Чикаго *х.* Чикаґо *(в.)*
Чиле *х.* Чиле *(д.)*
Чока *ж.* Чока *(в.)*
Чонград *х.* Чонґрад *(в.)*
Чуруг *х.* Чуроґ, Чуруґ *(в.)*

Џакарта *ж.* Джакарта *(в.)*
Џемстаун *ж.* Джемстаун *(в.)*
Џибути *х.* Джибути *(в., д.)*
Џорџтаун *х.* Джорджтаун *(в.)*

Шабац -апца *х.* Шабац *(в.)*
Шајкаш *х.* Шайкаш *(в.)*
Шајкашка *ж.* Шайкашска *(обл.)*
Шар-планина *и* **планина Шара** *ж.* Шар-планина *и* гора Шара *(г.)*
Шаторађаујхељ *х.* Шатораляуйгель *(в.)*
Швајцарска *ж.* Швайцарска *(д.)*
Шварцвалд *х.* Шварцвалд *(г.)*
Шведска *ж.* Шведска *(д.)*
Шћећин *х.* Щечин *(в.)*
Шибеник *х.* Шибеник *(в.)*
Шид *х.* Шид *(в.)*
Широка планина *ж.* Широка планина *(г.)*
Шкотска *ж.* Шкотска *(д.)*
Шлезвиг-Холштајн *х.* Шлезвиґ-Голштайн *(обл.)*
Шлеска *ж.* Шлезия *(покр.)*
Шпанија *ж.* Шпания *(д.)*

Шпицбершка острва Шпицберґски острова
Шри Ланка *ж.* Шри Ланка *(д., о.)*
Штип *х.* Штип *(в.)*
Штокхолм *х. оп.* **Стокхолм**
Штрпци *мн.* Штрбци *(в.)*
Штутгарт *х.* Штутґарт *(в.)*
Шћепан Поље *с.* Щепан Польо *(в.)*
Шумадија *ж.* Шумадия *(обл.)*
Шумовити Карпати *мн.* Лєсово Карпати*(г.)*
Шчећин *х.* Щечин *(в.)*

Скраћенице

а – ар
А – ампер
А. – акузатив
а. а. – ad acta, међу списе
АЦ – атомска централа
АИК – агроиндустријски комбинат
АЛУ – академија ликовних уметности
АМСЈ – Ауто-мото савез Југославије
АОП – аутоматска обрада података
АВНОЈ, Авној – *ист.* Антифашистичко веће народног ослобођења Југославије
АП – аутономна покрајина
АПВ – Аутономна покрајина Војводина
АФЖ – *ист.* Антифашистички фронт жена
АФП – Агенција Франс Прес
бб., б. б. – без броја
BBC, би-би-си, Бибиси – Британска радио-информативна корпорација
Бгд – Београд
БЕМУС – Београдске музичке свечаности
БИТЕФ – Београдски интернационал-ни театарски фестивал
БиХ – Босна и Херцеговина
бр. – број
BSG, бесеже – (вакцина)
В. – вокатив
в. – види
в. – век
V – волт
W – ват
W – запад (*пор.* З)
ВАНУ – Војвођанска академија наука и уметности
в. д. – вршилац дужности
в. р. – властитом руком
ВЈ – Војска Југославије
ВКВ – висококвалификовани
ВР – Вуков Рјечник
ВСС – висока стручна спрема
ВУР – *ист.* Веће удруженог рада
ВШС – виша школска спрема

Скраценя

а – ар
А – ампер
А. – акузатив
а. а. – ad acta, медзи списи
АЦ – атомска централа
АИК – аґроиндустрийни комбинат
АПУ – академия подобових уметносцох
АМСЮ – Авто-мото союз Югославиї
АОП – автоматични обробок податкох
АВНОЙ, Авной – Антифашистична рада народного ошлєбодзеня Югославиї
АП – автономна покраїна
АПВ – Автономна покраїна Войводина
АФЖ – Антифашистични фронт женох
АФП – Агенция Франс Прес
бч., б. ч. – без числа
BBC, би-би-си, Бибиси – Британска радио-информативна корпорация
Бґд – Беоґрад
БЕМУС – Беоґрадски музични святочносци
БИТЕФ – Беоґрадски интернационал-ни театрални фестивал
БиГ – Босна и Герцеґовина
ч. – число
BSG, бесеже – (вакцина)
В. – вокатив
оп. – опать
в. – вик
V – волт
W – ват
W – заход (*пор.* З)
ВАНУ – Войводянска академия наукох и уметносцох
о. д. – окончователь длужносци
в. р. – з власну руку, власноручно
ВЮ – Войско Югославиї
ВКВ – висококвалификовани
ВС – Вуков Словнїк
ВФП – висока фахова приготовка
РЗР – Рада здруженей роботи
ВШП – висша школска приготовка

Г. – генитив
г. – година
г, g. – грам
г., гдин – господин
гг. – господа
гђа – госпођа
гђица – госпођица
гл. – главни
год. – година
госп. – господин
ГНО – Градски народни одбор
ГСП – градско саобраћајно предузеће
Д – дама *(у шаху)*
Д. – датив
д. – друг
DDT, ДДТ ди-ди-ти, дидити– (инсектицид)
ДЗВМ – Демократска заједница војвођанских Мађара
д., дин. – динар
дкг, dkg– декаграм
ДКП – дипломатско-конзуларно представништво
дл, dl – децилитра
дм, dm – дециметар
ДОЗ – Државни осигуравајући завод
ДР – демократска република
др – доктор
др. – други
ДСЗ – друштвена самозаштита
ДТД – Дунав-Тиса-Дунав
дца – другарица
Е – исток (*пор.* **И**)
ЕЕЗ – Европска економска заједница
EKG – електро-кардиограм
ЕПП – економско-пропагандни програм
ЕПС – Електропривреда Србије
etc. – et cetera, и тако даље, и друго
З, з. – запад
зап. – западни
ЗЕТ – Заједничко европско тржиште
ЗОИ – Зимске олимпијске игре
ЗОИЛ – Заједница осигурања имовине и лица
ЗУР – *ист.* Закон о удруженом раду
И, и. – исток
И. – инструментал
ИБ – *ист.* Информбиро

Ґ. – ґенитив
р. – рок
ґ, g. – ґрам
пан
пп. – панове
пані
паночка *або* **панна**
гл. – главни
р. – рок
п. – пан
ГНО – Городски народни одбор
ГТП – городске транспортне подприємство
Д – дама *(у шаху)*
Д. – датив
т. – товариш
DDT, ДДТ ди-ди-ти, дидити – (инсектицид)
ДЗВМ – Демократична заєдніца войводянских Мадярох
д., дин. – динар
дкґ, dkg – декаґрам
ДКП – дипломатично-конзуларне представнїцтво
дл, dl – децилитра
дм, dm – дециметар
ДОЗ – Державни осиґуруюци завод
ДР – демократична република
др – доктор
др. – други
ДСЗ – друштвена самозащита
ДТД – Дунай-Тиса-Дунай
тка – товаришка
Е – восток (пор. **В**)
ЕЕЗ – Европска економска заєдніца
EKG – електро-кардиоґрам
ЕПП – економско-пропаґандна програма
ЕПС – Електропривреда Сербиї
etc. – et cetera, и так далєй, и друге
З, з. – заход
зах. – заходни
ЗЕТ – Заєдніцке европске тарґовище
ЖОБ/ЗОИ – Жимски олимп. бависка
ЗОМО – Заєдніца осиґураня маєтку и особох
ЗЗР – *ист.* Закон о здруженей роботи
В, в. – восток
И. – инструментал
ИБ – *ист.* Информбиро

ib., ibid. – ibidem, у истом делу, на истој страни
ИВ – Извршно веће
и д. – и даље
и др. – и друго
ИК – извршни комитет
ИНА – Индустрија нафте
инж. – инжењер, инжињер
ИО – извршни одбор
ИП – издавачко предузеће
ИРА – Ирска републиканска армија
ИРО – издавачка радна организација
и сл. – и слично
ист. – источни
итд. – и тако даље
ИФОР – међународне снаге
Ј – џул
J, j. – југ
ЈАЗУ – Југословенска академија знаности и умјетности
ЈАТ – Југословенски аеротранспорт
јд., једн. – једнина
ЈДЖ – Југословенске државне железнице
ЈЖ – Југословенске железнице
ЈНА – Југословенска народна армија
ЈРБ – Југословенско речно бродарство
ЈРТ – Југословенска радио-телевизија
јуж. – јужни
ЈУЛ – Југословенска удружена левица
ЈУС – Југословенски стандард
ЈЦК – Југословенски Црвени крст
К – краљ *(у шаху)*
к. бр. – кућни број
кв. – квадратни
кв. – квалификовани
квм – квадратни метар
квч., квч – киловат-час
кг, kg – килограм
к. г. – као гост
КГБ, Кагебе – *ист.* Комитет државне безбедности СССР

ib., ibid. – ibidem, у истим твору, на истим боку
ВР – Вивершна рада
и д. – и далєй
и др. – и друге
ВК – вивершни комитет
ИНА – Индустрия нафти
инж. – инженєр, инжинєр
ВО – вивершни одбор
ВП – видавательне подприємство
ИРА – Ирска републиканска армия
ВРО – видавательна роботна организация
и под. – и подобнє
вост. – восточни
итд. – и так далєй
ИФОР – медзинародни моци
Ј – джул
Ю, ю. – юг
ЮАНУ – Югославянска академия наукох и уметносцох
ЯТ – Югославянски аеротранспорт
єд., єдн. – єднина
ЮДЖ – Югославянски државни желєзнїци
ЮЖ – Югославянски желєзнїци
ЮНА – Югославянска народна армия
ЮРЛ – Югославянске ричне ладярство
ЮРТ – Югославянска радио-телевизия
юж. – южни
ЮЛ – Югославянска лївица
ЮС – Югославянски стандард
ЮЧК – Югославянски Червени криж
К. – краль *(у шаху)*
х. ч. – хижнє число
кв. – квадратни
кв. – квалификовани
квм – квадратни метер
квг., квг – киловат-годзина
кг, кґ, kg– килограм
як г. – як госц
КҐБ, Каґебе – *ист.* Комитет државней безпечносци СССР

КЕБС – Конференција о европској безбедности и сарадњи
КЗ – Кривични закон
КИ – Комунистичка интернационала
км, km – километар
КП – комунистичка партија
КПД – казнено-поправни дом
КПСС – *ист.* Комунистичка партија Совјетског Савеза
КС – коњска снага
КТ – кратки таласи
КУД – културно-уметничко друштво
Л – ловац *(у шаху)*
Л. – локатив
л. – лице
л, l – литар
ЛМС – Летопис Матице српске
L. S. – locus sigilli, место печата
l. c. – loco citato, на наведеном месту
м, m – метар
m. – masculinum, мушки род
МК – месни комитет
мл, ml – милилитар
мл. – млађи
ММФ – Међународни монетарни фонд
мн. – множина
М. П. – место печата
m. p. – manu propria, властитом руком (*пор.* в. р.)
мр – магистар
м. с. – међу списе (*пор.* ad acta)
МСП – Министарство спољних послова
МУП – Министарство унутрашњих послова
МХ – Матица хрватска
n. – neutrum, средњи род
N – север (*пор.* С)
НАМА – народни магазин
НАТО – Северноатлантски пакт
N. B., NB, Н. Б., НБ – nota bene, напомена, белешка
НБЈ – Народна банка Југославије
н. в. – надморска висина
н. д. – наведено дело
н. е. – нова (наша) ера

КЕБС – Конференция о европскей безпечносци и сотруднїцтве
– Виновни закон
КИ – Комунистична интернационала
км, km – километер
КП – комунистична партия
КПД – карєбно-поправни дом
КПСС – *ист.* Комунистична партия Советского Союзу
КМ – коньска моцносц
КГ – кратки габи
КУД – културно-уметнїцке дружтво
Л – ловар *(у шаху)*
Л. – локатив
ос. – особа
л, l – литра
ЛМС – Лїтопис Матици сербскей
L. S. – locus sigilli, место печаца
l. c. – loco citato, на наведзеним месце
м, m – метер
m. – masculinum, хлопски род
МК – месни комитет
мл, ml – мililитра
мл. – младши
ММФ – Медзинародни монетарни фонд
мн. – множина
М. П. – место печаца
m. p. – manu propria, з власну руку (пор. в. р.)
мр – магистер
м. с. – медзи списи (пор. ad acta)
МВД – Министерство вонкашнїх дїлох
МУП/МПЦ – Министерство
МГ – Матица горватска
n. – neutrum, стреднї род
N – сивер (пор. С)
НАМА – народни магазин
НАТО – Сиверноатлантски пакт
N. B., NB, Н. Б., НБ – nota bene, надпомнуце, призначка
НБЮ – Народна банка Югославиї
н. в. – надморска висина

НИП – новинско-издавачко предузеће

НИС – нафтна индустрија Србије

НЛО – неидентификовани летећи објекат

НМ – народна милиција

N. N., Н. Н. – nomen nescio, не знам име

НО – народни одбор

НОБ – народноослободилачка борба

НОВ – народноослободилачка војска

НОП – народноослободилачки покрет

НОР – народноослободилачки рат

нпр. – на пример

НР – народна република

НС – народна скупштина

НФ – народни фронт

о. – острво, оток

об. – обично

о. г. – ове године

одн. – односно

ОЗ – осигуравајући завод

ОЗНА, Озна – *ист.* Одељење заштите народа

ОИ – Олимпијске игре

ОК – Олимпијски комитет

ОК – *ист.* општински комитет

о. м. – овог месеца

ОНО – општенародна одбрана

ОО – *ист.* основна организација

ООУР – *ист.* основна организација удруженог рада

ОПЕК – Организација земаља-извозница нафте

ОРА – омладинска радна акција

осн. – основни

ОУН – Организација уједињених нација

ОУР – *ист.* организација удруженог рада

о. с. – opus citatum, наведено дело

ОШ – основна школа

П – пешак *(у шаху)*

п. – пара (1/100 динара)

ПАЗ – противавионска заштита

ПБ – привредна банка

НВП – новинско-видавательне подприємство

НИС – нафтна индустрия Сербиї

НЛО – нєидентификовани летаци обєкт

НМ – народна милиция

N. N., Н. Н. – nomen nescio, нє знам мено

НО – народни одбор

НОБ – народноошлєбодительна борба

НОВ – народноошлєбодительне войско

НОР – народноошлєбодительни рух

НОВ – народноошлєбодительна война

напр. – наприклад

НР – народна република

НС – народна скупштина

НФ – народни фронт

о. – острово

звич. – звичайно

т. р. – того року

одн. – односно

ОЗ – осиґуруюци завод

ОЗНА, Озна – *ист.* Оддзелєнє защити народу

ОБ/ОИ – Олимпийни бависка

ОК – олимпийни комитет

ОК – *ист.* општински комитет

т. м. – того мешаца

ОНО – общенародна одбрана

ОО – *ист.* основна организация

ООЗР – *ист.* основна организация здруженей роботи

ОПЕК – Орґанизация жемох-вивознїкох нафти

МРА – младежска роботна акция

осн. – основни

ОЗН – Орґанизация зєдинєних нацийох

ОЗР – орґанизация здруженей роботи

о. с. – opus citatum, наведзене дїло

ОШ – основна школа

П – пешак *(у шаху)*

п. – пара (1/100 динара)

ПАЗ – процивавионска защита

ПБ – привредна банка

З	– противпожарна заштита	З	– процивогньова защита
ИК	– пољопривредно-индустријски комбинат	ПИК	– польопривредно-индустрийни комбинат
.	– планина	г.	– гора
ЛО	– Палестинска ослободилачка организација	ПЛО	– Палестинска ошлєбодительна орґанизация
авосл.	– православни	правосл.	– православни
е н. е.	– пре нове (наше) ере	пред н. е.	– пред нову (нашу) еру
им.	– примедба	заув.	– заувага
оф.	– професор	проф.	– професор
S., П. С., ПС	– post scriptum, накнадно дописани додатак	P. S., П. С., ПС	– post scriptum, на концу дописани додаток
еуд.	– псеудоним	псевд.	– псевдоним
ТТ	– Пошта-Телеграф-Телефон	ПТТ	– Пошта-Телеґраф-Телефон
С	– пи-си, персонални компјутер	PC	– пи-си, персонални компютер
	– разред	кл.	– класа
В	– ратно ваздухопловство	ВВ	– войнове воздухоплївство
sp.	– односно (*оп.* одн.)	resp.	– односно (*оп.* одн.)
ИВ	– републичко извршно веће	РВР	– Републична виконавча рада
кт.	– римокатолик, римокатолички	ркт.	– римокатолїк, римокатолїцки
О	– радна организација	РО	– роботна орґанизация
ТВ	– радио-телевизија	РТВ	– радио телевизия
	– село	в.	– валал
	– страна	б.	– бок
	– скакач (*у шаху*)	С	– скакач (*у шаху*)
, с.	– север	С, с.	– сивер
	– југ (*пор.* Ј)	S	– юг (*пор.* Ю)
АД	– Сједињене Америчке Државе	ЗАД	– Зєдинєни Америцки Державы
АНУ	– Српска академија наука и уметности	САНУ	– Сербска академия наукох и уметносцох
АПВ	– *ист.* Социјалистичка Аутономна Покрајина Војводина	САПВ	– Социялистична Автономна Покраїна Войводина
.	– свеска, свезак	т.	– тека
.	– свети	св.	– святи
v.	– sub voce, под речју	s. v.	– sub voce, под словом
ДБ	– Служба државне безбедности	СДБ	– Служба державней безпечносци
ДК	– служба друштвеног књиговодства	СДК	– служба друштвеного кнїжководительства
ЕВ	– Савет за узајамну економску помоћ	СЕВ	– Совит за взаємну економску помоц
в.	– северни	сив.	– сиверни
З, сз.	– северозапад	СЗ, сз.	– сиверозаход
И, си.	– североисток	СВ, св.	– сиверовосток
ИВ	– Савезно извршно веће	СВР	– Союзна виконавча рада
ИЗ	– *ист.* самоуправна интересна заједница	СИЗ	– самоуправна интересна заєднїца

СКЈ – *ист.* Савез комуниста Југославије

СКОЈ – *ист.* Савез комунистичке омладине Југославије

сл. – слика

s. l. – sine loco, без ознаке места (издања)

СНП – Српско народно позориште

СО – скупштина општине

СПИ – Служба помоћи и информација

СПО – Српски покрет обнове

СПС – Социјалистичка партија Србије

СПЦ – Српска православна црква

с. р. – својеручно

СРЗ – *ист.* сељачка радна задруга

СРЈ – Савезна Република Југославија

СРН – Савезна Република Немачка

ССИП – Савезни секретаријат за иностране послове

ССЈ – Савез синдиката Југославије

ССОЈ – *ист.* Савез социјалистичке омладине Југославије

ССРНЈ – *ист.* Социјалистички савез радног народа Југославије

СССР – *ист.* Савез Совјетских Социјалистичких Република

ст. – стари(ји)

ст. – столеће

стр. – страна, страница

студ. – студент

СУБНОР – Савез удружења бораца народноослободилачког рата

СУП – Секретаријат за унутрашње послове

СФРЈ – *ист.* Социјалистичка Федеративна Република Југославија

С. Ф. - С. Н.!, С. ф. - С. н.! – *ист.* Смрт фашизму – Слобода народу!

сх. – српскохрватски

Т – топ *(у шаху)*

т, t – тона

ТАНЈУГ, Танјуг – Телеграфска агенција нове Југославије

ТБЦ – туберкулоза

ТВ – телевизија

т. г. – текуће године

СКЮ – Союз комунистох Югославиї

СКОЙ – Союз комунистичней младежи Югославиї

сл. – слика

s. l. – sine loco, без означеня места (виданя)

СНТ – Сербски народни театер

СО – скупштина општини

СПИ – Служба помоци и информацийох

СРО – Себски рух обнови

СПС – Социялистична партия Сербиї

СПЦ – Сербска православна церква

с. р. – свойоручно

СРЗ – селянска роботна задруга

СРЮ – Союзна Република Югославия

СРН – Союзна Република Немецка

ССВД – Союзни секретарият за вонкашні діла

ССЮ – Союз синдикатох Югославиї

ССМЮ – *ист.* Союз социялистичней младежи Югославиї

ССРНЮ – Социялистични союз роботного народу Югославиї

СССР – Союз Совєтских Социялистичних Републикох

ст. – стари, старши

ст., в. б., бок – століттє, вик

студ. – студент

СУБНОР – Союз здруженьох борцох народноошлєбодительней войни

СУП/СНД – Секретарият за нукашні діла

СФРЮ – *ист.* Социялистична Федеративна Република Югославия

С. Ф. - С. Н.!, С. ф. - С. н.! – *ист.* Шмерц фашизму – Шлєбода народу!

сг. – сербскогорватски

ДЗ – дзело *(у шаху)*

т, t – тона

ТАНҐЮҐ, Танʼюґ – Телеґрафска аґенция новей Югославиї

ТБЦ – туберкулоза

ТВ – телевизия

ч. р. – чечуцого року

ТЕ – термоелектрана
тел. – телефон
тзв. – такозвани
тј. – то јест
ТО – територијална одбрана
УДБА, Удба – *ист.* Управа државне безбедности
УКТ – ултра-кратки таласи
ул. – улица
УН – Уједињене нације
УНЕСКО – Организација Уједињених нација за просвету, науку и културу
УНИЦЕФ – Међународни фонд Уједињених нација за помоћ деци
УНРА – Управа Уједињених нација за помоћ и обнову
упор. *и* **успор.** – у(с)пореди
уч. – ученик
f. – femininum, женски род
ФАО – Организација за исхрану и пољопривреду Уједињених нација
FBI – Федерални истражни биро
ФСЈ – Фудбалски савез Југославије
ха, ha – хектар
ХЕ – хидроелектрана
хл, hl – хектолитар
хс. – хрватскосрпски
ХТЗ – хигијенско-техничка заштита
ХЦ – хидроцентрала
ca, cca – circa, око, по прилици
ЦАНУ – Црногорска академија наука и уметности
ЦГ – Црна Гора
ЦЗ – цивилна заштита
ЦИА, Ција (< CIA) – Централна обавештајна агенција
ЦК СКЈ – *ист.* Централни комитет Савеза комуниста Југославије
цм, cm, см – центиметар, сантиметар
cf. – confer, упореди
ч. – час
ч. – читај
чл. – члан (закона)
шк. г. – школска година

ТЕ – термоелектрарня
тел. – телефон
такв., тв. – такволани
т. є., т.є. – то єст
ТО – териториялна одбрана
УДБА, Удба – *ист.* Управа державней безпечносци
УКГ – ултра-кратки габи
ул. – улїца
ЗН – Зєдинєни нациї
УНЕСКО – Организация Зєдинєних нацийох за просвиту, науку и културу
УНИЦЕФ – Медзинародни фонд Зєдинєних нацийох за помоц дзецом
УНРА – Управа Зєдинєних нацийох за помоц и обнову
пор. – поровнай
шк. – школяр
f. – femininum, женски род
ФАО – Организация за костиранє и польопривреду Зєдинєних нацийох
FBI – Федерални вишлїдни биро
ФСЮ – Фодбалски союз Югославиї
га, ha – гектар
ГЕ – гидроелектрарня
гл, hl – гектолитра
гс. – горватскосербски
ГТЗ – гиґиєнско-технїчна защита
ГЦ – гидроцентрала
ca, cca – circa, дас, коло
ЧАНУ – Чарногорска академия наукох и уметносцох
ЧГ – Чарна Гора
ЦЗ – цивилна защита
ЦИА, Ция – Централна обвисцуюца агенция
ЦК СКЮ – Централни комитет Союзу комунистох Югославиї
цм, cm – центиметер
cf. – confer, поровнай
г. – годзина
ч. – читай
чл. – член (закона)
шк. р. – школски рок

ГРАМАТИКА РУСИНСКОГ ЈЕЗИКА

ФОНЕТИКА

Гласовни систем русинског језика. У русинском језику има 32 гласа: 5 вокала и 27 сугласника (осам сонаната и 19 шумних сугласника).

		предњег реда	средњи	задњег реда
Вокали:	високи	**и**		**у**
	средњи	**е**		**о**
	ниски		**а**	

У русинском не постоје дуги и кратки вокали као у српском језику: с.[1] **дуга** (на бурету) – р. **дуга,** с. **дуга** (природна појава) р. **дуга.**

Сугласници према учешћу шума и тона:

Сонанти: в, л, ль (л‘), м, н, нь (н‘), р, й.

Шумни сугласници: б, п, д, т, дь (д‘), ть (т‘), ґ (= г), **к, дз (=** S**), ц, дж (=** џ**), ч, з, с, ж, ш, г** (грлено)**, х, ф.**

Русински сугласници према месту и начину творбе:

Према месту: уснени: **б, п, м, в, ф;** зубно-алвеоларни: **д, т, дз, ц, з, с, л, н;** алвеоларни: **р;** предњонепчани: **дь, ть, дж, ч, ж, ш, й, ль, нь;** задњонепчани: **ґ, к, х;** грлени: **г.**

Према начину: експлозивни: **б, п**, **д, т**, **дь, ть**, **ґ, к;** фрикативни: **в, ф**, **з, с**, **ж, ш, х**, **г**, **й;** африкате: **дз**, **ц**, **дж, ч;** препречно-пролазни: **л**, **ль**, **м**, **н**, **нь**, **р.**

Глас **дз** се састоји од елемената експлозивног **д** и фрикативног **з.** Он је звучни пар гласа **ц.** У српском изразу **конац дело краси** сугласник **ц** испред **д** постаје звучан, одн. изговара се глас S, који је исти као русинско **дз.** Глас **дз** изговара се у речима **радзиц** „саветовати”, **будзиц** „будити”, **дзешка** „негде”, **дзешец** „десет” и др.

При изговору грленог **г** (h) пролаз међу гласним жицама је ужи него при образовању вокала и других звучних сугласника, а жице су мање напрегнуте. Шум код изговора **г** настаје услед трења јаке ваздушне струје о гласне жице. Глас **г** изговара се у речима **глава, глас, голуб, нога, гуска, гора** и др.

Сугласници **дз** и **г** не постоје у српском језику.

У русинском језику у неким позајмљеницама (мађарским, црквенословенским, украјинским, српским и другим) изговарају се и експлозивни предњонепчани сугласници **дь** (д‘), **ть** (**т**‘), врло слични руским сугласницима **д**‘, **т**‘. У мађарским позајмицама: **андя** (1. назив за старију жену; 2. стрина; 3. братова жена), **контя** „пунђа”, **дєплови** „дизгине” и др.; у црквенословенским и украјинским: **дїло** „дело”, **потїха** „утеха”, **дїя** „чин (у драми); радња”, **надїя** „нада”, **подїя** „догађај”; у српским позајмицама (на месту **ђ, ћ**): **ладя** „брод”, **дюрдїца** „ђурђевак”, **мутькац** „мућкати” и др.

Гласови **дь, ть** постојали су у давној прошлости и у русинским (словенским) речима, али су отврдли: **дь** је прешло у **дз**, а **ть** у **ц.** Тако су се у речима савременог језика **людзе** „људи”, **дзеци** „деца”, **ходзиц** „ходати”, **цихи** „тих” и др. уместо гласова **дз, ц** некада изговарали гласови **дь, ть.** Данас се ова два гласа изговарају само у пар русинских речи: **дїдо** „деда”, **звитяжиц** „учинити пакост и бити кажњен”.

Акценат у русинском је на претпоследњем слогу и у истој речи мења место у зависности од њеног облика: **това́риш** „друг”, ген. **товарѝша**, дат. **товаришо́ви**, ак. **товарѝша**, вок. **товарѝшу**, инстр. **з товарѝшом**, лок. **о товаришо́ви**. Као илустрацију навешћемо и одломак из Змајеве песмице „Пачја школа” преведене на русински:

Кача школа

„Чи сце чу́ли, ку́мо, –
ве́рце ми, без ша́ли –
отве́ра ше шко́ла
за кача́та ма́ли.

Та ше так и збу́ло,
ве́рце ми, без ша́ли –
отворе́на шко́ла
за кача́та ма́ли.

[1] с. = српски, српско; р. = русински, русинско

Изузеци: **а)** Ако једносложан предлог или негација **нє** стоји испред једносложне речи, акценат прелази на предлог одн. негацију: **Зáйдзем дó це** „навратићу код тебе“. **Витáйце ý нас** „добро нам дошли”. **Тáргнул ше зóз сна** „тргао се из сна”. **Бивáю прѝ нас** „станују поред нас”. **То нє мой клайбас** „то није моја оловка”.

б) У експресивном (гневном, радосном, узбуђеном) говору акценат је често на првом слогу одн. на једносложном предлогу и негацији **нє** и у случајевима када је после њих вишесложна реч: **Тéльо му нáказуєм, а вон лєм нє послуха, лєм ýпрекосци** „толико му говорим, а он неће да послуша, само пркоси”.

в) У речима на **-изм** акценат је (у номинативу једнине) на крају: **афорѝзм** (ген. **афорѝзма), мадярѝзм** (ген. **мадярѝзма**), **аматеризм** (ген. **аматерѝзма**) и др. Речи на **-изм** чешће се употребљавају са непостојаним **е: афорѝзем, мадярѝзем, аматерѝзем**.

г) У речци **бáяко** (< ба + яко) „како да не” акценат је на првом слогу.

РУСИНСКА АЗБУКА

А а
Б б
В в
Г г (грлено)
Ґ ґ (српско г)
Д д
Е е
Є є (= 1. је; 2. ’е)
Ж ж
З з
И и
Ї ї (= 1. ји; 2.'и)
Й й (= ј)
К к
Л л
М м
Н н
О о
П п
Р р
С с
Т т
У у
Ф ф
Х х
Ц ц
Ч ч
Ш ш
Щ щ (= шч)
Ю ю (= 1.ју; 2 'у)
Я я (= 1. ја; 2. 'а)
Ь ь (меки знак)

До 1923. године Русини су се служили црквенословенском азбуком (понекад поједностављеном) и мађарским и српским писмом. Године 1923. први русински писац Хаврijил Костељник у својој „Граматици бачко-русинског језика” **(Ґраматика бачваньско-рускей бешеди,** Ср. Карловци, 1923) предложио је на употребу украјинску азбуку. Из украјинске азбуке Х. Костељник није узео једино знак **і** (= и).

Некад се употребљава и знак ‘ (апостроф) за раздвајање неумекшаних **д, т** испред **я, є, ї, ю (Т‘єнтиште, ин‘єкция)** и за раздвајање **д** и **ж, д** и **з** да се не би изговарали као један глас **дж, дз (од‘жубротац** „одмрмљати”).

Разлика у писању русинских и српских слова:

р.
с.
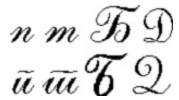

Гласови Ѕ, џ, **д‘**, **т‘**, л‘, н‘ означавају се са два знака: **дз, дж, дь, ть, ль, нь.** Ако се гласови **д‘, т‘, л‘, н‘** изговарају испред **а, е, и, у,** пише се: **дя, дє, дї, дю**; **тя, тє, тї, тю**; **ля, лє, лї, лю**; **ня, нє, нї, ню.** Са меким знаком **(ь)** гласови **д‘, т‘, л‘, н‘** пишу се на крају речи, слога и испред **о:**

валяц „рушити”, **палє** „гле”, **лїпа** „липа”, **на полю** „на њиви”, **диня, нєбо** „небо”, **нїхто** „нико”, **дєп** „ливада”, **дїло** „дело”, **Дюра** „\ура”, **витяз** „витез”, **бутєлар** „новчаник”, **фитюла** „повезача”;

жаль „жалост”, **мигель** „радионица”, **дзень** „дан”, **огень** „ватра”, **пать** „гледај”, **помилька** „грешка, забуна”, **каменьчок** „каменчић”, **потька** „шаран”, **польо** „њива”, **огньови** „ватрени”, **ладьов** „бродски”.

ПРАВОПИС

Русински правопис је фонетско-етимолошки: речи се пишу како се изговарају **(чловек, школа, древо)**, али се, с друге стране, морфеме најчешће пишу неизмењене, без обзира што се у изговору мењају **(приповедац** > **приповедка).**

Једначење по звучности. У русинском језику пишу се неизједначени сугласници иако се у изговору врши једначење:

1. На крају основе испред безвучног сугласника суфикса:

а) Код именица: **хладок** „хладовина" – ген. **хладку**; **предок** „предња страна" – ген. **предку**; **хижа** „кућа; соба" – дем. **хижка**; **заграда** „врт" – дем. **заградка**; **гадац** „мислити" – **загадка** „загонетка" (уп. српске примере **предак** – ген. **претка, редак** – ген. **ретка**, **'ижак** – ген. **жишка).**

Код именица са палатализацијом **г** > **ж** (пише се **ж**, а изговара **ш): драга** „пут" – **дражка** „стаза"; **смуга** „црта" – **смужка** „цртица"; **нога** – дем. **ножка** „ножица".

б) Код придева: **брид** „прљавштина" – **бридки** „прљав", **сладки**, **блїзки** и др. (уп. српске примере **сладак, ж**. р. **слатка, близак,** ж. р. **блиска).**

2. На крају префикса испред безвучног сугласника основе:

а) об-: обстац „лоше проћи", **обток** „промет" (уп. српске примере **опстати, опточити**);

б) од-: одпутовац, **одпровадзиц**, **одспац** (уп. с. **отпутовати, отпратити).**

в) пред-: предписанє „пропис", **предходни (**уп. с. **претпоставка, претходан);**

г) под-: подпредсидатель, подписац, **подпалїц** (уп. с. **потписати, потпалити** и др.;

д) над-: надпис, надприродни (уп. с. **натпис, натприродан);**

ђ) роз-: розписац, розтресц, розпорядок и др. (уп. с. **расписати, растрести, распоред)**.

Префикс **з-** је овде изузетак: испред звучних сугласника се пише **з**, а испред безвучних **с: здавац** „сабирати", **збиц** „сабити", **старгнуц** „стргнути", **справиц** „направити" и др.

Једначење по месту творбе такође се не преноси на писмо: **розчисциц** – с. **рашчистити, розчесац** – с. **рашчешљати, розшириц** – с. **раширити, розжалїц ше** – с. **ражалостити се** и др.

Речи са префиксом **с-** испред **ч** пишу се са **с** ако се осећају границе морфема: **счарнїц** „поцрнети" (зна се да је реч изведена од **с** и **чарни**), **счухац** „збрисати" (< **с** + **чухац**). Ако се границе морфема не осећају, на почетку речи се пише **щ: щесце** „срећа", **щемериц ше** „очемерити се" (у русинском није сачувана реч **чемер).**

Испадање сугласника у сугласничким групама. У сугласничким групама **стн, сцн** (као и у српском у групи **стн)** испадају **т** и **ц: посни** (< **постни**), **радосни** (< **радосцни**), **усни** (< **устни**).

У неким речима страног порекла и у русинском, као и у српском, нема губљења сугласника: **азбест – азбестни, контраст контрастни.**

Удвојени сугласници чувају се у писању ако један припада префиксу, а други корену: **оддалїц** „удаљити", **оддрилїц** „одгурнути", **беззуби** „безуб".

Удвојени сугласници, као и у српском језику, остају и у случајевима када би испуштање једног сугласника довело до нејасноће: **найяснєйши** (изг. најјасн‘ејши)**, найюжнєйши, наддиялект**. У 2. л. мн. императива: **врацце** „вратите", **плєцце** „плетите".

Суфикс -ски. 1. Код придева код којих се на крају изговара **-цки** разликујемо: **а)** основе на **д, т** – оне се пишу са суфиксом **-ски: беоґрадски, новосадски, горватски** „хрватски", **братски;**

б) основе на **к, ч, ц** – ови придеви се и пишу са **-цки** (русинском **-цки** одговара српско **-чки**): **юнак – юнацки** (с. **јуначки), вояк – вояцки** (с. **војнички), ковач – ковацки (**с. **ковачки), прекладач – прекладацки (**с. **преводилачки), борец – борецки (**с. **борачки).**

2. Код основа на **с, х** сугласници **с, х** се губе испред **-ски: Рус – русски** > **руски, Вербас – вербасски** > **вербаски** (с. врбаски), **Чех – чех-ски** > **чески** (с. **чешки).** Али: **Влах – влахски** > **влашски** (с. **влашки).**

3. Код основа на **з** суфикс **-ски** губи **с: Француз – французки, Перлез – перлезки.**

4. Код основа на **г, ґ** испред **-ски** долази до палатализације **г, ґ** > **ж**, при чему се **ж** чува у писању (мада се услед једначења изговара **ш): Матаруґа – матаружски (**с. **матарушки) Волґа – волжски (**с. **волшки).**

5. У мање познатим речима и у случајевима када би се једначењем у писању основа јако изменила, на граници основе и суфикса пишу се непромењени сугласници: **Нюйорк – нюйоркски** (с. **њујоршки**), **Хелсинки – хелсинкски** (с. **хелсиншки**), **Чикаґо – чикаґски** (с. **чикашки**), **Ґаґ – ґаґски** (с. **хашки**), **Цирих – цирихски** (с. **циришки**), **Беч – бечски** (с. **бечки**).

Преношење дела речи у други ред. У русинском језику, као и у српском, природност изговора је основни принцип којег се треба држати при дељењу речи на крају ретка.

У русинском једино треба запамтити правило да се једно слово (на почетку или на крају речи) не преноси у други ред: **учиц** „учити" – не: **у-чиц; ухо** – не: **у-хо; очи** – не: **о-чи.** Ово правило се односи и на

јотоване вокале **я, є, ї, ю**, у којима изговарамо по два гласа: **явор** (изг. јавор) – не: **я-вор**; **1. мая** – не: **1. ма-я; єшень** „јесен” – не: **є-шень** итд.

Слова **я, є, ї, ю** и **ь** не одвајају се од сугласника чију мекоћу означавају, нпр. не раставља се: **гран-їца** „граница”, **шл-єбода** „слобода”**, учител-ьски**, већ је правилно: **гра-нїца, шлє-бода**, **учитель-ски** (као што и у српској латиници не растављамо ljil-jan, san-jati).

Два русинска гласа пишу се са два слова: **дж = џ, дз =** ѕ. Код поделе речи на крају ретка не треба та слова раздвајати: **маджун** „пекмез” – не **мад-жун** већ **ма-джун; предзальня** „предионица” – не **пред-зальня** већ **пре-дзальня** (као што и у српској латиници нећемо раставити had-žija већ ha-džija).

Правила састављеног и растављеног писања речи иста су у русинском и у српском језику. У русинском једино треба пазити на речце **нє** и **раз:**

а) Одречна речца **нє** у неким речима пише се одвојено: **нє сцем –** с. **нећу; нє мам** – с. **немам**.

б) Речца **раз** „пут” са бројевима се пише одвојено: **два раз –** с. **двапут; три раз** – с. **трипут** итд.

Скраћенице. Русинске скраћенице у већини случајева пишу се као и у српском језику. Изузетак чине скраћенице: **т. є.** (пише се одвојено) – с. **тј.; напр.** (< **наприклад**) – с. **нпр.** (< **на пример**).

Скраћенице са јотованим вокалима: **СРЮ** – с. **СРЈ, ЮА** – с. **ЈА, ЯТ** – с. **ЈАТ; ЮЛ** – с. **ЈУЛ.**

МОРФОЛОГИЈА

ИМЕНИЦЕ

У русинском, као и у српском језику, има седам падежа.

Деклинација именица
Именице мушког рода

По овој деклинацији мењају се:

а) именице мушког рода на тврди и меки сугласник **(стол, дом; карсцель** „столица”, **ремень** „каиш“;

б) именице мушког рода на **-о:** русинске (**дїдо, тато),** српске позајмљенице **(авто, радио),** русинска лична имена **(Петро, Янко),** презимена **(Фечо, Штефанко),** надимци **(Илько);**

в) лична имена на **-и (Дюри, Яни);**

г) презимена и надимци на **-и/-ї** и **-аї (Силадї, Арваї);**

д) именице мушког рода на **-е** (српске позајмљенице: **бифе, купе).**

У косим падежима нема разлике у наставцима између основа на тврди и меки сугласник.

Н.	стол	столи	конь	конї	сушед	сушеди
Ґ.	стола	столох	коня	коньох	сушеда	сушедох
Д.	столу	столом	коньови	коньом	сушедови	сушедом
А.	стол	столи	коня	конї	сушеда	сушедох
В.	столу	столи	коню	конї	сушед	сушеди
И.	столом	столами	коньом	коньми	сушедом	сушедами
Л.	столє/-у	столох	коньови	коньох	сушедови	сушедох

Гласовне промене. **1. а)** Неке именице су са непостојаним **о, е: сон –** Г. **сна, парток** „стоњак” **–** Г. **партка**, **аколь** „тор” – Г. **аклю; палєц** „прст” – Г. **пальца, ярец** „јечам” – Г. **ярцу.**

Именица **метер** је са постојаним **е**, а изведенице од ње су са постојаним и са непостојаним **е:** Г. **метера,** Д. **метеру...**; **километер,** Г. **километера/километра,** мн. **километери/километри.**

И код неколико именица на **-ор**, по аналогији са именицама са непостојаним **о,** вокал **о** у косим падежима испада: **майстор** – Г. **майстра (**с. **мајстора), шатор** – Г. **шатру** (с. **шатора**), **шовґор** – Г. **шовґра** (с. **шогора).**

б) За неке именице са непостојаним **о, е** карактеристичне су и друге гласовне промене у косим падежима: **оцец** „отац” – Г. **оца** (једно **ц** испада); **тидзень** „недеља, седмица” – Г. **тижня,** Д. **тижню** (промена **дз** > **ж); цеснок** „бели лук” – Г. **цеску,** Д. **цеску** (сугласник **н** испада)**.**

2. Испред наставка **-е** у локативу једнине сугласници **д, т, з, с, л, н** умекшавају се у **дз, ц, ж, ш, л**‘, **н**‘: **пойд** „таван” – **на пойдзе, гвозд** „ексер” – **на гвоздзе, кут – у куце, хрибет** „леђа” **на хрибце, приклєт** „трем” – **у приклєце, мост – на мосце, лєс** „шума” **– у лєше, стол – на столє, валал** „село” – **у валалє, комин** „димњак” **– у коминє, орман – на орманє.**

3. Код неких именица на **-к** које значе лица (ретко и код именица које значе живо уопште) у ном. мн. врши се друга палатализација (**к > ц**), која остаје кроз све падеже: **гудак** „музикант” – мн. **гудаци**, Г. **гудацох, хробак** „црв” – мн. **хробаци,** Г. **хробацох.**

У књижевном језику код новијих речи (српских и источнословенских позајмљеница и нових изведеница), а и код неких русинских речи ова палатализација се не врши: **припаднїк –** мн. **припаднїки** – Г. **-кох, прихильнїк** „присталица” – мн. **прихильнїки,** Г. **-кох, роботнїк** „радник” – мн. **роботнїки**, Г. **-кох.**

Проширене основе. Именица **бачи** „стриц; чика” и хипокористици **Яни, Дюри** у косим падежима добијају **-к-: бачи** – Г. **бачика,** Д. **бачикови**, мн. **бачикове; Яни** – Г. **Яника**, Д. **Яникови; Дюри** – Г. **Дюрика**, Д. **Дюрикови.**

Нека презимена и надимци на **-и/-ї** проширују основу са **-j-: Рацпети** – Г. **Рацпетия** (изг. **-тија), Мали** – Г. **Малия.**

Падешки наставци. Једнина.

Генитив. Именице које значе живо имају наставак **-а/-я: чловек – чловека, хлапец** „дечак” – **хлапца, тащок** „врабац” – **тащка, конь – коня.**

Именице које значе неживо имају натавак **-а/-я**, **-у/-ю** или оба наставка. Наставак **-а/-я** имају:

а) називи предмета: **трактор – трактора, ашов – ашова, плуг –** плуга, **стол – стола, гобель** „блања” – **гобля;**

б) називи мера: **метер – метера, гектар – гектара, ґрам – ґрама;** називи месеца: **януар – януара, фебруар – фебруара,... децембер – децембра**; називи новаца: **динар – динара, долар – долара;**

в) термини страног порекла (неки, нарочито у разговорном језику, имају оба наставка): **атом – атома, ромб – ромба, квадрат – квадрата, роман – романа;** у разговорном језику: **комитет – комитета/-у.**

Наставак **-у/-ю** имају најчешће:

а) материјалне именице: **квас** „квасац” – **квасу, мед – меду, писок** „песак” – **писку, чай – чаю, ляд** „лед” – **ляду, ґипс – ґипсу, асфалт – асфалту, шнїг** „снег” – **шнїгу**, **мраз – мразу, каменєц** „лед, град” – **каменцу**; али: **овес – овса, хлєб – хлєба, сир – сира**;

б) апстрактне именице: **боль** „бол” – **болю**, **‘аль** „жалост” **жалю**, **гнїв** „гнев” – **гнїву**, **страх – страху, ход – ходу, крик –** крику, **вираз** „израз” – **виразу**, **приклад** „пример” – **прикладу**, **одпочивок** „одмор” – **одпочивку**, **успих** „успех” – **успиху, правопис –** правопису**;**

в) именице које значе ограничен простор: **край – краю, дєп** „ливада” – **дєпу, рит – риту, пияц** „пијаца” – **пияцу, парк – парку, гай** „гај” – **гаю;** али: **хотар** „атар” – **хотару** и **хотара, лєшик** „шумица” – **лєшику** и **лєшика, лєс** „шума” – **лєса.**

Остале именице имају **-а/-я, -у/ю** или оба наставка: **хлїв** „штала” – **хлїва, приклєт** „трем” – **приклєта, пойд** „таван” – **пойда; салаш – салашу, шлайс** „устава” – **шлайсу, поверх** „спрат” – **поверху; млїн** „млин” – **млїну** и **млїна, чардак – чардаку** и **чардака**.

Географски називи: **Керестур – Керестура, Коцур – Коцура, Зомбор – Зомбора, Беоґрад – Беоґраду** (чешће) и **Беоґрада, Заґреб – Заґребу** (чешће) и **Заґреба, Нови Сад – Нового Саду.**

Датив. Именице које значе живо у дативу једнине имају наставак **-ови: сусед** „комшија” – **сусєдови, пайташ** „друг” – **пайташови, товариш** „друг” – **товаришови, орел** „орао” – **орлови.**

Неке од тих именица могу имати оба наставка: **чловек** „човек” – **чловекови** (чешће) и **чловеку.**

Вокатив. Именице које значе неживо и животиње у вокативу једнине најчешће имају наставак **-у/-ю**, ретко **-е/-є** или облик номинатива једнине: **ашов – ашову!, брег – брегу!, валал** „село” – **валалу!, витор** „ветар” – **витру!** и **витре!, їж** „јеж” – **їжу!, зуб – зубу!, конїчок** „коњић” – **конїчку!, край – краю!**

Именице које значе особе у вокативу имају: облик номинатива једнине, наставак **-е/-є**, наставак **-у/-ю** или двојаке наставке.

1. Облик номинатива једнине имају:

а) неке старе русинске именице: **оцец!** „тата”, **сушед**! „комшија”, **бачи!** „стриче; чико”, **майстор!, качмар!** „крчмару”.

б) неке новије именице српског и др. порекла: **редактор!, директор!, професор!**

в) презимена: **Гайдук!, Горняк!, Канюх!, Джуджар!**

2. а) Наставак **-е/-є**. Овај наставак имају такође само неке именице и имена: **чловек – чловече!, пан** „господин” **– панє!, бог – боже!; Митро – Митре!, Петро – Петре!, Ґабор – Ґабре!, хлоп** „мушкарац” – **хлопе!** „човече”.

б) Нека лична имена имају двојаке облике: облик номинатива или наставак **-е/-є;** облик номинатива карактеристичан је за присније обраћање: **Мирон –** **Мирон!/Миронє!, Владимир – Владимир!/Владимире!, Яким – Яким!/Якиме!, Михал – Михал!/Михалє!**

И именица **шовґор** „шогор” има двојаке облике: **шовґор!/шовґре!** Са обликом **шовґор** изражава се више фамилијаран однос.

3. а) Наставак **-у/-ю** је најчешћи**: брат – брату!, дїдо** „деда” – **дїду!, син – сину!, краль – кралю!, муж – мужу!, роботнїк** „радник” **– роботнїку!, приятель – приятелю!, рапух** „клинац” **– рапуху!; рибар**

– рибару!, вояк „војник” – **вояку!, дурак** „будала” – **дураку**! хипокористици на **-о: Якимчо – Якимчу!, Мирко – Мирку!;** имена: **Янко – Янку!**

б) Неке именице имају двојаке облике: облик номинатива и наставак **-у/-ю: пайташ – пайташ!** и **пайташу!, товариш – товариш!** и **товаришу!**

Локатив. 1. Именице које значе живо у локативу једнине, као и у дативу, имају наставак **-ови: сушед – о сушедови, пайташ – о пайташови, оцец – о оцови, брат – о братови, учитель – о учительови.**

2. Именице које значе неживо. **а)** Именице којима се основа завршава на предњонепчане **ж, ш, дж, ч** (и **щ), дь, ть, ль, нь, й,** зубноалвеоларне **дз, ц,** задњонепчане **ґ, к, х** и грлено **г** у локативу једнине имају наставак **-у/-ю: нож – о ножу, уяш** „кратак капут” **– у уяшу, диждж** „киша” **– на дижджу, коч** „кола”**– на кочу, блющ** „бршљан” **– о блющу, Лалить** (име села) **– у Лалитю, карсцель** „столица” **– на карсцелю, камень – на каменю, край – на краю, медведз** „долап” **– о медведзу, палєц** „прст” **– на пальцу, кляґ** „сириште” **– о кляґу**, **кармик** „свињац” – **у кармику, мех** „уак” – **у меху, шнїг** „снег” **– на шнїгу.**

б) Остале именице – на **б, п, в, ф, м; д, т, з, с; р, л, н** имају наставке **-е/-є, -у/-ю** или оба наставка.

1) Наставак **-е/-є** карактеристичнији је за именице русинске народне лексике: **дом – у доме, слуп** „стуб” **– на слупе, гвозд** „ексер” **– на гвоздзе, пойд** „таван” – **на пойдзе, кут – у куце, приклєт** „трем” **– у приклєце, мур** „зид” **– на муре, стол – на столє, хлїв** „штала” **– у хлїве, лєс** „шума” **– у лєше, хвост** „реп” **– на хвосце.** Али: **дєп** „ливада” **– на дєпу, гольт** „јутро земље” **– на гольту, нос – на носу, мраз – на мразу, зуб – на зубу.**

2) Српске и неке друге новије позајмљенице у разговорном језику најчешће имају наставак **-у: авто – на авту, камион – на камиону, фрижидер – у фрижидеру, трактор – на трактору, автобус – на автобусу, канал – на каналу, Нови Сад – у Новим Саду, Беоґрад – у Беоґраду.** Али: **орман – на орманє/орману.**

У књижевном језику позајмљенице на **т, з, с** најчешће имају наставак **-у (шпайз – у шпайзу, автобус – на автобусу, шлайс** „устава” **– на шлайсу**, **компот – о компоту),** а остале именице чешће су са наставком **-е/-є: камион – на камионє/камиону, авион – на авионє/авиону, фрижидер – у фрижидере/фрижидеру, трактор – на тракторе/трактору, канал – на каналє/каналу, Нови Сад – у Новим Садзе, Беоґрад – у Беоґрадзе.**

Номинатив множине. Наставци у номинативу множине су **-и/-ї, -е/-є, -ове, -а/-я:**

1. Наставак **-и/-ї**

а) Овај наставак увек имају: **1)** именице које значе неживо: **стол – столи, дом – доми, мур** „зид” **– мури, карсцель** „столица” **карсцелї, валал** „село” **– валали, мост – мости, кармик** „свињац” **кармики, двор** „двориште” **– двори, хлїв** „штала” **– хлїви;** то су и српске позајмљенице на **-е:(купе – купеи)** и неке на **-о (биро – бирои);**

2) називи животиња: **голуб – голуби, орел** „орао” **– орли, тащок** „врабац” **– тащки, пес** „пас” **– пси, конь – конї, пуляк** „ћуран” **пуляки, вол – воли** и др.

б) Од именица које значе особе наставак **-и/-ї** имају:

1) именице на **-ц** (оне најчешће значе особе према националној и територијалној припадности): **Нємец – Нємци, Керестурец** „становник Руског Крстура” **– Керестурци, Коцурец** „становник Куцуре” **– Коцурци, Далматинєц – Далматинци, Данєц – Данци, Українєц – Українци** и др.;

2) именице на **-к** (код неких се врши промена **к > ц: унук – унуки, Руснак** „Русин” **– Руснаци, гудак** „музикант” **– гудаци, танєчнїк** „плесач” **– танєчнїки** и др.;

3) ретко друге именице: **параст** „сељак” **– парасти, апостол апостоли, Чех – Чехи, Серб – Серби, Горват – Горвати, Рус – Руси.**

2. а) Велик број именица које значе особе према занимању, делатности, особини, пореклу, националности у номинативу множине имају наставак **-е/-є**. Углавном су то именице на суфиксе:

-ар/-яр: школяр „ученик” **– школяре, пекар – пекаре, библиотекар – библиотекаре, лїкар** „лекар” **– лїкаре, годзинкар** „часовничар” **– годзинкаре, ловар** „ловац” **– ловаре, паприґар** „произвођач паприке” **– паприґаре, Мадяр – Мадяре, Болгар Болгаре;**

-ач/-яч: орач – ораче, слухач „слушалац” **– слухаче, патрач** „гледалац” **– патраче, бавяч** „играч” **– бавяче;**

-аш: присташ „домазет” **– присташе, бочкораш** „опанчар” **бочкораше;**

-ош: нялкош „кицош“ **– нялкоше, смаркош** „балавац” **– смаркоше;**

-тель: писатель „писац” **– писателє, предсидатель** „председник” **– предсидателє, учитель – учителє;**

-ан/-ян и **-чан** (у књижевном језику) и **-ань/-янь** и **-чань** (у разговорном језику)**: Новосадян/-дянь – Новосадянє, Беоґрадян/-дянь – Беоґрадянє, Вербащан/-щань** „Врбашанин” **– Вербащанє;**

-ор, -ер, -ир: директор – директоре, професор – професоре, комбайнер – комбайнере, шофер – шофере, фодбалер – фодбалере, бриґадир – бриґадире, пастир – пастире.

б) Остале именице: **Румун – Румунє, югас** „чобанин” **– югаше.**

3. Наставак **-ове** (**-ов-** испада у косим падежима) имају именице које значе сродство и титуле: **оцец** „отац” **– оцове,** Г. **оцох; дїдо** „деда” – **дїдове,** Г. **дїдох; син – синове,** Г. **синох; бачи** „стриц; чика” **– бачикове,** Г. **бачикох; шовґор – шовґрове,** Г. **шовґрох; жец** „зет” **– жецове,** Г. **жецох; краль – кральове,** Г. **кральох; цар – царове,** Г. **царох; паноцец** „свештеник” **– паноцове,** Г. **паноцох; владика – владикове,** Г. **владикох; пан** „господин” **– панове,** Г. **панох; княз** „кнез” **– князове,** Г. **князох.**

То су и неке друге именице које значе особе: **поет – поетове,** Г. **поетох; судия – судийове,** Г. **судийох; сушед** „комшија” **сушедове,** Г. **сушедох.**

Мушка лична имена, презимена и надимци, ако се употребе у множини, такође имају наставак **-ове: Янко – Янкове, Штефан Штефанове, Петро – Петрове; Сабадош – Сабадошове; Ситкар – Ситкарове.**

4. Наставак **-а/-я** имају неке именице српског порекла на **-о: авто – авта, радио – радия, студио – студия.**

Инструментал множине. Неке именице у инструменталу множине имају наставак **-ми: конї – коньми, пенєжи** „новац” **– пенєжми, гудаци** „музичари” **– гудацми, людзе** „људи” **– людзми, дзвери** „врата” **– дзверми.**

Именице средњег рода

Именице средњег рода завршавају се на **-о** и **-е/-є**: **место, польо, морйо, каче** „паче”, **знанє**.

Н.	**место**	**места**	**знанє**	**зная**	**каче**	**качата**
Г.	**места**	**местох**	**зная**	**знаньох**	**качеца**	**качатох**
Д.	**месту**	**местом**	**знаню**	**знаньом**	**качецу**	**качатом**
А.	**место**	**места**	**знанє**	**зная**	**каче**	**качата**
В.	**место**	**места**	**знанє**	**зная**	**каче**	**качата**
И.	**местом**	**местами**	**знаньом**	**знанями**	**качецом**	**качатми**
Л.	**месце /месту**	**местами**	**знаню**	**знаньох**	**качецу**	**качатох**

У локативу једнине, као и код именица мушког рода, испред наставка **-е/-є** долази до гласовне промене **д, т, з, с, л, н** > **дз, ц, ж, ш, л‘, н‘: гнїздо** „гнездо” **– у гнїздзе, корито – у корице, место – на месце, колєсо** „точак” – **на колєсу/колєше, брадло** „камара” **– на брадлє, гумно – у гумнє.**

Именица **дзецко** „дете” у множини има облик **дзеци**, а у инстр. мн. **дзецми.** Инстр. мн. на **-ми** има и именица **око:** мн. **очи,** И. **очми.**

Именица српског порекла **племе** у косим падежима проширује основу са **-ен-:** Г. **племена,** Д. **племену...,** мн. **племена** итд.

Именице на **-е/-є** које значе младунчад и именице на **-че** које значе предмете проширују основу у једнини са **-ец-**, а у множини са **-ат-: щенє** „штене”, Г. **щенєца, Д. щенєцу...,** мн. **щенята, Г. щенятох; маче,** Г. **мачеца,** Д. **мачецу...,** мн. **мачата,** Г. **мачатох; кольче** „точкић”, Г. **кольчеца**, Д. **кольчецу**, мн. **кольчата,** Г. **кольчатох.** Ове именице у инстр. мн. најчешће имају наставак **-ми**, али могу имати и **-ами/-ями** или оба наставка: **щенятми, мачатми, кольчатми/кольчатами.**

Именице женског рода

Ове именице се у номинативу једнине завршавају на **-а/-я** и на сугласник:

Н.	**школа**	**школи**	**косц**	**косци**	**мац**	**мацери**
Г.	**школи**	**школох**	**косци**	**косцох**	**мецери**	**мацерох**
Д.	**школи**	**школом**	**косци**	**косцом**	**мацери**	**мацером**
А.	**школу**	**школи**	**косц**	**косци**	**мацер**	**мацери**
В.	**школо**	**школи**	**косц**	**косци**	**мамо**	**мацери**
И.	**школу**	**школами**	**косцу**	**косцами**	**мацеру**	**мацерами**
Л.	**школи**	**школох**	**косци**	**косцох**	**мацери**	**мацерох**

Све именице ове деклинације у ак. мн. имају облик номинатива множине: **дзеци поцешели свойо мацери з добрим успихом** „деца су обрадовала своје мајке добрим успехом”.

Именица **мац** у косим падежима проширује основу са **-ер-**. У вок. једн. се употребљава суплетиван облик **мамо** (вокатив од **мама).**

Именица **жена** у инстр. мн. има облик **женми**, ређе **женами.**

Код именица на сугласник у књижевном језику је доста раширен вок. једн. на **-и/-ї**: **жеми моя** „земљо моја”; **ей, старосци** „ех, старости”. Овај вокатив није карактеристичан за народни језик.

Именица **панї** „госпођа” данас је непроменљива: Г. **од панї,** Д. **ґу панї,** А. **панї,** В. **панї,** И. **зоз панї,** Л. **о панї**. Облици множине, осим ном. мн. **панї**, не употребљавају се.

У појединим устаљеним изразима сачувани су остаци старије именичке промене:

1. инструментал једніне на **-ов/-ом: драга –** И. **драгу;** алі: **пойсц свойов драгов** „отіћі својім путем”; **вода –** И. **воду;** алі: **долуводом** „нізводно”.

2. локатив једнине на **-е/-є: драга** „пут” – Л. **на драги** „на путу” и **на враже** „на улици”.

3. генитив множине без наставка: **годзина** „1. час; 2. часовник” – ген. мн. **годзинох**; али: **кельо годзин?** „колико је сати?”, **пейц годзин** „пет сати”, **дзешец годзин** „десет сати”; **рука** ген. мн. **рукох;** али: **з рук до рук** „из руку у руке”, **дац до рук/рукох** „дати у руке”.

Мешовита деклинација

Неке именице, презимена и надимци мушког рода на **-а/-я** и **-ия (ґазда, слуга, судия; Новта, Митя)** имају мешовиту промену: у дативу, инструменталу и локативу једнине и у номинативу множине оне имају наставке као именице мушког рода, а у генитиву, акузативу и вокативу једнине – као именице женског рода.

Н.	**ґазда**	**ґаздове**	**Новта** (презиме)	**Новтове**
Г.	**ґазди**	**ґаздох**	**Новти**	**Новтох**
Д.	**ґаздови**	**ґаздом**	**Новтови**	**Новтом**
А.	**ґазду**	**ґаздох**	**Новту**	**Новтох**
В.	**ґаздо**	**ґаздове**	**Новта**	**Новтове**
И.	**ґаздом**	**ґаздами**	**Новтом**	**Новтами**
Л.	**ґаздови**	**ґаздох**	**Новтови**	**Новтох**

У разговорном језику неке именице на **-а** у генитиву једнине поред наставка **-и** могу имати и наставак **-у: ґазда,** Г. **ґазди/ґазду,** Д. **ґаздови...; слуга,** Г. **слуги/слугу,** Д. **слугови...; катона** „војник”, Г. **катони/катону,** Д. **катонови...**

Именица **катона** у множини добија **-ц-** на крају основе: **катонаци,** Г. **катонацох,** Д. **катонацом...**

По обрасцу **ґазда** мења се и већи број презимена и надимака на **-а/-я: Новта, Хома, Митя, Шугайда, Галушка, Тиркайла, Грубеня, Ґалуска** и др. Изузетак је овде вокатив једнине, који је једнак номинативу.

Мешовиту промену има и именица **тато** и лична мушка имена **Дюра, Владо, Любо.** Именица **тато** у ген. и вок. једн. има наставак **-у.**

Н.	**тато**	**татове**	**Дюра**	**Дюрове**
Г.	**тату**	**татох**	**Дюри/Дюру**	**Дюрох**
Д.	**татови**	**татом**	**Дюрови**	**Дюром**
А.	**тату**	**татох**	**Дюру**	**Дюрох**
В.	**тату**	**татове**	**Дюро**	**Дюрове**
И.	**татом**	**татами**	**Дюром**	**Дюрами**
Л.	**татови**	**татох**	**Дюрови**	**Дюрох**

Русински именички суфикси и њихова значења

Суфикси са којима је изведен, и данас се изводи, већи број именица су *продуктивни* суфикси (уз њих је скраћеница *прод.).* Суфикси са којима се ретко граде нове именице су *непродуктивни* (скраћеница *непрод.).* Суфикси који нису обележени скраћеницом *прод.* или *непрод.* су средње продуктивности.

-АВ (непрод.)**: рукав.**

-АВА/-ЯВА (непрод.)**: 1.** називи лица: **прощава** „простак”**; 2.** називи предмета: **желєнява** „поврће”**; 3.** називи места: **гущава** „жбун, густиш“.

-АЙ (непрод.)**: 1.** називи предмета: **подножай** (део ткачког разбоја); **2.** називи места: **коляй** „траг точка”**; 3.** апстрактни називи: **обичай, крочай** „корак”, **урожай**/нар. **уродай** „род, принос”**.**

-АЙЛА (непрод.)**: 1.** називи предмета: **кривайла** „штап”; **2.** презимена и надимци: **Беґайла, Тиркайла.**

-АК/-ЯК (прод.)**: 1.** називи лица: **а)** од придевских основа: **дурак** „будала”, **шалєняк** „лудак”**, чудак, змаржляк** „смрзавац”**, подляк** „лењчуга”, **глупак** „глупан”, **лївак** „шуваклија”; са морфемом **-т-** за појачавање значења**: глуптак** „глупан”, **шлєптак** „слепац”**. б)** од именичких основа: **моряк** „морнар”; **в)** од глаголских основа: **пияк** „пијанац”**, шпивак** „певач”, **гудак** „свирац”; **2.** називи предмета: **пажерак**

„једњак”, **кияк** „мотка”, **ременяк** „бич од каиша”; **3.** називи животиња: **морак** „мужјак морке”**, коляк** „гргеч”; **4.** презимена: **Гудак, Новак**.

-АЛКА: називи предмета: **гомбалка** „љуљашка”**, шедалка** „седиште”, **розвалка** „оклагија”, **пищалка** „фрула”**.**

-АЛЬ (непрод.)**:** називи особа: **коваль** (и **ковач**) „ковач”**;** презимена: **Бобаль, Москаль.**

-АЛЬНЯ (прод.): називи места: **читальня** „читаоница”, **спальня** „спаваћа соба”**, чекальня** „чекаоница”**.**

-АН/-ЯН и **-ЧАН** (прод., у разговорном језику облик **-АНЬ/-ЯНЬ** и **-ЧАНЬ**): називи особа које су пореклом из одређеног места, краја: **Новосадян/Новосадянь, Беоґрадян/-дянь, Лаличан/-чань, Оджачан/-чань, Шидян/-дянь, Бикичан/-чань, Дюрдьовчан/-чань, Миклошевчан/-чань.**

-АНЄ/-ЯНЄ, -ЕНЄ/-ЄНЄ (прод.): апстрактни називи (глаголске именице): **чеканє, читанє, писанє; кошенє, варенє** „кување”**.**

-АНЇК/-ЯНЇК (непрод.) називи предмета: **пирканїк** „кутија за оловке”**, капущанїк** „лепиња са купусом”**, сламянїк** „сламнени шешир”

-АНКА/-ЯНКА (прод.)**: 1.** називи предмета: **солянка** „сланик”, **киянка** „ћускија”, **древянка** „кломпа”, **писанка** „ускршње јаје”**; 2.** називи места: **цвиклянка** „репиште”**, копачанка** „кукурузиште”, **сцернянка** „стрниште”, **шлїщанка** „клизалиште”; **3.** називи биљака: **кукуричанка** „кукурузовина”, **чернїчанка** „лоза купине”; **4.** апстрактни називи: **єднанка** „погађање; погодба”**, шпиванка** „песма”**.**

-АНЦИ: презриви називи лица изведени од презимена или надимака**: Мишканци, Ґовлянци, Шимканци**.

-АНЯ: **1.** називи лица ж. р. са презривим значењем изведени од презимена или надимака: **Кренїцканя, Сивчаня, Хоманя, Сопканя, Стричканя; 2.** називи предмета (непрод.): **кияня** „мотка”**.**

-АНЬ (непрод.)**: казань** ж. р. „проповед”**.**

-АР (прод.)**: 1.** називи лица према занимању, делатности: **а)** од именичких основа: **рибар, школяр** „ученик”**, качмар** „крчмар”, **минар/млїнар** „млинар”**, гарчкар** „лончар”, **коминяр** „оуачар”, **чипкар, муляр** „зидар”, **калапар** „шешируија”**, гробар, брусар, щеткар** „четкар”, **колєсар** „колар”**, шиткар** „ситар”**, коритар**, **бубнар/буґнар** „добошар”, **годзинкар** „часовничар”**, месар, штранґар** „ужар”, **ловар** „ловац”**, апатикар** „апотекар”; народне речи новијег порекла: **новинкар** „продавац новина”, **паприґар** „произвођач паприке”**, заградкар** „повртар”, **ґереґар** „произвођач или продавач лубеница”; позајмице из српског: **столар, поштар, библиотекар, новинар, златар, зубар, рудар, поляр, еле(к)тричар, наднїчар, домар, музичар, ветеринар;** речи створене у књижевном језику: **лєсар** „шумар”, **ципелар** „обућар”, **механїчар, технїчар; б)** од глаголских основа: **маляр** „молер”, **кламар** „варалица”**; 2.** називи предмета: **кошар** „корпа”**; 3.** презимена и надимци: **Дзвонар, Дротар, Козар, Колєсар**; **4**. од именица на **-ар** изводе се уз помоћ суфикса **-ка** називи лица женског рода: **минарка, колєсарка, калапарка** „жена млинара, колара и др.”; **качмарка** „крчмарица”**, кухарка** „куварица”; **зубарка, поштарка.**

-АРА (суфикс српског порекла, у разговорном језику)**: сушара, древара** „дрвара”**, дещара** „дрвара”, **цегляра** „циглана”**, млєчара** „млекара” (у књижевном језику овај суфикс се замењује са **-АРНЯ**: **сушарня, древарня** итд., в. **-АРНЯ**).

-АРНЯ (прод.)**:** називи радионица: **олєярня** „уљара”**, палєнчарня** „пецара”**;** неке именице у књижевном језику се изводе са суфиксом **-арня,** а у разговорном језику са српским суфиксом **-ара: млєчарня**/разг. **млєчара** „млекара”, **пекарня**/разг. **пекара** „пекара”, **цеглярня**/разг. **цегляра** „циглана”**.**

-АТКО: деминутиви од назива младунаца животиња**: целятко** „теленце”, **гачатко** „ждребенце”, **прашатко** „прасенце”, **гушатко** „гушче”**, мачатко** „маченце”.

-АЧ (прод.): **1.** називи лица, најчешће од глаголских основа, значе занимање, делатност или вршиоца радње: **ковач, косач, орач, питач** „просац”**;** именице створене у књижевном језику: **слухач** „слушалац”, **прекладач** „преводилац”, **преподавач** „предавач”, **буквоскладач** „словослагач”**, вожач** „возач”**, ношач** „носач”, **читач** „читалац”, **древорубач** „дрвосеча”, **руцач** „бацач (диска, копља)”, **бегач** „тркач”, **виводзач** „извођач”, **воспитач** „васпитач”, **прикривач** „јатак”, **сцекач** „бегунац”**; 2.** називи предмета: **подбрухач** „колан”, **колач; 3.** презимена: **Ковач, Пляскач**.

-АЧА (непрод.)**: ягодача** „дудовача”**.**

-АЧКА/-ЯЧКА (прод.)**: 1.** називи предмета, најчешће значе предмет којим се врши радња: **вязачка** „самовезачица”**, купачка** „лимено корито”**, лупачка** „круњач”**, шеячка** „сејачица”**, грабачка** „грабље”, **косачка** „косачица”; **2.** апстрактни називи: **ламачка** „берба кукуруза”**, копачка** „окопавање кукуруза”, **облївачка** „ускршње поливање”**.**

-АЧКО/-ЯЧКО (непрод.)**:** деминутиви: **вимнячко** „вимешце”**, банячко** „мало неспретно дете”.

-АШ (непрод.): називи лица: **бруґаш** „басиста (свирач)”**, цукраш** „шећераш“, **видлаш** „незвани гост на свадби”; **кошаркаш, рукометаш;** презимена и надимци: **Ґуляш, Корпаш**.

-БА апстрактни називи: **а) свадзба** „свадба”, **ганьба** „срамота”**, лєйба** „пљусак”**, служба, дзельба** „деоба”; **б)** изведени од инфинитива: **тлачидба** „вршидба”, **косидба** „жетва, косидба”**, женїдба.**

-ДА (непрод.): апстрактни називи: **правда** „истина”, **кривда** „неправда”.

-ДЛО/-АДЛО/-ИДЛО: називи предмета, најчешће од глаголских основа: **мидло** „сапун”**, шидло** „шило”**, брадло** „камара”**, страшидло** „страшило”**, фуркадло** „пропелер”; **зубадло** „жвале, ђем”.

-Е в. **-Є/-Е**

-ЕЗА (непрод.)**: трапеза** „мучење, мука”.

-ЕЛКО: деминутивни називи изведени од именица на **-(д)ло: маселко** „бутер”**, саделко** „салце”, **миделко** „сапунчић”**, браделко** „камарица”.

-ЕЛЬ (непрод.): **1.** називи места: **купель** „бања”**; 2.** апстрактни називи: **кашель** „кашаљ”, **загибель** „погибија, пропаст”.

-ЕНКА/-ЄНКА: 1. називи лица: **милєнка** „драга, драгана”; **2.** називи предмета: **палєнка** „ракија”, **склєнка** „боца”.

-ЕНКО: деминутивни називи изведени од именица на **-но: плаценко** „платно”**, влаценко** „влаканце”**, гроженко** „бобица грожђа”, **заренко** „зрнце”.

-ЕНО (непрод.)**: стремено** „узенгија”.

-ЕНЬ: називи предмета: **гребень** „чешаљ”, **рожень** „ражањ”**; шибень** ж. р. „вешала”.

-ЕХА (непрод.)**: вареха** „варјача”.

-ЕЦ/-ЄЦ (прод.): **1. а)** називи лица изведени од именица, придева, глагола: **хлапец** „дечак”**, мудерец** „мудрац; паметњаковић”; од основе трпног глаголског придева: **хованєц** „домаћи дух”, **прибранєц** „машкара”; позајмљенице из српског адаптиране заменом **-ац** > **-ец: тарґовец** „трговац”**, ґлумец, борец**; именице створене у књижевном језику: **скравец** „кројач”; источнословенске позајмљенице: **землєдїлец** „земљорадник”**; б)** називи лица по националности и месту становања: **Македонєц, Словенєц, Босанєц, Сербиянєц, Далматинєц; Керестурец, Коцурец, Кулянєц; 2.** називи предмета: **рубец** „ожиљак”**, ставец** „зглоб”**, корец** (стара мера за зрно)**, покровец** „ћебе”**, чепец** (врста капе)**, шеменєц** „семе конопље”**, вашилєц** „босиљак”**, дротованєц** „сајла”**, каменєц** „град, лед”**; 3.** називи животиња: **самец** „мужјак”, **врабец** (архаично) „врабац”**; 4.** презимена: **Бодянєц, Хованєц**.

-ЕЧКО: деминутивни називи: **слунечко** „сунашце”, **пиречко** „перце”.

-Є/-Е (прод.): **а)** збирни називи: **пруце** „пруће”**, клаше** „класје”**, шмеце** „смеће”, **пирє** „перје”**, желє** „трава”**; б)** апстрактни називи: **вешелє** „весеље”, **здравє/здраве** „здравље”, **наручє/наруче**; **в) поднєбє** „непце”; **г)** в. **-АНЄ, -ЕНЄ, -ЦЕ;** д)апстрактни називи (глаголске именице): **жице** „живот”**, лаце** „псовка”, **навикнуце** „навика”, **здобуце** „тековина” и др.

-ИВО: називи предмета: **огнїво** „беочуг”, **желєживо** „гвожђарија”.

-ИК/-ЇК: 1. називи лица: **а) шибенїк** „обешењак”**; б)** изведени од трпног глаголског придева: **трапенїк** „паћеник, мученик”**, скаранїк** „нитков”, **мученїк**. **2.** називи предмета: **фурик** „колица, трагаче”**; 3.** називи места: **кармик** „свињац”, **долїк** „трап”**; 4.** (прод.) деминутивни називи: **ножик** „ножић”**, столїк** „столић”**, диждик** „кишица”**, конїк** „коњић”**, когуцик** „петлић”**, пруцик** „прутић”**, брацик** „браца”, **ключик** „кључић”**, кочик** „колица”**, куцик** „кутић”**, лєшик** „шумица”**, хлєбик** „хлебић”**, хлапчик** „дечачић”**, пальчик** „прстић”**, галовик** „мрежица”**, гордовик** „буренце”**, пецик** „пећка” и др.**; 5.** презимена и надимци: **Бандурик, Бобалїк, Бобик, Керестурик**.

-ИКА (прасловенско -ука, непрод.)**: владика; мотика.**

-ИНА/-ЇНА: 1. аугментативни називи лица: **хлопина** „мушкарчина”**; 2.** (прод.) називи предмета: **драбина** „мердевине”**, судзина** „посуда”**, отрушина/отрошина** „мрвица”**, мидлїна** „сапуница”**, сланїна, студзенїна** „пихтије”**, говедзина** „говедина”**, павучина** „паучина”**, шкарупина** „љуска од јајета”**, перина, похребцина** „кичма”**, годзина** „часовник”**; 3.** називи места: **країна** „држава, земља”, **ровнїна** „равница”; **4.** апстрактни називи: **а)** изведени од придева: **цудзина** „туђина”**, новина** „новост”**; б)** од именица: **родзина** „род; рођак”**, годзина** „сат, час”.

-ИНЯ: 1. називи лица: **ґаздиня** „газдарица”**, рабиня; 2.** називи места: **пустиня.**

-ИСКА/-ЇСКА аугментативни називи: **а)** именице ж. р.: **глависка** „главурда”, **ручиска** „ручетина”, **хижиска** „кућерина”**; б)** изведени од именица плуралија тантум: **граблїска** „велике грабље”**, дзвериска** „велика врата”.

-ИСКО/-ЇСКО (најчешће с. р.): **1.** називи предмета: **кошиско** „косиште”**; 2.** називи места: **овшиско** „овсиште”, **пециско** „основа, подножје сеоске пећи”; нове речи у књиж. језику: **боїско** „бојиште”, **лєжиско** „лежиште”, **шедзиско** „седиште”, **огнїско** „огњиште”**; 3.** апстрактни називи: **бависко** „игра”, **становиско** „становиште”**; 4.** изведенице од трпног глаголског придева: **повалєнїско** „полегло жито”, **поробенїско** „враубина”; **5.** аугментативни називи: **а)** именице м. р.: **витриско** „ветрина”**, хлописко** „мушкарчина”, **пшиско** „псина”**; б) чудовиско** „чудовиште”**, блациско** „блатина”.

-ИТО (непрод.)**: копито, корито.**

-ИЦА/-ЇЦА (од именичких и придевских основа): **1.** називи предмета: **мирица** „мерица”**, иглїца** „игла за плетење”**, палїца** „штап”**, рукавица, щипанїца** „цепаница”; **2.** називи места: **винїца** „виноград”,

дзвонїца „звоник”, **цемнїца** „тамница”; **3.** називи животиња: **голубица, ярабица** „јаребица”, **самица** „женка”, **медведжица** „мечка”.
-ИЧКА: деминутивни називи: **водичка** „водица”, **травичка** „травица”, **торбичка** „торбица”, **шестричка** „сестрица”, **главичка** „главица”, **машлїчка** „машница”, **дещичка** „дашчица”, **ружичка** „ружица” и др.

-ИЧОК/-ЇЧОК: деминутиви изведени од деминутива на **-ик/-їк: гарчичок** „лончић”, **кармичок** „мали свињац”, **муричок** „мали зид”, **каблїчок.**

-ИЩЕ (прод.): називи места, најчешће нове речи у књижевном језику: **ватрище** „место у пећи где се ложи”, **вашарище** „вашариште”, **лєтовалїще** „летовалиште”, **пристанїще** „пристаниште”, **одпочивалїще** „одмаралиште”, **склонїще** „склониште”.

-К (непрод.)**: бачик** (< **бачи**) „чика; стриц”.

-КА (прод., од именичких и глаголских основа): **1.** називи лица ж. р.**: а)** изведени од именица м. р. на **-ар, -тель: колєсарка** „коларова жена”**; зубарка; учителька** „учитељица”**; б)** презимена у разговорном језику са презривим значењем: **Лїптачка, Планчачка, Семанка, Чижмарка, Стриберка**; **в)** презимена и надимци: **Кошарка, Дзвонарка, Сцеранка; 2.** називи предмета: **а) колїска** „колевка”, **прецка** „пређица”, **покривка** „поклопац лонца и др.”, **кишенка** „уеп”, **замешка** „качамак”, **черкотка** „чегртаљка”, **шлївка** „шљива”, **запражка** „запршка”, **класка** „клас”, **щетка** „четка”, **ширка** „шибица” **градка/гредка** „попречна греда”, **юшка** „супа; чорба”, **онучка** „обојак”, **варешка** „варјача”, **миска** „чинија”, **печинка** „јетра”, **бобка** „бобица”, **гречка** „хељда”; **б)** плуралија тантум: **дзверка** „врата (на огради, аутомобилу и сл.)”, **черенка** „дршка ножа”; **3.** апстрактни називи: изведени од глагола: **вигварка** „изговор”, **плєтка** „сплетка”, **сходзка** „састанак; седница”, **забавка** „пипав посао”, **приповедка, джобка** „тачкица”**;** изведени од придева: **горучка** „врућица”**;** изведени од именица: **памятка** „успомена”**;** од ономатопеја: **пляска** „шамар”**; 4.** називи животиња: **гуска, лїшка** „лисица”, **дойка** „музара”**; 5.** деминутивни називи: **хижка** „кућица; собица”, **хмарка** „облачић”, **рибка** „рибица”, **смужка** „цртица”, **ручка** „ручица”, **ножка** „ножица”, **главка** „главица”, **кошулька** „кошуљица” и др.

-КИ: именице плуралија тантум: **а)** биљке: **тарки** „трњине”, **буячки** „буника”, **космачки** „огрозд”**; б)** остаци нечега: **ограбки, пачески; в)** називи обичаја и сл.: **прадки** „прело”, **виводки**; називи болести: **осипки** „мале богиње”, **моровки** „шарлах”; **г)** друге именице: **санки, пригорки.**

-КО (прод.): **1.** деминутивни називи: **а) древко** „дрвце”, **очко** „окце”, **ушко** „увце”, **яблучко** „јабучица”; **б)** од именица на **-но: заренко** „зрнце”; **в)** од именица на **-(д)ло: маселко** „бутер”, **саделко** „салце”, **миделко** „сапунчић”, **браделко** „камарица”**; 2.** презимена и надимци: **Андришко, Букатко, Бучко, Врецко**.

-ЛО (непрод.): називи предмета: **шедло** „седло”, **шветло** „светло”, **огребло** „чешагија”, **тарло** „треница”, **весло, садло** „сало”.

-МО (непрод.)**: бильмо** „очна мрена”, **пасмо** „слој”, **писмо.**

-НА (непрод.)**: война** „рат”, **тайна.**

-НЇК (прод.): **1.** називи лица изведени од именица, придева и глагола: **роботнїк** „радник”, **челєднїк** „млад човек”, **збойнїк** „разбојник”, **танєчнїк** „каваљер у плесу; плесач”, **здзернїк** „зеленаш“, **помоцнїк/помочнїк** „помоћник”; именице створене у књижевном језику (углавном српског порекла): **заступнїк, припаднїк, нашлїднїк** „наследник”, **власнїк, любовнїк** „љубавник”, **повстанїк** „устаник”, **хоротнїк** „болесник”; украјинске позајмљенице: **зраднїк** „издајник”, **прихильнїк** „присталица”; одговарајуће именице ж. р. изводе се са суфиксом **-нїца: роботнїца** „радница”, **челєднїца** „млада женска особа” и др. **2.** називи предмета: **ручнїк** „пешкир”, **пранїк** „пракљача”, **шметнїк** „лопатица за смеће”, **гачнїк** „учкур”, **швичнїк** „свећњак”, **ошельнїк** „водир”**; 3.** називи места: **курнїк** „кокошињац”, **плєвнїк** „плевара”, **ноцнїк** „преноћиште”**; 4.** презимена и надимци: **Колїмажнїк**.

-НЇЦА (прод.): **1.** називи лица ж. р. изведени од именица м. р. на **-нїк: роботнїца, челєднїца, припаднїца, танєчнїца, нашлїднїца, наставнїца, помоцнїца/помочнїца**; **2.** називи предмета: **ветернїца/витернїца** „вејача”, **облашнїца** „прозорски капак”, **оброшнїца** „зобница”, **колбашнїца** „црево за пуњење кобасица и др.”; **чернїца** „купина”.

-НО (непрод.): **вапно** „креч”, **грозно** „грожђе”.

-НЯ (непрод.): **кухня** „кухиња”, **студня** „бунар”, **роботня** „радионица”.

-ОБА (непрод.): апстрактни називи: **жалоба** „црнина (за умрлим)”, **худоба** „сиротиња”, **злоба.**

-ОВКА 1. називи предмета изведени од присвојних придева на **-ов**: **а)** течности: **дижджовка** „кишница”, **гнойовка, медовка** „медовина”; **б)** други предмети: **литровка** „литрењак”, **пинтовка** „пинта, политрењак”, **тирсовка/тирсцовка** „тршчани штап”; **2.** називи животиња: **куковка** „кукавица”, **ластовка** „ласта”.

-ОВНЯ (придевски суфикс **-ов + ня**, непрод.)**: цукровня** „шећерана”, **лядовня** „ледара”.

-ОГА (непрод.)**: острога, пирога.**

-ОК (прод.): **1.** називи предмета: **оглавок** „оглавина”, **наручок** „улар”, **чолнок** „чунак”, **млаток** „чекић”, **заглавок** „јастук”, **парток** „стоњак”, **столок** „школска клупа”, **порвазок** „канап”; **2.** називи

места: **прелазок** „пролаз, прилаз”**, чурок** „поточић”; **3.** апстрактни називи: **убиток** „мучење; губитак”, **ужиток** „ужитак”**, смуток** „туга”**, заробок** „зарада”**; пондзелок** „понедељак”**, вовторок** „уторак”; **4.** деминутивни називи: **поточок** „поточић”**, облачок** „прозорчић”**, фалаток** „парче”**, пнячок** „пањић”

-ОСТА (непрод.)**: староста.**

-ОСЦ (прод.): апстрактни називи изведени од придева: **шмелосц** „смелост”**, прикросц** „непријатност”**, шветлосц** „светлост”**, любосц** „љубав”, **радосц, гербносц** „охолост”, **щиросц** „искреност” и др.

-ОТ (непрод.): апстрактни називи: **живот, лопот** „лупњава”**.**

-ОТА: 1. називи лица: **широта** „сироче”**, бридота** „ружна особа”; **2.** апстрактни називи: **а)** изведени од придева: **цеплота** „топлота”**, хорота** „болест”, **цмота** „мрак”**, доброта; б)** изведени од глаголских основа: **робота** „рад”, **пекота** „жега”, **дримота** „дремеж”.

-ОХ м. р.**, -ОХА** ж. р. (непрод.)**: мачох** „очух”**, мачоха** „маћеха”**.**

-ОЧКА: деминутивни називи изведени од именица на **-ка**: **кнїжочка** „књижица”**, гвиздочка** „звездица”, **палєночка** „ракијица”, **джобочка** „тачкица” и др**.**.

-ОЧКО: деминутивни називи **а)** с. р.: **гнїздочко** „гнездашце”**, дзецочко** „детенце”, **жвераточко** „огледалце”; **б)** м. р.: **авточко** „аутомобилчић”**.**

-ОШ (суфикс мађарског порекла): **1.** називи лица **а)** експресивно обојени: **нялкош** „кицош“**, смаркош** „балавац”**, збиткош** „који воли да се туче”**, крадош** „крадљивац”, **пердош** „клиња”, **чвиркош** „балавац”; са морфемом **-т-** за појачавање значења**: глухтош**; **б)** друге именице: **млодош** „верен младић”, **бруґош** „басиста (свирач)”. **2.** Презимена и надимци: **Ґайдош, Жирош, Майорош**.

-СКО (непрод.)**: войско** „војска”.

-СТВО (прод.): **1.** збирни називи лица: **хлопство** „мушкарци”, **панство** „господа”**; 2.** апстрактни називи: **а) богатство, худобство** „сиротиња”, **длуство** „дуг”, **шалєнство** „лудило”**; б)** изведени од именица на **-к**, са гласовном променом **цс** > **ц: юнацтво** „јунаштво”, **штреляцтво** „стрељаштво”.

-ТА (непрод.)**: плахта** „прекривач”**, бухта** „крофна”**.**

-ТВА (непрод.)**: бритва, молитва, клятва** „клетва”, **жатва** „жетва”**.**

-ТЕЛЬ (суфикс црквенословенског порекла, прод.)**: учитель, родитель, предсидатель** „председник”, **водитель, писатель** „писац”, **старатель** и др.

-УНОК (непрод.): **дарунок** „поклон”**, малюнок** „слика”, **ратунок** „спас”**.**

-УЛЯ (непрод.)**: ґомбуля** „кугла, лопта”.

-УР (непрод.)**: качур** „патак”, **павур** „паун”**.**

-УХ/-ЮХ (непрод.): **1.** називи лица: **лєнюх** „лењчуга”; **2.** називи предмета**: кожух**.

-УХА/-ЮХА (непрод.): називи предмета: **пелюха** „пелена”; **пазуха.**

-УЧА/-УША (непрод.)**: дзивуча** „шипарица”.

-ЧЕ: 1. називи предмета: **пупче** „пупољак”, **кольче** „точак плуга и др.”**; 2.** (прод.) називи младунаца**: пульче** „ћуре”, **мище** „мишић”**, голубче, таще** „врапче”**, коще** „јаре”, **рибче** „рибица” и др**.**

-ЧОК: 1. називи предмета: **бильчок** „беланце”**, збущок** „буђкалица”**, колчок** „прљак”, **ременьчок** „каиш на ручном сату и сл.”**; 2.** (прод.) деминутивни називи: **каменьчок** „камичак”**, гребеньчок** „чешљић”, **мещок** „врећица”**, шнїщок** „снежак”, **нощок** „носић” и др**.**.

-ШАҐ (суфикс мађарског порекла, непрод.)**: ґаздашаґ** „газдинство”, **гунцутшаґ** „мангуплук”.

Напомена: У списак нису унети

1. суфикси страног порекла (који су у русински дошли преко српског језика) **-АТОР**, **-ЕР, -ИР, -ИСТ(А), -ОР** и др.;

2. прасловенски суфикси који се у савременом русинском језику не осећају као суфиксне морфеме: **-ВА: церква, мархва; -ЕР: сивер; -К: знак; -ЛА: метла, жила**; **-НА: блана, брана; -Р: дар**, **мир**; **-РА: искра, видра; -РО: ведро; -Х: шмих, дух; -ТО: шито, жито, длато; -ТУН-КА: пестун-ка; -ШЛЯ: гушля, яшля; -Я: предза, ардза; -ТИР: пастир; -УРА: пазура; -УТ: когут**; **-ХА: стреха** и др.

ПРИДЕВИ

Род и број. Наставци у номинативу.

1. У књижевном језику већина описних придева, сви материјални придеви и присвојни придеви на **-и/-ї** имају наставке: м. р. **-и/-ї,** ж. р. **-а/-я,** с. р. **-е/-є,** мн. **-и/-ї** (за сва три рода). Описни: **желєн-и** „зелен” **желєн-а**, **желєн-е**, мн. **желєн-и**; **остатн-ї** „последњи”, **остатн-я**, **остатн-є**, мн. **остатн-ї.** Материјални: **дубов-[и]** „храстов”, дубов-а, **дубов-е**, мн. **дубов-и**. Присвојни: **школярск-и** „ђачки”, **школярск-а**, **школярск-е**, мн. **школярск-и**.

Неки описни придеви у множини имају двојаке наставке **-и** и **-о: кафови** „браон" – мн. **кафови/кафово; лилови** „љубичаст" – мн. **лилови/лилово; целови** „роза" – мн. **целови/целово; доганови** „боје дувана" – мн. **доганови/доганово.**

Присвојни придеви на **-ов** и **-ин** у средњем роду и у множини имају наставак **-о: школяров** „учеников", **школярова**, **школярово**, мн. **школярово**; **мацерин** „мајчин", **мацерина**, **мацерино**, мн. **мацерино**.

2. Материјални и описни (који су пореклом од материјалних и присвојних) придеви на **-ов**[**и**] у разговорном језику имају облик средњег рода и множине на **-о** (у књижевном језику они, као и описни придеви, у средњем роду имају наставак **-е,** а у множини **-и**):

Разг. **дубов**[**и**] **дубова дубово** мн. **дубово**
Књиж. **дубов**[**и**] **дубова дубове** мн. **дубови**

Деклинација

У деклинацији не постоји разлика у наставцима између основа на тврди и меки сугласник.

Основе на тврди сугласник

Н.	**желєни желєне** „зелен"	**желєна**	**желєни**
Г.	**желєного**	**желєней**	**желєних**
Д.	**желєному**	**желєней**	**желєним**
А.	I или II **желєне**	**желєну**	I или II
В.	**желєни желєне**	**желєна**	**желєни**
И.	**желєним**	**желєну**	**желєнима**
Л.	**желєним/желєному**	**желєней**	**желєних**

Основе на меки сугласник

Н.	**ярнї ярнє** „пролећни"	**ярня**	**ярнї**
Г.	**ярнього**	**ярнєй**	**ярнїх**
Д.	**ярньому**	**ярнєй**	**ярнїм**
А.	I или II **ярнє**	**ярню**	I или II
В.	**ярнї ярнє**	**ярня**	**ярнї**
И.	**ярнїм**	**ярню**	**ярнїма**
Л.	**ярнїм/ярньому**	**ярнєй**	**ярнїх**

У локативу једнине мушког и средњег рода су двојаки наставци: **-им/-їм** и **-ому.** Наставак **-им/-їм** је чешћи.

Компарација

Компаратив се гради са два суфикса: **-ши** и **-ейши/-єйши.**

1. Суфикс **-ши (-ша, -ше,** мн. **-ши)** добијају основе на један сугласник: **били** „бео" – **бил-ши (бил-ша, бил-ше, бил-ши); тупи туп-ши, глупи – глуп-ши, худи** „мршав" – **худ-ши, бляди** „блед" **бляд-ши, шиви** „сив" – **шив-ши, щешлїви** „срећан" – **щешлїв-ши** и др.

Придеви на **-ки, -оки, -єки** у компаративу губе овај суфикс, а **-ши** се додаје на корен: **блїзки – блїз-ши, узки – уз-ши, швидки** „брз" – **швид-ши, кратки – кратши; високи – вис-ши; далєки даль-ши.**

Придев **красни** „леп" губи суфикс **-ни: крас-ши.**

2. Суфикс **-ейши/-єйши** добијају основе на два сугласника: **густи – густ-ейши, прости** „прав" – **прост-ейши, тварди тșcoвард-ейши, цми** „таман" – **цм-ейши.**

Сонанти **л, н** на крају основе се умекшавају: **подли** „1. лош; 2. лењ" – **подл-єйши** (изг. подлжејши), **нагли – нагл-єйши**, **масни масн-єйши** (изг. маснжејши)**, пишни** „горд" – **пишн-єйши**. Али: **зли – зл-ейши** (не: **зл-єйши).**

Ретки су придеви с основом на један сугласник који имају суфикс **-ейши/-єйши** или оба суфикса: **-ейши/-єйши** и **-ши: горуци** „врућ" – **горуц-ейши, швижи** „свеж" – **швиж-ши/швиж-ейши.**

Четири придева имају компаратив од суплетивне основе: **добри – лєпши** „бољи"**, зли – горши** „гори", **мали – менши** „мањи", **вельки – векши** „већи".

Компаратив **горши** употребљава се као други ступањ за више основних значења: **подли** „лош“ – **горши**, **нєдобри** „неваљао” – **горши, зли – горши.**

Суперлатив се гради уз помоћ префикса **най-**, који се додаје на основу компаратива: **били – билши – най-билши; блїзки – блїзши – най-блїзши; густи – густейши – най-густейши.**

Творба описних придева

Описни придеви могу бити **неизведени** и **изведени.**

Неизведени придеви: **млади, худи, тварди, густи, пусти, сити, груби, слаби, тупи, глупи, здрави, нови, стари, мудри, оштри, добри, зли, цепли, цали, мали, длуги, цихи, сухи, глухи, боси, цудзи, швижи, ясни, чарни, жовти, били, шиви, червени, белави.**

То су и придеви на **-ки, -оки, -єки: узки, ридки, нїзки, блїзки, вельки, кратки, плїтки, мегки, гладки, сладки; широки, високи, глїбоки; далєки.**

Изведени придеви.

Придеви изведени од глагола:

-НИ, -ТИ: Ове суфиксе имају придеви који су пореклом од пасива перфекта. Изводе се од непрелазних **(а)** и прелазних **(б)** глагола и значе особину или стање стечено глаголском радњом:

а) висхнути „осушен, усахнут”, **вигладнєти** „изгладнео”, **препаднути** „пропао”, **узрети** „зрео”, **вистати** „уморан”, **змарзнути** „смрзнут”, **сплєшнєти** „плеснив”, **скиснути** „укисељен”**; нагнївани** „љут”, **поспани, виплакани** „уплакан”, **розжалєни** „ражалошћен”, **зармуцени** „тужан”.

б) зашати „засејан”, **завяти** „завејан”, **обути** „обувен”, **забити** „убијен”, **обилєни** „окречен”, **офарбени, мальовани** „молован”, **покошени, варени** „куван”, **печени, пражени** „пржен”, **квашени** „кисео, укисељен”, **попораєни** „поспреман”.

-ЛИ: Неколико придева од активног глаголског придева (на **-л)** значе особину коју је субјекат стекао вршењем трајне радње глагола: **шмели** „смео” (< **шмец), сцели** „вољан за рад” (< **сцец** „хтети”**).**

-ЛЇВИ: Придеви који значе особину субјекта радње глагола од којег су изведени: **чкодлїви** „штетан”, **ганьблїви** „стидљив”, **збитлїви** „који се радо туче”, **задихлїви** „астматичан”, **загаклїви** „који замуцкује”, **здогадлїви** „досетљив”, **бешедлїви** „причљив”.

-АЦИ/-ЯЦИ и **-ЦИ**: Придеви су изведени од презентске или инфинитивне основе.

а) Могу да значе особину појма који врши радњу или је у стању израженом глаголом: **печаци** „врућ”, **коляци** „бодљикав”, **блїщаци** „сјајан”, **боляци** „болан”, **пахняци** „мирисав”, **шмердзаци** „смрдљив”**; шлїзкаци** „клизав”, **сипкаци** „сипкав”, **кричаци** „који често виче; свадљив”, **джобаци** „оштар, бодљив”, **драпаци** „оштре, бодљиве површине”, **щипаци** „штипав”, **гнїваци** „гневљив”, **шкрипаци** „шкрипав”, **черчаци** „звечећи”.

б) Придеви на **-аци/-яци** и **-ци** могу да значе и да предмет на који се односе може да врши радњу глагола: **писаци (писаца машинка), тлачаци (тлачаца машина** „вршалица”**).**

Ово значење имају и придеви на **-ачи** (в.).

в) Једно од значења придева на **-аци/-яци** и **-ци** је и **пасивна могућност** (тј. да се на предмету на који се односе може вршити одређена радња): **складаци** „који се може сложити” (**складаци метер** „цолшток”), **набиваци** „који се пуни набијањем” (**набиваци пец** „пећ бубњара”), **капчаци** „који се копча” (**капчаца ґомбошка** „прибадача”).

-АЧИ: Ови придеви значе исто као и придеви на **-аци/-яци** и **-ци** под **б: орачи (орачи плуг).**

Придеви изведени од именица

Ови придеви значе особине појмова који имају оно што значи именица у основи или на којима је упадљиво, приметно оно што значи именица.

-АВИ/-ЯВИ: ардзави „зарђао”, **дзирави** „шупаљ”, **пегави, храстави** „крастав”, **каправи, бурави** „неочешљан”, **рапави.**

-АСТИ/-ЯСТИ: жилкасти „жиличаст”, **джобкасти** „тачкаст”, **платкасти** „са већим пегама, шарен”, **кандрасти** „ковруав”.

Придеви на **-асти/-ясти** значе и да је предмет сличан ономе што значи именица у основи: **пилкасти** „сличан тестери”, **гребенясти** „сличан чешљу”, **габасти** „таласаст”.

-АТИ/-ЯТИ: Придеви најчешће изражавају велику меру онога што значи основа: **баюсати** „бркат”, **брадати, брухати** „трбушат”, **главати, зубати, окати, ногати, плєцати** „плећат”, **власати** „дугачке косе”, **ухати** „уват”, **целати** „крупног тела”, **ґамбати** „уснат”, **рукати, носати, лїцати** „дебелих образа”, **лїсцати** „лиснат”.

Неки имају пренесено значење: **язикати** „брбљив”, **гарлати** „који гласно говори”, а неки значе само присуство оног што значи именица: **чубати** „ћубаст”, **горбати** „грбав”.

-ИВИ/-ЇВИ: правдиви „истинит”, **фалшиви** „лажан”.

-ИСТИ/-ЇСТИ: кончисти „шиљаст”**, каменїсти.**

-ЛЇВИ: щешлїви „срећан”**.**

-НИ: а) Од именица у ужем смислу: **жимни, гладни, мирни, гришни, смачни** (< **смак** „укус”), **плодни, моцни, розумни; б)** од именица које значе радњу: **роботни** (< **робота).**

Описни придеви изведени од придева

а) Значе умањену особину: **-АВИ/-ЯВИ: горкави, сладкави, червенкави, чарняви; -К-АСТИ: белавкасти, червенкасти, шивкасти, жовкасти, желєнкасти, лиловкасти; -ИСТИ/-ЇСТИ: дурнїсти** „луцкаст, будаласт”, **задзернїсти**.

б) Значе увећану одн. појачану особину: **-УЧКИ/-ЮЧКИ: лєгучки** „јако лак, лаган”**, малючки** „јако мален”**, цалючки** „целцат”**, билючки** „јако бео”**, ценючки** „јако танак, танан”**; -УНДИ/-ЮНДИ: мандунди, мегунди, ценюнди.**

в) Изражавају нијансу наклоности, симпатије, нежности говорног лица према лицу на које се односе: **-ки: слабки** „слабашан”**, худки** „мршав”**, билки** „бео”**, милки** „драг”.

Придеви са значењем места и времена

Ови придеви изводе се од именица и прилога.

Придеви са значењем места изводе се са суфиксима: **-НЇ: преднї, стреднї/штреднї, заднї, крайнї, долнї, горнї, споднї** „доњи”**; -ШНЇ: вонкашнї, нукашнї.**

Придеви који значе време: **-НИ: вчасни** „рани”, **позни** „касни”, **лєтни; -НЇ: ярнї** „пролећни”, **лєтнї/лєтни; -ШНЇ: дакедишнї** „некадашњи”**; -СКИ: єшеньски** „јесењи”**, жимски, лоньски; -ШИ: ранши** „јутарњи”, **вечарши; -ЙШИ: вчерайши** „јучерашњи” (и **вчера-шнї), нєшкайши** (и **нєшка-шнї**) „данашњи”**, ютрейши** „сутрашњи”**; -УШНЇ: лєтушнї** „летњи”**, жимушнї** „зимски”. Облици **лєтушнї** и **жимушнї** се губе из језика, потискују их облици **лєтни/лєтнї** и **жимски.**

ЗАМЕНИЦЕ

1. Личне: я, ти, вон (вона, воно); ми, ви, вони (за сва три рода).

2. Повратна: себе.

3. Присвојне: мой (моя, мойо, мн. **мойо), твой (твоя, твойо**, мн. **твойо)**, **його** „његов”, **єй** „њен”, **наш (-а, -о,** мн. **-о), ваш (-а, -о,** мн. **-о), їх** „њихов”.

Заменице за треће лице употребљавају се за сва три рода и за множину, одн. **його** значи „његов”, „његова”, „његово” и „његови” итд.

4. Показне: тот (тота, тото, мн. **тоти)** „овај”, **гевтот (гевта, гевто,** мн. **гевти)** „онај”, **тамтот (тамта, тамто,** мн. **тамти** „онај”**, таки (така, таке**, мн. **таки), телї (теля, телє,** мн. **телї)** „толики”.

5. Упитно-односне: хто „ко”, **цо** „шта”, **яки (яка, яке,** мн. **яки)** „какав”, **чий (чия, чийо,** мн. **чийо), хтори (-а, -е,** мн. **-и)** „који”, **котри (-а, -е,** мн. **-и)** „који”, **келї (-я, -є,** мн. **-ї)** „колики; колико”. Заменице **хтори** и **котри** су дублети.

6. Одређене: шицок (-цка, -цко/-цке, мн. **-цки)** „сав”, **сам (-а, -о,** мн. **-и).**

7. Неодређене: а) Изведене са суфиксом **-шка: хтошка** „неко”, **цошка** „нешто”.

б) На **-ш** и **-шик: якиш (якаш, якеш,** мн. **якиш)** и **якишик (якашик, якешик,** мн. **якишик)** „неки, некакав”, **хториш (хтораш, хтореш,** мн. **хториш)** и **хторишик (хторашик, хторешик,** мн. **хторишик)** „неки”, **чийшик (чияш/чияшик, чийош/чийошик,** мн. **чийош/чийошик)** „нечији”.

в) Изведене са префиксом **да-: дахто** „неко”, **дацо** „нешто”, **даяки (-а, -е,** мн. **-и)** „некакав”, **дачий (дачия, дачийо,** мн. **дачийо)** „нечији”;

г) Изведене са српском речцом **кой-: койхто** „којеко”, **койцо** „којешта”, **койяки (-а, -е,** мн. **-и)** „којекакав”, **койчий (-чия, -чийо,** мн. **-чийо)** „којечији”.

Заменице на **-шка (хтошка, цошка)** и заменице на **-ш** и **-шик (якиш**[**ик**]**, хториш[ик**], **чийшик)** значе одређен појам који није свима познат, а заменице изведене са речцом **да- (дахто, дацо, даяки, дачий)** значе нешто сасвим неодређено или нешто у чему се може бирати**.** У српском језику обе групе заменица имају исте еквиваленте: **хтошка** и **дахто** значи „неко”, **цошка** и **дацо** – „нешто”, **якишик** и **даяки –** „неки, некакав”, **чийшик** и **дачий** – „нечији”. Нпр.:

Попорай хижу, може **дахто** *наисц*; *палє, уж* **хтошка** *идзе. – Поспремај собу, може* **неко** *наићи; ево, већ* **неко** *иде.*

„Купела ши ми **дацо?**„ *„Гей,* **цошка** *сом ци купела." – „Јеси лж ми* **нешто** *купила*?" *„Да,* **нешто** *сам ти купила".*

8. Одричне: нїхто „нико", **нїч** „ништа", **нїяки (-а, -е,** мн. **-и)** „никакав", **нїчий (-чия, -чийо,** мн. **-чийо)** „ничији".

Наставци у номинативу. а) Присвојне заменице за прво и друго лице **мой, твой, наш, ваш** и упитна **чий** (и изведене од ње **чийшик, дачий, койчий)** у облику средњег рода и у множини имају наставак **-о** (као присвојни придеви)**:** мой, моя, **мойо**, мн. **мойо;** наш, наша, **нашо,** мн. **нашо**. Нпр.: **мойо** писмо **–** мн. **мойо** писма**; чийо** дзецко**?** **мн. чийо** дзеци**?**

б) Показна заменица **тот** и изведенице од ње **гевтот** и **тамтот** у облику средњег рода имају наставак **-о**, а у множини **-и:** тот, тота, **тото,** мн. **тоти.**

в) Одређена заменица **шицок** у средњем роду има двојаке облике: **шицко** и **шицке,** а у множини **-и: шицки.**

г) Остале заменице у средњем роду имају наставак **-е,** а у множини **-и:** яки, яка, **яке,** мн. **яки;** хтори, хтора, **хторе,** мн. **хтори.**

Све заменице у множини имају један облик за сва три рода: **мойо** приятелє „моји пријатељи", **мойо** приятельки „моје пријатељице", **мойо** дзеци „моја деца".

Деклинација

Личне заменице

Н.	**я**	**ти**	**ми**	**ви**
Г.	**мнє, ме**	**тебе, це**	**нас**	**вас**
Д.	**мнє, ми**	**тебе, ци**	**нам**	**вам**
А.	**мнє, ме**	**тебе, це**	**нас**	**вас**
И.	**мну**	**тобу**	**нами**	**вами**
Л.	**мнє**	**тебе, це**	**нас**	**вас**
Н.	**вон воно**		**вона**	**вони**
Г.	**його, нього, ньго, го**		**єй, нєй**	**їх, нїх, их**
Д.	**йому, ньому, му**		**єй, нєй**	**їм, нїм, им**
А.	**його, нього, ньго, го**		**ю, ню**	**їх, нїх, их**
И.	**нїм**		**ню**	**нїма**
Л.	**нїм/ньому**		**нєй**	**нїх**

Облици генитива **ме, це, його, го, єй, їх** употребљавају се са повратним глаголима: **нє боїм ше го** „не бојим га се"**.**

Облици са **н-** трећег лица једнине и множине употребљавају се са предлозима (инструментал и локатив су увек са предлозима): **од нього, без нєй, при нїх, ґу ньому, ґу нєй, ґу нїм** итд.

Облици са **й–** мушког и средњег рода једнине и множине у дативу и акузативу употребљавају се на почетку реченице и кад су наглашени: **Його (їх) зме видзели вчера** „њега (њих) смо видели јуче". **Волал сом його (їх), а нє тебе (вас)** „звао сам њега (њих), а не тебе (вас)".

Облици множине са **и-** су ненаглашени: **Поведзце им най знаю** „реците им нека знају". **Поздравце их** „поздравите их".

Повратна заменица *себе*

Н. – Г. **себе**, Д. **себе,** А. **себе,** В. **–** , И. **собу,** Л. **себе**

Све остале заменице (са изузетком присвојних заменица за 3. л.) у деклинацији имају придевске наставке.

Присвојне заменице

Н.	**мой мойо**	**моя**	**мойо**
Г.	**мойого**	**моєй**	**моїх**
Д.	**мойому**	**моєй**	**моїм**
А.	I или II **мойо**	**мою**	I или II
И.	**моїм**	**мою**	**моїма**
Л.	**моїм/мойому**	**моєй**	**моїх**

Присвојне заменице за 3. л. једн. и мн. **(його, єй, їх)** непромењливе су:

Н.	**його**	**єй**	**їх**	**учитель**	**пенкало**	**школа**	**приятелє**
Г.	**його**	**єй**	**їх**	**учителя**	**пенкала**	**школи**	**приятельох**
Д.	**його**	**єй**	**їх**	**учительови**	**пенкалу**	**школи**	**приятельом**
А.	**його**	**єй**	**їх**	**учителя**	**пенкало**	**школу**	**приятельох**
И.	**його**	**єй**	**їх**	**учительом**	**пенкалом**	**школу**	**приятелями**
Л.	**його**	**єй**	**їх**	**учительови**	**пенкалу**	**школи**	**приятельох**

Показне заменице

Заменица **гевтот** у облику с. р., ж. р. и множине губи морфему **то-:** с. р. **гевто** (не: **гевтото),** ж. р. **гевта** (не: **гевтота),** мн. **гевти** (не: **гевтоти).**

У косим падежима обе заменице су без **то-: тот,** Г. **того (**не: **то-того),** Д. **тому** (не: **то-тому); тота,** Г. **тей (**не: **то-тей),** мн. **тоти,** Г. **тих** (не: **то-тих),** Д. **тим** (не: **то-тим)** итд.

Н.	**тот тото**	**тота**	**тоти**	**гевтот гевто**	**гевта**	**гевти**
Г.	**того**	**тей**	**тих**	**гевтого**	**гевтей**	**гевтих**
Д.	**тому**	**тей**	**тим**	**гевтому**	**гевтей**	**гевтим**
А.	I, II **тото**	**тоту**	I, II	I, II **гевто**	**гевту**	I, II
И.	**тим**	**тоту**	**тима**	**гевтим**	**гевту**	**гевтима**
Л.	**тим/тому**	**тей**	**тих**	**гевтим/-ому**	**гевтей**	**гевтих**

Упитно-односне заменице

Н.	**хто**	**цо**	**чий чийо**	**чия**	**чийо**
Г.	**кого**	**чого**	**чийого**	**чиєй**	**чиїх**
Д.	**кому**	**чому**	**чийому**	**чиєй**	**чиїм**
А.	**кого**	**цо**	I, II **чийо**	**чию**	I, II
И.	**ким**	**чим**	**чиїм**	**чию**	**чиїма**
Л.	**ким/кому**	**чим/чому**	**чиїм/-йому**	**чиєй**	**чиїх**

Одређене заменице

Н.	**шицок шицко/-цке**	**шицка**	**шицки**
Г.	**шицкого**	**шицкей**	**шицких**
Д.	**шицкому**	**шицкей**	**шицким**
А.	**шицок шицко**	**шицку**	I или II
И.	**шицким**	**шицку**	**шицкима**
Л.	**шицким/шицкому**	**шицкей**	**шицких**

Неодређене заменице

Н.	**хтошка**	**цошка**	**якиш[ик] -еш[ик]**	**якаш[ик] якиш[ик]**
Г.	**когош[ик]**	**чогош[ик]**	**якогош[ик]**	**якейшик якихшик**
Д.	**комуш[ик]**	**чомуш[ик]**	**якомуш[ик]**	**якейшик якимшик**
А.	**когош[ик]**	**чогош[ик]**	I, II **-еш[ик]**	**якуш[ик]** I, II
И.	**кимшик**	**чимшик**	**якимшик**	**якуш[ик] якимаш[ик]**
Л.	**кимшик** и **комуш[ик]**	**чимшик** и **чомуш[ик]**	**якимшик** и **якомуш[ик]**	**якейшик якихшик**

Заменице **хтошка** и **цошка** у косим падежима уместо **-шка** имају **-ш[ик].**

Неодређене заменице на **-ш[ик]** после сугласника на крају падежног наставка имају **-шик** (инстр. м. р. **яким-шик**), а после самогласника **-ш** или **-шик (**м. р. **яки-ш** или **яки-шик,** Г. **якогош** или **якогошик).**

Деклинација осталих неодређених заменица: дахто, Г. **дакого,** Д. **дакому...; дацо,** Г. **дачого,** Д. **дачому...; даяки,** Г. **даякого,** Д. **даякому...; койхто,** Г. **койкого,** Д. **койкому...; койцо,** Г. **койчого,** Д. **койчому...; койяки,** Г. **койякого,** Д. **койякому...**

Одричне заменице

Н.	**нїхто**	**нїч**
Г.	**нїкого нї од кого**	**нїчого нї од чого**
Д.	**нїкому нї ґу кому**	**нїчому нї ґу чому**
А.	**нїкого нї на кого**	**нїч нї на цо**
И.	**нї з[оз] ким**	**нї з[оз] чим**
Л.	**нї о (при) ким/кому**	**нї о (при) чим/чому**

БРОЈЕВИ

Основни бројеви

1. єден	**11. єденац**	**21. двацец [и] єден**	**101. сто [и]** єден
2. два	**12. дванац**	**22. двацец [и] два**	**200. дvасто**
3. три	**13. тринац**	**30. трицец**	**300. тристо**
4. штири	**14. штернац**	**40. штерацец**	**400. штиристо**
5. пейц	**15. петнац**	**50. пейдзешат**	**500. пейцсто**
6. шейсц	**16. шеснац**	**60. шейдзешат**	**600. шейсцсто**
7. седем	**17. седемнац**	**70. седемдзешат**	**700. седемсто**
8. осем	**18. осемнац**	**80. осемдзешат**	**800. осемсто**
9. дзевец	**19. дзеветнац**	**90. дзеведзешат**	**900. дзевецсто**
10. дзешец	**20. двацец**	**100. сто**	**1000. тисяч**[**а**]
			милион, милиярда

Број **єден** има облике за сва три рода и за множину (**єдна, єдно,** мн. **єдни),** а број **два** има само један облик за сва три рода (**два столи, два школи, два места).**

Код сложених бројева испред јединица може да се употребљава везник **и: двацец єден / двацец и єден, двацец два / двацец и два** итд.

За број 1000 у номинативу се употребљава облик м. р. **тисяч** и облик ж. р. **тисяча.** У разговорном језику се за 1000 употребљава и мађаризам **езер.**

За бројеве 1100-1900 поред савремених облика **тисяч сто, тисяч дvасто, тисяч тристо... тисяч дзевецсто** ретко се употребљавају застарели облици **єденацсто, дванацсто, тринацсто..., дзеветнацсто.**

Именице уз основне бројеве (од броја **два)** имају облик номинатива множине: **два столи, три школи, штири вароши, пейц автобуси** итд. (У српском језику са бројевима **два, три четири** употребљава се генитив једнине: **два, три, четири стола,** а са бројевима **пет, шест** итд. – генитив множине: **пет, шест столова.)**

Деклинација основних бројева. Основни бројеви се мењају до броја **6 (шейсц).** Број **єден** се мења као придеви, а остали бројеви као именице у множини, са изузетком инструментала, који код именица има наставак **-ами/-ями,** а код бројева **-ома.**

Н.	**два**	**три**	**штири**	**пейц**	**шейсц**	**седем**	**осем столи**
Г.	**двох**	**трох**	**штирох**	**пейцох**	**шейсцох**	**седем**	**осем столох**
Д.	**двом**	**тром**	**штиром**	**пейцом**	**шейсцом**	**седем**	**осем столом**
А.	**два**	**три**	**штири**	**пейц**	**шейсц**	**седем**	**осем столи**
И.	**двома**	**трома**	**штирома**	**пейцома**	**шейсцома**	**седем**	**осем столами**
Л.	**двох**	**трох**	**штирох**	**пейцох**	**шейсцох**	**седем**	**осем столох**

Број **тисяч[а]** у косим падежима (изузев акузатива) употребљава се у облику ж. р.**:** Н. **єден тисяч** и **єдна тисяча,** Г. **єдней тисячи,** Д. **єдней тисячи,** А. **єден тисяч** и **єдну тисячу,** И. **з єдну тисячу,** Л. **о єдней тисячи.**

У спојевима **тисяч[а] + именица** број **тисяч[а]** се не мења (и има облик м. р. **тисяч**): **тисяч динари,** Г. **тисяч динарох,** Д. **тисяч динаром,** А. **тисяч динари,** И. **тисяч динарами,** Л. **тисяч динарох.**

У спојевима **два (три, штири..., пейдзешат, дvасто...) тисячи** број **тисяч[а]** се мења као именице у множини: **два тисячи,** Г. **двох тисячох,** Д. **двом тисячом,** А. **два тисячи,** И. **двома тисячами,** Л. **о двох тисячох.**

Збирни бројеви

За особе мушког рода употребљава се збирни облик на **-ме**, који се изводи од бројева 2-40 и ретко од стотина. Именице уз ове збирне бројеве, као и уз основне, имају облик номинатива множине.

	11. єденац[ме]	
2. двоме	**12. дванац**[ме]	**20. двацец**[ме]
3. троме	**13. тринац**[ме]	**30. трицец**[ме]
4. штирме	**14. штернац**[ме]	**40. штерацец**[ме]
5. пейцме	**15. петнац**[ме]	**50. пейдзешат**[ме]
6. шейсцме	**16. шеснац**[ме]	**60. шейдзешат**[ме]
7. седем[цме]	**17. седемнац**[ме]	**70. седемдзешат**[ме]
8. осем[цме]	**18. осемнац**[ме]	**80. осемдзешат**[ме]
9. дзевец[ме]	**19. дзеветнац**[ме]	**90. дзеведзешат**[ме]
10. дзешец[ме]		**100. сто**[цецме]

Бројеви **седемцме, осемцме** изведени су са **-цме.** Они су добили **-ц-** од бројева **пейцме, шейсцме** (чији основни облик **пейц, шейсц** има на крају **-ц).**

Бројеви **стоцецме, двастоцецме...** изведени су са **-цецме** по аналогији са бројевима **двацецме, трицецме, штерацецме.**

Од броја 7 навише уместо збирних облика на **-ме** могу се употребљавати и основни бројеви: **седемцме (осемцме, дзевецме** итд.) **студенти** и **седем (осем, дзевец** итд.) **студенти**.

Деклинација. Збирни бројеви на **-ме** мењају се до броја **шейсцме.** Од **седем**[**цме**] до **дзешец**[**ме**] могу, али не морају да се мењају. Бројеви од **єденац**[**ме**] до **дзеветнац**[**ме**] врло ретко се мењају (Г. **єденацох студентох,** Д. **єденацом студентом...).** Бројеви од **двацец**[ме] навише не мењају се по падежима. Суфикс **-ме** у косим падежима испада.

Н.	**двоме..**	**шейсцме**	**седем**[**цме**]**...**	**дзешец**[ме]	**єденац**[ме] **студенти**
Г.	**двох...**	**шейсцох**	**седем**[**цох**]...	**дзешец**[**ох**]	**єденац студентох**
Д.	**двом...**	**шейсцом**	**седем**[**цом**]...	**дзешец**[**ом**]	**єденац студентом**
А.	**двох...**	**шейсцох**	**седем**[**цох**]**...**	**дзешец**[**ох**]	**єденац студентох**
И.	**двома..**	**шейсцома**	**седем**[**цома**]..	**дзешец**[**ома**]	**єденац студентами**
Л.	**двох...**	**шейсцох**	**седем**[**цох**]**...**	**дзешец**[**ох**]	**єденац студентох**

Постоје још збирни облици на **-о**, који се употребљавају за мешовите родове и за младунчад. И уз ове бројеве именице стоје у номинативу множине: **двойо (тройо** итд.) **дзеци.**

	11. єденацецеро	
2. двойо	**12. дванацецеро**	**20. двацецеро**
3. тройо	**13. тринацецеро**	**30. трицецеро**
4. штверо	**14. штернацецеро**	**40. штерацецеро**
5. пецеро	**15. петнацецеро**	**50. пейдзешацецеро**
6. шесцеро	**16. шеснацецеро**	**60. шейдзешацецеро**
7. седмеро	**17. седемнацецеро**	**70. седемдзешацецеро**
8. осмеро	**18. осемнацецеро**	**80. осемдзешацецеро**
9. дзевецеро	**19. дзеветнацецеро**	**90. дзеведзешацецеро**
10. дзешецеро		**100. стоцецеро**

Ретко се употребљавају облици: **200. двастоцецеро, 300. тристоцецеро, 400. штиристоцецеро, 500. пейцстоцецеро, 600. шейсцстоцецеро, 700. седемстоцецеро, 800. осемстоцецеро, 900. дзевецстоцецеро.**

Бројеви 2-3 изведени су са **-ойо,** 4-10, 20-40 са **-еро,** 11-19 и 50-90 са **-ецеро** (код бројева 50-90 **т** се мења у **ц: пейдзешат – пейдзешацецеро)**, а 100-900 са **-цецеро.**

Облик множине на **-и/-ї** ових збирних бројева употребљава се уз именице плуралија тантум: **двої граблї** „двоје грабуље”, **трої ножнїчки** „троје маказе”, **штвери дзвери** „четвора врата”, **пецери видли** „петоре виле”, **шесцери шмати** „шестора одела”, **седмери панталони** итд.

Збирни бројеви на **-о** (и облик множине на **-и/-ї)** мењају се као придеви у множини:

Н. **двойо тройо штверо... шесцеро... двацецеро мали дзеци**
Г. **двоїх троїх штверих.. шесцерих.. двацецерих малих дзецох** итд.
Н. **двої трої штвери.... шесцери.... двацецери нови панталони**
Г. **двоїх троїх штверих... шесцерих... двацецерих нових панталонох** итд.

Редни бројеви

1. перши	**11. єденасти**	**20. двацети**	**100. стоти**
2. други	**12. дванасти**	**21. двацец перши**	**200. двастоти**
3. треци	**13. тринасти**	**30. трицети**	**300. тристоти**
4. штварти	**14. штернасти**	**40. штерацети**	**400. штиристоти**
5. пияти	**15. петнасти**	**50. пейдзешати**	**500. пейцстоти**
6. шести	**16. шеснасти**	**60. шейдзешати**	**600. шейсцстоти**
7. седми	**17. седемнасти**	**70. седемдзешати**	**700. седемстоти**
8. осми	**18. осемнасти**	**80. осемдзешати**	**800. осемстоти**
9. дзевяти	**19. дзеветнасти**	**90. дзеведзешати**	**900. дзевецстоти**
10. дзешати		**1000. тисячни**	

За бројеве 100-900 ретко се употребљавају облици на **-цети: сто-цети, двастоцети, тристоцети, штиристоцети, пейцстоцети, шейсцстоцети, седемстоцети, осемстоцети, дзевецстоцети.**

Редни бројеви мењају се као придеви: **перши,** Г. **першого,** Д. **першому** итд.

Треба обратити пажњу на облике основних, збирних и редних бројева изведених од **штири, пейц** и **шейсц**, јер се основе код њих мењају:

штири – штернац – штерацец – штирме – штверо – штварти
пейц – петнац – пейдзешат – пейцме – пецеро – пияти
шейсц – шеснац – шейдзешат – шейсцме – шесцеро – шести

ГЛАГОЛИ

У русинском језику постоје десет глаголских облика: **1.** инфинитив, **2.** презент, **3.** футур, **4.** перфекат, **5.** плусквамперфект, **6.** императив, **7.** потенцијал, **8.** потенцијал прошли, **9.** глаголски прилог садашњи, **10.** трпни глаголски прилог времена прошлог.

Инфинитив. Инфинитив у русинском има суфикс **-ц**, који је настао од старијег облика **-ци** (прасловенско **-ти): читац, писац, бешедовац.** Само глагол **мочи** „моћи” и глаголи изведени од њега имају облик на **-чи.**

Основе. Инфинитивна основа се добија одбијањем суфикса **-ц: чита-ц, писа-ц, нєс-ц** „нести”, **вез-ц** „вести”. Код глагола са променом **д, т** > **с** и **г, к** > **ч** на крају основе одбија се наставак **-ли** од облика множине радног глаголског придева: **плєсц** „плести” – **плєтли** (основа **плєт-), весц** „вести, водити” – **ведли** (основа **вед-); печиц** „пећи” **пекли (**основа **пек-), мочи – мог-ли** (основа **мог-).**

Прва презентска основа се добија одбијањем наставка **-ш** од облика 2. л. јед. презента: **читац – чита-ш, писац – пише-ш, лєциц** „летети” **– лєци-ш.**

Друга презентска основа добија се одбијањем наставка **-у, -а** од 3. л. мн. презента: **орац – вони ор-у, брац** „узимати” **– вони бер-у; робиц** „радити” – **вони робј-а; вариц** „кувати” – **вони варј-а; читац – вони читаю (читај-у), вечерац – вони вечераю** (вечерај-у)**; вжац** „узети” – **вони вежню** (вежн’-у), **звалїц** „срушити” – **вони зваля** (звалж-а) итд.

Класификација глагола

Према карактеристикама инфинитивне основе и прве и друге презентске основе русинске глаголе делимо у 14 класа. Прве четири класе су продуктивне, пета је са ограниченом продуктивношћу, а осталих девет класа су непродуктивне. (Уз сваки тип глагола основе се наводе овим редом: инфинитивна I прва презентска основа II друга презентска основа. Између инфинитивне и прве презентске основе стављан је римски број I, а између прве и друге презентске основе римски број II. Нулти суфикс означаван је знаком **0**.)

1. Тип **читац**: **-а-/-я–** I **-а-/-я–** II **-aj-**

чит-а-ц (я чит-а-м, вони чит-аю), виберац, приповедац, гнївац (ше), знац, купац (ше), махац, мац, меняц, обецац, падац, паметац, питац (ше), помагац, слухац, чекац, студирац, бивац, умивац, предавац, дозревац и др.

2. Тип **видзиц (а), робиц (б)**

а) -и-/-ї– I **-и-/-ї–** II **0**

будз-и-ц (я будз-и-м, вони будз-а), бранїц, вименїц, модлїц, врациц, гашиц, госциц, гришиц, дзелїц, женїц (ше), зноїц ше, гоїц ше, поїц, роїц ше, кресциц, масциц, селїц (ше), сушиц, шедзиц и др.

б) -и-/-ї– I **-и-/-ї–** II **j**

Глаголи са сугласницима **б, п, в, ф, м, р** испред суфикса инфинитивне основе имају другу презентску основу на **-j-: роб-и-ц (я роб-и-м, вони робя** одн. **робj-a), любиц, купиц, топиц, правиц, потрафиц, вариц, гуториц** и др.

Изузетак у овом подтипу је глагол **патриц (я патр-и-м, вони патр-а).**

в) У ову класу спадају и глаголи који значе „давати нечему особину коју означава основа”: **червенїц (я червенїм, вони червеня), билїц, чарнїц, белавиц** и др.. Српски еквиваленти су глаголи типа **црвенити, ја црвеним.** Овај подтип шири се на рачун глагола 5. класе, који значе „добијати особину коју значи основа” **(червенїц, я червенєєм** = црвенети) (в. 5. класу)

Глаголи четврте класе у перфекту уместо суфикса **-и-/-ї–** имају **-е-/-є-): я видз-е-л, я роб-е-л.**

3. Тип **спаднуц (а), гинуц (б)**

а) -ну- I **-нє–** II **-нж–**

спад-ну-ц (я спад-нє-м, вони спад-ню), бляднуц, вислабнуц, вицагнуц, лупнуц, махнуц, помогнуц, пребегнуц, розбегнуц ше, краднуц и др.

За неке глаголе је карактеристична промена **с > ш, з > ж: роснуц – я рошнєм, вони рошню, марзнуц – я маржнєм, вони маржню.**

Глаголи с презентском основом на два сугласника у 2. л. императива имају наставак **-и** (одн. **-ї):** **вицагнуц – вицагнї, спаднуц – спаднї.**

Глаголи изведени са префиксима од глагола с кореном на сугласник у перфекту имају двојаке облике м. р.: са суфиксом **-ну** или без **-ну-** (облици м. р. без **-ну-** немају суфикс **-л)**, док су облици ж. р., с. р. и мн. без **-ну-: розбегнуц ше – розбег-ну-л ше** и **розбег ше, розбег-ла ше, розбег-ли ше.**

б) -у- I **-же-(-є-)** II **0**

У овој подгрупи има мало глагола: **гинуц (я гин-є-м, вони гин-ю), стануц, набринуц**. Императив ових глагола је без наставка **-и: погинь, стань.**

4. Тип **куповац**: **-ова-** I **-ує–** II **-уj-**

куп-ова-ц (я куп-ує-м, вони куп-ую), бешедовац, бидовац, вербовац (ше), гладовац, ґаздовац, ґарантовац, даровац, записовац, обчековац, поучовац, кральовац, роздумовац и др.

5. Тип **червенїц: -и-/-ї–** I **-еє–** II **-еj-**

Глаголи ове класе значе промену стања (одн. значе да нешто добија особину коју означава основа). Српски еквиваленти су глаголи типа **црвенети, ја црвеним.**

червен-ї-ц (я червен-єє-м, вони червен-єю), билїц, чарнїц, белавиц, желєнїц, жовциц, шивиц, хробачнїц, моцнїц и др.

Облици перфекта имају суфикс **-е-/-є-: я шив-е-л, я червен-є-л.**

Овај тип се доста често меша са подтипом **в** друге класе, те се нпр. уместо **я червенєєм, вони червенєю** употребљава **я червенїм, вони червеня.**

6. Тип **нєсц, везц**: **-с-/-з-** I **-е-** II **0**

За презент је карактеристична промена**:**

а) у свим лицима презента и у императиву **с > ш, з > ж**: **нєс-ц – я нєш-е-м, вони нєш-у,** импер. **нєш; вез-ц – я веж-е-м, вони веж-у,** импер. **веж; пасц** – **я паш-е-м, вони паш-у**, импер. **паш; тресц, гризц, лєзц;**

б) у презенту (изузев 3. л. мн.) и императиву **д > дз, т > ц**: **вес-ц – я ведз-е-м, вони вед-у,** импер. **ведз; пресц** – **я предз-е-м, класц** „стављати” – **я кладз-е-м, исц** „ићи” – **я идз-е-м** (перфект **ишол, ишла);** **плєс-ц – я плєц-е-м, вони плєт-у**, импер. **плєц**; **гнєсц – я гнєц-е-м.**

Код глагола без префикса облици перфекта у 3. л. једн. м. р. су са непостојаним **о (нєс-ц – вон нєс-о-л, вона нєс-ла)**, а понекад су без суфикса **-л (вон нєс, вона нєсла).** Глаголи изведени са префиксима у 3. л. једн. м. р. су без суфикса **-л** или са **-л** и непостојаним **о: однєс-ц – я однєс** и **я однєсол, вона однєс-ла, одвез-ц – я одвед** и **я одвед-ол, вона одведла, випрес-ц – я випред** и **я випред-ол, вона випредла.**

7. Тип **орац (а), писац (б): -а-/-я–** I **-е-/-є–** II **0**

а) Без гласовне промене у презентској основи: **ор-а-ц (я ор-е-м, вони ор-у), ламац, длобац, копац, виняц, дримац, рубац, трепац, шмеяц ше** и др.

Код глагола **брац** и **клац** презентска основа је са непостојаним **е (я берем)** одн. **о (я колєм).**

б) Са гласовном променом у презентској основи:

1) с, х > ш, з > ж: колїс-а-ц (я колїш-е-м, вони колїш-у), брех-а-ц (я бреш-е-м, вони бреш-у), вяз-а-ц (я вяж-е-м, вони вяж-у), казац, резац;

2) к > ч: **плак-а-ц (я плач-е-м, вони плач-у).**

8. Тип **клєчац: -а-** I **-и-** II **0**

У овој класи су глаголи са сугласницима **ч, ж** и **щ** испред суфикса инфинитивне основе: **клєч-а-ц (я клєч-и-м, вони клєч-а), ричац, регочац, фучац, гучац, ґравчац, сичац; бежац, лєжац; врещац, пищац, пращац, плющац** и др.

У куцурском говору ови глаголи имају инфинитивни суфикс **и,** а основу перфекта на **е: клєч-иц (я клєч-и-м,** перфект **я клєч-е-л), бежиц, врещиц** итд.

У ову класу спада и глагол **спац** са другом презентском основом на **j: я шп-и-м, вони шпя (шпj-а).**

9. Тип **жиц (а), зрец (б), чуц (в): -0-** I **-є–** II **-j-**

Глаголи ове класе имају једносложни инфинитив (корен). Према вокалу на који се завршава инфинитив деле се на три поткласе:

а) инфинитивна основа на **-и-/-ї-: жи-ц – я жи-є-м** (= жи-jе-м)**, вони жи-ю** (= жи-j-у); **пиц, биц, криц, риц, шнїц;**

б) инфинитивна основа на **-е-/-є-: зре-ц – я зре-є-м** (= зре-jе-м)**, вони зре-ю** (= зре-j-у)**; прец, тлєц;**

в) инфинитивна основа на **-у-: чу-ц – я чу-є-м** (= чу-jе-м), **вони чу-ю** (= чу-j-у)**, дуц.**

10. Тип **шмец, дрец**: **-е-/-є–** I **-е-/-є–** II **0**

Глаголи **шм-е-ц – я шм-е-м, вони шм-у**; **сцец** и др.

Глагол **млєц** је са непостојаним **е** у презенту: **я мел-є-м, вони мел-ю.**

Једносложни глаголи са кореном на **р** (и глаголи изведени од њих) су са превојем **0 – а** у перфекту и обликом м. р. перфекта без суфикса **-л: умр-е-ц (вон умар, вона умарла), -прец (упрец, зопрец, подо-прец** и др.)**, дрец, -стрец (пре-стрец, за-стрец** и др.).

11. Тип **грац**: **-а-/-я–** I **-еє-/-єє–** II **-еj**

гра-а-ц „грејати" – **я гр-еє-м, вони гр-ею** (= греју)**; кляц, ляц, зняц, одняц, обняц, подняц ше, здзац, вяц, шац** и др.

12. Тип **жац**: **-а-** I **-нє–** II **-нж–**

Глаголи **жа-ц – я ж-нє-м, вони ж-ню**; **почац – я почнєм, вжац – я веж-нє-м; -цац: одоцац – я одотнєм, прецац – я претнєм.**

Глаголи изведени од **-стац** у презенту добијају суфикс **-нє–** на пуну инфинитивну основу: **дост-а-ц – я доста-нє-м, вони доста-ню**; **пристац – я пристанєм**; **застац, постац, престац, вистац**.

13. Тип **бац ше**: **-а-** I **-оï-** II **-оj-**

У ову класу спадају глаголи **бац ше** „бојати се" и **стац** „стајати" и изведенице од њих: **ба-ц ше – я ше б-оï-м, вони ше б-о-я)**; **стац – я стоïм**; **постац – я постоïм**; **одстац – я одстоïм**; **престац – я престоïм.** Глагол **стац** треба разликовати од изведеница од **-стац** из претходне класе.

14. Тип **печиц**: **-и-** I **-е-** II **0**

У ову класу спадају глаголи који су инфинитивну основу на **к, г** проширили са **и: печ-и-ц** „пећи" – **я печ-е-м, вони печ-у**; **влєчиц** „вући" – **я влєчем**; **тлучиц** „тући"- **я тлучем**; **облєчиц** „обући"- **я облєчем**; **стрежиц** „вребати" – **я стрежем.**

Овде спада и глагол **мочи** „моћи" (и изведенице)**,** који је без инфинитивног суфикса **-ц: я мож-е-м, вони мож-у.**

Основа перфекта је са непалатализованим **к, г: вон пекол (вона пекла), вон влєкол (вона влєкла), вон тлукол (вона тлукла)** итд. Глаголи са префиксима имају облик мушког рода са суфиксом **-(о)л** или без суфикса: **вон упекол** и **упек (вона упекла), вон привлєкол** и **привлєк (вона привлєкла).**

Изведенице од глагола **мочи** осим инфинитива на **-чи (помочи)** имају и синонимски облик на **-ну-(помогнуц**), који спада у 3. класу (тип **спаднуц**). Парадигме глагола **помочи** и **помогнуц** се некад мешају: **помочи – я помогнєм (**уместо **поможем), помогнуц – я поможем** (уместо **помогнєм).**

Глаголи ван класа

1. єсц „јести" **– я єм, ти єш, вон є, ми єме, ви єце, вони єдза,** перфект **єдол,** ж. р. **єдла; (**изведенице: **поєсц – я поєм, жесц – я жем, заєсц – я заєм** и др.**);**

2. грац „свирати" **– я граєм, вони граю**, перфект **грал.**

Презент

Презент има наставке: у једнини – 1. **-м, 2. -ш, 3. – ;** у множини – **1. -ме, 2. -це, 3. -у/-ю** или **-а/-я.**

Према вокалу на који се завршава прва презентска основа глаголи се деле на две коњугације:

1. Код глагола прве коњугације прва презентска основа се завршава на **-е-** или **-а-**, а у 3. л. мн. је наставак **-у/-ю:**

читац		**писац**	
1. я читам	**ми читаме**	**1. я пишем**	**ми пишеме**
2. ти читаш	**ви читаце**	**2. ти пишеш**	**ви пишеце**
3. вон чита	**вони читаю**	**3. вон пише**	**вони пишу**

2. Код глагола друге коњугације прва презентска основа се завршава на **-и-/-ї-**, а у 3. л. мн. је наставак **-а/-я:**

лєциц „летети”　　　　　**палїц** „палити”
1. я лєцим　ми лєциме　1. я палїм　ми палїме
2. ти лєциш　ви лєцице　2. ти палїш　ви палїце
3. вон лєци　вони лєца　3. вон палї　вони паля

Код глагола друге коњугације у 3. л. мн. после уснених сугласника **б, п, в, ф, м** и сугласника **р** на крају основе појављује се **ј**, одн. графички наставак је **-я: робиц** „радити” – **я робим, ти робиш..., вони робя** (= робја); **любиц** „волети” – **я любим, ти любиш..., вони любя** (= л‘убја); **топиц** „ложити” – **я топим, ти топиш..., вони топя** (= топја); **правиц – я правим, ти правиш..., вони правя** (= правја); **кармиц** „хранити” – **я кармим, ти кармиш..., вони кармя** (= кармја).

Основе на **р: гуториц** „говорити” – **я гуторим, ти гуториш..., вони гуторя** (= гуторја); **вариц** „кувати” – **я варим, ти вариш..., вони варя** (= варја). Код основа на **р** само код глагола **патриц** „гледати” не изговара се **ј: я патрим, ти патриш..., вони патра.**

Гласовне промене у презенту. Код глагола прве коњугације којима се прва презентска основа завршава на **е** врши се умекшавање сугласника **д > дз, т > ц, з > ж, с > ш, г > ж, к > ч, л > л‘, н > н‘**.

Код глагола с инфинитивном основом на **д, т** у свим облицима презента се врши промена **д > дз, т > ц** осим у 3. л. мн: **весц** „вести” – **я ведзем, ти ведзеш..., вони веду; пресц** „прести” – **я предзем, ти предзеш..., вони преду; плєсц** „плести” – **я плєцем, ти плєцеш..., вони плєту; гнєсц** „месити” – **я гнєцем, ти гнєцеш..., вони гнєту.**

Промена **з > ж, с > ш, г > ж, к > ч, л > л‘, н > н‘** врши се у свим лицима (и у 3. л. мн.).

1. Промена **з > ж, с > ш**:

а) Инфинитивне основе на **з, с: везц** „вести, возити” – **я вежем, ти вежеш..., вони вежу; нєсц** „нести” – **я нєшем, ти нєшеш..., вони нєшу; пасц** „пасти, пасем” – **я пашем, ти пашеш..., вони пашу. (**У српском језику код ових основа не врши се умекшавање **з, с: вести – ја везем, ти везеш..., они везу; пасти – ја пасем, ти пасеш..., они пасу.)**

б) Остали глаголи: **резац – я режем, ти режеш..., вони режу; вязац** „везивати” – **я вяжем, ти вяжеш..., вони вяжу; писац – я пишем, ти пишеш..., вони пишу.**

Сугласници **з, с** се умекшавају и испред меких **л‘, н‘**: **марзнуц** „мрзнути” – **я маржнєм, ти маржнєш..., вони маржню; роснуц** „расти” – **я рошнєм, ти рошнєш..., вони рошню.**

2. Промена **г > ж, к > ч**:

а) Инфинитивне основе на **г, к: мочи – я можем, ти можеш..., вони можу; печиц** „пећи” – **я печем, ти печеш..., вони печу; влєчиц** „вући” – **я влєчем, ти влєчеш..., вони влєчу.** (У српском језику код ових глагола промена **г > ж, к > ч** не врши се у 3. л. мн., а код глагола **моћи** ни у 1. л. једн.: **пећи – ја печем..., они пеку; вући ја вучем..., они вуку; моћи – ја могу, ти можеш..., они могу**.)

б) Глагол **плакац: я плачем, ти плачеш..., вони плачу.**

3. Промена **л > л‘**: **клац – я колєм, ти колєш..., вони колю.**

4. Промена **н > н‘**: **а)** Глаголи на **-ну-: спаднуц** „пасти, паднем” – **я спаднєм, ти спаднєш..., вони спадню; стануц** „устати; стати” – **я станєм, ти станєш..., вони станю; краднуц** „красти” – **я краднєм, ти краднєш..., вони крадню.**

б) Остали глаголи: **гнац** „терати” – **я женєм, ти женєш..., вони женю**

.

Футур

Прости футур гради се од свршених глагола уз помоћ презентских наставака:

пойсц „отићи”　　　　　**пречитац** „прочитати”
1. я пойдзем　ми пойдземе　1. я пречитам　ми пречитаме
2. ти пойдзеш　ви пойдзеце　2. ти пречиташ　ви пречитаце
3. вон пойдзе　вони пойду　3. вон пречита　вони пречитаю

Сложени футур се гради од несвршених глагола уз помоћ помоћног глагола **буц** „бити” и инфинитива глагола:

1. я будзем читац　ми будземе читац
2. ти будзеш читац　ви будзеце читац
3. вон будзе читац　вони буду читац

Перфекат

Перфекат се гради са суфиксима: **-л, -ла, -ло,** мн. **-ли** (за сва три рода). Суфикс **-ли** у куцурском говору изговара се са **л‘**: **читалї** (= читал‘и**)**.

Ако субјекат није исказан, перфекат се гради са облицима помоћног глагола **буц: сом, ши, – , зме, сце, –** (= сам, си, је, смо, сте, су):

1. читал сом **читали зме**
2. читал ши **читали сце**
3. читал **читали**

Треће лице је без облика **є** одн. **су**: не каже се **читал є, читали су.**

Ако је субјекат исказан, перфекат је без облика помоћног глагола:

1. я читал **ми читали** **школяр читал**
2. ти читал **ви читали** **школярка читала**
3. вон читал **вони читали** **дзецко читало**
вона читала **дзеци читали**
воно читало

Глаголи с инфинитивном основом на **-и-/-ї–** у перфекту уместо **и** имају **е: лєциц** „летети” – **лєцел, гвариц** „рећи” – **гварел, палїц – палєл.**

Глаголи с инфинитивном основом на сугласник у облику мушког рода испред суфикса **-л** добијају непостојано **о: плєсц** (инф. осн. **плєт-**) – **плєтол, -тла, -тло,** мн. **-тли; пресц** (инф. осн. **пред-) предол, -дла, -дло,** мн. **-дли; печиц** (инф. осн. **пек-) – пекол, -кла, -кло,** мн. **-кли; везц – везол, -зла, -зло,** мн. **-зли; нєсц нєсол, -сла, -сло,** мн. **-сли.**

Глаголи који су изведени са префиксима од глагола с инфинитивном основом на сугласник имају двојаке облике мушког рода **– са -ол** и без **-ол: виплєсц** „исплести” – **виплєт/виплєтол, -тла, -тло,** мн. **-тли; упечиц** „испећи” – **упек/упекол, -кла, -кло,** мн. **-кли; одвезц** „одвести” – **одвез/одвезол, -зла, -зло,** мн. **-зли; однєсц** „однети” – **однєс/однєсол, -сла, -сло,** мн. **-сли.**

Код неизведених глагола ретки су двојаки облици мушког рода**: мочи** (инф. осн. **мог-) – мог/могол, могла, могло,** мн. **могли.**

Неколико једносложних глагола (и изведеница од њих) са кореном на **р** у облику мушког рода немају суфикс **-л: дрец** „цепати”**, я дрем** – перф. **дар, дарла, дарло,** мн. **дарли; трец** „трлити”, **я трем –** перф. **тар, тарла, тарло,** мн. **тарли; утрец** „обрисати”, **я утрем** перф. **утар, утарла, утарло,** мн. **утарли; умрец** „умрети”, **я умрем п**ерф. **умар, умарла, умарло,** мн. **умарли; престрец** „простирети”, **я престрем –** перф. **престар, -тарла, -тарло,** мн. **-тарли; зопрец** „зауставити”, **я зопрем –** перф. **зопар, -парла, -парло,** мн. **-парли.**

Глаголи на **-ну-** имају овај суфикс само у облику мушког рода: **спаднуц** „пасти”, **я спаднєм –** перф. **спаднул, -дла, -дло,** мн. **-дли; махнуц, я махнєм –** перф. **махнул, -хла, -хло,** мн. **-хли; спомнуц** „споменути”**, я спомнєм** – перф. **спомнул, -мла, -мло,** мн. **-мли; шеднуц** „сести”, **я шеднєм –** перф. **шеднул, -дла, -дло,** мн. **-дли.**

Плусквамперфект

Плусквамперфект се гради од перфекта глагола **буц** и перфекта глагола који се мења. Ако субјекат није исказан, плусквамперфект је са помоћним глаголом **сом, ши, – , зме, сце, – ,** а ако је субјект исказан, онда је без ових облика. Плусквамперфект се ретко употребљава у савременом русинском језику.

1. я бул читал / бул сом читал **ми були читали / були зме читали**
2. ти бул читал / бул ши читал **ви були читали / були сце читали**
3. вон бул читал / бул читал **вони були читали / були читали**

Императив

Друго лице једнине императива је без наставка или има наставак **-и/-ї.**

1. Код глагола чија се друга презентска основа завршава на један сугласник 2. л. императива нема никакав наставак, тј. по облику је једнако презентској основи: **писац, вони пиш-у –** имп. **пиш; бежац** „трчати”, **вони беж-а –** имп. **беж; читац, вони читаю (**= читај-у) – имп. **читай; рисовац** „цртати”, **вони рисую** (= рисуј-у) **имп. рисуй; биц** „тући”, **вони бию** (= биј-у) – имп. **бий; стануц** „устати; стати”, **вони станю** (стан‘-у) – имп. **стань; билїц** „кречити”, **вони биля** (бил‘-а) – имп. **биль.**

Код глагола чија се инфинитивна и друга презентска основа завршава на **д, т** сугласници **д, т** умекшавају се у **дз, ц: весц, вони вед-у** – имп. **ведз; пресц, вони пред-у –** имп. **предз; исц** „ићи”, **вони ид-у** – имп. **идз; плєсц** „плести”, **вони плєт-у** – имп. **плєц; гнєсц, вони гнєт-у** – имп. **гнєц.**

2. Глаголи чија се друга презентска основа завршава на два сугласника у 2. л. императива имају наставак **-и/-ї: шеднуц** „сести”, **вони шедню** (шедн‘у) – имп. **шеднї; згаднуц** „одгонетнути”, **вони згадню** (згадн‘у) – имп. **згаднї; утрец** „обрисати”, **вони утр-у** имп. **утри.**

Глагол **патриц** „гледати” **(вони патр-а)** има двојаки облик императива: **пать** и **патри.**

Прво лице множине добија наставак **-ме: пишме, бежме, читайме, рисуйме, бийме, пийме, станьме, бильме, ведзме, предзме; шеднїме, згаднїме, утриме, патьме/патриме.**

Друго лице множине има наставак **-це: пишце, бежце, читайце, рисуйце, бийце, пийце, станьце, бильце, ведзце, предзце; шеднїце, згаднїце, утрице, патьце/патрице.**

Треће лице једнине и множине гради се уз помоћ речце **най** „нека”: **най пише, най пишу; най чита, най читаю** итд.

Потенцијал

Потенцијал се гради уз помоћ речце **би** и перфекта глагола који се мења. Када субјект није исказан, уместо **би** употребљавају се облици: у једнини **1. бим/би сом, 2. биш/би ши, 3. би;** у множини **1. бизме, 2. бисце, 3. би.** Облици 1. и 2. л. једн. са **сом, ши** (**би сом** и **би ши**) у књижевном језику се ређе употребљавају.

Исказан субјект:

1. я (школяр итд.) **би читал**	**ми би читали**
2. ти (школяр итд.) **би читал**	**ви би читали**
3. вон (школяр итд.) **би читал**	**вони би читали**

Неисказан субјект:

1. читал бим / читал би сом	**читали бизме**
2. читал биш / читал би ши	**читали бисце**
3. читал би	**читали би**

Потенцијал прошли

Потенцијал прошли се гради уз помоћ речце **би,** перфекта помоћног глагола **буц** и перфекта глагола који се мења.

Облици са исказаним субјектом:

1. я би бул читал	**ми би були читали**
2. ти би бул читал	**ви би були читали**
3. вон би бул читал	**вони би були читали**

Облици са неисказаним субјектом:

1. бул бим читал / бул би сом читал	**були бизме читали**
2. бул биш читал / бул би ши читал	**були бисце читали**
3. бул би читал	**були би читали**

Облици 1. и 2. л. јед. са **би сом** одн. **би ши** у књижевном језику су ређе у употреби.

Глаголски прилог времена садашњег

Овај глаголски прилог гради се од друге презентске основе уз помоћ суфикса **-уци/-юци** (глаголи прве коњугације) и **-аци/-яци** (глаголи друге коњугације).

1. брац „узимати”, **вони бер-у – беруци; читац, вони читаю** (= читај-у) – **читаюци** (= читај-уци); **писац, вони пиш-у – пишуци.**

2. шедзиц „седети”, **вони шедз-а – шедзаци; кричац** „викати”, **вони крич-а – кричаци; палїц** „палити”, **вони паля** (пал‘-а) – **паляци** (пал‘-аци).

Глаголи друге коњугације са презентском основом на уснене **б, п, в, ф, м** и на **р** добијају на крају основе **ј: робиц** „радити”, **вони робя** (= робја) – **робяци** (= робјаци).

Од неких глагола се не изводи глаголски прилог: **ламац** „ломити”, **вони лам-у** – не каже се: **ламуци** (али може: **ламаюци**, мада не постоји презентска основа **ламај-); дрец** „цепати”, **вони др-у** – не употребљава се облик **друци.**

Трпни глаголски придев времена прошлог (пасив перфекта)

Овај трпни придев гради се од инфинитивне основе уз помоћ суфикса **-н-, -ен-/-єн-** и **-т-.**

1. Суфикс **-н-** добијају инфинитивне основе на **-а-: пречитац пречитани (-а, -е,** мн. **-и); написац – написани (-а, -е,** мн. **-и)** итд.

2. Суфикс **-ен-/-єн-** добијају: **а)** основе на **-и-/-ї-: кошиц** „косити” **– кошени (-а, -е,** мн. **-и); погубиц** „покварити” – **погубени (-а, -е,** мн. **-и); хвалїц – хвалєни (-а -е,** мн. **-и);**

б) основе на сугласник: **плєсц (плєт-) – плєцени (-а, -е,** мн. **-и); принєсц** „донети” – **принєшени (-а, -е,** мн. **-и); одвезц** „одвести, одвезем” – **одвежени (-а, -е,** мн. **-и); печиц** „пећи” **(пек-) – печени (-а, -е,** мн. **-и).**

3. Глаголи на **-ну-** и већина једносложних глагола (и изведеница од једносложних глагола) добијају суфикс **-т-: а) спаднуц** „пасти" – **спаднути (-а, -е,** мн. **-и); витхнуц** „уганути" **витхнути (-а, -е,** мн. **-и); змарзнуц** „смрзнути се" **– змарзнути (-а, -е,** мн. **-и);**

б) вжац „узети" – **вжати (-а, -е,** мн. **-и); вистац** „уморити се" – **вистати (-а, -е,** мн. **-и); умиц** „опрати" – **умити (-а, -е,** мн. **-и).**

Творба глагола

Глаголи могу бити изведени и неизведени.

Неизведени глаголи: **везц** „вести (везем)", **весц** „вести (ведем)", **нєсц** „носити", **єсц** „јести", **дац** „дати", **стац** „стајати", **исц** „ићи", **лєжац** „лежати", **шедзиц** „седети", **садзиц** „садити", **шац** „сејати", **копац** „копати", **плївац** „пливати", **знац** „знати", **вариц** „кувати", **пресц** „прести", **орац** „орати", **ламац** „ломити; брати", **плєсц** „плести", **плакац** „плакати", **чуц** „чути" и др.

Изведени глаголи настају уз помоћ суфикса и префикса од именица, придева, глагола и непромењљивих врста речи.

Творба са суфиксима

Објекатски глаголи

Глаголи изведени од именица

Од именица се глаголи изводе са суфиксима **-и-/-ї-, -ова-** и **-а-/-я-**

1. Од назива лица: **госц-и-ц, калїка** > **калїч-и-ц, жена** > **жен-ї-ц.**

2. Од назива предмета глаголи се најчешће изводе са суфиксима **-и-/-ї–** и **-ова-**, ретко и са суфиксом **-а-/-я-.** То су:

а) глаголи који значе „стављати у предмет или на предмет оно што означава именица": **фарбиц** „фарбати", **гноїц** „ђубрити", **мидлїц** „сапуњати", **солїц** „солити", **злациц** „позлаћивати", **масциц** „мазати", **лациц** „прикуцавати летве", **цукровац** „шећерити", **паприґовац** „зачињавати паприком", **попровац** „зачињавати бибером", **клїнковац** „закуцавати клинце", **печацовац** „бојити", **асфалтовац, бетоновац, цифровац** „шарати" и др.

б) Сличног значења су глаголи изведени од назива оруђа (значе „употребљавати одређено оруђе"): **бритвиц** „бријати", **лїчиц** „лечити", **кошиц** „косити", **бранїц** „бранати", **пилїц** „пилити, сећи"; **бичовац** „бичевати", **дротовац** „крпити жицом", **гобльовац** „рендисати", **ресельовац** „турпијати", **фуровац** „бургијати" и др.

в) Глаголи који значе „правити оно што означава именица": **рубиц** „опшивати ивицу", **муровац** „зидати", **кривулькац** „кривудати".

г) Неки глаголи се могу употребљавати и без објекта: **полудньовац** „ручати", **фриштиковац** „доручковати", **вечерац** „вечерати". Можемо рећи и **праве сом полудньовал** „управо сам ручао" и **полудньовали зме юшки и меса** „ручали смо супе и меса".

Глаголи изведени од придева

Глаголи ове групе значе „чинити кога или што таквим какву особину означава придев": **били** > **билїц** „кречити", **полни** > **полнїц** „пунити", **оштри** > **оштриц, чисти** > **чисциц** „чистити", **криви** > **кривиц, тупи** > **тупиц.**

Безобјекатски глаголи

Глаголи изведени од именица

Од именица се безобјекатски глаголи, као и објекатски, изводе са суфиксима **-и-/-ї-, -ова-** и **-а-/-я-.**

1. Глаголи са значењем „радити оно што означава именица" изводе се са суфиксом **-ова-**, ретко са **-а-/-я–** и **-и-/-ї-:**

а) изведени од назива лица: **ґаздовац, пановац** „владати", **майстровац** „мајсторисати", **кральовац, слуговац**, **бирешиц** „бити бирош".

б) изведени од других именица: **франта** „шала" > **франтовац** „шалити се", **язик** „језик" > **язиковац** „пуно причати"; **буґна** и **бубен** „добош" > **буґновац**, **дзвон** „звоно" > **дзвонїц** и др.

в) повратни глаголи изведени од назива игара одн. спортских реквизита: **фодбал** > **фодбаловац ше** „играти фудбал", **шах** > **шаховац ше** „играти шах", **лабда** > **лабдац ше** „играти лопте", **саночки** „дечје санке" > **саночкац ше** „санкати се", **корчолї** „клизаљке" > **корчоляц ше** „клизати се", **карти** > **картац ше.**

г) глаголи **свадзбовац ше** „прослављати свадбу”**, баловац ше** „правити бал”.

2. Глаголи са значењем „владати се као лице означено именицом”: **циґанїц** „варати”**, швинїц** „свињити”.

Сличног су значења глаголи: **а) родзина** „род” > **родзинац ше** „ороћавати се”, **пайташ** „друг” > **пайташиц ше** „дружити се”**; б) дзивка** „девојка” > **дзивчиц ше** „девојчити се”**, леґинь** „момак” > **леґинь-ч-иц ше** „момчити се”**.**

3. Глаголи са значењем „бити у стању означеном именицом”: **гладовац, чкода** „штета” > **чкодовац** „штетовати”; **зноїц ше, парплї** > **парплїц ше** „перутати се”**.**

4. Други глаголи изведени од именица: **а)** са значењем „јести”: **полудньовац** „ручати”**, вечерац, фриштиковац** „доручковати”**, оловрантовац** „ужинати”; **б) ноцовац** „ноћити”**, путовац.**

Глаголи изведени од придева

Ови глаголи изводе се са суфиксима **-и-/-ї** и **-ну-**.

1. Значе „постати/постајати такав какву особину означава придев”:

а) шиви „сив” > **шивиц (**презент **шивеєм), желєни** „зелен” > **желєнїц (желєнєєм), белави** „плав” > **белавиц (белавеєм), мудри** > **з-мудриц, худобни** „сиромашан” > **худобнїц, моцни** „јак” > **моцнїц, хробачни** „црвљив” > **хробачнїц, подли** „лењ” > **о-подлїц, хори** „болестан” > **за-хориц, здрави** > **о-здравиц.**

б) глаголи на **-ну-: бляди** „блед” **– бляднуц, худи** „мршав” > **худнуц, слаби** > **слабнуц, густи** > **гуснуц, жовти** „жут” > **жовкнуц, груби** „дебео” > **грубнуц.**

2. Значе „бити такав какву особину означава придев”: **били** „бео” **– билїц ше** „белети се”**, желєни** „зелен” **– желєнїц ше, червени** „црвен” > **червенїц ше, чарни** „црн” > **чарнїц ше.**

Глаголи са деминутивним значењем: беж-к-ац „трчати”, гоп-к-ац „сести”.

Ономатопејски глаголи

1. Са значењем „плакати„: **йой-чац, фин-кац, ги-кац; яй-кац.**

2. Са значењем „падати„: **рап-кац, цап-кац, ляп-кац.**

3. Са значењем „ударати нечим или по нечему”: **дуркац, дуп-кац, луп-кац, чмиґ-ац, чап-кац, пляс-кац, плюс-кац, кляп-кац.**

4. Са значењем „одавати различите звукове (при кретању, обртању и сл.)”: **сущац, гурчац, фурчац, дуднїц, дубонїц, дзвинїц, бренкац, гучац, бринїц/брунїц, керепкац, черепчац, черкац, черчац, плющац...**

5. Глаголи који значе гласове животиња: **гавкац, скравунчиц/шкравунчиц, джавулїц, скинчац; ричац, бечац, пищац, квичац, ґравчац, кракац, коткодац, кукурик-ац, гуркотац, ґруглїц, регочиц, мравчац; форкац (**през нос); **мурчац, вирчац...**

6. Други глаголи: **чам-кац, фу-кац, фу-чац, гай-кац**.

Глаголи изведени од глагола

Од глагола се други глаголи граде уз помоћ префикса и суфикса.

Уз помоћ суфикса мења се глаголски вид: **махац – махнуц, купиц – куповац, шедзиц – шеднуц.**

Глаголи изведени са префиксима

В-/ВО-

1. Кретање у унутрашњост: **войсц** „ући”**, вохпац** „турити”.

2. Завршетак радње: **влапиц** „ухватити”**.**

Префикс **в-/во-** у русинском језику најчешће је прелазио у префикс **у-: улєциц** „улетети”**, убегнуц** „утрчати”**, унєсц** „унети” итд. (в. о префиксу **у-).**

ВИ-

1. Кретање из унутрашњости: **висц** „изаћи”**, вилєциц** „излетети”**, виплївац** „испливати; испловити”, **вибегнуц** „истрчати”**, вискочиц** „искочити”**;** прелазни глаголи значе „извадити из унутрашњости”: **вивесц** „извести (изведем)”**, винєсц** „изнети”**, вицагнуц** „извући”**, висипац** „просути”**, виляц** „излити”, **вицадзиц** „исцедити”**, вивезц** „извести (извезем)”.

2. Кретање увис, на горњу површину нечега: **висц** „попети се", **вискочиц** „скочити". Прелазни глаголи: **винєсц** „изнети", **виложиц** „ставити, дићи", **вируциц** „бацити".

3. Достићи мислима или чулима: **вирозумиц** „схватити", **визнац** „сазнати; докучити", **виучиц** „изучити".

4. Постићи нешто глаголском радњом: **випитац, виплакац, вижобрац, видайкац, вициґаніц, вибегац, висудзиц, вибориц ше, виграц**.

5. а) Постићи одређено стање, постати такав какво значење има основна реч: **висхнуц** „осушити се", **вигладнїц** „изгладнети", **вистац** „уморити се", **витрезбиц ше** „истрезнити се", **віяшнїц ше** „разведрити се", **вихвилїц ше** „пролепшати се (о времену)"; **б)** изгубити интензитет, истрошити се: **вибляднуц** „избледети", **вихладзиц ше** „исхладити се", **виврец** „кључањем се испарити", **випариц ше** „испарити се", **випаровац** „испустити ваздух (о гуми)", **вичасовац** „временом изгубити мирис и сл."; **в)** радњом довести до одређеног стања: **витрезбиц** „истрезнити", **вивариц** „прокувати", **вичисциц** „очистити", **вичухац** „истрљати", **виблїщиц** „учинити сјајним", **вировнац** „изравнати", **вилїчиц** „излечити".

6. Направити, створити нешто: **видумац** „измислити", **виробиц** „израдити", **викресац** „истесати", **вистругац** „исећи, истругати", **вимуровац** „сазидати".

7. Постићи потпуност радње: **видоїц** „измусти", **викоренїц** „искоренити", **витребиц** „истребити", **виламац** „обрати кукуруз", **вилїзац** „излизати", **вигризц** „изгристи", **випиц** „испити".

8. Радња је извршена у довољној мери: **виспац ше** „наспавати се", **викричац ше** „извикати се", **вискакац ше** „искакати се".

9. Други глаголи: **вижиц** „моћи живети (нпр. од мале плате)" **вименїц** „изнајмити", **витримац** „издржати", **виховац** „отхранити".

ДО-

1. Доћи или донети нешто до одређеног места: **дойсц** „доћи", **добегнуц** „дотрчати", **доплївац** „допливати", **доцагнуц** „довући".

2. Постићи циљ: **достац** „дохватити", **долапиц** „дохватити", **досягнуц** „досегнути", **дочекац ше** „дочекати".

3. Додати одређену количину до потребне мере: **доляц** „долити", **досипац** „досути", **дополнїц** „допунити", **доложиц** „додати", **доплациц** „доплатити", **дописац**.

4. Извршити радњу до одређене мере: **довариц** „докувати", **допечиц** „допећи".

5. У потпуности постићи (велику) меру: **дотлучиц** и **добиц** „дотући, убити тукући", **дотрискац** „непажљивом употребом уништити".

6. Завршити радњу: **дочитац, дописац, доєсц, докончиц** „довршити", **дослужиц**.

І З-/ЗО-/С- (прасловенско и српско **с-**)

Префикс **з-** се употребљава испред звучних консонаната, **с-** испред безвучних, а **зо-** код неких глагола који на почетку корена имају два консонанта (углавном групу **шумни консонант + сонант: гн-, гр-, бр-** и др.: **зогнац, зограц, зобрац**), ретко и један консонант **(зосипац).**

1. а) Кретати се од горе према доле: **1) зисц** „сићи", **збегнуц** „стрчати", **спущиц ше** „спустити се", **спаднуц** „пасти", **зошлїснуц ше** „склизнути", **схилїц ше** „сагнути се (телом)", **зогнуц ше** „сагнути се, савити се".; **2)** прелазни глаголи: **зруциц** „збацити", **сцагнуц** „свући", **спущиц** „спустити", **збиц** „оборити", **зоблєчиц** „скинути (одело)".; **б)** склонити са површине: **зодрец** „здерати", **зотрец** „обрисати", **счухац** „трљањем уклонити".

2. а) Скупити (се)/скупљати (се) у заједницу: **зобрац/зберац** „скупити/скупљати", **збиц** „сабити", **зляц** „слити", **згарнуц** „згрнути", **зволац** „сазвати", **злучиц** „спојити", **злїпиц** „слепити", **зогнац** „сатерати"; **зисц ше/сходзиц ше** „саста(ја)ти се", **збегнуц ше** „стрчати се".; **б)** скупити (се)/скупљати (се) у једно: **счупиц ше** „шћућурити се", **склубачиц ше** „савити се у клупко (о псу и сл.)", **звариц ше** „згрушати се", **скрупиц ше** „згрудвати се".

3. Доста је велика група глагола који значе:

а) Завршетак радње: **зограц** „загрејати", **зомлєц** „самлети", **скриц** „сакрити", **скруциц** „савити", **скончиц** „завршити", **спалїц** „спалити", **страциц** „изгубити".

б) тренутност радње: **зйойчац** „јаукнути", **злярмац** „викнути", **збрехнуц** „залајати", **спращац** „затрештати";

в) достизање потпуности или велике мере радње: **спасц** „попасти (нпр. сву траву)" **збиц** „побити (о леду)", **спечиц** „испећи (о сунцу)", **спражиц** „спржити".

4. а) Учинити таквим какво значење има придевска или именичка основа: **знїжиц** „снизити", **скривиц** „искривити".

б) Постати такав какво значење има придевска или именичка основа: **схуднуц** „смршати”**, змудриц** „опаметити се”**; скаменїц ше** „скаменити се”**, стварднуц ше** „стврднути се”**.**

II З- (прасловенско в з-вз-, српско **уз-**)

1. Изаћи горе: **зисц < вз-исц** „никнути (о зрну, семену)”), **злєциц < вз-лєциц** „узлетети”, **зопнуц ше < взопнуц ше** „успети се”**.**

2. Почетак тренутне радње: **збовчац** „пленути”, **зоврец** „прокључати; узаврети”**, скричац** „узвикнути”**, збуриц ше** „нарогушити се; узбуркати се”**, зричац** „рикнути”.

3. Други глаголи: **здихнуц < вздихнуц** „уздахнути”.

У русинском језику има и неколико глагола са црквенословенским обликом овог префикса **воз-: воскреснуц** „васкрснути”, **вознєсц ше** „вознести се (о Христу)”, **возхищиц ше** „усхитити се”, **воз-ношиц ше** „узносити се”.

ЗА-

1. Завршити радњу основног глагола: **засадзиц** „посадити”**, зашац** „посејати”**, завязац** „завезати”**.**

2. Почети радњу основног глагола: **заплакац, зашпивац** „запевати”**.**

3. Извршити радњу у већој мери: **забешедовац ше** „запричати се”**, зашедзиц ше** „заседети се”, **заробиц ше** „унети се у посао”**.**

4. Обавити радњу у мањој мери: **заєсц** „презалогајити”**, закушиц** „загристи”**, запровадзиц** „мало отпратити”**, забегнуц** „накратко посетити”**, занєсц**.

5. Радња не иде у жељеном правцу: **заблукац** „залутати”**, зачитац ше** „погрешити код бројања”, **залєзнуц** „заглибити се”**.**

6. Ступити или ставити иза нечега: **зайсц** „заћи”, **захпац** „турити иза нечега”, **зацагнуц ше** „завући се”.

7. Заклонити или покрити нешто: **замуровац** „зазидати”**, зафарбиц** „офарбати, нанети боју преко нечега”**, замалтеровац** „замалтерисати”**, закриц** „покрити”**, заградзиц** „заградити”**, завезц** „засути (јаму и сл.)”.

8. Обухватити радњом цео предмет: **залапиц** „заробити у рату”, **заправиц** „урамити”**.**

9. а) Постати такав какво значење има основа, прећи у ново стање: **запшец** „закржљати”, **зашаплавиц** „зажгољавити”**, зароснуц** „зарасти”**, загуснуц** „згуснути се”**, захладнуц** „захладити”, **зацерпнуц** „утрнути”**, замлєц** „онесвестити се”**; задумац ше** „замислити се”**.**

б) Променити стање предмета: **застругац** „зарезати (оловку и сл.)”**, занїтовац** „заковати, занитовати”**, зармуциц** „растужити”**, заплєсц** „заплести”**, зачесац** „зачешљати”**, загласкац** „загладити”, **залїчиц** „залечити”**, заглобиц** „заглавити”**.**

10. Добити надокнаду за рад: **заслужиц, заробиц** „зарадити”**.**

НА

-

1. Ставити један предмет преко другог: **намотац, нацагнуц** „навући”**, надзац** „натаћи”**, накруциц** „навити”**, наруцац** „набацати”, **накласц** „ставити”, **насукац** „намотати”.

2. Потпуно извршити радњу: **а) насипац** „насути”**, научиц, направиц, наоштриц, накармиц** „нахранити”**, наручиц, написац, нарисовац** „нацртати”**, нацагнуц** „развући”**, накруциц** „навити (сат)”, **намасциц** „намазати”**; б)** повратни глаголи: **наєсц ше, напиц ше**.

3. Извршити радњу у довољној или великој мери:

а) напилїц „насећи (тестером)”**, нарубац** „насећи, нацепати (секиром)”**, наруцац** „набацати”**, навяц** „навејати (о снегу)”**, навижинац** „насећи заперака”**, нападац** „нападати (о киши)” **нагуториц** „наговорити”, **наоберац** „набрати”**, накуповац, напресц, наткац**.

б) Повратни глаголи: **наспац ше** „наспавати се”**, натанцовац ше** „наплесати се”**, наприповедац ше** „напричати се”**, навешелїц ше** „навеселити се”**, набегац ше** „натрчати се”**, находзиц ше** „находати се”, **наробиц ше** „нарадити се”, **намарзнуц ше** „намрзнути се”**.**

НАД-

1. Надјачати: **надмудриц, над‘жиц** „наджвети”**, надвладац.**

2. Додати: **надвязац** „надвезати”**, надложиц** „продужити додајући”**, надшиц** „натшити”**, надплєсц** „натплести”**, надправиц** „надградити”**.**

3. Извршити радњу у простору изнад нечег: **надлєциц** „надлетети”**, наднєсц ше** „наднети се”**.**

О-

1. а) Прећи у ново стање, добити нову особину: **остариц, огладнїц, ожаднїц** и **осмиямнїц** „ожеднети“, **оглухнуц** „оглувети“, **охориц** „оболети“, **оподлїц** „улењити се“, **окрашиц** „пролепшати се“, **ожелєнїц** „озеленети“, **ослабиц, ожиц** „оживети“; **оженїц ше; опиц ше**; **щемериц ше** „очемерити се“.

б) Променити стање нечега: **ожиц** „оживити“, **охладзиц** „охладити“, **oшвижиц** „освежити“.

2. Потпуно извршити радњу одвајања нечега: **орезац, огризц** „огристи“, **ошкрабац** „oстругати“, **очисциц** „очистити“, **отресц, орипац** „огулити“, **оламац** „одломити“, **одрец** „одерати“.

3. а) Снабдети нечим: **ошмациц** „купити некоме одело“; **б)** нанети нешто, прекрити нечим: **офарбиц, ошвициц** „осветлити“, **ошлїнїц** „ослинити“, **осмаркац** „обалавити“, **оковац.**

4. Извршити радњу у великој мери: **осолїц** „пресолити“, **оєсц ше** „прејести се“, **осладзиц** „пресладити“. Ови глаголи се под српским утицајем употребљавају и са префиксом **пре-: пресолїц, преєсц ше, пресладзиц.**

5. Родити младунче: **окоциц (ше), оцелїц (ше), ожребиц (ше), опрашиц (ше).**

6. Извршити радњу на некоме или нечему: **а) орезац, окласц, опейґлац „**истући, издеветати“; б) окресциц „покрстити“, **оштрофац** „казнити“.

О-/ОБ[О]-

1. Обухватити радњом са свих страна: **оградзиц/обградзиц, облапиц** „обухватити; загрлити“, **обвиц** „обавити“, **обдзац** „обући“, **облєциц** „облетети“, **обисц** „обићи“, **обшиц** „опшити“, **огарнуц** „загрнути“, **опалїц** „опалити“, **описац, орубиц** „оивичити“.

ОД[О]-

1. а) Удаљити се, отићи даље: **одисц** „удаљити се“, **одлєциц** „одлетети“, **одплївац** „отпливати“, **одбегнуц** „отрчати“; **одпаднуц** „отпасти“; **б)** удаљити некога или нешто: **однєсц** „однети“, **одвезц** „одвести (одвезем)“, **одвесц** „одвести (одведем)“, **одпровадзиц** „отпратити“, **одселїц, одогнац** „отерати“, **одплашиц** „отерати“, **одруциц** „одбацити; бацити“; **в)** одвојити некога или нешто: **одорвец** „откинути“, **оодрец** „отцепити“, **одобрац** „узети део“, **одрубац** „одсећи (секиром)“, **одрезац** „одсећи“, **одштригнуц** „одсећи (маказама)“, **оддзелїц** „одвојити“, **одсипац** „одасути“, **одкрац** „одсећи (хлеба)“, **одлучиц** „одвојити (од сисе)“, **одорац** „одорати“, **одчакнуц** „одломити (грану и сл.)“, **одогнуц** „савијајући одвојити“, **одпарац, одпасац.**

2. Значење супротно глаголима са префиксом **за-: одкруциц** „одвити“, **од'зубадлац** „скинути коњу жвале“, **одвязац** „одвезати“, **одмотац, одчаровац** „ослободити кога чини“.

3. Потпуно завршити радњу: **одшпивац** „отпевати“, **одграц** „одсвирати“, **одховац** „отхранити“; **одроснуц** „одрасти“.

4. Основна радња се враћа некоме: **одвитовац** и **одповесц** „одговорити“, **одписац, одбрехнуц** „дрско одговорити“, **одоцац** „оштро одговорити“.

ПО-

1. а) Више субјеката врше радњу која постепено постаје потпуна (непрелазни глаголи): **поставац** „стати (у круг, у строј и сл.)“, **полєгац** „лећи“, **пошедац** „сести“, **поскакац** „скочити“; **б)** радња прелазног глагола постепено постаје потпуна: **поламац** „поломити“, **погашиц** „погасити“, **порозбивац** „поразбијати“, **попалїц** „попалити“, **пописац, почитац** „прочитати; пребројати“, **порезац, попилїц** „посећи (тестером)“, **полапац** „похватати“, **поплатац** „покрпити“, **покласц** „ставити“, **побрац** „узети“ и др.

2. Потпуно извршити радњу: **подзвигнуц** „подићи“, **поєсц** „појести“, **попиц, погориц** „изгорети“; **побиц ше** „потући се“, **помириц ше, порадзиц ше** „посаветовати се“, **повадзиц ше** „посвађати се“, **попоносовац ше** „пожалити се“.

3. Извршити радњу у малој мери: **побегнуц** „потрчати“, **подринґнуц** „покаскати“, **попатриц** „погледати“, **побавиц ше** „поиграти се“, **побешедовац** „попричати“, **поспац** „поспавати, одспавати“, **полєжиц** „полежати“; **подрилїц** „гурнути“.

4. Ставити/стављати на површину предмета: **посипац** „посути“, **поолєйовац** „зачинити уљем“, **поцуковац** „посути шећером“, **помасциц** „намазати“, **попаприґовац** „зачинити паприком“, **попопровац** „зачинити бибером“, **посолїц, попращковац** „посути прашком“, **поляц** „полити“, **позлациц** „позлатити“.

5. Учинити таквим одн. постати такав какво значење има основна реч: **попанщиц ше** „погосподити се“, **попшиц ше** „покварити се (о човеку)“, **пошвециц (ше)** „посветити (се)“.

ПОД-

1. Извршити радњу на доњој страни предмета: **а)** Лишити предмет његове основе (после извршене радње он може да падне): **под'єсц** „подгристи", **подкопац, подоцац** „подсећи", **подрубац** „подсећи (секиром)", **подрезац, подкошиц** „подкосити", **подмиц** „подлокати".

б) Ставити (ослонац и сл.) испод нечег: **подложиц** „подметнути", **подопрец** „подупрети", **подмуровац** „подзидати".

в) Поново посејати: **подсадзиц** „подсадити", **подшац** „подсејати".

2. Ући испод нечег: **подбегнуц, подлєциц.**

3. Пренесено значење: **подшмихнуц ше** „подсмехнути се", **подшмелїц ше** „охрабрити се", **подпатриц** „уходити", **подслухац** „прислушнути", **поднєсц** „поднети", **подкуриц** „спустити".

I. ПРЕ- (српски еквивалент **пре-)**

1. а) Прећи на другу страну: **прейсц** (нпр.: **прейсц през мост), пребегнуц** „претрчати", **прекрочиц** „прекорачити", **прелєциц** „прелетети", **прескочиц** „прескочити"; **б)** пренети на другу страну: **превезц** „превести (превезем)", **пренєсц** „пренети", **преруциц** „пребацити"; **в)** пренети на друго место: **преложиц** „преместити", **пресадзиц** „пресадити", **предрилїц** „гурнути на друго место", **прецагнуц** „превући, одвући".

2. Поново извршити радњу: **а)** да би резултат био бољи: **префарбиц, преробиц** „прерадити", **превоспитац**; **б) преблєчиц** „пресвући", **прекупиц.**

3. Извршити радњу у великој мери: **преплациц, преполнїц** „препунити", **преценїц.**

4. Поделити на два дела: **преламац, пререзац, препилїц, претаргнуц** „прекинути", **прекушиц** „прегристи", **прештригнуц** „пресећи (маказама)", **прервец** „прекинути".

5. Надвисити, надјачати: **прероснуц** „прерасти", **превладац.**

6. Вршити радњу одређено време: **преплакац, прецерпиц** „претрпети", **преспац, престац** „престшјати", **прежимовац** „презимити".

II ПРЕ- (српски еквивалент **про-**)

1. Проћи одређеним простором: **прейсц** „проћи", **пребегнуц** „протрчати", **прелєциц** „пролетети".

2. (Из)вршити радњу кроз унутрашњост нечега: **прехпац** „протурити, провући", **прецагнуц** „провући", **преджобнуц** „пробости", **пребиц** „пробити"; **премакац** „прокишњавати".

3. Извршити радњу: **пречитац** „прочитати", **престрец** „прострети", **пременїц** „променити", **пребудзиц** „пробудити", **прегвариц** „проговорити", **превариц** „скувати (млеко)".

4. Извршити радњу у мањој мери: **прерайбац** „проправи", **преплокац** „испрати", **предримац ше** „продремати".

5. Изгубити нешто, претрпети губитак: **преграц** „изгубити утакмицу и сл.", **препиц** „пропити", **прекартац** „прокартати".

ПРЕД-

1. Извршити радњу пред неким: **предложиц** „послужити кога јелом".

2. Извршити радњу унапред, временски пре нечег: **предвидзиц** „предвидети", **предчувствовац** „предосећати", **предплациц** „претплатити".

ПРИ-

1. Додати уз нешто: **а)** причврстити: **прилїпиц** „прилепити", **пришиц, прикапчац** „прикопчати", **приковац, притвердзиц** „причврстити", **привязац** „привезати", **припасац, припнуц** „прикачити", **приправиц** „доградити; доправити"; **притулїц** „пригрлити"; **б) приписац** „дописати".

2. а) Кретати се према говорном лицу: **присц** „доћи", **прилєциц** „долетети", **приблукац ше** „долутати", **приселїц ше** „доселити се"; **б)** донети/доносити према говорном лицу: **пригнац** „дотерати", **привесц** „довести (доведем)", **привезц** „довести (довезем)", **придрилїц** „догурати", **прицагнуц** „довући".

3. Извршити радњу у мањој мери: **притримац** „придржати", **придримац** „задремати", **пригарнуц** „пригрнути".

4. Извршити радњу: **припознац** „признати", **пририхтац** „припремити", **приявиц, прияц** „примити", **привитац** „пожелети добродошлицу", **пристац.**

5. а) Притиснути: **прируцац** „затрпати", **приклєкнуц** „притиснути коленима"**, прилєгнуц** „лећи на кога, што"**, притлучиц** „пригњечити", **прищипиц** „приштинути"**, привалїц, прицисн**у**ц** „притиснути"; **б)** покрити: **прикриц.**

6. Натерати, приморати: **присиловац, примушиц.**

РОЗ[О]-

1. а) Поделити целину на више делова: **роздац** „раздати"**, розобрац** „расклопити"**, розогнац** „растерати"**, розселїц** „раселити"**, розбиц** „разбити"**; б)** поделити целину на два дела: **розламац, розрубац** „расећи (секиром)"**, розрезац, розщипиц** „расцепити"**, розтаргнуц** „растргнути"**, розорвец** „прекинути"**; в)** поделити нешто што је спојено радњом глагола са префиксом **за-: розплєсц** „расплести" (супротно од **заплєсц), розвязац** „развезати"**, розмотац, розґужлїц** „размрсити"**, розкруциц** „одвити"**, розпаковац, розтвориц** „отворити"**; г)** распасти се на делове (повратни глаголи): **розбиц ше** „разбити се"**, розлєциц ше** „разлетети се"**; розтрациц ше** „изгубити се"**, розбежац ше** „растрчати се"**, розисц ше** „разићи се"**, розлучиц ше** „раздвојити се"**.**

2. а) Почети радњу у већој мери: **розкрачац ше** „пружити корак"**, розпонагляц ше** „пожурити"**, розбегнуц ше** „потрчати"**, розмахац ше** „размахати се"**; б)** постићи стање у већој мери: **розхориц ше** „разболети се"**, розпечиц (ше)** „јако (се) загрејати; усијати (се)"**, розвешелїц (ше)** „развеселити (се)"**, розгнївац (ше)** „разљутити (се)"**, розкричац ше** „развикати се"**, розгориц ше** „разгорети се"**, розплакац ше** „расплакати се"**, розконариц ше** „разгранати се"**.**

3. а) Постићи одређено стање: **розмишац** „измешати"**, розмазац** „размазити"**, розчесац** „рашчешљати"**, розогнац** „развити тесто"**, розцагнуц** „развући"**, розшириц**; **б)** постићи неповољно стање (притиском, гажењем и сл.): **розпучиц** „згњечити"**, розґажиц** „згазити"**, розджамиц** „згњечити"**, розтрискац** „уништити непажљивом употребом"**.**

4. извршити радњу: **розповесц** „објаснити", **розказац** „наредити"**.**

I У- (прасловенско и српско **у-**)

1. Удаљити се: **умкнуц** „побећи, клиснути"**, уцекац** „склањати се"

2. Завршити радњу одн. постићи одређено стање: **урвец** „прикинути, претргнути"**, ущипнуц** „уштинути"**, урезац** „посећи (прст)"**, учиткац** „ућуткати"**, умириц; умрец, улагоїц** „умирити"**.**

3. Извршити радњу у малој мери: **укошиц** „мало накосити" **удоїц** „мало намусти"**, удзелїц** „уделити".

II У- (прасловенско vь **-,** в. префикс **в-**)

а) Ући у унутрашњост: **улєциц** „улетети"**, уцагнуц ше** „увући се"**, убегнуц** „утрчати"**; б)** унети у унутрашњост: **увесц** „увести (уведем)"**, угнац** „утерати"**, унєсц** „унети"**, уложиц** „уметнути"**, уляц** „улити"**, удзац** „уденути; увући"**, ухпац** „увући"**.**

Глаголи са два и више префикса

Један глагол може имати два и, ређе, три префикса. Значење глагола са једним префиксом **(за-верац** „затварати") мења се у правцу другог префикса **(по-за-верац** „све постепено затворити, позатварати".

Ако је глагол са једним префиксом трајан, други префикс му даје значење завршености.

ПО-

Најчешћи други префикс је **по-.** Он даје глаголу значење „све постепено урадити". Додаје се испред свих префикса, али се сам ретко понавља **(по-пожичовац** „испозајмљивати"**).**

1. по-ви-кладац „ставити горе"**, по-ви-ношиц** „изнети"**, по-ви-вожиц** „извести (извезем)"**, по-ви-дзерац** „исцепити"**;**

2. по-до-кладац „додати"**, по-до-писовац** „дописати"**;**

3. по-з-ношиц „донети"**, по-з-вожовац** „повозити"**, по-с-кладац** „сложити"**, по-з-руцовац** „бацити на гомилу"**;**

4. по-за-растац „зарасти"**, по-за-верац** „позатварати"**, по-за-бувац** „позаборављати"**; по-за-о-ставац** „позаостати";

5. по-на-цаговац ше „протегнути се"**, по-на-куповац** „накуповати"**, по-на-думовац** „наизмишљати"**;**

6. по-над-кладац „продужити додајући"**, по-над-вязовац** „надвезати"**, по-над-мудровац** „надмудрити"**;**

7. по-о-берац „обрати"**, по-о-резовац** „поодсецати"**;**

8. по-од-кладац „склонити (на своје место)”, **по-од-дзерац** „отцепити”, **по-од-ношиц** „однети”;

9. по-под-кладац „подметнути”, **по-под‘-єдац** „подгристи”, **по-под-вязовац** „подвезати”;

10. по-пре-кладац „преместити; пренети”, **по-пре-ношиц** „пренети”, **по-пре-писовац** „испреписивати”;

11. по-при-кладац „ставити преко нечег”, **по-при-ношиц** „донети”, **по-при-ходзиц** „доћи”, **по-при-беговац** „притрчати”, **по-при-шивац** „пришити”;

12. по-роз-ношиц „разнети”, **по-роз-вожиц** „развести”;

13. по-у-кладац „ставити децу на спавање”, **по-у-ношиц** „унети”, **по-у-бивац** „набити”.

НА-

Префикс **на-** даје глаголу значење „много постепено урадити”: **на-при-ношиц** „надоносити”, **на-при-вожиц** „надовозити”, **на-за-з-беровац** „накупити”, **на-при-по-ведац** „напричати”.

ВИ-

ви-при-по-ведац „испричати”.

Основе које се не употребљавају као самосталне речи

У русинском језику има глаголских основа које се употребљавају само са префиксима: **-дзац/-дзивац** < псл. dĕti, dejǫ *(з-дзац, на-дзац, пре-дзац, у-дзац)*, **-тнуц** < псл. teti *(у-тнуц, ви-тнуц)*, **-цац/-цинац** < псл. teti *(у-цац, пре-цац, за-цац; ви-цинац, за-цинац, од-цинац)*, **-ткац/-тикац** < псл. тйкнoти/тукати *(за-ткац, одо-ткац)*, **-яц** < псл. (j)eti *(зняц, виняц)*, **-пнуц/-пинац** < псл. petoi *(ви-пнуц ше, зо-пнуц ше; ви-пинац ше, с-пинац ше)*, **-рвец** и **-рвац/-ривац** < псл. рйвати *(по-рвец, зо-рвец, у-рвец; з-ривац ше, пре-ривац)*, **-мкнуц/-микац** < псл. мйкнoти/мукати *(за-мкнуц, одо-мкнуц; за-микац, од-микац)*.

ПРИЛОЗИ

Прилози се изводе:

1. Од придева: **а)** са суфиксом **-о: високо, нїзко, далєко, блїзко, весело, гордо** и др.;

б) са суфиксом **-е/-є: добре, крашнє** „лепо”.

Неки прилози имају двојаке облике: на **-о** и на **-е/-є: радосно/радошнє, жалосно/жалошнє, смутно/смутнє** „тужно”, **смачно/смачнє** „са апетитом”.

в) 1) са суфиксом **-о** и префиксом **на-: начисто, наголо, насухо, надлуго** „надуго”, **накратко, нашвидко** „на брзину”, **напросто** „пречицом”; ови прилози некад се пишу и одвојено: **на чисто, на кратко, на швидко; 2)** са суфиксом **-о** и предлогом **на: на грубо** „дебело”, **на ценко** „танко”, **на дробно** „ситно”; **3)** са суфиксом **-о** и предлогом **на** (прилози са значењем „обојити одређеном бојом”)**: на червено, на било, на чарно, на белаво** „плаво”; **4)** са суфиксом **-о** и предлогом **по: по ценко** „танко (распоредити, намазати и сл.)”, **по ридко** „ретко (нпр. изнићи)”; **5)** са суфиксом **-о** и префиксом **по-: попросто** „грубо, простачки”, **полєгко** „лагано”, **пошвидко** „убрзо”.;

г) са суфиксом **-и** и префиксом **по-: поцихи** „тихо”, **помали** „полако”;

д) од косих падежа краћих придевских облика: **1)** од облика генитива са префиксима **з-/с-, за-, до-**: **звисока** „са висине”, **знїзка** „из нижег положаја”, **здалєка** „издалека”, **зблїзка** „изблизу”, **справа** „здесна”, **злїва** „слева”; **завидна** „пре мрака”, **загоруца** „одмах, док је време”; **догола, дочиста, довисока;** као и прилози под **в) 1)**, и ови прилози некад се пишу одвојено, као предлог и именица: **з висока, з далєка;**

ђ) са суфиксом **-ски** одн. **-цки** и предлогом **по: 1) по пански** „господски”, **по дїдовски** „старачки”, **по дзецински** „као дете”, **по хлопски** „мушки”, **по простацки** „простачки”; **2)** прилози који значе „говорити неким језиком”: **по сербски** „српски”, **по руски** „русински”, **по мадярски** „мађарски”, **по нємецки** „немачки”.;

е) са суфиксом **-ски** одн. **-цки** (велика група прилога, углавном српског порекла): **братски, жвирски** „зверски”, **шестрински** „сестрински”, **приятельски, нєприятельски, юнацки, дзецински, швиньски** и др.

2. Од именица: **а)** од облика номинатива: **цма** „мрак, мрачно”, **жаль** „жао”, **чкода** „штета”, **кус** „мало”; **б)** од облика генитива са предлогом: **спочатку** „испочетка”, **зрана** „изјутра”, **звечара** „предвече”, **збоку** „са стране”, **додня** „у свитање”, **одпредку** „спреда”, **одзадку** „одостраг”; **в)** од облика датива: **дому** „кући”; **г)** од облика акузатива са предлогом: **напредок** „напред”, **назадок** „назад”, **навики** „заувек”, **насилу, набок** „у страну”, **нарано** „сутра ујутру”, **нарату** „на сав глас”, **на ґвалт** „на узбуну”, **наглас; г)** од облика инструментала: **вечаром** „предвече”, **часом** „зачас”, **боком** „попреко”, **крижом** „попреко”, **цалком** „сасвим”, **верхом** „преко ивица (посуде, возила)”, **задком** „натрашке”, **плязом** „пљоштимице”; **д)**

од облика локатива са предлогом**: вноци** „ноћу”, **влєце** „лети”**, вєшенї** „ујесен”**, вжиме** „зими”; **напредку** „напред, спреда”**, назадку** „позади”, **поцме** „по мраку”; од локатива без предлога: **горе.**

3. Од бројева: **а) перше** „прво”, **вєдно** „заједно”**; б)** са префиксом **о-: одвойнє** „дупло”, **отройнє** „троструко”, **оштвернє** „четвороструко”; **в)** од основних и редних бројева и прилога **раз: два раз** „двапут”, **три раз; перши раз** „први пут”, **други раз; г)** сложени изрази: **надва-натри** „на брзину”, **раз-два** „зачас, брзо”.

4. Од глагола: **а)** са предлогом **на** и суфиксом **-аци/-аца: на шедзаци** „седећке”**, на лєжаци/на лєжацо** „лежећи”, **на стояци/на стояцо** „стојећи”**, на кучаци/на кучацо** „чучећи”; **б)** са суфиксом **-о: нагнївано** „љуто”, **зачудовано** „зачуђено”, **поспано, захрипнуто** „промукло”; **в) покрадзме** „крадом.

5. Од заменичких елемената: **а)** са елементом **-дзе: дзе** „где”, **нїґдзе** „нигде”, **индзей** „другде”, **дзешка** „негде”; **б)** са елементом **-дзи: кадзи** „куда”, **тадзи** „овуда”, **вшадзи** „свуда”, **кадзишик** „некуда”; **в)** са елементима **к, т: одкаль/одкадз** „откуд”, **кеди** „када”, **дзекеди,** „понекад”, **докля** „докле”, **кельо** „колико”**, якошЗикз** „некако”; **оталь/отадз** „одавде”, **теди** „тада”, **там** „тамо”, **так** „тако”, **поталь** „довде”, **тельо** „толико”, **тераз** „сада”, **зато, прето** „зато”; **г)** са елементом **-цо/-ч: нацо/нач** „ради чега”, **зач** „зашто”, **нїнацо/нїнач** „низашта”, **прецо** „зашто”; **д)** од присвојних заменица са предлогом **по: по моїм, по твоїм, по його.**

6. Од прилога: **а) кус-покус** „мало-помало”**, геваль-тамаль** „овамо-онамо”, **кеди-нєкеди** „понекад”**; горе-долу, ту и там,** **нєскоро** „касно”**; б)** са српским префиксом **кой-: койдзе** „којегде”, **койкадзи** „којекуд”**, койодкаль/койодкадз** „од којекуда”; **койяк** „којекако”.

8. Сложени прилози: **а)** изведени од сложених придева: **самостойно** „самостално”, **ровномирно** „равномерно”**; б)** изведени од синтагми: **1) твардоглаво, голорук/голоруч,** **насампредз** „пре свега”, **гореводом** „узводно”, **долуводом** „низводно”; **2)** прилошки изрази који се нису слили у једну реч: **з рока на рок** „из године у годину”**, з часу на час, з рук до рук, горе валалом** „по селу”**.**

Подела прилога

Према значењу прилози се деле у неколико група:

1. Прилози за време: **нєшка** „данас”, Зназютре и **нарано** „сутра”, **напоютре** „прекосутра”, **вчера** „јуче”**, позавчером** „прекјуче”; **рано** „ујутру”, **вечар** „увече”, **додня** „у рану зору”**, на вечар** „навече”, **воднє** „дању”**, вноци** „ноћу”**, вчас** „рано”**, нєскоро** и **позно** „касно”**, давно; на яр** „у пролеће; напролеће”, **влєце** „лети”**, вєшенї** „ујесен”**, вжиме** „зими”**; влонї** „лане”**, нарок** „идуће године”**; кеди** „када”, **дакеди** „некада”, **дзекеди** „понекад”, **одкеди/од кеди** „откад”, **нїґда** „никада”, **тераз** „сада”, **потераз/по тераз** „досад”, **одтераз/од тераз** „одсад”, **спочатку** „испочетка”, **наконцу/на концу** „1. на крају; 2. најзад” и др.

2. Прилози за место: **ту, там, тадзи** „овамо”, **тамаль/тамадз** „онамо”, **оталь/отадз** „одавде”, **отамаль/отамадз** „оданде”; **напредок** „напред”, **назадок** „натрашке”, **назад, напредку/на предку** „на предњој страни”, **назадку/на задку** „на задњој страни”, **одпредку/од предку** „спреда”, **одзадку/од задку** „страга”, **налїво** „лево”, **направо** „десно”, **просто** „право”, **напросто** „напречац”, **криста-крижом** „попреко”, **крижом** „попреко”; **горе, долу, високо, нїзко, далєко, блїзко, здалєка/з далєка** „издалека”, **зблїзка/з блїзка** „изблизу”, **глїбоко** „дубоко”, **плїтко; нука** „унутра”, **вонка** „напољу; напоље”, **знука/зоднука** „изнутра”, **звонка/зодвонка** „споља”, **повонку** „напољу”, **нїґдзе** „нигде”, **вшадзи** „свуда”, **индзей** „другде”, **инкадзи** „другим путем, правцем”, **одинкадз** „са другог места; из другог правца”, **даґдзе** „негде”, **дзешка** „негде”, **койдзе** „којегде”, **дакадзи** „некуд”, **кадзишЗикз** „некуд”, **койкадзи** „којекуд”; **дома** „код куће”, **дому** „кући”; **поконцу/поконєц** „накрај” и др..

3. Прилози за разлог: **дармо/даремно** „узалуд”, **зач** „ради чега”, **нїзач** „ни за шта”, **зато** и **прето** „зато”, **прецо** „зашто” и др.

4. Прилози за начин: **весело, жалосно/жалошнє, смутно/смутнє** „тужно”, **швидко** „брзо”, **помали** „полако”, **помалючки** „веома полако”, **чежко** „тешко”, **лєгко** „лако”, **нагло, вєдно** „заједно”, **добре** „добро”, **подло** „лоше”, **наглас, гласно, поцихи** „тихо (радити)”, **цихо** „тихо”, **нараз** „одједном”, **одразу** „наједном”, **иншак** „друкчије”, **так** „тако”, **якош[ик]** „некако”, **даяк** „некако”, **койяк** „којекако”, **нарату** „на сав глас”; **по сербски** „српски”**, по руски** „русински”, **по пански** „господски”, **по хлопски** „мушки”; **на било** „бело (обојити)”, **на грубо** „дебело”, **на ценко** „танко”**; на лєжаци/на лєжацо** „лежећи”**, на шедзаци** „седећи” и др.

5. Прилози за меру: **вельо** „много”, **мало, кус** и **кущик** „јако мало”, **досц** „доста”, **лєдво** „једва”.

6. Предикатске речи: **треба, мож** „може се”, **потребно/потребнє, видно** „види се”, **‘аль** „жао”, **ганьба** „срамота”, **жимно** „хладно”, **цепло** „топло”, **шлєбодно** „слободно”. Предикатске речи имају функцију предиката у безличним реченицама: *Треба* робиц „треба (ваља) радити”. – *Нє мож* каждому по дзеки робиц „не може се свакоме по вољи чинити”. – Уж *видно* „већ се разданило”. – *Жаль* ми „жао ми је”. – *Ганьба* нїч нє робиц „срамота је ништа не радити”. – *Жимно* нам „хладно нам је”.

Компарација

Компаратив се гради уз помоћ суфикса: **-ше, -ши, -ейше/-єйше** и **-ей/-єй.**

1. Суфикс **-ше** добијају основе на један сугласник: **слабо – слабше, шмело – шмелше, весело – веселше, цихо – цихше.**

Прилози чија се основа завршава на **ко** и **-око** у компаративу губе овај суфикс: **швидко** „брзо” – **швидше, глїбоко** „дубоко” – **глїбше, високо – висше, бридко** „ружно” – **бридше.**

Прилог **крашнє** „лепо” у компаративу губи суфикс **-н-: красше.**

2. Прилози с основом на један сугласник **поцихи** „тихо” и **помали** „полако” имају суфикс **-ши: поцихши, помалши.**

3. Суфикс **-ейше/-єйше** имају основе на два сугласника: **густо – густейше, просто** „право” – **простейше, твардо – твардейше, мудро – мудрейше.**

Сугласници **л, н** се испред овог суфикса умекшавају: **цепло** „топло” – **цеплєйше, ясно – яснєйше, пишно** „гордо” – **пишнєйше**, **моцно** „јако” – **моцнєйше, гласно – гласнєйше, жимно** „хладно” **жимнєйше.** Код прилога **зло** сугласник **л** се не умекшава: **злейше.**

Ретки су прилози с основом на један сугласник који имају суфикс **-ейше/-єйше** или оба суфикса: **-ейше/-єйше** и **-ше: горуцо** „вруће” – **горуцейше, швижо** „свеже” – **швижше** и **швижейше.**

4. Неколико прилога имају у компаративу суфикс **-ей/-єй: далєко – далєй, блїзко – блїжей, нїзко – нїжей, барз** „јако” **баржей.** Код последња три прилога имамо промену **з** > **ж**.

5. Четири прилога имају компаратив од суплетивне основе: **добре – лєпше**, **зло – горше** „горе”, **вельо** „много” – **вецей, мало – менєй.** Облик **горше** је компаратив за више прилога: **зло, нєдобре, подло** – **горше.**

ПРЕДЛОЗИ

Предлози могу бити *примарни* (још у прасловенском језику су имали функцију предлога) и *секундарни* (настали су касније од других врста речи).

I Примарни предлози (са становишта синхроније) у русинском језику су следећи: **1.** Прости: **в, ґу, до, з (зо, зоз), за, коло, медзи/меджи, на, над, о, од, (о)крем, по, под, пре, пред, през, прейґ, при, проци** и **у.** Предлог **проци** је под утицајем српског језика у савременом језику добио на крају **-в: процив.** Српског порекла су предлози **мимо** и **после.**

Већина простих примарних предлога употребљава се и у функцији префикса: **в***лапиц,* **во***йсц,* **до***стац,* **зо***трец,* **за***робиц,* **на***биц,* **над***ложиц,* **о***прец,* **од***ложиц,* **по***ношиц,* **под***кладац,* **пред***ложиц,* **при***стац,* **у***миц.*

2. Изведени од два или три предлога: **знад** *(< з + над),* **опрез/напрез** *(< о + пред, на + пред)*, **поза** *(по + за),* **помедзи/помеджи** *(< по + медзи, по + меджи)*, **понад** *(< по + над)*, **попод** (*< по + под*), **попри** *(< по + при),* **спод** *(< з + под)*, **споза** *(< з + по + за),* **спомедзи/спомеджи** *(< з + по + медзи/меджи)*, **спред** *(< з + пред).*

Са облицима личне заменице **я** (са генитивом и акузативом **мнє**, са инструменталом **мну)** предлози који се завршавају на сугласник (са изузетком предлога **(о)крем** и **прейґ**) добијају на крају вокал **о: зо мнє, зо мну, презо мнє, одо мнє, надо мнє (мну), предо мнє (мну)** и др.

Од морфеме **стред/штред**, која се у народном језику не употребљава као предлог, изведени су предлози: **достред/доштред, зостред/зоштред, настред/наштред, постред/поштред.** Ови предлози у крстурском говору се изговарају са **ш**: **наштред, поштред**, а у куцурском са **с**: **настред, постред**.

II Секундарни предлози. 1. Могу бити у функцији прилога и предлога: **блїзко** (прилог: *биваю блїзко* „стануjу близу”*;* предлог: *блїзко валалу* „близу села”*)*; **вонконцом** *(*прилог: *вонконцом премок* „скроз је покисао”*;* предлог: *вонконцом поля* „дуж њиве”*)*; **горе** (прилог: *иду горе* „иду горе”*;* предлог: *ходзи горе валалом* „хода по целом селу”*)*; **долу** *(*прилог: *зишол долу* „сишао је доле”*;* предлог: *иду долуводом* „иду низводно”*)*; **доокола** *(*прилог: *станули доокола* „стали су около”*;* предлог: *оганяю ше доокола хижи* „јуре се око куће”*)*; **просто** *(*прилог: *идзе просто* „иде право”*;* предлог: *биваю просто нас* „стануjу преко пута од нас”*)***.**

2. Могу бити изведени: **а)** од предлога и именице**: вочи** *(< в + очи*), **наместо** (< *на + место*), **наверх** (< *на + верх*), **наконєц** (< *на + конєц*). Српског порекла су предлози: **воздлуж** (< с. *уздуж)*, **звонка** (< с. *изван).*

б) од именица: **место**; српског порекла су предлози: **концом** (< с. *крајем)***, початком** (< с. *почетком),* **шірцом** (< с. *широм).*

3. У књижевном језику се употребљавају и

1) предлози изведени од глагола: **дзекуюци** < с. *захваљујући*, **уключуюци** < с. *укључујући* и др.

2) предлошки изрази **у напряме** „у правцу, према”, **у цеку** „у току, током”*,* **у нєдостатку** „у недостатку”**, з цильом** „са циљем” и др.

Предлози се употребљавају са једним или са више падежа. Са једним падежом:

1. Са генитивом: **блїзко, до, доокола, достред/доштред, знад, зостред/зоштред, коло, место (**и **наместо), наверх, наконєц, накрай, настред/наштред, од, около, (о)крем, опрез/напрез) (**и **опредз/напредз), поверх, повисше, поконцу/поконєц, постред/поштред, прейґ, просто, проци, спод, споза, спомедзи, спред.**

То су и српске позајмице или калкови: **воздлуж, звонка, концом, мимо, после, початком, ширцом**; предлошки изрази: **у напряме, у цеку, у нєдостатку, з цильом** и др.

2. Са дативом: **вочи, ґу.**

3. Са акузативом: **поза, помедзи/помеджи, понад, попод, пре.**

4. Са инструменталом: **горе, долу**. Ова два предлога се јако ретко употребљавају: **бега горе валалом** „трчи по целом селу"**, долу водом/долуводом** „низводно"**.**

5. Са локативом: **попри, при.** У књижевном језику предлог **попри** се под српским утицајем употребљава и са генитивом: **попри нїм** и **попри нього.**

Са два падежа:

1. Са акузативом и инструменталом: **медзи/меджи, над, под.**

2. Са акузативом и локативом:

а) в*:* са акузативом веома ретко, нпр. у изразу: *пошол* **в швет** *за очми* „отишао је у свет"; са локативом обично у поезији: **в ширим швеце;**

б) о*:* са локативом: *приповедаю* **о нас***;* са акузативом веома ретко: *приповедали* **о тоту войну** „причали су о том рату";

в) по*:* са акузативом: *зайдз* **по мнє** „наврати по мене"*;* са локативом: *кочи иду* **по драги** „кола иду путем".

3. Са генитивом и акузативом: **през.** У књижевном језику, за разлику од разговорног, предлог **през** се не употребљава са генитивом, уместо њега се употребљава предлог **без.** Нпр. уместо *шедзи* **през роботи** у књижевном језику се каже: *шедзи* **без роботи**.

Са акузативом: *иду* **през польо**.

4. Са генитивом и инструменталом: **з/зо/зоз; а)** са генитивом: *идзе* **зоз школи***;* **б)** са инструменталом: *бешедує* **з товаришом**.

5. Са ґенитивом и локативом: **у**. **а)** са локативом: *шедза* **у хижи** „седе у соби";. **б)** са генитивом: *бул* **у бачика** „био је код стрица".

Са три падежа:

1. Са акузативом, инструменталом и генитивом:

а) за: са акузативом: *учи ше* **за столара** „учи за столара"*;* са инструменталом: *бежи* **за нїм** „трчи за њим"*;* са генитивом: **за младосци**;

б) пред: са акузативом: *положел* **пред нього** „ставио је испред њега"*;* са инструменталом: *стої* **пред нїм** „стоји испред њега"*;* са генитивом: *коч станул* **пред Макая (пред бачика, пред нини)** „кола су се зауставила пред Макајевом (стричевом, теткином) кућом"**.**

2. Са акузативом, локативом и генитивом предлог **на**: са акузативом: *полож* **на стол** „стави на сто"*;* са локативом: **на столє** „на столу"*;* са генитивом: *пошол* **на цукру (на солї, на води)** „отишао је да донесе шећера (соли, воде)"**.**

РЕЧЦЕ

1. Речце које члановима реченице дају одређену нијансу у значењу:

а) Упитне речце:

озда „зар": **Озда ши нє чул цо нове?** „зар ниси чуо шта је ново?"

цоже „што, зашто": **Цоже ши ше врацел?** „што си се вратио?"

чи „зар": **Чи ти знаш цо гуториш?!** „је л‘ ти знаш шта говориш?!";

чом „зашто": **Чом ши застарани?** „зашто си забринут?"

б) Показне речце:

ни (у постпозицији) „ево": **Ту ни** „ево овде".

ниа (у препозицији и постпозицији) „гле; ево": **Ниа там/Там ниа** „ево тамо"**.**

палє „ено, ето": **Палє там** „ено тамо".

в) Речце за издвајање:

гоч лєм „макар само": **Пойдзем гоч лєм на годзину** „ићи ћу макар на један сат".

лєм „само"**: Лєм ми то ище хиби** „само ми још то фали".

г) Речце за појачавање значења:

а „а, па": **А дзе ‘е ти?** „па где си ти?"

аж „чак”: **Аж так далєко ши бул?** „чак тако далеко си био?”

алє „ала”: **Алє лєє!** „ала лије!”

анї „ни”: **Анї сом ше нє наздавал!** „нисам се ни надао!”

ба „вала, баш“: **Ба я пойдзем!** „вала отићи ћу!”

вера „вала”: **Вера я би го нє послухал!** „ја га вала не бих послушао!”

голєм „бар”: **Голєм на мире одпочинєм** „бар ћу на миру да се одморим”.

и „и”: **И ти ми якиш пайташ!** „и ти си ми неки друг”.

наисце „заиста”: **Вон наисце мудри чловек** „он је заиста паметан човек”.

но „вала; заиста”: **Но ти наисце нїч нє думаш!** „ти заиста ништа не мислиш!”; **Но то змаганє!** „то је вала утакмица!”

но та „е па”: **Но та идз кед ши надумал!** „е па иди кад си наумио!”

та 1. „та”**: Та дзе ши так длуго?!** „та где си тако дуго?!” **2.** „ма, вала”: **Та я йому нє верим!** „вала ја њему не верујем!”; **3.** „ама”: **Та я тебе дам!** „ама даћу ја теби!” **уж** „већ”: **Уж лєм идз кед ши обецал** „иди већ кад си обећао”**.**

ша „та; па”: **Ша то ше так нє роби!** „та (па) то се тако не ради!”

д) Одричне речце: **нє** „не”.

ђ) Речце за изражавање воље, наредбе:

бодай „да бог да”.

гайде „хајде”: **Гайде уж раз!** „хајде већ једном!”

же „да”: **Же бисце ше нє повадзели!** „да се нисте посвађали!”

-лє -„-де”: **Дай-лє ми клїщи** „дај-де ми клешта”.

на „узми”, **наце** „узмите”: **На (наце) кнїжку** „узми(те) књигу”.

най „нека”: **Най и вон придзе** „нека и он дође”.

нолє „дедер, хајде”: **Нолє помож ми** „хајде помози ми”.

ноце[**-лє**]**/ноце лєм** „дедер”: **Ноце лєм кус** „само мало се макните”.

е) Потврдне: **гей „да“.**

ж) Речце за изражавање претпоставке, несигурности:

можебуц „можда”: **Можебуц то анї нє правда** „можда то није ни истина”.

озда „ваљда”: **Озда нє думаш же то правда** „не мислиш ваљда да је то истина”.

реку: 1. Реку чи ши нє надумал учиц?... „реку да ниси решио да учиш?...”**; 2.** „мислио сам”: **То ти, а я реку же то поштар бренка** „то си ти, а ја сам мислио да то поштар звони”.

з) Речце за додавање:

и „и”: **И на тебе рахуєме** „и на тебе рачунамо”.

тиж „такође”: **Вон тиж бул там** „он је такође био тамо”.

2. Речце за творбу речи:

а) да- (за творбу заменица и прилога)**: дахто, дацо, даяки, дачий; даґдзе, дакадзи;**

б) дзе- (за творбу заменица и прилога)**: дзеяки; дзекеди, дзешка;**

в) -же (за творбу прилога)**: чомже;**

г) кой– (српског порекла, за творбу заменица и прилога): **койхто, койцо, койяки, койчий; койдзе, койкадзи;**

д) нє– (за творбу именица, придева, глагола**: нєчловек, нєкрасни, нєстац;**

ђ) нї– (за творбу заменица и прилога)**: нїхто, нїч, нїяки, нїчий; нїґдзе, нїкадзи;**

е) -ш, -шка, -шик (за творбу заменица и прилога): **якиш/якишик, хториш/хторишик, хтошка, цошка; кадзиш/кадзишик, дзешка.**

3. Речце за творбу облика:

а) Са речцом **най** гради се 3. л. императива: **най чита, най читаю.**

б) Са **би** се гради потенцијал и потенцијал прошли: **я би читал**, **я би бул читал.**

в) Речца **ше** даје пасивно значење глаголском облику **(кнїжки ше читаю)** или мења значење глагола: од прелазних постају непрелазни **(спревесц** „преварити” – **спревесц ше).**

ВЕЗНИЦИ

I **Независни везници** спајају чланове реченице исте врсте или независне реченице у сложеној реченици.

1. Саставни: **и, та, анї; а; так же.**

2. Супротни: **а, алє, лєм; медзитим, заш лєм, напроцив.**

3. Раставни: або/лєбо, чи.

II **Зависни везници** спајају зависне реченице са главном и означавају врсту зависности. Функцију зависних везника врло често имају упитно-односне заменице и прилози, некада и други изрази.

1. Односни: **котри/хтори, яки, чий; дзе, кадзи, одкаль, цо.**

2. Допунски: **же; же бим (биш, би...).**

3. Временски: **кед, накадзи/накеди, док, одкеди, як, лємцо.**

4. Месни: **дзе, кадзи, одкаль.**

5. За начин: **як; як кед би (биш, би...), яґда.**

6. Намерни и са значењем циља: **же; же бим (биш, би...), най.**

7. Узрочни: **бо, прето же/зато же, понеже, же.**

8. Последични: **та, же.**

9. Условни: **кед, кед же, же.**

10. Допусни: **гоч, и попри тим/того.**

УЗВИЦИ

1. Узвици за изражавање осећања:

агá: Агá, *ту ши тераз!* „аха, сад ћеш ти добити своје!"

àга: Ага, *то нє так було!* „баш није било тако!"

го: 1) Го, *палє ти ше його!* „види ти њега!" **2) Го,** *яки ти мудри!* „их (ох), што си паметан!"

гу: Гу, *яки сом гладни!* „ух, што сам гладан!" *Гу, як сом ше злєкол!* „ух, што сам се уплашио!"

ей*:* **1)** *Ей, кед вежнєм тоту палїчку!* „ех, ако узмем тај штап!" **2) Ей***, алє ши нєозбильни!* „ех (их), што си неозбиљан!"

ейнє*:* **Ейнє***, кед я пойдзем*, достанєш ти свойо! „ех, кад ја дођем, добићеш ти своје!"

йой, йов: Йой (йов)*, як болї!* „јао, како боли!"

фуй, фи: Фуй, *яке бридке!* „фи, како је одвратно!"

юй: Юй*, як жимно!* „ух, што је хладно!"

яй: 1) Яй*, яка ши прибрана!* „ох, што си дотерана!" **2) Яй***, яки ши упрекосни!* „ух, што си пркосан!" **Яй***, як сом ше злєкол!* „ух, што сам се уплашио!" **3) Яй,** *дзе ши ше там видрапал!* „јао, где си се тамо попео!"

2. Узвици за дозивање и побуђивање:

гало: Гало*, хто на телефону?* „хало, ко је на телефону?"

гей: Гей*, Янку!* „хеј, Јанко!"

нолє: Нолє! „макни се!"

паля, палє: Паля (палє), *хто идзе!* „гле, ко иде!"

чит: Чит! *Анї слово!* „ћути! ни речи више!"

3. Поздрави:

Поздрав:	Одговор:
витай! витайце! „добро дошао!"	**дзекуєм!** или: **здрави будз! здрави будзце!** „хвала!"
дайбоже! „добар дан! добро јутро! добро вече!"	**дайбоже!** или: **добре здраве!**
добре рано! „добро јутро!"	**добре рано!** или: **добре здраве!** или: **дайбоже!**
добри дзень!	**добри дзень!**
добри вечар!	**добри вечар!**
добру ноц! „лаку ноћ!"	**добру ноц!**
довидзеня!	**довидзеня!**
збогом! „збогом!"	**збогом!**
здрави останьце (оставайце)! „довиђења!"	**ходз (ходзце) здрави!** „довиђења!"
здраво!	**здраво!**
наздраве!, смачного! „пријатно!" (код јела)	**дзекуєм!** „хвала!" или: **гайде!** „изволи(те)!"

4. Узвици за дозивање и терање животиња:

За дозивање:	За терање:
бури, бури! (на гуске)	**гуч! гуча-га!**
таш-таш-таш! (на патке)	**ка-а-ч!**
куц'а! куц'а! (на свињу)	**кшо!**
куц'и! куц'и! (на свиње)	
не-не-не! (на краву)	**не!**
	кест! нє идзеш! (на пса)
	гиш! (на кокошке)

Остали узвици: **фарто!** (на коња или краву да се макне); **гой!** (на коња, краву да стоји мирно)

5. Ономатопејски узвици:

бе-е! *(*блејање оваца); **гав-гав!** „ав-ав!" (лајање пса); **ига-га!** (њискање коња)**; коткода́!** (кокодакање); **кукурику!** (кукурекање); **мяв-мяв!** „мијау!"; **му-у** (мукање краве); **ме-е!** (мекетање козе); **бух!** „бум!", **гоп!** „опа!" и др.

СИНТАКСА

Упитне реченице

Питање се у русинском језику најчешће изражава интонацијом:

Бул *ши вчера на преподаваньох? – Јеси* **био** *јуче на предавањима?*

Дома *оцец? – Је л'* ***код куће*** *тата?*

Тот *автобус идзе до Беоґраду? – Је л'* ***овај*** *аутобус иде за Београд?*

Тот автобус идзе до **Беоґраду***? – Је л' овај аутобус иде за* **Београд***?*

Мамо, **наварела** *ши полудзенок? – Мама, јеси* **скувала** *ручак?*

Ти *ме волал на телефон? – Јеси ме* **ти** *звао телефоном?*

То твой **брат?** *–Је л' то твој* **брат***?*

То **твой** *брат***?** *– Је л' то* **твој** *брат?*

То *твой брат***?** *– Је л'* ***то*** *твој брат?*

Маш *нєшкайши новини? – Је л'* ***имаш*** *данашње новине?*

Маш **нєшкайши** *новини? – Је л' имаш* **данашње** *новине?*

На почетку упитне реченице некад се употребљава упитна речца **чи** „да ли, је ли":

Чи **тот** *автобус идзе до Беоґраду? Чи то* **твой** *брат***?**

Речца **чи** обично се употребљава у упитним реченицама којима се изражава сумња, несигурност, недоумица; љутња и сл.;

Чи ше з нїм дацо нє случело 'е го нєт? *– Да му се није нешто десило кад га нема?*

Мнє нєпозната тота драга, **чи зме нє заблукали? –** *Мени је непознат овај пут, да нисмо залутали?*

Именски предикат

Кад је субјекат исказан, не употребљава се помоћни глагол:

я добри школяр	*ја* **сам** *добар ученик*
ти добри школяр	*ти* **си** *добар ученик*
вон добри школяр	*он* **је** *добар ученик*
вона добра школярка	*она* **је** *добра ученица*
ми добри школяре	*ми* **смо** *добри ученици*
ви добри школяре	*ви* **сте** *добри ученици*
вони добри школяре	*они* **су** *добри ученици*

я вистати	*ја* **сам** *уморан*	**ми вистати**	*ми* **смо** *уморни*
ти вистати	*ти* **си** *уморан*	**ви вистати**	*ви* **сте** *уморни*
вон вистати	*он* **је** *уморан*	**вони вистати**	*они* **су** *уморни*

Кад субјекат није исказан, употребљава се помоћни глагол **сом, ши, є**, мн. **зме**, **сце, су:**

школяр **сом**	*ученик* **сам**	*школяре* **зме**	*ученици* **смо**
школяр **ши**	*ученик* **си**	*школяре* **сце**	*ученици* **сте**
школяр **є**	*ученик* **је**	*школяре* **су**	*ученици* **су**
вистати **сом**	*уморан* **сам**	*вистати* **зме**	*уморни* **смо**
вистати **ши**	*уморан* **си**	*вистати* **сце**	*уморни* **сте**
вистати **є**	*уморан* **је**	*вистати* **су**	*уморни* **су**

Уп. именски предикат са перфектом: *читал* **сом,** *читал* **ши,** *читал* (без **є**), мн. *читали* **зме,** *читали* **сце,** *читали* (без **су).**

НЕЗАВИСНО-СЛОЖЕНЕ РЕЧЕНИЦЕ

Саставне реченице

Везници: **1. и** = с. **и; 2. та** = с. **па, и, те; 3. анї** = с. **нити.** Запета се ставља испред везника **та, анї** и у реченицама без везника. Испред **и** запета се ставља ако се две и више реченица с овим везником ређају једна за другом.

1. *Оцец шедзи* **и** *чита. – Тата седи* **и** *чита.*

Мац помива **и** *одклада судзину*. *– Мама пере* **и** *склања посуђе.*

И *хижу спораєла,* **и** *наварела,* **и** *на роботу сцигла. –* **И** *собу је поспремала,* **и** *скувала је,* **и** *на посао је стигла.*

2. *Вежнї карсцель,* **та** *шеднї. – Узми столицу* **и** *седи.*

Вжал окуляри, **та** *почал читац. – Узео је наочаре* **и** *почео је да чита.*

Ишол сом коло вас, **та** *сом вас зашол опатриц. – Пролазио сам поред ваше куће,* **па** *сам навратио да вас видим.*

Везници **и** и **та** су често међусобно замењиви:

Хлапци ше позберали на пажици **и** *почали ше бавиц.* Хлапци ше позберали на пажици, **та** *ше почали бавиц. – Дечаци су се окупили на ливади* **и** *почели су да се играју.*

3. Анї *го нє познам,* **анї** *сом о нїм нїч нє чул. –* **Нити** *га познајем,* **нити** *сам о њему што чуо.*

4. Реченице без везника: *Оцец ше врацел з роботи, угнал авто до ґаражи, шеднул вечерац. – Тата се вратио с посла, оставио кола у гаражу, сео да вечера.*

Раставне реченице

Везници: **1. або/лєбо** = с. **или**; **або..., або / лєбо..., лєбо** = с. **или... или.**

2. чи = с. **или; чи..., чи** = с. **да ли (је ли)... или.**

Запета се увек ставља. У српском језику запета се ставља кад се наглашава супротност.

На почетку прве раставне реченице везници **або/лєбо** и **чи** могу, али не морају да се употребе.

1. *Нєшка [**або**] будзем патриц филм,* **або** *читац кнїжку. Нєшка [**лєбо**] будзем патриц филм,* **лєбо** *читац кнїжку.* **–** *Данас ћу [**или**] да гледам филм,* **или** *[ћу] да читам књигу.*

[**Або**] *поведз гласно шицким,* **або** *будз цихо. [**Лєбо**] поведз гласно шицким,* **лєбо** *будз цихо.* **–** [**Или**] *реци гласно свима,* **или** *ћути.*

У истој раставној реченици употребљавају се или везници **або ...або** или **лєбо ... лєбо**. Неправилно је употребити у једној реченици **або,** а у другој **лєбо.** Правилно је: **Або** *идз,* **або** *шеднї. –* **Или** *иди,* **или** *седи.* Неправилно је: **Або** *идз,* **лєбо** *шеднї.* **Лєбо** *идз,* **або** *шеднї***.**

2. У упитним реченицама употребљава се везник **чи:**

[**Чи]** *придзеш ти до мнє пополадню,* **чи** *я най придзем до це? – Хоћеш ли ти доћи код мене после подне,* **или** *да ја дођем код тебе?*

Супротне реченице

Везници: **1. а** = с. **а; 2. алє** = с. **али; него; 3. лєм** = с. **само; 4. кед** = с. **кад, али; 5. док** = с. **док.**

Зарез се увек ставља (такође и у српском језику).

1. *Я му поздравкал,* **а** *вон на мнє анї нє попатрел. – Ја сам га поздравио,* **а** *он ме није ни погледао.*

Ище бул далєко, **а** *уж почал дудрец. – Још је био далеко,* **а** *већ је почео да гунђа.*

2. а) *Прилапел ше знова до роботи,* **алє** *му робота нє ишла од рук. – Опет се прихватио посла,* **али** *му посао није ишао од руке.*

Сцели одселїц до варошу, **алє** *ше предумали. – Хтели су да се одселе у град,* **али** *су се предомислили.*

б) *Нє пошол пешо,* **алє** *на авту. – Није отишао пешке,* **већ (него)** *колима.*

Нє вадзце ше, **алє** *робце свою роботу. – Немојте да се свађате,* **већ (него)** *радите свој посао.*

3. *Можеш ше пойсц бавиц,* **лєм** *нє длуго. – Можеш отићи да се играш,* **само** *не дуго.*

Повем ци цошка, **лєм** *нє виволай нїкому. – Рећи ћу ти нешто,* **само** *немој никоме рећи.*

4. Везник **кед** карактеристичнији је за разговорни језик:

Я му гуторел, **кед** *ме нє послухал. – Ја сам му рекао,* **кад (али)** *ме није послушао.*

5. Реченице са везником **док** употребљавају се под утицајем српског језика.

Вон будзе студирац литературу, **док** *ше його брат вироятно опредзелї за технїку. – Он ће да студира књижевност,* **док** *ће се његов брат вероватно определити за технику.*

Закључне реченице

Везници: **1. та** = с. **па, те; 2. значи** = с. **значи; 3. вец** = с. **онда, значи.** Запета се увек ставља (такође и у српском језику).

1. *Вредно робели,* **та** *треба же би уживали плоди своєй роботи. – Вредно су радили,* **па** *треба да уживају плодове свог рада.*

Обецал же придзе, **та** *го можеме чекац. – Обећао је да ће доћи,* **те (па)** *га можемо чекати.*

2. *Пречитал сом шицку литературу за испит,* **значи** *нє мам ше цо бац. – Прочитао сам сву литературу за испит,* **значи** *немам се чега бојати.*

3. *Уж ши весели, ти ше* **вец** *нє гнївал насправди. – Већ си весео, ти се* **онда (значи)** *ниси озбиљно љутио.*

Нє пошли на змаганє, **вец** *су нє страсни навияче. – Нису отишли на утакмицу,* **онда (значи)** *нису страсни навијачи.*

4. Реченице без везника: *Ясна ноц, будзе рано жимно. – Ноћ је светла, биће ујутру хладно.*

Искључне реченице

Везник: **лєм** = с. **само.** Зарез се увек пише (и у српском језику).

Шицки бриґи водзи, **лєм** *свойо нє водзи. – Све бриге води,* **само** *своје не води.*

У юнию видзем на шицки испити, **лєм** *єден охабим за септембер. – У јуну ћу изаћи на све испите,* **само** *један ћу оставити за септембар.*

ЗАВИСНО-СЛОЖЕНЕ РЕЧЕНИЦЕ

Изричне реченице

Изричне реченице објашњавају оно што се износи глаголима говорења, мишљења и осећања у главној реченици.

Везници: **1. же** (најчешћи везник) = с. **да; 2. же бим (биш, би** итд.) = с. **да; 3. най** = с. **нека; 4. чи** = с. **да ли; 5.** прилози дзе = с. **где, як** = с. **како, чом** = с. **зашто** и др. и упитно-односне заменице **хто** = с. **ко, цо** = с. **шта, яки** = с. **какав** и др.

1. *Дюра гварел* **же** *нєшка нє придзе на роботу. – Ђура је рекао* **да** *данас неће доћи на посао.*

Обецал **же** *ми поможе. – Обећао је* **да** *ће ми помоћи.*

Родичи ше наздаваю **же** *им син пошвидко закончи студиї. – Родитељи се надају* **да** *ће им син убрзо завршити студије.*

Забул сом **же** *маме схадзку. – Заборавио сам* **да** *имамо седницу.*

Чувствовал **же** *нє ма вецей моци. – Осећао је* **да** *више нема снаге.*

2. Везници **же бим (биш, би** итд.) и **най** употребљавају се када се у главној реченици исказује жеља или наредба да се изврши радња зависне реченице:

Нагварел ме **же бим** *пошол з нїм на змаганє. – Наговорио ме је* **да** *одем с њим на утакмицу.*

Прешвечел сом го **же би** *нє куповал тот авто. – Убедио сам га* **да** *не купује ова кола.*

Син нам писал **же бизме** *му послали пенєжи. – Син нам је писао* **да** *му пошаљемо новаца.*

3. Ако предикат главне реченице значи „наредити", „послати" или „натерати", обично се употребљава везник **най:**

Гварел сом му **най** *ше уозбилї. – Рекао сам му* **нека** *се уозбиљи.*

Казала му **най** *шицко покончи. – Рекла* (= наредила) *му је* **нека** *све обави.*

Нагнали сина **най** *учи. – Натерали су сина* **нека** *учи.*

Пошлї дзецко **най** *ше дакус бави. – Пошаљи дете* **нека** *се мало игра.*

Везник **най** у овим реченицама замењив је са везницима **же бим (биш, би** итд.): *Гварел сом му* **же би** *ше уозбилєл. Казала му* **же би** *шицко покончел.*

Када предикат главне реченице изражава значење „наредити" или „натерати", реченице са везником **най** замењиве су конструкцијама са инфинитивом:

Казала му шицко **покончиц.** *Нагнали сина* **учиц.**

4. *Питал сом ше му* **чи** *ми помогнє. – Питао сам га* **да ли** *ће ми помоћи.*

Питал ши ше шефови **чи** *це пущи з роботи? – Јеси питао шефа* **да ли** *ће те пустити с посла?*

Нє знам **чи** *сцигнєм шицко поробиц. – Не знам* **да ли** *ћу стићи све да урадим.*

5. а) *Питал ше ми* **дзе** *идзем. – Упитао ме је* **где** *идем.*

Дїдо ми приповедал **як** *вони давно жили. – Деда ми је причао* **како** *су они давно живели.*

Нє знам **чом** *ше оцец так длуго нє враца з роботи. – Не знам* **зашто** *се тата тако дуго не враћа с посла.*

б) *Питал сом ше братови* **хто** *бул у нас. – Питао сам брата* **ко** *је био код нас.*

Думал **цо** *пове родичом. – Мислио је* **шта** *ће рећи родитељима.*

Сам знаш **яка** *вона. – Сам знаш* **каква** *је она.*

Мац ше ми питала **хтори/котри** *кнїжки ми треба купиц. – Мајка ме је питала* **које** *књиге треба да купим.*

Нє знам **чийо** *то польо. – Не знам* **чија** *је ово њива.*

6. Зависна реченица са предикатом у инфинитиву:

Ришел озбильно **учиц**. *– Решио је да озбиљно учи.*

Любел бим **побешедовац** *з вами. – волео бих да поразговарам са вама.*

Односне реченице

У служби везника употребљавају се упитно-односне заменице (**хтори/котри, яки, чий, хто, цо)** и прилози (**дзе, як, кадзи** и др.).

1. Односне реченице које објашњавају именицу из главне реченице:

Бешедує з чловеком **хторого** *стретнул на улїци. - Разговара са човеком* **којег** *је срео на улици.*

У нас ше часто даваю филми **яки** *я нє любим патриц. – Код нас се често дају филмови* **какве** *ја не волим да гледам.*

Купел сом шицко **цо** *ши ми казала. – Купио сам све* **што** *си ми рекла.*

Ей, нє видно тот мой валал **дзе** *ше я наородзел. – Ej, не види се то моје село* **где** *сам се родио.*

Часто зме попатрали на тот бок **одкаль** *приходзела хмара. – Често смо погледали на ону страну* **одакле** *је долазио облак.*

Код овог типа односних реченица запета испред зависне реченице се не ставља (такође ни у српском језику).

2. Односне реченице у служби допунског тумачења:

Дзеци понагляю до школи з ташками, **хтори** *полни з кнїжками. Деца журе у школу са торбама,* **које** *су пуне књига.*

Пред вечаром сцигли до Вербасу, **дзе** *прешедли до другого гайзибану. – Предвече су стигли у Врбас,* **где** *су пресели у други воз.*

Код овог типа запета испред зависне реченице се ставља (такође и у српском језику).

У инверзији запета се ставља код оба типа односних реченица.

Временске реченице

Везници: **1. кед** = с. **кад[а]**; **2. як** (ретко) = с. **кад[а]; 3. док = а)** с. када; б) с. **док; 4. одкеди** = с. **откад; 5. накадзи/накеди** = с. **чим; 6. лємцо** = с. **тек што**

Запета се, као и у српскм језику, ставља само у инверзији.

1. Кед *сом ше рано зобудзел, було уж пол седмей. –* **Кад** *сам се ујутру пробудио, било је већ пола седам.*

Кед *сом ше врацел з роботи, перше сом ше наполудньовал. –* **Кад** *сам се вратио с посла, прво сам ручао.*

2. Як *уж шицко коло дому поробел, оцец пришол нука. –* **Када** *је већ све послове у кући урадио, отац је дошао унутра.*

3. а) Док *закончим штредню школу, пойдзем студирац. –* **Када** *завршим средњу школу, ићи ћу да студирам.*

Док *ше мац враци з роботи, будзе вариц полудзенок. –* **Када** *се мајка врати с посла, куваће ручак.*

б) Док *сом студирал, бул сом подквартельош. –* **Док** *сам студирао, био сам подстанар.*

Нє будзем нїгдзе виходзиц **док** *нє порихтам испити. – Нећу нигде да излазим* **док** не спремим испите.

4. Одкеди *ши постал директор, ти ме анї нє познаш. –* **Откад** *си постао директор, ти ме и не познајеш.*

5. Накадзи/накеди *придзем з роботи, наволам це на телефон. – Ч***им** *дођем с посла, назваћу те телефоном.*

Накадзи/накеди *вошол, почал ше вадзиц. –* **Чим** *је ушао, почео је да виче.*

6. Лємцо *оцец пришол дому, уж го заш волали на роботу. –* **Тек што** *је тата дошао кући, већ су га поново звали на посао.*

Лємцо *сом вошол, а телефон забренкал. –* **Тек што** *сам ушао, а телефон је зазвонио.*

Начинске реченице

Везници: **1. як** = с. **као; 2. як кед бим (биш, би** итд.) и разг. **яґда** = с. **као да.** Запета се ставља у инверзији.

1. *Я окончел роботу* **як** *сом найлєпше знал. – Ја сам обавио посао* **како** *сам најбоље умео.*

Зробел так **як** *му казали. – Урадио је тако* **како** *су му наредили.*

Як *себе посцелїш, так будзеш спац.* – **Како** *себи простреш, тако ћеш спавати.*

2. *Роби мирно* **як кед би** *при нїм нїкого нє було. – Ради мирно* **као да** *поред њега никога нема.*

Идзе з ноги на ногу **як кед би** *цали дзень мехи ношел. – Иде с ноге на ногу* **као да** *је цео дан уакове носио.*

Везник **яґда** (< **як** + српска речца **да)** употребљава се у разговорном језику**:**

Идзе з ноги на ногу **яґда** *цали дзень мехи ношел.*

Намерне реченице

Везници: **1. же бим (биш, би** итд.) = с. **да; 2. най** = с. **нека.** Запета се пише у инверзији.

1. Везник **же бим (биш, би** итд.) се употребљава*:*

а) када је у главној и зависној реченици исти субјект:

Идзем **же бим (же би сом)** *нє запожнєл. – Идем* **да** *не закасним.*

Нє повед му **же би** *го нє уврєдзел. – Није му рекао* **да** *га не увреди.*

б) када је субјект главне реченице у зависној реченици објекат или логични субјект:

Понагляйме ми **же би** *нас ноц нє влапела. – Пожуримо ми* **да** *нас ноћ не ухвати.*

2. Кад у главној и зависној реченици субјекат није исти, употребљавају се везници **най** и **же бим (биш, би** итд.):

а) *Дай дзецку бависко* **най** *нє плаче. – Дај детету играчку* **да** *не плаче.*

Повем му **най** *зна. – Рећи ћу му* **нека** *зна.*

б) *Поможме му* **же би** *скорей закончел роботу. – Помозимо му* **да** *пре заврши посао.*

Дал ми план варошу **же бим** *нє заблукал. – Дао ми је план града* **да** *не бих залутао*

3. Када је субјекат у обе реченице исти, предикат зависне реченице може бити у инфинитиву:

Людзе ше збегли **опатриц** *цо ше случело. – Људи су дотрчали* **да** *виде шта се десило.*

Були зме у варошу **купиц** *моторку. – Били смо у граду* **да** *купимо мотоцикл.*

Брат пошол на пошту **уплациц** *за телефон. – Брат је отишао на пошту* **да** *уплати за телефон.*

Узрочне реченице

Везници: **1. бо** = с. **јер; 2. прето же/зато же** = с. **зато што; 3. понеже** = с. **пошто; 4. же** = с. **што; 5. кед** = с. **кад.**

Запета се пише испред везника **бо.** У српском језику запета се обично не пише.

1. *Пошол на гайзибану,* **бо** *запожнєл на автобус. – Отишао је возом* **јер** *је закаснио на аутобус.*

Нє идз вонка, **бо** *жимно. – Немој ићи напоље* **јер** *је хладно.*

Реченице са везником **бо** не употребљавају се у инверзији.

2. *Квеце висхло* **прето же (зато же)** *зме го нє полївали.* У инверзији: **Прето же (зато же)** *зме го нє полївали, квеце висхло. – Цвеће је увело* **зато што** *га нисмо заливали.*

3. *Цали дзень сом на факултету* **понеже** *маме годзини и пред поладньом и пополадню.* У инверзији: **Понеже** *маме годзини и пред поладньом и пополадню, цали дзень сом на факултету. – Цео дан сам на факултету* **пошто** *имамо часове и пре и после подне.*

Путує на роботу з валалу **понеже** *му нє далєко. – Путује на посао са села* **пошто** *му није далеко.*

4. *Мац ше радовала* **же** *єй дзивка щешлїва. – Мајка се радовала* **што** *јој је ћерка срећна.*

Син плаче **же** *го оцец нє одвед на змаганє. – Син плаче* **што** *га отац није одвео на утакмицу.*

5. *Мушим ше з тобу вадзиц* **кед** *ме нє сцеш слухац. – Морам да те грдим* **кад** *нећеш да ме слушаш.*

Последичне реченице

Везници: **1. же** = с. **да; 2. та** = с. **те, да, па**.

Запета се увек пише. У српском језику запета се обично не пише.

1. *Так сцե накурели,* **же** *нїч нє видно***.** *– Толико сте надимили* **да** *се ништа не види.*

Тельо ше нацерпел, **же** *уж нї за цо нє дзба. – Толико се натрпео* **да** *више ни за шта не мари.*

2. *Занєсол ше до роботи,* **та** *нїч нє видзи. – Занео се у рад* **те (да, па)** *ништа не види.*

Бул барз вистати, **та** *ше му нїч нє сцело робиц. – Био је јако уморан* **те (да, па)** *му се ништа није радило.*

3. Узрочне реченице без везника: *Пушка спращала, аж гори одгукли. – Пушка је грунула, чак су планине одјекнуле.*

Условне реченице

Везници: **1. а) кед** (најчешће) = с. **ако; б) кед же** = с. **ако; 2. же** = с. **ако; 3. кед бим (биш, би** итд.) = с. **кад бих (би...); да.**

Запета се пише у инверзији.

1. а) Кед *ши цалком порихтани, можеш рушиц.* У инверзији: *Можеш рушиц* **кед** *ши цалком порихтани. –* **Ако** *си потпуно спреман, можеш да кренеш.*

Повем ци **кед** *ше нє погнїваш. – Рећи ћу ти* **ако** *се не naљутиш.*

б) Кед же *ци авто нє зосце запалїц, яв ми. –* **Ако** *ти кола неће хтети да упале, јави ми.*

Кед же *будзеш мац часу, забегнї до мнє.* У инверзији: *Забегнї до мнє* **кед же** *будзеш мац часу. –* **Ако** *будеш имао времена, наврати код мене.*

2. Же *нє сцигнєш нєшка поробиц, охаб за ютре. –* **Ако** *не стигнеш данас да урадиш, остави за сутра.*

Же *будзеш мац проблеми, яв ми. –* **Ако** *будеш имао проблема, јави ми.*

3. *Пошол бим* **кед бим** *шмел. – Отишао бих* **кад бих** *смео.*

Кед биш *нє бул лєнїви, давно биш то зробел. –* **Да** *ниси лењ, давно би то урадио.*

Допусне реченице

Везник: **гоч** = с. **иако, мада.** Запета се увек пише. У српском језику запета се обично не пише.

Дзецом ше нє ишло дому, **гоч** *було уж поладнє.* У инверзији: **Гоч** *було уж поладнє, дзецом ше нє ишло дому. – Деци се није ишло кући,* **мада** *је већ било подне.*

Купел кнїжку, **гоч** *була барз драга. – Купио је књигу* **мада** *је била јако скупа.*

Предлошке конструкције

БЕЗ (са ген.) = с. **без:** *Шедзи* **без** *роботи. – Седи* **без** *посла.*

В (са акуз. и лок., само у народној и уметничкој поезији) = с. **у:** *Добре тебе, Янку,* **в** *варадинским замку, // людзе ору, шею, а ти шедзиш* **в** *хладку* (нар. песма). *– Добро је теби, Јанко,* **у** *варадинском замку, // људи ору, сеју, а ти седиш* **у** *хладовини.*

ВОНКОНЦОМ (са ген.) = с. целом дужином, дуж: **Вонконцом** *поля посадзени древка. –* **Целом дужином (дуж)** *њиве посађене су саднице.*

ВОЧИ (са дат.) = с. **усусрет:** *Ишол просто* **вочи** *тенку. – Ишао је право* **усусрет** *тенку.*

ҐУ (са дат.) – **1.** с. **код** (најчешће)**:** *Пошли* **ґу** *синови до армиї. – Отишли су* **код** *сина у армију.*

Пришол сом ше **ґу** *вам порадзиц. – Дошао сам да се посаветујем са вама.*

Идзем ґу пайташом. – Идем друговима.

2. с. **крај, покрај, код:** *Шеднї* **ґу** *мнє. – Седи* **крај** *мене.*

3. с. **уз:** *Опар ше* **ґу** *муру. – Наслонио се* **уз** *зид.*

4. с. **према:** *Рушели ше* **ґу** *коти 5. – Кренули су* **према** *коти 5.*

ДО (са ген.) – **1.** с. **код:** *Идзем* **до** *пайташа. – Идем* **код** *друга.*

Придзем **до** *вас. – Доћи ћу* **код** *вас.*

2. с. **у** (са акуз.)**:** *Пошол* **до** *школи. – Отишао је* **у** *школу.*

Пойдземе **до** *театру? – Хоћемо ићи* **у** *позориште?*

3. *Увадзел з кочом* **до** *слупа. – Закачио је колима стуб.*

ДООКОЛА (са ген.) = с. **око: Доокола** *хижи древа. –* **Око** *куће је дрвеће.*

[ЗОЗ] И (са ген.) **1.** с. **из:** *Вибегнул* **з[оз]** *хижи. – Истрчао је* **из** *собе.*

Пиє **з[оз]** *фляши. – Пије* **из** *боце.*

2. с. **с[а]**: *Мац одложела єдзенє* **з[оз]** *стола.   склонила јело* **са** *стола.*

2. с. **од: а)** Партитивно значење: *Одкушел* **з[оз]** *яблука. Одгризао је* **од** *јабуке.*

б) Значење порекла од материје: **з[оз]** *желєза* „од гвожђа”, **з[оз]** *древа* „од дрвета”.

в) Значење издвајања: *Пойдзе єден* **з[оз]** *нас трох. – Отићи ће један* **од** *нас тројице.*

г) [Зоз] *того нїч нє будзе. –* **Од** *тога ништа неће бити.*

II. Са инстр., с. **с[а]**: **1.** Значење друштва: *Пошол на польо* **з[оз]** *братом. – Отишао је на њиву* **са** *братом.*

Бешедовал **з[оз]** *оцом. – Разговарао је* **са** *оцем.*

2. Значење оруђа (у српском језику се изражава инструменталом без предлога): *Пише* **з[оз]** *клайбасом. – Пише* **оловком.**

Са обликом инструментала личне заменице **я (мну)** употребљава се облик **зо:** *Нє сцел бешедовац* **зо** *мну. – Није хтео да разговара* **са** *мном.*

ЗА I Са ген., значење времена: *Збераю шено* **за** *роси. – Купе сено док је роса.*

За *младосци вельо церпел. – У младости је много трпео.*

II. Са акуз. **1.** с. **за: а)** *Шеднїце* **за** *стол. – Седите* **за** *сто.*

Вжал ю **за** *жену. – Узео ју је* **за** *жену.*

Виучел **за** *столара. – Изучио је* **за** *столара***.**

б) За *три днї виламали кукурицу. –* **За** *три дана су обрали кукуруз.*

2. с. **иза:** *Скрил ше* **за** *хижу. – Сакрио се* **иза** *куће.*

III. Са инстр. **1.** с. **за** (са инстр.): **а)** *Нєпреривно ходзи* **за** *мну. – Стално хода* **за** *мном.*

б) *Дзецко плаче* **за** *мацеру. – Дете плаче* **за** *мајком.*

2. с. **иза: За** *лєсом поля и луки. –* **Иза** *шуме су њиве и ливаде.*

КОЛО (са ген.) **1.** с. **око:** *Оганяю ше* **коло** *брадла. – Јуре се* **око** *камаре.*

Шедза **коло** *огня. – Седе* **око** *ватре.*

2. с. **поред:** *Прешол* **коло** *нас, а анї нас нє обачел. – Прошао је* **поред** *нас, а није нас ни приметио.*

3. с. **уз:** *Вше ше тримай* **коло** *мнє. – Увек се држи* **уз** *мене.*

4. с. **дуж, поред:** *Драга идзе* **коло** *беґелю. – Пут иде* **дуж (поред)** *канала.*

МЕДЗИ I Са акуз., с. **међу:** *Идз* **медзи** *швет. – Иди* **међу** *свет.*

II. Са инстр., с. **међу:** *Ма угляд* **медзи** *колеґами. – Има углед* **међу** *колегама.*

НА I Са акуз. **1.** Значи управљеност радње, с. **на:** *Мац положела єдзенє* **на** *стол. – Мајка је ставила јело* **на** *сто.*

2. Значи намену, с. **за:** *Принєсла воду* **на** *умиванє. – донела је воду* **за** *умивање.*

Дал єй кнїжку **на** *памятку. – Дао јој је књигу* **за** *успомену.*

3. Значи време. Српски еквиваленти су акузативне синтагме са предлогом **у**, генитивне синтагме без предлога и друге конструкције:

На *пондзелок почню преподаваня. – У понедељак ће почети предавања.*

На *першого будзе плаца. –* **Првог** *ће бити плата.*

На *швета пойдзем дому. –* **За** *празнике ћу отићи кући.*

4. Значи узрок: *Хори є* **на** *осипки. – Има оспице.*

Хори є **на** *плюца. – Болестан је* **на** *плућа.*

5. С. **преко:** *Путовали* **на** *Заґреб и Любляну. – Путовали су* **преко** *Загреба и Љубљане.*

II. Са акуз. и ген., значи циљ, с. **по:** *Идзем* **на** *воду/***на** *води. – Идем* **по** *воду.*

Пошла до сушеда **на** *млєко/***на** *млєка. – Отишла је код комшија* **по** *млеко.*

III Са локативом, с. **на**: *Єдзенє* **на** *столє. – Јело је* **на** *столу.*

НАД (са акуз. и инстр.), с. **над, изнад: Над** *валал ше спущела молга. –* **Над** *село се спустила магла.*

Над *валалом густа молга. –* **Над** *селом (***изнад** *села) је густа магла.*

НАСТРЕД/НАШТРЕД (са ген.), с. **насред:** *Дзеци ше бавя* **настред** *хижи. – Деца се играју* **насред** *собе.*

О I Са акуз. **1.** значи време, с. **кроз:** *Стретли ше* **о** *три роки. – Срели су се* **кроз** *три године.*

О *два тижнї будзе розпуст. –* **Кроз** *две недеље биће распуст.*

2. С. **са:** *Вишол шаркань* **о** *дзевец глави. – Изашао је змај* **са** *девет глава.*

II Са лок.: *Хлопи бешедую* **о** *войни. – Мушкарци разговарају* **о** *рату.*

Стараю ше **о** *синови. – Брину се* **о** *сину.*

ОД (са ген.) **1.** с. **од**: *Питал допущенє* **од** *родичох. – Тражио је дозволу* **од** *родитеља.*

Треше ше **од** *жими. – Дрхти* **од** *хладноће.*

Бива нєдалєко **од** *нас. – Станује недалеко* **од** *нас.*

2. с. **против:** *Достал лїки* **од** *глави. – Добио је лекове* **против** *главобоље.*

ОКОЛО (са ген.), с. **око: Около** *нас цихосц. –* **Око** *нас је тишина.*

ОКРЕМ/КРЕМ (са ген.), с. **осим:** *Шицки ту окрем/крем Янка. Сви су овде* **осим** *Јанка.*

ОПРЕЗ/НАПРЕЗ (са ген.) **1.** с. **пред, испред:** *Чловек станул* **опрез/напрез** *мнє. – Човек је стао* **испред** *мене.*

Опрез[о]/напрез[о] *мнє ишол оцец, а за мну брат.* **Испред** *мене је ишао отац, а за мном брат.*

2. С. **усусрет:** *Идз* **опрез/напрез** *нього. – Иди му* **усусрет.**

ПО I Са акуз.: **1.** С. **до:** *Одпровадз го* **по** *угел. – Отпрати га* **до** *ћошка.*

Вода ми **по** *колєна. – вода ми је* **до** *колена.*

2. Значи циљ, с. **по:** *Идз* **по** *мацер. – Иди* **по** *маму.*

Пришол **по** *пенєжи. – дошао је* **по** *паре.*

3. а) Значи меру часу, с. **по:** *Роби* **по** *цали дзень/***по** *цалим дню. – Ради* **по** *цео дан.*

б) *Того року лєпше зродзело як* **по** *други роки. – Ове године је више родило него ранијих година.*

II Са лок. **1.** С. **после: По** *вечери длуго бешедовали.* – **После** *вечере дуго су разговарали.*

По *полудзенку лєгнул одпочинуц.* – **После** *ручка легао је да се одмори.*

Стретли ше **по** *велїх рокох.* – *Срели су се* **после** *више година.*

2. У фразеологизованим конструкцијама са значењем „нема више, прошло је и неће се вратити”: *Уж ми* **по** *шицким.* – *Све наше је већ прошло.*

Я уж **по** *вашаре.* – *Ја сам пропустио прилику, мој „вашар” је прошао.*

ПОВЕРХ (са ген.), с. **преко, изнад:** *Уж ми шицкого* **поверх** *глави.* – *Већ ми је свега* **преко** *главе.*

ПОД I Са акуз., с. **под, испод:** *Шедли* **под** *єдно древо.* – *Сели су* **под** *једно дрво/***испод** *једног дрвета.*

II Са инстр., с. **под, испод:** *Кнїжка* **под** *столом.* – *Књига је* **под** *столом/***испод** *стола.*

ПОЗА (са акуз.). Значи кретање иза нечег, с. **иза**: *Пребегнул* **поза** *хижу.* – *Протрчао је* **иза** *куће.*

ПОКОНЦУ/ПОКОНЄЦ (са ген.), с. **накрај: Поконцу** *загради ярок.* – *Н***акрај** *села је јарак.*

Поконцу *валала ричка.* – **Накрај** *села је речица.*

ПОМЕДЗИ (са акуз.) Значи правац кретања, с. **између:** *Прешли* **помедзи** *столи и шедли за наш стол.* – *Прошли су* **између** *столова и сели за наш сто.*

Пребива ше **помедзи** *людзох ґу виходу.* – *Пробија се* **између** *људи према излазу.*

ПОНАД (са акуз.) **1.** Значи направљеност радње изнад нечег, с. **изнад:** *Попатрунок му блукал* **понад** *хмари.* – *Поглед му је лутао* **изнад** *облака.*

Авион лєци **понад** *валал.* – *Авион лети* **изнад** *села.*

2. Са бројевима, с. **преко:** *Заробел* **понад** *три милиони. Зарадио је* **преко** *три милиона.*

ПОПОД (са акуз.) Значи направљеност радње преко нечег, с. **испод:** *Поток чече* **попод** *верби.* – *Поток тече* **испод** *врба.*

ПОПРИ (са ген. и лок.), с **поред: Попри** *оцови научел ремесло.* – **Поред** *оца је научио занат.*

Попри *другого/другим провадзи и политику.* – **Поред** *осталог прати и политику.*

ПРЕ (са акуз.), с. **због: Пре** *дробнїцу ше повадзели.* – **Због** *ситнице су се посвађали.*

ПРЕД I Са акуз., с. **пред** (са акуз.)**, испред:** *Пать* **пред** *себе.* – *Гледај* **испред** *себе.*

II Са инстр. **1.** С. **пред** (са инстр.), **испред: Пред** *нами велька робота.* – **Пред** *нама је велик посао.*

2. Са значењем времена, с. **пре, пред:** *Пришол дому* **пред** *шветом.* – *Дошао је кући* **пре** *празника (***пред** *празник).*

Видзел сом го **пред** *трома тижнями.* – *Видео сам га* **пре** *три недеље.*

ПРЕЗ (са акуз.) **1.** Значи правац кретања*:* **а)** с. **кроз:** *Иду* **през** *лєс.* – *Иду кроз шуму***.**

б) С. **преко:** *Скела преруцела путнїкох* **през** *Дунай.* – *Скела је пребацила путнике* **преко** *Дунава.*

2. Значи време, с. **преко: През** *жиму су у варошу, а* **през** *лєто на морю.* – **Преко** *зиме су у граду, а* **преко** *лета на мору.*

ПРЕЙҐ (са ген.), с. **преко:** *Прескочел* **прейґ** *капури. Прескочио је* **преко** *капије.*

ПРИ (са лок.) **1.** С. **поред:** *Стал* **при** *дзверох.* – *Стајао је* **поред** *врата.*

Шедзи **при** *братови.* – *Седи* **поред** *брата.*

2. С. **код:** *Були* **при** *мацери у шпиталю.* – *Били су* **код** *мајке у болници.*

Мац жиє **при** *дзивки.* – *Мајка живи* **код** *ћерке.*

ПРОСТО (са ген.) с. **наспрам, испред; преко пута:** *Биваю* **просто** *нас.* – *Станују* **преко** *пута.*

ПРОЦИВ и ретко **ПРОЦИ** (са ген.) **1.** С. **против:** *Вше ше борел* **процив** *нєправди.* – *Увек се борио* **против** *неправде.*

2. С. **према, спрам:** *Слаби сом* **проци**[**в**] *нього.* – *Слаб сам* **према** *њему (у поређењу са њим).*

СПОД (са ген.), с. **испод:** *Вжала метлу* **спод** *посцелї.* – *Узела је метлу* **испод** *кревета.*

СПОЗА (са ген.), с. **иза:** *Викукнул* **споза** *угла.* – *Провирио је* **иза** *ћошка.*

Слунко вишло **споза** *брега.* – *Сунце је изашло* **иза** *брда.*

СПОМЕДЗИ (са ген.) **1.** С. **између:** *Вицагнул коч* **спомедзи** *брадлох.* – *Извукао је кола* **између** *камара.*

2. Значење издвајања, с. **између, од:** *Дахто* **спомедзи** *нас муши то зробиц.* – *Неко* **од** *нас мора то да уради.*

СПРАМ (српска позајмљеница, са ген.), с. **према 1**. Значи правац: *Иду* **спрам** *востоку.* – *Иду* **према** *истоку.*

2. Значи однос: *Будз добри* **спрам** *нього.* – *Буди добар* **према** њему.

СПРЕД (са ген.), с. **испред:** *Вжала кнїжки* **спред** *нього.* – *Узела је књиге* **испред** *њега.*

Сцекай **спредо** *мнє.* – *Склони се* **испред** *мене.*

У I Са ген., с. **код:** *Дзеци були* **у** *баби.* – *Деца су била* **код** *баке.*

Шедза **у** *приятеля.* – *Седе* **код** *пријатеља.*

II Са лок., с. **у:** *Син му ходзи до школи* **у** *Беоґраду.* – *Син му иде у школу* **у** *Београду.*

Употребљена литература – Похаснована литература

I

Поред већ наведене литературе на XVIII-XIX страни I тома, при изради II тома употребљавани су и следећи речници одн. приручници:

Попри уж наведзеней литератури на XVIII-XIX боку I тома, при виробку II тома хасновани и слїдуюци словнїки одн. приручнїки:

Atlas svijeta (četvrto izdanje). Izdanje i naklada jugoslavenskog leksikografskog zavoda, Zagreb, 1969.
В. Доротьякова, М. Филкусова, Д. Коллар, л. Кучерова, М. О. Маликова, М. Масарова, л. Секанинова: **Русско-словацкий словарь.** „Русский язык", Москва – Словацкое педагогическое издательство, Братислава, 1989.
Др Св. Марковић, М. Ајановић, мр З. Диклић: **Правописни приручник српскохрватског-хрватскосрпског језика.** „Свјетлост", Сарајево, 1972.
Митар Пешикан, Јован Јерковић, Мато Пижурица: **Правопис српскога језика**. (школско издање) Матица српска, Нови Сад – Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1995.
Правопис српскохрватског језика (школско издање). Матица српска – Матица хрватска, Нови Сад – Загреб, 1970.
Emil Horák: Srbochorvátsko-slovenskdý a slovensko-srbochorvátsky slovník. Slovenskė pedagogickė nakladatel'stvo, Bratislava, 1991.

II

Школске речнике за средњу школу, које смо навели у литератури на XVIII стр. И тома, наводимо поново и то са именима аутора русинског дела (преводилаца):

Школски словнїки за стредню школу, хтори зме наведли у литератури на XVIII боку I тома, наводзиме знова и то зоз менами авторох руской часци (прекладачох):

Школски педагошки речник. Преложела Наталия Рамач. Завод за издавање уџбеника, Нови Сад**,** 1981, 106 стр.; **Школски речник за гра|евинску струку**. Преложел Любомир Медєши. Завод... 1981, 82 стр.; **Школски речник за дрвопрера|ивачку струку**. Преложел Любомир Медєши. Завод... 1980, 64 стр.; **Школски речник за економску и трговинску струку.** Преложела Наталия Рамач. Завод... 1981, 75 стр.; **Школски речник за електротехничку струку.** Преложел Михал Кањух. Завод за издавање уџбеника, Нови Сад**,** 1980, 63 стр.; **Школски речник за здравствену струку.** Преложела Мелания Олеяр. Завод... 1980, 106 стр.; **Школски речник за информатику и организацију рада.** Преложела Гелена Медєши. Завод... 1981, 99 стр.; **Школски речник за културолошко-уметничке струке.** Преложела Мелания Колбас. Завод... 1981, 99. стр.; **Школски речник за металску струку.** Преложел Владимир Бучко. Завод... 1980, 64 стр.; **Школски речник за пољопривредну струку.** Преложели Юлиян Пап и Янко Рац. Завод... 1980, 70 стр.; **Школски речник за правну струку.** Преложел Симеон Сакач. Завод... 1981, 113 стр.; **Школски речник за прехрамбену струку.** Преложели Юлиян Пап и Янко Рац. Завод... 1980, 62 стр.; **Школски речник за саобраћајну струку.** Преложела Гелена Медєши. Завод... 1981, 64 стр.; **Школски речник за туристичко-угоститељску струку.** Преложел Янко Бодваї. Завод... 1981, 57 стр.; **Школски речник за хемијско-технолошку струку**. Преложела Мария Штайнфелд. Завод... 1980, 72 стр.

Спонзори:
1. Министарство за науку и технологију Републике Србије
2. Земљорадничка задруга „Пољопривреда" Руски Крстур

Спонзоре:
1. Министерство за науку и технолоґию Републики Сербиї
2. Землєдїлска задруґа „Польопривреда" Руски Керестур

CIP Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

808.61-3=83
801.323.2=861/=83

СЕРБСКО–руски словнїк. [Део] 2, О–Ш /
главни редактор Юлиян Рамач ; редакторе:
Михайло Фейса и Гелена Медєши. – Београд :
Завод за уџбенике и наставна средства ; Нови Сад :
Филозофски факултет, Катедра за русински језик и
књижевност : Друштво за русински језик и
књижевност, 1997 (Нови Сад : Будућност), - 1063 стр. ;
24 цм

На спор. насл. стр.: Српско-русински речник. –
Тираж 1000.

1. Ств. насл. на успор. насл. стр. 2.
Рамач, Јулијан
а) Српско-русински речници

ISBN 86-80271-3-9

ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ И НАСТАВНА СРЕДСТВА, Београд – УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ – ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ – КАТЕДРА ЗА РУСИНСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ – ДРУШТВО ЗА РУСИНСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ, Нови Сад
СРПСКО–РУСИНСКИ РЕЧНИК • II О – Ш • Главни уредник: др ЈУЛИЈАН РАМАЧ • Уредници: мр МИХАЈЛО ФЕЈСА и мр ХЕЛЕНА МЕ\ЕШИ • Корице: ЉУБОМИР СОПКА • Графички уредници: СЛАВКО САБО и СВЕТОЗАР КОЗОМОРА • Обим: 66,5 ШТ • Тираж: 1000 примерака • Штампање завршено септембра 1997. • Штампа: „БУДУЋНОСТ" Нови Сад

ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ И НАСТАВНА СРЕДСТВА, Београд – УНИВЕРЗИТЕТ У НОВИМ САДЗЕ – ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ – КАТЕДРА ЗА РУСКИ ЯЗИК И ЛИТЕРАТУРУ – ДРУЖТВО ЗА РУСКИ ЯЗИК И ЛИТЕРАТУРУ, Нови Сад
СЕРБСКО–РУСКИ СЛОВНЇК • II О – Ш • Главни редактор: др ЮЛИЯН РАМАЧ • Редакторе: мр МИХАЙЛО ФЕЙСА и мр ГЕЛЕНА МЕДЄШИ • Рамики: ЛЮБОМИР СОПКА • Ґафични редакторе: СЛАВКО САБО и СВЕТОЗАР КОЗОМОРА • Обсяг 66,5 ДТ • Тираж: 1000 прикладнїки • Друкованє закончене септембра 1997. • Друкує: „БУДУЋНОСТ" Нови Сад